SACRORUM
CONCILIORUM
NOVA,
ET AMPLISSIMA COLLECTIO
TOMUS UNDECIMUS.

REPRODUCTION

EN FAC-SIMILÉ

TIRÉE A 250 EXEMPLAIRES SEULEMENT

PAR LES PROCÉDÉS ANASTATIQUES

DE

F. M. GEIDEL, A LEIPZIG

POUR

H. WELTER, ÉDITEUR
RUE BERNARD-PALISSY, Nº 4, PARIS
ET A LEIPZIG, SALOMONSTRASSE, 16
1901

SACRORUM
CONCILIORUM
NOVA, ET AMPLISSIMA COLLECTIO,
IN QUA PRÆTER EA QUÆ
PHIL. LABBEUS ET GABR. COSSARTIUS S. J.
Et novissime NICOLAUS COLETI *in lucem edidere*,
EA OMNIA INSUPER SUIS IN LOCIS OPTIME DISPOSITA EXHIBENTUR, QUÆ
JOANNES DOMINICUS MANSI,
ANTEHAC CONGREGATIONIS MATRIS DEI, NUNC VERO
ARCHIEPISCOPUS LUCENSIS, EVULGAVIT.
EDITIO NOVISSIMA
AB EODEM OPTIME MERITO PRÆSULE
POTISSIMUM FAVOREM ETIAM ET OPEM PRÆSTANTE
EM.MO CARDINALI DOMINICO PASSIONEO
SANCTÆ SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO,
ALIISQUE ITEM ERUDITISSIMIS VIRIS MANUS AUXILIATRICES FERENTIBUS, CURATA,
Novorum Conciliorum, novorumque Documentorum Additionibus locupletata,
Ad MSS. Codices Vaticanos, Lucenses, aliosque recensita, & perfecta.

ACCEDUNT ETIAM NOTÆ, ET DISSERTATIONES QUAMPLURIMÆ, QUÆ IN CETERIS EDITIONIBUS DESIDERANTUR.

TOMUS UNDECIMUS.
Ab anno DCLIII. usq; ad ann. DCLXXXVII. inclusive.

ALMA COLLEGE
263.1
LIBRARY
M318
Alma, California

FLORENTIÆ
MDCCLXV.
EXPENSIS ANTONII ZATTA VENETI.
(Editio iterata ad Editionis principis exemplum ab Huberto Welter, Bibliopola, Via dicta Bernard Palissy 4, Parisiis MDCCCCI.)

f
BX
825
S3
1901
v.11

SYLLABUS
EORUM, QUÆ IN TOMO XI. CONTINENTUR.

Quæ hoc indice ☞ notata sunt, nostræ editioni noviter accessere.

ANNO CHRISTI

653 Vita Eugenii Papæ I. pag. 1
Nota Severini Binii. 2
Jacobi Sirmondi S. J. Admonitio ad Lectorem. ibid.
Relatio factæ motionis inter Maximum Monachum, & Socium ejus coram Principibus in Secretario. 3
Epistola S. Maximi ad Anastasium Monachum discipulum suum. 11
Epistola S. Anastasii Monachi ad commune Monachorum apud Caralim. 12
655 Vita, Epistolæ, et Decreta Vitaliani Papæ. 14
Nota Severini Binii. 15
Epistola I. ad Paulum Archiep. Cretensem. 16
— II. ad Vaanum Cubicularium Imperatoris. 17
— III. ad Paulum Episc. Cretensem. 18
— IV. ad Georgium Ep. Syracusanum. 19
— V. ad Osvvi Regem Nordahumbrorum. ibid.
— VI. ad Monachos Siculos. 21
657 ☞ *CONCILIUM TOLETANUM IX.* 23
Præfatio & Capitula. ibid.
Subscriptiones Episcoporum. 31
Nota Garziæ Loaisæ. 32
CONCILIUM TOLETANUM X. ibid.
Præfatio & Capitula. 33
Decretum pro Potamio Episcopo. 40
Ex Concilii Valentini Galliæ Titulo quarto. 41
Aliud Decretum. 42
Subscriptiones Episcopor. 43
Nota Garziæ Loaisæ. 45
Tomus continens relationem S. Maximi, & Theodosii Ep. Cesareæ. 46
Jacobi Sirmondi Admonitio. ibid.
Præfatio Collectionis in sequentes Epistolas Vitaliani Papæ. 21
Epistola ad Floriacenses. ibid.
— Clodoveo Franc. Regi. 22

ANNO CHRISTI

657 — ad omnes Episcopos. 23
— ad Theodorum Archiep. Cantuariensem. 24
☞ *CONC. GALLICANUM.* 59
658 *CONC. NAMNETENSE.* ibid.
Nota Sirmondi. ibid.
Observatio P. Pagi. 63
Privilegium Monasterii S. Dionysii concessum a Landerico Episcopo Parisiacensi. ibid.
Subscriptiones. ibid.
Nota Sirmondi. 64
659 Conventus Clipiacensis. ibid.
Præceptum Clodovei Regis de libertate Monasterii S. Dionysii. 63
Nota Jacobi Sirmondi. 66
P. Joannis Mabillonii adnotatio. ibid.
664 Synodus Pharensis. 67
Conventus Compendiensis. 72
665 *CONCILIA* duo Constantinop. Monothelitarum. 74
☞ Fragmentum Actorum Conclii II. Constantinopolitani Monothelitarum in causa S. Maximi & Sociorum. ibid.
666 *CONC. EMERITENSE.* 75
Tituli Capitulorum. ibid.
Præfatio. 76
Capitula. ibid.
Subscriptiones episcoporum. 89
Nota Garziæ Loaisæ. ibid.
Epistola Petro Compostellano Archiepiscopo. 90
Notæ sequentes ejus. Garziæ Loaisæ. 97
Notæ Frontonis Ducæi. 100
☞ *CONC. CRETENSE.* 99
667 *CONC. ROMANUM.* 102
669 Vita Epistolæ et Decreta Adeodati Papæ. ibid.
Nota Severini Binii. ibid.
Epistola ad Ep. Galliæ. 103
Appendix ad ejusd. Epist. ibid.
☞ Corbejensis Monasterii fundatio & immunitas. 106
Observatio Philippi Labbe S. J. ibid.
Clotarii III. regis præceptum de fundatione Monasterii Corbejensis. 106

— ejus-

ANNO CHRISTI		
	— ejusdem alterum.	107
669	Privilegium libertatis eidem Monasterio concessum a Bertefrido Episcopo Ambianensi.	*ibid.*
	Theodorici Regis præceptum.	110
	Observatio Philippi Labbe S.J.	111
	Marculfi formula de privilegio.	113
	Concessio Regis ad privilegium.	114
☞	*CONC. TREVIRENSE.*	115
	Privilegium Numeriani Archiepiscopi Trevirensis pro S. Deodato.	*ibid.*
	Signum Numeriani.	118
670	Synodus Senonensis.	*ibid.*
	Idem Concilium ex Petro de la Lande in supplementis Conciliorum Galliæ.	*ibid.*
☞	Ad eand. Synodum additio.	*ibid.*
	Privilegium Emmonis Senonensis Episcopi pro Monasterio S. Columbæ.	119
	Ejusdem Privilegium pro Monasterio S. Petri, & Pauli Senonensis.	121
	Subscriptiones.	122
	CONC. AUGUSTODUNENSE.	123
	Canones S. Leodegarii Episcopi.	*ibid.*
	Additio ad idem Concilium.	125.
	Canon Augustodunensis.	126
	Nota Jacobi Sirmondi.	ibid.
☞	Ad idem Concilium emendatio.	*ibid.*
673	*CONC. HERUDFORDIÆ.*	127
675	*CONC. TOLETANUM XI.*	130
	Capitula ejusdem.	137
	Notæ Garziæ Loaisæ.	147
	Adnotatio P. Pagi.	152
	CONC. BRACARENSE IV.	154
	Notæ Garziæ Loaisæ.	160
676	VITA DONI PAPÆ.	162
	Notæ Severini Binii.	163
677	*CONC. ANGLICUM.*	ibid.
☞	Synodus Dirinensis Nestorianorum.	*ibid.*
☞	*CONC. MARLACENSE.*	ibid.
678	VITA, EPISTOLÆ ET DECRETA AGATHONIS PAPÆ.	166
	Notæ Severini Binii.	168
	Ejusdem Epistola I. ad Augustos Imperatores.	170
☞	Ejusd. Decretalis Epistola.	*ibid.*
	Synodus Marlacensis.	171
679	*CONC. MEDIOLANENSE.*	174
	CONC. INCERTI LOCI.	175
680	*CONC. ANGLICUM.*	ibid.
	CONC. ROMÆ.	179
	CONC. ROMANUM.	186
☞	Ad idem Concilium additio.	*ibid.*
	Idem ex libello synodico.	187

ANNO CHRISTI		
	CONC. NORTHUMBRENSE.	ibid.
680 ☞	*CONC. CPTANUM III.*	190
	Historia Concilii.	*ibid.*
	Actio I. G.L.	207
	Actio II.	217
	Actio III.	222
	Actio IV.	230
	Actio V.	315
	Actio VI.	322
	Actio VII.	327
	Actio VIII.	331
	Actio IX.	378
	Actio X.	387
	Actio XI.	455
	Actio XII.	517
	Actio XIII.	550
	Actio XIV.	583
	Actio XV.	602
	Actio XVI.	611
	Actio XVII. latine.	622
	Actio XVIII. G.L.	623
	Exemplum litterarum missarum ad Agathonem Papam.	683
	Subscriptiones.	687
☞	*Mansi Præmonitio in sequentes subscriptiones Græcas tantum.*	694
	Edictum Constantini Pogonati Imperatoris.	698
	Exemplar Jussionis Justiniani Augusti.	738
	CONCILII OECUMENICI VI. versio altera.	*ibid.*
680 & 681	*CONC. TRULLANUM G.L.*	922
	Allocutoria Patrum.	930
	Canones.	935
	Subscriptiones.	987
	Canones novem sextæ Synodo CPlitanæ tributi.	1006
	Notæ Severini Binii.	1010
	Eadem Synodus ex libello Synodico. G.L.	1018
	Alia Constantinopolitana Justiniani.	*ibid.*
	Idem Concilium VI. Generale ex libello Photii. G.L.	1019
	Idem ex Nilo G.L.	1022
	Idem ex Anonymo.	*ibid.*
681	*CONC. TOLETANUM XII.*	1023
	Tituli Capitulorum.	*ibid.*
	Præfatio.	*ibid.*
	Epistola Ervigii Regis ad patres Synodi.	1025
	Capitula XIII.	1027
	Subscriptiones.	1039
	Lex regia in confirmationem Concilii.	1040
	Notæ Garziæ Loaisæ	1041
682	*CONC. ROTHOMAGENSE.*	1043
	Nota Jacobi Sirmondi S.J.	1045
	Observatio P. Philippi Labbe.	ibid.
	Observatio P. Guilielmi Bessin.	1046
☞	*CONC. ARELATENSE.*	ibid.

Edi-

ANNO CHRISTI

682 Editoris Admonitio. *ibid.*
☞ VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA LEONIS PAPÆ II. *ibid.*
Notæ Severini Binii. 1048
Observatio P. Philippi Labbe. ibid.
Sacrum Rescriptum Imperatoris Constantini ad Leonem II. Papam. 1049
Nota Severini Binii. 1050
Epistola I. Leonis Papæ II. ad Constantinum Imperat. *ibid.*
Nota Severini Binii. ibid.
--II. ad Episcopos Hispaniæ. *ibid.*
Nota Severini Binii. 1053
— III. ad Quiricum Episc. *ibid.*
Nota Severini Binii. 1054
— IV. ad Simplicium Comitem. *ibid.*
— ad Ervigium Regem Hispaniæ. 1055
☞ Fragmentum Epistolæ ad Episcopos & Regem Dalmatiarum. 1057.
☞ *CONC. HIBERNICUM.* 1058
☞ Canones Synodi Hiberniæ. 1059
683 *CONC. TOLETANUM XIII.* ibid.
Præfatio. *ibid.*
Edictum Ervigii Regis ad Patres Synodi. 1060
Symbolum Nicæni Concilii. 1062
Tituli Capitulorum. 1063

ANNO CHRISTI

683 Capitula. *ibid.*
Subscriptiones. 1075
Ervigii Regis Edictum ad privatos, sive fiscales. 1077
Lex in confirmatione Concilii editi. 1078
Nota Garziæ Loaisæ. 1080
684 VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA BENEDICTI PAPÆ II. 1083
Notæ Severini Binii. 1084
Epistola I. ad Petrum Notarium Regionarium. 1085
— II. Ad Ervigium Regem. 1086
Nota Severini Binii. ibid.
CONC. TOLETANUM XIV. ibid.
Tituli Capitulorum. *ibid.*
Capitula. *ibid.*
Subscriptiones Episcoporum. 1091
VITA JOANNIS PAPÆ V. *ibid.*
Nota Severini Binii. 1093
Exemplar Divinæ Jussionis Justiniani. 1094
Nota Severini Binii. ibid.
☞ *CONC. ROMANUM.* ibid.
685 *CONC. CANTAURIENSE.* 1096
☞ *CONC. IN VILLA REGIA.* ibid.
Nota Severini Binii. ibid.
VITA CONONIS PAPÆ. 1098
Nota Severini Binii ibid.
687 *Conciliabulum Manascbiertense in Armenia.* 1099

CONCILIORUM OMNIUM,

AMPLISSIMA COLLECTIO.

VITA
EUGENII PAPÆ I.

Dentur variantes ex Cod Luc. 490

* Aventinæ

[a] EUGENIUS, natione Romanus, de regione prima * Adventinense, clericus a cunabulis, ex patre Ruffiniano, [b] sedit annos duos, (*a*) menses octo, dies viginti quatuor. Fuit enim benignus, mitis, mansuetus, omnibus affabilis, & sanctitate præclarior. Rogam clero solitam tribuit, & indigentibus eleemosynam ministravit. Ut etiam die transitus sui pauperibus, vel clero, seu familiæ presbyteria in * integrum erogari præciperet. [c] Hujus temporibus Petrus patriarcha Constantinopolitanus direxit synodicam epistolam ad sedem apostolicam juxta consuetudinem (*b*) priorem omnino obscurissimam, & ultra regulam, * non autem declarans operationes, aut voluntates in domino nostro Jesu Christo. Et accensus populus, vel clerus, eo quod talem synodicam direxisset, minime * est suscepta, sed cum majore strepitu est a sancta Dei ecclesia projecta: Ut etiam nec eumdem papam (*c*) dimittere populus, vel clerus, missas celebrare in basilica sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ, quæ appellatur ad præsepe, nisi promisisset his ipse pontifex minime eam aliquando suscipere. Fecit autem (*d*) episcopos per diversa loca numero * 21. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub A die 4. Nonas Junii. Et cessavit episcopatus mensem 1. (*e*) dies * 29.

* integre

* non aliter declarans declaratam duas operationes,

* C susceperunt eam,

* B. 21.

* C. 28

NOTÆ SEVERINII BINII.

a *Eugenius.*) Post. S. Martinum papam in Chersonesum relegatum, ad instantiam Theodori Calliopæ exarchi, clerus Romanus Eugenium sedis apostolicæ vicarium designavit, ea intentione, qua supra dixi. Quando autem de S. Martini obitu certum nuntium Romam delatum est, nullus alius quæsitus fuit, qui ipsi succederet; sed qui antea vicaria tantum præfectura fungebatur, tanquam verus & legitimus pontifex sedere cœpit, anno domini * 654. qui est Constantis 13.

Eugenius, quando pontifex factus.

* 655. obiit S. Martinus.

b *Sedit annos duos, menses octo, dies* 24.) Intellige a tempore Martini in Chersonesum relegati: nam si computentur tempora sedis dumtaxat, quibus post obitum Martini ecclesiæ legitime tanquam verus pastor præ- B fuit, necesse est affirmare, ipsum non amplius quam * sex menses & 23. dies Romanæ ecclesiæ præsedisse. Quod autem Anastasius cognoverit, Eugenium tempore Martini adhuc viventis ei subrogatum fuisse, patebit verbis immediate hic subsequentibus.

Quandiu sederit.

* 8. m. d. 18.

c *Hujus temporibus Petrus patriarcha, &c.*) Anno nimirum Christi 653. qui erat Martini pontificis quintus inchoatus. Nam anno Martini quarto, & 652. Christi, teste Nicephoro in chron. obiit Pyrrhus Constantinopolitanus, in cujus locum Petrus subrogatus fuit.

Petrus quando Const. episcopus sit factus.

JACOBI SIRMONDI, S. J.

Admonitio ad lectorem, de sequenti collatione.

In quæstione de sancto Maximo a judicibus Constantinopoli habita in secretario palatii, multa sunt animadversione digna; sed hoc præ ceteris memorabile, quod de apo-

(*a*) *menses VIIII.* (*b*) *priorem*, deest (*c*) *dimitteret.* (*d*) *autem ordinationem. Episcopos &c.* (*e*) *dies XXVIII.*

de apocrisiariorum sedis apostolicæ, hoc est Eugenii papæ, ut reor, legatorum cum Byzantinis unione commemorat. Rem anno 655. superstite adhuc Martino papa gestam fuisse certa sunt indicia. Quodnam autem id dogma fuerit, cui assentiri legatos coegerunt, declarant epistolæ Maximi ad Anastasium discipulum, & Anastasii ejusdem ad monachos Caralitanos, quæ ordine A subsequuntur. Ex his enim liquet, Monothelitas hæreticos eo tandem prolapsos, ut duas & unam, id est tres in uno eodemque Christo voluntates & operationes prædicarent. Ceterum peracto hoc judicio, Maximus Bizyam, quod oppidum est Thraciæ, a Constante imperatore in exilium actus est.

RELATIO FACTÆ MOTIONIS

INTER DOMNUM MAXIMUM MONACHUM,

& socium ejus, coram principibus in secretario.

Ex collectaneis Anastasii bibliothecarii a reverendo patre Jacobo Sirmondo editis anno 1620. pag. 114.

DIE qua domnus Maximus, & is qui cum eo erat, penes hanc regiam urbem applicuerunt, circa occasum solis, venientes duo mandatores una cum decem excubitoribus, tulerunt eos e navi nudos & discalceatos, & separatos eos ab invicem custodierunt in diversis excubitibus. Et post dies aliquot adducunt eos in palatium, & introducunt senem in locum, in quem senatus collectus est, & alia multa turba: & exhibent eum in medium sedentium principum: & dicit ei sacellarius cum ira multa & furore: Christianus es? Et dicit: Gratia Christi Dei universorum Christianus sum. Et dicit ille: Non est verum. Respondit Dei servus: Tu dicis, sed Deus scit esse me Christianum. Et quomodo, inquit, si Christianus es, odio habes imperatorem? Respondens Dei servus, ait: Et unde hoc claret? Odium quippe mentis est occultus affectus, quemadmodum & dilectio. Et dicit ei: Ex his quæ fecisti cunctis factum est manifestum, quod odio habeas imperatorem & rempublicam ejus. Tu enim solus Ægyptum & Alexandriam, & Pentapolim, & Africam Saracenis tradidisti. Et quæ est, infit, horum approbatio? Et falso inducunt Joannem, qui fuerat sacellarius Petri quondam prætoris Numidiæ provinciæ Africæ, dicentem: Quia ante viginti duos annos avus dominatoris jussit beatæ memoriæ Petro exercitum sumere, & pergere in Ægyptum contra Saracenos: & scripsit tibi tanquam ad servum Dei loquens, certitudinem habens in te, utpote in homine sancto, si des ei consilium abire. Et rescripsisti ei, dicens: Nil tale facere, quoniam non bene placitum est coram Deo, ut imperio Heraclii & generis ejus cooperetur respublica Romanorum. Dicit servus Dei: Si veritatem loquitur, utique habet & Petri ad me, & meam ad ipsum epistolam, quæ deferantur, & subjaceo pœnis a legibus constitutis. Et dicit: Ego non habeo epistolam, sed nec novi si omnino scripserit tibi. Verum hæc in castris per illud tempus omnes loquebantur. Et dicit ad eum Dei servus: Si exercitus totus hoc fatebatur, quomodo tu solus super hoc me accusas? Vidisti me aliquando, vel ego te? At ille: Nunquam. Tunc Dei servus ad senatum conversus dixit: Si justum est tales adducere calumniatores vel testes, judicate. *In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini: & in qua mensura metiemini, metietur de vobis*, ait omnium dominus. Et post hunc adducunt Sergium Magudam dicentem: Ante annos novem beatus abba Thomas veniens Roma dicit mihi: Papa Theodorus misit me ad Gregorium patricium, ut dicerem ei, ne quisquam timeret. Servus enim Dei abba Maximus vidit visionem, quod in cœlis ad orientem & occidentem chori essent angelorum. Hi vero qui erant in occidente vocem emittebant, dicentes: Gregori auguste tu vincas: & magis sonuit vox occidentalium, quam orientalium B voces. Et tunc clamabat sacellarius: Misit te Deus, ut incendaris in hac urbe. Dicit servus: Gratias ago Deo, qui emundat me a spontaneis malis per supplicium non spontaneum. Verumtamen væ mundo ab scandalis. Necessitas enim est, ut veniant scandala: væ autem per quem scandalum venit. Vere non oportebat ut talia dicerentur in præsentia Christianorum, nec impunitos manere illos, qui talia fingunt ad placendum hominibus, qui hodie sunt, & cras non sunt. Hæc ut iste diceret dum Gregorius adviveret, oportebat, qui & notam illi facere debuit suam circa eum devotionem. Justum autem esset, si & vobis quoque videtur, ut accusator, qui hunc præcessit, cogeretur abi- C re, ducturus Petrum patricium, & iste abbatem Thomam, & ille beatum papam Theodorum. Et tunc in præsentia cunctorum dicerem patricio Petro: Dic domine patrici, scripsisti mihi aliquando super his quæ dixit sacellarius tuus, aut ego tibi? Et cum acquievisset, sub supplicio fierem. Similiter & beato papæ: Dic domine, ego tibi aliquando somnium enarravi? Et cum convicisset me, illius esset crimen, non meum, qui videram. Res enim non voluntaria est somnium. Porro sola quæ sunt voluntaria punit lex, si dumtaxat sibi fuerint adversata. Tunc dicit ei Troilus: Jocaris abba? nescis ubi sis? Qui respondens ait: Non jocor, sed lugeo vitam meam hactenus conservatam, D ut hujuscemodi experimentum præstigiorum percipiam. Et dicit dominus Epiphanius: Deus novit, bene facit, deludens eos, si vera non sunt. Post quem, sacellarius iterum cum ira dixit ad eum: Absolute omnes mentiuntur, & tu solus verum dicis? Et respondens servus Dei, audito verbo cum lacrymis ait: Potestatem habetis, permittente Deo, & vivificandi, & mortificandi. Verumtamen, si isti veritatem dicunt, & satanas natura Deus est. Si autem non est, sicut nec est, nec isti veritatem dixerunt. Denique nec merear cum Christianis videre adventum supersubstantialis Dei, factoris videlicet, conditoris, & creatoris, & provisoris, ac judicis, & salvatoris universorum, si E somnium tale aut vidi, aut alio referente audivi, excepta hora hac a domno Sergio dilecto imperii. Dein tertium calumniatorem proponunt, Theodorum filium Joannis dudum candidati, cognomento Chila, qui gener est nunc domni Platonis patricii, dicentem: Quia collocutione inter nos Romæ facta de imperio, detraxit quod dicebatur, mutiens & subsannationes faciens. Ad quem servus Dei dixit: Nunquam disputavi tecum, nisi semel cum sanctissimo presbytero domno Theocharisto & archifratre propter primicerium, jussus per literas super

Matth. 7, 2.

ſuper hoc. Quod ſi repertus fuero mentiens, A recipiam. Et poſt hunc quartum adducunt Gregorium filium Photini, dicentem: Quia perrexi Romam ad cellulam abbatis Maximi: & me dicente quia & ſacerdos eſt imperator, dixit abbas Anaſtaſius diſcipulus ejus: Non ſit dignus fore ſacerdos. Et ſtatim dicit ad eum ſervus Dei: Time Deum, domne Gregori, nil tale in hujuſcemodi diſputatione conſervus meus locutus eſt. Et cum ſemel projeciſſet in terram, ſenatui dixit: Suſtinete ſervum veſtrum, & omnia dico vobis ſicuti dicta ſunt: & arguat me ſi mentitus fuero. Hic domnus meus Gregorius veniens Romam dignatus eſt venire ad cellulam ſervi veſtri. Quo viſo, ſicuti moris eſt mihi, projeci meipſum in terram, & ado- B ravi eum, & oſculatus ſum, & dixi ei poſt ſeſſionem: Quæ cauſa eſt deſiderabilis adventus domini mei? At ille, Bonus, inquit, & a Deo confortatus dominator noſter, ſolicitudinem habens pacis ſanctarum Dei eccleſiarum, juſſionem fecit ad divinitus honoratum papam, miſſa etiam oblatione ad ſanctum Petrum, hortatus eſt eum, quo ſe præſuli Conſtantinopolitano uniret, quæ mitti per mediocritatem meam dignatum eſt pium ejus imperium: & dixi: Gloria Deo, qui fecit te dignum hujuſmodi miniſterio. Veruntamen ſub quo fieri modo unitatem a Deo coronata ejus juſſit tranquillitas, ſi noſti? Et dixiſti: Sub typo. Et dixi: Impoſſibile, ut opinor, eſt hoc. Non enim patiun- C tur Romani auferri una cum impuris hæreticorum vocibus ſanctorum patrum luciferas voces, vel ſimul cum mendacio veritatem extingui, aut cum tenebris lumen pariter diſſipari. Nihil nobis quod adoretur erit, ſi divinitus oſtenſorum fuit verborum ablatio. Et dixiſti: Non ablationem ſacrarum typus effecit vocum, ſed taciturnitatem, ut diſpenſemus pacem. Et dixi: Eſt apud divinam ſcripturam taciturnitas etiam demptio. Deus enim per David dixit: *Psalm. 18.* *Non ſunt loquelæ neque ſermones, quorum non audiantur voces eorum.* Ergo niſi dicantur & audiantur ſermones qui de Deo ſunt, nec omnino ſunt ſecundum ſcripturam. Et dixiſti: Ne mittas me in ſilvas, ego ſancto contentus D ſum ſymbolo. Et quomodo, dixi, potes ſancto eſſe contentus ſymbolo, ſuſcipiens typum? Et quid lædet ſuſcipere typum, & dicere ſymbolum? Aſſeruiſti. Ajo, Quoniam evidenter obtruncat ſymbolum typus: Et dixiſti: Quomodo propter dominum? Recitemus, dixi, ſymbolum, & ſcito qualiter obtruncetur a typo. Et cœpiſti dicere: Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, viſibilium omnium & inviſibilium. Attende, dixi, paululum, & diſce qualiter apud Nicæam convenientium fides negetur. Factor enim non eſſet Deus voluntate ac operatione naturali privatus; ſi volens & non coactus fecit cœlum & terram: ſi veritatem profert David in ſpi- E *Psalm. 134.* ritu, dicens: *Omnia quæcumque voluit dominus fecit, in cœlo & in terra, in mari & in omnibus abyſſis.* Si autem diſpenſationis gratia una cum credulitate nequam ſalutaris demitur fides, ſeparatio Dei fit omnimoda: ſed non unitas eſt hujuſmodi ſpecies ejus quæ dicitur diſpenſatio. Siquidem cras nefandi Judæi dicent: Diſpenſemus in alterutros pacem, & uniamur, & amputemus nos quidem circumciſionem, vos vero baptiſmum; & non jam invicem impugnemus. Hoc & Ariani aliquando prætenderunt in ſcriptis ſub magno Conſtantino dicentes: Auferamus dictum unius ſubſtantiæ, & alterius ſubſtantiæ, & uniantur eccleſiæ, & non id admiſerunt deiferi patres noſtri, ſed elegerunt potius perſecutionem pati & mori, quam tacere vocem comprobantem unam Patris, & Filii & Spiritus ſancti ſuperſubſtantialem deitatem: & hæc conhibente his qui prætendebant magno Conſtantino, ſicut a multis refertur, qui ea quæ tunc geſta ſunt ſtudioſe ſcripſerunt, & nullus imperatorum potuit mediis vocibus ſuadere deiloquis patribus, ut convenirent in ea quæ ipſi ſectabantur: ſed expreſſis vocibus ac propriis, & dogmati quod quærebatur congruis, uſi ſunt, dicentes liquido, quoniam ſacerdotum eſt quærere ac diffinire de ſalutaribus eccleſiæ catholicæ dogmatibus. Et dixiſti: Ergo non eſt omnis Chriſtianus imperator etiam ſacerdos? Et dixi: Non eſt. Neque enim aſtat altari, neque poſt ſanctificationem panis exaltat eum, dicens: Sancta ſanctis. Neque baptizat, neque chriſmatis confectionem patrat; neque facit epiſcopos, vel presbyteros, aut diaconos: neque linit eccleſias, neque indicia ſacerdotii fert, ſuperhumerale ſcilicet & evangelium, quemadmodum imperii coronam & purpuram. Et dixiſti: Et quomodo ſcriptura regem & ſacerdotem dicit eſſe Melchiſedec? Et dixi: Unius natura regis cunctorum Dei, natura etiam ob ſalutem noſtram pontificis facti, unus erat typus Melchiſedec. Quod ſi ſecundum ordinem Melchiſedec, alium dicis eſſe regem & ſacerdotem; & reliqua præſume dicere, id eſt ſine patre, ſine matre, ſine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habentem: & adverte quod ex hoc oriri valeat malum. Alius quippe talis reperietur Deus incarnatus ſecundum ordinem Melchiſedec, & non ſecundum ordinem Aaron ſalutem noſtram perficiens. Verumtamen, quid volumus per multa diſcurrere? Inter ſacras oblationes ſupra ſanctam menſam poſt pontifices, & ſacerdotes, & diaconos, omnemque ſacratum ordinem, cum laicis imperatores memorantur, dicente diacone: Et eorum, qui in fide dormierunt, laicorum, Conſtantini, Conſtantis, & ceterorum. Sic autem & vivorum memoriam facit imperatorum poſt ſacratos omnes. Hæc eo dicente, clamat Mennas: Hæc dicens ſcidiſti eccleſiam. Et dicit ad eum: Si is qui dicit ea quæ ſanctarum ſunt ſcripturarum, atque ſanctorum patrum, ſcindit eccleſiam, qui adimit ſanctorum dogmata, quid monſtrabitur eccleſiæ faciens, ſine quibus nec dici ipſam eccleſiam eſt poſſibile? Et converſus facellarius dixit hominibus exarchi cum clamore: Dicite exarcho hujuſmodi hominem debebas dimittere vivere ubi præes? Et cum eduxiſſent eum foras, intromittunt diſcipulum. A quo cum exegiſſent, ut diceret contra magiſtrum, quod tribulaverit Pyrrhum: reſpondit quieta voce quæ veritatis erant, quia nemo honoravit Pyrrhum, ut honoravit magiſter meus, & jubetis clamare. Quia vero paſſus non eſt a decenti monachos reverenda voce divertere, jubetur percuti ab his qui aſtabant: & pugnis ſummiſſum ſemimortuum reddiderunt. Quibus dimiſſis ad carceres, venit ad ſenem Mennas, dicens in præſentia principum: Miſit te Deus, & duxit te huc, ut recipias quæcumque in alios feciſti, ſeducens omnes in Origenis dogmata. Ad quem ſervus Dei coram omnibus dixit:

Anathema Origeni, & dogmatibus ejus, & omni consentaneo ejus. Et dicit Epiphanius patricius: Destructa est, domne abba Menna, querimonia, quæ a te adversus eum illata est, quoniam & si esset Origenista, ex quo anathematizavit eum, ab hujuscemodi sese liberavit querela. Interim ergo tale dictum super eo ulterius non admittam. Et inductus est unusquisque ipsorum in locum, in quo custodiebatur. Et eadem die circa tactum lucernæ, Troilus patricius, & Sergius Eucratas, qui erat super imperatoriam mensam, venerunt ad servum Dei senem, & sedentes jusserunt etiam illi sedere: & dixerunt ad eum? Dic nobis, domne abba, motionem dogmatum, quæ inter te & Pyrrhum Romæ & in Africa facta est: B & quibus ei verbis persuaseris anathematizare proprium dogma, & tuo pacisci. Et enarravit eis omnia per ordinem quæcumque retinere memoria valuit. Addidit autem & hoc, dicens: Ego dogma proprium non habeo, sed commune catholicæ ecclesiæ. Neque enim movi vocem quamlibet, ut proprium meum dicatur dogma. Et post totam narrationem dicunt ei: Non communicas throno Constantinopolitano? Et dixit: Non communico. Quamobrem non communicas? dixerunt. Respondit: Quia sancta quatuor concilia ejecerunt per illa novem capitula, quæ facta sunt Alexandriæ, & per ecthesin, quæ in hac urbe a Sergio patrata est, & per typum, qui nuper, id est per sextam est C indictionem expositus, & quia quæ per illa dogmatizaverunt, per ecthesin damnaverunt: & quæ dogmatizaverunt per ecthesin, per typum irrita statuerunt, & deposuerunt semetipsos totiens. Illi igitur, qui a seipsis damnati sunt, & a Romanis, atque a synodo, quæ post hæc per octavam indictionem facta est, sunt depositi, & sacerdotio denudati, qualia celebrant rogo mysteria? Aut qualis spiritus ad ea quæ a talibus celebrantur, advenit? Et dicunt ei: Ergone tu solus salvaris, & omnes peribunt? Et dixit: Neminem damnaverunt tres pueri non adorantes iconam, cum hanc omnes homines adorarent. Non enim intendebant ea quæ aliorum erant, sed intendebant quatenus ipsi non D decidérent a vera pietate. Sic & Daniel missus in lacum leonum non damnavit quemquam eorum qui non adoraverant Deum secundum Darii sanctionem: sed quod suum erat intendit, & elegit mori, & non cadere a Deo, & a sua conscientia, flagellari in prævaricatione eorum, quæ legalia sunt natura. Mihique Deus non det damnare quemquam, vel dicere quod solus ego salver. Quantum autem valeo, eligo mori, quam terrorem habere in conscientia, quod in fide, quæ in Deum est, per quemlibet erraverim modum. Dicunt ei: Et quid facies, cum Romani uniti Byzantiis fuerint? Ecce enim heri venerunt apocrisiarii Romani, & cras dominico die communicabunt patriarchæ: ac per E hoc omnibus manifestum fit, quod tu subverteris Romanos. Denique te illinc ablato, mox consenserunt his qui hic sunt. Et dixit ad eos: Hi qui venere, præjudicium quoquo modo sedi Romanæ, quamvis communicent, eo quod non tulerint ad patriarcham epistolam, non faciunt: & non credo aliquando quod Romani uniantur istis, nisi confessi fuerint dominum nostrum & Deum secundum utrumque eorum, ex quibus est & quæ est, esse, & natura voluntarium, & operatorium habere salutis nostræ. Et dicunt: Quod si connexi fuerint his Romani, quid facies? Et dixit: Spiritus sanctus etiam angelos anathematizat, præter id quod prædicatum est quid innovantes. Et ajunt: Utique necessitas est voluntates dici in Christo, & operationes. Respondit: Omnis necessitas est, si dumtaxat pie revera sapere volumus. Nihil enim eorum quæ sunt, sine operatione naturali subsistit. Sancti namque patres manifeste dicunt, non esse, nec sciri, sine substantiali operatione, quæ hanc substantialiter characterizet: quomodo esse Christum, aut agnosci Deum natura veraciter & hominem est possibile? Amisso quippe secundum sanctos patres fremibili, leo non jam leo: & latrabili, canis non jam canis; & aliud quodcumque, perdito quod se naturaliter commendabat, non ulterius est quod erat. Et dicunt ei: Novimus vere quod ita sit: verumtamen ne contristes imperatorem, qui propter pacem tantummodo fecit typum: non in ademptionem cujusquam eorum quæ in Christo intelliguntur, sed ad pacem silentium vocum quæ faciebant dissensionem, dispensans. Et projiciens se Dei servus in terram cum lacrymis dixit: Non debuerat contristari benignus & pius dominus adversus humilitatem meam: non enim possum contristare Deum, tacens quæ ipse nos loqui & confiteri præcepit. Si enim secundum sacratissimum apostolum ipse est, qui posuit in ecclesia primo apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, perspicuum est quod ipse sit qui per istos locutus est. Per totam ergo sanctam scripturam, tam scilicet vetus quam novum testamentum, sanctosque doctores, ac synodos, edocemur voluntatis & operationis tam in divinitate, quam in humanitate, incarnatum Deum esse capacem. In nullo enim eorum quibus ut Deus scitur, vel eorum quibus ut homo natura cognoscitur, excepto dumtaxat peccato, est imperfectus. Si autem perfectus est in utroque, sicut in nullo ex ambobus est minoratus; manifeste totum ipsius adulterat sacramentum, qui non confitetur eum esse quod est, cum existentibus sibi omnibus naturalibus idiomatibus, ex quibus, & in quibus, & quæ esse probatur. Et cum paululum tacuissent, & ad invicem innuissent, ajunt: Unde potes ostendere, quod sanctas synodos abjiciant hi, qui sunt throni Constantinopoleos? Qui dicit eis: Jam partim ostensum est per ea, quæ Romæ locutus sum ad dominum Gregorium a secretis. Et nunc, si placet dominatori ut hoc ostendatur, jubeat dari licentiam indigno servo vestro, & facio notitiam librorum, quoniam mei ablati sunt: & cunctis hoc manifestum facio sine qualibet pravitate verborum. Et deinde cum alia multa dicta fuissent, in scripturales, ac naturales, & artificiales conversi sunt exercitationes & theorias, quibus delectati, hilariores effecti sunt, & cœperunt dicere: Novit dominus; profecimus, & ex hoc vobis molestiam non ingeremus. Porro domnus Sergius dixit ei: Sæpe veni ad cellulam tuam in Bellas, & audivi doctrinam tuam, & Deus auxiliabitur tibi, ne solicitus sis. In uno vero solummodo contristas omnes, quia videlicet multos facis separari a communione hujus ecclesiæ. Est aliquis qui asserat, ait Dei servus, quod dixerim, Ne communices ecclesiæ Byzantiorum? Respondit domnus Sergius: Hoc ipsum, inquiens, quo ipse non communicas, magna est apud omnes procul dubio vox non communicandi. Et Dei servus; Nil, ait, certius est quam

quam conscientia, quæ accusat: & nil eo, qui hæc testimonium perhibet, majorem habet fiduciam. Ceterum, cum audisset domnus Troilus, quod typus anathematizaretur in toto occidente, dicit ad servum Dei: Bonum est, quia pii dominatoris nostri opinio injuriis laceratur? Respondit servus Dei: Deus ignoscat his, qui dominatori facere typum persuaserunt, & his qui permiserunt. At ille: Qui ait, sunt, qui persuaserunt, & qui sunt qui permiserunt? Respondit. Hi qui erant ecclesiæ suaserunt, & principes permiserunt. Et ecce sordes a sordentibus in insontem & omni hæresi purum excussa est. Sed consilium date, ut faciat quod fecit piæ memoriæ quondam avus ejus. Ille quippe sentiens, quod in vituperium ejus in occidente quidam prorumperent, per epistolam liberum se fecit ab ecclesiæ querimonia, scribens; Ecthesis, inquit, non est mea: neque enim ego vel dictavi, vel jussi ut fieret. Sed cum hanc Sergius patriarcha composuisset ante quinque annos prius quam ab oriente repedassem, deprecatus est me, cum ad hanc felicem pervenissem urbem, ut nomine meo proponeretur cum subscriptione: & suscepi deprecationem illius: nunc vero cognoscens, quod quidam super ea altercarentur, cunctis facio manifestum, quia non est mea. Hanc fecit jussionem ad beatum Joannem papam, condemnantem ecthesin in his quæ scripserat tunc ad Pyrrhum. Et ex eo tempore ubique Sergii esse dicitur ecthesis. Hoc faciat & is qui pie in nobis imperat, & permanebit omnino intemerata ab omni reprehensione opinio ejus. Tunc moventes capita siluerunt, hoc tantum dicentes: Omnia difficilia, & perplexa. His itaque & aliis diversis edictis, adorati & adorantes, cum omni hilaritate discesserunt. Et rursus alio sabbato adduxerunt eos in palatium, & introducunt primo discipulum senis, convenientibus etiam tunc duobus pariter patriarchis. Et ducunt Constantinum & Mennam senis accusatores, exigentes a discipulo, quo acquiesceret his quæ a se dicerentur. Ast discipulus cum fiducia omni ad senatum intrepide dixit: Constantinum introducitis in secretarium palatii? Hic neque presbyter est, neque monachus, sed tribunus thymelicus: innotuit Afris atque Romanis, quales mulierculas pascens illinc venerit. Nam & omnes didicerunt versutias ejus, quas exercuit ut lateret, modo quod sorores suæ fuerint dicens, modo quod ne communicarent ecclesiæ Constantinopolitanæ, tulerint eas, affirmans, ne videlicet polluerentur hæretica communione. Verum etsi rursus sibi defecerint epulæ, & invenerit locum se non agnoscentem, eadem facit turpis lucri gratia, & sordidæ voluptatis. Ingensque confusio est saltem loqui cum eo his, qui religiose vivere volunt. Deinde interrogatus si typum anathematizasset, intepide dixit: Non solum anathematizavi, sed & libellum feci. Ergone, ajunt ei principes, confiteris te male fecisse. At ille: Non tribuat Deus, ut quod bene & secundum ritum ecclesiæ feci, dicam factum fuisse non bene. Et super multis interrogatus, cum respondisset secundum quod sibi largitus est Deus, educitur de secretario. Et introducunt senem, & dicit ad eum domnus Troilus; Dic, abba, vide, dic veritatem, & miserebitur tui dominator. Nam si ad legalem inquisitionem venerimus, & invenerit saltem unum verum ex his, de quibus accusaris, lex occidet te. Et dixit: Jam dixi, & iterum dico. Si unum tantummodo ex

[A] his que dicitis, est verum, & satanas Deus est. Si vero non est Deus, sed apostata, & ea super quibus accusor, falsa sunt, & minime subsistentia. Verumtamen quidquid jubetis facere, facite. Deum colens non injuriam patior. Et dicit ei: Non anathematizasti typum? Respondit. Multotiens dixi, quia anathematizavi. Et dicit ei: Typum anathematizasti, imperatorem anathematizasti. Respondit Dei servus: Ego, inquiens, imperatorem non anathematizavi, sed chartam alienam ab ecclesiastica fide. Et dicit ei: Ubi anathematizatus est a Romana synodo? Respondit: In ecclesia salvatoris, & in Dei genetricis. Tunc dicit ad eum præfectus: Communicas ecclesiæ huic, an non communi-
[B] cas? Respondit, & dixit: Non communico. Dicit ei: Quare? Respondit: Quoniam foras ejecit synodos. At ille: Si foras, inquit, ejecit synodos, quomodo in diptychis recitentur? Et dicit: Et qui profectus est nominum, cum dogmata sint ejecta? Et potes, ait, hoc ostendere? Et dixit. Si accepero licentiam, & jusseritis, ostendetur hoc oppido facile. Et tacentibus omnibus, dicit ei sacellarius: Quare diligis Romanos, & Græcos odio habes? Respodens autem Dei servus ait: Præceptum habemus, ne quemquam odio habeamus. Diligo Romanos, ut unam mecum habentes fidem: Græcos autem, ut eadem qua ego lingua loquentes. Et iterum dicit ei sacellarius: Quot
[C] annorum dicis esse teipsum? Respondit: Septuaginta quinque. Et dicit ei: Quot annos habet tecum discipulus tuus? Respondit: Triginta septem. Tunc unus clericorum exclamavit: Retribuit tibi Deus quæcumque fecisti beato Pyrrho. Ad quem nihil omnino respondit. Cum autem tanta in secretario dicta fuissent, nullus penitus patriarcharum quidquam effatus est. Cumque sermo de synodo Romana motus extitisset, clamat Demosthenes: Non est firma synodus eo, qui hanc celebravit, deposito. Ad quod servus Dei: Non, inquit, depositus est, sed expulsus. Nam quæ sub gestorum serie synodica & canonica facta est actio continens ejus diligenti relatione depositionem? Verumta-
[D] men etiamsi canonice depositus extitisset, non faceret hoc præjudicium his, quæ orthodoxe secundum sacras regulas sunt firmata: quibus etiam quæ scripta sunt a sanctæ memoriæ papa Theodoro, congruunt. Et dicit his auditis domnus Troilus: Nescis quid dicas abba. Quod factum est, factum est.

Hæc sunt, quantum memoria retinet, quæ mota & dicta sunt, & tali ea quæ in illos gesta fuere, terminata sunt fine; dimisso quoque sancto sene a secreto in carcerem. Postera vero die, quæ fuit dominica, concilio facto, hi qui erant ecclesiæ, persuaserunt piissimo imperatori, hoc eos amaro & inhumano exilio condemnandos, & ab invicem dividendos. Sanctum qui-
[E] dem senem penes * Byzohen castrum Thraciæ provinciæ: porro discipulum ejus apud Perberim, quod exterius nec passus pedis Romanorum habet imperium, nudos, sine provisione, sine causa, atque omni ad vivendum occasione carentes, non appropinquantes mari, ne haberent ex misericordibus visitationem, & ita sunt nudi, & sine alimentis, solam habentes spem Dei, & hoc omnes Christianos rogantes atque clamantes: Orate * propter dominum, ut consummet Deus misericordiam suam cum humilitate nostra, & doceat nos. Nam & ipsi qui cum eo navigant, efferi experimentum accipiunt maris,

* Byziaro

* propterea

maris, ventis quidem & fluctibus scapha concussa, sed stabili penitus permanente. Permittit quippe magnis eos tentari procellis, eorum erga se probans affectum, quatenus voce grandi exclament: *Domine salva nos, perimus*: discantque omnia illi soli adscribere, quæ suæ noscuntur esse salutis: & ne confidentes sint in se, tranquillitatemque consequantur magnam, ventis sedatis & fluctibus: & in medium eos luporum dat & per angustam portam intrare, & per arctam incedere semitam jubet: & famem, ac sitim, & nuditatem, & vincula, & carceres, & abductiones, & verbera, & crucem & clavos, & acetum, & fel, & sputa & alapas, & colaphos & ludibria proponit, & passionem, & mortes multimodas, quorum finis splendidissima est resurrectio, ferens secum pacem his qui propter illum persecutionem sunt passi, & ascensum in cœlos, & ascensum ad paternum & supersubstantialem thronum, & sortem quæ est super omnem principatum, & potestatem & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur, sive in hoc sæculo, sive in futuro. Cujus participes efficiamur omnes, orationibus & intercessionibus superlaudabilis & præ omnibus venerabilis & gloriosæ, proprie ac natura Dei genitricis, semperque virginis Mariæ, sanctorumque apostolorum, prophetarum, ac martyrum. Amen.

Matt. 8. & 23.

Ejusdem sancti abbatis Maximi ad Anastasium monachum discipulum suum.

HEri, quod fuit octavadecima mensis dies, qua solemnitas agebatur sanctæ mediæ pentecostes patriarcha significavit mihi dicens: Cujus ecclesiæ es, Constantinopolitanæ, Romanæ, Antiochenæ, Alexandrinæ, an Hierosolymitanæ? Ecce omnes una cum subditis sibi provinciis adunatæ sunt. Igitur si es catholicæ ecclesiæ, unire, ne forte extraneam & novam viam conversatione tua reperiens, patiaris quod non speras. Ad quos dixi: Catholicam ecclesiam Deus omnium esse prænunciavit, rectam & salutarem fidei in se habitæ confessionem, Petrum beatum dicens in quibus se bene confessus est. Verumtamen discam confessionem, supra quam omnium ecclesiarum facta est unitas, & ab eo quod bene gestum est nequaquam alienabor. Et ajunt: Licet non habeamus super hoc jussionem, dicimus, ut efficiaris penitus inexcusabilis. Duas fatemur operationes ob diversitatem, & unam propter unitionem. Duas propter unitatem asseritis factas: an præter has dixi aliam? Non, inquiunt: sed duas unam propter unitionem. Caruimus, dixi, rebus, nobismetipsis sine subsistentia fidem, & sine existentia Deum fingentes. Si enim in una confundimus duas propter unitionem, & rursus in duas separamus unam propter differentiam, non erit unalitas, neque dualitas: operationibus invicem separatis semper, & patrantibus inoperativum & penitus insubstantivum eum cui inerant. Quod enim ex natura nullum habet qui auferri possit, vel aliqua ratione vicissitudinis commutari & intercidere motum, omni caret substantia secundum patres, non habens operationem substantialiter se characterizantem. Hoc itaque dicere nequeo: neque enim sic edoctus sum a sanctis patribus confiteri: quod libuerit vobis, potestativi cum sitis, facite. Ergo audi, dixerunt. Visum est dominatori & patriarchæ per præceptum papæ Romani, ut anathematizeris nisi obedias, & destinatam ab eis perferas mortem. Quod a Deo ante omne diffinitum est sæculum, finem accipiat, ferens sibi gloriam ante omne sæculum scitam, illis cum hæc audirem, respondebam. Et ut cognoscas, & additamentum orationis & deprecationis facias Deo, manifesta tibi quæ denunciata sunt mihi exhibui: rogans quatenus hæc domno Thio, & sanctis patribus, qui illic simul cum eo sunt, nota constituas ejusdem gratia.

Ejusdem sancti Anastasii monachi discipuli sancti abbatis Maximi ad commune monachorum apud Caralim constitutorum collegium.

MUlta scribere nos etiam præter votum tempus prohibuit. Omnia vero in uno nota facimus verbo sanctissimis vobis. Hi qui alterius sunt partis diffinitione immobili ut est, & propriæ maxime professionis constitui paternam non malunt doctrinam, sed alterius impelluntur opinionibus, quas & dinumerare operosum de cetero duco. Modo ergo ab inexistentia ad inconvenientiam translati sunt: id est ex eo quod neque unam, neque duas dicunt, ad prædicandum duas & unam, id est tres in uno eodemque Christo voluntates & operationes traducti: quod neque patrius, neque synodicus, neque physicus sermo decrevit: sed neque priscorum & deinceps hæreticorum furor eatenus adinvenit, sciens inanem tanquam vitio proprio corruptam eamdem opinionem. Si enim diversæ ex diversis compositum substantiis characterizant naturaliter proprietates, utpote nullatenus adempta naturarum diversitate propter unitionem, sed salva potius proprietate utriusque naturæ, & in unam personam & unam subsistentiam concurrente, quemadmodum sancta Chalcedonensis synodus ait, & is Deum ex Deo Patre, & homo ex homine semper virgine matre, idem ipse existens cognoscitur juxta naturam natus, quamquam incorporaliter & sine causa; corporaliter autem ex hac propter causam, salutem videlicet nostram: quomodo possibile est unam eamdemque personam, id est unum eumdemque Christum dominum nostrum & Deum super duas etiam alia secundum ipsos proprietate naturaliter figurari, ad certitudinem eorum, ex quibus, & in quibus, & quæ est: Si enim eædem creduntur etiam per aliam, id est per tertiam, quæ & per dualitatem, voluntates & operationes ejus, quæ secundum naturam sunt: necesse est ut identitate exhibitionis indissimilitas cognoscatur existentiæ & sit idem duabus una, id est alterutris tres, sive naturales, sive substantiales. Verum, naturales quidem non, sed secundum illos subsistentialis, aggregentque ob hoc adversus eum jam aut tres substantias, aut totidem subsistentias, & secundum ipsum æqui numeri proprietates, increatam videlicet & creatam, & neutram, id est inexistentem. Inexistens enim est, quod neutrius per naturam participatur, ita ut etiam identitate, quæ ad eam, id est tertiam est, secundum illos inexistentes sint & duæ naturæ: & naturales ipsius voluntates & operationes. At vero si non eadem, sed alia, exceptis his ex quibus est credendus, in eo per tertiam ajunt, eumdem secundum eamdem rursus proferunt inexistentiam, velut is qui medius inter neutram harum existat, increatam scilicet natura sua, & creatam substantiam atque virtutem: aut enim subsistentialem volunt hanc esse, aut com-

compoſitam, aut deivirilem, aut unitoriam propter adunationem. Nam non ſolum, ut dictum eſt, hanc non exiſtentem introducunt, quod ſecundum nihil eorum ex quibus eſt natura hunc characterizet: verum etiam a naturali cognatione, quam habet cum Deo & Patre, reddunt externum. Minus enim dicendum, quia perhibent eum etiam a congenita proprietate, quam habet ad intemeratam matrem & & virginem, alienum: quaſi ſecundum neutrum horum habeat compoſitam, aut ſubſiſtentiam, aut deivirilem, aut unitoriam propriam voluntatem & operationem. Verum Patris quidem incompoſitam ſine principio habet, & ſubſtantialem atque divinam; matris vero creatam natura & humanam. Deinde etiam diviſas naturas, ex quibus ipſe eſt inferunt, quaſi per operationem, & non per ſubſiſtentiam ſibi unitas innoteſcat, ſi propter unitatem unam operationem dogmatizent: quod hi qui in diviſione corrupti ſunt dicunt, affectuoſam hanc eſſe operationem fabuloſe fingentes. Sic autem & confuſioni locum tribuentes, & deivirilem ſecundum Severum male interpretantur, unam hanc, ſed non duas ſecundum unitionem divinam naturam & virilem ſignificare contendentes, & hanc deiviri quamdam naturam, ſed non virum factum Deum ſibimet ſubinducunt: præſertim cum hoc prævidens etiam vere deiphantor Dionyſius, non unam vocaverit hanc, ſed nova quadam deivirili nobis eum dixerit operatione converſatum. Oſtendens non alteram ab altera disjunctam, ſed ambas per alterutras, & alterutris connaturaliter adunatas, in eorum ex quibus, & in quibus & quæ erat, certitudinem proferenda. Et ut paterne dicamus, cum alterius communione horum utrum; Ita ut mirabiles quidem paſſiones, compaſſibilia vero procul dubio miracula cognoſcantur, per omnimodam coaptationem eorum, quæ ab eo naturaliter geſta ſunt. Dupla enim omnia, & vera omnia, & unita omnia prædicant in eo qui duplici eſt natura, ea quæ ſecundum naturam ſunt, Dei præcones & patres noſtri. Quibus, ut dictum eſt, ſuum corrigere nolentes ſermonem, adhuc & ſenioris Romæ propriæ conſentire ſectæ coegerunt apocriſiarios, unam ſuper duas, id eſt tres ſecum prædicandi in eodem domino noſtro Jeſu Chriſto voluntates & operationes, ſimilem ſcientiæ ligno guſtum commiſcentes, quemadmodum & iſti fidem ex bono & malo proferunt affectantibus. Unde & talibus circumvenientes literis, ei qui miſerat mittunt. Quia ergo in magno propter hæc periculo ſunt res pene totius catholicæ & apoſtolicæ Dei eccleſiæ conſtitutæ, pro ea deprecamur, & obſecramus ſanctiſſimos viros, ne hanc deſpiciatis periclitantem, ſed adjuvetis tempeſtatibus laborantem, ſcientes in tempore tribulationis dilectionem, quæ in Spiritu ſancto eſt naſci: & ſi poſſibile eſt vos tranſite citius, quaſi alia pro cauſa, ad ſenioris Romæ pios & firmos ut petram viros, qui videlicet vobiſcum tutores noſtri ſunt ſemper & propugnatores ferventiſſimi veritatis, obſecrare hos ſupplicatoriis vocibus & lacrymis pro omnibus Chriſtianis, quatenus mercedem a domino ſortiantur: omnibus ſimiliter & ſibimet abſque novitate recens inventa ſervantes orthodoxam fidem, nihil ſuper ea minus pluſve ſuſcipientes vel approbantes, præter quæ diffinita ſunt a ſanctis patribus ac ſynodis, ut boni ſtudii ſui æmulatione hoc maximum cum Dei auxilio directe proſequentes opus, cum illis ſive nunc, ſive in die judicii, dominum habeant debitorem, quem nimirum habuerunt in talibus creditorem, non aliud quid præter ſe, ſed ipſum totum, totis vobis, atque illis in æternas delicias & refectionem donantem quem & nos habere adverſus Arianos qui continuantur hic ſupplicare Deo, beati & noſtræ ad Deum deductionis prævii, cum ſimus egeni, pauperes, & indigni ſervi veſtri.

ANNO CHRISTI 655. * 656.

VITA,
EPISTOLÆ ET DECRETA VITALIANI PAPÆ.

Dantur variantes ex Cod. Luc. 490.

[a] VITALIANUS, natione [b] Signienſis, provinciæ Campaniæ, de patre Anaſtaſio, [c] ſedit annos 14. menſes * ſex. [d] Hic direxit reſponſales ſuos cum ſynodica juxta conſuetudinem in regiam urbem apud piiſſimos principes, ſignificans de ordinatione ſua. Et dum ſuſcepti eſſent renovantes privilegia eccleſiæ reverſi ſunt, quorum * clementia [e] per eoſdem miſſos direxerat beato Petro apoſtolo, & evangelia aurea cum gemmis albis miræ magnitudinis in circuitu * ornatus. Hic regulam eccleſiaſticam, atque vigorem, ut mos erat, omnimodo conſervavit. [f] Hujus temporibus venit Conſtantinus Auguſtus de regia urbe per litoraria in Athenas, & exinde Tarantum inde Beneventum, & Neapolim per indictionem 6. Poſtmodum venit Romam, id eſt, die 5. menſis Julii feria 4. in indictione ſupraſcripta, & [g] occurrit ei obviam apoſtolicus cum clero ſuo milliario (a) ſexto ab urbe Roma, & ſuſcepit eum. Et ipſa die ambulavit imperator ad ſanctum Petrum ad orationem, & donum ibi obtulit. Die ſabbati ad ſanctam Mariam, itemque donum obtulit. Dominico die proceſſit ad ſanctum Petrum cum exercitu ſuo. Omnes cum cereis (b) exierunt obviam ei, & obtulit ſupra altare illius * pallium auro textile, & celebratæ ſunt miſſæ. Iterum ſabbati die venit imperator ad Lateranas, & * lavit ſe, & ibidem pranſit in baſilica (c) Julii. Item dominico die fuit ſtatio ad ſanctum Petrum, & poſt miſſas celebratas, valefecerunt ſibi invicem imperator & pontifex, duodecim dies in civitate Romana perſeverans. Omnia quæ erant in ære ad ornatum civitatis depoſuit, ſed & eccleſiam beatæ Mariæ ad martyres, quæ (d) de regulis æreis

** quinque minus diebus 4.*

** principum.*

** ornata.*

** pallam auro textilem.*

** lætus ibidem pranſus eſt.*

(a) *V.* (b) *exierunt obviam ei*, deeſt. (c) *Vigilii.*
(d) *de regulis.*

æreis erat coperta, discooperuit, & in regiam urbem, cum aliis diversis quæ deposuerat, direxit. Et postmodum secunda feria egressus de civitate Romana, reversus est Neapolim. * Inde terreno itinere perrexit Rhegium, ingressus Siciliam per indictionem 7. Ex habitavit in civitate Syracusana, & talem afflictionem posuit in populo, seu habitatoribus, vel possessoribus provinciarum Calabriæ, Siciliæ, Africæ, Sardiniæ, per diagrapha, seu capita, atque nauticationes per annos plurimos, quales a sæculo nunquam fuerant, ut etiam uxores a maritis, vel filios * a patre (a) separarent, & alia multa inaudita perpessi sunt, ut alicui spes vitæ non remaneret, sed & vasa sacrata, vel cimelia sanctarum Dei ecclesiarum tollentes nihil dimiserunt. [h] Et postmodum 15. die mensis Julii per (b) 11. indictionem prædictus imperator in balneo occisus est. [i] Et non post multum temporis antedictus sanctissimus vir vitam finivit. Fecit autem ordinationes quatuor, presbyteros viginti duos, diaconum unum, episcopos per diversa loca * nonaginta septem. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die sexto Kalendas Februarii, & cessavit episcopatus menses duos, dies 13.

** Inde mari Tyrrheno perrexit Rhegium,*

** a parentibus*

NOTÆ SEVERINI BINII.

*Vitalianus quando pontifex factus. * 656. Tempus sedis ejus.*

a *Vitalianus.*) Ultima mensis Augusti, anno domini * 655. in locum Eugenii successit Vitalianus, patria Signinus. Hujus temporibus orientales Saxones fidem susceperunt. In Anglia de tempore paschatis celebrandi gravissime disceptatum fuit.

b *Signiensis.*) Sic dictus a Signia civitate apud Hernicos, longe ab urbe trigesimo lapide in via Lavicana sita.

c *Sedit annos 14. menses sex.*) Menses quinque minus quatuor diebus post annos 13. sedisse, patet ex initio & fine suscepti pontificatus.

d *Hic direxit responsales suos.*) Eadem legatione Vitalianus literas dedit ad Petrum Constantinopolitanum episcopum, hortans eum ad fidem catholicam amplexandam: ad quam ille rescribens ait, se ista profiteri, quæ veteres patres docuerunt: quod ut confirmaret, eorum testimonia, (quamquam non satis fideliter) mutatis verbis annexuit. Id quod a Græcis & Latinis simul animadversum fuit decimatertia actione sextæ synodi, quando ibidem hæc relegerentur.

Constans oblatis donis simulat se catholicum.

e *Per eosdem missos direxit Constans B. Petro evangelia aurea cum gemmis,* &c.) Imperator callidus hæc dona obtulit ecclesiæ, ut se catholicum & cum Romana ecclesia communione conjunctum esse fingeret; idque propterea, ut sibi conciliaret Romanum populum, totumque occidentem, quem a se tanquam ab hæretico & persecutore aversum esse sciebat. Ex eo quod Vitalianus pontifex munera ecclesiæ oblata acceptarit, probabile videtur quod una cum muneribus orthodoxæ fidei professionem emiserit: cum alioquin oblationes ab hæreticis factas ecclesia recusare consueverit. Baron. anno 655. num. 2. 3. & 4.

f *Hujus temporibus Constans venit Romam.*) Anno pontificatus Vitaliani 9. Constantis imperii 22. Christi nati 563. ut patet ex Paulo diacono lib. 5. cap. 6. 7. 11.

Qua pompa pontifex Constantem imperatorem Romam venientem exceperit.

g *Occurrit ei obviam apostolicus cum clero suo.*) Imperator, qui post S. Martinum relegatum germanum fratrem occiderat, secundum rigorem canonum non illa humanitate acceptandus, sed potius ab omnium ecclesiarum aditu arcendus fuisset, si non cum imperatore reconciliato, & ad unionem ecclesiæ reducto, totius orientalis schismaticæ ecclesiæ unionem futuram pontifex sperasset: quod deinceps vere factum esse, ex iis patebit quæ infra de successore ejus filio Constantino Pogonato dicemus. Baron. aan 663. num. 4. & 5.

Constans quando interfectus. Constans parricida.

h *Et postmodum die 15. Julii indictione 11. in balneo occisus est.*) Anno imperii sui 27. Christi nati 668. Scribunt de eo Theophanes in annalibus, & Cedrenus in compendio, quod anno decimooctavo sui imperii Theodosium fratrem germanum diaconum sacrum interfecerit: qui post mortem frequenter apparens habitu diaconi poculum sanguine plenum ei porrexerit, & dixerit: *Bibe frater.* Cujus visionis acerbitate victus abierit in Sici-

A liam. Post occisum Constantem, rebellione quorumdam, Mezentius quidam imperium invadit. Constantinus Pogonatus (ideo sic nominatus, quod Byzantio solvens, tenera adhuc lanugine fuisset, & e Sicilia promissam barbam, ut Zonaras ait, retulisset) Vitaliani papæ suppetiis fretus expulso tyranno parenti succedit. Qua de causa rogavit eum pontifex sanctissimus, ut qui auxilio Dei vicisset tyrannos, jam etiam superaret hæreticos ecclesiam Dei acerrime infestantes. Detulit imperator precibus Vitaliani hoc in primis, ut quoadusque motus bellorum ingruentium componerentur, res hæreticorum silentio sopirentur. Vide Baron. ann. 668. num. 1. & 2.

Cur nominetur Pogonatus. Constantinus fit imp.

i *Et non post multum temporis antedictus vir sanctissimus vitam finivit.*) Anno Christi * 669. qui est Constantini Pogonati imperatoris annus 2. In Græcorum sacra diptycha relatum Theodorus Constantinopolitanus episcopus Monothelita inscio & invito imperatore expunxit, ut constat ex epistola Constantini ad Donum papam.

*Vitaliani obitus. * imo 672. 27. Jan.*

B

EPISTOLA I. VITALIANI PAPÆ AD PAULUM ARCHIEPISCOPUM CRETENSEM.

Arguit eum, quod Lappæ episcopum injuste damnaverit, & ad sedem apostolicam provocantem non dimiserit. Dictum episcopum pristino honori restituens, quæ contra illum acta fuerant declarat.

Vitalianus episcopus servus servorum Dei Paulo archiepiscopo Cretensi.

DEcimonono die mensis Decembris præsentis 11. indictionis Joannes episcopus Lappæ urbis intra basilicam venerabilem beati principis apostolorum Petri nobis obtulit petitionem, per quam nos obnixe postulavit, atque conjuravit per terribilem, inquiens, adventum magni Dei atque salvatoris nostri Jesu Christi, ut secundum sacratissimos canones, institutaque sanctorum patrum ejus causæ meritum requireremus, & sententiam promulgaremus. Obtulit illico & sententiam apud tuam fraternitatem confectam subscriptamque ejus eorumque episcoporum manibus. Igitur post aliquos dies ad ejus preces coacervari cœtum in hac urbe Romana antistitum fecimus, ut nobiscum considentes & petitio ejusdem episcopi, & acta sacerdotaliter cognoscerentur. Dum ergo esset D in hac Romana urbe congregata eadem synodus episcoporum pro hujusmodi negotio audiendo vel faciendo, statim nobis nunciata sunt ejusdem exemplaria actionis, a tua fraternitate directa; quæ suscipientes, atque conferentes invicem, ita invenimus contineri in verbis & sensibus, sicut ea quæ nobis præfatus episcopus obtulerat, subscripta manu episcoporum, & tuæ dilectionis. Quamobrem admirati sumus, quia per suum clericum hanc vobis minime direxerit. Si enim forsitan tempus hoc prohibuit incongruum, cur absque suo scripto hanc usque nos minime direxit. Cumque recensita esset sententia coram nostris fratribus episcopis, visum nobis eisque est, quod non secundum timorem E Dei neque secundum instituta patrum, sacrosque canones, ejusdem Joannis antistitis Lappæ est causa cognita & terminata, vel pœnalibus submissa ejus persona. Propterea non leviter contristati sumus, maxime quia & sub custodia missus est idem Joannes antistes Lappæ diebus aliquot, & exinde adducebatur in secretarium tuæ fraternitatis, ut quod velles, inquit, loqueretur, ac rursus sub custodia ducebatur ad clausuram, sicuti habet confessio defensoris tuæ dile-

(a) Separarentur. (b) XII.

dilectionis in sententia ab eo facta; insuper & hortabatur contra canonum jussa, contraque legum instituta existens, ut daret fidejussorem. Deinde oportebat tuam fraternitatem secundum canonum vigorem, tempore, quo se petiit ad nos venire, eum absolvere tuis literis: quem non solum noluisti canonice absolvere ad principis apostolorum limina, sed magis respondisti ei indecenter, inquiens: Quia non competenter quæris. Quæ ergo sancti sanxerunt patres, indecentia sunt? An placentia tibi decentia sunt? Igitur præfatum Joannem antistitem * æque inculpabilem reperientes, juxta textum sententiæ a te nobis directæ, fecimus nobiscum cum episcopis ad missarum solennia in ecclesias Dei præcedere. Itaque statuimus atque firmamus per hujus nostræ præceptionis auctoritatem, omnia quæ a te tuaque synodo contra canonum instituta contraque legum decreta gesta confectave sunt, vel sententiam promulgatam adversus eum, inania & vacua esse: sed quidquid claruerit eum damnificatum, ejusdemque ecclesiam a quoquam, ei tua dilectio faciat reddi, per omnia conservans eum absque damno. Denominatum enim Joannem, utpote innocentem existentem, cum præsenti nostra præceptione absolvimus hinc, ut sicut ceteri tuæ dilectionis episcopi, & is suæ ecclesiæ utilitate cum Dei peragere timore, sacrarumque regularum instituere debeat morem. Oportebat denique, dilectissime frater, oportebat nos similia similibus retribuere. Sed hæc magis per ignorantiam opinamur gesta esse, quam per calliditatem. Propterea quæ præcipimus tibi secundum Deum, & propter dominum, tuæque synodo, stude illico peragere, ne cogamur non misericorditer, sed secundum virtutem sacratissimorum canonum conversari. Scriptum namque est: *Dominus inquit: Petre, rogavi pro te, ut non deficeret fides tua: & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos*. Et rursum: *Quodcumque ligaveris, Petre, in terra, erit ligatum & in cœlo: & quodcumque solveris in terra, erit solutum & in cœlo*. Postquam vero nostram præceptionem tua dilectio relegerit, hanc præsenti portitori Ioannis episcopi nimirum reddat pro sui ejusdemque ecclesiæ munitione. Data die VI. Kalendas Septembris indictione II.

* Edit Rom. atque.

II. AD VAANUM CUBICULARIUM IMPERATORIS.

Cum Joannes Lappæ episcopus contra canones fuerit condemnatus, cupit ut ejus opera suæ ecclesiæ restituatur.

Vitalianus Vaano cubiculario & imperiali chartulario.

Semper celsitudo vestra piis hominibus præbuit concursum, semperque irreprehensibiliter viventibus tribuit libenter opem. Ideoque congruum prævidimus, per præsentia nostra scripta, Ioannem antistitem ecclesiæ Lappensis, sitæ in insula Creta, ei in omnibus commendare: quatenus divina ope prævia, ejusque suffultus suffragio, valeat ad sanctam celeriter remeare ecclesiam. Per Septembrem enim mensem præsentem, II. indictione, in hac Romana urbe ad apostolorum nostri culminis protectorum limina veniens, obtulit nobis petitionem, per quam suppliciter precatus est nos, ut

A ejus causæ meritum cognoscentes, canonice terminaremus. Obtulit denique nobis & sententiam, quam promulgavit ejus metropolitanus cum suis episcopis adversus eumdem Joannem, volens eum ostendere reprehensibilem, per quam eum contra canonum decreta pœnalibus submisit. Cujus exemplar & idem ejus metropolitanus nobis direxit. Propterea facientes congregari episcopos in hac urbe, ejus causa est cognita, relecta videlicet petitione ejus. Et præfata sententia ab eodem metropolitano ejus nobis directa, visum nobis est, non secundum sacros canones eamdem esse sententiam promulgatam. Ideoque eam inanem atque vacuam statuimus fore, decernentes eumdem Joannem
B innocentem existere, & absque aliqua culpa eam ab ejus metropolita querimur subiisse; quem merito absolvimus ad suam ecclesiam regredi, scribentes ejus sæpius nominato metropolitæ, ut quæ per simplicitatem egerit in ejus personam contra canonum decreta, essent vacua & inania. Eumdem itaque Joannem (ut dictum est) antistitem, vestræ eximiæ caritati per has nostras literas commendantes, hinc absolvimus, ad vestra nimirum ambulaturum vestigia: & ut exinde rursus cum suis scriptis eum absolvere festinet, quæsumus, ad suam ecclesiam; commendantes eum, quibus præviderit, ut illæsus debeat esse. Profecto enim una mecum cunctis diebus vitæ suæ & ipse pro vestræ excellentis-
C simæ caritatis prosperitate ac longævitate deprecabitur dominum. Data die VI. Kal. Februarii indict. II.

III. AD PAULUM EPISC. CRETENSEM.

Ut episcopo Lappæ occupatas ecclesias restituat: diaconum, qui uxorem duxit, & in duabus militat ecclesiis, corrigat: tum a se Eulampium, qui male audiebat, dimittat.

Vitalianus Paulo episcopo Cretensi.

Ad cognitionem tuæ dilectionis congruum prævidimus producere, eo quod Joannes
D episcopus Lappensis ecclesiæ nobis suggesserit, asserens ejus parochiæ pertinentia monasteria, unum quod appellabatur Palea, & alterum quod vocatur Arsilli, a tua ecclesia esse invasa. Ideoque, si ita est, hortamur tuam carissimam fraternitatem, ut ei secundum terminos sanctorum canonum reddi faciat: quia unicuique quod justum est volumus conservari, maxime a nostris fratribus. Cognovimus denique, quod quidam diaconus, nomine Joannes, postquam consecratus est minister, accepisset uxorem: & non solum hoc, sed & in duabus ecclesiis militet. Ideoque, si ita est, hoc tua dilectissima fraternitas pro Dei amore corrigat, ne denuo hujusmodi nefas proveniat adinstar male viven-
E tium. Deinde cognovimus, quod quemdam curialem, nomine Eulampium, habeat quasi consiliarium. Non enim, ut nobis suggestum est, eum constat esse bonæ vitæ. Ille enim quotidie, ut fertur, inter fratres zizania seminat, ut de eorum discordia marsupium impleat. Quamobrem, si ita est, hortamur tuam fraternitatem, eum a se projicere, ut ejus opinio coram Deo & hominibus floreat. Data ut supra.

IV. AD GEORGIUM EPISC. SYRACUSAN.

Ut Joanni episcopo Lappensi faveat.

Vitalianus Georgio episcopo Syracusano.

GEsta, sive sententiam a tua fraternitate directam, dilectissimo filio nostro Gaudentio primicerio scribente, eam sibi ab antistite Cretensis insulæ transmissam, pro causa episcopi Lappensis ecclesiæ, suscepimus; scribentes ei quamobrem admirati sumus, cur ipse Cretensis antistes nobis aut per suum clericum hanc minime direxerit, aut per sua scripta non indicaverit quæ erant necessaria. Præfatus enim Joannes Lappensis ecclesiæ, hujusmodi sententiam manus ejus metropolitæ episcoporumque subscriptam, cum sua nobis obtulit petitione, postulans suæ causæ meritum canonice requiri. Cujus precibus moti, pro tali re in hac urbe fecimus congregari synodum, ut cognosceretur hujusmodi negotium. Camque esset congregata, relecta est nimirum petitio Joannis præsulis, ac sententia a tua directa fraternitate: quibus nobis eisque visum est non secundum sacratissimos canones, neque secundum instituta patrum, esse eadem gesta promulgata adversus prænominatum Lappensis ecclesiæ episcopum. Idcirco decrevimus, eam, per nostræ præceptionis auctoritatem, esse inanem & vacuam, absolventes eum ad suam ecclesiam remeare cum nostra præceptione ad eumdem ejus metropolitam facta. Ideoque eo illic ad tuam fraternitatem se conjungente, ei ita concurrat, ut cum literis commendatitiis domini excellentissimi Vaani filii nostri imperialis cubicularii & chartularii, ad suam ecclesiam prospere revertatur. Viva enim voce pro sua causa subtiliter tuæ fraternitati, dum ab ea requisitus fuerit, profecto indicabit, ostendens ei exemplar præcepti nostri, ad Cretensem metropolitam directi. Præterea & Silvinus tibi * intimandum omnia prædicantes ne modum transgredi literarum cerneremur. Data ut supra.

* *al.* intimabit omnia prædicta, ne

V. AD OSVVI REGEM NORDANHUMBRORUM.

EJUS DE PASCHATE JUDICIUM EXPETENTEM.

Gratulatur gentes sui regni ad fidem conversas, utque pascha ceterasque apostolorum traditiones observari, totamque insulam Deo dicari curet, & reliquias sanctorum ei mittit.

Domino excellentissimo filio Osvvio regi Saxonum Vitalianus episcopus servus servorum Dei.

Beda ibidem. Zelum regis laudat & accendit.

DEsiderabiles literas excellentiæ vestræ suscepimus, quas relegentes, cognovimus ejus piissimam devotionem, ferventissimumque amorem quem habet propter beatam vitam. Et quia dextra domini protegente ad veram & apostolicam fidem sit conversus, sperans, sicut in sua gente regnat, ita & cum Christo in futuro conregnare. Benedicta igitur gens, quæ talem sapientissimum & Dei cultorem promeruit habere regem. Quia non solum ipse Dei cultor existit, sed etiam omnes subjectos suos meditatur die ac nocte ad fidem catholicam atque apostolicam pro suæ animæ redemptione converti. Quis enim audiens hæc suavia non lætetur? Quis non exultet & gaudeat in his * operibus? Quia & gens vestra Christo omnipotenti Deo credit, secundum divinorum prophetarum voces, sicut scriptum est in Isaia: *In die illa radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsum gentes deprecabuntur.* Et iterum: *Audite insulæ, & attendite populi de longe.* Et post paululum: *Parum, inquit, est ut mihi sis servus ad suscitandas tribus Jacob, & fæces Israel convertendas. Dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ.* Et rursum: *Reges videbunt, & consurgent principes, & adorabunt.* Et post pusillum: *Dedi te in fœdus populi, ut suscitares terram, & possideres hæreditates dissipatas, & diceres his qui vincti sunt: Exite; & his qui in tenebris: Revelamini.* Et rursum: *Ego dominus vocavi te in justitia, & apprehendi manum tuam, & servavi, & dedi te in lucem gentium, & in fœdus populi, ut aperires oculos cæcorum, & educeres de conclusione vinctum de domo carceris sedentem in tenebris.* Ecce, excellentissime fili, quam luce clarius est, non solum de vobis, sed etiam de omnibus prophetarum gentibus, quod sint credituræ in Christo omnium conditorem. Quamobrem oportet vestram celsitudinem, utpote membrum existens Christi, in omnibus piam regulam sequi perenniter principis apostolorum, sive in pascha celebrando, sive in omnibus quæ tradiderunt sancti apostoli Petrus & Paulus, quia ut duo luminaria cœli illuminant mundum, sic doctrina eorum corda hominum quotidie illustrat credentium.

* Rom addit *operibus*.

Isai. 11. — Isa. 49 — Ibidem. — Isa. 42.

Et post nonnulla, quibus de celebrando per orbem totum uno vero pascha loquitur: Hominem denique, *inquit*, docibilem, & in omnibus ornatum antistitem secundum vestrorum scriptorum tenorem minime valuimus nunc reperire, pro longinquitate itineris. Profecto enim dum hujusmodi apta reperta persona fuerit, eum instructum ad vestram dirigemus patriam, ut ipse & viva voce, & per divina oracula, omnem inimici zizaniam ex omni vestra insula cum divino nutu eradicet.

Antistitem se daturum ait Cantuariæ.

Munuscula a vestra celsitudine beato principi apostolorum directa, pro æterna ejus memoria suscepimus, gratiasque ei agimus, ac pro ejus incolumitate jugiter Deum deprecamur cum Christi clero. Itaque qui hæc obtulit munera de hac subtractus est luce, situsque ad limina apostolorum, pro quo valde sumus contristati, cum hic esset defunctus. Verumtamen gerulis harum nostrarum literarum vestris missis, & beneficia sanctorum martyrum, hoc est, reliquias beatorum apostolorum Petri & Pauli, & sanctorum martyrum Laurentii, Joannis & Pauli, & Gregorii, atque Pancratii eis fecimus dari, vestræ excellentiæ profecto omnes contradendas.

Munera a rege capit.

Nam & conjugi vestræ, nostræ spirituali filiæ, direximus per præfatos gerulos crucem, clavem auream habentem de sacratissimis vinculis beatorum apostolorum Petri & Pauli. De cujus pio studio cognoscentes, tantum cuncta sedes apostolica una nobiscum lætatur, quantum ejus pia opera coram Deo flagrant & vernant. Festinet igitur quæsumus vestra celsitudo, ut optamus, totam insulam suam Deo Christo dicare. Habet enim profecto protectorem humani generis redemptorem dominum nostrum Jesum Christum, qui ei cuncta prospera impartiet, uti novum Christi populum coacervet, catholicam ibi & apostolicam constituens fidem. Scriptum est enim: *Quærite primum*

Munera etiam reginæ mittit.

Totius conversionem insulæ expetit.

Matth. 6.

mum regnum Dei, ac justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Nimirum enim quærit & impetrabit, & ei omnes suæ insulæ (ut optamus) subdentur. Paterno itaque affectu salutantes vestram excellentiam, divinam jugiter precamur clementiam, quæ vos vestrosque omnes in omnibus bonis operibus auxiliari dignetur, ut cum Christo in futuro regnetis sæculo. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

VI. SUB NOMINE VITALIANI PAPÆ AD MONACHOS SICULOS.

Vitalianus episcopus servus servorum Dei dilectis in Christo filiis sub patris Benedicti & Placidi dominio in Sicilia constitutis salutem & apostolicam benedictionem.

AD hoc nos superna clementia in orbe terrarum præfecit rectores atque custodes, ut dispersa congregare, & congregata conservare, & destructa restituere summopere procure-

A mus. Quapropter quia civitates, castra, monasteria, possessiones, & villas beato Benedicto in Sicilia subditas paganorum incursionibus desolatas esse audivimus, supra modum dolemus, omnipotentique Deo super hoc gratias agimus qui ideo temporaliter hic flagellari irrogat, ne in æternum puniat. Unde vos, carissimi filii, a fletu & mœrore cessare monemus, & his nostris filiis, quos de Cassinensi congregatione ad monasteria restauranda, & civitates, castra, possessiones, & villas recuperandas in Siciliam dirigere studuimus, ut specialibus dominis deservire curetis; ex parte beati Benedicti & nostra præcipientes, ut in restauratione monasterii & possessionum illos adjuvare studeatis,
B tis, cœptumque laborem ad effectum perducere summopere procuretis. Nos enim & vos, & civitates, castra, possessiones, & villas quas Tertullus patricius beato patri Benedicto in Sicilia dedit, defendere, adjuvare, & manu tenere parati sumus. Omnipotens Deus sua vos gratia benedicat, atque a cunctis adversis eripiat. Valete.

ANNO CHRISTI 657.

AD EPISTOLAS VITALIANI PAPÆ ADDITIO.

PRÆFATIO COLLECTORIS

In sequentes epistolas tres.

Ex suppl. Mansi pag. 491.

„ CL. Muratorius in altero volumine Scriptorum Rer. Italicar. par. I. vulgavit „ epitomem quandam chronicorum Casinensium, quam Anastasio bibliothecario, viro „ celebri, tribuunt manuscripta; ipse vero Benedictino alicui Casinensi post sæculum XI. „ adscribendam judicat. In ea celebris illa historia de lipsanis SS. Benedicti & Scolasticæ e Casinensi monasterio a Gallis subreptis „ ita late describitur, ut simul afferat ejus lucubrationis author, Vitalianum papam nullum non movisse lapidem, quo sacra pignora ad veteres possessores redirent, idque tandem impetratum fuisse a Gallis. Ea occasione tres sequentes epistolas a Vitaliano scriptas recitat, quas hic damus, Judicium lectoribus permittentes, genuinæne an spuriæ censendæ sint. Quidquid tamen de geminis „ prioribus epistolis alii judicaverint; mihi tamen tertia reprobaretur, cum apertissima „ suppositionis suæ ferat testimonia, inscribitur „ enim Dagoberto Francorum regi, cum tamen illum ante Vitalianum obiisse inter eruditos constet.

VITALIANI EPISTOLA *Ad Floriacenses.*

Vitalianus episcopus servus servorum Dei, Heremitis in Floriacensi Cœnobio commorantibus, eorumque Cynocephalo Mumulo, non Abbati, quod dignum & justum est.

AUdivimus, quod sine gravi dolore loqui non possumus, quemdam vestri Cœnobii gyrovagum, Aygulfum nomine, suggestione diabolica Casinum venisse, & effracto B. Benedicti sepulcro, ejus reliquias diminuisse. De quo facto gravi animadversione vos & monasterium vestrum plectendos cum eodem gyro-

C vago judicavimus, nisi & vos & locum vestrum paterno affectu diligeremus. Facilius enim pateremur Casinensis cœnobii possessiones in prædam & direptionem dari, quam S. P. Benedicti lipsanum ab aliquo violari. Ob quam rem vestræ universitati ex parte Dei omnipotentis & beatorum apostolorum Petri & Pauli & omnium Sanctorum, & septem universalium conciliorum præcipiendo mandamus, ut ad cor redeuntes, & sanctis Apostolis Petro & Paulo & B. Benedicto satisfacientes, ad nos cum jam dictis sacrosanctis reliquiis veniatis, & de perpetrata nequitia cum jam dictis sacrilegiis veniam postuletis. Sin autem vos, & locum vestrum & eundem sacrilegium cum communipu-
D latoribus suis a sanctæ matris ecclesiæ gremio separantes, perpetuæ & indissolubilis maledictionis & anathematis vinculo innodamus, & a regno Dei alienamus, & cum Diabolo, & ejus atrocissimis pompis, & Juda, D. N. Jesu Christi traditore, æterno supplicio æternæque maledictioni deputamus. Pari etiam innodationis vinculo obligetur, quicumque vos & locum vestrum solvere præsumpserit a nexu excommunicationis absque digno emendationis & pœnitentiæ fructu. Datum quinto Kal. Aug.

CLODOVEO FRANCORUM REGI.

E *Vitalianus episcopus, servus servorum Dei, Clodoveo regi Francorum, si filius obedientiæ fuerit, salutem, & Apostolicam benedictionem.*

SAncti & magni Nicæni concilii præcepta secuti, quæ jubent regularem epistolam per unamquamque provinciam mitti, ne hi, qui abiiciuntur, ab aliis recipiantur, Serenitati Vestræ notum facimus, Aurelianenses & Cenomannenses, ac monasterium Floriacense cum omnibus sequacibus illorum a liminibus ecclesiæ separatos, & indissolubili anathematis vinculo innodatos: quoniam ecclesiam S. Benedicti ejusque sepulcrum in castro Casino situm, violare conati sunt, & sanctas reliquias post no-

ANNO CHRISTI 657.

nostrum interdictum retinere conantur, contra A apostolicæ sedis statuta, & interdictum, & totius sanctæ synodi sententiam, quam, missis per singulas provincias literis, notam vobis omnibus fecimus. Excommunicamus igitur pro superius dictis reliquiis omnes jam dictos, & falsum abbatem Strumbolum, non Mumolum, & Aygulfum filium Satanæ cum suis fautoribus, donec sanctas reliquias ad urbem Romam reducant, & de perpetrata nequitia, secundum statuta canonum, pænitentiam sumant. Quapropter vestram a Deo conservandam clementiam obnixa prece rogamus, & ex Dei omnipotentis, & apostolorum Petri & Pauli, & Benedicti parte præcipimus: ut jam dictos latrones ad justitiam sedis apostolicæ fa- B ciendam constringatis. Sin autem & vos & illos perpetuæ maledictionis anathemate damnamus. Datum die Kalendarum Novembrium.

AD OMNES EPISCOPOS

Vitalianus episcopus servus servorum Dei, Dilectis in Christo fratribus & filiis, archiepiscopis, episcopis, & abbatibus in Hispania, Betica, Lusitania, Galicia, Aquitania, Britannia, Germania, Gallia Belgica, Gallia Togata, Gallia Cisalpina, Gallia Transalpina, & Gallia Transcampana constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Vestræ universitati per præsentia scripta notum esse volumus, Mumolum hæreticum, C & Floriacenses, olim quidem monachos, nunc vero Sarabaitas, gyrovagos, ac primogenitos Satanæ, ea quæ carnis sunt sequi, & tenere doctrinam Balaam, filii Beor; furta, latrocinia, commessationes, & ebrietates, & lenocinia diligere; & in violatione sepulcrorum operam dare. Ob quam rem scitote illos indissolubili anathematis vinculo esse damnatos, & a regno Dei alienatos, & cum Diabolo, & ejus atrocissimis pompis, & Juda Jesu Christi Domini nostri traditore esse sociatos, nisi forte patris Benedicti, ejusque sororis reliquias, quas nequiter abstulerunt, in nostram præsentiam, Casinum reportandas, Romam reduxerint, & de tanta nequitia & sacrilegio dignam pœni- D nitentiam gesserint. Quapropter ex parte Dei omnipotentis, ex Apostolorum Petri & Pauli vestræ universitati mandamus, ut Floriacenses, Aurelianenses, & Cenomannenses pro excommunicatis habeatis, & illos ante nostram præsentiam cum sanctis reliquiis venire cogatis. Quo autem termino ante nos venire debeant, vestris literis insinuate. Quidquid vero exinde statueritis, dilecti filii nostri Clodovei regis erit, his etiam renitentibus, adimplere. Datum Romæ 17. Kal. Augusti.

ANNO CHRISTI 657.

AD THEODORUM ARCHIEPISCOPUM CANTUARIENSEM.

Primatum ecclesiæ Cantuariensi asserit.

Dilectissimo fratri Theodoro, Vitalianus episcopus servus servorum Dei.

Ex Wilkins Conc. Brit. to. I pag. 41.

Inter plurima, quæ nobis per vestras syllabas intimari jussisti, cognovimus etiam desiderium vestrum pro confirmatione diœcesis, quæ tuæ subiacet ditioni, quia in omnibus ex nostro apostolicæ auctoritatis privilegio splendescere desideras. Nos vero vestræ petitioni B annuentes, quia congruit pastorali sollicitudine, circa ecclesias Dei quæ a priscis temporibus ab hac apostolica sede statuta intelligimus, irrefragabili ratione volumus, ut sicut a nobis & a nostris successoribus perpetua stabilitate muniantur. Unde nobis visum est te exhortari, ac in præsenti commendare tuæ sagacissimæ sanctitati omnes ecclesias in insula Britanniæ positas. Omnia ergo quæ a Sancto Gregorio prædecessore nostro, Augustino sincello suo, statuta sunt atque firmata, vel etiam per sacrum usum pallii concessa, nos tibi in ævum concedimus, & Doroverniam civitatem, ubi primitus per revelationem Jesu Christi Domini nostri fides catholica, secundum institutio- C nem sacrorum canonum suscepta est, habeto. Ex auctoritate autem beati Petri apostolorum principis, cui a Domino nostro potestas data est ligandi atque solvendi in cœlo & in terra, nos, licet immeriti, ejusdem beati Petri clavigeri regni cœlorum vicem tenentes, tibi, Theodore, tuisque successoribus, sicuti ab olitanis temporibus fuerunt condonata, ita in perpetuum in ipsa tua metropolitana sede, quæ sita est in civitate Dorovernia, immutilata concedimus detinenda. Si quis vero, quod non optamus, contra hanc nostræ apostolici diffinitionis privilegii auctoritatem venire temptaverit, si quidem episcopus, vel presbyter, aut diaconus fuerit, ex hac apostolica auctoritate statuimus D atque decernimus, ut episcopus ordine præsulatus careat, & presbyter vel diaconus se noverint a suis ordinibus dejectos. Ex numero autem laicorum, tam ex regibus, quam principibus, sive magna vel parva persona fuerit, sciat se alienum a participatione corporis Domini nostri Jesu Christi. Hanc autem privilegii paginam suffultam auctoritate beati Petri apostolorum principis, cujus ministerio fungimur, tibi, Theodore, tuisque successoribus in perpetuum obtinendam delegamus. Deus te incolumem custodiat, dilectissime frater.

ANNO CHRISTI 655.

CONCILIUM TOLETANUM IX.

ANNO CHRISTI 655.

EPISCOPORUM SEXDECIM,

Habitum anno septimo Recesvinthi regis, post * diem Kalendarum Novembris, [1] æra DCXCIII. quæ coincidit cum anno Christi DCLV. & * Vitaliani papæ secundo. Est provinciale.

* die VIII. Kalendarum Decembrium.

* Erravit Binius; neque enim Eugenio mortuo successit Vitalianus anno 655, sed tantum 656 a die 31. Julii

TITULI CAPITULORUM

I. *Ut de rebus ecclesiæ nihil episcopi auferant, &* E *qualiter proximi fundatoris ecclesiarum sollicitudinem gerant.*

II. *Ut fundatores ecclesiarum, quoadusque vixerint, earum habeant curam, ipsique illic ministros eligant servituros.*

III. *Si de rebus ecclesiæ pro præstatione aliquid dari*

Quare ad Eugenii tempora pertinet hoc concilium ut monuimus in synopsi.

[1] Ex Isidoro edidit Loaisas. In perampla Collectione Canonum ms. Bibliothecæ Colleg. Paris. Soc. Jesus nonnum hoc Toletanum Concilium appellatur. *Harduinus.*

ANNO CHRISTI 655.

ri dicatur, causa præstiti cognoscatur.

IV. *De conquisitis rebus, inter ecclesiam & sacerdotis intestati hæredes, quæ divisio fiat.*

V. *Si episcopus monasterium faciat, vel * parochiam ecclesiam ditet, * quantam partem de rebus ecclesia conferat.*

* parochianam * quartam

VI. *Ut episcopus tertiam ecclesiasticarum rerum sibi debitam, cui elegerit, conferat.*

VII. *Ne extra constitutum ordinem, morientis sacerdotis hæredes rem ejus adire præsumant.*

VIII. *Ut scripturæ quas sacerdotes vel ministri injuste fecerint, post mortem eorum habeant annorum numerum computatum.*

IX. *Quantum commodum sibi episcopus tollat de ecclesia, cujus tumulaverit sacerdotem.*

X. *De damnatione filiorum qui ex sacerdotibus & ministris geniti comprobantur.*

XI. *Quod servilibus clericis dare debeant episcopi libertatem.*

XII. *Quod post mortem sacerdotis, in libertate servis collata annorum tempus debeat computari.*

XIII. *Ut ex libertis ecclesiæ, & ex personis ingenuis geniti ab obsequiis ecclesiæ non recedant.*

XIV. *Quod si liberti ecclesiæ ad eam reverti non velint, omnis eorum * rescula juri applicetur ecclesiæ.*

* recula

XV. *De obsequio & disciplina libertorum ecclesiæ.*

XVI. *Quod libertis ecclesiæ nihil de rebus suis in alienum liceat transferre dominium.*

XVII. *Ut baptizati Judæi cum episcopis celebrent dies festos.*

PRÆFATIO.

Dum canonicæ definitionis edicto in Toletana urbe pro agendo concilio post diem Kalendarum Novembrium, anno septimo Recesvinthi principis gloriosi in basilica sanctæ Mariæ virginis in unum fuissemus, domino favente, collecti, id communi definitione decrevimus, ut capitula, quæ in priscis canonibus minime * habeantur inserta, pari promulgarentur sententia, & antiquis jungerentur regulis perenni jugitate mansura, & omni reverentia conservanda. Sed quia nequaquam recte subditos judicat, qui non seipsum prius justitiæ censura castigat, aptum nobis & expedibile visum est ante nostris excessibus imponere modum, & sic errata corrigere subditorum. Tunc namque melius judiciorum exordia * diriguntur, cum vita judicum ante disponitur: eo quod potius judicii forma completur, * quo negotiorum principiis æquitas judicantium antefertur. * Adeo exordium æquitatis inchoari a judicibus debet, ut * perfectio juris causarum limitem * aptius formet.

* habebantur. * dicuntur *fors.* ducuntur, * cum * ideo * perfecta jura causatio * apertius

CAPITULA

I.

Omnis itaque rei ecclesiasticæ quantitas, sicut remedium veniæ tribuit conferenti, ita damnum rite præparat fraudatori. Et ideo nullus sacerdotum, vel ministrorum, ex rebus ecclesiæ, quæ in quibuscumque locis a fidelibus largiuntur, aliquid auferat, vel juri suo, aut cathedræ propriæ * unitati connectat. Devotio enim uniuscujusque, sicut gratanter votum contulit Deo, ita definivit, * quo plenitudo votorum conservaretur in loco, in quo velut si * collata tenentur, * manet gratia offerentis; ita si frustrantur, imminet pernicies defraudantis. Verum ut rei hujus potior soliditas * habeatur condignis filiis, vel nepotibus, honestioribusque propinquis ejus, qui construxit, vel ditavit ecclesiam, licitum sit hanc bonæ intentionis habere solertiam, ut si sacerdotem, seu ministrum aliquid ex collatis rebus prævide-rint defraudare, aut commonitionis * honestæ conventione compescant, aut episcopo, vel judici corrigenda denuncient. Quod si talia episcopus agere tentet, metropolitano ejus hæc insinuare procurrent. Si autem metropolitanus talia gerat, regis hæc * auditibus intimare non differant. Ipsis tamen hæredibus in eisdem rebus non liceat, quasi * juris proprii potestatem præferre, non rapinam & fraudem ingerere, non violentiam quamcumque præsumere: sed hoc solum in salutarem solicitudinem adhibere, quod aut in nullam noxam operatio nocens attingat, aut in multam vel aliquam partem salutaris merces assumat. Si quis vero deinceps hæc monita temerare voluerit, & male rapta cum confusione restituet, & excommunicationi annuæ sententiam sustinebit.

Burch. l. 3. c. 152. Ivo p. 3 c. 242. * civitatis

ANNO CHRISTI 655. * quod * *ibidem locata* Harduinus * manent * habeatur propinquis ejus qui construxerunt vel ditaverant Dist. 16. c. 7. Filiis, vel nepotes. * honest. * auribus * in juris

II.

Cum sæpe sit solitum, etiam illa quæ non debentur prece supplicationis, & vi quodammodo extorqueri doloris quanto * magis sine obstaculo concedi debent exquisita simul, & ordine juris, & dolore compassionis? Quia ergo fieri plerumque cognoscitur, ut ecclesiæ parochiales, vel sacra monasteria ita quorumdam episcoporum, vel insolentia, vel incuria horrendam decidant in ruinam, ut gravior ex hoc oriatur ædificantibus mœror, quam in construendo gaudii extiterat labor, ideo pia compassione decernimus, ut quamdiu earumdem fundatores ecclesiarum in hac vita superstites extiterint, pro eisdem locis curam * permittantur habere solicitam, & solicitudinem ferre præcipuam, atque rectores idoneos in iisdem basilicis iidem ipsi offerant episcopis ordinandos. Quod si tales forsan non inveniantur ab eis, tunc quos episcopus loci probaverit Deo placitos, sacris cultibus instituat, cum eorum conniventia servituros. Quod si * spretis eisdem fundatoribus, rectores ibidem præsumpserit episcopus ordinare, & ordinationem suam irritam noverit esse, & ad verecundiam sui alios in eorum loco, quos iidem ipsi fundatores condignos elegerint, ordinari.

* jam 16. q. 7. Decernimus, ut quamdiu. * habeant soi. Idem concilio Tridentino novissime decretum est sess. 14. cap. 12 & 13. * superstitibus.

ANNO CHRISTI 655.

III.

Si sacerdos vel minister de rebus ecclesiæ suæ quippiam alicui sub præstationis obtentu concedat, in serie instrumenti causam præstiti evidenter exponat: ut ex hoc, aut juste confecta transactio innotescat, aut fraus incompetens, quæ latet, appareat. Aliter vero pro hujus negotii causa deinceps scriptura confecta non valeat.

IV.

12 q. 4. Sacerdotes. Ivo par. 3. cap. 169.

Sacerdotes, vel quique illi sunt, quibus ecclesiasticarum rerum cura commissa est, quæcumque administrationis suæ tempore emerint, si de rebus propriis, vel vile, vel carum habuerint, ad ecclesiæ nomen, cui præsunt, chartarum conficere instrumenta procurent. Non enim convenit, ut ecclesia * quæ suscepit externum, efficiat in alieno divitem, & in suo retineat fraudatorem. Hi vero qui suarum rerum noscuntur habere compendium, ex omni re quam post ordinationis suæ diem visi sunt conquisisse, sive nulla, sive aliqua sint instrumenta confecta, * compensata, tam juris sui, quam ecclesiasticarum rerum * ambitione: si se utriusque rei quantitas exæquaverit, inter ecclesiam, & decedentis hæredes æquo jure conquisitio pertinebit. Si autem quælibet pars majori cumulo sui juris excreverit, * etiam portionem in divisione percipiet. Quicumque vero de prædictis sacerdotibus, vel ministris pro sui utilitate atque amicitia, vel præstatione, aut quocumque modo, aut per scripturæ seriem, * meruerint a quolibet collata percipere, in rebus ecclesiasticis non * poterunt numerare: sed quod exinde voluerint facere, ipsorum voluntatis arbitrio subjacebit. Quod si hoc post eorum mortem inordinatum fortasse remanserit, ecclesia hoc sibi, cui præfuit, vel minister extitit, in perpetuo vindicabit.

* quem
* compensatione.
* habitudine; al. habitatione. al. habita;
* majorem etiam 12. q. 4. Quicunque de sacerdotibus.
* aliquid mer.
* poterit

V.

consilium 12. q. 2. Bonæ rei dare. Ivo part. 3. cap. 170.

Bonæ rei dare * consultum, & præsentis habetur vitæ subsidium, & æternæ remunerationis expectari cernitur præmium. Quisquis itaque episcoporum in parochia sua monasterium construere forte voluerit, & hoc ex rebus ecclesiæ, cui præsidet, * ditare decreverit, non amplius ibidem quam * quinquagesimam partem dare debebit; ut hac temperamenti æquitate servata, & cui tribuit, competens subsidium conferat, & cui tollit, damna gravia non infligat. * Ecclesia vero quæ monasticis non informabitur regulis, aut quam pro suis * munificare voluerit * sepulturis, non amplius quam centesimam partem census ecclesiæ, cui præsidet, ibidem conferre liceat: ea tamen cautela servata * ut tantummodo quæ placuerit ex his duabus * remunerandam assumat.

* ditaverit,
* quadragesimam
* Ad ecclesiam vero
* magnificare
* scripturis,

* ut unam tant.
* remunerationem. 12. q. 3. Episcopus si tertiam partem. Ivo p. 3 cap. 171.

VI.

Cum præteritis sanctionibus notissimum habeatur, quæ de rebus parochialium ecclesiarum pars episcopo conferatur, opportune duximus decernendum, ut si episcopus tertiam, quam de rebus eisdem sanctione paterna sibi debitam novit, aut ipsi ecclesiæ, cujus res esse patescit, aut alteri ecclesiæ, cui elegerit, conferre decreverit, * & licitum maneat, & irrevocabile robur ejus sententia ferat.

* & licita maneant.

VII.

Propinqui morientis episcopi nihil de rebus ejus absque metropolitani cognitione usurpare præsumant. Quod si is qui recesserit metropolitanus fuerit, * hæredes ejus, aut successorem illius, aut concilium * sustinebunt: ne passim hæreditatis adeundæ licentia, de rebus ecclesiæ aut non * reddatur ratio plena, aut fraus non inveniatur illata. Quod si presbyter, aut diaconus fuerit, quos obiisse constiterit, non sine cognitione sui episcopi rem ejus hæredibus adire licebit. Quisquis sane post hæc transgressor inventus extiterit, pro his quæ non expectato hoc ordine adierit, invasionis damno legis sententiæ subjacebit.

* hæres
* sustinebit
* retineatur

VIII.

26. quest. 1. Si sacerdotes.

Si sacerdotes, vel ministri, dum gubernacula ecclesiarum administrare videantur, contra patrum sanctissimas sanctiones de rebus ecclesiæ definisse aliqua dignoscantur, non ex die quo talia scribendo * decrevit, sed ex quo talia moriendo definita * reliquit, supputationi ordo substabit. Nusquam etenim * poterit [a] ad tricennium temporis pertinere vita irrite judicantis: quia status contractuum initia non assumpsit ab origine æquitatis.

* decreverunt,
* reliquerunt,
* ad triennium temporis pertinebit irrite hoc judicantis. De tricennali possessione in rebus ecclesiæ, vide concilium Chalcedonens. can. 17. & Tolet. IV. cap 34. & epistolam Gelasii papæ ad episcopos Siciliæ. Extat de hac ipsa re decretum concilii Vasensis can 2. & habetur apud Gratianum 12. quæst. 2.

IX.

Plerique dum rapinis inhiant, ut non debent, aut miserationis opus condigne non implent, aut indebita ipsi miserationi damna permiscent. Ideoque ne amplius misericordiæ opus execrabile dilabatur in scelus, id communi decreto sancimus, ut cum pontificem mori contigerit, episcopus, qui ad humandum corpus ejus advenerit, descriptis thesauris, * atque domorum internis, si locuples decedentis ecclesia fuerit, non amplius quam § libram auri in rebus quibus ei placuerit, exceptis ornamentis ecclesiæ, cum gratia offerentum auferre pertentet. Si vero minor rebus extiterit, dimidiam libram sibi licenter usurpet: nam & hæc ipsa usurpare ratio nulla permitteret; nisi ejus qui convenit, sacerdotis injuriæ con-

Præcipiendum.
* atque ornamentis omnibus,
§ Centum drachmas auri valet, quæ faciunt

ANNO CHRISTI 655.

decem aureos coronatos, ex Budæo.
* usurpata
* breve
* curam salutarem impendat. 15. quæst. 8. Cum multæ. Ivo part. 6. cap. 452.

contemplatione antiquitas hoc * usitata servasset. Porro * brevem descriptarum rerum sub fideli ratione idem qui describsit dirigere metropolitano curabit. Metropolitanus ex eadem morientis ecclesia nihil prorsus auferre præsumat; sed solum, quæ ad eum pertinet, * salvationis curam impendat.

X.

Cum multæ super incontinentiam ordinis clericorum usque hactenus emanaverint sententiæ patrum, & nullatenus ipsorum * formari quiverit correctio morum, usque adeo sententiam judicantium protraxere commissa culparum, ut non tantum * ferretur ultio in * auctoribus scelerum, verum & in * progenie damnatorum. Ideoque quilibet ab episcopo, usque ad subdiaconum deinceps, vel ex ancillæ, vel ex ingenuæ detestando connubio in honore constituti filios procreaverint; illi quidem ex quibus geniti probabuntur, canonica censura damnentur, [c] proles autem, * tali nata pollutione, non solum parentum hæreditatem nusquam accipiat, sed etiam in servitutem ejus ecclesiæ, de cujus sacerdotis, vel ministri * ignominia nati sunt, jure perenni manebunt.

* reformari, al. firmari
* feriretur
* auctores
* progeniem
* aliena, vel hac
* Ignominio

XI.

Dist. 53 Qui ex familiis.

Qui ex familiis ecclesiæ servituri devocantur in clerum, ab episcopis suis libertatis necesse est percipiant donum: & si honestæ vitæ claruerunt meritis, tunc demum majoribus fungantur officiis, quos vero flagitii sordidaverit incorrigibilis noxa, perpetua servitus conditionis releget in catenam.

XII.

Si sacerdos libertatem servis ecclesiæ conferre voluerit, non a die confectionis suæ scripturæ tempus annorum computatum tenebit, sed ex quo eum, qui scripturam * conficit, verius obiisse constiterit.

* confecit,

XIII.

Excessibus libertorum ecclesiæ plerumque * patrocinandi videmus ecclesiam convexari, & bicipiti coacti sumus tædio condolere: uno, dum per superbiam reluctantis auctor contemnitur; altero, dum libertas superbientis in conditionem relabi cogitur servitutis. * Adeo cum jam præteritis patrum regulis multæ super hoc diversæ constitutionis emanaverint sanctiones, tamen quoddam ad plenitudinem rei aptum conspeximus adhuc innectere complementum. Igitur, sicut legum reverenda sanctio censuit, ita servare totius generis nobilitas debet, ut in nullo aliena commixtio maculet, quod per totum generositas propria decoravit. Unde cunctis ecclesiarum libertis, tam A viris, quam fœminis, eorumque propagini interdicitur judicio generali, ne deinceps causa * conjunctionis quibuslibet copulentur personis ingenuis. Quod si hoc factum quandoque patuerit, permixtione tali genita proles nunquam merebitur jus * indebitæ dignitatis, nec ecclesiæ unquam carebit obsequiis, cujus beneficio donum meruisse noscitur libertatis.

patronam
* Ideo
Sic in foro jud. lib. 3. tit. 2. de nuptus illicitis

ANNO CHRISTI 655.

* connubii aut Romanis ingenuis copulentur aut Gothis.
* debitæ

XIV.

Si contingat quemcumque de libertis ecclesiæ, eorumque prosapiæ, contra primævas modernasque patrum regulas quiB buslibet * personis ingenuis copulari, tam illis, quam eorum stirpi, non licebit ab ecclesiæ patrocinio evagari, sed aut ad debita obsequia reverti cogendi sunt; aut, si redire noluerint, quæcumque vel parentes eorum, vel ipsi ab ecclesia sunt adepti, vel in ejus patrocinio visi sunt conquisisse, insistente pontifice, in ditionem propriæ reducantur ecclesiæ.

* personis aut Gothis aut Romanis

XV.

Ecclesiæ liberti, eorumque progenies, eidem basilicæ, de qua libertatis gratiam meruerunt, obsequia prompta sinceraque C parabunt. Qui sicut hoc in * obsequium pro possibilitate sui, quod utiles ingenui * dabunt, ita quoque in emendatione culparum, quod inutiles ingenui sustinebunt.

* obsequio
* dabant,

XVI.

Ivo parte 16. cap. 66.

Libertis ecclesiæ, eorumque progeniei, ex omnibus rebus quæ de jure ecclesiæ noscuntur habere, nihil licebit in extraneum dominium transactione * quamcumque deducere: sed si ex his quælibet vendere fortasse voluerint, sacerdoti ejusdem ecclesiæ offerant convenienter emenD da, earumque pretia, ut eis placuerit, aut dispensent, aut habeant. Nam in dominium partis alterius rei suæ censum nullo modo transire permittimus. Suis autem filiis, vel propinquis, eidem ecclesiæ vel servitio vel patrocinio subjugatis, quæcumque vendere vel donare voluerint, aditus omnino patebit.

* quacumque

XVII.

In foro judic. libro 12. tit. 3. lege 21. Idem præcipitur.

Baptizati Judæi quocumque loco cetero tempore conversentur, festis tamen præcipuis novi testamenti serie consecraE tis, ac diebus illis, qui olim sanctione veteris legis sibimet censebantur esse solennes, in civitatibus publicisque conventibus cum summis Dei sacerdotibus celebrare præcipimus, ut eorum conversationem, ac fidem, & pontifex approbet, & veritas servet. Hujus vero temerator edicti, prout ætas permiserit, aut flagris aut abstinentiæ subjacebit. Expletis omnibus, quæ ad honestatis regulam in collationem venere fraternam, grates exolvimus immortali domino soli, cujus dispositione-

ANNO CHRISTI 655.

tione mirabili ad hunc sanctæ congregationis cœtum meruimus adunari; ut & communis visio prosperitatem nostram ostenderet, & par definitio concordiam assignaret: obsecrantes ejus misericordiam largam, ut serenissimo domino & amabili Christo Reccesvintho principi glorioso ita præsentis vitæ felicitatem impendat, ut angelicæ beatitudinis gloriam post tempora longæva concedat: atque ita nos ejusdem felicitate lætos semper efficiat, ut in terra viventium * remuneraturus attollat. Antiquitatis dehinc ordinem saluberrime retinentes, postquam rationem festi paschalis fraternitas vestra cognovit, noverit se anno venturo, die Kalendarum Novembrium, causa peragendi concilii in hac urbe, favente domino, congregari; ut simili disceptatu, aut quæ prospexerimus congrua decernamus, aut solius pacis conventu lætemur. Consummatumque est hoc sanctum concilium die * quarto Kalendarum Decembrium, anno feliciter septimo regni serenissimi atque clementissimi domini nostri Reccesvinthi regis, * æra DCXCIII.

* remunerandos.

* octavo.

* Isidor æra posita æra pro anno Christi. *Hard.*

[d] SUBSCRIPTIONES.

Interfuerunt huic sancto concilio pontifices numero sexdecim.

Eugenius regię urbis metropolitanus episcopus.
* Taio Cæsaraugustanus episcopus.
Marcus Castellonensis episcopus.
Ubinibal Elicitanus episcopus.
Videricus Seguntinus episcopus.
Mauricius Oretanus episcopus.
Davila Complutensis episcopus.
Felix Valentinus episcopus.
Balduigius Arcavicensis episcopus.
Maurellus Urgelitanus episcopus.
Eusicius Segobriensis episcopus.
Athanasius Setabitanus episcopus
Giberius Bigastrensis Episcopus.
Ubaldefredus Mentesanus episcopus.
Magnarius Accitanus episcopus.
Stephanus Valeriensis episcopus.

* Tago, *al.* Tilo

[e] *Abbates.*

Fugitivus abbas.
Ildefonsus abbas.
Eumerius abbas.
Morarius abbas.
Joannes abbas.
Item Joannes abbas.
Marcellinus archipresbyter Toletanus.
Silicolus primicerius.

Vicarii episcoporum.

Daniel diaconus Marcelli episcopi ecclesiæ Urcitanæ.

Viri illustres officii palatini.

Paulus comes notariorum.
Emeterius comes cubiculariorum.
Ella comes & dux.
Recilla comes patrimoniorum.

NOTÆ GARSIÆ LOAISÆ.

B a *Æra* DCXCIII.) Vasæus anno domini 654. Morales 557.

b *Ad tricennium.*) De tricennali possessione in rebus ecclesiæ vide concilium Chalcedonense can. 17. & Tolet. IV. cap. 34. & epistolam Gelasii papæ ad episcopos Siciliæ, cap. 2. cap. 8.

c *Proles autem.*) Concilium Lateranense II. cap. 31. ita de hac re sancit: *Firmiter prohibemus ne canonicorum filii, maxime spurii, canonici fiunt in sæcularibus ecclesiis, in quibus instituti sunt patres: & si fuerit contra præsumptum decernimus non valere. Qui vero (ut dictum est) canonicare præsumpserit, a suis beneficiis suspendatur.* Idem Alexander III. par. 19 cap. 1. 3. & 4. sequentibus: & concilium Tridentinum sessione 25. can. 15. Quinimmo ad ordines non debent admitti, etiamsi probatæ vitæ fuerint, nisi in monasterio vel regulari vita degentes: Alexander papa III. par. 19 cap. 2. Concubinæ vero clericorum; seu mulieres illæ quæ contra ecclesiæ leges clericis cohabitabant, unde infamiæ nota illis inureretur, ab episcopis olim venumdabantur in C servas, pretium vero pauperibus erogabatur, ut constat ex concilio III. Toletano cap. 5. & concilio Toletano IV. cap. 42. concilio Toletano VIII. cap. 5. & aliis multis locis. A Reccaredo vero rege lib. 3. tit. 4. leg. 18. fori judicium sancitur, ut hujusmodi mulieres centenis flagellis verberentur. De illegitimis multa decrevit hoc tempore Sixtus V. sanctissimus pontifex, ad optimum regimen ecclesiæ stabiliendum. Apud Gratianum tota quinquagesima sexta distinctione de hac re agitur. Verum de sacerdotibus quid tradat Philo Judæus in decalogo, perpendendum duxi: *In sacerdote* (inquit) *& hominum genus examinatur, ut sit inculpabile, & competens, partibus sui corporis usquequaque integrum.* Quod licet loquatur de sacerdote veteris legis, qui ex decreto domini debebat esse justis natalibus ortus, & integer corpore, verum id etiam servatur in nova, ubi ad altius & præstantius sumus vocati sacrificium & cultum.

Cap. 10. Pœnæ spuriorum quæ?

d *Subscriptiones.*) Subscribunt in nono concilio Toletano eodem ordine, sicut in octavo, episcopi, abbates, D vicarii episcoporum, & viri illustres ex officio palatino. Fere omnes episcopi qui in nono subscribunt, subscripserant in octavo; ut Athanasius Setabitanus, Davila Complutensis, Felix Valentinus, Giberius Bigastrensis, Marcus Castellonensis: in septimo & octavo Mauricius Oretanus, Maurellus Urgelitanus, Marcellus Urcitanus per procuratorem: sicut in octavo, Taio Cæsaraugustanus, Ubinibal Elicitanus: in septimo & octavo, Videricus Seguntinus, Balduigius Arcavicensis. Subscribit etiam Eusicus Segobriensis, qui successit Florido, in octavo: Magnarius Accitanus, qui successit Juliano, in octavo: Stephanus Valeriensis, qui successit Tagontio, in octavo. Vvaldefredus Mentesanus, qui successit Froilæ, in octavo.

Qui, quotque episcopi subscripserint

e *Abbates.*) Omnes hi abbates subscribunt in octavo, præterquam Joannes: similiter omnes viri illustres ex officio palatino. De archipresbytero & primicerio supra fuse diximus.

CONCILIUM TOLETANUM X.

VIGINTI EPISCOPORUM.

Anno octavo Reccesvinthi Regis, [a] æra DCXCIV. celebratum, sub Vitaliano papa. Est provinciale.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De celebritate festivitatis * dominicæ matris.*
II. *De non violandis religiosorum juramentis, in salutem regiam datis.*
III. *De non permittendo laicis imperare religiosis*
IV. *De professione & veste religiosarum viduarum*
V. *De remotis excusationibus viduarum transgressionem religionis sequentium.*

* annunciationis dominicæ.

VI. *De*

ANNO CHRISTI 656.

VI. *De his qui in parva ætate coram parentibus religionis habitum tenuerint.*

VII. *Ut nullus Christianum Judæis vendat.*

PRÆFATIO.

IN NOMINE DOMINI HABITA synodus X. in Toletana urbe, die Kalendarum Decembrium, anno octavo gloriosissimi domini & religiosissimi Reccesvinthi principis, æra DCXCIV.

GRATULATIONEM nobis spiritualem divina contulit gratia, quando tribuit uti * nobis & salutaris disciplinæ * frequentia, & convenire ad pacificorum votorum studia præoptata. Congregatis ergo nobis, & in concordia animi, & in conventu loci, referentes gratias invisibili Deo, & glorioso rerum domino Reccesvintho regi, cujus sacratissimo voto, retenta paternitatis sanctæ traditione, ad sacrum quivimus adunari conventum, has subter annexas regulas concordi definitione prolatas æterna statuimus manere lege præfixas.

* inter nos
* frequentiam

CAPITULA.

I.

Cum nihil fidei sinceritas per diversitatem adversum incurrat, & unitatem catholicæ regulæ varietas nulla discerpat, est tamen quod nisi temporum unitate servetur, & discidium indiscissæ unitati parturiat, & sacramentorum unitate constare non valeat. Hinc est, quod [b] paschale festum, nisi uno die celebremus & tempore, in Judaicum decidamus errorem. Hinc [c] adventum sancti Spiritus post resurrectionem Dei nisi expectemus tempore definito dierum, simul & numero, non possumus impleri ejusdem Spiritus dono. Quoniam si caret plenitudinis numero, carere potest & mysterii sacramento. Hinc [d] nativitatis dominicæ sacrum, quo evidenter de utero virginali Verbum prodiit caro factum, absque dubio servat temporis cursum, & repræsentat * specialis diei momentum. Si ergo nativitatis & mortis incarnati hujus Verbi dies absque immutatione ita certus habetur, ut absque diversitate in orbe toto terrarum ab omni concorditer ecclesia celebretur, cur non festivitas gloriosæ matris ejus eadem observantia, uno simul ubique die, similique habeatur honore? Invenitur etenim in multis Hispaniæ partibus hujus sanctæ virginis festum non uno die per omnes annorum circulos agi. * Quoniam transducti homines diversitate temporum, dum varietatem sequuntur, unitatem celebritatis non habere probantur. Qua de re, quoniam die qua invenitur angelus virgini Verbi conceptum & nunciasse verbis, & indidisse miraculis, eadem festivitas non potest celebrari condigne, cum interdum quadragesimæ dies, vel paschale festum videtur incumbere, in quibus nihil de sanctorum solennitatibus, sicut ex antiquitate regulari cautum est, convenit celebrari; cum etiam & ipsam incarnationem verbi non conveniat tunc celebritatibus prædicari, quando constat idipsum verbum post mortem carnis gloria resurrectionis attolli, ideo speciali constitutione sancitur, ut ante octavum diem, quo natus est dominus, genitricis quoque ejus dies habeatur celeberrimus & præclarus. Ex pari enim honore constat, ut sicut nativitatem Filii sequentium dierum insequitur dignitas, ita festivitatem matris tot dierum sequatur sacra solennitas. Nam * quod festum est matris nisi incarnatio verbi? cujus utique ita debet esse solenne, sicut est & ejusdem * nativitas verbi. Quod tamen nec sine exemplo decedentis moris, qui per diversas mundi partes dignoscitur observari, videtur institui. In multis namque ecclesiis a nobis & spatio remotis, & terris, hic mos agnoscitur retineri. Proinde, ut de cetero quidquid est dubium sit remotum, solennitas dominicæ matris die decimo quinto Kalendarum Januariarum omnimodo celebretur, & nativitas filii ejus salvatoris nostri die octavo Kalendarum earundem, sicut mos est, solennis in omnibus habeatur.

* specialis diei monimentum.
* Quo enim transducet homines diversitas temporum dum varietatem celebritatis habere probantur.
* quid
* nativitatis

II.

Conc. Tolet. IV. c. 73

Frequentium molestarum nocens impulsus contemni quidem magnitudine decentis poterat gravitatis: sed quia levitas labens facile ad præcipitia vana corda reclinat, bene honesta solicitudo cohibere properat, quod frequentata usitatio vitare non curat. Ideo cum & quorumdam paternorum sanctionibus decretorum, & institutionibus sit legalibus cautum, ne contra salutem principum, gentisque, aut patriæ, quisquam meditari conetur adversum, hoc unum specialiter nunc depromitur observandum, ut si quis religiosorum, ab episcopo usque ad * extremi ordinis clericum, sive * monachum, generalia juramenta in salutem regiam, gentisque, aut patriæ data, reperiatur violasse voluntate profana, mox propria dignitate privatus, & loco & honore habeatur exclusus, & miserationis obtentu tantummodo reservato, ut an locum, an honorem, an utraque possideat, concedendi jus licentiamque principalis potestas obtineat.

* extremum ordinis clericorum.
* monachorum.

Decret Ivon. p. 11 c. 88. Ita habetur: Igitur si clerici, aut monachi inventi fuerint conjurati, aut per conjurationem calumniam machinantes episcopis, vel clericis, proprium amittant gradum sicque 11. quæst. 1.

III.

Reverentiæ totius * auditum, quia res * addiit dura, non frustra * cogimur hanc duriori * extirpare censura. Agnovimus enim quosdam pontifices præcepti principis apostolorum qui ait, *Pascite qui in*

* auditu percipiatur,
* adeo cogimur
* extirpari

1. Pet. 5.

> ANNO CHRISTI 656.

in vobis est gregem, non coacte, sed sponta- A *nee, nec dominantes in clero, sed forma facti gregis*, ita esse immemores, ut quibusdam monasteriis, parochialibusque ecclesiis, aut suæ consanguinitatis personas, aut sui favoris participes, iniquum sæpe statuant in prælatum; ita illis providentes commoda inhonesta, ut eisdem deferantur, aut quæ proprio episcopo dare justus ordo poposcerit, aut quæ rapere deputati exactoris violentia potuerit. Proinde decenter omnibus placet, & in præsenti tale rescindere factum, & non esse de cetero faciendum. Nam quisquis B pontificum deinceps, aut sanguini propinquis, aut favore sibi personis quibuscumque devinctis talia commodare lucra tentaverit * ausu nefandæ præsumptionis; & quod visum fuerit devocetur in irritum, & qui ordinarit * annuæ excommunicationis ferat excidium.

> Dist. 89. c. Decenter omnibus placet.
>
> * ad suum nefandæ præsumptionis excidium, & quod
>
> * excommunicationi subjaceat: quæ vero ablata fortasse fuerint, ab eo qui retulit, reddantur in duplum.

IV.

Bene per Spiritum Dei possumus cum sancto apostolo dicere, non ignorare nos astutias satanæ: quia impellimur zeli domus Dei ardore cremari. Videmus enim C ad tanta fraudium studia convalescentem excrevisse perniciem, ut primæva patrum constitutio a quibusdam æstimetur illudi, & nova judicum putetur intentio * falli. Nam inveniuntur nonnullæ viduæ diversis excusationibus se adeo contegentes, ut blandiantur sibi, non se patrum plena religionis alligatas institutione teneri. Unde antiquis inconcusse permanentibus regulis hoc adjicitur novæ oraculo sanctionis, ut vidua, quæ sanctæ religionis obtinere propositum voluerit, sacerdoti vel ministro, ad quem aut D ipsa venerit, aut quem ad se venire contigerit, scriptis professionem suam faciat, a se, aut signo aut subscriptione * notatam, continentem, se & religionis propositum velle, & hoc perenniter inviolate servare. Ac tunc accepta a sacerdote vel ministro apta religionis * usui veste seu lectulo, quiescens, sive quocumque loco consistens incunctanter utatur: nec diversi coloris, aut diversæ partis eadem sit notabilis vestis, * nisi religiosa, & non suspecta, quæ careat & varietatibus colorum, & diversitatibus * E partium: adeo ut absque ulla suspicione transgressionis maneat usui tantum apta sanctæ religionis, & * usui sexus competens, ad testimonium probitatis. Ut autem deinceps nihil devocetur in dubium, pallio purpurei vel nigri coloris caput contegat ab initio susceptæ religionis: ut dum illic intulerit signum probabilis sanctitatis, ubi nullius falli poterit visio intuentis, * nusquam attentetur ausus detestandæ præsumptionis.

> 2. Cor. 2. De viduis supra diximus conc. Tolet. IV. cap. 55.
>
> * pelli.
>
> 20 q. 1. Vidua, quæ sanctæ religionis:
>
> * notam,
>
> * hujus
>
> * sed
>
> * specierum,
>
> * sui sexus
>
> * nusquam ausus attentet

V.

* Omnes fœminæ, quæ jam in præteritum religionis, veste fuisse probantur indutæ, * nihil ad excusationem valeat oppositionum qualibet objectio, quamvis diversis aut callidis adumbrare se velint fallaciæ argumentis: sed ad sacratissimas sanctiones disciplina sanctior teneat eas religatas atque * subnexas. * Commoveantur sane sacerdotis auctoritate, ut * sponte * ardeant, quæ si redire noluerint, impulsu sacerdotis ad religionis * habitum reducantur, & in monasteriis reductæ excommunicationis condignæ sententia feriantur. Hic idem quoque ordo in illarum condemnatione manebit, quæ quamlibet a sacerdote vel ministro sanctimoniæ vestem non accepissent, ipsæ tamen, aut indutæ sunt, aut illo indui habitu consenserunt, qui religionis esse cultus ab intuentibus crederetur, sicque coram ecclesia, vel sacerdote, aut etiam competentibus testibus quandoque indutæ * visæ certis indiciis aut testimoniis approbantur. Omnes hæ * tamen, seu post transgressum resumentes iteratam conversionem, sicut præmissum est, & pallio capita contegant, & conscriptam roboratamque professionis faciat scripturam, per quam * alterius non sinantur relabi ad prævaricationis audaciam. Quæ vero ex omnibus his fuerint repertæ animum aut vestem in transgressionem dedisse, & excommunicationis sententiam ferant, & rursum mutato habitu in monasteriis, donec diem ultimum claudant, sub ærumnis arduæ pœnitentiæ maneant religatæ.

> 27. quæst. 1. Omnes fœminæ; non ad verbum
>
> * Omnibus fœminis,
>
> * nihil excusationis valeat in oppositionum
>
> * subnixas,
>
> * Commoneantur
>
> * redeant
>
> * cultum
>
> * veste. (Neutra vox apud Isidorum. Hard.)
>
> * tamen seu venientes ad primam religionem seu post transgressa resumentes iterata conversione,
>
> * ulterius

VI.

Cum hucusque dissolutæ operationis effectus interdum nutare fecit honestæ constitutionis edictum, * dum * incondite resolvi putatur, quod * indissolubile sanctionis auctoritate tenetur. Ideo quidquid obvium ex incerto * incurrit, evidenter abjici debet, ut de cetero nihil supersit quod in dubium nutetur. Ideoque si in qualibet minori ætate, vel religionis tonsuram, vel religionem debitam vestem, in utroque sexu filii aut unus aut ambo parentes dederint, * certe aut nolentibus vel nescientibus se, susceptam non mox visam in filiis abdicaverint, sed vel coram se, vel coram ecclesia, palamque in conventu eosdem filios talia habere permiserint ad sæcularem reverti habitum ipsis filiis quandoque penitus non licebit: sed convicti, quod tonsuram aut religiosam vestem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum habitumque revocentur, & sub * æterna districtione hujuscemodi observantiæ inservire cogantur. Parentibus sane filios suos religioni con-

> Ivo p. 7. c. 27. Burch. l. 8. c. 1.
>
> * proponimus ne resolvi putetur,
>
> * incognite
>
> * indissolubili
>
> * occurrit,
>
> 20. q. 2. Si in qualibet
>
> * forte
>
> * strenua

ANNO CHRISTI 656.

contradere, non amplius quam usque ad * decimum ætatis eorum annum licentia poterit esse. Postea vero, an cum voluntate parentum, an suæ devotionis sit solitarium votum, erit filiis licitum religionis assumere cultum. Quisquis autem vel abolitione tonsuræ, vel sæcularis vestis assumptione detectus fuerit attigisse transgressionem, & excommunicationis censuram accipiat, & religioni semper inhæreat.

* duodecimum al. quatuordecimum

VII.

Apud Isidorum non extat hic canon. Harduinus

[f] Septimæ collationis objectu immane satis & infandum operationis studium nunc sanctum nostrum adiit concilium; quod plerique ex sacerdotibus & Levitis, qui pro sacris ministeriis, & pietatis studio, gubernationisque augmento sanctæ ecclesiæ deputati sunt officio, malunt imitari turbam malorum, potius quam sanctorum patrum insistere mandatis: ut ipsi etiam qui redimere debuerunt, venditiones facere intendant, quos Christi sanguine præsciunt esse redemptos; ita dumtaxat, ut eorum dominio quo sunt empti in ritu Judaismo convertantur oppressi: & fit execrabile commercium, ubi nitente Deo jussum est sanctum adesse conventum; quia [g] majorum canones vetuerunt, ut nullus Judæorum conjugia [h] vel servitia habere præsumat de Christianorum cœtu, sed sacræ fidei sibi cohærentia tam conjugia quam servitia, favente Deo, unice adhæreant; dicente propheta: *Qui habitare facit* [i] *unanimes in domo*. Nam vere nec advertunt primum quid dominus præceperit per Moysem dicens: *Si quis furatus fuerit hominem, & vendiderit, convictus, quod morte moriatur*. Et iterum: *Si fratrem tuum Hebræum redemeris, serviet tibi septem annis, & liberum abire permittes*. Quod sine dubio ab eis præscimus impleri. Quid enim deterius, quidve in præceps, dum ipsi, quos novimus Dei insectatores, ita malunt sibi concessa implere præcepta, ut nulla prorsus ratione maneant evitata, quanto magis nos, qui redemptos nos congaudemus pretio sanguinis sacri, convenit custodire omnia præcepta? Quid igitur sacerdos ille, vel Levita, sive etiam omnis athleta Christi sibi vendicare velit dum dominum & redemptorem nostrum Jesum Christum non vult imitari; secundum quod ipse vaticinantibus prophetis ait: *Vos sacerdotes & Levitæ afferte arcam domini Dei Israel ad locum, qui paratus est: sit timor domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite. Levate sacrificium, & venite in conspectum ejus, & adorate dominum in decore sancto.* Et alibi: *Perfectio tua, & doctrina tua viro sancto tuo, domine, ut ponat thymiama*

Psal. 67. — Exod. 21. — Deut. 15. secundum septuaginta. — 1. Paral. 15. — 1. Paral. 16. — Deut. 33

A *in furore & holocausta super altare tuum*. Et illud: *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem de ore ejus exquirunt: quia angelus domini exercituum est. Lex veritatis in ore ejus: & iniquitas non est inventa in labiis ejus. In pace dirigens ambulavit: & multos convertit ab iniquitate.* Nec non & David: *Sacerdotes tui, domine, induantur justitia, & sancti tui lætentur. Viduam ejus benedicens benedicam, & pauperes ejus saturabo panibus. Sacerdotes induam salutari, & sancti ejus exultatione exultabunt.* Quod & ipse dominus & salvator apostolis suis B præcepit, dicens: *Euntes per universum mundum, prædicate evangelium regni: appropinquavit enim regnum cœlorum: dæmonia ejicite, claudos curate, leprosos mundate, mortuos suscitate.* Et iterum: *Quis putas est fidelis servus, & prudens, quem constituet dominus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore* (opportuno.) *Beatus ille servus, quem cum venerit dominus ejus, invenerit sic facientem: Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.* Nam & Petro dixit: *Simon Petre, si diligis me, pasce oves meas.* Unde & apo- C stoli in unum commorantes, possessiones proprias & substantias vendebant: & non quidem credentium animas evertebant, sed magis unicuique, prout opus erat, fidelium dividebant. Quod & beatus admonet Petrus dicens: *Pascite qui est in vobis gregem Dei, custodientes, non coacte, sed spontanee secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie: ut cum princeps pastorum apparuerit, percipiatis immarcescibilem gloriæ coronam.* Nam & Paulus ita ad Timotheum ait: *Exemplum esto fidelium in* D *verbo, in conversatione, in fide, in caritate, in castitate, ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Quia sive Judæi, sive Græci, sive servi, sive liberi, unum spiritum in Christo potati sumus, & semetipsum pro nobis tradidit, factus pro nobis maledictus, ut in nobis benedictio Abrahæ fieret.* Jacobus igitur ita loquitur: *Religio munda, & immaculata apud dominum & Patrem hæc est, visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum; & immaculatum se custodire ab hoc sæculo.* Dicat nunc quisquis ille est sectator interminabilis vertigo testatione, quis E ex apostolis sanctis, vel ex omni turba credentium, quos advocavit dominus, quemquam vendidisset aliquatenus hominum; dum ipse dominus in evangelio dicit: *Venit enim filius hominis quærere, & salvum facere quod perierat.* Audi namque Zacchæum domino dicentem: *Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.* Quorum exempla apostoli & omnis toga sanctorum martyrum & confessorum impleverunt, & nobis implenda

ANNO CHRISTI 656. — Malac. 2. — Ibidem. — In vulgat. est. In pace & æquitate ambulavit mecum, & multos, &c. — Ps 131. — Matth. 10 — Matt. 24 — Joan. 21. — Act. 4 — 1. Pet. 5 — 1. Tim. 4 — 1. Cor. 12. — Jac. 1 — Luc. 19 — Ibidem

ANNO CHRISTI 656.

da insinuaverunt, dicente apostolo Paulo: *Imitatores mei estote, sicut & ego per omnia Christi.* Nam qua fronte, qua etiam conscientia, quisquis ille est prioris illius imitator proditoris, ut post hujus nefanda commissa domino Deo præsumat offerre libamina, aut perceptionis suscipiat sacra mysteria, quæ nobis est concessum in oblatione peccatorum nostrorum, dum dicit: *Non licet mittere eos in corbonam, quoniam pretium sanguinis est.* Corbona enim nostrorum est arcana * peccatorum, in quo sanctum suscipimus corpus: & maxime nobis est custodiendum de talibus commerciis, ne inquinemur mentibus nostris, & proruamus cum Juda negotiatore, cordibus cæci: secundum quod dominus dicit: *Væ homini illi, per quem filius hominis tradetur in manibus peccatorum: bonum erat illi si natus non fuisset homo ille.* Quod non tantum pro Juda, sed pro omnibus scilicet, cujus mercimoniis deserviunt, & ipsi illi in diem judicii erunt condemnati, * per quem venumdati in hæresem ceciderunt Judaice, aut etiam præsenti sæculo mala suscipient, secundum propheticum sermonem: *Ecce furor domini egrediens, procella ruens in capite impiorum conquiescet.* Et iterum: *Propheta namque & sacerdos polluti sunt, & in domo mea inveni malum eorum, ait dominus. Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris. Impellentur enim, & corruent in ea, auferam enim super eos mala, annum visitationis eorum, ait dominus.* Et per Isaiam: *Dedi populum meum in manu tua, non posuisti eis misericordiam, * aggravasti jugum tuum valde, descende * in pulvere, sed tacens, & intra in tenebras, veniet super te malum, & nescies, & irruet repente calamitas, quam non poteris expiare.* Et iterum in evangelio dicit dominus: *Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.* Et illud: *Cavete ab his qui devorant domos viduarum simulantes longam orationem: hi accipient * damnationem majorem.* Et iterum: *Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis, & contenti estote stipendiis vestris. Quia si quis scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut ligetur collo ejus mola asinaria, & projiciatur in mare.* Unde & in actibus apostolorum ita dominum legimus dixisse: *Saule, Saule, quid me persequeris?* numquid in cœlum ascenderat Saulus, ut ibidem persecutionem ejus sustineret dominus? sed in servis suis habitans hanc * prolatus est sententiam, sicut ipse dicit: *Qui vos spernit, me spernit, & qui me spernit, eum spernit qui misit me.* Et illud: *Qui non est mecum, contra me est, & qui non congregat mecum, spargit.* Quod etiam dudum per prophetam dixit; *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me: sine causa autem colunt me docentes doctrinas, & mandata hominum.* Et in evangelio: *Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur. Ecce paterfamilias plantavit vineam,* id est, ecclesiam, *& locavit eam agricolis,* id est, sacerdotibus. *Cum ergo venerit dominus vineæ, quid faciet agricolis illis? Malos male perdet, & vineam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructus temporibus suis.* Nam dicit ipse: *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem: quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire: & cœperit concutere conservos suos, & ancillas; manducet autem & bibat cum ebriis: veniet dominus servi illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat,* & inutilem servum *mittet in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium.* Si quis enim post hanc definitionem talia agere tentaverit, noverit se extra ecclesiam fieri, & præsenti futuro judicio cum Juda simili pœna percelli, dum modo dominum denuo proditionis pretio malunt ad iracundiam provocare.

Opitulante miseratione divina, & gloriosissimi Reccesvinthi principis inhærente voluntate religiosa, his gestis decentissime alligatis, & in pace connexis, ex totis præcordiorum * abditis damus gloriam & honorem soli æterno & immortali Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto, cujus donum collatum nobis agnoscimus, pro ejus ecclesiæ statu, & prompte gerere curam & * posse sacri regiminis competentia disponere jura: a quo petimus & optamus, ut porrecta in longitudine felicium dierum sacratissimi principis vita, * & omni gloriarum decore perpetim * pollente salute nobis quoque tribuat susceptum ecclesiæ suæ regimen in æquitate disponere, in solicitudine gubernare, & in pace tenere: ut post mundi hujus * suscepta pericula pervenire possimus ad cælestia regna. Amen.

Margin notes (left column): Philipp 3. — Matth 27. — * fort. pectorum. — Marc. 14. — * fort. qui ejusmodi. — Jer. 30. quamquam paulo aliter. — Jer 23. — Isa 47. — * super senem aggrav. est in Isaia. — * Jude in pulvere. — Matth. 7. — Marc. 12. — * prolixius judicium. — Luc. 3. — Marc. 9. — Act. 9 — * f. prolocutus — Luc. 10. — Matth 12.

Margin notes (right column): Isa. 29 — Matth. 15. — Marc. 7. — Matth. 21 — Matth. 21. — Matth. 14. & 24. — Matth. 22. — * visceribus. — * possessa. — * eam — * pollere. — * suspecta

DECRETUM PRO POTAMIO episcopo.

Assumere poteramus canoram in tantum fraternæ lætitiæ tibiam, quia divina pietas conventum nostrum ad concordiæ convocaverat studia, & convenerat * mœstitiam vitare, quoniam visitatione disciplinæ videbamur paternas regulas innovasse. * Sed gravius sistrum pro cymbalo sumimus, & funus pro carmine decantamus, gementesque cum Jeremiæ questibus dicimus: *Dissolutum est gaudium cordis nostri; versus est in luctum chorus noster.* Unde & væ coram nobis conspicimus, quoniam cecidisse coronam capitis nostri videmus, dum tam nobile in infimum corruit, quod in tam sublime sanctitatis optimum stetit. Ecce etenim tractantibus nobis in pace Dei de ecclesiasticis regulis, delatum est conventui nostro epistolium confusæ

* abnuere mœstitiam vitæ,
* Sed gravius collisi threnum.

ANNO CHRISTI 656.

fusæ confessionis, & abolendæ subscriptionis, A quod Potamius Bracarensis ecclesiæ episcopus de factis propriis, suisque verbis annotarat & articulis: quo reserato, quid obliteranda pagina, & abolenda literarum panderent elementa, fletibus potius quam sermonibus lacrymosa * concio recensuit. Tunc solitarie tantum secretimque adunatis pontificibus Dei, prædictum episcopum adesse coram nobis fecimus. Quem singultibus aggredientes amplius quam loquelis, reseratam illi suæ deformitatis & nostræ confusionis scripturam protulimus: quam accipiens, ac recurrens, sciscitantibus nobis utrum sui operis, & suæ annotationis intimatio esset; * ille suum actum, suique oris eloquium, suorum quoque digitorum esse robur asseruit, quod B illic relegendo * pervidit. Rursum divini nominis contestatione hunc adjurantes, obtestati sumus * ut, an de se sponte mendacium diceret, aut alicujus * violentia premeretur, & perterritus talia enarraret, veraciter indicaret. Qui mox flebili voce, luminibusque ploratu madentibus & fragore singultum, cum unius Dei nominis juramento clamavit, se & vere eadem mala de se confiteri, & ad hæc confitenda nulla se violentia prægravari. Unde etiam ferme, per novem menses sponte deseruisse regimen ecclesiæ suæ, & ergastulo quodam, pro admisso flagitio acturus pœnitentiam, se conclusisse edixit. Tunc per fidelem confessionem ejus, agnito * quod tractu fæmineo sorduisset, & C declarato, licet hunc paterna antiquitas sacris regulis dejicere ab honore decernat, nos tamen miserationis jura servantes, non abstulimus nomen honoris; quod ipse sibi sui criminis confessione jam tulerat; sed valida auctoritate decrevimus, perpetuæ pœnitentiæ hunc inservire officiis, & ærumnis: providentes melius illum per asperam & * dumosam ire pœnitentiæ solicitudinem, ut quandoque perveniret ad refrigerii mansionem, quam relictum in voluntatis suæ latitudine ad præcipitium dejici æterna damnatione. Tunc venerabilem Fructuosum ecclesiæ Dumiensis episcopum communi omnium nostrum electione constituimus ecclesiæ Bracarensis gubernacula continere: ita ut omnem me- D tropolim provinciæ Gallœciæ, cunctosque episcopos populosque conventus ipsius, omniumque curam animarum Bracarensis ecclesiæ gubernandam suscipiens, ita componat atque conservet, ut & dominum nostrum de rectitudine operis sui glorificet, & nobis de incolumitate ecclesiæ ejus gaudium præstet. Quia vero ad futura prospicere convenit, ne exoriri possit in statu pacis quædam commotio litis, patrum sententiam, quæ jam dictum Potamium episcopum rectitudine damnat, huic decreto connectere nostra vigilantia procurat.

Potamius Bracarensis episcopus successit Juliano; subscribit in VIII. Tole.

* cognitio recensuit.

* illico.

* providit.

* ut si non aut de se

* violentiæ proventu:

* quod tanto fæmineo sorduisset stupro, & licet

dumosam pœnitentiæ solitudinem quandoque pervenire

EX CONCILIO VALENTINO GALLIÆ.

TITULO QUARTO.

NEc illud, fratres, scribere alienum ab ecclesiæ utilitate censuimus, ut sciretis, quicumque sub ordinatione, vel diaconatus, vel presbyterii, vel episcopatus mortali crimine dixerint se esse pollutos, a supradictis ordinationibus submovendos; reos scilicet, vel veri confessione, vel mendacio falsitatis. Neque enim absolvi potest * is qui in semetipsum dixerit, quod dictum in alios puniretur quoniam omnis qui sibi fuerit mortis causa, major homicida fit.

* mihi, si in seipsos dixerint

Multæ quidem & aliæ sententiæ huic poterant innecti decreto, quæ prædictum Potamium episcopum * severissima auctoritate abjicere jubent. Sed ex omnibus hanc conscriptam ponere sententiam maluimus, ne si totius damnationis edicta replicassemus, gravissimæ ultionis auctores existere videremur. Factum est decretum sub die Kalendarum Decembris, anno feliciter octavo regni gloriosissimi domini nostri Reccesvinthi regis.

* Eugenius indignus Toletanæ sedis metropolitanus episcopus hoc judicii nostri decretum subscripsi.

Similiter & alii episcopi subscripserunt, numero * viginti.

* sævissima

* Omnes sacerdotes prædicti concilii hoc stabiliter sancivimus.

* Isidor. *Sexdecim* Hard.

ALIUD DECRETUM.

* DIutinis tractationibus inveniri quod justum est, * ut experientia est judicantium comprobatum, ita & juxta summi judicii statuta plenior invenitur auctoritas. Ideo mentis intentione, orisque simul, studia deducentes in cognitionem audiendi negotii delatum est nos in conventu sancti concilii, ex directo gloriosi domini nostri Reccesvinthi regis, per illustrem Vvambanem, testamentum gloriosæ memoriæ sancti Martini ecclesiæ Bracarensis episcopi, qui & Dumiense monasterium visus est construxisse; ut reserato eo quod hic memoratus beatissimus vir decrevisset nostræ cognitioni patesceret. Quo testamento in omnium conventu relecto, comperimus ex ordine a memorato principe ad nos esse directum: quoniam idem gloriosæ memoriæ sanctissimus vir decreverat, ut succedentibus per ordinem regibus, ad complementum ejus ipsius testamenti constitutio commendata maneret. Tunc deinde illatum est nobis testamentum Recimiri memoratæ ecclesiæ Dumiensis episcopi, quod de rebus suis in eadem ecclesia decreverat examinatione veridica dirimendum. Quo * relecto cognovimus eumdem auctorem suum illic diversæ constitutionis edidisse conditiones: inter quas unam validam conatus est religatione constringere, deputans & illationes tributorum, & pretia frugum absque aliqua diminutione annua vice pauperibus erogari, nihilque esse absque deliberatione relictum, * quo usibus ecclesiæ possit quadam liberalitate servire. Tunc ex voce partis Dumiensis ecclesiæ * astrictum est, quod * universas species generis & corporis rerum, quas in ejusdem ecclesiæ * domo intrinsecus ad usus domesticos * ex tempore suæ ordinationis idem episcopus Recimirus invenit, & quæ ipse aut de opere utriusque sexus artificum familiarum ecclesiæ potuit habere confecta, atque illata, aut quæ sua * professione habuisse visus est conquisita, omnia moriens jussisset pauperibus erogari. Quædam vero ita vili pretio vendi ordi- E nasse, ut negotiatio earum rerum perditio potius quam mercatio censeretur. * Addidisse quoque quosdam liberos ex ejusdem ecclesiæ familiis, quibus etiam cum aliis ad se pertinentibus omnibus amplius quam quinquaginta reperitur utriusque sexus dedisse mancipia. Quibus damnis ita cognitis, quia & cuncta remedia intrinsecus domus tam indiscrete largita fuerant, ne quid ad * integritatem ecclesiæ reliquum superesset, cum nulla imminens causa pauperum necessitatis existeret, * quæ hoc tam integre & perfecte examussim erogari deposceret, atque pro libertis illis nihil secundum canonicam

sen

* Vividis

* & experientia esse judicantium comprobatur, & justi summa judicii plenior invenitur. Ideo mentis intentionem orisque simul studia deducentes, agnitione audiendi negotii,

Subscribit in VII. Tolet. numero septimus.

* relato

* quod

* adstructum

* universæ speciei, generis, & corporis rerum, quæ

* dono

* & ex

* provisione

* Edidisse

* dignitatem.

* quæ in hoc sancta lex examussim erogare deprehensa est.

ANNO CHRISTI 656.

sanctionem datum in commutationem patefceret; sed nec pro mancipiis, & reliquis rebus eisdem libertis collatis, aliquid in repræsentationem ecclesiæ relictum notesceret: verum & suam rem ita in nomine pauperum relegasset, ne aliquid remedii ex hoc ecclesiasticus usus attingeret, ducti sumus, tam rationis intuitu, quam paternarum sanctionum edicto, ipsius testamenti seriem, etsi non usquequaque * in irritum devocare, in quoddam tamen, rationabili auctoritate, temperamentum deducere: scilicet, quia tantorum dispendiorum damnis, a memorato Recimiro episcopo factis, res ecclesiastica dignoscitur subjacere, omnis res ejus, quam inde * legatam reliquit pauperum nomini, tamdiu Dumiensi ecclesiæ plena deserviat facultate, donec omne hoc damnum, quod in utensilibus domus sustinuit, valeat evidentius reparari, ac tunc, completa restitutione damni, observetur, sicut decreta est, series testamenti. Liberti vero, qui ex familiis ecclesiæ facti sunt, & seu res universa, quæ in mancipiis, aliisque corporibus, * vel illis suis hominibus collata esse dignoscitur, cuncta in discretione venerabilis fratris nostri Fructuosi episcopi disponenda relinquimus: ut quia hæc evidens ordo patrum in irritum devocat, illius temperamentum hæc ad miserationem adducat, qualiter nec regulam paternam modus excedat, & miserationem severitas non extinguat: ut secundum merita servientium, & libertatis præmia, & rerum donaria, vel subtrahat, vel concedat. Editum sub die Kalendarum Decembris, anno feliciter octavo regni gloriosissimi domini nostri Reccesvinthi regis.

* in irritum rationabili temperamento deducere

* alligatam

* vel illis vel suis

Eugenius indignus metropolitanus Toletanæ sedis episcopus hoc judicii nostri decretum subscripsi.

Similiter & alii episcopi subscripserunt numero * viginti.

* Isidor. decem Hard.

[l] SUBSCRIPTIONES.

Interfuerunt huic sancto concilio pontifices numero viginti.

[m] Eugenius regiæ urbis metropolitanus episc.
Fugitivus Spalensis metropolitanus episc.
[n] Fructuosus Bracarensis metropolitanus episc.
Marcus Castellonensis episc.
Vvidericus Segontiensis episc.
Mauricius Oretanus episc.
* Ibitaricus Elnensis epis.
Davila Complutensis episc.
Egeredus Salmanticensis episc.
Quiricius Barcinonensis episc.
Cæsarius Olysipponensis episc.
Athanasius Setabitanus episc.
Balduigius * Arcavicensis episc.
Eusicius Segobriensis episc.
Hermenfredus Lucensis episc.
Magnarius Accitanus episc.
Ilpidius Asturicensis episc.
* Sozimus Elborensis episc.
Stephanus Valeriensis episc.
Flavius Portucalensis episcopus.

* Ubitericus Elenfis

* al. Ercavicenfis Hard.

* Zosimus

Vicarii episcoporum.

Argefredus * abbas Eligani episcopi ecclesiæ Oxomensis.
Martinus abbas Valdefredi episcopi ecclesiæ Mentesanæ.

* abbas agens Vice in Eligani

A Eliga presbyter * Giberii episcopi ecclesiæ Bigastrensis.
Agricius diaconus Ubinibalis episcopi ecclesiæ Illicitanæ.
Daniel diaconus Marcelli episcopi ecclesiæ Uritanæ.

ANNO CHRISTI 656.

* Giberici

NOTÆ GARSIÆ LOAISÆ.

a *Æra* 694.) Ambrosius Morales congregatum ait anno domini 658. Vasæus anno domini 655. Verum constat aperte congregatum fuisse æra 694. Nam undecimum Toletanum, ut dicitur can. 1. ejusdem, congregatum fuit post decem & octo labentium annorum excursum a decimo, quod est æra 713. & bene; nam is est annus quintus Vvambæ regis.

Tempus concilii.

b *Paschale festum.*) Quo die pascha foret celebrandum B olim dubitabatur, & ecclesiis minoribus major ecclesia diem præscribebat, ut statutum invenio concil. Carthag. III. cap. 1. ubi præcipitur, ut omnes Africanæ provinciæ episcopi observationem paschalem ab ecclesia Carthaginensi curent accipere. Metropolitanus vero sive primas ad omnes episcopos literas dirigebat de die quo festum hoc celebrandum esset. Idque cavetur eodem concilio cap. 41. I. Arelat. can. 1. Bracarensi II. cap. 9. & Carth. V. cap. 7. ubi clarius dicitur: *Placuit ut dies venerabilis paschæ formatarum subscriptione omnibus intimetur.* Tolotano autem concilio IV. statuitur, ut metropolitani sacerdotes, ante tres menses Epiphaniarum, literis se invicem inquirant; ut communi scientia edocti, diem resurrectionis Christi comprovincialibus suis insinuent. Die vero dominica festum hoc celebrandum decernit Pius papa I. epist. prima ad universus: & Victor papa I. epist. 1. non autem cum Judæis, qui luna decimaquarta illud celebrant: unde illud ecclesiastici 43. *A luna signum diei festi; luminare quod minuitur in consummatione*, ut constituitur concil. Antioch. can. 1. in C quo etiam citatur Nicænum primum. Unde hic dicitur: Ne in Judaicum incidamus errorem. Undecimo Kalendarum Aprilium mandat illud celebrari Innocentius I. epist. 11. & Vigilius papa epist. 1. cap. 5. Hujus celebritatem sex diebus terminari sancit concil. Matiscon. II. can. 2. De hac re etiam vide Isidorum lib. 1. de officiis ecclesiast. Hoc anno 1582. reformatus est error anni, & paschatis dies certus statutus est, secundum canones concilii Nicæni, per Kalendarium Gregorianum, consumptis decem diebus a quinto usque ad decimumquintum mensis Octobris, aliisque adhibitis regulis & canonibus ad certam semper paschatis rationem habendam.

Cap. 1. Quo tempore pascha celebrandum.

c *Adventum sancti Spiritus.*) Pentecostes festum olim non in tota Hispania solitum fuisse celebrari, constat ex concilio Eliberitano; ubi, ut hujusmodi error corrigatur, ita cavetur cap. 43. *Pravam institutionem emendari placuit, juxta auctoritatem scripturarum, ut cuncti diem pentecostes celebremus. Quod qui non fecerit, quasi novam hæresim induxisse notetur.* Præcipua vero anni fe- D sta concil. Agathense can. 22. ponit pascha, natalem domini, epiphaniam domini, ascensionem domini, pentecostem, & natalem S. Joannis Baptistæ. Quibus diebus illis qui in agro oratorium habebant, non licebat in eo, Sed in civitate, sacro Missarum interesse, ut patet ex eodem loco, & divo Isidoro lib. de officiis ecclesiasticis.

Festum Pentecostes celebre in Hispania.

d *Nativitatis dominicæ sacrum.*) De festo nativitatis est apud Telesphorum, qui fuit septimus a Petro pontifex, in epistola ad universos, quo pacto celebrandum, & in nocte illa missa est solenniter decantanda, cum angelorum hymno: aliaque quæ ibi de natali etiam domini, & ab Isidoro lib. de officiis ecclesiasticis annotantur.

Solennitas natalis dominiquæ.

e (*Sicut ex antiquitate regulari.*) Concilium Laodicenum: *In quadragesima non celebrentur martyrum natalitia.* Can. 53. & habetur 33. quæst. 4. Non oportet. Hæc solennitas annunciationis est hodie celebris decimoquinto die Kalendarum januariarum in sancta ecclesia Toletana, omnique cultu & splendore veneratur, voca- E turque expectatio partus, & festum dominæ nostræ *de la O.* & in tota Hispania colitur ut festivus dies, præcipue tamen in Toletana basilica; eo quod eo ipso die sanctissima Virgo Ildefonso archiepiscopo oranti ad nocturnas preces, vestem, qua in sacris solennioribus uteretur, astante sanctarum virginum choro, tradidit. Extat nunc lapis veneratione & pietate celeberrimus, in eodem augusto templo, ut memoria majorum acceptum traditumque est, quo stetit Virgo sanctissima, pedesque fixit. Hæc fusius traduntur in officiis ecclesiasticis ecclesiæ Toletanæ a S. D. N. Gregorio XIII. approbatis.

Solennitas annunciationis quando in Hispania celebretur.

f *Septimæ collationis obiectu.*) Totum hoc caput in excusis desideratur.

Cap. 5.

g *Majorum canones*) Concil. III. Aurel. can. 3. Eliberit. cap. 19. III. Tolet. cap. 14. Aut si juncti separentur II. Aurel. can. 18. & III. Aurel. can. 13.

h *Vel-*

ANNO CHRISTI 656.

h *Vel servitia.*) Sic multis conciliis cautum, ut mancipia non habeant Christiana, III. Tolet. cap. 14. & IV. Tolet. cap. 65. & legibus Vvisigothorum lib. 12. titul. 3. leg. 12. quæ est Ervigii: Ne Judæis mancipia serviant, vel adhæreant Christiana, & leg. 16. ibidem.

Explicatur.

i *Unanimes in domo.*) Psal. 67. ubi vulgata editio habet: *Deus qui habitare facit unius moris in domo.* Septuaginta unius moris μονοτρόπως transferunt. Hieronymus ita: Deus inhabitare facit solitarios, quod μονότροποι vox etiam significat. Sic Basilius, & alii μονότροπον βίον solitariam vitam appellant. Addit Hieronymus super hunc psalmum. In Hebræo habetur. *Dominus inhabitare facit monachos in domo.* Augustinus ibidem legit: Qui habitare facit uniusmodi; explicatque unanimes, unum sentientes, & unius moris.

Potamius quis.

k *Potamius episcopus.*) Potamius Bracarensis episcopus, eo quod tactu fœmineo sorduisset, deponitur a sede. Sic enim cautum erat canone apostolorum 25. *Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio, aut furto captus est, deponatur: non tamen communione privetur; dicit enim scriptura; Non vindicabit dominus bis in idipsum.* Habetur dist. 81. cap. presbyter.

Qui quotve episcopi subscripserunt.

l *Subscriptiones*) Subscribunt in decimo concilio Toletano fere iidem episcopi qui in nono hoc ordine: Athanasius Setabitanus, qui in VIII. & IX. Balduigius Arcavicensis, in VIII. & IX. Davila Complutensis in VIII. & IX. Eugenius regiæ urbis in VII. & VIII. Unde deducitur duodecim annos tenuisse Toletanam sedem, ut testatur Ildefonsus de viris illustribus: nam in V. & VI. alter Eugenius subscribit, cui hic successit. Egeredus Salmanticensis, qui in VII. & VIII. Eusicius Segobriensis, qui in IX. Egilanus Oxomensis, qui & Egila, in IV. & V. Gilbericus Rigastrensis per procuratorem, qui in VII.& IX Hermenfredus Lucensis, qui in VIII. Marcus Castellonensis qui in VII. VIII. & IX. Mauricius Ore- A tanus, qui in VIII. & IX. Magnarius Accitanus, qui in IX. Marcellus Urcitanæ per procuratorem, qui in VIII. & IX. Stephanus Valeriensis, qui in IX. Vvidericus Segontiensis, qui in VIII. & IX. Ubinibal Illicitanæ per procuratorem, qui in VII. VIII. & IX. Valdrefredus Mentesanæ per procuratorem, qui in IX. Præterea subscribunt Cæsarius Olysipponensis, qui successit Neufrido, in VII. Fugitivus Hispalensis, qui successit Antonio, in VIII. Fructuosus Bracarensis, qui successit Potamio deposito, in VIII. Flavius Portucalensis, qui successit Usibeso, in VI. Illitaricus Elnensis, qui successit Acutulo, in VI. Ilpidius Asturicensis, qui successit Candidato, in octavo. Quiricus Barcinonensis, qui successit Olæ, in Octavo. Sozimus Elborensis, qui successit Abientio, in octavo.

In hoc concilio, quamvis est nationale, non subscribunt abbates, neque viri illustres officii palatini: forte eæ subscriptiones desunt in manuscriptis codicibus.

m *Eugenius.*) Interfuit VIII. & IX. conciliis Toletanis, vir sanctus. Sunt qui affirmant inter divos rela- B tum fuisse.

Fructuosus quis.

n *Fructuosus.*) Fructuosus ex regio Gothorum sanguine ortus, ducis filius, episcopi Palentini Tonantii discipulus, multorum monasteriorum conditor, & pater, ex Complutensi abbate, cum monasterium exædificaverat, ad Virgidiensem tractum Justi & Pastoris martyrum nomine Dumiensis episcopus creatus, in Potamii dejecti locum subrogatus, Bracarensis ecclesiæ curam suscepit. Actis hujus concilii post Eugenium Toletanum, & Fugitivum Hispalensem subscribit. Ejus memoria cum sanctitatis opinione a populis Bracarensibus & Compostellanis colitur, festo die dicato ad sextum decimum Kalendas Maii. Corpus ejus in monasterio ab ipso exædificato inter Dumium & Bracaram sepulturæ mandatum, postea Jacobo Gelmiride primo Compostellæ archiepiscopo Compostellam translatum, ubi magna populi veneratione colitur.

TOMUS CONTINENS RELATIONEM

De dogmatibus quæ mota sunt inter sanctum Maximum & Theodosium episcopum Cæsareæ Bithyniæ, seu consules qui cum eo erant.

JACOBI SIRMONDI ADMONITIO

ad lectorem de sequenti collatione.

Disputatio Maximi cum Theodosio Cæsareæ in Bithynia episcopo, & proceribus qui cum illo venerant, Bizyæ in exilio ipso peracta est, anno, ut mensis Augustus & 14. indictionis nota docet, 656. Quare in annalibus ecclesiasticis recte huic anno adscribitur. Male autem judicum quæstio, quæ Maximi exilium, ut dictum est, antecessit, in sequentem annum ibidem conjecta est cum ad præcedentem referri deberet.

Ex collectaneis Anastasii bibliothecarii a R. Patre Jacobo Sirmondo societatis Jesu editis.

QUÆ mota sunt de immaculata nostra christianorum fide, atque subintroducta contrariorum novitate, inter abbatem Maximum & Theodosium episcopum Cæsareæ Bithyniæ, necessarium duxi manifesta facere omnibus vobis, qui in orthodoxia consistitis: ut cum certius de his scire visi fueritis, glorificetis magis ac magis amatorem hominum Deum, qui dat verbum in apertione oris timentium se: ne forte more solito veritatis inimici huic contraria diffamantes, corda vestra conturbent. Igitur nono Kalendas Septembris, quæ nunc transacta est quartædecimæ indictionis, exivit ad eum in exilium, in quo positus servabatur, id est ad castrum Bizyæ, prædictus episcopus Theodosius, ex persona, ut dixit, Petri Constantino- D politani præsulis missus, nec non & Paulus ac Theodosius consules, ut fassi sunt, & ipsi ex persona imperatoris directi. Et cum ascendissent ad prædictum monachum Maximum in locum in quo retrusus habebatur, sederunt, & præceperunt etiam & ipsum sedere. Aderat autem cum illis etiam episcopus Bizyæ. Et dicit ad eum Theodosius episcopus: Quomodo habes abba? Et Maximus ad eum: Sicut prædestinavit Deus ante omnia sæcula provisoriam fore circa me dispensationem, sic habeo. THEODOSIUS. Ergone prædestinavit Deus ante omne C sæculum quæ circa singulos sunt? MAXIMUS. Si præscivit, utique & prædestinavit. THEODOSIUS. Quid est hoc ipsum quod asseris, præscivit & prædestinavit? MAXIMUS. Præscientia est cogitationum & sermonum & operum quæ ex nobis sunt; prædestinatio vero eorum est quæ ex nobis non accidunt. THEODOSIUS. Quæ sunt illa quæ ex nobis sunt, & quæ ex nobis non sunt? MAXIMUS. Ut liquido patet, omnia sciens dominus meus probando interrogat servum suum. THEODOSIUS. Per veritatem Dei ignorans & discere volens percontatus sum differentiam eorum quæ sunt ex nobis, & quæ non sunt ex nobis, & qualiter quædam sub præscientia Dei, quædam vero sub prædestinatione consistant. MAXIMUS. Ex nobis sunt voluntaria omnia, id est virtutes & vitia. Non ex nobis autem sunt illationes accidentium nobis pœnalium modorum, vel his contrariorum. Neque enim ex nobis est vel nocens languor, vel lætificans sanitas, licet operatrices horum causæ ex nobis existant: ut puta intemperantia causa est languoris, quemadmodum temperantia causa est sanitatis. Et regni cœlestis causa mandatorum custodia, quemadmodum & ignis æterni horum transgressio. THEODOSIUS. Ergone propter hoc tribularis in exilio isto, quoniam digna quædam hac tribulatione gessisti? MAXIMUS. Rogo ut

ut Deus hac tribulatione remetiatur excessus meos quibus ei peccavi in prævaricatione justificationum mandatorum suorum. THEODOSIUS. Non est etiam probationis causa tribulatio multis illata? MAXIMUS. Probatio sanctorum est, ut scilicet per tribulationes vitæ hominum manifestentur affectus eorum qui sunt circa id quod est naturaliter bonum, sibimet insinuantes ignotas omnibus virtutes suas, ut in Job & Joseph. Siquidem alter ad manifestationem absconsæ fortitudinis tentabatur, alter vero ad declarationem sanctificatoriæ pudicitiæ probabatur. Et omnis sanctus non sponte tribulatus ad quasdam hujuscemodi dispensationes tribulatur, ut per infirmitatem qua permittitur molestiam pati, superbum & apostatam draconem conculcet, id est diabolum. Patientia enim probationis opus est in unoquoque sanctorum. THEODOSIUS. Per veritatem Dei bene dixisti, & confiteor utilitatem, & quærebam in talibus semper disputare vobiscum. Sed quia pro alio capitulo ego & domini mei futuri patricii profecti sumus, & per tot intervalla locorum advenimus, rogamus te quæ a nobis proferuntur suscipere, & totum orbem lætificare. MAXIMUS. Quæ sunt hæc, domine? vel quis ego, & unde sum, ut in his quæ protenduntur mihi, consensus meus totum lætificet orbem? THEODOSIUS. Per veritatem domini nostri Jesu Christi, quod dico tibi ego & domini mei futuri patricii, ex ore domini nostri patriarchæ ac pii domini orbis audivimus. MAXIMUS. Jubete, domini mei, dicere quæ vultis & quæ audistis. THEODOSIUS. Rogat imperator & patriarcha per nos, cognoscere a te, qua pro causa non communices throno Constantinopolitano. MAXIMUS. Habetis super hoc præceptionem in scriptis a piissimo imperatore, vel patriarcha? THEODOSIUS. Non debueras, domine, nobis incredulus esse. Licet enim exiguus sim, sed episcopus audior, & isti domini mei pars senatus existunt. Nec venimus ad tentandum te, absit. MAXIMUS. Quoquomodo venissetis ad servum vestrum, ego absque omni reverentia dico causam ob quam non communico throno Constantinopolitano. Verumtamen etsi aliorum esset fas percontandi qua pro causa, vestrum non esset, qui me causam certius nostis. Scitis novitates quæ factæ sunt a sexta indictione transacti circuli, incœptas ab Alexandria per novem capitula a Cyro, qui nescio quo pacto illic factus est præsul: quæ videlicet firmata sunt a throno Constantinopolitano: necnon & alias immutationes additionesque ac diminutiones, quæ factæ sunt in concilio a Sergio, Pyrrho, ac Paulo, qui ecclesiæ Byzantii præfuerunt. Quas videlicet novas adinventiones esse omnis noster orbis agnoscit. Hac pro causa non communico ego servus vester ecclesiæ Constantinopolitanæ. Tollantur offendicula quæ posita sunt a prædictis viris, cum eisdem ipsis qui posue-
Jerem. 50.
runt hæc, quemadmodum dixit Deus: *Et lapides a via projicite*: & planam & detritam, atque ab omni spinosæ hæreseos pravitate liberam viam evangelii gradiantur, & tum inveniens quemadmodum erat incedo & ipse absque omni hortatu humano. Donec autem super offendiculis positis, & his qui posuerunt ea, gloriantur præsules Constantinopolitani, nullus sermo vel modus est qui mihi persuadeat illis communicare. THEODOSIUS. Numquid malum quid confitemur, ut separare te hujus rei causam conveniat a communione nostra? MAXIMUS. Quia unam operationem dicentes deitatis

A & humanitatis Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, confunditis tam theologiæ quam dispensationis sermonem. Si enim credere oportet patribus qui asserunt, quorum est operatio una, horum & substantia una, quaternitatem facitis sanctam trinitatem, quasi congenita Verbo facta carne ipsius: quæ etiam careat cognata identitate, quam nobiscum, & cum ea quæ se peperit naturaliter habet: & rursus perimentes operationes, & unam voluntatem asseverantes deitatis ipsius & humanitatis, adimitis ejus bonorum distributionem. Si enim nullam habet secundum illos qui hoc sanxerunt operationem, perspicuum est quod licet velit misereri non possit; detruncata nimirum ejus operatio-
B ne bonorum: sed dumtaxat operatione naturali excepta, nihil eorum quæ sunt operati vel agere constat. Alias autem & carnem facitis voluntate quidem concreatricem omnium sæculorum, & eorum quæ sunt in eis, Patri & Filio ac Spiritui sancto: natura vero creatam, vel, ut verius dicamus, non habentem initium voluntate, si divina voluntas sine initio est, utpote quæ sit deitatis sine initio existentis, natura vero recens. Quod non solum omnem sensum excedit, sed & omnem impietatem. Non enim dicitis absolute tantum unam voluntatem, sed & istam divinam. Divinæ vero voluntatis nemo potest initium excogitare temporale, vel finem: nam nec divinæ naturæ,
C cujus est substantialis voluntas. Rursus autem aliam introducentes novitatem, adimitis omnimodis omnia significantia & commendantia divinitatem & humanitatem Christi, legibus & typis sancientes, neque unam neque duas in eo voluntates aut operationes dicendas; quod rei est essentiam non habentis. Nihil enim eorum quæ sunt, si intellectuale est, privatur voluntatem habente virtute ac operatione; si sensuale, sentiente operatione; si germinabile, crescente ac alente operatione: si penitus inanimale est, & ea quæ ex more dicitur vita caret, operatione ac opportunitate: & indicant omnia quæ sic sunt opitulativa sensibus sensualium: operatio enim talium est, subjici uti-
D que visui per apparitionem suam, auditui per sonum, odoratui per odorationem quamdam amplexibilem, gustui per quosdam humores, & tactui per reciprocam impressionem. Sicut enim operationem visus dicimus videre, ita & visorum videri, & cetera omnia secundum eumdem aspicimus fieri modum. Si igitur nihil eorum quæ sunt est omni penitus operatione destitutum, dominusque noster & Deus (propitius esto domine) nullam habet naturalem voluntatem vel operationem in utrisque, ex quibus, & in quibus, & quæ est, quomodo poterimus aut esse, aut vocari Dei cultores, secundum nullum modum existere cum voluntate vel operatione dicentes, qui adoratur
E a nobis, Deum? Expresse namque a sanctis patribus edocemur, cum dicunt: Quod enim nullam virtutem habet, neque est, neque aliquid est, neque est quævis ejus omnino positio. THEODOSIUS. Quod factum est per dispensationem, ne accipias ut ratum dogma. MAXIMUS. Si non est ratum eorum dogma qui hunc recipiunt, typus qui sancit & lex: nullam dicendam domini voluntatem vel operationem, quarum detruncatio inexistentiam indicat ejus qui fuerit his privatus, qua pro causa barbaricis & sine Deo gentibus me absque honore tradidistis? Qua pro causa damnatus sum ad habitandum Bizen, & conservo-

rum

rum meorum alter quidem Perberim, alter vero Mesembriam. Theodosius. Per Deum qui me judicaturus est, & quando factus est dixi, & nunc idipsum dico, quia male, & ad læsionem multorum factus est typus. Verum occasio facta est ut exponeretur alterna lis orthodoxorum super operationibus & voluntatibus altercantium: & ut omnes pace mutua fruerentur, consideraverunt quidam hujusmodi voces silentio comprimendas. Maximus. Et quis fidelis suscepit dispensationem taceri facientem voces, quas dici per apostolos, & prophetas, atque doctores Deus omnium dispensavit? Et inspiciamus, domine magne, in quod malum deveniat tractatum capitulum istud. Si enim Deus posuit in ecclesia primo apostolos, secundo prophetas, tertio doctores ad perfectionem sanctorum, dicens in evangelio apostolis, & per eos his qui post ipsos sunt: *Quod vobis dico, omnibus dico:* & iterum: *Qui recipit vos, me recipit: & qui vos spernit, me spernit*; manifestum est ac perspicuum, quod qui non recipit apostolos, & prophetas, & doctores, sed spernit voces eorum, ipsum Christum spernit. Inspiciamus autem & aliud. Deus eligens excitavit apostolos, & prophetas, atque doctores ad perfectionem sanctorum. At vero diabolus falsos apostolos, & falsos prophetas, & falsos doctores contra pietatem eligens excitavit; quo & vetus lex impugnetur & evangelica. Falsos autem apostolos, & falsos prophetas, & falsos doctores solos hæreticos intelligo, quorum sermones & cogitationes perversæ consistunt. Sicut ergo is quis veros apostolos, & prophetas, & doctores recipit, Deum recipit: ita & qui falsos apostolos, & falsos doctores recipit, diabolum recipit. Igitur qui pariter cum scelestis & immundis hæreticis sanctos ejecit, (suscipite me dicentem veritatem) Deum liquido cum diabolo pariter condemnavit. Itaque si examinantes novitates, quæ temporibus nostris effectæ sunt, eas ad hoc devenisse invenerimus summum malum, videte ne forte pacem prætendentes, apostasia reperiamus languere, & prædicare; quam præcursuram fore antichristi adventum sacratissimus dixit apostolus. Hæc absque subtractione dixi vobis, domini mei, ut pareatis vobismetipsis, & nobis. Jubetis ut hæc scripta in libro cordis mei habens, ingrediar & communicem in ecclesia in qua hæc prædicantur, & fiam communicator eorum qui veraciter quidem Deum, falso vero diabolum cum Deo ejiciunt? Ne fiat mihi a Deo, qui propter me secundum me factus est absque peccato. Et genu flexo dixit: Quidquid jusseritis in servum vestrum facere, facite. Ego his qui hæc recipiunt nunquam communicabo. Et ceu gelidi facti super his quæ dicta fuerant, deorsum capita summittentes, siluerunt per multam horam & annuens, atque abbatem Maximum Theodosius intuitus dixit: Nos fide dicimus tibi dominum nostrum imperatorem, quod te communicante tollat typum. Maximus. Multum adhuc distamus abinvicem. Quid faciemus de confirmata synodice voce unius voluntatis in ejectionem omnis operationis a Sergio, Pyrrho, ac Paulo? Theodosius: Illa charta deposita est, & projecta. Maximus. Deposita ex lapideis parietibus, non tamen ex intellectualibus animabus. Suscipiant damnationem horum quæ Romæ synodice prolata est per pia dogmata, seu regulas, & solvitur medius paries, atque hortatione non indigebimus. Et ait Theodosius episcopus: Non est firmata synodus quæ Romæ

Marc. 13 Matth. 10 Luc. 10.

A celebrata est, quoniam sine jussione facta est imperatoris. Maximus. Si synodos quæ factæ sunt, jussiones imperatorum firmant, & non pia fides, recipe synodos quæ contra homousion factæ sunt; nam jussione principum sunt patratæ. Primam videlicet in Tyro, secundam in Antiochia, tertiam in Seleucia, quartam in Constantinopoli sub Eudoxio Ariano, quintam in Nice, quæ est in Thrace, sextam in Sirmio; & post hæc multo post septimam in Epheso secundam, cui Dioscorus præfuit. Omnes enim has imperatorum jussio aggregavit: attamen omnes damnatæ sunt propter impietatem infidelium dogmatum ab eis confirmatorum. Quare autem non abjicitis eam quæ deposuit Paulum B Samosatenum sub sanctis & beatis Dionysio papa Romano, & Dionysio Alexandrino, atque Gregorio miraculorum patratore, qui eidem præfuit synodo, quoniam non est jussione facta imperatoris? Qui præterea canon promulgat solas illas approbandas synodos, quæ imperatoris jussione sunt congregatæ? Verum, etsi omnino jussione imperatorum synodos aggregetis, illas novit sanctas & probabiles synodos pius ecclesiæ canon, quas rectitudo dogmatum approbavit. Sed & bis, quemadmodum novit dominus meus, & alias docet, fieri synodos in omni provincia per singulos annos regula sancit, jussionis imperialis nullam memoriam faciens, ad tuitionem salutaris fidei nostræ, & correctionem C omnium capitulorum, quæ divinæ non conveniunt ecclesiæ legi. Et dixit Theodosius episcopus: Ita est, ut asseris: dogmatum quippe rectitudo synodos roborat. Verumtamen non recipis libellum Mennæ, in quo unam voluntatem & unam operationem Christi dogmatizavit? Maximus. Ne det dominus Deus. Vos non recipitis, sed ejicitis omnes doctores qui post sanctum Chalcedonense concilium decertaverunt adversum Severi execrabilem hæresim: & ego habeo recipere libellum Mennæ, qui post concilium fuit, per quem liquido sentire dignoscitur cum Severo, & Apollinario, & Macedonio, & Ario, ac omni hæresi, & accusat concilium, imo perfecte rejicit per ea quæ dogma-D tizavit? Theodosius. Quid ergo, penitus non recipis unam operationem? Maximus. Et quis dicit unam operationem ex probabilibus magistris ecclesiæ? Et attulit Theodosius scripta, quæ falso ab eis ferebantur esse sanctorum Julii Romani, & miraculorum factoris Gregorii, atque Athanasii testimonia, & legit ea. Et dixit Maximus: Timeamus nunc Deum, & ne velimus irritare illum in hæreticorum prolatione testimoniorum. Nullus enim ignorat hæc impii esse Apollinarii. Ergo si alia forsan habes ostende. Nam hæc proferentes, plus credere cunctis persuadetis, quod secundum veritatem impii Apollinarii & nequam cum eo sentientium opinionem renovassetis. Et profert idem E episcopus Theodosius sub nomine Chrysostomi duo testimonia, quæ agnoscens abba Maximus ait: Hæc Nestorii sunt, qui personalem in Christo dualitatem vesane dogmatizavit. Et statim furore fervescens Theodosius dixit: Domine monache, Satanas locutus est per effrenatum os tuum. Maximus. Ne tristetur dominus meus contra servum suum. Et mox sumens ostendit eis easdem voces esse Nestorii, & in quibus sermonibus ejus jacerent. Theodosius. Deus novit, frater, hæc testimonia patriarcha mihi dedit. Verum ecce, alia quidem horum dixisti Apollinarii, alia vero Nestorii. Et producto

ſancti Cyrilli teſtimonio, quod ait, unam atque cognatam per utramque demonſtrans operationem, dixit: Quid ad hæc dicis? MAXIMUS. Sunt quidam oſtendentes illud in veritate per additionem poſitum in interpretatione evangelii, quæ facta eſt ex hoc ſancto patre, a Timotheo Æluro. Verum, ſit ſecundum vos ejus. Scrutemur igitur ſenſum paternarum vocum, & cognoſcamus veritatem. THEODOSIUS. Hoc non permitto fieri. Simplices enim voces neceſſarium habes recipere. MAXIMUS. Dic mihi differentiam deprecabilis factus vocum ad varias. THEODOSIUS. Ut ſicuti eſt recipias vocem, & ne ſcruteris ſenſum ipſius. Et MAXIMUS. Evidenter, inquit, novas & extraneas eccleſiæ etiam ſuper vocibus introducetis leges. Si ſecundum B vos non oportet ſcrutari voces ſcripturarum ac patrum, abjicimus omnem ſcripturam; veterem ſcilicet, atque novam. Audivi enim dicentem
Pſal. 118. 2. David: *Beati qui ſcrutantur teſtimonia ejus, in toto corde exquirunt eum:* præſertim cum nemo ſine ſcrutinio poſſit exequirere Deum. Et rurſus:
Ibidem 34. *Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde meo.* Tanquam ſcrutinio agente ad cognitionem legis atque ſcientiæ, cum deſiderio perſuadeat dignis ex corde eam cuſtodire per completionem ſanctorum quæ in ea poſita ſunt mandatorum. Et iterum:
Ibid. 129. *Mirabilia tua, ideo ſcrutata eſt anima mea.* Quid autem parabolas, & ænigmata, & obſcuros ſermones ſcrutari nos vult proverbialis ſermo? C Quidve dominus in parabolis loquens vult intelligere diſcipulos ſuos, parabolarum edocens ſenſum? Quid etiam præcipiens:
Joan. 5. *Scrutamini ſcripturas,* utpote teſtimonium perhibentes de ſe? Quid & primus Apoſtolorum Petrus docere vult? *De qua ſalute exquiſierunt atque ſcrutati*
1. Petr. 1. *ſunt prophetæ*, dicens? Quid vero Paulus divinus apoſtolus, dicens:
2. Cor 4 *Si opertum eſt evangelium, ſed in his qui pereunt eſt opertum, in quibus ſæculi hujus excæcavit oculos mentis eorum, ut non luceat eis illuminatio ſcientiæ Chriſti.* Ut apparet, ſimiles nos vultis eſſe Judæis, qui ſimplicibus, ut dicitis, vocibus, id eſt ſola litera, veluti quadam mole mentem obruentes, evulſi ſunt a veritate, velamen habentes in cordibus D ſuis, ut non intelligant ſpiritum, qui proprie eſt & occultatur in litera. Unde & ait:
2 Cor 3. *Litera quidem occidit, ſpiritus vero vivificat.* Certus efficiatur dominus meus, quia ego nullatenus patiar ſuſcipere vocem abſque ſenſu qui rejacet in ipſa, ne fiam manifeſtus Judæus. At vero Theodoſius hoc audito ait: Unam operationem Chriſti ſubſiſtentialem debemus dicere. MAXIMUS. Inſpiciamus malum quod ex hoc gignetur, & fugiamus externam hanc vocem: hæreticorum enim eſt tantum; qui deorum multitudinem colunt. Si enim ſubſiſtentialem Chriſti dixerimus unam operationem, cum non aptetur aliquando ſecundum ſubſiſtentiam Patri & Spiritui Filius, haud dubium quin nec ſecun- E dum ſubſiſtentialem operationem, cogemur quemadmodum Filio, ita & Patri & Spiritui ſubſiſtentiales operationes tribuere: & ſecundum vos, quatuor operationes habebit beata divinitas, tres ſegregativas perſonarum in quibus eſt, & unam communem ſignificativam ſocietatis, quæ eſt ſecundum naturam trium ſubſiſtentiarum. Et ſecundum patres, ſi dumtaxat eorum doctrinam recipimus, quadripartita erimus deitate languentes. Naturalem quippe, non ſubſiſtentialem omnem eſſe decernunt operationem. Et ſi hoc verum eſt, ſicut revera eſt, quatuor

A naturas, & quatuor natura deos differentes abinvicem ſubſiſtentia & natura dicere apparebimus. Verumtamen, quis dixit, aut contemplatus eſt ſeorſum habitam operationem cujuſpiam eorum quæ ſub aliqua ſpecie rediguntur, & ſub communi diffinitione ſpecies natura taxantur? Nunquam enim aliquando fit id quod natura commune eſt, unius & ſolius cujuslibet proprium. Subſiſtentialia namque judicia, utpute naſi prolixitas ſeu brevitas, aut oculorum albedo, aut calvitium, & quæcumque ſunt talia, quæ deputativa accidentia ſunt numeris abinvicem differentibus. Omnis enim homo, ut aliquid natura exiſtens, ſed non ut quis, ſubſiſtentia dignoſcitur operari ſecundum categoricam rationem, quæ tam ſingulariter quam communiter intelligitur, nec non & dicitur. Ut puta animal rationale mortale, quod eſt generalis ſecundum nos rationis. Omnes enim eamdem percipimus vitam, & eamdem rationabilitatem, & flexum & deflexum, & ſedere, & ſtare, & loqui, & tacere, & videre, & audire, & tangere: quæ ſunt rationis, quæ communiter in nobis intelliguntur. Non itaque oportet innovare voces non habentes vim, vel ſacræ ſcripturæ, vel patrum, aut naturalem, ſed exteram, & verſutiis hominum adinventam. Verumtamen oſtende mihi hanc poſitam in quovis patre, & iterum ſenſum ejus qui hanc dixit inquiremus. THEODOSIUS. Quid ergo? non oportet omnimodis in Chriſto dicere unam operationem? MAXIMUS. Secundum ſanctam ſcripturam, ſanctoſque patres, nil tale dicendum ſuſcepimus. Sed quemadmodum duas naturas Chriſtum, ex quibus & eſt, ita & naturales ejus voluntates & operationes convenientes ſibi, cum ſit natura Deus, idem ipſe ſimul & homo, credere juſſi ſumus & confiteri. THEODOSIUS. Vere, domine, & nos confitemur & naturas & operationes diverſas, id eſt divinam & humanam, atque ipſius cum voluntate deitatem, ſed & cum voluntate humanitatem: quoniam ſine voluntate nullatenus erat anima ejus. Duas autem non dicimus, ne hunc ſibimet pugnam inferentem introducamus. MAXIMUS. Ergone duas naturas dicentes, repugnantes eas infertis propter numerum? THEODOSIUS. Non. MAXIMUS. Ergone naturis deſignatus numerus non dividit, ſed cum in voluntatibus & operationibus dicitur, diviſionis habet virtutem? THEODOSIUS: Utique in his diviſionem habet, & patres numerum in voluntatibus & operationibus non dixere, fugientes diviſionem; ſed alteram & alteram, atque divinam ac humanam, duplam, duplicem, & ut dixerunt dico, & ut faſſi ſunt fateor. MAXIMUS. Propter dominum, ſi quiſquam tibi dixerit alteram & alteram, quot intelligis? vel duplam aut duplicem, quot intelligis? THEODOSIUS. Novi qualiter intelligam: duas autem non dico. Tunc converſus abba Maximus ad principes, dixit: Propter dominum, ſi audieritis unam & unam, & aliam ac aliam, aut bis duas, aut bis quinque, quid intelligentes his qui hoc dicerent reſponderetis? Et dixerunt: Quoniam adjuraſti nos, unam & unam, duas intelligimus; & alteram & alteram, duas intelligimus; & bis duas quatuor intelligimus: ſimiliter & bis quinque decem. Et quodammodo reveritus Theodoſius reſponſionem eorum ait: Quod non eſt a patribus dictum non dico. Et accepto protinus abba Maximus libro geſtorum ſanctæ ac apoſtolicæ ſynodi Romanæ, monſtravit ſanctos patres

duas

duas voluntates & operationes salvatoris nostri & Dei Jesu Christi aperte dicentes. Quem acceptum ab eo Theodosius consul legit, sed & omnia sanctorum testimonia patrum. Tuncque respondens Theodosius episcopus dixit: Deus scit, nisi quia personaliter anathemata posuit synodus hæc, plus quam omnis homo recepissem illam. Sed ne moras hic faciamus. Quidquid dixerunt patres dico, & in scriptis continuo facio duas naturas, & duas voluntates, & duas operationes: & ingredere, nobiscum communica, & fiat unitas. MAXIMUS. Domine, non audeo ego suscipere consensum a vobis in scriptis super hujuscemodi re, cum sim monachus purus. Sed postquam Deus ad compunctionem vox excitavit in scriptis transmittite, id est imperator, & patriarcha, synodusque ipsorum. Ego enim nec his peractis communico, dum recitantur anathematizati inter sanctam oblationem: timeo enim condemnationem anathematis. THEODOSIUS. Deus novit: non reprehendo te, quia times, nec alius quisquam. Sed da nobis consilium propter dominum, si est hoc possibile fieri. MAXIMUS. Quod consilium habeo super hoc dare vobis? Ite, perscrutamini, si tale quid aliquando factum sit, & post mortem solutus sit quispiam a crimine quod in fidei causa contraxit, atque ab illata contra se querela seu damnatione? & consentiant imperator & patriarcha imitari Dei condescensionem, faciatque imperator quidem jussionem rogatoriam, patriarcha vero synodicam deprecationem ad papam Romanum: profecto & si repertus fuerit mos procul dubio ecclesiasticus hoc præcipiens, ob rectam confessionem, conveniet vobiscum super hoc. THEODOSIUS. Hoc profecto fit. Sed da mihi verbum, quod si me miserint, venias mecum. MAXIMUS. Domine, expedit tibi conservum meum, qui est Mesembriæ, accipere tecum magis quam me. Ipse enim & linguam novit, & verebuntur eum dignius, eo quod per tot annos cruciatus fuerit propter Deum, & rectam fidem, quæ tenetur in sede ipsorum. THEODOSIUS. Jurgia diversa habuimus adinvicem modo, & ideo non gratanter accipio pergere cum illo. MAXIMUS. Domine, jam quia visum est hoc fieri, exitus fiat eorum quæ putata sunt, & sequor vos quocumque jusseritis. Et in his surrexerunt omnes cum gaudio & lacrymis, positisque in terra genibus oratio facta est, & unusquisque ipsorum sancta evangelia, pretiosamque crucem, & imaginem Dei ac salvatoris nostri Jesu Christi, atque dominæ nostræ, quæ illum peperit, sanctissimæ Dei genitricis salutaverunt: ponentes nihilo minus manus suas ad certificationem eorum quæ dicta sunt. Deindeque cum pusillum confabulati fuissent adinvicem de vita quæ secundum Deum agitur, & divinorum observantia mandatorum, conversus Theodosius episcopus ad abbatem Maximum dixit: En omnia soluta sunt scandala, & facta est pax per Deum, & fiet. Sed propter dominum ne celes me: non dicis per quemcumque modum unam voluntatem & operationem in Christo? MAXIMUS. Non mihi possibile est hoc aliquando dicere. Et dico causam, quoniam extranea vox est sanctis patribus, duarum diversarum naturarum unam dicere voluntatem & operationem. Deinde vero & per omnem modum, qui dicit hoc, inveniet jure occurrentem sibi pravitatem. Primo quoniam si dixero naturalem, timeo commixtionem. Secundo, quia si dixero subsistentialem, divido a Patre ac Spiritu sancto, & tres voluntates inducere apparebo mutuo sibimet congruentes, quemadmodum & subsistentias. Tertio, quoniam si dixero velut unius unam voluntatem & operationem, cogor & velut unius Patris, & velut unius Spiritus dicere, licet nolim, voluntatem & operationem, & invenietur sermo in multitudinem deorum cecidisse. Quarto, si dixero affectualem, Nestorii infero personalem divisionem. Quinto, si dixero præter naturam, corrumpo existentiam voluntatis. Corruptio quippe est naturæ id quod præter naturam est, quemadmodum patres dixerunt. THEODOSIUS. Unam propter unitionem salvatoris nostri voluntatem per omnia & omnino dicere debemus, sicut & Sergius & Pyrrhus bene, ut reor, intelligentes subscripserunt. MAXIMUS. Si jubes, domine, suscipe duo super hoc verba mea. Primo, quia si propter unitionem una Dei & salvatoris nostri, sicut Sergius, Pyrrhus & Paulus scripserunt, voluntas effecta est, alterius voluntatis secundum illos erit Filius Patri propter naturam, sed propter unitionem, secundum filium habenti voluntatem, si non, idipsum est unitio & natura. Secundo, quia si propter unitionem una secundum ipsos salvatoris nostri voluntas effecta est, causam profecto suam unitionem habebit, & non aliam eorum naturam ex quibus existit, & affectus non naturæ, secundum ipsos erit aperte voluntas: naturam enim, non affectum, veritatis ratio novit. Tertio, si propter unitionem, ut fassi sunt, una salvatoris nostri voluntas effecta est, qua voluntate ajunt ipsam fuisse unitionem effectam? Non enim ea quæ per illum effecta est, fatebuntur utique, si dumtaxat veritati operam dederint, & quod est irrationabile fugerint. Quarto, si propter unitionem una salvatoris voluntas effecta est, liquet profecto quod ante unitionem aut cum multis voluntatibus fuerit, aut penitus absque voluntate. Et si quidem multarum erat voluntatum, diminutionem multarum pertulit, ad unam nimirum voluntatem contractus, & convertibilitatis perspicuæ passionem suscepit; multarum, quæ sibi naturaliter inerant, voluntatum diminutionem. At vero, si modis omnibus erat absque voluntate, meliorem natura esse monstravit unitionem, ex qua acquisivit voluntatem, qua natura carebat. Et iterum convertibilis: palam profecto fecit quod natura sibi non inerat, sed acquisivit affectu. Quinto, si propter unionem una salvatoris nostri secundum utraque ex quibus est voluntas effecta est, recens factus est voluntate Deus, idem ipse propter unitionem natura permanens sempiternus, & voluntate homo sine principio permanens natura recens: quod est impossibile, ne dixerim impium. Sexto, si propter unitionem una naturarum voluntas effecta est, non est quidpiam propter eamdem causam una naturarum effectuum natura. Et reciso inter hæc Theodosius episcopus sermonis super his habiti impetu, dixit: Quid igitur sit propter unitionem, si nihil horum factum est propter eam? MAXIMUS. Incarnatum sine mendacio factum eum qui sine carne fuerat demonstravit, ipsumque natura Deum & omnium conditorem, natura factum hominem evidenter ostendit, non conversione naturæ, aut diminutione cujusquam eorum quæ naturæ sunt, sed vera susceptione intellectualiter animata carne, id est indiminuta humanitate ab omni progenitorio secundum

naturam crimine munda: & quod est secundum liberationis rationem mirabile revera, & cunctis ingenti stupore habendum, totum in hominibus Deum, eumdem integrum manentem intra sua, totum in divinis hominem, eumdem ipsum integre manentem, a propriis non decidentem. Receptio enim invicem naturarum, & naturalium quæ sibi insunt, juxta deiloquorum patrum nostrorum doctrinam, & non translatio vel casus propter unitionem effecta est, eorum qui confusionem maligne faciunt unalitatem, & ideo innovationibus multimode confusionem inducunt, & propter defectionem constantiæ rationis suæ persequuntur pios. Quibus auditis, Theodosius episcopus visus est cum reliquis, qui secum venerant, quod dictum fuerat suscepisse. Et iterum idem episcopus ad abbatem Maximum: Fac, inquit, caritatem: quid est quod dixisti nobis, quia nullus ut quis subsistentiam, sed ut quid naturam operatur? Astat enim mihi non intelligenti quod dictum est. Maximus. Nullus ut quid subsistentiam operatur, sed ut quid naturam: ut puta Petrus & Paulus operantur, sed non Petrice, & Paulice, sed humane: ambo quippe homines naturaliter juxta communionem & diffinitivam naturæ rationem, sed non subsistentialiter secundum id quod proprie facit. Similiter Michael & Gabriel operantur, verum non Michaelice vel Gabrielice, sed angelice: ambo quippe angeli. Et ita in omni natura multa numero prædicante, communem, sed non annihilatam operationem aspicimus. Ergo qui dicit subsistentialem operationem, ipsam naturam, cum una sit, infinitam operationibus inducit effectam, secundum multitudinem atomorum, quæ sub ipsam rediguntur, a semet differentem. Quod si admiserimus bene se habere, in ipsa omni natura quoquo modo existenti rationem corrumpimus. Et his dictis, dum invicem oscularentur, Theodosius consul dixit: En facta sunt omnia bona. Putasne consensurus est imperator rogatoriam facere jussionem? Et dicit abba Maximus. Utique faciet, si voluerit imitator esse Dei, & humiliari cum eo propter communem omnium nostrum salutem: perpendens quia si Deus, qui natura salvat, non salvavit, donec volens humiliaretur, quomodo is qui natura salvandus est homo, aut salvabitur, aut salvabit non humiliatus? Et dixit Theodosius consul: Spero quia Deo salvante mihi memoriam, hinc eumdem ei dicam sermonem, & acquiescet. Et cum in his se mutuo salutassent, abierunt cum pace, data ab episcopo abbati Maximo quadam pecuniæ quantitate, & tunica, & casula, quæ fuerant sibi transmissa. Et tunicam quidem statim eademque hora tulit Bizyensis episcopus. Ast in Regio non solum quantitatem sibi pecuniæ datæ, verum etiam & aliud quodcumque ex beneficentia quorumdam habere videbatur, una cum reliquis ejus vilibus rebus ac vestibus abstulerunt. Postquam vero abierunt prædicti viri sexto Idus Septembrias præsentis quintædecimæ indictionis exivit rursus Paulus consul in Bizyen, ad abbatem Maximum jussionem ferens continentem secundum hanc formam: Jubemus gloriæ tuæ ire Bizyen, & adducere Maximum monachum cum honore multo atque blanditie, tam propter senectam & infirmitatem, quam eo quod sit a progenitoribus noster, fueritque illis honorabilis. Et ponite hunc in venerabili monasterio sancti Theodori, quod rejacet juxta

Jerem. 50.

A Regium, & venire, & nuntiare nobis: & mittemus ad eum ex persona nostra patricios duos, qui debeant illi declarare quæ nobis placuerint, nos ex animo amantes, & a nobis amatos: & venire nunciaturi nobis adventum ejus. Igitur cum idem consul adduxisset eum, & posuisset in jam nominato monasterio, regressus est nunciare. Et in crastinum veniunt ad eum Epiphanius & Troilus patricii, cum multo amictu & phantasia: nec non & Theodosius episcopus. & ascendunt ad eum in cathecumenium ecclesiæ ipsius monasterii, factaque consueta salutatione sederunt, cogentes & ipsum sedere, & orsus habitum ad eum sermonem Troilus, dixit: Dominus orbis jussit nos venire ad te, &
B dicere vobis quæ visa sunt divinitus roborato imperio suo. Sed dic nobis primitus, si facias jussionem imperatoris, an non. Maximus dixit: Domine, audiam quid jusserit pium ejus imperium, & necessario respondebo. Nam ad id quod ignotum est mihi qualem responsionem daturus sum? At vero Troilus perseverabat, asseverans, non potest esse ut dicamus aliquid nisi primum dicas, utrum facias, vel non facias jussionem imperatoris. Et cum vidisset eos insistentes peramplius dilationi suæ, & amarius intuentes, ac asperius respondentes cum omnibus qui cum eis erant, & ipsis quoque dignitatibus sæcularibus elevatis, respondens abba Maximus ait: Quia non patimini dicere servo
C vestro quæ placent domino & imperatori nostro, ecce dico, audiente Deo, ac sanctis angelis, & omnibus vobis, quoniam quidquid jusserit mihi super quacumque re cum hoc sæculo destruenda & corrumpenda, prompte faciam. Et confestim surgens Troilus dixit. Orate mihi, ego vadam. Hic enim nihil facit. Et multo vehementique facto tumultu, ac multa turbatione & confusione, dixit eis Theodosius episcopus: Dicite illi responsa, & cognoscite quid fateatur. Nam sic regredi, nihilque dicere, & nihil audire, rationabile non est. Et tunc Epiphanius patricius ait: Hoc tibi per nos significat imperator, dicens: Quoniam totus occidens, & qui in oriente subversiones
D operantur, ad te spectant, & omnes propter te simultates exagitant, nolentes convenire nobiscum in causa fidei. Deus compungi te faciat, ut communices nobiscum in typo, qui expositus est a nobis, & exibimus per nos ipsos ad Chalem, & osculabimur te, & supponemus vobis manum nostram, cumque omni honore ac gloria introducemus vos in magnam ecclesiam, & cum nobis ipsis sistemus ubi ex more imperatores stant, & faciemus pariter synaxim, & participabimur intemeratorum & vivificorum sacramentorum vivifici corporis & sanguinis Christi, & prædicabimus te denuo patrem nostrum, fietque gaudium non modo amatrici Christi & regiæ urbi nostræ, sed & in toto terrarum or-
E be. Scimus enim certissime, quod te communicante sancto huic throno, cuncti uniantur nobis, qui propter te tuumque magisterium se a communione nostra sciderunt. Et conversus ad episcopum abba Maximus cum lacrymis ait: Domine magne, diem judicii expectamus omnes: nosti quæ ordinata sunt & diffinita supra sancta evangelia, & vivificam crucem, atque imaginem Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, & sanctissimæ quæ illum genuit semper virginis matris. Et summisso deorsum vultu, episcopus mitiori voce dicit ad eum: Et quid habeo facere, postquam aliud quid placuit? Et dixit ad eum

eum Maximus abba: Et quare tetigisti sancta evangelia, & hi qui tecum erant, cum non sit in vobis eorum quæ dicta sunt exitus? Vere omnis cœli virtus hoc mihi facere minime persuaderet. Quam enim rationem redderem, ut non dicam Deo, conscientiæ meæ, quod si propter humanam gloriam, quæ secundum sui rationem nullam habet salvandi substantiam, fidem abnegarem ejus qui fovet eam? Et in sermone isto surgentes omnes furore instabiles redditi, evulsionibus & impulsionibus atque direptionibus debilitaverunt eum, a capite usque ad ungues sputis certatim madefacientes. Quorum usquequo lota sunt vestimenta, quibus circumamictus erat, fœtor longius exhalabat. Et surgens episcopus dixit: Non oportebat ita fieri, sed audire ab eo tantummodo responsionem, & ingredi, & nunciare domino nostro bono. Canonicæ quippe res alio disponuntur modo. Et cum vix eis episcopus ut quiescerent persuasisset, rursus sederunt: & denis millibus injuriis & maledictionibus inexcogitabilibus dehonestantibus eum, cum furore multo & asperitate dixit Epiphanius; Dic, malorum extreme, vorax civium, quasi nos & civitatem nostram, sed & imperatorem hæreticos habeas, hæc prosecutus es verba? Vere plus quam tu Christiani sumus atque orthodoxi, & dominum nostrum ac Deum confitemur habere & divinam voluntatem, & humanam voluntatem, & animam intellectualem: & quia omnis intellectualis natura utique habet ex natura velle ac operari, quoniam vitæ proprium motus est, & intellectus proprium voluntas; & voluntatis ejus capacitatem novimus, non secundum deitatem tantum, sed & secundum humanitatem. Quin & duas ipsius voluntates & operationes non abnegamus. Et respondens abba Maximus dixit; Si ita creditis, quemadmodum intellectuales naturæ, ac Dei ecclesia, quomodo me cogitis communicare in typo qui solam eorum habet divisionem quæ vos profitemini? Et dixit Epiphanius: Ob dispensationem factum est hoc, ne lædantur populi hujuscemodi subtilioribus vocibus. Et respondens abba Maximus dixit: E contra omnis homo sanctificatur per districtam fidei confessionem, non autem per divisionem quæ in typo est posita. Et dixit Troilus: Et in palatio dixi tibi, quia non interemit, sed taceri jussit, ut pace fruamur omnes. Et respondens abba Maximus dixit: Silentium verborum interemptio est verborum. Per prophetam

Psalm. 18. enim dicit S. Spiritus: *non sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum*. Ergo sermo qui locutione non prædicatur, nullatenus est. Et dixit Troilus: Habe in corde tuo ut vis; nemo te prohibet. Et dicit abba Maximus: Sed non circumclusit Deus corde

Matth. 10 totam salutem, dicens: *Qui non confitetur me coram hominibus, nec ego confitebor eum coram Patre meo, qui est in cœlis*. Et sacer apostolus

Rom. 10. docet, dicens: *Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem*. Si ergo Deus, ac Dei prophetæ, atque apostoli jubent confiteri mysterium sanctorum vocibus, quod est magnum & horrendum, atque totius mundi salutare, non est opus quoquomodo taceri vocem id prædicantem, ut non imminuatur tacentium salus. Et respondens asperiori verbo Epiphanius dixit: Subscripsisti in libello? Et dixit abba Maximus: Etiamsi subscripsi. Et quomodo, inquit, ausus es subscribere, & anathematizare confitentes atque credentes sicut intel-

A lectuales naturæ, & ecclesia catholica? Vere judicio meo introducimus te in urbem, & sistemus te in foro vinctum, & mimos ac mimas, & prostitutas meretrices, & omnem plebem adducemus, ut unusquisque ac unaquæque & alapis cædat, & conspuat in faciem tuam. Et ad hæc respondens abba Maximus, ait: Sicut dixistis fiat, si confitentes duas naturales voluntates & operationes ei qui est Deus natura in veritate simul & homo, anathematizavimus. Lege, domine, gestorum seriem ac libellum: & si ut dixistis inveneritis, facite quod vultis. Ego enim, & conservi mei, & quotquot subscripserunt, eos qui secundum Arium & Apollinarium unam voluntatem & unam operatio-

B nem dicunt, anathematizavimus, & non qui confitentur dominum nostrum & Deum in utrisque ex quibus, in quibus, & quæ est natura intellectualem, & ideo secundum utramque cum voluntate ac operatione nostræ salutis. Et dicunt: Si cum hoc conferimus, neque manducabimus, neque bibemus. Sed surgamus & prandeamus, & ingrediamur, atque dicamus quæ audivimus. Iste quippe venumdavit se satanæ. Et cum surrexissent, pranderunt. Et ingressi sunt cum ira, vigilia exaltationis pretiosæ ac vivificæ crucis. Et in crastinum diluculo exivit Theodosius consul ad prædictum abbatem Maximum, & abstulit ab eo quidquid habebat, dicens ei ex persona imperatoris: Quia

C noluisti honorem, prolongatus est a te, & vade ubi dignum temetipsum fore judicasti, habens quoque judicium discipulorum tuorum, tam scilicet ejus qui est Mesembriæ, quam ejus qui est Perberis, quique fuit notarius beatæ memoriæ aviæ nostræ. Dixerant autem & patricii, Troilus videlicet & Epiphanius, quia modis omnibus adducemus etiam ambos discipulos tuos, id est tam eum qui est Mesembriæ, quam illum qui est Perberis, & probabimus etiam ipsos, ac videbimus & ipsorum quoque proventum. Verumtamen ut scias, domine abba, quoniam si saltem modicam requiem sumpserimus a confusione gentium, conjungi vobis habemus per sanctam Trinitatem,

D & papam qui nunc est tollemus, & omnes ibidem loquentes, & reliquos discipulos tuos, & omnes vos conflabimus unumquemque in apto sibi loco, ut conflatus est Martinus. Et sumptum eum jamdictus Theodosius consul militibus tradidit: & duxerunt eum usque Salambriam. Et manserunt ibidem per duos dies, quousque perrexit ad castra unus ex militibus, & dixit cuncto exercitui, quia monachus qui blasphemat Dei genitricem huc venit. Hoc autem egerunt, ut commoverent exercitum adversus prædictum Maximum abbatem, quasi blasphemaverit Dei genitricem. Et post duos dies rediens miles ille, tulit eum in castra, & compunctus divinitus prætor, imo loci ser-

E vator prætoris, misit ad eum primores bandorum, presbyterosque ac diaconos & reverendos signorum custodes. Quos cum intuitus esset jam nominatus abba Maximus advenisse, surrexit, & misit metanœam: & miserunt & illi vice reciproca, & sederunt, jubentes & ipsi sedere. Et quidam valde senex honorabilis dixit ad eum cum reverentia: Pater, quoniam scandalizaverunt nos quidam in sanctimoniam tuam, quod non dicas Dei genitricem dominam nostram sanctissimam virginem, adjuro te per sanctam & consubstantialem Trinitatem, quo veritatem dicas nobis, & detergas a corde nostro scan-

ſcandalum hoc, ne lædamur injuſte ſcandalizati. Et miſſa metanœa ſurrexit, & extenſis in cœlum manibus cum lacrymis dixit: Qui non dicit dominam noſtram ſuperlaudabilem, ſanctiſſimam, intemeratam, & omni naturæ intellectuali venerandam, naturalem veraciter matrem Dei effectam, qui fecit cœlum & terram, & mare, & omnia quæ in eis ſunt, ſit anathema, & catathema a Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, conſubſtantiali & ſuperſubſtantiali Trinitate, ac omni ſupercœleſti virtute, atque a choro ſanctorum apoſtolorum, prophetarum, & infinita plebe ſanctorum martyrum, omnique ſpiritu in juſtitia conſummato, nunc & ſemper in ſæcula ſæculorum, amen. Et flentes omnes oraverunt ei, dicentes: Deus confortet te, pater, & dignum te faciat abſque offenſa hunc perficere curſum. Et his dictis, congregati ſunt multi milites auſcultaturi multa bona verba quæ movebantur. Et cum contemplatus eſſet quidam domeſticorum prætoris, quod multus coacervaretur & ædificaretur exercitus, ac reprehenderet quæ fiebant, quid ſuſpicatus Deus ſcit, præcepit eum rapi & emitti extra caſtra duobus millibus, donec collectionem feciſſent, & veniſſent qui deberent ducere illum Perberis. Verum clerici divina moti dilectione pedites duobus illis milliariis abierunt, & venerunt, & ſalutaverunt eum, & oraverunt illi, & manibus ſuis geſtantes impoſuerunt eum ſupra jumentum & reverſi ſunt cum pace ad loca ſua, & ipſe adductus eſt Perberis in cuſtodiam, qua continuis vexationibus tenebatur. Et hoc quoque ſciendum, quia in Regio prætendebat Troilus ad abbatem Maximum dicens quod conſiliarius Joannes ſcripſerit ſibi de accidentibus quibuſdam, quæ ſibi conſulerent, ac placerent: licet hoc fieri interim diſcipulorum tuorum inordinatio prohibuerit. Æſtimo autem quod non ſcripſerit jam dictus conſiliarius Joannes ad Troilum, ſed ad Mennam monachum, & ille deinceps id dixerit palatinis.

Gloria tibi, unigenite Deus, verbum Patris, & une conſubſtantialis Trinitatis, qui eos qui propter te cum te pelluntur & patiuntur, verbo & opere confortas, & ſapientes facis in Spiritu ſancto. Eos vero qui tui, & revera proprie ſemper virginis matris tuæ inimici, & veritatis calumniatores ſunt, ſemper confundis. Gloria tibi, Trinitas ſancta, increata, ſempiterna, ſine initio, infinita, inconvertibilis, & ſuperſubſtantialis, ac impartibilis, Deus noſter. Gloria tibi, gloria tibi, gloria tibi eadem & ſola beata Trinitas, ſpes & ſalus univerſorum qui in orthodoxa fide adorant te, & ſerviunt tibi in veritate uſque in finem. Sola intemerata & ſanctiſſima, proprie natura ſine mendacio, ac veraciter Dei mater, & poſt partum iterum vere virgo caſta, juva.

ANNO CHRISTI 658.

CONCILIUM GALLICANUM

Incerti loci, forte ſpurium, ſub Vitaliano Papa habitum

Anno 658. circiter.

Ex Suppl. Manſi pag. 495.

Vitalianus papa, ſubrepta e Caſinenſi monaſterio ſacra lipſana SS. Benedicti & Scholaſticæ & in Floriacenſe Gallorum monaſterium tranſlata, intelligens, legatos ſuos miſit ad *Dagobertum* regem (forte legendum Clodoveum) ejus nomine poſtulantes ut ſacrum illud depoſitum cuſtodibus ſuis redderetur. *Supradicti igitur miſſi*, ſcribit Pſeudo-Anaſtaſius in epitome Chronic. Caſinen. Rer. Italic. to. II. part. I. *ſedis apoſtolicæ ad regem Dagobertum venientes honorifice ſuſcepti ſunt, contradentes ei ſacram pontificis*. Clodoveus itaque rex *cum ſuis, concilio habito, apocriſarios ſummi pontificis Aurelianis & Cenomanniis direxit, mandans, & ex regali auctoritate præcipiens, ut juſſionem Pontificis in omnibus adimplerent*. Quanquam hæc epiſcoporum concilium non ſatis exprimunt, cum fieri potuiſſet, ut Clodoveus cœtum ſeu concilium procerum ſuorum convocaverit, cum tamen de re eccleſiaſtica ageretur, nomine *concilii*, epiſcoporum cœtum reipſa deſignatum ab Hiſtorico non immerito cenſerem. Plus aliquid laborandum eſſet ut hiſtoriæ hujus ſinceritas probaretur, nam Vitaliani papæ ætas cum Dagoberto non plane cohæret; cœpit enim Vitalianus anno 657. juxta Pagii ſupputationem; Dagobertus vero non ultra annum 638. vitam prorogavit.

[1] CONCILIUM NAMNETENSE

Romani Pontificis juſſu celebratum, circa annum Chriſti DCLVIII. Vitaliani Papæ II. Clodovei II. regis XV.

Ex P. Jacobo Sirmondo S. I.

Hujus *ſynodi conſenſu beatum Nivardum epiſcopum Rhemenſem monaſterii Altivillarenſis ad Matronam fluvium conſtructionem renovationemque ſuſcepiſſe, auctor eſt Flodoardus lib.* II. *hiſtor. cap.* VIII. Hic beatus Nivardus, *inquit*, cum ex communi conſenſu totius concilii præſulum Galliæ, Namnetis Romani juſſione pontificis exhibiti, rege favente, reſtruxiſſet eccleſiam monaſterii ſuper ripam Maternæ fluminis, in loco nuncupato Villari dudum ſiti, ſed a barbaris diruti, & ab eo conſtructa hæc funditus cecidiſſet eccleſia, in alio loco rurſus ab ipſo reſtructa rurſum traditur corruiſſe. *Et poſt alia, quæ de tertio loco cœlitus oſtenſo inſerit*. Mox idem præſul ſuccidi ſilvam jubens, in honore S. Petri & omnium apoſtolorum ibi conſtruxit eccleſiam, & ubi reſediſſe columbam viderat, altare inſtituit, collectiſque ſervis Dei monaſterium ordinavit.

Nota Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Concilium Namnetenſe.*) Ex verbis Flodoardi hoc unum intelligimus, habitum eo tempore fuiſſe, quo Nivardus Rhemenſi eccleſiæ præſidebat: de anno autem nihil compertum. Quæri etiam fortaſſe non abs re poteſt, utrum ad hanc ſynodum pertineant canones XX. qui Namnetenſis concilii nomine circumferuntur ſine ulla temporis epocha, extantque ſub Formoſo papa.

Nos de iis plura loco ſuo differemus, Deo ſemper noſtris favente conatibus, alio hujuſce ampliſſimæ Collectionis Tomo, ne quid temere aut ſine evidenti ratione loco ſuo movere velle videamur; cum ſæpe ſufficiat monuiſſe lectorem.

Observatio P. Antonii Pagi *ad An. Chr. 660. n. 14. 15.*

Anno circiter 660. antequam Clotarius III. Francorum Monarcha Childericum fratrem hujus nominis II. Austriæ regno præficeret, celebratum Concilium Nannetense, de quo loquitur Flodoardus lib. 2. cap. 7. Porro Concilium illud, cujus canones XX. extant, & in editione Conciliorum Labbeana ad finem sæculi IX. differtur, tardius celebratum non fuit; non solum quia, ut inquit Lalandæus in supplemento Conciliorum Galliæ, civitas hæc post medium hoc sæculum jam funditus diruta erat, ut scribit Carolus Calvus Nicolao Papæ circa an. 868. propter continua bella contra Britones & Normannos paganos; sed etiam quia S. Bonifacius in epistol. ad Zachariam Papam an, 742. data, loquens de misero statu Ecclesiarum Galliæ, & de necessitate Concilii in Francia Orientali celebrandi ait. *Franci (ut seniores dicunt) plusquam per tempus octoginta annorum Synodum non fecerunt &c.* Quare quando Bonifacius Epistolam illam scripsit, jam ab annis circiter 80. nulla Synodus in Francia Orientali, de qua sola loquitur, coacta fuerat: indeque deducitur ante annos illos 80. aliquam habitam fuisse. Hæc autem alia esse non potest quam Nannetensis, quæ nationalis fuit, & in qua tam Præsules Austriæ, quam Neustriæ & Burgundiæ adfuisse debuere. Sirmondus in Conciliis Galliæ ex duobus Concilii Nannetensis Canonibus III. & X. qui inde translati videntur in librum 7. Capitularium colligit eos deceptos, qui hoc Concilium sub annum Christi 800. collocandum censuere. Sed sive Canones XX. concilii Nannetensis ad illud Nannetense, de quo agimus, pertineant, sive ad aliud, quod incerto tempore celebratum fuerit, certum tamen, Nivardo Ecclesiam Rhemensem regente, Galliæ Præsules Nannetis congregatos fuisse, ut ex Flodoardo liquet.

* PRIVILEGIUM LIBERTATIS

Monasterio Sancti Dionysii

Concessum a Landerico episcopo Parisiacensi.

Divina largiente gratia Landericus Parisiorum ecclesiæ episcopus.

Quoniam quidem inter ea quæ Dei disponente providentia cursu temporis agimus, si quid recte actum est, ad illius, qui & dando præmonuit, & posse contulit, gloriam & nostram prosperitatem non est dubium attinere; decet & præsertim eos, qui in sacris ordinibus eminere videntur, privatæ & publicæ rei ita curam agere, ut & sua peccamina annullare, & si quid est virtutis, hoc semper ad altiora studeant provehere, & aliorum vel benefacta commendare, vel vitia invigilent corrigere. Debet etiam esse grata omnium Dei fidelium inter se familiaritas, & in expetendis dandisque beneficiis adeo opportuna propinquitas, ut nulli prorsus digna petenti non modo non abnuat, verum etiam ut amplius quod dignum est ab altero petere postuletur. Quapropter noverit omnium catholicæ ecclesiæ cultorum generalis universitas, quod domnus gloriosissimus Cludovicus Francorum rex, divino irradiatus lumine, religiosa petitione humilitatis nostræ extremitatem poposcit, ut & nos, & canonicorum nostrorum communis fraternitas, securitatis & incommutabilitatis privilegium ederemus, pro reverentia sancti Dionysii, sociorumque ejus Rustici & Eleutherii, qui cum eo laurea martyrii sunt redimiti, ad basilicam ipsorum, ubi ipsi corpore requiescunt, & in virtutum miraculis coruscant, & ubi Dagobertus genitor suus quondam rex, vel genitrix sua Nanthildis regina sepulturas habere videntur. Quamquam sancta Carthaginensis * synodus facta a beatæ memoriæ domno Bonifacio ejusque coepiscopis, non prohibeat monachos sub privilegio proprio residere, vel sancti Augustini libri de ecclesiasticis gradibus doceant monachos, sub quiete regulariter viventes, sua singulari lege debere quiescere, & ab omni infestatione clericorum intrepidos permanere, ne sæcularis strepitus eos lædat, quos districta regula servitutis domini moderatur. Quod nos considerantes, dum & canonica institutio nos hac de re non præjudicat, vel ideo quia supradicti domni Cludovici regis petitio quasi nobis jussio est, cui difficillimum est resisti, vel pro reverentia tantorum martyrum, quorum patrocinio se ipse commisit, ut ipsis monachis secundum sanctum ordinem vivere liceat, & ut tam pro nobis, quam pro omnibus nostræ ecclesiæ fratribus Deum orent, ipsum privilegium plena voluntate, una cum consensu fratrum meorum, ipsis concessisse visus sum. Per quod decerno, atque ob testificationem divini nominis interdico, ut nec ego deinceps, nec ullus successorum meorum hoc audeat infringere, vel temerario ausu aliquatenus violare. Videlicet ut omnis presbyter vel clericus ex his quæ in ipso loco beatissimi Dionysii martyris, vel extra, ex loco qui dicitur fons S. Remigii, sicut via distinguit, quæ præbet iter juxta pratum quod dicitur Formosum, usque ad ecclesiam sancti Quintini martyris, & illic per regalem stratam, donec veniatur ad vivarium in capite Triceni pontis, sicut prata fratrum distinguunt, usque ad præfatum locum fontis beati Remigii, omnes illi qui in hoc circumscripto spatio ecclesiis serviunt, sint liberi & absoluti ab omni debito, & redditione circadarum & synodorum. Tamen volumus, & pro reverentia sancti martyris Dionysii concedimus, ut si necessitas eis fuerit, ex nostro & successorum nostrorum episcopatu sine pretio chrisma & oleum suscipiant. Et si quis eorum presbyterorum vel clericorum forte aut occisus, quod absit, aut vulneratus fuerit, aut ex his omnibus alicujus injuriæ acclamatio surrexerit, quidquid ex his omnibus ad nos pertinere videatur, hoc totum abbati, qui in ipso sancto loco præfuerit, ceterisque fratribus habendum & disponendum concedimus. Quod si aliquis calliditate aut cupiditate præventus fuerit, & ea quæ sunt superius comprehensa temerario spiritu violaverit, tribus annis pœnitentiam agat, a communione fratrum sequestratus, & nihilo minus hoc privilegium Christo protegente, qui & adjuvet illud conservantes, & dissipet illud destruere cupientes, perpetuo maneat incorruptum. Quam definitionem constitutionis nostræ, ut nostris & futuris temporibus valitura sit, manus nostræ subscriptionibus roboravimus, & coepiscopos, domnos, & fratres nostros rogavimus, ut ipsam insuper firmare debeant.

* Ejusdem synodi quam supra edidimus ad annum 525. meminit privilegium Corbejense, quod paulo post subjicietur, omissum in regia collectione.

SUBSCRIPTIONES.

In Christi nomine Landericus, ac si peccator, episcopus urbis Parisiacæ hoc privilegium consensi & subscripsi.

Munemundus episcopus consensi & subscripsi.

Gou-

Gouvaldus episcopus consensi & subscripsi.
Vulfolenus episcopus consensi & subscripsi.
Armentarius episcopus consensi & subscripsi.
Rauracus episcopus consensi & subscripsi.
Malehardus episcopus consensi & subscripsi.
Eligius episcopus consensi & subscripsi.
Gratus episcopus consensi & subscripsi.
Joannes episcopus consensi & subscripsi.
Burgundofar episcopus consensi & subscripsi.
Richoaldus episcopus consensi & subscripsi.
Baldomerus episcopus consensi & subscripsi.
Audoenus episcopus consensi & subscripsi.
Taurinus episcopus consensi & subscripsi.
Eustorgius episcopus consensi & subscripsi.
Karioendus episcopus consensi & subscripsi.
Berthefridus episcopus consensi & subscripsi.
Audobertus episcopus consensi & subscripsi
Clarus episcopus consensi & subscripsi.
Castadius episcopus consensi & subscripsi.
Litterius episcopus consensi & subscripsi.
Palladius episcopus consensi & subscripsi.
Ætherius episcopus consensi & subscripsi.
Ingildus episcopus consensi & subscripsi.

A Facto privilegio sub die Julii in anno xv. regnante Cludovico gloriosissimo rege, Austrolenus lector, jubente domno Landerico episcopo, hoc privilegium scripsi & subscripsi.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

1 *Privilegium S. Landerici.*) Clodovei junioris anni consurgunt ex anno Christi DCXLIV. ineunte. Quare privilegium Landerici, quod Clodovei anno XV. datum dicitur, anno Christi DCLVIII. congruere planum est.

Porro privilegium illud ab aliquot annis non secus ac san-Germanense, san-Medardense, Turonense sancti Martini, aliaque ejusdemmodi oppugnarunt propugnaruntque viri pereruditi, quorum scripta extant in manibus omnium. *Nec nostrum inter eos tantas componere* B *lites*. Illud tantummodo sanctissimi pontificis Cælestini subjiciam affatum omnium sæculorum approbatione consecratum, ac Vincentii Lirinensis, plurimorumque sapientissimorum scriptorum suffragiis corroboratum: *Desinat incessere novitas vetustatem*, firma ac pacifica complurium annorum successione roboratam, multorumque Romanorum nostratiumque pontificum, Regum Franciæ Christianissimorum, aliorumque principum diplomatis identidem renovatis communitam, *Desinat ecclesiarum quietem inquietudo turbare*, &c.

ANNO CHRISTI 659.

Ex P. Jacobo Sirmondo S. J.

[1] CONVENTUS CLIPIACENSIS

In quo Clodoveus rex auctoritatis suæ præceptum de eadem monasterii S. Dionysii libertate conscribi jussit, anno Christi DCLIX. [1] Vitaliani papæ III. Clodovei ejusdem regis XVI.

ANNO CHRISTI 659.

De hoc conventu multa scribit Aimoinus libro IV. *historiæ Francorum cap.* XLI. *ubi & Clodoveum regem episcopos ac proceres, qui convenerant, his inter cetera verbis alloquentem inducit.* Nobis itaque devotio, *inquit*, hæc exstat animi, ut monasterium patroni nostri domni Dionysii, in quo ipse cum consortibus testimonii veritatis requiescit humatus, & piæ memoriæ genitores nostri, domnus videlicet Dagobertus & domna Nantildis, se sepeliri mandarunt, ab omni solvamus dominio mortalium: quatenus abba vel fratres eo loco commanentes, possessiones a parentibus nostris, sive ab aliis fidelibus Christianis sibi traditas, absque ullius dominationis inquietudine possidentes, pro salute nostra ac statu regni nostri liberius Deum deprecentur. *In gestis Dagoberti, quæ in antiquis exemplaribus leguntur, eadem etiam Clodovei regis oratio describitur, sed aliis verbis: iisdem nempe illis, quibus præceptum ipsum contextum est; ut alterum ex altero expressum appareat. Præcepti autem regii exemplum in sancti Dionysii tabulario est hujusmodi.*

[2] PRÆCEPTUM CLODEVEI II. REGIS DE LIBERTATE MONASTERII SANCTI DIONYSII.

Chludovius rex Francorum vir inluster.

Oportet clementia principali inter ceteras petitiones illud quod pro salute adscribitur & pro tenore divini nominis postulatur, placabili auditu suscipere, & ad effectum per- C ducere, ut fiat in mercede conjunctio, dum pro quiete servorum Dei, vel congruentia, locis venerabilibus impertitur petitio. Igitur dum & omnipotens pater, qui dixit de tenebris lumen splendescere, per incarnationis mysterium unigeniti Filii sui domini nostri Jesu Christi, vel inlustrationem Spiritus sancti, inluxit in corda sanctorum, pro cujus amore & desiderio inter ceteros gloriosos triumphos martyrum, beatus Dionysius, Eleutherius, & Rusticus meruerunt palmam victoriæ, & coronam percipere gloriosam: ubi per multa tempora in eorum basilica, in qua requiescere videntur, non minima miracula Christus videtur per ipsos operari. In quo etiam loco genitores nostri, dom- D nus Dagobertus & domna Nantechildis videntur requiescere, ut per intercessionem sanctorum illorum in cœlesti regno cum omnibus Sanctis mereant participari, & vitam æternam percipere. Et quia ab ipsis principibus vel a ceteris priscis regibus, vel etiam a Deum timentibus Christianis hominibus, ipse sanctus locus in rebus, propter amorem Dei, & vitam æternam, videtur esse ditatus; & nostra integra devotio & petitio fuit, ut apostolicus vir Landericus, Parisiacæ ecclesiæ episcopus, privilegium ad ipsum sanctum locum abbati, vel fratribus ibidem consistentibus facere vel confirmare pro quiete futura deberet, quo facilius ipsi congregationi liceret pro stabilitate regni E nostri ad limina martyrum ipsorum jugiter exorare. Hoc ipse pontifex cum suis coepiscopis juxta devotionis nostræ petitionem plenissima voluntate præstitisse vel confirmasse dignoscitur. Nos igitur per hanc seriem auctoritatis nostræ, juxta quod per supradictum privilegium a pon-

1 Cum Clodovei præceptum legatur datum an. XVI. ejus Regn', hic conventus habitus fuisse oportet anno Christi 653. in quem ille Clodovei XVI. annus incidit. *Pagius ad an. Chr. 662. n. 2.*

2 Hoc præceptum varie interpolatum ex Sirmondo hic ediderat Labbeus; nos correctius exhibemus ex Mabillonio qui illud lib. 5. de re diplomat. Tabella 17. ex ipsa autographa forma, ac deinde lib. 6. pag. 466. repræsentavit.

a pontificibus factum & præstitum est, pro reverentia ipsorum martyrum, vel nostra confirmanda mercede, per hanc auctoritatem jubemus, ut si quid ad ipsum sanctum locum in villabus, mancipiis, vel quibuscumque rebus atque corporibus, a priscis principibus, seu genitoribus nostris vel a Deum timentibus hominibus, propter amorem Dei ibidem delegatum, aut deinceps fuerit additum, dum ex munificentia parentum nostrorum, ut diximus, ipse sanctus locus videtur esse ditatus, nullus episcoporum neque præsentes, nec qui futuri fuerint successores, aut eorum ordinatores, vel quælibet persona possit quoquo ordine de ipso loco aliquid auferre, aut aliquam potestatem sibi in ipso monasterio usurpare, vel aliquid quasi per commutationis titulum absque voluntate ipsius congregationis, vel nostro permissu minuere; aut calices, vel cruces, seu indumenta altarium, vel sacros codices, argentum, aurumve, vel qualemcumque speciem, de quod ibidem conlatum fuit aut erit, auferre aut minuere, vel ad civitatem deferre non debeat, nec præsumat. Sed liceat ipsi sanctæ congregationi quod eis per rectam delegationem conlatum est perpetim possidere, & pro stabilitate regni nostri jugiter exorare. Quia nos pro Dei amore, vel pro reverentia ipsorum sanctorum martyrum, & adipiscenda vita æterna, hoc beneficium ad ipsum sanctum locum, cum consilio pontificum, & inlustrium virorum nostrorum procerum, gratissimo animo & integra voluntate visi sumus præstitisse. Eo scilicet ordine, ut sicut tempore domni genitoris nostri ibidem psallencius per turmas fuit institutus, vel sicut ad monasterium sancti Mauricii Agaunis die noctuque tenetur, ita in loco ipso celebretur. Quam vero auctoritatem decrevimus, Christo in omnibus nobis suffragante, ut firmior habeatur, & per tempora conservetur, subscriptionibus manus nostræ infra roborari.

Chlodovius rex subscripsi.
Ego Beroaldus obtuli.
Aunemundus peccator consentiens subscripsi.
In Christi nomine Chaoaldus episcopus consentiens subscripsi.
Rauracus peccator consentiens subscripsi.
Laudomerus consentiens subscripsi.
Ectherius peccator consentiens subscripsi.
† In Christi nomine Eligius episcopus subscripsi.
Richoaldus peccator consentiens subscripsi.
Rigobertus peccator episcopus subscripsi.
† In Christi nomine Landericus ac si peccator episcopus subscripsi.
Vulfoleudus peccator subscripsi.
Palladius peccator consentiens subscripsi.
Clarus in Dei nomine episcopus consensi & subscripsi.
Armentarius peccator consentiens subscripsi.
Malehardus peccator consentiens subscripsi
Amalbertus consensi & subscripsi.
A Vvandalmarus consensi & subscripsi.
Athildus consensi & subscripsi.
Sighichelmus consensi & subscripsi.
Chadbedo consensi & subscripsi.
Vvarnacharius consensi & subscripsi
Vulderadus consensi & subscripsi.
Ganctulfus consensit & subscripsit.
Bobo consensi & subscripsi.
Desideratus consensi & subscripsi.
Gauciobertus diaconus hoc privilegium subscripsi.
In Christi nomine Gaerechramnus diaconus subscripsi.
Bodolevus subscripsi.
Ebroinus subscripsi.
Ragenobertus subscripsi.
B Arneberchtus subscripsi.
Signum † vir inlust. Radoberto Maj. dom
Aeginarus subsign.
Signum † vir. inlust. Merulfo.
Signum † vir. inlust. Bertecari Com. palat
Signum † vir. inlust. Aiguido.
Signum †.....
Chradobertus subscripsi.
Ochelpincus subscripsit.
Signum † vir. inlust. Austroberto.
Signum † Gaerinus jussus subscripsi.
Ebrulfus subscripsi.
Incrinus subscripsi.
Signum † vir. inlust. Proboto.
Signum † Gundoberto.
C Signum † vir. inlust. Ermenrico Dom.
Signum vir. inlust. Malfrido.
Caldo subscripsi.
Rado subscripsi.
Auderdus vir inlust. atque Patricius subscripsi

Datum sub die x. Kalendas Julias anno xvi. regni nostri, Clipiaco, in Dei nomine feliciter. Amen.

Nota Jacobi Sirmondi, S. J.

a *Conventus Clipiacensis*.) Anno Christi DCLIX. celebratum Clodovei annorum argumento didicimus. Qui vero Clodovei annos vulgari errore ducunt ex anno DCXLVIII. iidem conventum Clipiacensem differunt in annum DCLXIV.

D

Notatio P. Joannis Mabillonii
ex lib. de re Diplom. pa. 467.

In hoc diplomate observanda sunt nomina S. Dionysii sociorum, quorum primus nominatur Eleutherius, contra quam in diplomate Theodorici Calensis, & in aliis passim de more. Deinde episcopos plerumque in subscriptionibus abstinuisse a recensione sedium suarum, maxime in literis Synodicis, imo etiam non raro in ipsis actis Conciliorum. Jam vero præmissis Episcopis sedes suas assignare juvat. Primus subscribit Aunemundus Lugdunensis, aliis male Monemundus; dein Chaoaldus, qui in vulgato Adonis martyrologio Caoeldus, Viennensis, Rauracus Nivernensis, Etherius Ebredunensis, Eligius Noviomagensis, Rigobertus Turonensis, Landericus Parisiensis, Vulfoleudo (pro quo Drogleudus Dubleto Sirmundo Droglendus) Biturricensis, qui in editis Vulfolendus dicitur; Palladius Autisiodorensis, Clarus Gratianopolitanus. Aliorum sedes ignoramus.

ANNO CHRISTI 664.

[a] SYNODUS PHARENSIS

ROGATU HILDÆ ILLIC ABBATISSÆ CELEBRATA,

ſub Nordanhumbrorum regibus Oſvvio patre, & Alchfrido filio, anno Chriſti DCLXIV.

In qua acerrime contenditur [b] de ritu celebrandi paſchatis, de tonſura ſacerdotum, & de aliis rebus eccleſiaſticis: præſentibus, ex parte Romanorum & Anglorum, Alchfrido rege filio, Agilberto occidentalium Saxonum epiſcopo, Vvilfrido abbate, Agathone presbytero, Jacobo diacono, Romano: ex parte Scotorum & Britonorum Oſvvio rege patre, Colmanno Lindisfarnenſi epiſcopo; & aliis Scotiæ epiſcopis, Cedda orientalium Saxonum epiſcopo, Hilda abbatiſſa Pharenſis iſtius monaſterii, cum multo alio ex utraque parte clero.

BEDÆ PROLEGOMENA AD HANC SYNODUM.

Bed. Eccl. hiſt. lib 3. cap. 25.

HIs temporibus quæſtio facta eſt frequens & magna, de obſervatione paſchæ, confirmantibus eis, qui de Cantia vel de Gallis advenerant, quod Scoti dominicum paſchæ diem contra univerſalis eccleſiæ morem celebrarent. Erat in his acerrimus veri paſchæ defenſor nomine Ronan, natione quidem Scotus, ſed in Galliæ vel Italiæ partibus regulas eccleſiaſticæ veritatis edoctus, qui cum Finano confligens, multos quidem correxit, vel ad ſolertiorem veritatis inquiſitionem accendit, nequaquam tamen Finanum emendare potuit, quin potius, quod eſſet homo ferocis animi, acerbiorem caſtigando, & apertum veritatis adverſarium reddidit. Obſervabat autem Jacob, diaconus quondam (ut ſupra docuimus) venerabilis archiepiſcopi Paulini, verum & catholicum paſcha cum omnibus quos ad correctionis viam erudire poterat. Obſervabat & regina Eanfeld cum ſuis, juxta quod in Cantia fieri viderat, habens ſecum de Cantia presbyterum catholicæ obſervationis nomine Romanum. Unde nonnunquam contigiſſe fertur illis temporibus, ut bis in anno uno paſcha celebraretur. Et cum rex paſcha dominicum ſolutis jejuniis faceret; tunc regina cum ſuis perſiſtens adhuc in jejunio diem palmarum celebraret. Hæc autem diſſonantia paſchalis obſervantiæ vivente Aidano patienter ab omnibus tolerabatur; qui patienter intellexerant, quia etſi paſcha contra morem eorum qui ipſum miſerant facere non potuit, opera tamen fidei, pietatis & dilectionis, juxta morem omnibus ſanctis conſuetum diligenter exequi curavit. Unde ab omnibus, etiam his qui de paſcha aliter ſentiebant, merito diligebatur, nec ſolum a mediocribus, verum ab ipſis quoque epiſcopis Honorio Cantuariorum, & Felice orientalium Anglorum venerationi habitus eſt.

Bis in anno celebratur paſcha.

Defuncto autem Finano, qui poſt illum fuit, cum Colmannus in epiſcopatu ſuccederet, & ipſe miſſus a Scotia, gravior de obſervatione paſchæ, nec non & de aliis eccleſiaſticæ vitæ diſciplinis controverſia nata eſt. Unde merito movit hæc queſtio ſenſus & corda multorum timentium, ne forte accepto Chriſtianitatis vocabulo in vacuum currerent aut cucurriſſent. Pervenit & ad ipſas principum aures, Oſvvi videlicet regis, & filii ejus Alchfridi, quia nimirum Oſvvi a Scotis edoctus ac baptizatus, illorum etiam lingua optime imbutus, nil melius quam quod illi docuiſſent autumabat. Porro Alchfridus magiſtrum habuit eruditionis Chriſtianæ Vvilfridum virum doctiſſimum. Nam & Romam prius propter doctrinam eccleſiaſticam adierat, & apud Dalphinum archiepiſcopum Galliarum Lugduni multum temporis egerat, a quo etiam tonſuræ eccleſiaſticæ coronam ſuſceperat. Hujus doctrinam omnibus Scotorum traditionibus jure præferendam ſciebat. Unde ei etiam donaverat monaſterium quadraginta familiarum, in loco qui dicitur Humpum. Quem videlicet locum paulo ante eis qui Scotos ſequebantur in poſſeſſionem monaſterii dederat. Sed quia illi poſtmodum, data ſibi optione, magis loco cedere quam ſuam mutare conſuetudinem volebant, dedit eum illi, qui dignam loco & doctrinam haberet & vitam. Venerat eo tempore Agilbertus occidentalium Saxonum epiſcopus, cujus ſupra meminimus, amicus Alchfridi regis & Vvilfridi abbatis ad provinciam Nordanhumbrorum, & apud eos aliquamdiu demorabatur, qui etiam Vvilfridum rogatu Alchfridi in præfato ſuo monaſterio presbyterum fecit: habebat aut ſecum ipſe presbyterum nomine Agathonem.

Colmannus Scotus litem promovet.

Cum Scotis Rex, ut filius cum Anglis ſentit.

Mota ergo ibi quæſtione de paſcha, vel tonſura, vel aliis rebus eccleſiaſticis, diſpoſitum eſt, ut in monaſterio, quod dicitur [1] Streneshalch, quod interpretatur ſinus Phari, cui tunc Hilda abbatiſſa Deo devota fœmina præfuit, ſynodus fieret, & hæc quæſtio terminari deberet. Veneruntque illo reges ambo, pater ſcilicet, & filius; epiſcopi, Colmannus cum clericis ſuis de Scotia: Agilbertus cum Agathone & Vilfrido presbyteris: Jacobus & Romanus in horum parte erant: Hilda abbatiſſa cum ſuis in parte Scotorum, in qua erat etiam venerabilis epiſcopus Cedda jamdudum ordinatus a Scotis, ut ſupra docuimus, qui & interpres in eo concilio vigilantiſſimus utriuſque partis extitit.

Synodus indicitur.

Adſunt reges, &c.

Primuſque rex Oſvvi, præmiſſa præfatione, quod oporteret eos qui uni Deo ſervirent unam vivendi regulam tenere, nec diſcrepare in celebratione ſacramentorum cæleſtium, qui unum omnes in cœlis regnum expectarent, inquirendum potius quæ eſſet verior traditio, & hanc ab omnibus communiter eſſe ſequendam; juſſit primo dicere epiſcopum ſuum Colmannum, qui eſſet ritus, & unde originem ducens ille quem ipſe ſequeretur.

Rex Oſvvi præfatur.

Tunc Colmannus, Paſcha, inquit, hoc quod agere ſoleo a majoribus meis accepi, qui me huc epiſcopum miſerunt, quod omnes patres no-

Colmannus ſententiam dicit pro Scotis.

1 Beda lib. 4. cap. 26. *Streaneshalch.* In verſione Saxonica, *Streoneshealch*. Hard.

ANNO CHRISTI 664.

nostri viri Deo dilecti eodem modo celebrasse noscuntur. Quod ne cui contemnendum & reprobandum esse videatur, ipsum est quod beatus evangelista Joannes, discipulus specialiter domino dilectus, cum omnibus quibus præerat ecclesiis celebrasse legitur. Quo hæc & his similia dicente, jussit rex & Agilbertum proferre in medium morem suæ observationis, unde initium haberet, vel qua hunc auctoritate sequeretur. Respondit Agilbertus. Loquatur, obsecro, vice mea discipulus meus Vvilfridus presbyter, quia unum ambo sapimus cum ceteris qui hic assident ecclesiasticæ traditionis cultoribus, & ille melius & manifestius ipsa lingua Anglorum, quam ego per interpretem, potest explanare quæ sentimus.

Vvilfridus contra.

Tunc Vvlfridus, jubente rege ut diceret, ita exorsus est; Pascha quod facimus, inquit, vidimus Romæ, ubi beati apostoli Petrus & Paulus vixere, docuere, passi sunt, & sepulti, ab omnibus celebrari, hoc in Gallia, quam discendi vel orandi studio pertransivimus, ab omnibus agi conspeximus. Hoc Africam, Asiam, & Ægyptum, Græciam, & omnem orbem, quacumque Christi ecclesia diffusa est, per diversas nationes ac linguas, uno ac non diverso temporis ordine geri comperimus, præter hos tantum & obstinationis eorum complices, Pictos dico, & Britones, cum quibus de duabus ultimis Oceani insulis, his non totis contra totum orbem stulto labore pugnant.

Colmannus S. Joannem laudat auctorem.

Cui hæc dicenti respondit Colmannus: Mirum quare stultum appellare velitis laborem nostrum, in quo tanti apostoli qui super pectus domini recumbere dignus fuit exempla sectamur, cum ipsum sapientissime vixisse omnis mundus noverit.

Vvilfridus ait non tunc sepultam fuisse legem Mosaicam.

At Vvilfridus: Absit, inquit, ut Joannem stultitiæ reprehendamus, cum scita legis Mosaicæ juxta literam servaret, judaizante adhuc in multis ecclesia, nec subito valentibus apostolis, omnem legis observantiam, quæ a Deo instituta est, abdicare. Quomodo simulacra, quæ a dæmonibus inventa sunt, repudiare omnes qui ad fidem veniunt necesse est, videlicet ne scandalum facerent eis qui inter gentes erant Judæis. Hinc est enim quod Paulus Timotheum circumcidit, quod hostias in templo immolavit, quod cum Aquila & Priscilla caput Corinthi totondit, ad nihil videlicet utile, nisi ad scandalum vitandum Judæorum. Hinc quod eidem Paulo Jacobus ait: *Vides, frater, quot millia sunt in Judæis, qui crediderunt & omnes ii æmulatores sunt legis:* nec tamen hodie clarescente per mundum evangelio necesse est, imo nec licitum fidelibus vel circumcidi, vel hostias Deo victimarum offerre carnalium. Itaque Joannes secundum legis consuetudinem decimaquarta die mensis primi ad vesperam incipiebat celebrationem festi paschalis, nil curans utrum hæc sabbato, an alia qualibet feria proveniret. At vero Petrus cum Romæ prædicaret, memor quia dominus prima sabbati resurrexit a mortuis, ac mundo spem resurrectionis contulit, ita pascha faciendum intellexit, ut secundum consuetudinem ac præcepta legis, decimamquartam lunam primi mensis, æque sicut Joannes, orientem ad vesperam semper expectaret. Et hac exorta, si dominica dies (quæ tunc prima sabbati vocabatur) erat mane ventura, in ipsa vespera pascha dominicum celebrare incipiebat, quomodo & nos omnes hodie facere solemus. Sin autem dominica non proximo mane post lunam decimam quartam, sed decima sexta, aut decima septima, aut alia qualibet luna, usque ad vigesimam primam esset ventura, expectabat eam, & præcedente sabbato vespere sacrosancta paschæ solennia inchoabat. Sicque fiebat ut dominica paschæ dies, non nisi a decima quinta luna usque ad vigesimam primam servaretur. Neque hæc evangelica & apostolica traditio legem solvit, sed potius adimplet, in qua observandum pascha a decima quarta primi mensis ad vesperam, usque ad vigesimam primam lunam ejusdem mensis ad vesperam præceptum est, in quam observantiam imitandam omnes S. Joannis successores in Asia post obitum ejus, & omnis per orbem ecclesia conversa est: & hoc esse verum pascha, hoc solum fidelibus celebrandum, Nicæno concilio, non statutum noviter, sed confirmatum est, ut ecclesiastica docet historia. Unde constat vos Colmanne neque Joannis (ut autumatis) exempla sectari, neque Petri, cujus traditioni scientes contradicitis, neque legi, neque evangelio in observatione vestri paschæ congruere. Joannes enim ad legis Mosaicæ decreta tempus paschale custodiens, nil de prima sabbati curabat, quod vos non facitis, qui non nisi prima sabbati pascha celebratis. Petrus a decima quinta luna usque ad vicesimam primam diem paschæ dominicum celebrabat, quod vos non facitis, quia a decima quarta usque ad vicesimam lunam diem dominicum paschæ observatis, ita ut tertia decima luna ad vesperam sæpius pascha incipiatis, cujus neque lex ullam fecit mentionem, neque auctor ac dator evangelii dominus in ea, sed in quarta decima luna vel vetus pascha manducavit ad vesperam, vel novi testamenti sacramenta in commemorationem suæ passionis ecclesiæ celebranda tradidit. Itemque lunam vicesimam primam, quam lex maxime celebrandam commendavit, a celebratione vestri paschæ funditus eliminatis. Sicque, ut dixi, in celebratione summæ festivitatis, neque Joanni, neque Petro, neque legi, neque evangelio concordatis.

Act. 21.

Colmannus alio scitat

His contra Colmannus: Numquid, ait, Anatolius vir sanctus, & in præfata historia ecclesiastica multum laudatus, legi vel evangelio contraria sapuit, quia a quartadecima usque ad vicesimam pascha celebrandum scripsit? Numquid reverendissimum patrem nostrum Columbam, & successores ejus viros Deo dilectos, qui eodem modo pascha fecerunt, divinis paginis contraria sapuisse vel egisse credendum est? Cum plurimi fuerint in eis, quorum sanctitati cœlesti signa, & virtutum quæ fecerunt miracula testimonium præbuerunt, quos ut ipse sanctos esse non dubitans, semper eorum vitam, mores, & disciplinam sequi non desisto.

Vvilfridus eos excusat

At Vvilfridus: Constat, inquit, Anatolium virum sanctissimum, doctissimum, ac laude esse dignissimum, sed quid vobis cum illo, cum nec ejus decreta servetis? ille enim in pascha sua regulam utique veritatis sequens, circulum novemdecim annorum posuit, quem vos aut ignoratis, aut agnitum a tota Christi ecclesia custoditum, pro nihilo contemnitis. Ille sic in paschæ dominicum decimam quartam lunam computavit, ut hanc eadem ipsa die, more Ægyptiorum, decimam quintam lunam ad vesperam esse fateretur. Sic idem vicesimam diem dominico paschæ annotavit, ut hanc declinata eadem die esse vicesimam primam crederet. Cujus regulam distinctionis vos ignorasse probat,

ANNO CHRISTI 664

bat, quod aliquotiens pascha manifestissime ante plenilunium, id est, in tertia decima luna facitis. De patre autem vestro Columba & sequacibus ejus, quorum sanctitatem vos imitari, & regulem ac præcepta cœlestibus signis confirmata sequi perhibetis, possum respondere, quia multis in judicio dicentibus domino, quod in nomine ejus prophetaverint, & dæmonia ejecerint, & virtutes multas fecerint, responsurus sit dominus, quia nunquam eos noverit. Sed absit ut de patribus vestris hoc dicam, quia justius multo est de incognitis bonum credere, quam malum. Unde & illos Dei famulos ac Deo dilectos esse non nego, qui simplicitate rustica, sed intentione pia Deum dilexerunt. Neque illis multum obesse paschæ talem reor observantiam, quamdiu nullus advenerat qui eis instituti perfectioris decreta, quæ sequerentur, ostenderet. Quos utique credo, si qui tunc ad eos catholicus calculator adveniret, sic ejus monita fuisse secuturos, quomodo ea quæ noverant ac didicerant Dei mandata probantur fuisse secuti. Tu autem & socii tui si audita decreta sedis apostolicæ, imo universalis ecclesiæ, & hæc literis sacris confirmata sequi contemnitis, absque ulla dubietate peccatis. Etsi enim patres tui sancti fuerunt, numquid universalis quæ per orbem est Christi ecclesiæ horum est paucitas una de angulo extremæ insulæ præferenda? Et si sanctus erat, ac potens virtutibus ille Columba vester, imo & noster si Christi erat, unum præferri potuit beatissimo Apostolorum principi? cui dominus ait: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam, & tibi dabo claves regni cœlorum.* (Matth. 16.)

(Rex pro Anglis sententiam dicit.) Hæc perorante Vvilfrido dixit rex: Verene, Colmanne, hæc illi Petro dicta sunt a domino? Qui ait: Vere rex. At ille, Habetis, inquit, vos proferre aliquid tantæ potestatis vestro Columbæ datum? At ille ait: Nihil. Rursum autem rex: Si utrique vestrum, inquit, in hoc sine ulla controversia consentiunt, quod hæc principaliter Petro dicta, & ei claves regni cœlorum sunt datæ a domino. Res-

A ponderunt, Etiam, utrique. At ille ita conclusit: Et ego vobis dico, quia hic est ostiarius ille, cui ego contradicere nolo, sed inquantum novi, vel valeo, hujus cupio in omnibus obedire statutis, ne forte me adveniente ad fores regni cœlorum, non sit qui reseret, averso illo qui claves tenere probatur. Hæc dicente rege faverunt assidentes quique sive astantes majores una cum mediocribus, & abdicata minus perfecta institutione, ad ea quæ meliora cognoverant sese transferre festinabant.

(Colmanus spe frustratus Scotiam repetit.) Finitoque conflictu, ac soluta concione, Agilbertus domum rediit. Colmannus videns spretam suam doctrinam, sectamque esse despectam, assumptis his qui se sequi voluerint, id est, qui B pascha catholicum & tonsuram coronæ (nam & de hoc quæstio non minima erat) recipere nolebant, Scotiam regressus est, tractaturus cum suis quid de his facere deberet. Cedda relictis Scotorum vestigiis ad suam sedem rediit, utpote agnita observatione catholici pascha. Facta est autem hæc quæstio anno dominicæ incarnationis sexcentesimo sexagesimo quarto, qui fuit annus Osvvini regis vicesimus secundus: episcopatus autem Scotorum, quem gesserunt in provincia Anglorum, annus tricesimus. (Tempus synodi.)

ANNO CHRISTI 664

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Synodus Pharensis.*) Quia in hoc conventu non C omnes episcopi provinciales convocati fuerunt, sed tantum inter se contulerunt illi qui tunc aderant, imitatus sanctum Augustinum hujusmodi conventum propria magis voce collationem, quam synodum appellandam esse sentio. Tempus habitæ collationis describitur a Beda supra. (An concilium fuerit.)

b *De ritu celebrandi paschatis.*) Error Scotorum alius erat a Quartadecimanorum: non enim sentiebant præcise decimaquarta luna, sed die dominico pascha celebrandum esse. Discrepabant a catholicis, quod illo die dominico pascha peragerent, qui primus occurrebat a decima tertia luna usque ad vigesimam. Ex quo illud absurdum quandoque fiebat, ut si dominica dies incideret in lunam 14. ipsi cum Iudæis pascha celebrarent, quod evitassent, si una cum catholicis illo dominico die celebrassent pascha, qui primus a 14. luna ad vesperam usque ad 21. lunam occurrebat. Errarunt hac in re Scoti non ex contumacia, sed ex inscitia computi paschalis, ideoque hic error ipsis venialis, tunc cum nemo illos hac in re instruxisset. Porro cœptus est hujusmodi error anno domini 566. duravitque usque ad annum domini 716. Vi- D de Baron. anno 664. num. 5. (Quis fuerit error Scotorum de paschate.)

CONVENTUS COMPENDIENSIS

Pro consecratione Wilfridi Episcopi Eboracensis.

REM *narrat Beda lib. 3. cap. 28. Hist. Eccles.* Interea Rex Alelfrid misit Vvilfridum presbyterum ad Regem Galliarum, qui eum sibi suisque consecrari faceret episcopum. At ille misit illum ordinandum ad Agilbertum, de quo supra diximus, qui relicta Britannia Parisiacæ civitatis factus erat Episcopus; & consecratus est magno cum honore ab ipso, convenientibus plurimis Episcopis in vico regio, qui vocatur in Compendio. *Et Eddius in vita S. Vvilfridi cap. 12. ait*: Tale jam consilium bene Regibus complacuit, præparantes ei navem, & auxilia hominum, & pecuniæ multitudinem, E itaut valde honorifice ad Galliæ regionem perveniret; ibique statim Conventio magna facta est non minus, quam duodecim Episcoporum Catholicorum, e quibus unus erat Ægelberchtus Episcopus, qui eum propter fidem suam indicatam, gratanter & honorifice coram omni populo publice ordinaverunt, & in sella aurea sedentem more eorum sursum elevaverunt, portantes in manibus soli Episcopi intra Oratoria, nullo alio attingente, hymnosque & cantica in choro canentes. *Anno vero 665. hanc Vvilfridi consecrationem secutam docet Pagius ad an. Ch. 665. n. 16.*

CON-

ANNO CHRISTI 665 666.

CONSTANTINOPOLITANA CONCILIA

Duo Monothelitarum in causa S. Maximi abbatis, alterum anno 665. alterum 666. celebrata.

Apud Mansi Sup. tom. I pag. 48.

MArtino Romano Pontifice in exilium acto, exilisque gravitate oppresso, unum superaret orthodoxæ fidei in oriente propugnaculum S. Maximus, quem hæretici subvertere aggressi, suggesserunt Constantio imperatori ut judicium in eum constitueret. Ille sacra divali emissa episcopos invitavit ad concilium. Maximum ad judicium. Veniens igitur abbas cum sociis monachis coram sacellario causam suam defendere coactus fuit. Acta causæ hujus vulgata sunt a Baronio in Annalibus; dein a Sirmondo in collectaneis Anastasii Bibliothecarii Oper. Sirmondi tom. III. ex quo demum in Collectionem conciliorum Veneto-Labbeanam tom. VII. pag. 477. transierunt. Ea occasione concilium coivisse ex actis illis discimus. *Postera die quæ fuit dominica, concilio facto, hi qui erant ecclesiæ persuaserunt piissimo imperatori hoc eos amaro & inhumano exilio condemnandos & ab invicem dividendos. Sanctum quidem senem penes Byzobem castrum Thraciæ, discipulum ejus apud Perberim, &c.* Concilium hoc respexisse credo Macarium patriarcham Antiochenum Monothelitam in sua fidei confessione, quam imperatori & patribus concilii VI. exhibuit, legenda in actis ejusdem concilii. Agit in ea Macarius de hæresi, quam appellat Maximi, quam plurium imperatorum & episcoporum edictis profligatam asserit, tum addit: *Quos sequuta est, & ea quæ hic facta est per divalem jussionem piæ memoriæ patris vestri* (Constantis patris Constantini, ad quem se dirigit Macarius) *sancta congregatio*. En igitur concilium ex divali Constantis in Maximum coactum, id vero anno 665. coivit. Agentem in eo exilio Maximum convenit Theodosius Cæsareæ episcopus, tentandumque sanctum virum aggressus, eam cum illo disputationem instituit, quæ integra ex iisdem Anastasii collectaneis recitatur in collectione Veneto-Labbeana tom. VII. col. 485. Secundum hæc Maximus exilii locum mutare coactus Perberim adductus est. Sed nec ibi diu substitit, nam in additamento eidem collationi Maximi cum Theodosio annexo apud Combefisium in editione operum S. Maximi legitur. *Exinde adductis illis Constantinopolim adversum eos actione habita, &c.* Ex quibus verbis non obscure docemur, tertiam illam actionem seu judicium, non quidem Perberi, ut Pagius in critica ad A. 667. nescio qua adductus persuasione, censuit, sed Constantinopoli habitum fuisse. Judicium hoc in concilio ex episcopis collecto addito imperatori senatu institutum fuisse demonstrat, tum sententia ejusdem concilii in Maximum & socios dicta, qua illos anathemate damnat, quam sententiam integram dabimus; cum etiam verba Macarii in ea fidei expositione de qua supra. Agens enim Macarius de eodem Maximo, post verba illa superius recitata, addit. *Petrus quoque sanctissimus & universalis Patriarcha* (Constantinopolitanus) *& prædecessor meæ parvitatis, Macedonius beatæ memoriæ, & Vicarius* (alia versio *legatus*) *Alexandriæ Theodotus, præsentibus una cum eis & qui aderant episcopis & sacro senatu, quæ circa* (Græcus addit *eum*) *fuerant in scripto discretientes* (alia versio *scripta fuerant*) *hunc anathematizaverunt cum impiis ejus discipulis*. Profecto verba hæc & concilium denotant, & nonnisi de concilio hoc postremo accipienda sunt, cum plane congruant sententiæ ab eodem concilio prolatæ, quam mox integram dabimus. Nec cohærere possunt cum priori illo concilio; nec enim illud Maximum damnavit exilio, sed imperatori tantummodo persuasit, ut illum ageret extorrem: vicissim autem alterum hoc concilium sententiam exilii in Maximum & socios dixit. Quibus constitutis, quinam episcopi concilio illi interfuerint, statim apparent. Annus etiam rei gestæ in aperto est, cum Petrus qui concilio præfuit, anno 656. decesserit ex calculo Pagii ad A. 656. V. eodemque anno 656. septembri mense Maximus cum Theodosio disputaverit; quæ sane disputatio concilium hoc præcessit. Ex quo demum resultat, labente anno 656. patres illos convenisse. Supereſt nunc ut ejusdem concilii acta, qualia extant, demus ex edito a P. Combefis ordinis Prædicatorum inter opera S. Maximi, quæ sane acta in Collectione Veneto-Labbeana aliisque desiderantur.

FRAGMENTUM ACTORUM CONCILII II CONSTANTINOPOLITANI MONOTHELITARUM.

In causa S. Maximi & sociorum anno 656. celebrati.

EXinde adductis illis Constantinopolim, adversumque eos actione habita, ac cum anathematizassent essentque execrati S. Maximum, ejusque discipulum beatum Anastasium, nec non sanctissimum Papam Martinum, sanctumque Sophronium patriarcham Jerosolymitanum, ac omnes Orthodoxos, quotquot denique ejusdem ac illi sententiæ essent; alterum quoque beatum Anastasium adduxerunt, iisdemque in eum diris ac contumeliis usi, tradiderunt judicibus, ita dicentes. Sane igitur, tu Anastasi, pullum populi universi maledictionis dirarumque, indutus amictum, canonica liberatus auditione, eaque extrusus, ad eam, quam delegisti deveharis gehennæ stationem ac sedem; qui nobiscum est, parique consilio cuncta moderatur, prænobili sacroque senatu, statim a nobis judicium arrepturo, ac quæ civilibus constituta legibus sunt, prout visum illi fuerit, justa in te animadversione facturo, ob tantas tuas illas blasphemias rebellisque animi molitiones. Adversus hæc enim sententiam tulit præ-

præsens synodus: cumque illa omnipotentis Christi veri Dei nostri ope, quæ par erat, adversum vos Maxime, Anastasi, Anastasique decreto sanxerit, sitque reliquum ad ea, quæ a vobis impie dicta gestaque sunt, ut severioribus legum pœnis subjiciamini, (quamquam idcirco quod nulla ejusmodi pœna suppetit, quæ delictis vestris, ac blasphemiis condigna videri possit, justo vos judici, qui majora sit inflicturus, permittimus) in præsenti sæculo, ceu in lucri partem, vitæ vobis usura concessa, hacque ipsa lenitate tantisper vacuata, accurata legum disciplina ac districtione sancimus, ut statim assumptis, qui nobis præsto sunt, Clarissimus Præfectus, in suum amplissimi dominatus prætorium, Maximo ac utrique Anasta- A sio, eorum flagris dorsa cædat, vestræque Maximi, amborumque Anastasiorum procacitatis organum (vestram scilicet blasphemam linguam) ab imo intus abscindat; tumque etiam, quæ blasphemæ vestræ rationi mentique ministravit, dexteram ferro auferat: ac ubi sic execrandis membris mutilos pariter circumducens, Urbis Augustæ regiones duodecim totas lustraverit, sempiterno exilio, jugique præterea custodiæ tradat: ut deinceps, ac quandiu vita superstes erit, blasphemiæ plenos errores vestros lugeatis, versa scilicet in vestra capita, quam in nos maledictionem dirasque excogitastis. Tulit itaque præfectus aliisque excruciatis tormentis, membra amputavit: totaque urbe propudiosa circumductione traducens, Lazicem relegavit.

ANNO CHRISTI 666.

CONCILIUM [a] EMERITENSE.

ANNO CHRISTI 666.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Epistola de fidei institutione, ejusque ordine.*
II. *De vespertini officii servando ordine.*
III. *Quid sit observandum tempore quo rex in exercitu progreditur, pro regis, gentis, aut patriæ statu atque s lute.*
IV. *Qualiter metropolitanus suis confinitimis, aut confinitimi metropolitano suo placitum faciant.*
V. *Ut episcopus ad suam personam, ad concilium non diaconum, sed aut archipresbyterum, aut presbyterum dirigat.*
VI. *Qualiter episcopus admonitione accepta ad metropolitanum suum veniat.*
VII. *Qualiter secundum priorum canonum instituta concilium fiat.* C
VIII. *Quid ordinatum maneat de episcopis qui inter se de parochiis * intentionem habent.* (* contentionem)
IX. *Quid presbyter observare debeat, qui presbyteris jubetur dare sanctum chrismà.*
X. *Ut omnis episcopus infra hanc provinciam constitutus archipresbyterum, archidiaconum, & * primiclerum in ecclesia sua habeat.* (* primicerium)
XI. *Ut omnis presbyter, abbas, vel diaconus episcopo suo humilitatem teneat; & reverentiam summam.*
XII. *Ut episcopus, qui illi placiti fuerint de parochia sua, presbyteros, atque diacones cathedrales sibi faciat.*
XIII. *Ut episcopus quem viderit de clericis suis ad bonum profectum tendere; honorandi & * magnificandi de rebus ecclesiæ licentiam habeat.* (* munificandi) D
XIV. *De pecunia quæ in ecclesia Dei offertur fideliter colligenda, & fideliter dividenda.*
XV. *Ut episcopi atque presbyteri pro gravibus causis (quod legum damnant sententiæ) sine judicis examine familiam ecclesiæ non debeant extirpare.*
XVI. *Ut episcopo non liceat tertiam de parochitanis ecclesiis tollere; sed quæ instituta sunt debeat observare.*
XVII. *Ut post mortem episcopi nulli subjectorum liceat de eo quidquam detrahere.*
XVIII. *Ut parochitani presbyteri, juxta ut posse habuerint, de familia ecclesiæ suæ clericos sibi faciant & habeant.* E
XIX. *Ut presbyter, qui plures ecclesias habuerit commissas, pro singulis dominicis diebus, in singulis sacrificium Deo offerre intendat.*
XX. *Qualiter libertos episcopi faciant, vel qua-* B *liter liberti a patrocinio ecclesiæ nunquam discedant*
XXI. *Qualiter stabilitum maneat, quod episcopus in amicis suis, servis, aut libertis, de re ecclesiæ suæ donare voluerit.*
XXII. *Qualiter excommunicari oporteat qui canonis non custodierit sententiam.*
XXIII. *Confirmatio hujus concilii.*

PRÆFATIO.

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, & Spiritus sancti. Synodus quæ gesta est in provincia Lusitaniæ, apud [a] *urbem Emeritensem, quæ caput ejus dignoscitur esse, duodecim episcopis in unum collectis, die* VIII. *Iduum Novembris,* [b] *anno* XVIII. *serenissimi & piissimi Reccesvinthi regis, æra* DCCIV.

CONGREGATIS nobis omnibus provinciæ Lusitaniæ episcopis, in nomine domini, residentibus in * Jerusalem ecclesia, quæ in Emeritensi urbe, (quæ caput hujus provinciæ noscitur esse, & sub principali nomine manet dedicata) juxta ordinem priorum canonum nostrorum, cum Dei juvamine cœptum est initium. Primum (ut mos est) debitas laudes persolvimus omnipotenti Deo, cujus munere adunati sumus, & dono: deinde serenissimo atque clementissimo principi nostro, & domino gratiarum actiones impendimus regi Reccesvintho; * optantes divinam misericordiam, ut qui ei tribuit regni potestatem, concedat & vitæ felicitatem, cum pacis quiete; sicque eum de suis hostibus reddat victorem, ut suorum inimicorum colla ditioni ejus subdat, gratia favente *; quatenus & præsentem vitam quietus possideat per tempora longa, & post multa annorum curricula beatitudinis gaudia obtineat, per sæcula nunquam finienda. Et quoniam de sæcularibus sancta illi manet cura, & ecclesiastica per divinam gratiam recte disponit mente intenta, sit illi opitulatrix ineffabilis omnipotentis Dei gratia, quæ se quærentibus manet propinqua. (* sanctæ) (* orantes) (* divina)

CAPITULA.

I.

Juxta priorum patrum regulam, * quæ sancte nobis est tradita, cujus institutione (* fidei)

[a] Edidit Loaisa e duobus MSS. Toletanis & alio Lucensi. Harduinus contulit cum apographo ad eum misso

ANNO CHRISTI 666.

ne profectum fidei habet sancta Dei ecclesia catholica, * quamlibet permultis conciliis maneat memorata, oportet tamen a nobis non eam esse prætermittendam: hæc enim est prima concilii via; & nisi digne fuerit adstructa, perveniendi ad * aliud ratio est incongrua. Nos ergo quia certos fatemur in fide, & perpetim hanc profitemur ore, dignum est in hoc sancto concilio credulitatem nostram exponere.

(* quantum libet per multa concilia) (* illud)

Credimus in unum Deum Patrem, omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium conditorem: & in unum dominum nostrum Jesum Christum filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia sæcula: Deum ex Deo: lumen ex lumine: Deum verum ex Deo vero: natum, non factum: homousion Patri, hoc est, ejusdem cum patre substantiæ: per quem omnia facta sunt, quæ in cœlo, & quæ in terra: qui propter nos, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto, & Maria virgine: homo factus: passus sub Pontio Pilato: sepultus: tertia die resurrexit: ascendit in cœlos: sedet ad dexteram Patris: iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum dominum & * vivificatorem, ex Patre & Filio procedentem; cum Patre & Filio adorandum, & glorificandum: qui locutus est per prophetas. In unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum. Expectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen. Hæc est fides nostra, & hæc credulitas sancta: hanc quisquis digne tenet, judicii tempore remunerationem condignam accipiet: qui ab ea discesserit, & in hac fide esse noluerit, cum diabolo pœnas * æternas luet. Oremus ergo omnipotentem Deum, ut hæc credulitas sincera, divina nobis conferat beneficia, ejusque pietas sancta præsenti in sæculo cuncta nobis dimittat peccata: & cum venerit judicare vivos & mortuos, ad dexteram suam nos justificandos statuat. Si quis non crediderit, aut confessus fuerit Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unum esse in Trinitate, * anathema sit.

(* symbolum Constantinopolitanum in III. Toletano & aliis conciliis positum.) (* vivificantem) (* æterni supplicii) (* Deum)

II.

Sicut in fide sancta nostra est unanimitas, ita pro sancto Dei officio debet esse intentio summa. Oportet igitur, ut sicut in aliis ecclesiis [c] vespertino tempore, post lumen oblatum, prius dicitur vespertinum, [d] quam * sonum in diebus festis, ita & a nobis custodiatur in ecclesiis nostris. Si quis hunc ordinem minime custodierit in sua ecclesia, cunctosque ad se pertinentes non instruxerit, ut bonum hujus operis agant; dum tale ad metropolitani pervenerit aures, & fuerit res convicta, excommunicationis se noverit feriri sententia.

ANNO CHRISTI 666

III.

Quantum cum Dei juvamine ratio competit, ut rectitudinis regula ponatur in ecclesiastico ordine, tantum necessarium est ea excogitare & ordinare, quæ clementissimo domino nostro Reccesvintho regi, fideliumque suorum genti, aut patriæ debeant prosperitatem afferre. Ob hoc ergo instituit hoc sanctum concilium, ut quandocumque eum causa * ingredi fecerit contra suos hostes, unusquisque nostrum in ecclesia sua hunc teneat ordinem; ita ut omnibus diebus [e] per bonam dispositionem sacrificium omnipotenti Deo, pro ejus suorumque fidelium atque exercitus sui salute offeratur, & divinæ virtutis auxilium impetretur, * ut salus cunctis a domino tribuatur, ut * victoria illi ab omnipotenti Deo [u] concedatur. Tamdiu hic ordo tenendus est, quamdiu cum divino juvamine ad suam redeat sedem. Quisquis hujus institutionis modum implere distulerit, sciat se a suo metropolitano esse excommunicatum.

(* progredi) (* unde) (* & tribuatur)

IV.

Postquam fidei nostræ credulitas est manifesta, illa inserenda curavimus, quæ rectitudinem faciant in ecclesia sancta. Cœtus ergo nostræ unanimitatis hoc inserendum esse curavit, ut tempore quo metropolitanus in ecclesia Dei fuerit ordinatus episcopus, [f] placitum in nomine suorum comprovincialium episcoporum faciat; ut caste, sobrie, recteque * vivat. Similiter, & quando confinitimi episcopi in ecclesiis quibus præesse potuerint fuerint ordinati, placitum faciant in nomine episcopi sui metropolitani, ut caste, recte, & sobrie vivant. Quod si juxta canonicam sententiam, per voluntatem metropolitani, atque informationis ejus epistolam, per regiam jussionem ab alio metropolitano aliqui fuerint ordinati; tempore quo ad metropolitanum suum post suam venerint ordinationem, tale placitum non differant facere. Quod si distulerint, tamdiu quisquis ille excommunicatum esse se noverit, quamdiu impleat ordinem bonæ institutionis.

(* vivant)

V.

Juxta canonicum ordinem, tempore quo concilium [g] per metropolitani voluntatem & regiam jussionem electum fuerit agere, omnes confinitimos episcopos in unum oportet adesse; nec pro tali re qualibet causa opponi debet ad excusatio-

ANNO CHRISTI 666.

tionem. Quod si contigerit aliquem de fratribus [h] retineri ab infirmitate, qualiter non possit venire, aut per regiam jussionem injunctum * acceperit aliquid agere, ut sit per quod non possit concilio interesse; quidquid tale acciderit, metropolitano suo fideliter intimet cuncta per suam epistolam manu sua subscriptam, ut postmodum quæratur, anne excusationem faciat aliquam. Ad suam tamen personam non aliter nisi aut si archipresbyterum suum diriget, aut, si archipresbytero impossibilitas fuerit, presbyterum utilem, cujus dignitas cum prudentia pateat, a tergo episcoporum inter presbyteros sedere, & quæque in eo concilio fuerint acta scire, & subscribere. Injustum enim hoc accipit cœtus noster, ut quisquam episcoporum [i] diaconum ad suam personam dirigat. Hic enim quia presbyteris junior esse videtur, sedere cum episcopis in concilio nulla ratione permittitur. Quemcumque ergo ex presbyteris dirigere elegerit, instructum per informationem dirigat, ut ratio poscit; atque cum eo mandatarium suum, juxta legis ordinem munitum: ut si a quolibet contra eumdem episcopum in concilio fuerit suggestum, ab eo quem * dixerit, qui petit accipiat responsum; & justitia quæ fuerit ordinata nullam postmodum dilationem habeat.

* habuerit

* direxit.

VI.

Deo credimus esse placitum, quando pro bono opere dignam in ecclesia sancta imponimus regulam. Ideoque placuit fraternitati nostræ, ut sicut primatus reverentiæ metropolitano episcopo jubetur impendi per synodicam regulam, ita & a comprovincialibus suis serventur hæc monita. * Communi deliberatione censemus, & sententiæ hujus ordinem servandum instituimus; ut dum quisquam comprovincialis episcopus metropolitani sui admonitionem acceperit [k] pro diebus festis nativitatis domini & paschæ cum eo peragendis, veniendi ad eum nullam faciat excusationem. Quod si contigerit eum ab ægritudine esse detentum, vel per nimiam intemperantiam aerum non habere qualiter ad præsentiam ejus possit venire, epistolam manu sua subscriptam dirigere debebit, in qua hujus rei verissime causam notescat. Quod si sanus, qui admonitionem acceperit, fuerit, & venire distulerit, absque excommunicatione dimittendus non erit.

* In qq. cc. abest nota distinctionis

Sic statutum est conc. Tolet. XIII. cap. 8.

VII.

Decretum est de priscis canonibus, [l] semel in anno fieri concilium, ubi elegerit metropolitanus episcopus: atque in ea sancta regula manet ordinatum, ut comprovinciales episcopi, dum a suo metropolitano fuerint admoniti, præsentes esse debeant ad locum temporis debiti: quæ res non extra regiam agitur voluntatem. Sunt nonnulli qui pro hoc admonitionem sui metropolitani, & regiam jussionem accipiunt, & minime implent quæ jubentur: hos priscorum canonum sententiæ excommunicatos esse jubent usque ad tempus superventuri concilii: & quamvis excommunicationis damno feriantur, nihil tale in his impenditur quod debeant metuere. Placuit huic sanctæ synodo, ut quisquis ille episcopus ad concilium venire distulerit admonitus, illic excommunicationis agat tempus, ubi cum his, qui præsentes fuerint, elegerit metropolitanus. Cella vero & res ad eum pertinentes, quousque ille sub pœnitentia fuerit, instantia & solicitudine regantur metropolitani: quia ideo est hoc electum, ut discat sub pœnitentia quod implere noluit voluntate recta. Dum ergo ad suam redierit cellam, rem in statu inveniat, quæ ecclesiæ suæ est debita.

Vide epistolam Innocentii tertii, de pœna hujus canonis.

VIII.

Omnibus * pene cognitum manet, quomodo divina gratia, quæ cor serenissimi atque clementissimi domini nostri & principis Reccesvinthi regis in manu tenet, & ubi vult illud vertet, suggerente sanctæ memoriæ sanctissimo [m] viro Orontio episcopo, animum ejus ad pietatem moverit, ut terminos hujus provinciæ Lusitaniæ cum suis episcopis, eorumque parochiis, juxta priorum canonum sententias, ad nomen provinciæ, & metropolitanam hanc sedem reduceret & restauraret. His ergo, juxta eamdem regulam, decreto synodico, judicii formula, & suæ clementiæ confirmatione ad hanc metropolim reductis; dum miserante domino, principis jussu in unum ad sanctum convenissemus concilium, unus de his Selva nomine, sanctæ * Igeditanæ ecclesiæ episcopus, interpellavit sanctam synodum, eo quod Justus Salmanticensis ecclesiæ episcopus debitam illi teneret diœcesim: hoc enim etiam adjiciens, ut de eo, id unde ad Gallœciæ metropolim diœcesi suæ fuerat possessum, ille reciperet, quamvis longa post tempora, quæ parochiæ suæ fuerant debita. Sed quia antiquorum canonum sunt instituta, ut si * una provincia * quisquis episcopus de alterius diœcesi partem aliquam per triginta annos possederit, quietus teneat; justum perspeximus, ut quia nec ille triginta annos adhuc habet, quo ad hujus provinciæ metropolim reductus est; & ille quod per longo tempore non possedit *, & triginta adhuc non sunt in hoc illi impleti anni,

* bene

* Edigitanæ

De tricennali possessione dictum est supra Conc. Hisp. II. cap. 3.

* forte. in una

* quisque

* recepit

ANNO CHRISTI 666.

anni; ficut ille ad debitam diœcefem rediit, ita & hic, qui pulfat diœcefim fibi debitam, ordinante metropolitano cum fuis fratribus, per fuum faionem recipiat: ita tamen ut de præfentia metropolitani infpectores dirigantur, qui per evidentia figna diœcefes ipfas confpiciant, & unufquifque, quod illi debitum eft accipiat & habeat. Pacta vero, quæ juxta canonicam regulam inter epifcopos pacificam deliberationem juftiffime fuerint facta, in omnibus placet effe fervanda. Omnibus vero epifcopis id * inftituitur effe fervandum, ut parochiam fuam bene cuftodiant, nec a quolibet fratre eam ufurpari permittant. Quibus fi tricennalis numerus per voluntatem, aut negligentiam occurrerit, nullo modo reddenda erit.

(Margin: Infpectores viri conc. Hifp. II. cap. 2. — * Inftitutum.)

IX.

Conveniens in omnibus nobis hæc manet fententia, quæ * digne cuftodiatur in noftra provincia. Placuit ut quifquis ab epifcopo fanctum in poteftate, presbyteris ad diftribuendum tempore opportuno, acceperit chrifma, nihil ab eis beneficii caufa tollere aut petere præfumat. Similiter presbyteri, qui fanctum Dei baptifma infantibus tradunt, nihil pro tali gratia a parentibus eorum auferre præfumant. Quod fi quis aliquid offerat per bonam voluntatem, * accipiat grate: nihil tamen (ut diximus) auferatur quacumque occafione. Si quis fententiæ hujus ordinem non cuftodierit, eumque tranfgredi præfumpferit, tribus menfibus fub pœnitentia excommunicatus manebit.

(Margin: * deinde. — Conc. Bracar. II c. 4 ubi idipfum ex patrum decretis oftendimus Conc. Tol XI. cap 8. — * accipiatur.)

X.

Communi deliberatione fancimus, ut omnes nos epifcopi, infra noftram provinciam conftituti, in cathedralibus noftris ecclefiis, finguli noftrum [n] archipresbyterum, archidiaconum, & * primiclerum habere debeamus. Sanctus quippe eft ordo, & a nobis per omnia obfervandus; ideoque placuit huic magnæ fynodo, ut quicumque ad hoc officium pervenerit, humilitatem pontifici fuo & reverentiam præbeat; ne quolibet modo fuperbiæ faftum quilibet ex his incurrat; fed in ordine, quo quifque fuerit conftitutus, benigne perfiftat, & fui dignitatem officii per omnia teneat. Si quis ex his fui gradus ordinem non cuftodierit, & quæ illi pro tali officio a fuo epifcopo imperata fuerint adimplere diftulerit, prout caufa patuerit, excommunicationis damno multandum fe noverit.

(Margin: * primicerium.)

XI.

Pervenit ad cœtum hujus fancti concilii Presbyteros, abbates & diaconos

A epifcopo fuo inobedientes effe *; atque intromiffum eft, ut dum quilibet ex presbyteris, aut abbatibus ecclefiarum fuarum a decedentibus epifcopis habeant abfolutionem, epifcopo fuo dignam obedientiam juftamque reverentiam non exhibeant, & quibus conceffa eft per canonicam fententiam vifitandi * fua parochia, his potius infertur injuria, & movetur calumnia. Proinde placuit huic fancto concilio, ut tam a presbyteris, quam ab abbatibus, five etiam a diaconibus, epifcopo honor debitus impendatur: ut a nullo

B contumeliam pati videatur, & quandocumque contigerit eum, juxta canonicam fententiam, vifitare fuam parochiam; & digne eum fufcipiant, &, prout habuerint, aut ratio permiferit, illi præparent quæ fuerint neceffaria. Id ergo per omnia fervandum inftituimus, ut nulli presbytero, vel diacono fine voluntate epifcopi fui licentia fit [o] fæculares peragere caufas, aut injunctiones expedire publicas. Si quis hujus ordinem capituli tranfcendere voluerit, excommunicationis fententia feriendum

C fe noverit.

(Margin: * ad id quod i. eft, ut: — Ius vifitandi epifcopis competit; de qua re diximus fupra Conc. Tolet. IV. cap. 36. — * fort. fuam parochiam.)

XII.

Si priorum canonum fententia hunc recte tenet ordinem, ut epifcopus ab alio epifcopo, fi indigentiam habuerit, clericum ad ordinandum petat, & accipiat; cur qui in diœcefi fua habet eos, quos pro Dei officio, & fuo juvamine dignos repererit, ad fuam principalem ecclefiam non perducat & habeat? Pro hujus rei caufa hoc elegit unanimitas noftra, ut omnes epifcopos provinciæ no-

D ftræ, fi voluerint, de parochianis presbyteris, atque diaconibus, cathedralem fibi in principali ecclefia facere, maneat per omnia licentia. Hi tamen qui fuerint traducti, humilitatem dignam epifcopo fuo teneant; & eo honore & reverentia habeantur, & venerentur in cathedrali ecclefia, ficut hi quos conftat fuiffe ordinatos in ea. Et quamvis ab epifcopo fuo ftipendii caufa per bonam obedientiam aliquid accipiant, ab ecclefiis tamen, in quibus prius confecrati funt, vel a rebus earum extranei non

E maneant; fed pontificali electione, presbyteri ipfius ordinatione, presbyter alius inftituatur, qui fanctum officium peragat, & difcretione prioris presbyteri victum & veftitum rationabiliter illi * miniftretur, ut non egeat: aut fi quæfierit qui ordinatur, ftipendium a fuo presbytero accipiat, quantum dignitas officii eum habere expetat. Clericis vero, vel quos ad ferviendum ei dederit, per difcretionis modum quæ neceffaria funt miniftret. Si quis fententiæ hujus ordinem

(Margin: * miniftret.)

ANNO CHRISTI 666.

nem implere distulerit, prout ratio permiserit, excommunicandum se esse noverit.

XIII.

In ecclesia Dei sancta congregatio clericorum fit non modica: & sunt aliqui, quorum intentio non pauca est in sancto Dei officio, atque multi quos segnitudinis fastus minime perducit ad bonum profectum. Ob hoc ergo sancto huic placuit concilio, ut quemcunque episcopus ad bonum profectum viderit crescere, per bonam intentionem venerandi, amandi, & honorandi, atque de rebus ecclesiæ, quod voluerit, illi largiendi habeat potestatem: hæc enim causa & majoribus majorem præstat gratiam, & minores excitat, ut ad melius tendant. Quidquid ergo bonis largitur per gratiam, ita in jus habeant, ut & remedium ex hoc sentiant, & rem Deo dicatam ad augmentum perducant. Quod si id quod acceperint per suam tepiditatem ad profectum minime perduxerint, aut detrimentum patuerit; episcopus habeat licentiam, sine ullo præjudicio, in jure ecclesiæ revocare rem propriam.

XIV.

In sancta Dei ecclesia p diebus festis pro consuetudine & mercede communicationis tempore a fidelibus pecuniam novimus poni: pro hoc placuit sancto concilio hanc rectitudinis ponere regulam, ut quia omni clero communis labor manet in officio sancto, omnibus juxta meritum ex hoc rependatur vicissitudo. Statuimus in nostris ecclesiis vel civitatibus hoc esse servandum, ut quidquid pecuniæ a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conservatum, & fideliter episcopo præsentetur; qualiter exinde tres partes fiant æquales, unam episcopus habeat, & alteram presbyteri, & diacones inibi deservientes consequantur, & inter se, ut dignitas & ordo poposcerit, dividant: tertia vero subdiaconibus & clericis tribuatur: ut a primiclero, juxta quod in officio eos præscit esse intentos, ita singulis dispensetur. Similis forma & de parochitanis presbyteris in ecclesiis illis a Deo creditis erit servanda.

XV.

Si regalis pietas pro salute omnium suarum legum dignata est ponere decreta cur religio sancta per sancti concilii ordinem non habeat instituta, quæ omnino debent esse cavenda? Ideoque placuit huic sancto concilio, ut omnis potestas episcopalis modum suæ ponat iræ; nec pro quolibet excessu cuilibet ex familia ecclesiæ aliquod corporis membrorum sua

A ordinatione præsumat extirpare, aut auferre. Quod si talis emerserit culpa, advocato judice civitatis, ad examen ejus deducatur quod factum fuisse asseritur. Et quia omnino justum est, ut pontifex sævissimam non impendat vindictam; quidquid coram judice verbis patuerit, per disciplinæ severitatem absque turpi decalvatione maneat emendatum, & ab episcopo suo, aut donatus fidelibus suis maneat, qui malum aliquid, quod leges graviter damnant, admisit; aut * abiendi * eum episcopus, si voluerit, licen- B tiam habebit. Similiter & quia comperimus aliquos presbyteros ægritudine accedente familiæ ecclesiæ suæ crimen imponere, dicentes ex ea homines aliquos maleficium sibi fecisse, eosque sua potestate torquere, & per multam impietatem detrimentare, & hoc emendari placuit per rectitudinem hujus sententiæ. Instituentes igitur * decernimus, ut si presbyter talia pati se dixerit, ad aures hoc sui perducat episcopi; ipse autem datis bonis hominibus ex latere suo, judicem hoc jubeat quærere; & si sceleris C hujus causa fuerit inventa, ad cognitionem episcopi hoc reducant; & processa ex ore ejus sententia, ita malum extirpatum maneat, ne hoc quisquam alius facere præsumat. Si quis sententiæ hujus ordinem non observaverit, excommunicationis sententia feriendus erit, & a clero abjiciendus.

* fort. abigendi abjiciendi

* decrevimus

XVI.

Bene disposuit divina gratia, quidquid unaquæque ecclesia a fidelibus collatum est, habeat. Priscis quippe canonibus * erat decretum, ut episcopus de parochi- D tanis ecclesiis tertiam sequeretur, cui sua plenissime q sufficere possunt. Placuit huic sancto concilio, ut nullus provinciæ Lusitaniæ episcopus sententiæ hujus terminum excedat, nec a qualibet parochitana ecclesia tertiam auferre præsumat: sed quidquid exinde consequi poterat, totum in reparationem ipsarum basilicarum proficiat. Omnes vero supradicti presbyteri, qui virtutem habuerint, episcopo suo placitum faciant, ut reparare ecclesias sibi commissas intendant. E Quod si facere distulerint, ab episcopo suo districti, ecclesias sibi creditas (ut ratio permittit) digne reparent; Ecclesiæ tamen, quæ mundiales res nullas habent, solicitudine, intentione, & dispositione episcopali (ut ratio permiserit) habeant reparationem.

* Gra. II. q. * Priscis quidem

XVII.

Quia per divinam gratiam in sancta Dei ecclesia episcopalis ordinatur Potestas, dignum est, ut sicut honore & bonitate summus habetur in vita, ita post mor-

ANNO CHRISTI 666.

mortem detractio de eo sit nulla. Hujus rei causa hanc sententiam protulit, & per omnia jubet esse firmam congregatio nostra. Instituentes igitur decernimus, ut nullus subjectus decedentem detrahat episcopum, nullus de eo deroget, nec malum quidquam loquatur. Si quis talia deinceps facere præsumpserit; si presbyter fuerit, tribus mensibus ab episcopo suo sub pœnitentia * religatus maneat; si diaconus, quinque; si subdiaconus, aut clericus, vel quilibet religiosus de majori gradu, (quia constat ex his jam aliquos per bonam actionem esse venerandos) novem; si minimi fuerint, qui levi corde sint, minimæque adhuc personæ, quinquagenis flagellis jussione feriantur episcopi: quod si laicus, quamvis ingenuus, in domo ecclesiæ tamen nutritus, & ab ecclesiæ rebus, dignitatis gratia præditus, juxta quod dignitas ejus exegerit; pro tali excessu excommunicationis sententia feriendus erit: si vero de familia ecclesiæ fuerit quisque, (quia & in his discretionis * est gradus) si major fuerit, qui dignitate polleat, sex mensibus ab episcopo suo excommunicatus maneat: inferior tamen aut minima persona, disciplinam mereatur, juxta quod episcopi sui processerit sententia. Dignum est enim, ut cui in vita honor fuit impensus, post mortem detractionis subtrahatur stimulus.

* relegatus

* adhibendus

XVIII.

Quidquid unanimiter digne disponitur in sancta Dei ecclesia, necessarium est ut a parochitanis presbyteris custoditum maneat. Sunt enim nonnulli, qui ecclesiarum suarum res ad plenitudinem habent, & solicitudo illis nonnulla est habendi clericos, cum quibus omnipotenti Deo laudum debita persolvant officia. Proinde instituit hæc sancta synodus, ut omnes parochitani presbyteri, juxta ut in rebus sibi a Deo creditis sentiunt habere virtutem, de ecclesiæ suæ familia clericos sibi faciant: quos per bonam voluntatem ita nutriant, ut & officium sanctum digne peragant, & ad servitium suum aptos eos habeant. Hi etiam victum & vestitum dispensatione presbyteri merebuntur, & domino & presbytero suo, atque utilitati ecclesiæ fideles esse * debent. Quod si inutiles apparuerint, ut culpa patuerit, * correptione disciplinæ feriantur. Si quis presbyterorum hanc sententiam minime custodierit, & non adimpleverit, ab episcopo suo corrigatur: ut plenissime custodiat, quod digne jubetur.

Vide decretum Conc. Tol. IX. cap. 11.

* debebunt

* correctione

XIX.

In parochiis multæ sunt ecclesiæ constitutæ, quæ a fidelibus factæ, aut paucum, aut nihil de rebus videntur habere. Sacerdotali ergo decreto presbytero uni plures extant commissæ, unde cavendum est ne occurrente paupertate, ordo ibidem non impleatur Missæ. Proinde salubri deliberatione censemus, ut pro singulis quibusque ecclesiis, in quibus presbyter jussus fuerit per sui episcopi ordinationem præesse, * pro singulis diebus dominicis sacrificium Deo procuret offerre; & [r] eorum nomina a quibus eas ecclesias constat esse constructas, vel qui aliquid his sanctis ecclesiis videntur aut visi sunt contulisse, si viventes in corpore sunt ante altare recitentur tempore missæ, quod si ab hac decesserunt aut discesserint luce, nomina eorum cum defunctis fidelibus recitentur suo in ordine. Si quis hanc institutionem presbyter implere neglexerit, dum talis causa per quemlibet ad aures sui episcopi pervenerit, presbyter ille excommunicationis sententia feriendus erit.

Vide concil. Tol. XVI. cap. 5.

* per singulos dies dominicos.

XX.

In priorum canonum ordine institutum manet qualiter episcopi de familia ecclesiæ [t] libertos debeant facere. Multi etenim sacerdotes, prout illis concessit divina gratia, habent unde canonicum ordinem impleant, & sic libertos faciant: & sunt multi, qui nihil habentes, ad hanc gratiam veniunt, & sic libertos facere præsumunt. Tales enim libertos regula canonica esse non jubet stabilitos. Contingere etenim solet, ut postquam manumissor eorum ab hac discesserit luce, talis occurrat successor, qui aut ecclesiæ familiam minime quærat, aut per bonam voluntatem, vel negligentiam, hi, a quo nihil ecclesiæ * offerente liberi facti sunt, longo pro tempore libertos se esse defendant, atque eas libertates ita abscondunt, ut pro hoc quærenti episcopo laborem faciant. Talium si sit voluntas, licentia conceditur nulla: quia non potuerunt, neque a servitio ecclesiæ unquam discedunt, & pro his rebus in libertate permanere non poterunt. Sanctorum canonum non abjicienda sunt instituta: atque his quæ implenda esse oportet addimus nova. Placuit huic sanctæ synodo, ut quisquis digne juxta canonicam regulam libertus fuerit factus, in libertate maneat, & a patrocinio ecclesiæ ipse aut posteritas ejus nunquam discedat. Quisquis vero non ut ordo canonicus poscit libertus fuerit factus, quamvis prolixitas temporis in scripturæ suæ textu inveniatur, qui a servitio ecclesiæ nunquam visus est abscessisse, & canonica sententia rescindi jubet talem libertatem, ut ille & posteritas ejus omnis in servitio maneant sanctæ ecclesiæ,

* Forte offerentes, ut in ita Hard

ANNO CHRISTI 656.

siæ, cui debiti manent per veram originem. Illos vero per omnia stabilitos in libertate esse instituimus, qui ab his episcopis liberi sunt, vel fuerint facti, qui de suo bona plurima sanctæ ecclesiæ, in qua præsident, per suæ scripturæ textum cognoscuntur contulisse. Et hi quamlibet jubeantur esse stabiles, nullo modo rescindendi sunt a patrocinio sanctæ ecclesiæ. Quod si contigerit eos, eorumque filios personis ingenuis esse conjunctos, & quandoque eorum posteritas patrocinium ecclesiæ voluerit despicere, ex cujus familia per veram originem constat eos genitos esse; si ex his libertis trahunt originem, qui juxta canonicam sententiam jubentur esse stabiles, & dignitatis suæ nomen teneant, & ecclesiæ patrocinium nunquam amittant. Certe si ex his inventi fuerint originem trahere, quos canonicæ regulæ non jubent libertos esse, quamlibet post longa tempora, dummodo origine firmata, reducendi tamen sunt ad sanctæ ecclesiæ, cui pertinent, jura. Liberti tamen ex familia ecclesiæ facti, & posteritas quæ ex his est procreata; si libertatem suam, vel parentum suorum inventi fuerint celasse, aut abscondere, & tempore quo ab episcopo fuerint admoniti, eam præsentare distulerint; dum eorum origo (ut jam diximus) fuerit manifestata per legalem testem, ad servitium ecclesiæ reducantur: & ut episcopo fuerit placitum, ita eos habeat. Hæc forma & in presbyteris servanda erit, qui cum voluntatem episcopi sui, juxta canonicam regulam de familia suæ ecclesiæ * liberos facere voluerint.

* libertos

XXI.

Non putandum est contra regulam iri canonicam, quando ea instituimus quæ servari oportet de re ecclesiastica. Quamvis etenim canonicæ sententiæ ordinem habeant quid episcopus pro re ecclesiæ observare debeat; opportunum tamen est, ut ubi ab episcopo bonus impenditur profectus, a succedente institutus teneatur modus. Placuit huic sancto concilio, ut si episcopus ecclesiæ suæ, in qua præsidet, de rebus suis inventus fuerit plurima contulisse, quidquid amicis suis, servis, aut libertis, vel quibuslibet personis de ecclesiæ suæ rebus compertus fuerit aliquid donasse; si triplum, aut multo plus patuerit esse, quod conscripsit in nomine ecclesiæ suæ, firmum maneat, quod distribuit in personis, quæ * prænotatæ sunt superiori ordine. Nec licebit succedenti episcopo prioris sui irrumpere voluntatem. His etiam si causæ ecclesiasticæ fuerint commissæ, & fideliter prosequentes in rebus ecclesiæ profectum

* notatæ sunt per ordinem

A visi fuerint facere, laboris sui consequantur mercedem; ita ut de eo quidquid acquisierint (quia constat eos non sine utilitate ecclesiæ negotia commissa peregisse) de eo, quidquid cum fide & bona intentione ad effectum perduxerint, & ad jus ecclesiæ per eos redactum patuerit; de mobili re decimum suum sequantur; pro immobili ab episcopo repensationem dignam accipiant. Et tamen, quæ meruerint ipsi, aut posteritas eorum, vel quibus largiri voluerint, perenniter possideant. Si quis episcoporum B contra hujus sententiæ ordinem agens irrumpere voluerit quod prior ejus fecit, & vocem amittat, & scripturæ quæ facta est pœnam adimpleat: insuper & a cœtu fraterno excommunicatus maneat, ut excessus sui emendet causam.

XII.

Quia juvante nos divina gratia, ea in hoc sancto concilio peregimus, quæ ad rectitudinem ecclesiastici ordinis sunt debita, in aliquibus sententiis cavendi modum imposuimus: aliqua tamen; quia singulari ordine non manent; constricta, C per hujus sententiæ decretum instituimus, quod quisque episcoporum, vel presbyterorum, atque in inferiori gradu constituti, debeant metuere. Quisquis hujus canonicæ regulæ instituta servare distulerit, quamlibet major esse videatur, mediocris vero, aut inferiori gradu constitutum se esse perspexerit, ut causa permiserit, a metropolitano episcopo, cum suis confinitimis, qui supra notatum sententiarum ordinem custodierit, is qui servare distulerit excommunicatum se evidentissime noverit.

D

XXIII.

Postquam fidei nostræ exposuimus credulitatem, & quæ necessaria extiterunt (ut potuimus) digessimus per ordinem, creatori nostro, & domino, quem credimus trinum in unitate, & veneramur unum in Trinitate, Patri & Filio & Spiritui Sancto debitas persolvimus laudes: tantæ majestatis * glorificantes nomen; qui dignatus est nobis rectitudinis viam ostendere. Ac deinde serenissimo, ac piissimo, & orthodoxo viro, clemen- E tissimo domino Reccesvintho regi gratiæ impendimus * opem cujus vigilantia, & sæcularia regit cum pietate summa, & ecclesiastica plenus * divinitus sibi sapientia concessa. Ipse enim dominus, cujus Trinitatem veneramur, & confitemur, & ecclesiæ suæ fidei conferat lucra, & sacerdotibus, ministris atque omni clero, ut digne illi serviant, conferat remedia, quæ ipsi sunt placita: clementissimo principi Reccesvintho regi felicem vitam, felicioraque præsenti in sæcu-

* collaudantes

* nomen

* disponit

ANNO CHRISTI 666.

sæculo, & futuro post in regno sempiterna concedat gaudia possidenda. Atque id omnibus in se credentibus præstare dignetur; ut dum sui judicii manifestare voluerit tempus, omnibus tribuat perenne remedium ipse dominus & redemptor noster, qui cum Deo Patre & Spiritu sancto in Trinitate Deus permanet unus, cui est honor, gloria, virtus & imperium, nunc & in omnia sæcula seculorum.

[1] SUBSCRIPTIONES.

Proficius Dei miseratione Lusitanæ provinciæ sanctæ Emeritensis ecclesiæ metropolitanæ sedis episcopus hæc gesta synodalia cum confinitimis meis episc. instituta manu mea subscripsi.

Ego Selva Egiditanæ civitatis ecclesiæ episcopus pertinens ad metropolim Emeritensem hæc instituta cum archiepiscopo meo Proficio a nobis definita subscripsi.

Adeodatus in Christi nomine sanctæ Pacensis ecclesiæ episcopus similiter subscripsi.

al. *Avelensis* Asphalius in Christi nomine sanctæ [a] Abelensis ecclesiæ episcopus similiter subscripsi.

Theodericus in Christi nomine sanctæ Olysipponensis ecclesiæ episcopus similiter subscripsi.

in apographo *Theudiscus*. Hard. * Theodisclus Dei misericordia episcopus sanctæ ecclesiæ Lamecensis similiter subscripsi.

Justus Dei miseratione sanctæ Salmanticensis ecclesiæ episcopus similiter subscripsi.

Cantaber Dei gratia episcopus sanctæ ecclesiæ Coimbriensis similiter subscripsi.

Donatus in Christi nomine episcopus sanctæ ecclesiæ Cauriensis similiter subscripsi.

Exarnus Dei misericordia episcopus sanctæ ecclesiæ Oxonobensis similiter subscripsi.

Petrus Dei misericordia Elborensis ecclesiæ episcopus similiter subscripsi.

Alvarius indignus sanctæ Calabriensis ecclesiæ episcopus subscripsi.

NOTÆ GARSIÆ LOAISÆ.

Emerita urbs quæ? a *Urbem Emeritensem.*) Emerita Lusitaniæ provinciæ urbs nobilis a Romanis dicta Augusta Emerita, colonia Romanorum. In nummo Augusti sic est; CÆSAR AUGUSTUS PONT. MAX. IMP. Ex altera parte; AUGUSTA EMERITA COL. Similiter ex inscriptione lapidis, qui est Tarracone;

IMP. CÆSAR VESPASIANUS AUG. PONT. MAX.
TRIB. POT. II. IMP. VII. COS. III. DES. IV.
P. P. VIAM A CAPARA AD EMERITAM AUG. USQ.
IMPENSA SUA RESTITUIT.

Est etiam regis Reccesvinthi nummus cum hac inscriptione: RECCESVINTHUS REX. Ex altera parte: EMERITA PIUS. Sunt qui dicant appellatum Pium ob hoc concilium Emeritæ coactum. De ea Plinius, Strabo, Mela, & ceteri recentiores. Hodie ruinæ docent fuisse nobilissimam coloniam; nulli episcopo subditur, sed ordini militiæ divi Iacobi, sub priore Legionensi.

Concilium Emerit. confirmatur ab Innoc. III. b *Anno* 18.) Convenit cum nostra chronologia. Nam anno 687. Reccesvinthus regnum suscepit; deinde 18. concilio hoc est coactum; qui efficiunt 705. annos. Quoniam multum hujus concilii robur & auctoritatem confirmat epistola Innocentii III. ad Petrum Compostellanum archiepiscopum, quæ invenitur in registro Romæ excuso, lib. 2. eam hic ad verbum exscribendam curavimus. Bracarensis episcopus dicebat, concilium Emeritense, neque constructionem, neque sensum, neque latinitatem habere.

ANNO CHRISTI 666

PETRO COMPOSTELLANO

ARCHIEPISCOPO.

LICET unum sit corpus ecclesiæ, in quo Christus est caput, & universi fideles sunt membra, ille tamen qui a Christo petra dictus est Petrus, & a Christo capite vocatus est caput, ipso testante, qui ait: *Tu vocaberis Cephas*: quod secundum unam interpretationem exponitur caput: quia sicut plenitudo sensuum abundat in capite, ad cetera vero membra pars aliqua plenitudinis derivatur, ita ceteri vocati sunt in partem solicitudinis, solus autem Petrus assumptus est in plenitudinem potestatis: ad quem velut ad caput majores ecclesiæ causæ non tam constitutione canonica, quam institutione divina merito referuntur. Inter quas illa non minima reputatur, quæ inter Compostellanam & Bracarensem ecclesias, super quatuor episcopatibus, videlicet Conimbriensi, Lamecensi, Visensi, & Egitaniensi, ex delegatione sedis apostolicæ longo fuit tempore sub diversis judicibus ventilata: quam nos, auctore domino, te, frater, archiepiscopo Compostellano, & venerabili fratre nostro Martino Bracarensi archiepiscopo, pro definitione hujus causæ præsentibus, exacta diligentia curavimus terminare. Petebas siquidem a dicto Bracarensi archiepiscopo quatuor præfatos episcopatus; asserens eos ad Compostellanam ecclesiam jure metropolitico pertinere. Tuam autem intentionem fundare multipliciter nitebaris, per privilegia, per concilia, per historias, per divisiones, per famam, & per sententiam. Volens enim apostolica sedes Compostellanam ecclesiam, pro reverentia B. Jacobi apostoli, cujus venerandum corpus in ea conditum requiescit, speciali privilegio decorare, dignitatem Emeritensis metropolis, quæ peccatis exigentibus a longis retro temporibus usque nunc barbarica tenetur feritate captiva, eidem ecclesiæ cum integritate Lusitaniæ provinciæ liberali concessione donavit: sicut privilegia felicis memoriæ Callisti papæ prædecessoris nostri liquido protestantur; tres de suffraganeis episcopatibus exprimens nominatim, videlicet Conimbriensem, Salamantinensem, & Abulensem, qui soli tunc in confessione Christiani nominis permanebant; ceteros autem generali donatione concludens. Hos autem episcopatus, de quibus quæstio vertebatur, ad Emeritensem pertinuisse metropolim, per Emeritense nitebaris concilium demonstrare in quo duodecim episcopi, qui convenerant, se omnes esse de Lusitaniæ provincia profitentur, dicentes in primo capitulo: convenientibus nobis omnibus Lusitaniæ provinciæ episcopis, &c. qui post universa statuta concilii, omnes cum suo metropolitano subscribunt, tam ex nomine sedium, quam etiam ex nomine personarum. Inter quos Conimbriensis, Egitaniensis, Lamecensis expresse subscribunt. In octavo quoque capitulo ejusdem concilii continetur, quod supplicante sanctæ memoriæ Orontio episcopo, rex Reccesvinthus inductus est, ut reduceret, atque restauraret episcopos hujus provinciæ Lusitaniæ, ad suæ provinciæ nomen, atque concilium: & sic demum secundum canonicas regulas, decreto synodico, judicii formula, & suæ clementiæ confirmatione, ad nomen provinciæ, suamque metropolim sunt reducti. Quibus verbis indubitanter exprimi asserebas, quod hi quatuor episcopa-

Epistola Innocent. III. — Joan. I. — Calixtus secundus Burgund. electus anno domini 1119.

ANNO CHRISTI 666.

patus, qui usque tunc fuerant sub nomine provinciæ Gallæciæ, per sententiam sunt reducti synodicam. Quorum unus, videlicet ex reductis, exprimitur fuisse Selva Egitaniensis episcopus, qui est unus de quatuor, quos omnes eadem quæstio apprehendit. Et ad majorem expressionem in subscriptionibus post metropolitanum Selva primus cum tali adjectione subscribit: Ego Selva Egitoniensis episcopus pertinens ad metropolim Emeritensem una cum archiepiscopo meo Proficio subscribo. Et quisque sequentium dicit ita: Similiter subscribo; intelligens totum cum verbo; id est, pertinens ad Emeritensem metropolim. Isidorus autem in chronicis de Gothis, titulo de Suevis, testatur, quod Remismundus ad Lusitaniam transiit, Conimbriam pace deceptam diripit, Ulyxibona quoque ab eo occupatur. Per quod videtur ostendi, quod tam Conimbria quam Ulyxibona consistit in Lusitania. Plinius quoque narrat in libro secundo naturalis historiæ, circa finem, quod Durius e maximis Hispaniæ fluminibus juxta Numantiam lapsus, dein Lusitanos a Gallœcis disterminat. Per quod aperte monstratur, quod cum quatuor episcopatus prædicti sint ultra Durium, non in Gallœcia, sed in Lusitania sunt provincia constituti. Divisiones etiam multas produxisti de locis (ut asseris) non suspectis assumptas, & exhibitas sub testimoniis & sigillis authenticis: quæ connumerant hos quatuor episcopatus inter Emeritensis ecclesiæ suffraganeos, & eosdem ipsi metropoli evidenter assignant. Per testes etiam ab adversa parte productos ostendere voluisti, quod publica fama testatur hos episcopatus ad Emeritam spectavisse. Felicis quoque memoriæ Cælestinus papa prædecessor noster, cum in minori ordine constitutus legationis officio in Hispania fungeretur, de hac causa cognoscens, pro Compostellana ecclesia contra Bracarensem sententiam promulgavit, sicut per multos testes tu ipse nixus es eo comprobare. Verum ex adverso dictus Bracarensis archiepiscopus ratione hujusmodi frivolas asseverans, nixus est eas multipliciter infirmare; proponens quod privilegia donationis per suppressionem veritatis, & falsitatis expressionem, a Callisto papa fuere subrepta. Suppressum est enim verum in illis de duobus præcedentibus privilegiis, quæ felicis recordationis Paschalis papa, super redintegratione ipsorum episcopatuum concesserat in perpetuum ecclesiæ Bracarensi: de possessione quoque, quam eo tempore in præfatis episcopatibus ecclesia Bracarensis habebat, quorum alterum per privilegia, reliquum vero per testes & instrumenta sufficienter ostendere satagebat. Expressum autem erat in illis falsum, in eo quod Conimbriensis episcopatus dicebatur ad Emeritam pertinere; cum idem Bracarensis multis rationibus astruere niteretur, tam Conimbricam, quam tres alios episcopatus ad metropolim respicere Bracarensem. Intantum enim Paschali papæ, qui privilegia super redintegratione prædictorum episcopatuum ecclesiæ Bracarensis concessit, constitisse videtur hos episcopatus ad eamdem Bracarensem ecclesiam pertinere, quod ipse in literis quas direxit Gunsalvo Conimbriensi episcopo, manifeste testatur, quod constat Conimbriensem ecclesiam in Bracarensis provinciæ catalogo contineri. Unde quia Toletanus archiepiscopus ad mandatum ipsius Conimbriensem episcopum non restituerat ecclesiæ Bracarensi, privavit ipsum legationis officio: ut Bracarensis

Isidorus in chronico Gothorum. — *Plinius.* — *Divisiones sedium.* — *Fuit Cælestinus III. Rom. anno domini 1191.* — *Paschalis secundus, Tuscus, anno domini 1100. tenuit sedem.*

A archiepiscopus liberius in provincia sua justitiam exerceret. Emeritense vero concilium non esse authenticum multipliciter asserebat: tum quia non invenitur in aliquo autentico libro inter alia concilia contineri: tum quia nec constructionem, nec sensum, nec latinitatem in plerisque locis continere probatur: tum etiam, quia contra canonicas sanctiones, & apostolicæ sedis primatum, aliquid videtur in eo esse statutum contra episcopum qui non venerit ad concilium; ut videlicet a metropolitano debeat in cella retrudi. Per undecimum quoque Toletanum concilium, quod constat authenticum, nitebatur illud Emeritense concilium improbare ratione temporis, quod in utroque reperitur B expressum, cum simul utrumque stare non possit: objiciens contra illud nonnullas alias rationes. Historias autem inductas sane, ac veraciter intellectas, nihil ad propositum valere dicebat: sicut & per quasdam alias historias ostendere nitebatur, cum & judex ecclesiasticus ad gentilium præsertim historias non debeat se convertere, quando per constitutiones canonicas, vel scripta Romanorum pontificum, aut sacras auctoritates doctorum ecclesiasticum potest negotium terminare. Divisiones etiam, quas pro se pars tua induxit, invalidas asserebat: tum quia longe plures, & evidentiores divisiones pro sua sunt parte productæ: tum etiam quod in eodem quaterno, quem contra sæpedi- C ctum Bracarensem archiepiscopum produxisti, Lucense concilium est inventum: in quo episcopatuum Gallœciæ fuit facta divisio, per quam episcopatus de quibus agitur ad Gallœciam provinciam pertinere monstrantur. Famam vero dicebat contra se nullatenus esse probatam: sed nec sententiam præfati legati alicujus fuisse momenti, cum in scriptis non inveniatur fuisse redacta, quamvis super tanto dicatur negotio fuisse prolata: unde nec nomen habere meretur. Nec obstat si forte dicatur, quod fuerit amissa: quia qui casum allegat, debet casum probare. Testes autem qui de ipsa loquuntur sententia, inter se omnino discordant, & in dicto, & in tempore, & in loco. Præterea cum D talis sententia non intelligatur super proprietate fuisse prolata: quia præsumi non debet, ut apostolicæ sedis legatus tam arduum negotium, & difficile, velut indiscussum subito definierit: cum etiam pars tua postea literas apostolicas impetrarit, quibus districte præcipiebatur archiepiscopo Bracarensi, ut hos episcopatus Compostellano archiepiscopo restitueret, & facta restitutione, si super hoc agere vellet, ordine posset judicario experiri, patet quod illa sententia super possessione dumtaxat causa contumaciæ fuit lata, quod ipsi testes magis dicere comprobantur. Unde cum Bracarensis ecclesia se postea judicio præsentaverit, & causa postmodum fuerit ab apostolica sede commissa, mora purga- E ta, talis sententia expiravit. His aliisque rationibus intentionem tuæ partis multipliciter elidere nitebatur. Unde licet auctore non probante, is qui convenitur, etsi nihil præstiterit, absolvatur: ad ostendendam tamen evidentius suæ partis justitiam, hos episcopatus ad Bracarensem metropolim pertinere satagebat ostendere, per privilegia videlicet, & concilia, confessiones, & divisiones, præscriptiones, & instrumenta. Si enim privilegia privilegiis conferantur, sua dicebat privilegia debere præferri, cum & plura sint numero decem, videlicet Romanorum pontificum; inter quæ post tria privilegia Paschalis

ANNO CHRISTI 666. — *Concilium Emeritense.* — *Canon. 7. concilii.* — *Concilium Tolet. XI. coactum est æra 713. ut ex manuscripto constat Emeritense æra 704.* — *Lucense concilium. In eo facta est divisio sedium Gallœciæ.*

ANNO CHRISTI 666.

lis secundi, est & privilegium Callisti papæ, A qui nominatim hos episcopatus redintegravit, & confirmavit ecclesiæ Bracarensi. Quorum videlicet privilegiorum septem sunt redintegrationes, & confirmationes, tria vero sequentia, videlicet Eugenii, Hadriani, & Alexandri sunt etiam concessiones perpetuæ, per quas totum videtur negotium definiri. In secundo vero Bracarensi concilio, de quo non dubitatur quin sit authenticum, continetur expressum, quod Episcopis Gallæciæ cum suis metropolitanis ad illud concilium convenerunt, & in eorum numeratione isti quatuor continentur, qui post statuta concilii dum aliis coepiscopis, tam ex nomine personarum, quam ex nomine sedium expresse subscribunt. Unde liquido patere dice- B bat, quod & Gallæciæ sunt provinciæ, & ad metropolim pertinent Bracarensem. Confessus es etiam tu ipse frequenter in jure, quod omnes episcopi, qui primo Bracarensi concilio adfuerunt, indubitanter pertinent ad metropolim Bracarensem: sed per quoddam capitulum secundi concilii Bracarensis, aperte probatur, quod hi quatuor interfuerunt primo concilio Bracarensi: tum ad secundum concilium Bracarense convenisse dicantur episcopi, tam ex Lucensi synodo, quam etiam Bracarensi: & inter eos qui ex Bracarensi synodo convenisse dicuntur, isti quatuor nominantur. Porro secundum Bracarense concilium non præcessit Bracarensis synodus, nisi prima. Constat ergo quod isti quatuor fue- C runt in prima synodo Bracarensi. Unde videtur colligi manifeste, quod isti quatuor, juxta præmissam confessionem tuam, indubitanter pertinent ad ecclesiam Bracarensem. Scriptura quoque Lucensis concilii, quæ continetur in libro a tua parte producto, indicat hos quatuor episcopatus, secundum divisionem quam facis, ad Bracarensem metropolim pertinere: quam etiam divisionem tres Romani pontifices dicuntur in privilegiis Bracarensis ecclesiæ confirmasse. Pluralitatis quoque ratio, secundum quam dicitur quia prævalet sententia plurimorum, divisiones suas, quæ longe plures sunt numero, præfert divisionibus partis tuæ. Sed & ratione temporum ei perpetuum silentium imponere niteba- D tur: cum a primo Bracarensi concilio usque ad Emeritense concilium, per spatium 107. annorum, hos quatuor episcopatus Bracarensis ecclesia deberet possedisse. A tempore quoque Paschalis secundi, qui hos episcopatus redintegravit ecclesiæ Bracarensi, usque ad tempora trium judicum, quibus hæc causa fuit primo commissa, præscriptionis tempus constat fuisse completum, per quod ecclesia Bracarensis hos episcopatus juxta suam assertionem inconcusse possedit. Rescripta quoque Paschalis transmissa Toletano archiepiscopo & episcopo Conimbriensi, de quibus est superius prælibatum, idipsum (ut asserit) evidenter ostendunt. Porro tu respondebas, quod post latam pro te ab apostolicæ E sedis legato sententiam, jam non tenebaris ad has, aut alias rationes, quæ contra rei judicatæ auctoritatem inducebantur, aliquid respondere: nisi quod sine præjudicio tuo, licet ex abundanti satisfacere sustinebas, afferens possessionem Bracarensis ecclesiæ per testes non esse probatam, cum quidam testium ad probationem inveniantur inutiles, alii vero probentur mendaces. Literæ quoque Paschalis, quibus eamdem possessionem astruere satagebat, contrarium potius astruere videbantur. Sed & privilegia Paschalis ejusdem, quæ suæ concessionis privilegium

Eugenius tertius Pisanus anno domini 1145. Hadrianus quartus Anglus anno domini 1154. Alexander tertius Senensis anno domini 1156.

Concilium Bracarense II. habitum æra 610. anno 2. Mironis regis Suevorum conc. Brac. I. habitum æra 599.

Brac. I. coactum est æra 599 Emeritense æra 704. Unde recte connumerat, excludendo ultimos annos.

præcesserunt, in multis reprehensibilia denotabas: primo secundum formam, & in bulla, & in scriptura: secundo juxta continentiam, & in enumeratione sedium, & in falsitate suggestionum. Persona quoque quæ illa privilegia, videlicet secundum & tertium, impetravit, merito suæ pravitatis reddidit illa suspecta. Mauricius scilicet, qui postea fuit hæresiarcha in apostolicam sedem intrusus, qui qualis extiterit, literæ Gelasii papæ missæ ad Viennensem archepiscopum aperte dipingunt. Præterea contra rei judicatæ auctoritatem impetrata sunt illa rescripta, sicut probatur per Emeritense concilium: in quo per decretum synodicum, & judicii formulam, secundum canonicas regulas, illi episcopi videntur fuisse reducti. Postremo dicti legati sententia lata est contra ipsa: quibus, si tunc fuerunt exhibita, derogatum est per sententiam: si autem exhibita non fuerunt, occasione instrumentorum noviter repertorum auctoritas rei judicatæ non potest ulterius attentari. Tua vero privilegia multipliciter asserebas omni suspicione carere, quorum veritas constat ex apostolicæ sedis archivis: in cujus regestis fideliter continentur, quæ adversæ partis privilegiis comparata, certa debent ratione præferri: quia tunc sunt privilegia donationis certa & absoluta: sua vero sunt privilegia confirmationis, seu redintegrationis conditionalia tantum & respectiva. Nec oportebat in tuis privilegiis fieri mentionem suorum præcedentium: quibus nihil juris acquirebatur quod istis posset obsistere; cum & alias nullius debeat reputari momenti. Nam inter scripturas quæ parilitatis aliquid habere videntur, scilicet in literis commissoriis, invenitur hoc observari. Secundum vero Bracarense concilium, quod in superficie tantum dicebas tibi posse aliquatenus obviare, fideliter intellectum asserebas tibi nequaquam obsistere, cum illa verba quibus episcopi Gallæciæ dicebantur ad aliud concilium convenisse, notarii tantum seu compilatoris extiterint, quæ non habent auctoritatem concilii; cum in toto concilio nihil inveniatur statutum vel factum omnino, quod a recognitione pertineat, ut isti sint de Gallæcia, vel ad metropolitanum Gallæciæ quoquo modo pertineant. Respondebas etiam aliter, quod quia rex Gallæciæ, ut ex veteribus constare dicebas historiis, occupaverat de provincia Lusitaniæ has quatuor civitates, ad eas sui regni nomen extenderat: ut per quamdam æquivocationem totum etiam regnum Gallæciæ diceretur; & ita non secundum limitationem provinciæ, sed secundum occupationem regni, dicti sunt illi episcopi de Gallæcia. Quod inde maxime comprobari dicebas, quia postquam illa regnorum scissura, quæ huic nominationi causam præstiterat, est sublata, reductæ sunt hæ civitates ad suæ nomen provinciæ, ut jam non Gallæciæ, sed Lusitaniæ nominentur: sicut aperte probari dicebas ex sequenti postea Emeritensi concilio, in quo dicuntur ad provinciæ suæ nomen reducti. Nec ex eo probantur ad Bracarensem metropolim pertinere, quia interfuerunt concilio Bracarensi vel etiam subscripserunt: cum constet Narbonensem per multa tempora venisse ad concilia Toletana; nec tamen Toletana metropolis aliquid juris habuit in ecclesia Narbonensi, sed mandato regum illa fiebant: quod magis violentum quam justum præsumitur extitisse. Prædictam vero confessionem, qua recognovisti in jure omnes episcopos qui interfuerunt primo con-

ANNO CHRISTI 666

Mauricius Gallus Bracarensis episcopus.

Narbonensis ecclesia non subjecta Tol. metropoli.

concilio Bracarensi indubitanter ad Bracarensem metropolim pertinere, in nullo tibi posse præjudicare dicebas: quia sive concilium intelligantur personæ, sive statuta, stare non potest quod ad secundum Bracarense concilium episcopi tam de Lucensi quam de Bracarensi concilio convenissent: sed per illam enormitatem, quæ statuta fuit in suo Lucensi concilio, mandaverat rex, propter dilationem provinciæ, ut sex episcopatuum sui regni pontifices facerent concilium apud Lucum, & sex alii apud Bracaram, & ideo dicebantur sex ad unum concilium, & sex ad aliud pertinere; & de utraque concilio apud Bracaram, quasi de utraque concilii assignatione venisse. Cujusmodi significationem nominis approbari dicebas ex epistola quam Martinus Bracarensis archiepiscopus ex certa scientia dirigit ad episcopos Lucensis concilii: non quod tunc celebraretur ibi id concilium, cum idem Martinus legatur illi concilio adfuisse; sed ad episcopos, qui tenebantur ex prædicto regis mandato, temporibus suis illuc ad concilium convenire. Emeritense vero concilium authenticum esse multis rationibus astruebas; tum quia cum aliis conciliis continetur in libro qui corpus canonum appellatur, quem Alexander papa per interlocutionem authenticum approbavit: tum quia de ipso concilio sumptum est illud capitulum: Priscis quidem canonibus, quod continetur in corpore decretorum. Unde respondes ad rationes præmissas, quæ contra hoc concilium sunt objectæ, omnes quasi frivolas ostendere nitebaris. Divisiones autem, quæ pro Bracarensi ecclesia sunt productæ, omnes de locis sibi subjectis, & ideo suspectis proponebas assumptas; in quorum armaria, propter hanc causam facile potuerunt corruptæ submitti. Tuæ vero divisiones omnes sunt secundum statum antiquum, vel de locis non tibi, sed sibi subjectis assumptæ. Unde amplius illis contra se credi debet, vel de remotis provinciis, apud quas non extitit causa corruptionis, vel suspicionis prædicta: quas etiam potulisti sub testimoniis & sigillis authenticis, quibus & canones & veteres scripturas concordare dicebas. Præscriptiones autem, ex quibus etiam adversus verum dominum competit actio, ne dum, quod exeptio competat præsidentibus, multis rationibus annullabas, asserens quod Bracarensis ecclesia in prædictis episcopatibus nullam possessionem obtinuit, & ideo nihil in eis omnino præscripsit. Deinde si possessionem aliquam habuisset, sententia quæ super his lata probatur, ex Emeritensi concilio vim præcedentis præscriptionis penitus vacuasset. Sequentis vero præscriptionis effectum præfati legati sententia penitus interrupit. Ipse vero archiepiscopus Bracarensis contra reductionem episcoporum, quæ dicitur in Emeritensi concilio decreto synodico, & judicii formula facta fuisse, mulipliciter allegabat. Primo quia synodus illa, cujus auctoritate dicitur facta fuisse reductio, nequaquam apparet, nec scitur a quibus, vel ubi, vel quando, vel quare fuerit celebrata; utrum generalis, an provincialis extiterit & utrum auctoritate Romani pontificis, an alicujus tantum archiepiscopi fuerit ordinata. Deinde si mentio fiat in aliquo documento de alio, nihil ex secundo probabitur documento, nisi & primum, de quo mentio facta fuerat, proferatur. Præterea cum secundum concilium Bracarense præcesserit Emeritense concilium, & celebrius habeatur, ut de quo plura sunt assumpta capitula in corpore decretorum, patet profecto quod illud debet isti præferri: nec illi per istud potest in aliquo derogari, sicut cautum habetur in canone: quia quoties in gestis conciliorum discors sententia invenitur, illud est præferendum, cujus antiquior & potior extat auctoritas. Rursus non probantur ullatenus isti quatuor episcopi reducti, sed de solo Selva Egitaniensi episcopo dicitur, quod unus fuerit de reductis: & ipse solus in subscriptione pofitetur expresse, se ad Emeritensem metropolim pertinere: quamvis & ipse Selva Egitaniensis episcopus non intelligatur unus de reductis ad Emeritanam metropolim, sed potius ad diœcesim propriam, sicut ex eodem capitulo Emeritensis concilii comprobari dicebant; in quo de illo dicitur, quod ad debitam diœcesim rediit. Cum igitur synodus illa minime proferatur, cujus judicio & decreto in Emeritensi concilio dicuntur reducti, patet quod illa reductio per Emeritense concilium non probatur. Ad hæc respondebas, quod major est auctoritas approbati concilii, quam unius solummodo documenti: & ideo dubitari non debet quin verum sit quod asseritur ab episcopis in concilio congregatis: a quibus asseritur illa reductio facta fuisse decreto synodico, judicii formula, secundum canonicas regulas: sicut & dicitur in primo concilio Bracarensi quod Theoribius notarius a papa Leone ad synodum Gallæciæ missus fuit: nec tamen illa synodus invenitur. Et in primo concilio Toletano mentio fit de statutis Lusitanorum episcoporum, & tamen non invenitur synodus, in qua illa fuerint constituta. Moyses quoque in libro Numeri mentionem facit de libro bellorum domini, qui tamen nusquam apparet, & tamen creditur ita fuisse, sicut Moyses narrat in illo volumine contineri. Auctoritas autem alicujus concilii non ex eo solo major existit, quod extat antiquior, sed quod potior. Alioquin Bracarense concilium Lateranensi concilio præferretur: sed illorum duorum conciliorum par extat auctoritas: cum provinciale fuerit utrumque, & ambo dicantur pariter ab apostolica sede recepta. Cum autem inter episcopos Emeritensis concilii tantum hi quatuor inveniantur inter episcopos Gallæciæ nominati, sicut dicitur in secundo concilio Bracarensi, patet quod de his quatuor debet intelligi, quod ad nomen provinciæ sunt reducti: quia non possunt intelligi fuisse reducti, nisi qui fuerunt abducti. Unde facta reductione in III. concilio Bracarensi quod secutum est Emeritense concilium, nullum istorum quatuor legitur extitisse. (III. conc. Bracarense æra 713) Postquam igitur hæc, & alia fuerunt utrimque prudenter ac subtiliter allegata, quorum multa proter prolixitatem superfluam in hac pagina prætermisimus annotare, partes ad amicabilem compositionem induximus diligenter quæ tandem per Dei gratiam, nostra solicitudine mediante, ad hanc compositionis formam libera voluntate venerunt: ut de quatuor prædictis episcopatibus duo assignarentur Compostellanæ metropoli, & duo relinquerentur metropoli Bracarensi. Nos autem habito super hoc cum fratribus nostris diligenti tractatu, compositionem ipsam duximus approbandam, intelligentes eam æquitati canonicæ concordare. Cum enim Visensis episcopus cum episcopis Gallæciæ interfuerit secundo concilio Bracarensi, & Emeritensi concilio non adfuerit, in quo plenus suffraganeorum numerus Emeritensis metropolis legitur adfuisse: unde nec potest unus de reductis intelli-

(margin: 37. q. 2. cap. Hoc ipsum: ex Isidoro ad Massonem episcopum.)

ANNO CHRISTI 666.

telligi: cum etiam inter alios suffraganeos Bracarensis ecclesiæ in suis privilegiis numeretur, in privilegiis autem Compostellanæ ecclesiæ Visensis episcopus nullatenus habeatur, sæpe dictum archiepiscopum Bracarensem, nomine Bracarensis ecclesiæ, ab impetitione tua nomine Compostellanæ ecclesiæ super eodem episcopatu duximus absolvendum; tibi super hoc perpetuum silentium imponentes. Lamecensis autem, & Egitaniensis episcopatus, quos ad Emeritensem pertinuisse metropolim certis didicimus rationibus, & validis argumentis, de consilio fratrum nostrorum adjudicavimus Compostellanæ metropoli; ipsum Bracarensem archiepiscopum super illis nomine Bracarensis ecclesiæ condemnantes: episcopatum autem Conimbriensem, B licet eisdem rationibus cognoverimus ad Emeritensem spectavisse, quia tamen Iriensis episcopatus auctoritate sedis apostolicæ subtractus est ecclesiæ Bracarensi, & sede mutata pro beati Jacobi reverentia, totus concessus est Compostellanæ, in recompensationem ipsi archiepiscopo, & ecclesiæ Bracarensi concessimus perpetuo retinendum. Intantum autem illa forma compositionis tibi complacuit, quod pro bono pacis liti cessisti, & petioni renuntiavisti omnino, super duabus ecclesiis, videlicet sancti Fructuosi, & sancti Victoris, & medietate Bracaræ cum pertinentiis suis omnibus, de quibus cum aliis fuit facta commissio; refutans quidquid juris in illis habuisti, vel potuisti habere: re- C nuncians quoque sententiæ, quæ super eis pro Compostellana ecclesia contra Bracarensem fuerat promulgata; super qua coram nobis aliquamdiu fuerat litigatum. Nulli ergo, &c. definitionis, absolutionis, & concessionis, &c. Datum Lateran.

Cap. 2. Tempus vespertini officii.

c *Vespertino tempore.*) De vespertinis officiis, & lucernario (hoc est enim lumen oblatum) vide notam a nobis positam concil. Tolet. I. cap. 19. Offerebatur vero lumen his verbis, ut a Basilio traditur lib. de Spiritu sancto, cap. 29. *Laudemus Patrem, & Filium, & sanctum Spiritum.* De sono & vespertino officio in breviario Isidoriano Mixtarabum agitur. Fiebat vespertinum officium post lumen oblatum, ut hic dicitur: unde constat antiquitus vesperas post solis occasum ad finem diei decantari solitas. Id innuit Chrysost. hom. 19. ad populum Antioch. & hom. 14. in 1. ad Timoth. D *Tertiam* (inquit) *Sextam, Nonam, & vespertinas orationes celebrant,* (loquitur de monachis) *& in quatuor partes diem dispartiti, dum singulæ partes implentur, & psalmodiis, & hymnis Deum venerantur.* Hæc Chrysostomus: quibus verbis vespertina oratio ultimæ diei parti tribuitur. Idem Augustinus in psal. 29. ad ea verba: *Ad vesperum demorabitur fletus:* affertque illud Marci 1. *Vespere autem facto, cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes.* Idem Chrysologus sermone 74. & 75.

Cap. 3. Sonus quid.

d *Quam sonum.*) Isidorus in regula monachorum, quam apud me habeo manuscriptam, cap. 6. de officio sic habet: *In vespertinis officiis, primo lucernarium, deinde psalmi duo, responsorius unus, & laudes, hymnus atque oratio dicenda est. Post vespertinum autem, congregatis fratribus, oportet vel aliquid meditari, vel de aliquibus divinæ lectionis quæstionibus disputare, conferendo pie & salubriter, tantumque meditando, disputandoque immorari, quoadusque completorii tempus possit occurrere.* E Illud quod ab Isidoro vocatur laudes, est sonus. Id clare constat ex breviario Isidoriano, quod Mozarabum dicitur, ubi in regula de vespertino officio sic dicitur: *Dies sive sit festivalis, sive privata, semper horæ incipiunt a vespertinis ante diem: & principium sit per invocationem Jesu Christi, oratione dominica præcedente, submissa voce dicendo: kyrie eleison, Christe eleison, kyrie eleison, Pater noster. Et alta voce: In nomine domini nostri Jesu Christi, lumen cum pace, hoc est, lumen oblatum. Respondetur a circumstantibus: Deo gratias. Et presbyter dicit: dominus sit semper vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo. Et ordo vesperorum, sive sit festum, sive non, sequitur per hunc modum. Primo dicitur psalmus, sive vespertinum, quod idem est: quo finito, presbyter dicit, Dominus sit semper vobiscum. Respondetur: Et cum spiritu tuo. Statim dicitur sonus, si sit festum, eo quod dies ferialis caret sono; nisi in tempore* A *resurrectionis propter solennitatem dicitur. Hæc regula. Sonus est; Venite exultemus domino; jubilemus Deo salutari nostro. Vers. Præoccupemus faciem Dei in confessione, & in psalmis jubilemus Deo.* Forte dictus, quia sonora voce decantabatur.

Cap. 3. In missa pro regibus est orandum

e *Per bonam dispositionem.*) Sic statutum est conc. Tolet. XVI. cap. 8. ut missæ per totam Hispaniam pro rege ejusque filiis quotidie celebrentur, nisi in die passionis domini. Orare pro regibus antiquissimum ecclesiæ institutum est, ex illo Pauli 1. ad Timoth. cap. 2. *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & omnibus qui in sublimitate sunt; ut quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate.* Inde ecclesiæ mos est ab apostolis acceptus, in sacrificio corporis & sanguinis Christi, pro regibus indesinenter orare. Id tradit Clemens lib. 8. constit. cap. 12. Hunc morem probat Chrysost. in superiorem locum Pauli, & in liturgia Basilii dicitur: Memento, domine, piissimi & fidelissimi imperatoris. Idem B Ambros. lib. 4. de sacram. cap. 4. & Arnobius lib. 4. adversus gentes. Bonifacius papa epist. ad Honorium: in concilio Rhemensi, can. 4. idem.

Cap. 4. Placitum quid.

f *Placitum*) De placito superius diximus concilio Toletano II. cap. 10. ubi dicitur, *Quod unusquisque qui ad ecclesiasticos ordines est accessurus, non ante honoris consecrationem accipiat, quam placiti sui innodatione promittat, se in fide catholica sincera cordis devotione custodienda juste semper & pie victurum, & in nullis operibus suis canonicis regulis contradicturum, debitumque per omnia honorem, atque obsequiis reverentiam præeminenti sibi impensurum.* Vide etiam concilium Tolet. IV. cap. 26. & concil. Trident. sess. 24. cap. 12. & sess. 25. cap. 2.

Cap. 5. Metropolitani quod munus

g *Per metropolitani voluntatem.*) Metropolitani munus est ad concilium episcopos vocare per epistolas: de quibus dicitur concil. Tarraconen. cap. 6. & 13. *Epistolæ tales per fratres a metropolitano sunt dirigendæ, ut non solum a cathedralibus ecclesiæ presbyteris, verum* C *etiam de diœcesanis ad concilium trahant, & aliquos de filiis ecclesiæ sæcularibus secum adducere debeant.* Concil. Milevit. cap. 9. & infra cap. 7. & in septima synodo cap. Quoniam. Habetur dist. 18. & concilio Agathensi cap. 35. Si episcopus metropolitanus, &c. & in Martini excerptis, cap. 18.

Cap. 5. Episcopi infirmi non tenentur ad concilium venire.

Teneri ab infirmitate.) Infirmitas, aut regia jussio excusat episcopum, ut concilio provinciali non adsit. Tridentina synodus etiam eos excepit, quibus cum periculo imminenti transfretandum esset. Infirmitate episcopus excusatur concil. Laod. can. 40. & habetur dist. 18. cap. Non oportet, & concil. Chalc. cap. 19. actionis decimæ quintæ. Concilio etiam Tarraconensi cap. 6. excusatur episcopus gravi necessitate implicatus. Propter ætatem etiam excusatur, ex concil. Carthaginensi V. cap. 10. *Placuit ut quotiescumque congregandum est concilium, episcopi qui neque ætate, neque ægritudine, neque alia graviori necessitate impediuntur, competenter occurrant.*

Cap. 5. Diaconi non possunt esse vicarii episcoporum.

i *Diaconum ad suam personam dirigat.*) Eo quod concilio Nicæno can. 20. apud Rufinum lib. 10. hist. D ecclesi. cap. 6. scriptum est: *Ne diaconi presbyteris præferantur, nec sedeant in consessu presbyterorum, aut illis præsentibus eucharistiam dividant.* Apud Gratianum can. Pervenit dist. 93 concil. Arelat. II. can. 15. *In secretario diacono inter presbyteros sedere non liceat, vel corpus Christi præsente presbytero tradere non præsumat.* De hac re Thom. 3. p. quæst. 82. art. 3. Unde hic cavetur ne vicarii episcoporum esse debeant: quia non possunt in concilio inter presbyteros a tergo episcoporum sedere. In conciliis tamen Toletanis diaconi vicem episcoporum gerentes pro iis subscribunt: ut quinto Petrus agens vicem episcopi sui Antonii, in sexto Vvamba diaconus, in septimo Clemens, Ambrosius, & Aquila diaconi: sicque in aliis alii.

Cap. 6. Quoties concilia in anno celebrari debeant.

k *Pro diebus festis.*) Sic constitutum est concil. Tolet. XIII. cap 8. ut admonente metropolitano, pro festivitatibus summis, pascha scilicet, pentecoste, & nativitate domini celebrandis, sive pro causarum negotiis, seu pro pontificibus consecrandis, vel pro quibuslibet E ordinationibus principis venire non contemnant; excepta inevitabili necessitate infirmitatis, quæ testibus possit comprobari.

Cap. 7

l *Semel in anno fieri concilium,*) Concil. Nicæn. cap. 5. ex historia Rufini presbyteri, ut per singulos annos in quibuscumque provinciis concilia celebrentur, unum ante quadragesimam paschæ, secundum circa tempus autumni. Postea idem can. 38. apostol. Semel quarta septimana pentecostes: secundo vero 12. die mensis Hyperberetæi, id est, juxta Romanos, quarto Idus Octobris. Postea id temperatum est, ut semel in anno: demum ut unoquoque triennio concilia provincialia celebrentur, ex constitutione œcumenica Tridentini concilii.

Cap. 8. Orontius quis.

m *Viro Orontio episcopo*) Orontius fuit Emeritensis episcopus; interfuit VI. VII. & VIII. conciliis Toletanis, ab æra 676. usque ad VIII. Toletanum actum sub Reccesvintho, æra 691. Ab Innocentio papa sanctæ memoriæ Orontius dicitur.

ANNO CHRISTI 666.

Cap. 10. Archipresbyteri officium.

n *Archipresbyterum.*) De horum officio agitur lib. 1. decret. Archipresbyter & primicerius archidiacono subduntur, ut constat de officio archidiaconi cap. 1. Ut archipresbyteri. Et de officio primicerii, cap. 1. Ut primicerius. Diximus de archidiacono & primicerio supra. Nam licet archipresbyter ordine sit major quam archidiaconus, quia tamen inferior est dignitate, archidiaconus ei præfertur. Gloss. in cap. Deliberatione, de officio leg. lib. 6. Dominicus & Alexander in cap. fin. 17. dist.

Cap. 11. Presbyteri sæcularibus se immiscere non debent.

o *Seculares peragere causas.*) Ne presbyteri causas sæculares inter laicos peragant, cavetur toto titulo decretalium: Ne clerici vel monachi sæcularibus negotiis se immisceant. Sic etiam in canone apostolorum 80. *Dicimus non oportere episcopum aut presbyterum seipsum publicis administrationibus immittere: sed vacare & commodum se exhibere usibus ecclesiasticis. Animum igitur induito hoc non facere, aut deponitor; nemo enim potest duobus dominis servire, juxta præceptum domini.* Et cap. 82. infra dicitur. *Qui retinere voluerit officium Romanum, & functionem sacerdotalem, deponitor.* Idem decreto 22. Moguntiaci concilii sub Carolo magno, ubi describitur qualis clericorum vita, forma, actus & studium esse debeat. Et concil. Chalced. cap. 3. & 7. interdicitur clericis suscipere causas sæcularium negotiorum.

Cap. 14. In solennitatibus martyrum, & missis defunctorum, fiebant oblationes & communiones.

p *Diebus festis.*) Solebant fideles in martyrum vel defunctorum missis offerre & communicare. Concil. Bracar. I. cap. 9. & Tolet. IV. cap. 32. De divisione autem bonorum ecclesiasticorum diximus fuse supra. Sed adverte consuetudinem offertorii antiquam, quæ etiam nunc durat in ecclesia, & inde obtinuit usus offerendi in missis, post dictum offertorium, quod ante consecrationem fiebat. Concil. Bracar. II. cap. 2. de oblationibus dividendis. Archidiaconus collectam pecuniam de communione accipiebat, & episcopo deferebat, & clericis partes proprias idem distribuebat. Isidorus epistola ad Leudefredum episcopum Cordubensem, & canon apostolorum 3. Fabianus papa epistola 3. ad Hilarium, constituit omnibus diebus dominicis, ab omnibus viris & mulieribus oblationem tam panis, quam vini fieri. Idem in concil. Matisc. canone 4. synod. Gang. can. 7. & 8. Carpophoriam vocat oblationem ecclesiasticam. Glossarium vocat προσφοράν. Meminit etiam oblationum Tertullianus in apologet. cap. 39. *Modicam* (inquit) *unusquisque stipem menstrua die, vel cum velit, etiam si modo velit, & si modo possit, apponit.* Ex quo loco constat oblationem populi esse ex sua natura voluntariam, ex D. Thom. 2. 2. quæst. 86. art. 1. Tempore Cypriani etiam oblatio erat in usu, ut constat ex lib. de opere & eleemosyna. Idem Hieronym. epist. ad Heliod. & August. epist. 187. apud Gratianum dist. 90. cap. Oblationes, & 10. quæst. 1. can. Antiquos. In offerendo servabatur ordo, ut primum mares, deinde fœminæ offerrent, ut constat ex ordine Romano de officio missæ. Fiebat autem oblatio post dictum vel cantatum offertorium; unde offerenda vocabatur.

Cap. 16. Gratiani decretum emendatur.

q *Suffi ere possunt.*) Gratianus 10. qu. 3. *sufficere non possunt*, legit: quam lectionem probavi ante excusum decretum Gregorianum, ductus testimonio concil. Tolet. XVI. cap. 5. & habetur 10. quæst. 3. *Tertiæ quas antiqui canones de parochiis suis babendas episcopis censuerunt; si eas exigendas crediderint, ab ipsis episcopis dirutæ ecclesiæ reparentur: si vero eas noluerint cedere, ab earumdem ecclesiarum cultoribus, sub cura & sollicitudine sui pontificis reparatio eisdem basilicis adhibenda est. Quod si omnes ecclesiæ aut incolumes fuerint, aut quæ dirutæ erant reparatæ extiterint, secundum antiquorum canonum instituta, tertias sibi debitas unusquisque episcopus assequi, si voluerit, facultas sibi omnimodo erit.* Et concilium Bracarense II. cap. 16. *Placuit ut de rebus ecclesiasticis tres æquæ fiant portiones, id est, episcopi una, alia clericorum, tertia in recuperatione vel luminariis ecclesiæ.* Et concil. Tolet. IV. cap. 33. & IX. cap. 6. Unde tertia semper ecclesiarum reparationi cessit, episcopus vero, cui sua non sufficiebant, eam ad sui sustentationem & honorem episcopalis dignitatis exigebat.

Cap. 19. In missa fit commemoratio vivorum & defunctorum.

r *Eorum nomina.*) Quod nomina vivorum & mortuorum citarentur in sacrificio corporis & sanguinis Christi, multis decretis patet. De qua re diximus Tolet. concil. XI. cap. 12. Id constat præsertim ex Innocentio I. epistola 1. ad Decentium episcopum, & Augustino epistola 137. & Gelasio papa epistola ad Anastasium Augustum, & Chrysostomo homil. 6. in cap. 2. epist. 1. ad Timotheum, & aliis. Fundatoribus ecclesiarum multa conceduntur concil. Tolet. XV. cap. 2.

Cap. 20.

s *libertos debeant facere.*) De libertorum servitute, manumissione, & aliis, multa traduntur concil. Tolet. XV. cap. 11. & sequentibus, & concil. Hispal. II. cap. 8. de Elisseo ex familia Egabrensis ecclesiæ, & concil. Hispal. I. cap. 2.

t *Subscriptiones.*) Subscribunt in hoc concilio aliqui episcopi qui in superioribus interfuerunt: ut Adeodatus Pacensis, qui in VIII. Tolet. & Selva Egiditanæ, qui in eodem VIII. Reliqui aliis successerunt episcopis: ut Asphalius Abelensis, qui successit Amanungo, in VIII. Toletan. Alvarius Caliabriensis Celedonio, in VIII. Tolet. Cantaber Conimbriensis successit Siseberto, in VIII. Donatus Cauriensis Joanni, in VIII. Exarnus Oxonobensis Saturnino, in VIII. Justus Salmanticensis Egeredo, in X. Tolet. Proficius Emeritensis Orontio, in VIII. Toletan. Petrus Elborensis Abientio, in VIII. Theodericus Olysipponensis Cæsario, in X. Tolet. Theodisclus Lamecensis Filimiro, in VIII.

Advertendum etiam æra 704. in provincia Lusitaniæ una cum metropolitana esse duodecim sedes episcopales, nimirum.

Emeritam.	Salmanticam.
Egeditam.	Conimbriam.
Pacem.	Cauriam.
Abelam.	Oxonobam.
Olysiponem.	Elboram.
Lamecum.	Caliabriam.

Notæ * Frontonis Ducæi S. J.

* Varias lectiones margini adscripsimus. Titulo 10. Cap. 10.

Et primiclerum in ecclesia.) *primicerium in ecclesia.* Primicerii notariorum & aliorum, passim inter nomina magistratuum Romanorum, imperatoribus aut Gothis regibus rerum potientibus in Italia, occurrit: unde & ad ecclesiasticas dignitates vox illa traducta, quam etiamnum ecclesiæ quædam, inter quas Metensis, retinuerunt.

Archidiaconum & primiclerum.) *archidiaconum & primicerium*, ut in concil. Tolet. VIII. post abbates & archipresbyterum subscripsit Silicolus primicerius, qui non a prima cera dictus videtur, quod primus in cera scriptus esset, ut neque dicitur testamentum quod testimonium sit mentis, neque vox est conjuncta sed simplex; sed, ut docet Suidas, est πριμικήριος ὁ πρῶτος τῆς τάξεως, qui primus est in ordine forte subdiaconorum, ut archipresbyter præest presbyteris, archidiaconus vero diaconis: vide can. 14. hujus concilii, ubi legendum *primicerius*.

CONCILIUM CRETENSE

Anni DCLXVII.

Ex Suppl. Mansi p. 501.

PAulus Cretensis archiepiscopus invisum habens, incerta de causa, Joannem Larissæ episcopum, suffraganeum suum, diem illi dixit in concilio provinciæ suæ ea de causa convocato. Auditæ ibi in episcopum accusationes, judicatum de causa, & episcopus non satis canonica sententia damnatur. Actutum ille ad Papam appellavit, sed contumaciæ hujus suæ, ut adversarii quidem interpretabantur, pœnas in carcere luere coactus est. Verum ille non ita multo post elapsus Romam concessit, auditusque in synodo, a Vitaliano papa collecta, absolutus est. Synodum hanc Cretensem commemorat idem papa in literis ea de re ad Paulum archiepiscopum scriptis, quibus irrita & infecta pronunciat *omnia, quæ a te* (a Paulo) *tuaque synodo contra canonum instituta contraque legum decreta gesta confectaque sunt.* Signantur literæ illæ die VI. Kal. Septembris, indictione XI. sed forte mendose, cum aliæ pro eadem causa ab eodem pontifice scriptæ datæ sint VI. Kal. Februarii indictione XI. ex quibus *Septembrim* pro *Februario* irrepsisse suspicor. Romanæ synodi ea de causa celebratæ Labbeus quidem meminit. Cretensem præteriit, cujus oblivio in hac nostra collectione reparatur.

CON-

ANNO CHRISTI 667.

CONCILIUM ROMANUM

IN CAUSA LAPPENSIS EPISCOPI

Anno Christi DCLXVII. celebratum.

Causa & acta concilii describuntur.

a *Concilium.*) Joannes Lappensis episcopus in A Creta, ab archiepiscopo suo injuriam passus, appellavit ad sedem apostolicam, & ne interpositam appellationem ipse prosequi posset, invitus detinebatur. Elapsus tandem venit Romam ad Vitalianum papam, ipsumque obnixe postulavit, atque conjuravit per terribilem adventum magni Dei salvatoris nostri Jesu Christi, ut secundum sacratissimos canones instituta que sanctorum patrum causæ meritum inquireretur, & sententia promulgaretur. Non despexit justam petitionem appellantis Vitalianus; verum deferens ipsius appellationi hanc synodum episcoporum collegit, in qua ejus causa cognosceretur. Post causæ diligentem inquisitionem cognitum fuit ipsum appellantem gravi injuria affectum fuisse; ideoque communi suffragio absolutionis sententiam patres hujus concilii eidem communicarunt. Hæc ex epistola Vitaliani ad Paulum Cretensem supra extante.

VITA,

EPISTOLÆ ET DECRETA ADEODATI PAPÆ.

Dantur variantes ex Cod. Luc. 490. Ioviniano, 7. m. 2. d. 17. In tanta magnit. exhiberet. impetraret. Mezentius tyrannizavit, Tunc in

a ADeodatus, natione Romanus, ex monachis de patre (a) * Jobiniano, b sedit annos * quatuor, menses duos, dies quinque. * Tantæ magnitudinis fuit mitissimus, ac benignissimus, ut omnem hominem a majori usque ad minimum libentur susciperet, peregrinis compassionem * exhibuit, ut etiam unusquisque quod postulavit sine dubio * impetravit. Sed & rogam omnibus ampliavit. Hujus temporibus * Mezzetius qui erat in Sicilia cum exercitu (b) orientali, * intartizavit, & arripuit regnum. * Et perrexit exercitus Italiæ per partes Istriæ, alii per partes Campaniæ, nec non & alii per partes Sardiniæ, & Africæ. Pari modo venerunt (c) * per Siciliam in civitatem Syracusanam, & Deo auxiliante interemptus C est nec dicendus Mezzetius. Et multi ex judicibus ejus truncati, perducti sunt Constantinopolim, simul & caput ejusdem Intartæ. c Postmodum venientes Saraceni in Siciliam, obtinuerunt prædictam civitatem, & multam occisionem fecerunt * in populo, qui in castra, seu montana confugerant. Similiter & prædam nimiam fecerunt, & æs quod ibidem a civitate Romana (d) delatum fuerat secum tollentes, Alexandriam reversi sunt. Hic ecclesiam beati Petri, quæ est via Portuensi juxta (e) campum Meruli, ut decuit, restauravit, atque dedicavit. Sed in monasterio sancti Erasmi, situm in Cælio monte, in quo * concrevisse visus est prædictus sanctissimus vir, multa nova ædificia D augmentavit, sed * & casalia conquisivit, & in vita sua abbatem, vel congregationem ibidem instituit. Post cujus transitum tantæ pluviæ & tonitrua fuerunt, quales nulla ætas hominum (f) meminit esse ut etiam homines & B pecudes de fulgure interirent. Et nisi per litanias quæ quotidie fiebant dominus esset propitiatus, non potuissent homines triturare, vel in horreis frumenta recondere. Intantum enim crevere hæc mala, ut ex ipsis pluviis denuo legumina renascerentur, & ad maturitatem devenirent, (g) pro quo capti homines mirabantur. Fecit autem ordinationem unam per mensem Decembris, presbyteros 14. diaconos duos, episcopos per diversa loca * quadraginta sex. * 41. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die VI. Kalendas Julias, & cessavit episcopatus menses quatuor, dies * quin- * sex decim.

in populo vix paucis evadentibus, qui per munitissima castra confugerant, & juga montium. Auferentes quoque prædam nimiam, & omnem illum ornatum æris, ac diversarum specierum, quem Constantinus a Roma navigio detulerat, secum asportantes. * convenisse * & multa ibi prædia conquisivit.

NOTÆ SEVERINI BINII

Adeodatus quando papa factus. * Immo an. 671.

a *Adeodatus.*) Anno 659. * nona die mensis Aprilis in locum sancti Vitaliani subrogatus est Adeodatus natione Romanus, gratissimus omnibus. Hujus temporibus Constantinopolis per biennium a Saracenis obsessa; tandem per tutelam Dei genitricis obsidione liberata fuit. Theoph. in annalibus.

Tempus sedis.

b *Sedit annos quatuor. &c.*) Alia eaque verior lectio Anastasii, teste Baronio, habet annos septem, menses duos, dies decem & septem. Huic sententiæ subscribit Sigebertus in chronico, qui totidem annos Adeodato attribuit.

Clades Siciliæ quando facta.

c *Postmodum venientes Saraceni in Siciliam*) Si epistola quæ sub nomine Vitaliani papæ ad monachos Siculos data extat supra, vere esset Vitaliani, dicendum foret contra Anastasium hanc cladem Siciliæ insulæ factam esse potius sub Vitaliano quam sub Adeodato.

Epi-

(a) *Jobiano.* (b) *Orientis* (c) *Siciliam* (d) *navigatum fuerat.* (e) *pontem*
(f) *memoratur* (g) *pro quo capitulo homines &c.*

ANNO CHRISTI 669.

[1] * EPISTOLA ADEODATI PAPÆ AD UNIVERSOS EPISCOPOS GALLIÆ.

[* Rescriptum alias dicitur. * ediderunt Massonus, Baronius, Sirmondus, Binius, & nuper Monsnyerius ex ipso, ut testatur, autographo, quod servatur in ejusdem ecclesiæ tabulario]

De privilegio * quod concessum est abbati monasterii sancti Martini Turonensis.

Dilectissimis fratribus universis episcopis in Galliæ partibus commorantibus Adeodatus.

Æquitatis nos admonet norma, quam apprime custodire * præcipimur, ut canonica sanctorum patrum consulta, præsertim a beatissimis apostolicæ sedis præsulibus, prædecessoribus nostris, qui auctoritatem successione ac vice sacratissimi apostolorum principis Petri per diligentem solertiam nacti sunt, quemadmodum statuta reperimus, intemerata atque illibata custodia conservemus. Sed & quæque a fratribus nostris ecclesiarum episcopis pedissequa dumtaxat imitatione consulta & salubriter * fuerunt ordinata, utpote * sancti apostolorum principis licet impares ministerio, firmanda simili ratione decernimus.

[* præcipimus. * fuerint. * functi apostolica primatia]

Qua ex re dum * Ægiricus religiosus presbyter & abbas monasterii S. Martini, in quo & venerabile corpus ejus est situm, visendas ex desiderio veniens apostolicas confessiones & atria, nostris se repræsentaret obtutibus, commendationemque fratris nostri * Crotberti Turonicæ ecclesiæ præsulis obtulisset; supplici voce precatus est, ut * privilegium apostolica auctoritate * subnixum ob munitionem venerabilis monasterii quod beatæ recordationis confessor Christi Martinus Turonensis ecclesiæ * episcopus in Gallicanis partibus ad conversorum salutem sui sacratissimi corporis consecratione decoravit, cui nunc præesse se perhibens scriptis ostenderat, ei concedere deberemus.

[* Agiricus. * Roberti seu Crothperti. * privilegia. * subnixa. * præsul]

Parumper autem ambigimus, idcirco quod mos atque traditio sanctæ nostræ ecclesiæ plus non suppetat, a regimine episcopalis providentiæ religiosa loca secernere. Verum ubi & prædicti fratris nostri Crotberti Turonensis ecclesiæ præsulis * monasticam libertatem, hoc est liberam dispensandi licentiam scripto concessam religiositate ejus exemplaria proferente comperimus, in cujus volumine & aliorum per Gallicanam videlicet provinciam constitutorum antistitum ad id consensum præbentium subscriptiones subter annexas inspeximus; nullatenus jam exortem rationis ac canonicæ regulæ tantorum episcoporum consonam sententiam fore perpendimus. Propterea & nos erga quod iidem fratres nostri reverendissimi * præsentes conferre providerunt, simili censura ex auctoritate profecto apostolorum principis, cui claves ligandi atque solvendi conditor atque redemptor * omnibus tribuit, identidem firmari concessimus: ut apostolica fulti auctoritate * per privilegii seriem nullas gravedines a quolibet episcoporum sub prætextu discussionis religiosus abbas vel monachi ibidem degentes sustineant: neque rursus hospitandi sibi apud eos licentiam vendicantes, dispendia his atque insolentias angariarum imponant: neque per occasionem regularis disciplinæ rimandæ atque servandæ quaslibet * importent injurias, sed liberam licentiam habere statuimus, salva profecto monachicarum regularum custodia, religioso abbate, quicumque pro tempore præerit, præfato venerabili monasterio, id procurante, ut erga quod priscæ traditionis ejus articulus continet, & ipse conservare nitatur, & quicumque sub ejus reguntur dispensatione solerter custodire commoneat, districteque compellat.

[* monachicam. * præsules. * omnium. * eis.]

Reverendissimo vero episcopo, in cujus * parœcia memoratum venerabile monasterium, vel res ejus ac possessiones constiterint, faciendæ tantum ordinationis ac promotionis sacerdotum atque Levitarum, vel conficiendi chrismatis sit tantum concessa licentia. Dispositionem autem venerabilis loci gerere, ac conversationem monachicam exquirere, religioso abbati, ejusque præposito, vel qui probatissimi in eodem monasterio fuerint (quod etiam præsules consona sententia definierunt) decernimus.

[* parochia]

Quisquis igitur quolibet tempore (quod nullatenus credimus) hujus decretum privilegii, quod auctoritate apostolica subnixi consentiendo firmavimus, in totum vel in partem temerare tentaverit, suæque præsumptionis audaciam digna emendatione minus correxerit, in perpetuum percellendum vel anathematizandum se noverit, non solum tantorum sententia sacerdotum, sed etiam æquissimo * condemnationis aculeo: quoniam violare pertinaciter * visus est, quod salubriter conservare * debebat. Et ita quoque hujus privilegii sanctio firma & rata indiminute persistat atque permaneat. Erga quod & præcellentissimi totius Galliæ reges (ut scripto comperimus) ad reprimendas laicorum infestationes, edicto præmunire idem venerabile monasterium regali pietate dignati sunt. Bene valete, dilectissimi fratres.

[* apostolicæ. * nisus. * debuerat]

NOTA JACOBI SIRMONDI. S. J.

1 *Epistola.*) Collata fuit cum schedis Pithœanis, in quibus extat etiam Chrodoberti ejusdem episcopi Turonensis epistola de judicio mulieris, quæ, postquam consecrata & professa castitatem Deo fuerat conservare, adulterium perpetravit.

AD EPISTOLAS ADEODATI PAPÆ.

APPENDIX.

BULLA PRO COENOBIO S. PETRI, ET PAULI.

[Ex Suppl. Mansi p. 501.]

[Ex Wilkins Conc. Angl. to. I. pag. 43. qui tamen de ejus sinceritate dubitare se significans nullas assignat ambiguitatis suæ rationes.]

Adeodatus episcopus, servus servorum Dei, Adriano abbati monasterii S. Petri apostoli.

Evangelicis atque apostolicis sanctionibus luce clarius edocemur, nec servorum solertiam in administratione talentorum, nec dominicæ vineæ operarios pondere diei & æstu affectos a remuneratione boni operis esse fraudatos. Scriptum namque est: *voca*, ait, *operarios & redde illis mercedem*: & *dignus est operarius proprio laboris commodo perpotiri*: Quapropter oportet etiam nos, licet immeritos, pastoralem tamen curam administrantes, eis qui lucrando Deo animas solerter invigilant, providentiam aliquam ad temporalem eorum substentationem utcumque peragere, ne eorum sagacitas erga lucrandarum animarum quæstum, necessitate scilicet temporali præpedita, ad opus implendum segnis efficiatur. Quam ob causam annuen-

ANNO CHRISTI 667.

nuentes tuæ petitioni, quemadmodum nos ſuſa parte popoſcit, a præſenti concedimus tibi Adriano, utpote abbati ab hac apoſtolica ſede ordinato, atque deſtinato, una cum tua propria congregatione, quæ nunc vel futura eſt, monaſterium videlicet S. Petri, conſtitutum extra civitatem cognomento Doroverno, cum omnibus redditibus ad eum pertinentibus, vel quidquid ei jure verbi competere videtur. Et ſi qua exinde ab aliquo injuſte ablata ſunt, reſtitui abſque recraſtinatione cenſemus, quatenus dum nihil eorum, quæ ad ſubſtentationem corpoream ſunt profutura, defuerit, licenter ad lucrandas (ut dictum eſt) Deo animas pervigil poſſit eſſe ſollicitudo. Cujus ad cumulum firmitatis prævidimus præfatum monaſterium apoſtolicis prærogativis nunc & in perpetuum præmunire, inſolentiaſque tam ſacerdotum; quam laicorum pariter ab eo inhibere, pręcipientes, ex authoritate videlicet apoſtolicæ ſedis, cui ſuperna largiente gratia præeſſe dignoſcimur, omnes omnino tam eccleſiæ præſules, quamque ſublimium ſæcularium dignitates, vel inferioris ordinis adminiſtrationem gerentes, ſe a præfati monaſterii inquietudinibus atque gravaminibus ſuſpendi, nec per quamlibet occaſionem tibi tuæque congregationi in eo degenti, vel qui pro tempore ſuo ſucceſſerit in loco, quoquo modo diſpendia vel inquietudinum moleſtias irrogare. Sed & hoc nihilominus ſancientes, ut poſt tuum obitum futurus abbas, non alius vel aliunde ad eorum regimen animarum, niſi quem ipſa ſibi prorſus Deo ſervientium congregatio de proprio videlicet monaſterio communi aſſenſu regulariter prælegerit, ſubrogetur. Si quis interea (quod non credimus) temerario auſu contra hæc ſanctæ & apoſtolicæ ſedis decreta contraire temptaverit, & ea quæ a nobis pie indulta ſunt, privilegia convellere præſumpſerit, noverit ſe, (ſi præſul vel miniſter eſt) ex auctoritate videlicet beati Petri apoſtolorum principis, cui Dominus Jeſus Chriſtus Deus noſter, ligandi ſolvendique in cælo & in terra poteſtatem conceſſit, proprio eſſe privatum officio; ſi de ſæcularibus laiciſque fuerit a participatione corporis & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti cognoſcat ſe eſſe ſegregatum, quouſque videlicet quod temere perpetravit humiliter corrigat, & de exceſſu pœnitudinem gerat. Dat. X. Kal. Januarii imperantibus piiſſimis auguſtis Conſtantino majore imperatore annos XXII. poſt conſulatum ejus anno..... Sed & Heraclio atque Tiberio novis Auguſtis, ejus fratribus anno XVIII. indictione ſecunda.

MONASTERII CORBEJENSIS

Fundatio et Immunitas

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Privilegio ſan-Dionyſiano ac præcepto Clodovei II. regis ſubjecerat Sirmondus monaſterii Corbejenſis ad Somonam fundationem & immunitatem, & ad Vitaliani papæ tempora atque in annum Chriſti 662. Clotarii regis III. 2. revocarat. Collector regius, quo conſilio ductus? omnia iſta poſthabuit. Nos ne quid Sirmondianæ editionis deſiderari queat, quæ temere ſublata fuerant, reſtituimus; & in Vitaliani papæ pontificatum atque annum natalis domini præter propter 669. conjecimus, cum in iis mentio fiat anni ſeptimi regnante Clotario rege, cujus initia ab anno 662. emergere eruditis chronologis videntur.

Clotarii III. regis præceptum de fundatione monaſterii Corbejenſis.

CHlotarius rex Francorum, vir illuſter. Ad mercedem noſtram in Dei nomine credimus pertinere, quidquid pro animæ ſalute locis ſanctorum conferimus, ut ibidem perenniter proficiat, & gloriam Deo auxiliante habere mereamur. Igitur dum nos & præcelſa genitrix noſtra, domna Baldechildis regina, monaſterium in honore ſanctorum Petri & Pauli apoſtolorum, & ſancti Stephani protomartyris, ſuper fluvium Somna, in loco qui dicitur Corbeja, quem Guntlandus quondam poſſederat, & ad fiſcum noſtrum pervenerat, ubi præeſt venerabilis vir Theodefridus abba, pro æterni numinis intuitu ædificari præcepimus, ut monachi ſub ſancta regula ibidem debeant converſari. Cognoſcat ſtrenuitas veſtra, quod nos ipſam villam Corbejam ad ipſum monaſterium cum adjacentiis ſuis in integrum; ſeu & alias villas nuncupantes Folieto, Gentilla, Cipiliaco, Fortiaca villa, vel reliquas adjacentias earum ad integrum, Albiniaco cum adjacentiis vel appenditiis ſuis, quantum ibidem fiſcus noſter tenuit, ad integrum, in pago Ambianenſe, ſeu & Monciaco, Vvalliaco, Bellirino, cum adjacentiis earum, in pago Atravatenſe: immoque & villam, quæ vocatur templum Martis, ſitam in pago Ambianenſe, ad integrum, cum pagena de Silva de foreſte noſtra Vvindegonia, hoc eſt per loca denominata, a fine Cartainſe uſque in dominico Lacco per Siccaſi derude, per cervorum Marcaſio, per Bagulta, per via publica uſque Fraudehario exſarto. Similiter & portionem in loco qui vocatur Taceaco, quem Frodinus de Urſino dato pretio comparavit, & ad fiſcum noſtrum ipſe Frodinus in compenſationem pro alia de re dedit, in ipſo pago Ambianenſe, a die præſenti ſub integra immunitate, abſque introitu judicum, viſi fuimus conceſſiſſe. Proinde per hanc præceptionem ſpecialius decernimus eſſe manſurum, ut tam ipſum locum Corbejam, quam & ſupraſcriptas villas, una cum terris, domibus, mancipiis, ædificiis, vineis, ſilvis, pratis, paſcuis, farinariis, & cunctis appenditiis, vel quod ibidem videtur adſpicere, pars ipſius monaſterii, vel omnis congregatio de ipſo monaſterio valeat poſſidere vel dominari. Et nullus quilibet de judicibus, nec ad ipſum monaſterium, nec ad homines ſuos, nec in curtes ſuas, quicquid a die præſenti ibidem contulimus, & quod a nobis, vel a ſuccedentibus domnis regibus, vel a Deum timentibus hominibus inibi fuerit collatum, nec ad cauſas audiendum, nec freda exigendum, nec manſiones faciendum, nec paratas requirendum, nec ullas redhibitiones in villis ſuperius nominatis; quidquid tempore præſenti videtur poſſidere, aut adhuc, ut diximus, a nobis vel a ſuccedentibus regibus, vel a Deum timentibus hominibus inibi additum vel delegatum fuerit, ipſa judiciaria poteſtas non præſumat ingredi: ſed pars ipſius monaſterii, vel omnis congregatio

ANNO CHRISTI 667

tio ibidem consistens, absque introitu judicum, ut diximus, sub integra immunitate possidere valeat vel dominari. Et ut hæc præceptio nostra perenni tempore firmiorem obtineat vigorem, nos & præcelsa genitrix nostra domna Baldechildis regina signaculis manus nostræ subter decrevimus affirmare.

CLOTARII EJUSDEM REGIS

præceptum alterum, quo a teloneis omnibus immune facit monasterium Corbejense.

CHlotarius rex Francorum, vir illuster, omnibus agentibus tam præsentibus quam futuris. Cognoscat magnitudo seu industria vestra, pro mercedis nostræ augmento, & divino intuitu, tale nos actoribus, seu discursoribus monasterii virorum Corbeja, quod domna & genitrix nostra Baldechildis regina suo opere construxit, præstitisse beneficium, ut quotiescumque monachi, missi, vel discursores ipsius monasterii partibus provinciæ, vel per reliqua loca, ad cappas comparandas, aut reliquas opportunitates ipsius monasterii exercendum, seu cellarium fuerint egressi mercandum, in quibuslibet locis, vel territoriis, seu partibus, ubicumque teloneum, pontaticum, rotaticum, ceterasque redhibitiones fiscus noster a discursoribus, seu iter agentibus exigere consuevit: habeant hoc monachi in jam dicto monasterio Corbeja consistentes, tam præsentes quam in futurum inibi advenientes, in omnibus indultum simulque concessum. Ea scilicet ratione, ut neque nos, neque juniores, aut successores nostri, ullo unquam tempore de eo quod superius continetur, a monachis, aut missis vel discursoribus ipsius monasterii, exigere nec requirere, ullis locis, ullisque ordinibus infra terminos regni nostri præsumatis. Sed ut super habetur insertum, habeant ipsum beneficium jam dicti monachi sanctæ congregationis Corbeja monasterio, & actores eorum, ex nostræ largitatis munificentia concessum, simulque indultum: quo potius delectet ipsam sanctam congregationem ex ipso beneficio pro stabilitate regni nostri domini misericordiam exorare. Et ut hæc præceptio firmior habeatur, & per tempora conservetur, nos & præcelsa genitrix nostra domna Baldechildis regina maxima nostris signaculis subter eam decernimus adfirmare.

Vidrehadus jussus.

Signum gloriosi domini Chlotharii regis.

Signum præcelsæ Baldechildis reginæ.

Data sub die XIII. mensis Decembris anno V. regni nostri. Stirpianico. In Dei nomine feliciter.

PRIVILEGIUM LIBERTATIS MONASTERIO

Corbejensi concessum a Bertefrido episcopo Ambianensi.

DOminis sanctis & summi culminis apice pontificalis cathedræ specula præsidentibus in Christo fratribus, Nivoni, Genesio, Ethoaldo, Emmoni, Audoni, Audomaro, Audoino, Audeberto, Burgundo Faroni, item Audeberto, Drauscioni, Bertefridus munere superni largitoris Ambianensis ecclesiæ episcopus. Licet nos antiquæ regulæ constituta salubri observatione custodire conveniat, tamen utili provisione tractantes constituimus, ut quod sacris deliberationibus non derogat, intrepida observatione conservetur. Et quia gloriosissimus domnus Chlotharius rex, nec non & præcelsa domna Balthildis regina, divino illuminati auxilio, monasterium suo opere, Christo præsule in loco nuncupante Corbeja construxerunt, religiosam petitionem nostris auribus patefecerunt, quæ viscerali pietatis affectu ita cor intrinsecus mollivit, ut petita non concedere, aut certe libentissime non implesse, noster animus irreligiosum fore putaret. Sancto igitur amore succensi nostræ vilitatis extremitatem petierunt, ut & nos & vestra fraternitas consentientes pro reverentia sanctorum Petri, & Pauli apostolorum, & sancti Stephani protomartyris, qui ob gloriosum ac triumphale votum pro amore Christi coronam martyrii consequuti sunt, ad prædictum monasterium in eorum honore constructum, privilegium concedere deberemus: licet sancta Carthaginensis synodus, a bonæ memoriæ Bonifacio, ejusque coepiscopis facta, vel ipsius sacerdotis epistolæ ad Liberium * porrectæ, non prohibeant monachos sub privilegio proprio residere; vel sancti Augustini præclari doctoris libri de gradibus ecclesiasticis doceant monachos sub quiete regulariter viventes, absque inquietudine clericorum vel episcoporum residere. Quod nos considerantes, dum & canonica institutio de hacre nos non præjudicat, vel supradictus dominus, & prædicta domna dum se patrocinio tam & in præsenti vita, quam & in futurum, præfatorum sanctorum plenissima devotione tradiderunt, ut eis ubique apud clementissimum & omnipotentem dominum eorum intercessio præbere dignetur adminiculum, vel pro reverentia tantorum martyrum, seu prout monachi ibidem degentes sub regula sanctorum patrum quieti conservari possint: hoc privilegium plena voluntate, una cum consensu fratrum meorum, concessisse vel indulsisse visus sum: per quod decerno, atque ob testificationem divini nominis interdico, ut nec ego, nec ullus episcoporum successorum meorum hoc irrumpere præsumat. Nec nos hoc propriæ deliberationis instituto posteritas æstimet decrevisse, cum etiam antiquiora, vel in novo tempore monasteria propria privilegia sunt consecuta. Nam & Agaunensium, quod velut istud regio est munere ditatum, & Lirinensium, vel Basilica domni Marcelli, immoque & monasterium Luxoviense, hoc videntur habere concessum: & ita a succedentibus custoditur, ut quidquid ibidem offertur, ipsi abbates, vel monachi ibidem deservientes, absque contrarietate vel repetitione episcoporum, libere cum Dei adjutorio, hoc possideant. Ergo omnes unius conspiratione consensus antedictis principibus postulatione socia libentissime annuentes, sic decrevimus, ut quæcumque prædicto monasterio vel monachis regio munere, seu a quibuslibet Christianis, in agris, mancipiis, vineis, silvis, auro, argento vel vestibus, vel quibuslibet speciebus collata, aut deinceps conferenda sunt, vitæ nostræ temporibus, seu successorum nostrorum, nec ego nec ullus sibi pontifex, aut aliquis ex ordine clericorum Ambianensis ecclesiæ, suis usibus usurpare, aut minorare, aut ad civitatem aliquas species deferre præsumat: sed sub omni libertate vel emunitate sæpedictum monasterium vel monachi ibidem consistentes possideant. Altaria ad sæpedictum monasterium, vel tabulæ si defuerint, episcopus Ambianensis ecclesiæ in Dei nomine benedicat & chris-

* Liberatum qui erat primæ sedis episcopus provinciæ Byzacenæ.

ANNO CHRISTI 667.

& chrisma sanctum conficiat sine pretio, & an A nis singulis pro reverentia sanctorum sine ullo præmio muneris causa concedat. Et quod ad ipsum monasterium in Dei nomine fuerit oblatum, vel a quocumque Deo inspirante transmissum, nihil sibi exinde pontifex, aut ejus archidiaconus, aut quislibet ordinator ecclesiæ audeat vindicare: nec ad præfatum monasterium accedere, nec in agris ipsius convivia ego, vel pontifices successores nostri, vel archidiaconus, aut quislibet ordinator ecclesiæ Ambianensis præparare præsumat, nisi ab abbate sæpe dicti monasterii spontanea voluntate fuerit rogatus. Et cum abbas fuerit de sæculo isto evocatus, quem unanimiter congregatio ipsius monasterii ex semetipsis dignum & bonum elegerint, data B auctoritate a præfato principe, vel ejus successoribus, a nobis vel successoribus nostris, absque ullo commodo secundum sanctos canones ordinetur. Similiter & reliquos gradus clericorum minores ac majores, quos abbas jam dicti monasterii elegerit, sive intra aut extra monasterium, sine aliqua præmii acceptione, juxta quod lectio docet, constituimus consecrare. Neque ulla alia potestate in ipso monasterio utatur, ut diximus, neque in monasterio, seu in rebus aut ornamentis ipsius, neque in personis; dum tanti gloriosissimi principis petitio intercessit, vel quia ipsi monasterium ipsum construxerunt, & ditaverunt, vel pro reverentia sanctorum apostolorum & martyrum, seu pro eo ut quieti sub regula C sancta ipsi monachi vivere debeant ad ipsum monasterium deservientes. Nec episcopus, nec archidiaconus, aut quælibet alia persona, ordinator ecclesiæ Ambianensis, quodcumque de eodem monasterio, sicut de reliquis parochiis, usurpare, aut commutare, aut aliquas res auferre, vel species, quæ ad ipsum monasterium sunt collatæ, deferre ad civitatem audeat; ut de perfecta quiete valeant ipsi monachi, qui ad præfatum monasterium deserviunt, duce domino per tempora exultare, & ut sicut antedicta monasteria sub libertate vivant, pro statu ecclesiæ, & salute regum, vel stabilitate regni, & tranquillitate patriæ valeant plenius pium dominum exorare. Et si aliquis de ipsis mona- D chis contumax fuerit, ab abbate prædicti monasterii secundum canonicam institutionem emendetur. Ut hoc privilegium sub ea, ut diximus, libertate qua antedicta monasteria & monachi vivunt, debeat in perpetuum permanere firmissimum, ut jam dicti monachi sæpe dicto monasterio deservientes nostris & futuris temporibus sub libertate consistant, quia nihil de canonica auctoritate convellitur, quidquid domesticis fidei pro tranquillitate pacis, vel pro reverentia sanctorum tribuitur. Illud etiam placuit, ut ipsi monachi sub regula sancti Benedicti, vel sancti Columbani, conversari & vivere debeant. Quod si aliquis calliditate, aut cupiditate præventus episcopus, ea quæ sunt E superius comprehensa temerario spiritu violare præsumpserit, tribus annis pœnitentiam districtissime agat, a communione fratrum sequestratus; & nihilominus hoc privilegium Christo protegente, qui & adjuvet illud conservantes, & dissipet illud destruere cupientes perpetim maneat incorruptum. Quam definitionem constitutionis nostræ, ut nostris & futuris temporibus valitura sit, manus nostræ subscriptionibus roboravimus, & coepiscopos domnos, & fratres nostros rogamus, ut ipsum in omnibus confirmare debeant.

Berthefridus peccator Ambianensium urbis episcopus hoc privilegium a me factum relegi, consensi & subscripsi

Genesius ac si peccator episcopus hoc privilegium consensi.

Chaoaldus episcopus hoc privilegium consensi & subscripsi.

Gautiobertus ac si peccator episcopus hoc privilegium subscripsi.

Boso in Dei nomine episcopus hoc privilegium consensi & subscripsi.

Ragnobertus ac si indignus episcopus hoc privilegium consentiens subscripsi.

Nummolenus ac si peccator episcopus hoc privilegium consensi & subscripsi.

Audobertus ac si peccator episcopus hoc privilegium consensi & subscripsi.

Audoenus episcopus hoc privilegium consensi & subscripsi.

Dado peccator hoc privilegium consensi ac subscripsi.

Emmo episcopus subscripsi.

Leodeboldus peccator episcopus hoc privilegium subscripsi.

Chrodobertus peccator hoc privilegium subscripsi.

Paternus peccator Egloensis ecclesiæ, ac si indignus episcopus hoc privilegium consensi & subscripsi.

Drauscio ac si peccator hoc privilegium consensi & subscripsi.

Ego Audebertus ac si peccator episcopus hoc privilegium consensi & subscripsi.

Factum hoc privilegium sub die octavo Idus Septembris, anno VII. regnante Clotario rege, Captonnaco in palatio publico. Sigo in Dei nomine diaconus hoc privilegium scripsi & subscripsi.

THEODORICI REGIS PRÆCEPTUM, quo confirmat electionem Eremberti Abbatis Corbejensis.

Theodoricus rex Francorum episcopis, viris illustribus. Decet regalem clementiam, ut non solum gubernacula regalia culminis provideat, sed & regimina ecclesiarum & monasteriorum pro Dei intuitu, & mercedis nostræ augmento, solerti cura providere, ut pax ecclesiarum & secura libertas monachorum domino omnipotenti militantium per omnia conservetur. Et de sacrosancto monasterio nuncupato Corbeja, in pago Ambianense constructo, ad regalem nostram præsentiam monachi & viri Dei venientes, serenitatis nostræ clementiæ auribus suggesserunt, ut dum & venerabilis vir Chrodegarius abbas, secundum consuetudinem humanæ fragilitatis, de hac luce ad dominum migrasse dignoscitur; quem apostolicus vir domnus & pater noster Theodefredus episcopus, dum & ille onus pontificale meruit accipere, per nostram voluntatem, & præceptionem, ad regendum ac dominandum monasterio suprascripto constituit: cum relatione & consensu totius congregationis ipsius monasterii petierunt, ut liceret eis secundum eorum electionem, & secundum sanctum privilegium, quod supra loco sancto ex regali munificentia & sacerdotum concessione indultum est, de semetipsis eligere rectorem. Et dum eorum petitio nostræ serenitatis congrua esse, & rationabilis in omnibus videretur, venerabilem virum Erembertum, qui in ipso monasterio fuit nutritus, ipsi homines cum

ANNO CHRISTI 667.

cum voluntate suprascripti pontificis domni Theodefredi episcopi elegerunt: nostra clementia ipsis monachis concessisse comperitur, sicut suggesserunt. Præcipientes ergo per hanc præceptionem serenitatis nostræ, & auctoritatis regalis concessimus, & omnino jubemus, ut suprascriptus venerabilis vir Erembertus abbas & rector monasterii Corbejensis in omnibus sit constitutus; & sicut bonus pastor ea quæ utilia sunt ad opus monasterii, & ad regimina monachorum prævideat, & regat & erudiat, & mereatur audire vocem domini dicentis: *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui.* Et ut taliter agat, ideo nostra clementia ea indulsit, ut habeat potestatem de tota congregatione ipsius monasterii, vel de eorum hominibus in eorum terris commanentibus, vel de eorum rebus & possessionibus, mobilibus, & immobilibus, sicut sancta regula docet, & sanctus ordo monachorum dignoscitur esse conservandus. Ita ut de die præsenti, omnibus temporibus vitæ suæ, secundum Dei voluntatem, & secundum sanctum ordinem dominatum accipiat; & ipsa sancta congregatio sub illo constituta preces assiduas ad aures reverentissimas majestatis domini pro nobis, & pro stabilitate regni nostri jugiter fundat. Et ut hoc præceptum firmius habeatur, quod pro Dei timore indulsimus, auctoritate præcelsa manus nostræ subscriptionibus subter decrevimus roborare.

Matth. 25. 21. Luc. 19. 17.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Corbejensis monasterii immunitati gemina ac propemodum eadem est, illa immunitatis formula, sive privilegium libertatis atque exemptionis, quod Marculfus monachus libris duobus formularum suarum præfixit. Ne vero tibi sit prorsus incognitus auctor ille Landerico Parisiorum episcopo σύγχρονος hanc dissertatiunculam alias a nobis Bituricensis urbis elogio subjunctam adscribere placuit.

Quis fuerit Marculfus formularum editor, an abbas sancti Austregisili de Castro ad muros Avarici Biturigum?

VIr clarissimus Hieronymus Bignonius Galliæ nostræ singulare ornamentum anno Christi M. DC. XIII. ex Bibliotheca Regia, in lucem emisit MARCULFI monachi Formularum libros duos auctiores editis, meliorique ordine digestos, quibus hanc ad lectorem præfationem præmisit.

MARCULFI, quem nunc damus, erudite Lector, plures docti viri meminerunt, sed quis fuerit, & quo tempore vixerit nihil certi ab illis proditum est. Quidam vero in universum circa primam regum nostrorum familiam illius tempora conjecerunt. Adhuc tamen dubium remanebat ex librorum varietate, quibus permulta posterioris ætatis scriptores infarcierant. Verum exemplar quod nacti sumus omnium facile optimum nos amplius dubitare non sinit. Præfixa si quidem ab auctore ipso epistola docet professione monachum & septuaginta annos natum, cum hæc scriberet, fuisse. Deinde cum Landerico papæ opus inscribat, facile apparet Landericum illum Parisiorum episcopum fuisse, qui Clodoveo Dagoberti filio rege claruit circa annum æræ Christianæ DCLX. *Nulli quippe alii Galliarum episcopi hoc nomine reperiuntur Landerici Parisiensis tempore, neque multis post annis. Tum papæ nomen omnibus episcopis passim tribui solitum sub prima regum Francorum dynastia notum est: quod licet sub secunda aliquatenus sit rarius, certe usitatum reperitur. Accedunt & aliæ certissimæ conjecturæ ex totius libri lectione, quibus permulta occurrunt, quæ vix possint ad aliud tempus referri, & plane Merovingorum sæculum redolent. Quis enim cum majorum domus non semel repetitam mentionem adverterit, non continuo deprehendat eo tempore Marculfum scripsisse, quo majores domus vice regia omnia regni negotia pertractabant, imo vero sub alieni nominis specie imperabant? quod a Dagoberto cœpisse scriptores notant. Omitto Patricios sæpius nominatos, quos sub Carolinis raro aut nusquam reperiri a doctis observatum est. Alia sunt infinita indicia, quæ cordatus lector facile animadvertet. In qua autem civitate MAR-*

A *CULFUS vixerit, ex qua sit oriundus, aut cujus cœnobii monachus extiterit, nobis plane incompertum est. Quod si divinare liceret, suspicarer eum in aliquo Parisiensis diœcesis monasterio regulariter vixisse, cum Landerico Parisiorum antistiti librum suum inscribat. Quidquid sit, utilissimus certe auctor est, &c.* quæ compte atque erudite de eodem persequitur V. C.

ANNO CHRISTI 667.

Quibus veluti jactis fundamentis probabili admodum conjectura ductus, certe citra meram divinationem, contendo MARCULFUM illum formularum editorem doctissimum eumdem esse cum eo, qui olim abbatiæ sancti Austregisili de Castro in suburbiis Bituricæ civitatis (quæ a pluribus sæculis ablegatis monachis in collegiatam, ut vocant, ecclesiam primum sub decanis, tum sub prioribus transiit) Præfectus ac moderator extitit, cujusque meminit auctor vitæ ejusdem sanctissimi præsulis Austregisili in hæc verba: *Cum esset memoratus Dei homo cum sancto Ætherio episcopo in quadam villa in Janavense territorio super * lacum, erat haud procul, &c. Austregisilus voluit missas in illa basilica celebrare,*
B *& quia deerat aqua, qua & manus lavaret, & in sacrificium misceret, dixit adminiculo suo MARCULFO eo tempore LECTORI, postea etiam ABBATI in basilica ubi corpus ipsius BEATI conditum est. Require pauxillum aquæ ut hic celebremus missas. Qui cum quæsisset non invenit, &c.* quæ ex edita apud Surium sancti illius vita ad diem Maji vigesimum quivis haud ægre repetere poterit.

* Lemanum intelligit.

Hæc vero omnia quam recte se habeant, cohæreantque cum asserta a nobis veritate, ex iis quæ modo subjicientur, in proclivi erit intelligere. Contigerit certe hoc insigne miraculum paulo ante annum Christi DC. aut ipsomet anno DCI. postquam a sancto Echonio Mauriennate episcopo in ipsa Genevensi urbe repertum fuisset Victoris martyris purpurati corpus miris virtutibus coruscans, idque paulo ante obitum sancti Ætherii Lugdunensis Antistitis, quo adhuc superstite hæc peracta fuisse noscuntur: objisse vero anno sexto vel septimo Theodorici Francorum regis hoc est anno DCI. aut sequenti, eique successisse Secuudinum testantur Fredegarius Scho-
C lasticus in chronico & ex eo Aimoinus libri tertii capite xc. MARCULFUS porro hic noster sancti Austregisili sacerdotis adminiculus ac lector annos tum natus fuerit quindecim aut viginti. Post administratum deinde temporibus sanctorum Austregisili atque Sulpitii, necnon Vvolfoleni prædictum Bituricensis Casti monasterium, ingruentibus morbis, ac suadente senio, aliisve de causis privatam deposito magistratu vitam amplexus (quamquam nihil est quod hoc cogat profiteri, cum abbates ex animi demissione Christiana nonnunquam se familiari monachi appellent nomine) has collegerit scripseritve proprio Marte formulas, jam septuagenario major, circa annum Christi DCLV. aut DCLX. easque, sibi forte alias familiarius cognito, certe per ea tempora celeberrimo in Galliis LANDERICO Parisiorum episcopo dedicarit.

Lumen huic nostræ conjecturæ fidemque non omni ex parte sublestam conciliabit, opinor, ipsius quoque MARCULFI ad Landericum epistola, cujus ἀποσπασμάτιον
D quoddam huic dissertationi intexere haud erit ingratum lectoribus veritatis studiosis.

Domino sancto meritis beatissimo & apostolico semper honore suscipiendo, omnique præconio laudis celebrando domino ac reverendissimo papæ LANDERICO MARCULFUS ultimus ac vilissimus omnium monachorum. Utinam sancte pater jussioni vestræ tam efficaciter quam spontanee obtemperare valuissem, quia jam supra vires meæ possibilitatis conatus sum injunctum a vobis subire negotium, cum fere septuaginta aut amplius annos expleam vivendi: nec jam tremula ad scribendum manus est apta, nec ad videndum mihi oculi sufficiunt caligantes, nec ad cogitandum sufficit hebetudo. Tum pluribus interjectis sic concludit. *Ego vero hæc quæ apud majores meos juxta consuetudinem loci quo degimus didici, vel ex sensu proprio cogitavi, ut potui, coacervare in unum curavi & capitula prænotavi; ut facilius quod voluerit & quærenti in antea scripto reperiantur.*

In qua ergo civitate vixerit jam adultus noster ille Marculfus, habes, erudite lector, cujusve fuerit mona-
E sterii abbas, eumdem quoque ex Bituricensi urbe aut regione oriundum, ac forte etiam sancti Austregisili consanguineum docere videtur ejus ex Lugdunensi urbe in Bituricensem cum eodem sanctissimo præsule suscepta profectio. Atque huic non levi ni fallor conjecturæ indulsisse jam satis, ne si plura addam, asseveranter citraque dubium omne edicere videat, quod mihi aliud agenti veluti fortuito objectum solertissimis antiquarum rerum indagatoribus pensiculatius examinandum proponere dumtaxat institui.

MAR-

ANNO CHRISTI 667.

MARCULFI FORMULA I.
DE PRIVILEGIO.

DOmino sancto & in Christo venerabili fratri illi abbati, vel cunctæ congregationi monasterii illius in honore beatorum illorum in pago illo constructi, ille episcopus. Compellit nos affectio caritatis vestræ radio inflammante divino, illa pro vestro quieti providere, quæ nobis maneant ad mercedem, & a recto tramite, inconvulso limite terminari, quæ perennem deinceps propitiante domino obtineant firmitatem: quia non minor a domino retributio speratur futura pro succiduis contemplante temporibus, quam ad præsens munera pauperibus offerente. Et ne nobis aliquis detrahendo æstimet in id nova decernere carmina, dum ab antiquitus juxta constitutionem pontificum, per regalem sanctionem monasteria sanctorum Lirinensis, Agaunensis, Luxoviensis, vel modo innumerabilia per omne regnum Francorum sub libertatis privilegium videntur consistere, sed pro reverentia sanctorum, beatorumque omnium fratrum implendo jussa, custodiendo præcepta, obedientiam propalabo. Quid vero vos, vel successores vestri, sancto suadente Spiritu deinceps custodiatis, immo sanctæ illius ecclesiæ episcopus debeat adimplere, huic paginæ credidimus inserendum. Hoc est, ut de vestra congregatione qui in vestro monasterio sancta debeant bajulare officia, quum Abbas cum omni congregatione poposcerit, a nobis vel a successoribus nostris sacros percipiat gradus. Nullum pro ipsorum honore præmium percepturus, altare in ipso monasterio prædictus episcopus benedicat, & sanctum chrisma annis singulis, si voluerint postulare, pro reverentia loci sine pretio concedat, & juxta dispensationem divinam cum abbas de ipso monasterio a domino migraverit, quem unanimiter omnis congregatio illa monachorum ex semetipsis optimæ regulæ comparatum, & vitæ meritis congruentem, similiter sine præmio memoratæ urbis episcopus ipse promoveat abbatem. Nullam penitus aliam potestatem in monasterio, neque in rebus, neque in ordinandis personis, neque in villabus, ibidem jam conlatis, aut deinceps regio munere, aut privatorum conlaturis, vel in reliqua substantia monasterii, nos successoresque nostri episcopi, aut archidiaconi seu ceteri ordinatores, aut quælibet alia persona prædictæ civitatis habere non præsumat: aut quodcumque de eodem monasterio, sicut de parochiis aut ceteris monasteriis, muneris causa audeat sperare, aut ferre. Nec de hoc quod a dominum timentibus hominibus transmissum, aut in altario offertum fuerit, aut in sacris voluminibus vel quibuscumque speciebus ad ornatum divini cultus pertinet, aut præsens conlata vel deinceps conlatura fuerint, auferre præsumat. Et nisi rogatus a congregatione illa, vel abbate, pro oratione lucranda, nulli nostrum liceat monasterii adire secreta, aut finium ingredi septa: & si ab eis illuc pontifex postulatus pro lucranda oratione vel eorum utilitate, accesserit, celebrato ac peracto divino mysterio, simplici ac sobria benedictione percepta, absque ullo requisitu domo studeat habere regressum. Ut quatenus monachi, qui solitarii nuncupantur, de perfecta quiete valeant duce domino per tempora exultare, & sub sancta regula viventes, & beatorum patrum vitam sectantes, pro statu ecclesiæ, & salute regis, vel patriæ, valeant plenius dominum exorare. Et si aliquid ipsi monachi, de eorum religione tepidi, aut secus egerint, secundum eorum regulam ab eorum abbate, si prævalet corrigantur. Sin autem pontifex de ipsa civitate coercere debet, quia nihil de canonica auctoritate convellitur, quicquid domesticis fidei pro quietis tranquillitate tribuitur. Si quis autem ex nobis, quod Deus avertat, calliditate commotus, aut cupiditate præventus, ea quæ sunt superius comprehensa, temerario spiritu violare præsumpserit, a divina ultione prostratus, reatu anathematis subjaceat, & tribus annis a communione omnium fratrum se noverit alienum. Et nihilominus hoc privilegium perpetim maneat incorruptum. Quam constitutionem nostram, ut firmis subsistat vigoribus, & nos & fratres nostri domini episcopi subscriptione & manibus nostris decrevimus roborari. Actum ibi, sub die illo, anno illo.

II. CONCESSIO REGIS AD HOC PRIVILEGIUM.

ILle rex, viris apostolicis, patribus nostris, necnon & inlustribus viris, illi comiti, vel omnibus agentibus, præsentibus & futuris. Oportet enim clementiam principalem, ut inter ceterorum petitiones sacerdotibus debeat benignum accommodare auditum, & quod pro timore divini nominis postulatur, ponatur proculdubio ad effectum, ut fiat in mercedem conjunctio, dum pro quiete servorum Dei congrua impetitur portio, quia fides perfecta non dubitat ad altissimi gratiam pertinere, quod secundum sacra elogia præcipue domesticis fidei devota mente impenditur, quia scriptum est. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* Ergo dum & ille episcopus, aut abbas, aut inluster vir, monasterium in honore illius, in pago illo, aut super proprietate, aut super fisco, noscitur ædificasse, ubi ad præsens ille abbas, vel turba plurima monachorum adunata esse noscuntur: ad petitionem illius clementia nostra, pro quiete ipsorum servorum Dei, perceptionem vigoris nostri placuit propalare, sub quo tranquillitatis ordine, domino protegente ipsi monachi juxta religionis normam perpetim valeant residere, eligimus, ut & hac serie debeat plenius declarari, quia nihil de canonica institutione convellitur, quicquid domesticis fidei, per tranquillitatis pacem conceditur. Nec nobis aliquis detrahendo æstimet id nova decernere carmina, dum ab antiquis juxta constitutionem pontificum per regalem sanctionem monasteria sanctorum illorum, vel cetera in regno nostro sub libertatis privilegium videntur consistere, ita & præsens valeat Deo adjutore constare. Ergo, si quid in villabus, mancipiis, vel reliquis quibuscumque rebus, atque corporibus, aut regio munere, aut supra scripti illius, vel a quibuslibet est delegatum, aut deinceps fuerit additum, juxta quod ab illo pontifice vel ceteris domnis episcopis ad præfatum monasterium juxta quod eorum continet privilegium, quod nobis præfatus ille protulit recensendum, sancitum esse cognovimus, nullus episcoporum ut diximus, nec præsens, neque si fuerint successores seu archidiaconi, vel eorum ordinatores, vel quælibet persona, possit quocumque ordine de loco ipso auferre, aut aliquam potestatem sibi in ipso monasterio, præter

ANNO CHRISTI 667.

ter id quod scriptum est, adaptare, vel aliquid per commutationis titulum minuere, aut de ministerii ornamentis, vel de altari, vel de offertione in altario inlata abstollere, nec ad ipsum monasterium vel cellulas ejus, nisi tantum pro lucranda oratione (illud ipsum, si fuerit, cum voluntate abbatis, vel ejus congregationis) absque dispendio eorum aliter accedere penitus non præsumat. Quo facilius secundum delegationis votum, vel hujus seriei auctoritatem, ad ipsum monasterium absque ullius inquietudine, ibidem cuncta proficiant in augmentis. Adjicentes, ut nulli penitus judicum, vel cuilibet hominum licentia sit, de rebus præfati monasterii, absque voluntate eorum servorum Dei, in aliquo iniquiter defraudari, aut temerario spiritu suis usibus usurpare. Ne, quod primitus est, & Dei iram incurrat, & nostram offensam, vel a fisco grave damnum sustineat. Illud nobis pro integra mercede nostra placuit addendum, ut tam quod ex nostra largitate, quam delegatione ipsius, vel ceterorum, aut cujuslibet, ibidem est aut fuerit devoluta possessio, quoque tempore, nulla judiciaria potestas, nec præsens, nec succidua, aut ad causas audiendum, aut aliquid exactandum, ibidem non præsumat ingredi, sed sub omni emunitate hoc ipsum monasterium vel congregatio sua sibimet omnia freda concessa debeant possidere. Et quicquid exinde fiscus noster, forsitan de eorum hominibus, aut ingenuis, aut servientibus in eorum agris commanentibus, vel undecumque poterat sperare, ex indulgentia nostra, in luminaribus ipsius sancti loci, vel stipendiis sanctorum Dei, tam nobis in Dei nomine viventibus, quam per tempora succicidentibus regibus, & pro mercedis compendio, debeant cuncta proficere, ut pro æterna salute, vel felicitate patriæ seu regis, constanter delectet ipsis monachis, immensam domini pietatem jugiter implorare. Quod præceptum decreti nostri, Christo in omnibus suffraganti, ut firmior habeatur, & perenniter confirmetur subscriptione manus nostræ, infra studuimus confirmari.

CONCILIUM TREVIRENSE

Quo immunitas conceditur monasterio Vallis Galilææ in Lotharingia a S. Deodato Nivernensi episcopo fundato, Anno 667. circ. habitum.

Ex suppl. Mansi pag. 658.

S. Deodatus in solitudinem Vosagi, quæ per confinia Alsatiæ, Burgundiæ ac potissimum Lotharingiæ extenditur, secesserat, ibique cœnobium, quod nunc Vallis Galilææ, olim Juncturas dicebatur, fundaverat. Tum ad monachorum quietem privilegia quædam impetraturus Numerianum (non vero Hidulphum ut in vita ejus interpolata legitur) Trevirensem episcopum adiit, qui in communi episcoporum quorundam consessu petentis vota complevit, edito diplomate cui episcopi VI. subscribunt. Ejus diplomatis epitomen refert author vitæ ejusdem viri sancti, sed cum opusculum illud interpolatum sit ab aliquo Mediani Monasterii monacho, eoque potissimum ingerente anachronismis plurimis scateat, vix fidei quidquam epitome illa meruisset, nisi opportune accidisset, ut vir eruditus Joannes Ruxæus a secretis ecclesiæ & capituli S. Deodati (modo enim ad canonicos sæculares locus transiit) diploma ipsum reperisset, quod & publici juris fecit. Diploma istud in primum Annalium suorum Ordinis S. Benedicti volumen transtulit Mabillonius pag. 640. edit. Lucens. ex quo hic damus.

PRIVILEGIUM NUMERIANI
ARCHIEPISCOPI TREVIRENSIS PRO S. DEODATO.

Dominis sanctis & summi culminis apici pontificalisque cathedræ speculæ præsidentibus in Christo fratribus, Chidulpho, Gisloaldo, Eborino episcopis comprovincialibus, Numerianus archiepiscopus supplex & fidelis vester præsumit mittere salutem.

Licet & nos antiquitus regulam constitutam salubri observatione custodire conveniat; tamen ut vestra provisione fiat, constituimus, ut quod sacris deliberationibus non derogat, intrepida observatione observetur. Et quia venerabilis vir Deodatus episcopus religiosa postulatione aurium nostrarum intima penetravit viscerale pietatis affectu, ita cor nostrum intrinsecus mollivit, ut petita duntaxat non cedere, sed libentissime non implesse nostris animis irreligiosum fore putare. Sancti igitur desiderii ardore succensus supra dictus Deodatus episcopus cœnobii septa in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ, vel sanctorum apostolorum Petri & Pauli, & sociorum eorum, & sancti Mauricii, Exuperii & Candidi, vel sociorum eorum basilicas intra eremi secretum locum, nuncupante Galilæa, quod prius Juncturas vocabatur, supra fluvios Murthæ & Raurobaccio, in proprietate autem sua, quam ex fisci largitate promeruit, monasterium construxit, ubi monachos & peregrinos sub regula beati Benedicti, & sancti Columbani abbatis collocavit, & nostræ utilitatis extremitatem supplici deprecatione poposcit, ut nos fratresque nostri illi ecclesiæ ibidem deberemus privilegium impertire. Et ne hoc nos improbæ deliberationis instinctu sacerdotalis posteritas æstimet decrevisse, cum etiam sub hujusmodi norma tam de inhabitationibus, quam a quibuscumque ibidem aliquid delegatum est, eatenus fuerit factum. Inde ergo nos & fratres nostri abbates & presbyteri & clerici, conspiratione una & consensu jam dicti viri postulationi annuentes, hoc ab omnibus nobis decretum est, ut quidquid prædictis monasteriis & monachis, sub evangelica religione viventibus, ab ipso venerabili patre Deodato episcopo & a reliquis christianis viris & feminis, aut regio munere, seu a quibuslibet hominibus ibidem collatum fuerit ministerii, & de sacris voluminibus & quod propriis laboribus poterint addere & multiplicare, aut quæcumque ad ornatum noscuntur ibidem pertinere præsentibus vitæ nostræ temporibus, successorumque nostrorum nullus exinde aliquid pontificum, abbatum, presbyterorum & clericorum, seu & archidiaconorum, aut regalis publi-

blimitas suis usibus audeat usurpare, aut minuere. Et cum sæpe dictus Deodatus episcopus, qui est pater ipsius monasterii, de hoc sæculo evocatus, illum quem unanimiter omnis congregatio illa ex semetipsis optime regula compertum elegerit, seniorem & abbatem sibi instituat; & si eis opportunum fuerit, ecclesiam benedicendam & sacros ordines percipiendos a quocumque pontifice decreverint, licentiam habeant expetendi: nullusque de eodem monasterio seu de parrochiis aut cæteris monasteriis, absque ulla regula & privilegiis viventibus, muneris causa audeat sperare & auferre, & nisi invitatus ab abbate & totius unanimitatis congregatione, liceat ei monasterii ipsius atterere septa. Si ergo ab eis pontifex communiter postulatus pro ipsorum utilitate accesserit, quod ipse abbas, aut congregatio sua sancta elegerit, ita fiat; & celebratis ac peractis divinis mysteriis, mox absque ullo requisito dono studeat abire: quatenus monachi, qui solitarii nuncupantur, de percepta quiete valeant juvante Domino per tempora exultare, & sub ipsa sancta regula viventes, beatorumque vitam patrum sectantes, pro statu ecclesiæ catholicæ & pro desiderabili salute Childerici gloriosi principis plenius Dominum valeant exorare. Et si aliquid ipsi monachi quantulumcumque de religione indebite egerint, secundum supradictam regulam domni Benedicti, & sancti Columbani abbatis, & a proprio objurgantur abbate. Et si, quod absit, talis inter abbatem & monachos dissensio aliqua & murmur consurgere videatur, qualis minime ab eodem abbate ibidem sedari possit, tunc missus episcopus eorum ad alios abbates, qui hujusmodi regulam teneant, conveniant in ipso monasterio, scandalumque deprimant sententia regulari: quia nihil de canonica auctoritate convellitur, quidquid domesticis fidei pro quietate tranquillitatis tribuitur. Quod si quis inveniatur ausus, quæ superius sunt comprehensa, temerario spiritu violare, a divina ultione prostratus, reatui anathematis subjiciatur, & insuper iram omnipotentis Dei incurrat omniumque sanctorum. Ut ergo privilegium hoc in nullo possit convelli, sed præsenti tempore futuroque, Christo Domino protegente, incorruptum valeat perdurare, ac firmissimis subsistat vigoribus, manu nostra & fratrum nostrorum episcoporum & abbatum vel presbyterorum aut archidiaconorum subscriptionibus roboratur, & insuper fratribus nostris venerabilibus viris, Blidoaldo presbytero, Achivo diacono, quo perpetuo maneat inviolatum, destinavimus ad confirmandum.

✠ Signum Numeriani archiepiscopi, qui hoc fieri præceptum..... S. Dagrobodi episcopi, S. Groteharii, S. Baldoni episcopi, S. Dodoni episcopi, S. Chroabaldi episcopi, S. Gariberti archidiaconi, S. Prodagii episcopi. Ego Filbertus rogatus scripsi.

ANNO CHRISTI circ. 670.

SYNODUS SENONENSIS

XXX. EPISCOPORUM.

Tempore Clotarii III. regis Francorum Christianissimi.

In qua subscriptum fuit privilegium immunitatis monasterio S. Petri Vivi.

CLarius monachus, auctor chronici abbatiæ S. Petri Vivi Senonensis, hujus rei testis est pag. 706. Tomi II. Spicilegii R. P. Lucæ Dacherii Benedictini hisce verbis: *Anno* DCLXXV. *transiit ad Christum Emmo Senonum archiepiscopus, sepultusque est in basilica beati Petri Vivi. Hic privilegium libertatis una cum comprovincialibus episcopis, monachis sancti Petri synodaliter fecit, temporibus Clotharii regis & Baltechildis matris ejus. In quo conventu fuerunt antistites gloriosi S. Audoenus archiepiscopus Rotomagensis, & S. Faro episcopus Meldensis, sanctusque Eligius Noviomensis episcopus, & S. Amandus* * *Tregetensium episcopus cum aliis triginta episcopis.* Hæc ille paucis: qui rem admodum gratam fecisset haud dubie lectoribus, si privilegium illud integrum una cum subscriptionibus præsulum qui interfuerant, posteritatis memoriæ commendasset.

* Trajectensium.

Ex Labbei Appen d. tom. 6.

IDEM CONCILIUM EX PETRO DE LA LANDE

V. C. in Supplementis Conciliorum Galliæ.

S*Ynodi hujus nobis est auctor Clarius in Chronico, ejusdem sancti Petri Monachus, qui loquens de morte sancti Emmonis Senonum Archiepiscopi, hæc de illo refert;* Hic privilegium &c. * *Privilegium autem non extat. Rursus & nomen & epocham concilii congruenter huic Clotarii anno adscribimus, tum quod hac ætate similia sint privilegia pleraque monasteriis concessa, quaque adhuc supra dicti vixerint episcopi; tum quod honoris causa Emmo in provinciæ metropolim opportunius illos congregavit.*

* Immo extat & statim dabitur. *Mansi.*

AD CONCILIUM SENONENSE

ADDITIO.

Ex Suppl. Mansi p. 503.

COncilii hujus, cujus sola mentio extat apud Clarium in chronico abbatiæ S. Petri Vivi Senonensis, acta supersunt apud Mabillonium, primo quidem in Annalium to. I. lib. 14 §. 63. ubi literas recitat Emmonis Senonensis Episcopi ab episcopis aliis approbatas, datasque anno III. Clotarii, die 7. Kal. Septembris. Aliud itidem extat ejusdem Emmonis privilegium pro monasterio S. Petri Vivi in suburbanis Senonensis urbis, quod privile-

ANNO CHRISTI circ. 670.

gium datum Clotarii anno tertio, ipsæ sunt literæ a Clotario indicatæ, quas in synodo expeditas idem scriptor asserit. Has vero literas idem Mabillonius integras vulgavit in actis SS. ordinis S. Benedicti sæc. 3. to. 2. pag. 613. Utramque chartam utpote in eodem concilio vel scriptam vel confirmatam hic exhibeo.

PRIVILEGIUM EMMONIS SENONENSIS EPISCOPI PRO MONASTERIO S. COLUMBÆ.

Dilectissimo in Christi amore honorabili fratri Agoni abbati, & omnium fratrum congregationi consistentium in basilica, ubi sancta Columba, & beatus Lupus pontifex sub oppidum Senonis civitate requiescunt in corpore, cui superna dispensatione præest, Emmo divino munere, ac si indignus, sanctæ Senonicæ Ecclesiæ episcopus.

Dum te, diligende in Christo frater, tuosque fratres tantus ardor cœlestis succensos habere videtur, ut secundum patrum regulam, & evangelicam auctoritatem atque apostolicam traditionem vivere disponatis, ita ut, juxta normam apostolicorum actuum, nullus sibi monachus ullo unquam tempore peculiare in rebus maximis vel minimis appetat aut vindicet, nec suum proprium dicere præsumat, sed sint illis in cunctis omnia communia. Pro qua re petis ab extremitate nostra, ut tibi privilegium in jam dicto monasterio, manus nostræ subscriptione, & fratrum sacerdotumque nostrorum roboratum, donemus. Quam petitionem sanctitas tua, venerabilis frater, noverit libentissime velle me tibi præstare: dum constet, nihil ecclesiasticæ præjudicare regulæ, quidquid domesticis, pro amore divino, impenditur fidei: quia monachi sub abbatis regimine regulariter viventes, semper fuerunt a conditionibus clericorum segregati ac liberi. Et si quis hoc manifestius cognoscere appetit, legat concilium Carthaginense sub sanctæ recordationis Bonifacio ejusdem civitatis ecclesiæ pontifice, vel ejus consacerdotibus celebratum; necnon jam dicti pontificis ad senem Liberatum epistolas: & in brevi animadvertet, omnia semper monasteria, in quibus regulariter vivitur, libera fuisse a conditionibus clericorum. Nam & praeclarus doctor ecclesiæ Augustinus in libro de moribus clericorum probat sui juris monasteria esse debere. Sed & in his provinciis plura alia regalia monasteria tam antiquiore tempore, quam nuper constructa a pontificibus, in quorum territoriis condita sunt, gratia religionis & caritatis privilegia acceperunt. In fine, ne cuncta numerando in longum protraham sermonem, pauca & præcipua vel vicina sufficiet memorare antiqua, Lirinensium, & Luxoviensium, vel ad basilicam beati Marcelli Cavillono constructa, seu & monasterium Resbacensium, de quo nos nonnulla proximiore tempore a pontificibus confirmata legimus. Maneat ergo & hoc vobis vestrisque posteris privilegium, ob institutionem monasticam, sive ob quædam impedimenta reseranda, omni stabilitate firmissimum: ita ut tam monachi, quam omnia quæ præfati monasterii sunt vel quæ altario offeruntur, in abbatis ejusdem monasterii potestate consistant. Abba Deo & regulæ plena sit devotione subjectus: monachi vero post Deum abbati suo propter Deum vera humilitate subjaceant. Ille cogitet pro se illisque Deo se rationem redditurum: isti credant de subjectione sua a Christo recepturos mercedem: Abbas nunquam nisi de eadem congregatione vel regula, cum alius præsentem vitam finierit, instituatur. Ille sane instituatur, quem omnis ejusdem monasterii congregatio bene regulam scientem uno animo elegerit. Quod si de eadem congregatione talis non fuerit inventus, qui fratrum curam suscipiat, de alio monasterio, eandem, quam illi tenent, regulam tenente, licentiam habeant expetendi abbatem ipsi monachi. Quamvis enim in jure possessionis nostræ non sit idem monasterium, nostræ tamen auctoritatis est & canonicæ dispensationis, una cum regali consensu, id ordinandi, & hujusmodi privilegia monasteriis constituendi: quatenus monachi privilegiis episcoporum undique muniti, soli Deo famulari & sub quiete & tranquillitate in suo cœnobio valeant conservari. Et illud huic privilegio placuit adnecti, ut si quis, quod nec futurum esse credo, si ullus pontificum, superstitumque nostrorum, ea, quæ superius sunt decreta, vel comprehensa, non valere, aut quantuluncumque violare voluerit, severissimum omnipotentis Dei judicium incurrat, & lepra Naaman, quam Giezi causa cupiditatis promeruit, super ipsum descendat, ac cum Juda vindictæ obnoxietur perpetuæ: & insuper tam præsentis quam futuræ ecclesiæ communione privetur, & sub anathemate in æternum maneat condemnatus: ut privilegium pro pace vel tranquillitate, vel defensione servorum Dei, tam pro præsenti, quam pro futuro tempore, plenissima devotione factum, quod circa monasterium, a religioso fratre nostro antefato Agone Abbate instructum, volo manere firmissimum, & manus meæ subscriptione roboratum, ac fratribus & consacerdotibus meis, idest dominis episcopis, subscriptionibus trado roborandum. ✠ Emmo episcopus subscripsi. † Joannes episcopus peccator hoc privilegium sub. ✠ Aunemundus peccator consentiens subs. ✠ In Christi nomine Chaondius episcopus Viennensis ecclesiæ servulus consentiens subs. ✠ Vulfoleudus peccator subs. ✠ Audoemus peccator hoc privilegium consentiens subs. ✠ Chrodovertus peccator hoc privilegium consentiens subs. ✠ In Christi nomine Gauciobertus peccator Carnotinæ urbis episcopus hoc privilegium consentiens subs. ✠ Carlefredus peccator hoc privilegium consentiens subs. ✠ Canderis Lugdunensis ecclesiæ episcopus consentiens subs. ✠ Bertoaldus, ac si peccator, Tricasiensis episcopus hoc privilegium consentiens subs. ✠ Bertarius, ac si peccator, episcopus ecclesiæ Santonicæ, hoc privilegium consentiens subs. ✠ In Christi nomine Berecharius, ac si peccator, episcopus hoc privilegium consentiens subs. ✠ Burgundofarus in Christi nomine, ac si peccator, episcopus hoc privilegium subs. † In Christi nomine Eligius episcopus subs. † In Christi nomine ego Adebertus, ac si peccator, episcopus hoc privilegium subs. † Leodebaudus peccator Nebarnensium episcopus hoc privilegium subs. † Amlecharius in Christi nomine, ac si peccator, episcopus hoc privilegium consentiens subs. † Bertefredus Ambianis urbis episcopus consentiens subs. † Drucfredus in Christi nomine hoc privilegium consentiens subs. † Hincho Lesogium urbis episcopus subs. † In Christi nomine..... ac si peccator, episcopus hoc privilegium subs. † In Christi nomine Concessus episcopus Dorreti consentiens subs. † Deocarus Amipolitanæ

ANNO CHRISTI circ. 670.

næ ecclesiæ episcopus consentiens subs. † In Christi nomine Chariocaudus, ac si peccator, episcopus hoc privilegium consentiens subs. † In Christi nomine Ragnobertus, ac si indignus Augustodunensis ecclesiæ episcopus consentiens subs. † Boso in Dei nomine obtulit & subscripsit. Datum sub die septimo Kalendas Septembres, anno tertio regnante Domno Chlothario glorioso rege.

EJUSDEM PRIVILEGIUM ALIUD PRO MONASTERIO S. PETRI VIVI SENONENSIS.

Dominis sanctis & summi culminis apicem pontificatus cathedræ specula præsidentibus in Christo fratribus Senonicæ civitatis comprovincialibus Chrodoberto, Farone, Bertoaldo, Audoeno, Gauzberto, Eligio, Emmo peccator supplex vester in Domino præsumit mittere salutem.

LIcet nos antiquæ regulæ constituta salubre observatione custodire conveniat, tamen utile provisione tractantes id constituemus, ut quod sacris deliberationibus non derogat, intrepida observatione servetur. Et quia vir venerabilis Aghilenus abba una cum fratribus secum consistentibus de monasterio sancti Petri & Pauli, quem domna Thodechildis regina quondam suo opere construxit, vel ipsa ibidem suum videtur habere sepulchrum, sub oppidum Senonis civitate, religionis suggestionis postulatio nostrarum quippe aurium intima penetravit, quæ in viscerale pietatis affectu ita cor intrinsecus suæ petitionem molivit, ut petita non concedere, aut certe libentissime non implere, nostræ dumtaxat animæ in religioso fore potarent. Sancto igitur desiderio succensis sub regula beati Benedicti & modo Lusoviensis Monasterii devota mente & integra devotione deliberant consistere, nostræ velocitatis extremitate supplicæ deprecationis petitionem poposcerent, ubi nos fratribusque nostris Senonicæ ecclesiæ nobis sub die congregatio libentissimo impertiret. Licet sancta Carthaginensis synodalis domni Augustini epistola jubeat abbates monachosque eorum libertatis privilegium, ut nec ullo potestatis vinculo ab episcopis detinere, sed locis quibus se propriæ monachi deliberationis institutionis: cum etiam sub hujus regulæ disciplina sanctorum Agaunensium locum, immoque monasteria Lirinensis, Luxoviensis, vel basilica domni Marcelli, de inhabitatoribus libertatem, quam a quibusque ibidem derelictum eatenus fuisse sancitum, & nunc a succedentibus custoditur, conspiratione consensu antedicti viri postulationem sanctæ religionis sublibentissime annuentis ita ab omnibus, ut quæ prædicta basilica vel monachos ipso monasterio sub Evangelica libertate religionem viventibus ab ipso viro vel regio munere seu a quibuslibet Christianis in agris, mancipiis, ministerio, sacris voluminibus, vel quibuscumque speciebus, qui ad ornatum divinæ cultum pertinere noscuntur, aut cæteris rebus conlata vel deinceps collatura sunt, præsentis vitæ nostræ temporis seu successorum nostrorum nullus sibi exinde aliquid clericorum aut pontificum, vel regalis sublimitas suis usibus usurpare aut minorare præsumat. Altare vero tantum in ipso monasterio & tabula benedicetur, si defuerit, Episcopus Senonicæ in Dei nomine benedicat cum sancta crisma annis sin- A gulis pro reverentia sanctorum sine præmium muneris causa concedat. Et quod in ipso altario fuerit in Dei nomine oblatum, vel ad ipsum monasterium ad quemcumque Deo inspirante transmissum, nihil sibi exinde Pontifex audeat vindicare. Et cum abba ille fuerit de hoc sæculo evocatus, quem unanimiter omnis congregatio illa monachorum ex semetipsis optima regula compertum eligerent, a nobis vel successoribus nostris absque ullo commodo secundum sanctos canones ordinetur, & reliquos gradus clericorum sine aliqua exceptione, juxta quod electio docet, constituemus consecrare: nullam aliam in monasterio potestatem, neque in rebus, ne- B que, ut diximus, in personis, quandiu sub sancta regula ipse abba vel ipsi monachi seu successores eorum vixerint, supradictus episcopus, archidiaconus, aut quælibet persona alia habere præsumat. At quodcumque de eodem monasterio sicut de parrochiis aut cæteris muneris causa audeat donare vel auferre. Et nisi rogitus a congregatione ipsa vel abbate, nulli nostrorum audeat adire secreta aut feminium septa: ut quatenus monachi solitarii nuncupantur, de perfecta quiete valeant duce Domino per tempora & sub antedicta regula viventes, & sanctorum patrum vitam sectantes, pro statu ecclesiæ & salute regis, vel patriæ valeant exorare. Et si aliter ipsi monachi de eorum religione tepide egerint, secundum re- C gulam ipsius domini Benedicti, & sancti Columbani ab eorum abbate; aut si ipse neglexerit & ipsis abbatibus, qui regulariter vivunt, corrigantur, & ipsa integritate Deo adjuvante servetur, & sub eo, ut diximus, privilegium eaque libertate, qua antedicta monasteria monachis nostris, ut dictum est, futurisque temporibus subsistant. Et quia nihil de canonica authoritate convelletur, quidquid a domesticis fidei tranquillitatem pacis tribuetur. Quod si quis calliditate aut cupiditate præventus visus fuerit, ea quæ sunt superius comprehensa, temerario spiritu violare, annum a communione omnium fratrum se noverit alienum: & nihilo- D minus hoc privilegium Christo protegente perpete maneat incorruptum. Quam etiam constitutionis nostræ definitionem, manus nostræ subscriptionibus roboratam, per fratres nostros & conservos abbates perpetuis temporibus valituram, ut robustior maneat, vobis vel ceteris destinavimus insuper confirmandam stipulatione subnexa. Actum Mansolaco curte dominica anno tertio regni domini nostri Clotarii regis.

Emmo episcopus.

Joannes peccator hoc privilegium consensit.

Unemundus hoc privilegium consensit.

Eodaldus episc. hunc privilegium consentiens.

Bertaldus peccator hunc privilegium consen- E tiens.

Leoboldus episcopus.

Amicharius in Christi nomine, ac si peccator, episcopus hunc privilegium consensit.

In Christi nomine Gautiobertus episcopus hunc privilegium consentiens.

Hughierius peccator hunc privilegium consentiens.

Chrodobertus peccator hunc privil. conf.

Burgundofarus in Christi nomine, ac si indignus episcopus, hunc privilegium conf.

Maurinus peccator hunc privilegium conf.

Bertofridus episcopus peccator Ambianis urbis conf.

Big-

Biggo peccator Luxogius urbis episcopus.
In Christi nomine Bercharius, etsi peccator, episcopus.
In Christi nomine Concessus peccator, episcopus Ebrocini cons.
Hecherius peccator hunc privil. cons.
In Christi nomine Momolenus, ac si peccator, episcopus hunc privil. cons.
Bigvvaldus peccator hunc privilegium cons.
In Christi nomine Lupus episcopus consentiens hunc privilegium cons.

A

Gaudemundus peccator hunc privilegium consentiens.
Deocharius peccator serviens cons.
In Christi nomine Gyroindus, ac si peccator, consentiens.
In Christi nomine Drusio, ac si peccator, hunc privilegium cons.
In Christi nomine ego Audebertus, ac si indignus episcopus hunc privilegium consentiens.
In Christi nomine Ragnobertus ac si indignus episcopus cons.

ANNO CHRISTI 670.

CONCILIUM AUGUSTODUNENSE

Sancti Leodegarii Augustodunæ

Civitatis episcopi circa annum Christi DCLXX. Adeodati Papæ II. Theodorici regis IV. [1]

IN antiquissima collectione canonum, e bibliotheca ecclesiæ Andegavensis, producuntur titulo XLIV. qui est de monachis & monasteriis, canones aliquot ex hac synodo, qui omnes ad disciplinam monasticam spectant, inscribunturque canones Augustodunenses S. Leodegarii episcopi. Neque tamen universi eo loco describuntur, sed quibusdam prætermissis, hi dumtaxat qui sequuntur.

CANONES AUGUSTODUNENSES

S. Leodegarii episcopi.

I.

Primus titulus hic est monasticæ disciplinæ, ut abbates vel monachi peculiare non habeant; & monachi ab abbate victum & vestitum consuetum accipiant.

V.

Ive part. 7. cap. 100.

Ut compatres nullus eorum audeat habere.

VI.

Ut in civitatibus non inveniantur. Quod si causa utilitatis monasterii, cum literis abbatis sui ad archidiaconum civitatis scriptis dirigantur.

VIII.

Ut abbati suo ac præposito sint obedientes.

X.

Ut nullus familiaritates extranearum mulierum præsumat habere; & qui inventus fuerit, severius corrigatur. Ut mulieribus in monasterium monachorum nullatenus ingredi liceat.

Statuimus atque decernimus, ut nullus monachum alterius, absque permissu sui abbatis præsumat retinere: sed cum B inventus fuerit vagans, ad cellam propriam revocetur, ibi juxta culparum merita coercendus.

XV.

De abbatibus vero vel monachis ita observare convenit, ut quidquid canonicus ordo vel regula S. Benedicti edocet, & implere & custodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitime apud abbates vel monasteria conservata, & numerus monachorum Deo propitio augebitur, & mundus omnis per eorum orationes assiduas * malis ca- C rebit contagiis. (* omnibus)

Sint monachi omnes omnino obedientes, sint frugalitatis decore pollentes, in opere Dei ferventes, orationi instantes, in caritate perseverantes: ne propter negligentiam, aut inobedientiam, hoste circumeunte ac rugiente & quærente quem devoret, cibus efficiantur. Sit eis cor unum, & anima una. Nemo suum aliquid esse dicat, sed sint eis omnia communia. In commune laborent, hospitalitatis omnino sint receptores.

Quisquis autem hæc a nobis Deo præ- D cipiente dictata in confirmationem regularem monachorum tentaverit aliqua transgressione cassare, si abbas est, anno uno ei communionis potestas suspendatur; si præpositus, annos duos; si monachus, aut fustibus verberetur, aut a communione, & missa & caritate, annos tres suspendatur. Justum enim est, ut subripienda * vitiorum semina falce justitiæ resecentur; ne dum simulatione * continentiæ nutriuntur, ita silvescant, ut nec securibus excidantur. (* subrepenti) (* conhibentia)

Ad

[1] In Testamento S. Leodegarii mentio fit conventus 54. Episcoporum Christiaci anno Theoderici tertio habiti, quo proculdubio hoc innuitur Augustodunense Concilium. Hinc Mabillonius in epist. data 4. Augusti 1701. has duas Epochas conciliari posse putat, si dicatur istud concilium incepisse anno Theodorici tertio, quo S. Leodegarius suum condidit testamentum; terminum vero esse sortitum anno Theoderici quarto, ut hic asseritur. Verum neque tertius, neque quartus Theodorici annus nequeunt cum anno Christi 670. copulari, cum Theodericus anno tantum Christi 673. Childerico fratri successerit. Ad annum igitur Christi 676. vel 77. hoc Concilium differendum.

Ad Auguſtodunenſem præterea ſancti Leodegarii ſynodum referendus videtur Canon, qui in altera collectione canonum e bibliotheca ſancti Benigni Divionenſis, atque in aliis citatur, appellaturque primus canon Auguſtodunenſis, his verbis:

CANON.

Si quis presbyter, diaconus, ſubdiaconus, vel clericus, ſymbolum, quod inſpirante ſancto Spiritu apoſtoli tradiderunt, & fidem ſancti Athanaſii præſulis irreprehenſibiliter non recenſuerit, ab epiſcopo condemnetur.

ADDITIO AD CONCILIUM Auguſtodunenſe.

x Labbei Append. om. 6.

AD canones ſupra editos alium addit Petrus de la Lande V. C. ex collectione canonum, quæ eſt in bibliotheca Thuana; qui cum ibi XIV. appelletur, ex eo conſtat plures olim fuiſſe quam qui nunc extant, nec ad monaſticam diſciplinam omnes pertinuiſſe. Fuiſſe autem a S. Leodegario Auguſtodunenſi epiſc. dictatos, patet ex duobus hujuſce collectionis indicibus, quorum prior continet capitula canonum Græcorum & Latinorum, in cujus fine A ſunt hæc verba. *Can. Auguſtodunenſium ſancti Leodegarii epiſcopi*. Poſterior autem index ſic habet, *epiſcopi qui hos canones dictaverunt*, quorum nomina deſiderantur. Et ad calcem hujus legitur, *Conſenſio, & confirmatio domini Leodegarii epiſcopi Auguſtidunenſis*.

Canon Auguſtodunenſis.

XIV.

Sæculares vero, qui Natale Domini, Paſcha, Pentecoſten non communicaverint, inter catholicos non habitent. B Nullus presbyter confertus cibo, aut crapulatus vino, ſacrificia contrectare, aut Miſſas facere præſumat: quod ſi quis præſumpſerit, amittat honorem. Mulieres ad altare ingredi non oportet.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

1 *Concilium Auguſtodunenſe.*) In codice Bonævallis, itemque in Andegavenſi, Divionenſi & aliis, qui elenchos exhibent epiſcoporum, quot numero in ſingulis ſynodis fuerint, & canones ediderint, poſtremo loco hæc leguntur: *Conſenſus domni Leodegarii epiſcopi Auguſtodunenſis. Ego Leodegarius, ac ſi peccator epiſcopus, cum conſenſu fratrum meorum pollicitii ſumus, & perpetualiter placuit obſervandum.* Quæ ſubſcriptio videri poteſt ad concilium hoc noſtrum pertinere.

☞ AD CONCILIUM AUGUSTODUNENSE

EMENDATIO.

Ex Manſi Sup. p. 495.

CL. Mabillonius in Annalibus Benedictinis lib. XVI. §. XXXVII. concilii hujus variantes quaſdam lectiones ex MS. codice Einſildenſi affert, quæ cum prætermiſſæ ſint in Labbeo-Veneta editione, & magni ſint momenti, ideo huc transferendas cenſui. In canone XV. pro eo quod editi præferunt: *quidquid canonicus ordo vel regula S. Benedicti edocet*; codex ille legit: *Canonum ordo vel regula, &c.* Recte ille quidem, nam *canonicus ordo & regula Sancti Benedicti* phraſes ſunt, nonniſi poſt concilium Aquiſgranenſe, in quo canonici eccleſiarum collegiatarum communem vitæ ſocietatem ſub certa regula agere juſſi ſunt, uſitatæ. Altera lectio ſuppeditatur in eodem canone XV. quo pœnæ in monachos canonum illorum tranſgreſſores ſtatuuntur; ita legitur in editis: *Si monachus, a communione & miſſa annos tres ſuſpendatur*; in codice vero ita recte corrigitur: *A communione & menſa*. Hæc utique lectio Mabillonio ipſo judice ſana eſt.

De hoc ipſo concilio Auguſtodunenſi ita olim diſſerui in notis ad Pagium ad A. 663. 5. Synodum hanc Auguſtodunenſem ad annum 677. pertinere ſuſpicor, nec aliam eſſe reor ab illa, cujus mentio eſt in vulgato S. Leodegarii teſtamento; ſicuti neque aliam deſignari puto Synodum in diplomate autographo Theodorici, de quo ex Mabillonio Pagius ad A. 677. 8. Id autem paulo diligentius diſcutiendum eſt. Vulgatum Sancti Leodegarii teſtamentum genuinum eſſe quidem, ſed corruptos ferre temporis characteres probat Mabillonius in Annalibus lib. V. num. 36. In eo vero ait vir Sanctus teſtamentum illud ſuum condidiſſe in concilio quinquagintaquatuor epiſcoporum præſentibus C *Principibus noſtris*, ideſt ut Mabillonius ibidem exponit, Theodorico & Dagoberto. Ex quibus intelligimus inter utrumque regem pacem tunc conciliatam fuiſſe. Porro pax inter duos illos reges nulla fuiſſe videtur in Gallia ante annum 677. ut Pagius ad eundem annum num. 7. & 8. demonſtrat. Conſtat autem ex diplomate autographo Mabillonii, ut videre licet apud Pagium loco ſupra laudato, eo pariter anno 677. medio Septembri dum pax eſſet in Gallia, compertam quamdam Gallorum præſulum ſynodum habitam fuiſſe pro *ſtatu eccleſiæ & confirmatione pacis*, quæ verba denotare videntur eidem concilio plurimos Galliarum epiſcopos conveniſſe, ut de ratione conciliandæ D utrinque pacis tractarent. Igitur ſynodus hæc ipſiſſima cenſeri poteſt ac ſuperior illa, cujus S. Leodegarius in ſuo teſtamento meminit. Repugnare his videtur locus habiti concilii, qui locus in teſtamento appellatur *Chriſtiacus*, in diplomate vero *Marlacus*. Sed forte ſicut mendoſi ſunt characteres chronologici ejuſdem teſtamenti, ita & mendoſe loci nomen expreſſum eſt, ac pro *Chriſtiaci*, legendum eſt *Marlaci*, ſeu forte *Marliaci*; cum præſertim ubi locorum Chriſtiacus fuerit nemo norit, teſte Mabillonio loco citato. Hoc ipſum autem concilium forte Auguſtodunenſe appellatum fuit, quod ejus canones S. Leodegarius Auguſtodunenſis facile direxerit.

E Profecto concilium illud, de quo in teſtamento S. Leodegarii, unum idemque cum Auguſtodunenſi fuiſſe ſenſit pariter nobiſcum authar adnotationis ſubjectæ editionis conciliorum Veneto Labbeanæ tom. VII. col. 550. ſenſit & Mabillonius loco ſupra laudato, ubi poſtquam

quam egisset de concilio in testamento designato, subdit: *Forte eodem in loco eodemque tempore habita est synodus Augustodunensis dicta; quæ forte non aliam ob causam Augustodunensis dicta est, quam quod agente in primis Leodegario Augustodunensi episcopo ejus canones conditi sunt.* His ergo stantibus Augustodunensis synodi epocha figenda est anno 677. Theodorici regis anno V. ineunte, medio septembri.

Hæc olim mihi probabilissima visa sunt, nec forte deerunt, qui me recta conjectatum judicarint; nunc vero maturius re discussa, arbitror fieri quidem potuisse ut Augustodunensis synodus ipsissima judicaretur cum ea, de qua in testamento S. Leodegarii fit mentio; sed aliam plane censendam esse ab ea quæ in diplomate Theodorici commemoratur. Hæc enim posterior synodus ipsa censeri potest synodus in villa Regia habita, cujus acta brevi compendio perstringit Ursinus in vita S. Leodegarii episcopi Augustodunensis; diploma enim signatur anno V. Theodorici, qui cum anno 677. vel 678. componitur, quo eodem anno habita est synodus in villa Regia paulo ante obitum Leodegarii celebrata; obiit enim vir sanctus anno 678. Cum igitur postremæ huic synodo S. Leodegarius minime adfuerit, licet eo venerit invitatus, teste Ursino, non est cur ejus synodi acta & testamentum a S. viro condita censeantur. Alioqui vero constat Augustodunensis synodi acta S. Præsuli ex veteri traditione adscribi. Hæc de synodo ipsa; nunc pauca de ejus quem subjeci canone.

Burchardus in sua canonum collectione lib. 19. cap. 74. canonem affert ex Concilio Eduensi seu quod idem est Augustodunensi Can. V. Ille vero quamquam acceptus ex Concilio S. Leodegarii ibidem non legitur, cum tamen ad nullum aliud referri commode possit (neque enim ante Burchardum ullum aliud legitur Augustodunense Concilium) ideo huc referendum non immerito censui. Ivo quidem, & ex eo Labbeus, canonem quintum Augustodunensem S. Leodegarii plane ab hoc Burchardiano diversum affert; sed apud istos decretorum collectores in signando canonum numero non semel erratum constat.

EX CONCILIO EDUENSI

Can. V.

Si qui altario Domini deserviunt, si subito flenda carnis fragilitate corruerint, & Domino respiciente digne pœnituerint, itaut mortificato corpore cordis contriti sacrificium Domino offerant; maneat in potestate pontificis vel veraciter afflictos non diu suspendere; vel desidiosos prolixiore tempore ab ecclesiæ corpore segregare. Ita tamen ut sic officiorum suorum loca recipiant, nec possint ad altiora officia ulterius promoveri. Quod si iterato, velut canes ad vomitum, reversi fuerint, & velut sues in volutabris emersi jacuerint, non solum dignitate officii careant, sed etiam sanctam communionem nonnisi in exitu percipiant.

ANNO CHRISTI 673.

CONCILIUM HERUDFORDIÆ,

ANNO CHRISTI 673.

CELEBRATUM XXIV. DIE MENSIS SEPTEMBR.

Anno Christi DCLXXIII. indictione prima, & sub initio primi anni Lotharii regis Cantii, præsidente Theodoro Cantuariæ, alias DorobERniæ archiepiscopo.

In quo ea quæ a patribus transmarinis canonice sunt antiquitus decreta, custodienda hic ab Anglis decernuntur, decem vero præcipue.

Bed. lib. 4. cap. 5.

Anno tertio regis Egfridi Theodorus cogit concilium episcoporum, una cum eis qui canonica patrum statuta diligerent & nossent, magistris ecclesiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea quæ unitati pacis ecclesiasticæ congruerent, eo quo pontificem decebat animo, cœpit observanda docere. Cujus synodicæ actionis hujusmodi textus est.

In nomine domini Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, regnante in perpetuum ac gubernante ecclesiam suam eodem domino nostro Jesu Christo, placuit convenire nos, juxta morem canonum venerabilium tractaturos de necessariis ecclesiæ negotiis. Convenimus autem die XXIV. mensis Septembris, indictione prima, in loco qui dicitur Herudford. Ego quidem Theodorus, quamvis indignus, ab apostolica sede destinatus Dorovernensis ecclesiæ episcopus, & consacerdos ac frater noster reverendissimus Bisi orientalium Anglorum episcopus, quibus etiam frater & consacerdos noster Vvilfridus Nordanhumbrorum gentis episcopus per proprios legatarios adfuit. Adfuerunt & fratres & consacerdotes nostri Putta episcopus castelli Cantuariorum, quod dicitur Rothschester, Lutherius episcopus occidentalium Saxonum, Vinfridus episcopus provinciæ Merciorum. Cumque in unum convenientes juxta ordinem quique suum resedissemus:

Rogo, inquam, dilectissimi fratres, propter timorem & amorem Redemptoris nostri, ut in commune omnes pro nostra fide tractemus, ut quæque decreta ac diffinita sunt a sanctis ac probabilibus patribus, incorrupte ab omnibus nobis serventur. Hæc & alia quamplura, quæ ad caritatem pertinebant, unitatemque ecclesiæ conservandam prosecutus sum. Cumque explessem prolocutionem, interrogavi unumquemque eorum per ordinem, si consentirent ea quæ a patribus canonice sunt antiquitus decreta custodire. Ad quod omnes consacerdotes nostri respon- Decreta & canones sanctorum patrum ab omnibus tenenda suscipiuntur.

ANNO CHRISTI 673.

pondentes dixerunt: Optime omnibus placet, quæque definierunt sanctorum canones patrum, nos quoque omnes alacri animo libentissime servare. Quibus statim protuli eumdem librum canonum, & ex eodem libro decem capitula, quæ per loca notaveram: quia maxime nobis necessaria sciebam, illis coram ostendi, & ut hæc diligentius ab omnibus susciperentur rogavi.

CAPITULA.

I.

De pascha. Ut sanctum diem paschæ in commune omnes servemus dominica post decimam quartam lunam primi mensis.

II.

De episcopis. Ut nullus episcoporum parochiam alterius invadat, sed contentus sit gubernatione creditæ sibi plebis.

III.

De monasteriis. Ut quæque monasteria Deo consecrata nulli episcoporum liceat ea in aliquo inquietare, nec quidquam de eorum rebus violenter abstrahere.

IV.

De monachis episcopis. Ut [1] episcopi monachi non migrent de loco ad locum, hoc est, de monasterio ad monasterium, nisi per dimissionem proprii abbatis, sed in ea permaneant obedientia, quam tempore suæ conversionis promiserunt.

V.

De clericis. Ut nullus clericorum relinquens proprium episcopum, passim quolibet discurrat, neque alicubi veniens absque commendatitiis literis sui præsulis suscipiatur. Quod si semel susceptus est, & noluit invitatus redire, & susceptor, & is qui susceptus est, excommunicationi subjacebit.

VI.

De episcopis & clericis peregrinis. Ut episcopi atque clerici peregrini contenti sint hospitalitatis munere oblato, nullique eorum liceat ullum officium sacerdotale absque permissu episcopi, in cujus parochia esse cognoscitur, agere.

VII.

Synodi bis in anno. Ut bis in anno synodus congregetur: sed quia diversæ causæ impediunt, placuit omnibus in commune, ut Kalendis Augusti in loco qui appellatur Clofeshooh semel in anno congregetur.

VIII.

Episcoporum locus. Ut nullus episcoporum se præferat alteri per ambitionem, sed omnes agnoscant tempus & ordinem consecrationis suæ.

IX.

Episcoporum numerus. In commune tractatum est, ut plures episcopi crescente numero fidelium augerentur, sed de hac re ad præsens silemus.

X.

De conjugio. Pro conjugiis, ut nulli liceat nisi legitimum habere connubium. Nullus incestum faciat, nullus conjugem propriam, nisi ut sanctum evangelium docet, fornicationis causa, relinquat. Quod si quisquam propriam expulerit conjugem legitimo sibi matrimonio conjunctam, si Christianus esse recte voluerit, nulli alteri copuletur; sed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur conjugi.

Subscriptiones, & datum. His itaque capitulis in commune tractatis ac diffinitis, ut nullum deinceps ab aliquo nostrum oriatur contentionis scandalum, aut alia præ aliis divulgarentur, placuit ut quæque diffinita sunt, unusquisque nostrum manus propriæ subscriptione confirmaret. Quam sententiam diffinitionis nostræ Titillo notario scribendam dictavi, actum in mense & indictione supra scriptis. Quisquis igitur contra hanc sententiam Pœna in violatores. juxta decreta canonum, nostra etiam consensione ac subscriptione manus nostræ confirmatam, quoquo modo venire, eamque infringere tentaverit, noverit se ab omni officio sacerdotali & nostra societate separatum. Divina vos gratia in unitate sanctæ ecclesiæ suæ viventes custodiat incolumes.

Innocentius papa in epistola ad Petrum Compostellanum vocat undecimum Toletanum conc. authenticum. Bambæ

[a] CONCILIUM [2] TOLETANUM XI.

NOVEM ET DECEM EPISCOPORUM,

In quo sedium episcopalium divisio facta est, anno quarto * Wambari regis, VII. Idus Novembris, anno redemptoris nostri DCLXXV. tempore Adeodati Papæ. Est provinciale.

ANNO CHRISTI 675.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Ne tumultu concilium agitetur.*
II. *Non debere metropolitanum a confinitimorum instructione cessare.*
III. *Ut in una provincia diversitas officiorum non teneatur.*
IV. *De discordia sacerdotum.*
V. *De compescendis excessibus sacerdotum.*
VI. *Non debere sacerdotes quaslibet in ecclesiæ familiis truncationes membrorum facere, nec aliquid quod morte plectendum est judicare.*
VII. *Quæ debeat discretio ecclesiarum rectoribus esse; ne per inconditam disciplinam subeant homicidii notam.*
VIII.

1 Forte verius, ut in vita Theodori Cantuarien. sæculo II. Benedict. pag. 1034. *Ut ipsi Monachi.* Harduinus.
2 Ex Isidoro edidit Loaisa; Harduinus contulit cum perampla Collectione Canonum mss. collegii Paris. S. J.

ANNO CHRISTI 675.

VIII. *Ne quidquam præmii pro divinis sacramentis accipiatur.*

IX. *Quid custodiri debeat, ne per præmium * episcopus fiat: vel qua sententia feriatur is qui post honorem acceptum, per * præmium ordinatus fuisse detegitur.*

* quis episcopus. * pecuniam

X. *Ut omnes pontifices, rectoresque ecclesiarum, tempore quo ordinandi sunt, sub cautione promittant, quam justissime vivere debeant.*

XI. *De elucidatione antiqui canonis, quo præcipitur, ut si quis acceptam a sacerdote eucharistiam non sumpserit, velut sacrilegus propellatur.*

XII. *Ne in confinio mortis pœnitens a reconciliatione diutine suspendatur: & ut oblatio ejus qui pœnitens, nec tamen reconciliatus de hac vita exierit, ab ecclesia receptetur.*

XIII. *De sacerdotibus qui vexati cadere videntur.*

XIV. *Ut hi qui domino canunt atque sacrificant, post se semper habeant adjutoria constituta.*

XV. *De institutione certi temporis, quo concilium agitetur.*

XVI. *De relatione gratiarum pro consummatione concilii.*

PRÆFATIO.

Æra 713. habet chronicon generale æra 717. Vasæus & Morales anno domini 675.

IN nomine sanctæ Trinitatis, collectis in unum Carthaginis provinciæ sacerdotibus in Toletana urbe, in beatæ matris domini Mariæ virginis sede, anno IV. excellentissimi & religiosi Vvambani principis, sub die VII. Idus Novembris, res votiva gaudii, & dies nimium optatæ gratulationis occurrit, in quo nobis datum est conspicere pariter & deflere, quid lacrymarum de præteritis domino deberemus. Eramus enim hucusque prolabentis sæculi colluvione instabiles, quia annosa series temporum subtracta luce conciliorum, non tam vitia auxerat, quam matrem omnium errorum ignorantiam otiosis mentibus ingerebat. [1] Hactenus enim florentem Domini vineam devastaverunt apri frendentes: sponsam Christi, quam sui pretiosissimi sanguinis effusione conciliavit, conspurcare, & polluere conata est hæreticorum subdola machinatio: & inconsutilem Domini vestem dividere, unitatem fidei scindere, caritatis tollere fomenta; cum suo proprio pertinaciter sensui volens inhærere, sacræ scripturæ puritatem suæ pravitatis intelligentia profanat. Præterea sacrosanctam ecclesiam Dei vulnerant etiam custodes ejus; qui cum deberent ob dignitatis excellentiam ceteros per suæ virtutis imitationem provocare ad caritatis & unitatis observantiam, tanquam sal infatuatum potius scandali, quam ædificationis dant materiam, hinc cernentibus, quomodo Babylonicæ confusionis olla succensa, nunc tempora conciliorum averteret, nunc sacerdotes domini * de resolutis moribus irretiret. Purpuratæ enim meretricis sequebantur * invitamenta, quia ecclesiastici conventus non aderat disciplina; nec erat qui errantium corrigeret partes, cum sermo divinus haberetur * extorris. Et quia non erat adunandorum pontificum ulla præceptio, crescebat in majus vita deterior, [2] b Cum tandem divina nos clementia ex alto respiciens, & tempori ætatis nostræ se occursuram præbuit & saluti; præparans nostris sæculis religiosi principis mentem, devotam pariter, & instructam: cujus fervidæ sollicitudinis voto, & lux conciliorum revocata resplenduit, & alterna caritas se mutuo in corrigendis vel instruendis moribus excitavit, dum & aggregandi nobis, hortatu principis religiosi, facultas est data, & opportuna corrigendis præparata est disciplina: ut qui decursis longe ante temporibus post decem & octo scilicet labentium annorum excursum in unum meruimus aggregari conventum, * mederi possemus spirituali gratia sanitatum. Nec enim numerus iste alienus est a salute: sic quippe mulier illa in evangelio ter senis annorum excursibus curva, quæ figuram totius generis humani gestabat, sub sacramento hujus numeri saluti pristinæ a salvatore donatur. Nos igitur per tot annos curvi nostri ordinis persistente statu, in eo quod nulla nos conciliorum definitio jungeret, nullus etiam conventus ecclesiastici ordinis adunaret, tandem divinæ voluntatis imperio, & religiosi principis jussu evocati, in Toletanam urbem convenimus. Qui cum in ecclesia beatæ virginis Mariæ debitis in sedibus locaremur, inter cetera, quæ subterius discreto capitulorum ordine sunt digesta, non aliunde primum cœpimus habere sermonem, quam de sancta fidei puritate; ut quia initiandis ad beatam vitam hominibus hæc prima est via salutis, prævia quoque nostris fieret & institutis pariter & præceptis. Unde sacro hujus instructionis arcano sanctorum patrum, Nicæni scilicet, Constantinopolitani, Ephesini, atque Chalcedonensis conciliorum monita amplectentes, per quæ & radicitus hæreticorum falsa * concinnabula destruuntur, & fidei catholicæ * limpor evidens declaratur, hoc communi alternoque animorum judicio definimus, ut hanc ipsam nostræ fidei regulam verbis simplicibus niteremur alternatim nobis singulariterque referre: ita ut quidquid per triduum de hujusmodi quæstionibus unicuique nostrorum lectionis memoria ministrasset, prout animis vel memoriæ occurrisset, * omnis sub brevitatis compendio simplici notaretur stylo: relatio tamen ipsius sacramenti pura & evidens a capite primum inciperet, & sic ad membra reliqua perveniret; nullas obscuritatis lineas in se habens, nullas etiam inusitatæ locutionis regulas continens; sed puritas sola esset clara sermonum, quæ posset * evidentem exprimere sensum; quod exercitatiores nos ad intelligendum redderet verborum simplex collatio, quam relata condensæ lectionis instructio. Quia & revera tantæ * fidei mysterium ita sacerdotes Dei convenit nosse, ut non superficie verborum efferantur incogniti, sed sensibus sane intelligentiæ reperiantur instructi: ut in * differendo præcipue hujus sanctæ Trinitatis arcano plus evidentia quam eloquentia eos efficiat saporatos: sic enim & divini muneris dono est actum, ut juxta votum definitionis alternæ, promissio monstraretur in opere. Unde quod primo die præsidentis metropolitani lingua profudit, die tertia omnium nostrorum vox singulatim collative repetiit. Iste ergo est tenor fidei nostræ, qui & a capite copiose profluxit, & a membris * prolatus gloriose emicuit.

* dissolutis. * incitamenta. * exosus. * renovata

Decimum Toletanum coactum est æra 694. cui summam adde 18. efficies 712. unum annum ultra, (nam inquit post decem & octo) efficies 713.

Luc. 13.

* mereri possimus spirituali gratia sanitatem

* conciliabula * norma

* omnis sub brevitatis comp.

* evidentiam exprimere suam.

* rei

* differendo

* probatus

* Confitemur, & credimus sanctam atque ineffabilem Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, unum Deum naturaliter esse unius substantiæ, unius naturæ, unius quoque majestatis atque virtutis. Et Patrem quidem non

* Professio fidei

---

1 Hoc fragmentum edidit Harduinus ex ms.

2 Fragmentum, quod hic inserit Harduinus habes, infra ex Joverii collectione in notis Loaisæ ad lit. b

ANNO CHRISTI 675.

non genitum, non creatum, sed ingenitum profitemur: ipse enim a nullo originem ducit, ex quo & Filius nativitatem, & Spiritus sanctus processionem accepit: fons ergo ipse, & origo est totius divinitatis. Ipse quoque * Pater est essentiæ suæ, qui de ineffabili substantia Filium ineffabiliter genuit; Deus Deum, lux lucem: ab ipso est ergo omnis paternitas in cœlo & in terra. Filium quoque de substantia Patris sine initio ante sæcula natum, nec tamen factum esse fatemur: quia nec Pater sine Filio, nec Filius aliquando extitit sine Patre: & tamen non sicut Filius de Patre, ita Pater de Filio: quia non Pater a Filio, sed Filius a Patre generationem accepit. Filius ergo Deus de Patre, Pater autem Deus, sed non de Filio: Pater quidem Filii, non Deus de Filio: ille autem Filius Patris, & Deus de Patre; * æqualis tamen per omnia Filius Deo Patri: quia nec nasci cœpit aliquando, nec desiit. Hic etiam unius cum Patre substantiæ creditur; propter quod & homousios patri dicitur, hoc est, ejusdem cum patre substantiæ creditur: ὁμὸς enim Græce unum, οὐσία vero substantia dicitur, quod utrumque conjunctum sonat, una substantia. Nec enim de nihilo, neque de aliqua alia substantia, sed de Patris utero, id est, de substantia ejus, idem Filius genitus vel natus esse credendus est. * Sempiternus ergo Pater, sempiternus & Filius. Quod si semper pater fuit, semper habuit Filium, cui Pater esset: & ob hoc Filium de Patre natum sine initio confitemur. Nec enim eundem Filium Dei, pro eo quod de Patre sit genitus, defectæ naturæ portiunculam nominamus; sed perfectum Patrem perfectum Filium sine diminutione, sine defectione genuisse asserimus, quia solius divinitatis est inæqualem Filium non habere. Hic etiam Filius Dei natura est Filius, non adoptione, quem Deus Pater nec voluntate, nec necessitate genuisse credendus est: quia nec ulla in Deo necessitas cadit, nec voluntas sapientiam prævenit. Spiritum quoque sanctum, qui est tertia in Trinitate persona, unum atque æqualem cum Deo Patre & Filio credimus esse Deum, unius substantiæ, unius quoque esse naturæ: non tamen genitum vel creatum, sed ab utrisque procedentem, amborum esse Spiritum. Hic etiam Spiritus sanctus, nec ingenitus, nec genitus creditur; nec aut si ingenitum dixerimus, duos Patres dicamus, aut si genitum, duos Filios prædicare monstremur: qui tamen nec Patris tantum, sed simul Patris & Filii Spiritus dicitur. Nec enim de Patre procedit in Filium, vel de Filio procedit ad sanctificandam creaturam, sed simul ab utrisque processisse monstratur; * quia caritas, sive sanctitas amborum agnoscitur. Hic igitur Spiritus sanctus missus ab * utrisque creditur; sed minor a Patre & Filio non habetur: sicut Filius propter assumptam carnem minorem se Patre & Spiritu sancto esse testatur. Hæc est sanctæ Trinitatis relata narratio: quæ non triplex, sed Trinitas & dici & credi debet. Nec recte dici potest, ut in uno Deo sit Trinitas, sed unus Deus Trinitas. In relativis vero personarum nominibus Pater ad Filium, Filius ad Patrem, S. Spiritus ad utrosque refertur: quæ cum relative tres personæ dicantur, una tamen natura per substantiam creditur. Nec sicut tres personas, ita tres substantias prædicamus, sed unam substantiam, tres autem personas. Quando enim Pater est, non ad se, sed ad Filium est: & quod Filius est, non ad se, sed ad Patrem est: similiter & Spiritus sanctus, non ad se, sed ad Patrem, & Filium relative refertur; in eo quod Spiritus Patris & Filii prædicatur. Item cum dicimus Deus, non ad aliquid dicitur, sicut Pater ad Filium, vel Filius ad Patrem, vel Spiritus sanctus ad Patrem & Filium, sed ad se specialiter dicitur Deus. Nam & si de singulis personis interrogemur, Deum necesse est fateamur. Deus ergo Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus singulariter dicitur: nec tamen tres dii, sed unus est Deus. Item & Pater omnipotens, & Filius omnipotens, & Spiritus sanctus omnipotens singulariter dicitur; nec tamen tres omnipotentes, sed unus omnipotens; sicut & unum lumen, unumque principium prædicatur. Singulariter ergo, ut unaquæque persona plenus Deus & totæ tres personæ, unus Deus confitetur & creditur: una illis vel indivisa, atque æqualis Deitas, majestas, sive potestas, nec minoratur in singulis, nec augetur in tribus: quia nec minus aliquid habet, cum unaquæque persona Deus singulariter dicitur, nec amplius, cum totæ tres personæ unus Deus * enuntiatur. Hæc ergo sancta Trinitas, quæ unus & verus est Deus, nec recedit a numero, nec capitur numero. In relatione enim personarum numerus cernitur; in divinitatis vero substantia quid numeratum sit non comprenditur. Ergo hoc solum numerum insinuant, quod ad invicem sunt; & in hoc numero carent, quod ad se sunt. Nam ita huic sanctæ Trinitati unum naturale convenit nomen, ut in tribus personis non possit esse plurale. Ob hoc ergo credimus illud in sacris literis dictum: *Magnus dominus noster, & magna virtus ejus, & sapientiæ non est numerus.* Nec quia tres has personas esse diximus unum Deum, eumdem esse Patrem, quem Filium, vel eum esse Filium, qui est Pater, aut eum, qui Spiritus sanctus est, vel Patrem, vel Filium dicere poterimus. Non enim ipse est Pater, qui Filius; nec ipse * Filius qui Pater; nec Spiritus sanctus ipse, qui est vel Pater, vel Filius: cum tamen ipsum sit Pater quod Filius; ipsum Filius, quod Pater; ipsum Pater & Filius quod Spiritus sanctus: id est, natura unus Deus. Cum enim dicimus * non ipsum esse Patrem, quod Filium; ipsum Filium, quod Patrem; ipsum Spiritum sanctum, quod Patrem & Filium, ad naturam, qua Deus est, vel substantiam pertinere monstratur, quia substantia unum sunt: personas enim distinguimus, non deitatem separamus. Trinitatem igitur in personarum distinctione agnoscimus; unitatem propter naturam, vel substantiam profitemur. Tria ergo ista unum sunt; natura scilicet, non persona: nec tamen tres istæ personæ separabiles æstimandæ sunt; cum nulla ante aliam, nulla post aliam, nulla sine alia, vel extitisse, vel quidpiam operasse aliquando credatur: inseparabiles enim inveniuntur, & in eo quod sunt, & in eo quod faciunt: quia inter generantem Patrem, & generatum Filium, vel procedentem Spiritum sanctum, nullum fuisse credimus temporis intervallum, quo aut Genitor Genitum aliquando præcederet, aut Genitus Genitori deesset, aut procedens Spiritus Patre, vel Filio posterior appareret. Ob hoc ergo inseparabilis & inconfusa hæc Trinitas a nobis & prædicatur & creditur. Tres igitur personæ istæ dicuntur, juxta quod majores definierunt, ut agnoscantur, non ut separentur. Nam si attendamus illud quod scriptura sancta dicit

Margin notes:

Pater essentia quidem ineffabilis substantiæ Filium. Ephes. 3.

æqualis Deus per omnia Deo Patri,

Sempiternus quoque est & Filius, quoniam & Pater.

Quod definitum est adversus Elipandum in concil. Francoford.

* qui

* utrisque sicut Filius creditur.

Locus videtur ex Aug. sup. Psalm. 68. serm. 1.

* enunciantur

Psal. 146.

* Filius qui Spiritus sanctus, nec Spiritus sanctus qui Pater,

Ita libri, sed verius legas, dicimus nos. Hard.

Ex Aug. lib. de cognitione veræ vitæ cap. 10. & 9.

ANNO CHRISTI 675.

Sap. 7.

dicit de sapientia: *Splendor est lucis æternæ*: sicut splendorem luci videmus inseparabiliter inhærere, sic confitemur Filium a Patre separari non posse. Tres ergo illas unius ac inseparabilis naturæ personas sicut non confundimus, ita inseparabiles nullatenus prædicamus. Ita nobis hoc dignata est ipsa Trinitas evidenter ostendere, ut etiam * in his nominibus quibus voluit sigillatim personas agnosci, unam sine altera non permittat intelligi: nec enim Pater absque Filio cognoscitur, nec sine Patre Filius invenitur. Relatio quippe ipsa vocabuli personalis personas separari vetat:* quas etiam, dum non simul nominat, simul insinuat. Nemo * autem audire potest unumquodque istorum nominum, in quo non intelligere cogatur & alterum. Cum enim igitur hæc tria sint unum, & unum tria, est tamen unicuique personæ manens sua proprietas. Pater enim æternitatem habet sine nativitate, Filius æternitatem cum nativitate, Spiritus vero sanctus processionem sine nativitate. De his tribus personis solam Filii personam pro liberatione humani generis hominem verum sine peccato de sancta & immaculata Maria Virgine credimus assumpsisse: de qua novo ordine novaque nativitate est genitus: novo ordine, quia invisibilis divinitate, visibilis monstratur in carne: nova autem nativitate est genitus, quia intacta virginitas & virilem coitum nescivit, & fœcundata per Spiritum sanctum carnis materiam ministravit. Qui partus virginis, nec ratione colligitur, nec exemplo monstratur: quod si ratione colligitur, * non potest esse mirabile; si exemplo, non erit singulare. Nec tamen Spiritus sanctus Pater esse credendus est Filii; pro eo quod Maria eodem sancto Spiritu obumbrante concepit: ne duos patres Filii videamur asserere, quod utique nefas est dici. In quo mirabili conceptu, ædificante sibi sapientia domum, *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*. Nec tamen verbum ipsum ita in carne conversum atque mutatum est, ut desisteret Deus esse, qui homo esse voluisset; sed ita *Verbum caro factum est*, ut non tantum ibi sit verbum Dei, & hominis caro, sed etiam rationalis hominis anima; atque, hoc totum & Deus dicatur propter Deum, & homo propter hominem. In quo Dei Filio duas credimus esse naturas; unam divinitatis, alteram humanitatis: quas ita in se una Christi persona univit, ut nec divinitas ab humanitate, nec humanitas a divinitate possit aliquando sejungi. Unde perfectus Deus, perfectus & homo in unitate personæ unius, est Christus: Nec tamen quia duas diximus in Filio esse naturas, duas * causabimus in eo esse personas; nec Trinitati quod absit * accedere videatur quaternitas. Deus enim verbum non accepit personam hominis, sed naturam, & in * æternam personam divinitatis temporalem accepit substantiam carnis. Ita cum unius substantiæ credamus esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum; non tamen dicimus, ut hujus Trinitatis unitatem Maria virgo genuerit, sed tantummodo Filium, qui solus naturam nostram in unitate personæ suæ assumpsit. Incarnationem quoque hujus Filii Dei tota Trinitas operasse credenda est, quia inseparabilia sunt opera Trinitatis. Solus tamen Filius formam servi accepit in singularitate personæ, non in unitate divinæ naturæ, in id quod est proprium Filii, non quod commune Trinitati: quæ forma illi ad unitatem personæ coaptata

* In omnibus quibus

quæ etiam non simul nominat, simul insinuat.

De hoc phrasi supra diximus.

* non est mirabile;

Joan. 1.

Ibid.

* causabimur

* accidere

* æternum persona

A est (id est) ut Filius Dei, & filius hominis unus sit Christus. Item idem Christus in duabus naturis, tribus extat substantiis; verbi, quod ad solius Dei essentiam referendum est; corporis & animæ, quod ad verum hominem pertinet. Habet igitur in se geminam substantiam divinitatis suæ, & humanitatis nostræ. Hic tamen pro eo quod de Deo Patre sine initio prodiit, natus tantum, (nam neque factus, neque prædestinatus accipitur) per hoc tamen quod de Maria virgine natus est, & natus, & factus [c] & prædestinatus esse credendus est. Ambæ tamen in illo generationes mirabiles: quia & de Patre sine matre ante sæcula est genitus, & in fine sæculorum de matre B sine patre est generatus: qui tamen secundum quod Deus est creavit Mariam, secundum quod homo creatus est a Maria: ipse & pater matris & filius. Item & per hoc quod Deus, est æqualis Patri; per hoc quod homo, minor est Patre. Item & major & minor seipso esse credendus est: in forma enim Dei etiam ipse Filius seipso major est, propter humanitatem assumptam, * qua divinitas major est: in forma* autem servi seipso minor est, id est; humanitate, quæ minor divinitate accipitur. Nam sicut per assumptam carnem non tantum a Patre, sed a seipso minor accipitur; ita secundum divinitatem * coæqualis est Patri: & ipse &* Pater major est homine, quem sola Filii C persona assumpsit. Item in eo quod quæritur, utrum posset Filius sic æqualis, & minor esse Spiritû sancto, sicut Patri nunc æqualis, nunc minor Patre creditur esse, respondemus: Secundum formam Dei æqualis est Patri & Spiritui sancto, secundum formam servi minor est & Patre & Spiritu sancto: quia nec Spiritus sanctus, nec Deus Pater, sed sola Filii persona suscepit carnem, per quam minor esse creditur illis personis duabus. Item hic Filius a Deo Patre & spiritu sancto inseparabiliter discretus creditur esse persona; ab homine autem * assumpta natura. Item cum homine* unus extat persona; cum Patre vero, & Spiritu sanctus, natura divinitatis sive substanD tia. Missus tamen Filius non solum a Patre, sed ab Spiritu sancto missus credendus est; in eo quod ipse per prophetam dicit: *Et nunc dominus misit me, & Spiritus * sanctus*. A seipso quoque missus accipitur; pro eo quod inseparabilis non solum voluntas, sed operatio totius Trinitatis agnoscitur. Hic enim qui ante sæcula unigenitus est vocatus, temporaliter primogenitus factus est: unigenitus propter deitatis substantiam, primogenitus propter assumptæ carnis naturam, in qua * suscepti hominis forma, juxta evangelicam veritatem, sine peccato * conceptus, sine peccato mortuus creditur, qui solus qro nobis peccatum est factus, id est,* sacrificium pro peccatis nostris. Et tamen pasE sionem ipsam, salva divinitate sua, pro delictis nostris sustinuit, mortique adjudicatus & cruci veram carnis mortem excepit: tertio quoque die virtute propria sua suscitatus, e sepulcro surrexit. Hoc ergo exemplo capitis nostri confitemur * vera fieri resurrectionem carnis omnium mortuorum. Nec in aerea, vel qualibet alia carne (ut quidam delirant) surrecturos nos credimus, sed in ista qua vivimus, consistimus, & movemur. Peracto hujus sanctæ resurrectionis exemplo idem dominus noster atque salvator paternam ascendendo sedem repetiit, de qua nunquam per divinitatem discessit. Illic

ANNO CHRISTI 675.

* quia

* qua est æqualis

* assumpto

Isai. 48.

* ejus

* suscepta

* natus,

2. Cor. 5.

* vera fide resurr.

Hæresis fuit Eutychii Constantinopolitani episcopi. Vide beatum Greg. mag. cap 19. Job

ANNO CHRISTI 675.

Illic ad dexteram Patris sedens, expectatur in finem sæculorum judex omnium vivorum & mortuorum. Inde cum sanctis omnibus veniet ad faciendum judicium reddere unicuique mercedis propriæ debitum; prout quisque gesserit in corpore positus, sive bonum, sive malum. Ecclesiam sane catholicam pretio sui sanguinis comparatam cum eo credimus in perpetuum regnaturam. Intra cujus gremium constituti unum baptisma credimus & confitemur, in remissionem omnium peccatorum. Sub qua fide & resurrectionem mortuorum veraciter & credimus, & futuri sæculi gaudia expectamus. Hoc tantum orandum nobis est & petendum, ut cum peracto finitoque judicio tradiderit Filius regnum Deo Patri, participes nos efficiat regni sui; ut per hanc fidem qua illi inhæsimus, cum illo sine fine regnemus. Hæc est confessionis nostræ fides exposita, per quam omnium hæreticorum dogma perimitur, fidelium corda mundantur; per quam etiam ad Deum gloriose acceditur, cujus * sacrosanctum saporem, sub triduano dierum jejunio, continua relationum collatione * ructantes, ad ea quæ subnexa sunt sequenti die discernenda transivimus.

* sancto sapore.
* rotantes.

CAPITULA.

I.

9. q. 4. In loco. Ivo par. 4. cap. 245. Anselm. in principio.

e In loco benedictionis considentes domini sacerdotes * nullis debent aut indiscretis vocibus perstrepere, aut quibuslibet tumultibus * perturbari; * nullis etiam vanis fabulis, vel risibus agi, &, quod est deterius, obstinatis * concertationibus tumultuosas voces effundere. *Si quis enim* (ut apostolus ait) *putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio.* Cultum enim sua justitia perdit, quod silentia judicii obstrepentium turba confundit, dicente propheta: *Erit cultus justitiæ silentium.* Debet ergo quidquid aut * contendentium collationibus agitur, aut accusantium parte proponitur, sic mitissima verborum relatione proferri, ut nec contentiosis vocibus * audientiam turbent, nec * judicantium vigorem de tumultu enervent. Quicumque ergo in conventu concilii hæc quæ promissa sunt violanda crediderit, & contra hæc interdicta, aut tumultu, aut contumeliis, vel risibus concilium perturbaverit, juxta divinæ legis edictum, quo præcipitur: *ejice derisorem, & exibit cum eo jurgium*, & cum omni * confusionis dedecore abstractus a communi cœtu secedat, & trium dierum excommunicationis sententiam perferat.

* nullus debet.
* perturbare;
* nullus
* disceptationibus
Jacob. 1.
Isa. 32.
* considentium consultationibus
* sensus audientium turbent,
* judicii
Proverb. 22.
* dedecore de confessione

II.

f Quantum quis præcelsi culminis obtinet locum, tanto necesse est præcedat ceteros gratia meritorum; ut in eo quod præsidet singulis, singulariter ornetur eminentia sanctitatis habens semper in ore gladium veritatis, & in opere efficientiam luminis: *ut*, juxta Paulum, *potens sit exhortari in doctrina sana, & contradicentes revincere.* Nos proinde nostri ordinis gradum, vel suscepti regiminis modum magnopere cogitare debemus: ut qui officium prædicationis suscepimus, nullis curis a divina lectione privemur. Nam quorumdam mentes pontificum ita * corporis otio a lectionis gratia secluduntur, ut quid doctrinæ subditis exhibeat gregibus, non inveniat præco mutus. Insistendum ergo semper erit majoribus, ut quos sub regiminis sui cura tuentur, fame verbi Dei perire non sinant. Sic metropolitanis in confinitimos, ceterosque ecclesiasticis ordinibus deditos; sic confinitimis in commisso sibi religiosorum numero vigilandum est, qualiter nescientia talium divinæ legis traditionibus imbuatur: ita ut indesinenti solicitudine prælatus quisque subditos quærens, aut profectum eorum lætabundus agnoscat, aut nescientiam sine arrogantia instruat. Placuit ergo de talibus, juxta instituta Toletani concilii hoc specialiter definire, ut aut sponte sumant intentionem necessariam perdiscendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti.

Tit. 1.
* corporis
Octavi c. 8.

III.

De his qui contra apostoli voluntatem circumferuntur omni vento doctrinæ, placuit huic sancto concilio, aut metropolitanæ sedis auctoritate coacti uniuscujusque provinciæ * pontifices, rectoresque ecclesiarum, unum eumdemque in psallendo teneant modum; quem in metropolitana sede cognoverint institutum; nec aliqua diversitate cujusque ordinis, vel officia a metropolitana se patiantur sede disjungi. Sic enim justum est, ut inde unusquisque sumat regulas magisterii, unde honoris consecrationem acceperit, ut, juxta majorum decreta, sedes, quæ unicuique sacerdotalis mater est dignitatis, sit & ecclesiasticæ magistra rationis. Abbatibus sane indultis officiis, quæ juxta voluntatem sui episcopi regulariter illis implenda sunt, cetera officia publica, id est, * vesperam, matutinum, sive missam aliter quam in principali ecclesia celebrare non liceat. Quisquis autem horum decretorum violator extiterit, sex mensibus communione privatus, apud metropolitanum sub pœnitentiæ censura permaneat corrigendus: qualiter apud illum, & præteritæ transgressionis culpam lacrymis diluat, & necessariam officiorum doctrinam studiose addiscat. Sub ista ergo regula disciplinæ, non solum metropolitanus totius suæ provinciæ pontifices vel sacerdotes astringat; sed etiam ceteri episcopi sub jectos sibi ecclesiarum rectores his obtemperare institutionibus cogant.

Ephes. 4.
Distinct. 12. De his qui de hac etiam re est in conc. Tol. IV cap. 2. dictum ejus.
* vesperas

IV.

ANNO CHRISTI 675.

IV.

g Sicut omnis qui diligit fratrem suum * ex Deo, ita omnis qui odit proximum ex diabolo est; dilectione enim sola discernitur, quis ex quo genitus approbetur, dicente Joanne: *In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli: omnis qui non facit justitiam, non est de Deo, & qui non diligit fratrem suum. Quoniam hac est annunciatio quam audistis ab initio, ut diligamus alterutrum.* Et post paululum: *Omnis qui odit fratrem suum homicida est: & scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem.* Ecce homicida esse probabiliter declaratur, qui a fraterna societate dividitur: nam etsi manus non moveat ad occidendum, pro eo tamen * quia immitis est ad ignoscendum, jam a Deo homicida tenetur. Vivit ille, & iste jam interfector esse convincitur. Cum igitur his præceptis beatus apostolus consona prædicatione concordet dicens: *Non occidat sol super iracundiam vestram, & nolite locum dare diabolo*; relatæ sunt nobis quorumdam sacerdotum personæ in tantam obstinationis efferbuisse discordiam, ut non solum illos ab ira occasus solis non revocet, sed nec annosa quidem transactio temporum ad bonum caritatis reclinet: quippe in quorum cordibus ita sol justitiæ Christus occubuit, ut ad lumen caritatis redire vix possint. Horum igitur, & similium discordantium fratrum oblationes, h juxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas esse censemus. De personis tamen * discordantium id specialiter definitione præcipimus, * ut antequam eos reconciliatio veri innectat, nullus eorum accedere ad altare domini audeat, vel gratiam communionis sanctæ percipiat: sed, geminato tempore, per pœnitentiam compensabunt quod discordiæ servierunt. Quod si unus eorum, alio contemnente, ad satisfactionem caritatis cucurrerit; ex eo tempore, ut pacificus intra ecclesiam receptetur, ex quo ad concordiam festinasse convincitur; sententia tamen superiori servata, ut tempus, quod quisque in ira expendit, geminatum in pœnitentiæ satisfactione persolvat.

* ex Deo natus est;

1. Joan. 3.

Ibid.

* quia nititur ad nocendum.

Ephes. 4.

Conc. Carth. IV. cap. 93.

* discordantibus

* ut eos ante reconciliatio mera innectat, quam ullus

V.

Nullis vita præsulum perturbari debet excessibus motionum: quia valde indignum est, ut qui throni Dei vocantur, levi motione turbentur: & qui debent esse arca justitiæ, ipsi efficiantur seminarium litis atque rapinæ. * *Quando ergo hujusmodi*, juxta apostolum, *irreprehensibiles erant*, qui non solum reprehensibilia faciunt, sed mortifera potius & execranda committunt? Relati enim nobis sunt quidam ex sacerdotibus, quod omni gravitate sacerdotalis ordinis prætermissa, audientiam judicii furore præveniant, & excessu solius inhonestæ * motionis audire, pro quibus eos oportuerat æquitatis judicia sustinere. Dum enim de honoris sui culmine blandiuntur, patientiam habere refugiunt: & qui inconcusse debuerant veritatis conservare statum, subito religionis mutant propositum, & præcipiti furore judicium antecedunt: sicque in quo docuerat eos judicii sustinere conventum, * prævasione agunt, unde de præsumptionibus confundantur. Qui tamen aut damno pariter, & excommunicatione plectendi sunt, aut omissis compositionibus rerum, sola satisfactione pœnitentiæ curabuntur. Illi enim qui rei propriæ facultate suffulti sunt, aut qui rem suam jam antea in nomine ecclesiæ, cui præsunt, * transtulisse noscuntur, * aut per se, aut per subditos, seu per quemlibet aliena diripiunt, vel præsumptionis, seu cædis quidpiam agunt, tam in rebus fiscalibus, quam etiam in quorumlibet dominio constitutis, & * prævasa, vel præsumpta de rebus propriis, juxta leges excellentissimi principis, sarciant, & pro excessu religioni contrario, * quo inhonesti ante judicium * paruerunt, duarum hebdomadarum excommunicatione plectendi sunt. Illi autem qui hujusmodi excessibus serviunt, & nihil proprietatis habere videntur magna discretionis arte medendi sunt: quo nec ausus illicitos ecclesiarum facultatibus redimant, nec ipsi penitus extorres a pœna persistant. Neque enim justum est, ut pro pravis actibus sacerdotum ecclesiæ quibus præeminent sustineant damnum: ut pro excessibus talium satisfactio ab ecclesiis exigatur: cum ecclesia * rectores suos non ad litem sed ad honestatem informet. De talibus ergo placuit definire, qui nullis habitis rebus propriis, aut in quocumque pervasores extiterint, aut quibuslibet personis cædes, vel quodcumque præsumptionis intulerint, nulla eos incurvatione status sui, servituti hominum debere addici: sed juxta quod præsumptuosus quisquis ille extiterit, ita & pœnitentiæ legibus subjacebit: id est, ut si in decem solidorum summam præsumptor esse convincitur, viginti dierum pœnitentiæ satisfactione purgetur: ita ut sive majoris, sive minoris summæ excessum peregerit, similiter geminata hoc semper satisfactione pœnitentiæ recompenset. Servos tamen ecclesiarum, qui hujusmodi excessus * operasse noscuntur, ad leges sæculares audiendos remittimus. Et hæc quidem de generali excessu dicta

1. Tim. 3.

* Quando.

* motionis judicia audire refugiant, al. adire

* pervasione

* transtulisse

* si aut

* pervasa

* quod inhoneste

* perpetrarunt.

* cultores

* operati esse

ANNO CHRISTI 675.

ℭta sufficiant. Ceterum specialitatis ordinem * persequentes, si quis episcoporum magnati cujusque uxorem, filiam, neptem, seu quolibet illi gradu alteros pertinentem, quacumque fraude vel subtilitate adulterina pollutione fœdaverit, & honoris proprii gradum amittat, & sub exilii relegatione perpetuam excommunicationis sententiam perferat: qui tamen circa finem vitæ communionis remedio adjuvandus est. Hanc sane & illi sententiam merebuntur, qui aut volentes homicidium fecerint, aut primatibus palatii, generosisque personis, seu nobilioribus quibusque mulieribus, vel puellis aliquid, aut per cædem, aut per quamcumque irrogatam injuriam, visi fuerint intulisse, unde eos juxta legum sæcularium instituta, aut talionem recipere, aut traditionem de his fieri, vel proscriptionem oporteat.

* persequentes, decernimus,

VI.

Raban. pœnit. ten. ca. 30. 23. q. 8. His a quibus. Ivo par. 5. c. 325. Burch. lib. 1. cap. 30.

His a quibus domini sacramenta * tractanda sunt, judicium sanguinis agitare non licet: & ideo magnopere talium * excessibus prohibendum est; ne indiscretæ præsumptionis motibus agitati, aut quod morte pleℭendum est, sententia propria judicare præsumant, aut truncationes quaslibet membrorum quibuslibet personis aut per se inferant, aut inferendas præcipiant. Quod si quisquam horum immemor præceptorum, aut ecclesiæ suæ * familiis, aut in quibuslibet personis tale quid fecerit, & concessi ordinis honore privatus, & loco suo, perpetuo damnationis teneatur religatus ergastulo: cui tamen communio exeunti ex hac vita non neganda est, propter domini misericordiam, *qui non vult peccatoris mortem, sed ut convertatur, & vivat.*

* tractantur, * excessus prohibendus est.

* famulis,

Ezech. 18.

VII.

Leo I. ep. 84.

Cum juxta antiquæ institutionis ediℭtum plus erga corrigendos agere debeat benevolentia quam severitas, plus cohortatio quam commotio, plus caritas quam potestas, relatum est nobis, quod quidam ex fratribus plus livore odii, quam correℭtionis studio subditos insequentes dum se simulant spiritualem eis adhibere correℭtionem, indiscretam subito afferunt mortem, cum inauditos a se projiciunt, & * occultis eos judiciis sub pœnitentia puniunt. Non ergo de cetero perversis voluntatibus sit liberum simulare quod fingunt; sed quotiescumque quilibet ex subditis corrigendus est, aut publica debet a sacerdote disciplina curari: aut, si aliter reℭtoribus placet, duorum vel trium fratrum spiritualium testimonio peculiariter adhibito, & modus criminis agnoscatur, & modus pœnitentiæ irrogetur: ita tamen ut si exi-

* illicitis

A lio, vel retrusione dignum eum esse * qui deliquit, judicium peculiare decreverit, modus pœnitentiæ * quam coram tribus fratribus sacerdos transgressori indixerit, speciali debeat ejus qui sententiam protulit manus propriæ subscriptione notari: sicque fiet ut nec transgressores sine testimonio excidia vitæ suæ incurrant, nec reℭtores accusatos se de quorumlibet interemptionibus erubescant.

ANNO CHRIST. 675

* aut quid aliud deliquit quem

VIII.

Quidquid invisibilis gratiæ * collatione tribuitur, nummorum quæstu, vel B quibuslibet præmiis venumdari penitus non debet, dicente domino. *Quod gratis accepistis gratis date.* Et ideo quicumque deinceps in ecclesiastico ordine constitutus, aut pro baptizandis [k] consignandisque fidelibus, aut pro collatione chrismatis, vel promotionibus graduum pretia quælibet, vel * præmia voluntarie oblata pro hujusmodi ambitione susceperit; equidem, si sciente loci episcopo tale quidquam a subditis perpetratur, idem episcopus duobus mensibus excommunicationi subjaceat; pro eo quia & C sciens mala contexit, & correℭtionem necessariam non * adhibuit. Sin autem suorum quispiam, eodem nesciente, quodcumque pro supradiℭtis capitulis accipiendum esse sibi crediderit; si presbyter est, * trium mensium excommunicatione pleℭtatur; si diaconus, * quatuor; subdiaconus vero, vel clericus his cupiditatibus serviens, * & competenti verbere, & debita excommunicatione pleℭtendus est.

* quæst 1. Quidquid invisibilis Ivo part 5. cap. 119 & par. 1. cap. 3. Matth. 10.

* Gratianus & gl. legunt: pro collatione, consolatione. Verum in notis Gregorianis posterior leℭtio probatur.

* præmia nisi voluntarie

* acquisierit.

* quatuor.

* trium

* pro competenti pœna & debita.

IX.

Ivo part. 1 cap. 127.

Multæ super hoc capitulo [l] patrum D sententiæ manaverunt; scilicet ne inappretiabilem sanℭti Spiritus gratiam donis vel muneribus quis existimet comparandam. Sed (quod non sine gravi dolore dicendum est) quanto hæc res frequenti decretorum est præceptione prohibita, tanto nobis fraudibus cognoscitur iterata: dum hi qui tali pretio mercari nituntur gratiam Spiritus sanℭti, aut ordinationis, * seu tempora præveniunt munere, aut post acceptum honorem * promissam suis conferunt [m] * apparitoribus turpis lucri mercedem. Et E ideo ut horum & similium argumentorum deinceps amputetur occasio, hoc sanℭta synodus definivit: ut cum quisque pontificale culmen ante domini altare præcepturus accesserit; sacramenti * se taxatione astringat, quod pro conferenda sibi consecratione honoris, nulli personæ cujuslibet præmii collationem, vel * jam dedisse, vel aliquando ad futurum dare procuret; sicque aut mundus ab hoc contagio, prælationis consecra-

* sua

* promissis, apparentibus.

* exaℭtione astringantur,

* aliquando dedisse.

ANNO CHRISTI 675.

secrationem accipiat, * aut implicitus huic sceleri, manifeste denotatus coram ecclesia, ad honorem quem mercari voluit non accedat. Illos autem quos deinceps post * relationem per præmium ordinatos fuisse patuerit, sub definitis pœnitentiæ legibus, ut vere simoniacos ab ecclesia separandos esse censemus: id est, ut duorum annorum spatio exilio relegati, & digna satisfactionis vel excommunicationis sententia coerciti, honoris gradum, quem præmiis emerant, lacrymis conquirere & reparare intendant. Unde si digna eos satisfactio pœnitentiæ commendaverit, peracto pœnitentiæ indictæ tempore, non tantum communioni, sed & loco, & totius ordinis officiis, a quibus separati fuerunt, restaurandi sunt.

* aut publicato hoc scelere manifeste denudatus coram ecclesia, & ad ef. aut per illicitum jussum implicatus, &c.
* prælationem

X.

Dist. 23. c. Quamquam omnes. Ansel. lib. 7. cap. 88.

Quamquam omnes qui sacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur adstricti, expedibile tamen est, ut promissionis suæ vota sub cautione spondeant, quos ad promotionis gradus ecclesiastica * provehit disciplina: solet enim plus timeri quod singulariter pollicetur, quam quod generali * innexione concluditur. Et ideo placuit huic sancto concilio, ut unusquisque qui ad ecclesiasticos gradus est * accessurus, non ante honoris consecrationem accipiat, quam * [n] placiti sui innodatione promittat, ut fidem catholicam sincera cordis devotione custodiens, juste & pie vivere debeat, & ut in nullis operibus suis, canonicis regulis contradicat; atque ut debitum per omnia honorem, atque obsequii reverentiam præeminenti sibi unusquisque dependat, juxta illud beati papæ Leonis edictum: Qui scit se quibusdam esse præpositum, non moleste ferat aliquem sibi esse prælatum, sed obedientiam quam exigit, etiam ipse dependat. Pœna tamen juxta ecclesiasticæ consuetudinis morem, & placitis talium * inferenda, & ab his qui transgressores fuerint persolvenda est.

* probat
* sponsione
* ascensurus,
* placita sibi annotatione,
Epist. 84.
* inferenda

XI.

Cum nihil in divino canone debeat esse confusum, nihil dubium, nihil etiam indiscretum, in collatione nostri cœtus * relatus est canon Toletani concilii primi, in quo præceptum est, ut si quis acceptam a sacerdote eucharistiam non sumpserit, velut sacrilegus propellatur: nec adjecta est ibi discretio voluntatum; cum & infidelis hæc & talia infideliter agat; & fidelis * fidenter accipiat quod naturalis illum necessitas deglutire non sinat. Solet enim humanæ naturæ infirmitas in ipso mortis exitu prægravata, tanto siccitatis pondere deprimi, ut nullis ciborum illationibus refici; sed vix A tantumdem illati delectetur poculi gratia sustentari. Quod etiam in multorum exitu vidimus, qui optatum suis votis sacræ communionis expetentes viaticum, collatam sibi a sacerdote eucharistiam rejecerunt; non quod infidelitate hoc agerent, sed quod præter dominici calicis haustum, traditam sibi non possent eucharistiam deglutire. Non ergo hujusmodi a corpore ecclesiæ separandi sunt, qui talia non infidelitate, sed necessitate fecerunt; præsertim hi de quibus nihil fidei sinistræ sentitur. Placuit ergo defi- B nire, quod nec fideli officiat, nec infideli inultum existat. Quicumque ergo fidelis inevitabili qualibet infirmitate coactus, eucharistiam perceptam rejecerit, in nullo ecclesiasticæ damnationi subjaceat. Similiter nec illos cujusquam punitionis censura redarguet, qui talia [o] tempore infantiæ faciunt, aut in qualibet mentis alienatione positi, quid fecerint ignorare videntur. Jam vero quicumque aut de fidelium aut infidelium numero corpus domini absque inevitabili (ut dictum est) infirmitate pro- C jecerit, si fidelis est, perpetua communione privetur; si infidelis, & verberibus subdatur, & perpetuo exilio relegetur. Quod si horum quilibet hujusmodi excessus digna pœnitentiæ satisfactione defleverit, post quinquennium licitum erit, illum communioni pristinæ reformari.

Cap 14.
* relectus
* fideliter

XII.

Qui pœnitentiam in mortis agit periculo, non diutine a reconciliationis gratia * referendus est: sed si * præceptum mortis urget periculum, pœnitentia per D manus impositionem accepta, statim ei [p] reconciliatio adhibenda est: ne prius ab humanis rebus æger abscedat, quam donum reconciliationis percipiat; sicque superstitibus quodammodo doloris videatur esse perpetui, si præcisum ab ecclesiæ membris eum, qui utique reconciliari non meruit, raptim a præsenti vita mors maturata subduxerit: juxta papæ Leonis edictum: His qui in tempore necessitatis, & in periculi urgentis instantia, præsidium pœnitentiæ, * & mox recon- E ciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda: quia misericordiæ Dei, nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire. [q] De his autem qui accepta pœnitentia, antequam reconcilientur, ab hac vita recesserint; quamquam diversitas præceptorum de hoc capitulo habeatur, illorum tamen [r] nos sententias placuit sequi, qui multiplices numero de hujusmodi humanius decreverunt; ut [s] & memoria talium in ecclesiis commendetur,

* differendus
* præcincto mortis urgeatur periculo,
26. quæst. 6. His qui. Leo ep. 91.
* ex more
Concil. Carth. IV. cap. 79. & 26. q. 6. per totam.

ANNO CHRISTI 675.

detur, & oblatio * per eorum dedicata spiritibus accipiatur.

XIII.

Isidor. pro ... delicto ... presbytero ... Hard. ... Conc. Eliberitanum c. 29. & Pius papa ... d. 33. c. Communiter.

Bene quidem [t] majorum regulis definitum est, ut dæmoniis aliisque similibus passionibus irretitis ministeria sacra tractare non liceat: cui præcepto consensu rationis adhibito, id communiter definivimus, ut nulli de his, qui aut in terram arrepti [v] a dæmonibus illiduntur, aut quolibet modo vexationis incursibus efferuntur, vel sacris audeant ministrare altaribus, vel * indiscussos se divinis ingerant sacramentis exceptis illis qui variis corporum incommoditatibus dediti, * sine hujusmodi passionibus in terram approbantur elisi. Qui tamen & ipsi tandiu erunt officii sui ordine & loco suspensi, quousque unius anni spatio per discretionem episcopi inveniantur ab incursu dæmonum alieni.

* indiscussi

* in

XIV.

* Et illud divini oraculi * momentis singulis præcaventes, quo scribitur: *Væ soli, quia cum ceciderit non habet sublevantem:* summopere curandum nobis est, & cavendum, ne horis illis, atque temporibus, quibus domino psallitur, vel sacrificatur, unicuique divinis singulariter officiis insistenti perniciosa passio, vel corporis quælibet * valetudo occurrat, quæ aut corpus subito subrui faciat, aut mentem alienatione, vel terrore confundat. Pro hujusmodi ergo casibus * præcavendis, necessarium duximus instituere, ut ubi temporis, vel loci, sive cleri copia suffragatur, habeat semper quisquis ille canens Deo, atque sacrificans, post se vicini solaminis adjutorem: ut si aliquo casu ille qui officia impleturus accedit turbatus fuerit, vel ad terram elisus, a tergo semper habeat [x] qui ejus vicem exequatur intrepidus.

quæst. 1. Illud divini oraculi. ... pag. 2. cap. 116 ... lib. 3. c. 73. & de cons. d. 1. ... illud, *Eccles.* 4. Væ momentis singulis.

* invalitudo

* præcaventes,

In decreto Gratiani aliis characteribus additur.

Sed si hoc sacrificanti frequenter acciderit, tunc omnino ab oblatione prohibeatur.

Hanc additionem nota Gregoriana non probat. De hac re diximus concil. Tol. IV. c. 3.

XV.

Peractis omnibus quæ ad correctionem nostri ordinis in hoc concilio promulgata sunt, placuit definire, ut paternis institutionibus obsequentes, omni anno ad peragendam celebritatem concilii in metropolitana sede, tempore quo principis, vel [y] metropolitani electio definierit, devotis semper animorum studiis * confluamus: nec quibuslibet requisitis occasionibus absentemur; sed * in præfato die, quo indictum fuerit, adunatis in metropolitana sed omnibus * pontificibus, concilium Deo præsule celebretur. Quisquis autem episcoporum, excepta inevitabili causa, vel necessitate, de peragendo se concilio absentaverit, unius anni excommunicatione plectendus est. Quod si deinceps absque celebratione concilii anni unius meta transierit, omnes in commune pontifices Carthaginensis provinciæ superioris censuræ sententia obnoxios retinebit: id est, si nulla sibi impediente principis * potestate, * solius propriæ voluntatis * libido, se ad celebrandum concilium non collegerint.

* conferamur:

* præparato

* provinciæ pontificibus

* potestate, vel infirmitate, aut inevitabili causa,

* libitu.

XVI.

His igitur constitutionibus nostris, quæ necessario decernenda credimus, finalem manus nostræ subscriptionem adjecimus: immortali Deo nostro & domino gloriam & honorem reddentes, qui nos de conventu alternæ visionis lætos effecit; qui os nostrum in confessione laudis suæ aperuit; qui etiam decreta hujus nostri concilii honesto fine complevit. Post hæc religioso domino, & amabili principi nostro * Vvambano regi gratiarum actiones persolvimus; cujus ordinatione collecti, cujus etiam studio aggregati sumus: qui ecclesiasticæ disciplinæ his nostris sæculis novus reparator occurrens, omissos conciliorum ordines non solum restaurare intendit, sed etiam annuis recursibus celebrandos instituit; ut ad alternam morum correctionem annuo tempore alacriter concurrentes, juxta prophetæ vaticinium, quod in nobis defractum est alligetur, & quod abjectum est reducatur. Det ergo eidem principi dominus pro hujus sacræ solicitudinis voto, & cursum præsentis vitæ in pace remissis iniquitatibus pervenire, qualiter & hic felicia tempora ducat, & felix cum omnibus, quibus principatur ad Christum sine confusione perveniat: ut quia per eum corona nostri ordinis in melius restauratur, coronam futuri regni capiat; ex hoc in regione vivorum regnans, cum Christo in sæcula sæculorum. Amen.

* Wambani

Ezech. 34

* SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

Ego Quiricius urbis regiæ metropolitanus episcopus hæc gesta synodalia a nobis definita subscripsi.

Athanasius Setabitanæ ecclesiæ episcopus hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

Ego Argemundus Oretanæ ecclesiæ episcopus similiter subscripsi.

Ego Joannes * Bigastrensis ecclesiæ episcopus similiter subscripsi.

* Bigerrensi

Ego Godiscalcus Oxomensis ecclesiæ episcopus similiter subscripsi.

Ego Leander ecclesiæ Illicitanæ, qui & Elotanæ, episcopus similiter subscripsi.

Ego Felix ecclesiæ Dianiensis episcopus hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

ANNO CHRISTI 675.

Suinterius ecclesiæ Valentinæ episcopus hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

Palmatius ecclesiæ Urcitanæ episcopus similiter subscripsi.

Ricilla ecclesiæ Accitanæ episcopus similiter subscripsi.

Rogatus ecclesiæ * Beatiensis episcopus subscripsi. (* Viatiensis)

Etherius ecclesiæ * Bastitanæ episcopus subscripsi. (* Bastiana)

Concordius ecclesiæ Palentinæ episcopus subscripsi.

Acisclus ecclesiæ Complutensis episcopus subscripsi.

Memorius ecclesiæ * Segobriensis episcopus subscripsi. (* Segobricensis)

Egica ecclesiæ Seguntiensis episcopus subscripsi.

Gaudentius ecclesiæ Valeriensis episcopus subscripsi.

Vicarii episcoporum.

Libertus diaconus, agens vicem domini mei Sinduiti, ecclesiæ Segobiensis episcopi, hæc gesta consentiens subscripsi. (* F. Liberatus. Hard.)

Egila diaconus, agens vicem domini mei Mumuli, ecclesiæ Arcavicensis episcopi, hæc gesta consentiens subscripsi.

Abbates.

Julianus ecclesiæ monasterii sancti Michaelis abbas hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

Valderedus ecclesiæ monasterii sanctæ Leocadiæ abbas hæc gesta synodica a nobis edita consentiens subscripsi.

Gratindus ecclesiæ monasterii sanctorum Cosmæ & Damiani abbas hæc gesta synodica a nobis edita consentiens subscripsi.

Absalio ecclesiæ monasterii sanctæ Crucis abbas hæc gesta synodica a nobis definita consentiens subscripsi.

Florentinus ecclesiæ monasterii sanctæ Eulaliæ abbas hæc gesta synodica a nobis definita consentiens subscripsi.

Avila ecclesiæ monasterii sancti Juliani Agaliensis abbas hæc gesta synodica a nobis definita consentiens subscripsi.

Gudila ecclesiæ sanctæ Mariæ regiæ sedis archidiaconus hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

Notæ Garsiæ Loaisæ.

(Tempus & Acta concilii.) a *In nomine domini.*) Toletanum concilium undecimum, habitum anno 4. Vvambani regis, septimo Idus Novemb. est provinciale, coactum sub * Agathone pontifice maximo, in quo factam esse legitimam sedium episcopalium divisionem omnes Hispani historici tradunt, Rodericus, chron. generale, Tudensis, Vasæus, & alii. *Hæc Garsias.* (* Adeodato Baronius.)

Adde Baron. ann. 675. num. 4. & 5. fretus auctoritate Tudensis asserit, divisionem sedium episcopalium in Hispania factam esse, non in hoc concilio, cui 18. tantum episcopi interfuerunt, sed in alio quodam Toletano generali concilio, cui omnes episcopi Hispaniæ sub rege Vvamba interfuerunt. In re gravissima judicium meum suspendo.

b *Cum tandem nos.*) Joverius in collectione conciliorum amplius habet: *Cum tandem divina clementia operis manuum suarum perditioni condolens, prava in directa reducens, suum sanctum Sabaoth novis propaginibus ac plantis novellis fecundare volens, negligentiæ subrogans diligentiam, pro ignorantia disciplinam immittens, pro socordia solertiam, pro schismate unitatem inducens, pro zizania veræ pacis vinculum largiens, pro caducis cœlestium desideria infundens, pro turpibus honesta sectari* A *stimulans, a terrenis & infimis ad sublimia erigens nos, in hac lacrymarum valle potius morientes, quam viventes; in hoc vasto periculorum mari vagantes sine remige, sine clavo, huc illucque tempestatum fluctibus per abrupta collisos, in continua malorum acie confligentes, ubi nos circumstant mille discrimina, ubi versatissimus insidiatur hostis mille nocendi artibus instructus, ex alto cæli domicilio respiciens*, &c.

(Confessio dei.) c *Confitemur.*) Fidei confessio in conciliis præponitur statimque initio fieri solenne fuit, veluti totius Christianæ structuræ basis & fundamentum, a quo omnis ædificatio crescit in templum Dei.

d *Et prædestinatus esse credendus est.*) In eo sensu quo dicitur a D. Paulo: *Qui prædestinatus est Filius Dei, in virtute secundum Spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum Jesu Christi domini nostri.* (Rom. 1.)

(Cap. 1. Forma conciliis celebrandi.) e *In loco benedictionis.*) De forma servanda in conciliis celebrandis, statuunt concilium Toletanum IV. cap. 3. & Agathense cap. 40. Chalcedonense etiam, ut habetur dist. 18. cap. Pervenit ad nostras. Ordinemque B celebrandi concilia principio hujus collectionis posui.

(Cap. 2. Quæ & qualis scientia requiratur episcopo.) f *Quantum quis.*) De scientia, quam debet habere episcopus, vide Innocentium in cap. Cum in cunctis, in princip. de electione, & Joannem Andream, & Host. & Abbat. Verum Cardinalis Turrecremata Hispanus, & Præpositus, & Alexander, parcius loquuntur de scientia, & peritia episcopi, in cap. Omnes psallentes. 38. distinct. Episcopi munus esse primum, ac præcipuum, prædicare sanctum Jesu Christi evangelium, habere in ore gladium veritatis, & divinæ scripturæ intelligentia eminere, multis exemplis pariter ac doctrinis ostendit dominus noster Jesus Christus, supremum ecclesiæ caput, summusque sacerdos, cujus sacrata membra episcopi sunt, qui typum supremi in veteri lege episcopi Aaronis referunt. Nam sicut ille os fuit Moysi, ita episcopus per verbi ministerium os est Christi. Atque hoc est quod apostolis promisit: *Ego dabo vobis os, & sapientiam, cui non poterunt resistere adversarii vestri.* (Luc. 21.) Et ipse primum docuit facere, & postea docere. Imo duodecimum nondum annum compleverat, & in medio C doctorum in templo disputare inventus, solicitæ mœstæque matri respondit: *Nonne in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse?* (Luc. 2.) Et alibi: *Oportet me operari opera ejus qui misit me.* (Joan. 9.) Et illud: *Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, Patris.* (Joan. 4.) Quænam esset Patris voluntas docuit, cum Samaritanam prædicatione ad fidem traxit; cum parabolis & cœlestibus doctrinis populum instruxit. *Circuibat enim Jesus omnes civitates & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans evangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem infirmitatem. Et cum in synagogam Nazareth, ubi erat nutritus, intrasset, traditus est illi liber Isaiæ prophetæ; & ut revolvit, incidit in locum, ubi scriptum erat: Spiritus domini super me, propter quod unxit me evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis visum.* (Luc. 13.) Misit etiam discipulos binos prædicare, & dixit illis: *Messis quidem multa, operarii autem pauci. Et. Dicite, Pax huic domui:* (Luc. 10.) D & : *appropinquavit in vos regnum Dei.* Et post mortem corporis, gloria immortalitatis coopertus, dixit apostolis; *ite prædicate evangelium omni creaturæ.* (Matth. 16.) Et rursus: *Posui vos, ut eatis, & fructum afferatis;* (Joan. 15.) Et alibi. *Eritis mihi testes in Jerusalem, & universo Judæa, & Samaria, usque ad ultimum terræ.* (Act. 8.) Idem etiam apostolorum comprobatur doctrina; qui aliis ita de seipsis dixerunt: *Non est æquum ministrare mensis, & relinquere verbum Dei.* (Act. 6.) Et Paulus, *Væ mihi*, inquit, *si non evangelizavero:* (1. Cor. 1.) De quo dictum est: *Vas electionis est mihi, ut portet nomen meum.* (Act. 9.) Unde ipse de se dicebat. *Misit me dominus non baptizare, sed evangelizare.* (1. Cor. 1.) Et episcopo Timotheo regulam episcopalis muneris ita præscribit: *Oportet*, inquit, *episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, non vinolentum, nec turpis lucri cupidum; sed hospitalem, benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem; ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos* (Tit. 1.) E *qui contradicunt, arguere.* Et alio loco: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem.* (1. Tim. 3.) Et paulo post: *Attende lectioni, & exhortationi, & doctrinæ.* (Ibidem.) Hæc igitur norma est, veraque imago episcopalis curæ, quam Paulus designat, & certis coloribus depingit: quam etiam omnes sancti patres sunt secuti. Zosimi pontificis maximi fragmentum apponam: *Qui ecclesiasticis*, inquit, *disciplinis per ordinem non est imbutus, & temporum approbatione divinis stipendiis non est eruditus, nequaquam ad summum ecclesiæ sacerdotium aspirare præsumat: & non solum in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiam ordinatores ejus careant eo ordine quem contra præcepta patrum crediderunt præsumendum.* Inde est quod sacrarum literarum necessario oportet episcopum habere peritiam. Et in sua ordinatione, cum formatur, interrogatus, an utrumque sciat testamentum, publice fatetur se scire: idque in veteri testamento præ-

ANNO CHRISTI 674.

Exod. 28.

to præfiguratum erat. Nam inter cetera ornamenta Pontifex rationale judicii ferebat in pectore, in quo inciſum erat: *Doctrina & veritas*: quia in pectore pontificis manifeſta & cognita omnibus debet eſſe ſapientia veritatis. Hinc etiam veſtes, quibus arca a Levitis in via portabatur, jugiter annulis erant inſertæ: ut cum illa eſſet portanda, nulla fieret mora intromittendis vectibus. Quia epiſcopi, per quos verbum Dei in eccleſia publice in orbem circumfertur, ſacrarum literarum lectioni perpetuo debent ſedulam navare operam; ne tunc quærant diſcere, cum ex officio alios teneantur docere. David rex, cui munus regendi populos datum eſt, prius ex gratia Spiritus ſancti donum ſcientiæ percepit, quam adminiſtrationem regni aſſequeretur. Salomon quoque cum primum regnum inchoaſſet, non divitias, non longum vitæ tempus, ſed divinam ſapientiam a Deo poſtulat, & impetrat, ſine qua nihil eſſe præſtans ad regimen aptum regni intelligebat. Et prius dominus poſuit verba in ore prophetæ, quam conſtitueret eum ſuper gentes & regna; dicens ad Ieremiam; *Ecce dedi verba mea in ore tuo; ecce conſtitui te ſuper gentes & regna*. Hinc etiam Malachias; *Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem exquirunt de ore ejus: quia angelus domini exercituum eſt*. Quia ſancti & optimi viri eſt, prius diſcere, poſtea vero prædicationis officio fungi. Salomon ante tacendi tempus expreſſit, loquendi poſtea, quia veritas taciturnitate & ſilentio meditationeque animi diſcitur & comparatur, jam vero concepta partaque verbo populis datur & annunciatur, ut domini ſermo ait; Qui audit, dicat veni. Id enim in apoſtolis formandis obſervavit, erudiens eos doctrinæ cœleſtis intelligentia, parabolarum apertione, miraculorum operatione, vitæ conſuetudine & familiaritate; ut ita edocti prædicationis officio fungi poſſent; poſtea miſit in univerſum orbem, unde poſt corporis ſui admirabilem reſurrectionem, illis divinæ ſcripturæ adhibitum reconditumque ſenſum aperuit; poſtea vero dixit; *Euntes in mundum univerſum prædicate evangelium omni creaturæ*. Petrus vero apoſtolorum princeps, Chriſtique vicarius, cui ovilis dominici cura demandata eſt, cum rectoribus & præpoſitis eccleſiæ ſcriberet, ait: *Parati eſſe debetis reddere rationem omni poſcenti vos ſatisfactionem de ea fide, & ſpe, quæ in vobis eſt*. Quibus teſtimoniis aperte monſtratur non ſatis eſſe presbytero bona morum puritas, & vitæ honeſtas, ut muneri epiſcopali præficiatur, niſi ſcientia doctrinæ cœleſtis polleat. Expendamus poſt Zoſimum Origenis verba hom. 6. ad cap. 8. Levitici: *Si quis vult pontifex non tam vocabulo eſſe, quam merito, imitetur Moyſen, imitetur Aaron: quid enim dicitur de eis? quia non diſcedunt de tabernaculo domini. Erat ergo Moyſes indeſinenter in tabernaculo domini. Quod autem opus ejus erat? ut aut a Deo aliquid diſceret, aut ipſe populum doceret. Hæc duo ſunt pontificis opera, ut aut a Deo diſcat, legendo ſcripturas divinas & ſæpius meditando, aut populum doceat; ſed illa doceat, quæ ipſe a Deo didicerit; non ex proprio corde, vel ex humano ſenſu, ſed quæ Spiritus ſanctus docet*. Hæc Orig. Concil. etiam Toletan. XVI. in decreto 12. judicii & electione Felicis epiſcopi in Toletanam ſedem, & Fauſtini in Hiſpalenſem, & alterius Felicis in Bracarenſem, ſic epiſcopale officium deſignatur: *Quatenus uterque eaſdem quas ſuſcipiunt eccleſias pia prædicatione inſtruant, moribus ſanctis exornent, ac beatæ vitæ exemplis ædificent*. At dicet quis concilio Tridentino ſtatutum eſſe, poſſe epiſcopos per alios, ſi legitime impediti fuerint, verbum Dei annunciare: id autem quis negabit? quis inficiabitur? verum ignorantiæ, & inſcientiæ, & imperitiæ impedimentum, nullus ſanus, neque in ſacris literis verſatus, ut per alios populum erudiat dicet eſſe legitimum atque ſufficiens. Quod nec Paulus admittit, cum ait: *Ut potens ſit exhortari in doctrina, & eos qui contradicunt arguere*. *Potens ſit* (inquit) *in doctrina*, id eſt, in ſacrorum librorum intelligentia, in divinorum myſteriorum peritia, in quæſtionum ſacrarum enodatione, in conciliorum & decretorum eccleſiæ doctrina & ſapientia, in hæreticorum calliditatibus & verſutiis arguendis ac ſubvertendis. Et 2. ad Timoth. eum in epiſcopali cura inſtruens, ſic ait, *Tu vero permane in his, quæ didiciſti, & credita ſunt tibi ſciens a quo didiceris, & quia ab infantia ſacras litteras noſti, quæ te poſſunt inſtruere ad ſalutem per fidem, quæ eſt in Chriſto Jeſu. Omnis enim ſcriptura divinitus inſpirata utilis eſt ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in juſtitia, ut perfectus ſit homo Dei, ad omne opus bonum inſtructus*. Neque prætermittendum eſt Thimotheum ab infantia ſacras litteras didiciſſe, ut in curam epiſcopalem incumberet. Sacra Trident. ſynod. ſeſſ. 6 c. 1. in epiſcopis requirit, ut eorum prior vita, ac omnis ætas, a puerilibus exordiis uſque ad perfectiores annos, per diſciplinæ ſtipendia laudabiliter acta teſtimonium præbeat. Hæc de epiſcoporum munere & doctrina diximus, fuſius forte quam oportuit.

Jerem. 1. — Malach. 2. — Marc. 16 — 1 Petr 3. — 1 Tim. 3. — 2 Tim. 3.

Cap. 4

g *Sicut omnis*.) Totum hoc caput a Surio, Iovetio, atque aliis collectoribus, Bonifacio tribuitur; quam bene, lector viderit; in manuſcriptis codicibus nulli adſcribitur.

ANNO CHRISTI 675.

Cap. 4

h *Juxta antiqui canonis*,) IV. Concil. Carthag. c. 9. Oblationes (inquit) diſſidentium fratrum, neque in ſacrario, neque in gazophylacio recipiantur.

Cap. 8. Munus pro collatis ordinibus ſponte oblatum accipi non poteſt.

i *Voluntarie oblata*.) Sic in concilio Trident. ſeſſ. 21. cap. 1. de reformatione; *Nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiam clericalis tonſuræ, nec pro literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacumque de cauſa, etiam ſponte oblatum epiſcopi, & alii ordinum collatores, aut eorum miniſtri, quovis prætextu accipiant*. Habes idipſum conc. Tolet. VIII. cap. 3. Concilio tamen Bracar. II. permittitur, ut ſi quid ab iis qui infantes ad baptiſmum offerunt ſponte oblatum ſit, accipi poſſit; ſic enim habetur: *Placuit, ut unuſquiſque epiſcopus per eccleſias ſuas hoc præcipiat, ut hi qui infantes ſuos ad baptiſmum offerunt, ſi quid voluntarie pro ſuo offerunt voto, ſuſcipiatur ab eis*. In excuſis & Gratiano legitur, *Non niſi voluntarie oblata*. Concilio Emeritenſi cap. 9. *Quod ſi quis aliquid offerat per bonam voluntatem, accipiatur grate*.

Cap. 8. Conſignatio quid?

k *Conſignandis*.) Conſignatio eſt confirmatio; munus ſolius epiſcopi. Act. 8. *Miſerunt ad eos Petrum & Joannem*, &c. Apoſtolis initiatis baptiſmo manus imponebant, non presbyteri; epiſcopi vero apoſtolis ſucceſſerunt, non presbyteri, ut ait Auguſt. ad pſalm 44. S. Clemens lib. 3. conſt. apoſt. c. 16. *Poſtea epiſcopus* (ait) *ungat baptizatos chriſmate*. Idem Clemens epiſt. 4. Et Urbanus papa I. epiſt. ad omnes Chriſtianos, can. Omnes fideles, de conſecr. diſt. 5. Melchiades papa epiſtola ad epiſcopos Hiſpaniæ quærit, utrum majus eſſet ſacramentum manus impoſitionis epiſcoporum, aut baptiſmus. Idem Damaſus papa epiſt. 4. ad chorepiſcopos. Leo magnus epiſt. 88. ad epiſcopos Germaniæ, & Galliæ. Euſebius martyr epiſt. 3. ad epiſcopos Tuſciæ. Innocent. I. epiſt ad Decentium, cap. 3. *De conſignandis vero infantibus manifeſtum eſt* (inquit) *non ab alio quam epiſcopo fieri licere*. Tolet. I. c. 20. Idem in concil. Hiſpal. cap. 7. S. Thomas 3. p. quæſt. 72. art. 11.

Cap. 9.

l *Patrum ſententiæ*.) Neminem pretio ordinandum decrevit Gelaſius papa epiſt. ad epiſcopos per Lucaniam, & Brutios, & Siciliam, cap. 26. & concil. Chalced. C. 2. habeturque 1. q. 1. Si quis epiſcopus. Idem Hormiſda papa epiſtola ad epiſcopos per Hiſpan. cap. 2. Symmachus epiſtola ad Cæſarium c. 2. & 5.

Cap. 9. Apparitores quid?

m *Apparitoribus*.) Erant apparitores magiſtratuum miniſtri, qui & viatores dicebantur; homines qui reos in jus ſiſtebant; unde & Statorum nomen illis inditum. Hic accipi videntur pro iis qui ordinibus initiandos epiſcopos ſiſtebant, & ex ea re lucrum captabant.

Cap. 10. Placitum quid?

n *Placiti ſui innodatione*.) Placitum, profeſſio, conventio, & pactum. Sic in legibus Wiſegoth. lib. & tit. 4. leg. 10. & lib. 12. de Iudæorum placito. Et apud Caſſianum collatione 9. cap. 1. Et apud juriſconſultos, ibi ſæpe, tum præſertim lib. 40. dig. tit. 14. de pactis.

Cap. 11. Infantibus baptizatis olim euchariſtia dari ſolita.

o *Tempore infantiæ faciunt*.) Infantibus poſt baptiſmum euchariſtiæ ſacramentum dari ſolitum teſtatur Ambroſ lib. de his qui myſteriis initiantur, cap. 7. & 8. & lib. 3. de ſacramentis cap. 1. Et concil. Laod. cap. 28. Ita habetur: *Oportet baptizatos poſt baptiſmum ſacratiſſimum chriſma percipere, & cœleſtis regni participes fieri*. Idem Tertul. lib. 4. adverſus Marcionem, & Hieronymus adverſus Luciferianos: Auguſt. epiſt. 23. & lib. 5. * hypognoſt. In parvulis etiam eadem ſervabatur inſtitutio; ut conſtat ex ordine Romano, & Alcuino lib. de divin. offic. cap. de ſabbato ſancto: verum hæc conſuetudo in eccleſia Latina antiquata eſt, quamvis in Græca ſint qui dicant adhuc permanere.

* non eſt Aug.

Cap. 12.

p *Reconciliatio adhibenda eſt, ne prius ab humanis rebus æger abſcedat, quam donum reconciliationis percipiat*.) Tria ſunt hoc loco conſideranda; pœnitentia, manus impoſitio, & reconciliatio. Accipere pœnitentiam nihil aliud erat, quam pœnitentium ſubdi legibus per animi contritionem, & oris confeſſionem. Manus impoſitio, erat abſolutio ſacerdotis, poſt peractam peccatorum confeſſionem: reconciliatio vero, erat euchariſtiæ ſumptio; ad quam perceptionem in mortis extremo periculo maxime feſtinandum eſt. Id conſtat ex concil. Carthag. IV. cap. 76. quod de infirmis in phreneſim verſis, ſic decernit; *Accipiat pœnitentiam, & ſi continuo creditur moriturus reconcilietur per manus impoſitionem, & infundatur ori ejus euchariſtia*. Idipſum explicatur concil. Arauſic. I. can. 3. *Qui recedunt de corpore, pœnitentia accepta: placuit ſine reconciliatoria manus impoſitione eis communicari*: quod morientis ſufficit reconciliationi, ſecundum definitiones patrum, qui hujuſmodi communionem congruenter viaticum nominarunt. In fine vitæ, pabulo corporis & ſanguinis Chriſti domini noſtri digne refici, æternæ vitæ argumentum eſt, donumque cœleſte profecturis ad regnum æternum conceſſum; unde viaticum a Latinis, a Græcis vero ἐφόδιον nominatum. Nicæna ſynodus can. 13. Habetur 26. q. 6. cap. De his vero. Merito in hoc uno ſacramento poſitum eſt viaticum: eſt enim cibus itinerarius animæ & corporis, ſicuti manna fuit corporis in deſerto iter agentibus. Ejus uſu & ſumptione virtutes officiaque pietatis Chriſtianæ augentur, appetitioneſque humanæ terreſtres debilitantur & diſſipantur; præſertim cum & vir-

Accipere pœnitentiam quid. Manus impoſitio quid? Reconciliatio quid.

ANNO CHRISTI 675.

vinculis corporis, tanquam a carcere animus eductus, viam pertimescendam alterius sæculi calcat. Quo tempore præcipue iste cibus studiose & pie adhibendus est: idque viri sancti maximo studio curarunt. Chrysost. lib. 6. de sacramentis, commemorat se audivisse a sancto viro, qui divino beneficio ipse viderat, quod qui ex hac vite migraturi sunt, si pure & sancte hujus sacramenti participes fuerint, ab angelis eorum animas satellitum more stipantibus, propter hujusmodi sacramentum sumptum, hinc recta in cœlum abducuntur: quam sententiam libentissime posui propter consolationem fidelium, in hac lacrymarum valle degentium. Paulinus etiam in vita Ambrosii narrat Honoratum sacerdotem Vercellensis ecclesiæ retro fuisse divina voce vocatum sic: Surge, & festina, quia modo es recessurus; qui veniens obtulit Ambrosio dominicum corpus, quo accepto, emisit spiritum. Niceph. etiam lib. 13. cap. 37. de morte Chrysostomi tradit eum fuisse a Petro & Joanne apostolis cœlesti esca refectum. Vide quid dicat Gregorius hom. 40. & lib. 4. de dialog. cap. 15. de S. Romula, & Euseb. lib. 6. hist. eccl. cap. 36. de Serapione. Et hoc est apud Cyprianum lapsis pacem dari, hoc est, ad communionem sanguinis & corporis domini admitti.

Cap. 12.

q *De his autem qui.*) Vide de hac re Magistrum sententiarum lib. 4. dist. 20. de his qui in fine pœnitent.

r *Nos sententias sequi placuit.*) Sic in concil. Epaon. et ex eo apud Gratian. 26. q. 6. cap. Si aliquis. *Si quis fuerit mortuus, qui jam sit confessus, & testimonium habet bonum, & non poterat venire ad sacerdotem, sed præoccupavit eum mors in domo, vel in via, faciant parentes ejus pro eo oblationem ad altare, & dent redemptionem pro captivis. Idem per totam quæstionem hujus causæ.*

Quorum nomina in missa recitari solita.

s *Memoria talium in ecclesiis commendetur*) Veteris ecclesiæ mos fuit, pro quibus offerebatur, nomina in missæ sacrificio recitari, tam vivorum, quam defunctorum. Id constat ex concilio Emerit. c. 19. *Proinde salubri deliberatione censemus, ut pro singulis quibusque ecclesiis, in quibus presbyter jussus fuerit, per sui episcopi ordinationem, præesse, pro singulis diebus dominicis sacrificium Deo procuret offerre; & eorum nomina, a quibus eas ecclesias constat esse constructas, vel qui aliquid his sanctis ecclesiis videntur, aut visi sunt contulisse; si viventes in corpore sunt, ante altare recitentur tempore missæ; quod si ab hac discesserunt, aut discesserint luce, nomina eorum cum defunctis fidelibus recitentur suo in ordine.* Erant enim tabulæ duæ, quarum uni vivorum, alteri defunctorum nomina inscribebantur, ut patet ex Innocentio in epist. 1. ad Decentium, & ex Dionys. Areopag. cap. 3. ecclesiast. hierarch. In concil. Eliberit. c. 29. de energumenis dicitur: *Ut nomen eorum non recitetur ad altare.* Defunctorum in missa memoria ab apostolis est instituta, ut tradit Isidorus l. 1. de officiis, cap. 18. *Sacrificium* (inquit) *pro defunctorum fidelium requie offerre, vel orare pro eis, quia per totum hunc orbem custoditur, credimus quod ab ipsis apostolis traditum sit: Hoc enim ubique catholica tenet ecclesia: quæ nisi crederet fidelibus defunctis dimitti peccata, non pro eorum spiritibus, vel eleemosynam faceret, vel sacrificium Deo offerret:* Hæc Isidorus. Cyprianus pro mortuis semper offerebat sacrificium, ut in epistola ad clerum dicit de Celerino confessore. Et Gregor. lib. 7. regist. epistola quæ incipit. Utilis semper. Ultimo apponam fragmentum Aug. lib. 9. conf. cap. 13. Sic enim ait de morte Monicæ matris suæ: *Namque illa imminente die resolutionis suæ, non cogitavit corpus suum sumptuose, aut condiri aromatibus, aut monumentum electum concupivit, aut curavit sepulcrum patrum: non illa mandavit nobis, sed tantum memoriam sui ad altare tuum fieri desideravit, cui nullius diei prætermissionem servierat. Unde sciret dispensari victimam sanctam, qua deletum est chirographum, quod erat contrarium nobis; qua triumphatus est hostis, computans delicta nostra:* Et infra: *Inspira, domine Deus meus, inspira servis tuis fratribus meis, filiis tuis, dominis meis, quibus voce, & corde, & literis servio; ut quotquot hæc legerint, meminerint ad altare tuum Monicæ famulæ tuæ, cum Patricio quondam ejus conjuge, per quorum carnem introduxisti me in hanc vitam, quemadmodum nescio. Meminerint cum affectu primum parentum meorum, in hac luce transitoria, & fratrum meorum sub te patre, in matre catholica, & civium meorum in æterna Jerusalem, cui suspirat peregrinatio populi tui, ab exitu usque ad reditum; ut quod a me illa poposcit extremum, uberius ei præstetur in multorum orationibus, tam per confessiones, quam per orationes meas.* Hæc Augustinus de matre sua.

Defunctorum commemoratio in missa ab apostolis est instituta.

Cap. 13.

t *Majorum regulis.*) Concilium Eliberit. cap. 29. & I. Arausic. can. 16. & Pius papa I. dist. 33. cap. Communiter.

Cap. 13. Arrepti qui.

u *Arrepti a dæmonibus.*) Hi Græco nomine dicuntur energumeni ἀπὸ τῶν ἐνεργιῶν, id est, ab operationibus dæmonum, quas in ipsis precipue videmus. Concil. Ancyr. can. 85. *Energumenus est, qui tempestate jactatur, seu spiritu immundo divexatur:* ἐνέργημα enim pro vi seu efficacia, & vexatione dæmonum accipitur, apud Tertullianum lib. de præscript. adversus hæreticos. Sanctus Ambrosius serm. 25. dicit, a diabolo energumenum non nisi jejuniis posse purgari. Arreptorum nomen etiam apud Cassianum est collat. 7. cap. 12. dicti ita videntur ἐνεργιῶν ἀπὸ τῶν, id est, ab operationibus dæmonum, quas in eos exercent.

Cap. 16.

x *Qui ejus vicem.*) Idem est in concil. VII. Tolet. can. 2. Quod nullus solus missam dicat, decretum est a Sotere papa, haberurque de consecr. dist. 1. cap. Hoc quoque, & concilio Mogunt. cap. 43.

Cap. 15.

y *Metropolitani electio.*) Sic cavetur concil. Chalced. cap. 29. ut celebretur synodus bis in anno, eo in loco quem episc. metropolitanus designaverit. Supra de hac re diximus.

Cur Athanasius Setabitanus secundo subscripserit.

z *Subscriptiones.*) In his omnibus subscriptionibus solus Athanasius Setabitanæ ecclesiæ episcopus subscribit, qui aliis interfuit conciliis: is enim, in VIII. æra 691. & IX. & X. subscribit: unde hic, ut antiquior omnibus, post metroplitam Quiricum secundo loco confirmat. Ceteri omnes episcopis aliis suffecti huic synodo interfuerunt: ut Argemundus ecclesiæ Oretanæ, qui successit Mauricio, in X. Acisclus Complutensis, Davilæ, in X. Concordius Palentinæ, Ascario, in VIII. Etherius Bastitanæ, Servodei, in VIII. Egica Segutiensis, Vvideri-co, in X. Felix Dianiensis, Marcello, in VIII. Gaudentius Valeriensis, Stephano, in X. Godiscalcus Oxomensis, Egilano, in X. Ioannes Bigastrensis, Giberio, in X. Leander Illicitanæ, Vvinibali, in X. Memorius Segobriensis, Eusicio, in X. Mumulus Arcavicensis per procuratorem, Balduigio, in X. Palmatius Urcitanæ, Marcello, in X. Quiricius urbis regiæ, Eugenio, in X. Ricilla Accitanæ, Magnario, in X. Suinterius Valentinæ, qui Felici in VIII. Sinduitus per procuratorem, Segobiensis, Auterico. Subscribit etiam Rogatus Beatiensis. Hujus episcopatus mentio in aliis subscriptionibus non habetur. Omnes fere episcopi sunt ex metropoli Toletana: nam in X. concilio Toletano omnes subscribunt, præterquam Palentinæ, Bastitanæ, Valentinæ Segobriensis, qui etiam ad Carthaginensem provinciam pertinent.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI

ad Annum Christi 675. n. 2. & 3.

Garsias Loaisa in Notis ad illud asserit, *factam esse legitimam Sedium Episcopalium divisionem*, tradere omnes Hispanos Historicos. At cum in illius Synodi capitulis ne verbum quidem de ea divisione legatur; Hispaniarum Diœcescon in aliquo posteriori Concilio, cujus Acta perierint, divisionem factam esse Baronius recte autumavit. Divisio enim Sedium Episcopalium ad communem Ecclesiæ utilitatem spectabat, & juxta Decretum Synodi Toletanæ quartæ fieri debuit in Concilio generali seu nationali, quod ex omnibus Ditionibus Vvambæ convocatum esset. In illa quippe quarta Synodo duo genera Conciliorum distinguuntur, *Generalia* scilicet, & *Provincialia*; decerniturque, ut si causa fidei est, aut alia Ecclesiæ communis, indicatur Generalis Synodus: *Si causa fidei est*, inquiunt Patres in quarta Synodo art. 3. *aut alia qualibet Ecclesiæ communis; Generalis totius Hispaniæ, & Galliæ*, idest Galliæ Gothicæ, quæ Hispanis subjacebat, *Synodus convocetur: si vero nec de fide, nec de communi Ecclesiæ utilitati tractabitur, speciale erit Concilium uniuscujusque Provinciæ, ubi Metropolitanus elegerit peragendum.* Quare cum Vvamba post Concilium Toletanum XI. annos ferme quinque regnarit, & nulla legatur habita sub ejus Principatu per illud tempus, Synodus licet undecima Synodum singulis annis fieri præcipiat, non dubium, quin ea, in qua Provinciarum divisio peracta, perierit.

Præterea Garsias in Notis ad Concilium Lucense describit Indices Sedium Hispaniensium ex MSS. Codicibus Ecclesiarum Ovetensis & Toletanæ, in quibus etiam delineatio Provinciæ Narbonnensis reperitur, & hæc verba sub finem habentur: *Omnia suprascripta legit gloriosus Rex Vvamba in Concilio Toletano, ubi omnes Archiepiscopi & Episcopi convenerant, quæ subscriptione omnium confirmata sunt, Quiriaco Toletano Archiepiscopo Primatiæ dignitate & fide Catholica consistente.* Quare Episcopatuum Hispaniensium divisio facta fuit in Concilio Toletano generali seu nationali *duarum Hispaniarum*, idest, omnium Ecclesiarum, quæ intra fines Vvisigothicarum Ditionum cum in Gallia, tum in Hispania consistebant, non autem in Provinciali seu speciali Provinciæ duntaxat Toletanæ, quale fuit Toletanum XI, cui XVII. duntaxat Episcopi, duoque Vicarii, qui vices suorum Pontificum agebant, omnes ex Provincia Toletana, subscripserunt.

ANNO CHRISTI 675.

ANNO CHRISTI 675.

CONCILIUM BRACARENSE IV.

HABITUM ANNO QUARTO VVAMBANI REGIS,

tempore Adeodati papæ, anno domini DCLXXV. Eſt provinciale.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De fide.*
II. *Ut repulſis omnibus opinionibus ſuperſtitionum, panis tantum & vinum aqua permixtum in ſacrificio offerantur.*
III. *Ne vaſa domini ſacrata, humanis uſibus ſerviant.*
IV. *Ne ſacerdos ſine orario miſſam audeat celebrare.*
V. *Ne ſacerdotes, ſive quicumque ex clero ſine teſtimonio cum quibuslibet fœminis habitent.*
VI. *De damnata præſumptione quorumdam epiſcoporum, qui in feſtivitatibus martyrum ad eccleſiam procedentes, appenſis collo reliquiis, ab albatis diaconibus in ſellulis vectantur.*
VII. *De* * *honeſta honoratorum diſciplina.* (* honeſtate honoratorum & diſciplina.)
VIII. *Ne repromiſſione munerum honoris gratia venumdetur.*
IX. *Ne* * *rectores eccleſiæ plus propria quam eccleſiaſtica jura laborare intendant.* (* actores)

CAPITULA.

I.

DEcenter ſatis per divinum Spiritum in Bracarenſi urbe collecti de his quæ intra Dei eccleſiam perverſa actione geruntur tractaturi convenimus; ut adjuvante nos illo, qui dicit: *Ubicumque fuerint duo vel tres in nomine meo collecti, ibi ero in medio eorum*, (Matth. 18.) pari animo, parique devotionis ſtudio exurgentes male habitos extirpemus errores. Etenim dum nos in unum ſynodalis actio aggregaſſet, debitis in ſedibus collocati, primum de ſanctæ fidei ſacramento cœpimus habere ſermonem: ſcilicet ne aut vanitate diſputantium, aut neſcientia ſimplicium, erroris quidpiam in hoc ſacroſancto ſacramento fidei teneretur. Unde cum omnes nos in vera fide, ut ſpeculum perluſtremus illæſos; in eo qui nullum noſtrorum ſchiſmatici erroris * fœdaverat turbo, (* fatigaverat, al. fuſcaverat) ſed vera nos & ſimplex in hoc ſacramento apoſtolica oſtendit idoneos prædicatio, grates omnipotenti peregimus Deo. Quam tamen noſtræ fidei regulam ipſis verbis atque ſententiis commemorando retexìmus, quibus eam declaratam eſſe ſcimus in conventu Nicæni concilii. (Idem conc. Tolet. VIII.) Et ideo: Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, viſibilium omnium & inviſibilium conditorem: & in unum dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum: ex Patre natum ante omnia

A ſæcula: Deum ex Deo, lumen ex lumine; Deum verum ex Deo vero: natum, non factum; homouſion Patri, hoc eſt ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ: per quem omnia facta ſunt, quæ in cœlo, & quæ in terra: qui propter nos, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto * & Maria virgine (* & natus ex Maria virgine) homo factus: paſſus ſub Pontio Pilato: ſepultus, tertia die reſurrexit: aſcendit in cœlos, ſedet ad dexteram Patris: inde B * venturus judicare vivos & mortuos: (* venturus in gloria judicare.) cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum ſanctum dominum & vivificatorem, ex Patre & Filio procedentem: cum Patre & Filio adorandum, & glorificandum; qui locutus eſt per propthetas: in unam catholicam atque apoſtolicam eccleſiam. Confitemur unum baptiſma, in remiſſionem peccatorum: * carnis reſurrectionem mortuorum, & (* expectamus reſurrectionem mortuorum,) vitam futuri ſæculi. Amen.

Poſt hujus ſanctæ fidei ſacramentum, relatus eſt in * concione (* cognitione) noſtrorum omnium, C error manifeſtus pariter & diverſus, qui tanta debet diſciplinæ arte retundi, quanta & perverſitate comprobatur * admitti. (* infundi.) Quidam enim ſacrificiis domini relati ſunt lac pro vino, pro vino botrum offerre: euchariſtiam quoque vino madidam pro complemento communionis credunt populis porrigendam: &, quod pejus his omnibus eſt, quidam ſacerdotum in vaſis domini epulas ſibi apponunt, & manducare in eis præſumunt. Quidam etiam ex ſacerdotibus relati ſunt, quod eccleſiaſticæ conſuetudi-D nis ordine prætermiſſo, miſſam ſine orariis audeant dicere, & quod in ſolennitatibus martyrum reliquias ſuo collo imponant, & in ſellulis non ab aliis ſe portandos, niſi ab albatis diaconibus credant. Illud quoque quod plerique ſacerdotum abſque teſtimonio cum fœminis commorentur, & quod quidam illorum honoratos fratres ſuos verberibus indiſcretis ſubjiciant, nec non & illud, quod quidam * ſimoniæ (* Simonis.) cupiditate arrepti, quos ordinaturi ſunt, ſub cautione dimittant; qualiter poſtquam ordinati E fuerint, pecuniam ab ipſis promiſſam accipiant. Illud quoque quod familiam eccleſiæ in propriis laboribus quaſſant, damnum rebus dominicis facientes. Quæ omnia,

ANNO CHRISTI 675.

omnia, ne confuse viderentur esse prolata, discretis titulorum ordinibus credimus subnectenda.

II.

De consec. dist. 2. Cum omne crimen.

Cum omne crimen atque peccatum oblatis Deo sacrificiis deleatur, quid de cetero pro delictorum expiatione domino dabitur, quando in ipsa oblatione sacrificii erratur? Audivimus enim quosdam schismatica ambitione detentos, contra divinos ordines, & apostolicas institutiones, lac pro vino in divinis sacrificiis dedicare: alios quoque intinctam eucharistiam populis pro complemento communionis porrigere: quosdam etiam * non expressum vinum in sacramento dominici calicis offerre, sed oblatis uvis populos communicare. Quod quam sit evangelicæ atque apostolicæ doctrinæ contrarium, & consuetudini ecclesiasticæ adversum, non difficile ab ipso fonte veritatis probabitur, a quo ordinata ipsa sacramentorum mysteria processerunt. Cum enim magister veritatis verum salutis nostræ sacrificium suis commendaret discipulis, non illis lac, sed panem tantum & calicem sub hoc sacramento * benedixisse cognoscimus. Ait enim evangelica veritas: *Accepit Jesus panem & calicem, & benedicens dedit discipulis suis*. Cesset ergo lac in * sacrificando offerri, quia manifestum & evidens exemplum evangelicæ veritatis illuxit, quod præter panem & vinum aliud offerri non sinit. Illud vero quod pro complemento communionis intinctam tradunt eucharistiam populis, nec hoc prolatum ex evangelio testimonium recipit, ubi apostolis corpus suum & sanguinem commendavit; seorsum enim panis, & seorsum calicis commendatio memoratur. Nam intinctum panem aliis Christum præbuisse non legimus, excepto illi tantum discipulo, quem intincta buccella magistri proditorem ostenderet; non quæ sacramenti hujus institutionem signaret. Nam quod de inexpresso botro, idest, de uvæ granis, populus communicatur; valde est omnino confusum: Calix enim dominicus, juxta quod quidam * doctor edisserit, vino & aqua permixtus debet offerri, quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero ostendi sanguinem Christi. Ergo quando in calice vino aqua miscetur, Christo Populus adunatur, credentium plebs ei, in quem credit, copulatur & jungitur: quæ copulatio & junctio aquæ & vini sic miscetur in calice domini, ut commixtio illa non possit separari: nam si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis; si vero aqua sit sola, plebs incipit esse sine Christo. Ergo quando botrum solum offertur, in quo vini tantum efficientia demonstratur, salutis nostræ sacramentum negligitur, quod per aquam significatur; non enim potest calix domini esse aqua sola, aut vinum solum, nisi utrumque sibi misceatur. Et ideo quia jam ex hoc plurima & multiplex majorum emanavit sententia, quorum pietas in Deum religiosa, horum sacramentorum & efficientias copiose disseruit, & institutiones verissime declaravit, omnis talis error atque præsumptio cessare jam de cetero debet: ne pervasorum ordinata compago, * senatum veritatis enervet. Et ideo nulli deinceps licitum erit, aliud in sacrificiis divinis offerre, nisi juxta antiquorum sententias conciliorum, panem tantum & calicem [b] vino & aqua permixtum: de cetero aliter quam præceptum est faciens, tamdiu a sacrificando cessabit, quamdiu legitima pœnitentiæ satisfactione correctus, ad gradus sui officium redeat, * quem amisit.

Id prohibitum est canone apostolorum 3. ne mel aut lac offeratur præter ordinationem domini.

* expressum vinum

* cognoscimus commendata,

Matth. 26.

* sacrificio

* Cyprianus Julius papa ad episcopos per Ægyptum, cit de consec. d. 2. c. Non debes. Omnia hæc ex epist. Julii papæ ad episcopos Ægypti.

* statum

* quod

III.

Omni cura omnique studio providendum est, ne hi qui locum videntur regiminis obtinere, contumeliam videantur inferre cœlestibus sacramentis. Etenim, quod & auditui * horribile, & visui execrabile judicatur, relatum est nobis quod quidam sacerdotum sacrilega temeritate præcipites, vasa domini in proprios usus assumant, epulasque sibi in eis * comesuras apponunt. Quod malum & obstupentes deflemus, & deflentes obstupescimus; ut illic humana temeritas sibi epulum præparet, ubi sanctum Spiritum cognoscitur advocasse & ibi esum carnium crapulatus assumat, ubi divina visus est celebrasse mysteria; & in quibus * tantæ rei sacramentum pro expiatione delictorum * percepit, in his expleat voluntatem ludibrii sui. Et ideo hujus de cetero præsumptionis persona, quæ sciendo divina vasa, vel ministeria, aut in usus suos transtulerit, aut comedere in his, vel poculum sibi sumendum elegerit, gradus sui vel officii periculum sustinebit: ita tamen ut, si de sæcularibus fuerit, perpetua excommunicatione damnetur, si vero religiosus, ab officio deponatur. Sub hac quoque damnationis sententia & illi obnoxii tenebuntur, qui ecclesiastica ornamenta, vela, vel quælibet alia indumenta, atque etiam utensilia sciendo in usus suos transtulerint, vel aliis vendenda, vel donanda crediderint.

* terribile

* comedendas

* tantum sibi offerri sacramenta

* præcepit

IV.

23. dist. Cum eccl. instit.

Cum antiqua ecclesiastica noverimus institutione prefixum, ut omnis sacerdos,

ANNO CHRISTI 675.

dos, cum ordinatur, orario utroque humero ambiatur scilicet ut qui imperturbatus præcipitur consistere inter prospera & adversa, virtutum semper ornamento * utrobique circumseptus * appareat: qua ratione tempore sacrificii non assumat, quod se in sacramento accepisse non * dubitatur? Proinde modis omnibus convenit, ut quod quisque percepit in * consecratione, hoc & retentet in oblatione, vel perceptione suæ salutis; scilicet, ut cum sacerdos ad solennia missarum accedit, aut * pro se Deo sacrificium oblaturus, aut sacramentum corporis & sanguinis domini nostri Jesu Christi sumpturus, non aliter accedat, quam orario utroque humero circumseptus, sicut & tempore ordinationis suæ dignoscitur consecratus: ita ut de uno eodemque orario cervicem pariter & utrumque humerum premens, signum in suo pectore * præferat crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ subiacebit.

[margin: ...e orario a ...obis supra ...ctum est ...ncil. Tol. ... cap. 28. ...utroque, al. ...trimque ...ppareat humero: qua ...dubitat? ...consecratione honoris ...oc retineat, ... in obl. ...per ... præparet.]

V.

Quamquam [c] antiqua canonum institutio de hujusmodi præsumptione absolutas & multiplices disciplinas atque institutiones ediderit, nos tamen brevitatis causa, omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, id omnimoda sancimus auctoritate tenendum, ut nullus sacerdotum, sive quisquis ille de clero, absque honesto & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet fœminis secrete se præsumat adjungere; non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis [d] etiam sororibus, vel propinquis; ne licentia sororum, vel propinquarum mulierum, * quisquis ille solutus, familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Hujus ergo præceptionis transgressor, sex mensibus se noverit pœnitentiæ legibus subjacere.

[margin: * quisquis fo...]

VI.

Bona quidem res est, divina sacerdotibus contrectare mysteria: sed cavendum valde est, ne hoc quisque ad usum pravitatis suæ intorqueat, unde soli Deo de bono conscientiæ placere debuerat: scriptum est enim; *Væ his qui faciunt opus domini fraudulenter & desidiose*. Ut enim quorumdam episcoporum detestanda præsumptio nostro se cœtui intulit dirimenda, agnovimus quosdam de episcopis, quod in solennitatibus martyrum ab ecclesiam progressuri, [e] reliquias collo suo imponant, & ut majoris fastus apud homines gloria intumescat, (quasi ipsi sint reliquiarum arca) Lævitæ albis induti in sellulis eos deportant. Quæ detestanda præsumptio ab-

[margin: ...28.]

A rogari per omnia debet, ne sub sanctitatis specie simulata vanitas sola prævaleat, si modum suum uniuscujusque ordinis reverentia non agnoscat. Et ideo antiqua in hac parte & solennis consuetudo servabitur, ut in festis quibusque arcam Dei cum reliquiis, non episcopi, sed Levitæ gestent in humeris, quibus & in veteri lege onus id & impositum novimus & præceptum. Quod si etiam episcopus reliquias per se deportare elegerit, non ipse a diaconibus in sellulis vectabitur, sed potius pedissequa eo, B una cum populis progressione procedente, ad conventicula sanctarum ecclesiarum sanctæ Dei reliquiæ per eumdem episcopum portabuntur. Jam vero qui hæc instituta sciendo adimplere distulerit, quamdiu in hoc vitio fuerit, a sacrificando cessabit.

[margin: 1. Par. 15.]

VII.

Cum beatus apostolus arguere, obsecrare, vel increpare in omni patientia * præcipiat & doctrina, novimus quosdam * a fratribus tantis cædibus in honoratos subditos effervescere, quantas pote- C rant latrocinantium promereri personæ. Et ideo qui gradus jam ecclesiasticos meruerunt, id est, presbyteri abbates, sive Levitæ, excepto gravioribus & mortalibus culpis, nullis debeant verberibus subjacere. Non est dignum ut passim unusquisque prælatus honorabilia membra sua, prout voluerit, & complacuerit, verberibus subjiciat & dolori, ne, dum incaute subdita percutit membra, ipse quoque debitam sibi subditorum reverentiam subtrahat: juxta illud quod quidam sapiens dicit: Leviter castigatus, D reverentiam exhibet castiganti: * asperitatis nimiæ increpatio, nec increpationem recipit, nec salutem. Et ideo si quis aliter, quam dictum est, prædictos honorabiles subditos, licentia perceptæ potestatis elatus, malitia tantum crediderit verberandos, juxta modum verberum quem intulerit, excommunicationis pariter & exilii sententiam sustinebit.

[margin: Dist. 25 Cum B. apost. 2. Tim. 4 præcipiat extra hanc doctrinam, novimus e ... D. ad leg. Aquiliam Præceptoris. * asperitas autem nimiæ increpatio. nis.]

VIII.

Quia non expedit ut donum sancti E Spiritus pecuniis comparetur, quamquam ex hoc antiquorum canonum disciplinæ, & multiplices maneant, & diversæ tamen, quia necesse est ut frequentius retundatur quod sine intermissione præsumitur, ideo novellæ hujus institutionis formam instituentes decernimus, ut quicumque pro conferendo cuiquam sacerdotii gradu, aut munus quodcumque, aut promissionem muneris, antequam ordinetur, acceperit; vel etiam, postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc

[margin: Vide Brac. I. c. 3. ubi de hac referipsimus. Ivo p. 5. cap. 85.]

ANNO CHRISTI 675.

Can. 21

hoc ipſo præſumpſerit munerari: ſive il- A
le qui dederit, ſive qui acceperit, juxta ſententiam Chalcedonenſis concilii gradus ſui periculum ſuſtinebit.

IX.

Non decet rectores eccleſiæ in ſuis ſtrenuos, & in eccleſiaſticis rebus eſſe remiſſos. Nam quorumdam fertur opinio; quod quidam ſacerdotum familias eccleſiæ in ſuis propriis laboribus quaſſent, rei propriæ profectum augentes; dominicis vero diſpendium nutrientes. Unde quicumque ſub hoc neglectu res divinas laborare diſtulerit, ſpeciali placito B
diſtringendus eſt: qualiter, ſi de rebus, ſeu augmentis eccleſiæ queſtum, * vel labores rei propriæ auxit, ut ex hoc eccleſiaſticis rebus aut neglectum laboris exhibuit, aut minorationem, vel perditionem induxit; quidquid in rebus eccleſiæ * minorationis exhibuit, tantum de rebus propriis eccleſiæ illi reſtituat, ex cujus rebus atque ſuffragiis ſuo convictus fuerit ampliaſſe labores. Quod ſi aliquid pro utilitatibus eccleſiæ aut ſubſtantiæ expendit, aut diſpendii, vel perditionis quidpiam pertulerit; ſi hoc com- C
probare potuerit, totum illi a rebus ejuſdem eccleſiæ reformabitur, pro cujus utilitatibus id expendiſſe comprobatur. Gratias itaque peragimus omnipotenti Deo. Poſt hæc, ſit pax, ſalus, & diuturnitas piiſſimo & amatori Chriſti domino noſtro Wambano regi, cujus devotio nos ad hoc decretum ſalutiferum convocavit; divinam poſtulantes clementiam, ut gloria Chriſti regnum ejus corroboret, uſque ad ultimam ſenectutem: præſtante ipſo qui cum Patre & D
Spiritu ſancto unus vivit, & gloriatur in trinitate Deus, in ſæcula ſæculorum. Amen.

17. quæſt. 4. Quicumque ſub hoc.

* laboribus ſuis propriis auxit, & ex hoc.

* minuit illi reſtituat ex cujus rebus.

ᶠ SUBSCRIPTIONES.

* Leodeciſius in Chriſti nomine epiſcopus, cognomento Julianus, has conſtitutiones, ſecundum quod nobis cum ſanctis coepiſcopis meis, qui mecum ſubſcripſerunt, Deo inſpirante, complacuit, & relegi & ſubſcripſi.

* Genetivus in Chriſti nomine eccleſiæ Tudenſis epiſcopus ſimiliter.

* Froaricus Deo jubente Portucalenſis eccleſiæ epiſcopus ſimiliter.

Bela in Chriſti nomine * Britanienſis eccleſiæ epiſcopus ſimiliter.

Iſidorus Aſturicenſis eccleſiæ epiſcopus ſimiliter.

* Alarius Deo jubente Auriſinæ eccleſiæ epiſcopus ſimiliter.

Reſtogenis in Chriſti nomine Lucenſis eccleſiæ epiſcopus ſimiliter.

Ilduitus, qui cognominor Felix, Irienſis eccleſiæ epiſcopus ſimiliter.

* Leodigius

* Gentinus, al. Geniti-nus

* Eroaticus.

* Britolienſis.

* Illarius

NOTÆ GARSIÆ LOAISÆ.

a *Concilium Bracarenſe.*) Bracara, hodie Braga, in provincia Luſitaniæ, caput totius regni in ſpiritualibus. Dicitur Auguſta Bracarium Plinio, Βράκαρ Ptolemæo. In veteri nummo ſic ſcriptum eſt.

RECCESVINTHUS REX
BRACARA PIUS.

Vocatur Bracarauguſta; inde Bracarauguſtani, ut docet vetus inſcriptio marmori inſculpta, quam exſcripſit Lipſius in libro inſcriptionum antiquarum.

ISIDI AUG. SACRUM
LUCRETIA FIDA SACERDOS PERP.
ROM. ET AUG.
CONVENTUS BRACARAUG. V. D.

b *Vino & aqua.*) De conſecrat. diſt. 2. Cum omne: & Cyprianus epiſt. 3. lib. 2. exponens illud; *Bibite vinum quod miſcui vobis*, in tota hac epiſtola id intendit, ut probet, nec calicem cum aqua ſine vino recte offerri, neque vinum abſque aqua, juxta Chriſti traditionem conſecrari. Hujus epiſtolæ meminit D. Auguſtinus lib. 4. de doct. Chriſtiana, cap. 21. & concil. Carthag. III. cap. 24. cui D. Auguſtinus interfuit, ſic enim habet: *Ut in ſacramentis corporis & ſanguinis nihil amplius offeratur quam ipſe dominus tradidit, hoc eſt, panis & vinum aqua mixtum.* Et habetur de conſecrat. diſt. 2. cap. In ſacramento. Et Innocentius III. errorem eorum correxit, qui dicebant aquam converti in phlegma: habeturque libro decretalium titulo de celebratione miſſæ, cap. In quadam noſtra. Idem Alexander papa & martyr V. a beato Petro in epiſtola ad omnes orthodoxos; *Non debet* (inquit) *in calice domini aut vinum ſolum aut aqua ſola offerri, ſed utrumque permixtum, quia utrumque ex latere ejus in paſſione* C *ſua profluxiſſe legitur.* Qua de cauſa ſanctus Irenæus calicem vocat temperamentum, libro quarto cap. 47. & calicem mixtum. Et Julius papa in epiſtola ad epiſcopos Ægypti. Ambroſius lib. 5. de ſacramentis, cap. 1. Sanctus Hieronymus in Marcum, cap. 14. Damaſcenus libro 4. de orthodoxa fide, cap. 14. Duas hæreſes evertit concilium Trullanum, can. 32. alteram Hydroparaſtatarum, qui aqua ſola in ſancti calicis ſacrificio utebantur, (Epiphanius hæreſi 30. & 42. de Aquariis, & Auguſtinus hæreſi 44. ad Quod-vult-deum, & de eccleſiaſticis dogmatibus, cap. 75. *Non debet* (inquit) *pura aqua inferri, ut quidam ſobrietatis falluntur imagine, ſed vinum cum aqua mixtum,*) alteram Armeniorum, qui non niſi vinum purum offerunt. Cujus erroris meminit Theophylactus ad cap. 19. Joannis. Nicephorus lib. 18. cap. 53. Demum ſynodus magna Tridentina ſeſſ. 22. can. 9. *Si quis dixerit aquam non miſcendam eſſe vino in calice offerendo, eo quod ſit contra Chriſti inſtitutionem anathema ſit.* Trullana ſynodus, D quæ ſub nomine VI. ſynodi circumfertur canone 57. vetat ad altare mel & lac offerre: & canon apoſtolorum 3. Si quis epiſcopus.

Cap. 2. Aqua vino miſcenda eſt in conſecratione calicis. Prov. 9.

c *Antiqua canonum.*) Ut patet libro 3. decret. tit. de cohabitatione clericorum & mulierum. Concilium Conſtantino. VI. cap. 5. & 27. qu. 1. Si quis. Bene ait Auguſtinus pſal. 50. & lib. 50. hom. 21. Mulier longe, libido prope.

d *Etiam ſororibus.*) Concilio I. Nicæno cap. 3. contrarium cavetur, videlicet, ut liceat epiſcopo & presbytero matrem, ſororem, amitam, & eas etiam perſonas habere, quæ ſuſpicionem omnem effugiant. Concilium Carthagin. III. c. 17. hanc ulterius indulgentiam extendit, videlicet; *Ut cum clericis ſolæ matres, aviæ, materteræ, amitæ, ſorores, & filiæ fratrum aut ſororum, & quæcumque ex familia, domeſtica neceſſitate, etiam antequam ordinarentur, jam cum eis habitabant; vel ſi filii eorum, jam ordinatis parentibus, uxores acceperint, aut ſervis non habentibus in domo, quas du-* E *cant, aliunde ducere neceſſitas fuerit.* Atque huic concilio D. Auguſtinus ipſe ſubſcripſit, ſed quod aliis conceſſit ſibiipſi interdixit; nam fœminarum, & in eis ſororis & fratris filiæ contubernium & familiaritatem vitavit; quippe qui ſibi dicere ſolebat; Etſi propinquæ mulieres ſuſpectæ non eſſent, tamen quæ ad eas venirent, poſſe ſuſpicionem efficere. De pœna quam incurrunt eæ mulieres quæ contra interdictum clericis cohabitant, habes concil. Hiſpalenſi I. cap. 3. Conc. Matiſconenſi can. 2. cavetur ut nulla mulier in cubiculo epiſcopi, abſque duobus presbyteris, aut certe diaconis, ingredi permittatur. Et conc. Carth. I. cap. 3. ex ſententia Grati epiſcopi decernitur, ut in una domo nullus clericus cum extranea fœmina commoretur, & c. 4. neque cum viduis, niſi fuerint germanitate conjuncti. Idem concilium Carthag. IV. can. 102. Idem Lucius papa XXI. a Petro in epiſtola ad epiſcopos Galliæ & Hiſpaniæ; *Clericus ſolus* (inquit) *ad fœminas* taber-

Quarum mulierum cohabitationem clericus vitare debeat.

ANNO CHRISTI 675.

tabernaculum non accedat, neque frequenter properet, sine majoris natu sacerdotis jussione: & ne solus presbyter cum sola fœmina fabulas misceat; & si quid agnitum fuerit, & ille deponatur; & illa a liminibus ecclesiæ arceatur. Et ut nullus clericus cum extranea habitet fœmina, nisi soror, aut proxima fuerit, habetur dist. 81. cap. Clericus solus. Gregorius magnus Januario episcopo Calaritano, epist. 26. & per totam dist. 81. idem multis sanctorum patrum testimoniis decernitur.

p. 6. Cultus reliquiarum religiosus est.

e *Reliquias collo suo.*) Reliquias sanctorum debito honore esse venerandas decretum est concilio Nicæn. II. act. 1. in confess. catholica act. 3. *Servator* (inquit) *noster Christus fontes salutares sanctorum reliquias nobis reliquit multis modis beneficia in debiles fundentes, unguentum redolentis suavitatis scaturientes*, &, *ut inquit magnus doctor, cui ab immortalitate nomen est: Martyrum ossa morbos fugant, infirmis medicantur; cæcis visum impartiunt, lepras mundant, tentationes & mœrores solvunt; atque id per Christum, qui in ipsis habitat.* Hæc Nicæna synodus adversus Iconoclastas. Concilio Trident. sess. 25. sic dicitur; *Sanctorum quoque martyrum, & aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quæ viva membra fuerunt Christi, & templum Spiritus sancti, ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, a fidelibus veneranda esse: per quæ multa beneficia a Deo hominibus præstantur.* Et alia multa de hac re scripta sunt a viris piis & doctis, adversus impiam hæreticorum audaciam, sanctorum corpora, quæ fuerunt Spiritus sancti organa, & viva membra, odio & armis oppugnantium. Præsertim probat reliquiarum antiquissimum cultum sanctus Clemens lib. 6. const. apost. cap. 29. ex contactu cadaveris Elisæi prophetæ mortuum suscitantis 4. Reg. 23. Idem Cyril. Hierosol. catech. 18. Et Josephi ossa jam vita functi prophetantia Eccl. cap. 49. August. serm. 29. de sanctis sic inquit: *Si opem ferre poterat umbra corporis Petri, quanto magis nunc plenitudo virtutis: si tunc supplicantibus proderat aura quædam pertranseuntis, quanto magis nunc gratia permanentis. Merito per omnes Christi ecclesias, auro pretiosius habetur ferrum illud pœnalium vinculorum. Si tam medicabilis obumbratio visitantis; quanto magis catena vincientis.* Hæc August. Idem probat Basilius homil. 40. ad martyres. Rufin. lib. 1. cap. 35. Sozom. lib. 3. cap. 18. Theod. lib. 3. cap. 10. Verum D. Ambrosius de cultu reliquiarum sic inquit serm. 92. *Honoremus beatos martyres, principes fidei, intercessores mundi, præcones regni, cohæredes Dei. Quod si dicas mihi: Quid honoras in carne jam resoluta atque consummata, de qua jam Deo nulla cura est? Et ubi est illud, carissimi, quod ipsa veritas loquitur per Prophetam: Pretiosa* (inquit) *est in conspectu domini mors sanctorum ejus.* Et paulo post: *Honoro ergo in carne martyris exceptas pro Christi nomine cicatrices; honoro viventis memoriam, perennitatem virtutis; honoro per confessionem domini sacros cineres.* Rursus: *Cur autem non honorent corpus illud fideles, quod reverentur dæmones, quod afflixerunt in supplicio, sed glorificant in sepulcro: Honoro itaque corpus quod Christus honoravit in gladio, quod cum Christo regnabit in cælo.* Ultimo apponam sancti Hieronymi fragmentum, ex libello adversus Vigilantium Barcinonensem presbyterum, vel potius adversus dormientes hujus temporis hæreticos scriptum; *Ergo sacrilegi sumus* (invehitur in Vigilantium) *quando apostolorum basilicas ingredimur? Sacrilegus fuit Constantinus imperator, qui sanctas reliquias Andreæ, Lucæ, & Timothei transtulit Constantinopolim, apud quas dæmones rugiunt, & inhabitatores Vigilantii se sentire præsentiam confitentur. Sacrilegus dicendus est & nunc Augustus Arcadius, qui ossa beati Samuelis longo post tempore de Judæa transtulit in Thraciam? Omnes episcopi non solum sacrilegi, sed & fatui judicandi qui rem vilissimam, & cineres dissolutos in serico & vase aureo portaverunt? Stulti omnes ecclesiarum populi qui occurrerunt sanctis reliquiis, & tanta lætitia, quasi præsentem viventemque prophetam cernerent, susceperunt, ut de Palæstina usque Chalcedonem jungerentur populorum examina, & in Christi laudem una voce resonarent? Videlicet adorabant Samuelem, & non Christum, cujus Samuel & Levita, & propheta fuit:* Hæc Hieronymus. Possumus nos, quod ille de Arcadio sui temporis imperatore dixit, de Philippo Hispaniæ rego catholico & piissimo dicere, adversus hæreticos hujus sæculi. Sacrilegus & nunc dicendus est Philippus, qui reliquias beati Eugenii, & Leocadiæ humeris impositas pie & religiose in ecclesiam Toletanam, Philippo filio, & aliis principibus sociatus, immisit? & in cœnobio D. Laurentii, ab ipso mira structura exædificato, conquisitas ex omni Christiano orbe magno studio sanctorum beatas reliquias vasis auro & gemmis clarissimis, & fulgentibus, & cælatis, distinctis, magno cultu & religione colit & veneratur? ita ut Philippus princeps natu maximus, adolescens summæ spei, soleat, detecto capite, genibus flexis, eisque innixus, pulverem vasorum abstergere.

Effigie ... chenatium.

l. 115.

f *Subscriptiones.*) Bracarense II. actum fuit æra 610. 2. Mironis regis. Tertium vero post elapsos centum & tres annos, æra 713. Verum ex eadem provincia in aliis conciliis interfuerunt episcopi, ut Alarius, sive Hilarius, Auresinæ ecclesiæ, qui successit Sonæ, qui in VIII. Toletan. subscribit. B la Britaniensis, vel Britoniensis, ut est in Bracarensi II. qui successit Servodei, in VIII. Froaricus Portucalensis, qui Flavio, in X. Tolet. Genetivus Tudensis, qui Beato in VIII. Isidorus Asturicensis, qui Elpidio, in X. Tolet. Ildulfus Felix Iriensis qui Vincibili in VIII. Tolet. Leodecisius Julianus Bracarensis, qui Fructuoso, in X. Tolet. Rectogenis Lucensis, qui Hermenfredo, in X. Tolet.

EPISCOPATUS METROPOLIS

BRACARENSIS,

In III. Bracarensi.	*In II. Bracarensi*	*In Conc. apud Lucum,*
Bracara.	Bracara.	Luco.
Auresina.	Egitania.	Astorica.
Tude.	Conimbrica.	Auria.
Astorica.	Viseo.	Britonia.
Iria.	Lameco.	Tude.
Portucale.	Magneto.	Iria.
Britania.		
Luco.		

In codicibus manuscriptis sunt subscriptiones, ut posuimus: unde corrupte in aliis ponitur Julianus Hispalensis. Bella Britaniensis est in manuscripto. Est Bela nomen Gothicum, nunc generosæ familiæ Ayale gentile.

ANNO CHRISTI 676.

VITA

DONI PAPÆ

...antur va... antes ex Cod. Luc 490.

...quod para... ...ius dici ...r,

[a] DOnus natione Romanus, ex patre Mauricio, [b] sedit annum unum, menses quinque, dies decem. Hic atrium beati Petri apostoli superius, * quod est ante ecclesiam in quadriporticum magnis marmoribus stravit, sed & ecclesiam apostolorum sitam via Ostiensi, ut decuit, restauravit, atque dedicavit. Itemque ecclesiam sanctæ Euphemiæ positam via Appia similiter dedicavit. Clerum quoque diversis ordinibus & honoribus ampliavit. Hic reperit in urbe Roma, in monasterio quod appellatur Boetianum, Nestorianitas, monachos Syros, quos per diversa monasteria divisit. In quo prædicto monasterio monachos Romanos instituit. Hujus temporibus ecclesia Ravennatum, quæ se ab ecclesia Romana segregaverat causa autocephaliæ, denuo se pristinæ sedi apostolicæ subjugavit. Cujus ecclesiæ præsul nomine Reparatus e vestigio, ut Deo placuit, vitam finivit. Hic dum esset electus per Augusti mensem, [c] apparuit stella a parte orientis a galli cantu usque mane per menses tres, cujus radii cœlum penetrabant. In cujus visione (*a*) surgentis omnes provinciæ & gentes mirabantur, * quæ post in semetipsam reversa disparuit. * Pro quo capitulo & (*b*) maximo mors a parte orientis subsecuta est. Fecit autem ordinationem unam, presbyteros decem, dia-

* quidnam esse possit

* Post eam apparitionem maxima mors a parte orientis subsecuta est.

(*a*) *surgentes.* (*b*) *maxima.*

ANNO CHRISTI 676.

diaconos 5. epiſcopos per diverſa loca numero ſex. Qui etiam ſepultus eſt ad beatum Petrum apoſtolum ſub die (*a*) 11. Idus Aprilis, & ceſſavit epiſcopatus menſes duos, dies 15.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Donus quando pontifex creatus ſit.

a *Donus.*) Donus, quem alii Domnum, alii Domnionem, alii Conum ſive Cunonem appellant, anno 676. ipſis Kalendis Novembris creatus eſt pontifex Romanus: quod cum Theodoro Conſtantinopolitanæ ſedis epiſcopo Monothelitæ innotuiſſet, intermiſſis quas de ſui ordinatione ad eum ſcripſiſſe debebat literis ſynodalibus, miſit dumtaxat epiſtolam hortatoriam, qua petebatur, ut tandem aliquando concordia inter orientalem & occidentalem eccleſiam ſanciretur. Conſtat ex epiſtola Conſtantini imperatoris, quam ipſe ad Donum tranſmiſit. Quid ad eas pontifex reſcripſerit, ignoratur.

Monothelitæ Vitalianum e ſacris diptychis expungunt

Hoc tempore Conſtantinus imperator bellicis curis ſolutus, pace cum Sarracenis compoſita, ad pacem eccleſiæ reſtituendam totum animum adjecit: reſtiterunt Monothelitarum ſigniferi Theodorus Conſtantinopolitanus & Macarius Antiochenus epiſcopi: qui cum Romanorum pontificum acerrimi hoſtes & adverſarii eſſent, invito imperatore, retento ſolius Honorii nomine, quaſi is cum Monothelitis ſenſerit, Vitaliani aliorumque pontificum Romanorum nomina, (ut videre eſt act. 8. ſextæ ſynodi) e ſacris diptychis abſtulerunt. Quo facto imperator vehementer exagitatus, Theodorum epiſcopatu depoſuit, eique Georgium quemdam ſubrogavit; atque ad reconciliandam utramque eccleſiam orientalem & occidentalem, ad Donum papam, ſacram, quæ extat initio actionis ſextæ ſynodi, imperialem ille quidem direxit: ſed cum vita functus eſſet, antequam Romam afferretur, Agathoni reddita fuit.

Quamdiu ſederit.

b *Sedit annum unum, menſes 5. dies* 10. Ex epiſtola Conſtantini imperatoris ad Donum ſcripta colligitur, ipſum ad aliquot menſes amplius ſedem propagaſſe: cum reperiatur data pridie Idus Auguſti anno 678. Quæ enim ratio patitur, ut poſt menſes quatuor, obitus Romani pontificis imperatorem adhuc latuerit?

c *Apparuit ſtella.*) De hac ſtella vide Bedam libro quarto cap. 12.

ANNO CHRISTI 677. 680.

CONCILIUM ANGLICUM

In quo S. Wilfridus Epiſcopatu dejectus eſt.

SVvilfridum Eboracenſem epiſcopum ſede ſua ſpoliatum, & expulſum fuiſſe in Synodo a Theodoro Cantuarienſi Archiepiſcopo coacta colligitur e Concilio Romano anno inſequenti in præfati Vvilfridi cauſa congregato. In eo enim hæc leguntur: *Quidam mei epiſcopatus invaſores* (Vvilfridus Agathoni Pontifici loquitur) *nulla in me convicta culpa, contra ſanctorum ſcita canonum in conventu ſanctiſſimi Theodori Cantuariorum Archiepiſcopi, & aliorum convenientium antiſtitum ſedem meam, quam per decem & eo amplius annos tenueram, uſurpare moliti ſunt.*

SYNODUS DIRINENSIS

IN ARABIA NESTORIANORUM

Circa varia fidei, vel potius hæreſis & diſciplinæ capita,

Georgio Catholico præſide, anno 57. Ægiræ, Chriſti 677. celebrata.

Mani ſupp. pag. 509.

DE hac ſynodo ita ſcribit Aſſemanus Bibl. Orient. to. III. par. II. pag. CLXXXVI. *Synodus Georgii, qui Jeſujabum Adjabenum excepit, habita in inſula Dirina haud procul a Baſſora Arabiæ urbe, anno Chriſti 677. de qua Elias Damaſcenus hæc in Nomocanone.* Porro Georgius conſtitutas in partibus orientis inſulas regioneſque ſtudioſe luſtravit, Chriſtianorum inibi commorantium neceſſitatibus conſulturus, eoſque in iis directurus, in quibus poſita eſt illorum vita: in fide videlicet & conſtitutionibus, atque canonibus. Idcirco enim ea loca præſens adiit, circumluſtravit, ut quæ oportebat, emendaret reformaretque. Progreſſus eſt itaque uſque in inſulam ditionis Baharaini, quam Dirinam vocant (*Barainum ſermone Arabico duo maria ſignificat: locus eſt ad oram ſinus Perſici ex parte Arabiæ*) ubi menſe majo, anni regni Arabum quinquageſimi ſeptimi, una cum metropolita Baharaini & quinque epiſcopis ſynodum celebravit, in qua placuit patribus librum inſtaurare de fide, deque legibus & canonibus, quos patres occidentales orientaleſque condiderant. Exemplar in illis partibus quas obierant, reliquere.

CONCILIUM MARLACENSE

Anno 677. *habitum.*

Ibid. pag. 510.

IN meis ad Pagium adnotationibus concilium Auguſtodunenſe S. Leodegarii confudi cum ea ſynodo quæ habita fuit Marliaci, evocante Theodorico Rege Francorum, ipſoque præſente Rege Dagoberto, e qua ſynodo prodiit diploma illud Theodorici, quod Mabillonius lib. 6. de re diplom. pag. 469. vulgavit. Nunc tamen, ſero licet, agnoſco duo hæc concilia plane inter ſe diſtincta ac ſeparata fuiſſe; præterquam enim locus utriuſque concilii non congruit; illud enim Auguſtoduni habitum ſcribitur; hoc vero Marlaci; inſuper nulla congrua ratio afferri poteſt, cur canones in concilio Marlacenſi ſtatuti S. Leodegario Auguſtodunenſi epiſcopo tribuerentur, eaque de cauſa quod Marlaci eſt habitum, concilium Auguſtodunenſe appellaretur. Stet ergo Marlacenſe concilium habitum *medio menſe ſeptembris* anno Theodorici Regis V. qui cum anno 677. componitur. Porro hanc temporis adſcriptionem præfert diploma ejuſdem Theodorici in eodem concilio datum, quod in Collectione Veneto-Labbeana recitatur. Cum vero S. Leodegarius teſtamentum ſuum condiderit in concilio *quinquagintaquatuor* epiſcoporum, præſentibus *principibus noſtris*, ideſt Theodorico & Dagoberto, inde non inani conjectura colligo ad hoc ipſum Marlacenſe concilium teſtamentum illud pertinere. Cenſet enim Pagius ad annum 677. num. 7. 8. numquam ante id temporis inter principes illos conveniſſe.

VITA

(*a*) IV.

ANNO CHRISTI 678.

ANNO CHRISTI 678.

VITA,
EPISTOLÆ ET DECRETA AGATHONIS PAPÆ.

AGatho, [a] natione Siculus, (*a*)* ex monachis, [b] sedit annos * duos, menses sex, dies (*b*) tres. Tantum benignus & mansuetus fuit, ut etiam omnibus hilaris & jocundus comprobaretur. [c] Hujus temporibus Theodorus archiepiscopus Ravennæ semetipsum sedi apostolicæ post multorum annorum curricula præsentavit. [d] Hic suscepit divalem jussionem piissimorum principum Constantini, Heraclii & Tiberii Augustorum, per Epiphanium Gloriosum (*c*) a secretis, missam præcessori suo Dono papæ invitantem atque adhortantem, ut debeat sacerdotes, vel missos suos dirigere in regiam urbem pro adunatione facienda sanctarum Dei ecclesiarum, quod & ordinarie non distulit. * [e] Et direxit Abundantium Paternensem, Joannem * Rhegitanum, & Ioannem Portuensem * episcopum, Theodorum, & Georgium presbyteros, Joannem * diaconum, & (*d*) Constantinum, Theodorum presbyterum Ravennatem, atque religiosos servos Dei monachos. Clerum videlicet diversis ordinibus, & super quod competebat, eos honoribus ampliavit. Hic ultra consuetudinem arcarius ecclesiæ Romanæ * efficitur, & per semetipsum causam arcariæ disposuit, emittens videlicet (*e*) de suscepta per nomenclatorem manu sua obumbratas; qui infirmitate detentus, arcarium juxta consuetudinem instituit. Hujus temporibus indictione 8. luna eclipsim pertulit mensis Junii die (*f*) 28. Similiter & mortalitas major atque gravissima subsecuta est mense suprascripto, Julio, Augusto, & Septembri in urbe Roma, qualis nec temporibus aliorum pontificum * esse memoratur. Ut etiam parentes cum filiis atque fratres seu sorores * (*g*) binatim per lectos ad sepulcra deducerentur. * Postmodum vero foras circumquaque suburbana, & castra devastare non cessavit. Qui suprascripti missi sedis apostolicæ, qui directi fuerant in regiam urbem, [f] ingredientes die decima mensis Novembris, nona indictione, domino (*h*)* solante, atque principe apostolorum comitante, suscepti sunt a principe in oraculo beati Petri apostoli intra palatium, porrigentes ei scripta pontificis. Quæ dum suscepisset, commonuit eos, atque adhortatus est, ut non per schisma, aut furorem, sed pacifica dispositione remittentes philosophicas (*l*) assertiones puram sanctarum scripturarum, patrumque, & probatam fidem per synodalia decreta satisfacerent. Et dans inducias ad retractanda scripta, (*m*) tribuit eis omnia quæ ad sustentationem sufficiebant in eorum expensas in domo quæ appellatur Placidia, die 18. mensis suprascripti. Die dominico advocati sunt in processione ad sanctam Dei genitricem in Blachernas in tanta honorificentia, ut etiam de palatio caballos stratos dirigeret cum obsequio pietas imperialis, & sic eos susciperet; ea ipsa commonens, ut pacifica assertione testimonia venerabilium patrum proponerent. [g] Die vigesima secunda mensis Novembris in basilica quæ Trullus appellatur, intra palatium sub regali cultu, residente cum Constantino Augusto Georgio patriarcha Constantinopolitano ac Macario Antiocheno suscepti sunt missi sedis apostolicæ, deinde metropolitæ, vel episcopi orientalium partium numero centum quinquaginta. Qui proni adorantes, residere eos præcepit una cum nostris. Post hæc * patricii, hypati, omnesque* (*n*) inclyti introierunt, & habita inquisitione ab ejus * pietate, cujus partis deberet ostensio approbari. Legati sedis apostolicæ dixerunt: Opportuna veritas, & ratio exigit, ut * a parte eorum qui unam voluntatem & operationem in domino Jesu Christo asserunt apostolicæ sedis * exponere. Qui audientes, læti effecti, paratos se esse dixerunt. Et accepta licentia ea hora suos intromiserunt libros, (*o*) & tomos diversos, & synodos, quas falsaverant. Nam non per veritatem se superare * (*p*) nitebantur, * sed per mendacia, & diversa commenta, quæ in * libris suis ipsi addiderant, & relegentes per singula, reperti sunt mendaces unam operationem & voluntatem, * dicentes: & in quinta synodo epistolam Vigilii papæ ad Mennam patriarcham, atque libellum ejusdem Mennæ in quaternionibus noviter additis, falsaverunt, unam voluntatem, & operationem dicentes, quod coram principe & synodo (*q*) claruit. Alia die catholicæ fidei defensor pius princeps in secretario * residens, inquisitione de ipsis codicibus facta, ita reperit falsa noviter addita fuisse.

Die (*r*) duodecima mensis * Decembris, residente synodo cum ejus pietate, suscepti sunt missi sedis apostolicæ, & præcepit eos * in synodo residere; præsentantes locum sanctissimi ac beatissimi Agathonis papæ. Quibus dictum est, ut omnes libros, quos scirent ad causam fidei pertinere, coram synodo adducerent: quod & factum est. Et vocato Georgio diacono & chartophylace ecclesiæ Constantinopolitanæ, præceptum est ei, ut juxta eorum notitiam codices ex bibliotheca ecclesiæ ad medium (*s*) deduceret, & dum adducti essent, & relegerentur, utrique * similes reperti sunt, duas naturas, duasque voluntates, & operationes in domino Jesu Christo habentes. Et confusus Maca-

Marginal notes (left): ...rtur va... antes ex ...d. Luc. 490. Forr. ex monachus. ...tres, menses 8. dies 15. — Direxit Itaque ... Regianum, ... episcopos. ... subdiaconum. — effectus est, — fuisse bini — Pari etiam modo foras circa quæque suburbana & castra eadem mortalitas diffusa est — solaciante,

Marginal notes (right): patricii quinque omnesque inclyti cum omni sindictico — parte, — aperte — auctoritas exponatur. — æstimaverunt, nisi — libris ipsis — in domino Jesu Christo esse — præsidens, — Novembris, — synodus — verissimi reperti.

(*a*) ex monachis deest. (*b*) IV. (*c*) a secretissimo præcessori suo Dono papæ. (*d*) Constantium Subdiaconum. (*e*) de suscepta. (*f*) XVIII. (*g*) vel nati per lecta ad sepulcra &c. (*h*) solaciante. (*l*) adortiones. (*m*) tribuens. (*n*) syncliti & habita inquisitione ab ejus &c. (*o*) in tomos diversos. (*p*) existimaverunt nisi per &c. (*q*) placuit. (*r*) die decima mensis novembris. (*s*) deducerentur.

ANNO CHRISTI 678.

A Macarius coram synodo inventus est mendax. Tunc interdixit pietas Augustalis Georgio patriarchæ, ut minime in ecclesia sua susciperet Macarium, vel ejus homines, interdicens ei processum. Hæc prima ejus ruina fuit, die (*a*) * 13. mensis Februarii auxiliante beato Petro apostolo, ut veritatis lumen appareret, intromissa sunt coram synodo venerabilium patrum dicta Joannis Constantinopolitani, Cyrilli, Athanasii, Basilii, Gregorii, Dionysii, Hilarii, Ambrosii, Augustini, & Leonis * duas naturales voluntates, & operationes in Christo dicentium ad satisfactionem principis, vel synodi.

* duas naturas & voluntates,

h Sequenti die in eodem secretario residente synodo una cum principe, synodica sanctissimi B Agathonis papæ relecta est, & ad singula comprobata patrum * dicta inserta, in qua synodica episcopi occidentalis partis subscripserunt numero (*b*) * centum viginti quinque. Cumque post hæc adhortatus est nec dicendus Macarius a sancta synodo, vel a pio principe, omnique senatu ut profiteretur unam aut duas confiteri voluntates, vel operationes, qui nullatenus audivit, sed potius neque unam, neque duas in salvatore dicere voluit. Deinde protulit piissimus & serenissimus princeps tomum ad relegendum, * in quem (*c*) vanum hæreticum dogma Macarii erat conscriptum, & ejus manu subscriptum, apertissime unam voluntatem in domino affirmantis. Sub ipsius scriptione, C & Theodori expatriarchæ, utique juxta eum tenorem ibi subscriptio erat. Et interrogatus Georgius patriarcha, si eam fidem, quam docet sedes apostolica, * amplectitur juxta scripturam venerandi Agathonis papæ, seu sanctorum ac venerabilium patrum. Qui respondit, quod accepta licentia * in scriptione, quæ opportuna erant responderet. Et in his recedentes die 17. mensis Februarii, die dominico intra oraculum sancti Petri intra palatium * astante * sincleto, simulque & patriarcha, legatos sedis apostolicæ * suscepit, * relegens suggestionem aliam pro eorum * commendatione a sanctissimo papa directam. Qui Georgius sanctissimus patriarcha professus est eo die in D scriptis duas naturas, duasque voluntates, & operationes in domino Jesu Christo se credere & prædicare, sicut sedes apostolica credit: anathematizans eos qui unam naturam, voluntatem, & operationem in domino Jesu Christo dicunt.

* dictis infertis,
* 120.
* in quo una voluntas & hæretica dogmata Macarii erant conscripta, & ejus manu subscripta, & apertissime unam voluntatem in domino affirmantia. Post ipsius subscriptionem & Theodori
* amplectere-tur (juxta scripta
* in scripto
* astantes Augustus simul & patriarcha, legatos.
* syncello,
* susceperunt.
* relegentes
* condemnatione

Die vigesima quinta mensis Februarii residente synodo una cum pio principe, simulque & legatis sedis apostolicæ, Macarium adesse jusserunt. Et data a principe licentia ut se * partes quis in quas vellet divideret; Georgius patriarcha regiæ civitatis cum suis in partes orthodoxorum stetit: Macarius vero cum suis in parte alia hæreticorum. Et deducentes ad E medium professionem Georgii patriarchæ, quam fecerat, * porrecta est principi, & relecta est. Et commonitus suprascriptus Macarius, quid sentiret, vel crederet; respondit se * in ea perfidia, quam ante proposuerat, perdurare, & nullatenus orthodoxæ fidei acquiescere. i Ea hora sancta synodus una cum principe ejus orarium auferri jusserunt (*d*) a collo ejus & exiliens Basilius episcopus Cretensis ecclesiæ, ejus orarium abstulit; & anathematizantes projecerunt eum foris synodum, simulque & thronum ejus. Stephanum autem discipulum ejus cervicibus a sancta synodo clerici Romani ejicientes expulerunt. Ea hora tantæ telæ aranearum nigerrimæ in medio populi ceciderunt, ut omnes mirarentur, ac dicerent, quod sordes hæresum expulsæ sunt. Et Deo auxiliante unitæ sunt sanctæ Dei ecclesiæ. In loco vero Macarii ordinatus est * Stephanus abbas monasterii quod appellatur (*e*) Bajas insulæ Siciliensis, patriarcha ecclesiæ Antiochenæ. Macarius vero cum suis amatoribus, id est, Stephano, Anastasio expresbyteris, & Leontio exdiacono, Polychronio, Epiphanio (*f*) expresbyteris; & inclusis k * in exilio in Romanam directi sunt civitatem. l Deinde abstulerunt de diptychis ecclesiarum nomina patriarcharum; vel de picturis ecclesiæ (*g*) figuras eorum, aut in foribus, ubi ubi esse poterant auferentes, id est, Cyri, Sergii, Pauli, Pyrrhi, Petri, per quos error orthodoxæ fidei usque nunc * pullulavit. Tanta autem gratia divina omnipotentis concessa est missis sedis apostolicæ, ut ad lætitiam populi, vel sancti concilii, qui in regia urbe erant Joannes episcopus Portuensis * dominicorum die octavorum paschæ in ecclesia B. Sophiæ missas publicas Latine celebraret coram principe & patriarcha, ut omnes unanimiter in laudes & victorias piissimorum imperatorum eo die Latinis vocibus acclamarent. Hic suscepit divalem jussionem secundum suam postulationem, ut suggessit; m per quam (*h*) * revelata est quantitas, quæ solita erat dari pro ordinatione pontificis facienda. Sic tamen, ut si contigerit post ejus transitum electionem fieri, non debeat ordinari qui electus fuerit, nisi prius decretum generale introducatur in regiam urbem secundum antiquam consuetudinem, & cum * eorum conscientia, * & jussione debeat ordinatio provenire. Hic * dimisit omni clero rogam unam, & ad luminaria apostolorum, & S. Mariæ ad præsepe, solidos duo mille (*i*) centum, & * quadraginta. Fecit autem ordinationem unam, presbyteros decem, diaconos tres, episcopos per diversa loca numero decem & octo. Qui etiam sepultus est apud B. Petrum apostolum sub die IV. Idus Januarii, & n cessavit episcopatus annum unum, menses 7. dies 5.

* in partem, quam quis vellet.
* & porrexerunt
* in eadem
* Theophanius
* trusi in illum,
* pullulaverat.
* dominico die paschæ ecclesia
* relegata
* ejus imperatoria
* divisit.
* 60.

Notæ Severini Binii

a *Agatho.*) Constat ex epistola Constantini imperatoris, quam pridie Augusti, indictione sexta, anno domini 678. ad Donum pontificem destinarat, Agathonem circa eadem tempora, post obitum Doni, thronum apostolicum conscendisse, jussuque occidentalium episcoporum in Italia, Gallia & Anglia diversa concilia celebrata fuisse, cum intellexissent quæ de œcumenico concilio in causa Monothelitarum congregando imperator ad Donum perscripserat. Hujus temporibus prædicatio evangelii apud Frisones & Saxones Australes, per Wilfridum Eboracensem episcopum inchoata, opera Willebrordi consummata fuit.

Agatho quando pontifex factus?

Res gestæ sub Agathone.

b *Sedit annos duos, menses sex, dies tres.*) Tribus annis & mensibus plus minus quinque Agathonem in sede pontificia sedisse, verius esse constat ex iis quæ supra notavi ad vitam Doni pontificis, & ex tabulis ecclesiasticis, quæ eumdem indictione decima IV. Idus Januarii, anno 682. defunctum fuisse anniversaria memoria colunt & repræsentant. Eumdem mense Decembri indictione decima adhuc superstitem fuisse patet ex epistola Constantini allegato tempore ad Agathonem desti-

Quamdiu sederit.

(*a*) XI. (*b*) CXX. (*c*) *una, & hæretica dogmata Macarii erant conscripta, & ejus manu subscripta.* (*d*) *a collo ejus* deest. (*e*) *Pagias.* (*f*) *Anastasio.* (*g*) *figuras eorum,* deest. (*h*) *reselata.* (*i*) CLX.

ANNO CHRISTI 678.

destinata. Extat infra in fine actionis 18. sexti concilii œcumenici.

c *Hujus temporibus Theodorus archiepiscopus Ravennæ.*) Post multorum annorum schisma Ravennatem ecclesiam catholicæ ecclesiæ reconciliatam fuisse sub Agathone in concilio Romano infra in notis concilii Romani sub Agathone pluribus annotavi.

d *Hic suscepit divalem jussionem*, &c.) Extat ipsa sacra imperatoris infra inter præambulares concilii VI.

Duplex legatio ad concilium œcumenicum destinata.

e *Et direxit Abundantium*, &c.) Ad concilium œcumenicum duplicem legationem designatam & ablegatam fuisse, constat ex sacra imperatoris ad Georgium Constantinopolitanum, quæ extat inter præambulares. Nomine sedis apostolicæ legabantur Theodorus & Georgius presbyteri, & Ioannes diaconus: qui tres munere legationis apostolicæ fungentes, singulis actionibus concilii œcumenici præsederunt, uc infra apud acta concilii œcumenici aperte constat. Reliqui, quos cum legatis sedis apostolicæ confuse nominat Anastasius, a Romano concilio deputati fuerunt: eo nimirum fine, ut acceptam synodicam imperatori offerrent, quæve occidentalium episcoporum de voluntatibus & operationibus Christi sententia esset, ipsi coram etiam edicerent. Vide notas concilii Romani infra sub Agathone.

Anastasii error.

f *Ingredientes die 10. mensis Novembris.*) Circa ingressum legatorum in urbem Constantinopolitanam, in tempore Anastasius aberrat. Cum enim Constantinus imperator post adventum legatorum in urbem, sacram illam (de qua supra dixi) ad Georgium Constantinopolitanum scripserit IV. Idus Septembris, necessum est affirmare, quod vel circa finem Augusti, vel sub initium Septembris utraque legatio in urbem venerit. Adde quod œcumenicum ipsum concilium sub præsidio legatorum sedis apostolicæ jam præsentium, septima Novembris inchoatum fuisse legatur. Quamobrem verum esse non potest quod de tempore adventus eorumdem legatorum legitur apud depravatum codicem Anastasii. emendari potest, si pro 10. Novembris legatur 10. Septembris.

Anastasius VI. synodum compendiose descripsit.

g *Die vigesima secunda mensis Novembris in basilica quæ Trullus appellatur.*) Ab hoc loco usque ad finem vitæ Agathonis Anastasius describit actorum synodalium breve compendium, in quo plura inveniuntur, quæ in ipsa sexta synodo desiderantur. contra vero desunt complura, quæ in extantibus actis synodalibus scripta reperiuntur. Sex tantum actiones habitas esse refert Anastasius, decem & octo apud acta inveniuntur. Ille synodum ante paschale tempus absolutam fuisse scribit: actiones vero illæ, in quibus Honorius dicitur esse condemnatus, ceteræque sequentes mense Augusto & Septembri celebratæ reperiuntur. Vide nostram compendiosam descriptionem synodicarum actionum infra in notis sexti concilii.

Hæc apud acta concilii desiderantur.

h *Sequente die in eodem secretario residente synodo*, &c.) Hæc quæ sequuntur usque ad illum locum, *Macarius vero cum suis*, &c. apud acta synodalia desiderantur, sicut annotavi in notis actionis VII.

i *Ea hora sancta synodus una cum principe ejus oraria auferri jussit*, &c.) Vide notas actionis VIII. infra in concilio VI.

Error Anastasii corrigitur.

k *In exilio in Romanam directi sunt civitatem.*) Errat Anastasius: non enim ad exulandum, sed ad prosequendum quam interposuerunt appellationem, ab imperatore Romam ablegati fuerunt, ut constat ex epistola Constantini imperatoris ad Leonem papam, quæ extat in fine actionis XVIII. actorum concilii VI. Accedit quod nullum extet exemplum quo relegandis hæreticis pro loco exilii urbs Roma unquam decreta fuerit.

l *Deinde abstulerunt in diptychis*, &c.) Hæc post latam sententiam damnationis in Monothelitas contigisse videntur actione XVII. vel XVIII. ut infra in allegata actione annotavi.

Quo jure imperatores confirmationem electionis pontificiæ usurparint.

m *Per quam revelata est quantitas, quæ solita erat dari.*) Gothorum reges Ariani & impii per tyrannidem constituerant primum; ne quis ordinaretur Romanus episcopus, qui non ante habito consensu regis certam pecuniæ summam & quantitatem solvisset. Eamdem pensionem imperatores orientis post exactos Gothorum reges solvi petiverunt; ut constat ex querela sancti Gregorii, hac de re gravissime in commentariis 4. psalmi pœnit. conquerentis, quod nimirum sibi legitime ad pontificatum vocato & electo, muneris sui functionem non prius exequi licuerit, quam data pecunia illam ab imperatoribus redemisset. Constantinus vero imperator IV. retento adhuc jure confirmationis antiquitus per tyrannidem usurpato, iniquissimam pecuniæ exactionem abolevit. Quando autem ab altera tyrannica servitute, qua electos pontifices ab imperatoribus confirmari oportebat, ecclesia liberata fuerit, infra dicemus in vita Benedicti papæ II.

Interregnum pontificum quamdiu fuerit.

n *Cessavit episcopatus ejus annum unum, menses septem dies 5.*) Sententiam Anastasii de interregno sedis pontificiæ confirmat canon secundus concilii Toletani XIV. ex quo patet Leonem II. successorem Agathonis anno quo celebratum est allegatum concilium Toletanum 684. adhuc superstitem fuisse. Quare cum omnium sententia, Leo non nisi 10. mensibus & septemdecim diebus pontificatum obtinuerit, necessum est affirmare ab obitu Agathonis usque ad initium ejusdem Leonis tanti temporis interregnum intercurrisse. Interim defuncto Georgio Constantinopolitano, Theodorus syncellus, fide orthodoxa per fraudem simulata, subrogatus est in sede Constantinopolitana, a qua antea dejectus fuerat, ut supradixi. De hoc firmissimis conjecturis asserit Baronius anno 682. quod persuaserit imperatori catholico, ut legatos sedis apostolicæ non prius dimitteret, quam Romæ novus pontifex electus esset: quodque ille interea dolose procuraverit interregni prorogationem, donec acta synodalia consecutus, ea antequam ederentur pro libidine intervertisset & corrupisset, atque ex illis se e numero damnatorum hæreticorum exemisset; nomenque Honorii suo substituisset. Vide quæ dicturi sumus infra in notis ad vitam & epistolam primam Leonis papæ.

Res sub interregno gestæ quæ?

Theodorus syncellus acta synodalia corrupit.

ANNO CHRISTI 678.

EPISTOLA I. AGATHONIS PAPÆ AD AUGUSTOS IMPERATORES.

CONsideranti mihi humanæ vitæ diversos angores, & ante Deum, *&c. Habetur actione XV. sextæ synodi œcumenicæ infra. Notas ad hanc epistolam concernentes vide infra in concilii Romani annotationibus.*

☞ *Decretalis epistola Agathonis papæ regi Merciorum Aethelredo, Theodoro archiepiscopo Cant. Saxulfo Merciorum episcopo, &c. directa: in qua abbatem Medamstedæ legatum Romanum constituit super omnem Angliam, ejusdemque monasterium (instar liminum apostolorum) fore pro absolvendis votis quæ de peregrinando Romam concepta fuerint. Est autem Medhamsted, id quod postea de Burgo nuncupatur, novissime Petriburgum, vulgo Peterburgh, forte quod liminis S. Petri vicem exhibet.* Ex Chron. Saxon. in ann.

Ex wilkins to. 1. pag. 48.

ILlo ipso anno (675.) Vvulfherus Pendæ filius & Aescvvinus Censuvi filius pugnabant in Bedanheafde; & illo ipso anno Vvulfherus obiit ac Aethelredus incepit regnare. Suo tempore misit Romam Vvilfridum episcopum ad papam ibi degentem, qui Agatho appellabatur, & nunciavit ei literis & verbis, quod fratres ejus Peada & Vvulfherus atque abbas Saxulfus extruxerint monasterium Medeshamstede dictum, & illud immune reddiderint cum rege & cum episcopo a servitiis omnibus. Eumque rogavit, ut ipse scripto suo ac benedictione sua illud confirmaret. Papa igitur mittebat has suas litteras in Angliam ita inquiens.

2. Ego Agatho papa Romanus bene saluto honorabilem Aethelredum Merciorum regem, & Theodorum archiepiscopum Cantuariæ, & Merciorum episcopum Saxulfum, qui nuper abbas erat, & omnes abbates qui sunt in Anglia, Dei salutatione, & mea benedictione. Audivi regis Aethelredi desiderium, & archiepiscopi Theodori, & episcopi Saxulphi, & abbatis Cuthbaldi; & volo ut omnino fiat ita ut vos locuti estis; ac jubeo ex parte Dei, & S. Petri, & omnium sanctorum, & omnium sacris initiatorum capitum ut nec rex, nec episcopus, nec comes, nec ullus homo habeat ullam indictionem, aut tributum, aut pecuniam, aut exercitum, aut ullum aliquod servitium exigat aliquis ab illa abbatia de Medeshamstede.

3. Præcipio etiam ut diœcesanus episcopus non audeat ordinare vel consecrare vel facere in hac abbatia, nisi id abbas ab ipso petierit, vel mulctam episcopalem vel sinodalem, vel ullam alicujus generis indictionem exigat.

4. Vo-

4. Volo etiam ut ille abbas habeatur Romanæ sedis legatus per totam Angliam, & ut quicumque abbas ibi electus fuerit a monachis, consecretur ab archiepiscopo Cantuariensi.

5. Volo & confirmo, ut quicumque voverit Romam peregrinari, & ille hoc præstare non possit, vel propter ægritudinem, vel propter servitium Domini, aut inopiæ causa, aut alius necessitatis cujuscumque illuc abire non possit, sive sit Anglus, sive ex aliqua alia insula; adeat monasterium de Medeshamstede, & eandem habeat remissionem a Christo, & S. Petro, & ab abbate illo, & a monachis illis, quam habuisset si Romam profectus fuisset.

6. Propterea te rogo, frater Theodore, ut jubere facias per totam Angliam synodum congregari, & hoc breve perlegatur, & observetur. Ita etiam tibi præcipio, Saxulphe episcope, sicut rogasti ut monasterium hoc sit liberum; ita tibi interdico, & omnibus episcopis successoribus tuis, per Christum & per omnes ejus sanctos, ut nullam indictionem habeatis ex monasterio illo, nisi quantum abbas ille voluerit.

7. Nunc verbo declarare volo, ut quicunque breve hoc & præceptum ejus servaverit, habitaturus sit semper cum Deo omnipotente in regno cœlorum; & quicumque illud violaverit excommunicatus sit, & detrudatur cum Juda, & cum omnibus diabolis in infernum, nisi resipuerit. Amen.

8. Hoc breve miserunt Agatho papa, & CXXV. episcopi per Wilfridum archiepiscopum Eboracensem in Angliam. Hoc factum erat post incarnationem Domini nostri DCLXXX. regis Æthelredi anno VI.

9. Tunc mandabat rex archiepiscopo Theodoro, ut indiceret omnium sapientum concilium in illo loco, qui vocatur Heatfelde. Illis ibi congregatis, jussit perlegi scriptum hoc quod papa illuc miserat, & omnes illud ratum habuerunt, & plenarie confirmaverunt.

10. Tunc dicebat rex: omnia quæ frater meus Peada, & frater meus VVulferus, & soror Kineburh, & Kynesvith dederunt, & confirmaverunt S. Petro & abbati, rata esse volo, & in diebus meis illud implere volo pro eorum anima & pro anima mea.

11. Nunc do hodie S. Petri ecclesiæ Medeshamsted terras has & omnes adjacentes ei; hoc est.

Bredune,
Hrepingas,
Cedenac,
Svvineshaefed,
Heanbyrig,
Lodeshac,
Suffanhalch,
Castesford,
Stretfor,
VVaetellburne,
Lufgeard,
Aethelhuniglond,
Barthanig.

12. Has terras dono S. Petro, adeo omnino libere, ut eas ipsemet possidebam, & ita ut nullus successorum meorum aliquodcunque inde subtrahat: si quis hoc fecerit papæ Romani maledictum & omnium episcoporum maledictum habeat. Et omnium illorum qui hic sunt testes. Et hoc confirmo signo crucis Christi.

Ego Theodorus archiepiscopus Cantuariensis sum testis scripti hujus de Madeshamstede, & ego confirmo scripto meo; & ego excommunico omnes qui aliquam ejus partem violaverint, & benedico omnibus, qui illud observaverint.

Ego VVilfridus archiepiscopus Eboracensis sum testis scripti hujus, & confirmo idem illud maledictum.

Ego Saxulphus qui primum abbas eram, & nunc sum episcopus, maledictum meum & omnium successorum meorum denuncio in eum qui illud violaverit.

Ego Ostride Aethelredi regina hoc testor.

Ego Adrianus legatus hoc confirmo.

Ego Putta episcopus Roffensis hoc scribo.

Ego VValdherus episcopus Londinensis hoc confirmo.

Ego Cuthbaldus abbas hoc confirmo, ita ut quicunque violaverit illud, omnium episcoporum maledicta, & omnis christiani populi habeat. Amen. (a)

ANNO CHRISTI 678.

SYNODUS MARLACENSIS

In qua Chramlinus Ebredunensis Episcopus depositus est.

Chramlinus, cum in Ebnedunensem sedem illegitime obrepsisset, habito Episcoporum consessu Marlaci a Theoderico rege, depositus est, facultate tamen eidem concessa res suas post degradationem retinendi. Id testatur ejusdem Theoderici Præceptum, ex authographo a Mabillonio de re Diplom. l. 6. editum, quod sermonis vitiis expurgatum hoc est.

Theodericus Rex Francorum, viris inlustribus Audoberto, & Rocon Patriciis, & omnibus Ducibus, seu Comitibus, vel Actoribus publicis.

Dum & Episcopos de regno nostro, tam de Neustria, quam & de Burgundia, pro statu Ecclesiæ vel confirmatione pacis ad nostrum Palatium in Marlaco villa jussimus advenire, & aliqui ex ipsis, qui in infidelitate nostra fuerant inventi, per eorum canones fuerunt judicati; inter quos adfuit Chramlinus filius Miecio quondam, qui Episcopatum Ebredunensis civitatis habuit; inventum est, quod sua præsumptione, vel per falsam chartam, seu per rebellionis audaciam, sed non per nostram ordinationem ipsum Episcopatum receperat: etiam nec sicut eorum canones continent, ad ipsum benedicendum solemniter episcopi non adfuerunt. Unde Genesio, Chadune, Blidramno, Landoberchto, & Ternisco, qui metropolitani esse videntur, vel reliquis quampluribus episcopis ipsum judicantibus, in nostri præsentia fuit conscissus, atque de supradicto episcopatu ejectus. Ideo nobis una cum consilio suprascriptorum Pontificum vel procerum nostrorum complacuit, quatenus dum secundum canones in ipso synodali concilio fuerat degradatus, res suas proprias pertractaremus, pro merce-

(a) Hanc epistolam dedit Labbeus ex versione Spelmanni. Ego ea subducta substituendam censui novam ex Saxonico versionem Wilckinsii qualem ille repræsentat cum accessionibus ex Saxonico Chronico ibidem ab eo datis. *Mansi*

ANNO CHRISTI 678.

mercedis causa, perdere non deberet; sed quod exinde facere voluerit, una cum suprascriptis patribus nostris taliter præcepimus, ut hoc licentiam habeat faciendi. Et postea petitio sua fuit, ut ipsum in monasterio S. Dionysii peculiaris patroni nostri, ubi ipse pretiosus in corpore requiescit, vel ubi Chardericus Abbas præesse videtur, ut sub obedientia, vel sub regulari ordine vitæ suæ conversare deberet. Et dum perpetuo exilio fuerat judicatus, misericordia moti, una cum consilio suprascriptorum Pontificum petitionem suam visi fuimus præstitisse. Proinde per præsens præceptum specialiter decernimus ordinandum, ut res suas neque vos, neque juniores, seu successores vestri, nec quislibet contradicere, nec minuere, nec contingere, nec infiscare non præsumatis: nisi per hanc auctoritatem plenius in Dei nomine confirmatus liceat ei per nostrum permissum res suas, ubi & ubi voluerit donare, aut delegare, vel quid exinde facere voluerit, liberam & firmissimam in omnibus habeat potestatem. Et ut hæc auctoritas firmior habeatur, manus nostræ subscriptionibus eam subter decrevimus roborare.

† In Christi nomine Theodericus Rex subscripsi.

Aghliberthus recognovit.

Datum medio mense Septembri anno V. regni nostri, Marlaco in Dei nomine feliciter.

Neque ab hac diversam arbitror synodum, de qua Auctor Anonymus Vitæ S. Leodegarii loquitur, quamque Baronius eumque secuti Binius & Labbeus ad an. Ch. 685. vel 684. referunt. Cum enim S. Leodegarius martyrium passus fuerit anno 678. ut late probat Pagius ad dictum annum n. 22. Synodus a Theoderico in Villa Regia congregata, in qua plurium Episcoporum causæ discussæ, & ad quam S. Leodegarius adductus, alia esse nequit ab hac Synodo, quæ Chramlinum episcopatu mulctavit. His propterea adde, quod de hac Synodo ad an. Chr. 685. inferius affert Labbeus.

ANNO CHRISTI 678

NOTATIO MABILLONII.

Insignis hæc charta de Chramlini Ebredunensis Episcopi dejectione, quæ antehac ignorata est, imo Chramlinus ipse ignotus. Hic subscribunt Metropolitani quinque, Genesius Lugdunensis, Blidramnus Viennensis, Landeberchtus Senonensis, Ternisius seu Ternasius Vesontionensis, & Chedunus incertæ sedis, fortasse Arelatensis, vel Aquensis, nescio an idem qui Chadoenus cujus subscriptio extat in Synodo Rotomagensi sub Ansberto. Datum est hoc diploma Marlaci, ubi Episcopi & proceres jussu regis *pro statu Ecclesiæ vel confirmatione pacis*, quæ nimirum sancita est post prælium illud, quo Theodericus cum Dagoberto Austriasiorum rege de finibus regni dimicavit. Tempus recte consentit, siquidem prælium istud revocatur ad ann. 678. qui Theoderici quintus fuit a morte Childerici fratris. Convenit etiam locus Marlaci in confinio Campaniæ & Burgundiæ. De conscissione vestis episcopalis in depositione Episcoporum lege vitam S. Leodegarii Episcopi Æduensis.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI.

ad An. Chr. 677. n. 8.

Mabillonius de re diplom. p. 298. Marlaci, ubi Conventus iste actus est, situm primus omnium investigavit existimavitque illud idem fuisse ac Morlacum vicum quemdam in Ducatu Barensi diœcesique Tullensi situm, vulgo *Morlay*. Verum certum videtur, Marlacum palatium positum fuisse in Neustria, & ad Theodericum pertinuisse, & totam diœcesim Tullensem paruisse Dagoberto; cum Catalaunensis, quæ citerior est, integra in potestate ejus fuerit. Itaque Marlacum situm fuit in agro Parisiensi, &, ut opinor, non aliud est a Palatio Marliaco Gallice Marli, quod Ludovicus Magnus paucis abhinc annis instauravit, novas ibidem Ædes construendo. Marlaci prope Parisios Chrotildis matrona dedit chartam pro Monasterio quodam puellari, sito in agro Stampensi a Mabillonio ibid. recitatam.

ANNO CHRISTI 679.

[a] CONCILIUM MEDIOLANENSE

AUCTORITATE MANSUETI

In causa Monothelitarum anno domini DCLXXIX. tempore Agathonis papæ congregatum.

ANNO CHRISTI 679

EPISTOLA SYNODALIS.

Domino serenissimo atque tranquillissimo, & a Deo coronato, religiosissimo Constantino imperatori, Mansuetus Mediolanensis metropolitanæ ecclesiæ indignus episcopus, vel universa sancta episcoporum fraternitas, quæ in hac magna regia urbe convenit, æternam in domino salutem.

Si apicem imperialis fastigii, & insulas sacratissimæ potestatis avis & proavis vestris cœlitus attributum cognovimus, & pro meritorum actibus ad vos propagatum scimus, dignum est his vos æquiparare vestigiis, quorum & celsitudinem obtinetis, *&c. ut infra inter præambulares VI. synodi Constantinopolitanæ.*

NOTA SEVERINI BINII.

Qua occasione hæc

a *Concilium Mediolanense.*) Dixerat Agatho pontifex futurum, ut anno sequente in causa Monothelitarum cum consensu imperatoris Constantini Pogonati universale concilium indiceretur, adeoque necessarium videri ut episcopi omnes Italiæ habitis synodis eamdem causam inquirant ac decidant, factamque decisionem vel ipsi coram, si possent, vel saltem per literas in consessu œcumenici concilii manifestent. Paruerunt pontifici Insubres episcopi, atque Mediolani hanc synodum coegerunt, quo Monothelitarum hæresim condemnarunt, orthodoxæque fidei professionem ediderunt. Cum autem plerique eorum, partim ob difficultates itineris, partim per ætatem & morbos ad concilium œcumenicum Constantinopolim proficisci non possent, synodalem epistolam ad Constantinum imperatorem mittendam esse censuerunt, ut saltem scripto suo suffragio condemnarent perniciosam hæresim, quam præsentes impugnare & anathematizare non possent. Epistolam hanc synodalem non a Mansueto Mediolanensi episcopo, sed a Damiano Ticinensi episcopo sub nomine Mansueti scriptam esse testatur Paulus diaconus lib. 6. cap. 4. his verbis: *Eo tempore Damianus Ticinensis episcopus sub nomine Mansueti Mediolan. archiepiscopi, hac de causa satis utilem, rectæque fidei epistolam composuit, quæ in præfata synodo (œcumenica VI.) non mediocre suffragium tulit.* Hæc Paulus diaconus

synodus celebrata

Acta concilii

Epistolæ synodicæ scriptor

ANNO CHRISTI 679. — ANNO CHRISTI 679

INCERTI LOCI CONCILIUM

IN GALLIA

Contra hæreticos Monothelitas habitum anno Chriſti DCLXXIX.

Ex Labbei Append. tomi VI.

Concilii hujus notitiam reperimus inter ſubſcriptiones epiſcoporum ſynodi Romanæ ſub Agathone Papa, ad quam miſſi ſunt tres legati e ſynodo Gallicana, ſcilicet Felix Arelatenſis, Adeodatus Tullenſis, epiſcopi, & Taurinus Tolonenſis diaconus, qui ſuam ita enunciat ſubſcriptionem. Felix minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Arelatenſis legatus venerandæ ſynodi, quæ in regione Gallorum conſtituta eſt, huic ſuggeſtioni ſynodaliter a nobis factæ conſentiens ſubſcripſi. Adeodatus in nomine Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Leucorum, legatus venerabilis ſynodi, quæ in Gallia, &c. Taurinus indignus diaconus ſanctæ eccleſiæ Telonenſis, legatus venerabilis ſynodi, &c. *ut ſupra. Ex quibus apparet celebratam fuiſſe tunc ſynodum ab epiſcopis* A *Galliarum, & quidem adverſus Monothelitas, hujuſce Agatho is mandato, ut patet ex ejus epiſtola: qui quidem ſequutus eſt in his omnibus exemplum Martini quoque papæ ſcribentis ad Amandum Trajectenſem epiſcopum, ut idipſum ſimiliter agerent epiſcopi Galliæ contra eoſdem novatores. Porro de ſynodi hujus tempore non conſtat: unde viſum fuit illam adſcribere ſaltem anno 679. proxime antecedente hanc Romanam ſynodum habitam* 880. *juxta ſynodos alias, quæ circum hæc duo tempora fuerunt congregatæ in aliis provinciis juſſu ejuſdem Agathonis, occaſione hujuſmodi hæreſis: quas legere eſt in actis, quæ pertinent ad ſextam ſynodum œcumenicam. Locus autem ſynodi in Gallia, ignoratur.*

ANNO CHRISTI 680. — ANNO CHRISTI 680.

CONCILIUM GENERALE

ANGLICUM [2] HEDTFELDÆ CELEBRATUM

XV. Kalendas Octobris, anno gratiæ DCLXXX. præſidente in eodem Theodoro archiepiſcopo Britanniæ inſulæ & civitatis Dorovernis, conſidentibus vero ceteris ejuſdem inſulæ epiſcopis.

In qua, ad declarandam Britannicarum eccleſiarum fidem contra Eutychetis & Monothelitarum hæreſim, ſanctæ univerſales quinque ſynodi, & orthodoxæ aliæ patrum conſtitutiones ſuſcipiuntur: Agathone papa (ut e ſuperioribus patet) coactionem ejuſdem præcipiente.

Beda lib. 3. cap. 17.

His temporibus audiens Theodorus fidem eccleſiæ Conſtantinopoli per hæreſim Eutychetis multum eſſe turbatam, & eccleſias Anglorum, quibus præerat, ab hujuſmodi labe immunes perdurare deſiderans, collecto venerabilium ſacerdotum doctorumque plurimorum cœtu, cujus eſſent fidei ſinguli ſedulus inquirebat, omniumque unanimem in fide catholica reperit conſenſum. Et hunc ſynodalibus literis ad inſtructionem memoriamque ſequentium commendare curavit, quantum literarum iſtud eſt exordium:

Tempus, locus, & confidentes.

In nomine domini noſtri Jeſu Chriſti ſalvatoris, imperantibus dominis piiſſimis noſtris Ecgfrido rege Humbronenſium, anno decimo regni ejus, ſub die quinta decima Kalendarum Octobris, indictione octava, & Edilredo rege Mercinenſium, anno ſexto regni ejus, & Aldvulfo rege Eſtranglorum, anno decimo ſeptimo regni ejus, & Lodthario rege Cantuariorum, B regni ejus anno ſeptimo, præſidente ipſo Theodoro gratia Dei archiepiſcopo Britanniæ inſulæ, & civitatis Dovernis, una cum eo ſedentibus ceteris epiſcopis Britanniæ inſulæ, viris venerabilibus, præpoſitis ſacroſanctis evangeliis in loco quem Saxonico vocabulo *Hedefeld* nominant, pariter tractantes fidem rectam & orthodoxam expoſuimus, ſicut dominus Jeſus incarnatus tradidit diſcipulis ſuis, quod præſentialiter viderunt & audierunt ſermones ejus, atque ſanctorum patrum tradidit ſymbolum, & generaliter omnes ſancti, & univerſales ſynodi, & omnis probabilium catholicæ eccleſiæ doctorum chorus.

C Hos itaque ſequentes nos pie atque orthodoxe, juxta divinitus inſpiratam doctrinam eorum, profeſſi credimus, conſtanter & confitemur, ſecundum ſanctos patres, proprie & veraciter Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, trinitatem in unitate conſubſtantialem, & unitatem in trinitate, hoc eſt, unum Deum in tribus ſubſiſtentiis vel perſonis conſubſtantialibus æqualis gloriæ & honoris. Et poſt multa hujuſmodi quæ ad rectæ fidei confeſſionem pertinebant, hæc quoque ſancta ſynodus ſuis literis addidit.

Dei confitetur trinitatem.

Suſcepimus ſanctas & univerſales quinque ſynodos beatorum & Deo acceptabilium patrum, id

Suſcipiunt univerſales ſynodos, I. Nicænam

1 Hoc anno Synodum in Galliis habitam fuiſſe contra Monothelitas falſo colligitur ex iſtis Synodi Romanæ ſub Agathone verbis: *Felix humilis Epiſcopus Arelatenſis Eccleſiæ, legatus venerabilis Synodi per Galliarum provincias conſtitutæ*, aliiſque ſimilibus Adeodati Leucorum, & Taurini Telonenſis ſubſcriptionibus prave intellectis. Aliud eſt enim Synodus; hoc eſt collegium & numerus Epiſcoporum per diverſas Galliarum provincias conſtitutus; aliud congregata in Galliis Synodus, ſive in unum aliquo Galliarum loco, Epiſcoporum Synodus. *Harduinus.* Verum de Epiſcoporum congregatione præ dictas ſubſcriptiones intelligit etiam Pagius ad an. Chr. 679. n. 3.

2 De hac Synodo vide etiam vitam Theodori Cantuar. ſæculo II. Benedict. pag. 1036. *Hard.*

ANNO CHRISTI 680

id est, qui in Nicæna congregati fuerunt trecentorum decem & octo, contra Arium impiissimum & eorum dogmata. Et in Constantinopoli centumquinquaginta, contra vesaniam Macedonii & Eudoxii & eorum dogmata. Et in Epheso primo ducentorum, contra nequissimum Nestorium & ejusdem dogmata. Et in Chalcedone ducentorum & triginta, contra Eutychem & Nestorium & eorum dogmata. Et iterum in Constantinopoli quinto congregati sunt concilio, in tempore Justiniani minoris, contra Theodorum & Theodoretum, & Ibæ epistolas, & eorum dogmata contra Cyrillum. *Paulo post*. Et synodum quæ facta est in urbe Roma tempore Martini papæ beatissimi, indictione octava, imperante Constantino piissimo anno nono. Suscipimus & glorificamus dominum nostrum Jesum Christum, sicut isti glorificaverunt, nihil addentes vel subtrahentes, & anathematizamus corde & ore quos anathematizaverunt, & quos susceperunt suscipimus, glorificantes Deum Patrem sine initio, & Filium ejus unigenitum ex Patre generatum ante sæcula, & Spiritum sanctum procedentem ex Patre & Filio inenarrabiliter, sicut prædicaverunt hi quos memoravimus supra, sancti apostoli, & prophetæ, & doctores: & nos omnes subscribimus qui cum Theodoro archiepiscopo fidem catholicam exposuimus.

[Margin: I. Constantinopolitanam. II. Ephesinam. V. Chalcedonensem. V. Constantinopolitanam alteram contra Ibæ epistolas. Synodum Romanam sub Martino papa. Apostolorum & patrum dogmata de Patre, Filio, & Spiritu sancto.]

NOTÆ SEVERINI BINII.

[Margin: Causa & acta concilii quæ?]

a *Concilium Hedifeldense.*) Theodorus Dorovernensis episcopus natione Græcus, vir hujus rudioris sæculi doctissimus, peritiaque sacrarum scientiarum celeberrimus, a pontifice per Joannem abbatem monasterii sancti Martini vocatus erat, & expectatus, qui concilio Romano Romæ celebrando interesset. Sed cum non liceret ipsi coalescentem ecclesiam, atque lacte adhuc opus habentem relinquere, placuit fidem catholicam hoc conventu publico cognitam & confirmatam conscribere. Cumque Theodorus rescivisset sanctum Vvilfridum Romam abiisse, eumque hoc anno ab Agathone pontifice auditum & absolutum esse, eidem legationem credidit, ut nomine totius ecclesiæ Anglicanæ synodo interesset. Vide Bedam prædicto loco, & epistolam synodalem concil. Romani sub Agathone infra.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI.

Ad An. Ch. 679. n. 6. & seqq.

Concilium *Anglicanum* a Theodoro Archiepiscopo Cantuariensi indictum, ut quod alibi in Gallia Italiaque adversus Monothelitas decretum fuerat, in Anglia etiam statueretur, pertinet ad sequentem Christi annum. Beda enim in Recapitulatione hæc habet. *Anno DCLXXX. facta est Synodus in Campo Hedfelda de fide Catholica, præsidente Archiepiscopo Theodoro, in qua adfuit Joannes Abba Romanus.* Præterea in Historia lib. 4. cap. 17. prodit Beda illud celebratum, *imperantibus Dominis piissimis nostris Ecgfrido Rege Hymbronensium, anno decimo Regni ejus, sub die XV. Kalend. Octobres, Indictione octava; Edilredo Rege Mercinensium, anno sexto Regni ejus, & Adoulfo Rege Estanglorum, anno decimo septimo Regni ejus, & Lothario Rege Cantuariorum, Regni ejus anno septimo.* Decepit Baronium, aliosque *Indictio VIII.* cum die decima septima mensis Septembris conjuncta, quæ hoc anno a Kalendis Septembris in cursu fuit. Nam ut supra demonstravimus, Beda utitur Indictione Constantiniana, quæ die vicesima quarta mensis Septembris exorditur. Quare Synodus hæc mense Septembri sequentis Christi anni habita. Verum quidem est *Ecgfridum* cœpisse regnare in Northumbria die XV. mensis Februarii anni DCLXX, ideoque die XVII mensis Septembris insequentis Christi anni, undecimum Regni annum numerasse. Verum annus ille X. mendose descriptus a Librariis, & quidem jam a multis sæculis; cum non solum legatur in Henrico Huntindoniensi, qui floruit anno MCLIII, quo Historiam suam absolvit, quique initio libri 4. Acta hujus Concilii ex Beda recitat; sed etiam in Versione Saxonica, longe antea ab *Aluredo* Rege curata. Sed tam ex Epitome laudata, quam ex Indictione & anno VI. Edilredi ibidem expresso error ille emendandus. *Edilredus* enim Rex Merciorum cœpit regnare anno DCLXXV. ideoque tantum sequenti sextum Regni annum exorsus est. Initium Regni *Adulfi* ex hoc tantum Concilio nobis innotescit; ideoque nihil inde colligi potest. Sed annus VII. Lotharii Regis Cantii seu Cantuariorum, qui etiam legitur in Versione Saxonica, & in Historia Huntindoniensi, mendosus est, legendumque anno octavo; cum *Lotharius* mense Julio anni DCLXXIII. Regnum inierit.

Si genuina esset Epistola, quæ dicitur ab Agathone Papa ad *Ethelredum* Merciorum Regem scripta, quam e MS. Saxonico Petriburgensis Monasterii Latinam fecit Spelmannus lib. 1. de Synodis Angliæ pag. 164. adhuc magis constaret, Concilium Anglo-Saxonicum sequenti anno habitum esse. In ejus enim fine legitur: *Hoc Breve Angliam miserunt Agatho & centum viginti quinque Episcopi, per manus Vvilfridi Episcopi Eboracensis. Actumque est anno post Incarnationem sexcentesimo octogesimo, Regis Edelredi anno sexto.* Verum eam interpolatam esse non dubito. Nam ea Epistola statuit Agatho Papa, ut Abbas Medeshampsted seu Petriburgensis *habeatur Romanæ Sedis Legatus per totam Angliam*; cum tamen nonnisi Dorovernensis Ecclesiæ Archiepiscopus Romanæ Sedis Legati titulo exornatus fuisse legatur. Adhæc Manuscriptum illud Saxonicum hæc etiam habet: *Ethelredus Vvilfridum Episcopum Romam mittit ad Agathonem Papam, verbo & literis innotescens Peadam fratrem suum, Wolferum, & Sexulphum, Monasterium Medeshampstede condidisse, immuneque illud constituisse, tum a Regis, tum ab Episcopi servitutibus, rogavitque, ut hoc idem scripto suo, & benedictione confirmaret.* Sed hæc mere fabulosa, cum *Wilfridus* anno DCLXXVII. ex Anglia ab Ecgfrido Rege expulsus fuerit, & *Agatho* nonnisi die XXVII. mensis Junii anni DCLXXVIII. Pontifex Romanus consecratus sit. Denique *Wilfridus* hoc anno Romæ interfuit Concilio centum XXV. Episcoporum adversus Monothelitas celebrato feria tertia Paschatis, quæ incidit in diem quintum mensis Aprilis, ut mox ostendetur. Quomodo itaque dici potest, anno DCLXXX. Privilegium illud ab *Agathone* & centum ac viginti quinque Episcopis datum esse, anno scilicet post congregatum Concilium, & post discessum Vvilfridi ab Urbe Romana. Labbeus (Tomo VII. Concil. nov. edit.) recitat istud Privilegium, sed sine ulla mentione Spelmanni, nec Versionis Saxonicæ in linguam Latinam ab eo factæ, & anno Incarnationis expuncto, quæ tamen Era hoc sæculo in Anglia usurpabatur.

Certum tamen videtur, Agathonem aliquod Privilegium Monasterio Petriburgensi ad petitionem Ethelredi Regis concessisse, uti hoc tempore in more positum erat. Beda enim in vita Sancti Benedicti Episcopi Abbatis Viremuthensis lib. 1. num. 6. refert, *Benedictum*, postquam Monasterium illud in honorem Sancti Petri ædificasset, Romam profectum esse, & ab Agathone Papa inter alia postulasse, & accepisse *Joannem Archicantorem* Ecclesiæ B. Apostoli Petri, & Abbatem Monasterii B. Martini, *quem sui futurum Magistrum Monasterii Britannias Romanum Anglis adduceret. Qui illo perveniens, non solum viva voce, quæ Romæ didicit, Ecclesiastica discentibus tradidit; sed & non pauca etiam literis mandata reliquit.* Addit Beda: *Quartum Benedictus non vile munus attulit, Epistolam Privilegii a Venerabili Papa Agathone, cum licentia, consensu, desiderio, & hortatu Ecgfridi Regis acceptam, qua Monasterium quod fecit, ab omni prorsus extrinseca irruptione tutum perpetuo redderetur ac liberum.* Beda lib. 4. cap. 18. pluribus loquitur de Joanne Archicantore, ut videre est apud Baronium n. VIII. aitque interfuisse Concilio Anglicano.

Sed si literæ Agathonis Papæ, quas e MS. Saxonico Petriburgensis Monasterii, Latinas fecit Spelmannus, admittendæ non sint ob rationes supra in medium adductas: quæ editæ sunt de eadem re Tomo I. Monastici Anglicani pag. 67. eosdem nævos non habent. Ait in illis Agatho Papa, percipere se, *quatenus Apostolica gratia suique Petri prærogativa præstet*, (scilicet Monasterium Petriburgense) *ceteris a Tamesa fluvio in Aquilonalem, sicut & orta perhibetur mater primaria: Abbas quoque ejus aliquis Arctoæ plagæ prior habeatur, & in omnibus conventibus anterior sedeat*, &c. Quæ verba e correctiori exemplari Saxonico, quam quo usus est Spelmannus, videntur desumpta, sicuti & clausula, quæ post illud Privilegium, seu Agathonis Papæ Epistolam, ibidem legitur: *Hoc Privilegium a Sancto Papa Agathone, assentiente Concilio centum XXV. Episcoporum per Reverentissimum Episcopum Wilfridum destinatum, ego Athelredi Dei dono Rex, anno Domini DCLXXX. meique Regni VI. suscipiens, approbante etiam Domino Archiepiscopo Theodoro, cum Concilio celebrato in campo Estfeld Regali subscriptione confirmo*, &c. *Ego Theodorus Romana Legatione in hos fines terræ destinatus, confirmo. Ego humilis Saxulfus, regali beneficio ejusdem Monasterii fundator*, &c. *Ego Wilfridus Apostolico favore repetens Sedem Eboracensem testis & relator hujus Sanctionis votivæ assentior. Ego Ostrich Regina Athelredi Regis*, &c. *Ego Adrianus Apostolicus Legatus*, &c. *Ego Joannes Romanus Legatus conlaudo. Ego Putta Rofensis Episcopus ultro subscribo. Ego Vualdere Londoniensis Episc. confirmo. Ego Abbas Cuthbaldus ejusdem Monasterii*

ANNO CHRISTI 680.

ſterii Medeſhamſtede, Succeſſor Venerabilis Saxulfi, ſpeciali amore am iectir, &c.

Ex his liquet primo, Concilium Anglo-Saxonicum anno ſequenti poſt Sancti Vvilfridi ex Urbe Romana reditum congregatum eſſe. II. Æram Incarnationis in Actis publicis hoc tempore in Anglia uſurpatam fuiſſe: quod tot Monumentis conſtat, ut in dubium revocari non poſſit. III. Vvilfridum Privilegium *Petroburgenſe* ab Agathone Papa conceſſum in Angliam detuliſſe. IV. Eumdem *Vvilfridum*, qui apud Ethelredum Regem in honore tunc habebatur, ſubſcripſiſſe Privilegio his verbis: *Ego Vvilfridus Apoſtolico favore* (ideſt judicio Sedis Apoſtolicæ) *repetens* (ideſt, reſtitendam mibi petens) *Sedem Eboracenſem*, quia nempe *Theodorus* eum pro Epiſcopo non agnoſcebat. *Joannes*, qui ſe Romanum Legatum dicit, erat *Joannes Archicantor* Eccleſiæ Sancti Petri Apoſtoli, quem Beda lib. 4. cap. 18. huic Concilio interfuiſſe aſſerit.

CONCILIUM ROMÆ

SUB AGATHONÆ HABITUM DE REBUS

Britannicæ eccleſiæ, in baſilica ſalvatoris noſtri Conſtantinianæ nuncupatæ, anno Chriſti DCLXXX. vel (ut alii volunt) anno præcedenti (hoc eſt menſe Octobris indictione VII.) præſidente in eodem ipſo papa Agathone, & conſidentibus L. epiſcopis, abbatibus, presbyteris: adſtantibus etiam diaconibus, & cuncto clero, In quo cognoſcitur de ſtatu Britannicæ eccleſiæ, & de modo eumdem redintegrandi.

Exemplar hujus concilii juxta manuſcriptum codicem.

IN nomine domini ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperantibus dominis noſtris piiſſimis Auguſtis, Conſtantino majore imperatore anno viceſimo ſexto, poſt conſulatum ejus anno decimo, ſed & Heraclio atque Tiberio, * nonis Auguſtis ejus fratribus viceſimo ſecundo, indictione [1] ſeptima, menſe Octobri, præſidente Agathone ſanctiſſimo atque ter beatiſſimo apoſtolico univerſali papa ſanctæ Dei catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ urbis Romæ, præpoſitis ſacroſanctis evangeliis, in Baſilica ſalvatoris domini noſtri Jeſu Chriſti quæ appellatur Conſtantiniana, conſedentibus una cum eo glorioſis atque cognoſcentibus ſanctiſſimis epiſcopis Creſcente eccleſiæ Vinonenſis, (*a*) Phoberio Andrea Oſtienſe, Juvenali Albanenſi, Mauricio Tiburtino, Joanne Falaritano, Benedicto Meſanenſe, (*b*) Theodotio Syracuſano, Deuſdedit Narnienſe, [2] Paulo (*c*) cognomento Joanne Turtuenſe, Theodato Neperi, Novita Silva candida, Gaudioſo Signias, Georgio Agrigentino, Placito Veliternenſi, Georgio (*d*) Catinenſi, Deodato Tullenſe, & venerabilibus presbyteris, Bonifacio, Petro, Juvenale, Theodoſio, Georgio, Theodorio, Sergio, Theodorio, Siſinnio, Theodoro, Auguſto, Benedicto, Paulo, Tribuno, Corono, Petro, Joanne, Siſinnio, Epiphanio, Siſinnio, Decoro, Soleuncio, Theopicto, Martino, Siſinnio, Georgio, Siſinnio, Joanne, Habito, Probino, Joanne, Martino, Petro, Euticio & Georgio, adſtantibus quoque Deo amabilibus diaconibus cunctoque clero.

* vel novis

Nomina conſidentium.

Malmesb. geſt. pont libro 3. pag 263.

Agatho quærit quiſnam ſit ſtatus eccleſiæ Britannicæ.

Agatho ſanctiſſimus ac ter beatiſſimus epiſcopus ſanctæ catholicæ eccleſiæ atque apoſtolicæ urbis Romæ conſedentibus dixit: Non credo latere veſtram fraternitatem, quamobrem ad hunc venerabilem conventum eam arciſciveram; cognoſcere cupio veſtram quippe ſinceritatem, mecumque tractare, qualis ſit eccleſiaſticus ſtatus in Britannia inſula, in qua per Dei gratiam fidelium multitudo concrebuit. Nuper exorta eſt diſſenſio, cum una ſit conſonantia fidei, quam ex prædicatione atque doctrina hujus ſacroſanctæ atque apoſtolicæ ſedis a beata memoria prædeceſſoris noſtri ſancti Gregorii exorta ac directa, atque per ſanctum Auguſtinum & ejus ſocios perceperunt.

Andreas & Joannes reverendiſſimi epiſcopi coram omnibus reſponſum dederunt, dicentes: Clarum conſtat univerſis, quod multo (*e*) pontificalis ſucceſſu, eccleſiæ in Britannia inſula poſitæ indigent, primum quidem quod diſſenſio ibidem inter ſanctiſſimum Theodorum archiepiſcopum, & ceteros ejuſdem provinciæ præſules, quam cum Dei præſidio ſola poſſit apoſtolica auctoritas mitigare, & diſſenſionis fomitem ſubtrahere, dum origines ſcandalorum abſcidit, atque ſuperflua & Chriſtianæ converſationi noxia ibidem geri conſiderata demat, & ſpirituali medela curet.

Reſpondent convulſam eſſe diſſenſione

Theodori archiepiſcopi & epiſcoporum

Agatho ſanctiſſimus atque ter beatiſſimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ dixit: Conſtat itaque quod veſtra conſideravit reverenda fraternitas, æquitati competere finienda, quia jam ſunt quæ dudum concordi conſideratione prævideruut, & ſtatuerunt prædeceſſores noſtri, verbi gratia, primus beatus Gregorius hujus apoſtolicæ ſedis pontifex, & totius Saxoniæ apoſtolicus apex, ejuſque ſucceſſores ſancti pontifices uſque ad noſtra tempora. Et nos prævidimus & conſtituimus, ut ſtatuta illa quæ ſynodalibus decretis jamdudum ſolidata per beatum Petrum principem apoſtolorum fuerunt, ut in perpetuum ab omnibus eccleſiarum Chriſti præſulibus ibidem conſtitutis inconvulſe atque illibate ſerventur.

Papa omnia finienda ſtatutis eccleſiæ

Creſcens epiſcopus eccleſiæ Vinonenſis, & Juvenalis ſanctæ Albanenſis eccleſiæ epiſcopus dixerunt: Univerſa itaque ſynodus, hæc quæ una cum ſanctiſſimo atque ter beatiſſimo Agathone papa convenit regulariter definiens, & ſi humani

Reſpondit diabolum zizania ſereret, ſed Deum ſuccurrere.

[1] Indictio ſeptima Kalendis Septembris anni Chriſti 678. inchoata; ideoque hoc Concilium hoc anno, non vero inſequenti, ut in editionibus conciliorum, & ab omnibus Neothericis, qui de rebus S. Vvilfridi diſſeruerunt aſſeritur. Irrepſit etiam error in hoc procemium: loco enim *Piiſſimis Auguſtis Conſtantino majore Imperatore*, legendum, *Piiſſimo Auguſto Conſtantino Magno Imperatore;* loco, *anno vigeſimo Sexto*, legendum, *anno vigeſimo quinto;* loco, *novis Auguſtis, ejus fratribus, viceſimo ſecundo*, legendum, *a deo conſervandis ejus fratribus anno vigeſimo*. Pagius ad an. Ch. 678. n. 10.

[2] Lege, *Paulo Nomentano, Joanne Portuenſe, Theodato Nepeſino, Vito Sylva Candida* &c. Confer ſubſcriptiones epiſtolæ Agathonis act. IV. Conc. VI. *Harduinus*.

(*a*) Concilii hujus acta e MS. Cod. Britannico tantummodo innotuiſſe credo, ex quo Spelmannus & ex eo Vvilkius dederunt, his vero hic excuſſis cum editis ab illis collatis variantia quædam in ſerie epiſcoporum deprehendi quæ adnoto. Deeſt igitur in Anglicano *Phoberius*. (*b*) *Theodoſio*. (*c*) *Namentano, Joanne Portuenſe, Theodoro Nepeſino, Vito Sylvæ Candida*. (*d*) *Catanenſi*. (*e*) Vvilkins legit *pontificali*.

ANNO CHRISTI 680.

mani generis inimicus qui bonis seminibus interserere semper conatur zizania (a) & præcavendis, & hoc est fidelibus Britanniæ insulæ ecclesias ecclesiarumque præsules adversus invicem excitare molitus est, verum superna clementia non permittit suos fideles usquequaque tentari, sed dat consilium ut hi qui consulunt * & consulantur, cum fide suscipiunt pariterque utrique salventur. Ideoque consideratis omnibus atque tractatis, quæque ex diversorum venientium relatione cognovimus, quæque ex scriptorum diversis vocibus huc ad apostolicam sedem directorum colligi potuerunt, solicitius flagitantes prævidimus, communi consensu hanc definitionis sententiam promulgare.

[margin:] Forte, & ... consilium ... fide ...ard.

Unde ex auctoritate beati Petri apostolorum principis, cui claves ligandi atque solvendi in cœlo & in terra conditor & salvator generis humani dominus noster Jesus Christus filius Dei concessit, definimus atque statuimus, ut unumquodque regnum in Britannica insula constitutum habeat secundum moderaminis mensuram provinciarum episcopos ita statutos, ut simul omnes cum archiepiscopo duodecim ecclesiarum præsules numerentur; quos archiepiscopus, qui pro tempore ab hac apostolica sede pallii honore decoratur, provehat, atque sacerdotali gradu eos canonice ordinet, ipsiusque tantum sint ordinationi subjecti, hac dispositione interposita, ut nullus audeat de episcopis in alterius præsulis jura semetipsum immergere, sed illibata sua jura unumquemque servare, & in admonendos & convertendos populos studere.

[margin:] ...tuendum ut ... singulis ...ovinciis ...uodecim ...nt episcopi, ...hil acturi ... alia paro...ia, sed suæ ...udentes.

Statuimus etiam atque decernimus ut episcopi vel quicumque ecclesiastici ordinis religiosam vitam professi sunt, armis non utantur, nec citharœdas habeant, vel quæcumque symphonia, nec quoscumque jocos vel ludos ante se permittant; quia omnia hæc disciplina sanctæ ecclesiæ sacerdotes fideles suos habere non sinit, sed præcipit divinis officiis & providentiæ pauperum ecclesiasticis utilitatibus occupari, magisque divinorum eloquiorum lectio ad ædificationem ecclesiarum semper legatur, quatenus cum nutrimentis corporeis pariter & animæ audientium divinis eloquiis nutriantur.

[margin:] ...ecclesiasti... arma, ci...arœdas, lu...os vitent, ...officiis in...ndant.

Agatho sanctissimus atque ter beatissimus episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ dixit: Si & vestri fraternæ caritati providum esse censeretur opportunum, itaque ac saluberrimum plebibus ibidem constistitutis esse censendum est; ut de ecclesiasticis statutis, atque de serie episcoporum, seu etiam de probatione catholicæ fidei, qualiter & quam orthodoxe in provinciis Saxoniæ gerere & habere ab universis examinetur.

[margin:] ...pa. Exami...andum est, ... canones & ...dem obser...ent.

Andreas reverendissimus episcopus ecclesiæ Ostiensis, & Joannes reverendissimus episcopus Portuensis dixerunt: Verum est enim quod vestræ sanctitati injunctum est, ut apostolica censura ex hinc illic hæc decretalis dispositio per epistolas ac virum prudentem, & idoneum, & bene imbutum dirigatur ad Theodorum reverendissimum atque sanctissimum archiepiscopum Cantuariorum, sanctæ Dei nostri salvatoris ecclesiæ, in qua illis in partibus summi sacerdotii principatum fundavit, qui suo sanguine sanctam suam redemit ecclesiam, omnipotens Christus dominus, & beati Petri principis apostolorum auctoritate, per nostrum prædecessorem beatæ memoriæ Gregorium, & per beatum Augustinum, ejus sincellitum, construendo, collocando fundavit, ut ipse prædictus Theodorus illis in partibus ex tua sacrosancta auctoritate & nostra synodali unitate universale concilium congreget, & cum universis præsulibus, regibus, principibus, & universis fidelibus, senioribus, majoribusque natu totius Saxoniæ, publicam œcumenicamque faciant synodum: & hæ dispositiones prædictæ non solum, verum etiam quæ tuæ sanctitatis gerulis seu apicibus injunxeris diligenti investigatione tui apostolatus auctoritatem coram omnibus examinare, & universos observare præcipias. Quod enim multorum consilio geritur, nulli consentientium ingerat scandalum.

[margin:] ...spond. Mit...ndum Theo...oro ut uni...ersalem sy...odum illic ...ogat, de his ...ognituram.

Placuitque enim hæc relatio universæ synodo, cum sanctissimo atque ter beatissimo Agathone apostolico papa; cœperuntque simul omnes unanimiter quærere, & invenerunt, Christo auspice, virum venerabilem Joannem archicantatorem ecclesiæ sancti apostoli Petri, & abbatem monasterii beati Martini, qui a Roma per jussionem papæ Agathonis in Britanniam est directus.

[margin:] Placuit, & mittendus in Britanniam eligitur Joannes abbas sancti Martini.

Hæc provida ac celeberrima doctrina sacrorum canonum & pontificalium decretorum statuimus atque decernimus, sicut prodesse dispensatoribus ecclesiæ, & populis eis commissis, quos ad sui cognitionem divina adscrivit clementia, salubreque eis prævidimus quidem, quatenus frequentia vicinorum antistitum studentium suam parochiam ad studium perfectæ religionis adducere, hæreticæ pravitatis satellites decipiendi simplices locum non inveniant, nec disseminent sua schismata vel errores, dum falce piæ doctrinæ præsule prædicante quotidie succidantur & defluant, & in multorum præsulum cum suo archiepiscopo convenientium cum consilio quæque salubriter perpenduntur ac disponuntur firmiter obtineant, quia ibi salus ubi plurima consilia: & sic, *ubi duo vel tres congregati in nomine domini, ibi ipse est in medio eorum*: multo magis ubi plures unanimiter ad confitendum nomini ejus, ad gloriandum in laude ejus fuerint congregati.

[margin:] Hæc ut ecclesiastici hæreses & errores conterant.

[margin:] Matth. 18

Insuper quoque Agatho sanctissimus atque ter beatissimus episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, synodum beati Martini papæ conscriptam centumquinque episcoporum consensu non multo ante * Rhemis celebratam præfato religioso abbati Joanni tribuens, ut secum in Britanniam veniens beato Theodoro archiepiscopo afferret, non solum ad suæ legationis testimonium atque confirmationem, sed etiam quidquid sanctus Theodorus archiepiscopus cum sapientibus & fidelibus, & viris religiosis in Anglorum provinciis, Christi ecclesiis, & universo populo Dei ibidem positis, profuturum melius ac religiosius in Christo invenire potuissent, cum prædicta auctoritate roborare atque transcribere commendaverat.

*[margin:] Papa in Britanniam mittit synodum beati Martini observandam. * Romæ celebratam.*

ALIUD EXEMPLAR EJUSD. CONCILII

JUSTA MALMESBURIUM

Vel saltem alia ejusdem actio,

In qua Vvilfridi causa cognoscitur, & ipse restituendus ad archiepiscopatum Eboracensem decernitur.

AGatho sanctissimus papa (*inquit Malmesburius*) concilium quinquaginta tam episcoporum

[margin:] Malmesb. pag. 261 de gest. pont. li

(a) Idem ita legit: *cavendus est, & fidelibus*. Mansi.

ANNO CHRISTI 680.

potium quam abbatum, in basilica salvatoris, quæ appellatur Constantiana, coegit. Cujus concili hæc est forma.

bio 3. (Et prolixius in vita S Wilfridi t. 4. sec. Benedict. parr. 1. p. 493 494 Hard.)

Dissensio in Britannia, causa synodi.

Agatho sanctissimus ac beatissimus episcopus ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ considentibus secum dixit: Non credo latere vestram sanctam fraternitatem, quamobrem ad hunc venerabilem conventum eam asciverim. Cognoscere quippe cupio vestram reverentiam mecumque tractare, qualis in ecclesia insulæ Britanniæ, ubi per Dei gratiam fidelium multitudo concrevit, nuper est exorta dissensio, quæ ad nos, tam per relationem huc advenientium, quam per scriptorum seriem delata est.

Andreas reverendissimus Ostiensis episcopus, & Joannes Portuensis episcopus dixerunt: Omnium quippe ecclesiarum ordinatio in vestræ apostolicæ auctoritatis pendet arbitrio, qui vicem beati Petri apostoli geritis; verum & nos, nuper considentibus episcopis, & confamulis nostris, jussu vero relegimus singula scripta, quæ de Britannia insula directi apostolico vestro conspectui detulerunt, tam ea quæ ex persona reverendissimi archiepiscopi olim hinc illuc ab apostolica sede directi missa sunt, aliorumve relationes adversus quemdam episcopum subterfugientem, (ut ajunt) quam ea quæ a VVilfrido Deo amabili sanctæ Eboracæ ecclesiæ episcopo oblatæ sunt: qui de sua sede ejectus a prænominato sanctissimo huc usque pervenit: in quibus cum multas quæstiones insererent, neque sanctorum canonum subtilitate convictum eum aliquibus facinoribus, & ideo non catholice dejectum reperimus, neque eum aliqua facinora perpetrasse accusatores ejus verbis propriis ostenderunt, pro quibus degradari debuisset: potius autem & modestiam hunc tenuisse cognovimus, quod non seditiosis quibusdam decertationibus se immiscuit, sed de sua sede repulsus, coepiscopis suis facti meritum innotescens memoratus Deo amabilis Vvilfridus episcopus huc ad sedem apostolicam accurrit.

Wilfridum immerito pulsum ab archiepiscopatu.

Admittitur in concilium.

Agatho sanctissimus ac ter beatissimus episcopus ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ considentibus dixit: VVilfridus Deo amabilis sanctæ Eboraeæ ecclesiæ episcopus, quem præ foribus venerabilis secretarii nostri esse narratum est, ad nostrum secretarium juxta suam postulationem cum petitione, quam secum afferre dicitur, admittatur.

VVilfridus Deo amabilis episcopus dum venerabile secretarium ingrederetur dixit: Deprecor vestram pontificalem beatitudinem, ut meæ humilitatis petitionem excipi, coramque relegi præcipiatis.

Agatho sanctissimus episcopus dixit: VVilfridi Deo amabilis episcopi petitio suscepta coram omnibus relegatur: & accipiens Joannes notarius, relegit sancto & apostolico concilio.

Petitio ejus ad papam.

VVilfridus humilis & indignus episcopus Saxoniæ ad hoc apostolicum fastigium, tanquam ad locum munitum turremque fortitudinis gressus, Deo præviante, perduxi; quod inibi normam sacrorum canonum in omnes Christi ecclesias emanare cognosco: ex eo meæ humilitati justitiam fieri confidenter expeto: cognovisse quippe non ambigo vestrum pontificale fastigium, tam ex humilitatis meæ suggestione quam quæ viva voce præsentialiter obtuli vestris apostolicis obtutibus, in ipsomet adventus exordio præsentatus, quod quidam mei episcopatus invasores, nulla in me convicta culpa, contra sanctorum scita canonum in conventu sanctissimi Theodori Cantuariorum archiepiscopi, & aliorum convenientium antistitum, sed meam, quam per decem, & eo amplius annos tenueram, usurpare moliti sunt: & in meo episcopatu tres episcopi promoti sunt, licet canonica non sit eorum promotio. Quid autem acciderit, ut Theodorus sanctissimus archiepiscopus me superstite in sedem, quam licet indignus dispensabam, absque consensu cujuslibet episcopi tres sua auctoritate, mea humilitate non acquiescente ordinaret episcopos, omittere magis quam flagitare pro ejusdem viri reverentia condecet: quem quidem, eo quod ab hac apostolicæ summitatis sede directus est, accusare non audeo. Verumtamen si claruerit, quod contra jus regularium sanctionum, citra ullius delicti piaculum, quod canonica percellit severitas, de pristina pulsus sede tumultuosus nulli apparui, sed tantum confamulos & consacerdotes meos illius provinciæ episcopos contestatus abscessi, siquidem prævidit vestra apostolica summitas privatum me esse humili devotione, quæ censentur libenter amplector. Si autem & pristinum episcopatum suscipere, sequor totisque viribus veneror ab apostolica sede prolatam sententiam, tantum ut invasores de pristinis parochiis ecclesiæ, cui ego indignus famulus vester præfui, pellantur. Et si rursus in eadem parochia, cui præfui, præsules adhiberi prævideret, saltem tales jubeat promovendos, cum quibus pacifica & tranquilla possim concordia obtinente Deo unanimiter deservire, &c.

Papa Wilfridi causam approbat.

Agatho sanctissimus ac ter beatissimus episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Non mediocriter satisfacit audientibus petitionis series, quam VVilfridus Deo amabilis episcopus obtulit, in hoc, quod cum se indigne de episcopali sede dejectum agnovit, non contumaciter per vim sæcularem obstitit, sed humiliter sentiens auctoris nostri beati Petri apostolorum principis canonicum expetivit subsidium, & supplici præstolatione, quæ super eo censenda sunt se suscepturum perhibens, quod ex ore nostro beatus Petrus Apostolus auctor noster, cujus ministerio fungimur, prævideret statuendum; universa sancta synodus, quæ residebat, inter cetera definiens ait: Statuimus atque decrevimus, ut Deo amabilis VVilfridus episcopus episcopatum quem nuper habuerat suscipiat, & quos cum consensu concilii ibidem congregandi elegerit sibi adjutores, a sanctissimo archiepiscopo ordinati promoveantur episcopi, expulsis procul eis qui in ejus absentia in episcopatum enormiter missi sunt, & cetera, quibus interdicunt hæc non suscipientes decreta.

Decretum synodi pro Wilfrido.

His decretis gloriabundus episcopus etiam jussu papæ jussus est residere in numero sanctorum episcoporum 150. qui agitabant concilium contra illos qui unam operationem prædicant in duabus naturis domini nostri Jesu Christi.

Hinc reditum aggressus, omnium periculorum, Deo protegente, immunis patriam venit, ægreque licet ad regem aditu impetrato, scita apostolica sigillata prætendit. Ille cum ea episcopis contubernalibus suæ factionis legi fecisset, tantum a reverentia Romanæ sedis abfuit, ut spoliatum suis omnibus, comitibusque in diversa deductis, beatum pontificem cuidam præfecto notabilis sævitiæ viro in ergastulum trudendum committeret, &c.

CON-

ANNO CHRISTI 680.

CONCILIUM ROMANUM,

QUO CXXV. EPISCOPI

Orthodoxam Fidem confirmarunt, Monothelitarum hæresim condemnarunt, atque legationem Constantinopolim ad synodum œcumenicam decreverunt, anno domini DCLXXX. sub Agathone papa.

De rebus in hac synodo gestis nihil reperitur, nisi duæ epistolæ extantes actione IV. sextæ synodi: quarum prior est Agathonis ad Constantinum imperatorem & fratres ejus de fide catholica contra Monothelitas, quæ incipit: *Consideranti mihi humanæ vitæ diversos angores*, &c. posterior est synodica, nomine totius synodi ad eosdem imperatores scripta ab Agathone, incipitque sic. *Omnium bonorum spes inesse præ-noscitur*, &c.

Occasio habiti concilii quæ? a *Concilium*.) Accepta ab imperatore, quam de cogenda universali synodo ad Donum scripserat epistola, Agatho papa Romanus id Romæ implevit, quod ejusdem jussu præstiterunt Mediolani episcopi Insubres, nimirum, ut episcopi occidentales, qui vel per ætatem, vel corporis morbum, vel itineris difficultates ipsi synodo œcumenicæ præsentes esse non possent, per legationem suo nomine deputatam profiterentur, quid pro fide catholica adversus Monothelitas decernendum esse sentiant. Cum itaque episcopi 125. (quorum nomina in fine synodalis epistolæ subscripta habentur actione IV. sextæ synodi) auctoritate Agathonis papæ convenissent, damnataque Monothelitarum hæresi orthodoxam fidem egregie corroborassent, tres legatos hosce Joannem Portuensem, Abundantium Paternensem & Joannem Regiensem sive Regitanum episcopos delegerunt, dato illis commonitorio tali, ut de incertis & dubiis nihil contendant, eaque dumtaxat, quæ Romano hoc concilio de fide constituta fuerant, in universali patrum consessu proponant. Hoc commonitorio instructi, statim Constantinopolim ad concilium universale profecti sunt, editaque ibidem synodali epistola, quam secum attulerant, injunctum munus legationis fideliter executi fuerunt. Huic publicæ legationi suam Agatho papa adjunxit, munusque legationis apostolicæ Theodoro & Georgio presbyteris, Joanni diacono, & (ut scribit Anastasius in Agathone) Constantino subdiacono commisit. Epistolam quamdam privatam suo solius nomine ad imperatorem conscriptam iisdem communicavit: atque ita duplex legatio, duplici epistola ab Agathone accepta, ad concilium universale simul profecta fuit: dumque circa initium Septembris anni 680. Constantinopolim pervenisset, eo honore, quem Anastasius in vita Agathonis supra describit, excepti, œcumenicum concilium inchoari procurarunt. Testatur Anastasius in vita Agathonis supra, Theodorum Ravennatis ecclesiæ episcopum schismaticum hoc tempore Romam venisse, Romanoque pontifici se iterum submisisse. Non dubito quin illud hac synodo, cui ipse præsens interfuit & subscripsit, factum fuerit; cum ejus hic tantum, alibi vero nulla memoria reperiatur. Tanta enim Ravennatis ecclesiæ episcoporum a Mauro usque ad hunc Theodorum contumacia fuerat, ut eam nullo modo dissimulare possent Romani pontifices, qui ne quidem fastum & usurpatam prærogativam Constantinopolitanorum præsulum hactenus sufferre potuerunt. In priore epistola, quam Agatho privatim per suam legationem ad imperatorem transmitti curavit, dignum est notatu; quod ad defensionem Honorii ait pontifex apostolicam sedem ejusque pontifices nunquam in fide aberrasse, sed potius, juxta promissionem Petro factam, devios quosque e veritatis tramite reduxisse, atque in vera & orthodoxa fide confidenter confirmasse. Quod sane non tam libere asseruisset Agatho pontifex, si eamdem hæresim, quam ipse Agatho hac sua epistola adeo valide insectatur, Honorius fovisset, suoque scripto confirmasset. In epistola synodica hoc pro ejusdem Honorii expurgatione diligenter est observandum quod legati limitatum dumtaxat acceperunt mandatum, ea tantum proponendi, quæ in synodo Romana pro fide catholica adversus Monothelitas acta fuerant. Cum itaque allegata synodo Romana nihil in causa Honorii propositum vel actum fuerit, nullam fidem meretur id quod depravata acta sextæ synodi attestantur, Honorium auctoritate legatorum sedis apostolicæ & totius concilii non consulto Agathone pontifice, cum Sergio, Cyro, Pyrrho, aliisve Monothelitis hæreticis condemnatum & excommunicatum fuisse. Secundo circa eamdem epistolam est annotandum, quod (ut in concilio Florentino Julianus sacræ Romanæ ecclesiæ cardinalis in disputatione quam habuit contra Græcos post Emmanuelem Calecam advertit) Græci impostores eam corruperunt, eoque loco, quo legebatur olim: *Credimus in Spiritum sanctum dominum & vivificatorem ex Patre Filioque procedentem*, illi nomen *Filioque* expunxerunt. Hæc lectori veritatis amanti ingerimus, atque consideranda proponimus, ne mireris, cum infra dicemus, acta synodalia sexti concilii, in iis presertim quæ de Honorio Romano pontifice attestantur, Græcorum impostura ubique depravata fuisse.

Acta concilii. Duplex legatio Constantinopolim missa est. Ex Epistola Agathonis defenditur Honorius papa. Ex epistola synodali defenditur Honorius. Epistola synodalis a Græcis corrupta est.

AD CONCILIUM ROMANUM II.

Sub Agathone anno 680.

ADDITIO.

Ex Sup Mansi Pag. 510. In hoc Romano concilio pacem coaluisse inter Romanos pontifices & Ravennates episcopos suspicatus est Labbeus in historia hujus concilii; nec a vero aberravit: id enim confirmat

ANNO CHRISTI 680 682.

mat Agnellus sæculi noni scriptor in libro pon- A tificum Ravennatum, a quo pariter discimus quibus conditionibus pax ista convenerit. Conditiones vero istas portionem fuisse rerum, quæ in hoc concilio statutæ sunt, vix ambigo. En proinde illas ex Agnello. *Ut qualem electum hic ex Ravenna sacerdotes Romam deportassent, ipsum consecrasset* (Pontifex Romanus) *Non amplius tempore consecrationis Romæ maneret, nisi octo diebus. Ultra jam illuc non veniret, nisi in die natalis apostolorum legatum ex sacerdotibus mitteret, & Ravennensis pontifex esset quietus; & alia multa capitula.* Hæc Agnellus, addens mortuo Agathone Leonem II. ejus successorem hæc omnia late confirmasse.

In hoc forte, vel in altero priori Romano B concilio sub Agathone editum credo canonem illum, quem in MS. codice decretum Gratiani referente sæculo XII. antiqua aliqua manus supplevit. Ex quo codice, quem ipse servo, eundem canonem hic profero, legendum ibi ad caus. II. q. 5.

AGATHO.

ANNO CHRISTI 680 681.

Si quis presbyter, vitæ suæ negligens, pravis exemplis mala de se suspicari permiserit & populus ab episcopo est vannito (*sic*) seu banno Christianitatis constitutus infamiam ejus patefecerit, & cuncti accusatores criminis ejusdem sunt, admoneatur primo seorsum ab episcopo, dein sub duobus vel tribus testibus. Si non emendaverit, in conventu presbyterorum episcopus eum publica increpatione admoneat. Si vero neque sic se correxerit, ab officio suspendatur usque ad dignam satisfactionem, ne populus fidelis in eo scandalum patiantur. Si autem accusatores legitimi non fuerint qui ejus crimina manifestis indiciis probent &c.

ROMANA AGATHONIS SYNODUS

Ex libello synodico.

Agathon vero beatissimus papa Romanus, C qui Martino in solio * successerat sanctam congregavit synodum: & Sergium, Cyrum, Petrum Paulum & Pyrrhum anathemate notavit: A duabus in Christo Jesu Deo nostro declaratis voluntatibus & operationibus definitionem fidei ad Leonem * imperatorem Constantini Pogostati filium & Justiniani Rhinotmeti patrem emisit.

* Post Eugenium, Vitalianum, Adeodatum & Donum.

* Errat hic author gravissime.

Ἀγαθὼν δὲ ὁ πανόλβιος πάπας Ῥώμης τὸν θρόνον Μαρτίνου διαξάμενος, ἁγίαν συνήθροισε σύνοδον. καὶ Σέργιον, Κύρον, Πέτρον, Παῦλον καὶ Πύῤῥον ἀνεθεμάτισε. καὶ τρανώσας τὰ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅρον πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα υἱὸν τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου πατέρα δὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου ἐξέπεμψε.

ADNOTATIO P. PAGI

ad An. Ch. 679. n. 14. & seqq.

Eddius, qui S. VVilfridi vita cap. 31. ait, *transactis ibi multis diebus secundum Apostolicum imperium, & totius Synodi sanctæ jussu* cum in patriam remeasset, cap. 50. loquens de Synodo Romana sedente Joanne Papa VI. habita, in qua rursus VVilfridus absolutus est, ait: *Per IV. menses & LXX. conciliabula sanctissimæ sedis, de fornace ignis examinandus, Apostolica potestate hoc modo auxiliante purificatus (ut ita dicam) evasit: (recitatumque) breviter, quia in Sancto Pascha, tertia die, ter beatissimi Agathonis Synodus adversus pravitates hæreticorum cum 125. orthodoxis Episcopis constituta est: ex quibus unusquisque pro sua provincia & civitate veram fidem confessus est, & subscriptione sua confirmavit. Hæc coram omni populo more Romanorum clara voce legebatur, in qua scriptura inventum erat inter ce-* D *tera: VVilfridus Deo amabilis Episcopus Eboricæ civitatis, Apostolicam sedem de sua causa appellans, & ab hac potestate de certis incertisque rebus absolutus, & cum aliis 125. coepiscopis in Synodo judicii sede constitutus pro omni Aquilonali parte Britanniæ & Hiberniæ insulis, quæ ab Anglorum & Brittonum, nec non Scotorum, & Pictorum gentibus colebantur, veram & catholicam fidem confessus est, & cum subscriptione suam corroboravit.*

Hæc paucula hodie supersunt ex actis Synodi Romanæ sub Agathone celebratæ contra Monothelitas, & quidem anno 679. quo S. VVilfridus Roma discessit, non vero insequenti, uti Baronius, aliique passim arbitrati sunt. Diem habitæ Synodi hactenus ignotum docuit nos unus Eddius, feriam scilicet tertiam Paschatis.

CONCILIUM NORTHUMBRENSE

Pro restituendo cathedræ Eboracensi VVilfrido episcopo jussu Agathonis papæ.

Anno 680. celebratum.

Ex Mansi Sup. pag. 512.

Synodi hujus testis est Heddius in vita S. VVilfridi cap. 33. scribens. Deinde omnibus principibus ibidem habitantibus, nec non servis Dei in locum synodalem accersitis ad audienda salutifera consilia ab apostolica sede causa pacis ecclesiarum transmissa. Postquam vero quædam difficilia sibi & suæ voluntati contraria lecta E audiverunt, contumaciter quidam ex eis respuerunt. Tum vero jussione regis & ejus consiliatorum cum consensu episcoporum, qui ejus episcopatum tenebant, in custodiam ducere & novem menses sine ullo honore custodire censuerunt.

Η ΑΓΙΑ

ANNO CHRISTI 680.

ANNO CHRISTI 680.

Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ

ΕΚΤΗ ΣΙΝΟΔΟΣ,

ΤΡΙΤΗ

ΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

SANCTA SYNODUS SEXTA GENERALIS

CONSTANTINOPOLITANA TERTIA.

HISTORIA SEXTÆ SYNODI.

DAMNATA jam Eutychiana & Acephalorum hæresi, qui Chalcedonensem synodum oppugnabant, varia ex eadem Eutychetis impietate Monothelitarum scelera nascuntur: qui cum palam duas in Christo naturas negare non auderent, duas in eo voluntates & operationes negabant, ut quod aperte non poterant, occulte certe animas hominum ad priores Eutychetis errores traducerent. Fuit eorum dux & auctor Theodorus Pharanita episcopus, in sermone ad Sergium Arsenoitarum episcopum, ut affirmat * Sergius Tempsanensis episcopus testimonio Stephani Dorensis episcopi in Lateranensi synodo sub Martino primo. Hoc igitur malum, cujus architectus, ut dictum est, & machinator fuit Theodorus Pharanita, ab eo manavit ad Sergium Constantinopolitanum episcopum, Syrum hominem, & in Jacobitarum

* Lateranum synodum secr. 2.

A consortio ac disciplina educatum: manavit quoque ad Cyrum * Phasidis episcopum, nec non ad alios, atque in primis ad Athanasium Jacobitarum patriarcham, Syrum itidem genere, ingenio vaferrimum, animo a Chalcedonensibus decretis alienissimo. Is vero Heraclium Persasarum tunc spoliis ac victoriis exultantem, Hierapoli convenit: quem dum imperatorem cœno studet extrahere, in cœnum ipse præceps actus est. Ad Chalcedonensem fidem hortatur Athanasium. * Spondet resipiscenti Antiochenum patriarchatum: Simulat Athanasius esse se eum, quem cupiebat Heraclius; duasque Christi naturas professus, vicissim rogat imperatorem, unam ne, an duas esse Christi voluntates & B actiones existimet? Ea de re nihil tum statuendum putavit Heraclius, sed Sergium episcopum Constantinopolitanum absentem, postea vero Cyrum Phasidis tunc antistitem, de proposita quæstione consuluit. Persuaserunt ii unam voluntatem, unamque actionem Heraclio; qui eam sententiam publico etiam pervulgavit edicto, quam ecthesin * nominarunt. Cyrus deinde tanquam in pretium sceleris, in Georgii demortui Alexandrini episcopi locum suffectus com-

* Epistola Cyri 6. synodo act. 13. Later. secr. 3. & epist. Serg. eod. secret.

* Auctor hist. miscel. lib. 18 Cedren. & Zonar. in Heracl.

* Later. secr. 3.

ANNO CHRISTI 680.

* Auct. hist. miscell. Cedre. loc. cit. Later. secret. 3. Sex. Synod. act. 13.

* Lateranens. sec. 3.

* communicatis cum Theodoro Pharanita con- A filiis, novem capita cum anathemate promulgavit: in quorum septimo hæresim hanc acerrime tuetur; severissimum iis, qui dissentirent, anathema comminatus. Neque senior Constantinopoli Sergius, * coacta synodo suorum episcoporum, quibus idem venenum malis artibus instillarat, ecthesim & imperatoris auctoritate & episcoporum subscriptionibus communitam, toto inspectante populo, primarii templi foribus affixit. Quocirca per omnem Ægyptum & Constantinopolitanam ditionem id malum est latissime disseminatum.

* Histor. miscell. Cedr. & Zonar. loc. cit. Suggest. Stephan. Later. secret. 2.

Horum sacrilegos motus, & conatus non parum repressit Sophronius * spectatissimæ religionis monachus, scriptis primum ad Cyrum & B Sergium epistolis: deinde cum ad Hierosolymitanam sedem esset evectus, suorum habuit episcoporum concilium; quo Monothelitarum nova studia & fraudes, quibus perniciem orthodoxis populis moliebantur, enunciavit, & enunciata damnavit. Id vero moleste ferens Sergius * ad Honorium Romanum pontificem nomen Sophronii detulit, quod novis duarum voluntatum actionumque nominibus totum misceret orientem, nec parum offenderet Acephalos, qui meliora per id tempus, quam unquam antea, consilia & saniorem mentem præ se ferebant. Sergio, Cyro, & Sophronio ita rescripsit Honorius, * ut nihil aliud tunc spectasse videretur, quam ut novas quæstiones discordiæ C ac seditionis plenas resecaret. Quam pontificis providentiam sui erroris approbationem esse interpretati Monothelitæ, in suarum partium patrocinium Romani pontificis nomine abutebautur.

* Epistol. Serg. ad Honor. Sex. synod. epist. 12.

* Epist. Honor. ad Serg. ext. synod. act. 12.

Sed cum Honorio Severianus, Severiano Joannes quartus * successissent, hic per literas ab Heraclio de Monothelitarum secta certior factus, indicta Romana synodo illorum decreta rescidit, atque ut imperatorem ab eorum communione deduceret sedulo laboravit. His permotus Heraclius (ut sanctus Maximus affirmat) * edicto se liberavit omni ecclesiastica reprehensione, atque hæc scripsit: Ecthesis mea non est, nec ego dictavi, aut fieri jussi. Ve- D rum cum Sergius patriarcha quinque ante annis quam ab oriente redirem eam condidisset oravit me, postquam ad hanc felicem urbem adveni, ut nomine meo promulgaretur cum subscriptione: ejus hortatu id feci. Nunc vero cum cognoverim eam a nonnullis oppugnari, declaro ad omnes non esse meam.

* Auct. hist. miscell. & Cedren. ubi sup.

* Ex gestis S. Maximi, quæ extant in cod. Vatican.

Post hæc Heraclio quidem * Constantinus filius, Sergio autem Constantinopolitano episcopo Pyrrhus successit ejusdem contagionis & amentiæ societate notissimus: qui propterea quod veneno Constantinum Martinæ novercæ gratia sustulisset, in Africam relegatus, & inibi Maximi * sanctissimi monachi opera ac disputatione catholicam edoctus disciplinam, ad Theo- E dorum Romanum pontificem, qui Joanni quarto successerat, est adductus. Romæ vero quum Theodoro libellum, quo omnem detestabatur hæresim, obtulisset; * in communionem a pontifice receptus est. Verum idem Pyrrhus vix ab urbe digressus, virus, quod Romæ vomuerat, Ravennæ iterum hausit. Quamobrem desertorem illum, ac transfugam Theodorus pontifex toto conclamante clero, ad sepulcrum principis apostolorum condemnat, & honore abdicat sacerdotali. * Stephanum quoque Dorensem episcopum jubet orientem perlustrare,

* Auct. hist. miscell. lib. 18. Cedr. & Zon. in Constan.

* Auct. hist. miscell. ubi sup.

* Later. syn. secr. 1. Hist. miscell. ubi supr. Anast. in Theodoro.

* In suggest. Steph. Dorens. Lateranen. secr. 2.

atque apostolica auctoritate Monothelitarum impetus coercere.

Per id tempus Constans Constantini filius, & Heraclii nepos nihilo minus impietatis quam imperii hæres, * Paulum Monothelitam in Constantinopolitana sede collocat. Is vero fretus imperatoris præsidio, tanquam singularis ferus vineam domini depastus est, diffuso in Africam usque malorum incendio, quod tamen confestim est oppressum, ac prope restinctum * vigilantia pastorum Numidiæ, Mauritaniæ & Byzacenæ provinciæ. Qui & multis locis synodos habere, & plebem in patrum traditionibus confirmare, & Monothelitarum errores explodere studiis omnibus institere. Sed & frequentibus & gravissimis epistolis tum Constantem imperatorem, & Paulum episcopum sui muneris admonuere, tum Theodorum pontificem Romanum etiam atque etiam rogarunt, ut severissimis decretis & animadversionibus hæreticorum frangeret audaciam. Theodorus igitur Paulum in dies magis insanientem, & contra orthodoxorum antistitum monita calcitrantem, & severo notat antathemate, & Constantinopolitano * privat episcopatu. Ille vero vehementius ea re furere ac debacchari. Nam & Romanos apocrisiarios, qui jure etiam gentium sacrosancti sunt & inviolabiles, virgis cæsos in exilium ejicit: & altare quod Constantinopoli dicatum erat sacrificiis Romano ritu obeundis, funditus evertit.

ANNO CHRISTI 680.

* Zonar. in Constante. Histor. miscell. ubi sup.

* Epist. episc. Afric. secr. 2. Later.

* Later. secr. 1. Anastas. in Theodoro. Auctor vitæ S. Martini papæ apud Surium, tom.

Ea scelerum atrocitate commotus Martinus primus, Theodori successor religiosissimus, concilium in Laterano coegit, * tum ad audiendas Stephani Dorensis episcopi querelas, nomine Sophronii Hierosolymitani episcopi jam vita functi, tum ad universam Monothelitarum causam cognoscendam. Considentibus igitur quinque supra centum episcopis, qui ad eam synodum convenerant; publice recitati sunt complures libelli adversus hæreticos oblati: recitatæ Monothelitarum homiliæ, epistolæ, sermones, & opuscula: recitatæ sanctorum patrum sententiæ: novo ac sacrilego dogmati verbis disertissimis repugnantes. His omnibus diligenter expensis, celebratisque secretariis, seu consultationibus quinque; duæ Christi domini voluntates, duæ item actiones, frequentissimo consensu sancitæ sunt, * ac per viginti canones explicatæ: rejecti quoque in hæreticorum numerum Theodorus Pharanita, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus & Paulus Constantinopolitani episcopi. Damnata item Heraclii ecthesis, ac typus *, qui ut veluti fidei forma ad ecclesiæ valvas penderet, Paulus auctor fuerat.

* Later. secr. & seqq.

* Lateran. secret. 5.

* Martini epist. ad Amandum Syn. Lateranen. sec. 2. 4. & 5.

Tantum ac tam excelsum pontificis animum, tam singulare studium restituendæ religionis ferre non potuit Constans nequissimus imperator. * Itaque non modo Maximum religiosissimum, doctissimumque monachum, & fortissimum Martini in eo certamine adiutorem ac socium, duosque Anastasios Maximi auditores crudelissimo affecit supplicio: sed etiam Martinum pontificem, primo per Olympium exarchum, deinde per Theodorum Calliopam capi jussit, captum Constantinopolim perduci: inde in Chersonesum relegat, ubi variis incommodis, ærumnisque confectus, diuturno quodam martyrii genere pontificatum suum illustravit & clausit, quamplurimis etiam miraculis clarus. Nec ita multo post, cum omnibus invisus imperator in Siciliam profectus esset, Andreas, Troili filius,

* Hist. misc. lib. 19. Martini papæ epist. 14. & seqq. Auctor vitæ S. Martini. Anast. in S. Martino. Cedr. & Zonar. in Constante

ei

ANNO CHRISTI 680

ei situla graviter impacta, caput elisit in balneo. * Atque hoc vitæ exitu calamitoso Constans sempiternas apud inferos pœnas miserabiliter inchoavit.

Constanti successit Constantinus filius, cognomento Pogonatus, orthodoxæ religionis amantissimus, qui ut domesticam, ac veluti hæreditariam maculam deleret, egit primum cum Domno * summo pontifice, deinde cum Agathone ejus successore, de œcumenico concilio Constantinopoli cogendo, præsidentibus apostolicis legatis. Annuit Agatho * suamque adhibuit auctoritatem: habita igitur Romæ synodo centum & viginti episcoporum legatos, qui ejus nomine concilio præessent, Constantinopolim quatuor misit, Theodorum & Georgium presbyteros, Joannem diaconum, & Constantium hypodiaconum, datis & ad imperatorem, & ad synodum egregiis eruditissimisque literis: quibus orthodoxam fidem, clarissimis sacrorum voluminum, patrumque sententiis, ac traditionibus explicabat *. Convenerunt in eam synodum Constantinopolitanam Joannes Portuensis, Abundantius Paternensis, & Joannes Rhegiensis episcopi, nomine Romanæ synodi sub Agathone, & cum iis Theodorus presbyter, loco Theodori Ravennatis episcopi. Adfuerunt itidem tres orientis patriarchæ; Georgius Constantinopolitanus, Macarius Antiochenus, Petrus Alexandrinus: Georgius item presbyter Hierosolymitanæ ecclesiæ nomine, & cum his episcopi quamplurimi, de quorum numero non satis convenit inter scriptores. Nam aliqui episcopos tantum qui synodo interfuere recensere videntur, qui centum ac septuaginta circiter fuere; alii vero multo plures, nimirum usque ad ducentos & septuaginta novem fuisse affirmant, eos fortasse addentes qui Romanæ synodi epistolæ subscripserunt, qui per legatos tanquam in hac synodo præsentes habebantur.

Igitur anno vigesimoseptimo imperii Flavii Constantini Augusti post ejus consulatum XIII. septimo Idus Novembris in palatii secretario, cui Trullo nomen erat, imperatore, & sacri palatii magistratibus præsentibus, omnes episcopi ad fidei normam firmiter sanciendam intensissimis studiis consedere *. Ac primum * Monothelitæ multa pro suo dogmate proferre in medium: quædam perperam interpretari, alia depravare, affingere nonnulla, absurdissima pleraque veris quibusdam permistis honestare: quibus imposturis ac dolis facile agnitis ac rejectis, a synodo apostolicisque legatis prolatæ sunt Agathonis primum, deinde Romanæ synodi * literæ, quibus, quod sincerum germanumque evangelicæ pietatis odorem afflare viderentur, ab universa synodo * acclamatum est, tanquam beati Petri apostolorum principis ore pronunciatis, & Agathonis manu styloque exceptis. * Hic Theodorus Melitenæ urbis episcopus, imperitus ne magis an impudens? suppliciter postulat, ut ne quid de duabus voluntatibus statuatur: urgent vicissim patres, ut is magistros prodat, a quibus blasphemare didicisset: urgentibus prodit quorumdam crimen ac fraudem. Tunc etiam Macarii antistitis Antiocheni detecta hæresis, quem conjectis protinus in eum omnium oculis, rogat imperator, ut quid ea de re sentiat, expromat. Is vero malis videlicet artibus instructus, Christi voluntatem, atque actionem θεανδρικήν, hoc est, deivirilem esse affirmat, duas vero nequaquam: conati sunt legati & patres plerique sanctissimorum doctorum prolatis testimoniis, hominem ab errore amentiaque deducere. Cum nihil * proficerent, opponente illo testimonia fucata veris, corrupta sinceris, anathemate perculsum, ab Antiochena sede deturbant, suffecto in ejus locum * Theophane Siculo, viro spectatæ probitatis ac fidei.

* Tum concors ac dirum conclamant anathema Monothelitis omnibus, eorumque auctoribus, & in his * Polychronio perditissimo homini, qui ad confirmandam, amplificandamque Monothelitarum sectam, hominem magicis cantionibus ac veneficiis mortuum vitæ restituere conatus fuerat. Condunt deinde * patres catholicam fidei formulam; qua duas Christi voluntates, duas actiones, humanam ac divinam, indivise atque inconfuse prædicant: humanam vero voluntatem non modo divinæ nihil obluctantem, sed obsequentem atque omnino subjectam: a hæc, ea decreta suis quisque subscriptionibus roborant * quæ fidei formula coram imperatore iterum lecta est. Hic etiam imperator patribus, & vicissim imperatori patres egere gratias, precantibus universis securitatem, & secundos in rebus gerendis exitus tam pio ac religioso principi. Denique in urbem mittunt * Macarium, aliosque publice exauctoratos, ut eorum causa ab Agathone recognoscatur: & unanimi in primis consensu ab eo precantur, * ut synodum ejusque canonicas sanctiones apostolica auctoritate confirmet. Accedit his omnibus præclarum imperatoris edictum, * quo gravissimis verbis imperat, ut sacrosanctam sextam synodum caste pieque amplectantur universis: & in eos qui secus egerint, pœnas constituit. Ceterum priusquam sive imperatoris & synodi epistolæ, sive ipsa synodus ad urbem perferrentur, suum jam diem Agatho pontifex obierat. Ejus tamen successor * Leo secundus hujus synodi acta ac decreta omnia beati Petri auctoritate confirmavit. Eamdem synodum venerata est itidem Toletana quartadecima synodus sub eodem pontifice celebrata: eamdem confirmarunt & œcumenicæ synodi septima, * & octava; * confirmavit & Leo nonus in epistola ad Petrum Antiochenum. Circumferuntur autem nonnulli canones nomine sextæ synodi in Trullo, verumtamen editi sine legatis apostolicæ sedis, neque ab ea comprobati: in quibus & nonnulla sunt, quæ minus apostolicam sapiunt traditionem: de quibus in fine concilii plura dicentur:

Marginal notes (left): Cedren. Zonar & auctor hist. miscell. loco cit. — Constantini Const. ad Domnum papam. — Anast. in Agathone & VI. syn. act. — VI. synod. act. 1. & seqq. histor. miscell. lib. 19 Anast. Cedr. Zonar. loc. cit. — Act. 1. — Act. 2. & 3. — Act. 4. — Act. 8. & ep. syn. ad Agathon. — Act. 8.

Marginal notes (right): * Act. 13. — * Epist. Constant. imper. ad Leonem papam secundum. — * Zonar & Cedren. in Constante. — * IV. synod. act. 16. — * Act. 17. — * Act. 18. — * Epistola Constan. ad Leonem. — * Epist. syn. ad Agathonem. — * VI. syn. Act. 18. — * Anast. in Leone II. — * Act. 7. in definitione. — * Act. 10.

PART. I. CAP. I. CONSTAN. IMP. EP. AD DONUM PAPAM.

ANNO CHRISTI 680.

A

DIVALIS SACRA

DIRECTA AD [1] DONUM sanctissimum papam senioris Romæ, contradita vero Agathoni sanctissimo ac beatissimo papæ ejusdem antiquæ Romæ, eo quod idem Donus de præsenti vita decessisset.

SUPERSCRIPTIO SACRÆ.

In nomine domini & salvatoris nostri Jesu Christi, imperator Flavius Constantinus, fidelis, magnus imperator. Sacra [2] Dono sanctissimo archiepiscopo antiquæ nostræ Romæ & universali papæ (data pridie Idus Augusti Constantinopoli, indictione sexta. [3])

PER omnia novit vestra paterna beatitudo, & plures vestræ sanctæ ecclesiæ antiquæ Romæ, quia ex quo jussit Deus principaliter nos imperare, dum voluissent multoties quidam motionem facere de verbis, de quibus est contentio pro dogmate pietatis, inter partes tam sanctæ vestræ ecclesiæ, quamque hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, ut ambigerent; & hoc prohibuimus fieri tempore non admittente; cognoscentes quod ex particulari contentione non solum unitas fieri non posset, sed magis malum accresceret. Et licet animo doleremus, ultra omnem dolorem tam pro exprobatione, quæ nobis ob hoc ab inimicis inferebatur, & propter ipsam veritatem, quod pontifices secundum vos, & orthodoxus noster populus propter quasdam novitates vocum in schisma incidisset, exultatioque ex hoc fieret impiis & hæreticis; attamen Deo nostro commisimus ipso pro nobis potiora providente, & dum ejus benignitas jusserit correctionem hujus rei fieri, tunc nobis condonare opportunitatem temporis ad generalem collectionem faciendam utrarumque sedium, quatenus considerantibus eis definitiones sanctarum quinque synodorum & editiones sanctorum probabilium patrum, satisfacerent sibimetipsis, & convenirent in uno ore, unoquoque corde, ad glorificandum honorificum nomen Dei nostri. Sed quoniam sicut homines cogitamus, sicut autem jubet Deus, omnia perficit; ipse enim novit futura & quæque nobis expediunt, [4] sic ei placitum est, ut ad effectum perducantur. Cognoscere facimus vestram paternam beatitudinem, quod dum ordinatus esset Theodorus sanctissimus & beatissimus patriarcha a Deo conservandæ hujus nostræ regiæ urbis, suggessit nostræ serenitati suspectum se esse, dirigere consueta synodica ad vestram paternam beatitudinem, ne forsan non recipiantur, sicut & sub prædecessoribus ejus patriarchis factum est. Sed quia magis prævidit adhortatoriam epistolam facere ad vestram paternam beatitudinem, quam & direxit: ejus per omnia scientiam habet vestra paterna

ΘΕΙ'Α ΣΑΚΡΑ

ΚΑΤΑΠΕΜΦΘΕΙ'ΣΑ ΠΡΟ'Σ Δόμνον τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἀποδοθεῖσα δὲ Ἀγάθωνι τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς αὐτῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, διὰ τὸ τὸν αὐτὸν Δόμνον τοῦ παρόντος μεταστῆναι βίου.

Η' ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΤΗ͂Σ ΣΑ'ΚΡΑΣ.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ
B σωτῆρος ἡμῶν, αὐτοκράτωρ Φλάβιος Κωνσταντῖνος, πιστὸς, μέγας βασιλεύς. Σάκρα Δόμνῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῷ πάπᾳ.

ΠΑ'ντως ἐπίστατι καὶ ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης, καὶ πλεῖστοι τῶν τῆς καθ' ὑμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς πρεσβυτέρας ἡμῶν Ῥώμης, ὡς ἀφ' οὗπερ ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς αὐτοκρατορικῶς βασιλεύειν ἡμᾶς, πολλάκις ἐθελησάντων τινῶν κίνησιν ποιήσασθαι περὶ τῶν φιλονεικουμένων ῥημάτων ὑπὲρ τοῦ τῆς εὐσεβείας δόγματος, μεταξὺ τοῦ μέρους τῆς τε καθ' ὑμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ τῶν τῆς
C ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἀμφισβητῆσαι, διεκωλύσαμεν τοῦτο γίνεσθαι, τοῦ καιροῦ μὴ ἐπιδεχομένου· γινώσκοντες, ὡς ἀπὸ μερικῆς ἀμφισβητήσεως, πρὸς εἰς ἕνωσιν γίνεσθαι οὐκ ἐνεδέχετο, ἀλλὰ καὶ τὸ κακὸν ηὔξανε. καὶ κἂν εἰ τὴν ψυχὴν ὠδυνώμεθα ὑπὲρ πᾶσαν ὀδύνην, διά τε τὸν γινόμενον περὶ τούτου ὀνειδισμὸν ἐκ τῶν ἐχθρῶν, καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, τῷ τοὺς καθ' ὑμᾶς ἀρχιερεῖς, καὶ τὸν ὀρθόδοξον ἡμῶν λαὸν διά τινας καινοφωνίας σχίσματι περιπεσεῖν, καὶ τοῦτο ἐπίχαρμα γίνεσθαι τοῖς τε ἀσεβέσι καὶ αἱρετικοῖς· ἀλλ' οὖν ἀποδεδώκαμεν τῷ Θεῷ ἡμῶν, αὐτοῦ τὰ κρείττονα περὶ ἡμῶν προνοουμένου, καὶ καθ' ὃν κελεύσῃ ἡ αὐτοῦ
D ἀγαθότης καιρὸν τὰ τοῦ κεφαλαίου κατορθωθῆναι, τηνικαῦτα παρασχεῖν ἡμῖν ἐπιτηδειότητα χρόνου πρὸς καθολικὴν συνάθροισιν τῶν ἀμφοτέρων θρόνων, πρὸς τὸ κανονίζοντας αὐτοὺς τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἁγίων πέντε συνόδων, καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων, πληροφορίαν ἐμποιῆσαι αὐτοῖς, καὶ συνελθεῖν ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ δοξάζειν τὸ πάντιμον ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἀλλ' ἐπεὶ ὡς ἄνθρωποι βουλευόμεθα, ὡς δὲ κελεύει ὁ Θεὸς πάντα ἀποτελεῖ· αὐτὸς γὰρ ἐπίσταται τὰ μέλλοντα, καὶ τὰ συμφέροντα ἡμῖν, οὕτως εὐδοκεῖ ἀποτελεῖν· ἐν εἰδήσει ποιούμεθα τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα, ὡς προχειρισθεὶς Θεόδωρος ὁ ἁγιώτατος
E καὶ μακαριώτατος πατριάρχης τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως ἀνήγαγε τῇ ἡμετέρᾳ γαλήνῃ, καὶ ὑφορᾶσθαι αὐτὸν στεῖλαι τὰ πρὸς συνήθειαν συνοδικὰ πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα, μήπως ἀπρόσδεκτα γένωνται, καθὼς καὶ τὰ ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ πατριαρχῶν γεγόνασιν· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον συνεῖδε προτρεπτικῇ ἐπιστολῇ χρήσασθαι πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα, ἥν τινα καὶ ἔστει-

1 In Græco, & in vetustis editionibus, *Domnum*. Hard. 2 Qui vulgo *Donus* appellatur. *Harduinus*
3 Anno Christi 678. 4 In Græco, *sicut ei placitum est, ad effectum perducere*. Harduinus.

NNO RISTI 680.

καὶ ἔστειλε, καὶ ταύτης ἐν εἰδήσει πάντως γέγονεν ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης· καὶ οὐ συνειδόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν εὐσεβοῦς σάκρας περὶ τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς πολυλογίᾳ χρήσασθαι. μετὰ οὖν τὸ τὴν τοιαύτην ἐπιστολὴν σταλῆναι πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα, ἠρωτήσαμεν τόν τε αὐτὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πατριάρχην, καὶ Μακάριον τῆς Θεουπολιτῶν πόλεως, τίς ἡ δυσχέρεια ἡ προβαίνουσα μεταξὺ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος, ἤγουν τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου, καὶ αὐτῶν· ἤδη τετελεσμένων πάντων ὄντων περὶ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν καὶ ἀπαρασαλεύτου τῶν Χριστιανῶν πίστεως διά τε τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων ἀποστόλων, διά τε τῶν ἐκθέσεων τῶν ἁγίων πέντε συνόδων, καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων, καὶ πασῶν τῶν αἱρέσεων ἤδη καὶ τηλαυγηθεισῶν καὶ καταργηθεισῶν, καὶ μηκέτι ὑπεῖναι τρόπον δυνάμενον παρασπασμὸν ἢ σχίσμα τῇ ἁγίᾳ καὶ ἀμωμήτῳ ἡμῶν περιποιῆσαι πίστει· καὶ ἀπελογήσαντο ἡμῖν οἱ αὐτοὶ ἁγιώτατοι πατριάρχαι, ὡς ῥήματά τινα καινοφωνιῶν εἰσήχθησαν, τινῶν μὲν ἐξ ἀνειδησίας ταῦτα εἰσαγαγόντων, ἑτέρων δὲ παρὰ τὸ προσῆκον ἐπεξεργαζομένων τὰ ἀκατάληπτα ἔργα τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅτι ἀφ' οὗ ταῦτα ἤρξαντο κινεῖσθαι τὰ ῥήματα καὶ μέχρι τοῦ παρόντος συνέλευσις μεταξὺ τῶν δύο θρόνων οὐ γέγονεν, ἵνα ἐκζητοῦντες, πληροφορίαν ἑαυτοῖς εἰσαγάγωσι τῆς ἀληθείας. διὰ οὖν οἰκτρὰ ζητήματα, μὴ γενέσθω ἀτελὴς ἡ ἐρεσχελία, μὴ ἐπιχαρῶσιν ἡμῖν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ αἱρετικοί· μὴ λάβωσι χώραν ἕως τοῦ παντὸς τὰ σπέρματα τοῦ ἐναντίου εἰς ἡμᾶς. ἐκπεσὼν γὰρ ἐκ τῆς ἀνθρωπότητος τῆς λατρευούσης αὐτῷ, καὶ καταισχυνθεὶς τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐν τούτῳ ἄρτι οὐ παύεται ταῦτα πρὸς παραμυθίαν ἑαυτοῦ ποιῶν, ἀλλὰ τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐν τούτοις καταισχυνθῇ διὰ τῆς σπουδῆς τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος, καὶ κατὰ τὸ εἰρημένον, ἀποτιθεμένων ἡμῶν πάντα ζῆλον καὶ πᾶσαν ἔριδα καὶ πάντα φθόνον τῇ ἀληθείᾳ συνδράμωμεν· ἡ γὰρ ἀλήθεια ἠγαπημένη ἐστὶ τῷ Θεῷ· καὶ κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνὴν, ὅστις θέλει πάντων πρῶτος εἶναι, ἔστω πάντων διάκονος. καὶ πάλιν εἴρηται· ὅτι ἐν τούτῳ γνώσονται, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐν τῷ ἀγαπᾷν ὑμᾶς ἀλλήλους. ἐπὰν οὖν ὁ χρόνος οὐκ ἐπιδέχεται τελείαν συνάθροισιν γενέσθαι, προτρεπόμεθα τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν εὐσεβοῦς σάκρας στεῖλαι ἄνδρας χρησίμους τε καὶ ἐπιεικεῖς, εἴδησιν ἔχοντας πάσης θεοπνεύστου γραφῆς, καὶ πεῖραν ἀνεπίληπτον κεκτημένους δογμάτων, ἐνδεδυμένους τὸ πρόσωπον τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου καὶ τῆς συνόδου αὐτοῦ, ἐπιφερομένους καὶ τὰς βίβλους ἃς δέον ἐστὶ προαχθῆναι, καὶ πᾶσαν αὐθεντίαν ἔχοντας, πρὸς τὸ εὑρισκομένους μετὰ τῶν ἐνταῦθα, τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πατριάρχου, καὶ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Θεουπόλεως, ἀνερευνῆσαι μετὰ πάσης πρᾳότητος καὶ ἐπιεικείας, καὶ τῇ χάριτι τοῦ ἁγίου πνεύματος τῇ ἀληθείᾳ ἐπιστῆναί τε καὶ πεισθῆναι, τὸ ἀσφαλὲς ἐχόντων τῶν καταλαμβανόντων ἐκ μέρους τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν εὐσεβοῦς σάκρας. μὰ τὸν γὰρ Θεὸν παντοκράτορα, οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν ἑτερομέρη τις οἱαδήποτε, ἀλλ' ἰσότητα τοῖς ἀμφοτέροις φυλάξομεν, μηδόλως

PART. I. CAP. I. CONSTAN IMP. EP. AD DONUM PAPAM.

A beatitudo, & non prævidimus, per præsentem nostram piam sacram, de hujusmodi epistola uti multiloquio. Sed postquam directa est eadem epistola ad vestram paternam beatitudinem, interrogavimus eumdem sanctissimum & beatissimum patriarcham, & Macarium sanctissimum & beatissimum patriarcham civitatis Theopolitanæ, quænam esset difficultas, quæ pervenerat inter vestram paternam beatitudinem seu vestram apostolicam sedem, & ipsos, olim omnibus expletis, quæcumque sunt de immaculata nostra & incommutabili Christianorum fide, tam per doctrinam sanctorum apostolorum, quamque per diffinitiones B sanctorum quinque synodorum, & doctrinam sanctorum ac probabilium patrum, & omnibus hæresibus jam manifestatis atque condemnatis & nullo deinceps remanente modo, quo possit divisio aut schisma sanctæ & immaculatæ nostræ fidei inferri: satisfecerunt nobis iidem ipsi sanctissimi patriarchæ, quod verba quædam novitatis intromissa sunt, aliquibus quidem ex imperitia hæc introducentibus, aliquibus vero incongrue scrutantibus incomprehensibilia opera Dei: & quia, ex quo hæc verba moveri cœperunt & usque hactenus utraque sedes inter se minime convenerunt, ut inquirentes sibimet satisfacerent pro veritate. C Propter viles igitur inquisitiones non sit infinita contentio, ne nobis insultent Pagani & hæretici, neque in nobis usquequaque locum accipiant semina adversarii. Cadens namque ab humano genere, quod ei serviebat, & confusus per apparitionem domini nostri, propterea non quiescit hæc ad suam consolationem facere. Sed per gratiam domini nostri Jesu Christi, veri Dei nostri, etiam in his confundatur per studium vestræ paternæ beatitudinis, & secundum quod scriptum est deponentibus nobis omnem zelum & omnem contentionem omnemque invidiam, veritati concurramus. Veritas enim Deo cara est; & secundum *Matth. 20.* D domini vocem, quicumque voluerit omnium primus esse, sit omnium minister. Et iterum dictum est: *In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli, si dilectionem habueritis adinvicem.* *Joan. 13.* Postquam igitur tempus non recipit perfectam congregationem fieri, adhortamur vestram paternam beatitudinem per præsentem nostram piam sacram, dirigere viros utiles ac modestos, notitiam habentes totius a Deo inspiratæ doctrinæ, & peritiam irreprehensibilem habentes dogmatum, indutos personam vestræ apostolicæ sedis, ejusque concilii deferentes & libros qui oportent proferri: & omnem auctoritatem habentes; quatenus convenientes cum hic posito sanE ctissimo ac beatissimo patriarcha, & Macario sanctissimo patriarcha Theopolitanæ civitatis, perscrutentur cum omni mansuetudine & modestia, & per gratiam sancti Spiritus veritati insistere & consentire, munitionem habentibus eis, qui huc advenerint ex parte sedis vestræ, per præsentem nostram piam sacram. Per Deum enim omnipotentem, non est apud nos partis cujuslibe favor, sed æqualitatem utrisque partibus conservabimus; nullatenus necessitatem facientes in quocumque capitulo eis, qui a vobis diriguntur quoquomodo: sed & omni honore, cum competenti muni-

PART. I. CAP. I. CONSTAN. EPIST. AD DONUM PAP.

munificentia & susceptione dignos eos habebimus. Et si quidem utrique convenerint, ecce & bene: sin autem minime convenerint, iterum cum omni humanitate eos ad vos dirigemus: de cetero nos * excusantes in judicio Dei imminente nobis, juxta quod constituti sumus servare fidem sanctam & immaculatam, quam percepimus, unoquoque proprio sensu abundante, & rationem redditturo ante sanctum & terribile tribunal Dei nostri. Invitare enim & rogare possumus ad omnem * commendationem & unitatem omnium Christianorum, necessitatem vero inferre nullatenus volumus. Personas vero, quæ diligentur a paterna vestra beatitudine ita decernet: ex vestra quidem sancta ecclesia (si utique videtur ei) tres personæ sufficiant: quod si & plures, quantæ ei placuerunt, dirigat. De concilio vero usque ad duodecim metropolitas & episcopos. De quatuor vero monasteriis * Byzanzenis, ab unoquoque monasterio monachos quatuor. Nam si reciperet tempus, ut dictum est, & perfectam congregationem studuissemus facere, sed quoniam tempus non admittit, Deus autem noster proprio consilio protulit, quod nos differebamus, in hoc tempore per omnia volumus vestram paternam beatitudinem minime effici impedimentum voluntati Dei, sed eos dirigere. Sic enim speramus in ejus benignitate, quoniam qui voluit hujusmodi capitulum moveri in præsenti, per Spiritum sanctum concedere habet, ut veritas clareat, & instruantur omnes sine schismate atque contentione veritatem profiteri, & uno ore, unoque corde glorificare nos omnes ejus * bonitatem. Tacere quippe hoc, terribile æstimavimus, ut ne plebs, quæ ut sanctificetur accedit ad sanctas Dei catholicas & apostolicas ecclesias, contrariis cogitationibus occupetur, considerans antistitum adinvicem dissonantiam. Multam enim nobis instantiam fecerunt tam hic sanctissimus ac beatissimus patriarcha, quamque Macarius sanctissimus patriarcha Theopoleos, ut ejiceretur Vitalianus beatissimus de diptychis, asserentes Honorium memorari in diptychis, propter honorem apostolicæ sedis antiquæ nostræ Romæ. Nam non acquiescere, ut memorentur patriarchæ, qui postmodum fuerunt in prædicta sancta Romana ecclesia, donec conquisitio & satisfactio proveniat verborum, de quibus contenditur inter utrasque sedes, & ita vestra paterna beatitudo consequenter memoretur: sed hoc nos non acquievimus, id est, ut ejiceretur idem Vitalianus de diptychis, hoc quidem, utpote omnem æqualitatem servantes, & utrosque orthodoxos habentes: hoc autem, & propter collatam nobis caritatem ab eodem Vitaliano, dum superesset, in motione tyrannorum nostrorum. Sed sic polliciti sumus prædictis sanctissimis patriarchis, quod per omnia dirigit vestra beatitudo homines, qui debeant conquirere cum ipsis; & tunc secundum quod claruerit, perfecta dispositio fiet. Nam ante hoc nullo modo nos acquiescere, ut idem beatissimus Vitalianus ejiciatur. Hæc cognoscens vestra paterna beatitudo, studeat sequi voluntatem Dei. Sicut enim prædictum est, spem habemus in coronatore nostro Deo, quia dum præviderit super hoc ferventem nostrum affectum, ejus benignitas etiam ingruentes

* exuentes

* emendationem

* Byzantiis

* benignitate.

A ὑπαναγκάζοντες, ἐν οἱῳδήποτε κεφαλαίῳ τοὺς σελλομένους παρ' ὑμῶν ἔν τινι, ἀλλὰ πάσης τιμῆς μετὰ καὶ τῆς δεούσης * δορυφορίας καὶ ἀποδοχῆς ἀξιώσομεν αὐτούς. καὶ εἰ μὲν συμβιβασθῶσιν ἀμφότερα τὰ μέρη, ἰδοὺ καὶ καλῶς· εἰ δὲ μὴ συμβιβασθῶσι, πάλιν μετὰ πάσης εὐλαβείας ἀποστέλλομεν αὐτοὺς πρὸς ὑμᾶς· μετὰ ταῦτα ἐπεξερχομένων ἡμῶν τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐπικείμενον ἡμῖν, πρὸς ὃ ὡρίσθημεν φυλάττειν ἣν παρελάβομεν ἁγίαν καὶ ἀμώμητον πίστιν, ἑκάστου τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορουμένου, καὶ μέλλοντος ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ τοῦ ἁγίου καὶ φοβεροῦ βήματος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. προτρέπεσθαι γὰρ καὶ παρακαλεῖν δυνάμεθα ἐπὶ πάσῃ κατορθώσει τε καὶ ἑνώσει πάντων τῶν Χριστιανῶν, καταναγκάζειν δὲ οὐδαμῶς βουλόμεθα. τὰ δὲ στελλόμενα παρὰ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος πρόσωπα οὕτως ὁρίσει· ἐκ μὲν τῆς καθ' ὑμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, εἰ μὲν ἀρέσκει αὐτῇ, ἐν τρισὶ προσώποις ἀρκεσθῆναι· ἐπεὶ καὶ πλείονας ὅσους ἀρέσκει αὐτῇ, ἐκπέμψει. ἐκ δὲ τῆς συνόδου ἕως δεκαδύο μητροπολιτῶν τε καὶ ἐπισκόπων· ἐκ δὲ τῶν τεσσάρων Βυζαντίων μοναστηρίων ἀπὸ ἑκάστου μοναστηρίου ἀββάδας τέσσαρας. εἰ γὰρ ἐπεδέχετο ὁ χρόνος ὡς προείρηται, καὶ τελείαν συνάθροισιν εἴχομεν παρασκευάσαι γενέσθαι· ἀλλ' ἐπειδὰν ὁ χρόνος οὐκ ἐπιδέχεται, ὁ δὲ Θεὸς ἡμῶν τῇ ἰδίᾳ βουλήσει προήγαγεν, ὅπερ ἡμεῖς ὑπερετιθέμεθα, ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ πάντως κελεύομεν τὴν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα μὴ γενέσθαι παρέμποδον τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τούτους ἀποστεῖλαι· οὕτως γὰρ ἐλπίζομεν εἰς τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὅτι ὁ εὐδοκήσας κινηθῆναι τὰ τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ τοῦ παρόντος, διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, εὐδοκῆσαι ἔχει τούτου φανερωθῆναι τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐπιστῆναι πάντας χωρὶς σχίσματος καὶ ἔριδος τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ ἀνυμνεῖν πάντας ἡμᾶς τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα. παρασιωπῆσαι γὰρ αὐτὸ φοβερὸν ἡγησάμεθα, πρὸς τὸ μὴ τὸν λαὸν τὸν προσερχόμενον ἁγιασθῆναι ἐν ταῖς ἁγιωτάταις τοῦ Θεοῦ καθολικαῖς καὶ ἀποστολικαῖς ἐκκλησίαις, ἐναντίαις ἐμφιλοχωρεῖν ἐννοίαις, θεωροῦντας τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀρχιερέων διάστασιν. πολλὴν γὰρ ἔνστασιν ἡμῖν ἐποίησαν ὅ, τε ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος τῶν ἐνταῦθα πατριάρχης, καὶ Μακάριος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Θεουπόλεως ἐκβαλεῖν Βιταλιανὸν τὸν μακαριώτατον ἐκ τῶν διπτύχων, φάσκοντες Ονώριον μνημονεύεσθαι ἐν τοῖς διπτύχοις διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας ἡμῶν Ῥώμης. ἐπεὶ μὴ καταδέχεσθαι τοὺς μετὰ ταῦτα πατριάρχας τῆς εἰρημένης ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Ῥώμης μνημονεύειν, μέχρις ἂν ἡ συζήτησις καὶ πληροφορία γένηται τῶν ῥημάτων τῶν ἀμφισβητουμένων μεταξὺ τῶν ἑκατέρων θρόνων· καὶ εἶθ' οὕτως ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης ἀκολούθως μνημονευθῇ. ἀλλ' ἡμεῖς τοῦτο οὐ κατεδεξάμεθα, τουτέστι τὸ ἐκβληθῆναι τὸν αὐτὸν Βιταλιανὸν ἐκ τῶν διπτύχων· τοῦτο μὲν, ὡς πᾶσαν ἰσότητα τηροῦντες, καὶ τοὺς ἀμφοτέρους ὀρθοδόξους ἔχοντες. τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὴν προσαχθεῖσαν ἡμῖν ἀγάπην παρὰ τοῦ αὐτοῦ Βιταλιανοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν ἡμετέρων τυράννων. ἀλλ' οὕτως ὑπεσχόμεθα τοῖς εἰρημένοις ἁγιωτάτοις πατριάρχαις, ὡς πάντως ἀποστελεῖ ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης ἀνθρώπους, τοὺς ὀφείλοντας συζητῆσαι μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι τηνικαῦτα τὸ φανερούμενον ἡ τελεία διά-

ANNO CHRISTI 680

* Interpres δυσωπίας

ANNO CHRISTI 680.

διοίκησις γίνεται. ἐπεὶ πρὸ τούτου μὴ καταδέχεσθαι ἡμᾶς τὸν αὐτὸν μακαριώτατον Βιταλιανὸν ἐκβληθῆναι. Ταῦτα γινώσκουσα ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης, σπουδάσῃ ἐξακολουθῆσαι τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ. ὡς γὰρ προείρηται, ἐλπίδα ἔχομεν εἰς τὸν στέψαντα ἡμᾶς Θεὸν, ὅτι ἡνίκα θεωρήσῃ θερμὴν περὶ τοῦτο τὴν ἡμῶν πρόθεσιν, ἡ αὐτοῦ ἀγαθότης καὶ τοὺς ταράχους τοὺς ἐπερχομένους ἡμῖν τῶν ἐθνῶν ἀποπαύσει. πᾶσαν δὲ συνδρομὴν ἐκελεύσαμεν τοῖς ἐρχομένοις παρασχεῖν Θεόδωρον τὸν ἐνδοξότατον πατρίκιον καὶ ἔξαρχον τῆς Ἰταλῶν ἡμῶν φιλοχρίστου χώρας, εἴς τε πλοῖον καὶ δαπάνας καὶ πᾶσαν χρείαν αὐτῶν. καὶ εἰ ἡ χρεία καλέσοι, καὶ καστελλάτους καράβους παρασχεθῆναι εἰς διάσωσιν αὐτῶν, πρὸς τὸ πάντη ἀβλαβεῖς καὶ ἀκινδύνους τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ ἀποκατασταθῆναι πρὸς ἡμᾶς. Ἡ ὑπογραφή. Τὸ θεῖον φυλάξοι σε ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ.

A nobis perturbationes gentium sedabit. Omnem vero concursum venientibus jussimus præbere Theodorum gloriosum patricium & exarchum Christo amabilis nostræ Italiæ provinciæ, tam in navi, quamque in expensis & omni utilitate eorum: & si necessitas exegerit, etiam castellatos dromones præbere ad eorum munimen, ut ex omnibus illæsi, & sine periculo (Deo cooperante) iidem ad nos perducantur. *Subscriptio*. Divinitas te servet per multos annos sanctissime ac beatissime pater.

PART. I. CAP. II. CONSTAN EPIST AD GEORG. P CP.

B

Θεία σάκρα καταπεμφθεῖσα πρὸς Γεώργιον τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης.

Divalis sacra directa ad Georgium sanctissimum archiepiscopum hujus magnæ Constantinopolitanæ urbis novæ Romæ.

Η ΕΠΙΓΡΑΦΗ.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, αὐτοκράτωρ εὐσεβέστατος, εἰρηνικὸς, Φλάβιος Κωνσταντῖνος, πιστὸς ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Θεῷ βασιλεύς. Σάκρα. Γεωργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

SUPERSCRIPTIO

CAP. II.

In nomine domini & salvatoris nostris Jesu Christi, imperator pius, pacificus, Flavius Constantinus, fidelis in Jesu Christo Deo, Georgio sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo Constantinopoleos & universali patriarchæ (data quarto Idus Septembris Constantinopoli, imperante domino piissimo perpetuo Augusto Constantino imperatore, anno vigesimo octavo, & post

C *consulatum ejus anno* 12.)

Εἰ καὶ μερίμναις στρατιωτικαῖς τε καὶ πολιτικαῖς ἀνενδότως ἡ ἡμετέρα συνέχεται γαλήνη, ἀλλ᾽ οὖν ἅπαντα τῆς φιλοχρίστου ἡμῶν πολιτείας τὰ πράγματα δεύτερα τῆς χριστιανικωτάτης ἡμῶν πίστεως τιθέμενοι, ἣν καὶ ἐν πολέμοις ὑπέρμαχον ἡμῶν τε καὶ τῶν ἡμετέρων φιλοχρίστων ἐκστρατευμάτων κεκτήμεθα, ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν τῇ παρούσῃ ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρικὴν ἁγιωσύνην εὐσεβεῖ ἡμῶν χρήσασθαι σάκρᾳ, δι᾽ ἧς προτρέποντες αὐτὴν, sancimus συναθροῖσαι τὴν πατρικὴν ὑμῶν μακαριότητα πάντας τοὺς ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον αὐτῆς θρόνον τυγχάνοντας ὁσιωτάτους μητροπολίτας τε καὶ ἐπισκόπους κατὰ ταύτην τὴν θεοφύλακτον ἡμῶν καὶ βασιλίδα πόλιν, ἐφ᾽ ᾧ συνεργίᾳ τοῦ παντοδυνάμου καὶ πολυελέου ἡμῶν Θεοῦ τὴν ἀκριβῆ ζήτησιν γίνεσθαι, τοῦ ἤδη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀναφυέντος δόγματος, περί τε θελήματος καὶ ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ καὶ διάστασιν οὐ μικρὰν ἔκ τινων προσώπων τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐμποιήσαντος ἐκκλησίᾳ· μεταδοῦναί τε τὴν περὶ τούτου εἴδησιν καὶ Μακαρίῳ τῷ ὁσιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως, πρὸς τὸ καὶ αὐτὸν τοὺς τῆς οἰκείας συνόδου θεοφιλεῖς μητροπολίτας τε καὶ ἐπισκόπους παρασκευάσαι ἐπὶ τούτῳ ἐνταῦθα συνελθεῖν· ἤδη γὰρ περὶ τούτου προετρεψάμεθα δι᾽ εὐσεβῶν ἡμῶν κεραίων ἔτι ἐν ζῶσι τυγχάνοντα καὶ Δόμνον τὸν ἁγιώτατον πάπαν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. κἀκείνου τοῦ ἐνταῦθα μεταστάντος βίου, Ἀγάθων ὁ ἁγιώτατος ἀρτίως προχειρισθεὶς πάπας εἰς τὸν τῆς λεχθείσης πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀποστολικὸν θρόνον, ἀπέστειλεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ ἐπέχοντας πρόσωπον, Θεόδωρον, καὶ Γεώρ-

Quamquam solicitudinibus tam militaribus, quamque civilibus indesinenter nostra serenitas coarctetur, attamen omnes Christo amabilis nostræ reipublicæ causas in secundo ob Christianam nostram fidem ponentes, quam in bellis propugnatricem tam nostri, quamque Christo dilectorum nostrorum exercituum habemus; necessarium judicavimus, præsenti nostra pia sacra ad vestram paternam beatitudinem uti, per quam adhortantes eam, sancimus congregare vestram paternam beatitudinem omnes, qui ad ejus sanctissimam sedem pertinent sanctissi-

D mos metropolitas & episcopos in hanc a Deo conservandam nostram regiam urbem, quatenus cooperante omnipotente & miseri corde Deo nostro diligentissima inquisitio dogmatis fiat, quod olim ante multum tempus exortum est, de voluntate & operatione in dispensatione incarnationis unius de sancta Trinitate domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri; quod & dissidium non minimum per quasdam personas sanctæ Dei ecclesiæ intulit: innotescere quoque super hoc & Macario venerabili archiepiscopo Antiochenæ magnæ civitatis, quatenus & ipse de propria synodo Deo amabiles metropolitanos & episcopos præparatos faciat pro

E hoc ipso huc congregari. Jam enim super hoc adhortati sumus per pios nostros apices adhuc inter vivos existentem & Donum sanctissimum apostolicæ sedis antiquæ Romæ præsulem: & illo de hoc sæculo migrante, Agatho Sanctus nuper ordinatus papa in apostolica sede prædictæ antiquæ Romæ, hujusmodi nostros pios suscipiens apices, destinavit in præsenti propriam ejus in dutos personam, Theodorum & Georgium Deo amabiles presbyteros, & Joannem Deo ama

PART. I. CAP. III. EPISTOLA MANSUETI MEDIOL. EPISCOPI

ANNO CHRISTI 680.

amabilem diaconum: ex perſona vero totius A ejus concilii, Joannem & Abundantium, & Joannem venerabiles epiſcopos, cum ceteris clericis & monachis, qui debeant invenıri in prædicti capituli quæſtionem: qui & nunc ad noſtra convenerunt veſtigia, porrigentes nobis etiam duas ſuggeſtiones, unam quidem ejuſdem ſanctiſſimi Agathonis papæ, aliam vera concilii ejus. Sciens igitur veſtra paterna beatitudo quia primum * & præcipuum (ut prædiximus) hoc orthodoxiæ exiſtit capitulum, feſtinet prædictos venerabiles metropolitanos & epiſcopos celeriter advenire in hanc a Deo conſervandam noſtram regiam urbem, quatenus prædictum tractetur capitulum, & magnorum donorum datore B atque coronatore noſtro Deo cooperante, cauta atque orthodoxa definitio hujuſmodi dogmati imponatur. (*Subſcriptio.*) Divinitas te ſervet per multos annos, ſanctiſſime ac beatiſſime pater.

γιον, τοὺς θεοφιλεστάτους πρεσβυτέρους, καὶ Ἰωάννην τὸν θεοφιλέστατον διάκονον· ἐκ προσώπου δὲ τῆς κατ' αὐτὸν ἁπάσης συνόδου, Ἰωάννην, Ἀβουνδάντιον, καὶ Ἰωάννην τοὺς ὁσιωτάτους ἐπισκόπους, μετὰ καὶ ἑτέρων κληρικῶν τε καὶ μοναχῶν, ὀφείλοντας εὑρεθῆναι εἰς τὴν τοῦ προλεχθέντος κεφαλαίου ζήτησιν· οἳ καὶ τανῦν πρὸς τὰ ἡμέτερα κατέλαβον ἴχνη, ἀποδεδωκότες ἡμῖν καὶ δύο ἀναφοράς· μίαν μὲν τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου Ἀγάθωνος, ἑτέραν δὲ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου. γινώσκουσα τοίνυν ἡ πατρικὴ ὑμῶν μακαριότης, ὡς πρῶτον ἡμῖν καὶ ἐξαίρετον, ὡς προείρηται, τὸ τῆς ὀρθοδοξίας καθέστηκε κεφάλαιον, σπευσάτω τοὺς εἰρημένους ὁσιωτάτους μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους ἐν συντόμῳ καταλαβεῖν τὴν θεοφύλακτον ταύτην καὶ βασιλίδα πόλιν πρὸς τὸ λεχθὲν κινηθῆναι κεφάλαιον, καὶ τῇ τοῦ στέψαντος ἡμᾶς μεγαλοδώρου Θεοῦ συνεργίᾳ ἀσφαλέστατον καὶ ὀρθόδοξον ὅρον τῷ τοιούτῳ ἐπιτεθῆναι δόγματι. Τὸ θεῖόν σε φυλάξοι ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ.

EPISTOLA MANSUETI EPISCOPI MEDIOLANENSIS

ad Conſtantinum imperatorem. *

* de fide catholica, ex VV. membranis, quæ apud nos ſunt.

*Domino ſereniſſimo atque tranquilliſſimo, & a Deo coronato, religioſiſſimo Conſtantino Imperatori Manſuetus Mediolanenſis, metropolitanæ eccleſiæ indignus epiſcopus, vel univerſa ſancta epiſcoporum * fraternitas, quæ in hac magna regia urbe convenit, æternam in domino ſalutem.*

* noſtrorum

Hujus epiſtolæ meminit Paulus diaconus lib. 6. de geſtis Longobard. cap. 4.

SI apicem imperialis faſtigii, & infulas ſacratiſſimæ poteſtatis avis & proavis veſtris cœlitus attributum cognovimus, & pro meritorum actibus ad vos propagatum ſcimus, dignum eſt his vos * æquiparare veſtigiis, quorum & celſitudinem obtinetis; nec diſparilia debent eſſe inſtrumenta cœleſtia, ubi paria poſſidentur ſceptra regalia. Æmulari ergo * oportet eorum magiſterium, quorum documenta permanent ſalutaria. Ab ipſis enim rudimentis vita incolitur, cum paternis traditionibus tenaci memoria animus delectatur. Et dum præcedentium antiquorum mens callem triverit, a norma æquitatis & juſtitiæ tramite non recedet. Fixis namque * gradibus in cunctis veſtigiis *, qui non per devia aut abrupta aberrat. Habes quippe probatiſſime imperator ſpecula, in quibus tuas actiones imaginari debeas. Nam ſi excellentiſſimi ingenii Conſtantini imperatoris, qui ortus ſui primordia Chriſti amori * dedicavit, acta recenſeamus, qui & auctor Chriſtianæ religionis extitit, magno ſunt præconio ejus opera ponderanda. Cujus tempore dum peſtifer morbus & omni * calliditate graſſantior, intolerabilis Arii tyrannidis in Dei eccleſia ſerpere cœpiſſet, qui tres naturas in ſancta Trinitate, hoc eſt tres deos auſus eſt prædicare [1], ampliſſimus princeps zelo orthodoxæ fidei animatus, congregavit ſanctum concilium trecentorum decem & octo ſanctorum patrum in Nicæa urbe Bithyniæ: in qua ſancta ſynodo nefandæ ſectæ ſerpentinam malitiam, una cum auctore ſuo Ario in perpetuo * fecit damnari, & æterna animadverſione percelli. Poſt cujus damnationem

* æquiparari

* vos

* Fortaſſe deeſt hic, ingreditur, ſubſiſtet, vel ſimile aliquod verbum.

* Græcitu habens membrana noſtra

* amore

* crudelitate.

* perpetuum

ſancti patres regulæ formulam de fidei orthodoxæ unitate ſtatuerunt, & capitula canonum promulgaverunt: quæ nos cum omni veneratione ſuſcipimus. Poſt hæc vero manſuetiſſimus & C tranquilliſſimus Theodoſius imperator * Macedonium quemdam, artis diabolicæ verſutia deceptum, qui Spiritum ſanctum non conſubſtantialem Deo Patri, ſed magis creaturam, impulſu ſatanæ auſus eſt prædicare. Tunc vero a prædicto ſereniſſimo Chriſtiano Theodoſio principe in regia urbe Conſtantinopoli centum quinquaginta patrum concilio congregato, perditæ audaciæ auctorem una cum venenatis ſuis præſumptionibus anathematis vinculo * ſubdiderunt. His ſopitis, clandeſtinus hoſtis ſuis nefariis machinationibus non ſinens pacatam Dei eccleſiam manere, qui ſemper conſociata divellere, & conſolidata diſperdere conſuevit, excitatus eſt homo peccati, filius perditionis, humanam quidem habens ſpeciem, ſed diaboli- D cam geſtans imaginem, Neſtorius quidam Conſtantinopolitanæ eccleſiæ magis prædo, quam paſtor, qui poſuit in cœlum os ſuum, & lingua ejus tranſiit ſuper terram, in tantæ perditionis foveam demerſus, ut faſtu ſuperbiſſimo & fretus temeritatis audacia, auſus ſit dicere beatam Mariam non Dei genitricem, ſed tantummodo hominis fuiſſe matrem, & propter duarum veritatem naturarum tergiverſationem faciens, duas in Chriſto aſſerebat eſſe perſonas, unam paſſibilem, & aliam impaſſibilem. Quod infandum dogma piorum * aures non ferentes, congregata eſt ſancta ſynodus in Ephe- E ſina civitate, ducentorum ſanctorum patrum numerus: ubi ſanctæ memoriæ Cyrillus Alexandrinæ eccleſiæ præſul, auctoritate ſanctæ ſedis apoſtolicæ præditus, caput extitit, qui ferventiſſimo zelo Dei, ſcuto fidei, & lorica protectus catholicæ auctoritatis, hæreticæ pravitatis inventorem, & aſſertorem iniquitatis præfatum Neſtorium cum * vipereis commentis perpetuo anathemate condemnavit. Dehinc vero dua vaſa iniquitatis bellantia, Dioſcorus ſcilicet Alexandrinus præſul, & Eutyches Conſtantinopolitanus archimandrita, intra venerandos eccleſiæ aditus, ut * ſævus cancer omnia ſerpere cupientes, ſim-

* Deeſt invenit, aut aliquid ejuſmodi S. damnari fecit, ergo eſt verte.

* ſubdi decrevit

* auribus non ferentibus.

* ſuis

* ſæva cancromata ſerpere cupierunt.

1 Ita hunc locum citat Thomas Waldenſis tom. 2. fol. ... *Hard.*

PART. I CAP. III. EPISTOLA MANSUETI MEDIOL. EPISCOPI.

simpliciores quosque peste nefariæ persuasionis inficere volentes, qui asserebant in domino nostro Jesu Christo ante adunationem, duas naturas, post vero adunationem, unam. Tunc a præstantissimo & Christianæ religionis amatore Marciano imperatore collecta est sancta synodus in civitate Chalcedone, sexcentorum triginta patrum veneranda cohors, quibus mediatores fuerunt beatissimi præsulis Leonis urbis Romæ missi, quorum auctoritate prædicti Dioscorus & Eutyches hæretici anathematis sententia perculsi, extra gremium matris ecclesiæ catholicæ sunt ejecti. Qui sancti patres in concilio constituti, omni cavillatione hæreticæ pravitatis abrasa, fidei fundamina statuentes, splendidissimo sermone & elegantia urbanæ scientiæ symbolum orthodoxæ fidei confecerunt, retro patrum vestigia sequentes, tam sancti Nicæni concilii, quam Constantinopolitani, seu Ephesini primi, quorum sanctionibus Dei ecclesia in toto orbe decoratur. In quibus promulgationibus statuentes, ut si quis supra id, quod ibidem in causa fidei statutum est, addere aut minuere præsumpserit, anathematis vinculo subjaceret.

Demptis his omnibus, deinceps Christianissimo Justiniano imperatore, cujus cum nomine & opera micuerunt, * existentibus quibusdam qui sanctam Chalcedonensem synodum * sub nævo offensionis rejicere inconsideratis vocibus jactitabant: tunc a præfato principe iterato in regia urbe Constantinopoli * concilio, congregati sunt CLX. venerandi patres; capitula illa, de quibus infamari * gestiebant, obloquentes; prædictam Chalcedonensem synodum ab omni suspicione pravi erroris * absolventes; tria capitula, pro quibus accusabatur, aperta damnatione fecit ulcisci; ubi & decessorum patrum regulas & formulas sacræ institutionis sequentes, sanctam & immaculatam orthodoxam fidem vivacibus sententiis roborantes, * firmissimam assertionem confirmaverunt.

[Margin:] * scripto ..., existen... quoidam ... nostris ... membranis, ... titerunt ... idam ... ab nævum ... rejici ... ortere ... concilium ... congregatum ... 160. vene... dorum pa... ... infamare ... solvens ... firmissima ... ertione.

Ecce, præstantissime princeps, antiquorum patrum statuta, una cum consensu piissimorum imperatorum definita, quæ convelli vel infirmari nulla ratione pietas vestra permittat. Nam si sunt qui audacia dialecticæ artis inflati, cothurnata cervice, buccis tumescentibus, sinuosis circumitionibus & flexuosis ambagibus, phaleris verborum pompisque sermonum, sua ferali calliditate simplicem fidei rationem convellere, & delegatas a patribus regulas conculcare vel temerare voluerint, eorum inflationibus tranquillitas vestra non acquiescat: sed recordamini, qualiter propheta dicit: *Verbum breviatum faciet dominus super terram*: quod per sanctos apostolos vidimus impletum. Quid enim brevius, quam simplex fidei symbolum ab apostolis institutum, in quo mysticum sacramenti continetur arcanum? Nam si * relegas, insignissime imperator, non cum dialecticis, non cum rhetoricis, non cum grammaticis, sed cum rusticolis & piscatoribus dominus posuit * rationem, & his tradidit sui secreta consilii, quos & principes ordinavit, quibus ligandi solvendique tribuit potestatem; nonne vobis videtur, optime imperator, dementissimæ mentis esse, qui apostolicas traditiones, & venerabilium patrum instituta depravare festinant? Nos autem omnes, qui sub * felicissimos & Christianissimos a Deo custodiendos principes, dominos nostros, per excellentissimos reges Christianæ religionis amatores, una cum eorum sancta devotione pari tenore & reverentia traditiones sanctorum apostolorum, seu reverendissimorum patrum, qui in supradictis conciliis adfuerunt, omni cum veneratione suscipere, amplecti, defendere, prædicare, præcipue sanctæ memoriæ Leonis apostolicæ sedis præsulis dicta, sed etiam orthodoxos patres, qui per diversa loca zelo Dei ferventes dogmata salutaria nobis reliquerunt; ut venerandæ memoriæ Gregorius Nazianzenæ civitatis episcopus, & Basilius Cappadociæ episcopus, & Cyrillus Alexandrinus præsul, & Athanasius ejusdem Alexandrinæ ecclesiæ pontifex, nec non & Joannes Constantinopolitanus antistes, & Hilarius Pictaviensis episcopus, & omni sapientia clarus Augustinus * Hipponiregiensis episcopus, & veneranda * corona Christi confessor Ambrosius Mediolanensis ecclesiæ præsul, simul & eruditissimus & omni luce conspicuus Hieronymus presbyter, quidquid hi docuerunt, sapuerunt, prædicaverunt, vel defensores extiterunt, nos eorum acta vel statuta omni devotione suscipimus. His delegatis operæ pretium duximus *, quid nostra fides contineat annectere.

[Margin:] 10 ... regulas fidei, ... Vox ista non est in ... S. ... felicissimis Christianissimis & a Deo custodiendis principibus nostris ... minis Pe... *[right margin:]* retbarit & Cunibert, præexcellentissimis regibus (*Longobardorum*) Christianæ religionis amatoribus sumus, una cum &c. * Hipponiensis * venerandæ coronæ * huic nostræ suggestioni fidei formulam, ut se nostra fides continet, annectere.

Incipit expositio fidei patrum Mediolanensis synodi.

PRofitemur nos credere indivisibilem sanctam Trinitatem, hoc est, Patrem & Filium & Spiritum sanctum, unum Deum, ita unum, ut trinum, & ita trinum, ut unum: Trinitatem in distinctis atque discretis personis, hoc est, patrem, ex quo omnia; filium, per quem omnia; Spiritum sanctum, in quo omnia, unius tamen divinitatis, unius essentiæ, uniusque substantiæ: in tribus quidem subsistentiis seu personis, ut pater, pater sit: filius, filius sit: Spiritus sanctus, Spiritus sanctus sit: in una natura unaque substantia, ut Deus unus, & solus, & summus credatur: non tres introducentes, ut Arius blasphemat, qui tres deos prædicavit, excellentiorem, minorem, & inferiorem. Nos vero sanctam Trinitatem in unitate, & unitatem in sancta Trinitate confitemur. Nam cum dicimus omnipotentem patrem, appellatio hujus paterni nominis ad filii personam intenditur, & cum dicimus æternum filium, ad æterni patris personam refertur: & cum nominamus Spiritum sanctum, ab æterni patris persona eum procedere monstramus.

Cum autem dicimus Deum patrem omnipotem, non potest hujus nominis evacuari sacramentum. Quia cum dicimus patrem, filium demonstramus: & cum dicimus filium, patrem declaramus; & cum dicimus æternum patrem, æternum filium demonstramus. Nam si non invenimus initium vocabuli hujus paterni nominis, quando pater sit dictus, consequenter ostenditur, quia nec initium geniti reperimus. Obsecramus, ut detur nobis ratio, quando pater hoc vocabulum, ut pater vocitaretur, sortitus est: si in tempore, si extra tempus, dicat nobis aliquis, quando primitus cœperit appellari: & si potuerit hoc approbare, nulla erit dubietas, ex illo initio paterni nominis filium initium accepisse, quo pater nominatus est. Et si defecerit, imo quia deficit, nec poterit approbare, nec dare initium paterni nominis, quando pater esse cœperit: Profiteatur ergo nobiscum sanctam Trinitatem coessentialem atque consubstantialem, nec patrem ante filium, nec filium post patrem, nec Spiritum sanctum inferiorem fuisse, quia dum initium paterni nominis non invenitur, nescimus qua ratione filio initium adscribatur. Quia cum dicimus sempiter-

PART I. CAP III. EPISTOLA MANSUETI MEDIOL. EPISCOPI.

ANNO CHRISTI 680.

ternum Deum patrem, sempiternum Deum filium ostendimus. Ideo sanctam Trinitatem in una natura unaque essentia atque substantia, & tribus subsistentiis sive personis profitemur.

Credimus autem ipsum Dei verbum, hoc est, filium patris sine initio genitum: eumdem unum ex tribus subsistentiis de sancta Trinitate æternum filium, pro dispensatione facta pro nobis & nostra salute descendisse de cœlis, incarnatum verbum Dei & hominem factum intra Virginis uterum, uniens sibi nostræ naturæ veritatem ex sancta & gloriosa Dei genitrice Maria virgine, perfectus Deus & perfectus homo in duabus naturis, divinitatis scilicet atque humanitatis, consubstantialis Deo patri secundum divinitatem, & consubstantialis idem ipse nobis, secundum humanitatem: non in * duobus filiis divisus, sed unus & idem Dei & hominis filius, in veritate duarum naturarum: in una subsistentia sive persona, divinitatis videlicet & humanitatis unitione facta, ut ex duabus perfectis naturis non duo filii, sed unus idem Dei & hominis filius, permanens quod erat, cœpit esse quod non erat, dum sine initio æterni patris filius, factus est hominis filius. Ideo & unus est dominus noster Jesus Christus habens in semetipso perfectionem divinæ naturæ, & perfectionem humanæ naturæ: & est unigenitus quidem * ex verbo, utpote ex Deo patre natus, & primogenitus in multis fratribus; filius enim Dei, filius hominis factus est. Unde & duas nativitates ejusmodi ipsius unigeniti Dei verbi confitemur: ante sæcula quidem ex patre incomparabiliter * natum, in ultimis autem diebus ejusdem ipsius * incarnationem de sancta gloriosa Dei genitrice & semper virgine Maria; qui de patre splenduit supra intellectum, de matre ortus est supra rationem, & cum Deus vere esset, factus * vere homo. Ideo proprie & vere Dei genitricem sanctam & gloriosam & semper virginem Mariam confitemur: non quia Deus Verbum initium ex ipsa accepit, sed quod in ultimis diebus unigenitus Deus Verbum, qui ante sæcula erat, incarnatus ex ipsa * immutabiliter homo factus est, & cum invisibilis in suis esset, visibilis factus est in nostris: & cum impassibilis Deus esset, non dedignatus est passibilis homo esse, & immortalis, mortis legibus subjacere. Ipsum autem Deum & dominum, qui in Bethlehem secundum carnem natus est, & similis factus est hominibus absque peccato, & crucifixus est pro hominibus sub Pontio Pilato, ipsum confitemur Deum, ipsum hominem, ipsum filium Dei, ipsum filium hominis, ipsum de cœlo, ipsum de terra: ipsum impassibilem, ipsum passibilem. * Deum enim verum, qui natus est ex Deo patre ineffabiliter, inenarrabiliter, incomprehensibiliter, ipse in tempore natus est de sancta virgine Maria, idem ipse dominus noster Jesus Christus, unus * in sancta Trinitate, conglorificatus Patri & sancto Spiritui. Nec enim * quartam personæ adjectionem suscepit sancta Trinitas: duas autem naturas in una * subsistentia divinitatis & humanitatis inconfuse, incommutabiliter dominum nostrum Jesum Christum habere veraciter confitemur. Ita quoque & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum & perfectum hominem, unum eumdemque ipsum dominum nostrum Jesum Christum, pietatis nos regula perstruit, ipsum natum, ipsum passum, ipsum crucifixum, ipsum sepultum, eumdem ipsum resurgentem, & in cœlos ascendentem, ad dextram patris sedentem, & ad vivos & mortuos judicandos venturum, cujus regni non erit finis.

* duos filios

* & verbum

* unam

* incarnati

* alteram

* est

* mirabiliter

* Deus enim verus,

* de

* conglorificandus cum Patre & Spiritu sancto

* quartæ personæ

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Atque hinc, Lector, animadvertat velim, quantum rem litterariam omnem sive sacram, sive profanam adjuvent veteres membranæ in obscuris plerumque bibliothecarum angulis delitescentes, quidvo conferant ad eruditionem, aut qui eas magno studio conquisitas & magno nonnunquam ære sibi comparatas viris diligentibus communicant, ut iis utantur, aut qui eas sua aliorumve opera nacti cum excusis codicibus Herculeo labore conferre non abnuunt. Ecce quam varia quamque eximia in collatione præcedentis epistolæ suggesserunt nobis duo triave foliola in nostram Bibliothecam, unde unde comportata, atque illud imprimis quod nemo hactenus divinare potuerat aut explicare: *Nos autem omnes qui sub felicissimos & christianissimos a Deo custodiendos principes dominos nostros per excellentissimos reges Christianæ religionis amatores una cum* &c. Quod veteres illæ membranæ omnibus deinceps manifestissimum efficient hisce verbis quæ ad marginem adscripsimus supra pag. 625. A. &c. *Nos autem omnes, qui sub felicissimis & Christianissimis & a Deo custodiendis principibus nostris dominis Perethari & Cunibert; præexcellentissimis regibus Christianæ religionis amatoribus sumus una cum*, &c. Qui vero fuerint Pertharitus, & Cumbertus ejus filius a patre in consortionem regni Longobardici adscitus si nescias, consule sis Pauli diaconi Aquilejensis Historiam Longobardorum.

ACTIO I. [1] *Acta sanctæ sextæ synodi apud Constantinopolim factæ adversum eos, qui impie docuerunt unam* [2] *voluntatem, & unam operationem* [3] *incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri,* [4] *unius de sancta & consubstantiali Trinitate.*

Πεπραγμένα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης ἕκτης ἁγίας συνόδου κατὰ τῶν δυσσεβῶς διδαξάντων ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος.

ACTIO PRIMA

(*Sub Agathone papa.*)

IN nomine domini Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, imperantibus a Deo coronatis, & serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, &

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ἘΝ ὀνόματι κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ θεοψηφίστου

1 Sequentes varias lectiones exhibet Harduinus. Mſ. *Acta sancti Concilii quod fuit Constantinopoli adv.*
2 Mſ. *esse.* 3 Mſ. *in Incarnata œconomia.*
4 Mſ. *qui est unus ex sancta & ejusdem essentiæ Trin.*

ANNO CHRISTI 680.

φίστου μεγάλου βασιλέως, αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου, καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πρᾳότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης. προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου, τῷ οὕτω λεγομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων, Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θρᾴκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου. Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων· καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου, καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος· καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης. καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλοῦς πρεσβυτέρου, μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως * Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου· Σισιννίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου. Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος. Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτινῆς· Σισιννίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας·

*ατέρνυ

ACTIO I.

A a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & imperatore, anno vigeſimo ſeptimo, & poſt conſulatum [1] ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo [2] conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimo ſecundo, die ſeptima menſis Novembris, indictione nona: præſidente eodem piiſſimo & Chriſto dilecto magno imperatore Conſtantino [3] in ſecretario ſacri palatii, quod [4] cognominatur Trullus, & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceta glorioſo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſo exconſule patricio, B & comite imperalis obſequii, & [5] ſubſtrategо Thraciæ, Sergio glorioſo exconſule patricio, Paulo glorioſo exconſule patricio, Juliano glorioſo exconſule patricio & militari logotheta, Conſtantino glorioſo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſo exconſule patricio, & locum agente imperialis comitis excubiti, Joanne glorioſo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſo exconſule, Thoma glorioſo exconſule, Paulo glorioſo exconſule & [6] diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſo exconſule, Leontio glorioſo exconſule & domeſtico imperialis menſæ.

C Conveniente quoque ſancta & univerſali ſynodo, quæ ſecundum imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro & Gregorio [7] venerabilibus presbyteris, & Joanne [8] venerabili diacono, vicem agentibus Agathonis ſanctiſſimi & beatiſſimi archiepiſcopi antiquæ Romæ, & Georgio venerabili ac ſanctiſſimo archiepiſcopo magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero & monacho, & locum ſervante ſedis magnæ civitatis Alexandriæ, & Macario venerabili archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio [9] religioſo presbytero monaD cho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum, Joanne epiſcopo Portuenſi, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum præſentantibus centum vigintiquinque venerabilium epiſcoporum ſancti concilii antiquæ Romæ, qui & per proprias ſubſcriptiones demonſtrantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum imperatorem Conſtantinum, & Theodoro religioſo presbytero, & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ, Baſilio epiſcopo Gortynæ inſulæ Cretæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, E Georgio epiſcopo Cyzici, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonenſi, Theodoro epiſcopo Melitenenſi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, * Georgio epiſcopo Mitylenæ, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo

* Gregorio

1 Mſ. *divinæ ejus clementiæ.* 2 Mſ. *cuſtoditis.* 3 Mſ. *ſecreto divini pal.*
4 Mſ. *dicitur .... juſſu divinæ ejus ſer.* 5 Mſ. *ſubprætore.* 6 *adminiſtratore.*
7 Mſ. *reverentiſſimis.* 8 Mſ. *reverentiſſimo.* 9 Mſ. *reverentiſſimo.*

ACTIO I. Tient

ANNO CHRISTI 680

scopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camuliani, Antonio episcopo Hypæpæ, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verisæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo [1] Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Georgio episcopo Coensi, Joanne episcopo Mindi, * Georgio episcopo Cantanensi, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo [2] Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii Siciliæ, quod cognominatur * Bajas, Georgio presbytero & monacho monasterii [3] Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsica, positi similiter in seniore Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hic siti [4] venerabilis patriarchii, & Stephano presbytero & monacho discipulo Macarii venerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ. Residentibus gloriosis patriciis & consulibus ex latere piissimi & Christo amabilis nostri imperatoris Constantini, & ex læva quidem ejus parte residentibus venerabilibus vicariis Agathonis sanctissimi archiepiscopi antiquæ Romæ, & qui ex persona ejus synodi erant Deo amabiles episcopi. Theodoro presbytero & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, & Basilio episcopo civitatis Gortynæ, & Georgio presbytero & monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, & ceteris episcopis concilii sanctissimi papæ antiquæ Romæ Agathonis. A dextra vero ejus parte similiter residentibus Georgio sanctissimo archiepiscopo Constantinopoleos novæ Romæ, & Macario sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & loci servatore sedis magnæ Alexandriæ civitatis, & Theodoro episcopo Ephesi, & reliquis Deo amabilibus episcopis, tam qui sub sede sanctissimi archiepiscopi Constantinopolitani, quam qui sanctissimi Archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ, propositis in medio sacrosanctis Christi Dei nostri evangeliis, Theodorus & Georgius Deo amabiles presbyteri, & Joannes Deo amabilis diaconus, locum præsentantes sanctissimi papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ Agathonis, nec non & qui ex persona synodi ejus erant, dixerunt: Benignissime domine, secundum directam sacram ab a Deo instructa vestra fortitudine ad sanctissimum papam, demandati sumus ab eo ad piissima vestigia a Deo confirmatæ vestræ serenitatis una cum ejus suggestione, nec non & cum altera ejus synodica suggestione æque facta ad a Deo custoditam vestram pietatem, a subjacentibus ei venerabilibus episcopis, quas & obtulimus a Deo coronatæ fortitudini vestræ. Quo-

Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων· Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης· Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου. Δομετίου ἐπισκόπου Προυσιάδος· Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου. Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Μίνδου· Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντίνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης· Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ Βαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς * τῶν Ῥενάτου τῆς διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας, διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βαγοῦς πατριαρχείου, καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων ἐκ πλαγίου τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου· καὶ ἐκ μὲν τοῦ εὐωνύμου αὐτοῦ μέρους καθεσθέντων τῶν ὁσιωτάτων τοποτηρητῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ τῶν ἐκ προσώπου τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου θεοφιλῶν ἐπισκόπων· καὶ Θεοδώρου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης· καὶ Βασιλείου ἐπισκόπου Γορτύνης· καὶ Γεωργίου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. ἐκ δὲ τοῦ δεξιοῦ μέρους καθεσθέντων ὁμοίως, Γεωργίου τε τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκ. Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου, καὶ τῶν λοιπῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ τε ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκ. Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκ. Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος. ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐκ προσώπου τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου εἶπον. πανάγαθε δέσποτα, κατὰ τὴν πεμφθεῖσαν σάκραν ἐκ τοῦ θεοσόφου ὑμῶν κράτους πρὸς τὸν ἁγιώτατον ἡμῶν πάπαν, ἀπεστάλημεν

παρ'

τῆς Ρ…

1 Mſ. Pariſ. *Plusiadis, Solomone &c.*
2 Mſ. Pariſ. *Zenonopolis.*
3 Mſ. Pariſ. *Renna, quod situm est &c.*
4 Mſ. Pariſ. *Sanctissimi Patriarchii quod est Constantinopoli.*

ACTIO I.

παρ' αὐτοῦ πρὸς τὰ πανευσεβῆ ἴχνη τῆς θεοστηρίκτου ὑμῶν γαλήνης μετὰ καὶ ἀναφορᾶς αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ ἑτέρας συνοδικῆς ἀναφορᾶς ὡσαύτως γενομένης πρὸς τὴν θεοστήρικτον ὑμῶν εὐσέβειαν ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὴν τελούντων ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, ἃς καὶ ἐπιδεδώκαμεν τῷ θεοστέπτῳ ὑμῶν κράτει. ἐπειδὴ δὲ πρὸ τούτων τεσσαράκοντα ἓξ χρόνων, * πλέον ἢ ἔλαττον, τινὰς καινοφωνίας ἄντικρυς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως παρεισήγαγον οἱ κατὰ καιροὺς γενόμενοι πρόεδροι ταύτης τῆς βασιλίδος καὶ θεοφυλάκτου ὑμῶν πόλεως, φαμὲν δὴ, Σέργιος, Παῦλος, Πύῤῥος, καὶ Πέτρος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Κῦρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως γενόμενος πρόεδρος, ἔτι δὲ Θεόδωρος ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος τῆς οὕτω λεγομένης πόλεως Φαρὰν, καί τινες ἕτεροι τούτοις ἐξακολουθήσαντες, ἓν θέλημα ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μίαν ἐνέργειαν δογματίσαντες, καὶ διδάξαντες, καὶ πολλάκις τοῦ δουλικοῦ ὑμῶν καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου περὶ τούτου ὑποκρούσαντος, εἶτα δὲ καὶ παρακαλέσαντος, καὶ μὴ δυνηθέντος μέχρι νῦν τῆς τοιαύτης ἀποστῆσαι κακοδόξου γνώμης, αἰτοῦμεν τὸ θεόστεπτον ὑμῶν κράτος, εἰπεῖν τοὺς τοῦ μέρους τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, πόθεν ἡ τοιαύτη ἐφεύρηται καινοφωνία. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ἐν ἀκροάσει γενόμενοι Γεώργιός τε ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης πόλεως, καὶ Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων πόλεως, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν σύνοδος, τῶν παρὰ τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ τῆς Ῥωμαίων μεγαλοπόλεως θρόνου ῥηθέντων, τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς διεξίτωσαν. Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως ἅμα Στεφάνῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ· σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης Νικομηδείας, καὶ Σολομὼν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος * Κλανέου τοὺς λόγους ποιούμενοι ὑπέρ τε τοῦ θρόνου τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας, εἶπον. ἡμεῖς μὲν καινοφωνίας οὐκ ἐξεθέμεθα, ἀλλ' εἴ τι παρελάβομεν ἔκ τε τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν ἁγίων * ἐγκρίτων πατέρων, ἔτι δὲ καὶ τῶν προεδρευσάντων ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως, φαμὲν Σεργίου, Παύλου, Πύῤῥου, καὶ Πέτρου· ἔτι δὲ καὶ Ὀνωρίου τοῦ γενομένου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας, τουτέστι περὶ θελήματος καὶ ἐνεργείας, οὕτω καὶ ἐπιστεύσαμεν, καὶ πιστεύομεν, καὶ κηρύττομεν· καὶ ἑτοίμως ἔχομεν, τὰ περὶ τούτου παραστῆσαι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. εἰ βούλεσθε περὶ τούτου παριστᾶν ἡμῖν, οὐκ ἄλλως ὑμᾶς δεχόμεθα ἀποδείξεις προφέροντας, εἰ μὴ, καθὼς εἴπατε, ἐκ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον. εὐσεβέστατε δέσποτα κέλευσον διὰ τοῦ χαρτοφύλακος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τὰ βιβλία

A niam igitur [1] ante hos XLVI. plus minus annos quasdam novitates vocum, contrarias orthodoxæ fidei introduxerunt, qui pro tempore fuerunt præsules hujus regiæ & a Deo [2] conservandæ vestræ civitatis, id est, Sergius, Paulus, Pyrrhus, & Petrus, nec non & Cyrus quondam Alexandrinæ civitatis antistes; insuper & Theodorus, qui fuit episcopus civitatis, cujus vocabulum est Pharan, & alii quidam, qui eos secuti sunt, non modice quæ per totum orbem terrarum est, ecclesiam turbaverunt, unam voluntatem in incarnationis dispensatione unius sanctæ Trinitatis domini nostri Jesu Christi, unam- B que operationem dogmatizantes & docentes, & multoties servili vestra, quæ secundum nos est, apostolica sede de hac re pulsante, dehinc supplicante, & minime valente usque hactenus a tali sensu pravæ æstimationis eos abstrahere: quæsumus a Deo coronatam vestram fortitudinem, ut dicant, qui ex parte sunt prædictæ sanctissimæ ecclesiæ Constantinopolitanæ, unde hujusmodi vocum adinventa est novitas. Constantinus piissimus imperator dixit: Audientes Georgius sanctissimus archiepiscopus a Deo conservandæ nostræ hujus civitatis, & Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochenæ civitatis, & ei adjacens synodus, C quæ a parte apostolicæ magnæ Romæ sedis dicta sunt, quæ eis videntur, prosequantur. Macarius Deo amabilis archiepiscopus Antiochenæ magnæ civitatis, una cum Stephano religioso presbytero & monacho ejus discipulo, cum eis vero & Petrus Deo amabilis metropolitanus Nicomediæ, & Salomon Deo amabilis episcopus Clanei, verba facientes tam pro sede hujus sanctæ magnæ ecclesiæ, quamque pro sede Antiochiæ, dixerunt: Nos quidem vocum novitates non edidimus: sed quidquid percepimus tam a sanctis universalibus synodis, & sanctis probabilibus patribus, quamque a præsulibus D hujus regiæ urbis, id est, Sergio, Paulo, Pyrrho, & Petro, necnon & Honorio, qui fuit papa antiquæ Romæ, & Cyro, qui fuit papa Alexandriæ, hoc est, de voluntate & operatione, sic & credidimus, & credimus, & prædicamus (& docemus,) & parati sumus de hoc ostendere.

Constantinus piissimus imperator dixit: Si vultis nobis de hoc ostendere, non ali- E ter vos suscipimus, nisi probationes proferentes, quemadmodum dixistis sanctis universalibus synodis, & sanctis probabilibus patribus.

Macarius Deo amabilis Archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo erant, dixerunt: Piissime domine jubeto per chartophylacem hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ

1 Ms. Paris. *ante quadraginta plus minusve annos*.
2 Ms. Paris. *custoditæ*.

ACTIO I.

ANNO CHRIST. 680.

—— ——siæ libros sanctarum synodorum, ex venerando patriarchio in medium proferri.

Constantinus piissimus imperator dixit: Jubemus acta earumdem sanctarum synodorum universalium ex venerando patriarchio a Deo conservandæ hujus regiæ urbis, confestim per competentem chartophylacem ad medium deduci, atque relegi. Et paululum egrediens Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax, & veniens ad bibliothecam venerandi patriarchii, protulit libros sanctarum universalium synodorum

Constantinus piissimus imperator dixit: Georgius religiosus diaconus & chartophylax codices, quos præ manibus gerit sanctorum conciliorum porrigat ad legendum.

Accipiens Stephanus religiosus presbyter & monachus, discipulus Macarii venerabilis archiepiscopi Antiochi, primum librum gestorum sanctæ tertiæque Ephesinæ prioris synodi, relegit: & veniens ad sermonem prosphoneticum, qui scriptus est a sanctæ memoriæ Cyrillo Alexandrinæ magnæ civitatis præsule ad Theodosium piæ memoriæ imperatorem, cujus est initium: * Quod apud homines quidem eminet; &, post pauca: Firmamentum autem immobile hujusmodi vestri Deo amabilis & religiosi imperii ipse dominus noster Jesus Christus est: per ipsum enim reges regnant, & potentes decernunt justitiam, secundum quod scriptum est: est enim ejus omnipotens voluntas. Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenæ civitatis dixit: Ecce, domine, ostendi unam esse voluntatem in Christo. Et exurgentes, qui locum præsentabant apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & quidam episcoporum synodi Constantinopolitanæ, & gloriosissimi judices reclamaverunt, dicentes: Superflue, & non secundum quod jacet, Macarius venerabilis archiepiscopus magnæ Antiochenæ civitatis, ex nunc relecto textu videtur affirmare, unam esse naturis voluntatem in duabus unius domini nostri Jesu Christi, id est, deitatis ejus & humanitatis. Hoc enim sanctissimus Cyrillus in divina ipsius domini nostri Jesu Christi & omnipotentissima ejus natura accipiens, scripsit, quam cum Patre & sancto Spiritu communem & omnipotentem habet. Propter quod & omnipotentem eam idem sanctæ memoriæ Cyrillus appellavit, alias nec numeraliter posuit eamdem voluntatem unam. Et relecto ex integro eodem libro, Constantinus piissimus imperator dixit: Et ille alter liber sanctæ tertiæ synodi relegatur. Et accipiens Salomon Deo amabilis diaconus, & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos relegit a principio usque ad finem. Constantinus piissimus imperator dixit: Sufficienter nobis lectio in præsenti die facta est, in qua finem susceperunt, quæ in sancta tertiaque Ephesina priore synodo gesta sunt. In subsequente vero, & quæ in sancta Chalcedonensi quarta synodo acta sunt, nobis relegentur

A τῶν ἁγίων συνόδων ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου εἰς μέσον προαχθῆναι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. κελεύομεν τὰ πεπραγμένα τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως παραχρῆμα διὰ τοῦ προσφόρου χαρτοφύλακος εἰς μέσον ἐλθεῖν, καὶ ἀναγνωσθῆναι. καὶ πρὸς βραχὺ ὑπεξελθὼν Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, καὶ παραγενόμενος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου, προεκόμισε τὰ βιβλία τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε.
B Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ ἅπερ ἐπιφέρεται βιβλία τῶν ἁγίων συνόδων ἐπιδιδότω πρὸς ἀνάγνωσιν.

Καὶ λαβὼν Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, ὁ μαθητὴς Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας τρίτης ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνόδου ἀνέγνω. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν προσφωνητικὸν λόγον τὸν ἀπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως γενομένου προέδρου πρὸς Θεοδόσιον τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει γενόμενον βασιλέα γραφέντι, οὗ ἡ ἀρχή· τῆς μὲν ἐν ἀνθρώποις εὐκλείας· καὶ μετ' ὀλίγα· ἔρεισμα
C δὲ τὸ ἀκράδαντον τῆς οὕτω θεοφιλοῦς καὶ εὐαγεστάτης ὑμῶν βασιλείας αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. δι' αὐτοῦ γὰρ βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἔστι γὰρ αὐτοῦ παναλκὲς τὸ θέλημα. Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων πόλεως εἶπεν. ἰδοὺ δέσποτα, παρέστησα ἓν εἶναι θέλημα ἐπὶ Χριστοῦ. καὶ ἀναστάντες οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καί τινες τῶν ἐπισκόπων τῆς συνόδου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες ἐξεβόησαν λέγοντες. περιττῶς, καὶ παρὰ τὸ κείμενον Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιο-
D χέων μεγαλοπόλεως ἐκ τοῦ νῦν ἀναγνωσθέντος ῥητοῦ δοκεῖ διαβεβαιοῦσθαι, ἓν εἶναι θέλημα ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. τοῦτο γὰρ ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐπὶ τῆς θείας αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ παντοκρατορικῆς φύσεως ἐκλαβὼν γεγράφηκεν, ὅπερ μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἁγίου πνεύματος κοινὸν καὶ παντοδύναμον κέκτηται. διὸ καὶ παναλκὲς αὐτὸ ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ προσηγόρευσε Κύριλλος, ἄλλως τε δὲ οὐδὲ ἀριθμητικῶς τέθεικε τὸ * τοιοῦτον θέλημα ἕν. καὶ ἀναγνωσθέντος * ὁλοτελῶς τοῦ τοιούτου βιβλίου, Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος
E βασιλεὺς εἶπε. καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον τῆς ἁγίας τρίτης συνόδου ἀναγινωσκέσθω. καὶ λαβὼν Σολομὼν ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ἱκανῶς ἡμῖν ἡ ἐν τῇ παρούσῃ ἡμέρᾳ * ἀνάγνωσις καθέστηκεν, ἐν ᾗ πέρας ἔλαβον τὰ ἐπὶ τῆς ἁγίας τρίτης ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθέντα συνόδου. καθ' ἑτέραν δὲ καὶ τὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου πεπραγμένα ἡμῖν ὑπαναγνωσθήσονται.

* ἀλλ. τοσοῦτον

* ἐντελῶς

ΠΡΑ-

ANNO CHRISTI 680.

A

ΠΡΑΞΙΣ ς.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοεβδόμου, καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πρᾳότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ δεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

B

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρ. μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θράκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τοῦ Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων· καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

C

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοσεβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ * θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε * θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκ. Ῥαβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτυνῆς τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἐφέσου· Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θράκης· Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου· Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας·

Margin notes: ...ιομλῦς; ...λαβεστατων

ACTIO SECUNDA.

ACTIO II.

IN nomine domini Dei & salvatoris nostris Jesu Christi, imperantibus a Deo coronatis serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto imperatore, anno vigesimoseptimo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, decima mensis Novembris, indictione nona.

B Præsidente eodem piissimo, & Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta glorioso exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro glorioso exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & substratego Thraciæ, Sergio glorioso exconsule patricio, Paulo glorioso exconsule patricio, Juliano glorioso exconsule patricio & militari logotheta, Constantino glorioso exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio glorioso exconsule C patricio, & locum agente imperialis comitis excubiti, Joanne glorioso exconsule patricio & quæstore, Polyeucto glorioso exconsule, Thoma glorioso exconsule, Paulo glorioso exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro glorioso exconsule, Leontio glorioso exconsule & domestico imperialis mensæ.

Conveniente autem & sancta ac universali synodo, quæ secundum imperialem sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theo- D doro & Gregorio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum adimplentibus sanctissimi ac beatissimi Archiepiscopi antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, E Joanne episcopo civitatis Rheginensis, locum præsentantibus venerabilis synodi antiquæ Romæ CXXV. Deo amabilium episcoporum, qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum magnum imperatorem: Theodoro religioso presbytero atque vicario Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Cortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episco-

episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Theodoro episcopo Melitenæ, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camuliani, Antonio episcopo Hypæpæ, Joanne episcopo Dascylii, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verisæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Georgio episcopo Coensi, Joanne episcopo Myndi, Gregorio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii in Sicilia positi, quod cognominatur Bajas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati, positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in seniore Roma.

Anastasio presbytero & monacho oratoriorum venerabilis hujus patriarchii, & Stephano presbytero & monacho, & discipulo Macarii archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ.

Residentibus quoque tam gloriosissimis patriciis & consulibus, quamque omnibus venerabilibus & Deo amabilibus episcopis ordine in eodem secretario Trulli: propositis in medio sanctis & intemeratis evangeliis: Paulus magnificus a secretis & imperialis secretarius, dixit: Meminit vestra pietas, & sancta ac universalis vestra synodus, quod in præterito conventu, finita lectione gestorum sanctæ tertiæ Ephesinæ prioris synodi, providit subsequenter & acta sanctæ quartæ Chalcedonensis synodi relegi, & suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus imperator dixit: Proferantur & acta prædictæ sanctæ quartæ Chalcedonensis synodi, & coram nostro relegantur auditu.

Et accipiens Antiochus religiosus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, primum librum ejusdem sanctæ Chalcedonensis synodi relegit. Et relegente eo epistolam, quæ in eis continetur, sanctæ memoriæ papæ Leonis magnæ civitatis Romæ, & veniente ad textum, in quo scriptum est: Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit: Verbo quidem operante quod Verbi est, carne autem exequente quod carnis est, & horum unum coruscat miraculis, aliud vero succumbit injuriis: exurgentes qui ex parte apostolicæ sedis erant antiquæ Romæ, exclamaverunt: Ecce benignissime domine manifeste duas naturales operationes inconfuse & indivise in domino nostro Jesu Christo præsens sanctissimus

A Φωτίου ἐπισκ. Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκ. Χαλκηδόνος· Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς. Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Μακροβίου ἐπισκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκ. Βυζίης Θράκης· Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας. Ἀνδρέου ἐπισκ. Μηθύμνης. Θεογνίου ἐπισκ. Κίου· Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν. Ἀντωνίου ἐπισκ. Ὑπαίπων. Ἰωάννου ἐπισκ. τοῦ Δασκυλίου. Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως. Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης. Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Θεοδώρου ἐπισκ. Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκ. Ἡρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκ. Τίου. Δομετίου ἐπισκ. Πρου-

B σιάδος. Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου. Γεωργίου ἐπισκόπ. Κώου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μυνδου· Γρηγορίου ἐπισκ. Καντίνου. Ἰωάννου ἐπισκ. Λάππης. Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ διαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτ τῆς διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ.

Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαγοῦς πατριαρ-

C χείου, καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων.

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσεκρῆτις σεκρετάριος βασιλικὸς εἶπε. μέμνηται ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν προτέραν συνέλευσιν τέλος λαβούσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας ἐν

D Ἐφέσῳ τρίτης τὸ πρότερον συνόδου, συνεῖδεν ἀκολούθως καὶ τὰ τῆς ἁγίας τετάρτης ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀναγνωσθῆναι πεπραγμένα. καὶ ὑποβαλλόμεθα πρὸς τὸ παριστάμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. προσαγέσθωσαν καὶ τὰ τῆς λεχθείσης τετάρτης ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου πεπραγμένα, καὶ εἰς ἐπήκοον ἀναγινωσκέσθωσαν.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀνέγνω. καὶ ἀναγινώσκοντος αὐτοῦ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐμφερομένην ἐπιστο-

E λὴν τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ τῆς μεγαλωνύμου Ῥώμης πάπα Λέοντος, καὶ ἐλθόντος εἰς τὸ ῥητὸν φάσκον. ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος, ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ τοῖς ὕβρεσιν ὑποπέπτωκεν. ἀναστάντες οἱ τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν. ἰδοὺ δέσποτα ἀγαθὲ, φανερῶς δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐπὶ

τοῦ

τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ παρὼν ἁγιώτατος κηρύσσει πατήρ, οὗτινος τὸν παρόντα λόγον ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος στήλην ὀρθοδοξίας ἀπεγράψατο, καὶ καθαίρεσιν πάσης αἱρέσεως, ἅτε τῇ τοῦ μεγάλου, καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ὁμολογίᾳ συμβαίνουσαν. καὶ τί περὶ τούτου ἀξιοῦσι Μακάριος ὁ ὁσιώτατος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλέστατοι ἄνδρες, λέγειν;

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκ. Ἀντιοχείας εἶπεν. ἐγὼ δέσποτα δύο ἐνεργείας οὐ λέγω. ἀλλ' οὐδὲ νοῶ τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Λέοντα δι' αὐτῆς τῆς ῥήσεως δύο ἐνεργείας φήσαντα.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ἀλλὰ μίαν ἐνέργειαν νοεῖς αὐτὸν λέγοντα; Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν. ἐγὼ ἀριθμὸν οὐ λέγω, ἀλλὰ θεανδρικὴν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. πῶς γὰρ νοεῖς τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν; Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκ. εἶπεν. ἐγὼ οὐκ ἐπικρίνω. καὶ ἀναγνωσθέντων τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ βιβλίου μέχρι πέρατος, Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ἀναγινωσκέσθω καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἁγίας τετάρτης ἐν Χαλκηδόνι συνόδου. καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τὴν αὐτὴν τῶν πεπραγμένων βίβλον ἀνέγνω.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· ἱκανῶς καὶ νῦν ἡ παροῦσα ἔχει ἀνάγνωσις, καθ' ἑτέραν δὲ καὶ ἡ τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου βίβλος προσκομιζέσθω.

prædicat pater, cujus præsentem sermonem sancta quarta synodus firmamentum orthodoxæ fidei inscripsit, & damnationem universæ hæresis, utpote professioni beati principis apostolorum Petri convenientem: & quid pro hoc dignum sentit Macarius venerabilis, & qui cum eo sunt Deo amabiles viri, dicere?

Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ dixit: Ego, domine, duas operationes non dico: sed nec sentio quod beatæ memoriæ Leo per hunc sermonem duas operationes dixerit.

Constantinus piissimus imperator dixit: Sed unam operationem intelligis eum dixisse? Macarius venerabilis archiepiscopus dixit: Ego numerum non dico, sed deivirilem ejus operationem, secundum sanctum Dionysium. Constantinus piissimus imperator dixit: Et quomodo intelligis deivirilem operationem? Macarius venerabilis archiepiscopus dixit: Ego non superjudico. Et relectis residuis ejusdem libri usque ad finem, Constantinus piissimus imperator dixit: Relegatur & alius liber ejusdem sanctæ quartæ Chalcedonensis synodi. Et accipiens Antiochus religiosus lector & notarius, eorumdem actorum librum relegit.

Constantinus piissimus imperator dixit: Sufficit & nunc præsens lectio. In subsequenti vero & liber gestorum sanctæ quintæ synodi proferatur.

ΠΡΑΞΙΣ Γ.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν. Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοστέπτου κρατότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνός, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης. Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρ. μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοστέπτου γαληνότητος, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θρᾴκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου. Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Παύλου

ACTIO TERTIA.

IN nomine domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, imperantibus a Deo coronatis serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto imperatore, anno vigesimoseptimo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimo secundo, decimotertio die mensis Novembris, indictione nona. Præsidente eodem piissimo, & Christo amabili magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta glorioso exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro glorioso exconsule patricio, & comite imperialis obsequii & substratego Thraciæ, Sergio glorioso exconsule patricio, Juliano glorioso exconsule patricio & militari legotheta, Paulo glorioso exconsule patricio, Constantino glorioso exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio glorioso exconsule patricio, & loci servatore imperialis comitis excubiti, Joanne glorioso exconsule patricio & quæstore, Polyeucto glorioso exconsule, Thoma glorioso exconsule, Paulo glorioso exconsule & dispositere orientalium provinciarum, Petro glorioso exconsule,

Leon-

Leontio glorioso exconsule (domestico imperialis mensæ.)

Conveniente autem & sancta ac universali synodo, quæ secundum divinam sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum adimplentibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundatio episcopo civitatis Paternæ, Joanne episcopo civitatis Rhegiensis, locum præsentantibus venerabilis synodi antiquę Romæ CXXV. Deo amabilium episcoporum, qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum magnum imperatorem & Theodoro religioso presbytero, atque vicario Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonensi, Theodoro episcopo Melitenæ, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Hypæpon, Joanne episcopo Dascylii, Genesio episcopo * Cinnæ, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verisæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Claneï, * Georgio episcopo Coensi, Joanne episcopo Myndi, * Georgio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii Siciliæ, quod cognominatur Bajas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in seniore Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hujus venerabilis patriarchii, & Stephano presbytero & monacho discipulo Macarii venerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ.

* adde ex Græco Anastasiopoleos, Platone episcopo.

* Gregorio

* Gregorio

Residentibus quoque tam gloriosissimis patriciis & consulibus, quamque omnibus venerabilibus, & Deo amabilibus metropolitis, & episcopis in eodem secretario Trulli ordine: propositis in medio sanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificus a secretis & imperialis secretarius dixit.

A τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοσεβεστάτων πρεσβυτέρων. καὶ Ἰωάννου θεοσεβεστ. διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκ. ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβ. μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων
B μεγαλοπόλεως. καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπ. Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτ. μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκ. Ῥαβέννης Θεοδώρου. Βασιλείου ἐπισ.
C πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου. Θεοδώρου ἐπισ. Ἐφέσου. Σισιννίου ἐπισ. Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου. Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας. Φωτίου ἐπισκ. Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκ. Χαλκηδόνος. Θεοδώρου ἐπισ. Μελιτηνῆς. Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Μακροβίου ἐπισκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας. Γεωργίου ἐπισκ. Βυζίης Θρᾴκης. Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκ. Μεθύμνης. Θεογνίου ἐπισκ. Κίου· Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν. Ἀντωνίου ἐπισκ. Ὑπαίπων· Ἰωάννου ἐπισκ. Δασκυλίου· Γενεσίου ἐπισκ. Ἀναστασιουπόλεως. Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης. Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου.
D Θεοδώρου ἐπισκ. Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκ. Τίου· Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος· Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου· Γεωργίου ἐπισκ. Κώου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μυνδου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου· Ἰωάννου ἐπισκ. Λάππης. Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης. Θεοφάνους πρεσβ. καὶ ἡγουμένου τῆς ἐν Σικελίᾳ διαγούσης μονῆς ἐπιλεγομένης Βαΐων. Γεωργίου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς Ῥενάτου διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
E Ῥώμην. Ἀναστασίου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου. καὶ Στεφάνου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου ἀρχιεπ. Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν μητροπολιτῶν, καὶ ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ· προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων, Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρῆτις, καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπε.

Κατὰ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO III.

A Κατὰ τὰ ἐν τῇ παρελθούσῃ συνελεύσει διαλαληθέντα παρὰ τῆς θεοσόφου ὑμῶν βασιλείας, ἰδοὺ τὰ βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου μετὰ χεῖρας ἔχομεν, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. παρὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος, ὑποδεχόμενος τὴν βίβλον ἀναγινωσκέτω. καὶ λαβὼν, καὶ ἀναπτύξας τὴν τοιαύτην βίβλον ἀπήρξατο τοῦ προοιμίου τῆς τοιαύτης βίβλου, ἔχοντος ἐπὶ λέξεως οὕτω· λόγος τοῦ ἐν ἁγίοις Μηνᾶ ἀρχιεπισκ. Κωνσταντ. πρὸς Βιγίλιον τὸν μακαριώτατον πάπαν Ῥώμης, περὶ τοῦ ἓν εἶναι τοῦ Χριστοῦ τὸ θέλημα. καὶ ἀναστάντες οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν. B εὐσεβέστατε δέσποτα, ἐφαλσεύθη ἡ παροῦσα βίβλος τῆς πέμπτης συνόδου. μὴ ἀναγνωσθῇ ὁ λεγόμενος λόγος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, πλαστὸς γάρ ἐστιν· ἀλλὰ κέλευσον ἀκριβῶς * ἐπισκῆψαι. πληροφορηθῆναι γὰρ ἔχει τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν κράτος, ὅτι οὐκ ἐτέθη τηνικαῦτα γινομένων τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ συνόδῳ ἐν προοιμίοις οὗτος ὁ λεγόμενος λόγος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον,, ἀλλὰ προσεχῶς ἐνετέθη ἐν τοῖς προοιμίοις τῆς παρούσης βίβλου. καθὸ ἐν τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως ἐτελεύτησε Μηνᾶς. ἡ δὲ ἁγία πέμπτη σύνοδος ἐν τῷ C εἰκοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας συνηθροίσθη, ἐπισκοποῦντος ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως Εὐτυχίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης· καὶ * ἐπισκήψαντες ὅ,τε εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἅμα τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσι, καί τισι τῶν τῆς ἁγίας συνόδου θεοφιλῶν ἐπισκόπων, καὶ ἀναπτύξαντες, καὶ ἀνακρίναντες εὗρον τρεῖς τετράδας εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου ἐκ προσθήκης ἐμβληθῆναι, μὴ ἐχούσας ὑποσημείωσιν ἀριθμητικὴν τὴν πρὸς συνήθειαν ἐντεθειμένην ἐν ταῖς τετράσιν. ἀλλ' ἐν τῇ τετάρτῃ τετράδι εἶναι τὸν πρῶτον ἀριθμὸν, καὶ εἰς τὴν μετ' αὐτὴν δευτέραν, καὶ τρίτην τετράδα ἐφεξῆς· ἄλλως τε καὶ ἀνόμοια εἶναι τὰ γράμματα τῶν ὑποβληθεισῶν ἐν πρώτοις D τριῶν τετράδων, ἐν αἷς ἐμφέρεται ὁ λεγόμενος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον λόγος, πρὸς τὰ γράμματα τὰ ἀρχῆθεν γεγραμμένα ἐν τῷ λεχθέντι βιβλίῳ. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ὁ τοιοῦτος μὴ ἀναγινωσκέσθω λόγος. τὸ δὲ προοίμιον τῶν πεπραγμένων τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου κατὰ τάξιν ἀναγινωσκέσθω· καὶ ἀνεγνώσθη τὸ πρῶτον βιβλίον. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· ἀκολούθως καὶ ἡ τοῦ δευτέρου βιβλίου τῶν πεπραγμένων τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ πέμπτῃ συνόδῳ γινέσθω ἀνάγνωσις· καὶ λαβὼν Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ βιβλίον ἀνέγνω. καὶ ἀναγινωσκο- E μένης τῆς ἑβδόμης πράξεως εὑρέθησαν ἐν αὐτῇ λίβελλοι δύο ὡς ἀπὸ Βιγιλίου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου πάπα Ῥώμης. ὁ μὲν εἷς πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει γενόμενον βασιλέα. ὁ δὲ ἕτερος πρὸς Θεοδώραν τὴν ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ γενομένην Αὐγοῦσταν. ἐν οἷς περιέχεται οὕτως. ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν γενόμενον ἐπίσκοπον Μοψουεστίας, ὡς ἀλλότριον ἀεὶ γεγονότα ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἐναντίον. ὃς οὐχ ὁμολογεῖ σαρκωθῆναι τὸν Θεὸν λόγον, τουτέστι Χριστὸν εἶναι μίαν ὑπόστασιν, καὶ ἓν πρό-

* ἐπισκέψαι

* παρακύψαντες

Secundum quod in præterito conventu interlocutus est a Deo instructa pietas vestra, ecce libros sanctæ quintæ synodi in manibus habemus, & suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus imperator dixit: Præsens Antiochus religiosus lector & notarius, suscipiens librum relegit. Et accipiens, aperiensque eumdem librum, exorsus est principium prædicti libri, qui ita continebat: Sermo sanctæ memoriæ Mennæ archiepiscopi Constantinopoleos ad Vigilium beatissimum papam Romanum, de eo quod una sit Christi voluntas. Et exurgentes legati apostolicæ sedis Romæ, exclamaverunt: Piissime domine falsatus est præsens liber quintæ synodi, nequaquam relegatur sermo, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, quia fictus est: sed jube diligenter advertere præsentem librum: satisfieri enim habet piissimum vestrum imperium, quia non est tunc temporis positus in exordio, cum fierent acta in sancta quinta synodo, iste qui dicitur sermo Mennæ ad Vigilium, sed nuper appositus est in principiis præsentis libri, eo quod vigesimoprimo anno Justiniani divinæ memoriæ obiit Mennas. Quinta autem synodus vigesimo septimo anno imperii ejus congregata est, episcopatum tenente hujus regiæ urbis Eutychio venerabilis memoriæ. Et inspicientes tam piissimus imperator una cum gloriosissimis judicibus, & quibusdam ex sancta synodo Deo amabilibus episcopis, & aperientes ac discernentes, invenerunt tres quaterniones in principio libri additos, non habentes subnotationem numeri, qui secundum consuetudinem affigitur in quaternionibus; sed in quarto quaternione habere primum numerum, & in sequenti quaternione secundum, & tertium, ante quartum subsequenter: alias vero & dissimiles esse literas eorumdem in exordiis submissorum quaternionum, in quibus continebatur sermo, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, a literis quæ prius scriptæ sunt in eodem codice. Constantinus piissimus imperator dixit: Hujusmodi non relegatur sermo. Proœmium autem gestorum ejusdem sanctæ quintæ synodi ordinabiliter relegatur. Et relectus est primus liber. Constantinus piissimus imperator dixit: Subsequenter & secundi libri gestorum ejusdem sanctæ quintæ synodi lectio proveniat. Et accipiens Petrus religiosus diaconus, & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, librum relegit. Et dum relegeretur septima actio, reperti sunt in ea duo libri, quasi ex nomine Vigilii sanctæ memoriæ, qui fuit papa Romanus, unus quidem ad Justinianum piæ recordationis quondam imperatorem, alter vero ad Thodoram piæ memoriæ quondam Augustam, in quibus continebatur ita: Anathematizamus autem & Theodorum, qui fuit episcopus Mopsuestiæ, tanquam qui alienus semper extiterit ab ecclesiis, & sanctis patribus adversarius, qui non confitetur incarnatum esse Deum Verbum, id est, Christum esse unam subsistentiam, & unam personam, & unam operationem. Et exurgentes iterum legati apostolicæ sedis anti-

Vide Conc. V. sive CP. II. Collat. VII.

ACTIO III.

quæ Romæ, unaque qui cum eis erant A Deo amabiles viri, exclamaverunt dicentes: Non faciat Deus, domine, non dixit Vigilius unam operationem. Non sunt libelli Vigilii. Falsatus est hic liber, sicut & exordia primi libri præsentis quintæ synodi. Nam, domine, si unam operationem docuit Vigilius, & susceptus est a synodo, utique & in definitione ejusdem sanctæ quintæ synodi de una operatione vox habuit comprehendi. Dum relecta ergo fuit, piissime domine, ipsa definitio, invenit dominus omnem veritatem. Consequenter itaque & secundum ordinem relecto eodem libro usque ad finitionem, ipsaque definitione usque ad finem relecta, nullo modo aliquid B de una operatione in eadem definitione inventum est contineri.

Theodorus & Georgius venerabiles presbyteri, & Joannes venerabilis diaconus legati sanctissimi papæ antiquæ Romæ, dixerunt: Petimus a Deo instructam vestram serenitatem, ut tempestive prædictus liber examinetur, ut adinventio quæ in eo facta est, manifestetur.

Constantinus piissimus imperator dixit: Quod postulatum est, in subsequenti prove- C niat. Præsens vero liber usque ad finem relegatur. Et relectus est.

Constantinus piissimus imperator dixit: Cognitionem relectorum synodicorum librorum percipientes tam sancta synodus, quamque gloriosissimi judices, edicant, si invenitur definitum ab eisdem sanctis synodis, sicut pollicitus est Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo sunt religiosi viri, demonstrare unam voluntatem, & unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi.

Sancta synodus & gloriosissimi judices dixerunt: Ex lectione sanctorum concilio- D rum, sicut nostis piissimi, penitus non invenimus in incarnationis dispensatione unius sanctæ Trinitatis domini nostri Jesu Christi, unam voluntatem & unam operationem. Constantinus piissimus imperator dixit: Macarius venerabilis archiepiscopus, & qui cum eo sunt, prosequantur, si secundum quæ ab eis promissa sunt, paratum habent proferre testimonia sanctorum probabilium patrum, quæ debeant approbare (sicut polliciti sunt) unam voluntatem & unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi; & hæc proferant.

Macarius venerabilis archiepiscopus An- E tiochiæ, & qui cum eo sunt, dixerunt: Secundum jussa vestri imperii, inducia nobis data, testimonia, quæ proferre promisimus, sanctorum proferimus.

Constantinus piissimus imperator dixit: Macarius venerabilis archiepiscopus, & qui cum eo sunt, hæc in subsequenti peragant. Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos, & quæ sub eo est synodus dixerunt: Piissime domine, petimus vestram tranquillitatem, suggestiones directas ad a Deo vestram instructam fortitudinem,

A σωπον, καὶ μίαν ἐνέργειαν. καὶ ἀναστάντες πάλιν οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης μετὰ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς θεοφιλῶν ἀνδρῶν ἐβόησαν, καὶ εἶπον· μὴ ποιήσῃ ὁ Θεὸς, δέσποτα, οὐκ εἶπε Βιγίλιος μίαν ἐνέργειαν. οὐκ εἰσὶν οἱ λίβελλοι Βιγιλίου, ἐφαλσεύθη καὶ αὕτη ἡ βίβλος, ὥσπερ καὶ τὰ προοίμια τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς παρούσης ἁγίας πέμπτης συνόδου. ἐπεὶ δέσποτα, εἰ μίαν ἐνέργειαν ἐδογμάτισε Βιγίλιος, καὶ ἀπεδέχθη ἐκ τῆς συνόδου καὶ ἐν τῷ τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου ὅρῳ ἡ τοιαύτη περὶ μιᾶς ἐνεργείας εἶχεν ἀναληφθῆναι φωνή. ἀναγινωσκομένου δὲ, εὐσεβέστατε δέσποτα, τοῦ τοιούτου ὅρου, εὑρίσκει ὁ δεσπότης τὴν B πᾶσαν ἀλήθειαν. καὶ καθ' εἱρμὸν καὶ τάξιν ἀναγνωσθείσης τῆς εἰρημένης βίβλου μέχρι τοῦ ὅρου, ἀναγνωσθέντος δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὅρου ἕως πέρατος, οὐδαμῶς τι ἐμφερόμενον περὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐν τῷ τοιούτῳ εὑρέθη ὅρῳ.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ εὐλαβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης εἶπον. αἰτοῦμεν τὴν θεόσοφον ὑμῶν γαλήνην, εὐκαίρως τὴν λεχθεῖσαν ἀνακριθῆναι βίβλον εἰς τὸ τὴν ἐν αὐτῇ γενομένην πλαστουργίαν φανερωθῆναι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. τὸ C αἰτηθὲν καθ' ἑτέραν γενέσθω· ἡ δὲ παροῦσα βίβλος μέχρι τέλους ἀναγινωσκέσθω. καὶ ἀνεγνώσθη.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. τὴν εἴδησιν τῶν ἀναγνωσθέντων συνοδικῶν βιβλίων λαβοῦσα ἥτε ἁγία σύνοδος, καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες λεγέτωσαν. εἰ εὑρέθη ὁρισθὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἁγίων συνόδων, * ὅπερ ὑπέσχετο Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εὐλαβέστατοι ἄνδρες, ἀποδεικνύειν ἓν θέλημα καὶ ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. * ὥσπερ L.

Ἡ ἁγία σύνοδος, καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες D εἶπον. ἐκ τῶν συναναγνωσθέντων τῶν ἁγίων συνόδων, ὡς ἴστε εὐσεβέστατοι, παντελῶς οὐχ εὑρομεν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε· Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπ. καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διεξίτωσαν, εἰ κατὰ τὰ παρ' αὐτῶν ὑποσχεθέντα ἑτοίμως ἔχουσι χρήσεις προαγαγεῖν ἁγίων ἐγκρίτων πατέρων, ὀφειλούσας ἀποδεῖξαι ὅπερ ὑπέσχοντο, ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ ταύτας προκομιζέτωσαν.

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκ. Ἀντιοχείας, E καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον. κατὰ τὰ κελευσθέντα παρὰ τοῦ ὑμετέρου κράτους, διορίας ἡμῖν διδομένης, τὰς ὑποσχεθείσας παρ' ἡμῶν προφέρεσθαι τῶν ἁγίων πατέρων προκομίζομεν χρήσεις.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. Μακάριος, ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπ. καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τοῦτο καθ' ἑτέραν πραττέτωσαν. Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκ. Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν σύνοδος εἶπον· αἰτοῦμεν τὴν ὑμετέραν θεόσοφον γαλήνην, τὰς σταλείσας ἀναφορὰς πρὸς τὸ θεόστεπτον ὑμῶν κράτος παρά τε Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πά-

πα

πα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, A καὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν συνόδου εἰς ἐπήκοον ἡμῶν ἀναγνωσθῆναι, πρὸς τὸ τὴν εἴδησιν λαβεῖν ἡμᾶς πάσης τῆς ἐν αὐταῖς ἐμφερομένης δυνάμεως. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. τὸ παρ' ὑμῶν αἰτηθὲν καθ' ἑτέραν γενήσεται.

ΠΡΑ͂ΞΙΣ Δ.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτο- B ρος, ἔτους εἰκοστοεβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πρᾳότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνός, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης. Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχ. μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑπο- C στρατήγου Θρᾴκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικ. καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου. Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτ. Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ δομε- D στίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπ. τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκ. τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. E καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπ. Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβ. μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως τοῦ Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων

tam ab Agathone sanctissimo papa apostolicæ sedis antiquæ Romæ, quamque ab ejus synodo relegi, ut auditum capiamus, quatenus cognitionem & nos accipiamus totius virtutis, quæ in eis continetur. Constantinus piissimus imperator dixit: Quod a vobis postulatum est, in subsequenti proveniet.

ACTIO QUARTA.

IN nomine domini Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, imperantibus a Deo coronatis serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto imperatore, anno vigesimoseptimo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, decimoquinto mensis Novembris indictione nona.

Præsidente eodem piissimo, & Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Nicera glorioso exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro glorioso exconsule patricio, & comite imperialis obsequii & substrategо Thraciæ, Sergio glorioso exconsule patricio, Paulo glorioso exconsule patricio, Juliano glorioso exconsule patricio & militari logotheta, Constantino glorioso exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio glorioso exconsule patricio, & locum agente imperialis comitis excubiti, Joanne glorioso exconsule patricio & quæstore, Polyeucto glorioso exconsule, Thoma glorioso exconsule, Paulo glorioso exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro glorioso exconsule, Leontio glorioso exconsule & domestico imperialis mensæ.

Conveniente autem & sancta ac universali synodo, quæ secundum imperialem sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præsentantibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero & monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum præsentantibus venerabilis synodi cxxv. Deo amabilium episcoporum antiquæ Romæ qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta

cta ad principem piissimum Constantinum & Theodoro religioso presbytero & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Theodoro episcopo Melitenensi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camuliani, Antonio episcopo Hypæpon, Joanne episcopo Dascylii, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Varisæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Georgio episcopo Coensi, Joanne episcopo Mindi, * Georgio episcopo Cantanensi, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii in Sicilia, quod cognominatur Bajas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in seniore Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hujus venerabilis patriarchii, & Stephano presbytero & monacho & discipulo Macarii venerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ.

* Gregorio

Et sedentibus tam gloriosissimis patriciis & consulibus, quamque omnibus venerabilibus a Deo amabilibus episcopis in eodem secretario Trulli: propositis in medio sanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificus a secretis & imperialis secretarius, dixit: Meminit a Deo instructa vestra pietas, quod in præterito conventu * dum legerentur acta sanctæ quintæ synodi, Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, una cum subjacenti synodo petiit vestram piissimam fortitudinem, suggestiones quæ factæ sunt tam ab Agathone sanctissimo papa antiquæ Romæ, quamque a subjacenti ei synodo, in præsentia vestræ pietatis, & sanctæ universalis hujus synodi relegi, & suggerimus ad quod placet.

* lectis sanctæ V synodi actis.

Constantinus piissimus imperator dixit: Relegantur. Et prolata est in Græcis literis memoratarum suggestionum interpretatio per Diogenem magnificum a secretis & imperialem secretarium. Et relecta est habens * in verbis sic:

* ad verbum

ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβ. καὶ τοποτηρ. τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκ. Ῥαβέννης Θεοδώρου. Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτυνῆς τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἐφέσου. Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θράκης. Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου· Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκ. Νικαίας, Ἰωάννου ἐπισκ. Χαλκηδόνος. Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς. Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Μακροβίου ἐπισκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας. Γεωργίου ἐπισκ. Βυζίης Θράκης. Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας. Ἀνδρέου ἐπισκ. Μεθύμνης. Θεογνίου ἐπισκ. Κίου· Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν. Ἀντωνίου ἐπισκ. Ὑπαίπων· Ἰωάννου ἐπισκ. τοῦ Δασκυλίου. Γενεσίου ἐπισκ. Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης. Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Θεοδώρου ἐπισκ. Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκ. Ἡρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκ. Τίου. Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος. Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου· Γεωργίου ἐπισκ. Κώου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μυίδου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου. Ἰωάννου ἐπισκ. Λάππης. Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης. Θεοφάνους πρεσβ. καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων. Γεωργίου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς Ῥενάτου τῆς διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην. Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας, διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Ἀναστασίου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου. καὶ Στεφάνου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων, καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρῆτις, καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπε. μέμνηται ἡ θεόσοφος ὑμῶν εὐσέβεια, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν ἀναγνωσθέντων τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκ. ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν συνόδῳ ᾐτήσατο τὸ ὑμέτερον εὐσεβὲς κράτος, τὰς γενομένας ἀναφορὰς ἀπό τε Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου, παρουσίᾳ τῆς ὑμῶν εὐσεβείας, καὶ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀναγνωσθῆναι· καὶ ὑποβαλλόμεθα πρὸς τὸ παριστάμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ἀναγινωσκέσθωσαν· καὶ προεκομίσθη διὰ Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἡ τῶν εἰρημένων ἀναφορῶν ἑρμηνεία Διογένους τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσηκρῆτις σεκρεταρίου βασιλικοῦ, καὶ ἀνεγνώσθη ἔχουσα ἐπὶ λέξεως οὕτως.

Τοῖς

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. EPIST. I AGATHONIS PP.

A

Τοῖς εὐσεβεστάτοις δεσπόταις, καὶ γαληνοτάτοις νικηταῖς καὶ τροπαιούχοις, προσφιλεστάτοις τέκνοις * τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Κωνσταντίνῳ μεγάλῳ βασιλεῖ, Ἡρακλείῳ, καὶ Τιβερίῳ Αὐγούστοις, Ἀγάθων ἐπίσκ. δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

[1] *Dominis piissimis & serenissimis victoribus ac triumphatoribus carissimis filiis amatoribus Dei & domini nostri Jesu Christi Constantino majori imperatori, Heraclio & Tiberio Augustis, Agatho episcopus servus servorum Dei.*

Κ Απνοοῦντί μοι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τὰς διαφόρους ὀδύνας, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν τὸν μόνον ἀληθινὸν μετὰ σφοδρότητος ὀδυρμῶν στενάζοντι, ὅπως παράκλησιν τῇ χειμαζομένῃ ψυχῇ τῷ πόθῳ τῆς θείας εὐσπλαγχνίας μεταδῷ, καὶ ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῶν θλίψεων τῇ δυναστείᾳ τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς ἀνακουφίσῃ, μεγάλην καὶ θαυμαστὴν μετὰ ἀκαταπαύστου εὐχαριστίας ὁμολογῶ, γαληνότατοι δεσπόται καὶ τέκνα, παραμυθίας ἐπιτηδειότητα παραστῆσαι κατηξίωσε τὴν εὐσεβῆ πρόθεσιν τῆς γαληναίας ὑμῶν ἡμερότητος· ἥντινα πρὸς σύστασιν τῆς θεόθεν καταπιστευθείσης * αὐτῇ χριστιανικωτάτης πολιτείας ἡ αὐτοῦ ἐπίνευσις ἐχαρίσατο. ὅπως ἡ βασιλικὴ ἰσχὺς καὶ εὐμένεια περὶ Θεοῦ, δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσι, τοῦ βασιλέως ὄντως τῶν βασιλευόντων, καὶ κυρίου τῶν κυριευόντων, καὶ φροντίσῃ, καὶ ζητήσῃ, καὶ τῆς ἀμωμήτου αὐτοῦ πίστεως τὴν ἀλήθειαν, ὡς παρὰ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν ἀποστολικῶν πατέρων παρεδόθη, ἀγρύπνως ἐπιζητήσῃ· καὶ ὡς ἡ ἀληθὴς παράδοσις περιέχει, ἐνστατικῶς ἐπιθυμήσῃ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἐπικρατῆσαι. καὶ μήπως τινὰ τῶν ἀκουόντων ὁ οὕτως εὐσεβὴς διαλάθῃ σκοπός, ἢ ἀνθρωπίνη ὑποψία καταπτοήσῃ λογιζομένων ἐξουσίᾳ ἡμᾶς εἶναι συνωθηθέντας, καὶ οὐχὶ πληρεστάτῃ γαληνότητι πρὸς τὸ ἀπολογήσασθαι περὶ τοῦ κηρύγματος τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὑπομνησθέντας, αἱ θειώδεις κεραῖαι πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Δῶνον τὸν ἀρχιερέα καὶ προηγησάμενον τὴν ἡμετέραν μετριότητα, πᾶσι τοῖς λαοῖς καὶ ἔθνεσι διὰ τῆς ἡμῶν διακονίας ἐφανεροποίησαν, καὶ πληροφοροῦσιν. ἅστινας κεραίας ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος τῷ καλάμῳ τῆς βασιλικῆς γλώττης ἐκ τοῦ καθαροῦ τῆς καρδίας θησαυροῦ ὑπηγόρευσεν, ὑπομιμνησκούσας, καὶ μὴ καταθλιβούσας· ἀπολογουμένας καὶ μὴ καταφοβούσας. μὴ καταπονούσας, ἀλλὰ προτρεπούσας· πρὸς ταῦτα, ἅπερ εἰσὶ τοῦ Θεοῦ, κατὰ Θεὸν προτρεπούσας. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ πάντων κτίστης καὶ λυτρωτὴς, ὁπόταν ἠδύνατο ἐν τῇ μεγαλειότητι τῆς ἰδίας θεότητος τοὺς θνητοὺς ἐκφοβῆσαι, ἡμερότητι μᾶλλον ἀνεικάστου φιλανθρωπίας ταπεινῶς εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς κατελθὼν, οὓς ἐδημιούργησε, καὶ λυτρώσασθαι κατηξίωσεν. ὅστις καὶ αὐτοπροαίρετον παρ' ἡμῶν τῆς ἀληθοῦς πίστεως τὴν περὶ αὐτοῦ ὁμολογίαν ἐκδέχεται. ὅπερ καὶ ὁ μακάριος Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων ὑπομιμνήσκει. ποιμαίνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως κατὰ Θεὸν προτρεπόμενοι. ταύταις τοίνυν ταῖς θείαις συλλαβαῖς, ἡμερώτατοι τῶν πραγμάτων δεσπόται, ἐμψυχωθεὶς, καὶ πρὸς ἐλπίδα παραμυθίας ἀπὸ βαθυτάτων ὀδυνῶν κουφισ-

Consideranti mihi humanæ vitæ diversos angores; & ante Deum qui unus, & verus est, cum vehementia fletuum ingementi, ut consolationem animæ fluctuanti divinæ miserationis impertiret instinctu, & de profundo mœroris & angu- B stiæ potentia suæ dexteræ sublevaret: magnam atque mirabilem cum indesinenti gratiarum actione, serenissimi domini filii, confiteor, consolationis opportunitatem exhibere dignatus est, piissimum tranquillæ mansuetudinis vestræ propositum, quod ad stabilitatem divinitus commissæ reipublicæ Christianæ ejus concessit dignatio, ut imperialis virtus atque clementia de Deo, per quem reges regnant, qui rex regum & dominus dominantium est, & curet & quæret ejus immaculatæ fidei veritatem, ut ab apostolis atque apostolicis est patribus tradita, inquirere vigilanter, atque ut vera traditio continet, instan- C tissime desideret in omnibus ecclesiis obtinere, & ne quemquam tam pia lateret intentio audientium, humanave suspicio perterreret æstimantium potestate nos esse compulsos, & non plena serenitate ad satisfaciendum super evangelicæ nostræ fidei prædicatione commonitos divales apices ad apostolicæ memoriæ Donum pontificem nostræ pusillitatis prædecessorem, cunctis populis ac gentibus per nostrum ministerium patefecerunt, ac satisfaciunt, quos gratia sancti Spiritus imperialis linguæ calamo de puro cordis thesauro dictavit, commonentis, non opprimentis: satisfacientis, non perterrentis; non affligentis, sed exhortan- D tis, & ad ea quæ Dei sunt, secundum Deum invitantis: quia & ipse conditor omnium ac redemptor, cum posset in suæ divinitatis majestate in sæculum veniendo, mortales perterrere, humanitate magis inæstimabilis clementiæ humiliter ad nostra descendens, quos creavit, dignatus est & redimere: qui & spontaneam de nobis veræ de se fidei confessionem expectat: Et quod beatus Petrus apostolorum princeps commonet: *Pascite qui in vobis est gregem Christi, non coacte, sed spontanee; secundum Deum exhortantes*. His itaque, mansuetissimi rerum domini, divalibus apicibus animatus, & ad spem consolationis E de profundis angoribus alleviatus, orsus sum meliori refectus confidentia paulatim, iis quæ per mansuetissimæ fortitudinis vestræ sacram dudum præcepta sunt, efficaciter promptam obsequentiam exhibere, ut personas, quales secundum temporis hujus defectum ac servilis provinciæ qualitatem poterant inveniri, pro obedientiæ satisfactione inquirerem: & cum consilio consamula-

1. Petr. 5

1 Ex alia latinitate est hæc epistola in vetustissimo apographo, quod est in Bibliotheca Collegii Paris. Soc. Jesu, cujus initium est: *Consideranti mihi humanæ vitæ diversas molestias, & ad Deum solum verum cum vehementi mœrore suspirami, ut animum tempestatibus agitatem &c.* Harduinus.

mulorum meorum episcoporum, tam de propinqua hujus apostolicæ sedis synodo, quamque de familiari clero amatores Christiani imperii, & sequenter de religiosis servis Dei, ut ad piissimæ tranquillitatis vestræ vestigia properarent, hortarer. Et nisi longus provinciarum ambitus in quibus humilitatis nostræ concilium constitutum est, tanti temporis protelationem ingereret, olim hoc, quod vix tandem nunc fieri potuit, studiosa obedientia, noster famulatus impleret. Sed dum de diversis provinciis familiare nobiscum concilium congregatur, & dum personas, quasdam quidem de hac servili vestri serenissimi principatus Romana urbe, vel de proximo dirigere procuramus, quasdam de longe positis provinciis, in quibus verbum Christianæ fidei ab apostolicis exiguitatis meæ prædecessoribus missi prædicabant, remeare præstolamur, non parvus temporum cursus elapsus est: corporales ægritudines mei famulatus silentio transeam, quibus nec vivere licet, nec libet assiduis ægrimoniis laborantem. Ideoque Christianissimi domini & filii, secundum piissimam jussionem a Deo protegendæ mansuetudinis vestræ pro obedientia quam debuimus, non pro confidentia eorum scientiæ * quos dirigimus, præsentes consamulos nostros, Abundantium, Joannem, & Joannem, reverendissimos fratres nostros episcopos, Theodorum & Georgium dilectissimos filios nostros presbyteros, cum dilectissimo filio nostro Joanne diacono, & Constantino subdiacono sanctæ hujus spiritualis matris apostolicæ sedis, nec non & Theodorum presbyterum legatum sanctæ Ravennatis ecclesię, & religiosos servos Dei monachos, cum supplici cordis devotione curavimus demandare. Nam apud homines in medio gentium positos, & de labore corporis quotidianum victum cum summa hęsitatione conquirentes, quomodo ad plenum poterit inveniri scripturarum scientia, nisi quod quæ regulariter a sanctis atque apostolicis prędecessoribus, & venerabilibus quinque conciliis definita sunt, cum simplicitate cordis & sine ambiguitate a patribus traditæ fidei conservamus, unum ac pręcipuum bonum habere semper optantes atque studentes, ut nihil de eis quę regulariter definita sunt, minuatur, nihil mutetur vel augeatur, sed eadem & verbis & sensibus illibata custodiantur? Quibus portitoribus & testimonia aliquorum sanctorum patrum, quos hæc apostolica Christi ecclesia suscipit, cum eorum libris tradidimus, ut facultatem suggerendi a benignissimo vestræ Christianitatis imperio consecuti, ex his dumtaxat satisfacere studeant, dum imperialis mansuetudo præceperit, quid hæc spiritalis mater eorum ac a Deo propagati imperii apostolica Christi ecclesia credat & prædicet, non per eloquentiam sæcularem, quæ nec suppetit idiotis hominibus, sed per sinceritatem apostolicæ fidei, in qua & ab incunabulis edocti usque in finem propagatori vestri Christiani imperii, cœli domino, omnes nobiscum deprecamur servire atque obedire. Licentiam proinde eis sive auctoritatem dedimus apud tranquillissimum vestrum imperium, dum jusserit ejus clementia simpliciter satisfaciendi, in

* superabundantis

A θεὶς, ἠρξάμην τῇ κρείττονι κατ' ὀλίγον ἀνιεθεὶς παῤῥησίᾳ τὰ ἤδη * διὰ τῆς σάκρας τῆς ἡμερωτάτης ὑμῶν ἀνδρείας προσαχθέντα ἐνεργῶς πρόθυμον ὑπουργείαν παριστᾶν, καί τινα πρόσωπα εἰς τε τὴν τοῦ καιροῦ τούτου ἀτονίαν, καὶ τῆς δουλικῆς ὑμῶν χώρας ποιότητα ἠδύναντο εὑρεθῆναι ἕνεκεν πληροφορίας ὑπακοῆς, ἐπεζήτουν. καὶ μετὰ βουλῆς τῶν συνδούλων μου τῶν ἐπισκόπων ἀπό τε τῆς πλησιαζούσης τούτῳ τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ συνόδου, εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ * δουλικοῦ κλήρου * τοῦ φιλοῦντος τὸ ὑμέτερον χριστιανικώτατον κράτος, καὶ ἀκολούθως ἀπὸ τῶν θεοσεβεστάτων δούλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῷ σπεῦσαι παρὰ τὰ ἴχνη τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν γαληνότητος. καὶ εἰ μὴ ὅτι B μακρὰ περίοδος τῶν χωρῶν, ἐν αἷς ἡ σύνοδος καθέστηκε τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως, τοῦ τοσούτου χρόνου ἐπεσώρευσε τὴν ἐπέκτασιν, πάλαι τοῦτο, ὅπερ μόλις ποτὲ νῦν γενέσθαι ἠδυνήθη, ἡ * περισπούδαστος ὑπακοὴ ἡ ἡμετέρα δουλεία ἐπλήρωσεν. ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἀπὸ διαφόρων ἐπαρχιῶν ἡ δουλικὴ σὺν ἡμῖν σύνοδος συνηθροίζετο. ἐν ὅσῳ πρόσωπα, τινὰ μὲν ἀπὸ τῆς δουλικῆς τοῦ ἡμερωτάτου ὑμῶν κράτους πόλεως Ῥώμης, ἢ ἐκ τοῦ πλησίον στεῖλαι φροντίζομεν, τινὰ δὲ ἐκ τῶν πόῤῥωθεν τυγχανουσῶν ἐπαρχιῶν, ἐν αἷς τὸν λόγον τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως παρὰ τῶν ἀποστολικῶν τῶν προηγησαμένων τὴν ἐμὴν ἐλαχιστίαν οἱ σταλέντες ἐκήρυσσον, ἐξεδεχόμεθα ὑποστρέψαι, C οὐ μικρὰ παραδρομὴ χρόνων ἐξανύσθη. ἵνα τὰς σωματικὰς ἀσθενείας, ἐμοῦ τοῦ οἰκέτου ὑμῶν σιωπῇ παρέλθω, ἐν αἷς οὔτε ζῆν ἔξεστιν, οὔτε ἀρέσκει συχναῖς ἀσθενείαις ἀποκάμνοντα. καὶ διὰ τοῦτο, χριστιανικώτατοι δεσπόται καὶ τέκνα, κατὰ τὴν εὐσεβεστάτην κέλευσιν τῆς θεοσκεπάστου ὑμῶν ἡμερότητος ἕνεκεν ὑπακοῆς, ἧς ὀφείλομεν, οὐχ ἕνεκεν παῤῥησίας * τῶν εἰς αὐτοὺς περισσευούσης εἰδήσεως, οὓς στέλλομεν, τοὺς παρόντας συνδούλους ἡμῶν, Ἀβουνδάντιον, Ἰωάννην, καὶ Ἰωάννην, τοὺς εὐλαβεστάτους ἀδελφοὺς ἡμῶν καὶ ἐπισκόπους. Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα, τοὺς πρεσβυτέρους, μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν τέκνου Ἰωάννου τοῦ διακόνου, καὶ Κωνσταντίνου D τοῦ ὑποδιακόνου· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Θεοδώρου τοῦ πρεσβυτέρου λεγάτου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥαβέννης. καὶ τοὺς θεοσεβεστάτους δούλους τοῦ Θεοῦ τοὺς μοναχοὺς μετὰ καθοσιώσεως ἱκετευτικῆς καρδίας ἐκ φροντίσαμεν ἀποστεῖλαι. παρὰ γὰρ ἀνθρώποις ἐν μέσῳ ἐθνῶν τυγχάνουσι, καὶ ἀπὸ σωματικοῦ μόχθου τὴν τροφὴν μετὰ μεγάλου δισταγμοῦ ποριζομένοις, πῶς εἰς τὸ πλῆρες δυνήσεται εὑρεθῆναι ἡ τῶν γραφῶν εἴδησις; εἰ μὴ ὅτι κανονικῶς ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν προηγησαμένων καὶ τῶν ἁγίων πέντε συνόδων ἅπερ ὡρισμένα εἰσὶν, ἐν ἁπλότητι καρδίας, καὶ ἀναμφιβόλως ἀπὸ τῆς παραδοθείσης παρὰ τῶν πατέρων πίστεως φυλάττομεν, ἓν καὶ ἐξαίρετον ἔχειν διὰ παντὸς εὐχόμενοί τε καὶ σπεύδοντες, E ἵνα μηδὲν παρὰ τὰ κανονικῶς ὁρισθέντα μειωθῇ, μηδὲν ἀλλαγῇ, ἢ προστεθῇ, ἀλλὰ ταῦτα καὶ ῥήμασι, καὶ νοήμασιν ἀπαράτρωτα φυλαχθῶσιν. οἷστισι διακομισταῖς καὶ χρήσεις τινὰς τῶν ἁγίων πατέρων, οὓς ἐδέξατο * αὕτη ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, μετὰ τῶν βιβλίων αὐτῶν παραδεδώκαμεν· ὅπως εὐπορίας τυχόντες τοῦ ἀναφέρειν ἀπὸ τοῦ εὐμενοῦς ὑμῶν καὶ Χριστιανικωτάτου κράτους ἐκ τούτων μόνον ἀπολογήσασθαι σπουδάσωσι, ἐπὰν ἡ βασιλικὴ ἡμερότης προστάξῃ, τί * αὕτη ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ θεοκατορθώτου ὑμῶν κράτους, ἡ τοῦ

* ἴσ. τοῖς ὑπ. προσαχθεῖσι

* L. οἰκείου τοῦ φιλοῦντος

* ἴσ. περισπουδάστῳ ὑπακοῇ

* ἴσ. τῆς εἰς αὐτοὺς

* ταύτῃ

* αὐτῇ

ANNO CHRISTI 680.

ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικὴ ἐκκλησία πιστεύει, καὶ κηρύσσει οὐ διὰ κοσμικῆς εὐγλωττίας, ἥτις οὐδὲ ἰδιώταις ἀνθρώποις βοηθεῖ, ἀλλὰ δι' ἀκεραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, ἐν ᾗ καὶ ἐκ σπαργάνων ἀναχραφέντες μέχρι τέλους τῷ κατορθωτῇ τοῦ Χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους τῷ κυρίῳ τοῦ οὐρανοῦ πάντως σὺν ἡμῖν ἱκετεύομεν δουλεύειν καὶ φυλάττεσθαι. διόπερ ἄδειαν, ἤγουν αὐθεντίαν δεδώκαμεν αὐτοῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον γαληνὸν κράτος, ἐπ' ἂν κελεύσῃ ἡ ὑμῶν φιλανθρωπία, τοῦ ἁπλῶς ἀπολογήσασθαι εἰς ὅσον αὐτοῖς μόνον ἐπετέθη· ἵνα μηδὲν δηλονότι προπετεύσωνται προσθεῖναι, ἢ * ὑφελεῖν, ἢ ἀλλάξαι. ἀλλὰ τὴν παράδοσιν τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, καθὼς ὡρίσθη ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἀποστολικῶν προέδρων, εἰλικρινῶς ἐξηγήσασθαι. ὑπὲρ ὧν γονυπετοῦντες τῇ διανοίᾳ * ἱκετικῶς τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν, ἥτις πρὸς ἡμερότητα διὰ παντὸς ἀποβλέπει, δυσωποῦμεν, ἵνα κατὰ τὴν ἀγαθοθελῆ, καὶ σεβασμίαν τῆς βασιλικῆς σάκρας ὑπόσχεσιν ἀποδοχῆς αὐτοὺς ἀξιώσῃ ἡ χριστομίμητος ὑμῶν γαληνότης, καὶ εὐμενεῖς τὰς ἀκοὰς ὑμῶν ταῖς μετρίαις αὐτῶν ἀναφοραῖς χαρίσασθαι καταξιώσῃ. οὕτως ἀνεῳγμένα τὰ ὦτα τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ πρὸς τὸ εἰσακοῦσαι τῶν ἱκεσιῶν ἡμῶν εὑρήσει ἡ ὑμετέρα ἡμερωτάτη εὐσέβεια, καὶ ἀβλαβεῖς περί τε τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, περί τε τὴν τῶν σωμάτων ὁλοκληρίαν τοῖς οἰκείοις ἀποκαταστῆσαι κελεύσῃ. οὕτως ἀποκαταστῆσαι ἡ ὑπερτάτη μεγαλειότης διὰ τῶν ἀνδρειοτάτων, καὶ ἀηττήτων καμάτων τῆς ὑμῶν θεοστηρίκτου φιλανθρωπίας ὑπὸ τὸ ἀγαθοθελὲς διάδημα τῆς ὑμῶν βασιλείας πᾶσαν τὴν τῶν Χριστιανῶν πολιτείαν, καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις ὑμῶν σκήπτροις τὰ ἀντιτασσόμενα, ὑποτάξαι ἔθνη. ἵνα ἐκ τούτου πάσῃ ψυχῇ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι πληροφορία γένηται, ὅτι ὅπερ διὰ τῶν σεβασμίων κεραιῶν περὶ ἀβλαβησίας, καὶ τοῦ μὴ ἔν τινι βαρυνθῆναι τοὺς ἐρχομένους, τοῦ Θεοῦ αὐτῇ ἐνηχήσαντος, ὑποσχέσθαι κατηξίωσεν, ἐν πᾶσιν ἐπλήρωσεν· οὔτε γὰρ ἡ εἴδησις αὐτῶν παρρησίαν δέδωκεν, ἵνα τολμήσωμεν πρὸς τὰ εὐσεβῆ ὑμῶν ἴχνη τούτους στεῖλαι. ἀλλὰ τοῦτο ἡ βασιλικὴ ὑμῶν εὐμένεια φιλανθρώπως κελεύσασα προετρέψατο, καὶ ἡ ἡμῶν σμικρότης τὸ κελευσθὲν μεθ' ὑπακοῆς ἐπλήρωσεν. ἵνα δὲ τῇ * θεοστεφάτῳ ὑμῶν εὐσεβείᾳ, τί περιέχει ἡ δύναμις τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, διὰ βραχέων δηλοποιήσωμεν, ἣν καὶ παρελάβομεν διὰ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως παρὰ τῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων, δι' ὧν οἱ θεμέλιοι τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐστερεώθησαν, καὶ ἐσταθηρώθησαν. αὕτη τοιγαροῦν ἐστὶν ἡ κατάστασις τῆς εὐαγγελικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ἵνα ὁμολογοῦντες τὴν ἁγίαν καὶ ἀχώριστον Τριάδα, τουτέστι τὸν πατέρα, υἱὸν, καὶ πνεῦμα ἅγιον, μιᾶς εἶναι θεότητος, μιᾶς φύσεως καὶ οὐσίας, ἑνὸς αὐτὴν κηρύττομεν καὶ φυσικοῦ θελήματος, δυνάμεως, ἐνεργείας, δεσποτείας, μεγαλειότητος, ἐξουσίας, καὶ δόξης· καὶ ὅτι δήποτε περὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας Τριάδος οὐσιωδῶς λέγεται, ἑνικῷ ἀριθμῷ ὡς * ἀπὸ μιᾶς φύσεως τριῶν ὁμοουσίων Τριάδα προσώπων καταλαμβανόμεθα. κανονικῷ λόγῳ τοῦτο διδαχθέντες. ὅτε δὲ περὶ τοῦ ἑνὸς τῶν αὐτῶν τριῶν προσώπων αὐτῆς τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Θεοῦ λόγου, καὶ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς προσκυνητῆς αὐτοῦ κατὰ σάρκα οἰκονομίας ὁμολογοῦμεν,

Margin: ὑφελεῖν] ἀφελεῖν; ἱκετικῶς] ἱκετικὸς; θεοστεφάτῳ] θεοστηρίκτῳ(?); ἀπὸ μιᾶς φύσεως τριῶν ὁμοουσίων] τ. ἐκ ἐπὶ ... ἐκ φύσεως ὁμ. προσώπων συμπεριλαμβάνομεν (partly illegible)

ACTIO IV EPIST. I AGATHONIS PP.

A quantum eis dumtaxat injunctum est, ut nihil profecto præsumant augere, minuere vel mutare, sed traditionem hujus apostolicæ sedis, ut a prædecessoribus apostolicis pontificibus instituta est, sinceriter enarrare. Pro quibus flexo mentis poplite, suppliciter vestram ad mansuetudinem semper intentam clementiam deprecamur, ut juxta benignissimam atque augustissimam imperialis sacræ promissionem, acceptione eos dignos efficiat Christo imitabilis vestra tranquillitas, atque placabiles auditus eorum humillimis suggestionibus accommodare dignetur. Sic aures Dei omnipotentis suis precibus ad exaudiendum inveniat vestra B mansuetissima pietas reseratas, illæsosque tam in rectitudine nostræ apostolicæ fidei, quamque corporum sospitate in propriis restituere jubeat: sic restituat superna majestas per fortissimos atque invictissimos labores vestræ a Deo corroboratæ clementiæ sub benigni vestri principatus regimine totam Christianam rempublicam, & fortissimis vestris sceptris adversas subigat nationes: ut ex hoc omni animæ atque omnibus gentibus satisfiat: quia quod per augustissimos apices de immunitate atque illæsione euntium, Deo, sibi aspirante, polliceri dignata est, adimplevit in omnibus. Non enim nobis eorum scientia confidentiam C dedit, ut ad pia vestra vestigia eos auderemus dirigere: sed hoc imperialis vestra benignitas clementer jubens hortata est, & nostra pusillitas, quod jussum est, obsequenter implevit. Ut autem vestræ divinitus instructæ pietati, quid apostolicæ nostræ fidei vigor contineat, breviter intimemus, quam percepimus per apostolicam apostolicorumque pontificum traditionem, & sanctarum quinque generalium synodorum, per quas fundamenta catholicæ Christi ecclesiæ firmata atque stabilita sunt: hic igitur status est evangelicæ atque apostolicæ fidei regularisque traditio, ut confitentes sanctam & inseparabilem Trinitatem, D id est, Patrem & Filium & sanctum Spiritum, unius esse deitatis, unius naturæ & substantiæ sive essentiæ, unius eam prædicemus & naturalis voluntatis, virtutis, operationis, dominationis, majestatis, potestatis & gloriæ. Et quidquid de eadem sancta Trinitate essentialiter dicitur, singulari numero, tanquam de una natura trium consubstantialium personarum, comprehendamus regulari ratione hoc instituti. Cum vero de uno earumdem trium personarum ipsius sanctæ Trinitatis, Filio Dei, Deo verbo, & de mysterio adorandæ ejus secundum carnem dispensationis confitemur, omnia duplicia unius ejusdem- E que domini salvatoris nostri Jesu Christi secundum evangelicam traditionem asserimus, id est, duas ejus naturas prædicamus, divinam scilicet & humanam, ex quibus & in quibus etiam post admirabilem atque inseparabilem unitionem subsistit. Et unamquamque ejus naturam, proprietatem naturalem habere confitemur, & habere divinam omnia quæ divina sunt, absque ullo peccato. Et utrasque unius ejusdem Dei verbi incarnati, id est, humanati, inconfuse, inseparabiliter, immutabiliter esse cognoscimus, sola intelligentia quæ uni-

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

ANNO CHRIST. 680.

unitas sunt discernente, propter confusionis dumtaxat errorem. [1] Æqualiter enim & divisionis, & commistionis detestamur blasphemiam. Cum duas autem naturas duasque naturales voluntates, & duas naturales operationes confitemur in uno domino nostro Jesu Christo, non contrarias eas, nec adversas ad alterutrum dicimus, (sicut a via veritatis errantes, apostolicam traditionem accusant, absit hæc impietas a fidelium cordibus) nec tanquam * separatas in duabus personis, vel subsistentiis, sed duas dicimus eumdemque dominum nostrum Jesum Christum, sicut naturas, ita & naturales in se voluntates & operationes habere, divinam scilicet & humanam: divinam B quidem voluntatem & operationem, habere ex æterno cum coessentiali Patre communem: humanam, temporaliter ex nobis cum nostra natura susceptam. Hæc est apostolica atque evangelica traditio, quam tenet spiritalis vestri felicissimi imperii mater apostolica Christi ecclesia. Hæc est mera confessio pietatis. Hæc est Christianæ religionis vera atque immaculata professio, quam non humana adinvenit versutia, sed Spiritus sanctus per apostolorum principes docuit. Hæc est firma & irreprehensibilis sanctorum apostolorum doctrina, cujus sinceræ pietatis integritas quoadusque libere prædicatur, in republica Christiana vestræ tran- C quillitatis imperium * tuetur, stabilitur, & exultat, & felix (ut perfecte confidimus) demonstrabit. Credite humillimo mihi, Christianissimi domini filii, quia pro stabilitate & [2] exultatione ejus, has cum fletibus preces effundo. Et hæc (licet indignus & exiguus) sinceriter * diligendo, præsumo consulere, quia vestra a Deo concedenda victoria, nostra salus est: vestræ tranquillitatis felicitas, nostra lætitia est: vestræ mansuetudinis sospitas, nostræ parvitatis securitas est. Et ideo cum corde contrito & profluentibus lacrymis, mente prostratus exoro, porrigere dignemini clementissimam dexteram apostolicæ doctrinæ, quam cooperator D piorum laborum vestrorum beatus Petrus apostolus tradidit, ut non sub modio condatur, sed tuba clarius in toto orbe prædicetur: quia ejus vera confessio, a Patre de cœlis est revelata, pro qua a domino omnium beatus esse pronunciatus est Petrus: qui & spirituales oves ecclesiæ ab ipso redemptore omnium, terna commendatione pascendas suscepit: cujus annitente præsidio, hæc apostolica ejus ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est, cujus auctoritatem, utpote apostolorum omnium principis, semper omnis catholica Christi ecclesia, & universales synodi fideliter amplectentes, in cunctis secutæ sunt, omnesque ve- E nerabiles patres apostolicam ejus doctrinam amplexi, per quam & probatissima ecclesiæ Christi luminaria claruerunt: & sancti quidem doctores orthodoxi venerati atque secuti sunt, hæretici autem falsis criminationibus ac derogationum odiis insecuti. Hæc est apostolorum Christi viva traditio, quam ubique ejus tenet ecclesia, quæ præcipue di-

* per se separatae.

* tuebitur, stabilietur; & exultans

* dirigendo

A πάντα διπλᾶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν παράδοσιν διαβεβαιούμεθα. τουτέστι δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις κηρύττομεν, τὴν θείαν δηλαδὴ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀχώριστον ἕνωσιν ὑφέστηκε· καὶ μίαν ἑκάστην αὐτοῦ φύσιν ἰδιότητα φυσικὴν ἔχειν ὁμολογοῦμεν· καὶ ἔχειν τὴν θείαν πάντα, ἅπερ εἰσὶ θεῖα· καὶ τὴν ἀνθρωπίνην πάντα τὰ ἀνθρώπινα χωρὶς τινὸς ἁμαρτίας· καὶ ἑκατέραν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου τοῦ σαρκωθέντος, τουτέστιν ἐνανθρωπήσαντος ἀσυγχύτως, ἀχωρίστως, ἀτρέπτως εἶναι ἐπιγινώσκομεν· μόνῃ νοήσει τὰ ἡνωμένα διακρίνοντες διὰ τὴν τῆς συγχύσεως B δηλαδὴ πλάνην. ἴσως γὰρ καὶ τὴν τῆς διαιρέσεως * ἀποβαλλόμεθα βλασφημίαν. ὁπόταν δὲ δύο φύσεις καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, οὐκ ἐναντία ταῦτα, οὔτε ἀλλήλοις ἀντικείμενα λέγομεν, καθὼς οἱ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας πλανώμενοι τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως κατηγοροῦσιν· ἀπέστω ἡ αὐτὴ ἀσέβεια ἀπὸ τῶν καρδιῶν τῶν πιστῶν· οὔτε ὡς κεχωρισμένας ἐν δυσὶν προσώποις, ἤγουν ὑποστάσεσιν. ἀλλὰ δύο λέγομεν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καθὼς τὰς φύσεις, οὕτως καὶ φυσικὰ θελήματα, καὶ ἐνεργείας ἐν ἑαυτῷ ἔχειν, θείαν δηλαδὴ καὶ ἀνθρωπίνην, θεῖον μὲν θέλημα C καὶ ἐνέργειαν ἔχειν ἐξ ἀϊδίου μετὰ τοῦ ὁμοουσίου πατρὸς κοινόν· ἀνθρώπινον χρονικῶς ἐξ ἡμῶν μετὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως προσληφθέν. αὕτη ἐστὶν ἡ ἀποστολικὴ καὶ εὐαγγελικὴ παράδοσις. ἣν κρατεῖ ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ εὐτυχεστάτου ὑμῶν κράτους, ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία. αὕτη ἐστὶν ἡ καθαρὰ τῆς εὐσεβείας ὁμολογία. αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀληθὴς, καὶ ἀμώμητος ὁμολογία· ἥνπερ οὐκ ἀνθρωπίνη ἐφεῦρε πανουργία, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τῶν κορυφαίων τῶν ἀποστόλων ἐδίδαξεν. αὕτη ἐστὶν ἡ βεβαία καὶ ἀνεπίληπτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων διδασκαλία, ἧς τινος εἰλικρινοῦς εὐσεβείας τὸ ἀκέραιον μέχρις ὅτου παῤῥησια- D στικῶς κηρύττεται ἐν τῇ τῶν Χριστιανῶν πολιτείᾳ, τῆς ὑμετέρας γαληνότητος τὸ κράτος φυλάττει, * καὶ σταθηροποιεῖ καὶ ὑψοῖ, καὶ ὡς τελείως θαῤῥοῦμεν, εὐτυχὲς ἀποδείξει. πιστεύσατε ἐμοὶ τῷ ταπεινῷ, Χριστιανικώτατοι δεσπόται καὶ τέκνα, ὅτι ὑπὲρ τῆς στεῤῥότητος καὶ τοῦ ὑψώματος αὐτοῦ ταῦτα μετὰ ὀδυρμῶν ἐκχέω τὰς ἱκεσίας. καὶ ταῦτα συμβουλεύειν, εἰ καὶ ἀνάξιος καὶ ἐλάχιστος, γνησίως ἀγαπῶν προπετεύομαι· ὅτι ἡ ἐκ Θεοῦ δωρηθεῖσα ὑμῖν νίκη, ἡμετέρα σωτηρία ἐστί. καὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἡ εὐτυχεία, ἡμετέρα εὐφροσύνη ἐστί· καὶ τῆς ὑμετέρας πραότητος ἡ ῥῶσις, τῇ ἡμετέρᾳ σμικρότητι εὐθυμία ἐστί. καὶ κατὰ τοῦτο μετὰ συντετριμμένης καρ- E δίας, καὶ τοῖς τῆς διανοίας προχεομένοις δάκρυσι προσπίπτων δυσωπῶ, ἐκτεῖναι καταξιώσατε τὴν φιλάνθρωπον δεξιὰν τῇ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ, ἥντινα ὁ συνεργὸς τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν μόχθων, ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος παραδέδωκεν· οὐχ ἵνα συγκλεισθῇ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλὰ σάλπιγγος λαμπρότερον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κηρυχθήσεται· ὅτι ἡ αὐτοῦ

* Graecus interpres omisit, & commixtionis

* Graecus interpres legisse videtur stabilit & exaltat, male: est etiam exaltatione,

1 Græca, quæ hic deerant, usque ad verba, *quæ per veridicam confessionem*, supplevit ex Mſ. Reg. 1206. *Hard.*
2 In Græco, *exaltatione*. Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

αὐτοῦ ἀληθὴς ὁμολογία, ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐκ τῶν οὐρανῶν ἀπεκαλύφθη· ἧς ἕνεκεν ἀπὸ τοῦ κυρίου τῶν ὅλων μακάριος εἶναι ἀπεφάνθη ὁ Πέτρος. ὃς καὶ τοῦ ποιμαίνειν τὰ πνευματικὰ πρόβατα τῆς ἐκκλησίας ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λυτρωτοῦ τῶν πάντων τῇ τριττῇ παραθέσει ἐδέξατο· οὗτινος ἐπινεύσαντος τῇ βοηθείᾳ, αὕτη ἡ ἀποστολικὴ αὐτοῦ ἐκκλησία, καὶ αἱ καθολικαὶ σύνοδοι πιστῶς περιπτυσσόμεναι, ἐν πᾶσιν ἠκολούθησαν, καὶ πάντες οἱ σεβάσμιοι πατέρες τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ * ἐπεσπάσαντο διδασκαλίαν, δι' ἧς καὶ δεδοκιμασμένοι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ φωστῆρες ἔλαμψαν. καὶ οἱ μὲν ἅγιοι διδάσκαλοι ὀρθόδοξοι ἐσεβάσθησαν καὶ ἠκολούθησαν· οἱ δὲ αἱρετικοὶ τοῖς πλαστοῖς ἐγκλήμασι καὶ μισίσησιν ἀφαιρέσεων ἐπηκολούθησαν. αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ζῶσα παράδοσις, ἥντινα μέχρι τοῦ παρόντος ἡ αὐτοῦ κρατεῖ ἐκκλησία, ἥτις ἐξαιρέτως ἀγαπωμένη, καὶ θαλπομένη, καὶ παρρησιαστικῶς κηρυχθεῖσα. ἥτις διὰ τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας τῷ Θεῷ καταλλάσσει. ἥτις τῷ δεσπότῃ Χριστῷ παρατίθεται. ἥτις τῆς εὐσεβείας ὑμῶν τὸ χριστιανικώτατον διαφυλάττει κράτος. ἥτις ἀπὸ τοῦ δεσπότου τοῦ οὐρανοῦ δαψιλεῖς νίκας τῇ ἀνδρείᾳ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας συνεισάγει· ἥτις συνοδεύει ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ἐκπολεμεῖ τοὺς ἐναντίους, τὸ ὑμέτερον θεοκατόρθωτον κράτος πανταχοῦ ὡς ἀκαταμάχητον τεῖχος περισκέπει· ἥτις φόβον τοῖς ἐναντίοις ἔθνεσιν * ἐμβάλλει, καὶ τῇ θείᾳ ὀργῇ * τιμωρεῖται. ἥτις καὶ ἐν πολέμοις τὰ τῆς νίκης βραβεῖα περὶ * τῆς τῶν πολεμίων καταστροφῆς καὶ ὑποταγῆς οὐρανόθεν παράσχοι· καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἱλαρότητι ἀμέριμνον τὴν ὑμετέραν ἀληθῶς πιστοτάτην βασιλείαν διαφυλάξοι· αὕτη δέ ἐστι τῆς ἀληθοῦς πίστεως ὁ κανών· ἥντινα καὶ ἐν τοῖς εὐτυχήμασι, καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις θερμῶς ἐκράτησε καὶ ἐξεδίκησεν αὕτη ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ ὑμετέρου γαληνοτάτου κράτους ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία. ἥτις διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως οὐδέποτε πλανηθεῖσα δείκνυται· οὔτε τοῖς τῶν αἱρετικῶν καινισμοῖς στρεβλωθεῖσα ὑπέπεσεν. ἀλλὰ καθὼς ἐκ προοιμίων τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως παρέλαβεν ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐθεντῶν τῶν κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλων, ἀπαράτρωτος μέχρι τέλους μένει κατὰ τὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος θείαν * παραγγελίαν. ἣν τῷ ἐξάρχῳ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ὡμολόγησε φήσας. Πέτρε, Πέτρε, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐζήτησε τοῦ σινιάσαι ὑμᾶς, ὡς ὁ σινιάζων τὸν σῖτον· ἐγὼ δὲ περὶ σοῦ ἠρώτησα, ἵνα μὴ * ἐκλείψῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστραφεὶς στήριζε τοὺς ἀδελφούς σου. κατανοήσει τοίνυν ἡ ὑμετέρα γαληναία φιλανθρωπία. ἐπειδὴ ὁ κύριος καὶ σωτὴρ πάντων, οὗτινος ἡ πίστις ἐστὶν, ὃς τὴν πίστιν Πέτρου μὴ ἐκλεῖψαι ὑπέσχετο, τοῦτον ὑπέμνησε τοὺς ἑαυτοῦ στηρίζειν ἀδελφούς· ὅπερ τοὺς ἀποστολικοὺς ἀρχιερεῖς τὴν ἐμὴν ἐλαχιστίαν προηγησαμένους παρρησιαστικῶς ἀεὶ πεποιηκέναι πᾶσιν ἐγνώσθη. ὧν τινων καὶ ἡ ἐμὴ σμικρότης, εἰ καὶ ἄνισος καὶ ἐλαχίστη, ὅμως ἕνεκεν τῆς προσληφθείσης ἐκ τῆς θείας ῥοπῆς διακονίας ἀκόλουθος ἐπιθυμεῖ ὑπάρχειν. οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν, ἐὰν τὴν ἀλήθειαν τοῦ κυρίου μου, ἣν αὐτοὶ εἰλικρινῶς ἐκήρυξαν, ἀμελήσω κηρύξαι. οὐαί μοι ἔσται, ἐὰν σιωπῇ καλύψω τὴν ἀλήθειαν, ἣν καταβαλέσθαι τοῖς τραπεζίταις ἐπιτέτραμμαι, τουτέστι τοὺς χριστιανικωτά-

* Pro ἐπεσπάσαντο, * ἐμβάλλοι. * L. τιμωρεῖται, * Fr. ἐπὶ τῇ τῶν πολεμίων καταστροφῇ, καὶ ὑποταγῇ * L. ἐπαγγελίαν * ἀλλ' ἐκλείπῃ

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

A ligenda atque fovenda, & fiducialiter prædicanda est, quæ per veridicam confessionem Deo conciliat, quæ & Christo domino commendabilem facit, quæ clementiæ vestræ Christianum conservat imperium, quæ a cœli domino largas victorias vestræ piissimæ fortitudini confert, quæ comitatur in præliis, & expugnat adversos: quæ vestrum a Deo propagatum imperium ubique ut murus inexpugnabilis * protegat, quæ terrorem in contrarias nationes immittat, & ira divina percellat, quæ & in bellis triumphales palmas de hostium dejectione atque subjectione cœlitus tribuat, & in pace securum & hilarem vestrum fidelissimum principatum semper custodiat. B Hæc est enim veræ fidei regula, quam & in prosperis, & in adversis vivaciter tenuit ac defendit hæc spiritalis mater vestri tranquillissimi imperii, apostolica Christi ecclesia: quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite apostolicæ traditionis nunquam errasse probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit, sed ut ab exordio fidei Christianæ, percepit ab auctoribus suis apostolorum Christi principibus, illibata fine tenus permanet, secundum ipsius domini salvatoris divinam pollicitationem, quam suorum discipulorum principi in sacris evangeliis fatus est: *Petre, Petre*, inquiens, *ecce satan expetivit ut cribraret vos, sicut qui cri-* (Luc. 22.) C *brat triticum: ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.* Consideret itaque vestra tranquilla clementia, quoniam dominus & salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod apostolicos pontifices, meæ exiguitatis prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum. quorum & pusillitas mea, licet impar & minima, pro suscepto tamen divina dignatione ministerio, pedissequa cupit existere. Væ enim mihi erit, si veritatem domini mei, quam illi sinceriter prædicarunt, prædicare neglexero. D Væ mihi erit, si silentio texero veritatem, quam erogare nummulariis jussus sum, id est, Christianum populum imbuere & docere. Quid dicam in ipsius Christi futuro examine, si hic (quod absit) prædicare ejus sermonum veritatem confundor? Quid de meipso, quid de commissis animabus satisfaciam, dum de officio suscepto rationem districtam exegerit? Quis igitur, clementissimi atque piissimi domini & filii (quod tremens & consternatus spiritu dico) non provocetur illa admirabili pollicitatione, quæ fidelibus repromittit: *Qui me con-* (Matth. 10. Luc. 12.) *fessus fuerit coram hominibus*, inquiens, *confitebor & ego eum coram Patre meo, qui* E *in cœlis est?* Et quem infidelium saltem non perterreat illa severissima comminatio, qua indignaturum se protestatur, & asserit, inquiens: *Qui me negaverit coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in cœlis est?* Unde & B. Paulus apostolus gentium commonet & dicit: *Sed licet nos, aut angelus de cœlo evangelizet vobis præter quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Ubi itaque talis imminet depravantibus, vel tacentibus veritatem pœna supplicii, quomodo non est fugienda de fidei dominicæ veritate subtractio? Unde & apostolicæ memoriæ

* protegit

meæ parvitatis prædeceſſores, dominicis doctrinis inſtructi, ex quo novitatem hæreticam in Chriſti immaculatam eccleſiam Conſtantinopolitanæ eccleſiæ præſules introducere conabantur, nunquam neglexerunt eos hortari, atque obſecrando commonere, ut a pravi dogmatis hæretico errore, ſaltem tacendo deſiſterent, ne ex hoc exordium diſſidii in unitate eccleſiæ facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum aſſerentes in uno domino noſtro Jeſu Chriſto: quod Ariani & Apollinariſtæ, Eutychianiſtæ, Timotheani, Acephali, Theodoſiani & Gajanitæ, & omnis omnino hæreticus furor, ſive confundentium, ſeu dividentium incarnationis Chriſti myſterium, docuit. Confundentes quidem ſanctæ incarnationis myſterium, eo quod deitatis & humanitatis Chriſti unam naturam dicant, unam eum, ſicut unius, voluntatem & operationem perſonalem habere contendunt. Dividentes autem inſeparabilem unitionem duas naturas, quas ſalvatorem habere cognoſcunt, non per unitionem, quæ ſecundum ſubſiſtentiam facta cognoſcitur, uniunt: ſed blaſphemantes, per affectum voluntatis, tanquam duas ſubſiſtentias, id eſt, duos quoſdam, per concordiam jungunt. Porro apoſtolica Chriſti eccleſia, ſpiritalis mater a Deo fundati veſtri imperii, & unum dominum noſtrum Jeſum Chriſtum confitetur ex duabus & in duabus exiſtentem naturis, & duas ejus naturas, divinam ſcilicet & humanam, etiam poſt inſeparabilem unitionem inconfuſas, in eo eſſe defendit, & ex proprietatibus naturalibus unamquamque harum Chriſti naturarum perfectam eſſe cognoſcit, & quidquid ad proprietates naturarum pertinet, duplicia omnia confitetur: quia ipſe idem dominus noſter Jeſus Chriſtus, & Deus perfectus eſt, & homo perfectus eſt, & ex duabus, & in duabus naturis: & poſt admirabilem incarnationem exiſtens, nec deitas ejus ſine humanitate, nec humanitas ejus ſine deitate poteſt intelligi. Conſequenter itaque, juxta regulam ſanctæ catholicæ atque apoſtolicæ Chriſti eccleſiæ, duas etiam naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes eſſe confitetur & prædicat. Nam ſi perſonalem quiſquam intelligat voluntatem, dum tres perſonæ in ſancta Trinitate dicuntur, neceſſe eſt, ut & tres voluntates perſonales, & tres perſonales operationes (quod abſurdum eſt & nimis prophanum) dicerentur. Sin autem, quod fidei Chriſtianæ veritas continet, naturalis voluntas eſt, ubi una hæc natura dicitur ſanctæ & inſeparabilis Trinitatis, conſequenter & una naturalis voluntas, & una naturalis operatio intelligenda eſt. Ubi vero in una perſona domini noſtri Jeſu Chriſti mediatoris Dei & hominum, duas naturas (id eſt, divinam & humanam) confitemur, in quibus & poſt admirabilem adunationem conſiſtit, ſicut duas unius ejuſdemque naturas, ita & duas naturales voluntates, duaſque naturales operationes ejus regulariter confitemur. Ut autem hujus veridicæ confeſſionis intelligentia ex veteris novique teſtamenti a Deo inſpirata doctrina, pietatis veſtræ mentibus clareat (plus enim & incomparabiliter ve-

* ad verbum

A τοὺς λαοὺς μυεῖν καὶ διδάσκειν. τί λέξω ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν ἐνταῦθα, ὅπερ ἀπείη, κηρύξαι τὴν αὐτοῦ λόγων τὴν ἀλήθειαν ἐπαισχυνθῶ; τί περὶ ἐμαυτοῦ; τί περὶ τῶν ἐμπιστευθεισῶν μοι ψυχῶν ἀπολογήσομαι, ἐπὰν περὶ τῆς ληφθείσης ὑπ' ἐμοῦ λειτουργίας λόγον σφιγκτὸν ἀπαιτήσῃ; τίς * τοίνυν φιλανθρωπότατοι, καὶ εὐσεβέστατοι δεσπόται καὶ τέκνα, ὅπερ τρέμων καὶ συμπίπτων τῷ πνεύματι λέγω, μὴ προκαλέσηται ἐκεῖνα, ἅπερ θαυμαστῇ ὑποσχέσει τοῖς πιστοῖς ἐπηγγείλατο φήσας· ὅστις με ὁμολογήσει ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς; καὶ τίνα τῶν ἀπίστων μὴ ἐκ- B φοβήσῃ ἐκείνη ἡ ἀπότομος ἀπειλή, ἥτις ἀγανακτοῦντι αὐτὸν προσμαρτύρεται, καὶ διαβεβαιοῦται φάσκουσα· ὅστις με ἀρνήσεται ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς; ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν ὑπομιμνήσκει καὶ λέγει. ἀλλ' εἰ καὶ ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν, παρ' ὃ εὐαγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔσω. εἰ τοῦ τοιαύτη ἐπίκειται ποινὴ κολάσεως τοῖς στρεβλοῦσιν, ἢ παρασιωπῶσι τὴν ἀλήθειαν, πῶς οὐκ ἔστι φευκτέα ἡ ὑπεξαίρεσις ἀπὸ τῆς ἀληθείας τῆς δεσποτικῆς πίστεως; ὅθεν καὶ οἱ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης οἱ προηγησάμενοι τὴν ἐμὴν μετριότητα ταῖς C δεσποτικαῖς διδασκαλίαις κατηρτισμένοι, ἐξότου καινοτομίαν αἱρετικὴν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἄμωμον ἐκκλησίαν οἱ πρόεδροι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας εἰσαγαγεῖν ἐπεχείρουν, οὐδέποτε ἠμέλησαν τούτους προτρέψασθαι, καὶ παρακαλοῦντες ὑπομνῆσαι, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαύλου δόγματος τῆς αἱρετικῆς πλάνης κἂν σιωπῶντες ἀποστήσωνται, μήπως ἐκ τούτου προοίμιον διαχωρισμοῦ ἐν τῇ ἑνώσει τῆς ἐκκλησίας ποιήσωσιν. ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν τῶν δύο φύσεων διαβεβαιούμενοι ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. ὅπερ καὶ οἱ Ἀρειανοί, καὶ οἱ Ἀπολλιναριστοί, καὶ οἱ Εὐτυχιανισταί, καὶ οἱ Τιμοθεανοί, καὶ οἱ Ἀκέφαλοι, οἱ Θεοδοσιανοί, καὶ οἱ Γαϊα- D νῖται, καὶ πᾶσα παντελῶς αἱρετικὴ μανία, ἤτε τῶν συγχεόντων, ἤτε τῶν διαιρούντων τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐδίδαξαν, συγχέοντες μὲν τῆς ἁγίας ἐνανθρωπήσεως τὸ μυστήριον, καθὸ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ ἓν * αὐτῶν, ὥσπερ ἑνός, θέλημα, καὶ ἐνέργειαν προσωπικὴν ἔχειν φιλονεικοῦσι. διαιροῦντες δὲ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν, τὰς δύο φύσεις, ἅστινας τὸν σωτῆρα ἔχειν ἐπιγινώσκουσιν, οὐχὶ καθ' ἕνωσιν, ἥτις καθ' ὑπόστασιν γενομένη γνωρίζεται, ἑνοῦσιν· ἀλλὰ βλασφημοῦντες, κατὰ σχέσιν θελήματος ὡς δύο ὑποστάσεις, τουτέστι δύο τινὰς καθ' ὁμόνοιαν συνάπτουσι. τοιγαροῦν ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκ- E κλησία ἡ πνευματικὴ μήτηρ τοῦ θεοθεμελιώτου ὑμῶν κράτους καὶ ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογεῖ ἐκ δύο, καὶ ἐν δύο ὑπάρχοντα φύσεσι, καὶ δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις, τὴν θείαν δηλονότι, καὶ ἀνθρωπίνην, καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν ἀσυγχύτως ἐν αὐτῷ εἶναι διδάσκει, καὶ ἐκ τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων μίαν ἑκάστην αὐτῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ φύσεων τελείαν εἶναι ἐπιγινώσκει. καὶ ὅτι δήποτε ἀνήκει πρὸς τὰς ἰδιότητας τῶν φύσεων, πάντα διπλᾶ ὁμολογεῖ, ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς τέλειός ἐστι, καὶ ἄνθρωπος τέλειός ἐστι, καὶ ἐκ

L. αὐτό

ANNO CHRISTI 680.

καὶ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσεσι, καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἐνανθρώπησιν ὑπάρχων. οὔτε ἡ θεότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς ἀνθρωπότητος, οὔτε ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς θεότητος δύναται νοεῖσθαι. ἀκολούθως τοίνυν πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας εἶναι ὁμολογεῖ, καὶ κηρύττει· ἐὰν γάρ τις προσωπικὸν νοήσῃ τὸ θέλημα, ἐν ὅσῳ τρία πρόσωπα ἐν τῇ ἁγίᾳ Τριάδι λέγονται, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα καὶ τρία προσωπικὰ θελήματα, καὶ τρεῖς προσωπικαὶ ἐνέργειαι, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι καὶ λίαν βέβηλον, λεχθήσωνται· * ἐπεί, ὅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως περιέχει, φυσικόν τὸ θέλημά ἐστιν, ὅπου μία φύσις λέγεται τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου Τριάδος, ἀκολούθως καὶ ἓν φυσικὸν θέλημα, καὶ μία φυσικὴ ἐνέργεια νοεῖται. ἡνίκα δὲ ἐν τῷ ἑνὶ προσώπῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μεσίτου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων δύο φύσεις, τουτέστι τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὁμολογοῦμεν, ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἕνωσιν ὑπάρχει, καθὼς δύο τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰς φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας κανονικῶς ὁμολογοῦμεν. ἵνα δὲ ταύτης τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἡ νόησις ἐκ τῆς * παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης ἡ θεόπνευστος διδασκαλία ταῖς ἐννοίαις τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας φανῇ· πλέον γὰρ καὶ ἀσυγκρίτως ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία δυνήσεται τὴν ἔννοιαν τῶν ἁγίων γραφῶν ἐπεξεργάσασθαι, ἤπερ ἡ ἡμετέρα σμικρότης ῥευστοῖς ῥήμασι σαφηνίσαι· αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὃς ἀληθινὸς καὶ τέλειος Θεὸς, ἀληθινὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπός ἐστιν, ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ εὐαγγελίοις προσμαρτύρεται ἔν τισι τὰ ἀνθρώπινα, ἔν τισι τὰ θεῖα, καὶ ἅμα ἑκάτερα ἐν ἄλλοις περὶ αὐτοῦ φανερὰ ποιούμενος· ὅπως αὐτὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ ἀληθῆ ἄνθρωπον πιστεύειν καὶ κηρύττειν τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ καταρτίσῃ. προσεύχεται οὖν πρὸς τὸν πατέρα ὡς ἄνθρωπος, ἵνα τὸ ποτήριον τοῦ πάθους παραγάγῃ. ὅτι ἐν αὐτῷ τῆς ἡμετέρας ἀνθρωπότητος ἡ φύσις χωρὶς μόνης ἁμαρτίας τελεία ἐστί· πάτερ, φάσκων, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. καὶ ἐν ἄλλῳ. μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. ἧς τινος μαρτυρίας τὴν ἔννοιαν ἐὰν ἀπὸ τῶν ἁγίων καὶ ἐγκρίτων πατέρων σαφηνισθεῖσαν ἐπιγνῶναι ἐπιθυμῶμεν. καὶ τί τὸ ἐμὸν θέλημα, τί τὸ σὸν σημαίνῃ, τὸ ἀληθὲς νοῆσαι, ὁ μακάριος Ἀμβρόσιος ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ πρὸς τὸν τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Γρατιανὸν τὸν βασιλέα τούτοις τοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ τόπου τούτου ἡμᾶς νοεῖν ὑπομιμνήσκει φάσκων. δέχεται τοίνυν τὴν βούλησιν τὴν ἐμὴν, δέχεται τὸ στυγνόν· θαῤῥῶν γὰρ ὀνομάζω στυγνότητα, ἐπειδὴ κηρύσσω σταυρόν. ἐμὸν ἦν τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλεγεν· ἐπειδήπερ ὡς ἄνθρωπος τὰ τῆς ἐμῆς στυγνότητος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐλάλησεν. καὶ διὰ τοῦτο, φησίν. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ στυγνότης, ἣν κατ' ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο· ἰδοὺ φαίνεται, εὐσεβέστατοι βασιλέων, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἅγιος πατὴρ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅπερ ὁ κύριος προσευχόμενος προήγαγε, τό· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν ἐπισφραγίζει, καθ' ἣν καὶ ὑπήκοος κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μακαρίου

ἄλ. δὲ

ἐκ τῆς παλαιᾶς καινῆς διαθήκης θεοπνεύστου διδασκαλίας

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

A stra poterit clementia sensum sanctarum scripturarum penetrare, quam nostra pusillitas verbis defluentibus explanare) ipse dominus noster Jesus Christus, qui verus & perfectus Deus, verus & perfectus homo est, in sacris suis evangeliis protestatur in aliquibus humana, in aliquibus divina, & simul utraque in aliis de se patefaciens, ut se verum Deum, verumque hominem credere, ac prædicare fideles suos instrueret: orat quidem ad Patrem ut homo, ut calicem passionis transageret, quia in eo nostræ humanitatis natura absque solo peccato perfecta est: *Pater*, inquiens, *si possibile est, transeat* Matth. 26.
B *a me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis*. Et in alio loco: Marc. 14.
Non mea voluntas, sed tua fiat. Cujus Luc. 22.
testimonii sensum si a sanctis & probabilibus patribus explanatum, cognoscere cupimus, &, quid Mea voluntas, quid Tua significet, veraciter intelligere, beatus Ambrosius in secundo libro ad beatæ memoriæ Gratianum Augustum his verbis de hoc loco nos intelligere commonet, inquiens: Suscipit ego voluntatem meam, suscipit tristitiam meam, confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico, mea est voluntas, quam suam dixit: quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut
C homo locutus est, & ideo ait: *Non, sicut ego volo, sed sicut tu vis*. Mea est tristitia, quam meo suscepit affectu. Ecce claret, piissimi principum, quod hic sanctus pater, verbum ipsum quod dominus orans protulit; *Non quod ego volo*, ad humanitatem ejus pertinere consignat, per quam & obediens secundum doctrinam beati Pauli apostoli gentium dicitur usque ad mortem, mortem autem crucis. Unde & obediens parentibus intimatur, quandoquidem obedientiam ejus voluntarium non secundum divinitatem, qua omnium dominatur, pium est intelligere: sed secudum humanitatem, qua sponte se parentibus sub-
D didit. Quod & sanctus Lucas evangelista similiter commemorat, eumdem dominum nostrum Jesum Christum secundum humanitatem orantem ad Patrem introducens: & asserens: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste, veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat*. Quem locum confessor Christi Athanasius antistes Alexandrinæ ecclesiæ, in libro adversus Apollinarium hæreticum de trinitate & incarnatione, etiam duali numero comprehendens sic explanat: Et quando dicit: *Pater si possibile est, transeat a me calix iste, & tamen non mea, sed tua voluntas fiat*; Et iterum: *Spiritus promptus, caro au-*
E *tem infirma:* duas voluntates hic ostendit, & unam quidem humanam, quæ est carnis, aliam autem divinam. Quoniam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, divina autem ejus prompta: qua explanatione quid verius * poterit intimari? Quomodo enim non in eo duæ voluntates, id est, divina & humana fideliter agnoscuntur, in quo duæ naturæ etiam post inseparabilem adunationem synodali præconio prædicantur? Nam & Joannes, qui super pectus domini recubuit, dilectus discipulus, eamdem con-

Ambrosius lib. 2. c. 3 de fide ad Gratianum.

Philip. 2.

Luc. 2.

Luc. 23.

De natura humana suscepta, & contra Arian.

Matth. 26.

* potest.

tinentiam his explanat verbis: *Quia descendi de cœlo, ut non faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me, Patris*. Et iterum: *Hæc est voluntas ejus qui me misit, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo quidquam, sed ut resuscitem illud in novissimo die*. Item eumdem dominum introducit cum Judæis disputantem, atque dicentem inter cetera: *Quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me*. Cujus divini sermonis intentum beatus Augustinus præstantissimus doctor ita adversum Maximinum Arianum disserit, & dicit: Ubi autem dixit Filius Patri: *Verum non quod ego volo, sed quod tu vis*: quid te adjuvat, quod tua verba subjungis, & dicis: Ostendit vere suam voluntatem subjectam suo genitori: quasi nos negemus, hominis voluntatem voluntati Dei esse debere subjectam? Nam ex natura hominis hoc dixisse dominum, cito videt, qui locum ipsum sancti evangelii paulo attentius intuetur. Ibi enim dixit: *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Numquid ex natura unici verbi potuit hoc dici? Sed homo, qui putas gemere naturam Spiritus sancti, cur non etiam naturam Verbi Dei unigeniti tristem dicas esse potuisse? Ille tamen ne quid tale diceretur, non ait: Tristis sum; quamvis etiam si hoc dixisset, non nisi ex natura hominis oportuisset intelligi: sed ait: *Tristis est anima mea*, quam sicut homo utique habebat humanam, quamquam & in hoc quod ait: *Non quod ego volo*, aliud se ostendit voluisse, quam Pater, quod nisi humano corde non posset, quum infirmitatem nostram in suum non divinum, sed humanum transfiguraret affectum. Homine quippe non assumpto, nullo modo Patri diceret unicum Verbum: *Non quod ego volo*. Nunquam enim posset immutabilis illa natura quidquam aliud velle, quam Pater. Hæc si distingueretis, Ariani, hæretici non essetis. Per quam disputationem hic venerabilis pater demonstrat, quia & cum dicit dominus, Suam, humanitatis suæ significat voluntatem; & cum dicit, non facere voluntatem suam, admonet nos, non nostram quærere principaliter voluntatem, sed per obedientiam, nostram voluntatem divinæ subjicere voluntati. Unde patefacit, quia & humanam habuit voluntatem, per quam obediit Patri: & immaculatam ab omni peccato eamdem humanam voluntatem, utpote verus Deus & homo, hanc in semetipso * habuit. Quod & sanctus Ambrosius in explanatione sancti Lucæ evangelistæ sic disserit: Suam ad hominem retulit; Patris, ad divinitatem. Voluntas enim hominis, temporalis: voluntas divinitatis, æterna. Hæc spiritalis pater commemorans, adstruit, qualem voluntatem ex æterno cum Patre & Spiritu sancto Filius communem naturaliter habet, qualemve temporaliter per assumptam humanitatem idem ipse in sua persona suscepit. Quod & apostolicæ memoriæ sanctus Leo in epistola ad Leonem Augustum explanat, unicuique formæ, id est, naturæ, quæ in Christo sunt, discreta consideratione, quæ in scripturis de eo

Joan. 6. 38. & 39.
Joan. 6.
Ibidem.
Contra Maximin. lib. 3 cap. 10.
Matth. 26.
* habuit & probavit
Lib. 10. sup. Luc. 5. 22.

Παύλου τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν λέγεται μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ὅθεν ϗ ὑποτασσόμενος τοῖς γονεῦσι γνωρίζεται. * ὅτι οὖν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ τὴν ἑκούσιον κατὰ τὴν θεότητα, ἥτις πάντων δεσπόζει, ἀσεβές ἐστι νοεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, δι' ἧς ἑκουσίως τοῖς γονεῦσιν ὑπετάγη. ὅπερ ϗ ὁ ἅγιος Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς, ὁμοίως μνημονεύει, τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα προσευχόμενον πρὸς τὸν πατέρα εἰσάγων, ϗ διαβεβαιούμενος· πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. ὅντινα τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογητὴς Ἀθανάσιος ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Ἀλεξ. ἐκκλ. ἐν τῷ λόγῳ τῷ κατὰ Ἀπολλιναρίου τοῦ αἱρετικοῦ περὶ τῆς τριάδος ϗ τῆς ἐνανθρωπήσεως, ϗ τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ δραττόμενος οὕτω σαφηνίζει. ϗ ὅταν λέγῃ· πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γένηται, ἀλλὰ τὸ σόν· * τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ θεϊκόν. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς παραιτεῖται τὸ πάθος· τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ πρόθυμον. ἧς τινος σαφηνείας τί ἀληθέστερον δύναται γνωρισθῆναι; πῶς γὰρ οὐκ ἐν αὐτῷ δύο θελήματα, τουτέστι θεῖον ϗ ἀνθρώπινον πιστῶς ἐπιγνωσθήσονται, ἐν ᾧ δύο φύσεις ϗ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν συνοδικῷ κηρύγματι κηρύττονται; ϗ Ἰωάννης γὰρ, ὃς ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ κυρίου ἀνέπεσεν, ὁ ἀγαπητὸς μαθητὴς τὴν αὐτὴν περιοχὴν τούτοις σαφηνίζει τοῖς ῥήμασιν· ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. ϗ πάλιν· τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν, ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ τι. ἀλλ' ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὡσαύτως τὸν αὐτὸν κύριον εἰσάγει μετὰ τῶν Ἰουδαίων διαλεγόμενον, ϗ λέγοντα μετὰ τῶν λοιπῶν. ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. οὗτινος θείου λόγου τὸν σκοπὸν ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος ὁ ἐξοχώτατος διδάσκαλος οὕτω κατὰ * Μαξίμου τοῦ Ἀρειανοῦ φράζει, ϗ λέγει· ὅπου δὲ εἶπεν ὁ υἱὸς τῷ πατρί. πλὴν οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὅπερ σὺ θέλεις· τί σοι βοηθεῖ, ὅτι τὰ σὰ ῥήματα ὑποβάλλεις, ϗ λέγεις· ἔδειξεν ἀληθῶς τὸ ἴδιον θέλημα ὑποτεταγμένον τῷ ἰδίῳ γεννήτορι, ὡς ἂν εἰ ἡμεῖς ἠρνούμεθα τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου τῷ τοῦ Θεοῦ θελήματι ὀφείλειν εἶναι ὑποτεταγμένον; ϗ γὰρ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο εἰρηκέναι τὸν κύριον ταχέως θεωρεῖ, ὅστις εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου μικρῷ προσεχέστερον ἐπισκύψει. ἐκεῖ γὰρ εἶπε· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μήτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ μονογενοῦς δυνήσεται τοῦτο λέγεσθαι; ἀλλ' ἄνθρωπε, ὅστις νομίζειν στενάζειν τὴν φύσιν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, διὰ τί μὴ ϗ τὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου περίλυπον εἶναι εἴποις δύνασθαι; πλὴν αὐτὸς, μήπως τι τοιοῦτον λεχθείη, οὐκ ἔφη· περίλυπός εἰμι. εἰ ϗ τὰ μάλιστα εἰ ϗ τοῦτο εἰρήκει, οὐχὶ μὴ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐχρῆν νοεῖσθαι. ἀλλά φησι· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου, ἣν ὡς ἄνθρωπος πάντως εἶχεν ἀνθρωπίνην. εἰ ϗ τὰ μάλιστα ϗ ἐν τούτῳ ὅ φησιν· οὐχ

ὅπερ

* L. ὅτι οὖν
* L. Maxim.

ANNO CRISTI 680

ACTIO IV. EPIST I AGATHONIS PP

ὅπερ ἐγὼ θέλω, ἄλλο ἑαυτὸν δείκνυσι θέλειν παρὰ τὸν πατέρα, ὅπερ εἰ μὴ τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ οὐκ ἠδύνατο, * ὁπόταν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν εἰς τὴν ἰδίαν οὐχὶ τὴν θείαν, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην * μετασχηματίσαι διάθεσιν. ἀνθρώπου δηλαδὴ μὴ προσληφθέντος οὐδαμῶς τῷ πατρὶ εἶπεν ἂν ὁ μονογενὴς λόγος· οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω. οὐδέποτε γὰρ ἠδύνατο ἡ ἄτρεπτος ἐκείνη φύσις τί ποτε ἕτερον θέλειν παρὰ τὸν πατέρα. ταῦτα εἰ διαστέλλετε, Ἀρειανοί, αἱρετικοὶ οὐκ ἔσεσθε. δι' ἧς διαλέξεως ὁ σεβάσμιος οὗτος πατὴρ ἀποδείκνυσιν, ὅτι ἡνίκα λέγει ὁ κύριος ἴδιον, τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ σημαίνει τὸ θέλημα· καὶ ὅτε λέγει μὴ ποιεῖν τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς οὐχὶ τὸ ἡμέτερον πρωτοτύπως ζητεῖν θέλημα, ἀλλὰ δι' ὑπακοῆς τὸ ἡμέτερον θέλημα τῷ θείῳ θελήματι ὑποταγῆναι. ὅθεν φανεροποιεῖ, ὅτι καὶ τὸ ἀνθρώπινον εἶχε θέλημα, καθ' ὃ ὑπήκουσε τῷ πατρὶ, καὶ ἄμωμον ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας τὸ αὐτὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἅτε δὴ Θεὸς ἀληθὴς καὶ ἄνθρωπος, τοῦτο ἐν ἑαυτῷ εἶχε καὶ ἀπέδειξεν. ὅπερ καὶ ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος σαφηνίζων τὸν ἅγιον Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστὴν οὕτως φράζει· τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνήγαγε τὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν θεότητα. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα πρόσκαιρον, τὸ θέλημα τῆς θεότητος, αἰώνιον. ταῦτα ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὑπομιμνήσκων καταρτίζει, ὁποῖον θέλημα ἐξ ἀϊδίου σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ φυσικῶς κοινὸν ὁ υἱὸς ἔχει, καὶ ποῖον χρονικῶς διὰ τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ἰδίῳ προσώπῳ ἀνέλαβεν, ὅπερ καὶ ὁ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης ἅγιος Λέων ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα σαφηνίζει, μιᾷ ἑκάστῃ μορφῇ, τουτέστι φύσει, ἅτινά εἰσιν ἐν τῷ Χριστῷ, σκοπῷ διακεκριμένῳ, ἅπερ ἐν ταῖς γραφαῖς περὶ αὐτοῦ ἀναφέρονται, * φανερὸν, καὶ τοῦτο, ὅπερ ἴδιον θέλημα ὁ κύριος εἶπε, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν δεικνύων οὕτως φησί. κατὰ τὴν μορφὴν τοῦ δούλου οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντος αὐτόν· ἰδοὺ γὰρ ἐνταῦθα ὁ ἀποστολικὸς πατὴρ πρὸς τὴν τοῦ δούλου μορφὴν τὸν αὐτὸν τοῦ κυρίου λόγον ἁρμοδίως ἡμᾶς ἐδίδαξε νοεῖν. προσεπὶ τούτοις, * ὅπως εὐσεβῶς δυνηθῶσι νοεῖσθαι αἱ διάφοροι ἐπὶ τούτῳ τῶν ἁγίων γραφῶν μαρτυρίαι, * ἅτινα ποτὲ μὲν ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ποτὲ δὲ ἐκ τῆς θείας τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου * κατασκευάζονται; καὶ * ὅτε μὲν ἡ γραφὴ μνημονεύει, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος, ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ὡσαύτως. ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει, ζωοποιεῖ. καὶ τῷ λεπρῷ λέγει. θέλω, καθαρίσθητι. καί· οὐδεὶς δύναται γνῶναι τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ τινι θέλει ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ὡσαύτως τινὰ περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου αὐτοῦ θελήματος τοῦ εὐαγγελίου τὰ μυστήρια μνημονεύουσιν, ἡνίκα λέγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα θέλειν ὡς ἀληθῶς ἄνθρωπον τοὺς ἰδίους * πειράσαι μαθητάς. καὶ ἐν τῷ διέρχεσθαι αὐτὸν διὰ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τῶν μαθητῶν, οὐκ ἤθελεν, ἵνα τις γνῷ, καὶ ὡς ἄνθρωπος λέγει, ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. καὶ οὐκ ἤθελε διὰ τῆς Ἰουδαίας περιπατῆσαι, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖ-

Marginal variants: ὁ ποτὲ . . . μετεσχημάτιζε · φρονήματι · . . . πᾶσι (?) . . . εὐσεβῶς . . . αἵτινες · παράγονται · ἐπὶ τοῦ πα[τρ]ός · πειράσαι

A referuntur, assignans: & hoc, quod suam dominus dixit voluntatem, ad humanitatem ejus pertinere demonstrans, sic dicit: Secundum quidem formam servi, non venit facere voluntatem suam, sed ejus qui misit eum. Ecce enim hic apostolicus pater, ad formam servi eumdem domini nostri sermonem congrue nos docuit intelligere. Præterea: quomodo pie poterunt intelligi diversa super hoc sanctarum testimonia scripturarum, quæ nunc quidem ex natura humanitatis, nunc autem ex divinitate unius ejusdemque domini nostri Jesu Christi veri Dei & hominis adstruuntur? & modo scriptura commemorat: *Om-*
B *nia quæcumque voluit dominus, fecit in cælo & in terra*. Psalm. 134. Itemque: *Sicut Pater suscitat mortuos & vivificat, sic & Filius* Joan. 5. *quos vult vivificat*. Et leproso dicit: *Volo: Mundare*. Matth. 8 Et: *Nemo potest cognoscere Patrem, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare*. Itemque quædam de humana ejus voluntate, evangelii sacramenta commemorant, cum dicunt, eum super Matth. 14. mare ambulantem, velle, ut vere hominem, suos transire discipulos. Et dum cum discipulis per Galilæam transiret, noluit ut aliquis cognosceret. Et ut homo dicit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui me misit. Et nolebat per Judæam* Joan. 6. Marc 7.
C *ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere*. Joan. 4. Et iterum: *Surgens venit in partes* Joan. 7. *Tyri, & ingressus in domum, noluit aliquem scire, & non potuit latere*: Ergone ille omnium conditor ac redemptor, de quo dicitur: *Omnia quæ voluit dominus, fecit in cælo & in terra*: Psal. 115. cujus velle hoc est, quod posse: cujus nutui cælestes cum terrore deserviunt potestates, in terris latere volens, non potuit, qui per divinam majestatem ex æterno cum Patre in cælestibus dominatur arcanis, & in manu ejus fines terræ sunt, nisi hoc ad humanam ejus voluntatem, quam temporaliter dignatus est assumere, redigatur?
D Quanto ergo errore, talia non discernens, involvitur, ut dicat una eademque voluntate & omnia in cælo & in terra, quæ voluit, dominum posse, & eadem iterum voluntate in domo vili volentem latere non posse, secundum evangelica testimonia? Sed si ad dispensationem humanitas ejus, per quam humilitatem nostram assumpsit, redigitur: omnia, quæcumque divina ejus majestate minora sunt, ad humanitatem ipsius pertinere cognoscuntur, quam perfecte suscepit absque ullo peccato, ut hanc etiam perfecte salvaret. Quod enim ab eo non susceptum est, nec salvatum secundum
E quod nos constantissimus prædicator veritatis Gregorius Nazianzenus præsul instituit. In ep. 1. ad Cledonium Itaque si ab eo humana voluntas, sicut & natura, suscepta est, & salvata est: & quod a susceptore salvatum est, non ei poterat esse contrarium. Nihil enim sibi contrarium creator omnium condidit, vel per mysterium incarnationis assumpsit. Et hymnidicus David personam domini nostri Jesu Christi in psalmis introducens, pronunciat: *Ut faciam voluntatem tuam, Deus meus volui*. Psalm. 39. Itemque: *Voluntarie sacrificabo tibi*. Psalm. 53. Numquid secundum

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

ANNO CHRISTI 680.

dum deitatem alia est voluntas Patris, quam * Filii, aut aliud vult Filius, quam Pater? Si igitur unum volunt, & nulla est in sancta Trinitate differentia voluntatis, quomodo intelligendum est, quod propheta de ejus persona testatur: *Ut faciam voluntatem tuam, Deus meus volui*, nisi fideliter intelligatur de immaculata ejus humanitatis voluntate dixisse? Unde & sequitur: *Legem tuam in medio cordis mei*. Nullus enim est, qui ambigat, quod idem psalmus in persona Christi a propheta prædicatus est. Quod & apostolus Paulus in epistola ad Philippenses, si fidem plenam quisquam intendere velit, annunciat, de eodem domino nostro Jesu Christo sic inquiens: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo: sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo: humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. Ecce hic verissimus præco, & formarum (id est, naturarum) Christi differentiam docet, & obedientiam usque ad mortem humanæ formæ prudenter assignat. Nam quis intantum a luce veritatis abscessit, ut secundum divinitatis suæ voluntatem præsumat dicere dominum nostrum Jesum Christum Patri obedisse, cui est æqualis in omnibus, & hoc vult in omnibus & ipse quod Pater? aut quis non intelligat obedientiam humanæ magis competere voluntati, in qua nullum habuit omnino peccatum? Nec diceretur obediens usque ad mortem, nisi humanam in se suscipere voluntatem, sicut animam rationalem, carnemque cum omnibus suis proprietatibus humanatus assumpsit. Præterea, ut clareat vestræ piissimę benignitati, quod naturalis est humana voluntas, & qui voluntatem humanam in Christo abnegat, absque solo peccato, eum nec habere humanam animam confitetur: veritatis prudentissimus prædicator beatus Augustinus in quinto volumine disputationis adversus Julianum Pelagianistam, quid sit voluntas, his definit verbis: Motus animi quid est, nisi motus naturę? Animus enim sine dubitatione natura est; proinde voluntas motus est naturæ, quoniam motus est animi. Ecce per hujus prudentissimi patris definitionem, quid sit humana voluntas, monstratum est quia animi motus est. Item in eodem: Veritas autem dicit, quamdiu est voluntas ulla, a natura non potest separari: Et rursus in eodem volumine: Et aliunde est voluntas, & esse non cognoscitur: & si ejus origo quærenda non est, non ideo quærenda non est, quod voluntas aliunde non est, sed quia manifestum est unde sit. Ab illo enim est voluntas, cujus est voluntas: ab angelo scilicet voluntas angeli, ab homine hominis, a Deo Dei. Et si operatur Deus in homine voluntatem bonam, id agit, ut oriatur ab illo bona voluntas, cujus est voluntas. Et iterum: Cur ego negas, inquit, clausis oculis res apertas, de natura

ναι. καὶ πάλιν, ἐγερθεὶς ἦλθε εἰς τὰ μεθόρια Τύρου, καὶ εἰσελθὼν εἰς οἶκον οὐκ ἤθελέ τινα γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν· μὴ οὖν αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τῶν πάντων καὶ λυτρωτής, περὶ οὗ εἴρηται· πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος, ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, οὗ τινος τὸ θέλειν τοῦτό ἐστιν * ὅπερ δύναται· οὗ τινος τῷ νεύματι αἱ οὐράνιαι δυνάμεις σὺν φόβῳ λατρεύουσι, λαθεῖν ἐπὶ γῆς θέλων οὐκ ἠδυνήθη; ὁ κατὰ τὴν θείαν μεγαλωσύνην ἐξ ἀϊδίου σὺν τῷ πατρὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀπορρήτως δεσπόζων, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς; εἰ μὴ τοῦτο πρὸς τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα, ὅπερ χρονικῶς κατηξίωσε προσλαβεῖν, ἐπαναδοθείη; πόσῃ οὖν πλάνῃ ἐγκεκύλισται ὁ τὰ τοιαῦτα μὴ διακρίνων, ἵνα εἴπῃ, ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ θελήματι καὶ πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ἅπερ ἠθέλησε, τὸν κύριον δύνασθαι, καὶ τῷ αὐτῷ πάλιν θελήματι ἐν οἴκῳ ἀπελεῖ θέλοντι λαθεῖν μὴ δύνασθαι κατὰ τὰς εὐαγγελικὰς μαρτυρίας; ἀλλ᾽ ἐὰν πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ καθ᾽ ἣν τὸ ταπεινὸν ἡμῶν προσέλαβεν, ἀποδοθῇ, πάντα τὰ τῆς θείας αὐτοῦ μεγαλωσύνης ἠλαττωμένα πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἀνήκειν γνωρίζεται, ἣν τελείως προσέλαβε χωρὶς τινος ἁμαρτίας, ἵνα ταύτην καὶ τελείως σώσῃ. τὸ γὰρ παρ᾽ αὐτοῦ μὴ προσληφθὲν οὐδὲ σώζεται, καθὼς ἡμᾶς ὁ συστατικὸς τῆς ἀληθείας κῆρυξ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ πρόεδρος ἐφωδίασε· τοιγαροῦν * εἰς τὸ παρ᾽ αὐτοῦ ἀνθρώπινον θέλημα, καθὼς ἡ φύσις, προσελήφθη, καὶ ἐσώθη. καὶ ὅπερ παρὰ τοῦ προσλαβομένου ἐσώθη, οὐκ ἠδύνατο εἶναι αὐτῷ ἐναντίον. οὐδὲν γὰρ ἐναντίον ἑαυτῷ ὁ δημιουργὸς τῶν ὅλων ἔκτισεν, ἢ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως προσέλαβε. καὶ ὁ ψαλμῳδὸς Δαβὶδ τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ψαλμοῖς εἰσάγων προμηνύει. τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου ὁ Θεός μου ἐβουλήθην. ὡσαύτως. ἑκουσίως θύσω σοι. μήτι κατὰ τὴν θεότητα ἄλλο ἐστὶ θέλημα τοῦ πατρὸς [1] παρὰ τὸν υἱόν; ἢ ἄλλο θέλει ὁ υἱὸς παρὰ τὸν πατέρα; εἰ τοίνυν ἓν θέλουσι, καὶ οὐδεμία ἐστὶ διαφορὰ θελήματος ἐν τῇ ἁγίᾳ Τριάδι, πῶς ἐστι νοητέον, ὅπερ ὁ προφήτης περὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ μαρτυρεῖ· τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου ὁ Θεός μου ἐβουλήθην, εἰ μὴ πιστῶς νοηθῇ εἰρημένον περὶ τοῦ ἀμώμου θελήματος τῆς αὐτοῦ ἀνθρωπότητος; ὅθεν καὶ ἕπεται· καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. οὐδεὶς γὰρ ἀμφιβάλλει, ὅτι ὁ ψαλμὸς οὗτος εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ προφήτου ἐκηρύχθη. ὅπερ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Φιλιππησίους ἀναγγέλλει, εἰ πεπληρωμένῃ πίστει θελήσει τις προσέχειν, περὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὕτως λέγων· ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ᾽ ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος. ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ἰδοὺ ἐνταῦθα ὁ ἀληθέστατος κῆρυξ, καὶ τῶν μορφῶν, τουτέστι τῶν φύσεων τοῦ Χριστοῦ τὴν διαφορὰν διδάσκει, καὶ τὴν ὑπακοὴν μέχρι θανάτου τῆς * ἀνθρωπίνης μορφῆς σοφῶς ἐπισφραγίζει. τίς γὰρ εἰς τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀλη-

Marginal notes: * Filius — Psalm. 39. — Lib. 4. contra Julian. c. 40 42. & seqq. — * ὅπερ τὸ δύνασθαι — L. εἰ τὸ παρ᾽ αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον — * τῇ ἀνθρωπίνῃ μ. σ. ἀπονέμει. ex Lat.

1 Legisse videtur Græcus Interpres, *quam Filius*. Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

ληθείας ἀπεχώρησεν, ἵνα κατὰ τὸ θέλημα τῆς A αὐτοῦ θεότητος προπελάσηται λέγειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῷ πατρὶ ὑπακοῦσαι. ᾧ τινὶ ἐστιν ἴσος ἐν πᾶσι, καὶ τοῦτο θέλει ἐν πᾶσι καὶ αὐτὸς ὅπερ ὁ πατήρ; ἢ τίς μὴ νοήσῃ τὴν ὑπακοὴν τῷ ἀνθρωπίνῳ θελήματι μᾶλλον ἁρμόζειν, ἐν ᾧ παντελῶς οὐδεμίαν ἔχει ἁμαρτίαν; οὔτε ῥηθήσεται ὑπήκοος μέχρι θανάτου, εἰ μὴ ἀνθρώπινον θέλημα ἐν ἑαυτῷ ἀνέλαβε, καθὼς ψυχὴν λογικὴν, καὶ σάρκα μετὰ πάντων αὐτῶν τῶν ἰδιοτήτων σαρκωθεὶς προσέλαβε. προσεπὶ τούτοις ἵνα φανῇ τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβεῖ ἑρμηνείᾳ, ὅτι φυσικόν ἐστι τὸ ἀνθρώπινον θέλημα· καὶ ὁ ἀρνούμενος τὸ ἀνθρώπινον θέλημα χωρὶς μόνης ἁμαρτίας ἐν τῷ Χριστῷ, οὔτε ἔχειν B αὐτὸν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ὁμολογεῖ, ὁ σοφώτατος τῆς ἀληθείας κήρυξ, ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος ἐν τῷ πέμπτῳ τόμῳ τῆς διαλέξεως κατὰ Ἰουλιανοῦ τοῦ Πελαγιανιστοῦ, τί ἐστι θέλημα, τούτοις ὁρίζει τοῖς ῥήμασι· κίνησις ψυχῆς τί ἐστιν, εἰ μὴ κίνησις φύσεως; ἡ γὰρ ψυχὴ ἀνενδοιάστως φύσις ἐστί. διόπερ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησίς ἐστι ψυχῆς. ἰδοὺ κατὰ τὸν ὅρον τούτου τοῦ σοφωτάτου πατρός. τί εἴη τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, δείκνυται· ὅτι ψυχῆς κίνησις ἐστίν. ὁμοίως ἐν τῷ αὐτῷ. ἡ ἀλήθεια δὲ λέγει, ἐφ' ὅσον ἐστὶ * θελήματι ἀπὸ τῆς φύσεως χωρισθῆναι οὐ δύναται. καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ· καὶ πόθεν ἐστὶ τὸ θέλημα, C καὶ εἶναι οὐ λογίζεται. καὶ ἐὰν ἡ ἀρχαιογονία αὐτοῦ οὐκ ἔστι ζητητέα, οὐ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι ζητητέα, ὅτι τὸ θέλημά ποθεν οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὅτι πεφανέρωται πόθεν εἴη. ἐξ ἐκείνου γάρ ἐστι τὸ θέλημα οὗ τινός ἐστι τὸ θέλημα· ἀπ' ἀγγέλου δηλονότι θέλημα ἀγγέλου· ἀπὸ ἀνθρώπου, ἀνθρώπου· ἀπὸ Θεοῦ, Θεοῦ· καὶ ἐὰν ἐνεργῇ ὁ Θεὸς θέλημα ἀγαθὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦτο ἐνεργεῖ, ἵνα ἀνατείλῃ ἐξ αὐτοῦ ἀγαθὸν θέλημα· οὗ τινός ἐστι τὸ θέλημα· καὶ πάλιν φησί· διὰ τί οὖν ἀρνῆσαι κεκλεισμένοις ὀφθαλμοῖς πράγματι φανερὰ, ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀναφύεσθαι θέλημα τῷ ἀνθρώπῳ; ὡσαύτως, αὐτὴ ἡ κίνησις τῆς D ψυχῆς μηδενὸς ἀναγκάζοντος θέλημά ἐστι .... καὶ πάλιν οὕτως· οὐκ * ἀληθῶς ἄρα Ἰουλιανὲ ἐξ ἀνθρώπου θέλημα ἀνθρώπου οὐκ ἀναφύεται, ὁπόταν ὁ ἄνθρωπος ἀγαθὸν ποίημα Θεοῦ εἴη; ἔπειτα δὲ * ἠδυνήθη ἀνελθεῖν εἰς τὴν καρδίαν σου, φύεσθαι μὲν ἐξ ἀνθρώπου θέλημα, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ; εἰπὲ οὖν πόθεν, ἐὰν οὐχὶ ἀπὸ τῆς φύσεως, τουτέστιν, ἐὰν οὐχὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου; αἷς τισι μαρτυρίαις φαίνεται μίαν ἑκάστην αὐτῶν, ἅς τινας ἐνταῦθα ὁ πνευματικὸς πατὴρ ἀπηρίθμησε φύσεις, ἴδιον φυσικὸν ἔχειν, καὶ ἐν ἑκάστῳ προσκυροῦσθαι ὀφείλειν θέλημα· οὔτε γὰρ E δυνήσεται ἡ τῶν ἀγγέλων φύσις θεῖον ἔχειν θέλημα, ἢ ἀνθρώπινον. οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη φύσις θέλημα Θεοῦ, ἢ ἀγγέλου, καθὼς οὔτε ἑτέρου, παρ' ὅ ἐστι, τί ἔχειν φύσιν δυνήσεται ἢ κίνησιν, εἰ μὴ ὅπερ ἐστὶ φυσικῶς ἢ δημιουργήθη· ὁπόταν ταῦτα οὕτως ἔχει, ἀκριβέστατα φαίνεται, ὅτι ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ δύο, τουτέστι, Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου φύσεις, ἤτοι οὐσίας ὁμολογοῦντες εἰς μίαν αὐτοῦ συνεληλυθέναι τὴν ὑπόστασιν, ἤτοι πρόσωπον, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ δύο ἡμᾶς φυσικὰ ἐν αὐτῷ ὁμολογεῖν θελήματα, θεῖον δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον. ἐπειδὴ οὔτε

θέλημα τι

ἐπεὶ ἄρα Lat.

hominis exoriri hominis voluntatem? Item-que: Ipse animi motus, cogente nullo, voluntas est: quapropter hoc est dicere, voluntas existit de animi motu, quod voluntas existit de voluntate. Et iterum: Itane vero Juliane, ex homine hominis voluntas non oritur; cum homo bonum opus Dei sit? Postremo, potuit ne ascendere in cor tuum, exoriri quidem hominis voluntatem, sed non de libero ejus arbitrio? Dic ergo, unde, si non de natura, id est, non de ipso homine?) Quibus testimoniis claret, unamquamque earum, quas hic spiritalis pater dinumeravit naturas, propriam naturalem habere, & unicuique assignari debere voluntatem. Neque enim poterit angelica natura divinam habere voluntatem aut humanam, neque humana natura voluntatem Dei, vel angeli: sicut nec alterius, quam est, quidquam naturam habere poterit vel motum, nisi quod est naturaliter, aut creatum est. Cum hæc ita veritas habeat, certissime claret, quod in domino nostro Jesu Christo duas, id est, Dei & hominis, naturas sive substantias confitentes in unam ejus convenisse subsistentiam sive personam, necesse est, & duas nos naturales in eo fateri voluntates, divinam scilicet & humanam: quia neque divinitatem ejus quantum ad naturæ rationem pertinet, humanam habuisse voluntatem dicendum est: neque humanitatem ejus, divinam habuisse naturaliter voluntatem, credendum est: neque rursum aliquam ex eisdem duabus Christi substantiis absque naturali voluntate extitisse fatendum: cum & humana per omnipotentiam divinitatis ejus sublimata sit, & divina per humanitatem ejus hominibus reserata. Reddere itaque necesse est, quæ divina sunt, eidem ut Deo: quæ humana sunt, eidem ut homini: & utraque per subsistentialem adunationem unius ejusdemque domini nostri Jesu Christi, veraciter cognoscenda. Quod verissima definitio sancti Chalcedonensis concilii commonet, asserens: Sequentes igitur sanctos patres, unum eumdemque confiteri Filium & dominum nostrum Jesum Christum, consonanter omnes nos docemus, eumdem perfectum in Deitate, eumdem perfectum in humanitate, Deum vere & hominem vere, eumdem ex anima rationali & corpore, consubstantialem Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis eumdem secundum humanitatem, per omnia nobis similem absque peccato, ante sæcula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in novissimis autem diebus eumdem propter nos, & propter salutem nostram ex Maria virgine Dei genitrice secundum humanitatem: unum eumdemque Christum Filium Dei unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter cognoscendum, nusquam sublata naturarum differentia propter unionem, magisque salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam atque subsistentiam concurrentes, non in duas personas partitum atque divisum, sed unum & eumdem Filium unigenitum Deum verbum dominum Jesum Christum. Hoc idem etiam sancta synodus quæ sub augustæ memoriæ Justiniano prin-

Act. 5.

ACTIO IV. EPIST I. AGATHONIS PP. Constantinop. II.

ANNO CHRISTI 680.

principe in Constantinopoli congregata est, in septimo definitionum capitulo prædicat: Si quis in duabus naturis, dicens, in deitate videlicet & humanitate, unum dominum nostrum Jesum Christum cognosci non confitetur: ut per hoc significet differentiam naturarum, ex quibus inconfusa & ineffabilis unitas facta est, neque Verbo in naturam carnis transfigurato, neque carne in verbi naturam translata: (manet enim utraque quod est secundum naturam, etiam post factam unitionem secundum subsistentiam) sed in divisione per partem hujusmodi suscipit vocem in mysterio Christi, aut numerum naturarum confitens in uno eodemque domino nostro Jesu Christo, Deo verbo incarnato: non tantummodo contemplatione differentiam earum accipit, ex quibus & compositum est, non interemptam propter unitionem, (unus enim ex utrisque & per unum utraque) sed propterea numero utitur tanquam * divisas propriæ subsistentiæ consistentes naturaliter, talis anathema sit. Propterea, quæ nos hæ venerabiles synodi commonent, fideliter necesse est custodire, ut nusquam differentiam naturarum propter unitionem adimamus: sed salva proprietate utriusque naturæ, unum Christum Deum verum ac perfectum & eumdem hominem verum atque perfectum confiteamur. Quocirca, si in nullo differentia naturarum domini nostri Jesu Christi sublata est, necesse est ut in omnibus proprietatibus eamdem differentiam conservemus: Qui enim in nullo adimendam differentiam docuit, in omnibus hanc servari debere commonuit. Ubi autem una voluntas & operatio ab hæreticis hæreticorumque sequacibus dicitur, qualis in ea differentia cognoscitur? vel ubi secundum hanc sanctam synodum differentia conservatur? dum, si una in eo voluntas (quod absurdum est) asseritur, necesse est eos, qui hoc asserunt, aut divinam eam dicere, aut humanam, aut ex utrisque compositam, commistam atque confusam, aut (ut hæretici omnes asseverant) Christum unam habere voluntatem & operationem, tanquam de una (ut perhibent ipsi) ejus natura composita procedentem? & perit in hoc procul dubio differentia naturalis, quam sanctæ synodi, etiam post admirabilem unitionem, nobis in omnibus conservandam sanxerunt. Quia etsi unum Christum, unamque ejus personam ac subsistentiam, propter unitionem videlicet naturarum, quæ facta est secundum subsistentiam, docuerunt: differentiam tamen ipsarum, quæ in eo unitæ sunt, naturarum, post admirabilem adunationem, usque ad intelligentiæ contemplationem nos cognoscere ac prædicare tradiderunt. Si itaque proprietates naturarum in uno eodemque domino nostro Jesu Christo propter differentiam conservantur: & differentiam quoque naturalium ejus voluntatum & naturalium operationum plena fide nos congruit confiteri, ut eorum doctrinæ pedissequi in omnibus approbemur, & nihil hæreticæ novitatis in Christi ecclesiam admittamus. Licet enim numerosa etiam aliorum sanctorum patrum existant volumina, * parva tamen testimonia

* divisæ sunt, & propriis subsistentiis eous naturæ.

* pauca

A τὴν αὐτοῦ θεότητα, ὅσον πρὸς τὸν τῆς φύσεως λόγον ἀνήκει, ἀνθρώπινον ἐσχηκέναι θέλημα λέγειν ἐστίν. οὔτε τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ θεῖον φυσικῶς ἐσχηκέναι θέλημα πιστεύειν ἐστίν. οὔτε δὲ πάλιν τινὰ ἐκ τῶν αὐτῶν δύο τοῦ Χριστοῦ οὐσιῶν ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ θελήματος ὑπάρχειν ὁμολογεῖν ἐστιν. ὁπόταν καὶ τὸ ἀνθρώπινον διὰ τῆς παντοκρατορίας τῆς αὐτοῦ θεότητος ὑψηλόν ἐστι, καὶ τὸ θεῖον διὰ τῆς ἀνθρωπότητος φανερὸν τοῖς ἀνθρώποις. ἀποδοῦναι τοίνυν ἀναγκαῖόν ἐστι τὰ ὄντα θεῖα τῷ αὐτῷ ὡς Θεῷ, τὰ ὄντα ἀνθρώπινα τῷ αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ, καὶ ἑκάτερα διὰ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἑνώσεως τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀληθῶς ἐπιγινώ-
B σκειν. ὅπερ ὁ ἀληθὴς ὅρος τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς διαβεβαιούμενος. ἑπόμενοι τοίνυν τοῖς ἁγίοις πατράσιν, ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σω-
C τηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν κύριον, μονογενῆ ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον, καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης. οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον, ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ Θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. τοῦτο αὐτὸ καὶ ἡ ἁγία σύνοδος ἡ ἐπὶ τοῦ τῆς σεβασμίας μνήμης Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθεῖσα ἐν τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ, τῶν ὅρων κη-
D ρύττει. εἴ τις ἐν δύο φύσεσι, λέγουσα, μὴ ὡς ἐν θεότητι, καὶ ἀνθρωπότητι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζεσθαι ὁμολογεῖ, ἵνα διὰ τούτου σημαίνῃ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως ἡ ἄφραστος ἕνωσις γέγονεν, οὔτε τοῦ λόγου εἰς τὴν τῆς σαρκὸς μεταποιηθέντος φύσιν, οὔτε τῆς σαρκὸς πρὸς τὴν τοῦ λόγου φύσιν μεταχωρησάσης. μένει γὰρ ἑκάτερον ὅπερ ἐστὶ τῇ φύσει, καὶ γενομένης τῆς ἑνώσεως καθ' ὑπόστασιν. ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῇ ἀνὰ μέρος τὴν τοιαύτην λαμβάνει φωνὴν ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου· ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ὁμολογῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
E τοῦ Θεοῦ λόγου σαρκωθέντος, μὴ τῇ θεωρίᾳ μόνῃ τὴν διαφορὰν τούτων λαμβάνει, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, οὐκ ἀνῃρημένην διὰ τὴν ἕνωσιν· εἷς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν, καὶ δι' ἑνὸς ἀμφότερα· ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ κέχρηται τῷ ἀριθμῷ, ὡς κεχωρισμένας καὶ ἰδιοϋποστάτους εἶναι τὰς φύσεις· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. διὰ ταῦτα, ἅπερ ἡμᾶς αἱ σεβάσμιαι αὗται σύνοδοι πιστῶς ὑπομιμνήσκουσιν, ἀναγκαῖόν ἐστι φυλάξαι, ὅπως μηδαμοῦ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων διὰ τὴν ἕνωσιν ἀφαιρῶμεν, ἀλλὰ σωζομένης τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, ἕνα Χριστὸν Θεὸν ἀληθινὸν καὶ τέλειον, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινὸν καὶ τέλειον ὁμολογήσωμεν.

διὸ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV EPIST. I. AGATHONIS PP.

διὸ δὴ ἐὰν ἐν οὐδενὶ ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνῃρέθη, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα ἐν πάσαις ταῖς ἰδιότησι τὴν αὐτὴν διαφορὰν φυλάξωμεν. ὁ γὰρ ἐν οὐδενὶ ἀναιρετέαν τὴν διαφορὰν διδάξας, ἐν πᾶσι ταύτην ὀφείλειν φυλάττεσθαι ὑπέμνησεν. ὅπως δὲ ἓν θέλημα καὶ ἐνέργεια ἀπὸ τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν τούτοις ἑπομένων λέγεται, ποία ἐν αὐτῇ διαφορὰ γνωρίζεται; ἢ πῶς κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην σύνοδον ἡ διαφορὰ φυλάττεται; ἐπειδὴ ἐὰν ἓν θέλημα ἐν αὐτῷ, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι, βεβαιοῦται, ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς ταῦτα διεκδικοῦντας ἢ θεῖον αὐτὸ λέγειν, ἢ ἀνθρώπινον, ἢ ἐξ ἀμφοῖν σύνθετον, κεκραμένον, καὶ συγκεχυμένον. ἤ, ὡς οἱ αἱρετικοὶ πάντες διαβεβαιοῦνται, ἓν ἔχειν τὸν Χριστὸν θέλημα καὶ ἐνέργειαν. ὡς ἀπὸ τῆς μιᾶς, ὡς αὐτοὶ φάσκουσι, συνθέτου φύσεως προελθόντα. καὶ ἀπώλετο ἐν τούτῳ ἀναμφιβόλως ἡ φυσικὴ διαφορά, ἥν τινα αἱ ἅγιαι σύνοδοι καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἕνωσιν ἐν πᾶσιν ἡμῖν παραφυλαχθησομένην ἐθέσπισαν. ἐπεὶ κἂν ἕνα Χριστὸν, καὶ ἓν αὐτοῦ πρόσωπον καὶ ὑπόστασιν, διὰ τὴν ἕνωσιν δηλονότι τῶν φύσεων, ἥτις γέγονε καθ' ὑπόστασιν, ἐδίδαξαν· ὅμως τὴν διαφορὰν αὐτῶν τῶν φύσεων, αἵτινες ἐν αὐτῷ ἡνώθησαν, μετὰ τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀχώριστον ἕνωσιν, μέχρι θεωρίας νοήσεως γνωρίζειν ἡμᾶς, καὶ κηρύττειν παραδεδώκασι. τοιγαροῦν ἐὰν αἱ ἰδιότητες τῶν φύσεων ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ διὰ τὴν διαφορὰν φυλάττονται, ὁμοίως καὶ τὴν διαφορὰν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ θελημάτων, καὶ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν ἁρμόζει ἡμᾶς ὁμολογεῖν πληρεστάτῃ πίστει, ὅπως τῇ αὐτῶν διδασκαλίᾳ ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦντες ἀποδεχθῶμεν, καὶ μηδὲν τῆς αἱρετικῆς καινότητος εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν προσδεξώμεθα. κἂν εἰ γὰρ ἀναρίθμητα καὶ τῶν ἄλλων ἁγίων πατέρων ὑπάρχωσι τὰ πονήματα, ὅμως ὀλίγας χρήσεις ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν Γραικῶν ἐν ταύτῃ μου τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ * ῥαθυμίας χάριν ὑπετάξαμεν.

* βαρυθυμίας

de libris, qui in Græco sunt, propter fastidium in hac humillima suggestione subneximus.

B

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ περὶ υἱοῦ.

Ἕβδομον λεγέσθω τὸ καταβεβηκέναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν υἱὸν, οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πέμψαντος. εἰ μὲν οὖν μὴ παρὰ τοῦ καταληλυθότος αὐτοῦ ταῦτα ἐλέγετο, εἴποιμεν ἂν ὡς * παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τυποῦσθαι τὸν λόγον, οὐ τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα νοουμένου· τὸ γὰρ ἐκείνου * θέλημα οὐδὲ ὑπεναντίον Θεῷ θεωθὲν ὅλον.

* παρὰ τοῦ

* ...λαν

Sancti Gregorii theologi ex secundo libro de Filio.

Orat. 4. de Theol.

Septimum dicatur descendisse de cœlo Filium, non ut faciat voluntatem suam, sed voluntatem ejus qui misit eum: Si ergo non ab eodem, qui descendit, hæc dicta fuissent, dixissemus utique tanquam ab homine formari verbum, non illo, qui in salvatore intelligitur: illius enim velle nec contrarium est Deo, cum deificatum sit totum.

Joan. 6.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ κατὰ Εὐνομίου.

C

Πῶς ὁ κύριος τὸν κόσμον ἑαυτῷ καταλλάσσων ἐπεμέριζε τῇ ψυχῇ τε καὶ τῷ σώματι τὴν παρ' αὐτοῦ γινομένην τοῖς ἀνθρώποις εὐεργεσίαν, θέλων μὲν διὰ τῆς ψυχῆς, ἁπτόμενος δὲ διὰ τοῦ σώματος;

Sancti Gregorii Nysseni lib. 2. contra Eunomium.

Quomodo dominus mundum sibi reconcilians, distribuebat animæ corporique beneficium, quod ab eo fiebat hominibus, volens quidem per animam, tangens autem per corpus?

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κατὰ Ἀπολιναρίου.

Τῆς δὲ τοιαύτης κατὰ τὸν λόγον ἀμηχανίας μία γένοιτο ἂν παραμυθία, ἡ ἀληθὴς τοῦ μυστηρίου ὁμολογία· ὅτι τὸ μὲν δειλιᾶν πρὸς τὸ πάθος τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐστὶ, καθὼς φησὶ καὶ ὁ κύριος, τὸ πνεῦμα πρόθυμον εἶναι λέγων, ἀσθενῆ δὲ τὴν σάρκα. τὸ δὲ ἀναδέχεσθαι τὸ ἐξ οἰκονομίας πάθος, τῆς θείας ἐστὶ καὶ βουλῆς καὶ δυνάμεως. ἐπειδὴ τοίνυν ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, καὶ τὸ θεῖον ἄλλο, φθέγγεται μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τῇ ἀσθενείᾳ τῆς φύσεως πρόσφορον ὁ τὰ ἡμέτερα πάθη οἰκειωσάμενος. ἐπάγει δὲ τὴν δευτέραν φωνὴν, τὸ ὑψηλὸν καὶ θεοπρεπὲς βούλημα κυρωθῆναι παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας θέλων. ὁ γὰρ εἰπών. μὴ τὸ ἐμόν, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐσήμανε. προσθεὶς δέ, τὸ σόν, ἔδειξε τὸ συναφὲς τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πατέρα θεότητος, ἧς οὐδεμία θελήματός ἐστι διαφορὰ διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως.

Ejusdem de libro contra Apollinarem.

Hujusmodi autem sermonis hæsitationi una erit consolatio, vera mysterii confessio: quoniam formidare quidem in passione, humanæ fragilitatis est, juxta quod dominus ait, spiritum promptum esse dicens, carnem autem infirmam: suscipere autem ex D dispensatione passionem, divinæ voluntatis atque virtutis est. Quoniam igitur altera humana voluntas & divina altera est; loquitur quidem ut homo, quod infirmitati carnis congruit, qui nostras passiones suscepit: producit autem secundam vocem, excelsam, & Deo dignam voluntatem confirmari potius, quam humanam, propter salutem hominum volens. Qui enim dixit: *Non mea voluntas*, humanam præsenti sermone significavit: addens autem, *Tuam*, ostendit [1] cognationem, cujus * divinitatis nulla est differentia propter unitatem naturæ.

Matth. 26.

* voluntatis

San-

1 *In Græco est, cognationem divinitatis, cujus voluntatis nulla est &c.* Harduinus.

ACTIO IV EPIST. I. AGATHONIS PP.

Sancti Joannis episcopi Constantinopolitani ex sermone ad eos, qui ad missas non occurrerunt; & de consubstantiali.

Matth. 26. Luc. 22. Si igitur Patris & Filii una voluntas est, quomodo hic dicit: *verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis*. Si enim in divinitate, quod dictum est, sit hoc; aliqua contradictio erit, & multa absurda ex eo nascuntur. Si autem de carne, habent rationem, quæ dicta sunt, & nullum ex hoc erit scandalum. Nec enim, nolle mori carnem, reprehensio est, quoniam hoc naturæ est: ipse autem, quæ naturæ sunt, omnia absque peccato ostendit, & cum multa abundantia, ut etiam hæreticorum obturet ora. Quando ergo dicit: *Si potest fieri, transeat a me calix iste*: Et: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*: nihil aliud ostendit, nisi quia carnem vere indutus est timentem mortem; mortem enim timere, & dubitare, & anxiari, illius est.

Sancti Cyrilli episcopi Alexandriæ, de libro thesaurorum.

Lib. 10. c. 3. Quando videtur timens mortem, & dicens: *Si potest fieri, transeat a me calix iste*: considera iterum, quoniam formidans mortem, caro docebatur a Deo verbo gestata, hoc deinceps minime pati. Dicebat enim ad Patrem. *Non sicut ego volo, sed sicut tu*. Et non quidem timebat ipse mortem, secundum quod Verbum est & Deus, sed usque ad finem dispensationem perficere properabat: hæc enim erat Patris voluntas. Habet autem & nolle mori, eo quod mortem caro recusabat naturaliter. Ex quibus veridicis testimoniis similiter demonstratur, duas in uno eodemque domino nostro Jesu Christo naturales voluntates prædicasse, divinam videlicet & humanam, hos venerabiles patres. Cum enim dicit sanctus Gregorius Nazianzenus, illius enim velle, qui in salvatore intelligitur, hominis ostendit humanam salvatoris voluntatem per ipsam unitionem ad verbum, deificatam fuisse, & ideo non esse contrariam Deo. Itemque demonstrat, quia & humanam, licet deificatam, habuit voluntatem: & idem ipse (sicut in sequentibus docet) habuit & divinam, unam eamdemque cum Patre. Si ergo & divinam, & deificatam habuit, duas utique habuit voluntates. Quod enim natura divinum est, deificari non indiget: quod vero deificatur, non est profecto natura divinum. Et dum dicit sanctus Gregorius Nyssenus magnus episcopus, veram esse mysterii confessionem, alteram debere intelligi humanam voluntatem & alteram divinam in Christo: quid intelligi commonet, alteram dicendo voluntatem, & alteram, nisi duas manifestissime voluntates? Itemque cum S. Joannes præsul egregius docet, unam quidem secundum divinitatem, Patris & Filiii intelligi voluntatem, & eumdem iterum dominum Jesum Christum Filium Dei velle dicit ut hominem, & secundum carnem, rationabiliter & sine scandalo dictum debere cognosci, quod nollet mori: idcirco quod humanæ sit naturæ irreprehen-

A

ANNO CHRIST 680.

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τοὺς μὴ ὑπαντήσαντας ἐν τῇ συνάξει· καὶ περὶ τοῦ ὁμοουσίου.

Εἰ τοίνυν πατρὸς καὶ υἱοῦ μία βούλησίς ἐστι, πῶς φησιν ἐνταῦθα· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ; ἂν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς θεότητος εἰρημένον ᾖ τοῦτο, ἐναντιολογία τις γίνεται, καὶ πολλὰ ἄτοπα ἐκ τούτου τίκτεται. ἂν δὲ ἐπὶ τῆς σαρκὸς, * ἔχει λόγον τὰ εἰρημένα, καὶ οὐδὲν γένοιτ' ἂν ἔγκλημα. οὐ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν τὴν σάρκα, κατάγνωσις· φύσεως γάρ ἐστι τοῦτο· αὐτὸς δὲ τὰ τῆς φύσεως ἅπαντα B χωρὶς ἁμαρτίας ἐπιδείκνυται καὶ μετὰ πολλῆς τῆς περιουσίας, ὥστε τὰ τῶν αἱρετικῶν ἐμφράξαι στόματα· ὅταν οὖν λέγῃ· ὅτι εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, καὶ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· οὐδὲν ἕτερον δείκνυσιν, ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς περιεβέβληται φοβουμένην θάνατον· τὸ γὰρ φοβεῖσθαι θάνατον, καὶ ἀναδύεσθαι, καὶ ἀγωνιᾶν ἐκείνης ἐστίν.

* ἔχει

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῶν θησαυρῶν.

Ὅταν οὖν φαίνηται δειλιῶν τὸν θάνατον καὶ λέγων· εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον, C ἐννόει πάλιν, ὅτι δειλιῶσα τὸν θάνατον ἡ σὰρξ ἐδιδάσκετο φορουμένη παρὰ τοῦ Θεοῦ λόγου μηκέτι τοῦτο πάσχειν· ἔλεγε γὰρ πρὸς τὸν πατέρα· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. οὐκ ἐφοβεῖτο μὲν γὰρ, καθὸ λόγος ἐστὶ καὶ Θεὸς, τὸν θάνατον αὐτὸς, ἀλλ' εἰς τέλος διεξάγειν τὴν οἰκονομίαν ἠπείγετο. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρός· ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν, διὰ τὸ παραιτεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς· ἐξ ὧν ἀληθευουσῶν μαρτυριῶν ἀποδέδεικται, δύο ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ θελήματα προκηρύξαι, θεῖον δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον, τούτους τοὺς σεβασμίους πατέρας. ὁπόταν λέγῃ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ, D τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν τοῦ ἐν τῷ σωτῆρι νοουμένου ἀνθρώπου δείκνυσι τὸ ἀνθρώπινον τοῦ σωτῆρος θέλημα δι' αὐτῆς τῆς ἑνώσεως τῆς πρὸς τὸν λόγον θεωθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ εἶναι ἐναντίον Θεῷ. ὡσαύτως ἀποδείκνυσιν, ὅτι καὶ ἀνθρώπινον, εἰ καὶ θεωθὲν, ἔσχηκε θέλημα. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος, καθὼς εἰς τὰ ἀκόλουθα διδάσκει, ἔχει καὶ θεῖον ἓν καὶ τὸ αὐτῷ σὺν τῷ πατρί. εἰ οὖν καὶ θεῖον καὶ θεωθὲν ἔχει, δύο πάντως ἔχει θελήματα. τὸ γὰρ φύσει θεῖον θεωθῆναι οὐκ * ἐπεδέχετο, τὸ δὲ θεούμενον οὐκ ἔστι δηλονότι φύσει θεῖον. καὶ ἐπὰν λέγῃ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ὁ μέγας ἐπίσκοπος, ἀληθῆ E εἶναι τοῦ μυστηρίου ὁμολογίαν, ἕτερον ὀφείλειν νοεῖσθαι τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἕτερον τὸ θεῖον ἐν τῷ Χριστῷ, τί νοεῖσθαι ὑπομιμνήσκει, ἕτερον λέγων θέλημα καὶ ἕτερον, εἰ μὴ δύο φανερῶς θελήματα; ὡσαύτως ἡνίκα ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ ἔξοχος καθηγεμὼν διδάσκει, ἓν μὲν κατὰ τὴν θεότητα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ νοεῖσθαι θέλημα· καὶ τὸν αὐτὸν πάλιν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ λέγει θέλειν ὡς ἄνθρωπον, καὶ κατὰ σάρκα ἀληθῶς καὶ χωρὶς σκανδάλου λεγόμενον ὀφείλειν γνωρίζεσθαι, ὅτι οὐκ ἤθελε τεθνάναι, διόπερ * ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης ἐστὶ φύσεως ἀνεπιλήπτως τοῦτο θελούσης. Φανερόν ἐστι, ὅτι καὶ

* L. ἐπιδέχεται

* f. διότι

αὐτὸς

ANNO CHRISTI 680

ACTIO IV EPIST. I. AGATHONIS PP

αὐτὸς δύο φυσικὰ ἐν τῷ Χριστῷ κηρύσσει θελήματα. θεῖον, ὅπερ ἐστὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ· ἀνθρώπινον, ὅπερ τὴν διάθεσιν τοῦ ζῆν φυσικῶς πράττει. καὶ ὁπόταν ὁ συστατικὸς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κήρυξ ὁ μακάριος Κύριλλος λέγῃ, ὅτι καθὸ ἦν λόγος, οὐκ ἐφοβεῖτο τὸν θάνατον, ἀλλ' ἤθελε μέχρι τέλους τὴν οἰκονομίαν διεξάγειν, ὅτι τοῦτο ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς, ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ τοῦ υἱοῦ· καὶ ἐσχηκέναι τὸν αὐτὸν τοῦτον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ μὴ ἀποθανεῖν θέλημα, τουτέστι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὴν φυσικὴν διάθεσιν· δείκνυσι δύο αὐτὸν, θεῖον δηλαδὴ καὶ ἀνθρώπινον, ἀναμφιβόλως ἐν ἑαυτῷ ἔχειν θελήματα· ἓν μὲν, ἐν ᾧ τὴν οἰκονομίαν ἤθελεν ἐκτελέσαι· ἕτερον δὲ, ἐν ᾧ λέγει τὴν σάρκα μὴ θέλειν φυσικῶς τεθνάναι. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ περὶ τῶν δύο φυσικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ δίδοται νοεῖσθαι, ὁπόταν οἱ αὐτοὶ σεβάσμιοι πατέρες μιᾷ ἑκάστῃ τῇ Χριστοῦ φύσει τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν προσεκύρωσαν. ὅθεν ὁ ἅγιος Ἱλάριος ὁ τῆς ἀληθείας ἐξοχώτατος ἐκδικητὴς ἐν τῷ ἐννάτῳ λόγῳ περὶ πίστεως κατὰ Ἀρειανῶν οὕτως ἡμᾶς κατήρτισεν· ἐτέχθη τοίνυν ὁ μονογενὴς Θεὸς ἐκ παρθένου ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τὸ πλήρωμα τῶν χρόνων, ἐν ἑαυτῷ μέλλων προάγεσθαι εἰς Θεὸν τὸν ἄνθρωπον, τοῦτον κατὰ πάντα τὸν τρόπον τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου ἐκράτησεν, ὅπως ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ πιστεύεσθαι διδάξῃ, ὡς ἀνθρώπου υἱὸν κηρύττεσθαι ὑπομνήσῃ· λαλῶν καὶ πράττων * ὁ ἄνθρωπος ἅπαντα τὰ τοῦ Θεοῦ, εἶτα φθεγγόμενος, καὶ * πράττων ὁ Θεὸς ἅπαντα ἅπερ εἰσὶν ἀνθρώπου. οὕτως μέντοι, ἵνα ἐν αὐτῷ τοῦ ἑκατέρου γένους τῷ λόγῳ, μηδέ ποτε εἰ μὴ μετὰ τῆς σημασίας καὶ ἀνθρώπου ὁ λαλῶν καὶ Θεοῦ εἴη. ὥστε ἀληθῶς δύο νοεῖσθαι τὰς φύσεις. ὡσαύτως ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετ' ὀλίγα. εἶδες ἄρα οὕτως Θεὸν καὶ ἄνθρωπον κηρύττεσθαι, ἵνα ὁ θάνατος τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ δὲ Θεῷ τῆς σαρκὸς ἡ ἔγερσις προσνεμηθῇς; ὅμως οὐχ ἵνα * ἄλλως εἴη, δι' οὗ ὁ νεκρὸς ἀνίσταται. ἡ σκυλευθεῖσα γὰρ σὰρξ ὁ Χριστός ἐστι νεκρός· καὶ πάλιν, ὁ τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἐξεγείρας, ὁ αὐτὸς Χριστός ἐστιν ὁ τὴν σάρκα ἀποθέμενος. τὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δυνάμει τῆς ἀναστύσεως νόησον, τὴν οἰκονομίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ θανάτῳ γνώριζε. καὶ ὁπόταν ὦσιν ἑκάτερα ταῖς ἑαυτῶν φύσεσι πραχθέντα, ἕνα ὅμως Χριστὸν Ἰησοῦν τοῦτον εἶναι μέμνησο τὸν τὸ ἑκάτερον ὄντα. μή τι ἀμφίβολον δυνηθείη ὑπολαμβάνεσθαι, ὅπερ ἐνταῦθα ὁ πατὴρ τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας φανεροποιεῖ ἐν τῷ λέγειν, καὶ λαλοῦντα καὶ πράττοντα τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πάντα τὰ τοῦ Θεοῦ ὄντα ἄνθρωπον, καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον πάλιν τὰ τοῦ ἀνθρώπου πράττοντα ὄντα Θεὸν, καὶ ἑκάτερον γένος σημαντικὸν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἀποδεικνῦντα; ὅπως ἐπιγνῶναι τοῖς ἐθέλουσι τὴν τῆς ἀληθείας * ὁδὸν ἀνάξῃ, ἐπειδὴ * ὁ αὐτὸς οὗτος εἷς ὢν Χριστὸς ὁ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος καὶ τῆς θείας ἐνεργείας τὴν δυναστείαν, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἐνέργειαν ἔχειν αὐτὸν δείκνυσι, καὶ ἑκάτερα μετ' ἀλλήλων ἀκέραια διὰ τῆς θεωρητικῆς διακρίσεως σημαίνει. καὶ ὅτι ἑκάτερα καὶ τὰ τῆς θείας δυνάμεως καὶ τὰ τῆς οἰκονομίας τῆς ἀνθρωπίνης ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸ ἑκάτερον ὄντα ταῖς ἰδίαις φύσεσι πεπραχέναι προμηνύει, ὃς καὶ θείαν ἐνέργειαν μίαν ἔχει ἐξ ἀϊδίου σὺν τῷ πατρὶ, καὶ χρονικὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ὑπὲρ ἡμῶν γενό-

Margin: * ... πράττων ... θεῖα... . πράττων ... ός

Margin: * ἄλλος ... ἀνίσταται ... ἡ σκυλευθεῖσα ... ἐν L.

Margin: * ὁδὸν ἀνοί- ex L. * αὐτός, οὗ- ... Χριστὸς ὁ ... καὶ

A sibiliter hoc volentis: clarum est, quod & ipse duas naturales in Christo prædicet voluntates: divinam, quæ una est Patris & Filii: humanam, quæ affectum vivendi naturaliter gerit. Et cum constantissimus orthodoxæ fidei prædicator beatus Cyrillus dicit, quia secundum quod erat verbum, non timebat mortem, sed volebat usque ad finem dispensationem perficere, quia hæc erat voluntas Patris, quæ est secundum divinitatem & Filii, & habuisse eumdem ipsum dominum nostrum Jesum Chistum, secundum humanitatem, non moriendi voluntatem, id est, humanæ vitæ naturalem affectum ostendit duas eum, B divinam scilicet & humanam, procul dubio in se voluntates habere: unam scilicet, quod dispensationem volebat perficere, alteram, qua dicit nolle carnem naturaliter mori. Nihilo minus autem & de duabus naturalibus operationibus Christi datur intelligi, quando iidem venerabiles patres unicuique Christi naturæ propriam operationem assignant. Unde sanctus Hilarius defensor veritatis egregius, in nono libro de fide adversus Arianos, ita nos instruit: Natus igitur unigenitus Deus ex virgine, homo, & secundum plenitudinem temporum, in semetipso provecturus in Deum hominem, hunc per omnia evangelici sermonis mo- C dum tenuit, ut se Dei Filium credi doceret, & hominis filium prædicari admoneret, locutus & gerens homo universa quæ Dei sunt, loquens deinde & gerens Deus universa quæ hominis sunt: ita tamen, ut ipso illo utriusque generis sermone, nunquam nisi cum significatione & hominis locutus & Dei sit, ut veraciter duæ intelligerentur naturæ.) Itemque ex eodem volumine post pauca: Videsne ita Deum & hominem prædicari, ut mors homini, Deo vero carnis excitatio deputetur? non tamen, ut alius sit qui mortuus est, & alius sit, per quem mortuus resurgit: spoliata enim caro Christus est mortuus. Et rur- D sum, Christum a mortuis excitans idem Christus est, carne se exspolians. Naturam Dei, in virtute resurrectionis intellige: dispensationem hominis, in morte cognosce. Et cum sint utraque suis gesta naturis, unum tamen Christum Jesum eum memento esse, qui utrumque est. Numquid ambiguum poterit arbitrari, quod hic pater luce veritatis illustrat, dum dicit, & locutum & gerentem eumdem dominum nostrum Jesum Christum, cum esset homo, universa quæ Dei sunt: & eumdem ipsum rursum gerentem, cum sit Deus, universa quæ hominis sunt, & utrumque genus significative Dei & hominis demon- E strantem? ut intelligere volentibus viam veritatis aperiat, quia idem ipse cum unus sit Christus Deus & homo, & divinæ operationis potentiam, & humanæ naturæ operationem habere se comprobat, ut utraque cum alterutro salva contemplativa discretione significet. Et quia utraque, & virtutis divinæ & dispensationis humanæ, unum eumdemque dominum nostrum Jesum Christum, qui utrumque est, suis naturis gessisse pronunciat, qui & divinam operationem unam habet ex æterno cum Patre, & temporaliter humanam operationem, homo factus

Ibid. 9. de Trinit.

factus pro nobis, in seipso indiminute suscepit, ut veraciter utrumque esset, & ex naturarum propriis operationibus quod erat nosceretur. Sanctus vero Athanasius adæque Christi confessor in libro tertio adversus Arianos, pariter nos instruit: Sicut enim indutus carne dominus factus est homo: ita & nos homines per Verbum deificati sumus, assumpti per carnem ejus etiam vitam æternam sortiemur. Hæc necessario præexercuimus, ut si viderimus eum per instrumentum sui corporis deifice agentem vel dicentem aliquid, cognoscamus quia Deus existens, hæc operatur: & iterum, si viderimus eum humane loquentem aut patientem, non ignoremus quia carne indutus, factus est homo. Et sic omnia facit, & loquitur; singulorum enim proprietatem cognoscentes, & utraque ex uno agi videntes & intelligentes, recte credemus, & non aliquando errabimus. Quam prudenter hic memorabilis pater ex operationum qualitatibus, naturarum quæ in Christo sunt, differentiam docet intelligi, & tanquam res ipsas præ oculis gerens, manu spiritalis doctrinæ legentibus monstrat. cum dicit, ex uno utrasque agi, id est, utrasque operationes, divinam scilicet & humanam, ex uno eodemque procedere? Et commonet, non posse errare, qui secundum hanc rectam intelligentiam credit. Itemque cum dicit: Dicebat & simul faciebat humana, docebat quod & humanæ in se operationis, sicut & locutionis proprietatem habebat. Nam si humane non operatus est, nec locutus est: quamquam & dum humane locutus & operatus est, simul operabatur ut Deus.

Serm. 4. contra Arian.

Cap. 4.

Sanctus quoque Dionysius Areopagita episcopus Atheniensis, in libro divinorum nominum cap. 2. similiter docet: Discreta est autem benignissima circa nos Dei operatio per hoc, quod secundum nos ex nobis integre vereque humanatum est verbum, quod est supra substantiam, & operatum, & passum quanta humanæ ejus & divinæ operationi congruunt, præcipua ac probabilia. His namque Pater & Spiritus nulla ratione communicant, nisi quis dixerit, secundum benignissimam & misericordem voluntatem, & per omnem sublimissimam & ineffabilem Dei operationem, quam operatus est secundum nos factus incommutabilis, eo quod Deus & Dei verbum.

Sanctus Ambrosius 2. lib. ad Gratianum imperatorem: Æqualis ergo in Dei forma, minor in susceptione carnis & hominis passione. Nam quomodo eamdem possit minor esse æqualisque natura? Quomodo autem si minor est, eadem facit similiter quæ Pater facit? Nam quemadmodum eadem operatio diversæ est potestatis, numquid sic potest minor, quemadmodum major operari? aut una operatio potest esse, ubi diversa substantia est? Itaque accipe Christum secundum divinitatem, minorem non posse dici.

A μένος ἄνθρωπος ἐν ἑαυτῷ προσέλαβεν ἀνελλιπῶς, ἵνα ἀληθῶς ἑκάτερον * γένηται, καὶ ἐκ τῶν φύσεων ταῖς ἰδίαις ἐνεργείαις γνωρισθῇ, ὅπερ ἦν. ὁ ἅγιος δὲ Ἀθανάσιος ὁμοίως ὁ ὁμολογητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῷ κατὰ Αρειανῶν τὰ ἴσα ἡμᾶς ἐκδιδάσκει. ὡς γὰρ ὁ κύριος ἐνδυσάμενος τὸ σῶμα γέγονεν ἄνθρωπος, οὕτως ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι παρ' αὐτοῦ τοῦ λόγου τεθεοποιήμεθα προσληφθέντες διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ λοιπὸν ζωὴν αἰώνιον κληρονομοῦμεν. ταῦτα ἀναγκαίως προεζητήσαμεν, ἵνα ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν δι' ὀργάνου τοῦ ἰδίου σώματος θεϊκῶς πράττοντά τι ἢ λαλοῦντα, γινώσκωμεν, ὅτι Θεὸς ὢν ταῦτα ἐργάζεται. καὶ πάλιν ἐὰν B ἴδωμεν αὐτὸν ἀνθρωπίνως λαλοῦντα, ἢ πάσχοντα, μὴ ἀγνοῶμεν, ὅτι σάρκα φορῶν γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ οὕτω πάντα ποιεῖ καὶ λαλεῖ. ἑκάστου γὰρ τὸ ἴδιον γινώσκοντες, καὶ ἀμφότερα ἐξ ἑνὸς πραττόμενα βλέποντες καὶ νοοῦντες, ὀρθῶς πιστεύσομεν, καὶ οὔποτε πλανηθησόμεθα. πῶς σοφῶς ἐνταῦθα ὁ ἀξιομνημόνευτος πατὴρ ἐκ τῶν ποιοτήτων τῶν ἐνεργειῶν τῶν φύσεων τῶν ἐν τῷ Χριστῷ τὴν διαφορὰν διδάσκει νοεῖσθαι· καὶ ὡς τὰ πράγματα αὐτὰ πρὸ ὀφθαλμῶν χειρίζων τῇ χειρὶ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας τοῖς ἀναγινώσκουσι δείκνυσιν, ἡνίκα λέγει, εἶναι ἑνὸς τὰ ἑκάτερα πράττεσθαι, τουτέστιν ἑκατέρας τὰς ἐνεργείας, τὰ θεῖα δηλονότι καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ C αὐτοῦ προέρχεσθαι; καὶ ὑπομιμνήσκει μὴ δύνασθαι πλανᾶσθαι τὸν κατὰ ταύτην τὴν ὀρθὴν νόησιν πιστεύοντα. ὡσαύτως ἡνίκα λέγει τὸ, ἔλεγε καὶ ἅμα ἐποίει τὰ ἀνθρώπινα, διδάσκει καθὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἐν ἑαυτῷ ἐνεργείας, ὡς καὶ τῆς λαλιᾶς τὴν ἰδιότητα εἶχεν. ἐὰν γὰρ ἀνθρωπίνως οὐκ ἐνήργησεν, οὔτε ἐλάλησε· κἂν εἰ τὰ μάλιστα καὶ ὅτε ἀνθρωπίνως ἐλάλησε καὶ ἐνήργησεν, ἅμα ἐνήργει καὶ ὡς Θεός.

Ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὁ ἐπίσκ. Ἀθηνῶν * ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ περὶ θείων ὀνομάτων, κεφαλαίῳ δευτέρῳ ὁμοίως διδάσκει. διακέκριται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας τὸ καθ' D ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὁλικῶς καὶ ἀληθῶς οὐσιωθῆναι τὸν ὑπερούσιον λόγον, καὶ δρᾶσαι, καὶ παθεῖν, ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεουργίας ἐστὶν ἔκκριτά τε καὶ ἐξαίρετα. τούτοις γὰρ ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα κατ' οὐδένα κεκοινώνηκε λόγον. εἰ μήπου τις φαίη κατὰ τὴν ἀγαθοπρεπῆ καὶ φιλάνθρωπον βούλησιν, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερκειμένην καὶ ἄρρητον θεουργίαν, ἣν ἔδρα καὶ καθ' ἡμᾶς γεγονὼς ὁ ἀναλλοίωτος Θεὸς καὶ Θεοῦ λόγος.

Ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος ἀπὸ τοῦ δευτέρου λόγου πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα· ὁ οὖν ἴσος ἐν μορφῇ Θεοῦ, ἐλάττων ἐν τῇ προσλήψει τῆς σαρκὸς, καὶ τοῦ ἀνθρώπου τῷ πάθει. πῶς γὰρ ἡ αὐτὴ φύσις ἐδύνατο E ἐλάττων εἶναι, καὶ ἴση; πῶς δὲ ἐὰν ἐλάττων ἐστὶ, τὰ αὐτὰ ποιεῖ ὁμοίως, ἅπερ ὁ πατὴρ ποιεῖ; καὶ γὰρ τίνα τρόπον ἡ αὐτὴ ἐνέργεια διαφόρου ἐστὶ δυνάμεως; μήτοι οὕτως δύναται ἐνεργεῖν ὁ ἥττων, καθ' ὃν τρόπον ὁ μείζων; ἢ μία ἐνέργεια δύναται εἶναι, ὅπου διάφορος οὐσία ἐστί; τοίνυν λάβε τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν θεότητα μὴ δύνασθαι ἐλάττονα λέγεσθαι.

* ὑπάρχῃ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ταῖς φύσεσι ἐνεργειῶν γνωρισθῇ. ex L.

* ὅμοιος

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

A

Ἐκ τοῦ τόμου τῆς πίστεως τοῦ ἁγίου Λέοντος τοῦ τῶν Ῥωμαίων ἀρχιερέως, τοῦ πρὸς τὸν ἅγιον Φλαβιανὸν τὸν ἐπίσκοπον καὶ ὁμολογητήν.

Ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε. τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο, ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου· τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος, ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος. καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὕβρεσιν ὑποπέπτωκε. καὶ καθάπερ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἰσότητος τῆς τοῦ πατρὸς δόξης ἐστὶν ἀχώριστος, οὕτω τὸ σῶμα τὴν φύσιν τοῦ ἡμετέρου γένους οὐκ ἀπολέλοιπεν. B

Ex tomo fidei sancti Leonis Romanæ ecclesiæ pontificis, ad sanctum Flavianum episcopum & confessorem.

Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est, verbo scilicet operante quod verbi est, & carne exequente quod carnis est. Unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis. Et sicut verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recedit, ita caro naturam nostri generis non relinquit. Epist. ad Flavianum.

Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τῆς σταλείσης πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα.

Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐν τῷ ἑνὶ δεσπότῃ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθεῖ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου υἱῷ, τοῦτε λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἓν ὑπάρχει τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως κοινὰς εἶχε τὰς πράξεις, δεῖ νοεῖν ὅμως αὐτὴν τῶν ἔργων τὰς ποιότητας, καὶ τῇ κατανοήσει τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως δεῖ καθορᾷν, ἐπὶ ποῖα μὲν ἡ τῆς σαρκὸς προάγεται ταπεινότης, ἐπὶ ποῖα δὲ τὸ ὕψος τῆς θεότητος ἐπικλίνεται, καὶ τί μέν ἐστιν, ὅπερ ἡ σὰρξ οὐ πράττει δίχα τοῦ λόγου· καὶ τί ἐστιν, ὅπερ ὁ λόγος χωρὶς τῆς σαρκὸς οὐκ ἀποτελεῖ. C

Ejusdem de epistola ad Leonem imperatorem directa.

Licet ergo in uno domino Jesu Christo, vero Dei atque hominis Filio, verbi, & carnis una persona sit, quæ inseparabiliter atque indivise communes habet actiones, intelligendæ tamen sunt ipsorum operum qualitates, & sinceræ fidei contemplatione cernendum est, ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo deitatis: quid sit quod caro sine verbo non agit, & quid sit quod verbum sine carne non efficit.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος Νύσσης ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς ἑρμηνείας τῶν μακαρισμῶν. ἀπόσιτος γὰρ τεσσαράκοντα ἡμέρας διαμείνας ὕστερον ἐπείνασε. δέδωκε γάρ, ὅτε ἠβουλήθη, τῇ φύσει καιρὸν τὰ ἑαυτῆς ἐνεργῆσαι.

Sanctus Gregorius episcopus Nyssenus in lib. * 5 contra Eunomium hæreticum: Jejunans autem quadraginta dies postea esuriit. Dedit enim, quando voluit, naturæ tempus propria operari.

* Libro 3. de beatitud.

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ κδ΄. κεφαλαίου τοῦ τῶν θησαυρῶν βιβλίου.

Οὐκοῦν τὰ θεοπρεπῶς εἰρημένα τε καὶ πεπραγμένα δείκνυσι τὸν σωτῆρα Θεόν. καὶ πάλιν τὰ ἀνθρωπίνως εἰρημένα τε καὶ γεγονότα δείκνυσι κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπον. αὕτη γάρ ἐστι τοῦ μυστηρίου ἡ δύναμις. ἄνθρωπος γέγονεν ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος οὐχ ἵνα πάλιν ὡς Θεὸς πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως πάντα πράττῃ καὶ λαλῇ, ἀλλ' ἵνα πολλάκις καὶ διὰ τὴν χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας καὶ ὡς ἄνθρωπος λέγῃ τινά. ταύτην * ἔχοντας τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, πῶς οὐκ ἄτοπον σκανδαλίζεσθαι τοὺς ἀκροωμένους ἀνθρωπινώτερον ἔσθ' ὅτε λαλοῦντος αὐτοῦ; λαλεῖ γὰρ ὡς ἄνθρωπος, λαλεῖ δὲ καὶ ὡς Θεὸς ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν· φαίνεται * δὲ τούτων τῶν ἁγίων πατέρων ὁ σκοπὸς τῇ πνευματικῇ διακρίσει τοῖς ὁρῶσιν, ὅτι κατὰ τὸν τῆς πίστεως κανόνα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας δύο ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, τουτέστι θείαν καὶ ἀνθρωπίνην γνωρίζουσιν. ἐπὰν ὁ ἅγιος Διονύσιος μὲν λέγῃ, * διακεκριμένως εἶναι τὴν ἐνέργειαν τοῦ Χριστοῦ, ἥτις καθ' ἡμᾶς ἐστιν ἐξ ἡμῶν· καὶ ἐκ τούτου ὁλικῶς καὶ ἀληθῶς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸν λόγον ἐπιγινώσκεσθαι. ὡσαύτως ἡνίκα λέγει δρᾷν καὶ παθεῖν τὰ πρόσφορα τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ θεουργίᾳ *, καθ' ἣν ὁ Θεὸς ὁ πατὴρ καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατ' οὐδένα * λόγον αὐτῇ κοινωνοῦσιν. ἐκεῖ

D

E

* ἔχοντος

* διακεκριμένην

* αἷς τῇ θείᾳ συμβαίνουσι τρόπον

Sancti Cyrilli Alexandriæ episcopi de libro Thesaurorum, cap. XXIV.

Ergo quæ Deo decenter dicta vel acta sunt, ostendunt salvatorem Christum Deum: & iterum, quæ secundum hominem dicta vel facta sunt, ostendunt veraciter hominem. Hæc est enim mysterii virtus. Homo factus est Deus verbum, non ut iterum, sicut Deus ante humanationem omnia agat & loquatur, sed ut sæpius propter mysterium dispensationis, quæ cum carne est, & sicut homo dicat aliqua. Hanc ergo habentes mysterii virtutem, quomodo non est ineptum scandalizari auditores, cum aliquid * ut homo loquatur? Loquitur enim ut homo, loquitur autem & sicut Deus habens in utrisque potestatem. Claret & horum sanctorum patrum intentio spiritali discretione cernentibus, quod secundum catholicæ atque apostolicæ ecclesiæ fidei regulam, duas operationes in Christo, id est, divinam humanamque cognoscunt, dum sanctus quidem Dionysius dicit discretam esse operationem Christi, quæ secundum nos est ex nobis, & ex hoc integre & vere humanatum Deum verbum cognosci. Itemque, cum dicit, operari & pati quæ humanæ ejus divinæque operationi congruunt, id est, quæ humanæ ejus operationi, licet * divinite,

Ubi supra

* G aliquando

* divinitus

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

ANNO CHRIST 680.

———— nite, conveniunt, secundum quam Deus Pater & Spiritus sanctus nulla ei ratione communicant. Ibi enim discretio esse cognoscitur, ubi differentia procul dubio demonstratur. Si ergo secundum aliam operationem una est Patris & Filii & Spiritus sancti operatio, & secundum aliam nulla ratione Pater & Spiritus sanctus eidem naturali ratione communicant, duæ procul dubio operationes in uno eodemque domino nostro Jesu Christo vero Deo & perfecto, & homine vero & perfecto, dicendæ sunt. Et dum ostendit doctor magnus Ambrosius, non posse diversæ potestatis unam operationem existere, nec minorem posse operari quod magnam, nec ubi diversa substantia est, unam posse operationem intelligi, demonstrat manifestis indiciis, quod non possit unam naturalem operationem habere divinitas & humanitas Christi, licet unius personæ esse noscantur, & alterum cum alterius communione operari cernantur. Ubi itaque major, & minor dicitur operatio, non de una, sed de duabus naturalibus unius Christi operationibus intimatur. Et dum defensor veritatis sanctus Leo ad confessorem Christi Flavianum in dogmatico tomo edisserit, inquiens: Agit utraque forma cum alterius communione quod proprium, & subsequenter per intelligentiæ rationem discernit, Verbum quod verbi est operans, & carnem quod carnis est exequentem, & uniuscujusque naturæ congruentia opera contemplatur, quamvis eas ab alterutrum communione non separet: rebus ipsis ostendit eximius pontifex, imo & omnis cum eo generalitas sancti Chalcedonensis concilii, quod & deitas Christi naturalem operationem inconfusam in * unitate servavit, & humanitas ejus, quæ ad operationem humanæ substantiæ competunt, executa est, & utraque de uno inconfuse atque inseparabiliter processerunt domino nostro Jesu Christo, qui ex utrisque naturis subsistit, & in utrisque unus idemque permansit. Et dum ad piæ memoriæ Leonem Augustum symbolum veræ confessionis explanat, & verbi carnisque unam personam esse veraciter prædicat, intelligentiæ tamen viam aperit, & ex ipsorum operum Christi qualitatibus, id est, ut naturali operationum unaquæque unitatum in Christo secundum subsistentiam naturarum, cujus sit substantiæ, cognoscatur. Neque enim hic præco veritatis admisit, ut humana operatio, quam ex tempore dominus cum natura humana suscepit, æternæ ejus assignetur essentiæ, aut divinæ ejus substantiæ, humanæ operationis mensura ascribatur: sed manente nihilo minus unitate personæ, naturas quæ in Christo secundum subsistentiam unitæ sunt, ex operationibus suis agnovit. Si itaque duæ naturæ sunt, quarum in uno Christo unitio facta est, duæ profecto sunt, & harum naturarum operationes, quæ cum suis naturis inconfuse atque inseparabiliter convenerunt in uno domino Jesu Christo. Similiter autem & sanctus Nyssenus Gregorius dedisse dicit dominum salvatorem humanæ naturæ, quam in se habuit, tempus propria operandi, ut apertius demonstraret, quod & humana natura quæ in

Ad Gratiam lib. 2. c. 10.

In epist. ad Flavianum.

* unitione

γὰρ διάκρισις εἶναι γνωρίζεται, ὅπου ἡ διαφορὰ ἀναμφιβόλως ἀποδείκνυται. εἰ οὖν κατ' ἄλλην ἐνέργειαν μία ἐστὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡ ἐνέργεια. καὶ κατ' ἄλλην κατ' οὐδένα λόγον ὁ πατὴρ, καὶ τὸ πνεῦμα τῷ αὐτῷ φυσικῷ λόγῳ κοινωνοῦσι, δύο ἀναμφιβόλως ἐνέργειαι ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ Θεῷ ἀληθινῷ καὶ τελείῳ, καὶ ἀνθρώπῳ ἀληθινῷ καὶ τελείῳ λεχθήσονται· καὶ ἐν ὅσῳ δείκνυσιν ὁ μέγας διδάσκαλος Ἀμβρόσιος μὴ δύνασθαι διαφόρου δυνάμεως μίαν ἐνέργειαν ὑπάρχειν, μηδὲ τὴν ἐλάσσονα δύνασθαι ἐνεργεῖν τὰ τῆς μείζονος· οὔτε ὅπου διάφορος οὐσία ἐστὶ, μίαν δύνασθαι νοεῖσθαι τὴν ἐνέργειαν ἀποδείκνυσι φανεροῖς μηνύμασι τὸ μὴ δύνασθαι μίαν φυσικὴν ἐνέργειαν ἔχειν τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ ἑνὸς προσώπου εἶναι γινώσκονται, καὶ μετὰ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας ἐνεργεῖν θεωροῦνται· ὅπου τοίνυν μείζων καὶ ἐλάττων ἐνέργεια λέγεται, οὐ περὶ μιᾶς, ἀλλὰ περὶ δύο φυσικῶν τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ ἐνεργειῶν φανεροῦται· καὶ ἐπὰν ὁ ἐκδικητὴς τῆς ἀληθείας ὁ ἅγιος Λέων πρὸς τὸν ὁμολογητὴν τοῦ Χριστοῦ Φλαβιανὸν ἐν τῷ δογματικῷ τόμῳ ἔφρασε φάσκων. ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε. καὶ ἀκολούθως κατὰ τὸν τῆς διανοίας λόγον διακρίνει τὸν λόγον ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου ἐνεργοῦντα, καὶ τὸ σῶμα ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος ἐκτελοῦν, καὶ μιᾶς ἑκάστης φύσεως τὰ πρόσφορα ἔργα θεωρεῖται, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ταύτας ἀπὸ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας οὐ χωρίζει, αὐτοῖς τοῖς πράγμασι δείκνυσιν ὁ ἐξαίρετος ἀρχιερεὺς, μᾶλλον δὲ καὶ πᾶσα σὺν αὐτῷ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἡ κοινότης, ὅτι καὶ θεότης τοῦ Χριστοῦ φυσικὴν ἐνέργειαν ἀσυγχύτως ἐν τῇ ἑνώσει ἐφύλαξε, καὶ ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ τὰ πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ἁρμόζοντα ἐξετέλεσε. καὶ ἑκάτερα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀσυγχύτως, καὶ ἀχωρίστως προῆλθον κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξ ἑκατέρων τῶν φύσεων συνεστῶτος, καὶ ἐν ἑκατέροις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς διέμεινε. καὶ ἐν ὅσῳ πρὸς τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Λέοντα τὸν βασιλέα τὸ σύμβολον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας σαφηνίζει, καὶ τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἓν πρόσωπον εἶναι ἀληθῶς κηρύττει, ὅμως τὴν ὁδὸν τῆς ἐννοίας διανοίγει, ἵνα ἐκ τῶν ποιοτήτων αὐτῶν τῶν ἔργων τοῦ Χριστοῦ, τουτέστιν ἐκ τῆς φυσικῆς ἐνεργείας μία ἑκάστη τῶν καθ' ὑπόστασιν ἐν τῷ Χριστῷ ἑνωθεισῶν φύσεων, ποίας ἐστὶν οὐσίας, ἐπιγνωσθῇ· οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα ὁ κήρυξ τῆς ἀληθείας προσεδέξατο, ἵνα τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν, ἣν χρονικῶς ὁ κύριος μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος ἔλαβε, τῇ ἀϊδίῳ αὐτοῦ οὐσίᾳ προσκυρώσῃ, ἢ τῇ θείᾳ αὐτοῦ οὐσίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας τὸ μέτρον ἐπιγραφῇ. ἀλλὰ μενούσης οὐδὲν ἧττον τῆς * ἑνώσεως τοῦ προσώπου τὰς φύσεις, αἵτινες ἐν τῷ Χριστῷ καθ' ὑπόστασιν ἡνώθησαν, ἐκ τῶν ἰδίων ἐνεργειῶν ἐπέγνω. εἰ τοίνυν δύο φύσεις εἰσὶν, ὧν ἡ ἕνωσις ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ γέγονε, δύο δηλονότι εἰσὶ καὶ τούτων τῶν φύσεων αἱ ἐνέργειαι, αἵτινες σὺν ταῖς ἑαυτῶν φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀχωρίστως συνῆλθον ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἅγιος Νυσσαεὺς Γρηγόριος δεδωκέναι λέγων τὸν σωτῆρα κύριον τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἣν ἐν ἑαυτῷ εἶχε, καιρὸν τὰ ἴδια ἐνεργῆσαι, φανερώτερον * ὑπέδειξεν, ὅτι καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἥτις ἐστὶν ἐν τῷ Χριστῷ, εἶχε τῆς οἰκείας ἐνεργείας

* τῆς ἑνότητος

* ἀπέδειξεν

ANNO CHRISTI 680.

γείας τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα. ὅθεν δῆλόν ἐστι καὶ τοῦτον δύο ἐν τῷ Χριστῷ φυσικὰς ἐνεργείας οὐδὲν ἧττον ἐπιγνῶναι. καὶ γὰρ ὁ τῆς ἀληθείας ἐκδικητὴς Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως, συνάγων ἐκ τούτων τῶν θεοπρεπῶς λεχθέντων, ἢ πραχθέντων παρὰ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Θεὸν αὐτὸν ἀποδείκνυσθαι, καὶ ἐκ τῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ κατὰ ἄνθρωπον λεχθέντων, ἢ γενομένων δείκνυσθαι αὐτὸν ἀληθῶς ἄνθρωπον, φανερόν ἐστιν, ὅτι ἐκ τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ, τὸν Χριστὸν ἀληθινὸν καὶ τέλειον Θεὸν, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινὸν, καὶ τέλειον εἶναι ἐπέγνω. οὔτε γάρ ἐστιν ἄλλη οὕτω φανερὰ ἀπόδειξις, ἥτις δυνήσεται τὸν αὐτὸν τοῦτον καὶ Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἀποδεῖξαι παρὰ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας. ὧν τινων ἐκ τῶν ποιοτήτων καὶ αἱ φύσεις, ἀφ' ὧν οὐσιωδῶς προήρχοντο, ἀκριβῶς ἐν αὐτῷ εἶναι πιστεύονται. εἰ τοίνυν ἐν δυσὶ φύσεσι καὶ μετὰ τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν γνωρίζεται εἶναι, ἔνθα ἡ δυὰς τῶν φύσεων ἀσυγχύτως διέμεινεν, οὔτε αἱ αὐτῶν ἐνέργειαι ἠδυνήθησαν συγχυθῆναι. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ταῖς ἰδίαις φύσεσι προσφόρως προήρχοντο. οὐκ ἐλλείψουσι δὲ καὶ ἄλλων σεβασμίων πατέρων δεδοκιμασμέναι μαρτυρίαι τῶν δύο φανερῶς λεγόντων φυσικὰς ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, ἵνα σιωπῇ παραδράμωμεν τὸν ἅγιον Κύριλλον τὸν Ἱεροσολύμων, τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἢ ὁσοιδήποτε μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς σεβασμίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τοῦ τόμου τοῦ ἁγίου Λέοντος ἀπολογούμενοι τοὺς ἐπιπόνους ἀγῶνας κατὰ τῶν συγχεόντων αἱρέσεων * ἐπεδείξαντο. ὧν τινων ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ ἡ τοῦ καινοῦ δόγματος κατῆλθε * σειρά. τουτέστιν ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Ἰωάννης ὁ Σκυθοπόλεως ἐπίσκοπος, Εὐλόγιος ὁ Ἀλεξανδρείας πρόεδρος, Εὐφραίμιος καὶ Ἀναστάσιος ὁ μέγας, τῆς Θεουπόλεως ἐκκλησίας οἱ ἄξιοι καθηγεμόνες, καὶ ὁ ὑπὲρ πάντας ζηλωτὴς τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως, ὁ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς. οὗ τινος ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως ὁπόσον ὑπὲρ τῆς εἰλικρινοῦς ὁμολογίας τῷ Θεῷ ἤρεσε, τοσοῦτον τὴν χριστιανικωτάτην πολιτείαν ὕψωσε. καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν ἡ αὐτοῦ θεοσεβὴς μνήμη προσκυνήσεως ἀξιοῦται. οὗ τινος ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως διὰ τῶν σεβασμίων αὐτοῦ ἠδίκτων ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ διαχεθεῖσα ἐπαινεῖται. ἐξ ὧν ἓν, ὅπερ πρὸς Ζώϊλον τὸν Ἀλεξανδρείας καθηγεμόνα, ἐστάλη κατὰ τῆς τῶν Ἀκεφάλων αἱρέσεως ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως πρὸς τὸ πληροφορῆσαι αὐταρκοῦν, μετὰ ταύτης ὑμῶν τῆς μετρίας ἀναφορᾶς τῇ γαληναίᾳ ὑμῶν χριστιανότητι στείλαντες, διὰ τῶν ἀποκομιστῶν τῶν παρόντων προσφέρομεν. ἀλλ' ἵνα μήπως τῶν πολλῶν ῥημάτων φορτικὴ νομισθῇ ἡ δικαιολογία, καὶ μάλιστα οἷς τισι * τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ διοίκησις ὅλου τοῦ κόσμου ὡς ἐν ἰσχυρῷ θεμελείῳ ἐπίκειται, ὀλίγας ἀπὸ τῶν ἀναριθμήτων ταύτῃ τῇ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ἐντάξαι τῶν ἁγίων πατέρων μαρτυρίας ἐσπουδάσαμεν. ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἀσύγκριτον πάνυ καὶ μέγιστόν ἐστιν, ἵνα τῆς φροντίδος ὅλης τῆς χριστιανικωτάτης πολιτείας ἐπ' ὀλίγον κωλυθείσης, ὑπὲρ πόθου τῆς ἀληθοῦς πίστεως ζέουσα, τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος τὴν διδασκαλίαν ἐξ εὐθισμένως ἐπιγνῶναι ἐπιθυμήτῃ ἡ σεβασμία καὶ ὑμῶν φιλανθρωπία. ἀληθῶς γὰρ ἐκ διαφόρων ἐγκρι-

Marginal notes: * ἐπεδείξαντο. * σειρὰς. * L. ἡ φροντὶς

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

A Christo est, habuit propriæ operationis efficaciam naturalem. Unde certum est, & hunc duas in Christo naturales operationes nihilo minus cognovisse. Nam & defensor veritatis beatus Cyrillus Alexandrinus antistes dum colligit, quod ex his, quæ Deo decenter dicta vel acta sunt a domino salvatore, Deum eum ostendi, & quæ ab eodem secundum hominem dicta vel facta sunt, ostendi eum veraciter hominem: manifestum est, quod ex naturalibus operationibus Christi, Christum Deum verum atque perfectum & eumdem hominem verum atque perfectum esse cognovit. Nec enim est alia tam manifesta B probatio, quæ posset eumdem ipsum & Deum & hominem demonstrare, quam naturales operationes, ex quarum qualitatibus & naturæ, de quibus essentialiter procedebant, certissime in eo esse credebantur. Si itaque in duabus, & post inseparabilem unitionem, naturis esse cognoscitur, ubi dualitas naturarum inconfusa permansit, nec earum potuerunt operationes confundi, sed de uno eodemque domino nostro Jesu Christo suis naturis congruenter procedebant. Non desunt autem & aliorum venerabilium patrum probatissima testimonia, duas manifeste dicentium naturales operationes in Christo, C ut silentio transeamus sanctum Cyrillum Hierosolymitanum, sanctum Joannem Constantinopolitanum, vel quicumque postmodum pro rectitudine venerabilis concilii Chalcedonensis, & tomo sancti Leonis satisfaciendo, laboriosos conflictos adversum confundentium hæreses pertulerunt, de quorum errore & novi dogmatis descendit assertio, id est, beatæ memoriæ Joannes Scythopolitanus episcopus, Eulogius Alexandrinus episcopus, Euphræmius & Anastasius major, Theopolitanæ ecclesiæ antistites dignissimi, & præ omnibus æmulator veræ & apostolicæ fidei piæ memoriæ Justinianus Augustus, cujus fidei D rectitudo, quantum pro sincera confessione Deo placuit, tantum rempublicam Christianam exaltavit. Et utique ab omnibus gentibus ejus religiosa memoria veneratione digna censetur, cujus fidei rectitudo per augustissima ejus edicta in toto orbe diffusa laudatur: quorum unum quod ad Zoilum Alexandrinum præsulem adversus Acephalorum hæresim missum est pro apostolicæ fidei rectitudine satisfacere sufficiens, cum hac nostræ humilitatis suggestione vestræ tranquillissimæ Christianitati dirigentes, per præsentium latores offerimus. Sed ne multorum dictorum onerosa putetur assertio, & maxime, quibus totius mundi tanquam E in fortissimo fundamento cura ac dispensatio inesse dignoscitur, exigua de numerosis huic humillimæ suggestioni inserere sanctorum patrum testimonia maturavimus: quia & hoc incomparabile nimis & magnum est, ut totius reipublicæ Christianæ cura paulisper submota, pro amore atque veræ religionis flagrantia, apostolicæ prædicationis doctrinam enucleatius agnoscere cupiat augustissima & religiosissima vestra clementia. Enimvero ex diversis probabilibus patribus orthodoxæ fidei veritas claruit, cet exiguis testimoniis: quia rem apertam

& om-

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

& omnibus claram patres laudabiles superfluum esse censebant differere. Quis enim, licet tardus sit ad intelligentiam, non videat quod omnibus patet? Quia impossibile & contra ordinem naturæ est posse naturam & operationem non habere naturæ: quod nec ab hæreticis unquam tentatum est dici, qui omnes adversus rectitudinem fidei humanas versutias & callidas quæstiones, atque collectiones illorum pravitatibus congruas, repererunt. Quomodo itaque quod nec a sanctis orthodoxis patribus dictum est unquam, nec a prophanis hæreticis præsumptum est inveniri, nunc poterit autumari, ut duarum Christi naturarum, divinæ scilicet & humanæ, quarum & proprietates salvæ esse noscuntur in Christo, unam habere * operationem quisquam recte sentiens possit demonstrare? cum si una est, dicant, si temporalis, an æterna dicenda est: divina, an humana incondita, an condita: eadem quoque & Patris est, an altera præterquam Patris. Si igitur una est, eademque una & divinitatis & humanitatis Christi communis est (quod absurdum est dici) ergo dum Filius Dei quidem, qui Deus & homo est, humana est operatus in terris, pariter & Pater cum eo naturaliter operatus est: quia quæ Pater facit, hæc & Filius facit similiter. Sin autem (quod veritas continet) dum humana quædam operatus est Christus, ad solam ejus ut Filii personam redigitur, quæ non est eadem quæ & Patris; secundum aliud profecto & aliud operatus est Christus: ut secundum divinitatem, quæ facit Pater, eadem & Filius faciat: similiter secundum humanitatem, quæ sunt hominis propria, idem ipse operabatur, ut homo, quia verus est & Deus & homo. Unde & veraciter creditur, quod idem ipse, cum unus sit, duas habet naturales operationes, divinam scilicet & humanam, inconditam & conditam, ut verus & perfectus Deus, verus perfectus homo, unus idem ipse mediator Dei & hominum dominus Jesus Christus. Quocirca & ex operum qualitatibus naturarum quoque, quæ in Christo per unitionem quæ secundum subsistentiam conveniunt, differentia inoffensa cognoscitur. Ut autem * & Deo odibilium hæreticorum, quorum sicut vocabula pariter abominamur & dicta ad demonstrationem dumtaxat eorum, quos novi dogmatis inventores unam in Christo dicendo voluntatem & operationem secuti sunt, pauca quædam ex eorum execrabilibus dictis inexuimus: Apollinaris hæretici contra Diodorum, secundum quod positum est in edicto orthodoxæ fidei Justiniani piæ memoriæ Augusti: Organum, & quod movet, unam solet perficere operationem: quorum autem una est operatio, horum una est essentia. Una ergo essentia facta est verbi, & carnis. Item ejusdem in sermone, qui superscriptus est in epiphania incarnationis Dei.

Margin: * f. esse — Joan. 5. — 1. Tim. 2. — * f. his

Unus enim Christus divina tantum voluntate movebatur, secundum quod & unam ejus novimus operationem, & in diversis mira-

ANNO CHRIST 680.

A τῶν πατέρων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡ ἀλήθεια ἐφάνη, εἰ καὶ ὀλίγαις μαρτυρίαις ἐπειδὴ πρᾶγμα ἠνεωγμένον καὶ πᾶσι φανερὸν οἱ ἐπαινετοὶ πατέρες περιττὸν ἔκριναν φράζειν. Τίς γὰρ, εἰ καὶ βραδὺς εἴη πρὸς τὸ νοῆσαι, οὐ θεωρήσει, ὅπερ πᾶσι φαίνεται. ὅτι ἀδύνατον, καὶ παρὰ τὴν τάξιν τῆς φύσεώς ἐστι, δύνασθαι εἶναι φύσιν, καὶ ἐνέργειαν μὴ ἔχειν φύσεως; ὅπερ οὐδὲ ἀπὸ τῶν αἱρετικῶν ποτε ἐδοκιμάσθη λέγεσθαι. οἵτινες πάσας τὰς ἀνθρωπίνους πανουργίας, καὶ σκολιὰς ζητήσεις κατὰ τῆς ὀρθότητος τῆς πίστεως, καὶ συναθροισμοὺς ταῖς φαυλότησιν αὐτῶν προσφόρους ἐφεῦρον. πῶς οὖν ὅπερ οὔτε ἀπὸ τῶν ἁγίων ὀρθοδόξων πατέρων ἐῤῥέθη ποτὲ, οὔτε ἀπὸ τῶν βεβήλων αἱρετικῶν τετόλμηται εὑρεθῆναι, ἐπὶ τοῦ παρόντος δυνήσεται προπετευθῆναι; ἵνα τῶν δύο
B φύσεων τοῦ Χριστοῦ, τῆς θείας δηλονότι καὶ τῆς ἀνθρωπίνης, ὧν τινων αἱ ἰδιότητες ἀκέραιοι εἶναι γνωρίζονται ἐν τῷ Χριστῷ μίαν * ἔχειν ἐνέργειαν τίς ποτε ὀρθῶς φρονῶν δυνήσηται ἀποδεῖξαι; ὁπότ' αν ἐὰν μία ἐστὶ, εἴπωσιν ἡ χρονικὴ ἢ ἀΐδιος λεχθήσεται, θεία ἢ ἀνθρωπίνη, ἄκτιστος ἢ κτιστή. ἡ αὐτὴ, ἥτις καὶ τοῦ πατρός ἐστιν, ἢ ἑτέρα παρὰ τὸν πατέρα. εἰ τοίνυν μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτὴ, μία καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ κοινή ἐστιν, ὅπερ ἀλλόκοτόν ἐστι λέγεσθαι. οὐκοῦν ἐπὰν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αὐτὸς Θεὸς καὶ ἄνθρωπός ἐστι, τὰ ἀνθρώπινα ἐνεργήσας ἐπὶ τῆς γῆς, ὁμοίως σὺν αὐτῷ καὶ ὁ πατὴρ φυσικῶς ἐνήργησεν,
C ἐπειδὴ ἃ ὁ πατὴρ ποιεῖ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. εἰ δὲ, ὅπερ ἡ ἀλήθεια περιέχει, ἐν ὅσῳ ἀνθρώπινά τινα ἐνήργησεν ὁ Χριστὸς, πρὸς μόνον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς υἱοῦ ἐπαναφέρεται, ἅτινα οὐκ ἔστι τὰ αὐτὰ, οἷα καὶ τοῦ πατρὸς, κατ' ἄλλο δηλονότι καὶ ἄλλο ἐνήργησεν ὁ Χριστός. ἵνα κατὰ τὴν θεότητα, ἃ ποιεῖ ὁ πατὴρ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιῇ. κατὰ δὲ τὴν ἀνθρωπότητα, ἅ εἰσι τοῦ ἀνθρώπου ἴδια, ὁ αὐτὸς * οὗτος ἐνεργεῖ ὡς ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἀληθής ἐστι καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. ὅθεν καὶ ἀληθῶς πιστεύεται, ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος εἷς * δύο φυσικὰς ἔχει ἐνεργείας, τὴν θείαν δηλονότι καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, τὴν ἄκτιστον καὶ κτιστὴν, ὡς ἀλη-
D θινὸς καὶ τέλειος Θεὸς, ἀληθινὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, εἷς ὁ αὐτὸς μεσίτης Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων κύριος Ἰησοῦς Χριστός. διὸ ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ποιοτήτων τῶν ἔργων, τῶν φύσεων, αἵτινες ἐν τῷ Χριστῷ κατὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν συνῆλθον, ἡ διαφορὰ ἀπρόσκοπος γνωρίζεται. * ὅπως δὲ καὶ τῶν θεομισήτων αἱρετικῶν, ὧν καθὼς τὰς προσηγορίας ὁμοίως βδελυττόμεθα καὶ τὰ ῥήματα, πρὸς ἔνδειξιν καὶ μόνον τούτων, οἷς τισιν οἱ τοῦ καινοῦ δόγματος ἐφευρεταὶ ἓν ἐν τῷ Χριστῷ λέγοντες θέλημα καὶ ἐνέργειαν ἠκολούθησαν, ὀλίγα τινὰ ἐκ τῶν κατηραμένων αὐτῶν ῥημάτων ἐπισυνάψαμεν. Ἀπολλιναρίου αἱρετικοῦ κατὰ Διοδώρου πρὸς τὸ κείμενον ἐν τῷ ἠδίκτῳ τῆς
E ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως. ὄργανον καὶ τὸ κινοῦν μίαν πέφυκεν ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν. ὧν δὲ μία ἐνέργεια, τούτων μία ἐστὶν οὐσία, μία ἄρα οὐσία τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκός. τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ λόγῳ τῷ προγεγραμμένῳ, εἰς τὰ ἐπιφάνια τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ λόγου.

Ὁ εἷς γὰρ Χριστὸς θεϊκῷ μόνῳ θελήματι κινούμενος, καθὸ καὶ μίαν οἴδαμεν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ἐν διαφόροις θαύμασι καὶ παθήμασιν ἐκ τῆς

μιᾶς

Margin: * ἴσ. εἶναι — * ὅπερ οὐκ ἔστ. ταυτὸ τῷ πατρὸς κατ' ἄλλο em Lat. — * οὗτος — * ἴσ. τούτων

ANNO CHR. 680.

μιᾶς αὐτοῦ συνθέτου φύσεως προϊοῦσαν. Θεὸς γὰρ ἔνσαρκός ἐστι καὶ πιστεύεται. Σεβῆρος ὁ αἱρετικὸς ἀπὸ τοῦ προσφωνητικοῦ λόγου τοῦ γενομένου ἐν τῇ Δάφνῃ, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας Εὐφημίας οὕτως φησίν. ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ τὴν σύνοδον Χαλκηδόνος, καὶ τὸν τόμον Λέοντος τοῦ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγησαμένου, καὶ τοὺς λέγοντας, ἢ εἰπόντας ἐν δύο φύσεσι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἄφρασον καὶ ἀπερινόητον ἕνωσιν, καὶ τούτων ἀκολούθως δύο ἐνεργείας, ἢ ἰδιότητας. ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ Σεβήρου πρὸς Σέργιον γραμματικὸν ἔνθα φησίν· ἐπειδὴ γὰρ εἷς ὁ ἐνεργῶν, καὶ μία αὐτοῦ ἡ ἐνέργεια, καὶ κίνησις ἐνεργητική. ὡσαύτως καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου Νεστορίου τοῦ ἀνθρωπολάτρου, οὗ ἔγραψεν ἐπιφανοῦς μυήσεως. ἀσυγχύτους φυλάττομεν τὰς φύσεις οὐ κατ' οὐσίαν, γνώμῃ δὲ συνημμένας. διὸ καὶ μίαν αὐτῶν τὴν θέλησιν, ἐνέργειάν τε καὶ δεσποτείαν ὁρίζομεν ἀξίας ἰσότητι δεικνυμένας. ὁ γὰρ Θεὸς λόγος ἀναλαβὼν, ὃν προώρισεν ἄνθρωπον, πρὸς αὐτὸν οὐ διεκρίθη διὰ τὴν προγνωσθεῖσαν αὐτῷ διάθεσιν.

Θεοδοσίου αἱρετικοῦ Ἀλεξανδρέως ἀπὸ τοῦ τόμου τοῦ παρ' αὐτοῦ γραφέντος Θεοδώρᾳ τῇ Αὐγούστῃ· ὡς λοιπὸν καὶ ἐνέργειαν εἶναι τοῦ συναμφοτέρου θεοπρεπῆ μίαν. ἐπεὶ καὶ ἑνὸς εἶναι καὶ τοῦ αὐτοῦ φαμὲν τὰ θεοπρεπῆ θαύματα, καὶ τὰ φυσικὰ πάντα καὶ ἀδιάβλητα πάθη. καὶ μετ' ὀλίγα· καὶ μίαν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ ἑνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ τὴν θεοπρεπῆ σοφίαν, γνῶσίν τε τῶν ὅλων, καὶ εἴδησιν κατὰ τὸ συναμφότερον. τουτέστι κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα, ἐπεὶ καὶ ἐνέργειαν μίαν ὁμολογοῦμεν θεοπρεπῆ, ὡς ἤδη προλέλεκται. καὶ πάλιν. τῆς θεοπρεποῦς ἐνεργείας μιᾶς οὔσης αὐτοῦ, ἀνάγκη καὶ ἀμέριστον εἶναι ταύτην καὶ ἀδιαίρετον. καὶ πάλιν· οἰκειούμενος μὲν τὰ αὐτῆς, τουτέστι τὰ τῆς σαρκός. ἐμποιήσας δὲ καὶ αὐτῇ τῆς ἰδίας φύσεως τὴν ἐνέργειαν. τὸ δὲ ἐμποιήσας αὐτῇ αὐτὸ τὸ καταπλουτίσαι τῇ πρὸς τὸν Θεὸν λόγον ἑνώσει τὴν αὐτοῦ θεοπρεπῆ ἐνέργειαν, τὴν ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως ἑνωθεῖσαν αὐτῷ ἔμψυχον σάρκα παρίστησιν. ἰδοὺ, εὐσεβέστατοι δεσπόται καὶ τέκνα, ταῖς τῶν ἁγίων πατέρων ταῖς μαρτυρίαις, ὡς πνευματικαῖς ἀκτῖσι, τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἡ διδασκαλία ἐφανερώθη, καὶ ἐφωτίσθη. καὶ τῆς αἱρετικῆς τυφλώσεως τὸ σκότος, ὅπερ πλάνην τοῖς μιμουμένοις ὑποβάλλει, ἀπεκαλύφθη. νῦν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τοῦ νέου δόγματος ὁ σκοπὸς ἐπιζητηθῇ, τίσιν ἠκολούθησε, καὶ ποίων διδασκάλων τῇ αὐθεντίᾳ ὑποστηρίζεται. Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τῶν ὅρων αὐτοῦ πρὸς τὸν τόπον, καὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν, καὶ ἕνα υἱὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Διονύσιον· ὁμοίως Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου Φαρανίτου ἐκ τοῦ ἀντιγράφου πρὸς Σέργιον ἐπίσκοπον Ἀρσινοΐτην· καὶ διὰ τοῦτο μία ἐνέργεια τοῦ ὅλου, ὡς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σωτῆρος πάντα ταῦτα εἰσίν. ὁμοίως Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ ἀντιγράφου πρὸς Κῦ-

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

A culis & passionibus de una ejus composita natura procedentem. Deus enim carnem * indutus est, & creditur. Severus hæreticus in prosphonetico sermone facto in Daphne in martyrio sanctæ Euphemiæ, ubi sic ait: Anathematizamus autem synodum Chalcedonensem, sed & tomum Leonis præsulis Romanæ ecclesiæ, & eos qui dicunt vel dixerunt in duabus naturis unum dominum nostrum Jesum Christum post ineffabilem & incomprehensibilem unitionem, & sequenter earum duas operationes aut proprietates. Item ejusdem Severi ad Sergium grammaticum, ubi ait: Quoniam igitur unus est operans, una est ejus operatio, & motio * operaria. Item ex libro secundo Nestorii hominicolæ, quem inscripsit præclaram initiationem: Inconfusas custodimus naturas, non secundum substantiam [1] arbitrio tantum copulatas, propter quod earum unam voluntatem & operationem & dominationem * videmus, dignitatis æqualitate ostensas. Deus enim verbum, assumens quem prædestinavit hominem, per potestatis rationem, ad eum non est secretus propter * præstitutum affectum.

* carneus est
* operatoria
* statuimus
* f. præcognitum.

Theodosii hæretici Alexandrini de tomo ab eodem scripto Theodoræ Augustæ: Reliquum est, ut una sit operatio ex utrisque deifica, quoniam & unius esse & ejusdem C dicimus Deo decibilia miracula, & naturales omnes, atque irreprehensibiles passiones. Et post pauca: Et unam esse eamdemque unius domini nostri Jesu Christi, & Deo dignam sapientiam, scientiamque omnium, & cognitionem secundum utrumque, id est, secundum ejus divinitatem, & secundum ejus humanitatem, quia & unam operationem confitemur Deo dignam, sicut superius dictum est. Et iterum: Deo digna autem ejus operatione una existente, necesse est & * insepatatam eam esse, atque indivisam. Et iterum: Propria sibi faciens, quæ ejus sunt, id est, quæ carnis sunt, * faciensque in ea suæ naturæ D operationem. * Facere vero in ea quid est, nisi locupletari per unitionem Verbi ejus Deo digna operatione, inconfuse atque incommutabiliter unitam ei animatamque carnem demonstrat? Ecce, piissimi domini & filii, sanctorum patrum testimoniis tanquam radiis spiritalibus ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ doctrina illustrata est, & hæreticæ cæcitatis tenebræ, quæ errorem imitantibus * objecerunt, revelatæ sunt. Nunc necesse est, ut novi dogmatis intentio quosnam secuta sit, & quorum doctorum auctoritate fulciatur, annotemus. Cyrus Alexandrinus in septimo definitionum ejus capite ad locum; Et eumdem unum E Christum, & unum Filium, operantem Deo decibilia & humana una deivirili operatione, secundum beatum Dionysium: Item Theodori quondam episcopi Pharanitani, ex rescripto ad Sergium episcopum Arsinoitem, ad locum: Et propterea una operatio totius, sicut unius ejusdemque salvatoris nostri hæc omnia sunt. Item Sergii Constantinopolitani ex rescripto ad Cyrum Alexandrinum: Asseruistis autem (quoniam bonum est & ipsis

* G. impartibilem
* inferensque ei
* Inferere
* G. objiciunt

[1] Ex Græco, *sed arbitrio*. Harduinus.

ACTIO IV. EPIST. I AGATHONIS PP.

sis sacris vestris uti vocibus) ut unum A eumdemque Christum operari Deo decibilia & humana, una operatione, & hæc pie nimisque subtiliter exposuistis. Et in constructione ecthefeos, & in aliis, unam voluntatem, & omnem divinam humanamque operationem habere dominum nostrum Jesum Christum significat. Nec unam tamen, nec duas operationes debere dici permittit. Quod & in aliis cum interdictione, depositione, & excommunicatione sententialiter asserit. Pyrrhus in dogmatico tomo & confirmatione ecthefeos, unam voluntatem confitetur in Christo: & postmodum in libello fidei, quem in confessione beati Petri apostolorum principis B obtulit, duas voluntates & duas operationes naturales confitetur in uno domino nostro Jesu Christo, in quo & testimoniis sanctorum patrum ita se orthodoxæ fidei veritatem habere confirmat. Paulus quoque hujus successor, in epistola ad apostolicæ memoriæ Theodorum papam, nostræ humilitatis prædecessorem, unam voluntatem Christum habere confitetur. Et idem in constructione typi cum interdictione, depositione & excommunicatione, neque unam neque duas voluntates aut operationes asserit dici debere in uno domino nostro Jesu Christo. Petrus ejus successor ad sanctæ memoriæ Vitalianum papam scribens, C & unam duas voluntates, & unam duas operationes in dispensatione incarnationis magni Dei & salvatoris sapere se profitetur. Quis, quæso, non compungatur, mansuetissimi atque clementissimi principum, & humanæ vitæ ancipites laqueos tremens consideret, atque cum interno gemitu Deum, qui est fons misericordiæ, deprecetur erui se ab inimici insidiis ad deceptionem humanæ mentis undique circumpositis, cernens hos, qui se de summitate scientiæ prædicabiles æstimabant, in hæretici erroris laqueos incidisse, nec in ipso errore constantes, sed semper instabiles? quandoquidem Sergius in aliis & in aliis scriptis, D unam voluntatem & unam operationem dominum Jesum Christum habere prædicat: & in ecthesi omnem divinam & omnem humanam operationem unius esse Christi pronunciat: & subsequenter e contrario affirmat, unam operationem a quibusdam patribus esset dictam in Christo, duas autem operationes a nullo: nec unam tamen operationem, nec duas, definit debere dici in uno domino nostro Jesu Christo. Itemque Pyrrhus in [2] conformatione typi, & in aliis pro Cyro Alexandrino satisfaciens, unam voluntatem & unam operationem intelligere se demonstrat. Et in scriptis ad sanctæ memoriæ Joannem papam, unam E voluntatem, & unam operationem dominum nostrum Jesum Christum habere confirmat. Et idem ipse in libello fidei, cum sanctorum patrum testimoniis duas naturales voluntates habere comprobat dominum salvatorem. Itemque Paulus ejus successor, in epistola ad Theodorum apostolicæ memoriæ papam, unam voluntatem habere Christum pronunciat. Et idem ipse in compo-

A ρον τὸν Ἀλεξανδρείας. ἔφητε τοίνυν καλὸν γάρ ἐστι καὶ αὐταῖς ταῖς ἱεραῖς ὑμῶν φωναῖς χρήσασθαι) ὡς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἐνεργεῖν τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα μιᾷ ἐνεργείᾳ, καὶ ταῦτα εὐσεβῶς, καὶ ἄγαν ἠκριβωμένως ἐξέθεσθε. καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἐκθέσεως, καὶ ἄλλοις, ἓν θέλημα, καὶ πᾶσαν θείαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν * σημαίνει, μήτε δὲ μίαν ὅλως, μήτε δύο ὀφείλειν λέγεσθαι ἐπιτρέπει. ὅπερ καὶ ἐν ἄλλοις μετὰ διαπίγματος καθαιρέσεως, καὶ ἀκοινωνησίας ἀποφατικῆς διαβεβαιοῦται. Πύῤῥος ἐν τῷ δογματικῷ τόμῳ, καὶ ἐν τῇ βεβαιώσει τῆς ἐκθέσεως ἓν θέλημα ὁμολογεῖ ἐν τῷ Χριστῷ. καὶ B μετὰ ταῦτα ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως, ὃν εἰς * ὁμολογίαν τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων προσήγαγε, δύο θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐν ᾧ καὶ ταῖς μαρτυρίαις τῶν ἁγίων πατέρων οὕτως [1] ἑαυτὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ἀλήθειαν ἔχειν διαβεβαιοῦται. Παῦλος ὁμοίως ὁ τούτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Θεόδωρον τὸν πάπαν τὸν προηγησάμενον τὴν ἡμετέραν μετριότητα, ἓν θέλημα τὸν Χριστὸν ἔχειν ὁμολογεῖ. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ τύπου μετὰ παραγγελίας καθαιρέσεως, καὶ ἀκοινωνησίας μήτε ἓν, μήτε δύο θελή- C ματα φάσκει ὀφείλειν λέγεσθαι ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. Πέτρος ὁ τούτου διάδοχος πρὸς τὸν τῆς ἁγίας μνήμης Βιταλιανὸν τὸν πάπαν γράφων καὶ ἓν δύο θελήματα, καὶ μίαν καὶ δύο ἐνεργείας ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν ὁμολογεῖ. τίς, δέομαι, μὴ κατανυγείη, ἡμερώτατοι, καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλέων, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὰς ἀμφιστόμους παγίδας τρέμων κατανοήσῃ καὶ μετὰ στεναγμοῦ ἐκ βάθους τὸν Θεὸν, ὅς ἐστι πηγὴ οἰκτιρμῶν, ἱκετεύσῃ, ῥυσθῆναι ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ ἐχθροῦ τῶν πρὸς ἀπάτην τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πανταχόθεν περικειμένων, θεωρῶν τού- D τους, οἵτινες ἑαυτοὺς ἀπὸ ἄκρας εἰδήσεως κηρυκτικοὺς ἐλογίζοντο, * ταῖς παγίσι περιπεπτωκέναι τῆς αἱρετικῆς πλάνης, μήτε ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ σταθεροὺς εἶναι, ἀλλ᾽ ἀεὶ ἀστάτους; ὅτε μὲν οὖν Σέργιος ἐν ἄλλοις καὶ ἐν ἄλλοις γράμμασιν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν προκηρύττει· καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει πᾶσαν θείαν, καὶ πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ εἶναι προαναγγέλλει. καὶ ἑπομένως ἐκ τοῦ ἐναντίου διαβεβαιοῦται, μίαν ἐνέργειαν ἀπό τινων πατέρων εἰρῆσθαι ἐπὶ Χριστοῦ, δύο δὲ ἀπὸ οὐδενὸς ἐνεργείας. ὅμως οὔτε μίαν ἐνέργειαν, οὔτε δύο ὁρίζει ὀφείλειν λέγεσθαι ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ὡσαύ- E τως Πύῤῥος ἐν τῇ βεβαιώσει τοῦ τύπου, καὶ ἐν ἄλλοις ὑπὲρ Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀπολογούμενος, ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν νοεῖν αὐτὸν ἀποδείκνυσι. καὶ ἐγγράφως πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην τὸν πάπαν ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν διαβεβαιοῦται. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως μετὰ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἁγίων πατέρων δύο φυσικὰ θελήματα ἔχειν ἐπικρί-

νει

ANNO CHRIST. 680

* σημαίνει, μήτε μίαν ὅλως

---

1 Pro ἑαυτόν. Harduinus.

2 Græce, βεβαιώσει, confirmatione. Harduinus.

ANNO CHRISTI 680

νει τὸν σωτῆρα κύριον. ὡσαύτως Παῦλος ὁ τούτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Θεόδωρον τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης πάπαν ἓν θέλημα ἔχειν τὸν κύριον μηνύει. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ συνθέσει τοῦ τύπου οὔτε ἕν, οὔτε δύο θελήματα ὀφείλειν λέγεσθαι, ἢ ἐνεργείας ὥρισε. Πέτρος ὁμοίως καὶ ἓν καὶ δύο θελήματα, καὶ ἐνεργείας ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν προμαρτύρεται. καὶ εἷς ἕκαστος αὐτῶν * τοὺς ἄλλως διηγολογουμένους κατακρίνει, ἀποκοινωνεῖ, καὶ ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς ἐκκλησίας ἀποβάλλεται. προσέχει τοίνυν ἡ θεοσύστατος τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας κορυφὴ τῷ ἐνδοτάτῳ τοῦ διακριτικοῦ αὐτῆς ὀφθαλμῷ, ὃν πρὸς οἰκονομίαν τῶν χριστιανικωτάτων λαῶν τῆς θείας χάριτος ἐλλαμπούσης παραλαβεῖν ἠξιώθη, τίνι τῶν τοιούτων διδασκάλων κρινεῖ ἀκολουθεῖν ὁ Χριστιανῶν λαός, τίνος τούτων τὴν διδασκαλίαν ὀφείλει περιπτύσσεσθαι, ἵνα δυνηθῇ σωθῆναι. οἵτινες καὶ πάντας, καὶ ἀλλήλους εἷς ἕκαστος αὐτῶν κατακρίνει, καθὼς οἱ ποικίλοι αὐτῶν καὶ ἄστατοι τῶν ἐγγράφων ὅροι διαβεβαιοῦνται, ποτὲ μὲν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, ποτὲ δὲ οὔτε ἕν, οὔτε δύο ἐνεργείας· ποτὲ ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν· καὶ πάλιν δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας. ὁμοίως ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, καὶ ἔπειτα οὔτε μίαν, οὔτε δύο. καὶ ἄλλος μίαν καὶ δύο.

Ποῖος παράφρων, παρακαλῶ εὐσεβέστατοι δεσπόται, τῆς τοσαύτης τυφλότητος τὰς πλάνας μὴ βδελύξηται, καὶ παραφυλάξηται, ἐὰν δηλαδὴ σωθῆναι ἐπιθυμῇ, καὶ ἄμωμον τῆς ἑαυτοῦ πίστεως τὴν ὀρθότητα ἐρχομένῳ τῷ κυρίῳ ἐπιποθῇ προσαγαγεῖν; διόπερ * λυτρωτέα ἐστί, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος μετὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας * ἐλευθερωτέα ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία ἡ μήτηρ τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους, ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν τοιούτων διδασκάλων. ἵνα τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὀρθότητα, ἥτις τεθεμελίωται ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν ταύτης τῆς τοῦ μακαριωτάτου κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἐκκλησίας, ἥτις τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ βοηθείᾳ ἀπὸ πάσης πλάνης ἄχραντος διαμένει. πᾶς ὁ ἀριθμὸς τῶν προέδρων, καὶ τῶν ἱερέων, * τοῦ κλήρου, καὶ τῶν λαῶν ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὸ εὐαρεστεῖν τῷ Θεῷ, καὶ τὴν ψυχὴν σωθῆναι, τῆς ἀληθείας τὸν τύπον τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως ἅμα ἡμῖν ὁμολογήσῃ καὶ κηρύξῃ. ταῦτα δὲ τῇ ἡμετέρᾳ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ἐνθεῖναι ἐφροντίσαμεν καταπεπονημένοι, καὶ ἀδιαλείπτως στενάζοντες περὶ τῆς τοσαύτης πλάνης τῶν τῆς ἐκκλησίας ἱερέων, ἴδια μᾶλλον ζητούντων παρὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως ὁρίσαι, καὶ τῆς ἀδελφικῆς ὑπομνήσεως τὸ ἀκέραιον εἰς οἰκείαν καταφρόνησιν ἀνήκειν κρινόντων· οὐ φθονοῦντι λογισμῷ, ὡς ὁ Θεὸς μαρτυρεῖ, οὔτε κατ' ἔπαρσιν ἀλαζονείας, οὔτε κατ' ἐναντίωσιν φιλονεικίας, οὔτε μάτην ἐπιλαβέσθαι τῆς αὐτῶν διδασκαλίας ἐπιθυμοῦντες, μήτε οἱανδήποτε ὑποπτεύσῃ τις ἀνθρωπίνης τέρψεως ἀλαζονείαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἐν ᾗ σωθῆναι ἡμᾶς θαρροῦμεν, καὶ ὑπὲρ τοῦ κανόνος αὐτῆς τῆς καθαρᾶς καὶ εὐαγγελικῆς ὁμολογίας, ὑπὲρ σωτηρίας δηλονότι τῶν ψυχῶν, καὶ τῆς συστάσεως τῆς τῶν Χριστιανῶν πολιτείας, ὑπὲρ ῥώσεως τῶν τοῦ

ACTIO IV EPIST. I. AGATHONIS PP

A sitione typi, nec unam nec duas debere dici voluntates aut operationes statuit. Petrus quoque, & unam, & duas voluntates & operationes in dispensatione incarnationis salvatoris nostri Jesu Christi sapere se protestatur: & unusquisque eorum aliter asserentes condemnat, excommunicatque, atque de numero ecclesiæ projicit. Attendat igitur a Deo institutum vestræ clementiæ fastigium interno discretionis * illius oculo, quem ad dispensandum populos Christianos, divina gratia illustrante, percipere meruit, quemnam talium doctorum sequendum censeat populus Christianus, cujus horum doctrinam debeat amplecti, ut pos- B sit salvari, qui & omnes, & alterum unusquisque eorum condemnat, sicut variæ eorum & instabiles definitiones in scriptis asseverant, modo unam voluntatem & unam operationem, modo nec unam nec duas operationes, modo unam voluntatem & operationem, & rursum duas voluntates & duas operationes, itemque unam voluntatem & unam operationem, & denuo nec unam, nec duas, & alius unam & duas.

* suæ

C Quis exæstuans, piissimi domini, tantæ cæcitatis errores non abominetur & caveat, si utique salvari desiderat, & immaculatam suæ fidei rectitudinem venienti domino cupit offerre? Eximenda proinde, ac summis conatibus cum Dei præsidio liberanda est sancta Dei ecclesia Christianissimi vestri imperii mater de talium doctorum erroribus, & evangelicam atque apostolicam orthodoxæ fidei rectitudinem, quæ fundata est super firmam petram hujus beati Petri apostolorum principis ecclesiæ, quæ ejus gratia atque præsidio ab omni errore illibata permanet, omnis præ- D sulum numerus ac sacerdotum, cleri, ac populorum, unanimiter ad placendum Deo, animamque salvandam, veritatis formulam apostolicæ traditionis nobiscum confiteatur, & prædicet. Hæc autem nostræ humillimæ suggestioni innectere curavimus, afflicti atque incessabiliter ingementes de tantis ecclesiæ sacerdotum erroribus, propria magis quærentium, quam veritatem fidei statuere & fraternæ admonitionis sinceritatem ad proprium contemptum pertinere censentium, non invido (sicut Deus testis est) animo, neque per elationem jactantiæ, neque per contentionis adversitatem, neque inaniter eorum doctrinam cupientes re- E prehendere, neque quamlibet quis suspicetur humanæ delectationis arrogantiam, sed pro ipsius veritatis, in qua salvari nos confidimus, rectitudine, & pro ipsius puræ [1] evangelicæ confessionis regula, pro salute videlicet animarum, ac reipublicæ Christianæ stabilitate, pro sospitate Romani imperii gubernacula dispensantium, meæ humilitatis apostolicos prædecessores commonuisse, rogasse, increpasse, obsecrasse, arguisse, & om-

1 In Græco, & evangelicæ. Harduinus.

ACTIO IV. EPIST. I AGATHONIS PP.

& omnem modum exhortationis exercuisse, quatenus medelam possit recens vulnus accipere. Nec post inoliti erroris diuturnitatem a commonitione siluerunt, sed semper hortati sunt ac contestati, & hoc ex fraterna caritate, non per malitiam vel pertinaciam odiosam, (absit, absit a corde Christiano, ut in alterius lapsum grassetur, cum dominus omnium doceat: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat*: qui gaudet super unum pœnitentem magis quam super nonaginta novem justos: qui ad liberandum ovem perditam, suæ majestatis inclinans potentiam, de cœlis ad terras descendit) sed & expansis spiritalibus ulnis optantes atque exhortantes eos in orthodoxæ fidei unanimitate remeantes amplecti, eorumque conversionem ad integram orthodoxæ fidei rectitudinem præstolantes: quatenus de nostro consortio, imo beati Petri apostoli, cujus licet indigni, ministerio fungimur, & traditionis formulam prædicamus, seipsos non facerent alienos, sed concorditer nobiscum immaculatam hostiam pro stabilitate fortissimi ac serenissimi imperii indesinenter Christum dominum exorent. Credimus, piissime rerum domine, nullam ambiguitatis caliginem remansisse, quæ ad discernendum possit obsistere iis, qui secuti sunt novi dogmatis inventores. Nam & suavitas spiritalis intelligentiæ, qua patrum redolent dicta, coram oculis constituta: & hæreticorum abominabilis fœtor, ab omnibus fidelibus aspernandus, innotuit. Et quia novi dogmatis inventores, hæreticorum sectatores ostensi sunt, & non sanctorum patrum pedissequi, nec remansit incognitum: igitur quantumcumque suum colorare velit quisquam errorem, a luce veritatis arguitur, sicut & apostolus gentium docet: *Omne quod revelatur lumen est*: quia veritas constans semper & eadem permanet, semper autem falsitas variatur, & sibi ipsi, variando, approbatur ac redarguitur esse contraria. Ex hoc enim & sibiipsis adversa docuisse, novi dogmatis inventores ostensi sunt, quia evangelicæ atque apostolicæ fidei sectatores esse noluerunt. Quapropter, quia & veritas claruit Deo inspirante vestræ pietatis obtutibus, & falsitas denotata, & qua digna est, abominationem consecuta: restat, ut a Deo coronatæ vestræ clementiæ piis favoribus victoriæ coronam redimita veritas fulgeat, & novitatis error cum suis inventoribus, & iis qui eorum doctrinam secuti sunt, propriæ præsumptionis pœnam exsolvat, & de medio orthodoxorum antistitum pro suæ novitatis hæretica pravitate pellantur, quam intra unam sanctam catholicam atque apostolicam Christi ecclesiam conati sunt introducere, & individuum atque illibatum corpus ecclesiæ contagione pravitatis hæreticæ maculare. Nec enim æquum est, ut nocentes innocentibus noceant, aut immunes aliorum delicta percellant: cum etsi in hoc sæculo condemnatis parcatur, sicut ipsi quibus parcitur, nullum in Dei judicio sentiunt parcendo beneficium, ita parcentibus non minimum * ingerunt pro illicita compassione periculum. Hæc autem ideo Deum omnipotentem felicibus vestræ mansuetudinis ad emendandum credimus reservasse

Luc. 15. Ezech. 18.

Ephes. 5.

* Ingeritur

A Ῥωμαϊκοῦ κράτους τὰς κυβερνήσεις διοικούντων, τῆς ἐμῆς μετριότητος τοὺς προηγησαμένους ἀποστολικοὺς ὑπομνῆσαι, ἐρωτῆσαι, ἐπιτιμῆσαι, παρακαλέσαι, ἐλέγξαι, καὶ παντὶ τρόπον προτροπῆς ἐγγυμνάσαι, ὅπως θεραπείαν δυνήσηται τὸ νεαρὸν τραῦμα λαβεῖν. οὔτε μετὰ τὴν παλαιότητα τῆς * δυσώδους πλάνης ἀπὸ τῆς ὑπομνήσεως ἀπεσιώπησαν, ἀλλὰ διὰ παντὸς προετρεψαν καὶ διεμαρτύραντο, καὶ τοῦτο ἐξ ἀγάπης ἀδελφικῆς, οὐ κατὰ πονηρίαν, ἢ κατὰ πεῖσμα μίσους, (ἀπέστω, ἀπέστω ἀπὸ τῆς τῶν Χριστιανῶν καρδίας, ἵνα εἰς ὄλισθον ἑτέρου * παχύνηται, ὁπόταν ὁ τῶν πάντων κύριος διδάσκῃ. οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλ' ἵνα ἐπιστραφῇ, καὶ ζήσῃ.
B ὁ χαίρων ἐπὶ ἑνὶ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενήκοντα ἐννέα δικαίοις. ὃς πρὸς τὸ ἐλευθερῶσαι τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον τῆς ἑαυτοῦ μεγαλειότητος τὴν δυναστείαν ἐπικλίνας ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν καταβέβηκε) καὶ ἐξηπλωμέναις ταῖς πνευματικαῖς χερσὶν δεχόμενοι, καὶ δυσωποῦντες αὐτοὺς εἰς τὴν ὁμοψυχίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπανακάμπτοντας ἀσπάσασθαι, καὶ τὴν τούτων ἐπιστροφὴν πρὸς τὴν ὑγιῆ ὀρθότητα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀναμένοντες, ὅπως ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου καταλόγου ἤτοι τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, οὗτινος, εἰ καὶ ἀνάξιοι, τὴν διακονίαν ἐκτελοῦμεν, καὶ τῆς παραδόσεως τὸν τύπον κηρύσσομεν, μὴ ποιήσωσιν ἑαυτοὺς ἀλλοτρίους, ἀλλ' ὁμονοητικῶς ἅμα ἡμῖν
C τὴν ἀμώμητον θυσίαν ὑπὲρ τῆς συστάσεως τοῦ ἀνδρειοτάτου καὶ γαληνοτάτου κράτους * ἀκαταπαύστως Χριστὸν τὸν κύριον ἐκδυσωπῶσι. πιστεύομεν, εὐλαβέστατε τῶν πραγμάτων δέσποτα, μηδεμίαν ἀμφιβολίας ἀχλὺν ἀπομεῖναι, ἥτις πρὸς τὸ διαχωρίσαι δυνήσεται ἀντιστῆναι τοῖς ἑπομένοις τοῖς ἐφευρεταῖς τοῦ καινοῦ δόγματος. καὶ γὰρ ἡ πνευματικὴ εὐωδία τῆς γνώσεως, ὅθεν * τῶν πατέρων ἀναπνέει τὰ ῥήματα, ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν καθέστηκε, καὶ τῶν αἱρετικῶν ἡ ἀπάνθρωπος δυσωδία ἀπὸ πάντων τῶν πιστῶν * ἐξοδελωθῆ· καὶ ὅτι οἱ τοῦ καινοῦ δογματος ἐφευρεταὶ τῶν αἱρετικῶν ἀκόλουθοι ἐδείχθησαν, καὶ οὐ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἑπόμενοι, μήτε τοῦτο * ἀπέμεινεν ἄγνωστον. τοιγαροῦν
D ὁσονδήποτέ τις τὴν ἰδίαν πλάνην θελήσει χρωματίσαι, ἀπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας ἐλέγχεται, καθὼς καὶ ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν διδάσκει· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν. ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια ἀεὶ σταθηρὰ καὶ ἡ αὐτὴ διαμένει. τὸ δὲ ψεῦδος ἀεὶ ποικίλλεται. καὶ ἐν τῷ ποικίλλεσθαι φανεροῦται, καὶ ἐξελέγχεται ἑαυτῷ τοῦτο ἐναντίον εἶναι. ἐκ τούτου γὰρ καὶ ἑαυτοῖς τὰ ἐναντία διδάσκειν ἐδείχθησαν οἱ τοῦ καινοῦ δόγματος ἐφευρεταί, ὅτι τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἀκόλουθοι εἶναι οὐκ ἠθέλησαν. διὸ ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀλήθεια ἐφάνη τῇ ἐπισκέψει τῆς θεοπνεύστου ὑμῶν εὐσεβείας, καὶ τὸ σκότος ἀπεσημειώθη, καὶ ἧς ἠξιώθη, ἀποβλήσεως ἔτυχεν. ὑπολέλειπ-
E ται, ἵνα ταῖς εὐμενείαις τῆς θεοστέπτου ὑμῶν φιλανθρωπίας τῆς νίκης τὸν στέφανον ἡ ἀλήθεια ἀναδησαμένη ἐκλάμψῃ, καὶ τῆς καινότητος ἡ πλάνη μετὰ τῶν αὐτῆς ἐφευρετῶν, καὶ τῶν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῶν ἀκολουθούντων τῆς οἰκείας τόλμης τὴν ποινὴν ἀποτίσῃ· καὶ ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὀρθοδόξων προέδρων ὑπὲρ τῆς καινότητος τῆς αὐτῶν αἱρετικῆς φαυλότητος ἐξωθῶσιν· ἣν ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐπεχείρησαν εἰσαγαγεῖν, καὶ τὸ ἀδιαίρετον καὶ ἄχραντον σῶμα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τῷ μολυσμῷ τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος

σπι-

ANN. CHRIS. 680.

* L. ἐπιτης ἀσπῆς

* ἐπιμβαίη

* προσφέροντες

* ὡς τῶν

* ἐξεδιώχθη καὶ ἐπειδὴ τὸ

* ἀπεμεί

ANNO CHRISTI 680.

σπιλῶσαι. οὐδὲ γὰρ εὔλογόν ἐστιν, ἵνα οἱ ὑπεύθυνοι τοὺς ἀνευθύνους βλάψωσι, ἢ τοὺς ἀναιτίους τῶν ἄλλων τῷ πλημμελήματι καταλάβωσιν. ὁπόταν κἂν εἰ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ τοῖς κατακεκριμένοις συγχωρηθῇ, καθὼς αὐτοὶ οἱ συγχωρούμενοι οὐδεμιᾶς εὐεργεσίας * αἰσθάνωνται ἐν τῇ κρίσει τοῦ Θεοῦ, οὕτω τοῖς φειδομένοις οὐκ ἐλάχιστος ὑπὲρ τῆς ἀναρμοδίου συμπαθείας ὁ κίνδυνος ἐπισωρεύεται. ταῦτα διὰ τοῦτο τὸν παντοδύναμον Θεὸν τοῖς [1] ἐσχάτοις χρόνοις τῆς ὑμῶν ἡμερότητος εἰς τὸ διορθώσασθαι πιστευόμενον φυλάξαι, ἵνα καὶ τὸν τόπον, καὶ τὸν ζῆλον αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ τὸ ὑμέτερον κράτος καταξιώσαντος στέψαι, ποιοῦντες ἐπὶ γῆς ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἀληθείας δικαίαν κρίσιν προαγάγητε· ὅστις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους λυτρωτὴς καὶ σωτὴρ ὑπάρχων, μέχρι τῆς σήμερον ὑβριζόμενος ὑπείχετο, καὶ τῷ κράτει τῆς ὑμετέρας ἀνδρειότητος ἐνέπνευσεν, ἵνα τῆς αὐτοῦ πίστεως τὸ πρᾶγμα, καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων ἐψηφίσατο ἡ διδασκαλία καταξιώσητε * ἐπεξελθεῖν. καὶ τοῦ λυτρωτοῦ καὶ συμβασιλέως τὴν περὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ ὕβριν, διὰ τῆς αὐτοῦ προστασίας ἀπὸ τῶν καταφρονησάντων ἐκδικήσητε, τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο λόγιον μετὰ βασιλικῆς φιλανθρωπίας μεγαλοψύχως ἀναπληροῦντες, * ὅθεν ὁ βασιλεὺς καὶ προφήτης Δαβὶδ πρὸς τὸν Θεὸν φθέγγεται. ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου, φάσκων, κατέφαγέ με. ὅθεν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου θεαρέστου ζήλου ἐπαινεθεὶς ἐκείνην τὴν μακαρίαν φωνὴν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων ἠξιώθη. εὗρον Δαβὶδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. ᾧ τινὶ καὶ ἐν τοῖς ψαλμοῖς ἐπαγγέλλεται· εὗρον Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν· ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτὸν, ὅπως οὗτινος τὸ πρᾶγμα τῇ ζεούσῃ σπουδῇ ἡ τῆς χριστιανικωτάτης ὑμῶν βασιλείας εὐσέβεια ἀγωνίζεται ἀποτελέσαι, πάσας τὰς πράξεις τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους εὐτυχεῖς καὶ αἰσίας ποιήσῃ, ὃς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ἁγίοις εὐαγγελίοις ἐπαγγέλλεται φάσκων· ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. πάντες γὰρ, πρὸς οὓς κατέλαβεν ἡ τῶν θείων ὑμῶν κεραιῶν εἴδησις, καὶ ὁ τοιοῦτος εὐμενὼς τῆς σεβασμίας μεγαλοψυχίας τῆς ὑμῶν ἡμερότητος ἀπεδείχθη σκοπὸς, ἀναριθμήτους εὐχαριστίας, καὶ ἀδιαλείπτους ἐπαίνους θαυμάσαντες περὶ τοῦ τοσούτου τῆς συμπαθείας μεγέθους, τῷ κατορθωτῇ τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους ἀποδεδώκασιν. ἐπειδὴ ὡς ἀληθῶς εὐσεβέστατοι, καὶ δικαιότατοι βασιλεῖς ἅπερ εἰσὶ τοῦ Θεοῦ μετὰ φόβου Θεοῦ κατηξιώσατε διαπράττεσθαι, πᾶσαν ἀβλάβειαν τοῖς στελλομένοις παρ' ἡμῶν προσώποις ὑπισχόμενοι. καὶ θαρροῦμεν, ὅτι ἅπερ ὑπέσχετο ἡ ὑμετέρα εὐσεβὴς εὐμένεια, δύναται καὶ ἀποτελέσαι. ὅπως ὅπερ τῷ Θεῷ ἀφιέρωται θεοσεβεῖ φιλανθρωπίᾳ παρὰ τοῦ φιλοχρίστου ὑμῶν κράτους, οὐδὲν ἧττον τῆς αὐτοῦ παντοκρατορίας συνεργούσης καὶ ἡ ὑπόσχεσις πληρωθῇ. ὅθεν καὶ ἔπαινος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν Χριστιανῶν, καὶ αἰωνίζουσα μνήμη, καὶ συνεχὴς εὐχὴ πλεονάσει ὑπὲρ ῥώσεως, καὶ τῆς δωρηθησομένης τροπαιούχου καὶ τελει-

Margin notes: * ἀπολαύονται. * ἐπακολουθῆσαι. * ἴσ. ὅπερ

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

A temporibus, ut locum & zelum ipsius domini nostri Jesu Christi, qui vestrum imperium coronare dignatus est, facientes in terris, pro ejus evangelica, atque apostolica veritate justum judicium proferatis: Quia dum humani generis redemptor, atque salvator sit injuriam passus, nunc usque sustinuit, vestræque fortitudinis adspiravit imperio, ut ejus fidei causam (sicut æquitas exigit, & sanctorum patrum, sacrarumque generalium quinque synodorum decrevit instructio) exequi dignemini, & redemptoris, ac corregnatoris injuriam de suæ fidei contemptoribus per ejus præsidium ulciscamini, propheticum illud vaticinium cum imperiali clementia B magnanimiter adimplentes, quo rex & propheta David ad Deum loquitur: *Zelus domus tuæ*, inquiens, *comedit me*. *Psal. 68.* Unde pro tali Deo placito zelo collaudatus, illam beatam vocem audire a creatore omnium meruit: *Inveni David virum secundum cor meum, qui faciat omnes voluntates meas*. *Act. 13.* Cui & in psalmis pollicetur: *Inveni David servum meum, oleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium meum confortabit eum*, *Psal. 88.* ut cujus causam conflagranti studio elaborat Christianæ clementiæ vestræ piissimus principatus efficere remunerationis gratia, omnes actus fortissimi eorum imperii C felices, & prosperos faciat, qui in suis sacris evangeliis repromittit inquiens: *Quærite primum regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis*. *Matth. 6.* Omnes enim, ad quos sacrorum apicum pervenit notitia, & quia sic benigniter augustæ magnanimitatis vestræ mansuetudinis est demonstratus intentus, innumeras gratiarum actiones, & incessabiles laudes, admirati de tanta clementiæ magnitudine, propagatori vestri fortissimi imperii persolverunt: quia vere, ut piissimi & æquissimi principes, quæ Dei sunt, cum Dei timore dignati estis peragere, omnem immunitatem a nostra parvitate dirigendis personis polliciti. Et confidimus, D quia quæ promisit vestra pia clementia, potens est & efficere, quatenus quod Deo a vestræ Christianitatis imperio religiosa humanitate devotum est, & promissum nihilo minus ejus auxiliante omnipotentia impleatur. Unde & laus ab omnibus nationibus Christianis, & perennis memoria, & frequens oratio pro sospitate, & triumphalibus, ac perfectis victoriis concedendis, ante Christum dominum, cujus causa est, effundatur: quatenus supernæ majestatis terrore perculsæ gentium nationes, sub sceptris vestri robustissimi principatus humiliter colla prosternant: ut piissimi vestri regni continuetur potentia, dum temporali imperio E æterni regni succedit perennis felicitas. Nec enim poterit aliud simillimum inveniri, quod vestræ invictissimæ fortitudinis divinæ majestati commendet clementiam, quam ut repulsis a regula veritatis errantibus, evangelicæ atque apostolicæ nostræ fidei ubique illustretur & prædicetur integritas. Propterea piissimi & a Deo instructi domini filii, si hanc sacrarum scripturarum venerabilium synodorum spiritualium patrum irreprehensibi-

1 Lege ex primigenio fonte Latino, εὐτυχεστάτοις. Harduinus.

ACTIO IV. EPIST. I. AGATHONIS PP.

ANNO CHRISTI 680.

sibilem apostolici dogmatis regulam, juxta evangelicam * eorum intelligentiam, per quam veritatis nobis formula, spiritu reserante, monstrata est, Constantinopolitanæ præsul ecclesiæ tenere nobiscum ac prædicare delegerit, pax multa erit diligentibus nomen Dei & ullum non remanebit dissensionis scandalum, & fiet quod in Actibus apostolorum, dum per gratiam sancti Spiritus populus ad cognitionem Christianitatis accesserit, omnibus nobis cor unum & anima una. Sin autem (quod porro longe sit) novitatem nuper ab aliis introductam amplecti maluerit, & alienis a regula veritatis orthodoxæ atque apostolicæ nostræ fidei sese irretire doctrinis, quam, utpote animabus noxiam, declinare, indesinenter ab apostolicis meæ humilitatis prædecessoribus exhortati atque commoniti, usque hactenus distulerunt, ipse noverit, quid de tali contemptu in divino Christi examine satisfaciet apud judicem omnium, qui in cœlis est, cui & nos ipsi pro suscepto veræ prædicationis ministerio, vel præsumptione Christianæ religioni contraria, dum ad judicandum advenerit, reddituri sumus rationem: nobisque, (quod suppliciter exoro) liceat apostolicam atque evangelicam rectæ fidei regulam, ut ab exordio percepimus, inconfuse & libere cum simplici puritate integram atque illibatam servare. Proinde vestræ augustissimæ serenitati pro affectu ac reverentia catholicæ, atque apostolicæ rectæ fidei, ab ipso corregnatore Christiani imperii domino Jesu Christo, cujus veram confessionem intemeratam cupitis conservare, perfecta piorum laborum reputabitur merces, quia nihil in aliquo neglectum est vel omissum a vestra a Deo coronata clementia, quod non possit salva integritate veræ fidei ad ecclesiarum concordiam pertinere: quia judex omnium Deus propositum mentis exquirit, & studium pietatis acceptat, qui causarum exitus, sicut expedire judicat, & dispensat. Obsecro itaque piissime atque clementissime Auguste, atque una cum mea exiguitate omnis anima Christiana flexo genu suppliciter deprecatur, ut omnibus Deo placitis bonis, atque admirandis imperialibus beneficiis quæ per eorum Deo acceptabile studium superna dignatio humano generi concedere dignata est, etiam hoc ad reintegrationem perfectæ pietatis corregnatori Christo domino hostiam acceptabilem offerre jubeatis verbum impunitatis concedentes, & liberam loquendi facultatem unicuique loqui volenti, & verbum impendere pro fide, quam credit & tenet, quatenus ab omnibus manifestissime cognoscatur, quod nullo terrore, nulla potestate, nulla comminatione vel aversione quisquam pro veritate catholicæ atque apostolicæ fidei loqui volens, prohibitus aut repulsus est, quatenus omnes unanimiter pro tanto & tam inæstimabili bono per cunctum suæ vitæ spatium

* earum

Psal. 118.

Act. 4.

ας νίκας ἀπὸ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, οὗτινός ἐστι καὶ τὸ πρᾶγμα ἐστίν. ὅπως τῆς ἀνωτάτης μεγαλειότητος τῷ φόβῳ πληγέντα τὰ γένη τῶν ἐθνῶν ὑπὸ τοῖς σκήπτροις τοῦ ῥωμαλέου ὑμῶν κράτους τοὺς ἑαυτῶν αὐχένας ταπεινωθέντες ὑποστρώσωσιν, ἵνα τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς βασιλείας κραταιωθῇ ἡ δυναστεία, ἕως τὸ χρονικὸν κράτος ἡ διαιωνίζουσα μακαριότης τῆς * οὐρανίου διαδέξηται βασιλείας· οὐδὲ γὰρ δυνήσεται ἄλλο ὅμοιον εὑρεθῆναι, ὅπερ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς ὑμετέρας ἀηττήτου ἀνδρείας τῇ θείᾳ παραθήσεται μεγαλειότητι, εἰ μὴ ἵνα ἐξωσθέντων τῶν πλανωμένων ἀπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας κανόνος, τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως πανταχοῦ φανερωθῇ καὶ κηρυχθῇ τὸ ἀκέραιον. διὰ τοῦτο εὐσεβέστατοι καὶ θεοδίδακτοι δεσπόται καὶ τέκνα, ἐὰν τοῦτον τὸν κανόνα τῶν ἁγίων Γραφῶν, τῶν σεβασμίων συνόδων, τῶν πνευματικῶν πατέρων ἀνεπίληπτον τοῦ ἀποστολικοῦ δόγματος κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν αὐτῶν ἔννοιαν, δι' οὗ τῆς ἀληθείας ἡμῖν τὸν τύπον, τοῦ πνεύματος ἀνακαλύπτοντος, ἔδειξαν, ὁ πρόεδρος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας σὺν ἡμῖν κρατεῖν καὶ κηρύττειν ἐπιλέξηται, εἰρήνη πολλὴ γενήσεται τοῖς ἀγαπῶσι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐχ ἀπομένει τι σκάνδαλον διχονοίας, καὶ γενήσεται τὸ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων, ἐπὰν διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁ λαὸς πρὸς ἐπίγνωσιν * τῆς χριστιανικωτάτης προσέλθῃ, πᾶσιν ἡμῖν καρδία μία, καὶ ψυχὴ μία. * ἐπεὶ, ὅπερ ἀπέστω, τὴν πρὸ μικροῦ ἀπ' ἄλλων εἰσαχθεῖσαν καινότητα ἐπισπάσασθαι θελήσει, καὶ ταῖς ἀλλοτρίαις διδασκαλίαις ἀπὸ τοῦ κανόνος τῆς ἀληθείας τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἑαυτὸν σαγηνεῦσαι· ἥν τινα ἅτε δὴ ταῖς ψυχαῖς * καταδίκην ἐκκλῖναι ἀδιαλείπτως ἀπὸ τῶν προηγησαμένων τὴν ἡμετέραν μετριότητι προτραπέντες, καὶ ὑπομνησθέντες μέχρι τούτου ὑπερέθεντο· αὐτὸς γνώσεται, τί περὶ τῆς τοιαύτης καταφρονήσεως ἐν τῷ θείῳ τοῦ Χριστοῦ κριτηρίῳ ἀπολογήσεται παρὰ τῷ δικαστῇ πάντων τῷ ἐν οὐρανοῖς ὄντι· ᾧτινι καὶ ἡμεῖς * καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς προσληφθείσης διακονίας τοῦ ἀληθοῦς κηρύγματος, ἢ τῆς ἐναντίας προλήψεως τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως, ὅταν πρὸς τὸ κρίνειν παραγένηται, λόγον ἀποδώσομεν· * καὶ ἡμῖν μὲν, ὅπερ δεόμενος παρακαλῶ, ἐγγένηται τὸν ἀποστολικὸν, καὶ εὐαγγελικὸν τῆς ὀρθῆς πίστεως κανόνα, ὡς ἀπ' ἀρχῆς παρελάβομεν, ἀδιασείστως, καὶ ἐλευθερίως μετὰ ἁπλῆς καθαρότητος ἀκέραιον καὶ ἄτρωτον φυλάξαι. διόπερ τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ γαληνότητι ὑπὲρ τῆς στοργῆς καὶ τιμῆς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὀρθῆς πίστεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ συμβασιλέως τοῦ Χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτινος τὴν ἀληθῆ πίστιν ἄχραντον ἐπιθυμεῖτε φυλάττειν, τέλειος μισθὸς καταλογισθήσεται τοῖς εὐσεβέσι καμάτοις. ὅτι ἔν τινι οὐδὲν ἠμελήθη, ἢ παρεωράθη ἀπὸ τῆς ὑμῶν θεοσεβοῦς ἑρμηνείας, ὅπερ ἀνήκειν δυνήσηται τῇ ὑγιεῖ ἀκεραιότητι τῆς ἀληθοῦς πίστεως πρὸς τὴν τῶν ἐκκλησιῶν ὁμόνοιαν, ἐπειδὴ ὁ κριτὴς τῶν πάντων Θεὸς τὴν πρόθεσιν ἐκζητεῖ τῆς διανοίας, καὶ τὴν σπουδὴν τῆς εὐσεβείας προσδέχεται· ὃς τὰς ἐκβάσεις τῶν πραγμάτων, καθὼς συμφέρειν κρίνει καὶ διοικεῖ: παρακαλῶ τοίνυν εὐσεβέστατοι καὶ φιλανθρωπότατοι βασιλέων, καὶ Αὔγουστοι, καὶ ἅμα σὺν τῇ ἐμῇ ἐλαχιστίᾳ πᾶσα ψυχὴ Χριστιανῶν γονυπετοῦσα δέεται, ἵνα πᾶσι τοῖς θεαρέστοις ἀγαθοῖς, καὶ ταῖς θαυμασταῖς καὶ βασιλικαῖς εὐεργεσίαις, ἅστινας διὰ τῆς ὑμῶν θεαρέστου σπουδῆς ἡ ὕψιστος ῥοπὴ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει χαρίσασθαι κατηξίωσε, καὶ τοῦτο εἰς ὁλόκληρον ἀποκατάστασιν τῆς τελείας εὐσεβείας τῷ συμβασιλεύοντι δεσπότῃ Χριστῷ εὐπρόσδεκτον θυσίαν προσαγαγεῖν κελεύσητε,

τὸν

* οὐδε

* χάριτος ἐν τῇ

* εἰ δὲ, ἢ

* βλαβεράν

* ἢ ἡμεῖς αὐτοί. La

* ἡμῖν δὲ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

τὸν λόγον τῆς ἀλιμωρησίας χαρισάμενοι, καὶ ἐλευθέραν τοῦ λαλεῖν ἄδειαν ἐν ἑκάστῳ τῷ λαλεῖν ἐθέλοντι, καὶ λόγον ὑπὲρ τῆς πίστεως ἧς πιστεύει καὶ κρατεῖ, ἀποδοῦναι, ἵνα ἀπὸ πάντων φανερῶς ἐπιγνωσθῇ, ὅτι οὐδενὶ φόβῳ, οὐδεμιᾷ δυναστείᾳ, οὐδεμιᾷ ἀπειλῇ, ἢ ἀποστροφῇ, τίς ποτε ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως λαλεῖν θέλων ἐκωλύθη, ἢ ἀπεβλήθη. ὅπως πάντες ὁμοθυμαδὸν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καὶ οὕτως ἀνεικάστου ἀγαθοῦ εἰς πάντα τὸν χρόνον τῆς ἑαυτῶν ζωῆς τὴν θείαν μεγαλωσύνην δοξάζωσι, καὶ ὑπὲρ ῥώσεως καὶ ὑψώσεως τοῦ ἀνδρειοτάτου ὑμῶν κράτους ἀκαταπαύστους ὁμοθυμαδὸν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ δεήσεις ἐκχέωσιν. ἡ ὑπογραφή. τὸ εὐσεβέστατον τῶν δεσποτῶν κράτος ἡ ὕψιστος χάρις διαφυλάξοι, καὶ τούτῳ πάντων τῶν ἐθνῶν τοὺς αὐχένας ὑποτάξοι.

A divinam majestatem glorificent, & pro incolumitate atque exaltatione fortissimi vestri imperii unanimiter incessabiles Christo domino preces effundant. Subscriptio. Piissimorum dominorum imperium gratia superna custodiat, eique omnium gentium colla substernat

B

. . . .

. . . .

. . . .

Epistola Agathonis & Romanæ synodi centum viginti quinque episcoporum, quæ fuit velut instructio legatorum, qui missi sunt ad synodum sextam celebrandam.

Ἐπιγραφὴ τῆς συνοδικῆς ἀναφορᾶς.

ΤΟΙΣ εὐσεβεστάτοις δεσπόταις καὶ γαληνοτάτοις νικηταῖς καὶ τροπαιούχοις, ποθητοῖς τέκνοις τοῦ Θεοῦ καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Κωνσταντίνῳ μεγάλῳ βασιλεῖ, Ἡρακλείῳ καὶ Τιβερίῳ Αὐγούστοις, Ἀγάθων ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ σὺν πάσαις ταῖς συνόδοις ταῖς ἀνηκούσαις τῇ συνόδῳ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου. Πάντων τῶν ἀγαθῶν C ἐλπὶς ὑπάρχειν γνωρίζεται, ἡνίκα ἡ βασιλικὴ κορυφὴ τὸν στέψαντα αὐτὴν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐγκαταστήσαντι πρὸς σωτηριώδη κυβέρνησιν, ἐπιγινώσκουσα τὴν περὶ αὐτοῦ ἀληθῆ ὁμολογίαν, ἥτινι μόνῃ ὑπὲρ πάντα τὰ δῶρα ἐπιτέρπεται, πιστῶς ἐπιζητεῖ, καὶ ἀναζωπυροῦντι λογισμῷ περιπτύσσεσθαι ἐπιθυμεῖ. καὶ τοῦτο Θεοῦ ἐστιν ἐξοχώτατον δῶρον, ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ προέρχεται· πρὸς ὃν ἐπαναφέρεται, ὅπερ προσελήφθη ἀπὸ τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος· οὗ τινος τῷ πνεύματι ἐν τοῖς τῆς διανοίας ἀποκρύφοις οἰκοδομοῦντος, καὶ ἀναῤῥωννύντος τῇ πνευματικῇ βράσει τῆς * ἀκτῖνος τοῦ εὐσεβοῦς σκοποῦ κύκλῳ πάντα διακαθαίρονται, καὶ τῆς εὐωδίας ἡ D ὀσμὴ ἀπὸ τῆς θυσίας τῆς καρδίας ἀνέρχεται πρὸς τὸν κύριον, ὅστις τῷ τοιούτῳ δώρῳ εὐαρεστεῖται· ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἐπιγείοις εὐτυχίαν δωρήσηται, καὶ ἅπαντα τὰ ἔθνη ὑποτάξοι, ἅπερ προσκαλοῦνται πρὸς τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ ἐπιγνώσεως, * τὰ ὑποτεταγμένα τῷ χριστιανικωτάτῳ κράτει. ἵνα εὐτυχεῖς ποιήσῃ τεταπεινωμένους, οὓς ταλαιπώρως ὑψοῦσθαι πρὸς κατάβλησιν ἑαυτῶν παρείασεν. ἐπεὶ δὲ, εὐσεβέστατοι καὶ ἀνδρειότατοι βασιλέων, τῆς σεβασμίας ὑμῶν εὐσεβείας σὺν ἐπαίνῳ θαυμάζομεν τὴν θεάρεστον πρόθεσιν, ἥνπερ πρὸς τὴν ἀποστολικὴν ἡμῶν πίστιν ἔχειν κατηξιώσατε, τοῦ Θεοῦ μυστικῶς πληροφοροῦντος, οὐ ῥήμασι ῥέουσιν, οὔτε λαλιᾷ ἀπάτης, ἀλλὰ E τῇ αὐτοῦ θείᾳ χάριτι ὑπομιμνήσκοντος, καὶ πάσης ἀμφιβολίας περιαιρεθείσης ἐπιθυμεῖτε ἐπιγνῶναι, ἅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς περιέχει πίστεως. ἡμεῖς πάντες οἱ ἐλάχιστοι τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρόεδροι, οἱ δοῦλοι τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους, ἔν τε τοῖς δυτικοῖς καὶ ἀρκτώοις μέρεσι τυγχάνοντες, εἰ καὶ ὀλίγοι καὶ ἁπλούστεροι τῇ γνώσει, τῆς * πίστεως ὅμως διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ χά-

... εὐσεβοῦς ... ποῦ αὐτοῦ κύκλῳ ... ίττουσιν

... ἅ τινα ... τ. χ. κ. ... τοῦ σκο... ... θυσίας ... διρόσοι

... πίστει Lat.

Subscriptio synodicæ suggestionis.

[1] Piissimis dominis, & serenissimis victoribus ac triumphatoribus, dilectis filiis Dei & domini nostri Jesu Christi, Constantino magno imperatori, Heraclio & Tiberio Augustis, Agatho episcopus servus servorum Dei, cum universis synodis subjacentibus concilio apostolicæ sedis. Omnium bonorum spes inesse prænoscitur, dum imperiale fastigium ejus, a quo se coronatum, & hominibus præstitutum ad salubriter gubernandum cognoscit, veram confessionem, qua sola præ omnibus muneribus delectatur, inquirit fideliter, & vivaciter amplecti desiderat. Et hoc Dei præstantissimum munus est, a quo procedit omne quod bonum est: ad quem redigitur, quod de ejus majestate perceptum est: cujus spiritu præstruente in mentis arcanis, & convalescente spirituali flagrantia, piæ intentionis radii circumquaque perlustrant, & suavitatis odor de sacrificio cordis ascendit ad dominum, qui tali munere complacatur, unde & in terrestribus felicitatem donet, & gentes subjuget universas, quas ad veræ de se cognitionis confessionem adsciscat, quas subjectas Christiano imperio de potestate liberet tenebrarum, ut felices faciat humiliatos, quos infeliciter exaltari ad eorum dejectionem permiserat. Quia vero, piissimi atque fortissimi principum Augusti, vestræ pietatis cum laude admiramur Deo dignum propositum, quod circa apostolicam nostram fidem habere dignamini, Deo secretius satisfaciente, non verbis fluentibus, nec loquacitate fallaci, sed divina sua gratia commonente, omnique ambiguitate sublata, desideratis cognoscere, quæ veritas orthodoxæ & apostolicæ fidei contineat: Omnes nos exigui ecclesiarum præsules, vestri Christiani imperii famuli, in septemtrionalibus vel occiduis partibus constituti, licet parvi & simplices scientia, fide tamen per Dei gratiam stabiles, pro iis quæ per divalem sacram præcepta cognovimus, corregnanti ac dispensanti vobiscum Lib. 10. c. 5

[1] Vetus Interpretatio ex Græco, cui similem aliam asservat collegium Parisiense Soc. Jesu. *Hard.*

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

ANNO CHRIST. 680.

biscum conditori & dispensatori omnium Deo exhilarati, pro hujusmodi pio proposito cum intimis cordis fletibus gratias reddere cœpimus, quod tam laudabile, tam mirificum, tam saluberrimum, tam singulariter Deo præ omnibus terrenis sacrificiis acceptabile tranquillitas vestra opus creditur concupisse, quod a multis quidem pietate & justitia præditis regibus desideratum, paucissimis tamen raroque ad effectum Deo placitum, cum sinceritate apostolicæ fidei perduci possibile demonstratum est. Credimus autem, quia quod paucis raroque concessum est, a Deo coronato vestro imperio divinitus concedetur, ut per ipsum catholicæ atque apostolicæ veræ nostræ fidei splendidissimum in omnium mentibus emicet lumen: quod ex veri luminis fonte tanquam de radio vivifici fulgoris, per ministros beatos Petrum & Paulum apostolorum principes, eorumque discipulos & apostolicos successores, gradatim usque ad nostram parvitatem, Dei opitulatione servatum est, nulla hæretici erroris tetra caligine tenebratum, nec falsitatis nebulis confœdatum, nec intermistis hæreticis pravitatibus velut caliginosis nebulis perumbratum, immune atque sincerum, & suis radiis perlustratum, * piissimis conatibus conservare cupit vestrum a Deo coronatum fastigium. In hoc enim tam apostolicę sedis, quamque nostri exigui famulatus prædecessores usque adhuc non sine periculis desudarunt, nunc decretali commonitione cum apostolicis pontificibus consulentes, nunc synodali definitione, quæ veritatis regulas continebat, omnibus innotescentes: * & terminos quos transgredi nefas est, usque ad animæ ipsius exitum constanter defendentes: non seducti * blanditiis, non periculis territi, ut illam in evangeliis domini nostri sententiam operibus demonstrarent, qua sententialiter præcipit, dicens: *Qui me confessus fuerit coram hominibus, & ego confitebor illum coram Patre meo qui in cœlis est*, & subsequenti pœna deterret, qua severiter comminatur: *Qui me negaverit coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo qui in cœlis est.* * Execratur enim vera confessio pietatis juxta diversitates temporum variari, sicut nec ipse varietatem admittit, de quo est ipsa vera confessio, qui dicit: *Ego sum, & non mutatus.* Igitur quia tranquillissimæ fortitudinis vestrę clementia personas de episcopali numero dirigi jussit, via atque scientia omnium scripturarum præditas, de vitæ quidem puritate, quamvis quisquam * munditer vixerit, confidere tamen non præsumit: perfecta vero scientia, si ad veræ pietatis scientiam redigatur, sola est veritatis cognitio: si ad eloquentiam sæcularem, non ęstimamus quemquam temporibus nostris reperiri posse, qui de summitate scientiæ glorietur: quandoquidem in nostris regionibus diversarum gentium quotidie æstuat furor, nunc confligendo, nunc discurrendo ac rapiendo. Unde tota vita nostra sollicitudinibus plena est, quos gentium manus circumdat, & de labore corporis victus est, eo quod pristina ecclesiarum sustentatio paulatim per diversas calamitates

Margin notes: * sempiternos term. — * sempiternos term. — * adulationibus — Marc. 8. Luc. 12. — Matth. 10. — * Aversatur — Matth. 3. — * pure

A ειτος σταθηρεὶ, ἕνεκεν τῶν προσαχθέντων διὰ τῆς θειώδους σάκρας, ἐγνωκότες τὸν συμβασιλεύοντα καὶ διοικοῦντα σὺν ὑμῖν, τὸν κτίστην καὶ πρύτανιν τῶν πάντων Θεὸν, ἱλαρυνόμενοι περὶ τῆς τοιαύτης εὐσεβοῦς προθέσεως μετὰ τῶν ἐκ βάθους τῆς καρδίας ὀδυρμῶν εὐχαριστεῖν ἀπηρξάμεθα, ὅτι τὸ οὕτως ἀξιεπαίνετον, τὸ οὕτως θαυμαστὸν καὶ σωτηριῶδες, οὕτω μονογενῶς τῷ Θεῷ ὑπὲρ πάσας τὰς γηΐνας θυσίας εὐπρόσδεκτον ἔργον ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία καταπιστεύεται ἐπιθυμῆσαι ὅπερ πολλοῖς μὲν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ προέχουσι βασιλεῦσιν ἐπεθυμεῖτο, ὅμως ὀλίγοις καὶ ἀραιοῖς πρὸς θεάρεστον ἀποτέλεσμα μετὰ ἀκεραιότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως διασωθῆναι

B δυνατὸν ἀπεδείχθη. πιστεύομεν δὲ, ὅτι ὅπερ ὀλίγοις καὶ ἀραιοῖς * συνεφωνήθη, τῷ θεοστέπτῳ ὑμῶν κράτει θεόθεν δωρηθήσεται, ἵνα δι' αὐτοῦ τῆς καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως τὸ τηλαυγέστατον * λάμψῃ φῶς ἐν ταῖς πάντων καρδίαις. ὅπερ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς, ὡς δι' ἀκτίνων τῆς ζωοποιοῦ λαμπηδόνος τοῖς μακαρίοις λειτουργοῖς Πέτρῳ καὶ Παύλῳ τοῖς τῶν ἀποστόλων κορυφαίοις, καὶ τοῖς τούτων μαθηταῖς καὶ διαδόχοις τοῖς ἀποστολικοῖς κατὰ βαθμὸν μέχρι τῆς ἡμετέρας οὐδενότητος τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ ἐφυλάχθη, μηδεμιᾷ τῆς αἱρετικῆς πλάνης δυσωδεστάτου σκότους ἀχλύϊ, μήτε νεφέλαις ψεύδους, ἢ νέφεσιν ἀπάτης μολυνθὲν,

C μήτε παραμεμιγμέναις αἱρετικῶν φαυλότησι, καθάπερ ἀμαυροῖς νέφεσι κατασκιασθὲν, ἀβαρὲς καὶ ἀκέραιον καὶ ταῖς ἰδίαις ἀκτῖσι διαλάμψαν. ἐν τούτῳ γὰρ ὅτε ἀποστολικὸς θρόνος, οἵτε προηγησάμενοι τὴν ἡμετέραν μετριότητα μέχρι * πρὸς τοῦ οὐ χωρὶς κινδύνων ἀπέκαμον, νῦν δογματικῶς μετὰ τῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερέων βουλευσάμενοι, νῦν συνοδικῷ ὅρῳ τῆς ἀληθείας περιεχομένους κανόνας πᾶσι γνωρίσαντες. καὶ τὰ αἰώνια ὅρια, ἅτινα παραβῆναι οὐ θέμις ἐστὶ, μέχρι τῆς ἐξόδου αὐτῆς τῆς ψυχῆς συστατικῶς διεκδικοῦντες. μὴ ἀπατηθέντες κολακείαις, μήτε κινδύνους ὑφορώμενοι, ὅπως ἐκεῖνο τὸ ἐν εὐαγγελίοις τοῦ κυρίου ἡμῶν θέσπισμα ἔργοις ἀποδείξω-

D σιν, ὥσπερ ἀποφαντικῶς διδάσκων παραγγέλλει. ὅστις με ὁμολογήσει ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων κἀγὼ ὁμολογήσω αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. καὶ τῇ ἐπακολουθήσῃ τιμωρίᾳ ἐκφοβεῖ, ἥ τινι αὐστηρῶς ἀπειλεῖ· καὶ ὅστις με ἀρνήσεται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἀποτρέπεται γὰρ πρὸς τὰς διαφορὰς τῶν καιρῶν ἡ ἀληθὴς ὁμολογία τῆς εὐσεβείας ποικίλλεσθαι, καθὼς οὐδὲ αὐτὸς τὴν ποικιλίαν προσεδέξατο, περὶ οὗ ἐστιν αὕτη ἡ ἀληθὴς ὁμολογία, ὅς λέγει· ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι. τοίνυν ἐπειδὴ τῆς γαληναίας ὑμῶν ἀνδρείας ἡ εὐμένεια πρόσωπα ἀπὸ τοῦ τῶν ἐπισκόπων ἀριθμοῦς

E σταλῆναι ἐκέλευσε, βίῳ τε καὶ εἰδήσει * πάντων γραφῶν προύχοντα, περὶ μὲν τῆς καθαρότητος τοῦ βίου, εἰ καὶ τὰ μάλιστά τις καθαρῶς βιώσει, ὅμως θαῤῥεῖν οὐ τολμᾷ· ἡ δὲ τελεία εἴδησις ἐὰν πρὸς εἴδησιν ἀληθοῦς εὐσεβείας ἐπαναδράμῃ, μόνη ἐστὶν ἀληθείας ἐπίγνωσις· ἐὰν δὲ πρὸς εὐγλωττίαν βιωτικὴν, οὐχ ὑπολαμβάνομεν τινα ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις δύνασθαι εὑρεθῆναι τὸν περὶ ἄκρας εἰδήσεως καυχώμενον· ὁπότε ἐν τοῖς ἡμετέροις κλίμασι τῶν διαφόρων ἐθνῶν ἡ μανία βράζει, ποτὲ μὲν καὶ καταπονοῦντες, ποτὲ δὲ κατατρέχοντες καὶ ἁρπάζοντες. ὅθεν ὅλος ὁ βίος ἡμῶν

Margin notes: * συνεχωρήθη. Las. — * ἐκλάμψαι — * τούτων Las. — * πασῶν L.

ANNO CHRISTI 680.

ἡμῶν μεριμνῶν ἐστι πεπληρωμένος, ὅστινας περικυκλοῖ ἡ τῶν ἐθνῶν χείρ, καὶ ἐκ τοῦ σωματικοῦ καμάτου ἡ τροφή ἐστι, καθὸ ἡ παλαιὰ διακράτησις τῶν ἐκκλησιῶν κατ' ὀλίγον ταῖς διαφόροις συμφοραῖς ἐκλείψασα ὑπέπεσε· καὶ μόνη ἐστὶν ἡμετέρα ὑπόστασις ἡ πίστις ἡμῶν, μεθ' ἧς τὴν ζωὴν ἄκρα ἐστὶ δόξα, δι' ἣν τὸ ἀποθανεῖν κέρδος αἰώνιον ἐστίν. αὕτη ἐστὶν ἡ τελεία ἡμῶν εἴδησις, ἵνα τοὺς ὅρους τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως, οὓς μέχρι τούτου ὁ ἀποστολικὸς θρόνος ἅμα ἡμῖν καὶ ἐκράτησε καὶ παραδίδωσιν, ὅλῃ τῇ τῆς διανοίας παραφυλακῇ φυλάξωμεν. πιστεύοντες εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων. καὶ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα, ἀληθινὸν Θεὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, καὶ ζωοποιοῦν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον, καὶ συνδοξαζόμενον· Τριάδα ἐν μονάδι, καὶ μονάδα ἐν Τριάδι, ἑνότητα μὲν φύσεως, Τριάδα δὲ προσώπων, ἤγουν ὑποστάσεων, Θεὸν τὸν πατέρα ὁμολογοῦντες, Θεὸν τὸν υἱὸν, Θεὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. οὐ τρεῖς Θεοὺς, ἀλλ' ἕνα Θεὸν, πατέρα, υἱὸν, καὶ πνεῦμα ἅγιον· οὐ τριῶν ὀνομάτων ὑπόστασιν, ἀλλὰ τριῶν ὑποστάσεων μίαν οὐσίαν· ὧν μία οὐσία, ἤτοι φύσις, τουτέστι μία θεότης, μία ἀϊδιότης, μία δυναστεία, ἓν κράτος, μία δόξα, μία προσκύνησις, ἓν οὐσιῶδες τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου τριάδος θέλημα καὶ ἐνέργεια, ἥτις πάντα ἔκτισε, διοικεῖ, καὶ διακρατεῖ. ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς αὐτῆς ἁγίας ὁμοουσίου τριάδος τὸν Θεὸν λόγον, τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων δι' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας, ἀχράντου, καὶ ἀειπαρθένου, ἐνδόξου Μαρίας τῆς δεσποίνης ἡμῶν, τῆς ἀληθῶς καὶ κυρίως θεοτόκου, κατὰ σάρκα δηλονότι ἐξ αὐτῆς τεχθέντα, καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπον γενόμενον, τὸν αὐτὸν Θεὸν ἀληθινὸν, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινόν· Θεὸν μὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ πατρὸς, ἄνθρωπον δὲ ἐκ τῆς παρθένου μητρὸς, σαρκωθέντα ἐξ αὐτῆς σαρκὶ ψυχὴν * ἔχοντα λογικὴν καὶ νοεράν. ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας. σταυρωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, παθόντα, καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα· ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. ἕνα δηλαδὴ καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο οὐσίαις ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως ὑποστῆναι γινώσκομεν, οὐδαμοῦ τῆς διαφορᾶς τῶν φύσεων ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον σωζομένης τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης· οὐκ ἐν δυάδι προσώπων μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, οὔτε εἰς μίαν σύνθετον φύσιν συγχεόμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ Θεὸν λόγον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὔτε ἄλλον

* ἔχουσης

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

A deficiendo succubuit. Et sola est nostra substantia fides nostra: cum qua nobis vivere summa est gloria: pro qua mori, lucrum æternum est. Hæc est perfecta nostra scientia, ut terminos catholicæ atque apostolicæ fidei, quos usque adhuc apostolica sedes nobiscum & tenet & tradit, tota mentis custodia conservemus; Credentes in Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium: & in Filium ejus unigenitum, qui ante omnia sæcula ex eo natus est; verum Deum de Deo vero, lumen de lumine, natum, non factum, consubstantialem Patri (id est,) B ejusdem cum Patre substantiæ, per quem omnia facta sunt, quæ in cœlo & quæ in terra: & in Spiritum sanctum, dominum & vivificatorem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum: Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate; unitatem quidem essentiæ, Trinitatem vero personarum sive subsistentiarum, Deum Patrem confitentes, Deum Filium, Deum Spiritum sanctum: non tres Deos, sed unum Deum, Patrem & Filium & Spiritum sanctum: non trium nominum subsistentiam, sed trium subsistentiarum unam substantiam; quorum una essentia sive substantia vel natura, id C est, una deitas, una æternitas, una potestas, unum imperium, una gloria, una adoratio, una essentialis ejusdem sanctæ & inseparabilis Trinitatis voluntas & operatio, quæ omnia condidit, dispensat & continet. Confitemur autem unum ejusdem sanctæ coessentialis trinitatis Deum verbum, qui ante sæcula de Patre natus est, in ultimis sæculorum temporibus pro nobis nostraque salute descendisse de cœlis, & incarnatum de Spiritu sancto & sancta, immaculata, semperque virgine gloriosa Maria domina nostra, vere & proprie Dei genitrice: secundum carnem scilicet ex ea natum, & vere hominem D factum, eumdem Deum verum, eumdemque hominem verum: Deum quidem ex Deo Patre, hominem autem ex virgine matre incarnatum ex ea carne animam habente rationalem & intellectualem: consubstantialem eumdem Deo Patri secundum deitatem, consubstantialemque nobis eumdem ipsum secundum humanitatem, & per omnia similem nobis absque solo peccato: crucifixum pro nobis sub Pontio Pilato, passum, sepultumque & rusurgentem, ascendentem in cœlos, sedentem ad dexteram Patris, iterumque venturum judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. E Unum quippe eumdemque dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex duabus & in duabus substantiis inconfuse, incommutabiliter, indivise, inseparabiliter subsistere cognoscimus, nusquam sublata differentia naturarum propter unitionem, sed potius salva proprietate utriusque naturæ & in unam personam, unamque subsistentiam concurrente, non in dualitatem personarum dispertitum vel diversum, neque in unam compositam naturam confusum: sed unum eumdemque Filium unigenitum, Deum verbum dominum nostrum Jesum Christum: neque

Joan. 5.

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

alium in alio, neque alium & alium, sed A eumdem ipsum in duabus naturis, id est, in deitate & humanitate, & post subsistentialem adunationem cognoscimus: quia neque verbum in carnis naturam conversum est, neque caro in verbi naturam transformata est: permansit enim utrumque, quod naturaliter erat: differentiam quippe * adunatarum in eo naturarum sola contemplatione discernimus, ex quibus inconfuse, inseparabiliter, & incommutabiliter est compositus; Unus enim ex utrisque, & per unum utraque: quia simul sunt & * altitudo deitatis, & humilitas carnis, servante utraque natura etiam post adunationem sine defectu proprietatem suam, B & operante utraque forma cum alterius communione quod proprium habet: verbo operante quod verbi est, & carne exequente quod carnis est: quorum unum coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis. Unde consequenter, sicut duas naturas sive substantias, id est, deitatem & humanitatem inconfuse, indivise, incommutabiliter, eum habere veraciter confitemur: ita quoque & duas naturales voluntates & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum & perfectum hominem unum eumdemque ipsum dominum Jesum Christum pietatis nos regula instruit: quia hoc nos apostolica atque evangelica D traditio, sanctorumque patrum magisterium, quos sancta apostolica atque catholica ecclesia, & venerabiles synodi suscipiunt, instituisse monstratur. Ex quorum doctrinis hæc recolligentes in brevitate perstrinximus. Hoc enim credimus, quod per traditionem apostolicam accepimus, cujus auctoritatem in omnibus sequimur: a qua & institutos hoc ipsum nostræ humilitatis prædecessores cognovimus, quam & usque ad finem servari nobis sive per vitam, sive per mortem optamus. Hanc igitur meræ catholicæ atque apostolicæ confessionis regulam, & sanctum concilium, quod in hanc Roma- C nam urbem servilem vestri Christianissimi imperii sub apostolicæ memoriæ Martino papa convenit, prædicasse synodice, ac constanter defendisse, omnes nos, quisquis ubique est, humillimi ecclesiarum Christi antistites, cognoscimus: in qua & nostræ parvitatis prædecessores convenientes, apostolicam confessionem, quam a principio perceperunt, etiam synodali præconio prædicarunt, & absque cujuspiam novitatis errore citra ambiguitatem determinarunt. Pietatis itaque zelo, atque amore veræ apostolicæ confessionis, vestræ serenitatis benignitas mota, amplius declarare eam, ut regali fomite mul- E to magis fulgeat, elaborare procuret: cujus votum, quia ex Deo est, a Deo perficitur: ut & veritas adhuc in ancipiti positis clareat, & eam sinceriter amplectentibus robur accrescat, & zizaniorum genimina spirituali falce, ut offensionis ac deceptionis occasio de medio Christi ecclesiarum tollatur, abscindantur. Quorum auctores extiterunt Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus & Petrus Constantinopolitani, vel quivis eis consentanei usque

* unita um

* magnitudo Leo papa epist. 10.

A ἐν ἄλλῳ, οὔτε ἄλλον καὶ ἄλλον, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἐν δύο φύσεσι, τουτέστι θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι μετὰ τὴν ὑποστατικὴν ἕνωσιν ἐπιγινώσκομεν. ἐπειδὴ οὔτε ὁ λόγος εἰς τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς ἐξάπη, οὔτε ἡ σὰρξ εἰς τὴν τοῦ λόγου φύσιν μετεμορφώθη. διέμεινε γὰρ ἑκάτερον ὅπερ φυσικῶς ἦν· τὴν διαφορὰν δηλονότι τῶν ἑνωθεισῶν ἐν αὐτῷ φύσεων μόνῃ θεωρίᾳ διακρίνομεν, ἐξ ὧν ἀχωρίστως, ἀσυγχύτως, καὶ ἀτρέπτως συνετέθη. εἷς γὰρ ἐξ ἑκατέρων, καὶ δι' ἑνὸς τὰ ἑκάτερα. ἐπειδὴ ἅμα εἰσὶ καὶ τὸ μέγεθος τῆς θεότητος, καὶ τὸ ταπεινὸν τῆς σαρκός· ἑκατέρας φύσεως φυλαττούσης καὶ μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀνελλιπῶς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα, καὶ B ἐνεργούσης ἑκατέρας μορφῆς μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε· τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος. καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὕβρεσιν ὑποπέπτωκεν. ὅθεν ἀκολούθως καθὼς δύο φύσεις ἤτοι οὐσίας, τουτέστι θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως αὐτὸν ἔχειν ἀληθῶς ὁμολογοῦμεν, οὕτως ὁμοίως καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἔχειν, ἅτε δὴ τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁ τῆς εὐσεβείας καταρτίζει κανών. ἐπειδὴ τοῦτο * ἡμᾶς ἡ D ἀποστολικὴ καὶ εὐαγγελικὴ παράδοσις, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ διδασκαλία, οὕς τινας ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, καὶ αἱ σεβάσμιαι σύνοδοι δέχονται, ὁρίσαι δείκνυνται· ἐξ ὧν διδασκαλιῶν ταῦτα ἀναλεξάμενοι διὰ βραχέων συνηγάγομεν. τοῦτο γὰρ πιστεύομεν, ὅπερ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν παρελάβομεν, ἧς τινος τῇ αὐθεντίᾳ ἐν πᾶσιν ἑπόμεθα. τὸ αὐτὸ γὰρ γινώσκομεν * καὶ τοὺς παρ' αὐτῆς καταστάντας τοὺς προηγησαμένους τὴν ἡμετέραν μετριότητα. ἣν καὶ μέχρι τέλους παραφυλαχθῆναι ἡμῖν εἴτε ἐν ζωῇ, εἴτε ἐν θανάτῳ εὐχόμεθα. τοῦτον τοιγαροῦν τῆς καθαρᾶς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας τὸν κανόνα καὶ ἡ ἁγία σύ- C νοδος, ἥτις ἐν ταύτῃ τῇ δουλικῇ τοῦ ὑμετέρου χριστιανικωτάτου κράτους τῶν Ῥωμαίων πόλει ἐπὶ τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Μαρτίνου τοῦ πάπα συνῆλθε, συνοδικῶς κηρύξαι, καὶ συστατικῶς διεκδικῆσαι, πάντες ἡμεῖς, ὁσοιδήποτε ὁπουδήποτε ὦσαν, οἱ ἐλάχιστοι τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρόεδροι ἐπέγνωμεν. ἐν ᾗ καὶ οἱ προηγησάμενοι τὴν ἡμετέραν ὀλιγότητα συνελθόντες τὴν ἀποστολικὴν ὁμολογίαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς παρέλαβον, καὶ συνοδικῷ κηρύγματι ἐκήρυξαν, καὶ χωρὶς οἱασδήποτε καινοτομίας πλάνης ἀναμφιβόλως ὥρισαν. τοίνυν τῆς εὐσεβείας τῷ ζήλῳ, καὶ τῷ πόθῳ τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας ἡ εὐμένεια τῆς ὑμετέρας γαληνότητος κινηθεῖσα ἐπὶ πλέον λαμπρῦ- E ναι ταύτην, ἵνα τῇ βασιλικῇ θάλψει πολὺ μᾶλλον ἐξαστράψαι, ἀποκαμεῖν φροντίσῃ. ἧς ἡ εὐχὴ, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀποτελεσθείη· ἵνα καὶ ἡ ἀλήθεια * ἥτις ἀκμὴν τοῖς ἐν δισταγμῷ τυγχάνουσι φανῇ, καὶ τοῖς ταύτην εἰλικρινῶς περιπλεκομένοις ἀνδρεία προστεθῇ, καὶ τῶν ζιζανίων τὰ σπέρματα τῇ πνευματικῇ δρεπάνῃ, ὡς προσκόμματος καὶ ἀπάτης ἀφορμὴ ἐκ τοῦ μέσου τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ἐκκοπῇ· ὧν τινων αὐθένται ὑπάρχουσι Θεόδωρος ὁ Φαρανίτης, Κῦρος Ἀλεξανδρείας, Σέργιος, Πύῤῥος, Παῦλος καὶ Πέτρος οἱ Κων-

σταν-

ANNO CHRISTI 680.

* ὑμῖν

* καὶ διδαχθέντες παρ' αὐτῆς τὰ πρὸ... L.

* τοῖς ἀκμὴν ἐν δισ...

ANNO CHRISTI 680.

σαντινουπόλεως, καὶ οἱ τούτων ὁμόφρονες μέχρι τέλους A ἀποδειχθέντες. οἵτινες τῆς καινῆς πλάνης αὐθένται, καὶ τῆς τελείας οἰκονομίας, ἐν ᾗ πάντες ἐσώθημεν, ἐχθροὶ οὐ μόνον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐναντίοι, ἀλλ' ἅτε δὴ πλανώμενοι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας τὰ ἐναντία ἐδίδαξαν, ἄλλως καὶ ἄλλως δικαιολογούμενοι, καὶ ἀλλήλων τὰ δόγματα καταλύοντες. * τὸ γὰρ μηδεμιᾷ ἀληθείᾳ θεμελιωθὲν, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα τῆς πλάνης τῷ ἀσυστάτῳ ποικίλληται. ἡ γὰρ ἀληθινὴ πίστις ἐναλλαγῆναι οὐ δύναται· ἢ ποτὲ μὲν ἄλλως, ποτὲ δὲ ἄλλως μετὰ ταῦτα κηρυχθῆναι. ἐπειδὴ ἔσται ὑμῶν, ὡς ὁ ἀπόστολος διδάσκει, τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὒ οὔ. τὸ γὰρ πλέον ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. πρὸς τούτοις ἀπολογητέον ἐστὶν ἡμῖν τοῖς B ἐλαχίστοις οἰκέταις πρὸς τὴν ἐμμέλειαν τῶν γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν χάριν τῆς βραδύτητος τῶν σταλέντων ἐκ τῆς ἡμετέρας συνόδου προσώπων, οὓς σταλῆναι διὰ τῆς σεβασμίας αὐτῆς σάκρας ἡ ὑμετέρα κορυφὴ παρεκελεύσατο. πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν ἡμετέρων μέχρι τῶν κλιμάτων τοῦ ὠκεανοῦ ἐπεκτείνεται· ἧς τινος * συνόδου τὸ μῆκος ἐν πολλῇ καιροῦ παραδρομῇ διατείνει. εἶτα ἠλπίζομεν ἀπὸ Βρεττανίας Θεόδωρον τὸν σύνδουλον ἡμῶν καὶ συνεπίσκοπον, τῆς μεγάλης νήσου Βρεττανίας ἀρχιεπίσκοπον καὶ φιλόσοφον, μετὰ ἄλλων ἐκεῖσε κατὰ τὸν τόπον διαγόντων, ἐκεῖθεν τῇ ἡμετέρᾳ ἑνωθῆναι μετριότητι, καὶ διαφόρους ταύτης τῆς συ- C νόδου ἐπισκόπους ἐν διαφόροις κλίμασι τυγχάνοντας. ἵνα ἐξ ὅλης τῆς κοινότητος τῆς δουλικῆς ἡμῶν συνόδου ἡ ἡμετέρα ἀναφορὰ γένοιτο. μήπως ἐὰν μονομερῶς τὸ πραττόμενον γνωσθήσηται, τὸ μέρος λάθῃ. καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τῶν τε Λογγοβάρδων, καὶ Σκλάβων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Φράγκων, Γότθων, καὶ Βρεττανῶν πλεῖστοι ἐκ τῶν συνδούλων ἡμῶν εἶναι γνωρίζονται. οἵτινες καὶ περὶ τούτου περιεργάζεσθαι οὐκ ἀφίστανται, ἵνα γνώσωνται, τί εἰς τὸ πρᾶγμα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως πράττεται· οἵτινες ὁπόσον ὠφελῆσαι δύνανται, ἐπὰν ἐν τῇ συμφωνίᾳ τῆς πίστεως μεθ' ἡμῶν κρατῶνται, καὶ ἡμῖν D ὁμοφωνῶσι, τοσοῦτον, ὅπερ ἀπέσω, ἐὰν σκάνδαλόν τί ποτε ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς πίστεως ὑπομείνωσιν, εὑρίσκονται ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι. ἡμεῖς δὲ εἰ καὶ ἐλάχιστοι, ἀλλ' ὅμως ἀπὸ ὅλης ἰσχύος * θαρροῦμεν, ἵνα τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους ἡ πολιτεία, ἐν ᾗ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁ θρόνος τεθεμελίωται, οὗτινος τὴν αὐθεντίαν τῇ ἀληθείᾳ πάντα τῶν Χριστιανῶν τὰ ἔθνη ἅμα ἡμῖν προσκυνοῦσι καὶ σέβουσι, κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου τιμὴν πάντων τῶν ἐθνῶν ἀποδειχθῇ ὑψηλοτέρα. τὰ δὲ * πρόσωπα, ἃ παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος κατὰ τάξιν ἐπιλέξασθαι συνειδόμεθα πρὸς τὰ ἴχνη τῆς ὑμετέρας θεοσκεπάστου E ἀνδρείας, ὀφείλοντα προσαγαγεῖν τὴν ἀναφορὰν πάντων ἡμῶν, τουτέστιν ἁπάντων τῶν κατὰ τὰ ἀρκτῷα καὶ δυτικὰ κλίματα ἐπισκόπων. ἐν ᾗ καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως τὴν ὁμολογίαν προαπηρξάμεθα· ὅμως οὐχ ὡς περὶ ἀδήλων φιλονεικεῖν, ἀλλ' ὡς βέβαια καὶ ἄτρωτα συνελόντι ὅρῳ προσφέρειν ἱκετευτικῶς παρακαλοῦντες, ἵνα τοῦ ὑμετέρου θεοστέπτου κράτους ἐπινεύοντος, ταῦτα αὐτὰ πᾶσι κηρυχθῆναι, καὶ πρὸς πάντας ἐπικρατεῖν κελεύσητε· ἵνα ὁ Θεὸς ὁ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀγαπῶν, πάντα αἴσια χαρίσηται τοῖς χρόνοις τῆς ὑμετέρας γαληνο-

ποτὲ γὰρ μηδεμίᾳ ἀληθείᾳ θεμελιωθὲν, ἀναγκαῖόν ἐστιν, τῆς πλάνης τὸ ἀνακόλουθον ποικίλληται.

Ibid. 1.

L. χαρόμεθα.

L. πρόσωπα δὲ ἐκ τῆς τάξεως τῆς ἡμετέρας μετριότητος ἐπ.

ACTIO IV EPIST. II AGATHONIS PP.

A in finem demonstrati sunt, qui novi erroris auctores, perfectæque dispensationi, qua salvati sumus, infesti, non solum veræ confessionis adversarii, sed, utpote a via veritatis aberrantes, sibiipsis contraria docuerunt, aliter & aliter asserentes, & alterutrum dogmata destruentes. Quod enim nulla veritate fundatum est, necesse est ut erroris inconstantia varietur. Nam vera fides immutari non poterit, nec aliter nunc, aliter postmodum prædicari. Quia *sit sermo vester*, ut apostolus docet, *Est, est, non, non: quod plus est, a malo est*. Præterea satisfaciendum est nostro exiguo famulatui apud serenissimorum domino- B rum nostrorum clementiam, pro tarditate missarum ex concilio nostro personarum, quas dirigi per suam augustissimam sacram, vestrum piissimum fastigium jussit. Primum quidem, quod numerosa multitudo nostrorum usque ad oceani regiones extenditur, cujus itineris longinquitas in multi temporis cursum protelatur. Sperabamus deinde de Britannia Theodorum consamulum atque coepiscopum nostrum, magnæ insulæ Britanniæ archiepiscopum & philosophum, cum aliis qui ibidem usque hactenus demorantur, exinde ad nostram humilitatem conjungere, atque diversos hujus concilii episco- C pos in diversis regionibus constitutos, ut a generalitate totius concilii servilis nostra suggestio fieret, ne si tantum pars, quod agebatur, cognosceret, partem lateret: & maxime, quia in medio gentium, tam Longobardorum, quamque Sclavorum, nec non Francorum, Gallorum, & Gothorum, atque Britannorum, plurimi consamulorum nostrorum esse noscuntur, qui & de hoc curiose satagere non desistunt, ut cognoscant quid in causa apostolicæ fidei peragatur: qui quantum prodesse possunt, dum in consonantia fidei nobiscum tenentur, nobisque concorditer sentiunt: tantum, quod absit, D si quid scandali in fidei capitulo patiantur, inveniuntur infesti atque contrarii. Nos autem, licet humillimi, summis viribus enitimur, ut Christiani vestri imperii respublica, in qua beati Petri apostolorum principis sedes fundata est, cujus auctoritate omnes Christianæ nobiscum nationes venerantur & colunt, per ipsius beati Petri apostoli reverentiam, omnium gentium sublimior esse monstretur. Personas autem de nostræ humilitatis ordine prævidimus dirigere ad vestræ a Deo protegendæ fortitudinis vestigia, quæ omnium nostrum, id est, universorum per septentrionales vel occiduas re- E giones episcoporum suggestionem, in qua & apostolicæ nostræ fidei confessionem prælibavimus, offerre debeant, non tamen tanquam de incertis contendere, sed ut certa, atque immutabilia compendiosa definitione proferre: suppliciter obsecrantes, ut a Deo coronato vestro imperio favente, hæc eadem omnibus prædicari, atque apud omnes vim obtinere jubeatis, ut Deus, qui veritatem, & justitiam diligit, omnia prospera vestræ serenissimæ benignitatis temporibus donet, in quibus apostolicæ prædicationis & pie-

2. Cor. 1. Matth. 5. Jacob. 5.

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

tatis veritas fulgeat, meliori, ac proſpero ſucceſſu eorum fortiſſimæ tranquillitatis imperium lætari de hoſtium ſubjectione concedens. Suſcipere itaque dignamini, piiſſimi principum, a noſtra humilitate directos epiſcopos cum reliquis eccleſiaſtici ordinis viris atque religioſis ſervis Dei, cum ſolitæ tranquillitatis clementia; quatenus ex ipſorum teſtimonio cum gratiarum actione in propria remeantium, apud omnes nationes laus clementiæ veſtræ crebreſcat: ſicut magni illius Conſtantini, cujus poſt obitum laudabilis fama nihilo minus viget, cujus inſigne non tantum poteſtatis eſt, ſed & pietatis: cum quo illud ſacratiſſimum concilium trecentorum decem & octo antiſtitum in Nicæna civitate, in defenſionem conſubſtantialis Trinitatis convenit. Et ſicut Theodoſii magni, cujus inter alias ejus virtutes ſingularis pietas prædicatur: quo annitente, per ſancti Spiritus gratiam centum quinquaginta patrum ſententia, * qui eis inſpirabat, Spiritus ſanctus conſubſtantialis Patri & Filio prædicatus eſt. Et ſicut egregii veritatis amatoris Marciani principis, qui & primum concilium Epheſinum, utpote catholicam & apoſtolicam fidem prædicans, ſancta Chalcedonenſi ſynodo ſuſcipi fecit, & * errores, qui accreverant, de Dei eccleſia repulit, ſacrum illum tomum amplexus apoſtolici viri papæ Leonis, quem beatus Petrus apoſtolus verbis ejus ediderat. Et ſicut extremi quidem, præſtantiſſimi tamen omnium, magni illius Juſtiniani, cujus ut virtus, ita & pietas omnia in meliorem ordinem reſtauravit: cujus inſtar fortiſſimæ veſtræ clementiæ principatus, virtutis quidem conatibus rempublicam Chriſtianam tuetur, & reſtaurat in melius, pietatiſque ſtudiis catholicæ ſuccurrit eccleſiæ, ut in unitate veræ ac apoſtolicæ confeſſionis perfectius copuletur, quam nunc uſque nobiſcum ſancta Romana ſervat eccleſia, quatenus ſinceræ pietatis arcanum, tuba clarius per totum orbem prædicetur: & ubi hujus veræ confeſſionis ſinceritas pii veſtri imperii ſavoribus vim obtinet; laus ſimul ac meritum ſereniſſimi veſtri imperii prædicetur, ut cum pietatis laudibus, etiam regni eorum, Deo annuente, dilatentur inſignia: quoſque veræ pietatis invitat confeſſio, imperialis fortitudo poſſideat. Nam & nos, licet indigni, Dei clementiam deprecamur, ut ſine aliquo lapſu uſque ad ipſius vitæ terminum, immaculatam nos ſervare ac prædicare concedat, & per eam in ſuo conſpectu gloriari. Quia etſi ſæculi ſapientiam & inanem fallaciam (quemadmodum beatus Paulus apoſtolus dicit) penitus ignoramus, veræ tamen prædicationis normam ſimplici veritate docemus atque defendimus: quia non verborum pompas habere cupimus ut contentionibus occupemur: nec enim licet in anguſtiis nobis degentibus, ſed qui converti ad veritatem voluerint, rectæ noſtræ fidei ordinem cum ſimplicitate cordis, verborumque lenitate proferimus. Salvare enim per apoſtolicæ confeſſionis veritatem com-

° quem G.

* G. terrores

Coloſſ. 3.

ANN. CHRIS. 680.

A ταύτης εὐμενείας, ἐν οἷς τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς εὐσεβείας ἡ ἀλήθεια ἐκλάμψῃ, κρείττονι καὶ αἰσίᾳ ἐκβάσει τῆς ὑμῶν ἀνδρειοτάτης γαληνότητος τὸ κράτος εὐφρανθῆναι περὶ τῆς τῶν πολεμίων ὑποταγῆς χαριζόμενος. δέξασθαι τοίνυν καταξιώσατε εὐσεβέστατοι βασιλέων τοὺς σταλέντας παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος ἐπισκόπους μετὰ τῶν ὑπολοίπων τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἀνδρῶν, καὶ τῶν εὐλαβεστάτων δούλων τοῦ Θεοῦ μετ' εὐμενείας τῆς εἰθισμένης γαληνότητος. ὅπως καὶ τῇ ἐξ αὐτῶν μαρτυρίᾳ μετ' εὐχαριστίας εἰς τὰ οἰκεῖα αὐτῶν * ἐπαναστρέφοντες παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι συχνάσῃ ὁ ἔπαινος τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας, ὡς ἐκείνου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, οὗ τινος μετὰ τὴν τελευτὴν * ἀξιέπαινος οὐδὲν ἧττον φήμη ἀκμάζει· οὗ τινος οὐ μόνον τὸ ἐπίσημον τῆς ἐξουσίας ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐσεβείας, μεθ' οὗ ἐκείνη ἡ ἱερωτάτη σύνοδος τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ προέδρων ἐν τῇ Νικαίων πόλει ἐπὶ διεκδικήσει τῆς ὁμοουσίου τριάδος συνῆλθε. καὶ καθὼς Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, οὗ τινος ἐν ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἀρεταῖς ἡ μονογενὴς εὐσέβεια κηρύττεται· οὗ τινος * ἐπινεύσαντος, διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα πατέρων * τῇ γνώμῃ, ἣν αὐτοῖς ἐνέπνευσε, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ἐκηρύχθη. καὶ καθὼς τοῦ ἐξόχως τῆς ἀληθείας ἐρῶντος Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως, τοῦ καὶ τὴν πρώτην ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον, ἅτε δὴ καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν πίστιν * κηρύττοντος, ἐπὶ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου δεχθῆναι ποιήσαντος, καὶ τοὺς αὐξήσαντας φορεισμοὺς ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ ἀπελάσαντος ἐκκλησίας, τὸν ἱερώτατον ἐκεῖνον τόμον * ἐπασπασάμενος τοῦ ἀποστολικοῦ ἀνδρὸς τοῦ πάπα Λέοντος, ὃν ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος τοῖς ἐκείνου ἰδίοις ὑπηγόρευσε ῥήμασι. καὶ καθὼς τοῦ τελευταίου μὲν, ὅμως δὲ πάντων ἐξοχωτέρου, τοῦ μεγάλου ἐκείνου Ἰουστινιανοῦ· οὗ τινος ὡς ἡ ἀρετὴ, οὕτω καὶ ἡ εὐσέβεια εἰς κρείττονα τάξιν ἀνεκαίνισε τὰ πάντα, οὗ τινος καθ' ὁμοίωμα ἡ αὐτοκρατορία τῆς ἀνδρειοτάτης ὑμῶν εὐμενείας ἀρεταῖς τε καὶ ἐγχειρήμασι τὴν πολιτείαν τῶν Χριστιανῶν κατασφαλίζεται, καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἀνακαινίζει, τοῖς τε τῆς εὐσεβείας σπουδάσμασι τῇ καθολικῇ συντρέχει ἐκκλησίᾳ, ἵνα ἐν τῇ * ἑνώσει τῆς ἀληθοῦς ἀποστολικῆς ὁμολογίας τελεώτερον συναφθῇ, ἣν μέχρι τοῦ παρόντος σὺν ἡμῖν ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία φυλάττει. ὅπως τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας τὸ μυστήριον λαμπρότερον σάλπιγγος εἰς ὅλον τὸν κόσμον κηρυχθῇ. καὶ ἔνθα ταύτης τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας τὸ ἀκέραιον ταῖς εὐσεβέσι σπουδαῖς τῆς ὑμετέρας βασιλείας ἐπικρατεῖ, ἔπαινος ἅμα καὶ εὐεργεσία τοῦ γαληναίου ὑμῶν κράτους κηρυχθῇ. ἵνα μετὰ τῶν τῆς εὐσεβείας ἐπαίνων καὶ τῆς βασιλείας ὑμῶν πλατυνθῶσι Θεοῦ ἐπινεύοντος τὰ * ἐξαίρετα. καὶ εἰς ἣ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας ὁμολογία προτρέπεται, ἡ βασιλικὴ ἀνδρεία κτήσηται. καὶ ἡμεῖς γὰρ εἰ καὶ ἀνάξιοι τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ἱκετεύομεν, ἵνα χωρὶς ὀλίσθου τινὸς μέχρις αὐτοῦ τοῦ τῆς ζωῆς ὅρου ἄσπιλον ἡμᾶς φυλάξαι, καὶ κηρῦξαι συγχωρήσῃ, καὶ δι' αὐτῆς ἐνώπιον αὐτοῦ * καυχήσασθαι. ἐπειδὴ εἰ καὶ σοφίαν κοσμικὴν, καὶ ματαίαν ἀπάτην, ὥς φησιν ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος, παντελῶς ἀγνοοῦμεν, ὅμως τὸν κανόνα τοῦ ἀληθοῦς κηρύγματος τῇ ἁπλουστάτῃ ἀληθείᾳ διδάσκομεν, καὶ * ἐκδικοῦμεν.

* ἐπαναστρέφονται

* ἀξιεπαίνου

* L. συνέλαμψα οἱ ἐν γνώμῃ ἐκηρύχθη αἱ ἐν ἐνέπνευσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁ ὁμοούσιον τῷ υἱῷ καὶ κηρύττουσα

* τὰς αὐξησάσας

τὰς αὐξησάσας πλάνας ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ

* ἀσπασάμενος

* ἑνότητι

* ἐπίσημα

* δοξασθῆναι

* διεκδικοῦμεν

ANNO CHRISTI 680

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

μενοι. ἐπειδὴ οὐχὶ πομπὰς ῥημάτων ἔχειν ἐπιθυμούμενοι, ἵνα ταῖς φιλονεικίαις προκαταληφθῶμεν, οὔτε γὰρ * ἐνδέχεται ἐν στενοχωρίαις διαγόντων ἡμῶν, ἀλλὰ * τοὺς θέλοντας ἐπιστρέψαι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως τὴν τάξιν μετ' ἁπλῆς καρδίας, καὶ ῥημάτων πραότητος προσφερόμενοι. σῶσαι γὰρ διὰ τῆς ἀληθείας τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας τὰς ἐκ τῆς θείας ῥοπῆς ἐμπιστευθείσας ἡμῖν ψυχὰς ἐπιθυμοῦμεν, ἢ διὰ φλυαρίας τοὺς ἀκούοντας εἰς πλάνην ἐμβάλλειν. διόπερ ὁστισδήποτε τῶν ἱερέων ταῦτα τὰ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ἡμετέρας μετριότητος περιεχόμενα ἅμα ἡμῖν εἰλικρινῶς κηρύττειν ἐπιθυμήσει, ὡς τῇ ἡμετέρᾳ ἀποστολικῇ πίστει ὁμόφρονας, ὡς συνιερεῖς, ὡς συλλειτουργοὺς, ὡς τῆς αὐτῆς πίστεως, καὶ ἵνα ἁπλῶς εἴπωμεν, ὡς πνευματικοὺς ἀδελφοὺς, καὶ συνεπισκόπους ἡμῶν δεχόμεθα. τοὺς δὲ ταῦτα σὺν ἡμῖν ὁμολογεῖν μὴ θέλοντας, ὡς ἐχθροὺς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας, ἐνόχους εἶναι κρίνομεν τῆς αἰωνίου κατακρίσεως, οὔτε δέ ποτε τοὺς τοιούτους ἐν τῷ συλλόγῳ τῆς ἡμετέρας μετριότητος, εἰ μὴ διορθωθεῖεν, ἀνεχόμεθα δέξασθαι. μήτε παραβαίνειν ἡμᾶς τις ἐξ αὐτῶν ὑπολάβοι, ὅπερ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἡμᾶς. διὰ τοῦτο χαρὰ μεγάλη ἔσται ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἐὰν τῆς ὑμετέρας εὐμενοῦς βασιλείας μεσιτευούσης ὁ συμβασιλεὺς ἡμῶν καὶ παντοκράτωρ Θεὸς ταῦτα πρὸς πέρας ἀγάγῃ, ἵνα ὁ οὐρανὸς εὐφρανθῇ, καὶ ἀγαλλιάσηται ἡ γῆ γινομένης εἰρήνης πολλῆς τοῖς τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσι, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον· καὶ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ βδέλυγμα σκανδάλου, τὸ ὂν εἰς πτῶσιν πολλῶν ἀσυστάτων καὶ ἁπλουστέρων· καὶ γένηται μία πίστις, ἓν στόμα, καὶ χεῖλος ἕν, καὶ μία πρὸς * πάντα τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος ὁμολογία, ἐν ὅσῳ πάντες ὁμοθυμαδὸν λαλοῦσι τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ· ἥν τινα ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ὑμετέρας γαληναίας εὐδαιμονίας ὁ πολυέλεος Θεὸς χαρίσασθαι καταξιώσοι, * ἐν ᾧ τὰ διεσπασμένα πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ κατασκευάζονται, τὰ διακεχωρισμένα εἰς ἁρμογὴν ἀληθείας συνέρχονται, τὰ διεζευγμένα εἰς ἀγάπην ἀποστολικῆς πίστεως συνάπτονται, τὰ διεσκορπισμένα εἰς ἕνωσιν ἐπικρατούσης τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας συνέρχονται. ἵνα ὁμοφρόνως ἅμα ἡμῖν πάντες τὴν μεγαλειότητα τοῦ ἐνεργήσαντος τὸ ἀγαθὸν τοῦτο Θεοῦ πιστῶς ἰσχύσωσι παρακαλέσαι ὑπὲρ τοῦ μακροχρόνιον καὶ τελείαν εὐδαιμονίαν θεόθεν χαρισθῆναι τῷ κράτει τῆς ὑμῶν ἀνδρείας, ἵνα τοῖς καμάτοις τῆς ὑμῶν ἀηττήτου ἡμερότητος συναχθήσονται ἐκ τῶν ἐθνῶν εἰς τὸ * πιστεύειν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, καὶ δοξάζειν ἐν ὕμνοις τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ὁμολογίαν, τοῦ ποιήσαντος θαυμάσια μεγάλα μόνου, τοῦ ποιήσαντος τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς· ἀνταναιροῦντος πολέμους μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς. ὃς τὰ διεσπαρμένα συνήγαγε, καὶ τὰ συναχθέντα φυλάττει· ὃς τοὺς εὐσεβεῖς βασιλεῖς ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ βασιλεύειν προστάττει, ὅν τινα διὰ τῆς ἀγρύπνου εὐσεβείας, καὶ τῶν ἀηττήτων καμάτων συνεργοῦντος Θεοῦ φυλάττουσιν.

Margin: * ἐμβαίνει. * τοῖς θέλουσιν. * παρὰ πᾶσι. * ἵνα. * ἀληθείας. * L. ὁμολογήσασθαι.

A missas nobis divina dignatione animas magis cupimus, quam per verbositatem loquacitatem in errorem audientes immittere. Quicumque proinde sacerdotum hæc, quæ in hac nostræ humilitatis confessione continentur, nobiscum sinceriter prædicare desiderat, ut nostræ apostolicæ fidei concordes, ut consacerdotes, ut comministros ejusdem fidei, & (ut simpliciter dicamus) ut spiritales fratres & coepiscopos nostros suscipimus. Qui vero hæc confiteri noluerint, ut infestos catholicæ atque apostolicæ confessioni, perpetuæ condemnationis reos esse censemus: nec aliquando tales in nostræ humilitatis collegio, B nisi correctos suscipere patimur. Nec transgredi nos quisquam eorum arbitretur, quod a prædecessoribus nostris percepimus. Præterea gaudium magnum erit in cœlo & in terra, si vestra benignissima pietate mediante, hæc corregnator vester omnipotens Deus ad effectum perduxerit, ut cœlum jucundetur, exultet & terra, dum pax multa fit diligentibus veritatem, & non est eis scandalum, & auferatur de domo Dei abominatio scandali, quæ erat ad ruinam multorum inconstantium, vel simplicium, ut sit una fides, unum os & labium, una apud omnes apostolicæ prædicationis C confessio, dum omnes unanimes loquentur magnalia Dei: quam vestræ serenissimæ felicitatis temporibus misericors Deus concedere dignabitur; dum dissipata, in ædificationem ecclesiæ Dei construuntur: segregata in compagine veritatis conveniunt: dissociata, in caritatem apostolicæ fidei copulantur: dispersa, in unitatem obtinente apostolica veritate concurrunt, ut concorditer nobiscum omnes hoc bonum operantes, Dei majestatem valeant fideliter obsecrare pro longævitate atque perfecta prosperitate vestræ fortitudinis imperio divinitus concedenda, ut eorum invictissimæ mansuetudinis laboribus congre- D gentur ex gentibus, ad confitendum nomini sancto ejus, & gloriandum in laude veræ ejus confessionis, qui facit mirabilia magna solus, qui facit prodigia super terram, auferens bella usque ad fines terræ, qui dispersa congregat, & congregata conservat, qui tam piissimos principes super populum suum regnare præcipit, quem pervigili pietate & invictis laboribus, Deo cooperante, custodiunt.

E

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ἀγάθων ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας πόλεως Ῥώμης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἅμα τῷ κοινῷ ὅλης τῆς συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, τῇ γενομένῃ χάριν τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας, ὡς ἀνωτέρω περιέχεται, φρονῶν ὑπέγρ.

Ἀνδρέας χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἐν τῇ Ὀστ-

SUBSCRIPTIONES.

Agatho episcopus sanctæ Dei catholicæ atque apostolicæ ecclesiæ urbis Romæ, huic suggestioni cum generalitate totius apostolicæ sedis concilii, pro rectitudine apostolicæ confessionis factæ, sicut superius continetur, cons. & subscr.

Andreas gratia Dei episcopus sanctæ Ostien-

ACTIO IV. EPIST. II AGATHONIS PP.

ANNO CHRISTI 680

——stiensis ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subs.

Agnellus gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tarracinensis provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subs.

Agnellus gratia Dei episcopus sanctæ Fundanæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, &c. similiter subscripsi.

Adeodatus gratia Dei episcopus sanctæ Formianæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, &c. similiter subscripsi.

Petrus gratia Dei episcopus sanctæ Cumanæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscr.

Agnellus gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Misenatis provinciæ Campaniæ, in suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

[1] Gaudiosus gratia Dei episcopus sanctæ Puteolanæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscr.

Stephanus gratia Dei episcopus sanctæ Locrensis ecclesiæ, * in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subs.

* Provinciæ Calabriæ.

Agnellus humilis episcopus sanctæ Neapolitanæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unamiter construximus, similiter subs.

* Aurelius [2] humilis episcopus sanctæ Nolanæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* Aurelianus

Barbatus gratia Dei episcopus sanctæ Beneventanæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscr.

Decorosus gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Capuanæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscr.

Julianus indignus episcopus sanctæ Consentinæ ecclesiæ provinciæ Brutiorum *, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus similiter subscripsi.

* Calabriæ

Joannes gratia Dei episcopus sanctæ Hydruntinæ ecclesiæ provinciæ Brutiorum, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscripsi.

Germanus humilis episcopus sanctæ Tarentinæ ecclesiæ provinciæ Calabriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra

A ἐκκλησίας ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Ἀγνέλλος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Ταῤῥακίνῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

. . . .

. . . .

. . . .

Ἀδεοδάτος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν * Σάρμῃ ἐκκλησίας, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡ-

B μῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Πέτρος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Κούμῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ὑμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἀγνέλλος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Μισαίνῃ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Γαυδιῶζος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Ποτιολάνῳ ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν

C πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Λοκριτίας ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

* Λοκρ..

Ἀγνέλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Νεαπόλει ἐκκλησίας ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Αὐρηλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νωλάνου ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέ-

D γραψα.

Βαρβάτος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βενεβέντου ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Δεκόρωσος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καπύας ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰουλιανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κονσεντίου, * ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

* omissum ἐπαρχίας Βουτίων.

E Ἰωάννης χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ὑδρουντοῦ ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Γερμανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Τάραντος ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ὑμῶν

* Ταρεντ..

1 MS. Paris. Γαυζιῶζος. Harduinus. 2 Paris. *minimus episcopus*. Et sic in seqq. *Hard.*

μῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Θεοφάνης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Θούρης ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

reg. Θουρίνης

Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Κρότωνι ἐκκλησίας ἐπαρχίας * Βρυτίων, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἄλλ' Βρεττίων,

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σκυλλακίνης ἐπαρχίας Βρυτίων, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυριανῆς ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τροπαιανῆς ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἀβουνδάντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τεμψάνης ἐπαρχίας Βρυτίων, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ὑάκινθος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σύρτης ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Συρρ. ντου

Πλακέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βελιτέρνης * ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

add. ἐπαρχίας Καμπανίας,

Ἰουβενάλιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλβάνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βίτος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας λευκῆς Σίλβας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Παῦλος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νομεντου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Πόρτου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν. ὁμοίως ὑπέγ.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πραινεστίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπεγρ.

Φῆλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σπολητίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνετάξαμεν, συνῄνεσα ὁμοθυμαδὸν, καὶ ὑπέγ.

Ὀνωράτος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλη-

A fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theophanes humilis episcopus sanctæ Thurinæ ecclesiæ provinciæ Calabriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus similiter subscripsi.

Petrus humilis episcopus sanctæ Crotonensis ecclesiæ provinciæ Brutiorum, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fine unanimiter construximus, similit subscripsi.

Paulus humilis episcopus sanctæ Scylletiensis ecclesiæ provinciæ Brutiorum, in hanc suggestionem, quam pro apostolica B nostra fide unanimiter construximus, simil. subscripsi.

Georgius humilis episcopus sanctæ Taurianæ ecclesiæ, provinciæ Calabriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscr.

Theodorus episcopus sanctæ Tropejanæ ecclesiæ provinciæ Calabriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Abundantius humilis episcopus Tempsanæ ecclesiæ provinciæ Brutiorum, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra C fide unanimiter construximus similiter subscripsi.

Hyacinthus humilis episcopus sanctæ Surrentinæ ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, simil. subscripsi.

Placentius humilis episcopus sanctæ Veliternensis ecclesiæ provinciæ Campaniæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subs.

Juvenalis humilis episcopus sanctæ Albanensis ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter D construximus, similiter subcripsi.

Vitus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Silvæ candidæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Paulus humilis episcopus sanctæ Nomentanæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Portuensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Stephanus humilis episcopus sanctæ Præ- E nestinæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Felix exiguus episcopus sanctæ Spoletanæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* ι Honestus exiguus episcopus sanctæ Esina-

ι Paris. *Honoratus*. Harduinus.

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

Efinatis ecclefiæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Felix exiguus epifcopus fanctæ Camerinæ ecclefiæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Florus exiguus epifcopus fanctæ Fulginatis ecclefiæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

[1] Decentius exiguus epifcopus fanctæ Foroflaminienfis ecclefiæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Joannes exiguus epifcopus fanctæ Nurfinæ ecclefiæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Felix exiguus epifcopus fanctæ ecclefiæ Afculanenfis, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Hadrianus exiguus epifcopus fanctæ Reatinæ ecclefiæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Florus exiguus epifcopus fanctæ Furconienfis ecclefiæ in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Clarentius exiguus epifcopus fanctæ ecclefiæ Balnenfis, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

[2] Oreftes exiguus epifcopus fanctæ ecclefiæ Vibonenfis, * in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

* add. provinciæ Calabriæ,

Thodofius exiguus epifcopus fanctæ ecclefiæ Syracufanæ provinciæ Siciliæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Benedictus epifcopus fanctæ ecclefiæ Meffanenfis provinciæ Siciliæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Joannes exiguus epifcopus fanctæ ecclefiæ Thermitanæ provinciæ Siciliæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Joannes exiguus epifcopus fanctæ ecclefiæ Mylanæ provinciæ Siciliæ, in hanc fuggeftionem, quam pro apoftolica noftra fide unanimiter conftruximus, fimiliter fubfcripfi.

Petrus exiguus epifcopus fanctæ ecclefiæ Tauromenitanæ provinciæ Siciliæ, in

Ασίας *..... ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Φήλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καμερίνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Φλῶρος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φυλγίνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρ' ἡμῶν πάντων γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Δεκέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φοροφλαμινίου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνῄνεσα, καὶ ὑπέγρ.

Ιωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νύρσης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Φήλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ασκυλάνων, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Αδριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ρεατίνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Φλῶρος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φυρκώνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγρ.

Κλαρέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βαλνήσης ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγρ.

[3] Κρέσης ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βίβωνος, ἐπαρχίας Καλαβρίας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Θεοδόσιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Συρακούσης τῆς ἐν Σικελίᾳ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Βενέδικτος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μεσσήνης τῆς ἐν Σικελίᾳ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπ.

Ιωάννης ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς τὰ Θερμιτάνα τῆς ἐν Σικελίᾳ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ιωάννης . . . .

Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυρομενίου τῆς ἐν Σικελίᾳ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ

1 Parif. *Decentinus*. Harduinus.
2 Lege, *Crefcens*, ut in Concilio Rom. anni 679. & ita hic habet Mf. Parif. *Hard.*
3 Pro Κρέσκης. Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπεγ.

Ἰουλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κατάνης τῆς ἐν Σικελίᾳ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἕνεκεν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

L. Τριοκλιτάνης
Γεώργιος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Τροχαλιτάνης τῆς ἐν Σικελίᾳ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκραγαντίνων τῆς ἐν Σικελίᾳ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

B

Ἀδεόδατος ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λεύκων, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Γαλλίᾳ τῇ ἐπαρχίᾳ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ συνοδικῶς παρ' ἡμῶν γενομένῃ συναινῶν ὑπέγ.

L. Ἐβορακῶς
Οὐΐλφρειδος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Εὐοσηκῆς νήσου τῆς Βρεττανίας, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Βρεττανίᾳ καθεστώσης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ συνοδικῶς παρ' ἡμῶν γενομένῃ συναινῶν ὑπέγ.

Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τιβούρτου ἐπαρχίας Πικαίνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνεταξάμεθα, ὁμοίως ὑπέγρ.

C

L. ἐπίσκοπος
L. Ἀρελάτου
Φῆλιξ ἐλάχ. * πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Ρελατένσου, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γάλλων καθεστώσης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ συνοδικῶς γενομένῃ παρ' ἡμῶν, συναινῶν ὑπέγρ.

L. Τελών
Ταυρῖνος ἀνάξιος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Ακλονένσου, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γάλλων καθεστώσης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ συνοδικῶς γενομένῃ παρ' ἡμῶν συναινῶν ὑπέγρ.

D

Μανσούετος κατὰ Θεοῦ χάριν ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μεδιολάνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς γενομένῃ παρὰ πάντων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγρ.

L. Βεργόμου
Ἰωάννης ἐκκλησίας * Βεργομάνης ἐπίσκ. ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ὑμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγρ.

Δονάτος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λαυδένσου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

E

L. Τικίνου
Ἀναστάσιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Τικένσου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βαλεντῖνος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκυένσου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

L. Κρεμώνης
Δεσιδέριος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Κρε-

ACTIO IV EPIST. II. AGATHONIS PP

A hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Julianus exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Catanenſis provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Georgius exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Trioclitanæ provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Georgius exiguus epiſcopus ſanctæ Agrigentinæ eccleſiæ provinciæ Siciliæ, in hanc B ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Adeodatus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Leucorum, legatus venerabilis ſynodi per Galliarum provincias conſtitutæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[1] Vvilfridus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Eboracenæ inſulæ Britanniæ, legatus venerabilis ſynodi per Britanniam conſtitutæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimilter ſubſcripſi.

C Mauricius humilis epiſcopus ſanctæ Tiburtinæ eeclefiæ *, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi. * Provinciæ Picenæ.

Felix humilis epiſcopus Arelatenſis eccleſiæ, legatus venerabilis ſynodi per Galliarum provincias conſtitutæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[2] Taurinus indignus diaconus ſanctæ eccleſiæ Telonenſis, legatus venerabilis ſynodi per Galliarum provincias conſtitutæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter D ſubſcripſi.

Manſuetus Dei gratia epiſcopus ſanctæ Mediolanenſis eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bergomatis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Donatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Laudenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Anaſtaſius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tici- E nenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Valentinus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aquenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Deſiderius humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ

1 Pariſ. *Ulbuchridus*. 2 Pariſ. *Charinus*. Harduinus.

——— siæ Cremonensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Gratianus episcopus sanctæ ecclesiæ Novariensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Desiderius episcopus sanctæ ecclesiæ * Eporediensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

° ‹ Hipporicæ› in Calabria.

Joannes episcopus sanctæ ecclesiæ Genuensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, fideliter subscripsi.

Deusdedit episcopus sanctæ ecclesiæ Brixianensis, in hanc sugestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, fideliter subscripsi.

[1] Audacis episcopus sanctæ ecclesiæ Dertonensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Benenatus episcopus sanctæ ecclesiæ Astensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Benedictus, humilis episcopus sanctæ ecclesiæ [2] Valvensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Bonus episcopus sanctæ ecclesiæ * [3] Albiganensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* Certe ut in Græco Albigaunensis, vel Albingaunensis.

Theodorus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Vercellensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Rusticus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Taurinatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Vintimiliensis, in hanc suggestonem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Severus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Lunensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Eleutherius episcopus sanctæ ecclesiæ Lucensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

[4] Maurianus episcopus sanctæ ecclesiæ Pisanæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

A μόνσυ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Γρατιανὸς ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νοβάρυ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Δεσιδέριος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Ἰπποριχῆς, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

* L. Ἐπορεδίας.

Ἰωάννης * εὐσεβείᾳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας Γενύας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, B τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

* Φιλοθ[έ]ῳ.

Δευσδέδιτ ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βριξίας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Αὐδάκης ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Δέρτωνος, ταύτῃ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βενενάτος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀστένσυ, ταύτῃ τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ C ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βενέδικτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βαλβένσυ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βῶνος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλβιγαυνένσυ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βερκέλλων, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν D πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ῥούστικος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυρινάτων, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βιντιμιλίου ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Σεβῆρος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Λούνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

E Ἐλευθέριος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησ. Λουκένσυ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγρ.

Μαυριανὸς ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πισῶν, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνήνεσα, καὶ ὑπέγ.

Σε-

1 Paris. *Audax*. Harduinus. 2 Holstenius legit, *Albensis*. Hard.
3 Ms. Paris. *Αλοιγανενσις*. Hard. 4 Paris. *Marianus*. Hard.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

Σερῆνος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ποπυλωνίυ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Ρεπαράτος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φλωρεντίνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βαλεριανὸς ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Ρυσελλίσυ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως γενομένῃ συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Κυπριανὸς ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Αρετίνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Βιταλιανὸς ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σενεσίυ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Μαρκιανὸς ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βολατεράνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγ.

Μαυρίκιος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Συανεσίυ, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολ. ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγρ.

Αγνέλλος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βουλσινιησίου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς τῆς ἀποστολικ. ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κλουσίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Κουστόδιτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Βαλεντινοκάστρου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βιταλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Τύσκης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Αναγνίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Σατουρνῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Αλεξίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βαλεριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς τὰ Ρωσάνα, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

* Γαυζίσκος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σιγνίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Marginal notes (Greek column): * Ρυσελλίνου Pusill. L. — * Τυσκλάνου — * Γαυδιόσ.

A Serenus episcopus sanctæ ecclesiæ Populoniensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Reparatus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Florentinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Valerianus episcopus sanctæ ecclesiæ, * Rosellensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* Rusellinæ

Cyprianus episcopus sanctæ ecclesiæ Are- B tinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Vitalianus episcopus sanctæ ecclesiæ Senensis, in hanc suggestionem quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Marcianus episcopus sanctæ ecclesiæ Volaterranæ, in hanc suggestionem; quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Mauricius episcopus sanctæ ecclesiæ Suanensis, in hanc suggestionem, quam pro C apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Agnellus episcopus sanctæ ecclesiæ * Vulsiniensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* Volsiniensis

Theodorus episcopus sanctæ ecclesiæ Clusinæ in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Custoditus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

D

Vitalianus episcopus sanctæ ecclesiæ Tusculanensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Mauritius episcopus sanctæ ecclesiæ Anagninæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Saturninus episcopus sanctæ ecclesiæ Aletrinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

E Valerianus episcopus sanctæ * Rosanæ ecclesiæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* Rosanensis

[1] Gaudiosus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Signinæ, in hac suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Aga-

1 Paris. ut in Græco, Gauziscus.

ACTIO IV. HIST. II. AGATHONIS PP.

ANNO CHRISTI 680.

Agatho epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aquilejenſis provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Cyriacus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Polenſis Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Aurelianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Parentinæ provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Urſinus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Cenetenſis provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Andreas epiſcopus ſanctæ eccleſiæ * Vejentanæ provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Gaudentius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tergeſtinæ provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Benenatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Opitergienſis provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

* Pucinanæ

Urſinianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ * 1 Paduanæ provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

* G. Altinenſis

Paulus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ * Patavinę provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

* Alſien. * Altien. * G. Ariminenſis.

Paulus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ * Altinenſis provinciæ Pentapolis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

2 Beatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Piſaurenſis provinciæ Pentapolis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Dominicus epiſcopus ſanctæ Fanenſis eccleſiæ provinciæ Pentapolis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Hadrianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ 3 Numanatis provinciæ Pentapolis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Joannes epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Auximatis provinciæ Pentapolis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtelica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

A Ἀγάθων ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκυληίας ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Κυριακὸς ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Πολλώσου ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ. (* Πολαν)

Αὐρηλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παρέντου ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Οὐρσῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκ- B κλησίας * Κεῖσου ἐπαρχίας Ἰστρίας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ. (* Κοίτε)

Ἀνδρέας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Κελαιάνης ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ. (* Οὐικαντῖς. L.)

Γαυδέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Τιργιώνης ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῶς παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνῄνεσα, καὶ ὑπέγρ. (* Τεργεστ. L.)

Βενενάτος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλη- C σίας * Οπετεργίρε, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ. (* Οπιτεργίε L.)

* Οὐρσῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Πατιβίνης ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ. (* Οὐρσινιανός L. * Παδίνε)

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλτινένσου, ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Παῦλος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας D Ἀριμίνου ἐπαρχίας Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βεάτος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πισαύρου ἐπαρχίας Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Δομίνικος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * . . . . . ἐπαρχίας Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ. (* Φάνε)

Ἀδριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας E Νουμανάτης ἐπαρχίας Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Αὐσιμαρὶς ἐπαρχίας Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγρ. (* Αὐξιμ)

Ἰωαν-

1 Pariſ. *Urſinus . . . Patavina*. Hard.
2 Pariſ. *Benenatus*. Hard.
3 Pariſ. *Nomentana*. Hard

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. EPIST II. AGATHONIS PP.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας A Ἀγκῶνος ἐπαρχίας Πενταπόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Βενενάτος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Περυσίνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Βονιφάτιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τουδερτίνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγρ.

Ἐξιλαράτος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Μαντουείας ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ B τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν. ὁμ. ὑπέγρ.

* Μετουάρι L.

Ἀμάτωρ ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βλεράνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Γρατζιῶσος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σουτρίνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

* Δεοδάτος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νεπεσίνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως C ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγρ.

* Θεόδωρος L.

Ἰωάννης ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Φυλάρεως ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγραψα.

* Φαλέρεω L.

Θεόδωρος ἀνάξιος καὶ ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς πόλεως Ἀμερίνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν ὁμ. ὑπέγ.

Βαρβατιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πολυμαρτίας ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν D πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμ. ὑπέγ.

Δεουσδέδιτ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ναρνίας ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥαβέννης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Σανσινάτης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ. E

* Ἴσως Σαρσινάτης.

Βαρβάτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κορνηλίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Βίκτωρ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βονωνίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀπο-

Joannes episcopus sanctæ ecclesiæ Anconitanæ provinciæ Pentapolis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Benenatus episcopus sanctæ ecclesiæ Perusinæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Bonifacius episcopus sanctæ ecclesiæ Tudertinæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Exhilaratus episcopus sanctæ ecclesiæ Metuarensis provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Amator episcopus sanctæ ecclesiæ Bleranæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Gratiosus episcopus sanctæ ecclesiæ Sutrinæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theodorus episcopus sanctæ ecclesiæ Nepesinæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes episcopus sanctæ ecclesiæ * [1] Salernitanæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* Sarnensis, sed e Græco corrupto videtur legendum Sarsinatis in Umbria.

Theodorus episcopus sanctæ ecclesiæ Amerianæ provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Barbatianus episcopus sanctæ ecclesiæ Polymartiensis provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Deusdedit episcopus sanctæ ecclesiæ Narniensis provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Theodorus exiguus episcopus sanctæ ecclesiæ Ravennatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Stephanus episcopus sanctæ ecclesiæ * Saranatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Barbatus episcopus sanctæ ecclesiæ Corneliensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Victor episcopus sanctæ ecclesiæ Bononiensis, in hanc suggestionem, quam pro apo-

1 Lege *Falaritana*. Vide Concil. Rom. anni 675. In Mſ. Parif. *Phaleritana*. Hard.
2 Mſ. Parif. *Cæsennatis*. Hard.

ACTIO IV. EPIST. II. AGATHONIS PP.

apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Florus episcopus sanctæ ecclesiæ [a] Cæsenatis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Vitalis episcopus sanctæ ecclesiæ Faventinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Justinus episcopus sanctæ ecclesiæ * Fidentinensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

* Vicoaventinensis

Vincentius episcopus sanctæ ecclesiæ Liviensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Placentius episcopus sanctæ ecclesiæ Placentinæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Mauritius episcopus sanctæ ecclesiæ Regiensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Petrus episcopus sanctæ ecclesiæ Mutinensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Gratiosus episcopus sanctæ ecclesiæ Parmensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Magnus episcopus sanctæ ecclesiæ Pupilensis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Constantinus piissimus imperator dixit: Sufficiunt quæ hodierna die relecta sunt: Macarius vero venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo sunt, in altero secretario testimonia patrum quæ jam polliciti sunt, proferant.

ANN. CHRI. 680.

A στολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Φλῶρος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Κεσιτένης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ὑμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

* Καισ.

Βιτάλιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φαβεντίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

Ιυστῖνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βικοαβεντίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνε-

B τάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Βικέντιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λιβιένσου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

Πλακέντιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πλακεντίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Μαυρίκιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Ρηγίου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

C Πέτρος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Μοντίσου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγ.

* Mutin.

Γρατζιῶσος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παρμένσου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Μάγνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας * Ποπίλιος ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὁμοίως ὑπέγρ.

* Πυπιλ.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· D ἱκανῶς ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν ἀναγνωσθέντα. Μακάριος δὲ ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκ. Αντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καθ' ἑτέραν τὰς ἤδη ὑποσχεθείσας παρ' αὐτῶν ἁγίων πατέρων χρήσεις προκομιζέτωσαν.

ACTIO QUINTA.

IN nomine domini Jesu Christi, Dei & Salvatoris nostri, imperantibus a Deo coronatis, serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimoseptimo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimo secundo, septima die mensis Decembris, indictione nona. Præsidente eodem piissimo & Christo amabili magno imperatore Constantino in secretario sacri pa-

ΠΡΑΞΙΣ ε.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν E Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πρᾳότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ηρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης. Προκαθεζομένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρ. μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου

a Ms. Paris. *Cesitana*. Harduinus.

θείου παλατίου τοῦ οὕτως ἐπιλεγομένου Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θρᾴκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκ. Ῥαβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἐφέσου· Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γρηγορίου ἐπισκ. Κυζίκου· Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας. Φωτίου ἐπισκ. Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκ. Χαλκηδόνος· Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Μακροβίου ἐπισκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκ. Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου ἐπισκοπ. Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκοπ. Σηλυβρίας. Ἀνδρέου ἐπισκ. Μεθύμνης. Θεογνίου ἐπισκ. Κίου. Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν. Ἀντωνίου ἐπισκ. Ὑπαίπων. Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως. Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης. Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς. Ἰωάννου ἐπισκ. τοῦ Δασκυλίου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκ. Τίου. Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος. Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μύνδου. Γεωργίου ἐπισκ. Κῴου. Γρηγορίου

latii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule patricio & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & substratego Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio & militari logotheta, Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & loci servatore imperialis comitis excubiti, Joanne gloriosissimo exconsule patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico imperialis mensæ.

Conveniente autem sancta atque universali synodo, quæ per imperialem sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præsentantibus sanctissimi ac beatissimi antiquæ Romæ Agathonis papæ, & Georgio venerabili atque sanctissimo magnæ Constantinopoleos novæ Romæ archiepiscopo, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario venerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii throni Hierosolymorum, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum agentibus centum viginti quinque religiosorum episcoporum quod circa antiquam Romam est concilii, qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum Constantinum: & Theodoro religioso presbytero, & vicario Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, * Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonensi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camulianorum, Antonio episcopo Hypæporum, Genesio episcopo Anastasiapoleos, Platone episcopo Cinnæ, Theodoro episcopo Melitenæ, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verisæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Joanne episcopo Myndi, Georgio episcopo Coensi, Gregorio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo

* Gregorio

Zeno

ACTIO V. Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii in Sicilia, quod cognominatur Bajas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati, positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in antiqua Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hic siti venerabilis patriarchii Constantinopolitanæ civitatis, Stephano presbytero & monacho, & discipulo Macarii venerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ.

Residentibus quoque gloriosis patriciis, & consulibus, ex latere piissimi & Christo dilecti magni imperatoris Constantini. Et ex parte quidem ejus læva sedentibus venerabilibus loci servatoribus sanctissimi archiepiscopi antiquæ Romæ Agathonis, & qui cum eis erant Deo amabilibus episcopis. A latere autem ejus dextero similiter sedentibus Georgio sanctissimo archiepiscopo magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Macario venerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & qui cum eo erant Deo amabilibus episcopis, propositis in medio sacrosanctis evangeliis Dei nostri.

Paulus magnificus a secretis, & imperialis secretarius dixit: Cognitionem habet vestra a Deo instructa pietas, quod in anteriore conventu, secundum postulationem Georgii sanctissimi archiepiscopi a Deo conservandæ regiæ urbis, ejusque synodi, lectio facta est duarum suggestionum, directarum ad a Deo munitam vestram serenitatem, ab Agathone sanctissimo papa apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & ejus synodo, & quod interlocutio facta est ad Macarium venerabilem archiepiscopum Antiochenæ civitatis, & eos qui cum eo sunt, ut sanctorum ac probabilium patrum, quæ dudum promiserant testimonia proferant, demonstrantia unam voluntatem & unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi, veri Dei nostri: & suggerimus ad quod placuerit.

Piissimus imperator Constantinus dixit: Edicant Macarius Deo amabilis archiepiscopus & qui cum eo sunt Deo amabiles, si secundum suam pollicitationem præparati occurrerunt.

Macarius Deo amabilis archiepiscopus & qui cum eo, dixerunt: Etiam domine, ecce duos codices deportamus, in quibus defloravimus diversa testimonia sanctorum ac probabilium patrum. Et hæc jubetote relegi. Piissimus imperator Constantinus dixit: Prædicti codices suscipiantur, & secundum ordinem horum lectio fiat.

Et accipiens Antiochus religiosus lector & notarius Georgii sanctissimi patriarchæ Constatinopoleos duos codices, relegit priorem codicem, continentem in superscriptione ita: Testimonia sanctorum patrum, unam domini nostri Jesu Christi voluntatem docentia, quæ est etiam Pa-

A ἐπισκ. Καντίνου. Ἰωάννου ἐπισκ. Λοππης. Ευαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ ἁγίου μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ρενᾶ τῆς διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην. Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην. Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίου πατριαρχείου. Στεφάνου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκ. Θεουπό-

B λεως Ἀντιοχείας.

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων ἐκ πλαγίου τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου· καὶ ἐκ μὲν τοῦ εὐωνύμου αὐτοῦ μέρους καθεσθέντων τῶν ὁσιωτάτων τοποτηρητῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς θεοφιλῶν ἐπισκόπων. ἐκ δὲ τοῦ δεξιοῦ μέρους ὁμοίως καθεσθέντων Γεωργίου τε τοῦ ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ τῶν ἅμα αὐτῷ θεοφιλῶν ἐπισκόπων, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀ-

C χράντων εὐαγγελίων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρῆτις, καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπεν. ἐν γνώσει τυγχάνει ἡ θεόσοφος ὑμῶν εὐσέβεια, ὡς ἐν τῇ προλαβούσῃ συνελεύσει κατὰ τὴν γενομένην αἴτησιν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου ἡ ἀνάγνωσις γέγονε τῶν σταλεισῶν δύο ἀναφορῶν πρὸς τὴν θεοτείχιστον ὑμῶν γαλήνην ἀπό τε Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, καὶ ὡς διελαλήθη πρὸς Μακάριον τὸν ὁσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἀντιοχέων πόλεως καὶ τοὺς

D σὺν αὐτῷ τὰς ἤδη ὑποσχεθείσας παρ' αὐτῶν χρήσεις προκομίζειν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, παριστώσας ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε. λεγέτωσαν Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλεῖς, εἰ κατὰ τὴν αὐτῶν ὑπόσχεσιν εὐτρεπεῖς ἀπήντησαν.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον· ναὶ δέσποτα. ἰδοὺ δύο κωδίκια ἐπιφερόμεθα, ἐν οἷς παρεξεβαλόμεθα διαφόρους χρή-

E σεις ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, καὶ ταῦτα κελεύσατε ἀναγνωσθῆναι. ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τὰ εἰρημένα κωδίκια ὑποδεχέσθωσαν, καὶ κατὰ τάξιν ἡ τούτων ἀνάγνωσις γινέσθω.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου τὰ δύο κωδίκια, ἀνέγνω τὸ πρῶτον κωδίκιον ἔχον ἐν προγραφῇ οὕτως. χρήσεις ἁγίων πατέρων ἓν τὸ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θέλημα διδασκόντων, ὅπερ ἐστὶ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ καθεξῆς ἀ-

νέγνω

ANN. CHRIST. 680

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO VI

ἔγνω πάσας τὰς χρήσεις τὰς ἐγκειμένας ἐν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ, ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ κειμένας πάσας.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπεν. ἐν γνώσει γεγόναμεν τῶν νῦν προκομισθεισῶν χρήσεων παρά τε Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. ἀλλ' εἴπερ ἑτέρας χρήσεις βούλονται προαγαγεῖν πρὸς ἀπόδειξιν, τοῦ ὑποσχεθέντος παρ' αὐτῶν ἑνὸς θελήματος καὶ ἐνεργείας, ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καθ' ἑτέραν ταύτῃ προαγαγέτωσαν.

A tris & Spiritus Sancti. Et sequenter relegit omnia testimonia, quæ continebantur in eodem codice. Similiter & omnia quæ continebantur in secundo codice.

Piissimus imperator Constantinus dixit. Notitiam habemus modo prolatorum testimoniorum a Macario Deo amabili archiepiscopo Antiochiæ, & qui cum eo sunt: sed si quidem alia testimonia volunt proferre, ad comprobationem promissæ ab eis unius voluntatis, & unius operationis in dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri in subsequenti hæc proferantur.

B

ΠΡΑΞΙΣ ς'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ δωδεκάτῃ τοῦ φεβρουαρίου μηνός, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης. Προκαθεζομένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχ. μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θρᾴκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου, Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικ. καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου. Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου. Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπ. ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιω-

ACTIO SEXTA

IN nomine domini Jesu Christi, Dei & Salvatoris nostri, imperantibus a Deo coronatis serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimoseptimo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimo secundo, duodecima die mensis Februa- C rii, indictione nona. Præsidente eodem piissimo & Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & substratego Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio, & militari logotheta, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore im- D perialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne gloriosissimo exconsule patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico imperialis mensæ.

Conveniente autem sancta atque universali synodo, quæ per imperialem sanctionem congregata est in hac a Deo conservan- E da regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono locum præsentantibus sanctissimi ac beatissimi papæ Agathonis, & Georgio venerabili atque sanctissimo magnæ Constantinopoleos novæ Romæ archiepiscopo, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario venerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii throni Hierosolymorum, Joanne epi-

ACTIO VI.

ſcopo civitatis Portuenſis, abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, loco agentibus centum viginti quinque religioſorum epiſcoporum quod circa antiquam Romam eſt concilii, qui & per proprias ſubſcriptiones declarantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum Conſtantinum: & Theodoro religioſo presbytero, & vicario Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, ° Georgio epiſcopo Cyzici, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonenſi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, ° Georgio epiſcopo Mitylenæ, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnæ, Theognio epiſcopo Cii, Georgio epiſcopo Camulianorum, Antonio epiſcopo Hypæporum, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiapoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Theodoro epiſcopo Melitenæ, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopoleos Gordi, Theodoro epiſcopo Veriſſæ, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tii, Domitio epiſcopo Pruſiados, Salomone epiſcopo Clanei, Joanne epiſcopo Myndi, Georgio epiſcopo Coenſi, Gregorio epiſcopo Cantani, Joanne epiſcopo Lappæ, Elalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandi, Theodoro epiſcopo Olbæ, Theophane presbytero & abbate venerabilis monaſterii in Sicilia, quod cognominatur Bajas, Georgio presbytero & monacho monaſterii Renati poſiti in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, poſiti ſimiliter in antiqua Roma, Anaſtaſio presbytero & monacho oratoriorum hic ſiti venerabilis patriarchii Conſtantinopolitanæ civitatis, Stephano presbytero & monacho, & diſcipulo Macarii venerabilis archiepiſcopi Theopoleos Antiochiæ.

° G. Gregorio

° G. Gregorio

Et reſidentibus glorioſiſſimis patriciis & conſulibus, & omnibus venerabilibus ac Deo amabilibus epiſcopis ſecundum ordinem in eodem Trulli ſecretario, propoſitis in medio ſanctis & immaculatis evangeliis:

Paulus magnificus a ſecretis & imperialis ſecretarius dixit: Novit a Deo inſtructa veſtra pietas, quod ſeptima die Decembris menſis interlocutio facta eſt ad Macarium præſulem Antiochiæ magnæ civitatis, & ad eos qui cum eo ſunt, ſi utique habent alia teſtimonia, quæ concurrant propoſitioni eorum, id eſt, de una voluntate & operatione, hæc proferre: & ſuggerimus ad quod placuerit.

Piiſſimus imperator Conſtantinus dixit: Proſequatur a Deo amabilis Macarius archiepiſcopus, & qui cum eo ſunt, ſi ſecundum interlocutionem ad eos factam, debite præparati advenerunt.

A τίτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ. καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου. Σισιννίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης. Γρηγορίου ἐπισκόπου Κυζίκου· Πέ-

B τρου ἐπισκόπου Νικομηδείας. Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος. Σισιννίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων· Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης· Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς. Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου. Δομετίου ἐπισκόπου Πρου-

C σιάδος. Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου· Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου. Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης· Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενᾶ τῆς διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας, διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην. Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων

D τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς πατριαρχείου. Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεσθέντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων.

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρῆτις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπεν· ἐπίσταται ἡ θεόσοφος ὑμῶν εὐσέβεια, ὡς κατὰ τὴν ἑβδόμην τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς διελαλήθη πρὸς Μακάριον τὸν ὁσιώτα-

E τον πρόεδρον τῆς Ἀντιοχέων πόλεως, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, εἴπερ ἔχουσιν ἑτέρας χρήσεις συμβαλλομένας τῷ αὐτῶν προβλήματι, τουτέστι περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας, ταύτας προκομίσαι. καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε. διεξίτω Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, εἰ κατὰ τὴν διαλαληθεῖσαν αὐτοῖς τὸ ἀπόχρων περιποιήσαντες παραγένοντο.

Μακά-

ANN. CHRIS. 680.

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον· ἰδοὺ δέσποτα ἐν χερσὶν ἐπιφερόμεθα ἕτερον κωδίκιον περιέχον χρήσεις διαφόρων ἁγίων πατέρων, καὶ τοῦτο κελευόντων ὑμῶν παρέχομεν πρὸς ἀνάγνωσιν.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἀνέγνω ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ. τὰ ἑπόμενα τῶν περὶ θελήματος χρήσεων. καὶ ἀνέγνω ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε. καὶ τούτων τὴν εἴδησιν ἐλάβομεν· εἴπερ οὖν βούλεται τὸ μέρος Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἕτερόν τι προκομίσαι πρὸς σύστασιν τῶν παρ' αὐτῶν ὑποσχεθέντων, λεγέτω.

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ Στέφανος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ὁ αὐτοῦ μαθητής, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον. ἀρκούμεθα δέσποτα ταῖς ἤδη προκομισθείσαις χρήσεσι παρ' ἡμῶν, τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, καὶ ἕτερόν τι προκομίζειν οὐ βουλόμεθα.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε. τὰ προκομισθέντα τρία κωδίκια παρὰ τοῦ μέρους Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου σφραγιζέσθωσαν ἔκ τε τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τοῦ θρόνου τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας. καὶ ἐσφραγίσθησαν.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοί τε καὶ μοναχοὶ εἶπον· εὐσεβέστατε δέσποτα, πρὸς εἰς τί ποτε περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας οὐκ ἀπέδειξαν Μακάριός τε ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ Στέφανος ὁ αὐτοῦ μαθητὴς καὶ Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, καὶ Σολομὼν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλανέου, ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῶν παρ' αὐτῶν προκομισθεισῶν χρήσεων. ἀλλὰ καὶ αὐτάς, ἃς προήγαγον ἐπὶ τῆς ὑμῶν εὐσεβείας καὶ τῆς ἁγίας συνόδου, περιέκοψαν χρήσεις· καὶ τὰ μὲν εἰς τὸν τριαδικὸν περὶ ἑνὸς θελήματος συντείνοντα λόγον ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προήγαγον· τὰ δὲ ἁρμόζοντα, καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἐγκείμενα νοήματά τε καὶ ῥήματα περιέτεμον· ὅθεν αἰτούμεθα τὸ ὑμέτερον εὐσεβὲς κράτος τὰ αὐθεντικὰ βιβλία, ὧν προήγαγον πατρικῶν χρήσεων, προαχθῆναι ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ ἀντιβληθῆναι πρὸς τὰ παρ' αὐτῶν ἐπιδοθέντα κωδίκια, καὶ παριστῶμεν τὸν γενόμενον παρ' αὐτῶν ἐν αὐτοῖς συσχισμόν. μετὰ χεῖρας δὲ ἔχοντες κωδίκιον περιέχον πλείστας χρήσεις ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων τρανῶς παριστώσας δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀσυγχύτως, καὶ ἀδιαιρέτως ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ὑμῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βεβήλων αἱρετικῶν χρήσεις δηλούσας τὸ ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, ὁμοφωνούσας τῷ πε-

Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo sunt, dixerunt: Ecce, domine, præ manibus gerimus & alterum codicillum, in quo continentur testimonia diversorum sanctorum patrum, & hunc vobis jubentibus porrigimus ad legendum.

Et accipiens Antiochus religiosus lector & notarius Georgii sanctissimi patriarchæ Constantinopolis, relegit habentem in superscriptione: Sequentia testimoniorum de voluntate. Et relegit ab initio usque in finem.

Piissimus imperator Constantinus dixit: Et horum scientiam accepimus. Si quidem vult pars Macarii Deo amabilis archiepiscopi Antiochiæ aliud quid proferre ad stabilitatem eorum, quæ ab eo promissa sunt, edisserat.

Macarius archiepiscopus Theopoleos Antiochiæ, & Stephanus presbyter, monachus, ejus discipulus, & qui cum eis sunt dixerunt: sufficientes sumus, domine, in his, quæ jam a nobis prolata sunt, testimoniis sanctorum ac probabilium patrum, & aliud quid proferre nolumus.

Piissimus imperator Constantinus dixit: Tres codices, qui prolati sunt a parte venerabilis Macarii, sigillentur tam a gloriosissimis judicibus, quamque a parte apostolicæ sedis antiquæ Romæ, nec non & a parte sanctæ sedis hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ. Et sigillati sunt.

Theodorus & Georgius venerabiles presbyteri, Joannes venerabilis diaconus, qui locum præsentabant sanctissimi papæ apostolicæ Romanæ sedis, & qui cum eis erant Deo amabiles episcopi, & religiosi clerici & monachi, dixerunt: Piissime domine, adhuc aliquid de una voluntate & una operatione non ostenderunt Macarius Deo amabilis archiepiscopus Antiochiæ, & Stephanus ejus discipulus, & Petrus Deo amabilis episcopus Nicomediæ, & Salomon Deo amabilis episcopus Clanei, in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi per testimonia ab eis prolata. Sed & ipsa testimonia, quæ protulerunt coram vestra pietate ac sancta synodo, detruncaverunt: & quæ ad Trinitatis quidem attinent rationem de una voluntate, pro incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi protulerunt: quæ vero conveniunt, & quæ proprie pro hujusmodi incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi posita sunt, tam sensum quam verba detruncaverunt. Unde petimus vestram piissimam fortitudinem, authenticos codices prolatorum ab eis paternorum testimoniorum proferri ex venerabili patriarchio hujus regiæ civitatis, & conferri cum codicibus ab eis oblatis, & demonstramus quæ ab eis in his facta est obvelatio. Præ manibus igitur habentes codicem continentem plurima testimonia sanctorum ac probabilium patrum, clare ostendentia duas naturales voluntates, & duas naturales operationes, inconfuse atque indivise in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, nec non & profanorum * testimonia insinuantia unam voluntatem & unam operationem,

* hæreticorum

quæ conſonant cum dogmate ſuper una voluntate & una operatione Macarii Deo amabilis archiepiſcopi Antiochiæ, & eorum qui cum eo contradicunt, quæſumus, ut coram veſtra pietate hæc legantur. Piiſſimus imperator Conſtantinus dixit: In ſubſequenti eorum prolatio * fiat.

* al. lectio

ἐν ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας δόγματι Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀντιλεγόντων, δεόμεθα ἐπὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ταύτας ἀναγνωσθῆναι. Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος βασιλεὺς εἶπε· καθ' ἑτέραν τούτων ἡ προκομιδὴ καὶ ἀνάγνωσις γινέσθω.

ACTIO SEPTIMA.

IN nomine domini Jeſu Chriſti Dei atque Salvatoris noſtri, imperantibus a Deo coronatis sereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & imperatore, anno vigeſimoſeptimo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimo ſecundo, decimatertia die menſis Februarii, indictione nona. Præſidente eodem piiſſimo & Chriſto dilecto amatore magno imperatore Conſtantino in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & per juſſionem ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceta glorioſiſſimo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſiſſimo exconſule patricio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego Thraciæ, Sergio glorioſiſſimo exconſule patricio, Paulo glorioſiſſimo exconſule patricio, Juliano glorioſiſſimo exconſule patricio & militari logotheta, Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum. Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule & domeſtico imperialis menſæ.

Conveniente autem ſancta atque univerſali ſynodo, quæ per imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi antiquæ Romæ Agathonis, Georgio venerabili atque ſanctiſſimo magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ archiepiſcopo, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario ſedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario venerabili archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioſo presbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii throni ſedis Hieroſolymorum, Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum agentibus venerabilis, quod circa antiquam Romam eſt centum viginti quinque Deo amabilium

ΠΡΑ͂ΞΙΣ ζ'.

ἘΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοεβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης. Προκαθεζομένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρ. μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαληνῆς, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θρᾴκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τοῦ Ὁρμίσδου. Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Πέρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνό-

ANNO CHRISTI 680.

συνόδου, τῶν καὶ δι᾽ οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ᾽ αὐτῶν ἀναφορᾷ. καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβ. καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου. Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ἐφέσου. Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γρηγορίου ἐπισκ. Κυζίκου. Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας. Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος. Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ἐπισκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας. Γεωργίου ἐπισκ. Βυζύης Θρᾴκης. Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης. Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου. Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν. Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων. Γενεσίου ἐπισκ. Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης. Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκ. Τίου. Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος. Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μύνδου. Γεωργίου ἐπισκ. Κῴου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου. Ἰωάννου ἐπισκ. Λάππης. Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισάνδου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. (Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς * τῶν Ῥενάτου τῆς διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην·) Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς πατριαρχείου. καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεσθέντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων.

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσεκρῆτις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπεν· μέμνηται ἡ θεόσοφος ὑμῶν βασιλεία, ὡς κατὰ τὴν χθὲς ἡμέραν ὑπέσχοντο Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι καὶ μοναχοὶ προκομίζειν χρήσεις ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων σαφῶς διαγορευούσας δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας φυσικάς, ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· προσεπιτούτοις καὶ βεβήλων αἱρετικῶν χρήσεις δηλούσας ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν· καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· προκομιζέτωσαν οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης τὰς ἐπιμνησθείσας αὐτοῖς χρήσεις.

Καὶ προεκόμισαν κωδίκιον ἔχον ἐν προγραφῇ οὕτως· χρήσεις ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων παριστῶσαι δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ κυ-

A episcoporum concilii; qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum imperatorem Constantinum: & Theodoro religioso presbytero, & locum servante Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, * Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonensi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, * Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, B Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camulianorum, Antonio episcopo Hypæporum, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verissæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Joanne episcopo Myndi, Georgio episcopo Coensi, Gregorio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro epi- C scopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii Siciliæ, quod appellatur Bajas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod appellatur domus Arsicia, positi similiter in antiqua Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum venerabilis patriarchii Constantinopoleos, Stephano presbytero & monacho, discipulo Macarii venerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ.

Et residentibus gloriosissimis patriciis & consulibus, & omnibus venerabilibus ac Deo amabilibus episcopis ex ordine in eo- D dem Trulli secretario, propositis in medio sacrosanctis evangeliis;

Paulus magnificus a secretis & imperialis secretarius dixit: Meminit a Deo vestrum instructum imperium, quod hesterno die polliciti sunt Theodorus & Georgius Deo amabiles presbyteri, & Joannes Deo valde amabilis diaconus, qui locum præsentat sanctissimi papæ Apostolicæ sedis antiquæ Romæ Agathonis, & qui cum eis sunt Deo amabiles episcopi & religiosi clerici & monachi, proferre testimonia sanctorum patrum luce clarius prædicantia duas voluntates naturales, E & duas operationes naturales in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri; insuper & profanorum hæreticorum testimonia manifestantia unam voluntatem, & unam operationem: Et suggerimus ad quod videtur.

Piissimus imperator Constantinus dixit: Proferant, qui locum adimplent Agathonis sanctissimi papæ urbis Romanæ, memorata ab eis testimonia.

Et protulerunt codicem suprascriptum ita: Testimonia sanctorum ac probabilium patrum demonstrantia duas voluntates

ACTIO VII.

* G. Gregorio

* G. Gregorio

ACTIO VII. ANNO CHRISTI 680.

tes & duas operationes in domino Deo & salvatore nostro Jesu Christo: quem accipiens Stephanus religiosus presbyter & monachus monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, unus existens partis apostolicæ sedis antiquæ Romæ, relegit ab initio usque ad finem, tam sanctorum ac probabilium patrum testimonia, quamque prophanorum hæreticorum.

Piissimus imperator Constantinus dixit; Prolatorum nunc testimoniorum atque relectorum ex parte sanctissimi Agathonis papæ urbis Romanæ scientiam percipientibus nobis, edicant Theodorus & Georgius venerabiles presbyteri, & Joannes venerabilis diaconus, si & alia proferre velint testimonia. Theodorus & Georgius venerabilis diaconus dixerunt: Licet & plura alia nobis idoneum est proferre testimonia: sed ne fastidium ingeramus a Deo instructis vestris auribus, hæc sufficiunt nobis ad veritatem demonstrandam. Petimus autem a Deo firmatam vestram fortitudinem interrogari Georgium sanctissimum archiepiscopum hujus a Deo conservandæ vestræ regiæ urbis, & subjacentem ei synodum, nec non & Macarium archiepiscopum Antiochiæ civitatis, & subjectos ei episcopos, si * convenit ei tenor relectarum duarum suggestionum, id est, Agathonis sanctissimi papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & concilii ei subjacentis.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos, & Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eis erant, dixerunt: Piissime domine, petimus ut exemplaria prædictarum suggestionum percipiamus * Recurrentes namque & conferentes testimonia, quæ in eis sunt sanctorum probabilium patrum cum codicibus hujus venerabilis patriarchii, in subsequenti competens dabimus responsum.

Piissimus imperator Constantinus dixit: Citra dilationem, quod postulatum est, fiat. Prolatus autem codicillus a præsentantibus locum sanctissimi papæ Romæ sub signaculis tam gloriosissimorum judicum, quamque utrarumque partium, fiat ad instar codicillorum, qui a Macario Deo amabili archiepiscopo Antiochiæ oblati sunt. Et signatus est.

* G. sequuntur omnem tenorem.

* Requirentes

ACTIO OCTAVA.

IN nomine domini Jesu Christi, Dei atque Salvatoris nostri, imperantibus divinissimis & serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimo septimo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimo secundo, septima die mensis Martii, indictione nona.

Præsidente eodem piissimo & Christo dilecto amatore magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod co-

A ρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὅπερ λαβὼν Στέφανος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας, εἷς τυγχάνων τῶν ἐκ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἀνέγνω ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους τάς τε τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων χρήσεις, καὶ τὰς τῶν βεβήλων αἱρετικῶν.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε. τῶν νῦν προκομισθεισῶν καὶ ἀναγνωσθεισῶν χρήσεων παρὰ τῶν τοῦ μέρους Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης τὴν εἴδησιν εἰληφότων ἡμῶν, λεγέτωσαν εἰ καὶ ἑτέρας βούλονται προκομίζειν χρήσεις. Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ
B Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος εἶπον· εἰ καὶ πλείστας ἑτέρας εὐπόρως ἔχομεν χρήσεις προσαγαγεῖν, ἀλλ' οὖν διὰ τὸ μὴ ὄχλον προσποιῆσαι ταῖς θεοσόφοις ὑμῶν ἀκοαῖς, ταύταις ἀρκούμεθα πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἀπόδειξιν. αἰτοῦμεν δὲ τὸ θεοστήρικτον ὑμῶν κράτος ἐρωτηθῆναι Γεώργιον τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ὑμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν σύνοδον, ἔτι δὲ καὶ Μακάριον τὸν ὁσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἀντιοχέων πόλεως, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους. εἰ στοιχοῦσι πάσῃ τῇ δυνάμει τῶν ἀναγνωσθεισῶν δύο ἀναφορῶν, τουτέστι τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ἀγάθωνος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυ-
C τέρας Ῥώμης, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου.

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς εἶπον. εὐσεβέστατε δέσποτα, αἰτοῦμεν τὰ ἴσα τῶν εἰρημένων ἀναφορῶν κομίσασθαι. ἐντυγχάνοντες γὰρ, καὶ ἀντιβάλλοντες τὰς ἐν αὐταῖς ἐγκειμένας τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων χρήσεις πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου καθ' ἑτέραν τὴν δέουσαν ἀπόκρισιν παρέχομεν.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπεν. ἀνυπερθέτως τὸ αἰτηθὲν γινέσθω· τὸ δὲ προκομι-
D σθὲν κωδίκιον ἐκ τῶν ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης ὑπὸ σφραγῖδα τῶν τε ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καὶ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν γινέσθω, κατὰ μίμησιν τῶν ὑπὸ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἐπιδοθέντων κωδικίων. καὶ ἐσφραγίσθη.

ΠΡΑΞΙΣ η'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν
E θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως, αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοεβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πρᾳότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ἡρακλείου δὲ, καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγο-

μένῳ

ANNO CHRISTI 680.

μένῳ Τρῦλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτῆς θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θράκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου. Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκ. ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκ. Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβ. μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Ῥηγίου. ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκ. συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκ. Ῥαβέννης Θεοδώρου. Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτυνης τῆς Κρητῶν νήσου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ἐφέσου· Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης. Γρηγορίου ἐπισκ. Κυζίκου· Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας. Φωτίου ἐπισκ. Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκ. Χαλκηδόνος. Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτινῆς· Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ἐπισκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας, Γεωργίου ἐπισκ. Βυζίης Θρᾴκης. Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκ. Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκ. Κίου. Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων. Γενεσίου ἐπισκ. Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης. Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου ἐπισκ. Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκ. Ἡρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκ. Τίου· Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος. Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μύνδου. Γεωργίου ἐπισκ. Κῴου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου. Ἰωάννου ἐπισκ. Λαπ-

ACTIO VIII.

Agnominatur Trullus, & per jussionem ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & substratego Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio & militari logotheta, Constantino gloriosissimo exconsule patricio & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio glariosissimo exconsule patricio, locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne gloriosissimo exconsule B patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico imperialis mensæ.

Conveniente autem sancta & universali synodo, quæ per imperialem sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono locum præsentantibus sanctissimi ac beatissimi antiquæ Ro-C mæ Agathonis, & Georgio venerabili atque sanctissimo magnæ Constantinopoleos novæ Romæ archiepiscopo, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario venerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii throni sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, Joanne episcopo civitatis Regitanæ, locum agentibus venerabilis, quod circa antiquam Romam est centum viginti quinque Deo amabilium D episcoporum concilii; qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum principem Constantinum: & Theodoro religioso presbytero, & locum servante Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Theodoro episcopo Melitenæ, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, E Gregorio episcopo Mitylenensi, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camulianorum, Antonio episcopo Hypæporum, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verissæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Joanne episcopo Myndi, Georgio episcopo Coensi, * Georgio episcopo

* G. Gregorio

——scopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii Siciliæ, quod appellatur Bajas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod appellatur domus Arsicia, positi similiter in antiqua Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hic siti venerabilis patriarchii Constantinopoleos, Stephano presbytero & monacho, discipulo Macarii archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ.

B Et residentibus gloriosis patriciis & consulibus, & omnibus venerabilibus ac Deo amabilibus episcopis ex ordine in eodem Trulli secretario, propositis in medio sacrosanctis evangeliis:

Paulus magnificus a secretis & imperialis secretarius dixit: In memoria retinet a Deo firmata vestra fortitudo, quod per propriam supplicationem in antecedenti conventu exemplaria percipientes duarum suggestionum directarum ad a Deo firmatam vestram strenuitatem, ab Agathone sanctissimo ac beatissimo papa antiquæ Romæ, & quod circa eum est concilio, Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, & Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eis sunt venerabiles episcopi, promiserunt has relegentes in subsequenti competens dare responsum, & suggerimus ad quod placuerit.

C Piissimus imperator Constantinus dixit: Edicat Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo conservandæ nostræ civitatis, & Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ & eis subjacens synodus, si convenit eis sensus suggestionum directarum ab Agathone sanctissimo papa Romæ & ejus synodo.

D Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos dixit: Inspiciens, pie domine, omnem virtutem suggestionum directarum ad piissimam vestram fortitudinem, tam ab Agathone sanctissimo papa Romæ, quam ab ejus synodo, & scrutans libros sanctorum, ac probabilium patrum, qui repositi sunt in venerabili meo patriarchio, inveni cuncta testimonia sanctorum ac probabilium patrum, quæ in eisdem suggestionibus continentur, consonantia, & in nullo discrepantia a sanctis ac probabilibus patribus, & consentio eis, & sic profiteor, & credo.

E Theodorus Deo amabilis episcopus Ephesi, dixit: Ita domine profiteor, & sic credo, quemadmodum habent suggestiones sanctissimi papæ antiquæ Romæ Agathonis, id est, duas naturas & duas naturales operationes in uno sanctæ Trinitatis domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Sisinnius Deo amabilis episcopus Heracleæ Thraciæ dixit: Auditu percipiens suggestiones Agathonis sanctissimi papæ Romæ, quæ directæ sunt ad piissimum nostrum dominum, inveni in nullo eas adversari san-

A ——της. Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισάνδου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης. Θεοφάνους πρεσβ. καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων. Γεωργίου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτ τῆς διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας, διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην. Ἀναστασίου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐαγοῦς πατριαρχείου· καὶ Στεφάνου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπ. Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

B Καὶ καθεσθέντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων.

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσεκρῆτις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπεν· ἐπὶ μνήμης φέρει τὸ θεοσύστατον ὑμῶν κράτος, ὡς κατ' οἰκείαν αἴτησιν τῇ προλαβούσῃ συνελεύσει τὰ ἴσα κομισάμενοι τῶν σταλεισῶν δύο ἀναφορῶν πρὸς τὴν θεοστήρικτον ὑμῶν γαλήνην παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος C ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι, ὑπέσχοντο ταύταις ἐντυγχάνοντες καθ' ἑτέραν τὴν δέουσαν παρέχειν ἀντιπόκρισιν. καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε. λεγέτω Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπ. τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης βασιλίδος πόλεως, καὶ Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ ἡ ὑπ' αὐτοὺς σύνοδος, εἰ στοιχοῦσι τῇ δυνάμει τῶν σταλεισῶν ἀναφορῶν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ D τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου.

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· ἐντετυχηκὼς δέσποτα ἀγαθὲ πάσῃ τῇ δυνάμει τῶν σταλεισῶν ἀναφορῶν πρὸς τὸ ὑμέτερον εὐσεβὲς κράτος παρά τε Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, καὶ ἐρευνήσας τὰς βίβλους τῶν ἁγίων καὶ * ἐκκρίτων πατέρων τὰς ἀποκειμένας ἐν τῷ κατ' ἐμὲ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ, εὗρον πάσας τὰς ἐν ταῖς τοιαύταις ἀναφοραῖς ἐγκειμένας τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων χρήσεις συνᾳδούσας, καὶ εἰς οὐδὲν ἀλληγορούσας τοῖς ἁγίοις καὶ ἐκκρίτοις πατράσι, καὶ στοιχῶ αὐταῖς, καὶ οὕτως ὁμολογῶ καὶ πιστεύω. * ἐγκρίτων

E Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκ. Ἐφέσου εἶπεν. οὕτως δέσποτα ὁμολογῶ, καὶ οὕτως πιστεύω, ὡς ἔχουσιν αἱ ἀναφοραὶ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος. τουτέστι δύο φύσεις, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Σισίννιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Θρᾴκης εἶπεν· ἀκροασάμενος τῶν ἀναφορῶν τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος τῶν σταλεισῶν πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀγαθὸν, εὗρον μηδὲν

ANNO CHRISTI 680.

δεῖ αὐτοῖς ἀντιπίπτειν τοῖς ἁγίοις πατράσι· καὶ ὁμολογῶ δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπεν· ἐντυχὼν ταῖς ἀναφοραῖς τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ τῶν ἐγκειμένων ἐν αὐταῖς χρήσεων τὴν εἴδησιν λαβὼν περὶ τῶν δύο θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν, καὶ στοιχῶν πᾶσι τοῖς ἐμφερομένοις ἐν αὐταῖς οὕτως δοξάζω, καὶ οὕτως πιστεύω ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἐγὼ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἀναγνωσθεισῶν τῶν ἀναφορῶν οὕτως ἐπίστευσα, καὶ πιστεύω.

Ἰωάννης ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Χαλκηδόνος εἶπεν· οὕτως πιστεύω, καὶ οὕτως ὁμολογῶ κατὰ τὴν δύναμιν τῶν σταλεισῶν ἀναφορῶν παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεοστήρικτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν νικητὴν βασιλέα, περιεχουσῶν δύο φύσεις, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικὰς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως. καὶ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Σισίννιος ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως Φρυγίας εἶπε. δέχομαι τὰ ἀνενεχθέντα τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ ἀγαθῷ νικητῇ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ ὁμολογῶ δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως· καὶ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκ. Βυζίης Θράκης εἶπεν· ὁμολογῶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· δέχομαι δὲ καὶ τὰς σταλείσας ἀναφορὰς παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεοστήρικτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα, τὰς τοῦτο αὐτὸ διαγορευούσας, καὶ ἐν πᾶσιν ἀκολουθῶ αὐταῖς.

Γρηγόριος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μιτυλένης εἶπεν· ὁμολογῶ, καὶ οὕτω πιστεύω δύο φύσεις, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικὰς εἰς τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν. προσεπιτούτοις δὲ κατακολουθῶ καὶ ταῖς ἀναφοραῖς ταῖς σταλείσαις παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρὸς τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα, καὶ πάσῃ τῇ ἐν αὐταῖς ἐγκειμένῃ δυνάμει.

Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Μεθύμνης εἶπεν· ἕπομαι ταῖς ἀναφοραῖς τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ ταῖς χρήσεσι ταῖς ἐν αὐταῖς ἐγκειμέναις τῶν ἁγίων πατέρων. καὶ οὕτως πιστεύω, καὶ οὕτως ὁμολογῶ δύο φύσεις, δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

ACTIO VIII.

A ctis patribus, & profiteor duas voluntates & duas operationes in uno ſanctæ Trinitatis domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro.

Georgius venerabilis epiſcopus Cyzici dixit: Inſpiciens ſuggeſtiones ſanctiſſimi papæ Romæ Agathonis, & poſitorum in eis teſtimoniorum ſcientiam percipiens de duabus voluntatibus & operationibus, & conſentiens omnibus quæ in eis continentur, ſic * ſectorr, & ſic credo in uno ſanctæ Trinitatis domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro. Ego etenim & dum hic relegerentur eædem ſuggeſtiones, ita credidi, & credo.

* ſequor

B Joannes Deo amabilis epiſcopus Chalcedonis dixit: Sic confiteor, & ſic credo ſecundum virtutem ſuggeſtionum directarum ab Agathone ſanctiſſimo papa antiquæ Romæ, ad piiſſimum & a Deo firmatum noſtrum dominum & magnum victorem imperatorem, quæ continent duas naturas, & duas naturales voluntates, & duas operationes ſimiliter naturales in uno S. Trinitatis domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro, inconfuſe, inconvertibiliter: & anathematizo eos qui dicunt unam voluntatem, & unam operationem in diſpenſatione ejuſdem domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

C Siſinnius Deo amabilis epiſcopus Hierapoleos Phrygiæ dixit: Suſcipio ea, quæ ſuggeſta ſunt domino noſtro piiſſimo, & magno victori imperatori, ab Agathone ſanctiſſino papa antiquæ Romæ, & profiteor duas naturas in uno ſanctæ Trinitatis domino noſtro Jeſu Chriſto, & duas voluntates naturales, & duas operationes naturales indiviſe, inconvertibiliter, inconfuſe: & anathematizo eos, qui dicunt unam voluntatem, unam operationem in diſpenſatione unius ſanctæ Trinitatis domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Georgius Deo amabilis epiſcopus Byziæ D Thraciæ dixit: Profiteor duas naturales voluntates, & duas operationes in diſpenſatione unius ſanctæ Trinitatis domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri: Suſcipio autem & ſuggeſtiones directas ab Agathone ſanctiſſimo papa Romano ad piiſſimum & a Deo firmatum noſtrum dominum, & magnum imperatorem, hoc ipſum prædicantes, & in omnibus eas ſequor.

Gregorius Deo amabilis epiſcopus Mitylenæ dixit: Profiteor, & ita credo duas naturas, & duas operationes ſimiliter naturales in uno ſanctæ Trinitatis domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro. Super his autem ſequor & ſuggeſtiones E directas ab Agathone ſanctiſſimo papa antiquæ Romæ ad piiſſimum noſtrum dominum & magnum imperatorem, & omnem virtutem, quæ in eis continetur.

Andreas epiſcopus Metymnæ dixit: Sequor ſuggeſtiones ſanctiſſimi papæ Romæ Agathonis, & teſtimonia ſanctorum patrum, quæ in eis continentur, & ita profiteor duas naturas, & duas voluntates, & duas operationes in uno ſanctæ Trinitatis domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro.

A Sergius Deo amabilis episcopus Selymbriæ dixit: Sequor suggestiones patris nostri Agathonis sanctissimi papæ Romæ, & ita suscipio, & amplector eas, tanquam epistolas sanctæ memoriæ Leonis prædecessoris ejus beatitudinis, & profiteor in domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro duas voluntates naturales, similiter & duas earum operationes.

Domitius episcopus Prusiados dixit: Suggestiones directas a patre nostro Agathone sanctissimo archiepiscopo apostolicæ, & principalis sedis antiquæ Romæ, ad a Deo coronatum & mansuetissimum nostrum dominum, & magnum victorem imperatorem, tanquam ex Spiritu sancto B dictatas per os sancti, ac beatissimi principis apostolorum Petri, & digito prædicti ter beatissimi papæ Agathonis scriptas, suscipio & amplector, & ita credo, ita sentio duas naturas in uno sanctæ Trinitatis domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, & duas naturales voluntates, similiter & duas operationes naturales in una persona, in una subsistentia inseparabiliter, atque indivise, & anathematizo, eos, qui dicunt unam voluntatem & unam operationem post incarnationem domini nostri Jesu Christi, nisi dumtaxat in sancta Trinitate solummodo.

C Genesius episcopus Anastasiopoleos dixit: Secundum virtutem relectarum suggestionum sanctissimi papæ Romanæ urbis, sic credo, & confiteor in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, duas naturas, & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes.

Theodorus episcopus Melitenæ, ingressus in medio sanctæ ac universalis synodi dixit: Ego, domine, homo sum rusticus, & peto istam chartam relegi. Quæ porrecta, relecta est per Joannem magnificum a secretis, & imperialem secretarium, & habet in verbis ita: Sancti ac probabiles patres, quorum testimonia utraque pars ad D advocationem proprii dogmatis protulit, ante sanctam, ac universalem quintam synodum claruerunt, & proprios dogmaticos sermones conscripserunt, ex quibus (ut dictum est) testimonia utraque pars protulit: sed tamen nulla ex quatuor sanctis, ac universalibus synodis, sed neque quæ postea facta est, adæque universalis quinta synodus tradidit catholicæ Dei ecclesiæ, quæ in toto mundo est, numerum de propositis dogmaticis quæstionibus proferre, aut tradere, aut prædicare in incarnatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, præter duas naturas, quæ in eo exi- E stunt inconvertibiliter, & inconfuse, ac indivise in una subsistentia, sive in una persona, cujus unius domini Jesu Christi veri Dei nostri, miracula, & passiones confiteri in verbis ipsis, tradidit nobis sancta, ac universalis quinta synodus: & petimus piissimum vestrum imperium, qui unitatis ubique positarum sanctarum Dei ecclesiarum plurimam curam facit, quæque nobis tradita sunt recta, & immaculata dogmata a prædictis sanctis, & universalibus synodis per sacras vestras in scripto sanctiones, sive leges confirmare, ut nullus licentiam habeat

A Σέργιος ἐπίσκοπος Σηλυβρίας εἶπεν· ἕπομαι ταῖς ἀναφοραῖς τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης. οὕτως δέχομαι καὶ κατασπάζομαι αὐτὰς, ὡς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐν ἁγίοις Λέοντος τοῦ προηγησαμένου τὴν αὐτοῦ μακαριότητι· καὶ ὁμολογῶ ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο θελήματα φυσικὰ, ὁμοίως καὶ τὰς δύο αὐτῶν ἐνεργείας.

Δομέτιος ἐπίσκοπος Προυσιάδος εἶπεν. ταῖς ἀναφοραῖς ταῖς σταλείσαις παρὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ κορυφαίου θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος πρὸς τὸν θεόστεπτον καὶ πανήμερον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν νικητὴν B βασιλέα, ὡς ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ὑπαγορευθείσας διὰ στόματος τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου, καὶ διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ προλεχθέντος τρισμακαρίου πάπα Ἀγάθωνος γραφείσας δέχομαι καὶ περιπτύσσομαι, καὶ οὕτως πιστεύω, οὕτως φρονῶ δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, ὁμοίως καὶ ἐνεργείας φυσικὰς δύο ἐν ἑνὶ προσώπῳ, ἐν μιᾷ ὑποστάσει ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως· καὶ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἓν θέλημα, ἢ μίαν ἐνέργειαν μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰ μήτοιγε ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ μόνον.

C Γενέσιος ἐπίσκοπος Ἀναστασιουπόλεως εἶπε· κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἀναγνωσθεισῶν ἀναφορῶν τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης οὕτως πιστεύω, καὶ ὁμολογῶ ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο φύσεις, καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς, εἰσελθὼν ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου εἶπεν· ἐγὼ δέσποτα ἄνθρωπός εἰμι χωρικὸς, καὶ αἰτῶ τὸ χαρτίον τοῦτο ἀναγνωσθῆναι. ὅπερ ἐπιδοθὲν ἀνεγνώσθη διὰ Ἰωάννου τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσηκρῆτις καὶ σεκρεταρίου βασιλικοῦ, ἔχον ἐπὶ λέξεων οὕτως· οἱ ἅγιοι καὶ ἔκκριτοι πατέρες, ὧν τὰς χρήσεις ἑκάτερον μέρος D πρὸς συνηγορίαν δῆθεν τοῦ οἰκείου δόγματος προήγαγεν, πρὸ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου διέλαμψαν, καὶ τοὺς οἰκείους δογματικοὺς λόγους συνεγράψαντο· ἐξ ὧν ὡς εἴρηται, τὰς χρήσεις προήγαγεν ἑκάτερον μέρος. ἀλλ' οὖν ὅμως οὐδεμία ἐκ τῶν τεσσάρων ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων, οὔτε δὴ ἡ μετ' αὐτὰς ὡσαύτως ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος παραδέδωκε τῇ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ καθολικῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἀριθμὸν περὶ τῶν προκειμένων ζητημάτων δογματικῶν προφέρειν, ἢ παραδοῦναι, ἢ κυριάσειν ἐπὶ τῆς τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐνανθρωπήσεως, πλὴν τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχουσῶν ἀτρέπτως, ἀσυγχύ- E τως, καὶ ἀδιαιρέτως δύο φύσεων ἐν μιᾷ ὑποστάσει, ἤτοι γε ἑνὶ προσώπῳ, οὗτινος ἑνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὰ θαύματα καὶ τὰ πάθη ὁμολογεῖν ἐπὶ λέξεως παραδέδωκεν ἡμῖν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος, καὶ δεόμεθα τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν βασιλείας τῆς ἑνώσεως τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ λόγον πλεῖστον τιθεμένης καὶ ποιουμένης, τὰ παραδοθέντα ἡμῖν ὀρθὰ καὶ ἀμώμητα δόγματα ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων διὰ θείων ὑμῶν ἐπικυρῶσαι ἐγγράφως προσταγμάτων, ἤγουν νόμων, μηδενὸς ἔ-

χοντος

ANNO CHRISTI 680. ACTIO VIII.

χοντος ἄδειαν παρεξιέναι, ἢ μετατιθέναι ὅρια αἰώνια, ἃ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ πάντων ἐπήξαντο. μήτε μὴν ὑπὸ τὴν οἱανοῦν μέμψιν, ἢ κατηγορίαν τινὸς τῶν προκεκοιμημένων, εἴτε μίαν ἐνέργειαν καὶ ἓν θέλημα, εἴτε δύο ἐνεργείας καὶ δύο θελήματα δογματισάντων, γινομένου, εἰ μήτοι γε τῶν ἐκ τῶν εἰρημένων ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν, καὶ λοιπῶν ὀρθοδόξων ἐκκρίτων συνόδων ἐκβληθέντων αἱρετικῶν εἶεν, μετὰ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογμάτων τε καὶ συγγραμμάτων, καὶ τῶν καθόλου φάναι τῇ ἁγίᾳ καὶ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἀπροσδέκτων καὶ ἀποβλήτων, ὁμολογοῦντες τὸν αὐτὸν ἕνα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, ἐκ δύο φύσεων θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν δύο φύσεσι καὶ μετὰ τὴν ἄφραστον καὶ ἀδιάλυτον ἕνωσιν. καταλλήλως καὶ προσφυῶς ταῖς φύσεσι τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν ἐν μιᾷ ὑποστάσει, ἤγουν ἑνὶ προσώπῳ ὑπάρχοντα ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως, ἐνεργοῦντα τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, μηδενὸς κατὰ τὸν προδηλούμενον τρόπον ἐκ τῶν ὁποτέρων μερῶν κελεύσει τῆς ὑμῶν εὐσεβείας ὑπὸ κατηγορίαν, ἢ μέμψιν τούτου χάριν γινομένου.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· λεγέτω Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς, τίνες εἰσὶν οἱ ἅμα αὐτῷ πεποιηκότες τὸν ἐπιδοθέντα ἡμῖν παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ νῦν ἀναγνωσθέντα χάρτην.

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπε· Πέτρος ἐπίσκ. Νικομηδείας. Σολομὼν ἐπίσκ. Κλανέου, Ἀντώνιος ἐπίσκ. Ὑπαίπων. καί τινες τοῦ σεκρέτου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τουτέστι. Γεώργιος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ. Ἀναστάσιος διάκονος καὶ νοτάριος ὁ πλοιέκδικος. Στέφανος διάκονος καὶ καγκελλάριος. Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος· Ἀναστάσιος πρεσβ. καὶ μοναχός. καὶ Στέφανος πρεσβύτερος μοναχὸς ὁ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας.

Ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τίς ἐπιδέδωκέ σοι τὸν χάρτην τοῦτον αὐτὸν, ὃν προεκόμισας;

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπεν. οὗτος ὁ ἀββᾶς Στέφανος, ὁ τοῦ πατριαρχείου Ἀντιοχείας· καὶ ὑπέδειξεν αὐτὸν ἑστῶτα ὄπισθεν τοῦ θρόνου, οὗπερ ἐκάθητο ὁ αὐτῆς ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας Μακάριος.

Γεώργιος ἐπίσκοπος Καμουλιανῶν εἶπε· δέχομαι καὶ ἐξακολουθῶ, δέσποτα ταῖς σταλείσαις ἀναφοραῖς παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου πάπα Ῥώμης· καὶ οὕτως δοξάζω, καὶ οὕτως ὁμολογῶ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας.

Πλάτων ἐπίσκ. Κίννης εἶπεν· ἀκροασάμενος τῶν ἀναφορῶν Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης οὕτως πιστεύω, καὶ τῇ τούτων δυνάμει ἐξακολουθῶ, καὶ πιστεύω, καὶ οὕτως ὁμολογῶ δύο φύ-

A præteregredi, aut trasponere terminos antiquos, quos patres nostri ad salutem omnium fixerunt. [1] Sed neque cuilibet reprehensioni aut accusationi cujusquam prædefunctorum, sive unam operationem, & unam voluntatem, seu duas operationes, & duas voluntates docuerunt, subjaceat, nisi quisquam fuerit a prædictis sanctis quinque universalibus, & ceteris orthodoxis synodis ejecti hæretici cum impiis eorum dogmatibus, & scriptis; & ut generaliter dicatur, quod a sancta catholica ecclesia refutatum est & objectum: profitentes eumdem unum sanctæ consubstantialis, ac vivificæ Trinitatis perfectum in deitate, & perfectum B eumdem in humanitate, ex duabus naturis deitate & humanitate, & in duabus naturis etiam post ineffabilem, & insolubilem unitionem opportune, & juxta quod insitum est naturis, unum eumdemque Christum in una subsistentia atque una persona existentem, indivise ac inseparabiliter operantem divina & humana, ut nullus juxta modum qui præsignificatus est, ex alterutra parte, jubente vestra pietate, sub accusatione aut reprehensione hujus rei caussa fiat.

Piissimus imperator dixit: Edicat Theodorus Deo amabilis episcopus Melitenæ, qui sunt, qui cum eo fecerunt porre- C ctam nobis ab eo, & nunc relectam chartulam.

Theodorus Deo amabilis episcopus Melitenæ dixit: Petrus episcopus Nicomediæ, Salomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hypæporum, & quidam ex secretario sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, id est, Georgius diaconus & chartophylax, & Anastasius diaconus & notarius & defensor navium, Stephanus diaconus & cancellarius, Dionysius diaconus & cancellarius, Anastasius presb. & monachus, & Stephanus presbyter monachus patriarchæ Antiochiæ.

Piissimus imperator Constantinus dixit. D Quis tibi porrexit hanc ipsam chartulam, quam protulisti?

Theodorus Deo amabilis episcopus Melitenæ dixit: Iste abbas Stephanus, qui est de patriarchio Antiochiæ. Et ostendit eum stantem post sedem, in qua sedebat idem venerabilis archiepiscopus Antiochiæ Macarius.

Georgius episcopus Camulianorum dixit. Suscipio & sequor, domine, directas suggestiones ab Agathone sanctissimo papa Romæ, & sic credo, & sic profiteor in uno sanctæ Trinitatis domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro duas naturales voluntates, & duas operationes.

E

Platon episcopus Cinnæ dixit: Audiens suggestiones Agathonis sanctissimi papæ Romæ, ita credo, & harum virtutem sequor & credo, & sic profiteor duas naturas, & duas voluntates naturales, & duas operationes

1 Melius in vetusta altera latinitate codicis nostri Ms. *In nullum eorum qui ante dormierunt, nulla cadente reprehensione aut accusatione, sive unam esse operationem & unam voluntatem, sive duas operationes aut duas voluntates esse decreverint; nisi sint ex hæreticis, qui ejecti sunt a dictis quinque sanctis & œcumenicis & reliquis orthodoxis selectis synodis, cum impiis eorum dogmatibus & scriptis, & a sancta catholica, ut semel dicam, ecclesia non admittendis, & rejiciendis.* Harduinus.

tiones adæque naturales inconfuſe & in- A commutabiliter, inſeparabiliter in uno ſanctæ Trinitatis domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro.

Theodorus epiſcopus Veriſſæ Armeniæ dixit: Audiens ſuggeſtiones directas ad dominum noſtrum benigniſſimum imperatorem a patre noſtro papa Romæ Agathone, & teſtimoniorum quæ in eis continentur ſcientiam accipiens, credo ſicut credit ipſe pater noſter Agatho antiquæ Romæ papa, in domino noſtro Jeſu Chriſto uno ſanctæ Trinitatis vero Deo noſtro duas naturas in una perſona, duas naturales voluntates, & duas operationes ſimiliter naturales. B

Et ſurgentes ceteri omnes Deo amabiles epiſcopi, qui ſub ſedem Conſtantinopolitanam fuerant, exclamaverunt dicentes: Et nos piiſſime domine, notionem accipientes ſuggeſtionis directæ ad manſuetiſſimam veſtram fortitudinem ab Agathone ſanctiſſimo, ac beatiſſimo papa antiquæ Romæ, & alterius ſuggeſtionis, quæ facta eſt a ſubjacente ei concilio, & ſequentes ſenſum qui in ea continetur, ſic ſapimus, & profitemur, & credimus in uno domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro duas naturas inconfuſe, inconvertibiliter, indiviſe, & duas voluntates naturales, & duas operationes natu- C rales, & omnes qui docuerunt, & dicunt unam voluntatem, & unam operationem in duabus naturis unius domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, anathematizamus.

Sancta ſynodus dixit: Si placet pietati veſtræ, Theodorus Deo amabilis epiſcopus Melitenus una cum ab eodem memoratis perſonis, id eſt, Petro Deo amabili epiſcopo Nicomediæ, Salomone eiſcopo Clanei, & Antonio epiſcopo Hypæporum, Georgio diacono & chartophylace ſanctæ hujus magnæ eccleſiæ, Anaſtaſio diacono & notario & defenſore navium, Stephano diacono & cancellario, Anaſtaſio pres- D bytero & monacho, Georgio monacho, qui eſt cum Macario venerabili archiepiſcopo Antiochiæ, & Stephano presbytero & monacho ejuſdem Macarii diſcipulo, ſurgens in medio conſiſtat; & indubitanter, quod ei videtur, una cum eis reſpondeat.

Piiſſimus imperator Conſtantinus dixit: Quod conſideratum eſt a ſancta ſynodo, fiat.

Et ſurgentes prædicti epiſcopi, atque clerici, & in medio ſtantes, ſine Stephano diſcipulo Macarii venerabilis archiepiſcopi Antiochiæ dixerunt: Mentitus eſt E hic adverſus nos Theodorus epiſcopus Melitenus: neque enim cognoſcentibus nobis, facta eſt chartula, quæ porrecta eſt ab eo domino noſtro piiſſimo, ſed & parati ſumus noſtram orthodoxam fidem confiteri.

Piiſſimus imperator Conſtantinus & ſancta ſynodus dixerunt: Quoniam quidem ſuſpicio nobis data eſt circa vos, occaſione porrectæ chartulæ a Theodoro Deo amabili epiſcopo Meliteno, non aliter nobis ſatisfacitis, niſi utique in ſcripto libellos fidei ve-

σεις, ... ἀδιαιρέτως ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Θεόδωρος ἐπίσκ. Βερίσσης Ἀρμενίας εἶπεν. ἀκροασάμενος τὰς ἀναφορὰς τὰς σταλείσας πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀγαθὸν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ τῶν χρήσεων τῶν ἐν αὐταῖς ἐμφερομένων τὴν εἴδησιν λαβὼν πιστεύω, ὡς πιστεύει ὁ αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν ὁ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας, ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο φύσεις ἐν ἑνὶ προσώπῳ, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικάς.

Καὶ ἀναστάντες οἱ λοιποὶ πάντες θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι οἱ ὑπὸ τὸν θρόνον τυγχάνοντες Κωνσταντινουπόλεως ἐβόησαν λέγοντες. καὶ ἡμεῖς εὐσεβέστατε δέσποτα τὴν εἴδησιν λαβόντες τῆς πρὸς τὸ πανήμερον ὑμῶν κράτος σταλείσης ἀναφορᾶς παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ τρισμακαρίστου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπα, καὶ τῆς ἑτέρας ἀναφορᾶς τῆς γενομένης παρὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν ὁσίας συνόδου, καὶ τῇ ἐν αὐταῖς ἐμφερομένῃ δυνάμει ἑπόμενοι, οὕτω καὶ φρονοῦμεν, καὶ ὁμολογοῦμεν, καὶ πιστεύομεν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο φύσεις ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικάς. καὶ πάντας τοὺς διδάξαντας καὶ λέγοντας ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναθεματίζομεν.

Η ἁγία σύνοδος εἶπεν. εἰ παρίσταται τῇ εὐσεβείᾳ ὑμῶν, Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκ. Μελιτηνῆς ἅμα τοῖς ἐπιμνησθεῖσιν αὐτῷ προσώποις, τουτέστι Πέτρῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ μητροπολίτῃ Νικομηδείας, Σολομῶντι ἐπισκόπῳ Κλανέου, καὶ Ἀντωνίῳ ἐπισκόπῳ Ὑπαίπων, Γεωργίῳ διακόνῳ καὶ χαρτοφύλακι τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, Ἀναστασίῳ διακόνῳ καὶ νοταρίῳ τῷ πλοιεκδίκῳ· Στεφάνῳ διακόνῳ καὶ καγκελλαρίῳ· Διονυσίῳ διακόνῳ καὶ καγκελλαρίῳ. Ἀναστασίῳ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ· Γεωργίῳ μοναχῷ τῷ μετὰ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ Στεφάνῳ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ τῷ τοῦ αὐτοῦ Μακαρίου μαθητῇ, ἀναστὰς εἰς μέσον στηκέτω, καὶ ἀνενδοιάστως τὸ δοκοῦν αὐτῷ σὺν αὐτοῖς ἀποκρινέσθω.

Ο εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τὸ συνεωραθὲν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου γινέσθω.

Καὶ ἀναστάντες οἱ προειρημένοι ἐπίσκοποί τε καὶ κληρικοὶ καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἑστηκότες ἄνευ Στεφάνου μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας εἶπον· ἐψεύσατο καθ' ἡμῶν οὗτος Θεόδωρος ὁ ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς· οὔτε γὰρ εἰδήσει ἡμῶν ὁ ἐπιδοθεὶς τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ ἀγαθῷ παρ' αὐτοῦ χάρτης ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ ἕτοιμοί ἐσμεν τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον ὁμολογῆσαι πίστιν.

Ο εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἐπείπερ ὑπόνοια ἡμῖν δέδοται πρὸς ὑμᾶς προφάσει τοῦ ἐπιδοθέντος χάρτου παρὰ Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς, οὐκ ἄλλως ἡμᾶς πληροφορεῖτε, εἰ μήπως ἐγ-

ἐγγράφους λιβέλλους τῆς πίστεως ὑμῶν καθ᾽ ἑτέραν ἀναγάγητε, ὀφείλοντες ἐπὶ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων τοῦ Θεοῦ λογίων τούτους ἐπιδοῦναι.

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκ. Κωνσταντινουπόλεως προσελθὼν τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ εἶπε· θεόστεπτε δέσποτα κέλευσον βληθῆναι ἐν τοῖς διπτύχοις τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου πάπα Ῥώμης Βιταλιανοῦ, διὰ τὸ ἐκ τῆς βραδυτῆτος τῶν ἀποσταλέντων ἀποκρισιαρίων παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς αὐτῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, δεήσει τηνικαῦτα χρήσασθαι πρὸς τὸ πανήμερον ὑμῶν κράτος, τό τε μέρος τῆς κατ᾽ ἐμὲ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ Μακάριον τὸν ὁσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, καὶ τοὺς κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ ἐνδημοῦντας ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ ὑμῶν πόλει θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἐπὶ τῷ τὸν προλεχθέντα ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ Βιταλιανὸν ἐκβληθῆναι ἐκ τῶν ἁγίων διπτύχων. ἀναδοθῆναι δὲ ἡμῖν καὶ τὴν τοιαύτην δέησιν. παραυθὺ γὰρ εὑρίσκει ἡ θεόσοφος ὑμῶν γαλήνη τοὺς κοινωνοῦντας τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ καὶ ἀποσχίζοντας ἐξ αὐτῆς διὰ πρόσωπον· ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τὸ αἰτηθὲν παρὰ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως γινέσθω.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε· Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. τοῦ φύλακος τῆς ὀρθοδοξίας πολλὰ τὰ ἔτη. εἰρηνοποιοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· τοῦ νέου μεγάλου Κωνσταντίνου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. νέου Θεοδοσίου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· νέου Μαρκιανοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· νέου Ἰουστινιανοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· ἡμεῖς δοῦλοι τοῦ βασιλέως· Ἀγάθωνος ὀρθοδόξου πάπα Ῥώμης πολλὰ τὰ ἔτη. Γεωργίου ὀρθοδόξου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. τῆς ἱερᾶς συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη. ὀρθοδόξου συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· εἰ παρίσταται τῷ εὐσεβεστάτῳ δεσπότῃ, λεγέτω Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκ. Ἀντιοχείας τό, ὅπως πιστεύει ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. καὶ εἰ ὁμολογεῖ ἐν αὐτῷ δύο θελήματα φυσικά, καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἀσυγχύτως, καὶ ἀδιαιρέτως· καὶ εἰ ἕπεται ταῖς σταλείσαις πρὸς τὸ θεόσοφον ὑμῶν κράτος ἀναφοραῖς παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς ὑμῶν εὐσεβείας Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐξακολουθεῖ ταῖς ἐν αὐταῖς ἐμφερομέναις πατρικαῖς χρήσεσι.

Κωνσταντῖνος εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ἀκηκοὼς Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιέπ. Ἀντιοχείας τῶν παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου λεχθέντων, τὸ δοκοῦν αὐτῷ ἀποκρινέσθω.

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπεν· οὐ λέγω δύο θελήματα, ἢ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ᾽ ἓν θέλημα, καὶ θεανδρικὴν ἐνέργειαν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἡνίκα οὐ συντίθεται τῇ δυνάμει τῶν σταλεισῶν ὀρθοδόξων ἀναφορῶν παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης Μακάριος ὁ ὁσιώτατος, τῶν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ἤδη ἀναγνωσθεισῶν, αἷς καὶ πάντες συγκατατεθέμενοι

A stræ in subsequenti adduxeritis, ut debeatis coram sanctis, & immaculatis Dei eloquiis eos offerre.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos accedens ad piissimun imperatorem Constantinum dixit: A Deo coronate domine, jubeto mitti in diptychis sanctarum ecclesiarum nomen sanctæ memoriæ Vitaliani papæ Romæ, eo quod propter tarditatem missorum apocrisiariorum a sanctissimo papa ejusdem antiquæ Romæ, petitionem tunc dedisse constet ad mansuetissimam vestram fortitudinem, tam partem sanctæ meæ ecclesiæ, quam & Macarium venerabilem archiepiscopum Antiochiæ, B eosque qui illo tempore advenerant in hanc a Deo servatam vestram civitatem Deo amabiles episcopos, ut prædictus sanctæ memoriæ Vitalianus ejiceretur de sanctis diptychis; & restitui nobis hujusmodi petitionem: statim enim inveniet a Deo instructa vestra tranquillitas communicantes ecclesiæ catholicæ, sive qui seipsos separant ab ea propter personam. Constantinus piissimus imperator dixit: Quod postulatum est a sanctissimo Georgio patriarcha hujus a Deo servatæ nostræ regiæ civitatis fiat.

C Sancta synodus exclamavit: Constantino magno imperatori multos annos, Orthodoxo imperatori multos annos, Conservatori orthodoxæ fidei multos annos, Pacifico imperatori multos annos, Novo magno Constantino imperatori multos annos, Novo Theodosio imperatori multos annos, Novo imperatori Marciano multos annos, Novo Justiniano imperatori multos annos, Nos famuli imperatoris. Agathoni orthodoxo papæ Romano multos annos, * Gregorio orthodoxo patriarchæ multos annos, Sacro senatui multos annos, Orthodoxo senatui multos annos.

* Georgio

Sancta synodus dixit: Si videtur piissimo D domino, edicat Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, quomodo credit in uno sanctæ Trinitatis domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, & si confitetur in eo duas voluntates naturales, & duas operationes naturales inconfuse & indivisibiliter, & si sequitur suggestiones directas ad a Deo instructam vestram fortitudinem a patre pietatis vestræ Agathone sanctissimo papa antiquæ Romæ, & si consequitur paterna testimonia, quæ in eis continentur.

Constantinus piissimus imperator dixit: Audiens Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, quæ ab hac sancta, & uni- E versali synodo dicta sunt, quod ei videtur respondeat.

Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ dixit: Non dico duas voluntates, aut duas operationes in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi, sed unam voluntatem, & deivirilem operationem.

Sancta synodus dixit: Postquam non consentit virtuti directarum orthodoxarum suggestionum ab Agathone sanctissimo papa Romano Macarius venerabilis, quæ jam & coram vestra pietate relectæ sunt, quas & omnes

omnes conſentientes grate ſuſcepimus, prævidimus hunc de ſede ſua ſurgere, ut debeat reſpondere.

Et ſurrexit Macrobius Deo amabilis epiſcopus Seleuciæ Iſauriæ, una cum Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, atque Conſtantino epiſcopo Daliſandi, & Theodoro epiſcopo Olbæ utriſque de concilio exiſtentibus ſedis Antiochiæ dixit: Sic confiteor, & ſic credo ſecundum virtutem ſuggeſtionum directarum ad dominum noſtrum piiſſimum imperatorem ab Agathone ſanctiſſimo papa Romano, & confiteor ſicut duas naturas, ita & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes, indiviſe, inconvertibiliter, inconfuſe in incarnationis diſpenſatione unius ſanctæ Trinitatis domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Conſtantinus epiſcopus Daliſandi dixit: Confiteor duas naturas in uno domino noſtro Jeſu Chriſto inconfuſe, & indiviſe in una perſona atque una ſubſiſtentia, & duas voluntates naturales, & duas operationes naturales ſimiliter.

Theodorus epiſcopus Olbæ dixit: Sequor ſanctam Chalcedonenſem, & univerſalem ſynodum, & tomum beatiſſimi papæ Leonis antiquæ Romæ, & confiteor dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unum de ſancta Trinitate in duabus naturis, & duabus naturalibus voluntatibus & operationibus inconfuſe, & indiviſe cognoſcendum, & ſequor ſedem Conſtantinopolitanam, & ſedem Romanam, & ſuggeſtiones directas domino noſtro piiſſimo magno imperatori ab Agathone ſanctiſſimo papa Romano.

Eulalius epiſcopus Zenonopoleos dixit: Ita credo duas naturas inconfuſe, & indiviſe, & duas voluntates atque duas operationes in incarnationis diſpenſatione unius ſanctæ Trinitatis domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Conſtantinus piiſſimus imperator dixit: Si placet veſtræ ſanctæ ſynodo, adveniant codicilli teſtimoniorum, qui dudum porrecti ſunt a Macario venerabili archiepiſcopo Antiochiæ, qui & a vobis ſigillati ſunt, ut legantur & conferantur cum authenticis codicibus, qui repoſiti ſunt in hic ſito venerabili patriarchio.

Sancta ſynodus dixit: Quod & nunc a veſtra ſerenitate pie juſſum eſt, fiat.

Et prolati ſunt per Photinum magnificum a ſecretis, & imperialem ſecretarium codicilli tres ſigillati, qui & dati ſunt, atque oblati aſſiſtenti Macario venerabi archiepiſcopo Antiochiæ, ut recognoſceret, ſi ipſi ſunt, qui ab eo dudum fuerant prolati codicilli. Quos in manibus accipiens, & inſpiciens idem venerabilis Macarius dixit: Etiam vere ipſi ſunt, & recognoſco eos.

Conſtantinus piiſſimus imperator dixit: Edicat Macarius venerabilis archiepiſcopus Antiochiæ, & Stephanus religioſus presbyter & monachus ejus diſcipulus, quid ſibi coacervantes, hujuſmodi defloraverunt teſtimonia.

Macarius Sanctiſſimus archiepiſcopus dixit: De ipſa una voluntate, quæ eſt Patris, & domini noſtri Jeſu Chriſti, & ſancti Spiritus.

Conſtantinus piiſſimus imperator dixit:

ἠσπασάμεθα, συνείδομεν τοῦτον ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐγερθῆναι ὀφείλοντα ἀποκρίνεσθαι.

Καὶ ἀνέστη Μακρόβιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας ἅμα Εὐλαλίῳ ἐπισκόπῳ Ζηνωνοπόλεως, Κωνσταντίνῳ Δαλισάνδου, καὶ Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ Ὀλβης, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας τυγχανόντων, καὶ εἶπεν· οὕτως δοξάζω, καὶ οὕτως πιστεύω κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἀναφορῶν τῶν σταλεισῶν πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀγαθὸν βασιλέα παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης· καὶ ὁμολογῶ ὥσπερ δύο φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος Δαλισάνδου εἶπεν· ὁμολογῶ δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐν ἑνὶ προσώπῳ καὶ μιᾷ ὑποστάσει, καὶ δύο θελήματα φυσικά, καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως φυσικάς.

Θεόδωρος ἐπίσκ. Ὀλβης εἶπεν· ἕπομαι τῇ ἐν Χαλκηδόνι ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, καὶ τῷ τόμῳ τοῦ μακαρίου πάπα Λέοντος γενομένου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ ὁμολογῶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος ἐν δύο φύσεσι, καὶ δύο φυσικοῖς θελήμασι καὶ ἐνεργείαις ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον· καὶ ἀκολουθῶ τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῷ θρόνῳ Ῥώμης, καὶ ταῖς ἀναφοραῖς ταῖς πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀγαθὸν καὶ μέγαν βασιλέα σταλείσαις παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης.

Εὐλάλιος ἐπίσκ. Ζηνωνοπόλεως εἶπεν. οὕτως πιστεύω δύο φύσεις ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· εἰ δοκεῖ τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ, τὰ ἤδη ἐπιδοθέντα τῶν χρήσεων κωδίκια παρὰ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, τὰ καὶ σφραγισθέντα παρ' ὑμῶν, εἰς ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιβολὴν τῶν αὐθεντικῶν βιβλίων, τῶν καὶ ἀποκειμένων ἐν τῷ εὐαγεῖ τῷ ἐνταῦθα πατριαρχείῳ προαγαγέσθωσαν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε. τὸ καὶ νῦν παρὰ τῆς ὑμῶν γαληνότητος εὐσεβῶς κελευσθὲν γινέσθω.

Καὶ προηνέχθησαν διὰ Φωτεινοῦ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσηκρῆτις καὶ σεκρεταρίου βασιλικοῦ κωδίκια τρία ἐσφραγισμένα, ἅτινα μετὰ χεῖρας λαβὼν, καὶ * ἐπισκέψας ὁ αὐτὸς ὁ ὁσιώτατος Μακάριος εἶπε. ναὶ ἀληθῶς ταῦτά εἰσι, καὶ ἐπιγινώσκω αὐτά.

* ἐπισκ[illegible]

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε· λεγέτω Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ὁ αὐτοῦ μαθητὴς, τί σωρεύοντες ἑαυτοὺς τοιαύτας παρεξέβαλον χρήσεις.

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· περὶ τοῦ ἑνὸς θελήματος, ὅπερ ἐστὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε:

περὶ

ANNO CHRISTI 680

περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ A τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος Θεοῦ λόγου, πῶς δοξάζετε;

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν· ὁμολογῶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος εἶναι, καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν ἐν δυσὶ τελείαις φύσεσιν ἀσυγχύτως, καὶ ἀδιαιρέτως ἐν ἑνὶ προσώπῳ, καὶ ὑποστάσει μιᾷ οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης. ἐπειδὴ οὖν ἕτερον πρόσωπον καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ὁ εἷς τῆς ἁγίας Τριάδος οὐ προσέλαβε, διὰ τοῦτο οὔτε τι τῶν ἐκ τῆς ἁμαρτίας λεγομένων B αὐτὸν προσλαβεῖν. δίχα γὰρ σαρκικῶν θελημάτων, καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων ἐν εἰκόνι καινότητος ὁμολογοῦμεν τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ὁ γὰρ ἓν θέλημα ἔχων πρὸς ὑποδοχὴν τῶν παθῶν τούτων ἁπάντων, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶχε δύναμιν πρὸς ὑπομονὴν τούτων ἁπάντων, κατὰ τὸν ἅγιον καὶ ἔκκριτον Αὐγουστῖνον. περὶ τούτου γὰρ καὶ ὁμολογίαν πίστεως ἤδη πρότερον ἐξεθέμεθα, καὶ σύμφρονές ἐσμεν τῶν τε ἁγίων πέντε συνόδων, Ὀνωρίου τε τοῦ θεόφρονος, Σεργίου, καὶ Παύλου, καὶ Πέτρου, καὶ τῶν λοιπῶν· ὧν μνήμην καὶ ἐν αἷς ἐπιδεδώκαμεν τῷ δεσπότῃ χρήσεσι πεποιήμεθα, ὁμολογοῦντες ἓν θέλημα ὑποστατικὸν ἐπὶ τοῦ κυρίου C ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ θεανδρικὴν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν· οὔτε γὰρ τὰ θεῖα κατὰ Θεὸν οὔτε τὰ ἀνθρώπινα κατὰ ἄνθρωπον, ἀλλ' ἀνδρωθέντος Θεοῦ λόγου καινήν τινα τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν πεπολιτεῦσθαι ὁμολογοῦμεν κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ἡ ἐπιμνησθεῖσα ἐπιδοθῆναι ἡμῖν παρὰ Μακαρίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, τῆς οἰκείας αὐτοῦ πίστεως ὁμολογία εἰς ἀνάγνωσιν προαγέσθω.

Καὶ προσηνέχθη διὰ Φωτεινοῦ ἀσεκρῆτις, καὶ σεκρετικοῦ βασιλικοῦ. D

Καὶ ἀνεγνώσθη διὰ Διογένους ἀσεκρῆτις σεκρεταρίου βασιλικοῦ, καὶ ἀνεγνώσθη ἔχουσα ἐπὶ λέξεων οὕτως.

Ἔκθεσις, ἤτοι ὁμολογία πίστεως Μακαρίου αἱρεσιάρχου.

Εἰρήνης Θεοῦ τῆς ὑπερεχούσης πάντα νοῦν τὸ κεφάλαιον ἡ εὐσέβεια, δι' ἧς ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ τῇ Τριάδι λατρεύοντες * κρατοῦμεν τῆς ὁμολογίας εἰρήνῃ Θεοῦ συνεχόμενοι, ταῦτα οὐκ ἀπ' ἀνθρώπου, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐκ θείας χάριτος ὦ πιστότατε βασιλεῦ διδαχθεὶς, τὰ ἄλλα πάντα δεύτερα θέμενος, ὡς ἔπρεπε θείᾳ καὶ ἱερᾷ κορυφῇ, τὸν πρέποντα σοι θεῖον ζῆλον παρέθηξας· καὶ τοὺς τῆς ἐκκλησίας διανιστῶν ὀφθαλμοὺς, φημὶ τοὺς ἀρχιερεῖς, προτρέπεις ἕκαστον τὸ ἐνὸν αὐτῷ φῶς τῆς ὀρθοδοξίας προβάλλεσθαι, ὡς ἂν ἐκλαμφθείη περισσοτέρως ἐν κόσμῳ. συνεπινεύσοι δὲ καὶ Θεὸς ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας σου τὸ τοῦ χριστιανικωτάτου κηρύγματος φῶς ἀνελλιπὲς, καὶ τῶν αἱρετικῶν τὰ σκιώδη σβεσθείη καινοτομήματα. ὑπείκω τοίνυν

* κρατοῦντες τὴν ὁμολογίαν ex Cod. Rom. conjectura.

A De dispensatione domini nostri Jesu Christi unius sanctæ Trinitatis Dei verbi, quomodo sentitis? ACTIO VIII.

Macarius venerabilis archiepiscopus dixit: Confiteor dominum Jesu Christum unum sanctæ Trinitatis esse, & post incarnationem in duabus perfectis naturis inconfuse & indivise in una persona, & una subsistentia, nusquam naturarum differentia perempta propter unitionem, sed salvata potius proprietate utriusque naturæ, & in unam personam, atque unam subsistentiam concurrente. Quoniam vero alteram personam, & post humanationem unius sanctæ Trinitatis non assumpsit, propter hoc nec B aliquid peccati dicimus eum assumpsisse; quia absque carnalibus voluntatibus, & cogitationibus humanis in imagine novitatis confitemur unum dominum nostrum Jesum Christum. Qui enim unam voluntatem habens, est ad susceptionem harum omnium passionum idoneus: unam eamdemque habuit virtutem ad tolerantiam horum omnium, secundum sanctum & acceptabilem Augustinum. De hoc enim & confessionem fidei jampridem exposuimus, & consentimus tam sanctis quinque synodis, quamque Honorio a Deo erudito, Sergio, & Paulo, atque Petro, & reliquis, quorum mentionem & in his, quæ domi- C no porreximus, testimoniis fecimus, confitentes, unam voluntatem subsistentialem in uno domino nostro Jesu Christo, & deivirilem ejus operationem. Nec enim quæ divina sunt, secundum Deum, neque quæ humana sunt, secundum hominem, sed humanati Dei verbi novam quamdam deivirilem operationem in conversatione demonstratam, confitemur secundum sanctum Dionysium.

Constantinus piissimus imperator dixit: Confessio, cujus mentio facta est, quod data sit nobis a Macario archiepiscopo Antiochiæ, propriæ ejus fidei ad lectionem pandatur.

Et prolata est per Photinum a secretis, & imperialem secretarium.

Et relecta est per Diogenem a secretis, & imperialem secretarium, quæ continet in verbis ita.

Expositio, sive confessio fidei Macarii hæresiarchæ.

Pacis Dei, quæ exuperat omnem sensum, summa est pietas, per quam uno ore, unoque corde Deo viventi & vero, Heb. 4. Trinitati servientes, * tenemus confessionem, pace Dei constricti. Hac non a homine, neque per hominem, sed divina gra- E tia, o fidelissime imperator, instructus, cetera omnia inferiora ponens, ut condecebat divinum, sacrumque fastigium, divinum zelum, qui tibi inditus est, exacuisti: & ecclesiæ oculos suscitans, pontifices inquam, invitas unumquemque, ut quod in eo est orthodoxiæ proferat lumen, quatenus fulgeat amplius in mundo. Annuat quoque tibi Deus, temporibus pii tui imperii, Christianissimæ prædicationis indeficiens lumen, & hæreticorum novæ caligines extinguantur. Obedio itaque præparatus Deo placito vestro consilio.

* teneamus

Quis

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 680.

Quis ego sum, domine a Deo decrete, vilis & abjectus, nec apparens, & in pavimento rejacens? Dicam quoque, immeritus terribili servire atque assistere * tribunali. Verum a vobis * dignus habitus, hanc professionem facio fidei, quam patres nostris qui in Nicæa & dehinc fuerunt, promulgaverunt. Cum qua genitus, & coeducatus sum, cum hac & abscedam. Credo igitur in unum Deum, patrem omnipotentem, omnium visibilium & invisibilium factorem, & in unum dominum nostrum Jesum Christum, Filium ejus unigenitum, qui ex eo natus est ante omnia sæcula, Deum verum ex Deo vero, perfectum Filium, perfectum Patris verbum B * effectricem, sapientiam * essentialem & virtutem totius creaturæ factricem, & in Spiritum sanctum ex Patre procedentem, & per Filium manifestum, videlicet hominibus, vitam viventium, causam immortalem, sanctitatem totius sanctificationis largitorem. Trinitatem perfectam gloria, & æternitate, & imperio, & consilio non divisam, & unam deitatem, & dominationem. Nihil enim servile in Trinitate, vel subjectum, & introductitium, tanquam prius quidem non extitisset, post vero intromissum. Neque enim defuit Filius Patri, neque Filio Spiritus, sed inconvertibilis semper, & consubstantialis sancta Trinitas Deus noster. Deum vero cum dico, C uno lumine illustror, & tribus: tribus quidem, secundum proprietates sive subsistentias, & personas: uno vero, secundum essentiæ rationem, id est, deitatis. Dividitur quippe indivisibiliter, (ut ita dicam) & conjungitur divisibiliter, unum nempe in tribus ipsa deitas, & ipsa tria unum, in quibus deitas, sive (ut expressius dicatur) quæ est deitas: & neque ipsam unitatem confusionem opinamur, neque ipsam divisionem, alienationem. Absit enim a nobis ex æquo & Sabellii confusio, & Arii divisio, quæ & e regione mala sunt, & similia quidem impietate. Quid enim est D opus aut Deum confundere male, aut concidere in inæqualia? Nobis vero unus Deus Pater, ex quo omnia: & unus dominus Jesus Christus, per quem omnia: & unus Spiritus sanctus, in quo omnia: unus hæc tria Deus, & hæc tria unum, sicut diximus. Confitemur autem unum sanctæ Trinitatis dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum propter nos in ultimis diebus descendisse de cœlis, & incarnatum esse de Spiritu sancto, & sancta, immaculataque domina nostra Dei genitrice, semperque virgine Maria, & humanatum esse, hoc est, veram carnem accepisse de ea, animatam anima rationali, atque intellectuali: & hanc, nullo modo ante hoc subsisten- E tem, mirabiliter in seipso formasse, & hanc propriam, per unionem dispensativam fecisse, non ex semine humano, vel operatione viri extitisse, neque ex voluntate carnis, sed operatione, & voluntate virtutis altissimi Dei. Ait enim angelus ad glroriosam, & vere Dei genitricem: *Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque, quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Ex hoc quippe solum, Dei genitricem proprie, atque se-

* G. altari
* G. provocatus
* G. efficax.
* G. subsistentem.
Luc. 1.

A ἑτοίμως τῇ θεαρέστῳ βουλῇ ὑμῶν. τίς ἐγὼ δέσποτα θεοψήφιστε ὁ εὐτελὴς καὶ κατερριμμένος καὶ ἀφανὴς καὶ εἰς ἔδαφος κείμενος; εἴπω δὲ καὶ οὐκ ἄξιος τῷ φρικτῷ λειτουργεῖν καὶ παρίστασθαι βήματι. ὅμως ἀξιωθεὶς ἐξ ὑμῶν τὴν ὁμολογίαν ποιοῦμαι τῆς πίστεως, ἣν οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ ἐν Νικαίᾳ, καὶ οἱ ἐφεξῆς διηγόρευσαν· μεθ᾽ ἧς γεννηθεὶς συνανετράφην, ταύτῃ καὶ συναπέλθοιμι. πιστεύω τοίνυν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων δημιουργόν. καὶ εἰς ἕνα κύριον * Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, τέλειον υἱὸν τελείου γεννήτο- B ρος, λόγον ἐνεργῆ, σοφίαν ὑφεστῶσαν, καὶ δύναμιν τῆς ὅλης κτίσεως ποιητικήν. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ δι᾽ υἱοῦ πεφηνός, δηλαδὴ τοῖς ἀνθρώποις· ζωὴν τῶν ζώντων αἰτίαν. ἀθάνατον ἁγιότητα, παντὸς ἁγιασμοῦ χορηγόν· τριάδα τελείαν δόξῃ, καὶ ἀϊδιότητι, καὶ βασιλείᾳ, καὶ γνώμῃ μὴ μεριζομένην, μήτε ἀπαλλοτριουμένην, μίαν θεότητά τε καὶ κυριότητα. οὐδὲν γὰρ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι, ὑποβεβηκός, καὶ ἐπείσακτον, ὡς πρότερον μὲν οὐχ ὑπάρχον, ὕστερον δὲ ἐπεισελθόν· οὔτε γὰρ ἐνέλιπεν υἱὸς πατρί, οὔτε υἱῷ πνεῦμα, ἀλλ᾽ ἄτρεπτος ἀεὶ καὶ ὁμοούσιος ἡ ἁγία τριάς, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Θεὸν δὲ ὅταν ἐρῶ, ἑνὶ φωτὶ C περιαστράπτομαι καὶ τρισί· τρισὶ μὲν κατὰ τὰς ἰδιότητας, εἴτουν ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα· ἑνὶ δὲ κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, εἴτουν θεότητος. διαιρεῖται γὰρ ἀδιαιρέτως, ἵν᾽ οὕτως εἴπω, καὶ διῃρημένως συνάπτεται, ἓν γὰρ ἐν τρισὶν ἡ θεότης, καὶ τρία ἓν τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης· ἤ τόγε ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἃ ἡ θεότης· καὶ οὔτε τὴν ἕνωσιν σύγχυσιν ἐργαζόμεθα, οὔτε τὴν διαίρεσιν ἀλλοτρίωσιν. ἀπέστω γὰρ ἡμῖν ἐξ ἴσου καὶ ἡ Σαβελλίου συναίρεσις, καὶ ἡ Ἀρείου διαίρεσις, τὰ ἐκ διαμέτρου κακά. καὶ ὁμότιμα τὴν ἀσέβειαν. τί γὰρ δεῖ Θεὸν ἢ * συναλείφειν κακῶς, ἢ κατατέμνειν εἰς ἀνισότητα; ἡμῖν δὲ εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι᾽ D οὗ τὰ πάντα· καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα· εἷς τὰ τρία Θεός, καὶ τὰ τρία ἓν ὥσπερ ἔφημεν· ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ δι᾽ ἡμᾶς ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κατελθεῖν ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθῆναι ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἐνανθρωπῆσαι, τουτέστιν ἀληθινὴν σάρκα λαβεῖν ἐξ αὐτῆς ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ, καὶ ταύτην μηδαμῶς προϋποστᾶσαν θαυμασίως ἐν ἑαυτῷ ὑποστῆσαι. καὶ ἰδίαν καθ᾽ ἕνωσιν οἰκονομικὴν ταύτην ποιήσασθαι. οὐκ E ἐκ σπορᾶς ἀνθρωπίνης, ἢ ἐνεργείας συστᾶσαν ἀνδρός, οὔτε ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ᾽ ἐνεργείᾳ καὶ θελήματι τῆς δυνάμεως τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. ἔφη γὰρ πρὸς τὴν πανύμνητον καὶ ἀληθῆ θεοτόκον ὁ ἄγγελος, πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί. διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. ταύτῃ τοι καὶ μόνον, θεοτόκον κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν τὴν τοῦ Θεοῦ λόγου παρθένον μητέρα δοξάζομεν, ἐπειδὴ τὸν προόντα Θεὸν ὑπερφυῶς ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντα γεγέννηκε· καὶ οὕτω γέγονε καθ᾽ ἡμᾶς ὁ ἀνθρωπήσας Θεὸς λόγος, οὐχ ὅπερ ἦν ἀποβεβληκώς, ἀλλ᾽ εἰ καὶ γέ-

* G. ἡμῶν
* ἴσ. συνάπτειν

NNO
RISTI
680.

καὶ γέγονεν ἐν προσλήψει σαρκός τε καὶ αἵματος, καὶ οὕτω μεμενηκὼς Θεὸς δηλονότι φύσει τε καὶ ἀληθείᾳ. οὔτε δὲ τὴν σάρκα φαμὲν εἰς θεότητος ἐξαπλῶσαι φύσιν, οὔτε μὴν εἰς φύσιν σαρκὸς τὴν ἀπόρρητον τοῦ θεοῦ λόγου παρενεχθῆναι φύσιν, καθάπερ Ἀπολινάριος, Εὐτυχὴς, καὶ Σεβῆρος οἱ ἀσεβεῖς παρελήρησαν. οὐδαμοῦ γὰρ διὰ τὴν ἕνωσιν ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων ἀφανίζεται, σώζεται δὲ μᾶλλον ἡ ἰδιότης ἑκατέρας φύσεως ἐν ἑνὶ προσώπῳ καὶ ὑποστάσει μιᾷ. ἡνῶσθαι γὰρ σαρκὶ καθ' ὑπόστασιν ὁμολογοῦντες τὸν λόγον, ἕνα αὐτὸν προσκυνοῦμεν υἱὸν μονογενῆ, Θεὸν ἀληθῆ, κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον· οὐκ ἀνὰ μέρος τιθέντες καὶ διορίζοντες ἄνθρωπον, καὶ Θεόν. οὐ δὲ τὸν μὲν ἐνεργῆσαι τὰ θαύματα, τὸν δὲ παθεῖν τὰ ἀνθρώπινα καθάπερ οἱ διαιροῦντες Θεόδωρος καὶ Νεστόριος λέγουσιν. ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦμεν Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον. ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τοῦ αὐτοῦ τὰς δύο γεννήσεις κηρύττοντες, τήν τε πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν θεότητα, καὶ τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τοῦ αὐτοῦ τὰ θαύματα καὶ τὰ πάθη, καὶ πᾶσαν ἁπλῶς θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρωποπρεπῆ ἐνέργειαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καινοπρεπῶς προϊέναι πιστεύομεν. οὐ γὰρ κατὰ Θεὸν τὰ θεῖα, οὐδ' αὖ κατὰ ἄνθρωπον τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλ' ἐνανθρωπήσας Θεὸς λόγος καινήν τινα τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν, καὶ ταύτην ὅλην ζωοποιὸν ἐπιδείκνυται. εἰ καὶ ξενίζει, καὶ θορυβεῖ τάς τινων ἀκοὰς, ὑπολαμβανόντων ἐπ' ἀναιρέσει ταύτην προφέρειν ἡμᾶς τῶν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀσυγχύτως, καὶ καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένων δύο φύσεων· ὅπερ οὐκ ἔστι ποτὲ, μηδὲ γένοιτο. ἕνα τοίνυν καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργῆσαί φαμεν, τουτέστι θαυματουργῆσαι τὴν σωτηρίαν ἡμῶν· καὶ τὸν αὐτὸν παθεῖν τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, καὶ πάντα ἀληθῶς ὑποστῆναι τὰ σωτηριώδη παθήματα, ταυτὸν δὲ λέγειν καὶ θαύματα· ὡς εἶναι * τῆς μὲν σαρκὸς τὸ πάθος· οὐ κεχωρισμένης δηλονότι ἐκ τῆς θεότητος, εἰ καὶ μὴ τῆς θεότητος ἦν τὸ πάσχειν· τοῦ δὲ Θεοῦ τὴν ἐνέργειαν, εἰ καὶ διὰ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, τουτέστιν ὅλου τοῦ ἡμετέρου φυράματος ταύτην ἐπλήρωσεν ἑνὶ καὶ μόνῳ θείῳ θελήματι ὡς οὐκ ὄντος ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλου θελήματος, ἢ ἀντιπίπτοντος καὶ ἀντικειμένου τῷ θείῳ αὐτοῦ καὶ δυνατῷ ἐκείνῳ θελήματι. ἀδύνατον γὰρ ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν δύο ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ἐναντία, ἢ καὶ ὅμοια ὑφεστάναι θελήματα. ἡ δὲ σωτήριος τῶν θεοφόρων πατέρων διδασκαλία ἐναργῶς ἐκπαιδεύει τὸν μηδέποτε τὴν νοερῶς ἐψυχωμένην τοῦ κυρίου σάρκα κεχωρισμένως καὶ ἐξ οἰκείας ὁρμῆς ἐναντίως τῷ νεύματι τοῦ ἡνωμένου αὐτῇ καθ' ὑπόστασιν Θεοῦ λόγου τὴν φυσικὴν αὐτῆς ποιήσασθαι κίνησιν, ἀλλ' ὁπότε, καὶ οἵαν, καὶ ὅσην αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος ἠβούλετο, καὶ σαφῶς εἰπεῖν, ὃν τρόπον τὸ ἡμέτερον σῶμα ἡγεμονεύεται, καὶ κοσμεῖται, καὶ τάττεται ὑπὸ τῆς νοερᾶς καὶ λογι-

μὲν

ACTIO VIII.

A cundum veritatem Dei verbi virginem matrem * [1] gloriſicamus, quoniam qui præerat Deus ſuper naturam, ex ſe peperit incarnatum: & ita factus eſt ſecundum nos humanatus Deus Verbum, ut non, quod erat, amitteret: ſed & ſi factus eſt in aſſumptione carnis, & ſanguinis, ita quoque manſit quod erat, Deus natura ſcilicet & veritate. Nec * enim carnem dicimus in divinitatis * tranſire naturam, neque iterum in naturam carnis ineffabilem Dei verbi * derivari naturam, ſicut Apollinarius, Eutyches, & Severus impudenter * aſſeruerunt. Nuſquam enim propter unitionem differentia naturarum evaneſcit. Salvatur autem ma- B gis proprietas utriuſque naturæ in una perſona, unaque ſubſiſtentia. Unitum quippe eſſe carni ſecundum ſubſiſtentiam confitentes verbum, unum illum adoramus, Filium unigenitum, Deum verum dominum omnium noſtrum Jeſum Chriſtum, in duabus naturis inconfuſe, & indiviſe cognoſcendum, non per partes ponentes, ac ſegregantes hominem & Deum, neque illum quidem operatum fuiſſe miracula, hunc vero paſſum fuiſſe, quæ humana ſunt, ſicut dividentes Theodorus & Neſtorius dicunt, ſed unum eumdemque confitemur Deum & hominem perfectum, conſubſtantialem Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem nobis eum- C dem ſecundum humanitatem, ejuſdem duas nativitates prædicantes, tam quæ ante ſæcula ex Patre ſecundum deitatem, quam quæ in ultimis diebus ex Maria virgine Dei genitrice ſecundum humanitatem, ejuſdem miracula, & paſſiones, & omnem ſimul Deo decibilem, atque homini condecentem operationem ex eodem uno Chriſto Deo noſtro nova ratione proceſſiſſe credimus. Neque enim quæ divina ſunt, ſecundum Deum: neque rurſus quæ ſunt hominis, ſecundum hominem: ſed humanatus Deus verbum, novam quamdam deivirilem operationem, & hanc totam vivificatricem demonſtrat: tametſi novum videtur, & perturbat ali- D quorum auditus ſuſpicantium in peremptionem hanc nos proferre earum, quæ in Chriſto Deo noſtro ſunt inconfuſe, & ſecundum ſubſiſtentiam adunatarum naturarum, quod non eſt unquam, nec fiat. Unum igitur eumdemque operatum fuiſſe dicimus; id eſt, mire operatum eſſe ſalutem noſtram, eumdemque paſſum propria carne, & omnes vere ſuſtinuiſſe ſalutares paſſiones, idem eſt dicere & miracula, ut ſit quidem carnis, pati, non ſeparatæ videlicet a divinitate, quamvis non divinitatis fuit pati, ipſius autem Dei operatio, quamvis per humanitatem ejus, hoc eſt, totam noſtram conſperſionem hanc adimpleverit una & ſin- E gulari voluntate divina, utpote non exiſtente in eo & alia voluntate, ſive obſiſtente & adverſante divinæ ejus, & potenti illi voluntati. Impoſſibile enim eſt, in uno eodemque Chriſto Deo noſtro duas ſimul, & adinvicem contrarias ſeu ſimiles exiſtere voluntates. Salutaris vero a Deo inſtructorum patrum doctrina, manifeſte inſtruit, quia nunquam intellectualiter animata domini

* opinamur
* G. tamen
* G. tranſiſſe
* G. derivatam eſſe
* G. deſpuerunt

1 In Mſ. noſtro, ſentimur. Harduinus.

mini caro, divise atque ex proprio appetitu A contra nutum uniti sibi subsistentialiter Dei verbi naturalem sui fecisset motionem: sed quando, & quantam, & qualem idem Deus verbum volebat, & ut clarius dicatur, quemadmodum nostrum corpus regitur & ornatur, atque ordinatur ab intellectuali & rationali anima nostra, ita & in domino Christo tota humana ejus conspersio ab ejusdem verbi divinitate semper, & in omnibus mota Deo mobilis erat secundum Nyssenum Gregorium, dicentem adversus Eunomium ita: *Secundum quod Deus est Filius, impassibilis est per omnia & immortalis. Si autem passio de eodem in evangelio dicatur, per humanitatem quæ* B ** per omnia passionis est capax, hoc operatus est.* Operatur enim vere divinitas per corpus, quod circa eam est, omnium salutem, ut corporis quidem sint passiones, Dei vero operatio, per quam & salvati sumus: & hujusmodi saluti nullam introducimus divisionem. Semel enim moriens, & multorum abluens peccata redemptionem & salutem ex seipso nobis, qui in peccatis sumus acquirens, resurrexit, & consuscitavit & vivificavit nos, pacem perpetuam donans: ascendensque in cœlos, sedet ad dexteram Patris ejus, & iterum veniet cum gloria, judicaturus vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Speramus enim resu- C scitari omnes, & divino assistere tribunali, ut percipiat unusquisque justam ab eo retributionem, finem non habituram. Necessarie vero & illud adjiciemus: asserentes quippe mortem, quoad carnem unigeniti Filii Dei, id est, Jesu Christi, & ex mortuis ascensum, & in cœlos assumptionem confitentes, citra sanguinem * ceremonias in ecclesiis celebramus. Ita quippe accedimus ad benedictiones arcanas, & sanctificamur participes effecti tam sanctæ carnis quamque pretiosi sanguinis Christi, omnium nostrum salvatoris: & non ut communem carnem suscipiamus, absit: neque iterum ut viri sanctificati, & copulati verbo per unitatem D dignitatis, sive ut divinam inhabitationem habentis, sed sicut vere vivificatricem & propriam ejusdem verbi: vita enim cum sit naturaliter ut Deus, quia factus est unum ad carnem suam, vivificam eam demonstravit. Unde cum dicit ad nos: ***Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem***, non sicut hominis unius ex nobis, & ipsam existimamus esse, quomodo enim hominis caro vivificare poterit secundum propriam sui naturam? sed ut vere propriam Filii Dei, qui pro nobis etiam filius hominis factus est. Ceterum voces salvatoris nostri quæ in evangeliis sunt, neque subsistentiis E duabus, neque personis patimur: sed tam humanas, ad hæc & divinas, ab uno dictas putabimus, recte sentientes. Uni igitur personæ universas voces quæ sunt in evangelio, deputare oporteret, uni subsistentiæ verbi incarnati: dominus enim unus est Jesus Christus, secundum scripturas. Hæc sapere sumus edocti a sanctis apostolis & evangelistis, ab omni quoque a Deo inspirata scriptura, & a vera confessione beatissimorum patrum eorum, qui in Nicæa

* profecto

* cultum, id est, incruentum sacrificium

κῆς ἡμῶν ψυχῆς, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ σύγκειμα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου θεότητος ἀεὶ καὶ ἐν πᾶσιν ἀγόμενον θεοκίνητον ἦν κατὰ τὸν τῆς Νύσσης Γρηγόριον λέγοντα ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίου οὕτως· καθὸ Θεὸς ὁ υἱὸς ἀπαθὴς πάντως ἐστὶ καὶ ἀκήρατος. εἰ δέ τι πάθος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ περὶ αὐτοῦ λέγοιτο, διὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πάντως τοῦ δεχομένου τὸ πάθος τὸ τοιοῦτον ἐνήργησεν. ἐνεργεῖ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ θεότης διὰ τοῦ περὶ αὐτὴν σώματος τὴν τοῦ παντὸς σωτηρίαν· ὡς εἶναι τῆς μὲν σαρκὸς τὰ πάθη, τοῦ δὲ Θεοῦ τὴν ἐνέργειαν· δι' ἧς καὶ ἐσώθημεν, καὶ τῇ σωτηρίᾳ μερισμὸν οὐκ εἰσάγομεν. ἅπαξ γὰρ ἀποθανὼν, καὶ πολλῶν ἀνενεγκὼν ἁμαρτίας, καὶ λύτρον ἐξ ἑαυτοῦ καὶ σωτηρίαν ἡμῖν τοῖς ἐν ἁμαρτίαις εὑράμενος ἀνέστη τε καὶ συνήγειρε καὶ ἐζωοποίησεν ἡμᾶς εἰρήνην ἀΐδιον χαρισάμενος. καὶ ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἥξει μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. προσδοκῶμεν γὰρ ἀναστῆναι πάντας, καὶ τῷ θείῳ παραστῆναι βήματι, ὥστε ἀπολήψεσθαι ἕκαστον δικαίαν παρ' αὐτοῦ ἀνταπόδοσιν τέλος οὐκ ἔχουσαν. ἀναγκαίως δὲ κἀκεῖνο προσθήσομεν, καταγγέλλοντες γὰρ τὸν κατὰ σάρκα θάνατον τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τουτέστιν Ἰησοῦ Χριστοῦ τήν τε ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν ὁμολογοῦντες, τὴν ἀναίμακτον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τελοῦμεν λατρείαν. προσίεμεν δὲ οὕτω ταῖς μυστικαῖς εὐλογίαις καὶ ἁγιαζόμεθα μέτοχοι τῆς τε ἁγίας σαρκὸς, καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ πάντων ἡμῶν σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ οὐχ ὡς σάρκα κοινὴν δεχόμενοι. μὴ γένοιτο· οὔτε μὴν ὡς ἀνδρὸς ἡγιασμένου καὶ συναφθέντος τῷ λόγῳ κατὰ τὴν ἑνότητα τῆς ἀξίας, ἤγουν ὡς θείαν ἐνοίκησιν ἐσχηκότος, ἀλλὰ ὡς ζωοποιὸν ἀληθῶς, καὶ ἰδίαν αὐτοῦ τοῦ λόγου. ζωὴ γὰρ ὢν κατὰ φύσιν ὡς Θεὸς, ἐπειδὴ γέγονεν ἓν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σάρκα, ζωοποιὸν ἀπέφηνε ταύτην· ὥστε κἂν λέγῃ πρὸς ἡμᾶς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐχ ὡς ἀνθρώπου τοῦ καθ' ἡμᾶς ἑνὸς καὶ αὐτὴν λογιούμεθα εἶναι· πῶς γὰρ ἡ ἀνθρώπου σὰρξ ζωοποιὸς ἔσται κατὰ τὴν φύσιν τὴν ἑαυτῆς; ἀλλ' ὡς ἰδίαν ἀληθῶς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς καὶ υἱοῦ ἀνθρώπου γενομένου τε καὶ χρηματίσαντος. τὰς δέ γε ἐν τοῖς εὐαγγελίοις τοῦ σωτῆρος φωνὰς οὔτε ὑποστάσεσι δυσὶν, οὔτε μὴν προσώποις καταμερίζομεθα· ἀλλὰ τάς τε ἀνθρωπίνας, καὶ πρός γε τούτῳ τὰς θείας παρ' ἑνὸς εἰρῆσθαι διαχειρισόμεθα φρονοῦντες ὀρθῶς. ἑνὶ τοιγαροῦν προσώπῳ τὰς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις πάσας ἀναθετέον φωνὰς, ὑποστάσει μιᾷ τοῦ λόγου σεσαρκωμένῃ· κύριος γὰρ εἷς Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὰς γραφάς. ταῦτα φρονεῖν δεδιδάγμεθα παρά τε τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ εὐαγγελιστῶν, καὶ πάσης δὲ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς, καὶ ἐκ τῆς τῶν μακαρίων πατέρων ἀληθοῦς ὁμολογίας, τῶν τε ἐν Νικαίᾳ, καὶ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον, τῶν τε ἐν Χαλκηδόνι, καὶ Κωνσταντινουπόλει τὸ δεύτερον, τουτέστι τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων, ἐν αἷς καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τῶν ἁγίων Κυρίλλου, καὶ Λέοντος, καὶ ἅπερ ἐκήρυξαν καὶ ἐδέξαντο, δεχόμεθα καὶ κηρύττομεν· καὶ ἅπερ ἀπεβάλλοντο, καὶ ἡμεῖς ἀναθεματίζομεν, καὶ πᾶσαν αἵρεσιν ἀπὸ Σίμωνος καὶ μέχρι

τοῦ

τοῦ υἱοῦ, ἐξαιρέτως Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, καὶ Ἀπολλινάριον, Σαβέλλιον, Ναυάτον τε, καὶ Σαββάτιον, Διόδωρον, καὶ Νεστόριον, Εὐτυχέα τε καὶ Διόσκορον, καὶ Σεβῆρον, καὶ Ἰουλιανὸν, καὶ τὸν ἀγνοήτην Θεμίστιον, καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἀθέμιτον συμμορίαν· Ὠριγένην τε καὶ Δίδυμον, καὶ Εὐάγριον, καὶ τὰ μυθώδη * τούτου ληρήματα· ἔτι ἀναθεματίζομεν καὶ οὓς ἡ ἁγία πέμπτη σύνοδος ἀπεβάλετο, τὸν Μοψουεστίας λέγω Θεόδωρον, τὸν κατάρατον τῆς Μαξίμου αἱρέσεώς τε καὶ διαιρέσεως διδάσκαλον. τά τε ἀσεβῆ Θεοδωρήτου συγγράμματα τὰ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου· καὶ τὴν λεγομένην Ἴβα ἐπιστολὴν πρὸς Μάριν γραφῆναι τὸν Πέρσην. καὶ ἐπὶ τούτοις ἅπασι τοῖς αἱρετικοῖς τὸν ἄρτι τούτοις παραφυέντα Μάξιμον τὸν δυσώνυμον μετὰ τῶν ἀσεβῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὃς τὸ μανιχαΐζειν καὶ ῥίπτειν τὸ σῶμα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὁ Ἕλλην ἐδίδαξε, καὶ τὸ δυσσεβὲς αὐτοῦ τῆς διαιρέσεως φρόνημα. ὅπερ πρὸ ἡμῶν οἱ μακαριώτατοι ἡμῶν πατέρες ἀπώσαντο, Ὀνώριος, φημὶ, Σέργιός τε καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἐφεξῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἡγεμόνες, καὶ ἔξαρχοι. προσέτι δὲ καὶ ὁ τῆς πανευσεβοῦς λήξεως Ἡράκλειος ὁ πρόπαππος ὑμῶν ὁ ὀρθόδοξος, οὗ τὴν γονὴν τῆς ὀρθοδοξίας Θεὸς εἰς τὴν εὐσεβῆ βασιλείαν ταύτην ἐσφράγισεν. ἐκθύμως γὰρ μετὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν καὶ αὐτὸς τὴν ἀναφυεῖσαν αἵρεσιν ταύτην τῶν Μαξιμιανῶν κατεδίκασεν· οἷς τισιν ἀκολουθήσασα καὶ ἡ ἐνταῦθα γενομένη κατὰ θείαν κέλευσιν τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει πατρὸς τοῦ δεσπότου ἁγία συνάθροισις, Πέτρος τε ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης, καὶ ὁ προηγησάμενος τὴν ἐμὴν εὐτέλειαν Μακεδόνιος ὁ μακαριώτατος, καὶ ὁ τοποτηρητὴς τῆς Ἀλεξανδρέων Θεόδωρος, συμπαρόντων αὐτοῖς τῶν τε ἐνδημούντων ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου, τὰ κατ᾽ αὐτὸν ἐγγράφως ζητήσαντες τοῦτον ἀνεθεμάτισαν. καὶ ἐξώρισαν μετὰ τῶν δυσσεβῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἀλλὰ τοὺς ὅλους αἱρετικοὺς καθ᾽ ἑαυτοὺς οἰμώζειν ἐάσας τοῖς ἀναθέμασιν, αὖθις ἐπάνειμι πρὸς Θεὸν καὶ παρ᾽ αὐτοῦ φυλάττεσθαι τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν ἐξαιτῶ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας λόγον κρατύνουσαν. ὑμεῖς γὰρ καὶ ἐκ προγόνων φωστῆρες τῆς πίστεως. τοὺς φωστῆρας τῆς πίστεως κύριε φύλαξον. ὁ Θεὸς ὑψώσαι τὸ κέρας ὑμῶν· ὁ Θεὸς εἰρηνεῦσαι τὴν βασιλείαν ὑμῶν τροπουμένην πάντα πόλεμον, καὶ εἰρήνην βαθεῖαν ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ ὅλῳ τῷ κόσμῳ βραβεύουσαν.

* τῶν

Ἡ ὑπογραφή. Μακάριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ὑπαγορεύσας πᾶν τὸ προκείμενον τῆς ὀρθοδοξίας ὕφος κατὰ τὰς ἐκθέσεις τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων, καὶ τῶν ὀνομαστὶ τεθέντων παρ᾽ ἐμοῦ ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων, τῶν ἐκθεμένων κατὰ τὴν προαναπτυγμένην δύναμιν ἓν θέλημα ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ θεανδρικὴν αὐτοῦ * πολιτευσαμένου ἡμῖν τὴν ἐνέργειαν· καὶ ὡς ἀσεβές ἐστι τὸ λέγειν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο

A & Constantinopoli, & [1] deinceps, id est, sanctarum, & universalium quinque synodorum, in quibus & epistolæ sanctorum Cyrilli & Leonis quæque prædicaverunt ac susceperunt, suscipimus & prædicamus: & quæque abjecerunt, & nos anathematizamus, & omnem hæresim a Simone usque in præsens præcipue Arium, Eunomium, Macedonium & Apollinarem, Sabellium, Novatum & Sabbatium, Diodorum & Nestorium, Eutychen quoque, Dioscorum, & Severum, & Julianum, τὸν ἀγνοητὴν (& ignorantem) Themistium, & omne eorum profanum consortium, Origenem quoque, Didymum, & Evagrium, & fabulosa eorum B deliramenta. Ad hæc anathematizamus, & quos sancta quinta synodus abjecit, Theodorum, inquam, Mopsuestenum, maledictum illius Maximi hæreseos divisionisque doctorem: & impia Theodoreti scripta, quæ adversum orthodoxam fidem & duodecim capitula beati Cyrilli, & epistolam, quæ dicitur ab Iba scripta fuisse ad Marim Persam. Super his etiam omnibus hæreticis, & eum qui his subortus est Maximum nec dicendum cum ejus discipulis, qui manichæizare, & projicere corpus Christi domini nostri ille paganus edocebat, & impium divisionis ejus dogma, quod & olim nostri patres respuerunt, id est, Honorius, Ser- C gius, & Cyrus, & reliqui ecclesiarum doctores, atque antistites, adhæc etiam & piæ memoriæ Heraclius proavus vester, cujus prosapiam orthodoxiæ Deus huic pio imperio assignavit: cum * indignatione quippe cum sanctis patribus nostris, etiam ipse exortam hanc Maximianorum hæresim condemnavit: quos secuta & ea quæ hic facta est per divalem jussionem piæ memoriæ patris vestri sancta congregatio, Petrus quoque sanctissimus ac universalis patriarcha, & præcessor meæ parvitatis Macedonius beatæ memoriæ, & vicarius Alexandriæ Theodorus, præsentibus una cum eis & qui advenerant episcopis, & sacro senatu, quæ D circa fuerant, in scripto discutientes, hunc anathematizaverunt, & exilio damnaverunt cum impiis ejus discipulis. Sed universos hæreticos apud se anathematibus congemiscere derelinquens, iterum convertor ad dominum, & ab eo conservari vestram pietatem exposco, quæ orthodoxiæ sermonem corroborat. Vos enim & a proavis luminaria fidei. Luminaria fidei dominus illustret. Orthodoxiæ custodes dominus custodiat, Deus exaltet cornu vestrum persequens omnem * hostem, & pacem profundam ecclesiis, & universo mundo condonans.

* valde ex animo

* s. bellum

Subscriptio. Macarius misericordia Dei episcopus Theopoleos, dictans omnem su- E pradictum orthodoxiæ textum, juxta editiones sanctarum, & universalium quinque synodorum, & sanctorum, ac probabilium patrum, qui nominatim a me sunt positi, qui explanaverunt juxta præfixam virtutem, unam voluntatem in uno domino Jesu Christo Deo nostro, qui deivirilem demonstravit nobis suam operationem, & quia impium sit dicere, in eodem Christo Deo nostro duas voluntates, consentiens, atque con-

Hæreticus mentitur synodos & patres a se ita dici

1 In Ms. nostro additur ex Græco, & qui Ephesi prius, & qui Chalcedone, & Constantinopoli secundo.

confessus, & ita sentiens & docens, & sperans assistere terribili Dei tribunali cum hac mea orthodoxa fide subscripsi.

Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Per tenorem oblatæ confessionis a Macario Deo amabili archiepiscopo Antiochiæ, fidei ejus agnitionem accepimus. Edicat autem idem Deo amabilis Macarius, si consentit testimoniis ab eo porrectis.

Macarius sanctissimus archiepiscopus dixit: Utique domine.

Constantinus piissimus imperator & sancta synodus dixerunt: Prosequatur idem Deo amabilis Macarius, si confitetur duas naturales voluntates, & duas operationes naturales in incarnationis dispensatione Christi Dei nostri.

Macarius venerabilis archiepiscopus dixit: Non dico duas naturales voluntates, aut duas operationes naturales in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi, nec si membratim incidar, & mittar in mare.

Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Ex codicibus nunc prolatis, & recognitis a Macario venerabili archiepiscopo Antiochiæ, primus ex eis codicillus lectione pandatur, ad collationem authenticorum librorum sanctorum, ac probabilium patrum, qui reconditi sunt in venerabili patriarchio, juxta quod dudum postulata sunt a parte apostolica sedis sanctissimi papæ Romani Agathonis. Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ proferat hujusmodi codices sanctorum ac probabilium patrum de venerabili patriarchio.

Et prolati sunt. Et accipiens per jussionem piissimi nostri principis Constantini Petrus gloriosus * ex consul librum sancti Athanasii contulit cum hujusmodi primo codicillo, deferente eumdem codicillum Diogene magnifico a secretis & imperiali secretario, quem & relegit continentem in verbis hoc modo.

* Consul

Sancti Athanasii ex secundo sermone adversus Apollinarem: Certum namque est, quod præexistens Deus verbum, ante carnis adventum non erat homo, sed Deus erat apud Deum invisibilis, atque impassibilis. Neque igitur Christi nomen absque carne defertur, quia sequitur nomen passio, & mors, Luca quidem scribente: *Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum*. Paulo vero dicente: *Pascha nostrum immolatus est Christus*. Et quia homo Jesus Christus qui dedit semetipsum pro nobis, non quia non est Deus, sed quia & homo est Christus, propterea *memor esto Jesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine David*, scribit. Propter hoc scriptura utrorumque nominum facit introductionem, in ostensionem substantiæ, invisibiliter quidem Deum intelligendo, & vere existentem, visibiliter autem hominem palpando, & vere existentem, non in divisione personarum, aut intelligentiarum,

Act. 26. 1. Cor. 5. 2. Tim. 2.

A θελήματα, στοιχήσας, καὶ ὁμολογήσας, καὶ οὕτω φρονῶν, καὶ διδάσκων, καὶ προσδοκῶν παραστῆναι τῷ τοῦ Θεοῦ φοβερῷ βήματι μετὰ ταύτης τῆς ὀρθοδόξου μου πίστεως, ὑπεσημηνάμην.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπον· Τῆς δυνάμεως τῆς προσδοθείσης ὁμολογίας τῆς αὐτοῦ πίστεως παρὰ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Αντιοχείας ἐν γνώσει γεγόναμεν, λεγέτω δὲ ὁ αὐτὸς θεοφιλέστατος Μακάριος, εἰ στοιχεῖ ταῖς χρήσεσι ταῖς παρ' αὐτοῦ ἐπιδοθείσαις.

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· ναὶ δέσποτα.

B Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· διεξίτω ὁ αὐτὸς θεοφιλέστατος Μακάριος, εἰ ὁμολογεῖ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Αντιοχείας εἶπεν· οὐ λέγω δύο φυσικὰ θελήματα, ἢ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὐδὲ ἐὰν κατὰ μέλη κατακόπτομαι, καὶ βληθῶ εἰς τὴν θάλασσαν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἐκ τῶν νυνὶ προκομισθέντων κωδικίων, καὶ ἐπιγνωσθέντων παρὰ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Αντιοχείας, τὸ πρῶτον κωδίκιον ἐξ αὐτῶν ἀναγνώσει καθυποβαλλέσθω πρὸς ἀντιβολὴν τῶν αὐθεντικῶν βιβλίων τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, τῶν ἀποκειμένων ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ, κατὰ τὰ ἤδη αἰτηθέντα παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης Αγάθωνος. Γεώργιος τοίνυν ὁ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας προκομιζέτω τὰς τοιαύτας τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου βίβλους.

Καὶ προσεκομίσθησαν· καὶ λαβὼν κατὰ κέλευσιν τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου Πέτρος

D ὁ ἐνδοξότατος ὕπατος βιβλίον τοῦ ἁγίου Αθανασίου ἀντέβαλε πρὸς τὸ τοιοῦτον πρῶτον κωδίκιον, ἐπιφερομένου τὸ αὐτὸ κωδίκιον Διογένους τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσεκρήτις καὶ σεκρεταρίου βασιλικοῦ, ὅπερ ἀνέγνω ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως.

Τοῦ ἁγίου Αθανασίου ἐκ τοῦ κατὰ Απολιναρίου δευτέρου λόγου. δῆλον γὰρ, ὅτι προϋπάρχων Θεὸς λόγος πρὸ τῆς ἐν σαρκὶ ἐπιδημίας οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἀλλὰ Θεὸς ἦν πρὸς τὸν Θεὸν ἀόρατος καὶ ἀπαθὴς ὤν· οὔτε οὖν τὸ, Χριστὸς, ὄνομα δίχα τῆς σαρκὸς προάγεται, ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ τῷ ὀνόματι τὸ πάθος καὶ ὁ θάνατος. τοῦ μὲν Λουκᾶ γράφοντος, εἰ παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀνα-

E στάσεως νεκρῶν. τοῦ δὲ Παύλου λέγοντος. τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός· καὶ ὅτι ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐχ ὅτι οὐ Θεὸς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄνθρωπος ὁ Χριστός. διὸ, μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, γράφει. διὰ τοῦτο ἡ Γραφὴ ἑκατέρων τῶν ὀνομάτων ποιεῖται τὴν προαγωγὴν ἐν ἐπιδείξει ὑπάρξεως, ἀοράτως μὲν Θεοῦ νοουμένου, καὶ ὄντος ἀληθῶς· ὁρατῶς δὲ ἀνθρώπου ψηλαφωμένου, καὶ ὑπάρχοντος ἀληθῶς· οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων, * ἢ νοημάτων, ἀλλὰ φυσικῇ συνενώσει, καὶ ἀλύ-

* ἢ ὀνομάτων

 ἀλύτῳ ἑνώσει. ἵνα ἐν αὐτῷ τοῦ πάθους ὁμολογουμένου ἀληθῶς, ὁ αὐτὸς καὶ παθητὸς καὶ ἀπαθὴς νοοῖτο ἀληθῶς.

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἀποκοπέντα ἀπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου τὰ πρὸ τοῦ, καὶ μετά τινα τῆς χρήσεως. ἀλλὰ λέγετε, ὅτι εἰ πάντα ἔλαβε πάντως δήπου, καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς εἶχεν. ἀδύνατον δέ ἐστιν ἐν λογισμοῖς ἀνθρωπίνοις ἁμαρτίαν μὴ εἶναι. καὶ πῶς ἔσται χωρὶς ἁμαρτίας ὁ Χριστός; εἴπατε τοίνυν, εἰ τῶν ἁμαρτητικῶν λογισμῶν δημιουργὸς ὁ Θεός, προσακτέον τῷ Θεῷ τὴν ἰδίαν δημιουργίαν· ἦλθε γὰρ προσαγαγέσθαι τὴν ἰδίαν ποίησιν. ἀλλ' ἄδικος ἔσται πάλιν ἡ κρίσις καταδικάζουσα τὸν ἁμαρτήσαντα. εἰ γὰρ ἁμαρτητικοὺς λογισμοὺς ἐδημιούργησεν ὁ Θεός, πῶς καταδικάζει τὸν ἁμαρτήσαντα; ἢ πῶς οἷόν τε παρὰ Θεοῦ τοιαύτην κρίσιν γίνεσθαι; εἰ δὲ καὶ ὁ Ἀδὰμ ὑπέκειτο τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς πρὶν ἢ παρακοῦσαι τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς, καὶ πῶς οὐκ ἐγίνωσκε καλὸν καὶ πονηρόν; λογικὸς μὲν ὢν τὴν φύσιν, ἐλεύθερος δὲ τῶν τοιούτων λογισμῶν, πεῖραν κακοῦ οὐκ εἰδώς, μόνον δὲ τὸ καλὸν γινώσκων, καὶ ὥσπερ τις μονότροπος ὤν. παρακούσας δὲ τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ὑποπέπτωκε τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς, οὐ τοῦ Θεοῦ δημιουργήσαντος τοὺς αἰχμαλωτίζοντας λογισμούς, ἀλλὰ τοῦ διαβόλου ἐξ ἀπάτης ἐπισπείραντος τῇ λογικῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου ἐν παραβάσει γενομένῃ, καὶ ἀπωσθείσῃ ἀπὸ Θεοῦ. ὥστε τὸν διάβολον καὶ νόμον ἁμαρτίας καταστήσασθαι ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου, καὶ θάνατον βασιλεύοντα διὰ τοῦ ἔργου τῆς ἁμαρτίας. διὰ τοῦτο οὖν ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. ἀλλὰ λέγετε· ἔλυσε μὴ ἁμαρτήσας. ἀλλ' οὐκ ἔστιν αὕτη λύσις τῆς ἁμαρτίας. οὐ γὰρ ἐν ἐκείνῳ ἀρχῆθεν εἰργάσατο ὁ διάβολος τὴν ἁμαρτίαν. ἵνα ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον καὶ μὴ ἁμαρτήσαντος λυθῇ ἡ ἁμαρτία· ἀλλ' ἐν τῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ φύσει τοῦ ἀνθρώπου ἀρχῆθεν εἰργάσατο ὁ διάβολος τὴν ἁμαρτίαν. διὰ τοῦτο ἀδύνατον γέγονε τῇ φύσει λογικῇ οὔσῃ, καὶ ἑκουσίως ἁμαρτησάσῃ, καὶ ὑπὸ καταδίκην θανάτου γενομένῃ ἑαυτὴν ἀνακαλέσασθαι εἰς ἐλευθερίαν, ὥς φησιν ὁ ἀπόστολος. τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός. διὰ τοῦτο ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ταύτην ἐν τῇ ἰδίᾳ φύσει καταστήσασθαι ἐκ νέας ἀρχῆς, καὶ * γεννήσεως θαυμαστῆς, οὐ τὴν ἀρχῆθεν σύστασιν κατατεμοῦσας, ἀλλὰ τὴν ἐπισπαρεῖσαν ἀθέτησιν ἀθετήσας, ὡς μαρτυρεῖ ὁ προφήτης λέγων. πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλὸν ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρίᾳ τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. εἰ δὲ μὴ ἐν τῇ ἁμαρτησάσῃ φύσει ἡ ἀναμαρτησία ὤφθη, πῶς κατεκρίθη ἡ ἁμαρτία ἐν τῇ σαρκὶ, μήτε τῆς σαρκὸς τὸ πρακτικὸν ἐχούσης, μήτε τῆς θεότητος ἁμαρτίαν γινωσκούσης; πῶς δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει· οὗ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· οὐ τόπον διαγράφων, ἀλλὰ φύσιν ὑποτιθέμενος; ἵνα ὥσπερ, φησὶ, δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος; οὕτω καὶ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα δι' ἧς φύσεως ἡ προχώρησις τῆς ἁμαρτίας γέγονε, διὰ ταύτης καὶ ἡ ἐπίδειξις τῆς δικαιοσύνης γένηται, καὶ οὕτως λυθῇ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου ἐλευθερωθείσης τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ δοξασθῇ ὁ Θεός.

[margin: * γενήσεως]

A sed naturali nativitate & indissolubili unitate, ut in ipso certa existente passione, vere idem passibilis, atque impassibilis intelligatur.

Sunt autem, & quæ intercisa sunt a Macario & Stephano, & ante, & post testimonium hæc. Sed dicitis: Quia si omnia suscepit modis omnibus, & humanas habuit cogitationes. Impossibile autem est, in cogitationibus humanis peccatum non esse. Et quomodo erit absque peccato Christus? Dicite igitur: Si cogitationum peccabilium conditor est Deus, deputandum est Deo proprium opificium. Venit enim B assumere facturam suam. Sed injustum erit iterum judicium condemnans peccatorem. Si enim peccabiles cogitationes condidit Deus, quomodo condemnat peccantem? Et quomodo erit possibile, a Deo tale judicium fieri? Si autem & Adam subjacebat talibus cogitationibus antequam inobediens fieret Dei mandato, & quomodo ignorabat bonum & malum? Rationalis quippe erat natura, libera autem a talibus cogitationibus, experientiam mali nesciens, tantummodo bonum sciens, & ut quidam uniformis fuerat: non obediens autem mandato Dei, succubuit talibus cogi- C tationibus, non quia Deus creavit captivantes has cogitationes, sed diabolo per deceptionem superimponente hominis rationali naturæ, quæ in prævaricatione facta est, & repulsa est a Deo, ut diabolus & legem peccati in natura hominis posuerit, & mortem regnantem per opus peccati. Ideo igitur venit Filius Dei, ut solvat opera diaboli. Sed dicitis quia solvit non peccando. Sed non est hæc solutio peccati. Nec enim in illo a principio operatus est diabolus peccatum, ut veniente eo in mundum, & non peccante, solvatur peccatum, sed in rationali, & intellectuali natura hominis a principio operatus est pec- D catum diabolus, propter hoc impossibile factum est naturæ rationali existenti, & sponte peccanti, sub condemnationeque mortis factæ, se ipsam corrigere ad libertatem, ut ait apostolus: *Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem, propter hoc venit Filius Dei*, hanc in propriam naturam disponere ex novo principio, & nativitate mirabili, non ut illum, qui a principio status erat, resecaret, sed superseminatum contemptum tolleret, sicut testatur propheta dicens: *Antequam sciat puer bonum, aut malum, reprobat malum ut eligat bonum*. Si autem non in natura peccatrice impeccabilitas visa est, quomodo E condemnatum est peccatum in carne, neque carne efficaciam habente, neque deitate peccatum sciente? Quomodo autem & apostolus dicit: *Ubi abundavit peccatum, superabundavit & gratia*, non locum describens, sed naturam supponens? *ut quemadmodum*, inquit, *per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, ita & per unum hominem Jesum Christum gratia regnaret per justificationem in vitam æternam*, ut per quam naturam progressio peccati facta est, per hanc & ostensio justificationis fieret, & ita solverentur opera diaboli, liberata hominis natura a peccato, & glorificetur Deus.

[margin: Rom. 8.] [margin: Isa. 7.] [margin: Rom. 5.]

Dum

ACTIO VIII. Dum igitur conferretur talis liber, & A praetermitterentur quaedam ante, & post, & in medio ejusdem testimonii.

Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Edicat Deo amabilis Macarius archiepiscopus, ut quid haec, quae necessaria sunt circumrecidit de testimonio sancti & probabilis patris?

Macarius sanctissimus archiepiscopus dixit: Ego testimonia, quae defloravi, secundum proprium intentum defloravi.

Et dum adhuc relegeretur post detruncationem idem testimonium, quod defloraverant Macarius & Stephanus habens in superscriptione. Et post aliqua, quod in B verbis etiam adstruebat hoc modo; Propterea in deitate verbi apparens forma servi, non necessitati subjecta, sed natura atque virtute inculpabilitatem ostendit, dissolvens jus necessitatis, & peccati legem, atque captivitatis tyrannum captivum ducens, sicut ait propheta: *Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem*. Formam enim servi adversus inimicum proferens Verbum, victoriam fecit per illud, quod aliquando victum est. Propterea & omnem tentationem explevit Jesus, quia & omnia assumpsit, quae tentationis experimentum habuerunt, per quae pro nobis victoriam fecit dicens: *Confidite, ego vici mundum*. C Nec enim adversus deitatem assumpsit diabolus praelium, quam nesciit, quia nec audebat: propterea dicebat: *Si tu es Filius Dei*; sed adversus hominem, quem olim decipere valuit, & ex illo in omnes homines extendit suae malitiae operationem. Dum itaque anima Adae in condemnatione mortis detineretur, & exclamaret ad dominum proprium semper, sed & ii, qui placuerunt Deo, & justificati sunt in naturali lege, una cum Adam detinerentur, collugentes & conclamantes, misertus Deus hominis quem fecit, beneplacitum ei fuit, per sacramentum manifestationis novitatis salutem operari in genere humano, ut de- D strueret quidem inimicum, qui per invidiam deceperat, sublimatum autem ineffabiliter ostenderet hominem per unionem altissimi, & communionem naturae, & veritatem. Propterea venit verbum, qui Deus est, primique hominis conditor ut fieret homo, ad vivificationem quidem hominis, destructionem vero injusti inimici, & natus est de muliere, ex prima formatione formam hominis sibiipsi resuscitans: in ostensione carnis, absque carnalibus voluntatibus, & cogitationibus humanis in imagine novitatis. Nam voluntas solius deitatis, quia & natura tota Verbi in ostensione formae ipsius humanae carnis, quae visa est se- E cundi Adae, non in divisione personarum, sed in substantia deitatis & humanitatis: propterea ergo accedebat diabolus ad Jesum tanquam ad hominem, & non inveniens in eo vetustatis, nec suae sationis indicium, neque ad praesens aggressionis profectum, vincebatur confusus: & victus ac fatigatus dicebat: *Quis est hic, qui venit ex Edom?* id est, ex hominibus terrae incedens cum potentia. Propter quod & Christus dicebat: *Venit princeps hujus mundi, & in me * inveniet nihil*.

Psal. 67. & ad Ephes. 4.

Joan. 16.

Matt. 4.

Gen. 3.

Isa. 63.

Joan. 14.

G

Ἀντιβληθησομένου δὲ τοῦ τοιούτου βιβλίου, καὶ παραλιμπανομένων τῶν πρὸ τοῦ, καὶ μετά τινα, καὶ τῶν μεταξὺ τῆς χρήσεως ὄντων.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. λεγέτω Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος, τίνος ἕνεκεν τὰ τοιαῦτα καίρια περιέκοψεν ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ ἁγίου καὶ ἐκκρίτου πατρός.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος εἶπεν· ἐγὼ τὰς χρήσεις ἃς παρεξέβαλον, κατὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν παρεξέβαλον.

Ἔτι ἀναγινωσκομένης τῆς μετὰ τὴν ἀποκοπὴν χρήσεως τῆς παρεκβληθείσης ὑπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου, ἐχούσης ἐν ἐπιγραφῇ. καὶ μετά τινα, τῆς καὶ διαγορευούσης ἐπὶ λέξεως οὕτως, διὰ τοῦτο ἐν τῇ τοῦ λόγου θεότητι ὀφθεῖσα ἡ τοῦ δούλου μορφὴ οὐκ ἀνάγκῃ ὑποκειμένη, ἀλλὰ φύσει καὶ δυνάμει τὴν ἀναμαρτησίαν ἐπιδείκνυται, διαλύσασα τὸν τῆς ἀνάγκης ὅρον, καὶ τὸν τῆς ἁμαρτίας νόμον, καὶ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας τύραννον αἰχμαλωτεύσασα, ὥς φησιν ὁ προφήτης. ἀνέβη εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν· τὴν γὰρ μορφὴν τοῦ δούλου κατὰ τοῦ ἐχθροῦ προβαλλόμενος ὁ λόγος τὴν νίκην πεποίηται διὰ τοῦ ποτε ἡττηθέντος· διὰ τοῦτο καὶ πάντα πειρασμὸν συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἔλαβε τὰ πειρασμοῦ πεῖραν ἐσχηκότα, δι᾽ ὧν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν νίκην πεποίηται λέγων. θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον· οὐ γὰρ πρὸς θεότητα ἤρατο ὁ διάβολος τὸν πόλεμον, ἣν ἠγνόησεν, οὔτε γὰρ ἐτόλμα· διὰ τοῦτο ἔλεγεν. εἰ σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ πρὸς ἄνθρωπον· ὃν πάλαι πλανῆσαι ἴσχυσε, καὶ ἐξ ἐκείνου εἰς πάντας ἀνθρώπους ἐξέτεινε τῆς κακίας αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν· τῆς δὲ τοῦ Ἀδὰμ ψυχῆς ἐν καταδίκῃ θανάτου κατεχομένης καὶ βοώσης πρὸς τὸν ἑαυτῆς δεσπότην διὰ παντὸς, καὶ τῶν εὐαρεστησάντων τῷ Θεῷ, καὶ δικαιωθέντων ἐν τῷ φυσικῷ νόμῳ συγκατεχομένων τῷ Ἀδὰμ, συμπενθούντων τε καὶ συμβοώντων, ἐλεήσας ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησε, ηὐδόκησε διὰ μυστηρίου φανερώσεως καινότητος σωτηρίαν κατεργάσασθαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, καὶ καθαίρεσιν μὲν ποιήσασθαι τοῦ διὰ φθόνου ἀπατήσαντος ἐχθροῦ, ὕψωσιν δὲ ἀσυλλόγιστον ἐνδεῖξαι τοῦ ἀνθρώπου τῇ πρὸς τὸν ὕψιστον ἑνώσει καὶ κοινωνίᾳ, φύσει καὶ ἀληθείᾳ. διὰ τοῦτο ἦλθεν ὁ λόγος θεὸς ὢν καὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου δημιουργὸς, γενέσθαι ἄνθρωπος, εἰς ζωοποίησιν μὲν τοῦ ἀνθρώπου, καθαίρεσιν δὲ τοῦ ἀδίκου ἐχθροῦ. καὶ ἐγεννήθη ἐκ γυναικὸς ἐκ τῆς πρώτης πλάσεως τὴν τοῦ ἀνθρώπου μορφὴν ἑαυτῷ ἀναστησάμενος. ἐν ἐπιδείξει σαρκὸς δίχα σαρκικῶν θελημάτων, καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων ἐν εἰκόνι καινότητος. ἡ γὰρ θέλησις θεότητος μόνης· ἐπειδὴ καὶ φύσις ὅλη τοῦ λόγου ἐν ἐπιδείξει μορφῆς τῆς ἀνθρωπίνης σαρκὸς τῆς ὁρωμένης τοῦ δευτέρου Ἀδὰμ, οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων, ἀλλ᾽ ἐν ὑπάρξει θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος. διὰ τοῦτο γὰρ προσῄει ὁ διάβολος τῷ Ἰησοῦ ὡς ἀνθρώπῳ· μὴ εὑρίσκων δὲ ἐν αὐτῷ τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ ἐπισπορᾶς γνώρισμα, μήτε τῆς πρὸς τὸ παρὸν ἐπιχειρήσεως προχώρησιν, ἡττᾶτο αἰσχυνόμενος· καὶ νικώμενος, καὶ ἀπονῶν ἔλεγε· τίς οὗτος ὁ παραγινόμενος ἐξ Εδώμ; τουτέστι τῶν ἐκ γῆς ἀνθρώπων διαβαίνων μετ᾽ ἰσχύος. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· ἔρχεται ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν ἐμοὶ εὑρήσει οὐδέν.

Ἡ ἁγία

ANNO CHRISTI 680

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 680.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἰδοὺ παναγαθὲ δέσποτα καὶ πάλιν τὴν χρῆσιν ἀπέκοψε. τὰ γὰρ μετὰ τὴν χρῆσιν κατὰ κέλευσιν τοῦ ὑμετέρου κράτους ἀναγινωσκόμενα δείκνυσι τὴν αὐτοῦ συνεσκιασμένην παρεκβολὴν, ἅτινά εἰσιν ἐν τούτοις τὰ ἀποκοπέντα ὑπὸ Μακαρίου, καὶ Στεφάνου ἐκ τῆς παρούσης χρήσεως· καίτοι καὶ σῶμα, καὶ ψυχὴν, καὶ ὅλον εἶχε τὸν πρῶτον * ὁ δεύτερος Ἀδάμ. εἰ γὰρ περὶ ὑπάρξεως ἀνθρώπου ἦν τὸ οὐδὲν, πῶς τὸ σῶμα εὗρε τὸ ὁρώμενον εἰρηκότος τὸ οὐδέν; ἀλλ' οὐχ εὗρεν ἐν αὐτῷ, ὧν αὐτὸς εἰργάσατο ἐν τῷ πρώτῳ Ἀδάμ· καὶ οὕτως κατελύθη ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ Χριστῷ. διὰ τοῦτο καὶ ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ· ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. πῶς οὖν λέγετε, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἀναιχμαλώτιστον γενέσθαι τὸν ἅπαξ αἰχμαλωτισθέντα ἄνθρωπον; ἵνα τὸ μὲν ἀδύνατον τῷ Θεῷ προσαγάγητε, τὸ δὲ δυνατὸν τῷ διαβόλῳ, ἀκατάλυτον αὐτοῦ λέγοντες τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι αἱρετικοί. καὶ διὰ τοῦτο ἐληλυθέναι τὴν θεότητα τὴν μὴ αἰχμαλωτιζομένην ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς καὶ ψυχῆς, ἵνα αὐτὴ ἀναιχμαλώτιστος μένῃ· καὶ οὕτως ὀφθῇ ἡ καθαρὰ δικαιοσύνη, πότε δὲ οὐκ ἦν καθαρὰ τῆς θεότητος ἡ δικαιοσύνη; καὶ τίς ἐν τούτοις ἀνθρώπων εὐεργεσία; εἰ μὴ ταυτότητι ὑπάρξεως, καὶ φύσεως καινότητι ὤφθη ὁ κύριος, ὥς φησιν ὁ ἀπόστολος, ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, λέγων· ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή.

* ἄτεροι σομενον

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν. ἰδοὺ καὶ ταύτην τὴν χρῆσιν τοῦ ἁγίου πατρὸς περιεῖλες. οὐχ ἁρμόζει ὀρθοδόξοις οὕτω περικεκομμένας τὰς τῶν ἁγίων πατέρων φωνὰς παρεκβάλλειν· αἱρετικῶν δὲ μᾶλλον ἴδιον τοῦτο καθέστηκε.

Μακάριος ὁ σεπτότατος ἀρχιεπίσκ. εἶπε. καὶ ἤδη εἶπον, ὅτι θέλων συστήσασθαι τὸν σκοπόν μου, παρεξέβαλον.

Ἡ ἁγία σύνοδ. ἐξεβόησεν· αἱρετικὸν ἑαυτὸν προδήλως ἀπέδειξε. τῷ νέῳ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα. ὁ τοιοῦτος καθαιρείσθω· τὸν νέον Διόσκορον ἔξω βάλλε. τῷ νέῳ Ἀπολιναρίῳ κακὰ τὰ ἔτη. δικαίως τῆς ἐπισκοπῆς ἀλλοτριούσθω. γυμνούσθω τοῦ περικειμένου αὐτῷ ὠμοφορίου· καὶ γυμνωθέντος αὐτοῦ, εἰς μέσον τε ἑστῶτος ἅμα Στεφάνῳ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ. Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου Βαΐων ἠρώτησε τοὺς αὐτοὺς Μακάριόν τε καὶ Στέφανον· εἶχεν ἀνθρώπινον θέλημα ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἀναμάρτητον;

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον· ἡμεῖς ἀνθρώπινον θέλημα ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ οὐ λέγομεν, θεῖον δὲ ναί· δίχα γὰρ σαρκικῶν θελημάτων, καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων, καθὼς ἡ προενεχθεῖσα παρ' ἡμῶν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου χρῆσις περιέχει. ἡ γὰρ θέλησις θεότητος μόνης.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπε· πῶς λαμβάνετε τὰ σαρκικὰ θελήματα, καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμούς.

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον. τὰ σαρκικὰ θελήματα, καὶ οἱ ἀνθρώπινοι λογισμοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπων εἰσίν: ὁ δὲ Χριστὸς οὐδὲν τούτων εἶχεν.

A Sancta synodus dixit: Ecce benignissime domine, & hoc testimonium abscidit. Nam quæ post testimonium per jussionem vestræ fortitudinis releguntur, ostendunt deflorationem ejus obumbratam. Et relecta sunt sequentia testimonia, quæ abscissa sunt a Macario & Stephano ex præsente testimonio, dum quando & carnem & animam, & totum primum * secundum factum invenit Adam. Si enim de substantia hominis erat ipsum nihil, quomodo ipsum corpus repertum est, [1] quod videbatur dicente nihil? sed non invenit in ipso, quæ ipse operatus est in primo Adam, & ita destructum est peccatum in Christo. Propterea & scri- B ptura testatur: *Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus.* Quomodo ergo dicitis, & impudenter asseritis, quia impossibile est incaptivabilem fieri, qui semel captus est homo? ut impossibilitatem quidem Deo applicetis, possibilitatem autem diabolo, indestructum ejus dicentes peccatum in natura hominum, sicut & ceteri hæretici: & ideo advenisse deitatem, quæ non captivatur in similitudine carnis & animæ, ut ipsa incaptivabilis maneat, & sic appareat munda justitia, quando enim non fuit munda deitatis justitia? & ex his quod est hominibus beneficium? nisi in eadem substantia, & naturæ innovatione appareat C dominus, (sicut ait apostolus) quam innovavit nobis viam novam & viventem dicens: *Ego sum via, veritas & vita.*

* secundus habebat Adam.

Isa. 53.

Heb. 10.

Joan. 14.

Sancta synodus dixit: Ecce & hoc testimonium sancti patris peremisti. Non congruit orthodoxis, ita circumtruncatas sanctorum patrum voces deflorare: hæreticorum potius proprium hoc est.

Macarius venerabilis archiepiscopus dixit: Etiam dixi, quia quærens stabilire intentionem meam, hoc modo defloravi.

Sancta synodus exclamavit: Hæreticum seipsum manifeste demonstravit, Novo Dioscoro anathema. Hiusmodi deponatur. No- D vum Dioscorum foras mitte. Novo Apollinario malos annos. Merito ab episcopatu alienetur, nudetur circumposito ei pallio. Et denudato eo, atque in medio astante, una cum Stephano ejus discipulo, Theophanes venerabilis presbyter, & abbas monasterii Bajas, interrogavit eosdem Macarium, & Stephanum: Habuit humanam voluntatem dominus noster Jesus Christus, & impeccabilem?

Macarius & Stephanus dixerunt: Nos voluntatem humanam in Christo non dicimus, divinam vero etiam: absque carnalibus voluntatibus & cogitationibus humanis, sicut prolatum a nobis testimonium sancti Atha- E nasii continet. Voluntas enim deitatis tantum.

Theophanes Deo amabilis presbyter & abbas dixit: Et quomodo intelligitis carnales voluntates & cogitationes humanes?

Macarius & Stephanus dixerunt: Voluntates carnales & cogitationes humanæ, hominum similium nobis sunt, Christus vero nihil eorum habuit.

Theo-

1 In Mſ. nostro, *quod videbatur ejus qui dixit illud nibil*. Harduinus.

Theophanes Deo amabilis presbyter & abbas dixit: Si testimonium quod detruncastis, in integro posuissetis, inveniebatur, quod carnales voluntates & humanas cogitationes, culpabiles, & voluptuosas accepit sanctus pater Athanasius, quæ ex seminatione diabolica illatæ sunt humanæ naturæ, sicut idem sanctissimus pater superius asseruit. Nam & ego dico non habuisse dominum nostrum Jesum Christum, verum Deum nostrum ex superfatione voluntatem carnalem, aut peccabiles cogitationes, absit: sed naturalem voluntatem, quam ipse Deus creans Adam ei indidit. Et hoc autem ipse interrogo vos: Habuit animam rationabilem ipse Adam?

Macarius & Stephanus dixerunt: Etiam.

Theophanes Deo amabilis presbyter & abbas dixit: Naturalem habuit voluntatem?

Stephanus religiosus monachus dixit: Arbitralem, & liberam. Etenim ante prævaricationem divinam habuit voluntatem, & convoluntarius erat Deo.

Domitius Deus amabilis episcopus Prusiados dixit: Ubi it absurda tua blasphemia? Si convoluntarius erat Adam Deo, & concreator.

Theodorus & Georgius Deo amabiles pesbyteri, & Joannes Deo amabilis diaconus, locum præsentantes Agathonis sanctissimi papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & qui ex persona ejus fuerunt concilii Deo amabiles episcopi, dixerunt: Si Adam ante prævaricationem divinam habuit voluntatem, ergo & consubstantialis fuit Deo, & inconvertibilis, ac vivificatrix fuit voluntas Adæ. Et quomodo mutatus, transgressus est mandatum, & morti succubuit? Qui enim convoluntarius est, utique & consubstantialis est. An ignoras sanctum Cyrillum clamantem: Sicut est consubstantialis, ita & convoluntarius proprio genitori? Unius enim essentiæ una utique est voluntas.

Theophanes Deo amabilis presbyter, & abbas dixit: Quod jam vos interrogavi, dicite: Habuit naturalem voluntatem Adam? etiam, an non?

Macarius, & Stephanus dixerunt: Et superius jam diximus, arbitralem, & liberam.

Theophanes Deo amabilis presbyter, & abbas dixit: Aut assentite quia habuit naturalem voluntatem, aut renunciate, & hoc ostendo a sanctis probabilibus patribus. Diu igitur perseverantibus eisdem Macario, & Stephano, & neque assentire volentibus, neque abnuere, Constantinus piissimus imperator & sancta synodus dixerunt: Proferat Deo amabilis Theophanes presbyter & abbas, quæ effatus est testimonia sanctorum, ac probabilium patrum.

Et protulit duo testimonia, unum quidem sancti Athanasii archiepiscopi Alexandriæ, de libro humanationis adversus Apollinarium, sic habens * in verbis: Quando Adam in principio formavit Deus, numquid congenitum ei dedit peccatum? Quid ergo jam opus erat mandato? Quomodo ergo eum condemnavit peccantem? Quomodo autem & ante prævaricationem ignorabat bonum, & malum Adam, quem formavit Deus ad incorruptionem, & imaginem suæ æternitatis?

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπεν. εἰ τὴν χρῆσιν, ἣν περιεκόψατε, ἐπ' ἀκεραίῳ τεθείκατε, ηὑρίσκετο, ὅτι τὰ σαρκικὰ θελήματα, καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς, τοὺς ἁμαρτητικοὺς καὶ καθ' ἡδονὴν ἔλαβεν ὁ ἅγιος πατὴρ Ἀθανάσιος, τοὺς καὶ ἐξ ἐπισπορᾶς διαβολικῆς ἐπεισελθόντας τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, καθὼς ὁ αὐτὸς ἅγιος πατὴρ ἀνωτέρω ἔφησε. κἀγὼ δὲ λέγω μὴ ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν ἐξ ἐπισπορᾶς θέλημα σαρκικὸν, ἢ ἁμαρτητικοὺς λογισμούς. μὴ γένοιτο· ἀλλὰ φυσικὸν θέλημα, ὅπερ καὶ δημιουργήσας τὸν Ἀδὰμ αὐτὸς ὁ θεὸς ἐντέθεικεν αὐτῷ. καὶ τοῦτο δὲ ἐρωτῶ ὑμᾶς· εἶχε ψυχὴν λογικὴν ὁ Ἀδάμ.

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον. ναί.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπε, φυσικὸν εἶχε θέλημα;

Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπε· προαιρετικὸν καὶ αὐτεξούσιον· καὶ γὰρ πρὸ τῆς παραβάσεως θεῖον θέλημα εἶχε, καὶ συνθελητὴς ἦν τῷ θεῷ.

Δομέτιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Προυσιάδος εἶπε. ποῦ σου τὸ ἄτοπον βλάσφημον; ἐὰν συνθελητὴς ἦν ὁ Ἀδὰμ τῷ Θεῷ, οὐκοῦν καὶ συνδημιουργός.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. καὶ οἱ ἐκ προσώπου τῆς κατὰ τοῦτον συνόδου θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι εἶπον. ἐὰν ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παραβάσεως θεῖον θέλημα εἶχεν, οὐκοῦν καὶ ὁμοούσιος τῷ Θεῷ ὑπῆρχε, καὶ ἄτρεπτον καὶ ζωοποιὸν ἦν τὸ θέλημα τοῦ Ἀδάμ. καὶ πῶς τραπεὶς παρέβη τὴν ἐντολὴν, καὶ θανάτῳ ὑπέπεσεν; ὁ γὰρ συνθελητὴς, πάντως καὶ ὁμοούσιος. ἢ οὐκ ἐπίστασαι τὸν ἅγιον Κύριλλον βοῶντα· ὥσπερ ἐστὶν ὁμοούσιος, οὕτω καὶ συνθελητὴς τῷ ἰδίῳ γεννήτορι; μιᾶς γὰρ οὐσίας ἓν δήπου τὸ θέλημα.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπεν. ὅπερ ἤδη κἀγὼ ἠρώτησα ὑμᾶς, εἴπατε. εἶχε φυσικὸν θέλημα ὁ Ἀδάμ; ναὶ, ἢ οὔ;

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον. καὶ ἤδη ἔφημεν, προαιρετικὸν καὶ αὐτεξούσιον.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπεν. ἢ σύνθεσθε, ὅτι εἶχε φυσικὸν θέλημα, ἢ ἀποτάξασθε· καὶ τοῦτο δεικνύω ἀπὸ ἁγίων καὶ * ἐκκρίτων πατέρων. ἐνστάντων οὖν τῶν αὐτῶν Μακαρίου καὶ Στεφάνου ἐπὶ πολὺ, καὶ μήτε συνθέσθαι θελόντων, μήτε ἀποτάξασθαι, Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· προσαγαγέτω Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος ἅσπερ ἔφησε χρήσεις ἁγίων καὶ * ἐκκρίτων πατέρων.

Καὶ προήγαγε δύο χρήσεις, μίαν μὲν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ περὶ ἐνανθρωπήσεως λόγου, καὶ κατὰ Ἀπολιναρίου, ἔχουσαν ἐπὶ λέξεως οὕτως· ὅτε τὸν Ἀδὰμ ἀρχῆθεν ἔπλασεν ὁ Θεὸς, μήτοιγε σύμφυτον αὐτῷ δέδωκε τὴν ἁμαρτίαν; τίς οὖν ἦν ἔτι χρεία τῆς ἐντολῆς; πῶς δὲ αὐτὸν κατεδίκασεν ἁμαρτήσαντα; πῶς δὲ καὶ πρὸ τῆς παρακοῆς οὐκ ἐγίνωσκε καλὸν καὶ πονηρὸν ὁ Ἀδάμ, ὃν ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ καὶ εἰκόνι

* G. ad verbum Gen. 1.

* ἀλλ' ἐγκρίτων

* ἀλλ. ἐγκρίτων

ANNO CHRISTI 680

εἰκόνι τῆς ἰδίας ἀϊδιότητος; ἐποίησεν αὐτὸν φύσιν ἀναμάρτητον, καὶ θέλησιν αὐτεξούσιον:

Ἑτέραν δὲ τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου ἐπισκόπου Ἱππονηρηγίου, ἐκ τοῦ κατὰ Ἰουλιανοῦ βιβλίου πέμπτου περιέχουσαν οὕτως· κίνησις ψυχῆς τί ἐστιν, εἰ μὴ κίνησις φύσεως; ἡ γὰρ ψυχὴ ἀνενδοιάστως φύσις ἐστί· διόπερ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησίς ἐστι ψυχῆς.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· τηλαυγῶς, καὶ ἀληθῶς παρέστησε Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος διὰ τῶν προσενεχθεισῶν παρ' αὐτοῦ χρήσεων τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων φυσικὸν εἶναι τὸ θέλημα. εἰ οὖν ὁ πρῶτος Ἀδὰμ φυσικὸν εἶχε θέλημα, ὁ κατὰ πάντα ὅμοιος αὐτῷ γενόμενος πλὴν ἁμαρτίας δεύτερος Ἀδὰμ, ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, πῶς οὐκ εἶχεν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ φύσει θέλημα φυσικόν; ἐπὰν τοίνυν καὶ ἀνθρώπινον ἀναμάρτητον θέλημα προσέλαβεν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ φύσεως, καὶ θεῖον πρὸ αἰώνων μετὰ πατρὸς καὶ ἁγίου πνεύματος θέλημα εἶχε, δῆλον ὅτι δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ τοὺς ὀρθοδόξους δέον ὁμολογεῖν ἀσυγχύτως, καὶ ἀδιαιρέτως· ὡς καὶ ἀπὸ πλείστων πατρικῶν χρήσεων τὰ δύο φυσικὰ θελήματα ἐπὶ τῆς τοῦ ἑνὸς προσώπου, ἤτοι μιᾶς ὑποστάσεως ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδείκνυται.

Πάλιν ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἑτέρα χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων ἐκ τοῦ πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα λόγου. ἔχουσα ἐπὶ λέξεως οὕτως. πλὴν ἐπὶ τοσοῦτο τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἀληθείᾳ σώματος ἐπεδείκνυτο, τῇ διαθέσει παρισῶν συνεξισῶν, ὥστε εἰπεῖν αὐτόν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. καὶ ταῦτα δηλαδὴ ὁμοίως ἔχοντος ἀεὶ τοῦ Χριστοῦ περὶ τὸ θέλημα, ὅπερ θέλει ὁ πατήρ.

Καὶ μετά τινα τῆς προκειμένης χρήσεως παρεξέβαλον οἱ αὐτοὶ Μακάριός τε καὶ Στέφανος οὕτως. συνορᾷς ὡς οὐ μόνον ὁ υἱὸς τὴν βούλησιν τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ ποιεῖ τὸ βούλημα τοῦ υἱοῦ· τί δ' ἂν εἴη τὸ ζωοποιεῖν, εἰ μὴ * διὰ τοῦ παθεῖν τὸν υἱόν; τὸ * δὲ πάθος τοῦ Χριστοῦ βούλησίς ἐστι τοῦ πατρός· οὓς τοίνυν ζωοποιεῖ ὁ υἱὸς, διὰ τοῦ θελήματος ζωοποιεῖ τοῦ πατρός. οὐκοῦν ἡ βούλησις μία. ποία βούλησις τοῦ πατρὸς, εἰ μὴ τὸ ἐλθεῖν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον τὸν υἱὸν καὶ καθᾶραι τῶν ἁμαρτημάτων ἡμᾶς; ἄκουσον λέγοντος τοῦ λεπροῦ· ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι· ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· θέλω. καθαρίσθητι· καὶ παραχρῆμα ὑγιὴς ἐγένετο· ὁρᾷς οὖν ὅπως ἐξουσιαστής ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ οἰκείου θελήματος, καὶ τὸ αὐτό ἐστι βούλημα τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἐστὶ τοῦ πατρός;

* γάρ

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἀποκοπέντα ἐκ τῆς αὐτῆς χρήσεως ἀπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου οὕτως. εἰ καὶ τὰ μάλιστα φάσκοντος αὐτοῦ. ἅπερ ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστιν, ἀναμφίβολον, ὡς οὐδὲν ὑπεξῄρηται. ἣν γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει, ταύτην καὶ ὁ υἱὸς ἔχει βούλησιν. μία τοίνυν ἡ βούλησις, ὅπου μία ἡ δημιουργία· ἡ γὰρ ἐν Θεῷ τοῦ θελήματος τάξις ἀποτέλεσ-

A Fecit eum natura * [1] impeccabilem, & voluntate liberum.

ACTIO VIII.

* sine peccato

Aliud autem sancti Augustini episcopi Hipponis, ex quinto libro adversus Julianum (Pelagianistam,) continens ita: Motus animi quid est: nisi motus naturæ? anima enim sine dubitatione natura est, & ideo voluntas motus naturæ est; quia motus est animæ.

Sancta synodus dixit: Luce clarius, & veraciter ostendit Theophanes Deo amabilis presbyter, & abbas, per prolata ab eo testimonia sanctorum, ac probabilium patrum, naturalem esse voluntatem. Si igitur primus Adam naturalem habuit voluntatem; qui B per omnia similis illi factus est absque peccato secundus Adam dominus noster Jesus Christus verus Deus noster quomodo non habuit in humana ejus natura naturalem voluntatem? Si itaque & humanam impeccabilem voluntatem assumpsit dominus noster & Deus Jesus Christus humanæ suæ naturæ, & divinam ante sæcula cum Patre & sancto Spiritu habuit voluntatem, procul dubio duas naturales voluntates in ipso orthodoxos oportet confiteri inconfuse, atque indivise, sicut & plurimis * paternis testimoniis duæ naturales voluntates in una persona, sive una subsistentia per incarnationis dispensationem unius de sancta Trinitate C domini nostri Jesu Christi Dei nostri comprobatæ sunt.

* patrum

Item relectum est ex eodem codicillo aliud testimonium sancti Ambrosii episcopi Mediolanensis, de libro ad Gratianum imperatorem, habens * in verbis ita: Verumtamen in tantum hominem, quem in veritate carnis ostendebat, affectu coæqualem demonstrat, ut diceret: *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis*: & hæc utique similiter habente semper Christo circa voluntatem, quam vult Pater.

* ad verbum lib. 2. cap. 5

Matth. 26.

Et post pauca hujus testimonii, defloraverunt iidem Macarius & Stephanus ita: D Cernis, quomodo non solum Filius voluntatem Patris, sed & Pater facit voluntatem Filii? Quid ergo est vivificare, nisi quod per passionem fit Filii? Nam passio Christi voluntas est Patris. Quos ergo vivificat Filius, per voluntatem vivificat Patris. Ergo voluntas una est: Quæ voluntas Patris, nisi ut in hunc mundum Jesus veniret, & emundaret nos a peccatis? Audi tu leprosum dicentem: *Si vis, potes me mundare. Respondit Jesus: volo. Mundare. Et continuo salvus factus est.* Cernis ergo, quomodo Filius potestatem habet propriæ voluntatis, & eadem est voluntas Christi, quæ est Patris?

Matth. 8.

E

Sunt autem & quæ abscissa sunt ex eodem testimonio a Macario & Stephano, ita: Quamvis dicente eo: *Quæ habet Pater, mea sunt*, in dubium est, quod nihil subtractum est. Quam enim Pater habet, eamdem Filius voluntatem habet. Una ergo voluntas, ubi una operatio: in Deo enim voluntatis ordo effectus existit actionis. Alia quip-

Joan. 16

[1] In Mſ. nostro, *peccato non obnoxium*. Harduinus.

[ACTIO VIII.] quippe eſt voluntas hominis, & alia Dei. A Nam ad cognoſcendum, quod homini quidem vivere deſiderabile exiſtit, quoniam mortem pertimeſcimus: Chriſti vero paſſio eſt ſecundum divinam voluntatem, ut pro nobis pateretur, Petro volente dominum a paſſione revocare, dominus ait: *Non ſapis ea quæ Dei ſunt, ſed quæ hominum ſunt.* [Matth. 16.] Suſcepit ergo voluntatem meam, ſuſcepit triſtitiam meam. Confidenter triſtitiam nomino, quia crucem prædico. Mea eſt voluntas, quam ſuam dixit: quia ut homo ſuſcepit triſtitiam meam, ut homo locutus eſt. Ideo ait. *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis.* [Matth. 26.] Mea eſt triſtitia quam meorum ſuſcepit affectu; nemo enim moriturus gaudet. B Mihi compatitur, & mihi contriſtatur, & mihi condolet. * Pro me enim dolet in me, quia pro ſe nihil habuit, quod doleret. [* Ergo pro me dolet, & in me dolet, Iſa. 53.] Doles ergo domine non tua vulnera, ſed mea; non tuam mortem, ſed noſtram infirmitatem. Propheta dicit: *Quia pro nobis doles, & nos reputavimus te domine eſſe in dolore, quando ipſe non dolebas pro te, ſed pro me.* Et quid mirum, ſi pro omnibus doluit, qui pro uno lacrymatus eſt? Quid mirum, ſi moriturus tædeat, qui Lazarum reſuſcitaturus illacrymat? [Joan. 11] Sed & ibi eum ſororis pietas ad lacrymandum movit, per quam eum tangebat humanus affectus: & hic interior affectus diſpenſationis operatur, C ut quemadmodum mors ejus omnium noſtrum mortem abſtulit, & livor ejus noſtra ſanavit vulnera, ita & ejus triſtitia noſtram deleat triſtitiam. [Iſa. 53.] Ut homo igitur dubitat, ut homo turbatur: non turbatur enim virtus, aut deitas ejus, ſed anima turbatur. Et turbatur ſecundum humanæ fragilitatis aſſumptionem, & ideo quia animam ſuſcepit paſſibilem. Nec enim Deus, juxta quod Deus erat, turbari aut mori poterat.

Item relectum eſt aliud teſtimonium ex D eodem codicillo ſancti Dionyſii epiſcopi Athenienſis, & martyris ex libro divinorum nominum, & collatus eſt ſimiliter textus teſtimonii, continens ita:

Diſcreta eſt autem benigniſſima circa nos Dei operatio per hoc, quod ſecundum nos ex nobis integre vereque humanatum eſt verbum, quod eſt ſupra ſubſtantiam: & operatum, & paſſum quanta humanæ ejus divinæ operationi congruunt, præcipua ac probabilia. His namque Pater, & Spiritus nulla ratione communicant, niſi, quis dixerit ſecundum benigniſſimam & miſericordem voluntatem.

Quæ abſciſſa ſunt ex eodem teſtimonio ab E eiſdem: Et per omnem ſublimiſſimam & ineffabilem Dei operationem, quam operatus eſt, & ſecundum nos factus incommutabilis, eo quod Deus, & Dei verbum.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium S. Joannis Chryſoſtomi ex ſermone in illud: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte* [Matth. 26.] Et collatum eſt ſimiliter cum libro membranaceo, qui eſt ex bibliotheca venerabilis patriarchii hujus regiæ civitatis, teſtimonio continente ita: Tanta beneficia per crucem & facta ſunt &

A μα τυγχάνει τῆς πράξεως. ἄλλη δέ γε βούλησις ἀνθρώπου, καὶ ἑτέρα Θεοῦ. ἀμέλει πρὸς τὸ γινώσκειν, ὡς ἀνθρώπῳ μὲν τὸ ζῆν καταθύμιον, ἐπειδὴ φοβούμεθα τὴν τελευτὴν, τὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ πάθος ἐστὶ κατὰ βούλησιν θείαν, ἵνα ὑπὲρ ἡμῶν πάθῃ, τοῦ Πέτρου βουλομένου τὸν κύριον ἀποκλῖναι τοῦ πάθους, ὁ κύριος εἶπεν· οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. [ANN. CHRI. 680] δέχεται τοίνυν τὴν βούλησιν τὴν ἐμήν· δέχεται τὸ συγνόν. θαῤῥῶν γὰρ ὀνομάζω συγνότητα, ἐπειδὴ κηρύσσω σταυρόν. ἐμὸν ἦν τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλεγεν· ἐπειδήπερ ὡς ἄνθρωπος τὰ τῆς ἐμῆς συγνότητος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐλάλησε· καὶ διὰ τοῦτο φησίν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις· ἐμὴ B γάρ ἐστιν ἡ συγνότης, ἣν κατ' ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο. καὶ γὰρ οὐδεὶς τεθνηξόμενος χαίρει. ἐμοὶ συμπάσχει, καὶ ἐμοὶ συγνάζει, καὶ ἐμοὶ συναλγεῖ. ὑπὲρ ἐμοῦ τοιγαροῦν ἤλγησεν ἐν ἐμοὶ, ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν ἔχων ἀλγεῖν. ἀλγεῖς οὖν κύριε οὐ τραῦμα σὸν, ἀλλὰ ἐμόν. οὐ σὸν θάνατον, ἀλλ' ἡμετέραν ἀσθένειαν. ὁ προφήτης εἶπεν. ἐπειδὴ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶσαι, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθά σε κύριε εἶναι ἐν πόνῳ, ὁπότε αὐτὸς οὐκ ἤλγεις ὑπὲρ σαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ ἐμοῦ· καὶ τί θαυμαστὸν, εἰ ὑπὲρ πάντων ἤλγησεν ὁ δακρύσας ὑπὲρ ἑνός; τί θαυμαστὸν, εἰ μέλλων τελευτᾷν ἀηδιάζεται, ὃς ἐγείρειν τὸν Λάζαρον μέλλων ἐδάκρυσεν; ἀλλὰ κἀκεῖ τὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτὸν εὔσπλαγχνον εἰς τὸ δακρύειν C ἐκίνησε, δι' ἧς αὐτοῦ καθικνεῖτο τὰ τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως, καὶ ἐνταῦθα βαθυτέρα διάθεσις αὐτοῦ τὰ τῆς οἰκονομίας ἐργάζεται· ἵνα καθάπερ ὁ θάνατος αὐτοῦ τὸν πάντων ἀφείλετο θάνατον, καὶ ὁ μώλωψ αὐτοῦ τὰ ἡμῶν ἰάσατο τραύματα, οὕτω καὶ ἡ συγνότης αὐτοῦ τὴν ἡμετέραν ἐξαλείψῃ κατήφειαν. ὡς ἄνθρωπος οὖν ἐνδοιάζει, ὡς ἄνθρωπος ἐκταράττεται· οὐ ταράττεται γὰρ ἡ δύναμις, οὐδὲ ἡ θεότης αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ψυχὴ ταράττεται. καὶ ταράττεται κατὰ τὴν τῆς ἀνθρωπίνης σαθρότητος πρόσληψιν. καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ψυχὴν ἀνεδέξατο παθητήν. οὐδὲ γὰρ ὁ Θεὸς καθὸ ἦν Θεὸς, ἢ ταράττεσθαι, ἢ ἀποθνήσκειν ἠδύνατο.

D Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἑτέρα χρῆσις τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ μάρτυρος, ἐκ τοῦ περὶ θείων ὀνομάτων λόγου. καὶ ἀντεβλήθη ὁμοίως τὸ κείμενον τῆς χρήσεως ἔχον οὕτως.

Διακέκριται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας τὸ καθ' ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὁλικῶς καὶ ἀληθῶς οὐσιωθῆναι τὸν ὑπερούσιον λόγον, καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεουργίας ἐστὶν ἔκκριτον καὶ ἐξαίρετον· τούτοις γὰρ ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα κατ' οὐδένα κεκοινώνηκε λόγον· εἰ μή που τις φαίη καὶ τὴν ἀγαθοπρεπῆ καὶ φιλάνθρωπον βούλησιν

E Τὰ ἀποκοπέντα ἐκ τῆς αὐτῆς χρήσεως παρὰ τῶν αὐτῶν· καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερκειμένην καὶ ἄῤῥητον θεουργίαν, ἣν ἔδρα καὶ καθ' ἡμᾶς γεγονὼς ὁ ἀναλλοίωτος, ἢ Θεὸς, καὶ Θεοῦ λόγος.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τό· πάτερ εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· (οὗ ἡ ἀρχή· βαθεῖαν τομήν·) καὶ [In Lat. dee] ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, τὸ κείμενον τῆς χρήσεως ἔχον οὕτως· τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ γέγονε

ANNO CHRISTI 680.

γονε καὶ γίνεται. καὶ οὐ βούλεται σαυρωθῆναι; εἰπέ μοι, καὶ ἂν τοῦτο εἴποι, εἰ δὲ μὴ ἐβούλετο, τίς αὐτὸν ἠνάγκασε, τίς ἐβιάσατο, τί δὲ καὶ προέπεμψεν ἀπαγγέλλοντας, ὅτι σαυρωθήσεται μὴ μέλλων σαυροῦσθαι, μὴ δὲ βουλόμενος τοῦτο ὑπομεῖναι; τίνος δὲ ἕνεκεν καὶ ποτήριον καλεῖ τὸν σαυρὸν, εἴγε μὴ ἐβούλετο σαυρωθῆναι; τοῦτο γὰρ ἐνδεικνυμένου ἐστὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν ἔχει περὶ τὸ πρᾶγμα. ὥσπερ γὰρ τοῖς διψῶσι τὸ ποτήριον ἡδὺ, οὕτως καὶ αὐτῷ τὸ σαυρωθῆναι· διὸ καὶ ἔλεγεν· ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τὸ πάσχα τοῦτο φαγεῖν μεθ᾽ ὑμῶν, οὐχ ἁπλῶς εἰπὼν τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑσπέραν ὁ σαυρὸς αὐτὸν διεδέχετο. τοίνυν καὶ δόξαν τὸ πρᾶγμα καλῶν, καὶ τῷ μαθητῇ ἐπιτιμῶν, ὅτι διεκώλυεν αὐτὸν, καὶ τὸν καλὸν ποιμένα * ἐνταῦθα δεικνὺς ἀπὸ τοῦ σφάττεσθαι ὑπὲρ τῶν προβάτων, καὶ ἐπιθυμίᾳ ἐπιθυμεῖν λέγων τὸ πρᾶγμα, καὶ ἑκὼν ἐπὶ τοῦτο ἐρχόμενος, πῶς παρακαλεῖ μὴ γενέσθαι τοῦτο; εἰ δὲ μὴ ἐβούλετο, τί δύσκολον ἦν διακωλῦσαι τοὺς ἐρχομένους ἐπὶ τοῦτο; νῦν δὲ καὶ ὁρᾷς αὐτὸν ἐπιτρέχοντα τῷ πράγματι. ὅτε γοῦν ἐπῆλθον αὐτῷ, λέγει· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ λέγουσιν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει· ἰδοὺ ἐγώ εἰμι. καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί· ὁ οὖν οὕτω πηρώσας αὐτοὺς πρότερον, καὶ δείξας, ὅτι ἠδύνατο διαφυγεῖν, τότε ἑαυτὸν ἐξέδωκεν, ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐκ ἀνάγκῃ, οὐ βίᾳ, οὔτε τυραννίδι τῶν ἐπελθόντων, ἄκων τοῦτο ὑπέμεινεν, ἀλλ᾽ ἑκὼν καὶ βουλόμενος καὶ προαιρούμενος, καὶ ἐκ πολλοῦ ταῦτα οἰκονομῶν· διὰ τοῦτο καὶ προφῆται προεπέμποντο, καὶ πατριάρχαι προέλεγον. καὶ διὰ ῥημάτων, καὶ διὰ πραγμάτων ὁ σαυρὸς προετυποῦτο· καὶ γὰρ τοῦ Ἰσαὰκ ἡ σφαγὴ τὸν σαυρὸν ἡμῖν ἐδήλου. διὸ καὶ ἔλεγεν, Ἀβραὰμ, ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη· εἶτα ὁ μὲν πατριάρχης ἐχάρη βλέπων τὴν εἰκόνα τοῦ σαυροῦ, αὐτὸς δὲ παρῃτεῖτο τὸ πρᾶγμα; καὶ Μωσῆς δὲ οὕτω τοῦ Ἀμαλὴκ περιεγένετο, ἐπειδὴ τὸν τύπον ἐπεδείκνυτο τοῦ σαυροῦ. καὶ μυρία ἄν ἴδοι τις ἐν τῇ παλαιᾷ γενόμενα, ἃ τὸν σαυρὸν προδιεγράφει. τίνος οὖν ἕνεκεν οὕτως ἐγίνετο. εἴγε ὁ σαυροῦσθαι μέλλων οὐκ ἐβούλετο τοῦτο γενέσθαι, καὶ τὸ μετὰ τοῦτο δὲ ἔτι ἀπορώτερον· εἰπὼν γάρ· παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, ἐπήγαγε· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ· ἐντεῦθεν γὰρ ὅσον κατὰ τὴν ῥῆσιν δύο θελήματα ἐναντία ἀλλήλοις δείκνυται· εἴγε ὁ μὲν πατὴρ βούλεται αὐτὸν σαυρωθῆναι, αὐτὸς δὲ οὐ βούλεται. καίτοιγε πανταχοῦ ὁρῶμεν αὐτὸν τὰ αὐτὰ τῷ πατρὶ βουλόμενον, τὰ αὐτὰ προαιρούμενον· καὶ γὰρ ὅταν λέγῃ. δὸς αὐτοῖς, καθὼς ἐγὼ καὶ σὺ ἕν ἐσμεν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· οὐδὲν ἄλλο λέγει, εἰ μὴ τὸ μίαν εἶναι γνώμην πατρὸς καὶ υἱοῦ· καὶ ὅταν λέγῃ. τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ, ἐγὼ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα· τουτέστι τοῦτο δείκνυται· καὶ ὅταν λέγῃ· ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, καὶ οὐ δύναμαι ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ ποιεῖν οὐδέν· οὐ τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ἐξουσίας ἀπεστέρηται, ἢ τοῦ λαλεῖν, ἢ τοῦ ποιεῖν, ἄπαγε, ἀλλὰ μετ᾽ ἀκριβείας δεῖξαι βουλόμενος σύμφωνον αὐτοῦ τὴν γνώμην καὶ τὴν ἐν ῥήμασι, καὶ τὴν ἐν πράγμασι, καὶ τὴν ἐν πάσαις οἰκονομίαις πρὸς τὸν πατέρα, καὶ μίαν καὶ τὴν * αὐτὴν οὐσίαν, καθὼς καὶ ἤδη πολλάκις ἀπεδείξαμεν.

* ἐνδεῖ...

* τὸ me- ...s ex edi- ...ne S. ...ryfoste-

A fiunt, & non vult crucifigi? Dicito mihi: & quis hoc dixerit. Si autem non volebat, quis ei neceſſitatem fecit? Quis vim intulit? Ut quid autem, & præmiſit prophetas annunciantes quod crucifigeretur, dum crucifigendus non erat, nec volens hoc pati? Ut quid autem & calicem, vocat crucem, ſi utique nolebat crucifigi? Hoc enim oſtendentis eſt, quantum deſiderium circa hanc rem habuit. Quemadmodum enim ſitientibus calix ſuavis eſt, ita & eidem crucifigi. Propterea quod & dicebat: *Deſiderio deſideravi hoc paſcha manducare vobiſcum:* non quaſi ſimpliciter hoc dicens, ſed propter cauſam hanc, eo quod poſt

B veſperum crux eum ſuſciperet. Qui ergo gloriam hanc rem vocabat, & diſcipulum increpabat, eo quod eum prohiberet, & bonum paſtorem ſe ex hoc oſtendebat, quod occideretur pro ovibus, & deſiderio deſideraſſe hanc rem dicebat, & ſponte ad hoc veniebat; quomodo rogat hoc non fieri? Si autem non volebat: quid difficile erat prohibere advenientes? nunc autem & vides eum accurrentem in hanc rem: cum enim ſuper eum venirent, dixit: *Quem queritis? Qui dixerunt: Jeſum *. Ait: Ecce ego ſum. Et abierunt retro, & ceciderunt in terram.* Qui igitur ita eos prius excæcaverat, & oſtenderat quia poterat aufugiſ-

C ſe, tunc ſeipſum tradidit: ut diſcas quod non neceſſitate, neque vi, neque per tyrannidem irruentium, nolens hoc ſuſtinuit, ſed ſponte, & volens, & præeligens, & olim hæc diſpenſans. Et ideo prophetæ præmittebantur, & patriarchæ prædicebant, & verbis & rebus crux præfigurabatur. Etenim Iſaac occiſio crucem nobis demonſtrabat. Unde & dicebat: *Abraham pater veſter exultavit, ut videret diem meum: vidit, & gaviſus eſt.* Ergo patriarcha quidem gaviſus eſt videndo imaginem crucis, ipſe vero recuſabat ipſam rem? Et Moſes quoque ita Amalec ſuperavit, quia figuram crucis oſtendebat. Et millia mil-

D lium utique quis cernat in veteri ſcriptura facta, quæ crucem præfigurabant. Ut quid igitur iſta fiebant, ſi is qui crucifigi futurus erat, hoc fieri nolebat? Et quod ſequitur, plus difficile eſt; Dicens enim: *Tranſeat a me calix iſte*, addidit: *Verumtamen non ſicut ego volo ſed ſicut tu.* Ex hoc enim; quantum ſecundum ſermonem, duæ voluntates contrariæ ſibi demonſtrantur: Si quidem pater vult eum crucifigi, ipſe vero non vult, dum quando ubique videmus eum eadem cum Patre volentem, eadem præeligentem. Nam quando dicit: *Da eis, ut quemadmodum ego & tu unum ſumus, ut & ipſi in nobis*

E *unum ſint:* nihil aliud dicit, niſi quod una eſt voluntas Patris & Filii. Et quando dicit: *Verba quæ ego loquor, non ego loquor: Pater vero in me manens facit opera*, hoc ipſum oſtenditur. Et quando dicit: *A me ipſo non loquor*, &, *a me ipſo non veni*, &, *a me ipſo non poſſum quidquam facere:* non hoc oſtendendo dicit, quod poteſtate fruſtretur, vel loquendi, vel faciendi, abſit; ſed exacte oſtendere volens conſonum ejus eſſe propoſitum tam in verbis, quam in rebus, in omnibuſque diſpenſationibus cum Patre, & unam, eam-

ACTIO VIII.

Luc. 22.

Joan. 18

* G. Nazaræum.

Genes. 22.

Joan. 8.

Exod. 17.

Matth. 26

Joan. 17

Joan. 14

Joan. 5

Joan. 8

ACTIO VIII

Joan. 14.

demque esse substantiam. sicut jam sæpius demonstravimus. Illud autem *A meipso non loquor*, non potestatis est peremptio, sed consonantiæ probatio.

Matth. 26.

Sunt autem & sequentia ejusdem sermonis, quæ & abscissa sunt ex præsente testimonio ab eisdem Macario, & Stephano, hæc: Quid ergo hic ait: *Verumtamen non quod ego volo, sed sicut tu vis?* forsitan in multum vos certamen immisimus, sed attenti estote. Nam etsi plura sunt, quæ dicta sunt, sed bene novi, quoniam pubescit devotio vestra. Ceterum ad ipsam resolutionem properat sermo. Propter quid ergo ita dictum est, diligenter adverte. B Valde difficile recipiebatur incarnationis ratio; superexcellens enim ejus clementia, & magnitudo hæc condescensionis ejus stupore erat repleta, & multo indigebat apparatu, ut susciperetur. Adverte ergo, quale erat audire & discere, quod Deus ineffabilis, inenarrabilis, inintelligibilis, invisibilis, incomprehensibilis, *cujus in manu sunt fines terræ: qui respicit terram, & facit eam tremere: qui tangit montes & fumigant*, cujus momentum condescensionis neque cherubim sufferre potuerunt, sed facies obvelabant extensione alarum, ipse, qui omnem sensum superexcellit, & omne consilium * agit, transiliens C angelos, archangelos, universasque intellectuales supernas virtutes, acceptum habuit fieri homo, & carnem quæ de terra & luto formata est assumere, & in vulvam venire virginalem, & novem mensium tempus in utero portari, & lacte nutriri, & omnia humana pati. Quia igitur ita mirabile erat quod futurum erat, ut & postquam fieret, a pluribus non crederetur: primo quidem prophetas præmisit hoc ipsum prædicantes, & hic quidem patriarcha hoc præclamabat, dicens: *Ascendisti de germine fili mi, & recumbens dormisti ut leo*. Isaias vero dicit: *Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen* D *ejus Emmanuel*. Et alibi iterum: *Vidimus eum ut infantem, tanquam radicem in terra sitienti*. Terram sitientem, vulvam dicens virginalem, eo quod non susceperit semen hominis, neque coitu frueretur, sed absque mistione eum congeneraret. Et iterum: *Puer natus est nobis, & filius datus est nobis*. &: *Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet*. Et Jeremias. * *Hic Deus noster, non æstimabitur alius præter eum: Invenit omnem viam disciplinæ, & dedit eam Jacob puero suo, & Israel dilecto suo: Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus*. Et David adventum ejus in carne prædicans, E ait: *Descendet sicut pluvia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram*: quoniam absque strepitu, & perturbatione in uterum virginis venit. Sed non suffecerunt hæc tantum, sed & adveniens, ut non putaretur phantasia esse quod fiebat, non aspectu solo rei credulitatem adhibet, sed tempore multo, & per omnia humana veniendo. Neque enim simpliciter in hominem venit perfectum atque completum, sed in vulvam virginalem, ut & utero portaretur, & partum toleraret, & lactis alimenta, & incrementum, & per temporis

Psal. 94. Psal. 103. * vincit Gen. 49. Isa. 7. Isa. 53. Isa. 9. Isaiæ 11. Baruch. 3. * Legitur apud Baruch. cap. 3 non Ieremiam. Psal. 71.

A τὸ γάρ· ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, οὐκ ἐξουσίας ἀναίρεσις, ἀλλὰ συμφωνίας ἀπόδειξις.

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἑπόμενα τοῦ αὐτοῦ λόγου τὰ καὶ ἀποκοπέντα ἐκ τῆς παρούσης χρήσεως παρὰ τῶν αὐτῶν Μακαρίου τε καὶ Στεφάνου οὕτω· πῶς οὖν ἐνταῦθα φησί· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ; τάχα εἰς πολὺν ὑμᾶς ἀγῶνα ἐνεβαλόμεν, ἀλλὰ διαναστῆτε· εἰ γὰρ καὶ πολλὰ τὰ εἰρημένα, ἀλλ' εὖ οἶδα, ὅτι νεάζει ὑμῶν ἡ προθυμία. πρὸς γὰρ αὐτὴν λοιπὸν τὴν λύσιν ὁ λόγος ἐπείγεται. τίνος οὖν ἕνεκεν οὕτως εἴρηται, πρόσεχε μετὰ ἀκριβείας· πολὺ δυσπαράδεκτος ἦν ὁ B τῆς σαρκώσεως λόγος· ἡ γὰρ ὑπερβολὴ τῆς φιλανθρωπίας αὐτοῦ, καὶ τὸ μέγεθος τῆς συγκαταβάσεως τοῦτο φρίκης ἔγεμε, καὶ πολλῆς ἐδέετο κατασκευῆς ὥστε παραδεχθῆναι. ἐννόησον γάρ, ἡλίκον ἦν ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ ἄρρητος, ὁ ἄφραστος, ὁ ἀπερινόητος, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀκατάληπτος, οὗ ἐν τῇ χειρὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται. οὗ τὴν ῥοπὴν τῆς συγκαταβάσεως οὐδὲ τὰ χερουβὶμ ἐνεγκεῖν ἠδυνήθη, ἀλλὰ τὰς ὄψεις ἀπέκρυπτον τῇ προβολῇ τῶν πτερύγων· οὗτος ὁ πάντα νοῦν ὑπερβαίνων, καὶ πάντα λογισμὸν * κινῶν, παραδραμὼν ἀγγέλους, ἀρ- C χαγγέλους, καὶ πάσας τὰς ἄνω δυνάμεις τὰς νοερὰς κατεδέξατο γενέσθαι ἄνθρωπος, καὶ σάρκα τὴν ἀπὸ γῆς καὶ πηλοῦ πλασθεῖσαν ἀναλαβεῖν, καὶ εἰς μήτραν ἐλθεῖν παρθενικήν, καὶ ἐννεαμηνιαῖον κυοφορηθῆναι χρόνον, καὶ γαλακτοτροφηθῆναι, καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάντα παθεῖν, ἐπεὶ οὖν οὕτω παράδοξον ἦν τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ὡς καὶ γενόμενον παρὰ πολλοῖς ἀπιστεῖσθαι, πρῶτον μὲν προφήτας προπέμπει τοῦτο αὐτὸ ἀπαγγέλλοντας· καὶ ὁ μὲν πατριάρχης αὐτὸ προανεφώνει λέγων· ἀνέβης ἐκ βλαστοῦ υἱέ μου· ἀναπεσὼν ἐκοιμήθης ὡς λέων. ὁ δὲ Ἠσαΐας λέγων· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται D υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· καὶ ἑτέρωθεν πάλιν· εἴδομεν αὐτὸν ὡς παιδίον, ὡς ῥίζαν ἐν γῇ διψώσῃ. γῆν διψῶσαν τὴν μήτραν λέγων τὴν παρθενικήν, διὰ τὸ μὴ δέξασθαι σπέρμα ἀνθρώπου, μὴ συνουσίας ἀπολαῦσαι, ἀλλὰ χωρὶς γάμων αὐτὸν τεκεῖν. καὶ πάλιν· παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν. καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναβήσεται· καὶ ὁ Ἱερεμίας· οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν· ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης, ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακὼβ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ· μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη. E καὶ ὁ Δαβὶδ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ τὴν ἔνσαρκον δηλῶν ἔλεγε· καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν· ὅτι ἀψοφητὶ καὶ ἀταράχως εἰς τὴν μήτραν ἦλθε τὴν παρθενικήν. ἀλλ' οὐκ ἤρκεσε ταῦτα μόνον· ἀλλὰ καὶ παραγενόμενος, ἵνα μὴ νομισθῇ φαντασία τὸ γινόμενον, οὐ τῇ ὄψει μόνον πιστοῦται τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ πολλῷ, καὶ τῷ διὰ πάντων ἐλθεῖν τῶν ἀνθρωπίνων· οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς εἰς ἄνθρωπον ἔρχεται ἀπηρτισμένον καὶ πεπληρωμένον, ἀλλ' εἰς μήτραν παρθενικήν, ὥστε κυοφορήσεως καὶ τόκου ἀνασχέσθαι, καὶ γαλακτοτροφίας καὶ αὐξήσεως, καὶ τῷ μήκει τοῦ χρόνου, καὶ

τῇ

ANNO CHRISTI 680

mi καὶ τ αὐτῷ ο σαρ hoc σύμφωνο. ut paulo ante.

* νικῶν, atque ita editio Christ.

τῇ διαφορᾷ τῶν ἡλικιῶν πασῶν πιςώσασθαι τὸ γινόμενον· καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἵςαται τῆς ἀποδείξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ περιφέρων τὴν σάρκα, ἀφίησιν αὐτὴν τὰ τῆς φύσεως ἐλαττώματα ὑπομεῖναι, καὶ πεινῆσαι, καὶ διψῆσαι, καὶ καθευδῆσαι, καὶ κοπιάσαι. τέλος δὲ ἐπὶ τὸ ςαυρὸν ἐρχόμενος ἀφίησιν αὐτὴν τὰ τῆς σαρκὸς παθεῖν· διὰ τοῦτο καὶ κρουνοὶ ἱδρώτων κατεφέροντο ἐξ αὐτῆς, καὶ ἄγγελος ηὑρίσκετο αὐτὴν διακρατῶν, καὶ λυπεῖται, καὶ ἀδημονεῖ. καὶ γὰρ πρὶν ἢ ταῦτα εἰπεῖν, φησίν· ἡ ψυχή μου τετάρακται· καί· περίλυπός ἐςιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. εἰ γὰρ καὶ τούτων ἁπάντων γινομένων, τὸ πονηρὸν τοῦ διαβόλου ςόμα διὰ Μαρκίωνος τοῦ Ποντικοῦ, καὶ Οὐαλεντίνου, καὶ Μανιχαίου τοῦ Πέρσου, καὶ ἑτέρων πλειόνων αἱρεσιαρχῶν ἐπεχείρησεν ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, ἀνατρέψαι τὸν τῆς οἰκονομίας λόγον, καὶ ἤχησε σατανικήν τινα ἠχὴν λέγον. ὅτι οὐδὲ ἐσαρκώθη, οὐδὲ σάρκα περιεβάλετο, ἀλλὰ δόκησις τοῦτο ἦν, καὶ φαντασία, καὶ σκηνὴ, καὶ ὑπόκρισις, καί τοι τῶν παθῶν βοώντων, τοῦ θανάτου, τοῦ τάφου, τῆς πείνης, εἰ μηδὲν τούτων ἐγεγόνει, πῶς οὐ πολλῷ μᾶλλον ὁ διάβολος τὰ πονηρὰ ταῦτα ἂν ἔσπειρε δόγματα τῆς ἀσεβείας; διά τοι τοῦτο ὥσπερ ἐπείνησεν, ὥσπερ ἐκοπίασεν, ὥσπερ ἐκαθεύδησεν, ὥσπερ ἔφαγεν, ὥσπερ ἔπιεν, οὕτω καὶ θάνατον παραιτεῖται τὸ ἀνθρώπινον ἐνδεικνύμενος, καὶ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως τὴν οὐκ ἀνεχομένην ἀπαθῶς ἀποῤῥαγῆναι τῆς παρούσης ζωῆς· εἰ γὰρ μηδὲν τούτων εἰρήκει, εἶχον εἰπεῖν ὅτι εἰ ἄνθρωπος ἦν, ἔδει αὐτὸν παθεῖν τὰ τοῦ ἀνθρώπου. τίνα δέ ἐςι ταῦτα; μέλλοντα ςαυροῦσθαι καὶ δειλιᾷν, καὶ ἀγωνιᾷν, καὶ μὴ ἀπαθῶς ἀποῤῥήγνυσθαι τῆς παρούσης ζωῆς. τῇ φύσει γὰρ ἔγκειται τὸ φίλτρον τὸ περὶ τὰ παρόντα. διά τοι τοῦτο δεῖξαι βουλόμενος ἀληθῆ τῆς σαρκὸς τὴν περιβολὴν, καὶ τὴν οἰκονομίαν πιςώσασθαι μετὰ πολλῆς τῆς ἀποδείξεως, τὰ πάθη γυμνὰ προτίθησιν.

Κωνςαντῖνος ὁ εὐσεβέςατος βασιλεὺς εἶπεν. ἀρκούντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα· τὰ δὲ ὑπόλοιπα τοῦ παρόντος καὶ ἀναγινωσκομένου κωδικίου καθ' ἑτέραν ἀναγινωσκέσθω.

A prolixitatem, & differentiam omnium ætatum credibile faceret quod fiebat. Sed nec in hoc solum demonstratio stetit, sed circumferens eamdem carnem, permittit eam, quæ contemptibilia sunt naturæ sustinere, & esurire, & sitire, dormire, atque fatigari: ad extremum & ad crucem veniens reliquit eam quæ carnis sunt pati. Propter hoc enim & * guttæ sudorum descendebant de ea, & angelus inveniebatur eam confortare, & tristatur, & æstuat. Etenim antequam hæc diceret, ait: *Anima mea turbata est*, & : *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Si enim & his omnibus factis malignum os diaboli per Marcionem Ponti-B cum, & Valentinum, & Manichæum Persam, & ceteros plures hæreseon auctores tentavit, quantum in ipsis erat, pervertere verbum dispensationis, & insonuit satanicum quemdam sonum dicens, quia neque incarnatus est, neque carnem induit, sed putativa hoc erat phantasia, & scena, & simulatio: dum quando passiones proclamarent, mors, sepulcrum, & esuries, si nihil horum factum fuisset, quomodo non multo amplius diabolus maligna hæc seminaret impietatis dogmata? Propter hoc ergo quemadmodum esurivit, sicut fatigatus est, sicut dormivit, sicut manducavit, sicut bibit, sic & mortem recusat, huma-C num affectum ostendens, & infirmitatem naturæ; quæ non acquiescit * impassibiliter abscindi de hac vita. Si enim nihil horum dixisset, habuissent dicere quia, si homo erat, oportebat eum quæ hominis sunt pati. Quæ vero sunt ista? dum crucifigendus erat & formidare & tædere, & non sine passione abscindi de hac vita. Naturæ enim insitus est amor præsentium: propterea ostendere volens, verum esse carnis indumentum, & dispensationem credibilem facere, cum multa approbatione easdem passiones nudas proponit.

Constantius piissimus imperator dixit: Sufficiunt & quæ hodierna die relecta sunt: D reliqua vero præsentis qui legitur codicilli, in sequenti secretario relegantur.

* G. rivi

Luc. 22. Joan 12. Matth. 26. Marc. 14.

* sine doloris sensu

ΠΡΑ͂ΞΙΣ θ'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριςοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοςέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνςαντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεςάτου καὶ θεοψηφίςου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούςου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοςοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοςοδευτέρου, τῇ ὀγδόῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προκαθεζομένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεςάτου, καὶ φιλοχρίςου μεγάλου βασιλέως Κωνςαντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ, καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίςρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων, Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ

ACTIO NONA.

IN nomine domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, imperantibus a Deo coronatis & serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimo * octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimo secundo, die octavo mensis Martii, indictione nona.

Præsidente eodem piissimo & Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & substratego exer-

* G. septimo

ACTIO IX.

ANNO CHRISTI 680.

exercitus Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio & militari logotheta, Constantino gloriosissimo exconsule patricio & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne gloriosissimo exconsule patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico imperialis mensæ.

A ὑποστρατήγου Θρᾴκης, Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου, Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου, Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος, Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν, Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, Λεοντίου τοῦ
B ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπ. καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Conveniente quoque sancta & universali synodo, quæ per imperialem sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, vicem agentibus Agathonis, sanctissimi ac beatissimi papæ antiquæ Romæ, & Georgio venerabili ac sanctissimo archiepiscopo, magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis magnæ civitatis Alexandriæ, & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo Portuensi, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum præsentantibus centum vigintiquinque venerabilium episcoporum sancti concilii antiquæ Romæ: qui & per proprias subscriptiones demonstrantur in suggestione ab eis facta ad piissimum imperatorem Constantinum: & Theodoro religioso presbytero, & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio episcopo Cyzici, Marino episcopo Sardium [1], Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonensi, Joanne episcopo Sidæ, Theodoro episcopo Melitenæ, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camulianorum, Antonio episcopo Hypæporum, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verissæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Georgio episcopo Coensi, Joanne episcopo Myndi, Joanne episcopo Erizorum, * Georgio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii in Sicilia, positi quod cognominatur Bajas,

* G. Gregorio

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης. καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπό-
C λεως. καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου· Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ. καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβ. καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου. Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου. Θεοδώρου
D ἐπισκ. Ἐφέσου. Σισιννίου ἐπίσκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου. Μαρίνου ἐπισκ. Σάρδεων. Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος. Ἰωάννου ἐπισκ. Σίδης. Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ἐπισκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας. Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης. Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης. Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου. Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν. Γενεσίου ἐπισκ. Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης. Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης.
E Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκ. Τίου. Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος. Γεωργίου ἐπισκ. Κῴου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μύνδου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Ερίζων. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου. Ἰωάννου ἐπισκ. Λάππης. Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισάνδου. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης· Θεοφάνους τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ Βαΐων μοναστη-

1 Ex pag. seq. & ex Græco ipsomet textu hujus loci, apparet perperam hic inserta esse nomina ista quatuor, *Petro episcopo Nicomediæ, Theodoro episcopo Melitenæ, Antonio Episcopo Hypæpon, & Salomone Episcopo Clanei.* Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IX.

μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαιῶν· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενᾶ τῆς διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ, μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην. . . . .

. . . .

Καὶ καθεσθέντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· μέμνηται ἡ θεόσοφος ὑμῶν βασιλεία, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ὡς κατὰ τὴν χθὲς ἡμέραν ἀντεβλήθησαν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου διάφοροι χρήσεις ἐκ τοῦ ἐπιδοθέντος κωδικίου παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου· καὶ διελαλήθη εἰς ἑτέραν τὰ ὑπόλοιπα τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἀναγνωσθῆναι.

Ἑστήκεσαν.

* Εἱστήκεισαν δὲ πρὸ βήλου Πέτρος ἐπίσκοπος Νικομηδείας· Σολομὼν ἐπίσκ. Κλανέου· Ἀντώνιος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων. Θεόδωρος ἐπίσκ. Μελιτινῆς· Γεώργιος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ Ἀναστάσιος διάκονος καὶ νοτάριος ὁ πλοιέκδικος. Στέφανος διάκονος καὶ καγκελλάριος. Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος· Γεώργιος μοναχὸς ὁ κατὰ Μάκριν· Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, καὶ Στέφανος ὁ μοναχὸς μαθητὴς Μακαρίου· καὶ εἰ παρίσταται τῷ θεοσόφῳ ὑμῶν κράτει καὶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τούτους εἰσελθεῖν, ὑποβαλλόμεθα πρὸς τὸ παριστάμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. οἱ μνημονευθέντες ἄνδρες εἰσίτωσαν. καὶ εἰσῆλθον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἀναγινωσκέσθω τὰ ἤδη πραχθέντα· καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. προκομιζέσθω τὸ ἐπιδοθὲν κωδίκιον τῶν χρήσεων παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου πρὸς τὸ τὰ ἐπίλοιπα ἀναγνωσθῆναι, καὶ ἀντιβληθῆναι πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου.

Καὶ προεκομίσθη. ὅπερ λαβὼν Διογένης ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρῆτις καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος ἀνέγνω ἔχον οὕτως· τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκ τοῦ περὶ τριάδος καὶ σαρκώσεως λόγου· καὶ ὅταν λέγῃ· Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; ἐκ προσώπου ἡμετέρου λέγει· καὶ μετ' ὀλίγα· καὶ ὅταν λέγῃ· πάτερ εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γινέσθω, ἀλλὰ τὸ σόν. τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής· δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ θεϊκόν· τὸ γὰρ ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ πρόθυμον. ὥσπερ καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας περὶ τοῦ πάθους ἐδειλίασε, καὶ εἶπεν· ἵλεώς σοι κύριε. ἐπιτιμῶν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος λέγει· ἄπελθε ὀπίσω μου σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ

A Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in antiqua Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hic siti venerabili patriarchii Constantinopoleos.

Et residentibus gloriosissimis patriciis & consulibus, & omnibus venerabilibus & Deo amabilibus episcopis secundum ordinem in eodem secretario Trulli, propositis in medio sanctis, & immaculatis Christi Dei nostri evangeliis.

Constantinus Deo amabilis diaconus hu-B jus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos dixit: Meminit a Deo instructum imperium vestrum, ac sancta & universalis synodus, quod hesterna die collata sunt cum libris venerabilis patriarchii diversa testimonia ex codicillo, qui oblatus est a Macario, & Stephano. Et interlocutio facta est, ut in subsequenti reliqua ejusdem codicilli relegerentur.

Assistunt autem præ velo Petrus episcopus Nicomediæ, Salomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hypæpon, Theo-C dorus episcopus Melitenæ, Georgius diaconus & chartophylax, Anastasius diaconus & defensor navium, Stephanus diaconus & cancellarius, Dionysius diaconus & cancellarius, Georgius monachus Catamacrin, Anastasius presbyter & monachus, & Stephanus monachus discipulus Macarii: & si videtur a Deo instructo vestro imperio, & vestræ sanctæ synodo hos ingredi, suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Memorati viri ingrediantur. Et ingressi sunt.

Constantinus piissimus imperator, & sancta D synodus dixerunt: Relegantur quæ dudum gesta sunt. Et relecta sunt.

Constantinus piissimus imperator dixit: Proferatur codicillus testimoniorum, qui oblatus est a Macario, & Stephano, quatenus reliqua relegantur, & conferantur ad codices venerabilis patriarchii.

Et prolatus est. Quem accipiens Diogenes magnificus a secretis, & imperialis secretarius, relegit ita: Sancti Athanasii ex sermone de Trinitate, & incarnatione. Et quando dixit: *Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti*, ex persona nostra di-E cit. Et post pauca: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste. Veruntamen non mea voluntas fiat, sed tua. Spiritus promptus, caro autem infirma.* Duas voluntates hic ostendit, & unam quidem humanam, quæ est carnis, aliam autem divinam. Quoniam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem: divina autem erat prompta. Sicut & Petrus audiens de passione, formidavit, & dixit: *Propitius esto tibi domine.* Increpans autem eum dominus dixit: *Vade retro a me satana, scandalum mihi es, quia non sapis quæ Dei sunt,*

Matth. 27. Matth. 26. Matth. 16.

sed

ACTIO IX. *sed quæ hominum*. Ita & hic intelligitur. Sunt autem & quæ abſciſſa ſunt ex eodem teſtimonio ab eiſdem Macario & Stephano ita: Factus quippe in ſimilitudine hominum refugiebat paſſionem, ut homo: Deus vero exiſtens, qui eſt ſecundum divinam eſſentiam impaſſibilis, prompte ſuſcipiebat paſſionem & mortem.

Baſilius Deo amabilis epiſcopus Gortynæ dixit. Ecce, piiſſime domine adhuc, quod unam voluntatem, quæ ab eis promiſſa fuerat, non oſtenderunt, ſed & duas voluntates ex præſenti, quod relectum eſt, ſancti Athanaſii teſtimonio luce clarius oſtenderunt.

Stephanus monachus diſcipulus Macarii dixit: Sanctus Gregorius Theologus in libro ſecundo de Filio manifeſte oſtendit unam voluntatem in domino noſtro Jeſu Chriſto, inquiens: Illius enim velle nec contrarium eſt Deo, deificatum totum.

Baſilius Deo amabilis epiſcopus Gortynæ dixit: Qualem voluntatem dicis quæ deificata eſt, divinam, an humanam? Si enim divinam dixeris, quod divinum eſt deificationem non indiget: Si autem humanam, procul dubio duas voluntates & ex præſenti teſtimonio etiam nolens ſignificas.

Domitius Deo amabilis epiſcopus Pruſiados dixit: Poſtulo a Deo coronatam domini fortitudinem, & ſanctam ſynodum, ut veniat in medium Georgius religioſus monachus condiſcipulus hujus Stephani, & interrogetur ſi bene dogmatizet Stephanus.

Conſtantinus piiſſimus imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Edicat Georgius religioſus, ſi recte dogmatizat Stephanus monachus condiſcipulus illius.

Georgius religioſus monachus dixit: Omnino, domine, extra intentionem ſanctorum patrum diſputat, adverſarius patrum exiſtit.

Item relectum eſt ex eodem codicillo alterum teſtimonium ſancti Cyrilli, de interpretatione evangelii ſecundum Matthæum ſermone duodecimo, quod collatum eſt ſimiliter cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii textu teſtimonii habent ſic: Ergo id, *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*, transformationem & transfigurationem naturæ humanæ de exvirata formidine, in audaciam ſpiritalem bene nimis ſignificat.

Sunt autem & ante hoc teſtimonium, quæ callide prædictus Macarius, & Stephanus non defloraverunt, hoc modo: Recuſat itaque ipſum calicem, crucifigentes ſe, Dei amatores non eſſe tanquam per hoc accuſans: & ſubeſt quidem in eo pavor paſſionis propter humanitatem, compeſcitur autem continuo, virtute inhabitantis verbi, ac fortitudine. Conſidera namque quomodo oſtendit quidem in ſe quod humanum eſt, ipſa recuſatione: quod autem deitatis eſt indeflexibile, effulſit ſtatim. Ait enim ad Patrem qui in cœlis eſt: *Veruntamen* Marc. 26. *non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis*. Humanitati vero condecenter & hoc ait. Nam ſecundum quod Deus eſt, non extra eſt voluntatem Patris: magis autem ipſe eſt voluntas Dei, & Patris: ſi utique in ſa-

A τῶν ἀνθρώπων· οὕτω καὶ ἐνταῦθα νοεῖται· εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἀποκοπέντα ἐκ τῆς αὐτῆς χρήσεως παρὰ τῶν αὐτῶν Μακαρίου καὶ Στεφάνου οὕτως. γενόμενος γὰρ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων παραιτεῖται τὸ πάθος ὡς ἄνθρωπος. Θεὸς δὲ ὢν κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν θείαν ἀπαθὴς ὑπάρχων, προθύμως ἀνεδέξατο τὸ πάθος καὶ τὸν θάνατον.

ANNO CHRISTI 680.

Βασίλειος ὁ θεοφιλὴς ἐπίσκοπος Γορτύνης εἶπεν· ἰδοὺ εὐσεβέστατε δέσποτα, πρὸς οἷς τὸ ἓν θέλημα τὸ ὑποσχεθὲν παρ' αὐτῶν οὐκ ἀπέδειξαν, καὶ δύο θελήματα ἐκ τῆς παρούσης καὶ ἀναγνωσθείσης τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου χρήσεως τηλαυγῶς παρέστησαν.

B Στέφανος μοναχὸς ὁ μαθητὴς Μακαρίου εἶπεν· ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐν τῷ περὶ υἱοῦ δευτέρῳ λόγῳ φανερῶς παρίστᾳ ἓν θέλημα ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, φάσκων· τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν οὐδὲ ὑπεναντίον Θεῷ θεωθὲν ὅλον.

Βασίλειος ἐπίσκ. Γορτύνης εἶπε· ποῖον θέλημα λέγεις τὸ θεωθὲν, θεῖον, ἢ ἀνθρώπινον; εἰ γὰρ τὸ θεῖον εἴπῃς, τὸ θεῖον θεώσεως οὐ δεῖται· εἰ δὲ τὸ ἀνθρώπινον, δῆλον ὅτι δύο θελήματα καὶ διὰ τῆς παρούσης ἄκων σημαίνεις χρήσεως.

Δομέτιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Προυσιάδος εἶπεν· αἰτῶ τὸ θεόστεπτον τοῦ δεσπότου κράτος,
C καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον, ἐλθεῖν εἰς μέσον Γεώργιον τὸν εὐσεβέστατον μοναχὸν τὸν συμμαθητὴν Στεφάνου, καὶ ἐρωτηθῆναι, εἰ καλῶς δογματίζει Στέφανος.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· λεγέτω Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος, εἰ ὀρθῶς δογματίζει Στέφανος ὁ μοναχὸς ὁ συμμαθητὴς αὐτοῦ.

Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· πάντῃ δέσποτα παρὰ τὸν σκοπὸν τῶν ἁγίων πατέρων διαλέγεται· πατρομάχος ἐστίν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις ἑτέρα τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ
D Ματθαῖον εὐαγγελίου, λόγου δωδεκάτου. καὶ ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου τὸ κείμενον τῆς χρήσεως ἔχον οὕτως· οὐκοῦν τό· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· μεταμόρφωσιν καὶ μεταπλασμὸν τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἐκ τῆς ἀνάνδρου δειλίας εἰς εὐτολμίαν πνευματικὴν εὖ μάλα παραδηλοῖ.

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ πρὸ τῆς χρήσεως, ἅτινα κακούργως οἱ αὐτοὶ Μακάριός τε καὶ Στέφανος οὐ παρεξέβαλον, οὕτως· παραιτεῖται τοιγαροῦν τὸ ποτήριον, τῆς τῶν σταυρωσάντων αὐτὸν ἀφιλοθείας οἱονείπως ἤδη διὰ τούτου κατηγορῶν· καὶ ὑπόκειται μὲν τὸ
E δεῖμα τοῦ παθεῖν ἐν αὐτῷ διὰ τὸ ἀνθρώπινον, κατευνάζεται δὲ παραχρῆμα τῇ τοῦ ἐνοικοῦντος λόγου ῥώμῃ τε καὶ δυνάμει· θέα γὰρ, ὅπως παραδεικνύει μὲν ἐν αὐτῷ τὸ ἀνθρώπινον ἡ παραίτησις. τὸ δὲ τῆς θεότητος ἀκαμπὲς ἐξέλαμψεν εὐθύς. ἔφη γὰρ πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς πατέρα· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· ἀνθρωποπρεπῶς δὲ καὶ τοῦτο φησίν. ἐπεὶ κατάγε τὸ εἶναι Θεὸς οὐκ ἔξω τῶν τοῦ πατρὸς θελημάτων ἐστὶ, μᾶλλον δὲ αὐτός ἐστιν ἡ βούλησις τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, εἴπερ ἐν σοφίᾳ καὶ τὸ θέλειν ἐστὶ τοῦ πατρὸς, σοφία δὲ ὁ υἱός· ὅτι δὲ καὶ

ANNO CHRISTI 680.

δὲ καὶ θέλησις ὀνομάζεται τοῦ πατρὸς ὁ μονογενής, σαφηνιεῖ λέγων ὁ θεσπέσιος μελῳδός· κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν· ἐν Χριστῷ γὰρ ἡ πᾶσα δόσις τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός. ἄλλως τε μιᾶς τε καὶ ὁμοουσίου τῆς ἁγίας οὔσης Τριάδος, καὶ μιᾶς θεότητος ἐν αὐτῇ νοουμένης, πῶς οὐκ ἂν εἴη θέλημα ταυτὸν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος; πρεπωδέστατα τοίνυν τῷ τῆς ταπεινώσεως σχήματι, καὶ ὡς ἄνθρωπος ὑποδειλιῶν ἠρέμα τὸν παρὰ φύσιν τε καὶ ἐξ ἀρᾶς εἰσβεβηκότα θάνατον, διαπτύων δὲ πάλιν ὡς Θεὸς τὸ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, φησὶν, ἀλλ' ὡς σύ. θέα δὲ, ὅπως ἐν Χριστῷ πρὸς τὴν ἀνωτάτω λοιπὸν εὐτολμίαν ἡ τοῦ ἀνθρώπου μετεπλάττετο φύσις· ἐδιδάσκετο γὰρ ἤδη πως μηδὲ αὐτὸν τὸν ἀμειδῆ καταπτοεῖσθαι θάνατον, εἰ προσίοι μάλιστα χρησίμως διὰ Θεόν. ἐν γὰρ δήπου τούτῳ πολὺς ὁ μισθός· ὅτι τὸ οὕτως ἀπηχθημένον καὶ τῇ φύσει πολεμιώτατον προσιέμεθα διὰ Θεὸν, μανθανούσης τῆς ἡμετέρας φύσεως ἐν πρώτῳ Χριστῷ κατανδρίζεσθαι, καὶ κρατεῖν κατὰ τῶν οὕτω δεινῶν καὶ δυσαντήτων εἰς ἔφοδον. Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· πρὸς οἷς τὸ ἓν θέλημα, ὅπερ διεβεβαιοῦσθε σύ τε Στέφανος καὶ ὁ σὸς διδάσκαλος Μακάριος, οὐ παρεστήσατε ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν διὰ τοῦ παρ' ὑμῶν ἐπιδοθέντος κωδικίου, ἀλλὰ καὶ δύο θελήματα ἐν ταῖς ἐγκειμέναις ἐν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ χρήσεσιν εὑρομεν τρανῶς βοῶντα Ἀθανάσιον τὸν ἀοίδιμον· εἰ καὶ τὰ μάλιστα κατὰ ἀποκοπὴν, καὶ συσκιασμὸν τὸν εἰθισμένον ὑμῖν τὰς τοιαύτας χρήσεις παρερμηνεύσαντες προηγάγετε· ὁρίζομεν, τοίνυν, ἡνίκα σαφῶς ἀπεδείχθητε ἐπ' ἀνατροπῇ τῶν θείων διδαγμάτων σπουδάσαντες, καὶ τὰς τῶν ἁγίων καὶ ἐγκρίτων πατέρων διδασκαλίας παραφθείραντες, τῶν αἱρετικῶν δὲ μᾶλλον τὴν γνώμην ἀναδεξάμενοι, καὶ τοῖς παρ' αὐτῶν δογματισθεῖσι κατακολουθήσαντες ἐπὶ λύμῃ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ, πάσης ὑμᾶς ἱερατικῆς ἀξίας καὶ λειτουργίας ἀλλοτρίους ὑπάρχειν· τοὺς δὲ ἤδη μεταμεληθέντας καὶ προαναφωνηθέντας ἐπισκόπους τε καὶ κληρικοὺς, τοὺς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἑστῶτας ἐν μέσῳ, καὶ ὀρθοδόξως σὺν ἡμῖν ὁμολογοῦντας, συνορῶμεν εἰς τοὺς ἰδίους μὲν καθεσθῆναι τόπους· τοὺς δὲ παρ' αὐτῶν ὑποσχεθέντας τῆς οἰκείας αὐτῶν πίστεως ἐνωμότους λιβέλλους καθ' ἑτέραν ἡμῖν παρασχέσθαι.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· τὸν αἱρετικὸν ἔξω βάλλε· τοῦ νέου Εὐτυχοῦς κακὰ τὰ ἔτη· τοῦ νέου Ἀπολιναρίου κακὰ τὰ ἔτη· τὸν αἱρετικὸν ἔξω βάλλε· καὶ ὠθούμενος Στέφανος ὁ μαθητὴς Μακαρίου ἐξεβλήθη· Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας. Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτινῆς· Σολομὼν ἐπίσκοπος Κλανέου· Ἀντώνιος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων· Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ. Ἀναστάσιος διάκονος καὶ νοτάριος· Στέφανος διάκονος καὶ καγκελλάριος· Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος. Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, καὶ Γεώργιος μοναχὸς ὁ κατὰ Μάκρην εἶπον· ἑτοίμως ἔχομεν καθ' ἑτέραν τοὺς τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἐνωμότους ἐπιδοῦναι λιβέλλους.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· τὸ παρ' αὐτῶν αἰτηθὲν

A pientia & ipsum velle est Patris, sapientia vero est Filius. Quia igitur & voluntas Patris nominatur unigenitus, explanabit dicens laudabilis cantor: *Domine, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem.* In Christo namque est omne donum cœlestium bonorum a Deo & Patre. Alias autem una, & consubstantiali sancta existente Trinitate, & una deitate in ea intelligenda, quomodo non erit voluntas eadem Patris, & Filii, & Spiritus sancti? Congruentissime igitur ad humilitatis habitum, & ut homo, formidat tacite mortem quæ extra naturam, & ex maledicto intromissa est: respuens iterum autem ut Deus: *Non* B *sicut ego volo*, ait *sed sicut tu*. Considera itaque quomodo in Christo ad summum post hoc fiduciam hominis transformabatur natura. Docebatur quippe jam nec ipsam severam mortem pertimescere, si præsertim utiliter ad eam accederet propter Deum. In hoc enim plurima est merces, quia id quod ita odibile & naturæ infestum est, recipimus propter Deum, discente & incipiente nostra natura in primo Christo viriliter agere, & prævalere contra sic vehementes & noxios venientium incursus: Sancta synodus dixit: Tu Stephane & tuus magister Macarius, non ostendistis unicam voluntatem in incarnationis dispensatione C domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri per codicillum a vobis oblatum; sed & duas voluntates, in testimoniis in eodem codicillo positis invenimus aperte, clamante Athanasio laudabili, quamvis detruncata & obcelata sint, juxta quod soliti estis, eadem testimonia quæ perverse interpretantes protulistis. Definivimus igitur, postquam aperte approbati estis ad subversionem divinorum dogmatum festinare, & sanctorum ac probabilium patrum doctrinas corrumpere, & hæreticorum magis assumere & quæ ab eis dogmatizata sunt, sectari ad contagium orthodoxæ plebis, ab omni vos sacerdotali dignitate & ministerio alie- D nos existere. Eos autem, qui jam pœnitentiam egerunt, & superius nominatos tam episcopos quam clericos, qui & nunc in medio assistunt, & recte una nobiscum confitentur, prævidimus quidem in propriis locis residere. Libellos autem quos promiserunt, propriæ eorum fidei cum jurejurando in subsequenti nobis offerent.

Sancta synodus exclamavit: Multos annos imperatori, Orthodoxo imperatori multos annos, Hæreticum foras mitte, Novo Eutycheti malos annos: novo Apollinari malos annos, Hæreticum foras mitte. Et impulsus est Stephanus discipulus Macarii, & foras missus est. Petrus Deo amabilis epi- E scopus Nicomediæ, Theodorus Deo amabilis episcopus Melitenæ, Salomon Deo amabilis episcopus Clanei, Antonius Deo amabilis episcopus Hypæporum, Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, Anastasius diaconus, & notarius, Stephanus diaconus & cancellarius, Dionysius diaconus & cancellarius, & Anastasius presbyter, & monachus, & Georgius monachus Catamacrin dixerunt: Parati sumus in subsequenti rectæ nostræ fidei cum jurejurando libellos offerre.

Sancta synodus dixit: Quod ab eis petitum

ACTIO IX.

Psal. 19.

tum est fiat. Et quia sufficiunt quæ hodierna die mota sunt, in subsequenti qui dudum oblatus est codicillus a parte apostolicæ sedis antiquæ Romæ, ad legendum & conferendum, cum libris hic siti venerabilis patriarchii, proferatur. Illos itaque duos codicillos, qui tunc a Macario, & Stephano dati atque relecti sunt, ad conferendum venire nolumus, eo quod testimonia, quæ in eis posita sunt, nullatenus ad præsentem dogmaticam causam pertinent.

A γινέσθω. καὶ ἐπεὶ ἱκανῶς ἔχει τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν κεκινημένα, καθ' ἑτέραν τὸ ἤδη ἐπιδοθὲν κωδίκιον ἐκ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης εἰς ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιβολὴν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου προκομιζέσθω. τὰ γὰρ ἕτερα δύο κωδίκια τὰ τηνικαῦτα ὑπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου παραδοθέντα καὶ ἀναγνωσθέντα εἰς ἀντιβολὴν ἐλθεῖν οὐ βουλόμεθα, διὰ τὸ τὰς ἐν αὐτοῖς ἐμφερομένας χρήσεις μηδαμῶς εἰς τὴν παροῦσαν δογματικὴν συντείνειν ὑπόθεσιν.

B

ACTIO DECIMA.

IN nomine domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi imperantibus a Deo coronatis & serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimo * octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimo secundo, decimo octavo die Martii mensis indictione nona.

* G. septimo

C Præsidente eodem piissimo & Christo dilecto magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & substratego Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio & militari logotheta, Constantino gloriosissimo exconsule patricio & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule pa- D tricio, & locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne gloriosissimo exconsule patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico imperialis mensæ.

Conveniente autem sancta & universali synodo, quæ per imperialem sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præsen- E tantibus sanctissimi ac beatissimi papæ antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili ac sanctissimo archiepiscopo, magnæ Constantinopoleos novæ Romæ & Petro Deo amabili presbytero & monacho, & vicario sedis magnæ civitatis Alexandriæ, & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis loci servatoris sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo Portuensi, Abundantio episcopo civitatis Paterni, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum agen-

ΠΡΑ͂ΞΙΣ ι'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, ὀκτωκαιδεκάτῃ τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προκαθεζομένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχ. μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θρᾴκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικ. καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου. Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου. Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως

Πα-

ANNO CHRISTI 680.

Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ. καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ἐπισκ. Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου. Θεοδώρου ἐπισκ. Καισαρείας Καππαδοκίας· Φιλαλήθους ἐπίσκ. Ἐφέσου. Σισιννίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης. Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀγκύρας Γαλατίας. Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων· Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας. Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος. Ἰωάννου ἐπισκ. Σίδης. Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ἐπισκ. Τυάνων. Ἀλυπίου ἐπισκ. Γαγγρῶν. Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Σταυρουπόλεως Καρίας· Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου· Σισιννίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης. Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαΐτων. Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων· Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης· Θεοδώρου ἐπισκόπου Πρενέτου. Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης. Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου. Δομετίου ἐπισκόπου Προυσιάδος. Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου. Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου. Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου. Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης· Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ διακειμένου μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτου τῆς διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας, διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

. . . .

. . . .

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως εἶπε. μέμνηται ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν ἡ ἀνάγνωσις γέγονε τῶν ὑπολειφθεισῶν χρήσεων τῶν ἐν τῷ κωδικίῳ τῷ προενεχθέντι παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου, καὶ ἡ τούτων

ACTIO X.

A tibus centum vigintiquinque venerabilium, ac Deo amabilium episcoporum, quod circa antiquam Romam est, concilii; qui & per proprias subscriptiones demonstrantur in suggestione ab eis facta ad piissimum imperatorem Constantinum: & Theodoro religioso presbytero, & locum agente Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Theodori, Joanne episcopo Thessaloniensi, Basilio episcopo Gortynæ insulæ Cretæ, Philalethe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio episcopo Cyzici, Marino episcopo Sardium, B Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Joanne episcopo Sidæ, Theodoro episcopo Melitenæ, Justino episcopo Tyanorum, Alypio episcopo Gangrorum, Cypriano episcopo Claudiopoleos, Polyeucto episcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro episcopo Stauropoleos Cariæ, Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, C Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Epiphanio episcopo Euchaitorum, Georgio episcopo Camulianorum, Antonio episcopo Hypæpon, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Theodoro episcopo Præneti, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verissæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Joanne (episcopo Myndi,) Georgio episcopo Coensi, Demetrio episcopo Teni, Georgio episcopo Cantani, Joanne episcopo D Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii Siciliæ positi quod cognominatur Bajas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in antiqua Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hic siti venerabilis patriarchii Constantinopoleos.

E Residentibus itaque tam gloriosissimis patriciis & consulibus, & omnibus venerabilibus & Deo amabilibus episcopis in eodem Trulli secretario, propositis in medio sanctis, & immaculatis Christi Dei nostri evangeliis.

Constantinus Deo amabilis diaconus hujus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo conservandæ regiæ urbis dixit: Meminit vestra pietas, & hæc sancta atque universalis synodus, quod in præcedenti conventu lectio facta est reliquorum testimoniorum, quæ sunt in codicillo, qui prolatus est a Macario, & Stephano, &

ACTIO X. eorum collatio facta eſt ad libros ſanctorum patrum, qui reconditi ſunt in venerabili patriarchio hujus regiæ urbis, horumque virtutem cognoviſtis. Et quia interlocutio facta eſt a veſtra ſancta ſynodo, ut in altero ſecretario lectio fieret, & collatio teſtimoniorum cum libris hujus venerabilis patriarchii, quæ jam prolata ſunt a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, & quoniam promiſerunt Petrus Deo amabilis epiſcopus Nicomediæ, Theodorus Deo amabilis epiſcopus Melitenæ, Salomon Deo amabilis epiſcopus Clanei, Antonius Deo amabilis epiſcopus Hypæporum, nec non & Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax, & Dionyſius Deo amabilis diaconus & cancellarius, Anaſtaſius quoque religioſus diaconus, & notarius defenſor navium, & Stephanus diaconus & cancellarius, & Anaſtaſius religioſus presbyter & monachus, & Georgius religioſus monachus, rectæ fidei ſuæ cum jurejurando huic veſtræ ſanctæ, & univerſali ſynodo libellos offerre, & ſuggerimus ad quod placuerit.

Conſtantinus piiſſimus imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Quæ dudum geſta ſunt relegantur. Et relecta ſunt.

Conſtantinus piiſſimus imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Auditores effecti teſtimoniorum, quæ prolata ſunt a Macario & Stephano, agnovimus qualis amputatio ab eis facta eſt in hujuſmodi teſtimoniis, quæ obumbraret, atque confunderet omnem domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri humanationis diſpenſationem. In memoria quoque habemus, quod & Petrus Deo amabilis epiſcopus Nicomediæ, & Salomon Deo amabilis epiſcopus Clanei, & Antonius Deo amabilis epiſcopus Hypæporum, Theodorus Deo amabilis epiſcopus Melitenæ, adhæc & Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, & Dionyſius Deo amabilis diaconus, & cancellarius, Anaſtaſius Deo amabilis diaconus & notarius diſenſor navium, Stephanus religioſus diaconus, & cancellarius, atque Anaſtaſius & Georgius religioſi monachi promiſerunt libellos rectæ ſuæ fidei cum jurejurando in alio ſecretario huic ſanctæ ac univerſali ſynodo offerre. Sed conſequens eſt, codicillum, qui oblatus eſt paternorum teſtimoniorum a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, qui & ſub ſigillis conſiſtit, ad medium deduci ad relegendum, atque conferendum cum libris venerabilis patriarchii hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis. Et prolatus eſt hujuſmodi codicillus ſignatus.

Et poſtquam diſſigillatus fuiſſet, accipiens Petrus Deo amabilis diaconus, & notarius ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopoleos ipſum authenticum librum, qui eſt *de ſcevophylacio, id eſt, de repoſitione ſacrorum vaſorum hujus ſanctæ magnæ eccleſiæ, membranaceum tectum ex argento. Et Salomon Deo amabilis diaconus, (& notarius ejuſdem ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopoleos, prædictum codicillum teſtimoniorum relegit habentem ſuperſcriptionem in his verbis: Teſtimonia ſanctorum, ac probabilium patrum oſtendentia duas voluntates, & duas operationes in

A ἀντιβολὴ γέγονε πρὸς τὰ βιβλία τῶν ἁγίων πατέρων τὰ ἀποκείμενα ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ τὴν τούτων ἐγνώκατε δύναμιν· καὶ ὡς διελαλήθη παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγίας συνόδου, εἰς ἑτέραν γενέσθαι τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιβολὴν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου τῶν ἤδη ἐπιδοθεισῶν χρήσεων παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. ὑπέσχοντο δὲ Πέτρος τε ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, καὶ Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτινῆς, Σολομὼν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκ. Κλανεοῦ, καὶ Ἀντώνιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων. οὐ μὴν B ἀλλὰ καὶ Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, Διονύσιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Ἀναστάσιός τε ὁ εὐσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος ὁ πλοιέκδικος, καὶ Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, καὶ Γεώργιος μοναχὸς, τοὺς τῆς οἰκείας αὐτῶν ὀρθοδόξου πίστεως ἐνωμότως τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ἐπιδοῦναι λιβέλλους, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. τὰ ἤδη πραχθέντα ἀναγινωσκέσθω. καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ἐν ἀκροάσει γενόμενοι τῶν ἐπιδο- C θεισῶν χρήσεων παρά τε Μακαρίου καὶ Στεφάνου, ἔγνωμεν τὴν γενομένην παρ' αὐτῶν ἀποκοπὴν ἐν ταῖς τοιαύταις χρήσεσι συσκιάζουσαν καὶ συγχέουσαν πᾶσαν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν τῆς ἐνανθρωπήσεως οἰκονομίαν. ἐπὶ μνήμης δὲ ἔχομεν, ὡς καὶ Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, καὶ Σολομὼν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλανέου, καὶ Ἀντώνιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων, καὶ Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκ. Μελιτινῆς, καὶ μὴν καὶ Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ χαρτοφύλαξ. Στέφανός τε ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ καγκελλάριος καὶ Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος· Ἀναστάσιος τε ὁ εὐσε- D βέστατος διάκονος καὶ νοτάριος ὁ πλοιέκδικος, καὶ Ἀναστάσιος καὶ Γεώργιος οἱ εὐλαβέστατοι μοναχοὶ ὑπέσχοντο τοὺς περὶ τῆς ὀρθοδόξου * ἡμῶν πίστεως ἐνωμότους λιβέλλους εἰς ἑτέραν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ἐπιδοῦναι· ἀλλὰ ἀκόλουθον καθέστηκε πρότερον τὸ ἐπιδοθὲν κωδίκιον τῶν πατρικῶν χρήσεων παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τὸ καὶ ὑπὸ σφραγῖδα τυγχάνον εἰς μέσον προσαχθῆναι πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιβολὴν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως. καὶ προσηνέχθη τὸ αὐτὸ κωδίκιον ἐσφραγισμένον.

E

Καὶ μετὰ τὸ ἀποσφραγισθῆναι, λαβὼν Πέτρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τὸ αὐθεντικὸν βιβλίον τοῦ σκευοφυλακίου ὑπάρχον τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας ἐν σώμασιν * ἀργυρεάδετον. καὶ Σολομὼν ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τὸ εἰρημένον τῶν χρήσεων κωδίκιον ἀνέγνω, ἔχον ἐν προγραφῇ ἐπὶ λέξεων οὕτως· χρήσεις ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων παριστῶσαι δύο θελή-

ANNO CHRIST. 680.

* al. ἀργυρένδυτον.

λήματα, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ ἁγίου Λέοντος πάπα Ῥώμης ἐκ τῆς πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα δευτέρας ἐπιστολῆς ἧς ἡ ἀρχή· ὑποσχόμενον ἐμαυτὸν διαμέμνημαι.

Εἴ τι τοίνυν προσκαίρως δέχεται ὁ Χριστὸς, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα δέχεται, ᾗ τινι ταῦτα, ἅπερ οὐκ εἶχε, προσφέρηται. κατὰ γὰρ τὴν δύναμιν τῆς θεότητος ἀπαραλλάκτως πάντα, ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἔχει καὶ ὁ υἱός. καὶ ἅπερ ἐν μορφῇ δούλου παρὰ τοῦ πατρὸς εἴληφε, ταῦτα ἐν μορφῇ Θεοῦ ὢν καὶ αὐτὸς ἐχαρίσατο. κατὰ μὲν γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ μορφὴν αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ ἕν εἰσι· κατὰ δὲ τὴν τοῦ δούλου μορφὴν, οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος αὐτόν. κατὰ μὲν τὴν τοῦ Θεοῦ μορφὴν, ὡς ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως δέδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. κατὰ δὲ τὴν μορφὴν τοῦ δούλου, περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή * μου ἕως θανάτου. *ὑπέ*

Ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη πρὸς τὸ ἀνωτέρω λεχθὲν τοῦ σκευοφυλακίου βιβλίον, καὶ ἐστοίχησεν.

Ὡσαύτως ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων ἐκ τοῦ πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα λόγου δευτέρου, οὗ ἡ ἀρχή· ἀλλ' ἴσως οἶμαι διὰ τοῦ βιβλίου τοῦ προλαβόντος. δέχεται τοίνυν τὴν θέλησιν τὴν ἐμὴν, δέχεται τὸ στυγνόν. θαρρῶν γὰρ ὀνομάζω στυγνότητα, ἐπειδὴ κηρύττω σταυρόν· ἐμὸν ἦν τοῦτο τὸ θέλημα, ὅπερ ἴδιον ἐλεγεν. ἐπειδήπερ ὡς ἄνθρωπος τὰ τῆς ἐμῆς στυγνότητος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐλάλησε. καὶ διὰ τοῦτο φησίν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις· ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ στυγνότης, ἣν κατ' ἐμὴν διάθεσιν ἀνεδέξατο. καὶ γὰρ οὐδεὶς τεθνηξόμενος χαίρει· ἐμοὶ συμπάσχει, καὶ ἐμοὶ στυγνάζει, καὶ ἐμοὶ συναλγεῖ· ὑπὲρ ἐμοῦ τοιγαροῦν ἤλγησεν ἐν ἐμοί ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν ἔχων ἀλγεῖν. ἀλγεῖς οὖν κύριε οὐ τραῦμα σὸν, ἀλλ' ἐμόν. οὐ σὸν θάνατον, ἀλλ' ἡμετέραν ἀσθένειαν· ὁ προφήτης εἶπεν. ἐπειδὴ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶσαι, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθά σε κύριε εἶναι ἐν πόνῳ· ὁπότε αὐτὸς οὐκ ἤλγεις ὑπὲρ σαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ ἐμοῦ. καὶ τί θαυμαστὸν, εἰ ὑπὲρ πάντων ἤλγησεν, ὁ δακρύσας ὑπὲρ ἑνός; καὶ τί θαυμαστὸν, εἰ μέλλων τελευτᾶν ἀηδιάζεται, ὃς Λάζαρον ἐγείρειν μέλλων ἐδάκρυσεν; ἀλλὰ κἀκεῖ τὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτὸν εὔσπλαγχνον εἰς τὸ δακρύειν ἐκίνησε. δι' ἧς αὐτοῦ καθικνεῖτο τὰ τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως. καὶ ἐνταῦθα βαθυτέρα διάθεσις αὐτοῦ τὰ τῆς οἰκονομίας ἐργάζεται· ἵνα καθάπερ ὁ θάνατος αὐτοῦ τὸν πάντων ἀφείλετο θάνατον καὶ ὁ μώλωψ αὐτοῦ τὰ ἡμῶν ἰάσατο τραύματα, οὕτω καὶ ἡ στυγνότης αὐτοῦ τὴν ἡμετέραν ἐξαλείψῃ κατήφειαν· ὡς ἄνθρωπος οὖν ἐνδοιάζει, ὡς ἄνθρωπος ἐκταράττεται· οὐ ταράττεται γὰρ ἡ δύναμις, οὐδὲ ἡ θεότης αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ψυχὴ ταράττεται, καὶ ταράττεται κατὰ τὴν τῆς ἀνθρωπίνης σαθρότητος πρόσληψιν. καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ψυχὴν ἀνεδέξατο παθητήν· οὐδὲ γὰρ ὁ Θεὸς καθὸ ἦν Θεὸς ἢ ταράττεσθαι ἢ ἀποθνήσκειν ἠδύνατο. οὕτω γοῦν· ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου φησι, διά τί ἐγκατέλιπές με; ὡς ἄνθρωπος οὖν λαλεῖ, τὰς ἀγωνίας τὰς ἐμὰς περιφέρων, ἐπειδήπερ ἐν κινδύνοις ὑπάρχοντες ἑαυτοὺς ὑπὸ Θεοῦ καταλελεῖφθαι νομίζομεν· ὡς ἄνθρωπος ταράττεται, ὡς ἄνθρωπος καὶ

domino, & Deo, & salvatore nostro Jesu Christo.

Sancti Leonis papæ Romani, ex epistola secunda ad Leonem imperatorem, cujus initium est: Promisisse me memini.

Quidquid ergo in tempore accepit Christus, secundum * hominem accepit, cui quæ non habuit, conferrentur. Nam secundum potentiam deitatis indifferenter omnia quæ habet Pater, etiam Filius habet: & quæ in forma servi a Patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipse donavit. Secundum enim formam Dei, *ipse & Pater unum sunt*: secundum autem formam servi, *non venit facere voluntatem suam, sed voluntatem ejus qui misit eum*. Secundum formam Dei, *sicut habet Pater vitam in semetipso, sic dedit & Filio vitam habere in semetipso*. Secundum formam servi, *tristis est anima * mea usque ad mortem*.

* humanitatem.
Joan. 10.
Joan. 6.
Joan. 5.
Matth. 26.
* ejus

Quod testimonium collatum est cum superius dicto libro scevophylacii, & constitit.

Similiter relectum est ex eodem codice testimonium sancti Ambrosii episcopi Mediolanensis, ex libro secundo ad Gratianum Imperatorem, cujus initium est: Sed forsitan arbitror per præteritum librum: Suscepit ergo voluntatem meam, suscepit tristitiam meam. Confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico. Mea est voluntas, quam suam dixit: quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est. Et ideo dixit: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*. *Matth. 26.* Mea est tristitia, quam meo suscepit affectu. Etenim nullus moriturus gaudet. Mihi compatitur, & mihi contristatur, & mihi condolet. Pro me igitur doluit in me, qui pro se nihil habuit quod doleret. Doles ergo domine non tua vulnera, sed mea: non tuam mortem, sed nostram infirmitatem. Propheta dixit, *quod pro nobis doles, & nos reputavimus te domine esse in doloribus*, *Isa. 53.* *dum quando ipse non dolebas pro te, sed pro me*. Et quid mirum, si pro omnibus doluit, qui pro uno lacrymatus est? Quid mirum, si moriturus tædeat, qui Lazarum resuscitaturus illacrymat? Sed & ibi eum sororis pietas ad lacrymandum *Joan. 11.* movit, per quam angebar affectus humanus: & hic interior ejus affectus dispensationem operatur, ut quemadmodum mors ejus omnium nostrum abstulit mortem, & livor *Isa. 53.* ejus nostra sanavit vulnera, ita & ejus tristitia nostrum diluat mœrorem. Ut homo igitur dubitat, ut homo turbatur, non turbatur ut virtus: neque deitas ejus, sed anima turbatur: Et turbatur secundum humanæ fragilitatis assumptionem, propterea quia animam suscepit passibilem. Nec enim Deus secundum quod Deus est, aut turbari, aut mori poterat: Unde & ait: *Deus Deus meus, ut quid me dereliquisti?* *Matth. 27. & Psal. 21.* Ut homo igitur loquitur, meos mœrores circumferens, quoniam in periculis existentes, a Deo nos derelinqui putamus: ut homo turbatur, ut homo illacrymat, ut homo crucifigitur. Sic enim dicit apostolus, *quia Christi carnem crucifixerunt*. Et alibi apostolus inquit Petrus: *Christo passo carne*. *1. Cor. 1.* *1. Petr. 4.* Caro itaque passa est. Nam deitas

ACTIO X. | ANNO CHRISTI 680.

tas libera extitit mortis, & passioni corpus secundum conditionem humanæ cessit naturæ. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo vetustissimo, qui est de bibliotheca venerabilis patriarchii hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, & constitit.

A δακρύει, ὡς ἄνθρωπος καὶ σταυροῦται. οὕτω γὰρ εἶπεν ὁ ἀπόστολος, ὅτι τοῦ Χριστοῦ τὸ σῶμα ἐσταύρωσαν· καὶ ἀλλαχοῦ ὁ ἀπόστολος Πέτρος φησί. Χριστοῦ παθόντος σαρκί. τὸ σῶμα τοίνυν πέπονθεν. ἡ μέντοι θεότης ἐλευθέρα τῆς τελευτῆς, καὶ τῷ πάθει τὸ σῶμα κατὰ νόμον ἀνθρωπίνης ἐνδέδωκε φύσεως· ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον παλαιότατον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ ἐστοίχησεν.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Ambrosii ex libro sexto interpretationis evangelii secundum Lucam, continens ita: Quod autem dixit: *Non mea voluntas, sed tua fiat*: suam, ad hominem retulit: Patris, ad divinitatem. Voluntas enim hominis temporalis: voluntas divinitatis, æterna. Quod testimonium collatum est cum codice Latinis literis scripto, interpretante Constantino Deo amabili presbytero, & defensore hujus sanctæ magnæ ecclesiæ, & grammatico Latino, & constitit.

Matth. 26.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐκ τῆς εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον ἑρμηνείας βιβλίου ἕκτου, ἔχουσα οὕτως·
B ὅπερ εἶπε· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω, τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνήγαγε, τὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν θεότητα. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα, πρόσκαιρον, τὸ θέλημα τῆς θεότητος, αἰώνιον. ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον, ἐν γράμμασι ῥωμαϊκοῖς γεγραμμένον. προσηνέχθη ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, * ἑρμηνεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ ἐκδίκου τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ γραμματικοῦ ῥωμαϊκοῦ, καὶ ἐστοίχησεν.

* ἑρμηνεύοντος.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Joannis episcopi Constantinopoleos, ex sermone facto ad eos qui ad missas non occurrerunt, cujus initium: Iterum Circensia, continens ita: Horum mihi iterum memores estote verborum, utilis eorum erit memoria de oratione conferentibus. Prædixit proditorem, prædixit omnem fugam, & sui mortem. *Percutiam enim*, ait, *pastorem*. Prædixit, qui eum abnegaturus fuisset, & quando, & quoties, accurate omnia. Et post hæc omnia idoneam præscientiæ futurorum dans probationem, veniens ad locum, orat: & illi quidem dicunt quia secundum deitatem, nos vero dicimus quia secundum dispensationem. Judicate itaque, & per ipsam unigeniti gloriam nulli gratiam dantes sententiam profertote. Si enim & cum contribulibus judicor nunc, sed supplico ac deprecor; [1] ut absque præmio judicium fiat, neque ad gratiam meam, neque ad illorum odium. Maxime quidem & ex hoc ipso manifestum est, quod non est divinitatis ipsa oratio, quia Deus non orat. Dei enim est adorari, Dei est orationem suscipere, non orationem offerre. Verum quia inverecundi sunt, ex ipsius orationis sermonibus manifestum vobis facere pertentabo quia totum dispensationis est, & ipsius carnalis infirmitatis. Quando enim humile quid loquitur Christus, sic loquitur humile & vile, quatenus immensitas humilium dictorum etiam eis qui valde contendunt possit persuadere quia nimis ab illa ineffabili atque inenarrabili essentia dissonent verba. Veniamus igitur ad ipsa verba orationis: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste: Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis*. Et post pauca. Interroga hæreticum; Deus formidat, & supersedet, & pigritat, & tri-

Matth. 26. ex Zach. 13. Marc. 14. Luc. 22.

Matth. 26.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ
C ἁγίου Ἰωάννου ἐπισκ. Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας τῆς συνάξεως λόγου. οὗ ἡ ἀρχή. πάλιν ἱπποδρομίαι· τούτων μέμνησθε τῶν ῥημάτων πάλιν· χρήσιμος γὰρ αὐτῶν ἡ μνήμη τὴν εὐχὴν ἐξετάζουσιν ἔσται. * εἶπε τὸν προδότην, προεῖπε τὴν πάντων φυγήν, καὶ τὸν αὐτοῦ θάνατον. πατάξω γάρ, φησί τὸν ποιμένα. προεῖπε τὸν μέλλοντα αὐτὸν ἀρνήσασθαι, καὶ πότε, καὶ ποσάκις μετὰ ἀκριβείας ἅπαντα· καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἱκανὴν αὐτοῦ τῆς προγνώσεως τῶν μελλόντων ἀπόδειξιν δοὺς, ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ χωρίου εὔχεται· κἀκεῖνοι μὲν λέγουσιν ὅτι τῆς θεότητός ἐστιν ἡ εὐχή, ἡμεῖς δὲ λέγομεν, ὅτι τῆς οἰκονομίας· δικάσατε τοίνυν, καὶ πρὸς
D αὐτῆς τῆς τοῦ μονογενοῦς δόξης μηδενὶ κεχαρισμένην τὴν ψῆφον ἐνέγκητε. εἰ γὰρ καὶ ἐν φίλοις δικάζομαι νῦν, ἀλλ᾽ ἀντιβολῶ καὶ δέομαι ἀδέκαστον γενέσθαι τὴν κρίσιν, μήτε πρὸς ἐμὴν χάριν, μήτε πρὸς ἐκείνων ἀπέχθειαν. μάλιστα μὲν γὰρ καὶ αὐτόθεν δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστι τῆς θεότητος ἡ εὐχή. Θεοῦ γὰρ τὸ προσκυνεῖσθαι ἐστί· Θεοῦ γὰρ τὸ εὐχὴν δέχεσθαι, οὐ τὸ εὐχὴν ἀναφέρειν. ἀλλ᾽ ὅμως ἐπειδὴ ἀναισχυντοῦσιν, ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν ῥημάτων τῆς εὐχῆς ὑμῖν ποιῆσαι πειράσομαι φανερόν, ὅτι τὸ ὅλον τῆς οἰκονομίας ἐστί, καὶ τῆς κατὰ τὴν σάρκα ἀσθενείας. ὅταν γὰρ φθέγγηταί τι ταπεινὸν ὁ Χριστός, οὕτω φθέγγεται ταπεινὸν καὶ εὐτελές, ὡς τὴν ὑπερβο-
E λὴν τῆς ταπεινότητος τῶν λεγομένων καὶ τοὺς σφόδρα φιλονεικοῦντας δυνηθῆναι πεῖσαι, ὅτι πολὺ τῆς ἀπορρήτου καὶ ἀφράστου οὐσίας ἐκείνης ἀποδέει τὰ ῥήματα. ἴωμεν τοίνυν ἐπ᾽ αὐτὰ τὰ ῥήματα τῆς εὐχῆς· πάτερ εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ. καὶ μετὰ βραχέα· ἐρώτησον τὸν αἱρετικόν, Θεὸς δειλιᾷ, καὶ ἀναδύεται, καὶ ὀκνεῖ, καὶ λυπεῖται; κἂν εἴπῃ, ὅτι ναί· ἀπόστηθι λοιπόν, καὶ στῆσον αὐτὸν κάτω

* l. προεῖπε.

1 MS. noster: *ut sit incorruptum judicium*. Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

κάτω μετὰ διαβόλου, μᾶλλον δὲ κἀκείνου κατωτέρω· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος τολμήσει τοῦτο εἰπεῖν, ἂν δὲ εἴπῃ, ὅτι οὐδὲν τούτων ἄξιον Θεοῦ, εἰπέ. οὐκοῦν οὐδὲ εὔχεται Θεός. χωρὶς γὰρ τούτου καὶ ἕτερον ἄτοπον ἔσται, ἂν τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα εἴη. οὔτε γὰρ ἀγωνίαν μόνον ἐμφαίνει τὰ ῥήματα, ἀλλὰ καὶ δύο θελήματα, ἓν μὲν υἱοῦ, ἓν δὲ πατρὸς ἐναντία ἀλλήλοις. τὸ γὰρ εἰπεῖν. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ, τοῦτ' ἐστὶν ἐμφαίνοντος· τοῦτο δὲ οὐδὲ ἐκεῖνοί ποτε συνεχώρησαν, ἀλλ' ἡμῶν λεγόντων. ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν ἐπὶ τῆς δυνάμεως, ἐκεῖνοι ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦτο εἰρῆσθαί φασι, λέγοντες πατρὸς καὶ υἱοῦ μίαν εἶναι βούλησιν· εἰ τοίνυν πατρὸς καὶ υἱοῦ μία βούλησίς ἐστι, πῶς φησιν ἐνταῦθα· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ; ἂν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς θεότητος εἰρημένον εἴη τοῦτο, ἐναντιολογία τις γίνεται, καὶ πολλὰ ἄτοπα ἐκ τούτου τίκτεται· ἂν δὲ ἐπὶ τῆς σαρκὸς, ἔχει λόγον τὰ εἰρημένα, καὶ οὐδὲν γένοιτ' ἂν ἔγκλημα. οὐ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν τὴν σάρκα, κατάγνωσις, φύσεως γάρ ἐστι τοῦτο. αὐτὸς δὲ τὰ τῆς φύσεως ἅπαντα χωρὶς ἁμαρτίας ἐπεδείκνυτο καὶ μετὰ πολλῆς τῆς περιουσίας. ὥστε τὰ τῶν αἱρετικῶν ἐμφράξαι στόματα. ὅταν οὖν λέγῃ. ὅτι εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· καί· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ, οὐδὲν ἕτερον δείκνυσιν ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς περιβέβληται φοβουμένην θάνατον· τὸ γὰρ φοβεῖσθαι θάνατον, καὶ ἀναδύεσθαι, καὶ ἀγωνιᾶν ἐκείνης ἐστί· νῦν μὲν οὖν αὐτὴν ἔρημον ἀφίησι καὶ γυμνὴν τῆς οἰκείας * δυνάμεως, ἵνα αὐτῆς δείξας τὴν ἀσθένειαν, πιστώσηται αὐτῆς καὶ τὴν φύσιν· νῦν δὲ αὐτὴν ἀποκρύπτει, ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐ ψιλὸς ἄνθρωπος ἦν. ὥσπερ γὰρ εἰ διὰ παντὸς τὰ ἀνθρώπινα ἐπεδείκνυτο, τοῦτο ἂν ἐνομίσθη, οὕτως εἰ διὰ παντὸς τὰ τῆς θεότητος ἐπετέλει, ἠπιστήθη ἂν ὁ τῆς οἰκονομίας λόγος. διὰ τοῦτο ποικίλλει καὶ ἀναμίγνυσι καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ πράγματα, ἵνα μήτε τῇ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, μήτε τῇ Μαρκίωνος καὶ Μανιχαίου νόσῳ καὶ μανίᾳ παράσχῃ πρόφασιν· διὰ τοῦτο καὶ προλέγει τὸ ἐσόμενον ὡς Θεός, καὶ ἀναδύεται πάλιν ὡς ἄνθρωπος· ἥτις χρῆσις ὡσαύτως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώματι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ ἐστοίχησεν.

Margin: ἐνεργείας

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου εἰς τὸ ῥητὸν, ἔνθα φησί· καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· ἔχουσα οὕτως· ὥσπερ οἱ τὸ σῶμα θεραπευόμενοι ἑκόντες ὑπομένουσι τὴν ἐν ταῖς θεραπείαις ἀλγηδόνα, οὐχ ὡς * αἱρετὴν, ἀλλ' ὡς ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἐξ αὐτῆς περιγινομένην ὑγείαν· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ σωτὴρ φευκτὸν μὲν καθ' ἑαυτὸν καὶ * ἤδη παρῃτεῖτο τὸν θάνατον, ὑπέμεινε δὲ αὐτὸν μακροθύμως ἵνα ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους πολυτρόπως διὰ τῆς τοιαύτης ὠφελήσῃ οἰκονομίας· οὐ μόνον γὰρ τὸ λυτρὸν προσενεγκὼν

Margin: ...ρεστὴν — ἀηδῆ ...iucundam.

ACTIO X.

statur? Et si dixerit, Etiam, recede jam, & statue illum deorsum cum diabolo, magis autem & illo inferiorem. Neque enim ille audebit hoc dicere. Sin autem dixerit quia nihil horum dignum Deo, dic, Ergo nec orat Deus. Absque istis enim & aliud inauditum erit, si hæc Dei fuerint verba. Neque enim æstuationem tantummodo indicant verba, sed & duas voluntates, unam quidem Filii, aliam vero Patris, contrarias in alterutrum. Quod enim dictum est: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*, hoc insinuantis est. Hoc autem, nec illi aliquando permiserunt, sed nobis semper dicentibus: *Ego & Pater unum sumus* in * majestate, illi in voluntate hoc dictum esse inquiunt, dicentes Patris & Filii unam esse voluntatem: Si igitur Patris, & Filii una est voluntas, quomodo hic dicit: *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis?* Si enim in divinitate, quod dictum est, sit hoc, contradictio erit, & multa * inaudita ex hoc generantur. Si autem de carne, habent rationem quæ dicta sunt, & nullum ex hoc erit scandalum. Nec enim nolle mori carnem, reprehensio est, quoniam hoc naturæ est. Ipse autem quæ naturæ sunt, omnia absque peccato ostendit, & cum multa abundantia, ut etiam hæreticorum obturet ora. Quando autem dixit: *Si potest fieri, transeat a me calix iste:* &, *Non sicut ego volo, sed sicut tu:* nihil aliud ostendit, nisi quia carnem vere indutus est timentem mortem. Mortem enim timere, & * dubitare, & anxiari, illius est. Nunc quidem eam destitutam relinquit, & * nudatam ex propria operatione, ut demonstrans ejus infirmitatem, credibilem ejus faciat & naturam. Nunc vero eam abscondit, ut discas quod non erat purus homo. Quemadmodum enim si semper humana demonstrasset, hoc utique crederetur: ita si semper, quæ deitatis sunt, effecisset, incredibilis utique fuisset ipsius dispensationis ratio: propterea variat, & intermiscet verba, & causas, ut neque Pauli Samosateni: neque Marcionis & Manichæi ægritudini, & furori occasionem tribuat. Idcirco & prædicit quod futurum est, ut Deus, & * [1] supersedet iterum, ut homo. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo, qui est de bibliotheca venerabilis patriarchii hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, & constitit.

Margins: Joan. 10 — * G. potentia. — * G. absurda. — Matth. 26. — * G. recusare. — * G. nudatam propria virtute, — * G. remeat

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem S. Joannis archiepiscopi Constantinopoleos de interpretatione evangelii secundum Matthæum de textu ubi ait: *Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes*, continens ita: Quemadmodum qui corpore curantur, sponte sustinent, dum curantur, dolorem, non quasi eligibilem, sed ut necessarium propter salutem, quæ ab eo conquiritur: eodem modo & salvator effugiendum quidem * secundum quod est ἤδη, jam recusabat mortem. Sustinuit autem eam magnanimiter, ut nobis hominibus multifarie per hujusmodi dispensationem prodesset. Non solum enim

Margins: Matth. 26. — * G. per seipsam, & jam recusabat

1 Mſ. noster: *refugit*, Harduinus.

enim redemptionem offerens, liberos nos omni peccato * fieri præparavit, sed & corpus, ut quasdam primitias resurrectionis mortuorum ostentans, communem quoque confirmavit resurrectionem. Forsitan autem etsi non recusasset, æstimatus esset utique quod temeraria audacia atque contemptu ultro ad mortem venisset. Nunc autem orando id recusans, immoderatam ostendit perimentium eum malitiam. *Transeat ergo calix*, inquiens, subjunxit: *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu*: & suam quidem voluntatem habere se efficaciter demonstravit. Præponit autem ubique suæ paternam voluntatem, & in omnibus * adnectit illam quæ Patris est, ei concurrens B concordemque se ostendens illius voluntati. Quod testimonium similiter collatum est cum codice chartaceo, qui est de bibliotheca similter venerabilis hujus patriarchii, & constitit.

* G. anteponit

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Athanasii archiepiscopi Alexandriæ ex libro de Trinitate & incarnatione, cujus est initium, Qui callide divinas scripturas, continens ita: Et quando dicit: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste: Veruntamen non mea voluntas fiat, sed tua: Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma*: duas voluntates hic ostendit, unam quidem huma- C nam, quæ est carnis, aliam autem divinam. Nam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, divina autem ejus prompta. Sicut & Petrus audiens de passione, formidavit & dixit: *Propitius tibi sis domine*: increpavit eum autem dominus dicens: *Vade retro me satana, scandalum mihi es, quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed quæ hominum*, ita & hic intelligitur. Factus quippe in similitudine hominum, recusat passionem, ut homo: Deus vero existens, & secundum essentiam divinam impassibilis, prompte acceptam tulit passionem & mortem, eo quod impossibile erat teneri illum a morte. Quod D testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo crocato, qui est adæque de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

Matth. 16.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Gregorii episcopi Nyssæ, ex libro oppositionum adversus Apollinarem, cujus est initium: Bonum erit utique exordium, continens ita. *Apollinarii*: Sed turbantur (inquit) infidelium perturbatione. *Gregorii*: Adversus nos contumeliis utitur, turbulentos & perfidos appellans eos, qui evangelicæ voci non citra examinationem attendunt, quæ ait: *Si possibile est, transeat a me calix iste: Verumtamen non* E *mea, sed tua fiat voluntas*. His autem adjungit proprium dictum, continens ita: *Apollinarii*: Et non memorant quia voluntas ista propria dicta est, non hominis terreni, sicut ipsi putant, sed Dei, qui de cœlo descendit. *Gregorii*: Quisnam adinveniet tale aliquid dicere? Non dico horum aliquem, qui in hæresi denotati sunt, sed nec ipsum impietatis atque falsitatis patrem arbitror adinvenire aliquid ad blasphemiam callidius, quam quæ dicta sunt. Putasne scit verborum scriptor, quæ loquitur? Deus de

A ἐλευθέρους ἡμᾶς πάσης ἁμαρτίας γίνεσθαι παρεσκεύασεν, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ σῶμα ὥσπερ τινὰ ἀπαρχὴν τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως ἐπιδείξας τὴν κοινὴν καθόλου ἐβεβαίωσεν ἀνάστασιν· ἴσως δὲ καὶ εἰ μὴ παρῃτήσατο, ὑπελήφθη ἂν θρασύτητι καὶ ἀπονοίᾳ αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸν θάνατον ἐληλυθέναι· νῦν δὲ διὰ τῆς προσευχῆς αὐτὸν παραιτησάμενος, τὴν ὑπερβολὴν παρέστησε τῆς τῶν ἀνελόντων αὐτὸν κακίας· παρελθέτω οὖν τὸ ποτήριον εἰρηκὼς, ἐπήγαγε· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ· καὶ ἴδιον μὲν θέλημα ἔχει ἐναργῶς παρίστησι· προκρίνει δὲ πανταχοῦ τοῦ ἰδίου τὸ πατρικὸν θέλημα, καὶ ἐν πᾶσι τὸ τοῦ πατρὸς * προτίθησι συντρέχων B αὐτῷ, καὶ σύμφωνον ἑαυτὸν δεικνὺς τῆς ἐκείνου βουλῆς· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον ὡσαύτως τοῦ εὐαγοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

ANNO CHRISTI 680.

* προτίθησι.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ περὶ Τριάδος καὶ σαρκώσεως λόγου· οὗ ἡ ἀρχή· οἱ κακοτέχνως τὰς θείας γραφάς· ἔχουσα οὕτως· καὶ ὅταν λέγῃ· πάτερ εἰ δυνατὸν, παρελθέτω τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γινέσθω, ἀλλὰ τὸ σόν. τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής· δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν C ἀνθρώπινον ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ θεϊκόν· τὸ γὰρ ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς παραιτεῖται τὸ πάθος· τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ πρόθυμον· ὥσπερ καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας περὶ τοῦ πάθους ἐδειλίασε, καὶ εἶπεν· ἵλεώς σοι κύριε. ἐπιτιμῶν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος λέγει· ἄπελθε ὀπίσω μου σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. οὕτως καὶ ἐνταῦθα νοεῖται· Γενόμενος γὰρ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων παραιτεῖται τὸ πάθος ὡς ἄνθρωπος· Θεὸς δὲ ὢν, καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν θεϊκὴν ἀπαθὴς ὑπάρχων προθύμως ἀνεδέξατο τὸ πάθος, καὶ τὸν θάνατον, διότι οὐκ ἦν δυνατὸν αὐτὸν κρατεῖσθαι ὑπὸ τοῦ D θανάτου· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐκ τοῦ πρὸς Ἀπολινάριον τὸν αἱρετικὸν ἀντιρρητικοῦ λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· καλὸν ἂν γένοιτο προοίμιον. ἔχουσα οὕτως. ἀλλὰ ταράσσονται, φησὶ, τὴν τῶν ἀπίστων ταραχήν. καθ᾽ ἡμῶν χρῆται λοιδορίᾳ ταρασσομένους καὶ ἀπίστους ἀποκαλῶν τοὺς τῇ εὐαγγελικῇ φωνῇ μὴ * ἀνεξετάστως, ἥ φησι· πάτερ εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν E ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω θέλημα. τούτοις δὲ προστίθησι τὴν ἰδίαν λέξιν ἔχουσαν οὕτως· καὶ οὐ μνημονεύουσιν ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον εἴρηται οὐκ ἀνθρώπου τοῦ ἐκ γῆς καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ Θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ. τί ἂν ἐξεύροι τις τοιοῦτον εἰπεῖν; οὐ λέγω τούτων τινὰ τῶν ἐπὶ αἱρέσει κατεγνωσμένων, ἀλλ᾽ οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν ἀσεβείας τε καὶ ψεύδους πατέρα εὑρεῖν τι τῶν εἰρημένων εἰς βλασφημίαν δεινότερον· ἆρα οἶδεν ὁ λογογράφος ἃ φθέγγεται; ὁ Θεὸς ἐξ οὐρανοῦ καταβὰς τὸ ἴδιον τῆς θεότητος θέλημα παραγράφεται;

* Γο ἀνεξετάστως προσέχοντας, ἀνεξετάστως

ANNO CHRISTI 680.

φέρεται, καὶ οὐ βούλεται εἰς ἔργον ἐλθεῖν ὅπερ βούλεται; οὐκοῦν μεμέρισται τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὰ θελήματα; καὶ πῶς ἂν εἴη κοινὸν ἐπ' ἀμφοτέρων τὸ θέλημα; πῶς δ' ἂν ἡ τῆς φύσεως ταυτότης τῇ διαφορᾷ τῶν θελημάτων ἐμφαίνοιτο; ἀνάγκη γὰρ πᾶσα σύνδρομον εἶναι τῇ φύσει τὴν βούλησιν, καθώς φησί που ὁ κύριος· οὐ δύναται δένδρον καλὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς ἀγαθοὺς ποιεῖν· καρπὸς δ' ἂν εἴη φύσεως ἡ προαίρεσις, ὥστε ἀγαθῆς μὲν ἀγαθὴν εἶναι, κακῆς δὲ τοιαύτην. εἰ οὖν διάφορος ἐπὶ πατρός τε καὶ υἱοῦ ὁ καρπὸς τοῦ θελήματος, διάφορον ἐξ ἀνάγκης εἶναι καὶ τὴν ἑκατέρων φύσιν δεῖ ὁμολογεῖν. τί οὖν πολεμεῖται ὁ Ἄρειος; τί δὲ οὐκ αὐτομολοῦσι πρὸς τὸν Εὐνόμιον· ὃς διαιρῶν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὴν φύσιν συνδιατέμνει τῇ φύσει τὴν βούλησιν. καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα κατασχεδιάζει τὸ τῆς οὐσίας ἀλλότριον τῷ ὑποβεβηκότι πρὸς τὸ προέχον συνδιασχίζων τὸν τῆς θεότητος λόγον· πάλιν δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ ῥηθὲν ἀναλάβωμεν. καὶ οὐ μνημονεύουσιν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον εἴρηται οὐκ ἀνθρώπου τοῦ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ Θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ· ποῖον θέλημά φησιν ὁ λογογράφος, ὃ βούλεται μὴ γίνεσθαι ὁ κύριος λέγων πρὸς τὸν πατέρα· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω; ἆρα συνίησι, ποίᾳ πέπτωκεν * αὐτοῦ ὁ λόγος ἐναντιότητι; ἐγγίζει τὸ πάθος, καὶ ὅσον οὔπω μέλλει ὁ προδότης ἐφίστασθαι μετὰ τοῦ πλήθους, καὶ τότε γίνεται ἡ τοιαύτη εὐχή. ὁ εὐχόμενος ἄνθρωπος, ἢ Θεός; εἰ Θεὸν εἶναι τὸν εὐχόμενον οἴεται, ἴσην αὐτῷ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐνορᾷ τὴν ἀσθένειαν. πῶς οὖν Θεὸς ὁ μηδὲν οἴκοθεν ἀγαθὸν ἔχων, ἀλλὰ τῆς ὑπερκειμένης συμμαχίας δεόμενος; εἶτα πῶς καταγινώσκει ἡ θεότης τοῦ ἰδίου θελήματος; ἀγαθὸν ἦν, ἢ κακὸν ὃ ἠβούλετο; εἰ μὲν γὰρ ἀγαθόν, διατί οὐκ εἰς πέρας ἄγεται; εἰ δὲ κακόν, τίς πρὸς τὸ κακὸν τῇ θεότητι οἰκείωσις, ἀλλ' ὅπερ ἔφην, * ὅτι οὐ συνίησιν εἰς τὸ ἐναντίον περιτρέπων τὸν * λόγον. εἰ γὰρ τοῦ μονογενοῦς ἐστι Θεοῦ ἡ φωνὴ ἡ λέγουσα· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γενέσθω, ἀλλὰ τὸ σόν, αὐτὸς ὁ λόγος περὶ ἑαυτὸν ἀεὶ διά τινος ἐναντιότητος στρέφεται, καὶ οὐδαμοῦ τὸ στάσιμον ἔχει. ὁ γὰρ μὴ βουλόμενος τὸ ἴδιον θέλημα γενέσθαι, αὐτὸ τοῦτο βούλεται πάντως τὸ μὴ γενέσθαι, ὃ βούλεται· πῶς οὖν ἡ εὐχὴ πρὸς πέρας ἀχθήσεται λέγοντος, ὅτι τοῦτο θέλω, ἵνα ὃ θέλω μὴ γένηται; πρὸς τοὐναντίον πάντως τοῦ σπουδαζομένου περιτραπήσεται, καὶ ἀμηχανήσει καθ' ἑκάτερον ὁ τῆς τοιαύτης ἐπαΐων εὐχῆς· ὅπερ γὰρ ἂν ποιήσῃ, πρὸς τὸ ἀβούλητον τῷ εὐχομένῳ περιτρέπει τὴν ἔκβασιν. ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ εὐχομένου ἀλλ' ἡ εὐχή ἐστι τοῦ μὴ γενέσθαι ὃ βούλεται. μὴ ποιήσῃ ὃ βούλεται; ἀλλ' ὁ εὐχόμενος βούλεται γενέσθαι αὐτὸ ὃ μὴ βούλεται· ὥστε κατὰ πάντα τρόπον πάντῃ μεταλαμβανόμενον ἀστατήσει τὸ νόημα, αὐτὸ ἑαυτῷ μαχόμενον, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ καθαιρούμενον. τῆς δὲ τοιαύτης κατὰ τὸν λόγον ἀμηχανίας μία γένοιτ' ἂν παρα-

* ὑπὸ
* L. τὶς
* L. λόγου

ACTIO X.

A cœlo descendens propriam ipsius deitatis voluntatem exceptat, & non vult ad effectum venire quod vult? Ergo divisæ sunt Patris & Filii voluntates? Et quomodo ergo erit communis utriusque voluntas? quomodo vero identitas naturæ, differentia voluntatum insinuabitur? Omnino enim necesse est naturæ voluntatem concurrere, sicut alibi dominus ait: *Non potest arbor bona fructus malos facere: neque arbor mala fructus bonos facere*, fructus utique naturæ erit * affectus, ut profecto bonæ bonus sit, malæ autem malus. Si itaque differens est in Patre & Filio fructus voluntatis, differentem necesse est & utriusque naturam confiteri. B Quid igitur impugnat Arius? [1] Quid autem non fugiunt ad Eunomium, qui dividens Patris & Filii naturam, simul dividit cum natura voluntatem, & * magis colligit alienationem substantiæ, submissum a prælato discerpens a divinitate verbum? Iterum autem quod ab eo dictum est repetamus. *Apollinarii*: Et non memorantur, quia voluntas ista, propria dicta est non hominis, quia ex terra est, sicut existimant ipsi: sed Dei, qui de cœlo descendit: *Gregorii*: Qualem voluntatem asserit verborum scriptor, quam non vult dominus fieri, dicens ad Patrem. *Non mea voluntas, sed tua fiat?* Putasne intelligit, in qualem delapsus est C sermo ejus * [2] controversiam? appropinquat passio, & propemodum futurus erat proditor supervenire cum multitudine, & tunc hujusmodi facta est oratio: Qui deprecatur, homo est, an Deus? Si Deum esse, qui deprecatur, existimat, parem ei cum hominibus inspicit impotentiam: Quomodo igitur Deus, qui nullum habet inditum bonum, sed supernum invocat adjutorium? Dehinc quando * reprehendebat divinitas propriam voluntatem? bonum fuit, an malum quod volebat? Et siquidem bonum, quomodo non ad effectum perducitur quod volebat? Si autem malum, quæ est divinitati ad malum famiD liaritas? Sed quod dixi, quis non intelligit quod in contrarium circumvertit illum sermonem? Si quippe unigeniti Dei est vox, quæ dicit: *Non mea voluntas fiat, sed tua*: ipse sermo circa seipsum per quamdam semper contrarietatem volvitur, & nusquam stabilitatem habet. Qui enim non vult propriam voluntatem fieri, hoc ipsum vult omnino, ut non fiat quod vult. Quomodo ergo oratio ad effectum perducitur dicentis, quia hoc volo, ut quod volo, non fiat? in contrarium ejus quod desideratur convertetur, & hæsitabit erga alterutrum, qui hujusmodi orationem exauE dit. Quidquid enim fecerit, ad ejus exitum, quod votum est, involuntarium convertit: Faciat voluntatem orantis: sed oratio est, ut minime fiat quod vult. Non faciat quod vult? sed qui orat, vult fieri hoc ipsum quod non vult: ac per hoc per omnes modo quoquo convertatur, quoquo modo accipiatur, inconstans erit ejus intelligen-

Matth. 7.
* G. electio,
* & ex eo potissimum colligit substantiæ diversitatem, quia cum submisso ad prælatum simul discerpit rationem divinitatis.
* contradictionem?
* damnat

1 Alia Latinitas codicis nostri ms. *Cur ad Eunomium non transfugiunt, qui dividens Patris & Filii naturam, simul cum natura secat etiam voluntatem? & ideo maxime constituit alienam essentiam; eo quod subjicitur et quod præstat, divinitatis rationem simul dissecans.* Harduinus.
2 Ms. *repugnantiam*. Harduinus.

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 680.

ligentia, ipsa sibi repugnans, & seipsam destruens. Ad hujusmodi itaque verbi hæsitationem unum fiat solatium, vera ipsa mysterii confessio: quia formidare quidem passionem, humanæ fragilitatis est: sicut ait & dominus, spiritum promptum esse dicens, carnem autem infirmam: suscipere vero eamdem ex dispensatione passionem, divinæ est voluntatis & virtutis. Quia igitur alia est humana voluntas, & alia divina, loquitur quidem & quasi ex homine, quod infirmitati naturæ congruit, qui nostras passiones assumpsit: adjungit autem secundam vocem, sublimem & Deo decibilem voluntatem, * quam humanam firmari pro hominum salute volens. Qui enim dixit: *Non mea*, humanam hoc sermone significavit: addens vero *Tua*, ostendit conjunctionem suæ deitatis ad Patrem, cujus nulla voluntatis est differentia propter communitatem naturæ. Nam Patris dicens voluntatem, etiam Filii demonstravit. Hæc autem est, velle omnes homines salvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire: quod non erat aliter fieri quam morte devicta, quæ ad vitam præpediebat. Humilem autem humanæ formidinis & sermonem, & passionem assumit dominus, ostendens quod veraciter circa eum erat, quod nostrum est ex communicatione passionum, ipsam naturam credibilem faciens. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, qui erat ex bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

* leg. præter.

1. Tim. 2.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem S. Gregorii de hominis contemplatione, cap. 4. continens ita: Ipsa quidem anima, regium quid, & sublime inditum ostendit, procul a privatorum paupertate sejuncta, in eo quod indominabilis, & liberi existit arbitrii, propriis voluntatibus se imperialiter dispensans.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem S. Gregorii ex iis quæ adversus Eunomium capitulo trigesimoquinto cujus est initium: Non erat ut videtur: continens ita: Omnino necesse est, conveniens esse, & proprium confiteri naturæ ipsum quoque arbitrium. Et si dissimile extiterit secundum naturam, dissimiles erunt etiam ipsæ voluntates, & virtute in utrisque idonea existente, neutra deficiet ad perficiendam propriam voluntatem. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Joannis archiepiscopi Constantinopoleos ex sermone: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste*, cujus initium est: Profundam sectionem, continens ita: Sed non sufficiunt hæc solummodo, sed & adveniens, ut non putaretur phantasticum quod fiebat, non superficie tantum rem credibilem facit, sed & tempore multo, & quod per omnia humana transivit. Neque enim simpliciter in hominem perfectum venit, sed in uterum virginis, ut etiam & in vulva bajularetur, & partum sustineret, & lactis nutrimentum, & incrementum, prolixitatemque temporis, & per diversitatem omnium ætatum credibile faceret quod fiebat. Sed neque in hujusmodi

μυθία, ἡ ἀληθὴς τοῦ μυστηρίου ὁμολογία· ὅτι τὸ μὲν δειλιᾶν πρὸς τὸ πάθος τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐστὶ, καθώς φησι καὶ ὁ κύριος, τὸ πνεῦμα πρόθυμον εἶναι λέγων, ἀσθενῆ δὲ τὴν σάρκα. τὸ δὲ ἀναδέχεσθαι τὸ ἐξ οἰκονομίας πάθος, τῆς θείας ἐστὶ καὶ δυνάμεως καὶ βουλῆς. ἐπειδὴ τοίνυν ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, καὶ τὸ θεῖον ἄλλο, φθέγγεται μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τῆς ἀσθενείας τῆς φύσεως πρόσφορον ὁ τὰ ἡμέτερα πάθη οἰκειασάμενος, ἐπάγει δὲ τὴν δευτέραν φωνὴν, τὸ ὑψηλόν τε καὶ θεοπρεπὲς βούλημα κυρωθῆναι παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας θέλων· ὁ γὰρ εἰπὼν, μὴ τὸ ἐμὸν, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐσήμανε· προσθεὶς δὲ, τὸ σὸν, ἔδειξε συναφὲς τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πατέρα θεότητος, ἧς οὐδεμία θελήματός ἐστι διαφορὰ διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως. ὁ γὰρ τοῦ πατρὸς εἰπὼν θέλημα καὶ τὸ τοῦ υἱοῦ ἐνεδείξατο· τοῦτο δέ ἐστι τὸ πάντας ἀνθρώπους θέλειν σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, ὅπερ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι μὴ τοῦ θανάτου καταγωνισθέντος τοῦ πρὸς τὴν ζωὴν ἐμποδίζοντος. τὸ δὲ ταπεινὸν τῆς ἀνθρωπίνης δειλίας, καὶ ῥῆμα καὶ πάθος οἰκειοῦται ὁ κύριος· δεικνὺς, ὅτι ἀληθὲς ἦν περὶ αὐτὸν τὸ ἡμέτερον, ἐκ τῆς τῶν παθημάτων κοινωνίας τὴν φύσιν πιστούμενος· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἁγίου ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐκ τῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον θεωρίας κεφαλαίου τετάρτου ἔχουσα οὕτως· ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ τὸ βασιλικόν τε καὶ ἐπηρμένον αὐτόθεν δείκνυσιν πόῤῥω τῆς ἰδιωτικῆς ταπεινώσεως κεχωρισμένη ἐκ τοῦ ἀδέσποτον αὐτὴν εἶναι καὶ αὐτεξούσιον, ἰδίοις θελήμασιν αὐτοκρατορικῶς διοικουμένη.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐκ τῶν κατ' Εὐνομίου κεφαλαίου τριακοστοῦ πέμπτου, οὗ ἡ ἀρχή· οὐκ ἦν ὡς ἔοικεν. ἔχουσα οὕτως· πᾶσα ἀνάγκη κατάλληλον εἶναι, καὶ οἰκείαν ὁμολογεῖν τῇ φύσει καὶ τὴν προαίρεσιν· καὶ εἰ ἀνομοίως ἔχοιεν κατὰ τὴν φύσιν, ἀνόμοια εἶναι καὶ τὰ θελήματα· τῆς δὲ δυνάμεως ἐφ' ἑκατέρων ἱκανῶς ἐχούσης οὐδέτερον ἀτονήσει πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἰδίου θελήματος· ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα ἁγίου πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ λόγου εἰς τό· πάτερ εἰ δυνατὸν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. οὗ ἡ ἀρχή· βαθεῖαν τομὴν ἔχουσα οὕτως· ἀλλ' οὐκ ἤρκεσε τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ παραγενόμενος, ἵνα μὴ νομισθῇ φαντασία τὸ γινόμενον, οὐ τῇ ὄψει μόνον πιστοῦται τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ πολλῷ, καὶ τῷ διὰ πάντων ἐλθεῖν τῶν ἀνθρωπίνων· οὐ γὰρ ἁπλῶς εἰς ἄνθρωπον ἔρχεται ἀπηρτισμένον, ἀλλ' εἰς μήτραν παρθενικὴν ὥστε κυοφορήσεως, καὶ τόκου ἀνασχέσθαι καὶ γαλακτοτροφίας, καὶ αὐξήσεως, καὶ τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ τῇ διαφορᾷ τῶν ἡλικιῶν ἁπασῶν πιστώσασθαι τὸ γινόμενον. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἵσταται τῆς ἀποδείξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ περιφέρων τὴν σάρκα, ἀφίησιν αὐτὴν

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO X.

τὴν τὰ τῆς φύσεως ἐλαττώματα ὑπομεῖναι, καὶ πεινῆσαι, καὶ διψῆσαι, καὶ καθευδῆσαι, καὶ κοπιᾶσαι· τέλος καὶ ἐπὶ σαυρὸν ἐρχόμενος ἀφίησιν αὐτὴν τὰ τῆς σαρκὸς παθεῖν· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ κρουνοὶ ἱδρώτων κατεφέροντο ἐξ αὐτῆς, καὶ ἄγγελος ηὑρίσκετο αὐτὴν διακρατῶν, καὶ λυπεῖται, καὶ ἀδημονεῖ· πρινὴ γὰρ ταῦτα εἰπεῖν, φησίν· ἡ ψυχή μου τετάρακται· καί· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· εἰ γὰρ καὶ τούτων ἁπάντων γενομένων τὸ πονηρὸν τοῦ διαβόλου σόμα διὰ Μαρκίωνος τοῦ Ποντικοῦ, καὶ Οὐαλεντίνου, καὶ Μανιχαίου τοῦ Πέρσου, καὶ ἑτέρων πλειόνων αἱρεσιαρχῶν ἴσχυσεν, ὅσον τὸ ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἀνατρέψαι τὸν περὶ τῆς οἰκονομίας λόγον, καὶ ἤχησε σατανικήν τινα ἠχὴν, λέγων ὅτι οὐδὲ ἐσαρκώθη, οὐδὲ σάρκα περιεβάλλετο, ἀλλὰ δόκησις τοῦτο ἦν καὶ φαντασία, καὶ σκηνὴ, καὶ ὑπόκρισις· καίτοι τῶν παθῶν βοώντων, τοῦ θανάτου, τοῦ τάφου, τῆς πείνης, εἰ μηδὲν τούτων ἐγεγόνει, πῶς οὐ πολλῷ μᾶλλον τὰ πονηρὰ ταῦτα ἀνέσπειρε τῆς ἀσεβείας δόγματα; διά τοι τοῦτο ὥσπερ ἐπείνησεν, ὥσπερ ἐκοπίασεν, ὥσπερ ἐκαθεύδησεν, ὥσπερ ἔφαγεν, ὥσπερ ἔπιεν, οὕτω καὶ θάνατον παραιτεῖται τὸ ἀνθρώπινον ἐνδεικνύμενος, καὶ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως τὴν οὐκ ἀνεχομένην ἀπαθῶς ἀποῤῥαγῆναι τῆς παρούσης ζωῆς· εἰ γὰρ μηδὲν τούτων εἰρήκει, εἶχον εἰπεῖν, ὅτι εἰ ἄνθρωπος ἦν, ἔδει αὐτὸν παθεῖν τὰ τοῦ ἀνθρώπου. τίνα δέ ἐστι ταῦτα; μέλλοντα σαυροῦσθαι καὶ δειλιᾶν, καὶ ἀγωνιᾶν, καὶ μὴ ἀπαθῶς ἀποῤῥήγνυσθαι τῆς παρούσης ζωῆς· τῇ φύσει γὰρ ἔγκειται τὸ φίλτρον τὸ περὶ τὰ παρόντα· διά τοι τοῦτο δεῖξαι βουλόμενος ἀληθῆ τῆς σαρκὸς τὴν περιβολὴν, καὶ τὴν οἰκονομίαν πιστώσασθαι, μετὰ πολλῆς τῆς ἀποδείξεως τὰ πάθη γυμνὰ προτίθησιν· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου λόγου πά. οὗ ἡ ἀρχή· τότε ἔρχεται μετ᾽ αὐτῶν ὁ Ιησοῦς· ἔχουσα οὕτως· καὶ μικρὸν προελθὼν ηὔχετο λέγων· πάτερ εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ· καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ᾽ ἐμοῦ; γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. οὐχ ἁπλῶς πρὸς Πέτρον μάλιστα ἀποτείνεται, καίτοι καὶ τῶν ἄλλων καθευδησάντων, ἀλλὰ καθικνούμενος αὐτοῦ κἀντεῦθεν διὰ τὴν αἰτίαν ἣν ἔμπροσθεν εἶπον· εἶτα ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι τὸ αὐτὸ εἶπον· εἰπόντος γάρ, φησὶ, Πέτρου· κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι· ὁμοίως δὲ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον· λοιπὸν πρὸς πάντας διαλέγεται ἐλέγχων αὐτῶν τὴν ἀσθένειαν· οἱ γὰρ συναποθανεῖν αἱρούμενοι, οὐδὲ λυπουμένῳ τότε συλλυπηθῆναι ἴσχυσαν ἐγρηγορότες, ἀλλ᾽ ἐκράτησεν αὐτῶν ὁ ὕπνος· εὔχεται δὲ, ἵνα μὴ δόξῃ ὑπόκρισις

A probatione tantum perſiſtit, ſed & ipſam circumferens carnem, permittit eam naturæ perpeti detrimenta: & eſurire, & ſitire, & dormire, & fatigari. Poſtremo etiam ad crucem veniens, ſinit eam quæ carnis ſunt, pati: ideo enim & guttæ ſudorum de ea cadebant, & angelus inveniebatur eam ſuſtentans, & triſtatur, & hæſitat. Prius enim quam hæc diceret, ait: *Anima mea turbata eſt.* Et: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Si enim hic omnibus geſtis os malignum diaboli per Marcionem Ponticum, & Valentinum, & Manichæum Perſam, & alias plures hæreſes valuit, quantum ad eos, verbum diſpen- *Luc. 22. Joan. 12 Matth. 26*
B ſationis ſubvertere, & inſonuit ſatanicum ſonum, dicens quia neque incarnatus eſt, ſed putative hoc erat, & phantaſia, & ſcena atque ſimulatio, dum quando paſſiones ipſæ proclamarent, & mors, & ſepulcrum, & eſuries, ſi nihil horum factum eſſet; quomodo non multo amplius hæc impietatis nequiſſima dogmata diſſeminarentur? Quamobrem ſicut eſurivit, ſicut fatigatus eſt, ſicut dormivit, ſicut manducavit, ſicut bibit, ſic & mortem recuſat, quod eſt humanum, oſtendens, & infirmitatem naturæ, quæ non ſine dolore patitur avelli de præſenti vita. Si enim nullum horum dixiſſet, dixiſſet utique quia ſi homo
C eſſet, oportebat eum pati quæ hominis ſunt. quæ vero hæc? cum ad crucem veniret & formidare, & tædere, nec ſine dolore avelli a præſenti vita (ineſt quippe naturæ amor præſentium,) & ideo oſtendere volens verum carnis velamen, diſpenſationemque credibilem facere, cum multa probatione paſſiones ipſas nudas propoſuit. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro membranaceo, qui eſt de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ſancti Joannis Chryſoſtomi ex interpretratione evangelii ſecundum
D Matthæum lib. 81. cujus eſt initium: *Tunc venit cum eis Jeſus*, continens ita: Et poſt puſillum accedens, orabat dicens: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: Verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Et venit ad eos, & invenit eos dormientes. Et dixit Petro: *Sic non potuiſtis una hora vigilare mecum? Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma.* ¹ Non ſimpliciter maxime Petrum aggreditur, * dum quando & ceteri dormirent: ſed palpans *, atque tangens eum, & hoc propter cauſam quam antea dixi: Deinde, quia & ceteri hoc ipſum dixerunt: *Dicente enim Petro*, inquit, *Quod ſi etiam* *Matth. 26.* * G. tametſi etiam ceteri * ſed increpans eum
E *oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter autem*, inquit, *& omnes diſcipuli dixerunt.* Ceterum omnes alloquitur, redarguens eorum infirmitatem. Qui enim mori cum eo delegerant, nec ſaltem contriſtato ſimul cum eo tunc evigilantes contriſtari valuerunt, ſed tenuit eos ſomnus. Orat vero, ne * cauſa ſimulatio eſſe putare- *Matth. 26.*

¹ Alia Latinitas Codicis noſtri Mſ. *Non temere autem ad Petrum maxime ſe convertit, etiamſi alii dormiſſent ſed ex hoc eum inſectans, propter eam quam prius dixi cauſam.* Harduinus.

ACTIO X.

retur: & sudores defluunt, propter eamdem iterum caussam, ne dicant hæretici quod anxietatem simulasset. Propterea & sudores ut guttæ sanguinis defluxerunt, & angelus confortans eum visus est, multa millia quoque timoris indicia, ne quis diceret verba ficta fuisse. Ideo & orat. Dicendo namque, *si possibile est, transeat*, ostendit humanum. Dicendo autem: *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu*, [1] ostendit quid sit elegans, & philosophicum, * imbuens, etiam natura in adversum trahente sequi Deum. Quoniam ergo non sufficiebat insipientibus * faciem ostendere solam, etiam verba adjungit. Iterum quia verba non sufficiebant tantum, sed & rerum opus erat, eas verbis conjungit, ut credant etiam qui vehementer contendunt, quia & homo factus est, & mortus est. Si enim, & dum hæc sunt, incredibile est hoc adhuc apud quosdam, multo magis si hæc minime fuissent. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, & constitit.

* erudiens

* personam

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem ex interpretatione evangelii secundum Joannem, libro secundo, sermone sexagesimo * sexto, cujus initium est: Dulcis est præsens vita, continens ita: *Nunc anima mea turbata est*. Et quid dicam? *Pater, salva me ab hac hora*. * [2] Quia hoc non est evitantis ut ad mortem veniret, sed maxime invitantis. Ut enim non dicant quia ipse extra dolores humanos existens, facile de morte philosophatur, omne mortis imperium potenter destruens; & nos extra periculum exhortatur, ostendit quia quamvis anxietur, attamem propter utilitatem non recusat. Hæc vero dispensationis sunt, non deitatis: ideo ait: *Nunc anima mea turbata est*. Nam si hoc non est, qualis consequentia est, quod dictum est, dicere: *Pater salva me ab hac hora:* & ita turbari, ut * exui quoque deposceret? si quidem licebat etiam diffugere omnes naturæ humanæ infirmitates sive impotentias. Sed non habeo, inquit, quod dicam liberationem postulans. Propter hoc enim veni in hanc horam. Ac si diceret: Etsi turbamur, etsi commovemur, non fugiamus mortem. (Nam & ego nunc turbatus, non dico, ut fugiam.) Oportet enim sustinere quod supervenit. Non dico, *libera me ex hac hora;* Sed quid? *Pater, glorifica nomen tuum*, * [3] dum quando perturbatio huic cogat dicere contrarium: dico: *Glorifica nomen tuum:* hoc est, eleva jam super crucem. Iterum humanum ostendit, & naturam nolentem mori, sed præsentem vitam amplectentem, ostendens quod non extra humanas passiones erat. Quemadmodum enim esurire crimen non est, neque dormire, ita nec præsentem vitam affectare. Etenim Christus corpus mundum a peccatis habuit, non naturalibus necessitatibus liberum, alioquin nec corpus esset. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

* G. septimo

Joan. 12.

* G. Atqui hoc non est invitantis, & e imo vero max. invit.

* liberationem

In Græco deest.

* G. quamquam

A εἶναι τὸ πρᾶγμα· καὶ ἱδρῶτες ἐπιῤῥέουσι διὰ τὴν αἰτίαν πάλιν τὴν αὐτὴν, ἵνα μὴ εἴπωσιν αἱρετικοὶ ὅτι ὑποκρίνεται τὴν ἀγωνίαν. διὰ τοῦτο καὶ ἱδρῶτες ὡς θρόμβοι αἵματος, καὶ ἄγγελος ἐνισχύων αὐτὸν ἐφάνη, καὶ μυρία φόβου τεκμήρια, ἵνα μή τις εἴπῃ τὰ ῥήματα πεπλασμένα εἶναι· διὰ τοῦτο καὶ ἡ εὐχή· τῷ μὲν οὖν εἰπεῖν εἰ δυνατὸν, ἔδειξε τὸ ἀνθρώπινον. τῷ δὲ εἰπεῖν, πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ, ἔδειξε τὸ ἐνάρετον καὶ ἐμφιλόσοφον, παιδεύων καὶ τῆς φύσεως ἀνθελκούσης ἕπεσθαι τῷ Θεῷ· ἐπειδὴ οὖν οὐκ ἤρκει τοῖς ἀνοήτοις τὸ πρόσωπον δεῖξαι μόνον, καὶ ῥήματα προστίθησι· πάλιν ἐπειδὴ ῥήματα οὐκ ἤρκει μόνον, ἀλλὰ καὶ B πραγμάτων ἔδει, καὶ ταῦτα συνάπτει τοῖς ῥήμασιν, ἵνα πιστεύσωσι καὶ οἱ σφόδρα φιλονεικοῦντες, ὅτι καὶ ἄνθρωπος γέγονε, καὶ ἀπέθανεν· εἰ γὰρ καὶ τούτων ὄντων ἀπιστεῖται παρά τινων ἔτι τοῦτο, πολλῷ μᾶλλον, εἰ μὴ ταῦτα ἦν. ἥτις χρῆσις ὡσαύτως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου, βιβλίου δευτέρου, λόγου ξζ. οὗ ἡ ἀρχή. Γλυκὺς ὁ παρὼν βίος, ἔχουσα οὕτως. νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται. καὶ τί εἴπω; πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας C ταύτης· καὶ μὴν τοῦτο * οὐκ ἔστι προτρεπομένου ἐπὶ τὸν θάνατον ἐλθεῖν. μάλιστα μὲν * συμπροτρεπομένου. ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν. ὅτι αὐτὸς ἔξω τῶν ὠδίνων ὢν τῶν ἀνθρωπίνων εὐκόλως περὶ θανάτου φιλοσοφεῖ, καὶ ἡμεῖν ἔξω κινδύνου παραινεῖ, δείκνυσιν ὅτι καίτοι ἀγωνιῶν * αὐτὸς, ὅμως διὰ τὸ χρήσιμον οὐ παραιτεῖται· ταῦτα δὲ τῆς οἰκονομίας ἐστὶν, οὐ τῆς θεότητος· διὰ τοῦτό φησι· νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτ' ἔστι, ποία ἀκολουθία ἐστὶ· τὸ λεχθὲν, καὶ τὸ εἰπεῖν, πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· καὶ οὕτως τεταράχθαι, ὡς καὶ ἀπαλλαγὴν αἰτεῖν; εἴγε ἐξῆν καὶ διαφυγεῖν πάντα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὰ ἀσθενήματα. ἀλλ' οὐκ ἔχω D τι εἴπω, φησὶν, ἀπαλλαγὴν αἰτούμενος. διὰ γὰρ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην· ὡσανεὶ ἔλεγε· κἂν ταραττώμεθα, κἂν θορυβώμεθα, μὴ φεύγωμεν θάνατον. δεῖ γὰρ φέρειν τὸ ἐπιόν· οὐ λέγω· ἀπάλλαξόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ τί; πάτερ δόξασόν σου τὸ ὄνομα. καίτοι τῆς ταραχῆς τούτῳ ἀναγκαζούσης λέγειν τὸ ἐναντίον· λέγω, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. τουτέστιν, ἀνάγαγε λοιπὸν ἐπὶ τὸν σταυρόν· πάλιν πολὺ τὸ ἀνθρώπινον ἐπιδείκνυται, καὶ τὴν φύσιν μὴ βουλομένην ἀποθανεῖν, ἀλλὰ τῆς παρούσης ἀντεχομένην ζωῆς, δεικνὺς ὅτι οὐκ ἔξω τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ἦν· ὥσπερ γὰρ τὸ πεινῆν οὐκ ἔγκλημα, οὐδὲ τὸ καθεύδειν, οὕτως οὐδὲ E τὸ τῆς παρούσης ζωῆς ἐφίεσθαι. ὁ δὲ Χριστὸς σῶμα καθαρὸν ἁμαρτημάτων εἶχεν, οὐ φυσικῶν ἀναγκῶν ἀπηλλαγμένον, ἐπεὶ οὐδὲ σῶμα ἂν ἦν. ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

* οὐκ ἔν.

* αὐτὸν ἐν f. θάνατον

ANNO CHRISTI

Ἔτι

1 Ms. *ostendit in eo fuisse virtutem & philosophiam, quæ docebat etiam resistente natura Deum sequi*. Hard.
2 Ms. noster; *Atqui hoc non est ejus, qui adhortatur ad mortem venire. Ne enim dicerent &c.* Hard.
3 Ms. *licet perturbatio cogat &c.* Hard.

ACTIO X.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ A ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῶν θησαυρῶν, κεφαλαίου κδ΄. οὗ ἡ ἀρχή. εἰ παρά τινος τῶν τυχόντων, ἔχουσα οὕτως· τῷ οἰκείῳ θανάτῳ τὸν θάνατον κατήργησεν ὁ σωτήρ· ὥσπερ οὖν οὐκ ἂν ὁ θάνατος κατηργήθη μὴ ἀποθανόντος αὐτοῦ, οὕτως ἐφ᾽ ἑκάστῳ τῶν τῆς σαρκὸς παθῶν. εἰ μὴ γὰρ ἐδειλίασεν, οὐκ ἂν ἐλευθέρα τοῦ δειλιᾷν ἡ φύσις ἐγένετο, εἰ μὴ ἐλυπήθη, οὐκ ἂν ἀπηλλάχθη τοῦ λυπεῖσθαί ποτε. εἰ μὴ ἐταράχθη καὶ ἐπτοήθη· οὐκ ἂν ἔξω ποτὲ τούτων ἐγένετο καὶ ἐφ᾽ ἑκάστῳ τῶν ἀνθρωπίνως γεγονότων τὸν αὐτὸν ἐφαρμόζων λόγον εὑρήσεις ἐν Χριστῷ τὰ τῆς σαρκὸς πάθη κεκινημένα, οὐχ ἵνα κρατήσῃ ὥσπερ καὶ ἐν ἡμῖν, ἀλλ᾽ B ἵνα κινηθέντα καταργηθῇ τῇ δυνάμει τοῦ ἐνοικήσαντος λόγου πρὸς τὸ ἄμεινον μεταποιουμένης τῆς φύσεως. ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Cyrilli archiepiscopi Alexandriæ de Thesauris, capitulo vigesimoquarto, cujus initium est: Si a quolibet aliquorum, continens ita: Propria morte mortem salvator evacuavit. Quemadmodum ergo nequaquam mors destrueretur, eo non moriente; ita in singulis carnis passionibus. Nisi enim formidasset, non utique natura a formidine libera fieret. Nisi tristaretur, non utique unquam de tristitia liberaretur. Nisi perturbatus esset, & pertimesceret; nunquam extra hæc efficeretur: etiam in singulis, quæ humaniter facta sunt, eamdem aptans rationem, invenies in Christo easdem carnis passiones motas fuisse, non ut * obtineant sicut in nobis, sed ut agitatæ destruantur virtute carnem inhabitantis Verbi, in melius * refecta eadem natura. Quod testimonium similiter collatum est ad librum, qui est de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, chartaceum, & constitit.

* id est, dominentur

* commutata

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἔχουσα οὕτως· ἄνθρωπος γέγονεν ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, οὐχ ἵνα πάλιν ὡς Θεὸς πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως πράττει καὶ λαλῇ, ἀλλ᾽ ἵνα πολλάκις καὶ διὰ τὴν χρείαν τῆς μετὰ C σαρκὸς οἰκονομίας καὶ ὡς ἄνθρωπος λέγῃ τινά· ταύτην ἔχοντος τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, πῶς οὐκ ἄτοπον σκανδαλίζεσθαι τοὺς ἀκροωμένους ἀνθρωπινώτερον ἔσθ᾽ ὅτε λαλοῦντος αὐτοῦ; λαλεῖ γὰρ ὡς ἄνθρωπος, λαλεῖ δὲ καὶ ὡς Θεὸς ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν. ἀνθρωπίνως μὲν γὰρ ἔλεγε νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· θεϊκῶς δὲ πάλιν, ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν· καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. τὸ μὲν οὖν ταράττεσθαι τῆς σαρκὸς ἴδιον πάθος· τὸ δὲ ἐξουσίαν ἔχειν θεῖναί τε καὶ πάλιν ἀναλαβεῖν τὴν ψυχήν, τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως ἔργον ἐστίν· ὥσπερ οὖν ὅταν λέγῃ τι θεϊκῶς, καίτοι φαινόμενος ἄνθρωπος, οὐ σκανδαλιζόμεθα, D ἀλλ᾽ ἐννοοῦμεν τὸν ἐνοικοῦντα τῇ σαρκὶ λόγον, οὕτως ὅταν τι λαλῇ ὡς ἄνθρωπος, μὴ σκανδαλιζώμεθα ἐννοοῦντες, ὅτι δι᾽ ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ τὰ τῇ ἀνθρωπότητι πρέποντα λαλεῖ· ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς τὸ αὐτὸ βιβλίον, καὶ ἐστοίχησεν.

Item relectum est testimonium ejusdem ex eodem libro, continens ita: Homo factus est Dei verbum, non ut iterum (ut Deus) ante humanationem omnia agat, & loquatur, sed ut plerumque etiam propter utilitatem quæ in carnis est dispensatione, & sicut homo quædam loquatur. Hanc habente eodem mysterio virtutem, quomodo absurdum non est scandalizari audientes, dum interdum humanius loquatur? Loquitur enim ut homo, loquitur ut Deus, habens in utrisque potestatem. * Humaniter enim dicebat: *Nunc anima mea turbata est:* * divine autem, *Potestatem habeo ponendi eam, & iterum potestatem habeo sumendi eam*. Perturbari ergo, passio carnis est propria: potestatem autem habere ponendi, & iterum sumendi animam, virtuti verbi est * actus. Quemadmodum enim dum id loquitur divine, cum & homo cernatur, minime scandalizamur, sed consideramus habitans in carne verbum: ita cum quid loquitur ut homo, non scandalizemur, considerantes quia propter nos factus est homo, & quæ humanitati congruunt, loquitur. Quod testimonium similiter collatum est cum eodem libro, & constitit.

* id est, humano more

* id est, divino more

Joan. 12.

Joan. 10.

* id est, opus, officium.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Ἰουλιανοῦ δογμάτων βιβλίου τρίτου, ἀπὸ λόγου δωδεκάτου, οὗ ἡ ἀρχή. πειρᾶται μὲν ὁ δι᾽ ἐναντίας ἔχουσα οὕτως· ἐπειδὴ δὲ εἰ μὴ τὸ ἀβούλητον ἐποιήσατο θελητόν, οὐδ᾽ ἂν ἔπαθεν ὅλως, δείκνυσι μὲν ἀναγκαίως ἀβούλητον μὲν τὸ ἐν τῷ παθεῖν δυσκλεές, E ὡς ἔφην, αἱρετὸν δ᾽ ὅμως διὰ τὸ πᾶσι χρήσιμον· καὶ τὴν μὲν ἀνεθελησίαν ἡ τοῦ ποτηρίου παραίτησις ἔχει· τό γε μὴν ἑκόντα παθεῖν τὸ εἰρημένον πρὸς τὸν πατέρα· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω. συνευδοκήσαντος γὰρ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός, καὶ οἷον συνευδοκοῦντος ταῖς σοφωτάταις οἰκονομίαις τοῦ υἱοῦ τὸν κατὰ σάρκα θάνατον ὑπομεῖναι λέγεται, ἵνα ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς καταργήσῃ τὸν θάνατον, καὶ ἀνατρέψῃ φθοράν, καὶ δικαιώσῃ τὴν ὑπ᾽ οὐρανόν. καὶ μετὰ βραχέα· ἄθρει δὴ οὖν, ὅπως διὰ τὸ ἀναστῆσαι τὸ δοθὲν αὐτῷ, τουτέστιν ἡμᾶς, τὸ ἀνεθέλητον αὐτῷ διὰ τοὺς ἐν τῷ παθεῖν ἀτιμίας

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Cyrilli ex dogmatibus adversus Julianum libro tertio, ex sermone duodecimo, cujus initium: Attentat quidem qui ex adverso est, continens ita: Quia igitur nisi quod involuntarium erat fecisset & voluntarium, nequaquam omnino pateretur; necessario demonstrat involuntarium quidem quod in patiendo fuit inglorium, ut fatus sum: attamen voluntarium, eo quod omnibus extitit utile, & non velle quidem, calicis recusatio continet, & sponte, tamen pati in eo, qeod dictum est ad Patrem: *Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat*. Complacente enim Deo & Pater, & tanquam consentiente prudentissimis dispensationibus, Filius secundum carnem mortem sustinere dicitur: quatenus surgens a mortuis destrueret mortem, & everteret corruptionem, & justificaret quæ sub cœlo sunt. Et post pauca: Considera ergo, quomodo ut suscitaret, quod datum est ei; id est,

Matth. 26

ACTIO X.

eſt, nos, quod ei erat involuntarium propter paſſionis contumelias voluntarium fecit. Suſtinuit quippe crucem ignominia contempta, ſicut egregius ſcribit Paulus. Quia vero paſſio extitit involuntaria quidem ei, *Matth. 12.* quantum ad infirmitatem humanorum ſenſuum pertinet: verumtamen quamquam nimis fuiſſet inglorium, voluntarium fuit eo quod Deo eſſet acceptum: Acceptum autem eſſe videtur velle omne quidquid eſt malum ſuſtinere fideles ſuos pro multorum ſalute. Conſideraverit quiſquam optime, & in evangelicis narrationibus. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro membranaceo bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii, & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ex interpretatione evangelii ſecundum Matthæum, ex tomo undecimo, continens ita: Licet enim quammaxime, quod accidit, non in omnibus & per omnia voluntarium ei fuit, ſed tamen propter omnium ſalutem & vitam, voluntarium fecit crucis paſſionem. Noverat quippe, noverat quæ ex hoc futuræ eſſent * [1] emendationes, & quod hominis naturam repararet, & ſanguine proprio acquireret Deo Patri. Si enim non feciſſet voluntarium pati, dum nimis eſſet involuntarium, quænam occaſio conſiderabitur orandi eum, & dicendi: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte?* *Matth. 26.* Ejuſdem ex tomo duodecimo: Et ſubeſt quidem in eo metus patiendi, propter id quod humanum eſt: mitigatur vero confeſtim per inhabitantis verbi potentiam atque fortitudinem. Perſpice ergo, quomodo ſubdemonſtrat quidem in eo recuſatio ipſa quod humanum eſt, divinitatis autem inflexibilitas ſtatim refulſit. Ait enim ad Patrem, qui in cœlis eſt: *Verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*, & hoc autem ut homini congruit, fatus eſt. Nam juxta quod Deus eſt, non extra voluntatem eſt Patris: imo vero ipſe eſt * conſilium Dei & Patris, ſi utique in ſapientia & velle eſt Patris, ſapientia vero eſt ipſe Filius. Quia vero, & voluntas Patris nominatur unigenitus, explanat egregius cantator: *Domine, in voluntate tua præſtitiſti decori meo virtutem.* *Pſal. 29.* In Chriſto enim omne datum cœleſtium bonorum eſt a Deo & Patre: alias una, atque conſubſtantiali exiſtente Trinitate, & una deitate in ea intellecta, quomodo non erit eadem voluntas Patris, & Filii, & Spiritus ſancti? Condecentiſſime itaque ad humilitatis habitum, & ſicut homo, ſubformidat tacite eam, quæ extra naturam, & ex maledicto ſubintravit, mortem, reſpuens autem iterum ut Deus: *Non ſicut ego volo*, ait, *ſed ſicut tu*. Quæ duo teſtimonia pari modo collata ſunt cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii, & conſtiterunt.

* futura merita

* voluntas

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ſancti Cyrilli ex interpretatione evangelii ſecundum Joannem libro quarto, cujus initium: Quia deſcendit de cœlo: continens ita. Maxime enim non abſolute, neque in omni ſimpliciter argu-

A αἱρετὸν ἐποιήσατο. ὑπέμεινε γὰρ σαυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας, ὡς ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος· ὅτι δὲ ἦν τὸ πάθος ἀνεθέλητον μὲν αὐτῷ τόγε ἧκον εἰς τὴν τῶν ἀνθρωπίνων ἐννοιῶν ἀσθένειαν, πλὴν καίτοι πολὺ τὸ δυσκλεὲς ἔχον αἱρετὸν διὰ τὸ τῷ Θεῷ δοκοῦν. δοκεῖ δὲ πᾶν ὁτιοῦν ὑπομεῖναι θέλειν τοὺς αὐτῷ * γνησίως ὑπέρ γε τοῦ διασῶσαι πολλούς· κατίδοι τις ἂν εὖ μάλα καὶ ἐν τοῖς εὐαγγελικοῖς διηγήμασιν. ἥτις χρῆσις ὡσαύτως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐςοίχησε.

ANNO CHRISTI 680

* ἴσως; εἶναι

B Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου τόμου * δεκάτου ἔχουσα οὕτως. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιςα τὸ συμβὰν οὐχὶ πάντη τε καὶ πάντως θελητὸν ἦν αὐτῷ, ἀλλ' οὖν τῆς ἁπάντων ἕνεκα σωτηρίας καὶ ζωῆς θελητὸν ἐποιήσατο τὸ ἐπὶ τῷ σαυρῷ πάθος, ᾔδει γάρ, ᾔδει σαφῶς τὰ ἐντεῦθεν ἐσόμενα κατορθώματα, καὶ ὅτι τὴν ἀνθρώπου φύσιν ἀνακαινιεῖ, καὶ αἵματι τῷ οἰκείῳ κατακτήσεται τῷ Θεῷ καὶ πατρί. εἰ γὰρ μὴ ἐποιήσατο θελητὸν, καί τοι λίαν ἀβούλητον ὂν, τὸ παθεῖν, τίς ἂν νοοῖτο λοιπὸν ἡ πρόφασις τοῦ προσεύχεσθαι αὐτὸν, καὶ λέγειν· πάτερ εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο; τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τόμου δωδεκάτου· καὶ ὑπόκειται μὲν τὸ δεῖμα τοῦ παθεῖν ἐν αὐτῷ διὰ τὸ ἀνθρώπινον· * κατασκευάζεται δὲ παραχρῆμα τῇ τοῦ ἐνοικοῦντος λόγου ῥώμη τε καὶ εὐσθενείᾳ· θέα γὰρ ὅπως παραδεικνύει μὲν ἐν αὐτῷ τὸ ἀνθρώπινον ἡ παραίτησις. τὸ δὲ τῆς θεότητος ἀκαμπὲς ἀνέλαμψεν εὐθύς. ἔφη γὰρ πρὸς τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς πατέρα· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· ἀνθρωποπρεπῶς δὲ καὶ τοῦτο φησίν· ἐπεὶ κατὰ τὸ εἶναι Θεὸς οὐκ ἔξω τῶν τοῦ πατρὸς θελημάτων ἐςί· μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἐςιν ἡ βούλησις τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, εἴπερ ἐν σοφίᾳ καὶ τὸ θέλειν ἐςὶ τοῦ πατρὸς, σοφία δὲ ὁ υἱός. ὅτι δὲ καὶ θέλησις ὀνομάζεται τοῦ πατρὸς ὁ μονογενὴς, σαφηνιεῖ λέγων ὁ θεσπέσιος ψαλμῳδός. κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν· ἐν Χριστῷ γὰρ ἡ πᾶσα * δύναμις τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός. ἄλλως τε μιᾶς καὶ ὁμοουσίου τῆς ἁγίας οὔσης Τριάδος, καὶ μιᾶς θεότητος ἐν αὐτῇ νοουμένης, πῶς οὐκ ἂν εἴη θέλημα ταὐτὸν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος; πρεπωδέςατα τοίνυν τῷ τῆς ταπεινώσεως σχήματι, καὶ ὡς ἄνθρωπος ὑποδειλιῶν ἠρέμα τὸν παρὰ φύσιν τε καὶ ἐξ ἀρᾶς εἰσβεβηκότα θάνατον, διαπτύων δὲ πάλιν ὡς Θεὸς, τό· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, φησὶν, ἀλλ' ὡς σύ· αἵ E τινες δύο χρήσεις ὡσαύτως ἀντεβλήθησαν πρὸς χαρτῷον βιβλίον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ εὐαγοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐςοίχησαν.

* ἴσ. ἑνδεκάτου

* ἴσ. κατευνάζεται

* L. δωρεὰ

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου βιβλίου τετάρτου, οὗ ἡ ἀρχή· ὅτι * καταβέβηκεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἔχουσα οὕτως· μάλιςα μὲν γὰρ οὐκ ἀπολύτως, οὐδὲ εἰς πᾶσαν ἁπλῶς ὑπόθεσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ παντὸς πράγματος

* καταβέβη

1 Mſ. *bonæ & ex virtute actiones:*. Hard.

ματος πάντῃ τε καὶ πάντως τῶν οἰκείων ἔχεσθαι θελημάτων ὁ υἱὸς διϊσχυρίσατο. φυλάξαι γε μὴν τὸ τοῦ πατρὸς λέγει κατὰ πράγματος ὡρισμένου διὰ τὰς σὰς, ὥς γε μοι πρόσεστι νοεῖν, εὑρεσιλογίας, προνοήσας τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ὡς Θεός· ὑπομένει δὲ τὸ ἀβούλητον, καὶ ποιεῖται θελητὸν δι' ἡμᾶς πάθος δέ φημι τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ δηλονότι συναρέσαν* καὶ τῷ γεννήσαντι, καθάπερ ἡμῖν ἤδη προείρηται· καὶ γοῦν ἔξεστιν ὁρᾷν παρατεθεῖσαν εὐθὺς τὴν ἀπόδειξιν, καὶ παρακειμένην ἐναργῶς τὴν ὑπόθεσιν, ἐφ' ἣν καθάπερ αὐτός φησι, τῶν μὲν οἰκείων ἀπέστη θελημάτων, ἐποπληροῖ δὲ τὸ τοῦ πατρός. τοῦτο γάρ ἐστι, φησὶ, τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ· ἀλλ' ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. καὶ ὅτι μὲν ὄντως ἀνεθελητόν τε ὁμοῦ καὶ θελητὸν τῷ μονογενεῖ τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ πάθος ὁρᾶται, προείρηται μὲν ἤδη σαφῶς. ἐπιληψώμεθα δὲ καὶ εἰσαῦθις ἀκριβεστέραις ἐρεύναις τοῖς ἐντευξομένοις ἁπλοῦντες τὴν ἀλήθειαν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· σκανδαλίζου τοιγαροῦν ἄνθρωπε μηδαμῶς ὅταν ἀκούσῃς λέγοντος. καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με· ὃ γὰρ ἐλέγομεν ἐξ ἀρχῆς, τοῦτο πάλιν ἐροῦμεν, κατὰ πράγματος ὡρισμένου καὶ ἐναργοῦς, τὸν ἐπὶ τούτῳ λόγον ἐποιήσατο ὁ Χριστός· διδάσκων γὰρ, ὅτι τὸ ὑπὲρ πάντων τεθνάναι θελητὸν μὲν ἔχει διὰ τὸ οὕτω βεβουλῆσθαι τὴν θείαν φύσιν, ἀνεθέλητον δὲ διὰ τὰ ἐπὶ τῷ σταυρῷ πάθη, καὶ τὸ ὅσον ἧκεν εἰς τὴν σάρκα παραιτουμένην τὸν θάνατον, τὰ τοιαῦτα φησί, καὶ μακρὸς μὲν* ἤδη προαχήλωται λόγος· ὅτι δὲ καὶ ἀνεθέλητόν πως ὁρᾶται τῷ σωτῆρι Χριστῷ, καθάπερ ἦν ἄνθρωπος, τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ πάθος, καὶ ἐξ αὐτῆς ἀκόλουθον ἡμᾶς τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως κατιδεῖν. φαμὲν οὖν ὅτι τῆς Ἰουδαϊκῆς ἔργον ἦν ἀπονοίας τοῦ πάντῃ τε καὶ πάντως σταυρωθήσεσθαι τὸν Χριστὸν, καὶ τοῦτο ἀνυπερθέτως ἔμελλεν ἔσεσθαι παρ' αὐτῶν οὐκ ἀμελέτητον ἐχόντων τὴν τόλμαν τὴν ἐπὶ τούτοις, ἀφ' ὧν ἤδη πεπράχεσαν εἴς τε τοὺς ἁγίους προφήτας, καὶ τοὺς οἵπερ ἂν ἦσαν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ γεγονότες ἅγιοι. ἐπεὶ δὲ οὐχ ἑτέρως ἦν τὸ πεπτωκὸς εἰς θάνατον ἐξαναστῆσαι πάλιν εἰς ζωὴν, εἰ μὴ γέγονεν ἄνθρωπος ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ λόγος, ἔδει δὲ πάντως γεγονότα παθεῖν, τὸ ἀνεθέλητον ἐποιήσατο θελητόν. αἵτινες δύο χρήσεις ὁμοίως ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐκ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας βιβλίου ὀγδόου. οὗ ἡ ἀρχή. ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου. ἔχουσα οὕτως· ὅρα δὴ πάλιν ἐν τούτοις τῆς μὲν ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ εἰς θορύβους εὔκολον, καὶ εὐπαρακόμιστον εἰς δειλίαν, τῆς δὲ θείας αὐτῆς καὶ ἀῤῥήτου δυνάμεως τὸ ἐφ' ἅπασιν ἀῤῥαγές τε καὶ ἄθραυστον, καὶ εἰς μόνην βλέπον τὴν αὐτῇ πρέπουσαν ἀνδρείαν. ἡ μὲν γὰρ τοῦ θανάτου παρεισδῦσα μνήμη ταράττειν πειρᾶται τὸν Ἰησοῦν. ἡ δὲ τῆς θεότητος δύναμις κεκινημένον εὐθὺς χειροῦται τὸ πάθος, καὶ μεταμορφοῖ παραχρῆμα πρὸς ἀσύγκριτον εὐτολμίαν τὸ δειλίᾳ νενικημένον. οἰκ-

mento, sed neque in omni re omnino non amplecti proprias voluntates Filius affirmavit. Conservare namque quæ Patris est, dicit circa rem definitam propter tuas, sicut mihi intelligi datur, sermonum adinventiones, providens nostræ cautelæ sicut Deus. Sustinet autem involuntarium, & facit voluntarium propter nos: passionem autem dico procul dubio crucis ita & genitori complacitam, sicut a nobis jam dictum est. Licet namque considerare appositam statim comprobationem, & adjacentem efficaciter ipsam causam, ob quam, sicut ipse ait, a propriis quidem recessit voluntatibus, implet autem eam quæ Patris est. *Hæc est enim*, inquit, *voluntas Patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed ut resuscitem illud in novissimo die*. Joan. 6. Et quoniam quidem certe involuntaria simul & voluntaria unigeniti passio, quæ in cruce cernitur, jam plane prædictum est. Repetamus autem iterum per subtiliores perscrutationes, relegentibus pandentes veritatem.

Ejusdem ex eodem sermone: Nullo modo itaque scandalizeris, o homo, cum audieris dicentem: *Descendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me*. Ibidem. Quod enim a principio dicebamus, hoc iterum dicimus, circa rem definitam, ac manifestam, super hoc fecit Christus sermonem. Docens enim, quia pro omnibus obire voluntarium quidem habet, eo quod ita voluisset divina natura, involuntarium autem propter crucis passionem, & quantum dicit ad carnem recusantem mortem, hæc & hujusmodi fatus est: & prolixior quidem nobis consumptus est sermo: quia vero & involuntarium quodammodo videtur salvatori Christo juxta quod erat homo passio quæ in cruce est, & ex ipsa nos consequens est rerum natura comprobare. Dicimus autem quod Judaicæ obstinationis actus fuerat, ut Christus per omnia crucifigeretur: & hoc sine intermissione futurum erat ab eis, ut non immediatam habentibus super his audaciam ex iis, quæ jam fuerant operati tam in sanctos prophetas, quamque in hos qui illo tempore fuerant sancti. Quoniam igitur non erat aliter, quod in mortem deciderat, denuo ad vitam resuscitare, nisi factus fuisset homo unigenitus Dei verbum, & oportebat per omnia factum pati, involuntarium effecit voluntarium. Quæ duo testimonia similiter collata sunt cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii, & constiterunt.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Cyrilli, & ex eadem interpretatione lib. 8. cujus initium *Maria autem accipiens libram unguenti*, Joan. 12. continens ita: Aspice iterum in his, quod natura quidem humana in perturbationibus facilis & transmigrabilis est ad formidinem: divina autem & ineffabilis potentia, in omnibus infracta atque indirupta, & ad solam sibique decentem fortitudinem respicit. Mortis namque subingressa memoria, turbare pertentat Jesum: divinitatis autem potentia commotam statim subjicit ægrimoniam, & continuo ad incomparabilem transformat audaciam, quod formidine fuerat

ACTIO X.

rat superatum. Arbitremur enim & in ipso A salvatore Christo commoveri quæ humana sunt propter duos ac necessarios modos. Oportebat enim, oportebat, & per hæc ipsa non putative, & excogitative, magis autem naturaliter, & veraciter, hominem ex muliere factum, videri omnia gestantem humana absque solo peccato. Ceterum timor atque formido, ægrimoniæ quidem sunt in nobis naturales, inter peccata autem refugiunt deputari, & super hæc rursus utiliter commovebantur etiam in Christo quæ humana sunt, non ut mota prævalerent atque accrescerent, quemadmodum & apud nos: sed ut mota per virtutem verbi abscinderentur, ad meliorem quemdam & B diviniorem statum * transmutanda natura in primo Christo. Ita nempe erat, & non aliter, ut etiam ad nos ipsos sanationis modus transiret. Ejusdem ex eadem interpretatione libro decimo, cujus initium: Qui habet mandata mea, & custodit ea. Sicut consubstantialis est, ita & convoluntarius proprio Genitori. Unius enim essentiæ una profecto voluntas est; intentio in omnibus una, & nihil est quod dissonet. Ejusdem ex eadem interpretatione libro duodecimo, cujus initium: Quia Deus secundum naturam est Filius. Completa omni impietate adversus Christum ab iniquitate Judæorum, & nullo de cetero re- C licto, ut appareret eorum super modum crudelitatem fuisse perfectam, patitur iterum aliquid in novissimis eadem caro proprium atque naturale. * Suscepit enim sitim flagris multimodis arefacta. Dolores enim acres sunt ad extorquendam sitim, quodam insito inenarrabili calore internum exhaurientes humorem, & ignis quibusdam accessibus patientis viscera concremantes; indifficile quippe fuerat cuncta valenti Deo verbo etiam hoc a propria carne removere: sed quemadmodum sponte permisit cetera pati, patitur & hoc per spontaneam voluntatem: quærebat igitur bibere. Quæ tria testimonia pari modo D collata sunt cum libro chartaceo bibliothecæ venerabilis hujus patriarchii, & consliterunt.

* transmutando naturam.

* G. Suscipit, Admittit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Epiphanii archiepiscopi Cypri ex Panariis, sermone sexagesimonono contra Ariomanitas, cujus est initium: Istos qui sunt circa Meletium, continens ita. Insilientes igitur verbi captatores, statim tanquam occasionem contra inimicum adepti, addentes ajunt: Cernis quia egebat auxilio angelorum? confortabat enim eum angelus, (in agonia namque ipse factus est) & nesciunt quia nisi E habeat hæc omnia, & illud: *non mea voluntas sed tua:* & nisi sudor ei factus fuerit ex corpore profluens, utique putatio fuerat Christi carnalis adventus, & rationabiliter a Manichæis & Marcionistis, quæ secundum phantasiam est æstimatio, causa cantatur, & non verissima. Hæc autem omnia, præmuniens vitam nostram, dispensative suscepit, quasi humanæ ægrimoniæ narrationes habens, & non simulatione, sed veritate (dixit:) *Non mea voluntas:* ut ostendat carnis substantiam veram, & redarguat eos qui dicunt, mentem huma-

Matth. 26.

σώμεθα γάρ κ̀ ἐν τῷ σωτῆρι Χριςῷ κεκινῆσθαι τὰ ἀνθρώπινα διὰ δύο κ̀ ἀναγκαίυς τρόπυς. ἔδει γάρ, ἔδει διὰ τύτων αὐτῶν οὐ δοκήσει καὶ ἐπινοίᾳ, φυσικῶς δὲ μᾶλλον κ̀ ἀληθῶς ἄνθρωπον ἐκ γυναικὸς γεγονότα φαίνεσθαι πάντα φέροντα τὰ ἀνθρώπινα, δίχα μόνης ἁμαρτίας. φόβος δὲ κ̀ δειλία πάθη μὲν ἐν ἡμῖν φυσικά, τό γε μὴν ἐν ἁμαρτίαις τετάχθαι διαπεφεύγοτα. κ̀ πρὸς τύτοις ἔτι χρησίμως ὑπεκινεῖτο ἐν Χριςῷ τὰ ἀνθρώπινα, ὐχ, ἵνα κινηθέντα κρατυνθῆται, κ̀ εἰς τὸ πρόσω χωρῇ, καθάπερ κ̀ ἐφ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα κεκινημένα τῇ δυνάμει τῦ λόγυ διακόπτηται, πρὸς ἀμείνω τινὰ κ̀ θειοτέραν κατάςασιν μετασοιχειυμένης τῆς φύσεως ἐν πρώτῳ Χριςῷ. Οὕτω γὰρ κ̀ οὐχ ἑτέρως κ̀ εἰς ἡμᾶς αὐτὺς τὸν τῆς ἰάσεως διαβῆναι τρόπον. τῦ αὐτῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας βιβλίου δεκάτυ, ἧς ἡ ἀρχή· ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μυ κ̀ τηρῶν αὐτάς· ὥσπερ ἐςὶν ὁμοούσιος, οὕτω κ̀ συνθελητὴς τῷ ἰδίῳ γεννήτορι. μιᾶς γὰρ οὐσίας ἐν δήπου τὸ θέλημα, κ̀ σκοπὸς ἐφ' ἅπασιν εἷς, κ̀ τὸ διαφωνοῦν ὐδέν. τῦ αὐτῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας βιβλίυ δωδεκάτυ, οὗ ἡ ἀρχή, ὅτι Θεὸς κατὰ φύσιν ὁ υἱός· πεπληρωμένης πάσης ἀσεβείας ἐπὶ Χριςῷ παρὰ τῆς τῶν Ἰυδαίων ἀνοσιότητος, καὶ λοιπὸν ἐκλελοιπότος οὐδενός, εἰς τὸ φαίνεσθαι τελείως ἔχουσαν τὴν ὑπὲρ λόγον ὠμότητα, πάσχει τι πάλιν ἐν τελευταίοις ἡ σὰρξ ἴδιόν τε καὶ φυσικόν· εἰσδέχεται γὰρ τὸ διψῆν ταῖς πολυτρόποις αἰκίαις ξηραινομένη. δεινοὶ γὰρ οἱ πόνοι πρὸς τὸ ἀναγκάσαι διψῆν, ἐμφύτῳ τινὶ καὶ ἀφράςῳ θερμότητι τὴν ἐν τῷ βάθει δαπανῶντες ἰκμάδα, κ̀ διαπύροις τισὶ προσβολαῖς τὰ τῦ πάσχοντος διακαίοντες σπλάγχνον. ἦν μὲν γὰρ ὐ χαλεπὸν τῷ πάντα ἰσχύοντι Θεῷ λόγῳ ἀποςῆσαι κ̀ τῦτο τῆς ἰδίας σαρκός· ἀλλ' ὥσπερ ἑκὼν ἐφῆκε παθεῖν τὰ ἕτερα, πάσχει κ̀ τῦτο καθ' ἑκύσιον βύλησιν· ὐκοῦν ἐζήτει πιεῖν· αἱ τινες τρεῖς χρήσεις ὡσαύτως ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλία χαρτῶα τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνοντα τοῦ ἁγιοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείυ, κ̀ ἐςοίχησαν.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τῦ αὐτῦ κωδικίυ χρῆσις τῦ ἁγίου Επιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου ἐκ τῶν Παναρίων, ἀπὸ λόγου ξθ'. κατὰ Αρειομανιτῶν, ὗ ἡ ἀρχή. Τύτυς τὺς περὶ Μελέτιον· ἔχυσα ὕτως· προπηδήσαντες τοίνυν οἱ λεξίθηρες εὐθέως ὡς πρόφασιν κατ' ἐχθροῦ δραξάμενοι ἐπιφέρουσι λέγοντες· ὁρᾷς, ὅτι ἐπεδέετο ἰσχύος ἀγγέλων; ἐνίσχυσε γὰρ αὐτὸν ἄγγελος. ἐν ἀγωνίᾳ γὰρ αὐτὸς ἐγίνετο· κ̀ ὐκ ἴσασιν ὅτι ἐὰν μὴ ἔχῃ ταῦτα πάντα, κ̀ τό. μὴ τὸ ἐμὸν βύλημα, ἀλλὰ τὸ σόν· κ̀ ἐὰν μὴ ἀγωνιάσῃ, κ̀ ἐὰν μὴ ἱδρὼς αὐτῷ γένηται ἐκ σώματος προχεόμενος, ἄρα δόκησις ἦν ἡ ἔνσαρκος τῦ Χριςῦ παρυσία· κ̀ * εὐλόγως παρὰ Μανιχαίων κ̀ Μαρκιωνιςῶν ἡ περὶ φαντασίας δόκησις τῆς ἐνσάρκυ παρυσίας ὑπόθεσις ᾄδεται, κ̀ ὐκ ἀληθεςάτη. ταῦτα δὲ πάντα ἐπασφαλιζόμενος ἡμῶν τὴν ζωὴν τὰ ὅλα ἀνεδέξατο οἰκονομικῶς ἀνθρωποπαθῆ τινα διηγήματα ἔχων. καὶ ὐχ εἰρωνείᾳ, ἀλλ' ἀληθείᾳ τό. μὴ τὸ ἐμὸν βούλημα, ἵνα δείξῃ σαρκὸς ὑπόςασιν ἀληθινήν· καὶ ἵνα ἐλέγξῃ τὺς λέγοντας νοῦν μὴ ἐσχηκέναι αὐτὴν ἀνθρώ-

* εὐλόγως edit. Phenii.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO X.

A ἀνθρώπινον· καὶ ἐλέγξῃ τοὺς μὴ λέγοντας αὐτὸν σάρκα ἐσχηκέναι. πᾶς γὰρ θεῖος λόγος ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν τοῦ σκότους ἑστὼς ἐλέγχει μὲν τὸ σκότος, φωτίζει δὲ τοὺς υἱοὺς ἀληθείας. ὅρα γὰρ πόσα χρήσιμα ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. ἀπὸ ἀσωμάτων οὐ προέρχεται ἱδρώς· ἐν δὲ τῷ τοῦτο γενέσθαι ἔδειξεν ἀληθινὴν σάρκα, καὶ οὐ δόκησιν. ἀπὸ σαρκὸς ἐν θεότητι συνηνωμένης χωρὶς ψυχῆς τε καὶ νοὸς οὐ γίνεται ἀγωνία· ἀγωνιάσαντος δὲ αὐτοῦ ἔδειξε ψυχὴν καὶ σῶμα καὶ νοῦν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πεφορηκέναι, ὅθεν ἡ ἀγωνία γίνεται. καὶ πάλιν ἐν τῷ εἰπεῖν· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν, ἔδειξεν ἀληθῶς νοῦν ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἀναμάρτητον. ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρηῷον τῆς B βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα ἁγίου πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ δευτέρου λόγου. οὗ ἡ ἀρχή· ἐπειδή σοι τὰ μὲν ἐκ τῶν λογισμῶν, ἔχουσα οὕτως· ἕβδομον λεγέσθω τὸ καταβεβηκέναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν υἱὸν, οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πέμψαντος. εἰ μὲν οὖν μὴ παρὰ τοῦ κατεληλυθότος αὐτοῦ ταῦτα ἐλέγετο, εἴπομεν ἂν ὡς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τυποῦσθαι τὸν λόγον, οὐ τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα νοουμένου· τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν οὐδὲ ὑπεναντίον Θεῷ θεωθὲν ὅλον· ἀλλὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς, ὡς τοῦ C ἀνθρωπικοῦ θελήματος οὐ πάντως ἑπομένου τῷ θείῳ, ἀλλ' ἀντιπίπτοντος ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἀντιπαλαίοντος. καὶ γὰρ ἐκεῖνο οὕτως ἐνοήσαμεν τό· πάτερ, εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, τὸ δὲ σὸν ἰσχυέτω θέλημα. οὔτε γὰρ εἰ δυνατὸν ἢ μὴ τοῦτο ἀγνοεῖν, ἐκεῖνον εἰκός. οὔτε τῷ θελήματι ἀνεισφέρειν τὸ θέλημα * ἐπειδὴ ὡς παρὰ τοῦ προσλαβόντος ὁ λόγος, τοῦτο γὰρ τὸ κατεληλυθὸς, οὐ τοῦ προσλήμματος, οὕτως ἀπαντησόμεθα, οὐχ ὡς ὄντος ἰδίου * τοῦ υἱοῦ θελήματος παρὰ τὸ τοῦ πατρὸς ἀλλ' ὡς ἐκ ὄντος ὁ λόγος· ἵνα ᾖ τοιοῦτον τὸ συναγόμενον· οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν· οὐδὲ γάρ ἐστι τὸ ἐμὸν τοῦ σοῦ D κεχωρισμένον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐμοῦ τε καὶ σοῦ· ὧν ὡς μία θεότης, οὕτω καὶ βούλησις· ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἁγίου τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

L. ἐπειδὴ οὖν

f. τοῦ υἱοῦ utrumque esse

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῶν θησαυρῶν λόγου κδ'. οὗ ἡ ἀρχή· εἰ παρά τινος τῶν τυχόντων, ἔχουσα οὕτως· ὅταν οὖν φαίνηται δειλιῶν τὸν θάνατον, καὶ λέγων· εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, ἐννόει πάλιν, ὅτι δειλιῶσα τὸν θάνατον ἡ σὰρξ ἐδιδά- E σκετο φορουμένη παρὰ τοῦ Θεοῦ λόγου μηκέτι τοῦτο πάσχειν. ἔλεγε γὰρ πρὸς τὸν πατέρα· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· οὐκ ἐφοβεῖτο μὲν γὰρ, καθὸ λόγος ἐστὶ καὶ Θεὸς, τὸν θάνατον αὐτὸς, ἀλλ' εἰς τέλος διεξάγειν τὴν οἰκονομίαν ἠπείγετο. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρός. ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν, διὰ τὸ παραιτεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς. διδάσκων τοίνυν τὴν

A nam eum non habere, itemque redarguat eos, qui non dicunt carnem eum habuisse. Omnis enim divinus sermo stans inter filios tenebrarum, redarguit tenebras, illuminat autem filios veritatis. Cerne vero quanta utilia sunt in isto sermone. De incorporalibus non procedit sudor: dum vero hoc fieret ostendit veracem carnem, & non æstimationem. Ex carne in deitate coadunata citra animam & mentem non fit agonia: fluctuante autem eo, ostendit animam & corpus & mentem in unum gerere: unde agonia fiat. Itemque cum dicit: *Non mea voluntas, sed tua*, ostendit vere mentem humanam, sed sine peccato. Quod testimonium B similiter collatum est cum libro chartaceo, qui est ex bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Gregorii episcopi Nazianzeni ex secundo sermone de Filio, cujus initium: Quoniam tibi quæ ex cogitationibus, continens ita: Septimum dicatur descendisse de cœlo Filius, non ut faciat voluntatem suam, sed ejus, qui misit eum. Si enim non ab eo qui descendit hæc dicerentur, diceremus utique tanquam ab homine formari hunc sermonem, non ab eo qui in salvatore intelligitur. (Illius enim velle nec contrarium est Deo, deificatum C totum) sed ejus qui secundum nos est, ut pote quod humana voluntas non per omnia sequatur divinam, sed resistat plerumque, atque reluctetur. Etenim illud ita intelligimus: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste: Veruntamen non sicut ego volo, sed tua prævaleat voluntas*. Neque enim, si possibile erat aut non hoc, eum ignorare oportebat, neque voluntati obicem mittere voluntatem. [1] Quia ergo tanquam ab eo, qui assumpsit, sermo est, (id quippe est quod descendit) non rei susceptæ: sic occurremus, non tanquam existentem propria Filii voluntate præter illam quæ Patris, sed tanquam non existente, is sermo est, ut tale D sit quod colligitur; Non ut faciam voluntatem meam, neque enim mea a tua separata est) sed communem meam atque tuam: quorum sicut una deitas, ita & una voluntas. Quod testimonium similiter collatum est cum libro de membranis croceis, qui est de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, & constitit.

Matth. 26.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Cyrilli archiepiscopi Alexandriæ de Thesauris libro vigesimoquarto, cujus initium: Si a quodam de accidentibus, continens ita: Quando igitur apparet formidare mortem, & dicere *Si fieri potest, transeat a me calix iste*: intellige quoniam for- E midans mortem docebatur caro qua indutus erat Deus verbum, ultra id non perpeti. Dicebat enim ad patrem, *Non sicut ego volo, sed sicut tu*. Non enim timebat secundum quod verbum est & Deus, mortem ipse, sed ad finem perducere dispensationem properabat, hæc enim erat voluntas patris. Habet enim & nolle mori idcirco, quod caro mortem naturaliter evitet. Docens profecto humanitatem, ne ultra quæ sua sunt

Matth. 26.

1 Ms. *Sed quoniam*. Harduinus.

ſunt ſapiat, ſed Dei voluntatem inquirat, ſicut homo dicet: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Ideo quippe & addidiſſe videtur: *Spiritus quidem promptus, caro autem infirma.* Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro cartaceo, qui eſt de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem S. Cyrilli ex interpretatione evangelii ſecundum Joannem libro quarto, cujus initium, *Quia deſcendit de cœlo*, continens ita: Quoniam quidem etiam aliquatenus involuntaria extitit ſalvatoris Chriſti B paſſio in cruce, voluntaria vero propter nos, & beneplacitum Dei & patris ex hoc intelliges. Aſcenſurus quippe ad ipſum, * [1] eaſdem diſputationes faciebat ad Deum, videlicet tanquam orationis habitu, dicens: *Pater ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte; Veruntamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Quoniam ergo Deus erat verbum, immortalis, atque incorruptibilis, & vita ipſa, ſecundum naturam pertimeſcere mortem neſciebat, omnibus exiſtimo eſſe manifeſtiſſimum: permittebat tamen, utpote qui in carne erat, ſuſtinere carnem quæ ſua ſunt: unde cum jam in foribus eſſet, pertimeſcere mortem permittit, ut veraciter appareat C homo, ideo ait: *Si poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte. Si poſſibile eſt*, inquit, *o pater*, [2] ſi poſſum, non ſuſtinendo mortem, acquirere vitam * credentibus in eum, ſi moritura eſt mors, me non moriente, ſecundum carnem videlicet, tranſeat, inquit, calix, verumtamen eo quod aliter fieri non ineſt, non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. Cernis quomodo deficiens quidem hominis natura etiam in ipſo Chriſto quantum ad ipſam pertinet invenitur, reſtauratur autem per unitum ei Verbum ad confidentiam Deo decibilem, [3] & ad conſilium * juvenile traducitur, quatenus non, quod ei videtur, propriis impleret voluntatibus, ſed divinam magis D intentionem ſequeretur, & ad illud ſedulo curreret, ad quod nos profecto lex revocat conditoris? Quod vero hæc aſſerentes vere agimus, ex eo quod ſequitur addiſces: *Spiritus quidem promptus, caro autem infirma.* [4] Neque enim ignorabat Chriſtus quod valde poſterius * erat a Deo decibili dignitate, quod videbatur morte terreri, & ejus ſentire formidinem ideoque ferventiſſimam ſatisfactionem adjecit, infirmatam quidem fuiſſe carnem ſecundum quod eam decebat & ei naturaliter inerat dicens, promptum attamen eſſe ſpiritum, ſcientem nihil de iis quæ noceant pati. Cernis qualiter Chriſti mors involuntaria erat propter carnem & E paſſionis ignominiam, voluntaria attamen donec ad proſperum finem univerſo mundo perduceretur, quod erat in beneplacito patris, id eſt, omnium ſalus & vita? Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt ad librum chartaceum, qui eſt bibliothecæ venerabilis hujus patriarchii, & conſtitit.

Joan. 6.

* G. eoſdem ſermones faciebat.

Matth. 26.

* G. cadentibus, vel lapſis in eam.

* generoſum.

* inferius erat Deo

A ἀνθρωπότητι μηκέτι τὰ αὐτῇ προσόντα φρονεῖν, ἀλλὰ τὸ τοῦ θεοῦ θέλημα ζητεῖν, ὡς ἄνθρωπος λέγει. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. διὰ τοῦτο γὰρ φαίνεται καὶ προσθείς. τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἁγιοῦς ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου βιβλίου τετάρτου, οὗ ἡ ἀρχή. ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχουσα οὕτως. ὅτι δὲ καὶ ἀνεθέλητον μὲν πώς ἐστι τῷ σωτῆρι Χριστῷ τὸ ἐπὶ B τῷ σταυρῷ πάθος, θελητὸν δὲ δι' ἡμᾶς, καὶ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, συνήσεις ἐντεῦθεν. μέλλων γὰρ ἀναβαίνειν ἐπ' αὐτὸν, τὰς πρὸς Θεὸν ἐποιεῖτο διαλέξεις, ὡς ἐν προσευχῆς δηλονότι σχήματι λέγων· πάτερ εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· ὅτι μὲν γὰρ Θεὸς ἦν ὁ λόγος ἀθάνατός τε καὶ ἀδιάφθορος, καὶ αὐτὸ κατὰ φύσιν ζωὴ, καταπτήσσειν οὐκ ᾔδει τὸν θάνατον, πᾶσιν οἶμαι προδηλότατον· ἐπιτρέπει γε μὴν ὡς ἐν σαρκὶ γεγονὼς ὑπομένειν τὰ ἴδια τῇ σαρκὶ, καὶ γεγονότα λοιπὸν ἐπὶ θύρας ὑποπτήσσειν ἐᾷ τὸν θάνατον, ἵνα φαίνηται κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρω- C πος. διὰ τοῦτο φησίν· εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. εἰ ἐνδέχεται, φησὶν, ὦ πάτερ, μὴ παθόντα τὸν θάνατον κατορθῶσαι τοῖς εἰς αὐτὸν * πεσοῦσι τὴν ζωήν. εἰ ἀποθνήσκει θάνατος μὴ τεθνεῶτος ἐμοῦ, κατὰ τὴν σάρκα δηλονότι, παροιχέσθω, φησὶ, τὸ ποτήριον. πλὴν ἐπειδήπερ οὐκ ἂν γένοιτο, φησὶν, ἑτέρως, οὐχ ὡς ἐγὼ, θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ὁρᾷς ὅπως ἀτονοῦσα μὲν ἡ ἀνθρώπου φύσις καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ, τὸ ὅσον εἰς αὐτὴν, εὑρίσκεται, ἀνακομίζεται δὲ διὰ τοῦ ἑνωθέντος αὐτῇ λόγου πρὸς εὐτολμίαν θεοπρεπῆ, καὶ εἰς φρόνημα νεανικὸν μεταπαιδεύεται, ὡς μὴ τοῖς ἰδίοις τὸ δοκοῦν ἐπιτρέψαι θελήμασιν, ἀλλὰ σκοπῷ D μᾶλλον ἀκολουθεῖν τῷ θείῳ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο τρέχειν ἐπείγεσθαι, πρὸς ὅπερ ἂν ἡμᾶς ὁ τοῦ πεποιηκότος ἀνακαλεῖται νόμος; ὅτι δὲ τὰ τοιαῦτά φαμεν ἀληθεύοντες, ἐξ αὐτοῦ μαθήσῃ τοῦ συνεζευγμένου. τὸ μὲν γὰρ πνεῦμα, φησὶ, πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής· οὐ γὰρ ἠγνόησε Χριστὸς, ὅτι τῆς θεοπρεποῦς ἀξίας πολὺ δὴ λίαν ἀπελιμπάνετο τὸ δοκεῖν ἡττᾶσθαι θανάτῳ, καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ δειλίας αἰσθάνεσθαι· διὰ τοῦτο θερμοτάτην τοῖς εἰρημένοις ἐπήνεγκε τὴν ἀπολογίαν· ἠσθενηκέναι μὲν γὰρ τὴν σάρκα διὰ τὸ αὐτῇ πρέπον καὶ φύσει προσὸν εἰπὼν, πρόθυμον δ' οὖν ὅμως ὑπάρχειν τὸ πνεῦμα, τὸ παθεῖν οὐδὲν τῶν ἀδικούντων εἰδός· ὁρᾷς ὅπως ἀβού- E λητος τῷ Χριστῷ διά τε τὴν σάρκα καὶ τὴν ἐκ τοῦ πάθους ἀδοξίαν ὁ θάνατος, θελητὸς δ' οὖν ὅμως ἄχρις ἂν εἰς αἴσιον διεξάγεται πέρας τῷ κόσμῳ παντὶ τὸ ἐν εὐδοκίᾳ τοῦ πατρὸς, τουτέστιν ἡ πάντων σωτηρία καὶ ζωή; ἥτις χρῆσις ὡσαύτως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἁγιοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ετι

1 Mſ. noſter: *Patrem allequebatur, tanquam in figura ſcilicet orationis, dicens.* Hard.
2 Mſ. noſter; *ſi fieri poteſt, inquit, o Pater, ut mortem non patiens, iis qui in ipſum credunt, vitam parem.* Hard.
3 Mſ. noſter; *ad juveniles ſuſcipiendos ſpiritus.* Hard.
4 Mſ. noſter; *Chriſtus enim non ignoravit a Dei dignitate longe abeſſe.* Hard.

ANNO CHRISTI 680.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως λόγου κατὰ Ἀπολιναριανῶν· οὗ ἡ ἀρχή· ὁ μὲν τρόπος τοῦ εὐσεβοῦς· ἔχουσα οὕτως. ὅτε τὸν Ἀδὰμ ἀρχῆθεν ἔπλασεν ὁ Θεὸς, μήτι γε σύμφυτον αὐτῷ δέδωκε τὴν ἁμαρτίαν; τίς οὖν ἔτι χρεία τῆς ἐντολῆς; πῶς δὲ αὐτὸν κατεδίκασεν ἁμαρτήσαντα; πῶς δὲ καὶ πρὸ τῆς παρακοῆς οὐκ ἐγίνωσκε καλὸν καὶ πονηρὸν ὁ Ἀδὰμ, ὃν ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ καὶ εἰκόνι τῆς ἰδίας ἀϊδιότητος; ἐποίησεν αὐτὸν φύσιν ἀναμάρτητον, καὶ θέλησιν αὐτεξούσιον· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου ἐπισκόπου Ἱππονορηγίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἰουλιανοῦ Πελαγιανιστοῦ βιβλίου πέμπτου, ἔχουσα οὕτως· κίνησις ψυχῆς τί ἐστιν, εἰ μὴ κίνησις φύσεως; ἡ γὰρ ψυχὴ ἀνενδοιάστω, φύσις ἐστί· διόπερ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησίς ἐστι ψυχῆς. ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν Ῥωμαϊκοῖς γράμμασι γεγραμμένον, ἑρμηνεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἐκδίκου τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ γραμματικοῦ Ῥωμαϊκοῦ, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις περὶ ἐνεργειῶν, τοῦ ἁγίου Λέοντος πάπα Ῥώμης, ἐκ τῆς πρὸς Φλαυιανὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολῆς. ἧς ἡ ἀρχή. ἀναγνόντες τὰ γράμματα· ἔχουσα οὕτως· ὥσπερ τῷ ἐλεεῖν ὁ Θεὸς τροπὴν οὐχ ὑφίσταται, οὕτως ὁ ἄνθρωπος τῷ μεγέθει τῆς θείας ἀξίας οὐκ ἀναλίσκεται. ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος. καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὕβρεσιν ὑποπέπτωκε. καὶ καθάπερ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἰσότητος τῆς τοῦ πατρὸς δόξης ἐστὶν ἀχώριστος, οὕτω τὸ σῶμα τὴν φύσιν τοῦ ἡμετέρου γένους οὐκ ἀπολέλοιπεν· εἷς γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἀληθῶς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀληθῶς υἱὸς ἀνθρώπου τυγχάνει. ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασιν ἀργυρενδέτον τοῦ σκευοφυλακίου τυγχάνον τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Λέοντος, ἐκ τῆς πρὸς Λέοντα τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα δευτέρας ἐπιστολῆς· ἧς ἡ ἀρχή· ὑποσχόμενον ἐμαυτὸν διαμέμνημαι· ἔχουσα οὕτως· τοιγαροῦν εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐν τῷ ἑνὶ δεσπότῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ ἀληθεῖ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου υἱῷ, τοῦ τε λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἓν ὑπάρχει τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως κοινὰς ἔχει τὰς πράξεις. δεῖ νοεῖν ὅμως αὐτῶν τῶν ἔργων τὰς ποιότητας, καὶ τῇ κατανοήσει τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως δεῖ καθορᾶν, ἐπὶ ποῖα μὲν ἡ τῆς σαρκὸς προάγεται ταπεινότης, ἐπὶ ποῖα δὲ τὸ ὕψος τῆς θεότητος ἐπικλίνεται· καὶ μετὰ βραχέα· καὶ τὸ δὴ πέρας δίχα μὲν τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως οὐκ ἂν ἑαυτὸν ὁ κύριος ἴσον τῷ πατρὶ τυγχάνειν ὡμολόγει, δίχα δὲ τῆς ἀληθείας τοῦ σώματος οὐκ ἂν ὁ αὐτὸς ἔλεγε

ACTIO X.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Athanasii archiepiscopi Alexandriæ ex libro contra Apollinaristas de incarnatione, cujus initium: Modus quidem pietatis, continens ita: Quando Adam Deus ab origine formavit, numquid insitum ei dedit peccatum? * Quæ ergo jam utilitas erat mandati? Quomodo autem illum condemnavit peccatum? aut quomodo etiam Adam ante prævaricationem nesciebat bonum aut malum, quem formavit Deus ad incorruptionem, & imaginem suæ æternitatis? Fecit eum naturam sine peccato, & voluntatem liberi arbitrii. Quod testimonium similiter collatum est ad librum ex membranis croceis, qui est bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

* al. Quid ergo opus fuit mandato? Genes. 1. Gen. 2. Gen. 3. Gen. 1.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Augustini episcopi Hipponensis ex libro quinto contra Julianum Pelagianistam, continens ita: Motus animi quid est, nisi motus naturæ? Anima enim sine dubitatione natura est, & ideo voluntas motus naturæ est, quia motus est animæ. Quod testimonium similiter collatum est ad librum Latinis literis scriptum, interpretante Constantino Deo amabili presbytero, & defensore sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ, & Latino grammatico, & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium de operationibus, sancti Leonis papæ Romanæ urbis ex epistola ad Flavianum archiepiscopum Constantinopoleos, cujus initium: Lectis dilectionis tuæ literis, continens ita: Sicut enim Deus non mutatur miseratione, ita homo non consumitur dignitate. Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est, verbo scilicet operante quod verbi est, & carne exequente quod carnis est. Unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis. Et sicut verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recessit, ita caro naturam nostri generis non reliquit, unus enim idemque vere Dei Filius, & vere hominis filius est. Quod testimonium similiter collatum est ad librum membranaceum argento tectum, qui est de scevophylacio, id est, de repositione hujus magnæ ecclesiæ, & constitit. Epist. 10

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Leonis ex secunda epistola ad Leonem piissimum imperatorem, cujus initium: Promisisse me memini, continens ita: Licet ergo in uno domino Jesu Christo vero Deo atque hominis Epist. 97.
Filio verbi & carnis una persona sit, quæ inseparabiliter atque indivise communes habet actiones, intelligendæ tamen sunt ipsorum operum qualitates, & sinceræ fidei contemplatione cernendum est, ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo deitatis: Et paulo post: Postremo sine verbi potentia, non se dominus Patri confiteretur æqualem, & sine veritate carnis non idem diceret majorem se esse Patrem, dum catholica fides utrumque suscipiat, utrumque defendat: quæ secundum confessionem beati apostoli Petri,

ACTIO X.

tri, unum Christum Dei vivi Filium & hominem credit & verbum. Quamvis itaque ab illo initio, quo in utero virginis Verbum caro factum est, nihil unquam inter utramque formam divisionis extiterit, & per omnia incrementa corporea, unius personæ fuerint totius temporis actiones; ea ipsa tamen, quæ inseparabiliter facta sunt, nulla commistione confundimus: sed quid cujus formæ sit ex operum qualitate sentimus. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo argento tecto, de scevophylacio, id est, repositione sanctæ hujus magnæ ecclesiæ, & constitit.

Matth. 16.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Justini philosophi & martyris, de expositione fidei, quam fecit super rectam confessionem, cujus initium: Idonee adversus Judæos, & Paganos, ita continens: Sicut luminis, secundum quod unum lumen est, ipsam operationem non separabit quisquam a capaci corpore, ratione vero discernens agnoscet naturam cujus est propria operatio: ita in uno Filio Dei omnem quidem operationem nequaquam quisquam separaturus est ab uno Filio: cujus tamen naturæ sit proprium quod agitur, ratione facit agnosci. Quod testimonium similiter, collatum est cum libro chartaceo, qui est bibliothecæ sancti hujus patriarchii, & constitit.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium sancti Joannis archiepiscopi Constantinopoleos ex sermone in Thomam apostolum, & contra Arianos, cujus initium: Legi quidem ecclesiæ obtemperans, continens ita: Hæc audiens, purgavi animam a perfidia, & exui ambiguam sententiam, assumpsi credulum sensum, tetigi corpus gaudens, ac tremens, expandi cum digitis & animæ oculum, & duas * per hoc operationes sensi. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo prolato a parte apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & constitit.

* G. de cetero.

Item relectum est ex eodem codice testimonium S. Gregorii episcopi Nyssæ ex quinto tomo contra Eunomium, cujus initium: De voce itaque sancti Petri apostoli, continens ita: Inconfusa permanet tam carnis quamque deitatis proprietatum contemplatio, donec in seipsis utrumque horum conspicitur, utpote, verbum ante sæcula fuit, caro autem in novissimis temporibus facta est: & nullus convertens dicet, aut istam ante sæcula fuisse, aut in novissimis verbum factum fuisse: caro passibilis naturæ est: operatricis autem verbum, & neque ea opifex est rerum existentium, neque divinitas passibilem habet virtutem. *In principio Verbum erat apud Deum*, in mortis experimento homo: & neque ab æterno quod humanum est, neque mortale quod divinum, & cetera omnia secundum hunc modum considerantur. Neque vivificat Lazarum humana natura, neque lacrymatur

Joan. 1.

Joann. 11.

ANNO CHRISTI 680.

A μείζονα εἶναι ἑαυτοῦ τὸν πατέρα· ὁπότε ἡ καθολικὴ πίστις ἑκάτερον δέχεται, καὶ ἑκάτερον ἐκηχεῖ· ἥτις κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Πέτρου ἕνα Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ ἄνθρωπον πιστεύει καὶ λόγον· εἰ καὶ τὰ μάλιστα τοίνυν ἐξ ἐκείνης τῆς ἀρχῆς, ἀφ' ἧς ἐν τῇ γαστρὶ τῆς παρθένου ὁ λόγος γέγονε σάρξ, οὐδ' ὁτιοῦν τῆς διαιρέσεως ἀναμεταξὺ τῆς ἑκατέρας μορφῆς, καὶ διὰ πάσης αὐξήσεως σωματικῆς ἑνὸς προσώπου αἱ τοῦ παντὸς χρόνου πράξεις γεγόνασιν, ὅμως αὐτὰ ταῦτα, ἅπερ ἀχωρίστως γεγόνηται, κατ' οὐδεμίαν ἐπιμιξίαν συγχεόμενα, ἀλλὰ τί ποίας ἐστὶ μορφῆς ἐκ τῆς τῶν ἔργων ποιότητος αἰσθανόμεθα. ἥτις

B χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς τὸ αὐτὸ ἐν σώμασι βιβλίον ἀργυρένδετον τοῦ σκευοφυλακίου ὑπάρχον τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐστοίχησεν.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Ιουστίνου φιλοσόφου καὶ μάρτυρος ἧς ἐποιήσατο ἐκθέσεως πίστεως περὶ τῆς ὀρθῆς ὁμολογίας· ἧς ἡ ἀρχή· ἱκανῶς τὴν κατὰ Ιουδαίων καὶ καθ' Ελλήνων ἔχουσα οὕτως· ὥσπερ τοῦ φωτὸς, ᾗ φῶς ἐστιν ἓν, τὴν ἐνέργειαν οὐκ ἄν τις χωρίσειε τοῦ σώματος αὐτοῦ τοῦ δεκτικοῦ, τῷ λόγῳ δὲ διελὼν γνωρίσειε τὴν φύσιν ἧς ἐστιν ἰδία ἡ ἐνέργεια, * οὕτως ἐπὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ πᾶσαν μὲν ἐνέργειαν οὐκ

* ἔτι

C ἄν τις χωρίσειε τῆς μιᾶς υἱότητος, τῆς δὲ φύσεως, ἧς ἐστιν οἰκεῖον τὸ γενόμενον, τῷ λόγῳ γνωρίσειεν. ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἁγίου τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Ιωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ εἰς Θωμᾶν τὸν ἀπόστολον, καὶ κατὰ Αρειανῶν λόγου. οὗ ἡ ἀρχή· τῷ μὲν νόμῳ τῆς ἐκκλησίας πειθόμενος· ἔχουσα οὕτως· ταῦτα ἀκούσας ἐκάθαρα τὴν ψυχὴν ἀπιστίας, ἀπεδυσάμην τὴν ἀμφίβολον γνώμην, ἀνέλαβον οὖν πεπεισμένον, ἥ-

D ψάμην τοῦ σώματος χαίρων καὶ τρέμων, ἐξήπλωσα μετὰ τῶν δακτύλων καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα, καὶ δύο λοιπὸν ἐνεργειῶν ᾐσθόμην. ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι προσενεχθὲν ἐκ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ χρῆσις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐκ τῶν κατὰ Εὐνομίου τόμου πέμπτου. οὗ ἡ ἀρχή. περὶ δὲ τῆς Πέτρου τοῦ ἀποστόλου φωνῆς· ἔχουσα οὕτως· διαμένει ἀσύγχυτος τῶν τε τῆς σαρκὸς καὶ τῶν τῆς θεότητος ἰδιωμάτων ἡ θεωρία, ἕως ἂν ἐφ' ἑαυτοῦ θεωρῆται τούτων ἑκάτερον οἷόν τι λέγω, ὁ λόγος πρὸ τῶν αἰώνων ἦν, ἡ

E σὰρξ δὲ ἐπὶ τῶν ἐσχάτων γεγένηται χρόνων. καὶ οὐκ ἄν τις ἀναστρέψας εἴπῃ ἢ ταύτην προαιώνιον εἶναι, ἢ ἐν τοῖς ἐσχάτοις γεγενῆσθαι τὸ λόγον· ἡ σὰρξ παθητικῆς ἐστι φύσεως, ἐνεργητικῆς δὲ ὁ λόγος. καὶ οὐδὲ αὐτὴ δημιουργικὴ τῶν ὄντων, οὔτε ἡ θεότης παθητικὴν ἔχει τὴν δύναμιν. ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεὸν ὁ λόγος, ἐν τῇ τοῦ θανάτου πείρᾳ ὁ ἄνθρωπος· καὶ οὔτε ἐξ ἀϊδίου τὸ ἀνθρώπινον, οὔτε θνητὸν τὸ θεῖον· καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν θεωρεῖται τρόπον. οὔτε ζωοποιεῖ τὸν Λάζαρον ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, οὔτε δακρύει τὸν κείμενον ἡ ἀπαθὴς ἐξουσία.

ἀλλ'

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO X.

ἀλλ' ἴδιον τοῦ μὲν ἀνθρώπου τὸ δάκρυον, ἡ δὲ ζωὴ τῆς ὄντως ζωῆς. οὐ τρέφει τὰς χιλιάδας ἡ ἀνθρωπίνη πτωχεία, οὔτε τρέχει ἐπὶ τὴν συκῆν ἡ παντοδύναμος ἐξουσία. τίς ὁ κοπιῶν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας; καὶ τίς ὁ ἀπόνως ὅλον τὸν κόσμον ὑποστήσας τῷ λόγῳ; τί τὸ τῆς δόξης ἀπαύγασμα; τί τὸ τοῖς ἥλοις καταπειρόμενον; ποία μορφὴ ἐπὶ τοῦ πάθους ῥαπίζεται; καὶ ποία ἐξ ἀϊδίου δοξάζεται; φανερὰ γὰρ ταῦτα κἂν μή τις ἑρμηνεύσῃ τῷ λόγῳ, ὅτι αἱ μὲν πληγαὶ τοῦ δούλου, ἐν ᾧ ὁ δεσπότης, αἱ δὲ τιμαὶ τοῦ δεσπότου, περὶ ὃν ὁ δοῦλος· ὡς διὰ τὴν συνάφειάν τε καὶ συμφυΐαν κοινὰ γίνεσθαι τὰ ἑκατέρου ἀμφότερα. τοῦ τε δεσπότου τοὺς δουλικοὺς μώλωπας εἰς ἑαυτὸν ἀναλαβόντος, καὶ τοῦ δούλου τῇ δεσποτικῇ δοξαζομένου τιμῇ.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος ἑτέρα χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν, τόμου ιβ´. οὗ ἡ ἀρχή· ἀλλ' ἴδωμεν καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἀκολούθου, ἔχουσα οὕτως· τέως δὲ μαθεῖν ἄξιον παρὰ τῶν προφερόντων ἡμῖν τὰς τοιαύτας φωνάς· ὅτι τὸ ἀναβαῖνον, καὶ τὸ ὁρώμενον, καὶ τὸ διὰ τῆς ἁφῆς γνωριζόμενον, καὶ πρὸς τούτοις τὸ τοῖς ἀνθρώποις διὰ τῆς ἀδελφότητος οἰκειούμενον· ἆρα τῆς θείας, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἴδιον εἶναι νομίζουσιν· εἰ μὲν γὰρ τὸ ψηλαφητὸν, καὶ ὁρατὸν, καὶ βρώσει καὶ πόσει διοικούμενον, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὁμογενὲς καὶ ἀδελφὸν, καὶ ὅσα περὶ τὴν σωματικὴν καθορᾶται φύσιν, ταῦτα καὶ ἐν τῇ θεότητι βλέπουσι, λεγέτωσαν περὶ τοῦ μονογενοῦς Θεοῦ καὶ ταῦτα, καὶ ὅσα βούλονται, μαρτυρείτωσαν αὐτῷ, καὶ τὴν πορευτικὴν ἐνέργειαν, καὶ τὴν τοπικὴν μετάστασιν, ὅπερ ἴδιον τῶν ἐν σώματι περιγεγραμμένων ἐστίν· εἰ δὲ ὁ μὲν διὰ τῆς Μαρίας ἀδελφοῖς διαλέγεται, ὁ δὲ μονογενὴς ἀδελφοὺς οὐκ ἔχει· πῶς γὰρ ἂν ἐν ἀδελφοῖς τὸ μονογενὲς διασώζοιτο; καὶ ὁ εἰπών· πνεῦμα ὁ Θεὸς, φησὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς ὁ αὐτὸς, ὅτι ψηλαφήσατέ με, ἵνα δείξῃ, ὅτι ψηλαφητὴ μὲν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἀναφὲς δὲ τὸ θεῖον· καὶ ὁ εἰπών. πορεύομαι, τὴν τοπικὴν διασημαίνει μετάστασιν· ὁ δὲ τὰ πάντα ἐμπεριειληφὼς, ἐν ᾧ, καθὼς φησιν ὁ ἀπόστολος, ἐκτίσθη τὰ πάντα, καὶ ἐν ᾧ τὰ* πάντα συνέστηκεν, οὐδὲν ἐν τοῖς οὖσιν ἔξω ἑαυτοῦ ἔχει, ὃ εἰς κατά τινα κίνησιν ἢ μεταχώρησιν γίνεται· οὐδὲ γάρ ἐστιν ἑτέρως ἐνεργῆσαι τὴν κίνησιν μὴ τοῦ μεθισταμένου τὸν μὲν, ἐν ᾧ ἦν, ἀπολιπόντος, ἕτερον δὲ *ἀντικαταλαμβάνοντος τόπον. τὸ δὲ διὰ πάντων ἧκον, καὶ ἐν πᾶσιν ὂν, καὶ πάντα περικρατοῦν, καὶ ὑπ' οὐδενὸς τῶν ὄντων περιειργόμενον οὐκ ἔχει ὅπου μεταχωρήσει τῷ μηδὲν εἶναι κενὸν τοῦ θείου πληρώματος. αἵτινες δύο χρήσεις ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἁγίου τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

* ὄντα

* ἀντιμεταλαμβάνοντος

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Εὐστάθιον ἐπιστολῆς περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, ἧς ἡ ἀρχή· ἔτι μὲν καὶ πᾶσιν ἡμῖν· ἔχουσα οὕτως· οὐκοῦν δειξάτωσαν, διὰ τίνων τὸ τῆς φύσεως παρηλλαγμένον ἐπέγνωσαν· εἰ μὲν γὰρ ἦν δυνατὸν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς τὴν θείαν φύσιν

A jacentem impassibilis potestas: sed proprium quidem est hominis lacrymari, vita vero ejus qui vere vita est. Non reficit millia paupertas humana, neque currit ad ficulneam omnipotens virtus. Quis est qui fatigatur ex itinere? & quis est qui sine labore universum mundum verbo constituit? Quis est gloriæ splendor? & quis clavis affigitur? Quæ forma in passione alapis cæditur? & quæ ex æterno glorificatur? Manifesta enim sunt hæc, vel si nullus sermo interpretatur: quoniam quidem plagæ servi sunt, [1] in quo dominus * patitur: honores vero domini, circa quem servus: quatenus propter copulationem atque concretionem communia fierent utraque utrique, tam domino serviles cicatrices in seipso suscipiente, quamque servo honore dominico glorificato.

Marc. 8. Luc. 9. Joan. 6. Matth. 21. Marc. 11. Joan. 4. Hebr. 1. Joan. 10.

* abest a Græco verbum patitur.

B

Item relectum est ex eodem codice aliud ejus testimonium ex ejusdem tomo duodecimo, cujus initium: Sed videamus & quod sequitur, continens ita: Interim dignum est sciscitari eos, qui nobis voces hujusmodi proferunt, quidnam sit quod ascendit, & quod videtur, & quod per tactum agnoscitur, & adhuc super his, quod hominibus per fraternitatem sociatur: utrum divinæ, aut humanæ naturæ esse proprium arbitrentur. Si quidem palpabilem esse, & visibilem, & cibo atque potu sustentari, & hominibus cognatum fieri ac fratrem, & quæcumque circa corporalem naturam conspiciuntur, omnia hæc etiam in divinitate cernunt, de unigenito Deo & hæc, & quæ voluerint, testificentur ei, & ambulationis operationem & localem abscessum, quod proprium est eorum quæ corpore circumscribuntur. [2] Si vero hic quidem, qui * per Mariam est, fratribus loquitur, unigenitus autem fratres non habet, quomodo enim in fratribus, quod unigenitum est, salvabitur? Et qui dixit: *Spiritus est Deus*, idem ipse ait ad discipulos suos; *Quia palpate me*: ut ostendat, quia palpabilis quidem est humana natura, incontrectabilis autem divinitas. Et qui dixit: *Vado*, localem abscessum significat, qui autem omnia complectitur, & *in quo*, sicut ait Apostolus, *creata sunt omnia*, *& in quo omnia consistunt*, nihil in existentibus extra seipsum habet, in quod per quemdam motum, vel transitum fiat abscessio. Neque enim est aliter operari ipsam motionem, nisi transiens locum quidem in quo fuerat derelinquat, ad alterum autem transmeaverit. Quod autem per omnia graditur, & in omnibus existit, & omnia continet, & a nullo existentium continetur, non habet quo discedat, eo quod a divina plenitudine nihil est vacans. Quæ duo testimonia collata sunt cum libro ex membranis croceis, qui est de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii & constiterunt.

C D E

* fratres, hoc est apostolos, alloquitur per Mariam Magdalenam

Joan. 20. Joan. 4. Luc. 24.

Rom. 11.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem ex epistola ad * Eustathium [3] de sancta Trinitate, cujus initium est: *Adhuc quidem & omnibus nobis*, continens ita: Ostendat ergo ex quibus naturæ diversitatem agnoverunt. Si enim possibile esset

* Aliam idem scripsit ad Eustathium quæ extat

ipsam

1 In Ms. noster; *In quo est Dominus; honores autem Domini, circa quem est servus*. Hard.
2 Ms. noster; *Si autem ille quidem per Mariam loquitur cum fratribus*. Hard.
3 Est epistola 80. Basilii. *Hard.*

ACTIO X. — ANN. CHRI. 680

ipsam divinam naturam in seipsa videri, [1] & tam quod * familiariter est, quamque quod alienum per ea quæ videntur invenire, non utique verborum egeremus, argumentorumve aliorum ad comprehendendum quod inquiritur. Quia vero hæc quidem sublimior est quam quærentium consideratio, verum ex argumentis quibusdam de his, quæ nostram fugiunt scientiam, conjecturaliter colligimus, omnis inest necessitas per operationes nos introduci ad divinæ naturæ indagationem. Ergo si viderimus differentes inter se operationes, quæ a Patre, & Filio, & Spiritu sancto peraguntur, diversas esse, & operatrices naturas ex diversitate operationum advertimus. Neque enim possibile est, ut quæ secundum naturæ rationem distant, inter se ad operationum speciem conjungantur. Nequaquam enim refrigerat ignis, neque calefacit * crystallus, sed cum differentia naturarum ab invicem disjunguntur etiam quæ ab eis sunt, operationes.

* G. proprium est.

* G. Glacies

A θεωρηθῆναι, καὶ τό, τε οἰκείως ἔχον, καὶ τὸ ἀλλότριον διὰ τῶν φαινομένων, εὑρεῖν, οὐκ ἂν πάντως ἐδεήθημεν λόγων, ἢ τεκμηρίων ἑτέρων πρὸς τὴν τοῦ ζητουμένου κατάληψιν. ἐπεὶ δὲ ἡ μὲν ὑψηλοτέρα τῆς τῶν * ζητουμένων ἐστὶ κατανοήσεως, ἐκ δὲ τεκμηρίων τινῶν περὶ τῶν διαφευγόντων τὴν γνῶσιν ἡμῶν στοχαστικῶς ἀναλογιζόμεθα, ἀνάγκη πᾶσα διὰ τῶν ἐνεργειῶν ἡμᾶς χειραγωγεῖσθαι πρὸς τὴν τῆς θείας φύσεως ἔρευναν· ἐκοῦν ἐὰν ἴδωμεν διαφερούσας ἀλλήλως τὰς ἐνεργείας τὰς παρὰ τοῦ πατρός τε καὶ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνεργουμένας, διαφόρους εἶναι καὶ τὰς ἐνεργούσας φύσεις ἐκ τῆς ἑτερότητος τῶν ἐνεργειῶν στοχαζόμεθα· οὐδὲ γὰρ ἐνB δέχεται τὰ διεστῶτα κατὰ τὸν τῆς φύσεως λόγον, πρὸς τὸ τῶν ἐνεργειῶν εἶδος ἀλλήλοις συνενεχθῆναι. οὔτε ψύχει τὸ πῦρ, οὔτε θερμαίνει ὁ κρύσταλλος· ἀλλὰ τῇ τῶν φύσεων * ἑτερότητι συνδιαχωρίζονται ἀπ᾽ ἀλλήλων καὶ αἱ παρὰ τούτων ἐνέργειαι.

* Ex Lat. ζητούντων

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem ex eodem libro, continens ita. Divina vero natura in omnibus adinventis nominibus, secundum id quod est, manet indesignabilis juxta nostrum sermonem. Benefactorem quippe, & judicem: benignum quoque & justum, &, quæque sunt talia discentes, operationum esse differentias edocemur: operantis autem naturam per nihil aliud magis, quam ex operationum consideratione recognoscere possumus. Cum enim quis reddiderit rationem de unoquoque horum nominum; & de eadem natura circa quam sunt ipsa nomina, non eamdem de utrisque reddet rationem: quorum vero ratio altera est, horum & naturæ diversæ sunt. Quæ duo testimonia similiter collata sunt cum libro ex membranis croceis, qui est bibliothecæ venerabilis hujus patriarchii, & constiterunt.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· ἡ θεία φύσις ἐν πᾶσι τοῖς C ἐπινοουμένοις ὀνόμασι, καθό ἐστι, μένει ἀσήμαντος, ὡς ὁ ἡμέτερος λόγος· εὐεργέτην γὰρ καὶ κριτὴν ἀγαθόν τε καὶ δίκαιον, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα μαθόντες διαφορὰς ἐνεργειῶν ἐδιδάχθημεν. τοῦ δὲ ἐνεργοῦντος τὴν φύσιν δι᾽ οὐδενὸς μᾶλλον ἢ διὰ τῆς τῶν ἐνεργειῶν κατανοήσεως ἐπιγνῶναι δυνάμεθα· ὅταν γὰρ ἀποδιδῷ τις λόγον ἑκάστου τε τούτων τῶν ὀνομάτων, καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως, περὶ ἣν τὰ ὀνόματα, οὐ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέρων ἀποδίδωσι λόγον. ὧν δὲ ὁ λόγος ἕτερος, τούτων καὶ αἱ φύσεις διάφοροι. αἵτινες δύο χρήσεις ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι κροκωτοῖς τῆς βιβλιοθήκης ὑD πάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

Item relectum est ex eodem codice testimonium S. Cyrilli Alexandriæ archiepiscopi, ex sermone prosphonetico ad Theodosium piissimum imperatorem de orthodoxa fide, cujus initium: Gloria quidem quæ est apud homines, continens ita: Totum igitur quod ex Deo est verbum, toti coadunatum aimus humanitati quæ in nobis est. Neque enim quod in nobis est melius, id est, animam, ulla ratione dignatus esset, soli condonans carni labores adventus: agebatur vero bene per utraque dispensationis sacramentum. Usus est enim tanquam instrumento propria quidem carne ad opera carnis, & naturales infirmitates, & quæque longe a vitio sunt: anima vero sua ad humanas, & invituperabiles ægrimonias. Esurisse enim dicitur, labores quoque sustinuisse ex longis itineribus, formidines, & pavores, & timores, & tristitiam, agoniam atque mortem in cruce. Quod testimonium collatum est cum libro membranaceo sanctæ tertiæ Ephesinæ prioris synodi, qui est in bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, in quo continetur prædictus prosphoneticus sermo, & constitit.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ προσφωνητικοῦ τοῦ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Θεοδόσιον λόγου περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως οὗ ἡ ἀρχή· τῆς μὲν ἐν ἀνθρώποις εὐκλείας· ἔχουσα οὕτως· ὅλον οὖν ὅλῃ συνῃνῶσθαί φαμεν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς ἀνθρωπότητι τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον. οὐ γάρ που τὸ ἄμεινον ἐν ἡμῖν, τουτέστι τὴν ψυχὴν οὐδενὸς ἂν ἠξίωσε λόγου, μόνῃ δωρούμενος τῇ σαρκὶ τῆς ἐπιδημίας τοὺς πόνους. ἐπράττετο δὲ δι᾽ ἄμφω καλῶς τῆς οἰκονομίας τὸ μυστήριον. E προσεχρήσατο γὰρ καθάπερ ὀργάνῳ τῇ μὲν ἰδίᾳ σαρκὶ πρὸς τὰ σαρκὸς ἔργα τε καὶ ἀῤῥωστήματα φυσικά, καὶ ὅσα μώμου μακράν. ψυχῇ δ᾽ αὖ τῇ ἰδίᾳ πρὸς τὰ ἀνθρώπινά τε καὶ ἀνυπαίτια πάθη· πεινῆσαι γὰρ λέγεται, κόπους τε ὑπενεγκεῖν τοὺς ἐκ μακρῶν ὁδοιποριῶν, πτοίας τε καὶ φόβους, καὶ λύπην καὶ ἀγωνίαν, καὶ τὸν ἐπὶ τῷ σταυρῷ θάνατον· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς ἁγίας τρίτης ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνόδου τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, ἐν ᾧ φέρεται ὁ εἰρημένος προσφωνητικὸς λόγος, καὶ ἐστοίχησεν.

Item relectum est ex eodem codice testi-

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ

[1] Mſ. noster : *quod eſt ejus proprium & ab eo alienum*. Hard.

[ANNO CHRISTI 680.] [ACTIO X.]

τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν Θησαυρῶν λόγου τριακοστοῦ δευτέρου· ἔχουσα οὕτως· οὐ γὰρ δήπου μίαν εἶναι φυσικὴν τὴν ἐνέργειαν δώσομεν Θεοῦ καὶ ποιήματος, ἵνα μήτε τὸ ποιηθὲν εἰς τὴν θείαν ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξαίρετον εἰς τὸν τοῖς γεννητοῖς πρέποντα καταγάγωμεν τόπον. οἷς γὰρ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ δύναμις ἀπαραλλάκτως μία, τούτοις ἀνάγκη καὶ τὴν τοῦ εἴδους ἑνότητα σώζεσθαι. ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα ἁγίου πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Ἰουστινιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως ἐκ τοῦ κατὰ Νεστοριανῶν καὶ Ἀκεφάλων λόγου· οὗ ἡ ἀρχή· τεκμήριον ἀκριβὲς τῆς ἀληθείας, καὶ μὴ τετραμμένης ὁδοῦ· ἔχουσα οὕτως· ἀλλὰ δεῖ καὶ τὰ ἐφεξῆς εἰρημένα τῷ ἐν ἁγίοις εἰπεῖν Λέοντι. καὶ τὰ παρὰ τούτων συκοφαντούμενα. εἰπόντος γὰρ αὐτοῦ ὅτι ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος. καὶ τὸ μὲν αὐτῶν διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὕβρεσιν ὑποπέπτωκεν· ἀθέως ἀναπηδῶσιν οἱ αἱρετικοὶ λέγοντες, μὴ δεῖν διαφόρους λέγειν ἐνεργείας τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν, πάλιν καὶ τοῦτο κατὰ τὴν Ἀπολιναρίου βλασφημοῦντες μανίαν. πάντες γὰρ οἱ ἅγιοι πατέρες, ὥσπερ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀπάθειαν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πιστεύειν ἡμᾶς ἐδίδαξαν, οὕτω καὶ διαφόρους ἐνεργείας ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖν ἡμᾶς ἐξεπαίδευσαν. ἀμέλει τοι ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἀπαγορεύων τοῖς μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν λέγουσι θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, γράφει τάδε ἐν τῷ τριακοστῷ δευτέρῳ λόγῳ τοῦ Θησαυροῦ· οὐ γὰρ δή που μίαν εἶναι φυσικὴν τὴν ἐνέργειαν δώσομεν Θεοῦ καὶ ποιήματος, ἵνα μήτε τὸ ποιηθὲν εἰς τὴν θείαν ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξαίρετον εἰς τὸν τοῖς γεννητοῖς πρέποντα καταγάγωμεν τόπον· καὶ ὁ ἐν ἁγίοις δὲ Ἀθανάσιος ἐν τῷ κατὰ Ἀρειανῶν τετάρτῳ λόγῳ γράφει τάδε· ταῦτα ἀναγκαίως προεξητάσαμεν, ἵνα ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν δι' ὀργάνου τοῦ ἰδίου σώματος θεϊκῶς τι πράττοντα ἢ λέγοντα, γινώσκωμεν ὅτι Θεὸς ὢν ταῦτα ἐργάζεται. καὶ πάλιν· ἐὰν ἴδωμεν αὐτὸν ἀνθρωπίνως λαλοῦντα ἢ πάσχοντα, μὴ ἀγνοῶμεν, ὅτι σάρκα φορῶν γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ οὕτω ταῦτα ποιεῖ· ἑκάστου * γὰρ τὸ ἔργον γινώσκοντες, καὶ ἀμφότερα ἐξ ἑνὸς πραττόμενα, βλέποντες ὀρθῶς πιστεύσομεν, καὶ οὔ ποτε πλανησόμεθα. ἰδοὺ καὶ διὰ τῶν νῦν παρατεθειμένων ἡμῖν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων σαφῶς ἀποδέδεικται, διαφόρους ἐνεργείας εἶναι τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ τοῦτο συμφώνως ἅπασι τοῖς πρὸ αὐτοῦ τὸν ἐν ἁγίοις διδάξαι Λέοντα. ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

[L γὰρ]

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐν ἁγίοις Ἰουστινιανοῦ ἐκ τῆς πρὸς Ζώϊλον

A monium ejusdem ex sermone trigesimosecundo Thesaurorum, continens ita: Neque enim unam naturalem operationem dabimus Deo & creaturæ, ut neque id quod creatum est ad divinam deducamus essentiam: neque iterum id quod est divinæ naturæ præcipuum, ad locum qui creaturis congruit, deponamus. Quorum enim operatio & virtus indifferenter una est, his necesse & speciei unitatem servari. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, qui est bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Justiniani piissimi imperatoris, B ex libro contra Nestorianos, & Acephalos, cujus initium: [1] *Argumentum* * *scrupulosum divinæ nos vertibilis viæ*, continens ita: Sed oportet & quæ subsequenter a sancto Leone dicta sunt loqui, & quæ isti calumniantur. Dicente enim eo quia agit utraque forma cum alterius communione quod proprium habuit, verbo scilicet operante quod verbi est, & carne exequente quod carnis est: Unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis: statim assiliunt hæretici dicentes non oportere diversas operationes deitatis, & humanitatis Christi, sed unam esse operationem, & hoc iterum secundum Apollinarii blasphemantes in- C saniam. Omnes enim sancti patres, sicut passionem & impassibilitatem unius ejusdemque credere nos docuerunt, ita & diversas operationes unius ejusdemque domini nostri Jesu Christi confiteri nos instruxerunt, præsertim sanctus Cyrillus: refutans unam esse operationem deitatis & humanitatis, scribit hæc in trigesimosecundo libro Thesaurorum: Neque enim unam naturalem operationem dabimus Deo ac creaturæ, ut neque id quod creatum est ad divinam deducamus essentiam: neque iterum id, quod est divinæ naturæ præcipuum, ad locum qui creatis congruit deponamus. Sed & sanctus Athanasius in libro quarto contra Arianos D hæc scribit: Hæc necessario præexaminavimus, ut si videremus eum per instrumentum propriæ carnis divinum quid agentem sive loquentem, cognoscamus quia Deus existens hæc operatur. Et iterum, si viderimus eum humane loqui, vel pati, non ignoremus quod carnem induens factus est homo: & sic hæc facit. Uniuscujusque igitur opus noscentes, & utraque ex uno agi videntes, recte credemus, & nunquam errabimus. Ecce & per ea, quæ nunc sunt nobis a sanctis patribus apposita, aperte demonstratum est, diversas operationes esse deitatis & humanitatis unius domini nostri Jesu Christi, & hoc consone omnibus E patribus, qui antea fuerunt, sanctum docuisse Leonem. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii. Et constitit.

[* exactum rectæ & non versæ]

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem sanctæ memoriæ Justinia-

1 Mf. noster; *Perfectum judicium viæ rectæ, & non perversæ*. Hard.

niani ex dogmatica epistola ad Zoilum sanctissimum patriarcham Alexandriæ, cujus initium: *Literas relegentes*, continens ita: Unus igitur est Christus non perempta naturarum differentia propter ineffabilem unitionem, verbum intelligendum, & homo videndus: nec enim unitio confusionem operata est, neque differentia substantiarum quæ in eo sunt sectionem vel divisionem admittit. Videntes quippe Christi miracula, prædicamus ejus deitatem: aspicientes ejus passionem, non negamus ejus humanitatem: neque miracula absque carne, neque passiones sine deitate. Et est admirabile, quia ipse erat qui patiebatur, & non patiebatur. Patiebatur quidem, eo quod caro ejus propria patiebatur: & in ipsa carne erat; non patiebatur autem, quia cum esset natura Deus verbum, impassibilis erat: & ipse quidem incorporeus erat in corpore passibili, caro autem habebat in seipsa impassibile verbum, exterminans ipsius corporis infirmitates. *Operatur enim utraque forma cum alterius communione hoc quod proprium habuit, verbo quidem operante quod verbi est, & carne exequente, quod carnis est.* Hoc & sanctus Cyrillus in trigesimo secundo libro Thesaurorum docet epistolam ad Romanos explanans. *Nec enim unam naturalem operationem dabimus esse, Dei, & creaturæ, ut neque id, quod creatum est, ad divinam deducamus essentiam, neque id, quod est divinæ naturæ præcipuum, ad locum qui creatis congruit, deponamus.* Idem ipse vero sanctus pater & in iis quæ sunt ad Theodosium, hæc eadem nos edocet, dicens: *Totum, quod ex Deo est verbum, toti coadunatum dicimus humanitati, quæ secundum nos est. Neque enim quod in nobis est melius, id est animam, nulla ratione dignatus esset, soli condonans carni adventus labores; agebatur vero bene per utraque dispensationis sacramentum. Usus est autem tanquam instrumento propria quidem carne ad opera carnis, & infirmitates naturales, & quæque a vitio longe sunt; anima vero sua ad humanas & invituperabiles ægrimonias. Esurisse enim dicitur, laboresque sustinuisse ex longis itineribus, pavoresque & timores, ac tristitiam & agoniam, & mortem in cruce. Nullo quippe cogente, ex seipso posuit animam suam pro nobis, ut & mortuorum, & vivorum dominetur, carnem scilicet suam pro omnium carne persolvens, vere donum condignum: animam quoque pro omnium anima, vicem redemptionis faciens, quamquam & resurrexit iterum: vita naturaliter existens, ut Deus. Nec enim fas est dicere, a corruptione unquam posse teneri carnem quæ verbo unita est, captamve fuisse a portis inferni illam divinam animam, quia nec derelictus est in inferno, sicut ait & sacer Petrus. Nec dixisse asserimus naturam illam, quæ a morte penitus nec comprehenditur, nec consumitur, id est, deitatem unigeniti, de infernalibus latebris eductam. Non enim erat hoc ipsum admiratione dignum, si remansisset in inferno verbum, quod ex Deo est, quod deitatis operatione atque natura admirabiliter, & ultra sermonem implet omnia, dum quando & omnibus appropinquet.* Dehinc procedente

A τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Ἀλεξανδρείας δογματικῆς ἐπιστολῆς. ἧς ἡ ἀρχή· τοῖς γράμμασιν ἐντυχόντες· ἔχουσα οὕτως. εἷς οὖν ἐστὶν ὁ Χριστὸς οὐκ ἀνῃρημένης τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς διὰ τὴν ἄφραστον ἕνωσιν· λόγος νοούμενος, καὶ ἄνθρωπος θεωρούμενος· οὔτε γὰρ ἡ ἕνωσις σύγχυσιν ἀπειργάσατο, οὔτε ἡ διαφορὰ τῶν ἐν αὐτῷ οὐσιῶν τομὴν εἴτουν διαίρεσιν ἐπιδέχεται. βλέποντες γὰρ τοῦ Χριστοῦ τὰ θαύματα, κηρύττομεν αὐτοῦ τὴν θεότητα. ὁρῶντες αὐτοῦ τὰ πάθη, οὐκ ἀρνούμεθα αὐτοῦ τὴν ἀνθρωπότητα· οὔτε δὲ τὰ θαύματα χωρὶς σαρκὸς, οὔτε τὰ πάθη χωρὶς τῆς θεότητος. καὶ ἔστι παράδοξον, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πάσχων, καὶ μὴ πά-B σχων· πάσχων μὲν, ὅτι τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔπασχε σῶμα, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σώματι ἦν· μὴ πάσχων δὲ, ὅτι φύσει Θεὸς ὢν ὁ λόγος ἀπαθὴς ἦν· καὶ αὐτὸς μὲν ὁ ἀσώματος ἦν ἐν τῷ παθητῷ σώματι, τὸ δὲ σῶμα εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀπαθῆ λόγον ἀφανίζοντα τὰς ἀσθενείας αὐτοῦ τοῦ σώματος. ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος· τοῦτο γὰρ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐν τῷ τριακοστῷ δευτέρῳ λόγῳ τοῦ θησαυροῦ διδάσκει, τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἑρμηνεύων ἐπιστολήν· οὐ δήπου μίαν εἶναι φυσικὴν τὴν ἐνέργειαν C δώσομεν Θεοῦ καὶ ποιήματος, ἵνα μήτε τὸ ποιηθὲν εἰς τὴν θείαν ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξαίρετον εἰς τὸν τοῖς γενητοῖς πρέποντα καταγάγωμεν τόπον. ὁ αὐτὸς δὲ ἅγιος πατὴρ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Θεοδόσιον τὰ αὐτὰ ἡμᾶς ἐκδιδάσκει λέγων. ὅλον ὅλῃ συνηνῶσθαί φαμεν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπότητι τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον. οὐ γάρ που τὸ ἄμεινον ἐν ἡμῖν, τουτέστι τὴν ψυχὴν οὐδενὸς ἂν ἠξίωσε λόγου, μόνῃ δωρούμενος τῇ σαρκὶ τῆς ἐπιδημίας τοὺς πόνους· ἐπράττετο δὲ δι' ἀμφοῖν καλῶς τῆς οἰκονομίας τὸ μυστήριον· προσεχρήσατο δὲ καθάπερ ὀργάνῳ τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ πρὸς τὰ τῆς σαρκὸς ἔργα τε καὶ ἀῤῥωστήματα φυ-D σικὰ, καὶ ὅσα μώμου μακράν· ψυχῇ * δ' αὐτῇ ἰδίᾳ πρὸς τὰ ἀνθρώπινά τε καὶ ἀνυπαίτια πάθη. πεινῆσαι γὰρ λέγεται, κόπους τε ὑπενεγκεῖν τοὺς ἐκ μακρῶν ὁδοιποριῶν, πτοίας τε καὶ φόβον καὶ λύπην καὶ ἀγωνίαν, καὶ τὸν ἐπὶ τῷ σταυρῷ θάνατον. ἐπαναγκάζοντος γὰρ οὐδενὸς ἔθηκεν ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ, σάρκα μὲν τὴν ἰδίαν τῆς ἁπάντων σαρκὸς ἀποτιννὺς ἀληθῶς δῶρον ἀντάξιον· ψυχὴν δ' αὖ ψυχῆς ἀντίλυτρον τῆς ἁπάντων ποιούμενος, εἰ καὶ ἀνεβίω πάλιν, ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχων ὡς Θεός· οὐ γάρ τοι θέμις εἰπεῖν, φθορᾷ μὲν δύνασθαι κρατεῖσθαί ποτε τὴν ἑνωθεῖσαν τῷ λόγῳ σάρκα, E κάτοχον δὲ αὖ ταῖς τοῦ ᾅδου πύλαις τὴν θείαν γενέσθαι ψυχήν· οὐκ ἐγκατελείφθη γὰρ εἰς ᾅδου, καθὰ καὶ ὁ θεσπέσιος ἔφη Πέτρος. οὐ γάρ ἐστιν εἰπεῖν, ὡς τήν τε ἄληπτον παντελῶς καὶ ἀνάλωτον τῷ θανάτῳ φύσιν, τουτέστι τὴν θεότητα τοῦ μονογενοῦς τῶν ὑπὸ χθόνα μυχῶν ἀνακεκομίσθαι φήσομεν. οὐ γὰρ ἂν ἠξιώθη τὸ χρῆμα θαύματος, εἰ μεμένηκεν εἰς τὸν ᾅδην ὁ ἐκ Θεοῦ λόγος, τῇ τῆς θεότητος ἐνεργείᾳ τε καὶ φύσει παραδόξως τε καὶ ὑπὲρ λόγον πληρῶν τὰ πάντα, καὶ τοῖς πᾶσιν ἐπιδημῶν. εἶτα προϊὼν τῷ λόγῳ ταῦτα πάλιν φησί· ἀνθρώ-

* αὐτῇ

ἀνθρώπινον μὲν τὸ τεθνάναι πάθος, ἐνέργημα δὲ θεϊκὸν τὸ ἀναβιῶναι, δεικνὺς ἃ δι' ἀμφοῖν γνωρίζεται καθ' ἡμᾶς τε ἅμα καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ὡς Θεός· ὁρᾷς ὅπως ὁ σεβάσμιος οὗτος πατὴρ τὰς τῶν δύο φύσεων ἐνεργείας ἐπὶ τῆς μιᾶς ὑποστάσεως, ἤτοι τοῦ ἑνὸς προσώπου τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν παραδίδωσι; καὶ μετ' ὀλίγα· εἶτα δι' ἡμᾶς ἄνθρωπος γενόμενος ὁρατὸς καὶ ψηλαφητὸς γέγονε, καὶ διὰ τῶν θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν φανερωθεὶς ὑπάρχειν ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι δέδωκεν ἡμῖν γινώσκειν ὅτι ἐν οἷς ἐγνώσθη, ἐξ αὐτῶν καὶ συνίσταται, οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες ἀμφοτέρας τὰς φωνὰς ὁμολογοῦντες, τουτέστιν ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι, καὶ τὴν ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, δι' ἑκατέρας αὐτῶν τὸ ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον, τῆς οἰκονομίας τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παραδεδώκασιν· αἵτινες δύο χρήσεις ἀντεβλήθησαν ὡσαύτως πρὸς βιβλίον ἐν σώματι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἐν ἁγίοις Ἐφραιμίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, ἐξ ἧς ἐποιήσατο ἀπολογίας ὑπὲρ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τοῦ τόμου τοῦ ἁγίου Λέοντος, ἀπὸ κεφαλαίου νϛ'. οὗ ἡ ἀρχή· ὅτι οὐκ ἀνελλιπῶς ἐφύλαττεν ἡ σάρξ. ἔχουσα οὕτως. εἰπὲ δὲ ὦ τὴν πάσης ἀντιπαθείας ἀκέραιον φυλάττων σου τὴν διάνοιαν· ἦν ποτε καιρὸς ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως, ὅτε ὁ σεσαρκωμένος Λόγος Υἱὸς οὐκ εἶχε τελείαν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔμψυχον σάρκα; ἢ ἐπειδὴ ἐπέζευσεν ἐπάνω τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, οὐκ ἐφύλαττον οἱ πόδες τὸ ἰδίωμα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως; ἀλλ' ὦ βέλτιστε, ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει τὰ ὑπὲρ φύσιν ἔπραττε Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐκ ἀνῃρημένης ἢ ἀφανισθείσης τῆς ἀνθρωπίνης ἰδίας αὐτοῦ σαρκός. κἂν αὐτῆς τε τῆς ἐνεργείας ἡ ἰδέα πείσῃ σε τὴν σάρκα ἐπὶ τῆς ἰδίας μεμενηκέναι φύσεως ὁμολογῆσαι. τὸ γὰρ πεζεύειν, καὶ ποσὶ πεζεύειν, εἰ μὴ κατὰ φαντασίαν ἐγένετο, πρόδηλον ὅτι ποδῶν ἐστιν ἐνέργεια τῆς ἡμετέρας φύσεως· ὥστε αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ἐνεργείας βοᾷ τὴν τῆς σαρκὸς ἐπὶ ἀρχαίων μέτρων φυλακήν. καὶ τὴν τοιαύτην πορείαν πάντες σωματικήν τε καὶ αἰσθητικὴν λέγουσιν. τὸ δὲ ἐπὶ τῆς θαλάσσης πεζεύειν, τοῦτο τῆς θεότητος ὑπῆρχε διὰ σαρκὸς ἀνθρωπίνης ἐνεργούσης. εἰ μὲν οὖν γυμνῇ τῇ σαρκὶ τὴν ἐνέργειαν ἐλέγομεν γίνεσθαι τοῦ γεγονότος, ἄπορος ἦν ὁ λογισμός, καθάπερ καὶ εἰ μόνῃ τῇ θεότητι τὸ βαδίζειν ἀνετίθεμεν, πορείαν ὑποτιθέμενοι, καὶ πεζεύειν ὁμολογοῦντες· νῦν δὲ σεσαρκωμένον Θεὸν Λόγον ἐνηργηκέναι τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν ὁμολογοῦντες, τὰ μὲν ἀκολούθως φαμὲν πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς γεγενῆσθαι φύσιν, τὰ δὲ διὰ τὴν τῆς θεότητος ὑπερφυᾶ φύσιν· ὥστε καὶ ἐνταῦθα δύο ἐνέργειαι· οὐκ ἐπειδὴ δὲ εἶχε τὸ θεοπρεπές, μηνύοντος τοῦ Θεοῦ Λόγου τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν, ἡ ἐνέργεια, διὰ τοῦτο τολμητέον εἰπεῖν, ὡς ἡ σὰρξ οὐκ ἀνελλιπὴς ἦν ἐν τοῖς οἰκείοις ἰδιώμασιν, ἀλλ' ἐλλιπής τε καὶ * ἀτελὴς ὑπῆρχεν· ταυτὸ δὲ εἰπεῖν * χείρων ἢ ἀνούσιος παντελῶς.

ἀλλ' ἀτελὴς σ. χείρων τῆς ἄνω οὐσίας.

sermone hæc iterum ait: *Humana quidem passio mori, operatio autem divina reviviscere, demonstrans quæ per utraque esse cognoscitur, secundum nos scilicet, simul & ultra nos, sicut Deus*. Cernis quomodo hic venerabilis pater duarum naturarum operationes in una subsistentia, sive una persona Christi Dei nostri tradita? Et post pauca: *Deinde propter nos homo factus, visibilis & palpabilis factus est: & per divinas atque humanas operationes existere demonstratus in deitate & humanitate, dedit nobis cognoscere quia in quibus est agnitus, ex his & subsistit. Sic enim & sancti patres utrasque voces confitendo, id est, quod in deitate & humanitate, & quod ex deitate & humanitate, per utramque earum inconfusum atque indivisum dispensationis magni Dei salvatoris nostri Jesu Christi, tradiderunt*. Quæ duo testimonia collata sunt similiter ad librum membranaceum, qui est de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, & constiterunt.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Ephræmii archiepiscopi Antiochiæ ex satisfactione quam fecit pro Chalcedonensi concilio, & tomo S. Leonis cap. quinquagesimo sexto, cujus initium est: *Quoniam non indiminute conservabat caro*, continens ita: Dicito nobis, o tu ab omni adversitate sinceram custodiens mentem tuam; Erat aliquando tempus ab incarnatione, quando incarnatus verbum Deus non habuit perfectam suam animatam carnem? aut quia pedester ibat super fluctus maris, non conservabant pedes proprietatem humanæ naturæ? Sed o optime in natura humana ultra naturam operabatur Christus Deus noster, non perempta, vel extincta humana propria sui carne. Saltem ipsius operationis effigies suadeat tibi confiteri quod caro in propria natura permansit. Nam ambulare, & pedibus ire nisi secundum phantasiam fiebat, liquet quod pedum est operatio ipsius nostræ naturæ. Et utique ipsa species operationis exclamat in pristinis mensuris carnem fuisse servatam, & hujusmodi gressum omnes corporalem ac sensibilem dicunt: ambulare autem super mare, hoc deitatis erat per humanam carnem operantis. Si igitur nuda carne operationem diceremus fieri, rei gestæ caligaret intelligentia: quemadmodum si etiam soli deitati hunc ambulatum deputaremus, incessum ascribentes, & ambulare profitentes, nunc autem incarnatum Deum verbum operatum fuisse hujusmodi operationem confitentes, quædam quidem ad naturam carnis consequenter dicimus facta fuisse, quædam vero propter deitatis præcelsam naturam. Ergo & hic duæ sunt operationes. [1] Neque enim eo quod habuit quod Deum deceat, annunciante verbo Deo, subsistentialem unitionem, hæc operatio, ob hoc præsumendum est dicere, quod caro non erat indiminuta in suis proprietatibus, sed diminuta & imperfecta erat. Hoc idemque est dicere, * pejor ac deterior, vel quam si penitus non existens.

* *Ex G.* inferior super na substantia

Item

1 MS. noster: *Non quoniam autem id quod Deum decebat operatio, Deo verbo indicantem unionem in hypostasi*. Harduinus.

ACTIO X.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem ex capitulo sexagesimoquarto, continens ita: Profert ille * grammaticus ex sermone incarnationis, sive apparitionis Dei verbi magnum Athanasium, ex scripturarum approbationibus dicentem ita: Quando dicit: *Pater si possibile est, transeat a me calix iste: Veruntamen non mea voluntas fiat, sed tua. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma*: duas voluntates hic ostendit, hanc quidem humanam, quæ est carnis, hanc autem divinam. Humana ergo propter infirmitatem carnis recusabat passionem, divina autem ejus prompta. Responde ergo nobis: Suscipis hoc dictum, & acquiescis, tanquam recte se habens, & (ut ita dicam) ex ipsa veritate procedens, an velut mendax quoddam & * varium aversaris? sed non utique fateberis mentitum fuisse magnum Athanasium: & quomodo duas voluntates hunc sanctum dicentem suscipiens, consequentia rursus tibi ipse dices, asserens eos, qui duas naturas in una subsistentia dicunt, dividere Emmanuel? Manifestum quippe est quia ubi duæ sunt voluntates, quarum hæc prompta & fortis, illa vero infirma, diversæ quoque naturæ existunt unius. Unam enim eamdemque naturam, promptam & fortem, infirmam quoque dici, & esse in uno eodemque tempore, nullus utique dicere, aut fingere audebit: contraria quippe unam eamdemque naturam habere atque possidere impossibile est. Colligitur itaque, quod unus idemque, non secundum eamdem naturam, promptus, & fortis est, atque infirmus: sed secundum alteram quidem, quod fortitudinis erat, apparebat: secundum alteram vero, quod erat infirmitatis, pandebatur: ac per omnia utique, & ex his, quæ sanctus asseruit, manifestum fit quod duas naturas habeat dominus Christus, in quibus & est & cognoscitur. Quæ testimonia collata sunt similiter cum libro chartaceo prolato a parte apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & constiterunt. Et surgens Theophanes Deo amabilis presbyter & abbas monasterii Bajarum, dixit: Suggero pietati vestræ, & sanctæ atque universali synodo, quod Ephræmius hic, cujus testimonia modo relecta sunt, patriarcha erat Antiochiæ & recensetur in sacris diptychis sanctæ, quæ hic est, magnæ ecclesiæ.

* Joannem Philoponum intelligere videtur. Phot. c. 55.

* absurdum

Sancta synodus dixit: Veraciter scimus sanctæ memoriæ Ephræmium in sacris diptychis recenseri cum sanctis & probabilibus patribus.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium sanctissimi Anastasii archiepiscopi Antiochiæ, ex satisfactione quam fecit pro tomo sancti Leonis, capitulo sexagesimo, cujus initium: Si quis meminit quæ paulo ante nobis, continens ita: Si per quæ nosse eum Deum oportuerit, divine operabatur; ex quibus vero necessarium erat hominem eum vere videri, humane operabatur, altera profecto est divinæ naturæ operatio, altera vero humanæ: & si est altera & altera, sicuti & est, quam ob causam quisquam accusatur de altera & altera, utramque dicens formam? Necesse est quippe (sicut ait Cyrillus) reddere Deo quæ Dei

A Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ κεφαλαίου ἑξηκοστοῦ τετάρτου, ἔχουσα οὕτως· παραφέρει ὁ γραμματικὸς ἐκ τοῦ λόγου τοῦ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, ἤγουν ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ λόγου τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐκ γραφικῶν ἀποδείξεων λέγοντα οὕτως· ὅταν λέγῃ· πάτερ εἰ δυνατὸν, παρελθέτω τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα γινέσθω, ἀλλὰ τὸ σόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής· δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι. τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ θεϊκόν. καὶ τὸ μὲν ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ πρόθυμον. ἀπόκριναι B οὖν ἡμῖν. δέχῃ ταύτην τὴν ῥῆσιν, καὶ προσίῃ ὡς καλῶς ἔχουσαν, καὶ ὡς εἰπεῖν, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας προελθοῦσαν, ἢ ὡς ψευδῆ τινα καὶ ἀλλόκοτον ἀποστρέφῃ; ἀλλ᾽ οὐκ ἂν φαίης διαψεύδεσθαι τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. καὶ πῶς δύο θελήματα παραδεχόμενος λέγοντα τὸν ἅγιον, ἀκόλουθα ἔτι λέξεις σεαυτῷ, φάσκων τοὺς δύο φύσεις ἐν τῇ μιᾷ ὑποστάσει λέγοντας διατέμνειν τὸν Ἐμμανουήλ; πρόδηλον γὰρ, ὡς ὅπου δύο θελήματα, ὧν τὸ μὲν πρόθυμον καὶ ἀνδρεῖον, τὸ δὲ ἀσθενὲς, καὶ διάφοροι φύσεις ὑπάρχουσι τοῦ ἑνός. μίαν γὰρ φύσιν καὶ τὴν αὐτὴν πρόθυμόν τε εἶναι καὶ ἀνδρείαν, καὶ ἀσθενῆ λέγεσθαί τε καὶ εἶναι καθ᾽ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδεὶς ἂν C εἰπεῖν, ἢ ἀναπλάσασθαι τολμήσει. τὰ γὰρ ἐναντία μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι τῶν ἀμηχάνων ἐστί. συνάγεται τοίνυν, ὡς εἷς καὶ ὁ αὐτὸς οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν φύσιν πρόθυμός τε καὶ ἀνδρεῖός ἐστι καὶ ἀσθενὴς, ἀλλὰ καθ᾽ ἑτέραν μὲν τὸ τῆς ἀνδρείας διεφαίνετο, καθ᾽ ἑτέραν δὲ τὸ τῆς ἀσθενείας ἐλέγχετο· ὥστε διὰ πάντων καὶ ἐξ ὧν ὁ ἅγιος ἀπεφήνατο, κατάδηλον γίνεται τὸ δύο φύσεις ἔχειν τὸν δεσπότην Χριστὸν, ἐν αἷς ὑπάρχει τε καὶ γνωρίζεται· αἵτινες χρήσεις ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον χαρτῷον προσκομισθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησαν· καὶ ἀναστὰς Θεοφάνης ὁ θεοφιλέστατος πρεσ- D βύτερος καὶ ἡγούμενος τῆς μονῆς Βαΐων εἶπεν Ἀναφέρω τῇ τε ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, ὡς Ἐφραίμιος οὗτος, οὗ τινος ἀρτίως αἱ χρήσεις ἀνεγνώσθησαν, πατριάρχης γέγονεν Ἀντιοχείας. ἀναφέρεται δὲ οὗτος καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν. ἀληθῶς ἐπιστάμεθα τὸν αὐτὸν ἐν ἁγίοις Ἐφραίμιον ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις ἀναφέρεσθαι μετὰ τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἐν ἁγίοις Ἀναστασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, ἐξ E ἧς ἐποιήσατο ἀπολογίας ὑπὲρ τοῦ τόμου τοῦ ἁγίου Λέοντος, κεφαλαίου ἑξηκοστοῦ· οὗ ἡ ἀρχή· εἴ τις μέμνηται τῶν ὀλίγῳ πρόσθεν ἡμῖν. ἔχουσα οὕτως· εἰ δι᾽ ὧν αὐτὸν γνωρίζεσθαι Θεὸν, ἐχρῆν, θεϊκῶς ἐνήργει· ἀφ᾽ ὧν δὲ καὶ ἀναγκαῖον ἦν ἄνθρωπον ὄντως ὁρᾶσθαι, ἀνθρωπίνως εἰργάζετο, ἑτέρα μὲν ἐστὶ πάντως τῆς θείας φύσεως, ἑτέρα δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἡ ἐνέργεια. εἰ δ᾽ ἔστιν ἑτέρα καὶ ἑτέρα, ὥσπερ οὖν ἐστι, τοῦ χάριν τὶς ἐγκαλεῖται περὶ ἑτέρας καὶ ἑτέρας, ἑκατέραν λέγων μορφήν; ἀνάγκη γὰρ, ὥς φησι * Κύριλλος, ἀποδιδόναι Θεῷ χρεω-

ANNO CHRISTI 680.

* Κύριλλος ἐκ τοῦ δ' (?) σααρ. κεφαλαίου ἐν τούτῳ

χρεωστούμενα, καὶ τῇ ἀνθρωπότητι αὐτοῦ τὰ αὐτῇ ὀφειλόμενα. οὐ ταυτὰ δὲ τυγχάνει ἀμφότερα, ἐπεὶ προσφόρως οὐκ ἀπονέμεται. τῷ ἑνὶ μέντοι προσάγεται πάντως ἑκάτερα· εἷς γὰρ ἦν καὶ ἔστι καὶ διαφόρως ἐνεργῶν διὰ τῶν διαφόρων αὐτοῦ φύσεων· ὥσπερ οὐ ταυτόν ἐστιν τὸ ἐπιπλήττειν τῇ μητρὶ λεγούσῃ· οἶνον οὐκ ἔχουσι, καὶ τὸ μεταβάλλειν τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον· οὕτως οὐ ταυτόν ἐστι θεότητι ἡ ἀνθρωπότης, οὐδ᾽ αὖ πάλιν ἀνθρωπότητι ἡ θεότης, οὐδὲ τὰ ἐξ αὐτῶν προϊόντα ταυτά· ὁ αὐτὸς δὲ ποιεῖ ἀμφότερα Θεὸς ὢν ἅμα καὶ ἄνθρωπος, οὐκ εἰς σύγχυσιν ἐπιμιγνὺς τὰς οὐσίας, οὔτε μίαν τὰς ἐκ τῶν οὐσιῶν προερχομένας ἐνεργείας· ἑκάτερον γὰρ ἀδύνατον, καὶ τῆς δυσσεβοῦς δόξης ἀλλότριον· ὥσπερ γὰρ τὸ τρέφεσθαι καὶ αὔξειν οὐ θεότητος, οὕτω τὸ ἐγείρειν νεκροὺς οὐκ ἀνθρωπότητος. ἀμφότερα δὲ ὅμως τοῦ αὐτοῦ θεότητα κεράσαντος ἀνθρωπότητι πρεπόντως, οὐ κατὰ ἀνάχυσιν, καθ᾽ ἕνωσιν δὲ ἀσύγχυτον· οὐκοῦν δύο μὲν εἰσὶν αἱ ἐνέργειαι, ὥσπερ καὶ αἱ οὐσίαι· εἷς δὲ ὁ ἐνεργῶν, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὢν ὁ αὐτός· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς χαρτῷον βιβλίον ἐκ μέρους προσενεχθὲν τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Βασίλειος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου εἶπε· δέχεται ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος τοῦτον τὸν ἅγιον Ἀναστάσιον τὸν γενόμενον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, οὗτινος ἡ χρῆσις ἀνεγνώσθη ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀπολογούμενον ὑπὲρ τοῦ τόμου τοῦ ἁγίου Λέοντος;

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· δεχόμεθα τὸν ἐν ἁγίοις Ἀναστάσιον ὀρθοδόξως ἀπολογησάμενον ὑπὲρ τοῦ τόμου τοῦ ἁγίου καὶ ἀοιδίμου πάπα Λέοντος. Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπεν· ἅγιον ἀποκαλεῖ πᾶσα ἡ ἀνατολὴ τοῦτον τὸν τῆς ὁσίας μνήμης Ἀναστάσιον τὸν γενόμενον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας. καὶ τὸν μὴ δεχόμενον αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀναθεματίσῃ. καὶ συμφώνως ἅπαντες εἶπον. Ἀμήν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰωάννου ἐπισκόπου Σκυθοπόλεως ἐκ τῶν κατὰ Σεβήρου βλασφημιῶν λόγου ὀγδόου, ἔχουσα οὕτως· ἴδωμεν δὲ, τί πάλιν αἰτιᾷ τὸν ἁγιώτατον πάπαν Λέοντα· ἔφη γάρ· ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἔσχηκεν ἴδιον· τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος· ἐπειδὴ ὡς ἄτοπον κατέστρωσας τὴν ἱερὰν ταύτην φωνὴν, ἀκούειν οἶου τοῦ Ἁλικαρνασσέως Ἰουλιανοῦ ἀντιφθεγγομένου σοι, καὶ τοιούτως τὰ σὰ διασύροντος. ἐνήργει ὁ λόγος τὴν ἀφθαρσίαν, ἐνήργησεν ἡ σὰρξ κατὰ τὴν σὴν βλασφημίαν τὴν φθοράν. εἰπὲ δὲ ἡμῖν ὦ βέλτιστε, πότερον τὸν Θεὸν λόγον οὐσιωδῶς ἡνῶσθαι πεπίστευκας τῇ σαρκὶ καὶ ψυχῇ, ἤπερ καὶ ἥνωται, ναί φησί· τοῦτον δὲ τὸν ἐπὶ πᾶσι Θεὸν τῷ ἐξαιρέτῳ τῆς θεότητος περιδεδράχθαι οὐρανοῦ, καὶ γῆς καὶ θαλάττης, αἰθέρος τε καὶ ἀέρος, ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, καὶ συλλήβδην εἰπεῖν, τῶν ἐν τῇ ἀσωμάτῳ μακαριότητι χιλίων χιλιάδων, καὶ μυρίων μυριάδων ἁγίων, λειτουργικῶν τε καὶ ἀοράτων οὐσιῶν συνέχειν τὴν ὕπαρξιν, καὶ προνοεῖν κοινῇ πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων, καὶ ἰδίᾳ ἑκάστου; ναὶ οἶμαι δώσεις, εἴπερ μὴ πάντῃ ἐξέστηκας. τὴν

sunt, & humanitati quæ ei debentur. Non autem eadem ipsa existunt utraque, quoniam opportune non attribuitur, attamen uni deferuntur per omnia utraque, unus vero erat, & est, qui differenter operatur per differentes ejus naturas. Quemadmodum autem non idem est quod increpavit matrem dicentem: *Vinum non habent*, & quod mutavit aquam in vinum: ita non idem est deitati humanitas, neque e diverso humanitati deitas: neque quæ ex eis procedunt, eadem ipsa sunt: idem autem ipse facit utraque, qui Deus simul est & homo, non ad confusionem immiscens easdem substantias, neque item, quæ ab eisdem substantiis procedunt operationes, utrumque enim impossibile est, & a sententia pietatis extraneum. Quemadmodum igitur nutriri & crescere non est deitatis, ita suscitare mortuos non est humanitatis. Verumtamen ejusdem utraque sunt, deitatem temperantis humanitati condecenter non per transfusionem, verum per unitionem inconfusam. Ergo duæ quidem operationes, quemadmodum & substantiæ: unus autem est qui operatur, Deus simul & homo idem. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, prolato a parte apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & constitit.

Joan. 2.

Basilius Deo amabilis episcopus civitatis Gortynæ insulæ Cretæ: dixit: Suscipit sancta & universalis vestra synodus hunc sanctum Anastasium, qui fuit archiepiscopus Antiochiæ, cujus testimonium in præsenti relectum est, satisfacientis pro tomo sancti Leonis?

Sancta synodus dixit: Suscipimus sanctum Anastasium, orthodoxe satisfacientem pro tomo sancti & memorabilis papæ Leonis: Theodorus Deo amabilis episcopus Melitensis dixit: Sanctum vocat totus oriens hunc sanctæ memoriæ Anastasium, qui fuit archiepiscopus Antiochiæ; & qui non suscipit, Deus eum anathematizet. Et consonanter omnes dixerunt: Amen.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium sanctissimi Joannis episcopi Scythopoleos ex libro octavo contra Severi blasphemias, continens ita: Videamus ergo, quid iterum denotes sanctissimum papam Leonem. Ait enim: Operatur utraque forma cum alterius communione quod proprium habuit, verbo operante quod verbi est, & carne exequente quod carnis est: quoniam * supervacuum conscripsisti sacram hanc vocem, audisse te * æstimamus Julianum Halicarnasseum e contra respondentem tibi, & taliter tuis detrahentem: Operabatur verbum incorruptionem: operata est caro secundum tuam blasphemiam, corruptionem. Dicito ergo nobis, o optime, utrum credidisti Deum verbum essentialiter unitum carni & animæ, cui utique unitus est? Etiam, inquit. Hunc autem, qui super omnes est Deus, eximietate deitatis comprehendisse cœlum, & terram, & mare, æthera quoque, & aerem, angelos, & archangelos, principatus, & potestates, (ut compendiose ac complexive dicam) illarum existentiam continere, quæ incorporeæ sunt beatitudinis, millium millium, & decies millies denum millium sanctarum ministrantium, & invisibilium substantiarum, providereque com-

G. ut absurdam protulisti * æstima

communiter universis visibilibus omnibus, & invisibilibus, & singulatim unicuique? utique, ut opinor, dabis, si quidem non penitus * † evetuisti. Hujusmodi itaque providentiam Dei, operationem non vocabis? & ad hoc quoque non contradices, si quidem & nunc non vis palam deitati repugnare; sic quoque dabis Dei etiam incarnati continuam operationem. Verum animam intellectualem, quæ ei subsistentialiter unita est, dicturus es utique sentire, an insensibilem esse? Sed siquidem insensibilem, incidisti in Apollinaris patris tui blasphemiam, insensatam ajentis unitam Deo verbo humanitatem. Si autem dicis mentem, sive sensum sentire, & non more inanimatorum, aut irrationalium insensibilem esse, dabis per omnia (si utique consequentes vel nunc volueris sequi sermones) ipsam intelligentiam operationem esse mentis, ut puta sciens quia unita est deitati, licet ejusdem naturæ cum hominibus citra peccatum existit. Agnoscit autem quoniam superascendit omnem creaturam visibilem, & invisibilem, & adoratur a supernis virtutibus anima inseparabiliter unita Deo omnium conditori. Memor est nativitatis ex virgine Dei genitrice secundum carnem, conversationum terrenarum, salutaris passionis, crucis, sepulcri, resurectionis, in cœlum assumptionis. Cognoscit omnem militiam cœlorum circumfusam ei, & deservientem, utpote animæ Dei. Hujusmodi autem intelligentiam operationem utique dicturus es etiam tu, ut opinor, intelligentis animæ, quæ & inseparabiliter unita est deitati. Cernis quia unius ejusdem domini nostri Jesu Christi duas videmus operationes deitatis ejus, & humanitatis inseparabiliter, & incommutabiliter? Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

* G. a mente decidisti.

A δὲ τοιαύτην πρόνοιαν οὐκ ἂν ἐνέργειαν καλέσαις Θεοῦ; καὶ πρὸς τοῦτο οὐκ ἀντιλέξεις, εἴπερ μὴ καὶ νῦν βούλει προῦπτον τῇ θεότητι μάχεσθαι· οὕτω μὲν οὖν δώσεις τοῦ Θεοῦ καὶ σαρκωθέντος διηνεκῆ τὴν ἐνέργειαν. τὴν ψυχὴν δὲ τὴν νοερὰν τὴν αὐτῷ καθ᾽ ὑπόστασιν ἡνωμένην εἴποις ἂν διανοεῖσθαι, ἢ ἀδιανόητον εἶναι; ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἀδιανόητον, περιέπεσας τῇ Απολιναρίου τοῦ σοῦ πατρὸς βλασφημίᾳ, ἄνουν εἰρηκότος τὴν ἑνωθεῖσαν τῷ Θεῷ λόγῳ ἀνθρωπότητα. εἰ δὲ φῂς τὸν νοῦν διανοεῖσθαι, καὶ μὴ δίκην τῶν ἀψύχων ἢ ἀλόγων ἀδιανόητον εἶναι, δώσεις πάντως, εἴπερ τοῖς ἀκολούθοις καὶ νῦν θελήσειας ἕπεσθαι λόγοις, τὴν διανόησιν ἐνέργειαν εἶναι B τοῦ νοῦ· οἷον, οἶδεν ὅτι ἥνωται τῇ θεότητι, εἰ καὶ τῆς αὐτῆς ἀνθρώποις χωρὶς ἁμαρτίας καθέστηκε φύσεως. ἐπίσταται ὅτι ὑπαναβέβηκε πᾶσαν κτίσιν ὁρατήν τε καὶ ἀόρατον, καὶ προσκυνεῖται ὑπὸ τῶν ἄνω δυνάμεων ἡ ἀμερίστως ἡνωμένη ψυχὴ τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων Θεῷ. μέμνηται τῆς ἐκ παρθένου θεοτόκου κατὰ σάρκα γεννήσεως, τῶν ἐπὶ γῆς διατριβῶν, τοῦ σωτηρίου πάθους, τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως· γινώσκει πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶν οὐρανῶν περικεχυμένην αὐτῇ, καὶ λατρεύουσαν οἷα Θεοῦ ψυχῇ· τὴν δὲ τοιαύτην διανόησιν ἐνέργειαν εἴποις ἂν καὶ αὐτὸς οἶμαι τῆς διανοουμένης ψυχῆς, τῆς καὶ ἀμερίστως ἡνωμένης C τῇ θεότητι. ὁρᾷς ὅτι ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ δύο ὁρῶμεν τὰς ἐνεργείας τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀμερίστως καὶ ἀναλλοιώτως; ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἁγίου τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Item relecta sunt ex eodem codicillo testimonia profanorum hæreticorum, unam voluntatem, & unam operationem dicentium in domino nostro Jesu Christo.

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρήσεις βεβήλων αἱρετικῶν, ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν D λεγόντων ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ.

(In primis) Themistii hæretici ex secundo ejus contradictorio contra tomum Theodosii XLI. capite: Sed non ejusdem duas scientias, aut duas operationes asserimus. Una quippe est juxta veritatem incarnati verbi operatio, atque scientia, & unius Christi * scimus, quamquam quædam Deo decenter scit, & operatur per propriam carnem, quædam vero humane. Nec enim idcirco, quod & sacer Athanasius duas volitiones ait Christum monstrare tempore passionis, jam & duas voluntates ei reputabimus, & has reluctantes invicem secundum hos tuos syllogismos: sed cognoscemus pie unam, sicut unius voluntatem Emmanuel, quodam quidem humane moveri, quodam vero Deo decenter. Quod testimonium collatum est similiter cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

* add. in G. omnia.

Θεμιστίου αἱρετικοῦ ἐκ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ ἀντιῤῥητικοῦ κατὰ τοῦ τόμου Θεοδοσίου κεφαλαίου μα´. ἀλλ᾽ οὐ αὐτοῦ δύο γνώσεις, ὦ οὗτος, ἢ δύο ἐνεργείας φαμέν. μία γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ τοῦ σαρκωθέντος λόγου ἐνέργειά τε καὶ γνῶσις, καὶ ἑνὸς ἴσμεν τὰ πάντα Χριστοῦ, κἂν τὰ μὲν θεοπρεπῶς γινώσκῃ καὶ ἐνεργῇ διὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς, τὰ δὲ ἀνθρωπίνως· οὐ γὰρ ἐπείτοι καὶ ὁ ἱερὸς Αθανάσιος δύο θελήματα ἔφη τὸν Χριστὸν δεικνύναι κατὰ τὸν τοῦ πάθους καιρόν, ἤδη καὶ δύο θελήσεις αὐτῷ περιθήσομεν, καὶ ταύτας μαχομένας ἀλλήλαις κατὰ τοὺς σοὺς τούτους E συλλογισμούς· ἀλλ᾽ εἰσόμεθα εὐσεβῶς τὴν ὡς ἑνὸς μίαν θέλησιν τοῦ Εμμανουὴλ, πῆ μὲν ἀνθρωπίνως κινεῖσθαι, πῆ δὲ θεοπρεπῶς. ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἁγίου τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Anthimi hæretici, ex libro ad Justinianum piissimum imperatorem, cujus initium est: Dei meminisse in omni causa bonum est, continens ita: Nos quippe prædicantes unam naturam Dei verbi

Ετι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Ανθίμου αἱρετικοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ιουστινιανὸν τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα λόγου, οὗ ἡ ἀρχή. Θεοῦ μεμνῆσθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν. ἔχουσα οὕτως. ἡμεῖς δὲ δοξάζοντες μίαν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρ-

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO X.

σεσαρκωμένην, καὶ προσκυνουμένην μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σαρκός, ἐν ταύτῃ τῇ μιᾷ φύσει τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένῃ οὔτε τῆς θεότητος αὐτοῦ ἄγνοιαν, οὔτε τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῆς λογικῆς καὶ νοερᾶς, ᾗ ἐψύχωται τὸ ἐξ ἡμῶν ληφθὲν ὁμοούσιον ἡμῖν καὶ ὁμοιοπαθὲς σῶμα, τὸ καθ' ὑπόστασιν ἑνωθὲν τῷ Θεῷ λόγῳ ἀνεχόμεθα εἰπεῖν· μηδὲ γὰρ γένοιτο. εἰ γὰρ μία ἐστὶν ὑπόστασις καὶ μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη, ὥσπερ οὖν καὶ ἔστιν, ἀναμφιβόλως καὶ ἓν θέλημα, καὶ μία ἐνέργεια δηλονότι καὶ μία σοφία, καὶ μία γνῶσις τοῦ συναμφοτέρου ὑπάρχει.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου πρώτου· τὰ εἰκότα δὲ τούτοις καὶ αὐτὸς ὁ ἁγιώτατος ἐδίδαξε πατὴρ καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῆς διαλέξεως τοῦ εἰς τὸ κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην εὐαγγέλιον ὑπομνήματος, οὕτως εἰπών· διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ τοὺς νεκροὺς ἀνιστᾷν οὐ λόγῳ μόνον, οὐδὲ τοῖς θεοπρεπέσιν ἐπιτάγμασιν ἐνεργῶν ὁ σωτὴρ εὑρίσκεται, ἀλλὰ συνεργάτιν ὥσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο δὴ μάλιστα τὴν ἁγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σάρκα, ἵνα δεικνύῃ ζωοποιεῖν δυναμένην, καὶ ὡς ἓν ἤδη γενομένην πρὸς αὐτόν· καὶ γοῦν ὅτε τὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου κοράσιον διανίστη λέγων· ἡ παῖς ἔγειραι, ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καθὰ γέγραπται. ζωοποιῶν μὲν ὡς Θεὸς τῷ παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δὲ καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῆς χειρὸς, μίαν τε καὶ συγγενῆ δι' ἀμφοῖν ἐπιδεικνὺς τὴν ἐνέργειαν. ὅτε τοίνυν ἴδιον νοερᾶς θεοπρεποῦς ἴσμεν ἐνεργείας τῶν ὅλων τὴν γνῶσιν, μίαν δὲ καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ συναμφοτέρου τὴν θεοπρεπῆ ἐνέργειαν ἐδιδάχθημεν ὑπάρχειν, πῶς οὐχ ὁμολογήσομεν ἐντεῦθεν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῶν ὅλων γνῶσιν ὑπάρχειν τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα; αἵτινες δύο χρήσεις ὁμοίως ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ εὐαγοῦς τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Θεμιστίου αἱρεσιάρχου ἐκ τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἀντιρρητικοῦ τοῦ κατὰ τοῦ τόμου Θεοδοσίου. κεφαλαίου πέμπτου· ἔχουσα οὕτως· οἵγε μὴν ὅσιοι πατέρες μίαν ἀπολύτως εἶναι ἔφασαν τὴν ἐνέργειαν, καὶ οὐ κατά γε τουτονὶ περικλείουσι ταύτην εἰς θεοπρεπῆ μόνον, ἢ γοῦν ἑτέραν ἀνθρωπίνην οὕτως καθυπεμφαίνουσιν· ἀλλ' ὡς παρ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ πάντων ἐνεργουμένων, ὅσα κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἐστὶ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα, μίαν ἁπαξαπλῶς, ὥσπερ ἔφθην εἰπὼν, τοῦ Χριστοῦ φασι τὴν ἐνέργειαν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀντιρρητικοῦ, κεφαλαίου τριακοστοῦ τετάρτου· ἔχουσα οὕτως. μία γὰρ ἡ γνῶσις ἐπὶ Χριστοῦ καθάπερ καὶ ἡ ἐνέργεια. καὶ γὰρ εἷς ἦν ὁ γινώσκων ὥσπερ ἀμέλει τοι καὶ ὁ ἐνεργῶν. τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ δευτέρου ἀντιρρητικοῦ, κεφαλαίου μβ'· ἡμεῖς δὲ ἐν καλῷ φρενὸς ἑστηκότες, σὺν Θεῷ δὲ εἰρήσθω, καὶ τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας ἐχόμενοι, οὐ δύο φύσεις εἶναι πιστεύομεν τὸν Ἐμμανουὴλ, κἂν ἐκ δύο συντέθειται, οὐδὲ ἐν δύο ταῖς φύσεσι, διαιρετικὸν γὰρ ἑκάτερον, ἀλλὰ μίαν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην. μίαν ὑπόστασιν, καὶ πρόσωπον ἕν. ἀκολούθως τε τοῦ ἑνὸς προσώπου

A incarnatam, & adorandam cum propria ejus carne una adoratione, in hac una natura Dei verbi incarnata, neque deitatis ejus ignorantia, neque animæ ejus rationalis, & intellectualis, qua animatur, quod ex nobis assumptum est, consubstantiale nobis, & compassibile corpus, quod secundum subsistentiam unitum est Deo verbo, acquiescimus dicere, nec enim fuit. Si enim una est substantia, & una natura Dei verbi incarnati, sicuti & est, procul dubio & una voluntas, & una operatio, profecto & una sapientia, & una scientia utriusque est.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem ex eodem libro * con- B tinens ita: Congruentia autem his etiam idem sanctissimus pater edocuit, & in quarto tomo commentarii in evangelium secundum sanctum Joannem sic dicens: Ideo vero, & dum mortuos suscitaret, non verbo tantum, neque Deo decentibus præceptis operatus esse salvator invenitur, sed tanquam cooperatricem quamdam ad hoc maxime sanctam carnem suam sumere properabat, ut ostenderet vivificare eam posse, velut unum factam ad eum. Etenim quando archisynagogi virgunculam suscitabat, dicens: *Puella, surge: tenuit manus ejus*, (sicut scriptum est) vivificans quidem ut Deus omnium opifice præcepto, vivifi- C cans rursus per tactum manus, unam utraque ostendens operationem. Cum igitur sciamus proprium intellectualis Deo decibilis operationis esse scientiam universorum, unam & eamdem utriusque Deo decibilem operationem esse sumus edocti, quomodo non confiteamur, unam ex hoc eamdemque universorum scientiam existere (sicut prædiximus) unius Christi, & secundum ejus deitatem & secundum ejus humanitatem? Quæ duo testimonia similiter collata sunt cum libro chartaceo, qui est, de bibliotheca venerabilis patriarchii, & constiterunt.

* primo

Matth. 9. *Matth.* 1. *Luc.* 8.

Item relectum est ex eodem codicillo te- D stimonium Thæmistii hæresiarchæ, ex primo ejus antirrhetico, id est contradictorio, contra tomum Theodosii capite quinto, continens ita: Sancti quippe patres unam absolute dixerunt Christi esse operationem, & non secundum istum hanc concludunt in Deo decibili tantummodo, alteram vero humanam insinuant, sed ut ab uno eodemque Christo omnia acta sunt, quæ secundum dispensationem sunt Deo decibilia, & humana, & unam semel, & absolute, sicut dixi, Christi asserunt operationem.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem ex eodem antirrhetico, E id est, contradictorio, capitulo trigesimo-quarto, continens ita: Una itaque scientia in Christo, quemadmodum & operatio: etenim unus erat qui sciebat sicut profecto & qui operabatur. Ejusdem ex secundo antirrhetico, capitulo quadragesimo secundo: Nos autem bono sensu perstantes, cum Deo dictum sit, & rectam professionem tenentes, non duas naturas esse credimus Emmanuel, vel si est ex duabus compositus, nec in duabus naturis, divisivum enim utrumque, sed unam naturam Dei verbi incarnatam, unam subsistentiam, & personam

nam unam, consequenter autem unius personæ unam scimus & operationem. Similiter autem & unam scientiam, sicut sæpius diximus. Quæ tria testimonia similiter collata sunt cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, & consiterunt.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Severi impii ex secunda epistola ad Oecumenium comitem, cujus initium est: Est etiam nobis ex Deo inspirata scriptura, continens ita: Si igitur transformavit verbum eam quam sibi secundum subsistentiam univit humanitatem, non in propriam naturam, mansit enim hoc quod erat, sed in suam gloriam atque operationem, & quæ carnis erant, propria facta sunt verbi, quomodo utramque formam operari quæ sua sunt dabimus? Anathematizandi sunt igitur hi, qui in duabus naturis definiunt unum Christum, & unamquamque naturam operari quæ sua sunt, dicunt. Ea itaque quæ agebantur & operabantur ab uno Christo multum differunt. Quædam sunt Deo decibilia, quædam humana: veluti corporaliter vadere, super terram ire, iter agere, profecto humanum est: crura vero vexatis, & ambulare super terram penitus non valentibus, sanum gressum donare, Deo decibile est. Sed unus incarnatus verbum hoc quoque & illud operatus est: & nequaquam hoc quidem hujus, hoc vero hujus naturæ est: neque eo quod diversa sunt operamenta, ideo duas operatrices naturas, atque formas naturales juste diffiniemus. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo, qui est in bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, & constitit.

Item relectum est ex eodem codicillo temonium ejusdem ex epistola ad Paulum hæreticum, cujus initium, Apostolum quidem Paulum, continens ita: Unam igitur subsistentiam profitentibus Emmanuel, consequens est, unam naturam profiteri Dei verbi incarnatam, & ipsam operantem Deo decibilia, & humana, & non, secundum Leonis tomum, operantes duas naturas & formas supponere, communicantes ad alterutrum conjunctione affectuali. Hoc enim sibi vult blasphemia illa: Operatur enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit. Quod testimonium collatum est cum libro membranaceo, prolato a parte apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & constitit.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem ex synodicis literis ad Anthimum hæreticum, cujus initium: Quod ad tuam reverentiam, continens ita: Divine divina signa operatus est, & humanas, & divinas voces effatus est, & quædam Deo decenter, & quædam humane operatus est. Et non est diversitas operationum, & vocum, miraculorum quoque, & passionum, ne post inenarrabilem unitionem in duarum naturarum incidamus divisionem & ipsis dispertiamur voces, & passiones, & operamenta, eumdem scientes, & mirifica gerentem, qui passus est, & divine, & dispensative, atque humane hæc enarrantem; ut in scriptis est explanatum eis, in quibus Christi fides est, & confessio. Quod testimonium

A μίαν ἴσμεν καὶ τὴν ἐνέργειαν, ὡσαύτως δὲ καὶ μίαν τὴν γνῶσιν, καθὰ διαφόρως εἰρήκαμεν· αἱ τινες χρήσεις τρεῖς ὁμοίως ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἁγίου τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Σεβήρου τοῦ δυσσεβοῦς ἐκ τῆς πρὸς Οἰκουμένιον κόμητα δευτέρας ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή. ἔστι καὶ ἡμῖν ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς· ἔχουσα οὕτως· εἰ τοίνυν μετεστοιχείωσεν ὁ λόγος ἣν ἥνωσεν ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν ἀνθρωπότητα, οὐκ εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἔμεινε γὰρ τοῦτο ὅπερ ἦν, ἀλλ' εἰς τὴν ἑαυτοῦ δό-
B ξαν τε καὶ ἐνέργειαν, καὶ τὰ τῆς σαρκὸς ἴδια, γέγονεν ἴδια τοῦ λόγου, πῶς ἑκατέραν μορφὴν ἐνεργεῖν τὰ ἴδια δώσομεν; ἀναθεματιστέον οὖν τοὺς ἐν δύο φύσεσιν ὁριζομένους τὸν ἕνα Χριστὸν, καὶ ἑκάστην τῶν φύσεων ἐνεργεῖν τὰ ἴδια λέγοντας. τῶν μὲν γὰρ ἐνεργουμένων καὶ πραττομένων παρὰ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ πολὺ τὸ διάφορον. τὰ μὲν γάρ ἐστι θεοπρεπῆ, τὰ δὲ ἀνθρώπινα, οἷον τὸ σωματικῶς βαδίζειν, ἐπὶ γῆς ἰέναι καὶ ὁδοιπορεῖν, ὁμολογουμένως ἀνθρώπινον· τὸ δὲ τοῖς τὰ σκέλη πεπηρωμένοις, καὶ βαίνειν ἐπὶ γῆς τὸ παράπαν μὴ δυναμένοις τὸ ὑγιῶς βαδίζειν χαρίσασθαι, θεοπρεπές. ἀλλ' εἷς ὁ σαρκωθεὶς λόγος τοῦτό τε κἀκεῖνο ἐνήρ-
C γηκε, καὶ οὐ τὸ μὲν τῆσδε, τὸ δὲ τῆσδε τῆς φύσεως. οὐδὲ ἐπειδὴ διάφορα τὰ ἐνεργηθέντα, διὰ τοῦτο δύο τὰς ἐνεργούσας φύσεις ἤτοι μορφὰς δικαίως ὁριούμεθα. ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα ἁγίου πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Παῦλον αἱρετικὸν ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή. τὸν μὲν ἀπόστολον Παῦλον· ἔχουσα οὕτως. μιᾶς γὰρ ὑποστάσεως ὁμολογουμένης τοῦ Ἐμμανουὴλ, ἀκόλουθον μίαν φύσιν ὁμολογεῖν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, καὶ αὐτὴν ἐνεργεῖν τὰ θεο-
D πρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα. καὶ οὐ κατὰ τὸν Λέοντος τόμον ἐνεργούσας δύο φύσεις καὶ μορφὰς ὑποτίθεσθαι κοινωνούσας ἀλλήλαις κατὰ συνάφειαν σχετικήν. τοῦτο γὰρ αὐτῷ βούλεται τὸ βλάσφημον ἐκεῖνο· ἐνεργεῖ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἑκατέρα μορφή· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον ἐν σώμασι προσενεχθὲν ἐκ μέρους τοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ἄνθιμον τὸν αἱρετικὸν συνοδικοῦ γράμματος, οὗ ἡ ἀρχή· τῶν πρὸς τὴν σὴν θεοφιλίαν· ἔχουσα οὕτως· καὶ θεϊκῶς τὰς θεοσημείας
E εἰργάσατο, καὶ ἀνθρωπίνας καὶ θείας φωνὰς ἐφθέγξατο. καὶ τὰ μὲν θεοπρεπῶς, τὰ δὲ ἀνθρωπίνως ἐνήργησε. καὶ οὐ διαφερόντων ἐνεργημάτων καὶ τῶν φωνῶν, θαυμάτων τε καὶ παθῶν εἰς τὴν μετὰ τὴν ἄφραστον ἕνωσιν δύο φύσεων ἐμπεσούμεθα μερισμὸν, καὶ ταύταις ἐπιμερίσομεν φωνὰς καὶ πάθη καὶ ἐνεργήματα, τὸν αὐτὸν εἰδότες καὶ θαυματουργοῦντα, καὶ πάσχοντα, καὶ θεϊκῶς καὶ οἰκονομικῶς, καὶ ἀνθρωπίνως φθεγγόμενον ταῦτα, ὡς ἐν γραφῇ φράσαι, τὰ ἐφ' οἷς ἡ εἰς Χριστὸν πίστις καὶ ὁμολογία καθέστηκεν· ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῷον

τῷον προσενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ πρὸς Θεοδόσιον, ἔχουσα οὕτως. τούτοις δὲ τοῖς προειρημένοις τῆς ἀνθρωπολατρείας ἀδοκίμοις εἰσηγηταῖς συναρμοστέον καὶ ἀναθεματιστέον καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι δυσσεβῆ σύνοδον, καὶ τὸν βλάσφημον τόμον Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγησαμένου· ὃν ἡ αὐτὴ σύνοδος στήλην ὀρθοδοξίας ἀπεκάλεσε, παρὰ τοὺς κανόνας ὅρον πίστεως ἐκθεμένη, καὶ τὴν θείαν, καὶ ἀμέριστον, καὶ ἄτρεπτον σάρκωσιν διαλοῦσα τῇ μετὰ τὴν ἕνωσιν δυάδι τῶν φύσεων, καὶ τούτων ἐνεργείαις καὶ ἰδιότησιν, ὡς ὁ αὐτὸς τόμος τοῖς ἀναγινώσκουσι παρίστησιν ἐμφα- B νῶς, ὥσπερ ἑρμηνεύων πλατέως τί ποτε τὸ ἐν δύο φύσεσι λέγειν γνωρίζεσθαι τὸν ἕνα κύριον καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἄφραστον ἕνωσιν. ἀποδεχόμεθα δὲ καὶ ἐν ἐπαίνῳ ποιούμεθα καὶ τὴν ὀρθὴν ὁμολογίαν τοῦ ἑνωτικοῦ γράμματος, ὅπερ ὁ τῆς γαληνοτάτης λήξεως βασιλεὺς ἐξεφώνησε Ζήνων. ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον προσενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Θεοδοσίου αἱρεσιάρχου ἐκ τοῦ πρὸς Θεοδώραν τὴν Αὐγούσταν λόγου· οὗ ἡ ἀρχή· ἐμοὶ μὲν ἐδόκει. C ἔχουσα οὕτως, ὡς λοιπὸν καὶ ἐνέργειαν εἶναι τοῦ συναμφοτέρου θεοπρεπῆ μίαν. ἐπεὶ καὶ ἑνὸς εἶναι καὶ τοῦ αὐτοῦ φαμὲν τά τε θεοπρεπῆ θαύματα καὶ τὰ φυσικὰ πάντα καὶ ἀδιάβλητα πάθη, ἅπερ πέπονθεν ἑκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν τῇ ἰδίᾳ σαρκί· καὶ μεθ' ἕτερα· ἐπεὶ καὶ ἐνέργειαν μίαν ὁμολογοῦμεν θεοπρεπῆ, ὡς ἤδη προλέλεκται.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· ἔχουσα οὕτως· τῆς γὰρ θεοπρεποῦς ἐνεργείας μιᾶς οὔσης αὐτοῦ, ἀνάγκη καὶ ἀμέριστον εἶναι ταύτην καὶ ἀδιαίρετον, καὶ οὐ τὴν μὲν ὡς ἐνδεᾶ καὶ ἐπὶ τὸ μεῖζον ἀναβάσεως δεομένην κατὰ τὸ ἀνθρώπινον λαβεῖν καθ' ὑμᾶς, D τὴν δὲ ὡς παντέλειον ὁμολογεῖν καὶ ἀνελλιπῆ κατὰ τὴν θεότητα, ἵνα μὴ εἰς τὴν ψυχοφθόρον καὶ ἀσεβῆ Νεστορίου κακοδοξίαν ἐμπέσωμεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· ἔχουσα οὕτως· οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θεοπρεπῆ σοφίαν, καὶ μίαν γνῶσιν λέγοντες τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ τῆς νοερᾶς ψυχῆς, ᾗ ἐψύχωται τὸ αὐτοῦ πανάγιον σῶμα, μάλιστα μὲν τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων κατακολουθοῦμεν διδασκαλίαις, ὡς σαφῶς ἀποδέδεικται· σαφέστερον δὲ καὶ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτου ἑνώσεως τὴν ἀπόδειξιν ἐργαζόμεθα, καὶ τὴν τῆς E δυάδος πανταχόθεν ὑποψίαν προαναστέλλομεν· εἰ γὰρ μὴ προσθήσομεν τὴν αὐτὴν, ἕψονται καὶ ἡμῖν ἀκολούθως, ὡς Σευῆρος ὁ σοφώτατος ἔφησεν, αἱ δύο φύσεις, καὶ αἱ δύο ἐνέργειαι, αἱ δύο σοφίαι ἐπὶ Χριστοῦ. ταῦτα δὲ τῆς Θεοδωρήτου βλασφημίας ἐστὶ, καὶ τῆς ἐκεῖθεν Ἰουδαϊκῆς διαιρέσεως ἔκγονα, καὶ οὐχ ἡμῶν τῶν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν πρεσβευόντων Χριστὸν, καὶ μίαν αὐτοῦ θεοπρεπῆ γνῶσίν τε καὶ ἐνέργειαν ὁμολογούντων· αἵτινες τρεῖς χρήσεις ἀντεβλήθησαν ὡσαύτως πρὸς βι-

A collatum est cum libro membranaceo, prolato a parte apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & constitit.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem ad Theodosium, continens ita: Istis proinde præfatis hominicolis reprobis institutoribus coaptandum est, & anathematizandum, & impiam synodum Chalcedonensem, & blasphemum tomum Leonis Romanæ ecclesiæ antistitis, quem eadem synodus * titulum rectæ fidei appellavit, contra canones fidei definitionem exponens; & dum divinam, & individuam, & inconvertibilem incarnationem post unitionem separat, dualitatem naturarum harum B cum operationibus, & proprietatibus (sicut idem tomus legentibus luculenter ostendit) latius interpretans, quidnam sit in duabus naturis dicere agnoscendum unum dominum & Jesum Christum post ineffabilem unitionem. Suscipimus autem henoticarum literarum, quas ac collaudamus, rectam confessionem unitatis, & literas, quas tranquillissimæ recordationis Zeno imperator edidit. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo prolato a parte apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & constitit.

* columnam

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Theodosii hæresiarchæ, ex libro C ad Theodoram Augustam, cujus initium: Mihi quidem videbatur, continens ita: Ut jam & operatio utriusque Deo decibilis una sit, quia & unius esse ejusdemque asserimus Deo decibilia miracula, & naturales omnes & invituperabiles passiones, quas passus est sponte pro nobis propria carne. Et post aliqua: Quia & unam operationem confitemur Deo decibilem, sicut jam dictum est.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem ex eodem sermone, continens ita: Deo decibili quippe operatione ejus una existente, necesse est & individuam hanc esse, & inseparabilem, & non D unam quidem ut indignam, & ad meliora conscendere indigentem, secundum humanitatem accipiendum est secundum vos, alteram vero ut summe perfectam confiteri, & indiminutam secundum deitatem, ne inanem, corruptam, & impiam Nestorii pessimam sectam incurramus.

* in animas corrumpentem, & im

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem continens ita: Ergo & nos unam eamdemque Deo decibilem sapientiam, & unam scientiam dicentes Dei verbi, & rationalis, atque intellectualis animæ, qua animata est sacrosancta ejus caro, maxime quidem sanctorum patrum assequimur doctrinas, sicut manifeste demonstra- E tum est. Manifestius proinde etiam inconfusæ unitionis, quæ est secundum subsistentiam, ad probationem efficimus, & dualitatis undique suspicionem præamputamus. Si igitur non addamus eamdem ipsam, comitabuntur & nos consequenter (sicut Severus prudentissimus ait) duæ * scientiæ, & duæ operationes, & duæ sapientiæ in Christo. Hæc autem Theodoreti blasphemia est, & quæ ex ea est Judaicæ hæresis soboles, & nequaquam nostra, qui unum eumdemque Christum prædicamus, & unam ejus Deo decibilem scientiam, & operationem

* naturæ

nem confitemur. Quæ tria testimonia collata sunt similiter cum libro chartaceo, qui est bibliothecæ venerabilis hujus patriarchii, & constiterunt.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Pauli ex epistola ad Jacobum, cujus initium: Omnia mihi, quæ vestræ sanctitatis sunt, continens ita: Et henoticam literam piæ recordationis Zenonis ad peremptionem Chalcedonensis concilii suscipimus, quod occasionem Eutychetis faciens vesanam, Nestorii hominis culturam studiose ecclesiis introduxit, in duabus naturis Christum esse, atque cognosci, ad spernendam fidem orthodoxam prædicans: & naturas quidem consequenter Nestorianæ desipientiæ in numero dualitatis conservat, affectum adoptionis, ac dignitatis simpliciter copulat, & ita deinceps per eamdem malignitatem, unum eumdemque Chistum Filium, & dominum unigenitum inconfuse, indivise, inconvertibiliter, atque inseparabiliter prædicat, & ad interpretationem manifestam propriæ intentionis Leonis amplexum est tomum, * titulum (columnam) hunc orthodoxæ fidei vocans, qui manifeste dividit Christum per dualitatem post unionem naturarum, & istis formas, & operationes, vocesque & indiminutas proprietates blasphemose condispertit. Quamobrem, & tanquam inverisimilia dicere aggredientem repellimus. Et post pauca: Hæc dicunt, non ignorantes, quia in ipsis rebus hujusmodi vocem synodus, quæ in illa civitate, atque utinam nunquam, congregata est, posuit consequenter sibi affectus copulam, unam vocitans personam; & ex duabus, tanquam infestam repulit vocem, quæ inconfuse, & indivise unum nobis demonstrat Emmanuel, eumdem consubstantialem esse Patri, & sancto Spiritui secundum deitatem, & eumdem consubstantialem nobis hominibus secundum humanitatem, eumdem & mirificantem, & passum, divine & humane narrantem, & unam ejus operationem, & scientiam, sicut unius, instruens. Christus enim Dei virtus, & Dei sapientia, in quo omnes sunt thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi, quamquam dispensative dicat se consummationis diem ignorare. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo prolato a parte apostolicæ sedis, & constitit.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Theodori hæretici ex dogmatica epistola ad Paulum hæreticum, cujus initium: Cum quidem tempus, continens ita: Et ad hæc omnia anathematizamus synodum Chalcedonensem, & tomum Leonis, & omnes qui dixerunt, vel dicunt in uno Christo duas naturas post ineffabilem unionem, aut in duabus eum naturis diffinientes, & non prædicantes unam ejus esse personam, unam subsistentiam, & unam naturam Dei verbi incarnatam, & unam ejus operationem secundum deiferorum patrum nostrorum doctrinam. Insuper, & henoticam literam piæ recordationis Zenonis suscipio, ad anathematizandam prædictam Chalcedonensem synodum, & tomum Leonis. Quod testimonium similiter collatum

A βλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχον τοῦ ἐνταῦθα ἁγιωτάτου πατριαρχείου, καὶ ἐστοίχησαν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Παύλου ἐκ τῆς πρὸς Ἰάκωβον ἐπιστολῆς· ἧς ἡ ἀρχή· πάντα μοι τὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης· ἔχουσα οὕτως. καὶ τὸ ἑνωτικὸν γράμμα τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως Ζήνωνος ἐπ' ἀναιρέσει τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου δεχόμεθα· ἥ τις πρόφασιν τὴν Εὐτυχοῦς ποιησαμένη παραφοράν, τὴν Νεστορίου ἀνθρωπολατρείαν, σπουδαίως ταῖς ἐκκλησίαις εἰσέφρησεν, ἐν δύο φύσεσιν εἶναί τε καὶ γνωρίζεσθαι τὸν Χριστὸν ἐπ' ἀθετήσει τῆς ὀρθοδόξου πίστεως δογματίσασα· καὶ τὰς

B μὲν φύσεις ἀκολούθως τῇ Νεστοριανῇ παραφροσύνῃ ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ τῆς δυάδος φυλάξασα, τὴν δὲ σχέσιν τῆς υἱότητος λέγω καὶ τῆς ἀξίας ἁπλῶς ἑνώσασα· καὶ οὕτω λοιπὸν τῇ αὐτῇ κακουργίᾳ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν καὶ κύριον μονογενῆ ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως καὶ ἀχωρίστως, κηρύξασα. καὶ εἰς ἑρμηνείαν σαφῆ τοῦ οἰκείου σκοποῦ τὸν Λέοντος προσηκαμένη τόμον, καὶ στήλην αὐτὸν ὀρθοδοξίας ἀποκαλέσασα, τὸν προφανῶς τέμνοντα Χριστὸν τῇ μετὰ τὴν ἕνωσιν δυάδι τῶν φύσεων· καὶ ταύταις μορφάς τε καὶ ἐνεργείας, φωνὰς καὶ ἀνελλιπεῖς ἰδιότητας βλασφήμως ἐπιμερίζοντα· διόπερ καὶ ὡς ἀπιθάνως λέγειν ἐπιχειροῦντα ἀποπεμπόμεθα.

C καὶ μετὰ βραχέα. ταῦτά φασι, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες· ὅτι ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν τοιαύτην φωνὴν ἡ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει, ὡς εἴθε μήποτε, συναγηγερμένη σύνοδος τέθεικεν ἀκολούθως ἑαυτῇ, τὴν τῆς σχέσεως συνάφειαν, ἓν ἀποκαλέσασα πρόσωπον, καὶ τὴν ἐκ δύο, ὡς πολεμίαν ἀποπεμψαμένη φωνήν, τὴν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἕνα δεικνύουσαν ἡμῖν τὸν Ἐμμανουήλ, τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον ὄντα τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι κατὰ τὴν θεότητα, καὶ τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. τὸν αὐτὸν καὶ θαυματουργοῦντα καὶ πάσχοντα, καὶ θείως καὶ ἀνθρωπίνως φθεγγόμενον, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν καὶ

D τὴν γνῶσιν ὡς ἑνὸς ἐκπαιδεύουσαν. Χριστὸς γὰρ Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία, ἐν ᾧ ἅπαντές εἰσιν οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι, κἂν οἰκονομικῶς λέγῃ τὴν τῆς συντελείας ἡμέραν ἀγνοεῖν. ἥτις χρῆσις ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον προσενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Θεοδώρου αἱρετικοῦ ἐκ τῆς πρὸς Παῦλον αἱρετικὸν δογματικῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή· ὅταν μὲν τὸν καιρόν· ἔχουσα οὕτως· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασιν ἀναθεματίζω τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, καὶ τὸν Λέον-

E τος τόμον, καὶ πάντας τοὺς εἰπόντας ἢ λέγοντας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ δύο φύσεις μετὰ τὴν ἄφραστον ἕνωσιν, ἢ ἐν δύο φύσεσι τοῦτον ὁριζομένους, καὶ μὴ δοξάζοντας ἓν αὐτοῦ εἶναι πρόσωπον, καὶ μίαν ὑπόστασιν, καὶ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν κατὰ τὴν τῶν θεοφόρων ἡμῶν πατέρων διδασκαλίαν. ταύτῃ τοι καὶ τὸ ἑνωτικὸν γράμμα τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως Ζήνωνος δέχομαι ἐπὶ ἀναθεματισμῷ τῆς εἰρημένης ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τοῦ τόμου Λέοντος. ἥτις χρῆσις ὁμοίως ἀντεβλήθη πρὸς βιβλίον χαρτῷον

τῶν προσενεχθὲν ἐκ μέρους τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρό- A νου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆσις Παύλου αἱρετικοῦ ἐκ τῆς πρὸς τὸν εἰρημένον Θεόδωρον ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή· οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἄνωθεν μισόκαλος· ἔχουσα οὕτως· ὅταν τοίνυν τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως πολυπραγμονῶμεν τρόπον, δύο τὰ ἀλλήλοις οὐχ ὁμοούσια ὁρᾷ δὴ πάντως ὁ ἡμέτερος νοῦς. συνεισρέχουσα δὲ ἡ τῆς ἀληθοῦς ἑνώσεως ἔννοια, οὐκέτι μὲν δύο, ἀλλ' ἕνα σύνθετον ἀποφαίνει τὸν σωτῆρα Χριστὸν, τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· τὸν αὐτὸν θαυματουργοῦντα καὶ πάσχοντα, θεϊκῶς καὶ ἀνθρωπίνως B φθεγγόμενον, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ὡς ἑνός. καὶ μετ' βραχέα. τὸν γοῦν Λέοντος τόμον στήλην τε ὀρθοδοξίας ἀποκαλεῖ, καὶ πρὸς πίστιν καὶ σαφήνειαν τῶν αὐτῷ δοκούντων ἀξιοῖ παραλαμβάνειν, ὃς ἐναργέστατα τέμνει τὸν ἕνα Χριστὸν μετὰ τὴν ἕνωσιν δυάδι τῶν φύσεων· μορφάς τε αὐτῶν καὶ φωνὰς, ἐνεργείας τε καὶ παντελεῖς ἰδιότητας ἰσαρίθμους ἐπιμερίζει. οὐ τοίνυν οὐδὲ ἐκείνων ἀνεξόμεθα τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἀσυστάτους αὐτῷ καὶ λίαν ἀμαθεῖς πορίζουσιν ἀπολογίας, καὶ τοσοῦτον τῶν παρ' αὐτῷ κειμένων ἀποδεούσας, ὅσον αὐτά γε ταῦτα ἐξ ἀρχῆς ἀναιρεῖν. αἵτινες δύο χρήσεις ἀντεβλήθησαν ὡσαύτως πρὸς βιβλίον χαρτῷον προσενεχθὲν ἐκ μέρους C τῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησαν.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος εἶπον. αἰτοῦμεν τήν τε ὑμετέραν εὐσέβειαν, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον ἀναγνωσθῆναι, καὶ τοῖς πραττομένοις ἐντεθῆναι καὶ Ἀπολλιναρίου τοῦ αἱρετικοῦ χρῆσιν ἐκ τῆς βίβλου τῶν ἀποριῶν αὐτοῦ, ἀπὸ βιβλίου τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου, μὴ ἐντεθεῖσαν παρ' ἡμῶν ἐν τῷ νῦν ἀναγνωσθέντι κωδικίῳ, ἁρμοδίαν οὖσαν καὶ συνᾴδουσαν τῷ περὶ ἑνὸς θελήματος, καὶ μιᾶς ἐνερ- D γείας φρονήματι Μακαρίου καὶ Στεφάνου.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τὸ αἰτηθὲν παρὰ τῶν θεοσεβεστάτων ἀνδρῶν γενέσθω.

Καὶ προεκομίσθη τὸ τοιοῦτον βιβλίον χαρτῷον τῆς βιβλιοθήκης, τυγχάνον τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου ἐπίγραφον, ἐκ τῶν ἀποριῶν Ἀπολιναρίου· οὗ ἡ ἀρχή. ἡ ζωὴ τῶν ζώντων αἰτία· ἔχει δὲ ἡ χρῆσις οὕτως· Θεὸς ἀναλαβὼν ὄργανον καὶ Θεός ἐστι καθὸ ἐνεργεῖ, καὶ ἄνθρωπος κατὰ τὸ ὄργανον· μένων δὲ Θεὸς οὐ μεταβέβληται. ὄργανον καὶ E τὸ κινοῦν μίαν πέφυκεν ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν. εἰ δὲ μία ἡ ἐνέργεια, μία καὶ ἡ οὐσία. μία ἄρα οὐσία γέγονε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ὀργάνου.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· οἱ ἀνωτέρω ἐπιμνησθέντες Πέτρος, καὶ Θεόδωρος, καὶ Σολομὼν, καὶ Ἀντώνιος, οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, Γεώργιός τε καὶ Διονύσιος, Ἀναστάσιός τε καὶ Στέφανος οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι· καὶ Ἀναστάσιος καὶ Γεώργιος οἱ εὐλαβέστατοι μοναχοὶ, τοὺς ὑποσχεθέντας παρ' αὐτῶν τῆς οἰκείας πίστεως λιβέλλους ὀμνύντες ἐπιδιδότω-

A eſt cum libro chartaceo prolato a parte apoſtolicæ ſedis & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium Pauli hæretici, ex epiſtola ad prædictum Theodorum, cujus initium: Non nunc primum, ſed olim bonorum invidus, continens ita: Quando igitur incarnationis modum indagamus, duo, quæ ad invicem non ſunt conſubſtantialia, cernit per omnia ſenſus noſter, ſubingreſſa autem veræ unitionis cogitatio, non jam quidem duo, ſed unum compoſitum decernit ſalvatorem Chriſtum, eumdem conſubſtantialem eſſe Patri ſecundum deitatem, eumdemque conſubſtantialem hominibus nobis ſecundum hu- B manitatem, eumdem mirificantem, & paſſum, deifice & humane narrantem, & unam ejus operationem, ſicut unius. Et poſt pauca: Leonis igitur tomum vocat columnam rectæ fidei, eumque ad confirmationem & elucidationem eorum quæ ipſi viſa erant, dignatur accipere, qui improperioſiſſime dividit unum Chriſtum poſt unitionem dualitate naturarum: & formas, & voces, operationes quoque, & omnes proprietates pari numero condividit. Itaque nec illos viros ſuſtinebimus, qui inſtabiles ei, & valde indoctas conquirunt ſatisfactiones, & tantum ab his, quæ in ea poſita ſunt * indigent, quantum hæc ipſa a prin- C cipio perimunt. Quæ duo teſtimonia ſimiliter collata ſunt cum libro chartaceo prolato a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, & conſtiterunt.

* alienas

Theodorus, & Georgius Deo amabiles presbyteri, & Joannes Deo amabilis diaconus, locum agentes Agathonis ſanctiſſimi ac beatiſſimi papæ antiquæ Romæ, dixerunt: Petimus pietatem veſtram, & ſanctum ac univerſale concilium, ut relegatur, & geſtis inſeratur Apollinarii hæretici teſtimonium, ex libro de obſcuris ejus, ex codice hujus venerabilis patriarchii, quod non eſt a nobis poſitum in relecto nunc codicillo, conveniens teſtimoniis hæreticorum, D quæ relecta ſunt, & conſonans ad ſenſum Macarii, & Stephani de una voluntate, & una operatione.

Conſtantinus piiſſimus imperator, & ſanctum concilium dixerunt: Quod poſtulatum eſt ab eiſdem Deo amabilibus viris, efficiatur.

Et prolatus eſt hujuſmodi liber chartaceus, qui ex bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, ſuperſcriptus, De obſcuris Apollinarii, cujus initium: Vita viventium cauſa, Continet autem teſtimonium ita: Deus aſſumens inſtrumentum, & Deus eſt ſecundum quod operatur, & homo ſecundum quod inſtrumentum. Manens autem Deus, E non mutatur inſtrumentum: & quod id movet, unam ſolet perficere operationem. Si autem una operatio, & una eſſentia. Una ergo eſſentia facta eſt verbi, & inſtrumenti.

Conſtantinus piiſſimus imperator, & ſanctum concilium dixerunt: Superius memoratus Petrus, & Theodorus, & Salomon, & Antonius Deo amabiles epiſcopi, Georgius quoque, & Dionyſius, Anaſtaſius, & Stephanus Dei cultores diaconi, atque Anaſtaſius, & Georgius religioſi monachi, libellos, quos polliciti ſunt propriæ fidei, jurantes offerant. Et corporale coram poſitis ſacro-

sacrosanctis Dei evangeliis sacramentum persolventes iidem Deo amabiles episcopi, & religiosi clerici, atque monachi, obtulerunt uniformes libellos. Et relecti sunt ita continentes in verbis:

Sanctæ & universali synodo, quæ per jussionem piissimi, & a Deo decreti domini nostri, & magni victoris imperatoris Constantini, nunc convenit in hac a Deo conservanda regia urbe, in imperiali secretario quod cognominatur Trullus, libellus satisfactionis compositus, & porrectus a me Petro indigno episcopo Nicomediæ metropoleos provinciæ Bithyniæ. Quoniam quidem exquisivit vestrum a Deo inspiratum, & honorabile concilium, qualiter sentiam super recta, & immaculata nostra Christianorum fide, & de incarnationis dispensatione magni Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, qui unus est de sancta & consubstantiali & vivifica Trinitate: hujus rei gratia præsentem satisfactionem in scripto componens, offero sancto & universali vestro concilio continentem sicut inferius habetur:

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, qui ex Patre natus est ante omnia sæcula, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, natum non factum, per quem omnia facta sunt. Et in Spiritum sanctum, dominum, & vivificatorem, ex Patre procedentem, cum Patre, & Filio, coadorandum, & conglorificandum. Trinitatem consubstantialem, unam deitatem; & essentiam, virtutemque & potestatem, & dominationem, Deum unum, * quem cum singulariter contemplatur, sensu dividente quæ indivisa sunt, unitatem in Trinitate, Trinitatem in unitate adorandam; unitatem quidem secundum essentiæ sive deitatis rationem, Trinitatem vero secundum subsistentias sive personas. Confiteor quoque unum ejusdem sanctæ, & consubstantialis, & vivificæ Trinitatis dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, qui ex Patre natus ante omnia sæcula, eumdem in ultimis diebus propter nos, & propter nostram salutem descendisse de cœlo & incarnatum esse ex Spiritu sancto, & sancta gloriosa domina nostra Dei genitrice semperque virgine Maria, quam θεοτόκον, id est, Dei genitricem proprie, & veraciter confiteor, utpote quæ ipsum Dei Filium, & verbum in novissimis temporibus secundum carnem generavit, consubstantialem Deo, & Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis eumdem secundum humanitatem, per omnia similem nobis absque peccato, passibilem carne, impassibilem deitate, perfectum in deitate, & perfectum eumdem in humanitate, Deum verum, & hominem vere ex anima rationali & corpore, ex duabus naturis deitate & humanitate, & in duabus naturis perfectis, & post ineffabilem & inseparabilem unitionem inconfuse, inconvertibiliter, atque indivise cognoscendum,

* Locus mendosus

A σαν. καὶ τὸν σωματικὸν ἐπὶ τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίων καταβαλλόμενον ὅρκον, οἱ αὐτοὶ θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι, καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοί τε καὶ μοναχοὶ ἐπιδεδώκασιν ἰσοτύπους λιβέλλους, καὶ ἀνεγνώσθησαν ἔχοντες ἐπὶ λέξεως οὕτως.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ κατὰ κέλευσιν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου ἡμῶν δεσπότου καὶ μεγάλου νικητοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου συνελθούσῃ ἀρτίως ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, ἐν τῷ βασιλικῷ σεκρέτῳ τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ, λίβελλος πληροφορίας συντεθεὶς καὶ ἐπιδοθεὶς παρ᾽ ἐμοῦ Πέτρου ἀναξίου ἐπισκόπου Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας·
B ἐπείπερ ἐπεζήτησεν ἡ ὑμετέρα θεόπνευστος καὶ τιμία σύνοδος τὸ ὅπως κατέχω περὶ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως, καὶ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος, τούτου χάριν τὴν παροῦσαν ἔγγραφον πληροφορίαν συντάξας, ἐπιδίδωμι τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ ἔχουσαν ὡς ὑποτέτακται, οὕτως.

Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων· καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν
C τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ. τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων [a] . . .

. . . .

. . . .

D . . . .

τὸν αὐτὸν ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι᾽ ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθεῖν ἐκ τῶν οὐρανῶν, σαρκωθῆναι ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ἥντινα θεοτόκον κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν ὁμολογῶ, ὡς αὐτὸν τὸν τοῦ Θεοῦ υἱόν τε καὶ λόγον ἐν ὑστέροις καιροῖς κατὰ σάρκα γεννήσασαν ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν
E τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας. παθητὸν σαρκὶ, ἀπαθῆ θεότητι. Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς, τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος· ἐκ δύο φύσεων θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν δύο φύσεσι τελείας, καὶ μετὰ τὴν ἄφραστον καὶ ἀχώριστον ἕνωσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως, ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν καθ᾽ ὑπόστασιν

ἕνω-

[a] Quæ hic Græce desunt, ea omnino non leguntur in altera hujus Concilii versione, quæ est edenda inferius.

ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης. οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ, Θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογῶ· οὐδὲ γὰρ τετάρτου προσώπου προσθήκην ἡ ἁγία Τριὰς ἐδέξατο καὶ σαρκωθέντος τοῦ ἑνὸς αὐτῆς θεοῦ λόγου. ἀλλ' ἐν τῇ παρθενικῇ νηδύϊ τῆς ἀχράντου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἐνοικήσας ἀποῤῥήτως, ἐξ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει σάρκα ἑαυτῷ ἐδημιούργησεν ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ. διόπερ καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰς δύο γεννήσεις ὁμολογῶ, τήν τε πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς κατὰ τὴν θεότητα, καὶ τὴν ἐκ τῆς αὐτῆς ἁγίας παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας κατὰ σάρκα καὶ πρόσφατον· μείνας γὰρ ὅπερ ἦν, γέγονεν ἀναλλοιώτως ὅπερ οὐκ ἦν. καὶ οὕτως μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν σύνθετον καταγγέλλω, μηδετέρας τραπείσης διὰ τὴν ἕνωσιν φύσεως, μὴ δ' αὖ τομὴν ἐπιδεχομένης τῆς ἀποῤῥήτου ταύτης ἑνώσεως. ἡ γὰρ κατὰ σύνθεσιν ἤτοι καθ' ὑπόστασιν ἕνωσις καὶ τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν διαίρεσιν ἀποβάλλεται· καὶ φυλάττει μὲν τὴν ἑκατέρας φύσεως ἰδιότητα, ἓν δὲ πρόσωπον τοῦ θεοῦ λόγου· καὶ κατὰ τῆς σαρκὸς ἀποδείκνυσιν. ὅταν καὶ δύο τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογῶ κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἐντεθεισῶν χρήσεων ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων ἐν τῇ σταλείσῃ ἀναφορᾷ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεοστήρικτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν νικητὴν βασιλέα παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἐν πᾶσι στοιχῶ, καὶ ἐμμένω πᾶσι τοῖς ἐμφερομένοις κεφαλαίοις ἔν τε τῇ εἰρημένῃ ἀναφορᾷ τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου ἀνδρὸς, καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ ἀναφορᾷ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου. ἔτι γε μὴν ὁμολογῶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος σταυρωθέντα ἑκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶΠοντίου Πιλάτου, παθόντα τε καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφὰς, καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνελθόντα, καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, πάλιν ἐλεύσεσθαι μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος, προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. ἀμήν.

Δέχομαι δὲ καὶ ἀσπάζομαι τὰς ἁγίας οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους· τουτέστι τὴν ἐν Νικαίᾳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων. καὶ τὴν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων. καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον τῶν διακοσίων ἁγίων πατέρων. καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων πατέρων. καὶ τὴν ἐν χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως συνελθοῦσαν αὖθις ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει ἁγίαν πέμπτην σύνοδον· ἐν πᾶσι δὲ παραφυλάττω καὶ ἀσπάζομαι τὰ παρὰ τῶν αὐτῶν ἁγίων πέντε συνόδων ὁρισθέντα καὶ τυπωθέντα· καὶ οὓς ἐδέξαντο δέχομαι· καὶ οὓς κατέκριναν καὶ ἀνεθεμάτισαν, ἀποβάλλομαι καὶ ἀναθεματίζω. πρὸς τούτοις δὲ ἀποβάλλομαι, καὶ ἀναθεματίζω καὶ πάντας τοὺς μίαν ἐνέργειαν καὶ ἓν

A nusquam naturarum proprietate perempta propter subsistentialem unitionem, magis autem salvata proprietate utriusque naturæ, & in unam personam, unamque subsistentiam concurrente, non in duabus personis partitum, aut divisum, sed unum eumdemque Filium unigenitum, Deum verbum, dominum Jesum Christum confiteor. Nec enim quartæ personæ sancta Trinitas augmentum suscepit, etiam incarnato uno ex ipsa Dei verbo: sed in virginali utero inviolabilis Dei genitricis semperque virginis Mariæ inhabitans incognoscibiliter, ex ea in propria substantia carnem sibi formavit animatam anima rationali, & intellectuali.
B Quapropter, & ejusdem duas nativitates confiteor, tam quæ ante sæcula ex Deo & Patre secundum deitatem, quamque illam quæ ex eadem sancta virgine, & Dei genitrice Maria secundum carnem, & recentem. Manens quippe quod erat, factus est inalterabiliter quod non erat: & ita unam ejus subsistentiam compositam annuncio, neutra conversa, vel confusa propter unionem naturarum neque rursus sectionem admittente hac incognoscibili unitione. Etenim unitio, quæ secundum compositionem, atque secundum subsistentiam est, & confusionem, & divisionem excludit, & servat quidem utriusque naturæ proprietatem: unam vero per-
C sonam Dei verbi etiam cum carne demonstrat. Unde & duas ejusdem domini Jesu Christi naturales voluntates, & naturales operationes confiteor, secundum vigorem testimoniorum sanctorum ac probabilium patrum, quæ posita sunt in suggestione missa ad piissimum, & a Deo confirmandum nostrum dominum, & magnum victorem imperatorem ab Agathone sanctissimo ac beatissimo papa antiquæ Romæ: & simpliciter in omnibus consentio, & permaneo in cunctis capitulis, quæ continentur tam in prædicta suggestione ejusdem sanctissimi viri, quamque in altera suggestione concilii, quod circa eum est. Insuper confiteor eumdem
D dominum nostrum Jesum Christum verum Deum, unum consubstantialis, & vivificæ Trinitatis crucifixum sponte pro nobis sub Pontio Pilato, passum, & sepultum, & resurrexisse tertia die secundum scripturas, & in cœlos ascendisse, sedere ad dexteram Patris, & iterum venturum cum gloria judicare vivos, & mortuos, cujus regni non erit finis: spero resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Suscipio autem, & amplector sancta & universalia quinque concilia, id est, quod in Nicæa trecentorum decem & octo sanctorum ac beatorum patrum, & quod in hac a Deo conservanda regia urbe centum
E quinquaginta sanctorum, & Deo * servientium patrum, & quod in Epheso prius ducentorum sanctorum patrum, & quod in Chalcedone sexcentorum triginta sanctorum patrum, & quod in temporibus Justiniani piæ recordationis iterum convenit in hanc a Deo conservandam regiam urbem sanctum quintum concilium. In omnibus autem conservo, & amplector, quæ ab eisdem sanctis quinque concilliis definita, atque statuta sunt, & quos susceperunt suscipio, quosque damnaverunt, atque anathematizarunt, & abjicio & anathematizo.

* beatorum

ACTIO X. ANNO CHRISTI 680.

Cum his abjicio & anathematizo etiam omnes, qui unam voluntatem, & unam operationem prædicaverunt, aut prædicant, vel prædicaturi sunt in incarnationis dispensatione unius S. Trinitatis domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri. Hanc igitur piæ, & rectæ Christianorum fidei satisfactionem composui, scriptam per alium, mense Martio, indictione * octava Subscriptio: Petrus indignus episcopus Nicomediæ metropoleos provinciæ Bityniæ, consentiens, & permanens in omnibus, quæ continentur in præsenti satisfactionis libello, & confessus, ut superius continetur, quemadmodum duas naturas, ita & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes in incarnationis dispensatione unius de sancta Trinitate domini nostri Jesu Christi veri Dei; & anathematizans omnes, qui dicunt unam voluntatem, & unam operationem in deitate ejus, & humanitate, manu propria subscripsi, mense Martio, indictione nona. Et ceteri cum ipso similiter obtulerunt.

* G. nona

Georgius Deo amabilis presbyter monachus, & apocrisiarius Theodori venerabilis loci servatoris sedis Hiresolymorum accedens dixit: Quæso pietatem vestram, sanctum quoque & universale concilium, ut legantur synodica Sophronii venerabilis memoriæ archiepiscopi Hiresolymorum, quæ ab ipso quidem ad Sergium tunc temporis patriarcham existentem hujus regiæ & a Deo conservandæ urbis missa sunt, nequaquam autem ab eodem suscepta sunt Sergio, quæ præ manibus mihi sunt, quo cognoscatur, utrum orthodoxa sint, an non.

Constantinus piissimus imperator, & sanctum concilium dixerunt: In sequentibus horum prolatio, atque lectio proveniat.

ACTIO UNDECIMA.

IN nomine domini, & dominatoris Jesu Christi, Dei, & salvatoris nostri, imperantibus a Deo coronatis & serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimo * octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, decimo octavo die Martii mensis, indictione nona.

* G. septimo

Præsidente eodem piissimo & Christi amante magno imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & substratego Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio & militari logotheta, Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curato-

A θέλημα κηρύξαντας, ἢ κηρύσσοντας, ἢ μέλλοντας κηρύσσειν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ταύτην τοίνυν τὴν τῆς εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως πληροφορίαν συνέταξα γραφεῖσαν δι' ἑτέρου, μηνὶ, Μαρτίῳ· ἰνδικτιῶνος ὀγδόης. ἡ ὑπογραφή· Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, στοιχῶν καὶ ἐμμένων πᾶσι τοῖς ἐμφερομένοις ἐν τῷ παρόντι τῆς πληροφορίας λιβέλλῳ, καὶ ὁμολογήσας, ὡς πρόκειται, ὥσπερ δύο φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ B ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. ἀναθεματίσας τε πάντας τοὺς λέγοντας ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. ὑπέγραψα μηνὶ Μαρτίῳ, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης. καὶ οἱ λοιποὶ σὺν αὐτῷ προσδεδώκασιν ὁμοίως.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων εἶπεν. αἰτῶ τήν τε ὑμετέραν εὐσέβειαν, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, τὰ συνοδικὰ Σωφρονίου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, τὰ παρ' αὐτοῦ C μὲν πρὸς Σέργιον τὸν τηνικαῦτα πατριάρχην τυγχάνοντα τῆς βασιλίδος ταύτης καὶ θεοφυλάκτου πόλεως, μὴ προσδεχθέντα δὲ παρ' αὐτοῦ Σεργίου, ἐν χερσὶ μου τυγχάνοντα, ἀναγνωσθῆναι· ἐφ' ᾧ διαγνωσθῆναι, εἴτε ὀρθοδόξως ἔχουσιν, εἴτε καὶ οὔ.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. καθ' ἑτέραν ἡ τούτων προκομιδὴ καὶ ἀνάγνωσις γινέσθω.

ΠΡΑΞΙΣ ΙΑ'.

D

EN ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πρᾳότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ εἰκάδι τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχ. E μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θρᾴκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Κωνσταντί-

τοῦ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XI.

-ου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικ. καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου. Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου. Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνης. Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ. καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ἐπισκ. Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου. Φιλαλήθους ἐπισκ. Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἐφέσου. Σισιννίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης. Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀγκύρας Γαλατίας. Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων· Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας. Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος. Ἰωάννου ἐπισκ. Σίδης. Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτινῆς· Ἰουστίνου ἐπισκ. Τυάνων. Ἀλυπίου ἐπισκ. Γαγγρῶν. Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Σταυρουπόλεως Καρίας· Τιβερίου ἐπισκ. Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισ. Συνάδων· Στεφάνου ἐπισ. Ἀντιοχείας Πισιδίας· Θεοπέμπτου ἐπισ. Ἰουστινουπόλεως ἤτοι Μωκισοῦ. Ἰωάννου ἐπισκ. Πέργης. Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου· Σισιννίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ. Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζύης Θρᾴκης· Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας. Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης. Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου. Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μηθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαΐτων. Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας. Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θρᾴκης· Ἰωάννου ἐπισκ. Νύσσης. Θεοδώρου ἐπισκ. τῶν βασιλικῶν Θερμῶν. Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν· Ζωΐτου ἐπισκόπου Χρυσοπόλεως Ἀσίας. Πατρικίου ἐπισκ. Μαγνησίας· Ἀντωνίου ἐπισκόπου

A re imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & loci ſervatore comitis imperialis excubiti, Joanne glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule. Thoma glorioſiſſimo exconſule. Paulo glorioſiſſimo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum. Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule, & domeſtico imperialis menſæ.

Conveniente autem ſancto, & univerſali concilio, quod per imperialem ſanctionem congregatum eſt in hac a Deo con-B ſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi papæ antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus magniſonæ Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero, monacho, & apocriſiario locum ſervante ſedis magnæ civitatis Alexandriæ, & Georgio religioſo presbytero monacho, & apocriſiario Teodori venerabilis loci ſervatoris ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo Portuenſi, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum C repræſentantibus ſancti concilii centum viginti quinque venerabilium epiſcoporum ſenioris Romæ, qui & per proprias ſubſcriptiones demonſtrantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum imperatorem Conſtantinum: & Theodoro religioſo presbytero, & locum agente Deo amabilis archiepiſcopi Ravennenſis Theodori, Joanne epiſcopo Theſſalonicæ, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Philalethe epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinno epiſcopo Heracleæ Traciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyzici, Marino epiſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio D epiſcopo Niceæ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidæ, Theodoro epiſcopo Melitenæ, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangrenſi, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos, Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio epiſcopo Laodiceæ Phrygiæ, Coſma epiſcopo Synadorum, Stephano epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ, Theopempto epiſcopo Juſtinopoleos, quæ & * Moſtene, Joanne epiſcopo Pergæ, Iſidoro epiſcopo Rhodi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro epiſcopo Tarſenſi, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thra-E ciæ, Zacharia epiſcopo Leontopoleos Iſauriæ, Gregorio epiſcopo Mitylenenſi, Georgio epiſcopo Mileti, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnæ, Theognio epiſcopo Cii, Epiphanio epiſcopo Euchaiteno, Petro epiſcopo Meſembriæ, Petro epiſcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne epiſcopo Nyſſæ, Theodoro epiſcopo imperialium Thermarum, Georgio epiſcopo Camulianorum, Zoeto epiſcopo Chryſopoleos Aſiæ, Patricio epiſcopo Magneſiæ, Antonio epiſcopo Hypæporum, Theodoro epiſcopo Pergami, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopo-

* Mociſi

ſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Stephano epiſcopo * Uranopolis, Andrea epiſcopo Mnizi, Joanne epiſcopo Melitopoleos, Joanne epiſcopo Philadelphiæ, Theodoro epiſcopo Preinæ, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopoleos Gordi, Menna epiſcopo Catalliæ Pamphyliæ, Callinico epiſcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro epiſcopo Veriſſæ, Tiberio epiſcopo Amiſſi, Sergio epiſcopo Sinopes, Georgio epiſcopo Junopoleos, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tii, Domitio epiſcopo Pruſiados, Georgio epiſcopo Cratiæ, Platone epiſcopo Hadrianopoleos, Salomone epiſcopo Clanei, Georgio epiſcopo Coenſi, Joanne epiſcopo Erizorum, Joanne epiſcopo Myndi, Patricio epiſcopo Iluzorum, Petro epiſcopo Appiæ, Alexandro epiſcopo Nacoliæ, Domitio epiſcopo Prymneſiæ, Conſtantino epiſcopo Baratæ, Theodoſio epiſcopo Pſibelorum, Pauluo epiſcopo Sozopoleos Piſidiæ, Pluſiano epiſcopo Syllei, Theodoro epiſcopo Nazianzi, Demetrio epiſcopo Teni, Stephano epiſcopo Pari, Gregorio epiſcopo Cantanenſi, Joanne epiſcopo Lappæ, Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandi, Theodoro epiſcopo Olbæ, Theophane presbytero & abbate venerabilis monaſterii quod cognominatur Bajarum, quod eſt in Sicilia, & Georgio presbytero & monacho monaſterii Renati poſiti apud antiquam Romam, Conone & Stephano presbyteris & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, ſimiliter ſiti apud antiquam Romam.

* Verinopoleos.

Reſidentibus quoque glorioſiſſimis patriciis & conſulibus, & omnibus venerabilibus & Deo amabilibus epiſcopis ſecundum ordinem in eodem ſecretario Trulli, propoſitis in medio ſacroſanctis Chriſti Dei noſtri evangeliis.

Conſtantinus Deo amabilis diaconus hujus ſanctiſſimæ Dei eccleſiæ & primicerius Deo amabilium notariorum ſanctiſſimi patriarchæ hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis Georgii, dixit:

Diſcernere ſolens eos, qui recta ſentiunt & prædicant dogmata, ab his qui non vere confitentur, quæ ſuper diſpenſatione ſunt Chriſti veri Dei noſtri, qui unus eſt de ſancta Trinitate, tam veſtra ſerenitas, quamque ſanctum & univerſale veſtrum concilium cognitionem habet, quod de præterita actione Georgius religioſus presbyter monachus, & apocriſiarius Theodori ſanctiſſimi loci ſervatoris ſedis Hireſolymorum, ſupplicans petiit veſtram pietatem, & ſanctum veſtrum concilium, & ſynodica Sophronii venerabilis memoriæ quondam archiepiſcopi Hieroſolymorum civitatis proferrentur ad mediam, atque legerentur, ut eorum ſcientiam habeatis, & judicetis, ſi orthodoxa exiſtunt, & ſuggerimus ad quod placuerit.

Conſtantinus piiſſimus imperator, & ſanctum concilium dixerunt: Relegantur quæ dudum geſta ſunt. Et relecta ſunt.

A Ὑπαίπων· Θεοδώρου ἐπισκ. Περγάμου. Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης· Στεφάνου ἐπισκόπου Βερινουπόλεως. Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μιλητουπόλεως Ἰωάννου ἐπισκ. Φιλαδελφείας. Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραινέτου. Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Μηνᾶ ἐπισκ. Καραλίας Παμφυλίας. Καλλινίκου ἐπισκ. Κολωνίας Ἀρμενίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης. Τιβερίου ἐπισκ. Ἀμίσσου. Σεργίου ἐπισκ. Σινώπης. Γεωργίου ἐπισκ. Ἰουνοπόλεως. Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου. Δομετίου ἐπισκόπου B Προυσιάδος. Γεωργίου ἐπισκ. Κρατίας. Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀδριανουπόλεως. Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου. Γεωργίου ἐπισκόπου Ερίζων. Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μυνδου· Πατρικίου ἐπισκ. Ἰλούζων. Πέτρου ἐπισκ. Ἀππίας. Ἀλεξάνδρου ἐπισκ. Νακωλείας Δομετίου ἐπισκ. Πρυμνήσου· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Βαράτης· Θεοδοσίου ἐπισ. Ψιβήλων· Παύλου ἐπισκ. Σωζοπόλεως Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ἐπισκ. τοῦ Συλλέου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ναζιανζοῦ· Δημητρίου ἐπισκ. Τήνου. Στεφάνου ἐπισκ. Πάρου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης· Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπι- C σκόπου Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ Βαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας, διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

D Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου, εἶπεν.

Διακρίνειν εἰωθυῖα τοὺς τὰ ὀρθὰ φρονοῦντας καὶ κηρύσσοντας δόγματα ἐκ τῶν μὴ ἀληθῶς ὁμολογούντων τὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἥτε ὑμετέρα εὐσεβὴς γαλήνη, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος ἐν εἰδήσει τυγχάνει, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν πρᾶξιν Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσ- E βύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων προσελθὼν ᾔτησε τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον, τὰ συνοδικὰ γράμματα Σωφρονίου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως προσενεχθῆναι εἰς μέσον, καὶ ἀναγνωσθῆναι, καὶ τὴν τούτων λαβεῖν ὑμᾶς εἴδησιν, καὶ κρῖναι, εἴγε ὀρθόδοξα καθεστήκασι. καὶ ὑποβαλλόμενα πρὸς τὸ παριστάμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ἀναγινωσκέσθω τὰ ἤδη πραχθέντα. καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Κων-

ANNO CHRISTI 680.

A Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων τῶν ἐπιμνησθέντων παρ' αὐτοῦ συνοδικῶν Σωφρονίου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων κατὰ τὴν αἴτησιν τὴν παρ' αὐτοῦ τὴν προκομιδὴν ποιησάτω, καὶ ἡ τούτων ἀνάγνωσις γινέσθω. καὶ προσεκομίσθη βιβλίον ἔχον τὰ συνοδικὰ τοῦ αὐτοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ Σωφρονίου. ὅπερ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως ἀνέγνω, ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτω.

ACTIO XI

Constantinus piissimus imperator, & sanctum concilium dixerunt: Georgius presbyter religiosus monachus & apocrisiarius venerabilis loci servatoris sedis Hierosolymorum, quorum meminit synodicorum Sophronii quondam archiepiscopi Hierosolymorum, secundum ejus petitionem, prolationem faciat, eorumque lectio proveniat. Et prolatus est liber, habens synodica ejusdem venerabilis memoriæ Sophronii. Quem accipiens Agatho religiosus lector & notarius sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, relegit ita continentem in verbis:

B Δεσπότῃ πάντων ἁγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Σεργίῳ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως, Σωφρόνιος ἀχρεῖος δοῦλος τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως.

[r] Domino in omnibus sanctissimo, ac beatissimo fratri, & consacerdoti Sergio archiepiscopo, & patriarchæ Constantinopoleos Sophronius inutilis servus sanctæ Christi Dei nostri civitatis.

Βαβαὶ, βαβαὶ, παμμακάριστοι, πῶς μοι φίλον νῦν τὸ ἡσύχιον, καὶ πολὺ τοῦ πρὶν προσφιλέστερον, ἀφ' οὗπερ ἐξ ἡσυχίας ἀναρπασμένος εἰς πραγμάτων τύρβην ἐλήλυθα, καὶ χερσαίοις τισὶ κατηντλοῦμαι τοῖς κύμασι. βαβαὶ, βαβαὶ, θεοτίμητοι, πῶς μοι νῦν ἡδὺ τὸ ἐλάχιστον, καὶ τοῦ πρὶν οὐ μετρίως ἡδύτερον, ἀφ' οὗπερ ἐκ κοπρίας, καὶ γῆς, καὶ ἀφάτου καὶ πολλῆς ταπεινότητος εἰς θῶκον ἱεραρχικὸν ἀνελήλυθα. C καὶ πολὺν ὁρῶ συνεζευγμένον τὸν κλύδωνα, καὶ τῷ κλύδωνι παρομαρτοῦντα τὸν κίνδυνον. οὐχ οὕτω γὰρ ἥδιστα καθορᾶται τὰ ἥδιστα πρὸ τῆς τῶν ἀηδῶν πείρας καὶ γνώσεως, ὡς ὅταν μετὰ πεῖραν καὶ ἔφοδον τῶν λυπηρῶν καταφαίνηται. οὕτως ὑγία τοῖς μεθ' ὑγείαν νοσοῦσι ζηπόθητος· οὕτω γαλήνη τοῖς μετὰ γαλήνην χειμαζομένοις ἐπίχαρτος. οὕτω πλοῦτος τοῖς μετὰ πλοῦτον πενομένοις ἐράσμιος. καὶ πάντα τις οὕτως ἂν ἴδοι τυγχάνοντα αὐτὰ μὲν ὄντα καὶ μένοντα φυσικῇ καὶ οὐσιώδει ποιότητι, ὁποῖα περ καὶ πρὸ τῆς τῶν ἐναντίων πείρας ἐφαίνετο. κομψότερα δὲ μετὰ τὴν τούτων γνῶσιν γιγνόμενα καὶ τοῖς αὐτὰ δεδεγμένοις πολὺ D τιμιώτερα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τερπνότερα, καὶ πολὺ ποθεινότερα. καὶ τοῦτο ἡμῖν Ἰὼβ ὁ ἀοίδιμος συμψηφιεῖται λαμπρότατα, διὰ πείρας ἑκατέρων γενόμενος, καὶ τὰς ψήφους ὀρθὰς ὁριζόμενος, καὶ δίκαιος ἂν εἴη κριτὴς τῶν λεγομένων ἡμῖν προερχόμενος, καὶ κρίσιν ὁρίζων ἀπρόσκλινῆ καὶ ἀδέκαστον. τί οὖν ἐκεῖνος ὁ ἀθλητὴς φησιν ὁ ἀδάμαστος, τῶν ἡδόντων παθῶν τὴν μετάβλησιν, καὶ τῶν λυπούντων ἐλθὼν εἰς ἐπίκλησιν; Τίς ἄν με θείη κατὰ μῆνα τῶν ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ Θεὸς ἐφύλαξεν, ὡς ὅτε ηὔγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου. ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει· ὅτε ἤμην ἐπιβρίθων ὁδοῖς. ὅτε ὁ κύριος ἐπισκοπὴν ἐποιεῖτο E τοῦ οἴκου μου. ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν, κύκλῳ δὲ μου οἱ παῖδες· ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέοντο γάλακτι, ὅτε ἐξεπορευόμην ὄρθριος ἐν πόλει, ἐν δὲ πλατείαις ἐτίθετό μου ὁ δίφρος; ἰδόντες με νεανίσκοι ἐκρύβησαν, πρεσβύται δὲ ἐπανέστησαν, ἁδροὶ δὲ ἐπαύσαντο λαλοῦντες, δάκτυλον ἐπιθέντες ἐπὶ στόματι, οἱ δὲ ἀκούσαντες

Papæ! papæ! beatissimi, quam mihi nunc amabilis quies, & multo quam pridem amabilior, ex quo de incurioso silentio in causarum turbam decidi, & terrenis quibusdam fluctibus opprimor! Papæ! Deo honorabiles, quam nunc suavis est mihi pusillitas, & non mediocriter quam pridem suavior ex quo de stercore, & humo, ineffabili nimiaque penuria ad solium pontificale ascendi! & multum cerno fluctum conjungi, & fluctus sequens periculum. Non enim ita esse suavia conspiciuntur suavia ante insuavium experimentum atque notitiam, sicut post experimentum & incursum apparent tristium: sic salus his, qui post salutem ægrotant, optabilis; sic tranquillitas his, qui post tranquillitatem fluctuantur, gratissima: sic divitiæ his, qui post divitias egent, amabiles; & omnia quis ita considerabit existere, ipsa quidem esse ac permanere naturali atque essentiali qualitate, qualia & ante experimentum contrariorum apparebant, meliora tamen post horum effici scientiam, & sustinentibus multo pretiosiora, necnon, & jucundiora, & desiderabiliora. Et hoc nobiscum Job laudabilis ita se habere decernet splendidissime, utrorumque experimentum accipiens ac recte definiens, meritoque judex in his, quæ a nobis dicuntur, progrediens, sententiamque indeclivem, & immunificam statuens. Quid ergo ait ille decertator indomitus, mutationem passus jucundorum, & in æstuationem angentium veniens? *Quis putas me constituet in mense dierum, quibus me Deus tuebatur, quando lucerna ejus super caput meum splendebat, quando lumine ejus gradiebar in tenebris, quando eram in itineribus lætus, quando dominus inspiciebat tabernaculum meum, quando eram opulentus nimis, & in comitatu meo pueri mei, quando effluebant viæ meæ butyro, montes autem mei fluebant lacte; quando progrediebar diluculo in civitate, & in plateis sedes mea ponebatur? Videntes me juniores abscondebantur: seniores vero assurgebant, majores natu autem desinebant loqui, digitum ori suo imponentes: audientes vero, beatificabant me.* Ergo ego etiam me- Job. 29.

r Est hæc Sophronii Synodica Epistola Græca in Ms. Bibl. Regis Christianiss. Cod. 2951. al. 1026. fol. 73. *Harduinus*.

merito, beatissimi, cum Job quinquies victore clamabo; memoria pristinorum bonorum, quæ mihi aderant pulsatus: Tranquilla hæc fuerant, vita cum silentio, & nullam fluctuationem agnoscens pauperies. Quis putas me constituet in mense dierum anteriorum, quibus me Deus absque tribulatione servabat, quando fulgebat lucerna ejus super caput meum, pacificam vitam degentis, & influctuabilem, quando lumine ejus gradiebar in tenebris, cum vindemiabam racemos silentii, dum serenitatis honestabar germinibus, dum imperturbationis delectabar palmitibus, dum securitatis floribus collætabar, dum intrepidationis flosculis coronabar, dum incuriæ gratiis convescebar, quando terrestri fruebar pauperie, quando sulcos impericulosi stercoris exarabam, quando influctuosæ paupertatis mare transmeabam, quando humilis cellæ pulcritudinibus congaudebam, * quando arvalis victus mellifluo illo manna vescebar, alius quidam Israel, & ipse cernendus, deliciasque epulabar cœlestes, atque pacificas, citra murmurationem ingratumve propositum? Quoniam igitur hæc, & ultra hæc, sapientissimi, in me ter afflictum necessitate magna, & vi Deo amabilium clericorum, religiosorumque monachorum, & fidelium laicorum horum omnium civium hujus sanctæ Christi Dei nostri civitatis, qui violenta manu me compulerunt, & more tyrannico coegerunt, peracta sunt, quibus nescio judiciis neque percipio, quæso sacratissimos vos, & exhortor, non solum mundis orationibus ad dominum me adjuvare * vitaliter fluctuantem, pariterque periclitantem, & confortare me pusillanimitatibus nutabundum, sed & a Deo inspiratis institutis introducere ad operandum inceptum. Hoc quidem, ut patres, & * prolatores; hoc vero, sicut fratres, & consanguinei. Date ergo vos mihi paterne simul, atque fraterne, quæ postulo, justa quippe sunt, & ego vestram pedeductionem sequar, & copulam ad vos habere merebor, qua fides consentaneos nectit, & spes recta sapientes unificat, & caritas divina sentientes addensat, quorum funis triplex, & ex istis tribus divinis constringitur virtutibus, neque solutionem agnoscit, neque disruptionem admittit, neque separationem sustinet, sed est veraciter indisruptus, in unam congregans pietatem eos, qui copula ejus divina ditati sunt. Quia vero quædam apostolica, atque prisca traditio in sanctis Dei per totum orbem ecclesiis tenuit, ut qui ad pontificatum ducuntur, iis qui ante illos pontificatus regunt, omnia sinceriter conferant, vel exponant, qualiter sapiant, & qualiter fidem detineant, quam Paulus eis sapientissimus nimis caute contradidit, ut non cursus suos in vacuum peragant: (inanis namque eis omnis cursus existeret, si in quolibet fides violaretur.) Ille quippe sacer, qui Dei voces audivit, & cœlum ipsum habuit * magistrum, & paradisi contemplator * pro tempore factus est, & verborum aliis hominibus ineffabilium fuit auditor, formidabat (sicut ipse ait) & perterrebatur, ne forte cum aliis prædicaret Christi salutiferam prædicationem, ipse reprobus effice-

* quando vidi e, quem himi sumeb.m, mell.

* in hujus vitæ negotiis,

* progenitores:

1. Cor. 12.
* scholam
* ante tempus

1. Cor. 9.

A ἐμακάρισαν με. οὐκοῦν εἰκότως κἀγὼ μακαριώτατοι σὺν Ἰὼβ τῷ πεντάθλῳ βοήσομαι τῶν πάλαι μοι προσόντων καλῶν τῇ μνήμῃ βαλλόμενος. γαληνὸς ποτὲ βίος ἦν καὶ ἡσύχιος, καὶ ταπεινότης οὐδένα γινώσκουσα κλύδωνα. τίς ἄν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ Θεὸς ἐφύλαττεν ἄθλιπτον, ὡς ὅτε ηὔγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου εἰρηναίαν βιοῦντος ζωὴν καὶ ἀκύμαντον, ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει· ὅτε τῆς ἡσυχίας ἐτρύγων τοὺς βότρυας· ὅτε γαλήνης ἐβριθόμην γεννήμασιν· ὅτε ἀταραξίας ἐτρύφων βλαστήμασιν· ὅτε ἀμεριμνίας ἠγαλλίων τοῖς ἄνθεσιν· ὅτε ἀφοβίας ἐστεφανούμην τοῖς κάλυξιν· ὅτε ἀπραγμοσύνης B ἠστιώμην ταῖς χάρισιν· ὅτε τῆς ἐπιγείου πενίας ἀπήλαυον· ὅτε τῆς ἀκινδύνου κοπρίας ἤρουν τοὺς αὔλακας· ὅτε τῆς ἀκυμάντου πτωχείας τὴν θάλατταν ἔπλεον· ὅτε τῆς χθαμαλῆς ἑστίας ἐγαννύμην τοῖς κάλλεσιν· ὅτε τῆς χαμαιτρόφου διαίτης μάννα τὸ μελίρρυτον ἤσθιον, ἄλλος τις Ἰσραὴλ καὶ αὐτὸς θεωρούμενος, καὶ τρυφὴν τρυφῶν εἰρηνικὴν καὶ οὐράνιον ἄνευ γογγυσμοῦ καὶ γνώμης ἀγνώμονος. ἐπεὶ οὖν ταῦτα καὶ τούτων πέρα σοφώτατοι εἰς ἐμὲ τὸν τρισάθλιον ἀνάγκῃ μεγάλῃ καὶ βίᾳ θεοφιλῶν κληρικῶν, καὶ εὐλαβῶν μοναχῶν, καὶ πιστῶν λαϊκῶν, τῶν πάντων πολιτῶν τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως, τῶν χειρί με βιασαμένων, καὶ τυραννίδι δρασάντων C γεγένηται, οἵοις οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι κρίμασιν, ἀξιῶ τοὺς πανιέρους ὑμᾶς καὶ προτρέπομαι, μὴ μόνον εὐχαῖς καθαραῖς ταῖς πρὸς κύριον ἐπικουρεῖν ἐμοὶ βιωτικῶς θαλαττεύοντι, εἶτα δὲ καὶ κινδυνεύοντι, καὶ στηρίζειν με μικροψυχίαις ὀκλάζοντα, ἀλλὰ καὶ θεοπνεύστοις διδάγμασι ποδηγεῖν πρὸς τὴν τῶν πρακτέων ἐγχείρησιν. τοῦτο μὲν ὡς πατέρες καὶ φύσαντες, τοῦτο δὲ ὡς ἀδελφοὶ καὶ ὁμαίμονες. δότε γοῦν ἡμεῖς ἐμοὶ πατρικῶς τε καὶ ἀδελφικῶς τὰ αἰτήματα δίκαιά γε τυγχάνοντα, κἀγὼ ταῖς ὑμετέραις ποδηγίαις ἐφέψομαι, καὶ συμπλοκὴν τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐμπορεύσομαι, ἣν ἡ πίστις συνδεῖ τοὺς ὁμόφρονας, καὶ ἡ ἐλπὶς συνενοῖ τοὺς εὐθύφρονας, καὶ ἡ ἀγάπη D συνδεσμοῖ τοὺς θεόφρονας. ὧν τὸ σχοινίον τὸ ἔντριτον, κἂν τριῶν τουτωνὶ τῶν θείων ἀρετῶν συμπλεκόμενον οὔτε λύσιν ἐπίσταται, οὔτε ῥῆξιν ὑφίσταται, οὔτε χωρισμὸν παραδέχεται· ἀλλ' ἔστιν ἀληθῶς ἀδιάρρηκτον, εἰς μίαν συνάγον εὐσέβειαν τοὺς τὴν πλοκὴν αὐτοῦ πλουτοῦντας τὴν ἔνθεον. ἐπεὶ δέ τις ἀποστολικὴ καὶ ἀρχαία παράδοσις ἐν ταῖς κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἁγίαις ἐκκλησίαις κεκράτηκεν, ὅπως οἱ πρὸς ἱεραρχίαν ἀγόμενοι τοῖς πρὸς αὐτῶν τὰς ἱεραρχίας χειρίζουσι πάντα εἰλικρινῶς ἀνατίθωνται, ὅπως φρονοῖεν, καὶ ὅπως πίστεως ἔχοιεν, ἣν Παῦλος αὐτοῖς ὁ σοφώτατος ἄγαν ἀσφαλῶς παραδέδωκεν, ἵνα μὴ εἰς κενὸν τὰ δρομήματα τεύχοιεν· E κενὸς γὰρ αὐτοῖς ἅπας ὁ δρόμος ἐγίγνετο, ἀδικουμένης κατά τι τῆς πίστεως. ἐκεῖνος γὰρ ὁ θεσπέσιος, ὁ Θεοῦ φωνῶν ἀκροασάμενος, καὶ οὐρανὸν αὐτὸν ἐσχηκὼς παιδευτήριον, καὶ παραδείσου θεωρὸς γενόμενος πρόωρος, καὶ ῥημάτων ἑτέροις ἀρρήτων ἀνθρώποις πυθόμενος, ἐδεδίει καὶ ἔτρεμε, καὶ ὡς αὐτός φησιν, ἐπεφοβεῖτο, μήπως ἄλλοις κηρύξας Χριστοῦ τὸ σωτήριον κήρυγμα, αὐτὸς ἀδόκιμος γένηται. ὅθεν καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνήρχετο ὁ Χριστοῦ μαθητὴς ἐπουράνιος, καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ θείοις μαθηταῖς ὑπεκλίνετο, καὶ τὸ εὐαγγελικὸν ὅπερ ἐκήρυττε δίδαγ-

ANNO CHRISTI 680.

δαγμα, τοῖς τῶν ἄλλων δοκοῦσι προύχειν ἐγνώριζε, καὶ κοινωνοὺς αὐτοὺς ἐποιεῖτο τοῦ δόγματος, τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτῷ μνηστευόμενος, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν δεχομένοις αὐτοῦ τὰ διδάγματα, καὶ τύπος ἅπασι σωτηρίας γινόμενος ἄριστος τοῖς ἀκολουθεῖν αὐτοῦ βουλομένοις τοῖς ἴχνεσι· τούτῳ τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τῷ ἔθει δουλεύοντες, καὶ νόμον ἡγούμενοι κάλλιστον πᾶν τὸ τοῖς πάλαι πρεπόντως γινόμενον, ἀποστολικῷ μάλιστα κρατυνθὲν ἐγχειρήματι, τὸ ὅπως ἔχομεν περὶ πίστεως, γράφομεν. καὶ τοῖς θεοσόφοις ὑμῖν πρὸς δοκιμὴν ἀποστέλλομεν, ἵνα μὴ ὅρια μετατιθέντες αἰώνια, ἅπερ ἡμῶν οἱ πατέρες ἔθεντο δόξωμεν, οὐ διακρίνειν μόνον εἰδόσιν ἀπὸ τῶν νόθων τὰ δοκίμια δόγματα, ἀλλὰ καὶ προσαναπληροῦν τὰ λείποντα διὰ τὴν καὶ ἐν Χριστῷ τελείαν ἀγάπησιν δυναμένοις ἀκριβῶς τε ἰσχύουσιν. ἐκεῖνα γοῦν λέξων ἐλεύσομαι, ἅπερ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ἐκκλησίᾳ τῇ ἁγίᾳ καὶ καθολικῇ τεχθεὶς καὶ τραφεὶς ἐκμεμάθηκα, κἀξ ἁπαλῶν φρονεῖν ὀνύχων παρείληφα, καὶ κηρυττόντων ὑμῶν τῶν θεοπνεύστων ἀκήκοα.

retur. Unde & in Hierosolymis ascendebat Christi cœlestis discipulus, & divinis, qui præerant, subjiciebatur discipulis, & evangelicam, quam prædicabat, doctrinam innotescebat eis, qui alios putabantur præcedere, & ipsius eos faciebat doctrinæ participes, munimen sibi despondens, & eis, qui post eum fuerant ejus suscepturi doctrinas, quibus formula salutis cunctis probabilis factus est, qui ejus sequi vellent vestigia. Huic proinde & nos consuetudini servientes, & legem optimam arbitrati, omne, quod olim decenter effectum est, maxime, apostolico roboratum instructo: qualiter de fide teneamus, scribimus, & a Deo instructis vobis ad probandum dirigimus, ne forte terminos æternos transgredi, quos patres nostri posuerunt, æstimemur, non discernere tantum scientibus ab incertis proba dogmata, sed & redintegrare, quæ minus sunt, propter perfectam in Christo caritatem exacte potentibus, atque valentibus. Illa igitur dicturus advenio, quæ ab initio in sancta, & catholica ecclesia natus, & nutritus perdidici, & a mollibus percepi unguibus sapere, & prædicantibus vobis a Deo inspiratis audivi.

ACTIO XI. Galat. 2. Prov. 22.

Πιστεύω τοίνυν, μακάριοι, καθάπερ ἀρχῆθεν πεπίστευκα, εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ἄναρχον παντελῶς καὶ ἀΐδιον, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητήν. καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἀϊδίως καὶ ἀπαθῶς ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός. καὶ οὐκ ἄλλην ἀρχὴν ἢ τὸν πατέρα γινώσκοντα, ἀλλ' οὐδὲ ἀλλαχόθεν ποθὲν ἢ ἐκ τοῦ πατρὸς τὴν ὑπόστασιν ἔχοντα. φῶς ἐκ φωτὸς ὁμοούσιον, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ συναΐδιον· εἰς ἓν πνεῦμα ἅγιον τὸ ἐκ Θεοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ φῶς καὶ Θεὸν καὶ αὐτῷ γνωριζόμενον, καὶ ὂν ἀληθῶς πατρὶ καὶ υἱῷ συναΐδιον, ὁμοούσιόν τε καὶ ὁμόφυλον, καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ φύσεως, καὶ ὡσαύτως δὲ καὶ θεότητος. Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον καὶ ὁμόθρονον, συμφυᾶ καὶ συγγενῆ καὶ ὁμόδοξον, εἰς μίαν συγκεφαλαιουμένην θεότητα, καὶ εἰς μίαν συναγομένην κοινὴν κυριότητα, ἄνευ προσωπικῆς ἀναχύσεως, καὶ ὑποστατικῆς ἐκτὸς συναιρέσεως. τριάδα γὰρ ἐν μονάδι πιστευόμεν, καὶ μονάδα ἐν τριάδι δοξάζομεν· τριάδα μὲν ταῖς τρισὶν ὑποστάσεσι, μονάδα δὲ τῷ μοναδικῷ τῆς θεότητος· ἥτε γὰρ ἁγία τριὰς ἀριθμητὴ ταῖς προσωπικαῖς ἐστιν ὑποστάσεσιν, ἥτε παναγία μονὰς πάσης ἐκτὸς ἐστὶν ἀριθμήσεως. καὶ ἡ μὲν ἀδιαίρετον ἔχει διαίρεσιν, καὶ ἀσύγχυτον φέρει συνάφειαν, διαιρουμένη γὰρ ταῖς ἀριθμηταῖς ὑποστάσεσι, καὶ ἀριθμουμένη ταῖς προσωπικαῖς ἑτερότησι τῷ ταυτῷ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φύσεως ἑνοῦται, καὶ τὸν παντελῆ μερισμὸν οὐ προσίεται· ἥτε μονὰς ἑνιαία τε ἐστὶ καὶ ἄζυγος, καὶ πᾶσαν φεύγει τὴν κατ' οὐσίαν ἀρίθμησιν. εἷς γὰρ Θεὸς ἡμῖν ἀραρότως πιστεύεται, ὅτι καὶ θεότης μία * διαπρυσίως κηρύσσεται, κἂν ἐν τριάδι προσώπων γινώσκηται· καὶ εἷς κύριος ἡμῖν ἀναγγέλλεται, ὅτι καὶ κυριότης μία βεβαίως διέγνωσται, κἂν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι δείκνυται. οὔτε καθὸ εἷς Θεὸς ὁ Θεὸς καὶ μία θεότης ἐστὶ διαιρούμενος, καὶ εἰς τρεῖς θεοὺς μεριζόμενος, ἢ εἰς τρεῖς θεότητας ἐκφερόμενος. οὔτε καθὸ εἷς κύριος ὁ εἷς κύριος διϊστάμενος, καὶ εἰς κυρίους τρεῖς τεμνόμενος, ἢ κυριότητας τρεῖς

διαπύρως

Credo igitur beati (secundum quod a principio credidi) in unum Deum Patrem omnipotentem, sine principio penitus, & sempiternum, omnium visibilium, atque invisibilium, factorem. Et in unum dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, qui sempiterne, & * intemporaliter ex ipso natus est Deo & Patre. Et non aliud principium quam Patrem cognoscentem, sed nec aliunde quam ex Patre ipsa substantiam habet, lumen de lumine consubstantiale, Deum verum de Deo vero consempiternum. Et in unum Spiritum sanctum, qui sempiterne a Deo Patre procedit, & lumen, & Deum ipsum agnoscendum vere Patri, & Filio consempiternum, consubstantialem, atque contribulem, ejusdemque essentiæ, atque naturæ, similiter & deitatis. Trinitatem consubstantialem, cohonorandamque, ac coassistricem, connaturalem, & cognatam, atque contribulem, in unam correcapitulandam deitatem, atque in unam copulandam communem dominationem, absque personali confusione, & absque substantiali divisione. Trinitatem itaque in unitate credimus, & unitatem in Trinitate glorificamus: Trinitatem quidem pro tribus subsistentiis, unitatem autem propter singularitatem deitatis. Nam sancta Trinitas numerabilis personalibus est subsistentiis, & sancta unitas extra omnem numerum est: & hæc quidem indivisibilem habet divisionem, & inconfusam gerit conjunctionem. Cum dividitur namque numeralibus subsistentiis, & numeratur personalibus alternitatibus identitate essentiæ, atque naturæ conjungitur, & omnimodam partitionem non recipit. Unitas enim singularis & incomputabilis omnem refugit secundum essentiam numerum. Unus enim Deus a nobis * enixius creditur, quoniam & deitas una flagranter prædicatur, licet in Trinitate personarum agnoscitur. Et unus dominus a nobis annunciatur; quoniam & dominatio una firmiter agnoscitur, licet in tribus subsisten-

* al. impassibiliter

* congruenter.

ACTIO XI.

...liis demonſtretur: neque ſecundum quod unus eſt Deus, & una eſt deitas, eſt diviſibilis, & in tres Deos partibilis, vel in tres deitates producendus: neque ſecundum quod unus eſt dominus, unus dominus diſtans eſt, & in tres dominos expandendus eſt, ac in tres dominationes dilatandus eſt: (Arianorum hæc eſt impietas, quæ in inæquales Deos unum concidit Deum, & in diſſimiles deitates unam partitur deitatem, & in alterigenas tres dominationes unam diſtinguit dominationem;) neque ſecundum quod Trinitas unus Deus eſt, & agnoſcitur, & ſubſiſtentiæ tres pronunciantur, [r] & tres * obſecrantur perſonæ, atque Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, dicitur coarctatus, ſive compoſitus, vel confuſus, & in unam ſeipſum colligens ſubſiſtentiam, in unamque coercens non numerandam perſonam. (Sabellianorum iſta eſt pravitas, in unam ſubſtantiam tres confundens ſubſiſtentias, & in unam perſonam eaſdem tres conſpergens perſonas.) Ubi enim eſt Trinitas, o impiiſſimi, ſi in unam perſonam ſecundum vos Trinitas ipſa colligitur, & in unam concurrat confuſibilem ſubſiſtentiam? Vel ubi unitas, o furioſiſſimi, ſi in tres eſſentias ipſa unitas efferetur, & in tres naturas dilatabitur, & in tres deitates multiplicabitur? Impium quippe eſt orthodoxis utrumque, & a veritate prorſus projectum eſt, tam ſingularitas ſecundum ſubſiſtentiam, quam ternalitas in naturis. Illud enim ſtatim ad Judaiſmum * deducit, & a ſeſe dicentem ſimul abducit: hoc vero ad Paganiſmum devolvitur, & in ſeſe aſſerentem convolvit. * Et aut omnino Paganus eſt, qui hoc furioſe cum Ario perhibet: aut Judæus eſt, qui illud impie cum Sabellio ſuſcipit. Et ideo bene a deiloquis ſancitum eſt, unitatem quidem nos ſapere una & ſingulari deitate, & identitate eſſentialis atque naturalis dominationis: Trinitatem autem tribus inconfuſis ſubſiſtentiis, & diverſitate numerandæ perſonalis alteritatis, quatenus nec ipſum unum * Sabellianum ſubſiſtentialem multitudinem abjecit: neque omnia, omnem unitatis vocem repellentia deitatis, eſſentiæ, atque naturæ. Quemadmodum igitur unum Deum didicimus ſapere, ita & unam deitatem confiteri percepimus, & ſicut ſubſiſtentias tres * exorare didicimus, ita & tres glorificare perſonas inſtruimur, non alium unum Deum præter tres cognoſcentes perſonas, neque tres conſubſtantiales perſonas Trinitatis, quæ ſunt, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, alteras præter unum Deum agnoſcentes. Et idcirco unum hæc tria, in quibus eſt deitas, prædicamus: & tria unum, quorum eſt deitas, annunciamus, ſive (quod eſt accuratius ac manifeſtius dicere) quæ Deus eſt, atque agnoſcitur: hoc ipſum quippe, & unum eſt, & tria creditur, & tria prædicatur, & unum veraciter annunciatur: Et neque unum, quatenus unum eſt, tria recipitur, neque tria, ſecundum quod tria ſunt, unum advertitur, quod eſt mirabile, & omni certe plenum ſtupore. Hoc ipſum namque, & numerabile eſt, & refugit numerum. Numerabile

Margin: credantur — * defertur, & ſecum ſimul abducit dicentem — * ſecum ſimul aff. — * Sabellio — * colere

A πλατυνόμενος· Ἀρειανῶν τὸ δυσσέβημα εἰς ἀνίσους Θεοὺς τὸν ἕνα κατατέμνον Θεὸν, καὶ εἰς ἀνομοίους θεότητας τὴν μίαν μερίζον θεότητα, καὶ εἰς ἑτερογενεῖς τρεῖς κυριότητας τὴν μίαν διιστῶν κυριότητα· οὔτε καθὸ τριὰς ὁ εἷς Θεός ἐστι καὶ γνωρίζεται, καὶ ὑποστάσεις τρεῖς καταγγέλλεται, καὶ εἰς τρία πρεσβεύεται πρόσωπα, καὶ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ πνεῦμα ἅγιον λέγεται, συστελλόμενος, ἢ συντιθέμενος, ἢ συγχεόμενος, καὶ εἰς μίαν ἑαυτὴν συναλείφων ὑπόστασιν, καὶ εἰς ἓν συγκρίνων οὐκ ἀριθμούμενον πρόσωπον. Σαβελλιανῶν τὸ ἀνόμημα εἰς μίαν τὰς τρεῖς ὑποστάσεις, συγχέον ὑπόστασιν, καὶ εἰς ἓν τὰ τρία σύμφυρον πρόσωπα πρόσωπον. ποῦ γὰρ τριὰς, ὦ B δυσσεβέστατοι, εἰ πρὸς ἓν καθ' ὑμᾶς ἡ τριὰς συναχθήσεται πρόσωπον, καὶ πρὸς μίαν δραμεῖται συγκεχυμένην ὑπόστασιν; ἢ ποῦ μονὰς, ὦ μανικώτατοι, εἰ πρὸς οὐσίας τρεῖς ἡ μονὰς ἐξαχθήσεται, καὶ πρὸς φύσεις τρεῖς πλατυνθήσεται καὶ εἰς τρεῖς θεότητας πληθυνθήσεται; ἀσεβὲς γὰρ παρ' ὀρθοδόξοις ἑκάτερον, καὶ πάντη τῆς εὐσεβείας ἐξώκειλε τό,τε μοναδικὸν καθ' ὑπόστασιν, τό,τε τριαδικὸν ἐν ταῖς φύσεσι. τὸ μὲν γὰρ πρὸς Ἰουδαϊσμὸν εὐθὺς ἀποφέρεται, καὶ ἑαυτῷ συναποφέρει τὸν λέγοντα· τὸ δὲ πρὸς ἑλληνισμὸν ἐκκυλίεται, καὶ ἑαυτῷ συνεκκυλίει τὸν φάσκοντα. καὶ ἢ πάντως ἑλληνίζει ὁ τοῦτο μανικῶς σὺν Ἀρείῳ φθεγγόμε- C νος, ἢ Ἰουδαΐζει, ἐκεῖνο δυσσεβῶς σὺν Σαβελλίῳ δεχόμενος· καὶ διὰ τοῦτο καλῶς τοῖς θεολόγοις τεθέσπισται, μονάδα μὲν ἡμᾶς φρονεῖν μιᾷ καὶ ἑνιαίᾳ θεότητι, καὶ τῷ ταυτῷ τῆς οὐσιώδους τε καὶ φυσικῆς κυριότητος. Τριάδα δὲ ταῖς ἀσυγχύτοις τρισὶν ὑποστάσεσι, καὶ τῷ διαφόρῳ τῆς τρισαρίθμου προσωπικῆς ἑτερότητος· ἵνα μήτε τὸ ἓν * μείνῃ Σαβέλλιον πάντῃ ἓν θεωρούμενον, καὶ πᾶσαν ὑποστατικὴν πληθὺν ἐκτρεπόμενον· μήτε τὰ τρία σεμνύνῃ τὸν Ἄρειον τρία διαμπὰξ ποιούμενα, καὶ πᾶσαν μοναδικὴν φωνὴν διωθούμενα θεότητος, καὶ οὐσίας, καὶ φύσεως. ὥσπερ οὖν φρονεῖν ἕνα Θεὸν ἐδιδάχθημεν, οὕτω καὶ μίαν θεότητα καθομολογεῖν D παρειλήφαμεν· καὶ ὥσπερ ὑποστάσεις τρεῖς πρεσβεύειν ἐμάθομεν, οὕτω καὶ πρόσωπα τρία δοξολογεῖν ἐπαιδεύθημεν, οὐκ ἄλλον τὸν ἕνα Θεὸν παρὰ τὰ τρία γινώσκοντες πρόσωπα, οὔτε τὰ τρία τῆς Τριάδος ὁμοούσια πρόσωπα, ἅπερ ἐστὶν ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἕτερα παρὰ τὸν ἕνα Θεὸν ἐπιστάμενοι· καὶ διὰ τοῦτο ἓν τὰ τρία τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης κηρυττόμενα, καὶ τὰ τρία ἓν, ὧν θεότης ἐστὶν ἐξαγγελλόμενα· ἢ τό γε ἀκριβέστερον εἰπεῖν καὶ σαφέστερον, ἃ ἡ θεότης ἐστὶ καὶ γινώσκεται. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἕν ἐστι καὶ τρία πιστεύεται καὶ τρία δοξάζεται, καὶ ἓν ἀληθῶς ἀναγγέλλεται. καὶ οὔτε τὸ ἓν ᾗ ἕν ἐστι, τρία λαμβάνεται· οὔτε τὰ τρία καθὸ * E τρία τυγχάνει, ἓν ἐξακούεται· ὃ καὶ παράδοξον καὶ πάσης γέμον ὄντως ἐκπλήξεως. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἀριθμητόν ἐστι, καὶ διαφεύγει τὴν ἐξαρίθμησιν, ἀριθμητὸν μὲν ταῖς ἑαυτοῦ τρισσαῖς ὑποστάσεσι, διαφεῦγον δὲ τῷ ἑνικῷ τῆς θεότητος τὴν ἀρίθμησιν. τὸ γὰρ ἑνικὸν αὐτοῦ τῆς οὐσίας καὶ φύσεως ἀριθμεῖσθαι παντελῶς οὐκ ἀνέχεται, ἵνα μὴ καὶ διαφορὰν εἰσοίσῃ θεότητος, καὶ λοιπὸν οὐσίας καὶ φύσεως

Margin: * τε... — * τρια...

---

r Mſ. noſter, *& in tribus perſonis colitur* Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

σεως, καὶ πολυθεΐαν τὴν μοναρχίαν ἐργάσοιτο· πᾶς γὰρ ἀριθμὸς τὴν διαφορὰν κέκτηται σύνοικον, καὶ πᾶσα διαφορὰ καὶ διάκρισις τὸν ἀριθμὸν συνεπάγεται σύμφυτον· ἀριθμεῖται γοῦν ἡ μακαρία τριὰς οὐκ οὐσίαις καὶ φύσεσι καὶ διαφόροις θεότησιν, ἢ τρισσαῖς κυριότησιν· ἄπαγε ὡς Ἀρειανοὶ μαίνονται, καὶ οἱ τῆς νέας τριθεΐας λυττῶσιν ἡγούμενοι, οὐσίας τρεῖς, καὶ φύσεις τρεῖς, καὶ τρεῖς κυριότητας, καὶ τρεῖς ὁμοίως * κενολογοῦντες θεότητας. ἀλλ' ὑποστάσεσι καὶ ἰδιότησι νοεραῖς, τελείαις καθ' ἑαυτὰς ὑφεστώσαις ἀριθμῷ διαιρεταῖς καὶ οὐ διαιρεταῖς τῇ θεότητι. διαιρεῖται γὰρ ἀδιαιρέτως ἡ παναγία τριὰς, καὶ διῃρημένως πάλιν συνάπτεται. τοῖς γὰρ προσώποις τὴν διαίρεσιν ἔχουσα ἀδιαίρετος μένει, καὶ ἄτμητος οὐσίᾳ καὶ φύσει, ὡσαύτως δὲ καὶ θεότητι. καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τρεῖς Θεοὺς λέγομεν, οὔτε τρεῖς φύσεις ἐπὶ τῆς Τριάδος δοξάζομεν, οὔτε τρεῖς ἐπ' αὐτῆς οὐσίας κηρύττομεν, οὔτε τρεῖς ὁμολογοῦμεν θεότητας, οὐχ ὁμοουσίους, οὐχ ἑτερουσίους, οὐχ ὁμοφύλους, οὐχ ἑτεροφύλους, οὐδ' ὅσα μοναδικῶς ἐπ' αὐτῆς προσκηρύττεται, εἰς πλῆθος ἐκφέρειν ἀφίεμεν, ἢ ἵνα τὴν αὐτῆς διαιρεῖν συγχωροῦμεν ἑνότητα. οὔτε δὲ τρεῖς τινας Θεοὺς ἐπιστάμεθα, ἢ τρεῖς τινας φύσεις, ἢ τρεῖς τινας οὐσίας, ἢ τρεῖς τινας θεότητας οἴδαμεν, οὐχ ὁμογενεῖς, οὐχ ἑτερογενεῖς, οὐχ ὁμοειδεῖς, οὐχ ἑτεροειδεῖς· ἀλλ' οὔτε δὲ ὅλως Θεοὺς ἢ φύσεις ἢ οὐσίας ἢ θεότητας ἔγνωμεν, ἢ γινώσκοντας οἴδαμεν· ἀλλὰ καὶ τὸν ἔχοντα ἢ φρονοῦντα, ἢ γινώσκοντα τοῖς ἀναθέμασι βάλλομεν. ἡμεῖς γὰρ μίαν ἀρχὴν τὴν μίαν ἴσμεν θεότητα, μίαν βασιλείαν, μίαν ἐξουσίαν, μίαν δύναμιν, μίαν ἐνέργειαν, μίαν βούλησιν, μίαν θέλησιν, μίαν δεσποτείαν, μίαν κίνησιν, εἴτε τῶν μετ' αὐτὴν ὄντων ἁπάντων δημιουργικὴν, εἴτε προνοητικὴν, εἴτε συστατικὴν καὶ συντηρητικήν. μίαν κυριότητα μίαν ἀϊδιότητα, καὶ ὅσ' ἄττα μοναδικὰ καὶ ἀσύζυγα τῆς μιᾶς οὐσίας καὶ φύσεως ἐν τρισὶν ἐστὶ προσωπικαῖς ὑποστάσεσιν· οὔτε τὰς ὑποστάσεις συγχέοντες, καὶ εἰς μίαν αὐτὰς ὑπόστασιν ἄγοντες· οὔτε τὴν οὐσίαν τὴν μίαν μερίζοντες, καὶ εἰς οὐσίας τρεῖς αὐτὴν κατατέμνοντες, καὶ τὴν μίαν διὰ τοῦτο διαιροῦντες θεότητα. ἀλλ' ἔστιν εἷς Θεὸς, μία θεότης ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι λάμπουσα, καὶ τρεῖς ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα ἐν θεότητι μιᾷ γνωριζόμενα· διὰ τοῦτο τέλειος Θεὸς ὁ πατὴρ, τέλειος Θεὸς ὁ υἱὸς, τέλειος Θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἐπειδὴ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν ἕκαστον πρόσωπον ἀμέριστον καὶ ἀνελλιπῆ καὶ τελείαν ἔχει θεότητα. καὶ ὡς μὲν Θεὸς τὸ αὐτὸ καθέστηκεν ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον τοῦ νοῦ χωρίζοντος τὰ ἀχώριστα· ὡς δὲ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἕτερον καὶ ἕτερον καὶ ἕτερον οὐ λέγεται. κἀντεῦθεν ταῦτα τοῖς θεολήπτοις κηρύττεται, Θεὸς, καὶ Θεὸς, καὶ Θεὸς, ἀλλ' εἷς τὰ τρία Θεός· οὐ γὰρ ἄλλος θεὸς ὁ πατὴρ, οὐδὲ ἄλλος Θεὸς ὁ υἱὸς, οὐδὲ ἄλλος πάλιν θεὸς τὸ πνεῦμα * τὸ ἅγιον. ἐπεὶ μηδ' ἄλλη φύσις ὁ πατὴρ, μηδ' ἄλλη φύσις ὁ υἱὸς, μηδ' ἄλλη πάλιν φύσις τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. τοῦτο γὰρ καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ διαφόρους Θεοὺς ἐκτεχνάζεται, καὶ τὰς πολλὰς καὶ διαφόρους ἐκτίκτει θεότητας. ἀλλὰ Θεὸς μὲν ὁ πατὴρ, Θεὸς ὁ υἱὸς· ὁμοίως δὲ Θεὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς μιᾶς ἀμερίστως καὶ ἀνελλιπῶς τὰ τρία πρόσωπα πληρούσης θεότητος, καὶ ἐν ἑκάστῳ οὔσης ὁλοτελῶς, καὶ ὁλικῶς. θεότης

ACTIO XI

A quidem tribus suis subsistentiis, refugit autem numerum singularitate deitatis. Unitas quippe ejus essentiæ, atque naturæ numerari penitus non admittit, uti non & differentiam deitatis introducat, & ex hoc essentiæ, & naturæ, & deorum multitudinem unum principium faciat. Omnis namque numerus contubernalem habet differentiam, & omnis differentia, atque discretio numerum superinducit, ut insitum. Numeratur ergo beata Trinitas non essentiis, nec naturis, nec diversis deitatibus, ternisve dominationibus, absit, sicut insaniunt Ariani, & sicut novæ tritheiæ, id est, ter deitatis * latratores, essentias tres, & naturas tres, & tres dominationes, & tres similiter vaniloquentes deitates, sed subsistentiis, & proprietatibus intellectualibus perfectis, per semet subsistentibus, numero divisibilibus, & non dividendis deitate. Dividitur itaque indivise sancta Trinitas, & divise rursus conjungitur. In personis namque divisionem habens, indivisa permanet, & insecabilis per essentiam, & naturam, similiter & deitatem. Et idcirco nequaquam tres deos dicimus, neque tres naturas in sancta Trinitate glorificamus, neque tres essentias in ea prædicamus, neque tres confitemur deitates, non consubstantiales, non alterius substantiæ, non ejusdem originis, neque alterius C originis, neque quæ singulariter in ea prædicantur, in multitudinem deducere permittimus, nec quemquam ejus unitatem dividere sinimus, neque tres quosdam deos esse cognoscimus, aut tres quasdam naturas, vel tres quasdam essentias deitatis novimus, non unigenas, aut alienigenas, non ejusdem speciei, aut alterius speciei, sed nec penitus deos, aut naturas, vel essentias, aut deitates agnovimus, vel cognoscentes scimus. Sed & eum, qui recipit, vel sapit, aut novit, anathematibus percellimus. Nos enim unum * principium unius nominis deitatis, unum imperium, unam potestatem, unam virtutem, unam operationem, unum con- D silium, unam voluntatem, unam dominationem, unum motum, tam omnium, quæ post eam sunt, creatricem, quamque providam, & stabilientem, atque conservatricem, unam dominationem, unam sempiternitatem, & quæque sunt talia singularia, & incomposita unius essentiæ, atque naturæ in tribus personalibus subsistentiis, neque subsistentias confundentes, & in unam eas subsistentiam deducentes, neque unam eamdemque essentiam partientes, & in tres eam essentias discerpentes, & unam ex hoc dividentes deitatem, sed est unus Deus, una deitas in tribus subsistentiis fulgens, & tres subsistentiæ, & personæ in deitate una co- E gnoscuntur. Propterea perfectus Deus est Pater, perfectus Deus est Filius, perfectus Deus est Spiritus sanctus, idcirco quod unam eamdemque singula quæque persona inseparabilem, indiminutam, atque perfectam habet deitatem. Et juxta quod Deus quidem est, * ipsum existit unumquodque, dum seorsum consideratur, ipsa intelligentia, quod non separabile, separante: ut Pater tamen, & Filius, & Spiritus sanctus, aliud, & aliud, & aliud non dicuntur. Et idcirco hæc a Dei capacibus prædicantur, Deus, & Deus, & Deus: sed unus est hæc tria

Margin notes: * κενολογοῦν-. * latrant doctores. * principatum, unam nov. deitatem. * idipsum.

ACTIO XI.

ANNO CHRISTI 680.

Deus. Non enim alius Deus Pater, nec alius Deus Filius, neque alius iterum Deus Spiritus ſanctus, quia nec alia natura eſt Pater, nec alia natura eſt Filius, neque alia iterum natura eſt Spiritus ſanctus. Hoc enim & multos, atque diverſos deos * opinatur, multaſque & varias generat deitates; ſed Deus quidem eſt Pater, Deus vero eſt Filius, ſimiliter Deus eſt & Spiritus ſanctus, eo quod indiviſe, & indiminute eædem tres perſonæ una impleantur deitate, & in unaquaque earum funditus tota ſit. Nam deitas diviſionem non ſuſtinet, & in tribus ipſis perſonis plenifice, atque perfecte, non partibiliter, ſive ex parte eaſdem implens perſonas, ſed in una quaque exiſtens pleniſſima, B & una permanens, licet in tribus perſonis monſtretur, & ad deitatum multitudinem non excurrens, licet in tribus ſit ſubſiſtentiis, ut non corporalem quamdam ſuſtineat ſectionem, quæ certe eſt impaſſibilis, & incorporea, & pati neſciens quæ creaturæ ſunt propria. Eſt igitur cum hoc, quod Deus Pater ipſe Pater, & neque Filius, neque Spiritus ſanctus, ſed quod Filius eſt, ſecundum ſubſtantiam, & quod naturaliter Spiritus ſanctus exiſtit, & eſt cum hoc quod Deus eſt Filius ipſe Filius, & neque Pater, neque Spiritus ſanctus: ſed quod Pater ſecundum naturam prædicatur, & quod ſecundum ſubſtantiam Spiritus ſanctus conſpi- C citur: & eſt cum hoc quod Deus eſt Spiritus ſanctus ipſe Spiritus ſanctus, & neque Pater eſſe cernitur, neque Filius eſſe ſuſcipitur; ſed quod Pater ſecundum eſſentiam creditur, & quod Filius ſecundum naturam annunciatur. Hoc quidem, propter naturam, & identitatem ſubſtantiæ, & cognationem eſſentiæ, illud vero propter alterificas horum trium proprietates, propterque diſſimilitudinem proprietatum, quæ inconfuſe unamquamque figurant perſonam. Sicut enim eſſe Deus unaquæque inconvertibiliter poſſidet, ita & proprietatem, per quam ipſa perſona figuratur, immutabilem, & immobilem obtinet, quæ eidem ſoli eſt inſita, & ab ipſis D aliis perſonis eam diſcernit, & * conſitam, atque cohonorificandam, conſubſtantialem quoque, & conſeſſivam Trinitatem abſque confuſione conſervat. Trinitas igitur eſt, non ſolum una deitatis perfectione perfecta, ſed ſuperperfecta, & ultra deitatem gloria, ac ſempiternitate & imperio non diſpertita, neque alienata. Neque enim creatum quid, aut ſervile eſt in Trinitate, neque ſubintroductitium, tanquam quod prius quidem non extiterit, poſtremo vero introgreſſum. Neque igitur defuit Patri Filius, neque Filio Spiritus ſanctus, ſed inconvertibilis, & incommutabilis eadem Trinitas ſemper eſt. Et de ſancta quidem, ac conſubſtantiali, ſempiter- E naque, & principali, omniumque opifice, &

* calide infert.

* connaturalem.

A γὰρ μερισμὸν οὐχ ὑφίσαται. καὶ ἐν τοῖς τρισὶ προσώποις πληρωτικῶς καὶ ἐντελῶς, οὐ μεριστικῶς ἤγουν ἐκ μέρους πληροῦσα, ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ πληρεστάτως ὑπάρχουσα, καὶ μία γε μένουσα καὶ εἰ ἐν προσώποις τρισὶ διαφαίνοιτο· καὶ πρὸς θεοτήτων πληθυσμὸν οὐκ ἐκτρέχουσα, καὶ εἰ ἐν τρισίν ἐστιν ὑποστάσεσιν· ἵνα μὴ σωματικήν τινα πάθη διαίρεσιν ἡ ὄντως ἀπαθὴς καὶ ἀσώματος, καὶ πάσχειν οὐκ εἰδυῖα τὰ τῆς κτίσεως ἴδια· ἔστιν οὖν μετὰ τοῦ εἶναι Θεὸς πατὴρ ὁ πατήρ, καὶ οὔτε υἱός, οὔτε πνεῦμα ἅγιον, ἀλλ' ὅπερ ὁ υἱὸς κατ' οὐσίαν ἐστί, καὶ κατὰ φύσιν τὸ πνεῦμα τυγχάνει τὸ ἅγιον· καὶ ἔστι μετὰ τοῦ εἶναι Θεὸς ὁ υἱός, καὶ οὔτε πατήρ, οὔτε B πνεῦμα πανάγιον, ἀλλ' ὅπερ ὁ πατὴρ κατὰ φύσιν κηρύττεται, καὶ ὃ κατ' οὐσίαν τὸ πνεῦμα καθορᾶται τὸ ἅγιον. καὶ ἔστι μετὰ τοῦ εἶναι Θεὸς πνεῦμα ἅγιον, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ οὔτε πατὴρ θεωρούμενον, οὔτε υἱὸς λαμβανόμενον, ἀλλ' ὅπερ ὁ πατὴρ κατ' οὐσίαν πεπίστευται, καὶ ὅπερ ὁ υἱὸς κατὰ φύσιν ἀγγέλλεται. τὸ μὲν διὰ τὴν φύσιν, καὶ τὴν τῆς οὐσίας ταυτότητα καὶ τὸ συγγενὲς τῆς ὑπάρξεως, τὸ δὲ διὰ τὰς ἑτέρας τῶν τριῶν ἰδιότητας, καὶ τὸ τῶν ἀσυγχύτως ἕκαστον χαρακτηριζόντων προσώπου ἰδιωμάτων ἀνόμοιον· ὥσπερ γὰρ τό, Θεός, ἕκαστον ἀμετάπτωτον κέκτηται, οὕτω καὶ τὴν τοῦ προσώπου χαρακτηριστικὴν ἰδιότητα ἀμετάβλητον C καὶ ἀκίνητον λέλογχε τὴν αὐτῷ καὶ μόνῳ προσοῦσαν, καὶ τῶν ἄλλων προσώπων αὐτὸ διακρίνουσαν, καὶ τὴν ὁμοφυᾶ καὶ ὁμότιμον ὁμοούσιόν τε καὶ ὁμόθρονον τριάδα τηροῦσαν ἀσύγχυτον. τριὰς οὖν, ἡ τριὰς οὐ τελείᾳ μόνον τῇ τῆς μιᾶς θεότητος τελειότητι, ἀλλὰ καὶ ὑπερτελὴς καὶ ὑπέρθεος δόξῃ καὶ ἀϊδιότητι καὶ βασιλείᾳ μὴ μεριζομένη, μηδὲ ἀπαλλοτριουμένη. οὔτε οὖν κτιστόν τι ἢ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι, οὔτε ἐπείσακτον, ὡς πρότερον μὲν οὐχ ὑπάρχον, ὕστερον δὲ ἐπεισελθόν· οὔτε οὖν ἐνέλειψε πατρὶ υἱός, οὔτε υἱῷ πνεῦμα. ἀλλ' ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος ἡ αὐτὴ τριὰς ἀεί. καὶ περὶ μὲν τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου ἀϊδίου τε καὶ ἀρχικῆς καὶ πάντων δημιουργοῦ, καὶ βασι- D λίδος Τριάδος τὸ ὅπως φρονῶ, καὶ δοξάζω, καὶ σέβομαι, ὡς ἐν βραχέσιν εἰπεῖν, δῆλον ὑμῖν καὶ σαφὲς διατέθεικα. οὐ γάρ τι πλέον συνεχώρει τούτων φάναι τῶν συνοδικῶν συλλαβῶν τὸ ἐπίτομον. ὅπως δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἑνὸς αὐτῆς πανσέπτου Τριάδος Θεοῦ λόγου καὶ υἱοῦ φιλανθρώπου τε καὶ παραδόξου σαρκώσεως, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν ὑπερτάτης κενώσεως, πρὸς τοὺς ἐπιγείους ἡμᾶς θεϊκῆς καὶ θεοποιοῦ καταβάσεως ἔχω καὶ φρονῶ; καὶ κηρύττειν ἐκ πατέρων ἁγίων καὶ τῶν καθ' ὑμᾶς θεοπνεύστων παρείληφα, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς τῆς ἐφορώσης τὰ σύμπαντα, γράμμα τουτὶ τὸ συνοδικὸν γράφων ἐντίθημι, καὶ πρὸς τὴν ὑμῶν ἐκπέμπω τῶν E πανσόφων ἀκρόασιν.

regina Trinitate qualiter ſentiam, atque glorificem, & venerer, (ut breviter dicere ſuppetit) maniſeſte vobis aliquid clarumque digeſſi. Neque enim amplius quid fari permittit harum ſynodicarum ſyllabarum compendium. Qualiter quoque, & de incarnatione unius de eadem venerabili Trinitate Dei verbi, & Filii clementiſſima, atque admirabili, hoc eſt, de ſumma exinanitione, ad nos quoque terrenos divina, atque deifica deſcenſione teneam, atque ſentiam, & tenere a ſanctis patribus, qui ſecundum vos a Deo inſpirati ſunt, mihi eſt traditum, tanquam coram ipſa veritate, quæ conſpicit univerſa, ſynodicam hanc literam ſcribens, expono, & ad veſtrum deſtino ſapientiſſimum auditum.

Credo & de hac, ſanctiſſimi, quod Deus verbum, unigenitus Patris Filius, qui ante omnia ſæcula & tempora impaſſibiliter,

Πιστεύω καὶ περὶ ταύτης, θειότατοι, ὡς ὁ Θεὸς λόγος, ὁ τοῦ πατρὸς μονογενὴς υἱός, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων καὶ χρόνων ἀπαθῶς ὑπ' αὐτοῦ γεννηθεὶς

ANNO CHRISTI 680.

νηθεὶς τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, οἶκτον λαβὼν καὶ φιλάνθρωπον ἔλεον τοῦ ἀνθρωπίνου ἡμῶν ὀλισθήματος ἑκουσίῳ θελήματι, καὶ Θεοῦ βουλήσει τοῦ φύσαντος, καὶ συνευδοκίᾳ θείᾳ τοῦ πνεύματος, κόλπων μὴ χωρισθεὶς τοῦ γεννήσαντος πρὸς τοὺς ταπεινοὺς ἡμᾶς καταβέβηκεν. ἐστι γὰρ ὥσπερ τῆς αὐτῆς βουλήσεως τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι, οὕτω καὶ οὐσίας ἀπείρου καὶ φύσεως. περιγραφῆς οὐδαμῶς ἀνεχόμενος, ἢ τῆς καθ' ἡμᾶς τοπικῆς μεταβάσεως, κατὰ φύσιν δρᾶν * εἰωθὼς θεϊκὴν τὴν ἐνέργειαν, καὶ μήτραν εἰσδὺς ἀπειρόγαμον, παρθενίας ἀγλαϊζομένην ἁγνότητι, Μαρίας τῆς ἁγίας καὶ φαιδρᾶς καὶ θεόφρονος καὶ παντὸς ἐλευθέρας μολύσματος τοῦ τε κατὰ σῶμα καὶ ψυχὴν καὶ διάνοιαν, σαρκοῦται ὁ ἄσαρκος, καὶ μορφοῦται τὸ ἡμῶν ὁ κατ' οὐσίαν τὴν θείαν ὅσον εἰς σχῆμα καὶ εἶδος ἀμόρφωτος, καὶ σωματοῦται καθ' ἡμᾶς ὁ ἀσώματος, καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γίνεται ὁ ἀεὶ Θεὸς γνωριζόμενος· καὶ μητρικῆς κοιλίας ἐγγάστριος ὁ τοῦ ἀϊδίου πατρὸς ἐγκόλπιος δείκνυται, καὶ ὁ ἄχρονος ἀρχὴν χρονικὴν καταδέχεται· οὐ φαντασίᾳ ταῦτα γινόμενος ἅπαντα, καθὰ Μανιχαίοις καὶ Οὐαλεντίνοις δοκεῖ τοῖς παράφροσιν, ἀλλ' ἀληθείᾳ καὶ πράγματι ὅλον ἑαυτὸν κενώσας πατρικῷ καὶ οἰκείῳ θελήματι, καὶ ὅλον προσλαβὼν τὸ ἡμέτερον φύραμα, σάρκα φημὶ τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον, καὶ ψυχὴν λογικὴν τὴν ψυχαῖς ταῖς ἡμετέραις ὁμόφυλον, καὶ νοῦν τῷ νῷ τῷ ἡμῶν παραπλήσιον. ταῦτα γὰρ ἄνθρωπός ἐστι καὶ γινώσκεται· καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἐξ αὐτῆς ἄκρας τῆς ἐν παρθενίᾳ τῇ παναγίᾳ συλλήψεως· ἄνθρωπος γὰρ χρηματίζειν ἐβούλετο, ἵνα τῷ ὁμοίῳ ἀνακαθάρῃ τὸ ὅμοιον, καὶ τῷ συγγενεῖ τὸ συγγενὲς ἀνασώσηται, καὶ τῷ συγγενεῖ τὸ συμφυὲς ἐκλαμπρύνει· διὰ τοῦτο παρθένος ἁγία λαμβάνεται, καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν ἁγιάζεται, καὶ οὕτως ὑπουργεῖ τῇ σαρκώσει τοῦ κτίσαντος ὡς καθαρὰ καὶ ἁγνὴ καὶ ἀμόλυντος· σαρκοῦται γοῦν ὁ λόγος καὶ Θεὸς τὸ ἡμέτερον οὐ προπλασθείσῃ σαρκὶ συναπτόμενος, ἢ προμορφωθέντι καὶ * καθ' αὐτὸ προϋποστάντι ποτὲ προσπλεκόμενος σώματι, ἢ προϋποστάσῃ ψυχῇ συντιθέμενος, ἀλλὰ τότε τούτοις παραγενομένοις πρὸς ὕπαρξιν, ὅτε αὐτοῖς ὁ λόγος αὐτὸς καὶ Θεὸς συνετίθετο φυσικῶς σύγχρονον ἔχουσι τῇ ὑπάρξει τὴν ἕνωσιν, καὶ οὐ πρὸ τῆς πρὸς τὸν λόγον ἀληθεστάτης συμβάσεως καθ' ἑαυτὰ γενόμενα πώποτε, ἢ τινος ἀνθρώπου τῶν καθ' ἡμᾶς ἑτέρου τὸ παράπαν ὑπάρξαντα, ἀλλὰ σύνδρομον ἔχουσι τῇ φυσικῇ τοῦ λόγου συμβάσει τὴν ὕπαρξιν, καὶ οὐκ ἐκείνης οὐδὲ ὡς ἐν ὀφθαλμοῦ ῥιπῇ ταύτην προτερεύουσαν ἔχοντα, ὡς Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς βομβεῖ, καὶ Νεστόριος. ἅμα γὰρ, σάρξ, ἅμα θεοῦ λόγου σάρξ. ἅμα σὰρξ ἔμψυχος λογική, ἅμα θεοῦ λόγου σὰρξ ἔμψυχος λογική, ἐν αὐτῷ γὰρ καὶ οὐ καθ' ἑαυτὴν ἔσχε τὴν ὕπαρξιν· ἅμα γὰρ τῇ συλλήψει τοῦ λόγου ταῦτα παρήχθη πρὸς σύστασιν, καὶ ἡνώθη αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν ἅμα τῷ πρὸς σύστασιν ἄγεσθαι τὴν ὄντως ἀληθῆ καὶ ἀμέριστον, τὴν μήτε διαίρεσιν πάσχουσαν, μήτε τροπὴν εἰσδεχομένην καὶ σύγχυσιν· ὑπ' αὐτοῦ παραγόμενα, καὶ ἐν αὐτῷ συνιστάμενα, καὶ αὐτῷ συντιθέμενα,

* ἰδὼς L.
* καθ' αὐτό

A de eodem natus eſt Deo & Patre, miſerationem induens, & humanitatis miſericordiam circa humanum noſtrum lapſum, * ſpontanea voluntate, & Dei gignentis conſilio, & divino complacito Spiritus non ſeparatus a gremio generantis, ad nos humilis deſcendit. Eſt enim ſicut ejuſdem voluntatis Patri, & Spiritui, ita & eſſentiæ * inexplicabilis, & naturæ circumſcriptionem nullo modo ſuſtinens, aut ſecundum nos localem traſmeatum; naturaliter ſciens efficere divinam operationem, & uterum intactum ingreſſus virginitatis * caſtitate luſtratum Mariæ ſanctæ, præclaræque, quæ Dei ſunt ſapientis, ab omni contagione * liberatæ, & B corporis, & animæ, & intellectus, incarnatur qui erat incarneus, & formam ſuſcipit noſtram, qui ſecundum divinam eſſentiam, quantum ad habitum, & ſpeciem, inexformabilis; & corporatur ſecundum nos, incorporeus. Et homo juxta veritatem efficitur, qui ſemper Deus agnoſcitur; & materno ventre geſtari monſtratur, qui ſempiterni Patris in ſinu eſt: & intemporeus, principium recipit temporale, non per phantaſiam factus hæc omnia, (ut Manichæis, & Valentinis videtur inſanis) ſed re & veritate totum ſeipſum exinaniens paterna & propria voluntate, & totam noſtram aſſumens maſſam, carnem inquam nobis conſubſtan- C tialem, & animam rationalem, animabus noſtris contribulem, & mentem menti noſtræ comparem. Hæc namque homo eſt, & cognoſcitur; & homo ſecundum veritatem factus eſt ab ipſo ſummo conceptu de ſanctiſſima virgine. Homo enim fieri voluit, ut ſimili conſimilem mundificaret, & cognato cognatum ſalvificaret, & connaturali connaturale illuſtraret. Ideo Virgo ſancta accipitur, & anima, corpuſque ſanctificatur, atque ita miniſtravit in incarnatione creatoris, ut munda, & caſta, atque incontaminata. Incarnatur ergo verbum Deus, quod noſtrum eſt, non præfactæ carni copulatus, præformatove, atque in ſeſe præſubſiſtenti D aliquando corpori * [1] conlinitus, vel animæ præexiſtenti conjunctus: ſed tunc his ad * ſubſiſtendum venientibus, quando eis ipſum verbum, & Deus copulatus eſt; naturaliter contemporalem * habens unitionem, atque ſubſiſtentiam; & non ante veriſſimum ipſius verbi conventum in ſeipſis unquam extiterunt, vel cujuſpiam ſecundum nos alterius hominis penitus extiterunt, ſed cum verbis ipſius naturali conventu * ſubſiſtentiam habitura concurrerunt, & nec quantum in ictu oculi hanc quam illam priorem habentia, ſicut Paulus Samoſatenus perſtrepit, atque Neſtorius. Simul quippe caro, ſimul Dei verbi caro, ſimul caro animata ra- E tionalis, ſimul Dei verbi caro animata rationalis. In illo itaque; & non per ſemetipſam habuit exiſtentiam * unam. Cum conceptu quippe verbi, hæc * ad ſubſiſtendum prolata ſunt, & ſecundum ſubſiſtentiam ei unita ſunt, quando ad * ſubſiſtentiam prolata ſunt: quæ certe vera eſt, & inſecabilis, quæ neque diviſionem perpetitur, neque mutabilitatem, aut confuſionem admittit ab ipſo prolata, & in ipſo conſiſtentia, & * cum ipſo

ACTIO XI.
* ſponte ſua, & Dei g. voluntate,
* infinitæ.
* puritate fulgentem
* liberæ, &
* counitus,
* G. exiſtentiam
* G. cont habentia exiſtentiæ unionem. & non
* exiſtentiam habentia conc. illum
* G. non habet unam
* G. ut conſiſterent
* G. conſiſtentiam
* G. ipſi adjuncta

1 Mſ. noſter, *conjectus*. Harduinus.

ACTIO XI.

ipso composita, nullumque prorsus tempus A propriæ constitutionis tulerunt, quod inconfusam, atque inseparabilem ad eum compositionem præcederet. Ex inviolabili namque, & virginali sanguine immaculatæ virginis Mariæ, verbum vere factum est incarnatum, & veraciter homo, & in utero virgineo deportatus, & tempus explevit legitimi puerperii, & per singula naturalia, & peccatum non trahentia, nobis hominibus similis factus, nostramque non dedignatus passibilem vilitatem, nascitur Deus humano corpore, similiterque & * habitu animam rationalem, & incorpoream habente, quod ipse in semetipso, & nequaquam alter rationali animavit spiritu, & virginem ge- B nerantem conservavit, & θεοτόκον eam proprie, & veraciter demonstrat, vel si Nestorius vecors scinditur, & ejus Deo rebellis exercitus lacrymatur, & lamentatur, & ejulat, & iterum cum eo discerpitur. Deus namque erat, qui ex S. Virgine Dei genitrice Maria genitus est, & secundam hanc temporalem propter nos nativitatem suscepit post primam ejus, & sempiternam illam ex Patre, naturalem, atque ineffabilem nativitatem, quamquam incarnatus nascebatur ob similitudinem nostri carnalium: totus Deus collaudandus, totus idem ipse apparens homo perfectus. Deus idem noscendus: perfectus homo idem ipse innotescen- C dus: ex duabus quippe naturis unitionem habuit, deitate, & humanitate: & in duabus perfectis noscebatur naturis, deitate, & humanitate. Neque enim unitioni mutatio quælibet, vel confusio intercessit, neque differentiæ, dualitatique formarum, sive substantiarum post unitionem divisio quædam, aut sectio est intromissa, licet hoc contristet quidem furentem Nestorium, illud vero tabefaciat Eutychem desipientem. [1] Nam quæ secundum subsistentiam adinvicem uniuntur, neque mutationem acceptant, neque divisionem agnoscunt: neque scit, quæ confusionis sunt propria, neque sectionis discit indicia. Quod, prout appa- D ret Eutyches ignorans atque Nestorius, & unitionis secundum subsistentiam non addiscentes virtutem, juxta quam & incarnatum est verbum, & caro animata & intellectualis immutabiliter deificata est: hic quidem in confusionis pelagum jactatur, hic vero in divisionis voraginem dejicitur. Et idcirco ille quidem refugit confiteri dualitatem naturarum, hic vero unam Dei verbi naturam incarnatam se subtrahit prædicare, vel etiam unam ejus compositam subsistentiam dicere metuit; timorem refugæ metuentes, ubi timor nullus inhabitat. Nos vero sensu vivido utriusque horum servilem propellentes amentiam, & super pe- E tram pietatis stantes intrepidi, & secundum subsistentiam verbi ad carnem, quæ ex nobis est intellectualem, & animatam convenientiam prædicamus, & unum Christum & Filium incarnatum verbum * [2] obsecramus, & unam ejus subsistentiam compositam dicimus, & in duabus eum annunciamus naturis, & duas ejusdem Dei verbi nativi-

* figura

* asserimus

καὶ χρόνον οὐδένα τὸ σύνολον τῆς οἰκείας συστάσεως προτερεύοντα φέροντα τῆς πρὸς αὐτὸν ἀσυγχύτου τε καὶ ἀτμήμου συνθέσεως. ἐκ τῶν οὖν ἀχράντων καὶ παρθενικῶν αἱμάτων τῆς παναγίας καὶ ἀχράντου παρθένου Μαρίας ὁ λόγος σαρκωθεὶς κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος, κἂν τῇ παρθενικῇ γαστρὶ κυοφορούμενος, καὶ τὸν χρόνον πεπληρωκὼς τῆς ἐννόμου κυήσεως, ἐν πᾶσι τοῖς φυσικοῖς καὶ ἁμαρτίαν οὐ φέρουσι τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ὁμοιούμενος, καὶ τὴν ἡμετέραν οὐκ ἀπαξιῶν ἐμπαθεστάτην εὐτέλειαν. τίκτεται Θεὸς ἀνθρωπίνῳ τῷ σώματι, ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ σχήματι, ψυχὴν λογικὴν καὶ ἀσώματον ἔχοντι, ὅπερ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ καὶ οὐχ ἕτερος λογικῷ ἐνεψύχωσε πνεύματι. καὶ παρθένον τηρεῖ τὴν γεννήσασαν, καὶ θεοτόκον αὐτὴν κυρίως καὶ ἀληθῶς ἀναδείκνυσι. κἂν Νεστόριος ὁ παράφορος ῥήσσηται, καὶ τοῦτο τὸ θεομάχον στρατόπεδον δακρύῃ καὶ θρηνῇ καὶ ὀδύρηται, καὶ σὺν ἐκείνῳ πάλιν σπαράττηται. Θεὸς γὰρ ἦν ὁ ἐκ παρθένου τῆς ἁγίας θεοτόκου Μαρίας τικτόμενος, καὶ δευτέραν δι' ἡμᾶς καὶ χρονικὴν προσδεχόμενος γέννησιν μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ καὶ ἀΐδιον τὴν ἐκ πατρὸς φυσικὴν καὶ ἀνέκφραστον γέννησιν, κἂν σεσαρκωμένος ἐτίκτετο διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς τοὺς σαρκικοὺς ὁμοιότητα· ὅλος Θεὸς ἀνυμνούμενος, ὅλος ὁ αὐτὸς προσφερόμενος ἄνθρωπος: τέλειος Θεὸς ὁ αὐτὸς γινωσκόμενος, καὶ τέλειος ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς γνωριζόμενος· ἐκ δύο γὰρ φύσεων ἔσχε τὴν ἕνωσιν θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν δύο τελείαις ἐγνωρίζετο φύσεσι, θεότητί τε καὶ ἀνθρωπότητι. οὔτε γὰρ τῇ ἑνώσει τροπή τις ἢ φυρμὸς ἐμεσιτεύσεν, οὔτε τῇ διαφορᾷ καὶ δυάδι τῶν μορφῶν ἤτοι τῶν οὐσιῶν μετὰ τὴν ἕνωσιν διαίρεσίς τις ἢ τομὴ εἰσεκρίνετο· κἂν τοῦτο μὲν λυπῇ τὸν μεμηνότα Νεστόριον, ἐκεῖνο δὲ τήκῃ Εὐτυχῆ τὸν κακόφρονα. τὰ γὰρ καθ' ὑπόστασιν ἀλλήλοις ἑνούμενα οὔτε τροπὴν συνεισδέχεται, οὔτε γνωρίζει διαίρεσιν, οὔτε συγχύσεως οἶδε τὰ ἴδια, οὔτε τομῆς λαμβάνει τὰ σύμβολα· ὅπερ, ὡς ἔοικεν Εὐτυχὴς ἀγνοῶν καὶ Νεστόριος, καὶ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἑνώσεως μὴ μαθόντες τὴν δύναμιν, καθ' ἣν ὁ λόγος σεσάρκωται, καὶ ἡ σὰρξ ἔμψυχος καὶ ἔννους ἀμεταβλήτως τεθέωται, ὁ μὲν εἰς τὸ τῆς ἀναχύσεως ἀκοντίζεται πέλαγος, ὁ δὲ εἰς τὸ τῆς διαιρέσεως κατωφέρεται βάραθρον. καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν φεύγει καθομολογεῖν τὴν δυάδα τῶν φύσεων, ὁ δὲ μίαν καθομολογεῖν τὴν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην συστέλλεται, ἢ καὶ μίαν αὐτοῦ σύνθετον λέγειν ὑπόστασιν δέδοικε· φόβον οἱ δραπέται φοβούμενοι, οὗ φόβος οὐδεὶς πολιτεύεται. ἡμεῖς δὲ ῥωμαλέῳ φρονήματι τὴν ἑκατέρου τούτων δούλην παρελάσαντες ἄνοιαν, καὶ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς εὐσεβείας ἑστῶτες ἀδείμαντοι, καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν τοῦ λόγου πρὸς σάρκα τὴν ἐξ ἡμῶν τὸν ἔννουν καὶ ἔμψυχον κηρύττομεν σύμβασιν, καὶ ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν τὸν σαρκωθέντα λόγον πρεσβεύομεν, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν λέγομεν σύνθετον, καὶ ἐν δυσὶν αὐτὸν ἀγορεύομεν φύσεσι, καὶ δύο τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου γεννήσεις πιστεύομεν. μίαν μὲν τὴν ἐκ Θεοῦ πατρὸς, ἣν καὶ ἄχρονον καὶ ἀΐδιον οἴδαμεν· καὶ δευτέραν τὴν ἐκ τῆς θεοτόκου μητρὸς.

ἣν

1 Nicephorus CP. in refutatione Ms. Eusebii & Epiphanidæ fol. 277. hæc describit ex epistola Sophronii ad Honorium. *Hard.* 2 Ms. noster, *colimus*. Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XI

ἣν καὶ πρόσφατον καὶ χρονικὴν ἐπιστάμεθα· καὶ μίαν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν ἐπ' αὐτοῦ σεσαρκωμένην δοξάζομεν, ἀλλ' οὐχ ὡς Ἀπολινάριος καὶ Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος λέγουσιν, ἀλλ' ὡς ὁ σοφὸς ἡμῖν παραδέδωκε Κύριλλος. καὶ τὰ τῶν φύσεων σώζεσθαι φάσκομεν ἴδια, καὶ τὴν τῶν ἡνωμένων διαφορὰν ἐπαγγελλόμεθα, τὴν ὡς * φυσικῇ μὲν λεγομένην καὶ οὖσαν ποιότητι, ἐν οὐσιώδει δὲ νοουμένην καὶ οὖσαν * ποσότητι, καὶ οὔτε τὴν Νεστοριανὴν τομὴν δεδιττόμεθα, οὔτε τὴν Εὐτυχιανὴν τροπὴν εὐλαβούμεθα· ἐπεὶ μήτε ὡς ὁ ματαιόφρων Νεστόριος σχετικὴν τὴν ἕνωσιν λέγομεν, ἢ ἰσοτιμίᾳ καὶ ταυτοβουλίᾳ καὶ θελημάτων ῥοπῇ καὶ ταυτότητι παραληροῦμεν τὴν σύμβασιν. μήτε ὡς Εὐτυχὴς ὁ θεήλατος κατὰ σύγχυσίν τινα καὶ ἀλλοίωσιν Θεοῦ λόγου καὶ σαρκὸς ἐψυχωμένης νοερῶς, ἤτοι τῶν φύσεων καὶ οὐσιῶν καὶ μορφῶν φληναφοῦμεν τὴν σύνθεσιν, τῶν ἐξ ὧν ἐπὶ Χριστοῦ ἡ θαυμασία γεγένηται σύμβασις. ὅθεν τὴν βασιλικὴν ὁδὸν καὶ μέσην ὁδεύοντες, καὶ ἀποσιγοῦμεν τὴν σύγχυσιν, καὶ τὴν τομὴν μυσαττόμεθα. μόνην δὲ κατὰ ψυχὴν ἀσπαζόμεθα τὴν ἀσύγχυτον ὁμοῦ καὶ ἀμέριστον θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος ἕνωσιν, ἣν * μόνην γνωρίζειν ἐπίσταται ἡ φυσικὴ καθ' ὑπόστασιν σύνοδος. ταύτῃ γὰρ ἀλλήλαις ἑνούμεναι θεότης τε καὶ ἀνθρωπότης ἐσχήκασιν, ἵνα μήτε τροπὴν ὑπομένοιεν, μήτε διαίρεσιν πάθοιεν. ὁ γὰρ τῆς ἑνώσεως λόγος τῆς φυσικῆς φημι, καὶ καθ' ὑπόστασιν. οὔτε γὰρ ἑτέραν ἕνωσιν ἐπὶ Χριστοῦ παρὰ ταύτην ἐπίσταμαι· οὐκ ἀγνοεῖ μὲν τὴν διαφοράν, ἐξίστησι δὲ διαμπὰξ τὴν διαίρεσιν, καὶ τηρεῖ συνδραμόντα πρὸς ἕνωσιν ἄτρεπτα, καὶ τῶν ἡνωμένων μερισμὸν οὐκ εἰσδέχεται· καὶ διὰ τοῦτο ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ ἐκ δύο φύσεων τὸν Χριστὸν ὀνομάζοντες, καὶ Θεὸν τὸν αὐτὸν καὶ ἄνθρωπον, καὶ διφυᾶ καὶ διπλοῦν κατὰ τὰς φύσεις κηρύττομεν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν θεότητι τέλειον· [2] διὸ καὶ ἐν δυσὶν αὐτὸν δογματίζομεν φύσεσι, καὶ ὁμοούσιον ὡς Θεὸν τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν ἀναγράφομεν, καὶ ὁμοούσιον τῇ μητρὶ καὶ ἡμῖν τὸν αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον φάσκομεν, ὁρατὸν τὸν αὐτὸν καὶ ἀόρατον, κτιστὸν τὸν αὐτὸν ὡσαύτως καὶ ἄκτιστον, σῶμα τὸν αὐτὸν καὶ ἀσώματον, ἁπτὸν τὸν αὐτὸν καὶ ἀνέπαφον, περίγραπτον τὸν αὐτὸν καὶ ἀπερίγραφον, ἐπίγειον τὸν αὐτὸν καὶ οὐράνιον, σάρκα τὸν αὐτὸν ἐψυχωμένην * λογικῶς καὶ θεότητα, πρόσφατον τὸν αὐτὸν καὶ ἀΐδιον, ταπεινὸν τὸν αὐτὸν καὶ ὑπέρτατον, καὶ ὅσα διττῆς ἀμερίστως εὑρίσκεται φύσεως· κἂν τὸ μὲν ὑπῆρχεν ἀεί, ὡς φύσιν ἔχων ἀΐδιον, τὸ δὲ δι' ἡμᾶς ἐν χρόνοις ἐσχάτοις ἀτρέπτως ἐγένετο, ὡς φύσιν προσλαβὼν τὴν ἀνθρώπειον. εἰ γὰρ ἡ ἕνωσις ἄτρεπτος ἦν καὶ ἀμέριστος, ὥσπερ καὶ ἄτρεπτός ἐστι καὶ ἀμέριστος μένει, καὶ τὰ δύο * ἀναλλοιώτως διάφορα σημαινόμενα, καὶ * ἀμερίστως ἑτερότητι συλλάμποντα. φύσεις ταῦτα καὶ οὐσίαι καὶ μορφαὶ καθεστήκασιν, ἐξ ὧν ἡ ἀπόρρητος γέγονεν ἕνωσις, καὶ ἐν αἷς εἷς καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς κατοπτεύεται. μένει καὶ τὸ ἓν ἕν, τὸ ἐξ αὐτῶν γεγονὸς ἀποτέλεσμα, μηκέτι δίχα διαιρούμενον, καὶ τὰ ἐξ ὧν ἄνευ τομῆς καὶ τροπῆς ἐνδει-

(Margin: * ποσότητι; * ἐν; * γικῶς; * ἀλλοιώ- διαφορᾷ μεράστως)

A tates credimus, unam quidem ex Deo Patre, quam intemporalem, & sempiternam scimus, secundam ex Dei genitrice matre, quam, & modernam, & temporalem cognoscimus, & unam Dei verbi naturam in eo incarnatam glorificamus, & non sicut Apollinaris, Eutychesque, & Dioscorus dicunt, sed sicut sapiens nobis tradidit Cyrillus, & quæ sunt naturarum, salvari dicimus propria, & unitorum differentiam recitamus, quæ ut in naturali quidem dicitur, & est qualitate, in essentiali vero intelligitur, & est quantitate: & neque Nestorianam sectionem metuimus, neque Eutychianam mutationem veremur, quia neque sicut insulsus B Nestorius, affectualem unitionem dicimus, aut isotimia, quod est honoris æqualitate, aut tautobulia, quod est consilii concordia, nec voluntatum momento, & identitate deliramus hanc conventionem; neque sicut Eutyches a Deo propulsus secundum confusionem quamdam, aut mutabilitatem Dei verbi, & carnis intellectualiter animatæ, sive naturarum, atque substantiarum, & formarum compositionem garrimus, ex quibus in Christo admirabilis facta est conventio: unde regiam viam, & mediam gradientes, & confusionem, & sectionem abominamur, solam autem ex animo veneramur inconfusam, simulque indivisam deitatis, atque hu- C manitatis unitionem, quam solam cognoscit naturalis secundum subsistentiam conventio. Hanc quippe cum alterutrum copulatæ deitas & humanitas habuerunt, ut neque conversionem sustineant, neque divisionem patiantur. Unitatis namque ratio, quæ naturalis (inquam) est, atque secundum subsistentiam, (neque enim alteram unitionem in Christo præter istam agnosco) non ignorat quidem differentiam, divisionem autem prorsus expellit. [1] Quæ vero ad unitatem concurrerunt, inconversa conservat, partitionemque unitorum non admittit, & ideo ex deitate, & humanitate, & ex duabus naturis Christum nominantes, & Deum eum- D dem, & hominem, & diphya, quod est, * bis genitum, duplicemque secundum naturas prædicamus. Similiter autem, & in deitate perfectum, & in humanitate eumdem scimus perfectum, idcirco & in duabus eum ut docemus naturis, & Patri consubstantialem, ut Deum, hunc ipsum asserimus, & consubstantialem matri, & nobis hunc ipsum ut hominem asserimus, visibilem hunc ipsum, & invisibilem, creatum hunc ipsum similiter & increatum, corporeum hunc ipsum, & incorporeum, contrectabilem hunc ipsum, & incontrectabilem, circumscriptum eumdem, & incircumscriptum, terrenum eumdem & cœlestem, carnem hunc ipsum animatam ra- E tionalem, & divinitatem, recentem hunc ipsum, & sempiternum, humilem hunc ipsum, & sublimissimum, & quæque duplicis inseparabiliter reperiuntur naturæ; vel si alterum quidem semper extitit, ut sempiternam habens naturam; alterum vero propter nos in novissimis temporibus inconvertibiliter factus est, utpote humanam assumens naturam.

(Margin: * biformem)

1 Citatur hæc a Nicephoro CP. in Antirrheticis mss. ex Synodica Sophronii ad Honorium. *Hard.*
2 Deest, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τὸν αὐτὸν εἴδαμεν τέλειον. Harduinus.

ACTIO XI.

ANN. CHRIST. 680.

ram. Si enim inconvertibilis erat, & inſeparabilis unitio, ſicut & inconvertibilis eſt, & inſeparabilis permanet, & duo duo immutabiliter differentia ſignificantur, & inſeparabiliter alteritate conſulgent, naturæ, & ſubſtantiæ, & formæ ſunt hæc, ex quibus ineffabilis unitio facta eſt, & in quibus unus idemque Chriſtus conſpicitur, & unum unum manet, quod ex ipſis effectum eſt, non jam dualiter diviſum, ſed ea, ex quibus factum eſt, ſine ſectione & tranſverſione demonſtrans: ſubſiſtentia hoc extat, & perſona compoſita, ex inconfuſo conſtans temperamento, quæ partitionem convenientium neſcit: ſed eſſe unum, & permanere unum, indiviſum ſortitur, neque & duo, juxta quod unum exiſtit, efficitur, neque confundit, & in ſingularem redigit unitatem, naturalemque, & eſſentialem indentitatem ea, ex quibus naturaliter convenit, ſed eſt unum, & duo hoc ipſum agnoſcibile, unum quidem, ſecundum ſubſiſtentiam, atque perſonam, duo vero, ſecundum ipſas naturas, atque naturales earum proprietates, ex quibus, & eſſe unum ſortitum eſt, & natura duplex permanere ſervavit. Unde idem ipſe unus manens Chriſtus, & Filius, & unigenitus, inſeparatus in utriſque naturis conſpicitur, & quæ ſunt utriuſque ſubſtantiæ, naturaliter operabatur, ſecundum inſitam unicuique eſſentialem qualitatem, ſive naturalem proprietatem. Quod ſi naturam haberet ſingularem, & inconjunctam, ſicut & ſubſiſtentiam, atque perſonam, non ageret utique, neque unus idemque Filius, & Chriſtus perfecte efficeret, quæ utriuſque erant naturæ. Quando enim deitas expers corporis naturaliter operata eſt? vel quomodo corpus deitate fruſtratum actiones operatum eſt, quæ eſſentialiter deitatis eſſe noſcuntur? Verum Emmanuel, dum unus eſt, in eo ipſo utraque id eſt, Deus & homo, quæ naturæ utriuſque ſunt veraciter geſſit, ſecundum aliud, atque aliud, quæ geſta ſunt operans; ſecundum quod Deus quidem eſt, idem ipſe eſt quæ divina ſunt; ſecundum quod homo, idem ipſe eſt, quæ humana ſunt: ſeipſum omnibus volens oſtendere, quod Deus idem ipſe, & homo ſit: & ideo ipſe, tam quæ divina ſunt agit, quamquæ humana, ſimiliter & dicit, & loquitur. Non alius quidem miracula operatus eſt, alius autem perpetravit humana, paſſioneſque ſuſtinuit, ſicut Neſtorius vult, ſed unus quidem, idemque Chriſtus, & Filius, qui & divina geſſit, & humana: ſecundum aliud vero, & aliud ſicut divinus * [1] proteſtatus eſt Cyrillus, quia & in utriſque habuit poteſtatem inconfuſam, nec non & impartibilem. Secundum quod Deus ergo ſempiternus idem ipſe exiſtebat, patrabat miracula: ſecundum quod homo vero idem ipſe modernus agnoſcebatur, faciebat humilia, & humana. Sicut enim in Chriſto utraque natura indiminute proprietatem ſuam cuſtodit, ita & operatur utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit, verbo operante quod verbi eſt, cum communione ſcilicet corporis, & carne exequente quod carnis eſt, communicante ei videlicet verbo

* docuit Cyrill.

A κινούμενον. ὑπόστασις τοῦτο τυγχάνει καὶ πρόσωπον σύνθετον ἐξ ἀσυγχύτου συστὰν ἀνακράσεως, καὶ μερισμὸν οὐκ * εἰδυῖα συμβάσεως, καὶ τὸ εἶναι ἓν καὶ μένειν ἓν λαχὸν ἀδιαίρετον· καὶ οὔτε δύο, καθὸ ἓν ὑπάρχει γινόμενον· οὔτε συγχέον καὶ πρὸς μίαν ἄγον ἑνότητα, καὶ φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ταυτότητα τὰ ἐξ ὧν φυσικῶς συνενήνεκται· ἀλλ' ἔστιν ἓν καὶ δύο τὸ αὐτὸ γνωριζόμενον. ἓν μὲν κατὰ τὴν ὑπόστασίν τε καὶ πρόσωπον, δύο δὲ κατὰ τὰς φύσεις αὐτὰς, καὶ τὰς φυσικὰς αὐτῶν ἰδιότητας, ἐξ ὧν καὶ τὸ εἶναι ἓν διεκλήρωσε, καὶ τὸ μένειν τῇ φύσει διπλοῦν διεφύλαξεν. ὅθεν ὁ αὐτὸς μένων εἷς Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ μονογενὴς ἀδιάτμητος B ἐν ἑκατέραις ὁρᾶται ταῖς φύσεσι, καὶ τὰς ἑκατέρας φυσικῶς οὐσίας εἰργάζετο κατὰ τὴν ἑκατέρᾳ προσοῦσαν οὐσιώδη ποιότητα, ἢ καὶ φυσικὴν ἰδιότητα· ὅπερ εἰ τὴν φύσιν εἶχε μοναδικήν τε καὶ ἀσύζυγον, καθὰ καὶ τὴν ὑπόστασίν τε καὶ τὸ πρόσωπον, οὐκ ἂν διεπράξατο· καὶ οὐκ ἂν ὁ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς τὰ τῆς ἑκατέρας ἐντελῶς κατειργάζετο φύσεως· πότε γὰρ θεότης ἀμέτοχος σώματος, ἔργα φυσικῶς κατειργάσατο σώματος; ἢ πότε σῶμα χηρεῦον θεότητος πράξεις ἐνήργησεν οὐσιωδῶς γνωριζομένας θεότητος; ὁ δὲ Ἐμμανουὴλ εἷς ὢν καὶ ἐν ταυτῷ τὰ ἑκάτερα, τουτέστι Θεός τε καὶ ἄνθρωπος, τὰ ἑκατέρας ἔδρα κατὰ ἀλήθειαν φύσεως, κατ' C ἄλλο καὶ ἄλλο ἐνεργῶν τὰ πραττόμενα. καθὸ μὲν Θεὸς ὁ αὐτὸς τὰ θεῖα, καθὸ δὲ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς τὰ ἀνθρώπινα. ἑαυτὸν τοῖς πᾶσι δεῖξαι βουλόμενος, ὡς Θεὸς ὁ αὐτὸς εἴη καὶ ἄνθρωπος. καὶ διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς τά τε θεῖα ποιεῖ καὶ ἀνθρώπινα, ὁμοίως καὶ λέγει καὶ φθέγγεται. καὶ οὐκ ἄλλος μὲν τὰ θαύματα πέπραχεν, ἄλλος δὲ τὰ ἀνθρώπινα πέπραχε, καὶ παθήματα πέπονθεν, ὡς Νεστόριος βούλεται. ἀλλ' εἷς μὲν καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς καὶ υἱὸς ὁ τὰ θεῖα δεδρακὼς καὶ ἀνθρώπινα, κατ' ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο, ὡς ὁ θεῖος ἐπρέσβευσε Κύριλλος. ἐπειδὴ καὶ ἐν ἀμφοτέροις εἶχε τὴν ἐξουσίαν ἀσύγχυτον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀμέριστον. καθὸ μὲν γὰρ D Θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπῆρχεν ἀΐδιος, ἔδρα τὰ θαύματα· καθὸ δὲ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς ἐγνωρίζετο πρόσφατος, ἐποίει τὰ ταπεινὰ καὶ ἀνθρώπινα· ὥσπερ γὰρ ἐν Χριστῷ ἑκατέρα φυλάττει φύσις ἀνελλιπῶς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα, οὕτω καὶ ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας τοῦθ' ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε· τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦθ', ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, μετὰ τῆς κοινωνίας δηλονότι τοῦ σώματος· τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, κοινωνοῦντος αὐτῷ δηλαδὴ τοῦ λόγου τῆς πράξεως· καὶ ταῦτα ἐν ὑποστάσει μιᾷ γνωριζόμενα, * καὶ τὴν βδελυρωτάτην τομὴν διωθούμενα. οὔτε γὰρ διῃρημένως ἐνήργουν τὰ ἴδια, E ἵνα καὶ μερισμὸν αὐτῶν ὑποπτεύσωμεν. μὴ σκιρτάτω διὰ τοῦτο Νεστόριος ἑαυτὸν βουκολῶν ὁ παράφορος, ὅτιπερ ἑκατέρα μορφὴ ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ καὶ υἱῷ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ταῦθ', ὅπερ ἴδιον ἐσχήκεν, ἔπραττεν· οὔτε γὰρ τῆς θατέρας κατ' αὐτὴν διεστῶσα τοῦτο, ὅπερ ἴδιον ἐσχήκεν ἔπραττεν· οἱ γὰρ δύο κατ' αὐτὸν Χριστοὺς καὶ υἱοὺς τοὺς ἐνεργοῦντας δοξάζομεν, ἕνα μὲν κατὰ φύσιν υἱὸν καὶ Χρι-

* εἴδυλα[...]

* καὶ διασώζω θειρόμενα

1 Mſ. noſter, *affirmavit*, Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

καὶ Χριστὸν τὰ παράδοξα, ἕτερον δὲ κατὰ χάριν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὰ πτωχότερα· καὶ εἰ δύο τὰς κοινῶς ἐνεργούσας μορφὰς δογματίζομεν, ἑκάστην κατὰ τὴν ἑαυτῆς φυσικὴν ἰδιότητα, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὸν τὰ ὑψηλὰ καὶ πτωχὰ φυσικῶς ἐργαζόμενον κατὰ τὴν ἑκάστης τῶν δυεῖν αὐτοῦ φύσεων φυσικὴν οὐσιώδη ποιότητα λέγομεν· αἱ γάρ τοι φύσεις ἀμετάβλητοι μένουσαι καὶ ἀσύγχυτοι, καὶ δύο τηλαυγῶς γνωριζόμεναι, καὶ οὐ συγκεχυμένως ἑνωθεῖσαι τούτων παντελῶς * ἀπεστέρηντο, καὶ ἐν ὑποστάσει μιᾷ διεδείκνυντο. μὴ μάτην πηδάτωσαν Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος οἱ τῆς οὐκ οὔσης ἀθέου συγχύσεως πρόβολοι, ἀλλὰ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἑκάστη φύσις τὸ ἴδιον ἔπραττε, καὶ τὴν διαίρεσιν φεύγουσα, καὶ τὴν τροπὴν οὐ γινώσκουσα, καὶ τὴν διαφορὰν πρὸς τὴν θατέραν φυλάττουσα, καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ σύνθεσιν ἀδιάλυτον καὶ ἄρραγῆ διασώζουσα. ἔνθεν εὐσεβοῦντες, καὶ ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς ὀρθοδοξίας ἱστάμενοι, ὥσπερ τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν καὶ υἱὸν ἐνεργεῖν τὰ ἑκάτερα λέγομεν, ἐπειδὴ Θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπῆρχε καὶ ἄνθρωπος, καὶ οὐδεμίαν ἐνθυμούμεθα σύγχυσιν· οὕτως οὐδὲ ἑκατέραν μορφὴν μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἐνεργεῖν τὰ ἴδια φάσκοντες, ἐπειδήπερ δύο μορφαὶ καθεστήκασιν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ φυσικῶς ἐνεργοῦσαι τὰ ἴδια, τινὰ τὸ παράπαν ἐννοοῦμεν διαίρεσιν, ὡς ἐνταῦθα μὲν Εὐτυχὴς, ἐκεῖσε δὲ συκοφαντεῖν ἡμᾶς ἐθέλει Νεστόριος, ἐξ ἐναντίας ἀλλήλων ἱστάμενοι, καὶ τὸν καθ' ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν δυσσεβῆ μερισάμενοι πόλεμον, οὓς εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι * ἐκ τῆς ἑκατέρας φύσεως ἑκατέραν ἴσμεν ἐνέργειαν, τὴν οὐσιώδη λέγω καὶ φυσικὴν καὶ κατάλληλον, ἀδιαιρέτως ἐξ ἑκατέρας προϊοῦσαν οὐσίας καὶ φύσεως, κατὰ τὴν ἐμπεφυκυῖαν αὐτῇ φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ποιότητα, καὶ τὴν ἀμέριστον ὁμοῦ καὶ ἀσύγχυτον τῆς θατέρας οὐσίας συνεπαγομένην συνέργειαν. τοῦτο γὰρ καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐπὶ Χριστοῦ ποιεῖ τὸ διάφορον, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ εἶναι τὰς φύσεις, τῶν φύσεων. οὐ ταυτὸν γὰρ θεότης τε καὶ ἀνθρωπότης κατὰ τὴν φυσικῶς ἑκάστῃ προσοῦσαν ποιότητα, κἂν εἰς ὑπόστασιν μίαν ἀλλήλαις ἀφράστως συνέδραμον, καὶ εἰς ἓν ἀσυγχύτως συνετέθησαν πρόσωπον, καὶ τὸν αὐτὸν ἡμῖν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἀπετέλεσαν διὰ τῆς καθ' ὑπόστασιν πρὸς ἀλλήλας συνδρομῆς καὶ συνθέσεως· ὅ, τε γὰρ Θεὸς λόγος Θεὸς λόγος ἐστὶ καὶ οὐ σὰρξ, κἂν εἰς σάρκα λογικῶς ἐψυχωμένην προσείληφε, καὶ ἑνώσει ταύτην φυσικῇ καὶ καθ' ὑπόστασιν ἥνωσεν· ἥτε σὰρξ σάρξ ἐστιν ἐψυχωμένη λογικῶς οὐ λόγος, καὶ εἰ Θεοῦ λόγου σὰρξ κατωρθοῦται· καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τὴν αὐτὴν ἀπαραλλάκτως ἀλλήλαις ἐνέργειαν μετὰ τὴν ἕνωσιν τὴν φυσικὴν καὶ ἀσύγχυτον, τουτέστι τὴν ἀληθῆ καὶ καθ' ὑπόστασιν ἔχουσιν· οὐδὲ μίαν καὶ μόνην αὐτῶν τὴν ἐνέργειαν λέγομεν, ἢ οὐσιώδη καὶ φυσικὴν, καὶ παντελῶς ἀπαράλλακτον, ἵνα μὴ καὶ εἰς οὐσίαν μίαν, καὶ φύσιν μίαν αὐτὰς συνελάσωμεν, τὴν Ἀκεφάλων παιζομένην παισὶ, καὶ αὐτοῖς ἀναιδῶς προφερομένην αὐτοῖς ῥήμασι σύνθετον. ὥσπερ οὖν τὴν ἑκατέρας οὐσίας καὶ φύσεως, ἐξ ὧν ἡμῖν ἀσυγχύτως ἐπὶ Χριστοῦ γέγονεν ἡ ἕνωσις, καὶ τὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἀπετέλεσεν ὅλον Θεὸν, ὅλον τὸν αὐτὸν πιστευόμενον ἄνθρωπον, ἑκατέραν φυσικὴν ὁμολογοῦμεν ἐνέργειαν, ἵνα μὴ τὰς ἀσυγχύτως ἑ-

οὐκ ἐστερ-ημένοι,

ἢ καὶ τὴν

ACTIO XI.

in eadem operatione, dum quando hæc in una subsistentia cognoscantur, & in una persona considerentur, & insulsissimam sectionem propellant. Neque enim divise operabantur propria, ut & divisionem earum suspicemur. Non exultet pro hoc Nestorius, seipsum seducens erroneus, idcirco quod utraque forma in uno Christo, & Filio, cum alterius communione operabatur quod proprium habuit. Neque enim * ab altera ejus diffidens, quod proprium habuit, operabatur. Neque enim secundum ipsum duos Christos aut Filios, qui operantur, * glorificamus: unum quidem, secundum naturam Filium & Christum, quæ mira sunt: secundum vero, secundum gratiam Filium & Christum, quæ humiliora sunt: quamquam duas formas, quæ communiter operantur, edocemus, unamquamque secundum suam naturalem proprietatem, sed unum eumdemque Filium, & Christum, qui & sublimia, & humilia naturaliter operatur, secundum uniuscujusque duarum ejus naturarum naturalem & essentialem qualitatem, asserimus. Naturæ namque incommutabiles manentes & inconfusæ, & duæ manifeste cognoscendæ, & non confusibiliter copulatæ, his penitus non erant frustratæ, & in una subsistentia monstrabantur. Non vane prosiliant Eutyches, & Dioscorus, nequaquam existentis impiæ confusionis prolatores: sed unaquæque natura cum alterius communione agebat quod proprium habuit, & divisionem refugiens, & conversionem ignorans, & differentiam ad alteram conservans, communionemque, & compositionem insolubilem, atque indisruptam persalvans. Hinc pie sentientes, & super terminos rectæ fidei consistentes, sicut unum eumdemque Christum, & Filium operari utraque dicimus, eo quod Deus idem ipse erat, & homo, nullamque excogitamus confusionem, ita nec utramque formam cum alterius communione operari propria differentes, eo quod duæ formæ, in uno eodemque Christo naturaliter propria operantes, existunt, ullam penitus consideramus divisionem, sicut hic quidem Eutyches, illic vero nobis vult calumniari Nestorius, e diverso adinvicem consistentes, & adversum nos pios impium prælium partientes: quos pro nihilo reputantes, & utriusque naturæ utramque novimus operationem, essentialem dico, naturalem, & congruam, indivise de unaquaque procedentem essentia, & natura, juxta insitam ei naturalem, atque essentialem qualitatem, & inseparabilem simulque inconfusam alterutrius essentiæ una secum cooperationem adducentem. Hoc quippe & operationum, quæ in Christo sunt, differentiam facit, sicut & naturas esse naturarum. Non enim idipsum est deitas, & humanitas secundum qualitatem unicuique naturaliter inditam, licet in unam subsistentiam, adinvicem ineffabiliter concurrerint, & in unam personam sint inconfuse compositæ, & unum eumdemque nobis Christum, & Filium effecerint, * secundum subsistentiam adinvicem concurrentes, atque compositæ. Etenim Deus verbum Deus verbum est, & non caro, quamquam carnem rationaliter animatam assumpsit, hancque sibi unitione naturali, & secundum subsistentiam adunivit. Ipsa vero caro, caro est

* ab aliquod ipsa habet sejuncta quod p.

* opinamur

* per concurrentiam adinvicem, & compositionem secundum subsistentiam.

Hh ani-

ACTIO XI.

animata rationaliter, & non verbum, licet Dei verbi caro conspicitur. Et ideo neque eamdem habent indifferenter operationem adinvicem post unitionem naturalem ac inconfusam, id est, veram, & secundum subsistentiam: neque unam solam earum operationem dicimus, sive essentialem, & naturalem, penitusque differentem, * quatenus in essentiam unam, & unam naturam eas * cognoscamus, quæ ab Acephalorum pueris luditur, & ipsis verbis impudenter profertur composita. Quemadmodum igitur utriusque essentiæ, atque naturæ, ex quibus nobis in Christo inconfusa facta est unitas, & unum Christum perfecit, & Filium, totum Deum, totum eumdem ipsum credendum, & hominem, utramque naturalem confitemur operationem, ne naturas, quæ inconfuse unitæ sunt, confundamus; siquidem ex operationibus tantum, secundum eos, qui sunt talia callentes, naturæ noscuntur, & essentiarum semper differentiam ex differentia operationum est insitum comprehendere: ita, & omnem vocem, & operationem, seu divina quædam sit, & cœlestis, sive humana, atque terrena, ex uno eodemque Christo, & Filio edocemus procedere, ex unaque ejus composita, & singulari subsistentia, qui incarnatus Deus verbum extabat, qui & utramque inseparabiliter, & inconfuse operationem, secundum naturas suas a seipso naturaliter proferebat. Secundum divinam quidem naturam suam, juxta quam erat etiam Patri consubstantialis, divinam, & inexplanabilem: secundum humanam vero, juxta quam & hominibus nobis ipse consubstantialis mansit, humanam, atque terrenam, unicuique naturæ amicam, & congruam: & non sinens quemquam adspicientium scandalizari, quod non sit idem ipse Deus, & homo, qui hæc, & illa naturaliter operabatur. In eo quidem, quod idem ipse unus Christus, & Filius operabatur utraque, Nestorii cœnulentam obstruens effluentiam: nec enim duos juxta eum Christos, & Filios, sicut diximus, qui operantur hæc, atque illa, opinamur: in eo vero quod ostendebat, quæ utriusque naturæ sunt propria, inconfusa post unitionem manentia, & utramque earumdem similiter proferebat operationem, ipsa naturali ratione cognoscendis naturis, propriamque naturam naturaliter explanantibus, ex qua inseparabiliter, atque naturaliter emanabat, & essentialiter exundabat, Eutychetis avertens confusioni socium germen. Deinde partu nostro natus lacte nutritur, & crescit, & corporales * ætates discurrit, donec ad humanæ ætatis perfectionem pertingeret, & esuriem nostram, & sitim, & fastidium juxta nos ex itinere sustinet. Faciebat quippe & incedendi similiter nobis operationem, quæ humaniter actitata, & secundum humanam substantiam progrediens humanæ ejus naturæ erat ostensio. Unde & ex loco, sicut nos, ad locum commigrabat: quia & veraciter factus est homo, & naturam nostram habuit indiminute, & circumscriptionem carnis suscepit, & habitum nobis competentem indutus est. Corporalis enim, id est, corporis, & forma ipsius habitus existit, juxta quam in utero conceptus formabatur, & quam semper servavit, & in

* ne

* cogamus,

* ætatum mutationes.

A ... νωθείσας φύσεις συγχέωμεν, εἴπερ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν καὶ μόνων κατὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα δεινοὺς αἱ φύσεις γνωρίζονται. καὶ τῶν οὐσιῶν ἀεὶ τὸ διάφορον ἐκ τοῦ διαφόρου τῶν ἐνεργειῶν καταλαμβάνεσθαι πέφυκεν· οὕτω καὶ πᾶσαν φωνὴν καὶ ἐνέργειαν, κἂν θεία τις ᾖ καὶ οὐράνιος, ἢ ἀνθρωπίνη τε καὶ ἐπίγειος ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προϊέναι Χριστοῦ καὶ υἱοῦ δογματίζομεν, καὶ τῆς μιᾶς αὐτοῦ συνθέτου καὶ μοναδικῆς ὑποστάσεως, ὃς σεσαρκωμένος τοῦ θεοῦ λόγος ἐτύγχανεν, ὁ καὶ ἑκατέραν ἀμερίστως καὶ ἀσυγχύτως ἐνέργειαν κατὰ τὰς ἑαυτοῦ φύσεις ἐξ ἑαυτοῦ φυσικῶς προβαλλόμενος· κατὰ μὲν τὴν θείαν αὐτοῦ φύσιν, καθ' ἣν ἦν καὶ τῷ πα-B τρὶ ὁμοούσιος, τὴν θεϊκὴν καὶ ἀνέκφραστον· κατὰ δὲ τὴν ἀνθρωπίνην, καθ' ἣν καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ὁ αὐτὸς ὁμοούσιος ἔμεινε, τὴν ἀνθρωπείαν καὶ πρόσγειον· τὴν ἑκάστῃ φύσει φίλην καὶ πρόσφορον· καὶ οὐκ ἐῶν τῶν ὁρώντων τινὰ σκανδαλίζεσθαι, ὡς οὐ Θεὸς ὁ αὐτὸς εἴη, καὶ ἄνθρωπος, ὁ ταῦτα κἀκεῖνα φυσικῶς ἐργαζόμενος. διὰ μὲν τοῦ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἐνεργεῖν τὰ ἑκάτερα, τὴν Νεστορίου μιαρὰν ἐμφράττων ἀπόρροιαν· οὔτε γὰρ δύο κατ' αὐτὸν Χριστοὺς καὶ υἱοὺς, ὡς εἰρήκαμεν, τοὺς ἐνεργοῦντας ταῦτά τε κἀκεῖνα πρεσβεύομεν. διὰ δὲ τοῦ δεικνύναι τὰ ἑκατέρας ἴδια φύσεως ἀσύγχυτα μετὰ τὴν ἕνωσιν μένοντα, καὶ ἑκατέραν C τῶν αὐτῶν ὁμοίως προφέρειν ἐνέργειαν, τῷ φυσικῷ λόγῳ γνωριζομένων τῶν φύσεων, καὶ τὴν οἰκείαν φύσιν φυσικῶς * ἑρμηνευουσῶν, ἀφ' ἧς ἀμερίστως καὶ φυσικῶς ἐπηγάζετο, καὶ οὐσιωδῶς * ἀνεβλύσανε, τὴν Εὐτυχοῦς ἐκτρέπων φιλοσύγχυτον βλάστησιν. ἐντεῦθεν τόκον τεχθεὶς τὸν ἡμέτερον γαλακτοτροφεῖται καὶ αὔξεται, καὶ τὰς σωματικὰς μεθηλικιώσεις διέρχεται, ἄχρις οὗ πρὸς τὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἡλικίας ἀφίκετο τέλειον, καὶ πεῖναν τὴν ἡμῶν καὶ δίψαν προσδέχεται, καὶ κόπον καθ' ἡμᾶς τὸν ἐξ ὁδοιπορίας ὑπέμεινεν. ἐποιεῖτο γὰρ καὶ τὴν πορευτικὴν ἡμῖν ὁμοίως ἐνέργειαν, ἥτις ἀνθρωπίνως ἐνεργουμένη, καὶ κατ' οὐσίαν ἀνθρωπίνην D προβαίνουσα τῆς ἀνθρωπείας αὐτοῦ φύσεως ἐτύγχανεν ἔνδειξις. ὅθεν καὶ τόπον ὡς ἡμεῖς ἐκ τόπου μετέβαινεν, ἐπεὶ καὶ κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ φύσιν τὴν ἡμῶν ἔχεν ἀμείωτον, καὶ περιγραφῆς ἠνέσχετο σώματος, καὶ σχῆμα τὸ ἡμῖν ἁρμόζον πεφόρηκε. σωματικὴ γὰρ, τουτέστι σώματος, καὶ ἡ μορφὴ τυγχάνει τοῦ σχήματος, καθ' ἣν ἐν μήτρᾳ συλληφθεὶς διεπέπλαστο. καὶ ἣν εἰσαεὶ διετήρησεν, καὶ εἰς αἰῶνα τηρεῖ τὸν ἀπέραντον. διὰ τοῦτο πεινῶν διετρέφετο, διὰ τοῦτο διψῶν ἐποτίζετο, καὶ ὡς ἄνθρωπος ἔπινε. διὰ τοῦτο παιδικῶς ἐβαστάζετο ἀγκάλαις παρθενικαῖς ἐποχούμενος, καὶ κόλποις μητρικοῖς ἀνακείμενος. διὰ τοῦτο κοπιῶν ἐκαθέζετο, E καὶ ὕπνου χρῄζων ἐκάθευδεν. ἀλλὰ καὶ ἤλγει τυπτόμενος, καὶ μαστιζόμενος ἔπασχε, καὶ πόνους ὑπέμεινε σώματος, χεῖρας καὶ πόδας τῷ σταυρῷ περονούμενος, ἐδίδου γὰρ ὅτε καὶ ἤθελε φύσει τῇ ἀνθρωπείᾳ καιρὸν ἐνεργεῖν καὶ πάσχειν τὰ ἴδια· ἵνα μὴ φαντασία τις καὶ θέα δίακενος ἡ αὐτοῦ περιώνυμος κρίνοιτο σάρκωσις. οὐ γὰρ ἀκουσίως ταῦτα ἢ ἀναγκαστῶς προσεδέχετο, κἂν φυσικῶς αὐτὰ καὶ ἀνθρωπίνως προσίετο, καὶ ἀνθρωπίναις κινήσεσιν ἐποίει καὶ ἔπραττεν· ἄπαγε τῆς βδελυκτῆς ἐνθυμήσεως. Θεὸς γὰρ ἦν ὁ ταῦτα πάσχειν σαρκικῶς ἀνεχόμενος, καὶ σώ-

* ἑρμηνευ...

* ἀνεβλ...

ANN. CHRI. 680.

ANNO CHRISTI 680.

καὶ σώζων ἡμᾶς τοῖς οἰκείοις παθήμασι, καὶ βραβεύων ἡμῖν δι' αὐτῶν τὴν ἀπάθειαν. ἀλλ' ὅτε πάσχειν καὶ πράττειν καὶ ἐνεργεῖν ἀνθρωπίνως αὐτὸς ἐβεβούλητο, καὶ τοὺς ὁρῶντας ὠφελεῖν ἐψηφίζετο, δι' οὓς καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γέγονε· καὶ οὐχ ὅτε αἱ φυσικαὶ κινήσεις καὶ σαρκικαὶ κινεῖσθαι φυσικῶς πρὸς ἐνέργειαν ἤθελον, εἰ καὶ οἱ ἐπιβουλεύοντες ἄθεοι τὰς ἐπιβουλὰς πληροῦν παντόλμως ἐγλίχοντο. σῶμα γὰρ παθητὸν καὶ θνητὸν καὶ φθαρτὸν ἐνεδύσατο, καὶ τοῖς φυσικοῖς καὶ ἀδιαβλήτοις ἡμῶν ὑποκείμενον πάθεσι. καὶ τούτῳ τῇ οἰκείᾳ φύσει καταλλήλως πάσχειν καὶ δρᾶν συνεχώρησε μέχρι τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως. ἐκεῖσε γὰρ καὶ τὸ παθητὸν ἡμῶν καὶ θνητὸν καὶ φθαρτὸν καταλέλυκε, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἐλευθερίαν ἡμῖν ἐχαρίσατο. τὰ μὲν οὖν ταπεινὰ καὶ ἀνθρώπινα οὕτως ἑκουσίως ὁμοῦ καὶ φυσικῶς, μένων καὶ ἐν τούτοις Θεὸς ἐπεδείκνυτο· ταμίας γὰρ ἦν αὐτὸς ἑαυτῷ παθῶν ἀνθρωπίνων καὶ πράξεων, καὶ οὐ μόνον ταμίας, ἀλλὰ καὶ πρύτανις, καὶ εἰ φύσιν παθητὴν φυσικῶς ἐσεσάρκωτο. καὶ διὰ τοῦτο ἦν ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ τὰ ἀνθρώπινα· οὐκ ἐπειδήπερ φύσις ἦν οὐκ ἀνθρώπειος, ἀλλ' ἐπειδήπερ ἑκουσίως γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος γεγονὼς ἑκουσίως αὐτὰ προσεδέχετο· καὶ οὐ τυραννικῶς ἢ ἀναγκαστῶς ἐστιν ὅτε καθ' ἡμᾶς καὶ ἀβουλήτως, ἀλλ' ἡνίκα καὶ ὅσον ἐβούλετο, καὶ συγχωρεῖν αὐτοῖς τοῖς τὰ πάθη προσφέρουσι, τοῖς τε παθήμασιν αὐτοῖς ἐνεργουμένοις κατὰ φύσιν ἐπένευσε· τὰ δὲ θεῖα καὶ λαμπρὰ καὶ ὑπέρτατα, καὶ νικῶντα προδήλως ἡμῶν τὴν εὐτέλειαν, ἅπερ ἦν θαυμαστὰ καὶ τεράστια, καὶ τῶν παραδόξων ἔργων ἡ πρόοδος, ὁποῖάπερ ἦν ἡ ἄσπορος σύλληψις, ἡ Ἰωάννου ἐγγάστειος σκίρτησις, ὁ τόκος ὁ ἄφθορος, ἡ παρθενία ἡ ἄχραντος, ἡ πρὸ τοῦ τόκου καὶ ἐν τῷ τόκῳ καὶ μετὰ τὸν τόκον ἀλώβητος, ἡ τῶν ποιμένων οὐράνιος μύησις, καὶ τῶν μάγων ἀστροκίνητος ἕλκυσις, δωροφορία τε σὺν αὐτῇ καὶ προσκύνησις, ἡ γραμμάτων ἀμαθήτευτος εἴδησις· πῶς γὰρ οὗτος, φασὶν οἶδε γράμματα μὴ μεμαθηκώς; μερικῶς ἐπελέγχουσα τῶν τῆς ἀγνοίας ἐραστῶν τὸν κακότροπον ἔρωτα, ἡ ἐξ ὑδάτων οἰνώδης ἐμφόρησις, τῶν ἀσθενῶν ἡ ἐπίρρωσις, τῶν τυφλῶν ἡ ἀνάβλεψις, τῶν κυλλῶν ἡ ἀνόρθωσις, τῶν παραλύτων ἡ σύσφιγξις, τῶν χωλῶν ἡ εὐθύδρομος κίνησις, τῶν λεπρῶν ἡ ὑπέρλαμπρος κάθαρσις, τῶν πεινώντων ἡ σχέδιος πλήρωσις, τῶν διωκόντων ἡ * πώρωσις, τῶν ἀνέμων ἡ κοίμησις, τῆς θαλάττης ἡ γαληναία κατάστασις, ἡ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐνσώματος βάδισις, ἡ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων ἐκδίωξις, ἡ τῶν στοιχείων αἰφνίδιος κίνησις, ἡ τῶν μνημείων αὐτόματος ἄνοιξις, ἡ ἐκ νεκρῶν τριήμερος ἔγερσις, ἡ τῆς φθορᾶς οὐ τελευτῶσα κατάλυσις, ἡ τοῦ θανάτου μὴ παυομένη καθαίρεσις, ἡ φυλαττομένης τῆς τοῦ λίθου καὶ τοῦ τάφου σφραγῖδος ἀκώλυτος ἔξοδος, ἡ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἀκράτητος εἴσοδος, ἡ εἰς οὐρανοὺς ἀπὸ γῆς πολυθαύμαστος καὶ ἐνσώματος ἄνοδος, καὶ πάντα τὰ τούτοις παρόμοια, τὰ καὶ λόγου φύσιν, καὶ φωνῆς ὑπερβαίνοντα δύναμιν, καὶ πᾶσαν ἀνθρωπείαν ὑπερνικῶντα διάνοιαν· ἅπερ ἅπαντα ὑπὲρ λόγον καὶ φύσιν ἀνθρωπίνην τελούμενα τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου θείας οὐσίας καὶ φύσεως ὁμολογουμένως ὑπῆρχε τεκμήρια, εἰ καὶ διὰ σαρκὸς ἐνηργεῖτο καὶ σώματος, καὶ οὐ δίχα σαρκὸς

ACTIO XI.

A sæculum * indivise conservabit. Idcirco esuriens cibabatur, ideo sitiens potabatur, & ut homo bibebat: ideo pueriliter bajulabatur, ulnis virginalibus supervectus, & materno sinu repositus: ideo fatigatus sedebat, & somni indigens dormiebat: sed & dum cæderetur, dolebat, & verberatus patiebatur, & dolores sustinuit corporis, manus & pedes in cruce transfixus. Dabat itaque, cum volebat, humanæ naturæ tempus operari, & pati quæ sua sunt, ne forte phantasia quædam, & visio inanis, nominabilis ejus judicaretur incarnatio. Neque enim involuntarie hæc, vel necessitate suspiciebat, vel si naturaliter ea,
B & humane admittebat, & humanis motionibus actitabat, atque operabatur. Absit hæc abominabilis suspicio. Deus nempe erat, qui hæc pati carnaliter acquiescebat, uti nos propriis passionibus salvaret, & per hæc nobis immunitatem impartiret, quando pati, agereque, & operari humanitus idem ipse volebat, & considerantibus prodesse decernebat, propter quos & homo veraciter factus: & non cum naturales motus, atque carnales moveri naturaliter ad operandum volebant: & dum insidiatores insidias audacter delectabantur perficere. Corpus enim se passibile, & mortale, atque corruptibile induit, & naturalibus nostris,
C atque irreprehensibilibus subjectum ægrimoniis, & huic, quæ naturæ suæ decenter conveniebant, pati atque patrare indulsit, usque ad resurrectionem ex mortuis. Ibidem quippe, & passibile nostrum, & mortale, atque corruptibile dissolvit, & horum nobis libertatem donavit. Quæque igitur humilia, atque humana sunt, ita sponte simul, & naturaliter, manens etiam in his Deus, demonstrabat. Erat namque ipse sibi *ταμίας* ac reconditor passionum humanarum, & actionum, & non solum reconditor, sed & arbiter, quamquam natura passibilis erat, qua naturaliter incarnatus erat. Et ideo erant humana ejus ultra ho-
D minem, haud quidem, quod natura humana non fuerat, sed quia sponte factus est homo; & homo factus sponte hæc recipiebat, & non tyrannice, vel necessitate, ut nos pleramque, & involuntarie: sed quando, & quantum volebat, & permittebat ipse, tam iis, qui afflictiones ingerebant, quamque ipsis passionibus, quæ secundum naturam agebantur, annuebat. Verum illa divina præclaraque, & sublimia, & nimirum nostram vilitatem superantia, quæ erant miracula, & prodigia, & admirandorum operum prolatio: quæ erant, inseminata conceptio, Joannis intra uterum exultatio, partus ipse incorruptibilis, illibata virginitas, Luc. 1
E quæ ante partum, & in partu, & post partum est intemerabilis, pastorum cœlestis instructio, magorum stellivoca convocatio. Luc. 2.
munificentia cum hac simul, & adoratio, literarum indocilis scientia. *Quomodo* namque *hic (inquiunt) literas scit, cum non didicerit?* * Partim redarguens amicorum ignorantiæ malevolum desiderium, ex aquis vinalis refectio, infirmorum corroboratio, cæcorum aspectus, * emendatorum erectio, paralyticorum constrictio, claudorum recte currendi motio, leprosorum supermicans mundatio, esurientium repentina repletio, per-

Matth. 2. Joan. 7.
* Specialiter
Joan. 2.
* G. interminabilis
* mutilatorum

ACTIO XI.

sequentium orbitas, ventorum mitigatio, maris tranquilla sedatio, super aquas corporalis incessio, immundorum spirituum expulsio, elementorum subita conturbatio, ultronea sepulcrorum apertio, ex mortuis triduana resurrectio, corruptionis non moritura destructio, mortis indeficiens dejectio, custoditi signaculi lapidis, & sepulcri incoercibilis exitus, januarum clausarum indetractabilis ingressus, in cælum a terra nimium admirabilis & corporalis ascensio, & omnia, quæ his sunt similia, & sermonis naturam, & vocis virtutem transcendentia, & omnem humanum intellectum superantia: quæ omnia ultra naturam & sermonem humanum effecta, divinæ Dei verbi essentiæ, atque naturæ profecto existebant indicia, etsi per carnem agebantur & corpus, & non sine carne rationaliter animata gerebantur: non tamen propter hæc Deum verbum æstimemus incarneum, nec absque corpore adstruamus, idcirco quod ea patrabat, quæ corporea superexcellunt. Etenim verbum veraciter caro factum est, & incarnatum, absque mendacio corporatum est: & unus filius cognoscebatur, qui omnem ex se proferebat operationem, divinam, & humanam, exiguam, & * immanem, humilem, atque cœlestem, carnalem, & incorpoream, visibilem, & invisibilem, circumscriptam, & incircumscriptam, convenientem naturarum ejus dualitati, & ex seipsa eam incessabiliter prædicantem, & flagranter annunciantem. Unus itaque idemque cum sit secundum subsistentiam filius, indivisus, duarum naturarum idem ipse noscatur, secundum aliam quidem divina signacula operabatur, secundum aliam vero humilia recipiebat. Et propterea a Deo instructi asseverant, qui pro Christo Deo vero præmiis coronati sunt, & loqui divinitus acceperunt, divinas nobis * intelligentias contexentes: Sicut cum audieris unius filii contrarias voces, convenienter naturis, quæ dicuntur, partire: si quidem quid magnum, & divinum est divinæ naturæ exhibens: si vero quid parvum est, & humanum, humanæ reputans: sic enim, & dissonantiam vocum effugies, unaquaque natura proprietates, quæ ei sunt insitæ, receptante, & ipsum filium unum tam ante omnia sæcula, quam modernum, secundum sacras scripturas confiteberis. Sed & hoc in uno filio asserunt: omnem quidem operationem nullus ab uno filio sequestraverit. Cujus vero naturæ sit quod geritur, * per propriam operationem insinuet: ergo nimis pulcherrime ab eis est explanatum, unum quidem confiteor Emmanuel, (ita quippe Deus verbum incarnatus nuncupatur) & eumdem omnia patrare, & non alium & alium, tam sublimia, quamque exigua citra ullam distantiam, per quæ, & ejus naturarum inconfusa qualitas recognoscitur, & in substantias duas, atque personas ipse prorsus non dispertitur, sed est unus idemque Filius, & Christus inseparabilis in duabus indivise agnoscendus naturis, & ipsius unius Filii cuncta esse certificamus, & omnes ejus, & voces, & operationes credimus: licet quædam earum sint Deo decibiles, quædam vero ita rursus humanæ, quædam vero

* amplissimum,

* confessiones

* ratione cognoverit

A λογικῶς ἐψυχωμένης ἐπράττετο. καὶ οὐ διὰ ταῦτα τὸν Θεὸν λόγον τοπάσομεν ἄσαρκον, ἢ σώματος αὐτὸν ἐκτὸς δογματίσομεν, ὅτιπερ ἔδρα τὰ σωμάτων ὑπέρτερα· καὶ γὰρ ἀληθῶς ὁ λόγος σεσάρκωται, καὶ ἀψευδῶς σαρκωθεὶς σεσωμάτωται, καὶ εἷς υἱὸς ἐγινώσκετο ὁ πᾶσαν ἐξ αὐτοῦ προφέρων ἐνέργειαν θείαν τε καὶ ἀνθρώπειον, ταπεινὴν καὶ ὑπέρογκον, χθαμαλὴν καὶ οὐράνιον, σαρκικὴν καὶ ἀσώματον, ὁρατὴν καὶ ἀόρατον, περιγραπτὴν καὶ ἀπερίγραφον, ἀναλογοῦσαν αὐτοῦ τῇ δυάδι τῶν φύσεων, καὶ δι' ἑαυτῆς αὐτὴν ἀσιγήτως κηρύττουσαν, καὶ διαπρυσίως ἀγγέλλουσαν· εἷς γὰρ ὢν καὶ ὁ αὐτὸς καθ' ὑπόστασιν υἱὸς ἀδιαίρετος, καὶ δύο φύσεις B ὁ αὐτὸς γνωριζόμενος, καθ' ἄλλην μὲν τὰς θεοσημείας εἰργάζετο, καθ' ἄλλην δὲ τὰ ταπεινὰ παρεδέξατο. καὶ διὰ τοῦτό φασιν οἱ θεόφρονες, οἱ ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀληθοῦς στεψάμενοι, καὶ τὸ φάσκειν θεόθεν δεξάμενοι, τὰς θεοτίτας * συνέσεις ἡμῖν ἐξυφαίνοντες· ὡς ὅταν ἀκούσῃς περὶ τοῦ ἑνὸς υἱοῦ τὰς ἐναντίας φωνὰς, καταλλήλως μέριζε ταῖς φύσεσι τὰ λεγόμενα· ἂν μέν τι μέγα καὶ θεῖον, τῇ θείᾳ φύσει προσνέμων· ἂν δέ τι μικρὸν καὶ ἀνθρώπινον, τῇ ἀνθρωπίνῃ λογιζόμενος· οὕτω γὰρ καὶ τὸ τῶν φωνῶν ἀσύμφωνον διαφεύξῃ, ἑκάστης, ἃ πέφυκεν ἴδια, δεχομένης φύσεως. καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἕνα καὶ πρὸ πάντων αἰώνων καὶ πρόσφατον κατὰ τὰς ἁγίας γραφὰς ὁμολογήσεις. ἀλλὰ καὶ οὕτως C ἐπὶ τοῦ ἑνὸς υἱοῦ φασι, πᾶσαν μὲν ἐνέργειαν οὐκ ἄν τις * χωρίσαι τῆς μιᾶς υἱότητος, τῆς δὲ φύσεως, ἧς ἐστιν οἰκεῖον τὸ γινόμενον, τῷ λόγῳ γνωρίσειεν· οὐκοῦν κάλλιστα λίαν αὐτοῖς δεδογμάτισται τὸ, ἕνα μὲν ὁμολογεῖν τὸν Ἐμμανουὴλ· οὕτως γὰρ ὁ Θεὸς λόγος σαρκωθεὶς ὀνομάζεται· καὶ τὸν αὐτὸν ἅπαντα δρᾶν καὶ οὐκ ἄλλον καὶ ἄλλον τά τε ὑψηλὰ καὶ ἐλάχιστα παντοίας ἐκτὸς διαστάσεως. δι' ὧν καὶ τῶν αὐτοῦ φύσεων ἀσύγχυτος ἡ διπλόη γνωρίζεται, καὶ εἰς ὑποστάσεις δύο καὶ πρόσωπα διαμπὰξ ὁ αὐτὸς οὐ μερίζεται· ἀλλ' ἔστιν εἷς καὶ ὁ αὐτὸς υἱὸς καὶ Χριστὸς ἀδιάτμητος, ἐν δυσὶν ἀδιαιρέτως D γνωριζόμενος φύσεσι· καὶ αὐτοῦ τὰ πάντα τοῦ ἑνὸς υἱοῦ διαβεβαιούμεθα καὶ πάσας αὐτοῦ καὶ τὰς φωνὰς καὶ τὰς ἐνεργείας πιστεύομεν· κἂν αἱ μὲν αὐτῶν εἰσι θεοπρεπεῖς, αἱ δὲ οὕτω πάλιν ἀνθρωποπρεπεῖς, αἱ δὲ μέσην τινὰ τάξιν ἐπέχουσιν, ὡς ἔχουσαι τὸ θεοπρεπὲς ἐν ταυτῷ καὶ ἀνθρώπινον. ταύτης δὲ φαμὲν τῆς δυνάμεως καὶ τὴν * καινὴν καὶ θεανδρικὴν λεγομένην ἐνέργειαν, οὐ μίαν ὑπάρχουσαν, ἀλλ' ἑτερογενῆ καὶ διάφορον, ἣν ὁ ἐξ Ἀρείου πάγου Παύλῳ τῷ θείῳ θείως ζωγρηθεὶς θεηγόρος Διονύσιος ἔφησεν. ὡς τὸ θεοπρεπὲς ἐν ταυτῷ καὶ ἀνθρώπινον ἔχουσαν, καὶ διὰ τῆς χαριεστάτης τε καὶ συνθέτου προσρήσεως τὴν ἑκάστης οὐσίας καὶ φύ- E σεως ἑκάστην ἐντελῶς δηλοῦσαν ἐνέργειαν. προαιώνιον τοίνυν τὸν θεὸν λόγον δοξάζοντες καὶ τῷ πατρὶ συναΐδιον, χρονικὴν ὑπομεῖναι πρεσβευόμεθα γέννησιν, ἣν ἐκ παρθένου τῆς κυρίως καὶ ἀληθῶς θεοτόκου Μαρίας σαρκωθεὶς ἀπετίκτετο. καὶ διὰ τοῦτο δύο τὰς γεννήσεις γεγεννῆσθαι πρὸς τῶν εὐσεβούντων εἰκότως πιστεύεται. καὶ τέλειος ὢν ὁ αὐτὸς ἐν θεότητι, τέλειος ἦν ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι· οὔτε τῇ διαφορᾷ τῶν ἐσιῶν διαιρούμενος, οὔτε τῇ τῆς ὑποστάσεως καὶ τοῦ προσώπου ταυτότητι τὰς φύσεις ἄγων πρὸς οὐσιώδη ταυτότητα· ἀλλ' ἐξ

ὧν

ANNO CHRISTI 680.

* συναΐδιον

* χωρῆσαι

* καινήν

ANNO CHRISTI 680.

ὧν καθ' ὑπόστασιν πέφηνε φύσεων, ἐν αὐταῖς ἀδιαιρέτως ἔμεινε, πάντα σοφῶς καὶ ἀληθῶς ὑπελθὼν τὰ ὑμέτερα ἔργα καὶ πάθη φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα πράγματα, τὰ μώμου μακρὰν καὶ μολύσματος, καὶ ἐν οἷς ἁμαρτίας ἴχνος τινὸς μὴ εὑρίσκεται· ἁμαρτίαν γὰρ οὐκ ἐποίησεν, οὐδέ τις δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ τὸ σύνολον ηὕρηται. καὶ συναναστραφεὶς ἀνθρωπίνως ἡμῖν, ἅτε τέλειος γνωριζόμενος ἄνθρωπος, κἂν Θεὸς ὁ αὐτὸς ἀπαραλείπτως ἐτύγχανε, καὶ θαυματουργήσας ὡς ἔπρεπε· τέλειος γὰρ Θεὸς ἐγινώσκετο, καὶ ἀνθρωπείᾳ νοερῶς ἐψυχωμένῃ σαρκὶ συνεκέκρατο. ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἑκούσιον ἄνεισι, καὶ ἑκουσίως Ἰουδαίοις προδίδοται, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν αὐτοῖς δι' ἀνθρώπων σωτηρίαν ἑκουσίως προδίδωσι· καὶ δεσμεύεται, καὶ κολαφίζεται, καὶ ἐμπτύεται, καὶ μαστίζεται, καὶ χλευάζεται, καὶ χλαμύδα πορφυρᾶν ὡς βασιλεύων τῶν ὅλων ἐνδύεται, καὶ κάλαμον ὡς σκῆπτρον βασιλικὸν βασιλικῶς ἐγχειρίζεται, καὶ Πιλάτου κατακρίνεται κρίνοντος, καὶ τέλος ἰκρίῳ προσπήγνυται, καὶ χεῖρας καὶ πόδας αἱμάσσεται τῷ σωτηρίῳ σταυρῷ προσηλούμενος, καὶ λῃσταῖς συνεπαίρεται, καὶ ὄξος ποτίζεται, καὶ χολῆς ἀπογεύεται, καὶ μέγα βοήσας τῷ πατρὶ τὴν ψυχὴν παραδίδωσι, καὶ τὴν πλευρὰν τῇ λόγχῃ τιτρώσκεται, καὶ ὕδωρ καὶ αἷμα σωτήριον μετὰ θάνατον προχέει καὶ νέκρωσιν, καὶ νεκρὸς τοῦ σταυροῦ καταφέρεται, καὶ κηδεύεται, καὶ σμυρνίζεται, καὶ ταφὴν τριήμερον θάπτεται, καὶ τριήμερος ἀναστὰς τοῦ τάφου προέρχεται, καὶ πάντας ἑαυτῷ τοὺς νεκροὺς συνανίστησιν, ἐκ τάφου καὶ φθορᾶς πρὸς τὴν ἀτελεύτητον αὐτοῦ ζωὴν ἐπαγόμενος διὰ τῆς αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, καὶ τοῖς μαθηταῖς ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς ἐμφανίζεται, καὶ πιστοποιεῖται βρώσει καὶ πόσει καὶ ἁφῇ χειρῶν ἀποστολικῶν τῆς οἰκείας σαρκὸς τὴν ἀνάστασιν, καὶ πνεῦμα τούτοις παρέχει πανάγιον, ὡς συγγενὲς αὐτῷ καὶ ὁμόφυλον· καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀναφέρεται, μᾶλλον δὲ ὡς καὶ τῶν οὐρανῶν δεσπόζων ἀνέρχεται, καὶ δεξιὸς τοῦ τεκόντος καθέζεται, θῶκον ἔχων τὸν πατρικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ ὑπέρτατον. ὅθεν καὶ πάλιν ἐλεύσεται κρίσιν ζώντων καὶ νεκρῶν ποιησόμενος, καὶ ἀποδώσων ἑκάστῳ κατὰ τὰς πράξεις, ἅσπερ πέπραχεν, εἴτε * ἀγαθὰς πράξεις καὶ καλάς, εἴτε φαύλας καὶ ψεκτὰς κατειργάσατο· ὃν σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι καὶ βασιλεύειν τῶν ὅλων πιστευόμενος βασιλείαν ἀληθῶς ἀτελεύτητον, καὶ τέλος οὐκ ἐπιδεχομένην καὶ πλήρωμα. ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, ταυτὸν δὲ φάναι τοῦ Θεοῦ λόγου σαρκώσεως, καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοὺς ἡμᾶς ὁμοιώσεως, ὡς λέγω καὶ φρονῶ, διὰ βραχέων ἐγνώρισα· περὶ δὲ τῆς τοῦ ὁρωμένου κόσμου γεγονυίας ἀρχῆθεν συστάσεως, καὶ συντελείας, * ἣν οὐκ εἰς μακρὰν ὑποδέξοιτο, ὁμολογῶ θεοτίμητοι, ὡς, πάντα οὐ μόνον τὰ ὁρατὰ, ἀλλὰ δὴ καὶ ἀόρατα ὁ εἷς Θεὸς ἐτεκτήνατο, ὁ πατὴρ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἡ ἀΐδιος φύσις καὶ ἄναρχος κἂν μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε, καὶ οὐκ ὄντα πρὶν ἐσχεδίασε, καὶ τὰς τούτων μυρίας διαφορὰς σοφῶς προεβάλετο. πάντα γὰρ διὰ τοῦ μονογενοῦς ὁ πατὴρ ἐν ἁγίῳ πεποίηκε πνεύματι, ἃ καὶ προνοίᾳ σοφῇ συγκρατεῖ τῶν οἰκείων ἔργων ὡς Θεὸς προϊστάμενος· ἀρχήν τε τοῖς πᾶσι χρονικὴν ὁρισάμενος, τὰ μὲν αἰσθητὰ τέλει χρονικῷ καθυπέβαλε, τὰ δὲ νοητὰ

* ἀγαθάς τις

ACTIO XI.

medium quemdam ordinem obtinent, tanquam habentes in hoc ipso Deo dignum quid, & humanum. Hujus vero asserimus esse virtutis etiam illam, quæ dicitur * nova, & deivirilis operatio, non unam existentem, sed diversi generis, ac differentem, quam ex Areopago a Paulo egregio divinitus captus, * Deo vocatus asserit Dionysius, utpote Deo decibile in hoc ipso, & humanum habentem perque * alacrem, atque compositam dictionem, uniuscujusque substantiæ, atque naturæ unamquamque perfecte significantem operationem. Ante sæcula igitur esse Deum verbum * glorificantes, Patrique coæternum, temporalem sustinuisse annunciamus nativitatem, qua ex virgine, vere ac proprie Dei genitrice Maria incarnatus nascebatur. Et idcirco duabus nativitatibus nasci a piis merito creditur: & perfectus idem existens in deitate, perfectus erat idem in humanitate, nequaquam per differentiam substantiarum divisus, neque per identitatem subsistentiæ, atque personæ, naturas ipsas deducens ad identitatem substantiæ: sed ex quibus secundum subsistentiam naturis est declaratus, in ipsis inseparabilis mansit, omnia sapienter, & vere nostra gerens opera, & passiones naturales, atque irreprehensibiles, quæ procul a macula, atque pollutione sunt, & in quibus cujuspiam peccati vestigium non reperitur. Peccatum namque non fecit, nec quilibet dolus in ore ejus prorsus inventus est; & conversatus una nobiscum humane, utpote qui sciebatur homo perfectus, etiam Deus idemque indiminute extabat, miraculaque ut decuerat faciens. Perfectus quippe Deus nescebatur, quamvis esset humanæ carni intellectualiter animatæ commixtus; ad spontaneam passionem ascendit, & ultro Judæis est proditus: imo ipse seipsum illis, ob salutem hominum, sponte prodidit, & ligatur, & colaphis cæditur, & inspuitur, & flagellatur, & illuditur, & chlamyde purpurea tanquam rex omnium induitur, & arundo tanquam sceptrum regium regaliter ei contraditur, & Pilato judicante damnatur, ad extremum patibulo configitur, & manibus, atque pedibus cruentatur salutiferæ cruci conclavatus, & cum latronibus levatur, & acetum potatur, & fel degustat, & magna voce clamans animam tradit Patri, & latus lancea perforatur, sanguinem quoque, & aquam salutarem post mortem profundit; & emortuus de cruce deponitur, & accuratur, & myrrha conditur, & sepultura triduana sepelitur, & triduanus resurgens de sepulcro progreditur; & una secum cunctos mortuos suscitat ex sepulcro, ex corruptione ad immortalitatem eos perducens per suam resurrectionem ex mortuis; & discipulis resurgens a mortuis, manifestatur; & cibo ac potu rei fidem accommodat, & tactu manuum apostolicarum carnis propriæ resurrectionem probat, & Spiritum sanctum eis impertit, tanquam cognatum sibi, atque connaturalem; & elevatur in cœlos, imo ut cœlorum dominator ascendit, & dexteræ assidet genitoris, solium habens paternum, & regale, & sublime. Unde, & iterum veniet, judicium vivorum, & mortuorum facturus, & singulis redditurus secundum opera,

* communis
G. deiloquus
* elegantem
* asserente
Ad Eph. 1.
Joan. 20. Luc. 24. Marc. 16. Act. Matth. 16.

ACTIO XI.

ra, quæ unusquisque operatus est, sive frugi, atque bona gessit, seu nequam, & vituperabilia operatus est, quem una cum Patre, & Spiritu sancto omnino regnare credimus, regnum vere immortale, & finem nequaquam aut terminum suscepturum. Sed & de incarnationis dispensatione, hoc est, de admirabili Dei verbi incarnatione, & ad nos humiles assimilatione qualiter dico ac sentio, breviter demonstravi. Verum de principio visibilis mundi, & constitutione, quæ facta est, & consummatione, quam non longe suscipiat, confiteor Deo honorabiles, quod omnia non tantum visibilia, sed & invisibilia unus Deus condidit, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus; illa sempiterna natura, quæ nescit exordium, & ex non existentibus protulit ut existerent, & non existentia * repente protulit, & horum multorum millium differentias prudenter produxit. Omnia enim per unigenitum Filium Pater in Spiritu sancto fecit, quæ & sapienti providentia continet, ut Deus suis operibus præsidens, principiumque omnibus temporale constituens, sensibilia quidem fini temporali supposuit, intellectualia vero, & invisibilia his meliori dignitate dignatus est, & nullatenus quidem moriuntur, neque corrumpuntur, juxta quod sensibilia defluunt, atque pertranseunt, non tamen sunt immortalia per naturam, neque in essentiam incorruptibilem transeunt, sed gratiam eis largitus est, a corruptione ea, & a morte coercentem. Sic hominum animæ permanent incorruptæ, sic angeli immortales perseverant, non naturam revera, sicut asserui, incorruptam proprieve immortalem habentes essentiam, sed gratiam a Deo sortiti sunt, quæ immortalitatem largitur, & incorruptionem eis providet. Sed non idcirco quod hominum animæ gratia Dei corruptionem repulerunt, quæ omnibus creaturis naturaliter insidet, ideo & ante corpora eas fuisse suspicabimur, vel ante hujus visibilis mundi productionem, atque compaginem in sempiterna quadam vita positas arbitrabimur, vitamve habuisse cœlestem asseremus, incarneam seu incorpoream vitam viventes perpetuam in cœlo aliquando non existenti, sicut Origenes erroneus constituit, & hujus complices, atque contentanei Didymus, & Evagrius, & reliqua earum fabularum excogitatrix sodalitas; qui quidem non hoc solum errando pronunciant Paganorum * concreti dogmatibus, & Christianorum nobilitatem sordidantes, sed & istorum corporum, quibus nunc sumus amicti, imprudenter perimunt resurrectionem, multa callide balbutientes impiissimis eorum & fabulosis figmentis condigna, quibus ad castigationem sufficit, quod a Paulo ad Corinthios dictum est: *Quod si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit*, & * reliqua: ita eorum cogitationibus vanescentibus illud adjicietur: Ergo vana est fides vestra; an non est pars vobis nostræ adorandæ confessionis, & carnis istius resurrectio? Nam & carnis resurrectionem exquirimur confiteri, ad salutarem baptismum accedentes, juxta quod quidam sapientium contemplatus est, quod cunctum unigeniti præclaræ insignisque dispen-

* G. nullo negotio

* similia docentes

1. Cor. 15.

* & ita jam cog.

καὶ ἀόρατα τούτων ἀξίας ἠξίωσε. μείζονος, καὶ θνήσκει μὲν οὐδαμῶς, οὐδὲ φθείρεται κατὰ τὸ τῶν αἰσθητῶν ῥευστὸν καὶ ἀπάροιστον, οὐ μὴν ἔστι τὴν φύσιν ἀθάνατα, ἢ πρὸς οὐσίαν μετελήλυθεν * ἄφραστον, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς ἐχαρίσατο φθορᾶς αὐτὰ καὶ θανάτου διείργουσαν· οὕτως ἀνθρώπων ψυχαὶ διαμένουσιν ἄφθαρτοι· οὕτως ἄγγελοι διατελοῦσιν ἀθάνατοι· οὐ φύσιν ἀληθῶς, ὡς ἔφημεν, ἄφθαρτον, ἢ οὐσίαν κυρίως ἀθάνατον ἔχοντες, ἀλλὰ χάριν ἐκ Θεοῦ κληρωσάμενοι ἀθανασίας χορηγὸν, καὶ ἀφθαρσίας αὐτοῖς ὑπάρχουσαν πρόξενον· ἀλλ' οὐκ ἐπειδήπερ αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ Θεοῦ χάριτι τὴν φθορὰν ἀπεώσαντο τὴν πάσῃ * κτιστῆς φύσεως ἐμφωλεύουσαν, διὰ τοῦτο καὶ πρὸ σωμάτων αὐτὰς ὑποπτεύσομεν, ἢ πρὸ τῆς τοῦ ὁρωμένου κόσμου παραγωγῆς καὶ συμπήξεως ἐν ἀϊδίῳ τινὶ ζωῇ τελεῖν ἐννοήσομεν, καὶ βίον ἔχων οὐράνιον * φήσωμεν, ἄσαρκόν τε καὶ ἀσώματον ζώσας ζωὴν τὴν ἀΐδιον ἐν οὐρανῷ ποτε μὴ ὑπάρχοντι ὡς Ὠριγένης ὁ παράφορος βούλεται, καὶ οἱ τούτου συμμύσται καὶ σύμφρονες Δίδυμος καὶ Εὐάγριος, καὶ ὁ λοιπὸς αὐτῶν μυθομέριμνος ὅμιλος· οἵπερ οὐ τοῦτο μόνον πεπλανημένως δοξάζουσιν Ἑλληνικοῖς ἐμφερόμενοι δόγμασι, καὶ τὴν Χριστιανῶν καταρρυποῦντες εὐγένειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν σωμάτων τούτων, ὧν νυνὶ περικείμεθα, ἀνοήτως ἀναιροῦσιν ἀνάστασιν, μυρία δεινὰ βατταρίζοντες τῆς δυσσεβοῦς αὐτῶν μυθοπλασίας ἐπάξια· οἷς ἀρκεῖ πρὸς ἐπίπληξιν τὸ Παύλῳ πρὸς Κορινθίους λεγόμενον· ὡς εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. καὶ λοιπὸν οὕτως αὐτοῖς τοῖς λογισμοῖς ματαιάζουσι, τό· * κενὴ ἄρα ἡ πίστις ὑμῶν, προστεθήσεται· ἢ οὐ μέρος, ὦ οὗτοι, τῆς ἡμῶν σεπτῆς ὁμολογίας γεγένηται ἡ πιστευτὴ τῆς σαρκὸς ἡ ἀνάστασις; καὶ σαρκὸς γὰρ ὁμολογεῖν ἀπαιτούμεθα τῷ σωτηρίῳ προσιόντες βαπτίσματι. διὰ τοῦτο γὰρ, καθά τινι τῶν σοφῶν τεθεώρηται, καὶ πᾶσα τοῦ μονογενοῦς ἡ λαμπρὰ καὶ διάσημος οἰκονομία λαμπρῶς πεπραγμάτευται, ἵνα καὶ τὴν εἰκόνα σώσῃ, καὶ τὴν σάρκα ἀθανατίσῃ· οὐ τοῦτο δὲ μόνον οἱ παράφρονες σφάλλονται, καὶ τῆς ἀληθείας ὁδοῦ παρακρούονται· ἣν γὰρ αὐτῶν ὡς ἐν συγκείσῃ κακῶν καὶ φορητὸν τὸ δυσσέβημα· ἀλλὰ καὶ ἕτερα μυρία παρὰ τὴν ἀποστολικὴν καὶ πατρῴαν ἡμῶν παράδοσιν λέγουσι, παραδείσου φυτείαν ἐκβάλλοντες, ἐν σαρκὶ πεπλάσθαι τὸν Ἀδὰμ οὐ βουλόμενοι, τὴν ἀπ' αὐτοῦ τῆς Εὔας διάπλασιν ψέγοντες, τὴν ἠχὴν ἀθετοῦντες τοῦ ὄφεως, τὰς τῶν οὐρανίων ταγμάτων ταξιαρχίας οὕτω μὲν ἀρχῆθεν ἐκ Θεοῦ * κεκτίσθαι κωλύοντες, ἐκ καταδίκης δὲ προγενεστέρας καὶ παρατροπῆς αὐτὰς φανταζόμενοι· ὡς ἐν ἑνάδι τε νόων πάντα παρῆχθαι τὰ λογικὰ, ἀθέως ὁμοῦ καὶ μυθικῶς ὀνειρώττοντες, τῶν ὑπερουρανίων ὑδάτων τὴν κτίσιν κακίζοντες, τέλος εἶναι κολάσεως θέλοντες· καὶ πάντων μὲν τῶν αἰσθητῶν παντελῆ φθορὰν παρεισφέροντες· πάντων δὲ τῶν λογικῶν, ἀγγέλων, ἀνθρώπων, δαιμόνων ἀποκατάστασιν φάσκοντες, καὶ πάλιν εἰς ἑνάδα μυθικὴν τὰς τούτων διαφορὰς ἀναχέοντες· ὅτε καὶ μηδὲν ἡμῶν διαφέρειν τὸν Χριστὸν, ὃν αὐτοὶ ληρωδῶς δογματίζουσιν, οὐχ ὃν ἡμεῖς εὐσεβῶς προσκηρύττομεν, δόξῃ ἢ τιμῇ, ἢ βασιλείᾳ ἢ δεσποτείᾳ δαιμονιωδῶς ἀναβράττουσι· καὶ μυρία ἄττα προφέροντες πρὸς τοῦ διαβολικοῦ καὶ δυσσεβοῦς τῆς καρδίας αὐτῶν θησαυρίσματος,

ANNO CHRISTI 680.

* L. ἄφθαρτον

* L. κτιστοῖς φυσικοῖς

* φησάμενοι

* καὶ ἄρα ματαία

* κτῆσθαι

ANNO CHRISTI 680.

ματος, οὐ μιᾷ μόνον ἀνατροπῇ θολερᾷ, ἀλλὰ μυρίαις τὸν πλησίον ποτίζοντες, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων θανατοῦντες οἱ δείλαιοι, ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀποθανεῖν κατηξίωσε, καὶ λύτρον αὐτοῖς τὸ αἷμα τὸ θεῖον ἐξέχεε, καὶ δῶρον ὑπὲρ πᾶσαν ἀξίαν θειότατον τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν κατεβάλετο. ἡμεῖς δὲ πίστεως ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου καὶ σώφρονος τὸ λογικὸν ποτισθέντες γάλα καὶ ἄδολον, καὶ καλὸν Θεοῦ ῥῆμα γευσάμενοι, ἅπαντα τὰ ἐκείνων σκοτεινὰ διωσάμενοι δόγματα, καὶ τούτων ὄντες ἁπάντων τῶν ἀθέσμων αὐτῶν φληνάφων ἐλεύθεροι, καὶ τοῖς πατρῴοις ἡμῶν ἐπιβαίνοντες ἴχνεσι, καὶ τοῦ παρόντος κόσμου συντέλειαν λέγομεν, καὶ τὴν ζωὴν ἐκείνην τὴν μέλλουσαν τὴν μετὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν διαιωνίζειν πιστεύομεν, καὶ τὴν κόλασιν ἀτελεύτητον ἔχομεν· τὴν μὲν ἀλήκτως εὐφραίνουσαν τῶν ἀρίστων ἔργων τοὺς πράκτορας, τὴν δὲ ἀπαύστως ἀλγύνουσαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κολάζουσαν τοὺς ἐνθάδε γεγονότας ἐραστὰς τῆς φαυλότητος, καὶ μετανοεῖν οὐ θελήσαντας πρὸ τῆς ἐντεῦθεν ἐκδρομῆς καὶ ἐκβάσεως. ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, φησὶ Χριστὸς ὁ κριτὴς, ἡ ἀλήθεια· καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται· ταῦτα φρονεῖν καὶ πιστεύειν, σοφώτατοι, ἔκ τε ἀποστολικῆς καὶ εὐαγγελικῆς, ἔκ τε προφητικῆς καὶ νομικῆς, ἔκ τε πατρῴας καὶ διδασκαλικῆς παρειληφότες κηρύξεως, καὶ δεδρακότες ὑμῖν τοῖς πανσόφοις κατάδηλα, καὶ μηδὲν ὑμᾶς ἀποκρύψαντες· ἀκόλουθον λοιπόν ἐστι καὶ ἁρμόδιον· καὶ τῇ παλαιᾷ παραδόσει κατάλληλον, τὰς ἱερὰς συνόδους τῶν πατρικῶν ἡμῶν καὶ πανιέρων ἀθροίσεων δήλας ποιεῖν ἐπὶ γράμματος, ἃς ὡς φωταγωγοὺς ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς περιέπομεν, καὶ δι' αἰῶνος ἔχειν εὐχόμεθα, ὅπως αὐταῖς καὶ τῆς μακαρίας ζωῆς κοινωνήσαιμεν, ὡς παῖδες αὐτῶν γνήσιοι καὶ διάδοχοι. τέτταρας τοίνυν ἐπὶ τῶν ἐνθέων τῆς ἐκκλησίας δογμάτων μεγάλας καὶ ἱερὰς οἰκουμενικὰς συνόδους δεχόμεθα, εὐαγγελικαῖς φαιδρυνομένας λαμπρότητι, καὶ χαρακτήρων εὐαγγελικῶν ἀγλαϊζομένας ποσότητι· τούτων πρωτεύειν φαμὲν τὸ ἐν Νικαίᾳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων συνέδριον, ὅπερ ἐκ θείας ἀθροισθὲν ἐπινεύσεως τῆς Ἀρείου λύττης καθαιρεῖ τὰ μιάσματα. μετ' ἐκεῖνο δὲ τῷ χρόνῳ, οὐ δόξῃ καὶ χάριτι, συναθροίζεται δεύτερον ἄθροισμα τὸ ἐν τῇ βασιλίδι συνειλεγμένον τῶν πόλεων. πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν θεόσοφοι πατέρες ἐτύγχανον, οἱ καὶ τοῦτο πληροῦν θεόθεν ἡγμένοι τὸ ἄθροισμα, ὃ τὴν τρικέραυνον Μακεδονίου, Ἀπολλιναρίου τε καὶ Μάγνου σβεννύει δυσσέβειαν, καὶ τῆς τοσαύτης χαλεπῆς πυρακτώσεως τῶν ἀσεβούντων τὰ συστήματα ῥύεται· τρίτον μετὰ τοῦτο μόνῳ τῷ χρόνῳ δοξάζω συνέδριον τὸ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον ἐκ θείας ἐνεδρεῦσαν βουλήσεως· τὸ γὰρ Διοσκόρου λεγόμενον δεύτερον τῆς Εὐτυχοῦς ἀδοκίμου γνώμης πεφώραται σύστοιχον· ὅπερ πρῶτον συνέδριον διακοσίων μὲν ἁγίων πατέρων ἐγνωρίζετο πλήρωμα, καταβάλλει δὲ τὸν ἀνθρωπολάτρην Νεστόριον, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν Χριστομάχον ἀσέβειαν. καὶ τέταρτον μετὰ τὰ τρία τῷ χρόνῳ μόνῳ θεόσοφον ἀθροίζεται σύνταγμα τῶν ἑξακοσίων ὁμοῦ καὶ

ACTIO XI

A sationis præclarum mysterium erat, & negotium, ut imaginem salvet, & carnem immortalem efficiat. Non solum autem in hoc desipientes falluntur, & a recto itinere divagantur, (esset namque eorum tanquam in comparatione malorum tolerabilis impietas) sed & alia multa extra apostolicam, atque paternam nostram traditionem asseruerunt, paradisi plantationem projicientes, in carne Adam formatum fuisse nolentes, ex eo Evam formatam fuisse vituperantes, serpentis sonitum refutantes, cœlestium * officiorum (ordinum) principatus ita quidem principio a Deo creatos fuisse prohibentes, ex condemnatione vero pristina, & B transgressione eos confingentes. Sicut in unitate autem mentium omnia rationabilia fuisse producta, impie simul & fabulose somniantes, super cœlestium aquarum creaturam * [1] pessimantes, finem esse volentes (improbantes) supplicii, & omnium quidem sensibilium omnimodam corruptionem subintroducentes, omnium vero rationabilium, angelorum, hominum, dæmonum restaurationem adstruentes, & iterum in unitatem fabulosam horum differentias profundentes, cum & nihil a nobis differre Christum, quem ipsi delirando perdocent, non quem nos pie prædicamus, gloria seu honore, sive regno sive dominatione dæmoniose scatu- C riunt, milia quædam proferentes de diabolico cordis eorum & impio thesauro, non una fæculenta subversione tantummodo, sed millibus proximos potantes, & animas hominum mortificantes, miseri, pro quibus Christus mori dignatus est, & pro quorum redemptione suum divinum sanguinem fudit, & munus præ omni dignitate divinius suam animam posuit. Nos vero rectæ immaculatæque fidei ac pudicæ lacte potati rationali & sine dolo, & bonum verbum degustantes, universa eorum tenebrosa dogmata repellentes, & omnibus horum nefandorum vaniloquiis liberi, & paternis nostris superincedentes vestigiis, D & præsentis sæculi consummationem dicimus, & vitam illam, quæ post præsentem vitam futura est, credimus æternum permansuram; & immortale habemus supplicium; illam quidem indesinenter exhilarantem laudabilium operum patratores, istud vero incessabiliter affligens, necnon & crucians eos, qui hinc affectatores malorum effecti sunt, & pœnitentiam agere noluerunt, priusquam hinc evaderent, & exirent: *vermis enim eorum non morietur*, inquit (Marc. 9) Christus judex, & veritas, *& ignis eorum non extinguetur*. Hæc sapere, atque credere, sapientissimi, ex apostolica, & evangelica, atque prophetica, & legali, & ex pa- E terna, & doctrinali prædicatione percepimus, & manifesta vobis prudentissimis fecimus, nihilque vobis occultavimus. Consequens ceterum existit, & competens, ac pristinæ traditioni conveniens, sacratissima concilia paternorum nostrorum, atque sacratissimorum conventuum manifesta literis facere, quæ tanquam lustrantia nostras animas confovemus, & per sæcula habere nos exoramus, quatenus cum eis & beatam vitam

1 Ms. noster, *vituperantes*. Harduinus.

ACTIO XI.

vitam participemus, uti eorum filii nobiles, ac ſucceſſores. Quatuor itaque in divinis eccleſiæ dogmatibus magna, ſacraque & univerſalia concilia ſuſcipimus, evangelicis illuſtrata fulgoribus, & ſplendificata evangelicarum configurationum, & ſpeciminum quantitate. His principari dicimus Nicænum trecentorum decem & octo Deum gerentium patrum conventum, qui ex divino nutu concitus, Arianæ rabiei dejecit contagia. Poſt illum vero tempore, non gloria ſive gratia, ſecundus congregatur conventus, qui in regiam convocatus eſt civitatem. Quinquaginta vero, & centum a Deo inſtituti patres extiterunt, qui & hoc implere concilium divinitus ducti ſunt, quod trifulgurem Macedonii, Apollinariſque, & Magni impietatem extinxit, & de tam magna, atque difficili inflammatione cœtus piorum eripuit. Tertium poſt hoc tempore ſolo concilium glorifico, quod in Epheſo prius ex divina voluntate conſedit (nam ſecundum quod Dioſcori dicitur, illius reprobæ intelligentiæ Eutychetis comprehenditur conſonum) quod primum concilium ducentorum quidem ſanctorum patrum plenitudo noſcebatur: dejecit autem hominicolam Neſtorium, & omnem ejus Chriſto rebellem impietatem. Quartus quoque poſt hæc tria tempore tantum a Deo inſtructus congregatur conventus ſexcentorum ſimul & triginta laudabilium patrum, & illuſtratorum fidei, qui in Chalcedone quidem divinum divinitus fecit conventum, & concertantem habuit Euphemiam martyrem; quæ & uſque hactenus ſuper fidei eorum definitione propugnat, & pro opinatiſſimo eorum maximoque conventu * verbum plurimum, & inceſſabile facit. Perimit vero profanam dualitatem, Eutychen, inquam, & Dioſcorum, & eorum obturat Deo rebellem malitiam, ex Apollinarii unda tanquam fonte defluentem, & replentem omnes impietatis rivulos, ejecitque eum iſtorum impiiſſima hæreſi per ſuas orthodoxas aſſertiones, & Neſtorii Deo rebellis immundiſſimam hæreſim. Nam & contra hanc, adhuc impudenter reſpirantem convenerat. Unde & eam perfecte interemit, & ab eccleſiaſticis atriis expulit. Super his autem magnis, & univerſalibus, venerandis quoque ac ſacratiſſimis ſanctorum beatorumque patrum honore coæquandis quatuor conventibus, etiam quintum ſanctum, præter iſtos, & poſt iſtos alud concilium univerſaliter conſtitutum inſcipio, quod in regia urbe etiam id celebratum eſt, Juſtiniano tunc ſceptra Romani imperii diſpenſante, omneſque ejus præclaras diffinitiones, quod ad confirmationem quidem nominatiſſimi Chalcedonenſis concilii congregatum eſt. Perimit autem, & in interitum projicit principaliter quidem Origenem inſanum, & omnes ejus pompoſas ſomnolentias, & plena multæ impietatis commenta; Evagrii quoque cum eo, & Didymi dogmata omnia eorum pagana, atque prodigioſa, nec non & fabuloſa deliramenta. Poſt quos & Mopſueſtenum evellit Theodorum magiſtrum Deo rebellis Neſtorii, & ut immundum zizanium cum ſuis blaſphemis opuſculis ab apoſtolica eccleſia pojicit. Scripta quoque Theo-

* curam plurimam, & inceſſabilem gerit.

ANNO CHRIST. 680.

A τριάκοντα πανυμνήτων πατέρων, καὶ δαδέχων τῆς πίστεως, ὅπερ ἐν Χαλκηδόνι μὲν τὴν θείαν ποιεῖται θεόθεν συνέλευσιν, καὶ συναθλοῦσαν εἶχεν Εὐφημίαν τὴν μάρτυρα. τὴν καὶ μέχρι τῆς σήμερον προμαχοῦσαν αὐτῶν τοῦ ὅρου τῆς πίστεως, καὶ τῆς αὐτῶν περιφήμου καὶ μεγίστης ἀθροίσεως λόγον πολὺν ποιουμένην καὶ ἄπαυστον· κατασφάττει δὲ τὴν ξυνωρίδα τὴν βέβηλον, Εὐτυχῆ φημι καὶ Διόσκορον, καὶ τὴν τούτων ἀποφράττει θεομάχον κακόνοιαν ἐκ τῆς Ἀπολλιναριανῆς ὥσπερ πηγῆς καταρρέουσαν, καὶ πληροῦσαν πάντας τῆς ἀσεβείας τοὺς ῥύακας. ἐκβάλλει δὲ μετὰ τῆς τούτων ἀσεβεστάτης αἱρέσεως διὰ τῶν αὐτῆς ὀρθοδόξων προρρήσεων καὶ
B τὴν Νεστορίου τοῦ θεομάχου παμμίαρον αἵρεσιν· καὶ κατὰ ταύτης γὰρ ὡς ἔτι τῇ ἀναιδείᾳ σπαιρούσης ἠθροίζετο. ὅθεν καὶ τελείως αὐτὴν ἀπενέκρωσε, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐλῶν ἐξωστράκισεν. ἐπὶ ταύταις δὲ ταῖς μεγάλαις καὶ οἰκουμενικαῖς πανσέπτοις τε καὶ πανιέροις τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων ὁμοτίμοις ἀθροίσεσι τέσσαρσι, καὶ πέμπτην ἁγίαν ἄλλην παρὰ ταύτας καὶ μετὰ ταύτας συστᾶσαν, οἰκουμενικὴν δέχομαι σύνοδον, τὴν ἐν τῇ βασιλίδι καὶ αὐτὴν γενομένην τῶν πόλεων, Ἰουστινιανοῦ τοῦ τότε τὰ σκῆπτρα τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας διέποντος, καὶ πάντα αὐτῆς τὰ λαμπρὰ διορίσματα· ἥτις * κυροῦσα μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι περιώνυμον ἤθροισαι σύνοδον· ἀναιρεῖ δὲ καὶ ἐκρίπτει
C πρὸς ὄλεθρον πρωτοτύπως μὲν Ὠριγένην τὸν ἄφρονα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ ὀνειρώδη κομψεύματα, καὶ πολυειδοῦς ἀσεβείας πλήρη συγγράμματα· Εὐαγρίου δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Διδύμου τὰ δόγματα· καὶ πάντα αὐτῶν τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τερατώδη, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μυθώδη λυρήματα· μεθ' οὓς τὸν Μοψουεστίας ἐκτίλλει Θεόδωρον, τὸν Νεστορίου τοῦ θεομάχου διδάσκαλον, καὶ ὡς μυσαρὸν σὺν τοῖς αὐτοῦ βλασφήμοις συγγράμμασι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκρίπτει ζιζάνιον· Θεοδωρίτου δὲ τὰ κακῶς κατὰ τοῦ τῆς εὐσεβείας προμάχου Κυρίλλου καὶ δυσσεβῶς γεγονότα συντάγματα, καὶ ὅσα κατά γε τῶν δώ-
D δεκα τοῦ αὐτοῦ θεσπεσίου Κυρίλλου κεφαλαίων, τῆς τε πρώτης ἁγίας ἐν Ἐφέσῳ συνόδου καὶ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν κατηγόρησε πίστεως, Νεστορίῳ τῷ δυσσεβεῖ χαριζόμενος· κἀκεῖνα ταύτης ποιεῖ τῆς κατακρίσεως μέτοχα, ἅπερ καὶ ὑπὲρ Διοδώρου καὶ Θεοδώρου ἀπολογούμενος γέγραφε· μεθ' ὧν καὶ τὴν Ἴβα ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πέρσην γεγράφθαι λεγομένην Μάρην ἀπερρίζωσεν, ὡς οὐ μόνον ὀρθῶν δογμάτων ἀντίπαλον, ἀλλὰ καὶ πάσης ἀσεβείας ἀνάπλεων· ἐκείνας μὲν οὖν τὰς ἱερὰς καὶ μεγάλας καὶ οἰκουμενικὰς ἁγίας τέτταρας συνόδους ἀσπάζομαι, καὶ φρονήματι ἐμῷ περιπτύσσομαι· ἐπὶ ταύταις δὲ καὶ ταύτην τὴν πέμπτην τιμῶ καὶ γεραίρω, καὶ σέβομαι.
E καὶ πάντα αὐτῶν ἀσμένως προσίεμαι τά τε ἐν δόγμασι, καὶ διαφόροις διδάγμασι, καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἱρετιζόντων ἀναθεματισμοῖς καὶ ὁρίσμασιν· ὅθεν καὶ ἀσμενίζω καὶ δέχομαι, οὓς ἐδέξαντο καὶ ἠσμένισαν· καὶ ἀναθεματίζω καὶ ἀποβάλλομαι, ὅσους ἀναθέματι καθυπέβαλον, καὶ ἀποβλήτους τῆς καθολικῆς καὶ ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας ἡγήσαντο· ταύταις ταῖς ἁγίαις καὶ μακαρίαις πέντε συνόδοις ἑπόμενος ἓν καὶ μόνον ὅρον ἐπίσταμαι πίστεως, καὶ μάθημα ἓν οἶδα καὶ σύμβολον, ὅπερ ἡ πάνσοφος καὶ μακαρία τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων θεσπεσία

* κυρῶσαι

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XI.

πία πληθὺς ἐξ ἁγίου προσεφθέγξατο πνεύματος· ὃ καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοπνεύστων πατέρων ἐπεκύρωσεν ἄθροισις· καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη τῶν διακοσίων ἐνθέων πατέρων ἐβεβαίωσε σύνοδος. καὶ ἡ τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἑξακοσίων τριάκοντα πανιέρων πατέρων προσεδέξατο καὶ ἐκράτυνε σύμβασις, καὶ ἀπαράτρεπτον καὶ ἀῤῥαγὲς καὶ ἀσάλευτον διαπρυσίως ἔφη φυλάττεσθαι· δεχόμεθα δὲ καὶ ἀγκάλαις ταῖς αὐταῖς ἀσπαζόμεθα καὶ πάντα τοῦ θεσπεσίου Κυρίλλου τὰ θεῖά τε καὶ θεόσοφα συγγράμματα, ὡς πάσης ὀρθότητος γέμοντα, καὶ πᾶσαν αἱρετικὴν καθαιροῦντα δυσσέβειαν. ἐξαιρέτως δὲ τὰς πρὸς Νεστόριον τὸν θεοστυγῆ καὶ θεήλατον δύο συνοδικὰς ἐπιστολάς, τήν τε δευτέραν καὶ τὴν τρίτην, ᾗ καὶ τὰ δυοκαίδεκα συνῆπται κεφάλαια· ἅπερ ἅπασαν τὴν Νεστορίου κακόνοιαν ἀποστόλων ἁγίων ἰσαρίθμοις κατέφλεξεν ἄνθραξι. σὺν ταύταις δέχομαι καὶ τὴν πρὸς τοὺς τῆς ἕω ἁγιωτάτους προέδρους συνοδικὴν γραφεῖσαν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ καὶ ἱερὰς αὐτῶν τὰς φωνὰς ἀπεκάλεσε, καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην ἐκράτυνεν. αἷς συναρίθμια καὶ αὐτὰ τῶν ἀνατολικῶν προέδρων τὰ γράμματα λέγομεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ Κυρίλλου τοῦ θείου δεχθέντα, καὶ εἶναι πρὸς αὐτοῦ μαρτυρούμενα φωναῖς ἀναμφιλέκτοις ὀρθόδοξα· τούτοις ὁμοίως τοῖς ἱεροῖς Κυρίλλου τοῦ πανσόφου χαράγμασιν ὡς ἱερὰν καὶ ὁμότιμον δέχομαι, καὶ τῆς αὐτῆς ὀρθοδοξίας γεννήτειραν καὶ τὴν θεόδοτον ἐπιστολὴν καὶ θεόπνευστον τοῦ μεγάλου καὶ λαμπροῦ, καὶ θεόφρονος Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἁγιωτάτης ἐκκλησίας· μᾶλλον δὲ τῆς ὑφ' ἡλίῳ πάσης φωστῆρος, ἣν θείῳ σαφῶς ἐνεργούμενος πνεύματι κατ' Εὐτυχοῦς τε κακόφρονος, καὶ Νεστορίου τοῦ θεοστυγοῦς καὶ παράφρονος πρὸς Φλαβιανὸν τὸν ἀοίδιμον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων πρόεδρον γέγραφεν· ἣν καὶ στήλην ὀρθοδοξίας καλῶ καὶ ὁρίζομαι, τοῖς οὕτως αὐτὴν καλῶς ὁρισαμένοις πατράσιν ἁγίοις ἑπόμενος, ὡς πᾶσαν μὲν ὀρθοδοξίαν ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσαν, πᾶσαν δὲ κακοδοξίαν αἱρετικὴν ὀλοθρεύσασαν, καὶ τῶν τῆς ἁγίας ἡμῶν καθολικῆς ἐκκλησίας θεοφρουρήτων αὐλῶν ἀπελαύνουσαν. μεθ' ἧς ἐνθέου συλλαβῆς καὶ χαράγματος, καὶ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰ δόγματα, ὡς ἐκ στόματος προϊόντα Πέτρου τοῦ κορυφαίου προσίεμαι καὶ καταφιλῶ καὶ ἀσπάζομαι, καὶ πάσῃ ψυχῇ περιπτύσσομαι. ταῦτα καθὼς προεῖπον, δεχόμενος τὰ ἱερὰ πέντε τῶν μακαρίων πατέρων καὶ θεῖα συνέδρια, καὶ τὰ Κυρίλλου πάντα τοῦ πανσόφου συγγράμματα, καὶ μάλιστα κατὰ τῆς Νεστορίου μανίας γενόμενα, καὶ τὴν τῶν ἀνατολικῶν προέδρων συλλαβὴν τὴν πρὸς αὐτὸν γραφεῖσαν τὸν θειότατον Κύριλλον, καὶ παρ' αὐτοῦ μαρτυρηθεῖσαν ὀρθόδοξον, ὅσα τε Λέων ὁ τῆς Ῥωμαίων ἁγιωτάτης ἐκκλησίας νομεὺς ἁγιώτατος γέγραφε, καὶ μάλιστα κατὰ τῆς Εὐτυχιανῆς, καὶ Νεστοριανῆς βδελυρίας συνέταξε· ταῦτα μὲν ὡς Πέτρου, ἐκεῖνα δὲ ὡς Μάρκου γινώσκω ὁρίσματα. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντα πάντων τῶν τῆς καθολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας ἐκκρίτων μυσταγωγῶν θεόσοφα διδάγματα, εἴτε ἐν λόγοις τε καὶ συγγράμμασιν, εἴτε ἐν ἐπιστολαῖς τισι περιείληπται. καὶ συλλήβδην εἰπεῖν, ἅπαντα δέχομαι καὶ ἀσπάζομαι, ὅσαπερ ἡ ἁγία καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία προσίεται· καὶ πάντα τοὔμπαλιν ἀποστρέφομαι,

A doriti, quæ male, & impie adversus Cyrillum propugnatorem pietatis effecta sunt, & quæque tam contra duodecim ejusdem divini Cyrilli capitula, quamque sanctum primum Ephesinum concilium, nostræque fidei rectitudinem accusavit, impio favendo Nestorio; etiam illa istius condemnationis obnoxia faciens, quæ pro Diodoro, & Theodoro satisfaciens scripserat. Cum quibus & epistolam, quæ dicitur Ibæ, ad Marim Persam scriptam obtruncavit, id est, extirpavit, utpote non tantum rectis infestam dogmatibus, sed & omni impietate refertam. Illa igitur sacra, & magna universaliaque sancta quatuor amplector concilia, B & uno sensu consoveo. Super his vero, & hanc quintam honoro, atque honorifico, & veneror, & cuncta eorum lubenter recipio tam in dogmatibus, & diversis doctrinis, quamque hæreticorum anathematibus, & definitionibus. Unde & comprobo, atque suscipio, quos susceperunt, & probaverunt. Et anathematizo, atque abjicio, quos anathemati submiserunt, & abjectos a sancta nostra catholica ecclesia censuerunt. Has beatas & sanctas quinque synodos assequens, unam tantum fidei definitionem agnosco, & mathema unum novi, & symbolum, quod sapientissima, atque beata trecentorum decem & octo Deum C gerentium patrum sancta Nicæna multitudo ex sancto effata est Spiritu, quod in Constantinopoli CL. a Deo inspiratorum patrum congregatio confirmavit, & in Epheso primum ducentorum divinorum patrum corroboravit concilium, & in Chalcedone, sexcentorum triginta sacratissimorumque patrum suscepit, & stabilivit conventio, & incommutabile indisruptumque & immobile flagranter asseruit conservari. Suscipimus deinde, eisdemque ulnis amplectimur cuncta quoque sacratissimi Cyrilli divina & a Deo instructa conscripta, utpote omni rectitudine plena, & omnem hæreticorum impietatem demolientia, præcipue autem D illas ad Nestorium Deo odibilem, & a Deo projectum, duas synodicas epistolas, secundam quoque, & tertiam, in qua & duodecim connexa sunt capitula, quæ omnem Nestorii malitiam, sanctorum apostolorum æquinumeris exussit carbonibus. Cum istis vero suscipio & synodicam epistolam, quæ scripta est ad sanctissimos orientales episcopos, in qua & voces eorum sacras appellavit, pacemque cum eis firmavit. Cum quibus, & ipsas orientalium episcoporum literas connumerabiles, & indissolubiles dicimus utpote ab ipso divino Cyrillo susceptas, & ab ipso esse testatas vocibus non ambigendis orthodoxas. His E similiter sapientissimi Cyrilli sacris inscriptis, tanquam sacram, & cohonorandam suscipio, ejusdemque rectæ fidei propagatricem, & a Deo condonatam, atque a Deo inspiratam epistolam magni, atque præclari Leonis sanctissimi Romanæ ecclesiæ, imo omnium quæ sub sole sunt, luminaris; quam divino manifeste permotus Spiritu contra Eutychen maledictum, & Deo odibilem desipientemque Nestorium, ad Flavianum laudabilem scripsit regiæ urbis episcopum; quam & firmamentum rectæ fidei appello, atque definio, hos qui ita

ACTIO XI.

ita eam optime definierunt, ſanctos patres ſequens, utpote omnem quidem rectitudinem fidei nos inſtruentem, omnem vero pravitatem hæreticam perimentem, & ab a Deo cuſtoditis atriis noſtræ ſanctæ catholicæ eccleſiæ effugantem: cum qua divina ſyllaba, & ſcriptura, & cunctas ejus epiſtolas, & dogmata, tanquam prolata ex ore Petri principis apoſtolorum, amplector, & peroſculor, & veneror, & anima tota complector. Hæc, ſicut prædixi, ſacra, & divina quinque beatiſſimorum patrum concilia ſuſcipiens, omniaque conſcripta, præſertim Cyrilli ſapientiſſimi, quæ contra Neſtorii inſaniam facta ſunt, & epiſtolam orientalium epiſcoporum, quæ ad eumdem divinum Cyrillum ſcripta eſt, quam & ipſe orthodoxam eſſe teſtatus eſt, quæque Leo ſanctiſſimæ Romanæ eccleſiæ ſanctiſſimus diſpenſator ſcribit, & maxime quæ contra Eutychianam, & Neſtorianam profanationem ſcripſit: hæc quidem ut Petri, illa vero ut Marci definitiones agnoſco; nec non & omnia omnium noſtræ catholicæ eccleſiæ probabilium inſtructorum a Deo inſtructa didagmata, ſeu in verbis & ſcriptis, ſive in epiſtolis quibuslibet comprehenſum eſt. Et, ut concinne dicam, cuncta ſuſcipio, & amplector, quæque ſancta catholica noſtra eccleſia ſuſcipit: & cuncta e regione refuto, atque anathematizo, & profana eſſe reputo, quotquot & ipſa ſapienter abominatur, & propriæ pietati æſtimat eſſe contraria, non ſolum codicillos & verbula, & Deo repugnantia, & * privata dogmata, ſed & hæreticas, & maledicas, maledicarumque ſectarum doctrices perſonas. Et ut nihil deſit ad veſtram ſatisfactionem, ipſas quoque perſonas exprimo, quas anathematizo, & condemnatas efficio non lingua tantum, & ore, ſed corde, & ſpiritu, utpote quæ ſanctæ catholicæ noſtræ fidei in omnibus inſidiantes oſtenſæ ſunt. Anathema itaque in perpetuum, & catathema a ſancta & conſubſtantiali & adoranda Trinitate Patre, & Filio, & Spiritu ſancto ſint, primum quidem Simon Magus, qui primus peſſimis hæreſibus peſſimus principiavit; poſt quem Cleobius, Menander, Philetus, Hermogenes, Alexander Ærarius, Doſitheus, Gortheus, Saturninus, Masbotheus, Hadrianus, Baſilides, Iſidorus ejus filius, & furore ſuperior, Ebion, Carpocrates, Epiphanes, Prodicus, Cerinthuſque, & Merintus, Valentinus, Florinus, Blaſtus, Artemon, Secundus, Caſſianus, Theodotus, Heracleon, Ptolemæus, Marcus, Colorbaſus, Ademis Caryſtienſis, Theodotus * Scyteus, Theodotus alter, Euphrates Perſicus, Monoimus Arabs, Hermogenes, Tatianus Syrus, Severus, Aſclepiodotus, Bardeſanes, Harmonius ejus filius, & errore conſimilis, Hermophilus, Cerdon, Sacerdon, Marcion Ponticus, Apelles, Apollonides, Potitus, Prepon, Pithon, * Theodotus Trapezita, Montanus, Priſcillaque, & Maximilla hujus furioſæ diſcipulæ, Nepos, Helceſeus Origenes, alter Origenes qui & Adamantius, Sabellius Libycus, Novatus, Paulus Samoſatenus, Epigenus, Cleomenes, Noetus Smyrnenſis, Manes, cui impii furoris cogno-

* ſpuria

* Cerdo Coriarius

* Synatus.

A καὶ ἀναθεματίζω, καὶ λογίζομαι βέβηλα, ὅσα καὶ αὐτὴ πανσόφως βδελύττεται, καὶ τῆς οἰκείας εὐσεβείας ἡγεῖται πολέμια, οὐ μόνον βιβλίδια, καὶ λογίδεια, καὶ θεομάχα καὶ παρέγγραπτα δόγματα, ἀλλὰ καὶ αἱρετικὰ καὶ κακόδοξα, καὶ κακοδόξων αἱρέσεων ἡγησάμενα πρόσωπα· καὶ πρὸς πληροφορίαν ἡμῶν ἀπαράλειπτον αὐτὰ διαρθροῦμαι τὰ πρόσωπα, ἅπερ ἀναθεματίζω καὶ ποιοῦμαι κατάκριτα, οὐ γλώττῃ μόνον καὶ στόματι, ἀλλὰ καὶ καρδίᾳ καὶ πνεύματι, ὡς τῆς ἁγίας καὶ καθολικῆς ἡμῶν πίστεως ὀφθέντα διὰ πάντων ἐπίβουλα· ἀνάθεμα τοίνυν εἰσαεὶ καὶ κατάθεμα, ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς τριάδος πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύ-B ματος ἔστωσαν, πρῶτον μὲν Σίμων ὁ Μάγος, ὁ πασῶν πρῶτος κακίστων κακίστως ἄρξας αἱρέσεων· μεθ' ὃν καὶ Κλεόβιος, Μένανδρος, Φίλητος, Ἑρμογένης, Ἀλέξανδρος ὁ Χαλκεὺς, Δοσίθεος, Γόρθεος, Σατορνῖνος, Μασβόθεος Ἀδριανὸς, Βασιλείδης, Ἰσίδωρος ὁ τούτου υἱὸς καὶ τὴν μανίαν ὑπέρτερος, Ἐβίων, Καρποκράτης, Ἐπιφανὴς, Πρόδικος, Κήρινθός τε καὶ Μήρινθος, Οὐαλεντῖνος, Φλωρῖνος, Βλαστὸς, Ἀρτέμων, Σεκοῦνδος, Κασσιανὸς, Θεόδοτος, Ἡρακλέων, Πτολεμαῖος, Μάρκος, Κολορβάσος, Ἀδέμις ὁ Καρύστιος, Θεόδοτος ὁ Σκυτεὺς, Θεόδοτος ἕτερος, Εὐφράτης ὁ Περσικὸς, Μονοΐμος ὁ Ἄραψ, C Ἑρμογένης, Τατιανὸς ὁ Σύρος, Σεβῆρος, Ἀσκληπιόδοτος, Βαρδησάνης, Ἁρμόνιος ὁ τούτου υἱὸς καὶ τὴν πλάνην ἰσόρροπος, Ἑρμόφιλος, Κέρδων, Σακέρδων, Μαρκίων ὁ Ποντικὸς, Ἀπελλῆς, Ἀπολλωνίδης, Πότιτος, Πρέπων, Πίθων, Συνερὸς, Θεόδοτος ὁ τραπεζίτης. Μοντανὸς, Πρίσκιλλά τε καὶ Μαξίμιλλα αἱ τούτου μανιώδεις μαθήτριαι, Νέπος, * Ἐλκεσέως Ὠριγένης, Ὠριγένης ἕτερος ὁ καὶ Ἀδαμάντιος, Σαβέλλιος ὁ Λίβυς, Νοβάτος, Παῦλος ὁ ἐκ Σαμοσάτων, Ἐπίγονος, Κλεομένης, Νόητος ὁ Σμυρναῖος, Μάνης ὁ τῆς ἀθέου μανίας ἐπώνυμος, Σαββάτιος, Ἄρειος, Μελέτιος, Ἀέτιος, Εὐνόμιος, Ἀστέριος, Εὐδόξιος, Δονάτος, Μακεδόνιος ὁ D τῷ ἁγίῳ μαχεσάμενος πνεύματι, καὶ πνευματομάχου προσηγορίαν ἀξίαν δεξάμενος· Ἀπολλινάριος ὁ Λαοδικεὺς, καὶ ὁ τούτου υἱὸς Ἀπολλινάριος, Μάγνος, Πολέμων, Κελέστιος, Πελάγιος, Ἰουλιανὸς, οἱ τῆς αὐτῆς μανίας ὑπέρμαχοι· Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας, καὶ Νεστόριος, οἱ τῆς μιαρᾶς ἀνθρωπολατρείας μιαρώτατοι κήρυκες· Κῦρός τε καὶ Ἰωάννης οἱ Κίλικες, οἱ τῆς αὐτῆς ἀθεΐας ἀθεώτατοι πρόβολοι· Εὐτυχὴς, Διόσκορος ὁ Εὐτυχέως ὑπερασπιστὴς, καὶ συνήγορος Βαρσουμᾶς. Ζωόρας, Τιμόθεος ὁ λεγόμενος Αἴλουρος· Πέτρος ὁ Μογγὸς καὶ Ἀκάκιος οἱ τὸ * κενωτικὸν πεπλασάμενοι Ζήνωνος. Λαμπέτιος ὁ τῆς δυσωνύμου τῶν Μαρκιωνιστῶν αἱ-E ρέσεως ἔξαρχος· Δίδυμος καὶ Εὐάγριος οἱ τῆς Ὠριγενιανῆς τερθρείας μυστηριάρχαι παμμίαροι· Πέτρος ὁ Κναφεὺς ὁ τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ προσαρμόσαι σταυρὸν θρασυνόμενος· Πέτρος ἕτερος τὸ Ἰβηρικὸν καὶ φρενοβάρβαρον μίασμα· Ἡσαΐας ὁ τοῦ παρόντος Πέτρου συνέμιλος, οἱ ἄλλην Ἀκέφαλον ἐν Ἀκεφάλοις καταδείξαντες αἵρεσιν· μεθ' ὧν ἁπάντων καὶ πρὸ πάντων καὶ μετὰ πάντας καὶ κατὰ πάντας καὶ ὑπὲρ πάντας ἔστω καὶ Σεβῆρος ἀνάθεμα, ὁ τούτων μαθητὴς ἐκμανέστατος, καὶ πάντων χρηματίσας Ἀκεφάλων τῶν νέων καὶ τῶν παλαιῶν ὠμό-

ANN. CHRIST. 680

* L. Ἐλκεσαὶ / ſcript. Ἐλκισαιος

* ἑνωτικὸν intelligi

ANNO CHRISTI 680.

ὠμότατος τύραννος, καὶ τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας ἐχθρὸς δυσμενέστατος, καὶ τῆς Ἀντιοχέων ἁγιωτάτης ἐκκλησίας μοιχὸς ἀνομώτατος, καὶ φθορεὺς βδελυρώτατος. Θεοδόσιός τε ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Τραπεζούντιος Ἄνθιμος, Ἰάκωβος ὁ Σύρος, Ἰουλιανὸς ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, Φηλικίσσιμος, Γαϊανὸς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἀφ' ὧν ἡ τῶν Γαϊανιτῶν ἤγουν Ἰουλιανιστῶν ἐπιγέγονεν αἵρεσις· Δωρόθεος ὁ τῆς αὐτῆς ἀθέως ὑπερμαχήσας αἱρέσεως· Παῦλος ὁ Μελανὸς, οὐ μόνον δὲ λεγόμενος, ἀλλὰ καὶ γενόμενος κατὰ ἀλήθειαν· Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Φιλόπονος, μᾶλλον δὲ Ματαιόπονος, Κόνων τε καὶ Εὐγένιος, οἱ τρεῖς τῆς τριθείας τρισκατάρατοι πρόμαχοι· Θεμίστιος ὁ τῆς ἀγνοίας πατὴρ καὶ γεννήτωρ καὶ σπορεὺς ἀθεσμότατος, ὃς ἀγνοεῖν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν τὴν ἡμέραν ἐφλυάφει τῆς κρίσεως, ἀγνοῶν ἅπερ αὐτὸς ὁ θεήλατος ἔφασκε, καὶ μὴ εἰδὼς ἅπερ ἀμφιγνοῶν ἀνεφθέγγετο. εἰ μὴ γὰρ ἠγνόει τῶν οἰκείων λόγων τὴν δύναμιν, οὐκ ἂν τὴν ὀλέθριον ἄγνοιαν τέτοκε, καὶ τοῦ τῆς ἀγνοίας ἄγους θερμῶς ὑπερήσπιζεν, ἀγνοεῖν τὸν Χριστὸν, οὐ καθὸ Θεὸς ὑπῆρχεν ἀΐδιος, ἀλλὰ καθὸ γέγονεν κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος, τὴν ἡμέραν τῆς συντελείας καὶ κρίσεως ἐξ ἀφρόνων φρενῶν ἐρευγόμενος, καὶ ψιλὸν αὐτὸν ἐργαζόμενος ἄνθρωπον. καὶ ταύτῃ τερατείαν ἐπιφημίζων ἑαυτῷ τὴν Ἀκέφαλον, καὶ φύσιν μίαν αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ φανταζόμενος σύνθετον· ἔστω δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Πέτρος ὁ Σύρος ἀνάθεμα, καὶ Σέργιος ὁ Ἀρμένιος, οἱ τῆς μικρᾶς τριθείας ἡγούμενοι, καὶ μηδὲ οὔπω πρὸς ἑαυτοὺς συμφωνήσαντες, μηδὲ τὰ αὐτὰ παραπλησίως ἀλλήλοις δοξάσαντες· Δαμιανὸς, ὁ τούτων μὲν ὑπερβαλλόντως ἀντίπαλος, νέος δὲ φανεὶς ἐν ἡμετέροις χρόνοις Σαβέλλιος. μεθ' ὧν καὶ οἱ αὐτῶν τῆς ἀσεβείας διάδοχοι ἀνάθεμα ἔστωσαν καὶ κατάθεμα Ἀθανάσιός τε ὁ Σύρος, καὶ ὁ Ἀποζυγάριος Ἀναστάσιος, καὶ οἱ τὴν τούτων ἀσύμβατον σύμβασιν, ἀσυμβάτως τε καὶ ἀμαθῶς προσιέμενοι, καὶ ἀλογίστων δίκην κτηνῶν ὑπ' αὐτῶν βουκολούμενοι· καὶ ἀλλήλοις μὲν * φησι φιλικῶς συμφερόμενοι, ὑπ' ἀλλήλων δὲ τοῖς ἀναθεματισμοῖς ἐχθρωδῶς τιτρωσκόμενοι· ἐνδυέσθωσαν δὲ σὺν αὐτοῖς, καὶ περιβαλλέσθωσαν τὸ ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα καὶ Βενιαμὶν ὁ Ἀλεξανδρεὺς, καὶ Ἰωάννης, καὶ Σέργιος, καὶ Θωμᾶς, καὶ Σευῆρος οἱ Σύροι, οἱ ἔτι ζῶντες ζωὴν τὴν ἐπάρατον, καὶ πολεμοῦντες ἐμμανῶς τὴν εὐσέβειαν· κοινωνείτω δὲ αὐτοῖς τῆς τῶν παρόντων ἀναθεματισμῶν κατακρίσεως καὶ Μηνᾶς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ τῆς τῶν Γαϊανιτῶν προμαχῶν καὶ προασπίζων αἱρέσεως, καὶ πολεμῶν ἐμφανῶς τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα, καὶ πάντες σὺν αὐτοῖς οἱ τούτου κοινωνοὶ καὶ ὁμόφυλοι, καὶ τὴν ἀσέβειαν σύστοιχοι· [2] βαλλέσθωσαν δὲ τοῖς ἴσοις αὐτοῖς ἀναθέμασι καὶ πᾶσαι αἱ αἱρέσεις αἱ μετὰ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν ἀκμάσασαι, καὶ Χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν πολεμεῖν θρασυνόμεναι. τουτέστιν ἡ Νικολαϊτῶν, ἡ Εὐχιτῶν, ἡ Καϊανῶν, ἡ Ἀδαμιανῶν, ἡ [3] Μαρβιλιωτῶν, ἡ Βορ-

L. συστὰ σις

A men, Sabatius, Arius, Meletius, Aetius, Eunomius, Asterius, Eudoxius, Donatus, Macedonius, qui sancto reluctatus est Spiritui, & Pneumatomachi appellationem dignam accepit, Appollinarius Laodicensis, & ejus filius Apollinarius, Magnus, Polemon, Pelagius, Cœlestius, Julianus, ejusdem furoris defensores, Theodorus Mopsuestenus, & Nestorius fœdæ antropolatriæ fœdissimi prædicatores, Cyrus & Joannes Cilices, ejusdem impietatis impii productores, Eutyches, Dioscorus Eutychetis defensor, & advocatus Barsumas, Zooras, Timotheus qui dicitur Ælurus, Petrus Moggus, id est, Balbus; & Acacius,
B qui henoticum, id est, * vanitatem Zenonis machinati sunt, Lampetius auctor nec nominandæ [1] Marcionistarum hæreseos, Didymus, & Evagrius Origenianæ vanitatis primi sectetales fœdissimi. Petrus Fullo, qui ad hymnum trisagii crucem ausus est coaptare. Petrus alter, Ibericum, & barbaræ mentis contagium. Esaias hujus Petri collega, qui aliam Acephalorum inter Acephalos hæresim propagaverunt. Cum quibus omnibus, & præ omnibus, & post omnes, & secundum omnes, & super omnes sit & Severus anathema, horum sævissimus discipulus, qui præ omnibus Acephalis tam novis quam
C veteribus, demonstratus est crudelissimus tyrannus, & sanctæ ecclesiæ catholicæ imanissimus inimicus, sanctissimæque Antiochenæ ecclesiæ adulter iniquissimus, & corruptor execrabilis. Theodosius quoque Alexandrinus, Anthimus Trapezuntius, Jacobus Syrus, Julianus Halicarnasseus, Felicissimus, Gajanus Alexandrinus, a quibus Gajanitarum sive Julianistarum superinventa est hæresis. Dorotheus ejusdem impiæ hæresis propugnator. Paulus, qui Fuscus non solum appellatione, sed & secundum veritatem. Joannes Grammaticus, cognomento Philoponus, id est, studiosus, imo Matæoponus, id est, irritus
D laborator, Conon quoque, & Eugenius: hi tres, tritheiæ, id est, triplicis deitatis, ter maledicti propugnatores. Themistius, qui fuit ignorantiæ pater, & genitor, atque seminator nefandissimus, qui Christum verum Deum nostrum diem judicii nescisse delirabat, nesciens quæ ipse, jam a Deo projectus, assereret, & non recognoscens, quæ ignorando loquebatur. Nisi enim ignorasset verborum suorum virtutem, non utique lethiferam ignorantiam peperisset, & ignorantiæ fœditatem ferventer defenderet, ignorare Christum non secundum id quod Deus erat sempiternus, sed secundum quod veraciter homo factus,
E diem consummationis, atque judicii ex insipientia mentis eructans, & purum eum efficiens hominem, & hoc monstruositatem sibi defamans Acephalam, & naturam unam ejusdem Christi salvatcris nostri compositam * vaticinans. Sit autem & cum eo Petrus Syrus anathema, & Sergius Armenius

ACTIO XI

* cenoticon

* imaginans

1 Pro *Marcianistarum* ex Timotheo presb. *Harduinus.*

2 Additamentum hoc loco insertum in ms. Cod. Reg. 2336. sed spurium, vide apud Cotelerium tom. 1. Monum. p. 790. *Hard.*

3 In Cod. Reg. 1026. Βαρβυλιωτῶν. In Cod. 2336. Βαρδιλιωτῶν. Apud Theodoret. l. 1. hæret. fab. c. 13. Βαρβιλιῶται. *Hard*

ACTIO XI.

* G. minoris

* conjunguntur, G.

* Tascodurgorum,

* Martianorum,

* for. Sphæronistarum,

* Venustianorum,

ANN. CHRIS. 680.

* Ἡφωνη. L. Σηεῶν,

nius tritheiæ * minores doctores, & nec sic adinvicem consonantes, neque eadem similiter cum alterutro opinati. Damianus horum quidem excellenter adversarius, novus autem demonstratus temporibus nostris Sabellius: cum quibus & eorum impietatis successores anathema sint, & catathema, Athanasius quoque Syrus, & Apozygarius Anastasius, & qui eorum inconvenientem convenientiam inconvenienter, & indocte suscipiunt, & irrationabiliter tanquam jumenta ab eis seducuntur. Et cum invicem quidem quasi amicabiliter * [2] comminiscantur, invicem vero inimicis anathematibus sauciantur. Induantur autem cum eis, & amiciantur anathema, & catathema, & Benjamin Alexandrinus, & Joannes, & Sergius, Thomasque, & Severus Syri, qui adhuc vivunt vitam execrabilem, & crudeliter pietatem expugnant. Participetur etiam cum eis his anathematibus, & Menas Alexandrinus, Gajanitarum propugnator, atque defensor hæreseos, & in aperto expugnans veritatis prædicationem, & omnes cum eis consortes, atque contribules, & impietate consentanei. Submittantur autem eisdem anathematibus & omnes hæreses, quæ post Christum adoleverunt, & Christi ecclesiam ausæ sunt expugnare, id est, Nicolaitarum, Euchitarum, Caianorum, Adamianorum, Marbiliotarum, Borborianorum, Nasenorum, Stratioticorum, Aphonitarum, Sethianorum, [3] Sophianorum, Ophitarum, Antitactitarum, Peraticorum, Hydroparastatarum, Encratitarum, Marcionistarum, Phrygarum, Pepuzianorum, Artotyritarum, * Abrodicorum, Tessaradecatitarum, Nazaræorum, Melchisedechianorum, Antidicomarianitarum, [4] Tatherianorum, * Cyrcianorum, * Spatirianorum, Dulianorum, Anthropomorphitarum, Hieracitarum, Messalianorum, Eutychitarum, Acephalorum, * [5] Versunophitarum, Esaianorum, & Agnoitarum, Jacobitarum, Tritheitarum, & quæque alia pravitas extiterit impia, & a Deo projecta hæresis universa. Igitur superius nominatos hæreseon principes, & quæ post eos anathematizatæ sunt impiissimæ hæreses, & schismata, anathemetizo, & catathematizo anima, corde, & ore, mente quoque, & verbis, atque sermonibus. Et omnem alium hæresis auctorem perditum, & omnem aliam profanissimam hæresim, & omne aliud schisma a Deo dejectum, quotquot nostra sancta catholica ecclesia anathematizat. Anathematizo autem, & catathematizo etiam omnes eorum consentaneos, qui easdem cum eis impietates æmulantes, sine pœnitudine in eis sunt mortui; & quiqui usque nunc in eisdem perseverant, & expugnant catholicæ nostræ ecclesiæ prædicationem, & fidem nostram rectam, & immaculatam impetunt: & anathematizo iterum similiter omnia eorum Deo repugnantia scripta,

A βοριανῶν, ἢ Νασηνῶν, ἢ Στρατιωτικῶν, ἢ [1] Ἀφονιτῶν. ἢ * Πιθιανῶν, ἢ Σοφιανῶν, ἢ Ὀφιτῶν, ἢ Ἀντιτακτιτῶν, ἢ Περατικῶν, ἢ Ὑδροπαραστατῶν, ἢ Ἐγκρατιτῶν, ἢ Μαρκιωνιστῶν, ἢ Φρυγῶν, ἢ Πεπυζιανῶν, ἢ Ἀρτοτυριτῶν, ἢ Τασκοδρούγων, ἢ Τεσσαρεσκαιδεκατιτῶν, ἢ Ναζωραίων, ἢ Μελχισεδεκιτῶν, ἢ Ἀντιδικομαριανιτῶν, ἢ Ταθηριανῶν, ἢ Μαρτιανῶν, ἢ Δουλιανῶν, ἢ Ἀνθρωπομορφιτῶν, ἢ Ἱερακιτῶν, ἢ Μεσαλλιανῶν, ἢ Εὐτυχιτῶν, ἢ Ἀκεφάλων, ἢ Οὐερσουνουφιτῶν, ἢ Ἡσαϊανῶν, ἢ Ἀγνοιτῶν, ἢ Ἰακωβιτῶν, ἢ Τριθεϊτῶν, καὶ εἴ τις ἑτέρα παρ' αὐτοὺς καθέστηκε δυσσεβὴς καὶ θεήλατος αἵρεσις· ἅπαντας τοίνυν τοὺς προαναφερομένους αἱρεσιάρχας, καὶ τὰς μετ' τούτους ὀνομασθείσας δυσσεβεστάτας αἱρέσεις καὶ σχίσματα ἀναθεματίζω καὶ καταθεματίζω ψυχῇ καὶ καρδίᾳ καὶ στόματι, ἐννοίᾳ τε καὶ λόγοις καὶ ῥήμασι, καὶ πάντα ἕτερον αἱρεσιάρχην ὀλέθριον, καὶ πᾶσαν ἑτέραν παμβέβηλον αἵρεσιν, καὶ πᾶν ἕτερον σχίσμα θεήλατον, ὅσουσπερ ἡ ἁγία καὶ καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἀναθεματίζει· ἀναθεματίζω δὲ καὶ καταθεματίζω καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς ὁμόφρονας, τοὺς τὰς αὐτὰς αὐτοῖς ἀσεβείας ζηλώσαντας, καὶ ἀμετανοήτως ἐν αὐταῖς τελευτήσαντας, καὶ τοὺς ἔτι καὶ νῦν ἐν αὐταῖς διαμένοντας, καὶ πολεμοῦντας τῆς καθολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας τὸ κήρυγμα, καὶ πίστιν ἡμῶν τὴν

C ὀρθὴν καὶ ἀμώμητον βάλλοντας· καὶ ἀναθεματίζω πάλιν παραπλησίως καὶ πάντα αὐτῶν τὰ θεομάχα συγγράμματα, ἃ κατὰ τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν καθολικῆς ἐκκλησίας συνέταξαν, καὶ κατὰ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν καὶ ἀμωμήτου συνεγράψαντο πίστεως· ἀναθεματίζω δὲ σὺν αὐταῖς ταῖς βεβήλοις αἱρέσεσι καὶ πᾶσαν ἑτέραν θεοστυγῆ καὶ κακόδοξον αἵρεσιν, ἣν ἡ ἁγία καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἀναθεματίζειν καὶ κατακρίνειν συνείθισται, καὶ τοὺς ἐξάρχους αὐτῶν καὶ γεννήτορας. καὶ τὰ αὐτῶν μυσαρὰ, καὶ παμμίαρα λογίδριά τε καὶ βιβλίδια· μόνα τιμῶν καὶ κρατῶν καὶ φρονῶν καὶ σεβόμενος τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας τὰ δόγματα, ἅπερ μερικῶς

D ὑμῖν καὶ διὰ βραχέων ἐκτέθειμαι διὰ τὸ τῶν συνοδικῶν γραμμάτων, ὡς εἶπον, ἐπίτομον· μεθ' ὧν καὶ ἀπαίρειν τῶν ἐντεῦθεν προσδέχομαι, ὅτε Θεὸς τοῦτο γενέσθαι προστάξειεν. ὅθεν καὶ τὴν ὑμετέραν ἀξιῶ πατρικὴν ἁγιότητα, ταῦτα πρὸς τῆς ἐμῆς ταπεινότητος θεσμῷ συνοδικῷ δεχομένην τὰ γράμματα, πατρῴοις θεωρῆσαι τοῖς ὄμμασι, καὶ ἀδελφικοῖς κατανοῆσαι τοῖς βλέμμασι, καὶ εἴ τι δι' ἄγνοιαν ἔπταισαι, ἢ διὰ λήθην ἐλλέλειπται, ἢ διὰ σπουδὴν παρεώραται, ἢ διὰ σιωπηλίαν κεκώφωται καὶ οὐδαμῶς ἐμνημόνευται, ἢ διὰ γλώττης ἀκινησίαν σεσίγηται, ἢ διὰ βραδυγλωττίαν καὶ φωνῆς μεγίστην ἰσχνότητα, ἢ διὰ λόγων ἀγροικοτέ-

E ρων ἀσθένειαν καὶ μὴ βουλομένων ἡμῶν σεσιώπηται, προσθήκαις ἀναπληρῶσαι καὶ φθέγμασιν, ἐκ πατρικῆς προερχομένοις πληρώσεως, καὶ διορθώσεσιν ἰθῦναι, καὶ ῥῶσιν προσφιλεστάτην χαρίσασθαι ἀδελφικοῖς ἐνεργουμένην σπουδάσμασι, καὶ πατρικαῖς ἀνομ-

1 al. Ἡφωνητῶν: forte pro φηβιωνιτῶν. *Hard.*
2 Pro *comminiscentur*: legente Latino Interprete συμφυρόμενοι, *Harduinus*.
3 Forte, Ophianorum, sive Ophitarum, & in Græco, ἢ Ὀφιανῶν ἢ Ὀφιτῶν. Harduinus.
4 Legendum videtur, *Psathyrianorum Cyrtianorum Psathyrianorum Dulianorum*, & in Græco: ἢ Ψαθυριανῶν ἢ Κυρτιανῶν, ἢ Δουλιανῶν, ex Theodoreto l. 4. hæretic. fab. c. 4. *Harduinus*.
5 Alibi, *Barsanuphitarum*. Harduinus.

ANNO CHRISTI 680.

ἀνομβρουμένην * προθέσεσιν, ἵνα μὴ τό, τε ἐλλιπὲς ἐν αὐτοῖς καὶ ἀτελὲς εἰσαεὶ διαφαίνοιτο, μήτε τὸ ἀσθενὲς καὶ ἀγνοίᾳ πολλάκις σφαλλόμενον ἀῤῥωστοῦν εἰσαεὶ διαμένοι, καὶ δι' ὅλου τοῦ βίου νοσηλευόμενον· ὅπερ φιλικῶς ὑφ' ὑμῶν καὶ γνησίως γινόμενον πλουτίσῃ μὲν ἐμὲ καὶ ἰάσηται, μαρτυρήσῃ δὲ τοῖς μακαριωτάτοις ὑμῖν τὸ συμπαθὲς καὶ φιλόστοργον, ταυτὸ δὲ εἰπεῖν τὸ φιλάδελφόν τε καὶ φιλότεκνον· οὕτω δὲ πρὸς ὑμῶν ἐγὼ πλουτιζόμενος, καὶ τὸ ἐλλιπὲς προσαναπληρούμενος, καὶ τὸ ἀσθενὲς ἰατρευόμενος, καὶ τὸ χωλὸν ἀνορθούμενος, καὶ ῥώσει καὶ πλούτῳ πατρικῷ καὶ ἀδελφικῷ στεφανούμενος, πηλίκην ἔχειν χάριν ὑμῖν καὶ χαρὰν σὺν αὐτῇ λογισθήσομαι; ἢ εὐφροσύνην τρυγᾶν καὶ ἡδονὴν τὴν ἀνωτάτω γνωσθήσομαι; ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰδείη μόνος Θεός, εἰδείην δὲ καὶ αὐτὸς ἐγώ, θεοτίμητοι, ὁ τὴν τοιαύτην κερδαίνων συμπάθειαν, καὶ τὴν λαμπρὰν εὐεργεσίαν δρεπόμενος. εἰδείητε δὲ τάχα καὶ αὐτοὶ καὶ μαθήσοισθε, εἰ καρδίας τῆς ἐμῆς τὸ θερμὸν εἰς εὐσέβειαν ἴδοιτε, καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολὺ πρὸς ἀγάπησιν ψυχικοῖς ὀφθαλμοῖς θεωρήσοιτε· περὶ τούτων οὖν ἐπὶ πλεῖον ὑμᾶς αἰτεῖν τοῖς λόγοις ἀφέμενος· οἶδα γάρ, ὡς ταῦτα πάντως * πληρώσετε καὶ πρὸ τῶν ἡμετέρων ἐλαχίστων αἰτήσεων, ἀδελφικῆς ἀγάπης πυρσῷ πυρακτούμενοι, καὶ πόθῳ πατρικῷ φλογιζόμενοι· ἐκεῖνο δυσωπῶ, καὶ δυσωπῶν οὐδέποτε παύσομαι, ὥστε καὶ εὐχαῖς πρὸς Θεὸν καὶ δεήσεσιν ἐμὲ περιέπειν θερμότατα τὸν δεδιότα καὶ τρέμοντα, καὶ τὸ βάρος βαστάζειν τοῦ προσεπιτεθέντος μοι ζυγοῦ μὴ δυνάμενον· καὶ οὐ τοῦτο γε μόνον, ἀλλ' ὅπως καὶ τὸ Χριστοῦ μοι τοῦτο συμβόσκοιτε ποίμνιον· ὅπερ ποιμαίνειν μὲν αὐτὸς ἐγκεχείρισμαι, ἀδυνατῶ δὲ μὴ ἐπικουρούντων ὑμῶν ἀντιλήψεσι ποιμαίνειν τοῦτο καὶ τρέφειν ἐνθέοις τισὶ καὶ ὠφελίμοις βλαστήμασι, καὶ φυλάττειν ἀβλαβὲς καὶ ἀπήμαντον. καὶ διὰ τοῦτο πρεσβεύω καὶ δέομαι, ἵνα μὴ βλάβην ταῦτα τὴν οἱανοῦν ὑπομένοντα παρὰ τὴν ἐμὴν ἀπειρίαν καὶ ἀτεχνίαν, καὶ οὐκ ἀρκοῦσαν πρὸς τὸ δεόντως νέμειν ἀσθένειαν, ὡς αὐτὸς αὐτοῖς λυμηνάμενος ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως κρίνωμαι, καὶ τῶν κλεπτόντων καὶ σφαττόντων καὶ ἀπολλυόντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ τὰ πολυτίμητα πρόβατα οὐ τελειώσαντα ὑφέξω τὴν κόλασιν· τὴν γὰρ τούτων σωτηρίαν τε καὶ ἐπαύξησιν, καὶ τὴν πρὸς ταῖς ἀρίσταις κορυφουμένην πιότητα οἶδα σαφῶς καὶ ἐπίσταμαι πρὸς τοῦ ἀρχιποιμένος Χριστοῦ ἀπαιτηθησόμενος· ἀλλ' εἴ τι, θεοτίμητοι, δύνασθε, Χριστοῦ χαριζομένου τὸ δύνασθαι, βοηθεῖν ἡμῖν ἀγωνίσασθε, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ἐγώ, καὶ τὰ Χριστοῦ ταῦτα τὰ τιμιώτατα πρόβατα θηριάλωτα παρὰ τὴν ἐμὴν ἀδυναμίαν γενοίμεθα. τὴν ἴσην δὲ ὑμῖν πλουσίαν ἄγω παράκλησιν, ἵνα ἐκτενῆ ποιῆσθε καὶ ἄπαυστον τὴν πρὸς Θεὸν ἱκετείαν καὶ δέησιν ὑπὲρ τῶν φιλοχρίστων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν βασιλέων, τῶν θεόθεν τῆς βασιλείας λαχόντων τοὺς οἴακας· ὅπως αὐτοῖς ὁ φιλοικτίρμων Θεὸς καὶ φιλάνθρωπος, ὁ καὶ δύναμιν ἔχων ἰσοσθενῆ τῷ βουλήματι, ταῖς ὑμετέραις θεοδέκτοις εὐχαῖς μειλιττόμενος, ἐτῶν μὲν πλῆθος αὐτοῖς πολλὴν προσχαρίσηται, νίκας τε μεγίστας κατὰ βαρβάρων δοίη καὶ τρόπαια, καὶ παίδων παισὶν αὐτοὺς στεφανώσειε, καὶ εἰρήνῃ θείᾳ χαρακώσειε, καὶ σκῆπτρα παράσχοι κραταιὰ καὶ στερέωμα, βαρβάρων μὲν ἁπάντων· μάλιστα δὲ Σαρακηνῶν ὀφρὺν κατα-

* προσθέσεσιν

* πληρώσαιτε

ACTIO XI.

A quæ contra nostram sanctissimam catholicam ecclesiam composuerunt, & adversus fidem nostram rectam, atque immaculatam conscripserunt. Anathematizo autem cum eisdem profanis hæresibus, & omnem aliam Deo odibilem, & maledicam hæresim, quam sancta nostra catholica ecclesia anathematizare, atque condemnare consueta est, eorumque auctores, & genitores, & eorum probrosas, atque fœdissimas loquelulas atque codicillos, sola honorans, & tenens, sentiensque & venerans sancta nostræ ecclesiæ catholicæ & apostolicæ dogmata, quæ * partim vobis, & breviter edidi, propter synodicarum literarum, ut B dixi, compendium. Cum quibus hinc etiam migrare deprecor, quando hoc Deus præceperit. Unde & vestram quæso paternam sanctitatem, has a mea humilitate suscipientem jure synodico literas, paternis oculis conspicere, & fraternis obtutibus * cernere: & si quid per ignorantiam culpatum est, sive per oblivionem prætermissum est, aut per festinationem minus animadversum est, aut per compendium minus expressum est, & nullatenus memoratum, aut per immobilitatem linguæ est tacitum, aut per linguæ gravitatem, & vocis nimiam exilitatem, aut per sermonum agrestium infirmitatem, & nobis nolen- C tibus siluit, adjectionibus, & dictionibus adimplere, ex paterna procedentibus plenitudine, & emendationibus corrigere, & robur amicissimum tribuere, fraternis operatum studiis, paternisque irrigatum propositis: ut neque quod in eis, deest, imperfectum semper appareat: neque quod infirmum est, & per ignorantiam fortassis plerumque fefellit, invalidum jugiter maneat, & per totam vitam ægrotet. Quod cum amicabiliter a vobis fuerit factum, me quidem locupletabit, atque salvificabit, vobis autem beatissimis testificabitur de compassionis caro affectu, hoc idem est dicere de filii, atque fraternitatis dilectione. D Ita vero ex vobis ego ditatus, & quod defuit, redintegratus, & quod infirmum est, medicatus, & quod claudicabat, correctus, paternis fraternisque divitiis coronatus, quales vobis gratias referre, & una cum his gaudium habere æstimabor, sive lætitiam vindemiasse, & delectamentum eximium recognoscar? Sed hoc quidem noverit solus Deus; noverim autem etiam ego ipse, Deo honorabiles, qui hujusmodi * compassionem lucrifacio, & præclaro beneficio potior. Noveritis autem reor & vos, & addiscetis, si cordis mei fervorem circa pietatem videritis, & quod plurimum animæ ad caritatem est oculis animæ creve- E ritis. Super his igitur amplius vos verbis poscere desinens, (scio enim quod hæc per omnia complebitis, & ante nostras humillimas supplicationes fraternæ caritatis ardore concremati, affectuque paterno inflammati) illud quæso & postulans nunquam desinam, quatenus orationibus apud Deum me flagrantissime foveatis metuentem, atque trementem, & onus sufferre mihi jugi impositi nequientem: & non hoc solummodo, sed ut hunc quoque Christi gregem mecum pascatis, qui mihi quidem ad regendum commissus est: invalidus

* breviatim

* obtutum

* commodum

dus autem ſum, niſi veſtris præſidiis adjuver ad regendum hunc, atque nutriendum divinis quibuſdam, & profuturis germinibus, ad conſervandum quoque innoxium, & illæſum. Idcirco exoro, & deprecor, ut nullam hic grex noxam ſuſtineat per meam imperitiam, & inertiam, & opportune regere non ſufficientem impotentiam, & tanquam ego ipſe eum læſiſſem, in die judicii judicer, & furantium latronum, atque occidentium, & perdentium pretioſiſſimas oves Chriſti Dei, immortale tormentum ſuſcipiam. Harum enim ſalutem, & augmentum, & pinguedinem paſcuis optimis excellentem ſcio, & aliquando a Chriſto paſtorum principe a me exigendam agnoſco: ſed ſi quid, Deo honorabiles, potueritis, Deo ad ſuffragandum nobis condonante virtutem concertate, ne & ego ipſe, & hæ pretioſiſſimæ Chriſti oves propter meam imbecillitatem a beſtiis capiamur. Æqualem autem vobis opulentam poſtulationem offero, ut inſtantem ad Deum obſecrationem, atque deprecationem fundatis pro Chriſto dilectis, & tranquilliſſimis noſtris imperatoribus, qui divinitus imperii gubernacula meruerunt, quatenus ipſe miſericordiſſimus, atque humaniſſimus Deus, qui etiam virtutem habet æquiparem voluntati, veſtris Deo acceptabilibus orationibus mitigatus annorum quidem eis copioſam multitudinem condonet, victoriaſque maximas adverſus barbaros impendat, & trophæa, & filiis filiorum eos coronet, & pace divina circumdet, & ſceptra fortia concedat, atque vigentia barbarorum omnium, maximeque Saracenorum ſupercilia confringat, qui ex noſtris peccatis ex inſperato nunc ſuper nos ſurrexerunt, omniaque diripiunt crudeli ferinoque propoſito, & impia profanaque audacia. Unde plus quam etiam vos ſanctiſſimos poſcimus, inſtantiſſimas ad Chriſtum petitiones effundere, ut has propitius a vobis ſuſcipiens, cito dejiciat eorum furore plenam jactantiam, & viles eos, ſicut & antea, ſub ſcabellum a Deo conſervandis noſtris imperatoribus tribuat, ut & ipſa dierum lætitiam habeant, qui in terris noſtrum habent imperium, a bellicis perturbationibus quieſcentes, & cuncta eorum cum eis lætetur reſpublica ſceptris eorum firmiſſime communita, & per eos pacifico ſtatu jucunditatis procreatoribus racemis veſcatur. Jure proinde ſupplico veſtræ fraternæ dilectioni, Leontium Deo amabilem diaconum ſanctæ Chriſti Dei noſtri reſurrectionis, & noſtri venerabilis ſecretarii cancellarium, primumque notariorum, & religioſum fratrem noſtrum Polyeuctum, qui hujus noſtræ ſynodicæ ſcripturæ miniſtri ſunt, placido vultu conſpicere, & condecenti condeſcenſione ſuſcipere. Hoc quippe veſtrum nimium ſpeciale conſtat indicium, quod & adſpicientes vos admirantur, quod & in ſublimitate maxima exiſtitis, & maximam humilitatem eſtis induti. Sed & cunctis veſtris præclaris proprietatibus ſpiritaliter, atque hilariter complectimini, & animæ ſpiritalia largimini ſtipendia, & ad nos celeriter remittite alacres, atque gaudentes, quod talem

A θράττοντι, τῆς δι' ἁμαρτίας ἡμῶν ἀδοκήτως νῦν ἡμῖν ἐπαναστάντων, καὶ πάντα ληϊζομένων ὠμῷ καὶ θηριώδει φρονήματι, καὶ δυσσεβεῖ καὶ ἀθέῳ τολμήματι. διὸ περιττῶς τοὺς μακαρίους ὑμᾶς ἱκετεύομεν ἐκτενεστάτας πρὸς Χριστὸν τὰς δεήσεις ποιήσασθαι, ὅπως ταύτας εὐμενῶς πρὸς ὑμῶν προσηκάμενος καταβάλλοι θᾶττον αὐτῶν τὰ μανίας πλήρη φρυάγματα, καὶ εὐτελεῖς αὐτοὺς ὑποπόδιον, καθὰ τὸ πρότερον, τοῖς θεοσδότοις ὑμῶν βασιλεῦσι δωρήσοιτο· ἵνα εὐημεροῖεν μὲν αὐτοὶ οἱ τὸ ἐπὶ γῆς ἡμῶν βασίλειον ἔχοντες, πολεμικῶν θορύβων παυσάμενοι· * εὐημεροῖ δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ ἅπαν αὐτῶν τὸ πολίτευμα, σκήπτροις τοῖς αὐτῶν καρτερῶς χαρα- B κούμενον, καὶ εἰρηνικῆς δι' αὐτῶν καταστάσεως τοὺς εὐφροσύνης τοκέας δρεπόμενον βότρυας· ἀντιβολῶ δὲ δικαίως ὑμῶν τὸ φιλάδελφον, Λεόντιον τὸν θεοφιλέστατον διάκονον τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, καὶ τοῦ εὐαγοῦς ἡμῶν σεκρέτου καγκελλάριόν τε καὶ πρωτονοτάριον· καὶ τὸν εὐλαβέστατον ἡμῶν ἀδελφὸν Πολύευκτον, τοὺς τοῖσδε ἡμῶν τοῖς συνοδικοῖς διακονουμένους χαράγμασιν, εὐμενέσι προσώποις θεάσασθε, καὶ συγκαταβάσει πρεπώδει προσδέξασθε· τοῦτο γὰρ ὑμῶν καὶ τὸ ἰδιώτατον πέφυκε γνώρισμα, ᾧ τοὺς θεατὰς ὑμῶν ἀεὶ καταπλήττετε, ἐν ὕψει τε μεγίστῳ τυγχάνοντες, καὶ μεγίστην ἐνδεδυμένοι ταπείνωσιν. ἀλλὰ καὶ πᾶσιν C ὑμῶν τοῖς λαμπροῖς ἰδιώμασι πνευματικῶς καὶ ἱλαρῶς δεξιώσασθε, καὶ ἐφόδια ψυχῆς πνευματικὰ καὶ λαμπρὰ προχαρίσασθε, καὶ θᾶττον ὡς ἡμᾶς ἀντιπέμψατε γαννυμένους καὶ χαίροντας, ὅτι τοιοῦτον ἱστορεῖν Βυζαντίων ἠξίωνται πρόεδρον· χαροποιοῦντά τε καὶ ἡμῶν τὴν ἀτέλειαν ἐν τῷ διηγεῖσθαι κομψῶς ἡμῖν τὰ ὑμέτερα, ῥῶσιν ψυχῆς θεοδώρητον, καὶ ὑγείαν τοῦ σώματος θεόσδοτον, καὶ νέμειν ποθούμενα γράμματα, τὰ πίστιν ἡμῖν τὴν ὀρθὴν ἐκφαιδρύνοντα, καὶ τὸ ἦθος τῆς ψυχῆς ἐκλευκαίνοντα, καὶ τὴν ποιμαντικὴν ἡμᾶς ἐπιστήμην παιδεύοντα, καὶ θαρραλέους πρὸς τὸ ποιμαίνειν τὰ ἐνθάδε Χριστοῦ ποιούμενα ποίμνια. . . . . .

. . . . πᾶσαν τὴν σὺν τοῖς πανιέροις ὑμῖν θεοφιλῆ καὶ φαιδρὰν ἀδελφότητα πλεῖστα ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἐγώ τε ὁ ταπεινὸς καὶ ἐλάχιστος, καὶ οἱ

σὺν

* εὐημερῶ

ANNO CHRISTI 680.

σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ προσαγορεύομεν· ἐῤῥωμένος ἐν κυρίῳ ὑπερεύχου μου ἁγιώτατε ἀδελφέ.

A sunt meriti conspicere Byzantinorum antistitem, lætificantes quoque etiam nostram pusillitatem, dum splendide nobis quæ vestra sunt, differunt a Deo condonatam animæ valetudinem, & a Deo concessam corporis sanitatem: & desiderabilia scripta conferre, quæ rectam nobis fidem illustrent, & habitum animæ candificent, & pastoralem nos disciplinam instituant, & constantissimos ad regendum hic Christi gregem efficiant, ut discretionis ac scientiæ præsidio muniti, a caulis ovium divina providentia nobis commissarum baculo pastoralis vigilantiæ furentes ac insidiantes lupos arceamus: populumque nobis commissum periculi immunem creatori præsentemus, pro laboribus nostris ab æquissimo judice mercedem munifice recepturi. Omnem quæ cum sacratissimis vobis est, Deo amabilem, & jucundam fraternitatem, plurimum in Christo Deo ego humilis & pusillus, & hi qui mecum sunt omnes fratres salutamus: incolumis in domino ora pro me, sanctissime frater.

ACTIO XI.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἐν εἰδήσει καὶ τῶν νῦν ἀναγνωσθέντων συνοδικῶν γεγόναμεν· λεγέτωσαν δὲ Θεόδωρος B καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, εἴγε καὶ αὖθις καινότερόν τι βούλοιντο διεξιέναι.

Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Scientiam nunc relectorum synodicorum sumus edocti. Dicant autem Theodorus, & Georgius Deo amabiles presbyteri, & Joannes diaconus, locum repræsentantes Agathonis sanctissimi papæ Romani, si & iterum noviter aliquid prosequi cupiunt.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι. καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, ἀμφότεροι τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης εἶπον. ἐπίσταται ἥτε ὑμετέρα εὐσέβεια, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὅτι διὰ τῶν ἀναφορῶν τῶν σταλεισῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν πάπα πᾶσα ἡ δύναμις τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς πίστεως C ἐδηλοποιήθη διὰ πλείστων πατρικῶν χρήσεων ἐν αὐταῖς ἐγκειμένων· ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ἑτέρας χρήσεις ἐπιδεδώκαμεν ἐν κωδικίῳ, αἵ τινες καὶ ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλία τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων· κἂν εἰ ἕτεραι * χρήσεις ὕπεισιν ἡμῖν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, ἀλλ' οὖν ὅμως ταύταις ἀρκούμεθα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. ἐπιδεδώκαμεν δὲ καὶ χρήσεις βεβήλων αἱρετικῶν ἐν τῷ ῥηθέντι κωδικίῳ ἐναντία τῶν ἁγίων πατέρων περιεχούσας, τουτέστιν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· αἵ τινες καὶ αὐταὶ ἀντεβλήθησαν πρὸς τὰ βιβλία τῶν αὐτῶν βεβήλων αἱρετικῶν· καὶ πᾶσι κατάδηλος γέγονε καὶ ἡ τῶν ὀρθοδόξων πατέρων εὐσεβὴς πίστις, καὶ ἡ τῶν αἱρετικῶν δυσσεβὴς κακοδοξία. ἐπειδὴ δὲ ἐγνώσθη ἡμῖν, ὥς τινα οἰκεῖα πονήματα ηὑρέθησαν παρὰ Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ ὁμοφωνοῦντα ταῖς δόξαις τῶν βεβήλων αἱρετικῶν, ἅτινα καὶ ἀφῃρέθησαν παρ' αὐτῶν, καί ἐστιν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, εἰ παρίσταται τῷ θεοσόφῳ δεσπότῃ, καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, εἰς μέσον ἔλθωσι τὰ τοιαῦτα πονήματα, πρὸς τὸ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐγκειμένην δύναμιν διαγνωσθῆναι.

* ἄλλαι

Theodorus, & Georgius Deo amabiles presbyteri, & Joannes Deo amabilis diaconus, utrique locum repræsentantes sanctissimi papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ, dixerunt: Novit tam vestra pietas, quamque vestrum sanctum concilium, quod per suggestiones quæ missæ sunt ad vestram pietatem ab Agathone sanctissimo papa nostro, omnis virtus orthodoxæ & apostolicæ fidei insinuata est per plurima patrum testimonia, quæ in eis sunt posita; ex abundanti autem, & alia testimonia superobtulimus in codicillo, quæ & collata sunt cum libris sanctorum probabilium patrum. Et quamquam alia plurima testimonia supersint nobis sanctorum probabilium patrum, attamen his contenti sumus pro rectæ fidei comprobatione. Adjecimus autem & testimonia profanorum hæreticorum in eodem codicillo, contraria sanctis patribus continentia, id est, unam voluntatem, & unam operationem in dispensatione unius de sancta Trinitate domini nostri Jesu Christi, quæ & collata sunt cum libris D eorumdem hæreticorum: & omnibus manifesta facta est, quæ sit orthodoxorum patrum piissima fides, & quæ hæreticorum malitiosa impietas. Quia autem cognitum est nobis, quod quædam propria scripta reperta sunt apud Macarium, & Stephanum ejus discipulum, consonantia sectis profanorum hæreticorum, quæ ab eis ablata sunt, & sunt in chartophylacio venerabilis patriarchii hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, si * constat a Deo instructo domino, & sancto universalique concilio, in medium veniant hujusmodi opuscula, quatenus quæ in eis virtus jaceat, cognoscatur.

* videtur

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· λεγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, εἰ κατὰ τὰ λεχθέντα παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, πονήματα Μακαρίου καὶ Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ τυγχάνουσιν ἐν τῷ κατ' αὐτὸν χαρτοφυλακίῳ.

E Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Edicat Georgius Deo amabilis deicola diaconus, & chartophylax hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ, si secundum quæ dicta sunt a parte sanctissimi papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ Agathonis, opuscula Macarii, & Stephani ejus discipuli sunt in sacro chartophylacio.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε· ναὶ δέσποτα, καθὼς ἐδίδαξαν οἱ τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὕπεισιν ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χαρτοφυλακίῳ πονήματα Μακαρίου καὶ Στεφάνου·

Georgius deicola Deo amabilis diaconus, & chartophylax, dixit: Etiam domine, juxta quod docuerunt, qui a parte sunt apostolicæ sedis antiquæ Romæ, sunt in mihi commisso chartophylacio opuscula Macarii, & Stephani.

Con-

ACTIO XI.

Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Hæc ad medium deducantur. Et paululum subgrediens idem deicola Deo amabilis diaconus, & chartophylax, & conjungens in commisso chartophylacio, confestim reversus protulit duos chartaceos codices, & chartaceum quaternionem.

Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Discurrat Georgius Deo amabilis hos codices, quos protulit, & quaternionem chartaceum, qui cum eis est, si sunt Macarii opuscula.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax dixit: Hi codices, domine, & quaternio chartaceus, qui cum eis est, in domo imperiali, quæ * Philippici dicitur, inventi sunt in uno * mitato juris monasterii * Christopoleos, una cum aliis diversis codicibus. Qui duo libri una cum quaternione chartaceo tam ex manus Stephani monachi proprietate, quamque ex suprascriptione eorum cognoscuntur Macarii, & Stephani esse opuscula.

* Philippi
* metato
* G. Chrysopoleos

Constantinus piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Horum lectio proveniat. Et accipiens Antiochus religiosus lector, & notarius sanctissimi archiepiscopi a Deo conservandæ hujus regiæ urbis chartaceum quaternionem relegit habentem in superscriptione sic:

Exemplar libelli, quem porrexit piissimo magno imperatori Constantino Macarius patriarcha Theopoleos sive Antiochiæ orientalis diœceseos in palatio. Et dum relegeretur, piissimus imperator, & sancta synodus dixerunt: Virtutem præsentis libelli in antegestis agnovimus, & superflua est hujusmodi lectio, sed relegatur interim unus ex duobus libris. Et accipiens idem religiosus Antiochus lector, & notarius, relegit habentem in superscriptione:

Sermo acclamatus piissimo, & pacifico magno imperatori Constantino, a Macario episcopo Theopolitano. Et relecta hujusmodi superscriptione, Theophanes Deo amabilis presbyter, & abbas monasterii Bajarum dixit: Piissime domine, extra ordinem fecit Macarius hunc, qui dicitur, atque relegitur quasi prosphoneticus sermo. A sacerdote quippe, si factus fuerit prosphoneticus sermo ad imperatorem, vel historicus, coram senatu offertur, atque relegitur. Prius autem quam hoc faceret, & in Sardiniam, & in Romam, & in alia loca codices faciens, eumdem prosphoneticum sermonem direxit prædictus Macarius, quod penitus ad ritum sacerdotalem existit incongruum.

Constantinus piissimus imperator dixit: Nos quidem prosphoneticum sermonem a Macario accepisse nescimus, chartulas autem quasdam obtulit nobis, quæ & sunt quas usque hactenus nec relegimus, & has in futuro secretario proferemus, ut debat vestra sancta synodus notitiam eorum accipere. Consequenter vero lectio ejus, qui prosphoneticus dicitur, fiat. Et relectus est hujusmodi prosphoneticus omni pravitate plenus, & hæreticis in omnibus consonans, aperte continens unam voluntatem, & unam opera-

A Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ταῦτα εἰς μέσον προσαγέσθω· καὶ πρὸς βραχὺ ὑπεξελθὼν ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, καὶ παραγενόμενος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν χαρτοφυλακίῳ, παραχρῆμά τε ἀνθυποστρέψας προεκόμισε δύο βιβλία, καὶ ἓν χαρτῷον πετράδιον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· διεξίτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος, εἰ τὰ προκομισθέντα δύο βιβλία, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῷον πετράδιον, πονήματα Μακαρίου τυγχάνουσιν.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτο-B φύλαξ εἶπε. ταῦτα δέσποτα τὰ δύο βιβλία, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῷον πετράδιον ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκίᾳ τῶν Φιλίππου ηὑρέθησαν, ἐν ἑνὶ * μιτάτῳ διαφέροντι τῇ μονῇ Χρυσοπόλεως μετὰ καὶ ἑτέρων διαφόρων βιβλίων· ἅτινα δύο βιβλία, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῷον πετράδιον ἔκ τε τῶν ἰδιοχείρων Στεφάνου τοῦ ἀββᾶ, καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῶν διαγινώσκονται Μακαρίου τε καὶ αὐτοῦ Στεφάνου τυγχάνειν πονήματα.

* μετὰ τῶ

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἡ τούτων ἀνάγνωσις γινέσθω. καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως τὸ χαρτῷον πε-C τράδιον ἀνέγνω, ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ οὕτως·

Ἴσον λιβέλλου ἐπιδοθέντος Κωνσταντίνῳ τῷ εὐσεβεστάτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ παρὰ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Θεουπόλεως, ἤτοι Ἀντιοχείας τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως ἐν τῷ παλατίῳ. καὶ ἀναγινωσκομένου τοῦ τοιούτου πετραδίου, Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος λιβέλλου ἐν τοῖς ἤδη πραχθεῖσιν εἰλήφαμεν, καὶ περιττή ἐστιν ἡ τούτου ἀνάγνωσις. ἀναγινωσκέσθω δὲ τέως τὸ ἓν τῶν δύο βιβλίων· καὶ λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος Ἀντίοχος ἀνέγνω ἔχον οὕτως ἐν ἐπιγραφῇ·

Λόγος προσφωνηθεὶς τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ εἰρη-D νοποιῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρὰ Μακαρίου ἐπισκόπου Θεουπόλεως. καὶ ἀναγνωσθείσης τῆς τοιαύτης ἐπιγραφῆς, Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τοῦ εὐαγοῦς μοναστηρίου Βαΐων εἶπεν. εὐσεβέστατε δέσποτα, παρὰ τάξιν ἐποίησε Μακάριος τὸν λεγόμενον καὶ ἀναγινωσκόμενον προσφωνητικὸν ὡσανεὶ λόγον· παρὰ ἱερέως γὰρ γινόμενος προσφωνητικὸς πρὸς βασιλέα λόγος, εἴτε τε καὶ ἱστορικὸς, ἐπὶ συγκλήτου ἐπιδίδοται, καὶ ἀναγινώσκεται· πρινὴ δὲ τοῦτο πρᾶξαι καὶ ἐν Σαρδινίᾳ καὶ ἐν Ῥώμῃ καὶ εἰς ἑτέρους τόπους κωδίκια ποιήσας τὸν αὐτὸν προσφωνητικὸν λόγον ἀπέ-E στειλεν ὁ εἰρημένος Μακάριος, ὅπερ πάντῃ ἀπρόσφορον πρὸς τὸν ἱερατικὸν θεσμὸν καθέστηκεν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ἡμεῖς μὲν προσφωνητικὸν λόγον οὐκ ἐπιστάμεθα λαβεῖν παρὰ Μακαρίου, χαρτία δέ τινα ἐπιδέδωκεν ἡμῖν, ἅτινα καί εἰσιν· οἷς οὐδὲ μέχρι τοῦ παρόντος ἐνετύχομεν, καὶ ταῦτα καθ' ἑτέραν προσφέρομεν, ὀφειλούσης τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου τὴν εἴδησιν αὐτῶν λαβεῖν· ἡ δὲ ἀκόλουθος ἀνάγνωσις τοῦ λεγομένου προσφωνητικοῦ λεγέσθω. καὶ ἀνεγνώσθη ὁ τοιοῦτος προσφωνητικὸς λόγος πάσης κακοδοξίας γέμων, καὶ τοῖς αἱρετικοῖς κατὰ πάντα συνᾴδων φανῶς, φέ-

ρων

ρων ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ὡσαύτως καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον ἀναγινωσκέσθω. καὶ λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος Ἀντίοχος τὸ τοιοῦτον βιβλίον ἀνέγνω ἔχον ἐπιγραφὴν οὕτως·

Λόγος ἀποσταλεὶς ὑπὸ Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Λουκᾷ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ τῷ ἐν Ἀφρικῇ, γράψαντι περὶ τῆς τῶν Μαξιμιανῶν νέας αἱρέσεως· καὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ αὐτοῦ λόγου ἐπὶ πολὺ γινομένης, ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἀναγνωσθέντος ἤδη τοῦ λιβέλλου Μακαρίου, τοῦ ἐπιδοθέντος τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ θεοστέπτῳ ἡμῶν δεσπότῃ καὶ μεγάλῳ νικητῇ βασιλεῖ· ὁμοίως δὲ ἀναγνωσθέντος καὶ τοῦ ὡσανεὶ προσφωνητικοῦ λόγου τοῦ, ὡς ἐπιγέγραπται, γενομένου πρὸς τὸ θεοσήρικτον αὐτοῦ κράτος, καὶ τούτου ἀποπληρωθέντος· ἀρξαμένου δὲ προσεπὶ τούτοις ἀναγινώσκεσθαι καὶ τοῦ παρόντος λόγου πρὸς Λουκᾶν τινα μονάζοντα ἐν Ἀφρικῇ, τάξιν ἀντιρρητικοῦ καὶ συλλογισμοὺς Ἀριστοτελικοὺς ἔχοντος, καὶ πάντη ἀπᾴδοντος ταῖς ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς πέντε συνόδοις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ ἐγκρίτοις πατράσι μηδέποτέ τι τοιοῦτο καταδεξαμένοις, συνορῶμεν ἐκκοπὴν γενέσθαι τῇ τοῦ τοιούτου πρὸς Λουκᾶν λόγου ἀναγνώσεως, ὡς ξένων καὶ ἀλλοτρίων ὄντων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος τῶν ἐν αὐτῷ ἐμφερομένων, καὶ ἑαυτοῖς καὶ τῇ ἀληθείᾳ παντελῶς ἐναντιουμένων. τὰ δὲ τοῦ τοιούτου βιβλίου ἐπίλοιπα ἀναγινωσκέσθωσαν· καὶ ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου λόγος τρίτος τοῦ αὐτοῦ Μακαρίου περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, οὗ ἡ ἀρχή· αἱ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐνστάσεις κατὰ τῶν πολεμίων. καὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐπὶ πολὺ προβαινούσης ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· τὸν κονιορτὸν τῆς ἀκαίρου φλυαρίας τῶν συγγραμμάτων Μακαρίου καὶ Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, ἐξαιρέτως δὲ τοῦ ἐν αὐτοῖς τρίτου λόγου τοῦ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἀναγινωσκομένου, ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτιναξάμενοι, καὶ ἀναθεματισμῷ δικαίως ὑποβάλλοντες ἐκκοπῆναι συνορῶμεν τὴν ψυχοβλαβῆ τούτων ἀνάγνωσιν· ἐκ δὲ τῶν τοιούτων συγγραμμάτων, πρὸς παράλληλον ἀπόδειξιν τῆς ὁμοφροσύνης τῶν ἤδη προκομισθεισῶν αἱρετικῶν χρήσεων παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τοὺς ἐκ τῶν αὐτῶν συγγραμμάτων προφανεῖς βλασφημίας παρεκβληθῆναι, καὶ συνταγῆναι τοῖσδε τοῖς πεπραγμένοις δέον καθέστηκεν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε· κατὰ τὸ συνορασθὲν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου γινέσθω. καὶ παρεξεβλήθησαν ἐκ τῶν εἰρημένων Μακαρίου συγγραμμάτων πρὸς ἀντιπαράθεσιν χρήσεων βεβήλων καὶ δυσσεβῶν αἱρετικῶν διάφοροι βλασφημίαι, καὶ ἐνετάγησαν ἔχουσαι οὕτως·

Μακαρίου αἱρετικοῦ ἀπὸ λιβέλλου ἐπιδοθέντος τῷ εὐσεβεστάτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, οὗ ἡ ἀρχή· εἰρήνης Θεοῦ τῆς ὑπερεχούσης πάντα νοῦν τὸ κεφάλαιον ἡ εὐσέβεια· ἑνὶ καὶ μόνῳ θείῳ θελήματι, ὡς οὐκ ὄντος ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλου θελήματος, οὐ ἀντιπίπτοντος καὶ ἀντικειμένου τῷ θείῳ αὐτοῦ καὶ δυνατῷ θελήματι. ἀδύνατον γὰρ ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν δύο ἅμα κατὰ ταὐτὸν ἐναντία, ἢ καὶ ὅμοια ὑφεστάναι θελήματα.

A tionem in incarnationis diſpenſatione unius de ſancta Trinitate domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Conſtantinus piiſſimus imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Similiter & alter liber relegatur. Et accipiens idem religioſus lector, & notarius Antiochus hujuſmodi librum relegit habentem in ſuperſcriptione ita:

Sermo miſſus a Macario archiepiſcopo Theopoleos Lucæ presbytero & monacho in Africa, qui ſcripſerat de nova hæreſi Maximianorum. Et dum diu lectio ejuſdem ſermonis fieret, ſancta ſynodus di-
B xit: Relecto jam libello Macarii, qui oblatus eſt piiſſimo, & tranquilliſſimo noſtro domino, atque magno victori imperatori, ſimiliter autem relecto & illo quaſi proſphonetico ſermone, qui ſicut ſuperſcriptus eſt, ad a Deo conſervandam ejus fortitudinem factus eſt: & hoc expleto, inſuper autem ad relegendum incepto etiam præſente ſermone ad Lucam quemdam monachum Africæ, habentem ordinem oppoſitionum, & Ariſtotelis ſyllogiſmos, & diſſonantem omnino a ſanctis quinque univerſalibus conciliis, & ſanctis probabilibus patribus, qui nunquam tale aliquid admiſerunt, prævidimus interruptio-
C nem fieri lectionis de hujuſmodi ſermone ad Lucam, eo quod extranea, atque aliena ſunt ab eccleſiaſticis dogmatibus, quæ in eo continentur, & ſibi, & veritati omnino contraria. Reliqua vero ejuſdem libri relegantur. Et relectus eſt ex eodem libro tertius ejuſdem Macarii de eadem re, cujus eſt initium: Adverſus expugnatores quidem propter pietatem inſtantiæ. Et diu lectione proveniente, ſancta ſynodus dixit: Superfluæ fabuloſitatis pulverem ſcriptorum Macarii, & Stephani ejus diſcipuli, præſertimque tertii eorum ſermonis, qui & in præſenti relegitur, a nobiſmetipſis excutientes, & juſto ana-
D themati ſubmittentes, interrumpi prævidimus horum animabus noxiam lectionem. Ex hujuſmodi autem ſcriptis ad pariſimilem demonſtrationem concordiæ dudum prolata a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ hæreticorum teſtimonia, quæ ſunt ex eiſdem ſcriptis manifeſtæ blaſphemiæ, deflorari, & his geſtis opportunum eſt inſeri.

Conſtantinus piiſſimus imperator dixit: Secundum quod prævidit ſancta ſynodus fiat. Et deflorataæ ſunt ex ſupradictis Macarii ſcriptis, ad conferendum cum teſtimoniis profanorum, & impiorum hæreticorum, diver-
E ſæ blaſphemiæ, & inſertæ ſunt, continentes ita:

Macarii hæretici ex libello oblato piiſſimo magno principi Conſtantino, cujus eſt initium: Pacis Dei quæ exuperat omnem ſenſum, capitulum eſt pietas. Una & ſola divina voluntate, tanquam non exiſtente in eo & alia voluntate, ſive reſiſtente atque contraria divinæ ejus, & potenti voluntati: impoſſibile enim eſt, in uno eodemque Chriſto Deo noſtro duas ſimul circa idipſum contrarias ſeu ſimiles ſubſiſtere voluntates.

Themiſtii hæretici ex ſecundo ejus antirrhetico, id eſt, contradictorio, contra tomum Theodoſii capitulo quadrageſimo primo:

Neque enim idcirco, quod ſacer Athanaſius duas voluntates ait Chriſtum oſtendiſſe in tempore paſſionis, etiam duas voluntates ei circumponimus, & has repugnantes adinvicem ſecundum iſtas tuas collectiones, ſed pie ſciemus, tanquam unius unam voluntatem Emmanuelis, alicubi quidem humane moveri, alicubi vero Deo digne,

Macarii hæretici ex ſermone tertio, cujus initium eſt: Adverſus impugnatores quidem ob pietatem inſtantiæ: Unam enim perſonam ſalvatoris Chriſti unius de ſancta Trinitate prædicamus: & ſicut unus eſt ipſe, unam ei voluntatem adſtruimus, quemadmodum & qui ante nos fuerunt, explanarunt.

Ejuſdem ex eodem ſermone: Sic nos unam voluntatem Chriſti, & hanc totam divinam, ſecundum doctores prædicamus.

Apollinarii hæretici: Et non memorant, quia voluntas iſta propria dicta eſt, non hominis, qui ex terra eſt, ut ipſi putant, ſed Dei qui de cœlo deſcendit.

Macarii hæretici de ſermone qui dicitur acclamatorius ad piiſſimum imperatorem, cujus eſt initium: Mirum quid invictiſſime domine: Eos qui contraria eis adſtruxerunt ſanctos patres noſtros condemnaverunt, & anathematizaverunt abſolute omnes, qui unam voluntatem domini adſtruxerunt, quorum unus extitit Honorius Romanus, qui unam voluntatem manifeſtiſſime prædicavit. Adæque autem & qui unam operationem dixerunt, non * receperunt ſanctis patribus cognitam unam vivificam Chriſti operationem.

* recipientes

Anthimi hæretici ex ſermone ad Juſtinianum imperatorem, cujus eſt initium: Dei meminiſſe in omni cauſa bonum eſt: Si ergo una eſt ſubſiſtentia, & una natura Dei verbi incarnata, ſicut & eſt, procul dubio & una voluntas, & una revera eſt operatio, unaque ſapientia, & una ſcientia utriſque eſt.

Macarii hæretici ex ſermone, qui ab eo miſſus eſt ad Lucam presbyterum, & monachum Africæ, cujus eſt initium: Quale eſt his qui in mari periclitantur: Qualis vero natura etiam in his, quæ omnimodo ſejuncta ſunt, (ut & iterum vanitati veſtræ condeſcendam) poſtquam cum aliqua quadam operatur natura, unam non perficit operationem?

Apollinarii hæretici de aporiis, id eſt, de difficilibus: Inſtrumentum, & illud, quod hoc movet, unam naturaliter perficit operationem. Si ergo una eſt operatio, una eſt ſubſtantia. Una igitur ſubſtantia facta eſt verbi & inſtrumenti.

Macarii hæretici ex eodem ſermone ad Lucam presbyterum, & monachum: Quaproter & ad ſingula, quæ fiebant, ut quamdam cooperatricem quodammodo, præſertim autem ad hoc ſanctam carnem ſuam aſſumere nitebatur, ut oſtenderet vivificare valentem, & ſicut unam jam factam cum eo, non ſecundum naturam videlicet, ſed ſecundum diſpenſationis unitionem, & virtutem inſolubilem vitæ, qua ineffabilis humanatio nobis effulſit. Etenim quando ar-

A Θεμιστίου αἱρετικοῦ ἐκ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ ἀντιῤῥητικοῦ τοῦ κατὰ τοῦ τόμου Θεοδοσίου, κεφαλαίου, μά.

Οὐ γὰρ ἐπειδὴ καὶ ὁ ἱερὸς Ἀθανάσιος δύο θελήματα ἔφη τὸν Χριστὸν δεικνύναι κατὰ τὸν τοῦ πάθους καιρὸν, ἤδη καὶ δύο θελήσεις αὐτῷ περιθήσομεν, καὶ ταύτας μαχομένας ἀλλήλαις κατὰ τοὺς σοὺς τούτους συλλογισμοὺς, ἀλλ' εἰσόμεθα εὐσεβῶς τὴν ὡς ἑνὸς μίαν θέλησιν τοῦ Ἐμμανουὴλ, πῇ μὲν ἀνθρωπίνως κινεῖσθαι, πῇ δὲ θεοπρεπῶς.

Μακαρίου αἱρετικοῦ ἀπὸ λόγου τρίτου· οὗ ἡ ἀρχή· αἱ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐνστάσεις· ἓν γὰρ πρόσωπον τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἑνὸς τῆς B ἁγίας Τριάδος κηρύσσομεν, καὶ ὡς ἑνὸς ὄντος αὐτοῦ ἓν καὶ τὸ θέλημα δογματίζομεν, καθὼς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν διεσάφησαν·

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· οὕτως ἡμεῖς ἓν θέλημα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦτο θεϊκὸν κατὰ τοὺς διδασκάλους ὅλον κηρύσσομεν.

Ἀπολλιναρίου αἱρετικοῦ· καὶ οὐ μνημονεύουσιν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον εἴρηται οὐκ ἀνθρώπου τοῦ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ Θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ.

Μακαρίου αἱρετικοῦ ἐκ τοῦ λεγομένου προσφωνητικοῦ λόγου πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα· οὗ ἡ ἀρχή· παράδοξόν τι καλλίνικε δέσποτα, τοὺς τἀναντία C δὲ αὐτοῖς δογματίσαντας ἁγίους πατέρας ἡμῶν κατέκριναν καὶ ἀνεθεμάτισαν, καὶ πάντας ἁπλῶς τοὺς ἓν θέλημα τοῦ κυρίου δοξάσαντας. ὧν εἷς ὑπάρχει καὶ ὁ τῆς Ῥωμαίων Ὀνώριος, ἓν θέλημα δογματίσας φανερώτατα· ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς μίαν εἰπόντας ἐνέργειαν, μὴ προσδεξάμενοι τὴν τοῖς ἁγίοις πατράσι γνωριζομένην μίαν ζωοποιὸν Χριστοῦ τὴν ἐνέργειαν.

Ἀνθίμου αἱρετικοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα λόγου. οὗ ἡ ἀρχή· Θεοῦ μεμνῆσθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν· εἰ γὰρ μία ἐστὶν ὑπόστασις, καὶ μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη, ὥσπερ οὖν καὶ ἐστὶν, ἀναμφιβόλως καὶ ἓν θέλημα, D καὶ μία ἐνέργεια δηλονότι, καὶ μία σοφία, καὶ μία γνῶσις τοῦ συναμφοτέρου ὑπάρχει.

Μακαρίου αἱρετικοῦ ἀπὸ λόγου σταλέντος παρ' αὐτοῦ πρὸς Λουκᾶν πρεσβύτερον καὶ μοναχὸν Ἀφρικῆς· οὗ ἡ ἀρχή· οἷόν ἐστι τοῖς κατὰ θάλατταν κινδυνεύουσι· ποία δὲ φύσις καὶ ἐπὶ τῶν πάντῃ κεχωρισμένων, ἵνα καὶ πάλιν ὑμῶν τῇ μωρίᾳ συναπαχθῶ, ἡνίκα μετά τινος ἑτέρας ἐνεργεῖ φύσεως, μίαν οὐκ ἐκτελεῖ τὴν ἐνέργειαν.

Ἀπολλιναρίου αἱρετικοῦ ἐκ τῶν ἀποριῶν· ὄργανον καὶ τὸ κινοῦν μίαν πέφυκεν ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν. εἰ δὲ μία ἡ ἐνέργεια, μία καὶ ἡ οὐσία· μία ἄρα οὐσία γέγονε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ὀρ- E γάνου.

Μακαρίου αἱρετικοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πρὸς Λουκᾶν πρεσβύτερον καὶ μοναχὸν λόγου ἑβδόμου· διὸ δὴ καὶ πρὸς ἕκαστα τῶν γινομένων συνεργάτιν ὥσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο δὴ μάλιστα τὴν ἁγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σάρκα, ἵνα δεικνύῃ ζωοποιεῖν δυναμένην, καὶ ὡς ἓν ἤδη γενομένην πρὸς αὐτὸν, οὐ κατὰ φύσιν δῆλον, ἀλλὰ καθ' ἕνωσιν οἰκονομικὴν, καὶ δύναμιν ἀκατάλυτου ζωῆς, καθ' ἣν ἡ ἄφατος ἐξέλαμψεν ἡμῖν ἐνανθρώπησις· καὶ γοῦν ὅτε τὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου κοράσιον ἀνίστη λέγων

ἡ παῖς

ANNO CHRISTI 680.

ἡ παῖς ἔγειρε, ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, ζωοποιῶν μὲν ὡς Θεὸς τῷ παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δ᾽ αὖ πάλιν καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς, μίαν τε καὶ συγγενῆ δι᾽ ἀμφοῖν ἐπιδεικνὺς τὴν ἐνέργειαν. ὁρᾷς ὅπως εἰπὼν ἐνεργεῖν ἑκατέραν μορφὴν διὰ τὴν μετὰ θατέρου κοινωνίαν μίαν αὐτῶν τὴν ἐνέργειαν ἀπεφήνατο; οὐ γὰρ ἐκ τοῦ καθάπερ εἰπεῖν, ζωοποιῶν ὡς Θεὸς, ζωοποιῶν δὲ καὶ διὰ τῆς ἀφῆς, ἤδη κατὰ τοὺς νέους τούτους δογματιστὰς δύο ζωοποιήσεις, καὶ ἐνεργείας δύο νοεῖν ἡμᾶς ἐξεπαίδευσεν.

Ἀνθίμου αἱρετικοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα προσφωνητικοῦ λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· Θεοῦ μεμνῆσθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν· τὰ εἰκότα δὲ τούτοις καὶ ὁ αὐτὸς ἁγιώτατος ἐδίδαξε πατὴρ, καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῶν εἰς τὸ κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην εὐαγγέλιον ὑπομνημάτων, οὕτως εἰπών· διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ τοὺς νεκροὺς ἀνιστᾶν, οὐ λόγῳ μόνον, οὔτε τοῖς θεοπρεπέσιν ἐπιτάγμασιν ἐνεργῶν ὁ σωτὴρ εὑρίσκεται, ἀλλὰ συνεργάτιν ὥσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο δὴ μάλιστα τὴν ἁγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σάρκα, ἵνα δεικνύῃ ζωοποιεῖν δυναμένην, καὶ ὡς ἐν ἤδη γενομένην πρὸς αὐτόν· καὶ γοῦν ὅτε τὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου κοράσιον διανίστη λέγων· ἡ παῖς ἔγειραι, ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καθὼς γέγραπται, ζωοποιῶν μὲν ὡς Θεὸς τῷ παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δ᾽ αὖ πάλιν καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῆς χειρὸς, μίαν καὶ συγγενῆ δι᾽ ἀμφοῖν ἐπιδεικνὺς τὴν ἐνέργειαν. ὅτε τοίνυν ἴδιον νοερᾶς θεοπρεποῦς ἴσμεν ἐνεργείας τὴν ὅλων τὴν γνῶσιν, μίαν δὲ καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ συναμφοτέρου τὴν θεοπρεπῆ ἐνέργειαν ἐδιδάχθημεν ὑπάρχειν, πῶς οὐχ ὁμολογήσομεν ἐντεῦθεν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῶν ὅλων γνῶσιν ὑπάρχειν τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ, ὡς εἰρήκαμεν, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· ἀρκούντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα· ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς φιλοχρίστοις ἡμῶν πολιτείας ἐνησχολήμεθα πράγμασι, κελεύομεν Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς ἐνδοξοτάτους πατρικίους, Πολύευκτον καὶ Πέτρον τοὺς ἐνδοξοτάτους ἀπὸ ὑπάτων, ἐκ προσώπου τῆς ἡμῶν εὐσεβείας συνευρίσκεσθαι τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ ἐν ταῖς ὑπολοίποις συνελεύσεσι, τῆς παρούσης ὑποθέσεως τῶν πλείστων, καὶ καιριωτέρων κεφαλαίων ἐπὶ τῆς ἡμῶν εὐσεβείας ἤδη πραχθέντων.

A chisynagogi filiam suscitabat dicens: *Puella, surge: tenuit manum ejus*, vivificans quidem ut Deus omnium, opifice præcepto, vivificans autem iterum & per tactum sanctæ carnis suæ, unam, atque cognatam per utraque operationem ostendens. Cernis quomodo dicens operari utramque naturam, * præterquam cum alterius communione, unam ejus operationem promulgavit? Neque enim ex * eo, quod secundum alterum dixit: Vivificans ut Deus vivificans autem & per tactum: jam secundum istos novos dogmatistas, duas vivificationes, & duas operationes intelligere nos instituit.

ACTIO XI. *Marc. 9.*

* G. propter communionem cum altera

* G. ex eo, quod ita dixit:

Anthimi heretici ex prosphonetico, id B est, acclamatorio ad Justinianum imperatorem, cujus initium est: Dei meminisse in omni causa: Convenientia autem his & idem sanctissimus pater edocuit & in quarto tomo commentariorum evangelii secundum Joannem, ita dicens: Ideo & cum mortuos suscitaret, non verbo tantum, neque Deo dignis præceptis reperitur operatus esse salvator: sed quamdam cooperatricem, & vivificam, præsertim autem ad hoc sanctam suam carnem assumere nitebatur, ut ostenderet vivificare valentem, & sicut unum jam factam cum eo. Etenim quando archisynagogi filiam suscitabat, dicens: *Puella, surge: tenuit manum ejus*, sicut C scriptum est, vivificans quidem mandato, ut Deus omnium, opifice præcepto, vivificans autem & iterum per tactum manus, unam, & cognatam per utraque operationem ostendens. Dum igitur propriam intellectualis Deo dignæ operationis sciamus omnium esse scientiam, unam autem eamdemque utriusque Deo decibilem operationem esse sumus edocti, quomodo non confiteamur ex hoc unam eamdemque omnium esse scientiam, ut diximus, unius Christi, & secundum deitatem ejus, & secundum ejus humanitatem?

Ibidem

Constantinus piissimus imperator dixit: Sufficientia sunt etiam, quæ hodierna die D sunt gesta. Quia vero in Christo amabilis nostræ reipublicæ causis occupamur, jubemus Constantinum, & Anastasium gloriosissimos patricios, Polyeuctum quoque, & Petrum gloriosos exconsules, ex persona nostræ pietatis cum sancto, & universali vestro concilio in reliquis conventibus inveniri, postquam præsentis causæ plurima, & præcipua capitula coram nostra pietate jam peracta sunt.

ΠΡΑΞΙΣ ΙΒ'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσέπτου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ εἰκάδι δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

ACTIO DUODECIMA.

E

IN nomine domini, & dominatoris Jesu Christi, Dei, & salvatoris nostri, imperantibus a Deo coronatis serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimo * octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno * vigesimo die mensis Martii indictione nona.

* G. septimo

* G. vicesimo secundo

ACTIO XII.

ANNO CHRIST. 680.

Propoſito venerando ſeſſu piiſſimi & A Chriſto amabilis magni imperatoris Conſtantini in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ſecundum juſſionem ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, ex perſona ejus præſentibus & audientibus glorioſiſſimo Conſtantino exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & loci ſervatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Petro glorioſiſſimo exconſule.

Conveniente quoque etiam & ſancto, ac univerſali concilio, quod per imperialem ſanctionem congregatum eſt in hac B a Deo conſervanda urbe regia, id eſt, Theodoro ac Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi papæ antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo magniſonæ Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero, & loci ſervatore ſedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Georgio Deo amabili presbytero monacho, & aprocriſiario Theodori venerabilis loci ſervatoris ſedis Hieroſolymorum, Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo ci- C vitatis Rhegitanæ, locum repræſentantibus ſancti concilii centum vigintiquinque venerabilium epiſcoporum antiquæ Romæ, qui & per ſubſcriptiones ſuas declarantur in ſuggeſtione ab eis facta ad Conſtantinum piiſſimum principem: & Theodoro religioſo presbytero, & loci ſervatore Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ, Joanne epiſcopo Theſſalonicenſi, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Philalethe epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, Theodoro epiſcopo Epheſiorum, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyzicenſi, Marino epi- D ſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidæ, Theodoro epiſcopo Melitenenſi, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangreſi, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos. Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio epiſcopo Laodiceæ Phrygiæ, Coſma epiſcopo Synadorum, Stephano epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ, Joanne epiſcopo Pergæ, Theopempto epiſcopo Juſtinianopoleos, ſive Mociſi, Iſidoro epiſcopo Rhodi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro epiſcopo Tarſenſi, Ma- E crobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia epiſcopo Leontopoleos Iſauriæ, Gregorio epiſcopo Mitylenenſi, Georgio epiſcopo Mileti, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnenſi, Theognio epiſcopo Cienſi, Epiphanio epiſcopo Euchaiteno, Petro epiſcopo Meſembriæ, Petro epiſcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne epiſcopo Nyſſæ, Thodoro epiſcopo imperialium Thermarum, Georgio epiſcopo Camulianorum, Zoeto epiſcopo * Chryſopoleos

Chryſtopoleos

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σέκρετου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχ. μεγάλου βασιλέως Κωνσαντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ· καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων, Κωνσαντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ὁρμίσδου· Ἀνασασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσαντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεσάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως C Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ. καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ἐπισκ. Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Φιλαλήθους ἐπισκόπ. Καισαρείας Καππαδοκίας. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου· Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης. Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀγκύρας Γαλατίας. Γεωργίου ἐπισκ. D Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκ. Σάρδεων· Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης· Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς. Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων· Ἀλυπίου ἐπισκ. Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ἐπισκ. Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ἐπισκ. Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ἐπισκ. Σταυρουπόλεως Καρίας· Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων. Στεφάνου ἐπισκ. Ἀντιοχείας Πισιδίας· Ἰωάννου ἐπισκ. Πέργης. Θεοπέμπτου ἐπισκ. Ἰουστινουπόλεως ἤτοι Μωκισοῦ· Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου· Σισιννίου ἐπισκόπου E Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου ἐπισκ. Ταρσοῦ· Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης· Ζαχαρίου ἐπισκ. Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας· Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης· Γεωργίου ἐπισκ. Μιλήτου· Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκ. Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Ἐπιφανίου ἐπισκ. Εὐχαΐτων Πέτρου ἐπισκ. Μεσημβρίας· Πέτρου ἐπισκ. Σωζοπόλεως Θρᾴκης. Ἰωάννου ἐπισκ. Νύσσης. Θεοδώρου ἐπισκ. τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ἐπισκόπ. Καμουλιανῶν. Ζωήτου ἐπισκόπου Χρυσοπόλεως Ἀσίας· Πατρικίου ἐπισκ. Μαγνησίας· Ἀντωνίου ἐπισ.

Ὑπαί-

Ὑπαίπων· Θεοδώρου ἐπισκ. Περγάμου. Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης· Στεφάνου ἐπισκόπου * Βερινουπόλεως. Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου. Ἰωάννου ἐπισκ. Μιλητουπόλεως. Ἰωάννου ἐπισκ. Φιλαδελφείας. Θεοδώρου ἐπισκόπου * Πραινέτου. Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Μηνᾶ ἐπισκ. Καραλίας Παμφυλίας. Καλλινίκου ἐπισκ. Κολωνίας Ἀρμενίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης. Τιβερίου ἐπισκ. Ἀμισσου. Σεργίου ἐπισκ. Σινώπης. Γεωργίου ἐπισκ. Ἰουνοπόλεως. Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου. Δομετίου ἐπισκόπου Προυσιάδος. Γεωργίου ἐπισκ. Κρατίας. Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀδριανουπόλεως. Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου. Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου. Ἰωάννου ἐπισκ. Ἐρίζων. Ἰωάννου ἐπισκόπου Μυύδου. Πατρικίου ἐπισκ. Ἰλουζων. Πέτρου ἐπισκ. Ἀππίας. Ἀλεξάνδρου ἐπισκ. Νακωλείας. Δομετίου ἐπισκ. Πρυμνήσου· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Βαράτης· Θεοδοσίου ἐπισ. Ψιβήλων· Παύλου ἐπισκ. Σωζοπόλεως Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ἐπισκ. τοῦ Συλλέου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ναζιανζοῦ· Δημητρίου ἐπισκ. Τήνου. Στεφάνου ἐπισκ. Πάρου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης· Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης· Θεοφάνους τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ διάγοντος μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς Ῥενάτου τῆς διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας, διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

Καθεσθέντων τε καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, ἐκ πλαγίου τοῦ σεβασμιωτάτου σέκρετου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ πάντων δὲ τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων ὡσαύτως καθεσθέντων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου, εἶπεν.

Πάντα ἀνελλιπῶς καὶ πρὸς ἀκριβῆ κατάληψιν τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἐπισκεπτομένη ἥτε ὑμετέρα ἐνδοξότης, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος γινώσκει, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν ἀναγινωσκομένου τοῦ ὡσανεὶ γενομένου προσφωνητικοῦ λόγου παρὰ Μακαρίου πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεόστεπτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα, διαλαλῆσαι κατηξίωσεν ἡ αὐτοῦ θεόσοφος γαλήνη, χαρτία τινὰ ἐπιδεδόσθαι αὐτῷ παρὰ Μακαρίου, μὴ ἐντυχεῖν δὲ αὐτοῖς μέχρι τοῦ παρόντος· ἀλλὰ καὶ αὐτὰ καθ᾽ ἑτέραν τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν προκομίζειν συνόδῳ ὀφειλούσῃ τὴν εἴδησιν αὐτῶν λαβεῖν. ἕστηκε τοίνυν πρὸ βήλου Ἰωάννης ὁ ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κυαίστωρ ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως χάρτας τινὰς ἐπιφερόμενος· καὶ ὑποβαλλόμενοι πρὸς τὸ παριστάμενον.

* Οὐρανοπόλεως. * Πριηνῆς.

Asiæ, Patricio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hypæporum, Theodoro episcopo Pergameno, (Stratone episcopo Solorum, & Tychone episcopo Citii utrisque ex synodo existentibus Christo amabilis Cypriorum insulæ,) Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Stephano episcopo * Uranopolis, Andrea episcopo Mnizæ, Joanne episcopo Melitopoleos, Joanne episcopo Philadelphiæ, Theodoro episcopo * Prienæ, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro episcopo Verissæ, Theodoro episcopo Amissi, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Junopoleos, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Georgio episcopo Cratiensi, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanei, Georgio episcopo Coensi, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndi, Patricio episcopo * Illuzorum, Petro episcopo * Apyræ, Alexandro episcopo Nacoliæ, Domitio episcopo Prymnesiæ, Constantino episcopo Baratæ, Theodosio episcopo * Sibliorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Syllei, Theodoro episcopo Nazianzi, Demetrio episcopo Teni, Stephano episcopo Pari insulæ, Gregorio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophane Deo amabili presbytero & abbate monasterii quod cognominatur Bajas, siti in Sicilia, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma: Conone ac Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, adæque positi in antiqua Roma.

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis, & consulibus, ex latere venerandi sessus piissimi, & Christi amatoris imperatoris nostri Constantini, omnibusque sanctissimis, & Deo amabilibus episcopis similiter in eodem Trulli secretario ex ordine residentibus, propositis in medio sacrosanctis Christi Dei nostri evangeliis.

Constantinus Deo amabilis archidiaconus hic sitæ sanctæ Dei catholicæ, atque apostolicæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos, dixit:

Omnia indiminute, & ob exactissimam comprehensionem orthodoxæ, atque immaculatæ nostræ Christianorum fidei considerans, hoc quidem vestra gloria, hoc & sanctum, & universale vestrum concilium novit, quod in præterito conventu, dum relegeretur quasi acclamatorius sermo Macarii ad piissimum, & a Deo coronatum dominum nostrum, & magnum imperatorem factus, interloqui dignata est ejus a Deo instructa serenitas, chartas quasdam ei fuisse porrectas a Macario, non autem eas usque hactenus relegisse, sed & has subsequenter in sancto proferre concilio, quatenus earum scientiam percipere debeatis. Præ velo igitur adstat Joannes gloriosissimus patricius, & quæstor missus a piissimo, & serenissimo magno imperatore, chartas quasdam deferens, & suggerimus ad quod videtur.

* Verinopolis, * Prænetii * Illuzorum, Appiæ * Psibelorum.

Glo-

ACTIO XII

ANNO CHRISTI 680.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Interim eorum quæ dudum gesta sunt, consequenter proveniat lectio. Et relecta sunt.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Ingrediatur Joannes gloriosissimus patricius, & quæstor. Et ingressus est.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Prosequatur Joannes gloriosissimus patricius, & quæstor, cujus rei gratia ad nos venit.

Joannes gloriosissimus patricius, & quæstor dixit: Benignissimus, & a Deo conservandus dominus noster, & magnus victor imperator, de chartis [a] in transactione memoratis: quæ ei oblatæ sunt a Macario, coarctatus amore Dei coronatoris sui, & inquisitionem faciens, chartas quas mecum defero, atque codices, contradidit mihi, jubens per me hæc sancto vestro offerri concilio, quatenus eorum debeatis discussionem efficere. Et hoc per me dignatus est insinuare vobis, quod nequaquam eas usque hactenus legit a Deo munita ejus mansuetudo, sed nec superscriptionem earum; invenisse autem eas intra hos codices, quos una cum hujusmodi chartis, sicut conspicitis, misit omnes sigillatos.

[a] for. in transacta actione [b] pridie

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Chartæ, quæ prolatæ sunt, atque codices a Joanne gloriosissimo patricio, & quæstore, suscipiantur. Et porrectæ sunt chartæ, habentes sigillum ex cera, exprimens monogrammon Constantini domini: similiter autem, & præmemorati codices idem sigillum habentes. Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Memoratus patricius, & quæstor, debitum jussis imperialibus exhibens, ad propria repedet. Superscriptæ autem chartæ lectioni submittantur.

Et accipiens Antiochus religiosus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos unum ex codicibus relegit habentem subscriptionem ita:

Sermo acclamatus ad piissimum, & pacificum magnum imperatorem Constantinum a Macario episcopo Theopoleos: Et dum ad modicum lectio fieret, gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Qui quasi acclamatorius dicitur liber, etiam in transactis, præsente piissimo, & a Deo confirmato magno imperatore, & in altero codice lectus est. Et superfluum existit & hunc denuo legi. Chartula vero, quæ cum eodem codicillo inventa est, relegatur.

Et accipiens idem Antiochus religiosus lector & notarius, relegit continentem ita:

Annotatio mense Septembri, die vigesima secunda, feria quinta, indictione septima. Zacharias episcopus [c] Leontopoleos, & Georgius episcopus Adrasi Isauriæ, & Tiberius diaconus & notarius, dixerunt:

[c] G. Claudiopoleos

Misit nos sanctissimus patriarcha noster ad sanctissimum patriarcham Constantinopoleos, deferentes ad relegendum in notis. Et accepit unus nomine Tiberius diaconus & notarius: & ascendentibus nobis in patriarchium, egressus est chartophylax, & diximus ei:

A Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τέως ἡ τῶν ἤδη πραχθέντων ἀκολούθως γινέσθω ἀνάγνωσις. καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· εἰσίτω Ἰωάννης ὁ ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ. καὶ εἰσῆλθεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· διεξίτω Ἰωάννης ὁ ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ, τίνος χάριν εἰς ἡμᾶς παραγέγονεν.

Ἰωάννης ὁ ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ εἶπεν· ὁ πανάγαθος καὶ θεοστεφὴς ἡμῶν δεσπότης
B καὶ μέγας νικητὴς βασιλεὺς περὶ τῶν κατὰ τὴν * προτέραν ἐπιμνησθέντων ἐπιδοθῆναι αὐτῷ χαρτῶν παρὰ Μακαρίου πόθῳ τοῦ στέψαντος αὐτὸν Θεοῦ συνεχόμενος, καὶ δι' ἐρεύνης γενόμενος, ἅπερ ἐπιφέρομαι χαρτία τε καὶ κωδίκια, ἐπιδέδωκέ μοι, κελεύσας δι' ἐμοῦ ταῦτα τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν ἐπιδοθῆναι συνόδῳ, ὀφειλούσῃ τὴν τούτων ποιήσασθαι ἀνάκρισιν· καὶ τοῦτο καταξιώσας δι' ἐμοῦ δηλοποιηθῆναι ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἀνέγνω αὐτὰ ἡ θεοτείχιστος αὐτοῦ ἡμερότης μέχρι τοῦ παρόντος, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῶν, εὑρηκέναι δὲ αὐτὰ ἔνδον τῶν παρόντων κωδικίων· ἅτινα κωδίκια καὶ μετὰ τῶν τοιούτων χαρτῶν, ὡς ὁρᾶτε, ἀπέστειλε τὰ πάντα ἐσφραγισμένα.

* προτέραν

C Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. οἱ προκομισθέντες χάρται καὶ κωδίκια παρὰ Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου πατρικίου καὶ κοιαίστωρος ὑποδεχέσθωσαν. καὶ ἐπεδόθησαν δύο χαρτία ἐσφραγισμένα ἀπὸ κηροῦ, ἐντυποῦντα μονόγραμμον Κωνσταντίνου δεσπότου. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ προδηλούμενα κωδίκια τὴν αὐτὴν σφραγῖδα ἔχοντα. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ὁ μὲν παρὼν ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ τὸ ἀποχρῶν τῇ βασιλικῇ ποιησάμενος κελεύσει πρὸς τὰ οἰκεῖα χωρείτω· τὰ δὲ εἰρημένα χαρτία ἀναγνώσει ὑποβαλλέσθωσαν.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως
D ἓν ἐκ τῶν κωδικίων ἀνέγνω, ἔχον ἐν προγραφῇ οὕτως.

Λόγος προσφωνηθεὶς τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ εἰρηνοποιῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρὰ Μακαρίου ἐπισκόπου Θεουπόλεως. καὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐπ' ὀλίγον γενομένης, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ὁ λεγόμενος προσφωνητικὸς ὡσανεὶ λόγος καὶ κατὰ τὴν προτεραίαν παρόντος τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοστεφοῦς μεγάλου ἡμῶν βασιλέως ἐν ἑτέρᾳ βίβλῳ ἀνεγνώσθη· καὶ περισσὸν ὑπάρχει καὶ αὖθις τοῦτον ἀναγνωσθῆναι. τὸ δὲ σὺν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ εὑρεθὲν χαρτίον ἀναγινωσκέσθω.

E Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος ἀνέγνω ἔχον οὕτως.

Παρασημείωσις μηνὶ Σεπτεμβρίῳ κβ'. ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης. Ζαχαρίας ἐπίσκ. Κλαυδιουπόλεως, καὶ Γεώργιος ἐπίσκοπος Ἀδρασοῦ τῆς Ἰσαυρίας, καὶ Τιβέριος διάκονος καὶ νοτάριος εἶπον.

Ἀπέστειλεν ἡμᾶς ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης ἡμῶν πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἐπιφερομένους ὑπαναγνωστικὸν διὰ σημείων, καὶ ἐξέλαβεν ὁ εἷς ἡμῶν Τιβέριος διάκονος καὶ νοτάριος, καὶ ἀνελθόντων ἡμῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐξῆλθεν ὁ

χαρ-

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XII.

χαρτοφύλαξ, καὶ εἴπομεν αὐτῷ· ὅτι μήνυσον ἡμᾶς. A καὶ λέγει· τί ἐστι τὸ πρᾶγμα; καὶ εἴπομεν αὐτῷ· θέλομεν εἰσελθεῖν προσκυνῆσαι τὰ ἴχνη αὐτοῦ.

Καὶ τῆς ἀναγνώσεως γινομένης οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ἐπεὶ καὶ ἡ δύναμις ἡ ἐν τῷ ἐπερχομένῳ χάρτῃ οὐδὲν πρὸς τὴν παροῦσαν συντείνει ὑπόθεσιν, συνορῶμεν μηδὲ τὴν τούτου γίνεσθαι ἀνάγνωσιν. τὰ δὲ λοιπὰ ἀναγινωσκέσθωσαν.

Ἔτι λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος ἕτερον κωδίκιον ἀνέγνω, ἔχον ἴσον ἐπιστολῆς Σεργίου τοῦ γενομένου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς Κῦρον ἐπίσκοπον τοῦ Φάσιδος, ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως.

Ἐφάνη μὲν ἡμῖν καὶ ἀπὸ πρώτης εὐθέως πείρας B τὸ πυκνὸν καὶ ἐπιμελὲς τοῦ τρόπου τῆς θεοφιλίας ὑμῶν, πλέον δὲ νῦν διὰ τῶν παραυτῆς γραφέντων τὸ φιλόπονον αὐτῆς καὶ φιλομαθὲς κατεμάθομεν. ἐντυχεῖν γὰρ σημάνασα τῇ πρὸς Ἀρκάδιον τὸν τῆς Κυπρίων νήσου θεοφιλῆ πρόεδρον γενομένῃ πανευσεβεῖ κελεύσει παρὰ τοῦ κρατίστου καὶ θεοστεφοῦς ἡμῶν βασιλέως κατὰ Παύλου τοῦ κεφαλαιωτοῦ τῆς τῶν Ἀκεφάλων πονηρᾶς συμμορίας, καὶ τὴν εἰρημένην εὐσεβῆ κέλευσιν εὑρεῖν δύο κωλύουσαν ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν λέγειν ἐνεργείας, ἠρώτησεν ἡμᾶς διὰ τῆς οἰκείας μηνύσεως, πότερον χρὴ δύο πρεσβεύειν ἐνεργείας, ἢ μίαν τοῦ κυρίου λέγειν ἐνέργειαν; ὅθεν ἡμεῖς ἁπλῷ καὶ συντόμῳ λόγῳ C κεχρήμεθα, καὶ τὰ τῆς ἡμετέρας ἐροῦμεν εἰδήσεως. ἐροῦμεν τοίνυν, ὡς ἐν μὲν ταῖς ἁγίαις μεγάλαις οἰκουμενικαῖς συνόδοις οὐδεμία περὶ τούτου κίνησις γέγονεν, οὐδ' ἐστὶ περὶ τῆς τοιαύτης ζητήσεως ὅρον ἐξενεχθέντα τὸν οἱονοῦν παρά τινος τῶν ὀρθοδόξων συνόδων εὑρεῖν. τῶν δέ γε ἐκκρίτων πατέρων ἐνίους ἐπιστάμεθα, καὶ κατ' ἐξαίρετον τὸν ἁγιώτατον Κύριλλον τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων ἀρχιεπίσκοπον ἔν τισι τῶν ἰδίων συγγραμμάτων μίαν ζωοποιὸν ἐνέργειαν Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰρηκότα. ἀλλὰ μὴν καὶ Μηνᾶς ὁ ἐν ἁγίοις ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως λόγον συνέταξε προσφωνηθέντα πρὸς Βιγίλιον τὸν ἁγιώτατον τῆς D πρεσβυτέρας Ῥώμης γενόμενον πάπαν, ἐν ᾧ τὸν ὅμοιον καὶ αὐτὸς τρόπον ἓν τὸ τοῦ Χριστοῦ θέλημα, καὶ μίαν ζωοποιὸν ἐνέργειαν ἐδογμάτισε. καὶ ὥστε *τὴν συνετωτάτην ὑμῶν φιλοπονίαν ἐντυγχάνουσαν τὴν ἐμπεριεχομένην αὐτῷ δύναμιν γνῶναι, ἀναγκαίως τὸν εἰρημένον λόγον μεταγραφῆναι παρεσκευάσαμεν, ὑποκειμένων αὐτῷ καὶ χρήσεων διαφόρων πρὸς σύστασιν τοῦ προκειμένου σκοποῦ, καὶ τοῦτον σὺν τοῖς ἡμετέροις αὐτῇ σταλῆναι γράμμασιν ἐπετρέψαμεν. ἐπειδὴ δέ φησιν ἡ θεοφιλία ὑμῶν τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς Ῥωμαίων Λέοντα διὰ τοῦ λέγειν· ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, δύο E ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν παραδιδόναι τε καὶ κηρύττειν, χρεὼν αὐτὴν εἰδέναι, ὡς πολλῶν τοῦ δυσσεβοῦς κατὰ Σεβῆρον τὸν κατάρατον τμήματος, τῶν ἀεὶ πρὸς τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα διαμαχομένων, καὶ τῆς τοῦ εἰρημένου πανευφήμου πατρὸς καθυλακτησάντων ἐπιστολῆς, ἥτις κοινὴ τῷ ὄντι τῆς ὀρθοδοξίας στήλη καθέστηκε, διάφοροι τῶν ἐκκρίτων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας διδασκάλων πρὸς δικαίαν

[1] Quia nuntia de nobis. Et dixit: Quæ causa est? Et diximus ei: Volumus ingredi salutare vestigia ejus.

Et dum lectio fieret, gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Quoniam & virtus, quæ in præsenti charta continetur, nihil ad præsentem pertinet causam, prævidimus nec hujus fieri lectionem. Reliqua vero relegantur.

Et accipiens religiosus Antiochus alterum codicem, relegit habentem exemplar epistolæ Sergii quondam patriarchæ Constantinopoleos ad Cyrum episcopum Phasidis, habere in verbis ita:

Apparuit quidem nobis statim, & a primo experimento vehementia, & sedulitas sensus Deo amabilitatis vestræ, nunc autem multo amplius per hæc, quæ scripsit, solertiam ejus, atque diligentiam addidicimus. Insinuans quippe relegisse divinam jussionem fortissimi, & a Deo conservandi nostri imperatoris ad Arcadium reverendum præsulem insulæ Cypri contra Paulum priorem maligni cœtus Acephalorum, & invenisse prædictam piam jussionem, prohibentem duas in Christo Deo nostro dicere operationes: interrogavit nos per notionem suam, utrum oporteat duas prædicare operationes, an unam dicere in domino operationem. Unde nos simplici, & compendioso sermone utimur, & quæ nostræ sunt scientiæ, perhibemus. Asserimus igitur, quod in sanctis quidem magnis, & universalibus conciliis nulla de hoc motio facta est, nec invenire est de hujusmodi quæstione diffinitionem quamlibet esse prolatam a quodam orthodoxorum conciliorum. Nonnullos vero probabilium patrum scimus, & præcipue sanctissimum Cyrillum Alexandriæ archiepiscopum, in quibusdam scriptis suis unam vivificam operationem Christi veri Dei nostri dicentem: sed & Mennas sanctæ memoriæ quondam archiepiscopus a Deo conservandæ hujus regiæ urbis, sermonem composuit acclamatum ad Vigilium quondam sanctissimum papam antiquæ Romæ, in quo & ipse simili modo unam voluntatem & unam magni Dei, & salvatoris nostri Jesu Christi operationem adstruxit. Et ut prudentissima vestra diligentia relegens vigorem, qui in eo continetur, agnoscat, necessario præfatum sermonem transcribi fecimus, subnectentes testimonia diversa ad stabiliendam propositam intentionem, & hunc una cum nostris literis ad eam destinare præcepimus. Quoniam igitur asseruit vestra reverentia, Leonem sanctissimum papam Romanum in eo, quod dicit: Operatur enim utraque forma cum alterius communione, duas operationes in Christo vero Deo nostro tradere, atque prædicare, oportet scire, quod multis ex impio schismate maledicti Severi adversum pietatis dogmata decertantibus, & adversum prædicti egregii patris epistolam latrantibus, quæ commune revera rectæ fidei fundamentum existit, diversi probabilium catholicæ ecclesiæ doctorum ad justam, & veram advocationem prædictæ epistolæ assurrexerunt, & nullum horum scimus dixisse, quod in præsenti libro

1 Mſ. noſter, *ſignifica nos*. Harduinus.

bro duas operationes Leo ſanctiſſimus aſſeruiſſet: ſed ut non omnes hos ad medium deducentes, literas extendamus, unius eorum, qui plurimam ob doctrinam veracium dogmatum ab omnibus laudem adeptus eſt, Eulogii dico venerabilis memoriæ quondam Alexandrinorum paſtoris, librum qui integrum pro præfata ſcripſit epiſtola, teſtimonium ad præſentem pertinens textum, ſuperius memorato ſermoni ſubnecti poſt paterna teſtimonia fecimus. Neque ergo eos, quos ſcimus pie pro ſuperius dicta epiſtola propugnaſſe, neque alium quemquam a Deo inſpirabilium eccleſiæ inſtitutorum uſque hodie duas operationes in Chriſto Deo noſtro reperimus adſtruxiſſe. Si quis vero de ſolertioribus oſtendere valuerit, quemquam probabilium, & a Deo inſpirabilium patrum noſtrorum, quorum dogmata catholicæ adſtruunt eccleſiæ, duas operationes in Chriſto dicere tradidiſſe, opportunum eſt per omnia ſequi. Omnino enim neceſſe eſt, non ſolum ſecundum ſenſum ſequi ſanctorum patrum dogmata, ſed & eiſdem vocibus uti cum illis, nihilque penitus innovare. Quæ igitur novimus propoſiti capituli gratia, hæc ſunt. Suſcipiens autem Deo amabilitas veſtra, & ſequenter ea, quæ a nobis miſſa ſunt, relegens quæ ſunt ædificationis quidem in hujuſmodi ſermonibus, atque opuſculis ipſius, ſcientiarum Deo, & patribus adſcribat, gratis autem pro noſtra exoret humilitate, & horum reſcripta velociter ad nos dirigat.

Et poſt finem lectionis hujus epiſtolæ, idem religioſus Antiochus relegit ex eodem codice ſermonem quaſi Mennæ quondam patriarchæ Conſtantinopoleos ad Vigilium papam Romanum.

Et dum hic relegeretur, glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium dixerunt: Superflua etiam præſens lectio ſermonis exiſtit, quia penitus fictus, & falſus eſt, eo quod, neque in repoſitis geſtis hic ſiti venerabilis patriarchii epiſtolarum Mennæ ſanctæ memoriæ hujus regiæ urbis antiſtitis, ſermo qui dicitur Mennæ ad Vigilium, invenitur. Sed & in ſuperius poſita tertia actione, dum relegeretur primus liber geſtorum ſancti quinti concilii, inventi ſunt additi tres falſi quaterniones, hunc ſermonem adſtruentes, reliqua vero ejuſdem codicis relegantur.

Item relegit idem religioſiſſimus Antiochus exemplaria ſeptimæ, & octavæ actionis ſancti, & univerſalis quinti concilii tranſcripta ex actibus principalibus rejacentibus in venerabili patriarchio.

Dum hæc igitur relegerentur, glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium dixerunt: Jamdudum, & præſentes ſeptima & octava actiones, dum relegerentur ſancti quinti concilii, declaratæ ſunt nobis: ſed & in memoria habemus, quod tunc proſecuti ſunt, qui ex parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, falſatam fuiſſe prædictam ſeptimam actionem,

A καὶ ἀληθῆ συνηγορίαν τῆς λελεγμένης διανέστησαν ἐπιστολῆς· καὶ οὐδένα ἴσμεν ἐκείνων εἰπόντα, ἐπὶ τοῦ προκειμένου ῥητοῦ δύο ἐνεργείας τὸν ἐν ἁγίοις εἰρηκέναι Λέοντα. ἀλλ' ἵνα μὴ πάντας αὐτοὺς εἰς μέσον ἄγοντες τὸ γράμμα μηκύνωμεν, ἑνὸς τούτων πολλὴν ἐπὶ τῇ τῶν ἀληθῶν δογμάτων διδασκαλίᾳ παρὰ πάντων ἀπενεγκαμένου τὸν ἔπαινον. φημὶ δὴ οὖν Εὐλογίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης τῆς Ἀλεξανδρέων γενομένου ποιμένος λόγον ὁλόκληρον ὑπὲρ τῆς εἰρημένης γεγραφότος ἐπιστολῆς, χρῆσιν εἰς τὸ προκείμενον φερομένην ῥητὸν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι λόγῳ μετὰ τὰς πατρικὰς χρήσεις καθυποτάξαι παρεσκευάσαμεν. οὔτε οὖν ὥσπερ ἐπιστάμεθα τῆς πολ-B λάκις λεχθείσης εὐσεβῶς ὑπεραγωνισαμένους ἐπιστολῆς, οὔτε ἄλλον τινὰ τῶν θεοπνεύστων τῆς ἐκκλησίας μυσταγωγῶν ἄχρι καὶ σήμερον εὕρομεν δύο ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰρηκότας. εἰ δέ τις τῶν ἀκριβεστέρων δεῖξαι δυνηθείη τινὰς τῶν ἐγκρίτων καὶ θεοφόρων ἡμῶν πατέρων, ὧν τὰ δόγματα νόμος τῇ καθολικῇ καθέστηκεν ἐκκλησίᾳ, δύο ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν παραδιδόντας, δεῖ πάντως ἀκολουθῆσαι. πᾶσα γὰρ ἀνάγκη μὴ μόνον κατ' ἔννοιαν τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ἕπεσθαι δόγμασιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς αὐταῖς ἐκείνοις κεχρῆσθαι φωναῖς, καὶ μηδὲν τὸ παράπαν καινοτομεῖν. ἃ μὲν οὖν ἐπιστάμεθα τοῦ προκειμένου χάριν κεφαλαίου, ταῦτά ἐστι. C δεχομένη δὲ ἡ θεοφιλία ὑμῶν, καὶ καθεξῆς τοῖς σταλεῖσιν αὐτῇ παρ' ἡμῶν ἐντυγχάνουσα, τὰ μὲν τῆς ὠφελείας τῷ τῶν γνώσεων Θεῷ, καὶ τοῖς πατράσι τῶν τοιούτων ἐπιγραφέτω λόγων καὶ πονημάτων· δῶρον δὲ τῆς ἡμῶν ὑπερευχέσθω ταπεινώσεως, καὶ τὰ περὶ τούτων ἀντίγραφα διὰ τάχους ἡμῖν στειλάτω.

Καὶ μετὰ τὸ συμπέρασμα τῆς ἀναγνώσεως τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς, ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος ἀνέγνω ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου λόγον ὡσανεὶ Μηνᾶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Βιγίλιον πάπαν Ῥώμης.

Καὶ τούτου ἀναγινωσκομένου οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· περιττὴ καὶ ἡ τοῦ D παρόντος λόγου ἀνάγνωσις καθέστηκεν, ἐπειδὴ πλαστὸς καὶ φάλσος ἐστί· καθὸ οὔτε ἐν τοῖς ἀποκειμένοις ῥεγίστροις ἐν τῷ εὐαγεῖ τῷ ἐνταῦθα πατριαρχείῳ τῶν γενομένων ἐπιστολῶν ὑπὸ Μηνᾶ τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ, προεδρεύσαντος τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ὁ λεγόμενος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον εὕρηται λόγος· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν προανατετυγμένην τρίτην πρᾶξιν τηνικαῦτα ἀναγινωσκομένης τῆς πρώτης βίβλου τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, εὑρέθησαν κατὰ προσθήκην φάλσαι τρεῖς τετράδες, διαγορεύουσαι τὸν τοιοῦτον λόγον. τὰ δὲ ὑπόλοιπα τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἀναγινωσκέσθωσαν.

E Ἔτι ἀνέγνω ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος ἴσα τῆς ἑβδόμης καὶ ὀγδόης πράξεως τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου, μεταγραφέντα ἐκ τῶν αὐθεντικῶν πεπραγμένων τῶν ἀποκειμένων ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ.

Τῆς τούτων τοίνυν ἀναγνώσεως γινομένης, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἤδη καὶ αἱ πράξεις αἱ προσοῦσαι ἑβδόμη καὶ ὀγδόη, κατὰ τὴν γενομένην ἀνάγνωσιν τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου ἐδηλοποιήθησαν ἡμῖν. ἀλλὰ καὶ διὰ μνήμης ἔχομεν, ὡς τηνικαῦτα διεξῆλθον οἱ τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης φαλσευθῆναι

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XII.

θῆναι τὴν προλεχθεῖσαν ἑβδόμην πρᾶξιν· καθὸ οὐκ εἰσὶν ἀληθεῖς οἱ ἐν αὐτῇ ἐμφερόμενοι δύο λίβελλοι, οἱ ὡσανεὶ προσδοθέντες ἀπὸ Βιγιλίου Ἰουστινιανῷ καὶ Θεοδώρᾳ τοῖς ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ. καὶ περιττὴ καθέστηκε καὶ ἡ τῶν εἰρημένων δύο πράξεων ἀνάγνωσις.

Αὖθις τοίνυν ἐπεδόθη τῷ προδηλουμένῳ εὐλαβεστάτῳ Ἀντιόχῳ ἕτερον κωδίκιον, ὅπερ ἀνέγνω φέρον οὕτως.

Ἴσον ἐπιστολῆς Σεργίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς Ὀνώριον πάπαν Ῥώμης,

Οὕτω τοῖς ἁγιωτάτοις ὑμῖν ὁλικῶς τε καὶ συμφυῶς εἰς ἑνότητα συνεσφίγμεθα πνεύματος, ὡς σπεύδειν ἡμᾶς πάντων τῶν ἡμετέρων βουλευμάτων καὶ πράξεων συλλήπτορας τοὺς ἱερωτάτους ἔχειν ὑμᾶς· καὶ εἰ μὴ πολύ τε διεῖργον ἡ τῶν τόπων παρεῖχε διάστασις, τοῦτο ἂν καθ' ἡμέραν ἐπράττομεν, τῇ ὀχυρᾷ καὶ τετειχισμένῃ τῆς τιμίας καὶ ὁμοψύχου ὑμῶν ἀδελφότητος ἑαυτοὺς περιφράττοντες συμβουλίᾳ. ὅμως ἐπείπερ ἡμῖν καὶ καμάτου χωρὶς ὁ λόγος τε καὶ τὸ γράμμα τὸ σπουδαζόμενον δίδωσιν, αὐτίκα τὰ περὶ ὧν τοῦτο χαράσσομεν, ἐν ἀφηγήσει ποιούμεθα. πρό τινος φανεροῦ χρόνου, ἡνίκα τὴν κατὰ Περσῶν ἐκστρατείαν ὁ καλλίνικος καὶ θεοστήρικτος δεσπότης καὶ μέγας βασιλεὺς ἐποιεῖτο, διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ καταπιστευθείσης αὐτῷ φιλοχρίστου πολιτείας ἀγῶνας, καὶ ἐπὶ τὰ τῆς Ἀρμενίων χώρας γέγονε μέρη· τῶν δὲ πρωτευόντων τις τῆς δυσσεβοῦς Σευήρου τοῦ καταράτου μερίδος, Παῦλος τοὔνομα, ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις ἀναφανεὶς προσέλευσιν τῇ αὐτοῦ ἐποιήσατο εὐσεβείᾳ τὸν ὑπὲρ τῆς κατ' αὐτὸν πεπλανημένης αἱρέσεως προβαλλόμενος λόγον, καὶ τούτῳ δῆθεν συνηγορῶν, ἐφ' οἷς ἡ πανευσεβὴς αὐτοῦ καὶ βασιλικὴ μεγαλόνοια, (μετὰ γὰρ τῶν ἄλλων τοῦ Θεοῦ χαρισμάτων καὶ τὴν τῶν θείων δογμάτων καταπλουτεῖν ἔλαχε γνῶσιν,) διελέγξασά τε καὶ θριαμβεύσασα τὴν μοχθηρὰν τούτου δυσσέβειαν, ταῖς αὐτοῦ βεβήλοις κακοτεχνίαις τὰ τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας, ὡς ἀληθὴς ταύτης ὑπέρμαχος, ὀρθὰ καὶ ἀμώμητα ἀντεξήγαγε δόγματα· ἐν οἷς καὶ μιᾶς ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐποιήσατο μνήμην. μετά τινα δὲ καιρὸν ὁ αὐτὸς θεοστήρικτος βασιλεὺς κατὰ τὴν Λαζῶν γενόμενος χώραν, τῆς, ὡς εἴρηται, γενομένης αὐτῷ πρὸς τὸν αἱρετικὸν ἐκεῖνον Παῦλον διαλέξεως ἀνεμνήσθη παρουσίᾳ Κύρου τοῦ ἁγιωτάτου, τηνικαῦτα μὲν τὸν τῆς αὐτῆς φιλοχρίστου Λαζῶν χώρας μητροπολιτικὸν ἐπέχοντος θρόνον, νυνὶ δὲ τὴν μεγάλην ποιμαίνοντος Ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ ῥηθεὶς ἁγιώτατος ἀνὴρ τούτων ἀκούσας πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀπεκρίθη γαλήνην, μὴ εἰδέναι ἀκριβῶς, εἴτε μίαν, εἴτε δύο ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν χρεὼν ἐστι δογματίζειν. καὶ δὴ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας διὰ γραμμάτων οἰκείων ἐπηρώτησεν ἡμᾶς ὁ ῥηθεὶς ἁγιώτατος ἀνήρ, πότερον χρὴ μίαν ἐνέργειαν, ἢ δύο ἐπὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν λέγεσθαι Χριστοῦ· καὶ εἴπερ τινὰς εἴδαμεν τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων μίαν εἰρηκότας ἐνέργειαν. ὅθεν ἡμεῖς τὰ τῆς οἰκείας εἰδήσεως αὐτῷ δι' ἡμετέρων ἐσημάναμεν ἀντιγράφων, στείλαντες καὶ λόγον Μηνᾶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως γενομένου, προσφωνηθέντα καὶ ἐπιδοθέντα παρ' αὐτοῦ ἐνταῦθα παρόντι Βιγιλίῳ τῷ ἐν ἁγίοις τὴν ὑμετέραν προη-

A eo quod * sint fallaces duo libelli, qui in ea continentur, quasi porrecti a Vigilio Justiniano, & Theodoræ piæ memoriæ: & ergo superflua existit etiam præfatarum duarum actionum lectio.

Item quoque porrectus est superscripto religiosissimo Antiocho alter codex, quem & relegit continentem ita:

Exemplar epistolæ Sergii Constantinopolitani ad Honorium papam Romanum.

Intantum vobis sanctissimis consonanter in omnibus unanimitate spiritus constringimur,
B ut studeamus omnium consiliorum nostrorum, & actionum vos sacratissimos habere præsidentes: & nisi plurimum locorum distantia sejungeret, hoc utique quotidie gereremus, vestræ honorandæ unanimisque fraternitatis munito, muratoque nosmetipsos circumsepientes consultu: attamen quoniam nobis etiam sermo, atque absque labore litera, quod studemus, impartit, confestim ea pro quibus hoc scribimus, enarramus. Ante aliquod certum tempus, cum adversus Persas a Deo confirmatus dominus noster, & magnus victor promovisset exercitum, propter certamina a Deo sibi creditæ Christo amabilis reipublicæ, & ad par-
C tes Armeniæ provinciæ pervenisset, unus ex principibus impiæ partis Severi execrabilis, nomine Paulus, in illis locis apparens, ad ejus pietatem accessit, sermonem pro sua errabunda hæresi proferens, * & hoc profecto dumtaxat satisfaciendo; in quibus piissima ejus ac regalis magnanimitas (cum ceteris enim donis Dei, etiam divinorum dogmatum locupletari scientia meruit) dum redarguisset, atque depompasset pravam ejus impietatem, profanis ejus astutiis sanctæ nostræ ecclesiæ, ut verus ejus propugnator recta, atque immaculata e diverso protulit dogmata; inter quæ, & unius operationis Christi veri Dei nostri mentionem fecit.
D Post aliquod vero tempus idem a Deo confirmatus imperator in provincia Lazorum adveniens, recordatus est disputationis, quam, sicut diximus, fecerat ad Paulum illum hæreticum, in præsentia Cyri sanctissimi, tunc quidem ejusdem Christo amabilis Lazorum provinciæ metropolitanam sedem tenentis, nunc autem magnam Alexandriam regentis. Prædictus igitur sanctissimus vir, his auditis, ejus serenitati respondit, nescire subtiliter, utrum unam an duas operationes Christi veri Dei nostri adstruere necesse sit. Ergo per jussionem ejus pietatis, per literas proprias interrogavit nos prædictus sanctissimus vir, utrum unam operationem,
E an duas in salvatore nostro Christo necesse sit dicere, & si quosdam noscamus sanctorum ac beatissimorum patrum, unam dicentes operationem. Unde nos, quæ nostræ erant scientiæ, per nostra rescripta ei significavimus, dirigentes etiam sermonem acclamatorium Mennæ sanctissimi quondam patriarchæ hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, porrectum ab eo hic præsenti Vigilio sanctæ memoriæ prædecessori sanctitatis vestræ, habentem & diversa testimonia paterna de una operatione, & una voluntate salvatoris nostri Christi veri Dei nostri

* non sunt veraces

* ejus scilicet patrocinio suscepto, in q.

ACTIO XII.

Nihil tamen proprium penitus in hujusmodi nostris rescriptis promulgavimus, sicut suppetit nosse vos sacratissimos, & unanimes, relegentes eorum quæ missa sunt exemplaria. Et silentium quidem ex illo tempore hujusmodi suscepit capitulum. Quia igitur ante parvum tempus, cooperante gratia Dei, *qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*, pio zelo fortissimi ac invictissimi magni imperatoris excitatus Cyrus sanctissimus Alexandriæ magnæ civitatis patriarcha, & communis frater noster, & consacerdos Dei, amabiliter, & modeste adhortatus est eos, qui in magna civitate Alexandrina, Eutychetis, & Dioscori, Severi quoque, & Juliani Deo odibilium hæresi languerent, ad catholicam ecclesiam accedere. Et post multas disputationes & labores, quos cum nimia prudentia, & saluberrima disputatione in hac causa impendit, hoc quod festinabat, per supernam gratiam ordinavit. Facta sunt inter utrasque partes dogmatica quædam capitula, in quibus omnes (qui antea quidem in diversas portiones divisi fuerant, proavosque sibi Dioscorum, atque Severum sceleratos hæreticos inscribebant) coadunati sunt cum sanctissima ac sola catholica ecclesia, & unus grex Christi veri Dei nostri, omnis Christo amabilis Alexandriæ populus factus est, & pene universa cum eis Ægyptus, & Thebais, & Lybia, & ceteræ Ægyptiacæ dispositionis regiones, quas olim * considerabant, ut diximus, in innumerabilem hæreseon multitudinem discissas; nunc autem beneplacito Dei, & studio prædicti sanctissimi Alexandrinorum antistitis, unum labium facti sunt omnes, una vox, & in unitate spiritus recta ecclesiæ dogmata confitentur. Ex his autem, quæ dicta sunt, atque stabilita, unum existit capitulum de una operatione Christi magni Dei & salvatoris nostri. His ita provenientibus, Sophronius venerabilis monachus, qui (ut nunc ex uno auditu didicimus) Hierosolymorum præsul est ordinatus (necdum enim hactenus ejus ex more synodica suscepimus) apud Alexandriam tunc temporis positus cum præfato sanctissimo papa, quando, sicut diximus, admirabilem illam circa eos, qui dudum hæretici fuerant, Dei beneplacito unitatem componebat, atque cum eo de eisdem capitulis pertractabat, adversatus est, & contradixit ad unius operationis capitulum, duas omnino operationes Christi Dei nostri dignum inquiens censeri: prænominato autem sanctissimo papa præsertim testimonia ei quorumdam sanctorum patrum nostrorum proferente, dispersim in quibusdam opusculis suis unam operationem asserentium, ad hæc quoque & ex abundanti inquiente, quod multoties sancti patres nostri, ut lucrarentur plurimarum animarum salutem, dum talia emergerent capitula, Deo gratis dispensationibus, ac placitis usi fuisse videntur, nihil de subtilitate rectorum ecclesiæ dogmatum exagitantes; & dicente, quod oporteat utique etiam in præsenti, dum tantorum millium populorum salus præ manibus ponitur, nihil de hoc per contentionem altercari, idcirco quod sicut dictum est, etiam a quibusdam sacris patribus vox hujusmodi dicta est, nihilque de hoc lædatur rectæ fidei ra-

1. Tim. 2.

* G. considerare, ticebat.

A γινωσκομένῳ ἁγιωσύνην, ἔχοντα καὶ χρήσεις πατρικὰς διαφόρους περὶ μιᾶς ἐνεργείας καὶ ἑνὸς θελήματος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. οὐδὲν μέντοι παντάπασιν ἴδιον ἐν τοῖς τοιούτοις ἡμῶν ἀντιγράφοις ἀπεφηνάμεθα, ὡς ἔστι γνῶναι τοὺς πανιέρους ὑμᾶς τοῖς ἀποσταλεῖσιν ἰσοτύποις αὐτῶν ἐντυγχάνοντας. καὶ σιγὴν μὲν ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον ἔλαβεν· ἐπειδὴ δὲ πρὸ ὀλίγου καιροῦ συνεργίᾳ καὶ χάριτι τοῦ πάντας ἀνθρώπους θέλοντος σωθῆναι Θεοῦ, εὐσεβεῖ τε ζήλῳ τοῦ κρατίστου καὶ καλλινίκου μεγάλου βασιλέως παρορμηθεὶς Κῦρος ὁ ἁγιώτατος τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως πατριάρχης, καὶ κοινὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς B φιλοθέως τε καὶ ἐπιεικῶς προετρέψατο τοὺς κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων μεγαλόπολιν τὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου, Σεβήρου τε καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν θεοστυγῶν νοσοῦντας τῇ καθολικῇ προσελθεῖν ἐκκλησίᾳ· καὶ μετὰ πολλὰς διαλέξεις καὶ καμάτους, οὓς μετὰ πλείστης φρονήσεως καὶ λυσιτελεστάτης οἰκονομίας ἐν τῷ πράγματι κατεβάλετο, τὸ σπουδαζόμενον διὰ τῆς ἄνωθεν κατώρθωσε χάριτος, γεγόνασι μεταξὺ μέρους ἑκατέρου δογματικά τινα κεφάλαια. ἐφ' οἷς ἅπαντες οἱ πρώην μὲν εἰς διαφόρους * ἀπεσχοινισμένοι μερίδας, προπάτορας δὲ Διόσκορον καὶ Σεβῆρον τοὺς ἀλιτηρίους ἐπιγραφόμενοι, ἡνώθησαν τῇ ἁγιωτάτῃ καὶ μόνῃ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ· μία τε ποίμνη Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ C Θεοῦ ἡμῶν ἅπας ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων φιλόχριστος γέγονε λαός, καὶ πᾶσα σχεδὸν πρὸς τούτοις ἡ Αἴγυπτος, καὶ Θηβαΐς, καὶ Λιβύη, καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως ἐπαρχίαι. ἅς τινας ἦν ἰδεῖν πρίν, ὡς εἰρήκαμεν, εἰς ἀναρίθμητον πλῆθος αἱρέσεων διεσκεδασμένους, εὐδοκίᾳ δὲ νῦν τοῦ Θεοῦ, καὶ σπουδῇ θεαρέστῳ τοῦ ῥηθέντος ἁγιωτάτου τῆς Ἀλεξανδρέων ἱεράρχου ἓν * γεγόνασι πάντες, μιᾷ φωνῇ καὶ ἑνότητι πνεύματος τὰ ὀρθὰ τῆς ἐκκλησίας ὁμολογοῦντες δόγματα. τῶν εἰρημένων δὲ καὶ ἐστοιχημένων ἓν καθέστηκε κεφάλαιον τὸ περὶ μιᾶς ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν. τούτων οὕτως προεληλυθότων Σωφρόνιος ὁ ὁσιώτατος μοναχός, D ὁ τανῦν, ὡς ἐξ ἀκοῆς καὶ * μονῆς μεμαθήκαμεν, τῆς Ἱεροσολυμιτῶν χειροτονηθεὶς πρόεδρος, οὔπω γὰρ αὐτοῦ τὰ ἐξ ἔθους συνοδικὰ μέχρι τοῦ νῦν ἐδεξάμεθα κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων τηνικαῦτα γενόμενος, καὶ τῷ ῥηθέντι ἁγιωτάτῳ πάπᾳ συνών, ἡνίκα τήν, ὡς εἴρηται, πρὸς τοὺς πάλαι αἱρετικοὺς εὐδοκίᾳ Θεοῦ κατώρθου παράδοξον ἕνωσιν, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ περὶ τῶν τοιούτων διασκοπούμενος κεφαλαίων, ἠναντιώθη καὶ ἀντεῖπε πρὸς τὸ τῆς μιᾶς ἐνεργείας κεφάλαιον, δύο παντὶ τρόπῳ ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀξιῶν δογματίζεσθαι. τοῦ δὲ λεχθέντος ἁγιωτάτου πάπα μάλιστα μὲν χρήσεις τινὰς αὐτῷ τῶν ἁγίων πατέρων προαγαγόντος σποράδην ἔν τισι E τῶν οἰκείων συγγραμμάτων μίαν ἐνέργειαν εἰρηκότων, εἶτα δὲ καὶ ἐκ περιουσίας φάσκοντος, ὡς πολλάκις οἱ ἅγιοι πατέρες ἡμῶν διὰ τὸ κερδᾶναι πλειόνων ψυχῶν σωτηρίαν, τοιούτων ἀναφυέντων κεφαλαίων θεαρέστοις οἰκονομίαις χρησάμενοι φαίνονται καὶ συμβάσεσι, μηδὲν τῆς ἀκριβείας τῶν ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων παρασαλεύοντες· καὶ λέγοντος, ὡς ἄρα χρὴ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοσούτων μυριάδων λαοῦ σωτηρίας ἐν χερσὶ προκειμένης μηδὲν περὶ τοῦ τοιούτου κεφαλαίου ἐριστικῶς ζυγομαχεῖν διὰ τό, ὡς εἴρηται, καὶ ὑπό τινων θεσπεσίων πατέρων τὴν τοιαύτην

ANNO CHRISTI 680.

* Pro ἀπεχ... μένοι. Ha...

* L. ἓν χει...

* L. μόνης

τὴν εἰρῆσθαι φωνήν, καὶ μηδὲν παρὰ τοῦτο τῆς ὀρθοδοξίας παραβλάπτεσθαι τὸν λόγον, ὁ ῥηθεὶς θεοφιλὴς Σωφρόνιος τὴν τοιαύτην οἰκονομίαν οὐδαμῶς κατεδέξατο. ἐπεὶ οὖν τούτου ἕνεκα μετὰ γραμμάτων τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν συλλειτουργοῦ πρὸς ἡμᾶς παραγέγονε, καὶ τὸν περὶ τούτου καὶ παρ' ἡμῖν ἀνεκίνησε λόγον, ἐνιστάμενος τῶν τοιούτων ἐξαιρεθῆναι κεφαλαίων μετὰ τὴν γενομένην ἕνωσιν τὴν τῆς μιᾶς ἐνεργείας φωνήν, σκληρὸν ἡμεῖς ἡγησάμεθα τοῦτο. πῶς γὰρ σκληρὸν οὐκ ἦν καὶ σφόδρα βαρύτατον, ἅτε δὴ μέλλον ἀναλύειν τε καὶ ἀνατρέπειν ὅλην ἐκείνην τὴν καλῶς γεγενημένην ὁμόνοιάν τε καὶ ἕνωσιν κατά τε τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν, καὶ κατὰ πάσας τὰς ὑπ' αὐτὴν ἐπαρχίας, τὰς ἐν μηδενὶ καιρῷ μέχρι τοῦ νῦν καταδεξαμένας ὄνομα γοῦν ἁπλῶς τοῦ θεσπεσίου καὶ ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν Λέοντος, ἢ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης, καὶ οἰκουμενικῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἐπὶ μνήμης φέρειν, νυνὶ δὲ λαμπρᾷ καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐν ταῖς θείαις μυσταγωγίαις ταύτην ἀνακηρύττοντας; πολλῶν τοίνυν περὶ τούτου κεκινημένων λόγων ἡμῖν πρὸς τὸν εἰρημένον ὁσιώτατον Σωφρόνιον, τέλος προετρέψαμεν αὐτὸν χρήσεις ἡμῖν προκομίσαι ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, ἐκείνων μέντοι προδήλως, οὓς ἅπαντες κοινοὺς διδασκάλους ὁμολογοῦμεν, καὶ ὧν τὰ δόγματα νόμον αἱ ἅγιαι τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαι γινώσκουσι, δύο ῥητῶς καὶ αὐταῖς λέξεσιν ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν παραδιδούσας· ὁ δὲ τοῦτο ποιῆσαι παντοίως ἠπόρησεν. ἡμεῖς οὖν τὴν ἐντεῦθεν ἀρξαμένην ἐξάπτεσθαί τισι τῶν ἐνταῦθα ἀμφισβήτησιν κατανοήσαντες, καὶ εἰδότες ὡς ἐκ τῶν τοιούτων ἀεὶ φιλονεικιῶν αἱ τῶν αἱρέσεων διχοστασίαι γεγόνασιν, ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν πᾶσαν θέσθαι σπουδὴν πρὸς τὸ καταπαῦσαί τε καὶ ἐκκόψαι τὴν περιττὴν ταύτην λογομαχίαν. καὶ πρὸς μὲν τὸν συχνῶς εἰρημένον ἁγιώτατον τῆς Ἀλεξανδρέων πατριάρχην γεγραφήκαμεν, ὥστε αὐτὸν τὴν πρὸς τοὺς πάλαι χωριζομένους ἕνωσιν σὺν Θεῷ κατορθώσαντα, μηκέτι τοῦ λοιποῦ τινι συγχωρεῖν μίαν, ἢ δύο προφέρειν ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἀλλὰ μᾶλλον, καθάπερ αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ παραδεδώκασι σύνοδοι, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἐνεργεῖν ὁμολογεῖν τά τε θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, καὶ πᾶσαν θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρωποπρεπῆ ἐνέργειαν ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σεσαρκωμένου Θεοῦ λόγου ἀδιαιρέτως προϊέναι, καὶ εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀναφέρεσθαι, διὰ τὸ τὴν μὲν μιᾶς ἐνεργείας φωνήν, εἰ καί τισι τῶν ἁγίων εἴρηται πατέρων, ὅμως ξενίζειν καὶ θορυβεῖν τὰς τινων ἀκοάς, ὑπολαμβανόντων ἐπ' ἀναιρέσει ταύτην προφέρεσθαι τῶν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀσυγχύτως καὶ καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένων δύο φύσεων· ὅπερ οὐκ ἔστι ποτέ, μηδὲ γένοιτο. ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν τῶν δύο ἐνεργειῶν ῥῆσιν πολλοὺς σκανδαλίζειν, οἷα μηδέ τινι τῶν θεσπεσίων τε καὶ ἐκκρίτων τῆς ἐκκλησίας εἰρημένην μυσταγωγῶν· ἀλλὰ γὰρ καὶ ἕπεσθαι ταύτῃ τό, καὶ δύο πρεσβεύειν θελήματα ἐναντίως πρὸς ἄλληλα ἔχοντα, ὡς τοῦ μὲν Θεοῦ λόγου τὸ σωτήριον θέλοντος ἐκπληρωθῆναι πάθος, τῆς δὲ κατ' αὐτὸν ἀνθρωπότητος ἀντιπιπτούσης τῷ αὐτοῦ θελήματι καὶ ἐναντιουμένης, καὶ ἐντεῦθεν δύο τοὺς τἀναντία θέλοντας εἰσάγεσθαι, ὅπερ δυσσεβές. ἀδύνατον γάρ ἐστι καὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ δύο ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν * ὑφεστάναι θελή-

1. ἐναντία

A tio, memoratus Deo amabilis Sophronius talem dispensationem nullatenus accepto tulit. Quia igitur pro hoc cum literis ejusdem sanctissimi comministri ad nos conjunxit, de hoc quoque etiam apud nos sermonem movendo insistens, ut de talibus adimeretur capitulis post factam unitionem vox unius operationis, durum nos hoc arbitrati sumus. Quomodo enim non esset durum, & valde onerosum, quando hoc resolvere evertereque erat futurum quidem omnem illam concordiam, atque unitatem, quæ bene fuerat effecta, tam apud Alexandrinam magnam civitatem, quamque per universas sub ea provincias, quæ nullo tem- B pore, usque nunc acquieverant, nomen saltem simplex divini, atque laudabilis patris nostri Leonis, aut sancti, & magni, atque universalis Chalcedonensis concilii mentionem facere, nunc vero præclara, & magna voce in divinis missarum arcanis hoc prædicantes? Multis igitur a nobis de hoc motis sermonibus ad prænominatum venerabilem Sophronium, postremo adhortati eum sumus, testimonia nobis proferre sanctorum ac probabilium patrum, illorum videlicet, quos omnes communiter doctores confitemur, & quorum dogmata legem sanctæ Dei cognoscunt ecclesiæ, duas nominatim, & ipsis verbis operationes in Christo dicendas C tradentia; ille autem hoc facere penitus non valuit. Nos vero considerantes, incipientem ex hoc inter quosdam hic contentionem exardescere, & scientes quod semper ex hujusmodi decertationibus hæreseon dissensiones effectæ sunt, necessarium judicavimus, omne studium ponere ad sedandum, atque amputandum talem superfluum verborum conflictum, & ad sæpedictum sanctissimum Alexandriæ patriarcham scripsimus, ut postquam unitatem cum his, qui pridem separabantur, Deo auxiliante composuit, de cetero nullum permitteret unam aut duas proferre operationes in Christo Deo nostro, magis autem (sicut sancta, & universalia D tradiderunt concilia) unum eumdemque Filium unigenitum, dominum nostrum Jesum Christum verum Deum operatum confiteri tam divina quamque humana, & omnem Deo decibilem, & homine dignam operationem, ex uno eodemque incarnato Deo verbo indivise procedere, & ad unum eumdemque redigi, eo quod unius quidem operationis vox, quamquam a quibusdam sanctis dicta est patribus, tamen peregrina videatur, & perturbare aures quorumdam, suspicantium ad peremptionem hanc proferri inconfuse atque secundum subsistentiam unitarum in Christo Deo nostro duarum naturarum, quod non est unquam, nec E fiat. Similiter autem & duarum operationum dictio multos scandalizet, utpote a nullo sanctorum, & probabilium ecclesiæ institutorum edita. Insuper & consequens ei sit prædicare duas voluntates, contrarietates circa invicem habentes, tanquam Deo quidem verbo salutarem volente adimpleri passionem, humanitate vero ejus obsistente ejus voluntati, & resistente, & perinde duo contraria volentes introducantur, quod impium est. Impossibile quippe est, in uno eodemque subjacenti duas simul, & erga hoc ipsum contrarias subsistere

ACTIO XII. ANNO CHRISTI 680.

ſiſtere voluntates: nam ſalutaris Deum genitium patrum doctrina manifeſte inſtruit, quod nunquam intellectualiter animata domini caro ſeparatim, & ex appetitu proprio contrario nutui uniti ſibi ſecundum ſubſiſtentiam Dei verbi naturalem motum ſuum effecit, ſed quando, & qualem, & quantam ipſe Deus verbum volebat: &, ut planius dicatur, quemadmodum corpus noſtrum regitur, & ornatur, & diſponitur ab intellectuali, & rationali anima noſtra, ita & in domino noſtro tota humana ejus conſperſio ab ipſius verbi deitate ſemper in omnibus mota, deimobilis erat, ſecundum Nyſſenum Gregorium, dicentem contra Eunomium ita: Secundum quod Deus Filius, impaſſibilis utique eſt, & immortalis. Si qua autem paſſio de eo in evangelio dicitur, per humanitatem profecto, quæ ſuſcipiebat paſſionem, hujuſmodi operatus eſt. Operatur quippe vere deitas per corpus, quod circa ipſam eſt, omnium ſalutem, ut ſit carnis quidem paſſio, Dei autem operatio. Hanc igitur, ut dictum eſt, contentionem incipientem accendi videntes, neceſſarium judicavimus, attritas potius ſanctorum patrum voces & ſynodice definitas ſemper ſequi, & neque quæ raro a quibuſdam patribus dicta ſunt, & non circa hæc intentionem habentibus, quaſi planam, & inambiguam de eis doctrinam exponerent, ad regulam, & legem per omnia dogmaticam reducere, quale eſt & quod de una operatione ab eis dictum eſt: neque iterum, quæ nullatenus dicta ſunt a probabilibus patribus, nunc vero a quibuſdam proferuntur, duas inquam operationes, tanquam dogma eccleſiaſticum proferre. Et ad ultimum ſtetit ac placuit, quatenus prædictus Sophronius venerabilis, nullum ſermonem de cetero de una ſive duabus operationibus movere debeat, ſed ei ſufficiat præfata cautaque ac trita ſanctorum patrum recta traditio, atque doctrina. His itaque contentus ſæpe nominatus venerabilis vir, & hæc cuſtodire certificans, petivit nos etiam per epiſtolam de his ei præbere reſponſum, quatenus hujuſmodi epiſtolam, ut ait, oſtendat his, qui forſitan interrogare eum de prædicta quæſtione voluerint, quod & alacriter egimus. Et ille quidem in his hinc enavigavit. Nuper autem piiſſimus, & a Deo coronatus Dominus noſter apud Edeſſenam demorans civitatem, pios ad nos apices fecit, præcipientes, ut paterna illa teſtimonia defloraremus, quæ continentur in libro dogmatico, ſicut dictum eſt, facto a ſanctæ memoriæ Menna ad ſanctiſſimum Vigilium de una operatione, & una voluntate, & hæc a Deo inſtructæ ejus ſerenitati dirigere deberemus: quod & ad effectum perduximus. Nos autem quæ dudum mota ſunt, memoria retinentes, & tumultum qui ex hujuſcemodi motione cœpit, ſcientes, ſuggeſſimus ejus piiſſimæ ſerenitati per mediocrem noſtram ſuggeſtionem, & ſcripta ad excellentiſſimum ſacellarium imperialem conſequenter hujus capituli omnem ſubtilitatem, horumque quæ a nobis de hoc agitata ſunt, & quod non oporteat de hujuſmodi inquiſitione perſcrutari, ſed permanere in attrita patrum doctrina, quam omnes conſonanter confitentur de hujuſmodi

A ματι. ἡ δὲ σωτήριος τῶν θεοφόρων πατέρων διδασκαλία ἐναργῶς ἐκπαιδεύει τό, μηδέποτε τὴν νοερῶς ἐψυχωμένην τοῦ κυρίου σάρκα κεχωρισμένως καὶ ἐξ οἰκείας ὁρμῆς ἐναντίως τῷ νεύματι τοῦ ἡνωμένου αὐτῇ καθ' ὑπόστασιν Θεοῦ λόγου τὴν φυσικὴν αὐτῆς ποιήσασθαι κίνησιν, ἀλλ' ὁπότε, καὶ οἵαν, καὶ ὅσην αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος ἠβούλετο· καὶ σαφῶς εἰπεῖν, ὃν τρόπον τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον ἡγεμονεύεται, καὶ κοσμεῖται, καὶ τάττεται ὑπὸ τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ἡμῶν ψυχῆς, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ σύγκριμα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου θεότητος ἀεὶ καὶ ἐν πᾶσιν ἀγόμενον θεοκίνητον ἦν, κατὰ τὸν τῆς Νύσσης Γρηγόριον, B λέγοντα ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίου οὕτως· καθὸ Θεὸς ὁ υἱός, ἀπαθὴς πάντως ἐστὶ καὶ ἀκήρατος. εἰ δέ τι πάθος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ περὶ αὐτοῦ λέγοιτο, διὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πάντως τοῦ δεχομένου τὸ πάθος, τὸ τοιοῦτον ἐνήργησεν. ἐνεργεῖ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ θεότης διὰ τοῦ περὶ αὐτὴν σώματος τὴν τοῦ παντὸς σωτηρίαν· ὡς εἶναι τῆς μὲν σαρκὸς τὸ πάθος, τοῦ δὲ Θεοῦ τὴν ἐνέργειαν. ταύτην τοίνυν τὴν ἀρξαμένην ἀνάπτεσθαι φιλονεικίαν ἑωρακότες, ἀναγκαῖον τοῖς τετριμμέναις μᾶλλον τῶν ἁγίων πατέρων φωναῖς καὶ συνοδικῶς ὡρισμέναις διὰ παντὸς ἀκολουθῆσαι· καὶ μήτε τὰ σπανίως ὑπό τινων πατέρων εἰρημένα, καὶ οὐ περὶ αὐτὰ τὸν σκοπὸν ἐσχηκότων, C ὥστε σαφῆ καὶ ἀναμφίλεκτον τὴν περὶ αὐτῶν ἐκθέσθαι διδασκαλίαν, εἰς κανόνα καὶ νόμον πάντως ἄγειν δογματικόν, ὁποῖόν ἐστι καὶ τὸ περὶ μιᾶς ἐνεργείας αὐτοῖς εἰρημένον· μήτε μὴν τὰ μηδαμῶς εἰρημένα τοῖς ἐγκρίτοις πατράσιν, ὑπό τινων δὲ νῦν προφερόμενα, φημὶ δὴ τὰς δύο ἐνεργείας, ὡς δόγμα προφέρειν ἐκκλησιαστικόν. καὶ πέρας ἔδοξε καὶ ἐστέρχθη, ὥστε τὸν εἰρημένον ὁσιώτατον Σωφρόνιον μηδένα τὸ λοιπὸν περὶ μιᾶς ἢ δύο ἐνεργειῶν λόγον κινεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῇ προλελεγμένῃ ἀσφαλεῖ τε καὶ τετριμμένῃ τῶν ἁγίων πατέρων ὀρθοτομίᾳ τε καὶ διδασκαλίᾳ. τούτοις οὖν ἀρκεσθεὶς ὁ συχνῶς εἰρημένος ὁσιώτατος ἀνήρ, καὶ παραφυλάτ- D τειν αὐτὰ διαβεβαιωσάμενος, ᾔτησεν ἡμᾶς καὶ δι' ἐπιστολῆς τὴν περὶ τούτων αὐτῷ παρασχεῖν ἀπόκρισιν, ὥστε τὴν τοιαύτην αὐτὸν,.* ὡς εἰπεῖν, ἐπιστολὴν ἐπιδεικνύναι τοῖς ὡς εἰκὸς ἐπερωτᾶν αὐτὸν περὶ τῆς εἰρημένης ζητήσεως βουλομένοις, ὃ δὴ καὶ ἀσμένως πεπράχαμεν. ὁ μὲν οὖν ἐπὶ τούτοις ἐντεῦθεν ἐξέπλευσεν· ἀρτίως δὲ ὁ πανευσεβὴς καὶ θεοστεφὴς ἡμῶν δεσπότης κατὰ τὴν Ἐδεσσηνῶν διατρίβων πόλιν πανευσεβῆ κεραίαν ἐποιήσατο πρὸς ἡμᾶς παρακελευομένην, ἵνα τὰς πατρικὰς ἐκείνας παρεκβάλωμεν χρήσεις, τὰς ἐμφερομένας τῷ γενομένῳ, ὡς εἴρηται, παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Μηνᾶ πρὸς τὸν ἁγιώτατον Βιγίλιον δογματικῷ περὶ μιᾶς ἐ- E νεργείας καὶ ἑνὸς θελήματος λόγῳ, καὶ ταύτας τῇ θεοσόφῳ αὐτοῦ ἀποστείλωμεν γαληνότητι· ὃ δὴ καὶ πρὸς ἔργον ἠγάγομεν. ἡμεῖς δὲ τὴν τῶν ἤδη κεκινημένων ἔχοντες μνήμην, καὶ τὸν ἐκ τῆς τοιαύτης κινήσεως ἀρξάμενον θόρυβον ἐπιστάμενοι, ἀνηγάγομεν τῇ αὐτοῦ πανευσεβεῖ γαληνότητι διὰ μετρίας ἡμῶν ἀναφορᾶς, καὶ γραμμάτων πρὸς τὸν εὐκλεέστατον βασιλικὸν σακελλάριον τῶν περὶ τούτου παρ' ἡμῶν γενομένων ἅπασαν ἑξῆς τοῦ κεφαλαίου τὴν λεπτομέρειαν, καὶ ὡς οὐ χρὴ τὰ περὶ τῆς τοιαύτης ζητήσεως ἐρευνᾶν, ἀλλ' ἐμμένειν τῇ τετριμμένῃ καὶ συμ-

* εἰς εἴπι

συμ-

ANNO CHRISTI 680.

συμφώνως παρὰ πάντων ὁμολογουμένῃ πατρικῇ διδασκαλίᾳ περὶ τοῦ τοιούτου ζητήματος, καὶ ὁμολογεῖν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὄντως κατὰ ἀλήθειαν Θεὸν ἅμα καὶ ἄνθρωπον, τὸν αὐτὸν ἐνεργεῖν τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα· καὶ ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σεσαρκωμένου Θεοῦ λόγου, καθὰ φθάσαντες ἔφημεν, πᾶσαν προϊέναι ἀμερίστως καὶ ἀδιαιρέτως θείαν τε καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν. τοῦτο γὰρ ἡμᾶς ὁ θεοφόρος ἐκδιδάσκει Λέων διαῤῥήδην εἰπών· ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκεν. ἐφ' οἷς ἀντίγραφον πανευσεβῆ κελεύσεων τοῦ πανημέρου αὐτοῦ ἐδεξάμεθα κράτους τὰ πρέποντα τῇ θεοδηγήτῳ αὐτοῦ περιέχουσαν γαληνότητι, λοιπὸν οὖν ἁπάντων ἄνωθεν οὕτω παρηκολουθηκότων· εὔλογον ἅμα καὶ ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν τῶν κατὰ μέρος ἐμνημονευμένων τὴν εἴδησιν τῇ ὑμετέρᾳ ἀδελφικῇ καὶ ὁμοψύχῳ μακαριότητι παρασχεῖν διὰ τῶν ἐσταλμένων παρ' ἡμῶν ἰσοτύπων. καὶ προτρέπομεν τοὺς ἱερωτάτους ὑμᾶς τούτοις ἅπασιν ἐντυχεῖν, καὶ τῇ προσούσῃ ὑμῖν θεαρέστῳ καὶ πληρεστάτῃ ἀγάπῃ καὶ νῦν ἑπομένους, εἴ τί περ ἴσως ἐλλεῖπον * εὕρηται, τοῦτο τῇ δεδωρημένῃ ὑμῖν ἐκ Θεοῦ χάριτι ἀναπληρῶσαι, καὶ δι' ὁσίων ὑμῶν συλλαβῶν σὺν τῇ ὑμετέρᾳ εὐκταίᾳ ῥώσει τὰ περὶ τούτων ὑμῖν δοκοῦντα σημᾶναι.

* εὕρηται ἢ περισσόν

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ὁνωρίου πάπα Ῥώμης πρὸς τὸν αὐτὸν Σέργιον, ἔχουσα οὕτως.

Τὰ γραφέντα παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀδελφότητος ἐδεξάμεθα, δι' ὧν φιλονεικίας τινάς, καὶ νέας φωνῶν ζητήσεις ἔγνωμεν εἰσενεχθείσας παρὰ Σωφρονίου τινός, τηνικαῦτα μὲν μοναχοῦ, νυνὶ δὲ ὡς ἀκούομεν, ἐπισκόπου καθεστῶτος τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως, κατὰ Κύρου τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως προέδρου, μίαν ἐνέργειαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἐπιστρέψασιν ἐκ τῶν αἱρέσεων κηρύξαντος. ὅστις Σωφρόνιος παραγενόμενος πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀδελφότητα, καὶ τὴν τοιαύτην ἀποτιθέμενος μέμψιν, πολυτρόπως παιδευθεὶς ᾔτησε, περὶ ὧν παρ' ὑμῶν κατηχήθη, ἐγγράφως αὐτῷ σαφηνισθῆναι. ὧντινων γραμμάτων πρὸς τὸν αὐτὸν Σωφρόνιον πεμφθέντων παρ' ὑμῶν δεξάμενοι τὰ ἴσα, καὶ ἐντυχόντες ἐπαινοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἀδελφότητα μετὰ πολλῆς προνοίας τε καὶ ἐπισκέψεως γράψαι περιαιροῦσαν τὸ καινὸν τῆς ὀνομασίας, δυνάμενον τοῖς ἁπλουστέροις σκάνδαλον εἰσάγειν. ἡμᾶς γὰρ δέον ἐστὶ βαδίζειν ὥσπερ ἐλάβομεν. καὶ γὰρ προηγουμένου τοῦ Θεοῦ παρεγενόμεθα πρὸς τὸ μέτρον τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἥντινα οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀληθείας * τῷ φωτὶ τῶν θείων γραφῶν ἐξέτειναν, ὁμολογοῦντες τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν μεσίτην Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐνεργοῦντα τὰ θεῖα, μεσιτευούσης τῆς ἀνθρωπότητος τῆς ἑνωθείσης αὐτῷ τῷ Θεῷ λόγῳ καθ' ὑπόστασιν. καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργοῦντα τὰ ἀνθρώπινα ἀφράστως καὶ μονογενῶς προσληφθείσης τῆς σαρκὸς ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, * τελείως * τῆς θεότητος. καὶ ὁ ἐκλάμψας ἐν σαρκὶ τοῖς θαύμασι τελείᾳ θεότητι. αὐτός ἐστι ὁ καὶ τῆς σαρκὸς τὰς διαθέσεις ταῖς ὀνειδισμοῖς τοῦ πάθους ἐνεργήσας τέλειος Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. εἷς μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐν ἑκατέραις ταῖς φύσεσι, λόγος σὰρξ γενόμενος καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, αὐτὸς υἱὸς ἀνθρώπου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, εἷς καὶ αὐτός, καθὼς γέγρα-

* τῷ χοινῷ
* τελείας
* ἴσ. ὑπὸ τῆς θεότ.

ACTIO XII.

A quæſtione, & confiteri unigenitum Filium Dei, qui veraciter Deus ſimul, & homo eſt, eumdem operari divina, & humana, & ex eo uno eodemque incarnato Deo verbo, ſicut jam ſumus effati, inſeparabiliter, atque indiviſe omnem divinam, atque humanam operationem procedere. Hoc namque nos Leo Dei portitor inſtruit, manifeſte perhibens: Agit enim utraque forma cum alternis communione, quod proprium habet. In quibus reſcriptum piæ juſſionis ab ejus manſuetiſsima ſuſcepimus fortitudine, quæ a Deo conſervandam ejus ſerenitatem condecent, continentem. His igitur omnibus principio ita provenientibus, B rationabile ſimul, & neceſſarium judicavimus de his, quæ partim memorata ſunt, cognitionem dare veſtræ fraternæ, atque unanimi beatitudini per exemplaria quæ a nobis directa ſunt, & adhortamur vos ſacratiſsimi hæc omnia legere; & Deo placitam ac pleniſsimam caritatem, quæ in vobis eſt, nunc quoque ſequentes, ſi quid amplius minuſve inveneritis, hoc per datam vobis a Deo gratiam adimplere, atque per ſanctas ſyllabas veſtras una cum veſtra optabili ſoſpitate, quæque ſuper his vobis fuerint placita, ſignificare.

Item relectum eſt ex eodem codice reſcri- C ptum epiſtolæ Honorii papæ Romani ad eumdem Sergium, continens ita:

Scripta fraternitatis veſtræ ſuſcepimus, per quæ contentiones quaſdam, & novas vocum quæſtiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam tunc monachum, nunc vero ex audito epiſcopum Hieroſolymitanæ urbis conſtitutum adverſus fratrem noſtrum Cyrum Alexandriæ antiſtitem, unam operationem domini noſtri Jeſu Chriſti converſis ex hæreſi prædicantem. Qui denique ad veſtram fraternitatem Sophronius veniens, querelamque hujuſmodi deponens, multiformiter eruditus, petiit de D his, quæ a vobis fuerat inſtructus paginalibus ſibi ſyllabis reſerari: quarum literarum ad eumdem Sophronium directarum ſuſcipientes exemplar, & intuentes ſatis provide circumſpecteque fraternitatem veſtram ſcripſiſſe, laudamus novitatem vocabuli auferentem, quod poſſet ſcandalum ſimplicibus generare. Nos enim in quo percepimus, oportet ambulare. Enimvero duce Deo perveniemus uſque ad menſuram rectæ fidei, quam apoſtoli veritatis, ſcripturarum ſanctarum funiculo extenderunt, confitentes dominum Jeſum Chriſtum mediatorem Dei & hominum, operatum divina, media humanitate verbo Deo * naturaliter unita, E eumdemque operatum humana ineffabiliter, atque ſingulariter aſſumpta carne * diſcrete, inconfuſe, atque inconvertibiliter plena divinitate, & qui corruſcavit in carne * plena divinis miraculis, ipſe eſt, & carneus effectus plene Deus, & homo: paſsiones, & opprobria patitur unus mediator Dei, & hominum in utriſque naturis, verbum caro factum, & habitavit in nobis, ipſe Filius hominis de cœlo deſcendens, unus atque idem, ſicut ſcriptum eſt, crucifixus dominus majeſtatis, dum conſtet divinitatem nullas poſſe perpeti humanas paſſiones: & non

* G. hypoſtatice.
* G. indiſcrete, inc. inc. & plene a divinitate.
* G. in carne miraculis perfecta divinitate, ipſe eſt qui & carnis affectus opprobriis operatus eſt, perfectus Deus, & homo unus mediator.

ACTIO XII.

ANN. CHRI. 680.

& non de cœlo, sed de sancta est assumpta caro Dei genitrice: (nam per se veritas in evangelio ita inquit: *Nullus ascendit in cœlum, nisi qui de cœlo descendit, filius hominis, qui est in cœlo*:) profecto nos instruens, quod divinitati unita est caro passibilis ineffabiliter, atque singulariter, ut discrete, atque inconfuse, sic indivise videretur conjungi.

Joan. 3.

A πται, σαυρωθεὶς ὁ κύριος τῆς δόξης ὁπότιν ὁμολογῆται τὴν θεότητι μηδαμῶς δυνασθαί τινα ὑπομεῖναι ἀνθρώπινα πάθη· καὶ οὐκ ἐξ οὐρανοῦ ἀλλ' ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου προσελήφθη ἡ σάρξ· (δι' ἑαυτῆς γὰρ ἡ ἀλήθεια ἐν τοῖς εὐαγγελίοις οὕτως εἶπεν. οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.) δηλαδὴ παιδεύουσα ἡμᾶς, ὅτι τῇ θεότητι ἑνώθη ἡ παθητὴ σάρξ ἀφράστως καὶ μονογενῶς, ὡς διακεκριμένως καὶ ἀσυγχύτως, οὕτω καὶ ἀδιαιρέτως δόξῃ ἑνοῦσθαι.

Ut nimirum stupenda mente mirabiliter manentibus utrarumque naturarum differentiis cognoscatur uniri. Cui apostolus concinens, ad Corinthios ait: *Sapientiam loquimur inter perfectos, sapientiam vero non hujus sæculi, neque principum hujus sæculi, qui destruuntur, sed loquimur Dei sapientiam in mysterio absconditam, quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram, quam nemo principum hujus sæculi cognovit. Si enim cognovissent, nunquam dominum majestatis crucifixissent*. Dum profecto divinitas nec crucifigi potuit, nec passiones humanas experiri vel perpeti, sed propter ineffabilem conjunctionem humanæ divinæque naturæ, idcirco * & ubique Deus dicitur pati, & humanitas ex cœlo cum divinitate descendisse. Unde & unam voluntatem fatemur domini nostri Jesu Christi, quia profecto a divinitate assumpta est nostra natura, * non culpa, illa profecto, quæ ante peccatum creata est, non quæ post prævaricationem vitiata. Christus enim dominus, in similitudine carnis peccati veniens, peccatum mundi abstulit, & de plenitudine ejus omnes accepimus: & formam servi suscipiens, habitu inventus est ut homo, quia sine peccato conceptus de Spiritu sancto, etiam absque peccato est partus de sancta, & immaculata virgine Dei genitrice, nullum experiens contagium vitiatæ naturæ. Carnis enim vocabulum, duobus modis sacris eloquiis boni malique cognovimus nominari, sicut scriptum est: *Non permanebit Spiritus meus in hominibus istis, quia caro sunt*. Et apostolus: *Caro, & sanguis regnum Dei non possidebunt*. Et rursum: *Mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. Et video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivum me trahentem in legem peccati, quæ est in membris meis*. Et alia multa hujusmodi in malo absolute solent intelligi, vel vocari. In bono autem ita, Isaia propheta dicente: *Veniet omnis caro in Hierusalem, & adorabunt in conspectu meo*. Et Job: *In carne mea videbo Deum*. Et alii; *Videbit omnis caro salutare Dei*. Et alia diversa. Non est itaque assumpta, sicut præfati sumus, a salvatore vitiata natura, quæ repugnaret legi mentis ejus, sed *venit quærere, & salvare quod perierat*, id est, vitiatam humani generis naturam. Nam lex alia in membris, aut voluntas diversa non fuit, vel contraria salvatori, quia super legem natus est humanæ conditionis. Et si quidem scriptum est: *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui misit me, Patris*. Et: *Non quod ego volo, sed quod tu vis Pater*: & alia hujusmodi, non sunt hæc diversæ vo-

1. Cor. 2.

* G. utrobique & Deus Θε.

* G. non culpa in illa, profectoque.

Philipp. 2.

Genes. 6.

1. Cor. 15.

Rom. 7.

Isa. 66.

Job. 19.

Luc. 3.

Luc. 19.

Joan. 6.

Matt. 26.

Ὅπως ἀναμφιλέκτως θαυμαστῷ λόγῳ νοηθείη μενουσῶν τῶν διαφορῶν ἑκατέρων φύσεων ἑνοῦσθαι. B ᾧ τινι ὁ ἀπόστολος συνᾴδων πρὸς Κορινθίους εἶπε· σοφίαν λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων, ἀλλὰ λαλοῦμεν Θεοῦ σοφίαν τὴν ἐν μυστηρίῳ ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς εἰς δόξαν ἡμῶν πρὸ τῶν αἰώνων, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνω. εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ὁπότιν δηλαδὴ ἡ θεότης οὐδὲ σταυροῦσθαι ἠδύνατο, οὐδὲ παθῶν ἀνθρωπίνων πεῖραν λαμβάνειν. διὰ τοῦτο κατ' ἀμφότερα καὶ Θεὸς λέγεται παθεῖν, καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατεληλυθέναι μετὰ τῆς θεότητος. ὅθεν καὶ ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χρι- C στοῦ. ἐπειδὴ προδήλως ὑπὸ τῆς θεότητος προσελήφθη ἡ ἡμετέρα φύσις, οὐχ ἁμαρτία ἐν ἐκείνῃ, δηλαδὴ ἡ φύσις ἡ πρὸ τῆς ἁμαρτίας κτισθεῖσα, οὐχ ἥτις μετὰ τὴν παράβασιν ἐφθάρη. Χριστὸς γὰρ ὁ κύριος καὶ ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας παραγενόμενος τὴν ἁμαρτίαν ἀφείλετο τοῦ κόσμου, καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν. καὶ μορφὴν δούλου λαβὼν ἐν σχήματι ηὑρέθη ὡς ἄνθρωπος. ἐπειδὴ γὰρ χωρὶς ἁμαρτίας συνελήφθη ἐκ πνεύματος ἁγίου, διὰ τοῦτο καὶ χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ὁ τόκος ὁ ἐκ τῆς ἁγίας ἀχράντου παρθένου καὶ θεοτόκου, μὴ μετασχὼν πείρας τῆς ἁμαρτησάσης φύσεως. τὸ γὰρ τῆς σαρκὸς ὄνομα κατὰ δύο τρόπους D διὰ τῶν θείων λογίων ἐπὶ καλῷ καὶ ἐπὶ κακῷ ἐγνώκαμεν λαμβάνεσθαι, καθὼς γέγραπται· οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις εἰς τὸν αἰῶνα, διότι εἰσὶ σάρξ. καὶ ὁ ἀπόστολος· σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. καὶ πάλιν· τῷ νῷ δουλεύω τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας. θεωρῶ δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας, ὅς ἐστιν ἐν τοῖς μέλεσί μου· καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἐπὶ κακῷ ἀπολύτως εἴωθε νοεῖσθαί τε καὶ λέγεσθαι. ἐπ' ἀγαθῷ δὲ οὕτως, Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος. ἐλεύσεται ἅπασα σὰρξ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσκυ- E νήσουσιν ἐνώπιον μου. καὶ ἐν τῷ Ἰώβ. ἐν τῇ σαρκί μου ὄψομαι τὸν Θεόν. καὶ ἀλλαχοῦ· ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. καὶ ἄλλα διάφορα. οὐ προσελήφθη οὖν, καθὼς εἰρήκαμεν, ἀπὸ τοῦ σωτῆρος ἡ ἁμαρτήσασα φύσις, ἡ ἀντιστρατευομένη τῷ νόμῳ τοῦ νοὸς, ἀλλ' ἦλθε ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς, τουτέστι τὴν ἁμαρτήσασαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους φύσιν. ἕτερος γὰρ νόμος τοῖς μέλεσιν, ἢ θέλημα διάφορον, ἢ ἐναντίον οὐ γέγονεν ἐν τῷ σωτῆρι, ἐπειδὴ καὶ ὑπὲρ νόμον ἀνθρωπίνης φύσεως ἐτέχθη. κἂν γὰρ γέγραπται. οὐκ ἦλθον ποιῆσαι τὸ

θέλη-

ANNO CHRISTI 680.

θέλημά μου, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. καί· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὅπερ σὺ θέλεις πάτερ· καὶ ἄλλα τοιουτότροπα, οὐκ εἰσὶ ταῦτα διαφόρου θελήματος, ἀλλὰ τῆς οἰκονομίας τῆς ἀνθρωπότητος τῆς προσληφθείσης· ταῦτα γὰρ δι᾽ ἡμᾶς ἐλέχθη, οἷς δέδωκε παράδειγμα, ἵνα τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ ἑπώμεθα, ὁ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλος τοὺς μαθητὰς διδάσκων, ἵνα μὴ τὸ ἴδιον ἕκαστος ἡμῶν, ἀλλὰ τὸ τοῦ κυρίου μᾶλλον ἐν πᾶσι προτιμήσῃ θέλημα· ὁδῷ τοίνυν βασιλικῇ πορευόμενοι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν θηρευτῶν τὰς περικειμένας παγίδας ἐκφεύγοντες πρὸς λίθον τὸν ἡμέτερον μὴ προσκρούσωμεν πόδα, τοῖς Ἰδουμαίοις, τουτέστι τοῖς γηΐνοις αἱρετικοῖς τὰ οἰκεῖα καταλιμπάνοντες. μηδ᾽ εἰς ἴχνος ποδὸς γῆν, τουτέστιν εἰς τὴν φαύλην αὐτῶν διδασκαλίαν παντὶ τρόπῳ αἱ διάνοιαι ἡμῶν προσψαύσωσιν, ὅπως δυνηθῶμεν καταντῆσαι πρὸς τοὺς πατρῴους ὅρους ταῖς τρίβοις τῶν ἡγουμένων ἡμῶν βαδίζοντες. καὶ κἂν εἴ τινες ψελλίζοντες, ἵνα οὕτως εἴπωμεν, ἐπεχείρησαν προφέροντες ἐκθέσθαι, τυποῦντες αὐτοὺς ἐν σχήματι διδασκάλων, ὅπως δυνηθῶσι τὰς διανοίας τυπῶσαι τῶν ἀκροατῶν, οὐ χρὴ ταῦτα πρὸς δόγματα ἐκκλησιαστικὰ μεταστρέφειν, ἅπερ οὐδὲ σύνοδοι κατεξέτασαν, οὐδὲ αὐθεντίαι κανονικαὶ ἔδοξαν σαφηνίζειν, ἵνα μίαν ἢ δύο ἐνεργείας τις τολμήσῃ ἐπὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ κηρύξαι· ἃς οὐδὲ εὐαγγελικὰ, οὐδὲ ἀποστολικὰ γράμματα, οὐδὲ συνοδικαὶ κρίσεις φαίνονται ὁρίσασαι. εἰ μὴ, ὡς προείπομεν, τινές ψελλίζοντες τινὰ ἐδίδαξαν συγκαταβαίνοντες πρὸς τὸ τυποῦν τὰς διανοίας, καὶ ἐννοίας τῶν ἔτι νηπιαζόντων· ἅτινα πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ δόγματα φέρεσθαι οὐκ ὀφείλει, ἅπερ εἷς ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ λογισμῷ πλημμυρῶν ὡς οἰκείαν γνώμην προφέρει. ὅτι γὰρ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, δι᾽ οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐνεργῶν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα τελείως, αἱ θεῖαι γραφαὶ φανερῶς ἀποδεικνύουσι. πότερον δὲ διὰ τὰ ἔργα τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος μία ἢ δύο ἐνέργειαι ὤφελον παραγόμεναι λέγεσθαι ἢ νοεῖσθαι, ταῦτα πρὸς ἡμᾶς ἀνήκειν οὐκ ὤφελον, ἀλλὰ καταλιμπάνομεν ταῦτα τοῖς γραμματικοῖς, ἤγουν τεχνογράφοις, οἵτινες εἰώθασι τοῖς παισὶν ἐν τῷ παραγωγὰς ποιεῖν τὰ ἐφευρισκόμενα παρ᾽ αὐτοῖς ὀνόματα πιπράσκειν· ἡμεῖς γὰρ οὐ μίαν ἐνέργειαν, ἢ δύο τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸ αὐτοῦ ἅγιον πνεῦμα διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν παρελάβομεν, ἀλλὰ πολυτρόπως ἔγνωμεν αὐτὸν ἐνεργοῦντα. γέγραπται γάρ· ὅς οὐκ ἔχει τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ· καὶ πάλιν. οὐδεὶς δύναται λέγειν, κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, ὁ αὐτὸς δὲ κύριος. καὶ διαιρέσεις ἐνεργειῶν εἰσὶν, ὁ αὐτὸς δὲ Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν· ἐὰν γὰρ αἱ διαιρέσεις τῶν ἐνεργειῶν πολλαί εἰσι, καὶ ταύτας πάσας ὁ Θεὸς ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσι τοῦ πεπληρωμένου σώματος ἐνεργεῖ, πόσῳ μᾶλλον ἐν τῇ κεφαλῇ ἡμῶν Χριστῷ τῷ κυρίῳ ταῦτα δύνανται πληρέστατα ἁρμοσθῆναι; ὅπως καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ σῶμα ἓν εἴη τέλειον. ἵνα δηλαδὴ συνδράμῃ, ὡς γέγραπται, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· εἰ γὰρ ἐν ἄλλοις, τουτέστιν ἐν

ACTIO XII.

A luntatis, sed dispensationis humanitatis assumptæ. Ista enim propter nos dicta sunt, quibus dedit exemplum, ut sequamur vestigia ejus, pius magister discipulos imbuens, ut non suam unusquisque nostrum, sed potius domini in omnibus præferat voluntatem. Via igitur regia incedentes, & dextrorsum vel sinistrorsum venatorum laqueos circumpositos evitantes, ne ad lapidem pedem nostrum offendamus, Idumæis, id est terrenis, atque hæreticis propria relinquentes, nec vestigio quidem pedis sensus nostri terram, id est, pravam eorum doctrinam, omnimodo atterentes, ut ad id, quo tendimus, hoc est, ad fines patrios pervenire B possimus, ducum nostrorum semita gradientes, & si forte quidam balbutientes, ut ita dicam, nisi sunt proferentes exponere, formantes se in specimen * nutritorum, ut possent mentes imbuere auditorum, non oportet ad dogmata hæc ecclesiastica retorquere, quæ neque synodales apices super hoc examinantes, neque auctoritates canonicæ visæ sunt explanasse, ut unam vel duas energias aliquis præsumat Christi Dei prædicare, quas neque evangelicæ vel apostolicæ literæ, neque synodalis examinatio super his habita, visæ sunt terminasse, nisi fortassis, sicut præfati sumus, quidam aliqua balbutiendo docuerunt, condescendentes ad C informandas mentes, atque intelligentias parvulorum, quæ ad ecclesiastica dogmata trahi non debent, quæ unusquisque in sensu suo abundans, videtur secundum propriam sententiam explicare. Nam quia dominus Jesus Christus, Filius ac verbum Dei, per quem facta sunt omnia, ipse sit * unus operator divinitatis, atque humanitatis, plenæ sunt sacræ literæ luculentius demonstrantes. Utrum autem propter opera divinitatis, & humanitatis, una, an geminæ operationes debeant derivatæ dici vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea grammaticis, qui solent parvulis exquisita derivando no- D mina venditare. Nos enim non unam operationem vel duas dominum Jesum Christum, ejusque sanctum spiritum, sacris literis percepimus, sed multiformiter cognovimus operatum. Scriptum est enim; *Si quis spiritum Christi non habet, hic ejus non est*. Et alibi: *Nemo potest dicere, dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem spiritus: & divisiones ministrationum sunt, idem autem dominus: & divisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus*. Si enim divisiones operationum sunt multæ, & has omnes Deus E in membris omnibus pleni corporis operatur, quanto magis capiti nostro Christo domino hæc possunt plenissime coaptari? ut caput, & corpus unum sit perfectum, *ut profecto occurrat*, sicut scriptum est, *in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi*. Si enim in aliis, id est, in membris suis, spiritus Christi multiformiter operatur, in quo vivunt, moventur, & sunt: quanto magis per semetipsum mediatorem Dei, & hominum, plene ac perfecte, multisque modis, & ineffabilibus confiteri nos communione utriusque naturæ condecet operatum? Et nos quidem secundum

* doctorum

* G. unus & idem operans divina & humana plenæ sacræ literæ luculenter demonstrant.

Rom. 8.

1. Cor. 12.

Ad Ephes. 4

ACTIO XII. dum sanctiones divinorum eloquiorum oportet sapere vel spirare, illa videlicet refutantes, quæ quidem novæ voces noscuntur sanctis Dei ecclesiis scandala generare, ne parvuli aut duarum operationum vocabulo offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur: aut certe, si rursus unam operationem domini nostri Jesu Christi fatendam esse censuerimus, stultam Eutychianistarum attonitis auribus dementiam fateri putemur, præcaventes, ne quorum inania arma combusta sunt, eorum cineres redivivos ignes flammivomarum denuo renovent quæstionum, simpliciter, atque veraciter confitentes dominum Jesum Christum unum operatorem divinæ, atque B humanæ naturæ, electius arbitrantes, ut vani naturarum ponderatores, otiose negotiantes, & turgidi adversus nos insonent vocibus ranarum philosophi, quam ut simplices, & humiles spiritu populi Christiani possint remanere jejuni. Nullus enim decipiet per philosophiam, & inanem fallaciam discipulos piscatorum, eorum doctrinam sequentes; omnia enim argumenta scopulosa disputationis callidæ, atque fluctivaga in eorum retia sunt collisa. Hæc nobiscum fraternitas vestra prædicet, sicut & nos ea vobiscum unanimiter prædicamus, hortantes vos, ut unius vel geminæ novæ vocis inductum operationis vocabulum au- C fugientes, unum nobiscum dominum Jesum Christum Filium Dei vivi, Deum verissimum, in duabus naturis operatum divinitus, atque humanitus, fide orthodoxa, & unitate catholica prædicetis. Subscriptio. Deus te incolumem custodiat dilectissime atque sanctissime frater.

A τοῖς μέλεσι τοῖς ἰδίοις τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ πολυτρόπως ἐνεργεῖ, ἐν ᾧ ζῶσι, καὶ κινοῦνται, καὶ εἰσί· πόσῳ μᾶλλον δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεσίτου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων πληρέστατα καὶ τελειότατα, καὶ πολυτρόπως καὶ ἀφράστως ἡμᾶς δέον ἐστὶν ὁμολογεῖν τῇ κοινωνίᾳ ἑκατέρας φύσεως αὐτοῦ ἐνεργεῖν; καὶ ἡμᾶς μὲν χρὴ κατὰ τὰ θεσπίσματα καὶ τῶν θείων λογίων φρονεῖν καὶ ἀναπνεῖν, ἐκεῖνα δηλαδὴ ἀνατρέποντας, ἅτινα καινισμῷ φωνῆς γινώσκονται ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις σκάνδαλα τίκτειν· μήπως οἱ νηπιάζοντες τῇ ἐπωνυμίᾳ τῶν δύο ἐνεργειῶν προσκόψαντες, τὴν Νεστοριανὴν μανίαν ἡμᾶς φρονεῖν νομίσωσιν· ἢ εἰ δηλαδὴ πάλιν μίαν ἐνέργειαν τοῦ κυρίου ἡμῶν B Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογητέαν εἶναι δοξάσωμεν, τὴν μωρὰν τῶν Εὐτυχιανιστῶν τοῖς ἐμβροντήτοις ἀκοαῖς ἄνοιαν ὁμολογεῖν νομισθῶμεν· παραφυλαττόμενοι, ἵνα μὴ ὧν τὰ μάταια καὶ κενὰ ὅπλα συνεκαύθησαν, τούτων αἱ τέφραι ἀνακαινίσωσι τοὺς πυρσοὺς ἀναζωπυρηθέντας τῶν φλογοφόρων ζητήσεων· ἁπλότητι καὶ ἀληθείᾳ ὁμολογοῦντες τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργοῦντα ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἀνθρωπίνῃ φύσει. βέλτιον μᾶλλον ὑπολαμβάνοντες, ἵνα οἱ μάταιοι τῶν φύσεων σταθμισταὶ, ἀργοὶ καὶ παγανικώτατοι φιλόσοφοι, τῦφον ἔχοντες καὶ οἰδαίνοντες καθ' ἡμῶν ἐπιψοφήσωσι ταῖς φωναῖς τῶν βατράχων, ἤπερ ἵνα οἱ ἁπλούστεροι καὶ ταπεινοὶ τῷ πνεύματι λαοὶ τῶν Χριστιανῶν δυνηθῶσι μένειν νήστεις· C οὐδεὶς γὰρ ἀπατήσει διὰ φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης τοὺς μαθητὰς τῶν ἁλιέων, τοὺς ἑπομένους τῇ τούτων διδασκαλίᾳ. πᾶσα γὰρ ὑπόθεσις ἡ πετρώδης καὶ περιρρέουσα πανούργου συλλογισμοῦ ἐν τοῖς τούτων δικτύοις συνετρίβη· ταῦτα μεθ' ἡμῶν ἡ ἀδελφότης ἡ ὑμετέρα κηρύξει, καθὼς καὶ ἡμεῖς ταῦτα μεθ' ὑμῶν ὁμοψύχως κηρύσσομεν, προτρέποντες ὑμᾶς, ἵνα τὴν εἰσαχθεῖσαν προσηγορίαν τῆς νέας φωνῆς, τῆς μιᾶς ἢ τῶν δύο ἐνεργειῶν ἐκφεύγοντες ἕνα μεθ' ἡμῶν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, Θεὸν ἀληθινὸν ἐν δύο φύσεσιν ἐνεργοῦντα τὰ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ ἑνότητι καθολικῇ κηρύξητε· ἡ ὑπογραφή· ὁ Θεὸς σε ἐῤῥωμένον φυλάξοι ἀγαπητὲ καὶ ἁγιώτατε ἀδελφέ.

Gloriosissimi judices, & sancta synodus D dixerunt: Oportet ad nos afferri regesta, ac dogmatica scripta quæ exposita sunt a Sergio quondam patriarcha hujus regiæ urbis, sive ad Honorium, vel Cyrum, vel Sophronium, aut etiam ad alias personas seu ab Honorio ad Sergium facta super præsenti dogmatica quæstione, rejacentia in sacro chartophylacio hujus venerabilis patriarchii, ut conferantur cum codicibus, qui piissimo domino nostro principi a Macario oblati sunt, & nunc relecti.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· δέον ἀχθῆναι πρὸς ἡμᾶς τὰ ῥέγιστα, καὶ δογματικὰ συγγράμματα, τὰ ἐκτεθέντα ὑπὸ Σεργίου τοῦ γενομένου * τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, εἴτε πρὸς Ὁνώριον, ἢ Κῦρον, ἢ Σωφρόνιον, ἢ καὶ πρὸς ἕτερα πρόσωπα, ἢ καὶ ἀπὸ Ὁνωρίου πρὸς Σέργιον γενόμενα τῆς παρούσης ἕνεκεν δογματικῆς ζητήσεως, καὶ ἀποκείμενα ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ ἁγιωτάτου τοῦ ἐνταῦθα πατριαρχείου, πρὸς ἀντιβολὴν τῶν παρὰ Μακαρίου ἐπιδοθέντων κωδικίων τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, τῶν καὶ νῦν ἀναγνωσθέντων. * πατριάρχου

Georgius igitur Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ, cum omni festinantia pergens in E chartophylacium venerabilis patriarchii, eadem regesta, quæ dicta sunt, & scripta deferat.

Γεώργιος τοίνυν ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας μετὰ πάσης σπουδῆς ἀπερχόμενος ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ ἁγίου πατριαρχείου τὰ λεχθέντα ἀγαγέτω ῥέγιστά τε, καὶ συγγράμματα.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, dixit: Sicut jussit vestra sancta synodus, confestim vado, & quanta invenire potero, mecum deferam.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπεν· καθὼς ἐκέλευσεν ἥτε ὑμετέρα ἐνδοξότης καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, παραχρῆμα ἀπέρχομαι, καὶ ὅσα εὑρεῖν δυνηθῶ, φέρω μεθ' ἑαυτοῦ.

Gloriosissimi judices, & sancta synodus dixerunt: Quæ promissa sunt ab eodem Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace, ad effectum proveniant. Hi autem qui excipiunt quæ geruntur in hac sancta nostra synodo, eant una cum Joan-

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τὸ μὲν παρὰ * Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος ὑποσχεθὲν πρὸς τέλειον πέρας ἀγέσθω· οἱ δὲ ὑπεκλαμβάνοντες τὰ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ συνόδῳ πραττόμενα γινέσθωσαν ἅμα Ἰω- * αὐτοῦ

ἀννῃ

ANNO CHRISTI 680.

ἀνηκ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ πόλεως Ῥηγίου, καὶ Γεωργίῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Κυζίκου, καὶ Δομετίῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ πόλεως Προυσιάδος πρὸς Μακάριον, καὶ ὑποδεικνύτωσαν αὐτῷ τά τε δύο βιβλία, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῷον τετράδιον, καὶ πυνθανέσθωσαν παρ' αὐτοῦ, εἰ ἀληθῶς ταῦτα πονήματα αὐτοῦ Μακαρίου τυγχάνουσιν. ὡσαύτως δὲ ὑποδεικνύτωσαν αὐτῷ καὶ τὰ τρία κωδίκια, καὶ τὴν ἕνα χάρτην, τὰ καὶ νῦν ἐπὶ ἡμῶν ἀναγνωσθέντα, εἰ ἄρα καὶ ταῦτα αὐτὸς ἐπιδέδωκε τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ, καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διδομένην ἀπόκρισιν παραυτὰ πρὸς ἡμᾶς ἀγαγέτωσαν. καὶ πρὸς ὀλίγον ὑπεξελθόντες οἱ εἰρημένοι θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι ἅμα Παύλῳ, καὶ Ἰωάννῃ τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις ἀσεκρέτις σεκρεταρίοις βασιλικοῖς, καὶ Ἀγάθωνι τῷ εὐλαβεστάτῳ ἀναγνώστῃ, καὶ νοταρίῳ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· καὶ παραγενόμενοι πρὸς Μακάριον καὶ * ἀνθυποστρέψαντες εἶπον· ἀπελθόντες κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς τε ὑμετέρας ἐνδοξότητος, καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου ἀνήλθομεν ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ· καὶ εἰσελθόντες ἐν ἑνὶ κελλίῳ, ἔνθα ἐστὶ Μακάριος, ὡς ἐκελεύσατε, ἐπηρωτήσαμεν αὐτὸν εἰ ἐπιγινώσκει τὰ δύο βιβλία τὰ εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐπιγραφέντα, καὶ τὸ ἓν σὺν αὐτοῖς χαρτῷον τετράδιον, καὶ εἰ πονήματα αὐτοῦ τυγχάνουσιν· ὅστις Μακάριος κομισάμενος αὐτὰ καὶ ἀναπτύξας καὶ κανονίσας εἶπε· ναὶ δέσποτα, ἀκριβῶς ἐμὰ πονήματά εἰσι, καὶ ἐπιγινώσκω αὐτά. ὁμοίως δὲ ὑπεδείχθησαν αὐτῷ καὶ τὰ τρία κωδίκια, καὶ τὸ ἓν χαρτίον, ἅπερ καὶ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν ἀνεγνώσθησαν· καὶ κανονίσας καὶ αὐτὰ εἶπε· ναὶ δέσποτα, γνωρίζω αὐτά. κατὰ γὰρ τὸν περυσινὸν χρόνον ἐπιδέδωκα αὐτὰ τῷ δεσπότῃ, καὶ ἀληθῶς ἐπιγινώσκω αὐτά.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, εἰσελθὼν ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας συνόδου εἶπε· κατὰ τὰ κελευσθέντα μοι παρά τε τῆς ὑμετέρας ἐνδοξότητος, καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπελθὼν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου, ἅπερ εὑρεῖν ἠδυνήθην κωδίκια ἤτοι ῥέγιστρα, ἐπιφέρομαι πρὸς τὸ ὑμῖν παριστησόμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἐπιδιδότω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ πρὸς ἀνάγνωσιν, ἤτοι ἀντιβολὴν τῶν ἐπιδοθέντων παρὰ Μακαρίου κωδικίων τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, ἅπερ ἐπιφέρεται κωδίκια ἤτοι ῥέγιστρα. καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης, καὶ νοτάριος Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, κωδίκιον ἤτοι ῥέγιστρον διαφόρων ἐπιστολῶν Σεργίου γενομένου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἀνέγνω ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοῦ Σεργίου πρὸς Κῦρον ἐπίσκοπον γενόμενον Λαζικῆς. καὶ ἀντεβλήθη πρὸς τὸ προσενεχθὲν διὰ Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου κοιαίστωρος κατὰ Μακαρίου κωδίκιον, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι προσηνέχθη ἕτερον κωδίκιον ἤτοι ῥέγιστρον ἀναγνωσθὲν ὁμοίως διὰ τοῦ αὐτοῦ εὐλαβεστάτου Ἀντιόχου, ἔχον ἐπιστολὴν Σεργίου πατριάρχου γενομένου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Ὁνώριον γενόμενον πάπαν Ῥώμης· καὶ ἀντεβλήθη πρὸς τὸ ἐπιδοθὲν κωδίκιον παρὰ Μακαρίου τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ, καὶ ἐστοίχησεν. ὁμοίως προσηνέχθη παρὰ

A ne reverendo episcopo civitatis Rhegitanæ, Georgio Deo amabili episcopo Cyzici, & Domitio episcopo Prusiados ad Macarium, & ostendant ei illos duos libros, & chartaceum quaternionem, qui cum eis est, & sciscitentur ab eo, si vere hæc opuscula ejusdem existunt Macarii. Similiter autem ostendant ei & tres codices, & illam unam chartam, quæ nunc quoque coram nobis relecta sunt, si hæc utique sunt, quæ ipse obtulit nostro piissimo domino, & magno imperatori: & responsum quod eis dederit, statim ad nos perducant. Et paululum recedentes præfati reverendissimi episcopi, una cum Paulo, & Joan- B ne magnificis a secretis, atque imperialibus secretariis, & Agathone religioso lectore, & notario sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani, & venientes ad Macarium; atque paulo post revertentes, dixerunt: Secundum jussionem vestræ gloriæ, sanctæ universalisque synodi pergentes, ascendimus in venerabile patriarchium, & intrantes unam cellam, in qua est Macarius, sicut jussistis, interrogavimus eum, si recognoscit illos duos libros, qui in nomine ejus superscripti sunt, & unum, qui cum eis est, chartaceum quaternionem, & si opuscula ejus existunt. Qui Macarius accipiens ea, & revolvens C ac inspiciens, dixit: Etiam domine, pro certo mea opuscula sunt, & recognosco ea. Similiter autem & ostensi sunt ei tres codices, & una charta, quæ hodierna die relecta est, & adspiciens ea, dixit: Etiam domine, cognosco ea. Anno enim præterito obtuli ea domino, & vere recognosco ea.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, ingressus in medium sancti concilii dixit: Juxta quæ mihi jussa sunt a vestra gloria, & a sancto & universali D concilio, pergens in chartophylacium venerabilis patriarchii, codices sive regesta quæ invenire potui, defero ad quod vobis placuerit.

Gloriosissimi judices, & sancta synodus dixerunt: Offerat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartopylax, ad relegendum, & conferendum cum codicibus a Macario porrectis piissimo nostro principi, codices sive regesta quæ detulit. Et accipiens Antiochus religiosus lector, & notarius Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos, codicem sive regestum diversarum epistolarum Sergii quondam patriarchæ Constantinopoleos, relegit epistolam ejusdem E Sergii ad Cyrum quondam episcopum Lazorum. Et collata est cum codice Macarii, qui prolatus est per Joannem gloriosissimum quæstorem, & constitit.

Item prolatus est alius codex sive regestum, relectum similiter per eumdem religiosum Antiochum, habens epistolam Sergii quondam patriarchæ Constantinopoleos ad Honorium quondam papam Romanum Et collata est cum codice, qui a Macario datus est piissimo principi, & constitit. Similiter prolata est a Georgio Deo amabili

ACTIO XII

ACTIO XIII.

ANNO CHRISTI 680.

bili diacono, & chartophylace epiſtola authentica Latina Honorii quondam papæ Romani, ad Sergium quondam patriarcham Conſtantinopoleos, una cum ejus interpretatione: & collata eſt eadem Latina epiſtola per Joannem reverendiſſimum epiſcopum civitatis Portuenſis, qui unus extitit de concilio antiquæ Romæ, & conſtitit.

Glorioſiſſimi judices dixerunt: Cognitionem accipiens ſanctum veſtrum, & univerſale concilium eorum, quæ nunc relecta, atque collata ſunt tam de Sergio quondam patriarcha hujus regiæ urbis, quam de Honorio quondam papa Romano, ad hæc, & Sophronio quondam patiarcha Hieroſolymorum, quæ ei viſa fuerint, proſequatur.

Sancta ſynodus dixit: Secundum interlocutionem gloriæ veſtræ de his, quæ nobis relecta ſunt, tam de regeſtis ſcriptarum a Sergio epiſtolarum, quam & authentica epiſtola Honorii Latina, ad hæc etiam & de ſynodicis Sophronii, quæ nobis jam relecta ſunt, accuratius de eis pertractantes, futuro ſecretario vobis glorioſiſſimis, quæ opportuna ſunt, dicemus.

Glorioſiſſimi judices dixerunt: Hoc quidem ſancta ſynodus peragat. Piiſſimus vero, atque a Deo confirmandus dominus noſter, & magnus imperator, Dei coronatoris ſui clementiam in omnibus imitatus, & pœnitentiam expectans Macarii, per nos indignos ejus famulos veſtram ſciſcitatur ſemper ſanctam & univerſalem ſynodum, ſi forſitan eo pœnitente, poſt depoſitionem a ſancta veſtra ſynodo in eo perpetratam, in propria ſede reſtituendus eſt.

Sancta ſynodus dixit: Inveteratum Macarium in impietatis dogmatibus, & non ſolum univerſalem Chriſto amabilem plebem, quæ hanc a Deo conſervandam regiam urbem inhabitat, everſione turbulenta potantem, teſtimoniaque ſanctorum & probabilium patrum falſantem, & quædam quidem abſcindentem, quædam vero addentem, & ſecundum quod eis videbatur, in devia mittentem piiſſimum, & a Deo coronatum noſtrum principem per oblatos ab eo codices, ſed & a ſolis ortu uſque ad occaſum per literas ſuas, & per homines quos mittebat, univerſos perturbantem, & a fide vera ſegregantem, & juſte, atque regulariter a pontificali habitu denudatum, nullatenus divina regula de cetero ſuſcipit in doctoris ſede reſidere, ne ex hoc propriæ ſuæ hæreſeos multo amplius recrudeſcere faciat intelligentiam, & *fiant*, (juxta quod ſcriptum eſt) *noviſſima illius pejora prioribus*: & maxime cum diverſis vicibus in præſentia piiſſimi noſtri domini, & magni imperatoris, & cuncti noſtri concilii interrogatus ſit, ſi ſequitur, & una cum omnibus confitetur in domino noſtro Jeſu Chriſto ſicut duas naturas, ita & duas voluntates naturales, & duas operationes naturales: & eo nullatenus accepto ferente, ſed & confirmante quæ dudum ab eo impie definita ſunt, & ipſis * ſermonibus adſtruente: Quod ſi membratim incidar, & jacter in mare, ego neque duas voluntates, neque duas operationes dico in domino noſtro

Matth. 12. Luc. 11.

* his ipſis verbis

A Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος αὐθεντικὴ ἐπιστολὴ Ῥωμαϊκὴ Ὀνωρίου γενομένου πάπα Ῥώμης πρὸς Σέργιον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως μετὰ καὶ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας· καὶ ἀντεβλήθη ἡ αὐτὴ Ῥωμαϊκὴ ἐπιστολὴ διὰ Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, ἐνὸς τυγχάνοντος τῆς συνόδου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν·

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὴν εἴδησιν λαβοῦσα ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος καὶ τῶν νῦν ἀναγνωσθέντων καὶ ἀντιβληθέντων περί τε Σεργίου τοῦ γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ περὶ Ὀνωρίου γενομένου πάπα Ῥώ-
B μης, ἔτι δὲ καὶ Σωφρονίου τοῦ γενομένου πατριάρχου Ἱεροσολύμων τὰ δοκοῦντα αὐτῇ διεξίτω.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· κατὰ τὰ διαλαληθέντα παρὰ τῶν ἐνδοξοτάτων ὑμῶν ἕνεκεν τῶν ἀναγνωσθέντων ἡμῖν ἔκ τε τῶν ῥεγίστων τῶν γραφεισῶν ἀπὸ Σεργίου ἐπιστολῶν καὶ τῆς αὐθεντικῆς Ῥωμαϊκῆς Ὀνωρίου ἐπιστολῆς, εἶτα δὲ καὶ περὶ τῶν συνοδικῶν Σωφρονίου τῶν ἤδη ἀναγνωσθέντων ἡμῖν, ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν διασκεπτόμενοι καθ' ἑτέραν πρὸς τοὺς ἐνδοξοτάτους ὑμᾶς τὰ δέοντα λέξομεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. τοῦτο μὲν ἡ ἁγία ὑμῶν σύνοδος πραξάτω· ὁ εὐσεβέστατος δὲ καὶ θεοστήρικτος ἡμῶν δεσπότης καὶ μέγας βασι-
C λεὺς τὸν στέψαντα αὐτὸν Θεὸν φιλανθρωπίᾳ ἐν πᾶσι μιμούμενος, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκδεχόμενος Μακαρίου, δι' ἡμῶν τῶν ἀναξίων αὐτοῦ δούλων τὴν ὑμετέραν πυνθάνεται ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, εἴπερ τούτου ἐπιστρέφοντος μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου γενομένην ἐπ' αὐτῷ καθαίρεσιν, ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποκαθίσταται θρόνῳ.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε, τὸν παλαιωθέντα Μακάριον ἐν τοῖς τῆς ἀσεβείας δόγμασι, καὶ οὐ μόνον τὸν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει οἰκοῦντα πάντα φιλόχριστον λαὸν ἀνατροπὴν θολερὰν ποτίσαντα, καὶ φαλσεύσαντα τὰς χρήσεις τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, καὶ τὰς μὲν περικόψαν-
D τα, ταῖς δὲ προσθέντα, καὶ κατὰ τὸ δόξαν αὐτῷ παρ' ὁδὸν βαλόντα τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεόστεπτον ἡμῶν βασιλέα διὰ τῶν ἐπιδοθέντων παρ' αὐτοῦ κωδικίων· ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν διά τε γραμμάτων αὐτοῦ, καὶ ἀνθρώπων ἀποσταλέντων πάντα συνταράξαντα, καὶ ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ἀποστήσαντα, καὶ δικαίως καὶ κανονικῶς ἀπὸ τοῦ ἀρχιερατικοῦ σχήματος γυμνωθέντα, οὐδαμῶς ὁ θεῖος κανὼν παραδέχεται τοῦ λοιποῦ εἰς διδασκαλικὸν καθίσαι θρόνον· ὅπως μὴ ἐντεῦθεν τὸ τῆς οἰκείας αὐτοῦ αἱρέσεως πλειόνως ἀναζωπυρηθείη φρόνημα, καὶ γένηται κατὰ τὸ γεγραμμένον τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων·
E καὶ μάλιστα διαφόρως κατὰ παρουσίαν τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ μεγάλου βασιλέως, καὶ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς συνόδου ἐρωτηθέντος, εἰ ἕπεται καὶ συνομολογεῖ μετὰ πάντων ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὥσπερ δύο φύσεις, οὕτω καὶ δύο θελήματα φυσικά, καὶ δύο ἐνεργείας φυσικάς, καὶ μὴ καταδεξαμένου αὐτοῦ τὸ σύνολον, ἀλλ' ἐπιβεβαιώσαντος τὰ ἤδη ἀσεβῶς παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντα, καὶ λέξεσιν αὐταῖς εἰρηκότος· ὅτι ἐὰν τέμνωμαι κατὰ μεληδὸν, καὶ ῥίπτωμαι εἰς τὴν θάλασσαν, ἐγὼ οὔτε δύο θελήματα, οὔτε δύο ἐνεργείας λέγω ἐπὶ

τοῦ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XII.

τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας A Τριάδος· ἐντεῦθεν τε ὡς εἴρηται συνοδικῶς καθαιρεθέντα καὶ ἀναθεματισθέντα, οὐδαμῶς τοῦτον Μακάριον τοῦ λοιποῦ, ὡς ἀνωτέρω λέλεκται, ἡ ἁγία αὕτη καθ' ἡμᾶς σύνοδος εἰς ἱερατικὸν δέχεται θρόνον· ἀλλὰ καὶ δεόμεθα ἔξω τῶν ὅρων αὐτὸν γενέσθαι τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, μετὰ καὶ τῶν τὰ ὅμοια αὐτῷ φρονούντων.

Οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ οἱ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ οἱ ὑπὸ τὸν θρόνον τυγχάνοντες τῆς Ἀντιοχέων πόλεως προσελθόντες τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσιν εἶπον· αἰτούμεθα τὴν ὑμετέραν ἐνδοξότητα τοῦ ἀναγαγεῖν τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ θεοστέπτῳ ἡμῶν δεσπότῃ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ, ἕτερον ἀν- B τὶ Μακαρίου τοῦ γενομένου ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον Ἀντιοχείας προελθεῖν, διὰ τὸ μὴ χηρεύειν τὸν τοιοῦτον θρόνον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· κατὰ τὰ συνεωραθέντα παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου, καὶ κατὰ τὰ αἰτηθέντα παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων καὶ εὐλαβεστάτων κληρικῶν τῶν ὑπὸ τὸ θρόνον τελούντων τῆς Ἀντιοχέων πόλεως διαπραξόμεθα, τῆς ὑμετέρας ἁγίας συνόδου καθ' ἑτέραν τὰ ὑποσχεθέντα εἴς τε Σεργίου, Ὀνωρίου, καὶ Σωφρονίου ἔργῳ πληρούσης.

Jesu Christo uno sanctæ Trinitatis, & ex hoc, ut dictum est, synodice depositum, & anathematizatum, nullo modo hunc Macarium de cetero, sicut superius dictum est, hoc sanctum concilium in sacerdotali suscipit sede: sed & execramur & rogamus extra terminos a Deo conservandæ hujus regiæ urbis hunc fieri, una cum ei similiter sentientibus.

Reverendissimi episcopi ac venerabiles clerici, qui sub sede sunt Antiochiæ civitatis, accedentes ad gloriosissimos judices, dixerunt: Petimus vestram gloriam, suggerere piissimo, & a Deo coronato nostro domino, & magno imperatori, alterum pro Macario qui fuerat archiepiscopus noster, ad pontificalem sedem Antiochiæ provenire, ut non sit vidua hujusmodi sedes.

Gloriosissimi judices dixerunt: Secundum ea, quæ considerata sunt a sancto & universali vestro concilio, & juxta petitionem reverendissimorum episcoporum, religiosissimorumque clericorum, qui sub jure sunt sedis Antiochiæ civitatis, agemus, vestra sancta synodo in futuro secretario, quæ promissa sunt super Sergio, Honorio, atque Sophronio, opere adimplente.

C

ΠΡΑΞΙΣ ΙΓ'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν· βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος, ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ἡρακλείου δὲ, καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ εἰκάδι δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σέσσου τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ, καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ὁρμίσδου. Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσ-

ACTIO DECIMATERTIA.

IN nomine domini, & dominatoris nostri Jesu Christi, Dei, & salvatoris nostri; imperantibus a Deo coronatis ac serenissimis nostris dominis Flaviis Constantino quidem piissimo, & a Deo coronato magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimo * octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, die vigesimo octavo D mensis Martii indictione nona.

* G. septimo

Proposito venerando sessu piissimi & Christo amabilis nostri imperatoris Constantini in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & per jussionem ejus a Deo instructæ serenitatis, ex persona ejus præsentibus & audientibus gloriosissimo Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & loci servatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Petro gloriosissimo exconsule.

Conveniente quoque, & sancto, ac E universali concilio, quod per imperiale decretum congregatum est in hac a Deo conservanda urbe regia, id est, Theodoro ac Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præsentantibus sanctissimi ac beatissimi papæ antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo magnisonæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & loci servante sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Georgio religioso presbytero, monacho, & apocrisia-

ACTIO XIII

sario Theodori sanctissimi loci servatoris sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo Portuensi, Abundantio episcopo civitatis Paternæ, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræsentantibus sancti concilii quod circa Romam est centum viginti quinque episcoporum, qui etiam per suas subscriptiones declarantur in suggestione quæ ab eis facta ad Constantinum piissimum principem: & Theodoro venerabili presbytero, & vicario Theodori reverendissimi archiepiscopi Ravennæ, Joanne episcopo Thessalonicensi, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Philalethe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio episcopo Cyzicensi, Marino episcopo Sardium, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne edifcopo Chalcedonis, Joanne episcopo Sidensi, Theodoro episcopo Melitenensi, Justino episcopo Tyanorum, Alypio episcopo Gangresi, Cypriano episcopo Claudiopoleos, Polyeucto episcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro episcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio episcopo Loadiceæ Phrygiæ, Cosma episcopo Synadorum, Stephano episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Joanne episcopo Pergæ, * Theopempto episcopo Justinianopoleos, sive Mocisi, Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Macrobio episcopo Seleuciæ, Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia episcopo Lentopoleos Isauriæ, Gregorio episcopo Mitylenensi, Georgio episcopo Mileti, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theognio episcopo Ciensi, Epiphanio episcopo Euchaiteno, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Nyssæ, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Zoeto episcopo * Chrysopoleos Asiæ, Patrobio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hypæporum, Theodoro episcopo Pergameno, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Stephano episcopo * Uranopolis, Andrea episcopo Mnizæ, Joanne episcopo Melitopoleos, Joanne episcopo Philadelphiæ, Theodoro episcopo Præneti, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro Verissæ, Tiberio episcopo * Amyzorum, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Junopolis, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiades, Georgio episcopo Cratiensi, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanei, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndensi, Patricio episcopo Illuzorum, Petro episcopo Appiensi, Alexandro episcopo Nacoliensi, Domitio episcopo Prymnesено, Constantino episcopo Baratensi, Theodosio episcopo Psibelorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Sylleensi, Theodoro episcopo Nazianzeno, Gregorio episcopo Coensi, Demetrio episcopo Tenensi, Stephano episcopo Pario,

βυτέρου μοναχοῦ κὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ιεροσολύμων· Ιωάννου ἐπισκ. πόλεως Πόρτου· Αβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου· Ιωάννου ἐπισκόπ. πόλεως Ρηγίου, ἐπεχόντων τὸν τοπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· κὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, κὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ραβέννης Θεοδώρου. Ιωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτυνης τῆς Κρητῶν νήσου· Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Εφέσου· Σισιννίου ἐπισκοπ. Ηρακλείας Θράκης· Πλάτωνος ἐπισκ. Αγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων· Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας· Ιωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· Ιωάννου ἐπισκ. Σίδης· Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς· Ιουστίνου ἐπισκόπ. Τυάνων. Αλυπίου ἐπισκ. Γαγγρῶν. Κυπριανοῦ ἐπισκ. Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ἐπισκ. Μύρων τῆς Λυκίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Σταυρουπόλεως Καρίας· Τιβερίου ἐπισκ. Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισκόπ. Συνάδων· Στεφάνου ἐπισκ. Αντιοχείας Πισιδίας. Ιωάννου ἐπισκ. Πέργης· Θεοπέμπτου ἐπισκ. Ιουστινουπόλεως ἤτοι Μωκισοῦ· Ισιδώρου ἐπισκ. Ρόδου· Σισιννίου ἐπισκ. Ιεραπόλεως Φρυγίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Ταρσοῦ· Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ισαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης· Ζαχαρίου ἐπισκόπ. Λεοντοπόλεως Ισαυρίας. Γρηγορίου ἐπισκόπ. Μιτυλήνης. Γεωργίου ἐπισκ. Μιλήτου. Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ανδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης. Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου. Επιφανίου ἐπισκ. Ευχαΐτων· Πέτρου ἐπισκ. Μεσημβρίας· Πέτρου ἐπισκόπ. Σωζοπόλεως Θράκης· Ιωάννου ἐπισκ. Νύσσης. Θεοδώρου ἐπισκ. τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν· Ζωήτου ἐπισκόπου Χρυσοπόλεως Ασίας· Πατροβίου ἐπισκ. Μαγνησίας. Αντωνίου ἐπισκ. Υπαίπων. Θεοδώρου ἐπισκ. Περγάμου. Γενεσίου ἐπισκόπ. Αναστασιουπόλεως. Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης. Στεφάνου ἐπισκ. Βηρινουπόλεως. Ανδρέου ἐπισκ. Μνίζου· Ιωάννου ἐπισκ. Μιλητουπόλεως. Ιωάννου ἐπισκ· Φιλαδελφείας· Θεοδώρου ἐπισκό. Πραινέτου· Ιωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ιουστινιανουπόλεως Γόρδου. Μηνᾶ ἐπισκ. Καραλλίας Παμφυλίας. Καλλινίκου ἐπισκ. Κολωνίας Αρμενίας· Θεοδώρου ἐπισκόπ. Βηρίσσης. Τιβερίου ἐπισκ. * Αμίσου· Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης· Γεωργίου ἐπισκόπου Ιουνοπόλεως· Στεφάνου ἐπισκόπου Ηρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκ. Τίου. Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος. Γεωργίου ἐπισκ. Κρατίας· Πλάτωνος ἐπισκ. Αδριανουπόλεως· Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου· Ιωάννου ἐπισκόπου Ερίζων· Ιωάννου ἐπισκ. Μυνδου· Πατρικίου ἐπισκόπ. Ιλουΐζων· Πέτρου ἐπισκ. Αππίας· Αλεξάνδρου ἐπισκόπ. Νακωλείας· Δομετίου ἐπισκ. Πρυμνησου· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Βαράτης· Θεοδοσίου ἐπισκ. Ψιβήλων. Παύλου ἐπισκόπ. Σωζοπόλεως· Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ἐπισκ. τοῦ Συλλέου· Θεοδώρου

ANNO CHRIST. 680

* Theopneusti

* In Gr. Chrysopoleos Hard.

* Verinopoleos

* Pro Amisi. Hard.

* Ἀμύζων

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XIII.

δώρου ἐπισκ. Ναζιανζοῦ. Γεωργίου ἐπισκ. Κώου· A Δημητρίου ἐπισκ. Τήιου. Στεφάνου ἐπισκ. Πάρου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου· Ἰωάννου ἐπισκ. Λάππης· Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισάνδου. Θεοδώρου ἐπισκόπ. Ὄλβης· Θεοφάνους τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβ. καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ διάγοντος μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρ. καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενᾶ τῆς διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην·

Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν B ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου, εἶπεν· ἐπὶ μνήμης φέρει ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν διελαλήθη αὐτῇ ἐκ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, ἐφ' ᾧ τὴν οἰκείαν ἀποφήνασθαι γνώμην περί τε Σεργίου, Ὀνωρίου, καὶ Σω- C φρονίου τῶν γενομένων πατριαρχῶν, καὶ ὑπέσχετο τοῦτο καθ' ἑτέραν διαπράττεσθαι· καὶ ὡς μετὰ τὰ συνορασθέντα παρὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου προελθεῖν τε καὶ κυρωθῆναι ἐπὶ Μακαρίῳ, ᾐτήσαντο οἱ ὑπὸ τὸν θρόνον τελοῦντες τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ ἀνενεχθῆναι τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ, καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ ἕτερον προχειρισθῆναι εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θρόνον, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ἀναγινωσκέσθωσαν τὰ ἤδη πραχθέντα· καὶ D ἀνεγνώσθησαν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. διεξίτω ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος τὰ κατὰ τὴν * προτέραν ὑποσχεθέντα παρ' αὐτῆς· ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε. κατὰ τὴν γενομένην τῇ ὑμετέρᾳ ἐνδοξότητι παρ' ἡμῶν ὑπόσχεσιν ἀνακρίναντες τὰς ὡς ἀπὸ Σεργίου τοῦ γενομένου πατριάρχου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως γραφείσας δογματικὰς ἐπιστολὰς πρός τε Κῦρον τὸν τηνικαῦτα γενόμενον ἐπίσκοπον τοῦ Φάσιδος, καὶ Ὀνώριον τὸν γενόμενον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἀπ' ἐκείνου, τουτέστιν [a] Ὀνωρίου, πρὸς αὐτὸν Σέργιον ἀντιγραφεῖσαν ἐπιστολήν· καὶ ταύτας εὑρηκότες πάν- E τη ἀλλοτρίας τυγχανούσας τῶν ἀποστολικῶν διδαγμάτων, καὶ τῶν ὁρισθέντων ὑπὸ τῶν ἁγίων συνόδων, καὶ πάντων τῶν ἐκκρίτων ἁγίων πατέρων, ἑπομένας δὲ ταῖς τῶν αἱρετικῶν ψευδοδιδασκαλίαις, ταύτας πάντη ἀποβαλλόμεθα, καὶ ὡς ψυχοφθόρους βδελυττόμεθα·

* προτέραν

1 a Μάξιμος ὁ θεῖος καὶ ὁμολογητὴς, ὁ κατ' ἐκείνους ἀκμάσας τοὺς χρόνους, καὶ κατὰ τῶν Μονοθελητῶν πλεῖστα ἀγωνισάμενος, ὑπεραπολογεῖται τοῦ Ὀνωρίου ἐν τῇ πρὸς Πύῤῥον διαλέξει, καὶ μαρτυρεῖ, ὅτι Ὀνώριος ἔγραψεν ὀρθοδόξως. λέγει δὲ ὁ ἱερός

A Gregorio epiſcopo Cantanenſi, Joanne epiſcopo Lappenſi, Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Dalisandi, Theodoro epiſcopo Olbenſi, Theophane religioſo presbytero & abbate monaſterii quod appellatur Bajas, in Sicilia conſtituti, Georgio presbytero & monacho monaſterii Renati, quod ſitum eſt in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris, & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, quod ſimiliter ſitum eſt in antiqua Roma.

Reſidentibus quoque glorioſiſſimis patri- B ciis, & conſulibus, omnibus ſanctiſſimis, & Deo amabilibus epiſcopis per ordinem in eodem ſecretario Trulli, propoſitis in medio ſacroſanctis Chriſti Dei noſtri evangeliis.

Conſtantinus Deo amabilis * diaconus, hujus ſanctæ Dei catholicæ, & apoſtolicæ magnæ eccleſiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii ſanctiſſimi patriarchæ hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, dixit: Meminit ſanctum, & univerſale veſtrum concilium, quod cum præcedenti conventu interlocutum ſit a glorioſiſſimis judicibus, quatenus proprium promulgaret intentum ſuper Sergio, Ho- C norio, & Sophronio quondam patriarchis, promiſit quod in altero hoc peragerct; & quia poſteaquam quæ conſiderata ſunt a veſtro ſancto concilio, ut provenirent, atque confirmarentur ſuper Macario, petierunt reverendiſſimi epiſcopi, qui ſedi ſubjacebant Antiochenæ civitatis, & religioſi clerici ad ſuggerendum piiſſimo ac ſereniſſimo noſtro domino, & magno principi alterum promoveri in ſede Antiochenæ civitatis, & ſuggerimus ad quod placuerit.

* archidiaconus

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium dixerunt: Relegantur acta præterita: D & relecta ſunt.

Glorioſiſſimi judices dixerunt. Proſequatur ſanctum, & univerſale veſtrum concilium, quæ in antelatis ab eo promiſſa ſunt. Sanctum concilium dixit: Secundum promiſſionem quæ a nobis ad veſtram gloriam facta eſt, retractantes dogmaticas epiſtolas, quæ tanquam a Sergio quondam patriarcha hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis ſcriptæ ſunt, tam ad Cyrum, qui tunc fuerat epiſcopus Phaſidis, quam ad Honorium quondam papam antiquæ Romæ: ſimiliter autem, & epiſtolam ab illo, id eſt, [a] Honorio reſcriptam ad eumdem Sergium, haſque invenientes omni- E no alienas exiſtere ab apoſtolicis dogmatibus, & a definitionibus ſanctorum conciliorum, & cunctorum probabilium patrum, ſequi vero falſas doctrinas hæreticorum, eas omnimodo abjicimus, & tanquam animæ noxias execramur. Quorum au-

a S. Maximus monachus Græcus, doctor, & martyr, qui per hæc tempora ſcripſit, Honorium papam egregie defendit in dialogo cum Pyrrho (2) Maximi autem verba hæc ſunt, PYR. *Eſto, de Vigilio*

1 Scholiaſtæ Græci verba in hunc locum. *Hard.*
2 In Græco additur; *teſtaturque Honorium orthodoxe ſcripſiſſe*. Harduinus.

ACTIO XIII.

gilio ita ſit, quid ha'es de Hcnorio dicere, qui ad prædeceſſorem meum ſcribens unam domini noſtri Jeſu Chriſti voluntatem aperte dogmatizavit? MAX. *Quis epiſtolæ illius fidei dignus erit interpres? qui eam ex perſona Honorii compoſuit, & vivit adhuc, inter alia ſua bona, hoc etiam conſpicuus quod pietatis dogmatibus univerſum illuſtravit occidentem? an Conſtantinopolitani de corde ſuo loquentes?* PYR. *Qui eam compoſuit* MAX. *Ille idem igitur ad divum Conſtantinum quondam imperatorem ſcribens rurſum ex perſona ſancti papæ Joannis de ipſa; Unam inquit, voluntatem domini diximus, non divinitatis ejus, & humanitatis, ſed ſolius humanitatis. Cum enim ſcripſiſſet Sergius, eſſe qui dicerent in Chriſto duas contrarias voluntates, reſcripſimus, Chriſtum non habuiſſe duas contrarias voluntates, carnis inquam, & ſpiritus; ſed unam tantum, quæ naturaliter humanitatis ejus nota eſſentialis eſt. Id ita eſſe evidenter ex eo demonſtratur, quod membrorum, & carnis facta eſt mentio, quæ divinitati quoque ejus non poſſunt attribui.*

A Μάξιμος αὐταῖς λέξεσι ταῦτα. ΠΥΡ. ἔσω περὶ Βιγιλίου ταῦτα. τί ἔχεις περὶ Ὀνωρίου εἰπεῖν, πρὸς τὸν πρὸ ἐμοῦ φανερῶς ἐν δογματίσαντος θέλημα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; ΜΑΞ. τίς ἀξιόπιστος ἐξηγητὴς τῆς τοιαύτης καθέστηκεν ἐπιστολῆς; ὁ ταύτην ἐκ προσώπου Ὀνωρίου συντάξας, ἔτι περιών, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ καλῶν καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας δόγμασι πᾶσαν τὴν δύσιν καταφαιδρύνας; οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες; ΠΥΡ. ὁ ταύτην συντάξας. ΜΑΞ. ὁ αὐτὸς οὖν πρὸς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον τὸν γενόμενον βασιλέα ἐκ προσώπου πάλιν Ἰωάννου τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα περὶ αὐτῆς γράφων ἔφη. ὅτι ἓν θέλημα ἔφημεν ἐπὶ τοῦ κυρίου. οὐ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ μόνης τῆς ἀνθρωπότητος. Σεργίου γὰρ γράψαντος, ὥς τινες δύο θελήματα λέγουσιν ἐπὶ Χριστοῦ ἐναντία, ἀντεγράψαμεν. ὅτι ὁ Χριστὸς δύο θελήματα ἐναντία οὐκ εἶχε, σαρκός φημι καὶ πνεύματος, ὡς ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ τὴν παράβασιν, ἀλλ' ἓν μόνον, τὸ φυσικῶς χαρακτηρίζον τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα. καὶ τούτου ἀπόδειξις ἐναργὴς τὸ καὶ μελῶν καὶ σαρκὸς μνησθῆναι· ἅπερ καὶ ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ ἐκεῖνα ληφθῆναι οὐ συγχωρεῖ.

tem, id eſt, eorumdem, impia execra- B mur dogmata, horum & nomina a ſancta Dei eccleſia projici judicavimus, id eſt, Sergii quondam præſulis hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, qui aggreſſus eſt de hujuſmodi impio dogmate conſcribere, Cyri Alexandriæ, Pyrrhi, Petri, & Pauli, qui & ipſi præſulatu functi ſunt in ſede hujus a Deo conſervandæ civitatis, & ſimilia eis ſenſerunt, ad hæc & Theodori quondam epiſcopi Pharan, quarum omnium ſupraſcriptarum perſonarum mentionem fecit Agatho ſanctiſſimus ac ter beatiſſimus papa antiquæ Romæ, in ſuggeſtione, quam fecit ad piiſſimum, & a Deo confirmatum dominum noſtrum, & magnum im- C peratorem, eoſque abjicit, utpote contraria rectæ fidei noſtræ ſentientes, quos anathemati ſubmitti definimus. Cum his vero ſimul projici a ſancta Dei catholica eccleſia, ſimulque anathematizari prævidimus, & Honorium, qui fuerat papa antiquæ Romæ, eo quod invenimus per ſcripta, quæ ab eo facta ſunt ad Sergium, quia in omnibus ejus mentem ſecutus eſt, & impia dogmata confirmavit. Pertractavimus autem & ſynodica Sophronii venerabilis memoriæ, quondam archiepiſcopi ſanctæ Dei Hieroſolymorum civitatis, & hæc reperientes cum vera fide convenientia, apoſtoliciſque, & ſanctorum, atque probabilium pa- D trum doctrinis paria, utpote quæ ſunt orthodoxa, recepimus, & ut ſalubria ſanctæ catholicæ, & apoſtolicæ eccleſiæ ſuſcepimus, & nomen ejus inſeri ſanctis diptychis ſanctarum eccleſiarum juſtum eſſe judicavimus.

Glorioſiſſimi judices dixerunt: Satisfaciens interrogationi ſanctum veſtrum, & univerſale concilium propter perſonas, quas ei propoſuimus, id eſt, Sergii, & Honorii quondam patriarcharum, nec non & Sophronii venerabilis memoriæ, qui fuit archiepiſcopus Hieroſolymorum, proſecutum autem & de Pyrrho, Paulo, & Pe- E tro, & his quondam præſulibus hujus a Deo conſervandæ civitatis, ſuper his & Cyro, qui fuerat papa Alexandriæ, & Theodoro quondam epiſcopo civitatis Pharan, interloquatur ad Georgium deicolam diaconum, & chartophylacem hujus ſanctiſſimæ magnæ Dei eccleſiæ, quatenus in medium proferat ad legendum, quæque rejacent in venerabili patriarchio, ſive ſynodica, ſive dogmatica opuſcula, vel epiſtolæ ſupraſcriptarum perſonarum, ut & nos

B ὧν δέ, τουτέστι τῶν αὐτῶν, τὰ ἀσεβῆ ἀποστρεφόμεθα δόγματα, τούτων καὶ τὰ ὀνόματα ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἐκβληθῆναι ἐκρίναμεν, τουτέστι Σεργίου τοῦ γενομένου προέδρου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, τοῦ ἀρξαμένου περὶ τοῦ τοιούτου ἀσεβοῦς συγγράφεσθαι δόγματος, Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας, Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου καὶ αὐτῶν προεδρευσάντων ἐν τῷ θρόνῳ τῆς θεοφυλάκτου ταύτης πόλεως καὶ τὰ ὅμοια ἐκείνοις φρονησάντων. εἶτα δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν γενομένου ἐπισκόπου· ὧν πάντων προγεγραμμένων προσώπων ἐπεμνήσθη ἐν τῇ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον, καὶ θεοστήρικτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα ἀναφορᾷ Ἀγάθων ὁ ἁγιώ- C τατος καὶ τρισμακάριστος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας, καὶ ἀπεβάλλετο ὡς ἐναντίως τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως φρονήσαντας, οὓς καὶ ἀναθέματι καθυποβληθῆναι ὁριζόμεθα· πρὸς τούτοις δὲ συνεκβληθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας καὶ συναναθεματισθῆναι συνειδόμεθα καὶ Ὀνώριον τὸν γενόμενον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, διὰ τὸ εὑρηκέναι ἡμᾶς διὰ τῶν γενομένων παρ' αὐτοῦ γραμμάτων πρὸς Σέργιον κατὰ πάντα τῇ ἐκείνου γνώμῃ ἐξακολουθήσαντα, καὶ τὰ αὐτοῦ ἀσεβῆ κυρώσαντα δόγματα. διεσκεψάμεθα δὲ καὶ τὰ συνοδικὰ Σωφρονίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης γενομένου πατριάρχου τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως, καὶ D ταῦτα εὑρηκότες τῇ ἀληθεῖ πίστει συμβαίνοντα, καὶ ταῖς ἀποστολικαῖς, καὶ τῶν ἁγίων ἐγκρίτων πατέρων διδασκαλίαις ἐφάμιλλα, ὡς ὀρθόδοξα ἐκρίναμεν, καὶ ὡς ἐπωφελῆ ὄντα τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ παρεδεξάμεθα, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνταγῆναι ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν δίκαιον εἶναι ἐκρίναμεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὸ ἀπόχρων τῇ ἐρωτήσει ποιησαμένη ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος ἕνεκεν τῶν παρ' ἡμῶν προτεθέντων αὐτῇ προσώπων Σεργίου, καὶ Ὀνωρίου τῶν γενομένων πατριαρχῶν, ἔτι δὲ καὶ Σωφρονίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, διε- E ξελθοῦσα δὲ καὶ περὶ Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου τῶν γενομένων προέδρων τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, πρὸς τούτοις δὲ καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου πόλεως Φαράν, διαλαλήσει πρὸς Γεώργιον τὸν θεοσεβέστατον διάκονον καὶ χαρτοφύλακα τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ εἰς μέσον πρὸς ἀνάγνωσιν ἀγαγεῖν τὰ ἀποκείμενα ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ τῶν εἰρημένων προσώπων συνοδικά, ἢ καὶ δογματικὰ συγ-

γράμ-

ANN. CHRIS. 680.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XIII

γράμματα, ἢ καὶ ἐπιστολὰς πρὸς τὸ καὶ ἡμᾶς λαβεῖν A τὴν αὐτῶν κατάληψιν. περὶ γὰρ τῆς γενομένης αἰτήσεως παρὰ τῶν ὑπὸ τὸν θρόνον τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως τελούντων θεοφιλῶν ἐπισκόπων, καὶ εὐλαβεστάτων κληρικῶν ἕνεκεν τοῦ προχειρισθῆναι πρόεδρον ἐν τῷ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θρόνῳ, ἀνηγάγομεν ἐπὶ τὰς θεοσόφους ἀκοὰς τοῦ κρατίστου, καὶ θεοτειχίστου ἡμῶν βασιλέως, καὶ ἐκέλευσεν ἡ αὐτοῦ γαλήνη ψήφισμα γενέσθαι κατὰ τὴν συνήθη ἀκολουθίαν ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν εἰρημένον θρόνον θεοφιλῶν ἐπισκόπων τε, καὶ κληρικῶν, καὶ τοῦτο ἐπιδοθῆναι τῷ πανημέρῳ αὐτοῦ κράτει.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἐπιζητησάσης τῆς ὑμῶν ἐνδοξότητος εἰς μέσον ἀγαγεῖν Γεώργιον τὸν θεο- B σεβέστατον διάκονον, καὶ χαρτοφύλακα τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τὰς γραφείσας ἐπιστολὰς δογματικὰς, ἢ καὶ ἕτερα συγγράμματα δογματικὰ ἀπό τε Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου τῶν γενομένων πατριαρχῶν ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, ἔτι δὲ καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου πόλεως Φαρὰν, πρὸς τὸ ταῦτα ἀναχεθῆναι, τοῦτο γενέσθαι περιττὸν ἡγούμεθα διὰ τὸ καὶ τὴν ἐκείνων φανερὰν πᾶσιν ὑπάρχειν δόξαν περί τε θελήματος ἑνὸς, καὶ μιᾶς ἐνεργείας, ἔτι δὲ καὶ Ἀγάθωνα τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρόεδρον διὰ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ἀναφορᾶς τὸν ἐκεί- C νων ἀποκαλύψαντα ἐναντίον σκοπὸν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ δηλοποιήσαντα, ὡς τὰ ὅμοια ἐφρόνησαν Σεργίῳ τῷ ἐξαρξαμένῳ καινοφωνίαν, ἤτοι κακόδοξον, καὶ βλάσφημον εἰσαγαγεῖν ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ διδασκαλίαν. διὸ καὶ τούτους μετὰ τῶν οἰκείων συγγραμμάτων ὁ προδηλούμενος ἁγιώτατος πάπας ἀπεβάλετο.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. εἰ καὶ κατὰ πάντα ὀρθόδοξος ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ τρισμακαρίστου πάπα Ἀγάθωνος τυγχάνει, καὶ τῇ ἀληθείᾳ συμβαίνει, ἀλλὰ τῶν ἀναγκαίων καθέστηκε πάντως τὰ τῶν προλεχθέντων προσώπων συντάγματα εἰς μέσον ἐνεχθῆναι κατὰ τὰ πρότερον παρ' D ἡμῶν διαλαληθέντα, διὰ τὸ πλειόνως φανερωθῆναι τὴν τῶν αὐτῶν προσώπων δόξαν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἡνίκα πρὸς τὸ ἀκριβέστερον διαγνῶναι τὰ περὶ Πύῤῥου, Παύλου, καὶ Πέτρου, καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς Φαρὰν ἡ ἐνδοξότης ὑμῶν ἐνίσταται, Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας εἰς μέσον ἀγαγέτω τὰ ὑπὸ τῶν εἰρημένων προσώπων δογματικῶς γραφέντα, πρὸς τὸ πάντας ἐν πληροφορίᾳ γενέσθαι, ὡς καὶ αὐτοὶ κατὰ πάντα τῇ Σεργίου κατη- E κολούθησαν κακοδοξίᾳ.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε· κατὰ τὰ ἤδη ἐν τῇ προλαβούσῃ πράξει διαλαληθέντα παρὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τηνικαῦτα ὑπεξελθὼν ἀνεζήτησα ἅπερ ἐκελεύσατε· καὶ κατὰ πρώτην τάξιν εὗρον ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου πρὸς τοῖς ἤδη προκομισθεῖσι παρ' ἐμοῦ, ἐπιστολὴν Κύρου ἐπισκόπου τηνικαῦτα τοῦ Φάσιδος τυγχάνοντος, σταλεῖσαν πρὸς Σέργιον τὸν γενόμενον πατριάρχην τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως πρὸ

eorum percipiamus cognitionem. De petitione vero, quæ facta est a reverendissimis episcopis, & religiosissimis clericis subjacentibus sedi Antiochenæ civitatis pro ordinando præsule in sede Antiochenæ civitatis, suggessimus a Deo instructis auribus fortissimi, & a Deo muniti nostri imperatoris. Et jussit ejus serenitas, decretum secundum solitam consequentiam fieri a reverendissimis episcopis, & clericis suprascriptæ sedis, & hoc offerri ejus mansuetissimæ fortitudini.

Sanctum concilium dixit: Inquirente vestra gloria, ut Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ, quatenus ad medium deducat quascumque sive dogmaticas epistolas, seu & alia opuscula, quæ tam a Pyrrho, Petro, & Paulo quondam patriarchis hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, quamque a Cyro quondam papa Alexandriæ, Theodoro quondam episcopo Pharan, ad retractandum, ea hoc fieri superfluum judicavimus, eo quod & sententia eorum omnibus manifesta est de una voluntate, & una operatione. De hoc vero & Agatho sanctissimus antiquæ Romæ præsul per suggestionem suam eorum revelavit contrariam intentionem, imo magis etiam declaravit, eos qui similia senserunt cum Sergio, qui exorsus est novitatem vocis cacodoxam, & blasphemam introducere in catholica ecclesia doctrinam. Unde etiam hos cum propriis eorum scriptis præfatus sanctissimus papa projecit

Gloriosissimi judices dixerunt: Quamquam in omnibus orthodoxa sit suggestio sanctissimi ac ter beatissimi Agathonis papæ, & veritati conveniens, attamen omnino necessarium existit, ut prænominatarum personarum scripta ad medium producantur secundum anteriorem interlocutionem, quam fecimus, ut in amplius manifestetur secta earumdem personarum.

Sanctum concilium dixit. Postquam ob accuratius cognoscendum de Pyrrho, & Petro, atque Cyro, qui fuit papa Alexandriæ, & Theodoro quondam episcopo Pharanitano, insistit vestra gloria, Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus sanctissimæ magnæ Dei ecclesiæ ad medium deducat quæ a supradictis personis dogmatice scripta sunt, quatenus omnibus satisfiat, quod & ipsi in omnibus Sergii errorem secuti sunt.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax dixit: Secundum quæ dudum in anteriori actione interlocutum est vestrum sanctum & universale concilium, tunc egressus perquisivi, quæ jusseratis. Et primum quidem inveni in cartophylacio venerabilis patriarchii super hæc, quæ a me prolata sunt, etiam epistolam Cyri episcopi, qui tunc Phasidis fuerat, missam ad Sergium quondam patriarcham hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, ante quin-

ACTIO XIII.

* anno scilicet Christi 635 exeunte aut labente sequenti a quo ad an. 680. prætermissi fuerant integræ tres periodi sive circuli inductionum.

quinquaginta sex annos per * quartamdecimam indictionem præteriti circuli, interrogantis per eamdem epistolam prædictum Sergium de quæstione operationum. Similiter & alteram epistolam, directam ab ipso Cyro ad eumdem Sergium, postquam ab episcopatu Phasidis translatus est ad sedem Alexandriæ magnæ civitatis, insinuante unitatem factam cum his, qui Thodosiani dicuntur, una cum exemplaribus satisfactionis de unitate, quæ provenit inter hos ipsos Theodosianos, & prædictum Cyrum, pariterque & Theodori quondam episcopi Pharanitani libros diversos, prolatos ex bibliotheca venerabilis patriarchii, inter quos & epistolam ejusdem Theodori ad Sergium episcopum Arsenoiten de una operatione. Similiter & interpretationes diversorum paternorum testimoniorum. Excussi vero ex eadem bibliotheca & alios sex libros habentes scripta Pyrrhi, qui factus est post Sergium patriarcha hujus a Deo conservandæ regiæ urbis. Plurima horum manu ejus scripta sunt de voluntate, & operatione, & quibusdam aliis. Similiter autem protuli ex chartophylacio memorati venerabilis patriarchii regestum diversarum epistolarum Pauli, qui fuit post eumdem Pyrrhum patriarcha hujus regiæ urbis, in quo jacet epistola scripta ab eodem Paulo ad sanctæ memoriæ Theodorum, qui fuit papa Romanus de una voluntate, & tres prosphoneticos, id est, acclamatorios tomos ejusdem Pauli ad sanctæ memoriæ quondam imperatorem nostrum, & patrem piissimi nostri domini, & magni imperatoris, de una voluntate, & operatione. Ad hæc & Petri, qui factus patriarcha post eumdem Paulum hujus regiæ urbis. Similiter regestum diversarum epistolarum, in quo est epistola ejusdem dogmatica, scripta ad Vitalianum sanctæ memoriæ quondam papam Romanum, & utraque præ manibus habeo, ad quod vobis placuerit.

Sanctum concilium dixit: Libros, atque regesta vel chartas, quas præ manibus habet Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax sanctæ hujus magnæ ecclesiæ, hæc suscipientes hi, qui a nobis excipiunt, per ordinem relegant. Et accipiens Antiochus religiosus lector, & notarius, duas epistolas a Cyro scriptas ad Sergium, una cum prænominato satisfactionis exemplari, relegit, sic continentes in verbis.

Deo honorabili meo domino, benigno principi pastorum, patri patrum, universali patriarchæ Sergio a Cyro humili vestro. Prompto me existente præsentem suggestionem porrigere Deo honorabili meo domino diversæ mihi subibant cogitationes, & in duabus sententiis animam partiebar. Putasne, inquam, docenti, consentiam: *Altiora te ne quæsieris, & potiora te ne scrutatus fueris*: & claustra labiis imponens, silere studeam? aut auscultemne eum, qui dicit: *Quærens quære, & apud me mane*? Deinde in hoc meipsum sufficienter examinans, etiam scribendi sumebam fiduciam, cum ter beatitudinis vestræ a Deo inspiratam doctrinam in mente percipiebam, persuasus

Ecclef. 3.

A πεντήκοντα ἓξ χρόνων κατὰ τὴν ιδʹ. ἐπινέμησιν τοῦ παρελθόντος κύκλου, ἐρωτήσαντος αὐτοῦ διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς τὸν εἰρημένον Σέργιον περὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐνεργειῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἑτέραν ἐπιστολὴν σταλεῖσαν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κύρου πρὸς τὸν λεχθέντα Σέργιον μετὰ τὸ ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Φάσιδος αὐτὸν μετατεθῆναι ἐν τῷ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως θρόνῳ, σημαίνουσαν τὴν γενομένην ἕνωσιν τῶν λεγομένων Θεοδοσιανῶν μετὰ καὶ ἴσου πληροφορίας τῆς προελθούσης μεταξὺ τῶν τε αὐτῶν Θεοδοσιανῶν καὶ τοῦ λεχθέντος Κύρου ἑνώσεως· ὁμοίως δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς Φαρὰν βιβλία διάφορα παρεκβληθέντα ἐκ τῆς βιβλιοθήκης B τοῦ ἁγίου πατριαρχείου· ἐν οἷς ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ πρὸς Σέργιον ἐπίσκοπον τοῦ Ἀρσενοΐτου περὶ μιᾶς ἐνεργείας, ὡσαύτως δὲ καὶ ἑρμηνεῖαι διαφόρων πατρικῶν χρήσεων. παρεξέβαλον δὲ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἕτερα βιβλία * ἓξ ἔχοντα συντάγματα Πύρρου τοῦ γενομένου μετὰ Σέργιον πατριάρχου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου, καὶ βασιλίδος πόλεως, τὰ πολλὰ ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνοντα περὶ θελήματος, καὶ ἐνεργείας, καὶ ἑτέρων τινῶν. ὁμοίως δὲ παρεξέβαλον ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ μνημονευθέντος ἁγίου πατριαρχείου ῥέγιστρον διαφόρων ἐπιστολῶν Παύλου τοῦ μετ᾽ αὐτὸν Πύρρον γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἐν ᾧ φέ- C ρεται ἐπιστολὴ γραφεῖσα παρὰ τοῦ αὐτοῦ Παύλου πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Θεόδωρον τὸν γενόμενον πάπαν Ῥώμης περὶ ἑνὸς θελήματος. καὶ προσφωνητικοὺς τοῦ αὐτοῦ Παύλου τόμους τρεῖς πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις γενόμενον ἡμῶν βασιλέα καὶ πατέρα τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ μεγάλου βασιλέως περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ ἐνεργείας· ἔτι μὴν καὶ Πέτρου τοῦ γενομένου πατριάρχου ὡσαύτως μετὰ τὸν αὐτὸν Παῦλον τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως. ῥέγιστρον ὁμοίως διαφόρων ἐπιστολῶν, ἐν ᾧ ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ δογματικὴ γραφεῖσα πρὸς Βιταλιανὸν τὸν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης. καὶ ἀμφότερα ἐπικομίζομαι πρὸς τὸ ὑμῖν παραστησόμενον.

D Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἅπερ μετὰ χεῖρας ἔχει Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας βιβλία, ῥέγιστρα, καὶ χάρτας, ταῦτα ὑποδεχόμενοι οἱ ἡμᾶς ὑπεκλαμβάνοντες κατὰ τάξιν ἀναγινωσκέτωσαν· καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τὰς γραφείσας ἀπὸ Κύρου πρὸς Σέργιον δύο ἐπιστολάς, μετὰ καὶ τοῦ λεχθέντος τῆς πληροφορίας ἴσου ἀνέγνω, ἐχούσας ἐπὶ λέξεως οὕτως.

Τῷ θεοτιμήτῳ δεσπότῃ, ἀγαθῷ ἀρχιποιμένι, πατρὶ πατέρων, οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ παρὰ Κύρου ἐλαχίστου ὑμετέρου. προθυμηθέντι μοι τὴν E παροῦσαν ἀναφορὰν ἀνατεῖναι τῷ θεοτιμήτῳ μου δεσπότῃ διάφοροι εἰσῄεσαν λογισμοί, καὶ δυσὶ γνώμαις τὴν ψυχὴν ἐμεριζόμην· ἆρά γε, φημί, πειθήσω τῷ διδάσκοντι· ὑψηλότερά σου μὴ ζήτει, καὶ βαθύτερά σου μὴ ἐρεύνα· καὶ κλεῖθρα ἐπιβαλὼν τοῖς χείλεσι σιγὴν ἀσκήσω. ἢ ἀκούσοιμι τοῦ λέγοντος· ζητῶν ζήτει, καὶ παρ᾽ ἐμοὶ μένε; εἶτα ἱκανῶς ἐμαυτὸν ἐν τούτῳ βασανίσας, τότε καὶ γράφειν ἐπαρρησιαζόμην, ὅτε τὴν τῶν τρισμακαρίστων ὑμῶν θεόπνευστον διδασκαλίαν κατὰ νοῦν ἐλάμβανον, πεπεισμένος ὅτι δυοῖν θάτερον, ἢ καὶ ἑκάτερα ἂν ἐκ τούτου μοι

ANNO CHRISTI 680.

* L. ἓξ, ἔχοντα

NNO CRISTI 580.

του μοι περιγένοιτο· ἢ γὰρ, φημὶ, ἀποδεχθείην, ἢ πάντως διορθωθείην ἐπὶ τοῖς ἀναφερομένοις, οὖσιν ἐν τούτοις, ἀξιωθεὶς θεοτίμητοι τῶν πανευσεβῶν ἰχνῶν τοῦ θεοστηρίκτου ἡμῶν δεσπότου, ἅμα δὲ καὶ τῆς θεοτιμήτου* αὐτοῦ συγκαταβάσεως τυχὼν, παῤῥησίας μετελάμβανον θείᾳ κελεύσει τῆς αὐτοῦ ἡμερότητος ἐντυχεῖν πρὸς Ἀρκάδιον τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κατὰ Παύλου τοῦ κεφαλαιώτου τῶν ἀνεπισκόπων μάλα θεοπρεπῶς συνταγείσῃ. ἧς ἐπαινετὸς καὶ θεοφιλὴς ὡς ἀληθῶς ἅπας μὲν ὁ σκοπὸς, εὐσεβῶς τὴν ἀμώμητον ἡμῶν ὀρθοδοξίαν θρησκεύων, δύο δὲ ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἕνωσιν λέγεσθαι κωλύουσαν αὐτὴν εὑρηκὼς ἀνένευον, καὶ προφέρειν ἐπειρώμην τοῦ μακαρίου Λέοντος τὴν πάντιμον ἐπιστολὴν, δύο ἐνεργείας μετὰ τῆς ἀλλήλων δηλαδὴ κοινωνίας, καθὼς διδάσκει ὁ πανάγιός μου δεσπότης, ἀναφανδὸν βοῶσαν· ἐνθένδε λοιπὸν ὁρμηθέντος ἡμῖν τοῦ λόγου, πάντιμον ἀναφορὰν τῶν θεοπνεύστων ὑμῶν εἰς ἀνάγνωσιν ἐγχειρίζεσθαι ἐκελευόμην, ἀντίγραφον εἶναι λεγομένην, καὶ δοκοῦσαν τῆς ῥηθείσης εὐσεβοῦς κελεύσεως· μνήμην γὰρ ἐποιεῖτο ἐκείνου Παύλου τοῦ φαύλου, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ τῆς κελεύσεως ἴσου, καὶ τὸν ἐγγεγραμμένον αὐτῷ νοῦν ἀπεδέχετο· εἰκότως οὖν τηνικαῦτα ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ ἥκιστα ἀντιλέγειν ἐπαιδευόμην. ἐπὶ δὲ τὴν ὑμετέραν θεόφραστον διδασκαλίαν καταφεύγειν ἔγνων, τιμίων αὐτῆς κεραιῶν ἀξιωθῆναι δεόμενος τηλαυγέστερον διασαφούντων, ὅπως δύο ἐνεργείας λέγειν μετὰ τὴν ἕνωσιν παραιτούμενοι εἰς μίαν * ἡγουμενικὴν ἐνέργειαν δυνάμεθα ἐπὶ πᾶσι τοῖς θείοις λόγοις συγκλείειν. τό, τε παθητὸν, καὶ ἀπαθὲς τῆς ἀῤῥήτου οἰκονομίας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα διὰ τῆς θεοφανοῦς παιδεύσεως τῶν θεοδιδάκτων ὑμῶν φωταγωγηθὲν ἡμῶν τὸ ἀπαίδευτον ἴσως κἂν ἐν τούτῳ μιμήσηται τὴν πίονα καὶ εὐθαλῆ γῆν, καὶ τὸν καταβαλλόμενον τοῦ λόγου κόκκον ἀσμένως ὑποδεξάμενον πρὸς εὐκαρπίαν διασώσῃ. τὰς δὲ θεοπειθεῖς αὐτοῦ προσευχὰς συνήθως ἐπιχορηγῆσαι τῇ ἐμῇ βραχύτητι καὶ τοῖς σὺν ἐμοὶ ἀγαθὸς μου δεσπότης καταξιώσει. ἡ ὑπογραφή· Κῦρος ἐλάχιστος ὑπερευχόμενος τῆς παντίμου εὐζωΐας τοῦ θεοτιμήτου μου δεσπότου ἀνήγαγον.

* θεομιμήτου

* ἡγεμονικὴν

Ἑτέρα ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ γραφεῖσα ἀπὸ Ἀλεξανδρείας. Ἰδίῳ δεσπότῃ τῷ πάντα θεοτιμήτῳ, καὶ τρισμακαρίστῳ πατρὶ πατέρων οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ Κῦρος ἐλάχιστος ὑμέτερος. Εὐφορίας καὶ πάλιν πνευματικῆς διὰ τῶν εὐπροσδέκτων εὐχῶν τῆς τοῦ θεοτιμήτου μου δεσπότου μακαριότητος γεωργηθείσης, τῇ διδαχῇ καὶ τοῖς πανευσεβέσι χρόνοις τῶν θεοφρουρήτων καὶ κατὰ ἀλήθειαν φιλοχρίστων ἡμῶν δεσποτῶν συμβαινούσης, καὶ νῦν ἀξιοῦμαι τῷ τρισμακαρίστῳ μου δεσπότῃ τὰς ἀπαρχὰς ἀναφέρειν· δῆλον γὰρ ποιοῦμαι, ὡς ἅπαντες οἱ τοῦ δόγματος τῶν λεγομένων Θεοδοσιανῶν κατὰ ταύτην τὴν Ἀλεξανδρέων φιλόχριστον πόλιν κληρικοὶ, ἅμα καὶ τοῖς ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις διαλάμπουσιν, ἔτι δὲ καὶ τοῖς εἰς δῆμον τελοῦσιν, εἰς χιλιάδας συντείνοντες κατὰ τὴν τρίτην τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἑνωθέντες τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ

ACTIO XIII.

A quod unum e duobus, sive etiam utrumque ex hoc mihi conquiretur. Aut enim, inquam, suscipiar, aut per omnia emendabor in his quæ suggerunt, * si non ita sese habent. Dum dignus fuissem effectus, Deo honorabiles piissimis vestigiis a Deo confirmati nostri domini, simulque & Deo honorabilem ejus condescensionem indeptus, fiduciam capiebam divinam jussionem ejus serenitatis relegendi, quæ ad Arcadium sanctissimum archiepiscopum Cypri contra Paulum primatem * anepiscoporum Deo decenter constructa est, cujus laudabilis ac Deo amabilis vere est omnis quidem intentus, pie immaculatam nostræ fidei re-B ctitudinem allegans, duas autem operationes in domino nostro Jesu Christo, ut post unitionem dicatur prohibentem eam inveniens abnuebam, & proferre tentabam honoratissimam Leonis epistolam, duas operationes cum alterutrum scilicet communione, quemadmodum docet sanctissimus meus dominus, manifestissime proclamantem. Ex hoc ergo deinceps nobis exorto sermone, venerandam suggestionem a Deo inspirabilium vestrum ad relegendum jubebar suscipere, quæ dicebatur ac putabatur præfatæ piæ jussionis esse rescriptum: mentionem enim faciebat illius Pauli * Sauli, sed & jussionis exemplaris, & intentum eorum, C quæ in eo scripta fuerant, admittebat. Opportune ergo tunc silentium gerere, & nequaquam contradicere perstruebar: ad vero a Deo eruditam vestram doctrinam confugere didici, venerabiles ejus syllabas postulans promereri, liquidius declarantes, qualiter duas operationes post unitionem dicere recusantes in una, id est, singulari operatione, in omnibus divinis eloquiis possumus concludere, tam quod passibile, quam quod impassibile est ipsius ineffabilis dispensationis salvatoris nostri Jesu Christi, quatenus a Deo illustrata eruditione Deo instructorum vestrorum illuminata imperitia nostra, forsitan vel in hoc imitetur pinguissimam, D atque fertilem terram, seminatumque verbi granum libenter suscipiens, ad fæcunditatem salvum perducat. Deo acceptas denique sui orationes solite ministrare tam meæ parvitati, quamque his qui mecum sunt, benignus meus dominus dignetur. Subscriptio. Cyrus humilis exorans pro honoratissima vita Deo honorabilis mei domini suggessi.

* G. quæ in se habent.

* id est, eorum qui sunt sine episcopis

Epist. 10

* phauli, hoc est pravi.

Alia epistola ejusdem Cyri scripta ab Alexandria. Proprio domino per omnia a Deo honorando atque ter beatissimo benigno pastorum pastori, patri patrum, universali patriarchæ Sergio, Cyrus humilis vester. Fæcunditatis & iterum spiritalis fructificantis per Deo acceptabiles orationes beatitudinis Deo ama-E bilis mei domini, quæ concurrit * doctrinis piissimorum a Deo conservandorum, & veraciter Christo amabilium dominorum nostrorum, & nunc promereor ter beatissimo meo domino primitias suggerere. Notum enim facio, quod omnes qui dicuntur dogmatis Theodosianorum circa hanc Alexandrinorum Christo amabilem civitatem clerici, una cum his qui in dignitatibus, & exercitibus clarent, insuper & qui ex plebe sunt in millibus constituti, per tertiam Junii mensis adunati sanctæ nostræ catholicæ Dei ecclesiæ, intemerabilia nobiscum

* doctrinis & temporibus

ACTIO XIII Dei mysteria perceperunt, ad hoc adducti præviante profecto beneplacito omnipotentis Dei, per collatam mihi doctrinam tam a piissimis ac invictissimis nostris dominis, quamque a Deo inspirata domini mei sanctitate, ut per hoc stabiliretur secundum quod scriptum est, *in confrequentationibus dies festus, usque ad cornua altaris*. Psal. 117. Si autem oportet veracius dicere, non in confrequentationibus tantum, neque usque ad cornua altaris, sed & in omnem Alexandrinorum Christo amabilem civitatem, ejusque confinia, usque ad nubes ipsas, & ultra has cœlestibus ordinibus in pace sanctarum ecclesiarum, & in his qui ad eamdem convertuntur, lætantibus. Qualiter autem hæc adunatio assecuta est, subtiliter præsumens suggessi piissimis auribus invictissimorum ac serenissimorum nostrorum dominorum, per consamulum meum Joannem Deo amabilem diaconum, qui adfuit in omnibus quæ mota sunt: & certus sum, quia & in hoc acceptat ultimum suum famulum sanctissimus meus dominus. Quæso itaque ter beatissimum meum dominum, quatenus cognitionem omnium faciens, si quid mihi in tali motione forsitan defuit, aut per ignorantiam de competentibus frustratus sum, emendare exiguum suum famulum dignetur: opus enim hoc Deo honorabilium vestrorum est, qui omnibus divinis scripturis decoramini, & desuper perficimini.

A καθολικῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀχράντων τοῦ Θεοῦ σὺν ἡμῖν μυστηρίων μετέλαβον· ὁδηγηθέντες πρὸς τοῦτο, ἡγουμένης προδήλως τῆς τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ εὐδοκίας, τῇ χορηγηθείσῃ μοι διδαχῇ παρά τε τῶν φιλαγάθων, καὶ καλλινίκων ἡμῶν δεσποτῶν, παρά τε τῆς τοῦ δεσπότου μου θεοπνεύστου παναγιστείας· ὡς ἐντεῦθεν συστῆναι κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἑορτὴν μέχρι τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. εἰ δὲ δεῖ τἀληθέστερον λέγειν, οὐκ ἐν τοῖς πυκάζουσι μόνον, οὐδὲ μέχρι τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν τὴν Ἀλεξανδρέων φιλόχριστον πολιν, καὶ τὰς ὑπ' αὐτὴν ἐνορίας μέχρι τῶν νεφελῶν αὐτῶν, καὶ τούτων ἐπέκεινα τῶν οὐρανίων B τάξεων, τῇ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν εἰρήνῃ, καὶ τοῖς πρὸς αὐτὴν ἐπιστρεφομένοις εὐφραινομένων· ὅπως δὲ τὰ τῆς τοιαύτης ἑνώσεως παρηκολούθησε, λεπτομερῶς τολμήσας ἀνήγαγον ἐπὶ τὰς πανευσεβεῖς ἀκοὰς τῶν ἀηττήτων, καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν διὰ τοῦ συνδούλου μου Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου πᾶσι τοῖς κινηθεῖσι παρατυχόντος· καὶ πέπεισμαι, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ ἀποδέχεται τὸν ἐλάχιστον αὐτοῦ δοῦλον ὁ πανάγιός μου δεσπότης. δέομαι οὖν τοῦ τρισμακαρίστου μου δεσπότου, ὅπως ἐν εἰδήσει περὶ πάντων γενόμενος, εἴ τι μοι κατὰ τὴν τοιαύτην κίνησιν, ὡς εἰκός, καθυστέρηται, ἢ κατ' ἄγνοιαν τοῦ δέοντος διημάρτηται, C * διορθώσασθαι τὸν ἐλάχιστον αὐτοῦ δοῦλον. ἔργον γὰρ τοῦτο τῶν θεοτιμήτων ὑμῶν πάσαις ταῖς θείαις κεκοσμημένων γραφαῖς, καὶ τετελειωμένων ταῖς ἄνωθεν ἀρεταῖς.

* L. διορθώσασθαι, ξικον

Subscriptio. Cyrus humilis episcopus orans pro Deo honorabilis mei domini vita suggessi.

Ὑπογραφή. Κῦρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ὑπερευχόμενος τῆς θεοτιμήτου ζωῆς τοῦ τρισμακαρίστου μου δεσπότου ἀνήγαγον.

Exemplar satisfactionis factæ inter Cyrum quondam papam Alexandriæ, & eos qui erant ex parte Theodosianorum.

Ἴσον γενομένης πληροφορίας μεταξὺ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας, καὶ τῶν τῆς μερίδος τῶν Θεοδοσιανῶν.

DOmino Christo vero Deo nostro omnibus præfulgente, omnesque ad saluberrimam, & veram ejus fidem dirigente, & in unam eamdemque sanctam suam ecclesiam convocante, præsentem satisfactionem facimus pro unitate sanctarum Dei ecclesiarum, mensis Maii die quarta, indictione sexta.

TOY δεσπότου Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν πάντων προλάμποντος, καὶ πάντας εἰς τὴν D σωτήριον καὶ ἀληθινὴν αὐτοῦ πίστιν ἰθύνοντος, καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἁγίαν αὐτοῦ ἐκκλησίαν συγκαλοῦντος, τὴν παροῦσαν πληροφορίαν πεποιήμεθα ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, μηνὶ Παϋνὶ, ἰνδικτιῶνος ς'.

Satisfactio facta a Cyro misericordia Dei episcopo per divinam sanctionem benignissimorum, atque triumphatorum dominorum nostrorum locum * exhibente apostolicæ sedis hujus Alexandriæ Christo amabilis civitatis.

* obtinente

Πληροφορία γενομένη παρὰ Κύρου ἐλέῳ Θεοῦ ἐπισκόπου, τὸν τόπον ἐπέχοντος κατὰ θεῖον θέσπισμα τῶν ἀγαθῶν καὶ καλλινίκων ἡμῶν δεσποτῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ταύτης τῆς Ἀλεξανδρέων φιλοχρίστου πόλεως.

I.

Si quis non confitetur Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Trinitatem consubstantialem, unam deitatem in tribus subsistentiis, anathema sit.

α'.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, E Τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἀνάθεμα ἔστω.

II.

Si quis non confitetur unum sanctæ Trinitatis Deum Verbum, qui ante sæcula sine tempore natus est ex Patre, & descendisse de cœlis, & incarnatum esse ex Spiritu sancto, & domina nostra sancta gloriosa Dei genitrice semperque virgine Maria, & humanatum, passum esse propria carne, & mortuum, & sepultum, & resurrexisse tertia die secundum scripturas, anathema sit.

β'.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν Θεὸν λόγον τὸν πρὸ αἰώνων ἀχρόνως γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· καὶ ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, καὶ ἀποθανόντα, καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφὰς, ἀνάθεμα ἔστω.

γ'.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XIII.

γ΄.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ τά τε πάθη, καὶ τὰ θαύματα, ἀλλ' ἄλλου καὶ ἄλλου, ἀνάθεμα ἔστω·

δ΄.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ ἐξ αὐτῆς ἄκρας ἑνώσεως τὸν Θεὸν λόγον ἐν τῇ γαστρὶ τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ὑποστῆσαι ἑαυτῷ καθ' ἕνωσιν σάρκα ἐξ αὐτῆς τῆς ἁγίας θεοτόκου τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον, ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε, καὶ νοερᾷ, ἑνώσει φυσικῇ τε καὶ καθ' ὑπόστασιν, καὶ οὕτως προελθεῖν ἐξ αὐτῆς ἕνα ὄντα ἀσύγχυτόν τε, καὶ ἀδιαίρετον, ἀνάθεμα ἔστω.

ε΄.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὴν ἁγίαν δέσποιναν ἡμῶν καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκον εἶναι, ὡς τὸν θεὸν λόγον σεσαρκωμένον κυήσασαν, καὶ τεκοῦσαν, ἀνάθεμα ἔστω.

ς΄.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ ἐκ δύο φύσεων, τουτέστι θεότητός τε, καὶ ἀνθρωπότητος ἕνα Χριστὸν, ἕνα υἱὸν, μίαν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀναλλοιώτως, ἤγουν μίαν ὑπόστασιν σύνθετον, ὅπερ ἐστὶν αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς, εἷς ὢν τῆς ἁγίας ὁμουσίου Τριάδος, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα. ἔστω.

ζ΄.

Εἴ τις τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δυσὶ θεωρεῖσθαι λέγων ταῖς φύσεσιν, οὐχ ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖ, τὸν ἀϊδίως μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα Θεὸν λόγον, ἐν ἐσχάτοις δὲ τοῦ αἰῶνος καιροῖς τὸν αὐτὸν σαρκωθέντα, καὶ τεχθέντα ἐκ τῆς παναγίας καὶ ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. ἀλλ' ἕτερον τοῦτον οἶδε καὶ ἕτερον, καὶ οὐχ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν, κατὰ τὸν σοφώτατον Κύριλλον, ἐν θεότητι τέλειον, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειον τὸν αὐτὸν καὶ κατὰ τοῦτο καὶ μόνον ἐν δύο θεωρούμενον φύσεσι· τὸν αὐτὸν πάσχοντα * κατ' ἄλλο, καὶ ἄλλο, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις ἔφησε Κύριλλος, πάσχοντα μὲν ἀνθρωπίνως σαρκὶ καθὸ ἄνθρωπος, μένοντα δὲ ὡς Θεὸν ἀπαθῆ ἐν τοῖς τῆς ἰδίας σαρκὸς πάθεσι· καὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ, καὶ ἀνθρώπινα μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ, κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Διονύσιον· θεωρίᾳ μόνῃ διακρίνων τὰ ἐξ ὧν ἡ ἕνωσις γέγονε, καὶ ταῦτα τῷ νῷ διασκοπῶν ἄτρεπτα, καὶ ἀσύγχυτα μετὰ τὴν αὐτῶν φυσικὴν καὶ καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν μένοντα. καὶ ἐν τούτοις ἀδιαιρέτως, καὶ ἀχωρίστως τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν καὶ υἱὸν γνωριζόμενος, καθὸ δύο τὰ ἀλλήλοις ἀσυγχύτως συνενεγμένα καθορᾷ τῷ νῷ πραγματικὴν αὐτῶν τὴν θεωρίαν ποιούμενος, ἀλλὰ μὴ φαντασίᾳ ψευδεῖ, καὶ διακένοις νοῦ διαπλάσμασι. * διιστῶσι δὲ οὐδαμῶς, ὡς ἀνῃρημένης ἤδη τῆς εἰς δύο διατομῆς διὰ τὴν ἄφρασον, καὶ ἀπερινόητον ἕνωσιν, λέγων κατὰ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον· ἅμα γὰρ σάρξ, ἅμα Θεοῦ λόγου σάρξ· ἅμα σάρξ ἔμψυχος λογικὴ, ἅμα Θεοῦ λόγου σάρξ ἔμψυχος λογική. ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῇ ἀνὰ μέρος τὴν τοιαύτην ἐκλαμβάνει φωνὴν, ἀνάθεμα ἔστω.

III.

Si quis non confitetur, unius ejusdem domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri tam passiones, quamque miracula, sed alterius, & alterius, anathema sit.

IV.

Si quis non confitetur, ex ipsa summa unitione Deum Verbum in utero sanctæ Dei genitricis semperque virginis Mariæ, constituisse sibi per unitionem carnem ex ipsa sancta Dei genitrice nobis consubstantialem, animatam anima rationali, & intellectuali, unitionem naturali, atque secundum subsistentiam, & sic processisse ex ea, unum existentem, & inconfusum, atque indivisum, anathema sit.

V.

Si quis non confitetur, sanctam dominam nostram, semperque virginem Mariam, proprie, & secundum veritatem θεοτόκον, id est, Dei genitricem, utpote quæ Deum Verbum incarnatum concepit, & genuit, anthema sit.

VI.

Si quis non confitetur, ex duabus naturis, id est, deitate, & humanitate, unum Christum, unum Filium, unam Dei Verbi naturam incarnatam, secundum sanctum Cyrillum, inconfuse, inconvertibiliter, immutabiliter, sive unam subsistentiam compositam, quod est ipse dominus noster Jesu Christus, qui unus est de sancta consubstantiali Trinitate, talis anathema sit.

VII.

Si quis unum dominum nostrum Jesum Christum in duabus considerari dicens naturis, non eundem unum de Trinitate confiteatur sempiterne quidem ex Patre genitum Deum Verbum, novissimis autem sæculi temporibus eumdem incarnatum, atque genitum ex sanctissima, & intemerata domina nostra, Dei genitrice, semperque virgine Maria, sed alterum hunc noscit, & alterum, & non unum eumdemque secundum sapientissimum Cyrillum, in deitate perfectum, & in humanitate eumdem perfectum, ex hocque solo in duabus contemplandum naturis, eumdem passum, & non passum secundum aliud, & aliud, sicut idem sanctus Cyrillus ait: & patientem quidem humanitus carne, secundum quod homo est: permanentem vero impassibilem, ut Deum, in passionibus propriæ carnis, eumdemque unum Christum & Filium, operantem Deo decibilia, & humana una deivirili operatione, secundum sanctum Dionysium, sola contemplatione discernens ea, ex quibus unitio facta est, & hæc intellectu considerans, inconvertibilia, & inconfusa post eorum naturalem, & secundum subsistentiam unitionem manentia, in hisque indivise, atque inseparabiliter unum eumdemque Christum, & Filium recognoscens, juxta quod duo adinvicem inconfuse convenientia considerat intellectu causativam eorum contemplationem faciens, & non phantasia mendaci, atque inanibus mentis figmentis, nullatenus vero disjungit quasi perempta jam illa, quæ in duo est, sectione propter ineffabilem, & inconfusam, & inexcogitabilem unitionem, dicens secundum sanctum Athanasium: Simul enim caro, simul Dei Verbi caro: simul caro animata rationalis: sed ad divisionem per partes hujusmodi assumit vocem, anathema sit.

ACTIO XIII.

VIII.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem hæreticos, Neſtorium, Eutychen nec nominabilem, & Cyrum, & Joannem Ægeoras, & omnes qui quocumque modo contradixerunt duodecim capitulis ſanctiſſimi Cyrilli, & pœnitentiam non egerunt, ſed in hoc errore ſunt mortui, & quiqui ſimilia ei ſapuerunt, aut ſapiunt, anathema ſit.

IX.

Si quis non anathematizat ſcripta Theodoriti, quæ ſunt contra rectam fidem, & ſanctum Cyrillum, & epiſtolam quæ dicitur Ibæ, & Theodorum Mopſueſtenum, & ſcripta ejus; & ſi quis non ſuſcipit ſcripta ſancti Cyrilli, & maxime quæ ſunt contra Theodorum, & Theodoritum, Andreamque, & Neſtorium, & quiqui ſimilia eis, uniuſve eorum ſenſerunt, aut ſentiunt, anathema ſit.

Item accipiens idem Antiochus religioſus lector, & notarius codicem Theodori, qui fuit epiſcopus Pharan, relegit librum ejus ſcriptum ad Sergium quondam epiſcopum Arſenoitam Ægyptiacæ diœceſeos, in quo continebatur ita:

Omne quidquid deſcribitur ſeu locutus, ſive operatus dominus, per mentem, & ſenſum, atque ſenſoria, & dixit & operatus eſt; & ſic ejus tanquam totius, & unici una operatio Verbi, mentis, ſenſibilis, & organici corporis cuncta dicantur.

Ejusdem ex eodem ſermone:

Quoniam quidem primordialiter propter quamdam divinam, & ſapientiſſimam diſpenſationem, ſomnum, & faſtidium, eſuriem, & ſitim admiſit, quando voluit, * maxime vero etiam in his motum horum, & quietem, ad illam omnipotentiam ac ſanctiſſimam Verbi operationem applicamus, & ex hoc unam unius ejuſdemque Chriſti operationem appellamus.

* G. maxime iure

Ejuſdem ex eodem ſermone:

Affatim, ut opinor, nobis ſermo diſcutiendo monſtravit, quia omnia quæcumque ſcripta ſunt de domino Chriſto, ſive Dei, ſeu animæ, ſeu corporis, ſeu utriuſque, animæ, inquam, atque corporis, ſingulariter ſimul, & inſeparabiliter agebantur, incipientia quidem, &, ut eſt dicere, affluentia ex Verbi ſapientia, & benignitate, atque virtute, mediante vero intellectuali anima, & corpore procedentia. Et ideo una operatio totius, utpote unius ejuſdemque ſalvotoris noſtri, hæc omnia & ſunt & dicta ſunt.

Ejuſdem ex eodem ſermone:

Habemus utique ex his manifeſtum eſſe opus Dei omnia, quæ de Chriſto audivimus, & credimus, ſive divinæ naturæ congruentia ſive humanæ: & ideo una operatio iſta, tam deitatis ejus quamque humanitatis, pie nominata ſunt.

A

η'.

Εἴ τις οὐκ ἀναθεματίζει Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, Ἀπολλινάριον τοὺς αἱρετικοὺς, Νεςόριον, Εὐτυχέα τὸν δυσώνυμον, καὶ Κῦρον, καὶ Ἰωάννην τοὺς Αἰγεώτας, καὶ πάντας τοὺς ἀντειρηκότας καθ' οἷον δήποτε τρόπον τοῖς δώδεκα κεφαλαίοις τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου, καὶ μὴ μετανοήσαντας, ἀλλ' ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ ἀποθανόντας, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτῶν φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας, ἀνάθεμα ἔστω.

θ'.

Εἴ τις οὐκ ἀναθεματίζει τὰ συγγράμματα Θεοδωρίτου τὰ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ τὴν λεγομένην Ἴβα ἐπιστολὴν, καὶ B Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ· καὶ εἴ τις οὐ δέχεται τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, καὶ μάλιστα τὰ κατὰ Θεοδώρου, καὶ Θεοδωρίτου, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Νεστορίου, καὶ τῶν τὰ ὅμοια αὐτοῖς, καὶ ἑνὸς αὐτῶν πεφρονηκότων ἢ φρονούντων, ἀνάθεμα ἔσω.

Ἔτι λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος βιβλίον Θεοδώρου ἐπισκ. γενομένου τῆς Φαρὰν, ἀνέγνω λόγον τοῦ αὐτοῦ πρὸς Σέργιον ἐπίσκ. γενόμενον Ἀρσενοΐτης τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως, ἐν ᾧ περιέχεται οὕτως.

Πᾶν ὁτιοῦν ἱστόρηται ἢ εἰπὼν, ἢ δράσας ὁ κύριος, διὰ νοῦ, καὶ αἰσθήσεως, καὶ αἰσθητηρίων, καὶ εἶπε καὶ ἔ- C πραξε· καὶ οὕτως αὐτοῦ ὡς ὅλου καὶ ἑνὸς μία ἐνέργεια τοῦ λόγου, τοῦ νοῦ, τοῦ αἰσθητικοῦ σώματος καὶ ὀργανικοῦ τὰ πάντα λεχθείη.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἐπειδὴ προηγουμένως διά τινα θείαν, καὶ σοφωτάτην οἰκονομίαν ὕπνον, κάματον, καὶ πεῖναν, καὶ δίψαν προσήκατο, ὁπότε καὶ ἠβουλήθη, καὶ μάλιστα δικαίως καὶ τὴν ἐν τούτοις κίνησιν καὶ ἠρεμίαν τῇ πανσθενεῖ, καὶ πανσόφῳ τοῦ λόγου ἐνεργείᾳ προσάπτομεν. καὶ ἐντεῦθεν μίαν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς Χριστοῦ ἐνέργειαν προσαγορεύομεν.

D

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἱκανῶς οἶμαι παρέστησεν ἡμῖν ὁ λόγος διὰ τῆς ἐξετάσεως, ὅτι πάντα ὅσα ἱστόρηται περὶ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, εἴτε Θεοῦ, εἴτε ψυχῆς, εἴτε σώματος, ἢ τοῦ συναμφοτέρου, ψυχῆς λέγω, καὶ σώματος, μοναδικῶς ἅμα καὶ ἀδιαιρέτως ἐπράττετο, ἀρχόμενα μὲν καὶ οἷον εἰπεῖν πηγάζοντα ἐκ τῆς τοῦ λόγου σοφίας, καὶ ἀγαθότητος, καὶ δυνάμεως, διὰ μέσης δὲ ψυχῆς νοερᾶς καὶ σώματος προϊόντα· καὶ διὰ τοῦτο μιᾷ ἐνεργείᾳ ὅλου ὡς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ταῦτα πάντα καὶ εἰσὶ καὶ E ἐλέχθησαν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἔχομεν ἄρα ἐκ τούτων σαφῶς, ὅτι ἔργον Θεοῦ ἅπαντα, ὅσα περὶ Χριστοῦ καὶ ἀκούομεν, καὶ πιστεύομεν, εἴτε τῇ θείᾳ φύσει προσεοικότα, εἴτε τῇ ἀνθρωπίνῃ· καὶ κατὰ τοῦτο μία ἐνέργεια ταῦτα τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος εὐσεβῶς ὠνόμασαι.

ANN. CHRIS. 680.

Τοῦ

A

Τῦ αὐτῦ ἐκ τῦ αὐτῦ λόγυ.

Ὡς εἶναι πᾶσαν τὴν ἐνανθρώπησιν ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλυς, καὶ ὅσα ταύτης μικρά τε καὶ μεγάλα, μίαν ἀληθῶς ὑψηλοτάτην καὶ θείαν ἐνέργειαν.

Τῦ αὐτῦ ἐκ τῦ λόγυ, ὅπερ ἐποίησεν εἰς τὰς ἑρμηνείας τῶν πατρικῶν χρήσεων.

Τὸ δὲ θεϊκὸν θέλημα, ὅπερ ἐστὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ· αὐτοῦ γὰρ τὸ θέλημα ἕν ἐστι, καὶ τοῦτο θεϊκόν.

B

Τῦ αὐτῦ ἐκ τῦ αὐτῦ λόγυ.

Διὰ τύτων ἄρα χωρὶς πάσης ἀμφιλογίας παιδευόμεθα, ὅτι πάντα ὅσα τῆς σωτηριώδυς οἰκονομίας εἴτε θεῖα, εἴτε ἀνθρώπινα περὶ τῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριςῦ ἀνιςόρηται, ἀρχοειδῶς μὲν οἷον εἰπεῖν ἐκ τῦ θείυ τὴν ἔνδοσιν καὶ τὴν αἰτίαν ἐλάμβανε, διὰ μέσης δὲ τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ψυχῆς ὑπηργεῖτο παρὰ τῦ σώματος· εἴτε θαυματοποιόν τινα δύναμιν εἴποις, εἴτε καὶ φυσικήν τινα τῦ ἀνθρώπυ κίνησιν· οἷον τροφῆς ὄρεξιν, ὕπνον, κάματον, καὶ πόνων ἀντίληψιν, λύπην καὶ ἀδημονίαν· ἃ καὶ πάθη κατὰ συγχώρησιν ὀνομάτων ἐκ τῆς συνηθείας προσαγορεύεται, κυρίως δὲ φυσικῆς κινήσεως διὰ τῦ ἐμψύχυ καὶ αἰσθητικῦ ζώυ πεφύκασι. καὶ αὐτὰ δὲ, ἅπερ κυρίως ἐςὶ, καὶ λέγεται πάθη, ὁ σαυρὸς, ἡ νέκρωσις, οἱ μώλωπες, ἡ ὠτειλὴ καὶ καθήλωσις, τὰ ἐμπτύσματα, τὰ ῥαπίσματα, πάντα ταῦτα ὀρθῶς ἂν καὶ δικαίως κληθείη μία καὶ τῦ αὐτῦ ἑνὸς Χριςῦ ἐνέργεια.

Τῦ αὐτῦ ἐκ τῦ αὐτῦ λόγυ.

Νοείσθω ὖν ἡμῖν ἐκ παντὸς ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν τῦ σωτῆρος Χριςῦ ἐνανθρώπησιν μία θεία τε καὶ σωτηριώδης ὄντως ἐνέργεια·

Τῦ αὐτῦ ἐκ τῦ αὐτῦ λόγυ.

Ἐκ τύτων γε πάντων, καὶ τῶν ὁμοίων, λέγε καὶ μάλα δικαίως μία Θεῦ ἐνέργεια πάντα τὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἴδια, πιςευέσθω, καὶ λεγέσθω.

Τῦ αὐτῦ ἐκ τῦ αὐτῦ λόγυ.

Ἡ μὲν γὰρ ἡμετέρα ψυχὴ οὐ πέφυκε τοσαύτης δυνάμεως εἶναι, ἵνα τὰς φυσικὰς τῦ σώματος ἰδιότητας ἐξ αὐτῦ τε καὶ ἑαυτῆς ἀπελαύνῃ. ἀλλ' ὐδὲ κυρία τοσῦτον ὤφθη λογικὴ ψυχὴ τοῦ ἰδίου σώματος, ὥστε καὶ τῶν κατ' αὐτὸ καὶ συμφυῶν αὐτῷ ὄγκυ, καὶ ῥοπῆς, καὶ χρώματος ἐπικρατῆσαι, καὶ ἔξω τούτων αὐτὸ καταςῆσαι ποτέ· ἅπερ ἅπαντα κατὰ τὴν οἰκονομίαν τῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ καὶ ἱςόρηται, καὶ γεγένηται ἐν τῷ θείῳ καὶ ζωοποιῷ σώματι· καὶ γὰρ ἀόγκως, καὶ οἷον εἰπεῖν ἀσωμάτως ἄνευ διαςολῆς προῆλθεν ἐκ μήτρας, καὶ μνήματος, καὶ θυρῶν· καὶ ὡς ἐπ' ἐδάφυς τῆς θαλάσσης ἐπέζευεν.

Ejusdem ex eodem sermone:

Ut si omnis humanatio a principio usque ad finem, & quæque ejus sunt parva, & magna, una veraciter sublimissima, & divina operatio.

Ejusdem ex sermone, quem fecit in interpretationes patrum testimoniorum.

Divina vero voluntas, quæ est ipsius Christi, ipsius enim voluntas una est, & hæc divina.

Ejusdem ex eodem sermone.

Per hæc igitur absque ulla ambiguitate instruimur, quod omnia salutaris dispensationis, seu divina, sive humana, de salvatore nostro Jesu Christo descripta sunt, principaliter quidem, ut est dicere, ex divinitate facultatem originemque accipiebant, mediante tamen intellectuali, atque rationali anima per corpus gerebantur, sive mirificam quamdam virtutem dixeris, sive etiam naturalem alteram hominis motionem, ut est cibi appetitus, somnus, fastidium, & dolorum susceptio, tristitia, anxietas, quæ etiam per * C inusitationem nominum ex consuetudine passiones appellantur, proprie vero naturales sunt motiones per animatum ac sensuale animal: & ipsa vero quæ revera sunt, & dicuntur, passiones, crux, mortificatio, plagæ, cicatrix, acclavationes, consputiones, alapæ, omnia hæc recte utique, & juste vocanda sunt, una ejusdemque unius Christi operatio.

* concessionem

Ejusdem ex eodem sermone:

Intelligenda ergo sunt nobis omnino, quæque sunt circa salvatoris Christi humanationem, una divina, & profecto salutaris D operatio.

Ejusdem ex eodem sermone:

Ex his igitur omnibus, & his similibus, aperte, & satis juste una Dei operatio, cuncta quæque sunt humanationis propria, credenda, atque dicenda sunt.

Ejusdem ex eodem sermone.

Nostra quidem anima non habet insitum talis esse virtutis, ut & naturales corporis proprietates ab eo, & a semet expellat: sed E neque dominari in tantum apparuit rationalis anima ipsius proprii corporis, ut etiam quæ circa hoc sunt, huicque sunt insita, id est molem, fluxumque & colorem * contineat, atque extra hæc unquam constituat. Quæ omnia in dispensatione Christi salvatoris nostri, & conscripta, & facta sunt in illo divino, & vivifico corpore. Etenim absque mole, &, ut ita dicatur, incorporaliter absque diremptione de vulva processit, & sepulcro etiam, & per fores, ut & super tanquam pavimentum supra mare ambularet.

* devincat

Ejus-

A

ACTIO XIII.

ANN. CHRIS. 680

Ejuſdem ex eodem ſermone:

Opportunum quidem eſt, nos ita ſentire, & dicere omnia quæque in humanatione de ſalvatore Chriſto eſſe ſcribuntur, unam cognoſcere operationem: hujus autem opificem, & creatorem, ipſum Deum Verbum: inſtrumentum vero, humanitatem. Quæque igitur tanquam Deo, & quæque humanitati congruentia de eo dicta ſunt, omnia ipſius deitatis verbi eſt operatio.

Item accipiens idem religioſus Antiochus librum in ſuperſcriptione continentem: Pyrrhi humilis epiſcopi de voluntate, & operatione; relegit tomum dogmaticum ejuſdem B Pyrrhi, in quo continetur ita.

Unum autem, ut dictum eſt, tantum reprehendit capitulum Sophronius Deo amabilis, tanquam qui teſtimonium Dionyſii deiloqui doctoris * diſſimulaſſet per immutationem unius vocis. Congrua quippe in hoc maxime dicens idem vir, & cautelam habentia, in quibus ait ille: Sed virificati Dei novam quamdam deivirilem operationem nobis * morigerans: Unam enim in veritate pro nova, continebat eadem charta, non malitioſe, quod abſit, ſecundum meum ſermonem, ſed utpote quæ non aliter nova quam una intelligi valuiſſet, a Cyro ſanctiſſimo hujuſmodi vox eſt appoſita. Per extre- C mitatum quippe negationem unam divinus doctor aſſerit, affirmativam faciens, & hanc ſingulariter exprimens, quid aliud quam unam confiteri operationem tanquam unius Chriſti, * ſecundum ſermonem aperte, & plane contradidit?

* depravaſſet

* exhibens

* ſecundum evaral bet rationem aper.

Item relectum eſt ex regeſto diverſarum epiſtolarum, exemplar epiſtolæ Pauli quondam præſulis hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, ſcriptæ ad Theodorum quondam papam Romanum, cujus initium: *Ecce quam bonum, & quam jucundum, habitare fratres in unum.* Habet autem poſt aliqua eadem epiſtola ita: Unius autem ejuſdemque Dei Verbi incarnati tam miracula D prædicamus, quam paſſiones agnoſcimus, quas carne pro nobis ſuſtinuit. Unde & Deus dicitur paſſus, & Filius hominis de cœlo deſcendiſſe, propter illam quæ * ſupra recenſita eſt, inſeparabilem, & ſecundum ſubſiſtentiam duarum naturarum unitionem. Propterea, & unam voluntatem domini noſtri Jeſu Chriſti intelligimus, ne adverſitatem vel differentiam voluntatum in una eademque perſona domini noſtri Jeſu Chriſti adnectamus, aut eum ſibi reluctantem doceamus, aut duos volentes introducamus, non pro commixtione prorſus vel confuſione duarum naturarum, quæ in eo conſiderantur, hujuſmodi unius voluntatis E vocem proferentes, & ob peremptionem alterius ſolam alteram eſſe pronunciantes, ſed per hujuſmodi vocem inſinuantes, quod ejus rationaliter ac intellectualiter animata caro * ex ipſa principali unitione ineffabiliter divinis locupletata, eam ſibi unientis ſecundum ſubſiſtentiam Verbi divinam poſſidebat, & non differentem voluntatem.

Pſal. 132.

* ſupra ea tcum eſt inf.

* ab inſtanti incarnationis aneſt

Item relecta eſt ex altero regeſto epiſtola Petri, & ipſius quondam præſulis regiæ civitatis, ad Vitalianum ſanctæ memoriæ, qui

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Δέον οὖν οὕτω φρονεῖν τε καὶ λέγειν ἡμᾶς, πάντα τὰ κατὰ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἱστορούμενα εἶναι μίαν γινώσκειν ἐνέργειαν. ταύτης δὲ τεχνίτην, καὶ δημιουργὸν τὸν Θεόν, ὄργανον δὲ τὴν ἀνθρωπότητα. τά τε οὖν ὡς Θεοῦ, τά τε ἀνθρωποπρεπῶς περὶ αὐτοῦ λεγόμενα πάντα ἐνέργειά ἐστι τῆς τοῦ λόγου θεότητος·

Ετι λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Αντίοχος βιβλίον ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ· Πύῤῥου ἐλαχίστου ἐπισκόπου περὶ θελήματος, καὶ ἐνεργείας· ἀνέγνω τόμον δογματικὸν τοῦ αὐτοῦ Πύῤῥου, ἐν ᾧ περιέχεται οὕτως.

Ενὸς δέ, ὡς εἴρηται, καὶ μόνον ἐπελάβετο κεφαλαίου Σωφρόνιος ὁ εὐλαβέστατος, ὡς χρῆσιν Διονυσίου τοῦ θεοφόρου παρχποιήσαντος διδασκάλου μιᾶς φωνῆς ἐν ἀμείψει. εἰκότα δὴ λέγων ἐν τούτῳ μάλιστα ὁ ἀνὴρ καὶ ἀσφαλείας ἐχόμενα, ἐν οἷς φησιν ἐκεῖνος· ἀλλ' ἀνδρωθέντος θεοῦ καινήν τινα τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν ἡμῖν πεπολιτευμένος. μίαν γὰρ ταῖς ἀληθείαις ἀντὶ τοῦ, καινήν, περιεῖχεν ὁ χάρτης· οὐ κακούργως μᾶλλον, μὴ γένοιτο, κατά γε τὸν ἐμὸν λόγον, ἀλλ' ὡς οὐκ ἂν ἄλλως τῆς καινῆς, ἢ μιᾶς δυναμένης τῆς τοιᾶσδε παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου Κύρου φωνῆς ἐντεθείσης. τῃ γὰρ ἀποφάσει τῶν ἄκρων μίαν φησὶν ὁ θεῖος διδάσκαλος κατάφασιν ποιησάμενος, καὶ ταύτην μοναδικῶς ἐκφωνήσας, τί ἄλλο γε, ἢ μίαν ὁμολογεῖν ἐνέργειαν ὡς ἑνὸς τοῦ Χριστοῦ καθ' ὄντινασοῦν λόγον σαφῶς παραδέδωκεν;

Ετι ἀνεγνώσθη ἀπὸ ῥεγίστρου διαφόρων ἐπιστολῶν ἴσον ἐπιστολῆς Παύλου τοῦ γενομένου προέδρου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως. γραφείσης πρὸς Θεόδωρον τὸν γενόμενον πάπαν Ρώμης· ἧς ἡ ἀρχή· ἰδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό· ἔχει δὲ μετά τινα ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως· ἑνὸς δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου τά τε θαύματα κηρύττομεν, καὶ τὰ πάθη γνωρίζομεν, ἅπερ σαρκὶ δι' ἡμᾶς ἑκουσίως ὑπέμεινεν, ὅθεν καὶ θεὸς λέγεται παθεῖν, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατεληλυθέναι διὰ τὴν ὑπὲρ νοῦν καὶ ἀδιάσπαστον καθ' ὑπόστασιν τῶν δύο φύσεων ἕνωσιν. διὰ τοῦτο καὶ ἓν θέλημα τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ νοοῦμεν, ἵνα μὴ ἐναντίωσιν, ἢ διαφορὰν θελημάτων ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ προσώπῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ περιάψωμεν, ἢ αὐτὸν ἑαυτῷ διαμαχόμενον δογματίσωμεν, ἢ δύο τοὺς θέλοντας εἰσαγάγωμεν· οὐκ ἐπὶ συναλοιφῇ παντοίως, ἢ συγχύσει τῶν δύο φύσεων τῶν ἐν αὐτῷ θεωρουμένων τὴν τοιαύτην τοῦ ἑνὸς θελήματος προφέροντες φωνήν, ἢ ἐπὶ ἀναιρέσει θατέρας μόνην τὴν ἑτέραν εἶναι πρεσβεύοντες, ἀλλὰ τοῦτο διὰ τῆς τοιαύτης σημαίνοντες φωνῆς, ὡς ἡ αὐτοῦ λογικῶς τε, καὶ νοερῶς ἐψυχωμένη σὰρξ ἐξ αὐτῆς ἄκρας ἑνώσεως ἀῤῥήτως τὰ θεῖα καταπλουτήσασα τὸ τοῦ ἑνώσαντος αὐτὴν ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν θεῖον ἐκέκτητο, καὶ οὐ διάφορον θέλημα.

Ετι ἀνεγνώσθη ἀπὸ ἑτέρου ῥεγίστρου ἐπιστολὴ Πέτρου καὶ αὐτοῦ γενομένου προέδρου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως πρὸς Βιταλιανὸν τὸν ἐν ὁσίᾳ τῇ μνή-

μη

ANNO CHRISTI 680.

μη γενόμενον πάπαν Ῥώμης· ἧς ἡ ἀρχή. πνευματικῆς εὐφροσύνης πρόξενον ἡμῖν τὸ γράμμα τῆς ὑμετέρας ὁμοψύχου καὶ ἁγίας ἀδελφότητος γέγονεν· καὶ ἀναγινωσκομένης τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς ἐχούσης διαφόρους πατρικὰς χρήσεις, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης εἶπον· διδάσκομεν τὴν ὑμῶν ἐνδοξότητα, ὡς αἱ ἐμφερόμεναι πατρικαὶ χρήσεις ἐν τῇ παρούσῃ καὶ νῦν ἀναγινωσκομένῃ Πέτρου ἐπιστολῇ περικεκομμένως παρεξεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πέτρου, διὰ τὸ παραστῆσαι αὐτὸν ἐθέλειν τὸν αὐτοῦ περὶ ἑνὸς θελήματος, καὶ μιᾶς ἐνεργείας σκοπόν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. ἔγνωμεν ἀκριβῶς κατὰ τὰ παρὰ τῶν θεοφιλῶν ὑμῶν λεχθέντα, ὡς αἱ τοιαῦται ἐμφερόμεναι χρήσεις ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιστολῇ περικεκομμένως ἐνετέθησαν· καὶ εἰ δοκεῖ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, εἰς τὰ πρόσω μὴ χωρείτω ἡ τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· πρὸς τὰ παρὰ τῆς ὑμῶν ἐνδοξότητος ἀρτίως διαλαληθέντα ἀρκούντως ἔχει τῆς παρούσης ἐπιστολῆς ἡ ἀνάγνωσις. ἰδοὺ δὲ κατὰ τὰ παρὰ τῶν ἐνδοξοτάτων ὑμῶν διαλαληθέντα, ἤγουν ἐπιζητηθέντα, εἰς μέσον ἐλθόντων τῶν τε γενομένων δογματικῶν ἐπιστολῶν τε καὶ συγγραμμάτων ἀπό τε Πύῤῥου, Παύλου, καὶ Πέτρου, τῶν γενομένων πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ Θεοδώρου ἐπισκόπου τῆς Φαρὰν, καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας, καὶ εἰς ἐπήκοον ἡμῶν καὶ τῆς ὑμῶν ἐνδοξότητος ὑπαναγνωσθέντων, φανερῶς τε καὶ μίαν ἐνέργειαν, καὶ ἓν θέλημα ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀσεβῶς δογματίσαι αὐτοὺς ἀποδηλωσάντων ἐν πάσῃ πληροφορίᾳ ὤφειλεν ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης γενέσθαι, ὡς καλῶς καὶ δικαίως ἤδη τούτους ἀπεβάλετο Ἀγάθων ὁ ἁγιώτατος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας διὰ τῆς παρ᾽ αὐτοῦ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον, καὶ καλλίνικον ἡμῶν βασιλέα γενομένης ἀναφορᾶς· συνῳδὰ δὲ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς, ὡς τἀναντία τῆς ὀρθῆς πίστεως φρονήσαντας, τούτους ἀποβληθῆναι ἐκ τῶν ἱερῶν διπτύχων, καὶ ἀναθέματι καθυποβληθῆναι ἐκκρίναμεν, καὶ τὰ αὐτῶν συγγράμματα ὡς ἀσεβείας ἀνάμεστα βδελυττόμεθα, καὶ ἀφανισμῷ ὀφείλοντα ὑποβληθῆναι ἀποφαινόμεθα.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. εἰ οἱ μετὰ Πέτρον ἐπισκοπήσαντες ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, τουτέστι Θωμᾶς, Ἰωάννης, καὶ Κωνσταντῖνος, φαίνωνται εἴτε ἐπιστολὰς γράψαντες, εἴτε λόγους συντεθεικότες περὶ τῆς νῦν ἀσεβῶς εἰσαχθείσης καινοφωνίας εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, τὰ τούτων ἴσα, ἤτοι ῥέγιστρα, ἢ καὶ αὐθεντικὰ εἰς μέσον ἀγαγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, πρὸς τὸ καὶ τὴν τούτων εἴδησιν λαμβάνουσαν τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον τὰ τῷ καλῶς ἔχοντι συμβαίνοντα ἀποφήνασθαι· ὡσαύτως καὶ εἰ φαίνονται εἴτε ἐπίσκοποι, εἴτε κληρικοὶ, εἴτε μοναχοὶ, εἴτε ἕτεροί τινες λιβέλλους ἀπαιτηθέντες παρὰ τῶν ἐπισκοπησάντων ταύτης τῆς θεοφυλάκτου, καὶ βασιλίδος πόλεως περὶ μιᾶς ἐνεργείας, καὶ ἑνὸς θελήματος, καὶ ταῦτα συνείδομεν τὸν εἰρημένον θεοσεβέστατον διάκονον καὶ χαρτοφύλακα Γεώργιον εἰς μέσον προαγαγεῖν ἀπαραλείπτως, πρὸς τὸ καὶ ταῦτα κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἁγίας συνόδου ἀφανισμῷ παραδοθῆναι.

ACTIO XIII

A fuit papa Romanus, cujus est initium: Spiritalem nobis lætitiam peperit litera vestræ unanimis, & sanctæ fraternitatis. Dumque relegeretur eadem epistola, habens diversa patrum testimonia, hi qui locum gerebant Agathonis sanctissimi papæ Romani, dixerunt: Innotescimus vestræ gloriæ, quod paterna testimonia quæ continentur in præsenti, quæ nunc relegitur Petri epistola, circumcise deflorata sunt ab eodem Petro ex hoc, quod ostendere voluisset suam, super unam voluntate & una operatione, intentionem.

Gloriosissimi judices dixerunt: Comperi-B mus diligenter, juxta quæ a vestra reverentia dicta sunt, quod talia testimonia quæ continentur in præsenti epistola, detruncate posita sunt. Et si placet vestro sancto, ac universali concilio, inamplius hujusmodi epistolæ lectio non procedat.

Sanctum concilium dixit: Ad hæc quæ gloria vestra nuper locuta est, satis est præsentis epistolæ lectio. Ecce autem secundum quæ jam vestra interlocuta est gloria, sive inquisivit, in medium venientibus tam dogmaticis epistolis quam scriptis, quæ fecerunt Pyrrhus, Paulus, & Petrus, quondam patriarchæ hujus regiæ urbis, nec non quæ a Theodoro, qui fuit Pharan episcopus, & C Cyro, qui fuit Papa Alexandriæ, & ante nos vestramque gloriam relectis, auditur aperte, unam operationem, & unam voluntatem in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, eos impie prædicasse. Declarantibus igitur nobis, omnem satisfactionem vestra gloria debet percipere, quod bene atque juste eos jam abjecit Agathon sanctissimus papa antiquæ Romæ, per suggestionem quam fecit ad piissimum ac triumphatorem magnum nostrum imperatorem, & nos quoque consonanter cum eo, hos, utpote adversa rectæ fidei sentientes, expelli de sacris diptychis, & anathemate percelli censuimus, eorum-D que scripta, ut impietate repleta, abominamur, & ut exterminio debeant submitti decernimus.

Gloriosissimi judices dixerunt: Si hi qui post Petrum episcopi fuerunt hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, id est, Thomas, Joannes, & Constantinus, videntur seu epistolas sive sermones composuisse de novitate vocum, quæ nuper impie in catholicam ecclesiam intromissa est, eorum exemplaria sive regesta, vel authentica in medium proferat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, quatenus, & eorum cognitio-E nem percipiens sanctum vestrum concilium, quæ æquitati conveniunt decernat. Similiter & si videntur seu ab episcopis, sive clericis, vel monachis, ceterisve quibusdam libellos exegisse hi, qui episcopatum gesserunt hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, de una operatione, & una voluntate, etiam hæc prævidimus, ut prædictus Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax ad medium indiminuite deducat, ut & ipsa secundum judicium sancti vestri concilii exterminio contradantur.

Geor-

ACTIO XIII.

ANNO CHRISTI 680.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, dixit: Codicillus, domine, sive regestum, in quo continentur exemplaria synodicorum, quæ facta sunt tam a Thoma, Joanne, & Constantino sanctæ memoriæ quondam patriarchis hujus regiæ urbis, hic mihi præsto est, cum his & authentica synodica bullata, quæ facta sunt a Thoma sanctæ memoriæ quondam patriarcha ad Vitalianum sanctæ memoriæ quondam papam Romanum, quæ etiam volens ad eum dirigere, propter impiorum Saracenorum incursum assidue imminentem, ut nostis, & obsessionem, quæ facta est per biennium, quo gessit episcopatum, non valuit dirigere, & hæc ergo statim vobis jubentibus profero. B Perscrutatus sum vero libellos, qui facti sunt a diversis episcopis, seu monachis, sive clericis, ac laicis de voluntate, & operatione, diligenter, & hos protuli, & sunt in chartophylacio, ad id quod vobis placuerit.

A Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε· τὸ κωδίκιον, δέσποτα, ἤτοι ῥέγιστρον τὸ ἔχον τὰ ἰσότυπα τῶν γενομένων συνοδικῶν ἀπό τε Θωμᾶ, Ἰωάννου, καὶ Κωνσταντίνου τῶν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένων πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως ὕπεστί μοι ἐνταῦθα. πρὸς τούτοις καὶ τὰ αὐθεντικὰ συνοδικὰ βεβουλλωμένα, τὰ γενόμενα ἀπὸ Θωμᾶ τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου πατριάρχου πρὸς Βιταλιανὸν τὸν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης· ἅτινα καὶ ἀποστεῖλαι πρὸς αὐτὸν βουληθέντος αὐτοῦ, διὰ τὴν γενομένην, ὡς ἐπίστασθε, τῶν ἀθέων Σαρακηνῶν ἐπίμονον καταδρομὴν, καὶ παράστασιν εἰς τὸν διετῆ χρόνον, ὃν ἐπεσκόπησεν, ἐκπέμψαι οὐκ ἴσχυσε. καὶ ταῦτα παραυτὰ κελευόντων ὑμῶν προφέρω. τὴν μέντοι ἀναζήτησιν τῶν γενομένων λιβέλλων ἀπὸ διαφόρων ἐπισκόπων, ἢ μοναχῶν, ἢ κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν περὶ θελήματος καὶ ἐνεργείας μετὰ ἀκριβείας ἐποιησάμην, καὶ τούτους παρεξέβαλον, καὶ εἰσὶν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ πρὸς τὸ ὑμῖν παριστάμενον.

Gloriosissimi judices, atque sanctum concilium dixerunt: Regesta synodicorum, quæ asseruit Georgius Deo amabilis diaconus, atque chartophylax præ manibus habere, scriptum a Thoma, Joanne, & Constantino, qui episcopatum gesserunt hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, nec non & anthentica synodica, quæ dixit scripsisse C Thomam ad Vitalianum sanctæ memoriæ quondam papam antiquæ Romæ, ad medium proferat: & hæc suscipientes qui a nobis excipiunt, ob auditum nostrum omnium relegant: Et accipiens Agatho religiosus lector, & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, synodicum authenticum sanctæ memoriæ Thomæ bullatum, & coram omnibus bullam quæ in eo pressa fuerat, auferens, relegit, habens in superscriptione ita: Per omnia sanctissimo, ac beatissimo fratri, & consacerdoti domino Vitaliano, Thomas indignus episcopus in domino salutem: cujus initium est: Qui cuncta ex nihilo quidem, ut existerent protulit. D Quod synodicum collatum est cum regesto, quod protulit Georgius Deo amabilis diaconus, & charthopylax. Et constitit ab initio usque ad finem indiminute.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἅπερ ἔφησε Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ μετὰ χεῖρας ἔχειν ῥέγιστρα συνοδικῶν τῶν γραφέντων ἀπὸ Θωμᾶ, Ἰωάννου, καὶ Κωνσταντίνου τῶν ἐπισκοπησάντων τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως· εἶτα δὲ καὶ τὰ αὐθεντικὰ συνοδικὰ, ἅπερ εἶπε γράψαι Θωμᾶν C πρὸς Βιταλιανὸν τὸν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἰς μέσον ἀγαγέτω, καὶ ταῦτα ὑποδεχόμενοι οἱ ἡμᾶς ὑπολαμβάνοντες, εἰς ἐπήκοον πάντων ἡμῶν ἀναγινωσκέτωσαν· καὶ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐσεβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ αὐθεντικὸν συνοδικὸν γράμμα τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ Θωμᾶ βεβουλλωμένον, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐπικειμένης βούλλας ἐπὶ πάντων ἀφαιρεθείσης, ἀνέγνω ἔχων ἐν ἐπιγραφῇ οὕτως. τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Βιταλιανῷ Θωμᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος D ἐν κυρίῳ χαίρειν. οὗ ἡ ἀρχή. ὁ μὲν ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα· ὅπερ συνοδικὸν ἀντεβλήθη πρὸς τὸ ῥέγιστρον τὸ προκομισθὲν παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος, καὶ ἐστοίχησεν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ἀπαραλείπτως.

Similiter relectum est ex eodem regesto exemplar synodicorum Joannis sanctæ memoriæ, qui fuit similiter patriarcha hujus regiæ urbis, continens in præscriptione ita:

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἤγουν ῥεγίστρου ἰσότυπα τῶν συνοδικῶν Ἰωάννου τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ ὡσαύτως γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἔχοντα ἐν ἐπιγραφῇ οὕτως.

Per omnia sanctissimo, & consacerdoti Macario, Joannes indignus episcopus: quorum initium est: *Quis loquetur potentias* E *domini?*

Psal. 105.

Τῷ τὰ πάντα ὁσιωτάτῳ, καὶ ἁγιωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Μακαρίῳ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος, ὧν ἡ ἀρχή. τίς λαλήσει τὰς δυναστείας E τοῦ κυρίου;

Item relecta sunt ex eodem polyptycho, atque regesto exemplaria synodicorum Constantini venerabilis quondam patriarchæ hujus regiæ urbis, continentia in superscriptione ita: Per omnia venerabili atque sanctissimo consacerdoti Macario, Constantinus indignus episcopus: quorum initium est: Alii quidem fortasse majore modestia comprehensione multorum. His ego ab initio usque ad finem indiminute relectis,

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἤτοι ῥεγίστρου ἰσότυπα τῶν συνοδικῶν Κωνσταντίνου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἔχοντα ἐν προγραφῇ οὕτως. τῷ τὰ πάντα ὁσιωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Μακαρίῳ Κωνσταντῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος. ὧν ἡ ἀρχή. ἄλλοι μὲν ἴσως ἐπιεικείᾳ μείζονι τῆς τῶν πολλῶν καταλήψεως. τούτων τοίνυν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀπαραλείπτως ἀναγνωσθέντων, ἡ ἁγία σύνο-

ANNO CHRISTI 680.

σύνοδος εἶπεν. ἐν ἀκροάσει γενόμενοι τῶν γραφεισῶν συνοδικῶν ἐπιστολῶν παρά τε Θωμᾶ, Ἰωάννου, καὶ Κωνσταντίνου τῶν γενομένων πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ εὑρηκότες μηδὲν ἐναντίον αὐτοὺς περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως φρονήσαντας, ἢ γράψαντας, συνείδομεν Γεώργιον τὸν θεοσεβέστατον διάκονον, καὶ χαρτοφύλακα τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας ἐπ' ὄψεσιν ἡμῶν ἐπὶ τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ Θεοῦ λογίων πληροφορῆσαι ἡμᾶς, ὡς διὰ πάσης ἐρεύνης ἐλθὼν οὐχ ηὗρε λιβέλλους γραφῆναι ἀπό τινων, καὶ προσδοθῆναι τοῖς εἰρημένοις τρισὶ πατριάρχαις Θωμᾷ, Ἰωάννῃ, καὶ Κωνσταντίνῳ, ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν δηλοῦντας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· καὶ ἁψάμενος τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ Θεοῦ λογίων Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ χαρτοφύλαξ ὤμοσεν οὕτως· μὰ τὰς ἁγίας γραφὰς ταύτας, καὶ τὸν Θεὸν τὸν λαλήσαντα δι' αὐτῶν, διὰ πάσης ἐρεύνης ἐλθὼν οὐχ εὗρον λιβέλλους γενομένους ἀπό τινων, καὶ προσδοθέντας τοῖς εἰρημένοις τρισὶν ἁγιωτάτοις πατριάρχαις, Θωμᾷ, Ἰωάννῃ, καὶ Κωνσταντίνῳ περὶ ἑνὸς θελήματος, καὶ μιᾶς ἐνεργείας.

Η ἁγία σύνοδος εἶπε. τοῦ σωματικοῦ λόγου εἰς ἐπήκοον ἡμῶν, καὶ τῶν συμπαρόντων ἡμῖν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καταβληθέντος παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πληροφορίαν ἡμῖν τελείαν διὰ τοῦ τοιούτου παρασχόντος σωματικοῦ λόγου, ὡς οὐδαμῶς οἱ αὐτοὶ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ, Θωμᾶς, Ἰωάννης, καὶ Κωνσταντῖνος, τινὰς εἰσέπραξαν λιβέλλους περὶ ἐνεργείας, καὶ θελήματος. τοὺς τοιούτους ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ τρεῖς ἄνδρας, τουτέστι Θωμᾶν, Ἰωάννην, καὶ Κωνσταντῖνον, συνείδομεν ἐν τῇ αὐτότητι μεῖναι, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις ἀναφέρεσθαι τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ὡς οἷα ἐν πᾶσιν ἀμωμήτων αὐτῶν, καὶ ἀνεπιλήπτων εὑρεθέντων περὶ τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν. οὓς δὲ ἔφησε Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ ἔχειν λιβέλλους ἀπὸ διαφόρων προσώπων γενομένους ἐπὶ Σεργίου, Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου, παραχρῆμα πρὸς ἡμᾶς ἀγαγέτω, ἐφ' ᾧ τὸν ἀφανισμὸν αὐτῶν προσφόρως γενέσθαι. καὶ ὑπεξελθὼν πρὸς βραχὺ Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνθυποστρέψας, διαφόρους τε χάρτας ἐπιφερόμενος εἶπε. κατὰ τὰ παραστάντα τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ πάντας τοὺς γενομένους λιβέλλους, καὶ καταθέσεις, καὶ ἑτέρους χάρτας εἰς τὴν παροῦσαν συντείνοντας δογματικὴν κίνησιν, καὶ εὑρεθέντας ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ ἁγίου πατριαρχείου παρεξέβαλον, ἐν οἷς καὶ ἑτέρα Ῥωμαϊκὴ ἐπιστολὴ Ὁνωρίου τοῦ γενομένου πάπα Ῥώμης πρὸς τῇ ἤδη προσενεχθείσῃ αὐτοῦ ἐπιστολῇ ηὕρηται μετὰ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας.

Ἔτι δὲ ἐπιφέρομαι καὶ βίβλον ἐν σώμασι ἔχουσαν ἴσα διαφόρων ἐπιστολῶν δογματικῶν, ἐν ᾗ ἔγκειται ἐπιστολὴ δογματικὴ Πύρρου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, γραφεῖσα πρὸς Ἰωάννην τὸν ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης· καὶ ἅπαντα ἐπιφέρομαι πρὸς τὸ ὑμῖν παραστησόμενον.

ACTIO XIII

A sanctum concilium dixit: Auditum accipientes synodicarum epistolarum quæ scriptæ sunt a Thoma, Joanne, & Constantino, quondam patriarchis hujus regiæ urbis, & nihil invenientes contrarium de orthodoxa fide eos sensisse sive scripsisse, prævidimus ut Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, in conspectu nostro coram positis sacrosanctis Christi eloquiis, satisfaciat nobis, quod omnibus modis perscrutatus, nequaquam reperit libellos scriptos fuisse a quibusdam, atque oblatos prædictis tribus patriarchis, Thomæ, Joanni, & Constantino, unam voluntatem, & unam operationem adstruentes in incarnationis dispensatione unius de sanctissima Trinitate domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri. Et tactis propositis sacrosanctis Dei evangeliis Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax juravit hoc modo: Per has sanctas scripturas, & Deum qui per eas locutus est, omnia perscrutatus, non inveni libellos fuisse factos a quibusdam, & oblatos prædictis tribus sanctissimis patriarchis Thomæ, Joanni, & Constantino, de una voluntate, & una operatione.

C Sanctum concilium dixit: Corporali sacramento in nostra audientia, & gloriosissimorum judicum, qui nobiscum sunt, persoluto a Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace sanctæ hujus magnæ Dei ecclesiæ, perfectamque nobis satisfactionem hujusmodi corporali verbo perhibente, quod nullatenus sanctæ memoriæ Thomas, Joannes, atque Constantinus, a quibusdam libellos extorserunt de operatione, & voluntate: nos sanctæ memoriæ tres viros, id est, Thomam, Joannem, & Constantinum, prævidimus in identitate manere, atque in sacris diptychis sanctarum ecclesiarum recitari, utpote qui in omnibus immaculati, & irreprehensibiles inventi sunt circa rectam nostram Christianorum fidem. Libellos vero, quos asseruit Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax se habere, factos a diversis personis sub Sergio, Pyrrho, Paulo, & Petro, statim ad nos perducat, quatenus horum competenter fiat exterminatio. Et paululum egressus Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, & post modicum regrediens, chartasque diversas deferens dixit: Secundum quod placuit vestro sancto concilio, omnes libellos, professionesque & ceteras chartas, quæ factæ sunt, ad præsentem dogmaticam motionem pertinentes, quæque inventæ sunt in chartophylacio venerabilis patriarchii, protuli, in quibus & alteram Latinam epistolam Honorii, qui fuit papa Romanus, præter illam epistolam ejus, quæ jam prolata est, cum ejus interpretatione.

Item defero & librum membranaceum, habentem exemplaria diversarum dogmaticarum epistolarum, in quo jacet epistola dogmatica Pyrrhi, quondam archiepiscopi hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, quam scripsit ad Joannem sanctæ memoriæ quondam papam Romanum: & omnia defero ad quod vobis placuerit.

ACTIO XIII.

Sanctum concilium dixit: Libellos & ceteras chartas, quas asseruit Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax sanctæ hujus magnæ ecclesiæ, ad præsentem dogmaticam motionem deducens, in medium proferat, quatenus hæc pertractantes, si contraria rectæ fidei invenerimus, congruenti exterminio submitti præcipiamus. Epistolam vero Latinam, quam in præsenti dixit invenisse, ac præ manibus habere idem Deo amabilis diaconus & chartophylax Georgius, Honorii quondam papæ Romani cum interpretatione sua, pariterque & librum, in quo continetur epistola Pyrrhi ad Joannem quondam papam Romanum, contradat ad legendum, ut horum scientiam accipiamus. Et prolata est hujusmodi Honorii Latina epistola cum interpretatione sua, habens in superscriptione ita: *Dilectissimo fratri Sergio Honorius*, cujus initium fuit: *Scripta dilectissimi filii nostri Syrici diaconi*. Habet autem eadem epistola post pauca hæc: Nec non & Cyro fratri nostro Alexandriæ civitatis præsuli, quatenus novæ adinventionis unius vel duarum operationum vocabulo refutato, claro Dei ecclesiarum præconio nebulosarum concertationum caligines offundi non debeant vel aspergi, ut profecto unius vel geminæ operationis vocabulum noviter introductum ex prædicatione fidei eximatur. Nam qui hæc dicunt, quid aliud nisi juxta unius vel geminæ naturæ Christi Dei vocabulum, ita & operationem unam vel geminam suspicantur? Super quod clara sunt divina testimonia. Unius autem operationis vel duarum esse vel fuisse mediatorem Dei, & hominum dominum Jesum Christum, sentire & promere, satis ineptum est.

Habet autem & circa finem eadem epistola sic [1]. Et quidem, quantum ad instruendam notitiam ambigentium, sanctissimæ fraternitati vestræ per eam insinuandam prævidimus. Ceterum quantum ad dogma ecclesiasticum pertinet, quæ tenere vel prædicare debemus propter simplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles quæstionum ambages, sicut superius diximus, non unam vel duas operationes in mediatore Dei & hominum definire, sed utrasque naturas in uno Christo unitate naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & divinam quidem, quæ Dei sunt operantem: & humanam, quæ carnis sunt exequentem, non divise, neque confuse, aut convertibiliter, Dei naturam in hominem, & humanam in Deum conversam edocentes, sed naturarum differentias integras confitentes: unus enim atque idem est humilis & sublimis, æqualis Patri, & minor Patre, ipse ante tempora, natus in tempore est: per quem facta sunt sæcula, factus in sæculo est: & qui legem dedit, factus sub lege est, ut eos qui sub lege erant, redimeret: ipse crucifixus, ipse chirographum, quod

A Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· οὕσπερ ἔφησε Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας λιβέλλους, καὶ ἕτερα χαρτία εἰς τὴν παροῦσαν δογματικὴν φερόμενα κίνησιν, εἰς μέσον ἀγαγέτω, πρὸς τὸ ταῦτα διασκεπτομένους ἡμᾶς, εἰ ἐναντία τῆς ὀρθοδοξίας εὕρωμεν, τῷ ἁρμοδίῳ ὑποβληθῆναι ἀφορισμῷ ἐπιτρέψαι· ἣν δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰρηκὼς εἶπε μετὰ χεῖρας ἔχειν ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος χαρτοφύλαξ Γεώργιος, Ῥωμαϊκὴν Ὀνωρίου γενομένου πάπα Ῥώμης ἐπιστολὴν μετὰ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας· ὡσαύτως καὶ τὴν βίβλον, ἐν ᾗ φέρεται ἡ ἐπιστολὴ Πύῤῥου πρὸς Ἰωάννην τὸν γενόμενον πάπαν Ῥώμης, B ἐπιδιδότω πρὸς ἀνάγνωσιν. πρὸς τὸ τὴν τούτων λαβεῖν ἡμᾶς εἴδησιν. καὶ προεκομίσθη ἡ τοιαύτη Ῥωμαϊκὴ Ὀνωρίου ἐπιστολὴ μετὰ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας ἔχουσα ἐν προγραφῇ οὕτως· τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ Σεργίῳ Ὀνώριος. ἧς ἡ ἀρχή. τὰ γραφέντα παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν τέκνου Συρίκου τοῦ διακόνου· ἔχει δὲ ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ μετά τινα οὕτως· ὁμοίως ἀλλὰ καὶ πρὸς Κῦρον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως πρόεδρον εἰς τὸ ἀναστῆναι τὴν ἐπωνυμίαν τῆς νέας ἐφευρέσεως τῆς μιᾶς, ἢ τῶν δύο ἐνεργειῶν, ὡς μὴ ὀφείλειν τῷ λαμπρῷ κηρύγματι τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν τὴν ἀχλὺν τῶν συνεσκιασμένων φιλονεικιῶν περιχεθῆναι, ἤγουν περιῤῥαίνεσθαι, ἀλλ' ἐκ- C βληθῆναι δηλαδὴ τὴν προσηγορίαν τῆς νεωστὶ εἰσαχθείσης μιᾶς, ἢ διπλῆς ἐνεργείας ἀπὸ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως. Οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες τί ἕτερον ὑπονοοῦσιν, ἢ καθ' ὁμοιότητα τῆς προσηγορίας τῆς μιᾶς ἢ τῶν δύο φύσεων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, οὕτω καὶ μίαν, ἢ δύο ἐνεργείας; περὶ οὗ λαμπρῶς ἡ θεία Γραφὴ διαγορεύει· μιᾶς δὲ ἐνεργείας, ἢ δύο εἶναι ἢ γεγονέναι τὸν μεσίτην Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν νοεῖν, ἢ προφέρειν πάνυ μάταιον·

Ἔχει δὲ πρὸς τὸ τέλος ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως· καὶ ταῦτα μὲν τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωτάτῃ ἀδελφότητι συνείδομεν διὰ τῶν παρόντων γραμμάτων κατάδηλα D ποιήσασθαι πρὸς καταρτισμόν τε, καὶ γνῶσιν τῶν ἀμφιβαλλόντων· τὸ δὲ λοιπὸν, ὅσον πρὸς τὸ δόγμα τὸ ἐκκλησιαστικὸν συντείνει, καὶ τίνα τε ὀφείλομεν κρατεῖν, ἤγουν κηρύττειν διὰ τὴν ἁπλότητα τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰς τὸ περιελεῖν τὰς δυσχερεῖς περιόδους τῶν ζητήσεων, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, οὐδὲ μίαν, οὐδὲ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ μεσίτου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὁρίζειν, ἀλλ' ἑκατέρας τὰς φύσεις ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ τῇ ἑνότητι ἡνωμένας μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἐνεργούσας καὶ πρακτικὰς ὁμολογεῖν ὀφείλομεν· καὶ τὴν μὲν θείαν ἐνεργοῦσαν ἅ εἰσι τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ἀποτελοῦσαν τὰ τῆς σαρκὸς οὐ διῃρημένως, οὐδὲ συγκεχυμένως· ἢ τραπεῖσαν τὴν τοῦ Θεοῦ E φύσιν εἰς ἄνθρωπον, οὐδὲ τὴν ἀνθρωπείαν τραπεῖσαν εἰς θεότητα ἐκδιδάσκοντες, ἀλλὰ τὰς διαφορὰς τῶν φύσεων ἀκεραίας ὁμολογοῦντες· εἷς γὰρ καὶ ὁ αὐτός ἐστι ταπεινὸς καὶ ὑψηλὸς, ἴσος τῷ πατρὶ, καὶ ἥττων τοῦ πατρὸς, αὐτὸς ὁ πρὸ τῶν αἰώνων τεχθεὶς ἐν χρόνῳ ἐγένετο· δι' οὗ οἱ αἰῶνες ἐγένοντο, ἐγένετο ἐν τῷ αἰῶνι· καὶ ὁ νόμον δεδωκὼς, γέγονεν ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσηται· αὐ-

τὸς

ANNO CHRISTI 680

[1] Alia versio: *Et hæc quidem in sanctissima vestra fraternitate censemus per præsentes litteras esse declaranda.* Harduinus.

ANNO CHRISTI 680

ACTIO XIII.

τὸς ἐσαυρώθη· αὐτὸς τὸ χειρόγραφον, ὅπερ ἦν καθ' ἡμῶν, καταργῶν ἐν τῷ σαυρῷ ἐκ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐξουσιῶν ἐθριάμβευσεν. ἐξαιροῦντες οὖν, ὡς εἴπομεν, τὸ σκάνδαλον τῆς νέας ἐφευρέσεως, οὐ δέον ἡμᾶς ὁρίζειν, ἢ κηρύττειν μίαν, ἢ δύο ἐνεργείας, ἀλλ' ἀντὶ μιᾶς, ἥν τινες λέγουσιν ἐνέργειαν, δέον ἡμᾶς τὸν ἕνα ἐνεργοῦντα Χριστὸν τὸν κύριον ἐν ἑκατέραις ταῖς φύσεσιν ἀληθῶς ὁμολογεῖν· καὶ ἀντὶ τῶν δύο ἐνεργειῶν ἐξαιρεθείσης τῆς προσηγορίας τῆς διπλῆς ἐνεργείας αὐτὰς μᾶλλον τὰς δύο φύσεις μεθ' ἡμῶν κηρύξωσι, τουτέστι τῆς θεότητος, καὶ τῆς σαρκὸς τῆς προσληφθείσης ἐν τῷ ἑνὶ προσώπῳ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως ἐνεργούσας τὰ ἴδια. καὶ ταῦτα μὲν τῇ μακαριωτάτῃ ὑμῶν ἀδελφότητι συνείδομεν κατάδηλα ποιῆσαι, ἵνα τῇ προθέσει τῆς μιᾶς ὁμολογίας δείξωμεν ὁμοψυχήσαντας ἑαυτοὺς τῇ ὑμῶν ἁγιότητι, δηλαδὴ συμφωνοῦντας ἐν ἑνὶ πνεύματι τῇ ἴσῃ διδαχῇ τῆς πίστεως. γράφοντες ἔτι μὴν καὶ τοῖς κοινοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν Κύρῳ, καὶ Σωφρονίῳ τοῖς ἐπισκόποις, ἵνα μὴ τῇ νεαρᾷ φωνῇ, τουτέστι τῇ προσηγορίᾳ τῆς μιᾶς, ἢ διπλῆς ἐνεργείας ἐνίστασθαι, ἢ ἐπιμένειν φανῶσιν, ἀλλὰ περιαιρεθείσης τῆς προσηγορίας τοιουτοτρόπου νέας φωνῆς τὸν ἕνα Χριστὸν κύριον μεθ' ἡμῶν κηρύξωσιν ἐνεργοῦντα τὰ θεῖα, καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἑκατέραις ταῖς φύσεσι· κἂν εἰ τὰ μάλιστα τούτους, οὓς πρὸς ἡμᾶς ὁ προλεχθεὶς ἀδελφὸς καὶ συνεπίσκοπος ἡμῶν Σωφρόνιος ἀπέστειλε, παρεσκευάσαμεν, ἵνα μὴ δύο ἐνεργειῶν ἐπωνυμίαν τοῦ λοιποῦ κηρύττων ἐπιμένῃ· ὅπερ καὶ πάντως ἐπηγγείλαντο τὸν προλεχθέντα ἄνδρα μέλλειν ποιεῖν, εἴγε Κῦρος ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν καὶ συνεπίσκοπος ἀπὸ τῆς προσηγορίας τοῦ λέγειν μίαν ἐνέργειαν ἀποστῇ· ὡσαύτως ἐπεδόθη καὶ ἡ βίβλος ἐν ᾗ ἐπεφέρετο ἐπιστολὴ Πύρρου τοῦ γενομένου προέδρου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως πρὸς Ἰωάννην τὸν ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης. ἧς ἡ ἀρχή· ὁ κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς ὁ Χριστὸς μέλλων εἰς οὐρανοὺς ἀνιέναι· ἔχει δὲ μετά τινα ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως· τίς γὰρ ἐκείνων βλέπων οὕτω διακειμένους ἡμᾶς ἐχθρωδῶς, καὶ τοὺς ἱερᾶσθαι λαχόντας ὀνείδεσι βαλλομένους ἀπὸ τῶν ποιμαίνεσθαι τεταγμένων, οὐ διαπαίξεται, καὶ ἀπογνώσεται τῆς ἡμετέρας γνώμης, καὶ ἀφορμὴν τῆς ἰδίας ἀσεβείας τὴν ἐν ἡμῖν ἀτυξίαν ποιήσεται; οὔπω ὁ περὶ δύο φύσεων καταλέλυται πόλεμος, καὶ ἕτερον ἑαυτοῖς ἐπεισάγομεν θόρυβον. ὁμοίως προσηνέχθησαν, καὶ ἀνεγνώσθησαν καὶ οἱ ἀνωτέρω ἐπιμνησθέντες λίβελλοί τε καὶ ἕτεροι χάρται.

Η ἁγία σύνοδος εἶπε· τῶν προκομισθέντων ἡμῖν παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας λιβέλλων τε καὶ χαρτῶν, καὶ ἑτέρων συνταγμάτων τὴν εἴδησιν λαβόντες ἔγνωμεν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀσέβειαν φέρεσθαι. καὶ συνείδομεν ταῦτα ὡς βέβηλα, καὶ ψυχοφθόρα παραχρῆμα πρὸς τέλειον ἀφανισμὸν πυρὶ παραδοθῆναι. καὶ ἐκαύθησαν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ἀρκούντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα.

A erat contra nos, evacuans in cruce de potestatibus & principatibus triumphavit. Auferentes ergo, sicut diximus, scandalum novellæ adinventionis, non nos oportet unam vel duas operationes definientes prædicare, sed pro una, quam quidam dicunt, operatione, oportet nos unum operatorem Christum dominum in utrisque naturis veridice confiteri: & pro duabus operationibus, ablato geminæ operationis vocabulo, ipsas potius duas naturas, id est, divinitatis & carnis assumptæ, in una persona unigeniti Dei Patris, inconfuse, indivise, atque inconvertibiliter nobiscum prædicare propria operantes. Et hoc quidem B beatissimæ fraternitati vestræ insinuandum prævidimus, quatenus unius confessionis propositum unanimitati vestræ sanctitatis monstremus, ut profecto in uno spiritu anhelantes, pari fidei documento conspiremus. Scribentes etiam communibus fratribus Cyro, & Sophronio antistitibus, ne novæ vocis, id est, unius vel geminæ operationis vocabulo insistere vel immorari videantur: sed abrasa hujusmodi novæ vocis appellatione, unum Christum dominum nobiscum in utrisque naturis divina vel humana prædicent operantem. Quamquam hos, quos ad nos prædictus frater & coepiscopus noster Sophronius misit, instruxi- C mus, ne duarum operationum vocabulum deinceps prædicare innitatur, quod instantissime promiserunt prædictum virum esse facturum, si etiam Cyrus frater, & coepiscopus noster ab unius operationis vocabulo discesserit. Similiter datus est etiam liber, in quo continebatur epistola Pyrrhi quondam præsulis hujus regiæ urbis, ad Joannem sanctæ memoriæ, qui fuit papa Romanus, cujus initium est: Dominus & Deus noster Christus futurus in cœlos ascendere. Habet autem eadem epistola post aliqua, hæc: Nam quis illorum videns sic nos ex adverso positos; & qui sacerdotio fungimur, exprobrationibus submitti D ab eis, qui constituti sunt regi, non derideat ac despiciat nostrum consilium: opportunitatem impietatis propriæ instabilitatem nostram faciat? nondum de duabus naturis destructum est bellum, & alteram nobis ipsis turbulentiam introducimus. Similiter prolati & lecti sunt libelli, qui superius memorantur, & ceteræ chartæ.

Sanctum concilium dixit: Cognitionem accipientes prolatorum nobis a Georgio Deo amabili diacono & chartophylace hu- E jus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, libellorum, atque chartarum sive aliorum opusculorum, comperimus in unam eamdemque impietatem concurrere. Et prævidimus profana & animæ perniciosa, continuo ob perfectum exterminium igne concremari. Et combusta sunt.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Satisfaciunt & quæ hodierna die peracta sunt.

ACTIO DECIMAQUARTA.

IN nomine domini, & dominatoris nostri Jesu Christi, Dei, & salvatoris nostri, imperantibus a Deo coronatis ac * serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimo * octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, die quinta B mensis Aprilis, indictione nona.

* tranquillissime

* G. septimo

Præposito venerando sessu piissimi & Christo amabilis nostri imperatoris Constantini in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & per jussionem ejus a Deo instructæ serenitatis, ex persona ejus præsentibus & audientibus Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & loci servatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Petro gloriosissimo exconsule.

Conveniente quoque & sancto, ac uni- C versali concilio, quod per imperialem sanctionem congregatum est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne Deo amabili diacono, locum præsentantibus Agathonis, sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnisonæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero, monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Theophane venerabili atque sanctissimo archiepiscopo Thopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero, monacho, & D apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo Portuensi, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræsentantibus sancti concilii antiquæ Romæ centum viginti quinque Deo amabilium episcoporum qui etiam per subscriptiones suas declarantur in suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum principem: & Theodoro religioso presbytero, & locum agente Theodori venerabilis archiepiscopi Ravennæ, Joanne episcopo Thessalonicensi, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Philalethe episcopo Cæsareæ E Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Theodoro episcopo civitatis Trimithuntorum, locum repræsentante Epiphanii Deo amabilis archiepiscopi Cypri, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio episcopo Cyziceni, Marino episcopo Sardium, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Joanne episcopo Sidensi, Theodoro episcopo Melitenensi, Justino episcopo Tyanorum, Alypio episcopo Gangresi, Cypriano episco-

ΠΡΑΞΙΣ ΙΔ΄.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου, καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοεβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πρᾳότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ πέμπτῃ τοῦ Απριλλίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σέκρετου τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ· καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ορμίσδου· Αναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου, καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Αλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Αντιοχείας· καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου. Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου. Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ. καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ἐπισκ. Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτύνης τῆς Κρήτης νήσου· Φιλαλήθους ἐπισκόπ. Καισαρείας Καππαδοκίας. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου. Θεοδώρου ἐπισ. πόλεως Τριμιθούντων ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης. Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀγκύρας Γαλατίας. Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκ. Σάρδεων· Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης· Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτινῆς. Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων· Ἀλυπίου ἐπισκ. Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ἐπισκ.

A ἐπισκ. Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ἐπισκ. Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ἐπισκ. Σταυρουπόλεως Καρίας· Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων. Στεφάνου ἐπισκ. Αντιοχείας Πισιδίας· Ιωάννου ἐπισκ. Πέργης. Θεοπέμπτου ἐπισκ. Ιουστινουπόλεως ἤτοι Μωκισοῦ· Ισιδώρου ἐπισκόπου Ρόδου· Σισιννίου ἐπισκόπου Ιεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου ἐπισκ. Ταρσοῦ· Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ισαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης· Ζαχαρίου ἐπισκ. Λεοντοπόλεως Ισαυρίας· Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης· Γεωργίου ἐπισκ. Μιλήτου· Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας· Ανδρέου ἐπισκ. Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Επιφανίου ἐπισκ. Ευχαΐτων B Πέτρου ἐπισκ. Μεσημβρίας· Πέτρου ἐπισκ. Σωζοπόλεως Θράκης. Ιωάννου ἐπισκ. Νύσσης. Θεοδώρου ἐπισκ. τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ἐπισκόπ. Καμουλιανῶν. Ζωήτου ἐπισκόπου Χρυσουπόλεως Ασίας· Πατρικίου ἐπισκ. Μαγνησίας· Αντωνίου ἐπισ. Υπαίπων· Θεοδώρου ἐπισκ. Περγάμου. Στρατονίκου ἐπισκ. Σόλων, καὶ Τύχωνος ἐπισκ. τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς φιλοχρ. τῶν Κυπρίων νήσου, Γενεσίου ἐπισκ. Αναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης· Στεφάνου ἐπισκ. Βερινουπόλεως. Ανδρέου ἐπισκ. Μνίζου. Ιωάννου ἐπισκ. Μιλητουπόλεως. Ιωάννου ἐπισκ. Φλαβιάδος. Θεοδώρου ἐπισκ. Πραινέτου. Ιωάννου ἐπισκ. τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ιουστινιανουπόλεως C Γόρδου. Μηνᾶ ἐπισκ. Καραλίας Παμφυλίας. Καλλινίκου ἐπισκ. Κολωνίας Αρμενίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης. Τιβερίου ἐπισκ. Αμύζου. Σεργίου ἐπισκ. Σινώπης. Γεωργίου ἐπισκ. Ιουνοπόλεως. Στεφάνου ἐπισκόπου Ηρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου. Δομετίου ἐπισκόπου Προυσιάδος. Γεωργίου ἐπισκ. Κρατίας. Πλάτωνος ἐπισκ. Αδριανουπόλεως. Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου. Ιωάννου ἐπισκ. Εριζων. Ιωάννου ἐπισκόπου Μύνδου. Πατρικίου ἐπισκ. Ιλλούζων. Πέτρου ἐπισκ. Αππίας. Αλεξάνδρου ἐπισκ. Νακωλείας. Δομετίου ἐπισκ. Πρυμνήσου· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Βαράτης· Θεοδοσίου D ἐπισ. Ψιβήλων· Παύλου ἐπισκ. Σωζοπόλεως Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ἐπισκ. τοῦ Συλλέου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ναζιανζοῦ· Γεωργίου ἐπισκόπου Κῴου· Δημητρίου ἐπισκόπου Τήνου. Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου. Ιωάννου ἐπισκόπου Λάππης· Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ρενᾶ τῆς διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος, καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Αρσικίας, διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην. E

Καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων, καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου, εἶ-

A po Claudiopoleos, Polyeucto episcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro episcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio episcopo Laodiceæ Phrygiæ, Cosma episcopo Synadorum, Stephano episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Joanne episcopo Pergæ, Theopempto episcopo Justinianopoleos, sive Mocisi, Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia episcopo Leontopoleos Isauriæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, * Georgio episcopo Mileti, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theognio episcopo Ciensi, Epiphanio episcopo Euchaiteno, Petro episcopo Mesembriæ, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Nyssæ, Thodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Zoeto episcopo * Chrysopoleos Asiæ, Patrobio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hypæporum, Theodoro episcopo Pergameno, Stratonico episcopo Solorum, & Tychone episcopo Citii utrisque de synodo existentibus Christo amabilis Cypriorum insulæ, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Stephano episcopo * Uranopolis, Andrea episcopo Mnizæ, Joanne episcopo Melitopoleos, Joanne episcopo Flaviadis, Theodoro episcopo Præneti, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro episcopo Verissæ, Tiberio episcopo Amyzi, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Junopolis, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Georgio episcopo Cratiensi, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanci, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndensi, Patricio episcopo Illuzorum, Petro episcopo Appiensi, Alexandro episcopo Nacoliensi, D Domitio episcopo Prymneseno, Constantino episcopo Baratensi, Theodosio episcopo Psibelorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Sylleensi, Theodoro episcopo Nazianzeno, Demetrio episcopo Tenensi, Stephano episcopo Pario, (Gregorio episcopo Theræ) Gregorio episcopo Cantanensi, Joanne episcopo Lappensi, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandeno, Theodoro episcopo Olbæ, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, E quod appellatur domus Arsicia, quod similiter situm est in antiqua Roma.

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis, & consulibus, & omnibus venerabilibus, & Deo amabilibus episcopis per ordinem in eodem secretario Trulli, propositis in medio sacrosanctis & immaculatis Christi Dei nostri evangeliis.

Constantinus Deo amabilis diaconus hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, & primicerius Deum colentium notariorum Georgii sanctissimi patriarchæ hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, dixit: Notionem habet tam vestra gloria, quamque sanctum & uni-

* Gregorio

* Christopoleos

* Verinopoli

& universale vestrum concilium, quod per vigesimamoctavam diem transacti Martii mensis, prolati sunt a Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ diversi libelli, aliaque opuscula dogmatica chartacea, & libri diversi, quæ & sunt per interlocutionem vestri sancti, & universalis concilii in perditum tradita. Memor quoque est per omnia tam vestra gloria, quamque sanctum & universale vestrum concilium, quod in antelatis prolati sunt ex venerabili patriarchio hujus a Deo conservandæ regiæ urbis duo libri in membranis, sancti quinti concilii post factam lectionem ceterorum conciliorum. Et quia in primordiis primi libri, tres quaterniones inventi sunt positi in superscriptione, adstruentes libellum, qui dicitur Mennæ ad Vigilium tunc temporis papam antiquæ Romæ, quem & accusaverunt qui a parte sunt Agathonis sanctissimi papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ, dicentes falsum eum esse, & quia post lectionem hujusmodi libri, dum legeretur etiam secundus liber ejusdem sancti quinti concilii, inventi sunt duo libelli, qui dicebantur Vigilii ad Justinianum, quondam divinæ memoriæ imperatorem, & Theodoram quæ fuit Augusta. In quibus libellis, qui apostolicæ sedis sunt, opposuerunt, dicentes quod hi quoque libelli falsi existunt, & quod poposcerant eosdem libros opportune retractari. Unde suggerimus ad quod placuerit.

A πεν· ἐν εἰδήσει τυγχάνει ἥτε ὑμετέρα ἐνδοξότης, καὶ ἡ ἁγία οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν εἰκάδα ὀγδόην τοῦ διελθόντος Μαρτίου μηνὸς προηνέχθησαν παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας διάφοροι λίβελλοι, καὶ ἕτερα δογματικὰ χαρτῷα συντάγματα, καὶ βίβλοι διάφοροι· ἅτινα καὶ ἐκ διαλαλιᾶς τῆς ὑμετέρας ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀφανισμῷ παρεδόθησαν. μέμνηται δὲ πάντως ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς ἐν τοῖς ἤδη κεκινημένοις προεκομίσθησαν ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως δύο B ἐν σώμασι βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου μετὰ τὴν γενομένην ἀνάγνωσιν τῶν λοιπῶν συνόδων. καὶ ὡς ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ἐν προοιμίοις εὑρέθησαν τρεῖς τετράδες ἀνεπίγραφοι κείμεναι, διαγορεύουσαι τὸν λεγόμενον Μηνᾶ λόγον πρὸς Βιγίλιον τὸν τηνικαῦτα πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὃν ᾐτιάσαντο οἱ τοῦ μέρους Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, λέγοντες πλαστὸν ὑπάρχειν. καὶ ὡς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τοιούτου βιβλίου ἀναγινωσκομένου, καὶ τοῦ δευτέρου βιβλίου τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου εὑρέθησαν οἱ λεγόμενοι δύο λίβελλοι Βιγιλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει γενόμε- C νον βασιλέα, καὶ Θεοδώραν τὴν γενομένην Αὔγουσταν, εἰς οὓς λιβέλλους οἱ τοῦ αὐτοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἀπέκρουσαν λέγοντες, ὅτι καὶ οἱ τοιοῦτοι λίβελλοι φάλσοι ὑπάρχουσι. καὶ ὡς ᾐτήσαντο τὰ τοιαῦτα βιβλία εὐκαίρως ἀνακριθῆναι. καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Interim opportune fiat de antelatis lectio. Et relecta sunt.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τέως ἡ πρόσφορος τῶν ἤδη πραχθέντων γενέσθω ἀνάγνωσις. καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Oportet duos membranaceos libros sancti quinti concilii, qui jam a Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace porrecti sunt, ut iterum ab eo ad medium deducantur, ut scrupulosius cognoscamus, si juxta quæ memoraverunt locum repræsentantes Agathonis sanctissimi papæ antiquæ Romæ, hæc infalsata sunt: similiter autem proferri volumen chartaceum authenticum septimæ actionis præfati sancti quinti concilii, quatenus etiam consideremus, & competenter retractemus, si immutilatum permansit. Et prolati sunt iidem duo membranacei libri, & volumen chartaceum ab eodem Georgio Deo amabili chartophylace.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· δέον τὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἅπερ καὶ ἤδη παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος ἐπεδόθη- D σαν, καὶ αὖθις εἰς μέσον ἀχθῆναι δι' αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀκριβέστερον διαγνῶναι ἡμᾶς, εἰ κατὰ τὰ ἐπιμνησθέντα παρὰ τῶν ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος ταῦτα ἐφαλσεύθησαν. ὡσαύτως δὲ προσενεχθῆναι καὶ τὸ χαρτῷον αὐθεντικὸν εἰλητάριον τῆς ἑβδόμης πράξεως τῆς λεχθείσης ἁγίας πέμπτης συνόδου, πρὸς τὸ καὶ αὐτὸ κανονίσαι ἡμᾶς, καὶ δεόντως ἀνακρῖναι, εἰ ἀνεπιβούλευτον μεμένηκε, καὶ προσηνέχθησαν τὰ αὐτὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία, καὶ τὸ χαρτῷον εἰλητάριον παρὰ τοῦ αὐτοῦ θεοσεβεστάτου χαρτοφύλακος Γεωργίου.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Edicat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax sanctæ hujus magnæ Dei ecclesiæ, si libri duo, qui prolati sunt, & chartaceum volumen, ipsa sunt quæ dudum protulerat.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος E εἶπον· λεγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, εἰ τὰ προκομισθέντα δύο βιβλία, καὶ τὸ χαρτῷον εἰλητάριον αὐτά εἰσιν, ἅπερ καὶ ἤδη προεκόμισεν.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, dixit. Pro certo, domini, hi sunt duo codices, qui continent acta sancti quinti universalis concilii, & tomum authenticæ septimæ actionis ejusdem sancti quinti concilii, & quemadmodum & jamdudum protuleram. Subtilius autem in bibliotheca

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπεν· ἀσφαλῶς δέσποται ταῦτά εἰσι τὰ δύο τεύχη τὰ φέροντα τὰ πεπραγμένα τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου, καὶ τὸ τομάριον τῆς ἑβδόμης αὐθεντικῆς πράξεως τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, καθ' ὃν τρόπον αὐτὰ καὶ ἤδη προε-

κόμι-

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XIV

κόμισα. ἀκριβέστερον δὲ ἀναζητήσας ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἁγίου πατριαρχείου εὗρον καὶ ἑτέραν χαρτῴαν βίβλον τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἥντινα καὶ ἐπιφέρομαι. καὶ εἰ παρίσταται τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ, κελεύσατε ταύτην παρακομίσαι με.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἣν περ μετὰ χεῖρας ἔχειν διεξῆλθε χαρτῴαν τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου βίβλον Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τοῦ ἐνταῦθα ἁγίου πατριαρχείου πρὸς ἀντιβολὴν τῶν ἤδη προκομισθέντων δύο ἐν σώμασι βιβλίων, προκομιζέτω. Καὶ προεκομίσθησαν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· παρελθέτω εἰς μέσον Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, καὶ τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων ἐφαπτόμενος πληροφορησάτω ἡμᾶς, εἰ ταῦτα τὰ προδηλούμενα δύο βιβλία, καὶ τὸ εἰλιτάριον, ὃν τρόπον εὗρεν αὐτά, καὶ παρέλαβεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἁγίου πατριαρχείου, οὕτως καὶ νῦν εἰσίν. καὶ ἁψάμενος τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίων ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ Γεώργιος εἶπε· μὰ τὰς ἁγίας δυνάμεις ταύτας, καὶ τὸν Θεὸν τὸν λαλήσαντα δι' αὐτῶν σὺν ἀληθείᾳ ταῦτα τὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, *καθὼς καὶ ἤδη προηνέχθησαν καὶ προεκομίσθησαν, οὕτως καὶ νῦν τυγχάνουσιν ἀκριβῶς, ὡς καὶ ἤδη αὐτὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἁγίου πατριαρχείου εὗρον καὶ παρέλαβον. καὶ οὔτε προσετέθη ἐξ ἐμοῦ τί ποτε, οὔτε ὑφῃρέθη, οὔτε εἰδήσει μου ἐξ οἱουδήποτέ τινος τῶν πάντων. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρεθὲν παρ' ἐμοῦ ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἁγίου πατριαρχείου χαρτῷον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου οὕτως ἐστί, καθὼς ἐκεῖσε ηὑρέθη ἀποκείμενον. καὶ ἀναστάντες οἱ τῆς ἁγίας συνόδου θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ ἐν χερσὶ λαβόντες τά τε εἰρημένα δύο ἐν σώμασι βιβλία, καὶ τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον, καὶ ἀκριβῶς τοῖς κατηγορηθεῖσιν ἐν αὐτοῖς τόποις κατεπεισκύψαντες, καὶ ἀντιβαλόντες αὐτὰ πρὸς τὸ χαρτῷον βιβλίον τὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος προκομισθὲν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος, ἔτι μὴν καὶ πρὸς ἕτερα χαρτῷα ἀρχαῖα βιβλία τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου εἶπον· τοῖς προκομισθεῖσι δύο ἐν σώμασι βιβλίοις παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ πόλει ἁγίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ χαρτῴῳ εἰλιταρίῳ τῆς ἑβδόμης πράξεως τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου ἀκριβῶς ἐπεισκύψαντες κατὰ τὴν γενομένην αἴτησιν παρὰ τῶν ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος· καὶ ταῦτα ἀντιβαλόντες μετά τε τοῦ ἀρτίως προκομισθέντος χαρτῴου συνοδικοῦ βιβλίου, καὶ ἑτέρων ἀρχαίων χαρτῴων βιβλίων τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου· καὶ εὑρηκότες τὰ αὐτὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία, καὶ τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον τῆς ἑβδόμης πράξεως συμφωνοῦντα μὲν αὐτοῖς· προσθήκας δὲ ἔχοντα τόν τε λεγόμενον Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον λόγον, καὶ ἀπὸ Βιγιλίου λιβέλλους * ὡς ἂν δύο πρός τε Ἰουστινιανὸν τὸν τῆς θείας λήξεως γενόμενον βασιλέα, καὶ τὴν αὐτοῦ σύμβιον Θεοδώραν· ἐν οἷς λιβέλλοις ἔδοξε καὶ ἀναθεματίζειν Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας ἐπίσκοπον, καὶ τὴν λεγομένην Ἴβα ἐπιστολήν, καὶ τὰ συγγράμμα-

γρ. εἰλιτάριον τῆς ἑβδόμης πράξεως τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου.

A venerabilis patriarchii ſcrutatus, inveni & alium chartaceum librum ejuſdem ſancti quinti concilii, quem & deſero, & ſi videtur ſancto veſtro concilio, jubeat hunc me proferre.

Sanctum concilium dixit: Librum chartaceum, quem Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus venerabilis patriarchii præ manibus gerere proſecutus eſt ſancti quinti concilii, proferat ad conferendum cum duobus membranaceis libris, jam ab eo prolatis. Et prolati ſunt.

Sanctum concilium dixit. Tranſeat in medium Georgius Deo amabilis diaconus, B & chartophylax, tactiſque propoſitis ſacroſanctis Chriſti Dei noſtri evangeliis, ſatisfaciat nobis, ſi præſignati hi duo libri, & volumen, quomodo ea invenit, & in bibliotheca venerabilis patriarchii percepit, ita etiam nunc ſunt. Tangens igitur propoſita ſacroſancta Dei eloquia idem Deo amabilis diaconus, & chartophylax Georgius, dixit: Per iſtas ſanctas virtutes, & Deum qui locutus eſt per eas, cum veritate hi duo libri membranacei ſancti quinti concilii, & volumen ſeptimæ actionis ejuſdem ſancti quinti concilii, juxta quod jam & excuſi C ſunt, & prolati, ita etiam nunc manifeſtati ſunt, ſicut & pridem eos in bibliotheca venerabilis patriarchii inveni, atque ſuſcepi: & neque additum eſt quidquam a me, neque ſubtractum per me, neque cum conſcientia mea a quoquam omnium: ſed & liber chartaceus ejuſdem ſancti quinti concilii, qui in præſenti a me inventus eſt in eadem bibliotheca venerabilis patriarchii, ita eſt ſicut ibidem inventus eſt depoſitus. Et ſurgentes reverendiſſimi epiſcopi ejuſdem ſancti concilii aſſumenteſque in manibus tam prædictos duos libros membranaceos, & volumen chartaceum, accurateque eadem loca inſpicientes quæ accuſata ſunt, eaque conD ferentes cum chartaceo libro quem in recenti protulerat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, nec non & cum aliis antiquis chartaceis libris ejuſdem ſancti quinti concilii dixerunt: Hos duos libros in membranis, qui prolati ſunt a Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace hujus ſanctæ magnæ regiæ urbis eccleſiæ, & volumen chartaceum ſeptimæ actionis ſancti quinti concilii conſiderantes, ſecundum quod popoſcerunt locum repræſentantes Agathonis ſanctiſſimi papæ apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, & hæc conferentes tam cum nunc prolato ſynodico chartaceo libro, quamque cum E aliis libris antiquis chartaceis ejuſdem ſancti quinti concilii, & invenientes eoſdem duos membranaceos libros, & volumen chartaceum ſeptimæ actionis ſibimet quidem conſonantes, adjectiones vero habentes tam librum, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, & a Vigilio quaſi duos libellos ad Juſtinianum divæ memoriæ quondam imperatorem, & Theodoram ejus conjugem, in quibus libellis ei * placuit, ut anathematizaret Theodorum Mopſueſtenum epiſcopum, & epiſtolam quæ dicitur Ibæ, & ſcripta Theodoriti contra duodecim capitula ſanctæ memoriæ Cyrilli Alexandriæ quondam epiſcopi: * quæ putavit his ſermonibus definire: Anathematizamus autem & Theodorum quondam epiſcopum

* G. in quibus lib. viſus eſt & anathematizare

* G. nec non dogmatice videtur in ipſis definire, his verbis: Anathem.

scopum Mopsuestenum, utpote qui alienus semper ab ecclesiis extitit, & sanctissimis patribus adversarius, qui non confitetur incarnatum esse Dei Verbum, id est, Christum esse unam subsistentiam, & unam personam, & unam operationem. Hæc cognovimus, quemadmodum & affirmant, qui ab apostolica sede antiquæ Romæ sunt, neque facta, neque scripta fuisse in tempore memorati sancti quinti concilii, sed adjectos quidem esse tres quaterniones in primo libro sancti quinti concilii, in quibus videtur libellus qui dicitur Mennæ. Post hæc in secundo libro circa septimam actionem mutatum quidem fuisse quintumdecimum quaternionem, adjectumque esse quadrifolium non superscriptum ante decimumsextum quaternionem, in quo feruntur duo libri Vigilii, qui dicuntur facti fuisse ad Justinianum & Theodoram divæ memoriæ, utriusque nullam literam habentibus. Hos vero, qui falsaverunt præfatos duos libros, & chartaceum volumen, ex illorum vocabulis malitiose adversus recta dogmata hæc interjicientes, eo quod neque in hunc prolatis antiquis & immutilatis libris ejusdem sancti quinti concilii, neque in chartaceo libro, qui in recenti inventus est apud bibliothecam venerabilis patriarchii, rejacent iidem ipsi libelli, seu Mennæ ad Vigilium; sive a Vigilio ad Justinianum & Theodoram divæ memoriæ: sed hos fallaciter invenientes insertos, utpote qui diabolica operatione per eos, qui hæc falsaverunt, sint complices, chartaceum quidem volumen, quod falsatum est, decernimus cassari in locis, in quibus adjectiones sunt factæ: Verum libros etiam eos obelis obduci in locis, in quibus depravati sunt, & cassari eos. Illos autem qui falsaverunt, anathemati submitti, & nominatim cum eis anathematizari libellum, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, & duos libellos quasi a Vigilio ad Justinianum, & Theodoram divæ memoriæ.

Macrobius reverendissimus episcopus Seleuciæ Isauriæ, dixit: Suggero vestræ gloriæ, & huic sancto atque universali concilio, quod pervenit ad me liber sancti quinti concilii, datus mihi a quondam Philippo magistro militum imperialis obsequii. Quem relegens, inveni eum falsatum esse in septima actione. Et interrogans eumdem Philippum, Quia alicui dedisti hunc librum? dixit mihi, Quia Stephano discipulo Macarii eum dedi. Literæ vero, in quibus falsitas libri facta est, propriæ manus Georgii monachi * cata Macarium certe sunt. Quia cum esset patriarcha * meus ipse Macarius, ingrediebar in domum ejus, & aspiciebam eumdem Georgium monachum sæpius scribentem, & scio accurate quia propriæ ejus manus sunt. Peto itaque tam vestram gloriam, quamque sanctum concilium, ut ad medium veniat suprascriptus Georgius monachus, & de hoc interrogetur.

* penes Mac.
* a partibus Macarii stantis, amici, fautoris, discipuli, &c.

A τοῦ Θεοδωρήτου τὰ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων γενομένου ἐπισκόπου· δογματικῶς τε δοκεῖ ὁρίζειν ἐν αὐτοῖς ἐπὶ λέξεως οὕτως. ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας * ἐπίσκοπον, ὡς ἀλλότριον ἀεὶ γεγονότα καὶ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἐναντίον, ὃς οὐχ ὁμολογεῖ σαρκωθῆναι τὸν Θεὸν λόγον, τουτέστι Χριστὸν εἶναι μίαν ὑπόστασιν, καὶ ἓν πρόσωπον, καὶ μίαν ἐνέργειαν. ταῦτα ἔγνωμεν, καθὼς καὶ διεβεβαιώσαντο οἱ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης μήτε γεγενῆσθαι, μήτε γεγράφθαι τῷ καιρῷ τῆς εἰρημένης ἁγίας πέμπτης συνόδου· ἀλλ᾽ ἐν προσθήκῃ μὲν εἶναι τὰς τρεῖς τε-
B τράδας τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἐν αἷς φέρεται ὁ λεγόμενος λόγος Μηνᾶ. εἶτα δὲ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ κατὰ τὴν ἑβδόμην πρᾶξιν ὑπαλλαγῆναι μὲν τὸ πεντεκαιδέκατον τετράδιον, προστεθῆναι δὲ καὶ τετράφυλλον ἀνεπίγραφον πρὸ τῆς ἑκκαιδεκάτης τετράδος, ἐν ᾧ φέρονται οἱ λεγόμενοι δύο λίβελλοι Βιγιλίου γεγενῆσθαι πρὸς Ἰουστινιανὸν, καὶ Θεοδώραν τοὺς ἐν θείᾳ τῇ λήξει, ἀμφότερα ἀνεπίγραφα τυγχάνοντα. τοὺς δὲ φαλσεύσαντας τὰ εἰρημένα δύο βιβλία, καὶ τὸ χαρτῷον εἰλητάριον, ὡς ἐκ προσηγορίας ἐκείνων πονηρευσαμένους κατὰ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ταῦτα ἐνθεῖναι, καθὸ οὐδὲ ἐν τοῖς προκομισθεῖσι νῦν ἀρχαίοις, καὶ
C ἀνεπιβουλεύτοις βιβλίοις τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, οὐδὲ ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρεθέντι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου χαρτῴῳ βιβλίῳ ἔγκεινται οἱ τοιοῦτοι λόγοι ἀπό τε Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, καὶ ἀπὸ Βιγιλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν, καὶ Θεοδώραν τοὺς ἐν θείᾳ τῇ λήξει· ἀλλὰ ταῦτα εὑρηκότες πλαστῶς ἐντεθεῖναι, ὡς διαβολικῆς ἐνεργείας μετεσχηκότα ἐκ τῶν ταῦτα φαλσευσάντων, τὸ μὲν χαρτῷον φαλσευθὲν εἰλητάριον ὁρίζομεν χιασθῆναι κατὰ τοὺς τόπους, ἐν οἷς αἱ προσθῆκαι γεγόνασι. τὰ δὲ βιβλία καὶ αὐτὰ ὀβελισθῆναι ἐν οἷς ἐρᾳδιουργήθησαν τόποις, καὶ χιασθῆναι. τοὺς δὲ ταῦτα φαλσεύσαντας ἀναθεματισμῷ ὑποβληθῆναι, καὶ ὀνο-
D μαστὶ σὺν αὐτοῖς ἀναθεματισθῆναι τόν τε λεγόμενον λόγον Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, καὶ τοὺς ἀπὸ Βιγιλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν, καὶ Θεοδώραν τοὺς τῆς θείας λήξεως δύο ὡσανεὶ λιβέλλους.

Μακρόβιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας εἶπεν· ἀναφέρω τοῖς τε ἐνδοξοτάτοις ὑμῖν, καὶ τῇ ἁγίᾳ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς περιῆλθεν εἰς ἐμὲ βιβλίον τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου δοθέν μοι ἀπό τινος Φιλίππου στρατηλάτου τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου· ᾧτινι ἐντυχὼν ηὗρον πεφαλσευμένον αὐτὸ εἶναι κατὰ τὴν ἑβδόμην πρᾶξιν. καὶ ἐρωτήσαντός μου τὸν αὐτὸν Φίλιππον, ὅτι * τίνι δέδω-
E κε τὸ βιβλίον; καὶ εἶπέ μοι, ὅτι Στεφάνῳ τῷ μοναχῷ τῷ μαθητῇ Μακαρίου δέδωκα αὐτό. τὰ οὖν γράμματα, ἐν οἷς ἡ ῥᾳδιουργία τοῦ βιβλίου γέγονεν, ἰδιόχειρα Γεωργίου τοῦ μοναχοῦ τοῦ κατὰ Μακάριον ἀσφαλῶς τυγχάνουσιν· ἐπειδὴ ὅτε ἦν πατριάρχης μου ὁ εἰρημένος Μακάριος, εἰσηρχόμην εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐθεώρουν αὐτὸν Γεώργιον τὸν μοναχὸν πολλάκις γράφοντα, καὶ γινώσκω ἀκριβῶς, ὅτι ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνουσιν. αἰτῶ οὖν τήν τε ὑμῶν ἐνδοξότητα, καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον, εἰς μέσον ἐρχόμενον τὸν αὐτὸν Γεώργιον τὸν μοναχὸν, τὰ περὶ τούτου ἐρωτηθῆναι.

* γενόμενον
* πώποτε δέδωκας.

Οἱ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XIV.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον, ὁ ἐπιμνησθεὶς Γεώργιος ὁ μοναχὸς ἐλθέτω εἰς μέσον. Καὶ εἰσῆλθεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τῷ εἰς μέσον ἑστῶτι Γεωργίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ μοναχῷ ὑποδειχθήτω ἡ παροῦσα βίβλος πρὸς τὸ ἐπιγνῶναι αὐτὸν, εἰ ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνουσι τὰ ἐν τῷ ἐκ προσθήκης ὄντι ἐν αὐτῇ διφυλλίῳ ὑπάρχοντα γράμματα. Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς ἐπεισκύψας τῇ τοιαύτῃ βίβλῳ εἶπεν· αὕτη ἡ βίβλος ἡ νῦν προκομισθεῖσα ὑπὸ Μακροβίου τοῦ ὁσιωτάτου μητροπολίτου Σελευκείας, καὶ ὑποδειχθεῖσά μοι ἐγένετο Φιλίππου τοῦ στρατηλάτου τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου. αὐτὸς δὲ Φίλιππος γείτων ἦν τοῦ πατρὸς Στεφάνου τοῦ πεσόντος τοῦ * κατὰ Μακαρίου τοῦ αἱρετικοῦ. ὅτε οὖν ἐγένετο ἡ ζήτησις μεταξὺ Θεοδώρου τοῦ γενομένου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ τοῦ εἰρημένου Μακαρίου περὶ πίστεως, ἔλαβον τὰ ἴσα ἀπὸ τοῦ πατριαρχείου, ὡς εἶπον Μακάριος, καὶ Στέφανος τῶν λεγομένων λιβέλλων Βιγιλίου, καὶ ἐγραψάμεθα εἰς τετράδας, καὶ ἐπεδόθησαν παρ' αὐτῶν τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ. ἐθάρρησαν οὖν οἱ περὶ Στέφανον, καὶ Μακάριον, ὡς ἐπιδεδωκότες τῷ δεσπότῃ τὰς τετράδας, καὶ ἑκάστῳ τῶν ἐρχομένων πρὸς αὐτοὺς ὑπεδείκνυον. ὁ οὖν Φίλιππος ἐκεῖνος ἔχων τὸ βιβλίον τοῦτο ἤγαγεν αὐτὸ πρὸς Στέφανον τὸν αἱρετικὸν πρὸς ἐπίσκεψιν λέγων, ὅτι ἐλθὼν ἀπὸ τῆς δύσεως ἤγαγον τὸ βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου, καὶ βλέπε εἰ καλῶς ἔχει. τοῦτο δὲ τὸ βιβλίον οὐκ εἶχε τοὺς λεγομένους λιβέλλους Βιγιλίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἱρετικὸς Στέφανος, ὅτι ἵνα οἶδας, παραλέλειπται εἰς αὐτό. ὁ οὖν Φίλιππος παρεκάλεσεν αὐτὸν εἰπὼν, εἴ τι γινώσκεις, ὅτι ἐστὶ παραλελειμμένον, ἀναπλήρωσον· ὁ οὖν αὐτὸς Στέφανος εἶπέ μοι γράψαι τοὺς αὐτοὺς λιβέλλους, καὶ ἔγραψα ἐκ τῶν εἰρημένων ἴσων, καὶ ἔδωκα αὐτῷ Στεφάνῳ. κατὰ ἀλήθειαν ταῦτα ἰδιόχειρά μου εἰσι, καὶ ἐπιγινώσκω αὐτά. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ αὐτῷ τῷ βιβλίῳ τὴν προσθήκην ταύτην τῶν λεγομένων λιβέλλων Βιγιλίου ἐποίησαν, ἀλλὰ καὶ ὁσαδήποτε βιβλία τῆς πέμπτης συνόδου ἦλθον εἰς αὐτοὺς μὴ ἔχοντα τοὺς λεγομένους λιβέλλους Βιγιλίου, προσέθηκαν οἱ αὐτοὶ Μακάριός τε, καὶ Στέφανος. ἐνέπεσε δὲ αὐτοῖς καὶ ἄλλο Ῥωμαϊκὸν βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου, ὅπερ εἶπον ἀγοράσαι παρὰ τῆς γενομένης γυναικὸς Ἰννοκεντίου τοῦ πατρικίου εἰς νομίσματα ἕξ. τὸ δὲ περὶ τοῦ τοιούτου Ῥωμαϊκοῦ βιβλίου κεφάλαιον ἀσφαλῶς ἐπίσταται καὶ Κωνσταντῖνος ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ γραμματικὸς Ῥωμαϊκός.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. παρὼν Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ γραμματικὸς Ῥωμαϊκὸς λεγέτω. εἰ ἀληθεύει Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς ἕνεκεν τοῦ ἐπιμνησθέντος αὐτῷ Ῥωμαϊκοῦ βιβλίου.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ γραμματικὸς Ῥωμαϊκὸς εἶπεν· οἶδα δέσποτα ἐπὶ τῶν χρόνων Παύλου τοῦ γενομένου πατριάρχου, ἐλθόντες Φορτουνίου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Καρθαγένης, καὶ μέλλοντος αὐτοῦ λειτουργεῖν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐζητήθη, ὅπως ὤφειλε καθίσαι, εἴτε πρὸ τῶν μητροπολιτῶν τῶν ἐν-

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Georgius religiosus monachus, cujus mentio facta est, in medium veniat. Et ingressus est.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: In medio assistenti Georgio religioso monacho præsens liber ostendatur, ut cognoscat, si literæ propriæ ejus manus sunt, quæ * post additamentum in sexto folio scriptæ sunt. Georgius religiosus monachus intuens in eumdem librum dixit: Hic liber, qui nunc prolatus est a Macrobio sanctissimo metropolitano Seleuciæ, mihique ostensus est, Philippi magistri militum imperialis obsequi erat. Ipse autem Philippus vicinus erat de * parte Stephani, qui cecidit * cata Macarium hæreticum. Quando ergo facta est quæstio inter Theodorum, qui fuerat patriarcha a Deo conservandæ hujus regiæ urbis, & præfatum Macarium de fide, tulerunt paria libellorum, qui dicuntur Vigilii, de patriarchis, sicut dixerunt Macarius & Stephanus, & scripsimus in quaterniones, & oblati sunt ab eis piissimo nostro principi. Præsumptione autem accepta, qui erant circa Stephanum & Macarium, utpote qui obtulerant principi eosdem quaterniones, unicuique ad eos venienti monstrabant. Idem vero Philippus habuit hunc librum, & adduxit eum ad Stephanum hæreticum, ut eum consideraret, dicens, quia veniens de occidente adduxi librum quinti concilii, & vide si bene habet. Nam hic codex non habuit libellos, qui dicuntur Vigilii. Et dixit ei Stephanus hæreticus: Ut scias, quia minus habet. Idem ergo Philippus rogavit eum, dicens: Si quid scis quia deest, imple. Et ipse Stephanus dixit mihi, ut scriberem eosdem libellos. Et scripsi de memoratis exemplaribus, & dedi eidem Stephano. Et in veritate hæc propriæ manus meæ sunt, & cognosco ea. Non solum autem in hoc libro addiderunt istos, qui dicuntur libelli Vigilii, sed quanticumque libri quinti concilii ad eos pervenerunt, non habentes libellos, qui dicuntur Vigilii, addiderunt idem Macarius & Stephanus. Incidit autem eis & alius Latinus codex quinti concilii, quem dixerunt sex solidis se comparasse ab uxore, quæ fuit quondam Innocentii patricii. De capitulo autem ejusdem Latini libri certissime scit Constantinus reverendissimus presbyter hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, & Latinus grammaticus.

Gloriosissimi judices, & sancta synodus dixerunt: Edicat præsens Constantinus Deo amabilis presbyter & grammaticus Latinus, si verum dicat Georgius religiosus monachus de illo libro Latino, cujus mentionem fecit.

Constantinus Deo amabilis presbyter & grammaticus Latinus dixit: Scio domine, temporibus Pauli quondam patriarchæ venisse Fortunium, qui fuit episcopus Carthaginensis, & cum missas acturus esset in sancta magna Dei ecclesia, quæsitum est, quomodo sedere debuisset, utrumne ante metropolitanos, qui hic morabantur, an post eos.

* in addito ipsi bifolio

μετὰ

* G. patris

* f. cum Mac hæretico

ACTIO XIV.

eos. Et requirente eodem Paulo quondam patriarcha in bibliotheca patriarchii librum quinti concilii, ut cognosceret quomodo sedere debuissent, contigit ut inveniretur & Latinus liber ejusdem concilii. Et exinde instructus idem Paulus fecit eum ordinabiliter sedere. Protulit vero eumdem librum Latinum de bibliotheca, & dixit mihi: Aspice illum, si secundum chartaceum authenticum volumen septimæ actionis sancti concilii completum est. Et inveni eumdem Latinum librum in septima actione minus habentem ad illud volumen chartaceum. Et dixit mihi idem Paulus patriarcha: Quia assume tecum Sergium diaconum, qui dicitur Antipsidias, quia bonus scriptor est; B & ostende ei, quomodo debeat literas Latinas scribere, & adde quæ minus sunt. Sunt autem, quæ addidimus in eodem Latino libro in septima actione, libelli, qui dicuntur Vigilii papæ Romani, quos & interpretatus sum Latine ex ipso volumine, & , ut dictum est, scripsit ipse Sergius diaconus. Quæ vero scripta sunt ab eodem Sergio diacono, qui dicitur Antipsidias interposuit in eodem Latino libro Theodorus librarius, qui habuit stationem ad * sanctum Joannem Phocam. Hæc, domini, in veritate scio facta fuisse.

* S. Io. & Phocam.

C Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Præsens Sergius Deo amabilis diaconus inaudiens quæ a Constantino Deo amabili presbytero & Latino grammatico dicta sunt, quæ scit cum omni veritate prosequatur.

Sergius Deo amabilis diaconus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ dixit: Ante hos multos annos convocavit me Paulus quondam patriarcha Constantinopolitanus, & dixit mihi: Vide quæ interpretatur domnus Constantinus grammaticus Latinus ex volumine quinti concilii, & scribe in Latinis literis. D Et hæc audiens ab eo, sicut servus & subjectus obedivi, & scripsi, & dedi ea domno Constantino grammatico & presbytero.

Sanctum concilium exclamavit: Anathema libro, qui dicitur Mennæ ad Vigilium: & qui eum finxerunt sive scripserunt: Anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse a Vigilio ad Justinianum & Theodoram divæ memoriæ, qui & sunt falsi demonstrati: Anathema simul omnibus qui falsaverunt acta sancti & universalis quinti concilii: Anathema, qui docuerunt & exposuerunt, E docentibusque vel postea docturis unam voluntatem & unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, unius de S. Trinitate: Sanctorum quatuor conciliorum sempiterna memoria, sancti quinti concilii sempiterna memoria, multos annos imperatori Constantino, magno imperatori multos annos, pacifico imperatori multos annos, Fili Dei da illi vitam, Fili Dei da victorias illi. Theodorus Deo amabilis episcopus civitatis Trimithuntorum insulæ Cypri, locum gerens Epiphanii sanctissimi ar-

ANNO CHRIST. 680.

A δημένων ἐνταῦθα, εἴτε μετ' αὐτοὺς· καὶ δὴ ζητοῦντος τοῦ αὐτοῦ Παύλου γενομένου πατριάρχου τὸ βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου, ἵνα γνῷ, πῶς ὤφειλον καθίσαι, ηὑρέθη κατὰ συγκυρίαν καὶ Ῥωμαϊκὸν βιβλίον τῆς αὐτῆς συνόδου. κἀκεῖθεν ὁδηγηθεὶς ὁ αὐτὸς Παῦλος ἐποίησεν αὐτὸν κατὰ τάξιν καθίσαι. ἐξήγαγε δὲ αὐτὸ τὸ Ῥωμαϊκὸν βιβλίον ἐκ τῆς βιβλιοθήκης, καὶ λέγει μοι· θεώρησον αὐτὸ, εἰ ἄρα πρὸς τὸ χαρτῷον αὐθεντικὸν εἰλιτάριον τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου πεπλήρωται. καὶ ηὗρον τὸ αὐτὸ Ῥωμαϊκὸν βιβλίον λεῖπον ἐν τῇ ἑβδόμῃ πράξει πρὸς τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον. καὶ λέγει μοι ὁ αὐτὸς Παῦλος ὁ πατριάρχης· ὅτι λάβε τὸν B διάκονον Σέργιον μετὰ σοῦ τὸν λεγόμενον Ἀντιπισιδίας, ἐπειδὴ καλῶς καλλιγραφεῖ, καὶ ὑπόδειξον αὐτῷ, πῶς ὀφείλει γράψαι τὰ Ῥωμαϊκὰ γράμματα, καὶ πρόσθες τὰ λείποντα. εἰσὶ δὲ ἅπερ προσετεθήκαμεν εἰς τὸ αὐτὸ Ῥωμαϊκὸν βιβλίον ἐν τῇ ἑβδόμῃ πράξει, οἱ λεγόμενοι λίβελλοι Βιγιλίου τοῦ γενομένου πάπα Ῥώμης, οὓς καὶ μετέφρασα Ῥωμαϊστὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἰλιταρίου. καὶ ὡς εἴρηται, ἔγραψεν ὁ μνημονευθεὶς Σέργιος ὁ διάκονος. τὰ δὲ γραφέντα παρὰ τοῦ αὐτοῦ Σεργίου διακόνου τοῦ λεγομένου Ἀντιπισιδίας ἐνέβαλεν ἐν τῷ αὐτῷ Ῥωμαϊκῷ βιβλίῳ Θεόδωρος ὁ καλλιγράφος, ὅστις εἶχε τὸ ἐργαστήριον εἰς τὸν ἅγιον Ἰωαννοφωκᾶν. ταῦτα δέσποτα σὺν ἀληθείᾳ οἶδα γεγενῆσθαι.

C Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· παρὼν Σέργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ ἐπακούσας τῶν παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ γραμματικοῦ Ῥωμαϊκοῦ λεχθέντων, τὰ τῆς οἰκείας εἰδήσεως σὺν πάσῃ ἀληθείᾳ διεξίτω.

Σέργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας εἶπεν· πρὸ τούτων πλειόνων χρόνων μετεστείλατό με Παῦλος ὁ γενόμενος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ λέγει μοι· βλέπε τί μεταβάλλει ὁ κύριος Κωνσταντῖνος ὁ γραμματικὸς ὁ Ῥωμαϊκὸς ἐκ τοῦ εἰλιταρίου τῆς πέμπτης D συνόδου, γράψον αὐτὸ ἐν Ῥωμαϊκοῖς γράμμασι. καὶ ταῦτα ἀκούσας παρ' αὐτοῦ ὡς δοῦλος καὶ ὑποκείμενος ὑπήκουσα καὶ ἔγραψα, καὶ δέδωκα αὐτὰ τούτῳ αὐτῷ τῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ γραμματικῷ.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησεν· ἀνάθεμα τῷ λεγομένῳ τοῦ Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, καὶ τοῖς πλασαμένοις αὐτὸν, ἤγουν συγγραψαμένοις. ἀνάθεμα τοῖς λεγομένοις γεγενῆσθαι λιβέλλοις ἀπὸ Βιγιλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν, καὶ Θεοδώραν τοὺς ἐν τῇ θείᾳ λήξει, τοῖς καὶ φάλσοις ἀποδειχθεῖσιν. ἀνάθεμα περιεκτικῶς τοῖς φαλσεύσασι τὰ πεπραγμένα τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου. ἀνάθεμα E τοῖς διδάξασι, καὶ ἐκθεμένοις διδάσκουσι, ἢ καὶ μέλλουσι διδάσκειν ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος. ταῖς ἁγίαις τέσσαρσι συνόδοις αἰωνία ἡ μνήμη. τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ συνόδῳ αἰωνία ἡ μνήμη. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. εἰρηνοποιοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. τοῦ φίλακος τῆς ὀρθοδοξίας πολλὰ τὰ ἔτη. υἱὲ Θεοῦ ζωὴν αὐτῷ. υἱὲ Θεοῦ νίκας αὐτῷ. Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκ. Τριμιθούντων τῆς

Κυπρίων

Κυπρίων νήσου, ἐπέχων τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκ. τῆς αὐτῆς Κυπρίων νήσου ἅμα Στρατονίκῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Σόλων, καὶ Τύχωνι τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς εἰρημένης φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου εἶπον· ἀναδιδάσκομεν τοὺς ἐνδοξοτάτους ὑμᾶς, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον, ὡς χρήσεις διαφόρων ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων ἐπιφερόμεθα δηλούσας δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἐν αἷς ἔγκειται χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ λόγου, τοῦ μὲν γεγραμμένου εἰς τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν, τὸ φάσκον· νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται. ὕπεστι δὲ ἡμῖν κατὰ χώραν καὶ ἡ βίβλος τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἡ ἔχουσα ἐφ' ὁλοκλήρῳ τὸν τοιοῦτον αὐτοῦ λόγον. εἰσελθόντων * καὶ ἡμῶν ἀρτίως ἐνταῦθα κατὰ κέλευσιν τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ θεοστέπτου μεγάλου ἡμῶν βασιλέως, καὶ ἀναζητησάντων βίβλους, ὧν ἐπιφερόμεθα πατρικῶν χρήσεων εἰς τὸ ταύτας προκομίσαι τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ, ηὕρομεν χαρτῷον παλαιότατον βιβλίον ἔχον διαφόρους ὁμιλίας τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐν αἷς ἔγκειται ὁ αὐτὸς εἰς τὸ, νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, λόγος· αἰτούμεθα οὖν τήν τε ὑμετέραν ἐνδοξότητα, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον, εἰ παρίσταται αὐτῇ, τὸ τοιοῦτον βιβλίον ἐν χερσὶν ἡμῶν ὑπάρχον ἐπιδοῦναι ἡμᾶς πρὸς ἀνάγνωσιν.

A chiepiscopi ejusdem insulæ Cypri una cum Stratonico episcopo Solorum, & Tychone episcopo Citii, utrisque ex synodo existentibus antefatæ Cypri Christi amabilis insulæ, dixerunt: Suggerimus gloriæ vestræ ac universali vestro concilio, quod testimonia diversa sanctorum probabiliumque patrum deferimus, asserentia duas voluntates naturales, & duas naturales operationes in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, quibus interjacet testimonium sancti Athanasii quondam archiepiscopi Alexandriæ, ex libro, qui superscribitur, de textu evangelii, quod ait: *Nunc anima mea turbata est*. Est vero apud Joan. 12
B nos in provincia etiam liber ejusdem sancti Athanasii, habens in integro eumdem ejus librum. Ingredientibus autem nobis huc nuper ex jussione piissimi domini nostri & a Deo coronati magni imperatoris, & inquirentibus libros patrum, quorum testimonia deferimus, ut eos proferremus vestro sancto concilio, invenimus codicem chartaceum vetustissimum, habentem diversas allocutiones ejusdem sanctissimi Athanasii, quibus interjacet etiam prædictus sermo in, *Nunc anima mea turbata est*. Petimus igitur tam vestram gloriam, quamque sanctum & universale concilium vestrum, si ei placuerit, ut hujusmodi codicem, qui & præ manibus
C nostris est, offeramus ad legendum.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἥνπερ ἔφησαν μετὰ χεῖρας ἔχειν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου βίβλον οἱ θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι τῆς Κυπρίων νήσου, ταύτην ἀποδεχόμενοι οἱ ὑπεκλαμβάνοντες τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ πραττόμενα εἰς ἐπήκοον πάντων ἡμῶν τὸν ἐν αὐτῇ φερόμενον εἰς τὸ, νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, λόγον ἀναγινωσκέτωσαν. καὶ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ αὐτὸ βιβλίον, ἀνέγνω τὸν ἐν αὐτῷ ἐμφερόμενον λόγον, ἔχοντα ἐπὶ λέξεως οὕτως· Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, εἰς τὸ, νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται. τῆς ὁμοιώσεως τοῦ κυρίου τῆς πρὸς ἡμᾶς ἡ ὠφέλεια μεγάλη, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὁμοιούμεθα πρὸς αὐτόν· εἰ γὰρ μὴ αὐτὸς ὡμοίωτο πρὸς ἀνθρώπους, οὐκ ἠδύναντο οἱ ἄνθρωποι ὁμοιοῦσθαι πρὸς Θεόν· ἀλλὰ πρὸς Θεὸν ἄνθρωπον γενόμενον ὁμοιοῦνται ἄνθρωποι. ἔδει δὴ τὸν εἰς ὁμοίωσιν ἡμῶν καταβαίνοντα κατὰ τοῦτο μάλιστα ὁμοιωθῆναι, καθ' ὃ μεταβολῆς ἐδεόμεθα [1], κατὰ τὰ πάθη, ἵνα ταῦτα εἰς ἀπάθειαν μεταστῇ. μηδεὶς δὴ ἀπιστείτω περὶ τῶν παθῶν οἰόμενος τρέπεσθαι τὴν θεότητα, ἀλλὰ προσγενόμενον αὐτῇ τὸ πάθος ἀπὸ τοῦ σαρκικοῦ, καὶ ψυχικοῦ κινήματος ἐνθυμείσθω καὶ προσγινόμενον καὶ νικώμενον. διὰ γὰρ τοῦτο προσγέγονεν, ἵνα νικηθῇ. καὶ διὰ τοῦτο νενίκηται, ἵνα ἡ πᾶσα ἀνθρώπων φύσις κατὰ τὸ συγγενὲς εὐεργετηθῇ. ἐκεῖθεν γὰρ ἀρξάμενοι μετασχηματιζόμεθα πάντες ἐκ πασχόντων ἀπαθεῖς, καὶ ἀπὸ νεκρῶν ζῶντες καθιστάμενοι. μὴ οὖν ταραττέσθω τις εἰς ἀπιστίαν, εἰ λέγει Θεὸς ὢν ὁ κύριος ἅ-

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Librum sancti Athanasii, quem asseruerunt præ manibus habere Deo amabiles episcopi insulæ Cypri, accipientes, quiqui acta præsentis concilii suscipiunt ut audiamus nos omnes sermonem, qui in eo continetur in, *Nunc anima mea turbata est*, legant. Et accipiens hujusmodi codicem Agatho religiosus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, relegit sermo-
D nem, qui in eo continetur, habentem in verbis ita: Athanasii archiepiscopi Alexandriæ in, *Nunc anima mea turbata est*. Similitudini domini ad nos utilitas magna est eo quod & nos assimilamur ad eum. Nisi enim ille assimilatus fuisset hominibus, non poterant Deo homines assimilari. Sed ad Deum hominem factum assimilantur homines. Oportuerat itaque eum, qui ut nobis similis fieret, descendit, in hoc maxime similem effici, in quo transmutari indigebamus. Transmutari autem egebamus secundum passiones, ut hæc in impassibilitatem transferrentur. Nullus igitur diffidat de passionibus audiens, existimans verti dei-
E tatem, sed supervenisse ei passionem ex carnali atque animæ motione conjectet & supervenisse, & victam fuisse. Ideo namque advenit, ut vincatur: ideoque victa est, ut omnis natura humana per cognationem beneficium capiat. Ex hoc quippe incipientes transfiguramur omnes, ex passibilibus impassibiles, & ex mortuis viventes effecti. Nullus igitur perturbetur ad infidelitatem, si dicit, dum Deus sit dominus pariterque & homo: *Nunc anima mea turbata est*.

1 Forte hic deest, μεταβολῆς δὲ ἐδεόμεθα κατὰ &c. *Harduinus*.

——— *est* . Hoc enim factum est , deitate quidem acquiescente , carne autem insurgente . Possibile enim erat deitati prohibere perturbationem : sed noluit , ut similitudinem , quam ad nos habuit , non dissolveret . Tale ergo aliquid est intelligendum ex rebus , quæ circa nos sunt . Cum temperatur mel cum aqua , non mel mutatum est , sed aqua superabundavit : similiter quando dumtaxat motio carnis est in domino , talem quamdam similitudinem assumamus , sicut aquam in melicrato , id est , in melle temperato superabundantem . Quando iterum quod divinum est demonstratur , & operatur virtutes , & ostendit potestatem , talem similitudinem assumamus , sicut dum mel aquam superat . Hoc enim possibile est deitati , aliquando quidem carnem permittere ut superabundet : aliquando vero eam superare ad perimendam passionem ipsam , & carnis infirmitatem . Indicium vero est , quod quadraginta totis diebus abstinuit corporali cibo , & non esuriit ipsum corpus . Post hæc quippe , sicut scriptum est , esuriit : hic carnis exuperantia ; deinde esuriit post tantum tempus . Exuperavit quod carnis est , idcirco ut & tentatio ingereretur , tentator confunderetur ; homo qui a principio per cibum lapsus est , per abstinentiam cibi resurgeret . Tolerat autem & perturbationem carnis sub ipsa morte adveniente . Etenim quomodo obediens futurus esset , nostram pro nobis obedientiam complens , nisi & contra adversitatem haberet , & vinceret adversitatem ? Nobis siquidem quando ex carne infestatio fit , si inobedientes fuerimus mandato victi carne , hoc modo peccatum emergit . Ergo & in domino adversitatem quidem oportebat fieri a carne , obedientiam vero vincere . Quamvis enim Deus est , veram in carne & secundum carnem obedientiam complet , & voluntati carnis voluntas prævalet deitatis , sicut prædixit : *Quia descendi de cœlo , non ut faciam voluntatem meam , sed ut faciam voluntatem ejus , qui misit me Patris* , propriam voluntatem dicens ipsam carnis. Nam caro propria ejus erat : nec enim voluntas Filii divina a voluntate Dei separata est . Oportebat quippe moveri carnis voluntatem , subjici vero voluntati deitatis : & ita hominum inobedientiæ solvuntur per hanc admirabilem obedientiam , qua Christus obedivit pro nobis . Considera igitur , facta motione carnali , quid afferat : *Et quid dicam ? Salva me ex hac hora . Sed ideo veni in hanc horam . Pater glorifica nomen tuum* . Ipsum , *Quid dicam ? Salva me ex hac hora* : asseruit secundum motionem carnis : *Ideo veni in hanc horam* , divinitate supervincente effatus est , pene nec apparere carnalem voluntatem permittente divina . Ipsum igitur , *Quid faciam ?* tanquam abscindentis est sermo ; ut appareret quidem nobis , quia & caro vera , subjecta vero & non valens circumducere , sicut equus sessorem , nec quantum est ipsam manum quæ regit , inflectere . Denique quid arbitratur passionem ? Non ignominiam , non confusionem , sed gloriam suam & Patris , & accelerat magis , quam evitat , passionem . *Pater , clarifica nomen*

Matth. 4.

Joan 9.

Joan 12.

A μα καὶ ἄνθρωπος· νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται. τοῦτο γὰρ ἐγίνετο τῆς μὲν θεότητος εἰκούσης, τῆς δὲ σαρκὸς ἐγειρομένης· δυνατὸν ὂν τῇ θεότητι κωλῦσαι τὴν ταραχὴν, ἀλλ' οὐ βουλομένης αὐτῆς, ἵνα μὴ τὴν ὁμοίωσιν τὴν πρὸς ἡμᾶς διαλύσῃ. τοιοῦτο δή τι νοητέον ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων, κεκραμένον μέλι πρὸς ὕδωρ. οὐ δὴ τὸ μέλι μεταβέβληται, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ἐπλεόνασεν. ὅτε δὴ κίνημά τι τῆς σαρκός ἐστιν ἐν τῷ κυρίῳ, τοιοῦτόν τι λαβόμενοι ὁμοίωμα, ὥσπερ ὕδατος ἐν μελικράτῳ πλεονασμόν. ὅταν δὲ πάλιν τὸ θεϊκὸν ἐμφαίνηται, καὶ ἐνεργεῖ δυνάμεις, καὶ δείκνυσι τὴν ἐξουσίαν, τοιαύτην ὁμοίωσιν λάβωμεν, ὥσπερ τοῦ μέλιτος ἐ-

B πικρατοῦντος τὸ ὕδωρ. δυνατὸν γὰρ τῇ θεότητι τοῦτο, ποτὲ μὲν τῇ σαρκὶ παραχωρεῖν εἰς τὸ πλεονάσαι, ποτὲ δὲ αὐτὴν ἐπικρατῆσαι ἀναιροῦσαν τὸ πάθος, καὶ τὸ τῆς σαρκὸς ἀσθενές. τεκμήριον δὲ, τεσσαράκοντα ὅλας ἡμέρας ἀπέχεται τροφῆς σωματικῆς, καὶ οὐ πεινᾷ τὸ σῶμα· μετὰ γὰρ ταῦτα, καθὼς γέγραπται, πεπείνακεν. ἐνταῦθα σαρκὸς πλεονασμός· εἶτα ἐπείνασε μετὰ τὸν τοσοῦτον χρόνον· ἐπλεόνασε τὸ τῆς σαρκὸς διὰ τοῦτο, ἵνα καὶ πεῖρα προσενεχθῇ, καὶ ὁ πειράζων καταισχυνθῇ, καὶ ὁ ἐξ ἀρχῆς ἄνθρωπος διὰ βρῶμα πεσὼν δι' ἐγκράτειαν βρώματος ἀναστῇ. φέρει δὲ καὶ τὴν ταραχὴν τῆς σαρκὸς ἐπὶ τῷ θανάτῳ προσιόντι, καὶ

C πῶς γὰρ ἔμελλεν ὑπήκοος γενέσθαι τὴν ἡμετέραν ὑπακοὴν πληρῶν ἀνθ' ἡμῶν, εἰ μὴ καὶ προσεναντίωμα ἔχε, καὶ τοῦ ἐναντιώματος ἐπεκράτησεν; ἡμῖν γὰρ ἐπειδάν τι ἐκ σαρκὸς ἐναντίωμα γένηται, εἰ παρακούσαμεν τοῦ προστάγματος νικηθέντες σαρκὶ, τοῦτον τὸν τρόπον ἡ ἁμαρτία συμβαίνει. οὐκοῦν ἐν τῷ κυρίῳ τὸ μὲν ἐναντίωμα ἔδει γενέσθαι τὸ ἀπὸ τῆς σαρκὸς, νικῆσαι δὲ τὴν ὑπακοήν. εἰ γὰρ καὶ Θεὸς, ἀλλ' ἐν σαρκὶ, καὶ κατὰ σάρκα τὴν ὑπακοὴν πληροῖ, καὶ τοῦ θελήματος τῆς σαρκὸς τῷ θελήματι τῆς θεότητος κρατεῖ, καθάπερ εἴρηκεν· ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-

D ψαντός με πατρός· ἴδιον λέγων θέλημα αὐτοῦ τὸ τῆς σαρκὸς, ἐπεὶ καὶ ἡ σὰρξ ἰδία αὐτοῦ γέγονεν· οὐ γάρ ἐστι θέλημα υἱοῦ θεϊκὸν θελήματος Θεοῦ κεχωρισμένον. ἔδει δὲ τὸ τῆς σαρκὸς θέλημα κινηθῆναι, ὑποταγῆναι δὲ τῷ θελήματι τῷ θεϊκῷ. καὶ οὕτως αἱ τῶν ἀνθρώπων παρακοαὶ λύονται διὰ τῆς παραδόξου ταύτης ὑπακοῆς, ἣν Χριστὸς ὑπήκουσεν ὑπὲρ ἡμῶν. ὅρα δὴ τοῦ κινήματος τοῦ σαρκικοῦ γενομένου τί φησιν. καὶ τί εἴπω. πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ δόξασόν σου τὸ ὄνομα. τὸ, τί εἴπω; πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης, ἐφθέγξατο κατὰ τὴν κίνησιν τῆς σαρκός.

E τὸ, διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην, θεότητος ὑπερνικώσης φθέγγεται, σχεδόν τοι μηδὲ φανῆναι τῷ σαρκικῷ θελήματι συγχωροῦντος τοῦ θεϊκοῦ. τὸ γὰρ, τί εἴπω; ὥσπερ ἐγκόπτοντός ἐστι ῥῆμα, ὡς φανῆναι μὲν ἡμῖν, ὅτι καὶ σὰρξ ἀληθὴς, ὑποταττομένη δὲ, καὶ οὐ δυναμένη περισπάσαι καθάπερ ἵππος τὸν ἐπιβάτην, οὐδ' ὅσον ὀκλάσαι τὴν χεῖρα τὴν ἡνιοχοῦσαν. καὶ δὴ καὶ τί λογίζεται τὸ πάθος; οὐκ ἀδοξίαν, οὐκ αἰσχύνην, ἀλλὰ δόξαν ἑαυτοῦ καὶ τοῦ πατρός. καὶ ἐπισπεύδει μᾶλλον, ἢ ἀποτρέπει τὸ πάθος· πάτερ δόξασόν σου τὸ ὄνομα.

ANNO CHRISTI 680.

νομα. οὐκ ἔσαι φησὶν οὐδεμία παραίτησις παρ᾽ἐμοῦ, ἀλλ᾽εἴξει τὸ παραιτούμενον, καὶ κρατήσει τὸ μὴ παραιτούμενον. σαρκικὴ μὲν γὰρ φύσις παραιτεῖται τὸν θάνατον, καὶ ἦν τοῦτο ἐν Χριςῷ, ἐπειδὴ καὶ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος ἀληθῶς· θεϊκὴ δὲ βούλησις αἱρεῖται τὴν κόσμου σωτηρίαν, ἣν ὁ θάνατος κατειργάσατο. εἶτα πληρούμενον φαίνεται τό, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. λέγει ὁ Χριςὸς, πάτερ δόξασόν σου τὸ ὄνομα· καὶ ἀπόκρισις ἐξ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω· ἵνα εἰδῶμεν, ὅτι διάςασις οὐδεμία, οὐδὲ χωρισμὸς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ· μᾶλλον δὲ ἵνα κερδάνωμεν τὴν συνάφειαν ἡμῶν τὴν πρὸς Θεὸν ἐν Χριςῷ γενομένην. οὐδεὶς μὲν γὰρ ἀνθρώπων, ὃς οὐκ ἀπέσπασεν ἑαυτὸν ἀπὸ θελήματος Θεοῦ κατά τι μέρος, ἢ πράγματος, ἢ χρόνου· ἐν μόνῳ δὲ Χριςῷ τὸ ἀχώριςον τῆς θελήσεως ἐφυλάχθη· ᾧ συνακολουθοῦντες κερδαίνομεν τὴν συνάφειαν τὴν πρὸς Θεὸν, καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν σωτήριον καθ᾽ὁμοίωσιν αὐτοῦ, καθ᾽ὁμοίωσιν τῆς θείας ἑνώσεως * ὡσαύτως εἴρηκεν· ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν, οὕτω καὶ οὗτοι ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν.

* αὐτῶν

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· σαφῶς καὶ νῦν ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι λόγῳ δύο φυσικὰ θελήματα ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου Ἰησοῦ Χριςοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὁ ἀοίδιμος ἐτράνωσεν Ἀθανάσιος.

Δομέτιος ὁ θεοφιλέςατος ἐπίσκ. Προυσιάδος εἶπεν· ἀναφέρω τῇ ὑμῶν ἐνδοξότητι, καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς Πολυχρόνιός τις πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ὁμόφρων ὑπάρχων Μακαρίου, καὶ Στεφάνου τῶν αἱρετικῶν, ἐκείνων τε συνιςᾶν τὰ ἀσεβῆ βουλόμενος δόγματα, οὐ μετρίως τοὺς ἁπλουςέρους ἀπατᾷ διὰ τῆς ἀσεβοῦς αὐτοῦ ψευδοδιδασκαλίας. εἰ οὖν παρίςαται τῇ ὑμῶν ἐνδοξότητι, καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, τοῦτον ὡς ὑμᾶς γενέσθαι, καὶ τὰ περὶ τῆς οἰκείας αὐτοῦ πίςεως διεξελθεῖν;

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ἀρκούντως μὲν ἔχει τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα. Πολυχρόνιος δὲ ὁ εὐλαβέςατος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς καθ᾽ἑτέραν πρὸς ἡμᾶς ἀγέσθω, ὀφείλων περὶ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ἐπερωτηθῆναι πίςεως. καὶ πάντες ἡσύχως ἐσιώπησαν.

ACTIO XIV

A tuum. Non erit, inquit, a me ulla recusatio, sed recusans obtemperat, & non recusans obtinet. Carnalis enim natura recusat mortem, & erat hæc in Christo, quoniam Verbum caro veraciter factum est. Deitatis autem voluntas elegit mundi salutem, quam mors operata est. Dehinc adimpletum videtur id, *ut faciam voluntatem ejus, qui misit me*. Dicit Christus *Pater, glorifica nomen tuum*. Et responsum est de cœlo: *Et clarificavi, & iterum clarificabo*. Ut sciamus, quia distantia nulla est, neque separatio Patris & Filii; & magis autem ut lucremur conjunctionem nostram, quæ ad Deum in Christo B facta est. Nullus quippe hominum est, qui non seipsum abstraxit a voluntate Dei ex aliqua parte, vel re, vel tempore. In solo autem Christo inseparabilitas voluntatis servata est, quem assequentes conjunctionem ad Deum lucramur, unitionemque salutarem ad similitudinem divinæ unitionis, sicut ipse perhibuit: *Ego & Pater unum sumus*, ita & hi in nobis unum sint.

Joan. 10.

Sanctum concilium dixit: Aperte etiam nunc in sermone, qui relectus est, duas naturales voluntates in incarnationis dispensatione unius de sancta Trinitate domini nostri Jesu Christi veri Dei laudabilis Athana- C sius declaravit.

Domitius reverendissimus episcopus Prusiados, dixit: Suggero tam vestræ gloriæ, quamque sancto ac universali concilio, quod Polychronius quidam presbyter & monachus, consentaneus existens Macarii & Stephani hæreticorum, & illorum impia stabilire cupiens dogmata, non mediocriter simplices decipit per suam impiam falsamque doctrinam. Si ergo placet tam vestræ gloriæ, quamque sancto & universali concilio, hunc ad vos advenire, ut propriam fidem suam explanet?

Gloriosissimi judices & sanctum concilium D dixerunt: Sufficienter quidem habent, quæ hodierna die gesta sunt. Polychronius autem religiosus presbyter & monachus in subsequenti ad nos perducatur, de propria fide sua interrogandus. *

* G. addit: Et omnes quiete siluerunt.

ΠΡΑΞΙΣ ΙΕ'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου, καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριςοῦ, τοῦ Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοςέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνςαντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεςάτου καὶ θεοψηφίςου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούςου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοςοογδόου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πρᾳότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δέ, καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοςοδευτέρου, τῇ εἰκάδι ἕκτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σέκρου τοῦ εὐσεβεςάτου, καὶ φιλοχρίςου μεγάλου βασιλέως Κωνςαντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ

ACTIO DECIMAQUINTA.

IN nomine domini, & dominatoris nostri Jesu Christi, Dei, & salvatoris nostri; E imperantibus a Deo coronatis ac serenissimis nostris dominis Flaviis Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto, & imperatore, anno vigesimo octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, vigesima sexta mensis Aprilis, indictione nona.

Præposito venerando sessu Constantini piissimi, & Christo amabilis nostri imperatoris in secretario sacri palatii, quod appellatur Trullus,

ACTIO XV.

Trullus, & ex justione ejus a Deo instructæ ejus serenitatis, præsentibus & audientibus Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & loci servatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Petro gloriosissimo exconsule.

Conveniente quoque, & sancto, ac universali concilio, quod ex imperiali sanctione congregatum est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est: Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne Deo amabili diacono, locum præsentantibus Agathonis, sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ & Georgio venerabili, atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnisonæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro reverendissimo presbytero monacho, & locum gerente sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Theophane venerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero, monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum gerentibus sancti concilii antiquæ Romæ centum vigintiquinque venerabilium episcoporum, qui & per suas subscriptiones declarantur in suggestione quam fecerunt ad Constantinum piissimum principem: & Theodoro religioso presbytero, & vicario Theodori archiepiscopo Ravennatis, Joanne episcopo Thessalonicensi, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Philalethe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Theodoro episcopo civitatis Trimithuntorum, locum agente Epiphanii venerabilis archiepiscopi Constantiæ Cypri, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio episcopo Cyzicensi, Marino episcopo Sardium, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Joanne episcopo Sidensi, Theodoro episcopi Melitenensi, Justino episcopo Tyanorum, Alypio episcopo Gangrensi, Cypriano episcopo Claudiopoleos, Polyeucto episcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro episcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio episcopo Laodiceæ Phrygiæ, Cosma episcopo Synadorum, Stephano episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Joanne episcopo Pergæ, Theopempto episcopo Justinianopoleos, sive Mocisi, Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia episcopo Leontopoleos Isauriæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, Georgio episcopo Mileti, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theognio episcopo Ciensi, Epiphanio episcopo Euchaiteno, Petro episcopo Mesembriæ, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Nyssæ, Theodoro episcopo imperialium Thermarum,

A οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρέλλῳ, καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θευσόφου γαληνότητος ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου, καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων B πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Πόρτου· Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. C πόλεως Πατέρνου· Ἰωάννου ἐπισκόπ. πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Ἐφέσου· Θεοδώρου ἐπισκ. πόλεως Τριμιθούντων ἐπέχοντος τὸν τόπον D Ἐπιφανίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντείας Κύπρου. Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης· Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου. Μαρίνου ἐπισκ. Σάρδεων· Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· Ἰωάννου ἐπισκ. Σίδης· Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ἐπισκόπ. Τυάνων. Ἀλυπίου ἐπισκ. Γαγγρῶν. Κυπριανοῦ ἐπισκ. Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ἐπισκ. Μύρων τῆς Λυκίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Σταυρουπόλεως Καρίας· Τιβερίου ἐπισκ. Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισκόπ. Συνάδων· Στεφάνου ἐπισκ. Ἀν- E τιοχείας Πισιδίας. Ἰωάννου ἐπισκ. Πέργης· Θεοπέμπτου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισοῦ· Ἰσιδώρου ἐπισκ. Ῥόδου· Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Ταρσοῦ· Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης· Ζαχαρίου ἐπισκόπ. Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας. Γρηγορίου ἐπισκόπ. Μιτυλήνης. Γεωργίου ἐπισκ. Μιλήτου. Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης. Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου. Ἐπιφανίου ἐπισκ. Εὐχαΐτων· Πέτρου ἐπισκ. Μεσημβρίας· Πέτρου ἐπισκόπ. Σωζοπόλεως Θρᾴκης· Ἰωάννου ἐπισκ. Νύσ-

ANN. CHRIS. 680.

ANNO CHRISTI 680. ACTIO XV

Νύσσης. Θεοδώρου ἐπισκ. τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν· Ζωήτου ἐπισκόπου Χρυσοπόλεως Ἀσίας· Πατροβίου ἐπισκ. Μαγνησίας. Ἀντωνίου ἐπισκ. Ὑπαίπων. Θεοδώρου ἐπισ. Περγάμου. Στρατονίκου ἐπισ. Σόλων, καὶ Τύχωνος ἐπισ. τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου. Γενεσίου ἐπισκ. Ἀναστασιουπόλεως. Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης. Στεφάνου ἐπισκ. Βερινουπόλεως. Ἀνδρέου ἐπισ. Μνίζου Ἰωάννου ἐπισκ. Μιλητουπόλεως. Ἰωάννου ἐπισκ. Φιλαδελφείας· Θεοδώρου ἐπισκόπ. Πραινέτου· Ἰωάννου ἐπισκ. τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Μηνᾶ ἐπισκ. Καραλλίας Παμφυλίας. Καλλινίκου ἐπισκ. Κολωνίας Ἀρμενίας· Θεοδώρου ἐπισκόπ. Βερίσσης. Τιβερίου ἐπισκ. * Ἀμίσου· Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνοπόλεως· Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκ. Τίου. Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος. Γεωργίου ἐπισκ. Κρατίας· Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀδριανουπόλεως· Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐριζων· Ἰωάννου ἐπισκ. Μυνδου· Πατρικίου ἐπισκόπ. Ἰλούζων· Πέτρου ἐπισκ. Ἀππίας· Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπ. Νακωλείας· Δομετίου ἐπισκ. Πρυμνησσου· Κωνσταντίνου ἐπισκ. Βαράτης· Θεοδοσίου ἐπισ. Ψιβήλων. Παύλου ἐπισκόπ. Σωζοπόλεως Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ἐπισ. τοῦ Συλλέου· Πλάτωνος ἐπισ. Μαγίδων. Θεοδώρου ἐπισκ. Ναζιανζοῦ. Γεωργίου ἐπισκ. Κώου. Δημητρίου ἐπισ. Τήνου. Στεφάνου ἐπισκ. Πάρου. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου· Ἰωάννου ἐπισκ. Λάππης. Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισάνδου. Θεοδώρου ἐπισκόπ. Ὄλβης. Γεωργίου τοῦ εὐλαβεσ. πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενᾶ τῆς διακειμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Κόνωνος, καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην·

Καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου εἶπε· μέμνηται πάντως ἥ τε ὑμετέρα ἐνδοξότης, καὶ ἡ παροῦσα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν προτέραν συνέλευσιν Δομέτιος ὁ θεοφιλέστατος Προυσιάδος ἐπίσκοπος τὴν ἁγίαν ὑμῶν ἐδίδαξε σύνοδον, Πολυχρόνιον τὸν εὐλαβέστατον πρεσβύτερον καὶ μοναχὸν ὑπερασπίζοντα τῶν δογμάτων Μακαρίου τε, καὶ Στεφάνου τῶν δυσσεβῶν τινὰς τῶν τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ διὰ τῆς ματαίας αὐτοῦ διαστρέφειν διδασκαλίας. καὶ ὥστε τοῦτον ἀχθῆναι παρὰ τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ ὀφείλοντα περὶ τῆς οἰκείας ἀνακριθῆναι πίστεως· καὶ ὡς τηνικαῦτα συνεῖδεν ἥ τε ὑμετέρα ἐνδοξότης, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος τὸν μνημονευθέντα Πολυχρόνιον καθ' ἑτέραν ὡς ὑμᾶς παραγίνεσθαι. ἰδοὺ οὖν πρὸ τοῦ βήλου ἕστηκεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ λεχθεὶς εὐλαβέστατος Πολυχρόνιος, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Georgio episcopo Camulianorum, Zoeto episcopo Christopoleos Asiæ, Patrobio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hypæporum, Theodoro episcopo Pergameno, Stratonico episcopo Solorum, & Tychone episcopo Citii utrisque ex synodo existentibus Christo amabilis Cypriorum insulæ, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Stephano episcopo * Uranopolis, Andrea episcopo Mnizæ, Joanne episcopo Miletopoleos, Joanne episcopo Philadelpheno, Theodoro episcopo Præneti, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Heracleæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro episcopo Verissæ, Tiberio episcopo Amyzi, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Junopolis, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Georgio episcopo Cratiensi, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanei, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndensi, Patricio episcopo Illuzorum, Petro episcopo Appiensi, Alexandro episcopo Nacoliensi, Domitio episcopo Prymneseno, Constantino episcopo Baratensi, Theodosio episcopo Psibelorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Sylleensi, Platone episcopo Magidorum, Theodoro episcopo Nazianzeno, Georgio episcopo Coensi, Demetrio episcopo Teni, Gregorio episcopo Cantanensi, Stephano episcopo Lappensi, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandeno, Theodoro episcopo Olbæ, Georgio religioso presbytero, & monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam, Conone & Stephano presbyteris, & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, quod similiter situm est apud antiquam Romam.

Residentibus quoque per ordinem gloriosissimis patriciis, & consulibus omnibusque venerabilibus & reverendissimis episcopis in eodem secretario, propositis sacrosanctis, & immaculatis Dei evangeliis:

Theodorus reverendissimus diaconus hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo conservandæ regiæ urbis dixit. Meminit per omnia tam vestra gloria, quamque præsens & sanctum & universale concilium, quod in præterito conventu Domitius reverendissimus episcopus Prusiados sancto vestro suggessit concilio, quod Polychronius religiosus presbyter & monachus defendens dogmata impiorum Macarii & Stephani, quosdam de Christo amabili populo per vanam doctrinam suam perverteret; & ut adduceretur ad vestrum sanctum concilium, quatenus deberet de propria fide sua perquiri: & quod tunc temporis prævidit tam vestra gloria, quamque sanctum & universale vestrum concilium, memoratum Polychronium in subsequenti ad vos advenire. Ecce ergo in præsenti præ velo assistit idem religiosus Poylchronius, & suggerimus ad quod placuerit.

Glo-

* Amiso A (marg.) · * Veranopo (marg.)

ACTIO XV.

ANNO CHRIST. 680

A Gloriosissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Ingrediatur Polychronius religiosus presbyter & monachus. Et ingressus est.

Gloriosissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Edicat Polychronius religiosus presbyter & monachus, quæ de fide ejus *sunt, quomodo confitetur incarnationis dispensationem domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, qui unus est de sancta Trinitate.

Polychronius religiosus monachus dixit: Ego expositionem fidei meæ do in opere mortui, rogans pro eo Filium Dei, ut suscitet eum: sin autem non resurrexerit: ecce concilium & imperator, quæ eis placuerint, B in me faciant.

Sanctum concilium dixit: Qualem expositionem fidei vis supra mortuum ponere, ut resurgat, agnoscere volumus.

Polychronius religiosus presbyter & monachus dixit: Ego pono expositionem meam supra mortuum, & tunc eam relegetis.

Sanctum concilium dixit: Ecce mortuus præparatus est. Expositionem ergo fidei tuæ profer, quæ debeat superponi mortuo, ut suscitet eum, sicut dixisti. Et protulit idem religiosus Polychronius chartulam bullatam, bulla exprimente monogrammum Prolychronii confessoris, quæ habebat superscriptio- C nem: Constantino a Deo coronato & sapientissimo magno principi Polychronius. Et dixit: In hoc est fides mea, & ita mihi ostendit Deus, & ponam eam super mortuum: & si non resurrexerit: ecce prædixi, quia & imperator est & cancilium; & quomodo jusserint, judicent.

Sanctum concilium dixit: Chartula, quæ prolata est a Polychronio religioso monacho disbulletur, atque relegatur. Et disbullata est hujusmodi chartula. Quam accipiens Antiochus religiosus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos D relegit prædictam chartulam, habentem his verbis ita:

Constantino a Deo coronato ac mansuetissimo magno principi ego Polychronius tanquam præsens saluto & adoro: & quia vidi multitudinem virorum candidatorum, & in medio virum, cujus virtutem narrare non valeo, dicentem mihi: Quia novam fidem componit, festina, & dic imperatori Constantino, ne faciat novam fidem, neque acquiescat. Et veniente me ab Heraclea Chrysopolim, & stante me in solario, (hora erat quasi septima diei) vidi virum terribilem, candidatum valde, & stetit coram me dicens, quia qui non confitetur E unam voluntatem & deivirilem operationem, non est Christianus. Ego autem dixi: Hoc & Constantinus sapientissimus imperator præfinivit, unam voluntatem & deivirilem operationem. Ille autem dixit: Multum bene & Deo placite.

Sanctum concilium dixit: Edicat Polychronius religiosus monachus, si literæ, quæ in præsenti continentur chartula, propriæ ejus manus existunt; & si ipsa est chartula, quæ debeat super mortuum poni, & resuscitare eum.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· εἰσίτω Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, καὶ μοναχός. καὶ εἰσῆλθεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. λεγέτω Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς τὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ, τὸ ὅπως ὁμολογεῖ ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν. ἐγὼ δίδωμι τὴν ἔκθεσιν τῆς πίστεώς μου ἐπὶ ἔργῳ νεκροῦ, παρακαλῶν περὶ αὐτοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐγείρῃ αὐτόν. εἰ δὲ μὴ ἀναστῇ, ἰδοὺ σύνοδος καὶ βασιλεὺς, καὶ τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς ἐπ' ἐμοὶ γίνονται.

Η ἁγία σύνοδος εἶπεν. ὁποίαν ἔκθεσιν πίστεως βούλει ἐπὶ τῷ νεκρῷ θεῖναι, ἵνα ἐγερθῇ, γνῶναι θέλομεν.

Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· ἐγὼ τίθημι τὴν ἔκθεσίν μου ὑπεράνω τοῦ νεκροῦ, καὶ τότε αὐτὴν ἀναγνώσετε.

Η ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἰδοὺ ὁ νεκρὸς ηὐτρέπισαι· τὴν οὖν ἔκθεσιν τῆς πίστεώς σου προκόμισον ὀφείλουσαν ἐπιτεθῆναι τῷ νεκρῷ, καὶ ἐγεῖραι αὐτὸν, καθὼς εἶπας. καὶ προεκόμισεν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Πολυχρόνιος χαρτίον βεβουλλωμένον διὰ βούλλας ἐκτυπούσης μονόγραμμον, Πολυχρονίου ὁμολογητοῦ, ἔχον ἐπιγραφήν. Κωνσταντίνῳ τῷ θεοστέπτῳ, καὶ πανσόφῳ μεγάλῳ βασιλεῖ Πολυχρόνιος· καὶ εἶπεν, ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ πίστις μου, καὶ οὕτως ἐγνώρισέ μοι ὁ Θεὸς, καὶ τιθῶ αὐτὸ ἐπάνω τοῦ νεκροῦ· καὶ ἐὰν μὴ ἐγερθῇ, ἰδοὺ προεῖπον, ὅτι βασιλεύς ἐστι, καὶ σύνοδος, καὶ ὡς κελεύουσι, κρίνωσιν.

Η ἁγία σύνοδος εἶπεν· ὁ προσενεχθεὶς χάρτης παρὰ Πολυχρονίου τοῦ εὐλαβεστάτου μοναχοῦ ἀποβουλλωθήτω. * καὶ ἀποβουλλωθέντος τοῦ τοιούτου χάρτου,* λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης, καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω τὸν λεχθέντα χάρτην ἔχοντα ἐπὶ λέξεως οὕτως.

* καὶ ἀναγνωσθήτω

Κωνσταντίνῳ τῷ πανημέρῳ, καὶ θεοστέπτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ ἐγὼ Πολυχρόνιος ὡς παρὼν ἀσπάζομαι καὶ προσκυνῶ· καὶ ὅτι εἶδον πλῆθος ἀνδρῶν λευχειμονούντων, καὶ εἰς τὸ μέσον ἄνδρα, οὗ τὴν ἀρετὴν διηγήσασθαι οὐ δύναμαι, λέγοντά μοι, ὅτι νέαν πίστιν κατασκευάζει, σπεῦσον, εἰπὲ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, μὴ ποιήσῃ νέαν πίστιν, μὴ δὲ καταδέξηται. καὶ ἐλθόντος μου ἀπὸ Ἡρακλείας ἐν Χρυσοπόλει, καὶ στάντος μου εἰς τὸ ἡλιακὸν, ἦν ὡσεὶ ὥρα ἑβδόμη τῆς ἡμέρας, εἶδον ἄνδρα φοβερὸν λευχειμονοῦντα σφόδρα· καὶ ἔστη ἔμπροσθέν μου λέγων· ὅτι ὁ μὴ ὁμολογῶν ἓν θέλημα, καὶ θεανδρικὴν ἐνέργειαν οὐκ ἔστι Χριστιανός. ἐγὼ δὲ εἶπον. τοῦτο καὶ Κωνσταντῖνος ὁ σοφώτατος βασιλεὺς προώρισεν, ἓν θέλημα καὶ θεανδρικὴν ἐνέργειαν. ὁ δὲ ἔφη. πάνυ καλῶς καὶ θεαρέστως.

Η ἁγία σύνοδος εἶπε. λεγέτω Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς, εἰ τὰ γράμματα τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐπιφερόμενα χάρτῃ ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνουσι, καὶ εἰ αὐτός ἐστιν ὁ χάρτης ὀφείλων ἐπιτεθῆναι τῷ νεκρῷ, καὶ ἐγεῖραι αὐτόν.

Πο-

ANNO CHRISTI 680.

Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος καὶ A μοναχὸς εἶπεν· οὕτως δεσπόται, ἰδιόχειρά μου τυγχάνουσι· καὶ αὐτός ἐστιν ὁ χάρτης ὁ ὀφείλων παρ' ἐμοῦ ἐπιτεθῆναι τῷ νεκρῷ, καὶ ἐγεῖραι αὐτόν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. συνείδομεν τὴν ἀναγνωσθεῖσαν χάρτην ἐπὶ νεκρῷ τεθῆναι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πολυχρονίου κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην πρότασιν ἔξω τοῦ ἐνταῦθα θείου μεγάλου παλατίου, ἐν δημοσίῳ τόπῳ, κατὰ παρουσίαν ἡμῶν τε, καὶ τοῦ εὑρισκομένου λαοῦ, εἰς τὸ πληροφορηθῆναι τὸν φιλόχριστον λαόν τε, ὅπως ὁ Θεὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποδείκνυσιν. καὶ ἐξελθόντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ πλείστου λαοῦ συναθροισθέντος B ἐν τῷ μεσαυλίῳ τοῦ δημοσίου λουτροῦ τοῦ οὕτως ἐπιλεγομένου Ζευξίππου, προκειμένου τε ἐν ἐναργύρῳ ἐξοδιακῷ κραββάτῳ τοῦ νεκροῦ, κατὰ παρουσίαν ὡσαύτως τῶν τε ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ πλείστου εὑρεθέντος ἐκεῖσε φιλοχρίστου λαοῦ, ἐπιστὰς ὁ αὐτὸς Πολυχρόνιος ἐπιτέθεικε τῷ νεκρῷ τὴν τοιοῦτον τῆς πίστεως αὐτοῦ χάρτην, καὶ πλείστας ὥρας μείνας, καὶ ἐπιψιθυρίσας αὐτῷ, καὶ μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ ἀτόπως, καὶ βλασφήμως ὑποσχεθέντων ἰσχύσας πρᾶξαι, ὁ αὐτὸς Πολυχρόνιος εἶπεν· ἀδυνάτως ἔχω ἐγεῖραι τὸν νεκρόν.

Ὁ οὖν παρὼν ἐκεῖσε λαὸς ἀνεβόησε. τῷ νέῳ Σίμωνι ἀνάθεμα, Πολυχρονίῳ λαοπλάνῳ ἀνάθεμα· C καὶ αὖθις εἰσελθόντες οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ, παρόντος τοῦ αὐτοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ Πολυχρονίου, εἶπον· λεγέτω καὶ πάλιν Πολυχρόνιος, εἰ ὁμολογεῖ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ υἱοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς εἶπε· καθὼς ἔχει τὸ χαρτίον, ὅπερ ἐπιδέδωκα, καὶ τέθεικα ἐπάνω τοῦ νεκροῦ, οὕτως πιστεύω ἓν D θέλημα, καὶ θεανδρικὴν ἐνέργειαν, καὶ ἕτερον τι οὐ λέγω.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τὸ χαρτίον, ὅπερ ἐπιδέδωκας, τίς γεγράφηκε; Πολυχρόνιος εἶπεν. ἰδιόχειρά μου τυγχάνουσιν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν. ἡνίκα Πολυχρόνιος πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς τῇ οἰκείᾳ κακοδοξίᾳ ἕως γήρους ἐνέμεινε· νῦν δὲ καὶ προτραπεὶς παρ' ἡμῶν, ὅπως φρονεῖ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐδοκίμασε πειράσαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ βλάσφημον συντάξας χάρτην ἀπηναισχύντησε φήσας τοῦτον E ἐπιτιθέναι ἐπὶ νεκρῷ, καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς ἐν αὐτῷ γεγραμμένης βλασφημίας, ἵνα μὴ εἴπωμεν πίστεως, τὸν τοιοῦτον ἀνίστασθαι νεκρόν· ἡμεῖς τῷ εἰρημένῳ παρὰ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου ἀναθέματι, ἤδη τοῦτον κατὰ ψυχὴν ἐβαλόμεθα· ἀλλ' εἰς πληροφορίαν τῶν φιλοχρίστων λαῶν ὧν πλείστους ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἠπάτησαν αὐτός τε, καὶ οἱ τούτου ὁμόφρονες, παρεχωρήσαμεν τὴν τοιαύτην αὐτοῦ αὐθάδειαν, καὶ μανιώδη, καὶ τολμηρὰν πρότασιν δημοσίᾳ γενέσθαι, καὶ τοῦ ἐπιζητηθέντος παρ' αὐτοῦ νεκροῦ εἰς μέσον ἀχθέντος παρουσίᾳ ἡ-

Polycronius religiosus monachus dixit: Ita est, domini, propriæ meæ manus existunt. Et ista est chartula, quæ debeat a me superponi mortuo, eumque resuscitare.

ACTIO XV

Gloriosissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Prævidimus ut chartula quæ relecta est, super mortuum ponatur ab eodem Polychronio juxta propositionem, quæ ab eo facta est, extra hoc sacrum palatium, in loco publico, in præsentia nostra & plebis, quæque inventa fuit, ad satisfactionem Christo amabilis populi, qualiter Deus veritatem demonstret. Et egredientibus tam gloriosissimis judicibus & sancto concilio, & plurimo populo congregato, in atrio publici lavacri, quod dicitur Zeuxippus, appositus est ei in argenteo exequiali feretro mortuus, similiter coram gloriosissimis judicibus, & his qui erant ex sancto concilio, plurimoque Christo amabili populo ibidem invento: & superassistens idem Polychronius posuit supra ipsum mortuum hujusmodi fidei suæ chartulam, perque plures horas perseverans, & insusurrans ei, nihil horum, quæ ab eo stolide ac blaspheme promissa fuerant, valens peragere idem Polychronius dixit, nullatenus se posse mortuum suscitare.

Populus itaque, qui ibidem aderat, exclamavit dicens: Novo Simoni anathema, Polychronio seductori populi anathema. Et iterum ingredientes & gloriosissimi judices & sanctum ac universale concilium in secretario sacri palatii, quod appellatur Trullus, præsente eodem religioso presbytero & monacho Polychronio dixerunt: Edicat iterum Polychronius monachus, si confitetur duas naturales voluntates & duas naturales operationes in incarnationis dispensatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, qui unus est de sancta Trinitate. Polychronius religiosus presbyter & monachus dixit: Sicut continet chartula quam obtuli, & posui supra mortuum, ita credo unam voluntatem & deivirilem operationem, & alterum quid non dico.

Gloriosissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Chartam, quam obtulisti, quis scripsit? Polychronius dixit: Propria mea manus existit.

Sanctum concilium dixit: Postquam Polycronius monachus in proprio errore usque in senium perseveravit, nunc autem etiam a nobis commonitus, quomodo sentiat de humanatione domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, conatus est tentare Spiritum sanctum, & blasphemam componens chartulam, * obstinanter affatus est ponere eam super mortuum, & ad firmitatem blasphemiæ, quæ in ea fuerat scripta, ut non dicamus fidei, hujusmodi mortuum resurrecturum, nos (juxta quod dictum est a sancto Paulo apostolo) anathemati jam hunc secundum animam submisimus: sed ad satisfactionem Christo amabilium populorum, quorum plurimos præteritis temporibus tam ipse, quam ejus consentanei deceperant, permisimus talem ejus præsumptionem, dæmoniosamque ac temerariam propositionem publice fieri, & mortuum, quem quæsierat, in medium deduci in præsentia nostra & gloriosis-

* impudenter

simorum judicum, & multitudinis Christo amabilis populi, & sicut ille proposuit, tale ejus impium scriptum superponens, & plurimam horam, quantam ipse voluit, superassistens eidem mortuo, & supersusurrans intra semetipsum quæque putavit, donec dixit, non se posse facere. Quomodo namque esse possibile, blasphemantem in Deum, virtutes operari? Unde prævidimus hunc tanquam seductorem populi & deceptorem, & manifestum hæreticum, omni sacerdotali ordine & officio denudari. Et deposito eo, sanctum concilium exclamavit: Polychronio hæretico, & consentaneis ejus anathema, Macario & Stephano, & Polychronio anathema; Trinitas istos tres deposuit.

Gloriosissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Sufficiunt, quæ hodierna die acta sunt.

A μῶν τε, καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ πλήθους τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, καὶ καθὼς ἐκεῖνος προετείνε, τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ ἀσεβὲς σύνταγμα ἐπιτεθεικὼς, καὶ πλείστην ὥραν, ὅσην αὐτὸς ἐβούλετο, ἐπιστὰς τῷ τοιούτῳ νεκρῷ, καὶ ἐπιψιθυρίσας καθ᾽ ἑαυτὸν, ἅπερ ἐνόμισεν, ἕως οὗ αὐτὸς, εἶπε, μηδὲν δύνασθαι ποιεῖν. πῶς γὰρ ἂν καὶ ἐδύνατο βλασφημῶν ὡς Θεὸν δυνάμεις ἐπιτελεῖν; συνείδομεν τοῦτον ὡς λαοπλάνον καὶ ἀπατεῶνα, καὶ πρόδηλον αἱρετικὸν πάσης ἱερατικῆς τάξεώς τε, καὶ λειτουργίας γυμνωθῆναι. καὶ καθαιρεθέντος αὐτοῦ, ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησεν. Πολυχρονίῳ αἱρετικῷ, καὶ τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀνάθεμα· Μακαρίῳ, καὶ Στεφάνῳ,
B καὶ τῷ Πολυχρονίῳ ἀνάθεμα. ἡ Τριὰς τοὺς τρεῖς καθεῖλεν·

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀρκούντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα.

ACTIO DECIMASEXTA.

IN nomine domini, & dominatoris Jesu Christi, Dei, & salvatoris nostri; imperantibus piissimis a Deo coronatis & tranquillissimis nostris dominis Flaviis Constantino quidem piissimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & imperatore, anno vigesimo octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimotertio, nona die mensis Augusti, indictione decima.

Præposito sacratissimo sessu Constantini piissimi & Christo amabilis magni imperatoris in secretario sacri palatii, quod appellatur Trullus, & per jussionem ejus a Deo instructæ ejus serenitatis, ex persona ejus præsentibus & audientibus, Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & loci servatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Petro gloriosissimo exconsule.

Conveniente quoque, etiam sancto, ac universali concilio, quod ex imperiali sanctione congregatum est in hac a Deo conservanda regia urbe, hoc est; Theodoro & Georgio reverendissimis presbyteris, & Joanne reverendissimo diacono, locum repræsentantibus Agathonis, sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro reverendissimo presbytero monacho, & vicario pontificalis sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Theophane venerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero, monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis loci servatoris sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo Thesalonicæ, Theodoro reverendissimo loci servatore Theodori reverendissimi archiepiscopi Ravennatium, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Abun-

ΠΡΑΞΙΣ Ις.

ἘΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου, καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν· βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστά-
C του, καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοογδόου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος, ἔτους τρισκαιδεκάτου. Ἡρακλείου δὲ, καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοτρίτου, τῇ ἐννάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σέκρου τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ, καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
D τῶν Ὁρμίσδου οἴκου. Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. τουτέστι Θεοδώρου, καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβ. διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτ. ἀρχιεπισκ. ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ
E Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκ. Θεουπόλεως Ἀντιοχείας. καὶ Γεωργίου τοῦ θεοφιλ. πρεσβ. μοναχοῦ, καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἰωάννου ἐπισκ. Θεσσαλονίκης· Θεοδώρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβ. καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκ. Ῥαβέννης Θεοδώρου. Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Πόρτου. Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου. Ἀβουν-

ANNO CHRISTI 680

Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου, καὶ Ἰωάννου ἐπισκ. πόλεως Ρηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον ἅμα Ἰωάννῃ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκ. πόλεως Πόρτου, τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβ. βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· Φιλαλήθους ἐπισκ. Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεώρου ἐπισκ. Ἐφέσου. Θεοδώρου ἐπισκ. πόλεως Τριμιθούντων ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκ. τῆς Κύπρου· Σισιννίου ἐπισκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης· Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀγκύρας Γαλατίας. Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκ. Σάρδεων. Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκ. Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκ. Χαλκηδόνος. Ἰωάννου ἐπισκ. Σίδης. Ἰωάννου ἐπισκ. Ἀμασείας. Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ἐπισκ. Τυάνων. Ἀλυπίου ἐπισκ. Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ἐπισκ. Κλαυδιουπόλεως· Ἰωάννου ἐπισκ. Πισινοῦντος. Πολυεύκτου ἐπισκ. Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας. Τιβερίου ἐπισκ. Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισκ. Συνάδων. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Βαράτης, ἐπέχοντος τὸν τόπον Παύλου ἐπισκ. τοῦ Ἰκονίου. Στεφάνου ἐπισκ. Ἀντιοχείας Πισιδίας. Ἰωάννου ἐπισκ. Πέργης. Θεοπέμπτου ἐπισκ. Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισοῦ. Ἰσιδώρου ἐπισκ. Ῥόδου. Σισιννίου ἐπισκ. Ἱεραπόλεως Φρυγίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Ταρσοῦ. Στεφάνου ἐπισκ. Ἀναζάρβου. Μακροβίου ἐπισκ. Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκ. Βυζίης Θρᾴκης· Θεοδώρου ἐπισκ. Πομπηϊουπόλεως. Ζαχαρίου ἐπισκ. Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας. Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης· Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου. Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας. Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου. Ἀλεξάνδρου ἐπισκ. Κοτράδων. Ἐπιφανίου ἐπισκ. Εὐχαΐτων· Ἰωάννου ἐπισκ. Ἡρακλειουπόλεως· ἤτοι Πιδαχθόης. Πέτρου ἐπισκ. Μεσημβρίας. Πέτρου ἐπισκ. Σωζοπόλεως Θρᾴκης· Ἰωάννου ἐπισκ. Στόβων· Ἰωάννου ἐπισκ. Ἀθηνῶν Ἰωάννου ἐπισκ. τοῦ Ἄργους. Θεοδοσίου ἐπισκ. Λακεδαιμονίας Ἰωάννου ἐπισκ. Νύσσης. Θεοδώρου ἐπισκ. τῶν βασιλικῶν Θερμῶν. Γεωργίου ἐπισκ. Καμουλιανῶν· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἐκκλησιζινῆς, ἤτοι Ἰουστινιανουπόλεως τῆς μεγάλης Ἀρμενίας. Γεωργίου ἐπισκ. Δαρανάλεως, ἤτοι τῶν Καμάχων. Ζωήτου ἐπισκ. Χρυσουπόλεως Ἀσίας, ἤτοι Διὸς ἱεροῦ Θεοδώρου ἐπισκ. Περγάμου. Θεοδώρου ἐπισκ. Μαστιαύρων. Πατρικίου ἐπισκ. Μαγνησίας· Ἀντωνίου ἐπισκ. Ὑπαίπων. Ἰωάννου ἐπισκ. Ἀνέων· Σισιννίου ἐπισκ. Νύσων· Στρατονίκου ἐπισκ. Σόλων, καὶ Τύχωνος ἐπισκ. τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου. Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης· Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου. Ῥηγίνου ἐπισκ. τοῦ Πανίου· Μαρτυρίου ἐπισκ. Ἰουλιουπόλεως Γαλατίας· Μιχαὴλ ἐπισκ. Ἀσπόνης· Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης. Γενεσίου ἐπισκ. Ἀναστασίου πόλεως. Στεφάνου ἐπισκ. * Ὑπαρίπ-των.

ACTIO XVI.

A dantio episcopo civitatis Paternensis, & Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum cum repræsentantibus [1] centum vigintiquinque venerabilium episcoporum, sancti concilii antiquæ Romæ, qui etiam per subscriptiones suas ibidem demonstrantur in suggestione quæ ab eis facta est ad Constantinum piissimum principem: Philalethe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Theodoro episcopo civitatis Trimithuntorum, locum repræsentante Epiphanii venerabilis archiepiscopi Constantiæ insulæ Cypri, Sisinnio Heracleæ Thraciæ, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, [2] Georgio episcopo Cyziceno, Ma-B rino episcopo Sardium, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Joanne episcopo Sidensi, Joanne episcopo Amasiæ, Theodoro episcopo Melitenæ, Justino episcopo Tyanorum, Alypio episcopo Gangrorum, Cypriano episcopo Claudiopolitano, Joanne episcopo Pessinuntis, Polyeucto episcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro episcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio episcopo Loadiceæ Phrygiæ, Cosma episcopo Synadorum, Constantino episcopo Baratæ, locum exhibente Pauli episcopi Iconii, Stephano episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Joanne episcopo Pergensis, Theopempto episcopo Justinianopoleos, sive Mocisi, C Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapolitano Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Stephano episcopo Anazarbensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Theodoro episcopo Pompeiopoleos, Zacharia episcopo Lentopoleos Isauriæ, Gregorio episcopo Mitylenes, Georgio episcopo Mileti, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theognio episcopo Ciensi, Alexandro episcopo Cotradorum, Epiphanio episcopo Euchaitorum, Joanne episcopo Heracleopolis, Petro episcopo Mesembriæ Petro episcopo Sozopolitano Thraciæ, Joanne episcopo Stoborum, Joanne episcopo D Athenarum, Joanne episcopo Argorum, Theodosio episcopo Lacedæmoniensi, Joanne episcopo Nysseno, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Theodoro episcopo * Sinensi, sive Justinianopolis magnæ Armeniæ, Georgio episcopo Daranaliensis sive * Analiblorum, Zoeto episcopo Christopolitano Asiæ, Theodoro episcopo Pergameno, Theodoro episcopo Mastaurorum, Patricio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hypæporum, Joanne episcopo Aneorum, Sisinnio episcopo Nysorum Asiæ, Stratonico episcopo Solensi, & Tychone episcopo Citiensi, utrisque ex synodo existentibus E Christi dilectæ Cypriorum insulæ, Joanne episcopo Lappeno, Gregorio episcopo Cantani, Regino episcopo Paniensi, Martyrio episcopo Juliopolitanio Galatiæ, Michaele episcopo Asponensi, Platone episcopo Cinnensi, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Stephano episcopo * Uranopolitano, Andrea episcopo Mnizeno, Georgio

* G. Ecclezinensi,

* Camachorum,

* Verinopolis

1 In Græco additur: *cum Joanne Deo amabili episcopo civitatis Portuensis*. Harduinus.
2 In Græco, *Gregorio*. Harduinus.

gio episcopo Byziæ, Mercurio episcopo Pœmanino, Joanne episcopo Miletopolitano, Cyrico episcopo Hadrianiensi, Joanne episcopo Philadelphiæ, Andrea episcopo Silandi, Joanne episcopo Sitensi, Theodoro episcopo Daldeno, Joanne episcopo Dascylino, Theodoro episcopo Prænetino, Joanne episcopo Hadrianorum Bithyniæ, Georgio episcopo Gali, Sisinnio episcopo Basilinopolitano, Polychronio episcopo Theopolitano sive Pruseno, Anastasio episcopo Theotocianorum sive Apolloniadis, Theodoro episcopo Cæsareæ Bithyniæ, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Cosma episcopo * Homonadorum, Niceta episcopo Coracesiano, Theodoro episcopo Verissæ Armeniæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Tiberio episcopo Amiseno, Joanne episcopo Andraporum Theodoro episcopo Iberorum Sergio episcopo Sinopeno, * Georgio episcopo Arces, Joanne episcopo Faustinopolitano, Georgio episcopo Junopolitano, Phoca episcopo Dadyborum, Platone episcopo Hadrianopolitano, Georgio episcopo Cratiæ, Domitio episcopo Prusiadis, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tieno, Anastasio episcopo Polemoniensi, Joanne episcopo Comanorum, Theophylacto episcopo Cerasuntorum, Salomone episcopo Clanei, Theodoro episcopo Amorii, Zemarco episcopo Sidymorum, Georgio episcopo Oeniandorum, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndi, Patricio episcopo Illuzorum, Cyrico episcopo Ancyrano * Phrygiæ, Petro episcopo Appensi, Alexandro episcopo Nacoliæ, Domitio episcopo Prymnesi, Theodoro episcopo Psibelorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ Marino episcopo Philomelino, Constantino episcopo Tibriadorum, Platone episcopo Magidorum, Plusiano episcopo * Sylleno, Theodoro episcopo Nazianzeno, Theodoro episcopo * Doriorum, Georgio episcopo Coensi, Georgio episcopo * Therensi, Stephano episcopo Pari, Gregorio episcopo Naxi, Demetrio episcopo Teni, Eutychio episcopo Melensi, Joanne episcopo Coryci, Joanne episcopo Adanorum, Georgio episcopo Flaviadis, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Georgio religioso presbytero, & monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, siti similiter apud antiquam Romam.

Residentibus itaque gloriosissimis patriciis, & consulibus, omnibusque venerabilibus & Deo amabilibus episcopis juxta ordinem in eodem secretario Trulli, propositis in medio sanctis, atque immaculatis Christi Dei nostri evangeliis:

Theodoro Deo amabilis diaconus hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, dixit: Edocemus vestram gloriam, & sanctum ac universale vestrum concilium, quod Constantinus, qui se dicit esse presbyterum sanctæ Dei ecclesiæ, quæ est in Apamea secundæ Syriorum provinciæ, præ velo assistit, rogans ingressum adipisci,

* Manorum

* Gregorio

* Synai,

* Syllei,

* Doarorum.

* Chii,

A Βερινουπόλεως. Ἀνδρέου ἐπισκ. Μνίζου· * Γεωργίου ἐπισκ. Ποιμανινοῦ· Ἰωάννου ἐπισκ. Μιλητουπόλεως. Κυρίκου ἐπισκ. Ἀδριανείας· Ἰωάννου ἐπισκ. Φιλαδελφείας. Ἀνδρέου ἐπισκ. Σιλάνδου. Ἰωάννου ἐπισκ. Σίτων· Θεοδώρου ἐπισκ. Δάλδης· Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου. Θεοδώρου ἐπισκόπ. Πραινέτου· Ἰωάννου ἐπισκ. Ἀδριανῶν Βιθυνίας· Γεωργίου ἐπισκ. τοῦ Γάλου. Σισιννίου ἐπισκ. Βασιλινουπόλεως. Πολυχρονίου ἐπισκ. Θεουπόλεως, ἤτοι Προύσης; Ἀναστασίου ἐπισκ. Θεοτοκιανῶν, ἤτοι Ἀπολλωνιάδος. Θεοδώρου ἐπισκ. Καισαρείας Βιθυνίας· Θεοδώρου ἐπισκόπ. Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου. Μηνᾶ ἐπισκ. Καραλλίας Παμ-B φυλίας. Κοσμᾶ ἐπισκ. Μανοίων· Νικήτα ἐπισκόπ. Κορακησίου. Θεοδώρου ἐπισκ. Βερίσσης Ἀρμενίας. Καλλινίκου ἐπισκ. Κολωνίας Ἀρμενίας. Τιβερίου ἐπισκ. Ἀμίσου· Ἰωάννου ἐπισκ. Ἀνδράπων· Θεοδώρου ἐπισκ. Ἰβόρων. Σεργίου ἐπισκ. Σινώπης. Γρηγορίου ἐπισκ. Ἄρκης. Ἰωάννου ἐπισκ. Φαυστινουπόλεως· Γεωργίου ἐπισκ. Ἰουνουπόλεως· Φωκᾶ ἐπισκ. Δαδύβρων. Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀδριανουπόλεως. Γεωργίου ἐπισκ. Κρατίας. Δομετίου ἐπισκ. Προυσιάδος. Στεφάνου ἐπισκ. Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκ. Τίου· Ἀναστασίου ἐπισκ. τοῦ Πολεμονίου· Ἰωάννου ἐπισ. Κωμάνων. Θεοφυλάκτου ἐπισκ. Κερασούντων. Σολομῶνος ἐπισκ. Κλανέου. C Θεοδώρου ἐπισκ. τοῦ Ἀμωρίου. Ζημάρχου ἐπισκ. Σιδύμων. Γεωργίου ἐπισκ. Οἰνιάνδων. Ἰωάννου ἐπισκ. Ἐρίζων. Ἰωάννου ἐπισκ. τοῦ Μύνδου. Πατρικίου ἐπισκ. Ἰλλάζων· Κυρίκου ἐπισκ. Ἀγκύρας Συνάου. Πέτρου ἐπισκ. Ἀππίας· Ἀλεξάνδρου ἐπισκ. Νακωλείας. Δομετίου ἐπισκ. Πρυμνήσου· Θεοδώρου ἐπισκ. Ψιβήλων· Παύλου ἐπισ. Σωζοπόλεως Πισιδίας. Μαρίνου ἐπισκ. τοῦ Φιλομηλίου. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Τιβεριάδων. Πλάτωνος ἐπισκ. Μαγίδων. Πλουσιανοῦ ἐπισκ. τοῦ Συλλέου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ναζιανζοῦ. Θεοδώρου ἐπισκ Δοάρων. Γεωργίου ἐπισκ. Κώου. Γεωργίου ἐπισκ. Χίου· Στεφάνου ἐπισκ. Πάρου. Γεωργίου ἐπισκ. Να-D ξίας· Δημητρίου ἐπισκ. Τήνου· Εὐτυχίου ἐπισκ. Μήλου· Ἰωάννου ἐπισκ. Κωρύκου· Ἰωάννου ἐπισκ. Ἀδάνων. Γεωργίου ἐπισκ. Φλαβιάδος. Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ· Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης. Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβ. καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτου τῆς διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

Καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέ-E τῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπ. τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου εἶπε. διδάσκομεν τοὺς ἐνδοξοτάτους ὑμᾶς, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον, ὡς Κωνσταντῖνος λέγων ἑαυτὸν εἶναι πρεσβύτερον τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ οὔσης ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τῆς δευτέρας τῶν

Σύ-

* Μερκυρίου

ANNO CHRISTI 680.

Σύρων ἐπαρχίας πρὸ βήλου ἕστηκε, καὶ δέεται εἰσόδου τυχεῖν, ἐφ᾽ ᾧ ἀναδιδάξαι τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον τινὰ συντείνοντα εἰς τὴν παροῦσαν δογματικὴν κίνησιν, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παρεστάμενον. A

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. εἰσίτω ὁ μνημονευθεὶς εὐλαβέστατος πρεσβύτερος. καὶ εἰσῆλθεν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν. ὁ ἔσω εὐλαβέστατος Κωνσταντῖνος τὰ οἰκεῖα γνωρίσματα λεγέτω, καὶ τὴν αἰτίαν, δι᾽ ἣν παραγέγονε. Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε. Κωνσταντῖνος λέγομαι, πρεσβύτερός εἰμι τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ οὔσης ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τῆς δευτέρας τῶν Σύρων ἐπαρχίας, χειροτονηθεὶς ὑπὸ Ἀβρααμίου ἐπισκόπου Ἀρεθούσης. ἦλθον πρὸς τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον, ἐφ᾽ ᾧ ἀναδιδάξαι ὑμᾶς, ὅτι ἐὰν εἰσηκούσθην, ἃ ἐπάθομεν ἐφέτος, οὐκ εἴχομεν παθεῖν, τουτέστιν ἅτι ἐπάθαμεν εἰς τὸν πόλεμον Βουλγαρίας. ἠθέλησα γὰρ ἀπ᾽ ἀρχῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν σύνοδον, καὶ παρακαλέσαι ἵνα γένηται εἰρήνη, ὅπως τί ποτε ἑνωτικὸν γένηται εἰς μέσον, καὶ μὴ ἐκεῖνοι θλίβωνται, μηδὲ ἐκεῖνοι, τουτέστιν οἱ λέγοντες ἓν θέλημα, καὶ οἱ λέγοντες δύο θελήματα. καὶ ἀπῆλθον ἐγγὺς τοῦ πατρικίου Θεοδώρου τοῦ στρατηγοῦ, καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα αὐτὸς λαλήσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὴν σύνοδον, ἵνα γένηται ἀγάπη καὶ εἰρήνη. ὅτι εἰρήνην καὶ ἀγάπην πλέον ὅλων ἀγαπᾷ ὁ Θεός. καὶ ἄρτι ἐὰν κελεύετε, ἵνα ὃ δέδωκέ μοι ὁ Θεὸς περὶ πίστεως, γράψω Συριστὶ, καὶ ἑρμηνεύηται Γραικιστί. B C

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· καθὼς τὰ οἰκεῖα γνωρίσματα ἐδήλωσας ἡμῖν Γραικιστὶ, ὡσαύτως καὶ τὰ τῆς πίστεώς σου ὑπαγόρευσον. Κωνσταντῖνος πρεσβύτερος εἶπε· διορίαν λάβω ἡμερῶν ἕξ, καὶ γράφω καθ᾽ ἑαυτὴν τὴν πίστιν μου, καὶ φέρω αὐτὴν πρὸς τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· κατὰ τὴν πρότασίν σου παρεγένου πρὸς ἡμᾶς ὀφείλων τὰ τῆς πίστεώς σου εἰπεῖν ἡμῖν. τῶν ἀναγκαίων οὖν καθέστηκε παραχρῆμα τὰ τῆς πίστεώς σου ἐξειπεῖν ἡμῖν, καὶ τὸν τρόπον ὅπερ εἶπας γενέσθαι ἑνωτικοῦ· Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν· ἐγὼ δύο φύσεις λέγω, ὥσπερ ἐῤῥέθη ἐν Χαλκηδόνι, καὶ δύο ἰδιώματα. καὶ περὶ ἐνεργείας μάχην οὐκ ἔχω, ἐὰν ὡς ἰδιώματα λέγετε αὐτά. θέλημα δὲ ἓν λέγω τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ λόγου . . . . D

. . . .

. . . .

καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν· πατὴρ γὰρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα ἓν εἶναι θέλημα.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ ἓν θέλημα, ὅπερ λέγεις, τῆς θείας αὐτοῦ ὑπάρχει φύσεως, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως; Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε. τῆς θεότητος λέγω εἶναι τὸ θέλημα. E

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶχε θέλησιν, ἢ οὐχί; Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε. φυσικὴν ναὶ, εἶχε γὰρ αὐτὴν ἀπὸ γαστρὸς ἕως σταυροῦ, καὶ ἰδίωμα λέγω αὐτὸ, καὶ ἰδίωμα ἐστίν.

quatenus instruat vestrum sanctum concilium quædam, quæ ad præsentem dogmaticam pertinent motionem, & suggerimus juxta quod placuerit. ACTIO XVI

Gloriosissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Intret memoratus Constantinus religiosus presbyter, & ingressus est.

Sancta synodus dixit: Constantinus religiosus qui adstat sui cognitionem edicat & causam, ob quam advenit. Constantinus religiosus dixit: Constantinus dicor, presbyter sum sanctissimæ Dei Apameensis ecclesiæ secundæ Syriorum provinciæ, ordinatus ab Abrahamo episcopo Arethusio: veni ad sanctum vestrum concilium ut instruam vos, quia si auditus, essem hoc anno non habuissemus perpeti hoc, quod passi sumus in prælio Bulgariæ. Volui enim ingredi in synodo, & rogare ut pax fieret, quatenus aliquod henoticum, id est, adunatorium fieret in medio, ut neque illi, neque illi contristarentur, hoc est, qui dicunt unam voluntatem, & qui dicunt duas voluntates. Et profectus sum ad Theodorum patricium * strategum, & rogavi eum, quatenus ipse pro me loqueretur ad synodum, & fieret caritas & pax, quia pacem & caritatem plus omnibus diligit Deus. Et nunc, si jubetis, ut quod mihi Deus dedit de fide, & conscribam Syriace, & interpretetur Græce.

* substrategum

Sancta synodus dixit: Quemadmodum proprietatis indicia insinuasti nobis Græce, similiter & quæ fidei tuæ sunt, dic tu. Constantinus presbyter dixit: Inducias, domini, accipiam sex dierum, & scribo apud me fidem meam, & defero eam ad sanctum vestrum concilium.

Gloriosissimi judices & sancta synodus dixerunt: Juxta propositionem tuam advenisti ad nos, ut debeas quæ fidei tuæ sunt dicere: necessarium ergo existit, ut confestim, quæ fidei tuæ sunt edicas nobis: & modum henotici, id est, adunatorii, quod dixisti, fieri. Constantinus religiosus presbyter dixit: Ego duas naturas dico, sicut dictum est in Chalcedone, & duas proprietates, & de operationibus contentionem non habeo, si ut proprietates eas dicitis; voluntatem vero unam dico personæ Dei Verbi ipsius subsistentiæ. Nam si volueritis ediscere veritatem bene, quid sit hypostasis, id est, subsistentia, Græce nescio: voluntatem vero dico esse personæ Dei Verbi & post incarnationem: Patris quippe, Filii & Spiritus sancti una est voluntas.

Gloriosissimi judices & sancta synodus dixerunt: Ipsa una voluntas, quam dicis in dispensatione incarnationis domini nostri Jesu Christi, divinæ ejus naturæ est, an humanæ ejus naturæ? Constantinus religiosus dixit: Divinitatis dico esse voluntatem.

Gloriosissimi judices & sancta synodus dixerunt: Humana natura domini nostri Jesu Christi habuit voluntatem, an non? Constantinus religiosus dixit: Naturalem etiam habuit. Habuit namque ab utero usque ad crucem, & proprietatem hanc dico, & proprietas est.

Glo-

ACTIO XVI.

ANNO CHRISTI 680.

Gloriosissimi judices & sancta synodus dixerunt: Quid ergo? Ab ipsa cruce naturam humanam deseruit Christus? Constantinus religiosus dixit: Non mansit cum eo humana voluntas, sed mansit cum sanguine, & carne: quia non indiget neque comedere, neque bibere, neque dormire, neque ambulare.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον, τί οὖν; ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην εἴασεν ὁ Χριστός; Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· οὐκ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἀλλ' ἔμεινε μετὰ τοῦ αἵματος καὶ τῆς σαρκός· ὅτι οὐ χρήζει οὐδὲ φαγεῖν, οὐδὲ πιεῖν, οὐδὲ κοιμηθῆναι, οὐδὲ περιπατῆσαι.

Gloriosissimi judices & sancta synodus dixerunt: Ante hoc effatus es, quod unam voluntatem habuit persona Dei Verbi, & post hoc dixisti, quia naturalem habuit voluntatem humanitas ejus: unde secundum sermones tuos unam habuit personalem voluntatem & unam naturalem, & quomodo B tu unam voluntatem sentis in Christo? Constantinus religiosus dixit: Christus deseruit & exuit eam cum carne & sanguine.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. πρὸ τούτου ἔφησας, ἓν θέλημα εἶχε τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ λόγου, καὶ μετὰ ταῦτα εἶπας, ὅτι φυσικὴν εἶχε θέλησιν ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ· ὅθεν καὶ κατὰ τοὺς σοὺς λόγους ἓν εἶχε προσωπικὸν θέλημα, καὶ ἓν φυσικόν, καὶ πῶς σὺ ἓν θέλημα δοξάζεις ἐπὶ Χριστοῦ; Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ὁ Χριστὸς ἀφῆκε καὶ ἀπεδύσατο αὐτὸ μετὰ τοῦ αἵματος καὶ τῆς σαρκός.

Gloriosissimi judices & sancta synodus dixerunt: Ubi itaque remansit ipsa caro & sanguis? Constantinus religiosus dixit: Exuit eam.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. ποῦ γὰρ ἔμεινεν ἡ σὰρξ καὶ τὸ αἷμα; Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν. ἀπεδύσατο αὐτό.

Gloriosissimi judices & sancta synodus dixerunt: Quis exuit carnem? Constantinus religiosus dixit: Christus.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. τίς ἀπεδύσατο τὴν σάρκα; Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν. ὁ Χριστός.

Gloriosissimi judices & sancta synodus dixerunt: Et humanam voluntatem simul exuit cum carne? Constantinus religiosus dixit: Etiam, domine, voluntatem illam.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. καὶ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα συναπεδύσατο τῇ σαρκί; Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε. ναὶ δέσποτα, τὴν θέλησιν ἐκείνην.

Gloriosissimi judices & sanctum concilium C dixerunt: Macarius qui fuit patriarcha Antiochiæ, sic credebat ut dicis? Constantinus religiosus dixit: Etiam, domine, sicut ego dico unam voluntatem, ita & Macarius dicebat. Sic namque & ex eo audivi.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον. Μακάριος ὁ γενόμενος πατριάρχης Ἀντιοχείας οὕτως ἐπίστευσεν, ὡς σὺ λέγεις; Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε. ναὶ δέσποτα, ὡς ἐγὼ λέγω ἓν θέλημα, οὕτως καὶ Μακάριος ἔλεγεν· οὕτως γὰρ καὶ ἤκουσα ἐξ αὐτοῦ.

Sancta synodus dixit: ita sentis, & ita perseveras usque ad finem in hac secta? Constantius religiosus dixit: Etiam, domine, sic sentio, & sic credo, & non est possibile aliter.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν. οὕτω φρονεῖς, καὶ οὕτως ἐμμένεις μέχρι τέλους ἐν τῇ αὐτῇ δόξῃ; Κωνσταντῖνος εἶπε. ναὶ δέσποτα, οὕτως φρονῶ, καὶ οὕτως πιστεύω, καὶ οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως.

Sancta synodus exclamavit: Hæc secta Manichæorum est: Hæc est fides Apollinarii, anathema illi cum dogmatibus suis, novo Manichæo anathema, novo Apollina- D rio anathema, foras mittatur Manichæus, omnibusque hæreticis anathema. Et postquam expulsus est idem Constantinus, Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo conservandæ regiæ urbis dixit. Ego & quidam pauci, qui sub sede mea sunt venerabiles episcopi, propter dispensationem rogamus, ut si possibile est, nominatim non anathematizentur personæ in exclamationibus, id est, Sergius, Pyrrhus, Paulus & Petrus.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησεν. αὕτη ἡ δόξα τῶν Μανιχαίων ἐστίν. αὕτη ἡ πίστις Ἀπολιναρίου ἐστίν. ἀνάθεμα αὐτῷ μετὰ τῶν δογμάτων αὐτοῦ. τῷ νέῳ Μανιχαίῳ ἀνάθεμα. τῷ νέῳ Ἀπολιναρίῳ ἀνάθεμα· ἔξω βληθήτω ὁ Μανιχαῖος. πᾶσι τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα. καὶ μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι τὸν αὐτὸν Κωνσταντῖνον, Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως εἶπεν. ἐγὼ καί τινες ὀλίγοι τῶν ὑπὸ τὸν κατ' ἐμὲ θρόνον ὁσιώτατοι δι' οἰκονομίαν τινὰ παρακαλοῦμεν, ἵνα εἰ τῶν ἐνδεχομένων ἐστὶν ὀνομαστὶ μὴ ἀναθεματισθῶσι τὰ πρόσωπα εἰς τὰς ἐκβοήσεις, τουτέστι Σέργιος, Πύῤῥος, Παῦλος, καὶ Πέτρος.

Sancta synodus dixit: Eos qui semel condemnabiles demonstrati sunt, & secundum sententiam nostram jamdudum ejecti de sa- E cris diptychis, opportunum existit, etiam in exclamationibus hos nominatim anathematizari.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· τοὺς καθάπαξ κατακρίτους ἀποδειχθέντας, καὶ κατὰ ἀπόφασιν ἡμετέραν ἤδη ἐκβληθέντας ἐκ τῶν ἱερῶν διπτύχων, δέον καθέστηκε καὶ εἰς τὰς ἐκβοήσεις τούτους ὀνομαστὶ ἀναθεματισθῆναι.

Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus regiæ civitatis, dixit: Quoniam multitudinis sive multorum ubique concilium obtinet, necessarium est nominatim memoratas personas anathematizari. Et exclamaverunt universi: Multos annos imperatori, Constantino magno imperatori multos annos, orthodoxo imperatori multos annos, pacifico imperatori multos annos, Con-

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως εἶπεν. ἐπειδὴ τοῦ πλήθους, ἤτοι τῶν πολλῶν πανταχοῦ ἡ βουλὴ κρατεῖ, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὀνομαστὶ τὰ λεχθέντα πρόσωπα ἀναθεματισθῆναι· καὶ ἐξεβόησαν πάντες. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· εἰρηνικοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· Κωνσταν-

σταντίνου νέου Μαρκιανῷ πολλὰ τὰ ἔτη. Κωνσταντίνου νέου Θεοδοσίου πολλὰ τὰ ἔτη. Κωνσταντίνου νέου Ἰουστινιανῷ βασιλέως, πολλὰ τὰ ἔτη. τῷ φύλακι τῆς ὀρθοδοξίας πολλὰ τὰ ἔτη· τὸ στήριγμα τῶν ἐκκλησιῶν κύριε φύλαξον. τὸν φύλακα τῆς πίστεως κύριε περίσωσον. Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης πολλὰ τὰ ἔτη. Γεωργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ τὰ ἔτη· Θεοφάνους πατριάρχου Ἀντιοχείας πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου συνόδου πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη Θεοδώρῳ αἱρετικῷ τῷ Φαρανίτῃ ἀνάθεμα. Σεργίῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα. Κύρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα. Ὀνωρίῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Πύρρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Παύλῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Πέτρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Μακαρίῳ, καὶ Στεφάνῳ, καὶ Πολυχρονίῳ αἱρετικοῖς ἀνάθεμα· Ἀπεργίῳ τῷ Πέργης ἐπισκοπήσαντι ἀνάθεμα. ὅλοις τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα. πᾶσι τοῖς ἀντιποιουμένοις τῶν αἱρετικῶν ἀνάθεμα. αὔξῃ ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν. ὀρθοδόξῳ καὶ οἰκουμενικῆς συνόδῳ πολλὰ τὰ ἔτη.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. λεγέτω ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, εἴ τι τῶν εἰς ἀκριβεστέραν κατάληψιν συντεινόντων ὑπολέλειπται τῆς παρούσης ἕνεκα ὑποθέσεως. καὶ δέον ὑπάρχει πλείονος ἐρεύνης, ἢ ζητήσεως ἐντὸς γενέσθαι τὴν ὑμῶν ἁγιότητα.

Η ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἀρκούντως μὲν ἔχει τὰ μέχρι τοῦ νῦν πραχθέντα τε, καὶ διηγωνισμένα, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν δογματικὴν συντείνοντα ζήτησιν. καθ' ἑτέραν δὲ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος ὅρον τῇ ὀρθοδοξίᾳ συμβαίνοντα συνοδικῶς ψηφισόμεθα.

A stantino novo Martiano multos annos, Constantino novo Theodosio multos annos, Constantino novo Justiniano multos annos, conservatori rectæ fidei multos annos. Firmamentum ecclesiarum domine custodi, conservatorem fidei domine conserva. Agathoni papæ Romano multos annos, Georgio patriarchæ Constantinopoleos multos annos, Theophani patriarchæ antiochiæ multos annos, orthodoxo concilio multos annos, orthodoxo senatui multos annos. Theodoro hæretico Pharanitano anathema, Sergio hæretico anathema, Cyro hæretico anathema, Honorio hæretico anathema, Pyrrho hæretico anathema, Paulo hæretico anathema, Petro hæretico anathema, B Macario hæretico anathema, Stephano hæretico anathema. Polychronio hæretico anathema, Apergio Pergensi anathema, omnibus hæreticis anathema, omnibus qui suffragantur hæreticis, anathema, augeatur fides Christianorum, orthodoxo & universali concilio multos annos.

Gloriosissimi judices, dixerunt: Edicat sanctum & universale vestrum concilium, si quidquam de his, quæ ad scrupulosiorem indagationem pertinent, relictum est super præsente capitulo, & debeat ampliorem scrutationem & inquisitionem circa id adhibere sanctitas vestra.

C Sancta synodus dixit: Sufficienter quidem habent quæque usque nunc gesta sunt ac decertata, & ad præsentem dogmaticam inquisitionem intendunt. In sequenti vero inspiratione sancti & vivifici Spiritus, definitionem rectæ fidei convenientem synodaliter statuemus.

ACTIO DECIMASEPTIMA.

Definitio orthodoxæ fidei, facta in regia urbe temporibus piissimi ac tranquillissimi domini nostri Constantini magni victoris imperatoris.

IN nomine domini, & dominatoris nostri Jesu Christi, Dei, & Salvatoris nostri; imperantibus a Deo coronatis ac serenissimis nostris dominis Flaviis Constantino quidem piissimo, & a Deo coronato magno principe, perpetuo Augusto, & imperatore, anno vigesimo octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimotertio, die undecimo mensis Septembris, indictione undecima.

Præposito sacratissimo sessu Constantini piissimi, & Christo dilecti magni imperatoris, in secretario divalis palatii, quod appellatur Trullus, & secundum jussionem ejus a Deo instructæ tranquillitatis, ex persona ejus præsentibus E atque auscultantibus consulibus, Constantino exconsule patricio, & curatore divalis imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & loci servatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto gloriosissimo exconsule, & Petro gloriosissimo exconsule.

Conveniente quoque sancto, atque universali concilio, quod secundum imperiale decretum congregatum est in hac a Deo custodita regia urbe, hoc est, Theodoro & Georgio Deo ama- D bilibus presbyteris, & Joanne reverendissimo diacono, locum gerentibus Agathonis, sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ & Georgio venerabili, atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Theophane venerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero, monacho & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræsentantibus sancti concilii antiquæ Romæ, centum vigintiquinque Deo amabilium episcoporum, qui etiam per subscriptiones suas declarantur in suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum principem: & Theodoro religioso presbytero & locum agente Theodori venerabilis archiepiscopi Ravennatis, Joanne episcopo Thessalonicensi, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Philalethe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Basilio episcopo civitatis Trimithuntorum, locum repræsentantibus Epiphanii Deo amabilis archie-

archiepiſcopi Cypri, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyziceno, Marino epiſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidenſi, Theodoro epiſcopo Melitenenſi, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangrenſi, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos, Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio epiſcopo Laodiceæ Phrygiæ, Coſma epiſcopo Synadorum, Stephano epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ, Joanne epiſcopo Pergenſi, Theopempto epiſcopo Juſtinianopoleos, ſive Mociſi, Iſidoro epiſcopo Rhodi, Siſinnio epiſcopo Hierapolitano Phrygiæ, Theodoro epiſcopo Tarſenſi, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia epiſcopo Leontopoleos Iſauriæ, Gregorio epiſcopo Mileti, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnenſi, Theognio epiſcopo Cienſi, Epiphanio epiſcopo Euchaitorum, Petro epiſcopo Meſembriæ, Petro epiſcopo Sozopolitano Thraciæ, Joanne epiſcopo Nyſſeno, Theodoro epiſcopo imperialium Thermarum, Georgio Camulanienſi, Zoeto epiſcopo Chriſtopolis Aſiæ, Patricio epiſcopo Magneſiæ, Antonio epiſcopo Hypæporum, Theodoro epiſcopo Pergameno, Stratonico epiſcopo Solorum, & Tychone epiſcopo Citienſi, utriſque ex ſynodo exiſtentibus Chriſto amabilis Cypriorum inſulæ, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Stephano epiſcopo Verinopolis, Andrea epiſcopo Mnizorum, Joanne epiſcopo Flaviadis, Theodoro epiſcopo Prænetino, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopolis Gordi, Menna epiſcopo Caralliæ Pamphyliæ, Callinico epiſcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro Veriſſæ, Tiberio epiſcopo Amiſſi, Sergio epiſcopo Sinopes, Georgio epiſcopo Junopoleos, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tiano, Domitio epiſcopo Pruſiados, Georgio epiſcopo Cratiæ, Platone epiſcopo Hadrianopolis, Salomone epiſcopo Clanei, Georgio epiſcopo Coenſi, Joanne epiſcopo Erizorum, Joanne epiſcopo Myndi, Patricio epiſcopo Illuzorum, Petro epiſcopo Appiæ, Alexandro epiſcopo Nacoliæ, Joanne epiſcopo Prymneſi, Conſtantino epiſcopo Baratæ, Theodoro epiſcopo Pſibelorum, Paulo epiſcopo Sozopoleos Piſidiæ, Pluſiano epiſcopo Sylei, Theodoro epiſcopo Nazianzeno, Demetrio epiſcopo

A Teni, Stephano epiſcopo Pari, Gregorio epiſcopo Cantani, Joanne epiſcopo Lappæ, Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandeno, Theodoro epiſcopo Olbæ, Georgio religioſo presbytero, & monacho monaſterii Renati, quod ſitum eſt apud antiquam Romam, Conone & Stephano presbyteris, & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, ſiti ſimiliter apud antiquam Romam.

In Cod. MS. Bellovacenſis capituli hæc ſubjiciuntur: Leonto religioſo diacono & monacho monaſterii quod cognominatur Cella nova, quod ſimiliter ſitum eſt in eadem antiqua Roma: Jordane & Polychronio religioſis presbyteris monachis antiquis reſponſalibus ſanctæ Chriſti Dei civitatis Hieroſolymorum: *Quorum etiam mentio in ſeq. actione.* B

Reſidentibus itaque glorioſiſſimis patriciis, & conſulibus, omnibuſque venerabilibus & Deo amabilibus epiſcopis juxta ordinem in eodem ſecretario Trulli, propoſitis, in medio ſanctis, atque immaculatis Chriſti Dei noſtri evangeliis:

Theodorus Deo amabilis archidiaconus hujus ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ magnæ eccleſiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii ſanctiſſimi atque venerabilis archiepiſcopi hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, dixit: Comperta habet ſanctum & venerabile veſtrum concilium, quæ dudum geſta ſunt in ultima actione, quoniam interlocutum C eſt ſufficere quidem hæc, quæ acta ſunt. Pollicitum eſt vero per divinam gratiam Chriſti veri Dei indefuturam, definitionem rectæ fidei convenientem promulgare. Ad memoriam ergo deducimus, ad quod videtur.

Glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Ordo lectionis de his, quæ dudum acta ſunt, proveniat. Et relecta ſunt.

Sanctum concilium dixit: Definitio orthodoxæ fidei, quæ a nobis conſtituta eſt, relegatur. Et accipiens Agatho reverendiſſimus lector & notarius Georgii venerabilis archiepiſcopi a Deo cuſtodiendæ hujus regiæ urbis, relegit eamdem definitionem ita continentem:

Sancta, magna, atque univerſalis ſynodus, D quæ per gratiam Dei & piam ſanctionem Conſtantini piiſſimi & fideliſſimi magni imperatoris congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia Conſtantinopoli nova Roma, in ſecretario divalis palatii, quod cognominatur Trullus, decrevit, quæ habentur in ſubditis: Unigenitus Dei Patris Filius, *&c.*

Hæc definitio concilii una cum ſubſcriptionibus epiſcoporum in ſequente actione XVIII. ponitur, nam ibi Græce etiam habetur.

ACTIO * DECIMAOCTAVA.

* Quæ Græce eſt decimaſeptima.

IN nomine domini, & dominatoris Jeſu Chriſti, Dei, & Salvatoris noſtri; imperantibus piiſſimis & a Deo coronatis ac ſereniſſimis dominis noſtris Flaviis, Conſtantino quidem manſuetiſſimo, & a Deo E decreto magno principe, perpetuo Auguſto & imperatore, anno vigeſimo octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis anno decimotertio, Heraclio autem & Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimotertio, ſextadecima die menſis Septembris, indictione decima.

Præſidente eodem piiſſimo, & a Chriſto dilecto Conſtantino magno imperatore, in ſecretario divalis palatii, quod

ΠΡΑ͂ΞΙΣ ΙΗʹ.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου, καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλείας τῶν θεοσέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ πρᾳοτάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοογδόου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοτρίτου, τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

Προκαθειμένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντ. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ,

ANNO CHRISTI 680.

λῳ, καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλη- νης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων, Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ὑποστρατήγου Θράκης. Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου. Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ὁρμίσδου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος. Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων· Παύλου τοῦ ἐνδοξ. ἀπὸ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων. Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου, καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, (καὶ τῶν σὺν αὐτῷ) καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως, ἤτοι Ἀντιοχείας· καὶ Γεωργίου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης. Θεοδώρου ἐπισκ. πόλεως Τριμιθούντων, ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Κυπρίων νήσου. Θεοδώρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου. Ἰωάννου ἐπισ. πόλεως Πόρτου. Στεφάνου ἐπισκ. πόλεως Κορίνθου. Βασιλείου ἐπισκ. πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Ἀβουνδαντίου ἐπισκ. πόλεως Πατέρνου. καὶ Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον ἅμα Ἰωάννῃ τῷ θεοφιλεσ. ἐπισκ. πόλεως Πόρτου. τῆς κατὰ τὴν πρεσβ. Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ. Φιλαλήθους ἐπισκόπ. Καισαρείας Καππαδοκίας. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου, Σισιννίου, ἐπισκ. Ἡρακλείας Θρᾴκης. Πλάτωνος ἐπισκ. Ἀγκύρας Γαλατίας. Γεωργίου ἐπισκ. Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκ. Σάρδεων· τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας. Πέτρου ἐπισκ. Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας. Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· *Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀμασείας. Θεοδώρου ἐπισκ. Μελιτηνῆς. Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων· Ἀλυπίου ἐπισκ. Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ἐπισκ. Κλαυδιουπόλεως τῆς Ὀνωριατῶν ἐπαρχείας. Ἰωάννου ἐπισ. Πισινοῦντος. Πολυεύκτου ἐπισκ. Μύ-

* Ἰωάννου [illegible]

ACTIO XVIII.

cognominatur Trullus, & per jussionem ejus a Deo instructæ tranquillitatis, præsentibus & audientibus, Niceta gloriosissimo exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comiti imperialis obsequii, & * substratego Thraciæ, Sergio exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio, & militari logotheta, Constantino exconsule patricio, & curatore regiæ domus Hormisdæ, Anastasio exconsule patricio, & loci servatore comitis imperialis excubiti, Joanne gloriosissimo exconsule patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule, & dispensatore orientalium regionum, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico imperialis mensæ.

* suppraetore

Conveniente quoque sancto, ac universali concilio, quod per imperialem sanctionem congregatum est in hac regia & a Deo custodienda civitate, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne reverendissimo diacono, locum exhibentibus Agathonis, sanctissimi ac beatissimi papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & Georgio venerabili & sanctissimo archiepiscopo hujus magnisonæ Constantinopolis novæ Romæ, & Petro Deo amabili presbytero & monacho, & loci servatore pontificalis magnæ civitatis Alexandrinorum, & Theophane venerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio Deo amabili presbytero, monacho, & responsali Theodori venerabilis loci servatoris sedis Hierosolymorum, Joanne episcopo Thessalonicensi, Theodoro episcopo Trimithuntorum, locum exhibente Epiphanii Deo amabilis archiepiscopi insulæ Cypri, Theodoro Deo amabili persbytero, & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Joanne episcopo civitatis Portuensis, Stephano episcopo Corinthi, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, & Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum exhibentibus una cum Joanne Deo amabili episcopo civitatis Portuensis venerabilis concilii, quod circa antiquam Romam est centum vigintiquinque reverendissimorum episcoporum, qui & per proprias subscriptiones insinuantur in suggestione, quæ ab eis facta est ad Constantinum imperatorem, Philalethe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio Heracleæ Thraciensi, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio episcopo Cyziceno, Marino episcopo Sardium provinciæ Lydiorum, Petro episcopo Nicomediensi, Photio episcopo Nicæno, Joanne episcopo Chalcedonensi, Joanne episcopo Sidæ, Joanne episcopo Amasiæ, Theodoro episcopo Meliteno, Justino episcopo Tyanensi, Alypio episcopo Gangrensi, Cypriano episcopo Claudiopolitano provinciæ Honoriadis, Joanne episcopo Pessinuntis, Polyeucto episcopo Myrorum Lyciæ, Theodoto epi-

ACTIO XVIII.

episcopo Stauropolitano Cariæ, Tiberio episcopo Laodiceæ Phrygiæ, Cosma episcopo Synnadorum, Constantino episcopo Baratæ, locum exhibente Pauli episcopi Iconii, Stephano episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Joanne episcopo Pergeno, Theopempto episcopo Justinianopolitano seu Mocisi, Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapolitano Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Stephano episcopo Anazarbensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Traciæ, Theodoro episcopo Pompeiopolitano, Zacharia episcopo Leontopolitano Isauriæ, Georgio episcopo Mitylenensi, Georgio episcopo Miletensi, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theognio episcopo Ciensi, Alexandro episcopo Cotradorum Isauriæ regionis, Epiphanio episcopo Euchaitorum, Joanne episcopo Heracleopolitano, Petro episcopo Mesembriæ, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Stoborum, Joanne episcopo Athenarum, Joanne episcopo Argorum, Theodosio episcopo Lacedæmoniorum, Joanne episcopo Lappæ, Gregorio episcopo Cantani, Stratonico episcopo Solorum, & Tychone episcopo Citii; utrisque de synodo existentibus Christo amabilis insulæ Cypriorum, Joanne episcopo Nysseno, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Theodoro episcopo Ecclenzinæ sive Justinianopolis magnæ Armeniæ, Georgio episcopo Daranaleensi, sive Camachorum, Zoeto episcopo Christopolitano sive Dios hieri, quod est Jovis sacrum, regionis Asianorum, Theodoro episcopo Pergami, Theodoro episcopo Mastaurorum, Theodoro episcopo Adramyteno, Patricio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hypæporum, Joanne episcopo * Amathuntorum, Sisinnio episcopo Nyssorum Asiæ, Rhegino episcopo Paniensi, Martyrio episcopo Juliopolitano Galatiæ, Michaele episcopo Asponensi, Platone episcopo Cinnensi, Genesio episcopo Anastasiopolitano, Stephano episcopo Verinopolitano, Andrea episcopo Mnizeno, Mercurio episcopo Pœmanino, Joanne episcopo Miletopolitano, Constantino episcopo Lampsaceno, * Cyrico episcopo Hadrianensi, Joanne episcopo Philadelphiæ, Andrea episcopo Silandeno, Joanne episcopo Sitorum, Theodoro episcopo Daldeno, Joanne episcopo Dascylino, Joanne episcopo Hadrianorum, Sisinnio episcopo Basilinopolitano, Theodoro episcopo Prænetino, Leontio episcopo Helenopolitano, Georgio episcopo Gali, Theodoro episcopo Cæsareæ Bithyniæ, Polychronio episcopo Theopolitano sive Pruseno, Anastasio episcopo Theotocianorum sive Apolloniadis, Theodoro episcopo Justinianopolitano Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Cosma episcopo Manovorum, Niceta episcopo Coracenseno, Theodoro episcopo Verisseno, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Tiberio episcopo Amiseno, Joanne episcopo Andrapenorum, Theodoro episcopo Iberorum, Sergio episcopo Sinopeno, Georgio episcopo Arcensi, Joanne episcopo Faustinopolitano, Irenarcho religioso diacono, locum exhibente Comitæ episco-

* Aneorum,

* Quirico,

Amyseno

A ρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου σαυρουπόλεως χαρίας. Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συννάδων. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Βαράτης, ἐπέχοντος τὸν τόπον Παύλου ἐπισκ. τοῦ Ικονίου. Στεφάνου ἐπισκ. Αντιοχείας Πισιδίας· Ιωάννου ἐπισκ. Πέργης. Θεοπέμπτου ἐπισκ. Ιουστινουπόλεως ἤτοι Μωκισοῦ· Ισιδώρου ἐπισκ. Ρόδου· Σισιννίου ἐπισκ. Ιεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου ἐπισκ. Ταρσοῦ· Στεφάνου ἐπισκ. Α'ναζάρβου. Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ισαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης· Θεοδώρου ἐπισκ. Πομπηϊουπόλεως· Ζαχαρίου ἐπισκ. Λεοντοπόλεως Ισαυρίας· Γρηγορίου ἐπισκ. Μιτυλήνης· Γεωργίου ἐπισκ. B Μιλήτου· Σεργίου ἐπισκ. Σηλυβρίας· Ανδρέου ἐπισκ. Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Αλεξάνδρου ἐπισκ. Κοτράδων τῆς Ισαύρων χώρας. Επιφανίου ἐπισκ. Ευχαΐτων. Ιωάννου ἐπισκόπου Ηρακλειουπόλεως, ἤτοι Πιδαχθόης· Πέτρου ἐπισκ. Μεσημβρίας· Πέτρου ἐπισκ. Σωζοπόλεως Θράκης. Ιωάννου ἐπισ. Στόβων. Ιωάννου ἐπισκ. Αθηνῶν. Ι'ωάννου ἐπισκ. τοῦ Αργους. Θεοδοσίου ἐπισκ. Λακεδαιμονίας. Ιωάννου ἐπισκ. Λάπης. Γρηγορίου ἐπισκ. Καντάνου· Στρατονίκου ἐπισκ. Σόλων. Τύχωνος ἐπισκ. τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου. Ι'ωάννου ἐπισκ. Νύσσης. Θεοδώρου ἐπισκ. τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· C Γεωργίου ἐπισκόπ. Καμουλιανῶν. Θεοδώρου ἐπισκ. Εκκλεσζινῆς, ἤτοι Ιουστινιανουπόλεως τῆς μεγάλης Αρμενίας. Γεωργίου ἐπισκ. Δαρανάλεως, ἤτοι τῶν Καμάχων. Ζωΐτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως ἤτοι Διὸς ἱεροῦ τῆς Ασιανῶν ἐπαρχίας. Θεοδώρου ἐπισκ. Περγάμου. Θεοδώρου ἐπισ. Μασαύρων. Θεοδώρου ἐπισ. Αδραμυττοῦ. Πατρικίου ἐπισκ. Μαγνησίας· Αντωνίου ἐπισκ. Υ'παίπων· Ιωάννου ἐπισκ. Ανέων. Σισιννίου ἐπισκ. Νύσσης Ασίας. Ρηγίνου ἐπισκ. τοῦ Πανίου. Μαρτυρίου ἐπισκ. Ιουλιουπόλεως. Μιχαὴλ ἐπισκόπου Ασπόνης. Πλάτωνος ἐπισκ. Κίννης. Γενεσίου ἐπισκ. Α'ναστασιουπόλεως· Στεφάνου ἐπισκ. Βηρινουπόλεως. Ανδρέου ἐπισκ. Μνίζου. Μερκουρίου ἐπισκ. Ποιμανινοῦ. Ιωάννου ἐπισκ. Μιλητουπόλεως. D Κωνσταντίνου ἐπισκ. Λαμψάκου. Κυρίκου ἐπισκ. Αδριανείας· Ιωάννου ἐπισκ. Φιλαδελφείας. Ανδρέου ἐπισκόπου Σιλάνδου. Ιωάννου ἐπισκόπου Σίτων. Θεοδώτου ἐπισκ. Δάλδης· Ι'ωάννου ἐπισκ. τοῦ Δασκυλίου· Ιωάννου ἐπισκ. Αδριανῶν. Σισιννίου ἐπισκ. Βασιλινουπόλεως· Θεοδώρου ἐπισκ. Πραινέτου. Λεοντίου ἐπισκ. Ελενουπόλεως. Γεωργίου ἐπισκ. τοῦ Γάλου. Θεοδώρου ἐπισκ. Καισαρείας Βιθυνίας. Πολυχρονίου ἐπισκ. Θεουπόλεως, ἤτοι Προύσης. Αναστασίου ἐπισ. Θεοτοκιανῶν ἤτοι Απολλωνιάδος. Θεοδώρου ἐπισκόπ. Ιουστινιανουπόλεως Γόρδου. Μηνᾶ ἐπισκ. Καραλίας Παμφυλίας. Κοσμᾶ ἐπισκ. Μανέων. Νικήτα ἐπισκ. τοῦ Κορακησίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης· E Καλλινίκου ἐπισκ. Κολωνίας Αρμενίας· Τιβερίου ἐπισκ. Αμίσου. Ιωάννου ἐπισκ. Α'νδράπων. Θεοδοσίου ἐπισκόπου Ιβόρων. Σεργίου ἐπισκ. Σινώπης. Γρηγορίου ἐπισκ. Αρκης. Ιωάννου ἐπισκ. Φαυστινουπόλεως. Εἰρηνάρχου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπέχοντος τὸν τόπον Κομιτᾶ ἐπισκ. Αμασειδος. Γεωργίου ἐπισκ. Ιουνοπόλεως. Φωκᾶ ἐπισκόπου Δαδύβρων. Πλάτωνος ἐπισκ. Αδριανουπόλεως. Γεωργίου ἐπισκ. Κρατίας. Δομετίου ἐπισκ Πρου-

ANNO CHRISTI 680.

Προυσιάδος· Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου. Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου. Ἀναστασίου ἐπισκ. τοῦ Πολεμωνίου. Ἰωάννου ἐπισκ. Κομάνων. Θεοφυλάκτου ἐπισκ. Κερασοῦντος. Θεοδώρου ἐπισκ. Τραπεζοῦντος· Σολομῶντος ἐπισκόπου Κλανέου· Θεοδώρου ἐπισκ. τοῦ Ἀμωρίου. Ζημάρχου ἐπισκ. Σιδύμων Γεωργίου ἐπισκ. Οἰνιάνδων. Ἰωάννου ἐπισκ. Ἐρίζων. Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου. Πατρικίου ἐπισκ. Ἰλούζων. Κυριάκου ἐπισκόπ. Ἀγκυροσυναοῦ· Πέτρου ἐπισκ. Ἀππίας. Ἀλεξάνδρου ἐπισκ. Νακωλείας. Δημητρίου ἐπισκ. Πρυμνησοῦ· Θεοδοσίου ἐπισκ. Ψιβήλων· Παύλου ἐπισκ. Σωζοπόλεως Πισιδίας· Κοσμᾶ ἐπισκ. τοῦ Κοττυαίου, Μαρίνου ἐπισκόπ. τοῦ Φιλομηλίου. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Τιβεριάδων. Πλάτωνος ἐπισκ. Μαγίδων. Πλουσιανοῦ ἐπισκ. τοῦ Συλλέου. Θεοδώρου ἐπισκ. Ναζιανζοῦ. Θεοδώρου ἐπισκόπου Δοάρων· Γεωργίου ἐπισκόπου Κῴου· Γεωργίου ἐπισκόπου Χίου. Στεφάνου ἐπισκ. Πάρου· Γεωργίου ἐπισκόπου Ναξίας. Δημητρίου ἐπισκόπου Τήνου. Γεωργίου ἐπισκ. Θήρας. Εὐτυχίου ἐπισκόπου Μήλου, Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωρύκου. Ἰωάννου ἐπισκ. Ἀδάνων. Γεωργίου ἐπισκόπου Φλαβιάδος. Εὐλαλίου ἐπισκ. Ζηνωνοπόλεως. Κωνσταντίνου ἐπισκ. Δαλισανδοῦ. Θεοδώρου ἐπισκ. Ὄλβης· Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενᾶ τῆς διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος, καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπονομαζομένης δόμου Ἀρσικίας, διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην. Λεοντίου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου καὶ μοναχοῦ μονῆς ἐπιλεγομένης Κέλλαι νόβαι, τυγχανούσης ὁμοίως ἐν τῇ τοιαύτῃ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Ἰορδάνου καὶ Πολυχρονίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων μοναχῶν καὶ ἀποκρισιαρίων τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως Ἱεροσολύμων.

Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν μητροπολιτῶν τε καὶ ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων.

Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου εἶπε. μείζονος εὐσεβείας καθέστηκε γνώρισμα, γαληνότατε δέσποτα, τὸ πρώτως τοῖς περὶ τὸ θεῖον σέβας ἀνήκουσιν ἐξαίρετον τὴν ἐπιμέλειαν τίθεσθαι, εἶθ' οὕτως τὰ τῇ φιλοχρίστῳ πολιτείᾳ προσήκοντα πράγματα εὐθυβόλως ἰθύνεσθαι· ὃ δὴ καὶ πράττεις ἐπιεικῶς, ἡμερώτατε, πᾶσαν μὲν τὴν περὶ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων ὄχλησιν ἀποθέμενος, τὴν δὲ περὶ τὰ θεῖα φροντίδα τε καὶ σπουδὴν ἀναδεξάμενος τῇ τοῦ πνεύματος χάριτι. καὶ τοῦτο ὑμῶν ἔκκριτον ἐγκαλλώπισμα ἐξ εὐσεβείας κατὰ τοῦ διαβόλου συγκροτῆσαι στρατόπεδον καὶ κατὰ τῆς ἀσεβοῦς αὐτοῦ φάλαγγος ἱερὸν συναθροῖσαι κατάλογον, φαμὲν δὴ τὴν ἁγίαν ταύτην καὶ μεγάλην καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον· ἥτις ὡς ἔδει μετὰ πολλῆς ὅσης τῆς ἐμμελείας ἐκ πολλῶν ἡμερῶν

pi Amastridis, Georgio episcopo Junopolitano, Phoca episcopo Dadybrorum, Platone episcopo Hadrianopolitano Honoriadis, Georgio episcopo Cratiæ, Domitio episcopo Prusiados, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tieno, Anastasio episcopo Polemoniensi, Joanne episcopo Comanorum, Theophylacto episcopo Cerasuntis, Theodoro episcopo Trapezuntis, Salomone episcopo Clanei, Theodoro episcopo Amorino, Zemarco episcopo Sidymorum, Georgio episcopo Oeniandorum, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndi, Patricio episcopo Illuzorum, Cyrico episcopo Ancyrano, Petro episcopo Appiæ, Alexandro episcopo Nacoliæ, Demetrio episcopo Prymneseno, Theodosio episcopo Psibelorum, Paulo episcopo Sozopolitano Pisidiæ, Cosma episcopo Cottyæno, Marino episcopo Philomelii, Constantino episcopo Tibriadorum, Platone episcopo Magidorum, Plusiano episcopo Sylei, Theodoro episcopo Nazianzeno, Theodoro episcopo Doarorum, Georgio episcopo Coensi, Georgio episcopo Chiorum, Stephano episcopo Pari, Georgio episcopo Naxiæ, Demetrio episcopo Tenensi, Georgio episcopo Therensi, Eutychio episcopo Meli, Joanne episcopo Coryci, Joanne episcopo Hadrianorum, Georgio episcopo Flaviadis, Eulalio episcopo Zenonopolitano, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Georgio religioso presbytero, & monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, similiter siti apud antiquam Romam, Leontio religioso diacono & monacho monasterii quod cognominatur Cellæ novæ, pariter situm apud antiquam Romam, Jordane & Polychronio reverendissimis presbyteris monachis & responsalibus sanctæ Christi Dei nostri civitatis Hierosolymorum.

Residentibus itaque gloriosissimis patriciis, & consulibus, omnibusque venerabilibus & Deo amabilibus metropolitanis & episcopis juxta ordinem in eodem secretario Trulli, propositis in medio sanctis, atque immaculatis Christi Dei nostri evangeliis:

Theodorus Deo amabilis archidiaconus hujus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii venerabilis atque sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani, dixit: Maximæ pietatis existit indicium, tranquillissime domine, primo iis quæ ad culturam divinam attinent, præcipuam diligentiam adhibere: dehinc causas, quæ Christo amabili reipublicæ competunt, recta considerationе dirigere, quod profecto benigne peragis, mansuetissime, omnem quidem sæcularium causarum solicitudinem reponens, pro divinis vero curam & studium per Spiritus sancti gratiam assumens. Et hic vester est acceptabilis ornatus per pietatem adversus diabolum ciere exercitum, & contra impiam ejus cohortem sacrum aggregare collegium, nempe hoc sanctum & magnum atque universale concilium, quod, sicuti congruum fuerat, cum plurima & quanta debuit sedulitate ex multis diebus super im-

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 680.

maculata nostra Christianorum fide, quod agendum fuerat, gessit; propugnatricem adeptum vestram pietatem: dissensionem vero quæ quoquo modo exorta est adversus rectitudinem fidei, post tergum effecit; innixa quidem veritatis doctrinis, corroborata vero beatissimorum patrum irreprehensibilibus & vere divinis traditionibus, ut ex ipsis actorum scriptis in unoquoque, quæ provenerunt, considerare est. Definitionem autem nunc promulgavit sine * mendacio, divinarum scripturarum vigore pollentem, sanctorumque patrum * doctrina superscriptam, ad confirmationem quidem rectorum veritatis dogmatum, gloriam vero pii vestri imperii, & hanc præ manibus deferimus, si constat vestræ serenitatis proposito, recensendam.

* errore

* doctrinam piæ se sequentem,

Constantinus piissimus imperator dixit: Quæ memorata est definitio, relegatur. Et accipiens Agatho religiosus lector & notarius Georgii venerabilis atque sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, eamdem definitionem relegit in his verbis:

Sancta magna atque universalis synodus, quæ per gratiam Dei & piam sanctionem Constantini piissimi & fidelissimi magni imperatoris congregata est in hac a Deo conservanda regia Constantinopoli nova Roma, in secretario divalis palatii, quod cognominatur Trullus, decrevit, quæ habentur in subditis:

Unigenitus Dei Patris Filius & Verbum qui per omnia similis nobis absque solo peccato factus est, homo Christus verus Deus noster, per evangelicas voces flagranter prædicavit: *Ego sum lux mundi. Qui sequitur me, non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* Et iterum: *Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis.* Hac proinde divinitus edita pacis doctrina Deo instruente, mansuetissimus noster imperator institutus, propugnator quidem rectæ fidei, expugnator vero pravæ doctrinæ, hoc sanctum universale nostrum congregans collegium, totius ecclesiæ adunavit compaginem. Unde hoc sanctum nostrum universale concilium impietatis errorem qui nunc usque a quibusdam temporibus factus est, procul abjiciens, sanctorum autem ac probabilium patrum inoffense recto tramite iter consecutum, sanctis & universalibus quinque synodis pie in omnibus consonuit; trecentorum, inquimus, decem & octo sanctorum patrum, qui in Nicæam convenerunt adversus Arium furiosum: & ei, quæ a CL. a Deo inspiratis viris post hanc apud Constantinopolim adversus Macedonium impugnatorem Spiritus, & Apolinarem impium: similiter & ei, quæ in Epheso prius adversus Nestorium Judaicæ intelligentiæ, congregata est ducentorum venerabilium virorum: atque ei, quæ in Chalcedone sexcentorum triginta Deo inspiratorum patrum adversum Eutychem & Dioscorum Deo odibiles: super has & ultimæ harum quintæ sanctæ synodo, quæ hic congregata est adversus Theodorum Mopsuestenum, Origenem, Didymum & Evagrium, & scripta Theodori adversus duodecim capitula laudabilis Cyrilli, & epistolam quæ dicitur Ibæ ad

Joan. 8.

Joan. 14.

A τὸ περὶ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως πρακτέον διήνυσε, πρόμαχον ἐπιτυχήσασα τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν, καὶ τὴν ὁπωσοῦν * ἀναφυεῖσαν κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας διχόνοιαν ἐκποδὼν πεποίηκεν, ἐπερειδομένη μὲν τοῖς τῆς ἀληθείας διδάγμασι, κρατυνομένη δὲ ταῖς τῶν μακαριωτάτων πατέρων ἀνεπιλήπτοις, καὶ θείαις ὡς ἀληθῶς παραδόσεσιν, ὡς ἔστιν ἐκ τῶν ἐγγράφως πεπραγμένων ἐφ' ἑκάστῳ τῶν παρακολουθησάντων κατανοῆσαι. ὅρον δὲ νῦν ἐξεφώνησεν ἀπλανῆ τῇ δυνάμει τῶν θείων γραφῶν σεμνυνόμενον, καὶ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλίαν ἐπιγραφόμενον, εἰς βεβαίωσιν μὲν τῶν ὀρθῶν τῆς εὐσεβείας δογμάτων, καύχημα δὲ τῆς ὑ- B μετέρας εὐσεβοῦς βασιλείας. καὶ τοῦτον μετὰ χεῖρας ἐπιφερόμεθα, εἰ παρίσταται τῷ σκοπῷ τῆς ὑμῶν γαληνότητος, ἀναγνωσθησόμενον.

* ἀναφανεῖσαν

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν. ὁ ἐπιμνησθεὶς ὅρος ἀναγινωσκέσθω. καὶ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου ἀνέγνω τὸν ὅρον ἔχοντα ἐπὶ λέξεως οὕτως.

Ἡ ἁγία καὶ μεγάλη, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ θεοῦ χάριν καὶ πανευσεβὲς θέσπισμα τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ πιστοτάτου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου συναχθεῖσα ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ C καὶ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει νέᾳ Ῥώμῃ, ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ ἐπιλεγομένῳ τρούλλῳ, ὥρισε τὰ ὑποτεταγμένα.

Ὁ τοῦ θεοῦ πατρὸς μονογενὴς υἱός τε καὶ λόγος, ὁ κατὰ πάντα ὅμοιος ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας γενόμενος ἄνθρωπος, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ἐν εὐαγγελικαῖς διαπρυσίως ἐκήρυξε φωναῖς, ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. καὶ πάλιν. εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. ταύτῃ τοι τῇ θεολέκτῳ τῆς εἰρήνης διδασκαλίᾳ θεοσόφως ὁ πρᾳότατος ἡμῶν βασιλεὺς ὁδηγούμενος, ὁ D τῆς μὲν ὀρθοδοξίας ὑπέρμαχος, τῆς δὲ κακοδοξίας ἀντίμαχος, τὴν καθ' ἡμᾶς ἁγίαν ταύτην καὶ οἰκουμενικὴν συναθροίσας ὁμήγυριν, τὸ τῆς ἐκκλησίας ἅπαν ἥνωσε σύγκριμα. ὅθεν ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τὴν ἀπό τινων καὶ ὧδε χρόνων τῆς δυσσεβείας πλάνην πόῤῥωθεν ἀπελάσασα, καὶ τῇ τῶν ἁγίων καὶ ἐγκρίτων πατέρων ἀπλανῶς εὐθείᾳ τρίβῳ κατακολουθήσασα, ταῖς ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς πέντε συνόδοις ἐν ἅπασιν εὐσεβῶς ὡμοφώνησε. φαμὲν δὴ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἁγίων πατέρων κατὰ τοῦ μανιώδους Ἀρείου. καὶ τῇ μετ' αὐτὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφόρων E ἀνδρῶν κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου, καὶ Ἀπολλιναρίου τοῦ δυσσεβοῦς· ὁμοίως καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον κατὰ Νεστορίου τοῦ Ἰουδαιόφρονος συναγηγερμένων διακοσίων θεσπεσίων ἀνδρῶν. καὶ τῇ ἐν Χαλκηδόνι τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα θεοπνεύστων πατέρων κατὰ Εὐτυχοῦς, καὶ Διοσκόρου τῶν θεοστυγῶν. πρὸς ταύταις καὶ τῇ τελευταίᾳ τούτων πέμπτῃ ἁγίᾳ συνόδῳ, τῇ ἐνταῦθα συναθροισθείσῃ κατὰ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας, Ὠριγένους, Διδύμου τε, καὶ Εὐαγρίου, καὶ τῶν συγγραμμάτων Θεοδωρίτου τῶν κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἀοιδίμου Κυρίλλου, καὶ τῆς

ANNO CHRISTI 680. — ACTIO XVIII.

καὶ τῆς λεγομένης Ἴβα ἐπιστολῆς πρὸς Μάριν γεγράφθαι τὸν Πέρσην. ἀκαινοτόμητα μὲν ἐν πᾶσι τὰ τῆς εὐσεβείας ἀνανεωσαμένη θεσπίσματα, τὰ βέβηλα δὲ τῆς δυσσεβείας ἐκδιώξασα δόγματα· καὶ τὸ παρὰ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων ἐκτεθὲν, καὶ αὖθις παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφρόνως βεβαιωθὲν, ὅπερ καὶ αἱ λοιπαὶ ἅγιαι σύνοδοι ἐπ' ἀναιρέσει πάσης ψυχοφθόρου αἱρέσεως ἀσπασίως ἐδέξαντο, καὶ ἐπεκύρωσαν σύμβολον, καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ θεοπνεύστως ἐπεσφράγισε σύνοδος.

Marim Persam scriptam, immutilatas quidem in omnibus pietatis renovans sanctiones, profanas vero impietatis expellens doctrinas: & id quod est a trecentis decem & octo patribus editum, & dehinc a CL. Deo instituente confirmatum est, quod etiam ceteræ sanctæ synodi ad extinguendam omnem pestiferam hæresin alacriter susceperunt & confirmaverunt symbolum, & hoc nostrum sanctum & universale a Deo inspiratum consignavit concilium.

Ἔκθεσις πίστεως τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων μακαρίων πατέρων.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητήν. καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ, τουτέστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρός. Θεὸν ἐκ Θεοῦ. φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ. γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ, τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα, καὶ σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθήμενον, καὶ ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· καὶ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα. Τοὺς δὲ λέγοντας, ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν, καὶ πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν. καὶ ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο, ἢ ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως, ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι, ἢ τρεπτὸν, ἢ ἀλλοιωτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τούτους ἀναθεματίζει ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία.

Symbolum Nicænorum trecentorum decem & octo sanctorum patrum.

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, visibilium & invisibilium factorem, & in unum dominum Jesum Christum Filium Dei, qui natus est ex Patre, unigenitum, hoc est, de essentia Patris, Deum verum de Deo vero, natum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt quæ in cœlo & quæ in terra: propter nos homines & propter nostram salutem descendentem * de cœlo, incarnatumque & humanatum, passum & resurgentem tertia die, & ascendentem in cœlum, * & venturum judicare vivos & mortuos. Et in Spiritum sanctum. Eos autem qui dicunt, quia erat aliquando, quando non erat, & antequam nasceretur, non erat, & quia ex nihilo factus est, vel ex altera substantia vel essentia dicentes esse, aut vertibilem * Filium Dei, hos anathematizat sancta Dei catholica & apostolica ecclesia.

* in G. abest de cœlo,

* G. & ad dexteram Patris sedentem.

* G. addit, sive alterabilem.

Ἔκθεσις πίστεως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων. καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο· τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς. καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος· καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιὸν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον, καὶ συνδοξαζόμενον. τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν. εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογοῦμεν ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. προσδοκῶμεν ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. ἀμήν.

Symbolum centum quinquaginta sanctorum Patrum Constantinopoli congregatorum.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium. Et in unum dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, qui ex Patre natus est ante omnia sæcula; lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, natum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, propter nos homines & propter nostram salutem descendentem de cœlis, & incarnatum de Spiritu sancto & Maria virgine, & humanatum, crucifixumque pro nobis sub Pontio Pilato, & passum, & sepultum, & resurgentem tertia die secundum scripturas, & ascendentem in cœlos, & sedentem ad dextram Patris, & iterum venturum cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum dominum & vivificatorem, ex Patre & Filio coadorandum & conglorificandum, qui locutus est per prophetas. * Et unam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum; * speramus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

* G. in unam

* G. exspectamus

San-

A Sanctum & univerſale concilium dixit: Sufficiebat quidem ad perfectam orthodoxæ fidei cognitionem atque confirmationem, pium atque orthodoxum hoc divinæ gratiæ ſymbolum. Sed quoniam non deſtitit ab exordio adinventor malitiæ cooperationem ſibi ſerpentem inveniens, & per eum venenoſam humanæ naturæ deferens mortem, & ita * organa ad propriam ſui voluntatem apta reperiens, Theodorum dicimus, qui fuerat epiſcopus Pharan, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, qui fuerunt hujus regiæ urbis antiſtites, inſuper & Honorium, qui fuit papa antiquæ Romæ, & Cyrum, qui Alexandriæ tenuit epiſcopatum, Macarium quoque, qui nuper fuerat Antiochiæ præſul, & B Stephanum ejus diſcipulum, non * vacavit per eos plenitudini eccleſiæ erroris ſcandala ſuſcitare, unius voluntatis, & unius operationis in duabus naturis unius de ſancta Trinitate, Chriſti veri Dei noſtri, orthodoxæ plebi noviſone diſſeminando hæreſim conſentaneam inſanæ ac malitioſæ ſectæ impiorum Apollinarii, Severi, atque Themiſtii: quæ & perfectionem humanitatis unius, ejuſdemque domini Jeſu Chriſti Dei noſtri, molita eſt per quamdam doloſam adinventionem perimere, per hoc involuntariam & inoperatricem carnem ejus, quæ intellectualiter animata eſt, infamiter introducens. Excitavit igitur Chriſtus Deus noſter fideliſſimum im- C peratorem novum David, virum ſecundum cor ſuum inveniens, qui *non dedit*, juxta quod ſcriptum eſt, *ſomnum oculis ſuis, & palpebris * meis dormitationem*, donec per hunc noſtrum a Deo congregatum ſacrumque conventum, ipſam rectæ fidei reperit perfectam prædicationem, (ſecundum enim a domino editam vocem, *ubi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi ſum in in medio eorum.*) Quæ præſens ſancta & univerſalis ſynodus fideliter ſuſcipiens, & expanſis manibus amplectens, tam ſuggeſtionem quæ a ſanctiſſimo ac beatiſſimo Agathone papa antiquæ Romæ facta eſt ad Conſtantinum piiſſimum atque fideliſſimum no- D ſtrum imperatorem, quæ nominatim abjecit eos, qui docuerunt vel prædicaverunt, ſicut ſuperius dictum eſt, unam voluntatem & unam operationem in incarnationis diſpenſatione domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, adæque amplexa eſt & alteram ſynodalem ſuggeſtionem quæ miſſa eſt a ſacro concilio, quod eſt ſub eodem ſanctiſſimo papa centum vigintiquinque Deo amabilium epiſcoporum, ad ejus a Deo inſtructam tranquillitatem, utpote conſonantes ſancto Chalcedonenſi concilio, & tomo ſacerrimi ac beatiſſimi papæ ejuſdem antiquæ Romæ Leonis, qui directus eſt ad ſanctum Flavianum, quem & * titulum rectæ fidei hujuſmodi ſynodus E appellavit: ad hæc & ſynodicis epiſtolis, quæ ſcriptæ ſunt a beato Cyrillo adverſus impium Neſtorium, & ad orientales epiſcopos. Aſſecuti quoque ſancta quinque univerſalia concilia, & ſanctos atque probabiles patres, * conſonanterque confiteri definientes dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum noſtrum, unum de ſancta & conſubſtantiali & vitæ originem præbente Trinitate, perfectum in deitate, & perfectum eumdem in humanitate, Deum vere, & hominem vere, eumdem ex anima rationali & corpore; conſub-

* G. ita & hunc organa

* ceſſavit

Act. 13. Pſalm. 88. Pſal. 131. * ſuis

Matth. 18.

* columnam

* G. conſ. q. definiens confitetur D. n.

A Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος εἶπεν· ἤρκει μὲν εἰς ἐντελῆ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπίγνωσίν τε καὶ βεβαίωσιν τὸ εὐσεβὲς καὶ ὀρθόδοξον τοῦτο τῆς θείας χάριτος σύμβολον. ἀλλ᾽ ἐπεὶ οὐκ ἐπαύσατο ἀρχῆθεν τῆς κακίας ὁ ἐφευρετὴς συνεργὸν τὸν ὄφιν εὑράμενος, καὶ δι᾽ αὐτοῦ τὸν ἰοβόλον τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει προσαγόμενος θάνατον, οὕτω καὶ νῦν ὄργανα πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτοῦ θέλησιν εὑρηκὼς ἐπιτήδεια, Θεόδωρόν φαμεν τὸν γενόμενον τῆς Φαρὰν ἐπίσκοπον, Σέργιον, Πύῤῥον, Παῦλον, Πέτρον τοὺς γενομένους προέδρους τῆς βασιλευούσης ταύτης πόλεως· ἔτι δὲ καὶ Ὀνώριον τὸν γενόμενον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Κῦρον τὸν Ἀλε- B ξανδρείας ἐπισκοπήσαντα, Μακάριόν τε τὸν Ἀντιοχείας προσεχῶς γενόμενον πρόεδρον, καὶ Στέφανον τὸν τούτου μαθητὴν, οὐκ ἤργησε δι᾽ αὐτῶν τῷ τῆς ἐκκλησίας πληρώματι τῆς πλάνης ἐπεγείρειν τὰ σκάνδαλα, ἑνὸς θελήματος, καὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν τῷ ὀρθοδόξῳ λαῷ καινοφώνως ἐνσπείρας τὴν αἵρεσιν, τῇ Ἀπολλιναρίου Σεβήρου, καὶ Θεμιστίου τῶν δυσσεβῶν φρενοβλαβεῖ κακοδοξίᾳ συνάδουσαν, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀνελεῖν διά τινος δολερᾶς ἐπινοίας σπουδάσασαν, ἀθέλητον ἐντεῦθεν, καὶ ἀνενέργητον τὴν C νοερῶς ἐψυχωμένην αὐτοῦ σάρκα δυσφήμως εἰσάγουσαν. ἐξήγειρε τοίνυν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν τὸν πιστὸν βασιλέα τὸν νέον Δαυὶδ, ἄνδρα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν εὑρηκώς· ὃς οὐκ ἔδωκε, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ τοῖς βλεφάροις αὐτοῦ νυσταγμὸν, ἕως ὅτου διὰ τῆς καθ᾽ ἡμᾶς θεοσυλλέκτου ταύτης καὶ ἱερᾶς ὁμηγύρεως τὸ τῆς ὀρθοδοξίας εὗρε τέλειον κήρυγμα. κατὰ γὰρ τὴν θεόλεκτον φωνὴν, ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι συνηγμένοι, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. ἥτις παροῦσα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος πιστῶς δεξαμένη, καὶ ὑπτίαις χερσὶν ἀσπασαμένη τήν τε τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς D πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος γενομένην ἀναφορὰν πρὸς τὸν εὐσεβέστατον, καὶ πιστότατον ἡμῶν βασιλέα Κωνσταντῖνον, τὴν ἀποβαλλομένην ὀνομαστὶ τοὺς κηρύξαντας, καὶ διδάξαντας, ὡς προδεδήλωται, ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν. ὡσαύτως δὲ προσηκαμένη καὶ τὴν ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἁγιώτατον πάπαν ἱερᾶς συνόδου τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων ἑτέραν συνοδικὴν ἀναφορὰν πρὸς τὴν αὐτοῦ θεόσοφον γαληνότητα, οἷά τε συμφωνούσας τῇ τε ἁγίᾳ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ, καὶ τῷ τόμῳ τοῦ πανιέρου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς αὐτῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος, τῷ σταλέντι πρὸς E Φλαβιανὸν τὸν ἐν ἁγίοις· ὃν καὶ στήλην ὀρθοδοξίας ἡ τοιαύτη σύνοδος ἀπεκάλεσεν. ἔτι μὴν καὶ ταῖς συνοδικαῖς ἐπιστολαῖς ταῖς γραφείσαις παρὰ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου κατὰ Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς πρὸς τοὺς τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόπους· ἑπομένη τε ταῖς τε ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς πέντε συνόδοις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ ἐκκρίτοις πατράσι, καὶ συμφώνως ὁρίζουσα ὁμολογεῖν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότη-

τι

ANNO CHRISTI 680.

τε· Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος· ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας. τὸν πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ᾽ ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι᾽ ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν κύριον μονογενῆ ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως, ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον. οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον, καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης. οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ᾽ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεοῦ λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφῆται περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἡμᾶς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἐξεπαίδευσε, καὶ τὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῖν παραδέδωκε σύμβολον. καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις ἤτοι θελήματα ἐν αὐτῷ, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀμερίστως, ἀσυγχύτως κατὰ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλίαν ὡσαύτως κηρύττομεν. καὶ δύο μὲν φυσικὰ θελήματα οὐχ ὑπεναντία, μὴ γένοιτο, καθὼς οἱ ἀσεβεῖς ἔφησαν αἱρετικοὶ, ἀλλ᾽ ἑπόμενον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα, καὶ μὴ ἀντιπίπτον, ἢ ἀντιπαλαῖον, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὑποτασσόμενον τῷ θείῳ αὐτοῦ καὶ πανσθενεῖ θελήματι. ἔδει γὰρ τὸ τῆς σαρκὸς θέλημα κινηθῆναι, ὑποταγῆναι δὲ τῷ θελήματι τῷ θεϊκῷ κατὰ τὸν πάνσοφον Ἀθανάσιον. ὥσπερ γὰρ ἡ αὐτοῦ σὰρξ, σὰρξ τοῦ Θεοῦ λόγου λέγεται καὶ ἔστιν, οὕτω καὶ τὸ φυσικὸν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ θέλημα ἴδιον τοῦ Θεοῦ λόγου λέγεται καὶ ἔστι, καθά φησιν αὐτός· ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς, ἴδιον λέγων θέλημα αὐτοῦ τὸ τῆς σαρκὸς, ἐπεὶ καὶ ἡ σὰρξ ἰδία αὐτοῦ γέγονεν· ὃν γὰρ τρόπον ἡ παναγία, καὶ ἄμωμος ἐψυχωμένη αὐτοῦ σὰρξ θεωθεῖσα οὐκ ἀνῃρέθη, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς ὅρῳ τε καὶ λόγῳ διέμεινεν, οὕτω καὶ τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα θεωθὲν οὐκ ἀνῃρέθη, σέσωσται δὲ μᾶλλον κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον λέγοντα· τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα νοουμένου * οὐδὲ ὑπεναντίον Θεῷ θεωθὲν ὅλον· δύο δὲ φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀμερίστως, ἀσυγχύτως ἐν αὐτῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ θεῷ ἡμῶν δοξάζομεν, τουτέστι θείαν ἐνέργειαν, καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν κατὰ τὸν θεηγόρον Λέοντα τρανέστατα φάσκοντα· ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο, ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος. οὐ γὰρ δήπου μίαν δώσομεν φυσικὴν τὴν ἐνέργειαν Θεοῦ καὶ ποιήματος, ἵνα μήτε τὸ ποιηθὲν εἰς τὴν θείαν ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξαίρετον εἰς τὸν τοῖς γενητοῖς πρέποντα κατάγωμεν τόπον· ἑνὸς γὰρ καὶ τοῦ αὐτοῦ τά τε θαύματα καὶ τὰ πάθη γινώσκομεν κατ᾽ ἄλλο καὶ ἄλλο τῶν ἐξ ὧν ἐστι, φύσεων, καὶ ἐν αἷς τὸ

ACTIO XVIII.

A stantialem Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis secundum humanitatem, per omnia similem nobis absque peccato, ante sæcula quidem ex Patre genitum secundum deitatem, in ultimis diebus autem eumdem propter nos & propter nostram salutem de Spiritu sancto & Maria virgine proprie & veraciter Dei genitrice secundum humanitatem, unum eumdemque Christum Filium Dei unigenitum, in duabus naturis inconfuse, inconvertibiliter, inseparabiliter, indivise, cognoscendum, nusquam extincta harum naturarum differentia propter unitionem, salvataque magis proprietate utriusque naturæ, & in unam personam, & in unam subsistentiam concurrente, B non in duas personas partitum vel divisum, sed unum eumdemque unigenitum Filium Deum verbum dominum Jesum Christum, juxta quod olim prophetæ de eo, & ipse nos dominus Jesus Christus erudivit, & sanctorum patrum nobis tradidit symbolum; & duas naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse secundum sanctorum patrum doctrinam adæque prædicamus; & duas naturales voluntates non contrarias, absit, juxta quod impii asseruerunt hæretici, sed sequentem C ejus humanam voluntatem, & non resistentem vel reluctantem, sed potius & subjectam divinæ ejus atque omnipotenti voluntati. Oportebat enim carnis voluntatem moveri, subjici vero voluntati divinæ, juxta sapientissimum Athanasium. Sicut enim ejus caro, caro Dei Verbi dicitur & est, ita & naturalis carnis ejus voluntas propria Dei Verbi dicitur & est, sicut ipse ait: *Quia descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me, Patris*, suam propriam dicens voluntatem, quæ erat carnis ejus. Nam & caro propria ejus facta est. Quemadmodum enim sanctissima atque immaculata animata ejus caro deificata D non est perempta, sed in proprio sui statu & ratione permansit: ita & humana ejus voluntas deificata, non est perempta, salvata est autem magis secundum deiloquum Gregorium dicentem. *Nam illius velle, quod in salvatore intelligitur, non est contrarium Deo, deificatum totum*. Duas vero naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfuse, inseparabiliter in eodem domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro * glorificamus, hoc est, divinam operationem & humanam operationem, secundum divinum prædicatorem Leonem, apertissime asserentem: *Agit enim utraque* E *forma cum alterius communione quod proprium est, Verbo scilicet operante quod Verbi est, & carne exequente quod carnis est*. Nec enim * in quoquam unam dabimus naturalem operationem Dei & creaturæ, ut neque quod creatum est, in divinam educamus essentiam: neque quod eximium est divinæ naturæ, ad competentem creaturis locum dejiciamus. Unius enim ejusdemque tam miracula, quamque passiones cognoscimus, secundum aliud & aliud earum, ex quibus est, naturarum & in quibus habet esse, sicut admirabilis inquit Cyrillus. Undique igitur inconfusum atque indivisum conservantes, brevi voce cuncta proferimus unum sanctæ Trinitatis, & post in-

Joan. 6

* asserimus

* profecto unam

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 680.

incarnationem dominum nostrum Jesum Christum verum Deum nostrum esse credentes, asserimus duas ejus esse naturas in una ejus radiantes subsistentia, in qua tam miracula, quamque passiones per omnem sui dispensativam conversationem, non per phantasiam, sed veraciter demonstravit, ob naturalem differentiam in eadem una subsistentia cognoscendam, dum cum alterius communione utraque natura indivise, & inconfuse propria vellet, atque operaretur: juxta quam rationem, & duas naturales voluntates & operationes confitemur, ad salutem humani generis convenienter in eo concurrentes. His igitur cum omni undique cautela atque diligentia a nobis formatis, definimus aliam fidem nulli licere proferre aut conscribere, componereve aut sapere, vel etiam aliter docere. Qui vero præsumpserint fidem alteram componere, vel proferre, vel docere, vel tradere aliud symbolum volentibus converti ad agnitionem veritatis ex Gentilitate, vel Judaismo, aut ex qualibet hæresi; aut qui novitatem vocis, vel * sermonis adinventionem ad subversionem eorum, quæ nunc a nobis determinata sunt, introducere: hos, si quidem episcopi fuerint aut clerici, alienos esse, episcopos quidem ab episcopatu, clericos vero a clero: sin autem monachi fuerint vel laici, etiam anathematizari eos.

* G. dictionis

A εἶναι ἔχει, ὡς ὁ θεσπέσιος ἔφησε Κύριλλος. πάντοθεν γοῦν τὸ ἀσύγχυτον, καὶ ἀδιαίρετον φυλάττοντες συντόμῳ φωνῇ τὸ πᾶν ἐξαγγέλλομεν· ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ μετὰ σάρκωσιν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν εἶναι πιστεύοντες, φαμὲν δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις ἐν τῇ μιᾷ αὐτοῦ διαλαμπούσας ὑποστάσει, ἐν ᾗ τά τε θαύματα, καὶ τὰ παθήματα δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναστροφῆς οὐ κατὰ φαντασίαν, ἀλλὰ ἀληθῶς ἐπεδείξατο, τῆς φυσικῆς ἐν αὐτῇ τῇ μιᾷ ὑποστάσει διαφορᾶς γνωριζομένης τῷ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἑκατέραν φύσιν θέλειν τε καὶ ἐνεργεῖν τὰ ἴδια. καθ' ὃν δὴ λόγον καὶ δύο φυσικὰ θελήματά τε καὶ B ἐνεργείας δοξάζομεν πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καταλλήλως συντρέχοντα. τούτων τοίνυν μετὰ πάσης πανταχόθεν ἀκριβείας τε, καὶ ἐμμελείας παρ' ἡμῶν διατυπωθέντων, ὁρίζομεν ἑτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν, ἤγουν συγγράφειν, ἢ συντιθέναι, ἢ φρονεῖν, ἢ διδάσκειν ἑτέρως. τοὺς δὲ τολμῶντας ἢ συντιθέναι πίστιν ἑτέραν, ἢ προκομίζειν, ἢ διδάσκειν, ἢ παραδιδόναι ἕτερον σύμβολον τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐξ Ἑλληνισμοῦ, ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ, ἢ γοῦν ἐξ αἱρέσεως οἱασοῦν, ἢ καινοφωνίαν, ἤτοι λέξεως ἐφεύρεσιν πρὸς ἀνατροπὴν εἰσάγειν τῶν νυνὶ παρ' ἡμῶν διορισθέντων· τούτους C εἰ μὲν ἐπίσκοποι εἶεν, ἢ κληρικοὶ, ἀλλοτρίους εἶναι τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τοὺς κληρικοὺς τοῦ κλήρου. εἰ δὲ μονάζοντες εἶεν, ἢ λαϊκοὶ ἀναθεματίζεσθαι αὐτούς.

SUBSCRIPTIONES.

Theodorus humilis episcopus sanctæ Romanæ ecclesiæ, locum gerens Agathonis ter beatissimi & universalis papæ urbis Romæ subscripsi.

Georgius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ & locum gerens Agathonis ter beatissimi & universalis papæ urbis D Romæ subscripsi.

Joannes humilis diaconus sanctæ Romanæ ecclesiæ, & locum gerens Agathonis ter beatissimi, & universalis papæ urbis Romæ subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Constantinopoleos novæ Romæ definiens subscripsi.

Petrus presbyter, & locum servans apostolicæ sedis Alexandriæ civitatis definiens subscripsi.

Theophanes misericordia Dei episcopus Theopoleos, id est, Antiochiæ definiens subscr.

E Georgius humilis presbyter, & locum gerens Theodori Deo amabilis presbyteri, & locum servantis apostolicæ sedis sanctæ Christi Dei nostri Hierosolymorum civitatis subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Thessalonicensis civitatis, & apostolicæ sedis Romæ vicarius & legatus definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Trimithuntenæ insulæ Cypri, & locum gerens Epiphanii sanctissimi archiepiscopi definiens subscripsi.

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλάχ. πρεσβ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλάχ. διάκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγ.

Πέτρος πρεσβ. καὶ τοποτηρητὴς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ὑπέγραψα.

Θεοφάνης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Θεουπόλεως, ἤτοι Ἀντιοχείας ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβ. ἐπέχων τὸν τόπον Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβ. καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ πόλεως Ἱεροσολύμων ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Θεσσαλονίκης καὶ βικάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης, καὶ ληγατάριος ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Τριμιθούντων τῆς Κυπρίων νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεο-

ANNO CRISTI 680.

ACTIO XVIII

Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβ. καὶ τὸν τόπον ἐπέχων A Θεοδώρου τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπ. τῆς Ῥαβεννησίων πόλεως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πόρτου, καὶ ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Κορίνθου, καὶ ληγάτος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. μητροπόλεως Γορτύνης τῆς Κρήτης νήσου, καὶ ληγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβ. Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγ. B

Ἀβουνδάντιος ἐπίσκ. Τεμψάνης, καὶ ἀποκρισιάριος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου ἀποστολ. θρόνου πόλεως Ῥώμης, ὁρίσας ὑπέγ.

Ἰωάννης ἀνάξ. ἐπίσ. πόλεως τοῦ Ῥηγίου, καὶ ἀποκρισιάριος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου ἀποστολ. θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φιλαλήθης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Καισαρέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας, καὶ ἔξαρχος τῆς Ποντικῆς διοικήσεως, ὁρίσας ὑπέγ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως, καὶ ἔξαρχος τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως ὁρίσας ὑπέγρ. C

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἡρακλεωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀγκυρανῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγρ.

Μαρῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σάρδεων μητροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. D

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φώτιος ἐλάχισ. ἐπίσκ. τῆς Νικαέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σιδητῶν μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα. E

[1] Ἰουστῖνος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχείας, ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Theodorus humilis presbyter ſanctæ Ravennatis eccleſiæ, & locum gerens Theodori beatiſſimi archiepiſcopi ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ Portuenſis eccleſiæ legatus totius concilii ſanctæ ſedis apoſtolicæ urbis Romæ definiens ſubſcripſi.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Corinthi, & legatus apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ definiens ſubſcripſi.

Baſilius miſericordia Dei epiſcopus & metropolita civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, & legatus totius concilii Apoſtolicæ principalis ſedis antiquæ Romæ definiens ſubſcripſi.

Abundantius humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Tempſanæ, legatus totius concilii ſanctæ ſedis apoſtolicæ urbis Romæ definiens ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Rhegitanæ, legatus totius concilii ſanctæ ſedis apoſtolicæ urbis Romæ definiens ſubſcripſi.

Philalethes indignus epiſcopus Cæſareæ magnæ civitatis primæ Cappadociæ provinciæ, & exarchus Ponticæ diœceſeos definiens ſubſcripſi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Epheſiorum metropolis Aſianæ provinciæ & exarchus Aſianæ diœceſeos definiens ſubſcripſi.

Siſinnius miſericordia Dei epiſcopus Heracleæ metropolis provinciæ Europæorum definiens ſubſcripſi.

Plato miſericordia Dei epiſcopus Ancyræ metropolis primæ Galatiæ provinciæ definiens ſubſcripſi.

Georgius miſeriordia Dei epiſcopus Cyzici metropoleos provinciæ Helleſponti definens ſubſcripſi.

Marinus indignus epiſcopus Sardium metropolis provinciæ Lydiæ definiens ſubſcripſi.

Petrus indignus epiſcopus Nicomediæ metropolis Bithyniæ provinciæ definiens ſubſcripſi.

Photius miſericordia Dei epiſcopus Nicææ metropolis Bithyniæ provinciæ definiens ſubſcripſi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Chalcedonenſis metropoleos Bithyniæ provincia definiens ſubſcripſi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Sidenſis, metropolis Pamphyliæ provinciæ definiens ſubſcripſi.

Juſtinus miſericordia Dei epiſcopus Tyanenſis metropolis ſecundæ Cappadociæ provinciæ definiens ſubſcripſi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Amaſiæ, metropolis Helenoponti provinciæ definiens ſubſcripſi.

Theo-

1 In charta Niliaca, ut appellant, quæ fuit olim Bibl. Cæſareæ, teſte Lambecio lib. 8. p. 408. Ἰουστῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος. Harduinus.

Theodorus misericordia Dei episcopus Melitenensis metropoleos primæ Armeniæ provinciæ definiens subscripsi.

A Θεοδόσι@ ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.

Alypius misericordia Dei episcopus Gangræ metropolis Paphlagoniæ regionis definiens subscripsi.

[1] Ἀλύπιος ἐλάχιστος ἐπισκ. τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγρ.

Cyprianus misericordia Dei episcopus (a) Claudiopolitanæ civitatis Honoriadis regionis definiens subscripsi.

Κυπριανὸς ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Κλαυδιουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Ὀνωρεατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπεγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Pessinuntis metropolis secundæ Galatiæ regionis definiens subscripsi.

Ἰωάννης ἐλάχιστ. ἐπίσκ. τῆς Πισσινουντίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

(b) Polyeuctus misericordia Dei episcopus Myrorum metropolis Lyciæ regionis definiens subscripsi.

B Πολύευκτος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπ@ τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

(c) Theodorus misericordia Dei episcopus Stauropoleos metropolis Cariæ regionis definiens subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Σταυρουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Tiberius misericordia Dei episcopus Laodiceæ metropolis Phrygiæ Pacatianæ regionis subscripsi.

Τιβέριος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπεγρ.

Cosmas misericordia Dei episcopus Synnadorum metropoleos Phrygiæ Salutariæ regionis definiens subscripsi.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Συνναδέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Constantinus misericordia Dei episcopus Baratæ civitatis Lycaoniæ regionis, & locum exhibens Pauli sanctissimi metropolitani mei Iconii metropolis definiens subscripsi.

C Κωνσταντῖνος ἐλάχιστ. ἐπίσκ. τῆς Βαρατέων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Παύλου ἐπισκόπου τοῦ Ἰκονίου ὁρίσας ὑπέγρ.

Stephanus misericordia Dei episcopus Antiochiæ metropolis Pisidiæ regionis definiens subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Pergæ metropoleos Pamphyliæ regionis definiens subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theopemptus misericordia Dei episcopus Justinianopoleos seu Mocisi metropolis Christo amabilis secundæ Cappadociæ regionis definiens subscrisi.

Θεόπεμπτος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν, ἤτοι Μωκισηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Isidorus misericordia Dei episcopus Rhodi metropolis Cycladum insularum definiens subscripsi.

D Ἰσίδωρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Hierapolis metropolis Phrygiæ Pacatianæ regionis definiens subscripsi.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus Tarsi metropolis primæ Ciliciæ regionis definiens subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus misericordia Dei episcopus Anazarbi metropolis secundæ Ciliciæ regionis definiens subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Macrobius misericordia Dei episcopus Seleuciæ metropolis Isauriæ regionis definiens subscripsi.

E Μακρόβιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Athenarum, & legatus sancti concilii apostolicæ sedis priscæ Romæ definiens subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. Ἀθηνῶν, καὶ ληγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάν-

1 Ibid. Ολύμπιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος &c. omissis Joanne & Theodoro. *Hard.*

2 Ibid. Ολύμπιος ἐλέῳ Θεῦ. *Harduinus.*

3 Ibid. Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Πισινούντων. Hard.

(a) Quamvis Joannes Harduinus subscriptiones hasce contulit cum iis quas ex Niliaca carta descriptas Labbeus per errorem ad Concilium Nicænum I. dedit; adhuc tamen multa sunt, quæ ille sive neglexit, sive oscitanti illi fugerunt. Hæc igitur hic suppleo. Κυπριανός..... ἐπίσκοπος τῆς Ἡμι... Διοσπολίτων.

(b) Πολύδεκτος (c) Θεάτωρος.

ACTIO XVIII

A Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Στοβέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τοῦ Ἄργους, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Καντάνου τῆς Κρητῶν νήσου ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρακῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Πομπηϊουπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

B Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλησίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ζαχαρίας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Λεοντοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σηλυβριηνῶν πόλεως τῆς Εὐρωπαίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ανδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα.

C Θεόγνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

. . . .

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Κωτράδων ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Εὐχαϊτηνῶν πόλεως τῆς Ἑλενοποντίων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σωζοπόλεως Θράκης ὁρίσας ὑπέγρ.

. . . .

D Στρατόνικος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σολέων πόλεως τῆς Κυπρίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Τύχων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Κιτίου τῆς Κυπρίων νήσου, ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Νυσσαέων πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

. . . .

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Θερμηνῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

E Γεώργιος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Καμουλιανῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν πόλεως, ἤγουν τοῦ κλήματος Ἐκκλεζινῆς, ὁρίσας ὑπέγρα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τοῦ κλίματος Δαραναλέως τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Λάππης τῆς Κρητῶν νήσου ὁρίσας ὑπέγρ.

Joannes misericordia Dei episcopus Stoborum civitatis definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Argi definiens subscripsi.

Theodosius misericordia Dei episcopus civitatis Lacedæmoniorum definiens subscripsi.

Gregorius misericordia Dei episcopus Cantani Cretæ insulæ definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Bizyæ civitatis Thraciæ regionis definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Pompeiopoleos metropolis Paphlagoniæ regionis definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus indignus Mileti civitatis Cariæ regionis definiens subscripsi.

Zacharias misericordia Dei episcopus Leontopoleos Isauriæ regionis definiens subscripsi.

Gregorius misericordia Dei episcopus Mitylenæ civitatis Lesbi insulæ definiens subscripsi.

Sergius misericordia Dei episcopus Selymbriæ civitatis Europæ regionis definiens subscripsi.

Andreas misericordia Dei episcopus civitatis Methymnæ Lesbi insulæ definiens subscripsi.

Theognius misericordia Dei episcopus civitatis * Cii Bithyniæ regionis, definiens subscripsi per manus Georgii diaconi, & dispensatoris sanctæ ecclesiæ meæ, pro infirmitate, qua detineor. * G. Cianorum

Alexander misericordia Dei episcopus * Cotyæorum Isauriæ regionis definiens subscripsi. * Cotradorum.

Epiphanius misericordia Dei episcopus Euchaitarum civitatis Helenoponti regionis definiens subscripsi.

Petrus misericordia Dei episcopus Sozopoleos Thraciæ definiens subscripsi.

Petrus gratia Dei nostri episcopus Mesembriæ civitatis definiens subscripsi.

Stratonicus misericordia Dei episcopus Solorum civitatis Cypri insulæ definiens subscripsi.

Tychon misericordia Dei episcopus civitatis Citii Cypri insulæ definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Nyssæ civitatis primæ Cappadociæ regionis definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus * civitatis Armeniæ definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Thermensis civitatis primæ Cappodociæ regionis definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Camulianæ civitatis primæ Cappadociæ regionis definiens subscripsi.

Theodorus humilis episcopus Justinianopoleos civitatis territorii de * Zinis definens subscripsi. * G. Ecelenzinæ

Georgius misericordia Dei episcopus territorii, * Daranysensis seu Analiblæ magnæ Armeniorum regionis definiens subscripsi. * G. Daranalensis

Joannes misericordia Dei episcopus Lappæ Cretæ insulæ definiens subscripsi.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 680.

Zoetus misericordia Dei episcopus Christo- A poleos sive Dios hieri, quod est, Jovis sacrum, Asianæ regionis definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Pergami civitatis Asianæ regionis definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Maustaurorum civitatis Asianæ regionis definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Adramyteorum civitatis Asianæ regionis definiens subscripsi.

Patricius misericordia Dei episcopus Magnesiæ circa Mæandrum civitatis Asianæ re B gionis definiens subscripsi.

Antonius misericordia Dei episcopus Hypæporum civitatis Asianæ regionis definiens subscripsi.

* G. Aneatarum

Joannes misericordia Dei episcopus * Amathuntorum Asianæ regionis definiens subscripsi.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Nyssorum civitatis Asianæ regionis definiens subscripsi.

Rheginus misericordia Dei episcopus Panii Thraciæ provinciæ definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Heracleo- C politanæ civitatis secundæ Armeniæ regionis definiens subscripsi.

* Macarius

* Martyrius misericordia Dei episcopus Juliopoleos civitatis primæ Galatiæ regionis definiens subscripsi.

Michael misericordia Dei episcopus Asponitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis definiens subscripsi.

Plato humilis episcopus Cinnæ civitatis primæ Galatiæ regionis definiens subscripsi.

* G. Mnizi

Andreas misericordia Dei episcopus civitatis * Minicæ primæ Galatiæ regionis definiens subscripsi. D

Genensius humilis episcopus Anastasiopolitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis definiens subscripsi.

* Veriuopolis

Stephanus misericordia Dei episcopus * Uranopolitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Miletopolitanæ civitatis Hellesponti regionis definiens subscripsi.

Mercurius misericordia Dei episcopus Pœmanini Hellesponti regionis definiens subscripsi.

E

Domitius misericordia Dei episcopus civitatis Prymnesiæ definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Ibororum Hellesponti definiens subscripsi.

Cyricus misericordia Dei episcopus civitatis Adraniensis Hellesponti definiens subscripsi.

Andreas misericordia Dei episcopus civitatis Sylandinæ Lydiæ regionis definiens subscripsi.

Joannes humilis episcopus civitatis Philadelphiæ Lydiæ regionis definiens subscripsi.

Ζώητις ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Χριςυπόλεως, ἤτοι Διὸς ἱερῦ τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπ. τῆς Περγαμίνων πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος τῆς Μαςαυρίνων πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀδραμυτίνων πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Μαγνήτων περὶ Μαίανδρον πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἀντώνιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος τῆς Ὑπαιπίνων πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀνεατῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπ. τῆς Νυσσαέων πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥηγῖνος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῦ Πανίυ τῆς Θρακῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἡρακλειυπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.

Μαρτύριος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Ἰυλιυπολιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγρ.

Μιχαὴλ ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. Ἀσπονιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγρ.

Πλάτων ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. Κιννίων πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. πόλεως Μνίζυ τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γενέσιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀναςασιυπολιτῶν πόλεως, τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Βηρινυπολιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Μιλητυπολιτῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μερκύριος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. πόλεως Ποιμανηνοῦ τῆς Ἑλλεσποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δομέτιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. πόλεως Πρυμνήσυ τῆς Φρυγῶν Σαλυταρίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. πόλεως Ἰβόρων ὁρίσας ὑπέγρ.

Κύρικος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. πόλεως Ἀδρανίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. πόλεως Συλάνδου τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκ. τῆς Φιλαδελφέων πόλεως ὁμοίως ὑπέγρ.

Ἰωαν-

ANNO CHRISTI 680.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Σίτων ἐπαρχίας A Λυδίας ὁμοίως ὑπέγ.

Θεόδοτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Δάλδης ὁρίσας ὑπέγρ.

. . . .

. . . .

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς * Δασκυλεόντων πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα. * Δασκυλεωτίου

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀδριανῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

. . . .

. . . . B

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πραινετίων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Καδοσίας Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Θεοτοκιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. νέας Ἰουστινιανουπόλεως, ἤτοι Μέλης τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ. C

Μηνᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καραλλέων πόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Καντάνων τῆς Παμφυλίων ἐπαρχείας ὁρίσας ὑπέγρ.

Νικήτας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Κορακησίου ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Βερίσσης Ἀρμενίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Κολωνείας Ἀρμενίας ὁρίσας ὑπέγ. D

Τιβέριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ἀμισοῦ τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Σινώπης τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀνδραπηνῶν πόλεως ὁρίσας ὑπέγ.

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Ἄρχης τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα. E

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Φαυστινουπόλεως πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Εἰρήναρχος ἐλέῳ Θεοῦ διάκονος τῆς ἐν Ἀμάστρῃ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ τὸν τόπον ἀνα-

A Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Sitorum Lydiæ regionis definiens subscripsi. ACTIO XVIII.

Theodotus misericordia Dei episcopus Daldæ Lydiæ regionis definiens subscripsi.

[1] Joannes misericordia Dei episcopus civitatis * Sitorum Lydiæ regionis definiens subscripsi. * Septenorum

Joannes misericordia Dei episcopus Dascylii Hellesponti definiens subscripsi.

Joannes humilis episcopus Hadrianopoleos Bithyniæ regionis definiens subscripsi.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Basilinopoleos Bithyniæ provinciæ definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Præneti Bithyniæ provinciæ definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus civitatis Cadosianorum Bithyniæ provinciæ definiens subscripsi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Cæsareæ civitatis Bithyniæ regionis definiens subscripsi.

Anastasius misericordia Dei humilis episcopus Theotocianorum civitatis sive Apolloniadis definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis novæ Justinianopoleos * [2] Gordi definiens subscripsi. * Bithyniæ

Mennas misericordia Dei episcopus civitatis Carralliæ Pamphyliæ definiens subscripsi.

Cosmas misericordia Dei episcopus civitatis Cantanorum Pamphyliæ regionis definiens subscripsi.

Nicetas misericordia dei episcopus civitatis Coracesii definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Verissæ secundæ Armeniæ provinciæ definiens subscripsi.

Callinicus misericordia Dei episcopus Coloniæ civitatis magnæ Armeniæ provinciæ definiens subscripsi.

Tiberius gratia Dei episcopus civitatis * Amizon Helenoponti provinciæ definiens subscripsi. * Amisi

Sergius misericordia Dei episcopus civitatis Sinopes Helenoponti provinciæ definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Iborensis Helenoponti provinciæ definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Trapezuntinæ definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Andrapenæ civitatis Helenoponti provinciæ definiens subscripsi.

E Gregorius misericordia Dei episcopus civitatis Arces primæ Armeniæ regionis definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Faustinopoleos secundæ Cappadociæ definiens subscripsi.

Itenarchus misericordia Dei diaconus sanctæ Amastrinæ ecclesiæ, locum exhibens Comitæ

---

1 Videtur hæc subscriptio redundare, cum jam sit superius posita. *Harduinus.*

2 In Græco, *sive Mela Bithyniæ provinciæ.* Harduinus.

ACTIO XVIII.

mitæ sanctissimi episcopi mei definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Junopoleos definiens subscripsi.

Phocas misericordia Dei episcopus civitatis Dadybrorum definiens subscripsi.

Platon misericordia Dei episcopus Hadrianopoleos Honoriadis definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus civitatis Cratiæ Honoriadis definiens subscripsi.

Domitius misericordia Dei episcopus Prusiadis civitatis definiens subscripsi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Heracleæ Ponti definiens subscripsi.

Longinus misericordia Dei episcopus civitatis Tii definiens subscripsi.

Anastasius misericordia Dei episcopus Polemonii definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Comanæ definiens subscripsi.

Theophylactus misericordia Dei episcopus civitatis Cerasuntis definiens subscripsi.

Salomon misericordia Dei episcopus civitatis * Clanei definiens subscripsi.

* Cleones

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Amorii definiens subscripsi.

Zemarcus misericordia Dei episcopus civitatis Sidymorum Lyciæ provinciæ definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus civitatis Oeniandenorum Cariæ provinciæ definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Erizorum Cariæ provinciæ definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Myndi Phrygiæ Pacatianæ provinciæ definiens subscripsi.

Patricius misericordia Dei episcopus civitatis Iluzorum Cappadociæ provinciæ definiens subscripsi.

Petrus misericordia Dei episcopus civitatis Appiæ definiens subscripsi.

Cyricus misericordia Dei episcopus civitatis Ancyræ Phrygiæ definiens subscripsi.

Alexander misericordia Dei episcopus civitatis Nacoliæ Phrygiæ Salutariæ provinciæ definiens subscripsi.

Paulus misericordia Dei episcopus civitatis Sozopoleos Pisidiæ definiens subscripsi.

Marinus humilis episcopus civitatis Philomelii definiens subscripsi.

Constantinus humilis episcopus civitatis Tibriadorum Pisidiæ provinciæ definiens subscripsi.

Platon misericordia Dei episcopus civitatis Magidorum Pamphyliæ provinciæ definiens subscripsi.

Plusianus episcopus civitatis Sylleensis definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Nazianzi definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Doarorum definiens subscripsi.

Demetrius humilis episcopus civitatis insulæ Teni definiens subscripsi.

Stephanus humilis episcopus insulæ Pari definiens subscripsi.

Eutychius humilis episcopus insulæ Meli definiens subscripsi.

A πληρῶν Κομιτᾶ τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου ὑπέγρ.

ANNO CHRIST. 680

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ἰουνοπόλεως ὁρίσας ὑπέγρ.

Φωκᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Δαδύβρων ὁρίσας ὑπέγρ.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ἀδριανουπόλεως Ὀνωριάδος ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Κρατίας Ὀνωριάδος ὁρίσας ὑπέγρ.

Δομέτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Προυσιαδῶν πόλεως ὁρίσας ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ἡρακλείας Πόντου ὁρίσας ὑπ.

B Λογγῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Τίου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος χάριτι Χριστοῦ ἐπίσκ. τοῦ Πολεμωνίου ὁρίσας ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωμάνων ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεοφύλακτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Κερασοῦντος ὁρίσας ὑπέγρ.

Σολομὼν ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Κλανέου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τοῦ Ἀμωρίου ὁρίσας ὑπέγ.

C Ζήμαρχος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Σιδύμων ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Οἰνιάνδου ὁρίσας ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Ερίζων ὁρίσας ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Μύνδου ὁρίσας ὑπέγρ.

Πατρίκιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Ἰλούζων ὁρίσας ὑπέγρ.

Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Ἀππίας ὁρίσας ὑπέγρ.

D Κύρικος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ἀγκύρας Φρυγίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Νακωλείας ὁρίσας ὑπέγ.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Σωζοπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Μαρῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τοῦ Φιλομηλίου ὁρίσας ὑπέγρ.

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκ. Τιβεριάδων ὁρίσας ὑπέγρ.

Πλάτων ἐλάχιστος ἐπίσκ. πόλεως Μαγίδων ὁρίσας ὑπέγρ.

Πλουσιανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τοῦ Συλλέου ὁρίσας

E ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Ναζιανζοῦ ὁρίσ. ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Δοάρων ὁρίσας ὑπέγρ.

Δημήτριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. νήσου Τήνου ὁρίσας ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Πάρου ὁρίσας ὑπέγρ.

Εὐτύχιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. νήσου Μήλου ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώρ-

ANNO CHRISTI 680

ACTIO XVIII.

A Γεώργιος ἐλάχιςτ. ἐπίσκ. νήσου Θήρας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Κωρύκου ὁρίσας ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Ἀδάνων ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως Φλαβιάδος ὁρίσας ὑπέγρ.

Εὐλάλιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ζηνωνοπόλεως Ἰσαυρίας ὁρίσ. ὑπέγρ.

Κωνςαντῖνος ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως Δαλισάνδου ὁρίσ. ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ὀλβέων πόλεως ὁρίσ. ὑπέγρ.

B Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπισκ. τῆς Κῴων νήσου ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεοδόσιος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς Ψιβήλων πόλεως τῆς Λυκαονίας ὁρίσ. ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Χίου τῆς νήσου ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ναξίας τῆς νήσου ὁρίσας ὑπέγρ.

Κωνςαντῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Λαμψάκου ὁρίσας ὑπέγρ.

Κοσμᾶς ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς Κοτιαέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγ.

C Πολυχρόνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Θεουπολιτῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Θεοδοσίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου τῆς κατ' ἐμὲ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας.

Πέτρος χάριτι Χριστοῦ ἐπίσκ. τῆς Μεσημβριῶν πόλεως τῆς Αἱμιμοντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Αἱμιμοντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Τραπεζουντίων πόλεως ὁρίσας ὑπέγρ.

D Λεόντιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπ. τῆς Ἑλενουπολιτῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψ.

Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σεβαςηνῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Σιλβανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Λημνίων νήσου ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀβυδηνῶν πόλεως ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Νεαπολιτῶν πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Θεοδώρου τοῦ ἐμοῦ μητροπολίτου διὰ τὴν συνέχουσάν με τῶν ὀμμάτων ςέρησιν.

E Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Καρπαθίων νήσου ὁρίσας ὑπέγρ.

Δαβὶδ ἐλάχ. διάκονος τῆς ἐν Βοσπόρῳ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀνδρέου τοῦ ὁσιωτάτου μου ἐπισκόπου ὑπέγρ.

. . . .

. . . .

Κιτωνάτος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καλάρεως νήσου Θαρδινίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Αὐρηλιουπόλεως ὁρίσας ὑπ.

Georgius humilis epiſcopus inſulæ Theræ definiens ſubſcripſi.

Joannes humilis epiſcopus civitatis Coryci primæ provinciæ Ciliciæ definiens ſubſcripſi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Adanorum definiens ſubſcripſi.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Flaviadis ſecundæ provinciæ Lyciæ definiens ſubſcripſi.

Eulalius miſericordia Dei epiſcopus Zenonopoleos Iſauriæ definiens ſubſcripſi.

Conſtantinus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Dalifandi Iſauriæ provinciæ definiens ſubſcripſi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Olbeorum definiens ſubſcripſi.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus inſulæ Coenſium definiens ſubſcripſi.

* Theodorus humilis epiſcopus Pſibelorum Lycaoniæ regionis definiens ſubſcripſi. * Theodoſius.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Chii inſulæ definiens ſubſcripſi.

Georgius humilis epiſcopus inſulæ Naxiæ definiens ſubſcripſi.

Conſtantinus humilis epiſcopus Lampſaci definiens ſubſcripſi.

Coſmas indignus epiſcopus civitatis Cotianorum definiens ſubſcripſi.

Polychronius miſericordia Dei epiſcopus Theopolitanæ civitatis Bithyniæ regionis definiens ſubſcripſi per Theodoſium religioſum presbyterum ſanctiſſimæ magnæ eccleſiæ meæ, propter ſenectutem meam.

Petrus gratia Chriſti Dei noſtri epiſcopus civitatis Meſembriorum Hæmi montis regionis definiens ſubſcripſi.

Petrus indignus epiſcopus Sozopoleos Hæmi montis regionis definiens ſubſcripſi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Trapezuntiorum definiens ſubſcripſi.

Leontius miſericordia Dei epiſcopus Helenopolitanæ civitatis Trapezuntiorum definiens ſubſcripſi.

Theodoſius miſericordia Dei epiſcopus Sebaſtiæ metropolis ſecundæ Armeniæ regionis definiens ſubſcripſi.

Silvanus miſericordia Dei epiſcopus Lemni inſulæ definiens ſubſcripſi.

Iſidorus miſericordia Dei epiſcopus Abydi civitatis definiens ſubſcripſi.

Andreas miſericordia Dei epiſcopus civitatis Neapolitanæ Cariæ regionis, definiens ſubſcripſi per Theodorum metropolitanum meum, propter * infirmitatem qua detineor. * C. oculorum privationem

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Carpathi inſulæ definiens ſubſcripſi.

David humilis diaconus ſanctiſſimæ eccleſiæ, quæ eſt in Boſphoro, & locum exhibens Andreæ venerabilis epiſcopi mei ſubſcripſi.

Theodorus indignus epiſcopus Phaſidis Lazici provinciæ definiens ſubſcripſi.

Citonatus miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Calaritanæ inſulæ Sardiniæ definiens ſubſcripſi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Aureliopoleos Libyæ provinciæ definiens ſubſcripſi.

Sub

A

Subscriptio piissimi & Christo dilecti Constantini imperatoris.

Constantinus in Christo Deo rex ac imperator Romanorum, legimus & consensimus.

Constantinus piissimus imperator dixit: Edicat sanctum & universale concilium, si cum consensu omnium episcoporum promulgata est definitio, quæ ad præsens relecta est.

Sanctum concilium exclamavit: Omnes ita credimus, una fides, omnes idipsum sentimus, omnes consentientes & * amplectentes subscripsimus, orthodoxe omnes credimus. B Hæc est fides apostolorum, hæc est fides patrum, hæc est fides orthodoxorum. Multos annos imperatori. Integritates duarum naturarum Christi Dei nostri tu declarasti. Luminarium pacis domine conserva. Marciano novo Constantino æterna memoria. Novo Justiniano Constantino æterna memoria. Omnes hæreticos tu effugasti. Dejectorem hæreticorum domine conserva. Dividentes & confundentes tu persecutus es. Absit invidia a vestro imperio. Deus custodiat fortitudinem vestram. Deus regnum vestrum & imperium vestrum pacificet. Vestra vita, orthodoxorum vita est. Cœlestis rex terrestrem conserva. Per te universalis ecclesia C pacificata est. Nestorio & Eutychi, & Dioscoro anathema. Apollinari, & Severo anathema. Consentaneis eorum anathema. Theodoro Pharanitæ anathema. Sergio & Honorio anathema. Pyrrho & Paulo anathema. Cyro & Petro anathema. Macario & Stephano & Polychronio anathema. Omnibus hæreticis anathema. Qui prædicaverunt & prædicant, & docent ac docturi sunt unam voluntatem & unam operationem in dispensatione domini nostri Jesu Christi Dei nostri, anathema.

* jubentes

Constantinus piissimus imperator dixit: Deum testem proferimus sancto & universali vestro concilio, quod absque quolibet D favore & invidia, principale desiderum & zelus extitit nobis, irreprehensibilem esse immaculatam orthodoxam Christianorum fidem, & cum stabilitate nos eam conservare in nomine Dei, secundum doctrinam atque traditionem, quæ tradita est nobis tam per evangelium, quamque per sanctos apostolos & per statuta sanctorum quinque universalium conciliorum, sanctorumque probabilium patrum: & non mediocriter nos pro hoc desiderium coarctabat, ex quo, jubente Deo nostro, auctoraliter accepimus solium imperii nostri. Cum ergo Deo complacuit tempus concedere, invitavimus fieri collectionem vestram, * ad consideran- E dum vobis sanctas Dei scripturas, omnem vocis sive assertionis novitatem, quæ adjecta est ad intemeratam nostram Christianorum fidem in his vicinis temporibus a quibusdam prava sentientibus expelleretis, mundissimamque nobis hanc contraderetis, sicut prædictum est, quatenus secundum sancta & universalia quinque concilia, & statuta sanctorum venerabilium patrum, ita eam & nos custodiamus usque in mortem. Ibi ergo judicabimur vobiscum apud terribile tribunal Dei, quando futurus est judicare vivos

* ut co si le- rentes vo:

Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου.

Κωνσταντῖνος ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, ἀνέγνωμεν καὶ συνῃνέσαμεν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. λεγέτω ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, εἰ κατὰ συναίνεσιν πάντων τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων ὁ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀναγνωσθεὶς ὅρος ἐξεφωνήθη.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε· πάντες οὕτω πιστεύομεν, μία πίστις. πάντες οὕτω φρονοῦμεν. πάντες συναινέσαντες καὶ ἀσμενίσαντες ὑπεγράψαμεν. ὀρ-B θοδόξως πάντες πιστεύομεν. αὕτη ἡ πίστις τῶν ἀποστόλων, αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων, αὕτη ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. τὰς τελειότητας τῶν δύο φύσεων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν σὺ ἐτράνωσας. τὸν φωστῆρα τῆς εἰρήνης κύριε φύλαξον. Μαρκιανῷ νέῳ Κωνστατίνῳ αἰωνία ἡ μνήμη. νέῳ Ἰουστινιανῷ Κωνσταντίνῳ αἰωνία ἡ μνήμη. ὅλους τοὺς αἱρετικοὺς σὺ ἐδίωξας. τὸν καθελόντα τοὺς αἱρετικοὺς κύριε φύλαξον. τοὺς διαιροῦντας καὶ συγχέοντας σὺ ἐδίωξας. ἄπεστω φθόνος τῆς βασιλείας ὑμῶν. ὁ θεὸς φυλάξῃ τὸ κράτος ὑμῶν. ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν ὑμῶν εἰρηνεύσῃ. ἡ ὑμετέρα ζωὴ τῶν ὀρθοδόξων ζωή. οὐράνιε βασιλεῦ τὸν ἐπί-C γειον φύλαξον. διὰ σοῦ οἰκουμενικὴ ἐκκλησία εἰρήνευσε. Νεστορίῳ, καὶ Εὐτυχεῖ, καὶ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα. Ἀπολιναρίῳ καὶ Σεβήρῳ ἀνάθεμα. τοῖς ὁμόφροσιν αὐτῶν ἀνάθεμα. Θεοδώρῳ τῷ τῆς Φαρὰν ἀνάθεμα. Σεργίῳ, καὶ Ὀνωρίῳ ἀνάθεμα. Πύῤῥῳ καὶ Παύλῳ ἀνάθεμα. Κύρῳ καὶ Πέτρῳ ἀνάθεμα. Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ καὶ Πολυχρονίῳ ἀνάθεμα. ὅλοις τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα τοῖς κηρύξασι καὶ κηρύττουσι καὶ μέλλουσι διδάσκειν ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀνάθεμα.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. τὸν θεὸν μάρτυρα προφέρομαι τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενι-D κῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς χωρὶς οἱασδήποτε προσπαθείας ἢ ἀντιπαθείας πρώτη ἐπιθυμία, καὶ ζῆλος καθέστηκεν ἡμῶν τοῦ ἀδιάβλητον εἶναι τὴν ἀμώμητον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν, καὶ ἐν σταθηρότητι ἡμᾶς αὐτὴν παραφυλάττειν ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν, καὶ παράδοσιν τὴν παραδοθεῖσαν ἡμῖν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ διὰ τῶν ἐκθέσεων τῶν ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων. καὶ οὐ μικρῶς ἡμᾶς συνώθει ἡ περὶ τούτου ἐπιθυμία, ἐξότου κατὰ κέλευσιν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν αὐθεντῶς ἐπελαβόμεθα τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας ἡμῶν. ὅτε οὖν ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς καιρὸν πα-E ραχέσθαι, προετρεψάμεθα γενέσθαι τὴν συνάθροισιν ὑμῶν πρὸς τὸ κανονίζοντας ὑμᾶς τὰς ἁγίας τοῦ θεοῦ γραφὰς πᾶσαν καινοφωνίαν, ἢ καινοτομίαν προσαφθεῖσαν τῇ ἀμωμήτῳ ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστει ἐν τοῖς προσεχέσι τούτοις χρόνοις ὑπό τινων κακοδόξων ἐξωθῆσαι, καὶ καθαρωτάτην ἡμῖν αὐτὴν παραδοῦναι, καθὼς προείρηται, ὡς πρὸς τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους, καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων, εἰς τὸ οὕτως ἡμᾶς αὐτοὺς παραφυλάττειν μέχρι θανάτου. ἐκεῖ οὖν δικασόμεθα * ὑμῖν ἐν τῷ φοβερῷ βήματι τοῦ θεοῦ,

* Forte, σὺν ὑμῖν. Hard.

ὅτε

ὅτε μέλλει κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, εἴπερ τι συγγινώσκετε παραλελειμμένον ἐν τῷ παρ᾽ ὑμῶν ἐκτεθέντι ὅρῳ, ἢ καί τις ἐξ ὑμῶν ὡς εἰκὸς βούλεται εἰπεῖν. ὅπως διαδερομένου τοῦ προαγομένου παρά τινος ἐξ ὑμῶν λόγου πάντοθεν τὸ ἀκριβὲς χάριτι, καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐπιλαβέσθαι ἡμᾶς τῆς ἐκδοθείσης ἡμῖν ἁγίας τε καὶ ἀμωμήτου πίστεως ἀπό τε τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ μαθητῶν τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῶν καθεξῆς εὑρεθέντων ἐκκρίτων πατέρων, καὶ τῶν ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων· ὅπως ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ ὕμνον ἀναπέμπωσιν ἐπὶ τῆς βασιλείας ἡμῶν τῷ πολυελέῳ ἡμῶν Θεῷ ὀρθοτομοῦσαι τὸν λόγον τῆς αὐτοῦ ἀληθείας, σβεσθείη δὲ πάσης αἱρετικῆς αὐθαδείας φρύαγμα τελείως παρὰ τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. φιλοχρίστου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. τὸν εὐσεβῆ τῶν Χριστιανῶν βασιλέα κύριε φύλαξον. τὴν ὀρθοδοξίαν σὺ ἐστήριξας. ὁ ὅρος ὀρθόδοξός ἐστιν. τῷ ἀντιλέγοντι τῷ ὅρῳ ἀνάθεμα. ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ αἱρετικός ἐστιν· ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ διαιρέτης ἐστίν. ὁ μὴ δεχόμενος τὸν ὅρον Ἀπολλιναριστής ἐστιν. ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ Νεστοριανός ἐστίν. ὁ μὴ δεχόμενος τὸν ὅρον Εὐτυχιανιστής ἐστίν· τοῖς Νεστοριανοῖς ἀνάθεμα. τοῖς Εὐτυχιανισταῖς ἀνάθεμα. τοῖς Ἀπολλιναρισταῖς ἀνάθεμα. πάσαις ταῖς χριστομάχοις αἱρέσεσιν ἀνάθεμα. αἰωνία ἡ μνήμη τῷ βασιλεῖ. αἰώνιος διαμείνῃ ἡ ὑμῶν βασιλεία.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε. εἰ καὶ πάντως ἡ ὑμῶν ὁσιότης τε καὶ εὐλάβεια κέκμηκεν ἔκ τε τῆς μακρόθεν ὁδοιπορίας, καὶ χρονίας ἐνταῦθα διατριβῆς, ἀλλ᾽ οὖν χάριν ἐπάξιον μετὰ τὴν ἐκ τῆς ῥοπῆς ἀντίδοσιν καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν λήψεται βασιλείας· ὅτι πολλῶν πλανηθέντων περὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀναιρεθείσης τῆς διχονοίας εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν ὁμοφώνως πάντες συνήλθομεν, ἐλπίζοντες τὴν ἀληθῆ, καὶ ταχίστην σωτηρίαν παρὰ τοῦ μεγαλοδώρου Θεοῦ, πρεσβείαις τῆς ἁγίας ἀχράντου θεοτόκου, καὶ τῆς ὑμῶν ἁγιότητος δέξασθαι.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν. εὐσεβέστατε δέσποτα καὶ γαληνότατε, λόγον προσφωνητικὸν πρὸ τὸ θεοτίμητον ὑμῶν κράτος κατὰ τὸ εἰωθὸς συνετάξαμεν· καὶ εἰ παρίσταται τῇ εὐσεβείᾳ ὑμῶν, τοῦτον ἀναγνωσθῆναι κελεύσατε.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· ὁ παρὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου συνταγεὶς προσφωνητικὸς λόγος ἐπιδιδόσθω, καὶ ἀναγινωσκέσθω. καὶ ἐπεδόθη, καὶ ἀνεγνώσθη ἔχων ἐπὶ λέξεως οὕτως.

Λόγος προσφωνητικὸς παρὰ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ φιλόχριστον βασιλέα Κωνσταντῖνον.

Ὑπὸ τῆς τοῦ παντὸς ποιητικῆς τε, καὶ συνεκτικῆς δεξιᾶς τὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας διάδημα κατ᾽ ἀξίαν δεξάμενος φιλόχριστε βασιλεῦ, φιλανθρωπίᾳ καὶ ἡμερότητι, καὶ τῇ συμφύτῳ περὶ

& mortuos, si forsitan aliquid unquam conscientiam habetis fuisse intermissum in definitione, quæ a vobis promulgata est, sed & si quisquam ex vobis forsitan vult dicere utique examinato sermone, qui fuerit a quolibet ex vobis prolatus, ex omni parte per gratiam & inspirationem sancti Spiritus summitatem comprehendamus sanctæ & immaculatæ fidei, quæ tradita est nobis a sanctis apostolis & discipulis domini & salvatoris nostri Jesu Christi veri Dei nostri, & eis qui deinceps reperti sunt probabilibus patribus, & sancti quinque universalibus conciliis, quatenus uno ore, unoque corde omnes ecclesiæ Dei hymnum offerant in tempore regni nostri misericordissimo Deo nostro, recte annunciantes verbum veritatis ejus, & perfectius extinguatur omnis hæreticæ præsumptionis jactantia ab ejus benignitate.

Sancta synodus exclamavit: Multos annos imperatori. Christo dilecto imperatori multos annos. Pium & Christianum imperatorem domine conserva. Orthodoxam fidem tu confirmasti. Definitio orthodoxa est. Contradicenti huic definitioni anathema. Qui contradixerit huic definitioni, divisor est. Qui contradixerit huic definitioni, hæreticus est. Qui non susceperit hanc definitionem, Apollinarista est. Qui contradixerit huic definitioni, Nestorianus est. Qui non susceperit hanc definitionem, Eutychianista est. Nestorianis anathema. Eutychianis anathema. Omnibus Christo rebellibus hæresibus anathema. Æterna memoria imperatori. Æternum permaneat vestrum imperium.

Constantinus piissimus imperator dixit: Etsi procul dubio vestra venerabilitas atque religio delassata sit ex longinquo itinere, & diuturna hic commoratione, verumtamen gratiam dignam cum vicissitudine illa superni nutus, etiam ab imperio nostro percipiet, eo quod multis errantibus circa orthodoxam fidem extincta dissonantia, in unam eamdemque confessionem consonanter omnes convenimus, sperantes veram atque celerem salutem a multorum munerum datore Deo, intercessionibus sanctæ & immaculatæ Dei genitricis & vestræ sanctitatis, suscipere.

Sanctum concilium dixit: Piissime & tranquillissime domine, sermonem acclamatorium ad Deo amabilem vestrum potentatum, juxta morem composuimus: & si placuerit pietati vestræ, hunc perlegi jubete.

Constantinus piissimus imperator dixit: Acclamatorius sermo, qui compositus est a sancto vestro concilio, deferatur & relegatur. Qui delatus est, & in his sermonibus ita relectus est:

*Sermo acclamatorius, qui prosphoneticus dicitur, a sancto & universali concilio * ad piissimum & Christo dilectum Constantinum imperatorem.*

* sex e

A Dextera Dei qui cuncta creavit, & continet, imperialis potestatis merito diadema suscipiens Christo dilecte imperator, humanitate ac mansuetudine, & circa fidem insita pietate atque rectitudine domi-

ACTIO XVIII.

dominum remunerare diligis, qui te regnare disposuit: tales quippe munerum vices scis eum habere complacitas, quibus sibi diligit famulari. Quæ vero est alia Deo liberalior a vobis donorum oblatio, quam caritatis & fidei circa eum flagrans demonstratio, sanctarumque Dei ecclesiarum per vos pacificus status? Propter quod & maxime plurimos agones super his, quos habes, consummasti, ut unanimitatem acquireres diffidentium. Vos enim per Christum benigne regnatis, Christus vero per vos ecclesiis suis pacem diligit impertiri. Ipse & nunc vestra suscitavit serenitatem, & ad rectæ fidei zelum commovit, hanc universalem synodum convocandi, ut nuper quidem exortæ hæresis novitatem destrueret, veritatis autem prædicationem firmaret, ut hoc proveniente, stabile & inconcussum sit ecclesiæ ipsius collegium. Intolerabile enim existimasti, prudentissime imperator, in ceteris quidem nos ad invicem consentire atque concurrere, circa ipsum autem vitæ nostræ * capitulum ab invicem disrumpi atque discindi; * ut hinc nos alter alterius membra existentes in uno Christo corpore constituamur per eandem quæ ad ipsum & ad invicem intelligentiæ atque fidei est, consonantiam. Quid vero est & præsertim imperatori decibilius, quam præ omnibus pietate adornare subjectos, per quod & in ceteris felicitatur respublica? Verumtamen vestris divalibus præceptis acquiescentes, tam antiquæ Romæ, & apostolicæ summitatis * pontificalis antistes, quam nos humiles, Christi tamen sacerdotes atque ministri, ille quidem pro se literarum paginam, eosque qui ejus personam describerent, sacerdotes constituit, nos autem omnes cum eis simul Deo amabile solium tuæ fortitudinis corporaliter circumstetimus. Igitur omnes simpliciter & absque calliditate a principio evangelicam prædicationem suscepissent, apostolicisque institutionibus essent contenti, bene utique & apte sese causæ haberent: & * neque auctoribus hæreson, neque fautoribus sacerdotum, certaminum labores exercerentur. Oportebat enim, illos quidem in silentio degentes, salutem acquirere: istos vero, ad reluctandum non provocari: & tranquillitati tempus, non tumultibus, compartire, sed silentium prudenter amplecti, & Deo colloqui, & subjectis formula virtutum existere. Sed quia adversarius satanas requiescere minime * sinit, sed tanquam armigeros atque telorum portatores, adversus Christum proprios ministros exsuscitat, errorum doctrinis velut occultis gladiis multorum mentes fraudulenter perimentes: hujus rei gratia & Christus Deus noster, qui Patris est sapientia & virtus, per quam universa constituta sunt & continentur, suos adversus illos præliatores apto tempore suscitavit, gladium spiritus arripientes, ad abscidendum ac perimendum eos qui manum extollunt adversus populum ejus * copiosum, & qui ecclesiæ [1] aulas more * luporum captas tenere, & interiores margaritas di-

* caput

* idque cum nos

* G. forsan; pontificalissimus.

* atque hæresiarchis neque hierarchis cert.

* sustinet,

* acquisitionis

* latronum

τὴν πίστιν εὐσεβείᾳ τε καὶ εὐθύτητι τὸν βασιλεύσαντά σε Θεὸν φιλεῖς ἀντιμείβεσθαι. τοιούτοις γὰρ ἀντιδώροις οἶδας αὐτὸν ἐξιλάσκεσθαι, οἷς ἀγαπᾷ θεραπεύεσθαι. τίς δὲ Θεῷ παρ' ὑμῶν φιλοτιμωτέρα δώρων προσένεξις, ἀλλ' ἢ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ πίστεως ἡ διάπυρος ἔνδειξις, καὶ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἡ δι' ὑμῶν εἰρηναία κατάστασις; διὸ καὶ μάλιστα πλείστους ἀγῶνας, μεθ' οὕσπερ ἔχεις, ἐτέλεσας, τὴν ὁμογνωμοσύνην τῶν διεστώτων πραγματευόμενος· ὑμεῖς μὲν γὰρ διὰ Χριστοῦ χρηστῶς βασιλεύετε, Χριστὸς δὲ δι' ὑμῶν ἀγαπᾷ ταῖς ἐκκλησίαις αὐτοῦ τὴν εἰρήνην βραβεύεσθαι. αὐτὸς καὶ νῦν τὴν ὑμετέραν γαλήνην ἐξήγειρε, καὶ πρὸς τὸν τῆς ὀρθοδοξίας ζῆλον κεκίνηκεν, ὥστε τὴν οἰκουμενικὴν ταύτην συγκαλέσασθαι σύνοδον. ἵνα τὸ μὲν τῆς προσεχῶς φυείσης αἱρέσεως ἀνατρέψαι καινούργημα, τῆς ἀληθείας δὲ κυρῶσαι τὸ κήρυγμα, ἵνα τούτου προβαίνοντος εὐσταθές τε καὶ ἀστασίαστον εἴη τῆς ἐκκλησίας τὸ σύστημα. οὐκ ἀνεκτὸν γὰρ ἡγήσασθε σοφώτατε βασιλεῦ, τὰ μὲν ἄλλα πρὸς ἑαυτοὺς ὁμονοεῖν ἡμᾶς καὶ συμφέρεσθαι, περὶ αὐτὸ δὲ τῆς ζωῆς ἡμῶν τὸ κεφάλαιον ἑαυτῶν ἀπορρήγνυσθαί τε καὶ ἀποσχίζεσθαι, καὶ ταῦτα μελῶν ἀλλήλων ὄντων ἡμῶν, καὶ τὸ ἓν σῶμα συνιστώντων Χριστοῦ διὰ τῆς πρός αὐτόν τε καὶ ἀλλήλους ὁμοδοξίας, καὶ πίστεως. τί δὲ καὶ μάλιστα βασιλεῖ πρεπωδέστερον, ἢ προπαντὸς εὐσεβείᾳ κατακοσμεῖν τὸ ὑπήκοον, δι' οὗ κἀν τοῖς ἄλλοις εὐδαιμονεῖ τὸ πολίτευμα; καὶ δὴ ταῖς θειοτάταις ὑμῶν προστάξεσιν εἴξαντες ὅ, τε τῆς πρεσβυτάτης Ῥώμης καὶ ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως ἀρχιερατικώτατος πρόεδρος, καὶ ἡμεῖς οἱ ἐλάχιστοι, Χριστοῦ δὲ ὅμως ἱερεῖς καὶ θεράποντες, ὁ μὲν ἀνθ' ἑαυτοῦ τὴν τῶν γραμμάτων εἰκόνα καὶ τοὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαγράφοντας ἱερέας συνέστησεν, οἱ δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ πάντες ἅμα τὸν θεόληπτον θρόνον τοῦ κράτους σου σωματικῶς περιέστημεν. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ἁπλῶς τε καὶ ἀπανούργως ἀνέκαθεν τὸ εὐαγγελικώτατον παρεδέξαντο κήρυγμα, καὶ ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ἱκανώθησαν, καλῶς ἂν εἶχε καὶ εἰκότως τὰ πράγματα, καὶ οὔτε τοῖς αἱρεσιάρχαις, οὔτε τοῖς ἱεράρχαις ἀγώνων πόνοι συνεκεκρότηντο. ἔδει γὰρ ἔδει τοὺς μὲν ἠρεμοῦντας τὴν σωτηρίαν πορίζεσθαι, τοὺς δὲ πρὸς τὸ μάχεσθαι μὴ ἀνθέλκεσθαι, καὶ τὸν τῆς γαλήνης καιρὸν τοῖς θορύβοις μερίζεσθαι, ἀλλ' * ἡσυχίαν φιλοσοφεῖν, καὶ Θεῷ συλλαλεῖν, καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα κατορθωμάτων τύπον καθίστασθαι. ἐπεὶ δὲ τοῦ σατανᾶ ἡ ἀντίπαλος δύναμις ἠρεμεῖν οὐκ ἀνέχεται, ἀλλ' ὥσπερ αἰχμηφόρους καὶ βεληφόρους τοὺς οἰκείους ὑπηρέτας κατεξανίστησι, τοῖς τῆς πλάνης διδάγμασιν οἷα κρυπταῖς μαχαίραις τὴν τῶν πολλῶν δολοφονοῦντας διάνοιαν. τούτου χάριν καὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ τοῦ πατρὸς σοφία καὶ δύναμις, δι' ἧς τὸ πᾶν συνέστηκε καὶ συνέχεται, τοὺς ἰδίους κατ' αὐτῶν ὁπλίτας ἐπικαίρως ἀντεξανίστησι, τὴν τοῦ πνεύματος ἀναλαμβάνοντας μάχαιραν πρὸς ἐκτομὴν καὶ ἀναίρεσιν τῶν ἀνταιρόντων χεῖρα κατὰ περιουσίου λαοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας βασίλεια πειρωμένων λῃστρικῶς παραστήσασθαι, καὶ τοὺς ἐντὸς μαργαρίτας

τε

* ἡσύχιον

ANNO CHRISTI 680.

(1) Forte verius, *caulas*: quamvis sit in Græco, *βασίλεια*. *Harduinus*.

ANNO CHRISTI 680.

τὰ θεόπτα λόγια συλῆσαί τε, καὶ πατῆσαι τοῖς χοιρώδεσι δόγμασι. πρὸς οὓς καὶ ῥομφαία κελεύεται παροξύνεσθαι. ῥομφαία, φησὶ, ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς λύκους ποιμένας, καὶ τοὺς τὰ πρόβατα συνταράττοντας διαχείρησαι. οὕτως ἄρα καὶ τῶν ὅλων συνόδων αἱ καθ' ἐν ἀθροίσεις γεγένηνται πρὸς τὸ ταράττον ἀεὶ καὶ μαχόμενον, τῶν τε αὐτοκρατόρων τῶν τε προπατόρων ὁπλιζομένων. Ἄρειος διαιρέτης καὶ κατατομεὺς τῆς Τριάδος ἐγήγερτο· καὶ παραυτίκα Κωνσταντῖνος ὁ ἀεισεβέστατος, καὶ Σίλβεστρος ὁ ἀοίδιμος τὴν ἐν Νικαίᾳ μεγάλην τε καὶ περίβλεπτον συνέλεγον σύνοδον, δι' ἧς ἡ Τριὰς τότε τὸ τῆς πίστεως ὑπηγόρευσε σύμβολον, τῆς τε Ἀρειανῆς κακοτεχνίας κατεψηφίσατο, καὶ τῇ δικαίᾳ ποινῇ τῆς * ἐκκλησίας τὸν * Ἄρειον ἐν ἀτίμοις, ἀλλ' ὁμοτίμοις ἐκείνῳ τόποις ἐτιμωρήσατο. Μακεδόνιος τὴν τοῦ πνεύματος ἠθέτει θεότητα, καὶ τὸ δεσπόζον ὁμόδουλον ἐδογμάτιζεν· ἀλλ' ὁ μέγιστος βασιλεὺς Θεοδόσιος, καὶ Δάμασος ὁ ἀδάμας τῆς πίστεως, ὁ ταῖς ἑτεροδόξοις προβολαῖς τε καὶ προσαράξεσι τὴν ἀντίτυπον γνώμην οὐ τιτρωσκόμενος, Γρηγόριός τε, καὶ Νεκτάριος τὴν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει συνήθροιζον σύλλογον. καὶ τὴν μὲν ἀνίερον γλῶτταν τοῦ ἱερατεύειν ἀπέκοπτον βλασφημίαις ἐξαισίοις κατακοντίζουσαν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ δὲ τῆς πίστεως αὖθις προσανέπτυσσον σύμβολον, ὅτι Θεὸς τὸ πνεῦμα κυρώσαντες, δι' ὧν σαφέστερον ἐξειργάσαντο. οὕτω μὲν οὖν τοὺς τῆς Τριάδος τὴν ἕνωσιν λύοντας ἡ τῆς Τριάδος κατέλυσε δύναμις. πολλὴ δὲ πάνυ καὶ πολυσχιδὴς καὶ ἡ περὶ τὴν τοῦ μονογενοῦς οἰκονομίαν ἀντίρρησις· ἀλλὰ τὰ γενικώτερα διεξελθεῖν ὁ λόγος ἐπείγεται· πάλιν Νεστόριος, καὶ πάλιν Κελεστῖνος καὶ Κύριλλος. ὁ μὲν γὰρ τὸν Χριστὸν διῄρει καὶ κατεδίχαζεν· οἱ δὲ τῷ δεσπότῃ συλλαμβανόμενοι σὺν τῷ τῶν σκήπτρων δεσπόζοντι τὸν κατατομέα κατέβαλλον. Ἔφεσος ταῦτα, καὶ τῶν ἐκεῖσε πραχθέντων οἱ πίνακες δι' ἐγγραμμάτου φωνῆς σιγῶντες λαλοῦσι τὰ πράγματα. εἶτα τῆς Εὐτυχοῦς ἀνοίας ληρωδούσης ἕτερον μύθευμα, καὶ τοῦ σωτῆρος πάντη παραιτουμένου τὴν ἐνανθρώπησιν, καὶ σκιοειδῆ τινα τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ τερατολογοῦντος ὁμοίωσιν, ἆρα σιωπᾷν ἐχρῆν, καὶ οὐ τοὺς πνευματοφόρους ἀνίστασθαι ταῖς θεολογίαις τὰς ψευδολογίας κατασιγάζοντας; καὶ πῶς ἂν οὐκ ἠγανάκτει Θεὸς βλασφημούμενος, καὶ μὴ διεκδικούμενος; Λέοντος τοίνυν ἡ δέλτος καθάπερ λέοντος βρύχημα ῥωμαλέον ἐκ Ῥώμης ἠχήσασα τὸν τέως ἀρχιμανδρίτην θῆρα κατεξεφόβησε, τῆς τε μοναστικῆς ἀγέλης ἀπήλασε, καὶ τὴν αὐτοῦ φαντασίαν, καὶ δόκησιν ἀπεδοκίμασε, καὶ ἠφάνισε. ταύτην ἄρα τὴν θεόγραπτον δέλτον Μαρκιανὸς βασιλεὺς ὁ θειότατος, καὶ Ἀνατόλιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος, σὺν ἅπαντι τῷ κατὰ Χαλκηδόνα χειρολέκτῳ συλλόγῳ περιεπτύξαντο, καὶ χειρὶ καὶ γλώττῃ συνετίθεντό τε, καὶ συνυπέγραφον, καὶ ταύτῃ τὸ σύστοιχον Εὐτυχοῦς τοῦ Διοσκόρου κατήργησαν φρόνημα. οὕτω γοῦν μετὰ ταῦτα Βιγίλιος Ἰουστινιανῷ τῷ πανευσεβεῖ συμπεφώνηκε, καὶ τὸ τῆς πέμπτης συνέστη συνέδριον, τὰ φωραθέντα καὶ λαθόντα τινῶν ἀναθεματίζων συντάγματα, βδελυρίας

* ἀσεβείας Ἀρείου

ACTIO XVIII.

A vini eloquii rapere, atque conculcare porcinis dogmatibus nitebantur, ad quos & gladius jubetur exacui: Framea, inquit, exurge super lupos pastores, & eos qui oves conturbant, interfice. Sic utique & omnium synodorum hucusque conventus effecti sunt adversus id, quod tumultuabatur, & reluctabatur tam principibus, quamque priscis patribus semper armatis. Arius divisor atque partitor Trinitatis insurgebat: & continuo Constantinus semper Augustus, & Silvester laudabilis, magnam atque insignem in Nicea synodum congregabant, per quam ipsa Trinitas tam fidei symbolum dictavit, quamque B adversus Arianam malitiam sententiam promulgavit, & justa pœna * errantem ecclesiæ locis indignis, sed illi condignis cruciavit. Macedonius Spiritus denegabat deitatem, & dominantem conservum prædicabat: sed maximus imperator Theodosius, & Damasus * fidei adamas, protinus obstiterunt, quorum solidam mentem aggressiones atque conflictus alienarum sectarum nullatenus sauciarunt, Gregorius, & Nectarius in hac regia urbe conventum congregabant: & sacrilegam quidem linguam a sacerdotio abscindebant, quæ blasphemias execrabiles in Spiritum sanctum jaculabant, quod Deus est Spiritus confirmanC tes, per ea quæ manifestius exposuerunt. Sic igitur eos, qui Trinitatis unitatem solvebant, Trinitatis virtus destruxit. Multa vero valde & multifaria & super ipsa unigeniti dispensatione facta est oppositio, sed generalia sermo exequi festinat. Iterum Nestorius & iterum Cælestinus & Cyrillus, ille quidem Christum dividebat, & partiebat, hi vero cum domino conspirantes una cum sceptrorum domino divisorem dejiciebant, ut Ephesus, & ibidem gestorum tabulæ per literariam vocem dum D ipsi sileant, causas ipsas loquuntur. Deinde Eutychetis insania delirante alteram fabulam, ipsiusque salvatoris humanitatem penitus recusante, & umbrosam quamdam ejus & non veram similitudinem præstigiante, putasne necessarium erat silere, & non spiritales viros insurgere, qui divinis verbis falsidicos compescerent? Et quomodo non indignaretur Deus qui blasphemabatur, & non defendebatur. Leonis igitur * [a] tuba tanquam leonis rugitus viriliter vociferans ex Roma, interim archimandritam bestiam perterruit, & a monachico grege projecit, ejusque phantasiam atque putationem reprobavit, & evanescere fecit. Hanc igitur divinitus scriptam tabulam Marcianus sacratissimus imperator & Anatolius Constantinopolitanus antistes cum omni E Chalcedonensi a Christo congregata collectione amplexi sunt, atque manu & lingua consentiebant, & pariter subscribebant, & per eam consonam Eutychetis & Dioscori intelligentiam evacuarunt. Sicut & Vigilius post hæc Justiniano piissimo consonuit, & quintum concilium constitutum est, ut eorum opuscula, quæ latenter reperta sunt repleta abominatione anathematizarentur. His ita se habentibus,

Zach. 13

* f. pœn. impietatis in. ind

* f. cujus solida mens aggressionibus, atque conflictibus alienarum sectarum nullatenus erat sauciabilis, Gregoque & Nect

* tabula

* epistola dogmatica

[a] Ms. noster, pagina. Harduinus.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 680.

bus, necessarium existebat & vestram Christo amabilem mansuetudinem sacratissimum hunc & copiosum congregare conventum, dum utrimque benefacere putaretur: & causam quidem dissensionis ecclesiarum repellere, distantia vero ad unitatem reducere. Nec enim sufferebas conspicere, Deo amabilis domine, ut nuper contexta falsæ doctrinæ adinventio tunicam rectæ fidei usquequaque conscinderet: sed audenter dicimus tanquam per organa Spiritus per nos & una nobiscum, quod excisum erat, retexuisti, & ad soliditatem compaginasti, integritatique restituisti. Proinde inspiratione sancti Spiritus conspirantes, & ad invicem omnes consonantes atque consentientes, & Agathonis sanctissimi patris nostri & summi papæ dogmaticis literis ad vestram fortitudinem missis consentientes, nec non & suggestioni sanctæ, quæ sub eo est, synodi CXXV. patrum concordantes, unum de sancta Trinitate dominum nostrum Jesum Christum etiam incarnatum, prædicamus in duabus perfectis naturis indivise, inconfuse laudandum. Ut enim verbum, consubstantialis est & consempiternus Deo genitori: ut autem carnem sumens ex intemerata virgine Deique genitrice Maria, homo perfectus est, consubstantialis nobis factusque sub tempore. Perfectum igitur in deitate, & perfectum eundem in humanitate, secundum priscas patrum traditiones & Chalcedonensem divinam definitionem prædicamus. Et quemadmodum duas percepimus naturas, ita & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes agnoscimus. Neutram enim earum, quæ Christi sunt, naturarum in ejus dispensatione audemus absque voluntate vel absque operatione pronuntiare: ne forte earum perimentes proprietates, etiam naturas quarum sunt proprietates, pariter perimamus. Nec enim negamus naturalem ejus humanitatis voluntatem, aut naturalem operationem: ne & quod pro salute nostra dispensationis est caput, denegemus, & deitati passiones applicemus. Hoc namque conabantur, qui nuper in eo unius voluntatis, & unius operationis execrabilem novitatem introduxerunt, Arii & Apollinarii, Eutychetis atque Severi malignam sectam restaurantes. Si enim absque voluntate & absque operatione humanam domini naturam dicere * cesserimus, ubi perfectum in humanitate salvatum est? Nihil enim aliud constituit humanæ substantiæ integritatem, nisi essentialis voluntas, per quam liberi arbitrii vigor in nobis designatur; sic se habeat & substantialis operatio. Quomodo enim dicimus eum in humanitate perfectum, si nihil humanam passus est aut operatus? Quemadmodum enim duarum naturarum concursus unam nobis inconfusam atque indivisam conservavit subsistentiam: ita & una subsistentia in duabus coruscans naturis, quæ utrique conveniunt, propriam demonstrabat. Duas igitur in eo naturales voluntates, & duas naturales operationes, communiter atque indivise procedentes prædicamus: superfluas autem vocum novitates, & harum adinventores procul ab ecclesiasticis septis abjicimus, & anathemati merito subjicimus: id est, Theo-

* finemus

A πληρῶσαι. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἀναγκαῖον ἐτύγχανε καὶ τὴν ὑμετέραν φιλόχριστον ἡμερότητα, τὴν πανίερον ταύτην καὶ πολυάνθρωπον συναγείρειν ὁμήγυριν, τῷ καλῶς ποιεῖν νομίζειν ἀμφότερα, καὶ τὸ μὲν αἴτιον τῆς τῶν ἐκκλησιῶν διαστάσεως ἀποσείσασθαι, τὰ δὲ διεζευγμένα πρὸς ἕνωσιν ἐφελκύσασθαι. οὐκ ἔφερες γὰρ, θεοτίμητε δέσποτα, τὴν ἔναγχος ἐφανθεῖσαν τῆς ψευδοδιδασκαλίας ἐπίνοιαν τὸν τῆς ὀρθοδοξίας χιτῶνα μέχρι πολλοῦ καθορᾷν περισχίζουσαν, ἀλλ᾽ ὡς δι᾽ ὀργάνων τολμῶμεν λέγειν τοῦ πνεύματος δι᾽ ὑμῶν τε καὶ μεθ᾽ ἡμῶν τὸ διερρωγὸς ἐξανύφανας, καὶ τῇ ὁλοκληρίᾳ συνήρμοσας. καὶ δὴ τῇ συμπνοίᾳ τοῦ παναγίου συμπνεύσαντες B πνεύματος, ἀλλήλοις τε πάντες ὁμονοήσαντες, καὶ ὁμοφωνήσαντες, καὶ τοῖς Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ κορυφαιοτάτου πάπα δογματικοῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον κράτος ὁμοφρονήσαντες γράμμασι, τῇ τε τῆς ὑπ᾽ αὐτὸν ἁγίας συνόδου τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ἀναφορᾷ συναινέσαντες, ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ σαρκωθέντα δοξάζομεν ἐν δύο τελείαις ταῖς φύσεσιν ἀδιαιρέτως, ἀσυγχύτως ὑμνούμενον. ὡς μὲν γὰρ λόγος ὁμοούσιός ἐστι, καὶ συναΐδιος τῷ Θεῷ καὶ γεννήτορι, ὡς δὲ σάρκα λαβὼν ἐκ τῆς ἀχράντου παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας, ἄνθρωπός ἐστι τέλειος ὁμοούσιος ἡμῖν, καὶ ὑπὸ χρόνον γενόμενος. C τέλειον οὖν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι κατά τε τὰς πατρικὰς ἄνωθεν παραδόσεις, καὶ τὸν ἐν Χαλκηδόνι θεῖον ὅρον κηρύττομεν. καὶ ὥσπερ δύο παρειλήφαμεν φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας γνωρίζομεν. οὐδετέραν γὰρ τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων ἐπὶ τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ τολμήσομεν ἀθέλητον, ἢ ἀνενέργητον ἀποφήνασθαι· μήπως αὐτῶν ἀναιροῦντες τὰ ἰδιώματα, καὶ τὰς, ὧνπέρ εἰσιν ἰδιώματα, φύσεις συναναιρήσωμεν. οὐ γὰρ ἀρνούμεθα τὸ φυσικὸν αὐτοῦ τῆς ἀνθρωπότητος θέλημα, ἢ τὴν κατὰ φύσιν ἐνέργειαν, ἵνα μὴ καὶ τὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν οἰκονομικὸν κεφάλαιον ἀθετήσωμεν, D καὶ τῇ θεότητι τὰ πάθη προσάψωμεν. τοῦτο γὰρ ἐσπούδαζον οἱ προσεχῶς ἓν ἐπ᾽ αὐτοῦ τὸ θέλημα, καὶ τὴν μίαν ἐνέργειαν ἀνοσίως καινοτομήσαντες, τὴν Ἀρείου τε καὶ Ἀπολλιναρίου, καὶ Εὐτυχοῦς, καὶ Σεβήρου κακοδοξίαν ἀνανεούμενοι. εἰ γὰρ ἀθέλητόν τε καὶ ἀνενέργητον τὴν ἀνθρωπίνην τοῦ κυρίου φύσιν λέγειν * παρήσομεν· ποῦ τὸ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι σέσωσται; οὐδὲν γὰρ συνίστησιν ἕτερον τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας τὴν τελειότητα, εἰ μήτοιγε τὸ οὐσιῶδες θέλημα, δι᾽ οὗ καὶ ἡ τῆς αὐτεξουσιότητος ἐν ἡμῖν χαρακτηρίζεται δύναμις. οὕτως ἐχέτω καὶ ἡ οὐσιώδης ἐνέργεια. πῶς γὰρ πάλιν φαμὲν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι τέλειον, μηδὲν ἀνθρώπινον πα- E θόντα, ἢ ἐνεργήσαντα; ὥσπερ οὖν ἡ τῶν δύο φύσεων συνδρομὴ μίαν ἡμῖν ἀσύγχυτόν τε, καὶ ἀδιάτμητον ἐφύλαξε τὴν ὑπόστασιν, οὕτω καὶ ἡ μία ὑπόστασις ἐν δύο διαλάμπουσα φύσεσι τὰ ἑκατέρᾳ προσήκοντα παρεδείκνυεν ἴδια. δύο γοῦν ἐπ᾽ αὐτοῦ φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας κοινωνικῶς τε καὶ ἀδιαιρέτως προϊούσας δοξάζομεν· τὰς δὲ καινοφωνίας καὶ τοὺς τούτων ἐφευρετὰς πόῤῥω που τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιβόλων ἐβάλομεν, καὶ τῷ ἀναθέματι δικαίως καθυπεβάλομεν. φαμὲν δὴ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν, Σέργιόν τε καὶ Παῦλον,

Πύρ·

* παρείσομεν

ANNO CHRISTI 680.

Πύῤῥον ἅμα καὶ Πέτρον τοὺς Κωνσταντινουπόλεως προεδρεύσαντας· ἔτι δὲ καὶ Κῦρον τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων ἱερατεύσαντα, καὶ σὺν αὐτοῖς Ὁνώριον τὸν τῆς Ῥώμης γενόμενον πρόεδρον, ὡς ἐκείνοις ἐν τούτοις ἀκολουθήσαντα. καὶ πρός γε τούτοις κατ' ἐξαίρετον λόγον ἀναθεματίζομεν καθαιρήσαντες Μακάριον τὸν γενόμενον τῆς Ἀντιοχέων ἐπίσκοπον, καὶ Στέφανον τὸν τούτου μαθητὴν, μᾶλλον δὲ λέγειν καθηγητὴν, τὴν τῶν πρὸ αὐτῶν διεκδικεῖν ἀγωνισαμένους δυσσέβειαν, καὶ πᾶσαν ὡς ἔπος εἰπεῖν τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντας. καὶ τοῖς μὲν πανταχοῦ λοιμώδεσι γράμμασι, ταῖς δὲ καθ' ἕκαστον δολεραῖς κατηχήσεσι τὴν τῶν πολλῶν λῃσαμένους ἁπλότητα. ὁμοίως δὲ καὶ Πολυχρόνιον τὸν νηπιόφρονα καὶ ληρήσαντα γέροντα, τὸν τοὺς νεκροὺς ἐγείρειν ἐπαγγελλόμενον, καὶ τῷ μὴ ἐγείρειν γελώμενον. καὶ πάντας τοὺς θεματίσαντας, ἢ θεματίζοντας, ἢ θεματίζειν τολμῶντας ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας Χριστοῦ τὴν ἐνέργειαν. καὶ μή τινες ἴσως ἐπιμεμφέσθωσαν τῆς τε τοῦ παναγίου πάπα θείας παραζηλώσεως, τῆς τε παρούσης ἀγγελικῆς συνελεύσεως. ἡμεῖς τε γὰρ τοῖς ἐκείνου, καὶ πρὸ ἡμῶν καὶ σὺν ἡμῖν ἐκεῖνος ταῖς ἀποστολικαῖς τε καὶ πατρικαῖς ἠκολουθήσαμεν παραδόσεσι, καὶ οὐδὲν ἀπᾷδον τε καὶ ἀσύμφωνον τῆς αὐτῶν στοιχειώσεως ἐφηυράμεθα. ἄλλως τε καὶ πρὸς τοὺς ἐπαναστάντας ἀντεπανέστημεν, ἀλλ' οὐ προσεπανέστημεν, καὶ οὐχ ἡμεῖς τῆς συμβολῆς ἀπηρξάμεθα, τοῖς δὲ προαρξαμένοις ἀνθωπλισάμεθα· τίς ἑώρακεν ἄρα τηλικαῦτα παράδοξα; πνευματικὸν ἡμῖν ἄρτι προετίθετο στάδιον, καὶ ὁ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως προαπεδύετο πρόμαχος· οὐκ ᾔδει δὲ μὴ κομίζεσθαι τῆς νίκης τὸν στέφανον, ἀλλὰ καὶ συνεκδύεσθαι τῆς ἱερωσύνης τὸν στέφανον. ὁ δὲ κορυφαιότατος ἡμῖν συνηγωνίζετο πρωταπόστολος· τὸν γὰρ ἐκείνου μιμητὴν, καὶ τῆς καθέδρας διάδοχον εἴχομεν ὑπαλείφοντα, καὶ τὸ τῆς θεολογίας μυστήριον διὰ γραμμάτων ἐμφαίνοντα. ὁμολογίαν σοι θεοχάρακτον ἡ Ῥώμη πόλις ἡ πρεσβῦτις ἀνέτεινε, καὶ τὴν τῶν δογμάτων ἡμέραν ἐκ τῆς ἑσπέρας ἀνέτειλε χάρτης, καὶ μέλαν ἐφαίνετο, καὶ δι' Ἀγάθωνος ὁ Πέτρος ἐφθέγγετο, καὶ τῷ συμβασιλεύοντι παντοκράτορι βασιλεὺς αὐτοκράτωρ συνεψηφίζου σὺ θεοψήφιστε. καὶ Σίμωνες παράσημοι τῷ τῆς ἀθετήσεως πτερῷ κατέπιπτον ἀνιπτάμενοι, καὶ στήλη τούτων ἡ κατάβλησις ἵσταται, καὶ ἡ πίστις ἀνίσταται, καὶ τῶν λαῶν ἡ ὁμόνοια πρὸς τὸν οἰκεῖον κόσμον ἀποκαθίσταται. ἐπήρθη ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς, φησὶν ὁ προφήτης· εἰς φῶς ἐπήρθη ὁ ἥλιος, ὁ νοῦς ὁ ὑμέτερος πρὸς τὸν δικαιοσύνης ἀνέδραμεν ἥλιον, καθαρωτάτῳ καθαρῶς ἀτενίσας, καὶ τὴν καταλλαγὴν ἡμῖν ἐντεῦθεν διακεκόμικε. καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς, ἡ ἐκκλησία φαμὲν καὶ νύμφη Χριστοῦ τὴν ἑαυτῆς σεμνότητα περιβάλλεται, καὶ τὴν εὐσέβειαν ὡς παρθενίαν καταστολίζεται, καὶ τὴν τῆς ὀρθοδοξίας πληροφορουμένη φαιδρότητα δᾳδουχεῖ τῷ κόσμῳ τὴν εἰρήνην ἀνέκλειπτον. ἀκούσατε ταῦτα πάντες, ὅσοι τε τὸ γεῶδες τοῦτο σκῆνος ἀπεξεδύσασθε, καὶ ὅσοι μεταυτίκτεσθαι μέλλετε· τοῖς ἐνεστῶσι γὰρ ὅρασις, οὐκ ἀκοὴ πληροφόρησις· καὶ τῷ μόνῳ σοφῷ τε καὶ δυναμένῳ θεῷ χαριστήριον ὕμνον ἐκτενῶς ἀνατείνωμεν, δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη προσᾴδοντες, τῷ εὐδοκῆσαι Χριστῷ τῷ φιλανθρώπῳ ἀνα-

ACTIO XVIII.

dorum Pharanitanum, Sergium & Paulum, Pyrrhum simul & Petrum, qui Constantinopoleos præsulatum tenuerunt, insuper & Cyrum, qui Alexandrinorum sacerdotium gessit, & cum eis Honorium, qui fuit Romæ præsul, utpote qui eos in his secutus est: super his præcipua ratione anathematizamus, deponentes Macarium, qui fuerat Antiochensis episcopus, & Stephanum hujus discipulum, & potius dicamus magistrum, qui prædecessorum suorum impietatem defendere conati sunt, & ut verbo dicatur, totum orbem terrarum concitaverunt: & ad omnes quidem ubique pestiferis literis, fraudulentis vero institutionibus uniuscujusque multorum simplicitatem vastaverunt. Similiter autem & Polychronium, infantilis intelligentiæ delirum senem, qui mortuos suscitare pollicetur, & dum non suscitaret, derisus est: & omnes qui constituerunt vel constituunt, constituereve præsumpserint unam voluntatem & unam operationem in dispensatione humanitatis Christi. * Et ne forte quidam reprehendant seu sanctissimi papæ divinam æmulationem, sive præsentem angelicum conventum: nos enim illius, & ante nos, & nobiscum ille apostolicas & paternas traditiones sumus secuti, & nihil dissonum aut discrepans ab eorum informatione adinvenimus: insuper & contra insurgentes nobis restitimus, sed non anticipavimus: & neque nos congressionem assumpsimus, præincipientibus vero e diverso sumus armati. Quis igitur aspexit talia mirabilia: Spirituale nunc proponebatur stadium, & propugnator falsidicæ scientiæ jam ante exuebatur: ignorabat autem quod non adipisceretur coronam victoriæ, sed & exueretur coronam sacerdotii. Summus autem nobiscum concertabat apostolorum princeps: illius enim imitatorem, & sedis successorem habuimus fautorem, & divini sacramenti mysterium illustrantem per literas. Confessionem tibi a Deo scriptam illa Romana antiqua civitas obtulit, & dogmatum diem a vespertinis partibus extulit charta, & atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur, & cum omnipotenti corregnatore pius imperator simul decernebas ut qui a Deo decretus es. Et * Simon quidem resupinus volutatus corruebat, & stat ruina * ejus statua. Fides vero resurgit, plebisque concordia in proprium restituitur decus. *Elevatus est sol, & luna stetit in ordine suo*, ait propheta. In lumine levatus est sol, id est, mens vestra ad justitiæ solem ascendit, purissimum pure respiciens, & reconciliationem nobis ex hoc apportavit. *Et luna stetit in ordine suo*, id est, ecclesia & sponsa Christi suo decore amicta est, & pietatem tanquam virginitatis stolam induitur: & orthodoxæ fidei pulchritudine plenius sarta, perpetua pace mundum illustrat. Audite hæc omnes, qui terrenum hoc tabernaculum vos exuistis, & qui postea nascituri estis: præsentibus enim non auditus, sed visus est satisfactio: & soli sapienti & potenti Deo, gratiarum laudes enixius offeramus, *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax*, decantantes, dum Christo benigno complacuit suscitare principem Deo dilectum, qui unitatis ecclesiarum mediator effectus est.

Sed

* Non sint vero, qui rep.

* Simones improbi nequitiæ ala corruebant,

* eorum

Abac. 3.

Luc. 2.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 680.

Sed o benignissime domine & amator justitiæ, ei qui tibi potentiam largitus est, hanc gratiam recompensa: & his quæ a nobis definita sunt, signaculum tribue, vestram in scripto imperialem * ratihabitionem, & per edicta divalia atque per pias constitutiones ex more eorum omnium firmitatem, quatenus nullus his quæ gesta sunt, aut contradicat, novamve quæstionem machinetur. Scito enim serenissime imperator, quod nihil horum, quæ in synodis universalibus & a probabilibus patribus constituta sunt, falsavimus, verum potius confirmavimus. Et jam omnes unanimiter atque consonanter acclamamus: *Domine salvum fac regem nostrum*, qui post te corroboravit fidei B fundamentum: benedicito vitam ejus, dirige gressus cogitationum ejus. Conterat virtutem inimicorum suorum, & resistentes ei continuo corruant, quia fecit judicium & justitiam sempiternam, & periclitanti veritati manus porrexit, populumque tuum salvavit, ad eadem sentienda eos concilians. Gaude civitas nova Roma Constantinopolis, glorificata nomine principatus. Ecce rex tuus fidelis, sed & fortissimus, & accipiet armaturam, æmulatricem ejus virtutem: indutus est loricam justitiæ & sanctitatis: circumposuit sibi galeam, prudentiam, quæ est specula virtutum: & scutum assumpsit, inexpugnabilem in Deum pietatem: His ar- C matum eum aspiciant barbari, & speramus in Deum eos obtemperare dominanti. Lætare civitas Sion, cacumen orbis terrarum atque imperium. Constantinus te purpura præornavit, & per fidem coronavit, & Constantinus utrisque supercoronavit, portæque inferi adversus tuum orthodoxum imperium non prævalebunt: Gaude & fiducialiter age, imperator speciosissime, dominus Deus tuus in te potens, præcingens te virtute, salvabit te: adducet super te jucunditatem & exultationem, ampliabiturque imperium tuum, & exaltabitur brachium tuum, & dominetur cunctis adversis, Deumque non agnoscentibus, atque obstantibus: D & lamentabitur quidem hostilitas, gaudebit autem * obedientia: quia ego potens sum, dicit dominus omnipotens.

ſ. confirmationem.

Pſalm. 19.

ſubditus populus.

A στῆσαι βασιλέα φιλόχριστον, τὴν σωτηρίαν ταῖς ἐκκλησίαις βραβεύσαντα. ἀλλ' ὦ φιλάγαθε καὶ φιλοδίκαιε δέσποτα τῷ τὸ κράτος χαρισαμένῳ σοι τὴν δὲ τὴν εὔνοιαν ἀντιχάρισαι, καὶ τοῖς παρ' ἡμῶν ὁρισθεῖσι σφραγῖδα παράσχου τὴν ὑμῶν ἔγγραφον βασιλικὴν ἐπικύρωσιν, καὶ διὰ θείων ἠδίκτων, καὶ τῶν ἐξ ἔθους εὐσεβῶν διατάξεων τὴν τούτων ἁπάντων βεβαίωσιν. ὥστε μηδένα τοῖς πραχθεῖσιν ἢ ἀντιφθέγγεσθαι, ἢ καινότερον ζήτημα μηχανήσασθαι. ἴσθι γὰρ ὦ βασιλεῦ γαληνότατε, ὡς οὐδὲν τῶν ἐν ταῖς ὅλαις ταῖς συνόδοις καὶ παρὰ τῶν ἐκκρίτων πατέρων ὑποτυπωθέντων παρεχαράξαμεν, μᾶλλον γε μᾶλλον ἐβεβαιώσαμεν· καὶ ἰδοὺ πάντες συμψύχως τε B καὶ συμφώνως ἀναφθεγγόμεθα· σῶσον κύριε τὸν βασιλέα ἡμῶν τὸν μετὰ σὲ κρατιώσαντα τὴν κρηπῖδα τῆς πίστεως. εὐλόγησον τὴν ζωὴν αὐτοῦ, κατεύθυνον τὰ διαβήματα τῶν βελῶν αὐτοῦ. πατησάτω τὴν ἰσχὺν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀνθεστηκότες αὐτῷ παραχρῆμα πιπτέτωσαν, ὅτι ἐποίησε κρίμα καὶ δικαιοσύνην αἰώνιον, καὶ τῇ ἀληθείᾳ κινδυνευούσῃ χεῖρας ὠρέξατο, καὶ τὸν λαόν σου διέσωσε, καὶ ὁμοδοξεῖν συνεβίβασε. χαῖρε πόλις νέα Ῥώμη Κωνσταντινούπολις, δεδοξασμένη τῷ τοῦ κράτους ὀνόματι. ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου πιστότατος, ἀλλὰ καὶ ἀνδρειότατος, καὶ λήψεται πανοπλίαν, τὴν ζηλωτικὴν αὐτοῦ δύναμιν· ἐνεδύσατο θώρακα, δικαιοσύνην καὶ C ὁσιότητα· περιέθετο κόρυθα φρόνησιν, τὸ τῆς ἀρετῆς σκοπευτήριον· καὶ θυρεὸν ἀνελάβετο τὴν ἀκαταμάχητον θεοσέβειαν. τούτοις καθωπλιζόμενον καπίδοιεν τοῦτον τὸν βάρβαρον, καὶ εἰς τὸ θεῖον ἐλπίζομεν ὑπόσπονδον ἀχθήσεσθαι τῷ δεσπόζοντι. εὐφραίνου πόλις Σιὼν τῆς οἰκουμένης περιωπὴ καὶ βασίλεια· Κωνσταντῖνος ἁλουργίδι σε προεκόσμησε, καὶ πίστει προέστεψε, καὶ Κωνσταντῖνος ἀμφοτέροις ἐπέστεψε, καὶ πύλαι ᾅδου τῆς σῆς ὀρθοδόξου βασιλείας οὐ κατισχύσουσι. χαῖρε καὶ θάρσει βασιλεῦ ὡραιότατε, κύριος ὁ θεός σου ἐν σοὶ δυνατὸς περιζωννύων σε δύναμιν σώσει σε· ἐπάξει ἐπὶ σε εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν, καὶ αὐξηθήσεται ἡ βασιD λεία σου, καὶ ὑψωθήσεται ὁ βραχίων σου, καὶ κατισχυσάτω πάσης δυσμενοῦς ἀθείας καὶ ἀντιστάσεως καὶ κόψεται μὲν τὸ πολέμιον, χαρήσεται δὲ τὸ ὑπήκοον· διότι ἐγὼ δυνατός εἰμι, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

SUBSCRIPTIONES synodi.

Theodorus humilis episcopus sanctæ Romanæ ecclesiæ, locum gerens Agathonis beatissimi & universalis papæ urbis Romæ huic prosphonetico deprecans subscripsi.

Georgius humilis presbyter sanctæ Romanæ E ecclesiæ & locum gerens Agathonis beatissimi & universalis papæ urbis Romæ huic prosphonetico deprecans subscripsi.

Joannes humilis diaconus sanctæ Romanæ ecclesiæ, & locum gerens Agathonis beatissimi & universalis papæ urbis Romæ huic prosphonetico deprecans subscripsi.

Georgius misericordia Dei episc. Constantinopoleos novæ Romæ huic prosphonetico deprecans subscripsi.

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ. τῆς συνόδου.

Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης, τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβυτ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης, τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλάχιστος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης, τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 680

ACTIO XVIII.

A Πέτρος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτ. καὶ τοποτηρητὴς τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγ.

Θεοφάνης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας ὁμοίως ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτ. τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἐπέχων τὸν τόπον Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Θεσσαλονίκης καὶ βικάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης καὶ ληγατάριος ὁμοίως ὑπέγ.

B Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Τριμιθούντων τῆς Κυπρίων νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκ. ὁμοίως ὑπέγ.

Θεόδωρος πρεσβύτ. τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Ῥαβέννης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκ. ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πόρτου, καὶ ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγ.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Κορίνθου, καὶ ληγάτος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγ.

C Βασίλειος ἀνάξιος ἐπίσκ, μητροπόλεως Γορτυνῆς τῆς Κρητῶν νήσου, καὶ ληγάτος τῆς ὅλης ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγ.

Ἀβουνδάντιος ἐπίσκ. Τεμψάνης, καὶ ἀποκρισιάριος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Ῥηγίου, καὶ ἀποκρισιάριος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου ἀποστολικοῦ θρόνου ὁμ. ὑπέγ.

Φιλαλήθης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Καισαρέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ.

D Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγ.

Σισίννιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἡρακλειωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπιανῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

Πλάτων ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀγκυρανῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

E Μαρῖνος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σάρδεων μητροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγ.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγ.

Φώτιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Νικαέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Χαλκηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σιδητῶν μητροπό-

Petrus presbyter, & locum servans apostolicæ sedis Alexandriæ civitatis huic prosphonetico deprecans subscr.

Theophanes misericordia Dei episc. Theopoleos, id est, Antiochiæ similiter subscr.

Georgius humilis presbyter, sanctæ Christi* Dei nostri resurrectionis, & locum gerens Theodori Deo amabilis presbyteri, & locum servantis apostolicæ sedis Hierosolymorum similiter subscr.

* Theodorus Hierosolymorum vicarius per legatum

Joannes misericordia Dei episc. Thessalonicensis civitatis, & apostolicæ sedis Romæ legatus similiter subscr.

Theodorus misericordia Dei episc. Trimithuntenæ insulæ Cypri, & locum gerens Epiphanii sanctissimi archiepiscopi similiter subscr.

Theodorus humilis presbyter sanctæ Ravennatis ecclesiæ, & locum gerens Theodori beatissimi archiepiscopi similiter subscr.

Joannes indignus episc. sanctæ Portuensis ecclesiæ legatus totius concilii sanctæ sedis apostolicæ Romæ similiter subscr.

Stephanus misericordia Dei episc. Corinthi, & legatus apostolicæ sedis antiquæ Romæ similiter subscr.

Basilius misericordia Dei episc. & metropolita civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, & legatus totius concilii apostolicæ principalis sedis antiquæ Romæ similiter subscr.

Abundantius humilis episc. sanctæ ecclesiæ civitatis Tempsanæ, * legatus totius concilii sanctæ sedis apostolicæ Romæ similiter subscr.

* *responsalis dicitur in cod. Bell. non secus ac sequens.*

Joannes indignus episc. sanctæ ecclesiæ Rhegitanæ, legatus totius concilii sanctæ sedis apostolicæ Romæ similiter subscr.

Philalethus indignus episc. Cæsareæ magnæ civitatis primæ * Cappadociæ provinciæ similiter subscr.

* Cappadocum regionis & primæ Ponticæ diœceseos ex c. B.

Theodorus misericordia Dei episc. Ephesiorum metropolis * Asianæ provinciæ huic prosphonetico similiter subscr.

* primæ Asianæ diœceseos

Sisinnius misericordia Dei episcopus Heracleæ metropolis provinciæ Europæorum similiter subscr.

Plato misericordia Dei episc. Ancyræ metropolis primæ Galatiæ provinciæ similiter subscr.

Georgius misericordia Dei episc. Cyzici metropoleos provinciæ Hellesponti huic acclamatorio similiter subscr.

Marinus indignus episcopus Sardium metropolis provinciæ Lydiæ similiter subscripsi.

Petrus indignus episcopus Nicomediæ metropolis Bithyniæ provinciæ similiter subscripsi.

Photius misericordia Dei episc. Nicææ metropolis Bithyniæ provinciæ similiter subscr.

Joannes misericordia Dei episc. Chalcedonensis metropoleos Bithyniæ provinciæ similiter subsc.

Joannes misericordia Dei episc. Sidensis metro-

ACTIO XVIII. — ANNO CHRISTI 680.

tropolis Pamphiliæ provinciæ similiter subscripsi. A

λεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

[1] Justinus humilis episc. Tyanensis metropolis secundæ Cappadociæ provinciæ similiter subsc.

Ἰουστῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.

Joannes misericordia Dei episc. Amasiæ metropolis Helenoponti provinciæ similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγρ.

Theodorus misericordia Dei episc. Melitenensis metropolis primæ Armeniæ provinciæ similiter subsc.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Joannes misericordia Dei episc. Pessinuntis metropolis secundæ Galatiæ regionis similiter subsc. B

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Πισινουντιέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ.

Alypius episc. Gangræ Paphlagoniæ regionis similiter subsc.

Ἀλύπιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Cyprianus misericordia Dei episc. Claudiopolitanæ civitatis Honoriadis regionis similiter subsc.

Κυπριανὸς ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κλαυδιουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Ὀνωριατῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Polyeuctus misericordia Dei episc. Myrorum metropolis Lyciæ regionis similiter subscripsi.

Πολύευκτος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ.

Theodorus misericordia Dei episc. Stauropoleos metropolis Cariæ regionis similiter subsc.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σταυρουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ.

Tiberius misericordia Dei episc. Laodiceæ metropolis Phrygiæ Pacatianæ regionis similiter subsc. C

Τιβέριος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Cosmas misericordia Dei episc. Synnadorum metropoleos Phrygiæ Salutariæ regionis similiter subsc.

Κοσμᾶς ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Συνναδέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Constantinus misericordia Dei episc. Baratæ civitatis Lycaoniæ regionis, & locum exhibens Pauli sanctissimi metropolitani mei Iconii metropolis similiter subsc.

Κωνσταντῖνος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Βαρατέων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Παύλου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου τουτέστι μητροπολίτου τοῦ Ἰκονίου ὁμ. ὑπέγ.

Stephanus misericordia Dei episcopus Antiochiæ metropolis Pisidiæ regionis similiter subsc.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγ.

Joannes misericordia Dei episc. Pergæ metropoleos Pamphiliæ regionis similiter subscripsi. D

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγ.

Theopemptus misericordia Dei episc. Justinianopoleos seu Mocisi metropolis Christo amabilis secundæ Cappadociæ regionis similiter subsc.

Θεόπεμπτος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν ἤτοι Μωκισηνῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ.

Isidorus misericordia Dei episc. Rhodi metropolis Cycladum insularum similiter subscripsi.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγ.

Sisinnius misericordia Dei episc. Hierapolis metropolis Phrygiæ Pacatianæ regionis similiter subsc.

Σισίννιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρηγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγ.

Theodorus misericordia Dei episc. Tarsi metropolis primæ Ciliciæ regionis similiter subsc. E

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

Stephanus misericordia Dei episc. Anazarbi metropolis secundæ Ciliciæ regionis similiter subsc.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Macrobius misericordia Dei episc. Seleuciæ metropolis Isauriæ regionis similiter subscripsi.

Μακρόβιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁμ. ὑπέγ.

Joannes misericordia Dei episc. Athenarum,

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Ἀθηνῶν, καὶ λεγάτος τοῦ

---

1 Quæ sequuntur subscriptiones, ex in charta Niliaca descriptæ fuisse dicuntur apud Jo: Sambucum, teste P. Philippo Labbeo, qui has pertinere propterea existimaverat ad Concilium Nicænum I. *Harduinus*.

ANNO CHRISTI 680

ACTIO XVIII.

τȣ̃ ἀποςολικȣ̃ θρόνȣ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης A τῶδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

Γεώργι@ ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Βιζύων πόλεως Θρακῶν χώρας ὁμοίως ὑπέγ.

Θεόδωρ@ ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Πομπηϊȣπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

Ζαχαρίας ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Λεοντοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγ.

Γρηγόρι@ ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσȣ τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

Ἀλέξανδρ@ ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. Κοτράδων Ἰσαυρίας ὁμ. ὑπέγ. B

Ἐπιφάνι@ ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. Εὐχαϊτῶν ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. Ἡρακλεȣπόλεως δευτέρας Ἀρμενίας ὁμοίως ὑπέγ.

Στρατόνικ@ ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. Σόλων τῆς Κυπρίων νήσȣ ὁμ. ὑπέγ.

Τύχων ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τȣ̃ Κιτίȣ τῆς Κυπρίων νήσȣ ὁμ. ὑπέγ.

Πέτρ@ χάριτι τȣ̃ θεȣ̃ ἡμῶν ἐπίσκ. Μεσημβρίας Θράκης ὁμ. ὑπέγ.

Πέτρ@ ἀνάξι@ ἐπίσκ. Σωζοπόλεως Θράκης ὁμοίως ὑπέγ. C

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς Στοβέων πόλεως ὁμ. ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τȣ̃ Ἄργȣς ὁμοίως ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Μιλησίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Λαππέων πόλεως τῆς Κρήτης νήσȣ ὁμ. ὑπέγ.

Θεοδόσιος ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ὁμ. ὑπέγ.

Γρηγόριος ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. Καντάνȣ τῆς Κρήτης νήσȣ ὁμ. ὑπέγ. D

Σέργιος ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Σηλυβριανῶν πόλεως τῆς Εὐρωπιανῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσȣ ὁμ. ὑπέγ.

Θεόγνιος ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Κιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Νυσσαέων πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγ.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Θερμίων πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ. E

Γεώργιος χάριτι θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Καμȣλιανῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγ.

Ζωήτ@ ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. τῆς Χριςȣπολιτῶν πόλεως ἤτοι Διὸς ἱερȣ̃ τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ.

Θεόδωρ@ ἐλέῳ θεȣ̃ ἐπίσκ. πόλεως Περγάμου τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα.

& legatus sancti concilii apostolicæ sedis priscæ Romæ similiter subsc.

Georgius misericordia Dei episc. Bizyæ civitatis Thraciæ regionis similiter subsc.

Theodorus misericordia Dei episc. Pompejopoleos metropolis Paphlagoniæ regionis similiter subsc.

Zacharias misericordia Dei episc. Leontopoleos Isauriæ regionis similiter subsc.

Georgius misericordia Dei episc. Mitylenæ civitatis Lesbi insulæ similiter subsc.

Alexander misericordia Dei episc. Cotradorum Isauriæ regionis similiter subsc.

Epiphanius misericordia Dei episc. Euchaitorum civitatis similiter subsc.

Joannes misericordia Dei episc. Heracleopolitanæ civitatis secundæ Armeniæ regionis similiter subscripsi.

Stratonicus misericordia Dei episc. Solorum * civitatis Cypri insulæ similiter subsc.

Tychon misericordia Dei episc. civitatis Citii Cypri insulæ similiter subsc.

Petrus gratia Christi Dei nostri episc. Mesembriæ civitatis similiter subsc.

Petrus indignus episc. Sozopoleos Thraciæ similiter subsc.

Joannes indignus episc. Stoborum civitatis similiter subsc.

Joannes misericordia Dei episc. Argi similiter subsc.

Georgius misericordia Dei episc. indignus Mileti civitatis Cariæ regionis similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episc. Lappæ Cretæ insulæ similiter subsc.

Theodosius misericordia Dei episc. civitatis Lacedæmoniorum similiter subsc.

Gregorius misericordia Dei episc. Cantani Cretæ insulæ similiter subsc.

Sergius misericordia Dei episc. Selymbriæ civitatis Europeæ regionis Thraciæ similiter subsc.

Andreas misericordia Dei episcopus civitatis Methymnæ Lesbi insulæ similiter subscripsi.

Theognius misericordia Dei episc. civitatis Cii Bithyniæ regionis similiter subsc.

Joannes misericordia Dei episc. Nyssæ civitatis primæ Cappadociæ regionis similiter subsc.

Theodorus misericordia Dei episc. Thermensis Civitatis primæ Cappadociæ regionis similiter subsc.

Georgius misericordia Dei episc. Camulianæ civitatis primæ Cappadociæ regionis similiter subsc.

Zoetus misericordia Dei episc. Christopoleos, sive Dios hieri, quod est, Jovis sacrum, Asianæ regionis similiter subsc.

Theodorus misericordia Dei episcopus Pergami civitatis Asianæ regionis similiter subscripsi.

* in Cicillo

ACTIO XVIII

ANNO CHRISTI 680.

Patricius misericordia Dei episc. Magnesiæ circa Mæandrum civitatis Asianæ regionis similiter subsc.

Joannes misericordia Dei episc. civitatis Aneatarum Asianæ provinciæ similiter subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episc. Mastaurorum civitatis Asianæ regionis similiter subscripsi.

Sisinnius misericordia Dei episc. Nyssorum civitatis Asianæ regionis similiter subsc.

Rheginus misericordia Dei episc. Panii Thraciæ provinciæ similiter subsc.

Martyrius misericordia Dei episc. Juliopoleos civitatis primæ Galatiæ regionis similiter subsc.

Michael misericordia Dei episc. Asponitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis similiter subsc.

Plato misericordia Dei episcopus Cinnæ civitatis primæ Galatiæ regionis similiter subsc.

Genesius episcopus Anastasiopolitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis similiter subscripsi.

Andreas misericordia Dei episc. civitatis Mnizi primæ Galatiæ regionis similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episc. Miletopolitanæ civitatis Hellesponti regionis similiter subsc.

Cyricus misericordia Dei episc. civitatis Hadrianensis Hellesponti similiter subsc.

Sisinnius misericordia Dei episc. Basilinopoleos Bithyniæ provinciæ similiter subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episc. civitatis Prænetinæ Bithyniæ provinciæ similiter subsc.

Theodorus misericordia Dei episc. civitatis Justinianopoleos vel Melæ similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episc. Andrapenæ civitatis Helenoponti provinciæ similiter subsc.

Salomon misericordia Dei episcopus civitatis Clanei huic prosphonetico similiter subscripsi.

Georgius misericordia Dei episc. insulæ Naxiæ similiter subsc.

Polychronius misericordia Dei episc. Theopoleos sive Prusæ similiter subscripsit per Theodosium presbyterum propter senectutem suam.

Theodorus misericordia Dei episc. civitatis Amorii similiter subsc.

Anastasius misericordia Dei episc. Polemonii similiter subsc.

Gregorius misericordia Dei episc. civitatis Arces primæ Armeniæ regionis similiter subsc.

Theodorus misericordia Dei episc. civitatis Verissæ secundæ Armeniæ provinciæ similiter subsc.

Tiberius misericordia Dei episcopus civitatis Amison Helenoponti regionis similiter subscripsi.

Mercurius misericordia Dei episc. Pœmanini Hellesponti regionis similiter subsc,

A Πατρίκιος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. τῆς Μαγνήτων πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ πόλεως τῆς Ασιανῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὑπέγρ.

Ιωάννης ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκοπος τῆς Ανέων τῆς Ασιανῶν ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκοπος τῆς Μαςαυρίων ἐπαρχίας Ἀσίας ὁμ. ὑπέγ.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκοπ. πόλεως Νύσσης ἐπαρχίας Ἀσίας ὁμ. ὑπέγ.

Ρηγῖνος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. τȣ͂ Πανίȣ τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγρ.

B Μαρτύριος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Ιȣλιȣπόλεως Γαλατίας πρώτης ὁμ. ὑπέγρ.

Μιχαὴλ ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. τῆς Ασπονέων πόλεως ὁμ. ὑπέγρ.

Πλάτων ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. τῆς Κιννίων πόλεως Γαλατίας πρώτης ὁμ. ὑπέγ.

Γενέσιος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Αναςασιȣπόλεως ὁμ. ὑπέγρ.

Ανδρέας ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Μνίζȣ ἐπαρχίας Γαλατίας πρώτης ὁμ. ὑπέγ.

C Ιωάννης ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Μιλητȣπόλεως Ελλησπόντȣ ὁμ. ὑπέγ.

Κύρικος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Αδριανίας Ελλησπόντȣ ὁμ. ὑπέγρ.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Βασιλινȣπόλεως Βιθυνίας ὁμ. ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκοπος τῆς Πραινετίων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Ιȣςινιανȣπόλεως, ἤτοι Μέλης ὁμ. ὑπέγρ.

D Ιωάννης ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. τῆς Ανδραπηνῶν πόλεως ὁμ. ὑπέγ.

Σολομὼν ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. πόλεως Κλανέου τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμ. ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. τῆς Ναξίων νήσȣ ὁμοίως ὑπέγρ.

Πολυχρόνιος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Θεȣπόλεως ἤτοι Πρȣ́σης ὁμοίως ὑπέγραψε διὰ Θεοδοσίȣ πρεσβυτέρου διὰ τὸ προσὸν αὐτῷ γῆρας.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. πόλεως τȣ͂ Ἀμωρίου ὁμ. ὑπέγρ.

E Αναςάσιος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. τȣ͂ Πολεμωνίȣ ὁμ. ὑπέγ.

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Ἄρκης Αρμενίας ὁμ. ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. Βερίσσης Αρμενίας ὁμοίως ὑπέγραψα.

Τιβέριος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. τῆς Ἀμισηνῶν πόλεως ὁμ. ὑπέγ.

Μερκȣ́ριος ἐλέῳ Θεȣ͂ ἐπίσκ. πόλεως Ποιμανινοῦ ὁμ. ὑπέγ.

Μη-

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XVIII.

Μηνᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καραλλίας Παμφυλίας ὁμ. ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κονανῶν ἤτοι Μανέων ὁμ. ὑπέγρ.

Νικήτας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Κορακησίου ὁμ. ὑπέγρ.

Δομέτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Προυσιαδέων πόλεως ὁμ. ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἰουνοπολιτῶν πόλεως ὁμ. ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Δασκυλιωτῶν πόλεως ὁμ. ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Καδοσέων πόλεως ὁμ. ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Κρατίας ὁμ. ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Φιλαδελφείας τῆς πόλεως ὁμοίως ὑπέγρ.

Θεόδοτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Δάλδης ὁμοίως ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπ. Καισαρείας Βιθυνίας ὁμ. ὑπέγραψα.

Ἀντώνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ὑπαίπων Ἀσίας ὁμ. ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Θεοτοκιανῶν ἤτοι Ἀπολλωνιάδος ὁμ. ὑπέγ.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σινωπέων πόλεως ὁμ. ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Σιτῶν ὁμοίως ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς Φαυστινουπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ἀδριανουπόλεως Ὀνωριάδος ὁμοίως ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ἡρακλείας Πόντου ὁμοίως ὑπ.

Λογγῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. [1] τῆς Τυανῶν πόλεως ὁμ. ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. Κομάνων Ἀρμενίας δευτέρας ὁμ. ὑπέγραψα.

Εἰρήναρχος ἐλέῳ Θεοῦ διάκονος τῆς ἐν Ἀμασείδι ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Κομιτᾶ τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου ὁμ. ὑπέγ.

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς [2] Τιβεριαδέων πόλεως ὁμ. ὑπέγρ.

Ἀλέξανδρος ἀνάξιος ἐπίσκ. Νακωλείας ὁμοίως ὑπέγ.

Ζήμαρχος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Σιδύμων τῆς Λυκαονίας ὁμ. ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Βηρινουπόλεως Γαλατίας πρώτης ὁμ. ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Οἰνιάνδων ὁμ. ὑπέγραψα.

A Menas misericordia Dei episc. civitatis Caralliæ Pamphyliæ similiter subsc.

Cosmas misericordia Dei episcopus civitatis Conanensis Pamphyliæ regionis similiter subsc.

Nicetas misericordia Dei episc. civitatis Coracesii similiter subsc.

Domitius misericordia Dei episc. Prusiadis civitatis similiter subsc.

Georgius misericordia Dei episc. Junopoleos similiter subsc.

Joannes misericordia Dei episc. Dascylii Bithyniæ regionis similiter subsc.

Georgius misericordia Dei episc civitatis B Cadoteorum Bithyniæ provinciæ similiter subsc.

Georgius misericordia Dei episc. civitatis Cratiæ Honoriadis similiter subsc.

Joannes misericordia Dei episc. civitatis Philadelphiæ Lydiæ regionis similiter subscripsi.

Theodotus misericordia Dei episc. Daldæ Lydiæ regionis similiter subsc.

Theodorus misericordia Dei episcopus Cæsareæ civitatis Bithyniæ regionis similiter subsc.

Antonius misericordia Dei episc. Hypæporum civitatis Asianæ regionis similiter subscripsi.

C Anastasius misericordia Dei humilis episc. Theotocianorum civitatis sive Apolloniadis similiter subsc.

Sergius misericordia Dei episc. civitatis Sinopes Helenoponti provinciæ similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episc. civitatis Sitorum Lyciæ regionis similiter subsc.

Joannes indignus episc. civitatis Faustinopoleos secundæ Cappadociæ similiter subscripsi.

Platon misericordia Dei episc. Hadrianopoleos Honoriadis similiter subsc.

Stephanus misericordia Dei episc. Heracleæ D Ponti similiter subsc.

Longinus misericordia Dei episc. civitatis Tyanorum similiter subsc.

Joannes indignus episc. civitatis Comanæ similiter subsc.

Irenarchus misericordia Dei diaconus sanctæ Amastrinæ ecclesiæ, locum exhibens Comitæ sanctissimi episcopi mei similiter subscripsi.

Constantinus humilis episc. civitatis Tibriadensium Pisidiæ provinciæ similiter subscripsi.

Alexander indignus episc. civitatis Nacoliæ Phrygiæ Salutariæ provinciæ similiter subscripsi. E

Zemarcus misericordia Dei episc. civitatis Sidymorum Lycaoniæ provinciæ similiter subscripsi.

Stephanus misericordia Dei episc. Verinopolitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis similiter subsc.

Georgius misericordia Dei episc. civitatis Oeniandorum Cariæ provinciæ similiter subscripsi.

Theo-

1 Lege, Μισθιάνων, & in Latino, *civitatis Misthianorum*, ex Trullana Synodo infra. *Harduinus*.
2 Lege, Τυμβριάδων, ut in Trullana synodo infra. *Harduinus*.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 680.

Theophylactus misericordia Dei episc. civitatis Cerasuntis similiter subsc.	A Θεοφύλακτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Κερασοῦντος ὁμοίως ὑπέγρ.
Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Erizorum Cariæ provinciæ similiter subscripsi.	Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Εριζων τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγ.
Joannes misericordia Dei episc. civitatis Myndi Cariæ provinciæ similiter subsc.	Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Μυνδου ἐπαρχίας Καρίας ὁμ. ὑπέγρ.
Patricius misericordia Dei episc. civitatis Iluzorum Pacatianæ (Cappadociæ provinciæ) similiter subsc.	Πατρίκιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Ἰλέζων ἐπαρχίας Πακατιανῶν ὁμ. ὑπέγρ.
Petrus misericordia Dei episc. civitatis Appiæ similiter subsc.	Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Αππίας ἐπαρχίας Πακατιανῶν ὁμ. ὑπέγρ.
Theodorus misericordia Dei episc. civitatis Nazianzi similiter subsc.	Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ναζιανζοῦ ὁμοίως ὑπέγραψα.
Marinus misericordia Dei episc. civitatis Philomelii similiter subsc.	Μαρῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τοῦ Φιλομηλίου ὁμοίως B ὑπέγρ.
Platon misericordia Dei episc. civitatis Magidorum Pamphyliæ provinciæ similiter subscripsi.	Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Μαγίδων ὁμοίως ὑπέγρ.
Plusianus misericordia Dei episc. civitatis Syllensis similiter subsc.	Πλουσιανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Συλλέου ὁμ. ὑπέγρ.
Theodorus misericordia Dei episc. civitatis Doarorum similiter * subsc.	Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Δοάρων Καππαδοκίας δευτέρας ὁμ. ὑπέγρ.
Phocas misericordia Dei episc. civitatis Dadybrorum subsc.	Φωκᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Δαδυβρυμῶν πόλεως ὁμ. ὑπέγρ.
Georgius misericordia Dei episcopus insulæ Coensium similiter subsc.	Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κώων νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα.
Georgius misericordia Dei episc. Chii similiter subsc.	Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. νήσου Χίου ὁμ. ὑπέγραψα.
Demetrius misericordia Dei episc. civitatis insulæ Teni similiter subsc.	C Δημήτριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. νήσου Τήνου ὁμοίως ὑπέγρ.
Eutychius misericordia Dei episc. insulæ Meli similiter subsc.	Εὐτύχιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. νήσου Μήλου ὁμοίως ὑπέγρ.
Stephanus misericordia Dei episc. insulæ Pari similiter subsc.	Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Πάρου ὁμοίως ὑπέγρ.
Georgius misericordia Dei episc. civitatis Flaviadis secundæ provinciæ Lyciæ similiter subsc.	Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Φλαβιάδος ὁμ. ὑπέγρ.
Eulalius misericordia Dei episc. Zenonopoleos Isauriæ similiter subsc.	Εὐλάλιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ζηνωνοπόλεως Ἰσαυρίας ὁμ. ὑπέγρ.
Joannes misericordia Dei episc. civitatis Coryci primæ provinciæ Ciliciæ similiter subscripsi.	Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κωρύκου ὁμ. ὑπέγρ.
Joannes misericordia Dei episc. civitatis Adanorum similiter subsc.	D Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Αδάνων ὁμοίως ὑπέγρ.
Georgius misericordia Dei episc. insulæ Theræ similiter subsc.	Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Θήρας τῆς νήσου ὁμ. ὑπέγρ.
Callinicus misericordia Dei episc. Coloniæ civitatis Armeniæ provinciæ similiter subscripsi.	Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Κολωνείας Αρμενίας ὁμοίως ὑπέγ.
Theodorus misericordia Dei episc. Iborensis Hellesponti provinciæ similiter subsc.	Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἰβορέων πόλεως ὁμ. ὑπέγρ.
Constantinus misericordia Dei episc. civitatis Dalisandi Isauriæ provinciæ similiter subscripsi.	Κωνσταντῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Δαλισάνδου ὁμ. ὑπέγρ.
Theodorus misericordia Dei episc. civitatis Olbæ similiter subsc.	Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ὄλβης ἐπαρχίας Ἰσαυρίας ὁμ. ὑπέγρ.
Constantinus misericordia Dei episc. Lampsaci similiter subsc.	E Κωνσταντῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Λαμψάκου ὁμοίως ὑπέγρ.
Domitius misericordia Dei episc. civitatis Prymnesiæ similiter subsc.	Δομίτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Πρυμνήσου ὁμοίως ὑπέγρ.
Theodorus misericordia Dei episc. civitatis Trapezuntis similiter subsc.	Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Τραπεζουντίων πόλεως ὁμ. ὑπέγρ.
Leontius misericordia Dei episcopus Helenopoleos Bithyniæ similiter subsc.	Λεόντιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπ. Ἑλενουπόλεως Βιθυνίας ὁμ. ὑπέγραψα.
Theodosius humilis episc. Psibelorum Lycaoniæ civitatis similiter subsc.	Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Ψιβήλων τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας ὁμ. ὑπέγρ.

* Cappadociæ secundæ

Κωσ-

ANNO CHRISTI 680.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τοῦ Κοττυαίου ὁμοίως ὑπέγ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀδραμυτοῦ τῆς Ἀσίας ὁμ. ὑπέγρ.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· αἰτοῦμεν τὸ εὐσεβὲς καὶ θεόστεπτον τοῦ δεσπότου κράτος, καθὼς καὶ διὰ τοῦ προσαχθέντος τῇ εὐσεβεῖ ὑμῶν βασιλείᾳ προσφωνητικοῦ ἐδεήθημεν, διὰ θείας ὑμῶν ὑποσημειώσεως τὸ κῦρος παρασχέσθαι τῷ παρ' ἡμῶν ἐκφωνηθέντι ἐν ὑπογράφῳ ὅρῳ, τῷ καὶ ἐπὶ τῆς θεοσόφου ὑμῶν γαληνότητος τανῦν ἀναγνωσθέντι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβ. βασιλεὺς εἶπε· τὸ αἰτηθὲν παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου παραυτίκα διαπραξόμεθα. ἐπεὶ δὲ τὰ πρὸς ἀκριβῆ B κατάληψιν τῶν ἀναφερομένων τῇ ἡμετέρᾳ εὐσεβείᾳ διαπραττόμενοι οὐδὲν ἀνεξέταστον καταλιμπάνειν ἐθέλομεν Κιτονάτου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Σαρδώων νήσου κατηγορηθέντος περί τινων κεφαλαίων πρὸς ἐναντίωσιν ὁρώντων τῆς τε ἡμετέρας δουλείας, καὶ τῆς φιλοχρίστου ἡμῶν πολιτείας, καὶ τούτων ψευδῶν ἀποδειχθέντων, ἀθῴου τε τοῦ ὁσιωτάτου ἀνδρὸς ἀναδειχθέντος, προτρεπόμεθα τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον, τὸν αὐτὸν ὁσιώτατον Κιτονάτον προσδέξασθαι, ἵνα τε ὑμῶν τοῦτον καταριθμῆσαι· καὶ ἐν τῷ ἐκφωνηθέντι παρὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος διὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὅρῳ παρασκευάσαι καθυπογράψαι. C καὶ μετὰ τὸ τὸν αὐτὸν ὁσιώτατον Κιτονάτον ὑπογράψαι ἐν τῷ τοιούτῳ ὅρῳ, καὶ Θεόδωρον ἐπίσκοπον Αὐρηλιουπόλεως, λαβὼν ἐν χερσὶν ὁ αὐτὸς εὐσεβέστατος βασιλεὺς τὸν κατὰ παρουσίαν τῆς αὐτοῦ γαληνότητος ἀναγνωσθέντα ἐνυπόγραφον ὅρον τῆς ἁγίας συνόδου ὑπεσημειώσατο ἰδιοχείρως, καθὼς ἐν αὐτῷ τῷ προτεταγμένῳ ἐν τῇ παρούσῃ πράξει ὅρῳ ἐμφέρεται.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· αἰτοῦμεν τὸ θεόσοφον τοῦ δεσπότου κράτος, πρὸς μείζονα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀσφάλειάν τε καὶ βεβαίωσιν ἰσοτύπους ἐνυπογράφους ὅρους τοῦ ἀναγνωσθέντος κατὰ παρουσίαν τοῦ γαληνοτάτου ὑμῶν κράτους ὅρου ἐκδοθῆναι D τοῖς πέντε πατριαρχικοῖς θρόνοις μετὰ τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν ὑποσημειώσεως.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς εἶπεν· τὸ καὶ νῦν παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου αἰτηθὲν εὐσεβῶς διαπραξόμεθα.

Ἰστέον, ὡς κατὰ τὰ διαλαληθέντα παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου, ἤγουν ὑποσχεθέντα, ἰσοτύπους ὅρους μεθ' ὑποσημειώσεως τῆς αὐτοῦ πανημέρου γαλήνης παρέσχετο τοῖς πέντε πατριαρχικοῖς θρόνοις οὕτως.

Τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου, ἤγουν Ἀγάθωνι τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. E

Τῷ θρόνῳ τῆς ἁγιωτάτης καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἤγουν Γεωργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ.

Τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ τοῦ ἁγίου εὐαγγελιστοῦ Μάρκου τῷ τιμωμένῳ ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλει διὰ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ.

Τῷ θρόνῳ τῆς Ἀντιοχέων ἤτοι Θεουπολιτῶν με-

ACTIO XVIII.

A Cosmas misericordia Dei episc. Cottyænorum similiter subsc.

Theodorus misericordia Dei episc. Adramytenæ civitatis Asianæ regionis similiter subscripsi.

Ex nova versione.

Sancta synodus dixit: Petimus piam & a Deo coronatam domini potestatem, sicut & per oblatum pio vestro imperio acclamatorium rogavimus, ut per sacram vestram subsignationem robur præbeatur definitioni a nobis cum subscriptionibus editæ, quæ & coram a Deo instructa vestra serenitate relecta est.

Constantinus piissimus imperator dixit: Quod postulatum est a sancto & universali B concilio, protinus faciemus. Facientes autem quæ ad accuratam pertinent comprehensionem eorum quæ pietati nostræ suggeruntur, nihil non perpensum volumus relinquere cum Citonatus sanctissimus archiepiscopus Sardiniæ insulæ de quibusdam capitulis accusatus sit, quæ spectant ad obsistendum tum nostiæ servituti, tum Dei amatrici reipublicæ nostiæ: cumque ea falsa demonstrata sint, & iis venerabilis vir insons declaratus sit; hortamur sanctum & universale vestrum concilium, eumdem sanctissimum Citonatum recipere: ut & in vestro numero eum habeatis, & faciatis, ut editæ a Spiritu sancto per sanctum vestrum concilium orthodo- C xæ fidei definitioni subscribat. Et postquam venerabilis Citonatus definitioni subscripsit, ac Theodotus episcopus Aureliopoleos, in manus sumens idem piissimus imperator subscriptam sancti concilii definitionem, quæ præsente ejus tranquillitate recitata erat, propria manu subsignavit, sicut ipsi definitioni, quæ præsenti actione continetur, insertum est.

Sancta synodus dixit: Petimus a domini potestate instructa a Deo, ad majorem orthodoxæ fidei stabilitatem & confirmationem, ut subscripta exempla definitionis re- D lectæ præsente vestra serenissima potestate, edantur quinque patriarchalibus sedibus una cum pia vestra subsignatione.

Constantinus piissimus imperator dixit: Quod etiam nunc a sancto & universali vestro concilio petitum est, pie conficiemus.

Sciendum quod juxta ea quæ interlocutus est piissimus & Christum diligens imperator Constantinus, vel etiam pollicitus est, exempla definitionis cum subsignatione mansuetæ ejus serenitatis præbuit quinque patriarchalibus sedibus hoc modo.

Apostolicæ sedi sancti & principis apostolorum Petri, nempe Agathoni sanctissimo papæ E senioris Romæ.

Sedi sanctissimæ catholicæ & apostolicæ magnæ ecclesiæ Constantinopoleos, sive Georgio sanctissimo & beatissimo patriarchæ.

Apostolicæ sedi sancti evangelistæ Marci, qui honoratur in Alexandrinorum magna civitate, per Petrum Deo amabilem presbyterum monachum & vicarium.

Sedi Antiochensium sive Theopolitarum magnæ

ACTIO XVIII

ANNO CHRISTI 680.

gnæ civitatis per Theophanem venerabilem & sanctissimum patriarcham.

Sedi sanctæ Christi Dei nostri resurrectionis, id est, Hierosolimorum, obtinente locum ejusdem honorabilissimæ sedis Theodoro Deo amabili presbytero per Georgium presbyterum monachum Sebastenum, qui postea patriarcha Antiochiæ fuit.

A γαλοπόλεως διὰ Θεοφάνες τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου.

Τῷ θρόνῳ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως ἤτοι Ἱεροσολύμων, ἐπέχοντος τὴν τοποτηρησίαν τοῦ αὐτοῦ τιμιωτάτου θρόνου Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, διὰ Γεωργίου πρεσβυτέρου μοναχοῦ τοῦ Σεβαστηνοῦ· ὅστις μετέπειτα καὶ πατριάρχης Ἀντιοχείας ἐγένετο.

EXEMPLUM LITERARUM

missarum a sancto & universali sexto concilio ad Agathonem sanctissimum & beatissimum papam senioris Romæ.

Sanctum & universale concilium, quod per Dei gratiam & piam sanctionem piissimi ac fidelissimi magni imperatoris Constantini congregatum est in hac a Deo conservanda & regia Constantinopoli nova Roma in secreto sacri palatii dicto Trullo, sanctissimo ac beatissimo papæ senioris Romæ Agathoni in domino salutem.

ἸΣΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΣΤΑΛΕΝΤΩΝ

γραμμάτων παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου πρὸς Ἀγάθωνα τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

B Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ Θεοῦ χάριν καὶ πανευσεβὲς θέσπισμα τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ πιστοτάτου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου συναχθεῖσα ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει νέᾳ Ῥώμῃ ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ, οὕτως ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ, τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνι ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Vetus Interpretatio

MAximi morbi majoribus indigent auxiliis, ut scitis, beatissimi: atque idcirco Christus verus Deus noster, virtus vere rerum omnium conditrix & gubernatrix, sapientem dedit medicum, vestram a Deo honoratam sanctitatem, contagia hæreticæ luis fortiter propulsantem remediis orthodoxiæ, ac valetudinis robur membris ecclesiæ largientem. Itaque tibi, ut primæ sedis antistiti universalis ecclesiæ, quid agendum sit relinquimus, stanti super firmam fidei petram libenter, perlectis veræ confessionis literis a vestra paterna beatitudine ad piissimum imperatorem missis: quas ut a summo apostolorum vertice divine perscriptas agnoscimus, per quas exortam nuper multiplicis erroris hæreticam sectam depulimus, Constantino nobis ad decernendum hortatore, qui divine imperat, sceptraque clementissime regit, quo adjutore, impietatis errorem evertimus, hæreticorum nefariam doctrinam quasi obsidione adorti. Inde fundamenta execrandæ eorum hæreseos prorsus convellentes, eosque armis spiritualibus paternisque aggredientes, & linguas eorum, ne inter se accommodate loquerentur, confundentes, extructam ab iis impiissimæ hæresis turrim subruimus: ac ipsos, ut lapsos circa fidem ac peccatores, in matutinis extra castra atriorum Dei, ut Davidice

Psal. 100. 8. loquamur, anathematibus interfecimus, ex sententia per sacras vestras literas de iis prius lata videlicet Theodorum episcopum Pharan, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum & Petrum. Ad hoc autem & post eos anathematibus hæreticorum juste subjecimus & eos, qui vivunt suscepta illorum impietate, vel, ut apertius dicatur, Apollinarii, & Severi, & Themistii exosorum Deo, Macarium qui fuit Antiochensium magnæ urbis episcopus, quem & pastoritia pelle merito ipsius denudavimus, propter impœnitentiam ejus circa orthodoxam fidem & obstinatam pervicaciam: & Stephanum ejus ad amentiam discipulum, ad

ΤΑ μέγιστα τῶν νοσημάτων μειζόνων δεῖται βοηθημάτων, ὡς ἴστε μακαριώτατοι· διὰ τοῦτο

C Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ἡ ὄντως τῶν ὄντων δημιουργική τε καὶ προνοητικὴ δύναμις σοφὸν ἀνέδειξεν ἰατρὸν τὴν ὑμετέραν θεοτίμητον ἁγιότητα, τὰς νοσώδεις τῆς αἱρετικῆς λύμης ὀρθοδοξίας φαρμάκοις ῥωστικῶς ἀπελαύνουσαν, καὶ πανσθενῆ τὴν ὑγείαν τῆς ἐκκλησίας χαριζομένην τοῖς μέλεσιν. ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὡς πρωτοθρόνῳ σοι τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας τὸ πρακτέον παρατιθέμεθα, ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν ἑστῶτι τῆς πίστεως, τοῖς παρὰ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐμφιλοχω-

D ρήσαντες γράμμασιν· ἅπερ καὶ ὡς ἀπὸ τῆς κορυφαίας τῶν ἀποστόλων ἀκρότητος θεολογηθέντα γινώσκομεν, δι' ὧν καὶ τὴν τῆς ἐναγχος ἀναφανείσης αἱρέσεως πολυπλανῆ δόξαν ἐξεδιώξαμεν, ἐξάρχοντος ἡμῶν ἐν τοῖς δόγμασι Κωνσταντίνου τοῦ θειωδῶς βασιλεύοντος, καὶ τὰ σκῆπτρα ἡμεροτάτως ἰθύνοντος, μεθ' οὗ τὴν τῆς ἀσεβείας πλάνην κατεστρεψάμεθα, τὰ τῶν αἱρετικῶν δυσσεβῆ πολιορκήσαντες δόγματα. κἀντεῦθεν ἐκ βάθρων αὐτῶν ἀνασπάσαντες τοὺς θεμελίους τῆς βδελυρωτάτης αἱρέσεως, καὶ καταβάντες πρὸς αὐτοὺς μεθ' ὅπλων πνευματικῶν τε καὶ πατρικῶν, καὶ τὰς γλώσσας αὐτῶν προσφόρως λέγειν συγχέαντες, τὸν ὑπ' αὐτῶν κτισθέντα τῆς ἀσεβεστάτης αἱρέσεως πύργον ἐξεμοχλεύσαμεν. αὐτοὺς δὲ ὡς περὶ τὴν πίστιν ἡμαρτηκότας εἰς τὰς

E πρωΐας ἔξω τῆς παρεμβολῆς τῶν αὐλῶν τοῦ Θεοῦ, Δαβιτικῶς εἰπεῖν, τοῖς ἀναθέμασιν ἀπεκτείναμεν, Δαυϊτικῶς κατὰ τὴν τοῖς ἱεροῖς ὑμῶν γράμμασιν ἐπ' αὐτοῖς προψηφισθεῖσαν ἀπόφασιν· φαμὲν δὴ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν, Σέργιον, Ὀνώριον, Κῦρον, Παῦλον, Πύῤῥον καὶ Πέτρον. πρὸς δὲ τούτοις καὶ μετὰ τούτους τοῖς ἀναθέμασι τῶν αἱρετικῶν ἐνδίκως καθυπεβάλομεν, καὶ τοὺς ἐν ζῶσιν ἀναδεδεγμένους τὴν τούτων ἀσέβειαν, εἰπεῖν δὲ μᾶλλον σαφέστερον, τὴν Ἀπολλιναρίου, Σεβήρου τε, καὶ Θεμιστίου τῶν θεοστυγῶν, Μακάριον τὸν γενόμενον τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως ἐπί-

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XVIII.

ἐπίσκοπον· ὃν καὶ τῆς ποιμαντικῆς δορᾶς κατ' ἀξίαν ἀπεγυμνώσαμεν διὰ τὸ ἀμετανόητον τούτου πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἀνεπίστροφον. Στέφανον τὸν τούτου πρὸς ἄνοιαν μαθητὴν καὶ διδάσκαλον πρὸς ἀσέβειαν, καὶ τὸν ἐν τοῖς αἱρετικοῖς δόγμασι Πολυχρόνιον, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τούτοις ἀμετανοήτως διδάξαντας ἢ διδάσκοντας, ἢ φρονοῦντας, ἢ φρονήσαντας δόγματα.

Μέχρι τούτων τοίνυν ἡμῖν τὸ κατηφὲς καὶ συγνὸν καὶ πολύδακρυ. οὐ γὰρ ἐγελάσαμεν τῶν πέλας τῷ πτώματι, οὐδὲ τῆς ἐκείνων ἐξοιστρήσεως ἐπιχαρέντες κατεσκιρτήσαμεν, οὐδὲ μέγα διὰ τοῦτο ἐπήρθημεν, ἵνα καὶ μεῖζον ἐπὶ τούτῳ κατενεχθείημεν· οὐχ οὕτως ἡμεῖς περὶ τούτων ὦ σεβασμία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ ἐπαιδεύθημεν, τὸν τῶν ὅλων δεσπότην Χριστὸν κεκτημένοι φιλάνθρωπόν τε καὶ ὑπεράγαθον· ὃς καὶ μιμητὰς ἡμᾶς, ὡς ἐφικτὸν, τῆς ἱεραρχικῆς αὐτοῦ νομοθεσίας ἀγαθοπρεπῶς γενέσθαι παρακελεύεται, καὶ τύπον ἐπέχοντας τῆς αὐτοῦ ποιμαντικῆς τε καὶ συστατικῆς κυβερνήσεως. ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστροφὴν μετανοίας ὅ, τε γαληνότατος βασιλεὺς καὶ ἡμεῖς διαφόρως τούτους προετρεψάμεθα· καὶ μεθ' ὅλης τῆς εὐσεβείας τὰ πάντα πεπράχαμεν, οὐδὲ πρὸς χάριν ἢ ἀπέχθειαν * διαγόμενοι (*al. διηγούμενοι*) καθὼς ὑμᾶς ἔνεστιν ἐκ τῶν ἤδη κεκινημένων ἐφ' ἑκάστῳ τῶν παρηκολουθηκότων καὶ ἐγγράφως ὑπομνηματισθέντων, τῶν καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τῇ ὑμῶν ἐσταλμένων μακαριότητι, γνῶναι τὴν δύναμιν· εἶτα δὲ καὶ διὰ τῶν ἀναπληρωσάντων τὸ πρόσωπον τῆς ὑμετέρας ἁγιότητος Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ εὐλαβεστάτου ὑποδιακόνου τῶν ὑμετέρων πνευματικῶν τέκνων, καὶ ἠγαπημένων ἡμῖν ἀδελφῶν· καὶ τῶν ἐκ τῆς καθ' ὑμᾶς ἁγίας συνόδου σταλέντων ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, ὀρθῶς καὶ χρηστῶς κατὰ τὴν ὑμῶν παίδευσιν ἐν τῷ πρώτῳ τῆς πίστεως σὺν ἡμῖν ἀγωνισαμένων κεφαλαίῳ, οὕτως ἡμεῖς τῷ ἁγίῳ πνεύματι λαμπρυνόμενοι, καὶ ταῖς ὑμετέραις διδασκαλίαις ὁδηγούμενοι τὰ δυσχερῆ τῆς δυσσεβείας ἀπεκρουσάμεθα δόγματα, τὴν εὐθυτάτην τῆς ὀρθοδοξίας τρίβον ἐξομαλίσαντες, ἐν ὅλοις τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου θεοσόφως ἡμᾶς περιθάλψαντός τε καὶ κυβερνήσαντος. εἶτα τε καὶ τοῦ ἐν οἷς ἡμῶν τῆς βασιλευούσης ταύτης Κωνσταντινουπόλεως ἁγιωτάτου προέδρου συνθεμένου πρώτου τοῦ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα παρ' ὑμῶν τῆς ὀρθοδοξίας σταλέντι συντάγματι, ἅτε κατὰ πάντα τοῖς ἐκκρίτοις καὶ θεοφόροις πατράσι, καὶ ταῖς ἁγίαις πέντε οἰκουμενικαῖς συνόδοις ὁμοφωνήσαντι. καὶ δὴ πάντας ἡμᾶς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ περιέχοντος τὸ σπουδαζόμενον εὐμαρῶς διηνύσαμεν· Θεὸς γὰρ ἦν ὁ ἐνεργῶν καὶ στεφανῶν τὸ συνέδριον.

Ἐντεῦθεν τοιγαροῦν ἐφ' ἡμᾶς ἡ τοῦ παναγίου πνεύματος χάρις ἐπέλαμψε, τὴν ἐξουσίαν διὰ τῆς ὑμῶν ἐκτενεστάτης εὐχῆς χαρισαμένη τοῦ πᾶν ζιζάνιον καὶ ξύλον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόψαι, καὶ πυρὶ καταναλῶσαι κελεύσασα. καὶ καρδίᾳ, γλώσσῃ τε καὶ χειρὶ συμφωνήσαντες ἀπλανέστατόν τε καὶ ἀσφαλέστατον τῇ συνεργίᾳ τοῦ ζωοποιοῦ πνεύματος ὅρον ἐξεφωνήσαμεν· οὐ μετάραντες κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, ὅρια αἰώνια, μὴ γένοιτο. ἀλλὰ ταῖς τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων ἐμμείναντες χρήσεσιν. ὁρίσαντες, ἵνα καθάπερ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσεσι θεότη-

A impietatem doctorem: item Polychronium, qui in dogmatibus hæreticis nomini suo respondens, inveteravit: eos demum, qui similia, atque hi, impœnitenter docuerunt, aut docent, aut sentiunt, aut senserunt.

Hactenus igitur mœror nobis & tristitia, & multæ lacrymæ fuere. Non enim risimus proximorum ruinas, nec eorum effrænato furore læti exultavimus, nec idcirco sumus elati: ut eam ob rem gravius caderemus: non sic in his, o venerabile & sacrum caput, edocti sumus, qui universita- B tis dominum Christum humanum ac summe bonum & benignum habeamus: qui & hortatur nos, ut, sicut bonos decet, sacerdotalium ipsius legum, in quantum fieri possit, simus imitatores, formamque obtineamus pastoralis ejus & conciliatricis gubernationis. Sed & ad pœnitentiæ conversionem tum serenissimus imperator, tum nos, eos varie hortati sumus, omniaque gessimus religione & diligentia singulari: non commoti gratia, non odio, quemadmodum ex iis cognoscere potestas, quæ in unoquoque negotio sunt pertractata, & relata in commentarios, & in præsentia ad vestram beatitudinem mittuntur: ac intellige- C tis a vicariis sanctitatis vestræ, Theodoro ac Georgio dilectis Deo presbyteris, & Joanne religiosissimo diacono, & Constantino venerabili hypodiacono, vestris spiritualibus filiis, nostrisque dilectis fratribus: tum ab iis, qui a sancta vestra synodo missi sunt, sanctis episcopis qui recte ac probe ex vestra disciplina in primo fidei capitulo una nobiscum decertarunt. Sic nos sancto Spiritu illustrati, vestraque instituti doctrina, infesta dogmata impietatis depulimus, rectissimam orthodoxiæ semitam complanantes, piissimo ac serenissimo nostro imperatore Constantino sapienter & divinitus confovente nos in omnibus ac tuente: deinde uno D ex nobis, regnantis hujus Constantinopoleos sanctissimo præsule assentientem in primis misso a vobis ad piissimum imperatorem orthodoxiæ scripto, ut in omnibus convenienti probabilibus & a Deo instinctis patribus ac sanctis & universalibus quinque conciliis, & quidem nos omnes Christo Deo continente, quod studebamus, facile confecimus. Deus enim movebat, Deus coronabat consessum.

E Istinc igitur in nos sancti Spiritus gratia illuxit, potestatem largiens, per assiduas vestras preces, cuncta zizania & omnem arborem non facientem fructum bonum, excidendi, & jubens, ut igne consumantur. Et corde nos, & lingua, & manu convenientes, omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici Spiritus ope, edidimus, non transferentes, sicut scriptum est, terminos antiquos; absit: sed in sanctorum & probabilium patrum testimoniis & auctoritatibus permanentes, ac definientes, ut, sicuti ex duabus & (*Prov. 22. 28.*)

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 680.

& in duabus naturis, divinitate atque humanitate, ex quibus compositus est, & in quibus existit, Christus verus Deus noster prædicatur a nobis, & glorificatur inseparabiliter, & inconvertibiliter, inconfuse, & indivise: ita & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfuse, impartibiliter prædicemus, quemadmodum in iis quæ a nobis synodaliter definita sunt, declaratum est; quibus & Deum imitantis imperatoris nostri potestas annuens, propria manu subsignavit: abjicientesque ut prædictum est, impiissimam & imaginariam de una voluntate unaque operatione in dispensatione incarnationis Christi veri Dei nostri, & condemnantes hæresin, ex eoque confundentium ac dividentium turbas compressimus, inflammatamque procellam ceterarum hæreseon extinximus, orthodoxæ autem fidei splendidam lucem vobiscum clare prædicavimus: quam ut iterum per honorabilia vestra rescripta confirmetis, vestram oramus paternam sanctitatem: per quam bona spe in Christum freti confidimus, misericordem ejus benignitatem largituram Romanæ reipublicæ, clementissimo imperatori nostro commissæ, stabilitatem; exornaturamque diuturnis jugibusque victoriis serenam ejus mansuetudinem: foreque ut, præter bona quæ hic elargita est, sistat vestram Deo honorabilem sanctitatem tremendo ejus illi tribunali, quæ sincere ac vere fidem confessa est, custodiendam incolumem, & conservantem creditos ipsi a Deo orthodoxos greges.

Universam, quæ cum vestra est beatitudine, in Christo fraternitatem nos, & qui nobiscum sunt, plurimum salutamus.

Georgius misericordia Dei episc. Constantinopoleos novæ Romæ subsignavi.

Petrus misericordia Dei episc. & vicarius sedis Alexandrinæ magnæ urbis subsignavi.

Theophanes misericordia Dei episc. Theopoleos sive Antiochiæ subsignavi.

Georgius humilis presbyter sanctæ Christi Dei nostri Anastaseos exhibens locum Theodori sanctissimi presbyteri, & vicarii apostolicæ sedis Hierosolymorum similiter subsignavi.

Joannes misericordia Dei episc. Thessalonicensis civitatis pro me & synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Philalethes indignus episc. Cæsareæ metropoleos, & primas Ponticæ diœcesis pro me similiter subsignavi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Trimithuntorum Cypri insulæ, & locum tenens Epiphanii sanctissimi mei archiepiscopi subsignavi.

Citonatus indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Calaritanæ insulæ Sardiniæ pro me & synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Theodorus presbyter sanctæ ecclesiæ, Ravennatis, & locum exhibens Theodori reverendissimi mei archiepiscopi similiter subsignavi.

Joannes indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Portuensis, legatus totius concilii sanctæ &

A τός τε καὶ ἀνθρωπότητος, ἐξ ὧν συντεθεὶς, καὶ ἐν αἷς ὑπάρχων Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν κηρύττεται παρ' ἡμῶν, καὶ δοξάζεται ἀχωρίστως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, καὶ ἀδιαιρέτως, οὕτω καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, ἀμερίστως πρεσβεύομεν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς παρ' ἡμῶν ὁρισθεῖσι συνοδικῶς δεδήλωται. οἷς καὶ τὸ τοῦ θεομιμήτου ἡμῶν βασιλέως κράτος συναίνεσαν ἰδιοχείρως καθυπεσημήνατο· ἀποβαλλόμενοι, ὡς προλέλεκται, τὴν ἀσεβεστάτην καὶ φασματώδη περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ κατακρίναντες αἵρεσιν· ἐνθέν τε τῶν συγχεόντων καὶ B διαιρούντων τὸν τάραχον κατεπαύσαμεν, καὶ τὴν πυρίφλογον ζάλην τῶν λοιπῶν αἱρέσεων κατεσβέσαμεν, τὴν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως φωταυγίαν τηλαυγῶς σὺν ὑμῖν ἐκηρύξαμεν· ἣν καὶ αὖθις διὰ τιμίων ὑμῶν ἀντιγράφων ἐπισφραγίσαι τὴν ὑμῶν ἐκλιπαροῦμεν πατρικὴν ἁγιότητα· δι' ἧς εὐέλπιδες εἰς Χριστὸν ὄντες θαῤῥοῦμεν, τὴν αὐτοῦ πολυέλεον ἀγαθότητα τὴν σύστασιν τῇ ἐκ Θεοῦ δωρηθείσῃ τῷ πραοτάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ Ῥωμαϊκῇ πολιτείᾳ χαρίζεσθαι, νίκαις τε πολυχρονίοις τὴν αὐτοῦ κατακοσμεῖν παγγάληνον ἡμερότητα· τὴν δὲ ὑμετέραν θεοτίμητον ἁγιότητα παριστῶσαν πρὸς τοῖς ἐνθένδε καὶ τῷ φοβερῷ αὐτοῦ ἐκείνου βήματι εἰλικρινῶς τε καὶ C ἀληθῶς ὁμολογήσασαν τὰ τῆς πίστεως, ἐν ῥώσει φυλαττομένην, καὶ διασώζουσαν τὰ ἐκ Θεοῦ ἐμπιστευθέντα αὐτῇ ὀρθόδοξα ποίμνια.

Πᾶσαν σὺν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα ἡμεῖς τε, καὶ οἱ σὺν ἡμῖν πλεῖστα προσαγορεύομεν.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης ὑπεσημηνάμην.

Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητὴς τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ὑπεσημην.

D Θεοφάνης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας ὁμ. ὑπεσημ.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἐπέχων τὸν τόπον Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου πρεσβυτ. καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων ὁμ. ὑπεσημηνάμην.

Ιωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Θεσσαλονικέων πόλεως ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὑπεσημηνάμην.

Φιλαλήθης ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς Καισαρέων μητροπόλεως, καὶ ἔξαρχος τῆς Ποντικῆς διοικήσεως ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὁμ. ὑπεσημ.

E Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως Τριμιθούντων τῆς Κυπρίων νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκ. τῆς αὐτῆς Κυπρίων νήσου ὁμ. ὑπεσημ.

Κιτονάτος ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καλαρίας νήσου Σαρδινίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημην.

Θεόδωρος πρεσβύτερος, τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Ῥαβέννης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκ. ὁμ. ὑπεσημην.

Ιωάννης ἀνάξ. ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πόρτου, καὶ λεγάτος τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλη-

κλησίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώ- A μης ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὁμ. ὑπεσημ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κορινθίων μητροπόλεως τῆς Ἑλλήνων χώρας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Γορτυνίων μητροπόλεως τῆς Κρήτης νήσου ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Ἀβουνδάντιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τεμψάνης, καὶ ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὁμ. ὑπεσημ.

Ἰωάννης ἁμαρτωλὸς ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Ῥηγίου, καὶ B ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης ὁμ. ὑπεσημ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως, καὶ ἔξαρχος τῆς Ἀσιανῶν διοικήσεως ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημηνάμην.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἡρακλεωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπαίων ἐπαρχ. ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀγκυρανῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημηνάμην. C

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην.

Μαρῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σάρδεων μητροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Φώτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικαέων μητρο- D πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Χαλκηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὑπεσημηνάμην.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σιδητῶν μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σεβαστηνῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ. E

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημηνάμην.

Ἰουστῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας

apoſtolicæ eccleſiæ apoſtolicæ ſedis urbis Romæ pro me ſimil. ſubſignavi.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Corinthiorum metropoleos Græcorum provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Baſilius miſericordia Dei epiſcopus Gortynenſis metropoleos Cretæ inſulæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Abundantius miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tempſanæ, & legatus totius concilii ſanctæ & apoſtolicæ eccleſiæ apoſtolicæ ſedis urbis Romæ pro me ſimiliter ſubſignavi.

Joannes indignus epiſcopus urbis Rhegii, & legatus totius concilii ſanctæ & apoſtolicæ ſedis urbis Romæ ſimil. ſubſignavi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Epheſiorum metropoleos, & primas Aſianorum diœceſis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Siſinnius miſericordia Dei epiſcopus Heracleæ metropoleos Europæorum provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Plato miſericordia Dei epiſcopus Ancyræ metropoleos primæ Galatiæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Cyzici metropoleos primæ Helleſpontinæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Marinus miſericordia Dei epiſcopus Sardenſis metropoleos Lydiæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Petrus indignus epiſcopus Nicomediæ metropoleos Bithyniorum regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Photius miſericordia Dei epiſcopus Nicææ metropoleos Bithyniorum provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Chalcedonenſis metropoleos Bithyniorum provinciæ ſimil. ſubſignavi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Sidorum metropoleos Pamphyliæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Theodoſius miſericordia Dei epiſcopus Sebaſtenſis metropoleos ſecundæ Armeniorum provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Amaſeorum metropoleos Helenoponti provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimil. ſubſignavi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Melitenenſis metropoleos primæ Armeniorum provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Juſtinus miſericordia Dei epiſcopus Tyanenſis metropoleos ſecundæ Cappadociæ regionis

ACTIO XVIII.

ANN. CHRIS. 680.

nis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi. A

Alypius miſericordia Dei epiſcopus Gangrenſium metropoleos Paphlagoniæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Cyprianus miſericordia Dei epiſcopus Claudiopolitanæ metropoleos Honoriadis provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Peſſinuntis metropoleos ſecundæ Galatiæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Polyeuctus miſericordia Dei epiſcopus Myrenſium metropoleos Liciæ regionis pro me B & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubgnavi,

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Stauropolitanæ metropoleos Cariæ provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Tiberius miſericordia Dei epiſcopus Laodiceæ metropoleos Phrygiæ regionis Pacatianorum pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Coſmas miſericordia Dei epiſcopus Synnadorum metropoleos Phrygiæ Salutariæ provinciæ pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi. C

Conſtantinus miſericordia Dei epiſcopus Barateorum civitatis, & locum exhibens Pauli ſanctiſſimi metropolitæ Iconii metropoleos Lycaoniæ regionis, ſimiliter ſubſignavi.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Antiochenæ metropoleos regionis ſimiliter ſubſignavi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Pergæ metropoleos Pamphyliæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi. D

Theopemptus miſericordia Dei epiſcopus Juſtinianopolitanorum, ſive Mociſſenorum, Chriſto amabilis metropoleos ſecundæ Cappadociæ regionis ſimiliter ſubſignavi.

Iſidorus miſericordia Dei epiſcopus Rhodi metropoleos Cycladum inſularum pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubgnavi.

Siſinnius miſericordia Dei epiſcopus Hierapolitanorum metropoleos Phrygiæ Pacatianæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt, ſimiliter ſubſignavi. E

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Tarſenſium metropoleos primæ Ciliciæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Anazarbeorum civitatis ſecundæ Ciliciæ regionis pro me & ſynodo quæ ſub me eſt ſimiliter ſubſignavi.

Macrobius miſericordia Dei epiſcopus Seleuciæ metropoleos Iſaurorum civitatis pro

ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημηνάμην.

Ἀλύπιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχ. ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Κυπριανὸς ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κλαυδιουπόλεως μητροπόλεως τῆς Ὁνωριάδος ἐπαρχ. ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πισινουντίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημηνάμην.

Πολύευκτος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχ. ὑπὲρ ἐμαυτῆς καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ, τῆς Σταυρουπόλεως μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχ. ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημ.

Τιβέριος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας Πακατιανῶν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημηνάμην.

Κοσμᾶς ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Συνναδέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμ. ὑπεσημηνάμην.

Κωνσταντῖνος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Βαρατέων πόλεως, καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Παύλου τοῦ ἁγιωτάτου μου μητροπολίτου τῆς Ἰκονιέων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, ὁμ. ὑπεσημηνάμην.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην.

Θεόπεμπτος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπεσημ.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην.

Σισίννιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημ.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημ.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀναζαρβέων πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημ.

Μακρόβιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπὲρ

ἐμαυ-

ANNO CHRISTI 680. — ACTIO XVIII.

ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ᾽ ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην. A

me & synodo quæ sub me est similiter subsignavi.

Γεώργιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυῖωῶν πόλεως τῆς Θρακῶν χώρας ὑπεσημ.

Georgius misericordia Dei episcopus Bizyenorum civitatis Thraciæ regionis subsignavi.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Πομπηϊουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁμ. ὑπεσημ.

Theodorus misericordia Dei episcopus Pompejopolitanorum civitatis Paphlagoniæ regionis similiter subsignavi.

Ζαχαρίας ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Λεοντοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπεσημ.

Zacharias misericordia Dei episcopus Leontopolitanorum civitatis Isaurorum regionis subsignavi.

Γρηγόριος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὑπεσημ.

Gregorius misericordia Dei episcopus Mitylenensis urbis Lesbiorum insulæ subsignavi.

Γεώργιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μιλησέων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχ. ὑπεσημ. B

Georgius misericordia Dei episcopus Miletenæ civitatis Cariæ regionis subsignavi.

Σέργιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σηλυβρηνῶν πόλεως τῆς Θρακῶν χώρας ὑπεσημ.

Sergius misericordia Dei episcopus Selybriorum civitatis Thraciæ provinciæ subsignavi.

Ἀνδρέας ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὁμ. ὑπεσημ.

Andreas misericordia Dei episcopus Methymnensis civitatis Lesbiorum insulæ subsignavi.

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Κοτραδέων πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπεσημ.

Alexander misericordia Dei episcopus Cotradorum civitatis Isaurorum provinciæ similiter subsignavi.

Ἐπιφάνιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Εὐχαϊτηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχ. ὑπεσημ.

Epiphanius misericordia Dei episcopus Euchaitenorum Christi amabilis metropoleos Helenoponti regionis subsignavi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Καρπαθίων νήσου ὁμ. ὑπεσημ. C

Joannes misericordia Dei episcopus Carpathi insulæ similiter subsignavi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἡρακλειουπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὑπεσημ.

Joannes misericordia Dei episcopus Heracleopolitanæ urbis secundæ Armeniorum regionis subsignavi.

Πέτρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μεσημβρηνῶν πόλεως τῆς Αἱμιμοντίων ἐπαρχ. ὑπεσημ.

Petrus misericordia Dei episcopus Mesembriæ civitatis Hæmimontii regionis subsignavi.

Πέτρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Θρακῶν χώρας ὑπεσημ.

Petrus misericordia Dei episcopus Sozopolitanæ civitatis Thraciæ provinciæ subsignavi.

☞ P R Æ M O N I T I O

IN SEQUENTES SUBSCRIPTIONES.

Subscriptiones istæ Episcoporum in charta Niliaca a Joanne Sambuco olim repertæ sunt, quas cum Lucio Scharedo communicavit, & ab illo Seldeno vulgandæ commissæ sunt, quas & idem Seldenus dedit in Notis ad Fragmentum Historiæ Eutychii Patriarchæ Alexandrini, tribuitque Concilio Nicæno primo; dein a P. Harduino recognitæ sunt ad Concilium Constantinopolitanum III. pertinere. Labbeus tamen tanquam Nicænas dedit, & inter Nicænas editæ sunt in postrema Veneto Labeana editione Ego vero inde subductas tanquam alio referendas huc suum in locum transtuli. Mansi.

. . . . D
. . . . . ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰουστῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδοκίας, ὁρίσας ὑπέγρ.

Ὀλύμπιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. Γαγγρηνων μητροπόλεως τῆς Παφλαγίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυπριανὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἡμυ . . . . Διοσπολιτῶν, μητροπόλεως τῆς Ὀναρίστων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πολύδεκτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγ. E

Θεάτωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σπιυροπόλεων μητροπόλεως τῆς Ἡβρῶν ἐπαρχίας ὁρ. ὑπέγ.

A Τιβέριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς . . . . . Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Συμβαδίων μητροπόλεως τῆς Σαλουταρίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Κωνσταντῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Βὴρ, μητροπόλεως τῆς Λυκαίων ἐπαρχίας μητροπόλεως ὁρίσας ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Παμφίλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόπεμπτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἰουστινοπολιτῶν,

B ἤτοι Μωκρασηνῶν, μητροπόλεως δευτέρας τῶν Καππαδοκίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰσίδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ῥουγίνων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς Προτηέων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλικίων ἐπαρχίας ὁρ. ὑπέγρ.

Μακρόβιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σελονέων μη-

C τροπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. Ἀθηναῖος καὶ λεγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος χάριτι θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ζαχαρίας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. Λεοντοπολιτῶν τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁρ. ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Πομπηϊουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγόνων, ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.

Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μιτυληνέων πό-

D λεως τῆς Λεσβίων νήσου, ὁρ. ὑπέγ.

Σέργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σελυμβρίων πόλεως τῆς Εὐρώπης νεάνων Θρᾳκῶν χώρας, ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἀνδρέας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμνείων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεογόνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νεάνων πόλεως τῆς Βιθυνέων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κυπράδων, τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα.

E Ἐπιφάνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαΐτων πόλεως τῆς Ἑλενοπόντων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος χάριτι Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος τῆς Μεσεμβρίων φιλοχρίστου πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σωζοπόλεως ἐπαρχίας ὁρ. ὑπέγ.

. . . ἐλέει θεοῦ ἐπίσκ. Ποβίων ὁρίσας ὑπέγ.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO XVIII.

. . . . . ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς τῶν Κυπρίων A ἐπαρχίας ὑπ. ὑπέγ.

Τύχων ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως τοῦ . . . .

Ἤδικτον τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου ἀνατεθὲν ἐν τῷ τρίτῳ νάρθηκι τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας πλησίον τῆς καλουμένης Δικυμβάλου.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου, καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν· αὐτοκράτωρ εὐσεβέστατος, εἰρηνικὸς, φιλόχριστος Κωνσταντῖνος, πιστὸς ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Θεῷ βασιλεὺς τοῖς τοῦ B φιλοχρίστου ἡμῶν παντὸς λαοῦ τοῦ οἰκοῦντος ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν καὶ βασιλίδι πόλει· στήριγμα καὶ θεμέλιος τῆς ἐκ τῆς ἄνω ῥοπῆς πεπιστευμένης ἡμῖν χριστιανικωτάτης πολιτείας καθέστηκεν ἡ πρὸς τὸ θεῖον πίστις ἀκλινής τε καὶ ἀδιάσειστος, ἐν ᾗ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ὡς ἰδίαν οἰκίαν τὴν ἐκκλησίαν ἀνῳκοδόμησε, καὶ ὡς παμβασιλεὺς τὸν τοῦ ἡμετέρας βασιλείας θρόνον ἵδρυσε, καὶ τὸ τῆς αὐτοκρατορίας ἡμῖν ἐνεχείρισε σκῆπτρον. καθάπερ γάρ τινα πέτραν ὑψηλὴν καὶ μετέωρον, καὶ οἷον οὐρανοῦ καὶ γῆς κειμένην μεταίχμιον τὴν πρὸς αὐτὸν ἡμῖν ὁ σωτὴρ σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι μυστικὴν ὁμολογίαν ὑπέδειξεν, ἵνα δι' C αὐτῆς ὡς διὰ μέσης κλίμακος πρὸς τὴν οὐράνιον πολιτείαν ἐπαναγώμεθα, καὶ θειοτέρας βασιλείας τὸ κράτος ἀναδησώμεθα. ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ τοῦ λογισμοῦ τὰς βάσεις ἐπήξαμεν, ἐφ' ἧς ἑστάναι παγίως ἐτάχθημεν, καὶ ἧς ἀσφαλῶς ἔχεσθαι τοὺς ὑπὸ χεῖρα προστάττομεν· ἵνα μή τις ἐξ ἀπροσεξίας εὐερίπιστος ὑπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ μεταρσίου πνεύματος ἐξωθούμενός τε καὶ κρημνιζόμενος πρὸς τὸ τῆς δυσσεβείας καταλισθήσειε βάραθρον. ἀεὶ μὲν γὰρ φίλον τῷ μισανθρώπῳ δαίμονι χωρίζειν ἀπὸ Θεοῦ τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ, καὶ πολυτρόποις ἀπάταις παρασφάλλειν τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ σπουδαιότερόν τε καὶ ἐργωδέστερον τοῦ τῆς εὐσεβείας D καταγωνίζεσθαι, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης ἀνατροβεῖν τὴν κατάστασιν. ὃ δὴ καὶ προσεχῶς ἐπὶ τῶν προλαβόντων χρόνων ἐπεδείξατο, καὶ τὸν κατ' ἀλλήλων ἄρασθαι πόλεμον τὰς ἐκκλησίας ὑπέθετο, δι' ὧν ὀργάνων εἰς τοῦτο συνασπιζόντων ἐφηύρατο, τῷ μὲν ἱερατικῷ σχήματί τε καὶ προκαλύμματι τὴν δολερὰν συσκιαζόντων διάνοιαν, τοῖς δὲ φιλοχρίστοις λαοῖς ὀλέθριον ἐρευγομένων κατήχησιν. ἑνὸς γὰρ θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐνανθρωπήσεως, ἤγουν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ δύο φύσεων, τῆς θείας φαμὲν καὶ ἀνθρωπίνης, ἐκαινούργησαν θέσπισμα· ὥστε καὶ μίαν ἐντεῦθεν ἐπὶ Χριστοῦ φύσιν ἀσυμφανῶς εἰσηγήσασθαι βούλεσθαι, τὴν τῆς παλαιοτάτης ἐκείνης καὶ διεφθαρμένης συγχύσεως ἀναχαλκεύσαντες αἵρεσιν, μεθ' ἧς Ἀπολλινάριος μὲν ἀπώλετο, Θεμίστιος δὲ ὁ ἀθέμιτος ἀναπεθεματίσαι, καὶ Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος τῇ ἀλλήλων κακοδοξίᾳ συγκαθῃρέθησαν, καὶ πάντες οὗτοι, καὶ οἱ κατ' ἴχνος μὲν τούτων βαδίσαντες, ἀντιστρόφως δὲ τῆς ἀληθείας ὁδεύσαντες συνοδικοῖς

Edictum piissimi, & Christi amantis imperatoris Constantini propositum in tertio atrio sanctissimæ magnæ ecclesiæ prope aulam, quæ Dicymbala vocatur.

EDICTUM IMP. CONSTANTINI

IN nomine domini & dominatoris Jesu Christi Dei atque salvatoris nostri, imperator piissimus, pacificus, Flavius Constantinus, fidelis in Jesu Christo Deo imperator, Christo dilecto omni populo habitanti [1] in hac a Deo conservanda & regia urbe. Firmamentum ac fundamentum superno nutu creditæ nobis Christianissimæ existit reipublicæ fides in Deum inflexibilis & inconcussibilis, in qua Christus Deus noster tanquam propriam domum suam construxit ecclesiam, & sicut rex omnium imperii nostri sedem constituit, principatusque nobis sceptra commisit. Sicut enim quamdam petram excelsam, & sublimem, & ut cœli terræque in consortio constitutam mysticam confessionem, quæ in eum cum Patre & Spiritu est, salvator nobis ostendit, ut per C eam tanquam per mediam scalam ad cœlestem conversationem reducamur, diviniorisque regni potentia coronemur. Super hanc petram cogitationis nostræ gressus infiximus, super quam firmiter stare præcipimur, quamque cautius tenere subjectos præcipimus: ne quisquam, ut minus attentus, exagitetur a maligno & instabili spiritu: expulsusque atque præcipitatus, in impietatis voraginem delabatur. Etenim desiderabile est dæmoni, qui generi humano semper infestus est, separare hominem a Deo, qui factus est ad imaginem Dei, & multimodis deceptionibus fallere. Sed nihil est ei sic stu- D diosum atque afficiosum, quam pietatem oppugnare, & ecclesiasticæ pacis statum perturbare. Quod & nuper elapsis temporibus demonstravit, atque adversus invicem ecclesias prælia sumere persuasit per instrumenta, quæ ad hoc, ut una secum confligerent, adinvenit, sub sacerdotali scilicet habitu & indumento dolosam intentionem obcelantia, Christi vero amatoribus populis lethalem institutionem eructantia. Unius quippe voluntatis & unius operationis, in incarnatione salvatoris atque in duabus ejus naturis, divina dicimus & humana, novitatem sanxerunt: quatenus & unam ex hoc in Chri- E sto naturam ex improviso excogitantes introducere, antiquæ illius & corruptibilis confusionis hæresim reconflarent, cum qua Appollinaris quidem disperiit, Themistius vero nefandus anathematizatus est, Eutyches & Dioscorus cum sua pessima secta simul dejecti sunt: & omnes hi, & quiqui vestigia eorum secuti, * e regione veritatis ierunt, synodalibus simul & paternis condemnati sunt sententiis. Hujusmodi denique

Vetus Interpretatio.

In c. Bell. habitanti in occiduis partibus.

* adversus veritatem

1 Ms. Paris. *in hac nostra a Deo custodita & regia civitate*; ut in Græco. *Harduinus*.

ACTIO XVIII.

ANN. CHRIS. 680.

que contagione ecclesias contaminaverunt, A etiam hi, qui ante nostra tempora sacrilegi sacerdotes ecclesias perverse gubernarunt. Sunt autem hi: Theodorus, qui fuit Pharan episcopus: Sergius, qui fuit nostræ a Deo conservandæ regiæ urbis antistes: ad hæc & Honorius, qui fuit antiquæ Romæ papa, hujusmodi hæreseos confirmator, qui * etiam sui extitit oppugnator: Cyrus quoque qui Alexandrinorum quidem præsulatum sortitus est, infringere autem orthodoxa dogmata studuit. Similiter & Pyrrhus & Paulus & Petrus, hujus regiæ nostræ civitatis patriarchæ sedis * alterutrum successores, perversionis * vitium vicissim transmise- B runt. Quorum omnium cultores & opitulatores mali male superinsurrexerunt Macarius, qui fuit Antiochenorum antistes, & Stephanus ejus discipulus & prævaricationis instructor, & Polychronius, qui multo tempore hæreticæ vetustati contenuit: qui in tantum quos secuti sunt, æmulati sunt, impietatisque furia suam animam cremaverunt, ut etiam discerpere atque dissecare invicem membra Christi Christo dilectos persuaderent, ut nec barbari tantum, quantum Christiani Christianos oppugnarent, sanctarum ecclesiarum ad invicem perturbationem atque dissidium emolumentum atque lætitiam pro luctu C reputantes. Verum nos eis qui ab origine pie atque univoco nomine ante nos regnaverunt, exæquari cupientes, zeloque rectæ & intemeratæ fidei conflagrantes, atque sanctas Dei ecclesias in pacis ordine perseverare, temporibus nostri imperii principale opus statuentes porro protelari hujusmodi læsionem miserrimum æstimavimus, unde & hoc sacratissimum & universale convocantes sextum concilium, utpote parile præcedentium sanctorum quinque universalium conciliorum, in medium deducere falsorum dogmatum, hoc est, novitatum propositiones decrevimus. Quod sanctum concilium singula quæque per- D pendens atque discernens, eos quidem, qui orthodoxæ fidei prædicationem concusserunt, & Christi gregem scandalizaverunt, a sacerdotali ovili eliminavit: definitionem vero a Deo institutam, & sanctas Dei ecclesias in unitate congregantem, constituit, evangelicas quidem & apostolicas consequentem sanctiones, memoratis autem sanctis & universalibus quinque conciliis consonantem. Idcirco & nos, quæ ab eis definita sunt, corroborare atque firmare cupientes, præsens pium edictum, edidimus, veræ circa divinitatem fidei secundum ecclesiastica statuta annuncians confessionem: Credimus in E Patrem & Filium & Spiritum sanctum, Trinitatem in unitate & unitatem in Trinitate, unam substantiam in tribus subsistentiis: unitatem quidem, propter naturalem unionem ac dominationem: Trinitatem vero, propter trium subsistentiarum perfectionem, & divitias superexistentis bonitatis. Unitas quippe vere est Trinitas, quia unita est deitate: & Trinitas vere est unitas, divisa proprietatibus, & non dispertita æternitate. Ipsa etenim sibi consempiterna est, &

* qui etiam sibi non constat,

* G. continuati success.

* G. jargumentum

τε ἐν παλαιοῖς συγκατεδικάσθησαν ψήφοις. ταύτης ἐφεξῆς τῆς νόσου ταῖς ἐκκλησίαις μετέδωκαν καὶ οἱ πρὸ τῶν ἡμετέρων χρόνων ἀνίεροι ἱερεῖς τὰς ἐκκλησίας διαστρόφως ἰθύναντες· εἰσὶ δὲ οὗτοι. Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρὰν γενόμενος ἐπίσκοπος, Σέργιος ὁ τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως γενόμενος πρόεδρος· ἔτι δὲ καὶ Ὁνώριος ὁ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας γενόμενος, ὁ τῆς αἱρέσεως βεβαιωτὴς, καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ προσμαχόμενος· καὶ Κῦρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων μὲν τὴν προεδρίαν λαχὼν, ἀκυρῶσαι δὲ σπεύσας τῆς ὀρθοδοξίας τὰ δόγματα· ὁμοίως Πύῤῥος, Παῦλος, καὶ Πέτρος, οἱ τῆς βασιλίδος ἡμῶν ταύτης πόλεως τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὑπαλλήλως διαδεξάμενοι, καὶ τῆς διαστροφῆς τὴν ὑπόθεσιν ἀμοιβαδὸν ἀλλήλοις διακομίσαντες. τούτων ἁπάντων ἐκδικηταὶ καὶ συναιρέται κακοὶ κακῶς ἐπανέστησαν, Μακάριος ὁ τῆς Ἀντιοχέων γενόμενος πρόεδρος, καὶ Στέφανος ὁ αὐτοῦ φοιτητὴς καὶ τῆς παρανοίας εἰσηγητὴς, καὶ Πολυχρόνιος ὁ πολλῷ χρόνῳ συγγηράσας τῇ παλαιᾷ τῆς αἱρέσεως· οἳ καὶ τοσοῦτον, οἷς ἠκολούθησαν, παρεζήλωσαν, καὶ τῷ τῆς ἀσεβείας οἴστρῳ τὴν ψυχὴν ἐξεκαύθησαν, ὥστε καὶ διασπᾶν, καὶ κατατέμνειν ἄλληλα τὰ μέλη Χριστοῦ τοὺς φιλοχρίστους ἀνέπεισαν· ὡς μηδὲ βαρβάρους τοσοῦτον, ὁπόσον Χριστιανοὺς Χριστιανοὺς ἀντιμάχεσθαι· τὴν τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν πρὸς ἑαυτὰς ταραχὴν καὶ διάστασιν, φιλοτιμίαν καὶ εὐφροσύνην ἀντὶ τοῦ πενθεῖν λογισάμενοι. ἀλλ᾽ ἡμεῖς τοῖς ἄνωθεν εὐσεβῶς τε καὶ συνωνύμως προβεβασιλευκόσι παραμιλλώμενοι, τῷ τε περὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου πίστεως ἀνακαιόμενοι ζήλῳ, καὶ τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἐν εἰρηναίᾳ τάξει διατελεῖν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας βασιλείας πρῶτον ἔργον τιθέμενοι, πορρωτέρω τὰ τῆς βλάβης διέχειν δεινότατον ἡγησάμεθα, διὸ καὶ τὴν πανίερον ταύτην καὶ οἰκουμενικὴν ἕκτην συγκαλέσαντες σύνοδον, ὡς ταῖς πρὸ αὐτῆς ἁγίαις πέντε οἰκουμενικαῖς συνόδοις ἐφάμιλλον, εἰς μέσον ἄγεσθαι τῶν ἐσφαλμένων δογμάτων, τουτὶν δὲ λέγειν καινουργημάτων τὰς προτάσεις διεταξάμεθα. ἥτις ἁγία σύνοδος ἕκαστα δοκιμάσασά τε καὶ ἀνακρίνασα τοὺς μὲν τὸ τῆς ὀρθῆς δόξης ἀνασείοντας κήρυγμα, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ σκανδαλίζοντας ποίμνιον τῆς ἱερατικῆς αὐλῆς ἐξωστράκισεν· ὅρον δὲ θεόψηφισον, καὶ τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας συνάγοντα εἰς ἕνωσιν ἐθεμάλισε, τοῖς μὲν εὐαγγελικοῖς καὶ ἀποστολικοῖς ἀκολουθοῦντα θεσπίσμασι, ταῖς δὲ εἰρημέναις ἁγίαις πέντε οἰκουμενικαῖς συνόδοις συνᾴδοντα. διὸ καὶ ἡμεῖς τὰ παρ᾽ αὐτῶν ὁροθετηθέντα κυρῶσαί τε καὶ βεβαιῶσαι βουλόμενοι τὸ παρὸν εὐσεβὲς ἤδικτον ἐκτιθέμεθα, τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ θεῖον πίστεως κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς διαγορεύον τὴν ὁμολόγησιν. πιστεύομεν εἰς πατέρα, υἱὸν, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τριάδα ἐν μονάδι, καὶ μονάδα ἐν Τριάδι. μίαν οὐσίαν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι. μονάδα μὲν διὰ τὴν φυσικὴν ἑνότητα καὶ κυριότητα, Τριάδα δὲ διὰ τὴν τρισυπόστατον τελειότητα, καὶ τὸν πλοῦτον τῆς ὑπερφυοῦς ἀγαθότητος. μονὰς γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ Τριὰς ἑνιζομένη θεότητι, καὶ Τριὰς ὡς ἀληθῶς ἡ μονὰς διαιρεμένη ταῖς ἰδιότησι, καὶ οὐ μεριζομένη τῇ ἀϊδιότητι· αὐτή τε ἑαυτῇ συναΐδιος, καὶ τὴν οὐσίαν ὁμότιμος. οὐ γάρ ἐστιν αἰὼν, ὅτε μὴ τῷ πατρὶ συνῆν ὁ υἱός· πῶς γὰρ

ANNO CHRISTI 680.

γὰρ ἂν καὶ κληθείη πατὴρ μὴ συνάναρχον ἔχων A υἱόν; οὐδὲ ἦν ὅτε οὐκ ἦν σὺν ἀμφοῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· εἷς ὢν τὰ τρία Θεὸς σὺν ἀλλήλοις νοούμενα μόνης τῆς καθ᾽ ἕκαστον διαφορᾶς ἐν τῷ κοινῷ τῆς οὐσίας ἀδιαιρέτως διαιρούσης τὸ πρόσωπον. μόνος γὰρ πατὴρ ὁ πατὴρ, μόνος υἱὸς ὁ υἱὸς, μόνον ἅγιον πνεῦμα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ταύταις γὰρ ταῖς διαφοραῖς οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς ἄλληλα. ἀλλ᾽ ἐν τούτοις μὲν ἀδιαιρέτως διαιροῦνται κοινωνοῦσι δὲ τῇ τῆς οὐσίας ἑνότητι. Τριὰς ἁπλῆ τε καὶ ἀμερὴς καὶ ἀσύνθετος ἐκ τριῶν τελείων αὐτοτελής τε καὶ ὑπερτέλειος, μιᾷ φύσει τε καὶ θεότητι καὶ ἑνὶ θελήματι καὶ μιᾷ ἐνεργείᾳ δοξαζομένη· ὧν γὰρ ἡ φύσις μία, τούτων καὶ ἡ θέλησις καὶ ἡ ἐνέργεια μία, B καθάπερ ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ τοῦ κόσμου φωστὴρ καὶ θεοφόρος Βασίλειος. ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸν ἡμῶν, τὸν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι συνάναρχόν τε καὶ ὁμοούσιον, τὸν αὐτὸν ἐν ἐσχάτοις τε καὶ προωρισμένοις καιροῖς διὰ τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους σωτηρίαν τε καὶ ἀνάπλασιν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἤγουν εἰς ἑκούσιον κενωθέντα ταπείνωσιν, ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀχράντου παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας κατασκηνώσαντα προκαθαρθείσης ψυχὴν καὶ σῶμα τῷ πνεύματι, καὶ ἐκ τῆς ἁγίας καὶ ἀμώμου σαρκὸς αὐτῆς ἐν τῇ οἰκείᾳ ὑπάρξει σάρκα λαβόντα τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον. καὶ ταύτην ἑαυτῷ διὰ C μέσης ψυχῆς λογικῆς τε καὶ νοερᾶς συμπήξαντά τε καὶ διαμορφώσαντα, καὶ γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς παρθένου μητρὸς ὑπὲρ λόγον τε καὶ παντὸς νοὸς διανόησιν. ἀσπόρου γὰρ οὔσης καὶ ὑπερφυοῦς συλλήψεως ἄρρητός τε καὶ ἀνεκδιήγητος καὶ ἡ κύησις. προῆλθεν οὖν καθ᾽ ἡμᾶς ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς Χριστός τε καὶ κύριος πάντα φέρων ἐν ἑαυτῷ οὐσιωδῶς τὰ ἡμέτερα μόνης ἁμαρτίας ἐκτὸς, ὅλος ἄνθρωπος γεγονὼς, καὶ μείνας ὅλος Θεός· ὁ αὐτὸς ἐπίγειος καὶ οὐράνιος, ἀόρατος καὶ ὁρώμενος, θνητὸς καὶ ἀθάνατος. δύο γὰρ φύσεις συνελθοῦσαι πρὸς ἀδιάσπαστον ἕνωσιν ἕνα μὲν τὸν Ἐμμανουὴλ ἡμῖν ἀπετέλεσαν, σώζονται δὲ τὰς ἐξ ὧν συνέστηκε φύσεων, ἀνελλιπῶς D ἰδιότητας. ἁπλοῦς γὰρ ὢν ὁ λόγος κατὰ τὴν θείαν καὶ πατρικὴν καὶ ἀΐδιον γέννησιν, διπλοῦς προῆλθε κατὰ τὴν μητρικήν τε καὶ χρονικὴν καὶ ἐνσώματον γέννησιν· ὥστε καὶ δύο Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν γεννήσεις δοξάζοντες μίαν αὐτοῦ πρεσβεύομεν τὴν ὑπόστασιν ἐν δυσὶ τὸ εἶναι τελείαις ἔχουσαν φύσεσιν. εἷς γὰρ ὢν τῆς ἁγίας Τριάδος μεμένηκε καὶ σὰρξ ὁ λόγος γενόμενος, τέλειος ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι· ὁμοούσιος τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· παθητὸς σαρκὶ, ἀπαθὴς θεότητι. οὐκ ἄλλῳ τοίνυν τὰ θαύματα, καὶ ἄλλῳ τὰ πάθη διανέμομεν, E ἀλλ᾽ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τὴν ἑκατέρων ἐπίδειξιν ἀπονέμομεν, κατ᾽ ἄλλο μὲν θαυματουργοῦντι, κατ᾽ ἄλλο δὲ πάσχοντι. κατὰ μὲν γὰρ τὴν θεϊκὴν αὐτοῦ φύσιν τὴν τῶν σημείων προέφερε δύναμιν, κατὰ δὲ τὴν ἀνθρωπίνην μορφὴν τὰ τῇ φύσει προσήκοντα καὶ ἀδιάβλητα πάθη προσίετο· ἵνα ἐν ἑαυτῷ μεταστοιχειώσῃ τὸ ἐμπαθὲς ἡμῶν εἰς ἀπάθειαν κατὰ τὸν ἀπόστολον λέγοντα· δεῖ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν

ACTIO XVIII

A eſſentia æqualis honoris eſt: nec enim extitit ſæculum, quando cum Patre non erat & Filius. Cujus utique vocabitur pater, ſi non ſimul cum eo erat ſine principio filius? Nec erat, quando non erat cum utriſque Spiritus ſanctus. Unus igitur hæc tria Deus, quæ invicem cum ſola ſingularitatis differentia, in communitate eſſentiæ inſeparabiliter diſcernente unamquamque perſonam, intelliguntur. Solus proinde Pater eſt: ſolus Filius, filius: ſolus Spiritus ſanctus, Spiritus ſanctus. His etenim differentiis non convertuntur ad invicem, ſed in his quidem inſeparabiliter dividuntur, communicant au- B tem eſſentiæ unitate: Trinitas ſimplex, & impartita, atque incompoſita, ex tribus perfectis, ex ſeipſa perfecta, & ſuperperfecta, una natura atque deitate, & una voluntate unaque operatione, glorificanda. Quorum enim una natura eſt, horum, & voluntas & operatio una eſt, ſicut nos docuit orbis terræ lumen & Dei cultor Baſilius. Confitemur deinde unum ſanctæ Trinitatis dominum noſtrum Jeſum Chriſtum: unigenitum Filium Dei, & Deum noſtrum, qui eſt cum Patre & ſancto Spiritu pariter ſine principio conſubſtantialis, eundem ipſum in ultimis præſtitutiſque temporibus, proter humani C generis ſalutem atque reformationem, deſcendiſſe de cœlis hoc eſt, * per ſpontaneam ſe exinaniſſe humilitatem, & in vulva illibatæ virginis Deique genitricis Mariæ habitaſſe, & anima & corpore per Spiritum præpurgatæ, & ex ſancta immaculata carne ejus in propria ſubſiſtentia carnem ſumpſiſſe nobis conſubſtantialem, & hanc ſibi mediante anima rationali & intellectuali compaginaſſe atque formaſſe: natum quoque ex eadem virgine matre ſuper omnem intelligentiam, & ſuper omnem mentis conſiderationem: ſine ſemine quippe, & ſuper naturam exiſtente conceptu, ineffabilis atque inenarrabilis eſt ejus D & nativitas. Proceſſit itaque ſecundum nos, qui ſuper nos eſt & Chriſtus & dominus, omnia ferens in ſeipſo naturaliter quæ noſtra ſunt, præter ſolum peccatum: totus homo factus, & totus permanens Deus: idem ipſe terrenus & cœleſtis, inviſibilis & viſibilis, mortalis & immortalis. Duæ namque naturæ concurrentes ad inſeparabilem * unitatem, unum quidem Emmanuel nobis perfecerunt, ſalvantem in ſe indiminute naturarum, ex quibus extitit, proprietates. Cum enim ſimplex ſit Verbum, ſecundum divinam, paternamque & ſempiternam nativitatem: duplex proceſſit, ſecundum maternam tem- E poralem & corporalem nativitatem. Unde & duas Chriſti Dei noſtri nativitates glorificamus, unam ejus venerantes ſubſiſtentiam, in duabus perfectis naturis * exiſtentem. Unus quippe ſanctæ Trinitatis permanſit, etiam dum Verbum caro fieret, perfectus in deitate, & perfectus idem ipſe in humanitate, conſubſtantialis Deo Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialis nobis idem ipſe ſecundum humanitatem, paſſibilis quidem carne, impaſſibilis autem deitate. Nec enim alteri miracula, & alteri paſſiones ſequeſtramus: ſed uni

* G. in ſpontaneam

* G. unionem

* G. eſſe habentem

uni eidemque domino nostro Jesu Christo utrorumque indicia deputamus, secundum aliud quidem miracula operari, secundum aliud vero pati. Etenim secundum divinam ejus naturam, signorum proferebat virtutem: & secundum humanam formam, quæ naturæ congruebant, irrefutabiles passiones assumebat: quatenus ipse transfiguraret ipsum passibile nostrum in impassibilitatem, secundum apostolum dicentem. *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem*. Neque enim dedignatus est amator hominum, humanis & irrefutabilibus passionibus condescendere, qui cum Deus esset immortalis, mediante anima, morti corporaliter congressus est, animam autem dicimus in omnibus perfectam & solidam, cui in nihilo deerat humana perfectio. Humanæ autem perfectionis indicium, mens est: per quam & volumus, & cogitamus, & ab irrationabilibus animantibus secernimur. Nihil quippe est sine mente voluntarium: omne autem voluntarium intellectuale est. Ubi igitur mens est, ibi modis omnibus & voluntas. Si itaque perfectus homo factus est salvator, in perfectione permanens deitatis, neque * amens, neque involuntarius extitit. Igitur hi, qui humanæ domini animæ, quæ secundum naturam est extinguere voluntatem pertentant, amentem quidem eam, ut vere dementes assignant. Ad impassibilem autem naturam, ejusdem passiones ac mortem redigunt: nos autem astruunt non perfecte salvari, hæc qui prædicant, quia imperfecte Verbum nostram naturam assumpsit. Si enim totus toti humanæ naturæ non unitus est, nec totus homo salvatus est. Quod enim non assumptum est, nec salvatum est. Quod vero unitum est Deo, hoc & salvatur secundum deiloquum agnomento Gregorium. Sed hi quidem cum propriis æstimationibus & phantasiis circumerrent: nos autem, qui vere dispensationis mysterium non illudimus, non solum intellectualem & voluntariam sacrosanctam salvatoris animam esse credimus, sed & * omnibus eam vere naturalibus virtutibus perfectam, & similibus nobis absque peccato voluntarie acquievisse passionibus, dum Verbum eam permitteret quærere & velle quæ sua sunt. Sic & naturalem cibum secundum rationem appetebat quoque, & turbabatur, ac tristabatur. Cum enim salvator ad crucis passionem propria voluntate veniret, cœpit tristari & anxiari. Hæ autem animæ rationalis & voluntariæ proprietates existunt, ut persuadet nobis præclarus pater noster Epiphanius in sermone adversus Ariomanitas, ita prosecutus; A carne enim, inquit, divinitati unita, absque anima & mente non fit agonia. Unde & idem dominus dicebat; *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Deinde orat transire calicem. Ut enim homo, recusabat & non velle mori, sicut asserit laudabilis Cyrillus, eo quod recusaret caro ejus naturaliter mortem: sicut autem Deus, idem ipse prompte veniebat ad passionem. Et testis horum * irreprehensibilis athleta atque Dei cultor, pater noster

1. Cor. 15.

* sine mente,

* o.e. nat. potentiis vere moveri, & similes nobis quæ peccata non sunt, passiones voluntarie admisisse, dum verbum

Matth. 26.

* falli nescius

A οὐδὲ γὰρ ἀπηξίωσεν ὁ φιλάνθρωπος τοῖς ἀνθρωπίνοις καὶ ἀδιαβλήτοις πάθεσιν ὁμιλῆσαι καὶ Θεὸς ὢν ἀθάνατος, καὶ διὰ μέσης ψυχῆς τῷ θανάτῳ σωματικῶς συμπλακῆναι· ψυχῆς δέ φαμεν κατὰ πάντα τελείας καὶ ὁλοκλήρου καὶ μηδὲν ἐλλειπούσης πρὸς ἀνθρωπίνην ἐντέλειαν· ἀνθρωπίνης δὲ τελειότητος ἔνδειξις νοῦς, καθ' ὃν καὶ θέλομέν τε καὶ λογιζόμεθα, καὶ τῶν ἀλόγων ζώων διακρινόμεθα· οὐδὲν γὰρ ἄνευ θελητικὸν, πᾶν δὲ θελητικὸν νοερόν. ὅπου γὰρ νοῦς, ἐκεῖ πάντως καὶ θέλησις. εἰ οὖν τέλειος ἄνθρωπος γέγονεν ὁ σωτὴρ ἐν τελειότητι μείνας τῇ θεϊκῇ, οὔτε ἄνους, οὔτε ἀθέλητος ἦν. οἱ δὲ τῆς ἀνθρωπίνης τοῦ κυρίου ψυχῆς B τὸ κατὰ φύσιν ἀναιρεῖν πειρώμενοι θέλημα, ἀνόητον μὲν αὐτὴν ὡς ὄντως ἀνόητοι διαγράφουσιν. ἐπὶ τὴν ἀπαθῆ δὲ φύσιν τά τε πάθη καὶ τὸν θάνατον ἀναφέρουσιν, ἡμᾶς δὲ μὴ τελείως σωθῆναι κατασκευάζουσι δι' ὧν, ὡς λέγουσιν ἐλλιπῶς ὁ λόγος τὴν ἡμετέραν οὐσίαν ἀνείληφεν· εἰ γὰρ ὅλος ὅλῃ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει μὴ ἥνωται, οὐδὲ (ὅλος ὡς) ὅλος ὁ ἄνθρωπος σέσωσται· τὸ γὰρ ἀπρόσληπτον ἀθεράπευτον, ὃ δὲ ἥνωται Θεῷ, τοῦτο καὶ σώζεται κατὰ τὸν τῆς θεολογίας ἐπώνυμον Γρηγόριον. ἀλλ' οὗτοι μὲν ταῖς οἰκείαις δοκήσεσί τε καὶ φαντασίαις περιπλανάσθωσαν· ἡμεῖς δὲ τῆς ἀληθοῦς οἰκονομίας τὸ μυστήριον μὴ φαυλίζοντες οὐ C μόνον νοεράν τε καὶ θελητικὴν τὴν παναγίαν τοῦ σωτῆρος ψυχὴν οὖσαν πιστεύομεν, ἀλλὰ καὶ πάσαις αὐτὴν ταῖς φυσικαῖς ἀληθῶς κινουμένην δυνάμεσι, καὶ τῶν ὁμοίων ἡμῖν καὶ ἀναμαρτήτων θελητικῶς ἀντιποιουμένην παθῶν, ὅταν ὁ λόγος αὐτῇ παραχωρῇ ζητεῖν καὶ θέλειν τὰ ἴδια· οὕτω καὶ τῆς φυσικῆς τροφῆς κατὰ λόγον ὠρέγετο, καὶ ἐπεθύμει, καὶ ἐλυπεῖτο, καὶ ἐταράττετο. ὅτε γὰρ ὁ σωτὴρ ἐπὶ τὸ τοῦ σταυροῦ πάθος καθ' ἑκούσιον ἤρχετο βούλησιν, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ταῦτα δὲ ψυχῆς νοερᾶς τε καὶ θελητικῆς τυγχάνουσιν ἰδιώματα. καὶ πειθέτω ἡμᾶς ὁ περιφανὴς πατὴρ ἡμῶν Ἐπιφάνιος ἐν τῷ κατὰ Ἀρειομανιτῶν D λόγῳ ταῦτα διεξιών· ἀπὸ σαρκὸς, φησὶ, θεότητι συνηνωμένης χωρὶς ψυχῆς καὶ νοὸς οὐ γίνεται ἀγωνία. διὸ καὶ αὐτὸς ὁ κύριος ἔλεγε· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. εἶτα προσεύχεται παρελθεῖν τὸ ποτήριον. ὡς μὲν γὰρ ἄνθρωπος παρῃτεῖτο τὸν θάνατον. εἶχε γὰρ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν, καθὰ διηγόρευσεν ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος, διὰ τὸ παραιτεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς. ὡς δὲ Θεὸς ὁ αὐτὸς προθύμως ἐπὶ τὸ πάθος ἠπείγετο. καὶ μάρτυς τούτων ἀπαραλλόγιστος ὁ ἀθλοφόρος καὶ θεοφόρος πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος· ἐν τῷ περὶ Τριάδος γὰρ καὶ σαρκώσεως λόγῳ ταῦτά φησι· καὶ ὅταν λέγῃ· E πάτερ, εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν γινέσθω θέλημα, ἀλλὰ τὸ σόν· δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ θεϊκόν. καὶ τὸ μὲν ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ πρόθυμον. εἷς μὲν γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἐν ἑκατέρᾳ φύσει λαλῶν ποτὲ μὲν ἀνθρωποπρεπῶς, ποτὲ δὲ θεοπρεπῶς ἀφίησι τὴν φωνήν· εἶχε γὰρ καθάφησιν ὁ πανσοφος Κύριλλος, ἐν ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν. ὅτε οὖν λέγει· μὴ τὸ ἐμὸν γινέ-

ANNO CHRISTI 680.

γινέσθω θέλημα; τουτέστι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως φησί· κἀγὼ γὰρ νῦν ὡς ἄνθρωπος φθέγγομαι. ὅτε δὲ λέγει, τὸ σὸν, τὸ κοινόν φησιν ἐμοῦ τε τοῦ λόγου καὶ σοῦ. πατρὸς γὰρ καὶ υἱοῦ, καθὸ λόγος ἐστίν, ἓν τὸ θέλημα διὰ τὸ τῆς οὐσίας μοναδικὸν κατὰ τὸν ἅγιον Νυσσαέα Γρηγόριον ἐν τῷ κατὰ Ἀπολλιναρίου λόγῳ φήσαντα οὕτως· φθέγγεται μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τῆς ἀσθενείας τῆς φύσεως πρόσφορον ὁ τὰ ἡμέτερα πάθη οἰκειωσάμενος, ἐπάγει δὲ τὴν ἑτέραν φωνὴν, τὸ ὑψηλόν τε καὶ θεοπρεπὲς βούλημα κυρωθῆναι παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας θέλων. ὁ γὰρ εἰπὼν, μὴ τὸ ἐμὸν, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐσήμανε. προσθεὶς δὲ, τὸ σὸν, ἔδειξε τὸ συναφὲς τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πατέρα θεότητος, ἧς οὐδεμία θελήματός ἐστι διαφορὰ διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως. εἰ οὖν ἕπεται, καθά φασιν οἱ πατέρες, τῇ φύσει τὸ θέλημα, δύο δὲ φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ, δύο πάντως αὐταῖς καὶ φυσικὰ θελήματα δώσομεν. ὁ αὐτὸς γὰρ, ὡς εἰρήκαμεν, * καθ' ἑτέραν θέλων μορφὴν, ἤθελε μὲν ὡς Θεὸς, ἤθελε δὲ καὶ ὡς ἄνθρωπος, τῇ τῶν φύσεων ἑτερότητι καὶ δύο θελήσεων ἤτοι θελημάτων συνεκφαίνων διαφοράν. καὶ οὐκ ἐναντία θελήματα, καὶ ἀλλήλοις ἀντεξαγόμενα παρεισάγομεν. τὸ γὰρ τοῦ σωτῆρος ἀνθρώπινον θέλημα οὐκ ἦν ὑπεναντίον τῷ θείῳ θελήματι, ἀλλ' εἵπετο κατὰ πάντα τῷ τοῦ προσλαβόντος, καὶ θεώσαντος λόγου θελήματι τὸ θεωθὲν τοῦ προσλήμματος ἀνθρώπινον θέλημα, καθά φησιν ὁ θεόλογος Γρηγόριος· τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν, τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα νοουμένου δηλονότι ἀνθρώπου, οὐδὲ ὑπεναντίον Θεῷ θεωθὲν ὅλον. ὁ μὲν οὖν περὶ θελημάτων λόγος ἐν ὀλίγῳ τοσοῦτος. φέρε δὲ καὶ τὸν περὶ ἐνεργειῶν ἐν συντόμῳ διαληψώμεθα λόγον, καὶ τοῖς ὁμοίοις κεχρημένοι πάλιν ἐπιχειρήμασι δύο τὰς ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν φυσικῶς ἀποδείξωμεν. οἱ γὰρ μίαν μόνην ἐπὶ Χριστοῦ δοξάζοντες τὴν ἐνέργειαν, ἢ διαιροῦσι τὰς φύσεις, ἢ ἀναφύρουσι καὶ συγχέουσι. Νεστόριος μὲν γὰρ ὁ ἀνθρωπολάτρης, καὶ οἱ τὴν ἐκείνου παραφροσύνην νοσήσαντες δύο λέγοντες φύσεις συνδιατέμνουσι ταύταις καὶ πρόσωπα, καὶ ἰσαρίθμους αὐταῖς ὑποστάσεις συμπαρεισάγουσι, μίαν δὲ αὐτῶν σχετικὴν ἀποφαίνουσι τὴν ἐνέργειαν. ἡ δὲ σχέσις δύο πάντως, ἢ καὶ πλειόνων ἀνὰ μέρος τε καὶ ἀνακεχωρισμένως ὑφεστηκότων ἐστὶ συνάφεια. οἱ τοίνυν, ὡς λέλεκται, εἰς δύο Χριστοὺς τὸν ἕνα Χριστὸν διατέμνοντες, μίαν σχετικὴν, ὡς εἴπομεν, δογματίζουσι τὴν ἐνέργειαν. Ἀπολλινάριος δὲ, καὶ Θεμίστιος, καὶ Εὐτυχὴς καὶ Σευῆρος οἱ τῆς συμμορίας αὐτῶν τὴν μωρίαν ἀπομαξάμενοι τὰς ἐν Χριστῷ δύο φύσεις συγχέοντές τε καὶ συναλείφοντες, μίαν αὐτοῦ πεφυρμένην τε καὶ φασματώδη φύσιν πρεσβεύουσι, μίαν δὲ αὐτοῦ τερατουργοῦσιν ἐνέργειαν. καὶ ταῦτα μὲν οὗτοι· ἡμεῖς δὲ τῶν καθ' ἑκάτερα βάθρων διαιρέσεώς τε καὶ συναιρέσεως τὸν κίνδυνον ἀποκλίνοντες, καὶ οἷον βασιλικὴν διανύοντες τρίβον δύο Χριστοῦ τὰς φύσεις, καὶ τὰς τούτων ἰσαρίθμους φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν εἰς μίαν ἀμερίστως συντρεχούσας * ὑπόστασιν, καὶ τὰ ἑκάτερα ἐν τῷ κοινῷ συνεισαγούσας ἰδιώματα. οὐχ ὡς ἑτέρου παρὰ τὰς φύσεις τοῦ προσώπου τυγχάνοντος, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ λόγου ὑποστάσει τῆς ἀνθρωπίνης ὁ-

καθ' ἑκατέραν L.

L. ἴσ. ἐπὶ τὰ ἑκατέρας

ACTIO XVIII Ibidem

A Athanasius: in sermone quippe de Trinitate & incarnatione ita ait: Et cum dicit: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste: Verumtamen non mea fiat voluntas, sed tua*, duas voluntates in his ostendit, unam quidem humanam, quæ est carnis, alteram vero divinam. Et humana quidem propter infirmitatem carnis recusat passionem, divina autem ejus prompta. Unus enim cum sit idem ipse in utraque natura, loquitur interdum quidem congruenter humanitati, interdum vero divinitati congruentem exprimit vocem. Habuit enim (juxta quod ait opinatissimus Cyrillus) in utriusque potestatem: Dum ergo dicit: *Non mea voluntas fiat:* B *non mea*, hoc est, humanæ naturæ, dixit: Et ego enim nunc sicut homo loquor. Dum vero dicit, *Tua*, illam quæ communis est, inquit, mihi Verbo & tibi Patri. Patris enim & Filii, secundum quod Verbum est, una est voluntas, propter unitatem essentiæ, secundum sanctum Nyssenum Gregorium in sermone adversus Apollinarium sic inquientem: Loquitur enim tanquam ex homine, quod infirmitati naturæ competit, ille qui nostras passiones proprias fecit. Adjungit deinde secundam vocem excelsam & Deo dignam voluntatem ratam magis fieri, quam hominis, pro hominum salute volens. Qui enim dixit, *Non mea*, C humanam hoc sermone significavit: adjungens, autem, *Tua*, ostendit conjunctionem suæ ad Patrem deitatis, cujus nulla est voluntatis differentia propter communitatem naturæ. Si ergo sequitur (secundum quod patres inquiunt) naturam voluntas, duæ vero sunt naturæ in Christo, duas per omnia illis & naturales voluntates dabimus. Idem ipse enim, sicut etiam asseruimus, secundum utramque formam volens, voluit quidem ut Deus, voluit vero & ut homo, secundum naturarum diversitatem, etiam duarum voluntatum demonstrans differentiam. Et neque contrarias voluntates, aut ad invicem oppositas, introducimus. D Salvatoris enim humana voluntas non erat contraria divinæ ejus voluntati, sed sequebatur in omnibus assumentis & deificantis verbi voluntatem, quæ deificata est, assumptæ humanitatis humana voluntas juxta quod ait deiloquus Gregorius: Illius enim velle (qui secundum salvatorem procul dubio intelligitur hominis) nec contrarium est Deo, deificatum totum. Et de voluntatibus quidem in brevi talis est ratio. * Affert vero (ut etiam de operationibus rationem breviter comprehendamus, similibus usi denuo probationibus,) duas operationes in Christo Deo nostro naturales demonstrantes. Qui enim unam solummodo E in Christo operationem annunciant, vel dividunt naturas, aut permiscent & confundunt. Nestorius namque hominicola, & quiqui illius dementia * deprimuntur, duas dicentes naturas, simul dividunt cum eis & personas, pari numero cum eis & subsistentias introducunt, unam autem earum affectivam decernunt operationem. Affectus namque duarum per omnia, aut etiam plurium rerum dispertitarum, atque separatim subsistentium est connexio. Qui ergo, ut dictum est, in duos Christos unum Christum concidunt, unam affe-

* Age vero etiam de operationibus

* laborant

affectivam, ut diximus, dogmatizant operationem. Apollinarius vero, Themistius, & Eutyches, & Severus, & quiqui partis eorum stultitia insigniti sunt, quas naturas quæ in Christo sunt, confundentes atque conglutinantes, unam quidem ejus confusam & phantasticam natura prædicant, unamque ejus portentant operationem. Atque hæc illi. Nos autem altrinsecus positam voraginem, divisionisque & confusionis declinantes periculum, & tanquam iter regale pergentes, duas Christi naturas, & harum pari numero naturales operationes confitemur, in unam individuam concurrentes subsistentiam, * & quæ sunt alterutra, in commune proprietatis conferentem. * Nec enim persona aliquid est, quam ipsæ naturæ, sed in Verbi subsistentia totius humanitatis formata natura, quæ sua sunt, indiminute operatur cum eo, cui unita est subsistentialiter, Verbo, absque solo peccato, sicut & Verbum perfecte operatur quæ ejus sunt propria, cum humana natura quam assumpsit. Ita ergo pie nobis credentibus, servabitur illud secundum beatum Leonem: Operatur enim utraque natura cum alterius communione, quod proprium habuit, Verbo operante quod Verbi est, & carne exequente quæ carnis sunt. Quæ enim habuit sicut consubstantialis Patri, hæc operabatur divinitus, per formam tamen humanam: quæ autem assumpsit ex nobis, ut consubstantialis nobis hæc operabatur humane, sed non ut purus homo, sed ut humanatus Deus. Ait namque in Thesauris sacratissimus Cyrillus: Est agnoscere in hoc ipso utraque in eo. Deus enim verus in carne, & caro vera in Deo. Ex quibus enim oportuit cognoscere eum dominum, hæc divinitus operatur: & ex quibus necessarium virum eum videre, hæc facit & dicit, dispensans mysterio veritatem. Nam ambulare corporalibus pedibus, & cum labore iter facere, & per linguam loqui, humanæ naturæ opus exstiterat: membra vero paralytici verbo sanare, & muti ad articulate loquendum linguam aptare, & laborantibus atque oneratis multitudine peccatorum & ægritudinum remissionem concedere, opera sunt divinæ virtutis: sed non alterum absque altero factum est. Et ad medium producendus est sanctissimus Leo in epistola ad Leonem imperatorem hæc asserens: In tantam unitatem ab ipso conceptu virginis deitate & humanitate conserta, ut nec sine homine divina, nec sine Deo agerentur humana. En manifeste hic pater asseruit, quia in personæ unitate communiter & non disjuncte neque confuse utraque natura operata est quod naturale ejus erat & proprium, ut Deus esse credatur, & dispensationem credibilem faciat. Unus ergo existens dominus noster Jesus Christus, perfectus in deitate, & perfectus idem ipse in humanitate, operatur ut Deus: operatur vero ut homo, dualitate naturarum etiam duas naturales operationes explens. Quæ enim alterius generis, alteriusque naturæ sunt, secundum sapientissimum Cyrillum, eandem operationem habere nullus sapiens dabit: sed sicut

* utriusque proprietates in commune conferentem.

* G. Non quod persona aliud sit,

A λης διαπλασθείσης φύσεως, καὶ τὰ ἑαυτῆς ἀνελλιπῶς ἐνεργούσης μεθ' οὗ ἥνωται καθ' ὑπόστασιν λόγου δίχα μόνης ἁμαρτίας, ὥσπερ καὶ τοῦ λόγου τελείως ἐνεργοῦντος τὰ ἴδια μεθ' ἧς ἀνθρωπείνης ἀνέλαβε φύσεως. οὕτω τε ἡμῖν εὐσεβῶς πιστεύουσι φυλαχθήσεται τὸ κατὰ τὸν μακάριον Λέοντα. ἐνεργεῖν ἑκατέραν μορφὴν μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε. τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος, ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος. ἃ μὲν γὰρ εἶχεν ὡς ὁμοούσιος τῷ πατρὶ, ταῦτα κατειργάζετο θεϊκῶς, διὰ δὲ τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς. ἃ δὲ προσείληφεν ἐξ ἡμῶν ὡς ὁμοούσιος ἡμῖν τὰ αὐτὰ εἰργάζετο ἀνθρωπίνως, ἀλλ' οὐχ ὡς ψιλὸς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς B ἐνανθρωπήσας Θεός. καὶ γάρ φησιν ἐν τοῖς θησαυροῖς ὁ πανεύφημος Κύριλλος. ἔστιν ἰδεῖν κατὰ ταυτὸν ἀμφότερα ἐν αὐτῷ· Θεὸς γὰρ ἦν ἀληθινὸς ἐν σαρκὶ, καὶ σὰρξ ἀληθὴς ἐν Θεῷ. δι' ὧν οὖν ἔδει γνωρίζεσθαι Θεὸν, ταῦτα θεϊκῶς ἐνεργεῖ· καὶ ἀφ' ὧν ἦν ἀναγκαῖον ἄνθρωπον ὄντως ὁρᾶσθαι, ταῦτα ποιεῖ καὶ λέγει οἰκονομῶν τῷ μυστηρίῳ τὴν ἀλήθειαν. τὸ μὲν γὰρ σωματικοῖς βαδίζειν ποσὶ καὶ πρὸς τόπον ὁδοιπορεῖν, καὶ διὰ γλώσσης λαλεῖν ἀνθρωπίνης φύσεως ἔργον ἐτύγχανε. τὸ δὲ τοῦ παραλυτικοῦ λόγῳ θεραπεῦσαι τὰ μέλη, καὶ τοῦ κωφοῦ πρὸς τὸ φθέγγεσθαι διαρθρῶσαι τὴν γλῶτ-C ταν, καὶ τοῖς κοπιῶσί τε καὶ πεφορτισμένοις ἀπό τε πλήθους ἁμαρτημάτων καὶ νοσημάτων παρέχειν ἄφεσιν καὶ ἀνάστασιν, ἔργα θεϊκῆς ὑπῆρχε δυνάμεως, ἀλλ' οὐδέτερον ἄνευ θατέρου γέγονε. καὶ προσφερέσθω πάλιν εἰς μέσον ὁ ἁγιώτατος Λέων ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα ἐπιστολῇ ταῦτα δὴ γεγραφώς· εἰς τοσαύτην ἑνότητα κατ' αὐτὴν τῆς παρθενίας τὴν σύλληψιν τῆς θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος συμπλακείσης, ὥστε μήτε δίχα τοῦ εἶναι αὐτὸν ἄνθρωπον τὰ θεῖα, μήτε δίχα τοῦ εἶναι Θεὸν τὰ ἀνθρώπινα πράττεσθαι. ἰδοὺ σαφῶς διηγόρευσεν ὁ πατὴρ, ἐν τῇ τοῦ προσώπου ἑνότητι κοινωνικῶς τε καὶ οὐκ ἀπεσχοινισμένως, οὐδὲ συγκεχυμένως D ἑκατέραν φύσιν ἐνεργεῖν τὸ προσφυές τε καὶ ἴδιον· ἵνα καὶ Θεὸς εἶναι πιστεύηται, καὶ τὴν οἰκονομίαν πιστώσηται. εἷς οὖν ὑπάρχων ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς τέλειος ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, ἐνεργεῖ μὲν ὡς Θεὸς, ἐνεργεῖ δὲ καὶ ὡς ἄνθρωπος, τῇ δυάδι τῶν φύσεων καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀποπληρῶν. τὰ γὰρ ἑτερογενῆ τε καὶ ἑτεροφυᾶ κατὰ τὸν πάνσοφον Κύριλλον τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἔχειν οὐκ ἄν τις δοίη σωφρονῶν· ἀλλ' ὥσπερ ἀπεσχοινισμένον ἔχουσι τῆς οὐσίας ἤτοι τῆς ποιότητος τὸν λόγον, οὕτω καὶ διάφορον ἀποδώσουσι τὴν ἐνέργειαν· ὡς καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ κατ' Εὐνομίου συλλογίζεται λόγῳ, ὅτι τῶν E ἑτερογενῶν οὐκ ἔστιν ἡ ἐνέργεια μία. δύο τοίνυν φυσικὰς θελήσεις ἤτοι θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὀρθοδόξως πρεσβεύομεν, καὶ οὕτω πᾶσι τοῖς φιλοχρίστοις φρονεῖν διὰ τοῦδε ἡμῶν τοῦ εὐσεβοῦς ἠδίκτου διαγορεύομεν. δεχόμεθα δὲ καὶ σεβαζόμεθα τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους, τὴν ἐν Νικαίᾳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων κατὰ τῆς Ἀρειανικῆς συνεδρευσάντων μανίας· οἳ καὶ τὸ θεῖον τῆς πίστεως συνεργίᾳ τῆς τρια-

ANNO CHRISTI 680.

τριαδικῆς καὶ ὁμοτίμου θεότητος ὡροθέτησαν σύμβολον· καὶ τὴν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν βασιλίδι πόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα κατὰ τῆς Μακεδονιανῆς Πνευματομάχου γνώμης ἅμα καὶ Γλώττης, καὶ Μάγνου τοῦ Ἀπολλιναρειστοῦ συναθροισμένων πατέρων· οἳ καὶ συμπνοίᾳ τοῦ παναγίου πνεύματος τὸ λεχθὲν μέγα καὶ σεβάσμιον ἐφηρμήνευσαν σύμβολον, τὰ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὅτι Θεὸς βεβαιώσαντες δι' ὧν ἀνέπτυξαν ἐκτυπώτερον, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ συνηγμένην τὸ πρότερον, ἧς ἔξαρχοι, Κελεστῖνος καὶ Κύριλλος, οἳ σὺν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Θεῷ ἡμῶν τὸν διαιρέτην Νεστόριον σὺν τῇ αὐτοῦ βεβήλῳ καὶ κακοδόξῳ δόξῃ κατέκριναν. πρὸς τούτοις ἔτι περιπτυσσόμεθα τὴν τῶν ὅλων σφραγίδα καὶ κύρωσιν, τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα καὶ ἀριθμῷ καὶ πλήθει τετιμημένων πατέρων. ὧν τῆς ἀσεβείας τῇ μάστιγι Διόσκορος καὶ Εὐτυχὴς συνεπλήγησαν, καὶ τῇ τῆς δυσσεβείας κάρᾳ τὴν ἱερωσύνην συναπετμήθησαν. δεχόμεθα δὲ καὶ τὴν ἐν χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως ἐν τῇ λεχθείσῃ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν καὶ πανευδαίμονι πόλει κεκροτημένην σύνοδον κατ' Ὠριγένους, καὶ Διδύμου, καὶ Εὐαγρίου τῶν θεομάχων . . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

ἀνατροπῇ δὲ τῶν δεκαδύο κεφαλαίων τοῦ πανευφήμου Κυρίλλου Θεοδωρίτῳ πεπονημένων, καὶ ἀναιρέσει τῆς λεγομένης Ἴβα γεγράφθαι πρὸς Μάρην τὸν Πέρσην ἐπιστολῆς. ταύτας δὴ τὰς οἰκουμενικὰς καὶ θεολέκτους συνόδους, οἷόν τινα κλῆρον οὐράνιον τοῖς τῆς ψυχῆς ταμείοις ἐναποθέμενοι, καθάπερ νοητοὺς μαργαρίτας τὰ παρ' αὐτῶν θησαυρίζομεν δόγματα. καὶ ὥσπερ ἀπεβάλοντο καὶ ἀνεθεμάτισαν, ἀνεθεματίσαμεν καὶ ἀπεβαλόμεθα· καὶ οὓς εἰσεδέξαντο δεχόμεθα, καὶ πατέρας ἡμῶν ἐγγραφόμεθα. ἀναθεματίζομεν δὲ πᾶσαν αἵρεσιν ἀπὸ Σίμωνος ἄχρι καὶ νῦν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ παρεισδύσασαν, καὶ τὴν τῶν πιστευόντων εἰρήνην τε καὶ ὁμόνοιαν περιχίσασαν. πρὸς τούτοις δὲ πᾶσιν ἀναθεματίζομεν καὶ ἀποβαλλόμεθα τοὺς τῶν καινῶν καὶ νέων δογμάτων αἱρεσιάρχας καὶ ἀντιλήπτορας· φαμὲν δὴ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν γεγενημένον ἐπίσκοπον. Σέργιον τὸν τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως γενόμενον πρόεδρον, τὸν τούτου ὁμόφρονα καὶ ἐμότροπον τὴν ἀσέβειαν· ἔτι δὲ καὶ Ὁνώριον τὸν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπαν γενόμενον, τὸν κατὰ πάντα τούτοις συναιρέτην καὶ σύνδρομον καὶ βεβαιωτὴν τῆς αἱρέσεως· καὶ Κῦρον τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπήσαντα. ὁμοίως Πύρρον, Παῦλον, Πέτρον, τοὺς τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως προεδρεύσαντας. καὶ πρὸς τούτοις Μακάριον τὸν τῆς Ἀντιοχέων γενόμενον ἐπίσκοπον, Στέφανόν τε τὸν αὐτοῦ μαθητήν, καὶ τὸν ἄφρονα Πολυχρόνιον· καὶ πάντας τοὺς φρονοῦντας ἢ μέλλοντας φρονεῖν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐπὶ τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας ἐνέργειαν. τούτων οὕτως ἁπάντων ὑπὸ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου διατυπωθέντων, . .

. . . .

. . . .

ACTIO XVIII

A dissociatam habent naturarum sive qualitatum rationem, ita & differentem reddunt operationem, sicut & magnus Basilius collegit in libro adversus Eunomium, quoniam diversarum naturarum non una est operatio. Duas igitur naturales voluntates, & duas naturales operationes in dispensatione incarnationis unius sanctæ Trinitatis domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, recte sentientes prædicamus, & ita omnibus amatoribus Christi sapere per præsens nostrum edictum pium annunciamus: suscipimusque & amplectimur sanctas & universales quinque synodos, quæ in Nicæa CCCXVIII. patrum, qui adversus Arianam B consederunt insaniam: qui, cooperante trina & conglorificanda deitate, sacrum fidei symbolum terminaverunt: & quæ in hac a Deo conservanda regia civitate, in qua CL. qui adversum Macedoniam rebellem Spiritui intelligentiam simul & linguam, & Magnum nomine Appollinaristam, congregati sunt patres: qui inspiratione sancti Spiritus prædictum venerabile interpretati sunt symbolum, de Spiritu sancto quod Deus est, confirmantes per ea quæ manifestius referunt. Et quæ prius in Epheso congregata est, cujus auctores fuerunt Cælestinus & Cyrillus, qui cum Christo domino atque inseparabili Deo nostro, divisorem Ne- C storium cum sua profana & maligna secta condemnarunt. Cum eis quoque amplectimur harum omnium signaculum, firmamentumque ac confirmationem, sanctum Chalcedonense concilium sexcentorum super triginta, & numero pariter multitudine honorabilium patrum: quorum pietatis flagello Dioscorus & Eutyches cruciati sunt, & cum impietatis vertice de sacerdotio abscissi sunt. Suscepimus quoque & quæ in temporibus Justiniani divæ memoriæ, in prædicta a Deo conservanda nostra felicissima civitate * complosa est synodus contra Dei impugnatores Origenem, Didymum & Evagrium, & obscæna D (Theodori Mopsuesteni & Judaica scripta, &) ad refutationem opusculorum Theodoriti adversum duodecim capitula famosissimi Cyrilli, cum abolitione epistolæ, quæ dicitur Ibæ, ad Marim Persam scriptæ. Hæc itaque universalia, & a Deo condita concilia, sicut quamdam hæreditatem cœlestem in cordis conclavi reponentes tanquam intellectuales margaritas ab eis thesaurizamus dogmata: & quos anathematizaverunt, atque refutarunt, anathematizamus atque refutamus: quosque susceperunt, suscepimus, patresque nostros scribimus. Anathematizamus autem omnem hæresim, quæ a Simone usque nunc in E Dei ecclesiam introducta est ad discindendam pacem atque unanimitatem credentium. Super hæc omnia anathematizamus, atque refutamus & eos, qui supervacuorum & novorum dogmatum hæretici auctores atque fautores sunt. Dicimus autem Theodorum, qui fuit Pharanitanus episcopus, & Sergium, qui fuit hujus a Deo conservandæ nostræ regiæ urbis antistes, huic consentaneum & moribus, atque impietate parilem: ad hæc & Honorium, qui fuit antiquæ Romæ papa, horum hæreseos in omnibus fautorem, concursorem, atque confirma-

* congregata

ACTIO XVIII.

matorem : & Cyrum, qui fuit Alexandrinorum episcopus, similiter Pyrrhum, Petrum, & Paulum, hujus regiæ nostræ civitatis præsules, & una cum eis Macarium, qui fuit Antiochenorum episcopus, & Stephanum ejus discipulum, atque Polychronium dementem, & omnes qui sapuerunt & sapiunt, vel futuri sunt sapere unam voluntatem & unam operationem in dispensatione salvatoris nostri Jesu Christi. His omnibus ita a sancto hoc & universali sexto concilio constitutis, (& per subscriptionem nostræ fortitudinis confirmatis,) sancimus, ut nullus quoque omnino aliud quidquam de fide satagat, vel novi dogmatis adinventionem machinetur, aut penitus de una voluntate & una operatione docendi indicium vel sermonem commoveat. Omnes enim sancti & probabiles patres * naturarum voluntates annunciant : & sicut duas naturas in Christo credimus, ita & duas naturales voluntates, & duas operationes prædicamus. Hæ sunt veræ in Deum confessionis dogmata, hæ sunt evangelicarum atque apostolicarum vocum prædicationes, hæc sunt sanctorum conciliorum & probabilium paternarum linguarum didagmata : hæc Petrus, qui & petra fidei & princeps apostolorum, intemerata servavit. In hac fide & vivimus, & regnamus, & corregnanti nobis Deo corregnare denuo speramus. Hanc comitem, hinc recedentes, habere deposcimus, & eum hac ante Christi tribunal assistere. Ad hanc confessionem omnes hortamur, & deservire Deo nobiscum invitamus, ac super montem excelsum imperii stantes, prædicamus, atque ecclesiasticæ pacis festum toti populo solemnem annunciamus. Nam illa quondam Christo dilectorum dissensio nunc in concordiam versa est : hæreticorum * contra sunt scandala, propriamque dignitatem hæc fides adepta est, ipso Christo suis ecclesiis * medente. Ipse est igitur pax nostra, qui solvit medium maceriæ parietem : & quæ per tempora dissidebant, in unanimitatem conciliavit. *Unus dominus, una fides, unum baptisma*, una in Deo nunc est ecclesia. Si quis igitur Christi amator est, & metuit dominum, optatamque salutem desiderat, hanc fidem orthodoxam teneat. Nec enim est per aliam fidem salvari. Si quis vero hominum personis gratiam exhibet, caritatis autem in Deum æmulatorem se non demonstrat, præsentemque nostram piam constitutionem non recipit, siquidem episcopus est vel clericus, aut monachico circumdatus est habitu, * deportationis pœnam exolvet. Si vero in ordine dignitatum insertus est, supplicio proscriptionis mulctabitur, eique cingulum adimetur. Si autem idioticæ sortis est, ex hac regia, omnique penitus nostra civitate extorris addicetur : & super hæc omnia, etiam terribilis atque * inexpiabilis judicii non effugiet cruciatum.

* naturis voluntates & operationes docens consequentes esse: & sicut

* contrita

Ephes. 2.

* mediante

Ephes. 4.

* G. depositionis

* incorrupti

A Sanoimus, ὥστε μηδένα τῶν πάντων ἕτερόν τι περὶ τὴν πίστιν ἐργάζεσθαι, ἢ καινότερον δόγματος ἐφεύρημα μηχανήσασθαι, ἢ ὅλως περὶ ἑνὸς θελήματος, καὶ μιᾶς ἐνεργείας διδασκαλίαν ἐμφαίνειν, ἢ λόγον ἀνακινεῖν. ἅπαντες γὰρ οἱ ἱεροὶ καὶ ἔκκριτοι πατέρες ταῖς φύσεσι τὰ θελήματα καὶ τὰς ἐνεργείας διδάσκουσιν ἕπεσθαι. καὶ ὥσπερ δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ πεπιστεύκαμεν, οὕτω καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις ἤτοι θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας δοξάζομεν. ταῦτα τῆς ἀληθοῦς εἰς Θεὸν ὁμολογίας τὰ δόγματα· ταῦτα τῶν εὐαγγελικῶν τε καὶ ἀποστολικῶν φωνῶν τὰ κηρύγματα· ταῦτα τῶν ἁγίων συνόδων, καὶ τῶν ἐκκρίτων, καὶ πατρικῶν γλωσσῶν τὰ B διδάγματα. ταῦτα Πέτρος ἡ πέτρα τῆς πίστεως, ἡ κορυφὴ τῶν ἀποστόλων ἀνόθευτα παρεφύλαξεν. ἐν ταύτῃ τῇ πίστει καὶ ζῶμεν καὶ βασιλεύομεν, καὶ τῷ συμβασιλεύοντι Θεῷ συμβασιλεύειν αὖθις ἐλπίζομεν. ταύτῃ συνεκδημεῖν ἐντεῦθεν εὐχόμεθα, καὶ τῷ τοῦ Χριστοῦ παρίστασθαι βήματι. ἐπὶ ταύτην ἅπαντας τὴν ὁμολογίαν προτρέπομεν, καὶ συλλατρεύειν ἡμῖν τῷ Θεῷ προσκαλούμεθα. ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ τῆς βασιλείας ἑστῶτες κηρύττομεν, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης τὴν πάνδημον ἑορτὴν εὐαγγελιζόμεθα. ἡ ποτὲ γὰρ τῶν φιλοχρίστων διχόνοια νῦν εἰς ὁμόνοιαν μετεχώρησε. τὰ τῶν αἱρετικῶν συνετρίβησαν σκάνδαλα, καὶ τὴν ἰδίαν ἀξίαν ἡ πί- C στις ἀνεκομίσατο ταῖς ἑαυτοῦ ἐκκλησίαις τοῦ Χριστοῦ μεσιτεύσαντος. αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ λύσας τοῦ φραγμοῦ τὸ μεσότοιχον, καὶ τὰ τῷ χρόνῳ διεστῶτα συμβιβάσας εἰς ἕνωσιν. εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, καὶ μία σήμερον ἐν Θεῷ ἡ ἐκκλησία. εἴ τις οὖν φιλόχριστος καὶ φοβεῖται τὸν κύριον, καὶ τῆς ἐλπιζομένης σωτηρίας ὀρέγεται, ταύτης ἐχέσθω τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. οὐ γάρ ἐστι δι' ἄλλης πίστεως σώζεσθαι. εἰ δέ τις ἀνθρωπίνοις μὲν προσώποις χαρίζεται, τὴν δὲ πρὸς Θεὸν ἀγάπην ζηλωτικῶς οὐκ ἐνδείκνυται, καὶ τὴν παροῦσαν ἡμῶν εὐσεβῆ παραλογίζεται διαγόρευσιν, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστιν, ἢ κληρικὸς, ἢ καὶ μοναχικὸν D περιβέβληται σχῆμα, τὴν τῆς καθαιρέσεως ἀποτίσει ποινήν. εἰ δὲ ἐν ἀξιωμάτων τύξει τελεῖ, τιμωρίαν ὑφέξει τὴν δήμευσιν, καὶ τὴν τῆς ζώνης ἀφαίρεσιν. εἰ δὲ ἐν ἰδιώτου μοίρᾳ καθέστηκε, τὴν ἐκ τῆς βασιλίδος, καὶ πάσης ἁπλῶς ἡμῶν πόλεως ὑπερορίαν καταχριθήσεται· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασι τὴν ἐκ τῆς φοβερᾶς καὶ ἀδεκάστου κρίσεως οὐκ ἐκφεύξεται κόλασιν.

E

EXEMPLAR DIVINÆ SACRÆ

piissimi & Christum diligentis imperatoris Constantini ad Leonem sanctissimum & beatissimum papam senioris Romæ, missum per eos, qui illinc directi erant a superstite Agathone sanctæ memoriæ. Missa est mensis Decembris decimo tertio, indictione decima.

Α'ΝΤΙ'ΓΡΑΦΟΝ ΘΕΙ'ΑΣ ΣΑ'ΚΡΑΣ

τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου γενομένης πρὸς Λέοντα τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, σταλείσης διὰ τῶν ἐκεῖθεν ἀποσταλέντων συνοδικαρίων παρὰ περιόντος Α'γάθωνος τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης. ἀπελύθη μηνὶ Δεκεμβρίῳ ιγ'. ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

Λέον-

ANNO CHRISTI 680.

A

Λέοντι τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς ἀρχαίας καὶ περιδόξου πόλεως Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῷ πάπᾳ.

ΤΗς τῆς οὐρανῶν ἀκαταλήκτου βασιλείας τε καὶ μακαριότητος ἐφιέμενοι, καὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν υἱοθεσίαν τὸν φιλευσεβῆ σκοπὸν ἡμῶν διευθύνοντες, ἐκεῖνα διαμελετῶμεν καὶ πράττομεν, ὅσα τοῦ σπουδαζομένου τυχεῖν ὑποτίθεται. Τί οὖν ὁ κύριος ἐν εὐαγγελίοις ἐπηγγείλατο; μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. ταύτης δὴ τῆς ἐπαγγελίας τῆς καὶ πρὸς θείαν ἡμᾶς ἀναβιβαζούσης συγγένειαν, καὶ τὴν τῆς υἱοθεσίας χαριζομένης εὐγένειαν ἐντὸς γενέσθαι βουλόμενοι, καὶ τὸν περιστέψαντα ἡμᾶς Χριστὸν αὐτὸν ἐκμιμούμενοι, καὶ τὸ πᾶν ἐν ἑαυτῷ τῷ Θεῷ καταλλάξαντα, πρὸς εἰρήνην τε καὶ ὁμόνοιαν τὴν ἡμετέραν φιλόχριστον πολιτείαν ἄγειν σπουδάζομεν· ἐξαιρέτως δὲ τῆς τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν εὐταξίας φροντίζομεν, καὶ τὴν τῆς πίστεως ἕνωσιν διὰ παντὸς ἐμπορεύεσθαι προνοούμεθα. λίαν τοίνυν καὶ οὐ μετρίως ἐχαλεπαίνομεν, καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἐφέρομεν τὴν τοσαύτην τῷ χρόνῳ διάστασιν συνακμάσασαν, ὥστε καὶ τοὺς ἀπίστους τοῖς φιλοχρίστοις ἐπιγελᾶν, καὶ εὐφροσύνην ἡγεῖσθαι τὴν τῶν χριστιανῶν εἰς ἀλλήλους ἀπέχθειαν. τὴν πρὸς ἐκείνους γὰρ ἀφέντες ἀντιπαράταξιν, κατ᾽ ἀλλήλων τὰς γλώσσας ἠκονημένῳ ξυρῷ ταῖς δυσφημίαις ἐξώπλιζον, καὶ τὴν πίστιν ταῖς διχονοίαις συγκατεδίχαζον. τοῦτο πρὸ τῶν ἡμετέρων χρόνων ἀρξάμενα, καὶ εἰς τοσοῦτον κακίας ἐλάσαντα, ὥστε καὶ τὸ πάθος ἀνίατον μένειν δοκεῖν, στῆσαι μὲν ἦν χαλεπόν, μὴ στῆσαι δὲ χαλεπώτερον· καὶ παρώργιζον μὲν Θεόν, παρώργιζον δὲ καὶ τὴν ἡμῶν ἡμερότητα. οὐκ ἄλλως τοίνυν τὴν συνέχουσαν νόσον τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ θεραπεῦσαι διέγνωμεν, εἰ μήπως δὴ τοὺς τοῦ Θεοῦ μὲν ἱερεῖς καὶ θεράποντας, τῶν δὲ τοιούτων θεραπευτὰς εἰς ἐπίσκεψιν προτρεψόμεθα. πολλάκις γὰρ ἡ ἐκκλησία ταῖς εἰσβολαῖς τῶν αἱρέσεων ἐπικινδύνως ἐνόσησεν, ἀλλ᾽ οὐχ ἑτέρως ἐδέξατο τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἴασιν, εἰ μὴ ταῖς τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων βασιλέων προσκλήσεσι, ταῖς δὲ τῶν θεοφόρων ἱερέων συνδρομαῖς τε καὶ συνελεύσεσι· διὸ δὴ τὴν μὲν τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Ἀγάθωνος μακαριότητα διὰ εὐσεβῶν ἡμῶν κεραιῶν στεῖλαί τινας τοὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπέχοντας προετρέψαμεν. τοὺς δὲ λοιποὺς ἁγιωτάτους προέδρους διηγορεύσαμεν τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν ἕκαστον ὁσιωτάτους ἱερεῖς συγκαλέσαντας, πάντας ὁμοῦ κατὰ τὴν θεοφύλακτον ἡμῶν καὶ βασιλίδα συναγείρεσθαι πόλιν· ὥστε τοῦ μὲν σεσηπηκότος ἢ σκανδαλίζοντος μέλους τὸ ἀλυσιτελὲς ἐκτεμεῖν, ἡνίκα μὴ βούλητε μάλιστα τὸ θεραπεύεσθαι δέχεσθαι· τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν κατερρῶσαι σῶμα Χριστοῦ τοῖς τῆς εὐσεβείας δόγμασί τε καὶ καταπλάσμασι. συμφέρει γὰρ εὐαγγελικῶς εἰπεῖν, ἵνα ἓν μέλος ἀπόληται, καὶ σώζηται τῆς ἐκκλησίας ὅλης τὸ πλήρωμα· καὶ δὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόσκλησίν τε καὶ πρόσταξιν τῶν τε τοῦ μέρους τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, τῶν τε συνθρόνων αὐτῇ μετ᾽ αὐτὴν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ὁσιωτάτων ἐπισκόπων τῇ ἡμετέρᾳ συνελθόντων τε καὶ συνεδρευσάντων φιλευσεβεῖ γαληνότητι

Leoni ſanctiſſimo & beatiſſimo archiepiſcopo veteris & clariſſimæ urbis Romæ, & œcumenico papæ.

EP. IMP. ad LEONEM PP. Ex nova verſione.

COelorum æternum regnum & beatitudinem expetentes, & ad ſpiritualem adoptionem pia noſtra conſilia dirigentes, ea meditamur ac gerimus, quibus ſtudia noſtra bene evenire poſſint. Quid igitur dominus in evangeliis pollicitus eſt? *Beati pacifici, quoniam ipſi filii Dei vocabuntur.* Ad hoc autem promiſſum, quo ad divinam cognationem extollimur, & adoptionis nobilitatem aſſequimur, pervenire cupientes, ipſumque Chriſtum imitantes, a quo ſumus corona redimiti, quique in ſeipſo omnia Deo reconciliavit: ad pacem & concordiam adducere ſtudemus noſtram Chriſti amantiſſimam rempublicam: præcipue vero nobis cura eſt ſanctarum Dei eccleſiarum ordo, aſſidueque hoc proſpicimus, ut unitatem fidei conciliemus. Quamobrem valde ſuccenſebamus, nec forte amplius poteramus tantum hoc, quod diuturnitate temporis corroboratum eſt diſſidium, ut & ab infidelibus ii, qui Chriſtum diligunt, irriderentur, illiſque lætitiæ fuerint odia inter ſe Chriſtianorum: Nam illorum oppugnationem omittentes, alii in alios linguas, quaſi novaculam acutam, maledictis & conviciis armabant, fidemque diſſenſionibus diſcindebant. Hæc ante ætatem noſtram cœpta, & ad tantam progreſſa malitiam, ut inſanabile illud malum eſſe videretur, comprimere difficile ac moleſtius vero, prætermittere. Irritabant Deum, noſtram quoque manſuetudinem irritabant. Non aliter igitur morbum eccleſias Dei opprimentem curare in animum induximus, quam ut Dei ſacerdotes, & cultores, taliumque curatores malorum, ad deliberationem & conſilia habenda hortaremur. Compluries enim eccleſia impreſſionibus hæreſeon periculoſe ægrotavit: at non aliter orthodoxiæ accepit medicinam, quam piorum & Chriſti amantium imperatorum adhortatione, ſacerdotum vero a Deo inſtinctorum conſenſionibus ac cœtibus. Quapropter ſancti papæ Agathonis beatitudinem piis apicibus noſtris ſumus hortati, ut aliquot mitteret, qui ejus perſonam obtinerent: ceteriſque ſanctiſſimis præſulibus denunciavimus, ut ſibi quiſque ſubditos venerabiles ſacerdotes, omnes ſimul in noſtram a Deo conſervandam, & regiam urbem convenirent, ut putrefacti & ſcandalizantis membri inutilitatem exſcinderent, cum maxime nollet curam recipere, ceterumque Chriſti totum corroborarent corpus, doctrina & cataplaſmatibus pietatis. Expedit enim, ut evangelice dicatur, ut unum membrum pereat, & conſervetur totius eccleſiæ plenitudo. Ut quidem, ex noſtra advocatione & juſſione, cum & ii qui a parte ſunt veſtræ beatitudinis, & qui cum ipſa poſt ipſam ſolium obtinent ſanctiſſimi patriarchæ, ceterique omnes almi epiſcopi conveniſſent & conſediſſent una cum noſtra pietatis ſtudioſa tranquillitate, de fide tractatus eſt habitus. Cumque protinus ſuggeſtionem ſancti papæ Agathonis ad poteſtatem noſtram, ii qui vice

Nota hujus epiſtolæ vide infra ad concil. ſub Leone II.

Matth. 5

vice ejus fungebantur, obtulissent, nempe Abundantius, Joannes, & Joannes sanctissimi episcopi; Theodorus & Georgius Deo amabilissimi presbyteri, Joannes Deo amabilis archidiaconus, & Constantinus venerabilis hypodiaconus, ac Theodorus Deo amabilis presbyter ecclesiæ Ravennæ, quique cum ipsis: eam serenitati nostræ porrexerunt, quam cum jussissemus omnibus audientibus recitari, sanæ nec adulteratæ fidei characterem in ea perspeximus. Perpensis enim evangelicis & apostolicis vocibus, comparatisque cum ipsa iis, quæ a sanctis & universalibus conciliis statuta ac definita sunt: collatis præterea testimoniis, quæ afferebat, cum paternis libris, nihil non concinens inventum est, ac nihilum immutata veræ confessionis ratio in ea perspecta. Ac veluti ipsum principem apostolici chori, primæque cathedræ antistitem Petrum contuiti sumus mentium nostrarum oculis totius dispensationis mysterium divinitus eloquentem, verbaque hæc per eas literas Christo facientem: *Tu es Christus filius Dei vivi*. Nam ipsum totum Christum nobis sacræ ejus literæ disserendo exprimebant; quas omnes libentibus animis sincereque accepimus, & veluti Petrum ipsum ulnis animi suscepimus. Solus autem cum iis, quibuscum abreptus est, defecit a nobis Macarius, qui pro suo nomine felix non est, is qui Antiochensium urbis præsul fuit, & ab jugo quidem Christi se adversando subduxit, a sacerdotali vero conventu exilit; renuit enim omnino sacratissimis Agathonis literis assentiri, veluti in ipsum coryphæum ac principem Petrum insaniens. Non defuere monita, crebra hortatio adhibita est ei, omnes enim conversionis vias monstravimus: quid non dicentes? quid non molientes atque intentantes? eorum maxime . . . quæ a sacerdotali collegio separant. Dolebamus propter ipsum: quidni enim? & ob commiserationem viscera nostra lacerabantur, cum ille disjungeretur a domini grege. Sed facies meretricis facta est ei, ac inverecundiæ induit personam, unaque exhortationem & pietatem depulit; non enim intellexit ut intelligeret, & verbum sanctum abominatus est. Cur autem in hac narratione longiores sumus, cum ea in actis subtilius & accuratius explicentur? quæ cum ad vos missa sint, omnium quæ mota & tractata sunt, cognitionem investigare. Quoniam vero ita obduruit, ac nervum ferreum cervicem intendit, faciemque suam fecit æream, aures aggravavit ne audiret, & cor statuit pervicax ne audiret legem: lex enim de Sion exit, ab apostolici montis cacumine doctrina: propterea sanctum quoque & universale concilium eundem insanum Macarium cum ejus hæreseos sociis pontificali habitu nudavit. Omnes vero scriptis precibus serenitatem nostram communiter precati sunt, ut eos ad vestram beatitudinem mitteremus. Sic igitur fecimus, eosque ad vos misimus, vestro paterno judicio omnem ipsorum causam permittentes. Sacram autem ac venerabilem definitionem sacrum concilium edidit, cui & subscripsimus, ac piis nostris edictis eam sancivi-

Matth. 16.

A τὸν περὶ πίστεως διεγυμνάζομεν λόγον. αὐτίκα γοῦν τὴν πρὸς τὸ ἡμέτερον κράτος τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Ἀγάθωνος ἀναφορὰν οἱ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπέχοντες προκομίσαντες, φαμὲν δὴ, Ἀβουνδάντιος, Ἰωάννης, καὶ Ἰωάννης οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι· Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιδιάκονος, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος ὑποδιάκονος, καὶ Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας Ῥαβέννης, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς τῇ ἡμετέρᾳ γαλήνῃ ταύτην ἀνέτειναν, ἣν εἰς ἐπήκοον πάντων ἀναγνωσθῆναι κελεύσαντες τῆς ὑγιοῦς τε καὶ ἀνοθεύτου πίστεως ἐν αὐτῇ τὸν χαρακτῆ-

B ρα κατωπτρισάμεθα. τάς τε γὰρ εὐαγγελικάς τε καὶ ἀποστολικὰς φωνὰς ἀνακρίναντες, τά τε παρὰ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων συγκροτηθέντα καὶ ὁρισθέντα ταύτῃ συγκρούσαντες, καὶ ἅσπερ ἔφερε χρήσεις τοῖς πατρικοῖς παραβαλόντες συντάγμασι, καὶ μηδὲν εὑρηκότες ἀσύμφωνον, ἀπαραχάρακτον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐν αὐτῇ τὸν λόγον κατενοήσαμεν· καὶ ὥσπερ αὐτὸν τὸν ἐξάρχοντα τοῦ ἀποστολικοῦ χοροῦ τὸν πρωτοκάθεδρον Πέτρον τοῖς νοητοῖς κατενοήσαμεν ὄμμασι τὸ τῆς οἰκονομίας ὅλης θεολογοῦντα μυστήριον, καὶ διὰ τῶν γραμμάτων τῷ Χριστῷ προσφθεγγόμενον· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. αὐτὸν γὰρ ὅλον Χριστὸν ἡμῖν τὸ ἱερὸν αὐ-

C τοῦ γράμμα τῷ λόγῳ διέγραφεν. ὅπερ ἅπαντες ἀσπασίως τε καὶ εἰλικρινῶς ἐδεξάμεθα, καὶ οἷον αὐτὸν Πέτρον ταῖς τῆς ψυχῆς ἀγκάλαις ὑπεδεξάμεθα. μόνος δὲ σὺν οἷς ὑπεσύρετο Μακάριος ὁ μὴ μακάριος ἀπεστάτησεν, ὃς τῆς Ἀντιοχέων προήδρευσε· καὶ τοῦ μὲν ζυγοῦ τοῦ Χριστοῦ ἀπεναντίας ἑαυτὸν ὑπεξήγαγε, τῆς δὲ ἱερατικῆς ὁμηγύρεως ἀπεσκίρτησε· μηδὲ γὰρ ὅλως συντίθεσθαι τοῖς πανιέροις Ἀγάθωνος κατένευσε γράμμασιν, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ κατ᾽ αὐτοῦ τοῦ κορυφαίου Πέτρου μαινόμενος. πολλὴ μὲν οὖν ἡ παραίνεσις, πολλὴ δὲ καὶ ἡ παράκλησις αὐτῷ προσεφέρετο. πάσης γὰρ ἐπιστροφῆς ὁδὸν ὑπεδείξαμεν· τί μὲν οὐ λέγοντες;

D τί δὲ οὐ τεχναζόμενοι τῶν, ὅσα μάλιστα μὲν . . . . . τοῦ ἱερατικοῦ συλλόγου χωρίζουσι. * διεπόμεθα γὰρ αὐτῷ, πῶς γὰρ οὐχί; καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς τὸ σπλάγχνον ἐσπαρασσόμεθα, διασπωμένου τῆς τοῦ κυρίου ἀγέλης. ἀλλ᾽ ὄψις πόρνης ἐγένετο αὐτῷ, καὶ τὸ τῆς ἀναισχυντίας ἐνεδύσατο πρόσωπον, καὶ σὺν τῇ παρακλήσει καὶ τὴν εὐσέβειαν ἀπεκρούσατο. οὐ γὰρ συνῆκε τοῦ συνιέναι· καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύξατο. καὶ τί μηκυνόμεθα τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν, περὶ ὧν διηγεῖται λεπτομερέστερον τῶν πεπραγμένων ἡ δύναμις; δι᾽ ὧν σταλέντων ὑμῖν τῶν κινηθέντων ἁπάντων τὴν εἴδησιν ἀνιχνεύετε. ἐπεὶ

E δὲ οὕτως ἐσκλήρυνε, καὶ νεῦρον σιδηροῦν τὸν τράχηλον ἀνετείνατο, καὶ τὸ πρόσωπον ἀπεχάλκωσε, τά τε ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν ἐβάρυνε, καὶ τὴν καρδίαν ἔταξεν ἀπειθῆ τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι τοῦ νόμου· νόμος γὰρ ἐκ Σιὼν ἐκπορεύεται, τῆς ἀποστολικῆς ἀκρωρείας τὰ δόγματα· διά τοι ταῦτα καὶ ἡ ἁγία τε καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τὸν αὐτὸν φρενοβλαβῆ Μακάριον σὺν τοῖς αὐτοῦ συναιρέταις τοῦ μὲν ἱερατικοῦ σχήματος ἀπεγύμνωσε. κοινῇ δὲ πάντες δι᾽ ἐγγράφου δεήσεως τὴν ἡμετέραν γαλήνην ἱκέτευσαν πρὸς τὴν ὑμετέραν τούτους παραπέμψαι μακαριότητα. τοῦτο δὴ καὶ πεπράχαμεν, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐκείνους ἐ-
: στάλ-

ἴσ. ἐλυπούμεθα γὰρ αὐτῷ.

ANNO CHRISTI 680.

στάλκαμεν, τῇ ὑμετέρᾳ πατρικῇ κρίσει τὸ πᾶν περὶ αὐτῶν ἐπιτρέψαντες. Θεῖον δὲ καὶ σεβάσμιον ὅρον ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησεν, ᾧ καὶ συνυπεγράψαμεν, καὶ δι' εὐσεβῶν ἡμῶν ἠδίκτων τοῦτον ἐπεκυρώσαμεν, προτρέψαντες ἅπαντα τὸν φιλόχριστον ἡμῶν λαὸν τῇ ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένῃ πίστει συνέπεσθαι, καὶ μηδὲν τὸ παράπαν ἐφευρίσκειν αἱρεσιούργημα. καὶ δόξα τῷ ποιοῦντι δεδοξασμένα Θεῷ, τῷ παρ' ἡμῖν τὴν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασώσαντι. πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν, ἐν ᾗ πέτρᾳ τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσε, τὸ πύλαις ᾅδου ταῖς αἱρετικαῖς ἐνεδρεύσεσι μὴ κατισχυθήσεσθαι προηγόρευσεν; ἐξ ἧς ὥσπερ ἐξ οὐρανίων ἀψίδων τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ὁ λόγος ἀνέλαμψε, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν φιλοχρίστων ἐφώτισε, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν κατεψυγμένην ἀνεζωπύρησε. ταῦτα κατὰ σκοπὸν Θεοῦ συνεργήσαντος διηνύσαμεν, καὶ εἰς μίαν ποίμνην τὰ τοῦ Χριστοῦ πρόβατα συνηλάσαμεν, οὐκέτι μὲν οὖν τοῖς μισθωτοῖς καὶ οὐκ οὖσι ποιμέσιν ἐξαπατώμενα, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς λύκοις ἁλώσιμα· ἑνὶ δὲ καὶ μόνῳ ποιμένι τῷ καλῷ ποιμαινόμενα, ᾧ καὶ ὑμεῖς συμποιμαίνειν ἐτάχθητε, καὶ ὑπὲρ τῶν προβάτων τιθέναι τὴν ψυχὴν διετάχθητε. οὐκοῦν ἀνδρίζου, καὶ ἴσχυε, καὶ τὴν τοῦ λόγου ῥομφαίαν περίζωσαι. καὶ θείῳ ζήλῳ ταύτην παράθηξον, καὶ στῆθι ἑδραῖος τῆς εὐσεβείας ὑπέρμαχος, καὶ πᾶσαν αἱρετικὴν ἀκοὴν καὶ εἰσήγησιν ἐκτεμεῖν προθυμήθητι, καθὰ καὶ Πέτρος, τὸ πρότερον τὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀκροάσεως αἰσθητήριον τῇ μαχαίρᾳ πατάξας ἀφείλετο. τῆς νομικῆς τε καὶ ἀνδραποδώδους συναγωγῆς προδιαγράφων τὴν κώφευσιν. ἀνάτεινον τὴν ἀξίνην τοῦ πνεύματος, καὶ πᾶν δένδρον καρπὸν ἐκφύον αἱρέσεως ἢ κατηχήσεσι μεταφύτευσον, ἢ κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν ἔκκοψον, καὶ εἰς τὸ πῦρ τῆς μελλούσης γεέννης παράπεμψον. ἵνα πάντοθεν τῶν τὴν πίστιν λυμαινομένων ἐκτεμνομένων, ἐρρωμένον ᾖ καὶ ὁλόκληρον τῆς ἐκκλησίας τὸ σῶμα, τῇ εἰρήνῃ τοῦ πνεύματος συσφιγγόμενόν τε καὶ συναρμολογούμενον. ἧς ἀκλονήτου μενούσης κλονεῖται μὲν τῶν δυσμενῶν ἡ στάσις τε καὶ ἀντίστασις, ἐρείδεται δὲ τῇ πέτρᾳ τῆς πίστεως ὁ θρόνος τῆς ἡμῶν γαληνότητος, ἰθύνεται δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἡμετέρου κράτους τὰ βουλεύματα καὶ κινήματα, τῆς ὅλης δὲ πολιτείας Ῥωμαϊκῆς ἡ κατάστασις συγγαληνιᾷ τῇ γαλήνῃ τῆς πίστεως. προτρέπομεν δὲ τὴν ὑμετέραν πανίερον κορυφὴν ἀνυπερθέτως ἐκπέμψαι τὸν παρ' αὐτῆς ὁριζόμενον ἀποκρισιάριον, ἐφ' ᾧ τοῦτον κατὰ τὴν βασιλίδα καὶ θεοφύλακτον ἡμῶν διάγειν πόλιν, καὶ ἐν τοῖς ἀνακύπτουσιν εἴτε δογματικοῖς, εἴτε κανονικοῖς καὶ ἁπλῶς ἐκκλησιαστικοῖς ἅπασι πράγμασι τὸ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης ἐξεικονίζειν πρόσωπον. ἔρρωσο ἐν κυρίῳ μακαριώτατε, καὶ ὑπερεύχεσθαι τοῦ ἡμετέρου κράτους συντονώτερον διανάστηθι.

EP. IMP. ad LEONEM PP.

A mus, adhortati omnem Chriſti amantem populum noſtrum, ut fidei ibi præſcriptæ obſequeretur, nec ullam prorſus hæreticam ſectam comminiſceretur. Gloria Deo, qui glorioſa facit, & fidem apud nos integram conſervavit. Quomodo enim id facturus non erat, in ea petra, ſuper quam ipſe eccleſiam fundavit, ac prædixit nunquam fore, ut portæ inferi, hoc eſt, hæreticæ inſidiæ, adverſus eam prævalerent? (Matth. 16.) a qua, tanquam e cœlorum convexis, veræ confeſſionis ſermo effulſit, animas diligentium Chriſtum illuſtravit, ſuſcitavitque refrigeratam orthodoxiam. Hæc pro voto Deo adjuvante confecimus, Chri- B ſtique oves in unum gregem adduximus, quæ mercenariis paſtoribus, qui nec paſtores ſunt, amplius non decipiuntur, nec luporum præda ſunt: ſed ab uno & ſolo paſtore bono paſcuntur, quo cum & vos paſcere, ac pro ovibus animam ponere juſſi eſtis. Quamobrem viriliter age, & confortare, & verbi gladio accingere, eumque exacue zelo divino: ſta firmus propugnator pietatis, omnemque hæreticum auditum & introductionem præcidere ſtude: quemadmodum & primitus Judaici auditus ſenſum gladio percutiens Petrus abſtulit, legalis & ſervilis ſynagogæ præſignificans ſurditatem: extende ſecurim ſpiritus, & om- C nem arborem ferentem fructus hæreſeos, aut tranſplanta erudiendo, aut canonicis pœnis exſcinde, & igni futuræ gehennæ tranſmitte, ut, præciſis iis omnibus, quæ fidem labefactant, valens ſit atque integrum eccleſiæ corpus, pace Spiritus connexum & coagmentatum: qua ſtante & immota, conquaſſatur inimicorum factio atque impugnatio, per petram fidei confirmatur ſolium noſtræ ſerenitatis, conſilia, & conatus poteſtatis noſtræ ad id quod utile eſt diriguntur, ac totius Romanæ reipublicæ ſtatus cum tranquillitate fidei tranquillatur. Hortamur porro veſtram ſacratiſſimam ſummitatem, ut quamprimum mittat deſi- D gnatum ab ea apocriſiarium, ut is in regia & a Deo conſervanda noſtra urbe degat, & in emergentibus, ſive dogmaticis, ſive canonicis, ac prorſus in omnibus eccleſiaſticis negotiis, veſtræ ſanctitatis exprimat ac gerat perſonam. Vale in domino beatiſſime, pro poteſtate noſtra majori ſtudio orare intende. E

Ἡ ὙΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ εὐσεβεστάτου βασιλέως.

Τὸ θεῖόν σε περιφυλάξῃ ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ.

SUBSCRIPTIO PIISSIMI imperatoris.

Deus te in multa tempora cuſtodiat, ſanctiſſime & beatiſſime pater.

EXEM-

EP. ALT. IMP. CONSTANTINI Ex editione Severini Binii.

ANNO CHRISTI 680.

A

EXEMPLAR DIVINÆ JUSSIONIS

domini Conſtantini, directæ ad ſynodum apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ per eoſdem qui illinc miſſi fuerant ad ſynodum.

* *Omnibus ubique ſanctiſſimis * conciliis ſpectantibus ad ſynodum apoſtolicæ ſedis.*

CLarus & ſpecioſus ſacratiſſimus veſter cœtus extitit, quem pro eccleſia congregavit Spiritus ſanctus, & pietatis armavit ſermonibus, in quibus debellati ſunt inſi- B diatores fidei, * doctoribus ſacerdotalis ordinis pontificii, verum etiam & univerſalis * patri auxiliantibus, cum quo & pacificare didiciſtis, & compugnare eruditi eſtis. *Tempus eſt enim omni rei*, ſicut Salomoni videtur. Unde bonum quidem eſt pacem habere ad omnes, qui concordiam erga pietatem habent: melius eſt autem pugnare, quando actio pacis conſenſum in malum operatur. Nam dominus inquit: *Non veni mittere pacem in terram, ſed gladium.* Gladio enim bis acuto fidei verbum ſimulatur, dividens & diſcernens credulum & incredulum: & cognationem quidem vel conſenſum quæ ad impietatem declinant, ſeparans, Deo C autem accommodans, ſeu connectens per pacem & dilectionem erga ipſum poſitas. Nihil * enim propius ad ipſum pertingit dilectione, quæ per fidem eſt, erga ipſum. Nam nec pater, nec mater, quæ cum filiis dolores comparit, nec fratres neceſſitate naturæ alligati, ſed voluntatibus diſſoluti; nec ex lege conjunctionis craſſa & non impaſſibilis connexio, alterutrius ſolutione affectionem diſſolvens, nullum ex his divinæ naturæ participes efficit: ſed ſola circa Deum fides & dilectio, quorum complexione regene- D rati & reformati ſumus, & commendatione ergn creatorem * digni ſumus. Ipſe enim dicebat ſalvator: *Qui amat patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus: & qui amat filium aut filiam ſuper me, non eſt me dignus. Et qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus.* Si ergo qui evangelicam ſemitam inveſtigare propoſuerunt, & apoſtolicæ dignitatis pontificatum ſortiti, omnia contemnunt, & patiuntur ad extremam (ſi contigerit propter Dei amicitiam) condemnari mortem, an non duriſſima quæque pati & agere didicerunt, cum fidem vident depopulari, per quam erga Deum amicitia acquiſita eſt: cum eccleſiam hæreticis invaſionibus oppugnatam ſpeculantur? quando veritatem pro- E jectam mendacio ſentiunt? putaſne quod offendere poſtponentes, reconciliabuntur hoſtibus evangelicum obliti mandatum? * noxios ſinent impunitos? Nullatenus, ſed ſumentes armaturam ſpiritus, his qui adverſus eos pugnare conati ſunt, reſiſtere certant. Hoc vero & veſtrum ſacerdotale collegium exhibuit, & pro pietate pugnavit, in quibus communi patri auxiliatum eſt: & hæreticorum fortiter devicit acies, ſed memoria eorum quæ dicenda fuerint, corripitur ſermo, & amplius egredi premitur. Lugubris enim tragœdia, ſequentum

* In cod. Bell. In nomine domini Dei ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti imperat. piiſſimus Flavius Conſtantinus fidelis in Jeſu Chriſto imperator.
* ſynodis concilio pertinentibus Ex nova verſione
* G doctori
* G. univerſali patriarchæ auxiliantem,
Eccl. 3.
Matth. 10.
* nihil enim antiquius dilectione q.
* dignati
Matth. 10.
* & quomodo ſecutum hoc atque impunitum erit?

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΣ ΘΕΙΑ ΣΑΚΡΑ ΤΟΥ

αὐτοῦ ὁσιωτάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου γενομένη πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης, καὶ σταλεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν συνοδικαρίων.

Πάσαις ταῖς ἁπανταχοῦ ἁγίαις συνόδοις ταῖς ἀνηκούσαις τῇ συνόδῳ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου.

ΦΑιδρὸς ὑμῶν καὶ περίβλεπτος ὁ πανίερος σύλλογος, ὃν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας συνήθροισε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας λόγοις ἐξώπλισε· δι' ὧν τοὺς ἐνεδρεύοντας τῇ πίστει κατεμαχήσασθε, ταξιάρχῃ τῷ ἱεράρχῃ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ παρασπίζοντι, ᾧ καὶ συνειρηνεύειν ἐμάθετε, καὶ συμπολεμεῖν ἐδιδάχθητε. καιρὸς γὰρ τῷ παντὶ πράγματι τῷ Σολομῶντι δοκεῖ. καλὸν μὲν γὰρ ἦν καὶ τὸ εἰρηνεύειν πρὸς ἅπαντας, ἀλλ' ὁμονοοῦντας πρὸς τὴν εὐσέβειαν. κρεῖττον δὲ τὸ πολεμεῖν, ὅτε τὸ εἰρηνεύειν τὴν ἐπὶ τῷ κακῷ συμφωνίαν ἐργάζεται. ἀμέλει δὴ καὶ ὁ κύριος ἔφασκεν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν· μαχαίρᾳ δὲ ὁ λόγος τῆς πίστεως ἀμφιστόμῳ παρείκασται διαιρῶν, καὶ διακρίνων τὸν πιστὸν καὶ τὸν ἄπιστον. καὶ τὴν μὲν πρὸς ἀσέβειαν διχοτομῶν συγγένειάν τε καὶ σύμβασιν, τῷ Θεῷ δὲ προσοικειῶν καὶ συνάπτων διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν εἰρήνης καὶ ἀγαπήσεως. οὐδὲν γὰρ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης διὰ πίστεως προτιμότερον, οὐ πατήρ, οὐ μήτηρ τὰς ὠδῖνας τοῖς τέκνοις συναποτίκτουσα, οὐκ ἀδελφοὶ τῇ τῆς φύσεως ἀνάγκῃ δεσμούμενοι, καὶ τὰς γνώμας λυόμενοι· οὐ νομικῆς συζυγίας παχεῖά τε καὶ οὐκ ἀπαθεστάτη συνάφεια, καὶ τῇ θατέρου λύσει τὴν σχέσιν συνδιαλύουσα. οὐδὲν γὰρ τούτων ἡμᾶς θείας φύσεως μετόχους ἐργάζεται, μόνη δὲ πίστις ἡ πρὸς Θεὸν καὶ ἀγάπησις· ἐξ ὧν συμπλοκῆς ἀνεγεννήθημέν τε καὶ ἀνεπλάσθημεν, καὶ τῆς πρὸς τὸν πλάστην οἰκειώσεως ἠξιώθημεν. καὶ γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ὁ σωτήρ· ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. εἴπερ οὖν οἱ τὴν εὐαγγελικὴν τρίβον ἰχνηλατεύειν προαιρούμενοι, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἱεραρχίας τὸ ἀξίωμα κληρωσάμενοι πάντα περιφρονοῦσι, καὶ πάσχουσι, καὶ τὸν ἔσχατον, εἰ τύχοι, διὰ τὴν πρὸς Θεὸν φιλίαν φιλοῦσι κατακριθῆναι θάνατον, τί οὐκ ἂν καὶ παθεῖν καὶ δρᾶσαι προθυμηθήσονται, ὅτε τὴν πίστιν πολεμουμένην κατίδοιεν, δι' ἧς ἡ πρὸς Θεὸν φιλία πορίζεται; ὅτε τὴν ἐκκλησίαν πορθουμένην αἱρετικαῖς προσβολαῖς κατοπτεύουσιν; ὅτε τὴν ἀλήθειαν τῷ ψεύδει βαλλομένην συναισθάνονται; ἆρα τὸ πολεμεῖν καὶ ἐκδικεῖν ἀφέντες τοῖς πολεμίοις καταλλαγήσονται, καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἐντολῆς ἐπιλήσονται; καὶ πῶς ἀνεύθυνον τοῦτο καὶ ἀτιμώρητον; οὐδαμῶς· οὐκοῦν ἀναλαβόντες τὴν πανοπλίαν τοῦ πνεύματος τοῖς παραταξαμένοις ἀνθοπλίζονται. τοῦτο δὴ τοῦτο καὶ ὁ πανίερος ὑμῶν ἐπεδείξατο σύλλογος, καὶ τῆς εὐσεβείας ὑπερεμάχησε, δι' ὧν τῷ κοινῷ πατρὶ συνεμάχησε, καὶ τῆς αἱρετικῆς κατηνδραγάθησε φάλαγγος· ἀλλὰ τῇ μνήμῃ τῶν λεχθησομένων ὁ λόγος συστέλλεται, καὶ προσωτέρω βαίνειν ἀναχαιτίζε-

ANNO CHRISTI 680

τίζεται. Ἐαγγελίη γὰρ αὐθητικὴ τῶν ἐπιόντων ἡ ἔκφρασις, αἱρεσιάρχαι οἱ ἱεράρχαι γεγόνασι· καὶ ἀντὶ μὲν εἰρήνης ἔριν τῷ λαῷ προσεφώνησαν· ἀντὶ δὲ σίτε ζιζάνια τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἄρθραις ἐνέσπειραν· τὸν οἶνον ἔμιξαν ὕδατι· καὶ τὸν πλησίον ἐπότισαν ἀνατροπὴν θολεράν· ὁ λύκος ὡς ἀμνὸς, καὶ ὡς λύκος ὁ ἀμνὸς ὑπεκρίνετο· τὸ ψεῦδος ἀλήθεια, καὶ ἡ ἀλήθεια ψεῦδος παρελογίζετο. πέφυρται πάντα τῆς ἐκκλησίας τὰ πράγματα· ἐπεὶ δὲ οὕτω ταῦτα διέκειτο, καὶ τὴν εὐσέβειαν ἡ ἀσέβεια κατεβόσκετο, πρὸς τὸ μάλιστα πρέπον ἡμῖν ἀποβλῆσαι προήχθημεν, καὶ τῷ μόνῳ σοφῷ καὶ τῶν πάντων γνώστῃ Θεῷ τὸ τῆς διανοίας ἀνετείνομεν ὄμμα· κἀκεῖθεν τῶν ἀπόρων τὴν λύσιν συχναῖς προσευχαῖς ἐζητήσαμεν· διὸ τῷ παρ' αὐτῷ φωταγωγούμενοι πνεύματι· τοὺς τῆς ἐκκλησίας ὀφθαλμοὺς, τοὺς ἱερέας φαμὲν, πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας κατανόησιν συγκαλέσαι διέγνωμεν. τοσοῦτον γὰρ ὑπεραθλοῦμεν τῆς πίστεως, καὶ πρὸς τὴν εὐσέβειαν συντεινόμεθα, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν πρώτοις φροντίζομεν καταστάσεως, ὥστε καὶ πολεμικαῖς μερίμναις περιεσχημένοι, καὶ πολεμικοῖς ἑλκόμασιν ἀνθελκόμενοι τὴν πανίερον ταύτην συναθροίζειν οὐκ ἀπεκάμομεν σύνοδον, ἵνα τῆς τῶν ἐκκλησιῶν διαστάσεως ἐκποδὼν ἐλαυνομένης ὁ τῆς εἰρήνης ἁρμοσθήσηται σύνδεσμος. τῇ γὰρ εἰρήνῃ τῆς πίστεως συνειρηνεύειν πιστεύομεν καὶ τὸ φιλόχριστον ἡμῶν Ῥωμαϊκὸν ἅπαν πολίτευμα. καὶ δὴ τὸ πάνσεμνον ὑμῶν συνελέγη συνέδριον· παρῆτε γὰρ καὶ ὑμεῖς σὺν τῷ οἰκουμενικῷ ἀρχιποίμενι συνθεολογοῦντες αὐτῷ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ γράμματι. τότε γὰρ παρὰ τῆς αὐτε σαλούσης μακαριότητος, τότε παρὰ τῆς ὑμῶν ἁγιότητος ἐδεξάμεθα γράμματα. προεκομίσθησαν, ἀνεγνώσθησαν, τὸν τῆς ἀληθείας λόγον διήρθρωσαν, καὶ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας χαρακτῆρα διεζωγράφησαν. * πάντες γὰρ ἐμφερῆ τε καὶ ἀπαράλλακτα ταῖς τε συνοδικαῖς καὶ πατρικαῖς διδασκαλίαις ἀπεμιμήσαντο. οὐδὲ γὰρ ἠμελήσαμεν, ἀλλ' ἐπιμελῶς αὐτὰ συνεκρίναμεν. διὸ καὶ πάντες συμφώνως καὶ γνώμῃ καὶ γλώττῃ, τῇ μὲν συνεπιστεύσαμεν, τῇ δὲ συνωμολογήσαμεν· καὶ ὡς αὐτὸ τὸ θεσπέσιον Πέτρου φωνὴν τὴν Ἀγάθωνος δέλτον ὑπερηγάσθημεν. οὐ διεφώνησε γὰρ οὐδεὶς, εἰ μὴ εἷς. οὐδεὶς γὰρ τῶν πάντων ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ πατὴρ τῆς ἀπειθείας, καὶ οὗτος τοῖς ἑαυτοῦ φοιτηταῖς συναπορραγεὶς ἐκ τοῦ ἀγγελοπρεποῦς καὶ πανιέρου χοροῦ. ὃν εὐκαίρως τῷ προφήτῃ συνταλανίζομεν, διότι καὶ συναλγήσαμεν· πῶς ἐξέπεσες ἐξ οὐρανοῦ τοῦ τῆς ἱερωσύνης ὑψώματος ὁ ἑωσφόρος, ὁ πρωῒ ἀνατέλλων, ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἀψευδοῦς γνώσεως τὰς τῶν πιστευόντων τεταγμένος διαυγάζειν ψυχάς; ὁ ταῖς νεφέλαις τοῖς κούφοις σου δόγμασι τὸν τῆς ἀλαζονείας ἐπιθεῖναι θρόνον ἀναπτερούμενος; πῶς ἐδραπέτευσας τοσούτων ἱερέων ἀγγελομίμητον σύνταγμα, καὶ τῷ τῆς ἀπονοίας πτερῷ πρὸς βαθυτάτην ἐπήρθης κατάπτωσιν; διὰ τί τῆς μυστικῆς τραπέζης ἀπηυτομόλησας, καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἀποστασίαν ἐζήλωσας; πῶς οὐκ ἐδέξω παράκλησιν ἀδελφῶν βασιλικήν τε καὶ ἀποστολικὴν συγκροτησάντων πανήγυριν; πῶς ἀπελάκτισας ὁ ἠγαπημένος τοὺς ἀγαπῶντας, καὶ πρὸς μετάνοιάν σε προτρέποντας; μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται, ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφεται, διὰ τί ἀ-

EP. ALTER. IMP. CONSTANTINI

A est explanatio. Hæreseon enim inventores facti sunt pontifices: & pro pace contentionem populo annunciaverunt, pro frumento zizania sulcis ecclesiæ seminaverunt: vinum miscuerunt aquæ, & proximo potum dederunt eversionem turbidam: * & tanquam lupus agnos simulabant mendacium, & veritas ut mendacium refutabatur. Conturbabantur res totæ ecclesiasticæ, cum quod nocere queat, non erat qui discerneret. Et quoniam hæc quidem sic disponebantur, & pietatem impietas depascebat, profecti sumus illuc, quo nos deceba. dirigere gressum: & soli sapienti, eorumque cognitori Deo, mentis nostræ extenB dimus oculum: & inde, eorum quæ interpretando dubium ingerunt, solutionem continuis orationibus dare nobis postulavimus, propter quod * nutu eius illustrati ecclesiæ oculos, id est, sacerdotes, ad contemplandam veritatem concitari dignoscimus. Tanto enim amplius pro fide certamus, atque pietati attendimus, & in primis de ecclesiastico statu procuramus, quanto & civilibus circumdati solicitudinibus, bellicisque consiliis retracti, summum sacerdotalem hunc cœtum non destitimus congregare, ut ecclesiarum * distantia procul expulsa, pacis conjunctione coaptetur. In pace namque fidei pariter C compacatam a Christo dilectam Romanam rempublicam nostram confidimus, & * nunc congregatum venerabile vestrum concilium: Interfuistis namque & vos cum universali principe pastorum, simul cum ipso divinitus loquentes tam in spiritu, quamque litera. Suscepimus enim non tantum ex beatitudine ejus, verum etiam a sanctitudine vestra directas nobis literas, quæ prolatæ, lectæ sunt, & veritatis verum stylum declaraverunt, orthodoxamque fidem depinxerunt. Totæ enim convenienter, & non differenter, positæ sunt ad imitationem: & tam synodicis, quam & paternis doctrinis consentiunt. Neque enim neD gleximus, sed diligentius eas * comparavimus: idcirco & omnes consonanter mente & lingua concredidimus, & similiter confessi sumus: & tanquam ipsius divini Petri vocem, Agathonis relationem supermirati sumus, nemo enim discrepavit, nisi unus. Namque nemo ab omnibus periit, nisi filius interitus, pater contumaciæ: & hic una cum propriis discipulis sponte * absumptus est ab angelo sibi decibili, & suo execrabili choro. Quem cum propheta, collugere opportunum est, eo quod condoluimus. Qualiter cecidisti ex cœlo de sacerdotii culmine, o lucifer, qui mane oriebaris? Luce certissimæ scientiæ fidelium E animas lustrare ordinatus es, & in nubibus ponere arrogantiæ sedem vanis dogmatibus elatus es? Quomodo fuga lapsus es, vitato agmine angelos imitante tantorum sacerdotum? An superbiæ alis ad altam ruinam elevatus, a mystica mensa temetipsum alienasti, æmulator factus Judaicæ discessionis? Quomodo non suscepisti cohortationem fratrum, imperialem & apostolicam celebrantium solemnitatem? Quomodo recalcitrasti, qui dilectus es diligentibus te, & ad pœnitentiam te invitantibus? Numquid qui cadit non resurgit? aut se aver-

* lupus ut agnus & agnus ut lupus simulabatur, mendacium ut veritas, & ver.

* spiritu

* diffidia pr. expulso

* atque ita cong. est.

* expendimus.

Joan. 16

* G. ablectus est ab angelo decibili & sacratissimo choro

EPIST. ALT. IMP. CONSTANTINI

ANNO CHRIST. 680.

avertens non convertitur? Quare * avertis aversionem improbam, & detentus es in hæretico proposito tuo; & noluisti converti ad pietatem? confusus es utique, in quibus male docebas convictus. O dementiam simul & obcæcationem! Idem enim esse utrumque videtur. Harum namque alia vestigia corporis, alia autem gressus animæ seducit decipiens: male docere non erubescebat, & bene doceri erubescebat, hic quidem, qui Antiochensium factus est præsul Maca ius, quem non oportet dicere * Macarium, & qui cum ipso de ordine Christi discesserunt: cujus universalis conventionis communi sententia de sacerdotali dignitate repulsi sunt, & probationi sanctissimi papæ traditi sunt.

* aversus ex aversione improba,

* ostium

A ἀπέστρεψας ἀποστροφὴν ἀναιδῆ καὶ κατεκρατήθης ἐν τῇ αἱρετικῇ προαιρέσει σου, καὶ οὐκ ἠθέλησας ἐπιστρέψαι πρὸς τὴν εὐσέβειαν; πάντως ᾐσχύνθης, ἐφ' ἧς κακῶς ἐδίδασκες, ἐλεγχόμενος. ὢ παρανοίας ὁμοῦ καὶ τυφλώσεως· ταυτὸν γὰρ εἶναι δοκοῦσιν ἑκάτερα. ἡ μὲν γὰρ τὰ ἴχνη τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὰς βάσεις τῆς ψυχῆς περιπλανῷ παρασφάλλουσα, τὸ κακῶς διδάσκειν οὐκ ἐπῃσχύνετο, καὶ τὸ καλῶς μανθάνειν ᾐσχύνετο, ταῦτα μὲν ὁ τῆς Ἀντιοχέων γενόμενος πρόεδρος Μακάριος ὁ ἀμακάριος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τῆς τοῦ Χριστοῦ ταξιαρχίας ἀποστατήσαντες· ἧς τινος οἰκουμενικῆς συνελεύσεως καὶ ψήφῳ κοινῇ τῆς ἱερατικῆς ἀξίας ἐξώσθησαν, καὶ τῇ τοῦ B πανάγιου πάπα δοκιμῇ παρεπέμφθησαν.

Definitionem autem adorandam & venerabilem sanctissimum concilium decrevit, tam sanctissimis conciliis, quam & probabilibus patribus convenientem & subsequentem; in qua & imperium nostrum subscripsit, & per pia edicta nostra comprobavit eam, per quam orationibus vestris cuncta ecclesiæ plenitudo pacificatur. Ubi sunt, qui scandalum contritæ * conditionis fabricaverunt? ubi sunt, qui simulatam * reverentiam ad argumentum falsæ doctrinæ induebantur? Detracta sunt personarum velamina, convictæ sunt decipientium falsitates, pellem lupus abjecit, & nudus lupus publicatur: & hoc manet dum apparet, quod tegebatur, cum non apparebat. Simulatio damnata est, veritas fiducialiter agit: falsitas exterminata est, & ejus qui seminavit zizania, dogmata abscinduntur. Triticum, quod est Christo dilectus populus, in unum horreum mittitur, scilicet in ecclesiam Christi. Lux orthodoxæ fidei orta est, erroris tenebræ demerguntur. Tristitia transfiguratur, & luctus in lætitiam, & contristatio in gaudium, omnia ad meliora transgrediuntur. Propter quod & nos ecclesiis Dei, quæ dudum pacis gratiam accepe runt, congratulantes, apostolica traditione alloquimur vos: *Gaudete, gaudete, & iterum dico, gaudete*: ternum enim gaudium Trinitas nobis concessit. Bene valete, sacratissimi auxiliatores pietatis, orantes pro nostro imperio. Et manu diva: Legimus. Data decimo Kalendas Januarias Constantinopoli, imperiali domo, piissimo perpetuo Augusto Constantino imperatore, anno vigesimoprimo. Et post consulatum ejusdem anno decimotertio, indictione decima.

* G. hæreseos

* religionem

Philip. 4

Ὅρον δὲ σεπτὸν καὶ σεβάσμιον ἡ ἁγία σύνοδος ἐθεμάτισε, ταῖς τε ἁγίαις συνόδοις καὶ ἐκκρίτοις πατράσι συμβαίνοντά τε καὶ συνεπόμενον· ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον κράτος συνυπέγραψε, καὶ δι' εὐσεβῶν ἡμῶν ἠδίκτων τοῦτον ἐκύρωσε. δι' οὗ ταῖς εὐχαῖς ὑμῶν τὸ τῆς ἐκκλησίας πᾶν εἰρήνευσε πλήρωμα. ποῦ ποτε ἄρα εἰσὶν οἱ τὸ σκάνδαλον τῆς συντετριμμένης αἱρέσεως τεκτονεύσαντες; ποῦ ποτέ εἰσιν οἱ τὴν πεπλασμένην εὐλάβειαν ψευδοδιδασκαλίας ὑπόθεσιν ἐνδυόμενοι; ἀφῃρέθη τῶν προσωπείων τὰ περιθέματα· διηλέγχθη τῶν φενακιζόντων τὰ πλαστουργήματα. C τὴν δορὰν ὁ λύκος ἀπημφιάσατο, καὶ λύκος γυμνὸς ἐκπομπεύεται· καὶ τοῦτο μένει φαινόμενον, ὅπερ ἐκρύπτετο μὴ φαινόμενον· ἡ ὑπόκρισις καταλέλυται· ἡ ἀλήθεια πολιτεύεται. τὸ ψεῦδος ἐξώρισται· ὁ σπορεὺς τῶν * ζιζανίων δογμάτων ἐκκέκοπται. ὁ σῖτος, ὁ λαὸς ὁ φιλόχριστος εἰς μίαν ἀποθήκην τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας εἰσκεκόμισται· τὸ τῆς ὀρθοδοξίας φῶς ἀνατέταλκε· τὸ τῆς πλάνης σκότος καθυποδέδυκεν· ἡ κατήφεια μετημφίασται. τὸ πένθος εἰς εὐφροσύνην, τὸ σκυθρωπὸν εἰς χαράν, πάντα πρὸς τὸ κρεῖττον μεταπεφοίτηκε. διὸ καὶ ἡμεῖς ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ D Θεοῦ τὴν τῆς εἰρήνης ἀπολαβούσαις χάριν συγχαίροντες ἀποστολικῶς ὑμᾶς προσφθεγγόμεθα· χαίρετε, χαίρετε, καὶ πάλιν ἐρῶ, χαίρετε· τριπλῆν γὰρ χαρὰν ἡμῖν ἡ Τριὰς ἐχαρίσατο. ἔρρωσθε πανίεροι τῆς εὐσεβείας ὑπερασπιζόμενοι, καὶ τοῦ ἡμετέρου κράτους ὑπερευχόμενοι.

* ἴσ. ζιζανιωδῶν

Καὶ ἡ θεία χείρ. ἀνέγνωμεν.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

EXEMPLAR RELATIONIS MISSÆ a Leone sanctissimo ac beatissimo papa senioris Romæ ad Constantinum piissimum, & Christi amatorem imperatorem, confirmantis, & approbantis quæ in sancto & universali sexto concilio gesta & definita sunt.

E

ἈΝΤΙΓΡΑΦΟΣ ἈΝΑΦΟΡΑ͂Σ ΣΤΑΛΕΙ͂σα παρὰ Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον καὶ φιλόχριστον βασιλέα, ἐπικυροῦσα καὶ ἀποδεχομένη τὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ἕκτῃ συνόδῳ πραχθέντα τε καὶ ὁρισθέντα.

A

ANNO CHRISTI 680.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ δεσπότῃ, νικητῇ καὶ τροπαιούχῳ, τέκνῳ ἀγαπητῷ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ Λέων ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

ΤΩ͂ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων, οὗτινος ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εἰσὶν αἱ τοῦ κόσμου βασιλεῖαι, αὐτῷ μικροί τε καὶ μεγάλοι εὐχαριστοῦμεν, τῷ οὕτως εἰς ὑμᾶς μεταγαγόντι τὴν ἐπίγειον βασιλείαν, ὅπως τὴν οὐράνιον μᾶλλον * φιλοτιμήσεται ὑμᾶς περινοῆσαι. πλεῖον γάρ ἐστιν, ὅτι προσηλωμένοι τῷ Θεῷ παῤῥησιάζεσθε, ἤπερ ὅτι ἐκ τῆς θεόθεν ὑμῖν προσποιηθείσης τιμῆς βασιλεύετε. τοῦτο * γὰρ ἐκεῖνο ὑμᾶς ὠφελεῖ. τὴν γὰρ δόξαν τοῦ πατρικοῦ διαδήματος ἐπιτικτόμενοι χαρῆσθε τῇ οὐρανίῳ εὐσπλαγχνίᾳ· ἡ γὰρ ὑμῶν εὐσέβεια καρπός ἐστιν οἰκτιρμοῦ, ἡ δὲ ἐξουσία φύλαξ τῆς καταστάσεως. τοιγαροῦν δι' ἐκείνης ἡ βασιλικὴ διάνοια τῷ Θεῷ προσαρμόζεται, διὰ ταύτης δὲ τὸ δικάζειν τοῖς ὑπηκόοις προσνέμεται. ἐκείνης ἡ εὐπορία τοῖς πτωχοῖς βοηθεῖ, * ταύτης δὲ τοὺς ἀποπλανηθέντας ἐκ τῆς ἀληθοῦς ὁδοῦ διορθοῦται. οὐδὲ γὰρ μικρά τις τῶν βασιλευόντων τυγχάνει ἡ φροντὶς τοῦ τὰ σφαλερὰ διορθοῦσθαι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις θριαμβεύειν. ἐπειδὴ ὡς νομίζω, αὐτῷ τὴν ἑαυτῶν ἐξουσίαν ὑποτάσσουσι δουλεύοντες, οὗ δηλονότι τῇ σκέπῃ καὶ τῷ δώρῳ βασιλεύουσι. διὸ καὶ θεόθεν προτυπωθεῖσα ἡ φιλόχριστος ὑμῶν εὐσέβεια, καὶ ἄξιον κατοικητήριον τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς οἰκείας καρδίας ἑτοιμάσασα, ὅσον τὴν κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν κανόνα τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας περιπτυσσομένη τῆς ἐξ αὐτοῦ δωρηθείσης αὐτῇ βασιλείας ἀρχηγὸν ἀποδείκνυσι, τοσοῦτον τὸ σῶμα αὐτοῦ τὸ σεβάσμιον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἁγία μήτηρ ἐκκλησία, ὡς γνήσιον καὶ πρωτότυπον αὐτῆς τέκνον περιθάλπον τε καὶ φιλοτιμούμενον, ἐπὶ τῇ οἰκείᾳ * ἀδιασείστῳ στεῤῥότητι χαίρειν ἐποίησε. καὶ γὰρ γέγραπται περὶ ὑμῶν φιλανθρωπότατε βασιλέων, καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς ἐν ὅλῳ διακειμένης τῷ κόσμῳ· ἔσονται, φησὶ, βασιλεῖς οἱ τροφεῖς σου· ὡσαύτως δὲ γέγραπται· τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. ἐπειδὴ τὰ θεῖα τῶν ἀνθρωπίνων προτιμῶντες πραγμάτων, καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀπροσπαθῶς τῶν βιωτικῶν προκρίνοντες φροντίδων, τί ἕτερον, ἤπερ ὅτι τὴν ὀρθὴν τοῦ Θεοῦ κρίσιν σεβάζεσθε, καὶ καθαρωτάτην θυσίαν καὶ ὁλοκαύτωμα ἐκκαῖον θείαν εὐωδίαν ἐν τῷ βωμῷ τοῦ ὑμετέρου στήθους σφαγιάζετε τῇ αὐτοῦ ἀοράτῳ μεγαλειότητι· ταῦτα ἐναργῶς λέγεσθαι περὶ τῆς προθέσεως τοῦ εὐσεβοῦς ὑμῶν λογισμοῦ χριστιανικώτατε βασιλέων τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ἐνεργούσης θαῤῥοῦμεν. δι' ἧς καὶ μόνης πᾶσα πλάνη νενίκηται, καὶ ἡ ὀρθότης τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως σὺν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης παρὰ πᾶσι τοῖς προέδροις τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ἐπικρατεῖ. ἐκεῖ γὰρ ἡ ἀλήθεια τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως διαλάμπει, ἔνθα ὁμολογουμένως ἡ διττὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον ὑπερζεῖ. διόπερ εἰ μὴ τὸ ἑκάτερον τούτων ὁ συμβασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἐφιλοτιμήσατο τοῖς ἑαυτοῦ ἱερεῦσιν, οὐδαμῶς ἡ βα-

* φιλοτιμήσαι ὑμ. πανοσῆσαι. * [illegible] γὰρ ἐστι τοῦτο τὸ χειρασ-[illegible]. * ταύτης δὲ ἀγχίνοια. * ἀσαλεύτῳ.

EP. LEONIS II. PP. ad IMP.

Piissimo, & tranquillissimo domino, victori & triumphatori, filio dilecto Dei, & salvatoris nostri Jesu Christi Constantino imperatori Leo episcopus servus servorum Dei.

REgi * regum, in cujus potestate sunt regna mundi, pusilli cum magnis gratiam agimus, qui ita in nobis terrenum contulit regnum, ut cœlestia vos magis amare concederet. Plus est enim, quod in Deo defixa mente confiditis, quam quod de collato vobis divinitus honore regnatis. Illud enim vobis, hoc proficit omnino subjectis. Nam triumphalem paterni diadematis gloriam, nascendo superna miseratione obtinetis: pietas enim vestra, fructus misericordiæ est: potestas autem custos est disciplinæ. Per illa igitur regia mens Deo jungitur, per istam vero censura subditis adhibetur. Illius opes, inopes adjuvant: hujus autem sagacitas, a vero tramite deviantes emendat. Non enim minor regnantium cura est, prava corrigere, quam de adversariis triumphare: quia ei nimirum potestatem suam serviendo subjiciunt, cujus profecto munere & protectione imperare noscuntur. Unde divinitus prærordinata (vestra Christianissima pietas, & habitaculum dignissimum sancti spiritus in sui cordis arcano præparans, quanto caput ecclesiæ dominum Jesum Christum, veræ pietatis regulam amplećtendo, concessi sibi ab eo regni monstrat auctorem, tanto sanctum venerabile corpus ejus, quæ est sancta mater ecclesia, ut sincerus & principalis filius, largiendo atque fovendo inconcussa facit soliditate gaudere. Scriptum est igitur de vobis, clementissime principum, & de eadem sancta ecclesia toto terrarum orbe diffusa: *Erunt*, inquit, *reges nutritii tui*; Isa. 49. pariterque scriptum est; *Honor regis judicium diligit*: Psal. 98. quia dum divina rebus humanis præponitis, & orthodoxam fidem curis sæcularibus incomparabiliter anteferts, quid aliud quam judicium rectum Dei cultu veneramini, & sacrificium purissimum atque holocaustum divinæ suavitatis odore flagrans in ara vestri pectoris ejus invisibili majestati mactatis? Hæc de piissimi animi vestri proposito Christianissime Augustorum efficaciter dici, Dei gratia operante, confidimus, qua sola & error omnis evictus est, & rectitudo evangelicæ atque apostolicæ fidei cum sincera caritatis copula apud cunctos ecclesiarum Christi præsules obtinetur. Ibi enim Christianæ fidei veritas lucet, ubi gemina, Dei videlicet & proximi, caritas fervet. Proinde nisi hoc utrumque rex regum omnipotens Deus suis sacerdotibus condonare disponeret, numquam se regia generositas ad infimos famulos inclinaret, & paululum regali fastigio seposito, unum se de collegio sacerdotum pro zelo Dei annumerari concupisceret. O quam gloriosa, & præcelsa, veraque humilitas, quæ pro amore divino se inclinare dignata est. Quid igitur restat Auguste, regie & sublimissime princeps, nisi ut Deus, qui incrementum dat, hæc opera cordi regio dignanter inspiret, augeat, & im-

* Vide notas hujus epistolæ sub Leone II infra.

EP. I LEONIS II. PP. ad IMP.

implcat in vobis lucem catholici dogmatis, qua fugentur hæreticæ nebulæ pravitatis? Denique legatos hujus apostolicæ sedis matris vestræ Romanæ ecclesiæ pietatis vestræ famulos, id est, Theodorum & Georgium presbyteros, & Joannem diaconum filios nostros, atque Constantinum subdiaconum regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ, una cum personis, quæ cum eis profectæ fuerant, quæ a prædecessore meo apostolicæ memoriæ Agathone papa per octavam indictionem pro causa fidei, vestra pietate jubente, illuc directæ fuerant, per nuper elapsam decimam indictionem mense Julio, cum divalibus clementiæ vestræ apicibus & synodalibus gestis, cum magno jucunditatis gaudio in domino exultantes, suscepimus: & quasi de quodam mœroris fluctu optatæ tranquillitatis portum ingressi, receptis viribus, cum gratiarum actionibus exclamare cœpimus: domine, salvum fac Christianissimum regem nostrum,

Psalm. 19. & exaudi eum in die, in qua invocaverit te; per cujus a Deo inspiratum studium per totum orbem terrarum apostolicæ & veræ traditionis pietas flagrat, dum tetra caligo hæreticæ pravitatis evanuit. Merito igitur cum propheta canendum est ac dicendum:

Psal. 20. * lætabitur. *Domine in virtute tua * exaltabitur rex, & super salutare tuum exultabit vehementer. Desiderium animæ ejus tribuisti ei, & voluntate labiorum ejus non fraudasti eum.* Rex enim

Prov. 20. *qui sedet in solio*, sicut sapientissimus quidam ait, *intuitu suo dissipat omne malum*. Etenim dissipatum est, domino cooperante, vestræ pietatis laboribus malum, quod diaboli nequitia ad deceptionem hominum induxerat: & bonum Christianæ fidei, quod Christus ad salutem hominum contulit, obtinet. Igitur gestorum synodalium seriem recensentes, curiosaque diligentia singula, quæque gesta sunt flagitantes, eadem quæ apostolicæ sedis legati narraverrant, scriptis consonantibus convenire reperimus. Cognovimus enim, quod sancta & universalis & magna sexta synodus, quæ per Dei gratiam imperiali decreto in regia urbe nuper congregata est, eadem, quæ & universum concilium assidens huic sanctæ sedi apostolicæ, cujus ministerio fungimur, senserit, atque decreverit sub orthodoxæ fidei integritate, regulisque majorum, atque concorditer nobiscum confessa est, unum esse de sancta & inseparabili Trinitate nostrum Jesum Christum, ex duabus & in duabus naturis inconfuse, inseparabiliter, indivise consistentem, ut vere Deum perfectum, & hominem perfectum eundem ipsum, salvaque proprietate uniuscujusque in eo convenientium naturarum, eundem ipsum divina operatum ut Deum, & humana inseparabiliter operatum ut hominem, absque solo peccato: & duas idcirco naturales voluntates, duasque naturales operationes eum habere veraciter prædicavit, per quæ principaliter & naturarum ejus veritas demonstratur, usque ad cognoscendam profecto differentiam, quarum sunt natura-

Ut in Epist. ejusdem Leonis ad Episcopos Hispaniæ. Hard.

ANNO CHRISTI 680

A βασιλικὴ ἐνέργεια τοῖς ἐσχάτοις ἑαυτῆς δούλοις συγκατέβαινε, καὶ πρὸς ὀλίγον τοῦ βασιλικοῦ ὕψους ἐξαιρέτου * τυγχάνοντος ἑαυτὴν ἐπεπόθει συναρίθμιον εἶναί τε τῶν ἱερέων καταλέγου διὰ τὸν πρὸς Θεὸν ζῆλον. ὦ ποία ἔνδοξος καὶ ὑψηλοτάτη καὶ ἀληθὴς ταπείνωσις, ἥτις διὰ τὸν πρὸς Θεὸν πόθον συγκαταβῆναι κατηξίωσε. τοίνυν τί περιλέλειπται, ἐξοχώτατε σεβαστῶν, καὶ πιστότατε βασιλέων, εἰ μή τοίγε ἵνα ὁ Θεὸς ὁ παρέχων τὴν ἐπίδοσιν, ταῦτα τὰ πονήματα ἀξίως ἐμπνεύσῃ ἐν τῇ βασιλικῇ ὑμῶν καρδίᾳ, καὶ αὐξήσῃ, καὶ πληρώσῃ ἐν ὑμῖν τὸ φῶς τοῦ καθολικοῦ δόγματος, ἵνα * φωτίζωνται τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος αἱ συννέφειαι; B ἔπειτα καὶ τοὺς ληγαταρίους τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς μητρὸς ὑμῶν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας, τοὺς οἰκέτας τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ Ἰωάννην τὸν διάκονον τὰ ἡμέτερα τέκνα, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ὑποδιάκονον καὶ ῥεγιωνάριον τῆς ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας μετὰ τῶν σὺν αὐτοῖς ἀποδημησάντων προσώπων, τῶν τε παρὰ τοῦ προηγησαμένου ἡμᾶς τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Ἀγάθωνος τοῦ πάπα κατὰ τὴν ὀγδόην ἐπινέμησιν ἕνεκεν τοῦ τῆς πίστεως πράγματος κατὰ κέλευσιν τῆς ὑμῶν εὐσεβείας αὐτόθι σταλέντων, διὰ τῆς ἐνάγχος διελθούσης δεκάτης ἐπινεμήσεως τῷ * Ἰουνίῳ μηνὶ μετὰ θείων κεραιῶν τῆς ὑ- C μῶν φιλανθρωπίας, ἅμα καὶ συνοδικοῖς ὑπομνήμασι μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἀγαλλιώμενοι ἐδεξάμεθα. καὶ ὥσπερ ἀπό τινων κυμάτων λύπης εἰς εὐκταῖον γαλήνης λιμένα συνελθόντες καὶ ἐνισχύσαντες μετὰ εὐχαριστίας ἠρξάμεθα βοᾶν· κύριε σῶσον τὸν χριστιανικώτατον ἡμῶν βασιλέα, καὶ ἐπάκουσον αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσηταί σε, οὗτινος διὰ τῆς θεοπνεύστου σπουδῆς κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἡ εὐσέβεια τῆς ἀποστολικῆς καὶ ἀληθοῦς παραδόσεως ἀναζωπυρεῖ, καὶ ἡ δυσώδης τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος ὀχλὺς ἐματαιώθη· ἄξιον οὖν ἐστι τῷ προφήτῃ συμψάλλειν, καὶ λέγειν. κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφραν- D θήσεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα. τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ, καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. ὁ γὰρ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, καθώς πού τις σοφώτατος φησι, τῷ οἰκείῳ αὐτοῦ σκοπῷ διεσκέδασε πᾶν πονηρόν. καὶ γὰρ τοῖς μόχθοις τῆς ὑμῶν εὐσεβείας τοῦ κυρίου συνεργοῦντος τὸ πονηρὸν διεσκορπίσθη, ὅπερ ἡ τοῦ διαβόλου πονηρία πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπάτην ἐπήγαγε· καὶ τὸ ἀγαθὸν τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, ὅπερ ὁ Χριστὸς πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐχαρίσατο, τοῦτο ἐπικρατεῖ. τοιγαροῦν τῶν συνοδικῶν τὸν εἱρμὸν ἀναδραμόντες, καὶ ἐπιμελῶς περιεργασάμενοι, E καὶ ἕκαστα τῶν ὑπομνημάτων ἀπαιτήσαντες, τὰ αὐτὰ, ἅπερ καὶ οἱ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ληγατάριοι ἐξηγήσαντο, τοῖς συμφωνοῦσιν ἐγγράφοις, ηὕρομεν συμβαίνειν. καὶ γὰρ ἐπέγνωμεν, ὅτι ἡ ἁγία καὶ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος, ἥτις κατὰ Θεοῦ χάριν τῷ βασιλικῷ προστάγματι ἐνάγχος ἐν τῇ βασιλίδι συνηθροίσθη πόλει, τὰ αὐτὰ, ἅπερ καὶ ἡ * οἰκουμενικὴ σύνοδος ἡ τῷ ἁγίῳ καὶ ἀποστολικῷ τούτῳ θρόνῳ συγκειμένη ᾧτινι καὶ τὴν διακονίαν ἐκτελοῦμεν, συνῄνεσέ τε καὶ ἐψηφίσατο ἐπὶ τῇ ὁλοκληρίᾳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τοῖς τῶν

ἀρχ-

* L. ὑψηρ[illegible], ἰουτω[illegible]

* L. φυγαδεύονται

* L. Ἰουλίῳ

* L. ἅπερ ὅλη ἡ συνό[illegible]

ANNO CHRISTI 680.

πατέρων κανόσι, καὶ ὁμογνωμόνως ἅμα ἡμῖν συνωμολόγησε τὸν ἕνα τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου Τριάδος εἶναι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀχωρίστως, ἀδιαιρέτως τυγχάνοντα, ὡς ἀληθῶς Θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον τὸν αὐτὸν τοῦτον, σωζομένης τῆς ἰδιότητος μιᾶς ἑκάστης τῶν ἐν αὐτῷ συνελθουσῶν φύσεων. τὸν αὐτὸν τοῦτον τὰ θεῖα ἐνεργοῦντα ὡς Θεὸν, καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἀχωρίστως ἐνεργοῦντα ὡς ἄνθρωπον χωρὶς μόνης ἁμαρτίας. καὶ διὰ τοῦτο δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐσχηκέναι ἀληθῶς ἐκήρυξε, δι' ὧν καὶ ἡ τῶν φύσεων αὐτοῦ πρωτοτύπως ἀλήθεια ἀποδείκνυται· πρὸς ἐπίγνωσιν δηλονότι τῆς διαφορᾶς ὧν εἰσὶ φύσεων, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς ὢν καὶ ὁ αὐτὸς κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνέστηκε· δι' ἅπερ ἀληθῶς *ἔδειξε ταύτην τὴν ἁγίαν καὶ ἀξιεπαίνετον κεκηρυγμένην ἕκτην σύνοδον, ἥτις διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίας τὴν ἀλήθειαν τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως τοῖς πιστοῖς φανεροῖ, ἀπροσκόποις ποσὶ κατακολουθήσασα τῷ τε ἀποστολικῷ κηρύγματι, καὶ τοῖς ὅροις τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων, συναινοῦσαν ἐν ἅπασι, καὶ τοὺς αὐτῶν περιπτυσσομένην κανόνας, καὶ μηδὲν προστιθεῖσαν ἢ ὑπεξαίρουσαν παρὰ τὰ ὁρισθέντα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, ἀλλὰ τὴν βασιλικὴν καὶ εὐαγγελικὴν τρίβον ἐξ εὐθείας βαδίζουσαν· καὶ ἐν αὐτοῖς, καὶ δι' αὐτῶν τὸ σχῆμα τῶν ἱερῶν δογμάτων, καὶ ἡ διδασκαλία τῶν τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐκκρίτων πατέρων ἐφυλάχθη, ἔτι δὲ καὶ ὁ κανονικὸς θεσμὸς * τῶν προκομισθεισῶν πρὸς οἰκοδομὴν πάντων. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπάρχει ἀληθῶς ἄξιον καὶ τῷ Θεῷ ἀρεστὸν, ὅτι ἡ ἀλήθεια τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος ἥτις τὴν αὐτοκρατορικὴν δυναστείαν κατακοσμεῖ, καὶ τὴν βασιλικὴν φιλανθρωπίαν φυλάττει, κατὰ τὸ διάταγμα τῆς σεβασμιωτάτης εὐσεβείας ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἐπηύξησε, καὶ καθάπερ ἀκτὶς ἡλίου τὰς πάντων περιεκάθαρε καρδίας· ὅπως πάλιν * ἔνθεν τὴν διδασκαλίαν πνευματικῶς τῆς εὐσεβείας κομίσωνται, ὅθεν ἐπιγινώσκειν ὀφείλουσιν εὐμενῶς αὐτοῖς παρασχεθεῖσαν τῆς δικαίας οἰκονομίας τὴν κυβέρνησιν. τοιγαροῦν συνοδικῇ ἀποφάσει, καὶ ψήφῳ βασιλικοῦ διατάγματος, καθάπερ τῇ τοῦ πνεύματος διστόμῳ ῥομφαίᾳ, ἅμα ταῖς παλαιαῖς αἱρέσεσι καὶ ἡ πλάνη τῆς καινῆς φαυλότητος ἐξεκεντήθη, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ψεύδους σὺν τῇ ἑαυτῶν βλασφημίᾳ ἐξωλίσθησαν· οἵτινες ἐπεχείρησαν στόματι ἱεροσύλῳ ἐκτίθεσθαι ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένων δύο φύσεων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως συνέστηκε. τοῦτον τοίνυν τῆς ὀρθῆς καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως τὸν τύπον ὁ προηγησάμενός με Ἀγάθων ὁ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης πάπας ἅμα τῇ τιμίᾳ συνόδῳ ἐκήρυξε. καὶ τοῦτον τοῖς προλαβοῦσιν ἐγγράφοις ἐν τῷ τῆς τιμίας ἀναφορᾶς πάλιν τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ διὰ τῶν οἰκείων ληγαταρίων ἀνέπεμψεν, ἀποδεικνύων καὶ ἐπισχυρῶν ταῖς τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων χρήσεσιν, * ὅντινα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἁγία καὶ μεγάλη τοῦ κυρίου σύνοδος ἡ διὰ τῆς ὑμετέρας γινομένη * συνόδου ἐδέξατο, καὶ ἐν ἅπασιν αὐτὸν σὺν ἡμῖν περιεπτύξατο, ὡς τὴν εἰλικρινῆ διδασκαλίαν τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀ-

L. πεῖρα ἔ-ωμεν

L. προκομι-σθέντων

L. ἐκεῖθεν

L. ὅντινα ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ καὶ μ. συνόδος ἡ διὰ τοῦ κυρίου, ὁ τῆς να γεν. συνόδης ἐδέξατο, συνόδης

EP. LEONIS II. PP. ad IMP.

A rum, ex quibus & in quibus unus idemque dominus noster Jesus Christus consistit; per quæ revera probavimus, hanc sanctam & laudabilem atque prædicabilem sextam synodum, per misericordiam Dei, qui Christianæ fidei veritatem suis fidelibus reserat, apostolicam prædicationem inoffenso pede fuisse secutam, sanctorumque & universalium quinque conciliorum definitionibus in omnibus consentientem, nihil super statuta orthodoxæ fidei augentem aut minuentem, sed regiam & evangelicam semitam rectissime gradientem, & in his atque per eos sacrorum dogmatum lima, & probabi-
B lium catholicæ Ecclesiæ patrum doctrina servata est. & regularis lima ad omnium ædificationem prolata. Sed & hoc vere dignum, Deoque gratissimum existit, quod apostolicæ prædicationis veritas. quæ imperialem exornat potentiam, & principalem clementiam servat, per augustissimæ pietatis edictum in toto orbe terrarum percrebuit, & sicut solis radius omnium hominum corda lustravit. ut inde rursus doctrinam pietatis spiritaliter perceperint, unde justæ dispensationis gubernacula benigne sibi præberi cognoscunt. Synodali igitur sententia & imperialis edicti censura, tan-
C quam ancipiti spiritus gladio, cum priscis hæresibus etiam novæ pravitatis error expunctus est: & qui auctores falsitatis extiterunt, cum suæ blasphemiæ labe prostrati sunt: qui ore sacrilego tentaverunt asserere unam voluntatem & unam operationem in duabus subsistentialiter unitis naturis domini nostri Jesu Christi, ex quibus & in quibus indivisibiliter & inconfuse constitit. Hanc igitur rectæ atque apostolicæ traditionis normam prædecessor meus Agatho, apostolicæ memoriæ pa-
D pa, cum sua synodo prædicavit: hanc scriptis percurrentibus suæ suggestionis pagina vestræ pietatis per suos legatos emisit, approbans & confirmans testimoniis sanctorum ac probabilium ecclesiæ doctorum, quam sancta nunc & magna synodus, domini & vestro favore celebrata, suscepit, & in omnibus nobiscum amplexa est, utpote beati Petri apostolorum principis sinceram doctrinam in ea agnoscens, & immutilatæ pietatis in hac signa contrectans. Sancta igitur universalis & magna sexta synodus, quam nutu Dei vestra clementia sedule convocavit, & cui pro Dei ministerio præfuit, apo-
E stolicam in omnibus, & probabilium patrum doctrina secuta est: & quia definitionem rectæ fidei, ut dictum est, plenissime prædicavit, quam & apostolica sedes beati Petri apostoli (cujus licet impares ministerio fungimur) veneranter suscepit, idcirco & nos, & per nostrum officium hæc veneranda sedes apostolica concorditer ac unanimiter his, quæ definita sunt ab ea, consentit, & beati Petri auctoritate confirmat, sicut supra solidam petram, qui Christus est, ab ipso domino adeptis firmitatem. Propterea sicut suscepimus atque firmiter prædicamus sancta quinque universalia concilia, Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum pri-

primum, Chalcedonense, & Constantinopolitanum, quæ & omnis Christi ecclesia approbat & sequitur: & ita quod nuper in regia urbe pio vestræ serenitatis annisu celebratum est sanctum sextum concilium, ut eorum pedissequum & ea interpretans pari veneratione atque censura suscipimus, & hoc cum eis digne connumerari, tanquam una & æquali Dei gratia congregatum decernimus: & qui in eo fideliter convenerunt Christi ecclesiæ sacerdotes, inter sanctos ecclesiæ patres atque doctores adscribendos æque censemus. Nam & istis, sicut & illis, idem Dei Spiritus salutem animarum operatus est, & hujus immarcescibilis fructus imperiali pietati vestræ a domino reputabitur, cujus & per secula prædicando labore (mirabiliter Dei gratia cooperante) perfectum est. Anathematizamus præterea, atque execramur omnes hæreses, omnesque earum auctores atque fautores, qui adversus apostolicam & orthodoxam fidem diabolicis decepti fallaciis, falsitatis errores in ecclesiam conati sunt introducere, id est, Arium, Sabellium, Macedonium, Apollinarem, Eunomium, Nestorium, Eutychem, Dioscorum, Timotheum, Severum, Themistium, Origenem, qui & Adamantius, Didymum, & Evagrium, similiter scripta Theodoriti adversus duodecim sancti Cyrilli capitula, cum epistola, quæ dicitur Ibæ, missa ad Marim Persam, & una cum eis Jacobum, * Theodosium, Gajanum, Anthimum, Zoaram, Donatum, Novatum, Priscillianum, Paulum, Photinum, Pelagium, * Faustum, Maximum, quos sancta catholica atque apostolica ecclesia de catalogo fidelium patrum, utpote zizania de area dominicæ (ecclesiæ, gehennæ supplicio abdicanda, per ventilabrum divinæ discretionis abjecit. Pariterque anathematizamus novi erroris inventores, id est, Theodorum Pharanitanum episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, Constantinopolitanæ ecclesiæ * successores magis quam præsules, nec non & Honorium, qui hanc apostolicam ecclesiam non apostolicæ traditionis doctrina lustravit, sed persana proditione * immaculatam fidem subvertere conatus est. Et omnes, qui in suo errore defuncti sunt: similiter anathematizamus, & abominamur imitatores eorum & complices, qui dudum fuerunt, vel nunc usque sunt, id est Macarium quondam fallacissimum Antiochiæ ecclesiæ deceptorem, cum sui erroris discipulo, imo magistro Stephano: & cum eis Polychronium novum, ut vere dictum est, Simonem, qui hæreticæ pravitatis delusus phantasmate, mortuos suscitare pollicitus, dum vanam ejus præsumptionem effectus non sequitur, fallax & in hoc omnibus comprobatus est: & qui similia eorum sapuerunt, vel sapiunt, & qui unam videlicet voluntatem & unam operationem dicere præsumpserunt, vel præsumunt in duabus naturis domini nostri Jesu Christi, quos & sancta universalis supra memorata sexta synodus abdicavit: & Macarium quidem de præsulari dignita-

* G. Theodorum

* G. Celestium, Julianum

* subsessores, id est, insidiatores magis, quam præsides

* G. immaculatam maculari permisit,

A ποστόλων ἐν αὐτῷ ἐπιγινώσκουσα, καὶ σημεῖα ὁλοκλήρου εὐσεβείας ἐν αὐτῷ τούτῳ διασκεπτομένη. ἡ οὖν ἁγία οἰκουμενικὴ καὶ μεγάλη ἕκτη σύνοδος, ἣν ἐπινεύσει Θεοῦ σπουδαίως ἡ ὑμῶν φιλανθρωπία συνεκάλεσέ τε καὶ προηγήσατο ἕνεκεν τῆς εἰς Θεὸν ὑπουργίας, ἐν πᾶσι τῷ ἀποστολικῷ κανόνι καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἐκκρίτων πατέρων ἐξηκολούθησεν. καὶ ἐπειδὴ, ὡς προείρηται, τῆς ὀρθῆς πίστεως τὸν ὅρον τελείως ἐκήρυξεν, ὅνπερ καὶ ὁ ἀποστολικὸς θρόνος τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, οὗ τινος τὴν διακονίαν εἰ καὶ ἀνάξιοι ὄντες ἐκτελοῦμεν, σεβασμίως ἐδέξατο· διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας τάξεως οὗτος ὁ προσκυνητὸς καὶ ἀποστολικὸς θρόνος ὁμογνωμό- B νως τε καὶ ὁμοψύχως τοῖς παρ' αὐτῆς ὁρισθεῖσι συναινεῖ, καὶ τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ μακαρίου Πέτρου βεβαιοῖ, καθάπερ ἐπὶ στερεᾷ πέτρᾳ, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου τὴν στεῤῥότητα κομιζομένοις. διὰ τοῦτο οὖν καθὼς δεχόμεθα, καὶ βεβαίως κηρύττομεν, τὰς πέντε ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους, τήν τε ἐν Νικαίᾳ, καὶ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι, καὶ πάλιν τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἅς τινας καὶ πᾶσα ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία κυροῖ, καὶ ταύταις ἀκολουθεῖ· οὕτως καὶ τὴν νεωστὶ ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει εὐσεβεῖ * ἐπινεύσει τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἐπιτελεσθεῖσαν ἁγίαν ἕκτην σύνοδον, ὡς ταύταις ἑρμηνεύσασαν, καὶ ταύταις ἐπα- C κολουθοῦσαν, τῷ ὁμοίῳ σεβάσματι κρίνοντες δεχόμεθα. καὶ ἀξίως ἅμα ταύταις συναριθμηθῆναι αὐτὴν ψηφιζόμεθα, ὡς καὶ αὐτὴν ὡσαύτως τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι συναθροισθεῖσαν, εἶτα δὲ καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πιστῶς συνελθόντας ἱερεῖς τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ὁμοίως ἀναφέρεσθαι κρίνομεν. καὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις, καθὼς καὶ ἐν ἐκείνοις τὸ αὐτὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα τὴν τῶν ψυχῶν σωτηρίαν ἐνήργησε. καὶ ὁ ταύτης καρπὸς ὁ ἀμάραντος τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβεῖ βασιλείᾳ καταλογισθήσεται παρὰ τοῦ κυρίου ἧστινος τῷ μόχθῳ συνεργούσης τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος θαυμαστῶς ἀπετελέσθη εἰς αἰῶνας κηρυττομένῳ. προσέτι τούτοις συνανα- D θεματίζομεν πάσας τὰς αἱρέσεις, καὶ τοὺς τούτων ἅπαντας ἀρχηγοὺς καὶ σπουδαστὰς, οἵτινες κατὰ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ταῖς τοῦ διαβόλου ἀπάταις κρατυνόμενοι πλάνας ψευδεῖς ταῖς ἐκκλησίαις ἐπεχείρησαν παρεισαγαγεῖν· τουτέστιν Ἄρειον, Σαβέλλιον, Μακεδόνιον, Ἀπολλινάριον, Εὐνόμιον, Νεστόριον, Εὐτυχέα, Διόσκορον, Τιμόθεον, Σεβῆρον, Θεμίστιον, Ὠριγένην τὸν καὶ Ἀδαμάντιον, Δίδυμον, καὶ Εὐάγριον· ὡσαύτως τῷ συγγράμματι Θεοδωρίτου τῷ κατὰ τῶν δεκαδύο κεφαλαίων τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου μετὰ τῆς ἐπιστολῆς τῆς λεγομένης Ἴβα πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην σταλείσης· ἅμα δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰάκωβον, καὶ * Θεόδωρον, καὶ Γαϊανὸν, Ἄν- E θιμον, Ζωόραν, Δονάτον, Ναβάτον, Πρισκιλλιανὸν, Παῦλον, Φωτεινὸν, Πελάγιον, Κελέστιον, Γουλιανὸν, Φαῦστον, καὶ Μαξιμῖνον· οὓς ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν πιστῶν πατέρων, ἅτε δὴ ζιζάνια τῆς δεσποτικῆς ἅλωνος, λέγω δὴ τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας ταῖς κολάσεσι τῆς γεέννης τῷ πτύῳ τῆς θείας κρίσεως ἀπεβάλετο. καὶ ὡσαύτως ἀναθεματίζομεν τοὺς ἐφευρετὰς τῆς νέας πλάνης· τουτέστι Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν ἐπίσκοπον, Κῦρον τὸν Ἀλεξανδρείας, Σέργιον, Πύῤῥον, Παῦλον, Πέτρον, τοὺς τῆς ἐκκλη-

σίας

ἐπαγωνι op τι l.

l. Θεοδόσιον

σίας Κωνσαντινουπόλεως ὑποκαθισὰς μᾶλλον, ἤπερ καθηγητής. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ὀνώριον, ὅστις ταύτην τὴν ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν οὐκ ἐπεχείρησε διδασκαλίᾳ ἀποστολικῆς παραδόσεως ἁγνίσαι, ἀλλὰ τῇ βεβήλῳ προδοσίᾳ μιανθῆναι τὴν ἄσπιλον παρεχώρησε· καὶ πάντας δὲ τοὺς ἐν τῇ ἑαυτῶν πλάνῃ τελευτήσαντας· ὡσαύτως δὲ βδελυττόμεθα καὶ ἀναθεματίζομεν τοὺς τούτων μιμητὰς καὶ συνίσορας, τούς τε ἤδη ἔκπαλαι καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὄντας, τουτέστι Μακάριον τὸν γενόμενον ἀπατεῶνα τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἅμα τῷ σὺν αὐτῷ τῆς πλάνης μαθητῇ, μᾶλλον δὲ διδασκάλῳ Στεφάνῳ· καὶ σὺν αὐτοῖς Πολυχρόνιον τὸν νέον ὡς ἀληθῶς Σίμωνα· ὅστις τῇ φαντασίᾳ παιζόμενος τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος ἐγείρειν νεκροὺς ἐπηγγείλατο· τοῦ δὲ ἀποτελέσματος τῇ ματαιότητι αὐτοῦ καταπολμήσει μὴ ἑπομένου, ἐν πᾶσιν ἀπατῶν ἐδείχθη. ἔτι δὲ καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτῶν φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας, τοὺς δηλονότι ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν φάσκειν κατατολμήσαντας, ἢ κατατολμῶντας, ἢ μέλλοντας κατατολμᾷν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὓς ἀπεκήρυξεν ἡ προμνημονευομένη ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος. καὶ τὸν Μακάριον μὲν τοῦ τῆς προεδρίας ἀξιώματος ἀπεβάλετο, τὸν δὲ μαθητὴν αὐτοῦ Στέφανον, καὶ Πολυχρόνιον τὸν μεματαιωμένον γέροντα τῆς ἱερατικῆς ἐξέκοψε τιμῆς, τούς τε τούτων μετόχους καὶ ἑταίρους, οἵ τινες οὐκ ἠβουλήθησαν συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι, ἀνομίαν δὲ ἐλογίσαντο ἐπὶ ταῖς κοίταις αὐτῶν· οἵ τινες τὰς ἰδίας πλάνας πανταχοῦ ἐπεχείρησαν κατασπεῖραι, κατ' ἐξαίρετον ὁ Μακάριος, καὶ ὑπὸ τὴν δορὰν τοῦ προβάτου λανθάνων ἐπανεφάνθη λύκος, καὶ ἀντὶ ποιμένος ηὑρέθη κλέπτης, καὶ λῃστὴς ἀπερρίφθη ἀπὸ τοῦ ἀληθινοῦ τῶν προβάτων ποιμένος, τουτέστι τοῦ Χριστοῦ ὡς πολυορκητὴς καὶ λοιμοφθόρος. διὸ καὶ τῷ τοῦ ἀναθέματος δόρατι ἀξίως ἐπλήγησαν, καὶ αἰωνίοις συνδεθέντες δεσμοῖς, μὴ βουλόμενοι μετανοῆσαι * ἀδιαλύτως ἀναφραγέντες κατέχονται· μήπως πάλιν διαναστάντες τῷ μιασμῷ τῆς οἰκείας λοιμοφθόρου διδασκαλίας τῇ ἀχαλινώτῳ αὐτῶν τόλμῃ τινὰς τῶν ἁπλουστέρων μολύνωσιν. οἵ τινες καὶ μέχρι τοῦ παρόντος ἐπιμόνως τῇ οἰκείᾳ αὐτῶν ἐνστάσει προσμεῖναι ἠθέλησαν, * ἤπερ ἵνα πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ὑποστρέψαντες σωθῶσι. τῇ γὰρ χρονίᾳ κακίᾳ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία αὐτῶν· καὶ παρὰ πᾶσιν ἐφάνησαν συνειδήσει μᾶλλον, ἤπερ ἀγνοίᾳ ἐξολισθήσαντες, ὡς ἑκουσίως ἐπιμαχόμενοι τῇ ἀποστολικῇ ἀληθείᾳ· καὶ μᾶλλον τὴν ἑαυτῶν, ἤπερ τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν ἐπιζητοῦντες. ὁπόταν ὁ κύριος ὑπομιμνήσκη τοὺς πλημμελοῦντας προτρέπων πρὸς διόρθωσιν μετανοίας. οὐ γὰρ βούλεται τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλ' ἵνα ἐπιστραφῇ, καὶ ζήσηται. ὅτι γὰρ ὑπομιμνήσκειν κατηξίωσεν ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια διὰ θείων αὐτῆς γραμμάτων τὴν ἡμετέραν οὐθενότητα, ἵνα μυηθῶσιν ἐν τοῖς δόγμασι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς σωτηριώδους διδασκαλίας, ὅπως φθάσωσι πρὸς τὴν τῆς ὑγιοῦς πίστεως γνῶσιν, ὡς ἀσθενοῦσι καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγοῦσι τούτοις χεῖρα πνευματικῆς διδασκαλίας ἐπιδεδώκαμεν σπουδαίως, ἵνα πρὸς τὸν τῆς ἀληθείας λιμένα ἀφίκωνται· καὶ πρὸς τὸ ἐπιγνῶναι τῆς ὑγιαινούσης πίστεως τὴν ὀρθότητα ἀδιαλείπτως ἰατρικὰ βοηθήματα παρεχόμεθα κατὰ τὸ ἁρμόζον τῇ ἡμετέρᾳ διακονίᾳ. αἱ παρε-

* sup

te dejecit, discipulumque ejus Stephanum, & Polychronium senem vanissimum, sacerdotii honore frustravit, eorumque participes atque socios, qui noluerunt intelligere ut bene agerent, & iniquitatem meditati sunt in cubilibus suis, qui suos, & præsertim Macarius errores huc illucque disseminari conati sunt. Et dum sub ovili tegmine latens lupus appareret, & pro pastore fur & latro compertus est, a vero pastore ovium Christo, ut pestifer ac devastator abjectus est: idcirco digne anathematis * stylo percussi sunt, & æternis * vinculis colligati, pœnitere nolendo, insolubiliter tenentur obstricti: ne rursus in effrænatæ præsumptionis audaciam, concitati, suæ pestiferæ doctrinæ contagio quemquam de simplicibus fœdarent; qui etiam nunc usque in sua obstinatione pervicaciter perseverare maluerunt, quam ad veritatis cognitionem, ut salvarentur, pœnitudo converti: obduravit enim cor eorum diuturna malitia, & omnibus claruerunt conscientiæ magis quam ignorantiæ * labe prostrati, ut sponte rebelles apostolicæ veritatis, & suam magis quam Dei gloriam inquirentes, cum Deus moneat ad pœnitentiæ correctionem deliquentes exhortans: [*Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat*. Nam quod per divalia scripta vestra pietas nostram exiguitatem commoneie dignata est, ut salutari doctrina & orthodoxæ fidei dogmatibus imbuerentur, quatenus ad sanæ fidei scientiam pervenirent, ut ægrotis & naufragantibus circa fidem, sedulo eis manum spiritalis doctrinæ porreximus, ut ad portum veritatis pertingerent, & medicinalia monita ad cognoscendam sanæ scientiæ rectitudinem indesinenter contulimus: & quod ad nostrum ministerium congruit, admonitionis remedia non omisimus cupientibus exhibere. Licet autem scripturæ stylus, pro statu apostolicæ & evangelicæ fidei admiranda certamina vestræ clementiæ & vigilantiam singularem narrare non sufficiat, non tamen ideo prætermittenda sunt fortitudinis insignia, dum ubique orbis universus ejus canit præconia. O sancta mater ecclesia, exurge, depone pallium mœroris, & induere stolam jucunditatis tuæ. Ecce filius tuus constantissimus principum, defensor tuus, adjutor tuus, ne commovearis, accinctus est gladium verbum Dei, quo dividit incredulos a fidelibus, induit se loricam fidei, & galeam salutis spem. En propugnator tuus, confide, ne metuas, novus David, non ille rex unius gentis Judaicæ, sed hic tuus Christianæ plebis piissimus princeps, Nazareni sanguine purpuratus, dejecit Goliam magniloquum hostem tuum, & cunctum agmen ejus huc illucque dispersit: percussit frontem ejus jactu lapidis, ubi non inerat signaculum pietatis, amputatum est caput ejus, & in membris ejus nullus vigor relictus est. En ubique triumphus portatur in pilo. Congregamini pariter & venite o religiosissimæ Christi ecclesiæ, cum sacerdotibus plebes toto orbe diffusæ, canite magna voce, & dicite: Vicit novus David * constantissimus Augu-

gu-

Psal. 35.

* telo

* clado

Ezech. 18

1. Reg. 17

* Allusio ad nomen Latinum Constantini. Harduinus

EP. LEONIS II PP. ad IMP.

ANNO CHRISTI 680.

gullorum, non in millibus solum, (nec enim generalem evangelicæ prædicationis victoriam numerorum vinculis quisquam poterit comprehendere) sed & ipsum principem & hostem, & ducem, ac incentorem omnium malorum & errorum diabolum, cum suis legionibus atque fautoribus, per arma veræ atque orthodoxæ, & apostolicæ traditionis & confessionis extinxit. Exulta nunc secura sancta mater ecclesia de libertate tua sæpius impugnata, sed non derelicta. Suscitavit rex tuus invictissimus Christus principem piissimum propugnatorem tuum, benefactorem tuum atque opulentissimum largitorem, cujus studio orthodoxa fides recollecto splendore toto orbe irradiat, fideles omnes gratiam referentes exultant, infideles mœror atque dejectio comprimit & confundit, ecclesiæ Christi de cunctis oppressionibus liberatæ respirant, donis imperialibus confoventur, principali præsidio muniuntur, quibus dominicis verbis augusta vestra benignitas Christum imitando pollicetur! *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*, ut dominus Jesus Christus, cujus exemplis utitur, & æterno ejus regno & perenni gloria potiatur, & in orbem terrarum generaliter atque perenniter ejus imperium dilatetur. Præsentis denique suggestionis exiguum portatorem Constantinum subdiaconum regionarium hujus sanctæ apostolicæ sedis, qui & nuper cum legatis apostolicæ memoriæ prædecessoris mei interfuit sanctæ synodo inibi celebratæ, clementia consueta dignum exceptione censeat vestra regalis magnanimitas, ejusque suggestionibus aurem pietatis accommodet, ut autem ministrum dignanter suscipiat. Piissimum domini impertum gratia superna custodiat, & ei omnium gentium colla substernat. Data Nonis Maii, indictione decima.

Matth. 28.

Anno 682. cum Leo nondum esset Papa. Hard.

λίπομεν ὑπομνήσεως ἰαξεῖον παριστᾶν τοῖς ἐθέλουσι. κἂν εἰ δὲ πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς τοὺς θαυμαζομένους ἀγῶνας τῆς ὑμετέρας πρᾳότητος, καὶ τὴν μονογενῶς ἐνοῦσαν αὐτῇ ἀγρυπνίαν οὐκ αὐταρκεῖ διηγήσασθαι. ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο τῆς ἀνδρείας ὑμῶν τὰ ἐξαίρετα σιωπῇ παρεπέμφθη τοῦ παντὸς κόσμου πανταχοῦ ταῦτα βοῶντος. ὦ ἁγία μῆτερ ἐκκλησία ἀνάστηθι, ἀπόθου τὸ ἔνδυμα τῆς συννότητος, καὶ ἔνδυσαι τὴν στολὴν τῆς εὐφροσύνης σου· ἰδοὺ ὁ υἱός σου ὁ συστατικώτατος βασιλέων, ὁ σὸς ἐκδικητὴς καὶ βοηθός σου. μὴ ταραχθῇς· περιεζώσατο γὰρ ῥομφαίαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ διαιρεῖ τοὺς ἀπίστους ἀπὸ τῶν πιστῶν· ἐνεδύσατο πίστεως θώρακα, καὶ περικεφαλαίαν σωτηρίας ἐλπίδα. ἰδοὺ ὁ σὸς πρόμαχος ὁ νέος Δαβίδ. μὴ φοβηθῇς, θάρσει· οὐ γὰρ ἐκεῖνος ὁ υἱὸς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους βασιλεύς, ἀλλ' οὗτος ὁ σός, ὁ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ εὐσεβέστατος βασιλεὺς πορφυρωθεὶς ἐν τῷ τοῦ Ναζωραίου αἵματι, τὸν σὸν πολέμιον τὸν μεγαλορρήμονα Γολιὰθ κατέβαλε, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν φάλαγγα πανταχοῦ διεσκόρπισε, καὶ ἐπάταξεν αὐτοῦ πληγῇ λίθου τὸ μέτωπον, ἔνθα σφραγὶς εὐσεβείας οὐχ ὑπῆρχε· καὶ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεθείσης οὐδεμία ἰσχὺς περιελείφθη· καὶ ἰδοὺ πανταχοῦ ἐπὶ δόρατος θριαμβεύεται. συναθροίσθητε οὖν καὶ συνέλθετε ὦ θεοσεβέστατοι παντὸς τοῦ κόσμου οἱ λαοί, ἅμα τοῖς ἱερεῦσι τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, ᾄσατε μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγοντες· ἐνίκησεν ὁ νέος Δαβίδ, ὁ συστατικώτατος τῶν Αὐγούστων, οὐ μόνον ἐν χιλιάσιν· οὐδὲ γὰρ τὴν καθολικὴν νίκην τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος δυνήσεταί τις ἀριθμητικῶς συμπεριλαβεῖν· ἀλλ' ἔτι μὴν καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχηγὸν καὶ πολέμιον καὶ ἡγεμόνα καὶ ἐρεθιστὴν πάντων τῶν κακῶν καὶ τῆς πλάνης τὸν διάβολον μετὰ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων καὶ τῶν συνδρόμων τῷ ὅπλῳ τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ ὁμολογίας κατέσβεσεν. εὐφράνθητι οὖν ἁγία μῆτερ ἐκκλησία ἀμέριμνος ὑπάρχουσα περὶ τῆς σῆς ἐλευθερίας, ἡ πολλάκις καταπολεμηθεῖσα, ἀλλὰ μηδαμῶς ἐγκαταλειφθεῖσα· ἀνέστησε γὰρ ὁ σὸς ἀήττητος βασιλεὺς ὁ Χριστὸς βασιλέα φιλόχριστον τὸν σὸν ὑπέρμαχον, τὸν σὸν εὐεργέτην καὶ * πάροχον· οὗτινος τῷ σπουδάσματι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ἑαυτῆς ἐπισυνάγουσα λαμπρότητα ὅλον καταυγάζει τὸν κόσμον· καὶ πάντες οἱ πιστοὶ ἀγαλλιῶνται εὐχαριστίας ἀναπέμποντες, τοὺς δὲ ἀπίστους ἡ λύπη καὶ ἡ κατάβλησις καταπαύει, καὶ συντελεῖ· αἱ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαι ἀνέπνευσαν ῥυσθεῖσαι ἀπὸ πασῶν τῶν ἰδίων περιστάσεων, καὶ τοῖς βασιλικοῖς περιθάλπονται δώροις, καὶ τῇ αὐτοκρατορικῇ ὀχυροῦνται προστασίᾳ· αἷστισι καὶ ἡ σεβασμιωτάτη ὑμῶν εὐσέβεια τοῖς δεσποτικοῖς ῥήμασι τὸν Χριστὸν μιμουμένη ἐπαγγέλλεται· ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, ὥσπερ ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, οὗτινος τοῖς διδάγμασι κέχρηται, καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας καὶ διηνεκοῦς δόξης ἐναπολαύσει γένηται· καὶ καθολικῶς ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ κράτος αὐτῆς αἰωνιζόντως πλατύνηται. τῶν δὲ παρουσῶν ἀναφορῶν ἐλάχιστον ἀποκομιστὴν Κωνσταντῖνον τὸν ὑποδιάκονον καὶ ῥεγεωνάριον τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, τὸν καὶ πρὸ μικροῦ μετὰ τῶν ληγαταρίων τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης τοῦ προηγησαμένου με παραγενόμενον ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ αὐτόθι ἐπιτελεσθείσῃ, τῇ συνήθει φιλανθρωπίᾳ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ μεγαλοψυχία δέξασθαι καταξιώσῃ, καὶ ταῖς ἀναφοραῖς αὐτοῦ τὸ οὖς τῆς εὐμενείας ἐπικλίνῃ, καὶ ὡς διάκονον ἀξίως δέξηται. τὸ εὐσεβὲς τοῦ δεσπότου κράτος ἡ οὐράνιος διαφυλάξῃ χάρις, καὶ πάντων τῶν ἐθνῶν τοὺς αὐχένας ὑποτάξῃ.

* ἀπόροχ

EXEM.

EXEMPLAR DIVINÆ JUSSIONIS.

Justiniani Augusti, directæ ad Joannem papam urbis Romæ, in confirmationem sextæ synodi Constantinopolitanæ.

*In nomine domini Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, imperator Cæsar Flavius Justinianus, fidelis in Jesu Christo, pacificus, pius perpetuus Augustus; Joanni *vero sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo antiquæ almæ urbis Romæ atque universali papæ.*

* MAgnum studium, magnam solicitudinem nos habentes pro stabilitate immaculatæ Christianorum fidei, dehinc namque clementissimum nostrum Deum adjutorem, & susceptorem nostræ serenitatis esse confidimus, adversus omnem inimicum Christo dilectæ nostræ reipublicæ, dum cognitum est nobis, quia synodalia gesta, eorumque definitionem, quam & instituere noscitur sanctum sextum concilium, quod congregatum est in tempore sanctæ memoriæ nostri patris, in hanc a Deo conservandam regiam urbem, apud quosdam nostros judices remiserunt. Neque enim omnino prævidimus alterum aliquem apud se detinere ea, sine nostra piissima serenitate, eo quod nos * copiosos misericordia noster Deus custodes constituit ejusdem immaculatæ Christianorum fidei: sed mox adduximus nostros patres sanctissimos ac beatissimos patriarchas cum vestræ beatitudinis apocrisiario, & sanctissimum senatum, verum etiam Deo amabiles metropolitas & episcopos, qui hic in regia urbe commorantur, & deinceps militantes incolas sancti palatii, nec non & ex collegiis popularibus & ab excubitoribus, insuper etiam quosdam de Christo dilectis exercitibus, tam ab a Deo conservando imperiali obsequio, quamque ab orientali * Thraciano, similiter & ab Armeniano, etiam ab exercitu Italiæ, deinde ex Cabarisianis & Septensianis, seu de Sardinia atque de Africano exercitu, qui ad nostram pietatem ingressi sunt, & jussimus præfatas synodalium gestorum chartas in medium adduci, & coram supradictis omnibus lectionem eorum fieri: omnesque diligenter audientes signare ipsas fecimus: quorum auditorum universitas in nostris manibus eas præbuit chartas, ut debeamus nos tenendo inviolatas conservare ipsas, ut non licentia fuerit in quolibet tempore his, qui timorem Dei nolunt habere, aliquid corrumpere aut submutare ab his, quæ inserta sunt in prænominatis synodalibus gestis, quas totas chartas bene definitas in temporibus sanctæ memoriæ nostri patris, ex probabilibus sanctis patribus, qui propriæ linguæ & manuum fidem apud dominum nostrum Jesum Christum verumque Deum existentem, confirmasse dignoscitur, & confitentes eam docuisse, nos speramus clementissimum nostrum Deum, quia usque dum noster spiritus statutus est ex Deo esse in nobis, ipsas chartas illibatas & incommutabiles semper conservabimus. Ad insinuandum itaque vestræ paternæ beatitudini hujusmodi capituli motiones, prævidimus & earum scientiam notam fecisse beatitudini vestræ. *Et manu * diva.* Divinitas te servet per multos annos sanctissime ac beatissime pater. Data decimotertio Kalendas Martias, Constantinopoli in imperiali domo, piissimoque & perpetuo Augusto Justiniano imperatore, anno secundo, & post consulatum ejus anno * secundo, indictione decimaquinta. *

Margin notes: * vero — * copiosa — * deest conjunctio, & — * Sive *divina*, — * hoc est, anno Christi 687 — * obiit an. 701.

In codice Bellovacensi hæc subjiciuntur verba. Scriptus est codex temporibus domni Sergii * sanctissimi ac beatissimi papæ & in patriarchio sanctæ ecclesiæ Romæ recluditur. Deo gratias. Amen.

CONCILII OECUMENICI VI.

VERSIO ALTERA

longe accuratior,

Ex vetusto codice manuscripto Bibliothecæ Collegii Parisiensis Societatis JESU

ACTA SANCTI CONCILII

Quod fuit Constantinopoli adversus eos qui impie docuerunt unam esse voluntatem & unam operationem in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, qui est unus ex sanctæ & ejusdem essentiæ Trinitate.

ACTIO PRIMA.

Margin note: * Harduini Conc. Collectione Tom. 3.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi, Dei & Servatoris nostri; imperii divinitus coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum, Constantini quidem valde pii & a Deo electi magni Imperatoris semper augusti anno vicesimo septimo, & post consulatum divinæ ejus clementiæ anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus

1 Græca non extant: vetus hæc Latinitas est ex priore editione Regia. *Hard.*

ACTIO I.

jus fratrum, anno vicesimo secundo, septimo mensis Novembris, indictione nona: præsidente eodem pio & Christi amante magno Imperatore Constantino in secreto divini palatii quod dicitur Trullus, & jussu divinæ ejus serenitatis præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule patricio & magistro imperialium Officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule Patricio Comite Imperialis obsequii & subprætore Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule Patricio, Paulo gloriosissimo exconsule Patricio, Juliano gloriosissimo exconsule Patricio & militarium rationum præfecto, Constantino gloriosissimo exconsule Patricio & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule Patricio & vicario Comitis excubiarum imperialium, Joanne gloriosissimo exconsule Patricio & Quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule; Paulo gloriosissimo exconsule & administratore provinciarum Orientalium, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico mensæ Imperatoriæ. Cum convenisset sancta & Oecumenica synodus, quæ jussu Imperatoris congregata fuerat in hac Imperatoria quæ a Deo custoditur civitate; nempe Theodorus & Georgius reverentissimi presbyteri; & Joannes reverentissimus Diaconus vicem gerentes sanctissimi veteris Romæ archiepiscopi Agathonis; & Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus inclytæ Constantinopolis novæ Romæ; & Petrus religiosus presbyter monachus & legatus sedis magnæ, Alexandrinæ civitatis. & Macarius sanctissimus archiepiscopus civitatis Antiochiæ: & Georgius reverentissimus presbyter monachus & Apocrisiarius; & Theodorus sanctissimus legatus sedis Hierosolymitanæ: Joannes episcopus civitatis Portuensis, Abundantius episcopus civitatis Paternæ, Joannes episc. civitatis Rheginæ, vicem gerentes sanctæ centum & viginti quinque reverentissimorum episcoporum synodi, quæ habita fuit in Roma veteri: qui etiam propriis subscriptionibus fuerunt declarati in relatione quæ ab ipsis facta est apud valde pium Imperatorem Constantinum: & Theodorus reverentissimus presbyter, & legatus religiosissimi Ravennæ archiepiscopi Theodori: Basilius episc. Gortynæ civitatis insulæ Cretensium, Theodorus Ephesi episc., Sisinius episc. Heracleæ Thraciæ, Georgius episc. Cyzici, Petrus episc. Nicomediæ, Photius episc. Nicææ, Joannes episcopus Chalcedonensis, Theodorus episc. Melitenæ, Sisinius episc. Hierapolis Phrygiæ, Macrobius episc. Seleuciæ Isauriæ, Georgius episc. Bizyæ Thraciæ, Gregorius episc. Mitylenes, Sergius episc. Selybriæ, Andreas episc. Methymnes, Theognius episc. Cii, Georgius episcopus Cabulianorum, Antonius episc. Hypæporum, Genesius episc. Anastasiopolis, Plato episcopus Cinnæ, Joannes episc. Dascylei, Theodorus episc. Justinianopolis Gordi, Theodorus episc. Berissæ, Stephanus episc. Heracleæ Ponti, Longinus episc. Tii, Domitius episc. Plusiadis, Solomon episc. Clanei, Georgius episc. Coi, Joannes episc. Myndi, Gregorius episc. Cantani, Joannes episc. Lappæ, Eulalius episc. Zenonopolis, Constantinus episc. Palisandi, Theodorus episc. Olbæ, Theophanes presbyter & Præfectus religiosi in Sicilia monasterii quod appellatur Bajarum, Georgius presbyter & monachus monasterii Renna, quod situm est in Roma veteri, Conon & Stephanus presbyteri & monachi monasterii ædis quæ dicitur Arsicia, quæ sita est in Roma veteri: Anastasius presbyter & monachus oratoriorum religiosi Patriarcheii quod est Constantinopoli; & Stephanus presbyter & monachus, discipulus Macarii sanctissimi archiepiscopi divinæ civitatis Antiochiæ; Et sedissent gloriosissimi patricii & Consules ex transverso pii & Christi amantis Imperatoris nostri Constantini: & a sinistra quidem ejus parte sedissent sanctissimi legati sanctissimi archiepiscopi Romæ veteris Agathonis, & religiosi episcopi qui vicem gerebant synodi quæ ab eo fuit habita: & Theodorus presbyter & legatus religiosissimi archiepiscopi Ravennæ, & Basilius episc: Gortynæ, & Georgius presbyter monachus & Apocrisiarius Theodorus sanctissimus legatus sedis Hierosolymitanæ, & reliqui episcopi qui erant sub sede sanctissimi Papæ Romæ veteris: A dextera autem parte sedissent similiter, Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopolis novæ Romæ; & Macarius sanctissimus archiepiscopus divinæ civitatis Antiochiæ, & Petrus religiosissimus presbyter Monachus & legatus sedis magnæ Alexandriæ civitatis, & Theodorus episcopus Ephesi, & ceteri religiosissimi episcopi qui erant sub sede sanctissimi archiepiscopi Constantinopolitani, & sanctissimi archiepiscopi divinæ civitatis Antiochiæ: In medio propositis sanctis & intemeratis Christi Dei nostri evangeliis, Theodorus & Georgius valde pii presbyteri, & Joannes maximus pius diaconus, qui vicem gerebant sanctissimi Papæ sedis Apostolicæ veteris Romæ, Agathonis; & præterea qui vicem gerebant ab eo habitæ synodi, dixerunt: Optime Domine, ex sacra quæ a divina vestra potentia missa est ad sanctissimum nostrum Papam, ab eo missi sumus ad pia vestigia vestræ a Deo fultæ serenitatis cum ejus relatione, & cum alia etiam synodica relatione quæ similiter facta est ad vestram a Deo munitam pietatem a sanctissimis qui ei subsunt episcopis, quas etiam tradidimus vestræ a Deo coronatæ potentiæ. Quoniam autem ante quadraginta plus minusve annos quasdam vocum novitate adversus fidem orthodoxam introduxerunt qui illis temporibus fuerunt præsules vestræ hujus regiæ & a Deo custoditæ civitatis, Sergius, inquam, Paulus, Pyrrhus, & Petrus, Cyrus quoque qui fuit antistes civitatis Alexandriæ, & præterea Theodorus qui fuit episcopus civitatis, quæ dicitur Pharam, & quidam alii eos secuti, qui decreverunt & docuerunt unam esse voluntatem & unam operationem, in incarnata dispensatione Domini nostri Jesu Christi qui est unus ex sancta Trinitate; & cum quæ vobis servit nostra sedes apostolica de eo sæpe admonuisset, & deinde etiam rogasset, & non potuisset usque in hodiernum diem ab hac reproba abducere sententia; petimus a vestra a Deo coronata potentia, ut qui sunt ex partibus sanctissimæ ecclesiæ Constantinopolitanæ, dicant undenam inventa sit ejusmodi vocum novitas. Constantinus pius Imperator dixit: Qui audierunt, Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo custoditæ civitatis, & Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochiæ civitatis, & quæ ei subest synodus, ad ea quæ dicta sunt ex parte Apostolicæ sedis magnæ Romanorum civitatis; persequantur ea quæ sibi videntur. Macarius religiosissimus archiepiscopus Antiochiæ civitatis, simul cum Stephano reverentissimo presbytero & monacho ejus discipulo; & cum eis Petrus quoque religiosissimus metropolitanus Nicomediæ & Solomon religiosissimus episc. Clanii, verba fa-

ANNO CHRISTI 680

ANNO CHRISTI 680. ACTIO

facientes pro sede sanctissimæ quæ hic est ecclesiæ, & sede Antiochiæ, dixerunt: Nos quidem non exposuimus vocum novitates; sed si quid accepimus tam ex sanctis Oecumenicis synodis, quam ex sanctis & electis patribus, & iis præterea qui fuerunt præsules hujus regiæ civitatis; Sergius, inquam, Paulus, Pyrrhus & Petrus, & præterea Honorius qui fuit papa Romæ veteris, & Cyrus qui fuit Papa Alexandriæ, nempe de voluntate & operatione, ita & credidimus & credimus & prædicamus, & parati sumus ea quæ de eo dicuntur adducere.

Dixit Constantinus pius Imperator. Si vultis quæ de eo dicuntur nobis adducere, non aliter vos admittimus adducentes probationes, nisi sicut dixistis, ex sanctis & Oecumenicis synodis & sanctis electis patribus.

Macarius religiosissimus archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo erant, dixerunt: Pie domine, jube per bibliothecarium sanctissimæ quæ hic est magnæ ecclesiæ, libros sanctarum synodorum in medium produci ex sancto Patriarchejo.

Constantinus pius Imperator dixit: Jubemus acta sanctarum & Oecumenicarum synodorum, ex sancto Patriarchejo hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis illico in medium produci per competentem bibliothecarium, & legi. Et cum parumper excessissent Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius, & accessisset in bibliothecam sancti Patriarcheii, protulit libros sanctarum & Oecumenicarum synodorum.

Constantinus pius Imperator dixit: Georgius reverentissimus diaconus & bibliothecarius, quos affert libros sanctarum synodorum, tradat ad legendum.

Et cum accepisset Stephanus reverentissimus presbyter & monachus discipulus Macarii sanctissimi archiepiscopi Antiocheni, primum librum actorum sanctæ tertiæ Ephesinæ synodi prioris legit. Et cum venisset ad orationem compellatoriam, quæ a sancto Cyrillo qui fuit antistes magnæ civitatis Alexandrinæ, habita est ad Theodosium piæ memoriæ Imperatorem, cujus est initium: Gloriæ quidem quæ est in hominibus: Et paulo post: Vestri autem religiosi imperii sustentaculum est ipse Dominus noster Jesus Christus. Per ipsum enim Reges regnant, & potentes scribunt justitiam, sicut scriptum est: est enim ejus omnipotens voluntas. Macarius sanctissimus archiepiscopus civitatis Antiochenæ, dixit; Ecce Domine, adduxi locum, qui dicit esse unam in Christo voluntatem. Surgentes autem qui vicem gerebant apostolicæ sedis Romæ veteris, & quidam episcopi synodi Constantinopolitanæ, & gloriosissimi magistratus exclamaverunt dicentes: Superflue & præter id quod scriptum est, Macarius sanctissimus episcopus civitatis Antiochenæ, ex dicto quod nunc lectum est, videtur affirmare unam esse voluntatem in duabus naturis unius Domini nostri Jesu Christi, hoc est, in ejus divinitate & humanitate. Hoc enim sanctus Cyrillus in divina ipsius Domini nostri Jesu Christi & omnipotente natura accipiens scripsit, qui cum Patre & sancto Spiritu communem & omnipotentem habet voluntatem. Et ideo eam omnipotentem vocat sanctus Cyrillus; & alioqui ne numerative quidem posuit unam ejusmodi voluntatem. Et cum lectus esset hic liber, dixit pius Imperator Constantinus: Legatur quoque alius liber sanctæ hujus tertiæ synodi. Quem cum cepisset Solomon religiosissimus diaconus & notarius sanctissimi Patriarchæ Constantinopolitani, legit a principio usque ad finem. Constantinus pius Imperator dixit: Sufficit quæ a nobis facta est hodierno die lectio, in qua finem acceperunt priora acta synodi Ephesinæ: altero autem die a nobis legentur acta synodi Chalcedonensis.

ACTIO SECUNDA.

IN nomine Domini Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii divinitus coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum; Constantini quidem pii & a Deo electi magni Imperatoris semper Augusti anno vicesimo septimo, & post consulatum divinæ ejus clementiæ anno decimo tertio, Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, decimo mensis Novembris, indictione nona.

Præsidente eodem pio & Christi amante magno Imperatore Constantino, in secreto divini palatii quod dicitur Trullus; & jussu ejus divinæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule Patricio & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule Patricio Comite imperialis obsequii, & subprætore Thraciæ; Sergio gloriosissimo exconsule Patricio, Paulo gloriosissimo exconsule Patricio, Juliano gloriosissimo exconsule Patricio & militarium rationum præfecto, Constantino gloriosissimo exconsule Patricio & Curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule Patricio & vicario Comitis imperialium excubiarum, Joanne gloriosissimo exconsule Patricio & Quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule & administratore provinciarum Orientalium, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico mensæ regiæ.

Cum convenisset sancta & Oecumenica synodus quæ congregata fuerat jussu Imperatoris in hac a Deo custodita & regia civitate; videlicet Theodorus & Georgius reverentissimi presbyteri, & Joannes reverentissimus diaconus, qui vicem gerebant sanctissimi archiepiscopi veteris Romæ Agathonis: & Georgius sanctissimus archiepiscopus inclytæ hujus Constantinopolis novæ Romæ: & Petrus religiosus presbyter monachus & vicarius sedis magnæ Alexandriæ civitatis: & Macarius sanctissimus archiepiscopus divinæ civitatis Antiochiæ: & Georgius pius presbyter monachus & apocrisiarius: Theodorus sanctissimus legatus sedis Hierosolymitanæ: Joannes episc. civitatis Portuensis, Abundantius episc. civitatis Paterni, Joannes episc. civitatis Rhegii, qui vicem gerebant sanctæ cxxv. reverentissimorum episcoporum synodi in veteri Roma habitæ, qui etiam per suas subscriptiones declarabantur in relatione quæ ab eis facta est ad pium Imperatorem Constantinum: & Theodorus reverentissimus presbyter & legatus religiosissimi archiepiscopi Ravennæ Theodori: Basilius episcopus civitatis Gortynæ Cretensium insulæ, Theodorus episc. Ephesi, Sisinius episcopus Heracleæ Thraciæ, Georgius episc. Cyzici, Petrus episc. Nicomediæ, Photius episc. Nicææ, Joannes episc. Chalcedonis, Theodorus episc. Melitenes, Sisinius episc. Hierapolis Phrygiæ, Macrobius episc. Seleuciæ Isauriæ, Georgius episc. Bizyes Thraciæ, Gregorius episc. Mitylenæ, Sergius episc. Selybriæ, Andreas episcopus Me

Methymnæ, Theognius episc. Cii, Georgius episc. Camulianorum, Antonius episc. Hypæporum, Genesius episc. Anastasiopolis, Plato episcopus Ciorum, Joannes episc. Dascylii, Theodorus episc. Justinianopolis Gordi, Theodorus episcopus Berissæ, Stephanus episc. Heracleæ Ponti, Longinus episc. Tii, Domitius episcopus Plusiadis, Solomon episc. Clanei, Georgius episc. Coi, Joannes episc. Myndi, Gregorius episc. Cantani, Joannes episc. Lappæ, Eulalius episc. Zenonopolis, Constantinus episc. Dalisandi, Theodorus episc. Olbæ, Theophanes presbyter, & præfectus sancti in Sicilia monasterii quod dicitur Bajarum, Georgius Renna, quod situm est in Roma vetere, Conon & Stephanus presbyter & monachus monasterii quod dicitur ædes Arsicia sita in Roma veteri, Anastasius presbyter & monachus Oratoriorum sancti Patriarchii quod est Constantinopoli, & Stephanus presbyter & monachus, discipulus Macarii sanctissimi archiepiscopi divinæ civitatis Antiochiæ.

. . . .

Desunt plurima.

. . . .

In Græco hæc sunt ex Actione tertia

Ecce fiat lectio. Et cum libros accepisset Petrus religiosissimus diaconus & notarius sanctissimi Patriarchæ Constantinopolis, legit. Et cum legeretur septima actio, inventi sunt in ea libelli duo, tanquam a sanctæ memoriæ Vigilio qui fuit Papa Romæ: unus quidem ad Justinianum, piæ memoriæ Imperatorem; alter autem ad Theodoram piæ memoriæ Augustam: in quibus sic continetur: "Anathematizamus autem Theodorum quoque, qui fuit episcopus Mopsuestiæ, ut qui semper fuerit alienus ab ecclesiis, & contrarius sanctis Patribus: qui non confitetur incarnatum fuisse Deum Verbum, hoc est, Christum, & ejus esse unam hypostasim, unam personam, & unam operationem. Et rursus surgentes qui vicem gerebant apostolicæ sedis Romæ veteris, cum religiosis viris qui cum eis erant, exclamaverunt, & dixerunt: Absit, domine: Non dixit Vigilius unam operationem. Non sunt libelli Vigilii; falsatus fuit hic quoque liber, sicut prooemia primi libri sanctæ quintæ synodi. Nam si, domine, Vigilii dogma fuit hoc de una operatione, & admissum fuit a synodo, etiam in decreto hujus sanctæ synodi suscipienda fuit hæc vox de una operatione. Si legatur autem, o pie domine, hoc decretum, invenerit dominus omnem veritatem & seriem & ordinem, dicto libro lecto usque ad decretum. Lecto autem ipso quoque decreto usque ad finem, nequaquam inventum & aliquid insertum de una operatione in eo decreto.

Theodorus & Georgius reverentissimi presbyteri, & Joannes reverentissimus diaconus, qui gerebant vicem sanctissimi Papæ apostolicæ sedis veteris Romæ dixerunt: Petimus a divina vestra serenitate, ut dictus liber tempestive revocetur, ut quæ in eo facta fuit falsitas aperiatur.

Constantinus pius Imperator dixit: Quod est petitum, fiat altero die: præsens autem liber legatur usque ad finem. Et lectus fuit.

Constantinus pius Imperator dixit: Cum synodalium qui lecti sunt librorum cognitionem acceperit sancta synodus, & gloriosissimi magistratus: dicant an inventum sit definitum ab ipsis sanctis synodis, quod pollicitus est se ostensurum Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, & qui cum eo sunt viri reverentissimi, unam esse voluntatem & operationem in incarnata dispensatione Domini nostri Jesu Christi.

Sancta synodus & gloriosissimi magistratus dixerunt: Ex lectis sanctis synodus, ut scitis, reverentissimi, omnino non invenimus unam voluntatem & unam operationem in incarnata dispensatione Domini nostri Jesu Christi qui est unus ex Trinitate. Constantinus pius Imperator dixit: Macarius sanctissimus archiepiscopus, & qui cum eo sunt, dicant an sicut sunt polliciti, sunt parati producere sententias sanctorum selectorum patrum, quæ debent ostendere, sicut sunt polliciti, unam voluntatem & unam operationem in incarnata dispensatione Domini nostri Jesu Christi: & eas proferant.

Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, & qui cum eo erant, dixerunt: Convenienter iis quæ jussit vestra potentia, dato nobis certo termino, quas adducere promisimus, sanctorum patrum proferimus sententias.

Constantinus pius Imperator dixit: Macarius sanctissimus archiepiscopus, & qui cum eo sunt, altero die hoc agant.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopolitanus, & quæ sub eo erat synodus, dixerunt: Petimus a vestra divina serenitate, ut quæ ad divinitus coronatam vestram potentiam, ab Agathone sanctissimo Papa apostolicæ sedis veteris Romæ, & quæ sub eo fuit synodo, missæ sunt relationes, nobis audientibus legantur, ut nos accipiamus cognitionem eorum quæ in eis continentur.

Constantinus pius Imperator dixit: Quod a vobis est petitum, fiet altero die.

ACTIO TERTIA.

In nomine Domini Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii divinitus coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum & maximorum benefactorum Flaviorum; Constantini quidem pii & a Deo electi magni Imperatoris super Augusti, anno vicesimo septimo, & post consulatum ejus divinæ clementiæ anno tertio decimo; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo septimo, quinto decimo mensis Novembris, indictione nona, præsidente eodem pio & Christi amante Imperatore: Paulus magnificentissimus Imperatoris secretarius dixit: Meminit divina vestra pietas, quod in præcedenti conventu, cum lecta essent acta sanctæ quintæ synodi, Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, simul cum synodo quæ est sub eo, petiit a pia vestra potentia, ut legerentur relationes quæ factæ sunt ab Agathone sanctissimo Papa Romæ veteris; & synodo quæ est sub eo: & distulimus usque ad diem præsentem.

Constantinus pius Imperator dixit: Legatur. Et prolata fuit scripta Græcis literis dictarum relationum interpretatio, facta a magnificentissimo Diogene Imperatoris secretario: & lecta fuit sic ad verbum.

Valde

ANNO CHRISTI 680

ACTIO III

Valde piis dominis & sereniſſimis victoribus & triumphatoribus, filiis dilectiſſimis Domini noſtri Jeſu Chriſti, Conſtantino magno Imperatori, Heraclio & Tiberio Auguſtis, Agatho epiſcopus ſervus ſervorum Dei.

Conſideranti mihi humanæ vitæ diverſas moleſtias, & ad Deum ſolum verum cum vehementi mœrore ſeſpiranti, ut anima tempeſtatibus agitatam deſiderio divinæ miſericordiæ, impertiret conſolatione, & ex profundo afflictionum ſuæ dexteræ virtute ſublevaret; magnam & admirabilem, cum indeſinente gratiarum actione, fateor, ſereniſſimi domini & filii, conſolationis opportunitatem dignatus eſt exhibere, pium propoſitum veſtræ ſerenæ manſuetudinis; quod ad conſtituendam ac confirmandam ei divinitus creditam Chriſtianiſſimam rempublicam, ejus numen conceſſit; ut vis Imperatoria & benevolentia, de Deo per quem reges regnant, qui eſt Rex regum & Dominus dominantium, curam gerat & quærat, & a reprehenſione alienæ ejus fidei veritatem, ut tradita eſt ab Apoſtolis & Apoſtolicis patribus, vigilanter inquirat; & ut vera continet traditio ex inſtitutione, cupiat obſervari in omnibus eccleſiis: & ne aliquem ex iis qui audiunt tam pius lateat ſcopus, aut humana terreat ſuſpicio, conſiderando vos eſſe in ſumma poteſtate, voluit ut nos congregemur, & pleniſſima tranquillitate ad reſpondendum de prædicatione evangelicæ & Apoſtolicæ noſtræ fidei admoneamur. Divini enim apices ad Apoſtolicæ memoriæ dominum Pontificem, qui noſtram præceſſit mediocritatem, omnibus populis & gentibus per noſtrum miniſterium declararunt, & eos certiores reddiderunt. Quos quidem apices gratia ſancti Spiritus, calamo linguæ imperialis ex puro cordis theſauro dictavit; admonentes & non comprimentes; reſpondentes & non terrentes; non moleſtiam afferentes, ſed ad ea quæ ſunt Dei ſecundum Deum adhortantes. Nam ipſe quoque omnium creator & redemptor, cum poſſet mortales terrere majeſtate ſuæ divinitatis, & manſuetudine potius quæ exprimi non poteſt benignitatis humiliter ad nos deſcendens, quos creavit dignatus eſt etiam redimere. Qui etiam ſpontaneam veræ in eum fidei a nobis ſuſcipit confeſſionem. Cujus beatus quoque Petrus Apoſtolorum ſummus nos admonet. *Paſcite qui eſt inter vos gregem Chriſti, non coacte, ſed ſpontanee, ſecundum Deum* adhortans.

1 Petr. 5

His ergo divinis ſyllabis, manſuetiſſimi rerum domini, recreatus, & ad ſpem conſolationis ex profundiſſimis doloribus ſublevatus, cœpi majori paulatim fiducia quæ per ſacros manſuetudinis veſtræ apices juſſa erant exequi, prompteque & alacriter omnem adhibens operam, quænam perſonæ in hujus temporis imbecillitate, & in vobis ſervientis regionis qualitate poſſent inveniri, implendæ obedientiæ cauſa quæſivi, cum conſilio conſervorum meorum epiſcoporum, & ex ſynodo quæ ad hanc Apoſtolicam ſedem accedit, & ex ſervo veſtro clero qui diligit veſtram Chriſtianiſſimam potentiam, & conſequenter ex religioſiſſimis Dei ſervis; ut proficiſcerentur ad veſtigia piæ veſtræ ſerenitatis, ut ſincere exponerent ſententiam Apoſtolicorum præſulum qui præceſſerunt.

Quapropter ſuppliciter mente genu flectentes, rogamus veſtram benignitatem quæ ſemper reſpicit ad manſuetudinem, ut convenienter benignæ & venerandæ Imperatoriæ ſacræ promiſſioni, eos velit ſuſcipere veſtra quæ Chriſtum imitatur ſerenitas, & benignitas aures dignetur præbere mediocribus noſtris relationibus. Sic omnipotentis Dei aures apertas ad audiendas veſtras ſupplicationes, inveniet veſtra pietas manſuetiſſima & illæſa circa rectitudinem Apoſtolicæ fidei, quæ corporum integritatem jubebit ſuis reſtituere. Sic ſuprema majeſtas, per fortiſſimos & invictos labores veſtræ a Deo ſtabilitæ benignitatis, ſub benignum diadema veſtri imperii, univerſam Chriſtianorum rempublicam, & fortiſſimis veſtris ſceptris ſubjiciet gentes quæ reſiſtunt. Ut ex hoc omnis anima & omnes gentes ſiant certiores, quod id quod per venerandos apices, de non offendendo, & quod nulla in re gravarentur qui veniebant, Deo ei inſpirante promittere dignata eſt, in omnibus adimplevit. Neque enim eorum cognitio dedit fiduciam, ut audeamus eos mittere ad pia veſtra veſtigia. Sed Imperatoria veſtra benignitas hoc benigne jubens eſt adhortata; & noſtra parvitas id quod eſt imperatum implevit cum obedientia.

Ut autem veſtræ Deo commendatæ pietati, quid continet Apoſtolica noſtra fides, paucis aperiamus, quam etiam accepimus per Apoſtolicam traditionem, Apoſtolicorum pontificum & quinque ſanctarum Oecumenicarum ſynodorum, per quas fundamenta catholicæ Chriſti eccleſiæ fundata ſunt & ſtabilita: Hic eſt ergo ſtatus evangelicæ & Apoſtolicæ noſtræ fidei; ut confitentes ſanctam & inſeparabilem Trinitatem, Patrem ſcilicet, Filium, & Spiritum ſanctum, unius eſſe divinitatis, unius naturæ & eſſentiæ, eam prædicamus unius & naturalis voluntatis, potentiæ, operationis, dominationis, majeſtatis, poteſtatis & gloriæ: & ſi quid de eadem ſancta Trinitate dicitur eſſentialiter, ſingulari numero tanquam ex una natura, tres ejuſdem eſſentiæ perſonas Trinitatis comprehendimus, hoc edocti ratione canonica. Quando autem de uno ex his tribus perſonis ipſius ſanctæ Trinitatis, Filio Dei Verbo; & de myſterio ejus adorandæ ſecundum carnem œconomiæ, confitemur; omnia duplicia unius & ejuſdem Domini Servatoris noſtri Jeſu, ex traditione evangelica affirmamus: hoc eſt, duas ejus naturas prædicamus, divinam ſcilicet & humanam, ex quibus & in quibus conſiſtit etiam poſt admirabilem & inſeparabilem unionem; & unamquamque ejus naturam naturalem proprietatem habere confitemur: & divinam habere omnia quæ ſunt divina, & humanam omnia quæ ſunt humana abſque ullo peccato; & utramque unius & ejuſdem Dei Verbi incarnati, hoc eſt, qui homo factus eſt, inconfuſe, inſeparabiliter, immutabiliter eſſe agnoſcimus: ſola intelligentia quæ ſunt unita diſcernentes, propter errorem ſcilicet confuſionis: ex æquo enim eſt cavenda confuſio ac diviſio.

Et niſi quod longus ambitus regionum in quibus fuit ſynodus noſtræ humilitatis, ſpatium temporis produxiſſet; jam olim, quod vix tandem nunc fieri potuit, diligentiæ impleſſet noſtra obedientia. Sed quoniam ex diverſis provinciis congregabatur veſtris addicta ſervitiis quæ eſt nobiſcum ſynodus: quoniam aliquas quidem perſonas ex clementiſſimæ veſtra potentiæ ſervitiis addicta urbe Roma, aut ex locis propinquis

ACTIO III.

quis mittere studebamus; aliquas autem ex longe remotis provinciis, in quibus verbum Christianissimæ fidei ab Apostolicis qui meam parvitatem præcesserunt missi prædicabant, exspectabamus dum redirent, non parum effluxit temporis; ut corporales meas servi vestri imbecillitates silentio prætercam; in quibus neque licet vivere, neque placet, laboranti crebris infirmitatibus. Et ideo, Christianissimi domini & filii, ex pio jussu vestræ a Deo defensæ mansuetudinis, obedientiæ causa quam debemus, non propter fiduciam scientiæ quæ in eis abundat, mittimus præsentes conservos nostros, Abundantium & Joannem reverentissimos fratres nostros & episcopos; Theodorum & Georgium, dilectos nostros filios, presbyteros, cum dilecto nostro filio Joanne diacono, & Constantino hypodiacono, quin etiam Theodoro presbytero legato sanctæ ecclesiæ Ravennæ; & religiosissimos Dei servos monachos, cum devotione cordis supplicis mittere curavimus.

Nam apud homines qui sunt in medio gentium, & labore corporis cum magna dubitatione victum quærunt, quomodo plene inveniri poterit scientia scripturarum? Nisi quod canonice ex sanctis qui præcesserunt, & sancti quinque synodis, quæ sunt definita, simplicitate cordis & citra dubitationem, conservamus ex fide tradita a patribus; unum idque præcipuum perpetuo habere optantes & studentes, ut præter ea quæ sunt canonice definita, nihil diminuatur, nihil mutetur, aut adjiciatur; sed ea & verbis & sententiis illæsa conserventur. Quibus quidem lateribus, quasdam sanctorum quoque patrum sententias quos admisit hæc apostolica Christi ecclesia, cum ipsis libris tradidimus: Ut referendi facultatem ex benigna vestra & christiana potentia assecuti, ex his solis studeant respondere, cum vestra Imperatoria mansuetudo aliquid jusserit.

Hæc vestræ quæ a Deo regitur potentiæ mater spiritalis, Christi apostolica ecclesia credit & prædicat: non per mundanam facundiam, quæ nec privatis quidem hominibus fert opem; sed per sinceritatem fidei apostolicæ, in qua etiam a fasciis perpetuo educati, ei qui Christianissimam vestram regit potentiam Domino supplicamus, ut ei omnes serviamus & conservemur. Quamobrem eis dedimus auctoritatem, ad vestram serenam potentiam, cum vestra jusserit humanitas, absolute respondendi: dummodo hoc eis imponatur ut nihil temere audeant addere, vel diminuere, vel mutare; sed traditionem hujus apostolicæ sedis, ut sicut . . . .

. . . .

. . . .

Desunt plurima.

. . . .

. . . .

per veram confessionem Deo reconciliat; quæ Domino Christo commendat; quæ vestræ pietatis Christianissimam conservat potentiam; quæ a Domino cœli permultas victorias vestræ pietatis virtute conciliat; quæ in bellis simul proficiscitur, & oppugnat adversarios; quæ vestram quæ a Deo regitur potentiam semper protegit, tanquam murus inexpugnabilis; quæ in bellis simul procedens in hostes irruit, & ira divina ulciscitur: quæ in bellis, de eversis & subjugatis hostibus victoriæ bravia cœlitus præbeat, & in pace ac tranquillitate curæ & sollicitudinis expertem vere vestram conservet fidelitatem. Hæc est veræ fidei regula, quam in rebus secundis & adversis acriter tenuit & defendit. Hæc est mater spiritalis vestræ serenæ potentiæ, apostolica Christi ecclesia; quæ per gratiam Dei omnipotentis, a via apostolicæ traditionis nunquam ostenditur aberrasse, neque in hæreticorum novitates contorta incidit. Sed sicut accepit a principio fidei Christianorum, a suis auctoribus summis christi apostolis, manet perpetuo illæsa, convenienter promissioni ipsius Domini Servatoris, quam suorum discipulorum principis fecit in evangeliis, dicens: *Petre, Petre, ecce quæsivit satanas ut vos cribraret sicut qui cribrat triticum: ego autem pro te rogavi, ne deficeret fides tua. Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Luc. 22

ANNO CHRISTI 680.

Intelligat ergo vestra serena benignitas. Quoniam autem Dominus & Servator omnium, cujus est fides, qui fidem Petri non esse defecturam est pollicitus, eum admonuit ut suos confirmaret fratres: quod quidem apostolicos pontifices qui meam præcesserunt parvitatem, libere semper fecisse omnibus est notum. Quos quidem mea parvitas, etsi inæqualis & minima, tamen propter assumptum a divina gratia ministerium, sequi desiderat. Væ enim mihi, si Domini mei veritatem, quam ipsi sincere prædicarunt, neglexero prædicare. Væ mihi erit, si silentio texero veritatem, quæ mihi fuit commissa ut deponam apud argentarios: hoc est, ut Christianissimos populos initiem & doceam. Quid dicam in futuro Christi ipsius judicio: si hic, quod absit, ejus verborum veritatem prædicare erubuero? Quid pro me, quid pro mihi creditis animabus respondebo, si de accepto a me ministerio inevitabilem exiget rationem?

Quis ergo, o benignissimi ac religiosissimi domini ac filii, quod horreo & spiritu concidens dico, illa in mentem non revocabit, quæ admirabiliter fidelibus est pollicitus dicens: „ *Qui* „ *me confessus fuerit coram hominibus, ego quo-* „ *que eum confitebor coram Patre meo qui est in* „ *cælis?* Et quem infidelium non terrebunt atroces illæ minæ, quæ eum succensere testantur & affirmant, dicentes: *Qui me negaverit coram* „ *hominibus, ego quoque eum negabo coram Pa-* „ *tre meo qui est in cælis?* Unde etiam beatus Paulus gentium apostolus admonet, & dicit: „ *Etiamsi angelus e cælo evangelizet vobis præter* „ *id quod vobis evangelizavi, sit anathema.* Cum ergo ejusmodi pœna immineat ii qui detorquent vel silent veritatem, quomodo non est fugienda subtractio a veritate fidei dominicæ?

Unde etiam apostolicæ memoriæ antistites qui meam præcesserunt mediocritatem, dominica doctrina instructi, ex qua novitatem hæreticam, in nulli reprehensioni obnoxiam Christi ecclesiam, Constantinopolitanæ ecclesiæ præsules aggressi sunt inducere: nunquam eos neglexerunt adhortari, & rogantes admonere, ut a malo dogmate hæretici erroris vel tacentes abducerentur; ne principium divisionis ex hoc facerent in unione ecclesiæ, asserentes unam esse voluntatem & unam operationem duarum naturarum in uno Domino nostro Jesu Christo, quod quidem & Arriani & Apollinaristæ, & Eutychianistæ, & Timotheani, & Acephali, Theodosiani & Gajanitæ, & universa denique hæretica insania, tam eorum qui confundunt, quam eorum qui dividunt mysterium humanitatis a Christo susceptæ, docuit. Sanctæ quidem Incarnationis confundentes mysterium, quatenus divinitatis & humanitatis Christi, eum unam tanquam unius voluntatem & operationem

ANNO CHRISTI 680.

nem personalem habere contendentes: Dividentes autem inseparabilem unionem, duas naturas, quas agnoscunt habere Servatorem, non per unionem quæ in hypostasi cognoscitur facta uniunt: sed habitudinem voluntatis blasphemantes, tanquam duas hypostases, hoc est, duos aliquos per concordiam conjungunt. Apostolica itaque Christi ecclesia, spiritalis mater vestræ a Deo fundatæ potentiæ, & unum Dominum nostrum Jesum Christum confitetur, qui est ex duabus & in duabus naturis; & duas ejus naturas, divinam scilicet & humanam, etiam post inseparabilem unionem inconfuse in eo esse docet: & ex naturalibus proprietatibus, unamquamque ipsarum Christi naturarum perfectam esse agnoscit, & si quid pertinet ad proprietates naturarum, omnia duplicia confitetur: nempe quod ipse Dominus noster Jesus Christus est & Deus perfectus, & homo perfectus, ex duabus & in duabus naturis consistens etiam post admirabilem ejus humanitatis susceptionem. Neque ejus divinitas sine humanitate, neque ejus humanitas sine divinitate potest mente concipi.

Consequenter ego regulæ sanctæ catholicæ & Apostolicæ Christi ecclesiæ, & duas naturales in eo voluntates, & duas naturales esse operationes confitentur & prædicant. Si quis enim personalem intellexerit voluntatem, quatenus tres personæ dicuntur esse in sancta Trinitate, necesse est ut tres quoque personales voluntates, & tres personales operationes, quod est maxime alienum & valde profanum, dicantur. Nam quod continet veritas Christianissimæ fidei, cum una sit voluntas ubi una natura dicitur; sanctæ & inseparabilis Trinitatis consequenter una quoque voluntas naturalis & una naturalis operatio intelligitur. Quando autem in una persona Domini nostri Jesu Christi intercessoris Dei & hominum, duas naturas, hoc est, divinam & humanam confitemur, in quibus est etiam post admirabilem unionem: & quemadmodum unius & ejusdem duas naturas, ita etiam duas naturales voluntates, & duas naturales ejus operationes canonice confitemur.

Ut autem vere hujus confessionis intelligentia & divinitus inspirata doctrina, ex veteri & novo testamento vestiæ pietatis mentibus illucescat: magis enim idque incomparabiliter poterit vestra benignitas assequi intelligentiam sanctarum scripturarum, si nostra parvitas apertis verbis eas declaraverit: Ipse Dominus noster Jesus Christus est verus Deus & homo, ut in sacris suis testatur evangeliis: in quibusdam humana, in quibusdam divina, & simul utraque in aliis de ipso manifesta faciens, ut ipsum verum Deum & verum hominem credere & prædicare fideles suos instrueret. Patrem ergo precatur tanquam homo, ut auferat calicem passionis, quoniam in ipso nostræ humanitatis natura præter solum peccatum est perfecta. *Pater*, dicens[1], *si possibile est, transeat a me calix iste. Ceterum non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* Et alibi: *Non mea voluntas, sed tua fiat.*

Cujus quidem testimonii sententiam, a sanctis & selectis patribus declaratam, si cupiamus agnoscere, & quid *mea voluntas*, quid *tua* significet, vere intelligere, beatus Ambrosius in secundo libro ad piæ memoriæ Gratianum Imperatorem, his verbis de hoc loco admonet intelligere, dicens: Suscipit ergo voluntatem meam, suscipit tristitiam. Confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico. „ Mea erat hæc vo„ luntas, quam suam dixit, quia ut homo su„ scepit tristitiam meam, ut homo locutus est. „ Ideo ait, Non sicut ego volo, sed sicut tu „ vis. Mea est enim tristitia quam meo susce„ pit affectu. Ecce patet, pii Imperatores, quod „ hic sanctus Pater, hoc verbum quod Dominus orans protulit, nempe; *Non sicut ego volo*, ad humanitatem ejus pertinere statuit: per quam convenienter doctrinæ beati Pauli gentium apostoli dicitur obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Unde significatur esse subjectus parentibus. Neque obedientiam ejus voluntariam, secundum divinitatem, quæ omnium dominatur, pium est intelligere; sed secundum humanitatem, per quam voluntarie fuit subjectus parentibus. Cujus quidem sanctus quoque Lucas evangelista similiter meminit, eundem Dominum nostrum Jesum Christum secundum humanitatem ad Patrem orantem introducens & affirmans: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste. Ceterum non mea voluntas, sed tua fiat.*

ACTIO III.

Quem quidem locum Christi confessor Athanasius pontifex Alexandrinæ ecclesiæ, in libro quem scripsit adversus Apollinarem hæreticum de Trinitate & humanitatis susceptione, & dualem numerum apprehendens, sic declarat: Et quando dicit; *Pater, si possibile est, transeat iste* „ *calix. ceterum non mea voluntas, sed tua fiat:* „ *spiritus promptus est, caro vero infirma:* duas „ voluntates hic ostendit; humanam quidem quæ „ est carnis; alteram vero divinam. Humana „ enim propter carnis imbecillitatem recusat „ passionem; divina autem ejus voluntas est „ prompta. Qua quidem declaratione quid potest cognosci verius? Quomodo enim non in eodem duæ voluntates, nempe divina & humana, fideliter agnoscentur; in quo duæ naturæ etiam post inseparabilem unionem, prædicatione synodica prædicantur.

Etenim Joannes quoque, qui supra pectus Domini recubuit dilectus discipulus, eandem sententiam declarat his verbis: *Descendi de cœlo non ut faciam voluntatem meam; sed voluntatem qui misit me, Patris.* Et rursus: *hæc est voluntas ejus qui me misit, ut totum quod dedit mihi non perdam ex eo quidquam; sed suscitem ipsum in novissimo die.* Similiter eundem Dominum inducit cum Judæis disserentem & dicentem cum reliquis. *Non quæro voluntatem meam, sed voluntatem qui misit me, Patris.* Cujus divinæ orationis scopum intuens beatus Augustinus excellentissimus magister, adversus Maximum Arrianum sic dicit:

Lib. 2. adversus Maximinum Arrianum.

Ubi autem dixit Filius Patri: „ *Verum non* „ *quod ego volo; sed quod tu vis:* quid te adju„ vat quod tua verba subjungis & dicis: Osten„ dit vere voluntatem suam subjectam suo ge„ nitori? Quasi nos negemus hominis volunta„ tem voluntati Dei debere esse subjectam. „ Nam ex natura hominis hoc dixisse Deum, „ cito videt, qui locum ipsum sancti evangelii „ paulo attentius intuetur. Ibi enim dixit: *Tri*„ *stis est anima mea usque ad mortem.* Numquid „ ex natura Unigeniti posset hoc dici? Sed ho„ mo, qui putas gemere naturam Spiritus san„ cti; cur non etiam naturam Verbi Dei uni„ geniti tristem dicas esse potuisse? Ille tamen „ ne quid tale diceretur, non ait, Tristis sum: „ quamvis etiamsi hoc dixisset, non nisi ex na„ tura hominis oportuisset intelligi; sed ait *Tri*„ *stis est anima mea*; quam sicut homo, utique „ habebat humanam. Quamquam & in hoc „ quod ait; *Non quod ego volo*, aliud se osten„ dit

„ dit voluisse quam Pater; quod nisi humano „ corde non potest cum infirmitatem nostram „ in suum, non divinum, sed humanum trans- „ figuraret affectum. Homine quippe non assum- „ pto, nullo modo Patri diceret unicum ver- „ bum; *Non quod ego volo*, Nunquam enim pos- „ set immutabilis illa natura quidpiam aliud vel- „ le quam Pater. Hæc si distingueretis, Arria- „ ni hæretici non essetis. Nam & illud quod „ dictum est: *Descendi de cœlo, non ut faciam* „ *voluntatem meam; sed voluntatem ejus qui me* „ *misit*; potest quidem accipi etiam secundum „ id quod est unigenitum Verbum: ut ideo vo- „ luntatem suam non dixerit esse, sed Patris, „ quoniam de Patre est quidquid est Filius; „ non est autem de Filio quidquid est Pater &c. Per quam disputationem venerandus Pater hic ostendit, quod quando dicit Dominus propriam, suæ humanitatis significat voluntatem; & quando dicit non facere suam voluntatem, nos admonet ut non primarie nostram quæramus voluntatem; sed per obedientiam, nostram voluntatem voluntati divinæ subjiciamus. Unde etiam aperte ostendit, quod & humanam habuit voluntatem, quatenus obediit: & nulli peccato affinem eandem voluntatem, ut qui esset verus Deus & homo, in se habuit & ostendit.

Quod etiam sanctus Ambrosius declarans Lucam evangelistam sic dicit: *Suam* ad hominem „ retulit; *Patris*, ad divinitatem. Voluntas e- „ nim hominis temporalis, voluntas divinitatis æterna. Hæc admonens pater spiritualis, docet quoniam voluntatem ab æterno cum Patre & Spiritu sancto naturaliter communem habet Filius, laborans temporaliter per assumptam humanitatem, quam ipso suscepit in persona propria.

Quod etiam apostolicæ memoriæ sanctus Leo in epistola ad Leonem Imperatorem declarat: & unicuique formæ, hoc est, naturæ quæ sunt in Christo distincta, quæ quidem in scripturis de eo referuntur, aperiens; & eam quam propriam voluntatem dixit Dominus, ad humani- „ tatem pertinere ostendens, sic dicit: Secun- „ dum formam servi non venit facere voluntatem suam, sed voluntatem ejus qui misit eam. Ecce enim hic pater apostolicus, de servi forma eandem Domini orationem nos convenienter docuit intelligere.

Præterea ut pie possint intelligi diversa in eodem sanctarum scripturarum testimonia, quæ aliquando quidem ex natura humanitatis, aliquando autem ex divina unius & ejusdem Domini nostri Jesu Christi veri Dei & hominis confirmantur, in hoc quoque meminit scriptu- „ ra: *Omnia quæcumque voluit Dominus fecit in* „ *cœlo & in terra*. Similiter; *Sicut Pater susci-* „ *tat mortuos & vivificat, ita etiam Filius* „ *quos vult, vivificat*. Et leproso dixit: *Volo*, „ *mundus esto*. Et: *Nemo potest cognoscere Pa-* „ *trem nisi Filius, & cui vult Filius revelare*. Similiter de humana ejus natura quædam evangelii mysteria meminerunt, quando dicunt eum super mare ambulantem velle tanquam verum hominem suos transmittere discipulos: & cum ipse transiret per Galilæam cum discipulis, nolebat ut quisquam cognosceret, & tanquam homo dicit: *Meus est cibus ut faciam voluntatem ejus qui me misit*: & *Noluit ambulare per Judæam, quoniam Judæi quærebant eum interficere*. Et rursus cum surrexisset, venit in fines Tyri, & ingressus domum volebat aliquem cognoscere, sed non potuit latere. Num ergo ipse creator om-

A nium & redemptor, de quo dictum est; *Omnia quæcumque voluit Dominus, fecit in cœlo & in terra*: cujus quidem velle est idem quod posse; cujus nutui cœlestes virtutes cum metu serviunt, volens in terra latere, non potuit: qui secundum divinam majestatem ab æterno cum Patre in cœlis ineffabiliter dominans, & in manu ejus sunt universi fines terræ? Nisi hoc ad humanam ejus voluntatem referatur, quam temporaliter dignatus est assumere; quanto est errore involutus, qui hæc non discernit: ut sub una & eadem voluntate, & omnia in cœlo & in terra quæcumque velit, possit Dominus, & eadem rursus voluntate in vili domo volens latere, non possit, ut testimonia dicunt evangelica?

B Sed si ad dispensationem ejus humanitatis, per quam humilitatem nostram assumpsit referantur omnia, quæ sunt ejus divina majestate inferiora; pertinent ad cognoscendam ejus humanitatem; quam perfecte accepit absque ullo peccato, ut eam servet perfecte. Quod enim est ab eo non assumptum, neque servatur; ut nos docuit veritatis egregius præco Gregorius Nazianzi antistes. Si ergo ab eo humana voluntas sicut natura assumpta est & servata: etiam quod ab eo quod assumpsit est servatum, non poterat esse sibi contrarium (nihil enim sibi contrarium creavit creator universorum) nisi per mysterium susceptæ humanitatis.

Adsumpsit etiam psalmodus David personam Domini nostri Jesu Christi in psalmis dicens: *Ut facerem voluntatem tuam, Deus meus, volui*.
C Similiter: *Voluntarie sacrificabo tibi*. Numquid secundum divinitatem alia est voluntas Patris a Filio, aut aliud vult Filius quam Pater? Si ergo unum volunt, & nulla est differentia voluntatis in sancta Trinitate, quomodo est intelligendum quod propheta testatur de ejus persona: *Ut facerem voluntatem tuam, Deus meus, volui*; nisi fideliter intelligatur dictum esse de inculpata voluntate ejus humanitatis? Unde etiam sequitur: *Et legem tuam in medio ventris mei*: Nemo enim dubitat quod hic psalmus a propheta in personam Christi fuit prædicatus.

Quod quidem Paulus quoque apostolus in epistola ad Philippenses annunciat, si quis velit plena fide attendere, de ipso Domino nostro Jesu
D Christo sic dicens: *Qui cum in forma Dei esset: non rapinam arbitratus est se esse æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit servi formam accipiens, in similitudine hominum factus, & habitu inventus ut homo; Humiliavit seipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. Ecce hic præco verissimus, & formarum, hoc est, Christi naturarum docet differentiam, & obedientiam usque ad mortem, humanæ formæ sapienter adscribit. Quis enim a lumine veritatis se adeo seperavit, ut audeat dicere Dominum nostrum Jesum Christum voluntate suæ divinitatis Patri obediisse, cui est æqualis in omnibus, & vult ipse quoque in omnibus idem quod Pater? Quis revera non intellexerit obedientiam magis
E convenire humanæ voluntati, in qua nullum habuit omnino peccatum? Neque dicetur obediens usque ad mortem, nisi humanam voluntatem in seipso suscepit; quemadmodum incarnatus animam rationalem & carnem cum omnibus earum proprietatibus accepit.

Præterea ut evidenter ostendatur piæ vestræ benevolentiæ, quod humana voluntas est naturalis, & qui humanam voluntatem præter solum peccatum negat in Christo, nec ipsum quidem habere humanam animam confitetur; sapientissimus

simus præco veritatis beatus Augustinus in quinto tomo disputationis adversus Julianum Pelagianum, quid sit voluntas definit his verbis: „ Motus animæ quid est, nisi motus naturæ? „ Anima enim absque dubio est natura. Quamobrem voluntas est motus naturæ: quoniam est motus animæ. Ecce ex sapientissimi hujus Patris definitione ostenditur quid sit humana voluntas, quoniam motus animæ est in ea similiter. Dicit autem veritas: Quatenus est voluntas non potest separari a natura. Et rursus in „ eodem libro. Et unde est voluntas, & esse „ non reputatur? & an sit antiquum ejus genus, non est quærendum; quoniam voluntas „ non unde non sit, sed unde sit explanatum „ est. Ex illo enim est voluntas, cujus est voluntas. Ab Angelo scilicet voluntas Angeli: „ ab homine, hominis. Et si operatur Deus „ voluntatem bonam, in homine eam operatur, ut oriatur ex eo bona voluntas cujus „ est voluntas. Et rursus dicit. Cur ergo negas „ clausis oculis res manifestas, ex natura hominis enasci homini voluntatem? Similiter idem „ animæ motus nullo cogente est voluntas. Et „ sic rursus. Non vero ego, Juliane, ex homine voluntas hominis non enascitur, cum homo sit bonum Dei opus. Deinde si potuit „ non ascendere in cor tuum nasci, quidem ex „ homine voluntatem, sed non ex ejus libero arbitrio; dic ergo unde, si non a natura, „ hoc est, si non ab ipso homine?

Quibus quidem testimoniis apparet unamquamque earum naturarum, quas spiritalis Pater hic enumeravit, habere propriam naturalem & unicuique attribui debere voluntatem. Neque enim poterit Angelorum naturam divinam habere voluntatem aut humanam; neque humana natura Dei voluntatem aut Angeli; sicut nec alterius præter id quod est, ullam habere poterit, aut motionem, nisi eam quæ est naturaliter aut est creata. Cum hæc ergo ita se habeant, patet apertissime, quod in Domino nostro Jesu Christo, duas, hoc est, Dei & hominis, naturas seu essentias confitentes, in unam ejus convenisse hypostasim seu personam; necesse est ut nos quoque duas in eo naturales confiteamur voluntates, divinam scilicet & humanam; quoniam neque ejus divinitatem, quod ad naturæ attinet rationem, humanam habuisse voluntatem dici potest; neque humanitatem divinam naturaliter habuisse voluntatem licet credere. Sed nec rursus ullam ex iisdem duabus Christi essentiis esse extra naturalem voluntatem confitetur; cum & humana per omnipotentem ejus divinitatem sint sublimia, & divina per humanitatem manifesta sint hominibus. Necesse est ergo quæ sunt divina eidem tanquam Deo tribuere; quæ sunt humana, eidem tanquam homini: & utraque per unionem in hypostasi unius & ejusdem Domini nostri Jesu Christi vere agnoscere. Cujus quidem vera synodi Chalcedonensis definitio nos admonet confirmans.

„ Sanctos Patres sequentes, unum & eundem confiteri Filium Dominum nostrum Jesum Christum concorditer omnes docemus, „ perfectum eundem in divinitate, & perfectum „ eundem in humanitate: Deum vere, & hominem vere eundem ex anima rationali & „ corpore; ejusdem cujus Pater essentiæ secundum divinitatem, & eundem ejusdem cujus „ nos essentiæ secundum humanitatem; in omnibus nobis similem præter peccatum; ante „ sæcula quidem ex Patre genitum secundum „ divinitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos & propter nostram salutem, „ ex Maria virgine Dei parente secundum humanitatem; Unum & eundem Christum Jesum Filium unigenitum in duabus naturis, „ inconfuse, immutabiliter, citra divisionem & „ separationem agnitum: nequaquam naturarum „ differentia sublata propter unionem, servata „ autem potius proprietate utriusque naturæ, „ & concurrenter in unam personam & unam „ hypostasim: non in duas personas dispertitum „ aut divisum, sed unum & eundem Filium „ unigenitum Deum Verbum Dominum Jesum „ Christum.

Idem etiam sancta synodus quæ a colendæ memoriæ Justiniano Imperatore Constantinopoli fuit congregata, in septimo capite decretorum „ prædicat, dicens: Si quis in duabus naturis, „ non tanquam in divinitate & humanitate „ unum Dominum nostrum Jesum Christum „ cognosci confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarum ex quibus inconfuse facta est unio ineffabilis; neque transmutato „ Verbo in carnis naturam, neque carne traducta ad Verbi naturam; manet enim utrumque id quod est natura, etiam unione facta „ per hypostasim; sed in divisione quæ fit per „ partes eam accipit vocem in mysterio quod „ est in Christo; aut numerum naturarum confitens in eodem uno Domino nostro Jesu Christo Deo Verbo incarnato, non sola contemplatione eorum accipit differentiam, ex quibus est compositus, non peremptam propter „ unionem; est enim unus ex ambobus, & per „ utrumque unum; sed ideo usus est numero, „ ut sint separatæ & per se consistentes naturæ: qui talis est, sit anathema.

Propter hæc, quorum nos fideliter admonent hæ venerandæ synodi, necesse est cavere ut naturarum differentiam nequaquam auferamus propter unionem; sed servata proprietate utriusque naturæ, unum Christum Deum verum & perfectum, & eundem verum hominem & perfectum confiteamur. Quamobrem si nulla in re sublata est differentia naturarum Domini nostri Jesu Christi, necesse est ut in omnibus proprietatibus eandem servemus differentiam. Qui enim in nullo tollendam docuit differentiam, admonuit debere eam servari in omnibus.

Cum autem unam voluntatem & operationem in eo esse dicitur ab hæreticis & qui eos sequuntur, quænam in ea cognoscitur differentia? Num servatur differentia convenienter huic sanctæ synodo? Cum autem unam esse in eo differentiam, quod est alienum, affirmatur? necesse est ut qui id afferunt, eam dicant aut divinam aut humanam, aut ex ambabus compositam, commixam & confusam; aut ut hæretici omnes affirmant, Christus unam voluntatem habet & operationem, tanquam ex una, ut ipsi dicunt, composita natura procedentem, & in eo citra ullam controversiam perit naturalis differentia; quam sanctæ synodi etiam post admirabilem unionem, in omnibus a nobis esse servandam decreverunt: Nam & unum Christum & unam ejus personam seu hypostasim, propter unionem scilicet naturarum quæ facta est in hypostasi, docuerunt: & tamen differentiam ipsarum naturarum quæ sunt in eo unitæ, post admirabilem & inseparabilem unionem, ad contemplationem usque & intelligentiam nos cognoscere, & prædicare debere tradiderunt. Si ergo proprietates naturarum in uno & eodem Domino

mino nostro Jesu Christo propter differentiam A conservantur, similiter etiam differentiam naturalium ejus voluntatum & naturalium ejus operationum nos convenit plena fide confiteri: ut eorum doctrinam in omnibus sequentes ostendamur, & hæreticæ novitatis nihil admittamus in Christi ecclesiam. Nam & si sunt alia innumerabilia sanctorum patrum opera, paucas tamen sententias ex libris Græcis in hac mea modica relatione adjecimus.

Sancti Gregorii theologi, ex secunda oratione de Filio. Septimum dicatur, e cœlo descendisse Filium, non ut faciat suam voluntatem, sed ejus qui misit ipsum: Si hæc ergo non dicta essent ab eo ipso qui descendit, diceremus tanquam ab homine formari orationem, non eo B qui intelligitur sicut Servator: Illius enim velle ne Deo quidem est contrarium, cum sit totum deificatum.

Sancti Gregorii Nysseni ex secundo libro adversus Eunomium: Quomodo Dominus mundum sibi reconcilians, anima & corpore divisit beneficium, quod ab eo fit hominibus: volens quidem per animam, tangens autem per corpus.

Ejusdem ex libro quem scripsit adversus Apollinarem: Hujus autem in verbo perplexæ dubitationis unum fuerit solatium, vera mysterii confessio: quod timore quidem affici ad passionem, est humanæ infirmitatis: sicut dicit etiam Dominus, dicens spiritum prom- C ptum, carne vero infirmam. Suscipere autem passionem quæ est ex dispensatione est divini consilii & potentiæ. Quoniam ergo alia est humana voluntas, & alia divina: loquitur quidem tanquam ex homine, id quod naturæ infirmitati convenit, qui affectiones nostras suas effecit. Subjungit autem vocem secundam, volens excelsam & Deo convenientem voluntatem, præter humanam, firmam esse ac validam pro salute hominum. Nam qui dixit, *Non mea*, humanam verbo significavit. Adjiciens autem: *Sed tua*, ostendit conjunctionem suæ divinitatis cum Patre: cujus nulla est differentia voluntatis propter naturæ communionem. D

Sancti Joannis episcopi Constantinopolitani, ex sermone ad eos qui non convenerunt in synaxi, & de consubstantiali: Si ergo Patris & Filii est una voluntas, quomodo dicit hic *Non sicut ego volo, sed sicut tu*? Nam si in divinitate quidem hoc dictum fuerit, fit quædam contraria oratio: & multa absurda ex eo oriuntur. Sed si in carne, habent rationem quæ dicta sunt, & nihil poterit reprehendi. Nam quod caro quidem nolit mori, non est condemnandum; est enim hoc naturæ: ipse autem ostendit omnia quæ sunt naturæ præter peccatum, idque tam abunde ut obstruxerit ora hæreticorum. Quando ergo dicit: *Si possibile est, transeat a me calix iste*. E Et: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*: nihil aliud ostendit, quam quod carnem vere induit, quæ mortem extimescit: mortem enim timere & recusare & anxium esse, est illius.

Sancti Cyrilli episcopi Alexandrini, ex thesauris. Quando ergo conspicitur timens mortem, & dicens: *Si possibile est, transeat a me calix iste*: rursus cogita quod caro mortem timens, quæ gestabatur a Deo Verbo, docebatur ne sic amplius afficeretur. Dicebat enim Patri, *Non sicut ego volo, sed sicut tu*. Nor timebat enim ipse mortem quatenus erat Verbum & Deus, sed studebat dispensationem ad finem deducere; hæc enim erat voluntas Patris. Habet etiam nolle mori, propterea quod caro recusat mortem naturaliter.

Ex iis veris testimoniis ostensum est, duas in uno & eodem Domino nostro Jesu Christo naturales voluntates, divinam scilicet & humanam, prædicasse hos venerandos patres: cum dicat etiam Gregorius Nazianzenus: Velle enim illius hominis qui intelligitur in Servatore, ostendit humanam Servatoris voluntatem, per ipsam cum Verbo unionem esse deificatam, & ideo non esse Deo contrariam. Similiter ostendit quod etiam humanam, etiamsi deificatam, habuit voluntatem: & hic ipse, sicut ostendit in consequentibus, habuit etiam divinam unam & eandem cum Patre. Si ergo & divinam habuit & deificatam, duas omnino habuit voluntates. Nam quod natura est divinum, non admisit deificationem. Quod autem deificatur, non est natura scilicet divinum. Et quando dicit sanctus Gregorius magnus Nyssenus episcopus veram esse mysterii confessionem; alia intelligi debet humana voluntas; aliam divinam in Christo admonet intelligi, aliam dico voluntatem & aliam, si non duas aperte voluntates. Similiter quando sanctus Joannes eximius præceptor docet, unam quidem secundum divinitatem, Patris & Filii intelligi voluntatem. Et eundem rursus Dominum Jesum Christum Filium Dei dicit velle ut hominem & secundum carnem; vere & sine offensione dictum debet intelligi, quod nolebat mori; quoniam quod sit humanæ naturæ, id est, volenti nulli affine reprehensioni: manifestum est quod ipse quoque in Christo duas naturales prædicat voluntates, divinam quæ est Patris & Filii; humanam, quæ vivendi naturaliter facit affectionem. Et quando orthodoxæ fidei præco beatus Cyrillus, dicit quod quatenus erat Verbum, non timebat mortem, sed volebat ad finem usque deducere dispensationem, quoniam hæc erat voluntas Patris, quæ erat etiam Filii secundum divinitatem: & habuisse hunc ipsum Dominum Jesum Christum, secundum humanitatem voluntatem non moriendi, hoc est, vitæ humanæ naturalem affectionem: ostendit ipsum duas, divinam scilicet & humanam, citra controversiam in se habere voluntates: unam quidem, qua volebat implere dispensationem: alteram autem, quæ dicebat carnem nolle mori naturaliter. Nihilo minus autem etiam de duabus naturalibus Christi operationibus datur intelligi, quando iidem venerandi Patres singulis Christi naturis suam propriam tribuerunt operationem.

Unde sanctus Hilarius veritatis defensor præstantissimus, in nono libro de fide adversus Arianos sic nos erudiit: Natus igitur unigenitus Deus ex Virgine homo, & secundum plenitudinem temporum in semetipso provecturus in Deum hominem, hunc per omnia evangelici sermonis modum tenuit, ut se Filium Dei credi doceret, & hominis filium prædicari admoneret: locutus & gerens homo universa quæ Dei sunt: loquens deinde & gerens Deus, universa quæ hominis sunt: ita tamen ut in ipso utriusque generis sermone, nunquam nisi cum significatione & hominis locutus & Dei sit.

Similiter ex eodem, paulo post: Videsne ita Deum & hominem prædicari, ut mors homini, Deo vero carnis excitatio deputetur? Non tamen, ut alius sit qui mortuus est, & alius

ANNO CHRISTI 680. | ACTIO III.

„ alius sit, per quem mortuus resurgit. Spolia- A „ ta enim caro Christus est mortuus. Et rur- „ sus: Christum a mortuis excitans, idem Chri- „ stus est carne se spolians. Naturam Dei in „ virtute resurrectionis intellige: dispensationem „ hominis in morte cognosce. Et cum sint utra- „ que suis gesta naturis, unum tamen Christum „ Jesum eum memento esse qui utrumque est. Numquid potuerit dubium existimari, quod hic pater manifestum reddit lumine veritatis; dum dicit, eundem Dominum nostrum Jesum Christum & loqui & agere omnia quæ sunt Dei cum sit homo; & hunc ipsum rursus facere quæ sunt hominis cum sit Deus, & ostendere utrumque significare Deum & hominem: ut agnoscere volentibus viam veritatis aperiat: quando qui- B dem hic ipse dicens, Christus Deus & homo, & divinæ operationis potentiam, & humanæ naturæ operationem eum habere ostendit: & utraque inter se integra ac sincera significat, cum ea quæ Deum discernit discretione: & quod utraque, tam quæ sunt divinæ virtutis, quam quæ humanæ dispensationis, unum & eundem Dominum nostrum Jesum Christum, qui est utrumque, suis naturis fecisse indicat: qui & divinam unam ab æterno habet cum Patre operationem, & temporalem humanam operationem pro nobis homo factus in se suscepit citra defectum: ut vere fieret utrumque, & ex naturis & operationibus suis cognosceretur id quod erat.

Sanctus autem Athanasius similiter Christi confessor in quarto libro adversus Arrianos nos eadem docet. Nam sicut Dominus corpore indutus factus est homo, ita nos quoque homi- „ nes ab ipso Verbo sumus deificati, assumpti „ per ejus carnem & de cetero sumus hæredes „ vitæ æternæ. Hæc necessario prius examina- „ vimus, ut si viderimus eum per sui corporis „ instrumentum divine agere aut loqui, cogno- „ scamus, quod Deus est qui hæc operatur. „ Et rursus si viderimus eum humane loquen- „ tem aut patientem, non ignoremus quod car- „ nem gestans homo factus est, & sic omnia „ facit & loquitur. Uniuscujusque enim id quod „ est proprium cognoscentes, & utraque ab uno D „ fieri videntes & intelligentes, recte credemus „ & nunquam aberrabimus. Quam sapienter hic dictus Pater, ex qualitatibus naturarum quæ sunt in Christo intelligi docet differentiam; & tanquam res ipsas ante oculos separans, manum doctrinæ spiritalis ostendit legentibus: quando dicit utraque ab uno fieri, hoc est, utrasque operationes, divinas scilicet & humanas, ab uno & eodem procedere: & admonet non posse errare, qui secundum hanc rectam credit intelligentiam? Similiter quando dicit illud, Dicebat & simul faciebat; humana docet, quatenus humanæ in se operationis sicut & locutionis habebat proprietatem. Nam si humane non est operatus, nec est locutus, licet quando etiam hu- E mane est locutus & operatus, simul etiam operabatur ut Deus.

Similiter sanctus Dionysius Areopagita episcopus Athenarum, in libro de divinis nominibus, „ capite secundo, docet similiter: A bono au- „ tem conveniente divina in nos operatione di- „ scretum est quod sicut nos ex nobis integre „ & vere essentiam acceperit Verbum quod est „ super essentiam, & fecerit & passus sit quæ „ sunt secreta & separata ab humana ejus Dei „ operatione: cum his enim Pater & Filius nul- „ lam habuerunt communionem. Nisi dixerit „ quispiam secundum bonum decentem & beni- „ gnam voluntatem, & secundum omnem ex- „ superantem & ineffabilem Dei operationem, „ quam fecit etiam sicut nos genitus qui ab alte- „ ratione est alienus Deus & Dei Verbum.

Sanctus Ambrosius ex secundo libro ad Gra- „ tianum Imperatorem: Æqualis ergo in Dei „ forma, minor in susceptione carnis & homi- „ nis passione. Nam quomodo eadem posset „ minor esse æqualisque natura? Quomodo au- „ tem si minor est, eadem similiter facit quæ „ Pater facit? Nam quemadmodum eadem ope- „ ratio diversæ esset potestatis? Nunquid sic po- „ test minor quemadmodum major operari: aut „ una operatio potest esse, ubi diversa substan- „ tia est? Itaque accipe Christum secundum di- „ vinitatem, minorem non posse dici.

Ex rescripto Leonis Romanorum pontificis ad sanctum Flavianum episcopum & confesso- „ rem: Agit enim utraque forma cum alterius „ communione quod proprium est: Verbo qui- „ dem operante quod Verbi est, & corpore ex- „ sequente quod est corporis. Unum horum „ coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis. „ Et sicut Verbum ab æqualitate paternæ glo- „ riæ non recessit; ita corpus naturam nostri „ generis non reliquit.

Ejusdem ex epistola missa ad Leonem Impe- „ ratorem: Licet ergo in uno Domino Jesu „ Christo, vero Dei atque hominis Filio, Ver- C „ bi & carnis una persona sit, quæ inseparabi- „ liter atque indivise communes habet actiones; „ intelligendæ tamen sunt ipsorum operum qua- „ litates, & sinceræ fidei contemplatione cer- „ nendum est, ad quæ provehatur humilitas „ carnis, & ad quæ inclinetur altitudo divinita- „ tis: quid sit quod caro sine Verbo non agit, „ & quid sit quod Verbum sine carne non ef- „ ficiat. Sine Verbi enim potentia, nec conci- „ peret Virgo nec pareret: & sine veritate carnis „ obvoluta pannis infantia non jaceret.

Sanctus Gregorius episcopus Nyssenus in quar- „ to libro interpretationis beatitudinum: Cum „ enim mansisset jejunus quadraginta dies, esu- „ riit postea. Dedit enim, quia voluit, naturæ „ tempus sua operandi.

Sancti Cyrilli Alexandrini, ex libro Thesau- „ rorum, cap. XXIV. Quæ ergo divine dicta & „ facta sunt, ostendunt Servatorem & Deum: „ & rursus quæ humane dicta & facta sunt, „ ostendunt vere hominem. Hæc est enim vis „ mysterii. Homo factus est Dei Verbum, non „ ut rursus tanquam Deus ante humanitatis su- „ sceptionem omnia faceret & loqueretur: sed „ ut sæpe etiam propter usum dispensationis, „ quæ est cum carne, aliqua diceret ut homo. „ Cum hanc vim habeat mysterium, quomodo „ non est absurdum offendi eos, qui audiunt „ eum nonnunquam loquentem humanius? Loquitur enim ut homo, loquitur autem etiam ut Deus, habens in utrisque potestatem.

Patet horum quoque sanctorum patrum scopus spiritali discretione videntibus, quod convenienter regulæ fidei catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, duas in Christo operationes cognoscunt, divinam scilicet & humanam. Cum sanctus quidem Dionysius dicat discretam esse Christi operationem, quæ sicut nos est ex nobis, & ex eo integre & vere agnosci Deum Verbum, qui homo factus est. Similiter quando dicit agere & pati quæ conveniunt humanæ ejus Dei operationi, etiam divine eveniunt; per quam Deus Pater & Spiritus sanctus nullo modo habent

bent cum eo communionem. Illic enim cognoscitur esse distinctio, ubi aperte ostenditur differentia. Si ergo secundum aliam operationem una est Patris & Filii & Spiritus sancti operatio; secundum aliam nulla ratione Pater & Spiritus sanctus cum eo naturali ratione habent communionem; duæ sine controversia operationes in uno & eodem Domino nostro Jesu Christo Deo vero & perfecto, & homine vero & perfecto dicentur. Et cum ostendat magnus doctor Ambrosius, non posse esse diversæ facultatis unam operationem: neque posse minorem agere quæ sunt majoris: neque ubi est diversa essentia, posse unam intelligi operationem: aperte ostendit non posse unam habere operationem divinitatem Christi & humanitatem, etiamsi cognoscuntur esse unius personæ, & cum communione quæ est inter se vicem cernuntur operari. Cum ergo major dicatur & minor operatio; non de una significatur, sed de duabus naturalibus unius Christi operationibus. Et cum veritatis defensor sanctus Leo dixerit ad Christi confessorem Flavianum in tomo dogmatico: Operatur enim utraque forma cum alterius communione quod habuit proprium: cogitationis ratione discernit, Verbum id quod est Verbi operantem, & corpus id quod est corporis efficiens; & quæ unicuique naturæ conveniunt opera considerantur: Licet eas ab ea quæ est inter se communione non separet, reipsa ostendit eximius pontifex, immo vero universa cum eo sanctæ synodi quæ Chalcedone convenerat communitas, quod & Christi divinitas naturalem operationem inconfuse conservavit in unitate; & ejus humanitas ea efficit quæ conveniunt ad operationem humanæ essentiæ; & utraque ab uno processerunt inconfuse & inseparabiliter, nempe Domino nostro Jesu Christo, qui constat ex utrisque naturis, & in utrisque permansit unus & idem. Et cum ad piæ memoriæ Leonem Imperatorem declarat symbolum veræ confessionis, & Verbi & carnis unam esse personam vere prædicat; aperit tamen viam cogitationis, ut ex qualitatibus ipsorum operum Christi, hoc est, ex naturali operatione, unaquæque earum quæ est hypostasi in Christo unitæ sunt naturarum, agnoscatur cujusnam sit essentiæ. Neque enim præco ille veritatis hic admisit, ut humanam operationem quam temporaliter Dominus accepit cum humanitate, ejus æternæ attribueret essentiæ, aut divinæ ejus essentiæ humanæ operationis mensura adscriberetur, sed manente nihilo secius unione personæ, naturas quæ in Christo ex hypostasi sunt unitæ, agnovit ex propriis operationibus. Si ergo duæ sunt naturæ quarum unio facta est in uno Christo: duæ scilicet sunt etiam harum naturarum operationes; quæ quidem cum suis naturis inconfuse & inseparabiliter convenerunt in uno Domino Jesu Christo. Similiter autem sanctus quoque Gregorius Nyssenus, dicens Servatorem Dominum dedisse humanæ naturæ quam in se habuit, tempus operandi propria; apertius ostendit quod etiam humana natura quæ est in Christo, habuit naturalem effectum suæ operationis. Ex quo est manifestum eum nihilo minus agnovisse duas naturales in Christo operationes. Etenim veritatis defensor Cyrillus Alexandrinæ civitatis episcopus, colligens ex iis quæ divine dicta aut facta sunt a Domino & Servatore, eum Deum probari; & ex iis quæ ab ipso secundum hominem dicta aut facta sunt, ostendi ipsum vere esse hominem: est evidens quod ex naturalibus Christi operationibus, Christum verum & perfectum Deum, & eundem hominem verum & perfectum esse agnovit. Neque enim est alia aperta probatio, quæ possit ostendere eundem esse & Deum & hominem, præter natureles operationes. Quarum quidem ex qualitatibus naturæ quoque ex quibus essentialiter processerunt, perfecte in eo creduntur. Si ergo in duabus naturis etiam post inseparabilem unionem esse cognoscitur; ubi naturarum qualitas permansit inconfuse, nec confundi potuerunt ipsarum operationes; sed ab eodem Domino nostro Jesu Christo processerunt convenienter suis naturis.

Non deerunt autem aliorum quoque colendorum patrum probata testimonia, quia aperte dicunt duas esse naturales in Christo operationes. Ut silentio prætereamus sanctum Cyrillum Hierosolymitanum episcopum, sanctum Joannem Constantinopolitanum, aut quicumque postea pro rectitudine venerandæ synodi Chalcedonensis, & libro sancti Leonis respondentes, laboriosa susceperunt certamina adversus hæreses quæ confundunt, a quorum errore descendit etiam series novi dogmatis: nempe beatæ memoriæ Joannes Scythopolis episcopus, Eulogius præsul Alexandriæ, Euphræmius & Anastasius Theopolitanæ ecclesiæ magni & digni antistites: qui super omnes veritatis & apostolicæ fidei fuit æmulator, piæ memoriæ Justinianus Imperator: cujus quidem fidei rectitudo quantum pro sincera confessione Deo placuit, tantum in altum Christianissimam extulit rempublicam, & huc usque ab omnibus gentibus pia ejus memoria censetur digna adoratione. Cujus fidei rectitudo per veneranda ejus edicta in toto mundo diffusa laudatur: Ex quibus unum quod ad Zoilum præsulem Alexandrinum missum fuit adversus hæresim Acephalorum, pro rectitudine fidei apostolicæ, quod sufficit ad plene probandum, cum hac mediocri nostra relatione, per præsentes latores offerimus.

Sed ne multorum verborum esse molesta ac importuna censeretur allegatio, & maxime quibus totius mundi cura administratio, tanquam valido fundamento est imposita, pauca ex enumeratis in hac mediocri relatione sanctis patribus inserere studuimus. Nam hoc est plane maximum & incomparabile, ut totius Christianissimæ reipublicæ cura parum intermissa, pro desiderio & vera fide fervens, apostolicæ prædicationis doctrinam florentem agnoscere cupiat veneranda & pia vestra benignitas. Revera enim ex diversis selectis patribus orthodoxæ fidei veritas apparuit, etiamsi paucis testimoniis: quoniam rem apertam & omnibus manifestam dicere, laudandi patres indicarunt esse supervacaneum. Quis enim, etiamsi sit tardus ad intelligendum, non viderit quod patet omnibus: quod fieri non potest & est præter ordinem naturæ, ut possit esse natura, & non habeat operationem naturæ? Quod quidem nec ab hæreticis unquam dici probatum est, qui omnes humanas calliditates & perversas quæstiones adversus rectitudinem fidei, & congregationes eorum fidei convenientes adinvenerunt. Quomodo ergo quod nec a sanctis orthodoxis patribus unquam dictum est, nec profani hæretici id ausi sunt invenire, poterit in præsentia temere affirmari; ut duarum Christi naturarum, divinæ scilicet & humanæ, quarum quidem proprietates cognoscuntur esse integræ, in Christo unam esse operationem, quis unquam recte sentiens poterit ostendere? Nam si una est, dicant, dicetur ne tem-

ANNO CHRISTI 681

temporalis an æterna, divina an humana, increata an creata; an eadem quæ & Patris, an alia a Patris operatione? Si ergo una est & eadem, una est etiam communis divinitatis & humanitatis Christi: quod est alienum dicere. Ergo cum Filius Dei idem sit Deus & homo, humana in terra est operatus. Similiter cum eo Pater quæque operatus est naturaliter: quoniam quæ facit Pater, ea Filius quoque facit similiter. Nam quod continet veritas, quatenus humana quædam Christus est operatus, ad solam ejus personam tanquam Filium referuntur, quæ non sunt eadem quæ Patris: secundum aliud scilicet & aliud Christus est operatus: ut secundum divinitatem, quæ facit Pater, ea Filius quoque faciat: similiter secundum humanitem, quæ sunt propria hominis, ipse sic facit ut homo: est enim verus Deus & homo. Unde etiam vere creditur, quod hic ipse cum sit unus, duas naturales habet operationes; divinam scilicet & humanam, increatam & creatam, tanquam verus & perfectus Deus, verus & perfectus homo, unus idem intercessor Dei & hominum Dominus Jesus Christus. Quamobrem similiter etiam ex qualitatibus operum, naturarum, quæ convenerunt in Christo per unionem ex hypostasi, inoffensa cognoscitur differentia.

Ut autem Deo quoque invisorum hæreticorum, quorum sicut appellationes, similiter verba quoque abominamur, ad ea solum ostendendum quæ novi dogmatis inventores, unam in Christo esse dicentes voluntatem & operationem sunt secuti, aliqua adducemus, pauca quædam ex sceleratis eorum verbis adjunximus.

Apollinaris hæretici adversus Diodorum, de eo quod est in edicto orthodoxæ fidei piæ memoriæ Justiniani Imperatori. Instrumento & ei „ quod movet natura insitum est ut unam efficiat operationem. Quorum autem una est „ operatio, eorum una est essentia. Una est „ ergo essentia Verbi & carnis.

Ejusdem ex libro qui inscribitur, de apparitione humanæ naturæ susceptionis Dei Verbi: „ Unus enim Christus divina sola voluntate „ movetur: quandoquidem una quoque sola „ est ejus operatio in diversis miraculis & af- „ fectionibus, procedens ex una ejus compo- „ sita natura. Deus enim est incarnatus & cre- „ ditur.

Severus hæreticus ex oratione quæ fuit habita in Daphne in martyrio sanctæ Euphemiæ sic dicit: „ Anathematizamus autem etiam sy- „ nodum Chalcedonensem, & librum Leonis „ qui præfuit Romanæ ecclesiæ: & eos qui di- „ cunt vel dixerunt, in duabus naturis unum „ Dominum nostrum Jesum Christum post in- „ effabilem & quæ mente comprehendi non po- „ test unionem, & earum consequenter opera- „ tiones vel proprietates „. Similiter ejusdem Severi ad Sergium grammaticum, ubi dicit: „ Nam cum unus sit operans, una quoque est „ ejus operatio & motus operativus.

Similiter ex secundo libro Nestorii anthropolatræ, quem scripsit de mysterio Epiphaniæ: „ Inconfusas conservamus naturas, non secun- „ dum essentiam, sed voluntate conjunctas. „ Quare definimus etiam unam eorum volunta- „ tem, operationem, dominationem, dignitatis „ æqualitatem ostendentes. Deus enim Ver- „ bum cum suscepisset hominem quem præ- „ destinaverat, ab eo non fuit distin- „ ctus propter præcognitam ab eo affectio- „ nem.

ACTIO III.

Theodori hæretici Alexandrini, ex libro qui ab eo scriptus fuit ad Theodoram Augustam: „ Ut de cetero & una sit divina utriusque si- „ mul operatio. Nam & unius & ejusdem esse „ dicimus divina mirarula, & omnes ejus na- „ turales & quæ reprehendi non possunt affe- „ ctiones. Et paulo post. Et unam esse & ean- „ dem unius Domini nostri Jesu Christi Dei „ nostri & divinam sapientiam, & universo- „ rum cognitionem & scientiam in utroque si- „ mul, hoc est, secundum ejus divinitatem & „ secundum ejus humanitatem. Nam & unam „ divinam confitemur operationem, ut jam „ prius dictum est. Et rursus cum sit divina „ una ejus operatio, necesse est eam etiam es- „ se individuam. Et rursus Quæ sunt quidem „ ejus, hoc est, quæ carnis, tanquam propria „ accommodans, & ei indens suæ naturæ ope- „ rationem. Indens autem, quod per unionem „ cum Deo Verbo ei abunde divinam suppedi- „ tarit operationem, inconfuse & immutabiliter „ unitam animatam ei carnem exhibet.

Ecce, pii domini & filii, sanctorum patrum testimoniis tanquam spiritalibus radiis catholicæ & apostolicæ ecclesiæ declarata fuit & illustrata doctrina, & hæreticæ cæcitatis tenebræ, quas errorem suggerere iis qui imitantur planum factum est. Nunc necesse est ut novi dogmatis scopus quæratur quosnam sit secutus, & quorum doctorum nitatur auctoritate.

Cyrus Alexandrinus, in septimo capite decretorum, in loco: „ Etiam unum & eundem „ Christum, & unum Filium divina & huma- „ na operantem, una θεανδρικῇ, id est, Dei & „ hominis operatione, secundum sanctum Dio- „ nysium.

Similiter Theodori qui fuit episcopus Pharan, ex rescripto ad Sergium episcopum Arsenoitem. „ Et ideo una est totius operatio, si- „ cut unius & ejusdem Servatoris omnia sunt „ eadem.

Similiter Sergii Constantinopolitani, ex rescripto ad Cyrum Alexandrinum. „ Dixistis er- „ go, (bonum enim est iisdem vestris uti sa- „ cris vocibus,) quod unum & eundem Chri- „ stum divina & humana operari, una opera- „ tione, & hæc pie & valde accurate exposui- „ stis. Et in doctrina expositionis & in aliis, unam voluntatem, & omnem divinam & humanam operationem habere Dominum nostrum Jesum Christum significans, neque unam omnino, neque duas debere dici omnino permittit. Quod etiam in aliis cum mandato depositionis & excommunicationis affirmative asserit.

Pyrrhus in tomo dogmatico, & in confirmatione expositionis, unam confitetur voluntatem in Christo: & post hæc in libello fidei quem adduxit ad confessionem beati Petri principis Apostolorum, duas voluntates & duas naturales operationes confitetur in uno Domino nostro Jesu Christo: in quo etiam sanctorum patrum testimoniis, ita se habere asserit veritatem orthodoxæ fidei.

Paulus similiter ejus successor, in epistola ad apostolicæ memoriæ Theodorum Papam, qui precessit nostram mediocritatem, unam voluntatem Christum habere confitetur. Et hic ipse in confirmatione * formatæ, cum denunciatione & excommunicationis, dicit neque unam, neque duas dici debere voluntates in Domino nostro Jesu Christo.

* *Hoc est Typi Constantis Imp.*

Pe-

Petrus hujus successor, scribens ad Vitalianum Papam sanctæ memoriæ, & unam & duas voluntates, & unam & duas operationes in dispensatione susceptæ humanitatis magni Dei & Servatoris nostri Jesu Christi se sentire confitetur.

Quis, quæso, non compunctus fuerit, o mitissimi & benignissimi Imperatores, & humanæ vitæ ancipites laqueos extimescens non animadverterit, & cum suspirio ex imo Deum qui est Pater misericordiarum non supplex rogaverit, ut liberetur ab insidiis diaboli, quæ ad humanæ mentis deceptionem sunt undique circumpositæ: videns eos qui se ex summa cognitione reputabant aptos ad prædicandum, & laqueos exscindendum hæretici erroris, nec in ipso quidem errore esse stabiles, sed semper instabiles? Cum ergo Sergius quidem in aliis & aliis scriptis, unam voluntatem & unam operationem Dominum nostrum Jesum Christum habere prædicet: & in expositione omnem divinam & omnem humanam operationem unius Christi pronunciet; & consequenter ex contrario affirmet unam operationem dictam esse a nonnullis patribus in Christo, duas autem a nullo operationes: attamen neque unam operationem, neque duas statuit debere dici in uno Domino Jesu Christo.

Similiter Pyrrhus in confirmatione formatæ, & in aliis defendens Cyrum Alexandrinum, ostendit eum intelligere unam voluntatem & unam operationem. Scribens autem ad sanctum Joannem Papam, unam voluntatem & unam operationem Dominum Jesum Christum habere affirmat. Et hic ipse in libello fidei, cum testimoniis sanctorum Patrum duas naturales habere voluntates statuit Servatorem Dominum.

Similiter Paulus ejus successor, in epistola ad Theodorum apostolicæ memoriæ Papam, indicat Dominum unam habere voluntatem. Et hic ipse in compositione formatæ, definit neque unam neque duas voluntates dici debere aut operationes.

Petrus similiter, & unam, & duas voluntates & operationes in dispensatione susceptæ humanitatis Servatoris nostri Jesu Christi se sentire protestatur: & unusquisque eorum aliter sentientes condemnat, excommunicat, & ejicit ex catalogo ecclesiæ.

Attendat ergo a Deo commendatum culmen vestræ benignitatis intimo oculo suæ discretionis, quem ad Christianissimorum populorum administrationem, divina illuminante gratia dignatus est assumere: quemnam horum doctorum sequendum judicet populus Christianus; cujusnam horum doctrinam debet amplecti ut possit esse salvus: qui & omnes & se invicem condemnant singuli, sicut affirmant varia & instabilia eorum scriptis mandata decreta: aliquando quidem unam voluntatem & unam operationem; aliquando autem nec unam nec duas operationes; aliquando autem unam voluntatem & unam operationem: & rursus duas voluntates & duas operationes. Similiter unam voluntatem & unam operationem; & deinde neque unam neque duas; & alius unam & duas.

Quis demens, rogo, pii domini, tantæ cœcitatis errores non abominatus fuerit & caverit: si videlicet cupiat esse salvus, & inculpatam suæ fidei rectitudinem venienti Domino offerre desideret? Quamobrem redimetur, &

A totis viribus cum Dei auxilio liberabitur sancta Dei ecclesia mater vestræ Christianissimæ potentiæ, ab errore hujusmodi doctorum; ut evangelicam & apostolicam orthodoxæ fidei rectitudinem, quæ fundata est supra solidam petram hujus beatissimi apostolorum principis Petri ecclesiæ, quæ ejus gratia & ope ab omni errore permanet integra, omnis numerus præsulum & sacerdotum hujus cleri & populi, uno animo, ad hoc ut Deo placeant, & serventur eorum animæ, formam apostolicæ traditionis nobiscum confiteantur & prædicent.

Hæc autem inserere curavimus mediocri nostræ relationi, dolentes & assidue suspirantes de tanto errore sacerdotum ecclesiæ, seorsum B potius quærentium præter fidei veritatem definire, & admonitionis fraternæ sinceritatem ad sui contemptum pertinere judicantium: non animo invidentes, ut Deus est testis; neque superbiæ elatione, neque contradicendi contentione, neque eorum doctrinam temere reprehendere cupientes; neque quamcumque suspicatus fuerit quispiam delectationis humanæ arrogantiam: sed pro certitudine ipsius veritatis, in qua nos salvos fore confidimus, & pro regulis ipsius sinceræ & evangelicæ confessionis, pro salute scilicet animarum, & constitutione Christianæ reipublicæ, pro corroboratione eorum qui Romani imperii administrant gubernationem, meæ mediocritatis prædecessores apostoli- C cos, admonuisse, rogasse, increpasse, suasisse, arguisse, & omnem adhortationis rationem adhibuisse, ut curationem posset novum vulnus accipere. Qui neque post fœtidi erroris vetustatem a motu siluerunt. Sed sunt perpetuo adhortati & protestati: idque ex caritate fraterna, non ex improbitate, aut odii persuasione. Absit a corde Christianorum ut alterius lapsu lætetur, cum doceat omnium Dominus: *Nolo mortem peccatoris: sed ut convertatur & vivat*: Ezech. 33. 11 qui magis lætatur propter unum pœnitentem, quam propter nonaginta novem justos: qui ad liberandam ovem quæ perierat, suæ majestatis inclinata potentia, de cœlo in terram descendit: & extensis manibus spiritalibus orantes & D supplicantes, ut eos ad orthodoxæ fidei confessionem revertentes amplectantur; & exspectantes eorum conversionem ad sanam rectitudinem orthodoxæ fidei: ut ex nostro munere seu beati Petri apostoli, cujus etsi indigni fungimur ministerio, prædicemus formam traditionis; ut se non reddant alienos, sed concorditer nobiscum immaculatam hostiam pro fortissimæ & serenissimæ vestræ potentiæ statu offerentes, assidue precentur Christum Dominum.

Credimus, pii rerum domini, dubitationis nullam remansisse caliginem, quæ resistere possit ad separandum, iis qui sequuntur inventores novi dogmatis. Etenim spiritalis bonus odor cognitionis unde spirant verba patrum, est E positus ante oculos; & hæreticorum teter fœtor a fidelibus omnibus est nihili factus. Et quoniam novi dogmatis inventores ostensi sunt sectatores hæreticorum, & non sanctos Patres sequentes, nec hoc remaneat incognitum. Quomodocumque velit quispiam suum errorem colorare, arguitur a luce veritatis, quomodo etiam docet apostolus gentium: *Omne quod manifestum est lux*, Psal. … quoniam veritas semper firma permanet & eadem. Falsum autem semper variatur: & dum variatur, manifestatur & arguitur esse sibi contrarium. Ex eo enim quod sibi ipsis doceant contraria, ostensum est novi dog-

dogmatis inventores, noluisse esse sectatores evangelicæ & apostolicæ fidei.

Quamobrem quoniam veritas apparuit circumspectioni vestræ divinitus inspiratæ pietatis, & notatæ sunt tenebræ, & quam merebantur appellationem sunt assecutæ; restat ut benevolentiæ divinitus inspiratæ vestræ benignitatis victoriæ corona redimita veritas illucescat; & errore novitatis cum suis inventoribus & doctrinæ eorum sectatoribus, suæ audaciæ luat pœnas; & ex medio orthodoxorum antistitum, pro novitate suæ hæreticæ improbitatis, expellantur; quam in medio sanctæ catholicæ & apostolicæ Christi ecclesiæ aggressi sunt introducere, & individuum & intemeratum corpus Christi ecclesiæ labe hæreticæ pravitatis inquinare. Neque enim est consentaneum, ut noxii lædant innoxios, aut innocentes comprehendant aliorum peccata. Nam etiamsi in hoc mundo condemnatis fuerit condonatum, quemadmodum ii quibus condonatur nullum sentiunt beneficium in Dei judicio. ita iis qui parcunt, non minimum pro non convenienti commiseratione congestum est periculum.

Hæc propterea Deum omnipotentem novissimis temporibus vestræ mansuetudini ad corrigendum reservasse credimus, ut vicem & zelum ipsius Domini nostri Jesu Christi, qui dignatus est vestram coronare potentiam, in terra gerentes, pro evangelica & apostolica ejus veritate justum proferatis judicium. Qui cum humani generis redemptor & Servator, in hodiernum usque diem contumelia affectus passus est, & vestræ virtutis inspiravit potentiæ, ut ejus fidei negotium, ut jus postulat, & sanctorum patrum & sacrarum Oecumenicarum quinque synodorum decrevit doctrina, sequi velitis; & Redemptoris ac conregis in fide ejus contumeliam, ejus ope ac præsidio ab iis qui contempserunt defendatis; propheticum illud eloquium cum Imperatoria benignitate magno & excelso animo adimplentes, quod Rex & pro-
Psal. 88. 10. pheta David ad Deum loquitur, dicens: *Zelus domus tuæ comedit me*. Unde pro hoc qui Deo placuit zelo, beatam illam vocem dignatus est audire ab opifice universorum: *Inveni David*
1. Reg. 13. 14. *virum secundum cor meum, qui facit omnes vo-*
Act. 13. 22. *luntates meas.* Cui etiam promittit in psalmis:
Psal. 88. 21. *Inveni David servum meum, oleo sancto meo unxi eum: manus enim mea defendet eum, & brachium meum corroboravit eum*: ut cujus negotium ferventi studio Christianissimi vestri imperii pietas contendit efficere, is omnes actiones fortissimæ vestræ potentiæ faustas reddat & felices, ut in suis sanctis evangeliis promisit di-
Matth. 6. 33. cens: *Quærite primum regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis*. Omnes enim, ad quos divinorum vestrorum apicum pervenit cognitio, & ostensus est hic bonus scopus venerandæ animi magnitudinis vestræ mansuetudinis; innumerabiles gratiarum actiones & assiduas laudes, tantam misericordiæ admirantes magnitudinem, fortissimæ vestræ potentiæ directori reddiderunt.

Nam re vera, o maxime pii & justissimi Imperatores, quæ Dei sunt cum Dei timore dignati estis efficere; promittentes nihil damni ac læsionis accepturas omnes vobis subjectas personas: & confidimus, quod quæ promisit vestra pia benevolentia, possit etiam effecta reddere: ut quod est Deo consecratum pia benignitate a Christi amante vestra potentia, nihilominus adjuvante ejus omnipotentia, & promissio impleatur. Unde & laus ab omnibus gentibus Christianis, & æterna memoria, & continuæ preces abundabunt pro fortitudine danda triumphatoribus, & perfecta victoria a Domino Christo, cujus est etiam negotium: ut summæ majestatis metu perculsa genera gentium, sceptris robustæ vestræ potentiæ humiliter sua colla submittant: ut vestri pii imperii corroboretur potentia, donec temporalem potestatem excipiat æterni regni æterna beatitudo. Neque enim poterit aliud simile inveniri, quod benignitatem vestræ invictæ fortitudinis divinæ commendet majestati, nisi ut expulsis iis qui errant a veritate regulæ evangelicæ & apostolicæ nostræ fidei ubique manifestetur & prædicetur sinceritas.

Propterea, pii & a Deo docti domini & filii, si hanc sanctarum scripturarum nulli reprehensioni affinem, venerabilium synodorum, spiritalium patrum, apostolici dogmatis regulam, secundum evangelicam eorum sententiam, per quam veritatis formam Spiritu sancto revelante ostenderunt, ecclesiæ Constantinopolitanæ antistes nobiscum tenere & prædicare elegerit; fiet pax magna iis qui diligunt nomen Dei: & non remanebit aliquod scandalum dissensionis; & fiet id quod in Actibus Apostolorum, postquam per gratiam sancti Spiritus accesserit ad cognitionem Christianissimæ veritatis, nobis omnibus cor unum & anima una. Nam si, quod absit, quæ paulo ante ab aliis fuit introducta, novitatem volet attrahere, & alienis doctrinis a regula veritatis orthodoxæ & apostolicæ nostræ fidei seipsum implicare: (quam quidem tanquam animarum condemnationem declinare, ab iis qui nostram præcesserunt mediocritatem, assidue vitare admoniti, hucusque distulerunt;) ipse sciet quid de ejusmodi contemptu in divino Christi judicio respondebit apud omnium Judicem qui est in cœlis; cui & nos & ipse pro suscepto ministerio veræ prædicationis; aut contraria præsumptione, Christianissimæ fidei, quando ad judicandum accesserit, reddemus rationem. Et nobis quidem, quod oro & obsecro, adsit apostolicam & evangelicam veræ fidei regulam, sicut ab initio accepimus, inconcusse & libere cum simplici puritate, integram & illæsam conservare. Quamobrem venerandæ vestræ serenitati, pro amore & honore catholicæ & apostolicæ rectæ fidei, ab ipso conrege Christianissimæ vestræ potentiæ Domino nostro Jesu Christo, cujus veram fidem intemeratam cupitis conservare, perfecta merces vestris piis tribuetur laboribus, quod nihil sit neglectum aut prætermissum a vestra Deo coronata benevolentia, quod possit pertinere ad sinceritatem veræ fidei & ad ecclesiarum concordiam. Nam Judex omnium Deus requirit mentis propositum, & admittit studium pietatis; qui rerum eventus, sicut expedit, judicat & dispensat.

Rogo ergo, o pii & benigni Imperatores & Augusti, & simul cum mea parvitate omnis anima Christianorum genibus flexis rogat: ut omnibus Deo gratis bonis & admirabilibus regiisque beneficiis, quæ per vestrum Deo gratum studium Altissimi gratia humano generi dignata est largiri, hoc quoque addatis: nempe ut pietatis in integrum restitutionem, conregnanti Domino Christo acceptum sacrificium offerre jubeatis, impunitatem concedentes & liberam loquendi facultatem unicuique volenti, & reddendi rationem de fide quam credit & tenet.

ACTIO III. ANNO CHRISTI. 680.

net. Ut ex omnibus aperte cognoscatur, quod A nullo metu, nulla potentia, nullis minis, volens quispiam loqui pro veritate catholicæ & apostolicæ fidei, est prohibitus aut revocatus, ut omnes unanimes pro tanto & quod conjici non poterat bono, toto tempore vitæ suæ divinam majestatem glorificent: & pro incolumitate & prosperitate fortissimæ vestræ potentiæ assiduas Domino Christo preces unanimes effundant. *Subscriptio*. Valde piam dominorum potentiam, Altissimi conservet gratia, & ei submittat colla omnium gentium.

Inscriptio synodalis relationis

Piis dominis, & serenissimis victoribus & triumphatoribus, dilectis filiis Dei & Domini Jesu Christi Dei nostri, Constantino magno Imperatori, Heraclio & Tiberio Augustis, Agatho episcopus servus servorum Dei, cum omnibus synodis quæ pertinent ad synodum sedis apostolicæ.

Omnium bonorum spes esse cognoscitur, quando celsitudo Imperatoria, eum qui ipsam coronavit, & hominibus ad salutarem præfecit administrationem, agnoscens veram de eo confessionem, qua sola supra omnia bona delectatur, fideliter inquirit, & ardenti animo amplecti cupit. Hoc est Dei donum excellentissimum, a quo omne bonum donum procedit; ad quem refertur quod assumptum est ab ejus majestate: cujus quidem in mentis arcanis spiritu ædificante, & radii pii scopi spiritali ardore, in orbem omnia purgantur, & suavis odor a sacrificio cordis ascendit ad Dominum, qui id donum habet acceptum: unde & in rebus terrestribus dabit felicitatem, & omnes gentes subjiciet: qua provocantur ad confessionem veræ ejus agnitionis quæ sunt subjecta Christianæ potentiæ; ut felices faciat humiles redditos, quos misere extolli sinit ad sui dejectionem.

Quoniam autem, o pii, o fortissimi Imperatores, colendæ vestræ pietatis cum laude admiramur Deo gratum propositum, quod erga apostolicam nostram fidem habere dignati estis, D Deo vobis mystice persuadente, non fluxis verbis, neque sermone deceptionis: sed divina sua gratia admonente, & omni sublata dubitatione cupitis agnoscere ea quæ continet veritas orthodoxæ & apostolicæ fidei: nos omnes minimi ecclesiarum Christi antistites, servi vestræ Christianissimæ potentiæ, in Occidentalibus partibus & Septentrionalibus, etiamsi pauci & simpliciores cognitione fidei, per Dei tamen gratiam firmi & stabiles, propter ea quæ fuerunt proposita per divinum apicem; agnoscentes eum qui vobiscum regnat & administrat omnium creatorem & gubernatorem Deum; de hoc pio proposito exhilarati, cum fletibus ex imo corde profectis, cœpimus gratias agere, quod tam E admirabile & salutare, adeo unice Deo super omnia terrena sacrificia acceptum opus, desiderate creditur vestra benignitas: quod a multis quidem pietate & justitia præstantibus Imperatoribus desiderabatur, a paucis tamen & raris ad Deo gratum effectum cum sinceritate fidei apostolicæ conservari potuisse est ostensum.

Credimus autem quod id in quod pauci & rari consenserunt, vestræ a Deo coronatæ potentiæ donabitur divinitus: ut per ipsius catholicam & apostolicam nostram fidem, tanquam lux clarissima luceat in cordibus omnium: quæ ex fonte veræ lucis, tanquam per radios vivifici splendoris, beatis ministris Petro & Paulo apostolorum summis, & eorum discipulis & successoribus apostolicis gradatim usque ad nostram parvitatem Dei ope est conservata, nulla hæretici erroris fœtidissimarum tenebrarum caligine, nec falsi nebulis aut nimbis erroris inquinata, neque admixtis hæreticorum pravitatibus tanquam nimbis obscuris adumbrata, pura & sincera & suis resplendens radiis.

In hoc enim sedes apostolica, & qui nostram præcessit mediocritatem, hucusque non sine periculo laboravit: In præsentia autem cum dogmatice cum apostolicis Pontificibus consultasient, nunc synodalis definitionis qui continentur veritatis canones mittunt, omnibus significantes, & æternos terminos quos nefas est transgredi, usque ad ipsius animæ exitum constituendo defendentes: non decepti blanditiis, neque formidantes pericula: ut factis ostendant illud Domini decretum in evangeliis, quod enunciative docens profert: *Qui me confessus fuerit coram hominibus, ego quoque eum confitebor coram Patre meo qui est in cœlis*: & consequente terret supplicio, quo acerbe minatur *Qui me negaverit coram hominibus, ego quoque eum negabo coram Patre meo qui est in cœlis* Aversatur enim ad temporum diversitates variari vera pietatis confessio: sicut nec ipse admisit varietatem, de quo est hæc vera confessio, dum dicit: *Ego sum, & non mutor*.

Quoniam ergo serenæ vestræ fortitudinis benevolentia jussit mitti personas e numero episcoporum, præstantes vita & scientia omnium scripturarum; de vitæ quidem puritate, etsi maxime quis pure vivat, tamen non audet confidere: perfecta autem scientia, si referatur ad veræ pietatis scientiam, sola est veritatis agnitio: sed si ad sæcularem eloquentiam, non existimamus posse aliquem nostris inveniri temporibus, qui de summa scientia glorietur: cum in nostris regionibus ebulliat furor diversarum gentium, quæ aliquando quidem affligunt, aliquando autem incursiones faciunt & diripiunt. Unde tota nostra vita est plena sollicitudinibus, quos circumdat manus gentium: & labore corporis nobis paratur alimentum: quandoquidem antiqua possessio ecclesiarum paulatim concidit diversis deficiens calamitatibus: Et sola substantia nostra est fides nostra: cum qua vivere est summa gloria: propter quam mori est lucrum æternum.

Hæc est perfecta nostra scientia, ut catholicæ & apostolicæ fidei terminos, quos hucusque sedes Apostolica nobiscum simul & tenuit & tradit, tota mente servemus: Credentes in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, & visibilium omnium & invisibilium; & in ejus Filium unigenitum, ante omnia sæcula ex eo genitum: verum Deum ex Deo vero, lumen de lumine: genitum, non factum; consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt tam quæ sunt in cœlo quam quæ in terra; & in Spiritum sanctum, Dominum & vivificantem: qui ex Patre procedit, cum Patre & Filio simul adoratur & glorificatur: Trinitatem in unitate: & unitatem in Trinitate unitatem quidem naturæ, Trinitatem autem personarum seu hypostaseon: Deum Patrem confitentes, Deum Filium, Deum Spiritum sanctum: non tres Deos, sed unum Deum, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum: non trium

no

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO III.

nominum hypostasim, sed trium hypostaseon unam essentiam: quarum una essentia seu natura, hoc est, una divinitas, una æternitas, una potentia, una dominatio, una gloria, una adoratio, una essentialis ejusdem sanctæ & inseparabilis Trinitatis voluntas & operatio, quæ quidem omnia creavit & continet.

Confitemur autem unum ejusdem sanctæ consubstantialis Trinitatis Deum Verbum, qui ante sæcula est genitus ex Patre, novissimis autem sæculis propter nos & propter salutem nostram descendit de cœlis: & incarnatus est de Spiritu sancto, ex sancta, impolluta, & semper virgine gloriosa Maria domina nostra, vere & proprie Deipara: secundum carnem scilicet ex ea natus, vere homo factus: eundem Deum verum, & eundem hominem verum: Deum quidem ex Deo Patre; hominem autem ex Virgine matre; incarnatum ex ipsa carne, anima præditum rationali & intelligente: consubstantialem eundem Deo & Patri secundum divinitatem, & eundem consubstantialem nobis secundum humanitatem: in omnibus nobis similem præter peccatum: crucifixum pro nobis sub Pontio Pilato: qui passus est & sepultus & resurrexit, ascendit in cœlos, sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est judicatum vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Unum scilicet & eundem Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex duabus & in duabus essentiis, inconfuse, immutabiliter, individue, inseparabiliter consistere cognoscimus; naturarum differentia nequaquam sublata propter unionem, sed potius servata unione utriusque naturæ, & concurrente in unam personam & unam hypostasim: non in dualitatem personarum partitum aut divisum, neque confusum in unam compositam naturam: sed unum & eundem Filium unigenitum, Deum Verbum Dominum nostrum Jesum Christum: neque alium in alio, neque alium & alium, sed hunc eundem in duabus naturis, hoc est, divinitate & humanitate, post hypostaticam unionem agnoscimus. Nam nec Verbum mutatum fuit in naturam carnis; neque caro transformata fuit in naturam Verbi. Permansit enim utrumque id quod erat naturaliter. Differentiam scilicet unitarum in eo naturarum discernimus sola contemplatione: ex quibus inseparabiliter, inconfuse, immutabiliter etiam fuit compositus. Unus enim ex utrisque, & per unum utraque: quoniam simul sunt, & magnitudo divinitatis & humilitas carnis: utraque natura etiam post unionem sine defectu conservante suam proprietatem: & utraque forma operante cum alterius societate, id quod habuit proprium; Verbo quidem operante id quod est Verbi, exsequente autem corpore id quod est corporis: & illud quidem suis splendet miraculis: hoc autem est obnoxium contumeliis,

Unde consequenter quatenus duas naturas seu essentias, nempe divinitatis & humanitatis, inconfuse, individue, immutabiliter eum vere habere confitemur: ita similiter etiam duas naturales voluntates habere; & duas naturales operationes, ut qui sit perfectus Deus & perfectus homo, unum & eundem Dominum nostrum Jesum Christum, docet regula pietatis: quoniam apostolica & evangelica traditio, & sanctorum Patrum doctrina, quos sancta catholica & apostolica ecclesia & venerabiles synodi suscipiunt, ostenduntur definire. Ex quorum doctrinis hæc excerpta paucis collegimus. Hoc enim credimus, quod secundum apostolicam accepimus traditionem, cujus auctoritatem sequimur in omnibus: idem enim sensisse scimus eos qui ab ea sunt constituti, qui nostram præcesserunt mediocritatem; quam perpetuo nobis conservari, seu in vita, seu in morte, optamus.

Hanc ergo puræ, catholicæ, & apostolicæ confessionis regulam, quæ in hac Christianissimæ vestræ potentiæ servitiis addicta urbe Roma, sub apostolicæ memoriæ Martino Papa synodice convenit synodus, prædicasse & constituendo defendisse, omnes nos, quicumque & undecumque eramus, minimi ecclesiarum Christi antistites, agnovimus; in qua etiam qui nostram præcesserunt parvitatem, convenientes, apostolicam confessionem, quam ab initio acceperunt, etiam synodica prædicatione prædicarunt, & sine quocumque errore novitatis, sine dubio definierunt. Zelo ergo pietatis & desiderio apostolicæ confessionis, ad eam magis illustrandam mota benevolentia vestræ serenitatis, ut Imperatorio fomento magis refulgeat, studet laborare: cujus desiderium, quoniam ex Deo est, a Deo effectum reddatur; ut veritas appareat iis qui sunt adhuc in dubitatione; & iis qui eam sincere amplectuntur addatur animus: & zizaniorum semina spiritali falce, tanquam offensionis & deceptionis occasio, exscindantur e medio Christi ecclesiarum. Quorum sunt auctores, Theodorus Pharanites, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus, Constantinopolitani; qui novi erroris auctores, & perfectæ œconomiæ, in qua sumus servati inimici, non solum adversi veræ confessioni, sed aberrantes a via veritatis, docuerunt contraria, aliter & aliter sua defendentes, & sua invicem dogmata dissolventes. Cum enim nulla sit fundata veritas, necesse est ut varietur erroris consequentia. Non potest enim mutari vera fides, aut aliquando quidem aliter, aliquando autem aliter postea prædicari: quoniam erit vestrum, ut docet Apostolus, *ita ita, & non non: nam quod amplius est, a malo est.* Jacob. 5. 12. Matth. 5. 37.

Ad hæc nobis minimis servis vestris, benevolentiæ serenissimorum nostrorum dominorum est respondendum, de tarditate missarum a nostra synodo personarum; quas per venerandum suum apicem mitti jussit vestra sublimitas. Primum quidem quod immensum patet spatium a nostris regionibus usque ad oceanum, quod synodum in longum tempus extendit. Deinde sperabamus ex Britannia venturum Theodorum conservum nostrum & coepiscopum, magnæ Britanniæ insulæ archiepiscopum & philosophum, cum aliis qui illic in loco degunt; & illinc esse uniendos nostræ mediocritatis, & diversos hujus synodi episcopos qui erant in diversis regionibus: ut ex tota communitate servitiis vestris addictæ synodi nostræ nostra fieret relatio: ne si ex una parte solum cognosceretur, partem lateret: & maxime quoniam in medio gentium, Longobardorum & Sclavorum, quin etiam Francorum, Gothorum & Britannorum plurimi ex conservis nostris esse cognoscuntur, qui non cessant de eo curiose inquirere, ut sciant quid agatur in negotio fidei apostolicæ: qui quantum poterunt juvare, si in consensione nostræ fidei stent nobiscum, & nobiscum consentiant, tantum, quod absit; si offensionis aliquid in summa fidei sustinuerint, inveniuntur inimici & adversi.

Nos autem etsi minimi, totis tamen viribus con-

confidentes, ut Christianissimæ vestræ potentiæ A civitas, (in qua beati Petri apostolorum principis sedes est fundata, cujus auctoritatem revera omnes Christianorum gentes simul nobiscum adorant & venerantur, in honorem beati Petri apostoli,) omnibus gentibus ostendatur superior; has personas a nostra mediocritate eligendas esse rite censuimus: quæ ad pedes vestræ a Deo custoditæ fortitudinis deberent afferre primum nostram relationem, hoc est, omnium episcoporum qui sunt in Septentrionalibus & Occidentalibus regionibus, in qua etiam apostolicæ nostræ fidei confessionem præposuimus. Sic tamen ut non tanquam de incertis contendant, sed tanquam firma, stabilia ac illæsa brevi definitione offerant. Suppliciter B rogamus, ut vestra a Deo coronata annuente potentia, hæc ipsa omnibus prædicari, & apud omnes observari jubeatis: ut Deus qui veritatem diligit & justitiam, omnia fausta & felicia concedat temporibus vestræ serenissimæ benevolentiæ, in quibus resplendet veritas apostolicæ prædicationis & pietatis; bono & felici eventu concedens, ut potentia vestræ serenitatis lætetur de subjectione hostium.

Dignemini ergo, o pii Imperatores, episcopos qui missi sunt a nostra mediocritate cum ceteris viris ordinis ecclesiastici, & reverentissimis Dei servis, excipere cum consueta serenitatis vestræ benevolentia; ut illorum testimonio, cum gratiarum actione ad suos revertentes, a- C pud omnes gentes celebretur laus vestræ benignitatis: sicut magni illius Constantini, cujus quidem post mortem nihilominus fama viget laudabilis; cujus non solum potestas, sed etiam pietas est insignis: cum quo sacratissima illa synodus trecentorum decem & octo antistitum Nicææ convenerunt, ad defensionem Trinitatis consubstantialis. Et sicut Theodosii magni, cujus inter alias virtutes unica prædicatur pietas: a quo per gratiam divini Spiritus prædicata fuit sententia centum quinquaginta patrum, quam ei inspiravit Spiritus sanctus, qui est ejusdem essentiæ cum Patre & Filio. Et sicut qui insigniter amavit veritatem Marciani Imperatoris, qui & primam Ephesinam synodum, D ut qui catholicam & apostolicam prædicaret fidem, a sancta Chalcedonensi synodo fecerit suscipi, & eos qui auxerunt novitates ex Dei ecclesia expulit; accipiens sacratissimum illum tomum apostolici viri Papæ Leonis, quem beatus apostolus Petrus dictavit suis verbis. Et sicut ultimi quidem, sed omnium excellentissimi magni illius Justiniani; cujus sicut virtus, ita etiam pietas in meliorem ordinem omnia redegit: Ad cujus similitudinem imperium fortissimæ vestræ benevolentiæ, virtutibus & conatibus munit Christianam rempublicam, & in melius renovat studiis pietatis, & cum catholica concurrit ecclesia: ut in unione veræ apostolicæ confessionis conjungatur perfectius, quam E huc usque nobiscum servat sancta Romanorum ecclesia: ut veræ pietatis mysterium tuba clarius prædicetur in toto mundo: & ubi hujus veræ confessionis sinceritas piis studiis vestri imperii conservabitur, simul laus & beneficium prædicabitur serenæ vestræ potentiæ: ut cum pietatis laudibus, imperii quoque vestri, Deo annuente, augeantur quæ sunt præcipua: & quos adhortatur veræ pietatis confessio, virtus vincat imperatoria. Etenim nos etsi indigni, Dei clementiam suppliciter rogamus, ut sine lapsu usque ad ipsum vitæ terminum, nos immaculatam fidei confessionem servare & prædicare, & per ipsam coram ipso glorificari concedat: quandoquidem mundanam sapientiam & inanem deceptionem, sicut dicit beatus Paulus apostolus, omnino ignoramus; regulam tamen vere prædicationis simplicissima veritate docemus & defendimus: nam verborum pompas non habere cupimus, ut occupemur a contentionibus. Neque enim id usuvenit, cum degamus in angustiis: sed eos qui volunt converti ad veritatem rectæ nostræ fidei, rite & ex ordine cum simplici corde & verborum lenitate adducimus: nam per veritatem apostolicæ confessionis cupimus conservare animas nobis creditas a Dei gratia, potius quam per nugas auditores in errorem immittere.

Quamobrem quicumque ex sacerdotibus, hæc quæ continentur in confessione nostræ mediocritatis simul nobiscum sincere prædicare desideraverint, tanquam apostolicæ nostræ fidei consentientes, tanquam consacerdotes, tanquam comministros, tanquam ejusdem fidei, & ut semel dicamus, tanquam spiritales fratres nostros & coepiscopos suscipimus. Eos autem qui nolunt eadem nobiscum confiteri, tanquam catholicæ & apostolicæ confessionis inimicos, obnoxios, esse judicamus æternæ damnationi: eos autem qui sunt ejusmodi, in cœtum nostræ mediocritatis, nunquam nisi correctos admitti sustinebimus. Nec existimet ex iis quispiam, nos ea transilire quæ accepimus ab iis qui nos præcesserunt. Propterea magnum erit gaudium in cœlo & in terra, si vestro intercedente benevolo imperio, intercessor qui vobiscum congregnat Deus omnipotens, hæc ad finem deduxerit: ut cœlum lætetur, & exsultet terra; multa pace facta iis qui diligunt veritatem, & non est eis scandalum: & auferetur a domo Dei abominatio scandali, quæ est in ruinam multorum instabilium & simpliciorum: & fiet una fides, unum os, & labium unum, & una apud omnes confessio apostolicæ prædicationis, dum omnes unanimes loquuntur Dei magnalia: quam temporibus vestræ serenæ felicitatis misericors Deus dignabitur concedere: donec quæ sunt divulsa, ad ecclesiæ Dei ædificationem construantur: quæ sunt separata, coeant ad compagem veritatis: quæ sunt disjuncta, conjungantur ad dilectionem fidei apostolicæ: quæ sunt dissipata, conveniant ad unionem apostolicæ quæ vires obtinet ecclesiæ: ut omnes una nobiscum concorditer, Dei qui hoc bonum fecit valeant fideliter rogare majestatem, ut diuturna & perfecta felicitas divinitus concedatur potentiæ vestræ fortitudinis: ut laboribus vestræ invictæ mansuetudinis congregentur ex gentibus ad credendum nomini sancto ejus, & glorificent in hymnis veram ejus confessionem, qui fecit admirabilia magna solus; qui fecit prodigia super terram, qui bella aufert usque ad fines terræ; qui dispersa congregavit, etiam quæ sunt congregata conservet; qui pios reges super populum suum regnare jubet, quem quidem per vigilem pietatem & invictos labores Deo adjuvante conservant.

SUBSCRIPTIONES.

Agatho episcopus sanctæ Dei catholicæ & apostolicæ ecclesiæ urbis Romæ, in hac relatione simul cum communi totius synodi apostolicæ sedis, quæ fuit propter rectitudinem apo-
sto-

ANNO CHRISTI 680.

ſtolicæ confeſſionis ut ſuperius continetur, ſentiens ſubſcripſi.

Andreas Dei gratia epiſc. eccleſiæ Oſtienſis, in hac relatione quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter compoſuimus, ſimiliter ſubſcripſi.

Agnellus Dei gratia Terracinenſis eccleſiæ provinciæ Campaniæ epiſc. in hac relatione quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter compoſuimus, ſimil. ſubſc.

Adeodatus Dei gratia epiſc. ſanctæ Sarnienſis eccleſiæ, provinciæ Campaniæ &c.

Petrus Dei gratia epiſc. ſanctæ Cumanæ eccleſiæ provinciæ Campaniæ &c.

Agnellus Dei gratia epiſc. * Meſſanenſis eccleſiæ provinc. Campaniæ &c. (* ...ro, Miſe...nis.)

B

Tauzius Dei gratia ſanctæ Puteolanenſis eccleſ. provinciæ Campaniæ epiſc. &c.

Stephanus indignus epiſc. ſanctæ eccleſ. Lucritiæ, provinciæ Calabriæ &c.

Agnellus Dei miſericordia epiſcopus ſanctæ Neapolitanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, &c.

Aurelianus minimus epiſc. ſanctæ eccleſ. Nolanæ, provinc. Campaniæ &c.

Barbatus Dei gratia epiſc. ſanctæ eccleſiæ Beneventanæ, provinc. Campaniæ &c.

Decoroſus gratia Dei epiſc. ſanctæ eccleſ. Capuæ, provinciæ Campaniæ &c.

Julianus indignus epiſc. ſanctæ eccleſiæ Conſentinæ &c.

C

Joannes Dei gratia epiſc. ſanctæ eccleſiæ Hydruntinæ, prov. Calabriæ &c.

Germanus minimus epiſc. S. eccleſiæ Tarentinæ, provinciæ Calabriæ &c.

Theophanes minimus epiſc. S. eccleſiæ Thuritanæ, provinc. Calabriæ &c.

Petrus minimus epiſc. S. Crotonenſis eccleſiæ, Brutiorum provinc. &c.

Paulus minimus epiſc. S. eccleſiæ Scyllacinæ, Brutiorum provinc. &c.

Georgius minimus epiſc. S. eccleſiæ Taurianæ, provinc. Calabriæ &c.

Theodorus minimus epiſc. S. eccleſiæ Tarpejanæ, provinc. Calabriæ &c.

D

Abundantius minimus epiſc. S. eccleſiæ Tempſanæ, Brutiorum provinc. &c.

Jacinthus minimus epiſc. S. eccleſiæ Syrtenſis, provinc. Campaniæ &c.

Placentius minimus epiſc. S. eccleſiæ Bellicernenſis &c.

Juvenalis minimus epiſcopus S. eccleſiæ Albanæ &c.

Vitus minimus epiſc. S. eccleſiæ Albæ Silvæ, &c.

Paulus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Nomentanæ, &c.

Joannes indignus epiſc. S. eccleſiæ Portuenſis, &c.

Stephanus minimus epiſc. S. eccleſiæ Præneſtinæ &c.

E

Felix minimus epiſcopus S. eccleſiæ Spoletanæ, &c.

Honoratus minimus epiſc. S. eccleſiæ * huic relationi communiter a nobis omnibus factæ pro catholica noſtra fide, conſenſi & ſubſcripſi. (* Deeſt, ...)

Felix minimus epiſcopus S. eccleſiæ Camerinæ, &c.

Florus minimus epiſc. ſanctæ * Fulignatenſis eccleſiæ &c. (* ...ro, Fulnateulis.)

Decentinus minimus epiſc. S. eccleſiæ Foriſlamini &c.

ACTIO III.

Joannes minimus epiſc. S. eccleſiæ * Noranæ; &c. xxxiv.

Felix minimus epiſc. S. eccleſiæ * Claniorum, &c. (* Pro, Nurſinæ.) xxxv.

Adrianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Reatinæ, &c. (* Pro, Aſculanenſis.) xxxvi.

Florus minimus epiſc. S. eccleſiæ Furconenſis, &c. xxxvii.

Clarentius minimus epiſc. S. eccleſiæ * Balbiſſæ, &c. xxxviii. (* Balnenſis)

Creſcens minimus epiſc. S. eccleſiæ Bibonenſis, provinciæ Calabriæ, &c. xxxix.

Theodoſius minimus epiſc. S. eccleſiæ Syracuſanæ, quæ eſt in Sicilia, &c. xl.

Benedictus minimus epiſc. S. eccleſiæ Meſſanenſis, quæ eſt in Sicilia, &c. xli.

Joannes minimus epiſc. S. eccleſiæ Thermitanæ, &c. xlii.

Petrus minimus epiſc. S. eccleſiæ Tauromenitanæ, &c. xliii.

Julianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Catanenſis, quæ eſt in Sicilia, &c. xliv.

Georgius minimus epiſc. S. eccleſiæ Trocalitanæ, quæ eſt in Sicilia, &c. xlv.

Georgius minimus epiſc. S. eccleſiæ Agrigentinæ, quæ eſt in Sicilia, &c. xlvi.

Adeodatus in nomine Dei epiſcopus S. Lucanæ eccleſiæ, legatus venerabilis ſynodi quæ eſt in Gallia provincia, huic relationi quæ a nobis facta eſt ſynodaliter, conſentiens ſubſcripſi. xlvii.

Ulbuthridus minimus epiſc. S. eccleſiæ * Eunoſicæ Britanniæ inſulæ, legatus venerabilis ſynodi, quæ fuit in Britannia, &c. xlviii. (* Eboracens.)

Mauricius minimus epiſc. S. eccleſiæ Tiburtinæ, provinciæ Piceni, &c. xlix.

Felix minimus presbyter S. eccleſiæ Arelatenſis, legatus venerabilis ſynodi, quæ fuit in Gallia, &c. l.

Charinus indignus diaconus S. eccleſiæ Aquenſis, legatus venerabilis ſynodi quæ fuit in regione Gallorum, &c. li.

Manſuetus Dei gratia epiſc. S. eccleſiæ Mediolanenſis, &c. lii.

Joannes Bergomenſis eccleſiæ epiſc. &c. liii.

Donatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Laudenſis, &c. liv.

Anaſtaſius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ticinenſis, &c. lv.

Valentinus epiſc. S. eccleſiæ, &c. lvi.

Deſiderius epiſcopus S. eccleſiæ Cremonenſis, &c. lvii.

Gratianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Novarenſis, &c. lviii.

Deſiderius epiſcopus S. eccleſiæ Hipporicenſis, &c. lix.

Joannes epiſcopus ſanctæ catholicæ eccleſiæ, &c. lx.

Deuſdedit epiſcopus S. eccleſiæ Brixianæ, &c. lxi.

Audax epiſcopus S. eccleſiæ Dertonenſis, &c. lxii.

Benenatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aſtenſis, &c. lxiii.

Benedictus minimus epiſc. S. eccleſiæ * Candenſis, &c. lxiv. (* Valvenſis)

Bonus minimus epiſc. S. eccleſiæ Albinganenſis &c. lxv.

Theodorus minimus epiſc. S. eccleſiæ Vercellenſis, &c. lxvi.

Ruſticus minimus epiſc. S. eccleſiæ Tauritanenſis, &c. lxvii.

Joannes minimus epiſc. S. eccleſiæ Vintimillenſis, &c. lxviii.

ACTIO III.

Severus minimus episcopus S. ecclesiæ Lunensis, &c.

lxix. lxx. Eleutherius minimus epiſc. S. eccleſiæ Lucenſis, &c.

lxxi. Marianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Senenſis, &c.

lxxii. Serenus minimus epiſc. S. eccleſiæ Populonienſis, &c.

lxxiii. Reparatus minimus epiſc. S. eccleſiæ Florentinæ, &c.

lxxiv. Valerianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Ruſſelenſis, &c.

lxxv. Cyprianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Aretinæ, &c.

lxxvi. Vitalianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Senenſis, &c.

lxxvii. Marcianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Volaterranæ, &c.

lxxviii. Mauricius minimus epiſc. S. eccleſiæ Genuenſis, &c.

lxxix. Agnellus minimus epiſc. S. eccleſiæ Vulſinenſis &c.

lxxx. Cuſtoditus minimus epiſc. S. eccleſiæ Caſtri Valentinæ, &c.

lxxxi. Theodorus minimus epiſc. S. eccleſiæ Cluſianæ, &c.

lxxxii. Vitalianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tuſciæ, &c.

lxxxiii. Mauricius minimus epiſc. S. eccleſiæ Anagninæ, &c.

lxxxiv. Saturninus minimus epiſc. S. eccleſiæ Aletrinæ, &c.

lxxxv. Valerianus minimus epiſc. S. eccleſiæ, &c.

lxxxvi. Gauziſcus minimus epiſc. S. eccleſiæ in Roſanis, &c.

lxxxvii. Agatho minimus epiſc. S. eccleſiæ Aquilejenſis, provinciæ Iſtriæ, &c.

lxxxviii. Quiriacus peccator indignus epiſc. S. eccleſiæ Polenſis, provinciæ Iſtriæ, &c.

lxxxix. Aurelianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Parentinæ, provinciæ Iſtriæ, &c.

xc. Urſinus minimus epiſc. S. eccleſiæ Cenſi, provinciæ Iſtriæ, &c.

xci. Andreas minimus epiſc. S. eccleſiæ Vajanæ, provinciæ Iſtriæ, &c.

xcii. Gaudentius minimus epiſc. Tirgionæ, provinciæ Iſtriæ, &c.

xciii. Benenatus minimus epiſc. S. eccleſiæ Opiterginæ, &c.

xciv. Urſinus epiſc. minimus S. eccleſiæ Patavinæ, provinciæ Iſtriæ, &c.

xcv. Paulus minimus epiſc. S. eccleſiæ Altinenſis, provinciæ Iſtriæ, &c.

xcvi. Paulus minimus epiſc. S. eccleſiæ Ariminenſis, provinciæ Pentapolis, &c.

xcvii. Benenatus minimus epiſc. S. eccleſiæ Piſaurenſis, provinciæ Pentapolis, &c.

xcviii. Dominicus minimus epiſc. S. eccleſiæ * provinciæ Pentapolis, &c.

* *Deeſt*, Faventis.

xcix. Adrianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Nomentanæ, provinciæ Pentapolis, &c.

c. Joannes minimus epiſc. S. eccleſiæ Auximitanæ, provinciæ Pentapolis, &c.

ci. Joannes minimus epiſc. S. eccleſiæ Anconitanæ, provinciæ Pentapolis, &c.

cii. Benenatus minimus epiſc. S. eccleſiæ Peruſinæ, provinciæ Tuſciæ, &c.

ciii. Bonifacius minimus epiſc. S. eccleſiæ * Deritinæ provinciæ Tuſciæ, &c.

* Tudertinæ

civ. Exhilaratus minimus epiſc. S. eccleſiæ Manturiæ provinciæ Tuſciæ, &c.

cv. Amator minimus epiſc. S. eccleſiæ Volaterranæ, provinciæ Tuſciæ, &c.

ANNO CHRISTI 680.

Gratioſus minimus epiſc. S. eccleſiæ Sutrinæ provinciæ Tuſciæ, &c.

Deodatus minimus epiſc. S. eccleſiæ Nepiſinæ, provinciæ Tuſciæ, &c. cvi.

Joannes epiſc. S. eccleſiæ Phaleritanæ, provinciæ Tuſciæ, &c. cvii. cviii.

Theodorus indignus epiſc. S. eccleſiæ civitatis Amerinæ, provinciæ Tuſciæ, &c. cix.

Barbitianus minimus epiſc. S. eccleſiæ Polymartiæ, provinciæ Tuſciæ, &c. cx.

Deuſdedit minimus epiſc. S. eccleſiæ Narnienſis, provinciæ Tuſciæ, &c. cxi.

Theodorus minimus epiſc. S. eccleſiæ Ravennatis, &c. cxii.

Stephanus minimus epiſc. S. eccleſiæ Ceſenatis, &c. cxiii.

Barbatus minimus epiſc. S. eccleſiæ Corneliæ, &c. cxiv.

Victor epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bononienſis, &c. cxv.

Florus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ceſitanæ, &c. cxvi.

Vitalis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Faventinæ, &c. cxvii.

Juſtinus epiſcopus S. eccleſiæ Vico-Aventinæ, &c. cxviii.

Vincentius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Livienſis, &c. cxix.

Placentius epiſcopus S. eccleſiæ Placentiæ, &c. cxx.

Mauricius epiſcopus S. eccleſiæ Rheginæ, &c. cxxi.

Petrus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Mutinenſis, &c. cxxii.

Gratioſus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Parmenſis, &c. cxxiii.

Magnus epiſc. S. eccleſiæ, &c. cxxiv.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Sufficiunt quæ hodierno die lecta ſunt. Beatus autem ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & qui cum eo erant, altero die proferant ab eis promiſſas ſanctorum patrum ſententias.

ACTIO QUARTA.

Eſt ſupra Actio quinta.

Tomus I.

ANNO CHRISTI 681.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, Dei & Servatoris noſtri; imperii divinitus coronatorum & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi magni Imperatoris ſemper auguſti anno viceſimo ſeptimo, & poſt conſulatum divinæ ejus manſuetudinis anno decimo tertio; Horaclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, ſeptimo menſis Decembris, indictione nona, præſidente eodem pio & Chriſti amante magno Imperatore, &c. Paulus magnificentiſſimus Imperatoris ſecretarius dixit: Sic divina & ſapiens veſtra pietas, quod in præcedenti conventu, ſecundum petitionem factam a Georgio ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus regiæ civitatis, & quæ eſt ſub eo ſynodi, facta eſt lectio duarum relationum miſſarum ad a Deo munitam veſtram ſerenitatem; ab Agathone ſanctiſſimo Papa apoſtolicæ ſedis veteris Romæ & ejus ſynodi; & quomodo dictum eſt Macario ſanctiſſimo archiepiſcopo Antiochenæ civitatis, & iis qui ſunt cum eo, ut proferant jam promiſſas ab eis ſententias ſanctorum & electorum Patrum, quæ oſtendunt unam voluntatem & unam operationem in incar-

carnata œconomia Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri: & distulimus in hoc tempus. Dixit pius Imperator Constantinus: Dicant Macarius religiosissimus archiepiscopus, & qui sunt cum eo religiosi, an sicut sunt polliciti, venerunt parati. Macarius religiosissimus archiepiscopus, & qui cum eo erant dixerunt: Ita, domine, ecce afferimus duos codices, in quibus inseruimus diversas sententias sanctorum & electorum Patrum; & jubete eas legi. Pius Imperator Constantinus dixit: Dicti codices suscipiantur, & ordine fiat eorum lectio. Cumque Antiochus reverentissimus lector & notarius sanctissimi Patriarchæ Constantinopolitani Georgii, duos codices accepisset, legit primum codicem qui sic habebat in inscriptione: Sententiæ sanctorum patrum qui docent unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi Filii Dei, quæ est Patris & Spiritus sancti. Et legit deinceps omnes sententias, quæ sitæ erant in eo codice. Similiter etiam omnes quæ erant in secundo. Pius Imperator Constantinus dixit: Intelleximus sententias quæ nunc sunt prolatæ a religiosissimo archiepiscopo Antiocheno, & iis qui sunt cum eo: Sed si volunt alias proferre sententias ad probandum quod est ab eis promissum, de una voluntate & una operatione in dispensatione Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, altero die eas producant.

Est supra Actio sexta

ACTIO QUINTA.

In nomine Domini Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii divinitus coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum Constantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris semper Augusti, anno vicesimo septimo, & post consulatum ejusdem divinæ mansuetudinis anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, duodecimo mensis Februarii, indictione nona. Præsidente eodem pio & Christi amante magno Imperatore Constantino, in secreto divini palatii quod dicitur Trullus; & jussu ejus divinæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta, &c. Et cum sedissent gloriosissimi Patricii & consules, & omnes sanctissimi & religiosissimi episcopi per ordinem in eodem Trulli secreto, in medio propositis sanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificentissimus Imperatoris secretarius dixit: Scit divina vestra pietas, quod decimo mensis Decembris, dictum est sanctissimo antistiti Antiochenæ civitatis, & iis qui cum eo sunt, ut si habeant alias sententias quæ ad quæstionem propositam conferant, nempe de una voluntate & una operatione, eas offerant: & distulimus huc usque.

Pius Imperator Constantinus dixit: Dicat Macarius religiosissimus archiepiscopus Antiochenus, & qui sunt cum eo, an convenienter iis quæ ipsis dicta sunt, eo quod sufficit parato, accesserunt.

Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus & qui cum eo erant, dixerunt: ecce, domine, afferimus in manibus alterum codicem qui continet sententias diversorum sanctorum patrum; quem jubentibus vobis præbemus legendum.

Cumque eum accepisset Antiochus reverentissimus lector, & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani, legit habentem in inscriptione quæ sequuntur: sententiæ de voluntate; & legit a principio ad finem. Dixit pius Imperator Constantinus: Hæc quoque intelleximus: Si vult ergo pars Macarii religiosissimi archiepiscopi Antiocheni aliquid aliud afferre ad confirmanda ea quæ sunt ab eis promissa, dicat. Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, & Stephanus presbyter & monachus ejus discipulus, & qui cum eo erant, dixerunt: Sufficiunt, domine, quæ jam sunt a nobis prolatæ sententiæ sanctorum & eximiorum patrum, nec volumus aliquid aliud proferre.

Dixit pius Imperator Constantinus. Libri tres qui fuerunt prolati a parte Macarii sanctissimi archiepiscopi, a gloriosissimis magistratibus, & ab iis qui sunt ex parte apostolicæ sedis veteris Romæ, & a sede sanctissimæ quæ hic est ecclesiæ, obsignentur. Et fuerunt obsignati.

Theodorus & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus diaconus, qui vicem gerebant sanctissimi Papæ apostolicæ sedis Romæ, & qui cum eis erant religiosissimi episcopi, & reverentissimi clerici & monachi dixerunt: Pie domine, adverte quod iis quæ dixerunt, de una voluntate & una operatione nihil probaverunt, Macarius religiosissimus archiepiscopus Antiochenus, & Stephanus ejus discipulus, & Petrus reverentissimus episcopus Clanii, in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi, per allatas ab eis sententias: sed eas etiam quas produxerunt coram vestra pietate & sancta synodo amputarunt sententias. Et ea quidem quæ pertinent ad Trinitatis de una voluntate rationem, adduxerunt in incarnata dispensatione Domini nostri Jesu Christi: quæ autem proprie conveniunt in hac incarnata Domini nostri Jesu Christi Dei dispensatione, sententias & verba circumciderunt. Unde petimus a pia vestra potentia libros authenticos paternarum, quas adduxerunt, sententiarum, proferri ex venerando patriarchejo hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, & conferri cum traditis ab eis codicibus: & ostendemus quæ ab ipsis in eis facta est adumbrationem. Ut in manibus autem habentes codicem qui continet plurimas sententias sanctorum & selectorum Patrum, quæ aperte ostendunt duas naturales voluntates, & duas naturales operationes, inconfuse & individue in incarnata dispensatione Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri: quin etiam profanorum hæreticorum sententias, quæ significant unam voluntatem & unam operationem, consentientes dogmati de una voluntate & una operatione, Macarii religiosissimi Antiocheni & eorum qui cum eo contradicunt; rogamus ut eæ legantur coram vestra pietate Constantinus pius Imperator dixit: Altero die fiat prolatio, & lectio.

ACTIO SEXTA.

TOMUS II.

Est supra Actio septima

In nomine Domini Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; regni a Deo coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum, Constantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris semper Augusti anno decimo septimo, & post consulatum divinæ ejus mansuetudinis anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, tertio decimo mensis Februarii, indictione nona, præsidente eodem pio

&

ACTIO VI. & Christi amante Imperatore Constantino in A secreto, &c. Et cum sedissent gloriosissimi Patricii & consules, & omnes sanctissimi & religiosissimi episcopi per ordinem in eodem Trulli secreto, propositis in medio sanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificentissimus Imperatoris secretarius dixit: Meminit divinum vestrum imperium, quod hesterno die promiserunt Theodorus & Georgius religiosissimi presbyteri, qui vicem gerunt sanctissimi Papæ sedis apostolicæ veteris Romæ Agathonis, & Joannes religiosissimus diaconus, vicem gerentes sanctissimi Papæ sedis apostolicæ Romæ veteris, Agathonis; & qui sunt cum eis religiosi episcopi & monachi, afferre sententias sanctorum & selectorum Patrum, quæ aperte dicunt duas vo- B luntates naturales & duas naturales operationes in dispensatione Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri: & præterea profanorum hæreticorum sententias, quæ significant unam voluntatem & unam operationem: & in hoc tempus est dilatum.

Dixit pius Imperator Constantinus: Proferant qui vicem gerunt Agathonis sanctissimi Papæ Romani sententias, de quibus meminerunt.
„ Et protulerunt unum codicem, qui ita ha-
„ bebat in inscriptione: Sententiæ sanctorum &
„ selectorum Patrum, quæ duas ostendunt vo-
„ luntates & duas operationes in Domino &
„ Deo & Servatore nostro Jesu Christo. Quem cum accepisset Stephanus presbyter & monachus C monasterii quod dicitur domus Arsicia, qui erat unus ex parte apostolicæ sedis Romæ veteris, legit ab initio ad finem; sanctorum & electorum Patrum sententias, & profanorum hæreticorum.

Pius Imperator Constantinus dixit: Cum prolatas & lectas a parte Agathonis sanctissimi Papæ Romani sententias intellexerimus; dicant, si velint alias proferre sententias. Theodorus & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus diaconus dixerunt: Etiamsi plurimas alias possimus affatim adducere sententias; D tamen ne exhibeamus molestiam divinis vestris auribus, hæ nobis satis sunt ad probandam veritatem. Petimus autem a vestra a Deo stabilita potentia, ut rogetur Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo custoditæ & regiæ vestræ civitatis, & quæ sub eo est synodus; præterea & Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, & qui sunt sub eo episcopi, an sequantur ea quæ continentur duabus lectis relationibus, nempe sanctissimi Papæ Agathonis apostolicæ sedis veteris Romæ, & quæ sub eo est synodi.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopolitanus, & sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, & qui erant cum eo dixerunt: Pie domine, petimus nobis dari exemplum dictarum relationum; legentes enim & conferentes quæ in eis sitæ sunt sanctorum & selectorum Patrum E sententias cum libris venerandi hujus patriarchii, altero die dabimus quod decet responsum. Pius Imperator Constantinus dixit; Sine dilatione fiat quod est petitum. Codex autem prolatus ab iis qui vicem gerunt sanctissimi Papæ Romani, sit sub sigillo gloriosissimorum magistratuum & ambarum partium, ad exemplum codicum qui fuerunt traditi a Macario religiosissimo episcopo Antiocheno.

ACTIO SEPTIMA.

TOMUS III.

ANNO CHRISTI 681. Est supra Actio octava

IN nomine Domini Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii a Deo coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum, Constantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris Augusti, anno vicesimo septimo, & post consulatum divinæ ejus mansuetudinis, anno decimo tertio: Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, septimo mensis Martii, indictione nona: præsidente, &c. Et cum sedissent gloriosissimi Patricii & consules, & omnes sanctissimi & religiosissimi episcopi secundum ordinem in eodem Trulli secreto, in medio propositis sanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificentissimus Imperatoris secretarius dixit: Meminit vestra Deo coronata potentia, quod sicut petierunt in præcedenti conventu, acceptis exemplis duarum relationum missarum ad a Deo stabilitam vestram serenitatem, ab Agathone beatissimo & sanctissimo Papa Romæ veteris & ejus synodi, Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, & Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo sunt religiosi episcopi, promiserunt cum eos legissent, altero die convenientem præbere responsionem: & rejecimus in hodiernum diem.

Dixit pius Imperator Constantinus: Dicat Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus nostræ a Deo custoditæ & regiæ civitatis, & Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, & quæ sub eis est synodus, an sequantur ea quæ continentur relationibus missis a sanctissimo Papa Romæ veteris Agathone, & quæ est sub eo synodo. Dixit Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo custoditæ regiæ nostræ civitatis: Cum legissem, domine relationes missas ad vestram piam potentiam, ab Agathone sanctissimo papa Romæ veteris, & ejus synodo: & scrutatus essem libros sanctorum & electorum Patrum sitos in meo venerabili patriarchejo, inveni omnes quæ sitæ sunt in his relationibus sanctorum & electorum Patrum sententias convenientes, & nulla in re discrepantes a sanctis & electis patribus: & eas sequor, & sic confiteor & credo.

Theodorus religiosissimus episcopus Ephesi dixit: Sic, domine, confiteor & sic credo, ut habent relationes sanctissimi Papæ Romæ veteris Agathonis; hoc est, duas naturas & duas voluntates naturales, & duas naturales operationes in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Sisinius religiosissimus episcopus Heracleæ Thraciæ dixit: Auditis relationibus sanctissimi Papæ Romæ Agathonis missis ad bonum nostrum dominum, inveni eas nihil repugnare sanctis patribus: & confiteor duas voluntates & duas operationes in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Georgius religiosissimus episcopus Cyzici dixit: Lectis relationibus sanctissimi papæ Romani Agathonis, & quæ in eis sitæ sunt intellectis sententiis de duabus voluntatibus & operationibus, sequens omnia quæ in eis continentur, sic sentio, & sic credo in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo, vero Deo nostro: ego enim his etiam lectis relationibus sic credidi & credo.

Joan-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO VII.

Joannes religiosissimus Chalcedonensis episcopus dixit: Ego sic credo, & sic confiteor, prout continent relationes missæ ab Agathone sanctissimo Papa veteris Romæ ad pium & a Deo stabilitum nostrum dominum & magnum victorem Imperatorem, quæ continent duas naturas & duas voluntates naturales, & duas operationes similiter naturales in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, inconfuse & immutabiliter: & anathematizo eos qui dicunt unam voluntatem & unam operationem in dispensatione Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Sisinnius episcopus Hierapolis Phrygiæ dixit: Suscipimus quæ sunt relata ad dominum nostrum bonum & magnum victorem Imperatorem ab Agathone sanctissimo Papa Romæ veteris: & confiteor duas naturas in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo, & duas voluntates naturales, & duas naturales operationes, individue, immutabiliter, inconfuse: & anathematizo eos qui dicunt unam voluntatem & unam operationem in dispensatione unius sanctæ Trinitatis Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Georgius religiosissimus episcopus Byziæ Thraciæ dixit: Confiteor duas naturales voluntates & duas operationes in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro. Suscipio autem relationes quoque missas ab Agathone sanctissimo Papa Romano ad pium & a Deo stabilitum dominum nostrum & magnum Imperatorem, quæ hoc ipsum dicunt, & eas sequor in omnibus.

Gregorius religiosissimus episcopus Mytilenæ dixit: Confiteor & sic credo duas naturas & duas voluntates naturales, & duas operationes similiter naturales in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro. Præterea autem sequor etiam relationes sanctissimi Papæ veteris Romæ missas ad pium nostrum dominum & magnum Imperatorem, & quidquid in eis continetur.

Dixit Andreas episcopus Methymnæ: Sequor relationes sanctissimi Papæ Romani Agathonis, & sententias sanctorum patrum quæ in eis sitæ sunt: & sic credo & sic confiteor duas naturas, duas voluntates, & duas operationes in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Sergius episcopus Selybriæ dixit: Sequor relationes patris nostri Agathonis sanctissimi Papæ Romani, & ita eas suscipio & amplector sicut epistolam sancti Leonis qui præcessit ejus beatitudinem: & confiteor in Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, duas voluntates naturales; similiter & duas earum operationes.

Domitius Plusiadis episcopus dixit: Relationes missas a patre nostro & archiepiscopo apostolicæ & summæ sedis veteris Romæ Agathonis, ad a Deo coronatum & mitissimum dominum nostrum & magnum victorem Imperatorem, tanquam per Spiritum sanctum dictatas per os sancti & summi apostolorum Petri, & scriptas per digitum prædicti beatissimi Papæ Agathonis, suscipio & amplector: & sic sentio duas naturas in uno sanctæ Trinitatis, Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, & duas voluntates naturales, similiter & duas naturales operationes in una persona & una hypostasi, inseparabiliter & individue: & anathematizo eos, qui dicunt unam voluntatem aut unam operationem post humanitatem susceptam a Domino nostro Jesu Christo, præterquam in sancta Trinitate & solum.

Genesius episcopus Anastasiopolis dixit: Convenienter in iis quæ continent lectæ relationes sanctissimi Papæ Romani, sic credo & confiteor in incarnata dispensatione Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri duas naturas & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes.

Theodorus episcopus Melitenæ ingressus in medium sanctæ & œcumenicæ synodi dixit: Ego, domine, sum homo rusticus, & peto ut hæc charta legatur, quæ tradita lecta fuit per Joannem magnificentissimum Imperatoris secretarium, quæ sic habebat: *Sancti & eximii Patres quorum sententias utraque pars produxit ad defensionem sui dogmatis, floruerunt ante sanctam & Oecumenicam quintam synodum, & suas dogmaticas orationes conscripserunt: ex quibus, ut dictum est, utraque pars produxit sententias. Sed tamen nulla ex quatuor sanctis Oecumenicis synodis, nec similiter quæ eas secuta fuit sancta & Oecumenica quinta synodus, tradidit catholicæ sanctæ quæ est in toto mundo Dei ecclesiæ, de propositis dogmaticis quæstionibus numerum proferre aut tradere aut prædicare in Domini Jesu Christi veri Dei nostri humanæ naturæ susceptione, præter eas quæ sunt in eo, immutabiliter, inconfuse & individue duas naturas in una hypostasi seu una persona. Cujus quidem unius Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri miracula & passiones confiteri ad verbum tradidit sancta & Oecumenica quinta synodus. & rogamus pium vestrum imperium, quod sanctarum quæ ubique sunt ecclesiarum curam gerit plurimam, ut quæ a sanctis quinque dictis synodis Oecumenicis recta & nulli reprehensioni obnoxia dogmata, per divina vestra scriptis mandata jussa seu legem confirmetis, nullo habente potestatem transgrediendi aut transferendi æternos terminos, quos patres nostri fixerunt ad salutem omnium: in nullum eorum qui ante dormierunt nulla cadente reprehensione aut accusatione, sive unam esse operationem & unam voluntatem, sive duas operationes aut duas voluntates esse decreverint; nisi sint ex hæreticis qui ejecti sunt a dictis quinque sanctis & Oecumenicis & reliquis orthodoxis selectis synodis, cum impiis eorum dogmatibus & scriptis; & a sancta catholica, ut semel dicam, ecclesia non admittendis & rejiciendis. Confitentes eundem unum sanctæ consubstantialis & vivificæ Trinitatis perfectum in divinitate, & eundem perfectum in humanitate; ex duabus naturis, nempe divinitate & humanitate; & in duabus naturis etiam post ineffabilem & indissolubilem unionem, convenienter ac congruentes * naturis, eundem unum Christum in una hypostasi seu in una persona consistentem, individue & inseparabiliter divina & humana operantem: in nullum, sicut prius diximus, ex iis qui sunt ex utriusque partibus, jussu vestræ pietatis cadente accusatione aut reprehensione ea de causa.*

* Forte, unitatis.

Dixit pius Imperator Constantinus: Dicat Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes, quinam sunt qui simul cum eo fecerunt nobis ab eo traditam & nunc lectam chartam.

Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes dixit: Petrus episcopus Nicomediæ, Solomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hypæporum, & quidam a secretis sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani: videlicet Georgius diaconus

ACTIO VII.

nus & chartophylax seu bibliothecarius, Anastasius diaconus & notarius * Protecdicus, Stephanus diaconus & Cancellarius, Dioysius diaconus & Cancellarius, Anastasius presbyter & monachus, & Georgius qui est patriarchæ Antiocheni.

* Id est primus defensor.

Constantinus pius Imperator dixit: Quis tibi tradidit hanc chartam, quam protulisti?

Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes dixit: Hic Abbas Stephanus, qui est patriarchæ Antiocheni. Et ostendit eum stantem post sedem, in qua sedebat ipse sanctissimus Antiochiæ archiepiscopus Macarius.

Georgius episcopus Camulianorum dixit: Suscipio & sequor, domine, relationes missas ab Agathone Papa Romano: & sic sentio, & sic confiteor, in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, duas esse naturales voluntates & duas operationes.

Plato Cinnæ episcopus dixit: Auditis relationibus Agathonis sanctissimi Papæ Romani, sic credo, & quæ eis continentur sequor & credo: & sic confiteor duas naturas citra divisionem in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Theodorus Episcopus Berissæ Armeniæ dixit: Auditis relationibus missis ad bonum dominum nostrum a patre nostro Papa Romano Agathone, & intellectis sententiis quæ in eis insertæ sunt, credo ut credit ipse pater noster Papa veteris Romæ, in Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, qui est unus sanctæ Trinitatis, duas naturas in una persona, & duas voluntates naturales, & similiter duas naturales operationes.

Et surgentes reliqui omnes religiosi episcopi, qui sunt sub sede Constantinopolis, clamaverunt, dicentes: Nos quoque, pie domine, intellecta relatione missa ad vestram mitissimam potentiam ab Agathone sanctissimo & beatissimo Papa Romæ veteris, & altera relatione quæ facta est a sancta quæ sub eo est synodo, sequentes id quod in eis continetur, sic sentimus & confitemur & credimus in uno Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro duas naturas, inconfuse, immutabiliter, individue: & duas voluntates naturales, & duas operationes similiter naturales; & omnes qui docuerunt & dicunt unam voluntatem & unam operationem in duabus naturis unius Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, anathematizamus.

Dixit sancta synodus: Si vestræ pietati videatur, Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes simul cum personis ab eo memoratis, nempe Petro religiosissimo Nicomediæ metropolitano, Solomone Clanii episcopo, & Antonio episcopo Hypæporum, Georgio diacono & bibliothecario sanctissimæ quæ hic est ecclesiæ, Anastasio diacono Plœcdico, Stephano diacono & Cancellario, & Dionysio diacono & Cancellario, Anastasio presbytero & monacho, Georgio monacho qui est cum Macario sanctissimo archiepiscopo Antiocheno, & Stephano presbytero & monacho discipulo ejusdem Macarii, surgens stet in medio: & sine ulla dubitatione quod sibi videtur cum eis respondeat.

Dixit pius imperator Constantinus: Quod sanctæ synodo visum est, fiat. Et surgentes prædicti episcopi & clerici, & stantes in medio, præter Stephanum monachum, discipulum Macarii sanctissimi archiepiscopi divinæ civitatis Antiochiæ, dixerunt: Contra nos est mentitus hic Theodorus episcopus Melitenes: neque enim

ANNO CHRISTI 681.

A nobis scientibus facta est charta, quæ bono nostro domino ab eo est tradita: sed & parati sumus orthodoxam nostram fidem confiteri.

Dixit pius Imperator Constantinus & sancta synodus: Quoniam dat est nobis adversus vos suspicio prætextu chartæ traditæ a Theodoro pio episcopo Melitenes, non alias nobis satisfiet, nisi altero die scriptos libellos fidei vestræ attuleritis, debentes eos tradere super sancta & intemerata Dei eloquia.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopolitanus accedens ad pium Imperatorem Constantinum, dixit: A Deo coronate domine, jube in sanctarum ecclesiarum diptycha immitti nomen sanctæ memoriæ Papæ Romani B Vitaliani: propterea quod ex tarditate apocrisiariorum, qui missi fuerunt a sanctissimo Papa veteris Romæ, eo qui tunc fuit, * uti oporteat apud mitissimam vestram potentiam, tam partem sanctissimæ meæ ecclesiæ, quam Macarium sanctissimum Antiochenum, & eos qui illo tempore agebant in hac a Deo custodita nostra civitate sanctissimos episcopos; eo quod prædictus sanctæ memoriæ Vitalianus ejectus sit e sanctis diptychis: hujusmodi autem preces nobis fuerint traditæ. Recta enim invenit divina vestra serenitas eos qui communicant ecclesiæ catholicæ, aut etiam se ab ea abscindunt propter personam. Dixit pius Imperator Constantinus: Fiat quod petitum est a Georgio sanC ctissimo patriarcha hujus nostræ a Deo custoditæ & regiæ civitatis.

* Obscura hoc loco & vitiosa interpretatio.

Exclamavit sancta synodus: Constantino magno Imperatori multos annos. Orthodoxo Imperatori multos annos. Orthodoxæ fidei custodi multos annos. Imperatori pacifico multos annos. Novo magno Constantino Imperatori multos annos. Novo magno Constantino Imperatori multos annos. Novo Theodosio Imperatori multos annos. Novo Justiniano Imperatori multos annos. Nos servi Imperatoris. Agathoni orthodoxo Papæ Romano multi anni. Georgio orthodoxo patriarchæ multi anni. Sanctæ synodo multi anni. Orthodoxo senatui multos annos.

D Dixit sancta synodus: Si videtur pio domino, dicat Macarius sanctissimus Archiepiscopus Antiochenus, quomodo credat de uno sanctæ Trinitatis, Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro: & an fateatur in ipso esse duas naturales voluntates, & duas naturales operationes, inconfuse & individue: & an sequatur relationes missas ad divinam potentiam a Patre nostræ pietatis Agathone sanctissimo Papa Romæ veteris, & sequatur paternas sententias quæ in eis inseruntur.

Constantinus pius Imperator dixit: Cum audierit Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, ea quæ ab hac sancta & œcumenica synodo dicta sunt respondeat quod sibi videtur.

E Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus dixit: Non dico duas voluntates aut duas operationes in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi: sed unam voluntatem, & theandricam, id est, divinam & humanam operationem.

Dixit sancta synodus: Quando non assentitur orthodoxis relationibus, quæ missæ sunt ab Agathone sanctissimo Papa Romano, Macarius sanctissimus, quæ etiam jam lectæ sunt coram vestra pietate, quibus omnes lubenter assensi sumus: statuamus eum oportere surgere e sede sua, debentem respondere.

Sur-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO VII.

Surrexit autem Macrobius religiosissimus episcopus Seleuciæ Isauriæ, simul cum Eulalio episcopo Zenonopolis, Constantino episcopo Dalisandi, & Theodoro episcopo Olbæ, qui erant ambo ex synodo sedis Antiochenæ, qui dixit: Sic sentio, & sic credo, prout continent relationes missæ ad bonum dominum nostrum & Imperatorem ab Agathone sanctissimo Papa Romæ: & confiteor sicut duas naturas, ita etiam duas naturales voluntates & duas naturales operationes, individue, immutabiliter, inconfuse, in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Constantinus episcopus Dalisandi dixit: Confiteor duas naturas in Domino nostro Jesu Christo, inconfuse & individue in una persona B & una hypostasi; & duas voluntates naturales, & duas similiter naturales operationes.

Theodorus episcopus Olbæ dixit: Sequor sanctam & œcumenicam synodum Chalcedonensem, & tomum beati Leonis qui fuit Papa Romæ veteris, & confiteor Dominum nostrum Jesum Christum unum sanctæ Trinitatis, qui in duabus naturis & duabus naturalibus voluntatibus & operationibus, inconfuse & individue cognoscitur: & sequor sedem Constantinopolitanam & sedem Romæ veteris, & relationes quæ ad bonum dominum nostrum & magnum Imperatorem missæ sunt ab Agathone sanctissimo Papa Romano.

Eulalius episcopus Zenonopolis dixit: Sic credo duas naturas inconfuse & individue, & duas voluntates & duas operationes in incarnata œco- C nomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Constantinus pius Imperator dixit: Si videatur sanctæ vestræ synodo, qui jam dati sunt codices sententiarum a Macario sanctissimo archiepiscopo Antiocheno, qui etiam obsignati sunt a vobis, producantur ut legantur: & conferantur cum libris authenticis, qui sunt repositi in sancto quod est hic patriarchio.

Dixit sancta synodus: Fiat quod nunc jussit vestra serenitas. Et prolati sunt per Photinum magnificentissimum Imperatoris secretarium tres codices obsignati; quos quidem cum in manus sumpsisset, & eos aspexisset idem sanctissimus Macarius, dixit: Sunt hi revera, & eos agno- D sco.

Dixit Constantinus pius Imperator: Dicat Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, & Stephanus reverentissimus presbyter & monachus ejus discipulus, qui congerentes sibi has seposuerunt sententias.

Dixit Macarius sanctissimus archiepiscopus: De una voluntate, quæ est Patris & Domini nostri Jesu Christi & sancti Spiritus.

Constantinus pius Imperator dixit: De œconomia Domini nostri Jesu Christi, qui est unus ex sancta Trinitate, Deus Verbum, quomodo sentitis?

Macarius sanctissimus archiepiscopus dixit: Confiteor Dominum nostrum Jesum Christum E unum sanctæ Trinitatis, esse etiam post incarnationem, in duabus perfectis naturis, inconfuse & individue, in una persona & unam hypostasi, naturarum differentia nequaquam sublata per unionem, sed servata potius proprietate utriusque naturæ & concurrente in unam personam & unam hypostasim. Quoniam ergo aliam personam etiam post susceptam humanitatem, qui ex sancta Trinitate, unus est non accepit, ideo nec eum accepisse aliquid ex iis quæ dicunt ex peccato. Nam absque carnalibus voluntatibus, & humanis ratiocinationibus, in imagine novitatis, confitemur unum Dominum nostrum Jesum Christum. Nam qui unam habet voluntatem ad suscipiendas has omnes affectiones, unam & eandem habet potestatem ad eas omnes sustinendas, ut est sententia sancti & eximii Augustini. De hoc enim fidei confessionem jam prius exposuimus; & idem sentimus quod sanctæ quinque synodi, divinusque Honorius. Sergius, Paulus, & Petrus, & reliqui, quorum sententiarum fecimus mentionem in iis quas domino tradidimus; confitentes unam voluntatem hypostaticam in Domino nostro Jesu Christo, & ejus theandricam, id est, divinam & humanam operationem. Neque enim divina secundum Deum, neque humana secundum hominem; sed cum homo factus esset Deus Verbum, quamdam novam, nempe divinam & humanam, exercuisse operationem confitemur, secundum sanctum Dionysium.

Constantinus pius Imperator dixit: Quæ memorata fuit nobis esse tradita a Macario sanctissimo archiepiscopo Antiocheno, suæ fidei confessio, ad legendum producatur: producta fuit per Photinum Imperatoris secretarium: & lecta per Diogenem a secretis Imperatoris: & lecta est sic ad verbum.

Confessio Macarii Ep. Antiocheni quæ est Græce supra.

Pacis Dei quæ superat omnem intelligentiam caput est pietas: per quam uno ore & uno corde Deo vivo & vero, Trinitati, servientes, tenemus confessionem: ut qui pace Dei contineamur. Hæc cum non ab hominibus, neque per hominem, sed ex divina gratia, o fidelissime Imperator, didiceris, aliis omnibus posthabitis, ut divinam & sacram decebat sublimitatem, divinum zelum qui tibi aderat acuisti: & ecclesiæ oculis excitatis, pontificibus, inquam, adhortaris unumquemque, ut quæ sibi inest lucem proferat orthodoxæ fidei, ut in mundo magis luceat. Concedat autem Deus temporibus pii tui imperii, perpetuam lucem Christianissimæ prædicationis, & hæreticorum extinguantur adumbratæ novitates. Prompte itaque cedo vestro quod Deo placet consilio. Quis ergo, domine a Deo electe, qui sum vilis & abjectus, obscurus & humi repens: dico etiam indignus, qui sisteret ut servirem venerando tribunali? A vobis tamen rogatus facio confessionem fidei, quam Patres nobis Nicææ & deinceps pronunciarunt: cum qua natus sum educatus: in ea etiam excedam.

Credo ergo in unum Deum, Patrem omnipotentem, creatorem omnium visibilium & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum Filium ejus Unigenitum, ex ipso genitum ante omnia sæcula; Deum verum de Deo vero, perfectum Filium perfecti Genitoris, Verbum efficax, sapientiam consistentem, & potestatem efficientem totius creaturæ. Et in Spiritum sanctum, qui ex Patre procedit & per Filium apparuit, hominibus scilicet; vitam viventium causam, immortalem, sanctitatem suppeditatricem omnis sanctificationis; Trinitatem gloria perfectam & æternitate & regno & mente; quæ neque dividitur, neque alienatur, & est una divinitas & dominatio. Nihil enim servum & adventitium subit Trinitatem, ut quod prius quidem non esset, postea autem sit ingressum. Neque enim defecit Filius Patri; neque Filio Spiritus: sed semper immutabilis & consubstantialis est sancta Trinitas Deus noster. Deum autem cum dico; una lux & tres

me circumfulgent: tres quidem secundum proprietates, scilicet divinitatis. Dividitur enim, ut ita dicam, individue; & divisim conjungitur. Est enim unum in tribus divinitas, & tria unum in quibus est divinitas: vel ut accuratius dicam, quæ divinitas; & neque unio efficiens confusionem, neque divisio alienationem.

Ex æquo enim a nobis absit & Sabelli confusio, & Arii divisio: quæ sunt mala ex diametro contraria & impietate æqualia. Quid enim opus est Deum vel male confundere, vel dividere in inæqualia? Nobis autem est unus Deus Pater, ex quo omnia; & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia; & unus Spiritus Sanctus, in quo omnia. Unus tria Deus, & tria unum, sicut diximus. Confitemur autem unum sanctæ Trinitatis Dominum Jesum Christum, Filium Dei Unigenitum, propter nos novissimis diebus descendisse de cœlis, & incarnatum ex Spiritu sancto & sancta immaculata Domina nostra Dei parente & semper virgine Maria, & factum esse hominem; hoc est, veram carnem ex ea sumpsisse, animatam anima rationali & intelligenti: & eam nequaquam prius consistentem admirabiliter in se constituisse, & unione œconomica eam suam fecisse: non ex humano semine aut viri operatione consistentem, neque ex voluntate viri, sed operatione & voluntate virtutis Dei altissimi. Dixit enim Angelus omnibus laudibus celebrandæ & veræ Dei parenti: *Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: & ideo quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei.*

Hac ratione & solum Dei parentem proprie & vere Dei Verbi virginem matrem sentimus; quoniam qui prius erat, Deum admirabiliter ex ipsa incarnatum peperit: & ita fuit sicut nos homo factus Deus Verbum, non eo quod erat amisso; sed etsi fuit genitus assumpta carne & sanguine, sic quoque manens Deus, natura scilicet & veritate. Sed nec dicimus carnem esse mutatam in naturam divinitatis, nec ineffabilem Dei Verbi naturam deductam esse ad naturam carnis, sicut Apollinaris, Eutyches, & Severus impii delirarunt: nequaquam enim propter unionem evanescit naturarum differentia, immo vero servatur proprietas utriusque naturæ in una persona & una hypostasi. Carne enim unitum per hypostasim confitentes Verbum, unum eundem adoramus Filium unigenitum Deum, verum Dominum Jesum Christum, qui in duabus naturis inconfuse & citra divisionem cognoscitur: non per partes partientes, ac definientes hominem & Deum; nec hunc quidem fecisse miracula, illum autem passum esse humana, sicut dicunt ii qui dividunt, Theodorus & Nestorius; sed unum & eundem confitemur Deum & hominem perfectum; ejusdem cujus Pater essentiæ: quod spectat ad divinitatem: & eundem ejusdem cujus nos essentiæ, quod spectat ad humanitatem: duas generationes ejusdem prædicantes; eam quæ est ante sæcula ex Patre secundum divinitatem, & eam quæ fuit novissimis diebus ex Maria Virgine Dei parente secundum humanitatem. Ejusdem miracula & passiones; & omnem, ut semel dicam, divinam & humanam operationem ex uno & eodem Christo Deo nostro novo & decenti modo procedere credimus. Non enim secundum Deum divina, neque rursus secundum hominem humana: sed homo factus Deus Verbum, novam quandam divinam simul A & humanam operationem, eamque totam vivificam ostendit: etiamsi hoc novum existiment & perturbentur aures aliquorum, putantium nos eam proferre ad perimendas duas naturas, quæ in Christo Deo nostro sunt unitæ per hypostasim; quod quidem non est ita, & absit ut unquam ita fiat.

Unum ergo & eundem dicimus esse operatum, hoc est, admirabiliter nostram fecisse salutem, & eundem sua carne passum esse, & vere sustinuisse omnes salutares perpessiones. Idem autem est dicere etiam miracula, ut esse dicimus carnis quidem passionem, non separatæ scilicet a divinitate, etiamsi non erat pati divinitatis; Dei autem operationem, etiamsi per suam B humanitatem, hoc est, totam nostram massam, eam implevit una & sola voluntate; utpote quod non esset in eo alia voluntas, aut resisteret, & adversaretur illi ejus divinæ & potenti voluntati. Neque enim fieri potest ut in uno & eodem Christo Deo nostro duæ simul contrariæ aut etiam similes consistant voluntates. Salutaris autem divinorum Patrum doctrina evidenter docet, nunquam intelligenter animatam Domini carnem, separatim & ex sua appetitione, adversus nutum sibi per hypostasim uniti Dei Verbi suam naturalem fecisse motionem, sed quando & qualem & quantam ipse Deus Verbum voluit & aperte dixit. Quomodo corpus nostrum ducitur, regitur, & ordinatur ab C intelligenti & rationali nostra anima: ita etiam in Domino Christo universa ejus humana massa, ab ejus Verbi divinitate semper & in omnibus ducta a Deo movebatur, ut est sententia Gregorii Nysseni, qui sic dicit adversus Eunomium. Quemadmodum Deus Filius est omnino impatibilis & ab interitu alienus: si qua autem passio de eo dicatur in evangelio, per humanitatem omnino quæ passionem suscipit, id est operatus. Revera enim operatur divinitas, universi salutem per corpus quod est circa eam. ita ut sint carnis quidem passiones; Dei autem operatio, per quam & servati sumus: Et ad salutem non induximus divisionem. Nam cum semel esset mortuus & multorum peccata su-D stulisset, & ex se redemptionem & salutem nobis qui sumus in peccatis invenisset, surrexit, & simul nos suscitavit & vivificavit, æternam pacem largitus: & ascendens in cœlos, sedit ad dexteram Patris sui. Et rursus venturus est cum gloria judicatum vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Expectamus enim omnes nos resurrecturos, & sistendos esse ante divinum tribunal: ut unusquisque ab eo recipiat justam quæ nullum finem habebit retributionem.

Necessario autem illud quoque adjiciemus Annunciantes enim mortem secundum carnem, Unigeniti Filii Dei, hoc est, Jesu Christi, & resurrectionem ex mortuis & ascensionem in cœlos confitentes, incruentum in ecclesiis pera-E gimus ministerium. Sic autem accedimus ad mysticas benedictiones & sanctificamur, effecti participes sanctæ carnis & pretiosi sanguinis omnium nostrum Servatoris Jesu, & non tanquam carnem communem suscipientes, absit: neque tanquam viri sanctificati & Verbo conjuncti secundum unitatem dignitatis, seu ut qui habuerit divinam habitationem; sed tanquam vere vivificam & propriam ipsius Verbi. Nam cum esset vita secundum naturam ut Deus; quoniam factus fuit unum cum sua carne, eam reddidit vivificam. Quare etiamsi dicat nobis, *Amen, amen dico vobis: Nisi comederitis carnem filii hominis*

ANNO CHRISTI 681.

minis & biberitis ejus sanguinem, non tanquam hominis qui est sicut nos, eam esse reputabimus: Quomodo enim caro hominis erit vivifica secundum suam naturam? sed tanquam vere propriam Filii Dei, qui propter nos filius hominis factus fuit & appellatus. Quæ autem in evangeliis sunt Servatoris voces, neque duabus hypostasibus, neque personis dividimus: sed humanas & præterea divinas voces ab uno dictas esse statuimus, recte sentientes. Uni ergo personæ sunt omnes voces tribuendæ quæ sunt in evangeliis, nempe uni Verbi hypostasi incarnatæ: est enim Dominus unus Jesus Christus secundum scripturas.

Hæc sentire didicimus a sanctis Apostolis & evangelistis, & ab omni divinitus inspirata scriptura, & a beatorum Patrum vera confessione, qui erant & Nicææ & Constantinopoli, & qui Ephesi prius, & qui Chalcedone & Constantinopoli secundo, hoc est, a sanctis & Oecumenicis quinque synodis. In quibus & epistolas sanctorum Cyrilli & Leonis, & quæ prædicaverunt & susceperunt suscipimus & prædicamus: & quæ rejecerunt in hodiernum diem; præcipue Arrium, Eunomium, Macedonium, & Apollinarem, Sabellium, Novatum & Sabbatium, Diodorum & Nestorium, Eutychem & Dioscorum, & Severum & Julianum, & Agnoetem Themistium, & nefariam omnem eorum catervam; Origenem & Didymum, & Evagrium, & fabulosas ejus nugas. Præterea eos quoque anathematizamus, quos sancta quinta ejecit synodus; Mopsuestiæ, inquam, exsecrandum Theodorum, Maximi hæresis & divisionis magistrum: & impia scripta Theodoreti adversus rectam fidem & duodecim capita sancti Cyrilli: & epistolam quæ dicitur scripta esse ab Iba ad Marem Persam: & post hos omnes hæreticos, eum qui nuper est exortus infaustum Maximum cum impiis ejus discipulis, qui sequi Manichæos & corpus Christi Dei nostri abjicere, & impiam ejus divisionem ut gentilis docuit: quod ante nos beatissimi nostri patres repulerunt, Honorius, inquam, Sergius, Cyrus, si qui deinceps sunt secuti duces ecclesiarum & antistites: Præterea autem piæ quoque memoriæ Heraclius vester proavos orthodoxus: cujus prolem Deus amator fidei orthodoxæ in hoc pio imperio obsignavit. Ipse enim alacriter cum sanctis nostris patribus hanc exortam Maximianorum hæresim condemnavit. Quos secuta sancta quæ hic fuit congregatio divino jussu piæ memoriæ patris vestri domini nostri, Petrusque sanctissimus patriarcha Oecumenicus, & qui meam humilitatem præcessit beatissimus Macedonius, & Alexandrinæ sedis legatus Theodorus: cum simul cum eis adessent sanctissimi qui hic agebant episcopi, & sacer Senatus, eis quæ ab eo scriptis mandata fuerant quæsitis, eum anathematizarunt & exterminarunt cum impiis ejus discipulis. Sed universos hæreticos cum anathematibus suis valere jubens, rursus ad Deum revertor, & peto ut ab eo conservetur vestra pietas, quæ tenet ac confirmat orthodoxæ fidei rationem. Vos enim vel a majoribus estis lumina fidei. Lumina fidei, Domine, custodi: Deus in altum extollet cornu vestrum. Deus pacatum reddet vestrum imperium, omne bellum vincens, & pacem profundam ecclesiis & mundo universo concilians.

Subscriptio. Macarius Dei gratia episcopus divinæ civitatis Antiochenæ. Cum recitassem universum propositum orthodoxæ fidei contextum, secundum expositiones sanctarum & Oecumenicarum quinque synodorum, & sanctorum eximiorum Patrum qui a me nominatim sunt positi; qui exposuerunt sicut ordine continentur, unam voluntatem in Domino nostro Jesu Christo Deo nostro; eumque theandricam, id est, divinam simul & humanam exercuisse nobis operationem; & quod impium est dicere in eodem Christo Deo nostro duas voluntates; eos sequens & confitens, & sic sentiens & docens; & exspectans sisti ante terribile Dei tribunal, cum hac mea fide orthodoxa, subsignavi.

ACTIO VII.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Quid contineat tradita a Macario religiosissimo Antiochiæ archiepiscopo suæ fidei confessio, intelleximus. Dicat autem idem religiosissimus Macarius, an sequatur ab eo traditas sententias. Dixit Macarius beatissimus archiepiscopus: Ita, domine.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Dicat idem religiosissimus Macarius, an confiteatur duas naturales voluntates, & duas naturales operationes in incarnata œconomia Christi Dei nostri.

Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochiæ dixit: Non dico duas naturales voluntates, aut duas naturales operationes in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi, nec si membratim quidem secer, & in mare projiciar.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Ex nunc prolatis codicibus & agnitis a Macario religiosissimo archiepiscopo Antiocheno, primus ex eis liber legatur, ut conferatur cum libris authenticis sanctorum & eximiorum patrum qui sunt repositi in venerando patriarchejo; ut petitum est ab iis qui sunt ex parte sedis Apostolicæ sanctissimi Papæ Romani, Agathonis. Georgius ergo religiosissimus diaconus & bibliothecarius sanctissimæ Dei magnæ, quæ hic est ecclesiæ, proferat hos sanctorum & eximiorum patrum libros ex venerando patriarchejo.

Et prolati sunt: & cum jussu pii nostri Imperatoris Constantini Petrus Consul clarissimus accepisset librum sancti Athanasii, cum eo contulit primum codicem, afferente eum codicem Diogene magnificentissimo Imperatoris secretario; quem legit sic ad verbum.

Sancti Athanasii ex secunda oratione adversus Apollinarem: „ Clarum est enim quod Deus „ Verbum, qui erat ante adventum in carne, „ non erat homo, sed erat Deus apud Deum „ invisibilis & impatibilis. Neque ergo hoc nomen *Christus* producitur sine carne; quoniam „ nomen sequitur passio & mors, scribente quidem Luca, *Si Christus est patibilis, si primus* „ *ex resurrectione mortuorum*. Paulo autem dicente, *Pascha nostrum pro nobis immolatus est* „ *Christus*. Et homo Christus Jesus qui tradidit seipsum pro nobis, non quod non Deus, „ sed quod etiam homo Christus. Quamobrem meminit Jesum Christum esse ex mortuis suscitatum ex semine David. Propterea „ scriptura profert utraque nomina ad ostendendam substantiam invisibiliter quidem Dei „ qui intelligitur, & est vere: visibiliter autem „ hominis qui contrectatur, & est vere: non in „ divisione personarum aut nominum, sed naturali generatione & indissolubili unione: ut cum „ in eo vere esse passionem sit extra controversiam, idem etiam intelligatur vere impatibilis.

Act. 26.

1. Cor. 5.

Confer alteram interpretationem, quæ supra.

ACTIO VII.

ANNO CHRISTI 681.

Sunt autem ea etiam quæ sunt amputata a Macario & Stephano, quæ sunt ante post aliquantulum sententiæ. „ Sed dicitis quod si omnia accepit, omnino utique etiam accepit humanas cogitationes. Fieri autem non potest, ut in cogitationibus humanis non sit peccatum & quomodo erit Christus sine peccato? Dicite ergo, si Deus est creator cogitationum, in quas cadit peccatum, Deo est adducendum suum opificium. Venit enim ut suum opus adduceret: sed erit rursus iniquum judicium condemnans eum qui peccavit. Si Deus enim creavit cogitationes in quas cadit peccatum; quomodo damnat eum qui peccavit? aut quomodo existimant hoc apud Deum fieri judicium? Si autem Adam quoque fuit obnoxius hujusmodi cogitationibus priusquam Dei mandatum esset transgressus: quomodo non cognosceb it bonum & malum, cum esset quidem natura ratione præditus, liber autem ab hujusmodi cogitationibus: cum non cognovisset mali experientiam, solum autem bonum nosset, & esset veluti unum tantum habens modum? Cum autem mandatum Dei esset transgressus, cecidit in hujusmodi cogitationes: non quod Deus creasset hujusmodi cogitationes, quæ in captivitatem redigunt: sed quod diabolus fraude inseruisset rationali hominis naturæ, quæ fuit in transgressione, & a Deo fuit repulsa; adeo ut diabolus & legem peccati constituerit in natura hominis, & mortem regnantem per opus peccati. Propterea ergo venit Filius Dei, ut solveret opera diaboli. (1. Joan. 3. 8.) Sed dicitis, solvit cum non peccasset. Sed non est hæc solutio peccati. Non enim in illo operatus est diabolus peccatum, ut cum ipse venisset in mundum & non peccasset, solveretur peccatum. Sed in rationali & intelligenti natura hominis fecit diabolus peccatum ab initio. Propterea fieri non potuit ut natura quæ erat rationalis & sua sponte peccaverat, aut etiam fuerat sub condemnatione mortis, seipsam revocaret ad libertatem, ut dicit Apostolus: *Impossibile enim legis, in quo infirmabatur per carnem*. (Rom. 8.) Ideo venit Filius Dei ut eam in suam naturam restitueret a novo principio & admirabili generatione: non eam quæ erat ab initio impertitus constitutionem, sed abolita ea quæ in ea seminata fuerat transgressione, sicut testatur propheta dicens: *Priusquam cognosceret puer bonum aut malum; ut non obediret improbitati, ad eligendum bonum*. (Isai. 7.) Si autem in natura quæ peccavit non visa fuit non peccandi potestas, quomodo fuit peccatum in in carne condemnatum; cum neque caro habeat agendi potestatem, neque peccatum cognoscat divinitas? Quomodo autem dicit etiam Apostolus: *Ubi abundavit peccatum, superabundavit gratia*; (Rom. 8.) non locum describens, sed naturam subjiciens? *Ut quemadmodum*, inquit, *per unum hominem peccatum ingressum fuit in mundum, & per peccatum mors: ita etiam per unum hominem Jesum Christum gratia regnet per justitiam in vitam æternam*. Ut per quam naturam fuit peccati processus, per eam etiam esset ostensio justitiæ, & sic solverentur opera diaboli, liberata hominis natura a peccato; & Deus glorificaretur.

Collato autem hoc libro & iis quæ erant prætermissa & ante & in medio sententiæ, Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixit: Dicat religiosissimus Macarius, quanam de causa hæc quæ erant opportuna amputavit ex sententia sancti & eximii Patris.

Dixit religiosissimus Macarius: Ego quas adduxi sententias, ut meo scopo conveniebant, adduxi.

Cum adhuc legeretur sententia, quæ post amputationem adducta fuerat a Macario & Stephano, quæ post nonnulla sic dicebat ad verbum: „ Propterea in Verbi divinitate conspecta servi forma, non subjecta necessitati, natura & potentia ostendit non peccandi potestatem, abrogato decreto necessitatis & lege peccati, & tyranno captivitatis redacto in captivitatem. Servi enim formam inimico Verbum opponens, victoriam peperit per eum qui aliquando fuit victus. Propterea omnem quoque tentationem confecit Jesus, quoniam accepit omnia quæ tentationis habuerunt experientiam, per quam pro nobis victoriam est consuecutus, dicens: *Confidite, ego vici mundum*: (Joan. 16.) non enim adversus divinitatem quam ignoravit, bellum suscepit diabolus: neque enim ausus esset. Propterea dicebat: *Si tu es Filius Dei*: (Matth. 24.) sed adversus hominem quem olim potuerat decipere, & ab illo tempore in omnes homines extendit operationem suæ malitiæ. Cum autem Adami anima detineretur in condemnatione mortis, & assidue clamaret ad suum Dominum: & qui Deo placuerant & justificati erant in lege naturali, una cum Adamo detenti simul lugerent & clamarent; Deus misertus hominis quem fecit, statuit per mysterium novitatis manifestationis, efficere salutem generi hominum: & inimicum quidem perdere qui invidiam deceperat: quæ ratione concipi non potest efficiens hominis in altum elationem, unione cum Altissimo & communione, natura, & veritate. Propterea venit Verbum cum esset Deus & primi hominis creator, ut fieret homo: ad hominis quidem vivificationem, iniqui autem inimici perditionem. Et natus est ex muliere, cum ex prima fictione hominis formam sibi excitasset in ostensione carnis absque carnalibus voluntatibus & humanis rationibus in imagine novitatis. Voluntas enim solius divinitatis: quoniam universa quoque natura in ostensione formæ humanæ, cum videatur caro secundi Adami; non ex divisione personarum, sed in substantia divinitatis & humanitatis. Propterea enim accessit diabolus ad Jesum tanquam ad hominem: cum in eo autem non inveniret veteris suæ sementis indicium; neque sui in præsentia conatus successum, victus est erubescens. Victus autem & viribus defectus dicebat: *Quis est hic qui venit ex Edom*, (Isai. 14) hoc est, ex hominibus e terra, *transiens cum virtute*. Quamobrem dicebat Christus: *Venit princeps mundi hujus, & in me nihil invenit*. (Joan. 63.)

Dixit sancta synodus: Ecce, sanctissime domine, rursus etiam amputavit sententiam. Quæ enim post sententiam lecta sunt jussu vestræ potentiæ, ostendunt adumbratam suam expositionem, quæ quidem sunt in his. Ea quæ fuerunt amputata a Macario & Stephano ex præsenti sententia. „ Atqui & corpus & animam & totum primum secundum Adam inveni factum. Si enim de substantia hominis fuisset illud *nibil*, quomodo inventum est corpus quod videbatur ejus qui dixit illud *nibil*. Sed non invenit in eo aliquid eorum quæ ipse fecerat in primo Adamo. Et sic dissolutum fuit

ANNO CHRISTI 681.

„ in Christo peccatum. Propterea testatur quo- „ que scriptum: *Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus;* quomodo ergo di- „ citis fieri non posse, ut non sit homo captivus, qui semel redactus fuit in captivitatem; „ ut quod fieri quidem non potest, Deo tribuatur; quod autem potest fieri, diabolo: in- „ dissolubile dicentes ejus peccatum in natura „ hominum sicut alii hæretici: & ideo venisse „ divinitatem quæ non redigitur in captivitatem „ in similitudine carnis & animæ, ut ea maneat nequaquam redacta in captivitatem, & „ sic videatur pura justitia. Quando autem non „ fuit pura justitia divinitatis? & quod in his „ est hominum beneficium, nisi & eadem sub- „ stantia & novitate naturæ visus sit Dominus, „ quam nobis innovavit viam recentem & vi- „ ventem, dicens: *Ego sum via & veritas & vita?*

Dixit sancta synodus: Ecce hanc quoque sententiam S. Patris ademisti. Non convenit orthodoxis sic circumcisas exponere voces sanctorum patrum, immo vero hoc est proprium hæreticorum. Dixit Macarius sanctissimus archiepiscopus. Jam dixi quod cum vellem scopum meum confirmare, eam exposui.

Exclamavit sancta synodus: Seipsum aperte ostendit hæreticum. Novo Dioscoro anathema. Qui est hujusmodi, deponatur. Novum Dioscorum ejice. Novo Apollinari malos annos. Ab episcopatu jure sit alienus. Exuatur eo quo est amictus pallio. Qui cum esset exutus & stetisset in medio cum Stephano suo discipulo, Theophanes religiosissimus presbyter & præfectus monasterii Bajarum, rogavit eosdem Macarium & Stephanum. Humanamne habebat voluntatem & peccato non obnoxiam Dominus noster Jesus Christus?

Macarius & Stephanus dixerunt: Nos humanam voluntatem in Christo non dicimus; sed divinam maxime. Nam sine carnalibus voluntatibus & humanis cogitationibus, sicut continet a nobis prius allata S. Athanasii sententia: Voluntas enim est solius divinitatis.

Dixit Theophanes religiosissimus presbyter & præfectus: Quomodo accipitis carnales voluntates & humanas cogitationes?

Macarius & Stephanus dixerunt: Carnales voluntates & humanæ cogitationes sunt hominum qui sunt sicut nos: Christus autem nihil eorum habuit.

Dixit Theophanes religiosissimus presbyter & præfectus: Si sententiam quam circumcidistis posuissetis integram, invenissetis quod carnales voluntates & humanas cogitationes, quæ sunt ad peccandum propensæ & ex voluptate, accepit sanctus pater Athanasius: quæ etiam humanam subierunt naturam ex satione diaboli, sicut idem sanctus pater dixit superius. Ego autem dico non habere Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum nostrum ex diaboli satione carnalem voluntatem, aut cogitationes propensas ad peccatum, absit: sed voluntatem naturalem, quam quidem qui Adamum est fabricatus, ipse Deus ei indidit. Hoc quoque ex vobis quæro, habuitne Adam animam rationalem?

Macarius & Stephanus dixerunt: Maxime.

Theophanes religiosissimus presbyter & præfectus dixit: Naturalem habuit voluntatem? Dixit Stephanus reverentissimus monachus: Liberam & eligendi arbitrio præditam. Etenim ante transgressionem, divinam habuit voluntatem, & erat Deo in voluntate socius.

ACTIO VII.

Domitius religiosissimus episcopus Plusiadis dixit: Ubi est tua absurda blasphemia? Nam si Adam erat Deo in voluntate socius, erat ergo simul cum eo creator.

Theodorus & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus diaconus, qui vicem gerebant Agathonis sanctissimi papæ Apostolicæ sedis veteris Romæ, & legati synodi quæ apud eum fuerat habita, religiosi episcopi dixerunt: Si Adam ante transgressionem divinam habebat voluntatem, erat ergo ejusdem cujus Deus essentiæ; & erat immutabilis & vivifica Adami voluntas. Et quomodo mutatus, transgressus est mandatum, & morti fuit subjectus? tum qui est ejusdem voluntatis, omnino est etiam ejusdem essentiæ. Nescis S. Cyrillum clamare: Sicut est ejusdem essentiæ, ita est etiam ejusdem voluntatis cujus pater: unius enim essentiæ est utique una voluntas?

Theophanes religiosissimus presbyter & præfectus dixit: Quod ego jam vos rogavi, dicite: Naturalem voluntatem habuit Adam an non?

Macarius & Stephanus dixerunt: Jam diximus, liberam & eligendi arbitrio præditam.

Theophanes religiosissimus presbyter & præfectus dixit: An assentimini quod naturalem habuit voluntatem, an inficiamini? Hoc quoque ostendo ex sanctis eximiis patribus. Cum diu ergo restitissent idem Macarius & Stephanus, & neque assentiri vellent nec inficiari, Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Producat Theophanes religiosissimus presbyter & præfectus quas dixit sententias sanctorum & eximiorum patrum.

Qui produxit duas sententias: unam quidem S. Athanasii archiepiscopi Alexandrini ex oratione de Verbi humanitatis susceptione & adversus Apollinarem, quæ sic habet ad verbum. „ Quando Adamum finxit Deus ab initio, num- „ quid congenitum ei dedit peccatum? Quid „ ergo peccato amplius erat opus? Quomodo „ autem eum damnavit, cum peccasset? Quo- „ modo autem etiam ante transgressionem, non „ cognoscebat bonum & malum Adam quem „ Deus finxit? Ad incorruptionem & imaginem suæ æternitatis fecit eum natura pecca- „ to non obnoxium, & voluntate liberum.

Alteram autem S. Augustini Hipponensis episcopi ex libro quinto adversus Julianum, quæ sic continebat: „ Motus animæ quid est nisi „ motus naturæ; Anima enim sine dubio est „ natura; quamobrem voluntas est motus naturæ, quoniam est motus animæ.

Dixit sancta synodus: Perspicue & vere ostendit Theophanes religiosissimus presbyter & diaconus per a se allatas sanctorum & electorum patrum sententias, esse naturalem voluntatem. Si ergo primus Adam naturalem habuit voluntatem; qui in omnibus factus est ei similis præter peccatum, secundus Adam Dominus noster Jesus Christus verus Deus noster, quomodo non habuit in humana sua natura naturalem voluntatem? Cum ergo & humanam peccato non obnoxiam voluntatem accepit Dominus noster & Deus Jesus Christus humanæ suæ naturæ, & divinam ante sæcula cum Patre & Filio & Spiritu sancto habuit voluntatem, duas scilicet naturales voluntates in ipso orthodoxos oportere confiteri inconfuse & citra divisionem, sicut etiam ex plurimis patrum sententiis duas na-

ACTIO VII.

naturales voluntates, in una persona seu hypostasi incarnatæ œconomiæ unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri ostenditur.

Rursus lecta est ex eodem codice alia sententia S. Ambrosii Mediolanensis episcopi ex libro ad Gratianum Imperatorem : quæ sic habet ad verbum : „ Eo usque hominem quem in „ veritate corporis demonstrabat æquabat affe„ ctu, ut diceret: *Sed tamen non sicut ego volo,* Matth. 26. „ *sed sicut tu vis*; cum utique similiter sit Chri„ sti velle quod Pater vult.

Et post nonnulla propositæ sententiæ, sic inseruerunt iidem Macarius & Stephanus : „ Vi„ des quia non solum Filius voluntatem Patris, „ sed etiam Pater Filii faciat voluntatem. Quid B „ est autem vivificare nisi per Filii passionem ? „ Passio autem Christi voluntas est Patris . „ Quos ergo Filius vivificat , per Patris vivifi„ cat voluntatem . Una igitur est voluntas . „ Quæ autem voluntas Patris , nisi ut veniret „ Jesus in hunc mundum , & nos mundaret a „ vitiis? Audi leprosum dicentem. *Si vis , po„ tes me mundare. Respondit Christus, volo :* & „ statim secutus est effectus sanitatis. Vides quia „ Filius arbiter suæ voluntatis est , & Christi „ voluntas eadem quæ paterna est?

Quæ autem a Macario & Stephano ex eadem sententia sunt amputata , sic habent : Joan. 16. „ Quamquam cum dixerit , *Omnia quæ Pater „ habet, mea sunt*, sine dubio nihil excipitur . C „ Quam enim Pater habet , eandem habet & „ Filius voluntatem . Una ergo voluntas , ubi „ una operatio : in Deo enim una voluntatis „ series, operationis effectus est . Sed alia vo„ luntas hominis, alia Dei . Denique ut scias „ vitam in voluntate esse hominis , quia mor„ tem timemus , passionem autem Christi in „ voluntate divina ut pateretur pro nobis: cum „ Petrus Dominum vellet a passione revocare , „ Dominus dixit : *Non sapis ea quæ Dei sunt , „ sed quæ sunt hominum*. Suscipit ergo volunta„ tem meam , suscipit tristitiam . Confidenter „ tristitiam nomino, quia crucem prædico. Mea „ est ergo hæc voluntas , quam suam dixit , „ quia ut homo suscepit tristitiam meam , ut D „ homo locutus est. Ideo ait, *Non sicut ego vo„ lo, sed sicut tu vis*. Mea est enim tristitia , „ quam meo suscepit affectu. Nemo enim mo„ riturus exsultat. Mihi compatitur , mihi tri„ stis est, mihi dolet: Ergo pro me, & in me „ doluit, qui pro se nihil habuit quod doleret. „ Doles igitur , Domine Jesu , non tua , sed „ mea vulnera ; non tuam mortem , sed no„ stram infirmitatem: sed sicut dixit propheta, Isai. 53. „ quia *pro nobis dolet , & nos, Domine, æstima„ vimus te esse in laboribus*.

Præterea lecta est ex eodem codice alia sententia S. Dionysii episcopi Athenarum & martyris, ex libro de divinis nominibus : & collatus fuit similiter textus sententiæ qui sic habe- E bat : „ Distinctum est ab illa quæ bonum de„ cet divina in nos operatione, quod sicut nos, „ ex nobis integre & vere essentiam acceperit „ Verbum quod est super essentiam , & fecerit „ & passus sit quæ sunt ejus humanæ Dei ope„ rationis egregia & eximia. Cum iis enim Pa„ ter & Spiritus sanctus nulla ratione habue„ runt communionem, nisi quis dixerit, ex il„ la quæ bonum decet benigna voluntate. Hæc fuerunt amputata ab iisdem ex eadem sententia: & ex omni exsuperante & ineffabili Dei operatione, quam fecit etiam sicut nos factus „

A qui est immutabilis quatenus est Deus & Deus Verbum.

ANNO CHRISTI 681

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia S. Joannis Chrysostomi ex oratione habita in illud, *Pater si possibile est , transeat a me calix iste :* cujus est principium ; Profundam incisionem. Et collata fuit similiter cum libro qui erat in corpore bibliothecæ venerandi patriarcheii hujus regiæ civitatis , quis sic habebat : „ Tot bona ex cruce profecta sunt & profici„ scuntur, & non vult crucifigi ? Et quis hoc „ dixerit? si autem nolebat , quis eum coegit, „ quis vim attulit ? Quid vero præmisit , qui „ nunciarent fore ut in crucem ageretur , cum „ non esset in crucem agendus, nec vellet hoc „ sustinere ? Quanam autem de causa calicem „ vocat crucem , si nolebat agi in crucem ? „ Hoc enim est ostendentis, quod ejus rei ha„ bet desiderium . Nam quemadmodum calix „ est jucundus sitientibus , ita etiam ei agi in „ crucem : & ideo dicebat ; *Desiderio desideravi „ hoc Pascha comedere vobiscum* . Non temere „ hoc dicens , sed propter hanc causam quod „ post vesperam crux eum excipiebat. Cum er„ go & eam rem vocaret gloriam , & discipu„ lum argueret quod eum prohibuerit , & bo„ num pastorem his ex eo ostenderet quod oc„ cideretur pro opibus, & eam rem desiderio „ desiderare se diceret, & lubens ad eam acce„ deret, quomodo rogat ne hoc fiat? Si autem „ nolebat, quid erat difficile eos prohibere, qui „ ad hoc veniebant ? Nunc autem eum etiam „ vides ad eam rem currentem . Quando certe „ ad eum accesserunt, dicit: *Quem quæritis? Il„ li autem dicunt: Jesum Nazarenum . Ille vero „ dixit: Ego sum: & abierunt retrorsum, & hu„ mi ceciderunt.* Qui eos ergo ita mancos red„ didit, & prius ostendit se potuisse effugere , „ tunc se tradidit. Ut scias quod non necessita„ te, non vi, neque tyrannide eorum qui inva„ serunt, hoc passus sit: sed sua sponte volens„ que & eligens, & diu ante hæc certo consi„ lio dispensans. Propterea & præmissi sunt pro„ phetæ, & prædixerunt patriarchæ , verbisque „ & factis crux præfigurabatur . Etenim Isaac „ mactatio crucem nobis significabat . Et ideo „ dicebat: *Abraham pater vester exultavit ut vi„ deret diem meum : & vidit : & gavisus est .* Joan. 8. „ Deinde patriarcha quidem lætatus est videns „ crucis imaginem : ipse vero rem repudiabat ? „ Porro autem Moses quoque sic superavit A„ malec, quoniam ostendebat figuram crucis . Et innumerabilia licet videre facta in veteri testamento quæ crucem prius describebant . Quanam ergo de causa ita fiebat , si is qui erat in crucem agendus nolebat hoc fieri? „ Quod au„ tem sequitur est adhuc magis dubium. Nam „ cum dixisset, *Transeat a me calix iste* , sub„ junxit: *Verum non sicut ego volo, sed sicut tu.* „ Hinc enim , quod attinet ad dictionem , o„ stenduntur duæ voluntates inter se contrariæ. „ Siquidem Pater quidem volebat eum agi in „ crucem, ipse autem nolebat . Atqui videmus „ eum semper eadem velle quæ Pater. Etenim „ quando dicit: *Da eis ut sicut ego & tu unum „ sumus, & ipsi in nobis unum sint*: nihil aliud „ dicit , nisi Patris & Filii unam esse senten„ tiam. Et quando dicit: *Verba quæ ego loquor, „ non loquor ego: Pater autem in me manens fa„ cit opera*. Hoc ipsum ostenditur etiam, cum „ dicit: *A meipso non loquor*: Et, *A meipso non „ veni*. Et, *Non possum a me quidquam facere* , „ dicit: non hoc significans , quod privatus sit

„ po-

ANNO CHRISTI 681.

„ potestate vel loquendi vel faciendi, abstit: sed A „ accurate volens ostendere convenire suam mentem ac sententiam tam in verbis quam in factis & consiliis cum Patre, & unam ejus esse „ essentiam, sicut jam saepe ostendimus. Illud „ enim, *A me ipso non loquor*, non est ablatio „ potestatis, sed ostensio consensionis.

Sunt autem ea quae sequuntur hujus orationis, quae abscissa fuerant ex hac sententia ab iisdem Macario & Stephano: Quomodo ergo hic dicit: *Verum non sicut ego volo, sed sicut tu?* „ Forte vobis magnum angorem injecimus, sed „ erigamini: nam etsi multa sunt quae dicta „ sunt, bene tamen scio esse juvenilem vestram „ animi alacritatem. Ad ipsam enim deinceps „ solutionem festinat oratio. Quanam ergo de B „ causa sic dictum sit, attende diligenter. Ad „ admittendum longe difficillima erat ratio in- „ carnationis: insignis enim ejus benignitas, & „ haec magnitudo suae demissionis erat stupenda, & magna confirmatione opus habebat ad „ hoc ut admitteretur. Cogita enim cujusmodi „ erat audire & discere, quod Deus qui est „ ineffabilis, inenarrabilis, incogitabilis, invisibilis, incomprehensibilis, cujus in manu sunt „ fines terrae, qui aspicit super terram & facit „ eam tremere, qui tangit montes & fumigant, „ cujus in terram demissionis pondus ne Cherubim quidem ferre potuerunt, sed expansis „ alis abscondebant oculos: Hic qui omnem „ mentem superat, & omnem movet cogitatio- C „ nem, praeteritis Angelis, Archangelis, omnibus supernis potestatibus intelligentibus, vo- „ luit homo fieri, & carnem e terra & luto „ effictam suscipere, & in Virginis uterum descendere, & tempore novem mensium in u- „ tero gestari, & lacte nutriri, & humana omnia pati. Cum ergo esset adeo admirabile id „ quod erat futurum, ut etiam factum a multis „ non crederetur, primum quidem praemittit „ prophetas qui hoc annunciarent. Et patriarcha quidem hoc praedixit, dicens: *Ascendisti*

n. 49. „ *ex germine, Fili mi: cadens dormisti ut leo.*

ai. 7. „ Esaias autem dicens: *Ecce virgo concipiet &*

ai. 53. „ *pariet Filium, & vocabunt nomen ejus Emanuel.* Et rursus alibi: *Vidimus eum tanquam* D „ *puellum, tanquam radicem in terra sitienti.* „ Terram sitientem dicens uterum virginalem; „ propterea quod hominis semen non susceperit, neque coitu usa sit, sed cum sine concubitu pepererit. Et rursus: *Puellus natus est* „ *nobis, Filius datus est nobis.* Et, *egredietur* „ *virga de radice Jesse, & flos ex radice ascendet.*

aruch. 3. „ Et Hieremias, *Hic est Deus noster, non reputabitur alius praeter ipsum. Invenit omnem viam* „ *scientiae, dedit eam Jacob Filio suo, & Israel* „ *dilecto suo. Post haec in terra visus est, & cum* „ *hominibus est conversatus.* David quoque in- „ carnatam ejus praesentiam significans dicebat:

al. 71. „ *Descendet sicut pluvia in vellus, tanquam gutta distillans super terram:* quoniam sine strepitu & tumultu venit in uterum Virginis „ Sed non suffecerunt haec solum: sed etiam „ cum accessisset, ne putaretur esse phantasia „ quod fiebat, non solo aspectu ejus rei fidem „ facit, sed etiam longo tempore & quod humana omnia pervaserit. Neque enim solum „ venit ad hominem perfectum & absolutum, „ sed ad uterum virginis: ita ut & in utero „ gestari & in lucem edi & lacte nutriri & augeri sustinuerit, & prolixitate temporis & ae- „ tatum omnium differentia id quod fiebat confirmaverit. Et nec hic solum stetit probatio: „ sed etiam carnem circumferens, dimittit eam „ pati defectus naturae, & esurire, & sitire, & „ dormire, & laborare. Tandem etiam ad cru- „ cem veniens, dimittit eam pati quae sunt carnis. Propterea sudorum quoque rivi ex „ ea defluebant: & inventus est angelus eam „ corroborans; moeroreque & tristitia afficitur. „ Etenim priusquam haec diceret, dicit: *Anima* „ *mea est turbata:* &, *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Si enim etiam cum haec omnia facta sint, improbum os diaboli, per Mar- „ cionem Ponticum, & Valentinum, & Manichaeum Persam, & complures alios haeresiarchas, conatus est quantum in eis fuit, evertere rationem oeconomiae: & satanicam quan- „ dam vocem emisit, dicens: Non fuit incarnatus, neque carne tectus, sed hoc erat visio „ & phantasia & scena & hypocrisis, licet cla- „ mantibus perpessionibus, morte, sepultura, „ fame: si nihil horum factum esset, quomodo non multo magis diabolus seminasset haec „ mala dogmata impietatis? Propterea sicut e- „ suriit, sicut laboravit, sicut dormiit, sicut co- „ medit, sicut bibit; ita etiam mortem recusat „ ostendens humanitatem, & naturae infirmitatem, quae non sustinet impatibiliter ex hac „ vita erumpere. Si enim nihil horum dixisset, „ potuissent dicere; Si fuisset homo, oportuisset eum pati quae sunt hominis. Quaenam au- „ tem ea sunt? Cum esset in crucem agendus, „ timere & angore affici, & non impatibiliter „ ex hac vita erumpere. Natura enim inest a- „ mor in ea quae sunt praesentia. Propterea „ cum vellet ostendere verum carnis indumentum, & probare oeconomiam, cum magna „ demonstratione proponit nudas affectiones.

ACTIO VIII

Constantinus pius Imperator dixit: Sufficiunt quae hodie acta sunt. Reliqua autem hujus qui legitur codicis, legantur altero.

ACTIO OCTAVA.

Est Actio nona superius

TOMUS IV.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii a Deo coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum, Constantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris semper Augusti anno vicesimo septimo, & post consulatum ejusdem divinae mansuetudinis anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, octavo mensis Martii, indictione nona, praesidente, &c. sicut in prioribus actionibus, nisi quod inter nomina episcoporum non invenitur Macarius Antiochenus episcopus.

Constantinus pius archidiaconus sanctissimae Dei catholicae & apostolicae quae hic est eccle- E siae, & primicerius religiosissimorum notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopolitani, dixit: Meminit divinum vestrum imperium, sanctaque & oecumenica synodus, quod hesterno die collatae sunt cum libris venerandi patriarcheii diversae sententiae ex codice tradito a Macario & Stephano: & pronunciatum fuit altero die legenda esse reliqua ejusdem codicis.

Stant autem pro foribus Petrus episcopus Nicomediae, Solomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hypaeporum, Theodorus episcopus Melitenae, Georgius diaconus & bibliothecarius, Anastasius diaconus & notarius ὁ πλοϊμάρχης, Stephanus diaconus & Cancellarius, Dionysius diaco-

co-

ACTIO VIII.

conus & Cancellarius, Georgius monachus in Macra, Anastasius presbyter & monachus, & Stephanus monachus discipulus Macarii: Videturne divinæ vestræ potentiæ & sanctæ synodo, ut ii ingrediantur; an differemus in præsentia?

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Memorati viri ingrediantur. Et ingressi sunt.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Legantur quæ jam acta sunt. Et lecta sunt.

Constantinus pius Imperator dixit: Proferatur codex sententiarum traditus a Macario & Stephano, ad hoc ut reliqua legantur, & conferantur cum libris venerandi patriarchii. B

Et fuit allatus: quem accipiens Diogenes magnificentissimus Imperatoris secretarius legit: sic autem habebat. S. Athanasii ex libro de Trinitate & Verbi incarnatione. „ Et quando dicit, *Deus Deus meus, ut quid me dereliquisti?* „ dicit ex persona nostra. Et paulo post: Et „ quando dicit, *Pater, si possibile est, transeat* „ *hic calix. Verum non mea fiat voluntas, sed* „ *tua. Spiritus promptus est, caro autem infirma*: duas hic ostendit voluntates: alteram „ quidem humanam, quæ est carnis; alteram „ vero divinam. Humana enim propter carnis „ imbecillitatem recusat passionem. Divina au„ tem ejus est prompta: sicut etiam Petrus cum „ de passione audivisset, timuit & dixit: *Pro- C* „ *pitius esto Domine*. Dominus autem eum in„ crepans dicit: *Vade retro satana, es mihi scan*„ *dalum, quoniam non sapis quæ sunt Dei, sed* „ *quæ hominum*. Ita etiam hic intelligitur. Quæ „ autem ab hac sententia sunt amputata ex eadem sententia ab iisdem Macario & Stephano, ita habent: Cum enim factus esset in similitudine hominum, passionem recusat ut „ homo. Cum autem esset Deus, & quod ad „ divinam essentiam attinet, impatibilis, pas„ sionem & mortem suscepit prompto & alacri „ animo.

„ Superflue sunt hæ voces, ex eadem sententia.

Basilius religiosus episcopus Gortynæ dixit: Ecce, pie domine, ii apud quos est una voluntas, quod est ab eis promissum non ostenderunt, sed etiam duas voluntates aperte probarunt ex hac lecta S. Athanasii sententia. D

Stephanus monachus Macarii discipulus dixit: S. Gregorius theologus in secunda oratione de Filio, aperte probat unam voluntatem in Domino nostro Jesu Christo, dicens: „ Illius e„ nim velle nec Deo est contrarium, cum sit „ totum deificatum.

Basilius episcopus Gortynæ dixit: „ Quam„ nam voluntatem dicis deificatam? an huma„ nam? Nam si divinam dixeris, quæ est divi„ na, non eget deificatione: si autem humana, „ videlicet duas voluntates per hanc sententiam „ vel invitus significas.

Domitius religiosus episcopus Plusiadis dixit: E Rogo a Deo coronatam Domini potentiam & sanctam synodum, ut veniat in medium Georgius religiosissimus monachus Stephani condiscipulus, ut interrogetur an rectum sit dogma Stephani.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Dicat Georgius reverentissimus, an rectum sit dogma monachi sui condiscipuli.

Dixit Georgius religiosissimus monachus: Loquitur omnino, domine, præter scopum sanctorum patrum: pugnat cum patribus.

Præterea lecta fuit ex eodem codice alia sancti Cyrilli sententia, ex interpretatione evangelii secundum Matthæum oratione XII. & collata fuit cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandæ patriarchii, qui sic habebat in contextu sententiæ. Illud ergo, *Non sicut ego volo, sed sicut tu*; pulchre significat transformationem & transmutationem humanæ naturæ ex ignava timiditate ad spiritalem audaciam.

ANNO CHRIST. 681.

Sunt autem etiam quæ ante sententiam idem Macarius & Stephanus maligne non adduxerunt hoc modo. Recusat ergo calicem, eorum qui ipsum in crucem egerunt impietatem per hoc jam quodammodo accusans: & subjicitur „ quidem timor patiendi in ipso propter huma„ nitatem; repente autem sepitur virtute & for„ titudine Verbi quod inhabitat. Vide enim „ quomodo in ipso quidem ostendit humanita„ tem recusatio: protinus autem resplenduit „ quæ flecti non potest Divinitas; Dixit enim „ Patri qui est in cœlis: *Verum non sicut ego* „ *volo, sed sicut tu*. Hoc autem humanæ dicit: „ Nam in hoc quidem quod est Deus, non est „ extra voluntatem Patris, sed est potius ipse „ voluntas Dei & Patris: siquidem in sapientia „ est etiam velle Patris: Sapientia autem est „ Filius. Quod autem Patris voluntas nomina„ tur Unigenitus, aperte declarat divinus psal„ mographus, dicens: *Domine voluntate tua præ*„ *stitisti decori meo virtutem*: In Christo enim Psal. 29. „ omnis datio cœlestium bonorum est a Deo „ Patre. Et alioqui cum sit una & ejusdem es„ sentiæ sancta Trinitas, & una divinitas in ea „ intelligatur, quomodo non fuerit eadem vo„ luntas Patris & Filii & Spiritus sancti? Con„ venientissime ergo figuræ humilitatis, & tan„ quam homo sensim subveretur mortem quæ „ ingressa est præter naturam & ex exsecratio„ ne. Rursus autem tanquam Deus eam despi„ ciens, dicit illud: *Non sicut ego volo, sed sicut* „ *tu*. Vide autem quemadmodum in Christo ad „ summam deinceps audaciam transformabatur „ humana natura. Jam enim docebatur ne ip„ sam quidem deformem mortem extimescere, „ maxime si utiliter accedat propter Deum. In „ hoc enim est magna merces, quod id quod „ est sic invisum & naturæ inimicissimum pro„ pter Christum admittimus: nostra natura di„ scente in primo Christo viriliter se gerere, & „ quæ sunt adeo gravia & ad resistendum ter„ ribilia superare.

Dixit sancta synodus: Non modo unam quam affirmabatis voluntatem tu Stephanus, & tuus magister Macarius, non probavistis in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, per codicem a vobis traditum; sed etiam duas voluntates in sitis in eodem codice sententiis aperte clamantem invenimus inclytum Athanasium: licet per amputationem & vobis consuetam adumbrationem, has sententias interpretantes protuleritis. Decernimus ergo, quoniam aperte ostensum est vos in divinis dogmatibus evertendis studium posuisse, sanctorumque & eximiorum Patrum doctrinam corrupisse, immo vero hæreticorum sententiam suscepisse, & eorum dogmata esse secutos in perniciem populi orthodoxi, vos esse alienos ab omni dignitate & ordine sacerdotali; eos autem qui jam ducti sunt pœnitentia, & resipuerunt, episcopos & clericos, qui in præsentia stant in medio, & orthodoxe nobiscum confitentur, in suis quidem locis sedere permittimus: ab eis autem promissos fidei suæ juratos libellos altero die nobis præbere.

San-

ANNO CHRISTI 681. | ACTIO IX.

Sancta synodus exclamavit: Multos annos Imperatori. Orthodoxo Imperatori multos annos. Hæreticum ejice. Novo Emychi malos annos. Hæreticum ejice. Et extrusus Stephanus Macarii discipulus fuit ejectus. Petrus religiosissimus episcopus Nicomediæ, Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes, Solomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hypæporum, Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius, Anastasius diaconus & notarius, Stephanus diaconus & Cancellarius, Dionysius diaconus & Cancellarius, Anastasius presbyter & monachus, & Georgius monachus in Macra, dixerunt: Parati sumus altero die jurati tradere libellos nostræ orthodoxæ fidei.

Dixit sancta synodus: Fiat quod est ab eis petitum; & quoniam sufficiunt quæ hodierno die sunt agitata, altero die codex qui jam fuit traditus ab iis qui sunt ex parte sedis apostolicæ Romæ veteris, proferatur legendus & conferendus cum libris venerandi quod est hic patriarchii. Alios enim duos codices qui tunc fuerunt traditi a Macario & Stephano, & lecti, nolumus conferri: propterea quod sententiæ quæ eis inferuntur, nequaquam pertineant ad præsens argumentum de dogmatibus.

Actio quæ superius decima dicitur

ACTIO NONA.

TOMUS IX.

IN nomine Domini &c. Octavo mensis Martii, indictione nona, præsidente eodem, &c. Constantinus religiosissimus archidiaconus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ quæ hic est ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum sanctissimi archiepiscopi Constantinopolitani, dixit: Meminit vestra pietas, & sancta Oecumenica synodus, quod in præcedenti conventu facta est lectio sententiarum, quæ supererant in codice prolato a Macario & Stephano: & facta est eorum collatio cum libris sanctorum Patrum repositis in venerando patriarchio hujus regiæ civitatis. Et scitis quid contineant: & quod edictum fuerit a vestra sancta synodo altero die esse faciendam lectionem sententiarum jam traditarum ab iis qui sunt ex parte Apostolicæ sedis Romæ veteris, & eorum collationem cum libris reverendi quod est hic patriarchii. Promiserunt autem Petrus religiosissimus episcopus Nicomediæ, & Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes, Solomon religiosissimus episcopus Clanei, & Antonius religiosissimus episcopus Hypæporum: quin etiam Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius, Dionysius religiosissimus diaconus & Cancellarius, & Anastasius pius diaconus & notarius Protecdicus, & Anastasius presbyter & monachus, suæ sanctæ & orthodoxæ fidei jurati libellos tradere sanctæ vestræ & œcumenicæ synodo: & rejecimus in hunc diem.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Quæ jam acta sunt legantur. Et lecta sunt.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Auditis sententiis quæ traditæ fuerunt a Macario & Stephano, cognovimus quæ ab eis facta fuit amputationem in hujusmodi sententiis, quæ adumbrat & confundit universam Domini Jesu Christi veri Dei nostri humanæ naturæ susceptæ œconomiam. Meminimus autem quod & Petrus religiosissimus episcopus Nicomediæ, & Solomon religiosissimus episcopus Clanei, & Antonius religiosissimus episcopus Hypæporum, & Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes, & Georgius quoque religiosissimus diaconus & bibliothecarius, & Stephanus religiosissimus diaconus & Cancellarius, & Dionysius diaconus & Cancellarius, & Anastasius religiosissimus diaconus & Notarius ὁ πρωτέκδικος, & Anastasius & Georgius religiosissimi monachi, promiserunt de nostra orthodoxa fide libellos tradere sequenti die huic sanctæ & œcumenicæ synodo. Sed fuit prius consequens codicem sententiarum Patrum, traditum ab iis qui sunt ex parte Apostolicæ sedis veteris Romæ, qui etiam fuit obsignatus, in medium produci ut legatur, & conferatur cum libris venerandi patriarchii hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis. Et productus fuit idem codex obsignatus.

Qui postquam fuit apertus, cum Petrus religiosissimus diaconus & notarius sanctissimi archiepiscopi Constantinopoli sumpsisset librum authenticum qui erat ex armario magnæ quæ hic est ecclesiæ, argento coopertus. Et Solomon religiosissimus diaconus & notarius ejusdem sanctissimi archiepiscopi Constantinopolitani, dictum codicem sententiarum legit. In inscriptione autem sic habebat ad verbum: „Sententiæ sanctorum & eximiorum Patrum, quæ „ostendunt duas voluntates & duas operationes „in Domino & Deo & Servatore nostro Jesu „Christo.

S. Leonis papæ Romani, ex secunda epistola ad Leonem Imperatorem, cujus est principium: *Promisisse me memini*. Quidquid ergo in „tempore accipit Christus, secundum hominem accipit; cui quæ non habuit, conferrentur. Nam secundum potentiam deitatis indifferenter omnia quæ habet Pater, etiam „Filius habet: & quæ in forma servi a Patre „accepit, eadem in forma Dei etiam ipse donavit. Secundum formam enim Dei, *ipse & Pater unum sunt*: secundum formam autem „servi, *non venit facere voluntatem suam, sed voluntatem ejus qui misit eum*. Secundum formam Dei, *sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio vitam habere in semetipso*: secundum formam servi, *tristis est anima ejus usque ad mortem*. Quæ quidem sententia „similiter fuit collata cum superius dicto armarii libro: & convenit.

Similiter lecta fuit ex eodem codice sententia S. Ambrosii episcopi Mediolanensis, ex libro secundo ad Gratianum Imperatorem, cujus est principium. *Satis, ut arbitror libro superiore:* „Suscipit voluntatem meam, suscipit tristitiam meam: confidenter tristitiam nomino, „quia crucem prædico. Mea erat hæc voluntas, quam suam dixit: quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est. „Ideo ait, *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* „Mea est tristitia, quam meo suscepit affectu: „nemo enim moriturus exsultat. Mihi compatitur, mihi tristis est, mihi dolet. Ergo pro „me, & in me doluit, qui pro se nihil habuit „quod doleret. Doles igitur, Domine Jesu, „non mea, sed tua vulnera: non tuam mortem, sed nostram infirmitatem: sicut in Propheta: *Quia pro nobis dolet: & nos, Domine, æstimavimus te esse in doloribus*: cum tu non „pro te, sed pro me doleres. Et quid mirum, „si pro omnibus doluit, qui pro uno flevit? „quid mirum, si moriturus pro omnibus tædeat, qui Lazarum resuscitaturus illachrymat?

„ mat? Verum & ibi piæ sororis lacrymis commovetur, quia mentem humanam tangebat: „ & hic alto operatur effectu: ut sicut mors ejus mortem abstulit, livor ejus ulcera nostra „ curavit: ita etiam mœrorem nostrum mœror „ ejus aboleret. Ut homo ergo dubitat, ut homo turbatur: non turbatur enim virtus: non „ turbatur ejus divinitas, sed turbatur anima, „ turbatur secundum humanæ fragilitatis assumptionem. Et ideo quia suscepit animam passibilem, suscepit & animæ passiones. Non enim eo quod Deus erat, aut turbari aut mori posset. Denique: *Deus Deus*, inquit, *meus* „ *quare me dereliquisti*? Ut homo ergo loquitur, „ meos circumferens metus; quod in periculis „ positi a Domino deseri nos putamus. Ut homo turbatur, ut homo flet, ut homo crucifigitur. Sic enim dixit apostolus, *quia Christi* „ *carnem crucifixerunt*: Et alibi apostolus Petrus ait: *Christo passo secundum carnem*. Caro „ igitur est passa: divinitas autem mortis libera, passioni corpus naturæ humanæ lege concessit. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo vetustissimo bibliothecæ venerandi patriarchii hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem S. Ambrosii ex interpretatione evangelii secundum Lucam, quæ sic habet: Quod autem ait, *Non mea voluntas, sed tua fiat*: suam, ad hominem retulit: Patris, ad divinitatem. Voluntas enim hominis, temporalis: voluntas divinitatis, æterna. Quæ quidem sententia fuit collata cum libro chartaceo Romanis literis scripto, producto a parte eorum qui erant sedis Apostolicæ Romæ veteris, interpretante Constantino religiosissimo presbytero & defensore hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ & Grammatico Romano: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia Joannis episcopi Constantinopolitani, ex oratione habita ad eos qui abfuerunt a synaxi, cujus est principium: *Rursus equorum curricula.* „ Recordemini horum verborum: est enim rursus utilis eorum recordatio iis qui orationem „ examinant. Dixit proditorem: Prædixit fugam omnium, & ejus mortem. *Percutiam* „ *enim*, inquit, *pastorem*. Prædixit eum qui erat „ ipsum negaturus, & quando, & quoties: accurate omnia. Et post hæc omnia, cum suæ „ futurorum præscientiæ sufficientem dedisset ostensionem, veniens in prædium, orat. Et „ illi quidem dicunt quod in divinitate; nos „ autem dicimus quod in œconomia. Judicate „ igitur, & ab ipsa Unigeniti gloria minime separatam feratis sententiam. Nam etsi nunc „ jure ago inter amicos, oro tamen & rogo, „ ut sit incorruptum judicium, neque ad meam „ gratiam, neque ad illorum odium. Nam hinc „ quidem vel maxime patet non esse preces divinitatis. Dei enim est adorari, Dei preces „ suscipere, non autem preces offerre. Sed tamen quoniam pudorem exuerunt, ex ipsis „ verbis orationis vobis aperte ostendam universum esse œconomiæ, & ejus quæ est in „ carne infirmitatis. Quando enim aliquid humile Christus loquitur, adeo humile & vile „ id loquitur, ut summa eorum quæ dicuntur „ humilitas, vel valde contentiosis possit persuadere, quod verba longe absunt ab illa ineffabili & quæ explicari non potest essentia. „ Veniamus ergo ad ipsa verba orationis: *Pater*, *si possibile est*; *transeat a me calix iste*. „ *Verum non sicut ego volo*, *sed sicut tu*. Et paulo post: Roga hæreticum: Deus timetne, & „ refugit, & dubitat, & molestia afficitur? Et „ si dixerit, Certe. Deinceps & eum deorsum „ amanda cum diabolo, immo vero illo inferius: neque enim ille hoc audebit dicere. Sed „ si dixerit nihil horum esse Deo dignum, „ dic: Ergo nec orat Deus: Nam absque eo „ aliud quoque erit absurdum, si Dei verba „ fuerint. Nam non solum eum esse anxium „ verba ostendunt: sed etiam duas voluntates, „ unam quidem Filii, alteram vero Patris, inter se contrarias. Dicere enim: *Non sicut ego* „ *volo*, *sed sicut tu*, hoc est ostendentis: hoc „ autem, nec illi quidem unquam concesserunt. „ Sed cum nos dicamus: *Ego & Pater unum* „ *sumus*, in potestate; illi dicunt hoc dictum „ esse in voluntate, dicentes Patris & Filii unam esse voluntatem. Si ergo Patris & Filii „ est una voluntas, quomodo hic dicit: *Verum* „ *non sicut ego volo*, *sed sicut tu*? Nam si hoc „ dictum sit in divinitate, est quædam contradictio: & multa absurda ex eo oriuntur. Sed „ si de carne dicantur quæ dicta sunt; nihil poterit reprehendi. Non enim carnem nolle mori est damnandum: est enim hoc naturæ. „ Ipse autem omnia quæ sunt naturæ præter „ peccatum copiosissime ostendit, ut ora hæreticorum obstruat. Quando ergo dicit: *Si possibile est*, *transeat a me calix iste*, &: *Non sicut ego volo*, *sed sicut tu*: nihil aliud ostendit „ nisi quod carne vere fuit tectus, quæ timebat mortem: timere enim mortem, refugere, „ & angi, est illius. Aliquando ergo eam quidem dimittit destitutam & nudam a propria „ operatione: ut cum ostenderit ejus infirmitatem, ejus quoque naturæ fidem faciat: aliquando autem eam celat, ut sciat eum non „ esse solum hominem. Quemadmodum enim „ si perpetuo effecisset quæ sunt divinitatis, non „ fuisset credita ratio œconomiæ; propterea variat etiam, & miscet, & verba, & facta: ut „ neque Pauli Samosateni, neque Marcionis & „ Manichæi morbo & insaniæ præberet occasionem. Propterea etiam Deus prædicit futurum, „ ut Deus. & rursus refugit & reformidat, ut „ homo. Quæ quidem sententia similiter fuit „ collata cum libro qui erat in bibliotheca venerandi patriarchii hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis: & convenerunt.

Præterea lecta est ex eodem codice sententia ejusdem S. Joannis archiepiscopi Constantinopolitani, ex interpretatione evangelii secundum Matthæum, in eum locum ubi dicit: *Et venit ad discipulos & invenit eos dormientes*: quæ sic habet. „ Quemadmodum ii quorum corpori adhibetur medicina, dolorem sustinent in curationibus, non tanquam jucundum, sed tanquam necessarium, propter sanitatem quæ ex „ ea paratur: eodem modo Servator quoque per „ se quidem fugiendam jam recusabat mortem „ toleranter autem eam sustinuit, ut nos homines multis modis juvaret per hanc œconomiam. Non solum enim oblato pretio redemptionis, effecit ut essemus liberi ab omni peccato: sed etiam cum corpus ostendisset veluti quasdam primitias resurrectionis a mortuis, „ omnino communem confirmavit resurrectionem. Fortasse autem si non recusasset, existimatus esset inconsiderata quadam temeritate & audacia sua sponte ad mortem venire: „ nunc autem cum oratione eam sit deprecatus, „ ostendit insigne scelus eorum qui ipsum inte-

„ re-

ANNO CHRISTI 681. ACTIO IX.

„ remerunt. Cum ergo dixisset, *Transeat calix* A „ *iste*, subjunxit: *Verum non sicut ego volo, sed* „ *sicut tu*. Et se propriam quidem habere vo„ luntatem evidenter ostendit, semper autem „ præponit suæ paternam voluntatem, & in o„ mnibus adjicit Patris voluntatem cum sua „ concurrere, se quoque ostendens consentire „ cum illius consilio. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ, quæ erat similiter venerandi quod est hic patriarcheii: & convenit.

Præterea lecta est ex eodem codice sententia S. Athanasii archiepiscopi Alexandrini ex oratione de Trinitate & Verbi incarnatione: cujus est initium, *Qui malitiose divinas scripturas*: quæ sic habet. „ Et quando dicit: *Pater, si pos-* B „ *sibile est, transeat calix iste: Verumtamen non* „ *mea fiat voluntas, sed tua. Spiritus promptus* „ *est, caro autem infirma*: duas hic ostendit vo„ luntates: unam quidem humanam, quæ est „ carnis, alteram vero divinam: humana enim „ propter carnis imbecillitatem recusat passio„ nem; divina autem est prompta & alacris. „ Quemadmodum Petrus quoque cum audisset „ de passione, extimuit, & dixit: *Propitius esto* „ *Domine*: eum autem increpans Dominus dixit: *Vade retro satana, es mihi scandalum: quo-* „ *niam non sentis quæ Dei sunt, sed quæ homi-* „ *num*. Ita etiam hic intelligitur. Cum enim „ factus esset in similitudine hominum, recusat „ passionem, ut homo: cum autem esset Deus, C „ quod ad divinam attinet essentiam exsistens, „ impatibilis prompto & alacri animo suscepit „ passionem & mortem: propterea quod fieri „ non poterat, ut ipse detineretur a morte. Quæ quidem sententia fuit similiter collata cum libro in corporibus croceis bibliothecæ venerandi quod est hic patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia S. Gregori episcopi Nysseni, ex oratione contradictoria adversus Apollinarem hæreticum. cujus est initium, *Bonum fuerit procemium*: quæ sic habet: „ Sed conturbantur, inquit, infide„ lium in nos conturbatione. In nos utitur ma„ ledicto, conturbatos & infideles eos vocans, „ qui vocem evangelicam attendunt non citra D „ examinationem, quæ dicit: *Pater, si possibile* „ *est, transeat a me calix iste: Verum non mea* „ *fiat voluntas, sed tua*. His autem suam pro„ priam adiicit dictionem, quæ sic habet. Et „ non meminerunt quod voluntas hæc propria „ dicta est, non hominis qui est e terra, sicut „ ipsi existimant; sed Dei, qui descendit e cœ„ lo. Quid invenerit quispiam ejusmodi quod „ dicat? Non dico quemquam ex iis qui sunt „ damnati hæresis: sed nec ipsum pulo patrem „ impietatis & mendacii inventurum aliquid iis „ quæ dicta sunt gravius ad blasphemiam. Scit„ ne quæ loquatur scriptor orationis? Deus qui „ de cœlo descendit, divinitatis propriam cir„ cumscribit voluntatem, & ad opus quod vult E „ non vult venire? Patris ergo & Filii divisæ „ sunt voluntates? Et quonammodo fuerit com„ munis voluntas in utrisque? Quomodo autem „ voluntatum diversitate apparuerit eandem esse „ naturam? Omnino enim necesse est ut con„ currat natura cum voluntate, quemadmodum „ alicubi dicit Dominus: *Non potest arbor bona* „ *malos fructus facere: neque arbor mala bonos* „ *fructus facere*. Fructus autem naturæ fuerit „ propositum & electio, ita ut bonæ quidem „ sit bona, malæ autem mala. Si ergo in Pa„ tre & Filio diversus est fructus voluntatis,

„ necesse est etiam fateri diversam utriusque na„ turam. Cur ergo oppugnatur Arrius? Cur ad „ Eunomium non transfugiunt? qui dividens „ Patris & Filii naturam, simul cum natura se„ cat etiam voluntatem: & ideo maxime con„ stituit alienam essentiam, eo quod subjicitur „ ei quod præstat, divinitatis rationem simul „ dissecans. Rursus autem sumamus id quod „ ab eo dictum est. Et non meminerunt, quod „ voluntas hæc propria dicta est; non hominis „ qui est e terra sicut ipsi existimant, sed Dei, „ qui descendit e cœlo. Quamnam voluntatem „ dicit scriptor orationis, quam vult non fieri „ Dominus, dicens Patri, *Non mea voluntas*, „ *sed tua fiat*. An non intelligit in cujusmodi „ repugnantiam ei delapsa est oratio? Appro„ pinquat passio, & mox aderit proditor cum „ multitudine, & tunc fit hæc oratio. Qui o„ rat, homone, an Deus? Si Deum esse pu„ tat qui orat, in eo hominum imbecillitati „ parem videt infirmitatem. Quomodo ergo est „ Deus, qui ex se nihil habet boni, sed su„ perno indiget auxilio? deinde quomodo suam „ voluntatem condemnat divinitas? Eratne bo„ num aut malum quod volebat? Nam si bo„ num quidem, cur non deducitur ad effectum? „ sin autem malum, quænam est divinitati cum „ malo conjunctio? Sed sicut dixi, non animad„ vertit se in contrarium convertere orationem. „ Si enim Unigeniti Dei vox est, quæ dicit: „ *Non mea fiat voluntas, sed tua*: ipsa oratio „ semper circa seipsam vertitur per aliquam re„ pugnantiam, & nequaquam habet stabilita„ tem. Qui enim non vult propriam fieri vo„ luntatem, hoc ipsum vult omnino, non fie„ ri id quod vult. Quomodo ergo ad effectum „ deducetur? Oratio ejus qui dicit, hoc volo „ ut quod volo non fiat, in contrarium con„ vertetur omnino ejus quod petitur, & in u„ trolibet erit perplexus qui talem exaudit ora„ tionem. Quidquid enim fecerit, ad id quod „ non vult is qui orat, convertit eventum. Fa„ ciet ejus qui orat voluntatem? Sed ejus ora„ tio est ne fiat id quod vult. Non faciet quod „ vult? Sed qui orat, vult sibi fieri id quod „ non vult. Quamobrem modis omnibus quo„ modocunque sumatur, non constabit sensus, „ ipse sibi repugnans & qui a seipso perimitur. „ Hujus autem in sermone perplexitatis, unum „ fuerit remedium vera mysterii confessio: quo„ niam timere quidem est affectio humanæ im„ becillitatis: quemadmodum dicit etiam Do„ minus, spiritum quidem esse promptum, car„ nem vero infirmam: suscipere autem affectio„ nem quæ est ex œconomia, est divinæ poten„ tiæ & consilii. Quoniam ergo est alia huma„ na voluntas, & alia divina: loquitur quidem „ tanquam ex homine, quod convenit naturæ „ imbecillitati qui sibi nostras accommodavit af„ fectiones: Subjungit autem secundam vocem, „ excelsam & divinam voluntatem, magis quam „ humanam, volens ratam & firmam haberi ac „ comprobari pro hominum salute. Qui enim „ dixit; *Non mea*, verbo humanam significavit: „ adjiciens autem *Tua*, ostendit conjunctionem „ suæ divinitatis cum Patre, cujus nulla est „ voluntatis differentia propter naturæ commu„ nionem. Nam qui Patris dixit voluntatem, „ ostendit etiam Filii. Ea autem est omnes ho„ mines velle salvos fieri, & venire ad agnitio„ nem veritatis: quod quidem non poterat ali„ ter fieri nisi morte condemnata, quæ vitæ af„ ferebat impedimentum. Humilitatem autem

ACTIO IX.

„ humanæ timiditatis verbum que & affectionem „ accommodat sibi Dominus, ostendens veram „ esse nostram in eo naturam, cujus fidem fa„ ciebat ex societate affectionum. Quæ quidem sententia fuit similiter collata cum libro chartaceo bibliothecæ qui erat venerandi patriarchii. & convenit.

Præterea lecta est ex eodem codice sententia ejusdem S. Gregorii ex contemplatione de homine, capite quarto, quæ sic habet: Nam ani„ ma quidem ex eo regiam ostendit sublimita„ tem, procul semota a privata humilitate, ex „ eo quod ipsa sit sine Domino & sui juris, „ quæ sua voluntate & auctoritate regitur.

Lecta est præterea ex eodem codice sententia ejusdem S. Gregorii, ex eorum quæ scripsit contra Eunomium, capite xxxv. cujus est principium. *Non erat ut videtur*: quæ sic habet: „ Omnino necesse est naturæ quoque conveniens „ esse animi propositum: & si secundum natu„ ram dissimiliter se habeant, dissimiles quo„ que esse voluntates: cum autem in utrisque „ sit sufficiens potestas, neutrum erit imbecil„ lum ad suam implendam voluntatem. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ, qui est venerandi quod est hic patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia S. Joannis archiepiscopi Constantinopolitani, ex oratione in illud: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste*, cujus principium est *Profundam incisionem*, quæ sic habet: „ Sed non „ suffecerunt hæc solum, sed etiam cum acces„ sisset, ne phantasia putaretur quod fiebat, cu„ jus solo aspectu res probatur, sed etiam quod „ longo tempore humana omnia pervasisset. „ Non solum enim venit ad hominem perfe„ ctum, sed ad uterum virginalem: adeo ut & „ in utero gestari, & nasci & lacte nutriri, & „ augeri sustinuerit, & temporis diuturnitate, „ & ætatum omnium discrimine, ejus quod fie„ bat fidem fecerit. Neque hic solum constitit „ probatio: sed etiam carnem circumferens, „ ipsam finit naturæ defectus sustinere, & esu„ rire, & sitire, & dormire, & laborare. Tan„ dem etiam in crucem veniens, finit eam pa„ ti quæ sunt carnis. Propterea enim & sudo„ rum fontes ex ea descendebant, & invenieba„ tur angelus eam confirmans, tristitiaque affici„ tur & angitur. Nam priusquam hæc diceret, „ dicit: *Turbata est anima mea*. Et *Tristis* „ *est anima mea usque ad mortem*. Si enim et„ iam his omnibus factis, malignum os diabo„ li, per Marcionem Ponticum, & Valentinum, „ & Manichæum Persam, & alios complures „ hæresiarchas, potuit quantum in eis fuit, e„ vertere rationem œconomiæ & satanicam „ quandam vocem emisit, dicens neque incar„ natum fuisse, neque carne tectum esse; sed „ hoc fuisse visionem & phantasiam, & scenam „ & hypocrisim, licet clamarent perpessiones, „ mors, sepultura, pœna. Si nihil horum fa„ ctum esset, quomodo non multo magis semi„ nasset dogmata impietatis? Propterea sicut e„ suriit, sicut laboravit, sicut dormiit, sicut co„ medit, sicut bibit; ita etiam recusat mortem, „ ostendens humanitatem, & naturæ imbecil„ litatem, quæ non sustinebat ut impatibiliter „ ex hac vita erumpere. Si enim nihil horum „ dixisset, potuisset dicere quod si homo fuisset, „ oportuisset eum pati quæ sunt hominis. Quæ„ nam autem ea sunt? Cum esset in crucem agendus timere, angique, & non impatibili„ ter ex hac vita erumpere. Natura enim inest „ amor in ea quæ sunt præsentia: & ideo cum „ vellet ostendere verum carnis indumentum, „ & copiosissime probare œconomiam, adjicit „ nudas perpessiones. Quæ quidem sententia fuit similiter collata cum libro bibliothecæ venerandi hujus patriarchii: & convenit.

ANNO CHRIST. 681.

Lecta est præterea ex eodem codice sententia ejusdem S. Joannis Chrysostomi ex interpretatione evangelii secundum Matthæum, oratione LXXXI. cujus est principium: *Tunc venit cum eis Jesus*: quæ sic habet: „ Et cum parum „ accessisset, oravit dicens: *Pater, si possibile est,* „ *transeat a me calix iste: Verum non sicut ego* „ *volo, sed sicut tu. Et venit ad eos, & invenit* „ *eos dormientes. Et dicit Petro: Non potuit una* „ *hora vigilare mecum? Vigilate & orate, ut* „ *non intretis in tentationem: spiritus quidem* „ *promptus est, caro autem infirma*. Non teme„ re autem ad Petrum maxime se convertit „ etiamsi alii dormiissent: sed ex hoc eum in„ sectans propter eam quam prius dixi causam. „ Deinde quoniam etiam alii hoc dixerunt. „ Cum dixisset enim Petrus: *Etiamsi me opor*„ *tuerit tecum mori, non te negabo. Similiter au*„ *tem omnes quoque discipuli dixerunt*. Deinceps „ omnes alloquitur, arguens eorum imbecilli„ tatem. Qui enim cum eo mori statuebant, „ ne cum eo quidem tristitia affecto tunc tristi„ tia simul affici potuerunt vigilantes; sed eos „ invasit somnus. Orat autem, ne ea res vide„ retur esse simulatio: & manant sudores pro„ pter eandem rursus causam, ne dicerent hæ„ retici eum simulare se angi. Propterea & su„ dores tanquam guttæ sanguinis: & apparuit „ angelus eum confirmans, & innumerabilia in„ dicia timoris, ne quis verba ficta esse dice„ ret. Propterea etiam oratio. Eo ergo quod „ dixit, *si possibile est*, ostendit humanitatem: „ eo autem quod dixit: *Verum non sicut ego vo*„ *lo, sed sicut tu*, ostendit in eo fuisse virtutem „ & philosophiam, quæ docebat etiam resisten„ te natura Deum sequi. Quoniam ergo non „ sufficiebat insipientibus personam solum osten„ dere, verba etiam adjicit. Rursus quoniam „ non sufficiebant solum verba; sed factis quo„ que erat opus: ea quoque verbis conjungit „ ut credant etiam valde contentiosi quod & „ homo factus sit, & sit mortuus Si enim et„ iam cum hæc sint, sunt nonnulli qui non „ credunt: hoc multo magis fieret, si hæc non essent. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lecta est ex eodem codice ejusdem sententia ex interpretatione orationis LXVI. secundi libri in evangelium secundum Joannem, cujus est principium: *Jucunda præsens vita*: quæ sic habet: „ *Nunc turbata est anima mea. Et* „ *quid dicam? Pater, serva me ex hac hora*. „ Atqui hoc non est ejus qui adhortatur ad „ mortem venire. Ne enim dicerent: Ipse qui„ dem cum si extra dolores humanos, facile de „ morte philosophatur, & nobis suadet extra „ periculum: ostendit quod etsi angeretur, ta„ men propter utilitatem non recusat. Hæc au„ tem sunt œconomiæ, non divinitatis. Propte„ rea dicit: *Nunc anima mea turbata est*. Nam „ si non ita est, quænam est ejus quod dictum „ est consequentia: *Pater, serva me ex hac ho*„ *ra?* & quod sic fuit turbatus, ut etiam pe„ teret liberationem, si quidem licebat etiam „ effugere omnes humanæ naturæ infirmitates?

„ Sed

ANNO CHRISTI 681.

„ *Sed nescio quid dicam*, inquit, petens liberationem. *Propterea enim*, inquit, *veni ad hanc horam*: quasi diceret: Etiam turbemur, etiamsi molestia afficiamur, mortem non fugiamus; oportet enim ferre quod nos invadit. Non dico, *libera me ab hac hora*, sed quid? *Pater, glorifica nomen tuum*, licet perturbatio cogat dicere huic contrarium. Dico: *Glorifica nomen tuum*, hoc est, de cetero tolle me in crucem. Rursus valde ostendit humanitatem, & naturam nolentem mori, sed hanc vitam amplectentem: ostendens se non esse extra humanas perpessiones. Quomodo enim non est reprehendendum esurire, neque dormire; ita nec vitam præsentem desiderare: Christus autem habuit corpus mundum a peccatis, non liberum a naturalibus necessitatibus quoniam nec erat corpus. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro qui est in bibliotheca hujus venerandi patriarchii: & convenit.

A

B

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia S. Cyrilli archiepiscopi Alexandrini, ex Thesauris, capite XXIV. cujus est principium: *Si ab aliquo*; quæ sic habet: „ Sua morte mortem cessare fecit Servator. Quemadmodum ergo mors non cessasset, si ipse non esset mortuus; ita in unaquaque affectione carnis. Si enim non timuisset, non fuisset natura libera a timore: si tristitia non fuisset affectus, a tristitia nunquam fuisset libera: si non fuisset conturbata & perculsa, a terrore nunquam fuisset remota. Et in unoquoque eorum quæ humanitus fiunt, eandem accommodans rationem, invenies in Christo commotas carnis affectiones: non ut dominentur sicut in nobis; sed ut motæ aboleantur virtute Verbi quod inhabitavit, in id quod est melius transmutata natura. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ venerandi quod est hic patriarchii: & convenit.

C

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem ex eadem oratione, quæ sic habet: „ Homo factum est Dei Verbum, non ut rursus sicut Deus ante susceptam humanitatem faceret & loqueretur; sed ut sæpe etiam propter usum œconomiæ quæ est cum carne, etiam ut homo quædam loqueretur. Mysterio hanc habente virtutem, quomodo non est absurdum offendi eos qui audiunt eum nonnunquam loqui humanius? Loquitur enim ut homo, loquitur autem etiam ut Deus, habens in utrisque potestatem. Nam humane quidem dicebat: *Nunc anima mea est turbata*: divine autem rursus, *Potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo rursus accipiendi eam*. Atque conturbari quidem est propria carnis affectio: potestatem autem habere ponendi animam & eam rursus recipiendi, est opus Verbi potentiæ. Quemadmodum ergo quando dicit aliquid divine, etsi homo appareat, non offendimur: sed cogitamus Verbum quod in carne habitat: ita etiam quando loquitur ut homo, ne offendamur, cogitantes quod propter nos homo factus est, & ea loquitur quæ humanitati conveniunt. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum eodem libro: & convenit.

D

E

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejusdem S. Cyrilli sententia, ex dogmatibus adversus Julianum, libro tertio, ex oratione X. cujus est principium: *Tentat quidem adversarius*: quæ sic habet: „ Quoniam autem nisi id quod nolebat fecisset voluntarium, nec omnino quidem esset passus, ostendit quidem necessario, id quod nolebat, in patiendo fuisse ignominiam, sicut dixi: id fuisse tamen susceptum, propterea quod esset omnibus utile. Et quod nollet quidem, habet calicis recusatio. Quod autem sua sponte lubensque passus sit, id quod dictum est Patri: *Verum non mea voluntas fiat, sed tua*. Deo enim & Patre comprobante, & veluti annuente sapientissimæ Filii œconomiæ, dicitur mortem sustinuisse quæ est secundum carnem: ut cum surrexisset a mortuis, cessare faceret mortem, & everteret corruptionem, & justificaret eam quæ est sub cœlo. Et paulo post: Vide ergo quomodo propterea quod suscitavit id quod ei datum est, nempe nos, id quod nolebat propter eas quæ in patiendo erant ignominias, sua sponte duxit suscipiendum. Sustinuit enim crucem, dedecore contempto, ut scribit divinus Paulus. Quod autem nolebat quidem passionem, quod attinet ad humanarum cogitationum imbecillitatem, & eandem tamen licet multam haberet ignominiam, sua sponte susceperit propter id quod Deo videtur; videtur autem velle ut quidvis sustineant qui sunt ei germani ut multos servent; pulchre perspexerit quispiam in narrationibus evangelicis. Quæ quidem sententia fuit similiter collata cum libro bibliothecæ venerandi quod est hic patriarchii: & convenit.

ACTIO IX

Hebr. 12. 2.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejusdem sententia, ex interpretationis evangelii secundum Mattheum, tomo undecimo, quæ sic habet. „ Etsi enim id quod evenit non erat omni ratione ejusmodi ut id vellet, sed tamen propter omnium salutem & vitam, effecit ut voluntaria esset in cruce passio. Sciebat enim aperte, sciebat quæ hic futuræ erant bonas & ex virtute actiones; & quod naturam hominis erat renovaturus, & suo sanguine Deo & patri redditurus. Si enim non fecisset ut pati esset voluntarium, & si ejusmodi esset ut id nollet, quænam deinceps intelligeretur ut ipse oraret occasio, & diceret: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste?* Ejusdem ex tomo duodecimo: Et subjicitur in ipso metus patiendi propter humanitatem: protinus autem sopitur Verbi inhabitantis robore & virtute. Vide enim quemadmodum in ipso ostendit quidem humanitatem recusatio, divinitatis autem inflexibilitas statim refulsit. Dixit enim Patri qui est in cœlis: *Verum non sicut ego volo, sed sicut tu*. Humanitati autem convenienter hoc quoque dicit. Nam quatenus quidem est Deus, non est extra voluntatem Patris: immo vero est voluntas Dei & Patris. Si quidem in sapientia est etiam velle Patris, sapientia autem Filius. Quod autem voluntas quoque nominetur Patris Unigenitus, declarabit divinus David dicens: *Domine, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem*. In Christo enim omnis virtus cœlestium bonorum est a Deo Patre: & alioqui, cum sit una & ejusdem essentiæ sancta Trinitas, & una divinitas in ea intelligatur, quomodo non fuerit eadem voluntas Patris, & Spiritus sancti? Convenientissime ergo figuræ humilitatis, & tanquam homo paulatim extimescens mortem quæ ingressa fuerat præter naturam & ex exsecratione: rursus autem respuens tanquam Deus, dicit illud: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*. Quæ quidem duæ senten-

tiæ

ACTIO IX.

tiæ similiter fuerunt collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ venerandi quod est hic patriarchii: & convenerunt.

Præterea lecta est ex eodem codice sententia ejusdem sancti Cyrilli, ex interpretatione libri quarti evangelii secundum Joannem, cujus est principium: „ *Quod descendi de cœlo*: quæ sic „ habet: Nam maxime quidem non absolute, „ nec in omni, ut semel dicam argumento, sed „ nec in omni re, nec omnino, nec quovis „ modo, affirmavit Filius sequi suam voluntatem. Servare quidem se dicit voluntatem Patris in re definita, propter tuas, quantum „ mihi licet intelligere, dicendi inventiones, „ providens nostræ securitati, ut Deus. Sustinet autem quod nolebat, & id facit voluntarium propter nos: dico autem passionem in „ cruce scilicet, quæ etiam sic placuit genitori, sicut jam a nobis dictum est. Licet itaque videre statim additam demonstrationem „ & evidenter adjectum argumentum; in quo „ sicut ipse dicit, a propriis destitit voluntatibus, adimplet autem voluntatem Patris: *Hæc est enim*, inquit, *voluntas Patris, ut omne* „ *quod dedit mihi Pater, non perdam ex eo quidquam; sed suscitabo in novissimo die*. Et quod „ revera involuntaria quidem simul & voluntaria Unigenito cernatur passio, quæ fuit in „ cruce, jam quidem aperte dictum est. Tractabimus autem etiam deinceps, accuratiori „ perscrutatione, iis qui legent, veritatem explicantes.

Ejusdem ex eadem oratione „ Nequaquam „ ergo offendaris, o homo, cum audieris dicentem: *Descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam; sed voluntatem ejus qui me* „ *misit*: Quod enim ab initio diximus, hoc „ rursus dicemus: de re definita & evidenti in „ hoc verba fecit Christus. Docens enim, quod „ propterea quod pro omnibus mori vellet, „ propterea voluit divina natura, nollet autem „ propter eas quæ erant in cruce passiones: & „ quantum attinuit ad carnem quæ mortem recusabat, hæc dicat, prolixa quidem jam a nobis prius consumpta est oratio. Quod autem „ Servatori Christo, quatenus erat homo, involuntaria quodammodo mors cernatur quæ „ erat in cruce, vel ex ipsa rerum natura consequens est videre. Dicimus ergo Judaicæ opus fuisse amentiæ, quod fuerit Christus omnino in crucem agendus, & quod ab eis id „ faciendum fuerit citra moram, ut qui non „ pœnitendam haberent audaciam, propter ea „ quæ jam fecerant in sanctos prophetas & eos „ qui fuerunt sancti illo tempore. Quoniam autem id quod in mortem ceciderat non aliter „ licebat suscitare ad vitam, nisi homo factum „ esset Dei Verbum: oportebat autem omnino „ cum esset factum pati, fecit voluntarium quod „ erat involuntarium. Quæ quidem duæ sententiæ fuerunt similiter collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: „ & convenerunt.

Lecta fuit præterea ex eodem codice sententia ejusdem sancti Cyrilli, ex eadem interpretatione libri VIII. cujus est principium: *Maria* „ *ergo cum accepisset libram unguenti*: quæ sic „ habet: Vide autem rursus in his humanæ quidem naturæ facilitatem ad perturbandum, & „ proclivitatem ad timorem: divinæ autem & „ ineffabilis ejus naturæ infractam & minime „ conquassandam in omnibus potentiam, quæ „ ad solam intuebatur fortitudinem sibi convenientem. Nam mortis quidem quæ subierat „ memoria Jesum conatur perturbare: potentia „ autem divinitatis affectionem motam statim „ subigit, & ad incomparabilem audaciam statim „ transformat id quod victum fuerat a timore. „ Existimabimus enim in Servatore Christo humana fuisse commota propter duos modos necessarios. Oportebat enim, oportebat vel per „ hæc ipsa, non visione & opinione, sed naturaliter potius & vere hominem esse factum „ apparere, omnia humana ferentem præter solum peccatum. Metus autem & timiditas sunt „ quidem in nobis naturales affectiones, sed quæ „ non cadunt sub peccatum. Præterea autem in „ Christo utiliter movebantur humana, non ut „ mota invalescant & ulterius progrediantur sicut in nobis: sed ut mota Verbi virtute rescindantur, in meliorem quemdam & diviniorem statum natura transformata in primo „ Christo. Sic enim licebat, & non aliter, ad „ nos ipsos transire modum curationis. Ejusdem ex eadem interpretatione libri X. cujus „ est principium: *Qui habet mandata mea & ea* „ *servat*. Quomodo est ejusdem essentiæ, ita „ etiam ejusdem voluntatis cujus ejus genitor. „ Unius enim essentiæ est utique una voluntas „ & unus scopus in omnibus, & nulla est discrepantia. Ejusdem ex eadem interpretatione libri XII. cujus est principium: *Quod Filius est Deus secundum naturam*. Impleta in „ Christo omni impietate a Judæorum nefaria „ inhumanitate, cum de cetero nihil deficeret, „ quo minus videretur habere quæ dicendi facultatem superat crudelitatem. Postremo rursus caro aliquid sibi proprium patitur ac naturale: sitim enim suscipit multiplicibus ac „ variis tormentis excitata: erant enim graves „ labores ad cogendum sitire; qui quadam innata, & quæ explicari non potest caliditate, „ qui erat in profundo humorem consumebant, „ & ardentibus quibusdam insultibus patientis „ viscera inflammabant. Nam erat quidem non „ difficile ei qui potest omnia Deo Verbo, a „ sua carne hoc quoque removere: sed sicut sua „ sponte permisit ut alia pateretur, hoc quoque patitur spontanea voluntate; quærebat ergo bibere. Quæ quidem tres sententiæ similiter fuerunt collatæ cum chartaceis libris bibliothecæ venerandi hujus patriarchii, & convenerunt.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Epiphanii archiepiscopi Cypri, ex Panariis; ex oratione LXIX. adversus Arrianos, cujus est principium: *Hos Meletianos*: quæ sic habet. „ Protinus ergo prosilientes dictionum „ aucupatores, tanquam adversus inimicum inventa occasione, inferunt dicentes: Vides eum „ opus habuisse angelorum fortitudine. Ipsum „ enim corroboravit angelus: Ipse enim erat in „ agonia. Et nesciunt, quod si non habeat hæc „ omnia, & illud: *Non mea voluntas, sed tua*: „ & nisi in agonia fuerit; nisi sudor ei emanet „ e corpore, visio erat Christi in carne adventus; & a Manichæis & Marcionistis, de adventus in carne phantasia, & visione argumentum facile decantatur, licet non verissimum. Hæc autem omnia, nostram vitam „ muniens & securam reddens, tota suscepit „ œconomice quasdam habens quæ hominum „ affectionibus conveniunt, narrationes: & non „ ironice, sed vere dixit illud: *Non mea voluntas, sed tua*: ut ostenderet veram carnis substantiam: & ut eos refelleret, qui dicunt eum men-

ANNO CHRIST. 681.

„ mentem non habuisse humanam; & refelleret A „ eos, qui dicunt eum non habuisse carnem. Nam „ omnis divina oratio in medio filiorum tenebrarum, arguit quidem tenebras, illuminat autem „ filios veritatis. Vide enim quam multa sunt „ utilia in hac oratione. Ex incorporeis non „ manat sudor: eo autem quod hoc factum sit, „ ostendit veram carnem & non visionem: ex „ carne conjuncta in divinitate, absque anima „ & mente non fit agonia. Cum ipse autem „ fuerit in agonia, ostendit animam & corpus „ & mentem simul gestasse, unde fit agonia. „ Et rursus dum dixit. *Non mea voluntas, sed* „ *tua:* ostendit mentem vere humanam, sed „ peccato non obnoxiam. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ B hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Gregorii episcopi Nazianzeni, ex secunda oratione de Filio, cujus est principium: *Quoniam tibi*: quæ sic habet: „ Septimum di- „ catur, quod Filius e cœlo descenderit, non „ ut faceret suam voluntatem; sed ejus qui mi- „ sit. Et si ea quidem non dicerentur ab eo „ qui descenderat, diceremus tanquam ab ho- „ mine formatam esse orationem, qui non ita „ intelligebat ut Servator. Illius enim velle, „ nec Deo est contrarium, cum sit totum dei- „ ficatum: sed nostræ, utpote humanæ, volun- „ tatis, divinam non omnino sequentis, sed ut „ plurimum resistentis & reluctantis. Etenim il- C „ lud sic intelleximus: *Pater, si possibile est,* „ *transeat a me calix iste; Verum non sicut ego* „ *volo, tua autem valeat voluntas*. Neque enim „ sitne possibile an non, illum ignorare est con- „ sentaneum, neque voluntati opponere volun- „ tatem; sed quoniam est oratio tanquam ab „ eo qui assumpsit, id enim quod descendit est „ ejus quod est assumptum, sic occurremus. „ Non tanquam sit propria voluntas Filii præ- „ ter voluntatem Patris, sed tanquam non sit, „ id dicitur: ut sit ejusmodi quod colligitur; „ non ut faciam voluntatem meam: non est „ enim mea a te separata; sed communis mea „ & tua; quorum sicut una divinitas, ita et- „ iam voluntas. Quæ quidem sententia simili- D ter fuit collata cum libro bibliothecæ venerandi hujus patriarchii, & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Cyrilli archiepiscopi Alexandrini, ex Thesaurorum oratione XXIV. cujus principium est. *Si ab aliquo*, quæ sic habet: „ Quando ergo vi- „ sus fuerit mortem timens, & dicens: *Si pos-* „ *sibile est, transeat a me calix iste*; cogita rur- „ sus quod caro mortem timens, docebatur, „ cum a Deo Verbo gestaretur, non hoc am- „ plius pati. Dicebat enim Patri: *Non sicut ego* „ *volo, sed sicut tu*. Nam quatenus quidem est „ Verbum & Deus, non timebat ipse mortem, „ sed properabat exsequi œconomiam: hæc enim „ erat voluntas Patris. Habebat autem etiam E „ quod nollet mori, propterea quod caro re- „ cusaret mortem naturaliter. Docens ergo hu- „ manitatem non amplius ea sentire quæ ipsi „ aderant; sed Dei quærere voluntatem, dicit „ tanquam homo: *Non sicut ego volo; sed sicut* „ *tu*. Propterea enim videtur hoc, etiam adje- „ cisse. *Spiritus promptus est, caro autem infir-* „ *ma*. Quæ quidem sententia fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem sancti Cyrilli ex interpretatione evangelii secundum Joannem, libro IV. cujus est principium: *Quod descendit de cœlo*: quæ sic habet. „ Quod autem & involuntaria quidem est „ quodammodo Servatori Christo, quæ est in „ cruce passio; voluntaria autem propter nos & „ propter placitum Patris, hinc intelliges. Ad „ eum enim ascensurus, Patrem alloquebatur, „ tanquam in figura scilicet orationis, dicens: „ *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste*: „ *Verum non sicut ego volo; sed sicut tu*. Nam „ quod Verbum quidem erat Deus immortalis „ & ab interitu alienus & ipsa secundum na- „ turam vita, poterat conculcare mortem, exi- „ stimo esse omnibus manifestissimum. Permit- „ tit tamen carni, ut qui in carne esset natus, „ propria sustinere, & cum jam esset in fori- „ bus, vereri mortem, ut homo vere appareat. „ Propterea dicit: *Si possibile est, transeat a me* „ *calix iste. Si fieri potest*, inquit, *o Pater*, ut „ mortem non patiens, iis qui in ipsum cre- „ dunt vitam parem. Si mors moritur, me non „ moriente secundum carnem scilicet, transeat, „ inquit, calix; sed quoniam, inquit, non po- „ test aliter fieri: *Non sicut ego volo, sed sicut* „ *tu*. Vides quomodo imbecilla quidem homi- „ nis natura, etiam in ipso Christo, quod ad „ se attinet, invenitur. Per Verbum autem ei „ unitum, reducitur ad audaciam & confiden- „ tiam Deo convenientem, & eruditur ad ju- „ veniles suscipiendos spiritus: ut non quod si- „ bi videatur, permittat suis voluntatibus; sed „ potius divinum sequatur institutum & sco- „ pum, & ad aliud contendat, ad quod nos „ vocat lex ejus qui creavit. Quod ea autem „ vere dicimus, disces ex eo quod est conjun- „ ctum: *Spiritus enim*, inquit, *promptus est*, „ *caro vero infirma*. Christus enim non igno- „ ravit a Dei dignitate longe abesse timidita- „ tem, quod videretur a morte superari, pro- „ pterea vehementissimam iis quæ dicta sunt „ attulit defensionem. Nam cum infirmam qui- „ dem dixerit esse carnem, propter id quod „ eam decet, & ejus inest naturæ; spiritum au- „ tem nihilo minus esse promptum & alacrem „ ad patiendum, non est sibi conscius quod „ aliquid injuste faciat. Vides quemadmodum „ sit Christo mors involuntaria propter carnem „ & passionis ignominiam; & tamen volunta- „ ria, donec ad universo mundo faustum finem „ deductum fuerit placitum Patris, hoc est, sa- „ lus & vita omnium. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo, bibliothecæ venerandi hujus patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Athanasii archiepiscopi Alexandrini, ex oratione de humanæ naturæ a Verbo susceptione adversus Apollinaristas, cujus est principium: *Pii quidem modus*: quæ sic habet: „ Quando „ Deus Adam formavit ab initio, numquid de- „ dit ei peccatum quod eum comitaretur? Quid- „ nam ergo erat adhuc opus mandato? Quo- „ modo autem eum condemnavit, cum peccas- „ set? Quomodo autem ante inobedientiam ne- „ sciebat bonum & malum Adam, quem fin- „ xit Deus ad incorruptionem & imaginem suæ „ æternitatis? Finxit eum natura peccato non „ obnoxium & libera voluntate præditum. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Augustini Hipponensis episcopi, ex libro

libro quinto adversus Julianum Pelagianistam, quæ sic habet: „ Motus animæ quid est nisi „ motus naturæ? Anima enim sine dubio est „ natura. Quamobrem voluntas est motus na- „ turæ, quoniam est motus animæ. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro scripto litteris Romanis, interpretante Constantino pio presbytero, & defensore sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ, & grammatico Romano: & convenit.

Lecta est præterea ex eodem codice sententia de operationibus, sancti Leonis Papæ Romani, ex epistola ad Flavianum archiepiscopum Constantinopolitanum, cujus est principium: *Lectis* „ *dilectionis tuæ litteris*: quæ sic habet: Sicut „ enim Deus non mutatur miseratione, ita ho- „ mo non consumitur dignitate. Agit enim „ utraque forma cum alterius communione quod „ proprium est: Verbo scilicet operante quod „ Verbi est, & corpore exsequente quod est „ corporis. Unum horum coruscat miraculis, „ aliud succumbit injuriis: & sicut Verbum ab „ æqualitate paternæ gloriæ non recessit, ita „ caro naturam nostri generis non reliquit: „ unus enim idemque est vere Dei Filius, & „ vere hominis filius. Quæ quidem sententia „ similiter fuit collata cum libro in argento li- „ gato armarii hujus sanctissimæ magnæ eccle- „ siæ: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem sancti Leonis ex secunda epistola ad Leonem Imperatorem, cujus est principium: *Promisisse me memini*: quæ sic habet: „ Licet „ ergo in uno Domino Jesu Christo vero Dei „ atque hominis Filio Verbi & carnis una per- „ sona sit, quæ inseparabiliter atque indivise „ communes habeat actiones; intelligendæ ta- „ men sunt ipsorum operum qualitates: & sin- „ ceræ fidei contemplationem cernendum est, „ ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad „ quæ inclinetur altitudo divinitatis. Et paulo „ post: Postremo sine verbi potentia, non se „ Dominus Patri profiteretur æqualem, & sine „ veritate carnis non idem diceret Patrem esse „ majorem: cum catholica fides utrumque su- „ scipiat, utrumque defendat; quæ secundum „ confessionem beati apostoli Petri, unum Chri- „ stum Dei vivi Filium & hominem credit & „ Verbum. Quamvis itaque ab illo initio, quo „ in utero Virginis Verbum caro factum est, „ nihil unquam inter utramque formam divi- „ sionis exstiterit; & per omnia incrementa „ corporea, unius personæ fuerint totius tem- „ poris actiones; ea ipsa tamen, quæ insepara- „ biliter facta sunt, nulla commixtione confun- „ dimus: sed quid cujus formæ sit ex operum „ qualitate sentimus. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum eodem libro in argenteo ligato armarii sanctissimæ magnæ quæ est hic ecclesiæ: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Justini philosophi martyris, ex fidei expositione quam fecit de recta confessione, cujus est principium: *Satis eorum quæ adversus Judæos & Græcos*: quæ sic habet: „ Quemad- „ modum luminis, quatenus est lumen unum, „ operationem non separaverit quispiam a cor- „ pore ipso quod est aptum ad id suscipien- „ dum: sed si ratione diviserit, cognoverit na- „ turam, cujus est propria operatio: ita etiam „ in uno Dei Filio, omnem quidem operatio- „ nem non separaverit quispiam a Filii pro- „ prietate; naturæ autem, cujus est id quod „ sit proprium, ratione cognoverit. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ venerandi hujus patriarchii: & convenit.

Præterea lecta est ex eodem codice sententia sancti Joannis archiepiscopi Constantinopolitani, ex oratione in Thomam apostolum adversus Arrianos, cujus est principium: *Ecclesiæ quidem legi parens*: quæ sic habet: „ Hæc cum au- „ diissem, expurgavi mentem ab incredulitate: „ exui mentem dubiam: suscepi firmam certam- „ que intelligentiam: corpus tetigi legans, & „ tremens cum digitis extendi quoque oculos „ animæ: & deinceps duas sensi operationes. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro prolato a parte sedis Apostolicæ Romæ veteris: & convenit.

Lecta fuit præterea ex eodem codice sententia sancti Gregorii episcopi Nysseni, ex eorum quæ scripsit adversus Eunomium tomo v. cujus est principium: *De voce autem Petri apostoli*: quæ sic habet: „ Permanet inconfusa carnis & „ divinitatis proprietatum contemplatio, quam- „ diu unaquæque earum in seipsa consideratur: „ ut verbi causa, Verbum erat ante sæcula, „ caro autem facta est in novissimis tempori- „ bus: & non contra dixerit quispiam, eam „ aut esse ante sæcula, aut factam esse Verbum „ in temporibus novissimis. Caro est naturæ pa- „ tibilis: Verbum autem activæ: & nec ipsa est „ eorum quæ sunt creatrix: nec divinitas ha- „ bet potestatem patibilem. In principio apud „ Deum Verbum, in experientia mortis ho- „ mo: & neque ex æterno humanum, neque „ divinum mortale: & cetera omnia eodem „ modo considerantur. Neque Lazarum vivifi- „ cat humana natura, neque jacentem deflet „ natura impatibilis: sed hominis quidem pro- „ pria est lacryma, vita autem ejus qui est ve- „ re vita. Non nutrit hominum millia huma- „ na imbecillitas, neque ad ficum currit pote- „ stas omnipotens. Quis est is qui est defessus „ ex itinere? & quis est qui citra laborem to- „ tum mundum verbo constituit? quis est splen- „ dor gloriæ? quid est id quod configitur cla- „ vis? quænam forma colaphis cæditur in pas- „ sione? & quænam ab æterno glorificatur? „ Hæc enim sunt manifesta, etiamsi quis ora- „ tione non sit interpretatus: nempe quod pla- „ gæ quidem sunt servi in quo est Dominus, „ honores autem Domini circa quæ est servus: „ adeo ut duplex conjunctio & coalescentia „ utriusque utraque fuerint: cum & Dominus „ serviles vibices in se susceperit, & glorifica- „ retur servus honore Domini.

Præterea lecta est ex eodem codice alia ejusdem sententia, ex eodem tomo XII. cujus est principium: *Sed videamus & id quod ex affectatore*: quæ sic habet: „ Interim autem operæ „ pretium est scire, ab iis, qui nobis voces „ ejusmodi proferunt, id quod ascendit, & id „ quod videtur, & id quod tactu cognoscitur, „ & præterea id quod hominibus per fraterni- „ tatem redditur familiare, divinæne an huma- „ næ naturæ esse propriam existimatur: Nam „ si palpabile quidem & aspectabile, & quod „ cibo & potu regitur, & est hominibus idem „ genere fraternum; & quæcumque cernuntur „ in natura corporis, an etiam cernunt in di- „ vinitate; dicant de Dei Unigenito, & hæc „ & quæcumque volunt testimonio suo ei tri- „ buant, & ambulandi operationem & e loco „ transitum; quod quidem est proprium eorum

quæ

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO IX.

„ quæ sunt circumscripta corpore. Si autem ille quidem per Mariam loquitur cum fratribus; Unigenitus autem non habet fratres; quomodo enim in fratribus conservari posset unigenitum? Et qui dixit: *Deus est Spiritus*, dicit ipse suis discipulis; *Palpate me*: ut ostendat quod humana quidem natura est palpabilis, divina autem tangi non potest. Et qui dixit, *Vado*, significat transitum per locum: qui autem omnia comprehendit, *in quo*, sicut dicit apostolus, *creata sunt omnia*, & *in quo quæ sunt consistunt*, nihil in iis quæ sunt extra se habet, in quod aliquo motu fiat transitus. Neque enim aliter fieri potest motus, nisi id quod transit, locum quidem in quo erat reliquerit, alterum autem loco ejus occuparit. Quod autem omnia pervadit, & est in omnibus, & omnia continet, & a nullo eorum quæ sunt coercetur, non habet quo transeat, quod nihil sit vacuum divina plenitudine. Quæ quidem duæ sententiæ collatæ sunt cum libro bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenerunt.

Lecta est præterea ex eodem codice, ejusdem sententia ex epistola ad Eustathium de sancta Trinitate, cujus est principium: *Præterea quidem nobis quoque omnibus*: quæ sic habet: „ Ostendant ergo per quænam cognoverunt naturæ diversitatem. Nam si fieri quidem posset ut ipsa divina natura in se cerneretur, & quod est ejus proprium & ab ea alienum, per ea quæ apparent inveniretur; non aliis omnino opus habuissemus verbis aut indiciis ad ejus quod quæritur comprehensionem. Quoniam autem ea quidem est iis quæ quæruntur altior: ex quibusdam autem signis de iis quæ nostram effugiunt cognitionem per conjecturam ratiocinamur; necesse est omnino, ut nos per divinas operationes ad divinam naturam scrutandam deducamur. Si ergo viderimus a se invicem differentes operationes quæ fiunt a Patre & sancto Spiritu, differentes quoque esse quæ operantur naturas ex operationum diversitate conjicimus. Neque enim fieri potest ut quæ in naturæ ratione dissident, in specie operationum inter se conveniant: nec frigefacit ignis, nec calefacit glacies; sed simul cum naturarum diversitate, a se etiam invicem separantur quæ ab eis fiunt operationes.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem ex eadem oratione: „ Divina natura in omnibus quæ excogitatur nominibus, quatenus est, manet ejusmodi ut non possit significari, sicut nostra ratio. Etenim cum & benefactorem & judicem, bonumque & justum, & quæcumque alia hujuscemodi didicerimus, operationum differentias didicimus: ejus autem qui operatur naturam nihilo magis possumus agnoscere per operationum cogitationem. Quando enim reddiderit quispiam rationem uniuscujusque horum nominum, & ipsius naturæ circa quam nomina; non eandem reddit amborum rationem. Quorum autem diversa est ratio, eorum etiam sunt diversæ naturæ. Quæ quidem duæ sententiæ collatę sunt cum libro bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenerunt.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Cyrilli archiepiscopi Alexandrini, ex compellatoria ad pium Imperatorem Theodosium de recta fide, cujus est principium: *Gloriæ quidem quæ est inter homines*: quæ sic habet:

„ Totum toti quæ est secundum nos humanitati dicimus unitum esse quod est ex Deo Verbum: non enim quod est in nobis præstantius, nempe anima, in ulla habuisset existimatione, si soli carni daret labores adventus. Per utrumque autem pulchre gerebat mysterium œconomiæ: nam sua quidem carne, tanquam instrumento usus est, ad opera carnis & naturales infirmitates, & quæ sunt procul a reprehensione: rursus autem anima ad humanas & quæ reprehensioni affines non sunt affectiones. Dicitur enim esuriisse, & labores sustinuisse susceptos ex longo itinere, metusque & pavores, molestiamque & angorem, & quam in cruce subiit mortem. Quæ quidem sententia fuit collata cum libro sanctæ tertiæ prioris synodi Ephesinæ, qui est bibliothecæ venerandi hujus patriarchii, in quo habetur quæ dicta est compellatoria oratio: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejusdem sententia ex Thesaurorum libro XXXII. quæ sic habet: „ Non enim unam dabimus naturalem esse operationem Dei & creaturæ: ut neque quod creatum est ad divinam attollamus essentiam, neque divinæ naturæ præstantiam deducamus in locum qui convenit rebus genitis. Quibus enim operatio & potestas est una citra ullam differentiam, iis necesse est etiam conservari formæ unitatem. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo, bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Lecta est præterea ex eodem codice sententia Justiniani pii Imperatoris, ex oratione adversus Nestorianos & Acephalos, cujus est principium: *Perfectum indicium viæ rectæ & non perversæ*: quæ sic habet: „ Sed jam operæ pretium est dicere & quæ deinceps dicta sunt a sancto Cyrillo, & quæ ab eis dicta sunt per calumniam. Nam cum ipse dixisset quod utraque forma operatur cum alterius societate, id quod habuit proprium: Verbo quidem gente id quod est Verbi, corpore autem efficiente, id quod est corporis: & ex eis illud quidem resplendet miraculis, hoc autem fuit obnoxium probris & contumeliis; statim exiliunt hæretici, dicentes non oportere dicere diversas operationes divinitatis & humanitatis Christi, sed unam esse operationem: hoc quoque rursus blaspheme affirmantes ex furore Apollinaris. Omnes enim sancti patres, sicut unius & ejusdem perpessionem & impatibilitatem nos credere docuerunt: ita etiam diversas unius & ejusdem Domini nostri Jesu Christi operationes confiteri nos erudierunt. Sanctus certe Cyrillus eos alloquens qui dicunt unam esse operationem divinitatis & humanitatis, hæc scribit in tricesima secunda oratione Thesauri: Neque unam dabimus naturalem esse operationem Dei & creaturæ, ut neque quod creatum est ad divinam attollamus essentiam, neque divinæ naturæ præstantiam deducamus in locum qui convenit rebus genitis. Sanctus quoque Athanasius in quarto libro adversus Arrianos hæc scribit: Necesse est, ut prius examinavimus, ut si eum viderimus per instrumentum sui corporis divine aliquid facere aut dicere, sciamus quod cum sit Deus, hæc operatur. Et rursus, si eum viderimus humanitus loquentem aut patientem, non ignoremus quod carnem gestans homo factus est,

ACTIO IX.

„ est, & sic ea facit. Uniuscujusque enim opus A „ cognoscentes, & utraque ab uno fieri aspicientes, recte credemus & nunquam aberrabimus. Ecce etiam per ea quæ nunc a nobis adducta sunt e sanctis patribus, aperte ostensum est diversas esse operationes divinitatis & humanitatis unius Domini nostri Jesu Christi; idque convenienter omnibus qui ipsum præcesserunt, sanctum docuisse Leonem. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro bibliothecæ venerandi hujus patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice, ejusdem sancti Justiniani sententia, ex dogmatica ad Zoilum sanctissimum Alexandriæ patriarcham epistola, cujus est principium: *Cum scripta legissemus*: quæ sic habet: „ Unus est ergo Christus, B „ non sublata naturarum differentia, qui propter ineffabilem unionem Verbum intelligitur, & homo consideratur: neque enim unio efficit confusionem; neque differentia earum quæ sunt in ipso essentiarum suscipit sectionem seu divisionem. Aspicientes enim Christi miracula, prædicamus ejus divinitatem; videntes ejus perpessiones, non negamus ejus humanitatem: neque vero miracula absque carne, neque perpessiones absque divinitate. Et est admirabile ac præter opinionem, quod idem est patiens & non patiens. Patiens quidem, quod proprium ejus corpus patiebatur, & in ipso erat corpore; non patiens autem, C quod cum Deus esset natura Verbum, erat impatibile. Et ipse quidem incorporeus erat in corpore patibili; corpus autem in se habebat Verbum impatibile, quod infirmitates delet ipsius corporis. Operatur enim utraque forma cum alterius societate quod habuit proprium: Verbo quidem faciente id quod est Verbi; corpore autem efficiente, id quod est corporis. Hoc enim sanctus quoque docet Cyrillus in XXXII. libro Thesauri, interpreus epistolam ad Romanos. Neque unam dabimus esse naturalem operationem Dei & creaturæ: ut neque quod est creatum, ad divinam extollamus essentiam, neque divinæ naturæ præstantiam deducamus ad locum qui D convenit genitis. Idem autem sanctus pater in iis quæ scribit ad Theodosium, nos eadem docet, dicens: Totum toti uniti esse dicimus: ei quæ est secundum nos humanitati, quod est ex Deo Verbum. Non enim quod est in nobis præstantius, nempe animam, in ulla habuisset existimatione, si soli carni daret labores adventus: recte autem per utraque gerebat mysterium œconomiæ. Sua enim carne, tanquam instrumento, usus est ad opera carnis & naturales infirmitates, & ut quæ procul essent a reprehensione; anima autem sua rursus ad humanas & reprehensioni non affines affectiones. Dicitur enim E esuriisse, & labores sustinuisse susceptos ex longis itineribus, metusque & pavores, molestiamque & angorem, & mortem quam in cruce subiit. Nemine enim cogente, suam animam ex se pro nobis posuit, ut mortuis & vivis dominaretur: suam quidem carnem pro carne omnium donum vere dignum exsolvens, animam autem animæ omnium redemptionis pretium statuens, etiamsi rursus revixerit; ut qui secundum naturam esset vita ut Deus. Neque enim fas est dicere a corruptione quidem posse unquam teneri carnem quæ Verbo fuit unita, ab inferis autem „ divinam unquam detentam fuisse animam. Non derelicta enim fuit in inferno, sicut dicit divinus Petrus. Neque enim licet dicere quod quæ omnino capi & morte consumi non potest natura, nempe Unigeniti divinitas, a subterraneis redierit penetralibus. Neque enim res pro miraculo fuisset reputata, si apud inferos mansisset quod est ex Deo Verbum, quod divinitatis operatione & natura admirabiliter & supra rationem omnia implet & ad omnia advenit. Deinde oratione procedens hæc rursus dicit: Humana quidem perpessio est mori, divina autem operatio revivscere: ostendens ea quæ per utrumque cognoscuutur, nempe & sicut nos simul, & supra nos ut Deus. Vides quemadmodum hic venerandus pater duarum naturarum operationes tradit in una hypostasi seu una persona Christi Dei nostri. Et paulo post: Deinde propter nos homo factus, aspectabilis fuit & palpabilis: & per divinas & humanas operationes declaratus esse in divinitate & humanitate, dedit nobis sciendum, quod in quibus est cognitus, ex iis etiam consistit. Sic enim sancti quoque patres utrasque voces confitentes, nempe in divinitate & humanitate: & ex divinitate & humanitate, per utramque earum tradunt confundi & dividi non posse œconomiam magni Dei & Servatoris nostri Jesu Christi. Quæ quidem duæ sententiæ similiter fuerunt collatæ cum libro bibliothecæ venerandi hujus patriarchii: & convenerunt.

ANNO CHRISTI 681. *An.* 1 14

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Ephraimii archiepiscopi Antiocheni, ex defensione quam fecit pro synodo Calcedonensi, ex uno sancti Leonis capite LVI. cujus est principium: *Quod non citra defectum servabat caro*: quæ sic habet: „ Dic autem nobis, sodes, ab omni contraria affectione animum servans integrum, fuitne unquam tempus ex quo suscepta est humanitas, quo Deus Verbum incarnatum non habuit perfectam carnem suam animatam? Aut cum super fluctus maris ingrediebatur pedibus, non servabant pedes humanæ naturæ proprietatem? Sed, o optime, in humana natura, quæ sunt supra naturam faciebat Christus Deus noster, non sublata aut deleta humana sua carne. Quin etiam ipsius quoque operationis species tibi persuaserit, ut confiteris carnem mansisse in sua natura. Pedibus enim ingredi, nisi factum sit per phantasiam, manifestum est quod sit operatio pedum nostræ naturæ. Quamobrem species operationis, carnis clamat conservationem in antiquis suis modis: & ejusmodi ingressum dicunt omnes corporeum & vi sentiendi præditum: super mare autem pedibus ingredi, hoc fuit divinitatis per carnem humanam operantis. Atque si sola quidem carne diceremus factam esse ejus quod factum est operationem, dubia ac perplexa esset cogitatio: quemadmodum si soli divinitati tribueremus ingressum, eum ambulare & pedibus ingredi confitentes. Nunc autem incarnatum Deum Verbum hanc operationem exercuisse confitentes, alia quidem facta esse dicimus consequenter carnis naturæ, alia autem propter admirabilem naturam divinitatis. Quamobrem hic quoque sunt duæ operationes. Non quoniam autem id quod Deum decebat habebat operatio, Deo Verbo indicante unionem in hypostasi, ideo audendum „ est

ANNO CHRISTI 681. ACTIO IX.

„ est dicere, quod caro non erat absque defe- „ ctu in suis proprietatibus; sed erat defecta & „ imperfecta; idem est autem dicere, deterior „ aut omnino carens essentia.

Lecta est præterea ex eodem codice ejusdem sententia, ex capite LXIV. quæ sic habet: „ Adducit Grammaticus ex oratione de incar- „ nata œconomia seu apparitione Dei Verbi, „ Athanasium ex scripturæ probationibus sic „ dicentem: Quando dicit: *Pater, si possibile* „ *est, transeat a me calix iste: Ceterum non mea* „ *voluntas fiat, sed tua. Spiritus quidem prom-* „ *ptus est, caro autem infirma:* duas hic osten- „ dit voluntates: alteram quidem humanam, „ quæ est carnis; alteram vero divinam: & hu- „ mana quidem propter infirmitatem carnis re- B „ cusat passionem, divina autem ejus est prom- „ pta. Responde ergo nobis, hocne dictum su- „ scipis, & admittis, ut quod recte habeat; & „ sicut dixit, ex ipsa processit veritate: an adver- „ sariis tanquam falsum & alienum? Sed non „ dixeris falsum dicere magnum Athanasium. „ Et quomodo duas voluntates sanctum ad- „ mittens dicentem, adhuc dices tibi conse- „ quentia, dicens eos qui duas dicunt naturas „ in hypostasi, dissecare Emmanuelem? Cla- „ rum est enim quod ubi duæ voluntates, qua- „ rum altera quidem est prompta & alacris, „ altera vero infirma, unius quoque sunt di- „ versæ naturæ. Unam enim naturam & ean- „ dem, promptam fortemque ac infirmam di- C „ cique & esse uno & eodem tempore, nemo „ ausus fuerit dicere aut fingere. Neque enim „ ulla ratione fieri potest, ut contraria unam „ & eandem naturam habeant ac possideant. „ Colligitur ergo, quod unus & idem, non se- „ cundum eandem naturam est promptus, for- „ tisque & infirmus: sed secundum unam qui- „ dem apparebat fortitudo: secundum alteram „ autem arguebatur infirmitas. Quamobrem „ per omnia etiam ex iis quæ ipse sanctus pro- „ nunciavit, fit manifestum duas naturas ha- „ bere Christum Dominum, in quibus consi- „ stit & cognoscitur. Quæ quidem sententiæ fuerunt collatæ cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui erant Apostolicæ sedis Ro- D mæ veteris: & convenerunt.

Et surgens Theophanes religiosissimus presbyter & monachus monasterii Bajarum, dixit: Refero vestræ pietati sanctæque & œcumenicæ synodo, quod hic Ephræmius, cujus nuper lectæ sunt sententiæ, fuit patriarcha Antiochenus: refertur hic quoque in sacra diptycha sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ.

Dixit santa synodus: Vere scimus, hunc sanctum Ephræmium referri in sancta diptycha, cum sanctis & eximiis patribus.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Anastasii archiepiscopi Antiocheni ex defensione quam fecit pro tomo sancti Leonis, cap. LX. cujus est principium: *Si quis meminit* E *eorum quæ nobis paulo ante:* quæ sic habet: „ Si per ea per quæ ipsum Deum cognosci „ oportebat, divine operabatur; ea autem ex „ quibus necesse erat hominem vere aspici, „ humane faciebat; alia quidem est omnino „ divinæ naturæ operatio; alia vero humanæ: „ & si est alia & alia, sicut est revera, qua- „ nam de causa reprehenditur quispiam, si de „ altera & altera utramque dicit formam? Ne- „ cesse enim est, ut dicit Cyrillus, Deo red- „ dere quæ Deo debentur, & ejus humanitati „ quæ ad eam pertinent. Non sunt autem utra- A „ que eadem: quoniam non convenienter attri- „ buuntur: at uni quidem certe omnino utra- „ que præbentur: unus enim erat, & est, & „ diverse operans per diversas suas naturas. „ Quemadmodum autem non idem est matrem „ increpare dicentem: *Vinum non habent*; & *Joan. 2.* „ aquam in vinum mutare: ita non idem est „ humanitas quod divinitas, neque rursus di- „ vinitas quod humanitas: neque rursus sunt „ eadem quæ ex eis procedunt: idem autem „ fecit utraque cum sit Deus simul & homo: „ non ad confusionem admiscens essentias, ne- „ que operationes quæ procedunt ex essentiis: „ Est enim utrumque ejusmodi ut non possit „ fieri, & alienum a pia sententia. Quomodo „ enim nutriri & augeri non divinitatis, ita „ suscitare mortuos non humanitatis. Sunt ta- „ men utraque ejusdem qui cum divinitate con- „ temperavit ea quæ decent humanitatem; non „ per confusionem aut unionem quæ possit con- „ fundi. Sunt ergo duæ quidem operationes, „ sicut essentiæ: unus autem qui operatur, „ qui est idem Deus & homo. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui erant sedis Apostolicæ veteris Romæ: & convenit.

Basilius religiosissimus episcopus civitatis Gortynæ insulæ Cretensium, dixit: Admittit sancta & œcumenica vestra synodus hunc sanctum Anastasium, qui fuit archiepiscopus Antiochenus: cujus quidem lecta fuit sententia in præsentia, defendens tomum sancti Leonis?

Dixit sancta synodus: Admittimus sanctum Anastasium, qui orthodoxe defendit tomum sancti & inclyti Papæ Leonis. Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes dixit: Sanctum vocat hunc sanctæ memoriæ Anastasium, qui fuit archiepiscopus Antiochiæ tota Orientalis ecclesia; & qui eum non admittit, Deus eum feriet anathemate. Et uno ore dixerunt omnes: Amen.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Joannis episcopi Scythopolitani, ex blasphemiarum adversus Severum oratione octava, quæ sic habet. „ Rursus autem videamus „ quid sanctissimum Papam Leonem reprehen- „ dis. Inquit enim: Utraque forma cum alte- „ rius societate, quod habuit proprium: Ver- „ bo quidem id quod est Verbi faciente, cor- „ pore autem efficiente ea quæ sunt corporis. „ Quoniam autem tanquam absurdum posuisti „ hanc sacram vocem, satius est audire Julia- „ num Halicarnasseum tibi resistentem, & te „ & tua convellentem. Operatur enim Verbum „ incorruptionem: operata est autem caro, ut „ tua vult blasphemia, corruptionem. Dic au- „ tem nobis, o vir optime, utrum Deum Ver- „ bum credis essentialiter esse unitum carni & „ animæ, cui est unitum? Hunc autem qui „ est super omnia Deum, præstantia divinita- „ tis apprehendisse cœlum & terram & mare, „ ætheraque & aerem, angelosque & archan- „ gelos; & ut semel dicam, quæ incorporea „ sunt beatitudine, mille millium, & decies „ mille millium sanctarum administratoriarum- „ que & invisibilium essentiarum continere es- „ sentiam; & communiter providere omnibus „ visibilibus, & invisibilibus & seorsum unicui- „ que? Certe, ut puto, concedes, nisi sis om- „ nino emotæ mentis. Hanc autem providen- „ tiam non Dei vocabis operationem? Et ad- „ versus hoc non contradices, nisi nunc quo- „ que vis aperte pugnare cum divinitate; sic „ ergo

ACTIO IX. „ ergo concedes Dei etiam incarnati perpetuam „ operationem. Animam autem intelligentem, „ quæ est ei unita in hypostasi, cogitare, vel „ in eam non cadere cogitationem? Sed si in „ eam quidem non cadere cogitationem, incidisti in Apollinaris patris tui blasphemiam, „ qui dixit mente non esse præditam Deo Verbo unitam humanitatem. Sin autem dixeris „ cogitare mentem, & non sicut inanima aut „ rationis expertia carere cogitatione; dabis „ omnino, si verba quoque nunc velis uti consequentibus, cogitationem esse mentis operationem: ut, verbi causa, scit se unitam esse divinitati, etiamsi sit ejusdem naturæ cujus homines præter peccatum. Scit se superasse omnem rem creatam, visibilem & invisibilem, „ & adorari a supernis virtutibus. Individua „ quæ universorum creatori Deo est unita anima, meminit generationis secundum carnem „ ex Virgine Dei parente, conversationis in „ terra, salutaris passionis, crucis, sepulturæ, „ resurrectionis, in cœlum ascensionis. Cognoscit omnem cœlorum militiam, & circumfusam & servientem, tanquam Dei animæ. „ Hanc autem cogitationem dixeris ipse quoque, ut puto, operationem animæ cogitantis, quæ etiam citra divisionem unita fuit „ divinitati. Vides quod unius & ejusdem Domini nostri Jesu Christi duas videmus operationes: ejus divinitatis, & humanitatis, citra ullam divisionem & mutationem? Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lectæ fuerunt ex eodem codice sententiæ profanorum hæreticorum, qui unam voluntatem, & unam operationem dicunt esse in Domino nostro Jesu Christo.

Themistii hæretici, ex secundo ejus contradictorio adversus tomum Theodosii, capite XLI. „ Sed non ejusdem, o tu, duas dicimus cognitiones aut duas operationes. Una est enim „ revera incarnati Verbi operatio & cognitio: „ & unius Christi scimus esse omnia. Et alia „ quidem divine cognoscit & operatur per suam „ carnem; alia autem humane. Non enim, „ quoniam sacrosanctus Athanasius dixit Christum duas ostendere voluntates tempore passionis, jam ei etiam duas attribuemus voluntates, idque inter se pugnantes ex his tuis „ syllogismis: sed pie cognoscemus unam tanquam unius Emmanuelis voluntatem, alicubi „ quidem humane moveri, alicubi vero divine. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia Anthimi hæretici, ex oratione ad Justinianum pium Imperatorem, cujus est principium: *Dei meminisse in omnibus argumentis est honestum*: quæ sic habet: „ Nos autem glorificantes unam „ Dei Verbi naturam incarnatam & adoratam „ cum propria sua carne, in hac una natura „ Dei Verbi incarnata, neque divinitatis ejus „ ignorantiam, neque animæ ejus rationalis & „ intelligentis, qua est animatum quod est ex „ nobis assumptum ejusdem cujus nos essentiæ „ & eisdem quibus nos affectionibus obnoxium „ corpus, in hypostasi Deo Verbo unitum, sustinemus dicere: absit enim. Nam si est una „ hypostasis, & una natura Dei Verbi incarnata, sicut est absque ulla controversia; una „ quoque voluntas, & una operatio scilicet & „ una sapientia, & una cognitio est utriusque simul.

ANNO CHRISTI 681.

Præterea lecta est ex eodem codice sententia ejusdem ex eadem oratione: „ Eis autem consentanea docuit idem quoque sanctissimus Pater, in quarto tomo disputationis commentarii in evangelium secundum Joannem sic dicens: Propterea etiam dum surgeret a mortuis, neque divinis jussis operans Servator invenitur; sed veluti quandam cooperatricem ad „ hoc maxime carnem accipere properabat; ut „ ostenderet eam posse vivificare, & jam unum „ cum eo esse factam. Cum itaque archisynagogi suscitavit puellam, dicens: *Puella, surge*: *manum ejus tenuit*, sicut scriptum est: vivificans quidem, ut Deus, jussu omnipotenti: „ vivificans autem etiam per contactum manus, „ unam & cognatam per utrumque ostendens „ operationem. Cum ergo propriam intelligentis divinæ operationis universorum scimus cognitionem; unam autem & eandem utriusque „ simul divinam didicimus esse operationem: „ quomodo non hic confitebimur unam & eandem esse universorum cognitionem unius Christi, secundum ejus divinitatem & secundum „ ejus humanitatem? Quæ quidem duæ sententiæ similiter fuerunt collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenerunt. Marc. 5. 41.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia Themistii hæresiarchæ, ex primo ejus contradictorio, adversus tomum Theodosii capite V. quæ sic habet: „ Sancti quidem patres absolute unam dixerunt esse operationem: & non sicut iste, eam includunt divina solum, aut alteram humanam sic contexunt; sed tanquam „ unius & ejusdem Christi omnia operantis quæ „ sunt in œconomia divina & humana, unam „ omnino, ut prius dixi, Christi dicimus esse operationem.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejusdem sententia ex eodem contradictorio, cap. XXXIV. quæ sic habet: „ Una enim est in Christo cognitio, sicut & operatio: etenim unus est qui „ cognoscit, sicut certe est etiam qui operatur. „ Ejusdem ex secundo contradictorio cap. XLII. „ Nos autem sanæ mentis constituti, Deo autem propitio id dictum sit, & rectam sequentes doctrinam; non duas esse naturas credimus Emmanuel, etiamsi sit compositus ex „ duabus, neque in duabus naturis; est enim „ utrumque dividens: sed unam Dei Verbi naturam incarnatam, unam hypostasim & personam unam, & consequenter unius personæ unam etiam scimus operationem. Similiter autem unam quoque cognitionem, sicut differenter diximus. Quæ quidem tres sententiæ similiter fuerunt collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenerunt.

Lecta fuit præterea ex eodem codice, impii Severi sententia, ex secunda ad Oecumenium Comitem epistola, cujus est principium: *Ut nobis quoque ex divinitus inspirata scriptura*: quæ sic habet: „ Si ergo transmutavit Verbum quam „ sibi per hypostasim uniit humanitatem, non „ in suam naturam, mansit enim id quod erat: „ sed in suam gloriam & operationem: & quæ „ erant propria carnis, facta sunt Verbi propria: quomodo concedemus utramque formam „ operari propria? Sunt ergo anathemate notandi qui in duabus naturis unum Christum „ definiunt, & dicunt unamquamque naturam „ pro-

„ propria operari. Eorum enim quæ aguntur A & fiunt ab uno Christo, magna est differentia. Nam alia quidem sunt divina, alia vero humana. Ut verbi caussa, corporaliter ingredi, super terram ire & ambulare, confitemur ut humanum: iis autem quibus sunt manca crura, qui omnino super terram non possunt ingredi, ut recte ambulent largiri, est divinum. Sed unum Verbum incarnatum & hoc est & illud est operatum: & non hoc quidem hujus, illud vero illius naturæ: neque quoniam sunt diversa quæ facta sunt, propterea duas operantes naturas seu formas juste statuemus. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

B Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem ex epistola ad Paulum hæreticum, cujus est principium: *Apostolum quidem Paulum*: quæ sic habet; Nam cum extra controversiam Emmanuelis sit una hypostasis; consequens est unam quoque confiteri naturam Dei Verbi incarnatam, eamque operantem divina & humana: & non convenienter tomo Leoni, ponere duas operantes naturas & formas, inter se conjunctas per relativam conjunctionem: Id enim vult illa blasphemia, cum operari cum alterutrius conjunctione in utraque forma. Quæ quidem sententia fuit similiter collata cum libro allato a parte eorum qui erant sedis Apostolicæ Romæ veteris: & convenit.

C Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem, ex ad Anthimum hæreticum scripto synodali, cujus est principium: *Eorum quæ ad tuam pietatem*: quæ sic habet: Et divinæ divina signa fecit: humanasque, & divinas voces est locutus: & alia quidem fecit divine, alia vero humane: & differentium operationum & vocum, miraculorumque, & perpessionum, post ineffabilem duarum naturarum unionem, non incidemus in divisionem: & iis metiemur voces, & perpessiones & actiones: eundem scientes & miracula facere & pati, divinepue œconomice & humane ea loqui; ita ut in scriptura ea dixerit, in quibus consistit in Christum fides & confessio. Quæ D quidem sententia fuit similiter collata cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui erant sedis Apostolicæ veteris Romæ: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem ad Theodosium: quæ sic habet: „ His autem prædictis reprobis hominis adorationis institutoribus adjungere oportet, & anathemate etiam notare impiam synodum Chalcedonensem, & blasphemam tomum Leonis qui Romanorum præfuit ecclesiæ, quem eadem synodus appellavit columnam orthodoxæ fidei, præter canones exponens decretum orthodoxæ fidei; divinamque, & individuam, & immutabilem incarnationem declarans per E naturarum dyadem post unionem, earumque operationibus, & proprietatibus, sicut idem tomus aperte ostendit legentibus; veluti fuse interpretans, quidnam dicat in duabus naturis cognosci unum Dominum & Deum Jesum Christum post unionem ineffabilem. Admittimus autem & laudamus rectam confessionem scripti Unionis, quam serenissimæ recordationis Imperator edidit Zeno. Quæ quidem sententia fuit similiter collata cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui sunt Apostolicæ sedis Romæ veteris: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia Theodosii hæresiarchæ, ex oratione ad Theodoram Augustam, cujus est principium: *Mihi quidem videbatur*: quæ sic habet: „ Ut de cetero una sit utriusque simul divina operatio. Unius enim & ejusdem esse dicimus divina miracula, omnesque naturales & quæ reprehensioni affines non sunt affectiones, quas sua sponte pro nobis sua carne passus est. Et post alia. Nam unam quoque divinam confitemur operationem, sicut jam prius dictum est.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem ex eadem oratione: quæ sic habet: „ Cum enim sit divina una operatio, necesse est eam quoque esse individuam & insectilem: & non alteram quidem ut egenam, & quæ opus habeat ut ad majus ascendat, quod ad humanitatem attinet, accipere sicut nos: alteram autem tanquam omni ex parte perfectam, & cui nihil desit confiteri quod attinet ad divinitatem: ne in animis perniciosam & impiam Nestorii sententiam incidamus.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejusdem sententia ex eadem oratione, quæ sic habet: „ Ergo nos quoque unam & eandem dicentes sapientiam, & unam cognitionem Dei Verbi, & animæ intelligentis, qua fuit animatum sanctissimum ejus corpus, maxime quidem sanctorum patrum sequimur doctrinam, ut aperte ostensum est. Apertius autem inconfusæ quoque in hypostasi unionis facimus demonstrationem: & dyadis suspicionem omni ex parte reprimimus. Nisi enim eandem adjecerimus, consequenter quoque nobis sequentur, ut Severus dixit sapientissimus, duæ naturæ, & duæ operationes, & duæ in Christo sapientiæ. Hæc autem nata sunt ex Theodoriti blasphemia, & Judaica quæ est illinc divisione; & non ex nobis qui unum & eundem Christum colimus, & confitemur unam ejusdem divinam cognitionem & operationem. Quæ quidem tres sententiæ fuerunt similiter collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenerunt.

Lecta fuit præterea Pauli sententia ex eodem codice, ex epistola ad Jacobum, cujus est principium: *Omnia mihi, quæ sunt vestræ sanctitatis*: quæ sic habet: „ Et scriptum unionis piæ memoriæ Zenonis, ad evertendam synodum Chalcedonensem admittimus: quæ accepta occasione ex amentia Eutychis, Nestorianam hominis adorationem magno studio invexit in ecclesia, in duabus naturis esse & cognosci Christum, ad fidem orthodoxam infirmandam, dogma statuens: & naturas quidem consequenter amentiæ Nestorianæ servans in numero dyadis: relationem autem Filii, inquam, & auctoritatis absolute uniens: & sic deinceps eadem improbitate unum & eundem Christum Filium, & Dominum unigenitum, inconfuse, individue, immutabiliter, & inseparabiliter prædicans: & ad apertam instituti sui interpretationem Leonis tomum admittens: & eum appellans columnam fidei orthodoxæ, qui manifeste secat Christum naturarum dyade post unionem; eisque formas & operationes, vocesque & non deficientes proprietates blaspheme distribuens. Quamobrem tanquam non probabiliter aggredientes dicere repellimus. Et paullo post: Hæc dicunt etiam, non ignorantes quod in iisdem rebus eandem vocem: quæ illa civitate congregata fuit, quod

„ quod utinam nunquam factum esset, synodus impofuit: relationis conjunctionem unam appellans personam, & vocem, *&* *duo* id est, *ex duobus*, tanquam inimicam repellens: quæ citra confusionem & divisionem ostendit nobis Emmanuelem, ejusdem essentiæ cum Patre & Spiritu sancto, quod attinet ad divinitatem; & eundem ejusdem nobiscum hominibus essentiæ, quod attinet ad humanitatem: & miracula facientem & patientem, divineque & humane loquentem: unamque ejus operationem & cognitionem tanquam unius docentem. Christus enim Dei virtus, & Dei sapientia, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & cognitionis absconsi: etiamsi œconomice dicat se ignorare diem consummationis. Quæ quidem sententia fuit collata cum libro chartaceo prolato ex parte eorum qui erant Apostolicæ sedis veteris Romæ: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia Theodori hæretici, ex dogmatica epistola ad Paulum hæreticum, cujus est principium: *Quando tempus quidem*: quæ sic habet: Et præterea „ anathematizo synodum Chalcedonensem, & tomum Leonis, & omnes qui dixerunt, vel dicunt in uno Christo duas naturas post ineffabilem unionem, aut in duabus naturis eum definiunt: & non sentiunt ipsum esse unam personam & unam hypostasim & unam naturam Dei Verbi incarnatam, & unam ejus operationem, convenienter doctrinæ divinorum nostrorum patrum. Hac itaque ratione suscipio etiam scriptum Unionis piæ memoriæ Zenonis ad anathematismum dictæ synodi Chalcedonensis, & tomi Leonis. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo prolato ex parte eorum qui erant sedis Apostolicæ veteris Romæ: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia Pauli hæretici, ex epistola ad dictum Theodorum cujus est principium: *Non nunc primum*; *sed multo retro tempore boni inimicus*: quæ sic habet: „ Quando ergo curiose indagamus modum susceptæ humanitatis, duo quæ inter se invicem non sunt ejusdem essentiæ, videt utique omnino nostra intelligentia. Concurrens autem veræ unionis cogitatio, non amplius utique duos; sed unum compositum pronunciat Servatorem Christum, qui est idem ejusdem cujus Pater essentiæ, quod attinet ad divinitatem; & idem ejusdem cujus nos homines essentiæ, quod attinet ad humanitatem: idem facit miracula & patitur, divine & humane loquitur, & unam ejus tanquam unius operationem. Et paulo post: Leonis itaque tomum vocat columnam orthodoxæ fidei, & ad fidem & declarationem eorum quæ sibi videntur vult accipere, qui evidentissime Christum secat post unionem dyade naturarum: earumque formas, vocesque & operationes & omni ex parte perfecta proprietates numero pares dividit. Nec ergo viros illos patiemur, quique non consistunt, & valde indoctas ei afferunt defensiones; & tantum absunt, ab iis quæ in ipsa sita sunt, ut ea ipsa ipsam perimant. Quæ quidem duæ sententiæ similiter fuerunt collatæ cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui sunt sedis Apostolicæ Romæ veteris: & convenerunt.

Theodorus & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus diaconus qui vicem gerebant sanctissimi Papæ Romæ veteris Agathonis, dixerunt: Petimus a vestra pietate, sanctaque & œcumenica synodo, ut legatur actisque inseratur Apollinaris quoque hæretici sententia ex libro ejus dubitationum, ex libro hujus venerandi patriarchii, quæ a nobis non fuit inserta in nunc lecto codice: quæ convenit sententiæ Macarii & Stephani, de una voluntate & una operatione.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Quod a piis viris fuit petitum, fiat. Et prolatus fuit hic liber chartaceus bibliothecæ hujus venerandi patriarchii, cujus erat inscriptio: *Dubitationum Apollinaris*: cujus erat principium: *Vita causa viventium*. Sic autem habet sententia: Deus suscepto instrumento, & Deus est quatenus operatur, & homo quod attinet ad instrumentum. Deus autem manens * non mutat. Instrumentum, & ei quod movet innatum est ut unam efficiat operationem. Si autem una est operatio, una est etiam essentia. Una est ergo essentia Verbi, & instrumenti.

* *Leg.*: *non mutatur. Instrumento, et*

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Superius memorati Petrus, & Theodorus, & Solomon, & Antonius, religiosi episcopi, Georgiusque & Dionysius, Anastasiusque & Stephanus, religiosi diaconi, & Anastasius & Georgius reverentissimi monachi, a se promissos suæ fidei libellos jurati tradant. Et super corporalia proposita intemerata Dei evangelia jusjurandum deponentes iidem religiosi episcopi, & reverentissimi clerici & monachi, tradiderunt ejusdem exempli libellos. Et lecti sunt, qui sic habebant ad verbum:

Sanctæ œcumenicæ synodo, quæ jussu pii & a Deo electi domini nostri, & magni victoris Imperatoris Constantini, convenit nuper in hac a Deo custodita & regia civitate, in imperatorio secreto quod vocatur Trullus, libellus declarationis compositus & traditus a me Petro indigno episcopo Nicomediensium metropolis provinciæ Bithynorum. Quoniam quæsivit vestra a Deo inspirata & veneranda synodus, quid teneam de orthodoxa & inculpata nostra Christianorum fide, & de incarnata œconomia magni Dei & Servatoris nostri Jesu Christi, qui est unus sanctæ & consubstantialis ac vivificæ Trinitatis: ea de causa præsentem scriptis mandatam declarationem composui, quam trado sanctæ & œcumenicæ vestræ synodo, quæ sic habet ut subjungitur.

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibiliumque omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex Patre genitum ante omnia sæcula. Eundem in novissimis diebus, propter nos & propter nostram salutem descendisse de cœlis, & incarnatum esse ex Spiritu sancto, ex sancta gloriosa Deipara & semper Virgine Maria: quam quidem proprie & vere confiteor Deiparam; ut quæ ipsum Dei Filium, & Verbum in novissimis temporibus secundum carnem genuerit, Deo & Patri consubstantialem secundum divinitatem, & eundem nobis consubstantialem secundum humanitatem: & in omnibus nobis similem absque peccato, carne patibilem, divinitate impatibilem, perfectum in divinitate, & perfectum eundem in humanitate: Deum vere, & hominem vere; eundem ex anima rationali, & corpore: qui ex duabus naturis, divinitate, & humanitate, & in duabus perfectis naturis, etiam post ineffabilem & inseparabilem unio-

ANNO CHRISTI 681.

unionem, inconfuse, immutabiliter, inseparabiliter, individue cognoscitur: nequaquam sublata naturarum differentia per unionem quæ est in hypostasi: immo vero servata proprietate utriusque naturæ, & concurrente in unam personam & unam hypostasim: qui non in duas personas scinditur, aut dividitur. Sed unum & eundem Filium Unigenitum, Deum Verbum, Dominum Jesum Christum confiteor. Neque enim quartæ personæ additionem suscepit sancta Trinitas, etiam incarnato uno ex ea Deo Verbo: sed in virginali utero impollutæ Deiparæ & semper Virginis Mariæ inhabitans, arcane ex ipsa in propria hypostasi carnem sibi est fabricatus, rationali & intelligenti anima animatam. Quamobrem & ejus duas confiteor generationes, unam quæ est ante sæcula ex Deo & Patre secundum divinitatem, & alteram ex eadem sancta Virgine & Deipara Maria secundum carnem, & recentem. Manens enim id quod erat, factus est citra mutationem id quod non erat; & sic unam ejus hypostasim compositam annuncio, neutra natura mutata propter unionem, neque rursus suscipiente sectionem hac ineffabili unione. Quæ enim per compositionem seu per hypostasim fit unio, & confusionem repellit & divisionem: & servat quidem utriusque naturæ proprietatem, unam autem personam Dei Verbi etiam cum carne ostendit. Unde etiam duas ejusdem unius Domini nostri Jesu Christi naturales voluntates, & duas naturales operationes confiteor, prout continent sententiæ sanctorum & eximiorum patrum, quæ sunt insertæ in relatione missa ad pium & a Deo stabilitum nostrum dominum, & magnum victorem Imperatorem, ab Agathone sanctissimo & beatissimo Papa Romæ veteris. Et ut semel dicam, consentio & sequor omnia capita, quæ continentur in dicta relatione ejusdem sanctissimi viri, & in altera relatione synodi quæ fuit apud ipsum. Præterea autem confiteor eundem Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum, qui est unus ex sancta consubstantiali & vivifica Trinitate; sua sponte pro nobis esse crucifixum sub Pontio Pilato, passumque esse & sepultum, & resurrexisse tertio die secundum scripturas, & in cœlos ascendisse: & sedentem ad dexteram Patris, rursus venturum esse cum gloria judicatum vivos & mortuos, cujus regni non erit finis: exspecto resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Suscipio autem, & amplector sanctas & œcumenicas quinque synodos: nempe Nicænam trecentorum decem & octo sanctorum patrum: & eam quæ in hac Deo custodita & regia civitate est habita, centum & quinquaginta sanctorum & beatorum patrum: & priorem Ephesinam ducentorum sanctorum patrum: & Chalcedonensem sexcentorum triginta sanctorum patrum: & quæ tempore Justiniani piæ memoriæ Imperatoris rursus convenit in hac a Deo custodita & regia civitate sanctam quintam synodum. In omnibus autem servo, & amplector quæ sunt decreta & definita ab ipsis sanctis quinque synodis: & quos suscepit, suscipio, & quos condemnarunt & anathematizarunt rejicio & anathematizo omnes eos etiam, qui unam operationem & unam voluntatem prædicarunt aut prædicant, aut sunt prædicaturi, in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri. Hanc ergo piæ & orthodoxæ nostræ Christianorum fidei declarationem composui per alterum scriptam mense Martio, indictione nona. *Subscriptio*: Petrus indignus episcopus Nicomediensium metropolis provinciæ Bithynorum, consentio & persevero in omnibus quæ continentur in præsenti libello declarationis: & confitens ut ante dictum est, sicut duas naturas, ita etiam duas naturales voluntates, & duas naturales operationes in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei: & anathematizans omnes, qui dicunt unam voluntatem & unam operationem in ejus divinitate & humanitate, subscripsi, mense Martio, indictione nona. Et reliqui cum eo tradiderunt similiter.

ACTIO IX.

Georgius religiosissimus presbyter & apocrisiarius Theodori sanctissimi legati sedis Hierosolymitanæ, dixit: Peto a vestra pietate, sanctaque & œcumenica synodo, synodales literas Sophronii sanctæ memoriæ archiepiscopi Hierosolymitani, ab ipso quidem missas ad Sergium, qui tunc erat patriarcha hujus regiæ & a Deo custoditæ civitatis, ab eo autem non acceptas, quas habeo in manibus, legi, ut discernatur, an orthodoxæ scriptæ sint, an non.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Altero die fiat earum productio, & lectio.

ACTIO DECIMA.

Est actio quæ supe ius undecima

TOMUS VI.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii, &c. xx. mensis Martii, indictione IX Præsidente, &c. Cum autem sedissent gloriosissimi Patricii & consules; & omnes sanctissimi & religiosissimi episcopi, per ordinem, in eodem Trulli secreto, in medio propositis sanctis & intemeratis Christi Dei nostri evangeliis:

Constantinus religiosissimus archidiaconus hujus sanctissimæ & apostolicæ ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum sanctissimi patriarchæ hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis Georgii dixit:

Discernere solita eos qui recta sentiunt & prædicant dogmata, ab iis qui non recte confitentur quæ sunt œconomiæ unius ex sancta Trinitate Christi veri Dei nostri, vestra pia serenitas, & sancta & œcumenica vestra synodus, scit quod in præcedenti actione Georgius religiosissimus presbyter monachus & apocrisiarius Theodori sanctissimi legati sedis Hierosolymitanæ, accedens petiit a vestra pietate & sancta vestra synodo, synodales literas Sophronii sanctæ memoriæ archiepiscopi Hierosolymitani in medium proferri & legi, & vos earum accipere cognitionem & indicare an sint orthodoxæ: & in hodiernum diem distulimus.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Legatur quæ jam sunt acta: & lecta sunt. Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Georgius reverentissimus presbyter monachus & apocrisiarius sanctissimi legati sedis Hierosolymitanæ, proferat, sicut petiit, synodales literas, quarum fecit mentionem, Sophronii qui fuit archiepiscopus Hierosolymitanus; & fiat earum lectio. Et prolatus fuit liber habens literas synodales ejusdem sanctæ memoriæ Sophronii. Quem cum accepisset Agatho reverentissimus lector & notarius sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo cu-

stodi-

ACTIO X.

Epistola synodica Sophronii Hierosolym. Patriarchæ.

ANNO CHRISTI 681.

stoditæ & regiæ civitatis legit: sic habens ad verbum:

„ Domino omnium sanctissimo & beatissimo fratri & comministro Sergio archiepiscopo & patriarchæ Constantinopolitano, Sophronius inutilis servus sanctæ Christi Dei nostri civitatis.

„ Papæ! Papæ! Beatissimi, quam est mihi nunc grata quies, & longe quam prius gratior, ex quo a quiete remota ab omnibus negotiis, veni ad turbam negotiorum, & quibusdam terrenis fluctibus exhaurior! Papæ! Papæ, o venerandi, quam mihi nunc; vel minima voluptas priori est non parum jucundior, ex quo ex stercore & terra, ineffabilique & maxima humilitate, ad sedem ascendi pontificalem; & video multos fluctus adjunctos, & fluctus sequens periculum! Non enim tam jucunde cernuntur quæ sunt jucundissima ante injucundorum experientiam & cognitionem, ut quando apparent post experientiam & insultum molestorum. Sic sanitas est maxime desiderabilis iis qui ægrotant post sanitatem; sic tranquillitas est jucunda iis qui post tranquillitatem agitantur tempestate; sic divitiæ sunt amabiles iis qui paupertate laborant post divitias. Et sic videri possunt omnia, ipsa quidem esse & manere in naturali & essentiali qualitate, qualia apparebant ante experientiam contrariorum: fieri tamen speciosiora post eorum cognitionem, & iis qui ea susceperunt longe pretiosiora, & etiam magis desiderabilia ac delectabilia. Atque in hoc nobis suffragabitur Job inclytus qui præclarissime utraque est expertus: & qui rectam fert sententiam, justus fuerit judex eorum quæ dicuntur, nos præcedens, inflexibileque & incorruptum proferens judicium. Quid ergo dicit Athleta ille indomitus, jucundorum passus mutationem, & obrutus molestiis? *Qui me posuerit in mense priorum dierum, quibus me Deus custodit? ut quando lucebat lucerna ejus super caput meum, quando lumine ejus ambulabam in tenebris, quando eram plenus ovibus, quando Dominus faciebat visitationem domus meæ, quando silvis valde abundabam, in circuitu autem filii; quando spargebantur viæ meæ butyro, montes autem mei spargebantur lacte; quando ambulabam matutinus in civitate, in plateis autem ponebatur sella mea? Videntes me adolescentes abscondebantur: senes autem assurrexerunt, locupletes autem cessarunt loqui, ori digitum imponentes: illi autem audientes me beatum dixerunt.* Merito ergo ego quoque, o beatissimi, cum Job athleta clamabo; bona quæ mihi aderant memoria repetens: Tranquilla vita & quieta hæc erant, & humilitas quæ nullum fluctum cognoscebat. Quis me posuerit in mense priorum dierum, quibus me Deus servabat non afflictum; ut quando lucebat lucerna ejus super caput meum, vitam agentis pacificam & nullis agitatam fluctibus, quando lumine ejus ambulabam in tenebris, quando quietis botros vindemiabam, quando tranquillitatis plenus eram fetibus, quando imperturbationis oblectabar germinibus, quando securitatis exsultabam floribus, quando metus vacuitatis coronabar corollis, quando negotiorum vacuitatis pascebar gratiis, quando fruebar terrena paupertate, quando a periculo remoti sterquilinii arabam sulcos, quando fluctibus non agitatæ mendicitatis maria navigabam, quando humilis casæ delectabar pulcritudine, quando vilis diætæ manna vescebar mellifluo: alter quidam Israel ipse & contemplans, & pacificis fruens in cœlestibus deliciis absque murmuratione & ingrato animo.

Job. 19.

„ Cum ergo hæc & his amplius, o sapientissimi, in me infelicissimum magna necessitate & vi, religiosis clericis & reverentibus monachis & fidelibus laicis, & omnibus civibus sanctæ Christi Dei nostri civitatis me manu cogentibus & tyrannidem in me exercentibus, facta sint, nescio quibusnam judiciis; vos sacrosanctos rogo & oro, non solum ut puris ad Dominum precibus mihi opem feratis sæculi agitato fluctibus & venienti in periculum, & confirmetis imbecillitate animi labescentem; sed etiam a Deo inspirata doctrina deducatis ad aggrediendum ea quæ sunt agenda: partim quidem ut patres & qui me genuistis, partim autem ut fratres & consanguinei. Vos ergo mihi paterne & fraterne date petitiones quæ sunt justæ: & ego vestris insistam vestigiis: & connexione vobiscum conjunctus ingrediar, qua fides colligat eos qui idem sentiunt: & spes collaudat eos qui recta sentiunt: & caritas simul alligat eos, qui quæ Dei sunt sentiunt. Quorum funiculus unus est triplex, & ex his tribus divinis virtutibus contextus, nec scit solutionem; neque subit fractionem, neque suscipit separationem: sed est vere infractus, ad unam cogens pietatem eos qui divina ditescunt connexione. Quoniam autem apostolica & vetus traditio observatur in omnibus ecclesiis quæ sunt in universo orbe terrarum, ut qui deducuntur ad pontificatum, iis qui ante ipsos administrant pontificatus, omnino sincere exponant, quomodo sentiant & quæ sit eorum fides, quam Paulus sapientissimus eis admodum caute tradidit, ne in vanum sint eorum cursus; inanis enim esset omnis eorum cursus, si fidei aliqua in re fieret injuria. Vix enim ille divinus qui Dei voces audivit, & ipsum cœlum habuit ludum in quo disceret, & paradisi fuit spectator ante tempus, & audivit verba hominibus aliis ineffabilia, timebat & contremiscebat; &, ut ipse dicit, metuebat ne cum aliis prædicasset salutarem Christi prædicationem, ipse fieret reprobus. Unde etiam Hierosolymam ascendit cœlestis Christi discipulus, & divinis qui ipsum præcedebant se submisit discipulis: & evangelicam quam prædicabant doctrinam iis qui aliis videbantur præstare significavit, & eis communicavit: sibi concilians ac procurans securitatem dogmatis, & iis qui post ipsum doctrinam ejus suscipiebant: & factus est omnibus exemplum salutis optimum iis, qui volunt sequi ejus vestigia.

„ Ergo nos quoque huic mori servientes, & pulcherrimam legem existimantes quidquid a veteribus decenter factum est, apostolico maxime facto corroboratum; quænam sit nostra fides scribimus, & vobis in iis quæ sunt Dei sapientibus, mittimus ad probationem: ne videamur æternos terminos movere, quos posuerunt patres nostri: ut qui non solum sciatis ab adulterinis proba discernere dogmata: sed etiam ea quæ desunt, supplere, per perfectam in Christo dilectionem optime potestis. Accedo ergo illa dicturus, quæ ab initio in sancta & catholica ecclesia natus & educatus sentienda accepi a teneris unguicu-

„ lis,

lis, & quæ a vobis audivi divinitus inspiratis.

„ Credo ergo, o beati, sicut ab initio credidi, in unum Deum Patrem omnipotentem, omnino principii expertem & æternum, factorem omnium visibilium & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, qui æterne & impatibiliter ex ipso Deo genitus est & Patre, & non cognoscit aliud principium quam Patrem; sed nec aliunde quam ex Patre habet hypostasim: qui est lumen de lumine consubstantialis, Deus verus, de Deo vero, coæternus. Et in unum Spiritum Sanctum, qui ex Patre procedit: qui lumen & Deus ipse quoque cognoscitur, & est Patri & Filio vere coæternus, consubstantialisque & ejusdem generis, ejusdemque essentiæ, & naturæ similiter & divinitatis: Trinitatem consubstantialem, honore & sede parem, cognatamque & gloria æqualem, quæ ad unam in summa reducitur divinitatem, & cogitur in unam communem dominationem, absque personali confusione & extra hypostaticam contractionem. Nam Trinitatem credimus in unitate, & unitatem glorificamus in Trinitate: Trinitatem quidem tribus hypostasibus, unitatem autem in eo quod sit unica divinitas. Nam & sancta Trinitas est numerabilis personalibus hypostasibus, & sanctissima unitas extra omnem numerationem. Et ea quidem individuam habet divisionem, & fert quæ confundi non potest conjunctionem. Nam numerabilibus divisa hypostasibus, & personalibus numerata diversitatibus, unita est in eo quod sit eadem essentia & natura: & perfectam admittit divisionem, unitasque est unica & non conjugata, & omnem effugit numerationem, quod attinet ad essentiam. Unus enim Deus nobis apposite & convenienter creditur, quoniam una quoque divinitas dilucide prædicatur, etiamsi in Trinitate personarum cognoscitur. Et unus Dominus nobis annunciatur; quoniam una quoque dominatio firmiter dignoscitur, etiamsi ostendatur in tribus hypostasibus: neque Deus ille est unus Deus & una divinitas, divisus & dispertitus in tres Deos, aut ad tres redactus divinitates: neque quatenus unus Dominus est unus Dominus, est disjunctus & in tres dominos dilatatus, aut extensus ad tres dominationes. Arrianorum est hæc impietas, in inæquales Deos Deum unum dissecans, & in dissimiles divinitates unam partiens divinitatem, & in tres diversi generis dominationes unam scindens dominationem. Neque quatenus Trinitas unus Deus est & cognoscitur, & tres hypostases prædicatur, & in tribus personis colitur, & Pater & Filius, & Spiritus sanctus dicitur, contractus aut compositus aut confusus, & in unam coalescens hypostasim, & concrescens in unam quæ non numeratur personam. Sabellianorum est hæc pravitas, tres hypostases in unam confundens hypostasim, & in unam tres personas commiscens. Ubi enim est Trinitas, o impii, si ad unum, ut vos vultis, deducatur Trinitas, & concurret ad unam confusam hypostasim? Aut ubi unitas, o insanissimi, si ad tres essentias reducatur unitas, & ad tres extendatur natura? Est enim utrumque impium apud orthodoxos, & omnino lapsum a pietate, & unitas in hypostasi, & Trinitas in naturis. nam illud quidem statim reducitur ad Judaismum, & eum qui id dicit secum simul abducit: hoc autem devolvitur ad errorem gentilium, & eum qui dicit secum simul devolvit. Et vel omnino fit gentilis, qui hoc cum Arrio insane loquitur: vel Judæus redditur, qui cum Sabellio illud impie admittit. Et ideo recte decretum est a theologis, ut nos quidem unitatem sentiamus in una & unica divinitate, & in eo quod sit unica essentialis & naturalis dominatio: Trinitatem autem in tribus inconfusis hypostasibus & differentia personalis, quæ est in ternario numero diversitatis: ut neque unum maneat Sabellii quod omnino unum consideratur, & omnem hypostaticam declinat multitudinem: neque tria extollant Arrium in Trinitate solummodo intellecta, & omnem unitatis vocem repellentia divinitatis & essentiæ & naturæ.

„ Quomodo ergo didicimus unum Deum sentire, ita etiam accepimus unam confiteri divinitatem: & quomodo tres hypostases colere didicimus, ita etiam tres glorificare personas sumus eruditi: non alium unum Deum cognoscentes præter tres personas, neque tres Trinitatis consubstantiales personas, quæ sunt Pater Filius & Spiritus sanctus, alias præter unum Deum scientes: & propterea unum tres illas in quibus est divinitas prædicamus; & tres illas unum, quarum est divinitas, annunciamus: vel ut accuratius dicam & manifestius, quæ sunt & cognoscuntur divinitas. Idem enim & est unum, & tria creditur, & tria glorificatur: & unum vere annunciatur; & neque unum, quatenus est unum, tria accipitur; neque tria, quatenus est Trinitas, unum audiuntur: quod est admirabile & revera plenum omni stupore: Idem enim est & numerabile, effugit numerationem. Numerabile quidem trinis suis hypostasibus; unitate autem divinitatis effugiens numerationem: ejus enim essentiæ & naturæ unitas non patitur omnino numerari: ne & tibi differentiam inferat divinitatis; & deinceps essentiæ & naturæ monarchiam efficiat deorum multiplicitatem. Omnis enim numerus secum cohabitantem habet differentiam: & omnis differentia & discretio simul quoque numerum inducit comitantem. Numeratur ergo beata Trinitas, non essentiis & naturis & diversis divinitatibus, aut tribus dominationibus: absit. Tanquam Arriani insaniunt, qui novæ triplicis divinitatis rabie laborantes, tres existimant essentias, & naturas tres, & tres dominationes, & similiter tres nove dicunt divinitates: sed hypostasibus & proprietatibus intelligentibus perfectis per se consistentibus, numero dividuis & non dividuis divinitate. Dividitur enim individue sanctissima Trinitas, & divisim rursus conjungitur. Personis habens divisionem, manet individua & insectilis essentia & natura, similiter autem etiam divinitate. Et propterea neque tres Deos dicimus: neque tres naturas glorificamus in Trinitate; neque tres essentias in ea prædicamus; neque tres confitemur divinitates, non ejusdem non diversæ essentiæ, non ejusdem non diversi generis: nec quæcumque monadice in ea prædicantur, ad multitudinem deducere sinimus; aut aliqua ejus unitatem dividere concedimus. Sed neque tres aliquos Deos scimus, aut tres aliquas naturas, aut tres aliquas essentias, aut tres ali-

ACTIO X.

ANNO CHRIST. 681.

„ aliquas divinitates novimus: non unius generis non diversi, non unius non diversæ speciei. Sed neque omnino Deos, aut naturas aut essentias aut divinitates cognovimus, aut cognoscentes novimus: sed eum qui habet, aut sentit, aut cognoscit, anathemate fecimus. Nos enim unum principium, unam scimus divinitatem, unum regnum, unam potestatem, unam virtutem, unam operationem, unam voluntatem, unam dominationem, unam motionem, sive omnium, quæ sunt post ipsam creatricem, sive eis providentem, sive ea constituentem & conservantem: unam æternitatem, & quæcumque unica & non conjugata, unius essentiæ & naturæ, sunt in tribus personalibus hypostasibus; neque confundentes hypostases & eas ad unam deducentes hypostasim; neque unam partientes essentiam, & eam in tres essentias dissecantes, & propterea unam dividentes divinitatem; sed est unus Deus una divinitas relucens in tribus hypostasibus, & tres hypostases & personæ, quæ cognoscuntur in una divinitate.

„ Propterea perfectus Deus Pater, perfectus Deus Filius, perfectus Deus Spiritus sanctus: quoniam eandem & unam unaquæque persona, individuam perfectamque & cui nihil deest, habet divinitatem. Et ut Deus quidem, idem consistit unaquæque per se considerata, mente separante quæ sunt inseparabilia. Ut autem Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, aliud, & aliud, & aliud dicitur: Et hinc ea ab iis quos Deus inspiravit prædicantur, Deus, & Deus, & Deus: sed tria unus Deus. Non enim alius Deus Pater, neque alius Deus Filius, neque alius rursus Deus Spiritus sanctus: quoniam neque alia natura Pater, neque alia natura Filius, neque alia rursus natura Spiritus sanctus. Hoc enim & multos & diversos Deos machinatur, multasque & diversas parit divinitates. Sed Deus quidem Pater, Deus autem Filius, similiter autem Deus quoque Spiritus sanctus: utpote una individue & citra defectum tres personas implente divinitate, ut quæ sit integre & perfecte in unaquaque. Divinitas enim non subit divisionem, & est in tribus personis plene & perfecte; non divisim seu ex parte implens personas, sed in unaquaque existens plenissime & una permanens, etiamsi in tribus personis appareat, & ad divinitatum non excurrens multitudinem, etiamsi sit in tribus hypostasibus; ne aliquam corpoream patiatur divisionem quæ vere est impatibilis & incorporea, & nesciens pati quæ sunt propria creaturæ.

„ Est ergo Pater cum eo quod est Deus, Pater, & neque Filius, neque Spiritus Sanctus. Sed est in essentia & secundum naturam quod Filius & Spiritus sanctus. Et est Filius cum eo quod est Deus, Filius, & neque Pater, neque Spiritus sanctus; sed id quod Pater secundum naturam prædicatur, & cernitur in essentia id quod Spiritus sanctus: & est Spiritus sanctus cum eo quod est Deus, Spiritus sanctus, & neque consideratur ut Pater, neque accipitur ut Filius. Sed id quod Pater in essentia creditur, est esse id quod Filius exsultat secundum naturam; illud quidem propter naturam & essentiæ identitatem & cognationem exsistentiæ, hoc autem propter diversas trium proprietates, & quæ

A citra confusionem unicuique personæ characterem tribuunt proprietatum dissimilitudinem. Quomodo enim habet unusquisque quod est Deus, ita ut ab eo non possit excidere: ita etiam characteristicam personæ proprietatem, immutabilem sortitus est & immobilem quæ adest ei soli & ab aliis personis eam discernit. Credo etiam ejusdem naturæ, honoreque & sede parem consubstantialem Trinitatem, quæ confundi non potest. Est ergo Trinitas Trinitas, non solum perfecta divinitatis unius perfectione, sed etiam supra modum perfecta & fere dixerim Deum superans gloria & æternitate & regno; non divisa; neque abalienata. Neque ergo creaB tum aliquid aut servum in Trinitate, neque introductitium, ut quod prius quidem non esset, postea autem subierit. Neque ergo Patri defecit Filius, neque Filio Spiritus; sed est semper immutabilis & inalterabilis ipsa Trinitas.

„ Et de sancta quidem, & consubstantiali, æternaque, & principali, & omnium creatrice & regina Trinitate quomodo sentiam, eamque glorificem & colam, quam potui brevissime & apertissime vobis exposui. Neque enim de his plura concessit dicere synodalium litterarum brevitas. Quomodo autem de unius ex eadem omni ex parte veneranda Trinitate, Dei Verbi & Filii benigna & C admirabili incarnatione, idem est autem dicere summa exinanitione, & ad nos in terra degentes divino & deifico descensu, sentiam, & prædicandum a sanctis & a Deo sicut vos inspiratis patribus acceperim, tanquam coram ipsa Veritate quæ universa intuetur, has synodales literas scribens, expono. & mitto ad vestras aures sapientissimas.

„ De ea ergo credo, o viri divinissimi, quod Deus Verbum, Patris unigenitus Filius, qui ante omnia sæcula impatibiliter ab ipso Deo & Patre est genitus, per suam clementiam misertus humani nostri lapsus, sua sponte & Dei Patris voluntate, & Sancti Spiritus divino assensu, a sinu Patris non separatus, ad D nos humiles & abjectos descendit. Est enim sicut ejusdem voluntatis. cujus Pater & Spiritus sanctus, ita etiam infinitæ essentiæ & naturæ: circumscriptione minime sustinens, aut loco ad locum sicut nos transitum, secundum naturam solitus divinam agere operationem: & concubitus expertem uterum, qui virginitatis resplendebat castitate, Mariæ sanctæ, honestæ ac divinæ, & ab omni inquinamento liberæ ingressus, tunc & corpore, & anima, & mente incarnatur qui erat expers carnis: & nostram formam suscipit, qui quod ad divinam attinet essentiam, nec figuram nec formam potest suscipere: & fit sicut nos corporatus, qui est incorporeus, & E homo fit revera, qui Deus semper cognoscitur; & alvo materna continetur, qui in sinu æterni Patris ostenditur; & qui est expers temporis, temporale principium suscipit: non phantasia & visione hæc omnia factus, ut videtur deliris Manichæis & Valentinis; sed revera totum seipsum exinaniens, paterna & propria voluntate: & notam nostram massam assumens, carnem, inquam, ejusdem cujus nostra essentiæ, & animam ratione præditam ejusdem generis cujus nostræ animæ, & mentem menti nostræ similem; his enim homo est & cognoscitur, & homo revera factus est

ex

ANNO CHRISTI 681.

„ ex ipsa summa in sanctissima Virgine conce- A „ ptione. Homo enim dici voluit, ut simili „ expurgaret simile, & cognato servaret cognatum, & congenito illustraret congenitum. „ Propterea sancta Virgo sumitur: & corpore „ & anima sanctificatur: & sic subservit incarnationi Creatoris, ut pura, casta, & immaculata.

„ Incarnatur ergo Verbum & Deus sicut „ nos; non prius fictæ carnis conjunctus, aut „ prius formato & ita prius exsistenti corpori „ contextus, aut cum anima quæ prius exsistebat compositus: sed tunc ad ea accedens ut „ exsisterent, quando cum eis ipse Verbum „ Deus compositus fuit naturaliter: habentia „ tempore æqualem cum exsistentia unionem, B „ & non ante verissimam cum Verbo congressionem per se unquam exsistentia, & quæ „ non fuerunt omnino alicujus alterius hominis nobis similis: sed habuerunt concurrentem cum naturali Verbi congressione exsistentiam; & nec ante illam quidem fuerunt „ vel uno jactu oculi, ut murmurat Paulus „ Samosatenus & Nestorius. Simul enim caro, „ simul Dei Verbi caro: simul caro animata „ rationalis, simul Dei Verbi caro animata rationalis. In ipso enim & non per se habuit „ exsistentiam. Nam simul cum Verbi conceptione hæc adducta sunt ad consistentiam, & „ ei unita sunt per hypostasim, simulatque adducta fuerunt ad consistentiam, quæ est vera C „ & individua: neque patitur sectionem, neque „ admittit mutationem, nec confusionem: ab „ ipso producta, & in ipso consistentia, & cum „ eo composita, & nullo omnino tempore suæ „ constitutionis præcedentia inconfusam & insectilem cum eo compositionem.

„ Ex impollutis ergo & virginalibus sanguinibus sanctissimæ impollutæ Virginis Mariæ „ Verbum incarnatum, vere homo, & virginali gestatus utero, cum tempus implesset legitimæ in utero gestationis, in omnibus „ naturalibus & peccatum non ferentibus hominibus nobis assimilatus, & nostram affectionibus maxime obnoxiam non dedignans „ vilitatem, nascitur Deus humano corpore, D „ similiter autem & figura, animam habente rationalem & incorpoream; sicut ipse in seipso „ & non alius rationali animavit spiritu: & „ conservat virginem eam quæ ipsum genuit, & „ eam proprie & vere ostendit Dei parentem: „ etiamsi demens rumpatur Nestorius, & ejus „ Dei hostis exercitus lacrymetur, lugeat, & „ lamentetur, & cum illo rursus lanietur. Deus „ enim erat qui ex Virgine sancta Dei parente „ Maria nascebatur; & secundam propter nos „ & temporalem suscipiebat generationem; post „ primam ejus & æternam, quæ est ex Patre, „ naturalem & ineffabilem generationem, etiamsi nascebatur incarnatus, propter eam quæ „ est cum nobis similitudinem, qui sumus carnales: totus Deus celebratus, idem totus „ homo exhibitus: perfectus Deus idem cognitus, & idem cognitus homo perfectus; habebat enim unionem ex duabus naturis, divinitate & humanitate; & cognoscebatur in „ duabus naturis, divinitate & humanitate. „ Neque enim unioni intercessit mutatio aliqua aut commixtio: neque differentiæ & dyadi formarum seu essentiarum, post unionem „ accessit divisio aut sectio: etiamsi hoc male „ habeat insanum Nestorium, illud autem „ cruciet malignum Eutychem. Quæ enim sunt „ inter se unita per hypostasim, neque mutationem admittunt, neque cognoscunt divisionem: neque norunt quæ sunt propria confusionis, neque signa accipiunt sectionis. Quod „ quidem, ut videtur, ignorans Eutyches & „ Nestorius, & nescientes quæ sit vis unionis „ per quam Verbum est incarnatum, & caro animata & mente prædita fuit conspecta: alter „ quidem jaculatur in mare confusionis, alter „ autem ruit præceps in barathrum divisionis; „ & propterea alter quidem confitetur se fugere dyadem naturarum, alter autem confiteri unam Dei Verbi naturam incarnatam „ reformidat, aut etiam ejus unam ejus compositam dicere hypostasim metuit: timentes „ fugitivi, ubi non est metus.

ACTIO X.

„ Nos autem forti animo utriusque horum „ servam expellentes amentiam, & super pietatis petram stantes indomiti, & Verbi cum „ carne nostra per hypostasim, mente præditam „ & animatam prædicamus conjunctionem; & „ unum Christum & Filium incarnatum Verbum colimus, & unam ejus hypostasim dicimus compositam, & eum dicimus in duabus „ naturis: & duas ejusdem Dei Verbi generationes credimus; unam quidem ex Deo Patre, quam & temporis expertem & æternam „ scimus; & secundam ex Deipara matre, „ quam & recentem scimus & temporalem: & „ unam Dei Verbi naturam in ipso incarnatam „ glorificamus: sed non ut Apollinaris, & Eutyches, & Dioscorus dicunt; sed ut sapiens „ nobis tradidit Cyrillus. Et servari dicimus „ quæ sunt propria naturarum, & eorum quæ „ sunt unita annunciamus differentiam, quæ „ tanquam naturalis quidem dicitur & est qualitatis, in essentiali autem intelligitur & est „ qualitate. Et neque Nestorianam timemus „ divisionem, neque Eutychianam cavemus mutationem: quoniam neque ut stolide sentiens „ Nestorius, relativam unionem ea quæ dicitur honoris æqualitate, consiliorumque ac „ voluntatum pari inclinatione ac identitate nugamur conjunctionem; neque ut furiosus Eutyches, per confusionem quamdam & alterationem Dei Verbi & carnis animatæ, intelligenter, seu naturarum, & essentiarum, „ & formarum, inepte asserimus compositionem eorum, ex quibus facta est admirabilis „ in Christo conjunctio.

„ Regia itaque via & media ingredientes, „ & odimus confusionem, & abhorremus sectionem: solam autem amplectimur inconfusam, simul & individuam divinitatis & humanitatis unionem: quam solus potest agnoscere naturalis congressus per hypostasim. Sic „ enim inter se unitæ divinitas & humanitas „ habuerunt, ut neque sustineant mutationem, „ neque patiantur divisionem. Ratio enim unionis, naturalis inquam, & in hypostasi, E „ (neque enim aliam in Christo præter hanc „ scio unionem,) non ignorat quidem differentiam, fugit autem omnino divisionem, & „ conservat immutabilia quæ concurrunt ad unionem, & eorum quæ sunt unita non suscipit divisionem: & ideo ex divinitate, & „ humanitate, & ex duabus naturis Christum „ nominantes eundem Deum & hominem, & „ secundum naturas duplicem prædicamus. Similiter autem etiam perfectum in divinitate, „ & eundem scimus perfectum in humanitate. „ Et ideo dogmate statuimus eum & in duabus naturis, & ut Deum eum Patri consubstan-

„ stantialem describimus, & eundem ut hominem matri nobisque consubstantialem dicimus: visibilem eundem & invisibilem: creatum similiter, & increatum: corporeum eundem & incorporeum: tactilem eundem & intactilem: circumscriptilem eundem, & incircumscriptilem: terrenum eundem & cœlestem: eundem carnem rationaliter animatam, & divinitatem: eundem recentem & æternum: eundem humilem & summum, & quæcumque individue duplicis inveniuntur naturæ. Et alterum quidem semper fuit, ut qui æternam haberet naturam; alterum autem propter nos in novissimis temporibus factum est immutabiliter, ut qui naturam humanam assumpserit. Si unio enim erat immutabilis & individua, sicut etiam est immutabilis & individuus, manent etiam inalterabilia quæ significantur differentia, & individue resplendent diversitate. Naturæ hæc sunt & essentiæ & formæ, ex quibus facta est unio ineffabilis, & in quibus unus idem Christus conspicitur; manet etiam unum id quod est unum ex ipsis effectum, non amplius bifariam divisum, & ea ex quibus est ostendens sine sectione & mutatione: id est, hypostasis & persona composita, ex inconfusa consistens commixtione & conjunctione quæ non novit divisionem, & quæ sortita est ut unum sit & unum maneat individuum: & neque duo est unum quatenus est unum: neque confundit & ad unam deducit unitatem naturalemque & essentialem identitatem ea ex quibus est compositus naturaliter, sed idem unum & duo cognoscitur: unum quidem ex hypostasi & persona; duo autem ex naturis ipsis & naturalibus earum proprietatibus; ex quibus etiam ut unum esset est sortitus, & conservavit ut maneret duplex natura. Unde idem manens, unus Christus, & Filius, & unigenitus, individuis cernitur in utrisque naturis, & utriusque naturalis essentiæ operabatur operationem, convenienter utrique essentiali, quæ aderat, qualitati, aut etiam naturali æternitati. Quod quidem si unicam & minime conjunctam habuisset naturam, sicut hypostasim & personam, non fecisset; & non unus & idem esset operatus quæ sunt utriusque perfectæ naturæ. Quando enim divinitas expers corporis, corporis opera fecisset naturaliter; aut quando corpus viduatum divinitate fecisset actiones, quæ essentialiter cognoscuntur divinitatis? Emmanuel autem cum esset unus, & simul utraque, nempe Deus & homo, utraque faciebat ex veritate naturæ: ex alio & alio faciens ea quæ fiebant; quatenus quidem Deus idem, divina; quatenus autem homo idem, humana: volens seipsum omnibus ostendere, quod idem esset Deus & homo: & ideo idem divina similiter facit & humana, dicitque & loquitur: & non alius quidem fecit miracula, & alius fecit quæ sunt humana, & passione passus est, ut vult Nestorius: sed unus & idem Christus, & Filius, qui divina fecit & humana; sed ex alio & alio, ut divinus affirmavit Cyrillus; quoniam in utrisque habuit potestatem inconfusam & etiam individuam. Nam quatenus quidem idem erat Deus æternus, faciebat miracula: quatenus autem idem homo recens cognoscebatur, faciebat humilia & humana. Quomodo enim in Christo utraque natura cui nihil deest, servat suam proprietatem: ita etiam operatur utraque forma cum alterius societate, id quod habuit proprium: Verbo quidem id quod est Verbi agente, cum societate scilicet corporis: corpore autem faciente quæ sunt corporis, Verbo scilicet participe actionis: & hæc quidem in una cognoscuntur hypostasi, & in una persona considerantur, & exsecrandam repellunt sectionem. Neque enim divisim propria operabantur, ut suspicemur earum divisionem.

„ Ne propterea exsultet sibi applaudens delirus Nestorius, quod utraque forma in uno Christo & Filio cum alterius societate agebat, id quod habuit proprium. Non enim duos simul Christos & Filios operantes glorificamus: unum quidem & secundum naturam Filium & Christum admirabilia, alterum autem secundum gratiam Filium & Christum abjectiora: etiamsi duas communiter operantes formas dogmate statuamus, unamquamque secundum suam naturalem proprietatem; sed unum & eundem Filium & Christum, qui excelsa & abjecta operatur naturaliter, ex uniuscujusque duarum suarum naturarum naturali & essentiali qualitate, dicimus. Naturæ enim manentes immutabiles & inconfusæ, & duæ perspicue cognitæ, & non confuse unitæ, non his omnino erant privatæ, & ostendebatur in una hypostasi.

„ Ne temere exsiliant Eutyches & Dioscorus, qui produxerunt impiam quæ non est confusionem: sed cum alterius societate agebat unaquæque natura quod erat ejus proprium; & fugiens divisionem, non cognoscens mutationem, & ab altera custodiens differentiam, infractamque ac indissolubilem societatem servans & compositionem. Hinc pie nos gerentes, & in orthodoxæ fidei finibus consistentes, quomodo unum & eundem Christum & Filium utraque operari dicimus, quoniam idem est Deus & homo, & nullam cogitamus divisionem: ita nec utramque formam cum alterius societate propria operari dicentes, quoniam in uno & eodem Christo duæ sunt formæ propria operantes naturaliter, ullam omnino intelligimus divisionem; ut hinc quidem Eutyches, illinc autem nos volens calumniari Nestorius, alter alteri ex adverso stantes, & contra nos pios impium bellum partitis copiis suscipientes. Quos nihili ducentes, utriusque naturæ utramque scimus operationem, essentialem, inquam, & naturalem & convenientem, individue ex utraque procedentem essentiam essentia & natura; convenienter ei innatæ naturali & essentiali qualitati, & individuæ simul & inconfusæ alterius essentiæ, quæ simul inducitur, cooperationi. Hoc enim & operationum in Christo facit differentiam, sicut etiam differentia naturarum. Non idem est enim divinitas & humanitas, secundum uniuscujusque qualitatem, quæ adest naturaliter, etiamsi in unam hypostasim ineffabiliter inter se concurrerint, & inconfuse in unam compositæ sint personam, & eundem nobis unum Christum & Filium effecerint, per mutuum in hypostasi inter se concursum & compositionem. Nam & Deus Verbum est Deus Verbum, & non caro, etiamsi carnem rationaliter animatam „ assum-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

„ assumpserit, & eam naturali unione & per A hypostasim unierit, & caro est animata rationaliter & non Verbum: etiamsi Dei verbi caro conspicitur. Et ideo neque eandem inter se immutabiliter operationem, post unionem naturalem & inconfusam, hoc est, veram & quæ est in hypostasi; neque unam & solam earum dicimus operationem, aut essentialem, & naturalem, & omnino immutabilem; ne ea cogamus in unam essentiam & naturam, quæ per ludum dicitur ab Acephalis, & ipsis verbis impudenter affertur composita.

„ Quomodo ergo ex utraque essentia & natura, in Christo inconfuse facta fuit unio, & unum Christum effecit & Filium, totum B Deum, totum eundem credimus hominem: & utramque naturalem confitemur operationem, ne inconfuse unitas confundamus naturas: si quidem vel ex solis operationibus, ut dicunt qui sunt earum rerum periti, cognoscuntur naturæ, & essentiarum differentia naturaliter semper comprehenditur ex differentia operationum: ita etiam omnem vocem & operationem, sive sit divina & cælestis, sive humana & terrestris, ex uno & eodem procedere Christo & Filio dogmate constituimus, & una ejus composita & unica hypostasi, qui erat incarnatum Dei Verbum; qui etiam individue & inconfuse utramque operationem, secundum C suas naturas, ex se producebat naturaliter. Secundum divinam quidem inquam, naturam, secundum quam erat etiam Patri consubstantialis, divinam & ineffabilem: secundum humanam autem, secundum quam nobis hominibus idem mansit consubstantialis, humanam & terrestrem unicuique naturæ caram & convenientem: & non sinens aliquem eorum qui vident offendi, tanquam non idem esset Deus & homo, qui hæc & illa operabatur naturaliter. Propterea quidem quod idem ipse unus Christus & Filius utraque operaretur, Nestorii exsecrandam obstruens amentiam: neque enim duos, sicut ipse, Christos & Filios, ut diximus, qui D hæc & illa operantur asserimus. Per hoc autem quod ostendit quæ sunt utriusque naturæ propria, post unionem manere inconfusa, & utramque earum similiter proferre operationem, naturali ratione cognitis naturis, suam naturam naturaliter interpretantem, ex qua individue manabat & naturaliter, & germinabat essentialiter, declinamus Eutychis germen, quod delectatur confusione.

„ Hinc sicut nos natus lacte alitur & augetur, & corporeas pervadit ætates, donec pervenit ad humanæ ætatis perfectionem: nostramque famem & sitim suscipit, & laborem ac defatigationem sicut nos sustinuit in itinere. Nam sicut nos ambulandi etiam ob- E ibat operationem: quæ cum humano more exerceretur & convenienter humanæ procederet essentiæ, erat argumentum humanæ ejus naturæ. Unde etiam sicut nos a loco in locum transibat: nam & revera homo erat & naturam nostram habebat incorruptam, & sustinebat corporis circumscriptionem, & figuram gestabat nobis convenientem, nempe corporis formam. Forma autem corporis est per quam in utero conceptus fuit effictus, & quam semper conservavit & conservat in infinita sæcula. Propterea esuriens alebatur, propterea sitiens potabatur & tanquam homo bibebat, propterea pueriliter gestabatur, ulnis portatus virginalibus & recumbens in gremio matris, propterea defessus sedebat, & somno indigens dormiebat: sed & verberatus dolebat, & flagris cæsus patiebatur, & labores sustinebat corporis, manus & pedes in cruce transfixus. Dabat enim, quando volebat, & humanæ naturæ tempus agendi & patiendi quæ erant ejus propria: ne quædam phantasia & inanis visio judicaretur ejus inclyta incarnatio.

„ Non enim hæc invitus aut coactus suscipiebat, etiamsi ea naturaliter & humane admittebat, & humanis motionibus faciebat & agebat. Procul absit hæc exsecranda cogitatio. Deus enim erat, qui hæc pati sustinebat carnaliter, & nos servabat suis passionibus: & impatibilitatem per hæc nobis concilians, aliquando humane pati, agere, & operari ipse voluit, & videntes juvare statuit propter quos etiam homo revera factus est: & non quando naturales & carnales motiones volebant naturaliter moveri ad operationem, aut etiam insidiantes impii insidias audacissime implere desiderabant. Corpus enim patibile, & mortale, & interitui obnoxium induerat, naturalibusque & in quas non cadit reprehensio obnoxium affectionibus: idque convenienter suæ naturæ pati & agere concessit usque ad resurrectionem ex mortuis. Illic enim & quod est nostrum patibile mortaleque & interitui obnoxium dissolvit, & ex iis nobis concessit libertatem. Atque sic quidem abjecta & humana voluntarie simul & naturaliter agens, iis quoque Deus ostendebatur. Erat enim ipse sibi promus ac dispensator humanarum passionum, & actionum: & non solum dispensator, sed etiam rector & magister, etiamsi patibili natura incarnatus fuerat naturaliter. Et ideo supra hominem erant ejus humana: non quoniam natura erat non humana; sed quoniam sua sponte homo factus est; & homo factus ea suscepit voluntarie, & non tyrannice aut coacte nonnunquam, sicut nos, & involuntarie: sed quando, & quantum volebat ipse concedere iis qui afferebant perpessiones, & affectionibus quæ fiebant secundum naturam, annuit. Divina autem præclara & summa, & quæ aperte nostram superant humilitatem, quæ quidem erant admirabilia, operumque quæ erant præter opinionem processus: cujusmodi erant absque semine conceptio, Joannis in utero exsultatio, partus absque corruptione, virginitas ante partum & in partu impolluta, & post partum inoffensa; pastorum cœlestis initiatio, magorum a stella incitata tractio, & cum ea donorum oblatio & adoratio, literarum absque doctore cognitio: *Quomodo enim*, inquit, *novit iste literas, qui non didicit?* (Joan. 7. 15.) ignorantiæ amatorum malignum amorem aliqua ex parte arguens: ex aqua in vinum transmutatio, infirmorum sanatio, cœcorum visus redditio, mancorum ac mutilorum in pristinum statum restitutio, paralyticorum confirmatio ac corroboratio, claudorum recta ingrediens motio, leprosorum præclarissima mundatio, esurientium absque ullo labore repletio, eorum qui persequebantur occœcatio, ventorum sedatio, tranquillus maris status, super aquas in corpore ingressus, immundorum spirituum fugatio, elemento-

„ rum

„ rum repentina perturbatio, monumentorum spontanea apertio, post triduum a mortuis suscitatio, interitus quæ non desinit dissolutio, salvo lapide & sepulcri signaculo absque ullo impedimento egressus, ostiis clausis qui arceri non poterat ingressus, ad cœlos e terra miraculis plenus & in corpore ascensus, & omnia his similia, quæ & orationis naturam & vocis vires superant, & omnem humanam vincunt cogitationem; quæ quidem omnia, facta supra humanam rationem & naturam, Dei Verbi divinæ essentiæ & naturæ erant certa indicia, etiamsi fiebant per carnem & corpus, & non agebantur absque carne animata rationabiliter. Nec ideo Deum Verbum conjiciemus expertem carnis, aut statuemus eum esse extra corpus, quoniam ea agebat quæ superabant corpora. Verbum enim vere fuit incarnatum, & citra fallaciam incarnatum, fuit corpore præditum: & unus cognoscebatur Filius, qui ex se omnem proferebat operationem, divinam & humanam, humilem & inhentem; terrestrem & cœlestem; carnalem & incorpoream; visibilem & invisibilem, circumscriptilem, & incircumscriptilem, duabus ejus naturis respondentem, & ipsas per se tacite prædicantem, & aperte annunciantem.

„ Nam unus cum esset & idem in hypostasi Filius individuus, & duæ naturæ idem cognitus, altera quidem divina faciebat miracula; altera vero ea admittebat quæ erant adjecta & humilia. Dicunt itaque theologi, qui pro Christo sunt veris redimiti coronis, & eloquentiam divinitus acceperunt, nobis contexentes divinas laudationes: Quando de uno Filio diversas voces audiveris, convenienter naturis divide quæ dicuntur: si magnum quidem quid & divinum, divinæ naturæ tribuens: si quid autem parvum & humanum, humanæ assignans. Sic enim & vocum effugies discrepantiam; unaquaque natura ea accipiente quæ sunt ejus propria: & ante omnia sæcula & recentem secundum sanctas scripturas confiteberis. Sed sic quoque in uno Filio, inquiunt, omnem quidem operationem non separavit quispiam ab una filiatione; cujus autem naturæ sit proprium, id quod fit, cognoverit ratione. Pulcherrime ergo ab eis est dogma constitutum, unum quidem fateri Emmanuelem. Sic enim Deus Verbum incarnatus nominatur: & eundem omnia facere, & non alium & alium, excelsa & minima, extra omnem disjunctionem ac separationem. Quo fit ut ejus naturarum inconfusa cognoscatur duplicitas: & in duas hypostases & personas idem omnino non dividitur; sed est unus & idem Filius, & Christus individuus qui individue cognoscitur in duabus naturis. Et ejusdem Filii omnia affirmamus: & omnes ejus voces credimus & operationes. Et ex eis aliæ quidem sunt divinæ, aliæ autem rursus humanæ; aliæ autem medium quemdam locum tenent, ut quæ in se simul habeant divinitatem & humanitatem. Hujus autem potestatis esse dicimus communem & quæ θεανδρικὴν, id est, divina & humana dicitur, operationem: quæ quidem est una, sed alterius generis & diversa, quam Areopagita a divino Paulo divine captus dixit divinus Dionysius; ut quæ simul in se habeat id quod est divinum & humanum; & per venustissimam & compositam appellationem, uniuscujusque essentiæ & naturæ perfecte unamquamque significent operationem.

„ Deum ergo Verbum qui est ante sæcula glorificantes, & Patri coæternum, asserimus eum sustinuisse temporalem generationem; qua ex Virgine proprie & vere Deipara Maria incarnatus, natus est. Et ideo duas fuisse generationes a piis jure creditur: & cum idem esset perfectus in divinitate, perfectus idem erat in humanitate; neque essentiarum differentia divisus, neque hypostasis & personæ identitate, naturas adducens ad identitatem essentialem: sed ex quibus naturis apparuit in hypostasi, in eis mansit individue; aperte & vere omnia opera nostra subiens, & naturales affectiones, resque in quas non cadit reprehensio, remotusque a labe & vituperatione, & in quibus non invenitur vestigium alicujus peccati. Peccatum enim non fecit, neque inventus est omnino dolus in ore ejus; & nobiscum simul humane versatus, ut qui perfectus homo cognosceretur, idem quoque erat Deus absque intermissione, & miracula faciens, ut conveniebat. Deus enim perfectus cognoscebatur, & humana intelligenter animata carne erat contemperatus; ad passionem ascendit voluntariam, & voluntarie proditur Judæis: immo vero seipsum ipsis prodit propter hominum salutem; vinciturque & colaphis afficitur, & conspuitur: flagris cæditur, irrideturque & chlamyde purpurea tanquam universorum rex induitur: & arundo tanquam sceptrum regale in manus ejus regaliter traditur, & Pilato judicante condemnatur, & tandem ligno affigitur, pedibus & manibus cruentatur cruci salutari affixus, & simul in altum sustollitur cum latronibus, acetoque potatur & fel gustat, & exclamans Patri tradit animam, & ei latus lancea sauciatur, aquamque & sanguinem salutarem profundit post mortem; & mortuus e cruce demittitur, justaque ei fiunt, & myrrha ungitur, & triduana sepelitur sepultura, & post triduum surgens procedit e sepulcro, & omnes secum mortuos facit surgere, a sepulcro & interitu deducens ad vitam suam quæ non terminatur per suam a mortuis resurrectionem: discipulis quoque cum a mortuis surrexisset apparet, esuque & potu & manuum apostolicarum contrectatione fidem facit carnis suæ resurrectionis, & eis præbet sanctum Spiritum, ut qui sit ei cognatus & ejusdem generis. Et evehitur in cœlos, immo vero tanquam cœlis dominans ascendit, & sedet ad dextram Patris, sedem habens paternam regalemque & supernam. Unde rursus veniet, facturus judicium vivorum & mortuorum, & unicuique redditurus convenienter actionibus quas fecit unusquisque, sive bonas quis actiones, sive malas fecerit ac vituperabiles: quem cum Patre & Spiritu in universos regnum obtinere credimus, quod revera nunquam desinit, finemque & terminum non accipit.

„ Atque de incarnata quidem œconomia, idem est autem dicere de Dei Verbi incarnatione, humilibusque & abjectis nobis assimilatione, quomodo dicam & sentiam, paucis significavi. De mundi autem qui cernitur ab initio facta constitutione, & consummatione, quam haud ita diu ab hinc est accepturus, confiteor, o venerandi, quod

„ omnia

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

omnia non solum visibilia, sed etiam invisi- A bilia Deus unus est fabricatus, Pater, Filius, & Spiritus sanctus; æterna natura expersque principii, & ex nihilo ad hoc ut sint deduxit: & cum prius non essent ea effecit, & eorum innumerabiles sapienter produxit differentias. Omnia enim per unigenitum Pater fecit in sancto Spiritu: quæ etiam sapienti continet providentia, ut Deus suorum operum curam gerens: & temporale principium omnibus constituens, sensibilia quidem fini subjecit temporali: intelligibilia autem & invisibilia ex his pluris æstimavit & nequaquam quidem moriuntur & intereunt, ut sensilia quæ sunt fluxa & facile transeuntia: non tamen ad immortalem per- B venerunt naturam aut ad essentiam ineffabilem; sed eis largitus est gratiam quæ ab interitu & morte ea arcet. Sic permanent hominum animæ interitui nequaquam obnoxiæ, sic sunt angeli perpetuo immortales non vere, ut diximus, naturam interitui non obnoxiam aut essentiam proprie habentes immortalem: sed a Deo assecuti gratiam quæ eis suppeditat immortalitatem, & ab interitu procurat emotionem. Sed non quoniam hominum animæ Dei gratia, expulerunt interitum qui omnibus creatis insidet naturaliter, propterea eas esse ante corpora suspicabimur, aut ante visibilis mundi productionem & constitutionem, in aliqua æter- C na vita exsistere cogitabimus & vitam cœlestem habere dicemus, carnis expertem & incorpoream agentes vitam in cœlo quod nondum erat, ut vult desipiens Origenes, & ejus symmistæ eademque sentientes Didymus, & Evagrius, & eorum reliqua quæ sollicite fabulas sectatur turba; qui non hoc solum per errorem opinantur, in gentium dogmata incidentes, & Christianam inquinantes ingenuitatem; sed horum etiam quibus nunc induti sumus corporum, amenter tollunt resurrectionem, blaterantes innumerabilia impiis suis & fabulosis figmentis digna. Ad quos increpandos sufficit, quod a Paulo dicitur ad Corinthios: *Si non resur-* D *gunt mortui, neque Christus resurrexit*, & sic de cetero evanescunt in ipsis cogitationibus. Adjicietur ergo, *Vana est fides vestra*. An non venerandæ vestræ confessionis hæc quoque pars fuit, hujus carnis resurrectio? A nobis enim exigitur, ut confiteamur resurrectionem, cum ad salutarem baptismum accedimus. Propterea enim, quemadmodum contemplatus fuit quidam sapiens, universa Unigeniti insignis & præclara œconomia præclare fuit administrata, ut servaret imaginem, & carnem redderet immortalem.

Non in hoc autem solum amentes errant, & a recta via declinant: esset enim, ut in malorum collatione, ferenda impietas; sed E alia etiam innumerabilia præter apostolicam & paternam nostram dicunt traditionem: paradisi ejiciens plantationem, in carne fictum esse Adam non volentes, Evæ quæ ex ipso facta fuit vituperans effictionem, vocem serpentis abrogantes, cœlestium mentium ordines sic quidem ab initio a Deo fuisse conditas prohibentes, ex condemnatione autem quæ præcessit & eversione eas imaginantes, tanquam in henade mentium, omnia producta fuisse rationalia, impie simul & fabulose somniantes: supercœlestium aquarum creationem vituperantes, supplicii finem esse volentes: & omnium quidem sensilium perfectum interitum adducentes, omnium autem rationalium, angelorum, dæmonum, hominum restitutionem affirmantes, & rursus in fabulosam henadem differentias eorum confundentes: quando etiam nihil a nobis differre Christum, quem ipsi delire suo dogmate constituunt, non quem nos pie prædicamus, gloria, & honore, aut regno, aut dominatu dæmoniace affirmant: innumerabilia etiam alia proferentes ex diabolico & impio cordis sui thesauro: non una solum turbida perversione, sed innumerabilibus proximum potantes, & eorum animas morte afficientes infelices, pro quibus Christus mori est dignatus, & in pretium earum redemptionis divinum suum effudit sanguinem, & donum quod omnem superat æstimationem, suam o beati, animam deposuit. Nos autem qui rectæ inculpatæque ac sapientis fidei rationali lacte sumus potati, sincerumque ac bonum Dei Verbum gustavimus, omnibus illorum obscuris expulsis dogmatibus, liberi ab omnibus nefariis eorum ineptiis, & patrum nostrorum insistentes vestigiis, & hujus mundi dicimus consummationem, & vitam illam quæ post Christi adventum futura est æternam credimus, & supplicium non esse terminandum certo tenemus: illam quidem sine fine oblectantem eos qui bona egerunt, hanc autem perpetuo dolore cruciantem atque adeo castigantem eos qui hic fuerunt amatores improbitatis, & noluerunt duci pœnitentia priusquam hinc excederent. *Vermis enim eorum non morietur*, inquit Christus judex, ipsa Veritas: *& ignis eorum non extinguetur*.

Hec cum sentire & credere, o sapientissimi, ex apostolica, & ex prophetica, & legitima, ex patrumque & doctorum acceperimus prædicatione, vobisque sapientissimi ea manifesta fecerimus, & vos nihil celaverimus, deinceps & consequens & consentaneum & traditioni veteri conveniens, sanctorum patrum nostrorum congregationum sanctas synodos literis facere manifestas; quas ut quæ animabus nostris lumen præbeant colimus, & perpetuo eas habere optamus: ut per eas beatæ quoque simus vitæ participes, tanquam eorum ingenui filii & successores. Quatuor ergo in divinis ecclesiæ dogmatibus, magnas sanctas & œcumenicas synodos admittimus, quæ evangelicis decorantur splendoribus, & evangelicorum characterum quantitate illustrantur. Harum primum locum obtinere dicimus, trecentorum decem & octo divinorum patrum qui Nicææ convenerunt concilium, quod divino nutu congregatum Arrianæ insaniæ destruit abominationes. Post illud autem tempore, non gloria & gratia, congregatur secundus conventus, qui fuit congregatus in regia civitate: erant autem centum & quinquaginta divini patres, qui hunc divinitus congregatum implebant cœtum: qui Macedonii, Apollinarii, & Magni fulmineam extinguit impietatem; & a tam gravi incendio piorum cœtum liberat. Tertium post hoc solo tempore glorifico concilium, quod prius Ephesi divino consedit consilio. Dioscori enim quod dicitur secundum, cum reproba Eutychis sententia fuit deprehensum congruere. Quod quidem pri-

„ primum concilium fuit quidem cœtus du- A centorum ſanctorum patrum: dejicit autem hominis adoratorem Neſtorium, & ejus omnem cum Chriſto pugnantem impietatem. Poſt tria tempora ſolum quartum congregatur concilium ſexcentorum ſimul & triginta celebrandorum patrum, & fidei luminarium: qui Chalcedone convenerunt divinitus, & habuerunt adjutricem Euphemiam martyrem; quæ etiam in hodiernum uſque diem pro eorum fidei decreto propugnat, inſigniſque & maxime eorum congregationis curam gerit perpetuam: profanum autem par interimit, Eutychem, inquam, & Dioſcorum, & eorum cum Deo pugnantem obſtruit malitiam, quæ ex Apollinario tanquam fonte B promanabat, & implebat omnes rivos impietatis. Cum impia autem eorum hæreſi, per orthodoxa ſua pronunciata, ejicit etiam Neſtorii Dei hoſtis ſceleratam hæreſim. Nam adverſus eam ſic impudentia exſultantem fuerat congregata. Unde etiam eam plene affecit, & atriis expulit eccleſiaſticis.

„ Præter has autem magnas & œcumenicas honore pares ſanctorum patrum quatuor congregationes, quintam quoque aliam poſt has congregatam ſynodum œcumenicam admitto, quæ ipſa quoque fuit in urbe regia, Juſtiniano tunc adminiſtrante ſceptra Romani imperii; quæ congregata quidem fuerat ad confirmandam inclytam ſynodum Chalcedo- C nenſem: tollit autem & ad exitum abjicit, primarie quidem Origenem inſipientem & omnes ejus ſomniis plenas elegantias, & ſcripta plena multiplicis & variæ impietatis; cum eo autem Evagrii & Didymi doctrinam, & omnes eorum Græcas & prodigioſas & fabuloſas etiam nugas. Poſt quos Mopſueſtiæ evellit Theodorum, Neſtorii Dei hoſtis magiſtrum: & tanquam exſecrandam cum blaſphemiis ejus ſcriptis ejicit zizaniam. Theodoreti autem quæ male adverſus pietatis propugnatorem Cyrillum impie ſcripta ſunt, & ea in quibus adverſus duodecim capita ejuſdem divini Cyrilli, primam ſanctam ſynodum Epheſinam & rectam noſtram fi- D dem accuſavit, impio Neſtorio gratificans: & illa quæ eandem participant condemnationem, quæ quidem ſcripſit defendens Diodorum & Theodorum. Cum quibus Ibæ quoque epiſtolam, quæ dicta eſt ſcripta eſſe ad Perſam qui dicitur Maris, expulit, non ſolum ut rectorem dogmatum adverſariam, ſed etiam plenam omni impietate. Illas ergo ſanctas & magnas & œcumenicas quatuor amplector ſynodos, & ut unum ſentientes ſuſcipio: & præter eas hanc quoque quintam colo & venero, & quæcumque ſunt eorum lubens admitto: tam quæ ſunt in dogmatibus & diverſis doctrinis, quam quæ E in anathematiſmis & decretis adverſus hæreticos. Unde etiam lubenter admito & ſuſcipio quos ſuſceperunt: & anathemate ferio & ejicio quos anathemati ſubjecerunt & putarunt ejiciendos a catholica & ſancta noſtra eccleſia.

„ Has ſanctas & beatas quinque ſequens ſynodos; unam ſolam ſcio fidei diſciplinam & unum ſymbolum, quod ſapientiſſima & beatiſſima trecentorum decem & octo divinorum patrum qui Nicææ convenerunt ex ſancto effata eſt Spiritu; quod etiam centum quinquaginta ſanctorum & a Deo inſpiratorum patrum, qui Conſtantinopoli congregati erant, conventus confirmavit; & Epheſina prima ducentorum patrum comprobavit ſynodus; & ſexcentorum & triginta ſanctorum patrum Chalcedone admiſit & corroboravit cœtus, illæſumque, infractum, & inviolabile aperte dixit eſſe ſervandum. Suſcipimus autem & iiſdem ulnis amplectimur omnia divini Cyrilli ſcripta divina ac ſapientia, tanquam plena omni rectitudine, & quæ deſtruunt omnem hæreticorum impietatem: præcipue autem duas ad Deo inviſum Neſtorium ſynodicas epiſtolas, ſecundam & tertiam: cui etiam conjuncta ſunt duodecim capita, quæ univerſam Neſtorii malignitatem ſanctorum apoſtolorum totidem exuſſerunt carbonibus. Cum his ſuſcipio etiam ad ſanctiſſimos Orientis præſules ſcriptam ſynodicam epiſtolam, in qua etiam ſacras vocavit eorum voces, & pacem cum eis confirmavit. Cum quibus connumerari etiam dicimus ipſa ſcripta præſulum apoſtolicorum, ut quæ ipſe divinus ſuſceperit Cyrillus, certiſque & non ambiguis vocibus teſtatus ſit eſſe orthodoxa. Similiter his ſacroſanctis ſapientiſſimi Cyrilli ſcriptis, tanquam ſacram & honore parem, & ipſius orthodoxæ ſententiæ genitricem, a Deoque datam & divinitus inſpiratam magni divinique Leonis, ſanctiſſimæ Romanorum eccleſiæ, vel univerſæ potius quæ eſt ſub ſole luminis, epiſtolam; quam ſancto plane motus Spiritu, adverſus male ſentientem Eutychem, Neſtorium Deo inviſum & deſipientem, ſcripſit ad Flavianum inclytum antiſtitem regiæ civitatis; quam etiam appello & ſtatuo columnam rectæ fidei, ſanctos patres qui ſic ſtatuerunt ſequens; ut quæ nos quidem omnem doceat fidem orthodoxam, omnem autem improbam & hæreticam exterminet ſententiam, & a ſanctæ noſtræ catholicæ divinitus cuſtoditis expellat atriis. Cum quibus divinis literis, omnes quoque ejus epiſtolas & dogmata, tanquam Petri apoſtolorum ſummi admitto, & exoſculor, & toto animo amplector.

„ Hæc, ſicut prius dixi, ſacroſancta & divina beatorum patrum quinque ſuſcipiens concilia, & omnia ſapientiſſimi Cyrilli ſcripta, & maximæ quæ facta ſunt adverſus inſaniam Neſtorii: & orientalium antiſtitum ad ipſum diviniſſimum Cyrillum ſcriptam epiſtolam & ejus teſtimonio comprobatam orthodoxam: & quæcumque Leo ſanctiſſimæ Romanorum eccleſiæ ſcripſit paſtor ſanctiſſimus, & maxime quæ adverſus Eutychianam & Neſtorianam compoſuit abominationem: hæc quidem tanquam Petri, illa autem tanquam Marci agnoſco decreta; quin etiam omnia omnium catholicæ noſtræ eccleſiæ eximiorum Myſtagogorum pia documenta, ſive in orationibus & aliis ſcriptis, ſive in aliquibus comprehenſa ſunt epiſtolis. Et, ut ſemel dicam, omnia ſuſcipio, & amplector quæ noſtra ſancta catholica admittit eccleſia: & anathematizo ac profana reputo; quæ ipſa abominatur ſapientiſſime, & ducit aliena a vera religione, non ſolum libellos & oratiunculas, Deoque repugnantia & ſurreptitia dogmata; ſed etiam hæreticas & male ſentientes, & quæ improbas induxerunt hæreſes, perſonas.

„ Et ut de eis plene reddamini certiores, ipſas ex primo perſonas quas anathematizo & condemno; non lingua ſolum & ore; ſed cor-

„ corde & ſpiritu; ut quæ ſemper aperte viſæ A „ ſunt inſidiari ſanctæ noſtræ & catholicæ fidei. Sint ergo ſemper anathema & catathema a ſancta & conſubſtantiali & adoranda Trinitate, Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, primum quidem Simon magus, qui primus peſſime incepit peſſimas omnes hæreſes; cum quo etiam Cleobius, Menander, Philetus, Hermogenes, Alexander faber ærarius, Doſitheus, Gortheus, Saturninus, Masbotheus, Adrianus, Baſilius, Iſidorus ejus filius & inſania ſuperior, Ebion, Carpocrates, Epiphanes, Prodicus, Cerinthus, & Merinthus, Valentinus, Florius, Blaſtus, Artemon, Secundus, Caſianus, Theodotus, Heracleon, Ptolomeus, Marcus, Colobarſus, Ademis, B Cariſtius, Theodotus coriarius, Theodotus alter, Euphrates Perſicus, Monoimus Arabs, Hermogenes, Tatianus Syrus, Severus, Aſclepiodotus, Bardeſanes, Harmonius ejus filius & ei par errore, Hermophilus, Cerdo, Sacerdo, Marcion Ponticus, Apelles, Apollonides, Potitus, Prepo, Pithon, Synerus, Theodotus Trapezita, Montanus, Priſcilla & Maximilla, inſanæ ejus diſcipulæ, Nepos, Elceſeus, Origenes, Origenes alter qui & Adamantius, Sabellius Libycus, Navatus, Paulus genere Samoſatenus, Cleomenes, Noetus Smyrnæus, Manes, qui ab impia inſania cognomen eſt adeptus, Sabbatius, Arrius, Meletius, Aetius, Eunomius, Aſte- C rius, Eudoxius, Donatus, Macedonius, qui cum ſancto Spiritu depugnavit, & πνευματομάχου, id eſt hoſtis Spiritus dignum accepit cognomen, Apollinarius Laodicenus, & ejus filius Apollinaris, Magnus, Polemon, Celeſtius, Pelagius, Julianus, qui pro eadem depugnant inſania: Theodorus Mopſueſtiæ, & Neſtorius exſecrandæ hominis adorationis exſecrandi præcones: Cyrus & Joannes Cilices, ejuſdem impietatis impii propugnatores: Dioſcorus Eutychis defenſor, & patronus Barſumas, Zoras, Timotheus qui dicitur Ælurus: Petrus Mongus, & Acacius qui * exinanitivum fabricati ſunt Zenonis: Lampetius abominandus princeps * Marcioniſta- D rum hæreſis, Dydimus, Evagrius nugarum Origenis myſteriorum ſceleſtiſſimi duces: Petrus fullo qui hymno ter ſancto crucem auſus eſt adjungere: Petrus alter hiberica & mente barbara labes: Eſaias hujus Petri ſodalis, qui aliam capite caſſam in Acephalis oſtenderunt hæreſim: Cum quibus omnibus, & ante omnes, & poſt omnes, & ſicut omnes, & ſuper omnes, ſit etiam anathema Severus horum diſcipulus inſaniſſimus, qui omnium Acephalorum tam novorum quam veterum fuit tyrannus crudeliſſimus, & ſanctæ catholicæ eccleſiæ inimicus infeſtiſſimus, & ſanctiſſimæ Antiochenæ eccleſiæ adulter iniquiſſimus & corruptor ſceleratiſſimus: Theo- E doſius Alexandrinus: & Athimus Trapezuntius, Jacobus Syrus, Julianus Halicarnaſſeus, Feliciſſimus, Gajanus Alexandrinus, a quibus Gajaniſtarum, ſeu Julianiſtarum exorta eſt hæreſis: Dorotheus qui eandem impie defendit hæreſim, Paulus qui non ſolum dictus fuit ſed etiam fuit revera niger: Joannes Grammaticus, cognomine Philoponus vel potius Matæoponus, id eſt, laborans in rebus inanibus, Conon & Eugenius, tres ternæ divinitatis exſecrandi defenſores: Themiſtius ignorantiæ pater, genitor & ſator nefa-

* Alluſio eſt ad Græcum nomen, Ἑνωτικὸν Unitivum.

* Pro Marcianiſtarum.

„ rius, qui dicebat Chriſtum verum Deum noſtrum ignorare ultimum diem judicii, ignorans quæ diceret ipſe furore correptus, & neſciens quæ ipſe ignorans loqueretur. Si enim eorum quæ dicebat vim minime ignoraſſet, non & pernicioſam tunc introduxiſſet ignorantiam, & ignorantiæ piaculum acriter defendiſſet: ignorare Chriſtum, non quatenus erat Deus æternus, ſed quatenus revera fuit homo, diem conſummationis & judicii, eructans ex impiis præcordiis, eumque ſolum hominem faciens, & quædam hujuſmodi alia proferens Acephalorum, & unam Servatoris noſtri Jeſu Chriſti naturam imaginans compoſitam. Sit autem cum eo Petrus quoque Syrus anathema, & Sergius Armenius, qui parvam ternam divinitatem inducebant; & ne ſic quidem inter ſe conſentiebant, & nec eadem ſimiliter inter ſe opinabantur. Damianus qui horum quidem erat inſigniter adverſarius, novus autem noſtris temporibus apparuit Sabellius: cum quibus eorum etiam impietatis ſucceſſores ſint anathema, & catathema: & Athanaſius Syrus, & ex Zygari Anaſtaſius, & qui non convenientem eorum convenientiam non convenienter indocteque admittunt, & jumentorum inſtar ratione carentium ab eis ducuntur: & inter ſe quidem, inquit, mutuo commiſcentur, a ſe autem invicem anathematiſmis inimice ſauciantur. Cum eis autem induantur & anathemate feriantur, Beniamin Alexandrinus, & Joannes, & Sergius, & Thomas, & Severus Syri, qui vitam adhuc degunt exſecrandam, & inſane oppugnant pietatem. Cum eis autem ſit horum quoque anathematiſmorum ſocius Menas Alexandrinus, propugnator & defenſor Gajanitarum hæreſis, qui aperte bellum gerit adverſus prædicationem veritatis, omneſque ejus ſocii, & in impietate conjuncti. Paribus quoque feriantur anathematiſmis omnes hæreſes, quæ poſt Chriſti adventum viguerunt, & Chriſti eccleſiam auſæ ſunt oppugnare: Nempe Nicolaitarum, Euchitarum, Cajanorum, Adamianorum, Marbiliotarum, Borborianorum, Naſenorum, Stratioticorum, Ophianitarum, Pithianorum, Sophianorum, Ophitarum, Cainorum, Antitactitarum, Peraticorum, Hydroparaſtatarum, Encratitarum, Marcioniſtarum, Phrygum, Pepuzianorum, Artotyritarum, Taſcodrugorum, Teſſareſcædecatitarum, Nazaræorum, Melchiſedecitarum, Antidicomarianitarum, Tathyrianorum, Marcianorum, Dulianorum, Anthropomorphitarum, Hieracitarum, Meſſalianorum, Eutychitarum, Acephalorum, Urſunuphitarum, Eſajanorum, Agnoitarum, Jacobitarum, Tritheitarum, & quæcumque fuit præter has impias & inſana hæreſis. Omnes ergo prius recitatos hæreſiarchas, & quæ poſt eas nominatæ ſunt impiæ hæreſes, & ſchiſmata anathematizo, & catathematizo animo corde & ore, menteque oratione & verbis; & omnem alium exitioſum hæreſiarcham, & omnem aliam profanam hæreſim, & omne aliud inſanum ſchiſma, quoſcumque noſtra catholica anathematizat eccleſia. Anathematizo autem & catathematizo omnes quoque qui eadem quæ ipſi ſentiunt, qui æmulati ſunt eaſdem quas ipſi impietates, & abſque pœnitentia in eis deceſſerunt, & eos qui nunc quoque in eis perſeverant & bellum gerunt adverſus noſtram catholicam eccleſiam, præ-

ACTIO IX.

ANNO CHRISTI 681.

„ prædicationem & fidem nostram orthodoxam, „ & intemeratam ferientes. Et anathematizo „ rursus similiter omnia eorum scripta cum „ Deo pugnantia, quæ composuerunt adversus „ sanctissimam nostram catholicam ecclesiam, „ & conscripserunt adversus rectam nostram & „ intemeratam fidem: & cum ipsis profanis „ hæresibus anathematizo etiam omnem aliam „ Deo odiosam & male sentientem hæresim „ quam sancta catholica nostra ecclesia consue- „ vit anathematizare & condemnare, earum- „ que authores & genitores, earumque exse- „ crandos libellos & oratiunculas: sola hono- „ rans tenens & colens dogmata sanctæ catho- „ licæ & apostolicæ nostræ ecclesiæ, quæ vobis „ singillatim & paucis exposui per synodalium „ litterarum, ut dixi, compendium; cum qui- „ bus etiam opto hinc discedere, quando Deus „ hoc fieri jusserit. Unde etiam rogo vestram „ paternam sanctitatem, ut a mea humilitate „ more synodali suscipiens literas, paternis in- „ tueatur oculis, & eas fraterno aspectu consi- „ deret: & si quid ostensum est propter igno- „ rantiam, aut prætermissum propter oblivio- „ nem, aut propter festinationem non animad- „ versum, aut propter brevitatem truncatum & „ non commemoratum, aut propter linguæ im- „ mobilitatem silentio præteritum, aut propter lin- „ guæ tarditatem, & maximam vocis gracilitatem, „ aut propter agrestiorum verborum imbecilli- „ tatem, vel non volentibus nobis est omis- „ sum, additionibus suppleat, & sermonibus ex „ paterna plenitudine procedentibus & corre- „ ctionibus dirigat; & gratissimam tribuat fir- „ mitatem fraternis motam studiis & paternis „ irrigatam accessionibus: ne & in eis deficiens „ imperfectio semper appareat: nec infirmitas „ sæpe aberrans ignorantia, perpetuo maneat „ imbecilla & per totam vitam ægrotans. Quod „ quidem si amice & sincere a vobis fiat, me „ quidem ditaverit & sanaverit; vobis autem „ beatissimis suo testimonio tribuerit commise- „ rationem & affectionem; idem est autem di- „ cere: fratrum & filiorum amorem. Sit au- „ tem ego a vobis ditatus, & eo quo eram „ defectus repletus, & in eo quod erat infir- „ mum curatus, & in eo quod erat claudicans „ erectus, firmitateque & paternis ac fraternis „ coronatus divitiis, quantam vobis habere gra- „ tiam & cum ea gaudium censebor, aut læ- „ titiam decerpere, & [r] voluptatem quæ sum- „ ma cognoscetur? Sed hoc quidem Deus so- „ lum sciverit: sciverim autem ego quoque, o „ venerabiles, qui tale lucrifacio meritum & „ præclarum decerpo beneficium. Sciveritis au- „ tem fortasse vos quoque & didiceritis, si cor- „ dis mei fervorem ad pietatem videritis, & „ magnam animæ dilectionem animæ oculis con- „ templati fueritis. De his ergo amplius a vo- „ bis verbis petere mittens: scio enim fore ut „ hæc omnino impleatis, etiam ante nostras mi- „ nimas petitiones fraternæ caritatis igne suc- „ censi, & paterno inflammati desiderio: illud „ autem rogo & nunquam rogare desino, ut „ me vestris ad Deum precibus & orationibus „ ferventissime protegatis, qui timeo & contre- „ misco, & non possum ferre onus jugi mihi „ impositi. Nec hoc solum; sed ut etiam hunc „ Christi gregem mecum pascatis, qui quidem „ mihi commissus est pascendus: non possum „ autem, nisi vos opem feratis, eum pascere „ divinis & utilibus germinibus; & illæsum ser- „ vare & inoffensum. Et propterea rogo & oro,

[r] Forte *voluptatum*.

„ ne si eæ quodvis damnum patiantur propter „ meam ignorantiam & imperitiam & quæ ad „ rite pascendum non sufficit imbecillitatem, „ similiter atque ipsæ læsus, in die judicii ju- „ dicet, & eorum qui pretiosas Christi oves „ furantur occidunt & perdunt, intermina- „ tum subeam supplicium. Ad earum enim sa- „ lutem & augmentum & optimis herbis sum- „ mam coactam pinguedinem, a Christo prin- „ cipe pastorum plane scio & novi a me esse „ exigendam: sed si quid, o venerandi, Deo „ concedente potestis nobis ferre auxilii, con- „ tendite, ne & ego ipse & hæ Christi oves „ pretiosissimæ propter meam imbecillitatem ca- „ piantur a feris. Pariter autem ego quoque „ enixe vos rogo, ut intensas & perpetuas „ fundatis ad Deum preces & supplicationes „ pro Christi amantibus & serenissimis nostris „ Imperatoribus, qui divinitus clavos sortiti „ sunt imperii: ut misericors & clemens Deus, „ qui voluntati parem habet potentiam, vestris „ gratis placatus precibus, eis quidem conce- „ dat magnam annorum multitudinem, detque „ maximas adversus barbaros victorias & tro- „ phæa: & filiis filiorum eos coronet: & divi- „ na pace muniat, & sceptra præbeat fortia & „ valida, quæ barbarorum quidem omnium, „ maxime autem Saracenorum supercilium de- „ primat, qui propter peccata nostra inopinato „ in nos insurrexerunt, crudelique & agresti „ spiritu omnia deprædantur, impiaque ac ne- „ faria audacia. Quamobrem vobis, o beati, „ maximopere supplicamus, ut intensissimas „ preces ad Christum fundatis: ut ea benigne „ a vobis suscipiens, eorum furorem cito de- „ primat, & fremitus compescat; eosque hu- „ miles & abjectos det scabellum pedum ve- „ strorum, sicut prius a Deo datis nostris Im- „ peratoribus: ut ipsi quidem feliciter degant, „ qui in terra in nos regnum obtinent, a bel- „ licis cessantes tumultibus: cum ipsis autem „ feliciter quoque degat universa eorum respu- „ blica, eorum sceptris fortiter vallata, & pa- „ cifici per eos status lætitiæ parentes botros „ decerpens. Merito autem rogo vestram in „ fratres caritatem, ut Leontium religiosissi- „ mum diaconum sanctæ Christi Dei nostri „ Resurrectionis, & venerandi vestri secreti can- „ cellarium & protonotarium, & religiosissi- „ mum fratrem nostrum Polyeuctum, qui his „ nostris synodicis literis deserviunt, benigno „ vultu aspiciatis, & ea qua par est submissio- „ ne excipiatis. Hoc enim vel maxime pro- „ prium est vestrum signum, quo vestri specta- „ tores semper stupore afficitis, ut qui in ma- „ xima sitis altitudine & maxima induti sitis „ humilitate. Sed & omnibus præclaris vestris „ proprietatibus spiritaliter & hilariter suscipi- „ te, eisque spiritalia & præclara animæ dona „ largimini: & cito ad nos remittite lætantes „ & exsultantes, quod dignati sint videre talem „ Byzantiorum antistitem, & lætitia afficientes „ nostram humilitatem, dum vestra nobis præ- „ clare narrant, a Deo datam animæ fortitu- „ dinem, & divinitus concessam corporis sani- „ tatem; & legunt desideratas vestras literas, „ quæ nostram rectam fidem lætificant, & ani- „ mæ mores candidos reddunt, & in pastorali „ scientia nos erudiunt, & audaces faciunt „ pascendos qui hic sunt Christi greges. „ Omnem cum vobis sacratissimis religio- „ sam alacremque fraternitatem plurimum in „ Christo Deo salutamus, ego humilis & mini-

ANNO CHRISTI 681.

„ minimus, & omnes qui mecum sunt fratres Fortis in Domino ora pro me, sanctissime frater.

„ Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Synodicas quæ nunc lectæ sunt cognovimus literas. Dicant autem Theodorus, & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus diaconus, legati Agathonis sanctissimi Papæ Romani, an rursus aliquid novi velint referre.

Theodorus, & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus diaconus, ambo vicem gerentes sanctissimi Papæ Apostolicæ sedis Romæ veteris, dixerunt. Scit vestra pietas, & sancta & œcumenica vestra synodus, quod per relationes, quæ missæ sunt ad vestram pietatem ab Agathone sanctissimo nostro Papa, omnis vis orthodoxæ & apostolicæ fidei declarata fuit per plurimas patrum sententias in eis sitas, ex abundanti autem, alias quoque dedimus sententias in codice, quæ quidem fuerunt collata cum libris sanctorum & eximiorum patrum. Et licet sint nobis multæ sententiæ sanctorum & eximiorum patrum, his tamen contenti sumus ad demonstrationem orthodoxæ fidei. Tradidimus autem prosanorum quoque hæreticorum sententias in dicto codice, quæ sanctis patribus contraria continent; nempe unam voluntatem & unam operationem in œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi: quæ ipsæ quoque fuerunt collatæ cum libris eorundem prosanorum hæreticorum: & omnibus evasit manifesta & orthodoxorum patrum pia fides, & hæreticorum prava & perversa sententia. Quoniam autem a nobis est cognitum, quod quædam propria opera inventa sunt, apud Macarium & Stephanum ejus discipulum, congruentia opinionibus profanorum hæreticorum, quæ etiam ab eis abiata sunt, & sunt in bibliotheca venerandi patriarchii hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, si videtur sapientissimo domino, & sanctæ & œcumenicæ synodo, in medium veniant hæc opera, ut cognoscatur vis eorum quæ in eis sita sunt.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus, dixerunt: Dicat Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius hujus sanctissimæ ecclesiæ, an sicut dictum est ab iis qui sunt ex parte sanctissimi Papæ veteris Romæ Agathonis, opera Macarii & Stephani sint in bibliotheca.

Georgius religiosissimus diaconus, bibliothecarius dixit: Ita, domine, sicut docuerunt, qui sunt ex parte sedis Apostolicæ veteris Romæ, sunt in bibliotheca opera Macarii & Stephani.

Constantinus religiosissimus Imperator, & sancta synodus, dixerunt: Ea in medium proferantur. Cumque paululum egressus esset idem religiosissimus diaconus, & bibliothecarius, & venisset in suam bibliothecam, & mox esset reversus, protulit duos libros, & unum chartaceum quaternionem.

Constantinus religiosissimus Imperator, & sancta synodus dixerunt: Dicat Georgius religiosissimus diaconus, an duo libri prolati, & qui est cum eis chartaceus quaternio, sint opera Macarii.

Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius dixit: Domine, hi duo libri, & qui est cum eis chartaceus quaternio, inventi sunt in regia domo Philippi, in uno . . . . quod pertinet ad monasterium Chrysopolis, cum aliis diversis libris. Qui quidem duo libri & qui est cum eis chartaceus quaternio, ex propria manu Stephani abbatis, & ex eorum inscriptione dignoscuntur, suntque opera Macarii & ipsius Stephani.

ACTIO X.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus, dixerunt: Fiat eorum lectio. Cumque Antiochus reverentissimus lector & notarius sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis accepisset quaternionem, eum legit; qui sic habebat in inscriptione:

„ Exemplum libelli traditi Constantino pio „ & magno Imperatori, a Macario sanctissimo „ Patriarcha Theopolis seu Antiochiæ, diœcesis orientalis, in palatio. Et cum legeretur hic quaternio, Constantinus pius Imperator, & sancta synodus, dixerunt: Quæ in hoc libello continentur, in iis quæ jam acta sunt accepimus & supervacanea est eorum lectio. Interim autem legatur unus ex duobus libris. Cumque eum accepisset idem reverentissimus lector & notarius Antiochus, legit; ejus autem erat hæc inscriptio:

„ Oratio habita ad pium, & pacificum Imperatorem magnum Constantinum, a Macario episcopo Theopolis. Lecta autem ejusmodi inscriptione, Theophanes religiosissimus presbyter, & præfectus venerandi monasterii Bajarum, dixit Pie domine; præter ordinem fecit Macarius orationem, quæ dicitur & legitur tanquam voce habita. Quæ enim a sacerdote fit ad Imperatorem voce habita oratio, sive etiam historica, traditur in senatu, & legitur. Priusquam autem hoc fecerit, & in Sardiniam & Romam, & ad alia loca, factis codicibus, eandem voce habitam misit orationem dictus Macarius: quod quidem fuit omnino adversus ritum sacerdotalem.

Constantinus pius Imperator dixit: Nos quidem nescimus accepisse a Macario orationem voce habitam; tradidit autem nobis quasdam chartulas, quæcumque eæ sint: quas nec hactenus legi. Eas autem altero die proferemus, cum debeat sancta vestra synodus eorum habere cognitionem. Fiat autem consequens lectio orationis, quæ dicitur voce habita. Lecta est autem ea oratio referta omni improba opinione, & hæreticis in omnibus consentiens, aperte dicens unam voluntatem, & unam operationem in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Alter quoque liber legatur similiter: Cumque eum accepisset idem religiosissimus lector & notarius Antiochus, legit eum librum; cujus hæc erat inscriptio:

„ Oratio missa a Macario archiepiscopo „ Theopolis ad Lucam presbyterum & monachum Africæ, qui scripsit de nova hæresi „ Maximianorum. Cumque hujus orationis diu facta esset lectio, dixit sancta synodus: Lecto jam libello Macarii tradito pio & a Deo coronato nostro domino & victori Imperatori: similiter autem lecta quoque oratione, ut inscriptio habet voce habita ad a Deo stabilitam ejus potentiam, & ea quidem completa. præterea autem legi cœpta hac quoque oratione ad Lucam quemdam monachum in Africa, quæ est quasi contradictoria, & syllogismos habet Aristotelicos, & omnino discrepat a sanctis œcumenicis quinque synodis, & a sanctis & exi-

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 681.

eximiis patribus qui nihil unquam tale admi A ferunt: censemus amputandam esse lectionem hujus ad Lucam orationis; utpote quod sint nova & aliena a sensu ecclesiastico quæ in ea continentur, & sibi & veritati omnino adversentur. Legantur autem reliqua hujus libri. Et lecta fuit ex eodem libro tertia oratio ejusdem Macarii de eodem argumento, cujus est principium: *Ac pro pietate quidem objectiones adversus hostes*. Cumque multum procederet lectio, dixit sancta synodus: Pulverem intempestivarum nugarum scriptorum Macarii, & Stephani ejus discipuli, præcipue autem tertiæ ejus quæ in præsentia lecta est orationis a nobis excutientes, & anathematismo jure subjicientes, censemus esse amputandam animæ exi- B tiosam eorum lectionem. Ex his autem scriptis, ad ostendendum inter se consentire jam prolatas hæreticas sententias ab iis qui sunt ex parte sedis apostolicæ veteris Romæ, manifestas ex his scriptis blasphemias excerpi, & his actis inseri oportet.

Constantinus pius Imperator dixit: Fiat, ut visum est sanctæ synodo. Et exceptæ sunt ex dictis Macarii scriptis, ut conferrentur cum sententiis profanorum & impiorum hæreticorum, & insertæ fuerunt, quæ sic habebant:

Macarii hæretici, ex libello tradito pio Imperatori Constantino, cujus est principium: *Pacis Dei quæ exsuperat omnem sensum*, *caput* „ *est pietas*. Uni & soli divinæ voluntati: ut- C „ pote quod in ipso non sit alia voluntas, aut „ resistat & adversetur ejus divinæ & potenti „ voluntati: fieri enim non potest ut in uno „ & eodem Christo Deo nostro duæ sint simul „ contrariæ aut etiam similes voluntates.

Themistii hæretici, ex secunda ejus contradictoria, adversus librum Theodosii, cap. 41. Non enim quoniam sanctus Athanasius dixit Christum duas ostendisse voluntates in tempore passionis, jam etiam ei duas tribuemus voluntates, idque inter se pugnantes convenienter his tuis syllogismis: sed sciemus unam tanquam unius Emmanuelis voluntatem, alicubi quidem humane moveri, alicubi vero divine.

Macarii hæretici, ex oratione tertia: cujus D est principium: *Pro pietate quidem objectiones*: „ Unam enim personam Servatoris Christi, „ qui est unus ex sancta Trinitate, prædica- „ mus: & ejus, ut qui sit unus, unam quo- „ que esse voluntatem statuimus, sicut etiam „ aperte declararunt qui nos præcesserunt.

Ejusdem ex eadem oratione: Sic nos unam „ Christi voluntatem, eamque totam divinam „ convenienter nostris doctoribus prædicamus.

Apollinaris hæretici: Non recordantur, quod „ hæc voluntas dicta est propria, non homi- „ nis, qui est e terra, sicut ipsi existimant, „ sed Dei qui descendit e cœlo.

Macarii hæretici, ex oratione quæ dicitur compellatoria ad pium Imperatorem, cujus est E principium: *Admirabile quidpiam, o victoria* „ *insignis domine*: Eos qui ipsis contraria sta- „ tuerunt, sanctos patres nostros condemna- „ runt & anathematizarunt, & omnes, ut se- „ mel dicam, qui unam Domini voluntatem „ senserunt: quoniam unus est etiam Roma- „ norum sedis episcopus Honorius, qui aper- „ tissime unam sensit esse voluntatem. Simili- „ ter autem eos quoque, qui unam dixerunt „ operationem, non admittentes, quæ a san- „ ctis patribus agnoscitur una certa qualitate „ prædita operatio.

Antnimi hæretici, ex oratione ad Justinianum Imperatorem, cujus est principium: *Dei meminisse in omni argumento est pulcrum*: Si est „ enim una hypostasis, & una natura Dei „ Verbi incarnata, sicut est; citra controver- „ siam una quoque est voluntas & una opera- „ tio scilicet, & una sapientia, & una cogni- „ tio utriusque simul.

Macarii hæretici, ex oratione ab ipso missa ad Lucam presbyterum & monachum Africæ, cujus est principium: *Quale est iis qui in mari* „ *periclitantur*: Cujusmodi autem natura etiam „ in iis quæ sunt omnino separata, ut etiam „ rursus a vestra abducat stultitia, quando cum „ alia aliqua operatur natura, unam non effi- „ cit operationem?

Apollinaris hæretici, ex dubitationibus: In- „ strumento & ei quod movet natura est insi- „ tum, ut unam efficiat operationem. Si au- „ tem una est operatio, una est etiam essen- „ tia. Una ergo fuit essentia Verbi & instru- „ menti.

Macarii hæretici, ex eadem oratione ad Lucam presbyternm & monachum: Quamobrem „ etiam ad singula eorum, quæ fiebant veluti „ quamdam cooperatricem ad hoc maxime san- „ ctam suam carnem festinabat accipere, ut „ ostenderet posse vivificare, & tanquam unum „ jam cum eo factam esse: non secundum natu- „ ram scilicet, sed secundum unionem œcono- „ micam & potestatem vitæ indissolubilis, qua „ nobis ineffabilis illuxit humanitas. Itaque „ quando archisynagogi puellam excitavit, di- „ cens: *Puella surge*, *tenuit manum*: ipsam qui- „ dem vivificans, ut Deus, omnipotenti jussu; „ rursus autem vivificans etiam per tactum san- „ ctæ suæ carnis, unamque & cognatam per „ utrumque ostendens operationem. Vides quemadmodum cum dixisset operari utramque „ formam per eam quæ est cum altero societa- „ tem, pronunciavit unam earum operatio- „ nem: non enim ex eo quod veluti dixerit: „ Vivificans ut Deus, vivificans autem etiam „ per tactum; jam etiam ut volunt hi novi dog- „ matistæ, duas vivificationes & duas operatio- „ nes nos intelligere docuit.

Anthimi hæretici, ex oratione compellatoria ad Justinianum Imperatorem, cujus est principium: *Dei meminisse in omni argumento est hone-* „ *stum*: Quæ sunt autem his consentanea idem „ quoque docuit sanctissimus pater etiam in quar- „ ta parte evangelii secundum Joannem, sic di- „ cens: Propterea etiam dum suscitaret mor- „ tuos, non dicens, neque divinis jussis operans „ invenitur Servator: sed veluti quamdam coo- „ perationem ad hoc maxime sanctam suam car- „ nem properabat accipere: ut ostenderet pos- „ se vivificare, & tanquam unum jam cum eo „ factam esse. Itaque quando archisynagogi „ puellam suscitavit, dicens: *Puella surge*: *ejus* „ *manum tenuit*, sicut scriptum est: vivificans „ quidem, ut Deus, jussu omnipotenti: rursus „ autem vivificans etiam per manus contactum, „ unam & cognatam per utrumque ostendens „ operationem. Quando ergo intelligentis divi- „ næ operationis scimus esse proprium univer- „ sorum cognitionem, unam autem & eandem „ utriusque simul docti sumus esse operatio- „ nem; quomodo non hinc confitebimur unam „ & eandem esse universorum cognitionem unius „ Christi, sicut diximus, tam quod attinet ad „ ejus divinitatem, quam quod ad ejus huma- „ nitatem?

Con-

Constantinus pius Imperator dixit: Sufficiunt quæ hodierno die a nobis acta sunt. Quoniam autem occupati sumus in negotiis nostræ Christi amantis reipublicæ, jubemus Constantinum & Anastasium gloriosissimos Patricios, Polyeuctumque & Petrum gloriosissimos exconsules, vice nostræ pietatis adesse sanctæ & œcumenicæ vestræ synodo in reliquis cœtibus hujus argumenti; cum plurima & præcipua capita præsente nostra pietate jam sint acta

ACTIO UNDECIMA.

TOMUS VII.

Aliâs Actio quæ superius duodecima ponitur.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii a Deo coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum, Constantini quidem pii & a Deo electi magni Imperatoris semper Augusti, anno vicesimo septimo, & post consulatum divinæ ejus mansuetudinis anno tertio decimo; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, XXII. mensis Martii, indictione nona, proposito maxime venerando sessu pii & Christi amantis Imperatoris Constantini; in secreto divini palatii quod appellatur Trullus; & jussu ejusdem divinæ serenitatis, vice ejus præsentibus & audientibus Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore imperatoriæ domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio & vicario comitis imperialium excubiarum, Polyeucto gloriosissimo exconsule, & Petro gloriosissimo exconsule:

Cum convenisset sancta & œcumenica synodus, jussu imperatorio congregata in hac a Deo custodita & regia civitate: nempe Theodorus & Georgius reverentissimi presbyteri, & Joannes reverentissimus diaconus, legati sanctissimi Papæ Romæ veteris Agathonis. & Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus inclytæ Constantinopolis novæ Romæ: & Petrus religiosissimus presbyter & monachus & legatus sedis magnæ Alexandrinæ civitatis: & Georgius reverentissimus presbyter, monachus & apocrisiarius Theodori sanctissimi legati sedis Hierosolymitanæ; Joannes episopus Portuensis, Abundantius episcopus civitatis Paterni, Joannes episcopus Rhegii, legati sanctæ synodi, quæ fuit in Roma vetere centum & vigintiquinque religiosorum episcoporum, qui declarantur suis subscriptionibus in facta ab eis relatione ad pium Imperatorem Constantinum: & Theodorus religiosissimus presbyter, & legatus religiosissimi episcopi Ravennæ Theodori, Joannes episcopus Thessalonicæ, Basilius episcopus Gortynæ Cretæ insulæ, Philalethes episcopus Cesareæ Cappadociæ, Theodorus episcopus Ephesi, Sisinnius episcopus Heracleæ Thraciæ, Plato episcopus Ancyræ Galatiæ, Georgius episcopus Cyzici, Marinus episcopus Sardicensis, Petrus episcopus Nicomediæ, Photius episcopus Nicææ, Joannes episcopus Chalcedonensis, Joannes episcopus Sidæ, Theodorus episcopus Melitenes, Justinus episcopus Tyanensis, Alypius episcopus Gangrensis, Cyprianus episcopus Claudiopolis, Polyeuctus episcopus Myrorum Lyciæ, Theodorus episcopus Stauropolis Cariæ, Tiberius episcopus Laodiceæ Phrygiæ, Cosmas episcopus Synadum, Stephanus episcopus Antiochiæ Pisidiæ, Joannes episcopus Pergæ, Theopemptus episcopus Justinianopolis seu Mocissi, Isidorus episcopus Rhodi, Sisinius episcopus Hierapolis Phrygiæ, Theodorus episcopus Tarsi, Macrobius episcopus Seleuciæ Isauriæ, Georgius episcopus Biziæ Thraciæ, Zacharias episcopus Leontopolis Isauriæ, Gregorius episcopus Mitylenes, Georgius episcopus Mileti, Sergius episcopus Silybriæ, Andreas episcopus Methymnæ, Theognius episcopus Cii, Epiphanius episcopus Euchaitarum, Petrus episcopus Mesembriæ, Petrus episcopus Sozopolis Thraciæ, Joannes episcopus Nyssæ, Theodorus episcopus Thermarum imperialium, Georgius episcopus Camulianorum, Zoitus episcopus Christopolis Asiæ, Patricius episcopus Magnesiæ, Antonius episcopus Hypæporum, Theodorus episcopus Pergami, Genesius episcopus Anastasiopolis, Plato episcopus Cynnæ, Stephanus episcopus Verinopolis, Andreas episcopus Mnizi, Joannes episcopus Miletopolis, Joannes episcopus Philadelphiæ, Theodorus esfpiscopus Præneti, Joannes episcopus Dascylii, Theodorus episcopus Justinianopolis Gordi, Menas episcopus Garaliæ Pamphyliæ, Callinicus episcopus Coloniæ Armeniæ, Theodorus episcopus Berissæ, Tiberius episcopus Amisi, Sergius episcopus Sinopes, Georgius episcopus Junopolis, Stephanus episcopus Heracleæ Ponti, Longinus episcopus Tii, Domitius episcopus Plusiadis, Georgius episcopus Cratiæ, Plato episcopus Adrianopolis, Solomon episcopus Clanei, Georgius episcopus Coi, Joannes episcopus Erizorum, Joannes episcopus Mindi, Patricius episcopus Iluzorum, Petrus episcopus Apiæ, Alexander episcopus Nacolis, Domitius episcopus Prymnesi, Constantinus episcopus Baratæ, Theodorus episcopus Psibinorum, Paulus episcopus Sozopolis Pisidiæ, Plusianus episcopus Syllei, Theodorus episcopus Nazianzenus, Demetrius episcopus Tii, Stephanus episcopus Pari, Gregorius episcopus Cantani, Joannes episcopus Lappæ, Eulalius episcopus Zenonopolis, Constantinus episcopus Dalisandi, Theodorus episcopus Olbæ, Theophanes religiosissimus presbyter, & præfectus venerandi in Sicilia monasterii quod appellatur Bajarum, Georgius presbyter & monachus monasterii Renæ, quod situm est in Roma vetere, Conon & Stephanus presbyteri & monachi monasterii, quod appellatur ædes Arsicia, quod similiter situm est in Roma vetere. Cum ergo consedissent gloriosissimi patricii & consules ex transverso maxime venerandi sessus pii & Christi amantis nostri Imperatoris Constantini: omnesque sanctissimi & religiosi episcopi similiter ordine sedissent in ipso Trulli secreto, in medio propositis sanctis Christi Dei nostri evangeliis:

Constantinus religiosissimus archidiaconus sanctissimæ quæ hic est catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum sanctissimi archiepiscopi Constantinopolis Georgius, dixit:

Quæ omnia citra defectum diligenterque & accurate considerat, quæ pertinent ad orthodoxam & nulli reprehensioni affinem nostra Christianorum fidem, vestra celsitudo, & sancta & œcumenica vestra synodus cognscit, quod cum in præcedenti conventu legeretur tanquam voce habita oratio a Macario ad pium & a Deo coronatum nostrum dominum & magnum Imperatorem, effari dignata est divina ejus serenitas, chartulas quasdam fuisse sibi datas a Macario: se autem eas hactenus non legisse, sed eas altero die ad sanctam

ACTIO XI. ANNO CHRISTI 681.

ctam vestram synodum prolatum, ut quæ eorum debeat habere cognitionem. Stat itaque ante velum Joannes gloriosissimus patricius & quæstor, missus ab in primis pio & serenissimo nostro Imperatore, chartas quasdam afferens: rejecimus autem in hodiernum diem.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus, tunc dixerunt: Fiat lectio eorum, quæ jam consequenter acta sunt. Et lecta sunt.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus, dixerunt: Ingrediatur Joannes gloriosissimus patricius, & quæstor. Et ingressus est.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus, dixerunt: Dicat Joannes gloriosissimus patricius, & quæstor quanam de causa ad nos accessit.

Joannes gloriosissimus patricius, & quæstor B dixit: Optamus & a Deo stabilitus noster dominus, & magnus victor Imperator, cum de chartis quas superiori die sibi a Macario fuisse traditas meminit, desiderio Dei qui ipsum coronavit urgeretur; & scrutatus esset chartas & codicillos quos affero, eos mihi tradidit; jubens ea per me tradi vestræ sanctæ synodo, quæ ea debet examinare: & hoc volens per me vobis significari, quod ea non legerit ejus a Deo munita mansuetudo in hoc usque tempus, sed nec eorum quidem inscriptionem; ea autem invenerit intra præsentes codicillos. Quos quidem codicillos cum hujusmodi chartis, ut videtis misit omnes obsignatos.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus, C dixerunt: Chartæ & codicilli prolati a Joanne gloriosissimo patricio & quæstore suscipiantur. Et traditæ sunt duæ chartæ cera obsignatæ, quæ exprimebant scripturam Constantini domini. Similiter autem prædicti quoque codicilli habentes idem signaculum. Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus dixerunt: Hic quidem gloriosissimus patricius & quæstor. cum Imperatoris jussui satisfecerit, ad sua se negotia conferat. Dictæ autem chartæ legantur.

Cum itaque Antiochus reverentissimus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoli accepisset unum ex dictis codicibus, qui sic habebat in inscriptione:

„ Oratio habita a Macario episcopo Theo- D „ polis ad pium, & pacificum magnum Impe- „ ratorem Constantinum: “ Cumque ejus parumper facta esset lectio, gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Quæ tanquam voce habita dicitur oratio, superiori die, præsente pio & a Deo stabilito magno Imperatore nostro, lecta fuit in alio libro, & supervacaneum est eam rursus legi. Legatur autem chartula, quæ fuit inventa cum eodem codicillo.

Cumque Antiochus reverentissimus lector & notarius eam sumpsisset, legit: quæ sic habebat.
„ Subsignatio mensis Septembris XXII. indi-
„ ctione III. Zacharia episcopus Claudiopolis,
„ & Georgius episcopus Adrasi Isauriæ, & Ti- E
„ berius diaconus & notarius, dixerunt: Misit
„ nos sanctissimus patriarcha noster ad sanctis-
„ simum patriarcham Constantinopolitanum,
„ afferentes literas obsignatas, & excepit unus
„ ex nobis Tiberius diaconus & notarius: &
„ cum nos ascendissemus ad patriarchium, exiit
„ bibliothecarius, & diximus ei: Significa nos.
„ Is vero dixit: Quidam est negotii? Dixi-
„ mus ei: Volumus ingredi, ut adoremus ve-
„ stigia ejus.

Et cum fieret lectio, gloriosissimi magistratus & sancta synodus, dixerunt: Quoniam quæ A in hac charta continentur, nihil pertinent ad præsens argumentum, nec ejus quidem lectionem censemus esse faciendam: legantur autem reliqua.

Accepto itaque altero condicillo, idem reverentissimus Antiochus, eum legit qui habebat exemplum epistolæ Sergii, qui fuit patriarcha Constantinopolitanus, ad Cyrum episcopum Phasidis: quod sic habebat ad verbum.

Epistola Sergii CP. Patriarchæ ad Cyrum episcopum Phasidis

„ Apparuit quidem nobis vel ex prima sta-
„ tim experientia, prudentia & diligentia ve-
„ stræ pietatis; magnis autem nunc per ea quæ
„ scripta sunt, ejus & in laboribus suscipien-
„ dis alacritatem & discendi studium didici-
„ mus. Significans enim se legisse piam jus-
B „ sionem ab optimo & a Deo stabilito Impe-
„ ratore nostro factam ad Arcadium Cyprio-
„ rum insulæ religiosissimum antistitem adver-
„ sus Paulum, qui est caput improbæ sectæ
„ Acephalorum; & invenisse dictam piam jus-
„ sionem, prohibentem dicere in Christo Deo
„ nostro duas operationes; suis nos rogavit
„ scriptis, utrum oporteat nos duas asserere
„ operationes, an unam Domini dicere ope-
„ rationem. Non itaque simplici, & brevi ute-
„ mur oratione, & dicemus quæ sunt nostræ
„ cognitionis. Dicemus itaque, quod in san-
„ ctis & œcumenicis synodis de eo nulla facta
„ est mentio; nec de hac quæstione potest in-
„ veniri ullum decretum editum ab ulla ortho-
C „ doxa synodo. Ex eximiis autem patribus
„ scimus aliquos, & præcipue sanctissimum Cy-
„ rillum Alexandriæ archiepiscopum, in non-
„ nullis suis scriptis dixisse unam vivificam
„ Christi Dei nostri operationem. Quin etiam
„ Menas quoque sanctus archiepiscopus hujus
„ a Deo custoditæ & regiæ civitatis composuit
„ orationem habitam ad Vigilium, qui fuit
„ sanctissimus Papa Romæ veteris: in qua ipse
„ quoque similiter statuit unam esse Christi
„ voluntatem & unam vivificam operationem.
„ Et ut prudentissima quidem vestra diligen-
„ tia legens cognoscat vim eorum quæ in ea
„ continentur, necessario curavimus ut dicta
„ transcriberetur oratio, ei subjectis etiam di-
D „ versis sententiis ad scopum propositum con-
„ firmandum: & jussimus eam mitti cum no-
„ stris literis. Quoniam autem dicit vestra pie-
„ tas sanctissimum Romanum Papam Leonem,
„ per hoc quod dicit: Operatur utraque for-
„ ma cum alterutrius societate: duas operatio-
„ nes in Christo Deo nostro tradere & prædi-
„ dicare: oportet eam scire, quod cum multi
„ ex impia exsecrandi Severi, qui semper de-
„ pugnant adversus pia dogmata pietatis, la-
„ traverit adversus omni ex parte celebrandi
„ hujus patris epistolam, quæ revera est com-
„ munis columna rectæ fidei; diversi ex exi-
„ miis catholicæ ecclesiæ doctoribus, surrexe-
E „ runt ad justam & veram hujus epistolæ de-
„ fensionem; nec ullum eorum scimus dixisse
„ in dicto proposito sanctum Leonem dixisse
„ duas operationes. Sed ne si omnes eos in
„ medium adduxerimus, simus prolixiores,
„ unius eorum qui in verorum dogmatum do-
„ ctrina apud omnes laudem tulit, Eulogii
„ inquam, sanctæ memoriæ Alexandriæ pasto-
„ ris, qui pro dicta epistola integram scripsit
„ orationem, sententiam quæ pertinet ad pro-
„ positum, cujus superius mentio facta est
„ orationi post sententias patrum subjici cura-
„ vimus. Neque ergo eos quos scimus sæpius
„ dictam defendisse epistolam, neque ullum
alium

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI

" alium ex divinitus inspiratis ecclesiæ mystagogis usque in hodiernum diem invenimus dixisse duas operationes in Christo Deo nostro. Si quis autem ex diligentioribus possit ostendere aliquos ex eximiis & divinis nostris patribus, quorum dogmata sunt lex catholicæ ecclesiæ, duas operationes in Christo tradentes dicere, oportet omnino eos sequi. Omnino enim necesse est, non solum in sensu sequi dogmata sanctorum patrum, sed etiam uti iisdem quibus illi vocibus, & nihil omnino innovare. Quæ ergo de proposito capite scimus, hæc sunt. Suscipiens autem vestra pietas, & deinceps quæ ad ipsam a nobis missa sunt legens, utilitatem quidem Deo cognitionum, & harum orationum B & operum donum patribus acceptum ferat; oret autem pro nostra humilitate, & eorum quam primum ad nos mittat exemplaria.

Finita autem lectione hujus epistolæ, idem reverentissimus Antiochus legit ex eodem codicillo orationem tanquam Menæ patriarchæ Constantinopolitani ad Vigilium Papam Romæ.

Qua lecta, gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Supervacanea fuit lectio hujus orationis, quoniam ficta est & falsa; quoniam nec in registris sitis in venerando patriarchio, epistolarum quæ factæ sunt a Mena sanctæ memoriæ antistite hujus regiæ civitatis, inventa est Menæ quæ dicitur oratio ad Vigilium. Sed & in hac prius sita tertia actione, C cum tunc legeretur primus liber actorum sanctæ quintæ synodi, inventi sunt adjecti falsi tres quaterniones, qui hanc referebant orationem. Legantur autem reliqua hujus codicilli.

Præterea legit idem reverentissimus Antiochus exempla septimæ & octavæ actionis sanctæ & œcumenicæ quintæ synodi, transcripta ex actis authenticis sitis in venerando patriarchio.

Horum ergo facta lectione, gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Jam etiam quæ adsunt actiones septima & octava, in lectione quæ facta fuit sanctæ quintæ synodi, nobis fuerunt declaratæ: Quinetiam in memoria habemus, quod tunc dixerunt, qui sunt ex parte Apostolicæ sedis veteris Romæ, fuisse D fallatam prædictam septimam actionem; quandoquidem non sunt veri duo, qui in ea inseruntur libelli, tanquam a Vigilio traditi Justiniano & Theodoræ piæ memoriæ: fuitque supervacanea duarum dictarum actionum lectio.

Rursus ergo fuit traditus prædicto reverentissimo Antiocho alter codicillus, quem quidem legit sic habentem: Exemplum epistolæ Sergii archiepiscopi Constantinopolitani ad Honorium Papam Romæ.

Epistola Sergii CP. patriarchæ ad Honorium Papam.

" Adeo vobis sanctissimi integre & arcte in unitate conjungimur spiritus, ut vos omnium nostrorum consiliorum & actionum adjutores sacratissimos habere studeamus: & nisi magnum præberet obstaculum locorum distan- E tia, hoc quotidie faceremus, firme & valido venerandæ & unanimis vestræ fraternitatis nos munientes consilio. Quoniam tamen absque labore oratio & scriptum nobis concedit id cujus studio tenemur, jam ea narrabimus quorum causa scribimus. Ante aliquod tempus quando expeditionem contra Persas faciebat victor præclarus & a Deo stabilitus noster dominus & magnus Imperator, propter suscepta ab eo certamina pro Christi amante ejus fidei commissa republica, & venit ad partes regionis Armeniorum; qui primas partes obtinebant in impia secta execrandi Severi, Paulus quidam nomine, in illis locis apparens, accessit ad ejus pietatem, pro falsa sua hæresi proferens orationem, eamque datam suo defendens patrocinio. Quamobrem ejus pia & regia ingenii magnitudo, (nam cum aliis Dei donis divinorum quoque dogmatum locupletem affecutus fuit cognitionem,) confutata & veluti in triumphum ducta scelerata ejus impietate, loco profanorum & malorum ejus artificiorum, sanctissimæ nostræ ecclesiæ, tanquam verus ejus defensor, recta & nulli reprehensioni affinia introduxit dogmata, in quibus unius quoque Christi Dei nostri operationis fecit mentionem. Post aliquod autem tempus idem a Deo stabilitus Imperator, cum in Lazorum venisset regionem, ejus quæ, ut dictum est, ab eo habita fuit adversus hæreticum illum Paulum disputationis meminit apud Cyrum sanctissimum, qui tunc quidem obtinebat sedem metropolitanam Christi amantis Lazorum regionis, nunc autem magnam pascit Alexandriam. Dictus autem vir sanctissimus, his auditis, respondit ejus serenitati, se non recte scire, unamne an duas operationes Christi veri Dei nostri oporteat sentire. Itaque jussu erit pietatis, suis scriptis non rogavit dictus vir sanctissimus utrum oporteat unam dicere operationem, an duas, in Servatore nostro Christo; & an sciamus aliquos ex sanctis & divinis patribus, qui unam dixerunt operationem. Quamobrem nos ea quæ nostræ erant cognitionis, ei significavimus per nostra exemplaria: mittentes etiam orationem Menæ sanctissimi patriarchæ hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, habitam & ab ipso traditam hic præsenti sancto Vigilio, qui vestram præcessit sanctitatem; quæ quidem diversas patrum habebat sententias de una operatione & una voluntate Servatoris nostri Christi veri Dei. Nihil autem omnino proprium in his nostris pronunciavimus exemplaribus: ut licet vobis sacrosanctis cognoscere, si eorum a nobis missa legatis exempla. Et ab illo quidem tempore fuit hoc caput silentio mandatum. Postquam autem parvo abhinc tempore, auxilio & gratia Dei, *qui vult omnes homines salvos fieri*, & pio zelo optimi & maximi nostri Imperatoris incitatus Cyrus sanctissimus patriarcha magnæ Alexandrinorum civitatis, communisque noster frater & comminister, pie & moderate est adhortatus eos, qui in magna Alexandrinorum civitate, Eutychis, & Dioscori, Severique, & Juliani Deo invisorum morbo laborabant, ut ad catholicam accederent ecclesiam: & post multas disputationes, & labores, quos cum maxima prudentia, & utilissima in eo negotio dispensatione suscepit, id quod studebat superna effecit gratia; fuerunt inter utramque partem quædam capita dogmatica, in quibus omnes qui nuper quidem in diversas partes erant divulsi, execrandos autem Dioscorum & Severum sibi parentes adscribebant, uniti sunt sanctissimæ & soli catholicæ ecclesiæ, & uni gregi veri Dei nostri: & universus Alexandrinorum populus Christi amans est effectus, & præter eos universa fere Ægyptus, & Thebais, & Libya, & reliquæ provinciæ diœcesis Ægyptiacæ; quos quidem licebat prius videre, ut diximus, dispersos in innumerabilem hæresum

ACTIO XI.

ANNO CHRISTI 681

„ resum multitudinem; nunc autem Dei gratia, & Deo grato studio dicti sanctissimi pontificis Alexandriæ civitatis, omnes unum facti sunt, una voce & unitate spiritus, ecclesiæ recta confitentes dogmata. Eorum autem quæ dicta sunt, & in quæ convenerunt, unum fuit caput de una Christi magni Dei & Servatoris nostri operatione. Cum hæc sic processerint, Sophronius sanctissimus monachus, qui nunc, ut ex sola auditione accepimus, electus fuit antistes Hierosolymitanorum: nondum enim ejus synodales de more hucusque literas accepimus: cum tunc fuisset in civitate Alexandrina, & cum dicto sanctissimo Papa versaretur, quando, ut dictum est, Dei gratia admirabilem cum iis qui nuper B erant hæretici effecit unionem: & de eis capitibus simul cum eo consideraret, adversatus est, & repugnavit capiti de una operatione, volens omnino dogma constitui, duas esse Christi Dei nostri operationes. Cum autem dictus sanctissimus Papa, maxime quidem ei aliquas produxisset sententias sanctorum nostrorum Patrum, qui sparsim in nonnullis suis scriptis unam duxerunt operationem; deinde etiam ex abundanti diceret, quod sæpenumero sancti nostri patres, ut plurium animarum salutem lucrifacerent, ejusmodi exortis capitibus, Deo grata usi videntur œconomia & sui ad alios submissione, adulterina ecclesiæ dogmata nequaquam C accurate & rigide labefactantes; & diceret, quod oportet etiam in præsentia, tam innumerabilis populi salute proposita, nihil de hoc capite litigiose contendere; propterea quod, ut dictum est, & a quibusdam divinis patribus hæc vox dicta sit, & ex eo nihil lædatur ratio rectæ fidei; dictus religiosus & Dei amans Sophronius nequaquam hanc admisit œconomiam. Postquam ergo ea de causa veniens cum literis ejusdem sanctissimi nostri comministri, ad nos accessit, de eo quoque apud nos unam habuit orationem, instans ut ex ejusmodi capitibus eximeretur, post factam unionem, vox unius operationis: quod nos durum existimavimus. Quomodo D enim non esset durum atque adeo gravissimum, ut quod erat dissoluturum & eversurum totam illam recte factam concordiam & unionem in Alexandrina civitate & omnibus quæ ei subsunt provinciis, quæ nullo tempore hucusque vel solum nomen admiserunt divini & inclyti Patris nostri Leonis, aut mentionem fecerunt sanctæ & œcumenicæ synodi Chalcedonensis, nunc autem clara & magna voce eam in divinis mysteriis prædicant? Cum ergo multa verba de eo facta essent ad dictum sanctissimum Sophronium, tandem eum adhortati sumus ut nobis proferret sententias sanctorum & eximiorum patrum; illorum quidem certe, quos omnes E communes confitemur doctores, & eorum dogmata legem Dei sanctæ cognoscunt ecclesiæ, qui aperte & iisdem verbis duas in Christo tradunt operationes, ille autem hoc facere omnino dubitavit. Nos ergo cum quæ nunc cœpisset, nonnullis ex iis qui hic sunt, dubitationem accendi animadvertissemus; & sciremus quod ex hujusmodi semper contentionibus exortæ sunt hæresum dissensiones: necessarium esse judicavimus omne studium adhibere ad abolendam & exscindendam hanc supervacaneam de verbis contentionem, & ad sæpius dictum sanctissimum Alexandriæ patriarcham scripsimus; ut cum ipse Dei ope conciliarit unionem cum iis qui jamdiu fuerant separati, nulli deinceps concedat unam aut duas operationes proferre in Christo Deo nostro; sed potius, sicut sanctæ & œcumenicæ tradiderunt synodi unum & eundem Filium unigenitum, Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum confiteri operari divina & humana; & omnem divinam & humanam operationem procedere citra divisionem ex uno & eodem incarnato Deo Verbo, & referri ad unum & eundem: propterea quod vox quidem unius operationis etiamsi dicta sit a nonnullis sanctis patribus, sit tamen nova & aliena; & conturbentur aures aliquorum existimantium eam proferri ad tollendas duas naturas, quæ in Christo Deo nostro unitæ sunt inconfuse & in hypostasi. quod quidem non ita est, & absit ut sit. Similiter autem duarum quoque operationum vox multos offendat, ut quæ dicta sit a nullo divinorum & eximiorum ecclesiæ mystagogorum: sed etiam sit ei consequens, ut duas afferat voluntates inter se contrarias; tanquam Deus quidem Verbum velit salutarem impleri passionem, ejus autem humanitas eidem resistat & repugnet voluntati, & hinc duo inducantur volentes contraria; quod quidem est impium. Fieri enim non potest, ut in uno & eodem subjecto duæ simul consistant voluntates. Salutaris autem divinorum patrum doctrina evidenter docet, intelligenter animatam Domini carnem, separatim & ex sua appetitione, repugnanter Dei Verbi nutui quod est ei unitum in hypostasi, suam naturalem nunquam fecisse motionem; sed quando, & qualem, & quantam ipse Deus Verbum voluit: & ut aperte dicam, quomodo corpus nostrum ducitur, regitur, & administratur ab intelligenti & ratione prædita nostra anima; ita etiam in Domino Christo totam ejus humanam compositionem ab ipsius Verbi divinitate semper in omnibus agi & moveri divinitus, ex sententia Gregorii Nysseni, qui dicit adversus Eunomium. Quandoquidem Deus Filius est omnino impatibilis, & alienus ab interitu: si qua autem perpessio de eo dicitur in evangelio, omnino per humanitatem, quæ hanc passionem suscepit, id fecit. Vere enim operatur divinitas quod est circa eam corporis, salutem universi; adeo ut sit passio quidem carnis, Dei autem operatio. Cum ergo vidissemus hanc quæ accendi cœperat contentionem, necessarium duximus usitatas potius sanctorum patrum voces & synodaliter definitas sequi per omnia; neque quæ raro dicta sunt ab aliquibus patribus, & nec eum habuerunt scopum, tanquam manifestam & non controversiam de iis exponere doctrinam, & omnino deducere ad regulam, & legem dogmaticam, cujusmodi est etiam quod ab eis dictum est de una operatione: neque ea quæ nequaquam dicta sunt ab eximiis patribus, ab aliquibus autem nunc proferuntur, duas inquam operationes, tanquam dogma proferre ecclesiasticum. Tandem placuit & visum est, ut dictus sanctissimus Sophronius nullam deinceps moveret orationem de una aut duabus operationibus; sed contentus esset prædicta tuta & trita sanctorum patrum semita & doctrina. His ergo con-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI.

„ contentus sæpius dictus vir sanctissimus, cum se A „ ea se servaturum affirmasset, petiit a nobis ut per „ epistolam daremus de his ipsis responsionem; „ ut ipse eam, ut semel dicam, epistolam iis „ ostenderet, qui, ut est verisimile, eum vellent interrogare de dicta quæstione: quod „ quidem lubenter fecimus. Ille ergo post hæc „ hinc navigavit. Nuper autem pius & a Deo „ stabilitus noster dominus, in Edessenorum „ versans civitate, pios ad nos misit apices, „ jubentes ut illas patrum emitteremus sententias, quæ inferuntur in dogmatica de una „ operatione & una voluntate oratione, quæ „ facta fuit, ut dictum est a sancto Mena ad „ sanctum Vigilium, & eas mitteremus ad sapientem ejus serenitatem: quod etiam feci- B mus. Nos autem eorum quæ jam mota sunt „ recordantes, & qui ex hoc motu cœpit tumultum scientes, ad piam eius serenitatem „ per mediocrem nostram relationem, & literas ad insignem Imperatoris cancellarium de „ co a nobis factas, retulimus minutatim omnem hujus capitis subtilitatem: & quod de „ hac quæstione scrutari non oporteat; sed manere in usitata & quam omnes una voce „ confitentur paterna doctrina de hac quæstione & confiteri Unigenitum Filium Dei, „ qui est revera Deus simul & homo, eundem „ operari divina, & humana: & ex uno & eodem incarnato Deo verbo, sicut prius diximus, procedere citra divisionem, omnem di- C vinam & humanam operationem. Hoc enim „ nos divinus docet Leo, aperte dicens: Operatur enim utraque forma cum alterutrius societate id quod habuit proprium. Propter „ quæ accepimus piam jussionem ejus mitissimæ potentiæ, quæ continet ea quæ conveniunt ejus quæ a Deo dirigitur serenitati. „ Cum ergo hæc omnia sic retro sint consecuta, consentaneum simul & necessarium esse „ duxi, eorum quæ sunt sigillatim commemorata præbere cognitionem vestræ fraternæ & „ unanimi beatitudini, per nostra exempla ad „ vos missa: rogamusque vos sacrosanctos hæc „ omnia legere; Deoque gratam & plenissimam „ quæ vobis inest nunc sequentes caritatem, si D quid forte inventum est deesse, hoc vobis „ data a Deo gratia suppleatis; & sanctis vestris literis cum vestra optanda salute, quæ „ vobis videntur de his significetis.

Epistola Honorii Papæ ad Sergium CP. Patriarcham.

Præterea lecta fuit ex eodem codicillo exemplar epistolæ Honorii Papæ Romani ad eundem Sergium, quæ sic habebat:

„ Accepimus quæ scripta sunt a vestra fraternitate, per quæ quasdam contentiones, & „ novas vocum quæstiones cognovimus introductas a quodam Sophronio, tunc quidem „ monacho, nunc autem, ut audimus, episcopo Hierosolymitanæ civitatis, adversus Cyrum nostrum fratrem, antistitem Alexandrinæ civitatis, qui unam Domini nostri Jesu E Christi operationem prædicavit iis qui conversi erant ab hæresibus. Qui quidem Sophronius, cum accessisset ad vestram fraternitatem, & hanc detulisset querelam, multis „ modis eruditus, petiit ut ea quæ voce a vobis acceperat ei scriptis declararentur: quarum quidem literarum ad ipsum Sophronium „ missarum cum a vobis exempla acceperimus „ & legerimus, laudamus vestram fraternitatem: quæ prudenter & considerate scribens, „ novum nomen auferat, quod potest simplicioribus afferre offensionem. Oportet enim nos

„ ambulare, sicut accepimus. Deo enim præeunte accessimus ad mensuram rectæ fidei: „ quam quidem apostoli veritatis extenderunt „ lumine divinarum scripturarum, confitentes „ Dominum Jesum Christum, intercessorem „ Dei & hominum, operari divina, intercedente humanitate quæ unita fuit ipsi Deo „ Verbo in hypostasi; & eundem operari humana ineffabiliter & unigenite assumpta carne, citra ullam omnino divisionem mutationem & confusionem divinitatis: & qui refulsit in carne miraculis & perfecta divinitate, „ is est etiam qui passionis opprobriis effecit „ carnis affectiones; perfectus Deus & homo: „ unus intercessor Dei & hominum in utrisque naturis, Verbum caro factum: & habitavit in nobis ipse Filius hominis qui descendit de cœlo: unus & idem, sicut scriptum „ est, crucifixus Dominus gloriæ: cum constet „ divinitatem nequaquam posse sustinere humanas passiones. Nec ex cœlo, sed ex sancta Dei parente assumpta fuit caro. Per se „ enim Veritas sic dixit in evangeliis: *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui de cœlo descendit filius hominis, qui est in cœlo*: nos scilicet „ erudiens, quod divinitati unita fuit caro patibilis ineffabiliter & unigenite; adeo ut distincte & inconfuse, ita etiam citra divisionem videatur uniri: ut absque dubio admirabili ratione intelligatur uniri, utrisque diversis naturis manentibus. Cui quidem conveniens Apostolus ad Corinthios dixit: *Sapientiam loquimur inter perfectos: sapientiam autem non hujus sæculi, neque principum hujus sæculi qui abolentur; sed loquimur Dei sapientiam in mysterio absconditam, quam prædestinavit Deus ad gloriam nostram, ante sæcula; quam nullus principum hujus mundi cognovit. Si enim cognovissent, Dominum gloriæ non crucifixissent*. Cum videlicet divinitas non posset pati, neque humanarum passionum suscipere experientiam, propterea secundum utraque & Deus dicitur pati, & humanitas e „ cœlo descendisse cum divinitate. Unde etiam „ unam confitemur voluntatem Domini nostri „ Jesu Christi, quoniam aperte a divinitate „ assumpta fuit nostra natura, non peccatum. „ In illa scilicet est natura quæ creata fuit, „ non quæ corrupta fuit post transgressionem. „ Christus enim Dominus accedens in similitudine carnis peccati, mundi peccatum abstulit, & ex plenitudine ejus omnes nos accepimus. Et servi forma suscepta, habitu inventus est ut homo. Quoniam enim absque „ peccato conceptus fuit ex Spiritu sancto, propterea est etiam partus sine peccato, qui ex „ sancta & impolluta Virgine & Dei parente „ particeps fuit experientiæ naturæ quæ peccavit. Nomen enim carnis duobus modis per „ divina voce eloquia; & in malo eam accipi „ cognovimus, sicut scriptum est: *Non permanserit spiritus meus in his hominibus in æternum, quoniam caro sunt*. Et apostolus: „ *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt*. „ Et rursus: *Mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me legi peccati, quæ est in membris meis*. Multaque hujusmodi in malo absolute solent intelligi & dici. In bono autem sic, Esaia propheta dicente: *Veniet omnis caro in Hierusalem, & adorabunt coram me*. „ Et in Job: *In carne mea videbo Deum*. Et ali-

Joan. 3. | 1. Cor. 2. | Gen. 6. | 1. Cor. 15. | Rom. 7.

ACTIO XI.

ANNO CHRISTI 681.

„ alibi *Videbit omnis caro salutare Dei*. Et „ alia diversa. Non assumpta ergo fuit, sicut „ diximus, a Servatore natura quæ peccavit, „ quæ repugnat legi mentis; sed *venit ut quæreret, & servaret quod perierat*, nempe humani generis naturam quæ peccavit. Alia enim „ lex in membris, aut voluntas diversa & contraria non fuit in Servatore, quoniam natus „ est etiam supra legem humanæ naturæ. Etsi „ enim scriptum est: *Non veni facere voluntatem meam; sed ejus qui misit me Patris*. Et: „ *Non sicut ego volo; sed sicut tu vis Pater*: „ & alia hujusmodi, non sunt hæc diversæ voluntatis; sed œconomiæ susceptæ humanitatis. Hæc enim propter nos dicta sunt, quibus dedit exemplum ut sequamur vestigia „ ejus: pietatis doctor docens discipulos, ut „ non unusquisque nostrum propriam, sed Domini potius in omnibus præferat voluntatem. „ Via ergo regia incedentes, a dextera & sinistra circumpositos venatorum laqueos fugientes, ne pedem nostrum offendamus ad lapidem; Idumæis, hoc est, terrenis hæreticis „ sua relinquentes, neque vestigium pedis terræ, hoc est, malam eorum doctrinam, uno „ modo nostræ mentes attingant; ut possimus „ pervenire ad fines patriæ, in ducum nostrorum ingredientes semitis. Quod si etiam nonnulli, ut ita dicamus, balbutientes, quædam „ aggressi sunt proferentes exponere, se ipsos „ formantes instar doctorum, ut formare possint mentes auditorum; non oportet ea convertere ad dogmata ecclesiastica, quæ neque „ synodi examinarunt, neque canonicæ auctoritates visæ sunt declarare: ut unam aut „ duas operationes audeat quis in Domino Jesu Christo prædicare; quas nec evangelica „ nec apostolica scripta, neque synodica judicia cernuntur definiisse: nisi sicut prius diximus, quidam balbutientes quædam docuerunt, se demittentes ad formandas mentes „ & cogitationes eorum, qui sunt adhuc infantes: quæ quidem non expedit transferre „ ad dogmata ecclesiastica, quæ unusquisque „ in sua redundans ratiocinatione, tanquam „ suam profert sententiam. Quod enim Dominus noster Jesus Christus, Filius & Verbum „ Dei, per quem omnia facta sunt, est unus „ & idem operans divina & humana, divinæ „ scripturæ perfecte & aperta demonstrant. Utrum autem propter opera divinitatis & humanitatis, una aut duæ operationes debeant „ deductæ dici aut intelligi, hæc ad nos non „ debent pertinere; sed ea relinquimus grammaticis aut artium scriptoribus, qui solent „ pueris, dum faciunt derivationes, nomina „ quæ apud eos inveniuntur vendere. Nos „ enim non unam operationem aut duas Dominum nostrum Jesum Christum, & ejus „ Spiritum sanctum a sanctis scripturis accepimus; sed eum multifariam operantem cognovimus. Scriptum est enim: *Qui non habet spiritum Christi, is non est ejus*. Et rursus: „ *Nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. Divisiones autem gratiarum sunt, idem autem spiritus; & divisiones ministeriorum sunt, idem autem Dominus: & divisiones operationum sunt, idem autem Deus, qui operatur omnia in omnibus*. Si enim divisiones operationum multæ sunt, & eas omnes „ Deus in omnibus membris suis corporis impleti operatur; quanto magis in capite nostro Christo Domino possunt hæc plenissime „ convenire? ut & caput & corpus unum sit „ perfectum: *ut videlicet concurrat*, ut scriptum „ est, *in virum perfectum, ad mensuram ætatis plenitudinis Christi*. Si enim in aliis, hoc est, „ in membris propriis, spiritus Christi multis „ modis operatur, in quo vivunt & moventur „ & sunt: quanto magis per se intercessorem „ Dei & hominum, plenissime & perfectissime, „ multisque modis & ineffabiliter oportet nos „ ipsum confiteri operari communione utriusque naturæ? Et nos quidem oportet ex oraculis divinorum eloquiorum sentire & respirare, illa scilicet evertentes, quæ novitate „ vocis cognoscuntur sanctis Dei ecclesiis parere offensiones: ne forte qui sunt infantes, „ offendentes in appellatione duarum operationum, existiment nos sentire, id quod Nestoriana insania; aut si rursus unam scilicet „ operationem Domini nostri Jesu Christi putemus esse confitendam, ne stultam Eutychianistarum non attonitis auribus amentiam „ confiteri existimemur; caventes, ne quorum „ vana & inania arma exusta sunt, eorum cineres renovent suscitatas faces flammiferarum „ quæstionum: in simplicitate & veritate confitentes Dominum nostrum Jesum unum & „ eundem operari in divina & humana natura: satius existimantes, ut vani naturarum „ ponderatores, fastum habentes & intumescentes in nos perstrepant ranarum vocibus; „ quam simpliciores & humiles spiritu populi „ Christianorum possint manere jejuni. Nullus „ enim seducet per philosophiam & inanem deceptionem discipulos piscatorum, qui sequuntur eorum doctrinam; omne enim perricosum & circumfluens argumentum vafri syllogismi, contritum fuit in horum retibus. „ Hæc vobiscum nostra prædicabit fraternitas, „ sicut hæc quoque vobiscum unanimiter prædicamus: vos rogantes ut introductam appellationem novæ vocis unius aut duarum „ operationum fugientes, unum nobiscum Dominum Jesum Christum Filium Dei vivi, „ Deum verum in duabus naturis operantem „ quæ sunt divinitatis & humanitatis, orthodoxa fide & catholica unitate prædicetis. *Subscriptio*: Deus te custodiat incolumem, dilecte & sanctissime frater.

Joan. 8.

Marc. 14.

Rom. 8.

1. Cor. 12.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus dixerunt; Oportet ad nos afferri registra & scripta dogmatica exposita a Sergio, qui fuit patriarcha hujus regiæ civitatis, sive ad Honorium, sive ad Cyrum, aut Sophronium, aut ad alias etiam personas; aut etiam facta ab Honorio ad Sergium causa hujus dogmaticæ quæstionis, & reposita in bibliotheca hujus patriarchii: ad conferendum cum codicillis a Macario traditis pio Imperatori nostro, & nunc lectis. Georgius ergo religiosissimus diaconus, & bibliothecarius hujus sanctissimæ ecclesiæ, omni studio abiens in bibliothecam venerandi patriarchii, afferat registra & scripta.

Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius, dixit: Sicut jussit vestra amplitudo & sancta & œcumenica vestra synodus, vado protinus; & quæcumque invenire potero, mecum afferam.

Gloriosissimi præsides, & sancta synodus, dixerunt: Quod promissum quidem est ab ipso Georgio religiosissimo diacono & bibliothecario, ad finem perfectum deducatur. Hi vero accipientes quæ acta sunt, in hac nostra sancta synodo, vadant simul cum Joanne religiosissimo

mo episcopo Rhegii, Georgio religiosissimo episcopo Cyzici, & Domitio religiosissimo civitatis Plusiadis, ad Macarium; & ei ostendant duos libellos, & chartaceum cum eis quaternionem, & eum interrogent an hæc sunt revera opera Macarii. Similiter autem ei ostendant etiam tres codicillos, & unam chartam quæ nunc lecta est coram nobis, an ipse ea tradiderit pio nostro domino & magno Imperatori: & datum ab eo ad hæc responsum ad nos afferant. Et cum parum egressi essent dicti religiosi episcopi, simul cum Paulo & Joanne magnificentissimis Imperatoris secretariis, & Agathone reverentissimo lectore, & notario sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani, & accessissent ad Macarium, & paulo post reversi essent, dixerunt: Abeuntes jussu vestræ amplitudinis & sanctæ & œcumenicæ vestræ synodi, ascendimus in venerandum patriarchium: & ingressi unam cellulam, in qua est Macarius, ut jussistis, eum interrogavimus, an agnoscat duos libellos nomine ejus inscriptos, & cum eis unum quaternionem chartaceum; & an sint ejus opera. Qui Macarius cum ea attulisset, & aperuisset, & direxisset, dixit: Ita domine, revera sunt mea scripta, & agnosco ea. Similiter autem ei quoque ostensi sunt tres codicilli, & una carthula, quæ etiam hodierno die lecta sunt, & cum ea quoque direxisset, dixit: Certe, domine, agnosco ea. Anno enim superiore ea tradidi domino, & vere ea agnosco.

Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius, ingressus in medium sanctæ synodi, dixit: Ut mihi jussit vestra amplitudo & sancta & œcumenica synodus, abiens in bibliothecam venerandi patriarchii, & quos potui invenire codicillos sive registra, affero vobis exhibiturus.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Tradat Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius, ad lectionem seu collationem codicillorum a Macario traditorum pio nostro Imperatori, quos affert codicillos seu registra. Et cum accepisset Antiochus reverentissimus lector, & notarius Georgii Sanctissimi archiepiscopi Constantinopolitani, legit epistolam ejusdem Sergii ad Cyrum qui fuit episcopus Lazicæ. Et collata fuit cum eo qui allatus fuerat codicillo per Joannem gloriosissimum Quæstorem secundum Macarium: & convenit.

Præterea prolatus fuit alter codicillus seu registrum lectum similiter per eundem reverentissimum Antiochum, habens epistolam Sergii quondam Patriarchæ Constantinopolitani ad Honorium olim Papam Romanum, & collatus fuit cum codicillo a Macario tradito pio Imperatori: & convenit. Similiter prolata fuit a Georgio religiosissimo diacono & bibliothecario authentica epistola Romana Honorii quondam Papæ Romani, ad Sergium patriarcham Constantinopolitanum cum ejusdem interpretatione: & collata fuit ejus Romana epistola per Joannem religiosissimum episcopum Portuensem qui erat unus ex synodo veteris Romæ; & convenit.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Cum cognoverit sancta & œcumenica vestra synodus, ea quæ nunc lecta sunt & collata, Sergii quondam patriarchæ hujus regiæ civitatis, & Honorii olim Papæ Romani & præterea Sophronii olim patriarchæ Hierosolymitani, dicat quæ sibi videntur.

Dixit sancta synodus: Convenienter iis quæ dicta sunt a vobis gloriosissimi de iis quæ lecta sunt, ex registris epistolarum scriptarum a Sergio & authentica Romana Honorii epistola, deinde etiam de synodalibus Sophronii jam a nobis lectis literis, accuratius de his considerantes, altero die vobis gloriosissimis dicemus, quæ oportet.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Hoc quidem faciat sancta vestra synodus. Pius autem & a Deo stabilitus noster dominus & magnus Imperator, Deum qui ipsum coronavit clementia & benignitate in omnibus imitans, & conversionem exspectans Macarii, per nos indignos suos famulos sciscitatur a vestra sancta & œcumenica synodo, an si is convertatur post ejus factam a sancta vestra synodo depositionem restituatur in suam sedem.

Dixit sancta synodus: Macarium qui inveteravit in dogmatibus impietatis, & non solum qui in hac a Deo custodita & regia civitate habitantem Christi amantem populum turbida potavit eversione, & falsavit sententias sanctorum & eximiorum patrum; & alias quidem amputavit, aliis vero adjecit; & prout ei visum fuit a via fecit declinare pium & a Deo coronatum Imperatorem nostrum, ab eo traditis codicillis: quin etiam ab ortu solis usque ad occasum, literis suis & hominibus missis omnes conturbavit, & a vera fide abduxit, justeque & canonice fuit exutus habitu pontificali; nequaquam admittit divina regula, ut deinceps sedeat in sede doctoris; ne ex eo ejus hæresis magis suscitetur sententia, *& fiant*, sicut scriptum est, *novissima illius hominis pejora prioribus*: & maxime cum in præsentia pii nostri domini & magni Imperatoris, & totius nostræ synodi interrogatus sit, an sequatur & confiteatur cum omnibus in Domino nostro Jesu Christo, sicut duas naturas, ita etiam duas naturales voluntates, & duas naturales operationes omnino non admiserit: sed affirmaverit ea quæ jam impie sunt ab eo definita: & his ipsis verbis dixerit: Si membratim secer & in mare projiciar, ego neque duas voluntates, neque duas operationes dicam in Domino nostro Jesu Christo, qui est unus sanctæ Trinitatis. Et ideo synodaliter, ut dictum est, depositum & anathemate notatum, nequaquam hunc Macarium, deinceps, ut superius dictum est, sancta nostra synodus admittit ad sedem pontificalem: sed etiam rogamus ut exterminetur ex finibus hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, cum iis qui eadem quæ ipse sentiunt. Matth. 12.

Religiosissimi episcopi & reverentissimi clerici, qui erant sub sede civitatis Antiochenæ, accedentes ad gloriosissimos magistratus, dixerunt: Petimus a vestra amplitudine, ut referat ad pium & a Deo coronatum nostrum dominum & magnum Imperatorem, ut alius loco Macarii, qui fuit noster archiepiscopus, provehatur ad sedem pontificalem, ne ea sedes sit vidua.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Ut censuit sancta & œcumenica vestra synodus, & ut petitum fuit a religiosissimis episcopis & reverentissimis clericis, qui sunt sub sede civitatis Antiochenæ faciemus, re ipsa implente vestra sancta synodo altero die, quæ promisit de Sergio, Honorio, & Sophronio.

ACTIO XII. Est ea quæ decimatertia superius appellatur.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO DUODECIMA.

Tomus VIII.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii a Deo coronatorum & serenissimorum nostrorum Imperatorum Flaviorum, Constantini quidem pii & magni Imperatoris semper Augusti, anno vicesimo septimo, & post consulatum ejus divinæ serenitatis decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, vicesimo octavo mensis Martii, indictione nona, proposito venerando sessu, &c.

Cumque sedissent gloriosissimi patricii & consules, & omnes sanctissimi & religiosi episcopi per ordinem in eodem Trulli secreto, in medio propositis sanctis & intemeratis Christi Dei nostri evangeliis, Constantinus pius archidiaconus hujus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum sanctissimi patriarchæ hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis Georgii, dixit: Habet in memoria sancta vestra & œcumenica synodus, quod in præcedenti conventu ei dictum est a gloriosissimis magistratibus, ut suam pronunciaret sententiam de Sergio, Honorio, & Sophronio, qui fuerunt patriarchæ; & pollicita est se hoc facturam altero die: & quod postquam censuisset sancta vestra synodus procedere, rataque ac firma esse quæ facta erant in Macario, petierunt religiosissimi episcopi & reverentissimi clerici qui sunt sub sede civitatis Antiochenæ, ut referretur ad pium & serenissimum nostrum dominum & magnum Imperatorem, ut alius promoveretur ad sedem civitatis Antiochenæ: & rejecimus in hunc diem.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Legantur quæ jam sunt acta: & lecta sunt.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Dicat sancta & œcumenica vestra synodus ea quæ ipsa promisit pridie. Dixit sancta synodus: Convenienter promissionis a nobis factæ vestræ amplitudini, examinatis Sergii quondam patriarchæ hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis dogmaticis epistolis scriptis ad Cyrum qui tunc erat episcopus Phasidis, & Honorium quondam Papam Romæ veteris: similiter & illius, nempe Honorii, ad eundem Sergium rescripta epistola: cum eas inveniremus omnino alienas ab apostolicis doctrinis, & iis quæ sunt decreta a sanctis synodis & omnibus eximiis patribus, sequentes autem falsas hæreticorum doctrinas; eas omnino rejicimus, & tanquam exitiosas animæ abominantur. Quorum autem, nempe eorundem, impia aversamur dogmata, eorum etiam nomina ex sancta Dei ecclesia ejicienda esse statuimus: nempe Sergii quondam patriarchæ hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, qui incepit scribere de hoc impio dogmate; Cyri Alexandriæ, Pyrrhi, Pauli, & Petri, qui ipsi quoque fuerunt antistites in sede hujus a Deo custoditæ civitatis, & fuerunt in eadem in qua illi sententia. Deinde Theodori quoque, qui fuit episcopus Pharan: quarum omnium prius scriptarum personarum meminit, in relatione facta ad pium & a Deo stabilitum nostrum dominum & magnum Imperatorem, Agatho sanctissimus & beatissimus veteris Romæ Papa, & rejecit ut qui sensis-

A sent contra orthodoxam nostram fidem; quos etiam decernimus subjici anathemati. Præter hos autem ex sancta quoque Dei ecclesia simul ejici & anathemate feriri censemus Honorium, quondam Papam Romæ veteris; propterea quod nos invenimus per factas ab ipso literas ad Sergium, eum illius sententiam esse secutum in omnibus, & ejus impia confirmasse dogmata. Consideravimus autem synodales quoque literas Sophronii sanctæ memoriæ, patriarchæ sanctæ Christi Dei nostri civitatis Hierosolymitanæ: cumque eas invenerimus congruere veræ fidei, & apostolicis sanctorum & eximiorum patrum doctrinis convenire, tanquam orthodoxas judicavimus, & ut quæ sint B apostolicæ & sanctæ ecclesiæ utiles admisimus, & nomen ejus inseri in sacris sanctarum ecclesiarum diptychis justum esse censuimus.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Cum satisfecerit sancta & œcumenica vestra synodus interrogationi factæ de personis, quæ a nobis fuerant propositæ: nempe Sergio, & Honorio quondam patriarchis, & præterea Sophronio sanctæ memoriæ archiepiscopo Hierosolymitano: & dixerit etiam de Pyrrho, Paulo, & Petro, qui fuerunt antistites hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis: præterea autem de Cyro quoque, qui fuit Papa Alexandriæ, & de Theodoro qui fuit episcopus civitatis Pharan: jubet Georgium religiosissimum diaco- C num, & bibliothecarium hujus sanctissimæ Dei magnæ ecclesiæ, ut in medium proferat legendas, in venerando patriarchio repositas dictarum personarum synodales literas, ut nos quoque ea comprehendamus. De petitione enim facta a religiosis episcopis, & reverentissimis clericis qui sunt sub sede magnæ civitatis Antiochenæ, ut promoveretur antistes ad sedem civitatis Antiochenæ, retulimus ad divinas aures optimi & a Deo custoditi nostri Imperatoris. Et jussit ejus serenitas, fieri electionem ex solita consequentia, ab iis qui sunt sub dicta sede episcopis & clericis; eamque tradi ejus mitissimæ potentiæ.

Dixit sancta synodus: Cum vestra petierit D amplitudo, ut Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ, literas dogmaticas, & alia scripta dogmatica Pyrrhi, Petri, & Pauli, qui fuerunt patriarchæ hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis: præterea autem Cyri quoque qui fuit Papa Alexandriæ, & Theodori qui fuit episcopus civitatis Pharan, ut ea examinentur, existimamus hoc esse supervacaneum; propterea quod illorum opinio sit omnibus manifesta de una voluntate, & una operatione; & præterea Agatho sanctissimus antistes Romæ veteris, per suam relationem illorum scopum contrarium detexerit; immo vero aperte ostenderit quod eadem senserunt quæ Sergius, E qui incæpit novam vocem, seu potius malam & blasphemam inducere doctrinam in ecclesiam catholicam. Quocirca eos cum suis scriptis ejecit dictus Papa sanctissimus.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Etiamsi sit in omnibus orthodoxa relatio sanctissimi & beatissimi Papæ Agathonis, & congruit cum veritate: est tamen omnino necessarium prædictarum personarum scripta proferri in medium, convenienter iis quæ a nobis prius dicta sunt, ut fiat manifestior harum personarum opinio.

Dixit sancta synodus: Quoniam ut accuratius

ANNO CHRISTI 681.

tius discernat ac dignoscat dogmata Pyrrhi, Pauli, & Petri, & Cyri qui fuit Papa Alexandriæ, & Theodori qui fuit episcopus Pharan, instat vestra amplitudo, Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius hujus sanctissimæ ecclesiæ, in medium proferat quæ a dictis personis scripta sunt dogmatice: ut omnes fiant certiores, quod ipsi quoque secuti sunt in omnibus malam Sergii opinionem.

Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius dixit: Sicut jam prius effata fuerat sancta vestra & œcumenica synodus, tunc ingrediens quæsivi quæ jussistis. Et primo inveni in bibliotheca venerandi patriarchii, præter ea quæ jam sunt a me prolata, epistolam Cyri tunc episcopi Phasidis, missam ad Sergium, qui fuit patriarcha hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis quinquaginta abhinc annis, xiv. indictione præteriti cycli, ipso per ipsam epistolam rogante dictum Sergium de quæstione operationum. Similiter autem aliam quoque epistolam missam ab eodem Cyro ad dictum Sergium, postquam ipse fuit translatus ab episcopatu Phasidis ad sedem magnæ Alexandrinæ civitatis, quæ significat factam unionem eorum qui dicuntur Theodosiani; cum exemplo significationis unionis, quæ præcesserat inter eosdem Theodosianos, & dictum Cyrum: Similiter autem Theodori quoque qui fuit episcopus Pharan diversos libellos, qui exprompti sunt ex bibliotheca venerandi patriarchii: in quibus est etiam ejusdem epistola ad Sergium episcopum Arsenoiten de una operatione. Similiter autem interpretationes quoque diversarum sententiarum patrum. Exprompsi autem ex eadem bibliotheca alios quoque libellos, qui continebant scripta Pyrrhi, qui fuit post Sergium patriarcha hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, quorum multi propria ejus manu scripti sunt, de voluntate & operatione & aliquibus aliis. Similiter autem exprompsi ex bibliotheca dicti venerandi patriarchii registrum diversarum epistolarum Pauli, qui post eundem Pyrrhum fuit patriarcha hujus regiæ civitatis, in quo habetur epistola scripta ab eodem Paulo ad sanctum Theodorum, qui fuit Papa Romæ, de una voluntate: & voce habitos ejusdem Pauli tres tomos ad sanctæ memoriæ nostrum Imperatorem, & patrem pii nostri domini & magni Imperatoris, de una voluntate & operatione. Preterea autem Petri quoque, qui fuit similiter patriarcha post eundem Paulum hujus regiæ civitatis, registrum similiter diversarum epistolarum: in quo est epistola ejusdem dogmatica, scripta ad Vitalianum sanctæ memoriæ Papam Romæ: & utrumque affero, ut vobis exhibeatur.

„ Dixit sancta synodus: Quas habet in manibus Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius hujus sanctissimæ ecclesiæ registra & chartas, ea accipientes qui vos excipiunt legant ordine. Cumque Antiochus religiosissimus lector, & notarius accepisset scriptas a Cyro ad Sergium duas epistolas cum dicto exemplo significationis, legit quæ sic habebant ad verbum:

Epistola Cyri Alexandrini ad Sergium CP.

„ Ad colendum dominum, bonum principem pastorum, patrem patrum, œcumenicum patriarcham, a Cyro minimo vestro. Cum propositam relationem in animo habuissem dirigere ad colendum meum dominum, animum subierunt diversæ cogitationes, & duabus sententiis distrahebatur animus. Credamne, dicebam, ei qui dicit: *Altiora te ne quæsieris, & profundiora te ne scruteris*: & labris claustra imponens, utar silentio? an audiam eum qui dicit: *Quærens quære, & apud me mane*? Deinde cum me in eo satis examinassem, tunc ausus sum scribere, quando mente accepi vestram beatissimorum a Deo inspiratam doctrinam; persuasum habens quod duorum alterum, aut etiam utrumque ex hoc mihi accesserit. Aut enim, ajebam, admittar, aut corrigar in iis quæ referuntur, * &c.

ACTIO XI

Eccli. 3. 24

* Hic interpres scripsit in margine adnotationem istam: Reliqua hujus epistolæ sunt adeo corrupta, ut ex iis non possit elici sensus.

„ Alia ejusdem epistola scripta Alexandriæ.

„ Domino suo colendissimo, & beatissimo patri patrum, œcumenico patriarchæ Sergio, Cyrus minimus vester. Spiritali rursus fertilitate, quæ colendi domini mei acceptarum precum cultura effecta est, doctrina & piis temporibus a Deo custoditorum & vere Christi amantium dominorum nostrorum eveniente, tunc quoque æquum censeo, ut beatissimo domino meo offeram primitias. Certiores enim facio, quod omne qui sunt dogmatis eorum qui dicuntur Theodosiani in hac Christi amante Alexandrina civitate clerici simul etiam cum iis qui dignitatibus resplendent & militiis, & præterea cum iis qui sunt ex populo, ad millia convenientes, tertio mensis Junii, uniti sanctissimæ nostræ Dei catholicæ ecclesiæ, intemeratorum Dei mysteriorum fuerunt nobiscum participes: ad hoc aperte nos deducente Dei omnipotentis voluntate; doctrina mihi suppeditata a benignis & præclaris victoribus nostris dominis, & a domini mei divinitus inspirata pietate ac religione: ut ex eo consisteret, sicut scriptum est, *festum in condensis*, *usque ad cornua altaris*. Si verius autem dicendum est, non solum in condensis, neque usque ad cornua altaris; sed in universa Alexandrina Christi amante civitate & ejus finibus, usque ad ipsas nubes & ultra eas usque ad cælestes ordines lætantes pace sanctarum ecclesiarum, & iis qui ad eam convertuntur. Quemadmodum autem consecuta sit hæc unio, minutim ausus sum referre ad pias aures invictorum & serenissimorum nostrorum dominorum, per conservum meum Joannem religiosissimum diaconum, qui omnibus quæ mota sunt adfuit: & persuasum habeo quod in hoc quoque minimum suum servum acceptum habet sanctissimus meus dominus. Rogo ergo beatissimum dominum, ut cum omnia cognoverit, si a me in hoc motu, ut est verisimile, aliquid sit prætermissum, aut per ejus quod oportet ignorantiam erratum, corrigat minimum suum servum. Hoc est enim opus vestrum colendorum qui ornati estis divinis scripturis, & consummati supernis virtutibus.

Psal. 117.

„ *Subscriptio*. Cyrus minimus episcopus, orans pro bona ac prospera vita beatissimi domini mei retuli.

„ Exemplum significationis unionis factæ inter Cyrum quondam Papam Alexandriæ, & eos qui erant partis Theodosianorum

„ Domino Christo vero Deo nostro omnes illuminante, & omnes dirigente ad salutarem & veram suam fidem, & omnes ad unam & eandem sanctam suam convocante ecclesiam, præsentem fecimus significationem de unione sanctarum Dei ecclesiarum, mense Martio, indictione VI.

„ Si-

ACTIO XII. „ Significatio facta a Cyro, Dei misericordia episcopo, divino jussu bonorum & præclarorum victorum nostrorum dominorum obtinente locum Apostolicæ sedis hujus Alexandrinæ Christi amantis civitatis.

I. „ Si quis non confitetur Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Trinitatem consubstantialem, unam divinitatem in tribus hypostasibus, anathema sit.

II. „ Si quis non confitetur unum sanctæ Trinitatis Deum Verbum, ante sæcula sine tempore ex Patre genitum, & descendisse de cœlis, & incarnatum esse ex Spiritu sancto, & domina nostra sancta gloriosa Deipara & sancta Virgine Maria, & hominum factum, & passum esse carne propria, mortuumque esse & sepultum, & resurrexisse tertia die secundum scripturas, sit anathema.

III. „ Si quis non confitetur, unius & ejusdem Domini nostri Jesu Christi veri Dei passiones, & miracula; sed alterius, & alterius; sit anathema.

IV. „ Si quis non confitetur, ex ipsa summa unione Deum Verbum in utero sanctæ Deiparæ & semper Virginis Mariæ, per unionem carnem sibi constituisse ex eadem sancta Deipara, nobis consubstantialem, anima rationali, & intelligenti prædita, in unione naturali, & per hypostasim, & sic ex ipsa processisse unum inconfusum, & individuum; sit anathema.

V. „ Si quis non confitetur, sanctam dominam nostram & semper Virginem Mariam, proprie & vere esse Deiparam, ut quæ Deum Verbum incarnatum conceperit, & pepererit, sit anathema.

VI. „ Si quis non confitetur, ex duabus naturis, nempe divinitate & humanitate, unum Christum, unum Filium, unam Dei Verbi naturam incarnatam, secundum sanctum Cyrillum, inconfuse, immutabiliter, inalterabiliter, seu unam hypostasim compositam, qui est idem Dominus noster Jesus Christus, qui est unus sanctæ consubstantialis Trinitatis, is sit anathema.

VII. „ Si quis dicens unum Dominum nostrum Jesum Christum considerari in duabus naturis, non unum sanctæ Trinitatis confitetur eundem, qui æterne quidem ex Patre genitus est Dei Verbum, in novissimis autem sæculis temporibus idem fuit incarnatus, & natus ex sanctissima & impolluta domina nostra Deipara & semper Virgine Maria; sed alterum eum novit & alterum, & non unum & eundem, secundum sapientissimum Cyrillum, in divinitate perfectum & in humanitate perfectum eundem, & ea ratione & solum consideratum in duabus naturis, eundem patientem & non patientem, alia & alia ratione, ut ipse dixit Cyrillus: patientem quidem humana carne, quatenus homo: manentem autem tanquam Deum impatibilem in suæ carnis passionibus: & eundem unum Christum & Filium, operantem divina & humana una theandrica, id est, divina simul & humana operatione ex sententia sancti Dionysii: sola contemplatione discernens ea ex quibus facta est unio, & ea mente considerans immutabilia & inconfusa post eorum naturalem & in hypostasi unionem, manentem etiam in his individue & inseparabiliter unum & eundem Christum & Filium agnitum, quatenus duo quæ sunt inter se invicem inconfuse conjuncta mente aspicit, eorum non realem faciens contemplationem, sed falsa phantasia & inanibus mentis figmentis; sed nequaquam disjungentibus, ut jam sublata quæ fit in duo dissectione propter ineffabilem & quæ mente comprehendi non potest unionem: secundum sanctum Athanasium qui dicit: Simul enim caro, simul Dei Verbi caro: simul caro animata ratione prædita, simul Dei Verbi caro animata ratione prædita: sed ad eam quæ fit per partes divisionem hanc vocem accipit: sit anathema.

ANNO CHRISTI 681.

VIII „ Si quis non anathematizat Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem hæreticum, Nestorium, & infaustum Eutychem, & Cyrum, & Joannem Ægeotas, & omnes qui quovis modo contradixerunt duodecim capitibus sanctissimi Cyrilli; & non moti sunt pœnitentia, sed in eo errore decesserunt; & eos qui eis similia senserunt aut sentiunt; sit anathema.

IX. „ Si quis non anathematizat scripta Theodoreti adversus rectam fidem Cyrilli, & Ibæ quæ dicitur epistolam, & Theodorum Mopsuestiæ & ejus scripta; & si quis non suscipit scripta sancti Cyrilli, & maxime adversus Theodorum, & Theodoretum, & Andream, & Nestorium, & eos qui eis similiter aut uni eorum senserunt aut sentiunt; sit anathema.

Præterea sumens idem reverentissimus Antiochus libellum Theodori qui fuit episcopus Pharan, legit ejusdem orationem ad Sergium qui fuit episcopus Arsenoitæ diœcesis Ægyptiacæ, in quo sic continetur: „ Quidquid Dominus narratur aut dixisse aut fecisse, per mentem & sensum & sensuum instrumenta & dixit & fecit; & sic ejus tanquam totius & unius una operatio Verbi, mentis, sentientis corporis & organici cuncta dicta fuerint.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Quoniam principaliter per quamdam divinam, & sapientissimam œconomiam, somnum, laborem, famemque & sitim admisit quando voluit, juste quoque eum qui est in eis motum & quietem, attribuimus omnipotenti & sapientissimæ Verbi operationi & hinc unam ejusdem & unius Christi appellamus operationem.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Satis ut arbitror nobis ostendit oratio per examinationem, quod quæcumque narrata sunt de Domino Christo, sive Deo, sive anima, sive corpore vel de utroque simul, anima inquam & corpore, unice simul, & individue agebantur; incipientia quidem, & ut ita dicam, scaturientia ex Verbi sapientia & bonitate & potestate, per mediam autem animam intelligentem & corpus procedentia; & ideo una operatione totius, tanquam unius & ejusdem Servatoris nostri, hæc omnia & sunt & dicta sunt.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Ex his ergo aperte habemus quod opus Dei sunt omnia, quæ de Christo audimus & credimus, sive sint divinæ naturæ assimilia sive humanæ: & hac de causa hæc pie nominata sunt operatio divinitatis ejusdem & humanitatis.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Adeo ut si ejus universa humanæ naturæ „ su-

„ susceptio, a principio usque ad finem, & quæ- A cumque sunt ejus parva & magna, vere una altissima & divina operatio.

Ejusdem ex oratione, quam fecit ad interpretationem sententiarum patrum:

„ Divina autem voluntas, quæ est ipsius Christi: ipsius enim voluntas est una eaque divina.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Per hæc ergo absque ulla dubitatione erudimur, quod omnia salutaris æconomiæ, sive divina, sive humana, quæ de Servatore nostro Christo narrata sunt; initialiter quidem, ut ita dicam, a divinitate suscipiebant* indumentum & causam; per mediam autem intelligentem & ratione præditam animam B administrabantur & agebantur a corpore; sive miraculorum effectricem quamdam dixeris potentiam, sive naturalem quamdam hominis motionem, ut verbi gratia alimenti appetionem, somnum, lassitudinem, & laborum susceptionem, ægritudinem & tristitiam: quæ etiam affectiones seu passiones, ex nominum concessione appellantur a consuetudine; sunt autem proprie motus naturalis per animatum & sensu præditum animal: quinetiam ipsa quoque quæ sunt proprie & dicunt passiones, crux, mors, vibices, vulneratio, clavorum affixio, sputa, alapæ, hæc omnia recte & jure vocentur una & ejusdem unius Christi operatio. C

Legit interpres, ἐνδυτὸν, supra.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Ex his omnibus & similibus recte & juste admodum, una Dei operatio credantur & dicantur omnia propria humanæ naturæ susceptionis.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Nobis ergo omnino intelliganrur omnia quæ sunt in Servatoris Christi humanæ naturæ susceptione, una divina & revera salutaris operatio.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Nam nostræ quidem animæ non est innatum ut sit tantæ potentiæ, ut naturales corporis proprietates ex ipso & a se expellat: sed neque ratione prædita anima visa est us- D que a Deo domina sui corporis, ut quæ in eo sunt & sunt ei congenita, magnitudinem, figuram, & colorem regat, & in ea dominatum obtineat, & ipsum extra eaunquam constituat. Quæ quidem omnia narrata sunt in œconomia Servatoris nostri Jesu Christi, & facta sunt in divino & vivifico corpore. Etenim sine magnitudine, & ut ita dicam sine corpore, absque divisione processit, ex utero, monumento, & ostiis; & tanquam super solum super mare ingreditur pedibus.

Ejusdem ex eadem oratione:

„ Cum ergo nos oporteat sic sentire & dicere, nos omnia quæ narrantur de humanæ E naturæ susceptione Servatoris Christi, cognocere esse unam operationem, hujus autem artificem & opificem Deum, instrumentum autem humanitatem: & quæ ergo ut divina & quæ ut humana de eo dicuntur, omnia sunt operatio Verbi divinitatis.

Præterea sumens idem reverentissimus Antiochus librum, qui sic habebat in inscriptione: *Pyrrhi minimi episcopi de voluntate & operatione*; legit ejusdem Pyrrhi dogmaticum tomum, in quo sic continetur:

„ Unum autem, ut dictum est, idque solum caput reprehendit Sophronius reverentissimus, ut quod divini doctoris Dionysii immutarit sententiam una voce mutata, in hoc quidem dicens probabilia & quæ magna utuntur cautione, ubi ille dicit: Sed cum Deus ad virilem pervenisset ætatem, novam quamdam theandricam, id est, divinam & humanam nobis exercens operationem: *unam* enim pro *nova* charta revera continebat: non malitiose, absit, sed tanquam non aliam habere posset *nova* quam *una* quæ a sanctissimo Cyro fuit inserta: Extremorum enim negatione, unam dicitur divinus doctor, affirmationem faciens; cumque eam singulariter sit elocutus, quid aliud quam unam confiteri operationem, tanquam unius Christi, quacumque ratione aperte tradidit?

Præterea lectum fuit ex registro diversarum epistolarum, exemplum epistolæ Pauli quondam antistitis hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, scriptæ ad Theodorum olim Papam Romanum, cujus est principium: „ *Ecce quid bonum aut quid jucundum aliud quam habitare fratres in unum?* Sic autem habet postea hæc epistola: Unius autem & ejusdem Verbi incarnati miracula prædicamus, & passiones cognoscimus, quas carne propter nos voluntarie sustinuit. Unde & Deus dicitur passus, & Filius hominis de cœlo descendisse, propter eam quæ superat intelligentiam, & in hypostasi divelli non potest, duarum naturarum unionem. Propterea unam etiam intelligimus Domini nostri Jesu Christi voluntatem, ne voluntatum repugnantiam, aut diversitatem uni & eidem personæ Domini nostri Jesu Christi tribuamus; aut eum statuamus sibi ipsi repugnare, aut duos qui volunt introducamus: non omnino ad coalitionem aut confusionem duarum naturarum, quæ in ipso considerantur, proferentes hanc vocem unius voluntatis; aut ad alteram perimendam, alteram esse affirmantes; sed hoc per hanc vocem significantes, quod ejus rationaliter & intelligenter animata caro, ex ipsa summa unione ineffabiliter divinis locupletata, ejus qui ipsam sibi uniit per hypostasim possedit divinam & non diversam voluntatem.

Lecta est præterea ex altero registro epistola Petri, qui ipse quoque fuit antistes hujus regiæ civitatis, ad Vitalianum sanctæ memoriæ Papam Romanum: cujus est principium: *Spiritalis lætitiæ*. Et cum legeretur hæc epistola quæ habebat diversas patrum sententias, legati Agathonis sanctissimi Papæ Romani, dixerunt: Docemus vestram amplitudinem, quod quæ inferuntur patrum sententiæ, in hac quæ nunc legitur epistola productæ, sunt truncatæ ab eodem Petro, propterea quod vellet probare scopum suum de una voluntate & una operatione.

Dixerunt gloriosissimi magistratus: Pulchre cognovimus, sicut a vobis Dei amantibus dictum est, quod sententiæ quæ inferuntur in hac epistola, insertæ sunt truncatæ. Et si videtur sanctæ & œcumenicæ synodo, ne ulterius procedat lectio hujus epistolæ.

Dixit sancta synodus: Ad ea quæ nuper dicta sunt a vestra celsitudine, sufficit lectio hujus epistolæ. Ecce convenienter iis quæ a vobis gloriosissimis dicta seu quæsita sunt, cum in medium productæ sunt dogmaticæ epistolæ & scripta Pyrrhi, Pauli, & Petri, qui fuerunt patriarchæ hujus regiæ civitatis, & Theodori episcopi

scopi Pharan, & Cyri qui fuit Papa Alexandriæ, lectæque sint nobis audientibus & vestra amplitudine; & aperte ostenderint, eos in incarnata Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri œconomia unam operationem & unam voluntatem impie statuisse; debuit omnino facta esse certior vestra amplitudo, quod recte & juste jam eos expulit Agatho sanctissimus Papa Romæ veteris, per factam relationem ad pium & gloriosum victorem nostrum Imperatorem. Ei autem convenienter, nos quoque eos, ut qui rectæ fidei contraria senserint, ex sacris diptychis ejici & anathemati subjici statuimus: & eorum scripta tanquam plena impietate abominamur, & pronunciamus ea debere aboleri.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Qui post Petrum fuerunt episcopi hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis nempe Thomas, Joannes, & Constantinus, videntur seu epistolas scripsisse, seu orationes composuisse de nova voce nunc impie introducta in catholicam ecclesiam: eorum exempla seu registra, aut etiam authentica in medium proferat Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius, ad hoc ut eorum cognitionem accipiens sancta vestra synodus, huic quod recte habet convenienter pronunciet. Similiter & si apparet, aut ab episcopis, aut clericis, aut monachis, aut aliquibus aliis petivisse libellos eos qui fuerunt episcopi hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, de una operatione & una voluntate; censemus ut dictus religiosissimus diaconus & bibliothecarius Georgius in medium integre proferat, ad hoc ut ea quoque sanctæ synodi judicio aboleantur.

Dixit Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius: Codex, o domine, seu registrum, quod continet exempla litterarum synodalium Thomæ, Joannis, & Constantini sanctæ memoriæ patriarcharum hujus regiæ civitatis, sunt hic apud me: præter ea etiam authenticæ synodales litteræ bullatæ a Thoma sanctæ memoriæ patriarcha ad Vitalianum olim Papam Romanum: quas etiam cum vellet mittere, propter continuam impiorum, ut scitis, Sarracenorum incursionem, etiamsi duos annos postea gessit episcopatum, non potuit mittere: & eas statim afferam vobis jubentibus. Quæsivi autem diligenter libellos factos a diversis episcopis, & monachis, & clericis, & laicis, de voluntate & operatione, & eos sepofui: & sunt in bibliotheca, ut vobis exhibeantur.

Glorosimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Quæ dixit Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius se habere in manibus registra synodalium litterarum Thomæ, Joannis, & Constantini, qui fuerunt episcopi hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis; deinde etiam authentica synodalia quæ dixit Thomam scripsisse ad Vitalianum sanctæ memoriæ Papam Romanum, proferat in medium: & ea accipientes qui vos excipiunt, legant nobis omnibus audientibus. Sumensque Agatho reverentissimus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani, authenticum scriptum synodale sanctæ memoriæ Thomæ bullatum; bullaque quæ ei erat imposita coram omnibus ablata, legit, sic habens in inscriptione: *Sanctissimo & beatissimo fratri, & comministro Vitaliano, Thomas indignus episcopus in Domino salutem*: cujus est principium: *Qui ex iis quæ non erant ad hoc ut essent cuncta produxit*. Quod quidem synodale fuit collatum cum registro allato a Georgio religiosissimo diacono, & bibliothecario. Et convenit citra ullum defectum a principio usque ad finem.

Præterea lecta fuerunt ex eodem codice seu registro exempla synodalium Joannis sanctæ memoriæ similiter patriarchæ hujus regiæ civitatis, quæ sic habebant in inscriptione: *Sanctissimo fratri & comministro Macario, Joannes indignus episcopus*: Quorum est principium: *Quis loquetur potentias Domini?*

Præterea lecta sunt ex eodem codice, seu registro exempla synodalium Constantini sanctæ memoriæ patriarchæ hujus regiæ civitatis, quæ sic habebat in inscriptione: *Sanctissimo fratri & comministro Macario, Constantinus indignus episcopus*: quorum est principium: *Alii quidem fortasse majori benignitate*. His ergo ab initio lectis usque ad finem, dixit sancta synodus: Auditis synodalibus epistolis scriptis a Thoma, Joanne, & Constantino patriarchis hujus regiæ civitatis, cum invenerimus eos nihil sensisse aut scripsisse contrarium rectæ fidei, censemus ut religiosissimus diaconus & bibliothecarius sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ, coram nobis propositis intemeratis Dei eloquiis, nos reddat certiores, quod ubique scrutatus non invenit libellos scriptos esse ab aliquibus, & traditos dictis tribus patriarchis, Thomæ, Joanni, & Constantino, qui significarent unam voluntatem, & unam operationem in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri. Tangensque proposita sancta Dei eloquia, Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius, sic juravit: Per has sanctas scripturas, & Deum qui per ipsas est locutus, diligentissime scrutatus non inveni libellos ab ullis factos, & traditos dictis tribus sanctissimis patriarchis, Thomæ, Joanni, & Constantino, de una voluntate & una operatione.

Dixit sancta synodus: Cum corporalis oratio nobis audientibus, & una nobiscum præsentibus gloriosissimis magistratibus deposita sit a Georgio religiosissimo diacono & bibliothecario hujus sanctissimæ magnæ Dei ecclesiæ; & per hanc corporalem orationem nos certiores fecerit, quod hi sanctæ memoriæ Thomas, Joannes, & Constantinus a nullis exegerunt libellos de una operatione & voluntate; hos tres viros sanctæ memoriæ nempe Thomam, Joannem, & Constantinum, censemus in eodem statu manere oportere, & referri in sacra diptycha sanctissimarum ecclesiarum; ut qui inventi sint in omnibus inculpati & nulli affines reprehensioni, circa nostram orthodoxam Christianorum fidem. Quos autem dixit Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius libellos a diversis personis scriptos tempore Sergii, Pyrrhi, Pauli, & Petri, statim ad nos adducat; ut ii, ut par est, aboleantur. Cumque paulisper excessisset Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius, & paulo post reversus esset, diversas chartas afferens, dixit: Ut visum est sanctæ vestræ synodo, omnes factos libellos & depositiones & alias chartas quæ pertinent ad præsentem dogmaticam motionem, & inventi sunt in bibliotheca reverendi patriarchii, exprompsi: in quibus etiam altera Romana epistola Honorii olim Papæ Romani inventa est, præter eam quæ jam fuit allata, cum ejus interpretatione.

Præterea autem affero etiam librum qui habet

ANNO CHRISTI 681.

bet exempla diversarum dogmaticarum epistolarum, in quo sita est etiam epistola dogmatica Pyrrhi, olim archiepiscopi hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, scripta ad Joannem sanctæ memoriæ Papam Romanum: & omnia affero ut jussistis.

Dixit sancta synodus: Quos dixit Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ libellos, & alias chartas quæ pertinent ad hanc præsentem dogmaticam motionem, afferat in medium: ut nos ea considerantes, si invenerimus orthodoxæ fidei contraria, ut par est aboleamus. Cum autem in præsentia a se inventam habere in manibus dixerit idem religiosissimus bibliothecarius Georgius, Romanam Honorii olim Papæ Romani epistolam cum ejus interpretatione; & similiter librum in quo habetur epistola Pyrrhi ad Joannem qui fuit Papa Romanus; tradat legendam, ut eorum habeamus notitiam. Et prolata fuit ea Romana Honorii epistola cum ejus interpretatione; quæ hanc habet inscriptionem: *Dilecto fratri Sergio Honorius*: cujus est principium: *Quæ scripta sunt a dilecto filio nostro Serico diacono*. Habet autem hæc epistola sic nonnulla: „ Quinetiam ad Cyrum fratrem nostrum Alexandrinæ civitatis „ antistitem: ut everteretur appellatio novæ „ inventionis unius vel duarum operationum: „ quod præclaræ prædicationi Deo ecclesiarum „ caligo adumbratarum contentionum non debet circumfundi seu aspergi, sed videlicet ex„ pelli appellatio recens introductæ unæ seu „ duplicis operationis, a prædicatione fidei. „ Qui enim hæc dicunt, quid aliud suspican„ tur quam ad similitudinem appellationis unius „ aut duarum Christi Dei nostri, ita etiam „ unam aut duas operationes? De quo præ„ clare dicit divina scriptura: Unius autem „ operationis aut duarum esse aut fuisse inter„ cessorem Dei & hominum Dominum no„ strum Jesum Christum, intelligere aut pro„ ferre est plane vanum.

Habet autem etiam sic hæc epistola ad finem: Et hæc quidem in sanctissima vestra „ fraternitate censemus per præsentes litteras es„ se declaranda: ut instruantur & cognoscant „ qui dubitarunt. De cetero autem quod atti„ net ad dogma ecclesiasticum, & quænam de„ beant observari seu prædicari, propter ho„ minum simplicitatem; & ut amputemus di„ versos quæstionum circuitus, ut superius di„ ximus, neque unam neque duas operationes „ in Dei & hominum intercessore definire; „ sed utrasque naturas in uno Christo naturali „ unitate unitas cum alterutrius societate ope„ rantes & agentes confiteri debemus: & divi„ nam quidem quæ Dei sunt operantem, hu„ manam autem quæ sunt carnis efficientem: „ non divisim neque confuse: aut conversam „ Dei naturam in hominem, neque humanam „ mutatam in divinam docentes, sed natura„ rum differentias confitentes integras. Unus „ enim & idem est humilis abjectusque & ex„ celsus, æqualis Patri, & minor Patre: idem „ qui est ante sæcula, natus in tempore est fa„ ctus: per quem facta sunt sæcula, factus est in „ sæculo: & qui legem dedit, factus est sub lege, „ ut eos qui erant sub lege, redimeret: idem „ fuit crucifixus, idem chirographum quod erat „ contra nos delens in cruce de principatibus „ & potestatibus triumphavit. Auferentes ergo, „ ut diximus, scandalum novæ inventionis, „ non oportet nos definire aut prædicare unam „ aut duas operationes; sed pro una, quam „ nonnulli dicunt operatione, oportet nos con„ fiteri Christum Dominum vere operari in „ utrisque naturis: & pro duabus operationi„ bus, sublata appellatione duplicis operatio„ nis, ipsas potius duas naturas nobiscum præ„ dicent: nempe divinitatis & carnis assumptæ „ in una persona unigeniti Filii Patris, incon„ fuse, individue, immutabiliter propria ope„ rantes. Et hæc quidem beatissimæ vestræ „ fraternitati statuimus significare; ut proposi„ tione unius confessionis ostendamus nos con„ sentire vestræ sanctitati; videlicet in uno spi„ ritu pari doctrinæ consentientes. Scribentes „ præterea ad communes fratres nostros Cy„ rum & Sophronium episcopos, ne de cetero „ in nova voce, nempe in appellatione unius „ aut duplicis operationis insistere aut perseve„ rare cernantur: sed sublata appellatione hu„ jusmodi novæ vocis, unum Christum Domi„ num vobiscum prædicent, operantem divina „ & humana in utrisque naturis. Licet cum „ eis quos prædictus frater & coepiscopus no„ ster misit Sophronius egerimus, ne duarum „ operationum appellationem deinceps perge„ ret prædicare: quod quidem omnino promi„ serunt prædictum virum esse facturum, si „ Cyrus frater noster & coepiscopus desinat „ dicere unam operationem.

ACTIO XII.

Similiter traditus quoque fuit liber, in quo sita erat epistola Pyrrhi olim antistitis hujus regiæ civitatis ad Joannem sanctæ memoriæ Papam Romanum, cujus erat principium: *Dominus noster & Deus Christus in cœlos ascensurus*. Post nonnulla autem sic habet hæc epistola: „ Quis enim illorum videns vos tam minime „ affectos, & eos quibus obtigit sacerdotium, „ probris ab iis appetitos quorum sunt pasto„ res; non ludificabitur & nostram condemna„ bit sententiam, & ex nostra insolentia suæ „ impietatis capiet occasionem? Nondum enim „ finitum est bellum de duabus naturis, & no„ bis alium inducimus tumultum.

Similiter producti & lecti fuerunt libelli & aliæ chartæ, de quibus superius facta fuit mentio.

Dixit sancta synodus: Productorum nobis a Georgio religiosissimo & bibliothecario hujus sanctissimæ ecclesiæ, libellorum & chartarum & aliorum scriptorum habita notitia, cognovimus ea ad unam & eandem ferri impietatem: & statuimus ut ea tanquam profana & animæ perniciosa igne penitus aboleantur. Et exusta fuerunt.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Sufficiunt quæ hodierno die acta sunt.

ACTIO DECIMATERTIA.

Est ea quæ superius appellata est actio decima quarta.

TOMUS IX.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii a Deo coronatorum & gloriosissimorum nostrorum Imperatorum, Constantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris semper Augusti, anno vicesimo octavo, & post consulatum divinæ ejus mansuetudinis, anno decimotertio: Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, vicesimo secundo, v. Aprilis, indictione IX. Proposito venerando sessu ejusdem pii & Christi

ACTIO XIII. | ANNO CHRISTI 681.

sti amantis Imperatoris Constantini in secreto divini palatii quod dicitur Trullus, & jussu ejusdem divinæ serenitatis ejus vice præsentibus aut audientibus, Constantino gloriosissimo exconsule, patricio & curatore regiæ domus Ormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio & vicario comitis imperialium excubiarum, Polyeucto gloriosissimo exconsule, & Petro gloriosissimo exconsule. Cum autem convenisset sancta quoque & œcumenica synodus jussu Imperatoris congregata in hac a Deo custodita & regia civitate, nempe Georgius & Theodorus, &c.

Cum autem consedissent gloriosissimi patricii, & consules, & omnes sanctissimi & religiosi episcopi, ordine in eodem Trulli secreto, propositis in medio sanctis & intemeratis Christi Dei nostri evangeliis, Constantinus religiosissimus archidiaconus sanctissimæ hujus catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum sanctissimi patriarchæ hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis Georgii, dixit: Scit sancta & œcumenica vestra synodus, quod vicesimo octavo præteriti mensis Martii, producti sunt a Georgio religiosissimo diacono & bibliothecario hujus sanctissimæ & magnæ Dei ecclesiæ diversi libelli, & alia dogmatica chartacea opera, & libri diversi qui jussu sanctissimæ synodi fuerunt deleti. Meminit autem omnino vestra amplitudo, & sancta & œcumenica vestra synodus, quod in iis quæ jam mota sunt, prolati sunt ex venerando patriarchio hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis duo libri sanctæ quintæ synodi post factam lectionem reliquarum synodorum. Et quod in primo libro in prooemio inventi sunt tres quaterniones positi sine inscriptione, narrantes Menæ quæ dicitur orationem ad Vigilium, qui tunc erat Papa Romæ veteris: quam reprehenderunt qui erant partis Agathonis sanctissimi Papæ Apostolicæ sedis Romæ veteris, dicentes esse falsam: & quod post lectionem hujus libri, cum secundus quoque liber legeretur hujus sanctæ quintæ synodi, inventi sunt duo libelli qui dicuntur Vigilii ad Justinianum piæ memoriæ Imperatorem, & Theodoram Augustam. Quibus libellis offensi sunt qui sunt sedis Apostolicæ, dicentes hos quoque libellos esse falsos; & quod petierunt hos libros tempestive examinari: & rejecimus in hunc diem.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Fiat interim, ut par est, lectio eorum quæ jam sunt acta. Et lecta sunt.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Oportet duos libros quintæ sanctæ synodi, qui etiam jam traditi sunt a Georgio religiosissimo diacono & bibliothecario, rursus ab ipso in medium adduci, ut accuratius dijudicemus, an ut dixerunt legati sanctissimi Papæ veteris Romæ Agathonis, ii sint falsati. Similiter autem proferri quoque chartaceum authenticum volumen septimæ actionis dictæ sanctæ quintæ synodi, ut examinemus, & recte dijudicemus an integrum manserit, & nullis violatum insidiis. Prolatique sunt ii duo libri, & chartaceum volumen ab eodem religiosissimo bibliothecario Georgio.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus, dixerunt: Dicat Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius hujus sanctissimæ magnæ Dei ecclesiæ, an prolati duo libri & chartaceum volumen, sunt ea ipsa quæ jam protulit.

A Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius, dixit: Certe, domine, hi sunt duo libri qui continent acta sanctæ & œcumenicæ quintæ synodi, & particula septimæ authenticæ actionis ejusdem sanctæ quintæ synodi, quomodo ea quoque jam protuli. Diligentius autem quærens in bibliotheca venerandi patriarchii, inveni etiam alium librum chartaceum ejusdem sanctæ quintæ synodi, quem etiam affero: & si videtur sanctæ nostræ synodo, jubete eum afferri.

Dixit sancta synodus: Quem in manibus se habere chartaceum sanctæ quintæ synodi librum dixit Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius hujus venerandi patriarchii, proferat; ut conferantur cum duobus jam allatis
B libris. Et fuerunt prolati.

Dixit sancta synodus: Accedat in medium Georgius religiosissimus diaconus, & bibliothecarius: & tangens proposita intemerata Dei nostri evangelia, nos certiores reddat, an prædicti duo libri, & volumen eo modo quo ea invenit & accepit in bibliotheca venerandi patriarchii, ita etiam nunc sunt. Et tactis propositis intemeratis Dei evangeliis, idem religiosissimus diaconus, & bibliothecarius Georgius, dixit: Per has sanctas potestates, & Deum qui per eas est locutus, hi duo libri sanctæ quintæ synodi, & volumen septimæ actionis ejusdem sanctæ quintæ synodi, sicut etiam jam producti & prolati fuerunt, ita etiam nunc sunt, sicut etiam eos inveni & accepi in bibliotheca vene-
C randi patriarchii: & neque fuit a me aliquid adjectum nec ablatum, nec, quod sciam, ab ullo penitus; sed & qui a me fuit inventus in præsentia in eadem bibliotheca venerandi patriarchii liber chartaceus ejusdem sanctæ quintæ synodi, ita est sicut illic inventus fuit situs. Surgentesque sanctæ synodi religiosissimi episcopi, cum in manus sumpsissent duos dictos libros, & volumen chartaceum, & notata in eis loca diligenter considerassent; & cum chartaceo libro ea contulissent qui in præsentia prolatus fuerat a Georgio religiosissimo diacono & bibliothecario, & etiam cum aliis antiquis libris chartaceis ejusdem sanctæ quintæ synodi, dixerunt: Cum duos libros prolatos a Georgio re-
D ligiosissimo diacono, & bibliothecario sanctæ Dei magnæ ecclesiæ hujus civitatis, & volumen chartaceum septimæ actionis sanctæ quintæ synodi diligenter consideraverimus, sicut petierunt legati sanctissimi Papæ sedis Apostolicæ veteris Romæ Agathonis, his collatis cum nuper prolato chartaceo synodali libro & aliis antiquis libris chartaceis, & invenerimus eosdem duos libros & chartaceum volumen septimæ actionis inter se quidem consentientes; sed eis esse additam quæ Menæ ad Vigilium dicitur orationem, & libellos a Vigilio, sicut duo qui dicuntur facti ad Justinianum divinæ memoriæ Imperatorem, & ejus consortem Theodoram: in quibus libellis apparuit eos & anathemati-
E zare Theodorum Mopsuestiæ episcopum, & Ibæ quæ dicitur epistolam: & scripta Theodoreti „ adversus duodecim capita sancti Cyrilli Alexandrini episcopi, & dogmatice, ut videtur, „ in eis verbum sic definire: Anathematizamus „ autem Theodorum quoque Mopsuestiæ episcopum, ut qui fuerit semper alienus ab ecclesiis, & contrarius sanctis patribus: qui non „ confitetur incarnatum fuisse Deum Verbum, „ nempe Christum, unam esse hypostasim, & „ unam personam, & unam operationem. Hæc

cogno-

cognovimus, sicut affirmaverunt legati Apostolicæ sedis veteris Romæ, neque facta, neque scripta fuisse tempore dictæ sanctæ quintæ synodi; sed adjectos quidem fuisse tres quaterniones primi libri sanctæ quintæ synodi, in quibus habetur oratio quæ dicitur Menæ. Deinde autem in secundo quoque libro in septima actione mutatum quidem fuisse decimum quintum quaternionem, adjecta autem esse etiam quatuor folia sine inscriptione ante decimum sextum quaternionem: in quo habentur duo libelli qui dicuntur fuisse Vigilii ad Justinianum & Theodoram divinæ memoriæ, qui sunt ambo sine inscriptione. Eos autem qui duos dictos libros falsaverunt, & chartaceum volumen tanquam ex appellatione illorum adulterarunt, ea inseruisse adversus recta dogmata: quando quidem neque in nunc prolatis veteribus & incorruptis libris sanctæ quintæ synodi, neque in chartaceo libro qui nunc fuit inventus in bibliotheca venerandi patriarchii, sitæ sunt hæ orationes Menæ ad Vigilium; & Vigilii ad Justinianum & Theodoram divinæ memoriæ. Sed cum hæc inveneremus ficte esse inserta ab iis qui ea falsarunt, ut quæ diabolicam participant operationem: chartaceum quidem falsatum volumen statuimus expungi in locis, in quibus sunt factæ additiones: libros autem ipsos quoque notari obeliscis, in locis in quibus sunt corrupti, & expungi. Eos autem qui ea falsarunt, anathemati subjici: & nominatim cum eis anathematizari Menæ quæ ad Vigilium dicitur orationem, & Vigilii ad Justinianum & Theodoram divinæ memoriæ duos veluti libellos.

Macrobius religiosissimus episcopus Seleuciæ Isauriæ, dixit: Refero ad vos gloriosissimos sanctamque & œcumenicam vestram synodum, quod ad me venit liber sanctæ quintæ synodi, qui mihi traditus fuit a quodam Philippo duce exercitu hujus imperialis, ἐψιλός. Quem cum legissem, inveni ipsum esse falsatum in septima actione. Cumque rogassem eundem Philippum, cuinam dedisset librum? Dixit mihi se dedisse Stephano Monacho discipulo Macarii. Literæ autem in quibus facta fuit falsa suppositio Vigilii, factæ sunt plane manu propria Georgii monachi, qui fuit tempore Macarii. Nam quando erat patriarcha meus dictus Macarius; intrabam in ædes ejus, & aspiciebam ipsum Georgium monachum sæpe scribentem: & recte scio ea esse scripta manu ejus. Peto ergo a vestra amplitudine & sancta synodo, ut in medium veniens idem Georgius monachus, de eo interrogetur.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus, dixerunt: Georgius monachus, de quo facta est mentio, veniat in medium. Et ingressus est.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Georgio reverentissimo monacho stanti in medio, ostendatur hic liber, ut ipse agnoscat an ejus manu scriptæ sint literæ, quæ ex additione sunt in his duobus foliis. Georgius reverentissimus monachus, libro inspecto, dixit: Hic liber, qui nunc fuit prolatus a Macrobio sanctissimo metropolitano Seleuciæ, & mihi ostensus, fuit Philippi ducis exercitus imperialis, ἐψιλός. Ipse autem Philippus erat vicinus patris Stephani, qui cecidit sicut Macarius hereticus. Quando ergo fuit quæstio inter Theodorum, qui fuit patriarcha hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, & dictum Macarium, de fide, acceperunt exempla, ut dicebant, a patriarcha, Macarius & Stephanus, libellorum, qui dicuntur Vigilii: & scripsimus in quaterniones: & ab eis fuerunt traditi pio nostro Imperatori. Fiduciam ergo acceperunt Stephanus & Macarius, ut qui tradidissent domino quaterniones: & unicuique venienti eos ostendebant. Ille ergo Philippus habens hunc librum, attulit eum videndum Stephano heretico, dicens: Veniens ab occidente attuli hunc librum quintę synodi: & vide an recte habeat. Hic autem liber non habebat libellos qui dicuntur Vigilii. Dixitque ei Stephanus hæreticus: Ut scias, est aliquid in eo pretermissum. Philippus ergo eum rogavit, dicens: Si scias aliquid quod sit pretermissum, id imple. Ipse ergo Stephanus jussit me scribere ipsos libellos. Et scripsi ex dictis exemplis, & dedi ipsi Stephano. Revera hæc sunt scripta manu mea, & ea agnosco. Non solum autem in hoc libro fecerunt hanc additionem libellorum qui dicuntur Vigilii: sed quicumque libri quintæ synodi ad eos pervenerunt, non habentes libellos qui dicuntur Vigilii, addiderunt iidem Macarius & Stephanus. In eorum quoque manus incidit alius liber Romanus quintæ synodi, quem dicebant se emisse sex solidis ab uxore, quæ fuerat Innocentii patricii. Summam autem hujus libri Romani pulchre novit Constantinus religiosissimus presbyter sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ, & Romanus grammaticus.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus dixerunt: Præsens Constantinus religiosissimus presbyter & grammaticus Romanus, dicat an vera dixerit Georgius reverentissimus monachus de libro Romano, cujus fecit mentionem.

Constantinus religiosissimus presbyter & grammaticus Romanus, dixit: Scio, domine, quod tempore Pauli quondam patriarchæ, cum venisset Fortunius quondam Carthaginensis archiepiscopus; & esset ipse celebraturus in sanctissima magna ecclesia, quæsitum est quomodo deberet sedere, an ante metropolitanos, qui hic degebant, an post eos. Quærente autem eodem Paulo quondam patriarcha librum quintæ synodi, ut sciret quomodo deberent sedere, forte fortuna etiam inventus fuit Romanus liber ejusdem synodi: quem secutus idem Paulus fecit eum sedere ordine. Protulit autem eundem librum Romanum ex bibliotheca, & dixit mihi: Vide an is sit plenus & perfectus, sicut chartaceum authenticum volumen sanctæ quintæ synodi. Et inveni eundem librum Romanum deficere in septima actione, si conferatur cum volumine chartaceo. Dixit autem mihi idem Paulus patriarcha: Accipe tecum diaconum Sergium, qui dicitur Antipisida, quoniam pulchre scribit; & ostende ei quomodo oporteat scribere Romanas literas, & adde ea quæ desunt. Sunt autem quæ addidimus in eodem Romano libro in septima actione, libelli qui dicuntur Vigilii quondam Papæ Romani quos etiam verti Romane ex eodem volumine; & ut dixi, scripsit idem Sergius memoratus diaconus. Quæ autem scripta fuerant ab eodem Sergio diacono, qui dicebatur Antipisida, in eundem Romanum librum injecit Theodorus scriba, qui habebat officinam in sancto Joanne Phoca. Hæc domine, scio vere facta esse.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus dixerunt: Præsens Sergius religiosissimus diaconus, cum audierit quæ dicta sunt a Constantino religiosissimo presbytero & grammatico

tico Romano, quæ novit dicat cum omni veritate.

Sergius religiosissimus diaconus sanctissimæ magnæ ecclesiæ dixit: Plurimis abhinc annis me accersit Paulus olim patriarcha Constantinopolitanus, & dixit mihi: Vide quid vertat dominus Constantinus grammaticus Romanus ex volumine quintæ synodi, & id scribe Romanis literis. Hæc cum audissem, ut servus & subjectus obedii, & scripsi: & ea dedi ipsi domino Constantino presbytero & grammatico.

Exclamavit sancta synodus: Anathema Menæ orationi quæ dicitur ad Vigilium, & iis qui eam finxerunt seu conscripserunt: Anathema libellis qui dicuntur facti esse a Vigilio ad Justinianum & Theodoram divinæ memoriæ, quos esse falsos fuit demonstratum. Anathema, ut semel dicamus, iis qui falsaverunt acta sanctæ & œcumenicæ quintæ synodi. Anathema iis qui docuerunt & exposuerunt, & docent aut docturi sunt unam voluntatem & unam operationem in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi veri Dei, qui est unus ex sancta Trinitate. Sanctis quatuor synodis æterna memoria. Sanctæ quintæ synodo æterna memoria. Multi sint anni Imperatoris. Constantini magni Imperatoris multi anni. Pacifici Imperatoris multi anni. Rectæ fidei custodis multi anni. Filii Dei, ei vitam: Filii Dei, ei victorias.

Theodorus religiosissimus episcopus Trimithuntinus insulæ Cypriorum, vicem gerens Epiphanii sanctissimi archiepiscopi ejusdem insulæ Cypriorum, simul cum Stratonico religiosissimo episcopo Solorum, & Typhone religiosissimo episcopo Cytii, qui erant ambo synodi dictæ Christi amantis Cypriorum insulæ, dixerunt: Docemus vos gloriosissimos & sanctam & œcumenicam vestram synodum, quod afferimus sententias diversorum sanctorum & eximiorum patrum, quæ significant duas naturales voluntates & duas naturales operationes in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri: inter quas sita est etiam sententia sancti Athanasii Alexandrini quondam archiepiscopi, ex oratione quæ inscripta est in dictum evangelii, quod dicit: *Nunc turbata est anima mea*. Est autem nobis in regione liber quoque ejusdem sancti Athanasii, qui habet integram hanc ejus orationem. Nobis autem huc nuper ingressi jussu pii a Deo coronati magni nostri Imperatoris, cum quæsissemus libros sententiarum patrum quas afferimus, ut eas afferremus ad sanctam vestram synodum, invenimus librum chartaceum vetustissimum, qui habet diversas homelias ejusdem sancti Athanasii, in quibus hæc quoque sita est oratio in illud, *Nunc turbata est anima mea*. Petimus ergo a vestra amplitudine, sanctaque & œcumenica vestra synodo, an ei placeat ut hunc librum, qui est in nostris manibus, tradamus legendum.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt. Quem dixerunt se habere in manibus librum sancti Athanasii, religiosi episcopi insulæ Cypriorum, eum suscipientes ii qui excipiunt acta præsentis synodi, nobis omnibus audientibus legant orationem quæ in ea continetur, in illud, *Nunc anima mea turbata est*. Cumque eum librum sumpsisset Agatho religiosissimus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani, legit orationem in eo sitam sic ad verbum: *Athanasii archiepiscopi Alexandrini, in illud, Nunc turbata est anima mea.*

„ Quod Dominus nobis similis factus sit, magna est utilitas: nam nos quoque ei efficimur similes. Nam si ipse non fuisset factus similis hominibus, non potuissent homines Deo fieri similes. Sed Deo facto homini similes fiunt homines, quoniam oportet eum qui descendit, ut nobis fiat similis, in hoc maxime fieri similem, in quo mutatione opus habebamus, nempe in affectionibus & passionibus, ut ea traduceret ad impatibilitatem. Nemo autem sit qui non credat de passionibus, existimans mutari divinitatem: sed cogitet a carnis & animæ motione fieri passionem & accedere & vinci. Propterea enim accessit, ut vinceretur: & ideo victa est, ut universa humana natura beneficio afficeretur propter humanam naturam. Illinc enim incipientes transformamur omnes, ex patientibus impatibiles & ex mortui effecti viventes. Ne ergo conturbetur quisquam ex incredulitate, si dicit Dominus, cum sit Deus homo, *Nunc anima mea turbata est*. Hoc enim factum est cedente quidem divinitate, excitata autem carne: cum posset divinitas prohibere turbationem, sed nolente, ne dissolveret similitudinem quæ ei nobiscum intercedit. Tale quid autem est intelligendum ex iis rebus quæ apud nos fiunt. Mel aqua contemperatum: mel nequaquam est mutatum, sed aqua abundavit. Quando est ergo motus carnis in Domino, hanc accipiamus similitudinem, tanquam aquæ in musto majorem abundantiam. Quando autem rursus apparet divinitas, & operatur virtutes, & ostendit potestatem, hanc accipiamus similitudinem tanquam melle aquam superante. Potest enim divinitas aliquando quidem carni cedere, ut plus abundet, aliquando autem ipsa vincere, tollens passionem & carnis imbecillitatem: signum est autem. Quadraginta totos dies abstinet ab alimento corporis, & non esurit corpus: *post hæc* enim, sicut scriptum est, *esuriit*: hic est carnis major abundantia; deinde esuriit post tantum tempus, id quod est carnis magis abundavit; ut scilicet & inferretur tentatio, & qui tentat pudore afficeretur; & homo qui ab initio ceciderat propter cibum, resurgeret propter abstinentiam a cibo. Fert autem carnis quoque perturbationem accedens ad mortem: etenim quomodo futurus erat obediens, nostram pro nobis implens obedientiam, nisi & habuisset repugnantiam & eam superasset? Nobis cum ex carne aliqua facta fuerit repugnantia, si non obedierimus quidem justni a carne victi hoc modo peccatum accidit. Ergo in Domino quoque oportebat fieri repugnantiam a carne, vincere autem obedientiam. Si enim Deus quoque, sed in carne & secundum carnem implet obedientiam, & carnis voluntatem vincit voluntate divinitatis, sicut dixit: *Descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me, Patris*, propriam dicens voluntatem suam voluntatem carnis: nam caro quoque fuit ejus propria: non est enim divina voluntas Filii a Dei voluntate separata. Oportebat moveri voluntatem carnis, subjici autem divinæ voluntati: & sic solvuntur hominum inobedientiæ per hanc admirabilem inobedientiam, qua Christus pro nobis obediit: Vide autem facto motu carnis, quid dicit: *Et quid dicam? Pater, serva me ab hac hora. Sed propterea veni ad hanc horam. Pater glorifica nomen tuum*. Illud, *Quid dicam, Pater? Serva me* „ *ab*

Matth. 4. 2

Joan 6

Joan 12

ANNO CHRISTI 681

ANNO CHRISTI 681.

„ *ab hac hora*; locutus est secundum motum A „ carnis, hoc, *Propterea veni in hanc horam*: „ propemodum carnali voluntati ne conceden- „ te quidem apparere divina voluntate. Illud „ enim, *Quid dicam?* est verbum veluti inter- „ rumpentis: ut nobis quidem clare appareat, „ quod caro quidem vera, carc autem subje- „ cta, & quæ non potest sicut equus detrahe- „ re equitem, neque adeo manum deponere „ quæ regit. Quidnam autem reputat & consi- „ derat affectio? Non probrum. non dedecus, „ sed gloriam suam & Patris, & ad passionem „ magis contendit, quam eam aversatur. *Pa-* „ *ter, glorifica nomen tuum* Nulla erit in- „ quit, a me recusatio: sed veniet quod recu- „ satur, & veniet id quod non recusat. Nam B „ natura quidem carnis recusat mortem, idque „ erat in Christo, quoniam Verbum vere fa- „ ctum est caro, divina autem voluntas elegit „ mundi salutem, quam mors effecit. Deinde „ cernitur implere illud, *ut faciam volunta-* „ *tem ejus, qui me misit*. Dicit Christus: „ *Pater glorifica nomen tuum*: datumque fuit „ e cœlo responsum: *Et glorificavi, & rur-* „ *sus glorificabo*. Ut videamus quod nulla sit „ disjunctio, neque separatio Patris & Filii; „ vel potius ut lucrifaciamus nostram cum „ Deo conjunctionem, quæ facta est in Chri- „ sto. Nam nullus quidem est ex hominibus, „ qui non se abduxerit a voluntate Dei in ali- „ qua parte, vel rei, vel temporis. In solo C „ autem Christo est servatum ut non separa- „ retur a voluntate. Quem sequentes lucrifa- „ ciamus cum Deo conjunctionem & saluta- „ rem unionem, ad ejus similitudinem, ad si- „ militudinem divinæ unionis. Similiter dixit: „ *Ego & Pater unum sumus: sic hi quoque in* „ *nobis unum sint*.

Dixit sancta synodus: Aperte nunc in lecta oratione, duas naturales voluntates in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, inclytus ostendit Athanasius.

Domitius religiosissimus episcopus Plusiadis dixit. Refero ad vestram amplitudinem, sanctamque & œcumenicam vestram synodum, quod D quidam Polychronius presbyter & monachus, idem sentiens quod Macarius & Stephanus hæretici; & volens illorum impia confirmare dogmata, non parum decipit simpliciores per impiam & falsam suam doctrinam. Si ergo videtur vestræ amplitudini, sanctæque & œcumenicæ vestræ synodo, is ad vos accedat, & suam fidem exponat.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Sufficiunt quidem quæ hodierno die acta sunt. Polychronius autem reverentissimus presbyter & monachus altero die ad nos adducatur, ut de sua fide interrogetur.

ACTIO DECIMAQUARTA.

TOMUS X.

Est ea quæ superius appellatur Actio decima quinta.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris; imperii a Deo coronatorum & serenissimorum nostrorum dominorum Flaviorum, Constantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris semper Augusti, anno vicesimo octavo; & post consulatum ejus divinæ mansuetudinis, anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, vicesimo sexto mensis Aprilis, indictione nona, proposito venerando A sessu pii & Christi amantis Imperatoris Constantini, in secreto divini palatii quod vocatur Trullus, cum jussu ejus divinæ serenitatis vice ejus adessent & audirent Constantinus, &c. Et convenisset etiam sancta & œcumenica synodus ejus jussu congregata in hac a Deo custodita & regia civitate, nempe Theodorus & Georgius, &c. Cum autem consedissent gloriosissimi patricii & consules, & omnes sanctissimi & religiosi episcopi per ordinem in eodem secreto propositis sanctis & intemeratis Dei nostri evangellis:

ACTIO XIV.

Teodorus religiosissimus diaconus hujus sanctissimæ magnæ Dei ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum sanctissimi archiepiscopi B hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, dixit: Meminit omnia vestra amplitudo & præsens sancta & œcumenica synodus, quod in postremo conventu Domitius religiosissimus Plusiadis episcopus docuit sanctam vestram synodum, Polychronium reverentissimum presbyterum & monachum, defendentem dogmata impiorum Macarii & Stephani, pervertere quosdam ex Christi amante populo per vanam suam doctrinam: & ut adduceretur ad sanctam vestram synodum interrogandus de vestra fide: & quod tunc censuit vestra amplitudo, sanctaque & œcumenica vestra synodus, ut dictus Polychronius altero die ad vos accederet. Ecce ergo stat pro velo in præsentia dictus reverentissimus C Polychronius: & rejecimus usque in hodiernum diem.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Ingrediatur Polychronius religiosissimus presbyter & monachus. Et ingressus est.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Dicat Polychronius reverentissimus monachus fidem suam; & quomodo confitetur in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Polychronius reverentissimus monachus dixit: Ego do fidei meæ expositionem re ipsa vel super mortuum; de eo rogans Filium Dei, ut ipsum suscitet: sin minus autem surrexerit, ecce synodus & Imperator faciant mihi quod D voluerint.

Dixit sancta synodus: Quam fidei expositionem vis ponere supra mortuum, ut resurgat, scire volumus.

Polychronius religiosissimus monachus dixit. Ego ponam expositionem meam super mortuum, & tunc legite eam.

Dixit sancta synodus: Ecce paratus est mortuus, profer fidei tuæ expositionem, quæ debet imponi mortuo & eum suscitare. Et protulit idem reverentissimus Polychronius chartam bullatam, quæ exprimebat scripturam Polychronii confessoris, cujus hæc erat inscriptio. Constantino a Deo coronato & sapientissimo Imperatori, Polychronius. Et dixit: In hoc E est fides mea, & sic mihi significavit Deus, & id ponam super mortuum: & nisi suscitetur, ecce, sicut prius dixi, est Imperator & synodus; & ut jubent judicent.

Dixit sancta synodus: Charta prolata a Polychronio reverentissimo monacho aperiatur & legatur. Cumque aperta fuisset ea charta, eam sumens reverentissimus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani, legit dictam chartam quæ sic habebat ad verbum:

Constantino clementissimo & a Deo coronato Imperatori, ego Polychronius tanquam præsens saluto & adoro, affirmans me vidisse multitu-

 titudinem virorum albis vestibus indutorum. & A in medio virum cujus non possum narrare virtutem, dicentem mihi: Novam fidem constituis, festina, dic Imperatori Constantino. Ne feceris novam fidem, nec susceperis. Cumque ego Heraclea venissem Chrysopolim, cumque starem in heliaco, erat autem hora circiter septima die, vidi virum terribilem, veste admodum alba indutum, & stetit ante me, dicens: Qui non confitetur unam voluntatem & theandricam, id est, divinam simul & humanam operationem, non est Christianus. Ego autem, dixi: Hanc etiam definiit Constantinus sapientissimus Imperator, unam voluntatem & theandricam operationem? Ille autem dixit: Pulchre admodum & pie.

Dixit sancta synodus: Dicat Polychronius reverentissimus monachus, si literæ quæ in hac charta continentur, sunt scriptæ propria ejus manu; & an hæc sit charta, quæ est imponenda mortuo, & eum suscitatura.

Dixit Polyqhonius reverentissimus monachus: Revera, domine, scripta sunt manu mea propria: Et hæc est charta, quæ est a me imponenda mortuo, & eum suscitatura

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Censemus ut quæ lecta est charta, mortuo imponatur ab ipso Polychronio, sicut ipse proposuit, extra hoc divinum magnum palatium, in loco publico; nobis præsentibus & populo qui invenitur: ut certior reddatur Christi amans populus quomodo Deus ostendit veritatem. Cumque egressi essent gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, & plurimus populus congregatus in medio atrio lavacri publici quod vocatur Zeuxippi, proposito mortuo in grabato deargentato, similiter præsentibus gloriosissimis magistratibus & sancta synodo, & plurimo Christi amantissimo populo qui illic est inventus: accedens idem Polychronius imposuit mortuo hanc chartam suæ fidei: & cum mansisset horas plurimas, & ei insusurrasset, & eorum quæ ab ipso absurde & blaspheme promissa fuerant nihil potuisset facere, dixit idem Polychronius: Non possum suscitare mortuum. Qui itaque præsens illic erat populus, exclamavit dicens: Novo Simoni anathema, Polychronio populi seductori anathema. Et rursus ingressi gloriosissimi magistratus & sancta synodus in secretum divini palatii, quod dicitur Trullus, præsente eodem reverentissimo presbytero & monacho Polychronio, dixerunt: Dicat rursus Polychronius an confitetur duas naturales voluntates & duas naturales operationes in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate, Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri. Polychronius reverentissimus monachus dixit: Sic ut habet chartula quam tradidi, & posui supra mortuum, ita credo unam voluntatem & theandricam operationem: & nihil aliud dico.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Chartulam quam tradidisti, qui scripsit? Dixit Polychronius: Scripta est manu mea.

Dixit sancta synodus: Quando Polychronius monachus in sua mala opinione perseveravit usque ad senectutem; nunc autem a nobis quoque rogatus quomodo sentiret de humanæ naturæ susceptione Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, voluit tentare Spiritum sanctum; & blasphema charta composita, pudorem exuit, dicens se eam velle imponere mortuo; & ad confirmandam quæ in ea scripta erat blasphemiam, ne dicamus fidem, eum suscitare mortuum: nos dicto a sancto Paulo anathemate jam eum in animo feriimus. Sed ut satisfieret Christi amantibus populis, quorum plurimos præcedentibus temporibus deceperunt, ipse & qui sunt ejusdem cujus ipse sententiæ, concessimus ut hæc ejus arrogans & insana propositio publice fieret. Cumque ab eo quæsitus mortuus in medium fuerit adductus, præsentibus nobis & gloriosissimis magistratibus & multitudine Christi amantis populi: & sicut ille proposuerat, hoc ejus impium opus imposuerit, & longo tempore & quanto ipse voluit propter mortuum steterit, & ea quæ ei visum B insusurravit, donec ipse dixerit se nihil posse. quomodo enim in Deum blasphemans posset virtutes facere? Censemus ut is, utpote populi deceptor & impostor, & manifestus hæreticus, privetur omni sacerdotali ordine & ministerio. Eoque deposito, sancta synodus exclamavit: Polychronio hæretico, & qui eadem quæ ipse sentiunt, anathema. Macario, Stephano, & Polychronio, anathema; Trinitas tres deposuit.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Sufficiunt quæ hodierno die acta sunt.

ACTIO DECIMAQUINTA.

C Tomus XI.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii a Deo coronatorum & serenissimorum nostrorum dominorum Flaviorum, Constantini quidem pii, & a Deo electi Imperatoris semper Augusti, anno vicesimo octavo, & post consulatum divinæ ejus clementiæ, anno tertio decimo; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno XXIII. IX. Augusti, proposito venerando sessu pii & Christi amantis Imperatoris Constantini, in secreto divini palatii quod dicitur Trullus; & jussu ejus divinæ serenitatis, vice ejus præsentibus & audientibus Constantino, &c. Est ea quæ superius Actio decima sexta appellatur,

D Cum convenisset etiam sancta & œcumenica synodus, edicto Imparatoris congregata in hac a Deo custodita & regia civitate: nempe Theodorus, &c.

Cum autem consedissent gloriosissimi patricii & consules, omnes sanctissimi & religiosi episcopi per ordinem in eodem Trulli secreto, in medio propositis sanctis & intemeratis Christi Dei nostri evangeliis, Theodorus religiosissimus diaconus hujus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum, sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, Georgius dixit: Docemus vos gloriosissimos, sanctamque & ecumenicam vestram synodum, quod E Constantinus qui dicit se esse presbyterum sanctissimæ Apameensis ecclesiæ, quæ est secunda Syrorum provincia, stat ante velum; & rogat ut ei liceat ingredi, ut doceat sanctam vestram synodum nonnulla quæ pertinent ad præsentem dogmaticam quæstionem, & rejecimus in diem hodiernum.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Ingrediatur dictus reverentissimus presbyter. Et ingressus est.

Dixit sancta synodus: Qui adstat reverentissimus Constantinus dicat ea quæ vult significare, & causam propter quam accessit. Constantinus

ANNO CHRISTI 680.

tinus reverentissimus dixit. Dicor Constantinus, sum presbyter sanctæ Dei ecclesiæ Apameensis, secundæ Syrorum provinciæ, ordinatus ab Abramio Arethusæ episcopo: veni ad vestram sanctam synodum, ut vos docerem quod si essem exauditus, quæ anno abhinc passi sumus, passi non essemus, nempe quæ passi sumus in bello Bulgariæ. Volui enim ab initio ingredi ad synodum, & hortari ut pax fieret, ut aliqua unio intercederet: & nec isti nec illi opprimerentur, nempe & qui dicunt unam voluntatem, & qui duas voluntates. Et ivi ad patricium Theodorum prætorem, & rogavi eum ut ipse pro me alloqueretur synodum, ut caritas esset & pax: quoniam caritatem & pacem plusquam omnia diligit Deus. Et nunc jubete, ut quod de fide mihi dedit Deus scribam Syriace, & interpretemini Græcæ.

Dixit sancta synodus: Sicut quæ significasti nobis Græce exposuisti, ita etiam refer fidem tuam: Constantinus presbyter dixit: Accipiam terminum sex dierum, & scribam apud me fidem meam, & eam afferam ad sanctam vestram synodum.

Gloriosissimi magistratus & sancta synodus dixerunt: Ex proposito ad nos accessisti dicturus fidem tuam: est ergo necessarium ut statim nobis dicas fidem tuam, & quonam modo dixisti posse fieri unionem. Constantinus reverentissimus presbyter dixit: Ego dico duas naturas, sicut dictum est Chalcedone, & duas proprietates. nequo quod attinet ad operationes, repugno, si eas dicitis tanquam proprietates: voluntatem autem unam dico personæ Dei Verbi etiam post incarnationem. Pater enim & Filius & Spiritus sanctus est una voluntas.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus dixerunt. In incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi, est una quam dicis voluntas divinæ ejus naturæ, an humanæ? Constantinus reverentissimus dixit: Divinitatis dico esse voluntatem.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus dixerunt: Humana natura Domini nostri Jesu Christi, habetne voluntatem, an non? Constantinus reverentissimus dixit: Naturalem etenim eam habuit ab utero usque ad crucem & proprietatem dico eandem, & est proprietas.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Quid ergo? a cruce dimisit Christus naturam humanam? Constantinus reverentissimus dixit: Non mansit cum eo humana voluntas; sed mansit cum sanguine & carne: quoniam non opus habet nec ut comedat, nec ut bibat, nec ut dormiat, nec ut ambulet.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Prius dixisti unam habere voluntatem personam Dei Verbi; & postea dixisti ejus humanitatem habere voluntatem naturalem: unde ex tuis verbis unam habuit personalem voluntatem opinaris & unam naturalem: & quo modo tu unam voluntatem opinaris in Christo? Constantinus reverentissimus dixit: Christus dimisit, & ipsam exuit cum sanguine & carne.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Ubi autem mansit caro & sanguis? Constantinus reverentissimus dixit: Ipsam exuit.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Quis carnem exuit? Constantinus reverentissimus dixit: Christus.

ACTIO XV.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Humanam quoque voluntatem simul cum carne exuit? Constantinus reverentissimus dixit: Ita, domine, voluntatem illam.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Macarius qui fuit patriarcha Antiochiæ, sic credidit ut tu dicis? Constantinus reverentissimus dixit: Ita, domine, sicut ego dico unam voluntatem, ita etiam dicebat Macarius: ex eo enim audivi.

Dicit sancta synodus: Ita sentis, & in ea sententia perseveras? Dixit Constantinus: Ita, domine, sentio, & ita credo, & non potest aliter fieri.

Exclamavit sancta synodus: Hæc est opinio Manichæorum; hæc est fides Apollinaris; anathema sit ei cum ejus dogmatibus: novo Manichæo anathema: novo Apollinari anathema: expellatur Manichæus. Et postquam expulsus fuit ipse Constantinus, Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis dixit: Ego & pauci quidam sanctissimi episcopi ex iis qui sunt sub mea sede, certo consilio & ex certa œconomia rogamus, ut si fieri possit ne nominatim in acclamationibus anathematizentur hæ personæ, nempe Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus.

Dixit sancta synodus: Eos qui semel sunt condemnati, & nostra jam sententia ex sacris diptychis ejecti, oportet nominatim quoque anathematizari in acclamationibus.

Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus regiæ civitatis, dixit: Quoniam multitudinis seu multorum ubique plus valet consilium, necesse est ut dictæ personæ nominatim anathematizentur. Exclamaverunt omnes: Multi sint anni Imperatoris: Constantini Magni Imperatoris multi anni: orthodoxi Imperatoris multi anni Constantini novi Justiniani Imperatoris multi anni: custodis orthodoxæ fidei multi anni. Ecclesiarum firmamentum serva, Domine: custodem fidei serva, Domine. Agathonis Papæ Romani multi anni: Georgii patriarchæ Constantinopolitani multi anni: Theophanis patriarchæ multi anni: orthodoxæ synodi multi anni. Teodoro hæretico Pharanitæ anathema: Sergio hæretico anathema: Cyro hæretico anathema: Honorio hæretico anathema: Paulo hæretico anathema: Petro hæretico anathema: Macario & Stephano & Polychronio hæreticis anathema: Sergio qui fuit episcopus Pergæ anathema: universis hæreticis anathema: omnibus qui defendunt hæreticos anathema. Augeatur fides Christianorum. Orthodoxæ & œcumenicæ synodi multi anni.

Gloriosissimi magistratus dixerunt: Dicat sancta & œcumenica synodus, an aliquid restet ex iis quæ pertinent ad accuratam comprehensionem hujus quæstionis, & an opus sit ut vestra sanctitas amplius scrutetur aut quærat.

Dixit sancta synodus: Sufficiunt quidem quæ huc usque acta sunt & decretata, & pertinent ad præsentem quæstionem dogmaticam. Die autem sequente inspirante sancto & vivifico Spiritu, synodice decernemus quæ conveniunt orthodoxæ fidei.

ACTIO DECIMASEXTA

TOMUS XII.

Est ea quæ superius appellatur Actio decima octava.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris nostri, imperii a Deo coronato-

ACTIO XVI.

natorum & sereniffimorum dominorum nostrorum Flaviorum, Constantini quidem mitissimi & a Deo electi Imperatoris semper Augusti, anno vicesimo octavo, & post consulatum ejus divinæ serenitatis anno decimo tertio, Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno XXXIII. decimo sexto mensis Septembris, indictione X. Præsidente eodem pio & Christi amante Imperatore Constantino, in secreto divini palatii quod appellatur Trullus, & jussu ejus divinæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta gloriosissimo exconsule, patricio & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule, patricio Comite imperialis obsequii, & subprætore Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio & militarium rationum supputatore, Constantino gloriosissimo exconsule, patricio & curatore regiæ domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule, patricio & vicario comitis excubiarum imperialium, Joanne gloriosissimo exconsule, patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule & administratore provinciarum Orientalium, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico mensæ imperialis. Cum convenisset sancta & œcumenica synodus Imperatoris edicto congregata in hac a Deo custodita & regia civitate, nempe Theodorus & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus diaconus legati sanctissimi Papæ sedis Apostolicæ veteris Romæ Agathonis, &c. Cum autem sedissent gloriosissimi patricii & consules, & omnes sanctissimi metropolitani & episcopi per ordinem in eodem Trulli secreto, propositis in medio sanctis intemeratis Christi Dei evangeliis:

Theodorus religiosissimus archidiaconus hujus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ magnæ ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani Georgii, dixit. Magnæ pietatis est indicium, o serenissime domine, in iis quæ ad divinum cultum pertinent præcipuam adhibere diligentiam: deinde quæ ad Christi amantem spectant rempublicam negotia recte dirigere. Quod quidem pulchre facis, o vir clementissime, deposita quidem omni molestia negotiorum sæcularium, rerum autem divinarum cura suscepta & studio gratia sancti Spiritus. Hoc est vestrum decus eximium, præ pietate adversus diabolum cogere exercitum, & adversus impiam ejus catervam sacrum congregasse cœtum: hanc, inquam, sanctam magnamque & œcumenicam synodum; quæ ut oportebat, magna multorum dierum diligentia & labore perfecit quod erat agendum de inculpata nostra Christianorum fide, præsidio freta vestræ pietatis, & quomodocumque exortam in fide orthodoxa discordiam procul amandavit; nixa quidem doctrina veritatis, confirmata autem beatissimorum patrum ab omni reprehensione alienis & vere divinis traditionibus, ut licet considerare ex iis quæ acta sunt in scriptis in unoquoque eorum quæ sunt consecuta. Certum autem & ab errore alienum nunc edidit decretum, virtute divinarum scripturarum ornatum, & sanctorum patrum doctrina utens, ad confirmanda quidem recta dogmata pietatis, gloriam autem pii vestri imperii: idque habemus in manibus legendum, si videatur.

ANNO CHRISTI 681.

Constantinus pius Imperator dixit: Legatur decretum, cujus facta est mentio. Et accipiens Agatho religiosissimus lector & notarius sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis Georgius, legit decretum, quod sic habet ad verbum:

Sancta magna & œcumenica synodus, Dei gratia & pio pii & fidelis Imperatoris Constantini edicto congregata in hac a Deo custodita & regia civitate Constantinopoli nova Roma, in secreto divini palatii, quod dicitur Trullus, definiit ea quæ sunt hic subjecta:

Dei Patris Unigenitus Filius & Sermo, nobis in omnibus absque peccato homo factus, Christus verus Deus noster, aperte prædicavit in vocibus evangelicis: *Ego sum lux mundi. Qui sequitur me, non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* Et rursus: *Pacem meam dimitto vobis, pacem meam do vobis.* Hanc divinam a Deo dictam sequens doctrinam noster mitissimus Imperator, defensor quidem rectæ fidei, hostis autem malæ opinionis, congregata hac nostra sancta & œcumenica synodo, universum cœtum ecclesiæ uniit. Unde etiam nostra sancta & œcumenica synodus, aliquot annorum impietatis errore procul expulso, sanctorum & eximiorum patrum rectam semitam absque errore secuta, sanctis & œcumenicis synodis pie consensit: in omnibus nempe ea quæ fuit Nicææ, trecentorum, inquam, decem & octo sanctorum patrum qui convenerunt adversus insanum Arrium: & ei quæ ipsam secuta est Constantinopoli, centum quinquaginta divinorum patrum adversus Macedonium hostem sancti Spiritus, & impium Apollinarem: similiter & eam quæ prius habita fuit Ephesi adversus Nestorium qui sentiebat cum Judæis, congregatis ducentis divinis patribus: & ei quæ Chalcedone, sexcentorum triginta divinitus inspiratorum patrum adversus Eutychem & Dioscorum Deo invisos: præter has harum quoque ultimæ sanctæ quintæ synodo, quæ fuit hic congregata adversus Theodorum Mopsuestię, Origenem, Didymumque & Evagrium, & scripta Theodoreti contra duodecim capita inclyti Cyrilli, & Ibę epistolam quę dicitur scripta esse ad Marem Persam: non temere innovanda in omnibus quidem renovans decreta pietatis, expellens autem profana dogmata impietatis, & quod a trecentis decem & octo patribus fuit expositum, & rursus a centum quinquaginta patribus divine confirmatum, quod etiam reliquę sanctę synodi, ad omnem animę perniciosam hęresim evertendam, lubenter admiserunt & confirmarunt symbolum, nostra sancta & œcumenica a Deo inspirata obsignavit synodus.

Joan. 8. 12
Joan. 14. 27

Expositio fidei sanctorum & beatorum trecentorum decem & octo patrum, qui Nicææ convenerunt.

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem omnium visibilium & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex Patre genitum, hoc est, ex essentia Patris, Deum ex Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt tam quæ sunt in cœlo, quam quæ in terra: qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus, & homo factus est:

ANNO CHRISTI 681.

est; passus est & resurrexit: Et ascendit in cœlos, & sedet ad dexteram Patris, & venturus est judicare vivos & mortuos: Et in Spiritum sanctum. Eos autem qui dicunt, erat quando non erat, & priusquam genitus esset non erat; & ex iis quæ non erant factus est; aut ex alia substantia aut essentia esse dicunt, aut mutabilem aut alterabilem Filium Dei; eos anathematizat sancta Dei catholica & apostolica ecclesia.

Expositio fidei centum & quinquaginta sanctorum & beatorum patrum, qui erant Constantinopoli.

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium que omnium & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, qui genitus est ex Patre ante omnia sæcula; lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, genitus non factus: consubstantialis Patri: per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto & beata virgine: & homo factus est, & crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato, passusque & sepultus est, & resurrexit tertio die secundum scripturas: Et ascendit in cœlos, & sedet ad dexteram Patris, & rursus venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis: Et in Spiritum sanctum Dominum & vivificantem, qui ex Patre procedit, qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur, qui locutus est per prophetas: Et in unam catholicam & apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum; exspectamus resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Sancta & œcumenica synodus dixit: Sufficiebat quidem ad perfectam orthodoxæ fidei agnitionem & confirmationem, hoc pium & orthodoxum divinę gratiæ symbolum. Sed quoniam non cessavit qui fuit ab initio vitii inventor, cum invenisset serpentem adjutorem, per ipsum humanæ naturæ mortem inferre venenatam: ita nunc quoque cum suæ voluntati apta invenisset instrumenta, Theodorum scilicet qui fuit episcopus Pharan, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, qui fuerunt antistites hujus regiæ civitatis, & præterea Honorium qui fuit Papa Romæ veteris, Cyrum qui fuit episcopus Alexandriæ, & Macarium qui fuit proxime antistes Antiochię, & Stephanum hujus discipulum, non cessavit per ipsos in cœtu ecclesiæ erroris suscitare scandala, unius voluntatis & unius operationis in duabus naturis unius ex sancta Trinitate Christi Dei nostri. in orthodoxo populo nova voce seminans hæresim Apollinaris: quæ cum impiorum Severi & Themistii animæ exitiosa consentit opinione, & perfectionem humanæ naturæ susceptionis ejusdem unius Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, fraudulenta quadam inventione studuit perimere; ut quæ intelligenter animatam ejus carnem, sine voluntate & operatione blasphemæ ex eo introduceret. Suscitavit ergo Christus Deus noster fidelem Imperatorem, ut qui novum Davidem hominem secundum cor suum invenisset, qui sicut scriptum est, *non dedit somnum oculis suis, nec palpebris suis dormitationem*, donec per hunc nostrum a Deo congregatum & sacrosanctum cœtum, invenit perfectam rectæ fidei prædicationem. Nam secundum a Deo dictam vocem, *ubi sunt duo aut tres congregati in nomine meo, illic sum in medio eorum*. Quæ quidem sancta & œcumenica synodus, fideliter suscipiens & supinis manibus amplectens sanctissimi & beatissimi Papæ veteris Romæ Agathonis relationem ad maxime pium & fidelem nostrum Imperatorem Constantinum; quæ nominatim ejicit eos qui prædicarunt & docuerunt, ut prius est ostensum, unam voluntatem & unam operationem in incarnata œconomia Christi veri Dei nostri; similiter autem admittens etiam alteram synodalem relationem sanctæ sub eodem sanctissimo Papa synodi centum & viginti quinque Dei amantium episcoporum ad divinam ejus serenitatem, ut quæ consentiant cum sancta synodo Chalcedonensi, & epistola sanctissimi & beatissimi Papæ ejusdem veteris Romæ Leonis, missa ad sanctum Flavianum, quam etiam rectæ fidei columnam vocavit hæc synodus; & cum synodalibus epistolis scriptis a beato Cyrillo adversus impium Nestorium ad episcopos Orientis; sequaturque sanctas & œcumenicas quinque synodos, sanctosque & eximios patres: & eis convenienter confiteri decernat Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum nostrum, qui est unus sanctæ consubstantialis & vitæ principalis auctoris Trinitatis, perfectum in divinitate & perfectum in humanitate, Deum vere, & hominem vere eundem ex anima rationis compote & corpore: consubstantialem Patri secundum divinitatem, & consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, & nobis in omnibus similem absque peccato: ante sæcula quidem ex Patre genitum secundum divinitatem, in ultimis autem diebus eundem propter nos & propter nostram salutem, ex Spiritu sancto & Maria Virgine proprie & revera Dei parente secundum humanitatem; unum & eundem Christum Dominum unigenitum: qui in duabus naturis, inconfuse, immutabiliter, individue, inseparabiliter cognoscitur naturarum differentia, nequaquam sublata propter unionem; sed servata potius proprietate utriusque naturæ, & concurrente in unam personam, & unam hypostasim, nec divisa in duas personas: sed unum & eundem Filium unigenitum Deum Verbum Dominum Jesum Christum: quemadmodum multis retro sæculis prophetæ, & ipse Jesus Christus nos docuit, & sanctorum patrum nobis tradidit symbolum; & duas naturales voluntates in eodem, & duas naturales operationes individue, inseparabiliter, immutabiliter, inconfuse, secundum sanctorum patrum doctrinam similiter prædicamus. Et duas quidem naturales voluntates, non contrarias, absit, sicut impii dixerunt hæretici; sed humanam ejus voluntatem sequentem & non resistentem aut reluctantem; immo vero ejus divinæ & omnipotenti subjectam voluntati. Oportebat enim carnis moveri voluntatem, subjici autem divinæ voluntati, ut sapientissimus dicit Athanasius. Sicut enim ejusdem caro, Dei caro est & dicitur, ita etiam naturalis voluntas ejus carnis, Dei Verbi est & dicitur: sicut ipse dicit. *Descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem qui misit me Patris*; propriam suam voluntatem, dicens voluntatem carnis. Nam caro quoque fuit ejus propria. Nam quemadmodum sanctissima & inculpata caro

Marginalia: Psal. 131. — ACTIO XVI. — Matth. 18. 20 — Joan. 6. 38.

caro ejus animata non fuit sublata, sed in sua A definitione permansit & ratione: ita etiam humana ejus voluntas deificata non fuit sublata, immo vero conservata, ut vult theologus Gregorius, qui dicit: *Illius enim velle, qui ut Servator intelligitur, ne Deo quidem est contrarium, ut quod sit totum deificatum*. Duas autem naturales operationes individue, immutabiliter, inseparabiliter, inconfuse, in eodem Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro sentimus, nempe divinam operationem & humanam operationem, ut vult divinus Leo, qui dicit apertissime: *Operatur enim utraque forma cum alterutrius societate id quod habuit proprium: Verbo quidem id quod est Verbi operante: corpore autem efficiente id quod est corporis*. Non enim utique B unam dabimus naturalem operationem Dei & rei creatæ: ut neque quod est creatum ad divinam reducamus essentiam; neque quod est divinæ naturæ eximium, deducamus ad locum qui convenit genitis. Unius enim & ejusdem miracula & passiones cognoscimus, secundum aliud earum ex quibus est naturarum, & in quibus esse habet, ut divinus dixit Cyrillus. Inconfusum ergo & individuum omni ex parte conservantes, vocis compendio universum enunciamus; unum sanctæ Trinitatis Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum nostrum esse credentes, dicimus duas ejus naturas resplendere in una hypostasi: in qua miracula & passiones per totam œconomicam ejus conver- C sationem, non secundum phantasiam, vere ostendit: naturali in ipsa una hypostasi differentia cognita, quod cum alterutrius societate utraque natura velit & operetur propria. Qua quidem ratione duas quoque naturales voluntates & operationes convenienter concurrere opinamur ad salutem humani generis. His igitur cum omni cura & diligentia a nobis definitis, statuimus nulli licere aliam fidem proferre seu conscribere, aut componere, aut aliter docere. Eos autem qui audent aut componere aliam fidem, aut proferre, aut docere, aut tradere aliud symbolum iis qui volunt converti ad agnitionem veritatis ex paganismo, aut ex Judaismo; seu ex hæresi qualibet; aut vocis novita- D tem seu dictionis inventionem introducere ad ea evertenda quæ nunc sunt a nobis definita; eos, si sint quidem episcopi aut clerici, episcopos esse alienos ab episcopatu, & clericos a clero: si sint autem monachi aut laici, anathematizari.

SUBSCRIPTIONES.

Theodorus minimus presbyter sanctæ ecclesiæ Romanæ, & legatus Agathonis beatissimi & œcumenici Papæ urbis Romæ, subscripsi.

Georgius minimus presbyter sanctæ ecclesiæ Romanæ, & legatus Agathonis beatissimi & œcumenici Papæ urbis Romæ, subscripsi.

Joannes minimus diaconus sanctæ ecclesiæ Romæ, & legatus Agathonis beatissimi & œcumenici Papæ urbis Romæ, subscripsi.

Georgius Dei misericordia episcopus Constantinopolis novæ Romæ decrevi, & subscripsi.

Petrus presbyter, & legatus Apostolicæ sedis magnæ civitatis Alexandrinæ, subscripsi.

Theophanes Dei misericordia episcopus Theopolis, seu Antiochiæ, definii & subscripsi.

Georgius minimus presbyter, legatus Theodori religiosissimi presbyteri, & legati Apostolicę sedis sanctę Christi Dei nostri civitatis Hierosolymitanæ, subscripsi.

Joannes Dei misericordia episcopus Thessalonicensis, & vicarius Apostolicæ sedis Romæ & legatus, subscripsi.

Theodorus Dei misericordia episcopus Trimithuntinus insulæ Cypriorum, & vicarius Epiphanii sanctissimi archiepiscopi, subscripsi.

Theodorus minimus presbyter & vicarius Theodori beatissimi archiepiscopi Ravennatis, definii & subscripsi.

Joannes indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Portuensis, & legatus totius synodi sanctæ & apostolicæ ecclesiæ Apostolicæ sedis urbis Romæ, definii & subscripsi.

Stephanus Dei misericordia episcopus Corinthius, & legatus Apostolicæ sedis Romæ, definii & subscripsi.

Basilius Dei misericordia episcopus metropolis civitatis Gortynæ Cretensium insulæ, & legatus sanctę synodi Apostolicę sedis veteris Romæ, definii & subscripsi.

Abundantius episcopus Tempsanæ, & apocrisiarius totius synodi sanctæ & Apostolicę sedis urbis Romæ, subscripsi & definii.

Et sic de aliis

Subscriptio pii & Christi amantis Imperatoris Constantini: Legimus & consensimus.

Constantinus pius Imperator dixit: Dicat sancta & œcumenica synodus, an ex consensu omnium sanctissimorum episcoporum, pronunciatum fuit decretum, quod lectum est in presentia.

Exclamavit sancta synodus: Omnes sic credimus: una fides: omnes sic sentimus, omnes consensimus & lubentes subscripsimus, orthodoxe omnes credimus. Hæc est fides apostolorum, hæc est fides patrum, hæc est fides orthodoxorum. Multi sint anni Imperatoris. Perfectiones duarum naturarum Christi Dei nostri tu explicasti. Lumen pacis custodi, Domine. Marciano novo Constantino sempiterna memoria: novo Justiniano Constantino sempiterna memoria. Universos hereticos tu fugasti. Eum qui hæreticos destruxit custodi, Domine. Eos qui dividunt & confundunt tu fugasti. Absit invidia a vestro imperio. Deus conservet vestram potentiam. Deus pacatum vestrum reddat imperium. Vestra vita, vita orthodoxorum. Rex cœlestis, terrenum regem custodi. Per te œcumenica ecclesia in pace egit. Nestorio, & Eutychi, & Dioscoro, anathema. Apollinari, & Severo, anathema. Iis qui ea quæ ipsi sentiunt, anathema. Theodoro Pharanitanę episcopo anathema. Sergio & E Honorio anathema. Pyrrho, & Paulo anathema. Cyro & Petro anathema. Macario & Stephano & Polychronio anathema. Universis hereticis anathema. Iis qui prędicarunt & prędicant, & docturi sunt unam voluntatem & unam operationem in incarnata œconomia Christi Dei nostri, anathema.

Constantinus pius Imperator dixit: Deum testamur sanctę & œcumenicæ vestrę synodo, quod absque ulla vel in hanc vel illam partem contraria affectione nos primum incessit desiderium & zelus, ut nulli reprehensioni affinis sit nostra Christianorum fides, nosque eam firmam conservemus & stabilem, in nomine Dei secun-

secundum doctrinam & traditionem nobis tra- A ditam per evangelium & sanctos apostolos, & per expositiones sanctarum & œcumenicarum quinque synodorum & sanctorum eximiorum patrum. Neque parum nos urgebat hujus rei desiderium, ex quo jussu Dei nostri auctoritate suscepimus sedem nostri imperii. Quando ergo visum est Deo tempus prębere, adhortati sumus ut vestrum fieret congregatio: ad hoc ut vos sequentes regulas sanctarum scripturarum, omnem vocum novitatem aut innovationem, quæ nulli reprehensioni affini nostrę Christianorum fidei his proximis temporibus, a quibusdam male sentientibus adjuncta fuerat, expelleretis; & eam nobis purissimam traderetis, sicut prius dictum est, ad sanctas & B œcumenicas quinque synodos & expositiones sanctorum patrum respicientes, ut nos eam usque ad mortem conservemus. Illic ergo vobiscum in judicio contendam in terribili Dei tribunali, quando est judicaturus vivos & mortuos, si quid cognoscitis pretermissum in decreto a vobis exposito. Dicat ergo, si quis ex vobis velit, ut est consentaneum, aliquid dicere; ut examinata que ab aliquo ex vobis afferetur oratione, omni ex parte perfectam, gratia & inspiratione sancti Spiritus, suscipiamus sanctam & nulli reprehensioni nostram affinem fidem, nobis traditam a sanctis apostolis & discipulis Domini & Servatoris nostri Jesu Christi veri Dei nostri, & deinceps inventis eximiis pa- C tribus, & sanctis quinque & œcumenicis synodis: ut in uno ore & uno corde, omnes Dei ecclesiæ in nostro imperio hymnum emittant Deo multæ misericordiæ, recte tractantes verbum ejus veritatis: extinguatur autem omnino omnis hæreticæ arrogantiæ fremitus ab ejus bonitate.

Exclamavit sancta synodus: multi anni Imperatoris. Christi amantis Imperatoris multi anni. Pium Christianorum Imperatorem serva, Domine. Orthodoxam fidem tu confirmasti. Decretum est orthodoxum. Ei qui decreto contradicit, anathema. Qui contradicit decreto, est hæreticus. Qui contradicit decreto, est divisor. Qui decretum non suscipit, est Euty- D chianista. Nestorianis anathema. Eutychianistis anathema. Apollinaristis anathema. Omnibus quæ Christo repugnant hæresibus, anathema. Sempiterna memoria Imperatori. Sempiternum permaneat vestrum imperium.

Constantinus pius Imperator dixit: Etsi omnino vestra sanctitas & pietas est defessa ex longo itinere & diuturna hic mora; at meritas certe gratias, post eam quæ a superis dabitur remunerationem, accipietis a nostro imperio; quod cum multi errassent circa fidem orthodoxam, sublata discordia in unam & eandem confessionem concorditer convenimus, sperantes veram & citissimam salutem a Deo munifico intercessionibus sanctæ & immaculatæ Dei E parentis & vestræ sanctitatis, accipere.

Dixit sancta synodus: Pie domine & serenissime, orationem compellatoriam ad colendam vestram potentiam de more composuimus: & si videatur vestræ pietati, jubete eam legi.

Constantinus pius Imperator dixit: Quæ a sancta vestra synodo composita fuit compellatoria oratio, tradatur & legatur. Quæ tradita fuit & lecta, sic habens ad verbum:

Oratio compellatoria sanctæ & œcumenicæ sextæ synodi, ad pium & Christi amantem Imperatorem Constantinum.

Cum a dextera quæ universum effecit & continet, imperatoriæ potestatis diadema merito acceperis, Christi amans Imperator: benignitate & mansuetudine & tibi congenita circa fidem pietate & rectitudine, Deum qui te constituit imperatorem cupis remunerari. Iis enim antidotis eum scis placare, quibus solet coli. Quænam autem Deo a vobis potest fieri magnificentior donorum oblatio, quam in eum caritatis & fidei ardens ostensio, & sanctarum ecclesiarum pacifica per vos constitutio? Quamobrem longe plurima suscepisti certamina, eorum quæ dissidebant & disjuncta erant procurans concordiam. Nam vos quidem per Christum benigne regnatis: Christus autem per nos suis ecclesiis lubens pacem conciliat. Ipse & nunc vestram suscitavit serenitatem, movit ad zelum fidei orthodoxæ, ut hanc œcumenicam ad se convocaret synodum: & nuper quidem exortæ hæresis subverteret improbitatem, veritatis autem confirmaret prædicationem: ut eo procedente sit firmus, nullisque seditionibus exagitatus ecclesiæ cœtus. Neque enim ferendum esse duxisti, o sapientissime Imperator, ut in aliis quidem inter nos conveniamus & consentiamus, in ipsa autem vitæ nostræ summa dissideamus & sejungamur: idque cum simus invicem alter alterius membra, & unum Christi corpus constituamus per eandem inter nos sententiam & fidem.

Quid est autem Imperatori convenientius, quam ante omnia subditos ornare pietate, per quod in aliis quoque beata est respublica? Divinissimis itaque vestris jussis cedentes, & veteris Romæ apostolicæque arcis summus antistes, & nos minimi, Christi tamen sacerdotes & ministri; ille quidem pro se literarum imaginem, qui vicem ejus gererent sacerdotes constituit; nos autem cum eis & omnes simul colendam potentiæ tuæ sedem corporaliter circumstitimus. Atque si omnes quidem simpliciter & absque calliditate retro ante evangelicam suscepissent prædicationem, & contenti fuissent apostolicis constitutionibus, res recte & ut decet se habuissent: & nec inter hæresiarchas & hierarchas, id est pontifices, conflati essent labores concertationum. Oportebat enim, oportebat, hos quidem quietos præbere salutem; illos autem ad pugnam non attrahi, & tempus tranquillitate non tumultibus distribui: sed quiete philosophari & cum Deo colloqui, & subjectis exemplum constitui bonarum actionum. Quoniam autem satanæ vis adversa non finit quiescere; sed tanquam bellicis artibus instructos suos excitat ministros, erroris doctrinis tanquam occultis gladiis multorum mentes dolo interimentes: ea de causa Christus quoque Deus noster, Patris sapientia & virtus, per quam universum constituit & continet, adversus eos suos milites opportune excitat: qui accipiunt gladium spiritus ad eos exscindendos & de medio tollendos qui manum extollunt adversus peculiarem suum populum, & regiam ecclesiæ more latronum conantur expugnare, & quæ sunt intus margaritas, divinissima, inquam, eloquia diripere & conculcandas præbere porcinis dogmatibus: adversus quos rhomphæum quoque jubet acui: *Excitare rhom-*

ACTIO XVI.

rhomphæa adversus lupos pastores, & confice eos qui oves conturbant.

Sic ergo & universarum synodorum factæ sunt congregationes, Imperatorum & majorum nostrum propugnantium armatæ præsidiis. Surrexit Arrius divisor & sector Trinitatis: & protinus Constantinus semper Augustus, & Silvester insignis, magnam & suscipiendam Nicææ synodum congregarunt: per quam Trinitas & fidei dictavit symbolum, & Arrianam condemnavit pravitatem: & justa pœna ecclesiæ hostem, nempe Arrium, in turpibus, sed quæ ei conveniebant, locis ultus est. Macedonius aspernabatur & abrogabat divinitatem Spiritus, & id quod dominatur servum esse statuebat: sed maximus Imperator Theodosius, & Damasus fidei adamas, cujus infractus animus diversæ improbæque sententiæ insultibus non fuit sauciatus, Gregoriusque, & Nectarius, in hac regia civitate cœtum congregaverunt: & profanam quidem linguam a sacerdotii munere absciderunt, ut quæ nefariis blasphemiis sanctum Spiritum impeteret: fidei autem symbolum rursus explicarunt, quod Spiritus sit Deus confirmantes per ea quæ effecerunt apertius. Atque eos quidem qui Trinitatis solvebant unitatem, virtus dissolvit Trinitatis. Porro autem varia quoque & multiplex fuit contradictio de œconomia Unigeniti: sed quæ sunt magis generalia persequi festinat oratio. Rursus Nestorius, & rursus Cælestinus & Cyrillus: ille quidem Christum dividebat & discindebat: illi autem a Domino adjuti cum eo qui sceptra tenebat, dejecerunt eum qui dividebat. Ephesus & eorum quæ illic acta sunt tabulæ, voce scripta silentes, hæc loquuntur negotia. Deinde deliræ Eutychis amentiæ altera fabula, qui Servatoris omnino recusabat humanæ naturæ susceptionem, & prodigiose narrabat quamdam ejus adumbratam nobiscum similitudinem. Oportebatne tacere, & non viros resurgere spiritales, divinis de Deo sermonibus falsiloquiis silentium imponentes? Et quomodo non succensuisset Deus maledictis appetitus, & non defensus? Leonis itaque pagina tanquam vehemens rugitus Roma resonuit: & quæ tunc erat archimandrita feram exterruit, & a grege monastico abegit: ejusque phantasiam & visionem reprobavit & delevit. Hanc ergo a Deo scriptam paginam Marcianus Imperator divinissimus, & Anatolius antistes Constantinopolitanus, cum universo Chalcedone a Christo congregato conventu amplexi sunt, manuque & lingua comprobarunt, & ei subscripserunt: eaque Dioscori spiritus, qui cum Eutyche conspirabat, aboleverunt. Sic postea cum pio Justiniano consensit Vigilius: & quintæ synodi constituit concilium, quæ deprehensa fuerant & latuerant, quorumdam opera abominatione plenissima, anathematizans.

Hæc cum sic habeant, fuit necessarium ut vestra Christi amans mansuetudo hunc sacrosanctum & celeberrimum congregaret conventum, quod censeret se utraque recte facere: nempe & causam quidem excutere ecclesiarum dissensionis, quæ autem disjuncta erant reducere ad unionem. Non ferebas enim, o colende domine, diu intueri nuper contextam falsæ doctrinæ inventionem, orthodoxæ fidei tunicam discindentem: sed tanquam per instrumenta, audemus dicere, sancti Spiritus, per nos & nobiscum quod discissum erat retexuisti, & integritati restituisti. Et cum sancti Spiritus inspiratione conspirantes, & inter nos omnes concordantes & congruentes, & cum Agathonis beatissimi Patris nostri & summi Papæ dogmaticis ad vestram potentiam literis consentientes, & sanctæ quæ sub eo fuit synodi centum vigintiquinque patrum relationi convenientes, unum Dominum nostrum Jesum Christum ex sancta Trinitate incarnatum glorificamus, qui in duabus perfectis naturis individue & inconfuse laudatur. Nam ut Verbum quidem, est Deo & Patri consubstantialis & coæternus: ut qui autem carnem accepit ex impolluta virgine & Deipara Maria, est homo perfectus, nobis consubstantialis & factus sub tempore.

ANNO CHRISTI 681.

Perfectum ergo in divinitate & perfectum eundem in humanitate, secundum paternas retro ante traditiones, & divinum Chalcedonense decretum prædicamus: Et sicut duas accepimus naturas, ita etiam duas naturales voluntates, & duas ejusdem naturales operationes cognoscimus. Neutram enim earum quæ sunt in Christo naturarum, in ejus œconomia audebamus pronunciare absque voluntate aut operatione: ne si forte tollamus earum proprietates, naturas quoque, quarum sunt proprietates, simul tollamus. Non enim negamus naturalem ejus humanitatis voluntatem, aut operationem quæ est secundum naturam: ne & nostræ salutis dispensationis summam tollamus, & divinitati passiones tribuamus. Eo enim tendebant, qui nuper unam in eo voluntatem & unam operationem impie innovaverunt; Arriique, Apollinaris, & Eutychis, & Severi, pravam renovarunt opinionem. Si enim voluntatis & operationis expertem humanam Domini naturam sinemus dicere; quomodonam fuit conservata perfectio in humanitate? Nihil enim aliud constituit perfectionem humanæ essentiæ, nisi voluntas essentialis, per quam liberi arbitrii vis in nobis exprimitur; ita etiam se habet essentialis operatio. Quomodo enim rursus dicimus eum perfectum in humanitate, qui nihil humanum passus est aut operatus? Quemadmodum ergo duarum naturarum concursio, unam nobis inconfusam & individuam conservavit hypostasim: ita etiam una hypostasis in duabus resplendens naturis, ostendebat ea quæ erant utrique propria.

Duas ergo naturales in eo voluntates, & duas naturales operationes, quæ conjunctim & individue adsunt, glorificamus. Inanes autem vocum novitates & earum inventores, ab ecclesiasticis ambitibus procul expellimus, & anathemati merito subjicimus: Theodorum, inquam, Pharanitam, & Sergium, Paulum, Pyrrhum, & Petrum, qui fuerunt antistites Constantinopolitani: præterea autem Cyrum quoque qui fuit sacerdos Alexandrinus: & cum eis Honorium, qui fuit antistes Romanus, ut qui illos in eis sit secutus. Præter eos autem præcipua ratione anathematizamus, ut quem etiam deposuerimus, Macarium, qui fuit episcopus Antiochenus, & Stephanum ejus discipulum, vel ut melius dicam præceptorem; qui, quæ ante eos fuit impietatem contenderunt defendere, & omnem, ut semel dicam, orbem terræ vastaverunt: & pestilentibus quidem suis ubique scriptis, suis autem dolosis sigillatim institutionibus circumvenerunt multorum simplicitatem. Similiter autem Polychronium quoque, sensu puerilem & delirum senem, qui pro-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVI.

profitebatur se mortuos suscitaturum: & omnes qui asserunt, aut asseruerunt, aut audent asserere unam voluntatem & unam operationem in Christi œconomia.

Neque vero aliqui forte accusent sanctissimi Papæ divinum zelum, & hunc præsentem conventum angelicum: nos enim & illius, & ante nos, & nobiscum ille, apostolicas & paternas secuti sumus traditiones; nihilque invenimus discrepans ab earum consonantia: & alioqui insurreximus adversus eos qui insurrexerant: non autem priores insurreximus: neque nos priores certamen commisimus, sed armati sumus adversus eos qui priores cœperant. Quis ergo vidit res adeo admirabiles, & quæ opinionem superant? Spiritale nobis nuper proponebatur stadium, & falsæ cognitionis propugnator se prior exuebat: nesciebat autem victoriæ coronam non esse laturum, sed etiam sacerdotii corona exuendum. Summus autem nobis opem ferebat & primus apostolus: illius enim imitatorem & cathedræ successorem habuimus adhortantem & confirmantem, & theologiæ mysterium literis aperientem. Tibi a Deo descriptam confessionem Roma vetus porrexit: lux dogmatum orta est ex occidente: charta & atramentum cernebatur, & Petrus loquebatur per Agathonem, & cum conregnanti omnipotente, tu a Deo electe Imperator, tulisti suffragium. Simones adulterini abrogationis penna conciderunt: & eversæ sunt eorum columnæ: stat dejectio & resurgit fides; & populorum concordia decori suo restituitur. *In altum elatus est sol, & luna stetit in loco suo*, ita propheta. In altum elatus est sol, nostra scilicet mens erecta est ad solem justitiæ, in purissimum pure intuens, & hinc ad nos attulit reconciliationem. *Et luna stetit in loco suo*, ecclesia, inquam, & Christi sponsa sua honestate induitur, & pietate tanquam virginitate amicitur: & certior facta de orthodoxæ fidei alacritate, mundo præbet lucem pacis perpetuæ.

Habac. 3. 11. in Græco.

Audite hæc omnes, tam qui terrenum exuistis tabernaculum, quam qui estis nasciturі: præsentes enim visione, non auditione, redduntur certiores; & soli sapienti & potenti Deo hymnum gratiarum actionis intense offerimus: *Gloria in excelsis Deo, & in terra*, canentes benigno Christo, quod ei placuit Christi amantem suscitare Imperatorem, qui unionem procuravit ecclesiis. Sed, o boni & justi amans domine, ei qui tibi largitus est potentiam, hanc redde gratiam: & iis quæ a nobis sunt decreta præbe sigillum: vestram scriptis mandatam imperialem comprobationem, & per divina edicta & pias de more constitutiones, horum omnium confirmationem: ut nemo iis quæ acta sunt contradicat, aut novam machinetur quæstionem. Scias enim, o serenissime Imperator, quod nihil eorum quæ in universis synodis & sanctis patribus decreta sunt adulteravimus, immo vero confirmavimus. Et ecce omnes unanimes uno ore eloquimur: *Serva Domine nostrum Imperatorem*, qui post te corroborat fidei fundamentum: benedic vitæ ejus, dirige gressus consiliorum ejus. Conculcet vires suorum inimicorum: & qui ei resistunt, cadant protinus: quoniam fecit judicium & justitiam æternam: & periclitanti veritati manus præbuit, & populum tuum conservavit, & deduxit ut esset ejusdem sententiæ.

Luc. 2.

Lætare, nova Roma Constantinopolis, glorificata nomine imperii. Ecce Imperator unus fidelissimus, quin etiam fortissimus, & accepit armaturam, nempe suam zelo motam virtutem; induit thoracem justitiam & sanctitatem; & imposuit galeam prudentiam; virtutum tegumentum & clypeum accepit pietatem inexpugnabilem. His armatum te videat barbarus: in Deum speramus fore, ut domini subjungatur imperio: Lætare civitas Sion, orbis terræ specula & imperium. Constantinus te purpura ornavit, & fide prius coronavit: & Constantinus præter eum te utrisque coronavit: & portæ inferi non prævalebunt adversus tuum orthodoxum imperium. Lætare & confide, Imperator speciosissime: Dominus Deus tuus in te potens, accingens te virtute te servabit: inducet in te lætitiam & exsultationem: & augebitur tuum imperium, extolletur brachium tuum: & te corroborabit adversus omnem inimicam impietatem & insurrectionem: & exscindentur quidem hostes, lætabuntur autem subditi: quoniam ego sum potens, dicit Dominus omnipotens.

SUBSCRIPTIONES SYNODI.

Theodorus minimus presbyter sanctæ ecclesiæ Romæ &c.

Dixit sancta synodus: Petimus a pia & a Deo coronata domini potentia, sicut etiam rogavimus per pio vestro imperio oblatam compellatoriam orationem, ut per divinam vestram subsignationem robur & auctoritas præbeatur ei quod est a nobis enunciatum & subscriptum, quod etiam nunc lectum est coram vestra divina serenitate.

Constantinus pius Imperator dixit: Quod petitum est a sancta & œcumenica vestra synodo, statim efficiemus. Quoniam autem ad eorum quæ ad vestram pietatem referuntur, accuratam comprehensionem facientes, nihil relinquere volumus non examinatum: cum Citonatus sanctissimus archiepiscopus insulæ Sardiniæ fuerit accusatus de quibusdam capitibus, quæ eo spectabant quod adversaretur nostræ servituti, & nostræ Christi amanti reipublicæ, eaque falsa sint demonstrata; isque vir sanctissimus ostensus sit innocens: rogamus sanctam vestram & œcumenicam synodum, ut eundem sanctissimum Citonatum suscipiat: ut & eum inter vos annumeretis, & in orthodoxæ fidei a decreto sancto spiritu per sanctam vestram synodum enunciato faciatis eum subscribere. Et postquam idem sanctissimus Citonatus huic decreto subscripsit, & Theodorus episcopus Aureliopolis; in manus sumens idem pius Imperator quod in præsentia suæ serenitatis lectum fuerat subscriptum sanctæ synodi decretum, id sua manu subsignavit, ut continetur in ipso prius sito decreto in præsenti Actione.

Dixit sancta synodus: Petimus a divina domini potentia, ad majorem orthodoxæ fidei securitatem & confirmationem, ut subscripta exempla decreti lecti in præsentia vestræ serenissimæ potentiæ, tradantur quinque sedibus patriarchalibus cum pia vestra subsignatione.

Constantinus pius Imperator dixit: Id quoque quod nunc est petitum a sancta vestra synodo, pie efficiemus.

Secundum quod, sicut effatus fuerat seu promiserat pius & Christi amans Imperator Constantinus, exempla decreti cum subsignatione mi-

mitissimæ ejus serenitatis præbuit quinque sedibus patriarchalibus.

Apostolicæ sedi sancti & apostolorum principis Petri, seu Agathoni sanctissimo Papæ Romæ veteris.

Sedi sanctissimæ catholicæ & apostolicæ magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ, seu Georgio sanctissimo & beatissimo patriarchæ.

Apostolicæ sedi sancti evangelistæ Marci, qui honoratur in magna civitate Alexandrina, per Petrum religiosissimum presbyterum & legatum.

Sedi Antiochenæ magnæ civitatis per Theophanem sanctissimum patriarcham.

Sedi sanctæ Christi Dei nostri resurrectionis seu Hierosolymorum, per venerandæ hujus sedis vicarium Theodorum, qui fuit postea patriarcha Antiochenus.

EXEMPLUM

Literarum missarum a sancta & œcumenica sexta synodo ad Agathonem sanctissimum & beatissimum Papam Romæ veteris.

Sancta & œcumenica synodus, Dei gratia & pio jussu pii & fidelissimi Imperatoris Constantini congregata in hac a Deo custodita & regia civitate Constantinopoli nova Roma, in secreto divini palatii quod appellatur Trullus, sanctissimo & beatissimo Papæ veteris Romæ Agathoni, salutem in Domino.

Maximi morbi maximis indigent auxiliis, ut scitis, beatissimi: propterea Christus verus Deus, qui est revera eorum quæ sunt vis creatrix & providens, ostendit sapientem medicum, vestram colendam sanctitatem, quæ hæreticæ malignitatis morbum orthodoxæ fidei valide expellit medicamentis, & firmissimam sanitatem membris largitur ecclesiæ. Unde etiam nos tibi, ut qui primam sedem tenes ecclesiæ œcumenicæ, id quod est agendum commendamus, stanti supra firmam petram fidei, quæ continetur literis veræ confessionis vestræ paternæ beatitudinis ad pium Imperatorem: quas quidem theologice factas esse cognoscimus, tanquam a summo vertice apostolorum: per quas etiam nuper exortæ hæresis multiplici errore plenam opinionem fugavimus, præeunte nobis in dogmatibus Constantino, qui divine imperat & sceptra tenet mitissime: cum quo impietatis errorem evertimus, hæreticorum impia obsidentes dogmata, & hinc funditus evellentes fundamenta exsecrandæ hæresis, & cum armis ad ipsos descendentes spiritalibus & paternis, & linguas eorum appositis confundentes dictionibus, ab eis conditam impiæ hæresis turrim diruimus: ipsos autem ut qui circa fidem peccaverant, in matutinis
Psal 100. 8. extra castra atriorum Dei, ut cum Davide dicam, anathematibus interfecimus, secundum sententiam quæ sacris vestris literis fuerat in eos prius pronunciata: Theodorum, inquam, Pharanitem, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum, & Petrum. Præter eos autem & post eos, hæreticorum anathematibus merito subjicimus eos quoque, qui inter vivos susceperunt eorum impietatem; vel, ut apertius dicam, Deo invisorum Apollinaris, Severi, & Themistii: Macarium, qui fuit episcopus magnæ civitatis Antiochenæ: quem etiam pedo pastorali merito privavimus, propterea quod nulla duceretur pœnitentia, nec converteretur ad fidem orthodoxam: Stephanum ejus ad amentiam discipulum & doctorem ad impietatem: & qui est in hæreticis dogmatibus Polychronium, & eos qui eis similia citra pœnitentiam opinantur, ut docent, aut sentiunt, aut senserunt dogmata.

Hactenus ergo fuit nobis dolor, tristitia, & luctus. Non enim casus proximorum irrisimus: neque de illorum insania lætati exsultavimus, neque propterea valde elati fuimus: ut propterea magis inveheremur. Non sic nos de his, o venerandum caput, didicimus, universorum Dominum Christum habentes benignum & clementem ac summe bonum: qui etiam nos jubet, quoad ejus fieri potest, esse imitatores ejus pontificiæ, ut bonos decet, legislationis, & sequi exemplum ejus pastoralis gubernationis. Quin etiam ad conversionem ac pœnitentiam serenissimus Imperator, & nos varie, eos adhortati sumus: & cum omni cautione & religione omnia fecimus, nihil autem ad gratiam vel ex odio: sicut vobis licebit cognoscere ex iis quæ sunt agitata in unoquoque eorum quæ sunt consecuta, & scriptorum monimentis sunt mandata, & in præsentia missa sunt ad vestram beatitudinem. Deinde etiam per eos qui vicem gesserunt vestræ sanctitatis, Theodorum religiosissimum presbyterum, & Joannem in primis pium diaconum, & Constantinum reverentissimum hypodiaconum, vestros filios spiritales & dilectos nobis fratres, & sanctissimos episcopos a vestra sancta synodo missos, qui pulchre & recte, convenienter vestræ institutioni, in primo capite fidei nobiscum decertarunt. Ita nos sancto Spiritu illustrati, & a vestra doctrina deducti, impietatis difficilia dogmata repulimus, rectissimam orthodoxæ fidei semitam complanantes, pio & serenissimo nostro Imperatore nos divine in omnibus fovente & gubernante: deinde etiam uno ex nobis, hujus regiæ Constantinopolis sanctissimo antistite primo assentiente orthodoxæ fidei opusculo ad pium Imperatorem a vobis misso; ut quod eximiis & divinis patribus & quinque sanctis œcumenicis esset consentiens: atque etiam Christo Deo nos omnes continente, id cujus studio tenebamur facile perfecimus. Deus enim erat qui operabatur & coronabat concilium.

Hinc ergo in nos illuxit gratia sancti Spiritus, per vestras intensissimas preces nobis potestatem concedens exscindendi omnem zizaniam & lignum non faciens bonum fructum, & jubens id consumere; & corde linguaque & manu consentientes, certissimum & firmissimum adjuvante vivifico Spiritu decretum pronunciavimus: non transmoventes æternos, ut dicitur, terminos; absit: sed in sanctorum & eximiorum patrum sententiis permanendo definientes: ut, quomodo ex duabus & in duabus naturis, divinitate & humanitate, compositus & exsistens Christus verus Deus noster a nobis prædicatur & glorificatur inseparabiliter, immutabiliter, & individue: ita etiam duas naturales voluntates in ipso, & duas naturales operationes, indivi- due, immutabiliter, inconfuse & inseparabiliter asserimus; sicut etiam ostensum est in iis quæ sunt a nobis definita synodaliter: quibus etiam Deum imitantis Imperatoris nostri consensit potentia, & ea manu propria subsignavit: rejicientes, sicut prius dictum est, impiam & phantasticam de una voluntate & una operatione, in

ANNO CHRISTI 681.

in incarnata Christi veri Dei nostri œconomia: & condemnantes hæresim. Et hinc eorum qui confundunt & dividunt, turbam sedavimus; & reliquarum hæresum igneam tempestatem extinximus: orthodoxæ autem fidei illustrationem vobiscum clare prædicavimus. Quam etiam rursus per venerandum vestrum rescriptum signare, rogamus vestram paternam sanctitatem: per quam in Christum sperantes confidimus, misericordem ejus bonitatem concessurum, ut sibi sit commendata Romana respublica, quam commisit mitissimo nostro Imperatori, & diuturnis exornet victoriis serenissimam ejus mansuetudinem. Vestram autem colendam sanctitatem, quæ & hic in terribili illo suo tribunali sincere & vere fidem confessa est, sanosque conservat ac custodit orthodoxos greges suæ fidei creditos, & omnem quæ est cum vestra beatitudine in Christo fraternitatem, nos & ii qui sunt nobiscum, plurimum salutamus.

Georgius Dei misericordia episcopus Constantinopolis novæ Romæ, subsignavi.

Petrus Dei misericordia presbyter, & legatus Alexandrinæ magnæ civitatis, subsignavi. *Et deinceps ceteri.*

Edictum pii & Christi amantis Imperatoris Constantini, positum in tertio subsellio sanctissimæ magnæ ecclesiæ, prope id quod vocatur Dicymbalum.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Servatoris nostri, Imperator pius pacificus Christi amans Constantinus, iis qui sunt totius Christi amantis populi qui habitat in hac nostra a Deo custodita & regia civitate. Christianissimæ reipublicæ nobis a Deo commissæ firmamentum & fundamentum est firma & inconcussa fides in Christum: super quam Christus Deus noster & tanquam suam propriam ædificavit ecclesiam, & tanquam omnium regi imperii nostri posuit, & imperialis auctoritatis sceptra nobis tradidit. Nam tanquam excelsam & sublimem quamdam petram, & veluti in medio cœli & terræ sitam, ipsius cum Patre & Spiritu sancto mysticam confessionem nobis ostendit: ut per ipsam, tanquam per mediam scalam, ad cœlestem deducamur civitatem: & divinioris imperii induamur potentia. Super hanc petram fiximus gressus cogitationis: in qua etiam firmiter stare jussi sumus, & cui constanter adhærere jubemus subditos: ne quis ex inadvertentia facili ad movendum, a maligno & elato spiritu pulsus & præcipitatus, decidat in barathrum impietatis.

Semper enim hominum quidem hosti dæmoni est carum ac jucundum a Deo separare eum qui factus est ad Dei imaginem, & variis fraudibus hominem labefacere. Sed nihil majori studio agit & contentione, quam ut expugnet pietatem, & ecclesiasticæ pacis statum exagitet. Quod & in proxime præcedentibus ostendit temporibus, & suggessit ecclesiis ut mutuum in se bellum susciperent, per instrumenta quæ invenit ad hoc opem ferentia: quæ sacerdotali quidem habitu & prætextu fraudulentam mentem adumbrabant; Christi autem amantibus populis perniciosam eructabant doctrinam. Unius enim voluntatis & unius operationis in Servatoris nostri humanæ naturæ susceptione, seu in duabus ejus naturis, divina, inquam, & humana, decretum innovarunt: ut hinc quo-

A que vellent in Christo unam absurde inducere naturam, illius veteris & corruptæ confusionis recudentes hæresim, cum qua Apollinaris quidem interiit, nefarius autem Themistius fuit anathema notatus: Eutychesque & Dioscorus simul cum sua prava opinione fuerunt depositi: & hi omnes, & qui eorum quidem vestigia sunt secuti, viam autem veritati contrariam sunt ingressi, synodalibus & paternis fuerunt condemnati sententiis. Hoc deinceps morbo ecclesias impetierunt, & qui ante nostra tempora profani sacerdotes ecclesias perverse rexerunt. Hi autem sunt Theodorus qui fuit episcopus Pharan: Sergius, qui fuit antistes hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, & præterea Hono-

B rius qui fuit Papa veteris Romæ, qui fuit confirmator hæresis, & ipse sibi ipsi repugnavit: & Cyrus qui fuit quidem antistes Alexandrinæ ecclesiæ, magno autem studio studuit abrogare decreta orthodoxæ ecclesiæ. Similiter Pyrrhus, Paulus, & Petrus, qui in hujus regiæ nostræ civitatis patriarchali sede sibi invicem successerunt, & perversitatis argumentum alter ad alterum invicem transportarunt. Horum omnium defensores & cohæretici mali male insurrexerunt; Macarius, qui fuit antistes Antiochenus, & Stephanus ejus discipulus; & qui amentiam introducebat, Polychronius, qui longo tempore consenuit in canis hæresis: qui etiam eos quos secuti sunt improbo zelo adeo

C superarunt, & œstro impietatis adeo fuerunt inflammati, Christi invicem membra divellere & dissecare Christi amantibus persuaserunt: ut non tantum in barbaros quantum in Christianos Christiani bellum gererent, ecclesiarum inter se perturbationem & seditionem laudi & lætitiæ esse sibi ducentes, cum eos potius lugere oporteret.

Sed nos eos qui antea pie ac religiose, cum ejusdem essent nominis, imperarunt, sequentes; rectoque & inculpato rectæ fidei zelo accensi, & ut sanctæ Dei ecclesiæ in statu pacifico degant nobis primo efficiendum statuentes, id ulterius propter damnum differre gravissimum duximus. Quamobrem hanc sacratissimam sex-

D tam synodum convocantes, ut quæ eam præcesserunt, sanctas sequens œcumenicas synodos, erroneorum dogmatum, id est autem dicere, novorum propositiones examinandas introduceret, statuimus. Quæ quidem sancta synodus, singulis examinatis & dijudicatis, eos quidem qui rectæ sententiæ labefactabant prædicationem, & Christi gregi erant scandalo, a sacerdotali atrio exterminavit: divinitus autem constitutum fecit decretum, quod sanctas Dei ecclesias in unum conciliat, & quod evangelica quidem & apostolica sequitur eloquia, congruit autem cum dictis sanctis quinque œcumenicis synodis.

Quamobrem nos quoque quæ ab eis sunt decreta comprobare & confirmare volentes, præ-

E sens, pium edictum exponimus, quod veræ in Deum fidei confessionem recitat convenienter legibus ecclesiasticis. Credimus in Patrem & Filium & Spiritum; Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate; unam essentiam in tribus hypostasibus: unitatem quidem propter naturalem unitatem & dominationem: Trinitatem antem, propter perfectionem consistentem in tribus hypostasibus, & divitias admirabilis, & quæ naturam superant, bonitatis. Trinitas est enim revera unitas, quæ una sit divinitate: & unitas est revera Trinitas, quæ dividitur proprietatibus, & non dispertitur æternitate. Ipsa-

que

que est sibi coæterna, & eadem essentia: non est enim ævum quando non simul cum Patre erat Filius. Quomodo enim vocaretur Pater, qui non simul haberet Filium expertem principii? Neque fuit quando non erat simul cum utrisque Spiritus sanctus. Quæ tria sunt unus Deus simul inter se invicem mente considerata: sola ea quæ est in uno quoque differentia, in communi essentiæ, individue dividente personam. Pater enim solus est Pater: Filius est solus Filius: Spiritus sanctus est solus Spiritus sanctus. His enim differentiis inter se non convertuntur, sed in his quidem individue dividuntur, communicant autem in unitate essentiæ. Trinitas simplex & individua & incomposita, ex tribus perfectis, ipsa per se perfecta & B plusquam perfecta, quæ una natura & divinitate & una voluntate & una operatione glorificatur. Nam quorum est una natura, eorum est etiam voluntas una & operatio, sicut nos docuit mundi lumen divinus Basilius.

Confitemur autem unum ex sancta Trinitate, Unigenitum Dei Filium & Deum nostrum, qui cum Patre & sancto Spiritu est expers principii & ejusdem essentiæ eundem in novissimis & præfinitis temporibus, propter humani generis salutem & reformationem, descendisse de cœlis, seu ad voluntariam & novam humilitatem in utero intemeratæ virginis & Deiparæ Mariæ, animo & corpore Spiritu sancto præpurgatæ; & ex sancta & immaculata ejus carne in C sua substantia carnem sumpsisse ejusdem cujus nos essentiæ, & per mediam animam rationis compotem & intelligentem eam sibi compegisse & formasse: & natum esse ex ipsa Virgine matre supra rationem & cognitionem. Nam cum esset sine semine, & quæ naturam superabat conceptio; fuit quoque partus ineffabilis & inenarrabilis.

Editus est ergo sicut nos, qui est supra nos Christus & Dominus: omnia nostra, sicut nos, in se ferens essentialiter præter peccatum: totus homo factus, & manens totus Deus: idem terrenus & cœlestis, & invisibilis & qui videbatur, mortalis & immortalis. Duæ enim naturæ ad unam convenientes indivulsam unio- D nem, effecerunt quidem nobis unum Emmanuelem, perpetuo autem servantem proprietates naturarum ex quibus constitit. Nam cum Verbum sit simplex, quod attinet ad divinam paternamque & æternam generationem, duplex prodiit; quod attinet ad maternam temporalemque & corporalem generationem. Quamobrem duas Christi Dei nostri sentientes generationes, affirmamus unam ejus hypostasim, quæ quod sit habet in duabus perfectis naturis. Nam cum sit unus ex sancta Trinitate, mansit etiam caro Verbum quod natum est perfectum in divinitate, & idem perfectum in humanitate: consubstantiale Deo & Patri secundum divinitatem, & idem nobis con- E substantiale secundum humanitatem: carne patibile, divinitate impatibile.

Non alteri ergo miracula, alteri vero passiones tribuimus: sed uni & eidem Domino nostro Jesu Christo tribuimus utriusque ostensionem; secundum aliud quidem facienti miracula, secundum aliud patienti. Nam secundum divinam quidem suam naturam signorum proferebat virtutem: secundum humanam autem formam, quæ naturæ conveniunt, nulli autem sunt reprehensioni affines, admittebat affectiones, ut nostram patibilitatem in se transmutaret in impatibilitatem: congruenter Apostolo qui dicit: *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.* Neque enim dedignatus fuit clemens ac benignus humanis & reprehensioni non obnoxiis assuescere affectionibus, idque cum esset Deus immortalis, & per mediam animam cum morte conjungi corporaliter: dicimus autem animam in omnibus perfectam & integram, & cui nihil deest ad humanam perfectionem. Humanæ autem perfectionis indicatio est mens: quatenus per eam & volumus & ratiocinamur, & ab animantibus ratione carentibus discernimur. Nihil enim quod mente caret, est voluntate præditum: quidquid autem est voluntate præditum, mentem habet & est intelligens. Ubi enim mens, illic est etiam omnino voluntas. Si ergo Servator factus est homo perfectus, in divina manens perfectione: neque carebat mente, neque erat sine voluntate.

ANNO CHRISTI 681.

1. Cor. 15.

Qui autem humanæ Domini animæ, eam quæ est secundum naturam tollere conantur voluntatem, eam quidem mente carentem, ut qui sint amentes, describunt. Ad impatibilem autem naturam passiones & mortem reducunt: efficiunt autem ut nos non perfecte servemur; propterea quod, ut dicunt, Verbum deficientem nostram suscepit essentiam. Si enim totus toti humanæ naturæ non est unitus, nec totus quidem ut totus est homo servatus. Quod enim non fuit assumptum, curari non potuit. Quod autem Deo est unitum hoc servatur, ut dicit Gregorius qui a theologia accepit cognomentum. Sed isti quidem aberrent suis visionibus & phantasiis: nos autem œconomiæ mysterium minime vilipendentes, non solum mente & voluntate præditam credimus esse sanctissimam animam Servatoris; sed eam quoque vere moveri naturalibus omnibus facultatibus, nobisque similes quæ peccato quidem carent, voluntarie sibi vindicare affectiones, cum Verbum ei concesserit quærere & velle quæ sunt sua.

Sic etiam naturale alimentum, ut est consentaneum, appetebat & desiderabat; & molestia afficiebatur, & conturbabatur. Quando enim Servator ad passionem crucis venit sua sponte, cœpit tristis esse & angi. Sunt autem hæ proprietates animæ intelligentis & voluntate præditæ: idque nobis persuadeat inclytus pater Epiphanius, qui hæc dicit in oratione adversus Arrianos. „ Ex carne, *inquit*, in divini- „ tate unita, absque anima & mente non fit „ anxietas. Quamobrem ipse quoque Dominus dicebat: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Deinde orat ut transeat calix. Nam ut homo quidem recusabat mortem, habebat enim etiam quod nollet mori, quemadmodum dixit celebris Cyrillus: propterea quod caro recusabat mortem naturaliter: idem autem, ut Deus, prompto & alacri animo festinabat ad mortem.

Horum autem est certus & qui decipi non potest testis egregius athleta & divinus pater noster Athanasius: hæc enim dicit in oratione de Trinitate & Incarnatione: Et quando dicit: „ *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste*: „ *Verum non mea fiat voluntas, sed tua*: duas vo- „ luntates hic ostendit; alteram quidem huma- „ nam quæ est carnis, alteram vero divinam. Et „ humana quidem propter carnis imbecillitatem „ recusat passionem; divina autem ad eam prom- „ pta est & alacris. Nam unus quidem & idem „ in utraque natura loquens, aliquando quidem huma-

ANNO CHRISTI 681.

„ humane, aliquando autem divine vocem emit„ tit. Habebat enim ficut dicit omnibus laudibus ornatiffimus Cyrillus in utrifque poteftatem. Quando ergo dicit: *Non mea voluntas fiat*: *non mea*, hoc eft humanæ naturæ, dicit: Nam ego quoque nunc loquor ut homo. Quando autem dicit, *tua*, communis, *inquit*, mea Verbi, & tua: Patris enim & Filii, quatenus eft Verbum, eft una voluntas, propterea quod una eft effentia, ut dicit fanctus Gregorius Nyffenus, qui fic dicit in oratione adverfus Apollinarem: „ Loquitur quidem tanquam ex homi„ ne, id quod convenit imbecillitati naturæ, „ ut qui noftras affectiones fibi tanquam pro„ prias accommodarit. Subjungit autem alte„ ram vocem, excelfam & divinam volunta„ tem magis ratam haberi & confirmari vo„ lens quam humanam pro falute hominum. „ Qui enim dixit. *Non mea*, humanam verbo „ fignificabat: adjiciens autem, *Tua* oftendit „ conjunctionem fuæ divinitatis cum Patre, cu„ jus nulla eft voluntatis differentia, propter „ naturæ communionem.

Si ergo, ut dicunt patres, naturam fequitur voluntas: duæ autem funt in Chrifto naturæ: eis quoque omnino dabimus duas naturales voluntates. Idem enim, ficut diximus, fecundum utramque volens formam, volebat quidem ut Deus; volebat autem etiam ut homo, cum diverfitate naturarum, duarum quoque voluntatum fimul oftendens differentiam. Neque duas inducimus contrarias voluntates & inter fe repugnantes. Servatoris enim humana voluntas non erat contraria divinæ; fed in omnibus fequebatur voluntatem Verbi, quod affumpferat & deificaverat id quod deificatum & affumptum fuerat, ficut dicit theologus Gregorius: „ Il„ lius enim velle, qui in Servatore intelligitur, „ nempe hominis, nec Deo eft contrarium, „ cum fit totum deificatum. Atque de volun„ tatibus quidem fic paucis.

Age vero paucis quoque tractemus de operationibus, & rurfus fimilibus utentes argumentis, duas operationes in Chrifto Deo noftro oftendamus naturaliter. Nam qui unam in Chrifto folam fentiunt operationem; aut dividunt naturas, aut commifcent, ac confundunt. Nam Neftorius quidem adorator hominis, & qui laborarunt eodem morbo defipientiæ, duas dicentes, & cum eis perfonas quoque dividunt, & fimul cum eis inducunt totidem hypoftafes, earum autem pronunciant effe unam relativam operationem. Relatio autem eft omnino duorum aut etiam plurium particulatim & feparatim confiftentium conjunctio.

Qui ergo, ut dictum eft, unum Chriftum in duos diffecant, unam, ut diximus, relativam ftatuunt operationem. Apollinaris autem & Themiftius & Eutyches & Severus & eorum fectatores, repudiata illorum ftultitia, duas naturas in Chrifto confundentes & commifcentes, affirmant unam ejus commixtam & phantafticam naturam: prodigiofe autem referunt unam ejus operationem. Et hæc quidem ifti. Nos autem utriufque foffæ tam divifionis quam contractionis declinantes periculum, & tanquam regia ingredientes femita, duas Chrifti naturas, & totidem naturales confitemur operationes, quæ citra divifionem in unam concurrunt hypoftafim, quæ utrafque proprietates in communi congregavit. Non tanquam fit alia perfona præter naturas: fed in Verbi hypoftafi formata fit tota humana natura, & quæ fua funt citra defectum operetur cum Verbo cum quo eft in hypoftafi, præter peccatum: ficut etiam Verbum quæ fua funt perfecte operatur cum humana quam fufcepit natura.

Et fic nobis pie credentibus, confervabitur ut quod ait divinus Leo, utraque forma operetur cum alterius communione, id quod habuit proprium: Verbo quidem id quod eft Verbi operante, corpore autem efficiente ea quæ funt corporis. Nam quæ habebat quidem tanquam ejufdem cujus Pater effentiæ, ea divine operabatur: per humanam autem formam, quę a nobis affumpferat, ea operabatur tanquam ejufdem cujus nos effentiæ humanæ: fed non tanquam qui effet folum homo, fed tanquam Deus homo factus. Nam dicit in Thefauris celeberrimus Cyrillus: Licet in eo utrumque fimul videre. Deus enim erat verus in carne, & caro vera in Deo. Per quæ ergo oportebat Deum cognofci, ea divine operatur: & ex quibus neceffe erat hominem vere cerni, ea facit & dicit myfterio difpenfans veritatem. Nam corporeis quidem ingredi pedibus, & ambulare ufque ad laffitudinem, & lingua loqui, erat opus humanæ naturæ: paralytici autem membra verbo fanare, & furdi linguam aptam reddere ad loquendum; & iis qui laborant & onerati erant a multitudine peccatorum & morborum præbere remiffionem & reftitutionem, erant opera divinæ poteftatis: fed neutrum factum eft abfque altero.

Et rurfus proferatur in medium fanctiffimus Leo qui in epiftola ad Leonem Imperatorem hæc fcripfit: In tantam unionem, in ipfa Virginis conceptione, fimul conjuncta divinitate & humanitate, ut neque abfque eo quod ipfe effet homo, divina; neque abfque eo quod effet Deus, humana fierent. Ecce aperte dixit Pater in perfonæ unitate, communiter & non fejunctim, nec confufe, utramque naturam operari id quod erat ei innatum & proprium: ut & Deus effe crederetur, & comprobaret carnis fufceptæ œconomiam. Cum fit ergo unus Dominus Jefus Chriftus, perfectus in divinitate, & idem perfectus in humanitate, operatur quidem ut Deus, operatur autem etiam ut homo; duabus naturis duas quoque naturales implens operationes. Nam fi quæ funt diverfi generis, funt etiam diverfæ naturæ, ut eft fapientiffimi Cyrilli fententia, eamdem operationem non dederit qui fapit: fed quemadmodum habent fejunctam effentiæ feu qualitatis rationem, ita etiam diverfam reddent operationem, ficut etiam magnus ratiocinatur Bafilius in oratione adverfus Eunomium: quod eorum quæ funt diverfi generis non eft una operatio.

Duas ergo naturales voluntates, & duas naturales operationes in incarnata œconomia unius ex fancta Trinitate Domini noftri Jefu Chrifti veri Dei noftri, orthodoxe affirmamus: & omnibus Chrifti amantibus ita fentire per hoc noftrum edictum jubemus. Sufcipimus autem & colimus fanctas & œcumenicas quinque fynodos. Nicænam, trecentorum decem & octo patrum, qui confederunt adverfus Arrianam infaniam: qui etiam divino freti auxilio, fidei trinæ & unicæ divinitatis ftatuerunt fymbolum, & eam quæ fuit in hac a Deo cuftodita & regia civitate, centum & quinquaginta patrum congregatorum adverfus Macedonianam & fancto Spiritui inimicam fententiam, & Magni Apollinariftæ linguam: qui etiam fancto infpirante Spiritu, dictum magnum & venerandum in-

terpretati sunt symbolum; quod Spiritus sanctus sit Deus, per ea quæ explicarunt confirmans. Et quæ Ephesi primo fuit congregata, cui præfuit Cælestinus & Cyrillus, qui cum Domino Christo & individuo Deo nostro, divisorem Nestorium cum ejus profana & maligna condemnarunt sententia. Præter ea autem amplectimur, comprobamus, & confirmamus sanctam synodum Chalcedonensem sexcentorum numero & multitudine venerandorum patrum quorum pietatis flagello percussi fuerunt Dioscorus & Eutyches, & cum capite impietatis eis etiam amputatum fuit sacerdotium. Suscipio autem & quæ tempore Justiniani divinæ memoriæ, in dicta nostra a Deo custodita & beatissima civitate congregata fuit, synodum, adversus Origenem, Didymum, & Evagrium, Dei hostes, & ad eversionem eorum quæ a Theodoreto scripta fuerant adversus duodecim capita celeberrimi Cyrilli, & ejus quæ ab Iba ad Marim Persam scripta esse dicitur epistola.

Has sanctas & a Deo congregatas synodos, tanquam cœlestem quamdam hæreditatem in delubris animæ reponentes, tanquam quæ intelligentia percipiuntur margaritas, eorum dogmata instar thesauri reponimus: & quos ejecerunt & anathematizarunt, ejecimus & anathematizabimus, & quos susceperunt suscipimus & patres nostros adscribimus. Anathematizamus autem omnem hæresim, quæ a Simone hucusque Dei subiit ecclesiam, & credentium turbavit pacem & ecclesiam. Præter hos autem omnes, anathematizamus quoque & ejcimus novorum dogmatum hæresiarchas & defensores: Theodorum, inquam, qui fuit episcopus Pharan: Sergium qui fuit antistes hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, qui eadem quæ ipse sentit: præterea autem Honorium quoque Papam veteris Romæ, qui fuit cum eis in omnibus cohæreticus & concurrens & confirmator hæresis: & Cyrum qui fuit episcopus Alexandriæ: & similiter Pyrrhum, Paulum, & Petrum qui fuerunt antistites hujus regiæ civitatis, & præter eos Macarium qui fuit episcopus Antiochenus, & Stephanum ejus discipulum, & insipientem Polychronium: & omnes qui sentiunt aut sensuri sunt unam voluntatem & unam operationem in Servatore Domino nostro Jesu Christo.

Cum hæc omnia sic a sancta & œcumenica synodo fuerint constituta, sancimus ut nullus ex omnibus aliquid aliud faciat circa fidem, aut novam dogmatis excogitet inventionem, aut omnino de una voluntate & una operatione docens pronunciet aut tractet. Omnes enim sacrosancti & eximii patres docent voluntates & operationes sequi naturas: & quemadmodum duas naturas in Christo credidimus; ita etiam duas naturales voluntates & duas naturales operationes sentimus. Hæc sunt veræ in Deum confessionis dogmata, hæc sunt quæ evangelicis & apostolicis vocibus prædicantur, hæc sunt quæ a sanctis synodis & eximiorum patrum linguis docentur, hæc fidei petra & vertex apostolorum custodiit minime adulterata. In hac fide vivimus & regnamus, & cum Deo simul regnante nos rursus simul regnaturos speramus. Nos simul cum ea hinc excedere optamus, & sisti ante Christi tribunal. Ad hanc confessionem nos omnes adhortamur, & ut Deum nobiscum adorent provocemus, super montem excelsum regni stantes prædicamus, & pacis ecclesiasticæ festum publicum annunciamus. Nam quæ fuit aliquando discordia Christianorum, versa est in concordiam contrita sunt scandala hæreticorum, & suam dignitatem fides suis restituit ecclesiis Christo intercedente. Ipse est enim pax nostra qui sepis solvit maceriam: & quæ erant tempore disjuncta conciliavit in unionem. *Unus Dominus*, *una fides*, *unum baptisma* (Eph. 4. 5.) & una est hodie in Deo ecclesia.

Si quis ergo Christi amans timet Dominum, & desiderat salutem quæ speratur, teneat hanc fidem orthodoxam. Non licet enim per aliam fidem salvos fieri. Si quis autem humanis quidem personis gratificatur, in Deum autem caritatem ex zelo non ostendit, & hoc nostrum pium circumscribit edictum; si est quidem episcopus aut clericus, aut monastico etiam habitu indutus, luet pœnas depositionis. Si est autem in gradu dignitatum constitutus, pœnam subibit publicationem & cinguli ablationem. Sin autem sit ex ordine privatorum, ex hac regia & omnibus nostris civitatibus exterminabitur; & præter hæc omnia, terribilis & incorrupti judicii non effugiet supplicium. Proponatur.

EXEMPLUM DIVINÆ SACRÆ pii & Christi amantis Constantini, ad Leonem sanctissimum & beatissimum Papam veteris Romæ, missa per eos, qui illinc missi fuerant synodales viros a sanctæ memoriæ Agathone.

Leoni sanctissimo & beatissimo archiepiscopo veteris & inclytæ urbis Romæ, & Papæ œcumenico.

Missa fuit mense Decembri, Indict. x.

INcomprehensibile regnum cœlorum & beatitudinem expetentes, & ad spiritalem filiorum adoptionem pium nostrum scopum dirigentes, illa meditamur & agimus, quæ ad id cujus studio tenemur assequendum pertinent. Quid ergo pollicitus est Dominus in evangeliis? *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur* (Matth. 5.). Hujus autem promissionis quæ nos ad divinam deducit cognationem, & filiorum adoptionis concedit nobilitatem, compotes effici volentes, & qui nos coronavit Christum ipsum imitantes, & universum in se Deo reconciliavit, ad pacem & concordiam studemus deducere nostram Christi amantem rempublicam: præcipue autem curam gerimus moderationis & ordinis sanctarum Dei ecclesiarum, & ut fidei unionem omnino comparemus providemus.

Valde ergo succensemus & non leviter ferimus tantam quæ tempore aucta est disjunctionem, ut & infideles Christi amantes irrideant, & lætandum sibi ducant propter Christianorum mutuas inter se inimicitias. In illos enim aciem dirigere omittentes, in se invicem linguas tanquam novaculam acutam blasphemiis armabant, & cum dissensionibus fidem simul dividebant. Hæc quæ ante nostra tempora inceperant, & eo malitiæ processerant ut morbus videretur incurabilis, grave quidam erat sistere; non sistere autem gravius, & quod Deum quidem provocabat ad iram, provocabat autem nostram quoque mansuetudinem. Non ergo aliter morbum quo Dei tenebantur ecclesiæ curare decrevimus, quam si Dei quidem sacerdotes & ministros, horum autem medicos, ad visitandum adhortaremur. Sæpe enim ecclesia, here-

hæreticis invadentibus laboravit non sine magno periculo : sed non aliter accepit orthodoxæ fidei curationem, quam piorum & Christi amantium Imperatorum evocationibus, divinorum autem sacerdotum conventibus & congregationibus.

Quamobrem sancti quidem Papæ Agathonis beatitudinem per pios nostros apices rogavimus, ut mitteret aliquos, qui vicem suam gererent: reliquis autem sanctissimis antistitibus ediximus, ut convocatis unusquisque sanctissimi sacerdotibus, qui ei subsunt, omnes simul congregentur in hac nostra a Deo custodita & regia civitate : ut putridi quidem aut quod offendit membri exscindant id quod est inutile, maxime quando non vult admittere curatorem : reliquum autem Christi corpus confirment & corroborent pietatis dogmatibus & cataplasmatibus. Expedit enim, ut dicam evangelice, ut unum membrum pereat, & servetur cœtus totius ecclesiæ.

Cum itaque nostra evocatione & jussu tam qui erant ex parte vestræ beatitudinis, quam qui cum ea post eam consident sanctissimi patriarchæ & reliqui omnes sanctissimi episcopi, in nostram convenissent civitatem, & consedissent, agitavimus piam de fide quæstionem. Protinus igitur qui ad nostram potentiam sancti Papæ Agathonis relationem attulerant legati; Theodorus, inquam, & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus archidiaconus, & Constantinus reverentissimus hypodiaconus : & Theodorus religiosissimus presbyter ecclesiæ Ravennæ, & qui cum eo erant; eam obtulerunt nostræ serenitati : quam cum audientibus omnibus legi jussissemus, sanæ & non adulteratæ fidei characterem in ea aspeximus. Evangelicas enim & apostolicas voces dijudicantes, & quæ ex sanctis & œcumenicis synodis in ea producta fuerant conferentes, & quas continebat sententias cum patrum scriptis comparantes, & nullam invenientes discrepantiam; quæ deleri & adulterari non potest veræ confessionis rationem in ea animadvertimus : & tanquam ipsum chori apostolici principem, & qui primum jecit fundamentum Petrum intelligentiæ oculis aspeximus, totius œconomiæ divinum exponentem mysterium, & per literas sic Christum alloquentem : *Tu es Christus filius Dei vivi*. Ipsum enim totum Christum sacrosanctæ ejus literæ nobis descripserunt oratione; quas quidem nos omnes jucunde & sincere accepimus, & tanquam ipsum Petrum ulnis animæ complexi sumus.

Solus autem cum iis quos ad se attraxit defecit, falso nomine, nempe minime beatus Macarius, qui præfuit Antiochiæ; & a Christi quidem jugo ex adverso se subduxit; conventui autem sacerdotali insultavit literis, tanquam adversus ipsum summum Petrum insaniens. Atque adhibita quidem ei fuit plurima admonitio, plurima adhortatio : omnes enim conversionis viam ei ostendimus : quid non dicentes quidem, quid non machinantes eorum quæ a sacerdotali quidem cœtu maxime separant; ejus enim curam gerebamus : quidni enim? & miserationibus nobis convellebantur viscera, quod a Christi grege divellebatur : sed vultus meretricis ei fuit factus, & induit personam impudentiæ : & cum adhortatione repulit etiam impietatem; non enim intellexit ut intelligeret, & sanctam abhorruit orationem. Et quid fusiori opus est narratione eorum quæ in actis singulatim narrantur : ex quibus ad vos missis omnium quæ fuerunt agitata vel minutissimam habebitis notitiam. Quoniam autem sic obduruerat, & ferreum nervum collum extenderat, & vultum æneum reddiderat, & aures ne audirent gravaverat, & cor inobediens posuerat ut legem non audiret : *lex enim ex Sion proficiscitur*, apostolici scilicet culminis dogmata. *Isai. 2.* propterea sancta & œcumenica synodus, eumdem mente captum Macarium cum ejus cohæreticis sacerdotali quidem habitu exuit. Communiter autem eos per scriptis mandatam supplicationem nostram orarunt serenitatem, ut eos transmitteremus ad vestram beatitudinem. Hoc autem etiam fecimus, & illos ad vos misimus, vestro paterno judicio universum de eis permittentes.

Divinum autem & venerandum decretum sancta edidit synodus, cui nos quoque subscripsimus, & piis nostris edictis confirmavimus; hortantes universum nostrum Christi amantem populum, ut fidem in eis scriptam sequantur, & nullam omnino hæreticam inveniant inventionem. Deo gloria, qui facit gloriosa, qui conservavit in vobis fidem inviolabilem. Quomodo enim non esset conservaturus in ea petra, in qua fundavit ecclesiam, & prædixit fore ut a portis inferi, ab hæreticis, inquam, insidiis minime expugnetur : ex qua tanquam ex cœlestibus absidibus eluxit ratio veræ confessionis; & Christi amantium animas illuminavit; & refrigeratam orthodoxam fidem suscitavit? Hæc convenienter nostro scopo & instituto, Deo annuente peregimus, in unum gregem oves Christi coegimus : quæ non amplius quidem decipiuntur a mercenariis, & qui non sunt pastores : & propterea non capiuntur a lupis, pascuntur autem ab uno solo & bono pastore; cum quo vos quoque ut pasceretis positi estis, & animam pro ovibus ponere jussi estis.

Esto ergo fortis & strenuus, & verbi rhomphæa accingere, & divino zelo eam acue, & sta firmus ac validus propugnans pro pietate : & ad omnem hæreticam auditionem & institutionem exscindendam esto prompto & alacri animo : sicut etiam prius quoque Petrus Judaici auditus sensum gladio percussum abstulit; legalem & servilem synagogam surdam fore prius describens. Extende securim spiritus, & omnem arborem quæ producit fructum hæresis, vel cathechismis transplanta, vel exscinde canonicis increpationibus, & transmitte in ignem futuræ gehennæ : ut excisis omnibus qui fidei aliquid nocumenti afferunt, validum & integrum sit corpus ecclesiæ, pace spiritus constrictum & compactum : qua manente inconcussa, concutitur quidem hostium status & repugnantia; petræ autem fidei innititur sedes nostræ serenitatis : ad nostræ autem potentiæ utilitatem diriguntur consilia & motiones; totius autem Romanæ reipublicæ status redditur tranquillus una cum tranquillitate fidei.

Rogamus autem vestram sacratissimam celsitudinem, ut citra moram emittat ab ea constitutum apocrisiarium, ut is degens in hac a Deo custodita & regia civitate, in iis quæ emergunt, seu dogmaticis seu canonicis, & omnibus ecclesiasticis, ut semel dicam, negotiis repræsentet personam vestræ sanctitatis. Vale in Domino, beatissime, & exsurge ad orandum intensius pro nostra potentia.

SUBSCRIPTIO PII IMPERATORIS.

Deus te conservet ad multos annos, sanctissime & beatissime Pater.

EXEMPLUM DIVINÆ SACRÆ ejusdem pii & Christi amantis Imperatoris Constantini ad synodum sedis Apostolicæ Romæ, & missa per eosdem synodales.

INSCRIPTIO.

Omnibus sanctis quæ ubicumque sunt synodis, B pertinentibus ad synodum sedis Apostolicæ.

LÆtus est & suspiciendus sacrosanctus vester cætus, quem pro ecclesia congregavit Spiritus sanctus, & pietatis armavit rationibus. per quas eos expugnastis qui insidiantur fidei, duci vestro opem ferentes pontifici & œcumenico patriarchæ; cum quo & pacem agere & Eccl. 3. bellum simul gerere didicistis. *Tempus est enim omni rei;* ut videtur Solomoni. Nam bonum quidem erat apud omnes pacem agere, sed in pietate consentientes: melius autem bellare, quando pacem agere ad malum operatur consensum. Dominus quidem certe dicebat: *Non* C Luc. 12. *veni mittere pacem super terram, sed gladium.* Gladio autem utrinque acuto verbum fidei fuit assimilatum, dividens ac discernens fidelem & infidelem; & cum impietate quidem cognationem & conventionem dissecans, Deo autem applicans & conjungens per pacem & dilectionem quæ ei cum ipso intercedit. Nihil enim ejus dilectione per fidem præstantius. Non pater, non mater quæ dolores parit simul cum filiis, non fratres vincti naturæ necessitate & soluti animis; non legitimæ affinitatis crassa & perturbationum minime expers conjunctio, & alterius solutione simul solvens habitudinem ac relationem. Nihil enim horum nos reddit divinæ naturæ participes: sed sola in Deum fi- D des & dilectio, ex quarum complexu regenerati sumus & reformati, & cum formatore dignati conjunctione. Ipse enim Servator dice- Matth. 10. bat: *Qui diligit patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus:* & *qui diligit filium aut filiam, plusquam me, non est me dignus* & *qui* Matth. 16. *non tollit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.*

Si ergo qui volunt insistere in vestigiis semitæ evangelicæ, & sortiti sunt dignitatem apostolicæ hierarchiæ, omnia despiciunt, & patiuntur, si contingat, vel extremo mortis damnari supplicio propter suam in Deum amicitiam: quid non prompto & alacri animo fecerint & passi fuerint, quando fidem viderint E oppugnari, per quam acquiritur in Deum amicitia: quando cernunt ecclesiam diripi insultibus hæreticis: quando aspiciunt veritatem a falso impeti; nunquid mittentes bellare & defendere, reconciliabuntur inimicis, & obliviscentur præcepti evangelici? & quomodo est hoc eis impune abiturum? Nequaquam. Accepta ergo armatura Spiritus, armantur adversus eos, qui stant in acie.

Hoc sacrosanctus ostendit vester conventus & propugnavit pro pietate, eo quod communi patri dederit auxilium, & adversus hæreticam A catervam se strenue & fortiter gesserit. Sed eorum quæ sunt dicenda memoria contrahitur oratio, & ne ulterius procedat retardatur; est enim lugubris tragœdia expositio eorum quo sequuntur Hierachæ enim facti sunt hæresiarchæ: & pro pace quidem litem populo acclamarunt, pro frumento autem zizania seminarunt in agris ecclesiasticis: vinum aquæ miscuerunt, & propinquum potaverunt turbulenta eversione. lupus egit agnum, & agnus tanquam lupus fuit reputatus: falsum veritas & veritas falsum fuit reputata: confusa fuerunt omnia ecclesiæ negotia. Cum autem hæc ita essent affecta, & pietatem depasceret impietas, ad id quod maxime decebat scopum nostrum dirige- B re proposuimus, & ad solum sapientem & eorum cognitorem Deum oculos tetendimus: & dubiorum solutionem frequentibus precibus illinc postulavimus. Quamobrem illius spiritu illuminati, ecclesiæ oculos, sacerdotes, inquam, ad veritatem considerandam convocare constituimus. Pro fide enim tantum laboramus & ad pietatem contendimus, & status ecclesiastici in primis curam gerimus, ut bellicis curis impliciti, & bellicis consiliis impediti, hanc sacrosanctam synodum congregare non gravati simus, ut procul expulsa ecclesiarum discordia, pacis connectatur vinculum. Nam cum pace fidei pacem simul agere credimus Christi quoque amantem universam nostram Romanam C rempublicam. Fuit itaque congregatum venerandum vestrum concilium Nam vos quoque adfuistis cum œcumenico principe pastorum, simul cum eo theologiam explicantes & spiritu & literis. Nam & quæ missæ sunt ab ejus beatitudine, & quæ a vestra sanctitate, accepimus literas; quæ allatæ & lectæ sunt, & verbum veritatis expresserunt; orthodoxæ enim veritatis characterem graphice descripserunt. Omnia enim similia & nulla in re omnino discrepantia, tam synodalibus quam patrum protulerunt glorificationibus. Neque enim fuimus negligentes, sed ea diligenter contulimus: quamobrem omnes communiter & mente & lingua, & illa quidem simul credidimus, hac au- D tem confessi sumus, & tanquam ipsius divini Petri vocem, Agathonis epistolam admirati sumus: nullus etiam dissensit nisi unus.

Nullus enim periit ex omnibus, nisi filius perditionis, pater inobedientiæ: qui ipse quoque cum suis discipulis abruptus fuit ab angelico & sacrosancto choro, quem opportune cum propheta miserum pronunciamus, quoniam ejus miserti sumus. Quomodo cecidisti ex cœlo, celsitudine sacerdotii, lucifer: qui mane oriebaris, & lumine veræ cognitionis credentium animas ordine illustrabas, qui nubibus, nempe levibus tuis dogmatibus superbiæ thronum erigere cogitabas, quomodo tot angelicorum sacerdotum fugisti cœtum, & pennis arrogantiæ ad gravissimum lapsum fuisti sublatus? Cur a mensa mystica aufugisti, & Judaicam imitatus es defectionem? Quomodo non admisisti fratrum adhortationem, qui imperatorium & apostolicum cœtum congregaverant? Quomodo recalcitrasti, o dilecte, adversus eos qui te diligebant & adhortabantur ad penitentiam? Num qui cadit, non resurgit? aut qui avertitur, non convertitur? Cur impudenti aversus fuisti aversione, & tuo hæretico perseverasti proposito, neque voluisti converti ad pietatem? Te omnino puduit convictum esse eorum quæ male docebas. O amentiam simul & cœcitatem!

Utra-

ANNO CHRISTI 681.

Utraque enim videntur esse idem. Nam hæc quidem mœstum corporis, illa vero errare facit gressus animæ: cum in errorem inducat, male docere non erubescit: erubescis autem recte discere. Hæc quidem, qui Antiochenæ sedis fuit antistes, infelix Macarius, & qui cum eo erant, qui a Christi ordine defecerunt: qui quidem œcumenici concilii sententia sacerdotali dignitate moti sunt, & ad sanctissimi Papæ probationem sunt transmissi.

Venerandum autem decretum fecit sancta synodus, sanctis synodis & eximiis patribus conveniens & consequens: cui etiam simul nostra subscripsit potentia, & piis nostris edictis id B confirmavit: per quod vestris precibus pacem egit universus cœtus ecclesiæ. Ubi sunt ergo qui contrariæ hæresis scandalum sunt architectati? Ubi sunt, qui fictam pietatem induebant argumentum falsæ doctrinæ? Ablata sunt personarum integumenta, eorum qui fucum faciebant deprehensa sunt figmenta: pellem lupus exuit, & lupus nudus traducitur; & hoc quidem esse cernitur quod celabatur non apparens. Condemnata est hypocrisis, in civitate degit veritas: exterminatum est mendacium: seminator zizaniorum dogmatum est excisus. Frumentum, nempe populus Christi amans, im- C portatum est in unum horreum Christi ecclesiæ. Exortum est lumen orthodoxe fidei, occiderunt erroris tenebræ, exuta est tristitia, luctus in lætitiam, mœror in gaudium, omnia sunt denique transmutata in melius. Quamobrem nos quoque Dei ecclesiis, quæ pacem acceperunt gratulantes, apostolice vos alloquimur: *Gaudete, gaudete, & rursus dico, gaudete.* Philip. 4. Trinum enim gaudium vobis largita est Trinitas. Valete, sacratissimi præsides pietatis, & orate pro nostra potentia.

EXEMPLUM RELATIONIS missæ a Leone sanctissimo & beatissimo Papa veteris Romæ ad Costantinum pium & Christi amantem Imperatorem, confirmans & admittens ea quæ acta sunt & definita in sancta sexta synodo.

INSCRIPTIO.

Maxime pio & serenissimo domino, victori & triumphatori, filio dilecto Dei & Domini nostri Jesu Christi, Leo episcopus servus servorum Dei.

Deest in ms. ipsa relatio.

ANNO CHRISTI 692

CONCILIUM IN TRULLO PALATII IMPERATORIS.

ADMON. DE CANONIBUS TRULLANIS.

ADMONITIO AD LECTOREM.

Περὶ τῶν λεγομένων τῆς ἕκτης συνόδου κανόνων, τοῖς ἐντευξομένοις.

Ἡ Ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος ὅτι μὲν κανόνας οὐκ ἐξέθετο, Γραικοί τε καὶ Λατῖνοι συνομολογοῦσι πάντες. οἱ δὲ ἐπ' ὀνόματι ταύτης περιφερόμενοι δύο πρὸς τοῖς ἑκατὸν οὔθ' ὅλως ὑπ' ἐκείνης γεγόνασιν, οὔτε μὴν ἁπλῶς ἅπαντας ὁ ἀποστολικὸς ἐδοκίμασε θρόνος, οἷα δὴ μετὰ τὴν ἕκτην ἐκδοθέντας σύνοδον ἐπὶ τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου, καθὰ διαβεβαιοῦται Ταράσιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης κατὰ τὴν τετάρτην τῆς ἑβδόμης συνόδου πρᾶξιν, καὶ συμμαρτυροῦσιν αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ συγγραψάμενοι τοὺς κανόνας ἐπίσκοποι ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα λόγῳ· ἐπὶ τούτῳ φάσκοντες ἱεροὺς κανόνας ἀναγράψαι, ἐπειδὴ αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ δύο σύνοδοι, ἡ μὲν ἐπὶ τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ἡ δὲ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ δευτέρου, τὸ περὶ πίστεως πληρέστατα διατρανώσασαι μυστήριον, ἱεροὺς κανόνας οὐδαμῶς ἐξέθεντο, καθ' ὃ δὴ ταύτην οἱ Γραικοὶ τὴν σύνοδον τὴν ἐπὶ τοῦ Ῥινοτμήτου οὐχὶ κυρίως ἕκτην, ἀλλὰ πενθέκτην κατονομάζουσι, φησὶ Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, ὡς ἀναπληρώσασαν τῇ ἐκδόσει τῶν κανόνων τὸ ὑστέρημα τῶν δύο πρὸ αὐτῆς συνόδων. ὅτι δὲ ἀπὸ τῆς ἕκτης ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου μέχρι τῆς τῶν κανόνων ἐκδόσεως συχνὸς διετρίβετο χρόνος, ἐξ αὐτῶν ἐστιν ἰδεῖν τῶν πρακτικῶν τῆς συνόδου· ἡ μὲν γὰρ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐν-

*De iis, qui vocantur sextæ * synodi canones.*

* sec quinisextæ πενθέκτης.

SANCTAM, & œcumenicam sextam synodum nullos condidisse canones tum Græci, tum Latini fatentur omnes. Qui vero ejus nomine circumferuntur duo illi D supra centum, neque ab ipsa sunt editi, neque omnes a sede apostolica comprobati; utpote post sextam conditi synodum sub Justiniano Rhinotmeto, ut affirmat Tarasius Constantinopolitanus patriarcha actione quarta septimæ synodi, & ipsimet episcopi testantur, qui illos scripsere canones, in prosphonetico ad Justinianum, cum dicant, ideo sacros canones a se esse conscriptos, quod sancta & œcumenica duo concilia, alterum quidem sub majore Justiniano, alterum vero sub Constantino Justiniani secundi patre, fidei mysteria plenissime explanantia, nequaquam sacros canones edidissent: ex quo factum E est, ut apud Græcos, conventus hic sub Rhinotmeto non proprie sexta synodus, sed quinisexta vocetur, (inquit Theodorus Balsamon;) quippe qui condendis canonibus suppleverit quod a duabus ante synodis fuerat prætermissum. Ceterum a sancta sexta œcumenica synodo ad hanc canonum editionem multos esse annos interlapsos, ex ipsius synodi actis videre licet. Nam synodus œcumenica celebrata est indictione nona. Editio vero canonum facta est in Trullo quarta indictione

ne elapsa, ut habetur in tertio canone. Quam etiam viri docti *, ubi de Rhinotmeto agunt, ad Sergii tempora referunt hujus nominis primi Romani pontificis. In hoc præterea conventu non iidem interfuere episcopi, qui & sacro œcumenico sexto concilio, sed (exceptis tantum tribus & quadraginta) longe diversæ sunt & patriarcharum & episcoporum subscriptiones, diversus quoque numerus patrum: quandoquidem œcumenicam synodum centum ac septuaginta episcopi celebrarunt, quinisextum vero cœtum, ut Græci ipsi * asserunt ducenti viginti septem. In quibus nemo plane est, qui nomine Romani pontificis interesset. Cum tamen non solum ecclesiastici canones, & paternæ traditiones, sed etiam exempla ipsa verum esse demonstrent, quod in ipso sancti Chalcedonensis concilii exordio sedis apostolicæ legatus objecit Dioscoro, cum ait: Personam judicis arripuit Dioscorus, quam non habebat, synodum cogere ausus est, sine auctoritate sedis apostolicæ, quod nunquam factum est, nec fieri licet. Nam hoc solo nomine Dioscorus, cum nihil haberet quod responderet, surgens e consessu, tanquam reus sedit in medio. His rebus consonum illud est, quod habetur actione sexta septimæ synodi. Etenim initio confutationis, qua definitio pseudo synodi Iconomachorum refellitur, ad titulum quidem illi præfixerant: Definitio sanctæ, magnæ, & universalis septimæ synodi; respondetur his verbis: Quomodo magna & universalis, quam neque receperunt, neque concordaverunt reliquarum præsules ecclesiarum, sed anathemati hanc transmiserunt? non enim habuit auctorem illius temporis Romanorum papam, vel eos qui circa ipsum sunt sacerdotes, nec etiam per vicarios ejus, neque per encyclicam epistolam, ut lex dictat conciliorum. Quod vero ait Balsamon Italos ac Latinos ab hujus canonibus lethaliter vulneratos, negare hanc esse œcumenicam, & papæ vicarios illi interfuisse, ut multo post sextam tempore congregatæ; se vero non ferentem hæc audire, & respicientem potius ad prosphonetici textum, & curiosius attrectantem comperisse ex subscriptionibus, affuisse in illa Basilium Gortynæ, & alium quemdam Ravennæ episcopum vicem agentes universæ synodi ecclesiæ Romanæ; id certe quod Balsamon asserit cum historiis non congruit, in quibus de hac synodo scribitur, Sergium pontificem subscribere canonibus recusantem a Justiniano imperatore deportari jussum Constantinopolim, per Zachariam protospatharium; quem tamen re infecta fuisse ab urbe depulsum. Et licet in actis sanctæ sextæ synodi actione decimaseptima & decimaoctava inseratur Basilius legatis sive responsalibus concilii Romæ sub Agathone habiti centum vigintiquinque episcoporum, a Romana tamen synodo una cum aliis legatis Basilium non fuisse missum, liquido apparet. Nam nullam illius mentionem fecit, sicut & aliorum omnium, qui vice ipsius fungebantur, Romana synodus, in ea quam scripsit ad Constantinum imperatorem epistola, neque Constantinus ipse ad Leonem Agathonis

ADMON. DE CANONIBUS TRULLANIS.

* Beda de sex ætatibus, in Justiniano minore. Paulus diaconus de gestis Longobardorum lib. 6. c. 11. Anastasius in Sergio secundo.

* Balsamon & Zonaras in explicatione canonum.

A δικτιῶνος γέγονεν ἐννάτης. ἡ δὲ τῶν κανόνων ἔκθεσις ἐν Τρούλλῳ παρελθούσης τῆς τετάρτης, ὡς ὁ τρίτος διαλαμβάνει κανών. ταύτην δὴ οὖν τὴν ἐν Τρούλλῳ πενθέκτην καλουμένην σύνοδον ἄνδρες σοφοὶ, ἐν οἷς τὸν τοῦ Ῥινοτμήτου βίον ἀναγράφουσι, συστῆναί φασιν ἐπὶ Σεργίου τοῦ ἐν ἀρχιερεῦσι Ῥωμαίοις πρώτου τὸ τοιοῦτον ὄνομα κληρωσαμένου· οὐδαμῶς τοὺς αὐτοὺς πλουτήσασαν ἐπισκόπους πλὴν μοίρας τούτων οὐ πολλῆς, οἳ καὶ τὸν τῆς οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου σύλλογον ἀνεπλήρουν, ἀλλὰ μόνον τριῶν πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα ἐξαιρουμένων διαφόρους ἔχουσαν καὶ πατριαρχῶν καὶ ἐπισκόπων ὑπογραφὰς, διάφορόν τε τῶν συνελθόντων πατέρων ἀριθμόν· εἴγε τὴν μὲν οἰκουμενικὴν σύνοδον ἑκατὸν ἑβ-
B δομήκοντα πατέρες ἐκόσμουν, τὴν δὲ πενθέκτην, ὡς αὐτοί φασιν οἱ Γραικοὶ, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι πρὸς τοῖς διακοσίοις συνεκρότουν, ἐν οἷς φαίνεται τὸ παράπαν οὐδεὶς τὸ πρόσωπον ἐκπληρῶν τοῦ πάπα. καί τοι οὐ μόνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, καὶ τῶν πατρικῶν παραδόσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀληθὲς εἶναι δεικνύντων, ὅπερ ἐν προοιμίοις τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἐγκαλῶν Διοσκόρῳ προὔτεινεν ὁ τοποτηρητὴς τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, φάσκων· πρόσωπον ἥρπασε Διόσκορος τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου· ὅπερ οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γε-
C νέσθαι. ἐφ' ᾧ καὶ μόνῳ Διόσκορος μὴ ἔχων ἀντειπεῖν ἐξανέστη μὲν τοῦ συνεδρίου, ἐκαθέσθη δὲ ὡς ὑπεύθυνος ἐν μέσῳ. εἰς ὃ δὴ σύμφωνον ἐκεῖνο τὸ κατὰ τὴν ἑβδόμην ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν φερόμενον σύνοδον. ὁ γὰρ ἀπαρχόμενος τῆς ἀνασκευῆς τοῦ ὅρου, ὃν ὁ ψευδοσύλλογος τῶν Εἰκονομάχων ἐξήνεγκεν, ἐκείνων οὑτωσὶ ἐπιγραψάντων· ὅρος τῆς ἁγίας μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς ἑβδόμης συνόδου· ἀντιφάσκων κατὰ ῥῆμα λέγει· πῶς μεγάλη καὶ οἰκουμενική, ἣν οὔτε ἐδέξαντο, οὔτε συνεφώνησαν οἱ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν πρόεδροι, ἀλλ' ἀναθέματι ταύτην παρέπεμψαν; οὐκ ἔσχε συνεργὸν τὸν τηνικαῦτα τῶν Ῥωμαίων πάπαν, ἢ τοὺς περὶ αὐτὸν ἱερεῖς, οὔτε διὰ τοποτη-
D ρητῶν αὐτοῦ, οὔτε δι' ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς, καθὼς νόμος ἐστὶ ταῖς συνόδοις· ὃ δέ φησιν ὁ Βαλσαμών, ὡς Ἰταλοὶ καὶ Λατῖνοι ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς τοιαύτης συνόδου καιρίως πληττόμενοι διενίστανται μὴ εἶναι ταύτην οἰκουμενικὴν, μηδὲ τοποτηρητὰς τοῦ πάπα Ῥώμης ἐν αὐτῇ παρουσιάσαι, ὡς μετὰ χρόνους πολλοὺς γενομένην μετὰ τὴν ἕκτην· αὐτὸς δὲ μὴ ἀνεχόμενος τούτων ἀκούειν, καὶ μᾶλλον βλέπων τὴν ὕφην τοῦ προσφωνήματος, καὶ περιεργότερον ψηλαφήσας εὑρεῖν ἐκ τῶν ὑπογραφῶν τὸν Γορτύνης Βασίλειον, καί τινα Ῥαβέννης ἐπίσκοπον, τὸν τόπον ἐπέχοντας πάσης τῆς συνόδου τῆς ἐκκλησίας
E Ῥώμης ἐκεῖ παρεῖναι· ἀσύμφωνον μὲν ταῖς ἱστορίαις, ἐν αἷς καὶ τοῦτο φέρεται περὶ ταύτης τῆς συνόδου· ὡς Σέργιον τὸν Ῥώμης καθυπογράψαι τοῖς κανόσι παραιτούμενον Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἀχθῆναι προστάξειεν εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ Ζαχαρίου τοῦ πρωτοσπαθαρίου. τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διανύσαι τὸ κελευσθὲν κακῶς ἐκ τῆς Ῥώμης ἀπαλλάξαι. ἀσύμφωνον δὲ ὅλως τοι, πεπραγμένοις ἐν τῇ ἁγίᾳ ἕκτῃ συνόδῳ· ἐν ᾗ κατὰ δύο τὰς ἐσχάτας πράξεις ιϛ', καὶ ιζ', παρενείρεται Βασίλειος τοῖς τὸν τόπον ἐπέχουσι τῆς γενομένης ἐν Ῥώμῃ συνόδου

ἐπὶ

ANNO CHRISTI 692.

ἐπὶ Ἀγάθωνος ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ἐπισκόπων. καί τοι οὐδὲ τοῦτο δικαίας ἄμοιρον ὑποψίας. πῶς γὰρ τοποτηρητοῦ γε ὄντος οὐδεμίαν ὅλως μνείαν πεποίηται ἐν ᾗ γέγραφε πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν βασιλέα ἐπιστολῇ ἡ ἐν Ῥώμῃ σύνοδος; οὔτε μὴν Κωνσταντῖνος αὐτὸς Λέοντι ἐπιστέλλων τῷ διαδεξαμένῳ Ἀγάθωνα, τοὺς ἐκεῖθεν ἀποσταλέντας, καὶ πάντας τοὺς λόγον τοποτηρησίας ἐκπληρώσαντας ἀριθμούμενος; ὥστε δῆλον, ὡς εἰ καὶ δοίημεν τοποτηρῆσαι Βασίλειον τῇ ἐν Ῥώμῃ τότε συνόδῳ, ἀλλ᾽ οὖν γε ὅτε τοὺς ἐν Τρούλλῳ κανόνας ὑπεσημειοῦτο, πάντως οὐκ εἶχε τόπον συνόδου ἀναπληροῦν τῆς οὐδαμῶς οὔσης, καὶ ὅλως ἐπὶ τούτῳ τηνικαῦτα μὴ γεγονυίας. κἀκεῖνο δὲ ὅ φησιν ὁ Βαλσαμὼν, ὡς κατὰ Βασιλείου τοῦ Κρήτης καὶ τοῦ ἀνωνύμου τοῦ Ῥαβέννης, ὃν ὤφειλεν ὀνόματι προσφέρειν, εἴγε παρῆν, καὶ μὴ κεναῖς χωρὶς ὀνομάτων ὑπογραφαῖς ἐπερείδεσθαι, παρῆσαν τῇ ἐν Τρούλλῳ συνόδῳ, δηλαδὴ τῇ πενθέκτῃ οἱ τότε ὄντες λεγάτοι τοῦ πάπα, ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ Δαρδανίας, εἴτε Σαρδινίας, ὁ Ἡρακλείας Θρᾴκης, καὶ ὁ Κορίνθου, τίς οὐκ ἂν ὑπερθαυμάσειεν; εἰ γὰρ ἀρκέσει πρὸς ὑπογραφὴν τὸ, ψιλὰ διαχαράξαι τῶν μελλόντων ὑπογράφειν τὰ ὀνόματα, τί μὴ ἄν τις εἰπεῖν καὶ διαβεβαιοῦσθαι τολμήσειεν; μόνος οὖν Βασίλειος ὁ Κρήτης εὑρίσκεται αὐτὸς παρὼν καὶ ὑποσημηνάμενος, ὡς εἰρήσεται κατωτέρω· τοῖς δὲ λοιποῖς ἅπασι, καὶ αὐτῷ τῷ πάπᾳ κενὸς εἰς ὑπογραφὴν ὑπελέλειπτο τόπος. πλὴν οὗτοι καίπερ λεγάτοι, εἴτε λεγατάριοι καλούμενοι, καὶ μερικὴν ὥς φησιν ὁ Βαλσαμὼν, δικαιοδοσίαν ἔχοντες, οὐδαμοῦ φαίνονται ἢ προκαθεζόμενοι τῆς συνόδου, ἢ πρῶτοι καθυπογράφοντες, ἢ αὐθεντίαν ἑαυτοῖς περιποιοῦντες, ἣν ὁρῶμεν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων ἐπιδεικνυμένους τοὺς ἐκ Ῥώμης κατὰ καιροὺς ἀποσταλέντας, ἰδικὰς προστάξεις μεθ᾽ ἑαυτῶν ἐπιφερομένους, εἴτε ἐνταλτήρια, πρὸς ἣν ἑκάστη σύνοδος ἠθροίζετο ὑπόθεσιν προσφόρως ἔχοντα, καὶ ἀπαράβατον τὴν ἐπιταγὴν διορίζοντα. πάμπολυ δὲ τοῦτο ἀπέχει τῆς τοποτηρησίας ἐκείνης, ἣν ὁ Θεσσαλονίκης καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι λεγάτοι ἀνεπλήρουν τοῦ Ῥώμης ἀρχιερέως, περὶ παντοῖα καταγινομένην ἐκκλησιαστικὰ κεφάλαια ἐν ὡρισμέναις ἐπαρχίαις, οὐ περί τι ζήτημα πίστεως ἢ κανόνων ἀναγραφήν. οἷον καὶ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνάτος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν σάκρᾳ, ἧς ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, προτρέπει σταλῆναι ἀποκρισιάριον εἰς τὴν βασιλίδα πόλιν, ἐξεικονίζειν ὀφείλοντα τὸ πρόσωπον τοῦ πάπα ἐν πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ἐπιφυομένοις κανονικοῖς καὶ ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι κατὰ τὸ διδόμενον τῆς ἐξουσίας μέτρον. ὥστε ἀπίθανον πάντως τὸ, Βασίλειον τὸν Κρήτης κατὰ τὴν πενθέκτην σύνοδον ἐκπληρῶσαι τῇ οἰκείᾳ ὑπογραφῇ τὸν τόπον πάσης τῆς ἐν Ῥώμῃ συνόδου. οὔ γε μὴ ὄντος, οὐδὲ ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς ταύτην ἀπαριθμεῖσθαι δυνατὸν, οὐδὲ τοὺς ταύτης κανόνας ὡς οἰκουμενικῆς παραδέχεσθαι, τοῦτο γὰρ ἀπέδειξαν σοφοί τε καὶ ἀρχαῖοι ἄνδρες, καίπερ τὸ τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου σεπτὸν ἐπιγραφομένους ὄνομα. καθὸ δή τινες ἐξ αὐτῶν κανόνες καὶ πρός τινων Ῥώμης ἀρχιερέων, καὶ τῆς ἁγίας ἑβδόμης συνόδου προφέρον-

ADMON. DE CANONIBUS TRULLANIS.

successorem scribens, dum inde missos & legationis munere functos omnes enumerat. Præterea etsi demus Basilium Romanæ tum synodi legatione functum, cum tamen Trullanos canones subscribebat, nequaquam potuit vices synodi gerere, quæ id temporis ad eum finem nulla erat celebrata. Quod vero Balsamon ait cum Basilio Cretensi, & nec expresso illo Ravennate (qui tamen, si aderat, nominatim erat exprimendus; cum non sit satis inniti nudis subscriptionibus, quæ nomina non exprimant) interfuisse etiam episcopis quinisextæ synodi Thessalonicensem, Dardaniensem, [a] Heracliensem, Corinthium eo tempore papæ legatos, quis non vehementer admiretur? si enim ad subscriptionem satis est nudos eorum, qui subscribere debent, subnotate titulos, quid non audeat quilibet affirmare? Unus ibi reperitur Basilius Cretensis præsens ipse, & subscribens: ceteris, ut infra dicetur, omnibus etiam ipsi papæ vacuus ad subscribendum locus erat relictus. Hi vero tametsi legati, sive legatarii vocabantur, & speciale, ut ait Balsamon, jurisdictionis exercendæ jus habebant, nusquam tamen videtur aut præsedisse in synodis, aut subscripsisse primi, vel sibi auctoritatem arrogasse; qualem in conciliorum gestis legimus vindicasse sibi eos, qui ab urbe mittebantur, specialia secum mandata gerentes, ad id spectantia, quod in singulis conciliis tractabatur, quæ etiam præterire nullo modo fas erat. Quod sane plurimum ab eo jure distat, quod Thessalonicensis & alii in Græcia legati, Romani pontificis nomine exercebant circa quælibet ecclesiastica in certis provinciis negotia, non circa fidei quæstionem, aut canonum scriptionem: hujusmodi legatum sive apocrisiarium petebat Constantinus imperator in ea quam diximus epistola ad Leonem papam scripta: ut in regiam mitteretur urbem, qui personam pontificis ibi referret in omnibus canonicis, & ecclesiasticis, quæcumque emergerent, negotiis, juxta traditum potestatis modum. Quare non est ulla ratione credibile Basilium Cretensem in quinisexto Trullano conventu subscriptione sua repræsentasse totum Romanum concilium. Quæ cum non sint, conventus ille numerari non potest inter œcumenicas synodos, neque ejus canones tanquam generalis concilii recipiendi; ut docti & antiqui auctores ostendunt, etiamsi venerando sextæ synodi titulo sint insigniti: atque hinc factum est, ut nonnulli ex iis canones a quibusdam Romanis pontificibus, & a sancta septima synodo sub nomine sexti concilii fuerint prolati, quod juxta consuetudinem Græcorum vix obtinuisset hæc appellatio, & qui illos proferebant ad communem loquendi usum se conformarent, ut fieri solet in citandis scriptorum locis, quodque multi in iis canones ad improbandam hæreticam pravitatem & stabiliendam ecclesiasticam disciplinam sint accommodati: qui certe canones non ex hujus auctoritate conventus, sed cum sint apostolicis & ecclesiasticis canonibus congruen-

Anastasius in præfatione in septimam synodum, Humpertus Leonis IX. Legatus.

a In Græco additur, *εἴτε Σαρδινίας*, forte pro *sive Sardicensem*. Harduinus.

ANNO CHRISTI 692.

ADMON. DE CANONIBUS TRULLANIS.

gruentes, aliunde vim suam nanciscuntur: quare ex eo, quod aliqui recepti sint, non sequitur omnes esse Trullanos canones approbatos. Hæc ita se habere constat ex vetustissimo codice, qui etiam nunc extat in bibliotheca Vaticana, ad veritatis comprobationem. Siquidem in eo codice continenter post canones habetur Justiniani imperatoris subscriptio, cum pater ejus Constantinus post omnes episcopos subscripserit definitioni sextæ synodi, idque non nisi rogantibus episcopis. Deinde vacuus relictus est locus subscriptioni papæ cum hac annotatione:

A ται ἐπὶ τῷ ταύτης ὀνόματι· ἅτε δὴ τῆς προσηγορίας ταύτης κατὰ τὴν κοινὴν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας συνήθειαν ἐπικρατησάσης· φιλοῦσι δὲ πρὸς τὸ κοινὸν ἀφορᾷν ἔθος οἱ τὰς χρήσεις παράγοντες· καὶ πολλῶν ὄντων ἐκεῖ κανόνων πρὸς ἀθέτησιν τῆς αἱρετικῆς φρενοβλαβείας καὶ ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν οὐκ ἀναρμόστων· ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, ἔστιν ἰδεῖν ἐξ ἀρχαιοτάτης βίβλου ἔτι καὶ νῦν σωζομένης ἐν τῇ ἀποστολικῇ βιβλιοθήκῃ εἰς παράστασιν τῆς ἀληθείας. φέρεται γὰρ ἐν ταύτῃ μετὰ τοὺς κανόνας εὐθὺς ὑπογραφὴ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως· καίτοι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνου μετὰ τοὺς ἐπισκόπους πάντας ὑποσημειωσαμένου τὸν ὅρον τῆς ἁγίας B ἕκτης συνόδου. καὶ τοῦτο πάντως ἐξαιτησαμένων τῶν ἐπισκόπων· εἶτα κενὸς ὑπελείφθη τόπος τῇ ὑπογραφῇ τοῦ πάπα δι' ἐπισημειώσεως τοιαύτης.

Locus sanctissimi papæ Romani.

[a] Tum sequuntur subscriptiones patriarcharum, Pauli Constantinopolitani, Petri Alexandrini, Anastasii Hierosolymitani, Georgii Antiocheni, Joannis novæ Justinianopoleos. Quos proxime sequuntur Cyriacus episcopus Cæsareæ Cappadociæ, & Stephanus episcopus Cesareæ Asianorum provinciæ. Deinceps locus vacuus ad subscribendum datus Heracleensi, Sardiniensi, Ravennati, & Corinthio: sequitur postea Basilii Cretensis subscriptio his verbis: Basilius episcopus Gortyniorum metropolis Christum amantis insulæ Cretæ, & locum tenens totius synodi sanctæ ecclesiæ Romanæ. Post hanc deinceps ducentorum & quinque subsunt episcoporum subscriptiones. Ex his vero omnibus tres soli & quadraginta reperiuntur, ut dictum est, qui antea quoque sanctæ œcumenicæ sextæ synodo interfuerant. Quocirca Theophanes monachus, non ignobilis historicus, in vita Pogonati hæc habet: Sciendum valde nugaciter eos garrire, qui post annos quatuor factas asserunt penes ipsos pervulgatas sextæ synodi capitulares formas: penes, inquit, ipsos pervulgatas, non penes omnes Græcos, vel eos qui solam norunt præferre rebus omnibus veritatem. Sed & Manasses, & Glycas, & incertus auctor, ex elegantia tamen dictionis, & rerum delectu, quas recenset, non aspernandus sextæ synodi sub Pogonato præclara mentione facta; hi, inquam, omnes sub Justiniano celebratam, quinisextam scilicet, silentio prætereunt; quæ certe prætereunda non erat, si œcumenica habebatur ab iis, qui res multo minoris momenti describunt accurata diligentia. Verum tacuisse videntur quod ab omnibus non probabatur; nequaquam autem, quod fortasse quispiam dixerit, propterea quod quinisexta fuerit sextæ supplementum. Nam supplementum eadem est auctoritate faciendum, qua synodus principalis. Talis vero auctoritas in hoc conventu deficit, cum Romana ecclesia canones non approbarit, ut Balsamon ipse testatur, & Latini antiqui scriptores; qui fuse hoc tractant, non

Anastasius & Humbertus loco citato.

Τόπος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης.

Εἶτα καθεξῆς τῶν πατριαρχῶν αἱ ὑπογραφαὶ, Παύλου Κωνσταντινουπόλεως· Πέτρου Ἀλεξανδρείας· Ἀναστασίου Ἱεροσολύμων· Γεωργίου Ἀντιοχείας. Ἰωάννου νέας Ἰουστινιανουπόλεως. μεθ' οὓς ὑπογέγραπται Κυριακὸς ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ Στέφανος ἐπίσκοπος Καισαρείας τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας. εἶτα παρελείφθησαν τόποι εἰς C ὑπογραφὴν τῷ Ἡρακλείας, τῷ Σαρδινίας, τῷ Κορίνθου· μετὰ ταῦτα ἡ Βασιλείου τοῦ Γορτυνῆς ὑπογραφὴ οὕτως ἔχουσα· Βασίλειος ἐπίσκοπος τῆς Γορτυνίων μητροπόλεως τῆς φιλοχρίστου Κρήτης νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης. καὶ ἐφεξῆς πέντε καὶ διακοσίων ἐπισκόπων ὑπογραφαὶ ἐξ ὧν τρεῖς μόνοι καὶ τεσσαράκοντα, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, εὕρηνται οἱ αὐτοὶ τήν τε ἁγίαν οἰκουμενικὴν ἕκτην σύνοδον συμπληρώσαντες, καὶ τὴν λεγομένην πενθέκτην· ὅθεν τοι καὶ Θεοφάνης μοναχὸς, οὐκ ἀφανὴς ἱστοριογράφος ἐν οἷς τὸν Πωγωνάτου διαγράφει βίον, αὐταῖς λέξεσιν οὕτως φησίν· ἰστέον, ὅτι μάτην λη- D ρωδῶς φλυαροῦσί τινες λέγοντες, μετὰ τέσσαρα ἔτη γεγονέναι τοὺς παρ' αὐτοῖς φημιζομένους τῆς ἕκτης συνόδου κεφαλαιώδεις τύπους. τοὺς παρ' αὐτοῖς, φησί. φημιζομένους, οὐ γὰρ δὴ καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς Γραικοῖς, ἢ τοῖς καὶ μόνην εἰδόσι προτιμᾷν τὴν ἀλήθειαν. ἀλλὰ καὶ Μανασσῆς, καὶ Ζωναρᾶς, καὶ Γλυκᾶς, ναὶ μὴν καὶ ἀνώνυμός τις, πλὴν οὐκ εὐκαταφρόνητος τῷ τε ἀνθηρῷ τῆς φράσεως καὶ τῇ ἐκλογῇ τῶν ἱστορουμένων, τῆς οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου βασιλεύοντος τοῦ Πωγωνάτου λαμπρῶς μνημονεύοντες, τὴν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ συστᾶσαν, λέγω δὴ τὴν πενθέκτην, σιωπῇ παραπέμπουσιν. ἐχρῆν δὲ μὴ παρατρέχειν οἰκουμενικήν γε νομιζομένην τοὺς οὐκ ὀλίγα πολλῷ ταύτης ταπεινότερα λεπτομερῶς ἐξιστοροῦντας. ἀλλ' ὡς ἔοικε, τὸ μὴ πᾶσι δοκιμαζόμενον σε- E σιγήκασιν, οὐχὶ δὲ, ὡς ἄν τις φαίη, ἐπειδὴ ἡ πενθέκτη ἀναπλήρωσις γέγονε τῇ ἕκτῃ. τὸ γὰρ ἀναπληροῦν τῇ αὐτῇ θέλει γίνεσθαι αὐθεντίᾳ, ᾗ καὶ τὸ ἀναπληρούμενον. ὃ δὴ τῷ συλλόγῳ τούτῳ οὐ πρόσεστι, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, ὡς καὶ Βαλσαμὼν μαρτυρεῖ, καὶ διεξοδικώτερον ἱστοροῦσιν ἀρχαῖοι συγ-

[a] Synodum fuisse receptam a quinque Patriarchis ait Theodorus Studita lib. 2. ep. 72. *Harduinus.*

ANNO CHRISTI 691

συγγραφεῖς Λατῖνοι, μὴ παραδεξαμένης τοὺς αὐτοῦ κανόνας, οὐχὶ δὴ πάντας· ὅσοι γὰρ εἴτε ἀποστολικοῖς, εἴτε ἄλλως ἐκκλησιαστικοῖς θεσμοῖς τυγχάνουσιν ἐμφερεῖς, τὴν οἰκείαν ἑτέρωθεν φυλάττουσι δύναμιν· ἀλλ' ἐκείνους δηλαδή, ἐν οἷς τὰ ἀρχαῖα νεωτερίζεται, καὶ τὰ ἀποστολοπαράδοτα κινεῖται διδάγματα· οἷόν ἐστι τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ κανόνι πέντε καὶ ὀγδοήκοντα κανόνας τῶν ἁγίων ἀποστόλων ῥητῶς ἐπικυροῦν, ἐνίων ἐν τούτοις ὄντων ἀπαραδέκτων τῇ ἐκκλησίᾳ. τὸ μὴ ἀκυροῦν τὸ τοῦ ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ δόγμα περὶ τοῦ δεῖν τοὺς ὑπὲρ αἱρετικῶν βαπτισθέντας αὖθις βαπτίζεσθαι, ἐναντίον ὂν τῇ ἀποφάσει τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. τὸ ἀνατολικῶν μόνον πατέρων κανόνας ἀπαριθμεῖσθαι πλὴν τῶν ἐν Καρθαγένῃ, Ῥωμαϊκῶν δὲ ἀρχιερέων, καὶ δυτικῶν ἄλλων πατέρων οὐδένας ἐγκρίνειν· ἀλλὰ καὶ τὸ τοὺς παραδεχομένους, παρ' οὓς ἐκεῖ κανόνας ἀπαριθμεῖται, κανόνας ἑτέρους, ὑποβάλλειν ἐπιτιμίοις. τὸ ἐν τῷ γ'. κανόνι τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθετεῖν ἐκκλησίᾳ περὶ τοῦ γάμου τῶν ἱερέων. καὶ τὸ ἀποστολικὴν ἀκρίβειαν καὶ τάξιν ἀποκαλεῖν τὰ τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν συνοικέσια. τὸ ἐν τῷ λϛ'. κανόνι ὁρισθέν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῶν ἴσων πρεσβείων τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀπολαύειν κατὰ τὰ νομοθετηθέντα, φησί, τῇ β'. καὶ δ'. ἁγίαις συνόδοις. καίτοι τῆς δευτέρας συνόδου λευκότατα ἀποφηναμένης, τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἔχειν τὰ πρεσβεῖα μετὰ τὸν Ῥώμης, ἀλλ' οὐχὶ τὰ ἴσα πρεσβεῖα τῷ Ῥώμης. τῆς δὲ τετάρτης ἐκθούσης κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων τοῦ Κωνσταντινουπόλεως οὐ κοινῇ ψήφῳ τῶν ἐπισκόπων, ἀλλά τινων μὲν ἀπαρεσκομένων, τῶν δὲ ληγάτων τοῦ πάπα προδήλως ἀντιλεγόντων καὶ τῆς συνόδου μὲν Λέοντα τὸν Ῥώμης ἐκλιπαρούσης ἐπικυρῶσαι τὸν κανόνα, ἐκείνου δὲ τοῦτον ἀποβαλλομένου τε καὶ τὸ σύνολον μὴ παραδεχομένου. τὸ ἐγκαλεῖν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ τὴν τοῦ σαββάτου νηστείαν τῇ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ. καὶ τοῦτο γίνεσθαι λέγειν παρὰ τὴν παραδοθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν. ταῦτα δὴ καὶ ἕτερ' ἄττα ἐν ἐκείνοις τοῖς κανόσιν ἐμπεριεχόμενα, καὶ ταῖς ἀρχαίαις τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου παραδόσεσιν ἀντιφερόμενα, ἐλέγχει τὴν πενθέκτην σύνοδον οἰκουμενικὴν ὅλως μὴ εἶναι. ἀλλὰ καὶ τοιαύτης οὔσης, ἵνα μή τι παραλελεῖφθαι δοκῇ, τοὺς κανόνας ἐνταῦθα παρατεθῆναι εὔλογον ἔδοξε.

ADMON. DE CANONIBUS TRULLANIS.

quidem omnes (quotquot enim apostolicis sive alias ecclesiasticis canonibus congruunt, suum aliunde robur, ut dictum est, obtinent) sed eos in quibus antiqua innovantur, & apostolicæ traditiones labefactantur. Quale illud est quod in secundo canone octogintaquinque apostolorum canones expresse approbantur, cum inter illos sint, quos ecclesia non recipit. Quod sancti martyris Cypriani dogma de rebaptizandis hæreticis non reprobatur, cum sit definitioni ecclesiæ catholicæ contrarium. Quod orientalium tantummodo patrum canones enumerantur, exceptis Carthaginensibus: Romanorum vero pontificum & aliorum occidentalium patrum plane nulli; imo etiam animadvertitur in eos, qui alios præter ibidem enumeratos canones admittunt. Quod decimotertio canone ecclesiæ Romanæ præcipitur ut permittat conjugia sacerdotum; quæ ibidem perfecta traditionis apostolicæ observatio dicitur. Quod trigesimosexto canone definitur, ut sedes Constantinopolitana iisdem, quibus & Romana fruatur privilegiis, juxta sanctorum, inquiunt, secundi & quarti conciliorum statuta. Cum tamen synodus secunda clarissimis verbis decreverit sedem Constantinopolitanam honorandam esse post Romanam, non æque ut Romanam: Chalcedonensis vero synodus ediderit canonem, non tamen omnium consensu episcoporum, sed quibusdam renuentibus, legatis vero pontificis apertissime contradicentibus, & synodo quidem Leonem Romanum pontificem obsecrante ut approbaret canonem, illo vero rejiciente, nec ullo modo admittente. Quod Romana reprehenditur ecclesia ob jejunium sabbati tempore quadragesimali, idque fieri dicitur præter traditam ecclesiasticam observantiam. Hæc & alia quædam in iis contenta canonibus, & antiquis apostolicæ sedis adversantia traditionibus convincunt quinisextam synodum œcumenicam plane non esse. Ne tamen aliquid prætermissum esse videatur, hic eos canones apponendos esse censuimus.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΤΙΚΟ'Σ ΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ἘΝ τῷ Τρούλλῳ [t] βασιλικῷ παλατίῳ συνελθόντων πατέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Ἰουστινιανόν.

PATRUM, QUI IN TRULLO imperatorio palatio convenerunt, ad Justinianum pium imperatorem allocutoria oratio.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἡ κατὰ τὸ θεῖον νεῦμα καὶ θέσπισμα τοῦ εὐσεβεστάτου ὑμῶν κράτους συναθροισθεῖσα κατὰ ταύτην τὴν θεοφύλακτον καὶ βασιλίδα πόλιν.

Piissimo & Christi amantissimo imperatori Justiniano, sancta & universalis synodus divino piæ vestræ potentiæ nutu, & decreto congregata in hac a Deo custodita & regia civitate.

Τῆς ἀῤῥήτου καὶ θείας χάριτος τοῦ λυτρωτοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πᾶσαν περι-

CUM ineffabilis ac divina redemptoris & servatoris nostri Jesu Christi gratia

Notas in eos pseudo... canones ...

t Mſ. Bibl. Cæsareæ, teste Lambecio lib. 8. p. 407. τῷ βασιλικῷ Παλατίῳ, *Trullo Palatii Imperatorii*. Hard

ALLOCUTIO PP. TRULLANORUM. Quod recentiores quini sextam synodum nominant, vide infra sub Sergio.

Hujus orationis & seqq. canonum versio est Gentiani Herveti, eademque legitur apud Zonaram & Balsamonem.

tia omnem terrarum orbem comprehenderit, & vivificum veritatis præconium sit omnium auribus disseminatum, populus quidem sedens in tenebris vidit magnam cognitionis lucem, & ab erroris vinculis liberatus est, cum regno cœlorum, antiqua servitute permutata: qui autem a primi splendoris pulcritudine propter elationem extrusus est, primus draco, mens illa magna, Assyrius, a prius captivis capitur, & fit incarnati verbi potentia ab omni fortitudine alienus, quemadmodum scriptum est, quod *inimici romphææ defecerunt in finem*. Ubique enim rationabilis cultus & adoratio sancita est; totus perfectusque offertur, Deusque qui sacrificatur, & qui distribuitur ad corporum simul & animarum acquisitionem, eos qui fiunt ejus participes deificat. Quamobrem & dæmones fugantur, & sacer hominum qui congregatur cœtus in ecclesiis mystice sanctificatur: & deliciarum paradisus omnibus apertus est; & tandem facta sunt nova omnia. Sed quoniam homicida diabolus, qui ex adverso præpotentis Dei præcipitatus est, & parturiit & peperit laborem defectionis, non ferens videre nos a transgressionis lapsu excitatos ad cœlum evolasse per primitias nostras, hoc est, Christum, qui se dedit pro nobis redemptionis pretium: non destitit improbitatis tela torquere, & animi perturbationibus fideles sauciare, ut a data illius spiritus operatione honoreque ac gratia separarentur. Nec vero qui certaminum nobis præmia proposuit, & est salutis nostræ dux ac princeps Deus, auxilii nos expertes dimisit, in unaquaque generatione excitans, qui in hujus vitæ stadio, ejus cultus ac religionis armis instructi adversus eum in acie starent, & manus cum eo consererent; qui stricto spiritus gladio, quod est verbum Dei, & sic cum malo congressi, quam in nos exercebat tyrannidem dissolverunt, gregum duces effecti, & vias domini populis sternentes ac præparantes: ne in iniquitatis præcipitia, propter ejus quod est melius ignorantiam, detrudantur, ac prolabantur. Oportebat enim eum, qui ut essemus, nobis largitus est, & tanta depressionis humilitatisque magnitudine nostrum sibi genus vendicavit, & ad se evocavit atque evexit, nobis quoque semitam ut bene, essemus, ostendere per ecclesiæ luminaria ac doctores, qui nostros secundum Deum gressus illuminantes dirigunt, & ad evangelium incitant, *quorum etiam conversatio in cœlis est*, ut ait divinus apostolus. Unde etiam nobis vitam nunc negligentius agentibus, ratiocinationis considerationisque otio indormientibus; cum nobis incautis viæ insidiator inimicus se injecerit, & virtutem paulatim suffuratus, nobis ejus loco vitium supposuerit; qui maximam hanc præsentis mundi navem clavo assidens regit Christus Deus noster, te sapientem nobis gubernatorem, pium imperatorem, vere præsidem excitavit, dispensantem sermones in judicio, in sæculum veritatem servantem, facientem judicium & justitiam in medio terræ, & in via ab omni culpa ac reprehensione aliena procedentem: quem cum sapientia concepisset, eique obstetricis officium præstitisset, pulchre

Psal. 9

A λαβούσης τὴν γῆν· καὶ τοῦ ζωηφόρου τῆς ἀληθείας κηρύγματος ταῖς ἁπάντων ἀκοαῖς ἐνσπαρέντος, ὁ μὲν λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει τῆς ἀγνοίας φῶς εἶδε μέγα τῆς ἐπιγνώσεως, καὶ τῶν τῆς πλάνης ἠλευθερώθη δεσμῶν βασιλείαν οὐρανῶν τῆς παλαιᾶς δουλείας ἀντιλλαξάμενος. ὁ δὲ τοῦ κάλλους τῆς πρώτης λαμπρότητος δι᾽ ἔπαρσιν ἀπωσθεὶς, ὁ πρῶτος δράκων, ὁ νοῦς ὁ μέγας, ὁ Ἀσσύριος ὑπὸ τῶν πρὶν αἰχμαλώτων ἁλίσκεται, καὶ γίνεται τῇ δυνάμει τοῦ σαρκωθέντος λόγου πάσης ἰσχύος ἀλλότριος, καθὼς γέγραπται ὅτι τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος. πανταχοῦ γὰρ λατρεία λογικὴ νενομοθέτηται, καὶ ὁλο-

B κάρπωσις ἀναφέρεται, καὶ ὁ Θεὸς θυόμενος καὶ διαδιδόμενος εἰς σωμάτων ὁμοῦ καὶ ψυχῶν περιποίησιν θεουργεῖ τοὺς μετέχοντας, ὑφ᾽ οὗ καὶ δαίμονες φυγαδεύονται, καὶ ἱερὰ τῶν ἀνθρώπων ἀθροιζομένη πανήγυρις ἐπ᾽ ἐκκλησίαις μυστικῶς ἁγιάζεται· καὶ τρυφῆς ὁ παράδεισος τοῖς πᾶσιν ἀνέῳκται, καὶ τέλος γέγονε τὰ πάντα καινά. ἀλλ᾽ ἐπεὶ ὁ ἀνθρωποκτόνος διάβολος ἅπαξ κατέναντι κυρίου παντοκράτορος τραχηλιάσας, καὶ ὠδινήσας πόνον τῆς ἀποστάσεως, μὴ φέρων ἡμᾶς ἐγερθέντας βλέπειν τοῦ τῆς παραβάσεως πτώματος, καὶ τὸν οὐρανὸν διαπτάντας διὰ τῆς ἀπαρχῆς ἡμῶν, τουτέστι Χριστοῦ τοῦ δόντος ἑαυτὸν λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν, οὐκ ἀνῆ-

C κε τὰ τῆς κακίας βέλη κινῶν, καὶ τοὺς πιστοὺς τιτρώσκων τοῖς πάθεσιν, ὡς ἂν χωρισθεῖεν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος, τιμῆς τε καὶ χάριτος, οὐδὲ ὁ ἀγαθὸς ἀθλοθέτης ἡμῶν καὶ τῆς σωτηρίας ἀρχηγὸς παρεῖδε Θεὸς ἀβοηθήτους ἡμᾶς, καθεκάστην ἀνιστῶν γενεὰν τοὺς ἐν τῷ τοῦ βίου τούτου σταδίῳ διὰ τῶν ὅπλων αὐτῷ τῆς εὐσεβείας παραταξαμένους, καὶ τὸν πρὸς αὐτὸν συναψοντας πόλεμον, οἳ τὴν τοῦ πνεύματος σπασάμενοι μάχαιραν, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ, καὶ οὕτως συμπλακέντες τῷ πονηρῷ τὴν καθ᾽ ἡμῶν τυραννίδα κατέλυσαν, ὁδηγοὶ τῶν ποιμνίων γενόμενοι, καὶ τὰς ὁδοὺς κυρίου τοῖς λαοῖς εὐθετίζοντες, ὅπως μὴ κατὰ

D κρημνῶν τῆς ἀνομίας ὑπ᾽ ἀγνοίας τοῦ κρείττονος ὠθοῖντο καὶ διολισθαίνοιεν. ἔδει γὰρ τὸν τὸ εἶναι ἡμῖν χαρισάμενον, καὶ τοσούτῳ μεγέθει συγκαταβάσεώς τε ταπεινώσεως τὸ ἡμέτερον γένος μεταποιήσαντα, καὶ πρὸς ἑαυτὸν μετακαλεσάμενον, καὶ ἀναβιβάσαντα, καὶ τὴν εἰς τὸ εὖ εἶναι τρίβον ἡμῖν ὑποδεῖξαι διὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας λαμπτήρων καὶ διδασκάλων φωταγωγούντων τὰ κατὰ Θεὸν ἡμῶν διαβήματα, καὶ πρὸς τὸ εὐαγγέλιον παρορμώντων· ὧν καὶ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. ὅθεν καὶ νῦν ἡμῖν τὸν οἰκεῖον βίον διεξάγουσι ῥᾳθυμότερον, καὶ τῇ τῶν λογισμῶν ἀργίᾳ καθεύδουσιν· ὡς ἐπεισελθεῖν ἀφυ-

E λάκτοις τὸν ὁδοστάτην ἐχθρὸν, καὶ κατὰ μικρὸν τὴν ἀρετὴν ὑποκλέψαντα τὴν κακίαν ἡμῖν ἀνθυπενεγκεῖν, ὁ τὴν μεγίστην ταύτην τοῦ παρόντος κόσμου πηδαλιουχῶν ὁλκάδα Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν σε τὸν σοφὸν ἡμῶν κυβερνήτην, τὸν εὐσεβῆ βασιλέα, προστάτην ὄντως ἀνέστησεν οἰκονομοῦντα τοὺς λόγους ἐν κρίσει, φυλάσσοντα εἰς τὸν αἰῶνα ἀλήθειαν, ποιοῦντα κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς, καὶ ἐν ἀμώμῳ ὁδῷ πορευόμενον· ὃν ἡ σοφία κυοφορήσασα καὶ μαιεύσασα, καὶ καλῶς ταῖς ἀρεταῖς ἐκθρέψασα καὶ περιστείλασα, καὶ θείου πληρώσασα

πνεύ-

πνεύματος, ὀφθαλμὸν οἰκουμένης ἀπέδειξε τῇ τοῦ νοῦ καθαρότητι καὶ λαμπρότητι διαυγάζοντα περιφανῶς τὸ ὑπήκοον· ᾧ τὴν ἑαυτῆς ἐκκλησίαν παρέθετο, καὶ τὸν νόμον αὐτῆς μελετᾶν νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐδίδαξε πρὸς καταρτισμὸν καὶ οἰκοδομὴν τῶν ὑπὸ χεῖρα λαῶν. ὃς τῷ θερμῷ τοῦ πρὸς Θεὸν πόθου τὸν ζηλωτὴν ὑπερβαλὼν Φινεές, καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἐκκεντήσας τῷ κράτει τῆς εὐσεβείας τε καὶ συνέσεως, καὶ τὸ ποίμνιον τῆς κακίας τε καὶ φθορᾶς συνεξελέσθαι προείλου· ἔπρεπε γὰρ τὸν τῶν οἰάκων μετὰ τὴν ἄνω ῥοπὴν τοῦ ἀνθρωπείου γένους ἐπειλημμένον, μὴ μόνον τὸ καθ' ἑαυτὸν σκοπεῖν, B καὶ ὅπως ἂν αὐτῷ ὁ οἰκεῖος διευθύνοιτο βίος, ἀλλὰ καὶ πᾶν τὸ ἀρχόμενον ἐκ τρικυμίας περισώζειν καὶ τῆς πολλῆς τῶν πταισμάτων συγχύσεως, ἐπικλυζόντων πανταχόθεν τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν ἐκταρασσόντων τῆς ταπεινώσεως.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ δύο σύνοδοι, αἱ κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδα καὶ θεοφύλακτον πόλιν συναθροισθεῖσαι· ἡ μέν, ἐπὶ τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως· ἡ δέ, ἐπὶ τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ γενομένου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς τῆς σῆς ἡμερότητος· τὸ περὶ τῆς πίστεως πατρικῶς διατρανώσασαι μυστήριον, οὐδαμῶς ἱεροὺς κανόνας ἐνέγραψαν, καθάπερ αἱ λοιπαὶ ἅγιαι τέσσαρες οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, δι' C ὧν ἀποστήσονται μὲν οἱ λαοὶ χείρονος καὶ ταπεινοτέρας διαγωγῆς, ἐπὶ δὲ τὸν κρείττονα καὶ ὑψηλότερον μεταθῶνται βίον. ἐντεῦθέν τε τὸ ἔθνος τὸ ἅγιον, τὸ βασίλειον ἱεράτευμα, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν, ὑπὸ πολλῶν τῆς ἀταξίας παθῶν διασπώμενον καὶ ὑποσυρόμενον, καὶ κατὰ μικρὸν τῆς θείας μάνδρας ἀπορρηγνύμενον καὶ διατμηθέν, καὶ τῇ ἀγνοίᾳ καὶ λήθῃ τῶν τῆς ἀρετῆς κατορθωμάτων ἀπολισθῆσαν, καὶ ἀποστολικῶς εἰπεῖν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατῆσαν, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, κοινὸν ἡγησάμενον, τὴν τοῦ πνεύματος ἐνύβρισε χάριν· τοῦτο λίαν ὡς περιούσιον λαὸν ἐπισυναγαγεῖν βουληθεὶς μιμήσει τοῦ τὸ πλανώμε- D νον πρόβατον ἐπὶ τὸ ὄρος ἐπιζητοῦντος ποιμένος Χριστοῦ, καὶ τῇ αὐτοῦ ἀποκαταστῆσαι αὐλῇ, καὶ πεῖσαι φυλάττειν τάς ἐντολάς τε καὶ τὰ θεῖα προστάγματα· δι' ὧν τῶν νεκρῶν ἀποχωροῦντες ἔργων ζωοποιούμεθα. πᾶσάν τε περινοήσας σωτηρίας διάσκεψιν, καὶ Θεὸν ἐκζητήσας κατὰ τὸ φάσκον ῥητόν· ὁ ζητῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης· οἱ δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτόν, εὑρήσουσιν εἰρήνην· τὴν ἁγίαν ταύτην καὶ θεόλεκτον οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆναι σύνοδον ὥρισας, ὅπως τῇ τῶν πολλῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελεύσει τε καὶ συμπνοίᾳ κατορθωθείη σοι εἰς δέον τὸ σπουδαζόμενον. ἀλλὰ καὶ εἴ τι λείψανον Ἑλληνικῆς ἢ Ἰουδαϊκῆς σκαιότη- E τος τῷ τῆς ἀληθείας ὡρίμῳ σίτῳ ἐγκαταμέμικται ἐκ ῥίζης αὐτῆς ὡς ζιζάνιον ἀρθείη, καὶ καθαρὸν ἀποδειχθείη τῆς ἐκκλησίας τὸ λήϊον. ὅπου γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἡ κυρία ἔφη φωνή. καὶ πάλιν διὰ Ἱερεμίου ἡμῖν ἀνέκραγεν· ἐκζητήσατέ με ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν. ἐπὶ τούτῳ τοίνυν κατὰ κέλευσιν τῆς σῆς εὐσεβείας συνελθόντες κατὰ ταύτην τὴν θεοφύλακτον καὶ βασιλίδα πόλιν κανόνας ἱεροὺς ἀνεγραψάμεθα.

A virtutibus educatum & ornatum, divinoque Spiritu repletum, orbis terrarum oculum effecit, mentis puritate & splendore subjectos aperte illuminantem; cui suam commisit ecclesiam, & legem ejus noctu diuque meditari docuit, ad populorum qui sunt sub ejus manibus perfectionem & ædificationem; qui tuo in Deum desiderii ardore Phinees zelum superas, & pietatis ac prudentiæ robore confosso peccato, gregem quoque a vitio subtrahere voluisti. Oportebat enim eum qui post supernum momentum humani generis gubernaculum suscepisset, B non solum id quod ad se pertinet, considerare, & quomodo sua a se vita dirigatur; sed & omnes quibus imperat, ex maximis fluctibus servare, & a multa prolapsionum errorumque confusione, undique obruentibus ventis improbitatis & humilitatis nostræ corpus perturbantibus eripere.

Quoniam autem sanctæ & universales duæ synodi, in hac imperante & Dei observatrice civitate congregatæ, una quidem temporibus divæ recordationis Justiniani, altera vero sub piæ memoriæ imperatore Constantino tuæ mansuetudinis patre, ad paterne declarandum fidei mysterium sacros canones nequaquam conscripserunt, sicut reliquæ sanctæ quatuor universales syno- C di, per quos populi quidem a deteriore & abjectiore vivendi ratione recedant, ad meliorem autem & altiorem vitam se traducant. Et ex hoc gens sancta, regale sacerdotium, pro quo Christus mortuus est, a multis propter inordinatum statum perturbationibus animi distractum ac divulsum, & a divino stabulo paulatim abruptum & abscissum, & propter ignorantiam ac oblivionem a bonis & ex virtute factis prolapsum; & Dei Filio, ut apostolice loquamur, conculcato, sanguinem quoque testamenti, in quo est sanctificatum, communem arbitratum, Spiritus gratiam contumelia affecit: Hanc, utpote peculiarem po- D pulum, reducere instar Christi, qui errantem in montibus ovem quærit; & suo stabulo restituere, & mandata, divinaque præcepta, per quæ a mortuis operibus recedentes vivificamur, servare valde cupiens, omnique salutis provisione ac perpensione cogitata, Deoque quæsito, ut vult id quod dicit: Quærentes dominum invenient cognitionem cum justitia: qui autem ipsum recte quærunt, invenient pacem: sanctam hanc & divinitus electam universalem synodum congregari decrevisti, ut multorum simul juncta voluntate unanimique consensione, id quod magno studio contenditur, a te recte & ordine efficiatur. Sed & si quæ Judai- E cæ vel Gentilis improbitatis reliquiæ maturo veritatis frumento immixtæ sint, radicitus tanquam iolium evellantur, & pura pietatis seges ostendatur. *Ubi enim sunt duo vel tres in nomine meo congregati, illic sum in medio illorum*, inquit dominus. Et rursus per Jeremiam nobis exclamavit: *Quærite me in toto corde vestro, & apparebo vobis*. Propterea ergo tuæ pietatis jussu in hac Dei observatrice & imperante urbe congressi, sacros canones scripsimus. Quamobrem tuam pietatem rogamus, eas quæ prius in hac a Deo servata civitate a congregatis sub bonæ

1. Petr. 2.

Hebr. 10.

Matth. 18.

Matth. 18.

Jerem. 29.

me-

memoriæ imperatore nostro Theodosio patribus editæ sunt, voces tibi adducentes; ut quemadmodum convocationis scriptis ecclesiam honorasti, sic & eorum, quæ decreta sunt, pia subsignatione finem consignes. Dominus autem imperium tuum stabiliat ac confirmet in pace ac justitia, & generationum generationibus transmittat, & terrenæ quoque potentiæ adjiciat, ut etiam cœlesti regno fruaris.

A διὸ τῆς σῆς εὐσεβείας δεόμεθα τὰς τῶν πρὶν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει ἐπὶ τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ γενομένου ἡμῶν βασιλέως Θεοδοσίου συναθροισθέντων πατέρων φωνάς σοι προσάγοντες, ἵνα ὥσπερ τοῖς τῆς κλήσεως γράμμασι τὴν ἐκκλησίαν τετίμηκας, οὕτως καὶ τῶν δοξάντων διʼ εὐσεβῶν κεραιῶν ἐπισφραγίσῃς τὸ τέλος. ὁ δὲ κύριος στηρίξαι σου τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ παραπέμψοι γενεαῖς γενεῶν, καὶ προσθείη τῷ ἐπιγείῳ κράτει καὶ τῆς βασιλείας τῆς ἐν οὐρανοῖς τὴν ἀπόλαυσιν

CANON I.

ORdo est optimus ei, qui omnem orationem & rem incipit, & a Deo incipere, & in Deum desinere, * ut dicit Theologus. Quocirca cum & pietas a nobis clare prædicetur, & ecclesia, in qua Christus est fundamentum, assidue augeatur ac promoveatur, ut ea supra cedros Libani extollatur: & nunc sacros canones ordientes, statuimus fidem a verbi ministris, quique ipsum suis oculis viderunt, & a Deo electi sunt, apostolis traditam, citra ullam innovationem immutabiliterque ac inviolabiliter esse servandam. Præterea autem & trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui Nicææ convenerunt sub Constantino, qui fuit noster imperator, adversus impium Arium, & gentilem ab eo dogmatizatam deitatis diversitatem, vel deorum potius, ut aptius dicam, multitudinem: qui nobis unanimi fidei agnitione consubstantialitatem, in tribus divinæ naturæ consistentibus personis, & revelarunt, & declararunt, hanc sub ignorantiæ modio absconsam esse non sinentes; sed Patrem & Filium & Spiritum sanctum una adoratione fideles adorare aperte docentes; & inæqualium divinitatis graduum opinionem detrahentes ac divellentes; & ab hæreticis ex arena constructa adversus rectam opinionem puerilia ludibria dejicientes & subvertentes. Similiter & eam, quæ sub Theodosio majore, qui fuit noster imperator, a centum quinquaginta sanctis patribus, qui in hac urbe imperante convenerunt, prædicata est, fidem confirmamus, de Spiritu sancto voces quæ eum Deum esse statuunt, amplectentes, & profanum Macedonium una cum prioribus veritatis inimicis expellentes; ut qui eum qui dominatur, servum esse decernere ausus sit; & insectilem unitatem secare prædonis more voluerit, ut non esset perfectum fidei * nostræ mysterium: una etiam cum isto odioso ac detestabili, quique adversus veritatem fuit rabie percitus, etiam Apollinarem ejusdem iniquitatis mysten una condemnantes: qui dominum corpus mente & anima non præditum sumpsisse impie eructavit, hinc quoque & iste imperfectam nobis factam salutem ratiocinans. Jam vero & quę in Ephesiorum civitate a ducentis divinis patribus sub Theodosio Arcadii filio imperatore nostro expositę sunt, doctrinas tanquam infractum pietatis robur obsignamus, unum Christum Filium Dei & incarnatum prædicantes; & quæ ipsum sine semine peperit, impollutam semper virginem, proprie & vere deiparam

* Orat. apologet. 1.

* G. spei

ΚΑΝΩΝ α΄.

B Τάξις ἀρίστη παντὸς ἀρχομένου, καὶ λόγου καὶ πράγματος, ἐκ Θεοῦ τε ἄρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι, κατὰ τὴν θεολόγον φωνήν· ὅθεν καὶ τῆς εὐσεβείας ὑφʼ ἡμῶν ἤδη διαπρυσίως κηρυττομένης, καὶ τῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἐπὶ Χριστῷ τεθεμελίωται, διηνεκῶς αὐξανούσης, καὶ προκοπτούσης, ὡς τῶν τοῦ Λιβάνου κέδρων ταύτην ὑπερεκτείνεσθαι· καὶ νῦν ἀρχὴν ποιούμενοι τῶν ἱερῶν λόγων χάριτι θείᾳ ὁρίζομεν, ἀκαινοτόμητόν τε καὶ ἀπαράξωτον φυλάττειν τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν ἡμῖν ὑπό τε τῶν αὐτοπτῶν καὶ ὑπηρετῶν τοῦ λόγου τῶν θεοκρίτων ἀποστόλων. ἔτι δὲ καὶ τῶν τριακοσίων δέκα C καὶ ὀκτὼ ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ γενομένου ἡμῶν βασιλέως κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς, καὶ τῆς παρʼ αὐτοῦ δογματισθείσης ἐθνικῆς ἑτεροθείας, ἢ πολυθείας εἰπεῖν οἰκειότερον· οἵ τῇ ὁμογνωμοσύνῃ τῆς πίστεως τὸ ὁμοούσιον ἡμῖν ἐπὶ τῶν τριῶν τῆς θεαρχικῆς φύσεως ὑποστάσεων ἀπεκαλύψαντό τε καὶ διετράνωσαν, μὴ ἐπικεκρύφθαι τῷ μοδίῳ τῆς ἀγνωσίας τοῦτο παραχωρήσαντες, ἀλλὰ τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα προσκυνεῖν μιᾷ προσκυνήσει τοὺς πιστοὺς ἀναφανδὸν ἐκδιδάξαντες· καὶ τὴν τῶν ἀνίσων βαθμῶν τῆς θεότητος δόξαν καθελόντες καὶ διασπάσαντες, τά τε D ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν συστάντα ἐκ ψάμμου κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας μειρακιώδη ἀθύρματα καταβαλόντες καὶ ἀνατρέψαντες. ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου τοῦ γενομένου ἡμῶν βασιλέως, ὑπὸ τῶν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει συναχθέντων ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων κηρυχθεῖσαν πίστιν κρατυνόμεθα, τὰς θεολόγους περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος φωνὰς ἀσπαζόμενοι, καὶ τὸν βέβηλον Μακεδόνιον τοῖς προτέροις ἐχθροῖς τῆς ἀληθείας συνεξελαύνοντες, ὡς δοῦλον τὸ δεσπόζον αὐθαδῶς δοξάσαι τολμήσαντα, καὶ σχίσαι τὴν ἄτμητον μονάδα λῃστρικῶς προελόμενον, ὡς ἂν μὴ ἐντελὲς ἡμῖν τὸ τῆς ἐλπίδος εἴη μυστήριον. τῷ βδελυρῷ τούτῳ καὶ κατὰ E τῆς ἀληθείας λυττήσαντι, καὶ Ἀπολλινάριον τὸν τῆς κακίας μύστην συγκατακρίναντες· ὃς ἄνουν καὶ ἄψυχον τὸν κύριον ἀνειληφέναι σῶμα δυσσεβῶς ἐξηρεύξατο, ἐντεῦθεν καὶ οὗτος ἡμῖν ἀτελῆ τὴν σωτηρίαν γενέσθαι συλλογιζόμενος. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ παρὰ τῶν ἐν τῇ Ἐφεσίων πόλει τὸ πρότερον συναχθέντων ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου γενομένου ἡμῶν βασιλέως, διακοσίων θεοφόρων πατέρων ἐκτεθέντα διδάγματα, ὡς κραταιὸς σφραγὶς τῆς εὐσεβείας ἐπισφραγιζόμεθα, ἕνα Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ σαρκωθέντα κηρύττοντες, καὶ τὴν αὐτὸν

ANNO CHRISTI 691.

αὐτὸν ἀσπόρως τεκοῦσαν ἄχραντον ἀειπάρθενον, A κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκον δοξάζοντες. καὶ τὴν ληρώδη τοῦ Νεστορίου διαίρεσιν ὡς ἀπῳκισμένην θείας μοίρας ἀποδιώκοντες, ἄνθρωπον ἰδικῶς, καὶ Θεὸν ἰδικῶς τὸν ἕνα Χριστὸν δογματίζοντος, καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἀνανεοῦντος δυσσέβειαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τῇ Χαλκηδονέων μητροπόλει ἐπὶ Μαρκιανοῦ καὶ αὐτοῦ γενομένου ἡμῶν βασιλέως, τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα θεοκρίτων πατέρων συλλογραφηθεῖσαν πίστιν ὀρθοδόξως ἐπικυροῦμεν, ἥτις τὸν ἕνα Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐκ δύο συντεθέντα τῶν φύσεων, καὶ ἐν δύο ταῖς αὐταῖς δοξαζόμενον φύσεων, μεγαλοφώνως τοῖς πέρασι τῆς γῆς παραδέδωκε· καὶ Εὐτυχέα τὸν ματαιόφρονα, B τὸν δοκήσει τὸ μέγα τῆς οἰκονομίας μυστήριον τελεσθῆναι ἀποφηνάμενον, ὡς ἀποτρόπαιόν τι καὶ μίασμα τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας περιβόλων ἐξήλασε· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ Νεστόριον, καὶ Διόσκορον. τὸν μὲν τῆς διαιρέσεως, τὸν δὲ τῆς συγχύσεως ὑπερασπιστήν τε καὶ πρόμαχον, τοὺς ἐκ διαμέτρου τῆς ἀσεβείας πρὸς ἓν ἐκπεπτωκότας ἀπωλείας ἢ ἀθεότητος βάραθρον. ἀλλά γε καὶ τὰς εὐσεβεῖς φωνὰς τῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα πέντε θεοφόρων πατέρων, τῶν κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδα συναγηγερμένων πόλιν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως γενομένου ἡμῶν βασιλέως· ὡς ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐξενεχθείσας γινώσκομεν καὶ τοὺς μεθ' ἡμᾶς ἐκδιδάσκομεν, C οἱ Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας τὸν Νεστορίου διδάσκαλον, Ὠριγένην τε, Δίδυμον καὶ Εὐάγριον τοὺς τὰς Ἑλληνικὰς ἀναπλασαμένους μυθοποιΐας, καὶ σωμάτων τινῶν, καὶ ψυχῶν ἡμῖν περιόδους, καὶ ἀλλοιώσεις ἀναπεμπάσαντας ταῖς τοῦ νοῦ παραφοραῖς τε καὶ ὀνειρώξεσι, καὶ εἰς τὴν τῶν νεκρῶν δυσσεβῶς ἐμπαροινήσαντας ἀναβίωσιν· τά τε γραφέντα παρὰ Θεοδωρίτου κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ μακαρίου Κυρίλλου, καὶ τὴν λεγομένην Ἴβα ἐπιστολὴν συνοδικῶς ἀνεθεμάτισάν τε καὶ ἐβδελύξαντο. καὶ τὴν ὑπὸ τῆς ἔναγχος συναθροισθείσης κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδα πόλιν ἐπὶ τοῦ ἐν θείᾳ τῇ λήξει γενομένου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου ἕκτης ἁγίας συνόδου πίστιν· ἣ μειζόνως τὸ κῦρος ἐδέξατο, δι' ὧν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς σφραγῖσι τοὺς ταύτης τόμους D κατησφαλίσατο πρὸς τὴν ἐν τῷ παντὶ αἰῶνι ἀσφάλειαν, καὶ αὖθις ὁμολογοῦμεν φυλάττειν ἀπαρεγχείρητον. ἣ δύο φυσικὰς θελήσεις, ἤτοι θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ δοξάζειν ἡμᾶς θεοφιλῶς διεσάφησε. τοὺς τὸ εὐθὲς τῆς ἀληθείας δόγμα παραχαράξαντας, καὶ ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοὺς λαοὺς ἐκδιδάξαντας τῇ τῆς εὐσεβείας ψήφῳ καταδικάσασα. E φαμὲν Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν, Κῦρον τὸν Ἀλεξανδρείας, Ὀνώριον τὸν Ῥώμης, Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον, Πέτρον τοὺς ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ προεδρεύσαντας πόλει· Μακάριον τὸν γενόμενον τῆς Ἀντιοχέων ἐπίσκοπον, Στέφανον τὸν αὐτοῦ μαθητὴν, καὶ τὸν ἄφρονα Πολυχρόνιον. ἐντεῦθεν ἀνέπαφον τηροῦσα τὸ κοινὸν σῶμα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. καὶ συνελόντα φάναι, πάντων τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ διαπρεψάντων ἀνδρῶν, οἳ γεγόνασι φωστῆρες ἐν κόσμῳ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες,

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI

decernentes. & ineptam Neſtorii diviſionem, tanquam a divina ſorte ſemotam perſequentes, hominem ſeparatim & Deum ſeparatim unum Chriſtum decernentis, & impietatem Judaicam renovantis. Quin etiam eam, quæ in Chalcedonenſium metropoli ſub Marciano, qui fuit & ipſe imperator noſter, a ſexcentis triginta deſcripta eſt patribus, fidem orthodoxe confirmamus que unum Chriſtum Filium Dei, ex duabus naturis compoſitum, & in duabus eiſdem naturis creditum, magna ac ſublimi voce terrarum finibus tradidit; & ſtulte ac inepte ſentientem Eutychem, qui magnum œconomiæ myſterium apparentia perfectum eſſe dicebat, tanquam avertendum aliquod portentum tetramque peſtem, ex ſacris eccleſiæ ambitibus exturbavit. Una autem cum eo etiam Neſtorium & Dioſcorum, quorum ille quidem diviſionis, hic vero confuſionis defenſor erat & pugnator: Qui quidem ex impietatis diametro ad unum perditionis & abnegationis Dei barathrum deciderant. Sed & centum ſexaginta quinque divinorum patrum in hac civitate imperatrice congregatorum ſub Juſtiniano piæ memoriæ, qui fuit imperator noſter, pias voces ut a Spiritu editas cognoſcimus, & poſteros noſtros docemus, qui Theodorum Mopſueſtiæ Neſtorii magiſtrum, & Origenem, & Didymum, & Evagrium, qui Gentiles fabulas rurſus fictas retulerunt, & corporum quorumdam & animarum circuitiones & immutationes ſeu tranſmigrationes de integro ruminaverunt, ſuis quibuſdam mentis deliriis ac ſomniis: & in mortuorum reſurrectionem impie ac contumelioſe inſultarunt: Et quæ a Theodorico ſcripta ſunt adverſus rectam fidem & duodecim beati Cyrilli capita, & eam quæ dicitur Ibæ epiſtolam, ſynodice anathematizarunt & execrati runt. Porro ſextę quoque ſanctę ſynodi, que iu hac civitate imperiali ſub divæ memoriæ imperatore noſtro Conſtantino pridem congregata fuerat, fidem, quæ majorem ex eo firmitatem accepit, quod pius imperator eam ſcripiam ſuo ſignaculo muniit ad futuram in omnia ſæcula ſecuritatem, non movendam nec agitandam nos ſervare rurſus profitemur; quæ duas naturales voluntates ſeu volitiones, duaſque naturales operationes in incarnata unius domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei œconomia nos pie opinari debere aperte docuit; iis qui rectum veritatis decretum adulteraverant, & unam voluntatem ac operationem unam in uno domino noſtro Jeſu Chriſto populus docuerant, pia ſententia condemnatis, Theodoro, inquimus, Pharan, Cyro Alexandriæ, & Honorio Romæ, Sergio, Pyrrho, Paulo, Petro, qui in Hac a Deo ſervata civitate præſederunt, Macario, qui fuit Antiochenſium epiſcopus; Stephano ejus diſcipulo & inſipiente Polychronio, hac ratione intacto & illibato communi corpore domini noſtri Jeſu Chriſti ab eis ſervato. Atque, ut ſemel dicamus, omnium qui in Dei eccleſia decora ornamentaque fuerunt, & luminaria in mundo, vitæ rationem obtinentia, firmam fidem valere, & uſque ad ſæculi conſummationem inconcuſſam ac illabefactam permanere ſancimus, eorumque

que scripta ac decreta divinitus tradita: rejicientes omnes & anathematizantes, quos rejecerunt & anathematizarunt, ut veritatis inimicos, & qui adversus Deum inaniter fremuerunt, & iniquitatem in altum meditati sunt. Si quis autem ex omnibus prædicta pietatis decreta non tenet & amplectitur, sicque opinatur & prædicat, sed iis contra adversari conatur, sit anathema, secundum prius expositum declaratorum sanctorum & beatorum patrum decretum, a Christiano quoque catalogo ut alienus extrudatur & excidat. Nos enim juxta prius definita neque aliquid adjicere, neque quidquam adimere omnino statuimus, vel ullo modo potuimus.

II.

Hoc quoque huic sanctæ synodo pulcherrime & honestissime placuit ut ab hoc nunc tempore deinceps ad animarum medelam & perturbationum curationem firmi stabilesque maneant, [b] qui a sanctis patribus qui nos præcesserunt, suscepti ac confirmati sunt, atque adeo nobis etiam traditi sunt, sanctorum & gloriosorum apostolorum nomine octoginta quinque canones. Quoniam autem in his nobis canonibus præceptum est, ut eorumdem sanctorum apostolorum per Clementem constitutiones susciperemus quibus jam olim ab iis qui fide aliena sentiunt ad labem ecclesiæ aspergendam, adulterina quædam & a pietate aliena introducta sunt, quæ divinorum nobis decretorum elegantem ac decoram speciem obscurarunt, has constitutiones ad Christianissimi gregis ædificationem ac securitatem conducibiliter rejecimus, hæreticæ falsitatis fœtus nequaquam admittentes: & germanæ ac integræ apostolorum doctrinæ inserentes. Obsignamus etiam reliquos omnes canones, qui a sanctis & beatis nostris patribus expositi sunt, id est, a trecentis decem & octo sanctis, ac deiferis patribus, qui Nicææ convenerunt; iisque qui Ancyræ; & iis etiam qui Neocæsareæ; similiter & qui Gangris, præterea & iis qui in Antiochia Syriæ; atque iis etiam qui in Laodicea Phrygiæ. Præterea autem & centum quinquaginta patribus, qui in hac a Deo conservanda & imperiali civitate convenerunt; & ducentis, qui in Ephesiorum metropoli prius coacti sunt; & sexcentis triginta sanctis & beatis patribus, qui Chalcedone: similiter & iis qui Sardicæ: & qui Carthagine, & qui rursus in hac Dei cultrice & imperatrice urbe convenerunt sub Nectario, qui imperanti huic civitati præsidebat: & Theophilo qui fuit Alexandriæ archiepiscopus. Quin etiam canones Dionysii, qui fuit archiepiscopus magnæ Alexandrinorum civitatis: & Petri, qui fuit Alexandriæ archiepiscopus & martyr: Gregorii Neocæsareæ episcopi Thaumaturgi: Athanasii Alexandrini archiepiscopi; Basilii archiepiscopi Cæsareæ Cappadociæ: Gregorii episcopi Nyssæ, Gregorii theologi, Amphilochii Iconii, Timothei archiepiscopi ejusdem Alexandriæ: Cyrilli ejusdem Alexandriæ archiepiscopi; &

Codex Canonum ecclesiæ Græcæ, ex quibus constat.

A τὴν πίστιν ἐκρατεῖν βεβαίαν, καὶ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀσάλευτον διαμένειν θεσπίζομεν, καὶ τὰ αὐτῶν θεοπαράδοτα συγγράμματά τε καὶ δόγματα· πάντας ἀποβαλλόμενοί τε καὶ ἀναθεματίζοντες οὓς ἀπεβάλλοντο καὶ ἀνεθεμάτισαν, ὡς τῆς ἀληθείας ἐχθροὺς καὶ κατὰ Θεοῦ φρυαξαμένους κενὰ, καὶ ἀδικίαν εἰς ὕψος ἐκμελετήσαντας. εἰ δέ τις τῶν ἁπάντων μὴ τὰ προειρημένα τῆς εὐσεβείας δόγματα κρατεῖ καὶ ἀσπάζεται, καὶ οὕτω δοξάζει τε καὶ κηρύττει, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἰέναι τούτων ἐπιχειρεῖ· ἔστω ἀνάθεμα κατὰ τὸν ἤδη προεκτεθέντα ὅρον ὑπὸ τῶν προδηλωθέντων ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων, καὶ τοῦ χριστιανικοῦ καταλόγου ὡς ἀλλότριος ἐξωθείσθω, καὶ ἐκπιπτέτω. B ἡμεῖς γὰρ οὔτε προστεθεῖναί τι, οὔτε μὴν ἀφαιρεῖν κατὰ τὰ προορισθέντα παντελῶς διεγνώκαμεν, ἢ καθ' ὁντιναοῦν δεδυνήμεθα λόγον.

β.

Ἔδοξε καὶ τοῦτο τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ συνόδῳ κάλλιστά τε καὶ σπουδαιότατα· ὥστε μένειν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν βεβαίους καὶ ἀσφαλεῖς πρὸς ψυχῶν θεραπείαν καὶ ἰατρείαν παθῶν τοὺς ὑπὸ τῶν πρὸ ἡμῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων δεχθέντας καὶ κυρωθέντας, ἀλλὰ μὴν καὶ παραδοθέντας ἡμῖν ὀνόματι τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων ἀποστόλων ὀγδοήκοντα πέντε κανόνας. ἐπειδὴ δὲ ἐν τούτοις τοῖς κανόσιν ἐντέταλται δέχεσθαι ἡμᾶς τὰς τῶν αὐτῶν ἁγίων ἀποστόλων διὰ C Κλήμεντος διατάξεις, αἷστισι πάλαι ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων ἐπὶ λύμῃ τῆς ἐκκλησίας νόθα τινὰ καὶ ξένα τῆς εὐσεβείας παρενετέθησαν, τὸ εὐπρεπὲς κάλλος τῶν θείων δογμάτων ἡμῖν ἀμαυρώσαντα, τὴν τῶν τοιούτων διατάξεων προσφόρως ἀποβολὴν πεποιήμεθα πρὸς τὴν τοῦ χριστιανικωτάτου ποιμνίου οἰκοδομὴν καὶ ἀσφάλειαν· οὐδαμῶς ἐγκρίνοντες τὰ τῆς αἱρετικῆς ψευδολογίας κυήματα, καὶ τῇ γνησίᾳ τῶν ἀποστόλων καὶ ὁλοκλήρῳ διδαχῇ παρενείροντες. ἐπισφραγίζομεν δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἱεροὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων ἡμῶν ἐκτεθέντας, τουτέστι τῶν τε ἐν Νικαίᾳ D συναθροισθέντων τιη., θεοφόρων ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ. ἔτι μὴν καὶ τῶν ἐν Νεοκαισαρείᾳ. ὡσαύτως καὶ τῶν ἐν Γάγγραις, πρὸς δὲ καὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας. ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Φρυγίας. προσέτι καὶ τῶν ρν., τῶν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι συνελθόντων πόλει· καὶ τῶν διακοσίων τῶν ἐν τῇ Ἐφεσίων μητροπόλει τὸ πρότερον συναγηγερμένων, καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων· ὡσαύτως καὶ τῶν ἐν Σαρδικῇ. ἔτι μὴν καὶ τῶν ἐν Καρθαγένῃ· προσέτι γε μὴν καὶ τῶν αὖθις ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίE δι πόλει συνελθόντων ἐπὶ Νεκταρίου τοῦ τῆς βασιλίδος ταύτης προέδρου· καὶ Θεοφίλου τοῦ γενομένου Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπου· ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου γενομένου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Πέτρου γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος· Γρηγορίου ἐπισκόπου γενομένου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ· Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας· Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας. Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης. Γρηγορίου τοῦ θεολόγου· Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου. Τιμοθέου ἀρχιεπισκόπου γενομένου Ἀλεξανδρείας· τοῦ προτέρου Θεο-

ANNO CHRISTI 691.

Θεοφίλου ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλοπόλεως· Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτῆς Ἀλεξανδρείας· Γενναδίου πατριάρχου γενομένου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως· ἔτι μὴν καὶ τὸν ὑπὸ Κυπριανοῦ τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἄφρων χώρας καὶ μάρτυρος, καὶ τῆς κατ᾽ αὐτὸν συνόδου ἐκτεθέντα κανόνα, ὃς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων τόποις καὶ μόνον, κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε. καὶ μηδενὶ ἐξεῖναι τοὺς προδηλωθέντας παραχαράττειν κανόνας, ἢ ἀθετεῖν, ἢ ἑτέρους παρὰ τοὺς προκειμένους παραδέχεσθαι κανόνας, ψευδεπιγράφως ὑπό τινων συντεθέντας τῶν τὴν ἀλήθειαν καπηλεύειν ἐπιχειρησάντων. εἰ δέ τις ἁλῷ κανόνα τινὰ τῶν εἰρημένων καινοτομῶν, ἢ ἀνατρέπειν ἐπιχειρῶν, ὑπεύθυνος ἔσται κατὰ τὸν τοιοῦτον κανόνα, ὡς αὐτὸς διαγορεύει, τὴν ἐπιτιμίαν δεχόμενος· καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἐν ᾧπερ πταίει θεραπευόμενος.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος ἡμῶν βασιλεὺς, τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ οἰκουμενικῇ προσεφώνησε συνόδῳ· ὥστε τοὺς ἐν κλήρῳ καταλεγομένους, καὶ ἄλλοις τὰ θεῖα διαπορθμεύοντας, καθαροὺς ἀποφῆναι καὶ λειτουργοὺς ἀμώμους, καὶ τῆς νοερᾶς τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ θύματος καὶ ἀρχιερέως θυσίας ἀξίους, ἀνακαθᾶραί τε τὰ ἐξ ἀθέσμων γάμων τούτοις ἐπιτριβέντα μύση· πρὸς τοῦτο δὲ τῶν μὲν τῆς Ῥωμαίων ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τὸν τῆς ἀκριβείας τηρηθῆναι κανόνα προτιθεμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τὸν τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως θρόνον τὸν τῆς φιλανθρωπίας καὶ συμπαθείας, εἰς ἓν ἀμφότερα μίξαντες πατρικῶς ὁμοῦ καὶ θεοφιλῶς, ὡς μήτε τὸ πρᾷον ἔκλυτον, μήτε στυφὸν τὸ αὐστηρὸν καταλείψοιμεν· καὶ μάλιστα τοῦ ἐξ ἀγνοίας πταίσματος εἰς οὐκ ὀλίγον ἀνδρῶν πλῆθος διήκοντος, συνορῶμεν· ὥστε τοὺς δυσὶ γάμοις περιπαρέντας, καὶ μέχρι τῆς ιε´. τοῦ διελθόντος Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης τετάρτης ἰνδικτιῶνος, ἔτους ςρθ´., δουλωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ μὴ ἀνανῆψαι ταύτης προελομένους, καθαιρέσει κανονικῇ ὑποβαλεῖν. τοὺς δὲ τῷ τοιούτῳ μὲν τῆς διγαμίας πάθει περιπεσόντας, πρὸ δὲ τῆς ἡμῶν ἐπιγνώσεως τὸ συμφέρον ἐπεγνωκότας, καὶ τὸ κακὸν ἐξ ἑαυτῶν περικόψαντας, καὶ πόρρω τὴν ξένην ταύτην καὶ νόθον συμπλοκὴν ἐκδιώξαντας· ἢ καὶ ὧν αἱ κατὰ δεύτερον γάμον γυναῖκες ἤδη τετελευτήκασιν· ἢ καὶ αὐτοὶ πρὸς ἐπιστροφὴν εἶδον μεταμαθόντες τὴν σωφροσύνην, καὶ τῶν πρώην αὐτοῖς παρανομηθέντων ταχέως ἐπιλαθόμενοι, εἴτε πρεσβύτεροι, εἴτε διάκονοι ὄντες τυγχάνοιεν, τούτους ἔδοξε πεπαῦσθαι μὲν πάσης ἱερατικῆς λειτουργίας ἤτοι ἐνεργείας, ἤδη ἐπὶ ῥητόν τινα χρόνον ἐπιτιμηθέντας. τῆς δὲ τιμῆς τῆς κατὰ τὴν καθέδραν καὶ στάσιν μετέχειν, ἀρκουμένους τῇ προεδρίᾳ, καὶ προσκλαίοντας τῷ Κυρίῳ συγχωρηθῆναι αὐτοῖς τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀνόμημα. εὐλογεῖν γὰρ ἕτερον τὸν τὰ οἰκεῖα τημελεῖν ὀφείλοντα τραύματα, ἀνακόλουθον. τοὺς δὲ γαμετῇ μὲν μιᾷ συναφθέντας, εἰ χήρα ἡ προσληφθεῖσα ἐτύγχανεν· ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI;

A Gennadii qui fuit patriarcha hujus a Deo servandæ & imperantis civitatis. Præterea vero & a Cypriano, qui Afrorum regionis fuit archiepiscopus & martyr, & synodo quæ sub ipso fuit, emissum canonem, qui in prædictorum præsulum locis solum, secundum traditam eis consuetudinem, servatus est. Et nulli licere prius declaratos canones adulterare, vel non admittere, vel ulios præter hic propositos recipere canones, a quibusdam falsa adjecta inscriptione compositos, qui veritatem cauponari conati sunt. Si quis autem, quod prædictorum canonum aliquem innovare vel subvertere conetur, convictus fuerit, reus
B erit secundum eum canonem, ut ipse pronunciat canon, pœnam luens, & per ipsum in eo, in quo offendit, medelam suscipiens.

III.

Quoniam vero pius Christique amator imperator noster, hanc sanctam & universalem synodum allocutus est, ut eos qui in clerum relati sunt, & aliis divina transmittunt, puros & a culpa ac reprehensione alienos ministros efficiant; & quod intelligentia percipitur, magni Dei, qui est & sacrificium & pontifex, sacrificio dignos;
C & quæ ex nefariis nuptiis iis inusta sunt probra ac dedecora, repurgent: & præterea qui sunt sanctissimæ Romanorum ecclesiæ exactæ perfectionis canonem servandum proponant; qui vero sub hoc a Deo conservandæ imperantis urbis throno, quod est humanitatis & misericordiæ; utriusque paterne & simul religiose mixtis, ut neque quod est mite ac mansuetum, dissolutum: neque quod est austerum, astrictivum relinquamus; & maxime cum ex ignorantia lapsus in non exiguam hominum multitudinem pervadat, decernimus, ut qui duobus quidem matrimoniis implicati fuere, & usque ad decimumquintum præteriti mensis
D Januarii [1] præteritæ quartæ indictionis, [m 1] anni * sexies millesimi centesimi noni, peccato servierunt, & non ab eo resipiscere voluerunt, depositioni canonicæ subjicere; eos autem, qui talis quidem bigamiæ probro ac dedecori implicati fuere, ante nostrum autem decretum id quod utile est agnoverunt, & malum a se absciderunt, & hanc adulterinam & alienam congressionem procul abegerunt; vel eos etiam, quorum uxores in secundis nuptiis jam mortuæ sunt; vel ipsi etiam ad conversionem respexerunt, & continentiam didicerunt, & priorum suorum iniquitatum obliti sunt, sive sint presbyteri, sive diaconi, eos ab
E omni quidem sacerdotali ministerio sive exercitio jam cessare, præfinito aliquo tempore punitos, honorem autem in cathedra & statione participare, prima sede contentos; & cum fletu a domino postulantes, ut eis condonetur peccatum ignorantiæ. Neque enim convenit, ut is alteri benedicat, qui debet propria curare vulnera. Eos vero, qui uni quidem uxori copulati sunt, si vidua erat

* alias 6197.

1 Anni Christi 706. Et sic conditi hi Canones mense Septembri vel Octobri ejusdem anni. Vide Theophanem anno 27. Constantini Pogonati, & Alexium Aristinum. Harduinus.

erat, quæ accepta est: similiter & eos A qui post ordinationem uni matrimonio se applicarunt hoc est, presbyteros, diaconos, & hypodiaconos, brevi aliquo tempore a sacro ministerio prohibitos, & punitos, rursus propriis gradibus restituti, ad alium gradum nequaquam promovendos, eis nefario videlicet dissoluto conjugio. Hæc autem in his qui deprehensi sunt usque ad decimumquintum, ut dictum est, mensis Januarii quartæ indictionis, in prius declaratis delictis, solum valere statuimus; abhinc

Can. apost. 18. definientes & renovantes canonem, qui dicit eum qui duobus matrimoniis post baptismum implicatus fuerit, vel concubinam habuerit, non posse esse episcopum, vel pres- B byterum, vel diaconum, vel omnino ex sacerdotali catalogo. Similiter & qui viduam accepit, vel dimissam, vel meretricem, vel servam, vel scenicam, non posse esse episcopum, vel presbyterum, vel diaconum, vel omnino ex sacerdotali catalogo.

IV.

Confer. can. Apost. 28. Si quis episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel subdiaconus, vel lector, vel cantor, vel ostiarius, cum muliere Deo dicata coierit, deponatur, ut qui Christi sponsæ vitium attulerit. Sin autem laicus, segregetur.

V. C

Nicæn. 3. Nullus eorum, qui in sacerdotali catalogo degunt, extra eas, quæ in canone recensentur, a suspicione alienas personas, mulierem possideat vel ancillam, se nulli reprehensioni affinem ex hoc servans. Si quis autem quæ a nobis definita sunt transilierit, deponatur. Hoc ipsum autem etiam eunuchi servent; ut a vituperatione alieni sint, providentes. Qui autem transgrediuntur, si sint quidem clerici, deponantur: si vero laici, segregentur.

VI.

Can. 28. Quoniam in apostolicis canonibus dictum D est, eorum qui non ducta uxore in clerum promoventur, solos lectores & cantores uxorem posse ducere, & nos hoc servantes decernimus, ut deinceps nulli penitus hypodiacono, vel diacono, vel presbytero post sui ordinationem contrahere liceat. Si autem fuerit hoc ausus facere, deponatur. Si quis autem eorum, qui in clerum accedunt, velit lege matrimonii mulieri conjungi antequam hypodiaconus, vel diaconus, vel presbyter ordinetur, hoc faciat.

VII.

Nicæn. 18. Quoniam in nonnullis ecclesiis diaconos officia ecclesiastica habere didicimus, & ex hoc nonnullos eorum arrogantia, & licen- E tia fretos ante presbyteros sedere: statuimus ut diaconus, etiamsi id dignitate, id est, in quovis sit officio ecclesiastico ante presbyterum ne sedeat, præterquam si proprii patriarchæ vel metropolitani vicem gerens adsit in alia civitate super aliquo capite: tunc enim ut locum illius implens honorabitur. Si quis autem tyrannica adductus audacia, tale quid efficere ausus fuerit, is ex proprio gradu dejectus sit omnium ultimus ejus ordinis, in cujus est catalogo in sua ecclesia, domino nostro admonente, ne in

A μετὰ τὴν χειροτονίαν γάμῳ ἐννόμῳ προσομιλήσαντας, τουτέστι πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους, ἤδη ἐπὶ βραχύ τινα χρόνον εἰρχθέντας τῆς ἱερᾶς λειτουργίας καὶ ἐπιτιμηθέντας, αὖθις αὐτοὺς ἐν τοῖς οἰκείοις ἀποκαταστῆναι βαθμοῖς μηδαμῶς ἐν ἑτέρῳ μείζονι προκόπτοντας βαθμῷ προδήλως διαλυθέντος αὐτοῖς τοῦ ἀθέσμου συνοικεσίου. ταῦτα δὲ ἐπὶ τοῖς καταληφθεῖσι μέχρι τῆς ιε. ὡς εἴρηται, τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, ἐν τοῖς προδηλωθεῖσι πταίσμασι καὶ μόνον ἐρρῶσθαι ἐτυπωσάμεθα· ὁρίζοντες ἀπὸ τοῦ παρόντος, καὶ ἀνανεούμενοι τὸν κανόνα τὸν διαγορεύοντα, τὸν δυσὶ γάμοις συμπλακέντα μετὰ B τὸ βάπτισμα, ἢ παλλακὴν κτησάμενον, μὴ δύνασθαι εἶναι ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ· ὡσαύτως καὶ τὸν χήραν λαβόντα, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἑταίραν, ἢ οἰκέτιν, ἢ τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, μὴ δύνασθαι εἶναι ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον ἢ διάκονον, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ.

δ.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, ἢ θυρωρὸς γυναικὶ ἀφιερωμένῃ Θεῷ μιχθείη, καθαιρείσθω, ὡς τὴν νύμφην τοῦ Χριστοῦ διαφθείρας· εἰ δὲ λαϊκός, ἀφοριζέσθω·

C ε.

Μηδεὶς τῶν ἐν ἱερατικῷ καταλόγῳ τῶν ἐν τῷ κανόνι ἐμφερομένων ἀνυπόπτων προσώπων ἐκτὸς διάγων, γυναῖκα κεκτήσθω ἢ θεραπαινίδα, τὸ ἀνεπίληπτον ἑαυτῷ ἐντεῦθεν τηρῶν. εἰ δὲ παραβαίη τις τὰ παρ' ἡμῶν ὁρισθέντα, καθαιρείσθω. τὸ αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ οἱ εὐνοῦχοι παραφυλαττέτωσαν, τὸ ἄμεμπτον ἑαυτοῖς προνοούμενοι· παραβαίνοντες δέ, εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, καθαιρείσθωσαν· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀφοριζέσθωσαν.

ς

D Ἐπειδὴ παρὰ τοῖς ἀποστολικοῖς κανόσιν εἴρηται, εἰς κλῆρον προαγομένων ἀγάμων, μόνους ἀναγνώστας καὶ ψάλτας γαμεῖν· καὶ ἡμεῖς τοῦτο παραφυλάττοντες ὁρίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν, μηδαμῶς ὑποδιάκονον, ἢ διάκονον, ἢ πρεσβύτερον μετὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ προερχομένην χειροτονίαν ἔχειν ἄδειαν, γαμικὸν ἑαυτῷ συνιστᾶν συνοικέσιον. εἰ δέ τις τοῦτο τολμήσει ποιῆσαι, καθαιρείσθω. εἰ δὲ βούλοιτό τις τῶν εἰς κλῆρον προερχομένων γάμου νόμῳ συνάπτεσθαι γυναικί, πρὸ τῆς τοῦ διακόνου, ἢ ὑποδιακόνου, ἢ πρεσβυτέρου χειροτονίας τοῦτο πραττέτω.

ζ.

Ἐπειδὴ μεμαθήκαμεν ἔν τισι τῶν ἐκκλησιῶν διακόνους τυγχάνειν ὀφφίκια ἐκκλησιαστικὰ ἔχοντας, E ἐντεῦθεν τινας αὐτῶν αὐθαδείᾳ καὶ αὐτονομίᾳ κεχρημένους πρὸ τῶν πρεσβυτέρων καθέζεσθαι, ὁρίζομεν ὥστε τὸν διάκονον, κἂν ἐν ἀξιώματι τουτέστιν ὀφφικίῳ οἱῳδήποτε ἐκκλησιαστικῷ τυγχάνῃ, τὸν τοιοῦτον μὴ πρὸ τοῦ πρεσβυτέρου καθέζεσθαι, ἐκτὸς εἰ μὴ τὸ πρόσωπον ἐπέχων τοῦ οἰκείου πατριάρχου, ἢ μητροπολίτου ἐν ἑτέρᾳ πόλει παραγένηται ἐπί τινι κεφαλαίῳ· τότε γὰρ ὡς τὸν ἐκείνου τόπον ἀναπληρῶν τιμηθήσεται. εἰ δέ τις τοιοῦτον τολμήσει τυραννικῷ χρώμενος θράσει διαπράξασθαι, ὁ τοιοῦτος ἐκ τοῦ οἰκείου καταβιβασθεὶς βαθμοῦ

μοῦ

ANNO CHRISTI 692.

μὴ ἔσχατος πάντων γινέσθω τῷ ἐν ᾧπερ καταλέγεται τάγματος ἐν τῇ κατ᾽ αὐτὸν ἐκκλησίᾳ, τοῦ κυρίου ἡμῶν παραινοῦντος, μὴ χαίρειν ταῖς πρωτοκλισίαις κατὰ τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ εὐαγγελιστῇ Λουκᾷ, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ κειμένην διδασκαλίαν. ἔλεγε γὰρ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν ἐπάγων. (πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο λέγων πρὸς αὐτούς.) ἐὰν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοί. δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ᾽ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ἀλλ᾽ ὅταν κληθῇς, ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς εἴπῃ σοί. φίλε προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. τὸ δὲ αὐτὸ φυλαχθήσεται καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν ταγμάτων. ἐπειδὴ τῶν κατὰ τὸν κόσμον ἀξιωμάτων κρείττονα τὰ πνευματικὰ ἐπιστάμεθα.

primis sedibus delectemur, secundum eam, quæ in sancto evangelista Luca, ut ex domino nostro & Deo profecta, posita est doctrinam. Iis enim qui vocati erant, dicebat hanc parabolam: *Quando ab aliquo ad nuptias invitatus fueris, ne in primo loco accubueris, ne forte quispiam te honoratior ab eo invitatus fuerit, isque qui te & ipsum invitavit, veniat & dicat: Da ei locum: & tunc incipies cum pudore ultimum locum tenere. Sed quando invitatus fueris, in ultimo loco accumbe, ut quando venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende altius: tunc erit tibi gloria coram iis qui tecum accumbunt. Nam quisquis se extollit, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.* Hoc ipsum autem etiam servabitur in reliquis sacris ordinibus; quandoquidem secularibus dignitatibus spiritales præstantiores esse scimus.

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI

Luc 14

η᾽.

Ἐν πᾶσι τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν θεσπισθέντα καὶ ἡμεῖς κρατεῖν βουλόμενοι, ἀνανεοῦμεν καὶ τὸν κανόνα τὸν διαγορεύοντα, καθ᾽ ἕκαστον ἔτος τὰς ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ συνόδους γίνεσθαι ἐπισκόπων, ἔνθα ἂν ὁ τῆς μητροπόλεως δοκιμάσῃ ἐπίσκοπος. ἐπειδὴ δὲ διά τε τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομὰς, διά τε προσπιπτούσας ἑτέρας αἰτίας ἀδυνάτως οἱ τῶν ἐκκλησιῶν πρόεδροι ἔχουσι δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ τὰς συνόδους ποιεῖσθαι, ἔδοξεν ὥστε τρόπῳ παντὶ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν τῶν προγεγραμμένων ἐπισκόπων διὰ τὰ ὡς εἰκὸς ἀναφυόμενα ἐκκλησιαστικὰ κεφάλαια, ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ γίνεσθαι σύνοδον, ἀπὸ τῆς ἁγίας τοῦ πάσχα ἑορτῆς, καὶ μέχρι συμπληρώσεως τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἑκάστου ἔτους, κατὰ τὸν τόπον ὃν ὁ τῆς μητροπόλεως, καθὰ προείρηται, δοκιμάσῃ ἐπίσκοπος. τοὺς δὲ μὴ συνιόντας ἐπισκόπους ἐνδημοῦντας ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι, καὶ ταῦτα ἐν ὑγείᾳ διάγοντας, καὶ πάσης ἀπαραιτήτου καὶ ἀναγκαίας ἀσχολίας ὄντας ἐλευθέρους, ἀδελφικῶς ἐπιπλήττεσθαι.

VIII.

In omnibus ea quæ a nostris sanctis patribus decreta sunt nos quoque rata ac firma esse volentes, canonem quoque renovamus, qui jubet, uniuscujusque provinciæ episcoporum quotannis fieri synodos, ubi metropolitanus episcopus satius esse duxerit. Quoniam autem propter barbarorum incursiones, & quasdam aliam incidentes causas, non possunt qui ecclesiis præsident synodos bis in anno facere, visum est ut omnino semel in anno propter ecclesiasticas quæstiones, ut consentaneum est, emergentes, fiat prædictorum episcoporum synodus a sancto paschæ festo, & usque ad Octobris mensis complementum, singulis annis, in loco quem ut prædictum est, metropolitanus episcopus aptiorem judicaverit. Ii autem qui non conveniunt episcopi cum in suis civitatibus agant, & sani sint, & ab omni inevitabili & necessario negotio liberi, fraterne corripiantur.

Nicæn 5. Chalced 19. Can. Apost. 37. Antioch. 20

θ᾽.

Μηδενὶ ἐξεῖναι κληρικῷ καπηλικὸν ἐργαστήριον ἔχειν· εἰ γὰρ τῷ τοιούτῳ εἰσιέναι ἐν καπηλείῳ οὐκ ἐπιτέτραπται, πόσῳ μᾶλλον ἄλλοις ἐν τούτῳ διακονεῖσθαι, καὶ ἃ μὴ θέμις αὐτῷ ἐγχειρεῖν; εἰ δέ τι τοιοῦτον διαπράξοιτο, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω.

IX.

Nulli licere clerico cauponariam habere tabernam. Si enim in cauponam ingredi non est permissum, quanto magis aliis in ea ministrare, & ea quæ non licet ipsi tractare? Si quid autem tale fecerit, vel cesset, vel deponatur.

Can. apost. 51. 42. Laod. 24.

ι᾽.

Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, τόκους ἢ τὰς λεγομένας ἑκατοστὰς λαμβάνων, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω.

X.

Episcopus, presbyter, vel diaconus, qui usuras, vel quæ dicuntur centesimas accipit, vel cesset, vel deponatur.

Can. Apost. 43.

ια᾽.

Μηδεὶς τῶν ἐν ἱερατικῷ τάγματι ἢ λαϊκὸς τὰ παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἄζυμα ἐσθιέτω, ἢ τούτοις προσοικειούσθω, καὶ ἰατρείας παρ᾽ αὐτῶν λαμβανέτω, ἢ ἐν βαλανείῳ παντελῶς τούτοις συλλουέσθω, εἰ δέ τις τοῦτο πρᾶξαι ἐπιχειροίη, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω. εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

XI.

Nemo eorum, qui in sacerdotali ordine enumerantur, vel laicus, Judæorum azyma comedat, vel ullam cum eis familiaritatem ineat, vel in morbis accersat, vel ab eis medicinas accipiat, vel una cum eis in balneis lavetur. Si quis autem hoc facere aggressus fuerit, si sit quidem clericus, deponatur: si autem laicus, segregetur.

Can. Apost 69. Laodic. 37. 38.

ιβ᾽.

Καὶ τοῦτο δὲ εἰς γνῶσιν ἡμετέραν ἦλθεν, ὡς ἔν τε Ἀφρικῇ καὶ Λιβύῃ καὶ ἑτέροις τόποις, οἱ τῶν

XII.

Porro hoc quoque ad nostram cognitionem pervenit, quod in Africa & Libya &

Confer Can. Apost. 9.

aliis locis quidam ex iis, qui illic sunt, religiosissimi præsules cum propriis uxoribus, etiam postquam ad eos processit ordinatio, una habitare non recusant, ex eo populis offendiculum & scandalum afferentes. Cum itaque studium nostrum in eo magnopere laboret, ut omnia ad gregis in manus nostras traditi nobisque commissi utilitatem fiant, nobis visum est, ut nihil ejusmodi deinceps ullo modo fiat. *Can Apost. 5.* Hoc autem dicimus, non ad ea abolenda & evertenda quæ apostolice antea constituta sunt, sed populorum salutis & ad meliora progressionis curam gerentes, & ne status ecclesiasticus illo probro afficiatur. Dicit enim divinus apostolus: *1. Cor. 10.* *Omnia ad Dei gloriam facite: sine offendiculo estote, & Judæis, & Græcis, & Dei ecclesiæ, quemadmodum & ego omnibus in omnibus placeo, non quærens meam utilitatem, sed multorum, ut serventur. Imitatores mei estote sicut & ego Christi.* Si quis autem tale quid agere deprehensus fuerit, deponatur.

XIII.

a Quoniam Romanæ ecclesiæ pro canone traditum esse cognovimus, ut promovendi ad diaconatum, vel presbyteratum, profiteantur se non amplius suis uxoribus conjungendos; *Can. Apost. 5.* nos antiquum canonem apostolicæ perfectionis ordinisque servantes, hominum qui sunt in sacris legitima conjugia deinceps quoque firma & stabilia esse volumus, nequaquam eorum cum uxoribus conjunctionem dissolventes, vel eos mutua tempore convenienti consuetudine priviantes. Quamobrem si quis dignus inventus fuerit, qui hypodiaconus, vel diaconus, vel presbyter ordinetur, is ad talem gradum assumi nequaquam prohibeatur, si cum legitima uxore cohabitet. Sed neque ordinationis tempore ab eo postuletur, ut profiteatur se a legitima cum uxore consuetudine abstenturum: ne ex eo a Deo constitutas & sua præsentia benedictas nuptias injuria afficere cogamur, evangelica voce exclamante: *Matth. 19.* *Quæ Deus conjunxit, homo non separet:* & Apostolo docente, *Heb. 13.* *honorabiles nuptias & torum immaculatum.* & : *1. Cor. 7.* *Alligatus es uxori? ne quære solutionem.* Scimus autem, sicut & *Concil. Carthag. 11. can. 2.* qui Carthagine convenerunt, & vitæ ministrorum honestatis curam gerentes dixerunt, ut subdiaconi, qui sacra mysteria contrectant, & diaconi, & presbyteri secundum proprios terminos a consortibus abstineant: ut & quod per apostolos traditum est, & ab ipsa usque antiquitate servatum, nos quoque similiter servemus, tempus in omni re scientes, & maxime in jejunio & oratione. Oportet enim eos, qui divino altari assident, in sanctorum tractandorum tempore esse omnino continentes, ut possint id quod a Deo simpliciter petunt obtinere. Si quis ergo fuerit ausus præter apostolicos canones incitatus aliquem eorum qui sunt in sacris, presbyterorum, inquimus, vel diaconorum, vel hypodiaconorum, conjunctione cum legitima uxore & consuetudine privare, deponatur. Similiter & si quis presbyter vel diaconus suam uxorem pietatis prætextu ejecerit, segregetur: & si perseveret, deponatur.

Αἰχεῖσε θεοφιλέσατοι πρόεδροι συνοικεῖν ταῖς ἰδίαις γαμεταῖς, καὶ μετὰ τὴν ἐπ' αὐτοῖς προελθοῦσαν χειροτονίαν οὐ παραιτοῦνται· πρόσκομμα τοῖς λαοῖς ἐντεῦθεν τιθέντες καὶ σκάνδαλον. πολλῆς οὖν ἡμῖν σπουδῆς οὔσης τοῦ πάντα πρὸς ὠφέλειαν τῶν ὑπὸ χεῖρα ποιμνίων διαπράττεσθαι· ἔδοξεν ὥστε μηδαμῶς τὸ τοιοῦτον ἀπὸ τοῦ νῦν γίνεσθαι. τοῦτο δὲ φαμὲν, οὐκ ἐπ' ἀθετήσει ἢ ἀνατροπῇ τῶν ἀποστολικῶς προνενομοθετημένων, ἀλλὰ τῆς σωτηρίας καὶ προκοπῆς τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον τῶν λαῶν προμηθούμενοι καὶ τοῦ μὴ δοῦναι μῶμόν τινα κατὰ τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως. φησὶ γὰρ ὁ θεῖος ἀπόστολος. πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι B γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι· μιμηταί μου γίνεσθε καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. εἰ δέ τις φωραθείη τὸ τοιοῦτον πράττων, καθαιρείσθω.

ιγ'.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν τάξει κανόνος παραδεδόσθαι διέγνωμεν, τοὺς μέλλοντας διακόνου ἢ πρεσβυτέρου ἀξιοῦσθαι χειροτονίας καθομολογεῖν, ὡς οὐκέτι ταῖς αὐτῶν συνάπτονται γαμεταῖς· ἡμεῖς τῷ ἀρχαίῳ ἐξακολουθοῦντες κανόνι τῆς ἀποστολικῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως, τὰ τῶν C ἱερῶν ἀνδρῶν κατὰ νόμους συνοικέσια καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐρρῶσθαι βουλόμεθα· μηδαμῶς αὐτῶν τὴν πρὸς γαμετὰς συνάφειαν διαλύοντες, ἢ ἀποστεροῦντες αὐτοὺς τῆς πρὸς ἀλλήλους κατὰ καιρὸν τὸν προσήκοντα ὁμιλίας. ὥστε εἴ τις ἄξιος εὑρεθείη πρὸς χειροτονίαν ὑποδιακόνου ἢ διακόνου ἢ πρεσβυτέρου, οὗτος μηδαμῶς κωλυέσθω ἐπὶ τοιοῦτον βαθμὸν ἐμβιβάζεσθαι γαμετῇ συνοικῶν νομίμῳ. μήτε μὴν ἐν τῷ τῆς χειροτονίας καιρῷ ἀπαιτείσθω ὁμολογεῖν, ὡς ἀποστήσεται τῆς νομίμου πρὸς τὴν οἰκείαν γαμετὴν ὁμιλίας. ἵνα μὴ ἐντεῦθεν τὸν ἐκ Θεοῦ νομοθετηθέντα καὶ εὐλογηθέντα τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ γάμον καθυβρίζειν ἐκβιασθῶμεν τῆς D τοῦ εὐαγγελίου φωνῆς βοώσης· ἃ ὁ Θεὸς ἔζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω· καὶ τοῦ ἀποστόλου διδάσκοντος· τίμιον τὸν γάμον. καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον. καί. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν. ἴσμεν δὲ ὥσπερ καὶ οἱ ἐν Καρθαγένῃ συνελθόντες τῆς ἐν βίῳ σεμνότητος τῶν λειτουργῶν τιθέμενοι πρόνοιαν ἔφασαν, ὥστε τοὺς ὑποδιακόνους τοὺς τὰ ἱερὰ μυστήρια ψηλαφῶντας, καὶ τοὺς διακόνους καὶ πρεσβυτέρους κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους ἐκ τῶν συμβίων ἐγκρατεύεσθαι, ἵνα καὶ τὸ διὰ τῶν ἀποστόλων παραδοθὲν, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος κρατηθὲν, καὶ ἡμεῖς ὁμοίως φυλάττωμεν. καιρὸν ἐπὶ παντὸς ἐπιστάμενοι πράγματος, καὶ μάλιστα νηE στείας καὶ προσευχῆς. χρὴ γὰρ τοὺς τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντας ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἁγίων μεταχειρήσεως ἐγκρατεῖς εἶναι ἐν πᾶσιν, ὅπως δυνηθῶσιν ὃ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἁπλῶς αἰτοῦσιν ἐπιτυχεῖν. εἴ τις οὖν τολμήσοι παρὰ τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας κινούμενος, τινὰ τῶν ἱερωμένων, πρεσβυτέρων φαμὲν ἢ διακόνων ἢ ὑποδιακόνων, ἀποστερεῖν τῆς πρὸς νόμιμον γυναῖκα συναφείας τε καὶ κοινωνίας, καθαιρείσθω. ὡσαύτως καὶ εἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα προφάσει εὐλαβείας ἐκβάλλει, ἀφοριζέσθω, ἐπιμένων δὲ καθαιρείσθω.

ιδ'.

ANNO CHRISTI 692

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI

ιδ'.

Ὁ τῶν ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἡμῶν κρατείτω κανὼν καὶ ἐν τούτῳ, ὥστε πρεσβύτερον πρὸ τῶν λ'. ἐτῶν μὴ χειροτονεῖσθαι, κἂν πάνυ ᾖ ἄνθρωπος ἄξιος, ἀλλ' ἀποτηρεῖσθαι· ὁ γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ λ'. ἔτει ἐβαπτίσθη, καὶ ἤρξατο διδάσκειν. ὁμοίως μήτε διάκονος πρὸ τῶν εἰκοσιπέντε ἐτῶν, μήτε διακόνισσα πρὸ τῶν μ'. χρόνων χειροτονείσθω.

A

XIV.

Sanctorum divinorumque patrum nostrorum canon in his quoque valeat, ut presbyter ante triginta annos non ordinetur, etiam si sit homo valde dignus, sed reservetur. Dominus enim Jesus Christus tricesimo anno baptizatus est, & cœpit docere. Similiter nec diaconus ante vigintiquinque annos, nec diaconissa ante quadraginta annos ordinetur.

Neocæs. can. 11. Chalced. 14.

ιε'.

Ὑποδιάκονος μὴ ἧττον τῶν κ'. χρόνων χειροτονείσθω. εἰ δέ τις τῶν ἐν οἱαοῦν καταστάσει ἱερατικῇ παρὰ τοὺς ὁρισθέντας χειροτονηθείη χρόνους, καθαιρείσθω.

XV.

Subdiaconus ne minor viginti annis ordinetur. Si quis autem in quovis sacerdotii gradu præter præfinita tempora ordinatus fuerit, deponatur.

B

ις'.

Ἐπειδὴ ἡ τῶν πράξεων βίβλος ἑπτὰ διακόνους ὑπὸ τῶν ἀποστόλων κατασταθῆναι παραδίδωσιν· οἱ δὲ τῆς κατὰ Νεοκαισάρειαν συνόδου οὕτως ἐν τοῖς ἐκτεθεῖσι παρ' αὐτῶν κανόσι σαφῶς διεξῆλθον ὅτι διάκονοι ἑπτὰ ὀφείλουσιν εἶναι κατὰ τὸν κανόνα, κἂν πάνυ μεγάλη ἡ πόλις ᾖ, πεισθήσῃ δὲ ἐκ τῆς βίβλου τῶν πράξεων· ἡμεῖς τῷ ἀποστολικῷ ῥητῷ τὸν νοῦν ἐφαρμόσαντες τῶν πατέρων, εὕρομεν ὡς ὁ λόγος αὐτοῖς οὐ περὶ τῶν τοῖς μυστηρίοις διακονουμένων ἦν ἀνδρῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν ταῖς χρείαις τῶν τραπεζῶν ὑπουργίας, τῆς τῶν πράξεων βίβλου οὕτως ἐχούσης· ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων. ταῦτα διερμηνεύων ὁ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, οὕτω διέξεισι· θαυμάσαι ἄξιον. πῶς οὐκ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος ἐπὶ τῇ αἱρέσει τῶν ἀνδρῶν, πῶς οὐκ ἀπεδοκιμάσθησαν ὑπ' αὐτῶν οἱ ἀπόστολοι. ὁποῖον δὲ ἄρα ἀξίωμα εἶχον οὗτοι, καὶ ποίαν ἐδέξαντο χειροτονίαν, ἀναγκαῖον μαθεῖν. ἆρα τὴν τῶν διακόνων; καὶ μὴν τοῦτο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ τῶν πρεσβυτέρων ἡ οἰκονομία ἐστί, καί τοι οὐδέπω οὐδεὶς ἐπίσκοπος ἦν, ἀλλ' οἱ ἀπόστολοι μόνοι. ὅθεν οὔτε διακόνων, οὔτε πρεσβυτέρων οἶμαι τὸ ὄνομα εἶναι δῆλον καὶ φανερόν. ἐπὶ τούτοις οὖν κηρύσσομεν καὶ ἡμεῖς, ὥστε τοὺς προειρημένους ἑπτὰ διακόνους μὴ ἐπὶ τῶν τοῖς μυστηρίοις διακονουμένων λαμβάνεσθαι κατὰ τὴν προερμηνευθεῖσαν διδασκαλίαν, ἀλλὰ τοὺς τὴν οἰκονομίαν τῆς κοινῆς χρείας τῶν τότε συναθροισμένων ἐγχειρισθέντας τούτους ὑπάρχειν, οἳ τύπος ἡμῖν κἂν τούτῳ γεγόνασι τῆς περὶ τοὺς δεομένους φιλανθρωπίας τε καὶ σπουδῆς.

XVI.

Quoniam Actuum liber septem diaconos ab apostolis constitutos esse tradit, Neocæsareensis autem synodus sic in a se editis canonibus aperte disseruit; Quod septem debent esse diaconi ex canone, etiamsi sit valde magna civitas, ex libro autem Actuum persuadeberis: nos cum dicto apostolico patrum mentem adaptassemus, invenimus eos esse locutos non de viris, qui ministrant mysteriis, ° sed de ministerio quod in usu mensarum adhibebatur, cum liber Actuum sic habeat: *In diebus illis cum discipulorum multitudo cresceret, fuit Græcorum murmur adversus Hebræos, quod despiciebantur eorum viduæ in ministerio quotidiano. Duodecim ergo, accersita discipulorum multitudine, dixerunt: Non placet, ut verbo Dei relicto, mensis serviamus. Providete ergo, fratres, viros ex vobis, de quibus bonum sic testimonium, septem, Spiritu sancto & sapientia plenos, quos in hoc usu constituemus: nos autem in oratione & verbi ministerio fortiter perseverabimus. Et placuit sermo coram omni multitudine, & elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto, Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum proselytum Antiochenum, quos statuerunt coram apostolis.* Hæc interpretans ecclesiæ doctor Joannes Chrysostomus, sic prosequitur: Est operæ pretium admirari, quomodo non est scissa multitudo in virorum electione, quomodo non sunt ab ipsis rejecti ac reprobati apostoli. Quamnam autem habebant hi auctoritatem, & quam acceperunt ordinationem, scire est necessarium. Numquid diaconorum? Atqui hoc non est in ecclesiis. Sed est presbyterorum dispensatio? Atqui nullus adhuc erat episcopus, sed soli apostoli. Unde nec diaconorum, nec presbyterorum nomen existimo apertum esse ac manifestum. Propter hæc ergo nos quoque prædicamus, ut prædicti septeni diaconi non de iis accipiantur, qui mysteriis serviunt, ut est prius exposita doctrina: sed eos esse quibus fuit concredita ac tradita dispensatio communi eorum usu, ¹ qui tunc collecti fuerant, qui nobis in hoc quoque forma fuere humanitatis & studii in eos qui indigent.

Neocæs. concil. can. 15.

Act. 6.

C D

Homil. 15 in Acta.

C

XVII.

¹ Qui cum Apostolis congregati erant, & crediderant, inquit Zonaras. Harduinus.

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI. Chalced Can 6. 10. 20.

XVII

Quondam diversarum ecclesiarum clerici propriis, in quibus ordinati sunt, relictis ecclesiis, ad alios episcopos se contulerunt, & sine proprii episcopi sententia in alienis ecclesiis constituti sunt, & ex eo ipsos reddi insolentes ac inobedientes evenit: statuimus, ut a mense Januario præteritæ quartæ indictionis, nullus omnino clericus, in quocumque sit gradu, potestatem habeat sine proprii episcopi scripta dimissoria, in alienæ ecclesiæ catalogum referri. Qui hoc enim a præsenti nunc tempore non servaverit, sed quod in se est, eum qui illi manus imposuit, dedecore affecerit, deponatur & ipse, & qui eum præter rationem suscepit.

XVIII.

Eos qui barbaricæ incursionis prætextu, vel aliquo alio modo propter aliquam circumstantiam emigrarunt, clericos, postquam modus ille ac circumstantia cessarit, vel barbaricæ incursiones, propter quas recesserant, rursus in suas jubemus ecclesias reverti, nec eas diu absque ulla occasione relinquere. Si quis autem non, ut præsens vult canon, adierit, segregetur, donec ad suam ecclesiam redeat. Hoc ipsum autem etiam in eo fiat episcopo, qui illum detinet.

XIX

Can. Apost. 58.

Quod oportet eos, qui præsunt ecclesiis, in omnibus quidem diebus, sed præcipue dominicis omnem clerum & populum docere pietatis & rectæ religionis eloquia, ex divina scriptura colligentes intelligentias & judicia veritatis: & non transgredientes jam positos terminos, vel divinorum patrum traditionem. Sed & si ad scripturam pertinens controversia aliqua excitata fuerit, ne eam aliter interpretentur, quam quomodo ecclesiæ luminariæ & doctores suis scriptis exposuerunt: & majorem ex iis laudem assequantur, quam si quæ a se dicuntur componant, nec dum quandoque ad id hæsitant, ab eo quod convenit, excidant. Per prædictorum enim patrum doctrinam, populi ad eorum quæ sunt bona & expetenda, & inutilia ac rejicienda, cognitionem venientes, vitam in melius componunt, nec in ignorantiæ vitium delabuntur: sed doctrinæ mentem adhibentes, seipsos ad id, ne mali quid eis accidat, excitant; & imminentium suppliciorum metu sibi salutem operantur.

XX.

Apost. Can. 34 Antioch. Can. 16.

Ne liceat episcopo in alia, quæ ad se non pertinet, civitate publice docere. Si quis autem hoc facere deprehensus fuerit, ab episcopatu desistat, presbyteri autem munere fungatur.

XXI.

Qui canonice quorumdam criminum rei facti, & propterea perfectæ ac perpetuæ depositioni subjecti, in laicorum locum detrusi sunt, siquidem ad conversionem sua spon-

ιζ'.

Ἐπειδήπερ διαφόρων ἐκκλησιῶν κληρικοὶ τὰς ἰδίας, ἐν αἷς ἐχειροτονήθησαν, ἐκκλησίας καταλιπόντες, πρὸς ἑτέρους συνέδραμον ἐπισκόπους, καὶ γνώμης δίχα τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου ἐν ἀλλοτρίαις κατετάγησαν ἐκκλησίαις· ἐκ τούτου τε συνέβη ἀνυποτάκτους αὐτοὺς καταστῆναι· ὁρίζομεν, ὥστε ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης τετάρτης ἐπινεμήσεως, μηδένα τῶν ἁπάντων κληρικῶν, κἂν ἐν οἱῳδήποτε τυγχάνῃ βαθμῷ, ἄδειαν ἔχειν ἐκτὸς τῆς τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου ἐγγράφου ἀπολυτικῆς ἐν ἑτέρᾳ καταλέγεσθαι ἐκκλησίᾳ. ἐπεὶ ὁ μὴ τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν παραφυλαττόμενος, ἀλλὰ καταισχύνων τό γε ἐπ' αὐτῷ τὸν τὴν χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτεθεικότα, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ παραλόγως αὐτὸν προσδεξάμενος.

ιη'.

Τοὺς προφάσει βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς, ἢ ἄλλως πως ἐκ περιστάσεως μετανάστας γενομένους κληρικοὺς, ἡνίκα ἂν ὁ τρόπος αὐτοῖς ἀποπαύσηται, ἢ αἱ τῶν βαρβάρων ἐπιδρομαὶ, δι' ἃς τὴν ἀναχώρησιν ἐποιήσαντο, αὖθις ἐν ταῖς οἰκείαις ἐκκλησίαις προστάσσομεν ἐπανέρχεσθαι, καὶ μὴ ἐπὶ πολὺ ταύτας ἀπροφασίστως καταλιμπάνειν. εἰ δέ τις μὴ κατὰ τὸν παρόντα διαγένηται κανόνα, ἀφοριζέσθω μέχρις ἂν πρὸς τὴν οἰκείαν ἐκκλησίαν ἐπαναδράμῃ. τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῷ κατέχοντι αὐτὸν ἐπισκόπῳ γινέσθω.

ιθ'.

Ὅτι δεῖ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προεστῶτας ἐν πάσαις μὲν ἡμέραις, ἐξαιρέτως δὲ ταῖς κυριακαῖς, πάντα τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ἐκδιδάσκειν τοὺς τῆς εὐσεβείας λόγους, ἐκ τῆς θείας γραφῆς ἀναλεγομένους τὰ τῆς ἀληθείας νοήματά τε καὶ κρίματα, καὶ μὴ παρεκβαίνοντας τοὺς ἤδη τεθέντας ὅρους ἢ τὴν ἐκ τῶν θεοφόρων πατέρων παράδοσιν. ἀλλὰ καὶ εἰ γραφικὸς τις ἀνακινηθείη λόγος, μὴ ἄλλως τοῦτον ἑρμηνευέτωσαν, ἢ ὡς ἂν οἱ τῆς ἐκκλησίας φωστῆρες καὶ διδάσκαλοι διὰ τῶν οἰκείων συγγραμμάτων παρέθεντο. καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις εὐδοκιμείτωσαν, ἢ λόγους οἰκείους συντάττοντες· ἵνα μὴ ἔσθ' ὅτε πρὸς τοῦτο [1] ἀπόρως ἔχοντες ἀποπίπτοιεν τοῦ προσήκοντος. διὰ γὰρ τῆς τῶν προειρημένων πατέρων διδασκαλίας οἱ λαοὶ ἐν γνώσει γινόμενοι τῶν τε σπουδαίων καὶ αἱρετῶν, καὶ τῶν ἀσυμφόρων καὶ ἀποβλήτων, τὸν βίον μεταρρυθμίζουσι πρὸς τὸ βέλτιον, καὶ τῷ τῆς ἀγνοίας οὐχ ἁλίσκονται πάθει· ἀλλὰ προσέχοντες διδασκαλίᾳ, ἑαυτοὺς πρὸς τὸ μὴ κακῶς παθεῖν παραθήγουσι· καὶ φόβῳ τῶν ἐπηρτημένων τιμωριῶν τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς ἐξεργάζονται.

κ'.

Μὴ ἐξέστω ἐπισκόπῳ εἰς ἑτέραν τὴν μὴ αὐτῷ προσήκουσαν πόλιν δημοσίᾳ διδάσκειν. εἰ δέ τις φωραθείη τοῦτο ποιῶν, τῆς ἐπισκοπῆς παυέσθω, τὰ δὲ τοῦ πρεσβυτέρου ἐνεργείτω.

κα'.

Οἱ ἐπὶ ἐγκλήμασι κανονικῶς ὑπεύθυνοι γινόμενοι, καὶ διὰ τοῦτο παντελεῖ τε καὶ διηνεκεῖ καθαιρέσει ὑποβαλλόμενοι ἐν τῷ τῶν λαϊκῶν ἀπωθούμενοι

1 Zonar. ἀπείρως: ne si ejus rei sint imperiti ac rudes. Harduinus.

ANNO CHRISTI

μένοι τόπῳ, εἰ μὲν ἑκουσίως πρὸς ἐπιστροφὴν ὁρῶντες ἀθετοῦσι τὴν ἁμαρτίαν, δι' ἣν τῆς χάριτος ἐκπεπτώκασι, καὶ ταύτης τέλεον ἀλλοτρίους ἑαυτοὺς καθιστῶσι, τῷ τοῦ κλήρου κειρέσθωσαν σχήματι. εἰ δὲ μὴ τοῦτο αὐθαιρέτως αἱρήσονται, καθάπερ οἱ λαϊκοὶ τὴν κόμην ἐπιτρεφέτωσαν· ὡς τὴν ἐν κόσμῳ ἀναστροφὴν τῆς οὐρανίου ζωῆς προτιμήσαντες.

κβ'.

Τοὺς ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένους, εἴτε ἐπισκόπους, εἴτε οἱουσδήποτε κληρικούς, καὶ οὐ κατὰ δοκιμασίαν καὶ τοῦ βίου αἵρεσιν. καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς χειροτονήσαντας.

κγ'.

Περὶ τοῦ μηδένα εἴτε ἐπίσκοπον, εἴτε πρεσβύτερον, ἢ διάκονον τῆς ἀχράντου μεταδιδόντα κοινωνίας παρὰ τοῦ μετέχοντος εἰσπράττειν τῆς τοιαύτης μεταλήψεως χάριν ὀβολοὺς ἢ εἶδος τὸ οἱονοῦν. οὐδὲ γὰρ πεπραμένη ἡ χάρις, οὐδὲ χρήμασι τὸν ἁγιασμὸν τοῦ πνεύματος μεταδιδόμεν· ἀλλὰ τοῖς ἀξίοις τοῦ δώρου ἀπανουργεύτως μεταδοτέον. εἰ δὲ φανείη τις τῶν ἐν κλήρῳ κατειλεγμένων ἀπαιτῶν, ᾧ μεταδίδωσι τῆς ἀχράντου κοινωνίας, τὸ οἱονοῦν εἶδος, καθαιρείσθω, ὡς τῆς Σίμωνος ζηλωτὴς πλάνης καὶ κακουργίας.

κδ'.

Μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν ἐν ἱερατικῷ καταλεγομένων τάγματι, ἢ μοναχῶν, ἐν ἱπποδρομίαις ἀνιέναι, ἢ θυμελικῶν παιγνίων ἀνέχεσθαι. ἀλλ' εἴ καί τις κληρικὸς κληθείη ἐν γάμῳ, ἡνίκα τὰ πρὸς ἀπάτην εἰσέλθοιεν παίγνια, ἐξανιστήτω, καὶ αὐτίκα ἀναχωρείτω, οὕτω τῆς τῶν πατέρων ἡμῶν προσταττούσης διδασκαλίας. εἰ δέ τις ἐπὶ τούτῳ ἁλῷ, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω.

κε'.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνανεοῦμεν καὶ τὸν κανόνα τὸν διαγορεύοντα, τὰς καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἀγροικικὰς παροικίας, ἢ ἐγχωρίους μένειν ἀπαρασαλεύτους παρὰ τοῖς κατέχουσιν αὐτὰς ἐπισκόποις, καὶ μάλιστα εἰ τριακονταετῆ χρόνον αὐτὰς ἀβιάστως διακατέχοντες ᾠκονόμησαν. εἰ δὲ ἐντὸς τῶν τριάκοντα ἐτῶν ἐγένετό τις, ἢ γένηται περὶ αὐτῶν ἀμφισβήτησις, ἐξεῖναι τοῖς λέγουσιν ἠδικῆσθαι περὶ τούτου κινεῖν παρὰ τῇ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας.

κς'.

Πρεσβύτερον τὸν κατὰ ἄγνοιαν ἀθέσμῳ γάμῳ περιπαρέντα καθέδρας μὲν μετέχειν κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κανόνος ἡμῖν νομοθετηθέντα, τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν ἀπέχεσθαι· ἀρκετὸν γὰρ τῷ τοιούτῳ ἡ συγγνώμη· εὐλογεῖν δὲ ἕτερον τὸν τὰ οἰκεῖα τημελεῖν ὀφείλοντα τραύματα, ἀνακόλουθον· εὐλογία γὰρ ἁγιασμοῦ μετάδοσίς ἐστι· ὁ δὲ τοῦτον μὴ ἔχων διὰ τὸ τῆς ἀγνοίας παράπτωμα, πῶς ἑτέρῳ μεταδώσει; μήτε τοίνυν δημοσίᾳ μήτε ἰδίᾳ εὐλογείτω, μήτε τὸ κυριακὸν σῶμα διανεμέτω, ἀλλ' ἀρκούμενος τῇ προεδρίᾳ προσκλαιέτω τῷ κυρίῳ συγχωρηθῆναι αὐτῷ τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀνόμημα. πρόδηλον γὰρ ὡς ὁ τοιοῦτος ἄθεσμος γάμος διαλυθήσεται, καὶ οὐδαμῶς ὁ ἀνὴρ μετουσίαν ἕξει πρὸς τὴν, δι' ἣν τῆς ἱερᾶς ἐνεργείας ἐστέρηται.

A te respicientes peccatum [1] deflent, propter quod a gratia exciderunt, & ab eo se peni tus alienos efficiunt, clerici habitu tondean tur. Sin autem non sua sponte hoc elegerint, comam sicut laici nutriant, utpote qui mundanam conversationem vitæ cœlesti præposuerint.

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

XXII.

Eos qui pecuniis ordinantur, sive episcopos, sive qualescumque clericos, & non per examinationem ac vitæ electionem, deponi jubemus, sed & etiam qui ordinaverunt.

Chalced. Can. 2.

XXIII.

B Ut nullus sive episcopus, sive presbyter sive diaconus, immaculatam præbens communionem, ab eo qui communicat, ejus participationis gratia obolos, vel quamvis aliam speciem exigat. Non est enim venalis gratia, nec pro pecuniis Spiritus sanctificationem impartimur: sed ea iis qui digni sunt, absque ulla est calliditate communicanda. Si quis autem eorum, qui sunt in cleri catalogo, ab eo cui immaculatam impertit communionem, ullam speciem exigere visus fuerit, deponatur, ut simoniaci erroris & maleficii æmulator.

Basilii præceptum ad Sacerdotem de divina gratia. Con. Laodicensis can. 19

XXIV.

Ne cui liceat eorum, qui in sacerdotali C ordine enumerantur, vel monachorum, in equorum curriculis subsistere, vel scenicos ludos sustinere. Sed & si quis clericus ad nuptias vocetur, quando ad deceptionem comparata ludicra ingressa fuerint, surgat & discedat, patrum nostrorum sic jubente doctrina. Si quis autem ejus rei convictus fuerit, vel cesset, vel deponatur.

XXV.

Præterea renovamus etiam canonem, qui dicit agrestes, & quæ sunt in provincia parochias inconcussas manere apud episcopos, qui eas possident: maxime, si triginta annorum spatio eas sine vi possidentes administraverint. Si autem intra triginta annos D fuit vel fuerit aliqua de iis controversia, licere iis, qui se injuria affectos dicunt, de eo actionem movere apud synodum provinciæ.

Chalced. Can. 17.

XXVI.

Presbyterum, qui per ignorantiam illicitis nuptiis est implicatus, esse quidem cathedræ participem, secundum ea quæ sunt nobis a sacro canone decreta: a reliquis autem operationibus abstinere. Ei enim, qui est talis, satis est si venia detur. Ut is autem alii benedicat qui debet propria curare vulnera, non est consentaneum. Benedictio enim est sanctificationis impertitio: Qui autem id non habet propter delictum E ex ignorantia, quomodo alter impertiet? Nec ergo publice, nec privatim benedicat; nec Christi corpus aliis distribuat, (nec aliquod aliud ministerium obeat) sed præsidentia contentus domino defleat, ut illi ex ignorantia peccatum remittatur. Manifestum enim est, quod refarium conjugium dissolvetur, nec vir cum ea ullo modo consuetudinem habebit, propter quam sacra operatione privatus est.

Basil. can. 27 Neocæs. can. 9 Apost. can. 17. & 18.

XXVII.

1 Vel *deponant*. Sic misit Deus filium suum εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας, in formula fidei anni 359. Eusebio & Hypatio Coss. *Harduinus*.

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

ANNO CHRISTI 692.

XXVII.

A

Nullus eorum, qui in cleri catalogum relati sunt, vestem sibi non convenientem induat, neque in civitate degens, neque iter ingrediens: sed utatur vestibus, quæ iis, qui in clerum relati sunt, attributæ fuere. Si quis autem tale quid fecerit, una septimana segregetur.

XXVIII.

Can. Apost. 4.

Quoniam in diversis ecclesiis intelleximus, uva ad altare allata, ex quadam quæ invaluit consuetudine, ministros hanc incruento oblationis sacrificio conjungentes, utraque simul populo distribuere: decernimus, ut nullus sacerdos hoc amplius faciat: sed ad vivificationem & peccatorum remissionem solam oblationem populo impertiat: tanquam primitias autem uvæ allationem existimantes, sacerdotes eam seorsum benedicentes, petentibus impertire ad fructuum datoris gratiarum actionem, per quos corpora nostra divina dispositione augentur & aluntur. Si quis autem clericus præter hæc decreta fecerit, deponatur.

B

XXIX.

Carthag. III. cap. 29. Vide can 50. synod. Laodicensis.

Carthaginensis synodi canon dicit, ut sancta altaris non nisi a sobriis hominibus peragantur, excepto uno die in anno, in quo cœna domini peragitur; tunc fortasse propter aliquas in iis locis occasiones ecclesiæ utiles sanctis illis patribus hac dispensatione usis. Cum nihil ergo nos inducat, ut accuratam observationem relinquamus, statuimus apostolicas ac paternas traditiones sequentes, non oportere in quadragesimæ postrema septimana quinta feria jejunium solvere, & totam quadragesimam injuria afficere.

C

XXX.

Ad ecclesiæ ædificationem omnia facere volentes, etiam sacerdotes, qui sunt in barbaricis ecclesiis, complecti cura constituimus. Quare si apostolicum canonem de uxore non ejicienda pietatis ac religionis prætextu, se supergredi debere existimant; & ultra ea quæ sunt constituta, facere: & ideo communi cum suis consortibus conventione & consensu inito, a mutua consuetudine abstinent, statuimus eos non amplius cum illis ullo modo cohabitare debere, ut ex eo nobis perfectam sui promissi demonstrationem præbeant. Hoc autem illis non propter aliud, quam propter eorum pusillanimitatem, extraneosque ac non satis firmos mores concessimus.

Can 5. Apost.

D

XXXI.

Laodic can 58.

Clericos, qui in oratoriis, quæ sunt intra domos, sacra faciunt, vel baptizant; hoc illius loci episcopi sententia facere debere decernimus. Quare si quis clericus hoc non sic servaverit, deponatur.

E

XXXII.

Quoniam ad nostram cognitionem pervenit quod in Armeniorum regione vinum tantum in sacra mensa offerunt, aquam illi non miscentes qui incruentum sacrificium peragunt, adducentes ecclesiæ doctorem Joannem Chrysostomum, hæc dicentem in interpretatione evangelii secundum Mattheum:

Jin Matth. cap 26. homil 82.

κζ΄.

Μηδεὶς τῶν ἐν κλήρῳ κατειλεγμένων ἀνοίκειον ἐσθῆτα ἀμφιεννύσθω, μήτε ἐν πόλει διάγων, μήτε ἐν ὁδῷ βαδίζων· ἀλλὰ στολαῖς κεχρήσθω ταῖς ἤδη τοῖς ἐν κλήρῳ καταλεγομένοις ἀπονεμηθείσαις. εἰ δέ τις διαπράξοιτο τὸ τοιοῦτον, ἐπὶ ἑβδομάδα μίαν ἀφοριζέσθω.

κη΄.

Ἐπειδὴ ἐν διαφόροις ἐκκλησίαις μεμαθήκαμεν σταφυλὰς ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ προσφερομένας κατά τι κρατῆσαν ἔθος, τοὺς λειτουργοὺς ταύτην τῇ ἀναιμάκτῳ τῆς προσφορᾶς θυσίᾳ συνάπτοντας, οὕτως ἅμα τῷ λαῷ διανέμειν ἀμφότερα· συνείδομεν, ὡς μηκέτι τοῦτό τινα τῶν ἱερωμένων ποιεῖν· ἀλλ᾽ εἰς ζωοποίησιν καὶ ἁμαρτιῶν ἄφεσιν τῷ λαῷ τῆς προσφορᾶς μόνης μεταδιδόναι· ὡς ἀπαρχὴν δὲ τὴν τῆς σταφυλῆς λογιζομένους προσένεξιν, ἰδικῶς τοὺς ἱερεῖς εὐλογοῦντας τοῖς αἰτοῦσι ταύτης μεταδιδόναι πρὸς τὴν τῷ δοτῆρι τῶν καρπῶν εὐχαριστίαν. δι᾽ ὧν τὰ σώματα ἡμῶν κατὰ τὸν θεῖον ὅρον αὔξεταί τε καὶ τρέφεται. εἴ τις οὖν κληρικὸς παρὰ τὰ τεταγμένα ποιήσει, καθαιρείσθω.

κθ΄.

Ὁ τῶν ἐν Καρθαγένῃ διατεθέντων κανὼν, ὥστε τὰ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου εἰ μὴ ὑπὸ νηστικῶν ἀνθρώπων μὴ ἐπιτελεῖσθαι, ἐξῃρημένης μιᾶς ἐν τῷ ἔτει ἡμέρας, ἐν ᾗ τὸ κυριακὸν δεῖπνον ἐπιτελεῖται· ἴσως τηνικαῦτα διά τινας κατὰ τοὺς τόπους προφάσεις τῇ ἐκκλησίᾳ λυσιτελεῖς τῶν θείων ἐκείνων πατέρων τῇ τοιαύτῃ χρησαμένων οἰκονομίᾳ, μηδενὸς οὖν ἡμᾶς ἐνάγοντος καταλιπεῖν τὴν ἀκρίβειαν, ὁρίζομεν ἀποστολικαῖς καὶ πατρικαῖς ἑπόμενοι παραδόσεσι, μὴ δεῖν ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῇ ὑστεραίᾳ ἑβδομάδι τὴν πέμπτην λύειν, καὶ ὅλην τὴν τεσσαρακοστὴν ἀτιμάζειν.

λ΄.

Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας βουλόμενοι διαπράττεσθαι, καὶ τοὺς ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς ἐκκλησίαις ἱερέας οἰκονομεῖν διεγνώκαμεν· ὥστε εἰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα περὶ τοῦ προφάσει εὐλαβείας τὴν οἰκείαν γαμετὴν μὴ ἐκβάλλειν, ὑπεραναβαίνειν οἴονται δεῖν, καὶ πέρα τῶν ὡρισμένων ποιεῖν· καὶ ἐκ τούτου μετὰ τῶν οἰκείων συμφωνοῦντες συμβίων, τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας ἀπέχονται. ὁρίζομεν τούτους μηκέτι ταύταις συνοικεῖν καθ᾽ οἱονδήτινα τρόπον· ὡς ἂν ἡμῖν ἐντεῦθεν ἐντελῆ τῆς ὑποσχέσεως παρέξοιεν τὴν ἀπόδειξιν. πρὸς τοῦτο δὲ αὐτοῖς οὐ δι᾽ ἄλλο τι, ἢ διὰ τὴν τῆς γνώμης μικροψυχίαν, καὶ τὸ τῶν ἠθῶν ἀπεξενωμένον καὶ ἀπαγὲς ἐνδεδώκαμεν.

λα΄.

Τοὺς ἐν εὐκτηρίοις οἴκοις ἔνδον οἰκίας τυγχάνουσι λειτουργοῦντας ἢ βαπτίζοντας κληρικοὺς, ὑπὸ γνώμης τοῦτο πράττειν τοῦ κατὰ τόπον ἐπισκόπου ὁρίζομεν. ὥστε εἴ τις κληρικὸς μὴ τοῦτο οὕτω παραφυλάττοι, καθαιρείσθω.

λβ΄.

Ἐπειδὴ εἰς γνῶσιν ἡμετέραν ἦλθεν, ὡς ἐν τῇ Ἀρμενίων χώρᾳ οἶνον μόνον ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ προσάγουσιν, ὕδωρ αὐτῷ μὴ μιγνῦντες οἱ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἐπιτελοῦντες, προτιθέμενοι τὸν τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον φάσκοντα διὰ τῆς εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγ-

ANNO CHRISTI 692.

εὐαγγέλιον ἑρμηνείας ταῦτα. τίνος ἕνεκεν οὐχ ὕδωρ ἔπιεν ἀναστάς, ἀλλ' οἶνον; ἀλλ' αἵρεσιν πονηρὰν πρόρριζον ἀνασπῶν· ἐπειδὴ γάρ εἰσί τινες ἐν τοῖς μυστηρίοις ὕδατι κεχρημένοι, δεικνὺς ὅτι καὶ ἡνίκα τὰ μυστήρια παρέδωκε, καὶ ἡνίκα ἀναστὰς χωρὶς μυστηρίων καὶ ψιλὴν τράπεζαν παρετίθετο, οἴνῳ ἐχρῆτο, ἐκ τοῦ γεννήματος, φησί, τῆς ἀμπέλου· ἄμπελος δὲ οἶνον οὐχ ὕδωρ γεννᾷ. ἐκ τούτου τε τὸν διδάσκαλον οἴονται ἀνατρέπειν τὴν τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἱερᾷ θυσίᾳ προσαγωγήν. ὡς ἂν μὴ ἀπὸ τοῦ νῦν κατέχοιντο τῇ ἀγνοίᾳ, τὴν τοῦ πατρὸς διάνοιαν ὀρθοδόξως ἀποκαλυπτόμεθα. τῆς γὰρ πονηρᾶς τῶν Ὑδροπαραστατῶν αἱρέσεως παλαιᾶς ὑπαρχούσης, οἳ ἀντὶ οἴνου μόνῳ τῷ ὕδατι ἐν τῇ οἰκείᾳ θυσίᾳ κέχρηνται, ἀνασκευάζων οὗτος ὁ θεοφόρος ἀνὴρ τὴν παράνομον τῆς τοιαύτης αἱρέσεως διδαχήν, καὶ δεικνὺς ὡς ἐξ ἐναντίας τῆς ἀποστολικῆς ἵσταται παραδόσεως, τὸν εἰρημένον κατεσκεύασε λόγον. ἐπεὶ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ, ἔνθα τὴν ποιμαντικὴν ἐνεχειρίσθη ἡγεμονίαν, ὕδωρ οἴνῳ μίγνυσθαι παρέδωκεν, ἡνίκα τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἐπιτελεῖσθαι δεήσειεν, τὴν ἐκ τῆς τιμίας πλευρᾶς τοῦ λυτρωτοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἐξ αἵματος καὶ ὕδατος κρᾶσιν παραδεικνύς, ἥτις εἰς ζωοποίησιν παντὸς τοῦ κόσμου ἐξεχέθη καὶ ἁμαρτιῶν ἀπολύτρωσιν, καὶ κατὰ πᾶσαν δὲ ἐκκλησίαν, ἔνθα οἱ πνευματικοὶ φωστῆρες ἐξέλαμψαν, ἡ θεόσδοτος αὕτη τάξις κρατεῖ. καὶ γὰρ καὶ Ἰάκωβος ὁ κατὰ σάρκα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀδελφός, ὃ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν ἐκκλησίας πρώτως τὸν θρόνον ἐπιστεύθη· καὶ Βασίλειος ὁ τῆς Καισαρέων ἀρχιεπίσκοπος, οὗ τὸ κλέος κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διέδραμεν, ἐγγράφως τὴν μυστικὴν ἡμῖν ἱερουργίαν παραδεδωκότες, οὕτω τελειοῦν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ἐξ ὕδατός τε καὶ οἴνου τὸ ἱερὸν ποτήριον ἐκδεδώκασι. καὶ οἱ ἐν Καρθαγένῃ συναχθέντες ὅσιοι πατέρες οὕτω ῥητῶς ἐπεμνήσθησαν. ἵνα ἐν τοῖς ἁγίοις μηδὲν πλέον τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου προσενεχθείη, ὡς αὐτὸς ὁ κύριος παρέδωκε, τουτέστιν ἄρτου καὶ οἴνου ὕδατι μιγνυμένου. εἴ τις οὖν ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος μὴ κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τάξιν ποιεῖ, καὶ ὕδωρ οἴνῳ μιγνὺς οὕτω τὴν ἄχραντον προσάγει θυσίαν, καθαιρείσθω, ὡς ἀτελῶς τὸ μυστήριον ἐξαγγέλλων, καὶ καινίζων τὰ παραδεδομένα.

λγʹ.

Ἐπειδήπερ ἔγνωμεν ἐν τῇ Ἀρμενίων χώρᾳ μόνους ἐν κλήρῳ τοὺς ἐκ γένους ἱερατικοῦ κατατάττεσθαι, Ἰουδαϊκοῖς ἔθεσιν ἑπομένων τῶν τοῦτο πράττειν ἐπιχειρούντων, τινὰς δὲ αὐτῶν καὶ μὴ ἀποκειρομένους ἱεροψάλτας καὶ ἀναγνώστας τοῦ θείου νόμου καθίστασθαι· συνείδομεν ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν μὴ ἐξεῖναι τοῖς εἰς κλῆρον βουλομένοις προάγειν τινὰς εἰς τὸ γένος ἀποβλέπειν τοῦ προχειριζομένου, ἀλλὰ δοκιμάζοντες, εἰ ἄξιοί εἰσι κατὰ τοὺς τεθέντας ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ὅρους ἐν κλήρῳ καταλεγῆναι, τούτους ἐκκλησιαστικῶς προχειρίζεσθαι, εἴτε καὶ ἐκ προγόνων γεγόνασιν ἱερέων, εἴτε καὶ μή· ἀλλὰ μηδέ τινα τῶν ἁπάντων συγχωρεῖν ἐπ' ἄμβωνος κατὰ τὴν τῶν ἐν κλήρῳ καταλεγομένων τάξιν, τοὺς θείους τῷ λαῷ λόγους ὑποφωνεῖν, εἰ μήτι ἂν ἱερατικῇ κουρᾷ χρήσηται ὁ τοιοῦτος, καὶ τὴν εὐλογίαν ὑπὸ τοῦ οἰκείου ποιμένος κανονικῶς ὑποδέξηται. εἰ

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

A Quamobrem non aquam bibit cum resurrexit, sed vinum? improbam sane hæresim radicitus extirpans. Quoniam enim nonnulli aqua in mysteriis usi sunt, ostendens quod & quando mysteria tradidit, & quando postquam resurrexisset, absque mysteriis solam ac nudam mensam apposuit, usus est vino, *ex genimine*, inquit, *vitis*: vitis autem vinum, non aquam generat. Et ex eo aquæ in sacro sacrificio adjunctionem doctorem subvertere existimant: ut non ab hoc tempore in posterum ignorantia teneantur, patris sententiam orthodoxæ aperimus. Cum enim improba Hydroparastarum, hoc est, eorum qui aquam offerebant, antiqua esset hæresis, B qui loco vini sola aqua in proprio sacrificio usi sunt; refellens hic vir divinus detestabilem ejusmodi hæresis doctrinam, & ostendens quod directe apostolicæ traditioni adversatur, id quod jam dictum est affirmavit. Nam & suæ ecclesiæ, ubi est illi pastoralis administratio tradita, aquam vino miscendam tradidit, quando incruentum peragi sacrificium oportet, ex pretioso Christi nostri redemptoris latere ex sanguine & aqua contemperationem ostendens, quæ in totius mundi vivificationem effusa est, & peccatorum redemptionem, & omni etiam ecclesia, ubi spiritalia lumina refulserunt, hic ordo divinitus traditus servatur. C Nam & Jacobus Christi domini nostri secundum carnem frater, cui Hierosolymitanæ ecclesiæ thronus primum est creditus: & Basilius Cæsareensium ecclesiæ archiepiscopus, cujus gloria omnem terrarum orbem pervasit, mystico nobis in scriptis tradito sacrificio, ita consecrandum in divina missa ex aqua & vino sacrum calicem ediderunt. Et qui Carthagine convenerunt sancti patres his verbis aperte & præcise mentionem fecere: Ut in sanctis nihil plus quam corpus & sanguis domini offeratur, ut ipse dominus tradidit, hoc est, panis & vinum aqua mixtum. Si quis ergo episcopus vel presbyter non secundum traditum D ab apostolis ordinem facit, & aquam vino miscens, sic immaculatum offert sacrificium, deponatur, ut imperfecte mysterium enuncians, & quæ tradita sunt innovans.

Concil. Carthag. III. cap. 24

Cod. Eccl. Afric. cap. 37.

XXXIII

Quoniam cognovimus in Armeniorum regione eos solum in cleri ordinem referri qui sunt ex genere sacerdotali, iis qui hoc facere aggrediuntur, mores Judaicos sequentibus; nonnullos autem eorum, etiam non tonsos, sacros cantores & divinæ legis lectores constitui: decernimus, ut deinceps E non liceat iis, qui volunt aliquos ad clerum adducere, ad ejus cui manus imponitur, genus respicere: sed examinantes an digni sint juxta exposita in sacris canonibus decreta, in cleri catalogum referri, ut eos ecclesiastice promoveant, sive sint ex majoribus suis sacerdotibus, sive non. Sed etiam, ut nulli ex omnibus permittant, juxta ordinem eorum qui sunt in clericorum ordinem relati, populo in suggestu divinas scripturas recitare, nisi is sacerdotali tonsura usus fuerit, & benedictionem a suo pastore canonice susceperit. Si quis autem præ-

Laodic. can 15.

præter hæc facere deprehensus fuerit, segregetur.

A δέ τις φωραθείη παρὰ τὰ γεγραμμένα ποιῶν, ἀφοριζέσθω.

XXXIV.

Conc. Chalced. cap. 18.

Porro autem cum & hoc canon sacerdotalis aperte edicat: quod conjurationis vel sodalitatis crimen etiam ab externis legibus vetitum, multo autem magis hoc fieri in ecclesia prohibere oportet: nos quoque observare studemus, ut si qui clerici aut monachi inventi sint vel conjurantes, vel sodalitates ineuntes, vel adversus episcopos, vel conclericos aliquid struentes, a proprio gradu omnino excidant.

λδ'.

Καὶ τοῦτο δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κανόνος σαφῶς διαγορεύοντος, ὡς τὸ τῆς συνωμοσίας ἢ φρατρίας ἔγκλημα καὶ παρὰ τῶν ἔξω νόμων κεκώλυται, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦτο γενέσθαι ἀπαγορεύειν προσήκει, καὶ ἡμεῖς φυλάττειν σπουδάζομεν ὡς εἴ τινες κληρικοὶ ἢ μοναχοὶ εὑρεθεῖεν ἢ συνομνύμενοι, ἢ φρατριάζοντες ἢ κατασκευὰς τυρεύοντες ἐπισκόπων ἢ συγκληρικῶν, ἐκπιπτέτωσαν πάντῃ τοῦ οἰκείου βαθμοῦ.

XXXV.

Chalced. can. 22.

Nulli omnium metropolitanorum liceat, mortuo episcopo, qui ejus throno subest, res ipsius, vel ecclesiæ ejus auferre, vel sibi vendicare, sed sint sub custodia cleri ecclesiæ, cui defunctus præfuit, usque ad alterius episcopi promotionem: præterquam si in eadem ecclesia non relicti sint clerici. Tunc enim metropolitanus ea non diminuta servabit, ordinando episcopo omnia reddens.

λε'.

B Μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν πάντων μητροπολιτῶν τελευτῶντος ἐπισκόπου τελοῦντος, ὑπὸ τὸν κατ' αὐτὸν θρόνον τὰ αὐτοῦ πράγματα ἢ τῆς κατ' αὐτὸν ἐκκλησίας ἀφαιρεῖσθαι, ἢ σφετερίζεσθαι· ἀλλ' ὑπὸ παραφυλακὴν ἔστωσαν τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας, ἧς ὁ τελευτήσας ἐτύγχανε πρόεδρος, μέχρι τῆς ἑτέρου ἐπισκόπου προαγωγῆς· ἐκτὸς εἰ μὴ κληρικοὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οὐχ ὑπελείφθησαν. Τηνικαῦτα γὰρ ὁ μητροπολίτης ταῦτα παραφυλάξει ἀμείωτα, τῷ χειροτονηθησομένῳ ἐπισκόπῳ πάντα ἀποδιδούς.

XXXVI.

CP. Can 3. Chalced. can. 28.

P Renovantes quæ a sanctis centum quinquaginta patribus in hac a Deo conservanda & regia urbe convenerunt, & sexcentorum triginta qui Chalcedone convenere, constituta sunt; decernimus, ut thronus Constantinopolitanus æqualia privilegia cum antiquæ Romæ throno obtineat, & in ecclesiasticis ut ille rebus magnifiat, ut qui sit secundus post illum. Post quem magnæ Alexandrinorum civitatis numeretur thronus: deinde Antiochiæ, & post eum Hierosolymitanæ civitatis.

λς'.

Ἀνανεούμενοι τὰ παρὰ τῶν ρν'. ἁγίων πατέρων C τῶν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ καὶ βασιλίδι πόλει συνελθόντων, καὶ τῶν χλ'. τῶν ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντων νομοθετηθέντα, ὁρίζομεν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῶν ἴσων ἀπολαύειν πρεσβείων τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης θρόνου, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκεῖνον μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ὑπάρχοντα. μεθ' ὃν ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ἀριθμείσθω θρόνος· εἶτα ὁ τῆς Ἀντιοχέων, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως.

XXXVII.

Antioch. can. 18.

Quoniam diversis temporibus barbaricæ incursiones fuere, & ex eo plurimæ civitates infidelibus subjugatæ fuere, ut ideo non D possit ejus civitatis præsul postquam ordinatus fuerit, suum thronum apprehendere, & in eo in sacerdotali constitutione collocari, & sic pro ea quæ invaluit consuetudine ordinationes & omnia, quæ ad episcopum pertinent, agere & tractare: nos honorem ac venerationem sacerdotio servantes, & Gentilem injuriam nequaquam ad ecclesiasticorum jurium perniciem exerceri volentes; eos qui sic ordinati sunt, & propter prædictam causam in suis thronis non sunt constituti, ut absque ullo ex ea re præjudicio conserventur, decrevimus; ut & diversorum clericorum ordinationes canonice faciant, & præsidentiæ auctoritate secun- E dum proprium statum utantur, & sit firma ac legitima quæcumque ab eis procedit administratio. Non enim a tempore necessitatis exacta juris observatione circumscripta, dispensationis terminus circumscribetur.

λζ'.

Ἐπειδὴ κατὰ διαφόρους καιροὺς βαρβαρικαὶ γεγόνασιν ἔφοδοι, καὶ πλεῖσται πόλεις ἐντεῦθεν ὑποχείριοι τοῖς ἀνόμοις κατέστησαν, ὡς ἐντεῦθεν μὴ δυνηθῆναι τὸν μετὰ τῆς τοιαύτης πόλεως πρόεδρον τὴν ἐπ' αὐτῷ χειροτονίαν τὸν οἰκεῖον θρόνον καταλαβεῖν, καὶ ἐν αὐτῷ ἱερατικῇ καταστάσει ἐνιδρυνθῆναι· καὶ οὕτω κατὰ τὸ κρατῆσαν ἔθος, τὰς χειροτονίας, καὶ πάντα ἃ τῷ ἐπισκόπῳ ἀνήκει, πράττειν τε καὶ μεταχειρίζεσθαι. ἡμεῖς τὸ τίμιον καὶ σεβάσμιον τῇ ἱερωσύνῃ φυλάσσοντες, καὶ μηδαμῶς πρὸς λύμην τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαίων τὴν ἐθνικὴν ἐπήρειαν ἐνεργεῖσθαι βουλόμενοι, τοῖς οὕτω χειροτονηθεῖσι, καὶ διὰ τὴν προκειμένην αἰτίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν μὴ καταστᾶσι θρόνοις, τὸ ἀπρόκριτον τηρεῖσθαι συνεωράκαμεν, ὥστε καὶ χειροτονίας κληρικῶν διαφόρων κανονικῶς ποιεῖν, καὶ τῇ τῆς προεδρίας αὐθεντίᾳ κατὰ τὸν ἴδιον ὅρον κεχρῆσθαι, καὶ βεβαίαν καὶ νενομισμένην εἶναι πᾶσαν ὑπ' αὐτῶν προϊοῦσαν διοίκησιν. οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ τῆς ἀνάγκης καιροῦ τῆς ἀκριβείας περιγραφείσης, ὁ τῆς οἰκονομίας ὅρος περιορισθήσεται.

XXXVIII.

Canonem qui a patribus factus est, nos quoque observamus, qui sic edicit: Si qua civitas ab imperiali potestate innovata est,

λη'.

Τὸν ἐκ τῶν πατέρων τεθέντα κανόνα καὶ ἡμεῖς παραφυλάττομεν, τὸν οὕτω διαγορεύοντα. εἴ τις ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ αὖθις

ANNO CHRISTI 692

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

θεὶς καινισθῇ, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις καὶ ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τάξις ἀκολουθείτω.

A vel rurſus innovata fuerit, civiles ac publicos typos eccleſiaſticarum quoque rerum ordo conſequatur.

λθ'.

Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τῆς Κυπρίων νήσου προέδρου ἅμα τῷ οἰκείῳ λαῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν διά τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους, διά τε τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας, καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ Χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημένης μεταστάντος νήσου προνοίᾳ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως, συνορῶμεν, ὥστε ἀκαινοτόμητα φυλαχθῆναι τὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων θεοφόρων πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα προνόμια· ὥστε τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καθιστάμενον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον πάντων προεδρεύειν τῶν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῶν οἰκείων χειροτονεῖσθαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. τὰ γὰρ ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ ἔθη καὶ οἱ θεοφόροι ἡμῶν πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασι, τοῦ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπισκόπου ὑποκειμένου τῷ προέδρῳ τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανουπόλεως, μιμήσει τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν λεχθέντα θεοφιλέστατον πρόεδρον Ἰωάννην. ὑφ' οὗ χρείας καλούσης καὶ ὁ τῆς αὐτῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονηθήσεται.

XXXIX.

Cum frater & comminiſter noſter Joannes inſulæ Cypri præſul, una cum ſuo populo in Helleſponticam provinciam & propter barbaricas incurſiones, & ut a Gentilium ſervitute liberarentur, & Chriſtianiſſimæ potentiæ ſceptris pure ſubjicerentur, a prædicta inſula emigraverit, clementis Dei providentia & pii Deique amantis imperatoris noſtri labore, conſtituimus, ut citra ullam innovationem ſerventur, quæ a divinis patribus, qui Epheſi primum convenerunt, B prædicti viri throno privilegia conceſſa ſunt, ut nova Juſtinianopolis [1] Conſtantinopoleos jus habeat, & qui in ea conſtituitur pius ac religioſiſſimus epiſcopus, præſit omnibus Helleſpontiorum provinciæ epiſcopis, & a ſuis epiſcopis eligatur ex antiqua conſuetudine. Mores enim, qui ſunt in unaquaque eccleſia, divini etiam noſtri patres ſervandos cenſuerunt, Cyzicenorum civitatis epiſcopo præſuli dictæ Juſtinianopoleos ſubjecto exiſtente, ad imitationem reliquorum omnium epiſcoporum, qui ſubſunt prædicto Dei amantiſſimo præſuli Joanni; a quo cum uſus poſtulaverit, etiam ipſius Cyzicenorum civitatis epiſcopus ordinabitur.

Con. Epheſini can. 8.

C

μ'.

Ἐπειδὴ τῷ Θεῷ κολλᾶσθαι διὰ τῆς ἐκ τῶν τοῦ βίου θορύβων ἀναχωρήσεως λίαν ἐστὶ σωτήριον, χρὴ μὴ ἀνεξετάστως ἡμᾶς παρὰ τὸν καιρὸν τοὺς τὸν μονήρη βίον ἐπανῃρημένους προσίεσθαι, ἀλλὰ τὸν παραδοθέντα ἡμῖν παρὰ τῶν πατέρων ὅρον καὶ ἐν αὐτοῖς φυλάττειν· ὥστε τὴν ὁμολογίαν τοῦ κατὰ Θεὸν βίου τότε προσίεσθαι δεῖ, ὡς ἤδη βεβαίαν, καὶ ἀπὸ γνώσεως καὶ κρίσεως γινομένην, μετὰ τὴν τοῦ λόγου * ἔσω τοίνυν ὁ μέλλων τὸν μοναχικὸν ὑπέρχεσθαι ζυγὸν οὐχ ἧττον ἢ δεκαετής, ἐν τῷ προέδρῳ κειμένης καὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ δοκιμασίας, εἰ τὸν χρόνον αὐτῷ αὐξηθῆναι λυσιτελέστερον ἡγεῖται πρὸς τὴν ἐν τῷ μονήρει βίῳ εἰσαγωγὴν καὶ κατάστασιν. εἰ γὰρ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ κανόσι τὴν ἑκουσίως ἑαυτὴν προσαγαγοῦσαν τῷ Θεῷ, καὶ τὴν παρθενίαν ἀσπαζομένην τὸν ἑπτακαιδέκατον διανύσασαν χρόνον τῷ τῶν παρθένων τάγματι ἀριθμεῖσθαι νομοθετεῖ, ἀλλ' οὖν τῷ περὶ τῶν χηρῶν τε καὶ διακονισσῶν παραδείγματι κατακολουθήσαντες, εἰς τὸν εἰρημένον χρόνον ἀναλόγως τοὺς τὸν μονήρη βίον ἑλομένους περιεστήσαμεν. ἐν γὰρ τῷ θείῳ ἀποστόλῳ γέγραπται, ἑξήκοντα ἐτῶν τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καταλέγεσθαι χήραν. οἱ δὲ ἱεροὶ κανόνες τεσσαράκοντα ἐτῶν τὴν διακόνισσαν χειροτονεῖσθαι παραδεδώκασι. τὴν ἐκκλησίαν χάριτι θείᾳ κραταιοτέραν γινομένην, καὶ ἐπὶ τὰ πρόσω βαίνουσαν ἑωρακότες, καὶ τὸ τῶν πιστῶν πρὸς τὴν τῶν θείων ἐντολῶν τήρησιν πάγιόν

XL.

Quoniam Deo hærere per ſeceſſum ex vitæ ſtrepitu ac perturbatione valde eſt ſalutare, oportet nos non ſine examinatione eos qui vitam monaſticam eligunt, non intempeſtive admittere, ſed nobis a patribus traditum terminum in eis quoque ſervare, ut vitæ ſecundum Deum profeſſionem jam firmam, & a ſcientia ac judicio factam tunc admittamus, poſt rationis complementum. Qui ergo monachicum jugum eſt ſu- D biturus, ne ſit minor quam decem annorum natus, ejus quoque rei examinatione in præſulis arbitrio ſita, an augeri tempus conducibilius exiſtimet ad introductionem & conſtitutionem in vita monaſtica. Etſi enim magnus Baſilius in ſacris ſuis canonibus eam, quæ ſua ſponte Deo ſe offert, & virginitatem complectitur, ſi ſeptimumdecimum annum compleverit, in virginum ordinem referendam eſſe ſtatuit; ſed tamen de viduis & diaconiſſis exemplum ſecuti, in dictum tempus, analogia & proportione habita, eos qui vitam monaſticam elegerunt, deduximus. In divino enim apoſtolo ſcriptum eſt, ſexaginta annorum vi- E duam in eccleſia eligendam: ſacri autem canones quadraginta annorum diaconiſſam ordinandam eſſe ſtatuerunt, cum Dei eccleſiam Dei gratia potentiorem ac robuſtiorem evaſiſſe, & ulterius procedere vidiſſent, fideliumque ad divinorum mandatorum obſervationem firmitatem ac ſtabilitatem. Quod quidem cum nos quoque opti-

Baſilii Can. 18. Chalced. Can. 15.

Vide Baſilium magnum, canon. 18. epiſt. a' Amphilochium.

1. Tim. 5

1 In Mſ. Amerbachii, τῆς Κωνσταντινέων πόλεως. Lego, Κωνσταντιέων. Ut ſit ſenſus, novæ Juſtinopolii conceſſa jura Conſtantiæ Cypri, quæ & Salamis eſt. *Harduinus*

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

ANNO CHRISTI 692.

optime intellexissemus, modo statuimus benedictionem gratiæ ei, qui certamina secundum Deum aggressurus est, veluti quoddam signaculum celeriter imprimentes, hinc eum ad non diu cunctandum & tergiversandum inducentes, vel potius etiam ad boni electionem & constitutionem incitantes.

XLI.

Eos qui in urbibus vel vicis in clausuras volunt secedere, & sibi ipsis separatim attendere, prius quidem in monasterium ingredi oportet, & anachoreticam, hoc est, ab aliis separatam ac semotam, vivendi rationem exercere, & spatio triennii ei, qui mansioni præest, in Dei timore parere; & obedientiam in omnibus, ut æquum est, implere; & ita hujus vitæ eligendæ institutum profitentes; & quod eam ex toto corde sua sponte amplectuntur, ab ejus loci præsule examinari: deinde sic alio anno extra clausuram fortiter se gerere: ut scopus eorum evadat manifestior. Tunc enim plene ac perfecte significabunt, quod non inanem gloriam captantes, sed propter ipsum revera pulcrum ac honestum hoc otium persequuntur. Post tanti autem temporis complementum, si in eodem eligendæ vitæ instituto permaneant, includi ipsos, & eis non amplius licere, quando voluerint, ex tali mansione egredi, præterquam si propter communem utilitatem, vel aliam necessitatem ad mortem urgentem, ad id trahantur; & ita cum benedictionem ejus loci episcopi. Qui autem sine his jam dictis causis ex suis habitaculis exire aggrediuntur, primo quidem vel invitos dicta clausura coerceri, deinde jejuniis & aliis afflictionibus ipsos curare scientes, quemadmodum scriptum est, quod nemo qui manum aratro immisit, & retro conversus est, aptus regno cœlorum.

Luc. 9.

XLII.

Eos qui dicuntur eremitæ, qui quidem nigris vestibus induti, & capite comati urbes obeunt, & cum viris sæcularibus ac mulieribus versantur, & propriæ professioni faciunt injuriam, statuimus, si elegerint quidem tonsis comis reliquorum monachorum amictum suscipere, eos in monasterio constitui, & inter fratres referri. Quod si hoc non elegerint, ex urbibus expelli, & solitudines habitare, ex quibus sibi etiam denominationes confinxere.

XLIII.

Licet omni Christiano vitam exercitatricem eligere, & rerum ad vitam pertinentium deposita tempestate, monasterium ingredi, & habitu monachi tonderi, in quacumque prolapsione deprehensus fuerit. Salvator enim noster Deus inquit: *Eum qui venit ad me, non ejiciam foras.* Tanquam ergo monachali vitæ agendæ instituto in pœnitentia nobis vitam describente, ei, qui ad illud germane ac sincere accedit, acquiescimus ac favemus: nec ulli ei mores impedimentum afferent, quo minus proprium scopum adimpleat.

Joan. 6.

A τε καὶ ἀσφαλές. ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἄριστα κατανοήσαντες, ἀρτίως διωρισάμεθα τὴν εὐλογίαν τῆς χάριτος τῷ μέλλοντι τῶν κατὰ Θεὸν ἀγώνων ἐνάρχεσθαι, ὥσπερ τινὰ σφραγῖδα ταχέως ἐνσημαινόμενοι· ἐντεῦθεν αὐτὸν πρὸς τὸ μὴ ἐπὶ πολὺ ὀκνεῖν καὶ ἀναδύεσθαι προβιβάζοντες, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ παρορμῶντες ἐκλογὴν καὶ κατάστασιν.

μά.

Τοὺς ἐν πόλεσιν ἢ χωρίοις ἐν ἐγκλείστραις βουλομένους ἀναχωρεῖν, καὶ ἑαυτοῖς καταμόνας προσέχειν, πρότερον ἐν μοναστηρίῳ εἰσιέναι δεῖ, καὶ τὴν ἀναχωρητικὴν παιδοτριβεῖσθαι διαγωγὴν, καὶ ἐπὶ B τριετῆ χρόνον τῷ τῆς μονῆς ἐξάρχοντι ἐν φόβῳ Θεοῦ ὑποτάττεσθαι, καὶ τὴν κατὰ πάντα ὡς προσῆκεν ὑπακοὴν ἐκπληροῦν· καὶ οὕτως ὁμολογοῦντας περὶ τῆς ἐν τῷ τοιούτῳ βίῳ προαιρέσεως, καὶ ὡς ἐξ ὅλης καρδίας ἑκουσίως τοῦτον ἀσπάζονται, ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον δοκιμάζεσθαι προέδρου· εἶθ' οὕτως ἐφ' ἕτερον ἐνιαυτὸν ἔξωθεν προσκαρτερεῖν τῆς ἐγκλείστρας, ὡς ἂν ὁ σκοπὸς αὐτῶν πλειόνως φανερωθείη. τηνικαῦτα γὰρ πληροφορίαν παρέξουσιν, ὡς οὐ κενὴν θηρώμενοι δόξαν, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ ὄντως καλὸν τὴν ἡσυχίαν ταύτην μεταδιώκουσι. μετὰ δὲ τὴν τοσαύτην χρόνου συμπλήρωσιν, εἰ τῇ αὐτῇ προαιρέσει ἐμμένοιεν, ἐγκλεισθῆναι C αὐτοὺς, καὶ μηκέτι τούτοις ἐξεῖναι ὅτε καὶ βούλονται τῆς τοιαύτης καταμονῆς ἀφίστασθαι· ἐκτὸς εἰ μὴ διὰ κοινὴν λυσιτέλειαν καὶ ὠφέλειαν, ἢ ἑτέραν ἀνάγκην πρὸς θάνατον αὐτοὺς βιαζομένην πρὸς τοῦτο ἕλκοιντο, καὶ οὕτω μετ' εὐλογίας τοῦ κατὰ τὸν τόπον ἐπισκόπου. τοὺς δὲ εἰρημένων προφάσεων δίχα ἐγχειροῦντας ἐκ τῶν καταγωγίων αὐτῶν ἐξιέναι, πρωτοτύπως μὲν, ἄκοντας αὐτοὺς καθείργνύειν ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐγκλείστρᾳ· ἔπειτα δὲ νηστείαις καὶ ἑτέραις σκληραγωγίαις αὐτοὺς θεραπεύειν εἰδότας κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὡς οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀ- D πίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

μβ'.

Τοὺς λεγομένους ἐρημίτας, οἵτινες μελανειμονοῦντες, καὶ τὰς κεφαλὰς κομῶντες περιάγουσι τὰς πόλεις, μεταξὺ ἀνδρῶν λαϊκῶν καὶ γυναικῶν ἀναστρεφόμενοι, καὶ τὸ οἰκεῖον ἐπάγγελμα καθυβρίζοντες, ὁρίζομεν, εἰ μὲν αἱροῦνται τὰς κόμας ἀποκειράμενοι τὸ τῶν λοιπῶν μοναχῶν ἀναδέξασθαι σχῆμα, τούτους ἐν μοναστηρίῳ ἐγκαθίστασθαι, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐγκαταλέγεσθαι· εἰ δὲ μὴ τοῦτο προέλοιντο, παντάπασιν αὐτοὺς τῶν πόλεων ἀπελαύνεσθαι καὶ τὰς ἐρήμους οἰκεῖν, ἐξ ὧν καὶ τὰς ἐπωνυμίας ἑαυτοῖς ἀνεπλάσαντο.

E

μγ'.

Ἐξὸν ὑπάρχει Χριστιανῷ τὸν ἀσκητικὸν ἑλέσθαι βίον, καὶ τὴν πολυτάραχον τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ζάλην ἀποθέμενον ἐν μοναστηρίῳ εἰσιέναι, καὶ κατὰ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποκαρῆναι, καὶ ἐν οἱῳδήποτε πταίσματι ἁλῷ· ὁ γὰρ σωτὴρ ἡμῶν Θεὸς ἔφη· τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. ὡς οὖν τῆς μοναχικῆς πολιτείας τὴν ἐν μετανοίᾳ στηλογραφούσης ἡμῖν ζωὴν, τῷ γνησίως ταύτῃ προστιθεμένῳ συνευδοκοῦμεν, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν παρεμποδίσει τρόπος πρὸς τὴν τοῦ οἰκείου σκοποῦ ἀποπλήρωσιν.

μδ'.

ANNO CHRISTI 692.

μδ΄. A

Μοναχὸς ἐπὶ πορνείᾳ ἁλοὺς, ἢ πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν γυναῖκα ἀγαγόμενος, τοῖς τῶν πορνευόντων ἐπιτιμίοις κατὰ τοὺς κανόνας ὑποβληθήσεται.

με΄.

Ἐπειδὴ μεμαθήκαμεν ἔν τισι γυναικείοις μοναστηρίοις, τὰς μελλούσας τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου καταξιοῦσθαι σχήματος, πρότερον σηρικαῖς καὶ παντοίαις στολαῖς, ἔτι μὴν καὶ * κοσμίοις χρυσῷ καὶ λίθῳ πεποικιλμένοις ὑπὸ τῶν προσαγόντων αὐτὰς περιστέλλεσθαι· καὶ οὕτω τῷ θυσιαστηρίῳ προσιούσας ἐκδιδύσκεσθαι B τὴν τοσαύτην τῆς ὕλης ἀμφίασιν, παραχρῆμά τε γίνεσθαι ἐπ' αὐταῖς τὴν τοῦ σχήματος εὐλογίαν, καὶ τὸ μέλαν αὐτὰς ἔνδυμα ἀμφιέννυσθαι· ὁρίζομεν, ὥστε μηκέτι ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦτο γίνεσθαι. οὐδὲ γὰρ εὐαγὲς ὑπάρχει τὴν ἤδη διὰ τῆς οἰκείας προαιρέσεως ἀποθεμένην πᾶσαν τὴν τοῦ βίου τερπνότητα, καὶ ἀσπασαμένην τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν, καὶ βεβαιώσασαν ταύτην λογισμοῖς ἀκλινέσι, καὶ οὕτω τῷ μοναστηρίῳ προσελθοῦσαν, αὖθις εἰς ἀνάμνησιν διὰ τοῦ τοιούτου φθαρτοῦ τε καὶ ῥέοντος κόσμου ἐλθεῖν, ὧν ἤδη ἐποιήσατο λήθην· ἐκ τούτου τε ἀμφίβολον καταστῆναι, καὶ τὴν ψυχὴν ἐκταραχθῆναι δίκην κυμάτων ἐπικλυζόντων, καὶ τῇδε κἀκεῖσε περιστρε- C φόντων, ὡς μήτε δάκρυον ἔστιν ὅτε λοιπὸν ἀφιεῖσαν, τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ διὰ τοῦ σώματος κατάνυξιν ἐπιδείξασθαι. ἀλλ' εἰ καὶ βραχύ τι ὡς εἰκὸς ἐκπηδήσειε δάκρυον, μὴ μᾶλλον τῆς διὰ τὸν ἀσκητικὸν ἀγῶνα διαθέσεως χάριν, ἢ διὰ τὸ τὸν κόσμον καταλιπεῖν.

μϛ΄.

Αἱ τὸν ἀσκητικὸν αἱρούμεναι βίον, καὶ ἐν μοναστηρίῳ κατατατтόμεναι, καθόλου μὴ προϊέτωσαν. εἰ δέ τις ἀπαραίτητος αὐτὰς ἀνάγκη πρὸς τοῦτο ἕλκει, μετ' εὐλογίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς προεστώσης τοῦτο πραττέτωσαν. καὶ τότε μὴ μόναι καθ' ἑαυτὰς, ἀλ- D λὰ μετά τινων πρεσβυτίδων καὶ πρωτευουσῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ μετ' ἐντολῆς τῆς καθηγουμένης. παντελῶς δὲ αὐταῖς ἐξωκοιτεῖν οὐκ ἔξεστιν. ἀλλὰ καὶ ἄνδρες οἱ τὸν μονήρη βίον μετερχόμενοι χρείας ἐπειγούσης καὶ αὐτοὶ μετ' εὐλογίας τοῦ τὴν ἡγουμενίαν ἐμπεπιστευμένου προϊέτωσαν· ὥστε οἱ παραβαίνοντες τὸν νῦν ὁρισθέντα παρ' ἡμῶν ὅρον, εἴτε ἄνδρες εἶεν, εἴτε γυναῖκες, προσφόροις ἐπιτιμίοις ὑποβληθήτωσαν.

μζ΄.

Μήτε ἐν ἀνδρῴῳ μοναστηρίῳ γυνὴ, μήτε ἐν γυναικείῳ ἀνὴρ καθευδέτω. παντὸς γὰρ προσκόμματος καὶ σκανδάλου ἔξω δεῖ εἶναι τοὺς πιστοὺς, καὶ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ τὸν ἑαυτῶν εὐ- E θετίζειν βίον. εἰ δέ τις τοῦτο πράξει, εἴτε κληρικὸς, εἴτε λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

μη΄.

Ἡ τοῦ πρὸς ἐπισκοπῆς προεδρείαν ἀναγομένου γυνὴ κατὰ κοινὴν συμφωνίαν τοῦ οἰκείου ἀνδρὸς προδιαζευχθεῖσα, μετὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῆς ἐπισκοπῆς χειροτονίαν ἐν μοναστηρίῳ εἰσίτω πόῤῥω τῆς τοῦ ἐπισκόπου καταγωγῆς ᾠκοδομημένῳ, καὶ τῆς τοῦ ἐπισκόπου προνοίας ἀπολαυέτω. εἰ δὲ καὶ ἀξία φανείη καὶ πρὸς τὸ τῆς διακονίας ἀναβιβασθήσεται ἀξίωμα.

μθ΄.

Ἀνανεούμενοι καὶ τοῦτον τὸν ἱερὸν κανόνα ὁρίζομεν

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

XLIV.

Monachus fornicationis convictus, vel qui ad matrimonii communionem vitæque societatem uxorem duxit, fornicatorum pœnis secundum canones subjicietur.

XLV.

Basil. can. 60.

Quoniam intelleximus in nonnullis mulierum monasteriis mulieres, quæ sacro illo amictu sunt induendæ, prius sericis & omnis generis vestibus; præterea autem & mundis auro & gemmis variatis ab iis, qui illas ducunt, exornari, & sic ad altare accedentes, exui tanto opum apparatu, & statim in illis fieri habitus benedictionem, illasque nigro amictu indui; statuimus ne hoc deinceps fiat. Neque enim fas est, ut quæ jam propria voluntate omnem vitæ jucunditatem deposuit; & eam quæ est secundum Deum vitæ agendæ rationem amplexa est; firmisque ac stabilibus rationibus eam confirmavit, & ita ad monasterium accessit, per eum, qui interit ac fluit, mundum, quorum jam oblita erat memoriam revocet; & ex eo anceps reddatur, & ejus anima perturbetur instar exundantium fluctuum, hucque & illuc versantium: ut nec nonnuunquam lacrymam emittens, cordis per corpus compunctionem ostendat; sed & si exigua aliqua, ut est consentaneum, lacryma exilierit, non magis propter exercitatorium certamen, quam propterea quod mundum & mundana relinquant, ea a videntibus profluxisse putetur.

XLVI.

Quæ vitam exercitatoriam eligunt, & in monasteriis sunt constitutæ, ne omnino progrediantur. Si qua autem inexorabilis necessitas eas ad hoc trahit, cum benedictione & permissione ejus, quæ præest, hoc agant, tuncque non solæ per se, sed cum aliquibus vetulis, & quæ in monasterio primæ sint, cum mandato ejus quæ præfecta est. Eis autem omnino extra cubare non licet. Sed & viri, qui vitam monasticam persequuntur, urgente necessitate & ipsi cum benedictione ejus, cui regimen creditum est, procedant. Quamobrem qui transgrediuntur id, quod est nunc a nobis decretum, sive sint viri, sive mulieres, convenientibus pœnis subjiciantur.

XLVII.

Neque mulier in virorum monasterio, neque vir in mulierum dormiat. Extra offendiculum enim & scandalum fideles esse oportet, & ad id quod decorum ac honestum, Deoque gratum, vitam suam componere. Si quis autem hoc fecerit, sive sit clericus, sive laicus, segregetur.

XLVIII.

Uxor ejus, qui ad episcopalem dignitatem promovetur, communi sui viri consensu prius separata, postquam in episcopum ordinatus est ac consecratus, monasterium ingrediatur procul ab episcopi habitatione extructum, & episcopi providentia fruatur. Sin autem digna visa fuerit, etiam ad diaconatus dignitatem provehetur.

XLIX.

Hunc sacrum etiam canonem renovantes de-

decernimus, ut quæ episcopali voluntate semel consecrata fuerint monasteria, semper monasteria maneant, & res quæ ad ipsa pertinent, monasterio serventur, & ea non possint esse amplius sæcularia habitacula, nec ab ullo ex omnibus sæcularibus tradi hominibus. Sed etiam si hoc hucusque factum est, hoc nequaquam servandum decernimus; eos autem, qui deinceps hoc facere aggrediuntur, canonum pœnis subjici.

A ὥστε τὰ ἅπαξ καθιερωθέντα μοναστήρια κατὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, μένειν εἰς τὸ διηνεκὲς μοναστήρια, καὶ τὰ ἀνήκοντα αὐτοῖς πράγματα φυλάττεσθαι τῷ μοναστηρίῳ, καὶ μηκέτι δύνασθαι γίνεσθαι αὐτὰ κοσμικὰ καταγώγια· μήτε δὲ ὑπό τινος τῶν ἁπάντων κοσμικοῖς ἀνδράσι ταῦτα ἐκδίδοσθαι. ἀλλ' εἰ καὶ μέχρι τοῦ νῦν γέγονε τοῦτο, μηδαμῶς κρατεῖσθαι ὁρίζομεν. τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ παρόντος πράττειν τοῦτο ἐπιχειροῦντας ὑποκεῖσθαι τοῖς ἐκ τῶν κανόνων ἐπιτιμίοις.

L.

Can. Apost. 42. 43. Nullum omnium, sive clericum, sive laicum, ab hoc deinceps tempore alea ludere. Si quis autem hoc deinceps facere deprehensus fuerit, si sit quidem clericus, deponatur; si laicus, segregetur.

ν'.

Μηδένα τῶν ἁπάντων εἴτε λαϊκῶν, εἴτε κληρικῶν κυβεύειν ἀπὸ τοῦ νῦν. εἰ δέ τις τοῦτο φωραθείη πράττων, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· B εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

LI.

Omnino prohibet hæc sancta & universalis synodus eos, qui dicuntur mimos, & eorum spectacula; deinde venationum quoque spectationes, atque in scena saltationes fieri. Si quis autem præsentem canonem contempserit, & se alicui eorum quæ sunt vetita, dederit, si sit quidem clericus, deponatur; si vero laicus, segregetur.

να'.

Καθόλου ἀπαγορεύει ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος αὕτη τοὺς λεγομένους μίμους, καὶ τὰ τούτων θέατρα. εἶτά γε μὴν καὶ τὰ τῶν κυνηγίων * θεώρια, καὶ τὰς ἐπὶ σκηνῶν ὀρχήσεις ἐπιτελεῖσθαι. εἰ δέ τις τοῦ παρόντος κανόνος καταφρονήσει, καὶ πρός τι ἑαυτὸν τῶν ἀπηγορευμένων τούτων ἐκδῷ, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη καθαιρείσθω εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

LII.

Laodic. 49. ¶ In omnibus sanctæ quadragesimæ jejunii diebus, præterquam sabbato, & dominica & sancto annuntiationis die, fiat sacrum præsanctificatorum ministerium.

νβ'.

Ἐν πάσαις τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς τῶν νηστειῶν ἡμέραις, παρεκτὸς σαββάτου καὶ κυριακῆς, καὶ τῆς C ἁγίας τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἡμέρας, γινέσθω ἡ τῶν προηγιασμένων ἱερὰ λειτουργία.

LIII.

Quoniam spiritalis necessitudo (seu affinitas), corporum conjunctione major est; in nonnullis autem locis cognovimus quosdam, qui ex sancto & salutari baptismate infantes suscipiunt, postea quoque cum matribus illorum viduis matrimonium contrahere, statuimus ut in posterum nihil fiat ejusmodi. Si qui autem post præsentem canonem hoc facere deprehensi fuerint, ii quidem primo ab hoc illicito matrimonio desistant, deinde & fornicatorum pœnis subjiciantur.

νγ'.

Ἐπειδὴ μείζων ἡ κατὰ πνεῦμα οἰκειότης τῆς τῶν σωμάτων συναφείας· ἔγνωμεν δὲ ἔν τισι τόποις τινὰς ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ σωτηριώδους βαπτίσματος παῖδας ἀναδεχομένους, καὶ μετὰ τοῦτο ταῖς ἐκείνων μητράσι χηρευσάσαις γαμικὸν συναλλάσσοντας συνοικέσιον· ὁρίζομεν ἀπὸ τοῦ παρόντος μηδὲν τοιοῦτον πραχθῆναι. εἰ δέ τινες μετὰ τὸν παρόντα κανόνα φωραθεῖεν τοῦτο ποιοῦντες, πρωτοτύπως μὲν οἱ τοιοῦτοι ἀφιστάσθωσαν τοῦ παρανόμου τούτου συνοικεσίου· ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς τῶν πορνευόντων ἐπιτιμίοις ὑποβληθήτωσαν. D

LIV.

Levit. 18. Cum divina scriptura nos aperte doceat: *Non ingredieris ad omnem consanguineam carnis tuæ ad revelandam ejus turpitudinem*, Can. 88 & 68. divinus Basilius nonnullas prohibitas nuptias in suis canonibus enumeravit, multis silentio præteritis, & his utrisque nobis utilitatem attulit. Turpium enim nominum multitudine evitata, ne verbis orationem pollueret, generalibus nominibus impuritates complexus est, per quas legibus vetitas nuptias nobis in summa ostendit. Quoniam autem propter ejusmodi silentium, & quod non discerni posset illicitarum nuptiarum prohibitio, seipsam natura confudit: nobis visum est ea paulo apertius exponere, ab hoc deinceps tempore decernentes, ut qui cum patrui sui filia matrimonii societatem inierit; vel pater & filius, qui Vide Can. 23. Basilii ad Amphiloc. cum matre & filia; vel cum duabus puellis sororibus pater & filius; vel cum duobus fratribus mater & filia, vel fratres duo cum duabus sororibus, in septennii canonem incidant, iis procul dubio separatis a nefario contubernio.

νδ'.

Τῆς θείας ἡμᾶς οὕτω σαφῶς ἐκδιδασκούσης γραφῆς· οὐκ εἰσελεύσῃ πρὸς πάντα οἰκεῖον σαρκός σου ἀποκαλύψαι ἀσχημοσύνην αὐτοῦ, ὁ θεοφόρος Βασίλειος τινὰς τῶν ἀπηγορευμένων γάμων ἐν τοῖς οἰκείοις κανόσιν ἀπηριθμήσατο, σιωπῇ τὰ πλεῖστα παραδραμὼν, καὶ κατ' ἀμφότερα κατασκευάσας ἡμῖν τὸ ὠφέλιμον. τὸ γὰρ τῶν αἰσχρῶν ὀνομασιῶν πλῆθος παραιτησάμενος, ὡς ἂν μὴ τὸν λόγον καταρυπαίνοι τοῖς ῥήμασι, γενικοῖς ὀνόμασι τὰς ἀκαθαρσίας διέλαβε, δι' ὧν περιεκτικῶς ἡμῖν τοὺς παρανόμους γάμους ὑπέδειξεν. ἐπεὶ δὲ τῇ τοιαύτῃ σιωπῇ, E καὶ τῷ ἀγνώστῳ τῆς τῶν ἀθέσμων γάμων ἀπαγορεύσεως ἑαυτὴν ἡ φύσις συνέχεε· συνείδομεν γυμνότερον τὰ περὶ τούτου ἐκθέσθαι, ὁρίζοντες ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν τῇ οἰκείᾳ ἐξαδέλφῃ πρὸς γάμου κοινωνίαν συναπτόμενον· ἢ πατέρα καὶ υἱὸν μητρὶ καὶ θυγατρί· ἢ δύο κόραις ἀδελφαῖς πατέρα καὶ υἱὸν, ἢ ἀδελφοῖς δυσὶ μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ ἀδελφοὺς δύο δυσὶν ἀδελφαῖς, ὑπὸ τὸν τῆς ἑπταετίας πίπτειν κανόνα, ἀφισταμένων αὐτῶν προδήλως τοῦ παρανόμου συνοικεσίου.

νε'.

ANNO CHRISTI 692.

νέ.

Ἐπειδὴ μεμαθήκαμεν ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει ἐν ταῖς ἁγίαις τῆς τεσσαρακοστῆς νηστείαις τοῖς ταύτης σάββασι νηστεύειν παρὰ τὴν παραδοθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὥστε κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἀπαρασαλεύτως τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· εἴ τις κληρικὸς εὑρεθείη τῇ ἁγίᾳ κυριακῇ νηστεύων ἢ τὸ σάββατον πλὴν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

νς'.

Ὡσαύτως μεμαθήκαμεν ἔν τε τῇ Ἀρμενίων χώρᾳ, καὶ ἐν ἑτέροις τόποις, ἐν τοῖς σάββασι καὶ ἐν ταῖς κυριακαῖς τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ὠὰ καὶ τυρὸν ἐσθίειν τινάς. ἔδοξε τοίνυν καὶ τοῦτο, ὥστε τὴν κατὰ πᾶσαν οἰκουμένην τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν μιᾷ κατακολουθοῦσαν τάξει τὴν νηστείαν ἐπιτελεῖν, καὶ ἀπέχεσθαι ὥσπερ θυτοῦ παντοίου, οὕτω δὴ καὶ ὠοῦ καὶ τυροῦ, ἃ καρπός εἰσι καὶ γεννήματα ὧν ἀπεχόμεθα. εἰ δὲ μὴ τοῦτο παραφυλάττοιεν, εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, καθαιρείσθωσαν· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφοριζέσθωσαν.

νζ.

Ὅτι οὐ χρὴ ἐν τοῖς θυσιαστηρίοις μέλι καὶ γάλα προσφέρεσθαι.

νή.

Μηδεὶς τῶν ἐν λαϊκοῖς τεταγμένων ἑαυτῷ τῶν θείων μυστηρίων μεταδιδότω παρόντος ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου. ὁ δέ τι τοιοῦτον τολμῶν, ὡς παρὰ τὰ διατεταγμένα ποιῶν, ἐπὶ ἑβδομάδα μίαν ἀφοριζέσθω· ἐντεῦθεν παιδαγωγούμενος μὴ φρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν.

νθ'

Μηδαμῶς ἐν εὐκτηρίῳ οἴκῳ ἔνδον οἰκίας τυγχάνοντι βάπτισμα ἐπιτελείσθω· ἀλλ' οἱ μέλλοντες ἀξιοῦσθαι τοῦ ἀχράντου φωτίσματος ταῖς καθολικαῖς προσερχέσθωσαν ἐκκλησίαις, κἀκεῖσε τῆς δωρεᾶς ταύτης ἀπολαυέτωσαν. εἰ δέ τις ἁλῷ τὰ παρ' ἡμῶν ὁρισθέντα μὴ φυλάττων, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω. εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

ξ'.

Τοῦ ἀποστόλου βοῶντος, ὅτι ὁ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστι, πρόδηλον, ὡς καὶ ὁ τῷ ἐναντίῳ ἑαυτὸν οἰκειῶν ἓν γίνεται τῇ πρὸς αὐτὸν συναφείᾳ. τοὺς τοίνυν δαιμονᾶν ὑποκρινομένους, καὶ τρόπων φαυλότητι προσποιητῶς τὰ ἐκείνων σχηματιζομένους, ἔδοξε τρόπῳ ἐπιτιμᾶσθαι παντὶ, καὶ τοιαύταις αὐτοὺς σκληραγωγίαις καὶ πόνοις ὑποβάλλειν, οἷς ἂν οἱ ἀληθῶς δαιμονῶντες πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ δαίμονος ἐργασίας ἢ μᾶλλον ἐνεργείας ἀξίως ὑποβάλλοιντο.

ξά.

Οἱ μάντεσιν ἑαυτοὺς ἐπιδιδόντες, ἢ τοῖς λεγομένοις ἑκατοντάρχαις, ἤ τισι τοιούτοις, ὡς ἂν παρ' ἐκείνων μάθοιεν, εἴτε ἂν αὐτοῖς ἐκκαλύπτεσθαι βούλοιντο, κατὰ τὰ πρώην ὑπὸ τῶν πατέρων περὶ αὐτῶν ὁρισθέντα ὑπὸ τὸν κανόνα πιπτέτωσαν τῆς ἑξαετίας. τῷ αὐτῷ δὲ τούτῳ ἐπιτιμίῳ καθυποβάλλεσθαι δεῖ καὶ τοὺς ἄρκτους ἐπισυρομένους, ἢ τοιαῦτα ζῶα, πρὸς παίγνιον καὶ βλάβην τῶν ἁπλουστέρων· καὶ τύχην, καὶ εἱμαρμένην, καὶ γενεαλογίαν, καὶ τοιούτων τινῶν ῥημάτων ὄχλον κατὰ τοὺς τῆς πλάνης λήρους φωνοῦντας. τούς τε λεγομένους νεφοδιώκτας,

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

LV.

¹ Quoniam intelleximus in Romanorum civitate in sanctis quadragesimæ jejuniis, in ejus sabbatis jejunare præter ecclesiasticam traditam observationem: sanctæ synodo visum est, ut in Romanorum quoque ecclesia inconcusse vires habeat canon qui dicit: Si quis clericus inventus fuerit in sancto die dominico vel sabbato jejunare, præter unum & solum, deponatur: sin autem laicus, segregetur. *Can. apost. 67.*

LVI.

Similiter accepimus & in Armeniorum regione, & in aliis locis, in sabbatis & dominicis sanctæ quadragesimæ quosdam ova & caseum comedere. Visum est ergo & hoc, ut omnis Dei ecclesia, quæ est in universo terrarum orbe, unum ordinem sequens, jejunium perficiat, & abstineat sicut ab omni mactabilis, sic ab ovis & caseo, quæ quidem sunt fructus & fetus eorum a quibus abstinemus. Si autem hoc non servaverint, si sint quidem clerici, deponantur: sin autem laici, segregentur.

LVII.

Quod ad altare mel & lac offerre non oportet. *Can. Apost. 3. & Cod. Eccl. Afric. can. 37.*

LVIII.

Nemo eorum, qui sunt in ordine laicorum, divina sibi mysteria impertiat præsente episcopo vel presbytero vel diacono. Qui autem tale quid ausus fuerit, ut præter ea quæ sunt constituta faciens, una septimana segregetur; & ex eo doceatur non amplius sapere, quam sapere oportet.

LIX.

In æde oratoria, quæ est intra domum, baptismus nequaquam peragatur: sed qui illuminatione ab omnibus sordibus aliena digni habendi sunt, ad catholicas ecclesias accedant, & hoc illic munere perfruantur. Si quis autem quæ a nobis constituta sunt, non servare convictus fuerit, si sit quidem clericus, deponatur: si autem laicus, segregetur.

LX.

Cum clamet apostolus, quod *qui domino adhæret, unus est spiritus*; clarum est, quod qui etiam cum contrario init familiaritatem ac consuetudinem, cum illo conjunctione unum fit. Eos ergo, qui se dæmone correptos esse simulant, & morum improbitate eorum figuram & habitum simulate præ se ferunt, visum est omnimodo puniri; & ejusmodi afflictionibus laboribusque eos subjici oportere, quibus ii qui vere a dæmone correpti sunt, ut a dæmonis operatione liberentur, jure subjiciuntur. *1. Cor. 6.*

LXI.

Qui vatibus seipsos tradiderunt, vel qui hecatontarchæ seu centuriones dicuntur, vel aliis ejusmodi, ut ab iis discant, si quid sibi revelari velint, convenienter iis, quæ de ipsis a patribus constituta sunt, * sexennii canoni subjiciantur. Ipsi autem eos quoque subjici oportet, qui ursas, vel ejusmodi animalia ad ludum & simpliciorum noxam circumferunt, & fortunam ac fatum, & genealogiam, & quorumdam ejusmodi verborum multitudinem ex fallaciæ imposturæque nugis proferunt: eosque qui nubium expulsores, & incantatores, & amuletorum præbitores, *Ancyran. 24.*

* Legi sexennii subjici, est, sexennio excommunicari

tores, & vates appellantur. Eos autem, qui in iis perſiſtunt, & non ab ejuſmodi perniciosis Gentilibuſque ſtudiis, avertuntur & aufugiunt, eccleſia omnino exturbandos decernimus, ſicut & ſacri canones dicunt. *Quæ enim eſt luci cum tenebris communicatio?* ut ait apoſtolus: *vel quæ templo Dei cum idolis conſenſio? vel quæ fideli cum infideli pars eſt? Quæ autem Chriſto eſt cum Belial concordia ac conventio?*

2. Cor. 6.

LXII.

Kalendas quæ dicuntur, & vota, & brumalia quæ vocantur; & qui in primo Martii menſis die fit conventum ex fidelium univerſitate omnino tolli volumus: ſed & publicas mulierum ſaltationes multam noxam exitiumque afferentes: quin etiam eas, quæ nomine eorum, qui falſo apud Gentiles dii nominati ſunt, vel nomine virorum ac mulierum fiunt, ſaltationes ac myſteria more antiquo & a vita Chriſtianorum alieno, amandamus & expellimus; ſtatuentes, ut nullus vir deinceps muliebri veſte induatur, vel mulier veſte viro conveniente. Sed neque comicas, vel ſatyricas, vel tragicas perſonas induat; neque execrandi Bacchi nomen, uvam in torcularibus exprimentes, invocent; neque vinum in doliis effundentes, riſum moveant, ignorantia vel vanitate ea, quæ ab inſaniæ impoſtura procedunt, exercentes. Eos ergo qui deinceps aliquid eorum, quæ ſcripta ſunt, aggredientur, ubi ad horum cognitionem pervenerint, ſi ſint quidem clerici, deponi jubemus: ſi vero laici, ſegregari.

I. Reg. 2.

LXIII.

Quæ a veritatis hoſtibus falſo confictæ ſunt martyrum hiſtoriæ, ut Dei martyres ignominia afficerent; & qui eas audituri eſſent, ad infidelitatem deducerent; in eccleſia non publicari jubemus, ſed eas igni tradi. Qui eas autem admittunt, vel tanquam veris iis mentem adhibent, anathematizamus.

LXIV.

Quod non oportet laicum publice diſputare vel docere, docendi auctoritatem ex eo ſibi vendicantem, ſed ordini a domino tradito cedere; & aurem iis, qui docendi gratiam acceperunt, aperire; & divina ab eis doceri. *In una enim eccleſia diverſa membra fecit Deus*, ut eſt vox apoſtoli. Quam aperte interpretans Gregorius theologus, eum qui in iis eſt, ordinem commendat, dicens: Hunc ordinem revereamur fratres, hunc ſervemus. Hic quidem ſit auris, ille vero lingua: hic autem manus, hic vero aliquid aliud: hic quidem doceat, ille vero diſcat. Et paulo poſt: Et diſcens in docilitate, & ſuppeditans in hilaritate, & miniſtrans in alacritate. Ne ſimus omnes lingua, quod eſt promptius: ne omnes apoſtoli, ne omnes prophetæ, ne omnes interpretemur. Et poſt quædam: Cur te paſtorem facis, cum ſis ovis? cur caput efficeris, cum ſis pes? cur imperator eſſe conaris, cum relatus ſis in numerum militum? Et alibi: Jubet ſapientia, *ne ſis velox in ſermonibus, ne cum ſis pauper, una cum divite extendaris; ne quæras ſapientibus eſſe ſapientior.* Si quis autem

1. Cor. 12.

Orat. de ſervanda in diſputationibus moderatione. Orat. 26.

Prov. 23.

A καὶ γοητευτὰς, καὶ φυλακτηρίους, καὶ μάντεις. ἐπιμένοντας δὲ τούτοις καὶ μὴ μετατιθεμένους καὶ ἀποφεύγοντας τὰ ὀλέθρια ταῦτα καὶ Ἑλληνικὰ ἐπιτηδεύματα, παντάπασιν ἀποῤῥίπτεσθαι τῆς ἐκκλησίας ὁρίζομεν, καθὰ καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες διαγορεύουσι. τίς γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ὥς φησιν ὁ ἀπόστολος· ἢ τίς συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαλ;

ξβ΄.

Τὰς οὕτω λεγομένας καλάνδας, καὶ τὰ λεγόμενα βότα, καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ πλησμονὴν πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας B περιαιρεθῆναι βουλόμεθα· ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναίων δημοσίας ὀρχήσεις, πολλὴν λύμην καὶ βλάβην ἐμποιεῖν δυναμένας· ἔτι μὴν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' Ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων Θεῶν, ἢ ἐξ ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν γινομένας ὀρχήσεις καὶ τελετὰς κατά τι ἔθος παλαιὸν καὶ ἀλλότριον τοῦ τῶν Χριστιανῶν βίου ἀποπεμπόμεθα, ὁρίζοντες μηδένα ἄνδρα γυναικείαν στολὴν ἐνδιδύσκεσθαι, ἢ γυναῖκα τὴν ἀνδράσιν ἁρμόδιον· ἀλλὰ μήτε προσωπεῖα κωμικά, ἢ σατυρικὰ, ἢ τραγικὰ ὑποδύεσθαι· μήτε τὸν τοῦ βδελυκτοῦ Διονύσου ὄνομα τὴν σταφυλὴν ἀποθλίβοντας ἐν τοῖς ληνοῖς ἐπιβοᾷν· μηδὲ τὸν οἶνον ἐν τοῖς πίθοις ἐπιχέοντας ἀγνοίας τρόπῳ ἢ ματαιότητι, τὰ τῆς μανιώδους πλάνης ἐνεργοῦντας. τοὺς οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν τι τῶν προειρημένων ἐπιτελεῖν ἐγχειροῦντας, ἐν γνώσει τούτων καθισταμένους, τούτους εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθαι.

C

ξγ΄.

Τὰ ψευδῶς ὑπὸ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν συμπλασθέντα μαρτυρολόγια, ὡς ἂν τοὺς Χριστοῦ μάρτυρας ἀτιμάζοιεν, καὶ πρὸς ἀπιστίαν ἐνάγοιεν τοὺς ἀκούοντας, μὴ ἐπὶ ἐκκλησίας δημοσιεύεσθαι προστάσσομεν, ἀλλὰ ταῦτα πυρὶ παραδίδοσθαι. τοὺς δὲ ταῦτα παραδεχομένους, ἢ ὡς ἀληθέσι τούτοις προσέχοντας, ἀναθεματίζομεν.

ξδ΄.

D Ὅτι οὐ χρὴ δημοσίᾳ λαϊκὸν λόγον κινεῖν ἢ διδάσκειν, ἀξίωμα ἑαυτῷ διδασκαλικὸν ἐντεῦθεν περιποιούμενον· ἀλλ' εἴκειν τῇ παραδοθείσῃ παρὰ τοῦ κυρίου τάξει, καὶ τὸ οὖς τοῖς τὴν χάριν τοῦ διδασκαλικοῦ λαβοῦσι λόγου διανοίγειν, καὶ τὰ θεῖα παρ' αὐτῶν ἐκδιδάσκεσθαι. ἐν γὰρ τῇ μιᾷ ἐκκλησίᾳ διάφορα μέλη πεποίηκεν ὁ Θεὸς κατὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου φωνήν· ἣν ὁ θεολόγος ἑρμηνεύων Γρηγόριος σαφῶς τὴν ἐν τούτοις τάξιν παρίστησι φάσκων· ταύτην αἰδώμεθα τὴν τάξιν ἀδελφοὶ, ταύτην φυλάττωμεν. ὁ μὲν ἔστω τις ἀκοὴ, ὁ δὲ γλῶσσα, ὁ δὲ χεὶρ, ὁ δὲ ἄλλο τί· ὁ μὲν διδασκέτω· ὁ δὲ μανθανέτω. καὶ μετὰ βραχέα· καὶ ὁ μανθάνων ἐν εὐπειθείᾳ, καὶ ὁ χορηγῶν ἐν ἱλαρότητι, καὶ ὁ ὑπουργῶν ἐν προθυμίᾳ· μὴ πάντες ὦμεν γλῶσσα τὸ ἑτοιμότερον, μὴ πάντες ἀπόστολοι, μὴ πάντες προφῆται, μὴ πάντες διερμηνεύωμεν. καὶ μετὰ τινά· τί σεαυτὸν ποιεῖς ποιμένα, πρόβατον ὤν; τί γίνῃ κεφαλὴ, ποὺς τυγχάνων; τί στρατηγεῖν ἐπιχειρεῖς τεταγμένος ἐν στρατιώταις; καὶ ἑτέρωθι. ἡ σοφία διακελεύεται· μὴ ἴσθι ταχὺς ἐν λόγοις· μὴ συμπαρεκτείνου πένης ὢν πλουσίῳ, μηδὲ ζήτει τῶν σοφῶν εἶναι σοφώτερος.

E

εἰ δὲ

εἰ δέ τις ἀλῷ τὸν παρόντα κανόνα σαλεύων, ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα ἀφοριζέσθω.

ξε΄.

Τὰς ἐν ταῖς νεμηνίαις ὑπό τινων πρὸ τῶν οἰκείων ἐργαστηρίων καὶ οἴκων ἀναπτομένας πυρκαϊάς, ἃς καὶ ὑπεράλλεσθαί τινες κατά τι ἔθος ἀρχαῖον ἐπιχειροῦσιν, ἀπὸ τοῦ παρόντος καταργηθῆναι προστάσσομεν· ὅστις οὖν τοιοῦτόν τι πράξοι, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω. γέγραπται γὰρ ἐν τῇ δ΄. τῶν βασιλειῶν· καὶ ᾠκοδόμησε Μανασσῆς θυσιαστήριον πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δύο αὐλαῖς οἴκου κυρίου· καὶ διῆγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ, καὶ ἐκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο καὶ ἐποίησεν ἐγγαστριμύθους, καὶ γνώστας ἐπλήθυνε, τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, τοῦ παροργίσαι αὐτόν.

ξϛ΄.

Ἀπὸ τῆς ἁγίας ἀναστασίμου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας μέχρι τῆς καινῆς κυριακῆς, τὴν ὅλην ἑβδομάδα ἐν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις σχολάζειν δεῖ ἀπαραλείπτως τοὺς πιστοὺς, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς εὐφραινομένους ἐν Χριστῷ καὶ ἑορτάζοντας, καὶ τῇ τῶν θείων γραφῶν ἀναγνώσει προσέχοντας, καὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων κατατρυφῶντας. ἐσόμεθα γὰρ οὕτω Χριστῷ συναναστάμενοί τε καὶ συναναψούμενοι. μηδαμῶς οὖν ἐν ταῖς προκειμέναις ἡμέραις ἱπποδρομία ἢ ἑτέρα δημώδης θέα ἐπιτελείσθω.

ξζ΄.

Ἡ θεία ἡμῖν γραφὴ ἐνετείλατο ἀπέχεσθαι αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας. τοῖς οὖν διὰ τὴν λίχνον γαστέρα αἷμα οἱουδήποτε ζώου τέχνῃ τινὶ κατασκευάζουσιν ἐδώδιμον, καὶ οὕτω τοῦτο ἐσθίουσι, προσφόρως ἐπιτιμῶμεν. εἴ τις οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν αἷμα ζώου ἐσθίειν ἐπιχειροίη οἱῳδήτινι τρόπῳ, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

ξη΄.

Περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναί τινι τῶν ἁπάντων βιβλία τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης, τῶν τε ἁγίων καὶ ἐκκρίτων ἡμῶν κηρύκων καὶ διδασκάλων διαφθείρειν ἢ κατατέμνειν, καὶ τοῖς βιβλιοκαπήλοις, ἢ τοῖς λεγομένοις μυρεψοῖς, ἢ ἄλλῳ τινὶ πρὸς ἀφανισμὸν ἐκδιδόναι· εἰ μή τι ἄρα τέλεον εἴτε ὑπὸ σητῶν, ἢ ὕδατος, ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ ἀχρειωθείη. ὁ δέ τι τοιοῦτον ποιεῖν ἁλισκόμενος ἀπὸ τοῦ νῦν, ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἀφοριζέσθω. ὁμοίως καὶ ὁ τὰς τοιαύτας βίβλους ὠνούμενος, εἰ μήτε αὐτὸς ταύτας κατέχει πρὸς οἰκείαν ὠφέλειαν, μήτε ἑτέρῳ πρὸς εὐεργεσίαν καὶ τὸ διαμεῖναι ἀποδοίη, ἀλλὰ ταῦτα διαφθείρειν ἐπιχειρήσοι, ἀφοριζέσθω.

ξθ΄.

Μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν ἁπάντων ἐν λαϊκοῖς τελοῦντι ἔνδον ἱεροῦ εἰσιέναι θυσιαστηρίου· μηδαμῶς ἐπὶ τούτῳ τῆς βασιλικῆς εἰργομένης ἐξουσίας καὶ αὐθεντίας, ἡνίκα ἂν βουληθείη προσάξαι δῶρα τῷ πλάσαντι, κατά τινα ἀρχαιοτάτην παράδοσιν.

ο΄.

Μὴ ἐξέστω ταῖς γυναιξὶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς θείας λειτουργίας λαλεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὴν φωνὴν Παύλου τοῦ ἀποστόλου, σιγάτωσαν· οὐδὲ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάττεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν ἐθέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν.

A præsentem canonem labefactans deprehensus fuerit, quadraginta diebus segregetur.

LXV.

Qui in noviluniis a quibusdam ante suas officinas & domos accenduntur rogos, supra quos etiam antiqua quadam consuetudine salire inepte ac delire solent, jubemus deinceps cessara. Quisquis ergo tale quid fecerit. Si sit quidem clericus, deponatur: sin autem laicus, segregetur. In quarto enim libro Regum scriptum est: *Et ædificavit Manasses altare universæ militiæ cœli in duobus atriis domus Dei. Et filios suos traduxit per ignem,* B *sortibusque & auguriis auspiciisque usus est, & fecit ventriloquos seu pythones, & divinatores multiplicavit, ut faceret malum coram domino, ut eum ad iram provocaret.* 4. Reg. 21.

LXVI

A sancta Christi Dei nostri resurrectionis die usque ad novam * dominicam, tota septimana in ecclesiis vacare fideles jugiter oportet psalmis, & hymnis, & spiritalibus canticis, in Christo gaudentes, festumque celebrantes, & divinarum scripturarum lectioni mentem adhibentes, & sanctis mysteriis jucunde & laute fruentes. Sic enim cum Christo exaltabimur; & una resurgemus. Nequaquam ergo prædictis diebus equorum cursus, vel aliquod publicum fiat C spectaculum.

* Quæ nobis est Dominica in Albis Hard.

LXVII.

Divina nobis scriptura mandavit, a sanguine, & suffocato, & fornicatione abstinere. Eos ergo, qui propter lautum & delicatum ventrem cujuscumque animalis sanguinem arte aliqua exculentum condiunt ac instruunt, atque ita illo vescuntur, convenienter punimus, Si quis deinceps animalis sanguinem quovis modo comedere aggrediatur, si sit quidem clericus deponatur: sin autem laicus, segregetur. Gangren. 2.

LXVIII.

Nulli ex omnibus licere veteris & novi D testamenti librum, nec sanctorum nostrorum præconum ac doctorum corrumpere vel conscindere, vel librorum cauponatoribus, vel iis qui dicuntur unguentarii, vel alicui alii ex omnibus ad eum delendum tradere: nisi utique vel a tineis, vel ab aqua, vel ab aliquo modo redditus fuerit inutilis. Qui autem tale quid facere deinceps deprehensus fuerit, anno uno segregetur. Similiter & qui libros emit, si eos quidem ipse non ad suam utilitatem retineat, nec alteri ad ejus beneficium, & ut ii permaneant tradat, sed eos corrumpere aggressus fuerit, segregetur.

LXIX.

Nulli omnium liceat, qui quidem sit in E laicorum numero, intra septa sacri altaris ingredi, nequaquam tamen ab eo prohibita potestate & auctoritate imperiali, quandoquidem voluerit creatori dona offerre, ex antiquissima traditione. Laod. 9.

LXX.

Ne liceat mulieribus in divini sacrificii tempore loqui, sed ut vox est apostoli Pauli, *sileant: Non enim eis loqui permissum est, sed subjici, sicut dicit lex. Si quid autem volunt discere, domi proprios maritos interrogent.* 1 Cor. 14 Genes. 3

LXXI.

A

LXXI.

Eos, qui docentur leges civiles, Gentilium moribus uti non oportere, neque in theatrum induci, neque eas quæ dicuntur cylistras peragere, vel præter usum communem sibi vestes induere, nec quo tempore disciplinam aggrediuntur, vel ad finem ejus perveniunt, vel, ut in summa dicam, in ejus doctrinæ dimidio. Si quis autem deinceps hoc facere ausus fuerit, segregetur.

οα'.

Τοὺς διδασκομένους τοὺς πολιτικοὺς νόμους μὴ δεῖν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἔθεσι κεχρῆσθαι, μήτε μὴν ἐπὶ θεάτρων ἀνάγεσθαι, ἢ τὰς λεγομένας κυλίστρας ἐπιτελεῖν, ἢ παρὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν στολὰς ἑαυτοῖς περιτιθέναι, μήτε καθ᾽ ὃν καιρὸν τῶν μαθημάτων ἐνάρχονται, ἢ πρὸς τὸ τέλος αὐτῶν καταντῶσιν, ἢ καθόλου φάναι, διὰ μέσου τῆς τοιαύτης παιδεύσεως· εἰ δέ τις ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦτο πρᾶξαι τολμήσῃ, ἀφοριζέσθω.

LXXII.

Laodic. 31. Non licere virum orthodoxum cum muliere hæretica conjungi, neque vero orthodoxam cum viro hæretico copulari. Sed & B si quid ejusmodi ab ullo ex omnibus factum apparuerit, irritas nuptias existimare, & nefarium conjugium dissolvi. Neque enim ea quæ non sunt miscenda misceri, nec ovem cum lupo, nec peccatorum sortem cum Christi parte conjungi oportet. Si quis autem ea, quæ a nobis decreta sunt, transgressus fuerit, segregetur. Si autem aliqui qui adhuc sunt infideles, & in orthodoxorum gregem nondum relati sunt, sunt inter se legitimo matrimonio conjuncti: deinde hic quidem eo quod est honestum electo, ad lucem veritatis accurrerit, ille vero erroris vinculo detentus fuerit, nolens divinos radios fixis oculis intueri, fideli vero C homini placeat cum infideli cohabitare, vel e contra, ne a se invicem separentur. 1. Cori. 7. Ex divini enim Pauli sententia, *sanctificatus est vir infidelis in muliere, & sanctificata est mulier infidelis in viro.*

οβ'.

Μὴ ἐξέστω ὀρθόδοξον ἄνδρα αἱρετικῇ συνάπτεσθαι γυναικί, μήτε μὴν αἱρετικῷ ἀνδρὶ γυναῖκα ὀρθόδοξον ζεύγνυσθαι· ἀλλ᾽ εἰ καὶ φανῇ τι τοιοῦτον ὑπό τινος τῶν ἁπάντων γενόμενον, ἄκυρον ἡγεῖσθαι τὸν γάμον, καὶ τὸ ἄθεσμον διαλύεσθαι συνοικέσιον. οὐ γὰρ χρὴ τὰ ἄμικτα μιγνύναι, οὐδὲ τῷ προβάτῳ λύκον συμπλέκεσθαι, καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ μερίδι τὸν τῶν ἁμαρτωλῶν κλῆρον. εἰ δὲ παραβῇ τις τὰ παρ᾽ ἡμῶν ὁρισθέντα, ἀφοριζέσθω. εἰ δέ τινες ἔτι ἐν τῇ ἀπιστίᾳ τυγχάνοντες, καὶ οὔπω τῇ τῶν ὀρθοδόξων ἐγκαταλεγέντες ποίμνῃ ἀλλήλοις γάμῳ νομίμῳ ἡρμόσθησαν. εἶτα ὁ μὲν τὸ καλὸν ἐκλεξάμενος τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας προσέδραμεν, ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ τῆς πλάνης κατεσχέθη δεσμοῦ, μὴ πρὸς τὰς θείας ἀτενίσαι ἀκτῖνας ἑλόμενος. ἀρέσκει δὲ τῷ πιστῷ ἡ ἄπιστος συνοικεῖν, ἢ τὸ ἔμπαλιν ὁ ἄπιστος τῇ πιστῇ, μὴ χωριζέσθωσαν κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. ἡγίασται γὰρ ὁ ἄπιστος ἀνὴρ ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ ἄπιστος γυνὴ ἐν τῷ ἀνδρί.

LXXIII.

Cum crux nobis vivifica salutare ostenderit, nos omnem diligentiam adhibere oportet, ut ei, per quam ab antiquo lapsu salvati sumus, eum quem par est honorem habeamus. Quamobrem & mente, & sermone, & sensu adorationem ei tribuentes, crucis figuras, quæ a nonnullis in solo ac pavimento fiunt, omnino deleri jubemus, ne D incedentium conculcatione victoriæ nobis trophæum injuria afficiatur. Eos itaque, qui deinceps crucis signum in solo construunt, segregari decernimus.

ογ'.

Τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ δείξαντος ἡμῖν τὸ σωτήριον, πᾶσαν σπουδὴν ἡμᾶς τιθέναι χρὴ τοῦ τιμὴν τὴν ἀξίαν ἀποδιδόναι τῷ, δι᾽ οὗ σεσώσμεθα τοῦ παλαιοῦ πτώματος. ὅθεν καὶ νῷ καὶ λόγῳ καὶ αἰσθήσει τὴν προσκύνησιν αὐτῷ ἀπονέμοντες, τοὺς ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ σταυροῦ τύπους ὑπό τινων κατασκευαζομένους ἐξαφανίζεσθαι παντοίως προστάττομεν. ὡς ἂν μὴ τῇ τῶν βαδιζόντων καταπατήσει τὸ τῆς νίκης ἡμῖν τρόπαιον ἐξυβρίζοιτο. τοὺς οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τῷ ἐδάφει κατασκευάζοντας ὁριζόμεθα ἀφορίζεσθαι.

LXXIV.

Laodic. 28. Quod non oportet in dominicis locis vel ecclesiis eas quæ dicuntur agapas, id est, caritates facere, & intus in æde comedere, & accubitus sternere. Qui autem hoc ausi fuerint, vel cessent, vel segregentur.

οδ'.

Ὅτι οὐ δεῖ ἐν τοῖς κυριακοῖς ἢ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὰς λεγομένας ἀγάπας ποιεῖν, καὶ ἔνδον ἐν τῷ οἴκῳ ἐσθίειν, καὶ ἀκκούβιτα στρωννύειν. οἱ καὶ τοῦ τὸ ποιεῖν τολμῶντες ἢ παυσάσθωσαν, ἢ ἀφοριζέσθωσαν.

LXXV.

Eos qui in ecclesiis ad psallendum acce- E dunt, volumus nec inordinatis vociferationibus uti, & naturam ad clamorem urgere; nec aliquid eorum, quæ ecclesiæ non conveniunt, & apta non sunt, asciscere; sed cum magna attentione & compunctione psalmodias Deo, qui est occultorum inspector, offerre. Pios enim & sanctos fore filios Israel, sacrum docuit oraculum.

οε'.

Τοὺς ἐπὶ τῷ ψάλλειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παραγινομένους βουλόμεθα μήτε βοαῖς ἀτάκτοις κεχρῆσθαι, καὶ τὴν φύσιν πρὸς κραυγὴν ἐκβιάζεσθαι, μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν μὴ τῇ ἐκκλησίᾳ ἁρμοδίων τε καὶ οἰκείων· ἀλλὰ μετὰ πολλῆς προσοχῆς τε καὶ κατανύξεως τὰς ψαλμῳδίας προσάγειν τῷ τῶν κρυπτῶν ἐφόρῳ Θεῷ. εὐλαβεῖς γὰρ ἔσεσθαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, τὸ ἱερὸν ἐδίδαξε λόγιον.

LXXVI.

Quod non oportet intra sanctos ambitus cauponariam officinam, vel ciborum species Joan. 2. proponere, vel alias venditiones facere, Matth. 21. suam venerationem ecclesiis servantes. Sal-

ος'.

Ὅτι οὐ χρὴ ἔνδον τῶν ἱερῶν περιβόλων καπηλεῖον, ἢ τὰ διὰ βρωμάτων εἴδη προτιθέναι, ἢ ἑτέρας πράσεις ποιεῖσθαι, τὸ σεβάσμιον ταῖς ἐκκλησίαις φυλάττοντας· ὁ γὰρ σωτὴρ ἡμῶν καὶ

Θεὸς

ANNO CHRISTI 691.

Θεὸς διὰ τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας παιδαγωγῶν ἡμᾶς, μὴ ποιεῖν τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐμπορίου οἶκον παρεκελεύετο· ὃς καὶ τῶν κολλυβιστῶν τὸ κέρμα ἐξέχεε, καὶ τοὺς τὸ ἱερὸν κοινοποιοῦντας ἀπήλασεν. εἴτις οὖν ἐπὶ τῷ προκειμένῳ ἁλῷ πλημμελήματι, ἀφοριζέσθω.

οζ'.

Ὅτι οὐ δεῖ ἱερατικοὺς, ἢ κληρικοὺς, ἢ ἀσκητὰς ἐν βαλανείῳ μετὰ γυναικῶν ἀπολούεσθαι, μηδὲ πάντα Χριστιανὸν, ἢ λαϊκόν. αὕτη γὰρ πρώτη κατάγνωσις παρὰ τοῖς ἔθνεσιν. εἰ δέ τις ἐπὶ τούτῳ φωραθείη, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκος, ἀφοριζέσθω.

οη'.

Ὅτι δεῖ τοὺς φωτιζομένους τὴν πίστιν ἐκμανθάνειν, καὶ τῇ πέμπτῃ τῆς ἑβδομάδος ἀπαγγέλλειν τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ τοῖς πρεσβυτέροις.

οθ'.

Ἀλόχευτον τὸν ἐκ τῆς παρθένου θεῖον τόκον ὁμολογοῦντες ὡς καὶ ἄσπορος συστάντα, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ κηρύττοντες, τοὺς ἐξ ἀγνοίας πράττοντάς τι τῶν οὐ δεόντων διορθώσει καθυποβαλλόμεθα. ὅθεν ἐπειδή τινες μετὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἡμῶν γεννήσεως δείκνυνται σεμίδαλιν ἕψοντες, καὶ ταύτην ἀλλήλοις μεταδιδόντες, προφάσει τιμῆς δῆθεν λοχειῶν τῆς ἀχράντου παρθενομήτορος· ὁρίζομεν μηδὲν τοιοῦτον ὑπὸ τῶν πιστῶν πλεῖσθαι. οὐ γάρ τιμή γε τοῦτο τῇ παρθένῳ, τῇ ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον τὸ ἀχώρητον τεκούσῃ λόγον σαρκὶ, ἐκ τῶν κοινῶν τε καὶ καθ' ἡμᾶς τὸ κατὰ τὸν ἄφραστον αὐτῆς τόκον ὁρίζειν καὶ ὑπογράφειν. εἴ τις οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν πράττων τοιοῦτόν τι φωραθείη, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκος, ἀφοριζέσθω.

π'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ τῶν ἐν κλήρῳ καταλεγομένων, ἢ λαϊκὸς, εἰ μηδεμίαν ἀνάγκην βαρυτέραν ἔχοι, ἢ πρᾶγμα δυσχερὲς, ὥστε ἐπὶ πλεῖστον ἀπολείπεσθαι τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν πόλει διάγων τρεῖς κυριακὰς ἡμέρας ἐν τρισὶν ἑβδομάσι μὴ συνέρχοιτο, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκος ἀποκινείσθω τῆς κοινωνίας.

πα'.

Ἐπειδήπερ ἔν τισι χώραις μεμαθήκαμεν ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ ἐν προσθήκης μέρει ἐκφωνεῖσθαι μετὰ τὸ, ἅγιος ἀθάνατος, τὸ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐλέησον ἡμᾶς· τοῦτο δὲ ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἁγίων πατέρων, ὡς τῆς εὐσεβείας ἀλλότριον ἐκ τοῦ τοιούτου ἀπηλάθη ὕμνου, σὺν τῷ τὴν τοιαύτην φωνὴν καινουργήσαντι παρανόμῳ αἱρετικῷ· καὶ ἡμεῖς κυροῦντες τὰ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν πρὶν εὐσεβῶς θεσμοθετηθέντα, ἀναθεματίζομεν τοὺς ἔτι μετὰ τὸν παρόντα ὅρον παραδεχομένους τὴν τοιαύτην φωνὴν ἐπ' ἐκκλησίαις, ἢ ἄλλως πως τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ συνάπτοντας. καὶ εἰ μὲν ἱερατικὸς ἐστιν ὁ παραβάτης τῶν ὁρισθέντων, ἀπογυμνοῦσθαι τοῦτον τῆς ἱερατικῆς ἀξίας προστάσσομεν· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἢ μοναχὸς, ἀφορίζεσθαι.

πβ'.

Ἔν τισι τῶν σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς ἀμνὸς δακτύλῳ τοῦ προδρόμου δεικνύμενος ἐγχαράττεται, ὃς εἰς τύ-

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI

A vator enim noster, & Deus, per suam in carne vivendi rationem nos instituens, non facere domum patris sui domum negotiationis jussit; qui etiam nummulariorum mensas effudit, & eos qui sacrum commune faciunt, ejecit. Si quis ergo in prædicto delicto deprehensus fuerit, segregetur.

LXXVII.

Quod non oportet sacris initiatos, vel clericos, vel ascetas, id est, exercitatores seu monachos, lavari cum mulieribus, nec omnem Christianum laicum. Hæc est enim prima condemnatio apud gentes. Si quis autem hac in re deprehensus fuerit, si sit quidem clericus, deponatur: sin autem laicus, B segregetur. — Laodic. can. 30.

LXXVIII.

Quod oportet eos qui illuminantur fidem discere, & quinta septimanæ feria episcopo seu presbyteris renunciare. — Laodic. can. 46

LXXIX.

Absque ullis secundinis ex virgine partum esse confitentes ut qui sine semine constitutus sit, idque toti gregi annunciantes, eos qui propter ignorantiam aliquid faciunt quod non decet, correctioni subjicimus. Quare quoniam aliqui post sanctæ Christi Dei nostri nativitatis diem similam coquere ostenduntur, & eam sibi invicem impertiri, C honoris scilicet prætextu secundinarum impollutæ virginis matris, statuimus, ut deinceps nihil tale fiat a fidelibus. Neque enim hoc honor est virginis, quæ supra mentem & sermonem, quod comprehendi non potest verbum peperit carne, ex communibus & iis que in robis fiunt, inenarrabilem ejus partum definire, metiri, ac describere. Si quis ergo deinceps hoc facere aggressus fuerit, si sit quidem clericus deponatur: si vero laicus, segregetur.

LXXX.

Si quis episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel eorum qui in clero enumerantur, vel laicus nullam graviorem habet neD cessitatem, vel negotium difficile, ut a sua ecclesia absit diutissime: sed in civitate agens, tribus diebus dominicis in tribus septimanis una non conveniat si sit quidem clericus, deponatur: si vero laicus, segregetur. — Sardic. 11.

LXXXI.

Quoniam in nonnullis locis didicimus in hymno, quo ter Sanctus canitur, additamenti loco dici post illud, Sanctus immortalis, hoc, Qui crucifixus es pro nobis, miserere nostri. Id autem ab antiquis sanctis patribus, ut a pietate alienum, ex hoc hymno ejectum est cum * scelerato hæretico, qui hanc vocem innovavit: nos quoque con E firmantes ea, quæ a sanctis nostris patribus prius pie constituta sunt, anathematizamus eos, qui post præsens decretum ejusmodi vocem admittunt in ecclesiis, vel aliquo alio modo sanctissimo hymno adjungunt, Et si est quidem sacerdotalis ordinis, qui transgressus est eum, sacerdotali dignitate privari jubemus: sin autem laicus vel monachus segregari.

* Petrus is fuit Cnapheus

LXXXII.

In nonnullis venerabilium imaginum picturis, agnus qui digito præcursoris monstratur, depingitur, qui ad gratiæ figuram as-

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTAE SYNODI.

ANNO CHRISTI 692

assumptus est, verum nobis agnum per legem Christum Deum nostrum præmonstrans. Antiquas ergo figuras & umbras, ut veritatis signa & characteres ecclesiæ traditos, amplectentes, gratiam & veritatem præponimus, eam ut legis implementum suscipientes. Ut ergo quod perfectum est, vel colorum expressionibus omnium oculis subjiciatur, ejus qui tollit peccata mundi, Christi Dei nostri humana forma characterem etiam in imaginibus deinceps pro veteri agno erigi ac depingi jubemus: ut per ipsum Dei verbi humiliationis celsitudinem mente comprehendentes, ad memoriam quoque ejus in carne conversationis, ejusque passionis & salutaris mortis deducamur, B ejusque quæ ex eo facta est mundo redemptionis.

A πον παρελήφθη τῆς χάριτος, τὸν ἀληθινὸν ἡμῖν διὰ τοῦ νόμου προϋποφαίνων ἀμνὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν. τοὺς οὖν παλαιοὺς τύπους καὶ τὰς σκιάς, ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολά τε καὶ προχαράγματα παραδεδομένους τῇ ἐκκλησίᾳ κατασπαζόμενοι, τὴν χάριν προτιμῶμεν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς πλήρωμα νόμου ταύτην ὑποδεξάμενοι. ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον κἂν ταῖς χρωματουργίαις ἐν ταῖς ἁπάντων ὄψεσιν ὑπογράφηται, τὸν τοῦ αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀπὸ τοῦ νῦν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ ἀναστηλοῦσθαι ὁρίζομεν, δι' αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως ὕψος τοῦ Θεοῦ λόγου κατανοοῦντες, B καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας, τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χειραγωγούμενοι, καὶ τῆς ἐντεῦθεν γενομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως.

LXXXIII.

Carthag. 18. Matth. 26. Nemo mortuorum corporibus eucharistiam communicet: scriptum est enim: *Accipite & comedite*. Mortuorum autem corpora non possunt accipere, nec comedere.

πγ'.

Μηδεὶς τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων τῆς εὐχαριστίας μεταδιδότω· γέγραπται γάρ· λάβετε, φάγετε. τὰ δὲ τῶν νεκρῶν σώματα οὐδὲ λαβεῖν δύναται, οὐδὲ φαγεῖν.

LXXXIV.

Canonicos patrum ritus sequentes, de infantibus quoque decernimus, quoties non inveniuntur firmi testes, qui eos absque ulla dubitatione baptizatos esse dicant; nec C ipsi propter ætatem de sibi tradito mysterio apte respondere possint, debere absque ulla offensione baptizari: ne forte ejusmodi dubitatio eos ejusmodi purificationis sanctificatione privet.

πδ'.

Τοῖς κανονικοῖς τῶν πατέρων θεσμοῖς κατακολουθοῦντες, ὁρίζομεν καὶ περὶ τῶν νηπίων ὁσάκις μὴ εὑρίσκονται βέβαιοι μάρτυρες, οἱ ταῦτα ἀναμφιβό- C λως βαπτισθέντα εἶναι λέγοντες. καὶ οὐδὲ ταῦτα διὰ τὴν ἡλικίαν περὶ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς μυσταγωγίας ἀποκρίνασθαι ἐπιτηδείως ἔχουσι, χωρὶς τινὸς προσκόμματος ὀφείλειν ταῦτα βαπτίζεσθαι. μήποτε ὁ τοιοῦτος δισταγμὸς ἀποστερήσῃ αὐτὰ τοῖς τοιαύτης τοῦ ἁγιασμοῦ καθάρσεως.

LXXXV.

Deut. 17. In duobus vel tribus testibus confirmari omne verbum, ex scriptura accepimus. Servos ergo, qui a suis dominis manumittuntur, tribus testibus eo frui honore decernimus, qui præsentes libertati vires & firmitatem afferent; & ut iis, quæ ipsis testibus facta sunt, fides habeatur, efficient.

πε'.

Ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων βεβαιοῦσθαι πᾶν ῥῆμα γραφικῶς παρελάβομεν. τοὺς οὖν ὑπὸ τῶν οἰκείων δεσποτῶν ἐλευθερουμένους δούλους [1] ἐπὶ τρισὶ μάρτυσι τῆς τοιαύτης τιμῆς ἀπολαύειν διορίζόμεθα, οἳ τὸ κῦρος παρόντες τῇ ἐλευθερίᾳ προσοίσουσι, καὶ τὸ πιστὸν ἐξ αὐτῶν τοῖς γενομένοις D παρέξουσιν.

LXXXVI.

Eos qui ad animarum lapsus meretrices cogunt & alunt, si sint quidem clerici, segregari, ac deponi: si vero laici, segregari.

πς'.

Τοὺς ἐπὶ ψυχῶν ὀλέθρῳ πόρνας ἐπισυνάγοντας καὶ ἐκτρέφοντας· εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, ἀφορίζεσθαι καὶ καθαιρεῖσθαι ὁρίζομεν· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀφορίζεσθαι;

LXXXVII.

Can. 9. 21. Quæ maritum reliquit, est adultera, si venerit ad alium, ut vult sacer & divinus Jer. 3. Basilius, qui ex Jeremia propheta hoc optime collegit: *Quod si alii viro uxor fuerit*, Prov. 18. *ad maritum suum non convertetur, sed polluta polluetur*. Et rursus: *Qui autem detinet adulteram, est insipiens & impius*. Si ergo præter rationem a marito recessisse visa sit, ille quidem venia dignus est, hæc vero pœna. Illi autem venia dabitur, ut ecclesiæ communicet. Sed ei qui legitime sibi datam uxorem relinquit, & aliam ducit, e Matth. 5. domini sententia est adulterii judicio obno- Can. 77. Basilii magni. xius. A patribus enim nostris statutum est, ut qui sunt ejusmodi, annum defleant, biennio audiant, triennio substernantur, &

πζ'.

Ἡ τὸν ἄνδρα καταλιποῦσα, μοιχαλίς ἐστιν, εἰ ἐπ' ἄλλον ἦλθε, κατὰ τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον Βασίλειον, ἐκ τῆς Ἱερεμίου προφητείας ἄριστα τοῦτο ἀναλεξάμενον. ὅτι ἐὰν γένηται γυνὴ ἀνδρὶ ἑτέρῳ, οὐκ ἐπιστρέψει πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἀλλὰ μιαινομένη μιανE θήσεται. καὶ πάλιν· ὁ ἔχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ ἀσεβής. εἰ οὖν φανῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀλόγως ἀναχωρήσασα, ὁ μὲν συγγνώμης ἐστὶν ἄξιος, ἡ δὲ ἐπιτιμίων· ἡ δὲ συγγνώμη τούτῳ πρὸς τὸ κοινωνεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ δοθήσεται. ὁ μέντοι καταλιμπάνων τὴν νομίμως αὐτῷ συναφθεῖσαν γυναῖκα, καὶ ἑτέραν ἀγόμενος κατὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀπόφασιν τῷ τῆς μοιχείας ὑπόκειται κρίματι. κεκανόνισται γὰρ

1 Aristinus in synopsi: ἐπὶ δυσί. Harduinus.

ANNO CHRISTI 692.

γὰρ παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, τοὺς τοιούτους ἐνιαυτὸν προσκλαίειν, διετίαν ἐπακροᾶσθαι, τριετίαν ὑποπίπτειν, καὶ τῷ ἑβδόμῳ συνίστασθαι τοῖς πιστοῖς, καὶ οὕτω τῆς προσφορᾶς καταξιοῦσθαι.

πη.

Μηδεὶς ἔνδον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κτῆνος τὸ οἱονοῦν εἰσαγαγέτω, ἐκτὸς εἰ μή τις ὁδοιπορῶν μεγίστης καταλαβούσης ἀνάγκης οἰκίσκου καὶ καταγωγῆς ἀπορῶν ἐν τῷ τοιούτῳ καταλύσῃ ναῷ. διὰ γὰρ τοῦ μὴ τὸ κτῆνος ἔνδον εἰσενεχθῆναι, αὐτὸ μὲν ἔστιν ὅτε διαφθαρήσεται· ὁ δὲ τῇ τοῦ ὑποζυγίου ἀποβολῇ, καὶ τῷ ἐντεῦθεν ἀπόρως ἔχειν τῆς ἐπὶ τὴν ὁδοιπορίαν ὁρμῆς, θανάτου κινδύνῳ παραδοθήσεται. τὸ γὰρ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον γενέσθαι ἐκδιδασκόμεθα. ὥστε διὰ πάντων προτιμητέον ἡγεῖσθαι τὴν τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίαν τε καὶ ἀπάθειαν. εἰ δέ τις φωραθείη χωρὶς ἀνάγκης, ὡς εἴρηται, κτῆνος εἰσάγων ἐν τῷ ἱερῷ, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

πθ'.

Τὰς τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέρας ἐν νηστείᾳ καὶ προσευχῇ καὶ κατανύξει καρδίας ἐπιτελοῦντας, χρὴ τοὺς πιστοὺς περὶ μέσας τῆς περὶ τὸ μέγα σάββατον νυκτὸς ὥρας ἀπονηστίζεσθαι. τῶν θείων εὐαγγελιστῶν Ματθαίου καὶ Λουκᾶ, τοῦ μὲν διὰ τοῦ ὀψὲ σαββάτων ῥήματος, τοῦ δὲ διὰ τοῦ ὄρθρου βαθέος, τὴν βραδύτητα τῆς νυκτὸς ἡμῖν ὑπογράψαντος.

ϟ'.

Ταῖς κυριακαῖς μὴ γόνυ κλίνειν ἐκ τῶν θεοφόρων ἡμῶν πατέρων κανονικῶς παρελάβομεν, τὴν τοῦ Χριστοῦ τιμῶντες ἀνάστασιν. ὡς ἂν οὖν μὴ ἀγνοῶμεν τὸ σαφὲς τῆς ἐπὶ τοῦτο παρατηρήσεως, δῆλον τοῖς πιστοῖς καθιστῶμεν, ὥστε μετὰ τὴν ἐν τῷ σαββάτῳ ἑσπερινὴν τῶν ἱερωμένων πρὸς τὸ θυσιαστήριον εἴσοδον, κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθος, μηδένα γόνυ κλίνειν μέχρι τῆς ἐφεξῆς κατὰ τὴν κυριακὴν ἑσπέρας, καθ' ἣν κατὰ τὴν ἐν τῷ λυχνικῷ εἴσοδον αὖθις τὰ γόνατα κάμπτοντες, οὕτω τὰς εὐχὰς τῷ κυρίῳ προσάγομεν. τῆς γὰρ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐγέρσεως πρόδρομον τὴν μετὰ τὸ σάββατον νύκτα παραλαμβάνοντες, τῶν ὕμνων ἐντεῦθεν πνευματικῶς ἀπαρχόμεθα, εἰς φῶς ἐκ σκότους τὴν ἑορτὴν καταλήγοντες· ὡς ἐν ὁλοκλήρῳ ἐντεῦθεν νυχθημέρῳ πανηγυρίζειν ἡμᾶς τὴν ἀνάστασιν.

ϟα'.

Τὰς τὰ ἀμβλωθρίδια διδούσας φάρμακα, καὶ τὰς δεχομένας τὰ ἐμβρυοκτόνα δηλητήρια, τῷ τοῦ φονέως ἐπιτιμίῳ καθυποβάλλομεν.

ϟβ'.

Τοὺς ἁρπάζοντας γυναῖκας ἐπ' ὀνόματι συνοικεσίου, ἢ συμπράττοντας, ἢ συναιρομένους τοῖς ἁρπάζουσιν, ὥρισεν ἡ ἁγία σύνοδος· εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, ἐκπίπτειν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀναθεματίζεσθαι.

ϟγ'.

Ἡ ἀναχωρήσαντος τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀφανοῦς ὄντος πρὸ τοῦ πεισθῆναι περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἑτέρῳ συνοικοῦσα, μοιχᾶται· ὡσαύτως καὶ αἱ στρατιώτιδες, αἱ τῶν ἀνδρῶν ἀφανῶν ὄντων γαμηθεῖσαι, τῷ αὐτῷ ὑπόκεινται λόγῳ, ὥσπερ καὶ αἱ διὰ τὴν ἀπο-

A septimo cum fidelibus consistant, & sic oblatione digni habeantur.

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI

LXXXVIII.

Nemo intra ædem sacram quodvis jumentum introducat; nisi forte viator quispiam, maxima urgente necessitate, domunculæ vel diversorii indigens in id templum diverterit. Nisi enim jumentum introductum fuerit, ipsum quidem nonnumquam peribit, hic vero propter jumenti amissionem, & facultatis ad iter peragendum ex eo profectam inopiam, mortis periculo tradetur. Sabbatum enim propter hominem factum esse docemur. (Marc. 2) quamobrem & per omnia præferendam esse existimare hominis salutem & incolumitatem. Quocirca si quis deprehensus fuerit sine necessitate jumentum in templum introducens, si sit quidem clericus, deponatur: si vero laicus, segregetur.

LXXXIX.

Dies salutiferæ passionis in jejunio & oratione & cordis compunctione peragentes fideles usque ad mediam magni sabbati noctem jejunare oportet; cum divini evangelistæ Matthæus & Lucas, ille quidem per *vespere sabbati*, hic vero per id, *valde diluculo*, noctis nobis tarditatem describant. (Dion. Alex. Can. 1.)

XC.

Dominicis genu non flectere, a divinis nostris patribus, Christi resurrectionem honorantibus, canonice accepimus. Ne ergo hujus observationis evidentiam ignoremus, (Nicæn. Can. 20.) fidelibus manifestum facimus quod post vespertinum sacerdotum ad altare sabbato ingressum, ex consuetudine quæ servatur, nemo genu flectat, usque ad sequentem vesperam in die dominico; in qua post ingressum in completorio, genua rursus flectentes, domino preces sic offerimus. Salvatoris enim nostri resurrectionis præcursorem noctem, quæ fuit post sabbatum accipientes, hymnos ab ea spiritaliter incipimus, festum ex tenebris in lucem finientes; ut in perfecto & integro die ac nocte nos resurrectionem celebremus. (Petri Alex. Can. 15.)

XCI.

Eas quæ dant abortionem facientia medicamenta, & quæ fetus necantia venena accipiunt, homicidæ pœnis subjicimus. (Ancyr. 21. Basil. Can. 2 & 8.)

XCII.

E Eos qui nomine matrimonii mulieres rapiunt, quique opera opeque sua raptores adjuvant, statuit sancta synodus: si sint quidem clerici, proprio gradu excidere: si vero laici, anathemate percuti. (Basil. Can. 30. Chalced. 27.)

XCIII.

Uxor viri qui secessit & non apparet, antequam de ejus morte certior facta sit, alteri cohabitans adulteratur. Similiter & militum uxores, quæ non apparentibus maritis nupserunt, in eandem rationem incidunt; quemadmodum & quæ propter mari- (Ex Basilii Can. 31. 36. 46.)

ti peregrinationem, reditum non expectant. Sed res hic quidem aliquam veniam habet, quod sit major ejus mortis suspicio Ea autem, quæ illi qui ad tempus erat ab uxore relictus, nupsit per ignorantiam, deinde dimissa est quod prior ad ipsum redierit, est quidem fornicata, sed per ignorantiam: a matrimonio ergo non arcebitur: rectius autem, si sic manserit Sin autem miles aliquanto post tempore redierit, cujus uxor propter longam illius absentiam alteri viro conjuncta est; is si velit, propriam uxorem recipiat, ipsi venia propter ignorantiam data, eique qui illam in secundis nuptiis domum duxit.

XCIV.

Basil. Can. 81

Eos qui Gentilium sacramenta jurant canon pœnis subjicit, & nos iis quoque segregationem decernimus.

XCV.

Eos qui ex hæreticis ad rectam fidem accedunt, & parti eorum qui salvantur, subjecta consequentia & consuetudine recipientes, Arianos quidem & Macedonianos, & Novatianos, qui se Puros appellant, & Aristeros, & Tessareskaidecatitas seu Tetraditas; & Apollinaristas recipimus dantes libellos, & omnem hæresim anathematizantes, quæ non sunt ut sentit sancta Dei universalis & apostolica ecclesia; sancto primum chrismate inungentes & frontem, & oculos, & nares, & os, & aures; consignantes autem dicimus: Signaculum doni Spiritus sancti. De Paulianis autem a catholica ecclesia statutum est, ut ii omnino rebaptizentur Eunomianos quoque, qui in unam demersionem baptizant, & Montanistas, qui hic dicuntur Phryges, & Sabellianos, qui Filium eumdem esse cum Patre existimant, & alia quædam gravia faciunt, & omnes alias hæreses, quoniam multi hic sunt, & maxime qui ex Galatarum regione profecti sunt, omnes ex iis qui ad rectam de fide sententiam volunt accedere, ut Gentiles recipimus: & primo quidem die eos Christianos facimus; secundo autem catechumenos: deinde tertio adjuramus, simul etiam ter in faciem & aures inspirantes; & sic initiamus, & diu in ecclesia versari & scripturas audire facimus; & tunc ipsos baptizamus. Quin etiam Manichæos, & Valentinianos, & Marcionistas, & similes hæreticos oportet libellos facere, & hæresim suam anathematizare, & Nestorium, & Eutychem, & Dioscorum, & Severum, & reliquos talium hæreseon principes, & qui eadem quæ illi sentiunt, & omnes prædictas hæreses: & sic fieri sanctæ communionis participes.

XCVI.

Qui Christum per baptismum induerunt, ejus in carne vitæ agendæ rationem imitari professi sunt. Eos ergo, qui capillos ad videntium detrimentum, scite excogitatis nexibus, adornant & componunt, & infirmis

A δημίαν τοῦ ἀνδρὸς μὴ ἀναμείνασαι τὴν ἐπάνοδον. πλὴν ἔχει τινὰ συγγνώμην τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα διὰ τὸ μᾶλλον πρὸς θάνατον εἶναι τὴν ὑπόνοιαν. ἡ δὲ τῷ καταληφθέντι καιρὸν παρὰ τῆς γυναικὸς κατὰ ἄγνοιαν γημαμένη, εἶτα ἀφεθεῖσα διὰ τὸ ἐπανελθεῖν πρὸς αὐτὸν τὴν προτέραν, ἐπόρνευσε μὲν, ἐν ἀγνοίᾳ δέ· γάμου οὖν οὐκ εἰρχθήσεται. κάλλιον δὲ ἐὰν μείνῃ οὕτως· εἰ δέ γε ὁ στρατιώτης ἐπανέλθοι χρόνῳ ποτὲ, οὗ ἡ γυνὴ διὰ τὴν ἐπὶ πολὺ ἐκείνου ἀπόλειψιν ἑτέρῳ συνήφθη ἀνδρὶ, οὗτος εἰ προαιρεῖται, τὴν οἰκείαν αὖθις ἀναλαμβανέτω γυναῖκα, συγγνώμης αὐτῇ ἐπὶ τῇ ἀγνοίᾳ δεδομένης, καὶ τῷ ταύτην εἰσοικισαμένῳ κατὰ δεύτερον
B γάμον ἀνδρί.

ϟδʹ.

Τούς ὀμνύοντας ὅρκους Ἑλληνικοὺς ὁ κανὼν ἐπιτιμίοις καθυποβάλλει· καὶ ἡμεῖς τούτοις ἀφορισμὸν ὁρίζομεν.

ϟεʹ.

Τοὺς [1] προστιθεμένους τῇ ὀρθοδοξίᾳ καὶ τῇ μερίδι τῶν σωζομένων ἀπὸ αἱρετικῶν δεχόμεθα κατὰ τὴν ὑποτεταγμένην ἀκολουθίαν τε καὶ συνήθειαν, Ἀρειανοὺς μὲν καὶ Μακεδονιανοὺς, καὶ Ναυατιανοὺς, τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς Καθαροὺς, καὶ Ἀριστεροὺς, καὶ Τεσσαρεσκαιδεκατίτας, ἤγουν Τετραδίτας, καὶ Ἀπολιναριστὰς δεχόμεθα διδόντας λιβέλλους, καὶ ἀναθε-
C ματίζοντας πᾶσαν αἵρεσιν μὴ φρονοῦσαν ὡς φρονεῖν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, σφραγιζομένους ἤτοι χριομένους πρῶτον τῷ ἁγίῳ μύρῳ τό μέτωπον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τὰς ῥῖνας, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὰ ὦτα, καὶ σφραγίζοντες αὐτοὺς λέγομεν· σφραγὶς δωρεᾶς πνεύματος ἁγίου. περὶ δέ τῶν Παυλιανιστῶν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ὅρος ἐκτέθειται, ἀναβαπτίζεσθαι αὐτοὺς ἐξ ἅπαντος. Εὐνομιανοὺς μέντοι τοὺς εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτιζομένους, καὶ Μοντανιστὰς τοὺς ἐνταῦθα λεγομένους Φρύγας, καὶ Σαβελλιανοὺς, τοὺς υἱοπατορίαν δοξάζοντας, καὶ ἕτερά τινα χαλεπὰ ποιοῦντας, καὶ πάσας τὰς ἄλλας
D αἱρέσεις, ἐπειδὴ πολλοί εἰσιν ἐνταῦθα, μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς Γαλατῶν χώρας ἐρχόμενοι, πάντας τοὺς ἀπ᾽ αὐτῶν θέλοντας προστίθεσθαι τῇ ὀρθοδοξίᾳ, ὡς Ἕλληνας δεχόμεθα· καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν ποιοῦμεν αὐτοὺς Χριστιανούς· τὴν δὲ δευτέραν κατηχουμένους· εἶτα τὴν τρίτην ἐξορκίζομεν αὐτοὺς μετὰ τοῦ ἐμφυσᾷν τρίτον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὰ ὦτα· καὶ οὕτω κατηχοῦμεν αὐτοὺς, καὶ ποιοῦμεν χρονίζειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀκροᾶσθαι τῶν γραφῶν, καὶ τότε αὐτοὺς βαπτίζομεν. καὶ τοὺς Μανιχαίους δὲ, καὶ τοὺς Οὐαλεντίνους, καὶ Μαρκιωνιστὰς, καὶ τοὺς ἐκ τῶν ὁμοίων αἱρέσεων χρὴ ποιεῖν λιβέλλους, καὶ ἀναθεματίζειν τὴν αἵρεσιν, καὶ Νεστόριον, καὶ Εὐτυχέα, καὶ
E Διόσκορον, καὶ Σεβῆρον, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐξάρχους τῶν τοιούτων αἱρέσεων, καὶ τοὺς φρονοῦντας τὰ αὐτῶν, καὶ πάσας τὰς προαναφερομένας αἱρέσεις· καὶ οὕτω μεταλαμβάνειν τῆς ἁγίας κοινωνίας.

ϟϛʹ.

Οἱ τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐνδυσάμενοι τὴν ἐν σαρκὶ αὐτοῦ πολιτείαν μιμεῖσθαι καθωμολόγησαν. τοὺς οὖν τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ τρίχας πρὸς λύμην τῶν ὁρώντων ἐν ἐπινοίαις ἐμπλοκῆς διαθε-

[1] Reg. Cod. προσερχομένους. Harduini.

ANNO CHRISTI 692

ἀθετίζοντας, καὶ διαχλευάζοντας, καὶ δέλεαρ προτιθέντας ἐντεῦθεν ταῖς ἀστηρίκτοις ψυχαῖς, ἐπιτιμίῳ προσφόρῳ πατρικῶς θεραπεύομεν, παιδαγωγοῦντες αὐτοὺς καὶ σωφρόνως βιοῦν ἐκδιδάσκοντες, πρὸς τὸ ἀφέντας τὴν ἐκ τῆς ὕλης ἀπάτην καὶ ματαιότητα, πρὸς τὴν ἀνώλεθρον καὶ μακαρίαν ζωὴν τὸν νοῦν μετάγειν διηνεκῶς, καὶ ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἔχειν ἀναστροφὴν, καὶ Θεῷ πλησιάζειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν διὰ τῆς ἐν βίῳ καθάρσεως, καὶ τὸν ἔνδον ἢ τὸν ἔξω ἄνθρωπον μᾶλλον κοσμεῖν ἀρεταῖς καὶ χρηστοῖς καὶ ἀμώμοις τοῖς ἤθεσιν, ὥστε μηδὲν λείψανον φέρειν ἐν ἑαυτοῖς τῆς τοῦ ἐναντίου σκαιότητος. εἰ δέ τις παρὰ τὸν παρόντα κανόνα διαγίνοιτο, ἀφοριζέσθω.

B

ϟζʹ.

Τοὺς ἢ γαμετῇ συνοικοῦντας ἢ ἄλλως ἀδιακρίτως τοὺς ἱεροὺς τόπους κοινοποιοῦντας, καὶ καταφρονητικῶς περὶ αὐτοὺς ἔχοντας, καὶ οὕτως ἐν αὐτοῖς καταμένοντας, καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς σεβασμίοις ναοῖς * κατηχουμένων ἐξωθεῖσθαι προστάσσομεν. εἰ δέ τις μὴ τοῦτο παραφυλάξοι, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

ϟηʹ.

Ὁ ἑτέρῳ μνηστευθεῖσαν γυναῖκα, ἔτι τοῦ μνηστευσαμένου ζῶντος, πρὸς γάμου κοινωνίαν ἀγόμενος, τῷ τῆς μοιχείας ὑποκείσθω ἐγκλήματι.

C

ϟθʹ.

Καὶ τοῦτο δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀρμενίων γίνεσθαι μεμαθήκαμεν, ὥστινες ἔνδον ἐν τοῖς ἱεροῖς θυσιαστηρίοις μέλη κρεῶν ἕψοντες προσάγουσιν ἀφαιρέματα τοῖς ἱερεῦσιν Ἰουδαϊκῶς ἀπονέμοντες. ὅθεν τὸ τῆς ἐκκλησίας φυλάττοντες ἀκηλίδωτον, ὁρίζομεν, μὴ ἐξεῖναί τινα τῶν ἱερέων ἀφωρισμένα κρεῶν μέλη παρὰ τῶν προσαγόντων λαμβάνειν· ἀλλ' οἷς ἀρεσθῇ ὁ προσάγων, τούτοις ἀρκείσθωσαν, ἔξω τῆς ἐκκλησίας τῆς τοιαύτης γινομένης προσαγωγῆς· εἰ δέ τις μὴ τοῦτο οὕτω ποιεῖ, ἀφοριζέσθω.

D

ρʹ.

Οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλεπέτωσαν, καὶ πάσῃ φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, ἡ σοφία διακελεύεται· ῥᾳδίως γὰρ τὰ ἑαυτῶν ἐπὶ τὴν ψυχὴν αἱ τοῦ σώματος αἰσθήσεις εἰσκρίνουσι. τὰς οὖν ὅρασιν καταγοητευούσας γραφὰς, εἴτε ἐν πίναξιν, εἴτε ἄλλως πως ἀνατεθειμένας, καὶ τὸν νοῦν διαφθειρούσας, καὶ κινούσας πρὸς τὰ τῶν αἰσχρῶν ἡδονῶν ὑπεκκαύματα, οὐδαμῶς ἀπὸ τοῦ νῦν οἱῳδήποτε τρόπῳ προστάσσομεν ἐγχαράττεσθαι. εἰ δέ τις τοῦτο πράττειν ἐπιχειροίη, ἀφοριζέσθω.

ραʹ.

Σῶμα Χριστοῦ καὶ ναὸν τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ κτισθέντα ἄνθρωπον ὁ μέγας καὶ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος μεγαλοφώνως ἀποκαλεῖ. πάσης οὖν αἰσθητῆς κτίσεως ὑπερκείμενος ὁ τῷ σωτηρίῳ πάθει τοῦ οὐρανίου τυχὼν ἀξιώματος, ἐσθίων ἢ πίνων Χριστὸν πρὸς ζωὴν διὰ παντὸς μεθαρμόζεται τὸν ἀΐδιον, καὶ ψυχῇ καὶ σώματι μετέχει τῆς θείας ἁγιαζόμενος χάριτος. ὥστε εἴ τις τοῦ ἀχράντου σώματος μετασχεῖν ἐν τῷ τῆς συνάξεως βουληθείη καιρῷ, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τῇ μετουσίᾳ γενέσθαι, τὰς χεῖρας σχηματίζων εἰς τύπον σταυροῦ, οὕτω προσίτω, καὶ δεχέσθω τὴν κοινωνίαν τῆς χάριτος. τοὺς γὰρ ἐκ

E

A animis escam ea ratione objiciunt, convenienti supplicio paterne curamus; ipsos instituentes & temperanter vivere docentes, ut relicta fraude & vanitate, quæ ex materia oritur, ad exitio carentem beatamque vitam, mentem assidue traducant, & in timore puram & sanctam conversationem habeant, & Deo, quoad ejus fieri potest, appropinquent per vitæ puritatem, & internum magis quam externum hominem virtutibus & bonis inculpatisque moribus exornent; ut nullas in se, ferant reliquias diabolicæ perversitatis. Si quis autem præter hunc canonem versatus fuerit, excommunicetur.

CANONES TRULLANI, SIVE QUINI-SEXTÆ SYNODI

XCVII.

Eos qui vel cum uxore cohabitant, vel alioqui indiscriminatim sacra loca communia faciunt: & contemptim in eis afficiuntur, & sic in eis permanent; etiam ex iis, quæ sunt in venerabilibus templis, catechumenorum mansionibus extrudi jubemus. Si quis autem hæc non servaverit, si sit quidem clericus, deponatur; si vero laicus, segregetur.

XCVIII.

Qui alteri desponsam mulierem eo adhuc vivo cui desponsa est, in nuptiarum ducit societatem, adulterii crimini subjiciatur. Basil. can 22 & 38.

XCIX

Porro hoc quoque in Armeniorum regione fieri didicimus. quod quidam intus in sacris altaribus carnium membra coquentes frustra offerunt sacerdotibus Judaice distribuentes. Quocirca ecclesiam immaculatam servantes, statuimus nulli licere sacerdoti separata carnium membra ab offerentibus accipere, sed iis sint contenti, quæ offerenti visa fuerint, ejusmodi oblatione facta extra ecclesiam. Si quis autem hoc non fecerit, segregetur

C.

Oculi tui recta aspiciant, & omni custodia serva cor tuum, jubet Sapientia. Prov. Corporis enim sensus sua facile in animam effundunt. Picturas ergo quæ oculos præstringunt sive in tabulis, sive quovis alio modo fiant, & mentem corrumpunt, & ad turpium voluptatum movent incendia, nullo modo deinceps exprimi jubemus. Si quis autem hoc facere aggressus fuerit, deponatur.

CI.

Corpus Christi & templum, hominem ad imaginem Dei creatum, divinus magna voce appellat apostolus. Omnem ergo sensibilem creaturam superans, is qui salutari passione cœlestem dignitatem est assecutus, Christus bibens vel comedens æternæ vitæ adaptatur animam & corpus divinæ gratiæ participatione sanctificans. Quare si quis immaculati corporis in synaxis tempore esse particeps voluerint, & offerre se ad communionem, manus in crucis formam figurans sic accedat, & gratiæ communionem accipiat. Eos enim qui ex auro, vel ex alia materia quædam loco manus receptacula

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

la efficiunt ad divini muneris susceptionem, & per ipsa immaculatam communionem recipiunt, minime admittimus, ut qui inanimatam subjectamque materiam Dei imagini præferant. Si quis autem deprehensus fuerit immaculatam communionem iis impertiens, qui ejusmodi receptacula afferunt, & ipse segregetur, & is qui affert.

CII.

Vid. cap 7. concil. Vormatien. Basil. Can. 3. 74. & 84. & Nyssen. 8.

Oportet autem eos, qui solvendi & ligandi potestatem a Deo accepere, peccati qualitatem considerare, & ejus qui peccavit ad conversionem promptum studium, & sic morbo convenientem afferre medicinam: ne si in utroque immoderatione utatur, ab ejus, qui laborat, salute excidat. Non enim simplex est morbus peccati, sed varius & multiformis, & multas incommodi propagines germinans: ex quibus malum multum diffunditur, & ulterius progreditur, donec viribus medentis consistat. Quare qui medicinæ scientiam in spiritu profitetur, oportet eum primum ejus qui peccavit, affectionem considerare, & sive vergit ad sanitatem, sive contra, propriis moribus provocat in se morbum, aspiscere; quomodo ejus quæ intercedit vitæ rationis conversionisque curam gerat: & si artifici non reluctatur, & ulcus animæ auget per impositorum medicamentorum adjectionem; & sic misericordiam, prout dignus est, impertiri. Omnem enim rationem init Deus, isque cui pastoralis traditus est principatus, ut errantem ovem reducat: & ei, quod est a serpente vulneratum, medeatur; & neque per desperationis præcipitia impellat, nec ad vitæ dissolutionem, & contemptum fræna relaxet: sed una quidem omnino ratione, sive per acriora & astringentia, sive per molliora & leniora medicamenta affectioni resistat, & ad ulceris obductionem annitatur, fructus pœnitentiæ examinans, & sapienter dispensans & gubernans hominem, qui ad superiorem illuminationem vocatur. Nos enim utraque scire oportet; & quæ sunt summi juris, & quæ sunt consuetudinis: in iis autem, qui extrema non admittant, sequi formam traditam, quemadmodum sanctus nos docet Basilius.

SUBSCRIPTIONES.

Imperator per cinnabarim.

FLAVIUS Justinianus fidelis in Christo Jesu Deo imperator Romanorum consentiens omnibus, quæ definita sunt, & ea recipiens, subscripsi.

Locus sanctissimi papæ Romani.

Paulus indignus episcopus Constantinopolis novæ Romæ definiens, subscripsi.

Petrus indignus episcopus Alexandræ magnæ civitatis definiens subscripsi.

Anastasius humilis episcopus sanctæ civitatis Jerusalem definiens subscripsi.

Georgius humilis episcopus Antiochiæ definiens subscripsi.

ANNO CHRISTI 691.

A χρυσίου ἢ ἄλλης ὕλης ἀντὶ χειρός τινα δοχεῖα κατασκευάζοντας πρὸς τὴν τοῦ θείου δώρου ὑποδοχὴν, καὶ δι᾽ αὐτῶν τῆς ἀχράντου κοινωνίας ἀξιουμένους, οὐδαμῶς προσιέμεθα, ὡς προτιμῶντας τῆς τοῦ Θεοῦ εἰκόνος τὴν ἄψυχον ὕλην καὶ ὑποχείριον. εἰ δέ τις ἁλῷ τῆς ἀχράντου κοινωνίας μεταδιδοὺς τοῖς τοιαῦτα δοχεῖα προσφέρουσιν, καὶ αὐτὸς ἀφοριζέσθω, καὶ ὁ ταῦτα ἐπιφερόμενος.

ρβ΄.

Δεῖ δὲ τοὺς ἐξουσίαν λύειν καὶ δεσμεῖν παρὰ Θεοῦ λαβόντας, σκοπεῖν τὴν τῆς ἁμαρτίας ποιότητα, καὶ τὴν τοῦ ἡμαρτηκότος πρὸς ἐπιστροφὴν ἑτοιμότητα, καὶ οὕτω κατάλληλον τὴν θεραπείαν προσάγειν B τῷ ἀῤῥωστήματι. ἵνα μὴ τῇ ἀμετρίᾳ καθ᾽ ἑκάτερον χρώμενος ἀποσφαλείη πρὸς τὴν σωτηρίαν τοῦ κάμνοντος. οὐ γὰρ ἁπλῆ τῆς ἁμαρτίας ἡ νόσος, ἀλλὰ ποικίλη καὶ πολυειδὴς, καὶ πολλὰς τῆς βλάβης τὰς παραφυάδας βλαστάνουσα· ἐξ ὧν τὸ κακὸν ἐπιπολὺ διαχεῖται, καὶ πρόσω βαίνει, μέχρις ἂν σταίη τῇ δυνάμει τοῦ θεραπεύοντος· ὥστε τὸν τὴν ἰατρικὴν ἐν πνεύματι ἐπιστήμην ἐπιδεικνύμενον, πρότερον χρὴ τὴν τοῦ ἡμαρτηκότος διάθεσιν ἐπισκέπτεσθαι· καὶ εἴτε πρὸς τὴν ὑγίειαν νεύει, ἢ τοὐναντίον, διὰ τῶν οἰκείων τρόπων προσκαλεῖται καθ᾽ ἑαυτοῦ τὸ ἀῤῥώστημα, ἐφορᾷν· ὅπως τε τῇ ἐν τῷ μεταξὺ προνοεῖται ἀναστροφῇ καὶ εἰ C μὴ τῷ τεχνίτῃ ἀντιπαλαίει, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἕλκος διὰ τῆς τῶν ἐπιτιθεμένων φαρμάκων αὐξάνει προσαγωγῆς· καὶ οὕτω τοῦ ἐλέου κατ᾽ ἀξίαν ἐπιμετρεῖν. πᾶς γὰρ λόγος Θεῷ, καὶ τῷ τὴν ποιμαντικὴν ἐγχειρισθέντι ἡγεμονίαν, τὸ πλανώμενον πρόβατον ἐπαναγαγεῖν, καὶ τὸ πληγὲν ὑπὸ τοῦ ὄφεως ἐξιάσασθαι, καὶ μήτε κατὰ κρημνῶν ὠθῆσαι τῆς ἀπογνώσεως, μήτε τὸν χαλινὸν ἐπιδοῦναι πρὸς τὴν τοῦ βίου ἔκλυσίν τε καὶ καταφρόνησιν, ἀλλ᾽ ἑνί γε τρόπῳ πάντως, εἴτε διὰ τῶν αὐστηροτέρων καὶ στυφόντων, εἴτε διὰ τῶν ἁπαλωτέρων καὶ πρᾳοτέρων φαρμάκων κατὰ τοῦ πάθους στῆναι, καὶ πρὸς συνούλωσιν τοῦ ἕλκους ἀνταγωνίσασθαι, τοὺς τῆς μεταD νοίας καρποὺς δοκιμάζοντι, καὶ οἰκονομοῦντι σοφῶς τὸν πρὸς ἄνω λαμπροφορίαν καλούμενον ἄνθρωπον. ἀμφότερα τοίνυν εἰδέναι ἡμᾶς χρὴ, καὶ τὰ τῆς ἀκριβείας, καὶ τὰ τῆς συνηθείας· ἕπεσθαι δὲ ἐπὶ τῶν μὴ καταδεξαμένων τὴν ἀκρότητα τῷ παραδοθέντι τύπῳ, καθὼς ὁ ἱερὸς ἡμᾶς ἐκδιδάσκει Βασίλειος.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ο βασιλεὺς διὰ κινναβάρεως.

ΦΛΑΒΙΟΣ Ἰουστινιανὸς πιστὸς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ βασιλεὺς Ῥωμαίων στοιχήσας E ἅπασι τοῖς ὁρισθεῖσι, καὶ ἐμμένων ὑπέγραψα.

Τόπος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης.

Παῦλος διάκονος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάν-

ANNO CHRISTI 692.

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

Ιωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος νέας Ιυστινιανουπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

A Joannes indignus episcopus novæ Justinianopolis definiens subscripsi.

Τόπος τῆς Θεσσαλονίκης.

Locus Thessalonicensis.

Κυριακος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Cyriacus indignus episcopus Cæsareensium metropolis primæ Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων μητροπόλεως τῆς Ασιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus indignus episcopus Cæsareensium metropolis Asianorum provinciæ definiens subscripsi.

Τόπος τῆς Ηρακλείας.
Τοῦ Σαρδινίας.
Τοῦ Ραβέννης.
Τοῦ Κορίνθου.

Locus Heracleensis.
Locus Sardiniensis.
Locus Ravennatis.
B *Locus Corinthii.*

Βασίλειος ἐπίσκοπος τῆς Γορτυνίων μητροπόλεως τῆς φιλοχρίστου Κρήτης νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ρώμης ὁρίσας ὑπέγραψα.

Basilius Episcopus Gortyniorum metropolis Christo amabilis Cretæ insulæ, & locum tenens totius Synodi sanctæ ecclesiæ Romanæ definiens subscripsi.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Αγκυρανῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus humilis episcopus Ancyræ Christo amabilis metropolis Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Σισίννιος χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος Δυῤῥαχηνῶν μητροπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Sisinnius gratia Christi Dei nostri episcopus Dyrrhachii metropolis definiens subscripsi.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Petrus indignus episcopus Nicomediensium metropolis Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

C Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικαίων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Georgius indignus episcopus Nicæensium metropolis Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

Ιωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Καλχηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes indignus episcopus Chalcedonensium metropolis Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

Ιωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Σίδων μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes indignus episcopus Sidorum metropolis Pamphyliorum provinciæ definiens subscripsi.

Λεόντιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Σεβαστείας τῆς δευτέρας τῶν Αρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Leontius indignus episcopus Sebastiæ secundæ Armeniorum provinciæ definiens subscripsi.

Ιωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Αμασέων μητροπόλεως τῆς Ελλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

D Joannes indignus episcopus Amasensium metropolis Hellespontiorum provinciæ definiens subscripsi.

Ιωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Πομπηϊουπόλεως τῆς τῶν Κιλίκων πρώτης ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes indignus episcopus Pompeiopolis Cilicum primæ provinciæ definiens subscripsi.

Ισίδωρος ἐλέω Θεοῦ ἐπίσκοπος μητροπόλεως Αναζαρβῶν τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Isidorus misericordia Dei episcopus metropolis Anazarborum secundæ Cilicum provinciæ definiens subscripsi.

Μακρόβιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Σελευκίων μητροπόλεως Ισαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Macrobius humilis episcopus Seleuciorum Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Ιουστινιανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

E Justinianus indignus episcopus Tyanensium metropolis secundæ Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Σέργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Γαγγρηνῶν ἐπαρχίας Παφλαγονίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Sergius humilis episcopus Gangrensium provinciæ Paphlagoniæ definiens subscripsi.

Κυπριανὸς χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως Ονωριατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Cyprianus gratia Christi Dei episcopus Claudiopolis Honoreatarum provinciæ definiens subscripsi.

Κωνσταντῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Πισσινουντίων τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Constantinus indignus episcopus Pissinuntensium secundæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Σισίννιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Σταυροπολιτῶν

Sisinnius humilis episcopus Stauropolitanorum

rum metropolis Cariæ provinciæ definiens subscripsi. A

μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Elias humilis episcopus Iconiensium metropolis Lycaonum provinciæ definiens subscripsi.

Ἠλίας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἰκονιέων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus misericordia Dei episcopus Antiochenorum metropolis Pisidiæ definiens subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes humilis episcopus Pergiæ Pamphyliorum provinciæ definiens subscripsi.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Πέργης Παμφυλίων ἐπαρχίας ὀρισος ὑπέγρ.

Theopemptus humilis episcopus Justinianopolitanorum, vel Mocissenorum metropolis secundæ Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Θεόπεμπτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπόλεως, ἤτοι Μωκισσηνῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus indignus episcopus [1] Phasiti Lazorum provinciæ definiens subscripsi. B

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τοῦ Φασίτου Λαζῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Tiberius indignus episcopus Trajanopolitanorum metropolis Phrygum Pacatianorum definiens subscripsi.

Τιβέριος ἀνάξιος ἐπίσκ. Τραϊανουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ὁρίσας ὑπέγραψα.

Elias humilis episcopus Dasimorum metropolis secundæ Justinianæ definiens subscripsi.

Ἠλίας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος [2] Δασίμων μητροπόλεως τῆς δευτέρας Ἰουστινιανῆς ὁρίσας ὑπέγραψα.

Georgius humilis episcopus Uzusæ Thracum provinciæ definiens subscripsi.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Οὐζούσης τῆς Θρακῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγρ.

Theognostus indignus episcopus Pompejopolis Paphlagonum provinciæ definiens subscripsi.

Θεόγνωστος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Πομπηϊουπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus indignus episcopus Smyrnensium metropolis Asianorum provinciæ definiens subscripsi. C

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Σμυρναίων μητροπόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Zacharias misericordia Dei episcopus Leontopolis Isauriæ definiens subsc.

Ζαχαρίας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Λεοντοπόλεως Ἱσαυρίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theopemptus episcopus Apameensium urbis Bithyniorum provinciæ definiens subsc.

Θεόπεμπτος ἐπίσκοπος τῆς Ἀπαμέων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Moyses indignus episcopus Theodorietarum vel Germiatarum Bithyniorum provinciæ definiens subsc.

Μωϋσῆς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τοῦ Θεοδωριάτου ἤτοι Γερμιάτου τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Sysinnius humilis episcopus urbis Mitylenæ Lesbiorum insulæ definiens subsc.

Σισίννιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Μιτυλήνης τῆς Λεσβίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Georgius episcopus Selymbriæ urbis Europæorum provinciæ definiens subsc.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Σηλυβρίας πόλεως τῆς Εὐρωπαίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

D

Georgius humilis episcopus Milesiorum urbis Carum definiens subsc.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Μιλησίων πόλεως Καρῶν ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theophylactus humilis episcopus Methymnensium definiens subsc.

Θεοφύλακτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Μηθυμναίων ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes gratia Christi veri Dei nostri episcopus Bithyniensium provinciæ definiens subsc.

Ἰωάννης χάριτι Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Georgius indignus Chersonis Dorantis definiens subsc.

Γεώργιος ἀνάξιος [3] Χερσῶνος τῆς Δόραντος ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus indignus episcopus Cotradorum Isauriæ provinciæ definiens subscripsi. E

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κοτράδων τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Epiphanius indignus episcopus Euchaitarum Helenopoleos definiens subsc.

Ἐπιφάνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Εὐχαΐτου Ἑλενουπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Georgius indignus episcopus civitatis Ænitarum provinciæ Thraciæ definiens subsc.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Αἰνίτου πόλεως Θρακῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus Camulianorum civitatis definiens subsc.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καμουλιανῶν πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Mamalus indignus episcopus civitatis Mesembriensium Hæmimontiorum definiens subscripsi.

Μάμαλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Μεσημβριῶν πόλεως τῆς Αἱμιμουτίων ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦ-

HARDUINI NOTÆ

1 Pro, *Phasidis*, & in Græco Φάσιδος. *Harduinus*

2 Forte, Σασίμων.

3 Χέρσων, in Zecchia.

ANNO CHRISTI 692

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

A Παῦλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς [1] Τερμιλυῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ἀβύδου τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Μιλητοπολιτῶν Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σταυράκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Ἀδριανείας τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος Φιλίππου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σιλβανὸς ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος πόλεως Λήμνου ὁρίσας ὑπέγραψα.

B Ἀνδρέας ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰσίδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Ἐδεσσαίων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαργαρίτης ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος Στοβῶν ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος πόλεως Νύσσης τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Θερμῶν τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

C Πλάτων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως [2] Κισκίσσης τῆς πρώτης τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐπίσκοπος Καμαχης τῆς μεγάλης τῶν Ἀρμενίων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μάμας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Τιβεριάδος ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ζώητος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Χριστοπόλεως, ἤτοι Διὸς ἱεροῦ, τῶν Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος [3] Πριηνέων πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

D Πατρίκιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Μαγνήτων Ποταμομαιανδρουπόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀντώνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ἀνίων τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐπίσκοπος τῆς Παλαιοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σισίννιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νυσσαέων πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Φωκέων τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

E Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως [4] Σιὼν τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ζώτικος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Βαρετῶν τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μύρων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Τραλλέων πόλεως Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς [5] Γαλαπῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὑπέγραψα.

Paulus indignus episcopus civitatis Termenentium provinciæ Hellespontiorum definiens subsc.

Joannes indignus episcopus Abydi provinciæ Hellespontiorum definiens subsc.

Andreas indignus episcopus Miletopolitarum provinciæ Hellespontiorum definiens subsc.

Stauracius minimus Adriania episcopus provinciæ Hellespontiorum definiens subscripsi.

Andreas peccator Philippi episcopus definiens subscripsi.

Silvanus peccator episcopus civitatis Lemni definiens subscripsi.

Andreas peccator episcopus Amphipolis definiens subscripsi.

Isidorus minimus episcopus civitatis Edessenorum definiens subsc.

Margarites peccator episcopus Stoborum definiens subsc.

Paulus peccator episcopus civitatis Nyssæ secundæ Cappadocum provinciæ definiens subsc.

Theodorus indignus episcopus civitatis Thermarum secundæ Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Plato minimus episcopus civitatis Ciscissæ primæ Cappadociæ provinciæ definiens subscripsi.

Georgius episcopus Camaches magnæ Armeniorum provinciæ definiens subscripsi.

Mamas misericordia Dei episcopus Tiberiadis definiens subsc.

Zoetus indignus episcopus Christopoleos, seu Dios hieri, provinciæ Asianorum definiens subsc.

Paulus indignus episcopus civitatis Prineorum provinciæ Asianorum definiens subscripsi.

Patricius indignus episcopus Magnetum primæ ad Mæandrum civitatis Asianæ provinciæ definiens subscripsi.

Antonius indignus episcopus Hypæporum Asianorum provinciæ definiens subsc.

Joannes indignus episcopus Aneorum Asianæ provinciæ definiens subscripsi.

Georgius episcopus civitatis Palæopolitarum Asianæ provinciæ definiens subscripsi.

Sisinnius indignus episcopus civitatis Nissensium provinciæ Asianorum definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus civitatis Phocensium Asianorum provinciæ definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus civitatis Sion Asianorum provinciæ definiens subscripsi.

Zotius indignus episcopus Baretorum provinciæ Asianorum definiens subscripsi.

Myro minimus episcopus Tralleorum civitatis Asianorum provinciæ definiens subscripsi.

Gregorius indignus episcopus civitatis Calanteorum provinciæ Asianorum definiens subscripsi.

Ste-

HARDUINI NOTÆ

1 Pro Τερμησσῶν 2 In Notitiis, Κισκισσός. 3 Pro, Πριηνέων 4 Pro Σιών. 5 Forte Σκελεντῶν, in Hellesponto

Stephanus indignus episcopus Magnesiæ Æmiliorum provinciæ definiens subsc. A

Gregorius indignus episcopus civitatis Evazorum provinciæ Asianorum definiens subscripsi.

Nicetas peccator episcopus civitatis Cydoniorum insulæ Cretæ definiens subscripsi.

Sisinnius indignus episcopus Cherrhonesi Cretæ insulæ definiens subscripsi.

Theopemptus indignus episcopus Cissami insulæ Cretæ definiens subsc.

Gregorius episcopus civitatis Tabiæ primæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus Iliopoleos primæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi. B

Michael indignus episcopus civitatis Asponæ primæ Galatarum provinciæ definiens subsc.

Andreas miseratione Dei episcopus Mnizenorum civitatis primæ Galatarum provinciæ definiens subsc.

Stephanus indignus episcopus Verinopoleos primæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus civitatis Sestorum Lydorum provinciæ definiens subscripsi. C

Anastasius indignus episcopus Mæonitopoleos Lydorum provinciæ definiens subscripsi.

Theodotus miseratione Dei episcopus Aureliopoleos Lydorum provinciæ definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus Dyscoliæ civitatis Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

Sisinnius indignus episcopus Basilinopoleos Bithyniorum provinciæ definiens subsc.

Georgius indignus episcopus civitatis Cadoseorum Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

Joannes minimus episcopus Helenopolitarum civitatis Bythyniorum provinciæ definiens subscripsi. D

Joannes indignus episcopus civitatis Neocæsareæ Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

Simeon indignus episcopus Theotocianorum civitatis Bithyniorum provinciæ definiens subsc.

Cosmas indignus episcopus civitatis Prænetiorum Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

Theodorus indignus episcopus civitatis novæ Justinianæ secundæ Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

Isidorus indignus episcopus Gordoservorum civitatis Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi. E

Anastasius episcopus Linoæ Bithyniorum provinciæ definiens subscripsi.

Tates minimus episcopus civitatis Colybrassi Pamphyliæ provinciæ definiens subscripsi

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Μαγνησίας τῆς [1] Αἰμιλίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Εὐάζων τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νικήτας ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος τῆς Κυδωνέων πόλεως τῆς νήσου Κρήτης ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σισίννιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Χεῤῥονήσου τῆς Κρητῶν νήσου ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόπεμπτος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κισσάμου τῆς Κρητῶν νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ταβίας τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος [2] Ἰλιουπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μιχαὴλ ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀσπώνης τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μνιζίων πόλεως πρώτης Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Βηρινουπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος [3] Σεσῶν πόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς [4] Μαιονιτοπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδοτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Αὐρηλιοπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως [5] Δυσκολίας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σισίννιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Βασιλινουπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Καδοσίων τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἑλενοπολιτῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρέων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Συμεὼν ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Θεοτοκιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Πραινετίων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως νέας Ἰουστινιανῆς δευτέρας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰσίδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Γορδοσέρβων τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Λινόης τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Τάτης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Κολυβρασσοῦ τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεό-

HARDUINI NOTÆ.

1 Pro Σιπύλων. 2 Pro Ἡλιουπόλεως. 3 Pro Σεττῶν. 4 Pro Μαιονίου πόλεως. 5 Pro Δασκυλίας.

ANNO CHRIST. 692.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ... πόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κόνων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κορακησίου τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως [1] Συδρέων τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Καλλίνικος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κολωνειατῶν πόλεως τῆς μεγάλης τῶν Ἀρμενίων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φώτιος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικοπολιτῶν φιλοχρίστου πόλεως τῆς μεγάλης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος [2] Ιουταλέων πόλεως τῆς μεγάλης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φώτιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Σεβαστοπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως τῆς Ἀμασέων τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Σέργιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. Ἀνδραπῶν ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φώτιος ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως Ἰβόρων τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως Ζηλῶν ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως [3] Κυρυκοῦτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Ζεφυρίου τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Βασίλειος ἁμαρτωλὸς ἐπίσκ. πόλεως Ἐπιφανείας τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπ.

Παῦλος ἀνάξιος ἐπίσκ. Εἰρηνουπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκ. πόλεως τῶν [4] Κασαωλῶν ὁρίσας ὑπέγρ.

Σισίννιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος [5] Κιτιδουπόλεως ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως Ὄλβης τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκ..... τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.

Σισίννιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως τῆς Σιλουκανῶν τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Κοσμᾶς ἐλάχιστος ἐπίσκ. πόλεως Δαλισανδοῦ τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκ. Εἰρηνουπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ζαχαρίας ἐλάχιστος ἐπίσκ. πόλεως Ἀντιόχου ὁρίσας ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως Ἀδρασοῦ τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

A Theodorus indignus episcopus civitatis [6] Erumnensium Pamphyliorum provinciæ definiens subscripsi.

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI.

Conon miseratione divina episcopus Coracesii Pamphyliorum provinciæ definiens subscripsi.

Georgius minimus episcopus civitatis Sydreorum provinciæ Pamphyliorum definiens subscripsi.

Callinicus Dei gratia episcopus Coloniatarum civitatis magnæ Armeniorum provinciæ definiens subscripsi.

Photius Dei gratia episcopus Christi amantis Nicopolitarum civitatis magnæ Arme- B niorum provinciæ definiens subscripsi.

Georgius Dei gratia episcopus Jutaleorum civitatis magnæ Armeniorum provinciæ definiens subscripsi.

Photius indignus episcopus Sebastopoleos definiens subscripsi.

Theodorus indignus episcopus Amaseorum civitatis Hellespontiorum provinciæ definiens subscripsi.

Sergius minimus episcopus Andraporum definiens subscripsi.

Photius indignus episcopus civitatis Iborensium Hellespontiorum provinciæ definiens C subscripsi.

Georgius indignus episcopus civitatis Zelorum definiens subscripsi.

Joannes episcopus civitatis [7] Curucutes Cilicum provinciæ definiens subscripsi.

Petrus indignus episcopus Zephyrii civitatis primæ Cilicum provinciæ definiens subscripsi.

Basilius peccator episcopus Epiphaniæ civitatis secundæ Cilicum provinciæ definiens subscripsi.

Paulus indignus episcopus Irenopoleos secundæ Cilicum provinciæ definiens subscripsi.

D Theodorus minimus episcopus civitatis [8] Castaulorum definiens subscripsi.

Sisinnius indignus episcopus Citidiopoleos definiens subscripsi.

Theodorus episcopus Olbæ civitatis Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Paulus minimus episcopus....... Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Sisinnius minimus episcopus Silvanorum Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Cosmas minimus episcopus civitatis Dalisandi Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

E Georgius indignus episcopus Irenopoleos Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Zacharias minimus episcopus civitatis Antiochi definiens subscripsi.

Stephanus minimus episcopus civitatis Hadrasi Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Pe-

HARDUINI NOTÆ.

1 Pro Συέδρων. 2 Pro Σαταλέων. 3 Lege, Κωρύκου, τῆς τῶν &c.
4 Pro Κασαβάλων. 5 Pro Κλαυδιουπόλεως, in Isauria. 6 Pro *Orymnensium*.
7 Pro, Corycі. 8 Pro *Castabalorum* in Cilicia.

Petrus indignus episcopus Celendereos Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Cosmas miseratione divina episcopus Domitiopoleos definiens subscripsi.

Basilius miseratione Dei episcopus Ibidinges Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Marcus minimus episcopus Zenopoleos Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Domitius minimus episcopus Titopoleos Isaurorum provinciæ definiens subscripsi.

Georgius episcopus Abramiasi primæ provinciæ Armeniorum definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus Cucusi primæ B provinciæ Armeniorum definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus Faustinopoleos secundæ Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Stephanus indignus episcopus Sasimorum Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Georgius miseratione divina diaconus sanctæ ecclesiæ civitatis Amastridis provinciæ Paphlagoniæ, & locum tenens Zoili sanctissimi mei episcopi definiens subscripsi.

Georgius miseratione Dei episcopus Junopoleos Paphlagonum provinciæ definiens subscripsi. C

Phocas indignus episcopus civitatis Dadybrorum definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus civitatis Sororum provinciæ Paphlagoniæ definiens subscripsi.

Georgius minimus episcopus Cratiæ definiens subscripsi.

Stephanus minimus episcopus Heracliæ civitatis Honoreatarum definiens subscripsi.

Narses indignus episcopus Cerasuntis definiens subscripsi.

Domitius minimus episcopus civitatis Polemonii definiens subscripsi. D

Salomon indignus episcopus Celanii secundæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Theodorus indignus episcopus Amorii secundæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Theodorus minimus episcopus civitatis Trochnadarum secundæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Segermas minimus episcopus Horcoseti secundæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Georgius minimus episcopus civitatis Synnadorum secundæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi. E

Elpidius minimus episcopus Thermarum sancti Agapii secundæ Galatarum provinciæ definiens subscripsi.

Zemarchus episcopus civitatis Sidymorum provinciæ Lycaoniæ definiens subscripsi.

A Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκ. Κελενδέρεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Δομετιοπόλεως ὁρίσας ὑπέγρ.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ἰββιδίγγης τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Μάρκος ἐλάχ. ἐπίσκ. [1] Ζηνωπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Δομέτιος ἐλάχ. ἐπίσκ. Τιτουπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐπίσκ. [2] Ἀβραμιασοῦ τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπ. Κουκουσοῦ τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. Φαυστινουπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκ. Σασίμων τῆς Καππαδοκῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας πόλεως Ἀμάστριδος ἐπαρχ. Παφλαγονίας, καὶ τὸν τόπον ἀποπληρῶν Ζωΐλου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Γουνοπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγρ.

Φωκᾶς ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως Δαδύβρων ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἀνάξ. ἐπίσκ. πόλεως Σωρῶν τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. Κρατίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλάχ. ἐπίσκ. κατὰ Ὀνωρεατῶν πόλεως Ἡρακλείας ὁρίσας ὑπέγρ.

Νάρσης ἀνάξ. ἐπίσκ. Κερασοῦντος ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δομέτιος ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως Πολεμωνίου ὁρίσας ὑπέγρ.

Σολομὼν ἀνάξ. ἐπίσκ. [3] Κελανίου δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἀνάξ. ἐπίσκ. Ἀμωρίου τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλαχ. ἐπίσκοπος [4] Τροχναδῶν τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σηγερμᾶς ἐλάχ. ἐπίσκ. [5] Ορκοσετοῦ τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Συννάδων τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐλπίδιος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῶν Θερμῶν τοῦ ἁγίου Ἀγαπίου τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Ζήμαρχος ἐπίσκ. πόλεως Σιδύμων ἐπαρχ. [6] Λυκαονίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώρ-

HARDUINI NOTÆ.
1 Pro Ζωνωπόλεως. 2 Pro Αβραβίου. 3 Pro Κλανίου, vel Κλωνίου
4 Pro Τρόχμων, vel forte Τροχμάδων. 5 Pro Ὀρκίςου. 6 Pro Λυκίας.

ANNO CHRISTI 692.

Γεώργιος ἐπίσκ. [1] Υνιανδῶ ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐπίσκοπ. πόλεως [2] Αραζῶν ἐπαρχίας Λυκίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ιωάννης ἐπίσκ. [3] Τλάττης ἐπαρχίας Λυκίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ζηνᾶς ἐλάχιστ. ἐπίσκ. πόλεως Πιναρίου ἐπαρχίας Λυκίας ὁρίσας ὑπέγ.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. Ξάνθου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόπεμπτος ἐπίσκοπος πόλεως [4] Τρωτολυκείας ἐπαρχίας Καρίας ὁρίσ. ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἀνάξ. ἐπίσκ. πόλεως Υλαρίμων ἐπαρχ. Καρίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος ἀνάξ. ἐπίσκ. πόλεως Αντιοχείας ἐπαρχίας Καρίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως Ηρακλείας Λάτμου ἐπαρχ. Καρίας ὁρίσ. ὑπέγρ.

Μάγνος ἀνάξ. ἐπίσκ. πόλεως Ερίζων τῆς Καρῶν ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγ.

Εὐγένιος ἐπίσκ. πόλεως Τραπεζῶν Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγρ.

Ανδρέας ἐπίσκ. [5] Αερυγαπῶν Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγρ.

Κυρίακος ἀνάξ. ἐπίσκ. πόλεως Αγκύρας Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγρ.

Πλάτων ἐπίσκ. πόλεως Σεβαστῆς Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγρ.

Φίλιππος ἀνάξ. ἐπίσκ. πόλεως Κάδων Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκ. πόλεως [6] Πέμπων Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγ.

Βασίλειος ἐπίσκ. Κολωνείας Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγρ.

Αναστάσιος ἐπίσκ. Τιβεριουπόλεως Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγ.

Κοσμᾶς ἐπίσκ. πόλεως Κολασσαῆς Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως [7] Αἰζιανῶν Πακατιανῆς ὁρίσας ὑπέγρ.

Ιωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος [8] Σομβοῦ ὁρίσας ὑπέγρ.

Ιωάννης πρεσβύτερος τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας πόλεως τοῦ Ανεμορίου, ὁ καὶ τὸν τόπον ἀποπληρῶν Μάμαντος τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου ὁρίσας ὑπέγρ.

Λεόντιος ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως Δορυλαίου τῆς Σαλουταρίων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Αλέξανδρος ἀνάξ. ἐπίσκ. τῆς Νακωλέων πόλεως τῆς Σαλουταρίων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Πατρίκιος ἐλάχιστ. ἐπίσκ. τῆς Πρυμνησέων τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγ.

Θεόδωρος ἐπίσκ. πόλεως [9] Μιδανοῦ Σαλουταρίων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Αγαπητὸς ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως..... τῆς Σαλουταρίων ὁρίσας ὑπέγ.

Ιωάννης διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς Κοτυαέων πόλεως, τὸν τόπον ἀποπληρῶν τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου ὁρίσας ὑπέγρ.

A Georgius episcopus Hyniandi provinciæ Lycię definiens subscripsi.

Theodorus episcopus civitatis Arazorum provinciæ definiens subscripsi.

Joannes episcopus Tlattæ provinciæ Lyciæ definiens subscripsi.

Zenas minimus episcopus civitatis Pinarii provinciæ Lyciæ definiens subscripsi.

Georgius minimus episcopus Xanthi definiens subscripsi.

Theopemptus episcopus civitatis Trotolyceæ provinciæ Cariæ definiens subscripsi.

Georgius indignus episcopus civitatis Hylarimorum provinciæ definiens subscripsi. B

Georgius indignus episcopus civitatis Antiochiæ provinciæ Cariæ definiens subscripsi.

Theodorus minimus episcopus civitatis Heracleæ Latmi Cariæ provinciæ definiens subscripsi.

Magnus indignus episcopus civitatis Erizorum Carum provinciæ definiens subscripsi.

Eugenius episcopus civitatis Trapezarum Pacatianę definiens subscripsi.

Andreas episcopus Ærygaporum Pacatianæ definiens subscripsi.

Quiricus indignus episcopus civitatis Ancyre Pacatianæ definiens subscripsi. C

Plato episcopus civitatis Sebastæ Pacatianæ definiens subscripsi.

Philippus indignus episcopus civitatis Cadorum Pacatianæ definiens subscripsi.

Theodorus episcopus civitatis Pemporum Pacatianę definiens subscripsi.

Basilius episcopus Coloniæ Pacatianæ definiens subscripsi.

Anastasius episcopus Tiberiopoleos Pacatianæ definiens subscripsi.

Cosmas episcopus civitatis Colassæ Pacatianæ definiens subscripsi.

Gregorius indignus episcopus civitatis Æzianorum Pacatianæ definiens subscripsi. D

Joannes indignus episcopus Sombi definiens subscripsi.

Joannes presbyter sanctæ Dei ecclesiæ civitatis Anemonrii, & locum tenens Mamantis sanctissimi mei episcopi definiens subscripsi.

Leontius indignus episcopus civitatis Dorylæi Salutariorum provinciæ definiens subscripsi.

Alexander indignus episcopus Nacoleorum civitatis Salutariorum provinciæ definiens subscripsi.

Patricius minimus episcopus Prymnesforum Phrygum Salutariorum provinciæ definiens subscripsi. E

Theodorus episcopus civitatis Midani Salutariorum provincię definiens subscripsi.

Agapetus minimus episcopus civitatis . . . . . . Salutariorum definiens subscripsi.

Joannes diaconus sanctę ecclesiæ Cottyæensis civitatis vicem gerens sanctissimi mei episcopi definiens subscripsi.

Con-

CANONES TRULLANI SIVE QUINISEXTÆ SYNODI

HARDUINI NOTÆ

1 Pro Οἰνιάδων. 2 Pro Ἀράξων. 3 Pro Τέτλης, vel Τάτλων. 4 Pro Στρατονικείας.
5 Pro Καρπετάπων. 6 Pro Πέλτων. 7 Pro Αζανῶν. 8 Pro Συννάδ. 9 Pro Μιδαΐου.

Conſtantinus minimus epiſcopus civitatis Baritæ Lycaoniæ provinciæ definiens ſubſcripſi.
Euſtathius indignus epiſcopus civitatis Amilandenſium provinciæ Lycaoniæ definiens ſubſcripſi.
Conon indignus epiſcopus civitatis Aaſadarum provinciæ Lycaoniæ definiens ſubſcripſi.
Theodoſius minimus epiſcopus civitatis Berenorum Lycaoniæ definiens ſubſcripſi.
Longinus minimus epiſcopus Miſtianorum civitatis Lycaoniæ definiens ſubſcripſi.
Quiricus minimus epiſcopus Derbæ civitatis Lycaoniæ provinciæ definiens ſubſcripſi.
Alexander minimus epiſcopus civitatis Sumandenſium Lycaoniorum provinciæ definiens ſubſcripſi.
Paulus indignus epiſcopus Sozopolitarum civitatis provinciæ Piſidiæ definiens ſubſcripſi.
Theodorus minimus epiſcopus civitatis Bindei provinciæ definiens ſubſcripſi.
Marinus minimus epiſcopus civitatis Philomelii provinciæ Piſidiæ definiens ſubſcripſi.
Siſinnius minimus epiſcopus Manopoleos Piſidiæ provinciæ definiens ſubſcripſi.
Georgius minimus epiſcopus civitatis Galai provinciæ Piſidiæ definiens ſubſcripſi.
Conſtantinus indignus epiſcopus Mambiadenſium definiens ſubſcripſi.
Conon minimus Laodiceæ epiſcopus provinciæ Piſidiæ definiens ſubſcripſi.
Joannes miſeratione Dei epiſcopus civitatis Adadeorum provinciæ Piſidiæ definiens ſubſcripſi:
Patricius minimus epiſcopus civitatis Lymnæorum provinciæ Piſidiæ definiens ſubſcripſi.
Conon minimus epiſcopus civitatis Siniandi provinciæ Piſidiæ definiens ſubſcripſi.
Stephanus minimus epiſcopus civitatis Tyaſeorum provinciæ Piſidarum definiens ſubſcripſi.
Petrus minimus epiſcopus Seleuciæ ...... provinciæ .... definiens ſubſcripſi.
Plato minimus epiſcopus civitatis Mandeorum provinciæ Pamphyliæ definiens ſubſcripſi.
Zacharias minimus epiſcopus civitatis Lagenorum provinciæ Pamphyliæ definiens ſubſcripſi.
Georgius minimus epiſcopus civitatis Codrylenſium provinciæ Pamphyliæ definiens ſubſcripſi.
Paulus minimus epiſcopus civitatis Sylæi provinciæ Pamphyliæ definiens ſubſcripſi.
Conſtantinus minimus epiſcopus civitatis Eudociadis Provinciæ Pamphyliæ definiens ſubſcripſi.
Joannes minimus epiſcopus civitatis Hadrianæ provinciæ Pamphyliæ definiens ſubſcripſi.
Theodorus minimus epiſcopus civitatis Doarenorum ſecundæ Cappadocum provinciæ definiens ſubſcripſi.

A Κωνσαντῖνος ἐλάχ. ἐπίσκοπ. πόλεως [1] Βαρίτης τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.
Εὐςάθιος ἀνάξ. ἐπίσκ. πόλεως [2] Αμιλάνδων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγ.
Κόνων ἀνάξ. ἐπίσκ. πόλεως [3] Ασαδῶν ἐπαρχίας Λυκαονίας ὁρίσας ὑπέγραψα.
Θεοδόσιος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς [4] Βερίνων πόλεως Λυκαόνων ὁρίσας ὑπέγρ.
Λογγῖνος ἐλάχιςος ἐπίσκ. [5] Μιςιανῶν πόλεως Λυκαονίας ὁρίσας ὑπέγρ.
Κίρικος ἐλάχιςος ἐπίσκ. Δέρβης πόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.
B Αλέξανδρος ἐλάχιςος ἐπίσκοπος πόλεως [6] Συμανδῶν τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.
Παῦλος ἐλάχιςος ἐπίσκοπος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.
Θεόδωρος ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Βινδέου τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγ.
Μαρῖνος ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Φιλομηλίου τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγ.
Σισίννιος ἀνάξιος ἐπίσκ. τῆς [7] Μανοπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρισ. ὑπέγ.
Γεώργιος ἐλαχ. ἐπίσκ. πόλεως [8] Γαλαοῦ τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγ.
C Κωνσαντῖνος ἀνάξ. ἐπίσκ. τῆς [9] Μαμβιαδέων ὁρίσ. ὑπέγ.
Κόνων ἐλάχ. ἐπίσκ. Λαοδικείας τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρ. ὑπέγ.
Ιωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Αδαδέων πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγ.
Πατρίκιος ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως [10] Λυμναίων τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγ.
Κόνων ἐλάχ. ἐπίσκ. πόλεως Σινιανδοῦ τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγ.
Στέφανος ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς [11] Τυασέων πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγ.
D Πέτρος ἐλάχ. ἐπίσκ. Σελευκείας... ἐπαρχ. τῆς .... ὁρίσ. ὑπέγ.
Πλάτων ἐλάχ. ἐπίσκ. τῆς [12] Μανδέων πόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχ. ὁρ. ὑπέγ.
Ζαχαρίας ἐλάχ. ἐπίσκοπ. [13] πόλεως Λαγινῶν τῆς Παμφύλων ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγρ.
Γεώργιος ἐλαχ. ἐπίσκ. τῆς [14] Κοδρυλέων πόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγ.
Παῦλος ἐλαχ. ἐπίσκ. πόλεως τοῦ Συλαίου τῆς Παμφύλων ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγρ.
Κωνσαντῖνος ἐλαχ. ἐπίσκ. πόλεως Εὐδοκιάδος τῆς Παμφυλίας ὁρίσ. ὑπέγ.
E Ιωάννης ἐλαχ. ἐπίσκ. πόλεως Αδριανῆς τῆς Παμφυλίας ὁρίσ. ὑπέγρ.
Θεόδωρος ἐλάχιςος ἐπίσκ. πόλεως Δοαρηνῶν τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Κονων

HARDUINI NOTÆ.

1 Pro Βαράτης, vel Βερέττης. 2 Pro Αμβλάδων.
3 In Notitia & apud Baſilium can. 10. Οὐάσαδα. Ubi Zonaras & Balſamon legunt Μάσαδα.
4 Pro Βερινουπόλεως. 5 In Notitiis Μιςεία & Μίσθεια. Apud Baſilium ibidem, Μίσθεια. 6 Pro Οὐμανάδων
7 In notitia una, Ανάπολις: in altera, Νεάπολις. 8 Pro Σαγαλασσοῦ.
9 Pro Τυμβριάδων. 10 Pro Λιμνῶν. 11 Pro Τιτυασσέων, vel τετυασσέων.
12 Pro Μαγιδέων. 13 Pro πόλεως Σελγινῶν. 14 Pro Κορυδαλλέων.

Κόνων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Κολωνείας τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Εὐστάθιος ἐλαχ. ἐπίσκοπ. πόλεως Παρνασσοῦ τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Μιχαὴλ ἀναξ. ἐπίσκ. Ναζιανζοῦ τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Φαυστῖνος ἀνάξιος ἐπίσκ. [1] Γιγανῶν χώρας ὁρίσ. ὑπέγ.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως Πετρῶν τῆς Λαζῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγ.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκ. πόλεως Παρίου ὁρίσ. ὑπέγρ.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσ. Θεωρινῆς ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἰσίδωρος ἐλάχ. ἐπίσκ. Σάμου ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐπίσκ. τῆς Μοσυνέων πόλεως Φρυγῶν ἐπαρχ. ὁρίσ. ὑπέγρ.

Στέφανος ἐλαχ. ἐπίσκ. πόλεως Ἀττάδου τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας ὁρίσ. ὑπέγ.

Μαριανὸς ἀναξ. ἐπίσκ. [2] Κιθαριζῶν τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσ. ὑπέγ.

A Conon minimus episcopus civitatis Coloniæ secundæ Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Eustathius minimus episcopus civitatis Parnassi secundæ Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Michael indignus episcopus Nazianzi secundæ Cappadocum provinciæ definiens subscripsi.

Faustinus indignus episcopus Giganorum provinciæ definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus civitatis Petrarum provinciæ Lazorum definiens subscripsi.

Stephanus indignus episcopus civitatis Parii definiens subscripsi.

B Georgius indignus episcopus Theorinæ definiens subscripsi.

Isidorus minimus Sami episcopi definiens subscripsi.

Joannes episcopus civitatis Mosyneorum Phrygiæ provinciæ definiens subscripsi.

Stephanus minimus episcopus civitatis Attadi provinciæ Phrygiæ definiens subscripsi.

Marianus indignus episcopus Citharizorum primæ Armeniorum provinciæ definiens subscripsi.

CANONES NOVEM

CONCILII VI OECUMENICI.

ADMONITIO SURII DE CANONIBUS SEQUENTIBUS.

Hi novem sequentes canones falso adscribuntur sextæ synodo, sed quia pu cum primis esse videantur, noleimus curiosum lectorem eorum cognitione fraudare; itaque suo illos loco reliquimus ex vetusto codice monasterii sancti Bavonis urbis Gandavensis Flandriæ desumptos. Erat autem codex ille ad instar decreti Gratiani distinctus quinque partialibus libris, quorum singuli tractabant singulas materias. Itaque capitula quæ subjunguntur, desumpta sunt ex ejusdem libro quarto, capite quinquagesimosexto.

TITULUS DE CANONIBUS APOSTOLORUM ET DE SYNODIS principalibus

Apostolorum canones, qui per Clementem Romanum Pontificem, sicut quidam asserunt, &c. Sexta in Constantinopoli centum quinquaginta patrum contra Macarium Antiochenum episcopum & socios ejus, qui unam voluntatem & operationem in Christo falsa suspicione adstruebant, temporibus Constantini principis, Agathonis papæ Romani, Georgii Constantinopolitani, qui condemnata hæresi præfata, scripserunt novem capitula inferius annexa.

CAPITULA.

I.

Si quis presbyter inventus fuerit alicui clerico vel laico munera dare, aut dedisse, ut ecclesiam alterius presbyteri subripiat, sciat se pro hac rapina & sua cupiditate aut gradum amissurum, aut in carceris ærumna longo tempore pœnitentiam agendo detinendum.

II.

Si parvulus ægrotans ad quemlibet presbyterum baptismi gratia de cujuslibet parochia allatus fuerit, ei baptismi sacra- C mentum nullo modo denegetur. Si quis hoc munus petenti concedere detrectaverit, & ille parvulus absque baptismi gratia mortuus fuerit, noverit se ille, qui eum non baptizavit, pro ejus anima rationem redditurum.

III.

Nullus sacerdos aut clericus sive laicus præsumat calicem, aut patenam, aut quælibet vasa sacra & divino cultui mancipata ad alios usus detorquere. Nam quicumque de calice sacrato, quo sanguis Christi accipitur, aliud bibit D præter Christi sanguinem, & patenam ad aliud officium habet, quam ad altaris ministerium, deterrendus est exemplo Baltassar, qui dum vasa domini in usus communes assumpsit, vitam pariter cum regno amisit.

IV.

HARDUINI NOTÆ

1 In Notitiis, Ζηγανους, vel τζιγανους, ex provincia Lazicæ. *Harduinus.*
2 In Novella Justiniani 31 Κιθαριζον φρουριον *Harduinus.*

ANNO CHRISTI 680.

IV.

Si quis ex presbyteris voluerit nepotem suum aut aliquem consanguineum ad scholas mittere in ecclesiis sanctorum, aut in cœnobiis, quæ nobis ad regendum commissa sunt, licentiam id faciendi concedimus.

V.

Presbyteri per villas & vicos scholas habeant. Et si quislibet fidelium suos parvules ad discendas literas eis commendare vult, eos non renuant suscipere & docere, sed cum summa caritate eos doceant, attendentes illud quod scriptum est: *Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: & qui ad justitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Cum ergo eos docent, nihil ab eis pretii exigant, nec aliquid ab eis accipiant; excepto, quod eis parentes eorum caritatis studio sua voluntate obtulerint.

VI.

Ex Gandenrubeo lib. 2. num 135. dicitur esse ex concilio Vormatien. *De instructione bonorum operum.*

Cum ergo omnium scripturatum sanctarum paginæ, instrumentis bonorum operum refertæ sint, & sanctarum scripturarum campis possint inveniri arma, quibus vitia comprimantur, & virtutes nutriantur; libuit nobis, huic nostro capitulari inserere sententiam cujusdam patris de instrumentis bonorum operum, in qua, magna brevitate, quid agi, quidve vitari debeat, continetur. In primis dominum Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute, denique proximum tanquam seipsum: Deinde non occidere, non adulterari non facere furtum, non concupiscere, non falsum testimonium dicere: honorare omnes homines. & quod sibi aliquis fieri non vult, alii ne faciat: abnegare semetipsum sibi, ut sequatur Christum; corpus castigare, delicias spernere, justitiam amplecti, jejunium amare, pauperes recreare, nudum vestire, infirmum visitare, mortuum sepelire, & in tribulatione subvenire, dolentem consolari, a sæculi actibus se facere alienum, nihil amori Christi præponere, iram non perficere, iracundiæ tempus non reservare, dolum corde non tenere, pacem falsam non dare, caritatem non derelinquere: non jurare, ne forte perjures: veritatem ex corde & ore proferre, malum pro malo non reddere, injuriam non facere, sed & sibi factam patienter ferre inimicos propter Deum diligere, maledicentes se non remaledicere, sed magis benedicere, persecutionem propter justitiam sustinere: non esse superbum, non vinolentum, non multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmurosum, non detractorem: bonum aliquid in se cum viderit, Deo applicet, non sibi; spem suam Deo committere; malum semper a se tactum sciat, & sibi reputet: diem judicii timere, gehennam expavescere, vitam æternam omni concupiscentia spirituali desiderare, mortem quotidie ante oculos suspectam habere, actus vitæ omni hora custodire, in omni loco Deum se respicere pro certo scire: cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad petram Christum allidere, & seniori spirituali patefacere: os suum a malo vel pravo eloquio custodire: multum etiam loqui non amare, verba vana non loqui: risum multum aut excelsum non amare, lectiones vero sanctas libenter audire, orationi frequentor incumbere, mala sua præterita & præsentia cum lacrymis & gemitu quotidie Deo in oratione confiteri, de ipsis malis de cetero se emendare, desideria carnis non perficere, voluntatem propriam odire; præceptis sacerdotis & præceptoris Dei in omnibus obedire, etiam si ipse aliter (quod absit) agat, memores illius dominici præcepti: *Quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, nolite facere.* Non velle dici sanctum antequam sit, sed prius esse quod dicatur. Præcepta * vero dominica adimplere, castitatem amare, nullum odire, zelum * per invidiam non habere contentionem non amare, elationem fugere, & seniores venerari, juniores diligere in Christi amore, pro inimicis orare, cum discordantibus ante solis occasum in pacem redire, & de Dei misericordia nunquam desperare.

Matth. 23.

* Dei quotidie

* &

Ecce hæc sunt instrumenta artis spiritalis; quæ cum fuerint a nobis die noctuque incessabiliter adimpleta, in hoc præsenti sæculo tranquillam faciunt ducere vitam, & in die judicii reconsignata illa merces nobis a domino recompensabiliter retribuetur, quam ipse promisit, dicens *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus qui diligunt illum.* *1 Cor. 2.*

VII.

Commonendi sunt fideles omnes a minimo usque ad maximum, ut orationem dominicam & symbolum discant: & dicendum est eis, quod his duabus sententiis omne fidei Christianæ fundamentum incumbit. Et nisi quis has duas sententias & memoriter tenuerit, & ex toto corde crediderit, & in oratione sæpissime frequentaverit, catholicus esse non poterit. Constitutum namque est a sanctis patribus, ut nullus chrismetur, neque baptizetur, neque a lavacro fontis alium suscipiat, neque coram episcopo ad confirmandum quemlibet teneat, nisi sym-

ANNO CHRISTI 680.

ſymbolum & orationem dominicam memoriter tenuerit, exceptis his, quos ad loquendum ætas minime perduxit: dicendum eſt illis, ut ſingulis diebus, qui amplius non poteſt, ſaltem duabus vicibus oret, mane ſcilicet & veſpere, dicens ſymbolum ſive orationem dominicam: Qui plaſmaſti me, miſerere mei: vel etiam: *Deus propitius eſto mibi peccatori*: & Deo gratias agat pro quotidianæ vitæ commeatibus, & quia ſe ad imaginem ſuam creare dignatus ſit, & a peccatoribus ſegregare. His actis & ſolo Deo creatore ſuo adorato, invocet ſanctos, ut pro ſe intercedere apud majeſtatem divinam dignentur. Hæc faciant, quibus baſilicæ locus eſt, in baſilica: qui vero in itinere, aut pro qualibet occaſione in ſilvis aut agris eſt, ubicumque cum ipſa hora matutina vel veſpertina invenerit, ſic faciat, ſciens Deum ubique præſentem eſſe, dicente pſalmiſta: *In omni loco dominationis ejus benedic anima mea domino*. Et: *Si aſcendero in cœlum, tu illic es*, &c.

Luc. 18
Pſalm. 102.
Pſalm. 138.

VIII.

Diei vero dominici (quia in eo Deus lucem condidit, in eo manna in eremo pluit, in eo naſci dignatus eſt, in eo ſtella magis refulſit, in eo de quinque panibus & duobus piſcibus quinque millia hominum pavit, in eo baptiſmum in Jordane a Joanne ſuſcepit, in eo ipſe pius redemptor humani generis ſponte pro ſalute noſtra a mortuis reſurrexit, in eo Spiritum ſanctum ſuper diſcipulos infudit) tanta debet eſſe obſervantia, ut præter orationes & miſſarum ſolennia, & ea quæ ad veſcendum pertinent, nihil aliud fiat. Nam etſi neceſſitas fuerit navigandi ſive itinerandi, licentia datur, ita dumtaxat, ut hujus occaſione miſſæ & orationes non prætermittantur. Conveniendum eſt ſabbato die cum luminaribus cuilibet Chriſtiano ad eccleſiam; conveniendum eſt ad vigilias ſive ad officium matutinum. Concurrendum etiam eſt cum oblationibus ad miſſarum ſolennia: & dum ad eccleſiam conveniatur, nulla cauſa dici debet vel audiri, nulla jurgia ſunt habenda, ſed tantummodo vacandum eſt orationi, & celebrationi eleemoſynarum, in Dei laudibus cum amicis & proximis & peregrinis ſpiritualiter epulandum.

IX.

Admonendi ſunt omnes, ut hoſpitalitatem diligant, & nulli hoſpitium præbere detrectent. Et ſi cui forte hoſpitium præſtiterint, nullam ab eo mercedem accipiant; niſi forte illi qui recipiunt, ſponte ſua aliquid dent. Dicendum quoque eſt illis, qualiter multi per hoſpitalitatis officium Deo placuerunt, dicente apoſtolo: *Per banc enim placuerunt quidam Deo, angelis hoſpitio ſuſceptis*. Et iterum: *Hoſpitales ſine murmuratione*. Et ipſe dominus ad judicium veniens, dicturus eſt: *Hoſpes eram, & collegiſtis me*. Sciant quicumque hoſpitalitatem amant, Chriſtum ſe in hoſpitibus recipere. Nam ille modus hoſpitalitatis non ſolum inhumanus, ſed etiam crudelis eſt, quod nunquam in domum hoſpes ante recipitur, niſi prius dandi hoſpitii merces compenſetur: & quod dominus agere juſſit pro perceptione regni cœleſtis, pro acquiſitione terrenarum rerum agatur.

Hebr. 13.
1. Petr. 4
Matth. 18.

IN CONCILIUM [b] CONSTANTINOPOLITANUM TERTIUM, [c] SEXTUM, [d] œcumenicum ſeu univerſale, [e] approbatum, [f] in quo ducenti octoginta novem epiſcopi [g] Monothelitarum hæreſim condemnarunt [h] ſub Agathone papa & [i] Conſtantino Pogonato imperatore, [k] anno redemptoris noſtri DCLXXX. inchoatum, & ſequente abſolutum.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Concilium hoc a quo indictum fuerit, quave occaſione?

a *Concilium*.) Hæc ſancta ſynodus auctoritate Agathonis papæ indicta; hortatu, ope & conſilio imperatoris congregata eſt hac ratione: Poſt pacem cum Saracenis & Bulgaris initam, Conſtantinus imperator pietatis & concordiæ Chriſtianæ amantiſſimus, ſummo ſtudio optaverat, ut ad conciliandam orientalem eccleſiam cum occidentali, & ad controverſiam de una Chriſti voluntate & operatione definiendam, concilium univerſale congregaretur; qua de cauſa ille ad Donum papam ſcribens ſacram illam quæ extat inter præambulares hujus concilii, ſumma illum obteſtatione rogat & monet, ut ad pium hunc conatum promovendum legatos ſuos mittere velit, promittitque futurum, ut cum honore excipiantur, tutoque comitatu adducti, poſt finem concilii viciſſim ſecure reducantur. Accepit epiſtolam Doni ſucceſſor Agatho, qui Dono defuncto ſurrogatus erat antequam ſacra imperatoris Romam delata fuiſſet. Qui dum pium eſſe cognovit id quod petebatur, voto ac deſiderio imperatoris acquievit, indictiſque per occidentem conciliis pluribus, cauſam Monothelitarum examinari, diſcuti & dijudicari mandavit. Quibus legitime peractis, idem pontifex Romæ ſynodum congregavit, qua cum fidem orthodoxam contra Monothelitas firmiſſime ſtabiliviſſet, legationem deputavit, quæ accepto commonitorio Conſtantinopolim venit circa initium Septembris anni 680. Quam dum imperator pientiſſimus magno cum honore excepiſſet, per ſacram ad Georgium Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopum tranſmiſſam (extat inter præambulares hujus concilii) reliquos omnes patriarchas cum ſubditis epiſcopis congregari procuravit. Sciens enim citra conſenſum Romani pontificis univerſale concilium celebrari non poſſe, nec debere, aliorum epiſcoporum neminem advocaverat, donec legati ſedis apoſtolicæ præſentes eſſent, vel certo tempore ſe affuturos promiſiſſent. Ita certum eſt, quod hæc ſancta ſynodus hortatu, conſilio, & auxilio piiſſimi imperatoris congregata, non aliter quam debitâ & legitima auctoritate pontificia indicta & convocata fuerit.

Acta concilii depravata ſunt.

Acta concilii multis in locis depravata ſunt. Præterquamquod non uno in loco mendoſa eſſe infra demonſtrentur, deſiderantur nonnulla, quæ recenſet Anaſtaſius ſupra in vita Agathonis, ubi ſynodalium actorum breve compendium congeſſit. Quorum impoſtura ex epiſtola ſynodica concilii Romani hæc particula *Filioque* expuncta fuerit, dixi ſupra in notis ejuſdem concilii Romani ſub Agathone. Dolo ac fraude Monothelitarum ſuperadditum eſt ſynodalibus actis, quidquid in cauſa Honorii pontificis dictum aut factum eſſe pluribus in locis commemoratur. Impoſturæ auctorem ſi quis Theodorum Conſtantinopolitanum epiſcopum fuiſſe dicat, non fecerit illi fortaſſe injuriam, ſi diligenter conſiderentur ea, quæ ſupra dixi in notis ad vitam Agathonis, verbis *ceſſavit epiſcopatus*, quæque dicam infra in notis actionis 13. 14. &c. Centum & tres canones, qui ſub nomine ſextæ ſynodi œcumenicæ hactenus vulgati fuerunt, non a patribus concilii œcumenici ſanciti fuerunt;

Canones Trullani non ſunt ſextæ ſynodi, ſed alicujus Pſeudoſynodi ſextæ.

ſed potius a quodam conciliabulo, quod poſt annos decem habitum eſt Conſtantinopoli in Trullo tempore Sergii papæ & Juſtiniani imperatoris junioris, anno domini 692. quodque a viris doctis quiniſextum concilium nominatur, ideo quod profiterentur epiſcopi ejuſdem conciliabuli, ſed allegatos canones, nomine quintæ & ſextæ ſynodi, tanquam appendicem quamdam neceſſariam edidiſſe. Vide quæ dicturi ſumus in notis concilii illius ſub Sergio. Græca ſimul & Latina editio, quæ ex typographia cameræ apoſtolicæ anno 1608 in lucem prodiit, ex quibus antiquis exemplaribus recognita fuerit, indicat collector initio tom. 3. his verbis: Sexta ſynodus generalis cum quatuor Græcis codicibus manuſcriptis collata, duobus bibliothecæ Vaticanæ, tertio olim Cardinalis Sirleti Auguſtini archiepiſcopi Tarraconenſis Latina interpretatio ex codicibus manuſcriptis Vaticanis emendata; & ubi interpres in ſuo textu Græco aliter legiſſe videtur quam nunc in noſtris codicibus habeatur, vel Græcorum verborum ſenſus non eſt rite expreſſus, diverſitatem in margine indicavimus. Nonnulla etiam Græco ex Latina verſione ad marginem annotavimus.

Locus concilii.

b *Conſtantinopolitanum tertium.*) Intellige ſanctum & œcumenicum: Plura enim provincialia & reprobata generalia concilia Conſtantinopoli celebrata fuiſſe, ex præcedentibus conſtat. Habitum eſt Concilium Conſtantinopoli in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatum eſt Trullus; ideo fortaſſe, quod ipſum ſecretarium ejuſmodi Trullo faſtigiatum, teſtudine ſurſum erecta, ſua rotunditate hemiſphærium conficeret. Nam apud eos, qui ſcripſerunt de ædificiis Conſtantinopolitanæ civitatis, item apud Anaſtaſium in vita Sergii, Trullus ſive Trulla, ſignificat ſublimem fornicem deſuper in altum porrectum, in rotundum concameratum, quem Italice dicimus cuppula. Ita Baronius anno 680. num. 41.

Trullus quid ſit?

Hæc ſynodus inter œcumenicas eſt ſexta.

c *Sextum.*) Patres concilii Toletani XIV. canone 7. hanc ſynodum quintam numerant; non ſane ea intentione, quaſi concilium œcumenicum vere quintum ſub Vigilio papa habitum abjicerent; ſed quod eas tantum illi enumerarent, quibus de fidei definitionibus agitur. Quare cum illi de fide tractarent, & in quinta ſynodo œcumenica tantum de perſonis ageretur, illam velut ad dogmata fidei ſtabilienda minus neceſſariam prætierunt. Vide Baronium anno 684. num. 6.

Oecumenica ſynodus eſſe probatur. Præſes concilii quis fuerit?

d *Oecumenicum.*) Utpote cui omnes totius orbis epiſcopi per ſe vel per ſuos patriarchas eorumve legatos interfuerunt: cuique Agatho pontifex Romanus, ut teſtatur Zonaras in vita Conſtantini IV. per Theodorum & Georgium presbyteros, Joannem diaconum ſedis apoſtolicæ legatos præſedit. Unde eſt, quod ſupradicti legati in ſingulis actionibus, primi omnium nominantur, loquuntur & ſubſcribunt. Conſtantinus imperator cum ſuis magiſtratibus eminentiore loco ſedens concilio interfuit, non ut, quod inepte ajunt hæretici, eidem præſideret, cauſamque ſynodalem dijudicaret, neque ut voto ſuo deciſivo aliquid definiret; ſed tantum ut a ſacro patrum conventu omne contentionis, rixarum & tumultus periculum averteret, ſanctæque ſynodo (prout in ſacra ad Donum pontificem miſſa promiſerat) ſecuritatem & tranquillitatem procuraret. Hoc eſt, quod in actis ſynodalibus præſediſſe, id eſt primo loco ſediſſe dicitur. Vide Bellarm. lib. 1. de concil. cap. 5. & 19.

Imp. qua de cauſa interfuerit.

An ſit approbatum.

e *Approbatum.*) Communis ſententia eccleſiæ hanc ſacroſanctam ſynodum inter approbatas œcumenicas ſemper huc uſque recenſuit. Eamdem auctoritate B. Leonis papæ II. confirmatam fuiſſe per epiſtolam, quam ad ſynodicam concilii ipſe reddidit a pluribus hujus ſæculi ſcriptoribus doctiſſimis hactenus exiſtimatum fuit. Sed cum auctor allegatæ epiſtolæ confirmet ſententiam anathematis, quæ in corruptis ſynodalibus actis in Honorium pontificem lata dicitur, adeoque nulla ratione defendi poſſint ea quæ ſupra pro defenſione & expurgatione allata fuerunt, de memorata ſæpius epiſtola diverſi diverſa judicarunt. Bellarm. lib. 4. de Rom. pontif. cap. 11. epiſtolam Leonis corruptam eſſe ſcribit. Joannes de Turrecremata univerſam ſynodum cum Leone pontifice in facti quæſtione aberraſſe concedit. Baronius autem allegatam epiſtolam Leonis commentitiam eſſe probat iis rationibus quas ponam infra in notis ejuſdem epiſtolæ Leonis.

Numerus epiſcoporum quantus?

f *In quo ducenti octoginta novem epiſcopi.*) Ita Theophanes & Cedrenus in ſuis annalibus. Conſentit numerus qui habetur act. 3. in VII. ſynodo. Photius in epiſtola ſive libello de ſynodis numerat centum ſeptuaginta. Paulus diaconus de geſtis Longobardorum lib. 6. c. 4. Beda libro de ſex ætatibus prope finem. Regino lib. 1. Addo Viennenſis & Freculphus in chron. ſolum centum quinquaginta epiſc. interfuiſſe ſcribunt. Theodorus Balſamo ponit 171. In ultima actione ſynodi 166. Epiſcopi per ſe vel per ſuos legatos ſubſcripſiſſe reperiuntur. Ipſo ſynodi exordio longe minor numerus epiſcoporum habetur; idque accidit ea de cauſa, quod epiſcopi omnes tanta temporis brevitate, quanta præſcripta fuerat, Conſtantinopolim pervenire non potuerint. Ex patriarchis præſentes fuerunt Georgius Conſtantinopolitanus,

Patriarchæ qui & quot interfuerint?

A & Macarius Antiochenus, Alexandrina & Hieroſolymitana ſede adhuc paſtoribus & epiſcopis vacantes, per vicarios præſto fuerunt.

Quis & qualis fuerit conſeſſus patrum.

Seſſio patrum ita diſpoſita fuit, ſicut in concilio Chalcedonenſi. A ſiniſtris, velut loco digniore, ſederunt ſedis apoſtolicæ legati; a dextris vero Conſtantinopolitanus epiſcopus, necnon Antiochenus, atque legatus ſedis Alexandrinæ. Eminentiore loco velut defenſor & patronus concilii cum ſuis magiſtratus ſedebat Conſtantinus imperator. Sacroſanctum Dei evangelium ex more anteriorum conciliorum, collocatum erat in ſella ornatiſſima in medio totius conſeſſus, ut ejus intuitu patres concilii cogitarent, Chriſtum vere præſentem eſſe illi congregationi, quam in nomine ejuſdem convocaſſent

g *Monothelitarum hæreſim condemnarunt.*) Ut facile cognoſcas; quo rerum ordine illud factum fuerit, ſummatim & quaſi per compendium ſingularum actionum hiſtoriam recenſebo.

Actorum ſynodalium compendiola relatio. Prima ſeſſione legati apoſtolici inquirunt originem Monothelitarum.

Prima ſeſſione, quæ habita fuit ſeptima Novembris, B legati ſedis apoſtolicæ cauſam indicti concilii proponentes, a Sergio ejuſque ſucceſſoribus Conſtantinopolitanis epiſcopis novam hæreſim de una Chriſti voluntate & operatione in eccleſiam invectam eſſe dixerunt. Cumque Macarius Antiochenus juſſu imperatoris ab objecta legatorum ſuo nomine ſuorumque ſectariorum reſponderet, nullam a ſe novitatem in eccleſiam introductam eſſe, ſed potius ſe credere & prædicare quæ a ſanctis conciliis & patribus accepta Honorius papa, & Cyrus Alexandrinus profeſſi eſſent: mandavit illi imperator, ut allegatam exceptionem probaret. Obtemperavit Macarius, & ex patriarchio codices quinque ſynodorum œcumenicarum proferri præcepit. Qui cum allati fuiſſent a diſcipulo Macarii Stephano, tertia ſynodus Epheſina, uſque ad illum locum Cyrilli. *Eſt enim ejus omnipotens voluntas*, perlecta fuit. Conſtitit ibi lector, atque intulit ex eo Macarius, unam in Chriſto voluntatem eſſe. Legati ſedis apoſtolicæ hanc illationem nullam eſſe & plane ineptam, ex eo oſtenderunt, quod maniſeſtiſſimum eſſet, loqui Cyrillum allegato loco de divina dumtaxat C voluntate, quam Filius cum Patre & Spiritu ſancto communem habet. Cumque deinceps imperator ea quæ Epheſini concilii reliqua erant, lectione abſolvi mandaſſet, eorumque recitationi plures horæ impenſæ fuiſſent, concluſa ſeſſione prima, lectio ceterorum conciliorum œcumenicorum in ſequentem ſeſſionem dilata fuit

Macarius Monothelita profert teſtimonium concilii Epheſini.

Actio II. Leguntur acta concil. Calcedonenſis.

Decima Novembris actione ſecunda lectum eſt ſacroſanctum Chalcedonenſe concilium. Ex quo Macarius orthodoxæ fidei nihil adverſum invenire aut objicere potuit; ſed potius legatorum inſtantia, quando legebatur epiſtola ſancti Leonis ad Flavianum, qua duæ naturæ & operationes in Chriſto aperte prædicantur, & ſuis quaſi jaculis confoſſus, deque turpiſſimo mendacio convictus quæſivit effugium, ut auctoritate Dionyſii Areopagitæ, dei virilis tantum operatio Chriſti diceretur duarumque voluntatum & operationum vocabulis abſtineretur. Sed ne extraneis interlocutionibus a propoſito themate diſcederetur, quod reliquum erat Chalcedonenſis concilii legendo abſolvi, actioneque ſequente quintam ſynodum recitari imperatum fuit.

Ex epiſtola ſancti Leonis probant legati duas operationes.

Actio III. Quintæ ſynodi acta leguntur, & impoſturæ hæreticorum circa eadem acta deteguntur.

D Tertia actione cum 13. Novembris eodem loco tempore, & ordine patres concilii cum imperatore conveniſſent, quinta ſynodus, prout ante conſtitutum fuerat recitata eſt. Ejus initio ex quadam commentitia epiſtola ſub nomine Mennæ Conſtantinopolitani epiſcopi ad Vigilium papam, legebatur unam eſſe in Chriſto voluntatem. Quod ut ſolide refutaretur, legati ſedis apoſtolicæ dixerunt, fictam & commentitiam ſub nomine Mennæ epiſtolam, Vigilio inſcriptam, dolo ac fraude Monothelitarum actis ſynodalibus inſertam fuiſſe; idque eo argumento maniſeſtiſſime comprobarunt, quod Mennas ſex annis ante quintam ſynodum ſub Vigilio celebratam, ex hac vita migraſſet. Qua de re cum diligentior inquiſitio haberetur, evidentiſſimo indicio numeri deprehenſum fuit, tres quaterniones priores, quibus continebatur commentitia Mennæ epiſtola, actis ſynodalibus (impoſtura haud dubie Monothelitarum) ſuperadditos fuiſſe. Juſſit itaque imperator reliquum commentitiæ epiſtolæ præteriretur, potiuſque legeretur quidquid actorum ſyno- E dalium quinti concilii ſupereſſet. Obtemperatum eſt imperatori; cumque ſeptima actione ventum eſſet ad anathematiſmum adverſus Theodorum Mopſueſtenum, ibique legeretur, eum anathemati ſubjectum fuiſſe ideo quod non confiteretur unam in Chriſto perſonam; additamento Monothelitarum jungebatur, Et unam operationem. Novam impoſturam legati audientes, Vigilium a calumnia hæreticorum defenderunt, objectoſque ſub nomine Vigilii libellos, partus eſſe ſuppoſititios convicerunt hac evidenti ratione, quod de fide orthodoxa non aliter quam ſacroſancta ſynodus quinta œcumenica ſentire potuerit; cum alioquin ſi aliter ſenſiſſet, a ſancto concilio receptus non fuiſſet. Poſt hæc interlocutione patrum & judicum cognitorum dictum eſt, nihil inventum eſſe in ſynodis, quod Monothelitis faveret: additum eſt, operæ pretium videri, ut alterum illud, quod Macarius initio primæ actionis pollicitus erat, præſtaretur

retur

retur: nimirum, ut suam ille de una Christi voluntate & operatione novam hæresim auctoritate patrum, sicut promiserat, confirmaret. Verum cum Georgius Constantinopolitanus petiisset, legi prius epistolas illas duas, quas Agatho & Romana synodus ad imperatorem transmiserant, placuit istam gratiam præstare petentibus: sed dilata est recitatio longiusculárum epistolarum in sequentem actionem.

Actio IV. Duæ epist. Agathonis altera a se solo, altera a se & synodo Romana ad imp. scriptæ leguntur.

Uno itaque die interlapso, quartam actionem 14. Novembris celebraturi iidem qui supra convenerunt, juxta synodalem constitutionem præcedente actione factam. Duæ epistolæ, quarum altera Agathonis, altera concilii Romani erat, a capite usque ad calcem perlectæ fuerunt. Priore scribit Agatho, quod nemo suorum prædecessorum a recta & orthodoxa fide catholica aberravit: cui assertioni cum Monothelitæ ne verbo quidem contradixerint, nihilque in Honorium aliosve Romanos pontifices objecerint, qua fide infra in posterioribus actionibus affirmari putas, eumdem Honorium synodali judicio condemnatum esse? maxime cum patres ibidem profiteantur hanc epistolam Agathonis velut oraculum Spiritus sancti colendam & suscipiendam esse.

Actio V. Macarius profert duos codices testimoniorum.

Septima Decembris quinto patrum conventu celebrato, Macarius edidit duos codices, quibus, ut asserebat, de unica in Christo voluntate & operatione testimonia continebantur; quibus perlectis decretum fuit, ut reliqua testimonia, si quæ haberet, sequenti actione produceret.

Actio VI. Macarius profert tertium codicem testimoniorum.

Dum igitur 12. Decembris sexta sessio haberetur, Macarius reliqua testimonia ad suam sententiam confirmandam uno codicillo collecta edidit; cumque ea perlecta essent, legati sedis apostolicæ adversariorum testimonia detruncata esse allegarunt, simulque petiverunt decerni, ut ad imposturam eorum detegendam authentici codices ex patriarchio urbis afferantur. Qua occasione jussit imperator utriusque partis productas probationes sigillo consignari, diligenterque custodiri, deque allegatis utriusque testimoniis proximo conventu sedulo & fideliter inquiri. Hæc anno Christi 680. contigerunt.

Actio VII. Legati apost. proferunt testimonia sanctorum patrum de duabus Christi voluntatibus & operationibus.

Anno redemptoris nostri 681. 13. Februarii, cum per duos menses a sacris comitiis cessatum fuisset, habita est actio septima, qua legati sedis apostolicæ obtulerunt codicem testimoniorum ex sanctis patribus desumptorum, quibus duæ voluntates & operationes in Christo asserebantur: addita est lectio & series eorum, qui orthodoxam hujus articuli fidem impugnabant. His auditis, petitione Georgii Constantinopolitani & Macarii Antiocheni jussum est, ut loca citata cum codicibus patriarchii conferantur, & an Latina exemplaria cum Græcis consona sint, in præsentia plurium exploretur: & ne fraus committi posset, oblatum testimoniorum codicem consignarunt. Post hanc actionem die 13. Februarii, rursum 14. die ejusdem mensis ibidem loci conventum esse; eoque conventu Georgium Constantinopolitanum patriarcham, fidem catholicam & orthodoxam professum fuisse, scribit Anastasius in vita Agathonis his verbis: *Sequenti die in eodem secretario residente synodo una cum principe, synodica sanctissimi Agathonis relecta est.* Quæ cum in actis synodalibus desiderentur, credanturque data opera a Theodoro Constantinopolitano episcopo ablata, ne inde hæreticus esse probaretur, certissimo argumento constat, acta hujus concilii hoc loco mutilata esse; quæ alibi eorundem hæreticorum corruptela vitiata & depravata fuerunt.

Acta concilii mutilata.

Actio VIII. Singuli episcopi affirmant se credere quæ Agatho papa in epist. scripsit.

Eodem anno, septima die Martii, octava actio celebrata fuit, qua Georgius aliique plures episcopi, qui testimoniorum collationi cum authenticis exemplaribus factæ interfuerant, retulerunt, se loca patrum in codice legatorum sedis apostolicæ pro duabus voluntatibus & operationibus Christi allegata fideliter cognovisse, eaque authenticis patrum voluminibus plane consona reperisse; addiderunt se hac occasione motos, cum sanctis patribus de Christi voluntatibus & operationibus sentire, ac credere, desertaque Monothelitarum perfidia, fidem orthodoxam profiteri: quasque direxerat Agatho papa suggestiones, tanquam ex Spiritu sancto dictatas per os sancti ac beatissimi principis apostolorum Petri, & digito ter beatissimi papæ Agathonis scriptas, suscipere & amplecti. Post hæc Theodorus Melitenus episcopus obtulit acceptum, ut ille dicebat, a Stephano abbate Macarii discipulo libellum; quo continebatur, nihil in fide decernendum, præter ea quæ in sanctissimis conciliis decreta essent; & quod sufficeret in duabus naturis unam operationem confiteri, neque de duabus voluntatibus in Christo tacendum esse videri. Cum post factam suffragiorum collationem, ille ab imperatore interrogatus, unde libellum accepisset, iterumque Stephanum abbatem discipulum Macarii nominasset, atque adeo ipsum reliquosque Macarii discipulos de Monothelitarum hæresi suggillasset, exurgentes Macarii discipuli contestati sunt, Theodorum Melitenum episcopum esse mentitum, seque paratos esse fidem catholicam profiteri. Quod ut facerent, sequente actione nona per decretum synodi illis mandatum fuit. His itaque peractis, suggessit Georgius Constantinopolitanus sibi necessarium atque

Theodori petitio.

utilissimum videri, ut nomen Vitaliani papæ sacris diptichis, e quibus illud Theodorus Constantinopolitanus & Macarius Antiochenus invito imperatore expunxerant, iterum restitueretur; ideo maxime, quod ea de causa plures se ab ecclesia catholica separassent, de quibus hac de causa convertendis spes maxima foret. Consilio optimo acquiescit imperator, totamque synodum immensa lætitia perfundit. Cumque post hæc Macarius ceterique Syriæ episcopi rogarentur, an litteris sancti Agathonis papæ consentirent, præter Macarium omnes Syriæ episcopi affirmative responderunt, fideique catholicæ publicam professionem ediderunt. Deinde recitata sunt loca patrum a Macario collecta, in quibus falso affirmabat, unicam in Christo positam esse voluntatem. Sed cum inter legendum patres concilii animadvertissent, veterno sum hæreticum sententias patrum divinæ voluntati competentes, Christi personæ attribuisse, recitatisque intercisis patrum testimoniis eorumdem sensum depravasse, jussus est hæreticus manifestus edere professionem fidei catholicæ, quod cum ille contumaciter recusaret, diceretque nunquam id futurum esse, etiamsi membratim incideretur, & in mare mitteretur, iterum sententiarum illarum sanctorum patrum, quas Macarius protulerat, facta est collatio cum aliis codicibus e patriarchio urbis desumptis. Verum dum manifesto indicio sententias obtruncatas & intercisas fuisse reperissent, acclamatione universæ synodi Macario tanquam novo Dioscoro dictum est anathema, jussusque episcopatu deponi, ipse cum Stephano diacono ejus nudatus est pallio, & per Basilium Cretensem episcopum spoliatus est orario, eaque tunc temporis perpessus fuisse videtur, quæ scribit Anastasius in Agathone his verbis: *Ea hora sancta synodus una cum principe ejus orarium auferri jusserunt a collo ejus. Et exiliens Basilius episcopus Cretensis ecclesiæ ejus orarium abstulit: & anathematizantes eum projecerunt foris synodum, simulque & thronum ejus. Stephanum autem discipulum ejus, cervicibus a sancta synodo clerici Romani ejicientes expulerunt. Ea hora tantæ telæ aranearum nigerrimæ in medio populi ceciderunt, ut omnes mirarentur, eo quod sordes hæreseon expulsæ essent: & Deo auxiliante unitæ sunt sanctæ Dei ecclesiæ.* Hæc Anastasius in suo compendio sextæ synodi.

Vitaliani nomen sacris dipcychis restituitur.

Testimonia a Macario prolata ostenduntur falsata.

Macarii depositio.

Actio 9.

Nono convenit sancta synodus octava Martii anno 681. factaque publica testimoniorum Macarii collatione, post eorumque depravationem coram omnibus publicatam & manifestatam, sententia damnationis in Macarium & Stephanum lata est & executa.

Actio 10. Conferuntur loca sanctorum patrum ab Agathone citata. Confessio Petri Nicomediensis.

Decima actione, quæ habita fuit 18. Martii ejusdem anni, publicata est collatio locorum, quæ citata fuerant ex sanctis patribus in epistolis Agathonis & Romani concilii; estque in omnium consessu manifeste cognitum, probatum & declaratum, ipsa testimonia cum Græcis codicibus in omnibus convenire, prorsusque iisdem consentire. Deinceps Petri Nicomediæ episcopi palinodiam cantantis confessio lecta est, omniumque judicio approbata. Demum a Theodoro Hierosolymitanæ ecclesiæ legato petitum fuit, ut legeretur ea epistola Sophronii Hierosolymitani, quam Sergius Constantinopolitanus episcopus ad se transmissam non suscepit.

Actio XI. Epistola Sophronii Hierosolymitani lecta.

Vigesimo die Martii, actione undecima, juxta petitionem Theodori Hierosolymitani, lecta est epistola Sophronii ad Sergium: quæ cum omnium judicio approbata fuisset, ad hæresim Macarii, ejusque discipuli magis publicandam & confundendam, utriusque scripta blasphemiis plenissima recitari mandatum fuit; sed dum vix ad medium ventum esset, lectio eorum interrupta est, & prohibita; eo quod metueretur, ne horrendæ blasphemiæ, & portentosi quos continebat errores, auditoribus noxii forent: tandem judicatum fuit non absre futurum, si in detestationem hæresis Monothelitarum ex scriptis Macarii blasphemiæ illius exciperentur, collectæque in unum cum aliis blasphemiis hæreticorum, qui recenciti sunt in epistola Agathonis, conjugerentur. Inter alias blasphemias exceptus est ille locus, quo ille veterem Monothelitarum calumniam resuscitans, Honorium in suas partes attrahere conatus fuit. Sed cum huic calumniæ pro defensione beatissimi pontificis similem calumniam passi, legati sedis apostolicæ nihil contradixisse inveniantur: qui tamen pro Vigilio se fortissimos defensores ante opposuerant, cumque eadem blasphemia universæ ecclesiæ objecta epistolæ Agathonis expresse repugnaret: (utpote quod ille disertis verbis attestaretur, neminem suorum antecessorum in catholica & orthodoxa fide aberrasse) in eam fere descendo sententiam, quam tenet etiam Baronius, hanc cum duabus sequentibus actionibus a Græcis impostoribus magna ex parte synodalibus actis superadditam fuisse.

Macarii & Stephani opuscula damnantur.

Actio 12. Epistolæ Sergii ad Cyrum & Honorium & contra Mennæ ad Vigilium lectæ & collatæ.

Actione duodecima, quæ in nota temporis mendosa esse convincitur ex die præcedentis actionis undecimæ, missæ sunt ab imperatore ad synodum chartæ quædam, quas a Macario acceperat; quarum numero dum post sermonem acclamatorium superiore actione recitatum, contineretur epistola Sergii ad Cyrum Alexandrinum, ejusdemque alia ad Honorium pontificem: item epistola Honorii prima ad Sergium reddita, & Mennæ ad Vigilium,

lium, & contra Vigilii ad Mennam, a lectione sermonis acclamatorii & commentitiarum epistolarum sub nomine Mennæ & Vigilii effictarum, cessatum est: reliquæ autem epistolæ non tantum perlectæ; verum etiam cum ipsis originalibus in patriarchio contentis collatæ fuerunt. Quibus simul consentientibus rursum a sancta synodo est declamatum in Macarium, velut indignum, qui amplius ad consessum synodi admittatur. Post hæc Syriæ episcopi ac clerici unanimi voto in locum Macarii alium orthodoxum Antiochenæ ecclesiæ episcopum surrogare petiverunt. Sed dilata sunt hæc omnia in sequentem actionem: in qua cum desiderentur acta, quæ in electione Theophanis Antiocheni episcopi in locum Macarii surrogati contigerunt, certissimo argumento ostenditur, acta hujus concilii non tantum additione scriptorum commentitiorum, verum etiam mutilatione & obtruncatione rerum gestarum, vitiata, corrupta ac depravata etiamnum extare. Ex eo enim quod Theophanes in singulis sequentibus actionibus titulo Antiocheni episcopi nominatus reperitur, constat Theophanem actione 13. in locum Macarii suffectum fuisse, adeoque sine dubio depravata & mutilata esse acta concilii, quibus hujusmodi res gestæ desiderantur.

Acta concilii mutilata fuisse probatur.

Actio 13. Monothelitæ damnantur.

Actione decimatertia, die 28. mensis Martii celebrata, adversus hæreticos hosce, Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum nominatim recensitos lata est sententia condemnationis: quæ cum recitata fuisset, addita est lectio novem capitulorum conciliabuli Alexandrini, earumque epistolarum, quas Cyrus ad Sergium, Pyrrhus ad Joannem Romanum pontificem, Petrus, Paulus, aliique plures ad alios transmiserat. Quæ scripta dum * quinta synodus condemnasset, eadem igne cremari mandavit. Eamdem sententiam in Honorium pontificem, ejusque posteriorem epistolam promulgatam fuisse, acta concilii attestantur: verum mendose & per summam imposturam Theodori Constantinopolitani episcopi: qui cum nomen Vitaliani invito imperatore a sacris diptychis expunxisset, non tantum episcopatu amotus, verum etiam propter hæresim a concilio damnatus fuit, substituto illi Georgio, de quo supra actione septima: post obitum Georgii per simulationem orthodoxæ fidei anno sequente restitutus est pristinæ sedi & dignitati, ut testatur Nicephorus in chron. Nactus itaque originale exemplar concilii ea occasione, ut illud auctoritate pontificia confirmandum, ad Leonem secundum mitteret, suo ubique nomine expuncto, in odium Romani pontificis nomen Honorii, quem propter epistolam ad Sergium scriptam antiquiores Monothelitæ suarum partium esse jactitaverant, ubique substituit. Ipsum Theodorum synodali judicio de hæresi condemnatum fuisse testatur Anastasius in vita Agathonis, quamquam nomen illius nusquam apud acta concilii inveniatur. Honorium pontificem a patribus hujus concilii ob hæresim Monothelitarum non condemnatum, sed hanc dumtaxat calumniam fraude ac dolo Græcorum eidem impositam fuisse, plurimæ rationes persuadent. Quarum prima est, quod non potuerit damnare Honorium, nisi cum Agathonis epistola pugnaret, sibique ipsi contradiceret. Agatho enim in epistola sua ad Constantinum imperatorem aperte scribit, sedem Petri neque defecisse unquam, neque deficere, suorum prædecessorum neminem in fide vera aberrasse. Quod si verum est, quis credat paties sanctissimi concilii, Honorium Agathonis prædecessorem ob hæresim Monothelitarum condemnasse? Actione octava & decimaoctava profitentur iidem patres, Petrum allegata epistola per Agathonem locutum fuisse, scriptamque epistolam a Spiritu sancto dictatam esse; quis credat eundem Spiritum sanctum in hoc concilio contrarium esse locutum, judicioque synodali ob crimen hæreseos Honorium papam condemnasse? Quæ cum nemo virorum prudentium unquam asseruerit, necessum est fateri, acta hujus concilii omnibus istis locis, quibus Honorius Monothelitis annumeratur, ab æmulis Romanæ ecclesiæ corrupta esse. Secunda ratio, qua idem firmissime confirmatur, hæc est: Quod nisi concedatur, acta synodalia in iis, quæ causam Honorii concernunt, corrupta & depravata fuisse, oporteat fateri, universam synodum sanctissimam intolerabilis erroris, impudentiæ, & injustitiæ notam indelebilem incurrisse. Intolerabilis error foret, si unam atque alteram epistolam Honorii, ducenti octoginta novem patres non intellexissent, quave intentione ea scripta fuisset, ex circumstantiis temporis, loci ac personarum non advertissent, item quæ locorum dubiorum foret interpretatio, ex vulgata illa & celebri disputatione Maximi cum Pyrrho habita non audivissent. Magna esset impudentia, si apostolicam sedem, quæ communi antiquissimorum patrum sententia judicat omnes, & a nemine judicatur, ipsi jam præcipitato judicio condemnare præsumpsissent, cum alias ob damnationem Theodori Mopsuesteni, aliorumque minoris auctoritatis & dignitatis episcoporum, totum terrarum orbem commoveri, synodumque œcumenicam congregari oportuisset. Gravis est injustitia, sine causa justa damnare innocentem, atque citra legitimam debitamque processus formam etiam nocentem & criminis reum condemnare,

* sexta

Theodorus Constantinopolitanus episcopus acta concilii corrupit.

Theodorus a concilio damnatus fuit.

Honorium papam concilio damnatum non fuisse probatur primo.

Secunda ratio pro defensione Honorii.

A Si patres œcumenici concilii Honorium condemnassent; sine causa damnationis sententiam in eum intulissent. Epistolæ enim quas ad Sergium scripsit, & quarum causa in actis damnari perhibetur, catholicæ sunt, & supra in notis earundem epistolarum, & vitæ Honorii prolixus annotavi, nulla hæreseos suspicione laborant: siquidem ambæ clarissime testantur, ipsum sensisse & docuisse in Christo duas esse voluntates & operationes, & solum voluisse abstineri a nominibus *unius*, vel *duarum*, ad scandalum tollendum, & contentionem sedandam. Non potest autem juste de hæresi condemnari is, qui rem ipsam confitetur, licet nomen, præsertim ante definitionem ecclesiæ, justa de causa tacendum esse arbitretur: alioquin beatus Hieronymus posset jam pro hæretico condemnari: quia in epistola ad Damasum censuit, non esse dicendas in Deo tres hypostases, cujus contrarium postea ecclesia non semel definivit. Imo si reus objecti criminis fuisset Honorius, prius quam damnaretur, erat inquirendum, an errorem unquam revocaverit, vel potius in eodem usque ad obitum perseveraverit.
B Quare cum tantam ignominiæ notam nemo etiam hæreticorum huic sanctæ synodo impingendam esse sentiat, dubium non est, quin acta concilii in hac causa Honorii depravata fuerint. Tertio confirmatur idem hac ratione: Legati sedis apostolicæ rerum agendarum certum ac præscriptum acceperant commonitorium, nimirum ut eam fidem eaque dogmata constanter defenderet, quæ epistola sancti Agathonis continebantur. Cum itaque iidem legati, omnia quæ contra Honorium dicta aut facta enarrantur, silentio præterierint, nihilque eorum, quæ pro defensione sedis apostolicæ & Honorii, (quem Agatho velut prædecessorem suum ab hæresi immunem fuisse dixerat) juxta tenorem sui commonitorii fecisse debebant, peregerint; non imprudenter istinc inferre licet, aliquem impostorem suo nomini expuncto nomen Honorii substituisse.

Tertia ratio pro defensione Honorii.

Actione decimaquarta, quæ habita fuit 2. Aprilis, lecta sunt Mennæ & Vigilii papæ scripta de unica voluntate. Quæ cum patres veluti partum supposititium re-
C darguissent, atque anathemati tradidissent, episcopi Cypri tomum quemdam nomine Athanasii inscriptum protulerunt ex quo per inductionem longius petitam probarunt, in Christo duas esse voluntates & operationes.

Actio XIV. Redarguuntur imposturæ hæreticorum de scriptis Vigilii & Mennæ.

Actio decimaquinta celebrata est 26. Aprilis, qua permissu synodi Polychronius presbyter & monachus Monothelita homo insanus, falsisque dæmonum illusionibus deceptus, formulam suæ fidei, qua unam voluntatem in Christo profitebatur, in medio urbis mortuo imposuit, ea præsumptione & jactantia, quasi ille suam perfidiam non verbo tantum, sed & virtute miraculorum, mortuorumque resuscitatione confirmare posset. Cumque pluribus horis defuncto, cui chartula imposita erat, adstitissent, eique plura sine ullo effectu eorum, quæ stolide ac blaspheme promissa erant, insusurrasset: confessus tandem se mortuum suscitare non posse, a populo delusus abiit. Citatus a synodo ut errorem revocaret & pœnitentiam ageret, contumaciter in errore perseverans, depositionis & anathematis sententiam justo judicio incurrit.

Actio XV. Damnatur Polychronius hæreticus, qui mortuum ad vitam revocare conatus fuerat.

D Actione decimasexta, quæ propter amotos ab imperio fratres & collegas imperii, Heraclium & Tiberium, dilata est usque ad nonum Augusti, quidam presbyter Monothelita nomine Constantinus professus est, se ad docendam synodum venisse, atque ad concordiam inter Monothelitas & catholicos ineundam invenisse hunc modum, ut dicerentur in Christo duæ operationes, voluntas autem una. Cumque interrogatus a synodo dixisset, Christum ab humana voluntate, carne, & sanguine tempore crucis desertum esse; assertio ejus tanquam Manichæa explosa est & damnata. Constantinus vero presbyter hæreticus, dum pro suo merito parem damnationis sententiam accepisset, foras ejectus est. Deinde post acclamationes imperatori, Agathoni papæ, & universo concilio oblatas, postque hæreticos omnes ac singulos anathematizatos, actio 16. finem accepit.

Actio XVI. Constantini presbyteri Monothelitæ assertio de una voluntate damnatur.

Undecimo Septembris habita est actio 17. quæ Græce non extat. Hujus initio decretum orthodoxæ fidei patres confirmarunt, publiceque legi ac promulgari cura-
E runt. Postea Nicænum cum reliquis quatuor œcumenicis conciliis suo decreto corroborarunt, eorumque symbola recitari mandarunt: quibus absolutis patres concilii hæresim Monothelitarum, ejusque auctores, sectarios, ac defensores, juxta regulam ac normam ab Agathone papa & Romano concilio, (ut profitentur) sibi præscriptam, magno omnium catholicorum applausu condemnarunt. Consiste lector & observa evidentem actorum synodalium corruptelam: Si judicatum est juxta epistolas Agathonis & Romanæ synodi, male in sententia apponitur nomen Honorii, quod in neutra epistolarum reperitur: si vero sententia lata est in Honorium ea quam adversus Sergium aliosve Monothelitas pronunciarunt, saltem est quod ajunt, secundum præscriptum Agathonis & Romani concilii judicasse, cum horum auctoritate Honorius non tantum de hæresi Monothelitarum non condemnandus, sed etiam ab omni calumnia hæreticorum absol-

Actio XVII. Definitio fidei a synodo editur.

Honorii defensio.

absolvendus fuisset, ut indicant ea, quæ supra hac de re copiosius annotavi.

Actio xviii. Iterum coram imperatore definitio fidei in præcedenti actione lecta repetitur.

Decimasexta die ejusdem mensis Decembris actio ultima celebrata fuit, qua cum ad petitionem imperatoris definitio fidei superiore actione edita ac promulgata iterato lecta & approbata fuisset, patres orthodoxi, faustas dignasque imperatore catholico acclamationes Constantino imperatori detulissent, ipse imperator synodum allocutus dixit, se ideo hortatu suo concilium hoc legitima auctoritate indici & convocari voluisse, ut ecclesiæ catholicæ bene consultum foret, lectusque est deinde sermo acclamatorius sacrosanctæ synodi ad imperatorem quo patres orthodoxi iterum professi sunt, se in definitione dogmatis catholici, Aghatonis divinam illam & apostolicam (ut ajunt) epistolam, literasque synodales Romani concilii secutos fuisse, adeo ut iterata eorundem patrum confessio, magis magisque confirmet id quod supra frequenter annotavi, nomen Honorii per corruptelam & depravationem alicujus impostoris hæretici huic ceterisque præcedentibus actionibus nonnullis superadditum fuisse. His peractis contigisse videntur ea, quæ A- B nastasius in vita Agathonis describit his verbis: *Deinde abstulerunt e diptychis ecclesiarum nomina patriarcharum*, &c. Hæretici a sententia definitiva concilii ad sedem apostolicam appellarunt, patres vero orthodoxi eorum appellationi deferentes, illos ad Romanum pontifi- A cem miserunt. De rebus in synodo gestis ad eundem pontificem epistolam synodalem miserunt, petentes ab Agathone pontifice ut res in sancta synodo pie gestas sua auctoritate confirmare non gravetur. Quæ epistola hactenus in Latina editione, nunc ex nova versione cum Græca Romana desiderata in fine actorum hic lectori exhibetur. Ad finem hujus actionis apposita est epistola Constantini imperatoris, tribus fere mensibus post absolutam hanc synodum data & scripta, quæ illorum qui ad synodum convenerant in defendenda fide catholica studium commendat.

h *Sub Agathone papa.*) Anno pontificatus ejusdem tertio & quarto. *Tempus habiti concilii*

i *Constantino Pogonato*) Anno decimotertio imperii illius, quod post obitum patris cum fratribus solus tenuit. Illius vero imperii, quod cum patre adhuc vivente commune habuit, anno 27. ut patet ex actis synodalibus.

k *Anno redemptoris nostri* 680. &c.) Hic annus cum indictione nona, & cum anno Constantini 13. coincidit.

" Notas in supra positum concilium Constantinopolitanum pseudosextum, quod a recentioribus quinisextum nominatur, ejusque canones, per eundem Binium exaratas, vide infra sub Sergio papa.

EADEM SYNODUS VI. OECUMENICA

ANNO CHRISTI 680.

CONSTANTINOP. IMPERANTE LEONE

ANNO CHRISTI 680

Imperatore, filio Constantini Pogonati: patrum divinorum,

Ex libello Synodico.

Ὅνπερ ὁ φιλόχριστος αὐτοκράτωρ Λέων ἀναδεξάμενος, ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ἕκτην ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθῆναι προσέταξε σύνοδον· ἧς ἐξῆρχον προκαθεζόμενοι, τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος, Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης διάκονος, καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Γεώργιος, Πέτρον διαδεξάμενος· Θεοφάνης, Ἀντιοχείας τῆς Συρίας ἀρχιεπίσκοπος, τῆς Ἀλεξανδρέων τοποτηρητὴς, Πέτρος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, διὰ τὸ χηρεύειν πατριαρχῶν τῆς ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικρατείας, αὐτὴν, καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ Θεοδώρου, τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου· Ὀνωρίου, Ῥώμης· Κύρου, Ἀλεξανδρείας· Σεργίου, Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου, προέδρων γενομένων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· Θεοδώρου Αἰγύπτου, Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας, Στεφάνου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ Πολυχρονίου τοῦ νηπιόφρονος γέροντος, οὓς καθελοῦσα ἀναθεματίσασα. Ὅρον δὲ θεῖον κατὰ τὰς ἑσπερίους συνόδους ἐξέθετον δύο φύσεις δύο D θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν καταγγέλλοντα. Γεωργίου δὲ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος τοῦ παμμάκαρος, Θεόδωρος αὐτὸν διεδέξατο ὁ πανσεβαστος· κἀκεῖνον ὁ ἀπὸ ἀσηκρήτοις Παῦλος ὁ πάντιμος. καὶ αὐτὸν ὁ ἱερομάκαρ ὄντως Καλλίνικος.

Quam cum Christi-amans imperator Leo accepisset, sacram & œcumenicam sextam Constantinopoli synodum jussit congregari, cui præfuerunt præsidentes, locum tenentes papæ Romani Agathonis, Theodorus & Georgius Presbyteri, & Joannes diaconus: Constantinopolitanus item patriarcha C Georgius, qui Petro successerat · Theophanes, Antiochiæ Syriæ archiepiscopus: Alexandriæ ecclesiæ locum tenens, Petrus monachus & presbyter: propterea quod patriarchis viduatæ essent ob Agarenorum potentiam, & ipsa & Hierosolyma: contra Theodorum, Pharanum: Honorium, Romanum. Cyrum, Alexandrinum: Sergium, Pyrrhum, Paulum & Petrum, qui Constantinopolitani præsules fuerant: Theodorum item Ægyptium, Macarium cognominatum Antiochenum, Stephanum discipulum ejus, & Polychronium senem delirum: quos depositos anathemate notavit. Definitionem autem fidei divinam secundum occidentales synodos exposuit, qua duæ naturæ, duæ voluntates & operationes unius Christi Jesu, Dei & servatoris nostri annunciantur. Georgio autem sanctissimo ad dominum profecto, Theodorus reverendissimus successit: & huic Secretarius Paulum omni honore dignus, eique vere sanctus & beatus Callinicus.

ALIA CONSTANTINOPOLITANA,

JUSTINIANI IBIDEM

Ἰουστινιανὸς τοίνυν βασίλεια τὰ πατρῷα δεξάμενος, θείαν καὶ ἱερὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει διακοσίων τεσσαράκοντα θεοφόρων πατέρων συνήγαγε σύνοδον· ἣ τοὺς παραλειφθέντας τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ καὶ ἕκτῃ συνόδῳ κανόνας ἐξέθετο. καὶ πάσης E Ἑλληνικῆς τε καὶ Ἰουδαϊκῆς, ἀλλά γε καὶ τῆς αἱρετι-

Justinianus igitur, cum imperium paternum iniisset, divinam & sanctam Constantinopoli patrum divinorum ducentorum & quadraginta congregavit synodum: quæ omissos in quinta & sexta synodo canones edidit: & ab omni Græca atque Judaica, quin & hæretica traditione ecclesias purgavit

ANNO CHRISTI 680.

vit. Cum autem Leontius imperium invasisset, & Justinianum abscissis naribus Chersonem relegasset; Artemius, qui & Anastasius dicitur, Leontio successit: ipseque Justinianus imperio recuperato summum sacerdotem Callinicum oculis privavit, & in monasterium Choræ exulatum misit: & Cyrum, qui in Amastride insula inclusus fuerat, & recuperationem imperii ei prædixerat, Byzantii patriarcham in Callinici locum efferens constituit.

A ἡς παραδότεως, τὰς ἐκκλησίας ἐκάθηρε. Λεοντίου δὲ τῇ βασιλείᾳ ἐπιθεμένου, καὶ ῥινότμητον Ἰουστινιανὸν ἐν Χερσῶνι περιορίσαντος, Ἀρτέμιος, ὁ καὶ Ἀναστάσιος, τὸν Λεόντιον διεδέξατο· καὶ Ἰουστινιανὸς πάλιν τὴν βασιλείαν παρέλαβε. καὶ τὸν ἀρχιεράρχην Καλλίνικον ἀπόμματον ποιήσας, τῷ σεμνείῳ τῆς Χώρας παρέπεμψε· καὶ Κῦρον, τὸν Ἀμάστριδος τῆς νήσου ἔγκλειστον γεγονότα, καὶ τῆς ἑτέρας βασιλείας τὴν κατοχὴν αὐτῷ διαγγελισάμενον, τοῦ Βυζαντίου πατριάρχην ἀντὶ Καλλινίκου ὁ θρησκοπόος ἀπεκατέστησεν.

ANNO CHRISTI 681.

IDEM CONCILIUM VI. GENERALE.

Ex libello Photii de synodis, seu epistola ad Michaelem Bulgariæ principem, pag. 12. editionis Gr. Lat. Anglicanæ opera Ricardi Montacutii.

SANCTUM & œcumenicum sextum concilium, sibi quoque sacrum in urbium regina arcanorum ecclesiæ spectaculorum theatrum elegit. Centum autem & septuaginta divinis viris fultum, in certamen ingrediens, pietatem & religionem splendide victricem demonstravit. In hoc qui præessent judicati sunt digni, Georgius regiæ ipsius civitatis antistes, & Theodorus & Georgius in presbyterii dignitate constituti, una cum Joanne diacono, qui Agathonis sanctissimi Papæ Romani loco, in eorum qui præerant ordine numerati sunt. Et magnæ civitatis Alexandriæ sedis locum Petrus monachus implevit. Cum quibus & Georgius monachus ac presbyter, in gradum pontificiæ sedis Hierosolymorum ascendit. Hi simul cum aliis sacris, sanctisque patribus, Sergium, Pyrrhum, Paulum Constantinopolitanos, Honorium Romanum, Cyrumque Alexandrinum, & Theodorum Pharensem, qui mutuam mendacii catenam conficiebant: necnon & Macarium Antiochenum simul cum Stephano hæresis discipulo, & misero quodam sene, qui Polychronius vocabatur, cum superioribus consentiente, & illorum impietatem defendente, merito condemnarunt, quoniam in Christo vero Deo nostro, qui duas habet naturas, impie absurdeque unam tantum esse voluntatem & unam actionem audebant affirmare. Nec illud, quod ad intelligendum facile ac promptum est, animadvertebant homines imperiti non ejusdem actionis esse, claudum auctoritate propria curare, & itineris laborem sentire: cæcos illuminare, & digitorum opera terram sputo commiscere, lutumque conficere, atque oculis imponere, mortuum suscitare, & super mortuum lacrymari. Itemque non ejusdem esse voluntatis, deprecari, ut mortis calix transeat, ipsumque rursus gloriam appellare, & quod noluerat, velle. Nec intelligebant ex ipsorum opinione sequi, duas in Christo naturas non esse. Omnis enim natura, actionis est fons, & diversis actionibus diversæ respondent voluntates. Quare, si, ut ipsi falso opinantur, una est actio atque voluntas & natura, nimirum una est ex qua illæ proficiscuntur. Quod si duæ naturæ sunt, (nondum enim eo progressi sunt, ut hoc negent, cum in oculis habeant dispersionem & interitum eorum, qui illius

B Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, καὶ αὐτὴ τῶν μυστικῶν τῆς ἐκκλησίας θεαμάτων τὸ ἱερὸν ἐπήγνυτο θέατρον. ἑβδομήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν θεοφόροις ἀνδράσι τὸν ἀγῶνα ἐνδυομένη λαμπρῶς νικῶσαν ἀπεδείκνυε τὴν εὐσέβειαν. ταύτης ἀρχηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων προνομεύειν ἐκρίνοιτο ἄξιοι, Γεώργιός τε ᾧ τῆς βασιλίδος πόλεως ἀρχιερατικὸς θεσμὸς ὑπῆρχεν ἐγκεχειρισμένος. καὶ Θεόδωρος καὶ Γεώργιος ἐν πρεσβυτέρων ἀξιώματι κατειλεγμένοι, ἅμα διακόνῳ Ἰωάννῃ οἱ ἀντὶ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης εἰς τὴν τῶν ἐξάρχων τάξιν ἠριθμοῦντο, καὶ τοῦ τῆς Ἀλεξάνδρου μεγαλοπόλεως θρόνου C Πέτρος μοναχὸς τὸν τόπον ἀνεπλήρου· μεθ' ὧν καὶ Γεώργιος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀρχιερατικῆς τῶν Ἱεροσολύμων παρήγγελλε καθέδρας. οὗτοι δὴ σὺν τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς καὶ ἁγίοις πατράσι Σέργιον, Πύῤῥον, Παῦλον Κωνσταντινουπόλεως κατάρξαντας, καὶ Ονώριον τὸν Ῥώμης, Κῦρόν τε τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν, τὴν ἀλληλόπλοκον τοῦ ψεύδους σειρὰν διαῤῥήξαντας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Μακάριον τῆς Αντιοχείας ἅμα Στεφάνῳ τῆς αἱρέσεως μαθητῇ, σὺν γέροντί τινι ἀθλίῳ τοὔνομα Πολυχρονίῳ ἐπιπλακέντας αὐτοῖς, καὶ τῆς ἐκείνων δυσσεβείας ὑπερμαχεῖν μελετήσαντας τὴν δικαίαν καταδί- D κην ἐποιήσαντο, ὅτι μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἐκ δύο πεφυκότος φύσεων, δυσσεβεῖ καὶ ἀλόγῳ φρονήματι, ἐτόλμησαν ἀποφήνασθαι. μηδὲ τοῦτο λογισμοῖς ἀναλαβόντες οἱ ἀσύνετοι, ῥᾴδιον ὂν καὶ πρόχειρον εἰς κατάληψιν, ὡς οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς ἐνεργείας χωλὸν κατ' ἐξουσίαν ὀρθῶσαι, καὶ κόπους ὁδοιπορίας μετέρχεσθαι, οὐδὲ τυφλοὺς ὀμματῶσαι, καὶ τὴν δακτύλων ἔργοις σιέλῳ φυρᾶσαι, καὶ πηλὸν ποιῆσαι, καὶ ἐπιβαλεῖν τοῖς ὄμμασι, οὐδὲ νεκρὸν ἀναστῆσαι, καὶ δακρύειν ἐπὶ πλαστήσαντι. οὐ μὴν οὐδὲ τῆς αὐτῆς ἐστι θελήσεως παραιτεῖσθαι τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, καὶ δόξαν αὐτὸ καλεῖν πάλιν, E καὶ βούλεσθαι τὸ ἀθέλητον. ἀλλὰ πῶς οὐχὶ συνῄσθοντο διὰ τούτων καὶ τῶν φύσεων τὴν διαφορὰν ἐξαρνούμενοι. πᾶσα γὰρ φύσις πηγὴ ἐνεργείας, καὶ ταῖς διαφόροις ἐνεργείαις αἱ φυσικαὶ θελήσεις συνδιασχίζονται. καὶ εἰ κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς πλάνην ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ θέλησις μία, ἡ φύσις πάντως ἐξ ἧς ταῦτα,

μία.

ANNO CHRISTI 680

μία. εἰ δὲ δύο αἱ φύσεις, (οὕπω γὰρ εἰς τοῦτο μανίας ἐξώκειλαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντες τὴν διασπορὰν τῶν κατηρξάντων καὶ ἀπώλειαν) πῶς οὐχὶ ἑκατέρα προσάγει τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν καὶ τὴν θέλησιν; ἀλλὰ καὶ οὗτοι μὲν τῆς ἰδίας αὐτῶν καὶ δυσφήμου δόξης οὐδὲν προτιμήσαντες, σὺν αὐτῇ ἐκείνῃ τῷ αἰωνίῳ κατεδικάσθησαν ἀναθέματι. δύο δὲ θελήσεις φυσικὰς, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τῶν θεοφόρων πατέρων ἱερολογήσας ὁ σύλλογος, ταῖς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίαις τὸ διπλοῦν ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν ὥσπερ τῶν φύσεων, οὕτω καὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ θελήσεων ὀρθοδόξως παραδεδώκασι. Κωνσταντῖνος δὲ τηνικαῦτα ὁ ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλείου τὸν προγονικὸν τῆς βασιλείας κλῆρον ἐχρημάτιζεν ἀναδεδεγμένος, τά τε ἄλλα συμπράττων τῇ συνόδῳ, καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς ἐκκλησίας φρόνημα πρεσβεύων. ἀλλ' ἐν τούτῳ μὲν καὶ ἡ ἕκτη.

A erroris authores fuerunt) qui fieri poterit, ut utraque illarum propriam non effundat actionem ac voluntatem? Verum & iſti cum falſæ opinioni ſuæ nihil anteponerent, æterno damnati ſunt anathemate. Et ille ſanctorum patrum cœtus ut duas in uno Chriſto naturas, ita duas in eodem naturales voluntates, & duas actiones omnibus eccleſiis recte confitendas prædicandaſque cenſuit. Conſtantinus autem Heraclii nepos, tunc avitam imperii ſortem ſuſcepiſſe ſe declaravit, cum & aliis in rebus faveret concilio, & rectam eccleſiæ ſententiam comprobaret. Ac ſextum quidem concilium ita ſe habet.

ANNO CHRISTI 680

IDEM VI. CONCILIUM EX NILO.

Ἡ Ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, συναθροισθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἁγίων πατέρων, ἧς ἡγοῦντο Ἀγάθων Ῥώμης, Γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος μοναχὸς τοποτηρητὴς τῆς Ἀλεξανδρείας, Θεοφάνης Ἀντιοχείας, κατὰ Ὀνωρίου πάπα Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε καὶ Πύρρου καὶ Παύλου καὶ Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη * ϛροθ'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ψιθ'. ἀπὸ ἕκτης ἕως ἑβδόμης ἔτη ἑκατὸν ἐννέα.

B SANCTA & œcumenica ſexta ſynodus habita eſt imperante Conſtantino Pogonato, congregata a centum ſeptuaginta ſanctis patribus, cui præerant Agatho Romæ, Georgius Conſtantinopolis, Petrus monachus Alexandrini legatus, Theophanes Antiochiæ epiſcopi, adverſus Honorium papam Romæ, Cyrum Alexandriæ, Sergium, Pyrrhum, Paulum & Petrum Conſtantinopolis epiſcopos. Erat annus mundi * 6179. Chriſti vero 719. A ſexta ad ſeptimam ſunt anni novem & centum.

* Juvenius edidit 6174.

EADEM VI. SYNODUS EX ANONYMO.

Ἀπέχει ἡ. ϛ'. ἀπὸ τῆς ε. ἔτη ρξγ'.

C *Diſtat ſexta ſynodus a quinta annis 163.*

Ἡ δὲ ϛ'. ἁγία οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Κωνσταντίνου, βασιλέως πατρὸς Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐπὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης, καὶ Γεωργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. ὑπῆρχον δὲ ρο. ἅγιοι πατέρες. συνηθροίσθησαν δὲ κατὰ τῶν καινοτομησάντων αἵρεσιν ἐν τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ· λέγω δὴ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου, Ὀνωρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, καὶ Πύρρου, Πέτρου, καὶ Παύλου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπων. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἵρεσιν τούτων τῶν προγεγραμμένων αἱρετικῶν ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, τοῦ τε Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου, καὶ Στεφάνου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τῶν ἐκείνων. οὗτοι γὰρ οἱ προλεχθέντες αἱρετικοὶ, Θεόδωρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ματαιόφρονες δυσσεβεῖς ἀπετόλμησαν εἰπεῖν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν σύνδεσμον τῆς ὀρθοδοξίας διαλῦσαι θελήσαντες. τούτου χάριν ἡ ἁγία αὕτη καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος τοὺς προγεγραμμένους αἱρετικοὺς, ὡς θεομάχους ἀνεθεμάτισε, καὶ πάντα αὐτῶν τὰ βλάσφημα δόγματα, καὶ πάντας τοὺς τὰ αὐτὰ τούτων φρονοῦντας, καὶ φρονεῖν μέλλοντας, καὶ ἀμετανοήτους διαμένοντας. σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Πολυχρόνιον, τὸν νηπιόφρονα γέροντα τὸν νεκροὺς ἐγείρειν ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ τῆς αἱρέσεως μεγαλορρημονήσαντα ἀδείας τε τυχόντα, καὶ ἐν τῷ μὴ ἐγεῖραι μειζόνως τὴν βλασφημίαν τῆς τοιαύτης αἱρέσεως θριαμβεύσαντα, τῆς ὀρθοδοξίας δὲ τὰ δόγματα σαφέστερον ἡ τοιαύτη ἁγία σύνοδος ἐμφανίσασα,

SEXTA ſancta & œcumenica ſynodus habita eſt Conſtantinopoli ſub Canſtantino patre Juſtiniani, & ſub Agathone papa Romæ, & Georgio patriarcha Conſtantinopolitano. Adfuerunt CLXX. ſancti patres. Congregati ſunt autem adverſus eos, qui innovaverunt hæreſim in ſancta catholica eccleſia, adverſus Theodorum inquam epiſcopum Pharanitanum, Honorium Romanum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Petrum & Paulum Conſtantinopolitanos epiſcopos. Præterea adverſus eos, qui hæreticorum ſupra memoratorum hæreſim in ipſa ſancta ſy-D nodo renovarant, puta, adverſus Macarium, qui dicebatur Alexandrinus præſul, & Stephanum ejus diſcipulum ac ſocios. Nam illi quos diximus hæretici Theodorus ejuſque ſocii dementes ac impii auſi ſunt dicere, dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unam tantum voluntatem & unam operationem habere, volentes poſt incarnationem ſolvere vinculum orthodoxæ fidei. Quamobrem hæc ſancta & œcumenica ſexta ſynodus memoratos illos hæreticos anathematizavit, & omnia illorum blaſphema dogmata, & omnes qui cum illis ſentiunt, ac porro ſentient, ſi permaneant in ſua pervicacia. Cum illis etiam damnavit Polychro-E nium puerilem ſenem, qui magnifice gloriatus fuerat ſe per hujus hæreſeos errorem mortuos excitaturum, impunitatem conſequutum, & eo ipſo quod non excitavit majore triumpho extollentem hujus hæreſis blaſphemiam. Orthodoxæ vero fidei dogmata cla-

ANNO CHRISTI 681.

clarius sancta illa synodus explicans, duas voluntates naturales sive volitiones & duas naturales operationes esse in domino nostro Jesu Christo post incarnationem confirmavit. Non quod dividantur personæ, (absit) sed quod harum duarum in Christo naturarum nulla sit voluntatis aut operationis expers. Qui enim has naturarum proprietates tollunt, operationes scilicet & voluntates, etiam naturas ipsas, quarum sunt proprietates, simul tollunt. Simul patres. *Reliqua desunt*.

A δύο θελήματα φυσικὰ ἤγουν θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐβεβαίωσεν ἔχειν μετὰ τὴν σάρκωσιν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τὸ μηδεμίαν φύσιν τῶν ἐπὶ Χριστοῦ, τοῦτ' ἔστι τῶν δύο, ἀνεθέλητον ὑπάρχων ἢ ἀνενέργητον. οἱ γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν φύσεων ἀναιροῦντες ἰδιώματα, ἐνεργείας τε καὶ θελήματα, καὶ τὰς φύσεις συναναιροῦσιν, ὧνπερ εἰσὶν ἰδιώματα. Ὁμοῦ πατέρες.

[1] CONCILIUM TOLETANUL XII.

TRIGINTA QUINQUE EPISCOPORUM

Ad regem confirmandum,

Circa tempora Agathonis papæ habitum, anno primo orthodoxi atque serenissimi domini Ervigii, v. Idus Januarii, anno redemptoris nostri DCLXXXI. æra DCCXIX. Est provinciale.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De agnita & confirmata pr ælectione fastigii principalis*.
II. *De his, qui pœnitentiam non sentientes accipiunt*.
III. *De culpatorum receptione, vel communione apud ecclesiam*.
IV. *Ut in locis, ubi episcopus non fuit, nunquam episcopus ordinetur*.
V. *De quorumdam consuetudine sacerdotum fœdissima, qui oblatis Deo per se sacrificiis non communicant*.
VI. *De concessa Toletano pontifici generalis synodi potestate: ut episcopi alterius provinciæ cum conniventia principum in urbe regia ordinentur*.
VII. *De recepto testimonio personarum, quæ per legem, quæ de promotione exercitus facta est, testificandi licentiam perdiderunt*.
VIII. *De his, qui uxores suas divortio intercedente relinquunt*,
IX. *De confirmatione legum, quæ in Judæorum nequitiam promulgatæ* * *sunt*.
X. *De his, qui ad ecclesiam confugium faciunt*.
XI. *De cultoribus idolorum*.
XII. *De* * *interdictione temporis constituti, quo debeat concilium celebrari*.
XIII. *Conclusio definitionum, in qua & Deo grates referuntur, & pro principe exoratur*.

* *sunt, juxta earumdem legum præfixum ordinem titulorum, qui in eodem canone numerantur*.
* *indictione* aut *indicto*.

ANNO primo orthodoxi, atque serenissimi domini nostri * Ervigii regis, cum ex glorioso prædicti principis jussu in unum fuissemus aggregati conventum, & in basilica sanctorum apostolorum debitis in sedibus locaremur, adfuit coram nobis idem clementissimus princeps, [2] humilitatis gratia plenus, & claro pietatis cultu conspicuus, qui nostro se cœtui reclinem exhibens ac devotum, in primis omnium sacerdotum se commisit precibus adjuvandum: B deinde grates multiplices omnipotenti domino egit, de conventu totius concilii, * [3] quia & gloriosæ jussionis suæ ut in unum adessent impleverit votum, & alternæ visionis [4] innovatione se refecerint gaudiorum. Deinde adjiciens, sic est omne concilium allocutus: Non dubium est sanctissimi patres, quod optima conciliorum adjutoria ruenti mundo subveniunt, si officiosis, quæ corrigenda sunt, studiis peragantur. Et ideo quibus malis terra prematur, quibusque plagis, proventu dierum succedentium * feriatur, paternitati vestræ non reor esse incognitum. * Ob id, quia certum apud nos gerimus, quod pro contemptu divinorum præceptorum, terra perniciem sustineat pressurarum, C dicente domino per prophetam: *Propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea*, ideo oportet ut quia ore salvatoris nostri domini sal terræ esse probamini, per vos salvationis obtineat lucrum, per quos regenerationis percipit sacramentum: ut diligentia * definitionis vestræ ab omni emendata contagio, & ab infirmitatis peste sit liberata, & bonorum omnium sit proventibus * gratiosa. Jam nunc quidquid me ad hæc dicere opportuna ratio finit, quidquid etiam narrandum vestris auribus convenit, aut memoriæ curarum intercapedo subducit, aut fastidium prolixæ orationis intercipit, ecce in brevi complexa, vel exarata devotionis meæ negotia in hujus * tomi com- D plicatione agnoscenda perlegite, perlecta discutite, discussa elimatis ac decretis titulorum sententiis definite: ut pura, & placens Deo vestrarum definitionum valitura discretio regni nostri primordia decoret [5] exundatione justitiæ, & errores plebium digna cohibeat severitate censuræ: scriptum est enim: *Justitia elevat gentes, miros facit populos peccatum*. Tunc suscepto a gloriosissimo principe tomo, pro tam salubri invitamento copiosas gratias retulimus domino Jesu Christo, & etiam benediximus prin-

* Hervigii
* & suæ gloriosæ jussionis.
* pereamus
* Obinde
Osee. 4. Matth. 5.
* dignationis.
* gloriosa
* Isidorus, libro etymologi. 5. cap. 8. *Tomi, quos nos libros, vel volumina nuncupamus*.
Proverb. 14

HARDUINI NOTÆ.

1 Ex Collectione Isidori edidit Garsias Loaisa; Harduinus contulit cum Collectione Ms. Canonum in Bibliotheca collegii Paris. Soc. J. existente.
2 Isidorus *humanitatis*.
3 Harduinus *ut sua . . . . . . impleverint votum*.
4 Isidorus, *innovationem fecerint*.
5 Isidorus, *exhortatione*.

ANNO CHRISTI 681.

principi glorioſo. Poſt egreſſum igitur ejuſdem ſereniſſimi principis, hæc jam dicto tomo ſcripta comperimus [1] probitatis.

In nomine domini Ervigius ſanctiſſimis patribus in ſynodo reſidentibus.

* Forte, myſteriorum. Hard.

En reverendiſſimi patres, & honorabiles * miniſteriorum cœleſtium ſacerdotes, ſoliditatem ſanctæ fidei veraciter tenens & ſincera cordis devotione amplectens, teſtimonium paternitatis veſtræ, fortiſſimum in ſalutis noſtræ advoco adjumentum: ut quia regnum fautore Deo ad ſalvationem terræ, & ſublevationem plebium ſuſcepiſſe nos credimus ſanctitudinis veſtræ conſiliis adjuvemur. Unde licet ſublimationis noſtræ primordia paternitati veſtræ opinabili relatione non lateant, quibus clara divinorum judiciorum diſpoſitione præventus, & regnandi conſcenderim ſedem, & ſacroſanctam regni perceperim unctionem; nunc tamen melius id poteritis, & ſcriptorum relatione cognoſcere, & promulgationis veſtræ ſententiis publicare. Ut ſicut eadem regni noſtri primordia conventus veſtræ ſanctitudinis compererit divinitus ordinata, ita his orationum ſolamen impendat, & ſalubrium conſiliorum nutrimenta impertiat: quo ſuſceptum regnum, ſicut jam veſtris aſſenſionibus teneo gratum, ita veſtrarum benedictionum perfruatur definitionibus conſecrandum, ut innovatio quodammodo noſtri videatur imperii, hæc numeroſitas veſtri ordinis aggregati. Et ideo quia dominus in evangelio præcepit dicens: *Amen dico vobis, ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a patre meo, qui in cœlis eſt:* ob hoc venerabilem paternitatis veſtræ cœtum, cum lacrymarum effuſione convenio, ut zelo veſtri regiminis purgetur terra a contagio pravitatis. Exurgite, quæſo, exurgite, culpatorum ſolvite nodos, tranſgreſſorum mores corrigite inhoneſtos, & [2] exerite zeli diſciplinam, ponderibus ſubvenite, &, quod plus his omnibus eſt, Judæorum peſtem, quæ in novam ſemper recrudeſcit inſaniam, radicitus extirpate: legeſque, quæ in quorumdam Judæorum perfidiam a noſtra gloria noviter promulgatæ ſunt, omni examinationis probitate percurrite: & tam eiſdem tenorem inconvulſum adjicite, quam pro eorumdem perfidorum exceſſibus complexas in unum ſententias promulgate. Etenim valde nobis cavendum, ne tot antiquorum canonum regulæ, quæ pro eorum erroribus ſunt etiam cum anathemate promulgatæ, nos illorum * culpæ obnoxios reddant, ſi noſtri regni temporibus eorumdem canonum conſtrictio diſſoluta pertranſeat: præſertim ſi legis illius, quod abſit, ſerenitatis noſtræ in * tempore illa claræ fidei inſtitutio ceſſet, ubi divinæ memoriæ domnus atque præceſſor noſter Siſebutus rex omnes ſucceſſores ſuos ſub perpetua maledictionis cenſura obſtrinxit, quicumque regum mancipium Chriſtianum Judæo ſervire, vel famulari permiſerit. Poſt hæc illud veſtris Deo placitis infero ſenſibus corrigendum, quod deceſſoris noſtri præceptio promulgata lege ſan-

Matth. 18.

* culpis

* temporibus

Concilii Toletani IV. cap. 65.

A civit, ut omnis aut in expeditione exercitus non progrediens, aut de exercitu fugiens, teſtimonio dignitatis ſuæ ſit irrevocabiliter carens. Cujus ſeveritatis inſtitutio, [3] dum per totos Hiſpaniæ fines ordinata decurrit, dimidiam fere partem populi ignobilitati perpetuæ ſubjugavit. Ita ut quia in quibuſdam villulis, vel territoriis, ſive vicis peſte hujus infamationis habitatores ipſorum locorum ſunt degeneres redditi, quia teſtificandi nullam habeant licentiam, veritatis ex toto videatur interiiſſe cenſura: ſicque gemino malo terra atteritur, dum & infami plebium notatur elogio, & reperiendæ veritatis deſtituitur adjumento. Unde licet eamdem legem noſtræ gloriæ manſuetudo tem-B perare diſponat, veſtræ tamen paternitatis ſententia hos, qui per illam titulum dignitatis amiſerant, reveſtiri iterum claro priſtinæ generoſitatis teſtimonio devotiſſime optat: qualiter nec noſtra gloria miniſterium crudelitati adhibeat, nec tam ſæva præceptio terram ſub diutino infamationis * jugulo premat. Nam & hoc generaliter obſecro, ut quidquid in noſtræ * eccleſiæ legibus abſurdum, quidquid juſtitiæ videtur eſſe contrarium, [4] unanimitatis veſtræ judicio corrigatur. De ceteris autem cauſis, atque negotiis, quę novella competunt inſtitutione * formari, evidentium ſententiarum titulis * exaranda conſcribite: ut quia pręſto ſunt religioſi provinciarum rectores, & clariſſimo-C rum ordinum totius Hiſpanię duces, promulgationis veſtræ ſententias coram poſiti prænoſcentes, eo illas in * commiſſas ſibi terrarum * latitudines inoffenſibili exerant judiciorum inſtantia, quo præſentialiter aſſiſtentes perſpicua oris veſtri [5] conceperunt inſtituta. Omnes tamen in commune convenio, & vos patres ſanctiſſimos, & vos illuſtres aulæ regiæ viros, quos intereſſe huic ſancto concilio delegit noſtra ſublimitas, per divini nominis atteſtationem & terribilem cunctis futuri judicii diem; quia ſine perſonarum acceptione aliqua, vel favore, ſine aliquo quoque aut malignæ contentionis ſcrupulo, aut ſubvertendæ veritatis ſtudio, quæque ſe veſtris ſenſibus audienda ingeſſerint, ſa-D na verborum examinatione diſcutite: ſaniori quoque judicio comprobate, ut collatarum habita prius deliberatione cauſarum, diſcreta veſtri ordinis condatur probitas titulorum: qualiter cum vos amor æquitatis in negotiorum acceleratione reddiderit fervidos, efficientia quoque juſtorum operum connectat Deo perenniter ſociandos: ut bonorum veſtrorum actibus lætabundus, & præſentis vitæ capiam lucrum, & æternarum perfruar vobiſcum gaudiis manſionum. Datum ſub die v. Idus Januarias, anno feliciter primo regni * ſerenitatis noſtræ, in E Dei nomine tranquillitatis noſtræ ſedis Toleto.

Item ſubſcriptio prædicti principis, manu ſua exarata.

* for. jugo

* gloria

* firmari,

* execranda

* commiſſa

* latitudine

* ſerenitatis noſtræ & tranquillitatis noſtræ, In Dei nomine Toleto.

CAPI-

1 Apud Iſidorum non eſt vox illa, *probitatis*.
2 Legendum ex Iſidoro, *excitate*, vel, *exerite zeli diſciplinam in perfidos, ſuperborum mordacitates extinguite, oppreſſorum ponderibus ſubvenite*.
3 Apud Iſidorum, *dum non per totos*, mendoſe ut videtur.
4 Iſidor. *humanitatis*.
5 Iſidor. *perceperunt*.

HARDUINI NOTÆ.

ANNO CHRISTI 681.

CAPITULA

I.

[1] IN nomine gloriosi domini nostri Ervigii regis, * primi diei synodali exordio confidentibus episcopis, atque senioribus palatii universis habita primum est de sancta Trinitate collatio: non quæ novello * exarationis stylo definita patesceret, sed quæ * nobis simplicioribus se se pigris sensibus patefacta monstraret. ubi præmissa semper lectio præcederet, quod sequens expositio aperiret: credentes pariter, & docentes de eadem sanctæ fidei puritate, quidquid evangelica, & apostolica traditio sancit, quidquid synodus Nicæna constituit, quidquid Constantinopolitana patrum aggregata collectio promulgavit, quidquid Ephesini cœtus * definitio docuit, quidquid etiam Chalcedonensis concilii promulgatio definivit, sicut multorum aliorum patrum documentis id sacramentum expositum, traditumque nobis accepimus, sicut etiam [a] in missarum solenniis, patulis confessionum vocibus proclamamus.

* primo die synodalis exordii.
* exarationis
* verbis
* definitio dici docuit.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, * visibilium, & invisibilium conditorem: & in unum dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum, non factum, homousion Patri, hoc est, ejusdem cum Patre substantiæ: per quem omnia facta sunt, quæ in cœlo & quæ in terra: qui propter nos, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine homo factus passus sub Pontio Pilato, & sepultus tertia die resurrexit: ascendit in cœlos, sedet ad dexteram Patris, iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum dominum, & vivificatorem, ex Patre, & Filio procedentem, cum Patre & Filio adorandum, & glorificandum: qui locutus est per prophetas: [2] in unam catholicam, atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum, expectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

* visibilium omnium.

Post pacifica igitur hujus sanctæ fidei collationum studia, illa se primum nostris sensibus salutaris cognitio agnoscendam invexit, quæ tanto corda omnium

A ardore caritatis astringit, quanto * se per camdem ipsa cognitio in conventu generalis concilii prænoscendam exhibuit. Etenim sub qua * parte, vel ordine se renissimus Ervigius, princeps regni conscenderit culmen, regnandique per sacrosanctam unctionem susceperit potestatem, ostensa nos scripturarum evidentia edocet in quibus & præcedentis * Wambæ principis pœnitentiæ susceptio noscitur, & translatus regni honor in hujus nostri principis nomine derivatur. Idem
B enim Wamba dum inevitabilis necessitudinis tenetur eventu, suscepto religionis debito cultu, & venerabili tonsuræ sacræ signaculo, mox per scripturam definitionis suæ, hunc inclytum dominum nostrum Ervigium, post se præelegit regnaturum, & sacerdotali benedictione ungendum. * Vidimus, intuitu prælucente perspeximus hujus præmissi ordinis scripturas, id est, notitiam manu seniorum palatii roboratam, coram quibus antecedens princeps, & religionis cultum, & tonsuræ sacræ adeptus est venerabile si-
C gnum: scripturam quoque definitionis ab eodem editam, ubi gloriosum dominum nostrum Ervigium post se fieri regem exoptat: aliam quoque informationem jam dicti viri, in nomine honorabilis & sanctissimi fratris Juliani Toletanæ sedis episcopi: ubi eum separavit pariter, & instruxit: ut sub omni diligentiæ ordine jam dictum dominum nostrum Ervigium in regno ungere deberet, & sub omni diligentia, unctionis ipsius celebritas fieret. * In qua scriptura & subscriptio nobis ejusdem Wambæ principis claruit, &
D omnis evidentia confirmationis earumdem scripturarum sese manifeste monstravit. Quibus omnibus approbatis, atque perlectis, dignum satis nostro cœtui visum est, ut prædictis definitionibus scripturarum nostrorum omnium confirmatio apponatur, ut * quia ante tempora in * occultis Dei judiciis præscitus est regnaturus, nunc manifesto in tempore generaliter omnium sacerdotum habeatur definitionibus consecratus. Et ideo soluta manus populi, ab omni vinculo juramenti, quæ prædicto viro Wambæ, dum re-
E gnum adhuc teneret, alligata * permansit, hunc solum serenissimum Ervigium principem * obsequenda grato servitii famulatu sequatur & * libera; quem & divinum judicium in regno præelegit, & decessor princeps successorem sibi instituit, & quod superest, quem totius populi amabilitas exquisivit. Unde his preco-

ANNO CHRISTI 681.
* se eadem ipsa
* pace
* Bambæ
* Vidimus enim, & pariter patulo alterâ visionis intuitu prælucente perspeximus.
* In quibus scripturis.
* qui
* occultis judiciis
* est hunc solum qui permansit serenissimum
* obsecutura
* libero

---

1 Non sunt hæc verba, *In nomini gloriosi domini nostri Ervigii regi* apud Isidorum: sed ab his verbis incipit *Primo die synodalis exordii, confidentibus Episcopis &c.*
2 Isidor. *unam* tantum, sine præpositione *in*

ANNO CHRISTI 681.

cognitis, atque præscitis, serviendum est sub Deo cœli prædicto principi nostro Ervigio regi, cum pia devotione: obsequendum etiam promptissima voluntate, agendum & enitendum quidquid ejus saluti proficiat, quidquid genti, vel utilitatibus patriæ suæ consuluerit. Unde non erit jam deinceps, aut ab anathematis sententia alienus, aut a divinæ animadversionis ultione securus, quisquis [1] superne contra salutem deinceps, aut erexerit vocem, aut commoverit cædem, aut quamcumque exquisierit lædendi * occasionem.

* ultionem

II.

Plerumque hi, quibus miseratio domini etiam nolentibus subvenit, beneficiis Deo videntur esse ingrati, & abuti gratia largitoris, qua bene usi poterant consequi abolitionem facinoris: impugnant sæpe quod honorare debuerant, & profanis quæstibus indultæ gratiæ munus a se rejiciunt, [2] cum summis votis amplecti debuerant. Etenim multos sæpe conspeximus, & in salute positos, ultimum desiderantes pœnitentiæ fructum, & rursus nimietate ægritudinis, ita loquendi, & sentiendi perdidisse naturale officium, ut nulla illis cura salutis suæ videretur inesse, nullo etiam pristinæ devotionis noscerentur desiderio anhelare: quorum tamen casibus fraternitas condolens, ita talium necessitates in fide sua susceperit, ut ultimum illis tribuatur viaticum: quod scilicet sine fructu pœnitentiæ non videantur transire e sæculo, si forsitan respiciente Deo saluti pristinæ reformentur, agunt cautionibus vanis, & oppositionibus execrandis, qualiter a se tonsuræ venerabile signum expellant, atque habitum religionis abjiciant, impudentissime asserentes, ideo se nullis regulis ecclesiasticæ disciplinæ sub hoc voto teneri, quia pœnitentiam nec ipsi petierint, nec scientes acceperint. Quorum impudentia procax, & obstinata procacitas, nequaquam talia diceret, qualiter ad vitam per sacrosancti lavacri gratiam venerit meminisset. Etenim parvulorum infantium vita originali peccato obnoxia, quæ * nulli per ætatem discernendi, vel expetendi sensui aptior judicatur, nisi sponsione fidelium baptismi accipiant sacramentum, nullo sensu, nulla etiam discretionis industria id appetere possunt. Unde sicut baptismum, quod nescientibus parvulis, sine ulla contentione in fide tantum proximorum accipitur: ita & pœnitentiæ donum, quod nescientibus illabitur, absque ulla repugnantia inviolabiliter hi, qui illud exceperint, observabunt. Si autem quolibet modo pœnitentiam accipiens, hoc synodale violaverit institutum, ut vere transgressor, paternis regulis ferietur. Neque enim ista instituentes sacerdotes quosque, ut passim & licenter donum pœnitentiæ non * petentibus audeant prorogare, absolvimus: sed hos, qui qualibet sorte pœnitentiam susceperint, ne ulterius ad militare cingulum redeant, religamus. Sacerdos tamen, qui non sentienti, neque * petenti, ausu temerario pœnitentiam dederit, neque se exhortatu ejus, qui pœnitentiam accipit, manuum indiciis, vel quibuslibet aliis evidentibus significationibus invitatum fuisse probaverit, unius anni excommunicationis sententiæ subjacebit.

Ita decretum concil. Toletani XI. cap. 12. ubi de hac ipsa re nonnihil annotavimus.

Hæc eadem fere sunt in concilio Toletano VIII. cap. 7.

* nullo

* impugnantia violationis.

* pœnitentibus

* pœnitenti

III.

Vidimus quosdam & flevimus ex numero culpatorum receptos in gratiam principum, extorres extitisse a collegio sacerdotum. Quod denotabile malum illa res agit, quia licentia principalis in quo se * solvi licentius curat, ibi alios alligat; & quos in suam communionem videtur suscipere, a communione & pace ecclesiæ eligit separare. ut qui cum illo [3] convescunt, sola sacerdotum communione priventur. Et ideo quia remissio talium, qui contra regem, gentem, vel patriam agunt, per definitiones canonum antiquorum, [4] in potestate solum regia ponitur, cui & peccasse noscuntur, * adeo nulla se deinceps a talibus abstinebit sacerdotum communio. Sed quos regia potestas, aut in gratiam benignitatis receperit, aut participes mensæ suæ effecerit, hos etiam sacerdotum, & populorum conventus suscipere in ecclesiasticam communionem debebit: ut quod jam principalis pietas habet acceptum, neque a sacerdotibus Dei habeatur extraneum.

* volvi

* ab eis nulla

IV.

Majorum institutionibus contraire, & sanctorum patrum decreta convellere, quid aliud est, quam vinculum societatis Christi abrumpere, & usurpatæ * præsumptionis licentia statum totius ecclesiæ dissipare? Prosequente igitur venerabili & sanctissimo viro fratre nostro Stephano Emeritensis sedis episcopo, res nobis novellæ præsumptionis usurpatione sese intulit pertractanda, tanto communionis nostræ judicio * evellenda, quanto & privatis noscitur ausibus perpetrata. Dixit enim violentia principali se impulsum fuisse, ut in monasterio villula

Ivo p. 5. cap. 141. Burch. l. 5. cap. 22.

* præcep. b. nis

1 Apud Isidor. non est ea vox *superne*.
2 Forte, *quam summis*. Hard.
3 Isidor. *convescuntur*. Hard.
4 Isidor. *potestate solum regia ponitur*. Hard.

ANNO CHRISTI 681.

læ Aquis, in qua venerabile corpus sanctissimi †* Pimenii confessoris debito quiescit honore, novam episcopalis honoris ordinationem efficeret. Et ideo quia indiscreto & facillimo assensu, * injustis Wambæ principis jussionibus parens, novam, & injustam illic pontificalis sedis * prælectionem induxerit, ubi canonica institutio id fieri omnimoda ratione refellit; prædictus idem vir prostratus humo, * medicamine nostri præcepti, & sibi dari veniam petiit, & quid potissimum oportet fieri de persona ejus, qui illic ordinatus fuerat, nostri oris sententia decernendum poposcit. Sed quia veraciter, imo communiter noveramus prædictum principem consilio levitatis agentem, non solum præcepisse, ut in prædicto loco * Aquis episcopus fieret, sed etiam ita * eum consuetis obstinationibus definisse, ut hic in suburbio Toletano in ecclesia Prætoriensi sanctorum Petri & Pauli, episcopum ordinaret: nec non & in aliis vicis, vel villulis similiter faceret: ideo pro tam insolenti hujusmodi * disturbationis licentia, quid de hac re haberent canonum instituta perlecta sunt: in primis ex epistola Pauli, ubi Tito discipulo, ut episcopos per civitates constituere debeat, præcepit. item [c] ex concilio Nicæno titulo * octavo, ubi inter cetera præcipitur, ut in civitate non videantur duo episcopi esse: item ex concilio Laodiceno, [d] titulo quinquagesimo septimo ubi dicit: Non oportet in vicis, & villulis episcopos ordinari, *&c.* item ex concilio Africæ secundo, titulo quinto, ubi dicit: Ut diœcesis quæ episcopum nunquam habuit, non habeat. Felix episcopus Silensitanus dixit etiam: Si hoc placet sanctitati vestræ, insinuo, ut diœceses, quæ nunquam episcopos habuerunt, non habeant: vel illa diœcesis, quæ aliquando habuit, habeat proprium. Secundum autem hanc prosecutionem sanctitatis vestræ est æstimare, quid fieri debeat: * Genedius episcopus dixit: Si placet insinuatio fratris, & coepiscopi nostri Felicis, ab omnibus confirmetur. Ab universis episcopis dictum est: Placet. Item ex concilio Africæ * tertio, titulo quadragesimosecundo, ubi dicitur, ut non accipiat alium episcopum plebs, quæ in diœcesi semper subjacuit. Epigonius enim episcopus inter cetera sic dixit: Hoc dico, non debere rectorem accipere eam plebem quæ in diœcesi semper subjacuit, nec unquam proprium episcopum habuit. Quapropter si universo sanctissimo cœtui placet, hoc, quod * prosecutus sum, con-

* Punenii, *al.* Pigmenii, *al.* Pinenii.
† Erat Pimenus Dumiensis monasterii abbas, & episcopus, qui subscribit in VI. Toletano
* illustris
* prælationem
* prædicamtpe
* aliquis
* eum
* extirpationis
* 26. si concilii Sardicensis capitula illi addantur, ut in quibusdam exemplaribus fit: habetur nunc cap. 6. dist. 80. Non oportere & concilio Carthaginensi cap. 5.
* Geneeletus, *al.* Genethlius
* quarto Cod. Eccles. Afric. can. 53.
* præfatus

A firmetur. Aurelius episcopus dixit: Fratris, & consacerdotis nostri prosecutioni non obsisto, sed hoc me & fecisse, & facturum esse profiteor. Item ex concilio Sardicensi *, ubi inter cetera præcipitur * Licentia danda passim non est. Si enim subito, aut vicus aliquis, aut modica civitas, cui satis est unus presbyter, voluerit sibi episcopum ordinari, ad hoc ut vilescat nomen episcopi, & auctoritas, non debent illi ex alia provincia invitati facere * episcopum. Item de sententia eorum, qui hujusmodi or-

B dinationes faciunt, vel de his, qui contra hæc instituta canonum ordinantur, ex concilio Tauritano titulo secundo, ubi dixit: Gestorum quoque seriem conscribi placuit ad perpetem disciplinam, quod circa Octavium, Ursionem, Remigium, * Attresoerium episcopos synodus sancta decrevit: qui in * usurpationem quamdam de ordinatione sacerdotum ad invidiam vocabantur. Quod eatenus his videtur indultum, ut de cete-

C ro hac auctoritate commoniti nihil usurpare conentur; * siquidem ea se ab hac causa excusatione defenderint, qua dicerent prius se non esse conventos. Proinde judicavit synodus, ut si quis ex hoc fecerit contra instituta majorum, sciat is qui ordinatus fuerit, sacerdotii se honore privandum: & ille qui ordinaverit, auctoritatem se in ordinationibus vel in conciliis minime retenturum. Non solum autem circa memoratos episcopos hæc sententia prævalebit, sed etiam cir-

D ca omnes, qui simili errore decepti hujusmodi ordinationes perpetratunt. His igitur fortissimis regulis effectum pii operis apponentes, * id communi definitione elegimus, ut in * locum villulæ supradictæ Aquis deinceps sedis epucopalis non maneat, neque episcopus illic ultra constituendus existat. Hic tamen * Cunjuldus, qui contra majorum decreta illic videtur institutus fuisse episcopus, nullis canonum erit ad condemnationem sui sententiis * ulciscendus, quia non ambitione, sed principis impulsione illic constitit ordinatus. Et ideo hoc illi reme-

E dium humanitatis concedimus, ut in * sede alia decedentis cujuslibet episcopi transducatur, & prædictus locus sub monastica deinceps institutione mansurus, non episcopali ultra privilegio fretus, sed sub abbatis regimine, sicut hueusque fuit, erit modis omnibus mancipandus. Jam vero de cetero generale * ponentes edictum, si quis contra hæc apostolica jussa, si quis contra hæc canonum interdicta venire [1] conaverit, ut in locis

ANNO CHRISTI 681.

* capitulo 6 ubi
* episcopum in quibus antea non fuit.
Conc. Taurin. c. 3. anno 397.
* & Triferium
* usurpationem quamdam *al.* qui in usurpationis quadam deordinatione
* siquidem se eb hac causa tali excusatione
* in
* loco
* Convildus *al.* Cunildus,
* ulciscendum,
* sedem aliam.
* ponamus

1. Isidor. *collatus fuerit.* Harduinus.

ANNO CHRISTI 681.

locis illis episcopum eligat fieri, ubi episcopus nunquam * fuit, sit in conspectu omnipotentis Dei anathema & insuper tam ordinans, quam ordinatus gradum sui * ordinis perdat: quia non solum antiquorum patrum decreta, sed & apostolica ausus est convellere instituta.

fuit, anathema in conspectu omnipotentis Dei incurrat. * honoris

V.

De consecr. dist. 2. Relatum est nobis. Ivo p. 2. c. 114. * videantur offerre.

Relatum nobis est quosdam de sacerdotibus, non tot vicibus communionis sanctæ gratiam sumere, quot sacrificia in uno die * videantur Deo offerre: [e] sed in uno die, si plurima per se Deo offerant sacrificia, in omnibus se oblationibus * a communicando suspendunt, & [f] in sola tantum extremi sacrificii oblatione communionis sanctæ gratiam sumunt: quasi non sit totiens reus * illius veri, & singularis sacrificii, quotiens participator corporis & sanguinis domini nostri Jesu Christi esse destiterit. Nam ecce apostolus dicit: *Nonne qui edunt hostias participes sunt altaris?* Si ergo qui edunt hostias participes sunt altaris, certum est, quod hi qui sacrificantes non edunt, rei sunt dominici sacramenti. Quicumque ergo sacerdotum deinceps divino altario sacrificium oblaturus accesserit, & se a communione suspenderit, ab ipsa, qua se indecenter privabit gratia communionis, anno uno repulsum se noverit. Nam quale erit illud sacrificium, cui nec ipse sacrificans participasse cognoscitur? Ergo hoc modis omnibus est tenendum, ut quotiescumque sacrificans, corpus & sanguinem Jesu Christi domini nostri in altario immolat, toties * perceptioni corporis & sanguinis Christi se participem præbeat.

* a communione suspendant, * illi vero & singulari sacrificio participandum, quoties corporis & sanguinis domini nostri Jesu Christi immolatio facta constiterit 1. Cor. 10

* perceptionis

VI.

* collatione mutua

Illud quoque * collationi mutuæ decernendum nobis occurrit, quod in quibusdam civitatibus decedentibus episcopis propriis, dum differtur diu ordinatio successoris, non minima creatur & officiorum divinorum offensio, & ecclesiasticarum rerum * noscitur perditio. Nam dum longe lateque diffuso tractu terrarum, * commeantium impeditur celeritas nunciorum, quo aut non queat regis auditibus decedentis præsulis transitus innotesci, aut de successore morientis episcopi [g] libera principis electio præstolari, nascitur semper, & nostro ordini de relatione talium difficultas, & regiæ potestati, dum consultum nostrum pro subrogandis pontificibus sustinet, injuriosa necessitas. Unde placuit omnibus pontificibus * Hispaniæ, ut salvo privilegio uniuscujusque provinciæ, licitum maneat deinceps Toletano pontifici, quoscumque regalis potestas elegerit, & jam dicti Toletani episcopi judicio dignos esse probaverit, in quibuslibet provinciis, in præcedentium sedibus præficere præsules, & decedentibus episcopis eligere successores. Ita tamen, ut quisquis ille fuerit ordinatus, post ordinationis suæ tempus, infra trium mensium spatium, proprii metropolitani præsentiam visurus accedat, qualiter ejus auctoritate, vel disciplina instructus, condigne susceptæ sedis gubernacula teneat. Quod si per desidiam, aut neglectum, quilibet constituti temporis metas excesserit, quibus metropolitani sui nequeat obtutibus præsentari, excommunicatum se per omnia noverit: excepto si regia jussione impeditum se esse probaverit. Hanc quoque definitionis formulam, sicut de episcopis, ita & de ceteris ecclesiarum rectoribus placuit observandum.

* nascitur dist. 63. Cum longe lateque. * commeatus

* Hispaniæ atque Galliæ

VII.

Lib. 9. legum Wisegothorum, tit. 2 lib. 8.

[h] Omnis disciplina sic subjectos debet arguere, ut spem veniæ non videatur auferre; nec funditus curvationis inducere jugum, sed temperantiæ semper adhibere consultum. Et ideo quia legem illam a domino Wambane principe editam, quæ de * progressione est exercitus annotata, hujus principis nostri & domini Ervigii mansuetudo temperare disposuit, ideo annuente nobis glorioso, & religiosissimo Ervigio principe nostro, necessarium hoc sanctum concilium definivit, ut hi, qui * super prædictam legem, testificandi dignitatem perdiderant, recepto testimonio pristinæ dignitatis, causas exequi possint debitæ actionis; qualiter nobilitatis solitæ titulum reportantes, & quæque de præteritis legitime testificare voluerint, licentiæ obtineant votum, & a judicibus nullis prohibitionibus arceantur: hoc videlicet adjicientes, ut si quid in præteritis testificare voluerint, si pro sola rei infamatione rejecti sunt, testimonio suo nuper conquirant, quod in præteritis conquirere poterant: tantum si illo tempore, quo in præteritis ad testimonium dicendum vocati sunt, & supradictæ legis institutionibus reprobati, aut aliam criminis notam eos tunc non habuisse patuerit, aut * tricennium tum effluxisse, cum ad testimonium fuerant prolati, hi qui eos reprobaverant manifeste convicerint.

* productione

* per supradictam

* tricennium

VIII.

Matt. 5. & 19. * quod Præceptum domini est. Ivo p. 8. c. 239.

Præceptum domini est, ut excepta causa fornicationis, uxor a viro dimitti non debeat. Et ideo quicumque citra culpam criminis prædicti, uxorem suam quacumque occasione reliquerit, quia * quos Deus * jungit, ille separare disposuit, tamdiu ab ecclesiastica * communi-

* quod * junxit, * communione

ANNO CHRISTI 681.

nicatione privatus, & a cœtu omnium Christianorum maneat alienus, * quamdiu, & ad societatem relictæ conjugis redeat, & partem sui corporis honesta lege conjugii sinceriter amplectatur & foveat. Hi tamen, qui jam admoniti a sacerdote semel & bis terque ut corrigantur, ad * tori sui conjugii noluerunt redire consortium, ipsi se suis meritis, & a palatinæ dignitatis officio separabunt, & insuper generosæ dignitatis testimonium, quamdiu in culpa fuerint, amissuri sunt; quia carnem suam discidit jugulo tradiderunt

* quamdiu societatem relictæ conjugis amplectatur sinceriter & foveat. Itaque qui jam

* earum suæ conjugis o/rolum

IX.

De Judæorum autem execranda perfidia, discretis titulorum sententiis editas noviter a glorioso principe * leges viginti sensuum intentione perlegimus, * discreto etiam gravitatis pondere earum instituta probavimus: & quia debitæ rationis judicio oditæ synodali * indagatione probatæ sunt, irrevocabili deinceps judiciorum ordine, pro eorum excessibus tenebuntur: id est, * leges de commemoratione priscarum legum, quæ in Judæorum transgressionibus promulgatæ sunt, atque de novella confirmatione * earum. Item ne Judæi, aut se, aut suos filios, vel famulos a * baptismo subtrahant. Item ne Judæi more suo celebrent pascha, vel carnis circumcisiones exerceant, ac ne Christianum quemquam fi. de Christi * dimoneant. Item ne Judæi sabbata, ceterasque festivitates ritus sui celebrare præsumant. Item ut omnis Judæus diebus dominicis, & in prænotatis diebus ab opere cesset. Item ne Judæi more suo dijudicent escas. Item ne Judæi ex propinquitate sui sanguinis connubia ducant. Item ne Judæi religioni nostræ insultantes, sectam suam defendere audeant: ac ne a fide refugientes alibi se transducant: & ne quilibet refugientes alibi suscipiat. Item ne Christianus a Judæo quodcumque munus contra fidem Christi accipiat. Item ne Judæi libros illos legere audeant, quos Christiana fides repudiat. Item ne Judæis mancipia deserviant, vel adhæreant Christiana. Item si Judæus Christianum esse testatur, & ob hoc non velit a se rejicere mancipium Christianum, Item professio Judæorum, * quando unusquisque ad finem veniens, indiculum professionis suæ conscribere debet. Item conditiones Judæorum, ad quas jurare debeant hi, qui ex eis ad fidem venientes, professiones suas dederint. Item de Christianis mancipiis Judæorum, quæ se

* Habentur omnes hæ leges lib. legum wisegothorum tit. 12 ;

* districto

* dignatione

* leges quæ de com. prisc ceremoniarum, & Judæorum

* earum

Item de blasphematoribus sanctæ Trinitatis Item

* baptismi gratia

* dimoveant.

quomodo

A non prodiderunt Christiana, sive de * publicatoribus eorum. Item ne Judæi, a quolibet potestate accepta, extra regiam ordinationem Christianum quemquam * imperare, plectere, vel distringere audeant. Item * ut Judæorum servi, necdum adhuc conversi ad Christi gratiam convolaverint, libertati donentur. Item ne Judæi administratorio usu * sub ordine villicorum, atque actorum Christianam familiam * regere audeant: & de damnis eorum, qui iis talia ordinanda injunxerint. Item ut Judæus ex
B aliis provinciis, vel territoriis ad regni nostri ditionem pertinentibus veniens, episcopo loci, vel sacerdoti se præsentare non differat: [1] vel quid huic in * toto observari conveniat. Item qualiter concursus Judæorum diebus institutis ab episcopo fieri debeant. Item, ut quicumque Judæum secum * obsequentem habuerit, expetente sacerdote eum apud se retinere non audeat. Item ut cura omnis [2] distinguendi Judæos, solis sacerdotibus debeatur. Item de damnis sacerdotum, vel judicum, qui in * Judæis in-
C stituta legum adimplere distulerint. Item ne judices quidquam de Judæorum excessibus extra sacerdotum conniventiam judicare præsumant. Item ut * episcopi immunes habeantur a damnis, cum eorum presbyteri, ea, quæ ipsi non correxerint, ad eos non remiserunt corrigenda. Item de reservata principibus miserendi potestate, in his, qui conversi ad fidem Christi veraciter fuerint. Item ut episcopi omnes Judæis ad se pertinentibus libellum de suis editum erroribus tradant, & ut professiones eorum, vel
D conditiones in scriniis ecclesiæ condant. Quarum omnium legum promulgatio gravida, sicut synodali judicio comprobata, ita generali omnium nostrorum definitione in eorum erit deinceps excessibus * excernenda.

* publicationibus

* impetere

* ut si

* Dist. 54 Et si Judæorum servi

* in ordinem redigere

* Toleto

* assequentem

* Judiciis

* episcopi tunc immunes

* exercenda

X.

Pro his qui quolibet metu, vel terrore ecclesiam appetunt, consentiente pariter, & jubente gloriosissimo domino nostro Ervigio rege, hoc sanctum concilium definivit, ut nullus audeat confugientes ad ecclesiam, vel residentes in-
E de abstrahere, aut quodcumque nocibilitatis, vel damni, seu spolii residentibus in loco sancto inferre: sed esse potius his ipsis, qui ecclesiam petunt, per omnia licitum in triginta * passibus ab ecclesiæ januis progredi: in quibus triginta passibus, uniuscujusque ecclesiæ, in toto circuitu reverentia defendetur: sic

17. qu. 4. Definivit sanctio: Ivo p. 3 cap. 3. Pan 1 lib. cap 78

* passus

1 *Vel quid sciat cum in toto observare conveniat*. Isidorus. 2 Isidorus *distinguendi*.

ANNO CHRISTI 681.

sic tamen, ut hi, qui ad eam confugiunt, in extraneis, vel longe separatis ab ecclesia domibus nullo modo * obcellentur. Sed in hoc triginta passuum numero, absque domorum extranearum receptaculis, * progrediendi aditum obtinebunt: * qualiter, & requisitæ naturæ usum debitis expleant locis: & nullo teneantur eventu necessitudinis, qui dominicis se defendendos commiserint claustris. Si quis autem hoc decretum violare tentaverit, & ecclesiasticæ excommunicationi subjaceat, & severitatis regiæ feriatur sententia. Ipsos tamen, qui ad ecclesiam refugium fecerint, * juxta priscorum canonum instituta, * hi qui eos * competunt sacramenta reddiderint, & sacerdos ecclesiæ ipsius ab ecclesiæ foribus non abstraxerit, aut fuga talium si * venerit, sacerdoti quærenda est, aut damnorum sententia, secundum electionem principis, hujusmodi sacerdotibus irroganda.

* abscondantur, *al.* obcellentur

* progredientes

* ut ad inquisitæ naturæ usum debitis exeant

* si juxta

* his qui

* repetunt

* evenerit,

XI.

Exod. 20. Præcepta domini sunt dicentis: *Non facies tibi sculptibile, neque omnem similitudinem, quæ est in cælo desuper, & quæ in terra deorsum, nec eorum, quæ sunt in aquis sub terra: non adorabis ea, neque coles.* Exod. 22. Item: *Qui immolat diis, occidetur, præterquam domino soli.* Deut. 17. Item. *Vir, aut mulier, qui faciant malum in conspectu domini Dei tui, & transgrediantur pactum illius, ut vadant, & serviant diis alienis, & adorent eos, solem & lunam, & omnem militiam cæli, quæ non præcepi, & hoc tibi fuerit nunciatum, audiensque inquisieris diligenter, & verum esse repereris, & abominatio facta est in Israel, educes virum, ac mulierem, qui rem sceleratissimam perpetrarunt ad portas civitatis tuæ, & lapidibus obruentur.* Præcepta hæc domini non in ultione, sed in terrore delinquentium apponentes, non mortis * per hanc sententiam promulgamus, sed cultores idolorum, veneratores lapidum, accensores facularum, & * excolentes sacra fontium vel arborum admonemus, ut agnoscant, quod ipsi se spontaneæ morti subjiciunt, qui diabolo sacrificare videntur: mortis enim nomine diabolus appellatur: sicut de eo scriptum est: Apoc. 6. *Et erat illi nomen mors.* Ac proinde omne sacrilegium idololatriæ, vel quidquid illud est contra sanctam fidem, in quo insipientes homines captivati diabolicis culturis inserviunt, sacerdotis, vel judicis instantia * inventa hæc sacrilegia eradantur, & exterminata truncentur. Eos vero qui ad talem * errorem concurrunt, & verberibus coerceant, & onustos ferro suis dominis tradant. Si tamen domini eorum per jurisjurandi attestationem promittant, se eos tam solicite custodire, ut ultra illis non liceat tale nefas committere. Quod si domini eorum nolunt hujusmodi reos in fide sua suscipere, tunc ab eis, a quibus coerciti sunt, regis conspectibus præsententur: ut principalis auctoritas liberam se talibus donandi potestatem obtineat. Domini tamen eorum qui nunciatos sibi talium servorum errores ulcisci * distulerint, excommunicationis sententiam perferant, & jura servi illius, quem coercere nolunt, se amisisse cognoscant. Quod si ingenuorum personæ his erroribus fuerint implicatæ, & perpetua excommunicationis sententia ferientur, & arctiori exilio * ulciscentur.

* per absentiam

* excultores fontium admonemus, Concilium Toletanum XVI cap. 2.

* inventum, ut

* horrorem incurrunt, *al.* accurrunt,

* noluerint

* feriantur

XII.

Placuit huic * venerando concilio, ut juxta * priorum canonum instituta, episcopi singularum provinciarum annis singulis in unaquaque provincia Kalendis Novembribus concilium celebraturi conveniant. Quisquis autem in prædictis Kalendis Novembribus pro celebratione synodi venire distulerit, excommunicationi debitæ subjacebit.

* sancto

* priorum episcoporum singularum provinciarum instituta annis,

XIII.

Præmissis his omnibus synodalibus gestis, quæ honesto decretorum fine complevimus, perpetuum his robur per manuum nostrarum subscriptionem annectimus, dantes * in his gloriam, & honorem immortali Deo, & domino nostro: quo inspirante & determinationis nostræ sententia viguit, & probitas causarum honesto fine complevit. * Cujus sanctæ Trinitatis poscimus inenarrabile * nomen & gloriosam ineffabilis potentiæ majestatem, ut det amatori Christi serenissimo domino nostro atque amantissimo Ervigio principi, cujus jussu ad hunc meruimus advocari conventum, imperare clementer, regnare feliciter, habere de clementia fructum, obtinere de justitia præmium, de pietate trophæum: quo & hic invictus victor hostium semper appareat, & post diuturna hujus ævi curricula, ad regnum * æternæ vitæ cum suis omnibus coronandus perveniat: te præstante Deo, & salvatore Jesu Christo domino, qui cum Deo Patre, & Spiritu sancto unus in Trinitate * vivis, & glorificaris Deus in sæcula sæculorum. Amen.

* pro

* Unde

* numen

* æternum cum

* vivit & regnat, *al.* vivit & gloriatur

Consummatum est hoc sanctum concilium die octava Kalendarum Februariarum, anno feliciter primo serenissimi, atque clementissimi domini nostri Ervigii regis, æra DCCXIX.

In-

ANNO CHRISTI 680.

Interfuerunt huic sancto Toletano XII. concilio pontifices numero trigintaquinque.

[k] SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

Ego Julianus indignus urbis regiæ Toletanæ sedis episcopus hæc synodica instituta a nobis edita subscripsi.

Ego Julianus Dei gratia Spalensis ecclesiæ sedis episcopus hæc synodica instituta a nobis edita subscripsi.

Ego Liuba Bracarensis sedis ecclesiæ episcopus, similiter.

Ego Stephanus Emeritensis sedis episcopus, &c.

Ego Asphalius * Abelensis ecclesiæ episcopus, &c. (* Abulensis.)

Ego Leander ecclesiæ Illicitanæ episcopus, &c.

Ego Palmatius ecclesiæ Urcitanæ episcopus, &c.

Ego Concordius Palentinæ sedis episcopus, &c.

Ego * Recilla indignus Accitanæ ecclesiæ episcopus, &c. (* Rixila)

Ego Simpronius indignus Segobriensis ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Speraindeo Italicensis sedis episcopus, similiter subscripsi.

Ego Geta Eliplensis ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Memorius Arcavicensis episcopus subscr.

Ego Tructemundus Elborensis sedis episcopus, &c.

Ego Isidorus Setabitanæ ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Gaudentius Valeriensis ecclesiæ episcopus similiter.

Ego Deodatus Segobiensis ecclesiæ episcopus, &c.

Ego [1] Genetius Tudensis ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Froaricus Portucalensis ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Felix Iriensis ecclesiæ episcopus, similiter.

Ego * Antonianus Bastitanæ ecclesiæ episcopus, similiter. (* Antonius)

Ego Proculus Bigastrensis ecclesiæ episcopus, similiter.

Ego * Acula Cauriensis ecclesiæ episcopus, similiter. (* Acula.)

Ego * Reparatus Vesensis ecclesiæ episcopus, similiter. (* Separatus)

Ego Providentius Salmanticensis eccclesiæ episcopus, similiter.

Ego Sisebaldo Tuccitanæ ecclesiæ sedis episcopus, similiter.

Ego * Argibudo Eliberitanæ ecclesiæ sedis episcopus, similiter. (* Argibedo)

Ego Ella Segontiensis ecclesiæ episcopus, similiter.

Ego Siberitanus Oxomensis ecclesiæ episcopus, similiter.

Ego Joannes Pacensis ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Theodulfus Astigitanæ ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Samuel Malacitanæ ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Gundulfus Lamecensis ecclesiæ episcopus, similiter, &c.

Ego Euphrasius Lucensius ecclesiæ episcopus, &c.

A Ego * Theuderacus Assidonensis ecclesiæ episcopus, &c. (* Theodoracus)

Abbates.

Valdreudus abbas.

Florientius abbas.

Gratinus abbas.

Faustinus abbas.

Vicarii episcoporum.

Ego Annibonius presbyter, * agens vicem domini & pontificis mei Gildemeri episcopi Complutensis ecclesiæ, subscripsi. (* tenens)

Ego Vincentius presbyter, agens vicem domini & pontificis mei Felicis episcopi Daniensis ecclesiæ, subscripsi.

Asturius diaconus, agens vicem domini & pontificis mei Hospitalis episcopi Valentinæ ecclesiæ, subscripsi. B

Viri illustres officii palatini.

Ego Sesullus hæc statuta, quibus interfui, annuens subscripsi.

Ego Reccaredus similiter subscripsi.

Ego Vvitissa similiter subscripsi.

Ego Vvimar similiter subscripsi.

Ego Theudila similiter subscripsi.

Ego Ostrulphus similiter subscripsi.

Ego Salamirus similiter subscripsi.

Ego Theudefredus similiter subscripsi.

Ego Egiseberinus similiter subscripsi.

Ego Theudulphus similiter subscripsi.

Ego Ildigisus similiter subscripsi.

C Ego Vitulus similiter subscripsi.

Ego Ella similiter subscripsi.

Ego Adilegus similiter subscripsi.

Ego Atanesus similiter subscripsi.

EDITA [l] LEX IN CONFIRMATIONE

concilii Toletani sub die VIII. Kalendas Februarii, anno feliciter primo glorie nostrę.

In nomine domini Flavius Ervigius rex.

MAGNA salus populi gentisque nostrę * regno conquiritur, hęc synodalium decreta gestorum, sicut pio devotionis nostrę studio acta sunt, ita inconvulsibilis nostrę legis valido D oraculo confirmentur; ut quod serenissimo nostrę celsitudinis jussu, a venerandis patribus, & clarissimis palatii nostri senioribus, discreta titulorum exaratione est editum, presentis legis hujus nostrę edicto ab ęmulis defendatur. * Etenim hęc ipsa definitio canonum sub isto * renotata ordine titulorum; id est, de agnita & confirmata * pręlectione fastigii principalis in nomine * nostrę serenitatis. Item de his pœnitentiam non sentientes accipiunt. Item de culpatorum receptione, vel communione apud ecclesiam. Item ut in locis ubi episcopus non fuit, nunquam episcopus ordinetur. Item quorumdam consuetudine sacerdotum fœdissima, qui oblatis Deo per se sacrificiis non commu- E nicant. Item de concessa Toletano pontifici generalis synodi potestate. Ut episcopus alterius provincię, cum conniventia principum, in urbe regia ordinetur. Item de recepto testimonio personarum, quæ per legem, quę de promotione exercitus facta est, testificandi licentiam perdiderunt. Item de his, qui uxores suas divortio intercedente relinquunt. Item de confirmatione legum, quę in Judęorum nequitiam promulgatę sunt, juxta earumdem legum præ-

(* ac regni; * Est enim; * notata; * prælatione; * sanctæ Trinitatis)

[1] Ita Loaisa verius tamen est *Genesius*, ut Cardinalis de Aguirre scripsit.

ANNO CHRISTI 681.

præfixum ordinem titulorum, qui in eorum canone annumerantur. Item de his, qui ad ecclesiam confugium faciunt. Item de cultoribus idolorum. Item de * interdicto temporis constituti, quo * debuit concilium celebrari. Item conclusio definitionum, in qua & Deo gratiæ referuntur, & pro principe exoratur.

* indicto
* debeat

Quibus omnibus synodalibus * gestis atque decretis & debitam reverentiam honoris impendimus, & patulum auctoritatis nostræ vigorem his innectere * procuramus. Ideoque præmissas has constitutiones synodicas a præsenti die, vel tempore, id est, ab octavo Kalendas Februarii, anno primo regni nostri, nullus audeat contemnere; nullus etiam præterire; nemo earumdem constitutionum audeat jura convellere; nullus temerator hæc decreta * subvertet, nemo illicitator, vel contemptor vigorem his institutionibus subtrahet; sed generaliter per cunctas regni nostri provincias, hæc canonum instituta nostræ gloriæ temporibus acta, & auctoritatis debitæ fastigio præpollebunt, & irrevocabili judiciorum exercitio, prout * constitutæ sunt in omnibus regni nostri provinciis celebres habebuntur. Si quis autem hæc instituta contemnat, contemptorum se noverit damnari sententia, id est, ut juxta voluntatem nostræ gloriæ, & excommunicatus a cœtu nostro resiliat, & insuper decimam partem * rei suæ fisci partibus sociandam amittat. Quod si nihil habuerit facultatis unde prædictam compositionem persolvere possit; absque * aliquo infamio sui, quinquaginta eum oportebit ictibus * verberari. Edita lex in confirmatione concilii * Toleto, sub die VIII. Kalendarum Februariarum, feliciter primo regni gloriæ nostræ.

* decretis atque actis
* properamus.
* subvertere,
* constituta
* facultatis
* aliqua infamia
* verberari, ut semper infamis permaneat,
Toletani

In nomine domini Flavius Ervigius rex hoc legis nostræ edictum in confirmatione hujus concilii promulgatum subscripsi.

NOTÆ GARSIÆ LOAISÆ.

Etymologia vocabuli *missa* quæ?

a *In missarum solemniis.*) De symbolo recitando alta voce in missarum solemniis superius diximus. Nunc de missæ nomine, & hujus vocis antiquitate aliquid addamus ex sententia patrum. Missæ nomen Latinum, non Hæbræum est, ut neoterici studiose excogitant. Isidorus Hispal. lib. etymolog. 6. cap. 19. Alcuinus de divinis officiis & Remigius de offic. missar. Missa a præmittendo, vel emittendo, vel dimittendo, dicitur. Unde Ambrosius lib. 2. epist. 14. in missa catechumenorum utitur illa voce, *dimissis cathecumenis*. Alii a gemina missione dictam existimant. Prima missio est catechumenorum, altera fidelium, quæ fieri solet peractis sacris, clamante diacono: *Ite missa est*, hoc est, finita & completa est oblatio. Cassianus lib. 2. instit. cap. 13. nocturnæ missæ meminit: quod nihil aliud est, quam dimissio, quæ fiebat a synaxi peracta & finita oratione. Et lib. 3. Instit. cap. 7. sic inquit: *Is vero qui in tertia, sexta, nona, priusquam psalmus cœptus fuerit ad orationem non occurrerit, ulterius oratorium introire non audeat, nec semetipsum admiscere psallentibus; sed congregationis missam, stans pro foribus præstoletur*: & alibi missam vigiliarum, pro dimissione peractis vigiliis. Unde recte auctor Ciacconius Hispanus, sive alius, in notis Cassiani existimat apud Cassianum sumi missam pro quacumque synaxi, sive congregatione, quam monachi publice orandi causa faciebant; nempe, tertia, sexta, nona, & aliis. Accipiebat vero nomen ab ipsa dimissione completa oratione. Nam, ut Smaragdus ait, *orationes*, id est collectæ, *quæ in fine cursus a sacerdote dicuntur, missæ, id est, Deo transmissæ dicuntur*. Unde idem Cassianus missam, finem synaxeos vocat lib. 4. cap. 7. ut supra dictum est. Verum cum ex omnibus solennitatibus, sacrificiis, & oblationibus labiorum, quæ Deo in orbe terrarum fiunt, maxima oblatio sit sacrum missæ ratione veri & proprii sacrificii, & sanguinis Christi, in quo panis & vinum in corpus & sanguinem Christi transubstantiantur, deinde per excellentiam missa nominatur oblatio & sacrificium illud incruentum corporis & sanguinis Christi, quod quotidie a sacerdotibus peragitur: ad quod omnia alia officia divina, tanquam ad scopum, di-

rigumtur. Missæque nomen, pro hoc sacrificio usurpari, non est recens, sed antiquum; ut constat ex Evaristo papa tertio a Petro, apud Burch. lib. 3. decret. cap. 27. *Omnes basilicæ*: & Alexandro Papa a Petro quarto, epistola ad omnes orthodoxos, & Telesphoro papa sexto a Petro, canon. *Nocte sancta*, de consecr. dist. 1. Hac eadem voce utitur Leo Magnus epist. 88. & sanctus Ambrosius epist. 33. sanct. Augustinus sermone de tempore 91. Item Gregorius Magnus, & Isidorus Hispalensis, & complures illius sæculi patres.

ANNO CHRISTI 681.

Garsias in numero pontificum errat.

b *Per definitiones canonum antiquorum.*) Concilii Toletani IV. canone 75. & toto concilio V. VI. & VII. c. 1. Id enim tot conciliis, & decretis cavetur: Nam, ut inquit Gregorius Turon. lib. 3. *sumpserant Gothi hanc detestabilem consuetudinem, ut si quis eis de regibus non placuisset, gladio eum appeterent, & quem libuisset animo, hunc sibi statuerunt regem*, & concilio Toletano XVI. cap. 10. dicitur. *Quia jurisjurandi transgressio valde inolevit, & machinandi contra principes nostros consuetudo sæva*.

c *Ex concilio Nicæno titulo* 8.) Habetur nunc cap. 6. de non ordinandis episcopis per vicos.

d *Titulo* 57.) Idem habetur concilio Carthaginensi II. cap. 5. & Laodiceno cap. 57.

Plures missas uno die celebrare an sit licitum?

e *Sed in uno die si plurima.*) Hinc patet in more fuisse plures uno die missas dici, aliqua urgente necessitate. Unde concilio Salegunstadiensi cap. 5. *Item decretum esse dicitur, ut unusquisque presbyter in die non amplius quam tres missas celebrare præsumat*: & Altisiodorensi cap. 10. *Non licet supra uno altario in una die duas missas dicere*. Liberum vero aliquando fuisse una die plures missas celebrare, tradit etiam Walafridus Strabo de rebus ecclesiasticis c. 21. ubi ad suam notitiam pervenisse gravium virorum relatu testatur, Leonem papam sæpe septies aut octies una die celebrare solitum: contra vero D. Bonifacium archiepiscopum & martyrem, semel dumtaxat per diem. Necessitate vero exigente pluries fieri permissum, ex Gratiano de consec. d. 1. cap. *Sufficit*, ex Alexandro papa qui sic habet: *Sufficit sacerdoti unam missam in die una celebrare: quia Christus semel passus est, & totum mundum redemit. Non modica res est unam missam facere; & valde felix est, qui unam digne celebrare potest. Quidam tamen pro defunctis unam faciunt, alteram de die, si necesse fuerit. Qui vero pro pecuniis, aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures facere missas, non æstimo evadere damnationem*. Hoc Alexander. In septem casibus uno die plures dicere missas licet: primus die nativitatis, quo tres dici possunt, canone, *Nocte sancta*, media nocte, & diluculo, & tertia hora, & aliis, ut tradit doctor insignis Navarra capite vigesimoquinto summæ, num. 78. Item Durandus in rationali lib. 4. c. 1. Turrecremata in dict. can. *Sufficit*. Silvester in summa, voce *missa*, Soto 4. sententiar. distinctione tredecima, quæstione secunda, articulo 2. Leo primus epistola octogesima prima ad Dioscorum addit, sacerdotem missam iterare posse, cum solennior festivitas conventum populi numerosioris indixerit, & ad eam tanta multitudo convenerit, quam recipere basilica simul una non possit. *Tum enim*, ait Leo, *sacrificii oblatio procul dubio iteratur*. Item Innocentius, cap. *Consuluisti de celebratione missarum*. Hodie id fit; cum sub una parochia unus sacerdos duo habet oppida unita. Ex aliis etiam causis idem licere tradunt doctores scholastici Antonin. 3. p. tit. 13 cap. 6. §. 4. & Plaudan. in 4. d. 15. q. 2. Walfrid. de rebus eccles. cap. 25.

Quibus & quot casibus uno die plures missas celebrare liceat?

f *In sola tantum extremi.*) Hunc morem celebrandi sæpius in die missæ sacrificium, & in ultimo sumendi communionis sanctæ gratiam, tempore Cypriani in usu fuisse, patet ex ejus epistola 63. ad Cæcilium.

An sit antiquitus permissum plures missas uno die celebrare.

g *Libera principalis electio.*) Studium & labor eligendi viros episcopatibus præficiendos, penes reges tempore Gothorum erat: quod usque, Romanorum pontificum indulgentia, ad nostra tempora penes Hispaniæ reges resedit. Constat id ex epistola Braulionis ad Isidorum Hispalensem episcopum: *Ut quia*, inquit, *Eusebius noster metropolitanus decessit, habeas misericordiæ curam, & hoc filiolo tuo nostro domino suggeras, ut illum illi loco præficiat, cujus doctrinæ sanctitas ceteris sit vitæ forma*. Cui Isidorus sic respondet: *De constituendo autem episcopo Tarraconensi, non eam quam petisti, sensi sententiam regis; sed tamen & ipse adhuc, ubi certius convertat animum, illi manet incertum*. Et concilio XVI. Toletano in tomo Egicæ regis cavetur, ut si quis episcopus in sua diœcesi idololatriam fieri permiserit, officio suo deponatur, alio tamen principali electione ibidem constituto, qui possit hujus institutionis ordinem servare. Unde constat ad regiam curam pertinere, nominare episcopos: quod fiebat hoc pacto. Rex de ea re nominationem referebat ad concilium; concilium autem inquirebat, an nominatus dignus esset eo munere, ut ad episcopatum eveheretur: quod si inventus esset moribus & doctrina ornatus, statim a concilio confirmabatur. Patet hoc etiam ex concilio XVI. Toletano in decreto judicii ab universis edito de depositione Sisberti præsulis Toletani, his verbis: *Igitur quoniam fa-*

Qua jure rex Hispaniæ episcopos præsentet?

vente domino concilium est quocitius incboandum, secundum prælectionem, atque auctoritatem toties dicti nostri domini, per quem in præteritis jussi venerabilem fratrem nostrum Felicem Spalensis sedis episcopum, de privata sede Toletana jure debito curam ferre, nostro enim in postmodum reservans ibidem decreto firmandum, ob id nos cum consensu cleri ac populi, ad sæpedictam Toletanam sedem pertinentis, prædictum venerabilem fratrem nostrum, Felicem episcopum, de Spalensi sede, quam usque hactenus rexit, in Toletanam sedem canonice transduximus. Confirmatus jam a communi concilio episcopus cogebatur se coram metropolitano intra duos menses sistere, ut constat ex concilio Tarraconensi capite quinto, estque apud Gratianum distinctione sexagesimaquinta, capite: *Si quis in metropolitano.* Tota hæc potestas probandi & confirmandi episcopus, a rege libera electione designatos, quæ ante penes concilium generale erat, in hoc concilio, ob causas in canone assignatas, in archiepiscopum Toletanum transfertur, veluti in totius regni primatem. Omnia autem hæc fiebant concessione Romanæ & apostolicæ sedis, cujus auctoritatem ecclesia Hispaniæ semper majorem in modum coluit & observavit. Et habetur distinctione sexagesima tertia capite. *Cum longe lateque.*

h *Omnis disciplina.*) Ex lege Vvambæ libro duodecimo legum Vvisegothorum titulo secundo, lege octava, ubi dicitur, ut a nisso testimonio dignitatis protinus ad ultimæ servitutis conditionem redigatur quisquis laicus, simul ut inimica aliqua vis adversus gentem Gothorum ingruisset, eam non omni ope propulsare conatus fuisset.

An, & quot modo ad ecclesiam confugientes rei criminum sint ab ea extrahendi?

i *Qui ecs competunt.*) Multum huic decreto lucis infertur ex lege Vvisegoth. libro nono titulo tertio, de iis qui ad ecclesiam confugiunt; & amplius ex libro sexto, titulo quarto, lege decima sexta, qua agitur de homicida ad ecclesiam confugiente. Verba sunt: *Sed etsi contigerit, cum ad altaris sanctum fortasse confugere, non quidem præsumat eum absque consultu sacerdotis prosecutor ejus abstrahere: consulto tamen sacerdote, ac reddito sacramento, ne eundem sceleratum publica mortis pœna condemnet, sacerdos eum sua intentione ab altari repellat, & extra chorum projiciat: & sic ille, qui eum persequitur comprehendat. Cui ab ecclesia ejecto non alias mortales inferat pœnas; sed in potestate parentum, & eorum, cujus propinquus occisus fuerit, contradendus est; ut excepto mortis periculo quid de eo facere voluerint, licentiam habeant.* De immunitate ecclesiarum supra diximus.

k *Subscriptiones.*) Multi in duodecimo concilio Toletano episcopi subscribunt qui aliis interfuerunt synodis, ut Asphalius Abelensis ecclesiæ in Emeritensi. Concordius Palentinæ in undecimo Toletano Felix Daniensis per procuratorem, in eodem XI. Froaricus Portucalensis, in tertio Bracarensi, Gaudentius Valeriensis in XI. Toletano, Genetius Tudensis, in tertio Bracarensi, Leander Illicitanæ, in XI Toletano, Palmatius Urcitanæ, in eodem undecimo, sicut Recilla Accitanæ. Alii vero aliis succedunt, ut Antonianus Bastitanæ, qui successit Ætherio, in XI. Toletano. Acula seu Atula Cauriensis, qui Donato in Emeritensi. Argidubo, qui Argibado Eliberitanæ, Ellæ, in VIII. Toletano, Deodatus Segobriensis, qui Egicæ, in XI. Toletano. Euphrasius Lucensis, qui Rectogeni, in III Bracar. Felix Iriensis, qui Idulfo Felici, in eodem Bracar. Geta Eliplensis, qui Servando, in octavo Tolet. Gundulfus Lamacensis, qui Theodiscio, in Emeritensi Gildemirus Complutensis per procuratorem, qui in Asciclo, in XI. Toletan. Hospitalis Valentinæ per procuratorem, qui Suintero in XI. Tolet. Joannes Pacensis, qui Deodato, in Emeritensi. Isidorus Setabitanæ, in Athanasio, in XI. Tolet. Julianus urbis regiæ, qui Quirico, in XI. Tolet. Julianus Spalensis, qui Fugitivo, in X. Tolet. Liuba Bracarensis, qui Leodecisio Juliano, in III. Bracar. Providentius Salmanticensis, qui Egeredo, in X. Tolet. Proculus Bigastensis, qui Joanni, in XI. Tolet. Reparatus Vesensis, qui Unadilæ, in VIII. Tolet. Samael Malacitanæ, qui Dunilæ, in VIII. Toletan. Severtianus Oxomensis, qui Godiscalco in XI. Tolet. Sisebaldo Tuccitanæ, qui Vincentio, in VIII. Toletan. Sperandeo Italicensis qui Epartio, in VIII. Toletan. Simotonius Segobriensis, qui Sinduito, in XI. Toletan. Stephanus Emeritensis, qui fuit sanctissimus & venerabilis vir, qui Proficio, in Emeritens. Tructemundus Elborensis, qui Zosimo, in X. Toletan. Theodulphus Assigitanæ, qui Stephano, in VIII. Toletan. Teuderacus Assidonensis, qui Pimenio, in VII. Toletan. in cod. manusc. regii monasterii S. Laurentii, primo loco subscribit, *Julianus indignus urbis regiæ Toletanæ sedis episcopus, hæc synodica subscripsi.* Deinde secundo loco est: *Ego Julianus, Dei gratia Spalensis sedis episcopus, hæc synodica instituta a nobis edita subscripsi.*

l *Lec.*) Leges concedere post peracta concilia in eorum confirmationem, ab imperatoribus Romani reges Gothi acceperunt; gens cum in hac re, tum in aliis plerique imperii æmula.

Confirmatio concilii Toletani XII.

Confirmatum est hoc concilium Toletanum XII. in concilio Toletano XIII. cap. 9. ubi sic scriptum est: *Licet unanimi consensionis nostræ judicio gesta synodalia Toletani concilii duodecimi acta sunt atque disposita, quæ anno primo gloriosi principis Ervigii in hac urbe regia celebrata sunt,* &c.

ANNO CHRISTI 682. * seu potius 692 vide sequentem observationem.

* CONCILIUM ROTHOMAGENSE,

ANNO CHRISTI 652.

IN QUO MONASTERII FONTANELLENSIS

Inter cetera editum est privilegium, anno Christi DCXXCII. sede apostolica post Agathonis papæ obitum vacante, Theodorici regis anno XVI.

IN *hac synodo multa ecclesiæ utilia constituta fuisse testatur Aigradus monachus in vita sancti Ansberti episcopi, Rothomagensis, qui synodo præfuit, & primus subscripsit privilegio Fontanellensi: cujus nempe privilegii occasione, synodi meminit Aigradus * in hæc verba:* Facta est, *inquit*, hæc privilegii auctoritas sub anno dominice incarnationis * DCXXCII. indictione X. * qui erat annus præfati gloriosi regis Theodorici XVI. * & præfati venerandi præsulis V. * in synodo generali Rothomago urbe, ubi plurima Deo accepta, & sanctæ ecclesiæ utilitatibus profutura disputata sunt. Adfuerunt quoque & sancti pontifices, aliique venerabiles viri, ab ipso præsule evocati, quorum subter tenentur nomina ascripta. Ansbertus episcopus urbis Rothomagensis huic concilio præfuit & subscripsit. * Ratbertus * episcopus, Regulus episcopus, Airardus episcopus Carnotenæ urbis, Ansoaldus episcopus Pictavensis urbis, Aquilinus episcopus Ebroicæ * urbis, Cadoenus episcopus, Harmonius * episcopus, Salvius episcopus, Desiderius episcopus, Fulcrannus episcopus, Joannes episcopus, Vvillebertus episcopus, Gerebaldus episcopus Baiocassinæ urbis, Taurinus episcopus, Aunobertus episcopus Sagiensis urbis. Celsus abba, Audomarus abba, * Sccladio abba, Bolochindus abba. Gerardus * gloriosus vicedominus antefati magni pontificis. Ermentrannus, Ferrocinctus & * Fortianus archidiaconi venerandi. Aderat quoque presbyterorum & diaconorum circumadstantium magnus numerus. Ragnomirus lector hujus sancti concilii gesta, & hujus privilegii auctoritatem, ipso sancto pontifice jubente, recognovit & subscripsit. * *Quodnam autem ejusmodi privilegium esset, idem auctor paulo superius his verbis significat* · Privilegii sui auctoritatem eidem edidit, ut per succedentia tempora (secundum sancti patris Benedicti regulam, & ut præcedentium regum, Clodovei videlicet & Clotarii, simulque Childerici & Theoderici privilegiorum auctoritates docent) ex semetipsis sibi perennibus temporibus abbatem eligerent. In qua etiam justæ alligationis verbo præsentes futurosque, qui ibidem domino militaturi erant, constringit, ut sicuti sub ejus regimine, ita & deinceps & ipsi & posteri

* ad Hilbertum abbatem Fontanellensem sive S. Vvandregisili
* DCXCII
* V. * XIII.
* legendum arbitror III.
* Radbertus
* Ebroicinæ
* Armoinus sive Armoinus.
* Al *Scaldio*
* Genardus
* al. *Fortunatus*.
* Hactenus Sirmondus, quæ sequuntur ex Binio excusa.
Reg. S. Bened. cap 64.

eo-

eorum secundum regulam ſancti patris Benedicti fideliter Christo deſervirent. Quod ſi aliquando, peccatis exigentibus, aut negligentia paſtorali a via rectitudinis & obſervatione regulæ ſancti Benedicti in futuro deviare conarentur, aut cogerentur: tunc convocatio ſanctorum ſacerdotum, reliquorumque militum Christi unanimiter fieret, eorumque per conſilium in priſtinum reducerentur ſtatum. Si vero hac pontificali auctoritate poſtpoſita, qualibet cavillatione ſiniſtram elegiſſent vitam ac converſationem tenere, ſub vinculo anathematis æternaliter ſe damnandos ſcirent.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

1 *Concilium Rothomagenſe.*) In vulgatis exemplaribus vitæ Sancti Ansberti habitum dicitur anno XIII. Theoderici regis, nos anno XVI. reſtituimus ex codice ſancti Michaelis in mari. Theodericus enim poſt paſcha regnare cepit anno Chriſti DCLXVII. ut patet ex privilegio altero Vindiciani pro eccleſia Atrebatenſi dato *Kalendis Maii ann.* VII. *Theoderici regis indictione* II. itemque ex aliis Vindiciani ejuſdem litteris apud Baldricum in Chronico Cameracenſi lib. I. cap. 25. in quibus Leodegarius epiſcopus ſubſcribit, VIII. *Idus Majas*, anno VII. *Theoderici regis*, *indictione* II. hoc eſt juxta æram noſtram Chriſti anno DC.LXXIV. cujus anni menſe Majo ſecunda erat indictio.

OBSSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Aigradus monachus, aut quiſquis alius fuit vitæ S. Ansberti ex Fontanellenſi abbate Rothomagenſis præſulis interpolator, Baronium, Binium, Sirmondum, multoſque alios hactenus in fraudem induxit productis in vulgatum textum tribus minimum iiſque graviſſimis erroribus, quos hic breviter emendandos moneo, ne ſacram chronologiam commaculare diutius pergant, I. enim æræ Chriſti annus 681. in 692. mutandus; tum indictio X. in V. Ansberti denique pontificatus annus quintus in tertium reformandus, cum certo certius ſit die dumtaxat 20. menſis Auguſti anni 689. S. Audoenum Ansberti deceſſorem annos 90. natum, cum ſediſſet Rothomagi an. 43. m. 3. d. 10. ex Clipiacenſi villa prope Lutetiam Pariſiorum ad ſuperos abiiſſe. Plura qui volet conſulat lector R. P. Godefridi Henſchenii S. J. diatribam de tribus Dagobertis pag. 129. & chronici noſtri hiſtorici pag. 539. 545. 547. Porro hæc a nobis obſervatio non fuerat A omittenda, quod diligentiſſimus atque infinitæ lectionis vir Sirmondus noſter ὁ μακαρίτης in mſ. codice S. Michaelis in periculo maris repererit adſcriptum annum regis Theoderici 16. eumque cum Atrebatenſibus diplomatis (quæ nos alias pluribus eſufflavimus) tanquam ἕρμαιον quoddam arripuerit ad ſtabiliendam annorum 24. regni Theodericiani epocham illam, quam nos primi eductis in aciem pluribus argumentis annos omnino 14. (non tantum 4. ut vulgo plerique omnes) Clotario ejus fratri natu majori vindicantibus falſam eſſe convicimus.

OBSSERVATIO P. GUGLIELMI BESSIN.

in Concil. Rotomag. Prov. pag. 13.

Quo anno habitum fuerit hoc Concilium non conſentiunt Chronologi. Illud Sirmondus an. Incarn. Dom. 682. Mabillonius an. 689. Labbeus an. 692. Et quidem Sirmondo favent plerique Codices MSS. in vita S. Ans- B berti Fontanellenſis, Gemeticenſes duo, Uticenſis, & alii. At in codicibus illis annus æræ Chriſtianæ videtur interpolatus. Scilicet cum ante Caroli M. principatum in Gallicano calculo non alia præter currentis regni annos chronologica nota apponeretur; qui deinceps antiquioribus inſtrumentis exſcribendis dabant operam, ubi annos dumtaxat regum aut Imperatorum appoſitos deprehendebant, de ſuo annos Incarnationis vel etiam Indictionem adjiciebant, ut autographi ætatem accuratius diſtinguerent; qua in re non raro peccabant in Chronologiæ regulas.

An vero Concilium noſtrum anno 689. an poſteriori ſit coactum, pendet ex Regum Francorum illius ævi chronologia. In ipſo concilii titulo legimus annum quintum Pontificatus S. Ansberti. Audoneo Rotomagenſi Epiſcopo immediate ſucceſſit Ansbertus. Rotomagenſem eccleſiam rexit Audoneus annis 43. cum 3. menſibus, & diebus 10. Ordinatus fuit Epiſcopus anno tertio Clodovei regis, ut ipſe in vita S. Eligii a ſe conſcripta teſtatur C apertiſſime. Quotus vero Chriſti annus fuit tertius ille Clodovei regis? Id pendet ex primo Dagoberti regni anno.

Dagobertum Clodovei patrem annis 16. regnaviſſe conſtat apud omnes. Sed cum annis ſex cum patre Clotario regnaverit; alii hos 16. annos ab obitu patris, id eſt, ab anno 628. alii ab an. 622. quo vivente patre ad ſex annos Rex Auſtraſiæ dictus eſt Dagobertus, numerandos exiſtimant. Unde prioris ſententiæ Auctores Dagoberti obitum an. 644. alii ſexennio prius, ſeu anno 638. collocant. Si anno 638. mortuo Dagoberto regnare cœpit Clodoveus, ordinatus fuit Epiſcopus Audoneus an. 640. obiit anno 683. habitum eſt Concilium noſtrum an. 688. At ſi non ante annum 644 Dagobertus obiit, non ante annum 646. Audoenus ordinatus eſt; non ante an. 688. aut 689. ipſi ſucceſſit Ansbertus, nec ante an. 693. Concilium de quo agitur coegit.

ARELATENSE CONCILIUM

Forte anno 682. celebratum.

EDITORIS ADMONITIO.

Anno forte 682 Ex ſuppl Manſi pag. 511.

POſt canones aliquot ex concilio IV. Toletano anni 633. deſumptos additi ſunt in vetuſtiſſima Collectione noſtra MS. Lucenſi Cod. num. 490. canones duo ſub hoc titulo: *ex ſynodo Arelatenſe æra XX.* Temporis adſcriptiones mancas eſſe omnes plane intelligent, cum æra illa XX. paulo poſt ortum Chriſtum nos ducat; quare reſectas eſſe ſæculorum no- D tas haud abs re opinaremur. Cum igitur poſt annum 633. qua ſynodus illa Toletana IV. convenit, nullus annus propior ſucceſſerit, cui æra illa XX. adjecta centenariorum nota congruerit, præter annum 682. qui cum æra DCLXX. concurrit: ideo concilio Arelatenſi ejus anni canones nunquam antehac excuſos tribuendos cenſeo.

VITA EPISTOLÆ ET DECRETA LEONIS PAPÆ II.

LEO [a] (*a*), natione Siculus, ex patre Paulo, [b] ſedit menſes decem, dies * ſeptem & decem. Vir eloquentiſſimus & in divinis ſcripturis ſufficienter inſtructus, Græca, Latina- E que lingua eruditus, cantilena ac pſalmodia præcipuus, & in earum ſenſibus ſubtiliſſima exercitatione limatus; lingua quoque ſcholaſticus, eloquendi majori lectione * polita, exhor-

* octo.

* politus,

(*a*) *Leo junior.*

* eorumque scientiam plebi ferventilli me ingerebat, * inopum provisionem.

hortator omnium bonorum operum, * plerisque florentissimam ingerens scientiam, paupertatis amator, & erga * inopem provisor, non solum mentis pietate, sed & studii sui labore solicitus. [c] Hic suscepit sanctam sextam synodum, quæ per Dei providentiam nuper in regia urbe celebrata est, Græco eloquio conscriptam, exequente ac residente piissimo & clementissimo magno principe Constantino intra regale palatium ejus, quod appellatur Trullus: simulque cum eo legati sedis apostolicę, & duo patriarchę, id est Constantinopolitanus & Antiochenus, atque centum quinquaginta episcopi, in qua & condemnati sunt Cyrus, Sergius, [d] Honorius, & Pyrrhus, Paulus, & Petrus, nec non & Macarius cum discipulo suo Stephano, sed & Polychronius novus Simon, qui unam voluntatem & operationem in domino Jesu Christo dixerunt, vel predicaverunt, aut qui denuo predicaturi fuerint aut defensaverint. Sed ut & nunc duę voluntates & operationes ipsius dispensatoris Christi & salvatoris Dei nostri dicantur, (a) sicut eadem synodus studiosissime in Latinum translata declarat. Veruntamen * suprascripti defensores malorum hęreseos (b), dum nollent a suo recedere proposito per diversa monasteria sunt retrusi. Qui prædictus sanctissimus * vir absolvit duos viros in percipienda communione, qui de regia urbe cum suprascripto Macario & ceteris in Romanam directi sunt civitatem, * qui nec dum a synodo anathematizati erant, id est, Anastasium presbyterum, & Leontium diaconum ecclesię Constantinopolitanę in die sancto Theophanię, exponentes videlicet per propria scripta fidem suam, juxta quod & sancta synodus determinavit, anathematizantes videlicet * omnes hæreticos, sed & suprascriptos viros complices quos sancta synodus vel sedes apostolica anathematizavit.

* de suprascriptis defensoribus majores, scilicet Macarius, Stephanus, Polychronius & Anastasius, dum nollent a suo recedere proposito, Romæ per

* Leo, * quia

* duos

Hujus temporibus percurrente divali jussione (c) clementissimi principis restituta est ecclesia. Ravennatis sub ordinatione sedis apostolicę * (d) defuncto archiepiscopo, qui electus (e) fuit juxta antiquam consuetudinem in civitatem Romanam veniat * ordinandus. Hic fecit constitutum, quod archivo ecclesię continetur, ut qui ordinatus fuerit archiepiscopus nulla consuetudine pro usu pallii aut diversis officiis ecclesiæ persolvere debeat, * sed & ne Mauri quondam episcopi anniversitas aut agenda celebretur: sed & typum autocephalię, quem sibi elicuerant ad amputanda scandala sedis apostolicæ, restituerunt. Hic fecit ecclesiam in urbe Roma juxta sanctam Bibianam, ubi & corpora sanctorum Simplicii, Faustini, & Beatricis, atque aliorum martyrum recondidit, & ad nomen beati Pauli apostoli dedicavit (f). Hujus almi pontificis jussu ecclesia juxta velum aureum in honorem beati Sebastiani ædificata est, nec non in honore martyris Georgii. Hujus temporibus (g) die decima sexta mensis Aprilis, indictione undecima, luna eclypsim pertulit. Post cœnam domini nocte pene tota in sanguineo vultu elaboravit, & nisi post galli cantum cœpit paulatim delimpidare, & in suum reverti (h) respectum. Hic fecit ordinationem unam per mensem * Junii, die vigesima septima, presbyteros novem, (i) diaconos tres, episcopos per diversa loca numero viginti tres. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum, sub die * quinto Nonas Julias. Et cessavit episcopatus (l) menses 2. dies 22. Qui suprascriptus sanctissimus vir ordinatus est a tribus episcopis, id est Andrea Ostiensi, Joanne * Portuensi, & Placentino Veliterniensi, (m) pro eo quod Albanensis ecclesia episcopum minime habuit.

* Ravennatum

* ad ordinandum.

* sed & ne Mauri quondam episcopi anniversarius aut agenda celebraretur prohibuit.

* statum

* Majum,

* iv. Kal. Julias

* Qui interfuit sextæ synodo. Vide supra p. 109

Notæ Severini Binii

a *Leo.*) Ex canone secundo concilii Toletani XIV. infra aperte colligitur, Leonem creatum esse pontificem anno domini 683. Cum enim menses dumtaxat decem sedem pontificiam tenuerit, fueritque adhuc superstes tempore habiti Concilii Toletani XIV. prout * manifeste indicat canon 2. ejusdem concilii, certissimo indicio cognoscitur, ipsum non ante annum domini 683. thronum apostolicum conscendisse.

Leonem II anno 683 pontificem esse factum probatur.

* errat hic Binius, qui & ipse postea conc. hoc Tol XIV. sub Benedicto II. collocat.

b *Sedet menses decem, dies 17.*) Defunctus iv. Kalendas Julii, quo die in ecclesiasticis tabulis inter sanctos annumeratus habetur, sedit menses decem, & dies octo. Baron. anno 684. num. 1.

Tempus sedis.

c *Hic suscepit sanctam sextam synodum.*) Quando Leo pontifex arbitrio imperatoris electionem papæ confirmantis pontificatum administrandum accepisset, permisit idem imperator Romam redire sedis apostolicæ legatos, quos hactenus persuasu Theodori Constantinopolitani episcopi fortasse Constantinopoli diutius detinuerat. Acta synodalia Græce conscripta, a Theodoro, ut diximus, depravata, non autem (ut ille præ se ferebat) castigata, ad pontificem perferenda iisdem tradidit.

Legati Romam reversi acta synodalia secum attulerunt.

Quæ cum sanctus Leo accepisset, Latinitate donavit. Sed an eadem imposturam Theodori Monothelitæ corrupta approbaverit? Nisi commentitiam esse dixeris ejusdem Leonis epistolam primam, cum communi sententia necessum est affirmare, quod sanctus Leo ea acta confirmaverit, quæ per legatos acceperat, quæve Theodorus inserto nomine Honorii corruperat, pluribusque additiis scriptis auxerat: atque ita pro defensione Leonis dicendum est, vel quod eam iniquissimam conditionem subire necessitas temporis exegerit, adeo ut si id non fecisset, damnata hæresis iterum revixisset, actaque synodalia abolenda fuissent: vel quod Leo præteritarum rerum ignarus nescivisset acta legitima synodi, eamque defensionem, qua Joannes papa & Maximus abbas Honorii epistolas declaraverant & defenderant. Sed cum horum neutrum in pontifice culpa caruisset, alterutrum horum necessario est statuendum; vel quod acta concilii ante tempora Leonis incorrupta quidem extiterint, fuerintque tum demum depravata, cum Leonis epistola, quando post annos decem & viginti Monothelitæ decreta synodi impugnare cœperunt: vel quod ipsa epistola Leonis, sicut asserit Baronius, commentitia existat. Quibus conjecturis hanc suam sententiam auctor annalium confirmet, dicam infra in notis ejusdem epistolæ.

An S. Leo acta synodalia confirmaverit.

d *Honorius.* Actis illis, quæ Leoni pontifici oblata fuerunt, nomen Honorii per imposturam Theodori dolose superadditum fuisse sentit Baronius. Quid de hac re judicent alii, supra dixi.

Obsservatio Philippi Labbe, S. J.

In tota pontificum Romanorum serie vix quicquam in priscis recentisque memoriæ scriptoribus occurrit intricatius initio, gesti, atque obitu Leonis papæ II. quare ut mihi lectoribusque meis faciem satis pauca hic in antecessum ἀρχοςιγῶς attingam atque observabo.

Anno Christi 682. ineunte die 10. Januarii indictione X. obiit aut saltem sepultus est Agatho papa post sedem annorum trium, mensium 6. & dierum 25. cum jam a die 16. Septembris absolutum fuisset concilium CP. III. sive œcumenicum sextum labente adhuc apud Latinos ind. IX.

Leo II. paullo post Agathonis mortem electus est Romanus pontifex.

Audita morte Agathonis & electione Leonis Constantinus imperator die 13. Aprilis (non Decembris ut in vulgata editione legitur) ad Leonem scribit epistolam quæ extat Græce & Latine in fine sessionis XVIII.

Mense Julio ind. X. redeunt legati ab Agathone papa

pa

(a) *quam & studiosissime in latinum translatavit. Veruntamen &c.* (b) *hæreseos Macarium, Stephanum, Polychronium, Anastasium dum nollent &c.* (c) *piissimi.*
(d) *ut defuncto.* (e) *fuerit.* (f) *dedicavit sub die XXII. mensis Februarii, ubi & dona obtulit. Hujus temporibus* (intermedia desunt.) (g) *die XV.* (h) *respectum* deest.
(i) *Diaconos XXV.* (l) *menses XI.* (m) *Albanensem minime habuit.*

pa anno 680. ad concilium generale missi, ejusque acta cum Constantini epistola retulerunt.

Die 15. Augusti ind. X. Leo II. accepta confirmatione ordinatur pontifex tum ab aliis, tum a Joanne Portuensi episcopo qui unus fuerat ex legatis, ideoque dicendum est sedisse annum unum cum mensibus decem & diebus 14.

Vulgo tamen consecratio ejus die 15. Augusti anni seq. 683. affigitur vergente ad finem indictione XI. Quod si verum est, fatendum erit Leonem II. a Romanis electum atque interim pontificium munus pro dignitate obeuntem vix ac ne vix tandem post annum ac sex circiter menses consensisse in suam consecrationem præ summa animi demissione, aliasve ob causas.

Anno 683. ind. XI. die 16. Aprilis post cœnam domini luna tota pene nocte in sanguineo vultu elaboravit, & non nisi per galli cantum, hoc est paullo post mediam noctem incnoata jam feria sexta majoris hebdomadæ ex tenebris cœpit emergere, teste Anastasio. Hæc vero eclipsis contigit tempore hujus papæ Leonis, aut B dumtaxat electi, aut etiam consecrati ex diversa numerandi ratione.

Majo mense indictionis (non X. sed) XI. examinatis per otium actis sextæ synodi quæ cum imperatoris epistola mense Julio anni superioris revertentes legati retulerant, Leo aut electus tantum, aut jam ab anno superiori solenni more ordinatus, rescripsit ad imperatorem, quæque gesta fuerant in sexto œcumenico concilio approbavit. Sunt & qui hujus anni mense Junio Leonem mortuum velint.

Sub autumnum anni 683. inchoata jam, ut par est credere, indictione XII. misit Leo acta concilii œcumenici in Hispaniam per Petrum Regionarium S. R. E. notarium cum epistolis quæ extant: sed cum ea jam die 4. Novembri, perfecto concilio Toletano XIII. dimissisque in suas civitates patribus delata fuissent, eorum lectio in anni sequentis Novembrem mensem prorogata est, quo concilium Toletanum XIV. celebratum fuit æra 722.

C Interim die 28. Junii anni 684. ind. labente XII. obiit Leo, eique die 20. Augusti successit Benedictus II. qui ad eundem Petrum regionarium & ad Ervigium regem scripsit, obiitque die 7. Maji anni 685 ind. XIII. Illi porro chronologi qui mortuum Leonem contendunt anno 683. Benedicti primordia anno 683. consignant, ejusdemque aut successoris pontificatum uno anno productiorem fuisse affirmant. Sed non est necesse circumscriptos a nobis aliisque limites perrumpere. Cum enim Petrus Regionarius a Leone anno 683. missus in Hispaniam jam absoluto concilio Toletano XIII. ibidem substitisset donec in sequentis concilii Toletani XIV. conventu annuo actis synodi œcumenicæ Hispani episcopi subscriberent, auditaque morte Leonis segnius forte urgeret Petrus quæ fuerant a Leone mandata, Benedictus ejus successor paulo post electionem ordinationemve suam eundem data quæ extat epistola hortatus est, ut pro apostolicæ fidei firmitate cum summo pietatis studio commissum ministerium perageret: quod & fecit mense Novembri anni 684. ut ex can. 2. Tolet. XIV. datur intelligi.

a SACRUM RESCRIPTUM PIISSIMI ET CHRISTUM DILIGENTIS imperatoris Constantini.

Ad Leonem sanctissimum & beatissimum papam senioris Romæ missum per eos qui illinc directi erant a superstite Agathone sanctæ memoriæ.

Nunciat Agathonis fidem a concilio fuisse approbatam, Macarium & socios, qui resipiscere noluerunt, Romam mitti. Hortatur ut hæreticos impugnet, & apocrisiarios ad se mittat.

Leoni sanctissimo & beatissimo archiepiscopo veteris & clarissimæ urbis Romæ, & œcumenico papæ. Missa est mense Decembri, indictione decima.

COELORUM æternum regnum & beatitudinem expetentes, & ad spiritualem adoptionem pia nostra consilia dirigentes, *&c. Extat supra sub finem sextæ synodi Constantinopolitanæ actione 18. pag. 713. A. Græce & Latine una cum ejusdem Constantini imperatoris sacra ad synodum apostolicæ sedis antiquæ Romæ G. pariter & L. pag. 719. A.*

NOTA SEVERINI BINII.

a *Sacrum rescriptum*.) Hanc epistolam Constantini ad Leonem de fide suspectam esse asserit Baronius ex conjecturis hisce: primum, quod Leonem mense Augusto creatum non prius certiorem reddiderit de rebus in synodo gestis, quam post menses quatuor in Decembri * nimirum; cui statim statum fidei indicasse oportebat. Secundo, quod initio epistolæ scribatur ipsam indictione decima ad Leonem esse datam, quo tempore Leo nondum * pontifex erat. Nam primus annus Leonis incidit in finem indictionis undecimæ, & principium indictionis 12. ut ex præcedentibus patet. Tertio, quod in ipsa B epistola dicatur de synodo cogenda scriptas esse literas imperatoris ad Agathonem; cum certum sit ex præcedentibus non ad Agathonem, sed ad Donum papam hac de causa literas scripsisse. * Vide Baronium anno 683. num. 6. & 8.

Hanc epistolam commentitiam esse probatur tribus conjecturis.

* die 13. indictione 10. anno 681. at tum adhuc vivebat Agatho quem ait Anast. sepultum 4. Idus Januarii. Quid vero si Decembrem vertas in Aprilem?

* electio pontificis ab ejus solenni consecratione distinguenda, ut in aliis fieri solet.

* Quibus acceptis Agatho misit secundum jussionem imp. legatos

a EPISTOLA I. LEONIS PAPÆ II. AD CONSTANTINUM IMPERATOREM.

Exemplar relationis missæ a Leone sanctissimo & beatissimo papa senioris Romæ ad Constantinum piissimum & Christi amatorem imperatorem, confirmantis & approbantis quę in sancto & universali sexto concilio gesta sunt & definita.

C *Piissimo & tranquillissimo domino victori & triumphatori, filio dilecto Dei & salvatoris nostri Jesu Christi Constantino imperatori, Leo episcopus servus servorum Dei.*

REGI regum, in cujus potestate sunt regna mundi, pusilli cum magnis gratias agimus, qui ita in vobis terrenum contulit regnum, ut cœlestia vos magis ambire concederet. Plus est enim, *&c. Extat supra ad calcem sextæ synodi Constantinopolitanæ actione 18. pag. 725. A. Græce & Latine.*

NOTA SEVERINI BINII.

a *Epistola*.) Hanc epistolam Baronius allegato loco D spuriam esse judicat: Primum ideo quod circa finem mense Majo indictionis * decimæ rescripta ponatur ad epistolam imperatoris, quam se mense Julio ejusdem indictionis accepisse fatetur, quæ nisi mendosa probentur, manifestissime sibi contradicunt. Secundo, quod nullus mense Julio pontifex esse potuerit, qui mense Augusto * creatus, decem tantum mensibus pontificatum administravit. Tertio, quod profiteatur se hanc epistolam scripsisse indictione decima qua nondum pontifex creatus erat. Quarto, quod Honorium in Monothelitarum hæresi defunctum, adeoque justa anathematis sententia condemnatum esse scribat, quem publico funere Romana ecclesia sepelivit inter sanctos pontifices in ecclesia sancti Petri, cuique ut catholico pontifici in omnibus parentavit.

Ex tribus conjecturis hæc epistola commentitia esse arguitur.

* undecimæ legendum esse docet ipse Leo, cum ait se epistolam Constantini accepisse mense Julio per nuper elapsam indictionem decimam.

* Qui jam electus fuerat post consensum imp. ejusque literas mense Julio acceptas, ordinatus fuit mense Augusto a Ioanne episcopo Portuensi uno ex legatis, aliisque epp.

II. AD EPISCOPOS HISPANIÆ.

E Sexti generalis concilii acta narrat, in quo damnatis hæreticis, catholicæ fidei definitio de duabus in Christo voluntatibus & operationibus promulgata fuit, quam transmittit omnibus manifestandam, cuique ipsi episcopi subscribere debeant.

Dilectissimis fratribus universis ecclesiarum Christi præsulibus per Hispaniam constitutis Leo.

CUm diversa sint hominum studia, quibus humana dispensari creditur vita, unum

1 Hanc & sequentes Leonis Epistolas, quas putat supposititias Baronius, ut genuinas tuetur Pagi ad an. Ch. 683. n. 5. & seqq.

est tamen pietatis officium, quod potest ad æternæ vitæ perducere quæstum & meritum; in quo omnem consortem fidei Christianæ æquum est studere. Cui nempe Spiritus sancti dignatio suæ gratiæ inspirat affectum, & inoffensum demonstrat operum bonorum effectum, quia *Spiritus* (ut dominus docet) *ubi vult spirat, & vocem ejus audis*, & quia ejus est incomprehensibilis gratia, connectit & perhibet, *& nescis unde veniat*. Scientes igitur ac satisfacti, quia est in vobis Christianæ religionis flagrans studium, ulnisque spiritualibus amplectimini semina cœlestis doctrinæ, & evangelicæ atque apostolicæ traditionis in vobis fructificat fervor & puritas, pro qua hæc sancta ecclesiarum omnium mater apostolica sedes usque ad victimam desudavit semper & desudat, & prius (si hoc divina majestas censuit) animam a corpore temporaliter deligit sequestrari, quam proditione sacrilega se a confessione veridica pro temporali delectatione vel afflictione sejungi. Quia citra hanc sicut æternæ beatitudinis præmium, quam sanctis suis dominus præparavit, adipisci non suppetit; ita, quod lugubriter ejulandum est, a Deo vivo & vero per errorem falsidici dogmatis factum extorrem æternis cruciatibus evenit mancipari. Sed quia nunc per gratiam Dei Christianissimo filio nostro Constantino imperatore regnante (quem ad hoc pietatis officium elegit atque præelegit superna clementia) rectæ confessionis atque apostolicæ traditionis fulgor hæreticæ pravitatis expulsa caligine per totum orbem terrarum veluti clarum jubar effulsit, & pax atque concordia veritatis inter cunctos ecclesiarum Christi præsules regnat de pacifica in Christum confessione descendens, qui pax vera & salutaris est, per quem reconciliamur ad Deum. Sciat vestra sinceritas, & Christianis omnibus innotescat Dei omnipotentis mira magnalia: quia in Constantinopolitana urbe clementissimus noster, imo beati Petri apostoli filius imperator, armatus zelo Dei, ac desiderio pietatis accensus, episcopis ex totius mundi partibus aggregatis, * quando ex multo tempore fideliter cupiebat, dum censuit majestas superna per nuper elapsam * novam indictionem explevit. Universale itaque sanctum sextum concilium celebratum est, ad quod celebrandum ex prædecessoris nostri apostolicæ memoriæ domini Agathonis papæ persona presbyteri diaconique directi sunt. De diversis autem conciliis huic sanctæ apostolicæ sedi, cujus ministerio fungimur, subjacentibus, archiepiscopi sunt a nobis destinati, qui cum pio principe simul & omnibus qui ejus mandato convenerunt ecclesiarum præsulibus præsidentes ac considentes, primum quidem sancta quinque universalia concilia, & venerabiles ecclesiæ patres, quorum libri ac testimonia hinc fuerant destinata, cum tomo dogmatico apostolicæ memoriæ nostri decessoris domini Agathonis papæ atque pontificis, & responsis totius nostræ synodi pro confirmatione duarum naturalium voluntatum & operationum in uno domino nostro Jesu Christo, & condemnatione eorum qui aliter docuerunt vel crediderunt, & hæc singula relegerunt ac retractarunt. Et quia quæ Dei sunt cum ejus timore atque amore scrutati sunt, ejus nutu * vere per eos confessionis sinceritas demonstrata ac confirmata est [1] erga quod synodalis definitio dictis apostolicorum virorum consona protestatur; ex quibus vestram satisfieri dilectionem confidimus. Qui vero adversum apostolicæ traditionis puritatem perduelliones extiterant, abeuntes quidem æterna condemnatione mulctati sunt, id est, Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Constantinopolitani, cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confovit: qui vero superstites ad veritatis confessionem per medelam pœnitentiæ converti noluerunt, de præsulari ac sacerdotali gradu dejecti sunt, id est, Macarius ex Antiocheno præsule, cum Stephano ex abba presbytero ejus discipulo, imo erroris hæretici incentore, & quondam sene Polychronio ex abba presbytero novo Simone: qui merito de ecclesiis Christi ut mercenarii infideles expulsi, quorum noxii successores & perversores extiterant, & huc exules deportati sunt, ut reatus sui & blasphemiarum in Deum opprobria recognoscant, sub contemptum ac denotationem fidelium omnium constituti. Et quia quæque in Constantinopolitana urbe universali concilio currente celebrato gesta sunt propter linguæ diversitatem, in Græco quippe conscripta sunt, & necdum in nostrum eloquium examinate translata; definitionem interim ejusdem sancti sexti concilii & acclamationem, quod prosphoneticus dicitur, totius concilii factam ad piissimum principem, pariterque edictum clementissimi imperatoris ad omnium cognitionem ubique directum, in Latinum de Græco translatum, per latorem præsentium Petrum notarium regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ, vestræ dilectioni direximus; etiam acta totius venerandi concilii directuri dum fuerint elimate transfusa, si hoc & vestra bonis studiis fervens caritas delectatur. Hortamur proinde vestram divinis ministeriis mancipatam in fidei veritate concordiam, ut summam sedulitatem atque operam præbeatis, paribusque laboribus accingamini pro amore atque timore Dei, Christianæque profectu religionis, & apostolicæ prædicationis puritate, ut per universos vestræ provinciæ præsules, sacerdotes & plebes, per religiosum vestrum studium innotescat, ac salubriter divulgetur, & ab omnibus reverendis episcopis una vobiscum subscriptiones in eadem definitione venerandi concilii subnectantur, ac sit profecto in libro vitæ properans, unusquisque Christi ecclesiarum antistes suum nomen adscribere, ut in unius evangelicæ atque apostolicæ fidei consonantia nobiscum & cum universali sancta synodo per suæ subscriptionis confessionem tanquam præsens spiritu conveniat: quatenus domino nostro Jesu Christo, cum in glorioso ac terribili potentatu ad judicandum advenerit, cum titulo orthodoxæ confessionis occurrens consortem se traditionis apostolicæ per manus suæ demonstret signaculum: ut dum apostolorum Christi quoque confessionem zelo veræ pietatis amplectitur, beato consortio perfruatur, revolvens semper in cordis arcanis sententiam domini prædicantis: *Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor eum coram patre*

Marginal notes:

Joan. 3.

* Edit. Rom. quod.

* nonam

Insinuat hic auctor epistolæ quod concilium œcumenicum ad sua usque tempora duravit: unde patet Leonem hujus epistolæ scriptorem non fuisse Baron. an. 683. num. 28.

* concilia hoc loco provincias significant

* Lege vere, Harduinus.

Negligentia Honorii, non hæresis accusatur.

Matth. 10.

[1] Card. de Aguirre legit ex MS. *Ut cum Apostolorum principibus, quorum confessionem &c.*

tre meo, qui in cœlis eſt. Quia & nos, qui licet impares, vice tamen apoſtolorum principis fungimur, dum [1] veſtrarum ſubſcriptionum paginas cum Dei præſidio per latorem præſentium ſuſceperimus, has apud beati Petri apoſtolorum principis confeſſionem deponimus, ut eo mediante atque intercedente, a quo Chriſtianæ fidei deſcendit vera traditio, offeratur domino Jeſu Chriſto ad teſtimonium & gloriam ejus myſterium fideliter confitentium ac ſubſcribentium, qui vere de ſe confeſſionis præconium, quod per tot temporum lapſus hæreticis opprimebatur inſidiis, ex inſpirato per ſedulum pii principis ſtudium, clare veritatis radiis ubique conceſſit fulgeſcere. Oblata itaque ſalutis opportunitate, ut vere divinum munus efficaci ſedulitate fructuoſum vos hortamur oſtendere, ut gloria vobis ante Deum accreſcat de conſcientiæ puritate. Deus vos incolumes cuſtodiat, dilectiſſimi fratres.

Nota Severini Binii.

a *Epiſtola.*) Hanc cum tribus ſequentibus Baronius velut ſpurias rejecit, quod in omnibus & ſingulis inculcetur concilium œcumenicum nona indictione * abſolutum fuiſſe, cum tamen acta noviſſimarum actionum teſtentur ipſam ſynodem decima actione abſolutam eſſe. Et maxime quidem ideo quod his litteris dicantur mitti in Hiſpaniam non ipſa acta ſynodalia, ſed tantum definitio ſynodi, edictum imperatoris, & ſynodalis ſermo acclamatorius, quæ ſunt minima pars ſynodalium actorum. Verum canone ſecundo concilii Toletani XIV. teſtantur epiſcopi ſe cum epiſtola Leonis ipſa * integra acta ſynodalia accepiſſe. Veram igitur Leonis epiſtolam ad epiſcopus Hiſpaniæ cum actis ſynodalibus tranſmiſſam excidiſſe oportuit, ſolum ſpuriis & commentitiis adhuc extantibus. Manuſcriptam hanc ex bibliotheca Toletana nobis communicavit reverendus & eximius vir dominus Jacobus Hurterus ſanctæ theologiæ doctor, & metropolitanæ eccleſiæ Colonienſis canonicus presbyter, quam & cum editione epiſtolarum Romanorum pontificum contulimus.

* Pontifex non dixit omnino ex parte abſolutum IX. ind ct. ſed tantum celebratum, quod veriſſimum eſt. Adde quod duæ tantum actiones XVII. & XVIII. jam inchoata apud CP. X. ind. diebus 11. & 16. Sept. celebratæ ſunt, antequam Romæ & in occidente indictio X. a die 24. ejuſdem Sept. numerari cœpiſſet.

* vox illa abeſt a canone, neque vero integra mittere potuit, cum noxdum fuiſſent ipſo Leone teſte e Græco Latine verſa.

III. AD QUIRICUM EPISCOPUM.

Petrum a ſe cum epiſtola fuiſſe deſtinatum ſcribit: qui ſynodi ad definitionem & quædam munera defert.

Dilectiſſimo fratri Quirico Leo.

AD cognitionem veræ dilectionis deducimus, quod latorem præſentium Petrum notarium regionarium ſanctæ noſtræ eccleſiæ illic properavimus deſtinare cum tractoria ad omnes una nobiſcum Chriſti eccleſiarum antiſtites, ſimul etiam ad præcellentiſſimum atque Chriſtianiſſimum regem filium noſtrum, [2] ad glorioſum comitem, contradictaque facientes eidem reſponſa circa definitionem venerabilis ſynodi, quæ per nonam nuper elapſam indictionem in Conſtantinopolitana urbe cum Dei præſidio pro ſtabilitate orthodoxæ noſtræ fidei celebrata eſt: acclamationem quoque reverendiſſimorum epiſcoporum in ea convenientium, & edictum piiſſimi filii noſtri atque clementiſſimi imperatoris, cui pro Dei miniſterio, quod ſuſcepimus, & rectitudine apoſtolicæ fidei, (per quam ſalvari tam nos, quam commiſſas nobis animas præſtolamus) providentiam atque concurſum omnem exhibeat veſtra in Chriſto dilectio, ut pro flagrantibus ſtudiis evangelicæ atque apoſtolicæ fidei æternæ beatitudinis cum beatis Chriſti apoſtolorum principibus habere conſortium mereamini. Deus te incolumem cuſtodiat, dilectiſſime frater. Benedictionis itaque gratia crucem, clavem habentem de ſacris vinculis auctoris noſtri beati Petri apoſtoli, tuæ dilectioni direximus, ut præſulare meritum Dei & proximi caritas vinciat, & per vexillum ſalutiferæ [3] crucis, Chriſto, qui in ea ſuſpenſus eſt, totius corporis membra clavis divinorum mandatorum obſtringat, [4] ut ſignaculo communitum, reſeratis januis regni cœleſtis, apoſtolorum princeps ad ſecum perfruendum beatitudine æterna ſuſcipiat.

Nota Severini Binii.

a *Epiſtola.*) Ex nomine Quirici imposturam colligit Baronius: nullus enim Hiſpaniæ epiſcopus hoc nomine appellatus reperitur alius, quam ille Quiricius Toletanus epiſcopus, qui ante annos ſeptem vita defunctus, Julianum, qui Toletano XIII. temporis Leonis II. interfuit, ſucceſſorem habuit. Baron. prædicto anno num. 19.

IV. AD SIMPLICIUM COMITEM.

Narrat acta concilii: definitionem tranſmittit, cui epiſcopi ſubſcribant, petens, ut ea in ſua editione omnibus innoteſcere curet.

Domino glorioſo filio Simplicio comiti Leo epiſcopo ſervus ſervorum Dei

Hujus nomen non invenitur inter comites concil. Toletano XIII. ſubſcriptos.

CUM ſit veſtræ ſalutis remedium vera in Deum confeſſio ex apoſtolica traditione deſcendens, cum qua beati martyres temporalia deteſtantes, & æternæ vitæ præmia meruerunt, pro qua probatiſſimi ſanctæ eccleſiæ patres atque doctores diverſa certamina & immenſas afflictiones perpeſſi animam tradere, quam fidem veram prodere delegerunt: ex quorum regulari doctrina, quam nuncuſque hæc ſancta Chriſti eccleſia ab ejus apoſtolorum principe conſtructa atque perſtructa prædicare cognoſcitur, & per apoſtolicos ſucceſſores ſalvatoris inſtitutio per Dei gratiam ad nos uſque pertigit, ſed & præceſſorum noſtrorum pro ejus ſtabilitate nimium deſudavit inſtantia. Verum poſt tot certamina & afflictiones innumeras diverſis temporibus a veræ fidei infeſtis effectas, tandem ſuperna clementia cor imperiale cœleſti gratia præſervans, & fervore ſuæ gratiæ ad indicandam veræ pietatis integritatem accedens, de diverſis mundi partibus nuper concilium univerſale congregari diſpoſuit, in quo etiam legati hujus ſanctæ apoſtolicæ eccleſiæ (quam divina dignatione diſpenſandam ſuſcepimus) [5] & conciliorum & eidem ſubjacentium reſponſales, una cum ſereniſſimo filio noſtro imperatore pietatis inſignibus & inſulis redimito, in eodem ſacro concilio convenientes, ex ſcriptis pontificalibus ſanctorum patrum teſtimoniis roboratis, apoſtolicæ traditionis regulam hanc ſanctam eccleſiam divino ſubnixam auxilio integre præ-

1 Card. de Aguirre ex MS *veſtras ſubſcriptiones in paginis.*
2 Card. de Aguirre ex MS. ſic emendat *ad glorioſumque Comitem: contradi quoque facientes &c.*
3 Card. de Aguirre ex MS. *Crucis Chriſti.*
4 Card. de Aguirre ex MS. *ut tali ſignaculo.*
5 Card. de Aguirre ex MS. *& concilio eidem.*

Epiſtola Agathonis.

prædicare atque ſervare totis [1] niſibus probaverunt. Tomus enim domini Agathonis apoſtolicæ memoriæ magni pontificis, noſtrique deceſſoris, quem ad tranquilliſſimum imperatorem direxerat, ita erat ex ſanctorum conciliorum definitionibus, beatorum patrum teſtimoniis & aſſertionibus veritatis inſtructus, ut & integritatem apoſtolicæ fidei lucidiſſime patefaceret, & erroris hæretici latebras revelaret, & ex ejus inexpugnabilibus dictis per gratiam Dei de hominum cordibus hæretici dogmatis ſublata caligine lumen veræ confeſſionis effulſit. In quo manſuetiſſimi principis labor pro rectæ fidei pietate præclaruit, in ſæculis omnibus collaudandus, ut eo favente cum Dei præſidio veritas apoſtolicæ fidei bravium victoriæ ſumeret, divinituſque conceſſum imperium pietatis inſignibus decoraret: Ideoque & vos, glorioſiſſimi Chriſti eccleſiæ filii, in quibus pietatis deſiderium pollet, evangelicæ atque apoſtolicæ prædicationi manum ſuffragando porrigite, ut & veſtras Chriſtianiſſimas regiones ſinceræ fidei, quam diligitis, fulgor irradiet, ut apoſtolicæ prædicationi faventes atque collaborantes, conſortium fidelium apud Deum habere mereamini, ad quem redigitur de eo veræ confeſſionis integritas. Quod enim ad noſtrum officium, quibus animarum diſpenſatio commiſſa eſt, competebat; definitionem ſancti ſexti concilii per nonam indictionem in Conſtantinopolitana urbe celebrati, & acclamationem univerſorum reverendiſſimorum epiſcoporum, quæ & Proſphoneticus dicitur, ſed & edictum fidei a piiſſimo Auguſto noſtro ſereniſſimo filio huc deſtinatum veſtris quoque provinciis innoteſcere per latorem præſentium Petrum notarium regionarium ſanctæ noſtræ eccleſiæ & illuc dirigere affectu paterno maturavimus, ut de profectu evangelicæ atque apoſtolicæ prædicationis & merito fidei veræ conſortes nobiſcum unanimiter lætemini. Hortati autem ſumus reverendiſſimos eccleſiarum omnium præſules, ut ſubſcriptiones ſuas eidem apoſtolicæ ſynodali definitioni ſubnectant, & utpote pro filiis atque cum filiis patres ſua nomina in hujuſmodi libro vitæ deſcribant, ad laudem fideliter concurrentium & Chriſti evangelium collaborantium, & commendationem ad Deum, quem tunc meremur habere propitium, dum ejus fidem immutilatam ſine tenus conſervamus incolumem. Gloriam veſtram gratia ſuperna cuſtodiat. Ad perpetuam proinde veſtræ glorioſę Chriſtianitatis protectionem, venerabilem crucem, & clavem habentem de ſalutaribus vinculis auctoris noſtri Petri Chriſti apoſtolorum principis, per præſentem gerulum direximus, ut cujus ſinceram dilectionem geritis, & luminaribus fideliter providetis, traditioniſque rectitudinem veraciter amplectimini, ejus jugiter apoſtolica tuitione ſalvemini.

V. [2] AD ERVIGIUM REGEM HISPANIÆ

Ejuſdem argumenti cum ſuperiore.

Domino excellentiſſimo filio Ervigio regi Leo.

Cum unus extet rex omnium Deus, qui cuncta creavit ex nihilo, quæ vero creaA vit regit & continet, quia vere rex regum eſt, & dominus dominantium, idem incomprehenſibilis, providentiæ ſuæ libramine, tam temporaliter quamque localiter diverſos in terris regnare diſponit. Quorum etſi diviſa ſunt regna, æqualiter tamen de ſingulis rationem diſpenſationis expetit, unamque de eis * vere de ſe confeſſionis hoſtiam laudis expectat. Et hoc ſolum munere circa hominum genus complacatur ejus majeſtatis immenſitas, dum a cunctis vera de eo confeſſio prædicatur, ut etſi diſpoſitionum temporalium videtur eſſe diverſitas, circa ejus fidei rectitudinem unitatis conſonantia teneatur. Hoc etiam & in ſanctis ſuis diſcipulis ſalvator mundi Dei Filius eſſe conſti- B tuit, qui beatum Petrum ſui vice diſcipulorum ſuorum inſtituit principem, cujus ſalutari prædicatione atque traditione ab hac * cuncta apoſtolica Chriſti eccleſia, velut a fonte prædicationis progrediente, cunctæ regiones, quibus etiam veſtrum faſtigium præſidet, ad cognitionem veritatis & vitam vitæ perductæ ſunt, regnique veſtri culmen [3] illuſtrat: & dum per gratiam Dei pietate regnatis, de temporali regno æternæ beatitudinis regnum acquiritis, ad quod perfectius obtinendum, ſicut inſtanter oramus, dum Dei dignatione patrum ordine fungimur, & beati Petri apoſtolorum principis, licet impares, pro commiſſo divina ope miniſterio locum implemus; ita prædicando atque com- C monendo ad beatæ vitæ meritum curamus provehere. Initium quippe æternæ beatitudinis obtinendæ rectæ apoſtolicæ prædicationis eſt regula: quam etſi labefactare olim quidam moliti ſunt, hæreticos in eccleſiam Chriſti intromittere enitentes errores, ſed evangelica veritas vincit [4] pro ejus ſubtilitate & immutabilitate ſervanda diverſas afflictionum inſidias, hæc apoſtolica Chriſti eccleſia ſuſtinuit ſemper & ſuſtinet, & ſuperna gratia ſuffragante illæſa perſiſtit. Nunc autem (quod cum gratiarum actione in Deum exultantes effamur) per nonam nuper elapſam indictionem, piiſſimus atque Chriſtianiſſimus noſter, imo Dei eccleſiæ filius imperator ad apoſtolicæ memoriæ noſtrum deceſſorem Agatho- D nem papam atque pontificem ſcripta imperialia dirigens, affatim hortatus eſt, ut ab ſancta apoſtolicæ ſedis eccleſia de omnibus adjacentibus ei reverendis conciliis legatos tam de eccleſiarum prǽſulibus, quamque de aliis ordinibus eccleſiaſticis cum dogmaticis literis venerabiliumque patrum libris ac teſtimoniis inſtructos, in regiam Conſtantinopolitanam urbem dirigeret, quod Dei nutu effectum atque perfectum eſt. Quibus illuc ab hoc adventantibus, concilium ex diverſis partibus ejus pietas congregavit, & commiſſæ reipublicæ curis parumper ſepoſitis, in venerando epiſcoporum fratrum concilio reſidens, veritatem apoſtolicæ traditionis, & rectitudinem fidei per ſanctas ſynodos, venerabi- E liumque patrum teſtimonia, & aſſertiones prædictorum noſtrorum apoſtolicorum pontificum ſubtiliter atque attente examinari fecit, & veræ fidei ſinceritatem a legatis hujus ſanctæ apoſtolicæ ſedis monſtrari. Quod per Dei gratiam imperii [5] admittente præſidio inceptum atque peractum eſt, & perfectiſſime claruit veræ fidei noſtræ veracitas juxtas veneranda concilia, & pro-

* Forte, vere, Hard.

* f. ſancta

Hic locus evidenter arguit impoſturam epiſtolæ: nam de convocando œcumenico concilio ſcripſit imp. non ad Agathonem, ſed ad Donum papam, deditque eamdem non indictione nona, ſed ſexta, ut videre eſt ex eadem Sacra imp. ad Donum data, quæ extat ſupra inter præambulares ſextæ ſynodi. Baron. numer. 21. Unde vero colligas præter epiſtolam ad Donum datam, nullam eadem de re ad Agathonem ab eodem imp. ſcriptam fuiſſe.

1 MS. *viribus.* 2 Hæc epiſtola tribuitur etiam Benedicto Leonis ſucceſſori, ſub hoc titulo; *Benedictus gratia Dei presbyter, & electus ſanctæ ſedis Apoſtolicæ domino excellentiſſimo filio Ervigio.* Harduinus.
3 Lege ex mſ. Card. de Aguirre, *illuſtratum.*
4 Lege ex mſ. Card. de Aguirre, *pro cujus.*
5 Card. de Aguirre ex mſ. *adnitente.*

probabilium patrum doctrinas, ut in uno domino nostro Jesu Christo Filio Dei, eodemque Deo vero atque perfecto, & eodem homine vero atque perfecto, sicut duas inseparabiliter & inconfuse confitemur naturas, id est, divinam & humanam, ita duas naturales volontates, & duas naturales operationes eum omnes habere prædicemus, secundum qualitates & proprietates in eo concurrentium naturarum. Quia etsi cum unum Christum unamque personam sanctæ Trinitatis esse credamus, at & divinam & humanam naturam & harum naturarum proprietates inconfuse, indivise, & indiminute eum habere prædicemus. Verum piissimus imperator gratia sancti Spiritus animatus, & laborem pro Christianæ fidei puritate sponte perpessus, ecclesiam Dei catholicam ab erroris hæretici macula summis nisibus purificare molitus est, & quidquid offensionem Christianis populis poterat generare, de medio Dei ecclesiæ fecit auferri, omnesque hæreticæ assertionis auctores, venerando censente concilio condemnati, de catholicæ ecclesiæ adunatione projecti sunt, id est, Theodorus Pharanitanus episcopus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Paulus, Pyrrhus & Petrus, quondam Constantinopolitani præsules, & una cum eis Honorius Romanus, qui immaculatam apostolicæ traditionis regulam, quam a prædecessoribus suis accepit, maculari consensit; sed & Macarium Antiochenum cum Stephano ejus discipulo, imo hæreticæ pravitatis magistro, & Polychronio quodam insano sene [1] novissimo, [2] qui nuper per hæreticæ prædicationis fiduciam pollicebatur implere, neque rursus ad viam veræ confessionis salutem[3] confusus converti æterna condemnatione multatus est, & omnes hi cum Ario, Apollinario, Nestorio, Eutyche, Severo, Theodosio, [4] Themesio in deitate atque humanitate domini nostri Jesu Christi unam voluntatem unamque operationem prædicantes doctrinam hæreticam impudenter defendere conabantur: neque enim, ut sacerdotes oportuerat, sanctarum scripturarum & patrum testimoniis hoc demonstrabant, sed mundanis sophismatibus evangelium Christi callide machinabantur pervertere. Quos omnes cum suis erroribus divina censura de sancta sua projecit ecclesia: & nunc, superno favente præsidio, in unam veræ fidei consonantiam omnes Dei ecclesiæ præsules ubique concordant, & factum est unum os, & labium unum, unusquisque grex, & unus pastor Christus Filius Dei, qui unanimiter a cunctis ejus sacerdotibus atque sinceriter prædicatur. Idcirco & vestri Christiani regni fastigium studium pietatis assumat, quatenus hæc omnibus Dei ecclesiis, præsulibus, sacerdotibus, clericis & populis, ad laudem Dei, pro vestri quoque regni stabilitate atque salute omnium prædicetur. Ut Deus omnipotens ab omnibus populis unanimiter glorificetur ac collaudetur. Definitionem proinde sancti concilii, & acclamationem reverendissimorum episcoporum (quod Prosphoneticus dicitur) ad piissimum imperatorem, & edictum clementissimi imperatoris pro veræ fidei confessione constructum, & ubique mandatum per latorem præsentium Petrum notarium regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ illuc prævidimus destinare, ut in eadem sacræ synodi definitione, tanquam pro spiritualibus filiis patres, omnes vestri religiosissimi regni ecclesiarum antistites juxta tenorem a nobis illuc destinatum subscriptiones suas sicut in libro vitæ per suæ confessionis signaculum ascribendus unusquisque subjungat, ut pax & concordia in ecclesiis Dei, vestri sublimis regni temporibus Deo concedente, vestraque Christianitate favente crebrescat, & maneat: ut qui vestrum culmen regnare disposuit, sue fidei stabilitate subnixum concedat per plurima tempora prospere ac sibi placite commissum populum dispensari. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

EPISTOLÆ LEONIS II.

ANNO CHRISTI 682. 684.

Ad episcopos & regem Dalmatiarum

FRAGMENTUM.

Ex Suppl. Mansi pag. 513. Affert Gerhous de 2 dil. Dei in Anecdo Pez to II. par. 2 col. 373

SI quis amodo episcopus, presbyter, diaconus fœminam acceperit, vel acceptam retinuerit, proprio gradu decidat, usquequo ad satisfactionem veniat, nec in choro psallentium maneat, nec aliquam portionem de rebus ecclesiasticis habeat.

CONCILIUM HIBERNICUM

Anni 684.

Ex eodem ibidem

DE hoc concilio ita disseruimus in adnotationibus ad Pagium ad A. 684. Circa hoc tempus, labente scilicet sæculo septimo, concilii cujusdam Hibernici sola & nuda mentio superest ex Admanno authore vitæ S. Columbæ abbatis Hiensis, qui scriptor per hæc tempora florens narrat sibi *eo tempore post Hiberniensis synodi conditum* ad propria remeanti, promptam & ad miraculum celerem navigationem viri sancti patrocinio obvenisse. Dein immunem se fuisse addit a lue, quæ sub hæc tempora grassabatur, ut incolumis legationem ad regem Aldfridum obire potuerit. Porro cum legatio illa ad A. 686. consignetur, hinc non futili conjectura deducimus synodum illam Hibernicam ad illum vel ad unum alium ex superioribus annis pertinuisse. Ex ejusdem vero synodi, aliarumque hujus & superioris sæculi canonibus constare arbitror codicem illum Hibernicum, cujus pars in spicilegio Dacherii, pars vero in Anecdotis PP. Martene & Durand prodiit.

CA-

1 Lege, *novo Simone*, ut supra in Epist. Leonis ad Episc. Hispaniæ, & ita Card. de Aguirre
2 Card. de Aguirre ex mss. legit, *qui suscitatione mortui, hæretica* &c
3 Al. *conclusus voluit* converti.
4. Pro *Themistio*. Harduinus.

ANNO CHRISTI 682. 684.

☞ CANONES SYNODI HIBERNIÆ.

Ex Marten. Anecd. tom. IV. col. 20.

A Reum (a) anni tridui dies & noctes sine sede & somno nisi paulisper; vel CL. psalmis cum X. canticis stando & orando in omni hora, XII. quoque flectiones genuum flectuntur in omni hora orandi, & palmæ supernæ ad orationem.

Arreum anni triduum cum mortuo sancto in uno sepulcro, sine cibo potuque ac sine dormitatione præcintus vestimento suo & cum cantico psalmorum & cum adoratione horarum, post confessionem sacerdoti & post votum.

Arreum anni triduum in ecclesia sine dormitatione cum vestimento circa se, sine sede, & canticum psalmorum cum canticis sine intermissione, & missa uniuscujusque horæ, & XII. inflexiones uniuscujusque horæ per confessionem peccatorum coram sacerdote & plebe & post votum.

Arreum anni XII. triduanas. Arreum anni XII. dies & noctes super XII. buccellas mensuræ de tribus panibus.

Arreum anni mensis in dolore magno, sed de quo non moritur quis, iterata postmodum vita ad judicium sacerdotis.

Arreum anni XL. dies & noctes in pane & aqua, & duæ superpositiones unicuique hebdomadæ XL. psalmi; & XL. inflectiones in unaquaque hora orandi.

Arreum anni L. dies & noctes in pane & aqua in mensura LX. psalmi & LX. inflectiones in unaquaque hora orandi.

Arreum dies C. in pane & aqua missa in omni hora orandi pœnitentia illorum per longum, quorum arreum in his prædictis emittitur, sine carne & vino & butyro & lacte dulci agatur.

Qui cum cane vel cum quo animali peccaverit II. annis & dimidium.

Qui facit scelus virile, ut sodomitæ IIII. annis peniteat, qui vero inferioribus III. annis pœniteat in pane & aqua totum, si post votum perfectionis: si autem ante, annus diminuitur de omnibus his tribus.

EX CONCILIO HIBERNENSI
Cap. I.

Burch. lib. XII. ca. 24.

Definitio incauta laudabiliter solvenda est, nec prævaricatio est, sed temeritas.

III. Ibid. cap. 25.

Si puella sita in puerili ætate domo patris, illo nesciente, se juramento constrinxerit, & si pater statim ut audierit contradixerit, vota ejus & juramenta irrita erunt, & facilius emendabitur.

ANNO CHRISTI 683.

CONCILIUM TOLETANUM XIII.

QUADRAGINTA ET OCTO EPISCOPORUM,

Actum anno quarto Ervigii regis, æra DCCXXI. anno domini nostri DCXXXIII. sub Leone papa II.

Est provinciale.

ILLIBATÆ caritatis instinctu alternis visionum obtutibus redditi, & in unum cœtum * fautore Deo pariter aggregati, in ecclesia videlicet sanctorum apostolorum Petri & Pauli, anno regni quarto serenissimi Ervigii principis, sub die pridie Nonas Novembris, æra 721. Cum unusquisque nostrorum debitis locaretur in sedibus, adfuit idem princeps, pleno fidei ardore subnixus, & humilitatis gratia decoratus: qui synodico cœtui deliberationis suæ vota commendans, & ut pro se Deum instantissime deprecarentur expostulans, hoc præsertim est allocutus sufficienti exhortatione concilium, ut ecclesiasticæ disciplinæ quæ congruunt, & corrigendis moribus quæ conveniunt, tractatus nostri evidentia sancirentur. Deinde religiosa vota suæ clementiæ, quibus subveniendum miseris definivit, synodali conventui confirmanda commisit; offerens videlicet sacris pontificibus tomum, obsecrans pariter & obtestans, ut quidquid illic venustioris calami respersione congestum, synodalis potentiæ conderetur ordine titulorum. Tunc nos pro suscepto a principe tomo gloriam dedimus Deo, & eidem principi benediximus glorioso Idem tamen princeps postquam votorum suorum * insinuationem peregit, a conventu concilii gratiosus exivit. Tunc post præsentiæ principalis abscessum, hoc in tomi ipsius allegatione * pervenimus exaratum.

* auctore

* actionem

* reperimus

IN NOMINE DOMINI FLAVIUS
Ervigius rex sanctissimis patribus in hac sancta synodo residentibus.

ECCE, sanctissimi, religiosa pietate excolendi pontifices, & divini cultus instantissimi sectatores, coram cœtus vestri reverentia humilis devotusque prosternor, * reclivis assisto, promptus astipulor: primum de conventus vestri aggregatione Patri luminum gratiarum copiam solvens; deinde votorum meorum studia vestris judiciis dirimenda committens. Nec enim fas est quemquam, etiam * si bonum sit opus, sine consilio agere: * cum tamen multum profit bona cum consilio bonorum exigisse. Unde ut brevi exhortatione perorem, vota mea, quibus remedia pietatum exercere delector, sensibus paternitatis vestræ agnoscenda insinuo: quæ tamen, ne oblitu quodam memoriam fugiant, & relationi propriæ curarum ea intercape-

* al. reclinis Hard.

* si nondum sit opus

* cum multa promisit Deus bona

(a) Arreum est remissio pœnitentiæ. Vox est. Hibernica. Vide Glossarium Cangii V. *Arreum*. Mansi.

ANNO CHRISTI 683.

capedo subducat, in hujus tomi complicatione accipite * renotata. Illud primum volenti mihi miseris parcere convenit intimare, quod divulsam per tyrannidem nostri corporis partem in societatis nostræ gremium conamur reducere. Etenim retroactis divæ memoriæ prædecessoris nostri * Vvambæ regis temporibus, quæ in profanatoribus patriæ, cum Paulo quondam tyrannidem assumpserant, illata sit sententia ultionum, * quo per judicii universalis edictum, amisso testimonio, rebusque propriis caruerunt, * cuncta hæc vestræ sanctitudini nota sunt. Quos tamen, & in collegio societatis nostræ recipere, & rebus quibus fas fuerit, devovimus * revestire. Nam & de accusatis modum volumus ponere justissimæ perquisitionis: B quo sive de religiosis, sive de laicis quisquam accusationis cujusque * studio propulsatus, non occultis fraudibus vel violentiis comprimatur, * nec ad dandam professionem violenter arceatur, sed in communi omnium examine judicetur; quo secundum publicæ professionis suæ tenorem, aut offensibilis debitas damnationis pœnas excipiat, aut innocens ex judicio omnium comprobatus clarescat. Nam quid jam de tributorum fiscalium exactionibus referam? Quorum redhibitiones tantis debitorum cumulis increverunt, si exigi penitus jubeantur, & status * subruat funditus populorum, & * fragamine collisionis eorum ultimum terra sentiat propriæ prolapsionis excidium. Unde his etiam C talibus privatis seu etiam fiscalibus servis remedia pietatis præoptans nostra gloria affluenter impendere, omnes tributorum exactiones, quæ apud illos de retroactis temporibus * relucent, usque ad primum annum celsitudinis nostræ mansuetudo nostra illis omittendas laxavit, & stylo propriæ auctoritatis * omittendas instituit. Quas etiam * auctoritates sacrosancto cœtui vestro relegendas elegit. Illud quoque adjiciens loquar, quod votis nostris horribile & animis execrabile semper * est: cum nobilitate conditio libertorum vel servorum etiam adæquata, gentis nostræ statum degenerat. Ob quam rem, id nostræ gloriæ animis placet, ut exceptis servis fiscalibus, vel libertis, abrasa deinceps hujus malæ præsumptionis licentia, nullus, qui D servitute quorumlibet servus sit, vel libertus, ad palatine officia transeat: quod si fecerit, * illi serviturum procul dubio reducendum se noverit, ex quo aut conditionis propriæ originem sumpsit, aut libertatis titulum reportavit. His votorum meorum insinuationibus allegatis, quæso, ut fortia paternitatis vestræ adjutoria * prorogetis: luce enim clarius constat, quod aggregatio sacrosancta pontificum, quidquid censuerit observandum, per sancti Spiritus donum * omni maneat æternitate * perfixum. Et ideo universitatem paternitatis vestræ, atque sublimium virorum nobilitatem, qui ex aulæ regalis officio in hac sancta synodo * nobiscum sessuri præelecti sunt, obtestor pariter & conjuro, E atque per ineffabile illud sanctissimæ Trinitatis sacramentum convenio, ut quid in medio vestri se judicandum vel retractandum invexerit, tam quæ per nos dicta, quam etiam cetera quæ vestris auditibus se ingesserint audienda, * cum omni vigore justitiæ & temperamento misericordiæ dirimere procuretis: quo cum omni re-

* annotata. * Bambæ. * qui * quæ cuncta * devestire. * studio fuerit propulf. * nec clam ad * subruatur * fragmine * adjacent. * remittendas * auctoritas * est nobilitatis cond. * illic * prærogetis: * omnino est ad æternitatem perf. * Isid. præfixum. Hard. * vobiscum * communi vigore

A verentia patrum præcedentium regulis subdita totius unanimitatis vestræ sententia non aliunde quam ex veritatis fonte procedat: sicque & his quæ præmissa sunt solidum deliberationis stylum promptissime apponatis, & reliqua adhuc quæ necessaria sunt in peragendis ecclesiasticæ regulæ disciplinis, & dirimenda tractetis, & dirempta, * religiosa sub diligentia conscribatis. Qualiter dum doctrinam * respergitis salutarem in populis, Christum dominum * in emolumento justitiæ capiatis: ut & vobis prædicantibus, & nobis implentibus quæ divinis oculis * complacent, sit utrisque partibus & * in hoc sæculo de lucro animarum ineffabile gaudium, & in futuro de * perventione æternitatis præmium inconvulsum. Datum sub die * pridie Nonas Novembris, anno feliciter quarto regni gloriæ nostræ, in Dei nomine Toleto.

Perlecto igitur * præeuntis tomi * necessario institutionum exorsu, prius de fide sanctæ Trinitatis sermocinationis nostræ cœpit esse principium, profitentes pariter, & credentes ea, quæ de hac sancta Trinitate & evangelia tradunt, & apostolorum sanctiones instituunt; sicut Nicæna synodus hoc pietatis sacramentum exposuit; sicut Constantinopolitana definitio sanxit, vel primi Ephesini atque Chalcedonensis evidens doctrina constituit; juxta quod etiam sacrosancti symboli elucubrata professio claret, quæ in missarum solennitatibus patula cunctorum acclamatur fidelium voce.

ANNO CHRISTI 683.

* religiosiori diligentia. * dispergitis * In cumulando justitiæ fructu * complaceant, & quæ nobis proficiant semper agere valeamus. Sit utrisque parentibus in hoc sæcul. * proventione * secundo * coram cunctis tomi. * necessariæ institutionis

Symbolum Nicæni concilii.

Recitatur hoc symbolum ad verbum in officio Isidoriano Mozarabum & XII. conc. Tolet. & VIII.

CREDIMUS in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ; visibilium omnium, & invisibilium conditorem: & in unum dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum; ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum ex Deo, lumen ex lumine; Deum verum ex Deo vero; natum, non factum; homousion Patri, id est, ejusdem cum Patre substantiæ; per quem omnia facta sunt, quæ in cœlo, & quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit; & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine, homo factus; passus sub Pontio Pilato: sepultus, tertia die resurrexit: ascendit in cœlos, sedet ad dexteram Patris; iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos; cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum, dominum, & vivificatorem; ex Patre & Filio procedentem; cum Patre & Filio adorandum & glorificandum; qui locutus est per prophetas: [1] in unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptisma, in remissionem peccatorum, & expectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Post hujus sanctæ fidei dispositam structuram, quasi super solidissimam petram, ceterorum negotiorum sequentium construximus fabricam; [2] ut eo firmitate inconvulsibili durent, quo super fundamentum veræ fidei fuerunt constructa perenne. Unde & has in commune sententias, quas principis hortatu construendas accepimus, communi voto edidimus, quas etiam æterno reverentiæ vigore observandas fore censemus.

TITU-

1 Apud Isidorum non est particula, *in*. Hard.
2 Isidor. *ut firmitate inconvulsibili durent, quæ super &c.* Hard.

ANNO CHRISTI 683.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De reddito testimonio dignitatis eorum quos profanatio infidelitatis cum Paulo traxit in societate tyrannidis.*
II. *De accusatis sacerdotibus, seu etiam optimatibus palatii, atque gardingis, sub qua eos justitiæ cautela examinari conveniat.*
III. *De tributorum principali relaxatione in plebe.*
IV. *De munitione prolis regiæ.*
V. *Ne defuncto principe relictam ejus conjugem aut in conjugio sibi quisquam aut in adulterio audeat copulare.*
VI. *Ut exceptis servis vel libertis fiscalibus, nullus de servitute quorumlibet, aut libertis, deinceps ad palatinum officium, quocumque tempore transeat.*
VII. *De his qui pro accidentia jurgiorum altaria nudare præsumunt, vel luminaria ecclesiæ subtrahunt.*
VIII. *Ne admonente metropolitano quisquam ex confinitimis ad locum ubi invitatur venire contemnat.*
IX. *De confirmatione concilii Toletani duodecimi, quod factum est anno primo gloriosissimi Ervigii regis.*
X. *Utrum audeant ministrare hi qui pœnitentiam accipiunt in sacerdotio constituti.*
XI. *Ne quis alienum clericum vel monachum suscipiat fugientem.*
XII. *De non excommunicandis a proprio episcopo personis illis, qui ad metropolitanum suum negotia sua gesturi accesserint.*
XIII. *De relatione gratiarum quæ post per actionem concilii Deo & principi persolvuntur.*

CAPITULA.

I.

Præconabile signum est, illis semper negotiis interesse, quæ & a pietate incipiunt, & per pietatis viscera temperantur: *Pietas enim*, ut ait apostolus, *ad omnia utilis est*. (1. Timot. 4.) Cujus virtutis admirabili dono cor gloriosi atque religiosissimi principis nostri divino igne succensum decrevit pariter, & elegit, ut in unum cœtum omnes Hispaniæ aggregati pontifices, illa decernerent, quæ & gravedines pressurarum removeant, & sublevationis opem dejectis opulenter impendant. Primo igitur negotiorum exorsu, hortante pariter & jubente religiosissimo domino nostro Ervigio rege, decernendum nobis occurrit, ut omnes, quos scelerata quondam contra gentem & patriam conjuratio Pauli in perfidiam traxit, & titulo testimonii honestioris * abjecit, ad statum dignitatis pristinæ redeant, & nulla deinceps illis ob hoc catena judicialis obsistat, sed omnes ita generosæ stirpis ac nobilitatis propriæ subeant decus, ut præteritæ infidelitatis nullum perferant dedecus. Quod etiam & de filiis eorum decernimus observandum, qui post admissum parentum præmemoratæ profanationis scelus nati esse produntur, sive de ceteris omnibus qui ex tempore divæ memoriæ Cinthilani regis simili hucusque infamationis nota respersi sunt. Et quia incassum a servitute exuitur, qui spoliis premitur, hoc etiam adjiciendum præcelsi principis nostri clementia jussit, ut aggregati cœtus nostri sententia definiret, quo cum recepto testimonio dignitatis, congruis alerentur substantiis. Unde consonam votis ejus sententiam præfirmantes elegimus, ut ea quæ de rebus eorum nulli donata, neque in stipendiis data, sed tantum fisci sunt * viribus applicata, unusquisque quod cuique proprium fuerit incunctanter per auctoritates regias possidendum recipiat, & receptum proprii arbitrii libertate disponat. Illa vero quæ de eorum bonis largitione principali cuilibet donata, vel in stipendio data sunt, in eorum jure, quibus concessa sunt, perpetim tenebuntur. Hujus ergo pietatis sententiam, quam, ordinante prædicto glorioso principe nostro formavimus, si quis immutandam elegerit, & tantæ misericordiæ fabricam subruere tentaverit, per judicium omnipotentis Dei, anathema sit.

Vide Lucam Tudensem in Chron.

* abegit.

* juribus

II.

Secundæ collationis objectu res nostro cetui lacrymanda occurrit, quæ tanto est synodalis judicii pondere abigenda, quanto immensam stragem populis affert pariter & ruinam. Etenim decursis retro temporibus vidimus multos, & flevimus, ex palatini ordinis officio cecidisse, quos & violenta professio ab honore dejecit, & [a] trabale regum sanctione judicum aut morti aut ignominiæ perpetuæ subjugavit. Quod importabile malum & impietatis facinus exhorrendum religiosi principis nostri animus abolere intendens, generali omnium pontificum arbitrio retractandum invexit, & ultrici synodalis potentiæ auctoritate cohibendum instituit. Unde congruam devotionis ejus sententiam decernentes, hoc in commune decrevimus, ut nullus deinceps ex palatini ordinis gradu, vel religionis sanctæ conventu, regiæ subtilitatis astu, vel profanæ potestatis instinctu, sive quorumlibet hominum malitiosæ voluntatis obnixu, citra manifestum & evidens culpæ suæ indicium, ab honore sui ordinis, vel servitio domus regiæ arceatur: non antea vinculorum nexibus illigetur: non quæstioni subdatur: non quibuslibet tormentorum vel flagellorum generibus maceretur: non rebus privetur: non etiam carceralibus custodiis mancipetur: neque adhibitis hinc inde injustis occasionibus abdicetur, per quod illi violentia occulta vel fraudulenta professio extrahatur

sed

ANNO CHRISTI 683.

De gardingis habes infra de statu de officiis palatinis Gothorum: in notis ad conc. Tolet VIII. Vide etiam Glossarium du Cange.

sed is qui accusatur, gradum ordinis sui tenens, & nihil ante de supradictorum capitulorum nobilitate persentiens, in publica sacerdotum, seniorum, atque etiam gardingorum discussione reductus, & justissime perquisitus, aut obnoxius reatui detectæ culpæ legum pœnas excipiat aut innoxius judicio omnium comprobatus appareat. Illos tamen quos in locis talibus manere constiterit, unde nocibilis perfugii suspicio sit, aut eos, quos pro conturbatione terræ diligentius oporteat custodiri, hos sine aliquo vinculorum, vel injuriæ damno, sub libera custodia consistere oportebit. Sic tamen repulso omni terrore, sub circumspecta & diligenti custodia habeantur, ut tempus, quo judicari eos oporteat, nullo modo sub fraudulentia dilatetur, quo ab uxoribus vel propinquis atque etiam rebus suis diutissime separati, professionem suam videantur dedisse inviti: quæ tamen, si data fuerit, modis omnibus non valebit: sed juxta superiorem ordinem, illud † tamen pro vero accipietur, quod ex ore ejus agnitum generali fuerit judicio comprobatum. Nam de ceterorum ingenuorum personis, qui palatinis officiis non hæserunt, & tamen ingenuæ dignitatis titulum reportare videntur, similis ordo servabitur: qui, etiamsi pro culpis minimis (ut assolet) flagellorum ictibus a principe verberentur, non tamen ex hoc aut testimonium amissuri sunt, aut rebus sibi debitis privabuntur. Quod si de infidelitatis crimine quidquam eis objicitur, simili, ut superius præmissum est, ordine judicandi sunt. Quod synodale decretum divino, ut confidimus, spiritu promulgatum, si quis regnum deinceps aut temeranter custodire neglexerit, aut malitiose præterire præelegerit; quo quisquam de personis texatis aliter quam præmissum est prædamnetur, aut astu congestæ malitiæ perimatur, vel dejectus sui ordinis loco privetur, sit cum omnibus, qui ei ex delectatione consenserint, in conspectu altissimi Dei Patris, & unigeniti Filii ejus, atque Spiritus sancti perenni anathemate ultus, & divinis vel æternis addicetur ardoribus concremandus. Et insuper quidquid contra hanc regulam sententiæ nostræ, aut in persona cujuscumque fuerit actum, aut de rebus accusatæ personæ extiterit judicatum, nullo vigore subsistat, quo persona ipsa aliter quam decernimus judicata, aut testimonii sui dignitatem amittat, aut quæstu rei propriæ careat. Nec enim hæc & talia promentes, principibus domesticæ correctionis potestas adimitur. Nam specialiter de laicis illis, quos non culpa infidelitatis astrinxit,

† Scribe tatum, ut alibi: nam hæ voces sæpe in Gothicis manuscriptis confunduntur.

A sed aut servitii sui officio torpentes, aut in commissis sibi actibus reperiuntur esse mordaces, vel potius negligentes, erit principi licitum hujusmodi personas, absque aliquo eorum † infamio, vel rei propriæ damno, & servitii mutatione corrigere, & in commissos talium alios qui placeant transmutare.

† Hæc vox infra etiam usurpatur.

III.

Tertii ordinis gloriosæ insinuationis occursu liberalitas principalis longe lateque diffusa, nostro se invexit cœtui agnoscenda: quæ, sicut ex puro fonte regiæ pro-
B visionis processit, ita synodalis conventus debet sanctione præstringi: Et ideo religiosi principis nostri Ervigii regis affectus in toto gentis suæ ambitu usquequaque porrectus, de virtute in virtutem quodammodo gradiens, & quasi quibusdam passibus ad meliora conscendens, hoc per stylum regię auctoritatis decrevit, ut omne tributum præteritorum annorum, usque in anno primo regni sui, quod in privatis, sive in fiscalibus populis relucet, absolutionis perpetuæ debeat
C sanctione laxari: & tamen de ipsis tributis præcipiens thesauris publicis exhiberi, quæ exacta & non illata fuisse constiterint. Quod pietatis beneficium admirantes non solum vigorem gloriæ definitioni ejus apponimus sed & perpetuæ excommunicationi eum qui contra hæc venerit subjiciendum esse sancimus.

IV.

Pridianæ diei exercitia gloriosa, quibus per trium capitulorum annotationem pietas principalis se monstravit eximia, cogunt cœtus nostri reverentiam aliquid
D promulgare, * quo valeat & pietati regiæ vicem beneficentiæ reddere, & principali soboli ad futurum prodesse. Providentia enim salutaris semper est utilis; imo semper est utile, quod ad veram pertineat salutem. Et ideo piæ solicitudinis cura extenti, defensionis decretum promulgare * prelegimus in [b] regiam prolem; & tuitionis in futurum obtendere pietatem, qui paternis beneficiis nequivimus reddere vicem. De hoc sane principe nostro Ervigio rege id nos definisse coveniat, cujus provida fide pa-
E cato imperio regimur, affectu fovemur, præmiis fruimur, qui profanatoribus perditum libertatis decus restituit, qui de accusatis modum, quo justissime examinentur, decrevit, qui terram gentis propriæ & illæsam ab hoste servavit, & multiplici tributorum relaxatione erexit. Et ideo, qui tot erga gentis suæ populos ejus beneficia persentimus, dignum est, ut saltem ejus filiis fortia tuitionis ad futurum adminicula prorogemus. Contestamur ergo omnes præsentes, & absentes,

Secunda dies concilii.

* quod

* F. prælegimus. Hard.

tes, seu etiam futuris temporibus subsequentes, sacerdotes, vel principes, seu cujuscumque honoris aut ordinis homines, coram Deo & sanctis angelis ejus, ut nullus ad futurum posteritati ejus, vel gloriosæ conjugis suæ Liubigotoni reginæ, atque his qui gloriæ suæ filiis vel filiabus conjuncti esse noscuntur, seu etiam qui adhuc conjuncti non sunt, sed protinus conjungendi sunt, injustas lædendi occasiones exquirat: nullus occulte vel publice, per quæ abdicentur, malitiæ suæ contra eos vota extendat: non eos gladio vel qualibet perniciosa factione interimat: nullus consilium vel opus, quibus injuste dejiciantur vel nudentur rebus, exhibeat: nullus his injuste violentum tonsure signaculum imprimat: nullus vestem, contra ordinem gloriosæ conjugis ejus, vel filiabus suis, atque * nuris mutare præsumat: nullus etiam, extra evidentis culpæ indicium, aut exiliis eos relegandos inducat, aut eorum corporibus quarumlibet detruncationum vel flagellorum inferat detrimenta: quo cum præmemoratis omnibus, omnis ejus in tota ad futurum gloriosa posteritas, nec læsionis injustam perferat notam; nec rerum sentia detrimenta. Si quis autem hominum, cujuslibet sit ordinis aut honoris, huic nostræ sententiæ non acquiescens, filios filiasve gloriæ suæ, una cum serenissima conjuge sua Liubigotone regina, vel supradictis omnibus amodo vel quandoque sine justo partis suæ negotio, aut lædendos impetierit, aut dejiciendos elegerit, vel ex propria deliberatione consenserit, quo aut de rebus sibi debitis injuste expoliati nudentur, aut dolo vel machinamento quolibet dejiciantur, sit æterno anathemate ultus, & futuri examinis judicio condemnatus.

* sic Loaisa; Linius, &c.

V.

Execrabile facinus, & assuetæ admodum iniquitatis est opus, defunctis regibus superstitis ejus conjugis regale † torum appetere, & horrendis pollutionum maculis sordidare. Quis enim Christianorum æquanimiter ferat defuncti regis conjugem alieno postmodum connubio uti? aut secuturi principis libidini subjugari? Et quæ fuit domina gentis, sit postmodum prostibulum fœditatis? Et quæ toris extitit regalibus honoris regii sublimitate conjuncta stupris eorum vel conjugiis, quibus pridem dominata est, abdicetur ut reproba? Quid ergo si moriuntur principes, numquid inhonorandas relinquunt sui corporis partes? aut quia ad gaudia cælestia Christiani transeunt reges, propterea ad contumeliam in sæculo eorum devocande sunt conjuges? Nusquam ergo inhonorum esse oportet, quod honorandum convenit opportune haberi. Nulli ergo licebit superstitem reginam sibi in conjugio ducere, non sordidis contactibus maculare. Non hoc secuturis regibus licitum, non cuiquam hominum licebit esse permissum. Quod si facere tale aliquid quisquam præsumpserit, quo aut superstitem reginam, post decedentis principis mortem, sibi in connubio copulet, aut adulterina pollutione contaminet, sive sit rex, sive quilibet hominum, qui hujus nostræ sanctionis sententiam violare præsumpserit, sit ab omni Christianorum communione seclusus, & sulphureis cum diabolo contradatur ignibus exurendus. Quicumq; igitur hujus constitutionis nostræ presumpserit convellere vel abradere sanctionem sit nomen ejus abrasum & deletum de libro vitæ, ut Tartareas judicii pœnas excipiat, qui hæc decreta honestatis devoverit violanda.

† sic supra habitum, & libellum, pro habitus, & libellus.

VI.

Sæpe offuscat nobilium genus suberectum servitutis importabile dedecus; quod & generosos adæquatum infamat, & dominis plerumque notam proditionis importat. Multos enim ex servis vel libertis plurimum ex regio jussu novimus ad palatinum fuisse pertractos officium, qui tamen affectare cupientes sublimitatem honoris, quam illis subtrahebat natio offuscatæ originis, dum æquales dominis per susceptum palatinum officium facti sunt, in necem dominorum suorum vehementius grassaverunt. Et, quod nefas est dicere, etiam hi qui a dominis suis libertatis beneficio potiuntur, ipsi quoque dominis suis regio jussu [c] tortores existunt. Nam quid jam, si præcedentium & antiquorum historica narratione memoremus excidia, in qua obscœna servitutis conditio dominorum sæpe suorum casum operiens, & regnum pariter labefactare fecit, & dominos? Ac proinde hortante pariter ac jubente prædicto gloriosissimo principe, hoc nostri cœtus aggregatio observandum instituit, ut exceptis servis, vel libertis fiscalibus, nullus servorum, atque etiam libertorum quorumlibet, deinceps ad palatinum quandoque transire permittatur officium: nec etiam locorum fiscalium, atque etiam proprietatis regiæ adminiculatores vel actores fieri quolibet tempore admittantur: sed conditionis suæ usum deinceps unusquisque servorum vel libertorum veraciter reminiscens, ita sibi ab ordine palatino extorris proficiat, ut dominis suis, vel dominorum suorum posteritati, nec noceat, nec æqualis existat. Quod si deinceps, quorumcumque sit libertus, seu etiam

Idem sæpe a Romanis imperatoribus factum constat.

ANNO CHRISTI 683.

etiam servus, vel omnis eorum adfutura progenies, qui post hujus sanctionis nostræ sententiam ad officia præmissa accedat, illic quolibet tempore aut serviturus aut obsequendus modis omnibus contradatur, ex quo aut servitutis originem duxit, aut libertatis decus subire promeruit.

VII.

Jerem. 48. 10. partim ex vulg. partim ex Græco.

Væ his [d] *qui faciunt opus domini fraudulenter & desidiose*, propheticus sermo annunciat. Et si illi væ incurrunt, qui negligenter opus domini faciunt, quod supplicum merebuntur qui divinæ servitutis cultum, malitia intercedente, ab altaribus Christi subducunt? Illos dicimus, qui obstinatæ mentis dolositate * confusi, cum aliqua eos molestia fraternorum jurgiorum pupugerit, insana illico temeritate abrepti, altaria nudantes sacratis vestibus exuunt, luminaria substrahunt, ac divinorum sacrificiorum cultum, malitia intercedente, subducunt. Et quod in hominibus se vindicare non possunt, injuriam Deo (quod pejus est) inferunt. Unde si hujusmodi pro fraterno odio homicidæ reatu astringitur, pro contemptu divino quid pœnæ merebitur? Etenim juxta quod divinus sermo increpat: *Si peccavit vir in virum, placari ei potest Deus:* * *si quis autem peccaverit in Deum, quis pro eo rogaturus est?* Facile ergo talium sacerdotum excessibus illa domini sententia coaptabitur, qua malitia percutitur sacerdotum. Dicit enim: *Honorificantes me honorificabo; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Quicumque ergo sacerdotum, vel ministrorum, deinceps causa cujuslibet doloris, vel amaritudinis permotus, aut altare divinum, vel vestibus sacratis exuere præsumpserit, aut qualibet alia lugubri veste * accingi; seu etiam si consueta luminariorum sacrorum obsequia de templo Dei subtrexerit, vel extingui præceperit, aut quocumque lugubritatis in templo Dei induxerit, atque (quod pejus est) occasionem nutrierit, unde de templis domini aut officia consueta desint, aut oblatio singularis sacrificii videatur in aliquo defraudari; si eum antea veræ pœnitudinis coram metropolitano satisfactio non purgaverit, ignobilitati perpetuæ mancipatus, juxta superiorem sententiam domini, & loci sui dignitate se noverit & * hoc honore privari. Illis porcul dubio personis ab hac ultionis sententia separatis, quæ aut contaminationem sacrorum ordinum, vel subversionem sanctæ fidei metuentes, aut hostilitatem, vel obsidionem præferens, seu etiam divinorum judiciorum sententiam metuentes, tale fecisse contigerit: in quorum facto plus humilitas, qua Deus placetur, quam interni laboris dolositas declaratur.

* G. confisi. Hard.

1. Reg. 2.

* *si autem in dominum peccaverit, qui-*

Allusio est ad illum Joan. locum epist. 1 c. 3. *Omnis qui odit fratrem suum, homicida est.*

1 Reg. 2. 26 qu. 5. Quicumque sacerdos,

* accinxerit

* Delendum *hoc videtur. Hard.*

VIII.

Matth. 5.

Si generaliter obediendum omni fratri intantum a Christo præcipitur, ut non solum si angariati fuerimus passibus mille, obedientiæ vota paremus, sed etiam gemino id caritatis officio peragamus, jam quomodo obediendum est præminenti? [e] Quibus apostolus ita obedire præcepit, ne de inobedientia fratris videantur ullo modo contristari. Accedit enim multoties, ut causa salutis alicujus vel collationis necessariæ, evocati a principe vel metropolitano confinitimi sacerdotes, venire differant, & diversis excusationibus agant, quibus implere quæ jubentur omittant: hac de re nascitur & difficultas ordinibus, & contemptus majoribus. Et ideo si quis episcoporum a principe, vel metropolitano suo admonitus, designato sibi dierum rationabili ad veniendum spatio, sive pro festivitatibus summis, pascha scilicet, pentecoste, & nativitate domini celebrandis, sive pro causarum negotiis, seu pro pontificibus consecrandis, vel pro quibuslibet ordinationibus principis, excepta inevitabili necessitate infirmitatibus, quæ testibus possit comprobari idoneis; ad constitutum diem venire distulerit, contemptorum se noverit excommunicatione multari; si tamen exceptis supra taxatis capitulis, aut fluminum, aut aerum procellosa immensitas, ad præfinitum diem aditum ei subduxerit properandi: quod tamen & hoc ipsum convinci idoneis testibus oportebit. Hanc etiam & illi ex pontificibus sententiam merebuntur excipere, qui exortos contra se clamores negotiorum admoniti a metropolitano distulerint emendare atque compescere, aut si admoniti ut ad judicium [f] primæ sedis accedant, aut per se noluerint properare, aut vades suos neglexerint legaliter informatos dirigere.

Hebr. 13.

Unde Idacius Barcinonensis venit Toletum pro celebrando surrectionis ut re- paschate ut testatur Julius Toletanus præsul in prœmio prognostici

* F *nisi tamen.* Hard.

IX.

Licet unanimi consensionis nostræ judicio gesta synodalia Toletani concilii duodecimi acta sunt atque disposita, quæ anno primo gloriosi principis Ervigii in hac urbe regia celebrata sunt, nunc tamen, iterato inconvulsibilis nostræ definitionis assensu, ea ipsa gesta, prout gesta sunt vel conscripta, omni temporum æternitate valitura decernimus, & omnimodæ soliditatis vigore firmamus, juxta ordinem capitulorum, qui in eisdem gestis conscriptus esse probatur; id est. De agnita, & confirmata prælectione fastigii principalis in nomine gloriosi domini nostri Ervigii regis. Item de his qui pœnitentiam non scientes accipiunt.

Item

ANNO CHRISTI 683.

Item de culpatorum receptione, vel communione apud ecclesiam Item ut in locis, ubi episcopus non fuit, * nunquam episcopus ordinetur. Item de quorumdam consuetudine sacerdotum fœdissima, qui oblatis Deo per se sacrificiis non communicant. Item de concessa Toletano pontifici generalis synodi potestate: ut episcopi alterius provinciæ cum conniventia principum in urbe regia ordinentur. Item de recepto testimonio personarum, qui per legem, quæ de promotione exercitus facta est, testificandi licentiam perdiderunt. Item de his qui uxores suas, divortio intercedente, relinquunt. Item de confirmatione legum, quæ in Judæorum nequitiam promulgatæ sunt, juxta earumdem legum præfixum ordinem titulorum, qui in eodem canone annumerantur. Item de his qui ad ecclesiam confugium faciunt. Item de cultoribus idolorum. Item de interdicto temporis constituti, quo debeat concilium celebrari. Item conclusio definitionum, in qua & Deo gratiæ referuntur, & pro principe exoratur, statuentes videlicet, ut qui contra supradictorum capitulorum decreta venire præsumpserit, & ecclesiasticæ excommunicationis sententia feriatur, & ad legem gloriosi principis, quæ in confirmatione ejusdem concilii facta est, teneatur obnoxius.

* nusquam

X.

Tertia dies concilii.

Tertii diei necessario collationis eventu, visum nobis est antiquorum patrum indagare de pœnitentium regulis institutum. Etenim digno nobis venerandus honore sanctissimus [g] frater noster Gaudentius, Valeriensis sedis episcopus, per vicarium personæ suæ ad concilium destinatum, congressus est nostri reverentiam cœtus; insinuans sacrosancto synodali conventui, quod incommodæ valetudinis nimietate præventus, per manus impositionem subactus fuisset pœnitentiæ legibus. Sed utrum accepta pœnitentia, liceret sibi præcepta sui ordinis contrectare mysteria, vel missarum solita explere officia, per synodalia institutionis se maluit certificari responsa. Tunc collatis in unum de hujusmodi canonicis instrumentis, hoc sancta synodus definivit, ut reconciliatione præmissa, soliti ordinis retentet officia. [h] Si enim regulæ præcedentium patrum, eos qui pœnitentiam in discrimina mortis accipiunt, & nulla de se manifesta scelera confitentur, (si adsit tamen in his & talibus probitas morum) ad ecclesiasticos gradus pervenire permittunt, quanto magis, ut hi qui in ipso sacerdotio constituti pœnitentiam accipiunt, a sui ordinis officio retrahantur? tantum si se ipsi mortalium crimi-

A num professione propria non notarunt. Cum enim omnis sacerdos tunc sibi licitum sacrificare sciat, quando [i] a malis actibus vacat, qua ratione, qui pœnitentiæ remedium suscipit, quod datur in remissionem peccati, a sacrificiis divinis se abigit? Pœnitentia enim ad hoc suscipitur ut peccatum diluat, & peccati sordes hominem iterare non sinat. Qui ergo confidit per susceptam pœnitentiam dimissa sibi peccata, cur confidenter ad altare domini non accedat? vel cur ordinis sui non audeat retentare officia, B cum hoc alteri non liceat, nisi ei qui se a peccatis abstineat? Etenim cum pœnitentiam accipimus, ad similitudinem conditoris nos reformare conamur. Reformatio igitur ipsa medicamentum est, quo delentur piacula. Si enim medicamentum istud assumitur recte, creatori suo anima reformatur, recte etiam sacrificandi Deo cultus assumitur; quia in eo similitudo conditoris agnoscitur: si autem pœnitentiæ medicamentum subtrahitur, quod in remissionem peccatorum accipitur, ad similitudinem factoris usquam non venitur. C Etenim pænitentia (ut dictum est) in remedium peccati accipitur; sacerdotium vero propter munditiam retentatur: ut hoc sacerdotis & vita, ita fructu bonorum operum floreat, quo & in se delicti passiones extinguat, & prædicamento suo in aliis peccati regnum potentialiter destruat. Huic igitur taliter, ut præmisimus, sacerdoti viventi quid oberit, si post acceptas pœnitentiæ leges divinis altaribus propositionis offerat panes? Aut numquid pœnitentiæ donum, quod in remedium sit peccati, in prohibitio- D ne devocandum est sacramenti? Nusquam ergo pœnitentiæ præcepta privabunt jura cœlestia. [k] Pœnitens enim abstinere a peccatis pariter & negotiorum sæcularium tumultibus debet, non ab iis quæ sancta videntur & summa se abstrahere, quæ operantem plus expiant, quam commaculando deturpant. Scriptum est enim: *Sacerdos ad hominem mortuum non accedat*; [l] id est, mortalium criminum se implicatione non polluat. Non enim dicit Deus, ut sacerdos ad sacra quæ- E que non auderet accedere, de quibus præceperat, ut nullo modo sacerdos de sanctis exiret; sed ut mortis opera non auderet contingere. Ergo abigenda sunt ab omni sacerdote quæ maculant, exercenda quæ mundant. His ergo rationabili sanctione præmissis, hoc sancta synodus definivit, ut stante priscorum canonum sanctione, quicumque pontificum, vel sacerdotum, deinceps per manus impositionem pœnitentiæ donum exceperint, nec se mortalium criminum profes-

Levit. 21. ubi legitur ad omnem mortuum. Sic interpretatur hunc locum Hesychius in Levit. cap. 21.

ANNO CHRISTI 683.

fessione notaverint, tenorem retentandi regiminis non omittant: sed per metropolitanum, reconcilatione pœnitentium more suscepta, solita compleant ordinis sui officia vel cetera mysteriorum sibi credita sacramenta. Hoc tantum est observandum, ut si aut ante acceptionem pœnitentiæ adjudicatus, nec reconciliatus reperitur pro culpis, aut si in ipsa perceptione pœnitentiæ reconciliatus implicatum se dixerit moralibus factis; juxta æstimationem metropolitani abstinere hujusmodi oportet a præmissis officiis. Ceterum, si (ut dictum est) sub pœnitentiæ perceptione consistens, nihil mortalis criminis se admisisse prædixerit, attamen, quod fateri hominibus erubescit, absconsum intra claustra sui pectoris delitescit; noverit ipse sibi de se potestatem esse concessam, ut juxta conscientiæ suæ fiduciam, utrum audeat, aut non audeat sacrificare Deo, ex sui potius arbitrii potestate, quam ex nostri judicii permissione procedat.

XI.

Multæ super hoc capiturum [m] patrum præcedentium sententiæ manaverunt, quod multiplici prohibitione sancitum est, ut alterius [n] clericum [o] nemo solicitare, nemo fugientem recipere, nemo etiam aut obcelare, aut ordinare auderet. Sed quia, abundante iniquitate, & refrigescente caritate, nec honestas attenditur, nec cupiditas inhibetur, agendum est, ut quos impunis admonitio non emendat, evidens sententia damnationis coerceat. Placuit ergo, ut nullus alienum presbyterum, abbatem, ministrum, subdiaconum, vel quemlibet clericum, seu etiam monachum fugentem, vagumque suscipiat, non ad fugam suadeat, non fugæ latibulum præbeat, non apud se habito vel retento humanitatem impendat; non occasiones, quibus quasi se nesciente alibi lateat, turpi oppositione confingat: nam horum omnium casibus non solum turpatur honestas, sed frequenti dolorum acerbitate confoditur fraternitas. Etenim si dicat quis simplici animo alterius clericum suscepisse, nec nosse eum fugitivum existere, tunc evidens innocentiæ suæ puritas approbanda est, quando eum, quem suscepit, & infra [p] octo dies juxta legum sanctionem judici præsentaverit, & infra tempus legibus constitutum, illuc fugitivum reduxerit, unde per fugam vagabundus exivit. Quicumque ergo ex pontificibus, seu sacerdotibus, vel ministris, ceterisque religiosis hujus institutionis nostræ violaverit sanctionem; si hujusmodi susceptor episcopus est, & eum quem suscepit, cum his quæ habere potuit, * & ei, a quo evagatus est, sine dilatione restituet; & insuper, ut vere sacrilegus, & transgressor institutionis paternæ, tanto tempore excommunicatum, & remotum se a suis officiis noverit esse, quanto eum qui fugit sub sua potestate contigerit remorasse. Si autem hujus constitutionis nostræ prævaricator presbyter, diaconus, vel quilibet ex religiosis videatur haberi, reddito eo, cum rebus sibi debitis, quem suscepit, ipse solus apud eum anno integro sub pœnitentiæ censura deputatus tenebitur, cujus fugitivum suscepisse monstratur. Quicumque tamen talibus humanitatem impendunt, eadem & simili censura legum exquirendos & obstringendos se noverint, qua susceptores fugitivorum legum sanctione præmonentur adstringi. Illi autem qui predecessorum suorum id actum esse temeritate contendunt, tunc immunes ab hujus ultionis sententia habebuntur, si a tempore ordinationis suæ, infra duorum mensium spatium, ejus, qui apud se est, & latebram publicaverint, & personam domino fugitivi reduxerint. His sane, qui de confinitimis episcopis, ceterisque ecclesiarum rectoribus ad metropolitanum suum pro causarum suarum necessitate confugiunt, sicut licentia talibus perfugii datur, ita hi, qui eos susceperint, damnari, utpote receptores fugitivorum non poterunt: præsertim si & publice illos apud se habeant, & eos, cum quibus actiones habuerint, ad reposcentis vocem conventuros admoneant.

Mansb. 24.

* F. redundat illud & Hard.

Legibus Wisegot. lib. 9 tot. & integro.

XII.

Quicumque ex clericis vel monachis, causam contra proprium episcopum habens, ad metropolitanum suum causaturus accesserit, non ante debet a proprio episcopo excommunicationis sententia prædamnari, quam per judicium metropolitani sui, utrum dignus excommunicatione habeatur, possit agnosci. Quod si ante judicium quis episcoporum in talium personas excommunicationis sententiam præmiserit, illis penitus quos ligaverint absolutis, in se illam noverit retorqueri sententiam. Quod etiam & inter metropolitanos convenit observari; si prægravatus quis a metropolitano proprio, ad alterius provinciæ metropolitanum molestiam pressuræ suæ agnoscendam detulerit: aut si inauditus a duobus metropolitanis, ad regios auditus negotia sua perlaturus accesserit; & ob hoc excommnnicationis jugulum a proprio episcopo illi videatur infigi, hoc tantum est observandum; ut, si prius unumquemque excommunicationem contigerit suscepisse, antequam a proprio episcopo ad alium pertransiret, tamdiu excommunica-

ANNO CHRISTI 683.

nicatus apud eum, cujus judicium petiit, habeatur, quamdiu excommunicatoris sui objectibus, utrum juste an injuste alligatus sit, agnoscatur.

XIII.

His ergo synodicis institutis subscriptionis nostræ robur * apponimus, & sub tenore divino, perenni ea quæ decrevimus memoriæ consecramus, dantes immortali Deo nostro gloriam pariter & honorem, cujus inspiratione aguntur omnia quæ salubriter exercentur. Invictissimo quoque atque roligiosissimo principi Ervigio regi multiplicem gratiarum exhibitionem persolvimus, cujus clementissimo jussu in unum cœtum aggregandi convenimus. Sit illi pax optabilis & beata: ducat quoque tempora pro cursu longioris ævi felicia; & post imperialia terreni regni sceptra coronandus perveniat ad cœlestia regna, præstante Jesu Christo domino Deo & salvatore nostro, qui cum patre, & sancto Spiritu, unus in Trinitate vivit & gloriatur Deus in sæcula sæculorum. Amen.

* spponitur.

[1] SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

Ego Julianus indignus sanctæ ecclesiæ Toletanæ metropolitanus episcopus instituta a nobis definita subscripsi.
Liuba Bracarensis metropolitanus episcopus.
Stephanus Emeritensis metropolitanus episcopus.
Florensindus Hispalensis metropolitanus episcopus.
Leander Illicitanæ sedis episcopus.
Palmatius Urcitanus episcopus.
Concordius Palentinæ sedis episcopus.
* Mumulus Cordubensis episcopus. (* Mommolus)
Antonianus Bastitanus episcopus.
Theuderacius Assidonensis episcopus.
Stercorius Aucensis episcopus.
Geta Eliplensis episcopus.
* Monosonsus Egitaniensis episcopus. (Monesonsus)
Froaricus Portucalensis episcopus.
Gregorius * Oretanus episcopus. (* Oretanæ sedis)
Agricius Complutensis episcopus.
Proculus Bigastrensis episcopus.
Miro Conimbriensis episcopus.
* Crescitarus Biterrensis episcopus. (* Crescitarus)
Cicilius Dertosanus episcopus.
Ella Segontiensis episcopus.
Sonna Oxomensis episcopus.
Simpronius Arcavicensis episcopus.
Reparatus Vesensis episcopus.
Cuniuldus Italicensis episcopus.
Hilarius Auriensis episcopus.
Gundulfus Lamecensis episcopus.
Felix Iriensis episcopus.
* Atula Cauriensis episcopus. (* fort. Avila (In Tolet. XII. *Atula* Hard.)
Bellitus Offonobensis episcopus.
Eufrasius Lucensis episcopus.
Joannes Pacensis episcopus.
Oppa Tudensis episcopus.
Asturius Setabitanus episcopus.
Deodatus Segobiensis episcopus.
Tructemundus Elborensis episcopus.
Sisebaldo Tuccitanus episcopus.
Sisebaldo Tuccitanus episcopus.
Vincentius Magalonensis episcopus.
* Unigirus Abelensis episcopus. (* Unigiris)
Theodulfus Astigatanus episcopus.
Gratinus Egabrensis episcopus.
Sarmata Valentinus episcopus.
Brandila Laniobrensis episcopus.
Holemundus Salmanticensis episcopus.
Florus Mentesanus episcopus.
Olipa Segobriensis episcopus.
* Eusendus Ilerdensis episcopus. (Euredus)
Ara Olysipponensis.

Abbates.

Absalius abbas.
Faustinus abbas.
Gerontius abbas.
* Gastorius abbas. (* Castorius)
Sisebertus abbas.
Felix archipresbyter.
Visandus archidiaconus.
Vincentius primicerius.

Vicarii episcoporum.

Pacatus * abbas agens vicem Sunifredi episcopi Narbonensis. (* indignus abbas)
* Spasandus archidiaconus agens vicem Cypriani episcopi Tarraconensis. (* Ispasandus)
Laulfus diaconus agens vicem Idalii episcopi Barcinonensis.
Gisibertus diaconus agens vicem Ansemundi episcopi * Lotoebensis. (* de Totela. * Lotovensis)
Freidebadus abbas agens vicem Valderedi episcopi Cæsaraugustani.
Veremundus abbas agens vicem Clari episcopi Elenensis.
* Gratinus presbyter agens vicem Argebadoni episcopi Eliberitani. (* Gratianus presbyter, Joannis Egarensis episcopi, & non Sisuldus abbas, Stephan. Carcassensis episcopi: *ita ut duo episcopi omittantur*.)
Samuel presbyter agens vicem Joannis episcopi Egarensis.
Sesuldus agens vicem Felicis episcopi Dianiensis.
Citruninus abbas agens vicem Stephani episcopi Carcassensis.
Audericus presbyter agens vicem Eufrasii episcopi Calagurritanensis.
Audericus presbyter agens vicem Rogati episcopi Beatiensis.
Dexter diaconus agens vicem Primi episcopi Agathensis.
Unicomalus diaconus agens vicem Atilani episcopi Pampilonensis. (* F. *Vincomalus*. Hard.)
Andebertus abbas agens vicem * Gadiscaldi episcopi Oscensis. (* Cadiscli)
Leopardus abbas agens vicem Potentini episcopi Uticensis.
Tuentius presbyter agens vicem Riccilani episcopi Accitanensis.
* Florentinus agens vicem Leuberici episcopi Urgelitanensis. (* Florentinus presbyter Leuberici Urgellitani episcopi.)
Vincentius abbas agens vicem Gaudentii episcopi Valeriensis.
Segarius abbas agens vicem Gundilani episcopi Impuritani.
Stabilius abbas agens vicem Jacobi episcopi Gerundensis.
Baromellus diaconus agens vicem Austerii episcopi Tyrassonensis.
Calumniosus diaconus agens vicem Samuelis episcopi Malacitani.
* Ciexa presbyter agens vicem Vvisefredi episcopi Ausonensis. (* Cillxa)
Joannes abbas agens vicem Reginci episcopi Aucensis.

Leo-

ANNO CHRISTI 683.

Leopardus abbas agens vicem Aurelii episcopi Asturicensis.
Habitus diaconus agens vicem Potentini episcopi Verecensis.

Viri illustres officii palatini.

Ostulfus comes hæc instituta ubi interfui annuens subscripsi.
Ubadamirus comes scanciarum & dux similiter.
Reccaredus comes scanciarum & dux similiter.
Argemirus comes cubiculi & dux similiter.
Egica comes scanciarum & dux similiter.
Isidorus comes thesaurorum similiter.
Sisebutus comes scanciarum & dux similiter.
Valdericus comes civitatis Toletanæ similiter.
Vitulus comes patrimonii similiter.
Cixila comes notariorum similiter.
Suniefredus comes scanciarum & dux similiter
Gisclamundus comes stabuli similiter.
Guiliangus spatarius & comes similiter.
Altericus spatarius & comes similiter.
Adeliabus comes scanciarum similiter.
Theudila procer similiter.
Salamirus comes scanciarum similiter
Ataulfus comes cubiculariorum similiter
Nilacus spatarius & comes similiter.
Severinus comes spatariorum similiter.
Trasericus spatarius & comes similiter.
Audemundus procer similiter.
Sisimirus spatarius comes & dux similiter.
Trasimirus procer similiter.
Terrelarius comes spatarius similiter.
Recaulfus procer similiter.

*In nomine domini * Flavius rex omnibus privatis sive fiscalibus populis.*

* FLAVIUS ERVIGIUS.

MAGNUM pietatis est præmium, quo removentur gravedines pressurarum: quia illud semper ante Dei oculos perfectæ miserationis sacrificium approbatur, quo fit relevatio miserorum: ex hoc salvatio inducitur terræ, per quod pressuræ subvenitur humanæ. Judicium est quippe salutare in populis, quando sic commissa reguntur, ut nec incauta exactio populos gravet, nec indiscreta remissio statum gentis faciat deperire. Tempora ergo nostræ gloriæ misericordiæ beneficiis condienda sunt; ut, parcente nobis Deo, ipsi quoque populis parcere videamur. Votivum igitur omnipotenti Deo meo cordis sacrificium delibare præoptans, in nomine divino omnibus populis regni nostri, tam privatis, quam etiam fiscalibus servis, viris, seu etiam fœminis, sub tributali exactione in provinciam Galliæ, atque in omnes provincias Hispaniæ consistentibus, hoc decretum beneficium in Dei nomine prorogamus: ut quidquid in præteritis annis de ratione tributi, usque ad primum nostræ clementiæ annum, thesauris publicis redhibere videmini, totum vobis ex integro noveritis esse concessum; qualiter usque ad prædictum primum nostræ gloriæ annum, quidquid de ratione tributorum apud vos relucet, sic totum donatum vobis a serenitate nostra habeatis, ut nullam ex hoc abinceps de præteritis annis exactionem publicam pertimescant: ea tamen ratione servata, ut ea quæ in præteritis exacta sunt, & fisco nostro illata non sunt, ab his qui ea exegerunt in publicis inferantur. Quod si distulerint, & in hoc confestim inferre neglexerint, in quadruplum una cum satisfactione disciplinæ, juxta quod nostra mansuetudo decreverit, id ipsum thesauris publicis persolvebunt. Certe si quisquis ille dux, comes, tiuphadus, numerarius, vel villicus, aut quicumque curam publicam agens, tributa exacto sibi commisso, annis singulis plenario numero non exegerit, aut exacta apud se retinuerit, & ea statim thesauris publicis inferre neglexerit, duplata tributa ipsa de propriis rebus suis, modis omnibus in publico inferebit. Hoc tamen speciali & evidenti serenitatis nostræ sententia definimus, ut nullus de supradictis comitibus, tiuphadis, vicariis, numerariis seu quibuscumque curam publicam agentibus, qualcumque exactiones pro hoc negotio pietatis, cuilibet ex vobis, quibus & relaxatio mansuetudinis nostræ conceditur, quicumque exigere præsumpserit, aut quispiam eorum vobis pro tali causa aliquid abstulerit, aut ab aliis ablata sibi acceperit. & pro his causis quibuslibet modis aliquid mutilare præsumpserit, in quadruplum de quidquid acceperit, cui nostra clementia elegerit universa restituat. De terris vero, vel vineis, quas pro eodem tributo quicumque supradictorum curam publicam agentium vobis privatis, vel fiscalibus populis abstulit, vel accepit fruges aridas, & liquidas exinde in præteritis annis unusquisque exactor collegit in rationem ipsius tributi, hoc sibi imputet, & terras ipsas, vel vineas vobis, de quorum jure ablatæ sunt, restituere non differat. Sic enim dignum est, ut quod pietatis nostræ sinceritate depromitur, ita a cunctis sine cujusquam exactionis stimulo peragatur. Datum sub die Kalendarum Novembris, anno feliciter quarto regni nostri, Toleto.

LEX IN CONFIRMATIONE CONCILII EDITA.

In nomine domini Flavius Ervigius rex,

EXIMIA synodalis auctoritas & veneranda est pariter & tremenda, quæ in tantum per donum sancti Spiritus agit, ut ex diversitate multorum animorum & cordium unum cor, unamque animam fecisse monstretur; dum numerositas aggregata pontificum, non per sententiam discrepat, non per stimulum diversa objectat, nec per judicium aliud unus quam universitas format. Et ideo reverendum mihi conventum synodalis concilii, in cujus medio præsentia sancti Spiritus se habitare promisit, devote venerans, instanterque honorans ea, quæ illorum ore nostræque gloriæ hortatu digesta sunt, in notitiam deducamus singulorum: illa dicimus synodalis concilii gesta, quæ anno quarto regni nostri in Toletana urbe noscuntur esse confecta: quarum institutionum evidentia * sine cunctatione omnibus innotescant, hic ea * prælegimus specialiter renotanda. Est igitur primus canon de reddito testimonio dignitatis eorum, quos profanatio infidelitatis cum Paulo traxit in societatem tyrannidis: quos celsitudo nostra una cum filiis, per hujus nostræ legis edictum, & testimonio nobilitatis pristinæ, uti & rebus, quas per auctoritatis nostræ vigorem perceperint, decernimus revestiri. Item secundus est titulus de accusatis sacerdotibus, seu etiam optimatibus palatii, atque gardingis; sub qua eos justitiæ cautela examinari conveniet, quos gloriæ nostræ mansuetudo, juxta ipsius canonis instituta, nullis tormentorum generibus ante publicam di-

* leg. ut sine
* forte prælegimus, ut supra hoc ipso concilio cap. 2. pro prælegerit, prælegerit.

discussionem subjici censuit; sed omnes qui deinceps fuerint accusati, juxta sanctionem prædicti concilii erunt procul dubio judicandi. Unde id specialiter observandum fore censemus, ut quidquid contra hanc regulam sententiæ nostræ, vel prædicti canonis institutionem, aut in personam cujusquam fuerit actum, aut de rebus accusatæ personæ extiterit judicatum, juxta prædicti canonis instituta, nullo vigore subsistat; quod persona ipsa aliter quam decernimus judicata, aut testimonii sui dignitatem amittat, aut quæstu rei propriæ careat. Tertius quoque canon est de tributorum principali relaxatione in plebe: ubi nostræ gloriæ auctoritate simul & exhortatione sancitum est, ut omne * tributorum præteritorum annorum, usque in anno primo regni nostri, quod in privatis, sive in fiscalibus populis *relucet, absolutionis perpetuæ debeat sanctione laxari; ea tantum præcipiens thesauris publicis exhiberi, quæ exacta & non illata suisse constiterit. Quartus post hæc sequitur canon de munitione prolis, quem promptæ voluntatis * annisu omnis conventus sacerdotum, atque etiam seniorum condere * prælegerunt. Quintus canon sequitur, ne defuncto principe relictam ejus conjugem quisquam sibi, aut in conjugio, aut in adulterio, audeat copulare. Sextus deinde sequitur canon, ut, exceptis servis vel libertis fiscalibus, nullus de servitute quorumlibet, aut libertis deinceps ad palatinum officium transeat. Quod si fecerint, præsentis legis nostræ edicto ad propriæ servitutis jugum modis omnibus reducendi sunt, qualiter a dominis suis, si superstites sunt, aut eorum propinquis, quibus decedentium successio ex lege debetur, servituti tradantur. Post hunc septimus est canon, de his qui pro accidentia jurgiorum altaria nudare præsumunt, vel luminaria ecclesiæ subtrahunt. Octavus quoque canon sequitur, ne admonente metropolitano quisquam ex confinitimis ad locum ubi invitatur venire contemnat. Nonas quoque canon sequitur de confirmatione concilii Toletani duodecimi, quod factum est anno primo gloriæ nostræ. Decimus huic canon adjungitur, ubi speciali sententia definitur, utrum audeant ministrare hi qui pœnitentiam in sacerdotio constituti accipiunt. Undecimus quoque canon habetur, ne quis alienum clericum vel monachum suscipiat fugientem. Duodecimus post hæc canon scribitur de non excommunicandis a proprio episcopo personis illis, quæ ad metropolitanum suum negotia sua suggesturæ accesserint. Ultimus & tertiusdecimus post hunc canon subsequitur de relatione gratiarum, que post peractionem concilii Deo & principi persolvuntur. Quæ omnia præmissa synodalia institutionum decreta a præsenti die vel tempore omni cura omnique diligentia per cunctas regni nostri provincias decernimus observanda. Qualiter & perspicuum auctoritatis validæ fastigium subeant, & perpetuo vigoris ordine solidata persistant. Quamobrem sacræ hujus legis oraculo omnibus generaliter religiosis, atque etiam laicis sub regni nostri ditione manentibus interdicimus pariter & jubemus, ut prædicta synodalia gesta nullus contemnat, nullus etiam præterire aut convellere audeat, nemo notus harum constitutionum jura resolvat, nemo incognitus nescientiæ suæ objectibus excusare se conjiciat: nam a præmemorato superius die & tempore, & auctoritatis debitæ vigore pollebunt, & institutionum suarum regulis cunctorum universitas astringetur. Si quis autem hujus nostræ legis violator extiterit, ac non potius ea quæ præmissa sunt custodierit, & diutinam ecclesiasticæ disciplinæ excommunicationem excipiat, & decimam partem rei suæ fisci partibus sociandam amittat. Quod si nihil habuerit facultatis, unde prædictam compositionem persolvere possit, absque aliquo infamio sui, quinquaginta cum oportebit ictibus verberari. Hujus igitur legis nostræ decretum, quod in confirmatione hujus sacri concilii noscitur promulgatum, gloriosæ manus nostræ exaratione subscripsimus, & ad perennem memoriam valorem ei perpetuum innodamus. Edita lex in confirmatione concilii. Toleto, sub die Idus Novembris, æra DCCXXI anno quoque feliciter quarto regni gloriæ nostræ, in Dei nomine, Ervigius rex.

* tributum

* subjacet, al. rejacet,

* effectu

* Pro prælegerunt ut supra Hard.

Notæ Garsiæ Loaisæ.

a *Trabale.*) Lege *& trabale regum sanctione judicium*. Ut enim a Virgilio dicitur telum trabale, ab Horatio & Cicerone clavus trabalis, a Statio hasta trabalis, pro magnis videlicet, atque instar trabis, ita hic judicium trabale dicitur pro ingenti, sævo & irrevocabili.

Cap 2. Judicium trabale quod?

b *Prolem regiam,*) De custodienda salute regum, ac defensione prolis eorum, habes concilio Toletano V. cap. 2. & de dilectione adhibenda proli regiæ concilio Toletano VI. cap. 16. & concilio Toletano XV. in epistola Egicæ regis.

Cap 4.

c *Tortores.*) Gothorum legibus cautum erat lib 5. tit. 7. lib. 10. & 11. ne libertus injuriam faceret domino suo, alioqui addicendi eum iterum servituti potestatem habebat: & lib 17. *Ne liberti, vel progenies eorum cum posteritate patroni, aut conjugia connectant, aut eis insolentes existant.*

Cap. 6 Libertus ad quid obligatur manumissori suo?

d *Qui faciunt opus domini frauduienter.*) Locus est Jeremiæ, c. 48. hoc modo: *Qui facit opus domini fraudulenter sive negligenter* (cui respondit vox ἀμελῶς, quæ est apud septuaginta) desuntque duo sequentia verba.

Cap 7.

e *Quibus apostolus ita obedire præcepit.*) Ad Hebræos cap. 13. dicitur: *Obedite præpositis vestris, & subjacete eis: ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes.*

Cap. 8.

f *Primæ sedis accedant.*) Hæc tria nomina supremam dignitatem in ecclesia in suo ordine significant: prima sedes, primas, seu primatus, & metropolitanus. Prima sedes suprema ecclesiæ potestas, quæ est caput totius catholicæ ecclesiæ, is est Romanus pontifex. Ita synodus 300. episcoporum in causa fidei Marcellino summo pontifici respondit: *Ore suo condemnatus est, ore suo anathematizamus, accepit maranatha: nemo enim judicavit pontificem, nec præsul sacerdotem summum: quia prima sedes non judicatur a quoquam.* Usurpatur tamen prima sedes interdum pro sede archiepiscopali, ea videlicet causa, quod sicut summus pontifex omnium ecclesiarum in universo orbe primus, & princeps, & pater, & caput est, ita & archiepiscopus episcoporum, quos in sua habet provincia, obtinet primum locum. Hinc concilio IV. Chartaginensi in subscriptionibus, Donatianus Talabricensis primæ sedis episcopus subscribit. & in Toletano V. & aliis Hispaniæ conciliis, Carthaginensis, Tarraconensis, Narbonensis, Emeritensis, Bracarensis, & Hispalensis, sedes primæ dicuntur. Et concilio Carthaginensi III. cap. 26. cavetur, ut primæ sedis episcopus non appelletur princeps sacerdotum, aut summus sacerdos, aut aliquid hujusmodi, sed tantum primæ sedis episcopus; estque apud Gratianum dist. 99. Primæ sedis. De qua re vide Rufum in Molinæum. Primas dicitur episcopus, qui est caput totius provinciæ. Sic concilio Carthaginensi II. cap. 12. ut inconsulto primate cujuslibet provinciæ nemo præsumat episcopum ordinare, ibi enim pro metropolitano accipitur; utpote cum hoc munus ad solum metropolitanum pertineat, ut ex multis conciliis liquet: & concilio Milevitano primas ponitur Numidiæ, & Mauritaniæ. Unde in unaquaque provincia metropolitanus primas vocabatur. Accipitur etiam universalius primatus appellatio pro iis qui jus habent supra metropolitanos, ex concilio Chalcedonensi can. 9. *Si vero contra ipsius provinciæ metropolitanum episcopum episcopus sive clericus habeat controversiam, pergant ad ipsius diœcesis primates aut certe ad Constantinopolitanæ regiæ civitatis sedem.* Qui canon doctissime & eruditissime explicatur a Francisco Turriano lib. 3. pro epist. pontif cap. 4. principem diœcesis, vel primatem, Romanum pon-

Prima sedes.

Archiepiscopalis sedes per metaphoram prima quandoque appellatur

Primas quis?

pontificem intelligente. Sic in Hispania archiepiscopus Toletanus vocatur primas, eo quod supra Hispalensem, Compostellanam, Bracarensem, Elborensem, Ulyssipponensem, Granatensem, Cæsaraugustanam, Valentinam, Burgensem, Tarraconensem & Narbonensem ecclesias metropolitanas jus & primatum habeat. De qua te fusius supra in opusculo nostro de primatu ecclesiæ Toletanæ differuimus.

Cap. 10. Gaudentius episcopus Valeriensis.

g *Frater noster Gaudentius Valeriensis sedis episcopus.*) Subscribit concilio duodecimo Toletano Gaudentius Valeriensis, non Valentinensis episcopus, ut habent excusi. Idem Gaudentius subscribit decimo quarto concilio Toletano, ubi Valeriensis ecclesiæ dicitur episcopus.

h *Si enim regula præcedentium patrum.*) Sic in concilio Toletano quarto capite 54. *Hi qui in discrimine constituti penitentiam accipiunt, nulla manifesta scelera confitentes, sed tantum se peccatores esse prædicantes, hujusmodi, si revaluerint, possunt etiam pro morum probitate, ad gradus ecclesiasticos pervenire. Qui vero ita pœnitentiam accipiunt, ut aliquod mortale peccatum se perpetrasse publice fateantur, ad clerum vel honores ecclesiasticos pervenire nullatenus poterunt; quia se confessione propria notaverunt.*

An & quomodo eucharistiæ sumptio sit frequentanda.

i *A malis actibus vacat.* Sic Augustinus cap. 53. de ecclesiast. dogmat. & habetur de consecr dist. 2. cap. Quotidie; his verbis: *Omnibus dominicis diebus communicandum hortor, si tamen mens in affectu peccandi non sit. Nam si adhuc habet voluntatem peccandi, gravari magis dico eucharistiæ perceptione, quam purificari.* Isidorus etiam lib. 1. ecclesiasticorum officiorum, c. de sacrificio. *Dicunt aliqui* (inquit) *nisi aliquo interveniente peccato, eucharistiam quotidie accipiendam: hunc enim panem dari, jubente domino, quotidie nobis postulamus, dicentes: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: quod quidem bene dicunt, si hoc cum religione, & devotione, & humilitate suscipiunt; ne fidendo de justitia, superba præsumptione id faciant. Ceterum si talia sunt peccata, quæ quasi mortuum removeant ab altari, prius agenda pœnitentia est, ac sic deinde hoc salutiferum medicamentum suscipiendum.* Et concilio Tridentino sess. 13. c. 17. decernitur, ut nullus etiam sacerdos, sibi conscius peccati mortalis, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram eucharistiam accedere debeat. Vualafridus de rebus ecclesiast. c. 20. tradit alios rarius, alios crebrius, alios quotidie communicandum præcipere. D. Ambr. l. 4. de sacram. c. 5. *Si quotidianus est panis, cur post annum illum sumis? quem jam modum Græci in oriente facere consueverunt. Accipe quotidie quod quotidie tibi prosit: sic vive, ut quotidie merearis accipere. Qui non meretur quotidie accipere, non meretur post annum accipere.* Vide quæ dicat D. Thomas opusculo de sacramento altaris: *Si quis* (inquit) *ad suscipiendum dominum mundus fieri vult, primo debet per aquam lacrymarum lavari, secundo per opera pœnitentiæ torqueri, tertio per fervorem amoris Dei a carnalium desideriorum humore siccari.* Quod idem Thomas pluribus verbis enarrat. Ille enim in sindone munda involvit Jesum, qui mente pura ipsum susceperit. Hieron. in Matth. cap. 27. & idem Thomas tertia parte quæstione 83. articulo tertio. De modo suscipiendi synaxim vide canonem 101. concilii Quinisexti generalis infra: *Quare,* dicitur, *si quis voluerit synaxis tempore communicare purissimo Christi corpore, & eorum ipse participatione esse, manus in formam crucis figurans, sic adeat, & suscipiat gratia communionem.*

k *Pœnitens enim abstinere.*) Qualiter pœnitentia detur, concilio III. Toletano cap. 12. habetur, & in epistola Leonis ad Rusticum, qua etiam prohibetur, ut nulla negotiationis lucra pœnitentes exerceant.

l *Id est mortalium.*) Sic interpretatur locum hunc Hesychius in Levit. cap. 21.

Cap. 11.

m *Patrum præcedentium sententia.* Ita definitum est in concilio Nicæno cap. 17. & Sardicensi cap. 18. Antiocheno cap. 13. & Constantinopolitano cap. 3. Carthaginensi III. cap. 44. & 21. Toletano II. capite secundo, & Bracarensi I. capite octavo, & epistola Innocentii ad Vitricium,

Cap. 12.

n *Nemo fugientem.*) De clericis desertoribus concilium Hispalense II. cap. 4.

Clerici vagi non sunt recipiendi.

o *Clericum nemo solicitare.*) Epistola Leonis id cavetur ad Anastasium, c. 9. & decreto Gelasii generali c. 6. De non recipiendis clericis vagis & infirmanda ordinatione, quæ sine consensu proprii episcopi fit concilio Bracarensi III. cap. 33.

A p *Octo dies juxta legum sanctionem.*) Consule leges Vvisegothorum lib. 9. tit. 6 leg. 3.

Villicus quis

q *Villicus.*) Infra vicarius alius a villico est: cujus mentionem copiosam invenies lib. leg. Vvisegoth. De his autem nominibus & officiis, vide quæ annotavimus de dignitatibus & officiis Gothorum. De villico habes in leg. Vvisegoth. lib. 11 tit. 1. leg. 2.

Qui episcopi anterioribus conciliis interfuerint, & qui non

r *Subscriptione.*) In hac generali synodo pauci subscribunt episcopi, quadraginta & octo, per procuratores vero viginti septem. Ex his aliqui in aliis conciliis interfuerunt, cum a duodecimo concilio usque ad decimum tertium duo vel tres anni intercesserint: ita est fragilis humana conditio. Qui in aliis interfuerunt, sunt Antonius Bastitanus, qui in XII. Toletano subscribit & Aluta Cauriensis in eodem. Argibundus Eliberitanus per vicarium, in XII. Toletano Concordius Palentinus, in XII. Toletano. Deodatus Segobricensis, qui in XII. Toletano Eufrasius Lucensis, & Ella Segontiensis, uterque in XII. Toletano, sicut Froaricus Portucalensis, & Felix Di nensis, & Gondulfus Lamecensis, B & Gaudentius Valeriensis, & Julianus regiæ urbis, & Joannes Pacensis, & Luiba Bracarensis, & Leander Ilicitanus, & Palmatius Urcitanus, & Reparatus Visensis, & Recilanus, qui & Recilla Accitanensis, & Sisebaldo Tuccitanus, & Stephanus Emeritensis, & Samuel Malacitanus, & Theuderacus Assidonensis, & Tructemundus Elborensis, & Theodulphus Astigitanus, Unigirus Abelensis: omnes in XII. Toletano subscribunt, sunt numero vigintiquatuor. Qui vero mortuis succedunt, majori in numero sunt: nimirum Asturius Setabitanus, qui Isidoro successit, in XII. Toletano. Alla Olysipponensis, qui Theodorico, in Emeritensi. Asturius Tyrassonensis, qui Elpidio, in VI. Toletano. Aurelius Asturicensis, qui Isidoro in III Bracarensi. Ansemundus Lotoebensis, qui Anatolio, in VI. Toletano. Bellitus Ossobonensis, qui Exarno, in Emeritensi. Crescuatus Beterrensis, qui Petro; in IV. Toletano Cicilius Dertosanus, qui Aprilæ, in VIII. Toletano. Coniuldus Italicensis, qui Speraindeo, in duodecim To-C letano. Cyprianus Tarraconensis, qui Protasio, in VII. Toletano. Clarus Elneusis, qui Acutulo, in VI. Toletano. Eusendus Ilerdensis qui Gaudiolano, in VIII. Toletano. Eufrasius Calagoritanus, qui Gabino in VIII. Toletano. Florus Mentetanus, qui Valdefredo, in X. Toletano. Floresindus Hispalensis, qui Juliano, in XII. Toletano. Gratinus Egabrensis: qui Deodato, in septimo Toletano. Gregorius Oretanus qui Argemundo, in XI. Toletano. Godiscalcus Oscensis, qui Eusebio in VIII. Toletano. Gaudilanus Empuritanus, qui Donodei, in VIII. Toletano. Holemundus Salmanticensis, qui Providentio, in XII. Toletano Hilarius Auriensis, qui Sonæ, in VIII. Toletano. Idacius Barcionensis, qui Quirico, in X. Toletano. Joannes Egarensis, qui Eugenio, in IV. Toletano. Jacobus Gerundensis, qui Taloni in VIII. Toletano. Lubericus Urgelitanus, qui Maurello, in IX. Toletano. Miro Conimbriensis, qui Cantabro, in Emeritensi. Monofonius Egitanensis, qui Selvæ, in Emeritensi. Mumulus Cordubensis, qui Eusuro, in octavo Toletano. Olipa Segobriensis, qui Sempronio in duodecimo Toletano. D Opa Tudensis, qui Genetio, in XII. Toletano. Proculus Bigastrensis, qui Giberio in X. Toletano. Primus Agathensis, qui Georgio in VIII. Toletano. Rogatus Beatiensis, in XI. Toletano. Reginicius Aucensis, qui Lothario, in VIII. Toletano. Sarmata Valentinus, qui Hospitali, in duodecimo Toletano. Sempronius Arcavicensis, qui Severitano in XII. Toletano. Sunifredus Narbonensis, qui Selvæ, in VI. Toletano. Stephanus Carcassonensis, qui Silvestro, in VIII. Vincentius Magalonensis, qui Genesio, in 4. Toletano. Unigirus Abelensis, qui Asfalio, in XII. Toletano. Valderedus Cæsaraugustanus, qui Taloni in IX. Toletano. Vvisefredus Ausonensis, qui Guerico, in octavo Toletano. Subscribunt abbates pro se octo; alii ut vicarii episcoporum, & viri illustres ex officio palatino. Animadvertendum novarum sedium subscriptiones hic poni, quæ in aliis conciliis non extant: ut Potentinus Uticensis: forte ex Utica negotiorum causa Toletum venit, & concilio interfuit. Potentinus Verecensis, nova etiam subscriptio. Subscribunt etiam Regionicius Aucensis per vicarium, & Stercorius Aucensis. E forte prior infirmitate oppressus, vel ætate gravatus cesserat episcopatui, unde per vicarium subscribit.

Novarum sedium Episcopi qui

VITA

ANNO CHRISTI 684

VITA EPISTOLÆ ET DECRETA BENEDICTI PAPÆ II.

BENEDICTUS (*a*) natione Romanus, ex patre Joanne, * sedit menses * decem, dies duodecim. Hic ab ineunte ætate (*b*) sua ecclesiæ militavit, atque se sic in divinis scripturis, & cantilena a pueritia ætate, & in presbyterii dignitate exhibuit, ut decet virum suo nomine dignum, in quo veræ supernæ benedictionis gratia redundavit, & nomine pariter & operibus, ut dignus ad pontificii regimen perveniret. Paupertatis amator, humilis, mansuetus, (*c*) patientiam habens, atque manu * largissima. Hic ecclesiam beati Petri apostoli, sed & beati Laurentii martyris, quæ appellatur Lucinæ, restauravit. Itemque in ecclesia beati Valentini via Flaminia fecit coopertorium super altare cum clavis, (*d*) & * fastellis, & in circuitu * palergium chrysoclavum pretiosissimum. Similiter & in ecclesia beatæ Mariæ ad martyres aliud coopertorium porphyreticum cum cruce (*e*) & gemmulis, quatuor chrysoclavos, & in circuitu palergium de holoserico pulcherrimum, nec non & in titulo suprascripto Lucinæ alium coopertorium ornatum holosericum. Fecit autem calices aureos ministeriales duos pensantes singulos libras singulas. [b] Hic suscepit divales jussiones clementissimi Constantini magni principis ad venerabilem clerum & populum atque felicissimum exercitum Romanæ civitatis, per quas concessit, ut persona qui electus fuerit ad sedem apostolicam e vestigio absque tarditate pontifex ordinetur. Hic una cum clero & exercitu [c] suscepit mallones capillorum domni Justiniani & Heraclei filiorum clementissimi principis, simul & jussionem, per quam significat eosdem capillos direxisse. Hujus temporibus apparuit stella (*f*) noctu juxta * vigilias per diem cœlo sereno inter nativitatem domini, & theophaniam omnimodo obumbrata, veluti luna sub nube. Itemque mense Februario post natale sancti Valentini in die ab occasu exiit stella meridie, & in partes orientis declinavit. Post hæc mons * Bebius, qui est in Campania, mense Martio eructavit per diem, & omnia loca circumquaque præ pulvere cineris illius exterminata sunt. (*g*) Clerum videlicet diversis ordinibus in die sancto paschæ honoribus ampliavit. Qui e vestigio (*h*) in infirmitatem incidit, & post dies aliquot defunctus est. Hic dimisit omni clero, monasterii, (*i*) diaconiæ, & mansionariis auri libras triginta. Fecit autem episcopos per diversa loca numero duodecim. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum, sub die octavo Idus Maji, & cessavit episcopatus menses duos, dies quindecim.

Dantur variantes ex Cod Luc 490.
* 8 dies 17.
* largissimus
* fistellis
* perlargum.
* for Vergilias
* for. Vesuvius

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Benedictus.*) Anno 684. die vigesima Augusti Benedictus creatur pontifex, postquam sedes pontificia uno mense & 22. diebus vacasset. Hispaniarum episcopos per literas Christiana caritate, & citra omnem contentionem admonuit, ut corrigerent, vel potius declararent, quomodo in sua epistola, quam ipsi per Petrum regionarium ad sedem apostolicam reddiderant, tres substantias in Christo assererent. Verebatur enim vigilantissimus præsul ecclesiæ, ne hoc suo dogmate in domino constituerent tres voluntates, divinam scilicet, rationalem, & sensualem, sicut in eodem Christo domino tres substantias, unam divinitatis, alteram animæ, tertiam carnis humanæ asserebant. Deinde petebat per eosdem declarari, quod in eadem sua epistola ajebant, quomodo sapientia sapientiam, voluntas voluntatem genuisset: idque exponi volebat, ne quis posset suspicari, quasi duas voluntates in Christo catholici profiterentur. Hæc constant ex actis concilii Toletani XV. Quænam fuerint duo alia capitula, quæ eidem Benedicto exactiori elucidatione indigere videbantur, nescimus: ea tamen ex sententia sanctorum patrum Ambrosii atque Fulgentii posse defendi, iidem patres qui dicto concilio interfuerunt testati sunt.

Benedictus quando pontifex factus.

Benedictus quid ab Hispaniæ episcopis postulaverit.

Quo pio sensu prædictum capitulum secundum Hispani ex sententia sancti Augustini asseruissent, declarant Magister sent. lib. 1. dist 17. D. Thom. 1. part q. 39. art. 5. & 6. In Concilio Toletano XV. pro sui excusatione dixerunt, se id non secundum relationem, sed secundum substantiam asseruisse. Vide Garsiam infra in notis concilii Toletani XV. verbo *papa Benedictus* & sequentibus. Unde patet inique & calumniose Benedictum redargui a Roderico Toletano archiepiscopo, dum ait: *Librum de tribus substantiis, quem dudum Romam transmiserat sanctissimus Julianus, & minus caute tractando Benedictus papa Romanus indixerat reprobandum, ob id quod voluntas genuit voluntatem.* Hanc enim assertionem Hispanorum non in libro, sed epistola Hispanorum contentam Benedictus papa non reprobavit; sed declarari petivit, idque non scripto, sed verbo ore tenus per hominem quemdam fidelem fieri postulavit. Idem Benedictus summo studio laboravit, ut post obitum Theophanis Antiocheni, Macarius olim Antiochenus episcopus in ordinem redactus Romæ exul degens, damnata hæresi, Antiochenæ ecclesiæ restitueretur; sed homo cervicosus contempsit. Vide actionem primam concilii Nicæni secundi. *

Benedictus a calumnia Roderici defenditur.

* Tomo seq. VIII. D Petrus Deo amabilis, &c.

b *Sedit menses decem, dies 12.*) Octo mensibus & 17. diebus Benedictum sedisse, colligitur ex ejus obitu, qui sacra anniversaria memoria 7 Maji in ecclesia recolitur.

Tempus sedis.

c *Hic suscepit divales jussiones clementissimi Constantini magni, &c.*) Romanam ecclesiam in pristinam libertatem restituit imperator Constantinus, concedens ei, ut libere pontificem consecret, nullamque imperatoris confirmationem, quam exemplo Gothicorum regum nonnulli orientalium imperatorum sibi vindicaverant, deinceps expectent. Quam gratiam dum Constantinus imperator ecclesiæ contulisset, annosque decem & septem imperasset, mortuus est, relicto Justiniano filio imperii hærede. De quo infra in vita Joannis V. Anastasius.

Constantinus jura Romanæ ecclesiæ restituit.

d *Suscepit mallones capillorum*) Per mallones intelligit ciros capillorum. Μαλλὸς enim Græce, idem quod Latine vellus. Quid autem hoc symbolum significaretur, ex Pauli diaconi loco possumus intelligere, qui lib. 6. dialog. cap. 15. antiquæ editionis hæc ait: *Circa hæc tempora Carolus princeps Francorum Pipinum filium suum ad Luitprandum direxit, ut ejus (juxta morem) capillum susciperet. Qui ejus cæsariem incidens, ei pater effectus est multisque eum ditatum regiis muneribus genitori remisit.* Hæc ille. Ex quibus intelligis eam his temporibus viguisse consuetudinem, ut per ejusmodi capillorum exhibitionem quis alicui offerretur in filium ei qui eos acciperet. Unde manifeste cognoscitur, quod imperator,

Mallones qui,

Ritus adoptionis quis fuerit hoc tempore.

Con-

(a) *junior.* (b) *suæ Ecclesiæ &c.* (c) *omnibus compatientiam habens &c.* (d) *infixis: & iusfellis.* (e) *cruce, & gammulez, & clavos, IV. auroclavos, & in circuitu &c.* (f) *stella noctu per dies veluti luna sub nube, in nativitate Domini, & Thephania. Item prope exitum mensis Februarii in die ab occasu exiit stella &c.* (g) *sunt. Qui Sanctissimus vir clerum &c.* (h) *infirmitate detentus* (i) *Diaconibus.*

Constantinus filiorum suorum capillos pontifici offerens voluerit ab iis Romanum pontificem, velut parentem honorari, diligi & observari, eosque ejusdem monitis impensius parere & obtemperare. Vide Baronium anno 684. numero 7.

I. AD PETRUM NOTARIUM REGIONARIUM.

Monet illum ut acta synodalia sexti concilii (quorum gratia a Leone II. in Hispania missus erat) episcoporum Hispaniæ subscriptione muniri curet.

Benedictus presbyter, & in Dei nomine electus sanctæ sedis apostolicæ, Petro notario regionario.

JUXTA quod tuam strenuitatem apostolicæ memoriæ dominus Leo papa Hispaniam provinciam ire disposuit ad præcellentissimum & Christianissimum regem, & sanctissimos archiepiscopos, & ecclesiarum omnium præsules ibidem constitutos, simul & gloriosum comitem, pro innotescenda venerabilis sextæ synodi definitione, acclamatione quoque, quæ & prosphoneticum dicitur, reverendissimorum episcoporum, qui in eodem a Deo congregato concilio convenerunt, ad clementissimum principem, & edicto ejusdem piissimi principis ubique generaliter destinato, pro apostolicæ nostræ fidei firmitate, cum summo pietatis studio commissum ministerium perage. Subscriptiones quoque reverendissimorum episcoporum post eandem synodicam definitionem cum summa sedulitate atque vigilantia procura subjungi: ut & iidem reverendissimi episcopi, omnisque per eos religiosa provincia, consortes nobiscum catholicæ atque apostolicæ traditionis & fidei comprobentur; & apud Deum, ad cujus gloriam laus & stabilitas fidei Christianæ redigitur, commendatio eis atque susceptio ad salutem animarum proveniat. Officium perinde pietatis assumptum, vigilantia atque solertia condecorans, festina perficere; quia & tibimet ipsi thesaurizas boni operis fructum, & suscipientibus provides cœlestis regni beatitudinem, per rectæ atque apostolicæ fidei confessionem, adipisci.

II. AD ERVIGIUM REGEM.

Significat se Petrum notarium regionarium mittere, qui secum ferret sextæ synodi definitionem, simulque Constantini imperatoris edictum, atque libellum acclamatorium ejusdem synodi ad eumdem imperatorem.

Extat supra paginis 1055. & 1056. sub nomine Leonis II. ordine quinta. Incipit sic: Cum unus extet rex omnium Deus, &c.

NOTA SEVERINI BINII.

Has duas epistolas non esse germanas, sed nomine Benedicti suppositas, acta synodalia concilii Toletani XIV. inquit Baronius, *aperta luce testantur, dum se per deputatum Leonis II. acta synodalia Constantinopolitani concilii accepisse profitentur. Si ergo id Leo ante præstiterat, illique eadem acceperant, * quid opus fuit Benedicto eadem iterum isthuc mittere? Potuit accidisse casus, quo necessarium fuerit ut iterum mitterentur, sed is erat in literis exprimendus, neque tam aperte dissimulare debuisset, se primum acta synodalia sextæ synodi in Hispaniam transmittere. Sed cum harum posterior plane eadem sit cum illa Leonis II. ad Ervigium regem scripta, de ejus imposturа censuram consulas, quæ superius posita habetur.* Vera & germana epistola Benedicti papæ est ista; quam dedit ad episcopos Hispaniæ; monens eos, ut quæ de voluntate aliisque tribus capitulis obscurius scripserant, declararent. Hujus mentio dumtaxat reperitur aliqua in actis concilii Toletani XIV. Vide quæ dixi supra in notis ad vitam Benedicti II.

Epistolæ Benedicti spuriæ & illegitimæ esse probantur.

* acceperant quidem sed cum in dies concilii celebratio protraheretur, quod a Leone jam scriptum fuerat, iisdem verbis & Benedictus rescripsit.

ANNO CHRISTI 684.

CONCILIUM TOLETANUM XVI.

EPISCOPORUM DECEM ET SEPTEM,

Æra DCCXXII. anno quinto Ervigii regis, Christi redemptoris DCLXXXIV. celebratum sub Benedicto II.

TITULI CAPITULORUM

I. *De præmemoratione aggregati concilii, & relatione principalis edicti, quo jussum est synodum agitari.*
II. *De initio relationis, quo concilium cœpit gestorum synodalium & epistolæ Romani pontificis facere mentionem.*
III. *De adversitate duplici, qua non potuit generale concilium fieri.*
IV. *De responsis partis nostræ.*
V. *De iterata discussione præmemorati concilii.*
VI. *De præmemorati concilii honore collato.*
VII. *De loco vel ordine, quo jam dictum concilium collocari oporteat.*
VIII. *Allocutio ad totius compagem ecclesiæ de duabus Christi naturis inseparabilibus & perfectis.*
IX. *De duarum naturarum Christi voluntatibus & operibus.*
X. *De hæreticorum contentionibus evitandis; & ut non discutiantur quæ summa sunt, sed credantur.*
XI. *De communi omnium judicio, quo responsa partis nostræ firmata sunt.*
XII. *De relatione gratiarum ad Deum pro peracto concilio.*

CAPITULA.

IN NOMINE PATRIS ET FILII ET S. SPIRITUS.

Incipiunt gesta synodalia, quæ acta sunt a præsulibus Carthaginis provinciæ, assistentibus etiam vicariis.

I.

CUm serenissimus & perspicuus princeps Ervigius, gloriosus amator veræ fidei, imo amabilis filius ecclesiæ Christi, promissionis suæ non immemor, ob confutandum Appollinaris dogma pestiferum, de quo sibi a Romano præsule

Damnata est hæc heresis III. concil. generali Constantinopolitano.

1 Hanc, & sequentes epistolas, quas Baronius putat esse spurias, ut genuinas tuetur Pagius ad an. Ch. 684 n. 9. & seq.

ANNO CHRISTI 684.

le fuerat nunciatum, ſtrenuo & invicto A ſuæ celſitudinis juſſu nos omnes præciperet aggregari in unum, hoc dedit ſpeciale edictum, ut quia, ſicut oportebat, pro tantæ rei negotio pertractando generale concilium fieri varia adverſitatum incurſio non ſineret, ſaltim adunata per provincias concilia fierent: & ſi quidem hic primum a nobis in urbe regia ſynodus ageretur, deinde in ſingulis quibuſque provinciis ſingulare haberetur concilium: quo quidquid hic actum per Toletanam ſynodum reliqui primarum ſedium præſules, ſuorum vicariorum rela- B tibus comperiſſent, id etiam in poſtmodum ipſi per diſcreta provinciarum ſuarum concilia obſervarent: ſicque hæc noſtri concilii geſta eſſent illis omnibus in toto communia: utpote ab ipſis edita, atque ipſis coram poſitis roborata, quæ utique per legatos ſuos confirmanda decreverant: quo ex hoc unum & indiviſibile fieret cunctorum Hiſpanorum præſulum per totam Hiſpaniam vel Galliam ſynodale edictum, ex quo omnium metropolitanorum fuiſset & aſsenſibus promulgatum. Nos proinde Carthaginis provinciæ præſules, C anno quo ſupra, ſub die decimo octavo Kalendas Decembris, in præmemorata eccleſia debitis ordinibus conſidentes cauſæ hujus ordinem, & totius rei negotia retexentes, quibus Romanæ ſedis fueramus literis invitati, ſic patula & communi ſumus voce exorſi.

In XIII. Toletano dicitur coactum in eccleſia ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli.

II.

Clara omnes notio populos Hiſpaniæ implet, quod decurrentis evoluti temporis ſerie per Romani præſulis bajulum geſta ſynodalia ſocietati noſtræ advecta ſunt, quibus Conſtantinopolim, Conſtanti- D no pio & religioſo principe mediante, magna & ſublimi copia aggregata pontificum, Apollinaris * dogma comperimus fuiſse deſtructum. Cum quibus etiam geſtis, Leonis * quoque antiquæ Romæ pontificis invitatorio epiſtolaris gratiæ conſulta ſuſcepimus, per quæ omnis ordo geſtorum, geſtaque ordinum dilucide, ut acta ſunt, noſtris ſenſibus patuerunt. In cujus etiam gratioſo epiſtolæ tractu ad hoc omnes præſules Hiſpaniæ invitati ſunt, ut prædicta ſynodalia inſtituta, quæ miſerat, noſtri etiam vigoris ma- E nerent auctoritate ſuffulta, omnibuſque per nos ſub regno Hiſpaniæ conſiſtentibus pateſcerent divulganda.

* Id eſt Monothelitarum

* Leo ſecundus, Siculus, anno 682. electus in ſummum pontificem, eodemque, aut ſequenti an. die 25 Aug. conſecratus.

III.

Anno 683. exeunte.

Et hæc ſiquidem totius allegationis illatio exhibita nobis eſt, temporis infeſti urgente preſſura, quo non ſolum tellus omnis hiemali ſtricta gelu, glaciali nivium immenſitate duruerat, ſed & tunc, quando ex generali concilio nos abſolutos jam eſſe conſtabat. Quo gemino obſiſtentis cauſæ obice præpediti, generaliter iterato tunc non quivimus aggregari; quos & vicina concilii abſolutio propriis ſedibus reddiderat imminutos, & proceſſoſi temporis adverſitas non ſinebat iterum adunari diſperſos. Sed licet in unum generaliter colligi per idem tempus Hiſpanorum omnium præſulum ſocietas nequiviſſet; ſparſis tamen ſedibus atque locis, præfatas geſtorum regulas pertractandas ſuſcepimus, ſuſceptas perlegimus, approbantes in his de utrarumque Jeſu Chriſti filii Dei differentia naturarum, quo gemina in eo voluntas, & operatio prædicatur, recti dogmatis ſenſum, inculpandæ diſputationis edictum, apoſtolicæ traditionis ſtylum.

IV.

Placuit proinde illo tunc tempore, apologeticæ defenſionis noſtræ reſponſis ſatisfacientes Romano pontifici, ea ipſa geſta firmare, noſtræque fidei ſenſum puriſſima verborum enodatione depromere. Et quia illic de hac gemina voluntate & operatione Jeſu Chriſti Filii Dei copioſe & dilucide inſigniuntur quæ vera ſunt, quæ jam utique Romanis partibus per legatos Hiſpaniæ deſtinata ſunt; nunc nobis id operis reſtat, ut juxta canonum ſpeciale decretum, quo concilium generale pro fidei cauſis aggregari præcipitur, utraque operum geſta, & ſynodico dirimantur examine, & diſcreta conciliorum fulciantur auctoritate: quo juxta edictum præmemorati principis glorioſi, adunato per ſingulas quaſque provincias regni ejus conciliorum conventu, ſynodica iterum examinatione decocta, vel communi omnium conciliorum judicio comprobata, per ſingula Hiſpaniæ provinciarum concilia præmemorata ſynodi geſta, ſeu etiam eadem partis noſtræ reſponſa omnium notionem attingant, ſalubri etiam divulgatione in agnitionem plebium tranſeant.

V.

Communi proinde jam omnium judicio placet, ut quia generaliter in unum omnes Hiſpaniæ præſules aggregari non quivimus, ſaltem diſcretis provinciis concilia celebremus: quo prædicta ſynodi geſta, vel noſtræ partis reſponſa, & digno probitatis demum decoquantur judicio, & ſynodico laudabili illuſtrentur ſtylo. Ideo nos primum omnes Carthaginis provinciæ pontifices pari animorum judicio prædicta geſta cum antiquis conciliis conferentes, aſſiſtentibus quoque nobis vicariis reverendiſſimorum ſublimiumque primarum ſedium epiſcoporum, id eſt, Tarraconenſis provinciæ Cypriani, Narbonenſis Sunifredi, Emeriten-

ANNO CHRISTI 684.

tensis Stephani, Bracarensis Juliani, Hispalensis Floresindi, iterato ea ipsa gesta probavimus, decretis quidem illis synodalibus, & præcipuis in omnibus consona, & Nicænæ quidem, Constantinopolitanæ, vel Ephesinæ fidei concordantia, Chalcedonensis vero tam esse unita, utpote ipsis verbis edita, vel libata; quippe [a] quibus sumpta videtur pene omnis ipsius styli præcurrentis materia.

Cur hoc loco quinta synodus non enumeretur, dictum supra in notis concilii œcumenici sexti, verbo *sextum*.
[a] F. *ex quibus*. Hard.

VI.

Et ideo supradicti acta concilii intantum a nobis veneranda sunt, & recipienda constabunt, inquantum a præmissis conciliis non discedunt; imo inquantum cum illis concordare videntur. Habebunt ergo sui ordinis locum, quæ sublimationis habent & meritum. Unde his conciliis ea ipsa subnectenda decernimus, quorum & auctoritate fulta probamus.

VII.

Post Chalcedonense igitur concilium, hęc debito honore, loco & ordine collocanda sunt, ut cujus glorioso themate fulgent, ei & loci & ordinis coaptentur honore.

VIII.

Isa. 40.

At nunc nos, quibus loqui ad cor Jerusalem divina voce præcipitur, id nobis deputatum gregem Christi monemus, id etiam omnibus ad æternæ vitæ portum festinantibus prædicamus; brevi admodum definitione collecta; ut in una enim Christi Filii Dei persona duarum naturarum individuas proprietas agnoscant: sicut indivisas atque inseparabiles, ita inconfusas & inconvertibiles permanere; unam deitatis, alteram hominis; unam, qua ex Deo Patre est genitus; alteram, qua ex Maria virgine generatus. Utraque ergo ei generatio plena, utraque perfecta, nihil minus ex deitate habens, nihil imperfectum ex humanitate suscipiens: non naturarum geminatione divisus, non persona geminatus, sed plenus Deus, plenusque homo, absque omni peccato, in singularitate personæ unus est Christus. Unus igitur in utraque natura consistens, & divinitatis signis effulget, & humanitatis passionibus subjacet. Nec enim alter ex Patre, alter ex matre est genitus. Cum tamen aliter de Patre, aliter de matre sit natus; ipse tamen in utroque naturarum genere non divisus, sed unus idemque & Dei & hominis filius: ipse vivit moriens, ipse moritur vivens, ipse impassibilis patiens, ipse passioni non subjacens, nec deitati succumbens, nec humanitate passioni se subtrahens: habens ex deitatis natura non posse mori; habens ex humanitatis substantia & nolle, * posse mori: ex una immortalis habetur, ex altera mortalium conditione resolvitur: habens in æterna divinitatis voluntate, quo susceptum hominem sumeret; habens in suscepti hominis voluntate, ut humana voluntas Deo subdita esset. Unde & ipse dicit ad Patrem: *Pater non mea voluntas, sed tua fiat*; alteram, videlicet ostendens voluntatem, qua susceptus est homo; alteram hominis, qua obediendum est Deo.

Vide epistolam Agathonis ad Cæsarem & synodum Constantinopolitanam III. act. 4.
* *a*. posse
Matth. 26.

IX.

Et ideo secundum harum duarum differentiam naturarum, duarum quoque inseparabilium proprietates prædicandæ sunt voluntatum & operum.

X.

Scientes igitur hanc solam esse fidei confessionem, quæ vincat infernum, quæ exuperet Tartarum, (de hac enim fide a domino dictum est: *Portæ inferni non prævalebunt adversum eam*) ideo omnibus dicimus, omnibus inclamamus, ut caveamus hæreticorum muscipulas, effugiamus dogmatis cancerosi venena, verbis illis quibus dispensatio humanitatis Christi adstruitur, non nobis inanium quæstionum tendicula præparemus, quibus inanis gloriæ cupidi discutere audeamus quæ summa sunt. Neque enim quæ sunt divina discutienda sunt, sed credenda. Non enim se Deus discutere jubet, sed credere. Credamus ergo non sensibus nostris, sed indubitatis conciliorum priscorum dogmatibus jam præmissis. Si quis igitur Jesu Christo Dei Filio, ex utero Mariæ virginis nato, aliquid aut divinitatis imminuit, aut de suscepta humanitate subducit, excepta sola lege peccati, & non eum verum Deum, hominemque perfectum in una persona subsistentem sincerissime credit, anathema sit.

Matth. 16.

XI.

Illa igitur apologetica defensionis nostræ responsa, quæ ob istorum confirmationem sunt edita, pro multorum instructione, & utilitate ecclesiasticæ disciplinæ, simili honoris & reverentiæ vigore firmamus, atque ad vicem decretalium epistolarum ea permanenda sancimus.

XII.

Dantes in his gloriam soli Deo omnipotenti, vivo & vero, in Trinitate regnanti, Patri & Filio, & Spiritui sancto, cujus dono mutuis præsentiæ repræsentati aspectibus, & fraternis visibus hilares, & votorum spiritualium effecti sumus opulentius efficaces: cujus gloriæ immensitatem exposcimus ut glorioso principi nostro Ervigio regi, sub cujus pace pax servatur ecclesiæ, florentis regni diuturnitate temporis spatia præbeat: quo post hæc præsentia ad regnum futuræ gloriæ nobiscum conregnandus accedat, præstante Deo nostro, cujus regnum manet in sæcula sæculorum. Amen.

De auctoritate & vi epistolarum decret. multa tradit erudite Franciscus Turrianus, & Raimundus Rufus adversus Molinæum.

Peractum concilium die dominico, sub die XII. Kalendas Decembris, anno quo supra.

ANNO CHRISTI 684.

[b] SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

Julianus urbis regiæ metropolitanus episcopus.
Leander Illicitanæ sedis episcopus.
Palmatius Urcitanæ sedis episcopus.
Recilla Accitanæ sedis episcopus.
Gaudentius Valeriensis sedis episcopus.
Rogatus Biatensis sedis episcopus.
Deodatus Segobiensis sedis episcopus.
Antonianus Bastitanæ sedis episcopus.
Sempronianus Arcavicensis sedis episcopus.
Ella Segontiensis sedis episcopus.
Gregorius Oretanæ sedis episcopus.
Agricius Complutensis sedis episcopus.
Proculus Bigastrensis sedis episcopus.
Florus Mentesanæ sedis episcopus.
Sona Oxomensis sedis episcopus.
Marcianus Dianiensis sedis episcopus.
Oripa Segobriensis sedis episcopus.

Abbates.

? Ascalius

* Asfalius Dei nutu abbas hæc gesta synodica nobis definita subscripsi.
Felix archipresbyter similiter.
Gerontius abbas similiter.
Gabriel abbas similiter.
Castorius abbas similiter.
Sisebertus abbas similiter.

Vicarii episcoporum.

Vitalianus presbyter, agens vicem domini mei Cypriani episcopi ecclesiæ Tarraconensis, hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

Argebudus abbas agens vicem domini mei Cypriani episcopi ecclesiæ Tarraconensis similiter.

Joannes abbas agens vicem domini mei Sunifredi episcopi Narbonensis ecclesiæ similiter.

Valdemarus diaconus vicem agens domini mei Sunifredi episcopi Narbonensis ecclesiæ similiter.

Maximus abbas agens vicem domini mei Stephani Emeritensis ecclesiæ similiter.

Boniba abbas agens vicem domini mei Liubani episcopi Bracarensis ecclesiæ similiter.

Reccisundus abbas agens vicem domini mei Liubanii episcopi Bracarensis similiter.

Gaudentius abbas agens vicem domini mei Floresindi episcopi Hispalensis ecclesiæ similiter.

Gravidius diaconus agens vicem domini mei

A Concordii episcopi Palentiæ ecclesiæ similiter.

Joannes diaconus cognomento Involatus agens vicem domini mei Sarmatani episcopi Valentinæ ecclesiæ similiter.

ANNO CHRISTI 684.

NOTÆ GARSIÆ LOAISÆ.

Concilii tempus.

[a] *Concilium Toletanum XIV.*) Congregatum est hoc concilium adversus hæresim Monothelitarum Apollinaris, iisdem fere temporibus condemnatam in tertia synodo Constantinopolitana, quæ sexta generalis est, sub Agathone pontifice maximo, & Constantino quarto imperatore. Videtur autem concilium hoc decimum quartum Toletanum mixtum, ut partim in personis provinciale sit partim in auctoritate nationale: re autem est provinciale, ut constat ex primo ejus canone. Causa hujus concilii celebrandi fuit, quod Romanus pontifex Leo B secundus ad Flavium Ervigium regem Hispaniæ & epicopos per epistolam miserat una cum legato acta concilii sexti universalis tertii Constantinopolitani, quod aliquot ante annos a Domno Romano pontifice convocatum erat, & sub Agathone cœptum, sub Leone secundo absolutum & peractum, ad infringendum errorem Constantinopolis patriarchæ, & Antiochiæ, & Alexandriæ, qui cum aliis Apollinaris hæresim impie renovantes, duas in Christo domino nostro naturas & voluntates operationesque pertinaciter negabant. Decrevit autem Romanus pontifex, ut decreta generalis concilii ab episcopis Hispaniæ synodali auctoritate susciperentur, quemadmodum hoc concilio, & in aliis provincialibus factum est.

Causa

Scripsit Leo tres epistolas, unam ad universos episcopos Hispaniæ, alteram Quirico Toletano antistici, tertiam Simplicio comiti, ut curarent de convocatione concilii, & amplectenda fide concilii Constantinopolitani. Has epistolas inveni in codice manuscripto cœnobii sancti Joannis Regii Toletani ex familia Franciscana perve C tusto, in pelle membranea literis Latinis, quibus mirifice juvatur hujus concilii intelligentia. Et quamvis Julianus subscribit in concilio, cum Petrus regionarius proficiscebatur in Hispaniam, Quiricus erat præsul Toletanus, post quem vita functum, Julianus in cathedra pontificia sedit, adhibuitque diligentiam, ut concilium congregaretur. Sunt in eodem codice aliæ epistolæ Benedecti papæ ejusdem argumenti, quas omnes, ut utiles ad concilii intelligentiam, vide in suis locis.

Has epistolas sub nomine Leonis II. fictas esse supra in notis earundem probatum est: *ait Binius.*

[b] *Subscriptiones.*) Omnes fere episcopi, qui XII. concilio Toletano interfuerunt, in hoc provinciali XIV. sub scribunt, ut Antonius Bastitanæ ecclesiæ: in XII. & in XIII. Toletano, Cyprianus Tarraconensis, in XIII. Toletano. Concordius Palentinæ, in XII. & XIII. Toletano. Deodatus Segobiensis, in XII. & XIII. Toletano. Ella Segontiensis, in XII. & XIII. Toletano. Florius Mentesanæ, in XII. Toletano. Floresindus Hispalensis, in XIII. Toletano. Gaudentius Valeriensis, in XII. & XIII. Toletano. Gregorius Oretanæ, in XIII. Toleta-D no. Julianus Urbis regiæ, in XII. & XIII. Toletano. Leander Illicitanæ, in XII. & XIII. Toletano. Liuba Bracarensis, in XII. & XIII. Toletano. Martianus Dianensis, qui Felici in XIII. Toletano successit. Olipa Segobriensis, in XIII. Toletano. Palmatius Urcitanæ, in XII. & XIII. Toletano. Proculus Bigastrensis, in XIII. Toletano. Recilla Accitanæ, in XII. Toletano. Rogatus Beatiensis, qui Primo, in XIII. Toletano. Sempronius Arcavicensis, in XIII. Toletano. Sona Oxomensis, in XIII. Toletano. Sunifredus Narbonensis, in XIII. Toletano. Stephanus Emeritensis, in XII. & XIII. Toletano. Sarmatanus Valentinæ, qui Sarmata Valentinus, in XIII. Toletano. Hæc de subscriptionibus hujus concilii.

Qui episcopi huic & XIII. Toletano subscripserint?

VITA
JOANNIS PAPÆ V.

Dantur variantes ex Cod. Luc. 490.

[a] JOANNES, natione Syrus, ex provincia Antiochia, ex patre Cyriaco, sedit annum unum, dies * novem. Vir valde strenuus, atque scientia præditus, & omnimodo moderatus. Hic post multorum pontificum tempora, vel annorum, juxta priscam consuetudinem a generalitate in ecclesia salvatoris quæ appellatur Constantiniana electus est, atque exinde in * episcopio introductus. Hic, dum esset diaconus, missus est a sanctæ memoriæ Agathone papa in regiam urbem cum aliis sacerdotibus, repræsentans locum apostolicæ sedis in sancta sexta * synodo, quæ per Dei providentiam ibidem congregata (*a*) est. Expleta autem exinde a clementissimo principe relaxatus, magnum gaudium ecclesiæ secum detulit. Id est, ipsam san-

* undecim

* episcopium

* Vide supra pag. 629. & pleraque alias ex sequentibus.

(a) *congregata, vel celebrata est.*

sanctam sextam synodum, vel edictum clementissimi principis confirmans eandem synodum. Nec non & alias divales jussiones relevantes annonæ capita patrimoniorum Siciliæ, & Calabriæ non pauca, sed & (a) ceptum frumenti similiter, vel alia diversa, quæ ecclesia Romana annue minime * exurgebat persolvere. Hic consecratus est a tribus episcopis, Ostiensi, Portuensi, Veliternensi, sicuti prædecessor ejus Leo papa. Hujus temporibus regnavit domnus Justinianus Augustus defuncto patre initio mensis Septembris, indictione decima quarta. Qui clementissimus princeps domino auxiliante pacem constituit, cum nec dicenda gente Saracenorum decennio terra marique, sed & provincia Africa subjugata est Romano imperio atque restaurata. Hic post multorum annorum curricula propter transgressionem ordinationis ecclesiæ Turritanæ *, quam sine auctoritate pontificis fecerat Citonatus archiepiscopus Calaritanus, pro eo quod antiquitus ordinatio fuit sedis apostolicæ, & ad tempus concessa fuerat * ipsa ordinatio eidem ecclesiæ. Postmodum protervia faciente archiepiscoporum per præcepta pontificum ab eadem ordinatione suspensi sunt juxta determinationem sanctæ memoriæ Martini papæ. Et facto concilio sacerdotum Novellum episcopum, qui ab eodem archiepiscopo ordinatus fuerat sub ditione sedis apostolicæ redintegravit atque firmavit, quorum chirographus archivo ecclesiæ (b) detentus est. Qui sanctissimus vir diutina infirmitate detentus est, ut etiam vix ordinationem sacerdotum explere potuisset. Hic dimisit omni clero, monasteriis, diaconibus & mansionariis solidos mille & nongentos. Fecit autem episcopos per diversa loca numero tredecim. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die secundo mensis Augusti, & cessavit episcopatus menses duos, dies octodecim.

* præceptum frumentum * poterat

* in Sardinia

* ipsius

* retinetur.

N O T A   S E V E R I N I   B I N I I.

Joannes V. pontifex factus quando.

a *Joannes.* Ex sententia Anastasii in locum Benedicti die 22. Aprilis anno domini 685. subrogatus est Joannes hujus nominis V. qui primus inexpectata Constantinopolitani imperatoris auctoritate in Romanum pontificem consecratus est, sanctæque sextæ synodo legationis apostolicæ munere condecoratus interfuit.

a EXEMPLAR DIVINÆ JUSSIONIS

Justiniani Augusti, directæ

ad Joannem papam urbis Romæ,

In confirmationem sextæ synodi Constantinopolitanæ.

In nomine domini Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, imperator Cæsar Flavius Justinianus, fidelis in Jesu Christo, pacificus, pius, perpetuus Augustus, Joanni vero sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo antiquæ almæ urbis Romæ, atque universali papæ.

MAGNUM studium, magnam solicitudinem nos habentes pro stabilitate immaculatæ Christianorum fidei, &c. *Vide paginam* 737. 738. *hujus tomi. Neque enim operæ mihi pretium videtur, eandem integram cum Binio ac regio collectore iterum prælo subjicere, cum nihil additum illi detractumve sit.*

N O T A   S E V E R I N I   B I N I I.

a *Exemplar.*) Hæc epistola de fide suspecta esse videtur, tum quod in nota temporis aperta sit repugnantia, tum etiam quod non sit credibile pro defensione ac custodia fideli actorum synodalium sexti concilii œcumenici ea gessisse imperatorem, quem non sanæ fidei extitisse constat ex epistola Nicolai I. ad Michaelem imperatorem. Adde quod Anastasius in vita Cononis papæ refert, vel hanc, vel aliam ejusdem argumenti epistolam scriptam esse ab imperatore ad Cononem papam: *Hic*, inquit de Conone, *suscepit divalem jussionem domini Justiniani principis, per quam significat se reperisse acta sextæ synodi, & apud se habere, quam piæ memoriæ domnus Constantinus pater ejus fecerat, & promisit ejus pietas illibatam & inconcussam perenniter custodire & conservare.* Auctoritate Anastasii epistola hæc ab impostura & surreptione defendi posset, quantumvis in inscriptione fortasse mendosa existeret, si auctorem illius Nicolaus papa inter imperatores improbos & hæreticos * non referret. Vide quæ dicam in Conone papa.

Qua ratione hæc epistola commentitia videatur.

* quod videtur probabilius.

* In aliis esto fuerit malus, at non in iis quæ spectant ad fidem a sexta synodo adversus Monothelitas sancitam.

CONCILIUM ROMANUM

Sub Joanne V. in causa ordinationis episcoporum Turritanorum in Sardinia.

CONcilii hujus mentionem & causam unus indicat Anastasius Bibliothecarius in vita Joannis papæ his verbis: *Hic post multorum annorum curricula propter transgressionem ordinationis ecclesiæ Turritanæ, quam sine authoritate pontificis fecerat Citonatus archiepiscopus Calaritanus, pro eo quod antiquitus ordinatio fuit sedis apostolicæ, & ad tempus concessa fuerat ipsa ordinatio eidem ecclesiæ. Postmodum protervia faciente archiepiscoporum, per præcepta pontificum ab eadem ordinatione suspensi sunt juxta determinationem sanctæ memoriæ Martini papæ. Et facto concilio Sacerdotum, novellum episcopum, qui ab eodem archiepiscopo ordinatus fuerat, sub ditiones sedis apostolicæ redeintegravit, atque firmavit, quorum chirographus archivio ecclesiæ detentus est.*

CON-

(a) *sed & coemptum frumenti.* (b) *retinetur.*

ANNO CHRISTI 685.

CONCILIUM CANTUARIENSIS PROVINCIÆ,

anno DCLVXXV. [1] celebratum.

Ex Monastici Anglicani Tom. I. pag. 39. & 46.

Ex Labbei Append. tom. 6.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen. Anno Dominicæ Incarnationis DCLXXXV. congregata synodo juxta fluvium Alne, in loco qui dicitur Tvviford, cui Theodorus archiepiscopus Dorovernensis præsidebat, cum Cuthbertus multis legatariis ac literis ad se præmissis, nequaquam sua insula posset erui: tandem ego Egfridus rex Northumbrorum, cum antistite Trumvvino, & aliis religiosis viris, insulam navigavi, & invitum ad synodum pertraxi, ubi omnium jussione episcopatus officium suscipere compellitur: cui & omnibus successoribus ejus, cum consilio Theodori archiepiscopi & Tromvvini, & totius concilii, pro salute animæ meæ & successorum meorum, donavi villam quæ vocavit Creec, & tria milliaria in circuitu ipsius villæ. Donavi etiam civitatem quæ vocatur Lugubalia, & in circuitu ejus 15. milliaria, ut hæc tam ipse, quam successores sui, ad Dei servitium in perpetuum habeant, ita sicut ego habui, libera & quieta, & secundum suam voluntatem disponenda.

Ego Theodorus archiepiscopus Dorovern. subscripsi.

Ego Bosa episcopus subscripsi.

Ego Cedde Orientalium Saxonum episcopus subscripsi.

Ego Sexulf Merciorum episcopus subscripsi.

Ego Eata Hagustaldens. episcopus subscripsi.

Ego Trumvvin Pictorum episcopus subscripsi.

Ego Ceadda Lychefeldensis episcopus subscripsi.

Ego Eadhed Lyndissi episcopus subscripsi.

Hæc donatio scripta est tempore Agathonis papæ, anno ætatis regis Egridi XL. regni vero ejus XV.

Si temporis Agathonis, ergo ante ann. Chr. 685

ANNO CHRISTI 685. [a] aut potius præcedenti 684. sub Benedicti II. pontificatu.

[a] CONCILIUM IN VILLA REGIA,

IN QUO EPISCOPI ALIQUOT GRADU

Dejecti, sanctus Leodegarius Augustodunensis capitali sententia Ebroini factione a Theodorico rege damnatus est, anno Christi DCXXCV. Joannis V. papæ I. Theoderici ejusdem regis XVIII.

VETUS *Auctor qui sancti Leodegarii episcopi vitam scripsit ad Ermenarum ejus successorem, inter episcopos qui in hac synodo damnati fuerunt, nominatim designat Desideratum cognomento Didonem episcopum Cabillonensem. Leodegarium vero, tametsi eo accitus fuerat, ut a synodo damnaretur, synodum tamen ingressum non fuisse docet, sed seorsim a rege auditum, mortique addictum.* * *Scribit autem in hanc ferme sententiam.* Cum jam per biennium fere Leodegarius in Fiscanensi cœnobio sub custodia resedisset, Theodericus rex & Ebroinus synodum in quadam villa regia convocantes, multam episcoporum turbam adesse fecerunt. Ibique inter ceteros Didonem, qui Leodegarium cum Vaymero expulit de suo episcopatu, condemnatum ab ipsa synodo, calvaria accepta in capite expulsum segregant a sancta congregatione. Deinde exilio condemnatus, morteque secuta pœna capitis exsolvit quidquid doli in sanctum virum exercuit. Alii porro episcopi tunc a rege per Ebroinum in ipsa synodo pœnam similem sortiti, perpetuo exilio sunt deportati. Ebroinus vero sanctum Leodegarium reduci præcepit ad palatium, ut in episcoporum concilio ejus disrumperet vestimentum, quatenus ob hoc ei esset interdictum, ut ultra offerre non præsumeret sacrificium. Tunc ergo ipsum ad eandem synodum accersierunt: non tamen infra concilium confirmatur fuisse, sed seorsim eo tempore cum rege collocutus dicitur, & ei multa futura prædixisse, quæ evenisse certum est. Et cum abeo diu percontati, ut de Childerici morte se conscium fuisse fateretur, aliud non valuissent elicere, ejus tunicam conscinderunt a capite, eumque Crodoberto, qui tunc comes erat palatii, jussit tyrannus impius tradi & præsentem vitam gladii percussione auferri.

* capite plexus est die 2. Octobris.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Concilium in villa regia.*) Hæc pseudo synodus & tyrannica consultatio convocata est a Theodorico rege, opera Ebroini magistri domus, in qua hoc tantummodo consilio tyranni prædicti conclusum est, ut de Lamberto Trajectensi & Leodegario Augustodunensi episcopi pœnæ sumerentur, amotisque suis episcopatibus relegarentur. Acta concilii breviter describit Sigebertus in chron. his verbis: *Theodoricus rex Ebroinum in gratiam recipit, ejus consilio synodum episcoporum cogit, & in hac multos eorum ex sententia Ebroini episcopatu privat: aliquos etiam eorum irrevocabili exilio damnat. Sub tam procelloso domesticæ persecutionis tumultu sanctus etiam Lamber-*

Acta concilii quæ

1 De hoc concilio Beda hist. lib. 4. cap. 28. ubi de S. Cuthberto verba facit. *Contigit ut congregata Synodo non parva sub præsentia regis Ecgfridi, cui beatæ memoriæ Theodorus Archiep. Dorovernensis præsidebat, uno animo, omniumque consensu ad Episcopatum Ecclesiæ Lindisfarnensis electus est* &c. ac deinde subdit: *Nec tamen statim ordinatio decreta, sed peracta hyeme, quæ imminebat, in ipsa solemnitate paschali completa est Eboraci, sub præsentia præfati regis Ecgfridi.* Egfridus vero occisus est anno 685. mense Majo, hinc Cuthbertus hoc eodem anno 685. consecratus est die 26. Martii, in quam eo anno Pascha incidit; ac proinde Concilium, quo S. Cuthbertus electus fuit Episcopus, ad an. 684. retrahendum est. Harduinus in indice prævio tomi tertii sub an. 685. distinguit Concilium Cantuariense ab Adtvvifordense, cum tamen idem esse pateat ex charta donationis Egfridi ex Monast. Anglic. hic allata.

2 Hoc idem, ac Synodus Marlacensis anno Christi 678. habita, de qua supra pag. 595

bertus a Trajectensi amotus episcopatu, & cœnobio Stabulensi monachica quietis expetit portum, ibique per septem annos habitavit secum. S. Leodegarius diu ab Ebroino tormentatus post famem & carceri squalorem, post oculorum evulsionem, post plantarum concisionem, post linguæ & la- A *biorum excisionem, tandem consummavit martyrium per capitis abscissionem.* Hæc Sigebertus in chron. anno 685. Vide Baronium anno prædicto: item acta Leodegarii apud Surium die 2. Octobris tom. 5

VITA CONONIS PAPÆ.

a CONON * oriundus ex patre Tracesio, educatus apud Siciliam, postmodum Romam veniens eidem ecclesię militans ad presbyterii honorem devenit. Sedit menses undecim, (c) dies viginti tres. In cujus electione dum ad episcopatum quæreretur, non minima contentio facta est, eo quod clerus in Petrum archipresbyterum intendebat. Exercitus autem * insequente ejus Theodorum presbyterum. Et clerus quidem adunatus ante fores basilicæ Constantinianæ sustinebat, eo quod qui missi fuerant de exercitu ad custodiendas regias basilicę, * clausas observabant, & minime quemquam ingredi permittebant. Exercitus autem omnis in basilica sancti Stephani protomartyris similiter * fuerant adunati, & neque illi clero consentiebant, neque clerus exercitui acquiescebat pro suprascriptis presbyterorum personis. Sed dum * misso ab utrisque partibus responso irent diutius & redirent, & nihil proficerent ad concordiam, consilio ducti sacerdotes & clerus, unanimiter ingredientes in episcopium Lateranense elegerunt, & * denominaverunt tertiam personam suprafati pontificis, in quo vere aspectus angelicus, veneranda canities, sermo verus, provecta ætas, simplex animus, quieti mores, religiosa vita, qui nunquam aliquando in causis * actibusque sæcularibus * commiserat. E vestigio autem omnes judices una cum primatibus exercitus pariter ad ejus salutationem venientes, in ejus * laude omnes simul acclamaverunt. Videns autem exercitus unanimitatem cleri populique in decreto ejus subscribentium, post aliquot dies & ipsi flexi sunt, & consenserunt in persona prædicti sanctissimi viri, atque in ejus decreto devota mente subscripserunt, & missos pariter una cum clericis, & ex populo ad excellentissimum Theodorum exarchum, ut mos est, direxerunt. b Hic suscepit divalem jussionem domni Justiniani principis, per quam * significat reperisse acta sanctæ sextæ synodi, & apud se habere, quam pie memoriæ domnus Constantinus genitor ejus Deo auxiliante fecerat. Quam synodum promisit ejus pietas illibatam & inconcussam perenniter custodire atque conservare.

* patria Thrax,
* omnis in Theodorum
* valvas observabant,
* fuerat adunatus,
* missis ab utrisque partibus responsis *al.* responsa
* demonstraverunt
* Cononis.
* actisque
* commiscuerat,
* laudem
* significabat

Hujus temporibus pietas imperialis relevavit per sacram jussionem * sua ducenta annonæ capita, quæ patrimonii custodes Brutiis & Lucaniæ annue persolvebant. Itemque & aliam jussionem direxit, * ut restituatur familia suprascripti patrimonii, & Siciliæ, quæ in pignore a militia detinebatur. Hic ultra consuetudinem absque consensu cleri, ex immissione malorum hominum, (b) in * Antiochia ecclesiasticorum Constantinum diaconum ecclesiæ Syracusanæ rectorem in patrimonio Siciliæ constituit, hominem (c) * perperam & tergiversutum, sed (d) & pallio ad caballicandum uti licentiam ei concessit. Et non post multum temporis (e) editio super eum orta est a civibus, (f) ob patrimonii lites, qui a judice provinciæ sub arcta B custodia retrusus est, pro eo quod in dissensionem judicum (g) cum inveniretur * direxisse. Qui sanctissimus vir diutina infirmitate detentus, ut etiam vix ordinationes (h) sacras explere potuisset, obiit. Hic dimisit omni clero & monasterii (i) benedictionem in auro, sicuti prædecessor ejus Benedictus papa. Cujus archidiaconus, videns eundem pontificem infirmitate constrictum, atque cupiditate ductus prædicti legati * cum necdum esset persolutum, scripsit * Ravennam Joanni glorioso novo exarcho, atque * promittens (l) ejus dationem, ut persona ejus ad pontificatum eligeretur. * Quod & demandavit suis judicibus (m) quos Romæ ordinavit, & direxit (n) ad dispensandam civi- C tatem, ut post mortem pontificis ejusdem archidiaconi persona eligeretur. Fecit autem episcopos per diversa loca numero sexdecim. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub (o) die * 21. mensis Septembris, & * cessavit episcopatus menses duos, dies * viginti tres.

* f. suam
* ut restituetur familiæ
* antipatia
* *fors.* pervers*um*
* perperum
* directum fuisse.
* sacerdotum
* relicti clero & monasteriis ab ipso pontifice,
* promisit
* Qui statim
* 22. Oct.
* 13.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Conon.*) Cum Justinianus imperator sedi apostolicæ in eligendo pontifice libertatem solitam restitutam esse doleret, mandavit ut non crearetur pontifex sine consensu Exarchi. Ex quo illud imprimis obortum est malum, ut ambientes pontificatum, per Exarchum muneribus vel aliis officiis corruptum illum assequi conarentur. Quare dum hac occasione inter Theodorum & Pe- D trum schisma conflatum esset universi cleri consensu, quantumvis reluctarentur militares copiæ, Conon electus fuit, anno domini 686. die 20. Octobris. Sanctus Kilianus ab hoc pontifice ordinatus, Franconiam orientalem ad Christi fidem perduxit.

Conon quando & qua occasione pontificatum adeptus.

b *Hic suscepit divalem,* &c.) Constat ex epistola Nicolai I. ad Michaelem imperatorem, Justinianum juniorem non sanæ fidei extitisse ipsique Cononi adversatum esse, cum legatos ejus Constantinopolim missos prævaricari coepisset. Verba Nicolai hæc sunt: *Tantæ salutis ablatos ministros duplici modo interemistis, quoniam aut participes illos sui erroris effectos spiritaliter occiderunt, sicut tempore reverendæ memoriæ Cononis contigit.* Hac de causa imperatorem Justinianum numen divinum iratum sensisse, omniaque in deteriora labi cœpisse, ex iis quæ infra dicemus satis est apertum. Hoc tempore ingentem famam vexasse Syros, pacemque cum Bulgaris sancitam iterum ruptam fuisse docet Theophanes.

Justinianus infidelis fuit.

CON-

(a) *dies* XXIII. deest. (b) *in antipatia* (c) *perferum* (d) *sed & mappulum ad &c.* (e) *transitum Pontificis seditio &c.* (f) *& patrimoniales* (alia vetusta manus emendat *patrimonialibus* (g) *inveniebatur sententia Imperiali discutiendum direxit. Qui &c.* (h) *Sacerdotum* (i) *Diaconibus, & mansionarii benedictionem &c.* (l) *ejus deest* (m) *quos Romanæ ordinavit Civitati.* (n) *ad disponendam* (o) *die* XXII.

C. ANNUM CHRISTI 687.

CONCILIABULUM MANASCHIERTENSE IN ARMENIA.

Ex Galano in Concil. Eccl. Armen. & Cave Hiſt. litter.

MAnaſchiertenſe Conciliabulum in Armenia, in confinibus Hircanæ provinciæ, circa annum, ſi recte conjicio, 687. vel forſan ſequentem, congregatum. Patriarchalem Armeniæ cathedram hoc tempore tenuit Joannes Oznienſis, e provincia Daſcarena oriundus, homo a fide catholica alienus, qui Omaris Saracenorum ducis juſſu, & Caliphæ Babylonis auxilio fretus, Synodum Manaſchierti coegit, cui una cum Armenis ſex e Syria Epiſcopi interfuerunt. In hoc conciliabulo definitum eſt, Acephalorum dogmata admittenda eſſe; unam eſſe in Chriſto naturam, unam voluntatem, operationem unam; aquam & fermentum in Euchariſtia non amplius eſſe uſurpanda, vino tantum nulla admixta aqua utendum. Decrevit inſuper Patriarcha, in Sabbatis non magis quam dominicis quadrageſimæ jejunandum eſſe, ſacram Euchariſtiam feria quinta majoris hebdomadis populo non eſſe tribuendam, in jejuniis a piſcibus, oleo & vino abſtinendum; denique Armenos & Syros a ſe invicem deinceps nunquam eſſe ſeparandos. Hæc omnia nos docet Auctor Hiſt. Patriarcharum Armeniæ apud Galanum Conciliat. Eccleſ. Armen. par. 1. cap. 17. pag. 201. In diſponendo hujus Conciliabuli tempore Galanus haud bene ſibi conſtare videtur. Loco enim citato, & in indice huic parti præmiſſo ad Concilii VI. œcumenici tempora diſerte refert; alibi vero part. 2. tom. 1. p. 29. illud anno 727. habitum eſſe dicit. Utro anno rectius, non ſtatim liquet. Ego ad ipſum quem ſtatui, annum potius referendum cenſeo, tum quod fervebat maxime tum temporis de Monothelitis controverſia in ſexta ſynodo paulo ante damnata; tum quod Concilium Quini-Sextum an. 692. habitum antevertiſſe videtur, cujus plures Canones hiſce Armenorum ritibus & placitis directe oppoſiti ſunt, ut ex Can. 32. 33. 56. 99 abunde liquet; tum denique quod hoc tempus Armeniorum ſupputationi optime quadret. Si enim Elias patriarcha thronum aſcendit anno Armeniorum 112. hoc eſt, anno Dom. 663. & poſt annos 25. Eliæ ſucceſſit Joannes Ozmienſis (ut diſerte tradit Patriarcharum Armeniæ ſeries hiſtorica) in hunc ferme annum incidemus. His adde, Omarem quemdam egregium Saracenorum ducem ſub Caliphatu Abdulmelici hoc ipſo anno ab Elmacino memorari hiſtor. Saracen. lib. 1. p. 71.

FINIS TOMI UNDECIMI.

GTU LIBRARY
3 2400 00639 8584